THESAURUS LINGUAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option 'include bookmarks' (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary**.

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*™ (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs CC BY-NC-ND* license (explanation here). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

version 1 (6 February 2019)

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

EDITVS AVCTORITATE ET CONSILIO
ACADEMIARVM QVINQVE GERMANICARVM
BEROLINENSIS GOTTINGENSIS LIPSIENSIS
MONACENSIS VINDOBONENSIS

AVXILIANTIBVS ET ALIIS ET CVRATORIBVS FVNDATIONIS
ROCKEFELLERIANAE

VOLVMEN V
PARS PRIOR
D

MDCCCCIX—MDCCCCXXXIV
LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

diffindentia, -ae *f. a* diffindere. *i q. diffissio (v. p. 1103, 69), differentia*: VIRG. gramm. epit. 4 p. 18, 5 vim deffendentiamque (differentiamq. *N*) harumce artium (*rhetoricae et poematis*) ignorantes.

diffindo, -idī, -issum, -ere *a* dis- *et* findere. *confunditur in codd. cum* defundere *et* diffundere. NON. p. 287 distrahere: dividere, -ere. GLOSS. διασχίζω. diffi⟨n⟩dere inspicare. NOT. Tir. 74, 84 -it. 90 -issum. *legitur inde a* LEGE XII tab. ENN. (?) CATONE. [*loci dubii*: ENN. ann. 397 malos † defindunt (diffindunt *Merula*, defigunt *Vahlen*), fiunt tabulata falaeque. APVL. met. 4, 12 perfracta -issaque (diffusaque *trad.*) crate costarum. GREG. TVR. Thom. p. 129, 16 ne diffunderentur (-rentur *R*, χαυνωθέντα) vestigia.]

i. q. findendo in duas partes seiungere: **1** *proprie*: *de herbis sim.*: CATO agr. 41, 2 *vitem* mediam -ito per medullam. 160 harundinem ... mediam -e. VARRO rust. 1, 40, 6 in eius *arboris* ramo praeciso ac -sso. COLVM. 2, 9, 13 granum ... rutilum ... cum -ssum (-isum *S*, diffusum *A R*) est (SER. SAMM. 327 grana peregrini piperis -ito [diffundito *A*, defundito *Hummelb.*] quinque). 12, 48, 1 *radiculam* in duas vel plures partes digiti longitudine -ito. *de terra, lapidibus sim.*: CIC. div. 1, 23 fingebat Carneades in Chiorum lapicidinis saxo -sso caput extitisse Panisci. LVCR. 6, 584 incita cum vis exagitata ... altam diffi⟨n⟩dens terram magnum concinnat hiatum. APVL. met. 3, 28 horreum ... securibus validis aggressi -unt. TERT. ieiun. 16 altare -ssum (diffusum *B*). VICTORIN. Macc. 323 credite ... hanc virgam amnemque -ere saxum (amneque defundere saxu *in litura, cf.* HIL. Macc. 327 qui potis est virga hac amnem defundere saxo). CORIPP. Ioh. 4, 945 -untque (defenduntque *T*) vias et fossas rumpere temptant. *de portis*: HOR. carm. 3, 16, 13 (*in imag.*) -idit urbium portas vir Macedo ... muneribus. AMBR. Iob 4, 7, 28 cito -it ianuam, si patentem invenerit. *de corpore et personis*: CATVLL. 97, 7 -ssus (def(f)essus *codd.*) in aestu meientis mulae cunnus. VERG. Aen. 9, 586 media adversi liquefacto tempora plumbo -idit. HOR. sat. 1, 8, 47 pepedi -ssa nate. FRONTO p. 137, 1 N. in extis inspicienti diffis⟨s⟩a plerumque, minima et tenuissima maximas prosperitates significat. APVL. met. 9, 40 cerebrum suum. CYPR. GALL. gen. 752 natum ... cultro. CORIPP. Ioh. 6, 691 utrumque latus -it (defundit *T*) harundo. *varia*: CIC. Tim. 24 hanc ... omnem coniunctionem duplicem in longitudinem -idit (σχίσας). SEN. nat. 6, 11 vaporem qui vi sua ... opposita -it (*E*, diffundit *al.*). FRONTO p. 228, 9 N. *Iovem ferunt* aevum vi medium uno ictu percussum in duas partes undique pares -isse. MIN. FEL. 16, 3 in plures una *via* -itur. *in imag.*: APVL. met. 9, 18 validum addebat cuneum, qui rigentem prorsus servi tenacitatem violenter -ret (-funderet *trad.*). *accedit unde*: HOR. sat. 2, 1, 79 (*in imag.*) equidem nihil hinc -ere (-idere *Φ*, -undere *E*, -ingere *a ς*, diffingere legitur et -i⟨n⟩dere PORPH.) possum (*i. nihil hinc demere, detrectare possum*). **2** *translate*: **a** *de caesura versus*: AVSON. 350, 6 -untur *versus* per caesuras omnes quas recipit versus heroicus. **b** *de tempore*: *i. q. differre*: LEX XII tab. 2, 2 (Fest. p. 273) quid horum fuit unum iudici arbitrove reove, eo dies -ssus (diffensus *trad.*) esto. LIV. 9, 38, 15 ei legem ... ferenti triste omen diem -idit. VLP. dig. 2, 11, 2, 3. GELL. 14, 2, 11 iussi ... diem -i. SCHOL. Hor. sat. 2, 1, 79 (*sub* diffingere [*v* ζ]) hic dies -s⟨s⟩us esto. *i. q. dividere*: VARRO rust. 1, 2, 5 *aestivom diem* si non -rem meo insiticio somno meridie.

deriv.: diffindentia, diffissio.

diffingo, -inxī, -ictum, -ere *a* dis- *et* fingere. *fingendo novare*: HOR. sat. 1, 10, 37 turgidus Alpinus ... dum ... -it (de- *al., fort. recte*) Rheni luteum caput (PORPH. -at 'figurat' ac per hoc 'describit' significat. *cf.* GLOSS. -it describit). carm. 1, 35, 39 nova incude ... -as (de- *al.*) retusum in Massagetas ... ferrum (PORPH. id est 'refabrices'. SCHOL. -ere: commassatum reformare). 3, 29, 47 *deus* non ... irritum, quodcumque retro est, efficiet neque -et infectumque reddet, quod ... semel hora vexit (SCHOL. confundet, immutabit sive convellet). [*corrupte*: VARRO Men. 372. Hor. sat. 2, 1, 79 *v. l. 42 sqq.*]

diffinio, diffinitio *v.* def-.

diffirmo, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* firmare. *i. q. infirmare*: AVG. epist. 13, 1 sese obiciunt magis cogitanda, cum otium est, quae -ando (definiendo *f l s r*) sunt otio necessaria.

diffissio, -ōnis *f. a* diffindere. GLOSS. διάσχισις. *i. q. dilatio* (*cf. supra l. 47*): GELL. 14, 2, 1 in dierum ... -bus comperendinationibusque. *i. q. dissensio*: VIRG. gramm. epit. 5 p. 30, 21 haec licet indubitatam nobis auctoritatem non exhibeant, tamen ... apertam -em (difensionem *V*, difinitione⟨m⟩ *N*) inferre non debent. *Tafel.*

diffiteor, -ērī [*a* dis- *et* fateri. *Th.*]. *traduntur formae* defitetur (NOT. Tir. 54, 46), deffitentibus (VIRG. gramm. epit. 5 p. 30). GLOSS. nego. -etur ἀρχαίως ἀρνεῖται. ἀπαρνεῖται. -entur negant. *legitur inde a* PLANCO *et* OV. [*ex coni.* SYMM. epist. 1, 1, 6.]

i. q. negare, infitiari, abnuere: **1** *aliquid*: OV. am. 3, 14, 28 pudor obscenum -eatur opus. APVL. met. 3, 5 verum crimen meum non -bor. TERT. resurr. 3 p. 29 potius a te discat carnis resurrectionem confiteri quam tu ab illo -eri. LACT. inst. 4, 1, 13 *ignorantiam* non -bantur. PELAG. in Rom 6 p. 672[d] iterationem baptismi. AVG. c. Iul. 6, 7, 21 originale malum -emini et iustum deum fatemini. SVLP. SEV. dial. 3, 15, 4. PS. LEO M. humil. 7 aliquid de eius plenitudine. PROSP. c. coll. 1, 1 PS. PROSP. vocat. gent. 1, 12. SIDON. epist. 9, 11, 4 malui factum confiteri simpliciter quam trebaciter -eri. VIGIL. THAPS. c. Eutych. 5, 4. **2** *aliquem*: ZACCH. 2, 11 sanctum spiritum. *cum subst. vel adi. praedicativo*: MIN. FEL. 28, 5 ut -rentur se Christianos. AVSON. 274, 4 quem fateare bonum, -eare parem. LEO M. epist. 15, 3 si Christum ... patris dei unigenitum -entur. serm. 77, 5 ZACCH. 1, 38. **3** *seq. acc. c. inf.* (*pass. nom. c. inf.*): PLANC. Cic. epist. 10, 8, 4 numquam -bor multa me ... simulasse. QVINT. inst. 2, 17, 5 APVL. Socr. 3 p. 123 IVL. VAL. 2, 3 ARNOB. nat. 7, 41 LACT. inst. 2, 5, 41 HIER. prol. in Abd. p. 361/2 c. Vigil. 7 AVG. civ. 10, 14 op. imperf. 2, 190 c. Faust. 21, 1 SVLP. SEV. chron. 2, 50, 8 MACR. sat. 3, 11, 10 somn. 2, 2, 22 LEO M. epist. 28, 5 PROSP. resp. ad Vinc. 4 PETR. CHRYS. serm. 94 p. 466[A] CLAVD. MAM. stat. anim. 1, 15. ALC. AVIT. hom. 19 p. 130, 10 non -eatur sequi. COD. Iust. 5, 73, 1. **4** *seq.* quod: COLVM. 4, 1, 7 quod in profundo semina frigore laborare dicuntur, nos quoque non -emur (*si huc pertinet*). ALC. AVIT. epist. 44 p. 73 -eri non potest quod. FACVND. defens. 1, 5 p. 549[A] VIRG. gramm. epit. 5 p. 30. **5** *absolute*: APVL. flor. 16 p. 72 neque enim -bor. EPIST. pontif. 313 Migne 20, 602[B] nullo -ente. POMER. 2, 10, 3 dura sunt quae dico nec ego -or.

diffitisco (GLOSS.) *v.* defetisco.

***difflāgito,** -āre *a* dis- *et* flagitare. *i. q. cum clamore flagitare*: PLAVT. Epid. 118 quin edepol egomet clamore differor, -or (*Skutsch, v. Usener, Rhein. Mus. 56 [1901] p. 12 n. 19*, diffatigor *codd.*). *idem latere* GLOSS. V 188, 16 deflagravi devulgari (*pro* -ari divulgari) *coniecit Usener*.

difflammātio, deflagratio GLOSS. *a* *difflammare.

difflātus, -ūs *m. a* difflare. *i. q. disturbatio per flatum*: AMM. 15, 11, 18 ventorum -u iactari saepius assuetas *naves*.

diffleo, -ētum, -ēre *a* dis- *et* flere. *i. q. oculos lacrimis corrumpere, efflere*: APVL. met. 1, 6 -etis paene ad extremam captivitatem oculis suis (5, 7 -bant [defl- *trad., corr. Weyman*] oculos).

difflo, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* flare. *Th.*]. *i. q. flatu dissipare, amovere, dispellere, avertere*: NON. p. 97 -are est flatu disturbare (*afferuntur* PLAVT. *et* LVCIL. *v. infra*). GLOSS. -are dissipare. **1** *proprie*: PLAVT. Mil. 17 legiones -isti spiritu quasi ventus folia (SOL. 8, 6 nec -antur ventosis spiritibus nec pluviis diluuntur). LVCIL. 666 pars -atur vento. GELL. 19, 5, 8 aliquantum ... -ari atque evaporari ex nive. ARNOB. nat. 2, 12 quadrigas igneas Petri ore -atas. AVSON. 157, 3 purgantibus Euris -atae ... nubes. *ibid.* -ant nubila nimbi. PRVD. ham. 387 excitus -ato pulvere ventus. **2** *in imagine*: IVL. VAL. 1, 49 quod omnes superi -verint (*i. avertant*). AMM. 25, 9, 7 -antibus procellis rem publicam.

diffluentia, -ae *f. a* diffluere. *i. q. abundantia*: AVG. serm. 9, 10, 15 (*in imag.*) imaginem dei ... corrumpis in te per fornicationes et -as libidinis (= EVGIPP. exc. Aug. p. 388). MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 4 p. 426 compagem suam et concinnationem non valet ex -a retinere *corpus nostrum*.

***diffluo,** -xī, -ctum, -ere [*a* dis- *et* fluere. *Th.*]. *persaepe* -ere *et* defluere *permutantur, v.* defluo *p. 362 sqq.* *legitur inde a* TER. [*dub.*: TERT. nat. 2, 8 PHYSIOGN. 31 *ubi v. Foerster*. HYG. fab. 59 folia arescunt et -unt (defluunt *coni. Bunte*).]

I *proprie*: **A** *i. q. fluendo dissipari, expandi, effundi, in diversas partes fluere*: **1** *de rebus*: LVCR. 3, 435 quassatis undique vasis -ere umorem. CAES. Gall. 4, 10, 4 *Rhenus* in plures -uit (*β*, defluit *α edd.*) partes. VLP. dig. 43, 22, 1, 9 coercere aquam est continere sic, ne -at, ne dilabatur. AVSON. 361, 20 celsior ille *odor* per auras -uit (*i. diffunditur*). AMM. 31, 3, 3 Borysthenem per camporum ampla spatia -entem (defluentem *Petschenig*). SVLP. SEV. dial. 3, 3, 3 oleum crevisse quod exundante copia superne -ret. MART. CAP. 2, 136 (*in imag.*) cernere erat qui libri, quantaque volumina, quot linguarum opera ex ore virginis -bant. EVSTATH. Bas. hex. 4, 3 p. 904[D] aquarum naturam -ere. 7, 2 p. 958[C] ut non esca diutius ore *piscium* subacta -ret. **2** *de personis in imagine i. q. se spargere, dispalari*: CIC. Brut. 316 ut nimis redundantes nos et supra fluentes iuvenili quadam dicendi impunitate ... reprimeret et quasi extra ripas -entes coerceet. AMM. 16, 12, 14 dum starent barbari conglobati; qui si -issent *eqs.* 25, 3, 6 *quos* -isse trepidos. 29, 5, 26. 35 multitudo dispersa sine rectore particulatim -ens.

B *i. q. dissolvi, consumi, perire*: LVCR. 3, 197 ut ab summo tibi -at altus acervus *papaveris*. VITR. 2, 7, 2 *saxa lapicidinarum* secundum oram maritimam ab salsugine exesa -unt (*praecedit* dissolvuntur). SEN. suas. 3, 1 quidquid nimio -xit imbre. SEN. epist. 91, 11 iuga montium -unt, totae desedere regiones. PLIN. nat. 8, 197 Servi Tulli praetextae ... duravere ad Seiani exitum, mirumque fuit neque -isse (*nonnulli codd.* defluxisse) eas neque teredinum iniurias sensisse annis quingentis sexaginta. CAPITOL. Maximin. 32, 1 ut caput eius mortui, iam ... sordens, iam maceratum -ente tabo velut umbra pulchri oris videretur. ARNOB. nat. 4, 35 in ultimam tabem -entium viscerum maceratione consumi. 5, 14 LACT. inst. 1, 9, 11. 3, 20, 14. 7, 12, 8 epit. 7, 5 mort. pers. 35, 3. AMM. 19, 9, 9 cadavera fatiscunt ac -unt (*C. F. W. Müller*, defluunt *codd.*). 23, 6, 86 *conchae margaritarum* aut debilia pariunt aut certe vitiis -unt abortivis. OBSEQ. 41 argentum signatum afflatu fulminis -xit (*i. liquefactum est*).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II *translate et in imagine*: A *de personis*: 1 *i. q. tabescere, solvi, labi, corrumpi, ad nihilum reduci sim., plerumque additur qua re*: TER. Haut. 946 luxuria et lascivia -it (CIC. off. 1, 106. SEN. dial. 10, 1, 3 per luxum ac neglegentiam. COLVM. 12 praef. 9 luxu et inertia. GALLICAN. Avid. 5, 5. PS. RVFIN. in Am. 6, 1 opulentia tumetis, luxuriaque -itis. AVG. civ. 21, 25 turpitudine luxuriae). CIC. de orat. 3, 131 ardentes his studiis, otio vero -entes. Lael. 52 deliciis -entes audiendi (HIER. adv. Iovin. 1, 48 *Pasiphae* deliciis -ens. AVG. gen. ad litt. 11, 42, 59 ne suas, quibus deperibat atque -bat, mortiferas delicias contristaret. MACR. sat. 2, 4, 22). LVCR. 1, 1039 veluti privata cibo natura animantum -it amittens corpus, sic omnia debent dissolvi. SEN. dial. 1, 4, 4 divitiis -is (EDICT. imp. Diocl. I 25). APVL. met. 3, 7 risu cachinnabili -bant (*i. rumpebantur*). 9, 24 iuvenis inescatus ... intercluso spiritu -bat (*i. emoritur*). SYMM. or. 1, 16 *Antonius* regio amore -xit. PRVD. cath. 7, 16 licenter -ens potu et cibo. c. Symm. 1, 125 spoliisque superbus -it in luxum. AVG. civ. 7, 9 *Iovem* per tot stupra -entem (doctr. christ. 3, 19, 28 per multa stupra -entes evagantur). fid. et symb. 10, 23 in carnalia et temporalia. agon. 16, 18 habentes animas carnis affectibus -entes tamquam ligna umore saginata. ALC. AVIT. carm. 3, 269 opibus amplis. POMER. 3, 15, 2 voluptatibus (BOETH. cons. 3, 2 voluptate). CYPR. GALL. iud. 106. GREG. M. in euang. 30, 1 per illicita desideria. 40, 4 se deprimi vulneribus, illum -ere acceptis rebus. *adde*: MART. CAP. 9, 908 *Musarum* chorus Pegaseae vocis nectare -bat. *nota usum impersonalem*: AVG. civ. 2, 20 die noctuque ludatur, bibatur, vomatur, -atur. 2 *i. q. diffundi, se spargere sim.*: RHET. Her. 4, 11, 16 non potest huiusmodi sermo tenere attentum auditorem, -it enim totus (*fere i. aberrat, animo non sequitur*) neque quidquam comprehendens. SEN. epist. 114, 4 si non vitasset intellegi, si non etiam in oratione -ret *Maecenas* (*praecedit* oratio eius aeque soluta est quam ipse discinctus). PLIN. nat. 21, 75 sudore -unt (*i. q. manant, stillant*. PHAEDR. 4, 25, 23 APVL. met. 2, 30. PRVD. perist. 10, 456 nitendo anhelant, -unt sudoribus). GELL. 1, 15, 1 verbis uvidis et lapsantibus -unt. HIL. trin. 10, 70 non in incerta -ere neque ad stultiloquia effervere. RVFIN. hist. 4, 17, 13 singulis quibusque sectis ... evanescentibus vel in multifidas ac multiformes species -entibus (*i. se dividentibus*, ὑπορρεουσῶν). AVG. civ. 1, 30 nisi quia vestram luxuriam cupitis habere securam et perditissimis moribus ... -ere (*i. se effundere, luxuriari*). CLAVD. MAM. anim. 1, 24 haec autem dilectio ... potest et in superiora ... et in inferiora damnabili amore -ere. GREG. M. past. 2, 4 incautus per loquacitatem -it. moral. 10, 2 per verba -it.

B *de rebus incorporeis plerumque personatis i. q. dissolvi, diffundi, vanescere, corrumpi sim.*: CIC. Marcell. 24 omnia quae dilapsa iam -erunt (*Burman*, defluxerunt *trad.*). SALL. Iug. 1, 4 ubi per socordiam vires, tempus, ingenium -xere. SEN. benef. 6, 30, 6 vanis et cito -entibus bonis. LACT. inst. 3, 1, 3 mendacium per se corruptum vanescit ac -it. 5, 22, 17 donec *deus* pressurae verberibus -entem corrigat disciplinam. AMM. 15, 2, 9 tamquam irrita -bant et vana. 15, 8, 18. PRVD. ham. 253 ut fluxa voluptas -at. AVG. retract. 1, 11, 4 *anima* ipsam compagem tenet, ne dissolvatur et -at. GREG. M. moral. 1, 11 inter epulas valde -ere loquacitas solet.

part. praes. pro adi. **diffluens**, -ntis. 1 *t. t. rhet. i. q. solutum, dissipatum*: CIC. orat. 233 efficiatur aptum illud quod fuerit antea -s et solutum (*praecedit* dissipatam sententiam). Brut. 274 nec vero haec *verba* soluta nec -ia, sed astricta numeris. SCHOL. Hor. Vind. ars 8 aliae tres species, affines vel contrariae (*sc. tribus dicendi generibus*) quae sunt exangue, dissolutum ac -s, turgidum ... contingit aliquando ... ut incidat in contrarium (*sc. aureae mediocritati*. 27). 2 *i. q. dissolutus, libidinosus*: CAPITOL. Aur. 23, 8 mores matronarum composuit et iuvenum nobilium. 3 *i. q. luxuriosus*: SPART. Hel. 5, 3 huius *Veri* voluptates ... multae feruntur, equidem non infames, sed aliquatenus -es. 4 *i. q. tabescens, moribundus*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 26 p. 392^B vir primatus putrescens atque -s.

diffluvio, -āre [*cf. c.* dis- *et* fluvius, quadrifluvium, quadrifluus. *Th.*]. *i. q. quasi flumen in partes separare*: COLVM. arb. 7, 5 neque aliter potuerit *vites* palos ... pertingere quam ut -etur.

diffluus, -a, -um [*a* diffluere. *Th.*]. *i. q. diffluens, abundans*: MAT. carm. frg. 15 sumas ab †asilio lacte -os grossos.

diffors, -tis *adi.* [*a* dis- *et* fors *ductum esse videtur. Th.*]. *t. t. rhet.*: IVL. VICT. rhet. 3, 3 p. 377 hic enim non negat a se dives quod intenditur factum, sed -e se tuetur, id est non hanc esse iniuriam. -s enim est oratio quae id, quod definit, explicat quid sit ... infirmat -s eo quod deest. 3, 5 p. 379 omnes fere -es.

diffrēno, -āre *a* dis- *et* frenare. *i. q. frenis liberare*: GREG. M. moral. 1, 11 paene semper epulas loquacitas sequitur. cumque venter reficitur, lingua -atur (5, 17).

diffringo, -ēgī, -actum, -ere [*a* dis- *et* frangere. *Th.*]. *identidem cum* defringo *permutatur, v. p. 374, 42.* disfrango: TAB. devot. Audollent 276, 23. 279, 12. 282^A 26 *in formula* cadant, frangant, -antur *equi*. *praeter pauca nonnisi part. perf. pass. in usu erat.* *i. q. discutere, deicere, prosternere, concidere, elidere*: 1 *de rebus*: PLAVT. Asin. 474 crura (*sim. de aliis partibus corporis*: Mil. 156 talos [defregeretis *trad.*]. 722 crura aut cervices [defregisset *trad.*]. Stich. 191 lumbos [defractos *trad.*]. TITIN. com. 31 caput [defringam *codd. Nonii*]. AMM. 19, 2, 7 -ctis capitibus. 28, 6, 14 costa). VARRO frg. Non. p. 77 *arci* fessi pondere -cti celeriter corruissent. VITR. 10, 2, 13 colossici Apollinis in fano basis esset a vetustate -cta (*seq.* caderet ea statua et frangeretur). SVET. Iul. 37 axe -cto. Aug. 17 gubernaculo -cto. APVL. met. 9, 30 -cto cardine. AMM. 17, 2, 3 crustis pruinarum -ctis. 21, 6, 3. 24, 5, 2. 24, 6, 7. 25, 1, 8 ademptis signis hastisque -ctis (31, 13, 5). 28, 1, 10. 31, 8, 9 velut -ctis caveis bestiae. 2 *de personis*: AMM. 20, 7, 13 superstantes ... ruina deiecti -ctique vel obruti. *de equis*: TAB. devot. *p. 1105, 81.*

***diffugio**, -ūgī, -ere *a* dis- *et* fugere. ISID. diff. 1, 231 fugiunt pariter, -unt divisi. GLOSS. διαφεύγω. *legitur inde a* CIC., *saepissime* LVCR. (*11ies*). [*dub.*: IVVENC. 1, 253 diversis Herodis callibus aulam -unt, *ubi* defugiunt, *ut videtur, scribendum*. PASS. Thom. 148, 11.]

I *intransitive*: A *proprie i. q. in diversas partes fugere, aufugere, fugiendo se spargere, dispalari*. *raro de singulis*: LVCR. 3, 222. 4, 566 VERG. Aen. 10, 803 MANIL. 462 SEN. Phaedr. 1053 nat. 7, 1, 7. 7, 17 CLAVD. carm. min. 25, 110 AVG. in psalm. 143, 18 MART. CAP. 2, 197 COD. Theod. 8, 4, 15. 12, 1, 108 NOVELL. Iust. 2, 6, 3, 1 CASSIAN. inst. 4, 6. 31 VAL. CEM. hom. 16, 3 EVSTATH. Bas. hex. 1, 3 p. 870^C. 1, 8 p. 876^B CLAVD. MAM. anim. 1, 25 ENNOD. opusc. 3, 192 p. 380, 2 dict. 28, 4 p. 506, 14 VEN. FORT. carm. app. 30, 5 Mart. 1, 459. 4, 695.

1 *de animantibus*: a *absolute*: CIC. Verr. 4, 46 -erant. dom. 6. Phil. 2, 108 repente -imus. off. 3, 114 periculo mortis -issent. epist. 15, 1, 5. LVCR. 5, 1338 -bat enim varium genus omne ferarum. 5, 1340. HIRT. Gall. 8, 23, 6 non tam pugnandi quam -endi fuit ... consilium. VERG. georg. 3, 150 armenta. Aen. 2, 212. 4, 123. 5, 677 per litora passim. 9, 753. HOR. carm. 1, 35, 26 amici (*i. relinquunt, deserunt*. LIV. 42, 15, 10 ceteri ... amicorum et satellitum -unt *cadentem*). OV. fast. 2, 211 hostes. 3, 555 met. 7, 257. 8, 298 trist. 3, 10, 57 SEN. clem. 1, 3, 3 CVRT. 5, 6, 2. COLVM. 9, 9, 1 *foetus apium* (9, 14, 5). LVCAN. 1, 572. PLIN. nat. 11, 35 apes (21, 82). VAL. FL. 3, 254 dant terga ... -unt. SIL. 6, 188. HOMER. 493 -unt (deficiunt, *pars codd.*) Graiorum acies, Phryges acrius instant. STAT. silv. 3, 1, 76 Theb. 11, 231 TAC. ann. 13, 16 PLIN. epist. 3, 14, 4 SVET. Iul. 82 Cal. 57 Claud. 10 Nero 47. PANEG. 9 (12), 11 conscientiae timore. CAPITOL. Pert. 11, 12 AMM. 29, 1, 27 VVLG. Ier. 52, 8 CLAVD. rapt. Pros. 2, 204. carm. min. 25, 110 Eridani ripas -ens nudavit olor. PAVL. NOL. carm. 19, 71 trepidi. COD. Theod. 8, 4, 15 (*a. 385*) apparitor -erit (*i. effugerit* = COD. Iust. 12, 57 [58] 6 pr.). OROS. hist. 4, 13, 9 SIDON. carm. 7, 85 cum -unt, fugiendos tum mage Persas. DRAC. Romul. 10, 522 VEN. FORT. carm. app. 30, 5. Mart. 1, 459 nec pede -it. b *additur unde*: HIRT. Gall. 8, 24, 1 ex agris [*alii* defugere] (BELL. Afr. 32, 3 ex castris. 52, 5. SEN. Phaedr. 1053 e saltu fera. MACR. somn. 1, 13, 8 inde [*sc. e carcere*] -ere). VERG. Aen. 10, 803 campis -it arator. MART. CAP. 2, 197 intoleranda congressione virgo -it. NOVELL. Iust. 26, 3, 1 ut nullus inde -ens nostram inquietet tranquillitatem (ἐκεῖθεν ἐκτρέχοντες). c *additur quo*: HIRT. Gall. 8, 35, 5 ad sua praesidia (VERG. Aen. 2, 399 ad naves. COLVM. 9, 9, 8 ad tactum). VERG. georg. 3, 277 saxa per et scopulos (LIV. 21, 61, 9 per agros). LIV. 21, 28, 4 in vicos passim suos (35, 30, 5. 41, 10, 4 in civitates passim. FLOR. epit. 3, 10, 14 in saltus). 28, 2, 12 domos. VVLG. Ios. 8, 20 huc illucque (I reg. 14, 16). CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 94 quo -imus, quo distrahimus.

2 *de rebus, plerumque personatis*: a *absolute*: LENT. Cic. epist. 12, 15, 6 partem navium. LVCR. 1, 761 fulmina. 1, 1103 soluta. 2, 456 omnia. 3, 16 animi terrores. 3, 122. 255 animai -unt partes. 6, 232 vina repente. AETNA 310 propinquas -ere impellique animas (*i. ventos*). 461 movet vires turbamque minatus -it (*de eruptione Aetnae*). HOR. carm. 1, 18, 4 (*in imag.*) sollicitudines. 4, 7, 1 nives. OV. met. 2, 114 stellae. SEN. nat. 7, 1, 7 flamma. COLVM. 10, 160 (*in imag.*) tempora. VAL. FL. 4, 645 maria ipsa repente (STAT. Theb. 4, 700 undae). STAT. Theb. 9, 109 iubae. CASSIAN. conl. 9, 7, 2 (*in imag.*) ipsae quoque *occasiones* ... lubrica volubilitate -unt. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 148 (*in imag.*) corporalitas inclusa -et. VEN. FORT. Mart. 4, 695 -ente ... luce. b *additur unde vel quo*: LVCR. 3, 222 cum flos evanuit aut cum spiritus ungenti suavis -it in auras (*i. se dispertit*. 4, 566 in multas ... voces vox una repente -it [*seq.* se dividit]). 5, 437 -ere inde loci partes coepere. STAT. Theb. 1, 665 mala nubila caelo -unt.

II *transitive i. q. refugere, effugere, evitare* (*translate vel in imagine*): HIL. trin. 12, 20 humanas doctrinas non tam -ere quam refellere. AVG. in psalm. 143, 18 nolo illam *felicitatem* iam -as (*ibid.* defugere). MAR. MERC. subnot. 4, 3 *te* veluti monstruosam viperam ... -ent. MACR. sat. 2, 8, 7 Plato dixit non -endas esse huiusmodi exercitationes. CASSIAN. inst. 4, 6 tenebras nocte -at. 4, 31 nocturna silentia. VAL. CEM. hom. 16, 3 *nemo* -at ... sonitus catenarum. EVSTATH. Bas. hex. 1, 3 p. 870^C orbis iste ... nostrum -it intellectum (*i. fugit*). 1, 8 p. 876^B. 6, 5 p. 926^B. ENNOD. opusc. 3, 192 p. 380, 2 Scyllaeos canes *eqs.* dict. 28, 4 p. 506 litora quasi solum hostile. *nota infinit.*: DIONYS. EXIG. Procl. fid. praef. 408^C unumquemque ex trinitate pronuntiare -unt. *de munere vel officio*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

declinando: COD. Theod. 12, 1, 108 (*a. 384*) curiam -ens. NOVELL. Valent. 28, 1, 1 munus proprium -erunt.

diffugium, -ī *n.* [*a* diffugere. *Th.*]. *i. q. fuga in diversas partes*, διαφυγή (GLOSS.): TAC. hist. 1, 39 turbavere consilium trepidi nuntii ac proximorum -a.

diffugo, -ātum, -āre *a* dis- *et* fugare. *i. q. disicere* (GLOSS. dispalatum -atum): PS. RVFIN. in psalm. 41, 6 nebulis -atis. *i. q. expellere*: MARCELL. chron. II p. 92, 484, 34 exulatis -atisque ... episcopis.

diffulguro, -āre *a* dis- *et* fulgurare. *i. q. quasi fulgur radiare*: AVSON. 425, 3 vomit aurea flammas cassis et undantem clipeus -at (*Wakefield*, defulgurat *P*) ignem. SIDON. carm. 11, 20 postes ... -at ardor (*i. luce fulminis circumdat.*).

diffulmino, -āre *a* dis- *et* fulminare. *i. q. quasi fulmine dissipare*: SIL. 5, 276 furit et -at omnem obstantum turbam. NOT. Tir. 72, 22 disfulminat.

diffumigo (ANTIDOT. Brux. 3) *v.* suffumigo. *Gudeman.*

diffundito, -āre *a* diffundere. *i. q. profundere*: PLAVT. Merc. 58 ratione pessuma a me ea ... in amoribus -ari ac didier. *i. q. distribuere, dividere*: AMM. 16, 12, 4 agitabat miscebatque omnia sine modo ubique sese -ans. 18, 5, 6 venumdatae potestatis pretium per potiores -ant domos. 21, 1, 11 mens mundi nostras mentes ex sese velut scintillas -ans. 25, 8, 15 gestorum seriem ubique rumores -ant.

***diffundo,** -fūdī, -fūsum, -ere *a* dis- *et* fundere. *notatur in amphoris* dif(fusum): CORP. IV suppl. 5519. 5520. *inf. perf.* difusisse: EDICT. imp. Diocl. I 20. GLOSS. διαχέω. -it perfundit. liquescit. -itur διαχεῖται. distenditur. ostenditur (*i.* extenditur?). *legitur inde a* CATONE; *deest* LVCIL. SALL. NEP. TIB. PROP. GERM.; *singulis locis*: CATVLL. CAES. TAC.; *binis*: VITR. MART. SVET.; *ternis*: LIV. MANIL. VELL. CELS.; *frequentat* AMM. (*40^ies^*). [*dub.*: CATO agr. 88, 2 *v. p. 1108, 34.* CALP. ecl. 1, 57 DRAC. laud. dei 3, 77. *saepe confusum cum* defundo, *nonnunquam cum* diffindo *et* defendo *q. v.*]

I *proprie i. q. effundere, dispergere, extendere* (*additur in c. acc. et abl.*, ad [*v. l. 71 al.*], per, super, *abl. dat.* [*v. l. 75. p. 1108, 11*], *acc.* [*v. l. 77*], de, ex, a): **A** *res*: **1** *liquidas: pass. saepissime refl. i. diffluere.* *de aquis, amnibus, mari*: VARRO ling. 5, 26 palus paululum aquae in altitudinem et palam latius -usae. rust. 3, 5, 2. CIC. nat. deor. 2, 26 nisi eadem *aqua concreta* se admixto calore liquefacta et dilapsa -ret. VITR. 7, 8, 4 aqua -usa. VAL. MAX. 1, 6, 3 aquam eius lacus emissam per agros -rent. VLP. dig. 43, 12, 1, 15 sive derivetur aqua ... vel si dilatetur aut [ut *codd. dett.*] -usa brevem aquam faciat. AMBR. hex. 3, 2, 8 per terras. 3, 3, 12 per lacus. PS. RVFIN. in Am. 5, 1—2 aquas conceptorum imbrium. EVSTATH. Bas. hex. 1, 9 p. 877^A^ quomodo ... in neutram -itur partem *aqua*? 7, 1 p. 937^B^ faucium intersaeptio *piscium* modo suscipiens modo -ens aquam. BOETH. mus. 1, 14 semperque posterior et maior undula pulsu debiliore -itur, *si conicis lapidem in aqua.* CATVLL. 64, 358 unda Scamandri ... passim rapido -itur Hellesponto (*i. influit.* IVL. HON. cosmogr. B 11 *fluvius* se -it in mare Aegaeum. *item omisso obi.* cosmogr. B 10 -it in orientalem oceanum. A 12). DIRAE 68 lymphas, vaga flumina, retro flectite et adversis rursum -ite campis (CARM. adv. Marc. 1, 132 fontes et fluvios -it dulcibus undis *deus*). OV. met. 1, 36 freta -it (HIER. in Tit. 1, 2 p. 559^B^ maria). SEN. dial. 6, 18, 4 ex uno fonte in occidentem orientemque -usi amnes (DRAC. laud. dei 1, 180 locus interea -ens quattuor amnes). nat. 1, 3, 6 relinque illam *piscinam* sicut est -usa. 3, 27, 7 *torrens* novissime †in materia magna gentium clarus onustusque -itur. 4, 2, 3 magnas solitudines pervagatus et in paludes -usus. CVRT. 3, 1, 3 *Marsyas* -usus circumiectos rigat campos. 6, 4, 6 *Ziobetis* in latitudinem x et trium stadiorum -itur rursusque iter cogit. 8, 13, 8. MELA 1, 50 Nilus ... in Aethiopiam -itur. 3, 77. AVSON. Mos. 142 -itur alveo aestus et extremi procurrunt margine fluctus. HEGES. 2, 9, 1 -uso per spatia terrarum alveo. OROS. hist. 1, 5, 7 fluvius per plana -usus ac peropportune divisus. IVL. HON. cosmogr. A 47. MELA 1, 7 qua -itur *mare* ... se artat ... expandit ... iterum pressit. 3, 38 mare Caspium ... in tres sinus -itur. PLIN. nat. 3, 2, 3 oceanus Atlanticus in maria interiora -itur. AVIEN. orb. terr. 69. MART. CAP. 6, 661 angustiora quadam interrivatione per octoginta sex milia distenduntur, ac rursum -itur mare latissimum iterumque contrahitur. EVSTATH. Bas. hex. 4, 6 p. 908^C^. PRISC. periheg. 108 tractu -itur alto ad Syrtim pelagus. FRONTIN. aq. 19 pars Iuliae ... castellis Caelii montis -itur. *nota*: IVV. 3, 227 puteus ... in tenues plantas facili -itur haustu. OPTAT. 1, 26 p. 95, 14 domus ... pluviam -it (*i. arcet*). *de vasibus i. evacuare*: GREG. TVR. Franc. 4, 18 ereptumque *vasculum* de manu eius terrae -udit. *de sanguine*: CIC. nat. deor. 2, 138 ex his partibus sanguis per venas in omne corpus -itur (OV. Ib. 605. *nota*: VINDIC. gyn. p. 439^C^ totum corpus sanguis -itur). LVCAN. 1, 301 cruor ... -usus in arvis (AMM. 17, 13, 15 abunde cruore -uso meatus fluminis spumaret. CLAVD. 28, 620). GELL. 19, 6, 2 -uso sanguine (19, 6, 3 quaeri potest, quam ob causam pudor sanguinem -at, timor contrahat). *de venenis aliisque liquoribus*: OV. met. 10, 24 coniunx, in quam calcata venenum vipera -udit (LVCAN. 1, 615 vulnere largo -usum rutilo dirum pro sanguine virus. PS. QVINT. decl. 14, 11. VVLG. prov. 23, 32 regulus venena -et [διαχεῖται ὁ ἰός]. PS. RVFIN. in Os. 2, 18 sq. nec per membra lassorum angues venena -ant. SVLP. SEV. dial. 2, 2, 4. ENNOD. epist. 4, 9, 2 p. 105, 1 si ... virus generosum ... dicas rura -ere. GREG. TVR. glor. mart. 98. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 176^D^ [*in imag.*] peccati in eam venena -ens). CELS. 3, 6 si sudorem per omnia membra -it aqua. HIL. in Matth. 14, 12 ne mirere fontes fluere, inesse uvas vitibus et uvis vina -i et omnes mundi opes ... defluere. AMM. 23, 6, 35 antequam magus libamenta -ret. CHIRON 69 in oculo quasi livore -usum intellegis bilem ... primum in uno oculo se -it *suffusio*. *ibid.* ovi vitellus -usus et corruptus. GREG. TVR. glor. mart. 106 liquor qui inerat *poculo* ... terrae -itur. *in imag.*: *de anima humana* (*v. l. 77*): VARRO Men. 32 in reliquo corpore ab hoc fonte -usa est anima. VERG. Aen. 10, 906 animam -it in arma cruore (*i. fundendo dissolvit v. p. 1109, 6 sqq.*). *de coloribus*: CIC. de orat. 3, 199 venustatis ... sanguine -usus ... color. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 131^B^ rubor verecundiae -usus vultu. *speciatim: effundere in vasa, praecipue vina de doliis in amphoras*: CATO agr. 105, 2 ad ver -ito in amphoras (113, 2. COLVM. 12, 38, 4 in amphoras bene picatas et bene olidas. PROC. dig. 33, 6, 15 in dolia autem alia mente coicimus ut ex his vel in amphoras et cados -amus). ALF. dig. 32, 60, 2 vina. OV. fast. 5, 517 quaeque puer quondam primis -erat annis ... vina. SEN. nat. 4, 13, 3. COLVM. 3, 2, 26 vinum eius *vitis* in vetustatem -itur. 12, 27. 12, 28, 3 *al.* PLIN. nat. 14, 85 *mustum* protinus -usum in lagoenis suis defervere passi. 14, 94. 18, 232 vina tum (*sc. per brumam*) defaecari vel etiam -i. PROC. dig. 36, 6, 6 vinum ... quod in amphoris et cadis -usum est (*cf.* 36, 6, 15. 16 in urnalibus). *additur annus et regio*: HOR. epist. 1, 5, 4 vina bibes iterum Tauro -usa palustres inter Minturnas (LVCAN. 4, 379 nobilis ignoto -usus consule Bacchus. IVV. 5, 30 capillato ... consule. 11, 159 in montibus). CORP. IV 5519 (= 2551) dol(ium) I dif(fusum) est id(ibus) Iu(niis) L. Verginio C. Regulo. 5520 C. Pomponio C. Anicio cos. ex fund(o) Badiano diff(usum) id(ibus) Aug(ustiis) bimum. *de vino servato in doliis*: APVL. met. 9, 34 omne vinum quod olim -usum fuerat, in omnibus doliis ... rebullire. *de iusculis*: CATO agr. 88, 2 muriam in labella vel in patinas ⟨-ito *add. Keil*, indito *Hauler*⟩ in sole ponito (COLVM. 12, 6, 2 in vasa bene picata). COLVM. 12, 12, 1 aqua *caelestis* (VEG. mil. 4, 11 liquor ex mari sumptus per alveos aliaque patula vasa -itur). 12, 12, 3 *mulsam* in lagoenam -unt (PLIN. nat. 14, 113 *hydromeli.* 23, 60 oxymeli). 12, 17, 1 *acetum.* 12, 28, 6 sucum *myrti bacarum.* 12, 50, 2 *condituras olivarum* (12, 50, 5). *i. q. perfundere, diluere*: PLIN. med. 2, 8 ovum crudum -itur in vaso, putamen eius impletur oleo quod in vaso -itur (1, 25 funditur). ANTHIM. 4 sales cum vino mixti ... cum pinna -antur.

2 *res caelestes*: *lumen sim.*: VARRO ling. 7, 76 iubar ... quae in summo quod habet lumen -usum ut leo in capite iubam (PAVL. FEST. p. 104 splendor *iubaris* -itur in modum iubae leonis. DRAC. Romul. 10, 472 *Lucifer* concusso de crine iubar -it in orbem). CIC. nat. deor. 2, 95 quod is *sol* diem efficeret toto caelo luce -usa (LVCR. 1, 9 nitet -uso lumine caelum. 3, 22. 4, 202 solis lux ac vapor ... cernuntur ... per totum caeli spatium -ere sese perque volare mare. HEGES. 2, 15, 8 luce -usa. CLAVD. 28, 190 diem sperat -ere *Phaethon*. AVG. civ. 9, 16 *luminum* radii. *nota*: AVIEN. orb. terr. 1131 Liber ... celer -itur aethra). MANIL. 1, 837 capillus *sideris* -usos radiis ardentibus explicat ignes (CARM. de mens. 2, 15 flammas -it odoras). SEN. nat. 7, 15, 2 cometes ... sustulit se -uditque ... in immensum extentus. CVLEX 176 instat *serpens* lumina -ens intendere. VAL. FL. 3, 560 iubar -it aquis *Diana*. AMM. 20, 11, 28 qui color *arcus caelestis* quanto magis -itur. PANEG. 3 (11), 10 (*in imag.*) ut ... vestrum numen effulsit, tota Italia clarior lux -usa. *umbras*: PETRON. 131 aestivas platanus -erat umbras. ZACCH. 2, 19 vicina tenebris -itur umbra. *aëra, ventos sim.*: LVCR. 3, 583. 4, 55 corpora res multae partim -usa solute robora ceu fumum mittunt ignesque vaporem (4, 91. VVLG. sap. 5, 15 fumus qui a vento -usus est [διεχύθη]). 5, 469 aether ... late -usus in omnes undique partes (SEN. nat. 2, 10, 1 ab aethere lucidissimo aer in terram usque -usus est. 2, 27, 4 incussus aer cava nube et motu ipso extenuatus -atur. IVST. 4, 1, 15 donec *spiritus suffocatus* per spiramenta terrae -usus nutrimenta ignis incendat. BOETH. mus. 1, 14). DIRAE 49 litora quae dulces auras -itis agris. AETNA 496 turbo ulteriores *undas* progrediens late -itur (SEN. nat. 7, 9, 3 quo excelsior, eo solutior laxiorque est *turbo* et ob hoc -itur. LVCAN. 3, 363 ventus ... spatio -usus inani). AVIEN. Arat. 1729 nubila ... se ... -unt. *fere i. q. circumfundere*: VAL. FL. 6, 745 *Pallas* atro nebulam -it amictu. AMM. 26, 8, 12 sagittarum nube -usa. *i. dilatare* (*cf. p. 1109, 53 sqq.*): AVIEN. Arat. 1607 olli (*sc. soli*) gurgitis aer crassior immodicum -erat orbem (*cf. schol. Arat. v. 847*: αἱ τῆς γῆς ... ἀναθυμιάσεις, ἀερώδεις οὖσαι καὶ παχεῖαι, ... τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ... πλατύτερον ... ποιοῦσιν). *de spiritu divino et anima humana* (*v. l. 12*): VARRO frg. Lact. opif. 17 anima est aer conceptus ore ... -usus in corpus (LVCR. 3, 583 ex imo penitusque coorta emanavit uti fumus -usa animae vis. CIC. nat. deor. 2, 138 spiritus per arterias. TERT. anim. 9 flatum vitae ... per universa corporis spatia -usum. 14 *anima* in totum corpus -usa et ubique ipsa). SEN. dial. 11, 8, 3 divinus spiritus per omnia maxima ac minima aequali intentione -usus. AVG. civ. 7, 13 vis animae *Iovis*. 13, 17 animam *mundi* Plato ab intimo terrae medio ... per omnes

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

partes eius usque ad caeli summa -i et extendi ... opinatur. *sim.*: PLIN. nat. 2, 208 -usae per omne naturae ... numen. *de deo*: CAPREOL. epist. 2, 4 p. 852^A ubicumque -usum deum. *dispergendo dissolvere*: VITR. 8, 2, 2 nubes ... liquescendo disparguntur et ita -untur in terras. SEN. nat. 5, 8, 3 cum *sol* processit, alia superius rapiuntur, alia -untur tepore. *in imag. de anima* (*v. p. 1108, 13*): LVCR. 3, 437 animam quoque -i *et* perire ... et dissolvi (VVLG. sap. 2, 3 spiritus -etur tamquam mollis aer. RVFIN. apol. ad Anast. 6. CARM. epigr. 1108, 2 quoius ut est lenis patrium -usus in aer spiritus). *de personis*: SIL. 6, 2 Titan (*i. Sol*) in noctem -usus. COMM. apol. 123 *deus* qui formatur modo, ⟨modo⟩ se -it in auras. *adde*: MVTIAN. Chrysost. hom. 14, 2 non in cinerem resolvuntur, non in fumos extenuantur, non in vaporationes -untur *sacrificia*.

3 *res corporeas*: *radices, semina, ramos*: VARRO rust. 1, 37, 5 aliae *arbores* radices angustius -unt ... aliae latius (EVSTATH. Bas. hex. 5, 6 p. 915^C). CIC. Cato 51 *terra* tepefactum *semen* vapore et compressu suo -it (SEN. epist. 38, 2 *semen* vires suas explicat et ex minimo in maximos auctus -itur. RVFIN. Orig. in exod. 1, 1). CAES. Gall. 6, 26, 2 ab eius *cornus* summo sicut (se ut *R. Steph.*) palmae ramique (rami quam *β*, que *om. Aim., Steph.*) late -untur (-unt *β. Steph.*) (COLVM. 3, 10, 11 *vitis* habitus [*A*, -tu *G*, -tum *Lundst.*] mox ramis -udit quasi bracchiis. PLIN. nat. 12, 22 ficus ... vastis -itur ramis. PLIN. epist. 6, 16, 6 *pinus* quibusdam ramis -batur. HIER. tract. in psalm. 127 p. 237, 23 longe lateque huc atque illuc flagella -it vitis). VERG. ecl. 3, 39 vitis -usos hedera vestit pallente corymbos. COLVM. 2, 11, 8 ut latius se frutex humi -at (*cf.* 5, 5, 10. 5, 6, 11. 11, 3, 27 *lactuca* in latitudinem se -it. PALLAD. hist. mon. I 37 p. 325^b tam magna exinde vitis effecta est se ad superiora -ens [ηὐξήθη καὶ γέγονε. 48 p. 143, 6 *Butl.*]). SIL. 5, 487 quercus ... -usas patulo laxabat stipite frondes. *cibum sim.*: LVCR. 1, 353 cibus in totas usque ab radicibus imis per truncos ac per ramos -itur omnis. COLVM. 3, 15, 1. 4, 17, 6. HEGES. 4, 27 l. 13 liberior ad terras usus -itur. *adde*: MART. CAP. 2, 135 ni haec ... evomueris forasque -uderis (2, 138 effuderis. 2, 139 bibliothecalem copiam nixa imitus virgo -udit). *sidera*: HOR. sat. 1, 5, 10 nox ... caelo -ere signa parabat. *de partibus corporis*: VERG. Aen. 1, 319 dederatque comam -ere ventis (OV. epist. 5, 114 -usis comis. 10, 47 capillis. fast. 3, 538. LVCAN. 7, 149 Pallas Gorgoneos -udit in Aegida crines. DRAC. Romul. 2, 85 CORIPP. Iust. praef. 7). CELS. 7, 18 p. 296, 12 *tumor* frigore omni contrahitur, calore -itur (p. 296, 11 crescit). STAT. Ach. 1, 634 pampineis -ere bracchia thyrsis (CLAVD. 5, 325 nigrasque sopor -erat alas. ENNOD. carm. 2, 25, 2 -usis collo manibus petis oscula. ANTH. 429, 7). PS. AVR. VICT. epit. 45, 9 intemperantia cibi ac saturitate, qua artus -erat. AVIEN. Arat. 1151 quae Centauro -itur extima cauda. SYMPH. 202 spongiae viscera tota tument patulis -usa cavernis (VVLG. act. 1, 18 -usa sunt omnia viscera eius [ἐξεχύθη]). CHIRON 68 (= VEG. mulom. 2, 16, 3) -it se pupilla ... et fit ... dilatatio pupillae. 69 (VEG. mulom. 2, 16, 3 disruptus). DRAC. Orest. 262 -it testa cerebrum. *in imag.*: CIC. de orat. 3, 185 *dithyrambi* membra et pedes ... sunt in omni locupleti oratione -usa. TERT. idol. 2 substantia criminis quae tot ramos porrigit, tot venas -it (def- *AB*). *de vultu remisso* (*v. p. 1112, 80 sqq.*): OV. met. 14, 272 -udit vultus (Pont. 4, 4, 9. SEN. epist. 106, 5 an frontem astringant *affectus* an faciem -ant). *varias res latiores facere, augere* (*cf. p. 1108, 73*): DIRAE 43 -usis ignibus (OV. met. 9, 239 in omne latus -usa ... flamma. LIV. 5, 54, 1. SIL. 14, 304 calidae picis -ere pestem. 17, 92 rapidam -ere pestem coeperunt ignes. HEGES. 5, 38. *in imag.*: FLOR. epit. 2, 17, 2 quasi agitantibus ventis -isse quaedam belli incendia orbe toto viderentur *urbes*. OROS. hist. 5, 24, 15). SEN. Tro. 1166 velis -usis. nat. 6, 11 *vapor* opposita -it (diffindit *E, Gercke*). COLVM. 2, 4, 6 dens aratri ... non minute -it humum, sed vastos caespites convellit (HIL. trin. 12, 40 *ut terra* in planitiem -retur. AMBR. hex. 3, 3, 15). VAL. FL. 6, 56 radios ... fulminis et rutilas scutis -uderis alas. SVET. Cal. 42 aureorum acervos patentissimo -usos loco. ITALA lev. 14, 39 (Tert. pudic. 20) si animadvertisset -usum in parietibus tactum (Lugd. effusus. διεχύθη, VVLG. crevisse lepram). HIL. epist. ad fil. 5 propter consuetudinem purpuram perangustam vestis habeat, non etiam purpura ipsa -atur in vestem (DRAC. Romul. 8, 484 purpura fulgens flammabat -usa humeris. *de tabula in chlamyde diffuse picta v. Marquardt-Mau² p. 550*). PASS. Thom. p. 129, 16 calciamenta pedibus circumdedi, ne -rentur vestigia. *sonitum*: LVCR. 4, 569 quae pars vocum non auris incidit ipsas praeterlata perit frustra -usa per auras (VERG. Aen. 4, 195 haec *verba* passim dea foeda [*sc. Fama*] virum -it in oras. SIL. 13, 283 vox ... passim -usa per auras. PETR. CHRYS. serm. 13 p. 231^A. APRING. in apoc. 4, 8 *al.*). HIER. in Dan. 2, 39 sonitus eius *aeris* longe lateque -itur. *nota i. q. diducendo tollere* (*cf. l. 3*): PLIN. nat. 23, 83 vetus *oleum oenanthinum* ... duritias magis -it.

B *de animantibus*: *de copiis ad pugnandum dispositis*: CAES. Gall. 6, 26, 2 *v. l. 20*. VERG. Aen. 11, 465 equitem ... latis -ite campis. LIV. 27, 51, 13. 40, 33, 7 sparsi toto passim campo se -erunt. LVCAN. 6, 30 vastis -usum collibus hostem. VAL. FL. 6, 388 socium iuga. SIL. 14, 366. ITALA iud. 9, 44 (Lugd.) duo principia -usa sunt super omnes (ἐξέτειναν, VVLG. palantes). AMM. 19, 11, 4. 21, 8, 3 -usi per varia opinionem numeri praeberent immensi. 24, 7, 7 Persae nunc de industria se -bant aliquotiens confertius resistentes. 31, 4, 9 armatorum agmina -ente barbaria *al.* VEG. mil. 3, 8 propugnatores angusta *loca* constipant et ... latiora -unt. VVLG. II reg. 5, 18 -usi sunt in valle Raphaim. 5, 22 *al.* *pass. i. latius vagari*: FLOR. epit. 3, 4, 5 vagos et libera populatione -usos. FRONTIN. strat. 2, 5, 9 ut Falisci ... spe praedae -rentur. AMM. 15, 7, 5 vulgus per varia urbis membra -usum. 25, 4, 25 -usis per nostra Germanis. 28, 2, 11 mercatorum specie sine strepitu ullo -usi. *i. fugare, dispergere*: AMM. 17, 13, 19 post absumptos paene -usosque Amicenses. 18, 8, 8 passim -imur. *nota*: CYPR. GALL. gen. 22 quadrupedumque greges totos -it in agros *creator*.

II *translate*: *i. q. dilatare, latius reddere, augere, extendere, expandere* (*additur in c. acc. et abl.*, ad, per, super, ex, a, de, *abl.*): A *generatim*: CIC. Sest. 97 numerus ... huius (*sc. optimatium*) generis late et varie -usus est. Balb. 13 late longeque -usa laus (SIDON. epist. 8, 14, 1 sanctorum laus -usa meritorum). rep. 3, 33 est ... vera lex recta ratio naturae congruens, -usa in omnes, constans, sempiterna. fin. 2, 115 erroris tanti tam longe lateque -usi. div. 1, 79 vim suam *di immortales* longe lateque -unt. 2, 29 cum rerum natura tanta tamque praeclara in omnes partes motusque -usa. OV. ars 3, 9 paucarum -ere crimen in omnes (PLIN. epist. 10, 96, 4 ipso tractatu ... -ente se crimine. HIER. hom. Orig. in Ezech. 9 p. 959 quando -itur peccatum et longius malitia procedit). SEN. contr. 7, 3, 10 studii -usa est in plures imitatio. 9, 2, 11 maiestas populi Romani per omnes nationes ... -usa (ZACCH. 1, 6 FAVST. REI. spir. 1, 13 p. 125, 22). VELL. 2, 32, 5 bellum tam longe lateque -usum (MIN. FEL. 18, 6 bella toto orbe). 2, 126, 3 *pax* -usa in orientis occidentisque tractus (SEN. epist. 91, 2 cum toto orbe terrarum -usa securitas sit). VAL. MAX. 2, 2, 2 Latinae vocis honos (ARNOB. nat. 2, 5 per omnes terras ... immensi nominis huius sacramenta -usa sunt. RVFIN. hist. 2, 17, 4 Christianorum appellatio. AVG. civ. 2, 3. CAEL. AVR. acut. 3, 7, 74 nomen ... communius esse atque late -usum). 3, 2, 19 fortitudinem per totum exercitum -udit (SIL. 13, 22 sensim -usus ad aures ... fervor. *cf.* CVRT. 6, 11, 20 per tota castra terrore -uso). CELS. 8, 3 p. 331 vitiosa sanies ... ut in latiore sede -usa sit (SEN. dial. 3, 6, 2 si *membra* morbum -unt. PLIN. epist. 4, 22, 7 morbus qui a capite -itur. APVL. apol. 50. *adde*: SIL. 5, 527 -ente per artus frigore se Stygio. AMM. 26, 6, 18 CLAVD. 26, 436). SEN. dial. 7, 24, 3 potest pecunia etiam intra limen suum -i et liberalitatem exercere. CVRT. 4, 4, 19 coloniae ... orbe toto -usae sunt (COD. Iust. 1, 3, 31 in ... provinciis). QVINT. inst. 7, 10, 12 reservandi perorationi an per totam actionem -endi affectus (MART. CAP. 5, 471 ductus). FRONTIN. aq. 88 ad privatos commodum ex incremento beneficiorum eius -itur (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 5 p. 147, 3 utilitas). strat. 2, 4, 20 famam deinde -udit, tamquam ... adventaret (2, 7, 4. PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 26 ad Romana castra. TERT. nat. 1, 7. AMM. 25, 8, 12 rumores. 31, 4, 2 *seq. acc. c. inf.* VVLG. II Macc. 8, 7 fama virtutis eius ubique -batur [διεχεῖτο]. RVFIN. hist. mon. 7 p. 414^D *al. nota omissa voce fama*: AMM. 27, 12, 15 hac clade late -usa [*i. nuntiata*]). TERT. orat. 1 quantumque substringitur verbis *oratio dominica*, tantum -itur sensibus (*cf.* SERM. Caspari Anecd. p. 316, 1 verba ... expedita sententiis, -usa mysteriis. *cf.* p. 316, 4 angusta sermonibus ... dives sensibus). ITALA psalm. 44, 3 (Firm. err. 23, 2 Aug. civ. 17, 16 *et* VVLG., *sed* eff- *Amiat.*) -usa est gratia in labiis tuis (ἐξεχύθη). Os. 4, 2 (Cypr. testim. 3, 47) mendacium et caedes et furtum et adulterium -usum est super terram (κέχυνται, VVLG. inundaverunt). Rom. 5, 5 (cod. d Ps. Rufin. in psalm. 4, 2 *et* VVLG.) caritas dei -usa est in cordibus nostris (κέχυται. *cf.* AVG. civ. 7, 31. 12, 9 CLAVD. MAM. anim. p. 95, 12). FRG. Mur. 57 per orbem terrae ecclesia deffusa (*i.* diff-. GENNAD. dogm. 34 ecclesia catholica ubique -usa. AVG. agon. 29, 31 epist. 12, 141, 4 civ. 18, 50 *al.*). SOL. 23, 20 utraque *elementa* -usa per membra omnia (ARNOB. nat. 2, 49 quod per omnia -usum perit). ARNOB. nat. 2, 46 *materies* per quam -rent se mala. EVTR. 8, 2 *imperii* fines longe lateque -udit (HEGES. 5, 15 l. 48 imperium. RVFIN. hist. 1, 3, 19 regnum). FILASTR. 119, 4 caelestis gratia. 123, 4. FAV. EVL. p. 8, 22 *sensus corporeus* septimus tactus qui per totius corporis membra -usus est (AVG. epist. 137, 5 ipse *auditus* [*i. actus audiendi*] se foras quodammodo -it a carne). HEGES. 2, 9 l. 215 *religio* toto -usa orbe (AVG. civ. 2, 6 religio Christiana). AVG. civ. 10, 32 lex verbumque domini ... processit, ut se per universa -ret (19, 12 etsi mortuorum carnes ab aliis animalibus devorentur, easdem leges per cuncta -usas ... inveniunt. EVSTATH. Bas. hex. 7, 4 p. 941^B nonne vides ordinationem divinam cuncta complentem et per haec etiam parva -usam [διήκουσαν]. DRAC. Romul. 10, 381 praecepta -it tyrannus per regna). 15, 16 se ... vinculum sociale -ret (18, 2 societas ... mortalium). 18, 43 codices ... usquequaque -usi sunt (SVLP. SEV. dial. 3, 17, 4 libellum). in psalm. 88 serm. 1, 9 nisi illa veritas expanderetur et ... in circuitu -retur (ZACCH. 2, 7 SACR. Leon. p. 333). SVLP. SEV. epist. 2, 2 *somnus* per membra -itur. MART. CAP. 8, 814 naturas undiquesecus globoso ambitu orbibusque -i. VAL. CEM. hom. 17, 3 virtutum merita (*ibid.* extentus). DRAC. Romul. 8, 112 per colla per ora oscula -unt. 10, 310 querellas. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 18 p. 335, 4 rationabilitas ... in deum usque -itur. 5, 24 p. 346, 17 *accidentis* praedicatio in plurimas diversi generis substantias speciesque -itur (*cf.* DIFF. gramm.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VII 521, 9 nomen proprium indicat, vocabulum -it significationem). in top. Cic. 1 p. 291, 2 definitio id quod in nomine involute declaratur, expedit atque -it. mus. 1, 1 idque (*sc. remitti dulcibus modis*) non sese in singulis vel studiis vel aetatibus tenet, verum per cuncta -itur studia. *significanter dicitur*: CVRT. 10, 5, 37 fama rerum in totum propemodum orbem reges ac regna -udit (*i. effecit, ut diffusa constituerentur*).

B *speciatim*: 1 *de animi affectibus*: **a** *i. q. effundere, dilatare affectus, dissolvere actus hominum (saepe intemperantius)*: VARRO ling. 6, 50 latius gaudium propter magni boni opinionem -usum (PANEG. 10 [4], 32 laetitiam). CIC. leg. 1, 34 benevolentiam tam longe lateque -usam. HOR. epod. 14, 1 oblivionem sensibus. OV. met. 9, 143 flendoque dolorem -udit miseranda suum. SEN. contr. 1, 6, 6 suas spes in alienas mortes -ere. SEN. clem. 2, 2, 1 animi tui mansuetudo -etur paulatim per omne imperii corpus. epist. 89, 21 quorum aeque spatiose luxuria quam illorum avaritia -itur. 106, 12 ut cetera in supervacuum -imus, ita philosophiam (*i. actus philosophandi*) ipsam. TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 10 *matrimonii res* (*i. actus*) intemperantius -usae in luxuriam inardescunt. ARNOB. nat. 3, 33 libidinis per cuncta animantia -usae. AMM. 23, 1, 2 diligentiam ubique -ens (*Bentley*, dividens *Val.*, diffidens *V*). AVG. c. Faust. 15, 6 p. 428, 24 in tam multos fictos deos fornicationem tuam -isti. PRVD. c. Symm. 2, 156 patrii ne iugera tendat et externos animum (*i. cupiditatem*) -at in agros. PETR. CHRYS. serm. 12 p. 224^A *diabolus* potum nostrum (*i. actum potandi*) in ebrietatem -it. *sim. de personis*: TERT. nat. 2, 13 in leviora id est <adulteria se> et stupra -ere (EDICT. imp. Diocl. I 20 in tantum se licentiam -usisse pretiorum). HIER. in Ier. 2, 20 p. 849 -baris in fornicatione (διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου, VVLG. prosternebaris meretrix). CASSIOD. inst. div. 33 p. 1150^A labilis per desideria humana -itur *diabolus*. *nota i. q. dissolvere*: MVTIAN. Chrysost. hom. 15 p. 341 risus inest animae nostrae, ut remissionem ... habeat anima, non -atur. 29 p. 424 molle ... vestimentum etiam veram (*fortasse* austeram) animam dissolvit, -it et frangit. **b** *i. q. recreare, remittere animum (cf. p. 1112, 80)*: CIC. Lael. 48 ut *virtus* et bonis amici quasi -atur et incommodis contrahatur. OV. ars 1, 218 -etque animos omnibus ista dies (met. 4, 766 munere Bacchi. SEN. epist. 66, 32 animum et -it et mordet). STAT. Theb. 2, 213 -erat Argos expectata dies. AVR. Fronto p. 105, 3 N. χρήζω γὰρ ἀναπαύλης et maxime hoc genus quod me extollat et -at ἐκ τῶν κατειληφυιῶν φροντίδων. IREN. 1, 4, 2 -batur (διεχεῖτο) et ridebat. TERT. adv. Val. 12 p. 191, 5 -batur et ipse laetitia ... quidni -retur? (ARNOB. nat. 7, 4 delectari -ique laetitia). AVG. in evang. Ioh. 46, 8 -eris enim animo cum delectaris; contraheris animo cum molestaris.

2 *de hominibus i. q. gentem ab una origine findere, ducere*: VERG. Aen. 7, 708 Claudia nunc a quo -itur et tribus et gens (HIL. in Matth. 10, 22 numquid non in maiorem numerum potest agnationis domesticae familia -i?). TAC. Germ. 43 Lugiorum nomen in plures civitates -usum. ITALA exod. 1, 7 (Lugd.) multiplicati sunt et -bantur (χυδαῖοι ἐγένοντο, VVLG. creverunt). HIL. in Matth. 12, 2 ut in messem illam messores numerosos ex his duodecim primum apostolis -endos indicaret. RVFIN. hist. 1, 2, 19 qui ex huiuscemodi genitoribus per orbem terrae -usi sunt. AVG. civ. 12, 22 ut omnino ex uno homine -retur genus humanum. ALC. AVIT. carm. 5, 30 persistente deo plebem -ere sanctam.

3 *in genere scribendi i. q. copiose dicere, scribere (additur* de *l. 64)*: VAL. MAX. 1 praef. facta ... apud alios latius -usa sunt quam ut breviter cognosci possint. SEN. dial. 7, 4, 1 finitio ... alias -i potest et exporrigi, alias colligi et in se cogi. PLIN. paneg. 56 fit ut prope in immensum -atur oratio mea. TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 545, 1 praeceptum largitionis in egenos ubique -usum sit in lege et prophetis (PETR. CHRYS. serm. 55 p. 352^B praecepta legis -usa voluminibus). SVLP. VICT. rhet. 45 p. 341 qui ... locus (*sc. coniectura*) in omni causa -endus est. AMBR. hex. 2, 3, 8 expositionem operis creationisque *scriptura* -erit. HIER. epist. 49, 14, 12 de virginitate ac nuptiis lato sermone. EVCHER. instr. 1, 1 p. 66, 15 *trinitas* multifariam ... -itur, sed nos breviter ... demonstremus. BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 251, 15 angustissime scripta -ens. ENNOD. epist. 5, 15, 1 p. 138, 4 epistulam in multa verba -ere (6, 12, 1 p. 156, 6). 6, 6, 3 p. 153, 5 latius verba. *de ipsis scriptoribus*: ENNOD. epist. 6, 5, 5 p. 152, 18 gaudia me in multa verba -rent. *nota*: HOR. epist. 1, 3, 8 bella quis et paces longum -it in aevum? (*i. scribendo notabit, ut memoria duret*). MACR. exc. gramm. V 615, 10 *multiplici ratione temporum* carent Latini ... quibus latius Graecia sola -itur (*i. abundat*).

4 *de spatiis i. q. porrigere*: PLIN. epist. 2, 17, 3 modo occurrentibus silvis via coartatur, modo latissimis pratis -itur et patescit. SOL. 27, 55 latifundium, quod inter Aegyptum Aethiopiam Libyamque -itur (AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 40 quoad possessio uniuscuiusque -itur). 48, 3 urbis circuitus -itur in stadia *tot* (*cf.* PLIN. nat. 6, 47 urbis amplitudo circumitur stadiis). LACT. Phoen. 5 illic planities tractus -it apertos. AVIEN. orb. terr. 1041 Commagenorum propter -itur ora (PRISC. perieg. 9 insula ceu sese -ens litore vasto). ora 455 immensa tergum latera -it palus. HYG. astr. 3, 31 Eridanus *sidus* -itur ad Leporis pedes. AMBR. hex. 4, 2, 7 *lunae* corpus in orbem -itur. 4, 6, 26 terrarum arva. HEGES. 3, 6, 1. 4. MART. CAP. 6, 707 superficies ... tam longe lateque -usa. *de tempore*: HYD. chron. II p. 35, 252 annus ... in aeris et omnium fructuum permutatione -itur.

syn.: effundere, transfundere, transferre, dispergere, dissipare, dividere, exporrigere (SEN. dial. 7, 4, 1), extendere, distendere, dilatare, remittere, solvere, explicare. *ad pass.*: diffluere (LVCR. 3, 435), dilabi (CIC. nat. deor. 2, 26), pervagari (SEN. dial. 4, 2, 3), vagari (PLIN. epist. 4, 22, 7), patescere (PLIN. epist. 2, 17, 3), discedere (LVCR. 3, 436). *opp.*: contrahere, coangustare, cogere, conglobare, colligere, coercere, coartare, astringere, congregare.

deriv.: diffundito, diffusilis, diffusio, diffusor.

part. perf. pass. pro adi. **diffūsus**, -a, -um. *comp. legitur inde a* COLVM. GLOSS. διακεχυμένος. dispersus. -is apertis. extensis. -iores largiores. *c. acc. qui dicitur graec. v. l. 26. 53. 76. 78.*

I *sensu strictiore i. q. diffluens, liquidus, fluidus*: CVLEX 383 -as rapiantur dicta per auras (EVSTATH. Bas. hex. 1, 8 p. 876^B liquida et -a natura *aeris*. 2, 6 p. 886^B). MELA 3, 31 mare *illud* ... aquis passim interfluentibus ac saepe transgressis vagum atque -um facie amnium spargitur. LVCAN. 1, 654 si ... totaque -o (*sc. Deucalioneis imbribus*) latuisset in aequore tellus. *de morbo oculorum in imagine*: MVTIAN. Chrysost. hom. 17 p. 352 oculum animae ... habentes -um et humidum.

II *sensu latiore i. q. extensus, latus, amplus, vastus*: 1 *de amplitudine, magnitudine rerum corporearum*: **a** *arborum*: CIC. de orat. 1, 28 platanus ... ad opacandum hunc locum patulis est -a ramis. VAL. MAX. 1, 8, 2 murto frequentibus ramis -ae. SEN. Oed. 544 arbor ... magno ambitu -a ramos (OPTAT. 6, 8 p. 156, 14 -as arbores). BVC. Eins. 2, 15 -us fagus (*masc.*). PLIN. nat. 16, 70 genus *buxi* ... -ius. 16, 122 quaedam *arbores* in quinas partes -ae. RVFIN. patr. 9, 3 vitem -am. **b** *locorum, aedificiorum sim.*: DIRAE 77 imbres ... teneant -o gurgite campos. MANIL. 2, 26 -o caelo. 4, 630 -a per aequora terrae (COLVM. 3, 2, 30 in tam -o terrarum orbe. VEN. FORT. carm. 1, 3, 2). VELL. 2, 90, 4 provincias tam -as, tam frequentes (PANEG. 12 [2], 20, 1 imperium. AVG. civ. 18, 2 tam longe lateque). SEN. dial. 5, 34, 3 iter angustum ... -a et late patens via (ALC. AVIT. carm. 6, 138 -am laxante spatio plateam). COLVM. 1, 4, 7 -iora consaepta. MELA 1, 6 *mare* primum angustum ... tum longe lateque -um (2, 67 mare ... *non* -um patensque, sed per sinus recipit. SOL. 12, 2 *sinus*. MART. CAP. 6, 658. 662. 8, 873 citius transcurrere breviorem sinum tardiusque -iorem. GILD. Brit. 3 chron. III p. 28, 10 *oceani* -iore et ... intransmeabili undique circulo ... vallata *Britannia*). MELA 1, 113 lacus longe lateque -us (AMM. 15, 4, 3 lacum sexaginta stadia longum parique paene spatio late -um. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 257^C). 2, 73 Alpes ipsae ab his litoribus longe lateque -ae. CVRT. 9, 1, 9 silvae (SERV. Aen. 1, 310 nemus *est* composita arborum multitudo, silva -a et inculta). LVCAN. 3, 376 vertice (HEGES. 4, 16, 2 mons -ior). SIL. 14, 424 foros. STAT. Ach. 1, 461 avia. MART. epigr. 2, 9 -as *porticus* umbras. 3, 31, 1 -i iugera campi (EDICT. imp. Diocl. II 9 campis quada<m im>mensitate -is. AVIEN. orb. terr. 417 -i latius agri. SIDON. epist. 2, 9, 19 ALC. AVIT. carm. 2, 236). PS. QVINT. decl. 13, 13 stabula. PLIN. epist. 6, 7 lata et -a planities. VLP. dig. 28, 5, 1, 30 -a late praedia. SOL. 5, 2 Sicilia ... -is prominentibus triquetra specie figuratur. 32, 6 *insulae* pleraeque sunt tam -ae et (-ae et *deest in parte librorum et* PLIN.) vastae magnitudinis (AVIEN. ora 310 insula -a glaebam). AVIEN. orb. terr. 1085 -a solo *Emesus urbs*. AMM. 14, 8, 8 Syria per speciosam -a planitiem (23, 6, 15. HEGES. 3, 6, 3 Peraea -ior. MART. CAP. 6, 633 *Hispania* paulatim -ior. PRISC. perieg. 227 *Aegyptus*). AMM. 23, 6, 10 regiones in amplitudines -ae longas et latas (AMBR. exc. Sat. 1, 50). 23, 6, 59. 27, 4, 3. AMBR. in psalm. 118 serm. 22, 6 -iorem locum (HEGES. 2, 15, 7 -ioribus locis minus instare [*opp.* angustiora]. 3, 26, 1 spatia). MART. CAP. 1, 14 -ioris ac prolixi ambitus gurges. 6, 591. 640 -ior *est Padus* (6, 694 latitudo Gangis ubi -ior ... ubi angustus). 8, 857 Venus ... orbe vastiore -ioreque curvetur. OROS. hist. 7, 33, 2. FAVST. REI. epist. 3 p. 178, 16 vacua atque -a vasti aeris. spir. 1, 13 p. 127, 26 (*ibid.* extenta). ENNOD. carm. 2, 42, 1 coquinae. ARATOR act. 1, 23 -o in limite. *nota*: COD. Theod. 7, 17, 1 (*a. 412*) in latius -iusque porrigitur. **c** *corporum*: GAV. BASS. Gell. 5, 7, 2 *persona* non vaga nec -a. COLVM. 8, 2, 9 iubae ... per colla cervicesque in umeros -ae. LACT. mort. pers. 9, 3 caro ingens et in horrendam magnitudinem -a et inflata (CAEL. AVR. acut. 2, 32, 166 si tenerum atque albidum et -um ac pingue habuerit corpus). SCHOL. Hor. epod. 4, 8 sex enim ulnis habebat -am togam; longa videlicet nimium. VEG. mulom. 3, 6, 5 parvae bases, plenae ac -ae ungulae. MART. CAP. 6, 590 disci -ioris. *de ipsis animantibus*: PLIN. nat. 16, 25 glans ... iligna suem angustam *facit* ... ponderosam querna, -am (*i. pinguem*). FILASTR. 108, 3 gigantas ... forma grandi et mole membrorum -os. *i. q. solutus, distentus, laxatus*: VAL. FL. 2, 104 sidereos -a sinus (GELL. 6, 12, 2 feminis vestem longe lateque -am indecere. *cf.* TIB. 1, 6, 40 effuso sinu). SIL. 15, 24 *Voluptas* ambrosias -a comas (AVIEN. Arat. 593. CLAVD. rapt. Pros. 2, 248 caesariem -a Noto). STAT. silv. 4, 2, 54 -us nectare vultus (*cf. p. 1109, 51. 1111, 34. 1113, 43 sqq.* Ach. 1, 53. PHYSIOGN. 17 laxam et -am frontis cutem ... et tamquam arridentem).

2 *de copia, ubertate rerum incorporearum, i. q. amplus, plenus, late patens, dispersus*: **a** *generatim*: CIC. de orat. 1, 187 excogitare ornare disponere meminisse agere ignota quodammodo

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[omnibus] et -a late videbantur. 2, 142 ius civile quod nunc -um et dissipatum esset . . . coacturum (QVINT. decl. 331 p. 301, 7 multiplex atque -um. SVET. Iul. 44 ex immensa -aque legum copia). SEN. epist. 85, 22 vita longa et brevis, -a et angustior. COLVM. 3, 21, 10 quae genera cum sic -a sunt. 5, 1, 2 tam -ae materiae (11, 1, 10 rusticationis magna et -a materia. *cf.* TERT. nat. 2, 12 quanto -a res est, tanto substringenda nobis erit). PLIN. paneg. 53 amplius ac -ius meritum. IAVOL. dig. 8, 3, 13, 1 *servitus* ita -a est, ut omnes glaebae serviant. TERT. patient. 11 p. 17, 1 lata atque -a est operatio mali. CYPR. unit eccl. 5 numerositas licet -a videatur (*cf.* epist. 55, 24 episcopatus unus episcoporum multorum concordi numerositate -us). PAVL. dig. 26, 7, 24 pr. negotia. 27, 1, 31, 4 tutela tam -a et negotiosa. AMM. 14, 7, 5 -a potestas (29, 3, 1. AMBR. Noe 33, 125 potestas -ior). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 139^B agnitionis . . . -ioris. POMER. 2, 15, 1 amplitudine patrimonii -ioris. CASSIOD. in psalm. praef. 9^B uno codice tam -a complectens quae ille in decadas quindecim mirabiliter explicavit. ORIBAS. syn. 1, 17 frequenti balneo et vini potione -a liberabitur. *de affectibus i. q. libidinosus*: IVL. VAL. 1, 4 dapsilem -amque lasciviam. GREG. M. moral. 2, 82 -ae cogitationes. **b** *speciatim de argumentis sim. i. q. copiosus, amplus, spatiosus*: RHET. Her. 4, 2, 3 de tanta et tam -a scriptura. CIC. de orat. 3, 61 ex illius variis et diversis et in omnem partem -is disputationibus (RVFIN. Orig. in gen. 3, 2 longior et -ior tractatus). part. 104 quaestionem (AVG. civ. 2, 2). SEN. contr. 9, 4, 9 ⟨scriptum legis angustum, interpretatio⟩ (*add.* exc.) -a est. PLIN. epist. 3, 5, 6 opus (4, 20, 2 spatiosum . . . et -um. ITIN. Eucher. p. 125, 5 opusculo non -o nequaquam esse -am praefationem decet). ZACCH. 2, 2 rudibus animis -a tardius innotescunt et sensum prius onerant prolixa. ENNOD. epist. 9, 30, 8 p. 253, 21 -i sermonis. *de ipsis scriptoribus*: COLVM. 1, 1, 10 Diophanes . . . totum Dionysium . . . per multa -um volumina sex epitomis circumscripsit (CASSIOD. inst. div. 17 p. 1133^C). *de oratione*: CIC. de orat. 3, 216 contractum -um *genus dicendi*. DIOM. gramm. I 415, 15 laxatum enim et -um sermonem more catenae denset. 471, 10 quid structum quid -um quid gracile quid ubertum. *i. q. dives v. p. 1110, 51 sq.*

3 *de hominibus* (*v. l. 29 sq. et p. 1112, 75 sqq.*): **a** *loco ampliore dispositis, dispersis*: PLIN. epist. 7, 17, 9 si latior scaena et corona -ior. SOL. 33, 16 Arabes longe lateque -i diversis . . . moribus vivunt (AMM. 27, 2, 1 barbaros. 31, 2, 16 Halani -i per populosas gentes. AVG. civ. 15, 13 Iudaeorum gentem. 18, 40 cives impiae civitatis. 20, 30 gentes longe lateque -ae). AMM. 16, 2, 7 -ae multitudinis barbarae. 17, 33, 22 pars maior -a per spatia. 27, 8, 9 -am . . . plebem. **b** *i. q. laetus, animo remissus*: OV. met. 3, 318 -um nectare (*cf. p. 1112, 80*). PETRON. 10 ex turpissima lite in risum -i. 71 contentione. APVL. met. 2, 26 lucro. ARNOB. nat. 5, 25 -ior facta. **c** *i. q. locuples, copiosus praediorum*: SERM. Caspari Anecd. p. 316, 12 possessor -us ac locuples. *translate*: CORP. XII 2090 famola dei . . . voluntate diff⟨u⟩sa, caritate largissima.

syn.: *ad I*: liquidus, humidus, vagus. *ad II*: magno ambitu, densus, frequens, amplus, magnus, late patens, latus, vastus, extentus, multiplex, dissipatus, immensus, prolixus (*v. l. 28. p. 1112, 60*), spatiosus. *opp.*: *ad II*: angustus, minor (COLVM. 1, 4, 7), brevior (MART. CAP. 8, 873).

subst. n. **diffūsum,** -ī *v. p. 1112, 63 sq.*

adv. **diffūsē.** *comp. l. 58 al.* *i. late* (SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 3, 3, 45), *praecipue in oratione, i. q. copiose*: CIC. inv. 1, 98 res disperse et -e dictae unum in locum coguntur (BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 251, 14). Tusc. 3, 22 latius aliquanto dicenda sunt et -ius. HIL. syn. 39 latius ac -ius expositionem fidei ordinare. AVG. mor. eccl. 1, 14, 24 quanto melius atque -ius *deus* diffamatur. c. Cresc. 1, 16, 20 hoc disputator si late -eque faciat, eloquenter facit. MAR. MERC. Euther. epil. haec interim cursim . . . expressimus . . . congruo tempore favente deo -ius prodituri. BOETH. arithm. 1 praef. p. 4, 31 quae de numeris a Nicomacho -ius disputata sunt (ISID. orig. 3, 2, 1). in Porph. comm. sec. p. 149, 1 ea quae ab antiquis large ac -e dicta sunt, temptabo breviter aperire. *de spatiis*: AVIEN. orb. terr. 269 latus hoc terra (-ae *libri*) -ius explicat agros. ora 569 stagnum hic palusque quippe -e (*Pithoeus*, -ae *codd.*) patet. AMM. 18, 2, 14 -e (*i. passim*) vertuntur in pedes.

syn.: late, large, disperse. *opp.*: cursim, breviter.

diffungor *v.* defungor *p. 377, 1 sq.* **diffūsē** *v. l. 55 sqq.*

diffūsilis, -e [*cf. c.* diffusus, diffundere *et c.* fusilis. *Th.*]. *i. q. diffusus, fluidus*: LVCR. 5, 467 tum se levis ac -is aether . . . undique flexit (saepsit *codd.*).

diffūsio, -ōnis *f. a* diffundere. *legitur ap.* SEN. dial. (*v. sub 2*) *et inde ab* ARNOB. *plur. legitur apud* FVLG. (*p. 1114, 20*) CASS. FEL. 76 p. 186. GLOSS. διάχυσις (*cf. p. 1114, 29*). [*dub.*: FVLG. aet. mund. p. 169, 6 Cremera senatoriae mortis -bus (diffinitionibus *v. l.*, defunctionibus *Reiffersch.*) augmentatur.]

1 *de rebus*: **a** *i. q. effusio liquorum*: PROSP. in psalm. 103, 3 quae -o aquas sonat. CASS. FEL. 76 p. 181 est autem hydropica passio -o umoris aquosi. 76 p. 186. EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 894^B liquoris. PAVL. PETRIC. Mart. 6, 313 celsior ore suo -o claustra rigavit. *adde*: EVSTATH. Bas. hex. 2, 6 p. 886^B -em aeris. 2, 8 p. 888^B -e principalis luminis. *de morbo oculorum*: CHIRON 68 fit . . . dilatatio pupillae et perdit *pupilla* visum luminis per -em suam. 71 super ipsam pupillae -em. **b** *i. q. ambitus, amplitudo spatiorum, arborum, aedificiorum*: HEGES. 4, 27 l. 28 -o maris longe lateque distenditur (AVG. in psalm. 44, 4 MART. CAP. 6, 661). MART. CAP. 2, 161 haec omnis aëris a luna -o (CASSIOD. in psalm. 8, 1. *cf. a*). AVG. in psalm. 79, 2 terret te ramorum -o: radicem tene et de magnitudine arboris noli cogitare (gen. ad litt. 5, 23 p. 167, 25. epist. 93, 40 haerens in -e vitis). epist. 166, 4 *anima* per . . . corpus . . . non locali -e sed quadam vitali intuitione porrigitur. PS. AVG. serm. 206, 2 iste *Laurentius* laterum suorum -e (*praecedit* vestigiis pedum) restinguit *incendia*. OROS. hist. 1, 2, 47 gentes . . . propter terrarum infecundam -em late oberrantes (5, 2, 3 latitudo orientis, septentrionis copiositas, meridiana -o). SIGISM. Alc. Avit. epist. 78 p. 93, 11 ornat imperii vestri amplitudinem . . . et -em rei publicae vestrae asserit (93 p. 100, 18 *non* ullis provinciarum terminis felicium sceptrorum -o limitatur). ALC. AVIT. epist. 50 p. 78, 16 possent ascribere conditori . . . in spatiis *fabricae* -em, in culminibus celsitudinem (BOETH. in top. Cic. 2 p. 309, 32 tecti). hom. 29 p. 150, 9 aedes sufficiens -i facta est, angusta conventui. VEREC. in cant. 2, 6. **c** *abundantia*: AVG. in psalm. 67, 36 caritatis in corde -o. ENNOD. dict. 1, 58 p. 277, 5 opum ubique -o est (3, 149 p. 369, 21 patria ubique, ubique opulenta -o). *de sermonis ubertate*: BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 251, 14 inter textus brevitatem commentationisque -em medius ingrediatur stilus, diffuse dicta colligens et angustissime scripta diffundens.

2 *de hominum affectibus*: *i. q. hilaritas, remissio animi*: SEN. dial. 7, 4, 5 quies mentis . . . comitasque et -o animi. AVG. in euang. Ioh. 46, 8 laetitia, animi -o. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 153 Graeci διάχυσιν animi laxationem dixerunt sive -em. *i. q. intemperantia, libido*: ARNOB. nat. 7, 4 deos . . . voluptatum -e mollescere.

diffūsitrīx *v.* diffusor.

diffūsor, -ōris *m. a* diffundere. *is qui diffundit*: PETIL. Aug. Petil. 2, 92, 202 sanguinem iustum sui vindicem -um. *speciatim is qui ex doliis liquores in vasa diffundit*: CORP. II 1481 M. Iulio Hermesiano -i oleario. VI 29722 diffus(ori) oleario ex Baetica. XII 714 (*Arelate in amphitheatri gradibus*) diff(usorum *Hirschfeld*). *f.* **diffūsitrīx,** -īcis: FVLG. aet. mund. p. 166, 13 Niliaci liquoris -es cataractas. *Rubenbauer.*

diffūsus, -a, -um *v. p. 1112, 11 sqq.*

? **diffutat** (*vel* disfutat), disceptat GLOSS. IV 332, 13. *cf.* 331, 52 disceptat diffutat (*trad. etiam* disfutat, deffutat) dividit. *scrib.* disputat? *sed cf. c.* confuto, refuto.

diffutuo, -uī, -ūtus, -ere [*a* dis- *et* futuere. *Th.*]. *i. q. futuendo fatigare*: CATVLL. 29, 13 ut ista vostra -uta (def- *Lachm.*) mentula (*i. Mamurra*). CORP. IV suppl. 5213 quod (*i. quot*) tu mulierorum difutuisti. *cf.* defututus *p. 379, 29.*

difrax *v. vol. II p. 1979, 31 et* diprax.

difryges, difyes *v.* diph-.

digamia, -ae *f.* διγαμία. **1** *i. q. duplex matrimonium*: TERT. monog. 6 *Abraham* mutatus est . . . in -am per ancillae concubinatum (5^{ies}). **2** *i. q. secundum matrimonium*, GLOSS. -ae tuae illi dicitur qui secundam uxorem habet. HIER. adv. Iovin. 1, 10 qui secundas tertiasque nuptias concedit in domino, primas cum ethnico prohibet . . . sciant . . . tales nuptias -ae et trigamiae subiciendas (*i. postponendas*). 1, 14 monogamiam -ae comparat . . . -am primis nuptiis subicit. 1, 47 cum mulieres . . . necdum elato funere prioris viri . . . -ae praecepta decantent. 1, 49 apostolum malis mulieribus -am . . . ignoscentem (*cf.* in Is. 63, 18/19 p. 757). epist. 49 (48), 8, 5 p. 363, 6 *bis.* 49, 18, 4 non damnari in ecclesia -am, immo nec trigamiam.

^×^**digamma** (*n. et f.*), **digammon** (*n.*), **digammos** (*f.*). (δίγαμμα, δίγαμμον). *de formis*: digamma *n. nom. acc.*: CIC. Att. 9, 9, 4 VEL. gramm. VII 58, 11. 17 GELL. 14, 5, 2 MAR. VICTORIN. gramm. VI 15, 5. 23, 28 PRISC. CASSIOD. (*9^{ies}*, *ter* digammon). *gen.* -a: PRISC. *passim* CASSIOD. gramm. VII 151, 19. *dat.* -a: SCAVR. gramm. VII 17, 14. *abl.* -a: TER. SCAVR. gramm. VII 17, 5 DON. Ter. Andr. 173 PRISC. *al.* -ate: SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 247. digamma *f. nom. plur.* -ae: SERG. gramm. IV 520, 33. digammon *nom. acc.*: QVINT. inst. 1, 4, 7 DON. gramm. IV 367, 18 DIOM. MACR. *al.* CASSIOD. *ter. v. p. 1115, 9.* digammos *nom. acc.* (-on): TER. MAVR. SERV. SERG. (*plur.* -ae *v. p. 1115, 45*) POMP. (*nom.* -on *adiective* gramm. V 103, 3) MAR. VICTORIN. *gen.* -i: SERV. gramm. IV 422, 1 POMP. gramm. V 105, 13. *nom. plur.* -i: SERV. gramm. IV 421 *bis.* [*dub.*: TER. MAVR. 751 digammus.]

1 *littera*: **a** *graeca*: *describitur*: SERG. gramm. IV 476, 15 est . . . -os dicta . . ., quod character eius ex duabus gammis fit. 521, 13 -os est tali figura, quali apud nos F. CASSIOD. gramm. VII 148 ISID. orig. 1, 4, 8. VEL. gramm. VII 58, 11 quotiens *v* pro eo ponitur, quod apud Graecos dicitur -a. QVINT. inst. 1, 4, 7 in his 'servus' et 'vulgus' Aeolicum -on desideratur. TER. MAVR. 162 unde Aeolicis littera fingitur -os, quae de numero sit magis una consonantum, vocalis in istum mage quam versa sit usum. 645 Aeolica gens tunc -on . . . scriptitat (*sc. pro* u *consonante*). 648 nominum multa incohata litteris vocalibus Aeolicus usus ita vertit et -on prae-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ficit. SERG. gramm. IV 476,15 Aeolenses ... quibusdam sermonibus, ut pinguescant, istam -on apponunt, ut pro Elena dicant Velena *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 23,28 F ... apud Aeoles dumtaxat id valere, quod apud nos v, cum pro consonante scribitur, vocarique βαῦ et -a (PRISC. gramm. II 15,2 nomen ... quod apud Aeoles habuit olim Ϝ -a, id est 'vau'. 35,19 'vau', id est -a). MACR. exc. gramm. V 606,30 F -on est Αἰολέων, quod illi solent ... contra vim aspirationis adhibere. PRISC. gramm. II 15,7 pro Aeolico -a Ϝ u ponitur (74,4 sequente v loco -a Aeolici). CASSIOD. gramm. VII 206,18 -on Aeolicum, pro quo nos v loco consonantis posita utimur. *in musica*: BOETH. mus. 4,3 hypaton diatonos ... phi graecum et -on. *fortasse huc spectat*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 7,14 F, quam musici -on vocant. **b** *latina*: PRISC. gramm. II 11,5 Ϝ Aeolicum -a, quod apud antiquissimos Latinorum eandem vim quam apud Aeoles habuit. GELL. 14,5,2 quae *syllaba* per duo u scribenda est, propter cuius syllabae sonum declarandum reperta erat nova littera, quae -a appellabatur. CASSIOD. gramm. VII 148,8 in prima syllaba -a et vocalem oportuit poni, Ϝotum Ϝirgo, quod et Aeoles fecerunt et antiqui nostri. hanc litteram Terentius Varro ... ita perscribit, vau. DON. Ter. Andr. 173 -a utimur et scribimus DaϜus serϜus corϜus. *nota de* f *littera 'fenus' indicante*: CIC. Att. 9,9,4 etiam Deli tuum -a videram. *in eis vocibus quae ex graeco in latinum sermonem transisse putabantur*: DON. Serg. gramm. IV 521,23 tunc est -os u, cum illic ponitur loco consonantis, ubi erat aspiratio. POMP. gramm. V 105 ut multa latina per -on sint graeca. puta dicebant Enetus: adde -on et facimus Venetus ... omnis -os detracta redit ad naturalem sonum (*i. originarium vocis sonum praestat*). SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1,247 Antenor ... traditur ... Henetos ... apposito -ate Venetos appellasse. SERV. Aen. 1,192 Vesta ... dicta ... ἀπὸ τῆς ἑστίας, ut -os sit adiecta. 6,359 '*Velia*' fuit 'Elia', sed accepit -on. *nota de* b *littera*: SERV. Aen. 1,642 addita (*sc. voci El*) -o ... regi nomen (*sc. Beli*) imposuit. *discernitur littera* v *a littera* b: MARTYR. gramm. VII 168,1 ve correpta nominis principium obsidens v -on ... habeat in scriptura. 171,12 per v -on scribetur *et passim in libro de* b muta et v vocali. 191,5 per -on v. CASSIOD. gramm. VII 151,19 *b* -a consonantis vim habere.

2 *sonus: i. q.* u *consonans*: VEL. gramm. VII 58,17 v litteram -a esse interdum (*cf. quae antecedunt p. 1114,79*). CAESELL. Cassiod. gramm. VII 202,21 verba ... a -a incipientia, id est quae v loco consonantis positam retinent. TER. MAVR. 758 *u* potest ... consonae praebere vires et -os effici. DON. gramm. IV 367,18 *u litterae* -on adscribi solet, cum sibi ipsa praeponitur, ut servus, vulgus (DIOM. gramm. IV 425,32 u ... geminata -on accipit). SERV. gramm. IV 421,22 *i et u* sunt ... vocales consonantes mediae nihil -i duplices ... ut autem ... -os sit, u litterae (*sc. proprium*) est (*cf.* SERG. gramm. IV 520,33 -ae. POMP. gramm. V 102,24 habentur pro -o). PRISC. gramm. II 27,13 maxime -a antecedente *u pro o ponebant*, ut 'servos' pro 'servus'. CASSIOD. gramm. VII 202,21 verba ... a -a incipientia id est quae v loco consonantis positam retinent. SERV. Aen. 1,451 quartae coniugationis tempus praeteritum ... exit ... sublato -o in 'ii'. *de littera* u *post vocalem posita*: PROB. Verg. georg. 1,70 *harenae* -on adiunctum est, quod etiam hauriat. *adiective*: SCAVR. gramm. VII 17,14 g praeicitur ... et litterae -a u sequente vocali, ut gue, id est gϜe.

***digamus** (-a *l. 71*), δίγαμος, *cf.* bigamus. degamum: CONC. Arel. a. 524 p. 37,4. GLOSS. secundae uxoris vir, aut virgo (*leg.* bimaritus?). secundae uxoris vir, id est duplicato matrimonio. 1 *qui duas simul uxores habet*: TERT. monog. 6 *de Abraha* (*ter*). 2 *qui post mortem uxoris alteram duxit*: TERT. uxor. 1,7 *Paulus* -os non sinit praesidere (monog. 12 *cf.* VVLG. I Tim. 3,2). castit. 7 quosdam ... -os loco *sacerdotali* deiectos. pudic. 1 p. 222 durissime ... infamantes paracletum ... -os foris sistimus. HIER. adv. Iovin. 1,4 mariti . et -i. 1,15 non damno -os, immo nec trigamos et, si dici potest, octogamos. 1,49 *in pagana religione* nullum sacerdotem -um, nullum flaminem bimaritum. hom. Orig. in Luc. 17. in Tit. 1,6 monogamum -o esse meliorem. *saepius.* PELAG. in I Tim. 3 p. 880^C. EPIST. pontif. 303 (Innoc. I) Migne 20,528^B non dici oportet -um eum qui catechumenus ... amiserit uxorem, si post baptismum fuerit aliam sortitus. 314,2 (Innoc. I) Migne 20,603^B. 369 (Coelestin.) Migne 50,435^A nullus -us, nullus qui sit viduae maritus ..., ordinetur. CANON. Migne 56,561^C CAES. AREL. suggest. p. 301 ISID. eccl. off. 2,5,11. *femin.*: HIER. epist. 52,16,1 quare viduam hortatur ut -a (*GP*, -us *KH*, bigama *cet.*, δίγαμος *Hilberg*) sit? 123,4 quia multo tolerabilius est -am esse, quam scortum. *syn.* secundum habere virum. *Ammann.*

dīgeriēs, -ēī *f.* [*a* digerere, *cf.* congeries. *Th.*]. *i. q. ordo, distributio*: MACR. sat. 1,16,38 haec -es *kalendarum* morsum reprehensionis evasit. *i. q. digestio, concoctio*: MACR. sat. praef. 1,7 (*in imag.*) quaecunque hausimus *lectione* in quandam -em concoquantur. somn. 2,16,9 cibi ordinata -es naturali dispensatione inter venas et viscera sucum ministrans. COD. Theod. 14,4,4,2 (*a. 367*) animal a possessore tradendum ob -em prius unius noctis ieiunitate vacuetur.

***dīgero**, -ssī, -stum, -ere [*a* dis- *et* gerere. *Th.*]. *scribitur etiam* deg- *in* GLOSS. *inf.* diger: LEX Sal. 58 quantum de compositione -r est. GLOSS. διαχειρίζω. -it κατατάσσει. διοικεῖ. διατίθησιν. -it in numerum: ordinat. -it disponit. ordinate distribuit. ornate (*an* ordinate?) discribit. conscribit. describit. -am ordinem. -ssi κατέταξα (κατέπηξα). -ssit disputavit. exposuit. -ssimus congregavimus, ordinavimus. -sti sunt congregati sunt. -sta descripta. discripta. ordinata. disposita. -stum ordinatum vel expositum. -sto geraedit (*anglosax.*). -sto sereno vel praeclaro. -sti dispositi excocti. *singulare*: -stae περιαιρέσεις. *partic.* -stus *sensu activo v. p. 1120,46. partic. fut.*: CASSIAN. inst. 2,9,1. *supin. nonnisi*: MACR. sat. 7,4,3. 6. 7,5,12. 7,8,1. *legitur inde a* CATONE *per totam latinitatem, deest ex. gr.*: VARRONI LVCR. CAES. SALL. NEP. HOR. TIB. VITR. VELL. PHAEDRO CVRT. PERS. PETRON. LACT., *singulis locis habent*: PROP. SEN. rhet. VAL. FL. SIL. TAC. SVET. FLOR. MIN. FEL., *binis*: LIV. VAL. MAX. LVCAN. MART. SCRIPT. hist. Aug., *frequentant* OV. (*14^ies*) CELS. SEN. phil. (*16^ies*) PLIN. nat. TERT. AMM. [*dub.*: CIC. de orat. 1,146 QVINT. inst. 11,2,20 AMM. 17,4,15. 25,2,2.]

I *notio* ***separandi, dividendi*** *praevalet i. q.* ***dissipare,*** *discutere, dissolvere, dissecare, in diversas partes diducere sim.* (*opp.* coniungere, congregare): **A** ***proprie***: 1 *generatim*: CELS. 1 prooem. p. 4,12 per quas *actiones* eadem haec (*sc. cibus potusque*) in omnes membrorum partes -untur. SEN. Thy. 826 non Luna graves -it umbras (PLIN. nat. 33,130). nat. 2,28,2 mons non findit nubem, sed -it et primam quamque partes eius solvit (7,22,1 *opp.* congregare). LVCAN. 6,88 corpora dum solvit tabes et -it artus. 10,260 undae plus quam quod -at aer tollitur. PLIN. nat. 11,160 qui *dentes* -unt (*i. conterunt*) cibum. 17,201 ulmus detruncata media in tria ramorum scamna -itur. 31,53 *nimbos.* PS. QVINT. decl. 1,2 *spatio* ita -sto (*i. diffluente, diffuso*) satiatum est. PLIN. epist. 2,17,9 qui *transitus* conceptum vaporem salubri temperamento huc illuc -it et ministrat. 3,10,3 (*in imag.*) si dispensata et -sta fuerit *fama*. 8,20,6 interdum *insulae natantes* iunctae copulataeque ... sunt, interdum discordantibus ventis -untur. APVL. met. 2,3 (*in imag.*) sermonis ipsius mora rubore -sto 'absit', inquam, 'parcus'. CYPR. epist. 71,2 (*in imag.*) errore -sto. OPTAT. 4,7 p. 113,18 oleum -stum est (*i. effusum*). ZENO 2,13,2 *calamus* duos vertices gerit in unius acuminis tenuitate -stos. 2,54 in abruptum -stis aggeribus. AVIEN. Arat. 16 quo *calore* -sta capax solidaret semina mundos. PS. AMBR. laps. virg. 1,1 (*in imag.*) si aperto ore conceptum -as scelus (*sc. pronuntiando*). HIER. in Ezech. 7 praef. (*in imag.*) aestuantis animi taedium interpretatione -ere (*i. depellere*). EVSTATH. Bas. hex. 8,4 p. 949^D liquidius habetur mel ... deinde paulatim tempore procedente -stum. *aliquid* in *aliquam rem i. q. dispertire*: PLIN. nat. 12,133 *uva* -itur in pastillos (20,264. 22,53. 134. 23,70. 125. 25,146. 26,60. 27,109. 118. 120. 30,38. 35,193). 33,88 pulvis semper in catinos -itur (*i. diffunditur*). EVSTATH. Bas. hex. 3,6 p. 897^A *Ister* veniens per Europam -itur (*i. se diffundit*) in Pontum.

2 *speciatim t. t. medicorum*: **a** *i. q. solvere, purgare, excutere, plerumque materiam morbidam*: CELS. 1 prooem. p. 10,1 si corpus astrictum est, -endum esse, si profluvio laborat, continendum (3,6. 7,26,5). 2,14 p. 60,14 opus est quam plurimum materiae -i (3,14 quae *materia* naturaliter -itur. 5,18,1. 5,26,27 materiam -at et duritiam emolliat. 6,18,9. 7,2. 8,10,1). 3,4 p. 79,11 corpus ista (*lux*) quoque -it. 3,21 malagma quod -at (3,24. 3,27,4. 8,9,1. 8,10,7). 4,12 quae cataplasmata reliquias -ant. *et saepius.* PLIN. nat. 20,65 lentitiam pituitae -unt. 20,189 cruditates (26,41. 112). GELL. 17,16,2 quae *medicamenta* -endis venenis valent. APVL. met. 4,5 lassitudinem. GARG. MART. med. 29 coxae dolores per vesicas et pustulas -untur. CHIRON 15 partes enim virium sanguinis in coitum -unt ... quam furiam consueverunt per coitum -ere. 181 morbum (VEG. mulom. 1,14,6). 185. HIER. in Is. 47,1/3 p. 550 inflationem ventris crepitu -ere (THEOD. PRISC. log. 96). VVLG. I reg. 1,14 vinum (25,34. AVG. serm. ed. Mai 73,2 vinum -erit crapula siccatae vindemiae. EVGRAPH. Ter. Ad. 786 hoc vinum -ere dormiendo. GREG. M. in Ezech. 1,11,14. *adde*: PETR. CHRYS. serm. 66 p. 388^B ebrietates siti -ere). SORAN. p. 38,1 ut omnis turbor lavacri -atur *eqs.* PS. SORAN. quaest. med. 104 acuta passio quae bene -itur. CHROMAT. beat. 4 choleram amaram. PLIN. VAL. 2,38 ad vesicae dolorem vel si guttatim aquam -it (*i. urinam facit. ibid.* sabulum per urinam -ere). CASS. FEL. 35 p. 77 tumores. GREG. TVR. Mart. 3,59 his *duobus vermibus* ab eo -stis (*i. eiectis*). ORIBAS. syn. 1,25 sanguinem subtiliare et -ere. *al.* *in imag.*: AMBR. exc. fratr. 1,5 privatum dolorem communi dolore -ssi. AMBROSIAST. in I Cor. 7,9 -sto impedimento reparat se voluntas robustiore virtute. II Cor. 7,5 antequam -retur tribulatio et corporalis iniuria. HIER. epist. 22,37,3 vexationem mentis et ventris esuriem rixando -is. 57,4,1 stomachum. AVG. virg. 35,35 non aliter invenitur requies animae nisi inquieto tumore -sto. CLAVD. MAM. anim. 1,21 p. 75,13 exhalandum aliquid animae vel eructuandum aut quoquo modo -endum. CHROMAT. beat. 4 postquam per luctus ... sua peccata -erit *mens hominis*. CARM. ad senat. 76 tempus enim mutat, mala -it omnia tempus (*i. q. excutiendo sanat*).

b *i. q. concoquere*: GLOSS. πέπτω. εὐπεπτῶ. non -o ἀπεπτῶ. -ssi κατέπεψα (κατέπεμψα). -stus εὔπεπτος. SEN. contr. 1 praef. 17 *Latro* post cenam fere lucubrabat nec patiebatur alimenta per somnum ... aequaliter -i, sed perturbata ac dissipata (*i. indigesta*) in caput agebat (AVG. c. Iul. 5,5,22). CELS. 1 prooem. p. 7,4 neque quomodo, sed quid optime -atur, sive hac de causa concoctio in-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cidat sive de illa. p. 8, 20 quomodo spiritus aut cibus vel trahatur vel -atur. *al.* SEN. epist. 95, 19 necesse est ... hausta male (*del. Gertz*) -antur. PLIN. nat. 28, 90 cursu id -ant. QVINT. inst. 10, 1, 19 ut cibos mansos ac prope liquefactos demittimus quo facilius -antur (11, 2, 35. PAVL. NOL. epist. 44, 2 epulis [*i. cibis*] opimi convivii -stis. MACR. sat. 7, 4, 3 an multiplex cibus -stu sit facilior [7, 5, 12] VINDIC. med. 32 *al.*). GELL. 17, 11, 2 ibi (*sc. in ventriculo*) subigi -ique *esculenta* (MARCELL. med. 20, 92. SER. SAMM. 318 male -stis ... escis. EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 962A). APVL. met. 10, 26 -sta potione (MARCELL. med. 22, 31. 26, 94). Plat. 1, 18 pabuli sarcina immoderatius invecti vel non, ut oportet, -sti distributique per corpus. TERT. resurr. 60 p. 121 *quo* huiusmodi membra admittunt (*i. esum et potum*), subigunt, devolvunt, dividunt, -unt, egerunt? ARNOB. nat. 7, 18 quo -at expeditius. SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 49 difficile -bat *Vergilius* (MACR. sat. 7, 8, 1 quae causa difficile -stu facit isicium). *al.* AMBR. Hel. 8, 26 cum -erit venter. PS. AMBR. mor. Brachm. p. 1181C *ut* comesta -i citius compellantur. p. 1181D. AVG. c. Iul. 5, 5, 22 esurit aut sitit aut -it. MARCELL. med. 20, 71 *saepe.* CAEL. AVR. chron. 3, 8, 118 accepta (BOETH. c. Eut. 8, 68). *de herba maturata*: PLIN. nat. 16, 101 vitis sola bis parturit, primum cum emittit uvam, iterum cum -it. *nota de animantibus*: TERT. nat. 2, 12 quem (*sc. Iovem filium*) non -erat. resurr. 58 p. 119 in cuius (*sc. ceti*) alvo naufragia -bantur. AVG. civ. 22, 20 *si* vescatur cadaveribus hominum ... num ... contendet totum -stum fuisse per imos meatus, nihil inde in eius carnem mutatum? *in imagine* (*cf. similem usum vocis concoquendi, vol. IV p. 82, 81 sqq.*): TERT. resurr. 37 p. 79 sermo caro erat factus, proinde ... devorandus auditu et ruminandus intellectu et fide -endus. spect. 13 quae (*sc. aures et oculi*) non intestinis transiguntur, sed in ipso spiritu et anima -untur. AMBR. Hel. 8, 26 cum impletus fuerit *venter*, disputatur de continentia; cum -erit, vale virtutibus dicitur. CASSIOD. in psalm. 127, 2 felix comestio quae non ventre -itur *eqs.* *nota*: VAL. FL. 8, 102 cede adeo inque aliis senium nunc -e lucis (*Pind. Olymp. 1, 133 γῆρας ἕψοι μάταν; cf. Leo, Hermes 38, 310*). *latiore quodam sensu*: PLIN. nat. 12, 68 nostri unguentarii -unt *murram* haud difficulter odoris atque pinguedinis argumentis. CHIRON 241 oleo calido totum perfricare ita ut in corpore -atur. SORAN. p. 32, 16 ut plurimum lactis et -stum mammis influat. p. 33, 9.

γ *i. q. vires consumere, corpus infirmare, labefactare*: CELS. 1 prooem. p. 11, 25 aliud est deiectionibus, aliud torminibus laborare, aliud sudore -i, aliud tabe consumi (1, 9. 3, 19). 2, 14 aut -endum *corpus* ... aut alendum (SORAN. p. 14, 3 corpus ... omne neque nimis durum neque valde -stum. p. 22, 17). 2, 15 ne aut imbecillum hominem nimis -ant *gestationes* aut humili desint. 2, 33. *paulo latiore sensu i. q. mollire*: CAEL. AVR. acut. 2, 18, 105 -sto ... adiutorii turbore. chron. 3, 8, 86 gravedo.

δ *i. q. corpus agitare, sc. quasi huc illuc gestando membra laxare*: CELS. 4, 14 si satis valet, gestando aegrum -ere, si parum, intra domum tamen dimovere. 7, 26, 5 *aeger* aquae calidae ... demittendus est ... manibus ... pedibusque nudatis, ut et minus -atur et ibi diutius maneat.

B *translate et in imagine, i. q. dividere, separare sim.*: OV. epist. 9, 93 inque canes totidem trunco -stus ab uno Cerberus. met. 9, 774 septem -stus in cornua Nilus. 12, 21 novem volucres in belli -it annos. ARNOB. nat. 3, 3 alia numinum capita -sta et separata ... velut quendam populum plebeiae multitudinis faciant. AVIEN. Arat. 1534 circulus *lunae* ... aethra -stus patula (*i. per caelum se dividens*). NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 4 per varias quasque provincias membra *ecclesiae* -sta (*i. diffusa*) sunt. INSCR. christ. Rossi II 257, 2 omnibus hic (*sc. Petrus*) geminum -ssit dogma per orbem (*i. caelum et terram*). *huc traxerim*: ZENO 2, 2 p. 391 *deus* qui se -ssit in deum (*i. se transtulit*).

II *notio ordinandi praevalet i. q. distribuere, disponere, in ordinem redigere*: **A** *proprie*: **1** *generatim*: PROP. 2, 31, 3 *porticus* in speciem Poenis -sta columnis. PLIN. nat. 2, 34 *aer* funditur adverso siderum verbere discretus et -stus. 13, 98 *lignum* vocatur materiae surda et indigesta simplicitas aut platani foliorum modo -sta. 16, 149 folia ... in ordinem -sta. 34, 172 pulverem eum pinnis -ere malunt ac terere in vino odorato. 35, 150 cortina (*sc. pigmentis ferventis plena*) non dubie confusura colores si pictos acciperet, -it ex uno *colore*. SIL. 15, 264 captivae spectantur opes -staque praeda. TER. MAVR. 778 nec minus natura varia est consonis in litteris. -unt quidam magistri, quando pueros imbuunt. PRAEDEST. 1, 24 p. 595B *inferiora domus* -sta etiam superiorum universa suscipiunt.

2 *speciatim*: *in agric.*: CATO agr. 161, 3 asparagus cum iam est vetus, -ito (PLIN. nat. 19, 149). VERG. georg. 2, 54 vacuos si sit -sta per agros (*cf.* BREV. EXPOS. *ad l.* disposita, in ordinem divisa). 2, 267 ubi prima paretur arboribus seges et quo mox -sta feratur (*cf.* BREV. EXPOS. *ad l.* ordinata). COLVM. 1, 2, 3 campus in prata et arva ... -stus. 3, 20, 4 per species -endae vites disponendaeque sint in proprios hortos. 11, 2, 18 stercoris pars in prata -enda. PLIN. nat. 17, 208 palmites proximo anno imis -antur scamnis (COLVM. 5, 6, 23 disponentur. *cf.* SOL. 35, 5 *balsama* malleolis -untur, *i. propagantur* [PLIN. nat. 12, 112 seri]). 18, 240 vineae pastinentur, seminaria -antur. *capillos*: OV. am. 1, 7, 11 capillos (1, 14, 19. MART. 3, 63, 3 flexos qui -it ordine crines). *cf.* PLIN. nat. 19, 18 ars depectendi -endique *lini*. CARM. epigr. 249, 8 (*a. 136*) fructusque renatos -it in pretium (*sc. mercator frumentarius*).

B *translate et in imagine*: **1** *generatim*: **a** *aliquid*: CIC. Verr. 2, 60 quas *tabulas* diligentissime legi atque -ssi. de orat. 1, 186 qui illa artificiose -sta generatim componerent. 2, 74 aliter ab aliis -untur. VERG. Aen. 2, 182 ita -it omnia Calchas (*cf.* SERV. *ad l.* interpretatur numinis commotionem. *sed* auct. *ad l. explicat* futuri ordinem pandit, id est oraculorum vel ordinat vel disponit). AETNA 101 terra voraginibus conceptas -it auras. OV. fast. 1, 27 tempora ‹-›ret cum conditor urbis (SEN. Herc. O. 1094 [*seq.* disposuit]. STAT. Theb. 10, 631 saecula te [*Clio*] quoniam penes et -sta vetustas. APVL. mund. 22. TERT. apol. 19 p. 188 temporum ordo. AVSON. 147, 3 fastos. 147, 8. AVG. civ. 15, 15 exinde -untur [*i. numerantur*] generationes, aliae de Cain *eqs.* MACR. sat. 1, 11, 50 ordinationem anni a C. Caesare -stam. 1, 16, 37. SACR. Leon. p. 447 dum per ordinem flueret -sta posteritas). OV. fast. 5, 213 -stos volui numerare colores. Pont. 4, 8, 58 Chaos ex illa naturae mole prioris -stum. LIV. 9, 44, 3 in annalibus -endis. MANIL. 1, 148 -stum est ordine corpus. 2, 690 quae mihi mox certo -sta sub ordine surgent. 3, 160 certo -stos orbe labores. 3, 220 astra. 5, 437 sociatur utrumque in genus atque uno -stum semine surgit. STAT. silv. 2, 3, 69 -is ordine vitam. 5, 1, 38 humanos ... actus. Theb. 3, 169 -sta strage suorum (*i. dispositis cadaveribus*. 12, 29 frigida -itur strages). MART. 12, 32, 6 si calculus omnis huc et illuc diversus bicolorque -atur (*i. si calculi omnes in duos bicolores acervos distribuantur*). QVINT. inst. 10, 4, 1 inordinata -ere. 11, 2, 37 non solum in -endis quaestionibus, sed etiam in exequendis. PS. FRONTIN. 4 praef. conquisitis strategematibus et non exiguo scrupulo -stis (*potest ad II B 2 d referri*). PLIN. epist. 9, 18, 2 per partes ... et quasi -sta *scripta tecum communicabo*. SVET. Iul. 44 data M. Varroni cura comparandarum ac -endarum *bibliothecarum*. CLEDON. gramm. V 9, 16 ut cuncta videantur tractata, relecta, -sta. GELL. 1, 2, 6 dissertationum Epicteti -starum ab Arriano ... librum (19, 1, 14). APVL. met. 6, 10 granatim totum -unt acervum separatimque distributis dissitisque generibus. TERT. apol. 19 p. 188 penes quem et temporum ordo -stus (PRISCILL. tract. 8, 119 ordo psalmorum [BENED. reg. 17. 18]). MIN. FEL. 5, 7 totius mundi membra coalita, -sta, formata. PS. CENS. frg. 5 geometria est scientia -endi figuras. NEMES. cyn. 305 -at (*i. disponat*) innexas non una ex alite pinnas. ITIN. Alex. 8 acies. IVST. praef. 8 serie rerum. AVIEN. Arat. 814 *sidera* -sto mundus ... ordine volvit. SYMM. epist. 10, 37, 2 expensionum ... titulos competentes officii cura -ssit. AMM. 14, 6, 17 pensa. 24, 2, 8 peditatus pontibus caute -stis (*i. distributis*) transivit. 31, 12, 11 VEG. mil. 3, 8. 4, 8. HIER. epist. 36, 2, 1 ut editiones interpretum singulorum cum (*i. una cum*) ipso Hebraico -amus (*i. ordinatim recenseamus*). monogr. 102 soluti numeri -sta serie demonstratur. AVG. civ. 4, 21 omnibus bonis humanis minutatim singillatimque -stis. 13, 17 *al.* gen. ad litt. imperf. 465, 25 -stis elementis. MART. CAP. 5, 506 per membra orationis quae dicenda sunt -imus. NOVELL. Iust. 23, 3 pr. ita magistratus -ssit, ut alii maiores, alii medii, alii minores. CYPR. GALL. num. 667 haec iterum -stis vocibus (*i. bene compositis*) addit. APRING. in apoc. 1, 20 ecclesiis -stis.

b *aliquem*: OV. fast. 6, 83 populum -ssit ab annis (*i. ratione aetatis*) Romulus, in partes distribuitque duas. SEN. Herc. f. 721 -it ... animas recentes dira maiestas dei. dial. 2, 15, 5 imitatoribus turbam venali fastidio -entibus. *cf.* epist. 19, 11 quos *convivas* ex turba salutantium nomenclator -erit.

c *aliquid* in *aliquid vel rarius ablat., semel* in *aliquem* (OV. met. 14, 469): CIC. inv. 1, 49 in genus quodque causae ... ex hac copia -emus (de orat. 1, 190 PLIN. nat. 25, 22. 28, 65). VERG. Aen. 3, 446 carmina -it in numerum (*cf.* SERV. *ad l.* ordinat, disponit. auct. *ad l.* in ordinem, ut continuatio carminum fiat. PS. QVINT. decl. 4, 3 -stis sideribus in numeros). OV. met. 14, 469 quam meruit poenam solus, -ssit in omnes. MANIL. 3, 454 totum in partes ita -e tempus (SEN. nat. 2, 48, 2. 3, 29, 8 PLIN. nat. 2, 15 QVINT. inst. 11, 1, 6. PS. QVINT. decl. 4, 3 *opus immensum*. MART. CAP. 7, 749. 750). COLVM. 1, 6, 1 urbana *pars* rursus in hiberna et aestiva sic -atur. PLIN. nat. 1, 29, 42—80 privatae ex animalibus medicinae -stae in morbos. 2, 110 in quas *effigies* -ssere caelum periti. 6, 211 terraeque universae in membra caeli. 18, 202 *siderum* exortus et occasus -endi (*Barbarus*, dirigendi *codd.*) sint in suos dies. 18, 321 Vergilius etiam in numeros lunae -enda quaedam putavit. 30, 95 in (*i. secundum*) duodecim signa -ssere eam *medicinam*. QVINT. inst. 7 pr. 1 nisi illas *res* eadem dispositio in ordinem -stas atque inter se commissas devinxerit (PALLAD. 3, 21, 3 bulbuli in alios -sti ordines. FAV. EVL. p. 13, 11. RVFIN. hist. 1, 1, 4 *apostolorum successiones* in unum colligere atque in ordinem modumque -ere. BOETH. arithm. 1, 24 p. 51, 8. NOVELL. Iust. 35, 4 confectioni legum ... in ordinem ... -starum. *cum mero ablat.*: AVIEN. orb. terr. 1190 bracchia Nysaei qui palmites ordine iusto -it. DRAC. laud. dei 1, 604 -sta ... ordine cuncta suo). QVINT. inst. 10, 7, 30 *commentarii* in libros -sti (SVET. vita Verg. p. 59 POMPON. dig. 1, 2, 2, 44 PS. RVFIN. praef. in proph. p. 962A COD. Iust. 1, 17, 1, 5. 14 *al.* *adde* CHAR. gramm. I 1, 5 artem ... a me -stam in libris quinque. RVFIN. hist. 4, 26, 14. *cum mero ablat.*: PS. AVG. quaest. test. app. 3 facta et dicta ... quattuor voluminibus -sta. COD. Iust. 1, 17, 2, 1 con-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

stitutiones xii libris -stas). Qvint. inst. 11, 3, 114 in digitos argumenta -imus (*i. digitis numerare*). Tac. Germ. 26 annum ... non in totidem -unt species. Arnob. nat. 1, 8 prima materies quae in rerum quattuor elementa -sta est. Macr. sat. praef. 1, 3 variarum rerum disparilitas in quoddam -sta corpus. Mart. Cap. 7, 750 in singula. Zacch. 1, 37 -stam revelationem in pauca nunc repete. *cum abl.*: Sidon. epist. 9, 9, 10 legimus opus ... -stum titulis exemplisque congestum.

d *aliquem* in *aliquid*: Sen. benef. 6, 33, 4 *amici* in primas et secundas admissiones -untur. epist. 68, 10 -ere in litteram (*i. alphabetico ordine*) senes orbos. Plin. nat. 32, 42 in morbos -emus aquatilia. Flor. epit. 6, 1, 3 populus Romanus ... -stus in classes, decuriis ... distributus ... ita est ordinata res publica, ut. Hier. vir. ill. praef. ecclesiasticos scriptores in ordinem (Cassiod. chron. II praef. p. 120, 1 consules).

e *aliquid* per *aliquid*: Ov. epist. 10, 67 Crete centum -sta per urbes. Pont. 1, 4, 9 mea per longos siquis mala -at annos. fast. 1, 1 tempora cum causis Latium -sta per annum. 2, 77. Sen. benef. 4, 15, 2 tot varietates ciborum per totum annum -stae. epist. 84, 3 quidquid attulere disponunt ac per flavos -unt. Colvm. 3, 20, 5 ut magnus numerus per aliquot annos -atur. Plin. nat. 1, 30, 8—53 reliquae medicinae per morbos -stae in animalibus. 20, 78 Apvl. mund. 36. Firm. err. 22, 1 per numeros -stis fletibus plangitur *simulacrum*. Hier. epist. 50, 3, 5 excerpta ... per ordinem -isti (Vvlg. II Macc. 5, 3 cursus equorum per ordines -stos [*διατεταγμένας*]. Pelag. in Rom. 1 p. 652^{D}). Mart. Cap. 5, 556 corpus totius orationis per haec lineamenta -stum esse. Mart. Brac. corr. 2 longus ... per divinas scripturas ordo -itur.

2 *speciatim*: **a** *quasi technice i. q. referre in tabulam*: Cic. Q. Rosc. 9 nomina in codicem accepti et expensi -sta habes. Cod. Theod. 11, 1, 19 (*a. 384*) apocharum vel securitatum quae restituentur -sta signatio. Symm. epist. 2, 27 (*in imag.*) ut sub actorum confectione ... tuorum ... diligentiae tuae ratio -atur.

b *i. q. ordine conficere, persequi*: Cic. ad Q. fr. 2, 12, 3 ut mea mandata -as, persequare, conficias. Sen. epist. 108, 1 prius scribam, quemadmodum tibi ista cupiditas discendi ... -enda sit, ne ipsa se impediat, nec passim carpenda sunt. Amm. 17, 8, 3 negotio plene -sto. 21, 11, 2 re -sta per secreta colloquia.

c *i. q. computare, enumerare*: Ov. fast. 2, 625 cui pater est vivax, qui matris -it annos (*i. qui parentum mortem optat*). Val. Max. 1, 8, 5 -sta numero cadavera. Sen. epist. 48, 4 tu mihi verba distorques et syllabas -is. Cod. Iust. 10, 48 (47). 12, 2 dignitatum superius -starum. *seq. interrog. indir.*: Liv. 2, 21, 4 nec quid quoque anno actum sit, in tanta vetustate non rerum modo, sed etiam auctorum -ere possis.

d *de scriptore i. q. scribendo ordinare, enarrare, exponere, demonstrare, describere, recensere, referre sim.*: Val. Max. 1 praef. ab (*i. ex*) illustribus electa auctoribus -ere (*Meursius*, diligere *A*, delegere *L*). Colvm. 11, 3, 15 quo quidque tempore terrae mandari plerumque conveniat per menses -amus. Plin. nat. 25, 169 nos eam Romanis experimentis per usus -imus (28, 149 in mala singula usus. 29, 15 quem *commentarium Catonis* per genera usus sui -imus. 29, 37 reliquos usus eius). 29, 72 ut -emus (*i. demonstrabimus*). Qvint. decl. 261 p. 69, 27 *controversia* per summas -i potest. Frontin. aq. 77 ut erogationem ... per nomina aquarum ... et per regiones urbis -amus (*v. supra l. 16*). Gell. 9, 10, 3 in istiusmodi re -enda verbis uti. 17, 21, 1 exceptiones nostras ... cursim -ssimus. Tert. anim. 9 diligentissime -untur, ut etiam probentur. 28 decursus generis humani ... nominatim temporatimque. bapt. 15 de isto plenius iam nobis in Graeco (*i. scripto*) -stum est. adv. Marc. 3, 24 p. 419 longum est persequi et in alio opere -stum. nat. 1, 3 exquisitionem. 1, 7 suo loco. 1, 9 (*in imag.*) quot pestes, fames ... saeculum -ssit (*i. enumeravit*). 1, 11 de bello Iudaico -it *Tacitus*. *al.* orat. 22 quo *spiritu* cum omnis scriptura divina, tum et illa Genesis -sta (*i. composita*) est. pall. 3 quod Aegyptii narrant et Alexander -it. pat. 5. 13. resurr. 2^{e} de sola carnis resurrectione. 22. Vopisc. Aurelian. 1, 6 bella charactere historico -sta. Treb. Claud. 1, 1 *Claudius* nobis ... cum cura in litteras -endus est. Ps. Avr. Vict. orig. tit. Origo gentis Romanae ... -sta ex auctoribus *illis*. Optat. 1, 4 p. 6, 5 in scriptura -ssit *quidquid sentire potuit*. Siric. epist. 20 p. 1146^{A} quae -sta sunt in querelam. Avien. Arat. 714 omnia *sidera septentrionalia* ... sunt -sta mihi. Amm. 14, 7, 21 absque Mesopotamia -sta (*i. descripta*). 17, 1, 1. 22, 15, 1 quarum notitiam -ssimus. 22, 9, 6 pauca. 23, 5, 7. 23, 6, 1 situm Persidis ... curiose. 25, 4, 16 -stis bonis ad vitia veniamus. 28, 6, 5 *al. saepe.* Serv. ecl. 4, 18 rhetorice -sta laudatio. Fav. Evl. p. 21, 31 haec ... meditata lucubratione -erim. Veg. mulom. praef. 6 plene ac breviter omnia enucleata *-ere*. mil. 2, 23. 3, 22. 26. 4 prol. ex diversis auctoribus in ordinem -am. 4, 30 *al.* Ambr. patr. 2, 46 prophetiam sancti Iacob de sancti Ioseph nomine -amus. Hier. vir. ill. 13 in quo *libro* Macchabaeorum -sta martyria. epist. 20, 2, 3 ipsa Hebraea verba ponenda sunt et omnium interpretum opinio -enda (*i. exponenda*). 22, 39, 1. 36, 1, 4 utrumne epistulari brevitate sententias (Avg. civ. 6, 10) tibi velis -i aut singulorum libros confici (*seqq.* disputavit, disseruit). 52, 1, 1 ut tibi brevi volumine -am praecepta vivendi. *al.* Vvlg. II par. 20, 34 quae -ssit in libros regum Israel. Dan. 5, 25 haec est ... scriptura quae -sta est. Rvfin. apol. adv. Hier. 2, 31 Latino ea sermone (apol. Orig. praef. 1 Avg. civ. 22, 22. Ps. Phoebad. fid. prol. p. 32^{A} ea ipsa planiori sermone in hoc libello -ssi). apol. Orig. 1 p. 537^{A} hist. 1, 2, 27. 3, 39, 15 per ordinem ... dicta vel facta (*ἀκριβῶς ἔγραψεν*. Ps. Avg. quaest. test. 3 p. 430). 5, 8, 3 Petri euangelium ... -ssit in libro (*ἐγγραφῶς ἡμῖν παραδέδωκεν*). Prvd. apoth. 382 i scriba, tripictis -e versiculis quae sit suffixa potestas. Clavd. 28, 591 veterumque exempla secutus -it imperii sub iudice facta senatu (Avg. civ. 17, 1 quae per ordinem reges eorumque facta et eventa -ens. Macr. sat. 7, 1, 19 Vlixis facta fortia -endo. *cf. l. 4*). Avg. civ. 18, 1 libris ... est digestus exortus. 22, 13 me -ente. Svlp. Sev. chron. 1, 1, 5 quae de sacris voluminibus breviata -ssimus. 1, 2, 1 processu voluminis istius -emus. 1, 40, 2 *al.* Macr. sat. 1, 2, 8 iucunde prolata -staque. 5, 2, 2 tantam copiam in suo opere -ssit *Vergilius*. 5, 14, 11 historicum stilum vitet non per ordinem -endo. 6, 1, 1 -ssit quae carmini suo Vergilio inseruit. Evseb. Med. Leo M. epist. 97, 2 *epistulam* fidei assertione plene -stam ... transtulerat. Cod. Theod. 12, 6, 14 (*a. 367*) ratio semper evidens scientiae tuae -sta (*i. exposita*) referatur. 11, 22, 4 (*a. 409*). Cassian. inst. praef. 3 *instituta monachorum* quamvis imperito -am stilo. 5 *libros* Graeca lingua -stos. *al.* Max. Tavr. hom. 45 totus ... hic psalmus -stus est (*i. scriptus*) ex persona domini salvatoris. Pomer. 3, 34, 1. Boeth. arithm. 1, 12 p. 28 superius -stae descriptionis haec ratio est (2, 1 p. 77 superioris libri disputatione -stum est. *sim.* in Porph. comm. sec. 2, 3 p. 177, 18 mus. 1, 34. 4, 1. 5, 7). in Porph. comm. sec. 4, 10 p. 294, 8 sententiae vim -ssimus (*i. exprimere*). *al.* Ennod. epist. 1, 8 p. 17, 17 conceptum suum in ordinem -endo (*i. conscribendo*). 3, 2 p. 72, 10 secretum pectoris ... in lucem -at *elocutio*. 3, 2 p. 73, 6 relatio funeris -sta per litteras. *al.* Cassiod. in psalm. praef. 12^{A} quemadmodum sit expositio -sta psalmorum. Mart. Brac. ira praef. ut de passibilitate irae ... tibi aliqua libello -rem. Isid. vir. ill. 9 in secundo ... libro -ens quid haereticum demonstret. Virg. gramm. epit. 6 p. 49, 16 epist. 5 p. 161, 10.

e *i. q. secum considerare, animo revolvere*: Stat. Theb. 2, 316 quos ipse notaret ingemuisse sibi per noctem ... -it *Polynices*. Amm. 14, 6, 14 -sto plene consilio (15, 4, 1. 24, 7, 1. 26, 8, 1 -sto mature consilio. *cf.* Fvlg. Virg. cont. p. 98, 17 quia non habent iuvenes -sta liquidaque consilia). *seq. acc. c. inf.*: Tert. patient. 1 cum recordor et in meae imbecillitatis contemplatione -o bonam fidei valetudinem ... provenire.

fere i. q. constituere, mandare, iubere: Amm. 15, 5, 22 post haec ita -sta (23, 3, 4. 26, 5, 3). Vvlg. Ios. 8, 32 quod ille -erat coram filiis Israel (*i. praescripsit, nisi ad II B 2 d referre malis*). *fort. huc pertinet* Novatian. Cypr. epist. 30, 3 cum totum fidei sacramentum in confessione Christi nominis intellegatur -stum.

part. perf. pass. pro adi. **dīgestus**, -a, -um. *comp. l. 47; superl. l. 52. 53. 54.* **1** *t. t. medic. de eo qui bene digessit* (*cf. p. 1116, 45 sqq.*): Schol. Hor. sat. 1, 10, 33 tunc (*sc. media nocte*) -ior animus vera somniat (*cf.* Porph. *ad l.* mens a potu et a cibo purior est). Chiron 503 -us ad potionem veniat (*cf.* 358 calidum hordeum nimis edidisse et non -um esse, *i. digessisse*). Marcell. med. 1, 106 danda omnibus ieiunis et bene -is (16, 53. 20, 144. 22, 17. 22. 31. 26, 94. 95. 28, 54 ieiuno et -issimo bibendam dabis. 29, 8). 16, 3. 22, 24 illo triduo purissimus et -issimus sit. 22, 26 -issimus cibos sumat. 28, 34 -issimi ... hoc remedium accipere debebunt. 28, 35 ita ut sit -issimus. 30, 68. Cael. Avr. chron. 1, 4, 85 perfectum -um (*sc. aegrotum*) indicabimus. 3, 6, 85. Bened. reg. 8 ut iam -i surgant. *subst. n.* **dīgestum, -ī**, *plerumque plur. i. q. collectum, compositum*, Gloss. -um *διάλογος. διάστρωμα. διατύπωσις.* **1** *t. t. iurid. de pandectis, cf.* Cod. Iust. 1, 17, 2, 1 nomenque libris imposuimus -orum seu pandectarum, quia omnes disputationes et decisiones in se habent legitimas et quod undique fuit collectum, hoc in sinus suos receperunt. 1, 17, 1, 12 nostram ... consummationem ... -orum vel pandectarum nomen habere sancimus. Gloss. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A} *δεγέστων. φανερῶν διατυπωμάτων.* Vlp. dig. 2, 4, 10, 1. 2, 8, 7. 2, 14, 7, 16. 3, 3, 35, 3 *al.* Pavl. dig. 3, 5, 21 (21) Inst. Iust. praef. 4. 3, 12, 1. 4, 6, 5. *persaepe in titulis vel subscriptionibus librorum Ictorum velut Iuliani, Alfeni* (Gell. 7, 5, 1), *Marcelli.*
2 *latiore quodam sensu i. q. liber quilibet*: Tert. bapt. 1 non erit otiosum -um istud (*de ipsius libro*). apol. 47 in sanctis -is. nat. 2, 1. adv. Marc. 4, 3 p. 428 inde sunt nostra -a. 4, 5 p. 431 Lucae -um (*i. euangelium*) Paulo ascribere solent. *cf.* Veg. mulom. tit. -orum artis mulomedicinae libri. **3** *i. q. res collecta et ordinata*: Avien. Arat. 25 parens rerum fluitantia fixit, hic dispersa locis statuit primordia iustis, hic -orum speciem dedit (*sc. primordiis*). **4** *i. q. per compendium, breviter*: Sedvl. op. pasch. 1, 28 per -a quaedam veteris testamenti miracula rettulimus (carm. pasch. 1, 291. 294).

deriv.: digeries, digestatio, digestibilis, digestilis, digestim, digestio, digestor(ius), 2. digestus

dīgestātio, -ōnis *f. a* *digestare, *cf.* digerere, digestus. Plin. Val. 1, 18 post -em (*i. dissolutionem medicamenti oculis prius impositi*) lac mulieris quae puerum nutrit superinfundes.

***dīgestibilis**, -e *a* digerere, digestus. *compar. l. 83.* **1** *sensu activo i. q. concoctionem adiuvans*: Philvm. med. 2 p. 40 alica enim plus nutrit ab omni frumento et omnibus -ior est. Apic. 1, 35 oxygarum. Cael. Avr. chron. 1, 4, 88 sucum parvum ..., -em. Oribas.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

eup. 2,1 A 19 -ior autem est amomus. 23 *anethus* diaforeticus et -is. 35 *astafis* -is est mediocriter. B 7 butyrus -is est virtute. *saepe.* 2 *sensu passivo i. quod facile concoqui potest*: PHILVM. med. 3 p. 64 cibi . . . styptici et bene satis sunt -es et euanadoti (4 p. 72 -os . . . enchymos et -es et substypticos. THEOD. PRISC. eup. faen. 95 log. 98. 109. CAEL. AVR. acut. 1, 10, 73 simplicem, -em. 3, 17, 152. chron. 1, 4, 159 levis, parvus, -is. 3, 4, 64. 3, 5, 70. 3, 6, 84. 4, 3, 38. 70 *saepe*). THEOD. PRISC. log. 48 ciborum humanior ordinatio, simplex attamen et -is ordinanda erit. CASS. FEL. 55 piscibus. ORIBAS. syn. 4, 16 omne genus avium bipedum a quadrupedum -iora sunt.

dīgestilis, -e *a* digerere. CASSIOD. hist. 6, 32 fimum non per meatus -es (*i. per quos digestio fieri solet*) emittebat.

dīgestim *adv. a* digerere. *i. q. ordinate, disposite*: PRVD. perist. 2, 129 dum tota -m mihi Christi supellex scribitur.

***dīgestio,** -ōnis *f. a* digerere. *legitur inde a* CIC.

I *i. q. actus* **separandi,** *dissolvendi, dividendi*: **A** *proprie: t. t. medicorum, cf.* MACR. sat. 7, 4, 12 ita fit, ut -um sequentium ordo turbetur. 7, 4, 13 neque enim cibi quem sumimus una -o est, sed ut corpus nutriat, quattuor patitur -es *eqs.* ORIBAS. syn. 5, 15 tres sunt digesciones (*sic*) in corpore: prima in ventre, secunda in epate, tertia vero per omnes venas discurrens singula nutriuntur membra. **1** *i. q. distributio ciborum per corpus*: CELS. 1 pr. p. 7, 6 sive concoctio sit illa, sive tantum -o. 2, 14 impletur non ipsa frictione, sed eo cibo qui postea usque ad cutem -e quadam relaxatam penetrat (= ORIBAS. syn. 1, 4). ORIBAS. syn. 1, 5 per absconsos . . . meatos potest fieri aliqua -o corporis. 1, 16. 25. **2** *i. q. concoctio*: QVINT. inst. 11, 3, 19 facilis ciborum -o (HIER. epist. 65, 5, 1. AVG. c. Faust. 6, 8 per attritiones et -es ciborum fugere inde vitam. THEOD. PRISC. log. 105. MACR. sat. 7, 4, 13 cibi quattuor patiuntur -es. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 366 -es escarum. ORIBAS. syn. 1, 2 *al.*). TERT. anim. 43 sudor -is aestuantis est index. SER. SAMM. 300 tit. SOL. 27, 13 si -o non est insecuta. CAPITOL. Ver. 4, 10 -is facillimae *fuit.* OPTAT. 1, 12 p. 14, 12 (*in imag.*) corruptela malae -is . . . vomuerunt. PALLAD. 11, 14, 1 -i accomodatum. CHIRON 208. VEG. mulom. 2, 108, 2 -o et sanitas consequetur. PS. AMBR. act. Seb. 4, 13 (*in imag.*) ista refectio non potest in -em prorumpere. RVFIN. hist. 3, 6, 8 naturales . . . -um meatus. AVG. c. Iul. 5, 8, 33 in nostro corpore loca -is. SORAN. p. 33, 4 -em perferre. p. 33, 11 quae difficillimae -is sunt. PS. SORAN. quaest. med. 60 quid est pepsis? -o (CASS. FEL. 55). MARCELL. med. 20, 87 ad -em parandam (20, 90). 20, 126 -em . . . praestat (MART. CAP. 5, 541 -em facilem praestat). 22, 22 *saepe.* VINDIC. med. 4. 42 *-em* fervore fieri. THEOD. PRISC. eup. faen. 84 quae *loca* solemni -e sunt impedita. log. 12. 95 *saepe.* CAEL. AVR. acut. 2, 18, 106 corruptae -is causa. 2, 19, 120. chron. 3, 8, 148 ob -em faciendam (ANTHIM. pr. p. 7, 10 bonam -em corporis faciunt *cibi*). *saepe.* DRAC. laud. dei 1, 485 qua *parte corporis* ventris erat -o, turpis habetur. EVSTATH. Bas. hex. 3, 10 p. 902[A] (*in imag.*) post -em salubrem. CASSIOD. in psalm. 118, 171 -o quaedam stomachi nostri claustra dirumpens. ORIBAS. syn. 4, 1 quae gravant -em. **3** *i. q. dissolutio, purgatio, solutio alvi*: AVG. serm. ed. Mai 74, 1 (*in imag.*) *mendicitas* vorago est omnium criminum vel -o vitiorum. THEOD. PRISC. eup. faen. 24 quibus per saniem -em volumus procurari (*i. de tumore parotidis solvendo*). *saepe sim. apud eundem, ex. gr.*: 67. 68. 90 log. 18. 21. 27. 38. 49. ARNOB. in psalm. 77 p. 457[A] (*in imag.*) quidquid aeternitatem in potando et in manducando praestat, angelicum est, non habens putentes atque stercoreas -es. RVFIN. Orig. in gen. 2, 1 p. 163[A] -um constitui loca (*sc. ad alvum exonerandam*) *in arca* (GREG. TVR. Mart. 3, 59 secreta -um loca puer expetit). ZACCH. 1, 24 p. 1029[D] quaelibet ergo exesis corporibus piscium bestiarum alitumque -o aut aquis misceatur aut terris. CASSIOD. var. 8, 30, 1 cloacarum opportuna -o (*i. defluvium*). anim. 9 p. 1295[C] uni gutturi duae serviunt -es. ORIBAS. syn. 6, 1 -o aegritudinis non fit (6, 10). 6, 11 signo -is. *saepe. huc traxerim in imag.*: THEOD. MOPS. in I Coloss. 2, 22 quorum finis, inquit, corruptela est et -o.

B *translate: t. t. rhetoricorum i. q.* μερισμός: CIC. de orat. 3, 205 -o, interpellatio, contentio, reticentia, commendatio (= QVINT. inst. 9, 1, 31). QVINT. inst. 9, 2, 2 -o, distributio. *fort. huc pertinet* GLOSS. -o διατύπωσις.

II *i. q. actus* **ordinandi,** *dispositio, ordinatio, distributio: nonnisi translate*: VELL. 2, 53, 4 facilis . . . annorum -o (*i. computatio*). PLIN. nat. 1, 6, 39 -o terrarum in parallelos et umbras pares. 1, 9, 14 -o aquatilium per species. 1, 9, 36 -o piscium in figuras corporis. 1, 10, 13. 1, 17, 30 *al.* 3, 46 interiore exin parte -em in litteras . . . secuturos. 18, 216 circulorum. RVF. FEST. 12, 1 consequenti locorum servata -e. AMBR. spir. sanct. 2 prol. 12 totius lectionis -o reservanda est. HIER. adv. Rufin. 1, 11 Eusebium laudavi in -e temporum (*i. Chronicon*). epist. 106, 2 in opere Psalterii iuxta -em schedulae vestrae. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 463 dierum -o secundum consuetudinem humanae fragilitatis ordinata est. p. 464 -o et ordinatio singularum quarumque rerum formatarum . . . mundus vocetur. PALLAD. hist. mon. 1 pr. p. 249 grata -o sensuum atque verborum. COD. Iust. de cod. confirm. 2 *cum* moderataque -e (*i. selectione*).

dīgestor, -ōris *m. a* digerere. *i. q. ordinator*: CHALC. comm. 295 exornatam silvam (*i.* ὕλην) . . . a -e deo esse generatam.

***dīgestōrius,** -a, -um *a* digerere. **1** *i. q. ad digestionem pertinens*: VINDIC. med. 27 -as vias corporis (32 rationabiles vias corporis id est -as *per quas nutrimentum in corpus transit*). **2** *quod concoctionem adiuvat, plerumque subst. neutr. vice*: MARCELL. med. 20, 72 -um mirum experieris. 20, 74 embamma -um optimum (PLIN. VAL. 2, 8). 30, 51 -um mirificum est. ORIBAS. eup. 2, 1 M 7 *melilotum* habet in se aliquid -um. P 6 proiectivam virtutem et -am et diaphoreticam habit. *al.*

dīgestum, -ī *n. v. sub* digero.

1. dīgestus, -a, -um *v. sub* digero.

2. dīgestus, -ūs *m. a* digerere. *i. q. dispensatio*: STAT. silv. 3, 3, 87 creditur uni sanctarum -us opum. *i. q. concoctio*: TERT. anim. 10 visu sine oculis et esu sine denticulis et -u sine alveis. CARM. de Iona 103 inter semesas classes resolutaque putri corpora -u, sua iam iam funera discens. *Gudeman.*

digita, -ae *f.? v.* digitus *infra l. 70.* [NOT. Tir. 100, 52 -a, *Schmitz corr.* diaeta.]

digitābulum, -ī *n.* [*a* digitus. *Th.*]. GLOSS. digitum. *cf. l. 30. i. q. digitale*: VARRO rust. 1, 55, 1 quae *olea* manu stricta, melior ea quae digitis nudis [laudabilior *l*], quam illa quae cum -is.

digitālis, -e *a* digitus. *i. q. spatium digiti habens*: VITR. 7, 1, 7 excisos canaliculos -es (PALLAD. 6, 11, 2). 10, 5 foramen semidigitale, -e, sesquidigitale. PLIN. nat. 9, 128 lingua purpurae longitudine -i. 14, 40 dactylides -i gracilitate. 20, 13 cucurbita . . . -i crassitudine (22, 47. 48. 24, 91 herba . . . crassitudine -is. 25, 170. 26, 62. 27, 105. EPIST. Alex. p. 192, 21 laminarum -ium crassitudine). 24, 29 cauliculo -i. 25, 158 siccantur . . . -bus frustis. 27, 139 -i latitudine et longitudine. CET. FAV. 29 p. 310, 25 -i rotunditate. ISID. orig. 17, 9, 52 radice robore -i et longa. *subst. n.* **digitāle,** -is. GLOSS. -e δακτυλήθρα ἢ βάσανος. -e *et* digitabulum δακτυλήθρα. -ium musculorum, fingirdoccana (*anglosax.*). NOT. Tir. 78, 58. [*it.* ditale, *francog.* dé, *hisp.* dedal. *M.-L.*]

digitātus, -a, -um [*a* digitus. *Th.*]. *i. q. digitis praeditus*: PLIN. nat. 11, 256 avium aliae -ae, aliae palmipedes, aliae inter utrumque divisis digitis adiecta latitudine. *cf.* digito.

digitellus, -ī *m.,* **digitellum,** -ī *n.* [*a* digitus *ductum esse videtur. Th.*]. *scribitur etiam* -ill-. *nomen herbae*: COLVM. 12, 7, 1 -i *cauliculum.* 12, 7, 5 -um compluribus diebus sub tecto siccari. PLIN. nat. 1, 25, 102 -us. 18, 159 herbae, quae appellatur aizoum . . ., latine vero sedum aut -illum. 25, 160. 26, 163. *cf.* DIOSC. 4, 88 W.

δακτυλοδεικτῶ **digito** GLOSS. *i. q. digito demonstro, a* digitus. *cf.* digitatus.

digitulus, -ī *m. a* digitus *deminutive.* [*dub. v. l. 73.*] **1** *manus*: VARRO Men. 371 laculla in mento impressa Amoris -o. SEN. epist. 66, 53 optem . . . ut muliercula . . . -os meos ducat. IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 23 *vinum* -o diducere in lineas (*cf. p. 1124, 34*). DON. Ter. Phorm. 315 aurem minimo inscalpens -o. HIER. epist. 14, 5, 3 duobus -is tura comprehensa. 125, 18 duobus -is concrepat (*cf. p. 1124, 23*) hoc signo ad audiendum discipulos provocans. RVFIN. hist. mon. 29 p. 454[B] *v. p. 1128, 11.* *proverbialiter* (*cf. Otto, Sprichwörter p. 115*): PLAVT. Poen. 566 vix . . . ita pauxilla est, *rem* -is primoribus *tenetis* (HIER. c. Ioh. 26. *cf.* PLAVT. Bacch. 675 -is duobus sumebas primoribus). Rud. 720 tange utramvis -o minimo modo (HIER. epist. 82, 10. *cf.* AMBR. vid. 11, 70 cum ipsi ea *onera castitatis* attingere -is non queant). TER. Eun. 284 uno -o fores aperis (CIC. Scaur. 10 collum -is duobus oblideret. HIER. c. Lucif. 13 uno ut aiunt -o repellam. in Is. 40, 12 p. 487 quasi tribus -is [VVLG. digitis] et staterae parvo momento). **2** *pedum*: TVRPIL. com. 31 sandalio innixa -is (*Bothe,* digitis *vel* dicigitis *trad.*) primoribus (*v. p. 1129, 25 sqq.*). *avis*: APVL. flor. 12 p. 44 *psittaci* in pedibus ut hominis quini -i numerantur.

digitum, -ī *n. v. l. 18 et 71 sq.*

***digitus,** -ī *m.* [*formatione parum perspicua. fortasse mutatum est pro* *dic-idus, *cf. c.* dic-is, dicere (*q. v.*). *sunt qui conferant c. theod.* zēha *anglosax.* tā *'digitus pedis', alii c. got.* taikns *'signum',* taiknjan *anglosax.* tǣcan *'ostendere', alii c. gr.* δάκτυλος. *Th.*]. ISID. orig. 11, 1, 70 -i nuncupati vel quod decem sunt, vel quia decenter iuncti existunt. *gen. plur.* -um: VARRO frg. Char. gramm. I 126, 25 VITR. 7, 1, 6. *contracta forma* dictus *traditur* VARRO Men. 408. [*sic etiam* CATVLL. 66, 73 dictis *interpretabatur L. Müller ad Lucil. p. 240.*] *?* digita *f.*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 35 per -as (*G*, -os *RBr*). *cf.* 22 *nom. plur.* -as (*G*, -i *RBr*). *neutr. acc. plur.*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 23 -a longa (*Geyer*, -i longi *R*, -as longa *G*). *dat. plur.* ?-ibus: VARRO Men. 42 (*pleriq. codd. Noni p. 427*, -i(s) *HPE*, digitulis *Oehler*). dicitus (*improbatur a* PROB. app. gramm. IV 198, 10): TAB. devot. Audollent 135 A 2 (135 B 5. 190, 10) -os. CORP. X 4483, 4 -i. *cf.* TAB. devot. Audollent 190, 13 ticidos. *notatur*: digit(os): CATO agr. 18, 1 CORP. XIV 3676, 12. GLOSS. δάκτυλος. -i δάκτυλοι (MART. CAP. 9, 984. EXPLAN. in Don. gramm. IV 523, 7 a -i positione dictus est dactylus. *cf.* PLIN. nat. 33, 10 Graeci *anulum* [*sc.* δακτύλιον] a -is appellavere). *legitur passim per totam latinitatem. singularis collectivus paucis locis ut* NAEV. com. 79. *manuum pedumve -i aperte nominantur*: -i manuales: CASSIOD. var. 1, 10, 4. in manibus: PLIN. nat. 11, 244. utriusque manus: AMM. 29, 2, 28. sinistrae manus: VAL. MAX. 6, 3, 3 CELS. 7, 26, 2 p. 309 *al.* PETRON. 32. dextrae manus: CELS.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7, 20 PLIN. nat. 28, 57 SVET. Aug. 80 VVLG. lev. 14, 27 (*adde*: 14, 16 dextrum). manuum et pedum: VITR. 3, 1, 3 PLIN. nat. 28, 229 PHYSIOGN. 60 (unguibus ac -is). 92. in manibus et pedibus: CELS. 3, 25 PLIN. nat. 26, 7 (PLIN. med. 1, 19) VLP. dig. 21, 1, 10, 2 VVLG. II reg. 21, 20 *saepe*. pedum: *v. p. 1129, 10. 12. 40. 64 al.* in pedibus: *v. p. 1129, 69.* in plantis: *v. p. 1129, 20.* [*loci dubii vel corrupti* (*v. p. 1122, 73*): LVCIL. 991 euplocamo -is, discerniculumque capillo. CELS. 5, 18, 28 TERT. adv. Marc. 4, 27 p. 513, 21.] *v. etiam supra p. 3, 35 et nom. propr.* Digitus. [*val.* deget, *it.* dito, *francog.* doigt, *hisp.* dedo. *M.-L.*]

I ***proprie animantium*: A *manuum*:** 1 *generatim*: VITR. 1, 2, 4 uti in hominis corpore e cubito pede palmo -o ceterisque particulis symmetros est eurythmiae qualitas, sic est in operum perfectionibus. CELS. 8, 1 p. 327 quinque ossa ad -os tendentia palmam explent. a quibus ipsi -i oriuntur; qui ex ossibus ternis constant *eqs.* PLIN. nat. 11, 244 hominis -i ternos articulos habent, pollex binos, [et *om. M*] -is adversus universis flectitur. QVINT. inst. 7, 10, 7 pars hominis est manus, eius -i, illorum quoque articuli. LACT. opif. 10, 22 *manus* artifex, ut si quid tenendum sit apte possit insidere, in -os terminavit. in quibus difficile est expedire utrumne species an utilitas maior sit *eqs.* PLAVT. Most. 1118 *reliquisti filium* cum pedibus, manibus, cum -is, auribus, oculis, labris. PROP. 2, 12, 23 caput et -os et lumina... canat. OV. met. 1, 500 laudat -osque manusque bracchiaque et . . . lacertos. 4, 559 duratos subito -os in crine videres. 5, 432 liquescunt . . . crines -ique et crura pedesque. 10, 494 in magnos bracchia ramos *mutantur*, in parvos -i. 10, 699 -i curvantur in ungues (APVL. met. 3, 24 in . . . ungulas). 11, 79 ubi sint -i. Pont. 4, 13, 34 venit et ad -os ultima charta meos (*sc. in volumine explicando*). PAVL. FEST. p. 7 allus pollex scandens proximum -um. CELS. 2, 3 p. 32 si *praecordia* . . . -is cedunt (4, 2 p. 123). PLIN. nat. 20, 172 -is tactu eius (*sc. cunilae*) cohaerescentibus (*sc. glutinatis*). 27, 4 hinc illa atrox peroratio eius (*M. Caelii oratoris*) in -um. MART. 6, 23, 2 non est mentula, quod -us. SVET. Dom. 19 sagittas tanta arte direxit, ut omnes per i n t e r v a l l a -orum innocue evaderent (OPTAT. 2, 5 p. 42, 14 *-os* intervallis . . . esse distinctos. *cf.* PS. AVR. VICT. epit. 11, 5 inter patentes -os). APVL. met. 10, 29 privatus humana manu, privatus -is. LACT. opif. 10, 23 forma unguium . . . -orum f a s t i g i a comprehendens atque firmans (*cf. p. 1127, 47 sqq. et* VVLG. Luc. 12, 24 extremum -i [ἄκρον δακτύλου]. CAEL. AVR. chron. 2, 14, 198 summitates [*cf. p. 1126, 66*]. CASS. FEL. 40 -orum capita robusta efficiuntur cum obuncatione unguium). TERT. idol. 9 non potest regna caelorum sperare cuius -us aut radius abutitur caelo. ITALA Is. 59, 3 (Cypr. testim. 2, 4) -i vestri in peccatis (VVLG. iniquitate *polluti sunt*). OPTAT. 5, 1 p. 120, 1 *non* de -o voluit aliquid tolli *deus.* VVLG. cant. 5, 5 -i mei pleni myrrha. prov. 31, 19 -i eius apprehenderunt fusum. AVG. civ. 11, 10 quia -us minor est quam tota manus *eqs.* 22, 30 *non* vult oculus esse qui est -us. in psalm. 143, 3 in -is agnoscimus divisionem operationis et tamen radicem unitatis. MACR. sat. 7, 13, 8 -i nervis. MART. CAP. 9, 968 ex -is venarum exploramus indicia. SIDON. epist. 1, 2, 5 chordae laqueum vagantis -o superlabente prosequitur *venator.* CORP. X 4483, 4 (*Capuae*) diciti adiuvabunt prurigin⟨em⟩. TAB. devot. Audollent 135 A 2 oculos manus dicitos... defico in as tabelas (190, 10 [*cf.* TAB. devot. Fox Americ. journ. of phil. 33, 1 (1912) suppl. p. 28 *al.*]). *de n u m e r o -orum abundante*: CIC. nat. deor. 1, 99 quam molestum est uno -o plus habere! quid ita? quia nec speci[m] nec usu[m] alium quinque desiderant. tuus autem deus non -o uno redundat, sed capite collo cervicibus. VLP. dig. 21, 1, 10, 2 si quis plures -os habeat sive in manibus sive in pedibus *eqs.* PLIN. nat. 11, 244 -i quibusdam in manibus seni (VVLG. II reg. 21, 20. I par. 20, 6 senos habens -os). 11, 272 membra... inutilia sunt sicut sextus homini semper -us. AVG. civ. 16, 8 pluribus quam quinis -is in manibus et pedibus nasci homines novimus . . . desipiat, ut existimet in numero humanorum -orum errasse creatorem. *in signis, s t a t u i s sim.*: SEN. nat. 1 16, 2 specula . . . imagines longe maiores reddentia, in quibus -us bracchii mensuram et crassitudinem excederet. PLIN. nat. 34, 33 -is ita figuratis. 34, 41 maiores sunt -i quam pleraeque statuae. 34, 83. 88. 35, 92 -i eminere videntur. 36, 24 symplegma nobile -is corpori verius quam marmori impressis. APVL. flor. 15 p. 53 laeva distantibus -is nervos molitur. ITIN. Anton. Plac. rec. A 22 manus ambas *domini* apparent et -i et palmae in ipsa petra (*sc. columna flagellationis*). 23 manum formosam -a longa imago designat. CORP. II 3386 *Isidis statuae.* *nota*: PLIN. nat. 11, 246 in manibus *s i m i a r u m* ungues, -os longioremque medium.

2 *s p e c i a t i m*: a *opera quae digitis fiunt* (*cf.* SERV. ecl. 6, 3 -i Minervae *consecrati sunt*): *simulacra formantium*: PLIN. epist. 7, 9, 11 v. 2 *cera* sequatur si doctos -os. LACT. inst. 2, 1, 19 homines . . . timent opera -orum suorum (2, 2, 21 mortalium -orum figmenta). 5, 13, 21. VVLG. Is. 2, 8 opus manuum . . ., quod fecerunt -i eorum. 17, 8. RVFIN. hist. mon. 31 p. 457C -is ... corporis (*opp.* cognitione mentis). *cithara, tibiis ludentium* (*cf.* CIC. nat. deor. 2, 150 ad nervorum eliciendos sonos ac tibiarum apta manus est admotione -orum): COM. pall. inc. 62 viden ut cinaedus orbem -o tympanizat? CATVLL. 63, 10 quatiensque terga taurei teneris cava -is. VERG. Aen. 6, 647 *citharam* pulsat (*opp.* pectine eburno. *cf.* LAVS Pis. 166). LYGD. 4, 41 postquam fuerant -i cum voce locuti (SEN. dial. 10, 12, 4 sonant). OV. epist. 3, 118 increpuisse lyram (= am. 2, 11, 32). met. 5, 117 (*v. p. 1126, 23*). STAT. Theb. 10, 310. silv. 5, 3, 15 nil dulce sonantes nec -is nec voce deae. 5, 5, 32 -is errantibus amens scindo chelyn. Ach. 1, 574. CLAVD. 17, 317 *al.* LVCR. 4, 585 (= 5, 1385) t i b i a . . . -is pulsata. OV. fast. 6, 705 modo dimittit -is, modo concipit auras. BOETH. arithm. 2, 50 p. 160, 11 alios operientes, alios -os concludentes. *stamina ducentium*: CATVLL. 64, 313 fila supinis formabat -is. OV. epist. 14, 66. 18, 197 stamina de -is cecidere... remissis (*cf.* met. 4, 229). met. 6, 20. 57. 14, 265. APVL. mund. 38 quod torquetur in -is . . . quod nondum ex colo tractum est subactumque cura -orum. CLAVD. 8, 593. *scribentium*: CIC. Q. Rosc. 1 egone . . . -os meos impellere potui, ut falsum perscriberent nomen? OV. am. 1, 11, 23 -os . . . graphio lassare. epist. 1, 62 -is charta notata meis. 20, 27 fatigat *littera -os.* trist. 3, 3, 2 epistula . . . alterius -is scripta. Pont. 4, 2, 24. VVLG. Dan. 5, 5 -i quasi manus hominis scribentis (SVLP. SEV. chron. 2, 6, 3). Ioh. 8, 6. EXPLAN. in Don. gramm. IV 519, 16 articulis, id est -is qui scribunt. CASSIOD. inst. 30 p. 1144D -is linguas aperire (*sc. scribendo*). p. 1145A tribus -is.

b *de gestibus digitis expressis* (*cf.* AVG. civ. 14, 24 movemus ad nutum . . . manus et pedes et -os): *de n o t i s digitorum* (ISID. orig. 1, 25, 1 *cf. Sittl, Gebärden p. 211 sqq.*): NAEV. com. 79 signat -o litteras (PROP. 3, 8, 26 scripta silenda notas. OV. am. 2, 5, 18 nec in -is littera nulla fuit. epist. 16, 81 -is . . . notavi signa. fast. 5, 433). PLAVT. Mil. 206 c o n c r e p u i t -is (*Otto, Sprichwörter p. 89.* CIC. off. 3, 75. PETRON. 27 -os concrepuit. MART. 3, 82, 15 -i crepantis signa [*cf.* 14, 119, 1 crepitu -orum]. HIER. epist. 57, 3, 3 adducto supercilio et concrepantibus -is. *cf.* CIC. off. 3, 75 -orum percussione heres posset scriptus esse [AMBR. off. 3, 11, 70]. 3, 78. TIB. 1, 2, 32 vocet ad -i me taciturna sonum. VEL. gramm. VII 47, 17). CIC. de orat. 2, 188 tanta vis animi . . . voltu, gestu, -o denique isto tuo significari solet (SEN. contr. 7, 5, 14 -um multa significantem). ac. 2, 145 cum *Zeno* extensis -is adversam manum ostenderat, 'visum', inquiebat, 'huius modi est'; dein cum paulum -os contraxerat, 'assensus huius modi'. tum cum plane compresserat, pugnumque fecerat, comprensionem illam esse dicebat *eqs.* TIB. 1, 6, 19 -oque liquorem ne trahat. OV. am. 1, 4, 20 verba leges -is. ars 1, 137 -is, per quos arcana loquaris (trist. 2, 453 -is saepe est nutuque locutus. VVLG. prov. 6, 13). PLIN. epist. 7, 27, 9 innuebatque -o similis vocanti. TERT. adv. Hermog. 27 p. 155, 7 capitis nutu -i (*sc. nutui*) accommodato. *praesertim s i l e n t i u m iubentium*: VARRO ling. 5, 57 Harpocrates -o significat, ut taceam. OV. met. 9, 692. IVV. 1, 160 -o compesce labellum (HIER. epist. 27, 2, 1 os . . . comprimere. AVG. civ. 18, 5 CORIPP. Iust. 1, 122). APVL. met. 1, 8 -um a pollice proximum ori suo admovens (MACR. sat. 3, 9, 4. MART. CAP. 1, 90 -o salutari). VVLG. iud. 18, 19 pone -um super os tuum (Iob 21, 5. 29, 9. CORIPP. Ioh. 4, 338 linguis imposuere). GREG. M. moral. 15, 43 quia -is quaeque discernimus, ... per -um discretio designatur. *digito demonstrantur homines (al.) honoris et exprobrationis causa*: PLAVT. Pseud. 1144 in hunc i n t e n d e -um: hic leno est (CIC. de orat. 1, 203 ad fontes [*in imag.*]. AVG. fid. et symb. 10, 23 in eam *significationem* velut -us intenditur. *cf.* OV. ars 2, 629 *puellas* -is ostendere possis. met. 8, 575 *locum.* PAVL. dig. 12, 1, 6 proprio nomine res appelletur an -o ostendatur an vocabulis quibusdam demonstretur. AVG. c. Faust. 11, 3 OROS. hist. 7, 43, 17. *nota*: apol. 1, 2 lupos ostentare ad -um cogor). CIC. de orat. 2, 266 d e m o n s t r a v i -o pictum Gallum (rep. 6, 26 figura, quae -o demonstrari potest. LVCR. 5, 1032 ut -o quae sint praesentia monstre⟨n⟩t. NEP. Dat. 11, 5 *locum.* HOR. sat. 2, 8, 26 *cibos* indice monstraret -o. carm. 4, 3, 22 monstror -o praetereuntium [*honoris causa. cf.* PERS. 1, 28 pulchrum est -o monstrari]. MART. 9, 97, 4 in turba. TAC. dial. 7. SVET. Aug. 45 spectatorem. APVL. met. 2, 30. 8, 21. 9, 7 HIER. epist. 22, 27, 3. BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 10 p. 234, 7 -o tactuve. *in imag.*: ORAT. imp. Claud. [Corp. XIII 1668] 2, 27. SEN. epist. 71, 4 summum bonum . . . -o ut ita dicam demonstrandum est. MACR. somn. 1, 7, 8 Italiam). OV. am. 3, 1, 19 saepe aliquis vatem designat euntem (3, 6, 77). SEN. contr. 7, 5 procuratorem -o denotavit (contr. exc. 7, 5 monstravit. APVL. met. 2, 30 directis -is et detortis nutibus praesentium denotor. *cf.* SEN. Tro. 1052 longe -o notabit. MART. 6, 82, 3 cum vultu -oque subnotasset *me.* HIER. epist. 27, 2, 2 cunctorum -is notor. *sim.* APVL. met. 11, 16 -is hominum nutibusque notabilis). *adde de t a n g e n d o*: HIL. trin. 6, 23 hunc . . . tamquam -o indice . . . contingo. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 6 p. 191, 11. 16. *digito medio flagitii causa*: PRIAP. 56, 2 impudicum ostendis -um mihi (MART. 6, 70, 5). MART. 2, 28, 2 -um porrigito medium. *usus obscaenus*: OV. ars 2, 707 invenient -i, quod agant. MART. 1, 92, 2 queritur... Cestos . . . tangi se -o. *al.* IVV. 6, 197 -os habet *de digitis o r a t o r u m* (*fusius*: QVINT. inst. 11, 3, 92 *sqq*): CIC. de orat. 3, 220 -is subsequens verba non exprimens. orat. 59 nullae argutiae -orum, non ad numerum articulus cadens. *cf.* PETRON. 127 -is gubernantibus vocem. QVINT. inst. 11, 3, 80 nares . . . -o inquietare. 11, 3, 84 explicantibus se . . . -is. 11, 3, 95 contractioribus ultimis -is (*cf.* 11, 3, 98. APVL. met. 2, 21 ad instar oratorum conformat articulum duobusque infimis conclusis -is ceteros eminus porrigit). SVET. Iul. 33 in alloquendo exhortandoque saepius -um laevae manus ostentans. Tib. 68. *praesertim in partitione*: CIC. div. in Caec. 45 in -is suis singulas partes causae constituere. part. 26 -is peccata dimetientem sua. QVINT. inst. 4, 5, 24 Hortensius cuius tamen divisionem in -os diductam nonnumquam Cicero

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

leviter eludit (11, 1, 53 argumenta. 11, 3, 154 digerimus. HIER. epist. 50, 2, 2 partiri). *cf.* PS. QVINT. decl. 12, 12 *non* impetus irae meae in -os descendit. *de digitis ictum pulsantium*: HOR. ars 274 legitimumque sonum -is callemus et aure (PORPH. *ad l.* metra -is ob aures ferimus probantes an consonent). QVINT. inst. 9, 4, 51 tempora etiam animo metiuntur et pedum et -orum ictu. 9, 4, 55 oratio non descendet ad crepitum -orum. *in adoratione* (LACT. inst. 4, 3, 9 ritus ... in manu et in -is est. 5, 19, 29): PLIN. nat. 11, 251 post aurem ... dexteram ... referimus tactum ore proximum a minimo -um, veniam sermonis a diis ibi recondentes. APVL. met. 4, 28 admoventes oribus suis dexteram primore -o in erectum pollicem residente.

c *in computatione* (*Sittl, l. c. p. 252sqq.*): PLAVT. Mil. 204 dextera -is computat (PLIN. nat. 34, 88). Stich. 706 vide quot cyathos bibimus. :: tot quot -i tibi sunt in manu. CIC. Att. 5, 21, 13 si tuos -os (*i. artem computandi*) novi. OV. fast. 3, 123 -i per quos numerare solemus (SVET. Claud. 21 voce -isque). SEN. epist. 88, 10 numerare docet me ⟨arithmetica⟩ et avaritiae commodat -os. PLIN. nat. 2, 87 mundi ... mensura veniat ad -os (*cf.* PACIAN. epist. 3, 25 calculare greges et duc in -os ... examina. MACR. sat. 1, 1, 6 annos ... mitti in -os [somn. 2, 11, 17]. MART. CAP. 2, 102 in -um calculumque distribuit). QVINT. inst. 1, 10, 35 si -orum ... gestu a computatione dissentit (APVL. apol. 89 errasse). PLIN. epist. 2, 20, 3 agitat -os, computat (*cf.* FIRM. math. 1, 4, 13). TERT. apol. 19 AMBR. Tob. 7, 25. HIER. adv. Iovin. 1, 46 divitias magis in uxoribus eligi quam pudicitiam et multos non oculis, sed -is uxores ducere. AVG. serm. ed. Mai 158, 14 in -is ... est computatio et distributio. serm. 270, 7 portans in -is CLIII (*cf.* 248, 5. *Bechtel, Class. Philol. 1909 p. 28*). civ. 18, 53 calculantium -os. MART. CAP. 7, 729 -i ... *Arithmeticae* recursantes et quadam incomprehensae mobilitatis scaturrigine vermiculati *eqs.* 7, 746 numerus ... qui -is coercetur (*opp.* bracchiorum ... saltatio). SIDON. epist. 9, 9, 14 quod per gymnasia pingantur ... Chrysippus -is propter numerorum indicia constrictis, Euclides propter mensurarum spatia laxatis, Cleanthes propter utrumque corrosis. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 138, 19 quidquid in -is ... evenerit. *de modo figurarum singulos numeros exprimentium*: HIER. adv. Iovin. 1, 3 triginta referuntur ad nuptias; nam et ipsa -orum coniunctio et quasi osculo se complexans et foederans ... sexaginta vero ad viduas ... superiori -o deprimuntur ... centesimus numerus ... isdem quidem -is, sed non eadem manu. MACR. sat. 7, 13, 10 complicatus senarium numerum -us iste (*sc. anularis*) demonstrat (*unde fortasse explicandum obscurum illud* IREN. 5, 30, 1 numerus enim qui -us sex). CASSIAN. conl. 24, 26, 7 numerus centenarius (CASSIOD. in psalm. 100 concl. -orum dexterae manus inflexione). CASSIOD. in psalm. 60 concl. *sexagenarium numerum* -orum ipsorum mutua designat infixio.

d *ornamenti locus*: PLAVT. Mil. 1017 non multae de -o donum mittant. 1048 -os despoliat suos et tuos -os decorat. Cas. 709 soleas tibi dabo, et anulum in -um (-o *P, A del.*) aureum (*cf.* OV. epist. 20, 89 dedit gemmas -is. met. 10, 264. IVV. 6, 27 pignus. trader. CIC. S. Rosc. 144 de -o. CVRT. 10, 5, 4 -o Perdiccae. IVST. 12, 15, 12). Epid. 640 afferre ... anellum aureolum in -um. Poen. 980 *Poeni* ut opinor -os in manibus non habent ... quia incedunt cum anulatis auribus. TER. Hec. 574 in -o quem habuit ... anulum (830 LVCR. 1, 312 PLIN. nat. 33, 40 CELS. dig. 27, 2, 68. *cf.* HADR. Vlp. dig. 48, 20, 6 siquis -o gemmam habuerit). Haut. 650 de -o anulum detraho (CIC. Verr. 5, 58 HYG. astr. 2, 5. *cf.* CIC. Verr. 5, 57 [Quint. inst. 9, 2, 61] de -is anulos abstulisse. HOR. carm. 1, 9, 24 pignusque dereptum lacertis aut -o male pertinaci). CIC. off. 3, 38 vidit ... anulumque aureum in -o (MART. 5, 11, 3 invenies). PROP. 4, 7, 9 solitum -o beryllon. OV. am. 1, 4, 26 versetur -is anulus. 2, 15, 1 anule ... -um vincture puellae (HYG. astr. 2, 15 lapide et ferro). 2, 15, 6 -um ... teras. 2, 15, 13 elabar -o (MART. 14, 123, 1. *cf.* SPART. Hadr. 26, 7 de -o delapsus est). ars 3, 446 anulus in -is ... erit (PLIN. nat. 33, 11 IVV. 6, 157. 11, 129. *cf.* OV. fast. 4, 658 nec -is anulus ullus inest). SEN. Phaedr. 319 passus aptari -is zmaragdos (SVET. Tib. 73. *cf.* HIL. epist. ad fil. 6 margarita ... collo aut -o coaptanda). PLIN. nat. 2, 21 -is deos gestant (2, 158. *cf.* 33, 41 portare. MART. 5, 12, 6). 9, 117 fulgentibus ... -is (*cf.* HIER. epist. 22, 28, 3 [Rufin. apol. adv. Hier. 2, 5] -i de anulis radiant). 33, 8 induit -is *aurum. al.* STAT. silv. 1, 3, 49 dignas -is ... gemmas (3, 4, 52). 2, 1, 134 -os incendere gemmis. MART. 5, 61, 5 per ... -os currit ... anulus omnes. 11, 50, 4. 14, 109, 2 quot -os exuit iste calix! (*cf.* IVV. 5, 44 gemmas ad pocula transfert a -is). IVV. 1, 28 ventilet ... -is sudantibus aurum. 7, 89 semenstri -os vatum circumligat auro (*i. anulo tribunorum*). 11, 43 -o mendicat Pollio nudo. SPART. Did. 4, 6. *in quibus -is anuli gerantur*: AT. CAP. Macr. sat. 7, 13, 12 *anulus* gestabatur ... quolibet -o. postea ... electus in ipsa laeva manu -us minimo proximus. PETRON. 32 (*v. II p. 195, 54sqq.*). PLIN. nat. 33, 24 singulis primo -is geri mos fuerat, qui sunt minimis proximi *eqs.* 33, 25 in minimo -o (MACR. sat. 7, 13, 6 de brevissimo dexterae manus -o). MART. 11, 59, 1 omnibus ... -is (*v. l. 69*). GELL. 10, 10 tit. 1sq. in -o ... sinistrae manus qui minimo est proximus *eqs.* (MACR. sat. 7, 13, 8sq.). *in digitis statuae Isidis*: CORP. II 3386.

e *modulus a facultate digitis capiendi repetitus*: CELS. 4, 17 anisi quod tribus -is sumi potest (5, 25, 11. 6, 6, 1. PLIN. nat. 19, 143 capiatur [22, 133 *al.*]. 20, 193 *al.* PELAGON. 205 sustuleris). COLVM. 11, 3, 33 quantum ... possint tres -i comprehendere (11, 3, 43 *cf.* PLIN. nat. 20, 10. 162. 22, 64 decerpsere. *al.*). PLIN. nat. 20, 151 farinam tribus -is apprehensam (24, 81 ternis -is flore capto. 28, 204 GARG. MART. med. 14). 20, 194 ternis -is seminis anesi ... usus est. 24, 79 III -orum captu. VVLG. Is. 40, 12 quis appendit tribus -is (δρακί; *cf. p. 1122, 57*) molem terrae? *adde*: PRAEDEST. 1, 46 p. 603B cum de musto nec -um intinctum assumant (*cf.* VVLG. Luc. 16, 24).

f *de laesuris, morbis -orum, de -is resectis* (*cf. etiam p. 1125, 33*): PLAVT. Merc. 310 seca -um. VARRO Men. 408 praecidi. OV. Pont. 4, 14, 19 incidere. PAVL. FEST. p. 149 membrum abscidi mortuo dicebatur, cum -us eius decidebatur, ad quod servatum iusta fierent. VAL. MAX. 6, 3, 3 sinistrae manus -os ne bello Italico militaret absciderat (*cf.* COD. Theod. 7, 22, 1 [*a. 319*] resectis -is. 7, 13, 4 [*a. 367*]. 7, 13, 10 [*a. 381*]). VLP. dig. 21, 1, 10 Ofilius ait si homini -us sit abscisus ... non videri sanum esse. Catonem quoque scribere lego cui -us de manu aut de pede praecisus sit eum morbosum esse (COD. Theod. 7, 13, 5 [*a. 368?*] truncatione -orum damnum corporis expedisse). LAMPR. Alex. 28, 3 incisis -orum nervis (AMM. 25, 3, 7). *de -is laceratis*: CIC. Flacc. 73 -os quos confregit ... restituere non potest. SEN. nat. 4, 6, 3 -um suum bene acuto graphio pungebat. STAT. Theb. 10, 310 APVL. met. 9, 27. *de -is luxatis*: CELS. 8, 19. *de -is morientium*: VERG. Aen. 10, 395 semianimesque micant -i. OV. met. 5, 117 -is morientibus ille retemptat fila lyrae. CELS. 2, 6 p. 36, 32 mortis indicia sunt ungues, -ique pallidi. *de -is morbosis*: CELS. 2, 7 p. 44, 9 -i ... calent *signum suppurationis*. 3, 25 -i in manibus pedibusque sub tumore conduntur (PLIN. nat. 26, 7 intumescentibus -is. PLIN. med. 1, 19). CELS. 5, 26, 3 malum vulnus est, quodcumque ... inter -os est. 5, 26, 27 si in articulis, -is *vulnus est. al.* 7, 32 p. 321, 20 si -i ... cohaeserunt (VLP. dig. 21, 1, 14, 6 si quis -is coniunctis nascatur). SEN. epist. 95, 16 retorridi -i. PLIN. nat. 23, 24 illinitur eadem (*radix vitis albae*) cum fico et pterygiis -orum (26, 26 -orum vitiis omnibus et privatim pterygiis quinquefolium medetur. 27, 26. 28, 192. 30, 111. 34, 178). PLIN. nat. 24, 182 dactylon ... -is medeatur. 28, 229 puerorum urina illinunt -os pedum manumque. 34, 153 utuntur *robigine ferri* ... ad scabiem, paronychia -orum et pterygia. SVET. Aug. 80. APVL. met. 5, 10 detortos et duratos in lapidem -os. FRONTO p. 149, 3 N. a labore gravi -is consului, qui sunt iam in suspicione. p. 222, 12. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 73 -os complicant.

g *in superstitione inter apparatus magarum et medicorum*: OV. fast. 2, 573 -is tria tura tribus sub limine ponit (*cf.* LACT. inst. 5, 18, 12 in focum iacere). PERS. 2, 33 frontemque atque uda labella infami -o ... expiat (PETRON. 131 turbatum sputo pulverem medio sustulit -o frontemque ... signavit. PLIN. nat. 30, 108 muscae impari numero infricatae -o medio [*Schuch*, medico *codd.* minimo PLIN. med. 3, 7]. *de eodem -o*: 28, 57 anulum e sinistra in longissimum dextrae -um transferre *suadent plerique contra sternumenta*). PLIN. nat. 23, 110 si quis unum ex his (*malis Punicis*) decerpserit II -is pollice et quarto sinistrae manus atque ita lustratis levi tactu oculis (MARCELL. med. 15, 101 *et saepe*. GARG. MART. cur. boum 14. ANON. med. ed. Piechotta 170 ter novies circumducis *vulnus*). 26, 118 e carbone in conspectu restincto favilla -o sublata et illita. 28, 25 saliva post aurem -o relata (*cf. l. 42*). 28, 28 ungues resecari ... a -o indice ... religiosum est. 28, 42 in manu dextera II medii (*sc. -i*) lino leviter colligati destillationes atque lippitudines arcent. 28, 59 assidere gravidis ... -is pectinatim inter se implexis veneficium est *eqs.* 28, 86 -orum resigmina unguium ad cavernas formicarum abici iubent. 30, 46 destillationes sedat et canina cutis cuilibet -o circumdata. APVL. met. 3, 17 hic nares et -i, illic carnosi clavi pendentium. CHIRON 331 cartilaginem narum *caduci* -o †mulieris (molliter ⟨immisso⟩ *Büch.*, *om.* VEG. mulom. 2, 97, 1) subtemperabis. MARCELL. med. 8, 190 -is tribus oculum circumtenebis. *et saepe*.

h *in proverbiis et usu cotidiano*: PLAVT. Persa 187 si scis tute quot hodie habeas -os in manu. 793 ne sis me uno -o attigeris (TER. Eun. 740. PORC. LIC. carm. frg. 5 si -o attigero incendam silvam. CIC. Tusc. 5, 55. *cf.* Cael. 28 qui ... genus hoc vitae ... extremis ut dicitur -is attigissent. SEDVL. op. pasch. 1, 2 extrema -orum summitate). Rud. 810 si hercle illic illas hodie -o tetigerit invitas (CIC. dom. 50 cuius quam quisque partem tetigit, -o, voce *eqs.* PHAEDR. app. 15, 4 *feminam*. PLIN. nat. 32, 9. VVLG. Luc. 11, 46 sarcinas [*cf.* Matth. 23, 4 -o autem suo nolunt ea movere]. INST. Iust. 4, 18, 12 summo -o et quasi per indicem ea [*publica iudicia*] tetigisse). CATO or. frg. 68, 2 te ... -o non auderet contingere (APVL. met. 4, 21 bestiam. 9, 17 si ... vel in transitu -o tenus eam contigisset). CIC. Att. 2, 1, 7 -o se caelum putent attingere (POMPON. dig. 28, 3, 16 GAIVS inst. 3, 98 VEN. FORT. vita Hil. 2, 3). SYMM. epist. 1, 52 ne ego -o, ut aiunt, supera convexa tetigissem. PLAVT. Pseud. 884 ipsus sibi faciam ut -os praerodat suos (AMM. 28, 4, 34). Rud. 902 in -is hodie percoquam quod ceperit. CIC. Caecin. 71 qua denique -um proferat, non habet (*cf.* PALLAD. hist. mon. II 9 p. 354C liber locus in quo quis -um figeret). fin. 3, 57 ne -um quidem eius (*bonae famae*) causa porrigendum esse (*cf.* PERS. 5, 119 -um exere, peccas). CALV. carm. frg. 18 -o caput uno *scalpit* (IVV. 9, 199 AMM. 17, 11, 4. *cf.* SEN. epist. 52, 12 impudicum et incessus ostendit ... et relatus ad caput -us). PROP. 4, 11, 14 sum quod -is quinque levatur onus. IVV. 7, 232 auctores noverit omnes tam-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quam ungues -osque suos. PORPH. Hor. sat. 1, 4, 13 solemus nempe dicere: 'minimo me -o provocat', cum volumus quem intellegi tantum valere minimo -o quantum alium totis viribus (*cf.* VVLG. III reg. 12, 10 minimus -us meus grossior est dorso patris. II par. 10, 10). *in certamine*: MART. epigr. 29, 5 lex erat ad -um . . . concurrere (SCHOL. Pers. 5, 119 *gladiatores*, victi ostensione -i veniam a populo postulant). 5, 62, 4 iam -um sustulit. QVINT. inst. 8, 5, 20 ad -um pugnavi. SIDON. carm. 23, 130 levato . . . -o. *in licitatione*: CIC. Verr. 2, 141 -um tollit Iunius patruus (AMBR. epist. 37, 17 SIDON. epist. 5, 7, 3). 4, 27 qui -o sit licitus (SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 25 -o publicani licitationem vectigalium faciebant *eqs.*). *huc spectat*: MANIL. 5, 318 non . . . -os quaesiverit hasta. *in ludo*: CALP. ecl. 2, 27 decernunt -is *micantes* (*Marquardt-Mau, Privatleben p. 836*). CORP. VI 1770 sub exagio potius pecora vendere quam -is conludentibus tradere.

iuncturae selectae: 1 *adiectiva*: *de nominibus* (*v. p. 1130, 30 sqq. et Th. Echtermeyer, Über Namen u. symbol. Bedeut. d. Finger b. d. Griech. u. Röm. Halle 1835*): PORPH. Hor. sat. 2, 8, 26 certis nominibus singuli -i appellantur, et sunt haec nomina: pollex, index, famosus, medicus, minimus. PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 362 *sq.* pollici proximus -us . . . medius . . . quartus . . minimus. PS. SORAN. quaest. med. 52 -i quorum unus vocatur pollex, alius sequens salutaris, deinde medius, post eum honestus, post honestum ultimus. ISID. orig. 11, 1, 70 pollex . . . salutaris seu demonstratorius . . . impudicus . . . anularis idem et medicinalis . . . auricularis. *cf.* diff. 2, 63. -us pollex: OV. fast. 5, 433 CELS. 7, 20. 8, 12. index: HOR. sat. 2, 8, 26 CELS. 7, 19. 22 *al.* PLIN. nat. 28, 28 HIL. trin. 6, 23. pollici proximus: PLIN. nat. 33, 24 QVINT. inst. 11, 101 (*cf.* AT. CAP. Macr. sat. 7, 13, 15 pollici . . . vicinus. APVL. met. 1, 8. MART. CAP. 9, 946 primus a pollice). salutaris (*v. l. 22*): SVET. Aug. 80 TREB. trig. tyr. 8, 5 MART. CAP. 1, 90. demonstrativus (*cf. l. 24*): CAEL. AVR. chron. 5, 1, 21 quem Graeci lichanon sive dicticon appellant (*cf.* BOETH. mus. 1, 20 lichanos -us dicitur, quem nos indicem vocamus. *hinc soni* λιχανοειδεῖς MART. CAP. 9, 946). gustator: HIER. in Is. 40, 12 p. 487 (*gr.* λιχάς). medius (*cf. l. 21. p. 1124, 70 sq. al.*): VITR. 3, 1, 2 CELS. 2, 10. 7, 19 *al.* PLIN. nat. 11, 244 (33, 24). QVINT. inst. 11, 3, 92. medianus: VEG. mulom. 2, 40, 3. longissimus: PLIN. nat. 7, 77. 28, 57. summus: CORP. II 3386. impudicus, infamis, famosus *v. l. 19. p. 1124, 70. 1126, 41.* quartus: PLIN. nat. 23, 110. minimum sequens: PETRON. 32 CORP. II 3386. proximus a minimo: PLIN. nat. 11, 251 (*cf.* 33, 24. MACR. sat. 7, 13, 7 minimo vicinus. 7, 13, 8 minimo proximum). medius minor: CASS. FEL. 43 p. 106 (παράμεσον *Galen. XI 296*). anularis, honestus, medicus *v. l. 20.* medicinalis (*cf. l. 25*): GARG. MART. cur. boum 14 ANON. med. ed. Piechotta 170. minimus: CELS. 8, 17 PETRON. 32 VVLG. III reg. 12, 10 II par. 10, 10 *saepe.* brevissimus: MACR. sat. 7, 13, 6. minor: PELAGON. 144 (δάκτυλος μικρός). HIER. epist. 23, 3, 1. duo medii: PLIN. nat. 28, 42. duo infimi: APVL. met. 2, 21 (*cf.* QVINT. inst. 11, 3, 98). *de -orum summitatibus* (*v. p. 1123, 36 sqq. cf. etiam p. 1129, 25 sqq.*): primus: CATVLL. 2, 3 DON. Ter. Ad. 9. priores: SEN. Phaedr. 812. primores: FRONTO p. 128, 18 N. APVL. met. 4, 28. extremus: CIC. Cael. 28 VITR. 3, 1, 2 APVL. met. 9, 27. 37 HIER. in Is. 40, 12 p. 487. summus: CELS. 2, 7 LACT. inst. 1, 20, 26 INST. Iust. 4, 18, 12. eminulus: PRVD. perist. 3, 122. *de -orum qualitate*: articulatus: ARNOB. nat. 3, 13. brevis: PHYSIOGN. 59 tergiversatorem indicant (60 coniuncti . . . immundum hominem). cruentus: OV. met. 3, 721. docilis: VAL. CEM. hom. 6, 5. doctus: PLIN. epist. 7, 9, 11. durus: OV. epist. 9, 79. eburnus: PROP. 2, 1, 9. fortis: TREB. Claud. 13, 5. humilis: PHYSIOGN. 71 stultum hominem significant. infestus: SVET. Cal. 25. laxior: ENNOD. dict. 25, 5 p. 501, 16 cur non laxioribus -is (*sc. deae Achillem in aquam Stygiam immergentis*) lympha se miscuit? (*sed cf. p. 1131, 30*). longus: CATVLL. 43, 3. longior: VEG. mil. 6. praelongus: PLIN. nat. 11, 274 vitae brevis signa. mobilis: LVCR. 2, 413. mundus (*opp.* melle mixtus): SCRIB. LARG. 72. nudus *v. p. 1125, 73.* VARRO rust. 1, 55, 1. pertinax *v. p. 1125, 57.* pinguis: OV. ars 3, 276. prolixus (*v. l. 67*): DARES 12. roseus: LYDIA 11 (*cf.* SERV. Aen. 7, 26 ῥοδοδάκτυλον id est rosei coloris -os habentem). sanus: AVG. psalm. 130, 8. separatus: PHYSIOGN. 92 ingeniosus . . . habens . . . -os simplices, moderate prolixos, a se separatos. solutus: STAT. Theb. 8, 584. tener: CATVLL. 63, 10 OV. am. 2, 15, 22. teres: OV. ars 1, 622. uncus: COLVM. 7, 11, 2. unctus: MART. 14, 123, 1.

2 *verba*: a -us *est subiectum*: -i apprehendunt: VVLG. prov. 31, 19 fusum. compellunt: CELS. 7, 26, 2 p. 309 calculum. concurrunt: CELS. 7, 26, 2 p. 308. convulnerant: CELS. 7, 26, 2 p. 310. extrahunt: CELS. 7, 5, 3. insidunt: OV. met. 10, 257 tactis . . . membris. intrant: CELS. 7, 19. premunt: CELS. 8, 7. tegunt: OV. trist. 4, 3, 44 lumina. b *dativus*: adhaereo: PLIN. nat. 17, 26. incumbo: STAT. Theb. 1, 71 avidus poenae -is caedentibus ultro incubui (*Oedipus*). subsido: OV. met. 10, 284 ebur . . . subsidit -is ceditque. c *accus.*: addo: OV. met. 7, 788 amentis (12, 321 inserit). admitto: OV. am. 1, 4, 37 MART. 3, 17, 5. admoveo: OV. met. 11, 115 postibus. VAL. MAX. 3, 3, 2 lucernae. CELS. 2, 7 p. 41 AMM. 29, 2, 28. aduro: PLIN. nat. 37, 189 (SOL. 37, 16). armo: DRAC. laud. dei 3, 710 unguibus. aspergo: PETRON. 27. complico: MART. CAP. 1, 88 in condylos. comprimo: CIC. orat. 113 ac. 2, 145. CELS. 8, 5 duobus -is utrimque compressis. condo: OV. met. 13, 561 in perfida lumina. coniungo: FEST. p. 310 -orum coniunctorum . . . qui . . . in transversum continentur. contraho: PLIN. nat. 11, 94 contrahens ac remittens. 18, 189 cubita . . . soli in quadratum nec ut a porrectis metiantur -is, sed in pugnum contractis. contrudo: CORP. IV suppl. 5174 tu qui die -os contrudis. (*dub.*). corrigo: PLIN. nat. 7, 83. demitto: CELS. 7, 19 *al.* deprimo: CELS. 8, 11 p. 352, 12. do: CATVLL. 2, 3 *passeri* appetenti. CELS. 7, 26, 2 p. 308 ad ultimam vesicam. extendo (*v. l. 20*): CELS. 7, 32 VVLG. Is. 58, 9. fallo: CALP. ecl. 2, 87 gracili -os lanugine fallo. immergo: RVFIN. hist. mon. 29 p. 454^B (*ibid.* digitulus *v. p. 1122, 49*). impono: CELS. 7, 26, 2 p. 308. FILASTR. 76, 1 in nares. imprimo: IVV. 6, 422. indo: CELS. 5, 27, 3. infero: VVLG. Ioh. 20, 27 SVLP. SEV. Mart. 17, 6. inflecto: CLAVD. 5, 439. inquino: CATVLL. 23, 23. insero (*v. p. 1127, 80*): PROP. 3, 14, 30 CELS. 7, 29. COLVM. 9, 9, 8 suco . . . herbarum. TAC. ann. 1, 34 per speciem exosculandi inseruerunt -os *in os*. intendo: CELS. 8, 10, 1 p. 345 CLAVD. 26, 257. involvo: CELS. 8, 12. iungo: OV. met. 9, 299 -is inter se pectine iunctis. lambo: MART. 6, 64, 29 -osque manusque. lingo: PLIN. epist. 8, 18, 9. lustro: PETRON. 137 cum -os pariter extensos porris apioque lustrasset. mitto: COMM. apol. 557. VVLG. Marc. 7, 33 in auriculas. Ioh. 20, 25. moveo: SEN. frg. 36 ornantium modo. PLIN. nat. 11, 139. noto: NVX 155 nostra notat fusco -os iniuria suco. obicio: CELS. 7, 26, 2 p. 310. polluo: VVLG. Is. 59, 3 iniquitate. porrigo *v. l. 5.* premo: OV. met. 9, 45 -os -is . . . premebam. recipio: SEN. dial. 6, 1, 8 *vulnera* -os scrutantium recipiunt. refero: OV. rem. 604. met. 15, 567 ad frontem. remitto (*v. l. 4*): CLAVD. carm. min. 25, 39. subicio: CELS. 7, 26, 2. 4. suppono: OV. Pont. 2, 3, 39 lasso -um supponere mento. teneo: SEN. epist. 94, 51 -i *puerorum in scribendo* tenentur. tergo: PETRON. 27. tingo: AVSON. 156, 6 VVLG. lev. 4, 17. 25 *saepe* (intingo: APVL. met. 2, 7 VVLG. lev. 4, 6). uro: MART. 5, 78, 6 -is tenendus ustis . . . coliculus. d *abl.* (*pendet a subst. verbali*: PLAVT. Poen. 1308 quid tibi istanc -o tactiost): accipio: IVV. 10, 229 labra cibum accipiunt -is alienis. affligo: TREB. trig. tyr. 8, 5 fortissimos quosque uno -o. aggredior: TERT. adv. Marc. 4, 27 oneribus quae ne -o quidem aggredi auderent. apprehendo: CELS. 7, 5, 2 vel -is . . . vel forcipe. 7, 7, 1. aspergo: VVLG. lev. 4, 17. 16, 14. num. 19, 4. astringo: NEMES. ecl. 3, 32 aures. carpo: OV. ars 3, 755 cibos (decerpo: LYDIA 11). circumeo: MORET. 114 -is mortaria tota duobus. complector: OV. met. 3, 721. comprehendo: MIN. FEL. 3, 6 testam *in ludo puerorum.* condo: OV. epist. 10, 120 lumina (*cf. l. 2*). contrecto: AVG. civ. 22, 8. *in imag.* (*v. p. 1131, 26*): SIDON. epist. 6, 1, 4. curo: SCRIB. LARG. 72. decutio: COLVM. 11, 2, 38. deleo: CIC. Cluent. 41. diduco: CELS. 7, 19 p. 298 (*opp.* scalpello). 7, 27 p. 315 (*opp.* specillo). dirigo: PHYSIOGN. 115 nares. dissipo: PHAEDR. app. 8, 10 sputum. divido: COLVM. 12, 15, 5 harundine vel -is. educo: CELS. 7, 13 p. 289 COLVM. 7, 11, 2. effodio: SVET. Dom. 17 oculos (*cf.* LAMPR. Alex. 17, 1). excerno: PLIN. nat. 34, 131. excutio: OV. ars 1, 150 pulvis. SEN. Med. 112 ignem. eximo: CELS. 7, 26, 3 vel -is vel unco. extendo: IVV. 2, 107. AVSON. Mos. 237 crines. ferio: CELS. 2, 10 p. 55. frico: SCRIB. LARG. 61 PLIN. nat. 34, 150. gusto: IVV. 15, 92 ductis per terram -is aliquid de sanguine. impello: TRABEA com. 2 ianuam. CELS. 7, 7, 3. infringo: COLVM. 8, 17, 13. incesso: SVET. Cal. 25. lanio: OV. ars 3, 678 (*cf.* epist. 5, 142 oraque sunt -is aspera facta [19, 82 livida]. 12, 154 tuta nec a -is ora fuere meis). libo: OV. ars 1, 577 (delibo: SVET. Aug. 94). operio: LEX repetund. (Corp. I² 583) 52 litteram digiteis opertam. peto: NVX 74. pono: VVLG. exod. 29, 12. premo: SEN. suas. 2, 16 vulnera. OV. met. 9, 45 CELS. 7, 18 p. 297. 8, 18 p. 358 IVV. 14, 222. scalpo (*v. p. 1126, 82*): APVL. met. 8, 23. sicco: OV. trist. 2, 527 capillos. sumo (*v. p. 1125, 82 sqq.*): SCRIB. LARG. 72 VVLG. lev. 4, 34. tango: COLVM. 8, 14, 5 SCRIB. LARG. 71 *cf. p. 1126, 67.* teneo: OV. met. 9, 311 bracchiaque in genibus -is conexa tenentem. fast. 2, 102 arma. VEG. mulom. 2, 40, 3. tempto: COLVM. 8, 11, 8. terebro: PERS. 5, 138 SVET. Tib. 68. tollo: OV. am. 3, 2, 26 PLIN. nat. 26, 118. transfero: PLIN. nat. 7, 81 correptum uno -o in castra tralatum (SOL. 1, 76 transportaret). tundo: LVCR. 4, 265 lapidem. vello: OV. ars 1, 606 latus. verbero: CELS. 5, 27, 1. *abl. (an dat.?) pendet ab adiectivo verbali*: PLIN. nat. 15, 35 *nux* -is fragili putamine. 2, 211 cautes uno -o mobilis.

3 *praepositiones*: *c. acc.*: ad: VERG. georg. 2, 250 picis in morem ad -os lentescit *tellus* habendo. LIV. 1, 21, 4 manuque ad -os usque involuta. CELS. 8, 15 spatha . . . longitudine ab ala usque ad -os pervenit. 8, 17. extra: VEG. mulom. 2, 40, 3. in: OV. met. 14, 551 in -os abeunt . . . remi. PLIN. nat. 37, 83 fulgorque lucis in -os funditur. STAT. Theb. 6, 672 quod latus *disci* in -os . . . conveniat. inter: Q. CIC. pet. 10 cum inter -os eius rivi sanguinis fluerent. PROP. 4, 8, 53 pocula mi -os inter cecidere remissos. CELS. 7, 19 scalpellus immittendus est. PLIN. nat. 18, 109 teratur. *aliter* 7, 77 quod sit homini spatium a vestigio ad verticem, id esse pansis manibus inter longissimos -os observatum est (SOL. 1, 93). per: HOR. carm. 2, 20, 12 nascunturque leves per -os umerosque plumae. CELS. 7, 26, 3 per -os vesica . . . agitata. SEN. apocol. 15 -osque per ipsos

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... dilabitur alea. ultra: PLIN. nat. 9,181 ultra -os in esca iaculatus. *c. abl.*: ab: OV. epist. 15, 254 a (*om. P*) -is excidit ansa. de: PRIAP. 55, 2 falcem ... de -is surripuere meis. VVLG. lev. 4, 30. 34. ex: PALLAD. hist. mon. I 38 (*ἀπὸ τῆς δεξιᾶς*).
in: OV. epist. 15, 64 STAT. Theb. 11, 441 VVLG. lev. 4, 30 prov. 7, 3.

B ***pedum*** (*cf.* digitulus *2*): 1 *hominum*: CELS. 8, 1 planta palmae, -i -is, ungues unguibus respondent. LACT. opif. 14, 7 -i aeque totidem quot in manibus speciem magis quam usum maiorem praeferentes ideoque et iuncti et breves et gradatim compositi. ISID. diff. 2, 72 pedum -i et decorem et usum ferunt. OV. met. 2, 670 -i coeunt *in mutatione Ocyrhoes* (*cf.* APVL. met. 11,13 plantae per ungulas in -os exeunt). 11, 71 *in mutatione maenadum deus* pedum -os... traxit et in *terram* detrusit acumina. PAVL. FEST. p. 88 falcones dicuntur, quorum -i pollices in pedibus intro sunt curvati. SVET. Dom. 18 restrictiores habebat. PHYSIOGN. 71 stultum hominem... si et humiles -os... in isdem pedibus esse contigerit. TAB. devot. Audollent 190, 13 talos, planta, dicitos (*cf.* FOX, Amer. journ. of phil. 33, 1 [1912] suppl. p. 18 *al.*). *de digitorum numero* (*v. p. 1123,57 et l. 7 sq.*): PLIN. nat. 7, 22 homines... aversis plantis octonos -os in singulis habentes (SOL. 52, 26). AVG. civ. 16, 8 homo quasi lunatas habens plantas et in eis binos tantummodo -os. *in statuis*: VVLG. Dan. 2, 41 vidisti pedum et -orum partem testae figuli. 2, 42 ex parte ferreos (*cf.* HIER. in Ezech. lib. 8 praef.). *nominatur*: pollex *v. l. 14 et 50* (pollicaris: ORIBAS. eup. 4,107). maximus: LACT. opif. 14,7. maior: CAEL. AVR. chron. 5, 2, 31. minimus *v. l. 47*. *de eundo et insistendo digitis primis* (*cf. p. 1122, 58*): VERG. Aen. 5, 426 in -os... arrectus (*cf.* CLAVD. DON. *ad l.* QVINT. inst. 2, 3, 8 er-). CIRIS 212 suspensa levans -is vestigia primis (OV. fast. 1, 426 suspenso -is... gradu. QVINT. inst. 11,3,125 *pes* summis -is suspenditur). OV. met. 8, 398 institerat (SEN. suas. 2, 17 insistens summis -is; sic enim solebat, quo grandior fieret). SEN. epist. 111, 3 *non* summis ambulat -is (CAEL. AVR. chron. 5, 1, 4 ambulant quidam capitibus -orum gradientes). VAL. FL. 4, 267 semper ... în -is. TER. MAVR. 27 nisus ... corporis *eum* summos in -os agit. 37 tantum in -is opus. HYG. astr. 3, 5 primoribus -is circulum terminat *Engonasin sidus*. *de laesione digitorum*: NOVIVS Atell. 50 limen ... inferum ... ubi ego omnes -os defregi meos. OV. am. 1, 12, 4 ad limen -os restitit icta Nape (*in superstitione v. l. 49 sq.*). PETRON. 132 qui offenderunt saepe -os. 138 omnibus -is inter praecipitem decursum cruentatis. IVV. 3, 248 in -o clavus mihi militis haeret. APVL. met. 2, 32 -is pedum detunsis ob lapides (9, 37 obtunsis -is terrae prosternitur). *de morbis et remediis digitorum* (CELS. 8, 24 in -is nihil ultra fieri debet quam quod in iis qui sunt in manu. *podagricorum*: CAEL. AVR. chron. 5, 2, 31 CASS. FEL. 52): LVCR. 3, 528 in pedibus primum -os livescere. 3, 653 -os agitat propter moribundus humi pes. CELS. 2, 7 solent ... in gravi morbo pedes cum -is ... nigrescere. 5, 28, 6 fiunt ... ulcera ... praecipue in pedibus -isque eorum. PAVL. FEST. p. 95 gemursa sub minimo -o pedis tuberculum (PLIN. nat. 26, 8). PLIN. nat. 26, 105 -orum in pedibus rimis *prodest* polypodii radix. FRONTO p. 83, 8 N. dolore -orum in sinistro pede. *superstitiose*: PLIN. nat. 28, 42 pollex in pede praeligatus proximo -o tumores inguinum sedat (PLAC. med. 17, 8). *ornatur*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 25 homines ... et per -os in pedes anulos missos.

2 *bestiarum*: *avium*: PLIN. nat. 1, 10, 22. 10, 29 *volucres* aut ... aduncos ungues habent aut -os aut palmipedum in genere sunt (11, 256). 10, 98. 11, 256 omnibus *avibus* quaterni -i: tres in priore parte, unus a calce. LVCIL. 301 victor se gallus honeste †mtelitus (altius in *Marx*) -os primoresque erigit unguis. VARRO rust. 3, 9, 4 *gallinas* imparibus -is (COLVM. 8, 2, 8 generossimaeque *gallinae* creduntur quae quinos habent -os. PLIN. nat. 10, 156). PLIN. nat. 10, 119 inter *picas* facilius *verba discere aiunt* quibus quini sint -i in pedibus (SOL. 52, 45). 10, 129 *haematopus* insistit ternis -is. SOL. 10, 16.
in superstitione (*v. l. 49 sq.*): PLIN. nat. 28, 228 *sq.* bubonis (PLAC. med. 18, 4). *adde de feminis in aves mutatis*: OV. met. 2, 375 -osque ligat iunctura rubentes. 14, 502 magna pedum -os pars occupat. *de harpyis*: QVEROL. p. 32, 14 -os ... curvis timendos unguibus. *ceterarum*: PLIN. nat. 10, 176 quorum *animalium* in -os pedum fissura divisa est, et numerosiora in fetu. 10, 199 unum animal -os habentium (11, 234. 248 omnia -os habent quae pedes. 10, 254 *tali* non sunt. 10, 255). 11, 212 scissisve in -os pedibus. 11, 233 quibus -i in pedibus, haec plures habent *mammas* ... ut sues. 23, 44 simias quadripedesque, quibus -i sunt, negant crescere assuetas meri potu.
VARRO Men. 42 ut in litore *cancri* -is (*ita Noni HPE v. p. 1122, 73*) primoribus stare. rust. 2, 9, 4 *canes* -is discretis. 2, 9, 14 perungunt aures *catulorum* et inter -os. SVET. Iul. 61 equo insigni pedibus prope humanis et in modum -orum ungulis fissis. *de mutata Arachna*: OV. met. 6, 143 in latere exiles -i pro cruribus haerent. *in statua*: PLIN. nat. 34, 75 cervumque ... ita vestigiis suspendit, ut ... alterno morsu calce -isque retinentibus solum.

II ***mensura, cui -i transversi (v. p. 1130, 21) longitudo est;*** *gr. δάκτυλος* (PAVL. dig. 8, 3, 37): VITR. 3, 1, 5 mensurarum rationes ... ex corporis membris collegerunt, uti -um *eqs.* namque ex manibus -orum numero ab palmo pes est inventus (namque ⟨ut⟩ ex ⟨pedibus et⟩ manibus -orum numero [ab] palmopes est inventus *coni. Degering*). 3, 1, 7 cubitumque ex sex palmis constare -isque XXIIII (*ibid. aequam esse rationem nummorum Graecorum. cf.* 3, 1, 8). 3, 1, 8 palmus ... habet quattuor -os. ita efficitur, uti habeat pes sedecim -os (COLVM. 5, 1, 4 modus omnis areae pedali mensura comprehenditur quia [*S*, qui *rell.*] -orum XVI. BALB. grom. p. 95, 11. CARM. de pond. 65 sextarius sedecies haurit quot solvitur in -os pes). BALB. grom. p. 94 mensurarum appellationes sunt duodecim: -us, uncia, palmus *eqs.*; minima pars harum mensurarum est -us. si quid enim infra -um metiamur, partibus respondemus ut dimidiam aut tertiam (ISID. orig. 15, 15, 2 -us est pars minima agrestium mensurarum. GROM. p. 371, 19). ISID. orig. 15, 15, 1 maiores palmos in uncias et -os diviserunt (GROM. p. 371 uncias in -os diviserunt ... quinque grana hordei transversa tam indici quam impudico sive medio convenire iudicantes hos tres -os simul iunctos unciam dixerunt, palmum autem minimo addito diffinierunt). *in ratione metiendi Babyloniorum*: PLIN. nat. 6, 121 in singulos pedes ternis -is mensura ampliore quam nostra (SOL. 56, 2). *modulus aquarum*: FRONTIN. aq. 24 aquarum moduli aut ad -orum aut ad unciarum mensuram instituti sunt. -i in Campania et in plerisque Italiae locis ... est autem -us ut convenit sextadecima pars pedis. 25 plumbea lamina plana quinque -orum latitudinem habens circumacta in rotundum hunc fistulae modulum efficiat. 26. 32. *discernebantur -i transversi (v. l. 50) et quadrati et rotundi*: CATO agr. 45, 3 ne plus IIII -os transvorsos emineant (48, 2 PLIN. nat. 17, 126). COLVM. 5, 11, 9 (= arb. 26, 8) *gemmam rami* duobus -is quadratis circumsignato. *in aquarum modulis*: FRONTIN. aq. 24 -i ⟨non *add. Bücheler*⟩ simplex observatio est (26 differentiam unciae -i quadrati et -i rotundi). 26 -us quadratus in rotundum redactus habet diametri -um unum et -i sescunciam sextulam, ... -us rotundus habet diametri -um unum. 30. ISID. orig. 19, 10, 29 -us quadratus, -us rotundus et ceteri modi quique. *dinoscitur latitudo -orum*: CATO agr. 19, 2 -um pollicem laxamenti (20, 2 CAES. Gall. 3, 13, 4). 21, 2 late -os primoris IIII (40, 3). 22, 1 -um minimum orbem abesse (COLVM. arb. 26, 2 PLIN. nat. 17, 105).
CATO agr. 22, 1 unum -um interesse oportet (135, 6 PLIN. nat. 19, 112 *cf.* CELS. 7, 15 IV interpositis -is. *al.* COLVM. 7, 10, 2 intermissis). 46, 2 -um ... emineant (*cf.* VARRO rust. 3, 16, 27 escendat. COLVM. 2, 11, 4 extiterint. arb. 26, 4. 5 *al.* PLIN. nat. 13, 78 excedit. 17, 112 extante). VARRO rust. 2, 4, 11 suis a cute ad os pedem et tres -os fuisse. VITR. 8, 6, 4 quot -os habuerint (FRONTIN. aq. 36). 4, 29, 9 nodus ... si quattuor -is a resectione abfuerit. CELS. 7, 15 tertiam -i partem. COLVM. 11, 2, 9 in quatuor -os altitudinis creverit. 11, 3, 30 inter quaternos -os depangas. arb. 5, 1 simul atque pampinus instar quattuor -orum -erit (5, 3. 10, 3 alte instar -i). 6, 4 relinquito. 26, 3 ne minus -os tres ... dimittito. *al.* SCRIB. LARG. 73 supernatet duobus tribusve -is. PLIN. nat. 18, 254 IIII -os longitudine expleverint. 18, 302 curculionem ... non descendere infra quattuor -os. CAPITOL. Maximin. 6, 8 ut VIII pedes -is VI diceretur egressus. HYG. fab. 28 p. 57, 2 novem -is crescebant. MART. CAP. 6, 582 quot stadia ... quotque ulnas quot denique -os permensa sit. *in proverbio* (*Otto, Sprichwörter p. 356*): PLAVT. Aul. 57 si hercle tu ex istoc loco -um transvorsum aut unguem latum excesseris. Bacch. 423 -um longe a paedagogo pedem ut efferres aedibus. CIC. Verr. 4, 33 neque ab argento -um discedere. Att. 7, 3, 11 mihi certum est ab honestissima sententia -um nusquam (ac. 2, 58 ab hac *regula* mihi non licet transversum, ut aiunt, -um discedere). ac. 2, 116 -um progredi non possunt. *adde*: IVV. 12, 58 -is a morte remotus quattuor aut septem, si sit latissima, taedae (*sc. navis*).

iuncturae: *genet. qualitatis*: VARRO frg. Char. gramm. I 126 quaternūm -ūm tabellis nobilis. CAES. Gall. 3, 13, 4 crassitudine (LIV. 42, 65, 9 VITR. 7, 1, 3 *al.* CELS. 8, 15 PLIN. nat. 9, 80. 18, 122 [*Turnebus.* intoni *codd.*] *saepius*). VITR. 4, 7, 4 duorum -orum habeant laxationem. 7, 1, 6 e tessera grandi circiter binūm -um caesa. *al.* CELS. 6, 4 latitudinem (PLIN. nat. 31, 58 HIER. epist. 64, 12, 2 *al.*). 7, 26, 1 *fistula* maxima decem et quinque -orum. 8, 4 interposito -i spatio (COLVM. 4, 8, 2 instar unius -i spatio. *al.*). COLVM. 5, 11, 7 fissura -orum trium sit in ea (arb. 26, 6). 12, 48, 1 longitudine (PLIN. nat. 12, 96 *saepissime.* PELAGON. 214). arb. 17, 2 terram quattuor -orum. PLIN. nat. 8, 78 duodecim non amplius magnitudine. 18, 140 non altiore quattuor -orum sulco. 19, 66 intervalla. 19, 68 duum -orum relicta stirpe. 19, 84 altitudine. 25, 29 caule inter folia -orum IV. 29, 121 IIII -orum mensura utrimque praecisa. 33, 61 *auri* unciae in ... bratteas quaternum utroque -orum spargantur. *saepe.* VVLG. exod. 37, 12 coronam. Ier. 52, 21 grossitudo eius quattuor -orum. EDICT. imp. Diocl. 10, 12. 12, 10. *abl.*: CAES. Gall. 7, 73, 6 non amplius -is quattuor ex terra eminerent. CELS. 3, 21 super talum quattuor fere -is. 4, 12 duobus infra stomachum -is. COLVM. 2, 10, 33 plus quattuor -is. 4, 29, 9. 12, 46, 4. PLIN. nat. 17, 106 cuneo tribus non ampliore -is. 29, 70 pastilli ... ternis -is mensura (PELAGON. 211). *acc.*: CATO agr. 18, 2 foramina ... exculpta -os VI. CAES. civ. 2, 10, 4 regulas IIII patentes -os. VITR. 7, 1, 6 fastigium habens in pedes denos -os binos. CORP. XIV 3676 foramen ... altum digit⟨um⟩ dimidium. *al.* *apponitur adiectivis* longus, altus, latus, crassus: *c. acc.*: CATO agr. 18, 3 -os VI altam. 151, 3 dimidiatum -um terram altam. *saepissime.* LEX repetund. (Corp. I^2 583) 51 sorticulam ... longam -os IIII. LVCR. 4, 414 collectus aquae -um non altior unum. VITR. 8, 5, 2 canalem ... latum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um. *al.* COLVM. 5, 6, 6 duos alte -os. PLIN. nat. 27, 110 longa folia habet fere ad III -os. 36, 187 nucleo crasso VI -os... tessella grandi non minus alta II -os. *al.* CENS. 10, 10 tibiam primam ... longam -os sex, secundam ... -orum XVIII. AVG. epist. 167, 12 aquam ... altam ... unum palmum vel -um. *c. abl.*: CATO agr. 28, 2 arbores crassiores -is V (PLIN. nat. 17, 82). VITR. 5, 6, 3. COLVM. 5, 9, 8 -is quattuor alte (arb. 9, 2). PLIN. nat. 17, 104 longior ... tribus -is. 37, 178. VVLG. exod. 25, 25 coronam interrasilem altam quattuor -is (*i. palmarem.* στεφάνην παλαιστοῦ κύκλῳ). CAEL. AVR. acut. 3, 17, 174.

III *per comparationem et in imagine*: A *digiti attribuuntur deo, animae sim.*: ITALA exod. 8, 19 (Tert. adv. Marc. 4, 26 p. 512, 2) -us dei est hoc (VVLG. hic). Luc. 11, 20 (Tert. adv. Marc. 4, 26 p. 512, 25) in -o dei expello daemonia (VVLG. eicio). OPTAT. 7, 1 p. 160, 24 deus -o suo scripserat ... non est unum quod fecit dei -us (*cf.* HIER. epist. 65, 7, 3 lex per manum mediatoris -o dei scripta est. VVLG. exod. 31, 18 deut. 9, 10 CASSIOD. inst. div. 30 p. 1145^B *al.*). VVLG. psalm. 8, 4 videbo caelos tuos, opera -orum tuorum. DRAC. laud. dei 1, 307 qualem possent -i formare Tonantis (*sc. dei Christiani*). *quid sit -us dei*: TERT. adv. Marc. 4, 26 virtutem creatoris -um dei appellaverunt *eqs.* AVG. civ. 16, 43 spiritus sanctus qui dictus est in euangelio -us dei (serm. ed. Mai 158, 4 *al.* EVCHER. instr. 1, 33 p. 77, 15 PROSP. c. coll. 10, 2 FAVST. REI spir. 1, 8 p. 113, 12). ORIENT. carm. app. 2, 7 *inter cognomina Christi* (*cf.* 2, 136 est -us *Christus* ... dei est lex scripta per eum). TERT. anim. 7 de -o animae felicioris (9 diviti apud inferos lingua est et pauperi -us). *nota*: SIDON. epist. 6, 1, 4 ulcera -is exhortationis contrectare. ENNOD. opusc. 2, 44 p. 302, 1 quasi ... validis facundiae vestrae -is exigantur oblata. 3, 55 p. 344, 26 verborum -is ... evocare (carm. 1, 8 praef. 6 compesce verborum -os). 3, 59 p. 345, 24 fama ... -o coepit ostendere. *fort. addendum* dict. 25, 5 p. 501, 16 (*v. p. 1127, 58; cf. Hartel in indice*).

B *de ramis arborum* (*cf.* PAVL. FEST. p. 220 palmites ... virgulas quasi -os edunt): PLIN. nat. 14, 12 ⟨in⟩ subrectos ramorum -os flagella dispergunt. 17, 202 rami *palmarum* a proiectu -orum modo *debent* subrigi. 17, 224 cacuminum -os. 25, 117 *radices peucedani* conciduntur in quaternos -os. *nota*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 42 petra viva in qua pendent -i molles ut carnei in modum dactalorum, qui fundent unguentum. *de ramis cornus cervorum*: PLIN. nat. 11, 123 aliorum *animalium cornus* fudit in palmas -osque emisit ex iis unde platycerotas vocant.

C *in nomine herbae*: PS. APVL. herb. 86 -us Venerio (*i. canis cerebrum*). GLOSS. III 559, 53 caput canis. *gemmae*: PLIN. nat. 37, 186 Adadu ... oculus -us.

D GLOSS. III 433, 48 undarum -i (gurgites *Heraeus*) τριχυμίαι. GLOSS. II 206, 8 ventriculi (verticuli *Stephanus*) -i σκυτάλαι.

deriv.: digitabulum, digitalis (-e), digitatus, digitellus (-um), digito, digitulus. *comp.*: sesquidigitus, interdigitia. Sedigitus *nom. prop.* *Rubenbauer.*

dīgladiābilis, -ē *a* digladiari. PRVD. cath. 3, 148 hoc erat aspidis atque hominis -e discidium (SCHOL. *ad l.* pugnabile).

dīgladior, -ātus sum, -ārī [*a* dis- *et* gladiari. *Th.*]. NON. p. 65 -ari dictum est dissentire et dissidere, dictum a gladiis (= GLOSS. V 650, 26) *laudans* CIC. ac. frg. 1. 12. GLOSS. -ati occisi. degladiati sunt persecuti sunt. degladiandi deoccidendi, occidendi. degladiando pugnando. V 662, 33 *sine interpr.* inter se disgladiantur. *passive*: HEGES. 3, 25, 2 *l. 59*. *legitur inde a* CIC.

1 *proprie i. q. gladiis depugnare*: CIC. leg. 3, 20 quibus *sicis* -rentur inter se cives. INSCR. Denkschr. d. Wien. Ak. 53, 2 (1908) p. 16 n. 27 genus -antium (*pertinet ad* S. C. de sumpt. lud. glad. [Corp. II 6278]). HEGES. 3, 25, 2 *hostes* foris caeduntur, intus -antur. OROS. hist. 3, 23, 20 inter se proelio -ati sunt. 2 *translate et in imagine i. q. vehementer contendere, disputare*: CIC. ac. frg. 1 quid Antipater -atur cum Carneade tot voluminibus? (LACT. inst. 3, 28, 7 cum fortuna). frg. 12 -ari autem semper, depugnare in facinorosis et audacibus. rep. 3, 23 -ari semper tum faciendis tum accipiendis iniuriis. Tusc. 4, 47 -entur illi per me licet. off. 1, 28 de quibus inter se -ari soleant (HIER. adv. Rufin. 2, 19. 3, 9. in Ier. 13, 12 sub Christi nomine inter se -entur et dimicent contra matrem suam ... ecclesiam). ARNOB. nat. 2, 10 pervicacia -antur hostili (ZENO 2, 14, 2 *reges* libidinis rabie -antes. AVG. serm. ed. Mai 20, 2 pro rebus temporalibus resistendo -antur). HIER. epist. 50, 3, 2 adversus hominem disertissimum tanto tempore -atus sit. adv. Rufin. 1, 11 contra alios -aris aut facis calumniam (CASSIOD. in psalm. 10 pr. haeretici -antur contra ... Christianos). AVG. lib. arb. 1, 5, 11 pro iis rebus -antur.
deriv.: digladiabilis.

dīglōssos, δίγλωσσος. *nomen herbae victoriae*: PS. APVL. herb. 59.

dīglubo *v.* deglubo.

dīgluttio, -īre (*i.* degluttio, *quod conferas*). ITALA exod. 7, 12 (Lugd.) -it virga Aron virgas illorum (κατέπιεν, VVLG. devoravit).

dīgma, -ătis *n.*, δεῖγμα. *laudat verbum sine exemplo* PROB. app. gramm. IV 195, 18. *i. q. signum*: VEG. mil. 2, 18 diversa in sentis signa pingebant *milites*, ut ipsi nominant -ta. COD. Theod. 14, 4, 9 (*a. 417*) clandestinum ad collegas -a missurus. *cf. Daremberg-Saglio III p. 48.* *Gudeman.*

dīgnābilis, -e [*a* dignari. *Th.*]. *i. comis, benevolus*: ALC. AVIT. epist. 12 p. 46, 9 -i beatitudinis vestrae rescripto. 81 p. 94, 11 -i alloquio. *adv.* **dīgnābiliter**: VEN. FORT. vita Radeg. 38, 87 quod sancto in vicum eius -r accessisset.

dīgnāmen, -inis *n.* [*a* dignus, *cf.* ἀξίωμα. *Th.*]. *i. q. existimatio, pretium*: MVTIAN. Chrysost. hom. 9 p. 304 qui ... non est consul, nihil habet minus in eodem -e (ἔλαττον ἔχει οὐδέν, *ibid. compluries* dignitas [ἀξίωμα] *de consulis munere*). 31 p. 432 nullius momenti pensat primitiva sua nulliusque -is (οὐδενὸς ἄξια εἶναι).

dīgnāns, dīgnanter *v. sub* dignor.

ˣ**dīgnatio**, -ōnis *f. a* dignari. CASSIOD. in psalm. 29, 5 -o ... est, quando nos clementer suscipit, indignatio cum nos iratus abicit. GLOSS. ἀξίωμα. dignitas. *legitur inde a* CIC. (*II A 1*), *pluraliter v. II B ext. et infra l. 72.*

I *actio dignandi, abiit in sensum benevolentiae, gratiae, clementiae*: A *cuiuslibet hominis*: SEN. epist. 64, 10 *illos* in animum meum sine -e summa recipiam. DECRET. fabr. Pisaur. (Corp. XI 6335) 8 -o ⟨e⟩ius in omnibus prona. HIL. c. Aux. 4 pendet ad -em (a -e *al.*) communicantium *ecclesia*. OPTAT. 4, 5 p. 107, 7 ne a nobis -em accipiant (*fort. de salutationis genere*). AVG. epist. 28, 6 quibus legendis si -em adhibueris. 151, 1 indignatio ista -o est. serm. 39, 3. conf. 6, 2, 2 pocillum, unde -em sumeret (*i. libationem?*). SIDON. epist. 1, 9, 2 dignitate elati, -e communes (*sim.* 7, 4, 1). 4, 4, 1 nova vestra -e. 6, 10, 2 si me stilo solitae -is impertias. *al.* SEDAT. ad Ruric. epist. 5 p. 447, 21 afflictum -emque tuam. ALC. AVIT. epist. 55 p. 84, 2 pro -e, quam mihi impenditis. ENNOD. epist. 1, 20, 6 p. 33, 3 CASSIOD. in psalm. 16, 2. *cum genet. explic.*: SYMM. epist. 4, 11 -em mihi officii tui denegasse. VVLG. Sirach 32, 3 PAVL. NOL. epist. 3, 6 *al.* *cum genet. obi.*: SEN. contr. 1, 2, 17 -em puellae magnam fuisse. VELL. 2, 52, 2 bellum ... quod -e partium in dies ipsis magis prosperum fieret. SEN. benef. 1, 3, 4 maioris (*ntr.*). epist. 21, 6 ingeniorum crescit -o. 25, 6 cum ... aliqua coeperit apud te tui esse -o. PLIN. nat. 35, 55 tanta ... -o picturae erat. *c. praepos.*: DECRET. fabr. Pisaur. (Corp. XI 6335) 16 cuius inconparabili amore et in numerum nostrum -e (SYMM. epist. 2, 62, 2). PANEG. 4 (9), 20, 1 singularem eorum erga litteras -em (CORP. VI 32419 SIDON. epist. 7, 8, 2). LEO M. epist. 112, 2 circa (ENNOD. epist. 1, 23, 13. 35, 7).

B *speciatim*: 1 *numinum*: APVL. met. 11, 30 assidua ista numinum -e (*al.* PS. APVL. Ascl. 7). *imprimis apud Christianos de dei gratia*: TERT. bapt. 18 manifestam et exertam -em domini intercessisse (AMBROSIAST. in II Cor. 12, 11. MAXIMIN. c. Ambr. 123 pari -e domini *sim. al.*). ieiun. 7 divinae -is (CYPR. epist. 10, 5 LACT. inst. 6, 5, 4 LVCIF. Athan. 2, 30 p. 201, 8 AMBR. hex. 1, 2, 6 *al.* RVFIN. hist. 2, 3, 3 [χάρις]. AVELL. p. 422, 9 *al.*). ieiun. 8 spiritus sancti (CASSIOD. compl. in act. 2, 14 spiritus sancti ... -e completos. *cf. supra l. 26 sqq.*). anim. 47 sicut ... -o dei et in ethnicos (HIL. in psalm. 54, 4 dei -e non dignae *orationes*. ZENO 2, 76 *opp.* poena. PS. AVG. quaest. test. I 108, 4 CASSIAN. inst. 12, 8 *al.*). ITALA Eph. 4, 7 (Lucif. Athan. 2, 29) secundum mensuram -is Christi (τῆς δωρεᾶς, VVLG. donationis). CYPR. epist. 6, 1 viam dominicae -is. IVVENC. 3, 582 sancta. RVFIN. Orig. in Rom. 3, 1 p. 924^A secundum -em apostolicam. ENNOD. epist. 2, 1, 16 p. 39, 24 superna. TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 341, 23 bonitatem dei agnoscere ex -e. 4, 22 p. 492, 5 quod -is et gratiae exemplum est. adv. Iud. 1 per gratiam primae -is in lege. CYPR. epist. 28, 2. HIL. trin. 1, 33 per -is professionem. 2, 25 *al.* PRISCILL. tract. 6 p. 75, 7 *deus est homo*, si -o *quaeratur*. AMBR. in psalm. 36, 33 cognitio ... dei -is est, non visionis. RVFIN. Orig. in num. 27, 3 non necessitate se -e descendit. AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 20 venerabili -e contrectans *limum*. AVELL. p. 424, 28 sanctitas cuius -e perstricti *eqs.* LEO M. serm. 56, 3 p. 328 huic (*Iudae*) ... nulla est negata -o. *al.* VAL. CEM. hom. 17, 5 -is suae favore. CASSIOD. var. 8, 5, 3 gratiam suae -is impendere. GREG. M. moral. 18, 24. *c. genet. explic.*: TERT. patient. 11 p. 17, 12 -e divinae castigationis. cult. fem. 1, 2 *al.* ITALA Luc. 20, 35 (Cypr. hab. virg. 22 testim. 3, 32) qui ... habuerint -em saeculi illius, καταξιωθέντες *c. genet.*, VVLG. qui digni habebuntur saeculo illo). HERM. Pal. mand. 4, 3, 6 post illam magnam et sanctam paenitentiae -em, qua homines ... vocavit (*graec. aliter*). CYPR. epist. 4, 5 stantes eos ad salutem -e nostri sermonis firmavimus (*i. quem deus mihi infundere dignatur*). HIL. trin. 1, 11 assumptae carnis. 10, 31 paterni auxilii. 12, 2 bonitatis. in psalm. 1, 24 noscendi. 1, 54 eorum quae audiantur *a deo* (*fere i. praebitio*). in Matth. 24, 4 longae orationis. CASSIAN. c. Nest. 2, 3, 10 tam humilis nativitatis. 6, 20, 2 divinitatis. *al.* *pluraliter*: HERM. Pal. mand. 12, 6, 4 constitutus sum et firmatus in omnibus dei -bus (δικαιώμασιν). CYPR. epist. 11, 6. 2 *imperatoris sim.*: PLIN. paneg. 47, 1 quem honorem dicendi magistris, quam -em sapientiae doctoribus habes. SVET. Cal. 24 reliquas sorores nec cupiditate tanta nec -e dilexit. PANEG. 3 (11), 1, 2 -e, qua pridem audieras. *al.* OPT. PORF. epist. ad Constant. 6 caelestis iudicii -e. 8 pietatis tuae -e caelesti. AVSON. 419, 24 inclinata in me -e. HEGES. 1, 34, 2 -e Caesaris invitatus. COD. Theod. 6, 36, 1 (*a. 320*) peculia ... quae ... labore ... proprio aut -e nostra quaesiverint. GREG. M. epist. 1, 16^a imperiali -e suscipere. *adde*: IVST. 28, 4, 10 in summa -e regis vixit. LEO M. epist. 140 -e et caritate regia (*translate*) sapienter utaris. *meton. pro homine*: PANEG. 3 (11), 5, 2 cum mihi auditionis tuae divina -o eam copiam tribuit. HIL.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad Conat. 2, 8 per hanc -is tuae sinceram audientiam rogo (*seq.* ut ... digneris). AVSON. 419, 83 Augustae -is officiis *consecrare me* (ALC. AVIT. epist. 5 p. 32, 16 sanctae). SYMM. epist. 2, 10 ut noverit eximia -o tua. HIER. epist. 47, 1, 1 lecto sermone -is tuae (in Zach. lib. 1 praef. AVG. epist. 22, 9 *al.* CLAVD. MAM. anim. epil. p. 191, 13 *al.*). 143, 1 mea ad -em vestram scripta. CANON. Migne 65, 865^{C} RVRIC. epist. 1, 11 p. 364, 27 *al.* ALC. AVIT. epist. 25 p. 56, 27 EVGEN. epist. 3, 2. ENNOD. epist. 1, 3, 5 *al.* CASSIOD. var. 1, 4, 18 nostra -o.

II *i. q.* ***dignitas***: **A** *generatim*: **1** *de hominibus, i. q. auctoritas*: CIC. Att. 9, 9, 2 nec quidquam nisi de -e laborat. PAVL. FEST. p. 36 buttubatta Naevius pro nugatoriis posuit, hoc est, nullius -is (SEN. dial. 6, 17, 7 *opp.* turpitudinis). VELL. 2, 69, 3 Vatinium -e obruerat. CVRT. 7, 1, 27 paene amicos tuos -e vincentem. PLIN. nat. 3, 31 virorum morumque -e ... nulli provinciarum postferenda. 6, 90 iis nullam esse -em. 7, 143 in ipso ... flore -is suae. 33, 150. 35, 87. TAC. hist. 3, 80 auxit invidiam ... propria -o viri. *al.* PLIN. paneg. 77, 5 tantum -is in ipso honore ponebat. SVET. Galba 7 tantae -is est habitus, ut *eqs.* Vesp. 4 nec sine magna -e. Dom. 2 ut fratri se et opibus et -e adaequaret. gramm. 5 primus ad famam -emque docendo pervenit. POMPON. dig. 1, 2, 2, 35 qui eorum maximae -is apud populum Romanum fuerunt. APVL. met. 1, 23. AVSON. 419, 60 arduae plena -is electio. **2** *de rebus i. eximia opinio, fama excellens*: PLIN. nat. 14, 74 ab his -o est Sicyonio *vino*. 34, 93 tantaeque -is simulacrum id fuit. 35, 22. 36, 26 in maxima -e. TAC. ann. 2, 53 quo plus -is adulatio haberet. MACR. sat. 1, 3, 1 me ... -e consultationis gravari. 1, 5, 13.

B *speciatim i. q. dignitas publica, ordo, gradus*: LIV. 2, 16, 5 in principum -em pervenit. 7, 25, 11 ob aliam -em haud subiciendam dictaturae. 10, 7, 12 qui sacerdotiis non minus reddamus -e nostra (*patricia*) honoris quam accepérimus. PAVL. FEST. p. 154 maximae -is flamen Dialis. VELL. 2, 59, 2 cum ei -o Iulia genitam Atiam conciliasset. PLIN. nat. 21, 145 -is gloriaeque avidos. TAC. Germ. 26 secundum -em partiuntur *agros inter se.* hist. 1, 19 auctoritatem senatus, ... -em Caesaris. 1, 52 imperatoris. ann. 3, 75 -e eius magistratus (*i. consulatus*) *anteire.* 4, 16 sacerdotum. 13, 20 -em (*i. praetoriarum cohortium curam*) Burro retentam. SVET. Aug. 46 Italiam ... iure ac -e urbi ... adaequavit. AVSON. 419, 20 vincas ... in Menelao regiam -em. *pluraliter*: QVINT. inst. 11, 1, 67 praestatur hoc aliquando -bus. TAC. ann. 2, 33 -bus *antistare.*

dīgnē *v.* dignus.

dīgnifico, -āvī, -ātum, -āre *a* dignus *et* facere. *i. q. dignum reddere*: IGNAT. ad Rom. 2, 2 episcopum Syriae -vit deus inveniri in occidente (dignum fecit *al.*, κατηξίωσεν). ad Ephes. 9, 6 (-us effectus sum *al.*, ἠξιώθην). 21, 2 ad Polyc. 7, 6 ACTA Ignat. 7 p. 58 Ruinart. OP. imperf. in Matth. 1 p. 618 -ata coniugio talis viri. 13, 14 tres discipuli magis erant -ati. 15, 26 sacerdotali sede. ORIG. in Matth. 12, 9 qui revelatione dei patris erat -atus. 18, 82. 111.

dīgniōsus, -a, -um *a* dignus, *cf.* dignitosus. ORIG. in Matth. 16, 12 -iori voce confessus est dicens *eqs.* ... -ius enim est dicere *eqs.*

***dīgnitās,** -ātis *f. a* dignus (GRAMM. suppl. 115, 29). -i- *longam* (*cf. sub* dignus) *postea correptam esse testatur* DIOM. gramm. I 470, 9 anapaestus clausulis convenit, sed mollis ... trochaeo anteposito, 'ubi erit imperii nomen [et] dignitas' (*cf.* 468, 25 meminerimus ita nos de longis et brevibus temporibus locuturos, ut natura tantum, non etiam positione, longas aut breves syllabas iudicemus). *cf.* CORP. VIII 20298 ⟨. . .⟩ degnitas. CORP. XII †674 (*Arelate*) dignetatem. *legitur inde a* PLAVTO; *ex poetis utuntur*: PLAVT. TER. PVBLIL. PHAEDR. MART. AVSON. COMM. *pluralis in usu est inde a* RHET. Her. GLOSS. ἀξίωμα (*cf.* PRISC. gramm. III 211, 20 FVLG. myth. 2, 14 p. 55), ἀξία, nobilitas, fasces auctoritas. III 275, 4 sine -e ἰδιώτης. [*dub. vel corrupt.*: CIC. leg. agr. 2, 76 *in parte codd.* Phil. 1, 2 (*D, recte?*). 13, 32 AVG. civ. 9, 15. *suppletur*: CIC. Rab. perd. 34.] [*francog.* daintiers. *M.-L.*]

I ***generatim***: *i. dignus status sive hominum ipsorum, sive eorum factorum, institutionum*: **A** *de hominibus rebusque quae hominum sunt i. q. excellentia, nobilitas, auctoritas*: CIC. inv. 2, 166 -s est alicuius honesta et cultu et honore et verecundia digna auctoritas. epist. 4, 14, 1 si -s est, bene de re publica sentire et bonis viris probare, quod sentias, optineo -em meam; sin autem in eo -s est *eqs.* **1** *latiore sensu*: TER. Haut. 576 apud alium prohibet -s (*expromere occulta. cf.* SCHOL. Ter. p. 120, 25). RHET. Her. 3, 12, 22 ad muliebrem potius vociferationem quam ad virilem -em in dicendo (VLP. dig. 1, 9, 1 pr. maior -s in sexu virili). 4, 47, 60 *opp.* forma, species, statura (*cf. B 2 a*). CIC. inv. 1, 5 laus bonos -s. 2, 66 aliqua -e antecedentes. S. Rosc. 4 qui apud me et amicitia et beneficiis et -e plurimum possunt. Verr. 2, 67 quod eos ... Philodami -s ... movebat. 3, 111 qua apud omnes Siculos -e atque existimatione sit (6, 150 VARRO rust. 2, 1, 7 LIV. 37, 54, 21. 39, 53, 9 VELL. 2, 18, 5 QVINT. inst. 2, 16, 8 *al.*). Mur. 29 *oratoris* magna -s (de orat. 1, 34). Sull. 77 ex hac familiarium -e (Phil. 10, 25 maiorum. 13, 7 familiae. MET. CEL. Cic. epist. 5, 1, 1 SEN. contr. 10 praef. 16 QVINT. decl. 269 p. 99, 27. SVET. Tib. 1 fuit et alia plebeia *gens*, nec potentia minor nec -e. VLP. dig. 25, 4, 1, 13). p. red. in sen. 5 ut corpus abesset meum, -s iam in patriam revertisset. 27 ornamenta -is meae (fin. 5, 64 -is splendore). Lig. 35 erga te et -em tuam. Phil. 11, 11 leges eum non tenent propter eximiam, credo, -em. 12, 30 quoad vel -s vel natura patietur (ad Brut. 2, 2, 3). de orat. 1, 23 hominum eloquentissimorum et omni -e principum (Brut. 268 epist. 10, 22, 3). 2, 198 pro re publica queri summa cum -e. fin. 5, 11 eius esse -is, quam mihi quisque tribuat. Brut. 1 nostri collegii. part. 28 meritis nostris aut -e aut aliquo genere virtutis. Att. 4, 19, 2 quemadmodum tractat honore -e gratia. 10, 4, 1 quam -em, quos honores, quem vitae statum amiserim. 14, 17^{a}, 2 non alienum est -e tua, quod ipsi Agamemnoni ... fuit honestum *eqs.* 15, 5, 3 in qua *urbe* non modo florui cum summa, verum etiam servivi cum aliqua -e. 15, 6 eique -em Bruti et Cassi commendavi (CASS. Cic. epist. 12, 12, 2). 15, 15, 2 quae ... erant ... -is meae. epist. 4, 6, 1 -s ... ea, quam ex re publica consequebantur. *al.* ad Q. fr. 1, 1, 35 quanta sit in publicanis -s. ad Brut. 1, 2, 2 facis ex tua -e et ex re publica. Q. CIC. pet. 6 multum -is afferent *nobiles.* SVLP. RVF. Cic. Att. 4, 5, 2 BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7^{a}, 1 VATIN. Cic. epist. 5, 9, 1 CAEL. Cic. epist. 8, 10, 1 DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 3 PLANC. Cic. epist. 10, 7, 2 LEP. Cic. epist. 10, 34^{a}, 3 BRVT. Cic. epist. 11, 1, 1 LENT. Cic. epist. 12, 14, 4. PVBLIL. L 1 loco ignominiae est apud indignum -s. CAES. Gall. 7, 39, 1 ex humili loco ad summam -em perduxerat *Viridomarum.* civ. 1, 4, 4 quod neminem -e secum exaequari volebat *Pompeius* (Cic. Att. 9, 6^{a}). HIRT. Gall. 8, 24, 4. 8, 53, 1 BELL. Afr. 57, 4. SALL. Catil. 54, 2 ille mansuetudine ... clarus factus, huic severitas -em addiderat. NEP. Them. 8, 2 LIV. 4, 16, 8. 26, 33, 8. 37, 25, 12 in eadem -e et Nabim futurum fuisse. VITR. 1, 1, 7 *ut* cum gravitate suam tueatur -em, bonam famam habendo. 3 praef. 2 -is (-es *G H*) notas et commendationis gratiam. *ibid. artificum* (*fere i. q. gloria*). SEN. contr. 10 praef. 16 et pecuniam ... et -em, quam primam in provincia Hispania habuit. VELL. 2, 7, 1 civilem -is modum. 2, 107, 1. VAL. MAX. 4, 1, 15 vir amplissimae -is et summis honoribus functus. 5, 8, 3 carae -is. 7, 8, 5 honestum -is gradum. PHAEDR. 1, 21, 1. 4, 16, 3 quod -em feminae aequassent suam. SEN. benef. 7, 30, 2 superioris. 9, 1, 2 quae in speciem laborant, -em dico ... et quidquid ad alienum suffragium venit. 11, 18, 2 in hoc -em excolit, ut tibi ornamento sit. epist. 84, 13 confragosa in fastigium -is via est (*opp.* sapientiae). *al.* CVRT. 6, 8, 1 ob aemulationem -is. SCRIB. LARG. praef. p. 4, 21. ASCON. in tog. cand. p. 83 Cl. eius in dies civilem crescere -em. PETRON. 18 iniuriam meam ... et -em *vindicare.* 117. STAT. silv. 4 praef. -is et eloquentiae nomine ... diligi. QVINT. inst. 3, 7, 13 fortuna ... -em affert. 7, 26, 32. 12, 7, 6 minores ... contra -em *attollere.* decl. 260 p. 66, 26 in summa nati -e. TAC. Agr. 44 incolumi -e. Germ. 13 haec *est* -s, hae vires *seq. inf.* hist. 4, 4 pauca, quibus conspicua -s. PLIN. epist. 6, 31, 4 suam et mariti (*tribuni militis*) -em centurionis amore maculaverat. FLOR. epit. 3, 21, 2 pessimo facinori suam etiam -em praebuerunt. 4, 2, 11 Caesare -em comparare, Crasso augere, Pompeio retinere cupientibus 4, 2, 51 superstes -is suae vixit. DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 1, 8 -e et el⟨o⟩quentia cres⟨ce⟩ret. FRONTO p. 219, 13 N. VLP. dig. 47, 10, 1, 2 ad -em *pertinet iniuria eqs.* APVL. met. 9, 26 perdita nuptae -e (SPART. Hel. 5, 11 uxor ... -is nomen est, non voluptatis). SOCR. 24 p. 129 in quibusdam -is suae penetralibus degens. TERT. anim. 46 Ciceronis ... -em parvuli ... gerula iam sua inspexerat. ITALA Luc. 12, 48 (cod. l, *cf.* Cypr. unit. eccl. 21) cui plus -is ascribitur, plus de illo exigetur servitutis (*graec. et* ITALA codd. rell. *et* VVLG. *aliter*). apoc. 5, 13 (Primas.) benedictio et honor et -s (δόξα, VVLG. gloria. *cf.* RVFIN. apol. Orig. 1 p. 550 honore et -e ... sociatum). PORPH. Hor. serm. 1, 10, 54 non ... Enni versus ridet ... quamquam -em eius agnoscit. TREB. trig. tyr. 33, 1 vir plane militaris et antiquae in curia -is. FIRM. err. 8 sine nostrae contumelia -is. AMBR. in Luc. 4, 28 quod omnis -s saecularis (SVLP. SEV. Mart. 2, 1) diabolicae subiaceat potestati. VVLG. Sirach 44, 3. AVG. civ. 2, 29 humana -s (*opp.* divina maiestas). 6, 5 contra -em et naturam immortalium. SVLP. SEV. chron. 1, 54, 7 Godoliam ... praeposuit absque ullo insigni regio aut imperii nomine, quia praeesse paucis ... nulla -s erat. DIFF. ed. Beck p. 65, 27 'ipse' pronomen -is est, 'iste' abiectionis. INSCR. Ephem. epigr. VIII (*ad* Corp. IX) 101 cui tam larga dignit(as) a cognat(is) obvenerat. CORP. V 8122, 10 senescas cum -e. *ibid.* perfruaris -em tuam. *ibid.* Eusebiorum -s (*fort. de publica -e, cf. Mommsen ad l.*). *exempla ubi rei attribuitur dignitas, quae nihilominus hominis est, velut*: SISENNA hist. 11 ⟨vitae⟩ (*add. Teuffel*) -em (CIC. Mil. 17 NEP. Alc. 2 TAC. dial. 13). CIC. Verr. 4, 209 exempla ... plena -is. 6, 36 ludos ... cum -e maxima et religione ... faciundos (*cf.* Phil. 10, 7 ludos pro sua populique Romani -e apparatos). Cluent. 12 cum essent eae nuptiae plenae -is (*cf.* QVINT. decl. 344 p. 358, 29 PLIN. paneg. 82, 7 FLOR. epit. 1, 25, 1. 1, 26, 5). 111 nobilitatis -em. 145 in hac defensione ... plus -is ... futurum (*cf.* LIV. 30, 30, 28). Mur. 15 summam ... esse in te ... -em generis integritatis industriae ceterorumque ornamentorum omnium (Scaur. 1). dom. 94 illius pulcherrimi facti (epist. 15, 16, 3). p. red. in sen. 23 reditus. Sest. 98 cum -e otium (*ibid.* otium, quod abhorreat a -e. *ibid.* huius ... otiosae -is [CASSIOD. var. 1, 4, 13 *de munere*]. 100 otium volunt etiam sine -e retinere [*dicitur his locis magis de civitatis quam singulorum statu, opp.* Sest. 98 rerum gerendarum -e]. de orat. 1, 1 epist. 1, 9, 21 SEN. epist. 36, 1. *cf.* APVL. met. 6, 29). har. resp. 42

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

habebat ea molestia quandam tamen -em (Q. CIC. pet. 2). Marcell. 19 tanta *est* in magnitudine animi et consili -s, ut. Phil. 2, 70 si -s significaretur in nomine (ac. 2, 70 epist. 10, 6, 3). orat. 144 -em docere non habet. Att. 3, 20, 3 rogatio Sestii neque -is satis habet nec cautionis. epist. 1, 8, 3 -s in sententiis dicendis. VARRO rust. 2, 1, 6 -s *rei pastoriciae* . . . : de antiquis illustrissimus quisque pastor erat. VITR. 1, 2, 9 *aliter aut* ad usum patrum familiarum aut ad pecuniae copiam aut ad eloquentiae -em aedificia *disponenda sunt*. VAL. MAX. 8, 11 ext. 2 quantum porro -is a rege Alexandro tributum arti *eqs.* SEN. dial. 4, 6, 2 irasci non est ex -e eius (*virtutis*). epist. 40, 8 morum. PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 118, 15 vetere -e (*de usu verborum. cf.* QVINT. inst. 8, 3, 24). QVINT. inst. 12, 11, 28 magna . . . est -s subsequendi. TAC. Agr. 9 splendidae . . . -is administratione. PLIN. epist. 3, 20, 3 non . . . sedendi -s custodiebatur. FLOR. epit. 3, 19, 8 ne -em triumphi servili inscriptione violaret. APVL. met. 3, 15 generosam natalium -em. TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 648, 21 Pharisaeae candidae -em. PORPH. Hor. carm. 1, 35, 22 qui ex -e honoris aut divitiarum ceciderint. SPART. Hel. 6, 6 neque quicquam de regia ni mortis habuit -em. HIL. trin. 2, 26 haec est conceptionis -s (*dei*). AMM. 28, 1, 13 litterarum cum ampla -e dulcedo. SVLP. SEV. dial. 2, 64 non illa (*imperatoris uxor*) . . . imperii -em . . . cogitabat. *sic imprimis de civitatis urbiumque -e*: DECRET. tribun. Gell. 6, 19, 7 alienum videtur esse -e rei publicae (CIC. Phil. 3, 28 QVINT. decl. 283 p. 148, 4 *al.*). ANTON. or. frg. Cic de orat. 2, 164 si maiestas est amplitudo ac -s civitatis (QVINT. decl. 339 p. 339, 7). CIC. S. Rosc. 135 domi -s et foris auctoritas. Verr. 3, 2 de provinciae -e, vetustate, utilitate. Cluent. 107 quis . . . eius -is, quae in iudiciis publicis versari debet peritior? leg. agr. 1, 2 superioribus capitibus -s populi Romani violabatur (*persaepe, velut*: LIV. 5, 23, 11 ex -e populi Romani. TAC. ann. 13, 31 FLOR. epit. 1, 8, 5). 1, 27 ad communem -em defendendam. 2, 98 ad certamen -is (*inter urbes*). Catil. 3, 27 magna *est* in re publica -s, quae me semper tacita defendet. Phil. 13, 49 patriae. rep. 2, 51 *al.* epist. 1, 7, 4 esse et tuae et nostri imperii -is (*persaepe, velut*: BELL. Alex. 33, 4 LIV. 38, 48, 11 PLIN. paneg. 17). 13, 7, 3 municipii. CAES. Gall. 6, 12, 9 secundum locum -is Remi obtinuerent. BELL. Alex. 65, 4 LIV. 35, 32, 7 VITR. 5, 2, 1. QVINT. decl. 260 p. 64, 28 civium. TAC. hist. 1, 66 vetustas -sque coloniae. FLOR. epit. 2, 12, 2. APVL. met. 3, 3 pro -e publica providere. EDICT. imp. Diocl. I 2 Romana -s maiestasque desiderant. imp. Constant. de civit. Hispell. (Corp. XI 5265) 13 ut universae urbes . . . non modo dignitate(m) pristinam teneant (*opp.* ad meliorem statum beneficientiae nostrae). *adde de locis institutisque*: CIC. Verr. 5, 4 erat . . . sacrarium magna cum -e in aedibus (5, 68. *cf.* VITR. 1, 2, 7). LIV. 1, 44, 3 ibique ut loco -s fieret, habitat (FRONTO p. 97, 3 N. pro loci et ordinis -e). 2, 60, 5 plus . . . -is comitiis ipsis detractum est patribus ex concilio submovendis quam *eqs.* 34, 54, 5 demptum ex -e populi, quidquid maiestati patrum adiectum esset. PLIN. epist. 7, 24, 9 *scholae* pristinam -em, celebritatem, gloriam reddet.

2 *strictiore sensu*: a *meriti significatus inest: velut*: RHET. Her. 2, 13, 20 ex tempore et ex hominis -e (*sed cf. I A 1*). 3, 2, 3 iustitia est aequitas ius unicuique rei (re *H*[1], *Marx*) tribuens pro -e cuiusque (CIC. inv. 2, 160 off. 1, 42 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 1 p. 156, 9). CIC. S. Rosc. 33 quem pro -e . . . laudare (PLIN. epist. 10, 26, 2 SVET. Tib. 46). div. in Caec. 73 me -e superatum (*agitur de accusatore eligendo*). Manil. 63 de Cn. Pompei -e. Flacc. 1 praemium -is. Font. 32 testium (CALL. dig. 22, 5, 3, 2). Cluent. 128 in delectu -is (*de censorio senatus delectu.* dom. 131). Mur. 11 in contentione -is. 18 cum multi pares -e fiant, unus . . . primum ⟨locum *Mommsen*⟩ solus possit obtinere *eqs.* 47 aequationem gratiae, -is, suffragiorum. leg. agr. 2, 3 nec . . . precibus efflagitatus, sed -e impetratus esse videatur *honor consularis*. 2, 7. Planc. 7 -is iudicem (Brut. 1). 50. de orat. 2, 138 hominis -s aut indignitas (LIV. 6, 41, 4). rep. 1, 43 ipsa aequabilitas est iniqua, cum habet nullos gradus -is (TERT. resurr. 49 p. 101, 23 -is differentia). 1, 53 est in ipsis populis magnus dilectus hominum et -um. off. 1, 45 ut in beneficentia dilectus esset -is. Att. 4, 15, 7 pecunia omnium -em exaequat. epist. 3, 9, 2 tua . . . -s suum locum obtinebit. 5, 8, 4 quantum . . . tribuendum esse nobis putes *laudis*, . . . statues ex nostra -e. CAES. Gall. 6, 13, 9 si qui ex reliquis (*druidibus*) excellit -e . . . aut si sunt plures pares. LIV. 28, 28, 15 utrum exercitus exercitui, an duces ducibus, an -s, an causa comparari poterat? VAL. MAX. 4, 5, 1 locum -i suae debitum. TAC. ann. 11, 25 quaestura ex -e candidatorum . . . concedebatur. HIER. epist. 12, 1 disceptantibus de -e discipulis. *accedit* ad: CIC. Mur. 43 parem -em ad consulatus petitionem in Murena atque in Sulpicio fuisse (*cf.* 34). b *sensus quidam moralis praevalet, ita ut ad decoris significatum abeat, cf.* CIC. Att. 7, 11, 1 omnia facere se -is causa. ubi est autem -s, nisi ubi honestas? (SEN. benef. 4, 16, 3 alia fortasse minus -em suam praeferunt et, an sint honesta, interprete egent. 4, 19, 4). SCIP. min. or. frg. Isid. orig. 2, 21, 4 ex innocentia nascitur -s, ex -e honor *eqs.* QVADRIG. hist. 8 forma, factis, eloquentia, -e, acrimonia, confidentia . . . praecellebat. CIC. Cael. 55 domus . . . illa . . . plena est integritatis -is, officii, religionis. Balb. 15 florem -is infringere (*syn.* virtus). Sest. 138 (*opp.* voluptas, *ut saepius, imprimis in libris philosophicis*; fin. 2, 75 verbum ipsum voluptatis non habet -em. 3, 21 honestum vi sua et -e expetendum est. Tusc. 2, 31 honestas, . . . -s, . . . decus. 5, 45 off. 1, 67. 2, 56 part. 89). Att. 7, 14, 3 ut satis honestum nobis sit . . . , cum ceterae (-ri *M*) illa (-i *M*) -e discesserint. BELL. Alex. 8, 3 qui primam -em haberent. SEN. contr. 1, 8, 11 non servasse -em patris. suas. 6, 10 illibatae -is . . . vitam. VAL. MAX. 3, 2, 12 donatumque se iam Aristonico -i suae reddidit. 3, 7, 1[a] nihil . . . -e dignius. SEN. clem. 1, 22, 1 nemo -i perditae parcit. epist. 45, 11 boni (*ntr.*). QVINT. inst. 4, 1, 16 ut allegemus pro honestis -em illi (*iudici*) suam. decl. 260 p. 62, 11 cetera fiant fortasse pro -e, . . . pro conscientia pro laude. FRONTO p. 160, 4 N. TERT. resurr. 5 p. 31, 18 carnis (*pluraliter v. p. 1137, 55 sq.*). ARNOB. nat. 5, 41 foeda prolatu honestorum convestirier -e. AQVILA rhet. 4 p. 24 *opp.* improbitas. HIL. in Matth. 24, 6 VVLG. prov. 16, 31. PAVL. MED. bened. 10, 16 speciali -e sanctus est.

c *oratoria* (*pluraliter v. p. 1137, 53*): RHET. Her. 3, 13, 23 sermo dividitur in partes qua⟨t⟩tuor: -em, demonstrationem, narrationem, iocationem. -s est oratio cum aliqua gravitate et vocis remissione. 4, 12, 17 elegantiam, compositionem, -em *debet oratio in se habere*. 4, 12, 18 -s est, quae reddit ornatam orationem varietate distinguens. RHET. Her. 3, 14, 24 sermo cum est in (3, 15, 26 cum) -e, plenis faucibus quam sedatissuma et depressissuma voce uti conveniet. 4, 8, 11 *mediocris oratio* constat ex humiliore neque tamen ex infima et pervulgatissima verborum -e (CIC. inv. 1, 9 prov. 27 QVINT. inst. 13, 3, 46 MART. CAP. 5, 442). CIC. inv. 1, 25 omnia quae pertinent ad -em. de orat. 1, 64 cum quadam actionis etiam -e (orat. 56 QVINT. inst. 5, 10, 54). 2, 320. 3, 29 oratio *illa . . . est sic* gravis, ut in singulari -e omnis tamen adsit humanitas ac lepos. 3, 153. Brut. 209 vim et -em. orat. 60 vultus . . . quantam affert tum -em tum venustatem. 193 *opp.* commoditas. 210 narratio, quae plus -is desiderat quam doloris (top. 97). 216 *spondius* habet . . . stabilem quendam et non expertem -is gradum. SEN. epist. 100, 8. QVINT. inst. 12, 10, 11 -em Messallae. FRONTO p. 150, 6 N. nobilitas mentis et -s sententiarum. p. 153, 15 DIOM. gramm. I 467, 32 GELL. 13, 25, 11 APVL. Plat. 1, 2. CAPITOL. Max. Balb. 17, 5 consentanea dicendi -e (AQVILA rhet. prooem. p. 23). AQVILA rhet. 3 p. 23 haec figura plurimum in se continet -is. AVSON. 419, 83 SERV. auct. georg. 1, 181 SVLP. SEV. Mart. 25, 6. d *metonymice pro homine* (*cf. II B 2*): CIC. S. Rosc. 136 humilitatem cum -e (*i. homines infimos cum viris -e conspicuis*) de amplitudine contendere. Verr. 4, 31 surrexisset Apronius, nova -s publicani. p. red. ad Quir. 9 ut longe superiores omnes hac -e (*sc. adiutoribus*) copiaque superarem. BELL. Alex. 58, 1 ut contra Q. Cassium, qui Caesaris nomine maioribus viribus uti videbatur, aeque potentem opponeret -em. FLOR. epit. 4, 2, 44 numquam ullo loco . . . tantum -is Fortuna respexit (*cf.* FRONTO p. 19, 9 N.). TERT. adv. Val. 5 p. 182, 13 EVGRAPH. Ter. Phorm. 287. *pluraliter*: HIER. adv. Pelag. 2, 24 astra vel angelicae -es.

B *de rebus* (*adde p. 1134, 69 sqq. al.*): 1 *de pretio et qualitate pretiosa*: PLAVT. Bacch. 131 satis ut commode pro -e opsoni haec concuret cocus. PLIN. nat. 14, 22 proxima -s Nomentanis *vitibus*. 37, 6 (SOL. 15, 23 tertiam inter lapides -em. 52, 53 [*vel* 56]. AMM. 23, 6, 88 gemmae . . . -e dispari). *sim. de bestiis*: VARRO rust. 1, 21, 1 canes potius cum -e acres paucos habendum quam multos (2, 6, 3). 2, 5, 10 propter -em amplitudinis et coloris. APVL. met. 10, 18 aliis iumentis Gallicanis, quibus generosa suboles perhibet pretiosam -em.

2 *de rei corporeae specie digna*: a *de corporis humani specie*: CIC. off. 1, 130 cum . . . pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustas sit, in altero -s, venustatem muliebrem ducere debemus, -em virilem (*inde* AGROEC. gramm. VII 118, 28 [*sequitur exempli vice haud recte positum* CIC. Cael. 8 huic aetati atque -i]. NON. p. 435). RHET. Her. 3, 6, 10 corporis sunt . . . : velocitas, vires, -s, valetudo. *al.* 3, 7, 13 (*codd. pars* digna *sim., syn.* forma). 4, 27, 37 formae -s aut morbo deflorescit aut vetustate extinguitur (fin. 2, 47 TAC. ann. 11, 28 [forma *M*] SVET. Claud. 30 TERT. cult. fem. 2, 3 PORPH. Hor. carm. 2, 1, 4 EPIT. Alex. 22 HYG. fab. 78 p. 80, 15 *al.*). CIC. inv. 2, 2 corporum viribus et -bus (de orat. 3, 155 ad . . . ornatum corporis et -em. LABER. mim. 120 NEP. Dion 1, 2. LIV. 45, 40, 4 cum -e alia corporis, tum senecta ipsa maiestatem prae se ferens. VITR. 2 praef. 4 APVL. apol. 15. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 1 ut merito -s corporis -i regiae conveniret). de orat. 3, 21 -e motūs (Brut. 239). ad Q. fr. 1, 2, 3 species ipsa tam gratiosi liberti aut servi -em habere nullam potest. NEP. Eum. 11, 5 et -e fuit honesta et viribus *eqs.* VITR. 2 praef. 1 fuerat . . . forma -eque summa. VELL. 2, 29, 2. QVINT. inst. 11, 3, 141 -s quae est in latitudine pectoris. PLIN. paneg. 4, 7 honor capitis et -s oris (FRONTO p. 18, 23 N. PANEG. 9 [12], 19, 6). GELL. 14, 4, 2 (*ex Chrysippo*) reverendae cuiusdam tristitiae -e. APVL. met. 2, 9 capillamenti. 6, 4 sese Iuno totius sui numinis augusta -e praesentat. TERT. resurr. 58 p. 118, 3 habilitatis et -is iustitia (*i. iustus modus*). EPIT. Alex. 45 erat statu ac -e ea, ut *eqs.* PS. AVR. VICT. epit. 48, 8 in incessu. *al.* AVG. civ. 22, 19 *opp.* deformitas. *pluraliter*: CIC. *v. supra l. 66.* PLIN. nat. 35, 128 hic primus videtur expressisse -es heroum et usurpasse symmetrian. b *de rei corporeae specie digna*: ACC. trag. 188 commovit animum excelsa aspecti (*i. aspectūs*) -s (VITR. 4, 3, 8). CIC.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dom. 116 ut omnium domos et laxitate et -e superaret *domus mea.* de orat. 3, 180 utilitatem templi fastigii -s consecutast. off. 1, 138 *in aedificando* adhibenda commoditatis -isque diligentia *eqs.* ad Q. fr. 3, 1, 1 summam -em pavimentata porticus habebat. VARRO frg. Non. p. 532 forensis (*i. fori*) -s crevit. NEP. Them. 6, 1 ut ipsam urbem -e aequipararet, utilitate superaret *Piraeus.* LIV. 38, 30, 2. VITR. 4, 3, 1 non quod invenusta est species aut genus aut formae -s. 5, 1, 6 *syn.* venustatem. 6, 7, 3. PLIN. nat. 33, 39 qui primus auro -em per anulos fecit. SVET. Cal. 41 instructis pro loci -e (*i. palatii*) compluribus cellis. FRONTO p. 19, 1 N. *flores et coronae* alia -e sunt. quom a coronariis veneunt, alia, quom a sacerdotibus porriguntur. CORP. XI 4094 termas . . . ad pristinam dig(nitatem) restauravit. AMPEL. 2, 5 *Iuno* leonem caelesti -e est honorata. TERT. resurr. 7 p. 35, 25 perspectae ferruginis gladiis vaginarum adaeques -em. SVLP. SEV. dial. 2, 10, 4 nullam . . . florum retinet -em *pratum.* 3, 8, 4 operis (*i. monumenti*). OP. imperf. in Matth. 35 p. 828 ut . . . coloris accipiat -em *lana.* HIST. Apoll. rec. A 30 *puella* deposito luctu induit priorem -em (*vestitus, ut videtur*). *pluraliter:* VITR. 7, 4, 4 uti ex locis aptas et generum discriminibus non alienas habeant -es *politiones* (*tamquam ornamenta*).

3 *de rei incorporeae gravitate* (*abit etiam in sensum decoris, ornamenti*): CIC. inv. 1, 25 rei. 2, 157 quiddam . . . trahens sua -e. Verr. 6, 186 religionum. Cluent. 36 non matrimoni -e . . . coniunctae *nuptiae.* de orat. 1, 236 artes . . . inter se pares et eiusdem socias -is. fin. 2, 51 propter earum rerum, quae significabantur his verbis -em. Tusc. 5, 31 -e huius sententiae capitur. epist. 5, 12, 7 hoc praestantius mihi fuerit et ad laetitiam animi et ad memoriae -em. Q. CIC. pet. 57 si advigilamus pro rei -e (*cf.* QVINT. inst. 2, 13, 12 exprimi pro -e non possunt *res.* TAC. dial. 30 AVG. civ. 4, 1 MART. CAP. 5, 543). VITR. 10, 16, 3 certa merces pro artis -e tribuebatur ad honorem. SEN. dial. 9, 1, 14 ad -em rerum exit oratio. epist. 71, 33 his pretium quidem erit aliquod, ceterum -s non erit (89, 15 -es et pretia rerum). COLVM. 11, 3, 2 supra rei -em. PLIN. nat. 35, 28 de -e artis morientis. 7, 4, 5 secundum cuiusque rei -em. 8, 3, 38 infra rei . . . -em. TAC. ann. 6, 7 ultionis. PLIN. epist. 9, 13, 18 negotii. 9, 27, 1 quanta -s . . . sit historiae. APVL. met. 3, 23 *aquilae nuntii Iovis* pinnarum -em. 5, 12 materni nominis. Socr. 1 p. 115 naturae (*i. qualitatis*). flor. 9 p. 30 difficultatis. PS. APVL. herm. p. 271 conclusionum. TERT. spect. 12 cum . . . nominis -s idololatriae crimine teneatur (*hoc genus munerum mortuis datorum*), necesse est quidquid -is nomine administratur *eqs.* pudic. 5 est et mali -s, quod in summo aut in medio pessimorum collocatur. PORPH. Hor. carm. 2, 13, 26 carminis. PANEG. 8 (5), 4, 1 bonis . . . meritis cum aetate -s et pondus accedit. SPART. Hel. 5, 14. AVSON. 419, 62 a me (*loquente*) poscendam esse notitiam, ab aliis -em (*factorum tuorum*). AVG. civ. 6, 7 civilis theologiae. BOETH. mus. 1, 20 p. 206, 15 consulem . . . eodem nuncupant nomine (*sc. quo hypaten*) propter excellentiam -is. CASSIOD. chron. II p. 120, 1 fastis veritatis pristinae -em *reddere.* COD. Iust. 4, 18, 2, 1 non absimilem penitus stipulationi habeat -em *actio pecuniae constitutae.* GREG. M. moral. 7, 13 renovationis suae -em (*ibid.* nobilitatem nostrae regenerationis). 9, 75. *pluraliter, i. virtutes rei, vires, pretia:* CIC. inv. 2, 168 ex causarum -bus. GELL. 1, 3, 24 *honestum et utile* non vocabulorum appellationibus neque -bus generum diiudicanda sunt. 1, 23, 3 virtutes -esque verborum. 17, 20, 6 ipsarum . . . rerum pondera et -es. TERT. resurr. 10 p. 39, 12 *opp.* ignominiae carnis. PHYSIOGN. 11 (10 *singularis*).

II *speciatim -s publica* (*certa termini technici sollemnis exempla ante* TAC., *ut videtur, non obvia, quia antea significatus sub I collocatus haud raro intermiscetur*): SCHOL. Cic. Gron. p. 395, 7 officium est actus conveniens uniuscuiusque personae, -s autem meritum senatoris. TREB. Gall. 14, 11 constat de genere, non satis . . . de -e, vel ut coeperunt alii loqui de maiestate.

A *-s ex munerum ordinumque auctoritate accepta* (*inde fere i. q. gradus*): CIC. Quinct. 28 quem, ut ipsius -s poscit, honoris gratia nomino (*Flaccum imperatorem*). Verr. 3, 40 legatorum decem . . . -s *intercedit.* 4, 87 haec aequitas in tuo imperio fuit, haec praetoris -s, ut. 4, 94 hunc ordinem (*i. senatum*) si -e antecellere non existimabas. 4, 95 -em . . . ordinis . . . abiectam. Cluent. 150 altiorem gradum -is consequi (Phil. 1, 14 Lael. 12 VAL. MAX. 5, 3, 1). 152 equites ordini senatorio -e proximos . . . esse cupiunt. 197 pari -e. Font. 18 imperaverunt pro -e sua, quod visum est. Manil. 42 in quo ipso inest quaedam -s imperatoria. Mur. 24 summa -s est in iis, qui militari laude antecellunt. *ibid.* plena -is dicendi facultas. 28 -s in ista scientia consularis (epist. 1, 8, 4) numquam fuit. Flacc. 85 salva -e (*de propraetore*). Pis. 24 magna -s *est consulis.* Balb. 10 cui senatus . . . amplissimae -is praemia dedit. Phil. 3, 17 quos . . . scio -is optimarum feminarum non paenitere (*sim. de generis gradu:* SALL. Iug. 41, 5 VAL. MAX. 2, 6, 8. 3, 2, 6 TAC. hist. 4, 84. DIOM. gramm. I 426, 23 enuntiatio serviens -i personarum. MIN. FEL. 36, 1 *opp.* actus). 11, 21 aliena consulum -e illa. *al.* de orat. 3, 3 tamquam ab aliquo nefario praedone diriperetur patrimonium -is (*senatoriae.* LIV. 3, 69, 4 ASCON. Corn. p. 70 Cl. PANEG. 10 [4], 35, 2 ut senatus -s non nomine quam re esset illustrior). Brut. 165 quod esset in rebus privatis amicis eius, in re publica ipsius -i (-is, -em *al.*) satis. off. 3, 99 consularis -is (Brut. 135 IVST. praef. 1). Att. 9, 9, 3 '-e' *se velle uti mea;* fortasse sententia consulari[s]. Q. CIC. pet. 13 quid -is habiturus sis *consul.* BELL. Afr. 22, 2 sibi eam -em, quae est per gentes clarissima notissimaque, conciliavit. NEP. Att. 1, 1 equestrem -em (*cf.* MART. 5, 8, 8 FRONTO p. 170, 4 N. CENS. 15, 4). 2, 3 -e regia. LIV. 3, 35, 3 dimissa (de- *V*) iam in discrimen -s. 4, 54, 7 cernentes . . . alios in possessione -is suae. VELL. 2, 20, 2 ne potentia eorum et multitudo veterum civium -em frangeret. VAL. MAX. 4, 4, 7 non solum -s patris familiae . . . sed etiam dictatura. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 14 cuius liberi fruantur . . . primo sacerdotiorum gradu, postmodo cum annis promoturi dignitatis suae incrementa (*cf. infra l. 15sq.*). QVINT. inst. 7, 2, 2 infra -em rerum aut ordinis. 11, 1, 28 coniungendo cum iudicibus -em suam (*sc. equestrem*). decl. 317 p. 247, 8 imperatoris. TAC. hist. 1, 1 -em nostram a Vespasiano incohatam, a Tito auctam, a Domitiano longius provectam (PLIN. paneg. 92, 1 aucta est -s -e). 1, 77 cumulum -is addidit. ann. 3, 17 exuta -e (*senatoria*). 3, 30 sine -e senatoria (DECRET. decur. Tergest. [Corp. V 532] 1, 32 VLP. dig. 1, 9, 5 *et saepius* DIG. 1, 9 *al.*). 14, 27 maiores, cum -em ordinum dividerent. PLIN. epist. 8, 6, 3 in qua (*civitate*) hic esset usus florentissimae -is. 10, 26, 3. SVET. Aug. 31 sacerdotum et numerum et -em . . . auxit. Tib. 35 iure ac -e matronali (EPIST. imp. inc. de Tymand. [Corp. III 6866] 6 ius et -em civitatis). Nero 15 quaestoriae -is. Galba 3 avus clarior studiis quam -e (non enim egressus praeturae gradum). Vesp. 1 praetoriae -is. 9 utrumque ordinem non tam libertate inter se quam -e differre. FLOR. epit. 4, 1, 10 parcendum -i (CALL. dig. 48, 19, 28, 9 -is respectum. EDICT. imp. Constant. de accus. [Corp. V 2781] 6 privilegio -is alicuius). DECRET. decur. Forosempron. (Corp. XI 6123, 2) 3 -is tuae tot tantíque titulí. VLP. dig. 7, 1, 15, 2 secundum ordinem et -em mancipiorum. 48, 8, 1, 5 in aliqua -e positum (*opp.* humiliore loco positum). APVL. met. 2, 3 nec aliud nos quam -s discernit, quod illa clarissimas, ego privatas nuptias fecimus. MIN. FEL. 37, 10 inanis cultus -is. SPART. Sept. Sev. 21, 8 praefectum . . . , ne homini per se . . . magno deesset -s. LAMPR. Alex. 41, 3 ut annonas, non -em acciperent. VOPISC. Tac. 1, 3 sub aequabili -e. AMM. 14, 7, 18 *illos,* nec professionem nec -em ostendens, . . . increpabat. COD. Iust. 12, 1, 9 clarissimam (*cf.* CASSIOD. var. index p. 535 *sub v.* -s).

B *i. munus ipsum* (*vel ordo*): **1** *munerum genera:* **a** *publicum:* CIC. leg. agr. 2, 2 quibus studiis hanc -em consecutus sim (Planc. 55). 2, 25 expertem fieri -is *quindecimviralis.* Rab. perd. 20 omnem -em iudiciorum tenebat *ordo equester.* Flacc. 28 in imperio atque in publica -e. Phil. 2, 105 -is insignia (epist. 10, 6, 2 TAC. ann. 16, 31 APVL. apol. 75. HIER. epist. 29, 3, 7 *de sacerdotio hebraeo, cf. infra sub c*). PAVL. FEST. p. 13 et aedilatus dicebatur eadem -s. SEN. dial. 9, 11, 9 quae -s, cuius non praetextam *eqs.* TAC. ann. 14, 43 quem -s sua defendet, cum praefecto urbis non profuerit? CALL. dig. 50, 2, 12 ad -em municipalem *invitare.* TERT. idol. 17 an servus dei alicuius -is aut potestatis administrationem capiat. SPART. Hadr. 24, 7 -e privatus est. EVTR. 2, 3 resumpserunt tribuni militares -em. AMM. 15, 5, 14 cum correctoris -e. COD. Theod. 6, 4, 12 (*a. 311*) qui praefecturae gesserint -em. MARCELL. chron. II p. 92, 484, 1 Illus natione Isaurus, -e magister officiorum. CASSIOD. var. 6, 6 tit. formula magisteriae -is.

b *de militum gradu excellenti:* CIC. Tusc. 2, 48 ut bonos milites . . . -em tueri. 2, 58 de -is gradu demoveri. SEN. dial. 9, 4, 1. epist. 68, 11 stipendiis militaribus et quaesita per hoc -e *antecedit.* TAC. ann. 1, 39. MEN. dig. 49, 16, 2, 1 -e, gradu, specie militiae *simulatae.* TERT. idol. 19 militia . . . quae inter -em et potestatem est. CAPITOL. Pert. 1, 5 ducendi ordinis -em petit. Maximin. 4, 4 ceteras militares -es (*v. p. 1139, 2*). AMM. 20, 8, 8. VEG. mil. 2, 6 prima cohors reliquas et numero et -e praecedit. 2, 10 castrorum praefectus, licet inferior -e. **c** *de munere clericali* (*cf. supra l. 43*): OPTAT. tract. 1, 13 p. 15 laicos, qui tunc in ecclesia nulla fuerant -e suffulti. HIL. op. hist. frg. 2, 11 ad clericalem -em promoti. HIER. epist. 14, 9, 1 ecclesiastica. SVLP. SEV. Mart. 10, 2 episcopi. SACR. Leon. p. 331 apostolicae -is culmen.

ad **1**: *pluraliter* (*gradus munerisque significatus non distinguuntur*): RHET. Her. 1, 9, 16 si spatia temporum, personarum -es, consiliorum rationes . . . constabunt (CIC. inv. 1, 24 de orat. 3, 53). CIC. epist. 4, 8, 2 nobilitatem . . . et -es hominum . . . amplectitur. LIV. 1, 13, 7 aetate an -bus suis virorumque an sorte lectae sint (5, 25, 3. 30, 42, 11 VLP. dig. 50, 4, 3, 15). PAVL. FEST. p. 131 cives Romani erant, et in legione merebant, sed -es non capiebant. SEN. benef. 2, 16, 2 dial. 12, 17, 2. PLIN. nat. 21, 44 ad famam . . . ac -es (HIL. in Matth. 16, 11 ambitiosos -um famaeque titulos). PLIN. epist. 9, 5, 3 ut discrimina ordinum -umque custodias. paneg. 61, 2 DECL. in Catil. 74. 84 FRONTO p. 139, 5 N. PRISC. gramm. II 432, 24 -um nomina. VLP. dig. 50, 3, 1 *et* 2. TERT. idol. 18 insignia -um. *ibid.* huius saeculi potestates et -es (PRISCILL. tract. 10, 131 p. 96, 27 honores praetereuntium -um. CANON. Migne 56, 405A ALC. AVIT. hom. 7 p. 117, 35 GREG. M. moral. 3, 10). spect. 22. VOPISC. Tac. 19, 2 redierunt ad praef. urbi appellationes omnium potestatum et omnium -um. LAMPR. Heliog. 11, 1 omnes . . . -es polluit ignobilitate hominum perditorum. CAPITOL. Aur. 10, 3 multos . . . cum aediliciis aut praetoriis -bus. 11, 2 quo latius senatorias tenderet -es. EVTR. 2, 1 PRISCILL. tract. 1, 35 p. 29, 6 FILASTR. 150, 3. AVSON. 195, 29 vagus per omnes -um formulas. AMM.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

20,5,8 miles, -um (*i. provectionum*) diu expers et praemiorum. 21,16,1. 29,3,7 adusque tribunatus -es progressus (*item al.*). VEG. mil. 2,7. HIER. epist. 23,3,2 -um omnium culmina (CORP. III 167. VI 32051,4). 60,16,1 VVLG. I Macc. 10,24. PELAG. in Rom. 13 p. 704B ecclesiasticae. PS. RVFIN. in psalm. 14,4 episcopus ... presbyter ... in ecclesia ... istae sunt -es. NOT. dign. occ. tit. (p. 1 *et* 103) notitia -um omnium tam civilium quam militarium. or. 5,68 habet *magister militum* -es infra scriptas. 18,4 omnis -um et administrationum notitia. *al.* COD. Theod. 8,7,14,1 (*a. 377*) ad honores aliquos -esve transire (*opp.* militia). *al.* ENNOD. epist. 1,5,2 p. 10,1 CASSIOD. var. 9,7,1. COD. Iust. 12,1 tit. de -bus. GREG. M. epist. 5,3 p. 283,20.

2 *metonymice de magistratuum personis (cf. I A 2 d), primitus pluraliter (usus profectus, ut videtur, a talibus, quale est* CIC. Sull. 5 in hanc excelsissimam sedem -is atque honoris): CIC. orat. 89 parcet et amicitiis et -bus. LIV. 22,40,4 turba conspectior, cum -es deessent (-s deesset *P*). PLIN. nat. 5,12 quia -es, cum indagare vera pigeat, ... mentiri non piget. PANEG. 12(2),25,2 vidimus redactas in numerum -es. PS. AVR. VICT. epit. 48,18 PRISCILL. tract. 1,35 (*plur.*). AMM. 14,10,4 (*plur., al.*). VVLG. Esth. 9,3 omnisque -s, quae singulis locis ... praeerat. SVLP. SEV. Mart. 20,1 cum se ... regiae clientelae sacerdotalis -s subdidisset. PASS. Petr. Paul. long. 51 ut omnes populi et omnes -es (omnis -as *ed. princ.*) ad istud spectaculum venirent. *de ordinibus ipsis*: CIC. dom. 74 proximus est huic -i (*i. senatui*) ordo equester. prov. 38 huic amplissimae -i esse commendati volunt. FLOR. epit. 2,6,18 modi duo anulorum Carthaginem missi -sque equestris taxata mensura (AVG. civ. 3,19). AMM. 15,2,21 omnis aetas concurrebat et -s. *allocutionis vice ponitur*: ALC. AVIT. epist. 48 p. 77,25 -is vestrae rescripto (*de senatore*). 93 p. 100,28 -s vestra (*de imperatore*). ENNOD. epist. 4,26,3 p. 117,7 (*de Eugenete v. i.*). GREG. M. epist. 5,59 *de Gennadio exarcho*. 11,15 vestrae ... auctoritatem -is (*de praefecto Africae*).

synonyma et iuxta posita quaedam significatum illustrantia (*pertinent et ad I et ad II*): aetas: CIC. ad Q. fr. 1,1,10 honore et -e et aetate praestat. BELL. Alex. 68,1 LIV. 2,2,9 QVINT. inst. 11,1,29 TAC. hist. 2,48 PLIN. epist. 7,20,3 SVET. Iul. 13 APVL. met. 11,10. MIN. FEL. 16,5 sine dilectu aetatis sexus -is (TERT. nat. 1,1) rationis. CAPITOL. Aur. 18,5 AMM. 26,10,9. *adde p. 1138,69.* amplitudo: RHET. Her. 4,25,35 ANTON. Cic. Att. 10,8a,1. auctoritas: CIC. p. red. in sen. 8 CAES. Gall. 7,30,3 QVINT. inst. 11,1,28 PROC. dig. 49,15,7,1. ARNOB. nat. 7,35 auctoritatem, potentiam, -em. causa: CIC. epist. 1,9,9 HIRT. Gall. 8,52,4. decor: CIC. epist. 2,6,4 ARNOB. nat. 2,44. *cf.* TAC. hist. 1,77 ex -e ... contra decus. excellentia: CIC. off. 1,106 quae sit in natura excellentia et -s. existimatio: CIC. Verr. 3,111 epist. 3,4,1 CAES. civ. 1,7,6 SEN. epist. 95,58. PLIN. epist. 2,9,1 pudor ... existimatio ... -s. CALL. dig. 50,13,5,1 *in definitione existimationis.* facultas: PLIN. epist. 2,4,3 modicae facultates, -s sumptuosa. CELS. dig. 23,3,60 modus dotis ex facultate et -e mulieris maritique statuendus est. *al.* fama: CIC. epist. 12,22,2 LIV. 28,44,12 TAC. ann. 6,17 PLIN. epist. 5,13,2 PAVL. dig. 11,3,14,1. fides: CIC. epist. 13,32,2 BALB. et OPP. Cic. Att. 9,7a,2 BELL. Alex. 26,1 LIV. 36,26,3 TAC. ann. 1,11 FLOR. epit. 1,12,6. fortuna: CIC. Balb. 58 de orat. 2,209 epist. 2,1,2 LIV. 1,42,4. 34,31,18 EVGRAPH. Ter. Haut. 112 *plur.* SEN. dial. 8,6,5. genus: SALL. Catil. 60,6 VAL. MAX. 5,9,3 FLOR. epit. 4,2,10. gloria: CIC. epist. 9,14,6 (LIV. 37,54,16). gratia: CIC. de orat. 1,198 honoris, gratiae, -is. CAES. Gall. 7,54,4 BELL. Alex. 55,2 NEP. Att. 6,2 LIV. 23,8,9 SEN. epist. 76,6. gravitas: CIC. Verr. 3,161 PORPH. Hor. epist. 1,18,2. honor: CIC. leg. agr. 1,27 CAES. civ. 1,7,1 HIRT. Gall. 8,50,4 VAL. MAX. 8,5,3 PLIN. epist. 4,17,3 DECRET. fabr. Sentin. (Corp. XI 5748) 9 LAMPR. Heliog. 6,1 *plur.* *adde*: CIC. epist. 13,22,2 honeste ac pro tua -e. humanitas: CIC. epist. 10,1,4 SEN. epist. 99,20. imperium: CIC. leg. agr. 2,9 ad Q. fr. 1,1,39 LIV. 22,58,3. ingenuitas: TERT. idol. 18. ius: CIC. Verr. 2,73 ad Q. fr. 1,2,11. laus: CIC. p. red. ad Quir. 21 QVINT. inst. 8 pr. 33. lepor: CIC. de orat. 2,340. libertas: CIC. epist. 1,9,2 CAES. civ. 3,91,2 LIV. 4,6,11 QVINT. decl. 340 p. 343,27 PLIN. epist. 8,24,3 VEG. mil. 3,10. maiestas: LIV. 42,49,2 *cf. p. 1137,62.* nobilitas: BELL. Afr. 22,5. nomen: CIC. Verr. 5,25 CAES. frg. Cic. Brut. 253 LIV. 43,1,7. officium: CIC. Verr. 1,28 *cf. p. 1137,60.* opes: CIC. epist. 4,9,3 LIV. 42,46,4 FLOR. epit. 4,2,14 VEG. mil. 2,24 *pluraliter.* opinio: Q. CIC. pet. 35. otium: CIC. Sest. 99 SEN. dial. 11,18,3 *cf. p. 1134,80 sqq.* potentia: SEN. benef. 5,15,4 SVET. Tib. 2 ARNOB. nat. 2,36 p. 77,19. potestas: CIC. ad Q. fr. 1,1,13 TERT. idol. 18 ARNOB. nat. 1,2 *pluraliter* (SIDON. epist. 1,11,12 *al.*). prosapia: APVL. met. 3,11. pudor: CIC. Sull. 15 AVG. civ. 2,13. salus: CIC. Manil. 57 epist. 3,10,1 LEP. Cic. epist. 10,35,2 HIRT. Gall. 8,6,2 LIV. 23,15,12 VAL. MAX. 4,1,6 TAC. hist. 4,42 MAECIAN. dig. 36,1,7. species: Q. CIC. pet. 51 ARNOB. nat. 7,41. splendor: CIC. Verr. 1,49 VAL. MAX. 2,2,8. suavitas: CIC. epist. 15,14,6. venustas: CIC. de orat. 1,142 off. 1,130 VITR. 5,1,6. verecundia: VAL. MAX. 4,5,5 QVINT. inst. 6,3,35 PLIN. epist. 6,29,3. virtus: CIC. Verr. 5,90 epist. 6,5,3 LIV. 26,49,15. vita: CIC. Flacc. 36 ANTON. Cic. Att. 10,8,2 CAES. civ. 1,9,2 VELL. 2,79,5 VAL. MAX. 3,2,14 SEN. clem. 1,5,6 PLIN. paneg. 44,5 AVG. civ. 3,30. voluptas: CIC. de orat. 3,62 PLANC. Cic. epist. 10,24,1. utilitas: CIC. Mur. 23 de orat. 2,334 BALB. Cic. Att. 9,7b,2 LIV. 34,57,5 SCRIB. LARG. praef. p. 4,21 QVINT. inst. 3,8,1 TAC. dial. 9 PLIN. paneg. 75,3.

deriv.: dignitosus.

dīgnitātio ἀξίωμα GLOSS. II 232,3. 498,39. *a* dignitari.

dīgnitor, -ātus sum, -ārī *a* dignari. *i. q. dignari*: IVL. VAL. 1,33 eum ... regni veste -ati sunt (*cod. Taur.*). 1,52 Alcumenam ... Iovis ulnae -atae sunt.

dīgnitōsus, -a, -um [*a* dignitas. *Th.*]. *compar.*: *l. 13 al.*, *superl.*: *l. 21.* GLOSS. ἀξιωματικός. -a meodomlice (*anglosax.*). *de genere et nobilitate*: PETRON. 57,10 homini maiiesto et -osso. HERM. Pal. vis. 3,4,3 non quia tu -ior es super omnes, ut tibi reveletur. vulg. sim. 9,1 ab illo nuntio -o (Pal. honesto, ἐνδόξου). Pal. sim. 9,7,1 AMBROSIAST. in I Tim. 5,20. OP. imperf. in Matth. 3 p. 646 Ioannes persona cognitus, genere -us. 5 p. 666 (*syn.* sapienti). 15 p. 716 (*compar.*). 21 p. 747 -ior est anima quam caro. COMM. instr. 2,39,12 -i ... et gener⟨e n⟩ati praeclaro. PS. AVG. quaest. test. I 44,7 dedecus est ... -i filium esse sine honore. 102,5 -o ... homini negotiari deforme est et popinam ingredi notabile est. *de specie*: HERM. Pal. vis. 5,1 vir ... facie -a. Pal. sim. 9,2,3 (*bis, semel compar.*). 9,10,7 *superl.*

1. dīgnō *adv. v.* dignus *p. 1153,15.*

2. dīgno, -āvī, -ātum, -are *et* ×**dīgnor**, -ātus sum, -ārī [*a* dignus. *Th.*]. -cn-: CORP. XIII †8486. *inf.* -arier: LVCR. (*l. 51*) SVLPICIA sat. 64. *de usu doctrina veterum: commune est*: GELL. 15,13,10 (*cf.* PRISC. gramm. II 379,6 *adnot.*). *veteri usui attribuunt activum*: DIOM. gramm. I 400,18 PRISC. gramm. II 392,13. SERV. auct. Aen. 11,169 'quin ego non alio -er te funere': alii -em legunt iuxta veteres ab eo quod est -o. *deponens est*: GRAMM. suppl. 50,27. *adde quae de structura docet* PRISC. gramm. III 159,28 -or te laude, -or te illa, -or te celebrante. 275,3 -or te laude, -ari te laude cupio. *de significatu*: NON. p. 98 -et dignos putet. p. 281 -atus significat dignus habitus. p. 286 -ari dicitur dignum aliquem deputare. *ibid.* -atus rursum qui ab alio habetur dignus. p. 470 -vi pro -atus sum vel dignum duxi. SERV. Aen. 3,475 -ate digne habite (GLOSS. IV 438,30), digne iudicate, nam non modo agentis habet, sed patientis imaginem (1,335 ADNOT. Lucan. 8,806 *al.* 10,338). SCHOL. Verg. Veron. ecl. 6,1 -ata est arroganter dictum, quasi potuerit maiora scribere ⟨quam bucolicon⟩. GLOSS. *depon.*: -or ἀξιῶ (*cf. infra l. 58*), dignum me extimo, -atur καταξιοῖ. *act.*: -et dignos putet dignum extimet. -atis ἀξιώσεις. -atus ἀξιωθείς. [*it.* degnare, *francog.* deigner, *hisp.* deñar. *M.-L.*]

I digno: A *sequente infinitivo*: PACVV. trag. 166 (Non. p. 470, *cf. l. 34*) cum neque me aspicere aequales -rent meae. 212 (Non. p. 98, *cf. l. 32*) quîs deos infernos, quibus caelestes -et decorare hostiis. ACC. trag. 447 (Non. p. 470, *cf. l. 34*) exuvias -vi Atalantae dare. AVSON. 406,60 cuique (*libello*) vigiles luminum vacare -bunt corae. *passive* (*cum nom.*): ACC. trag. 474 (Non. p. 281, *cf. l. 32*) cui, quae cum illo fuerim, -bor dari (-bor *activo sensu intellegendum putat Ribbeck*). LVCR. 5,51 nonne decebit hunc hominem numero divom -arier esse. SIL. 13,569 magnis semper divis regique deorum iurari -ata palus (GELL. 10,18,4 PAVL. NOL. carm. 31,564). GELL. 19,13,1 SCHOL. Hor. serm. 2,7,11.

B *sequente accusativo* (*vel passive*): 1 *cum abl.*: (CATO *v. l. 69*) ACC. trag. 231 (Non. p. 281, *cf. l. 32*) egone Argivum imperium attingam aut Pelopia (-pis *codd.*) -er domo. CIC. Arat. 34 aeterno cunctas *septem stellas* sano qui nomine -ant (signant H^2. *sim.* 163. phil. frg. I 7 [PRISC. gramm. II 385,6 *ad l.* -antur ἀξιοῦνται passive]). inv. 2,114 qui apud maiores nostros ... tali honore (MACR. sat. 1,24,24) -ati sunt. 2,161 homines aliqua dignitate antecedentes cultu quodam et honore -antur. de orat. 3,25 consimili laude. ac. 1,36 ea ... quadam aestimatione -anda docebat. CALV. carm. frg. 8 hunc tanto munere -a. VERG. Aen. 3,475 coniugio, Anchisa, Veneris -ate superbo (*cf.* SERV. *l. 35* NON. p. 286 [*cf. l. 33*]. *item part. perf. pass.*: MANIL. 1,758. VAL. FL. 1,811 non ... ⟨nati⟩ ... ille mei -atus ut ... ense cadat. SIL. 11,272 deum cultu et sacro -atus honore. SCHOL. Germ. Bas. p. 80,10 *sidus* immortali ... memoria -atum [donatum *PV*]. PAVL. NOL. carm. 27,602 AVG. civ. 19,23 CYPR. GALL. Ios. 86. MACR. sat. 1,10,16 Cato ait Larentiam ... sepulcri magnificientiae et annuae parentationis honore -tam). Aen. 11,169 *var. lect.* ap. Serv.: non alio -em (-er *codd. Verg.*) te funere (*cf. l. 28*). GELL. 11,2,4 laude (*cf. l. 61*) nulla -batur nisi. 15,20,10. 19,11,1. AVSON. 398,12 quamvis ... ista *non* frugi viro -anda putentur. NOVELL. Maior. 3,2,5 quorum suggestiones ... attentione -amus (-amur *codd. al.*). SCHOL. Germ. Bas. p. 72,12. 86,18 MACR. sat. 1,20,6. RVRIC. epist. 2,11 p. 389,15 te ... his pecuniis -vit in saeculo.

add. fort.: PAVL. NOL. carm. 33,73 -ata ... Christo mens pia (*nisi i. q.* 'a Christo' *est*). LEO M. epist. 165,10 quibus si -veris recensitis (*nisi si -veris parenthesis est cf.* dignor *II C*). *nota i. q. comparare*: AVSON. Mos. 116 amnigenos inter pisces -ande marinis. 350 -andumque mari ... Mosellam. 2 *non accedente ablativo*: TERT. adv. Marc. 3,10 p. 392,14 nullius ... dedignandae rei imago -anda est.

3 *cum genet.*: CLEM. ad Cor. 41 quanto plurimae -ati sumus scientiae. GEST. Pilat. prol. -atus baptismatis sancti (καταξιωθεὶς τοῦ).

II ×dignor *deponens*: A *sequitur structura verbalis*: 1 *in-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

finitivus (*passivi infra l. 14*): CATVLL. 64, 407 nec talis -antur visere coetus *dei* (*seq.* nec ... patiuntur). LVCR. 2, 1039 iam nemo ... suspicere in caeli -atur lucida templa. VERG. ecl. 6, 1 prima Syracosio -ata est ludere versu nostra ... Thalia (*cf.* SCHOL. Veron. *p. 1140, 38*). Aen. 4, 192 cui se pulchra viro -etur iungere Dido. *al.* HOR. carm. 4, 3, 14. epist. 1, 19, 40 non ego ... grammaticas ambire tribus et pulpita -or. 2, 2, 86. OV. am. 3, 1, 37 imparibus ... es numeris -ata moveri. *al.* trist. 4, 1, 52. GRATT. 14. 106 illum ... auctoremque operi -a⟨ta⟩ (-a⟨ns⟩ *Birt*) inscribere magno *Diana*. MANIL. 1, 41. SEN. contr. 9, 1, 8 *al.* SEN. dial. 10, 2, 5 tu non inspicere te umquam, non audire -atus es. *al.* CVRT. 6, 5, 29 quos eximia specie donare natura -ata est. COLVM. 1 praef. 10 neque ... roganti ... respondere servi -antur. LVCAN. 5, 87 PETRON. 127 LAVS Pis. 218 PLIN. nat. 35, 2 VAL. FL. 7, 47 *al.* STAT. Theb. 7, 166. 11, 213 -atus virgine nostra terga premi *Iuppiter*. *al.* MART. 9, 64, 2 TAC. dial. 9 *al.* PLIN. epist. 10, 12 paneg. 80, 4 *al.* SVET. Nero 22 *al.* FLOR. epit. 1, 13, 14 FRONTO p. 176, 19 N. DECRET. fabr. Sentin. (Corp. XI 5748) 25 DECRET. centon. Sentin. (Corp. XI 5749) 23 DECRET. fabr. Pisaur. (Corp. XI 6335) 23 COLL. Mos. 15, 3, 2. FRG. Vat. 166 rogo, praetor ... libellos accipere -eris. GELL. 19, 11, 1 APVL. met. 6, 9 *al.* apol. 43 PS. APVL. Ascl. 16 TERT. anim. 2. patient. 1 p. 1, 16 ut cuique -atur (*sc. dispensare*). CYPR. GALL. gen. 497 *al.* PORPH. Hor. carm. 3, 25, 20 NEMES. cyn. 20. PANEG. 4 (9), 15, 3 *al.* SOL. 45, 8 accepto regio stratu neminem ... praeter dominum vehere -atus est *Bucephalus*. IVL. VAL. 1, 4 p. 6, 17 *al.* LACT. mort. pers. 51, 2 ITIN. [Silv.] 23, 5 *al.* VIR. ill. 62, 3 EVTR. 3, 10, 4 HIL. ad Const. 1, 5 PS. HIL. c. Arrian. 11, 7 OPTAT. 3, 3 p. 76, 10 *al.* LVCIF. Athan. 1, 32 *al.* GAVDENT. serm. 3, 1 *al.* FILASTR. 129, 7 *al.* AVSON. 419, 36 VEG. mil. 3, 9 PS. AMBR. sacr. 6, 5, 23 HIER. epist. 36, 15 *al.* PELAG. in Rom. 8 p. 681^{B} VVLG. Ruth 2, 10 *al.* RVFIN. hist. 1, 13, 7 ut -eris usque ad me fatigari. CLAVD. carm. min. 10, 76. rapt. Pros. 2, 77 respice ... celsa Tonantis germina per nostros -antia ludere campos. PAVL. NOL. carm. 18, 450 *al.* AVG. civ. 1, 3 conf. 3, 12, 21 *al.* EVOD. epist. ad Val. 7 SVLP. SEV. Mart. 3, 4 *al.* BACHIAR. fid. 7 sine verecundia interrogare -are. MART. CAP. 2, 183 *al.* OROS. comm. 4 RVT. NAM. 1, 164 AVELL. p. 11, 9 *al.* SACR. Leon. p. 314 *al.* THEOPHIL. ALEX. epist. 2 PRAEDEST. 1, 28 p. 597^{A} VRAN. epist. 12 p. 866^{A} SALV. eccl. 2, 44 SIDON. epist. 6, 1, 6 CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 88; 7 memor nostri esse -are. *al.* ALC. AVIT. carm. 1, 73 fragilem -atus tangere terram. *al.* CORP. XIV 2947, 10 PAPYR. Arch. f. Papyrusforsch. III 1904 p. 168 (*saec. IV*). 2 *acc. c. inf.*: SERM. Arrian. frg. I 7 deus, qui in ... tuae bonitatis honestate luce⟨m⟩ in tenebris fulgere -atus est. CLAVD. MAM. anim. 1, 26 p. 96, 17. 2, 4 p. 111, 4. COD. Iust. 1, 17, 1, 4 neque nos eorum volumina nostram inquietare -amur sanctionem. 3 *ut*: OPTAT. 5, 4 p. 128, 7 -amini, ut ... vos vincant. ARATOR act. 1, 4 -atus, ut ima tangeret inferni.

B *sequuntur casus*: 1 *accusativus cum ablat.*: VERG. ecl. 4, 63 nec deus hunc mensa, dea nec -ata cubili est. Aen. 1, 335 haud equidem tali me -or honore (COLVM. 11, 1, 19 SIL. 11, 497 ITIN. Alex. 44). OV. epist. 17, 199 tactu ... meum -bere corpus. trist. 3, 14, 51 venia -are libellum. *al.* LVCAN. 8, 113 socios ... lares -ere (-are *codd. pleriq.*) vel una nocte tua (*de devertendo visitandoque*). *al.* CALP. ecl. 6, 23 te certamine. VAL. FL. 1, 56 tantis temet -are periclis. 2, 50 saepe ipsa (*Minerva*) manu -ata carinam est. 4, 168 me numquam leto -atus et armis. STAT. Theb. 2, 686 consilio -ata virum *dea*. 6, 925. 8, 94 neve irā -are hominem. silv. 3, 3, 141. 3, 3, 171 Sauromates Latio non est -ata (*clementia*) triumpho. *al.* SVLPICIA sat. 64. TAC. ann. 4, 74 quos non sermone, non visu -atus erat. SVET. Aug. 45, 3 curā suā. Dom. 13 *illum* nullo responso. AMPEL. 2, 2 in sideribus eum ... immortali memoria. 2, 4 sideribus (SCHOL. Germ. Bas. p. 74, 19). APVL. met. 11, 4 *al.* ITALA Luc. 20, 35 (Tert. adv. Marc. 4, 38 p. 550, 14) illius aevi possessione et resurrectione. TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 604, 6. IVL. VAL. 1, 2 dominae ... appellatione. *al.* CYPR. GALL. gen. 45 *al.* LACT. inst. 4, 6, 2 *al.* VVLG. II Thess. 1, 11 CLAVD. carm. min. 22, 34 MACR. sat. 1, 11, 2 SIDON. epist. 3, 14, 1 BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 4 p. 209, 1 CARM. epigr. 1296, 3. GLOSS. V 661, 41 *sine interpr.* -eris me litteris tuis. 2 *accus. solus*: OV. met. 8, 326 o felix, si quem -bitur ... ista virum. MANIL. 4, 324 Cancer in ... Capricorni dirigit astrum bis quinas primum partes -atus (*sc. C. astrum, cui dirigat eqs.*) in illo temporis articulo, sub quo censetur et ipse (ARATOR act. 1, 73 piscatio Christi discipulum -ata [*sc. quem rapiat*] rapit). STAT. Theb. 6, 314 regis -atus Adrasti imperia *equus*. 7, 505 verba ... monitusque tuorum. 9, 783 congressus dum nemo tuos pugnamque minorem -atur bellis. 12, 579 triumphum. 12, 785 domos (*cf.* silv. 3, 2, 115 ARATOR act. 2, 315). 12, 737 nec facilem -atur dextra cruorem. silv. 1, 4, 46. 5, 3, 156 quosque alios -ata *est* chelys. Ach. 1, 260 habitus -are meos (*cf.* DRAC. Orest. 251). 1, 932 tuos ... partus. MART. 6, 64, 10 quas (*meas nugas*) et perpetui -antur scrinia Sili. TERT. adv. Prax. 1 p. 227, 19 numquam illum fortasse -rer. IVST. 8, 4, 10. 41, 4, 1 Parthorum imperium. CLAVD. 28, 422. AVG. civ. 13, 17 quantum -atus est. 20, 24 CYPR. GALL. gen. 601. PROSP. carm. de ingrat. 544 oppressam -etur gratia mentem. MAXIM. eleg. 1, 251 si lassatos umquam -bitur (*somnus*) artus. 3 *acc. dupl.*: CVRT. 6, 10, 28 *Hammon* regem nostrum -atus est filium. 4 *ablat. solus*: HIL. c. Const. 10 convivio -aris. 5 *acc. et dat.*: IVV. 14, 324 effice summam, bis septem ordinibus quam lex -atur Othonis (*nisi ablativum intellegere mavis, cf.* GLOSS. Pith. *ad l.* dignum iudicat). RVRIC. epist. 2, 19 p. 404, 24 sancto spiritui -antes hymnos.

C *absolute*: PAVL. NOL. carm. 15, 8 -ante deo. epist. 3, 610 -antur (ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 20 *al.*). AVG. epist. 17, 1 quia -aris. *sim. al.* HIST. Apoll. rec. A B 39 si -aris.

part. act. pro adi. superl. **dīgnantissimus**, -a, -um. *fere i. q. clemens, benevolus*: HIL. ad Const. 2, 3 -e imperator (RVRIC. epist. 2, 63 p. 440, 18). PS. AVG. serm. 161, 2 -i medici studium infirmi requirit assensum (*item de divina benignitate*: EVCHER. instr. 1 p. 84, 2 SALV. gub. 1, 3). *adv.* **dīgnanter.** *fere i. q. benigne, clementer. de deo hominibusque auctoritate aliqua praeditis; de rebus non nisi personatis* (*nota*: AVELL. p. 476, 14 me per imperitiam ... implicatum hoc ipsum -r ostendit, quod). VOPISC. Tac. 8, 4 ipsum (*imperatorem*) ... loquentem -r. IVL. VAL. 1, 46 Achillem orat *Alexander*, ut dona ... -r admittat (OPT. PORF. epist. ad Constant. 9 SIDON. epist. 4, 7, 2 ALC. AVIT. epist. 4 p. 31, 13). 2, 26 p. 94, 1 quos convivio -r acceperit *Alexander* (AMBR. epist. 21, 20 MIRAC. Steph. 1, 1 PROSP. chron. I p. 482, 1367 ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 2 ENNOD. epist. 7, 2, 3 p. 173, 20. 8, 10, 3 p. 207, 17. 8, 32, 2 p. 220, 22 APRING. in apoc. 5, 7 CASSIOD. var. 8, 9, 3 GREG. TVR. Franc. 2, 32. *adde*: LEPOR. 6 verbum dei in hominem -r hominem suscipiendo descendit [8 GREG. TVR. Franc. 1, 2]. ENNOD. epist. 8, 38, 1 p. 225, 6 baiulum si corona vestra -r excipiat [GREG. M. in I reg. 3, 4, 18]. VITA Caes. Arel. 1, 37 ut vasculum istum -r beatitudo vestra percipiat. FAVSTIN. trin. 6, 5 p. 76^{C} humanae dispensationis ... qua cum dei sapientia -r assumit (HIER. in Ion. 2, 6 p. 410 AVG. epist. 137, 8 AVELL. p. 744, 6 CASSIOD. var. 1, 20, 3). SYMM. epist. 5, 65 (63) -r impertias (*cf.* AVELL. p. 415, 26 tribuit. p. 665, 13 impenditis [CASSIOD. var. 9, 7, 6]. PETR. CHRYS. serm. 103 p. 490^{A} ascribit). CLAVD. DON. Aen. 3, 95 (97) -r ostendit. AMBR. epist. 11, 2 si -r ducitis (MAR. MERC. subnot. 6, 10 qui me et te -r habuerint legere. LEO M. epist. 136, 3 si eum ... -r habeatis). PELAG. in Ephes. 4 p. 832^{A} ad quam (*servi formam*) non localiter, sed -r descendit (*cf.* PETR. CHRYS. serm. 18 p. 246^{A} si ad omnia -r accessit, qui clementer venerat omnibus subvenire). RVFIN. Orig. in Rom. 4, 5 p. 976^{A} HIER. epist. 66, 13. AVG. nupt. et concup. 1, 2, 2 ignosce. FAVST. REI. grat. 2, 9 p. 78, 29 ei (*homini*) indulgenter ac -r inseruit veritas iustitiam. *et saepe apud recentiores.* *superl.*: ITIN. Alex. 10 ab ea (*regina*) ... se filium dici -issime passus est.

deriv.: dignatio, dignitor. *Bögel.*

dīgnōro, -āre [*cf. c.* dis- *et c.* ignorare, gnarus. *Th.*]. GLOSS. -at ἀναπτύσσει (ἀπαντ- *trad.*). dicorat διαγιγνώσκει (*cf.* II 270, 27). PAVL. FEST. p. 72 -ant signa imponunt, ut fieri solet in pecoribus. [*Graeber.*

dīgnōsco *v.* dinosco.

dīgnus, -a, -um [*cf. c.* decere, decus. *Th.*]. -ī- *testantur*: TER. MAVR. 904 PRISC. gramm. II 82, 7. *cf.* CARM. epigr. 1014, 6 (*Romae*) dígne. *de -i- correpta v. p. 1133, 51 et formas romanicas p. 1140, 41 sq. 1143, 14* (*cf. Gröber, Archiv 2, 102*). -cn-: CORP. III 10038. VI 36629. XIV 660. -ngn-: XIV 1386, 3. *notatur in titulis* (*imprimis* CORP. IV): d., dig. *comparativus et superlativus legitur inde a* PLAVTO. *pro comparativo ponitur haud raro* magis -us (*inde a* CIC.). *nota*: ARNOB. nat. 2, 51 uter magis videtur irrisione -issimus vobis. DRAC. Orest. 587 magis ... -ior. *praeterea multa adverbia augendi minuendive causa apponuntur velut*: aeque, eatenus, iuste, magnopere, maxime, merito, minime, minus, parum, plane, prorsus, quam, satis, sic, tam, vere, vix. *creberrima est litotes, qua pro* indignus *ponitur* non -us (*inde a* CIC.), *nota*: LVCAN. 6, 420 Magno proles indigna (non -a *N*) parente. PLIN. paneg. 68, 3 quisquis est -ior, cum sit nemo non -ior. TER. MAVR. 681 cui super non -a dixit (*sc.* VERG. georg. 2, 373 indigna) hiemis et solis mala. *de structura: testantur abl. pendentem*: PRISC. gramm. III 224, 20 SERV. gramm. IV 434, 7 CLEDON. gramm. V 45, 28 POMP. gramm. V 173, 10. 188, 9 GRAMM. suppl. 87, 3 (ARVS. NON. DON. *v. infra l. 66. 68 et p. 1151, 20*). *infinitivum et enunt. relat. pendere docent*: PRISC. gramm. III 299, 2 ἄξιοι μισεῖσθαι τῇ πόλει ... pro hoc Latini dicunt '-us est odio esse urbi' et '-us est, qui odio sit urbi'. ARVS. gramm. VII 463, 21 -us hac re ... -us qui hoc faceret, ... -us fieri. *de singulis locis docent*: NON. p. 497 genetivus positus pro ablativo (PLAVT. Trin. 1153 *v. p. 1151, 34*). *sim. de acc.*: DON. POMP. gramm. CLEDON. gramm. *p. 1151, 20. 23. praeter structuras infra enumeratas apponuntur haud raro: abl. comparat., limit.* (iudicio *sim.*: CIC. inv. 1, 4), *mensurae* (quanto *sim.*), *instr.* *de interpretatione veterum*: CIC. Phil. 3, 22 nulla contumelia est, quam facit -us. primum, quid est -us? nam etiam malo multi -i, sicut ipse. an quam facit is, qui cum dignitate est? DON. Ter. Hec. 212, 3 sic dixit '-um', ut honoris sit genus accipere uxorem meruisse. RVFIN. Basil. reg. 170 ὅσιον, id est sanctum vel -um esse arbitror hoc quod decet et debetur ab inferioribus deferri superioribus. GLOSS. ἄξιος. meritus. ἀξιολογώτατος -issimus. -us iudicatur, -us existimatur (καταξιοῦνται). ἐπαίνου ἄξιος laudi -us (*cf.* SEN. epist. 102, 16 'laudari a laudato viro' laude -o. *cf. p. 1151, 3*). -um ἄξιον (καὶ γὰρ ἄξιον etenim -um). *de partitione significatus I et II sic iudicandum est, ut haud pauca exempla utrique attribui posse concedatur. nota quaedam usus ambigui*: CIC. de orat. 1, 165 *illa* -a essent ista sapientia ac tuis auribus. PLANC. Cic. epist. 10, 7, 2 ut

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um aliquid et consulatu meo et vestra expectatione efficerem. OV. met. 5,345 dicere ... carmina -a dea: certe dea carmine -a est (fast. 5,394). SEN. contr. 2,1,9. VELL. 2,20,3 haec iniuria homine quam exemplo -ior fuit. SIL. 9,625 ausus -a viro, fortunā -a secundā. QVINT. inst. 12,11,1. IVV. 5,173 his epulis et tali -us amico. PS. APVL. Ascl. 25. *in usu est inde a* PLAVTO, *deest* CATONI, *singulis locis*: CAES. BELL. Alex. CELS. SCRIB. LARG. [*loci sensus obscuri vel incerti*: VARRO rust. 2,4,10 (*de structura*) LIV. 39,9,5 SEN. contr. 1,5,6 (*cf.* 1,5,9). 10,5,24 (suas. 2,16 *cf. p. 1145, 69*) STAT. silv. 4,4,72 LAMPR. Alex. 3,5. *perperam traditur*: CIC. de orat. 2,278 (*H, m*) CALP. ecl. 7,66 (*dett.*) TERT. adv. Marc. 4,14 p. 459,7. *ex coniectura*: PLAVT. Pseud. 1253 CIC. S. Rosc. 11 SEN. suas. 2,14 LAVS Pis. 167 MART. epigr. 50,7.] *cf. etiam nom. propr.* Dignus, -a. [*it.* degno. *M.-L.*]

I *praevalet sensus* ***comparationis*** *i. decens, aptus, conveniens*: A ***absolute*** (*vel potius non expressa, sed ubique fere subaudita comparatione quadam*): 1 *locutiones impersonales neutrius ope formatae*: -um est *sim.*: PLAVT. Most. 52 -issimumst: decet me amare et te bubulcitarier. TER. Phorm. 402 cuius de stultitia dici, ut -umst, non potest (LIV. 30,45,5 SIL. 6,714. QVINT. inst. 11,3,148 sicuti -um erat. FRONTIN. aq. 91 HIER. epist. 134,1 VVLG. II Thess. 1,3. RVFIN. Adamant. 1,1 fundamentum ... est ... ut -um est, sentire et credere *τὴν ἁρμόζουσαν ... δόξαν καὶ πίστιν*. AVG. civ. 19,7 *al.*). TER. Phorm. 438 si tu illam attigeris secus quam -umst liberam (*cf.* LIV. 1,14,3 *al.*). SIL. 7,540 dabit ... quas -um est poenas. STAT. Theb. 3,100 sic -um est (*in parenthesi*). TIBERIAN. carm. 4,4 nunc esto affatus, si quo te nomine -um est (*sc. affari*). CAES. AREL. grat. 16 quantum -um est. *seq. infinitivus*: PLAVT. Merc. 117 currenti properanti haud quisquam -um habet decedere (132. TAC. hist. 5,11 videbatur. TERT. scorp. 6 -issimum creditum est. RVFIN. hist. 5,3,1). Pseud. 1013 salutem scriptam -um est -is mittere. VERG. georg. 3,391 si credere -um est (OV. met. 3,311. VAL. FL. 6,51 -um si credere. STAT. Theb. 12,499 credere -um *seq. acc. c. inf.* AVSON. Mos. 318 est credere -um. AMM. 21,3,5. RVFIN. Adamant. 2,14 non ... cuilibet [*ἀξιόπιστος*]. PRVD. psych. 497 CASSIOD. inst. div. 8 p. 1171^{C}). SIL. 6,139 -um cognoscere causam. STAT. silv. 1,3,96 haec ... -um petiisse. HIL. in Matth. 10,2 LVCIF. non parc. 10 p. 230,1 AVG. civ. 1,29 *al.* *acc. c. inf.* (*ubicumque accusativi forma ab ablativi discerni nequit, exemplum sub I B 1a p. 1145, 29 sqq. affertur*): PLAVT. Mil. 723 huic homini -um est divitias esse et diu vitam dari (-e *P*), qui *eqs.* Trin. 1045 istis malam rem ... moribus -umst dari. CIC. Tusc. 2,14. LIV. 4,49,11 -um (-os *trad.*) ... esse, qui armis cepissent, eorum urbem ... esse. 8,26,6 quibus -ius credi est. VLP. dig. 38,15,2,5 ut diligentiorem patrem familias consulere -um sit. GELL. 6 (7),2,12 TERT. adv. Hermog. 14 -ius est. ITALA II Macc. 6,24 (Ambros.) non ... aetatem nostram (*ἄξιον c. genet.*, VVLG. aetati nostrae) -um est fingere. ITIN. [Silv.] 21,3 sermonibus, quos -um erat de ore illorum procedere. HIL. in psalm. 57,5 LVCIF. non parc. 22 p. 256,14 SYMM. epist. 5,10 DICT. 5,6. AMM. 31,9,3 si -um est dici. AVG. civ. 8,17. 18 -um *putaverunt seq. acc. c. inf.* CASSIAN. inst. 4,15,2 LEO M. epist. 70 p. 894^{C} ACT. Archel. 28 (25). *nota*: LONGIN. Aug. epist. 233,1 -um me ... honore cumulandum esse duxisti. **ut**: VITR. 2,7,4 -um esset, ut ex his officinis ... opera perficerentur. VOPISC. Prob. 24,8 GAVDENT. serm. 17 p. 371^{A} SYMM. epist. 2,62 (61),2 AMBR. Noe 1,1 AMBROSIAST. in I Cor. 10,5. VVLG. I Cor. 16,4 quodsi -um fuerit, ut ... eam (*ἄξιον ᾖ τοῦ ... πορεύεσθαι*). AVG. civ. 2,4 PS. AVG. quaest. test. I 42 OROS. apol. 24,6 PROSP. c. coll. 21,1 FAVST. REI. grat. 1,9 p. 28,1 CASSIOD. var. 1,46,2 *al.* GREG. TVR. glor. conf. 93 CONC. Arelat. a. 524 p. 37,12 GREG. M. moral. 17,14. CAES. AREL. epist. ad Ruric. p. 449,21 -um iudicari ut (PALLAD. hist. mon. 1,25 p. 309^{B} *graece inf.*). *omittitur* ut: LVCIF. non parc. 11 p. 232,25 an -um fuisse censes, obviam pastores tibi iremus. 14 p. 239,13. **si**: PS. AVG. quaest. test. I 117,5 humano consilio -um aestimamus, si.

2 *attributive et praedicative substantivis iungitur, potissimum rebus abstractis. de hominibus aptius significatus alter (cf. II p. 1148,32) agnoscitur. de rebus corporeis, quantum videtur, non nisi in sermone vulgari (p. 1144,52); de laudibus, praemiis poenisque fere i. q. meritus, debitus (hic illic i. q. respondens, conveniens). vix semel desideratur res vel persona, ad quas dignitas referatur. interdum gen. vel dat. pendere videtur (velut infra l. 75), ubi re vera ex nomine vel verbo pendet*: PLAVT. Rud. 1306 videtur -a forma (*sc. mendico.* OV. met. 6,458 VEN. FORT. carm. 10,19,4. *cf. II*). INSCR. Plin. nat. 35,115. AFRAN. com. 52 o -um facinus! (*per ironiam, sc. talibus rebus mulieribusque, cf. quae sequuntur*: adulescentes optumas bene convenientes *eqs.*). RHET. Her. 4,8,12 quod huic maleficio -um supplicium potest inveniri (VITR. 7 praef. 9 merenti -a constitit poena. SIL. 13,872 quae -a ... ales ... laniabit ... artus? IVV. 15,130 nec poenam sceleri invenies nec -a parabis supplicia his populis. GRAN. LIC. p. 28,19 MARCIAN. dig. 48,13,4,2. APVL. met. 8,12 quid mora temporis -um cruciatum lucraris. COMM. apol. 922 PS. AMBR. laps. virg. 8,35. SEDVL. carm. pasch. 5,125 -is pereant mala robora flammis. ALC. AVIT. epist. 72 -um ... genus supplicii. CASSIOD. in psalm. 105 concl.). CIC. Verr. 6,170 verbo satis -o (NEP. frg. 26. VERG. Aen. 11,355 -is ... hymenaeis. catal. 14,3 carmine [CIRIS 5]. VAL. MAX. 4,8,5 satis -is laudibus. LVCAN. 4,813 -a damus ... meritae praeconia vitae. STAT. Theb. 12,799 APVL. flor. 16 p. 71). CAEL. Cic. epist. 8,11,4 quae -a sunt, selige. BELL. Alex. 32,3 -um ... fructum virtutis ... tulit (FILASTR. 132,6. *cf.* VVLG. Matth. 3,8). VERG. georg. 1,168 -a ... divini gloria ruris (SERV. *ad l.* dignitas ruris vel agri colendi gloria. STAT. Theb. 3,102 quo carmine -am, quo satis ore tuis famam virtutibus addam. MART. 5,19,3 triumphos). VERG. Aen. 1,600 grates persolvere -as (*saepe al.*). 1,605 praemia (11,856 capias ut -a Camillae [-a *R*] praemia. OV. fast. 1,678 ut capiant cultus praemia -a sui. AETNA 223. LIV. 21,43,10 mercedem. 32,4,6 pretium. PHAEDR. 3,4,7 SEN. dial. 4,12,5 COLVM. 8,7,5 QVINT. inst. 12,6,7. PLIN. epist. 3,9,23 -um solumque par pretium tanti laboris. AMM. 20,4,12). VERG. Aen. 3,318 quae -a satis fortuna (SERV. *ad l.* congrua et priori conveniens. VAL. FL. 1,769 fata [*i. mortem v. infra l. 29*]. OV. epist. 4,33 -o ... adurimur igni. fast. 3,423 -issima praeda ferenti. LIV. 6,42,12 cum -am eam rem senatus censeret (31,14,6 haudquaquam -ā causā. 34,22,9. VITR. 4 praef. 1 -am et utilissimam rem putavi *seq. inf.* SEN. dial. 3,12,5 PLIN. nat. 6,101. 21,13 de floribus, quae videbuntur -a, memorabimus. TREB. trig. tyr. 31,1. *haec ad II inclinant*). MANIL. 4,135 ipsa suismet asseruit Pallas manibus -umque putavit *opus*. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1,34 famam. 2,34 condicionem. SEN. contr. 1 praef. 13 nihil eloquentia [sua] -ius (VAL. MAX. 3,7,1^{a} TERT. adv. Hermog. 14 p. 140,26). VELL. 2,69,4 ut animus eius -issimo domicilio inclusus videretur. SEN. benef. 1,9,1 expediam -um nihilominus huic viro munus. dial. 10,7,5. LVCAN. 5,390 signavit tempora -ā maesta notā. PLIN. nat. 3,67 -am profecto aestimationem. VAL. FL. 4,363 dilectae pecudi ... pascua -a ... tegam. 8,277 nec tibi -a, soror desum ad conubia frater. 8,345 proelia. SIL. 6,683 poenas ... -i ... leti (SVET. Nero 46 exitum. LAMPR. Comm. 7,1). 7,79 -o quaecumque est nomine. 11,249. 12,536 haud -am inter tanta moram. *al.* STAT. Theb. 1,582 non tibi -a ... generis cunabula tanti gramineos dedit herba toros. 6,37 vultibus (SCHOL. *ad l.* -is dixit pro aptis temporibus *eqs.*). silv. 1,2,147 -a deae sedes viridis (nitidis *Vollmer*) nec sordet ab astris (3,1,138 -is [*Ital.*, -us *M*] imitat Pallada templis). 3,4,52 quod in digitis, collo quod -ius aurum (*syn.* aptus). Ach. 1,8 si vetere (-es *M*) -o deplevimus haustu. PS. QVINT. decl. 4,14 postquam dederat *deus* universitati parem -amque faciem. TAC. Germ. 18 accipere se, quae liberis inviolata ac -a reddat, quae nurus accipiant (*refertur etiam ad II*). VLP. dig. 12,1,9,3 quae *species* -um habent tractatum, an *eqs.* TERT. idol. 14 aliave materia -ae querelae. scorp. 8 Darii -a praesumptio de deo. ieiun. 12. anim. 1 quanto -ior atque constantior (-tiae *B*) Christianae [atque] sapientiae assertio. adv. Hermog. 18 p. 145,2 materiam longe -iorem et idoniorem (EPIST. Paul. et Cor. 2 rec. A 28). adv. Marc. 4,38 p. 549,25 iusta et -a praescriptio est *seq. acc. c. inf.* 5,6 p. 591,15 prout quisque superstruxerit -am ... vel indignam doctrinam (PORPH. Hor. carm. 3,4,36 *syn.* honesta. RVFIN. hist. 3,37,1). SER. SAMM. 767 rabidae medicamina -a podagrae. 867. ARNOB. nat. 7,15 quae sit opinio de dis -a, recta et honesta. FIRM. err. 12,9 alter -ior locus religionibus istis inveniri non potuit (AVG. civ. 4,23 *syn.* aptior). PRISCILL. tract. 7,113 -um tali habitatori domicilium praeparemus. HIER. epist. 7,5 accessit huic patellae iuxta tritum populi sermone proverbium -um operculum. epist. 35,1,2. VVLG. gen. 23,9 pecuniā -ā tradat eam mihi (*cf.* Tob. 19,3 quid illi ad haec poterimus -um dare?). I Macc. 8,15 quae -a sunt, gerant (*εὐκοσμεῖν*). II Macc. 6,23 aetatis et senectutis suae eminentiam -am (*aliter graece*). RVFIN. Orig. in gen. 16,2 -a servitia -o dominatui sociavit. CLAVD. carm. min. 30,11. SVLP. SEV. chron. 2,34,5 -o ... ambitu consecrata *est crux*. COD. Theod. 4,20,1 (*a. 379*) congrua atque -issima acerbitate. VEN. FORT. vita Radeg. 38,88 templum quod sibi ducat -issimum (*vix cum dat.*). CAES. AREL. suggest. p. 294 (*syn.* debitus).

3 *ponitur neutrum pro subst., omnibus fere locis pluraliter (sing. ubique ipso vocabulo enotatur)*: PLAVT. Capt. 200 indigna -a habenda sunt, erus quae facit. Poen. 1270 (*sim. v. sub p. 1149, 31 sq.*). CORP. I 542 pro hoc utque alieis donis des -a merenti. CATVLL. 66,41 -a ferat (VERG. Aen. 2,144. SIL. 13,606 non -a nec aequa ... passi. STAT. Theb. 2,397). SALL. Iug. 62,8 timere. VERG. Aen. 12,811 -a indigna pati (SERV. *ad l.* id est omnia; et proverbialiter dictum est. *adde* CIRIS 247 SEN. dial. 6,10,6 VAL. FL. 2,117 *cf.* TERT. adv. Marc. 3,10 p. 392,24 AVG. civ. 6,7). ELEG. in Maecen. 1,90 ecquid posset amaturo -a (signa *codd., corr. Heinsius*) referre Iovi. STAT. Theb. 1,73 precor. 11,182 rependam. TAC. dial. 9 -um aliquid elaborare et efficere. TERT. adv. Marc. 1,13 p. 306,26 -orum auctor. 4,35 p. 540,23. PORPH. Hor. epist. 1,18,78 parum -um. ARNOB. nat. 5,41 AVSON. 192,29 PELAGON. praef. p. 29,8. SEDVL. hymn. 1,105 dare -a piis, mala pravis. ALC. AVIT. carm. 5,215.

B ***relative***: *apponitur persona vel res, ad quam dignitas referatur, vel cum qua comparetur ea res vel persona, cuius dignitas commemoratur*: 1 *apponuntur casus*: a *ablativus*: α *locutiones impersonales et neutrales: abl. ubique fere personae est, rei raro atque adeo nullius nisi qualitatem significantis vel alio modo hominem subaudiri sinentis*: -um est: PLAVT. Amph. 185 ut, quid se sit -um, sciat (RHET. Her. 4,51,68 *plural.* CIC. inv. 2,176 quid tempora petant, quid personis -um sit. epist. 4,13,4 Att. 7,15,3

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SALL. Catil. 51, 6 LIV. 45, 42, 10 ENNOD. dict. 18 p. 477, 28). Trin. 830 hoc dis -umst (TER. Phorm. 373. QVINT. inst. 12, 7, 8 *seq. inf.* HIL. myst. p. 16, 5 *seq.* ut). TER. Eun. 748 educta [est] ita u t i teque illaque -umst (CIC. Caecin. 18. leg. 3, 19 imperio. fin. 2, 96 tua . . . voluntate. Ov. trist. 4, 3, 57 proba [*Marc., Guelf.*, -ae *vulg.*]. Pont. 1, 2, 11. LIV. 2, 46, 7 Fabio nomine. 6, 6, 13 MANIL. 2, 485 SEN. suas. 6, 22 VAL. MAX. 8, 2, 3 CVRT. 4, 15, 8 SIL. 17, 330 QVINT. decl. 315 p. 238, 1 natura -um [*i. secundum naturam*]. TAC. ann. 6, 29. PLIN. epist. 2, 11, 19 mandatis partibus. FLOR. epit. 4, 2, 71 IVST. 31, 7, 7 VVLG. Esth. 1, 7). TER. Phorm. 787 minus queo *facere illud* . . . q u a m me -umst (EVGRAPH. *ad l.* quantum. CIC. Pis. 62 inferius . . . quam ut Mediolanensi praecone avo tuo -um esse videatur. Phil. 6, 16 plures quam re publica -um est. epist. 11, 18, 1. LIV. 4, 33, 8 segnius quam. TAC. Agr. 8. PLIN. paneg. 65, 3 quam -um te quamque diversum consuetudini illorum!). TER. Haut. 107 q u o d te - u m s t (RHET. Her. 4, 52, 65. CIC. Verr. 2, 103 ea . . . quae maxime -a sint eo reo cui. 2, 121 *quae non* hac severitate -a sunt. Phil. 7, 14. Tusc. 3, 35 quae essent homine -issima. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 5 quae -a tua persona sunt. LEPID. Cic. epist. 10, 34ª, 4. HOR. epist. 1, 4, 5 quidquid -um sapiente bonoque [-umque *al.*] est. SEN. clem. 1, 21, 3. ORAT. imp. Hadr. de Matid. [Corp. XIV 3579] ⟨quod⟩ aut laudibus eius -um aut dolori meo sit compar. MIN. FEL. 30, 4 TERT. anim. 16 PANEG. 5 [8], 20, 5 ARNOB. nat. 1, 44 VVLG. Is. 32, 8 AVG. civ. 8, 24). CIC. de orat. 1, 137 id quod est homine ingenuo . . . -um. leg. 3, 1 quid . . . est elegantia tua -ius? SALL. Iug. 21, 4 i t a seque illisque -um esse (Ov. trist. 2, 133. TAC. ann. 12, 12 ita -um maioribus suis ratus. HIL. in Matth. 3, 1 i t a . . . u t). *adde*: CIC. Verr. 3, 86 qui hoc -um populo Romano a r b i t r a r e t u r (LIV. 10, 24, 7 si [si se *ed. vet.*] -um provincia ducerent. 10, 35, 14 FIRM. err. 5). off. 1, 94 id -um viro et decorum videtur. *a c c e d u n t s t r u c t u r a e v e r b a l e s: infinitivus*: PLAVT. Persa 371 neque me -umst (-ust *A*, -usst *P*) dicere. TER. Haut. 108 quod me in te sit facere -um. CIC. Verr. 3, 58 quid minus libero -um quam cogi *eqs.* 4, 10. Tusc. 2, 31 dum tibi turpe nec -um viro videbatur gemere. CIRIS 509 LIV. 37, 53, 28. VITR. 9, 8, 2 -um est studiosis agnoscere. COLVM. 9, 2, 3 SIL. 1, 664. 5, 559 -um sese ratus . . . comminus ire. QVINT. inst. 5 pr. 1 IVV. 16, 22 TAC. hist. 2, 32. ann. 12, 2 (*refertur etiam ad II*). MIN. FEL. 14, 2 TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 305, 7 PELAG. in Rom. 1 p. 649ᴬ RVFIN. Adamant. 1, 8 PROSP. carm. de ingrat. 856 COD. Iust. 1, 14, 12, 3. *acc. c. inf.*: CIC. inv. 2, 104 TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 420, 5. q u o d: VELL. 2, 87, 2 fuit . . . et fortuna et clementia Caesaris -um, quod nemo *eqs.* *ad usum sub β enotatum haec accedunt*: CIC. Mil. 29 quid quisquam illo -um possit afferre. Tusc. 3, 35 aliquid et magno . . . philosopho -um. off. 1, 88 nihil. 2, 5 quid homini melius, quid homine -ius? epist. 4, 13, 3 Att. 6, 1, 13 SALL. Iug. 110, 8. HOR. sat. 2, 3, 4 aliquid -um promissis (ars 138 QVINT. inst. 1, 5, 6). SEN. Herc. f. 112 Phoen. 333. benef. 1, 8, 1 nihil . . . -um te, quod dare tibi possim, invenio. CVRT. 3, 7, 12 LVCAN. 8, 347 PLIN. nat. 28, 20 MART. 1, 99, 16 PLIN. paneg. 34, 3 TREB. Claud. 12, 5 HIL. c. Const. 2 VVLG. Tob. 12, 2 CLAVD. carm. min. 30, 50.

β rei certae appellativi ope expressae apponitur abl.: p e r s o n a e (res digna est homine): PLAVT. Aul. 43 te -am mala malam aetatem. Poen. 256 diem pulchrum . . . , -um Venere (-i *codd. cf. p. 1147, 62*). 1177 munera . . . -a dea venustissima Venere. Stich. 246. TER. Phorm. 376 te indignas seque -as contumelias (DON. *ad l.* quas ipse debet audire). CIC. p. red. in sen. 8 sententiam . . . se et re publica -am (off. 1, 38 *syn.* regalis. *cf.* PAVL. FEST. p. 287 regale, quod est -um rege). Balb. 6 virtus -a summo imperatore. Sest. 124 munus Scipionis, -um et eo ipso et illo Metello, cui dabatur. Deiot. 34 nihil volgare te -um videri potest. de orat. 2, 252. epist. 2, 12, 3 epistulas te -as. ac. 2, 6 eius tractatio optimo atque amplissimo quoque -issima est. Q. CIC. pet. 42 comitas . . . quae bono ac suavi homine -a est. LVCR. 3, 322 -am dis degere vitam. NEP. praef. 1 VERG. ecl. 4, 3 (= CALP. ecl. 4, 77). HOR. sat. 2, 3, 40 Harpyis gula -a rapacibus (*per ironiam*). ars 191 nisi -us vindice nodus (PORPH. *ad l.* -a res interventu eius). PROP. 4, 7, 83. Ov. epist. 15, 148 et visa es tanto -a rapina viro. ars 3, 117. met. 1, 166 -as Iove concipit iras. NVX 26 ista Clytaemestra -a querela fuit. LIV. 9, 11, 12 vix pueris -as ambages. PAVL. FEST. p. 30 bona . . . quod -a sint bonis (CARM. epigr. 968, 4). SEN. contr. 3 praef. 8 nec patrono nec reo -a est *oratio illa*. contr. exc. 8, 5 -am te domum feci. suas. 2, 16 -um Spartano atramentum (*Bernays*, sacramento *codd.*). VAL. MAX. 9, 2 ext. 1 tormenti genus haud -um passo, auctoribus -issimum. SEN. Ag. 165 thalamos . . . quos ille -os Pelopia fecit domo. Herc. f. 927 preces Iove meque -as. Herc. O. 1482 me -a prorsus *mors* (OCTAVIA 619 FLOR. epit. 3, 20, 13. SVLP. SEV. chron. 1, 51, 2 -um se exitum). Tro. 863 epist. 92, 8. LVCAN. 4, 563 cuius sit dextra cruore -a meo. 9, 263. PLIN. nat. praef. 11 ut, quae tibi dicantur, te (tum *trad.*) -a sint. 24, 159 SIL. 10, 519 hoste me -a . . . corda. 5, 421 tantis . . . umbris . . . -a . . . lamenta. 16, 44 vix uni mens -a viro, novisse minores quam deceat. STAT. silv. 3, 1, 33 QVINT. inst. 11, 1, 40. IVV. 12, 114 tantis -a deis et captatoribus horum *victima*. TAC. ann. 4, 15. PLIN. epist. 2, 11, 1 si quid actum (*ed. Rom.*, acti *codd.*) est in senatu -um ordine illo. paneg. 1, 6 APVL. flor. 18 p. 91 ORAT. imp. Hadr. de Matid. (Corp. XIV 3579). ARNOB. nat. 7, 37 opiniones diis -as et eorum convenientissimas nomini. COD. Iust. 6, 37, 23 pr. multis ratiocinatoribus -ae *computationes*. *al.* *abl. r e i*: PLAVT. Merc. 395 non nostra formam habet -am domo *ancilla*. TER. Andr. 666 tibi di -um factis exitium duint. LVCIL. 1264 principio exitu -us (*cf.* CIC. Verr. 6, 189 SALL. Catil. 55, 6 LIV. 39, 52, 7 VELL. 2, 91, 4 VAL. MAX. 1, 5, 7 STAT. Theb. 8, 379 APVL. met. 4, 12 TREB. Claud. 5, 3 EVTR. 10, 11, 2). RHET. Her. 4, 29, 40 -o moribus tuis . . . nomine. CIC. Verr. 3, 40 supplicium -um libidine eius (AVIEN. Arat. 1184). 4, 65 -am rem esse regno Syriae, -am regio munere, -am Capitolio. Pis. 25 buccae, -ae Capua (*sim. velut* SIL. 1, 332), sed illa vetere. de orat. 1, 5 vix hac aetate -a et hoc usu ⟨sunt⟩. part. 132 eam significationem . . . -am scriptoris prudentia esse. top. 1 *res* his libris . . . -iores. ac. 2, 3 subtilitatem philosophia -issimam iudico. 2, 74 -issimam rebus iis, de quibus loquitur, sonum (FRONTO p. 97, 8 N.). fin. 4, 52 hoc . . . philosophiā nobisque. nat. deor. 1, 94 ista . . . vix -a lucubratione anicularum. Att. 1, 9, 2 -um Academia tibi quod videbitur. *al.* LVCR. 3, 420 -a tuā . . . c a r m i n a vitā (CVLEX 10. SALL. Catil. 54, 4 quod dono -um esset. VERG. ecl. 8, 10 Sophocleo tua carmina -a cothurno. HOR. ars 91 prope socco -is carminibus. Ov. am. 1, 3, 20 causā carmina -a suā. trist. 5, 12, 36 -a sui domini tempore, -a loco. VAL. FL. 2, 242 STAT. silv. 1, 2, 252 ANTH. 431, 2. *cf.* LVCAN. 7, 631 mors nulla querella -a sua est). AETNA 267 haec plantis humus, haec herbis -issima tellus. Ov. am. 1, 8, 26 corpore cultus. epist. 10, 124 officiis -a sepulcra meis. met. 14, 828 pulchra subit facies et pulvinaribus altis -ior. Pont. 2, 2, 92 honoratis laurea -a comis. 3, 4, 64 si vice (duce . . . suo *codd.*) non facta est -a corona sua. *al.* LIV. 3, 69, 3 -am . . . contionem imperio consulari, -am tot consulatibus . . . , -am vita omni (PHAEDR. app. 29, 9). 4, 13, 4 id unum -um tanto apparatu consiliorum et certamini (-e *V*, -um *rell.*) . . . praemium fore (SEN. clem. 11, 1, 1. Med. 363 merces prima -a carinā. CARM. epigr. 1037, 4). 7, 38, 6 -am agro urbem. MANIL. 1, 345 fulmina . . . -a Iove et caelo. SEN. Herc. O. 183 ut -a sonent verbera fatis. Oed. 977 thalamis -a nox . . . meis (*sensu ambiguo*). Thy. 55 -us adventu tuo splendescat ignis. dial. 9, 1, 8 epulas . . . scaenā suā. LVCAN. 5, 653 credit iam -a pericula Caesar fatis esse suis (COMMENT. *ad l.* quod -e periclitentur fata maiora *eqs.*). 9, 565 -as adytis . . . voces (ADNOT. *ad l.* id est sacratas. IVV. 13, 205). PETRON. 14 pannuciam ne centonibus quidem -am. PLIN. nat. 3, 40 *al.* STAT. silv. 3, 1, 106 da templum -asque tuis conatibus aras. 5, 3, 50 -umque nihil mens fulmine tanto repperit. MART. 1, 90, 9 commenta es -um Thebano aenigmate monstrum. QVINT. inst. 12, 11, 22 quae . . . ars -a litteris Platoni defuit. TAC. ann. 15, 20. PLIN. epist. 4, 30, 1 quaestionem altissima ista eruditione -issimam. 10, 37, 3 utilitatem operis . . . saeculo tuo esse -issimam. MIN. FEL. 9, 3. IVST. 1, 10, 13 praeter formam virtutemque hoc imperio -am. CLAVD. 10, 264 qui -ior aula vultus erit.

γ neutr. pro subst. c. abl.: PLAVT. Rud. 640 qui te -a ut eveniant precor. TER. Eun. 864 non te -um . . . f e c i s t i (DON. *ad l.* -um pro -e aut deest facinus. *cf.* CIC. Planc. 35 Att. 11, 21, 3 SEN. dial. 3, 12, 2. APVL. Plat. 2, 23 -a dis gerere [*Vahlen*, discere *codd.*]). RHET. Her. 4, 30, 41 cum te -a d i c e r e m (CIC. off. 1, 144 VERG. ecl. 9, 36. Aen. 6, 662 Phoebo -a locuti [SERV. *ad l.* qualia decebat Apollinem]. HOR. carm. 2, 13, 29 SIL. 6, 470 ARNOB. nat. 1, 31 PELAG. in Rom. 6 p. 674ᴬ). CIC. fin. 2, 76 -a imperio, -a populo Romano. SALL. or. Phil. 20 decernite -a nomine (-i *V*). VERG. Aen. 9, 294 HOR. carm. 4, 11, 29 VELL. 2, 71, 3. SIL. 4, 290 -um mole viri nisus. TAC. ann. 12, 1. TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 313, 11 -a . . . deo probabunt deum. VVLG. Luc. 23, 41 -a factis recipimus.

δ p e r s o n a e a p p e l l a t i o n i apponitur abl.: alterius p e r s o n a e (duplex abl. v. ex. gr. infra l. 64; haud raro subauditur nanciscendi sensus: eiusmodi exempla quamquam ad II inclinant, a ceteris separare nolui): PLAVT. Amph. 857 -us domino servus (Ov. met. 1, 231). CIC. Flacc. 101 se . . . -um suis maioribus praestitit (epist. 2, 18, 3). Phil. 14, 26 -us imperator legione Martia, -a legio imperatore (TAC. hist. 2, 89). epist. 13, 34 -um et patre et avo (SALL. Iug. 9, 2 te atque avo. HOR. ars 24 Ov. met. 8, 847 non illo -a parente [SIL. 12, 346]. Pont. 2, 8, 33 EPICED. Drusi 300 LIV. 4, 17, 9. SEN. Ag. 34 me patre. PLIN. paneg. 2, 18, 4 *al.*). MAT. Cic. epist. 11, 28, 6. VERG. Aen. 7, 389 solum te virgine -um (MART. 1, 109, 16). LYDIA 26 tauro Iove -a vel auro (PROP. 1, 13, 29 Ov. epist. 15, 272). 8, 364 te quoque -um finge deo (SERV. auct. *male*: ʻdeoʼ pro immortalitate dictum volunt. *cf.* SEN. epist. 18, 13. 31, 11). PROP. 3, 12, 16 moribus his alia coniuge -us eras (*cf.* Ov. met. 8, 131 te . . . coniuge -a est. trist. 4, 3, 34 EPICED. Drusi 299 LIV. 1, 46, 8 SEN. Herc. f. 413. CORP. X 2054 -a marito). ELEG. in Maecen. 2, 29 iuvenes bis Caesare -i (*patre*). Ov. epist. 9, 22 tener in cunis iam Iove -us eras (SEN. Herc. O. 9). 15, 98 nec Priamost a te (*Heins. ut al.* prae *cf. p. 1152, 24*, ad te *trad.*) -ior ulla nurus. Pont. 4, 13, 30 nato (PLIN. nat. 10, 142 LAMPR. Heliog. 18, 2) -ior anne viro. *al.* SEN. Oed. 739 -a . . . iacto semine proles. dial. 1, 2, 9 par deo -um (*sc. spectatore*). 12, 3, 1 te fratre. CVRT. 8, 8, 19 -issimum te discipulo magistrum. LVCAN. 8, 656 aliquis Magno -us comes. VAL. FL. 7, 282 tu supplice -o -ior es. SIL. 5, 595 -us Carthagine, -us Hasdrubale ad manes ibis. SVET. Nero 23 ut Nerone -us revertar. COMM. apol. 88 quis deo -us (*cf. supra l. 68 et* VVLG. Matth. 10, 37). CLAVD. 20, 137 o -i consule patres! 22, 287. COD. Iust. 1, 5, 21, 3 -os litigatoribus testes. *p r o n o m.*: PS. TER. Andr. alt. exit. 3 -um te atque illa virum. LVCIL. 173. 890. CIC. Sest. 133 homo

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iis -issimus, quibuscum vivit. Att. 16, 5, 2. epist. 12, 28, 1 ne nimis (minus *codd.*) te -us viderer. CASS. Cic. epist. 12, 13, 2 LENT. Cic. epist. 12, 14, 7 OV. met. 9, 478 EPICED. Drusi 343. EPIST. Sapph. 39 quae facie poterit te -a videri. LIV. 10, 13, 13 SEN. epist. 44, 3. SIL. 16, 616 composuit propioribus ausis -um te Fortuna parem. PLIN. epist. 4, 19, 1 APVL. met. 5, 27 VVLG. Tob. 3, 19 HIER. epist. 64, 4, 1 (*cf.* VVLG. Matth. 10, 37). *abl. rei: hic afferuntur nulla exempla nisi quaedam rhetoricae et poeticae dictionis genera, ubi res pro homine ponitur, reliqua omnia usui alteri attribui (v. sub II): qualitas pro homine ablativo indicatur*: CIC. Verr. 5, 37 hominem -issimum tuis moribus (TREB. trig. tyr. 3, 11). Pis. 8 non modo facie, sed etiam oculo tuo. OV. epist. 4, 118 nati -a vigore parens. met. 3, 254 -amque severa virginitate vocant *Dianam*. STAT. silv. 4, 8, 28 maternis Helene iam -a palaestris. IVV. 16, 31 -um barba -umque capillis maiorum. SVET. Nero 22 solos . . . se et studiis suis -os. CIC. Q. Rosc. 17 curia (*cf. p. 1150, 6*). Verr. 4, 183 *scribae* qui -i sunt illo ordine (OV. fast. 4, 669 LIV. 42, 34, 14). Phil. 1, 20 honestis decuriis. LEX Corn. de XX quaest. (Corp. I 202) 1, 34. CIC. Pis. 54 vir tua legatione indignissimus atque eis consiliis (QVINT. decl. 339 p. 339, 7) . . . -ior. Phil. 1, 14 -us illo honore, -us re publica (*cf. infra l. 34*). 13, 28 Antoni senatu. Tusc. 1, 100 o virum Sparta -um (ad Q. fr. 1, 1, 16 vetere Graecia). HOR. epod. 12, 1 mulier nigris -issima barris. carm. 1, 27, 20 -e puer meliore flamma. epist. 1, 9, 4 -um mente domoque . . . Neronis. PROP. 1, 13, 34 non alio limine -us eras. VELL. 2, 120, 5 vetustate familiae suae. SEN. epist. 47, 9 domo sua (*de excluso, ne consuetudine utatur*. PETRON. 23). LVCAN. 9, 1024 castris . . . tuis. SIL. 6, 537 -um te sanguine tanto fingere ne cessa (PRISCIAN. laud. Anast. 289). TAC. Germ. 31 patria ac parentibus. CYPR. GALL. Ios. 87 eximio Moysetis stemmate. SCHOL. Germ. Bas. p. 66, 4 *virgo* -a calesti numero.

b *sequitur genet.* (*de apposito gen. interdum dubitare licet; cf. sub I A 2 p. 1143, 69 sqq.*): [PLAVT. Poen. 256 *v. p. 1145, 51.*] BALB. Cic. Att. 8, 15, 1 curam et cogitationem -issimam tuae virtutis. VITR. 2 pr. 2 formas . . . -as tuae claritatis (-ti *codd.*). CORP. IV 121 Polybium dig(num) rei publ(icae) (*cf. supra l. 20*). *sic passim laudantur candidati in programmatis Pompeianis. plerumque notatum* d. r. p., *genetivus legitur, ubicumque plene scriptum est, cf.* CORP. IV 2 *index p. 757 et 773.* CORP. IV 3736 -os coloniae vir⟨os⟩. TAC. ann. 15, 14 adiecisse deos -um Arsacidarum, simul ut de legionibus Romanis statuerent. MARCIAN. dig. 49, 14, 18, 9 poenam . . . -am suae personae. APVL. met. 4, 12, 13 -o fortunae suae splendore. ITALA sap. 3, 5 (Ps. Cypr. laud. mart. 16) invenit illos -os sui (ἑαυτοῦ, VVLG. se). Hebr. 11, 38 (cod. d Orig. in Matth. 18, 131 Avell. p. 35, 11) quorum (*fidelium*) non erat -us orbis (ὧν, VVLG. quibus). FIRM. err. 6, 6 o -a Romani nominis animadversio! HIL. in Matth. 28, 1 -a aut bonitatis aut malitiae suae sede constituet. LVCIF. reg. apost. 7 p. 51, 24 ut . . . percipias -a factorum tuorum (*item neutr. subst.*: VVLG. sap. 7, 15). PRISCILL. tract. 3, 68 p. 52, 18. 10, 133 p. 57, 25 quae dei substantiae sunt -a. HVG. astr. 2, 5 p. 39, 12 hominem -um huius saeculi. SCHOL. Germ. Bas. p. 63, 21 -a deorum forma. VVLG. Iob 14, 3 -um ducis *est* (*seq. inf.*)? sap. 7, 15 DIDASC. apost. 31, 3. AVG. civ. 8, 19 -a animae illius . . . dona *rependere*. AVELL. p. 592, 14 vestrae -os apostolicae sedis (*viros, al.*). LEO M. epist. 30, 1 -um gloriae vestrae est, ut (31, 1). PRAEDEST. 1, 14 p. 591^{C}. SEDVL. op. pasch. 1, 18. CARM. epigr. 1002, 1 -a tuae monumenta extrema favillae fecimus. VITA Desid. (Script. rer. Merov. III) 4 totius hominem stultitiae -um. *nota structuram variatam*: IVL. VAL. 2, 30 ut te -um erit et maiorum nostrorum (EPIPHAN. Hier. epist. 51, 9, 3 scrupulositati, quae -a [indigna *al.*] est ecclesiae . . . et populis. AVELL. p. 713, 11 vestrae sanctitatis et ministratione pacis et gratiae . . . et unitionis). *neutr. pro subst.*: EPIST. praef. praet. ad procur. (Corp. XIII 3162, 2) pro meritis adfectionis magis -a consecuturus.

c *sequitur dativus* (*de dativi relatione incerta cf. etiam usum absolutum p. 1143, 69 sqq. formas terminationis ambiguae v. sub genet. supra l. 34 al.*): [VITR. 2 pr. 2 *v. supra l. 33.*] PS. QVINT. decl. 10, 9 nihil queritur misera, nisi par orbitati, nisi matri (-e *B*) -um. MAXIMIN. c. Ambr. 75 si non invenerit -um paci *pax. ibid.* sibi -um. VVLG. II Macc. 6, 24 non . . . aetati nostrae (*graece genet.*) -um est . . . fingere. Tob. 3, 19 *Amiat.* mihi forsitan -i non fuerunt (me *cett. codd.*). PS. AVG. quaest. test. I 5, 1 creatori (97, 13). 6, 2 quod expleto operi -um scitur. COMM. apol. 23 Caesari. CASSIAN. inst. 4, 30, 6 -a sibi conversatione atque humilitate. FVLG. RVSP. ad Thras. 2, 13 quae divinae celsitudine (divina celsitudine *al.*) -a sunt. CASSIOD. var. 4, 34. VEN. FORT. vita Hil. 15, 53 sicut illi -um est. carm. 2, 11, 15 filia -a patri. NICET. fid. 2 -am errori suo sententiam. CORP. X 7457 monumentum . . . -um iuventuti meae. INSCR. christ. Rossi II p. 92, 59, 1.

2 *sequuntur praepositiones* (*hic usus propter laxam adiectivi et praepositionis coniunctionem ab absoluto usu [I A] saepe vix separari potest et haud raro praepositio non tam ad adiectivum quam ad locutionem verbalem referenda videtur*): ad: PLAVT. Mil. 968 ad tuam formam illa una -ast (*cf. II B 2 e*). MANIL. 5, 134 dedit et -as ad fulmina vires *Iovi*. SIL. 15, 564. ITALA Rom. 8, 18 (Tert. scorp. 13, *cf.* cod. g) passiones huius temporis non esse -as ad (πρός) gloriam (ITALA [Cypr. testim. 3, 17 *al.*] *et* VVLG. condignas). HERM. Pal. sim. 9, 15, 6 -i ad structuram huius turris *lapides* (εὔχρηστοι . . . τῇ οἰκοδομῇ, *sc. homines*). PAVL. NOL. carm. 10, 144 si quid in actu ingeniove meo sua -um ad munia vidit. AVG. in psalm. 134, 11 arietem -um ad victimam domino tuo *invenire*. PASS. Andr. long. 11. pro (*nota hic imprimis, quae p. 1147, 76 sqq. praemisi; accedit, quod proprio praepositionis significatu haud raro pleonasmus quidam efficitur*): TER. Hec. 209 an quidquam pro istis factis -um te dici potest. CIC. div. in Caec. 42 quidnam pro offensione hominum . . . et expectatione omnium et magnitudine rerum -um eloqui possim. LVCR. 5, 1 quis potis est -um pollenti pectore carmen condere pro rerum maiestate? SALL. Catil. 51, 7 si -a poena pro factis eorum reperitur (SIL. 13, 697). VERG. Aen. 2, 537 tibi pro scelere . . . pro talibus ausis . . . persolvant grates et praemia reddant debita. 9, 250 (LIV. 30, 30, 7. 44, 15, 7 VAL. MAX. 3, 8 ext. 6. 9, 11, 2 SIL. 13, 59 SVET. Claud. 18 PORPH. Hor. carm. 4, 14 init. VVLG. Esth. 16, 23 VEN. FORT. carm. 7, 8, 57). HOR. epist. 1, 7, 24 -um praestabo me etiam pro laude merentis. TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 481, 15 si -um sensum pronuntiationi accommodes pro sensu *Christi*. AVG. civ. 5, 18 p. 248, 21 Vind. tamquam *martyres* -um aliquid pro illius patriae (*i. caeli*) participatione fecerint. COD. Iust. 1, 27, 1, 1. in: CIC. Quinct. 94 qui maeror -us inveniri in calamitate tanta potest? (AMBR. Abr. 1, 3, 15 quos -os in numero iudicavit fidelium). OV. fast. 1, 401 dulcia qui -um nemus in convivia nacti *eqs.* (LIV. 36, 17, 15 in haec tanta praemia -os parate animos. HIL. hymn. 1, 34 -us qui genitus est filius in deum. VVLG. Col. 1, 12 qui -os nos fecit in partem sortis [ἱκανώσαντι εἰς]). de: HIL. in Matth. 3, 5 responsio domini -um de superioribus gradum fecit. PETR. CHRYS. serm. 24 p. 269^{A} -am de tua negatione sententiam. contra: VVLG. Sirach 6, 15 non est -a ponderatio (ἀντάλλαγμα . . . σταθμός) auri . . . contra bonitatem fidei *amici*. secundum: FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 11 -am secundum tale opus mercedem recepit. ab: CONC. Aurel. a. 541 p. 90, 16 ab heredibus legitimis -um est, ut serventur (*sed melius* ab *ad* serventur *totumque exemplum ad p. 1143, 52 sqq. referendum est*).

II *praevalet sensus* **meriti** *et* **pretii** (*hic illic finis*): A ***absolute*** (*ubique fere sic ut facile subaudiatur, qua re aliquis dignus sit*) *imprimis de homine; de re pauca v. p. 1149, 17, cetera omnia sub I A 2 (p. 1143, 64 sqq.) posui*: -um esse *sim.* (*fere i. q. mereri*), *ubique fere de hominibus, de rebus v. p. 1149, 19: formulae*: PLAVT. Asin. 148 te ego, ut -a es, perdam atque ut de me meres (TER. Ad. 587 TITIN. com. 79 POLLIO Cic. epist. 10, 31, 2 LYGD. 1, 8 VVLG. Iob 33, 27). Men. 516 non tu abis, quo -us es? (TER. Haut. 813). Persa 808 quando -us est (OV. epist. 6, 148 SEN. benef. 4, 36, 1 PLIN. epist. 9, 38, 1). Pseud. 272 si -u's (OV. met. 15, 601. PLIN. epist. 2, 7, 5 -i sint modo. CAPITOL. Aur. 28, 6). Asin. 646 -ust (-um est *codd.*) sane (Cas. 681 -us ⟨es⟩. Mil. 1223 -u's. TER. Andr. 940 [*cf. p. 1151, 18*] Eun. 1088 [*cf.* DON. *ad l.*] CIC. Att. 15, 19, 2 ELEG. in Maecen. 1, 106. CORP IV 222 -i sunt. 232 -issimus est. 234 -us est. *et saepius sic in programmatibus* [*cf. p. 1147, 34*]. QVINT. decl. 283 p. 149, 5 ITALA exod. 4, 10 [Hier. epist. 18^{A}, 15, 9 *ubi versio explicatur*] VVLG. apoc. 16, 6). *item*: PLAVT. Epid. 26 quem dicis -iorem esse hominem (*om. A*) hodie Athenis alterum. Mil. 1043 deus (heus *codd.*) -ior fuit quisquam. Poen. 860 aliquem, -us qui siet. nam nostrorum nemo -ust. CIC. Manil. 52 si uni omnia tribuenda sint, -issimum esse Pompeium. Planc. 10. SEN. dial. 9, 3, 6 quisquis -us fuerit. QVINT. inst. 1, 1, 24 quamquam suus cuique -us est *infans* (*praecedunt* -um tantā curā infantem). SVET. Aug. 54. TERT. nat. 2, 9 quanto -ior Bonā Deā Penelopa. HIER. epist. 60, 10, 4 CORP. VIII 23046. PLAVT. Merc. 172 tandem indignus videor? :: immo -us (OV. met. 14, 13 levare . . . potes . . . videar modo -us amorem [*pars codd. recc.*, -ior esse *H*, amore *al.*]. QVINT. decl. 318 p. 250, 17 qui sibi magis -us videbatur. IVV. 6, 161 LAMPR. Diad. 7, 7). PLAVT. Pseud. 1014 te si arbitrarem -um (*cf.* Aul. 224 Trin. 448 TER. Ad. 919 CIC. Arch. 6 OV. epist. 5, 145 LIV. 33, 27, 6. SEN. benef. 1, 14, 1 numquid enim me -um iudicavit. TAC. hist. 3, 39 VLP. dig. 31, 24 PORPH. Hor. epist. 1, 16, 46. TERT. resurr. 6 p. 33, 25 *deus*, qui illam *materiam* et eligendo -am iudicasset [*qua fingeretur homo*] et tractando fecisset). CVRT. 10, 8, 20 si quis se -iorem profiteretur. STAT. Theb. 1, 87 -a . . . mea pignora nosces. CASSIAN. conl. 14, 19 qui -um se euangelicae praedicationi . . . non praebuit. VEN. FORT. carm. 10, 19, 4 -us habebaris haec duo -a regens (*nota participium*). *usus liberior* (*attributive et praedicative*): CIC. Phil. 11, 25 hominem -um mittent. num P. Servilio -iorem? Att. 6, 3, 1 quaestorem nemo -um putat *eum*. 15, 2, 3. Q. CIC. pet. 2 non potest qui -us habetur patronus (*cf. p. 1149, 14*) consularium, indignus consulatu putari. VERG. ecl. 8, 32 o -o coniuncta viro (*per ironiam. cf.* OV. met. 10, 356). HOR. carm. 2, 14, 25 heres . . . -ior (LIV. 40, 15, 2). PROP. 3, 22, 40 pro -a gente petendus honos. OV. epist. 5, 155 -ae miserere puellae. 14, 124 quaeque tibi tribui munera, -us habes (*i.* ἄξιος ὤν, *sim. alibi velut*: met. 14, 810 Pont. 1, 9, 37 fast. 4, 91 STAT. Theb. 2, 303. TERT. pudic. 5 inter duos apices facinorum . . . -a consedit *moechia*. PELAGON. praef. tu -us [-o *coni. Ihm*] sermone prosequere. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 15, 15. CORP. VIII 9080 tibi -o dulcissima mater. *cf.* CARM. epigr. 647, 4. 1563, 5 CORP. X 7006). LIV. 4, 56, 3 turbam indignorum candidatorum intermiscendo -is (PLIN. epist. 3, 20, 6. *cf.* OCTAVIA 679 dedit . . . fasces -is civibus olim [CORP. IV 2971]. *cf. p. 1149, 10 sqq.*). SEN. Herc. O. 1216 quis -us necis Herculeae superest auctor (LVCAN. 9, 129 -oque perit auctore ruinae [COMMENT. *ad l.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non -o]). PLIN. nat. 10, 48 ut plane -ae aliti tantum honoris perhibeat. SIL. 11, 293 proles -a deum (STAT. Theb. 5, 278 Ach. 2, 86). TAC. ann. 3, 34 neque Caecinam -um tantae rei censorem. CAPITOL. Opil. 6, 4 cum exercitus ultorem caedis Bassiani neminem -iorem praefecto eius putavit. VOPISC. Prob. 11, 6 olim -us et fortis et iustus. IVST. 6, 2, 3 tanto exercitui ... deerat -us imperator. AVSON. 192, 3 PS. AMBR. laps. virg. 6, 24 matronae ... sanctiores et -iores te. HIER. epist. 64, 21, 2 nisi tam decoro currui -us quaeratur auriga. COD. Theod. 1, 16, 3 (*a. 319*) *iudex* (*opp.* neglegens). VEN. FORT. vita Albin. 5, 11 -i germinis -issima proles. CORP. IV 309 Holconium Priscum ... -issim⟨um⟩ (*post* d. r. p. [*v. p. 1147, 35*]. 749 iuvenem dig⟨n⟩issimu(m). *sim. saepe in programmatibus. cf. p. 1148, 45*). III 12402 parentibus -issimis. VI 13109 homini -issimo. 32950 coniugi suo -issimo. *sim. al.* VIII 22673 -issimo principali innocentissimo puero. XI 6362 patrono -issimo. *al.* XIII 10012, 24 te dum (*sc. teneam*), o -a. INSCR. Revue archéol. VIII (1906) p. 207 pio optimo sanctissimo -issimo filio. *nota*: CORP. III 1498 coniugis ... erga se -issimae. *perraro de re*: PLAVT. Bacch. 41 miserius nil est quam mulier. :: quid esse dices (-is *codd.*) -ius? CIC. Mil. 19 si res, si vir, si tempus ullum -um fuit. VAL. MAX. 2, 7, 5 non -a exempla (*fort. deest 'quae'*) tam breviter ... referrentur. VAL. FL. 1, 6 si laurea -ā fronte viret. 4, 588 certe ⟨haec⟩ -a manus. HIL. myst. p. 7, 2 constitutionem eius (*dei*) in ea adire, quae -a sunt. AVG. civ. 14, 25 p. 53, 6 Vind. beata vita non amatur, ut -a est (*cf. p. 1148, 37*). VICT. VIT. 1, 27 membra -i corporis. CORP. XII 631 -is ... cineribus. *masc. et fem. pro subst.*: PLAVT. Asin. 247 -os indignos (*sc. aditu*) adire atque experiri (LIV. 24, 16, 9 PAVL. FEST. p. 249 TERT. patient. 2 p. 2, 22 PS. RVFIN. in psalm. 16, 2). Curc. 514 indignis si male dicitur ... verum si -is indicitur (PACVV. trag. 371 quia -um atque indignum nequeat internoscere *Fortuna*. SALL. Catil. 51, 27 ab -is et idoneis ad indignos et non idoneos. TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 352, 17 AVSON. 269, 4 AVG. civ. 22, 30). PLAVT. Poen. 1270 eveniunt -a (*cf. p. 1144, 64*) -is (CARM. schol. Iuv. 5, 3). CIC. Catil. 3, 26 minus -i (LIV. 3, 35, 2 haud satis. AVR. VICT. Caes. 40, 20 parum). Planc. 8 -os praeterire. (AMM. 25, 3, 20). Lael. 78 non -os (HOR. epist. 1, 18, 78 *singular.*). off. 1, 92 quam plurimis, modo -is, se utilem praebeat. PVBLIL. B 12 qui -o dedit *beneficium* (*cf.* SEN. dial. 7, 20, 4 benef. 1, 10, 5). N 6 ubi -i (iusti *O*) imperant. HOR. sat. 1, 6, 51. TIB. 3, 13, 10 cum -o -a fuisse ferar (MAXIMIN. c. Ambr. 62 ut ... a -is -us -e ... honoraretur. OV. fast. 5, 31. trist. 5, 8, 9 exigit a -is ... poenas (*Guelf.*, exiget at -as ... poenas *vulg.*). LIV. 34, 49, 11. PAVL. FEST. p. 33 bonis et -is. VELL. 2, 126, 4 *opp.* malos. *al.* COD. Theod. 12, 1, 140 (*a. 395*) -issimi et meritis et facultatibus. APRING. in apoc. 21, 16 -issimorum corpus (*syn.* sanctorum). CORP. VI 36076 ob meritis eius -um prosequor.

B *relative*: 1 *sequuntur casus*: **a** *sequitur ablativus rei; distinxi inter bona et mala, quamvis saepe eodem loco utrumque ponatur, velut*: CIC. inv. 2, 113 ut ... supplicio -us esset, non ... praemio (SEN. contr. 9, 4 [27], 9). Sull. 88 nihil ... odio -um, misericordia -a multa. SEN. epist. 66, 32 gaudio ... metu. QVINT. inst. 2, 4, 38 poena vel praemio. decl. 299 p. 180, 26 venia ... an damnatione (AVG. civ. 20, 26). SVET. Nero 19 reprehensione ... laude. APVL. met. 4, 21 immortalitate ... ⟨humana⟩ patientia. MIN. FEL. 39, 7. CIC. Planc. 58 oratio, -a equitis Romani vel studio vel pudore. AVSON. 257, 9 nec regno -us nec morte. AMM. 17, 12, 17 miseratione -os ... potius quam simultate. VVLG. eccles. 9, 1 amore an odio. *malo*: PLAVT. Bacch. 621 omnibus probris, quae improbis viris -a sunt, -ior nullus est homo. 1056 me esse ... cruciatu malo -um (VAL. MAX. 2, 7, 9 cruce -issimis fugitivis). Merc. 978 quibus est dictis -us. TER. Eun. 865 si ego -a hac contumelia sum maxime. Hec. 275 -ae ut videamur malo (PHAEDR. 3 prol. 43 VAL. FL. 2, 471). 782 quod sit discidio -um (*cf.* LIV. 40, 13, 4. 42, 42, 9). LVCIL. 150 *gladiator* vita illa -us locoque. 1128 carcer, vix carcere -us. RHET. Her. 4, 30, 41 ignominiā (QVINT. decl. 263 p. 76, 5 quam -us ista sis ignominia). CIC. Verr. 5, 73 eo maiore odio -am audaciam. Marcell. 31 exilio (PETRON. 81 [exitio *ed. Pith.*]. HIL. op. hist. frg. 1, 6) aut morte (PS. QVINT. decl. 3, 15 SVET. Cal. 56). de orat. 2, 205 ne aut ... irrisione ... -i putemur (ARNOB. nat. 2, 51). Att. 3, 10, 3 castigatione aut obiurgatione (SEN. contr. 9, 6 [29], 13 *de re.* PAVL. FEST. p. 121). off. 2, 62 calamitate. TIRO Gell. 6, 3, 35 poenā esse -os (paene sed ignosci *codd.* NEP. Arist. 1, 3. SEN. contr. exc. 4, 8 aeque. LVCAN. 9, 508 quanto poena tu -ior ista es. FRONTIN. aq. 130 PAPIN. dig. 48, 12 [11], 12 PS. APVL. Ascl. 29). VERG. Aen. 10, 667 tanton me crimine -um duxisti? HOR. epist. 1, 6, 63 Caerite cera -i. OV. epist. 6, 146 perfidiae pretio qua nece -us erat? 20, 206 nostrā iustius irā (STAT. Theb. 8, 122). trist. 5, 5, 64 quae nullo -a dolore dolet. LIV. 39, 28, 14 tantā iniuriā. CIRIS 419 supplicio (*v. supra l. 46*). SEN. dial. 2, 10, 4 risu (CVRT. 8, 8, 14 GELL. 12, 12, 1 HIER. epist. 52, 5, 7). epist. 92, 31 tenebris *metallum*. 95, 41 censoriā notā. OCTAVIA 335 hac sum ... -a carina (*cf. p. 1146, 28 et 1150, 50*). PLIN. nat. 28, 5 morbo. QVINT. inst. 12, 1, 15 *et saepe al.* *bono vel re quae suo loco boni vice habetur (imprimis de honoribus praemiis muneribus homini reique attributis; usus latissime patet et ab oratoribus poetisque audacissime admittitur)*: PLAVT. Trin. 506 quom affinitate vostra me arbitramini -um. TER. Haut. 687 honore (SISENNA hist. 113 Q. CIC. pet. 13 CARM. epigr. (Corp. IV 6626 honore bono. EPIST. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. [Corp. III 781 add. p. 1009] 31 honore cives fieri). CIC. inv. 1, 24 imitatione. 2, 4 qui nomine et memoria (CAES. Gall. 7, 25, 1 NEP. Chabr. 1, 1 CELS. 1 pr. p. 2, 15. PHAEDR. 4, 21, 3 [memoriae *PR, sed cf.* 4 prol. 19]. MELA 1, 38 EVTR. 9, 16 *cf. etiam infra l. 82 sq.*) -i sunt *auctores*. S. Rosc. 101 o gravitatem -am expectatione. Q. Rosc. 17 qui ita -issimus est scaena (de orat. 1, 167 foro. QVINT. inst. 1, 2, 10 maiore ... theatro) propter artificium, ut -issimus sit curia (*cf. p. 1147, 16*) propter abstinentiam. Verr. 1, 35 illud mihi nequaquam -um industria conatuque meo videbatur *seq. acc. c. inf.* (epist. 2, 11, 1 -um viribus nostris). 6, 83 si civis Romanus -us isto negotio nemo fuit (LAVD. [Turiae] Corp. VI 1527, 1, 45 COD. Theod. 3, 17, 3 pr. [*a. 389*]). Vatin. 2 quem nemo congressu, ... aditu, ... suffragio, ... civitate (*cf.* EPIST. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. [Corp. III 781, add. p. 1009] 27 iure civitatis), ... luce (SEN. epist. 77, 17) -um putet. de orat. 1, 120 nihil ... -um re (*ad I*), -um nomine (*hoc quoque cf. c. eis quae sub I posui.* SIL. 16, 88 MART. 3, 34, 1) oratoris, -um hominum auribus (*i. quod audiatur, sed* Brut. 223 *syn.* aptus. CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 3 CATVLL. 56, 2. PLIN. epist. 4, 16, 3 auribus ... chartis). 3, 1 illud immortalitate -um ingenium (CARM. epigr. Corp. IV 6635 aevo -um opus est). Brut. 65 quae notatione (orat. 70 cognitione. FRONTIN. aq. 106) et laude (PLANC. Cic. epist. 10, 11, 1 OPTAT. 1, 5 p. 8 MAR. MERC. Nest. serm. 4, 1) -a sint. 312 nostro patrocinio *causa* (DECRET. decur. Tergest. [Corp. V 532] 1, 24 tali decore talique praesidio). Att. 1, 13, 2 res -ae litteris nostris. 14, 12, 1 omni regno, sed non per Fulviam (VOPISC. Car. 11, 1 imperio). epist. 3, 10, 7 eis studiis eaque doctrina (SEN. contr. 10, 5, 8 SCRIB. LARG. praef. p. 4 professione medicinae. QVINT. inst. 12, 11, 4 VIRG. gramm. epit. 2 p. 7). Tusc. 5, 34 gloria (PLIN. nat. 34, 67 *de homine.* PANEG. 3 [11], 19, 6) huius sententiae quis est illo viro -ior? fin. 3, 20 ut selectione -um propterea sit, quod aliquod pondus habeat -um aestimatione, quam illi ἀξίαν vocant. nat. deor. 1, 21 cultu aut religione (CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 80). Cato 2 munere (TERT. pudic. 6 do[mi]no salutis). 5 opinione vestra nostroque cognomine *sapientia mea*. Q. CIC. pet. 4 loco illo (FRONTO p. 88, 24 N. *cf.* LVCIL. *p. 1149, 60*). LVCR. 3, 13 dicta ... perpetuā semper -issima vitā (VERG. Aen. 9, 210 tua vitā -ior aetas. LAVS Pis. 211 SIL. 10, 65. *cf.* LVCIL. *p. 1149, 60*). CVLEX 294 -us amor venia. HOR. sat. 2, 3, 4 nil -um sermone. *al.* PROP. 4, 6, 12 Calliope, -a favore tuo. OV. epist. 17, 168 magis caelo (*cf. p. 1147, 29 et infra l. 79.* PLIN. paneg. 35, 4 NEMES. ecl. 1, 50) -a puella. -a ... caelo es, sed adhuc tellure morare. 20, 29 quo, peream, si -us eras (*sc. labore meo. syn.* mereris. VAL. FL. 8, 430 sq. QVINT. inst. 2, 16, 16 PLIN. epist. 6, 18, 3). fast. 4, 129 formosa Venus formoso tempore -a est. trist. 3, 7, 39 magnis *opibus*. LIV. 41, 24, 19 rem ne legatione quidem -am *iudicare*. VAL. MAX. 4, 7, 7 *al.* SEN. Tro. 1006 his -a sacris aequora (LVCAN. 8, 841 PETRON. 135). epist. 67, 3 nihil ... voto (LVCAN. 7, 657 credere votis caelicolas [COMMENT. *ad l.* apud quos vota fierent]). *al.* PETRON. 131 -us amore locus. *al.* PLIN. nat. praef. 17 curā. 12, 9 *arbor* tam -a miraculo (PS. APVL. Ascl. 23 HIL. in Matth. 21, 10 miraculis. SVLP. SEV. Mart. 22, 6. *nota*: PLIN. nat. 12, 23 fructus ... -us miraculo arboris). 28, 112 peculiari volumine. *al.* VAL. FL. 1, 167 neque ... Tyndareus ... puer mihi vellere -ior Helles (*sc. te*). 5, 472 quem ... prima -um statuere carina *dei* (*cf. p. 1146, 28 et 1149, 77*). STAT. Theb. 2, 495 tantis -us qui crederis armis (SCHOL. *ad l.* cuius virtus non unius insidiantis dextram poscit). 10, 23 -a secundis pectora ferte deis (QVINT. decl. 254 p. 42, 16 animum ... emendatione fortunae. TAC. hist. 1, 15). MART. 2, 66, 8 speculo ... imago. 9, 71, 10 astris (*syn.* mereri). *al.* IVV. 5, 115 flavi -us ferro Meleagri ... aper. *al.* FLOR. epit. 4, 6, 7 Cilix -us victoria Pompei visus est. SVET. Galba 18 id ... augustiore loco. AFRIC. dig. 40, 4, 20 libertate (*al.* DIG.). TERT. anim. 24 quasi et hoc fide -um, ut (RVFIN. Adamant. 2, 14 magis). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 214 poetas ... -os bibliotheca (*cf. p. 1151, 15*). CAPITOL. Gord. 34, 6 scientiā. AVR. VICT. Caes. 33, 25 in caelestium numerum referuntur *homines* aegre exsequiis -i. AVIEN. orb. terr. 804 insulae ... tibi ... carmine. *al.* *adde notabilia quaedam: abl. rem exigendam significat*: CIC. Pis. 14 hic te ille homo -issimus tuis laudibus collaudavit. VERG. Aen. 10, 667 tanton me crimine -um duxisti. SEN. contr. 9, 4 (27), 13 patri -us parricidio visus est. SEN. Phaedr. 684 -us en stupris ego. dial. 6, 13, 2 (QVINT. inst. 9, 3, 68 supplicatione). MART. 8, 28, 10 nec Miletos erat vellere -a tuo (*sc. tinguendo*). SIL. 4, 710 parat ... Saturnia ... -um virum veniente ruina. AVSON. 129, 7 -a est sanguine mater natorum, tua non dextera (*cf.* ANTH. Pal. 16, 136 αἷμα δὲ τέκνων ἔπρεπε Μηδείῃ, κοὐ χερὶ Τιμομάχου). HIER. epist. 18A, 11, 2 praedicatione. *imprimis addito gerundivo*: LVCAN. 4, 347 -um donanda (*sc. mihi*) ... te credere vita (COMMENT. *ad l.* -um te esse, qui praestes). TAC. ann. 13, 14 -am ... stirpem suscipiendo patris imperio. *nota gerundium sensu passivo*: CARM. epigr. 650, 2 (*a. 360*) culpand⟨o⟩ nihilum -us, sed -us amari. *haud raro deposito sensu meriti adiectivum compositum circumscribere videtur*: OV. epist. 14, 32 strataque corporibus funere -a (*i. funesta*) premunt. LIV. 21, 37, 5 humano cultu -iora loca (*i. magis culta*). PAVL. FEST. p. 44 caelibem dictum existimant, quod -am caelo (*cf. supra l. 36*) vitam agat. PLIN. nat. 12, 9 *al. v. supra l. 46.* GELL. 4, 5, 7 rerum memoria -arum (*cf. supra l. 1 et p. 1151, 16*). 4, 16, 7 libros ... -os memoria dereliquit (πλεῖστα ... ἐν συγγράμμασιν ... καταλιπὼν μνημεῖα). RVFIN. hist. 4, 14, 5 fide -ior (ἀξιοπιστότερος. *cf. p. 1151, 48*). *sic imprimis sequentibus structuris*: LIV. 30, 28, 1

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

utrum gaudio -um esset (*seq. acc. c. inf.*) . . . an magis metuendum (PLIN. nat. 30, 149 QVINT. inst. 4, 2, 34 [HIER. epist. 49, 14, 9] PLIN. epist. 1, 17, 2). PLIN. epist. 7, 15, 2 disceptare inter amicos laude -issimum est (7, 31, 4). 10, 39, 2 -um est certe deliberatione sitne faciendum an *eqs.* *dicitur de pretii aestimatione (cf. infra l. 37)*: SEN. epist. 89, 14 aestimans, quanto quidque -um sit (*translate*). CVRT. 8, 12, 17 quod saltem in India repperisset hominem -um talentis mille. POMPON. dig. 24, 1, 31, 3 mancipia . . . singula quinis -a. AFRIC. dig. 21, 2, 47 *et* DIG. *saepius*. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 80 caput . . . ex auro compositum multis pecuniis -um. *pro substantivo: masc.*: CIC. inv. 1, 103 in miseros et misericordia -os. rep. 3, 7 epist. 12, 30, 7 HOR. sat. 1, 3, 119 MART. 12, 62, 3. *neutr.*: OV. met. 13, 307 -a pudore obicit (HIER. epist. 64, 21, 3). HOR. sat. 2, 1, 85 si quis opprobriis -um latraverit (laceraverit ς). PERS. 1, 42 cedro (SCHOL. *ad l.* bibliotheca *cf. p. 1150, 59*) -a locutus. PLIN. nat. 27, 143 memoriā -a. CVRT. 4, 4, 11 spectaculo. CAPITOL. Opil. 1, 2 AMM. 16, 7, 15 VVLG. II Macc. 7, 18 admiratione. *cf. etiam p. 1152, 71 sqq.*

b *sequitur accusativus: de* TER. Andr. 940 (-us es, cum tua religione, odium . . .) *ad absolutum usum (p. 1148, 43) pertinente docent* GRAMM. *haec*: DON. Ter. Andr. 940 aut -us odio aut accusativus pro ablativo est positus, pro odio, aut separatim odium legendum, ut sit -us, qui male habearis. POMP. gramm. V 173, 11. 188, 11 *et* CLEDON. gramm. V 45, 28 *agnoscunt* -us *accusativo iunctum.* [*de* LVCIF. non conv. 2 -os anathema *cf. vol. II p. 20, 36.*] *accus. neutr. intellege, ubicumque locus non exscribitur*: PLAVT. Capt. 969 quid -us siem (AMBROSIAST. in Rom. 5, 14). Pseud. 937 quantum -u's. TER. Phorm. 519 quod es -us (IREN. 5, 36, 2 LVCIF. moriend. 5 p. 294, 24 AVG. civ. 21, 18). ITALA Luc. 10, 7 (codd. d e l *cf.* VVLG. I Tim. 5, 18 *Amiat. Fuld.*) -us est . . . operarius mercedem suam (μισθοῦ, VVLG. mercede sua). SCHOL. Hor. Vind. ars 138 membrum nihil -um. AVG. civ. 21, 18 ENNOD. epist. 8, 29 p. 219, 5. THEOD. MOPS. in Eph. 3, 6 quorum participationem . . . gentes -ae habitae sunt. in II Thess. 3, 2. GREG. M. epist. 9, 43 si quid super quattuordecim solidos . . . -us est (*i. meritus est*).

c *sequitur genetivus*: [PLAVT. Trin. 1153 non ego sum salute -us (NON. p. 498 genetivus positus pro ablativo . . . -us salutis). LIV. 36, 17, 5 vilissima genera hominum et servituti nata (servitutis -a *M*).] GAIVS dig. 15, 3, 12 quanti -us sit (*de pretio, cf. supra l. 5 sqq.*). ITALA Luc. 20, 35 (Ps. CYPR. singul. cler. 40) qui -i habentur saeculi illius et resurrectionis (VVLG. *abl.*). 23, 15 (cod. d) nihil -um mortis (θανάτου, VVLG. morte). CLEM. ad Cor. 1 -um amoris nomen vestrum (ἀξιαγάπητον. AVELL. p. 640, 11). Ps. CYPR. laud. mart. 21. COMM. apol. 671 qui sunt dei -i caelorum. HIL. in Matth. 4, 26. PRISCILL. tract. 1, 15 p. 14, 19 idola . . . gehennae -a. Ps. DAMAS. epigr. 107, 3 longinquae . . . vitae. AVIEN. Arat. 283. DICT. 4, 15 doloris. SCHOL. Germ. Bas. p. 61, 7 memoriae (RVFIN. hist. 6, 44, 1 MIRAC. Theclae 1 p. 169, 18). AMBR. Abr. 1, 3, 17 (*al.*). AMBROSIAST. in Rom. 11, 22 in II Cor. 4, 2 VVLG. sap. 9, 12. Hebr. 3, 3 amplioris . . . gloriae iste prae (παρά) Moyse. RVFIN. Adamant. 2, 12 fidei (ἀξιόπιστος *cf. p. 1150, 83*. AVELL. p. 640, 14). Ps. AVG. quaest. test. I 91, 4 SVLP. SEV. Mart. pr. 9, 3 AVELL. p. 592, 14 *al.* IORD. Rom. 388 -am . . . rem publicam tragoediae. GREG. TVR. glor. conf. 24 ut nihil -um leti aegrotus ultra perferret (*cf.* PASS. Quirin. 5). THEOD. MOPS. in Phil. 4, 3. PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345[C] scripturae -am (γραφῆς ἄξιον) . . . causam. 2 p. 346[A]. PASS. Iren. Sirm. 1 nominis sui.

d *sequitur dat.*: VOPISC. Prob. 24, 6 quae -a memoratui aestimavimus. THEOD. MOPS. in Eph. 1, 3 demirationi . . . -os (in Col. 2, 10). *cf. p. 1142, 79.*

2 *sequuntur structurae*: **a** *enuntiatum relativum (modo coniunctivo). prout res se habet, de qua agitur, significatus ad I (i. 'idoneus') pertinere videtur. dicitur et de hominibus et de rebus: nota hanc structuram coniunctam cum pendente ablativo*: CIC. Balb. 51 cum ceteris praemiis -i sunt . . . tum certe -issimi sunt qui . . . donentur. OV. epist. 3, 73 -a nurus socero, Iovis Aeginaeque nepote cuique senex Nereus prosocer esse velit. VAL. FL. 5, 458 -us avo (*ad I*) quemque *eqs.* IVV 13, 62 *fides* Tuscis -a libellis quaeque . . . lustrari debeat. PLAVT. Amph. 80 me -um, quoi concrederet, habuit. Asin. 149 ut ne id quidem, me -um esse existumat, quem adeat. Rud. 406 neque -iorem censeo vidisse anum me quemquam, cui *eqs.* 522 tu -us, qui sies *miser*. TER. Andr. 230 nec satis -a, cui committas . . . mulierem. Eun. 1052 nihil est Thaide hac . . . -ius, quod ametur (EVGRAPH. *ad l.* melius). *al.* PACVV. trag. 25 te esse -um, quicum. EPIST. praet. ad Tiburt. (Corp. XIV 3584) 7. GRACCH. or. frg. Fest. p. 150. CALV. or. frg. Quint. inst. 9, 2, 25 dic te -iorem, qui praetor fieres quam Catonem. CIC. inv. 1, 4 et multitudinis et suo iudicio -us, qui . . . gereret, videretur. Verr. 1, 35 onus . . . -um, in quo. 2, 112 quid est -ius, in quo. Brut. 71 top. 73 Att. 1, 18, 5. epist. 16, 16, 2 eo mihi . . . -ior visus est quem. leg. 3, 5 videtur, qui aliquando imperet, -us esse (*nota collocationem verborum*) off. 2, 83. 3, 77 -um esse dicunt *rustici*, quicum in tenebris mices. *al.* CAEL. Cic. epist. 8, 12, 2 illum ne cui satis faceret quidem me -um habere. BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 1 litteras . . . minime -as, quae a te nobis mitterentur. *al.* TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3 VERG. Aen. 7, 653 TIB. 3, 8, 15 PROP. 4, 3, 21 (*c. abl. compar.*). 4, 11, 101 sim -a merendo, cuius *eqs. al.* OV. am. 2, 13, 22 Ib. 119 LIV. 1, 17, 10. 7, 3, 8 res, propter quam. 7, 35, 4 SEN. contr. 1, 1, 13 VELL. 2, 24, 5 VAL. MAX. 1, 1, 6 SEN. Thy. 870 dial. 4, 23, 3. 4, 33, 6. nat. 6, 3, 4 neque . . . illo quicquam inveniri -ius potest, cui. *al.* CVRT. 3, 12, 24. mereris, ut . . . et ut video -us es, qui (nec invidia -us es *Vogel, al.*). 10, 5, 17. LVCAN. 6, 602 -um (⟨est⟩ *V*) quod quaerere cures vel tibi, quo *eqs.* (ADNOT. *ad l.* id est merito solliciti sumus). PETRON. 20 PLIN. nat. 14, 52 VAL. FL. 5, 657 QVINT. inst. 6, 2, 3. 10, 1, 131 decl. 247 p. 13, 1 IVV. 4, 117. TAC. hist. 1, 16 (*hoc uno loco*). PLIN. epist. 4, 11, 4 FRONTO p. 48 N. APVL. met. 9, 21 SEPT. SER. carm. frg. 3 TERT. resurr. 14 p. 42, 25 PORPH. Hor. carm. 1, 12, 34—35 NEMES. ecl. 1, 24 SOL. 1, 115. SPART. Hel. 7, 3 cum . . . nihil -um in moribus haberet, quod. ARNOB. nat. 1, 30 IVST. 8, 2, 1 ITIN. [Silv.] 14, 2 HIL. in Matth. 16, 7 GAVDENT. serm. 19 p. 985[A] PRISCILL. tract. 1, 7 p. 8, 12 AVSON. 170, 15 DICT. 4, 15 HIER. epist. 18[B], 4 (21), 4 VVLG. sap. 1, 16. RVFIN. hist. 3, 9, 3 -us, cui prae ceteris omnibus deberet credi. CLAVD. 10, 307 AVG. civ. 2, 13. 9, 23 SVLP. SEV. dial. 2, 28, 1 LEO M. epist. 26, 8 p. 779 PROSP. in psalm. 143, 4 SIDON. epist. 1, 11, 3 FAVST. REI. epist. 1 p. 163, 18 ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 15, 14 DRAC. Romul. 5, 54 APRING. in apoc. 5, 2 VEN. FORT. vita Marcell. 4, 15 ACT. Archel. 59 (50). *adde*: PLAVT. Asin. 314 ut . . . dicamur . . . -issimi esse, quo cruciatus confluant (OV. fast. 4, 270). TER. Eun. 312 ubi. CIC. inv. 2, 175 quare. Verr. 2, 63 quam ob rem. 3, 117 cur (LIV. 35, 12, 8). *nota indicativum*: VEN. FORT. carm. 6, 1, 112 -a fuit species, potuit quae flectere regem.

b *sequitur* ut: PLAVT. Mil. 1140 non sum -us prae te, ut figam palum in parietem. OV. rem. 275 [met. 10, 681 -ane, cui (*N ex corr. edd. vett.*, -a nec, ut *M, plerique codd.*) grates ageret, cui turis honorem ferret . . . fui?]. LIV. 7, 35, 4 -i estis ⟨ut⟩ qui . . . tuleritis . . . egueritis. 23, 42, 13 quos, ut socios haberes, -os duxisti. 24, 16, 18. VAL. MAX. 7, 6, 4 MART. 10, 34, 5 QVINT. inst. 8, 5, 12. 12, 11, 24 decl. 263 p. 76, 26 HERM. Pal. sim. 9, 28, 5 (ἵνα) TREB. Gall. 21, 2 VVLG. Matth. 8, 8 (ἵνα) *al.* SIDON. epist. 2, 4, 3 VEN. FORT. vita Marcell. 7, 26 GREG. M. moral. 2, 38.

c *sequitur infinitivus (tam activi quam passivi)*: CATVLL. 68, 131 aut nihil aut paulo cui tum concedere -a lux mea (*imitatur* CIRIS 104). VERG. ecl. 5, 54 puer ipse fuit cantari -us. 5, 89 amari (*cf. p. 1150, 75*). catal. 9 (11), 8 sanctos -us inire choros. 9 (11), 16. HOR. sat. 1, 4, 25. 1, 10, 73 quae -a legi sint (MART. 1, 114, 4 QVINT. inst. 10, 1, 96 PORPH. Hor. sat. 1, 10, 63—64). carm. 3, 21, 6 epist. 1, 10, 48 *al.* TIB. 2, 6, 43. 3, 12, 10 ELEG. in Maecen. 1, 4 OV. am. 2, 8, 2. epist. 5, 85 -aque sum et cupio fieri matrona potentis. 6, 42 fax . . . sub arsuros -ior ire rogos. 15, 132 quidquid Lacedaemone tota ostendi -um . . . fuit. met. 4, 320 puer o -issime credi esse deus. 14, 833 -issima tanti ante fuisse viri. Pont. 2, 6, 30 *et* 31 (*syn.* mereris) *al. saepe.* EPIST. Sapph. 218 cur ego -a fugi (*cod. Guelf. unus*, fuga *vulgo*). EPICED. Drusi 127 *sq.* VITR. 6 praef. 6. 9 praef. 1 id . . . magis erat institui -um (GELL. 15, 3, 8 AMM. 17, 11, 5 LEO M. epist. 23, 2 p. 733[B]). SEN. contr. 9, 1, 6 VAL. MAX. 2, 9, 1 PHAEDR. app. 18, 4 SEN. Phaedr. 442 benef. 1, 1, 9. nat. 6, 4, 1 haec ex quibus causis accidant, -a res excuti. 6, 30, 5 adnotari *seq. acc. c. inf.* MELA 1, 1 PLIN. nat. 22, 59 VAL. FL. 2, 421 SIL. 11, 304. 15, 33 STAT. Theb. 1, 276. 10, 650 (*cf.* SCHOL. *ad l.*). 10, 903 silv. 1, 3, 49 MART. 1, 101, 8 IVV. 6, 50 PLIN. paneg. 7, 4 AVR. Fronto p. 55, 14 N. PAVL. dig. 33, 9, 5, 15 MARCIAN. dig. 49, 14, 22, 2. GELL. 15, 18, 1 res . . . memorari -a. APVL. met. 1, 8 TERT. nat. 2, 13 adv. Val. 6 p. 183, 9 apol. 18 Ps. TERT. haer. 1 p. 213, 11. ITALA Ioh. 1, 27 (Cypr. testim. 2, 19) cuius non sum -us corrigiam . . . solvere (ἵνα, VVLG. ut, *sed* Marc. 1, 7 *infin. cum graeco*). HERM. Pal. sim. 8, 6, 1 (*graece genet.*). CYPR. epist. 21, 1 *act. et pass.* ANTH. 463, 14. ARNOB. nat. 1, 38 -us a nobis est . . . deus dici. 5, 42 LACT. inst. 6, 13, 1 DON. Ter. Eun. 865, 2 ITIN. [Silv.] 3, 4. HIL. in Matth. 25, 1 deo fieri -us habitaculum. myst. p. 21, 6 OPTAT. 1, 21 p. 24, 19 LVCIF. non parc. 6 p. 221, 6 Athan. 2, 15 p. 175, 21 ATHAN. Lucif. epist. 6 p. 324, 19 SYMM. epist. 4, 38 ANON. Vales. 9, 39 HYG. astr. 1 praef. p. 22, 5 AMBR. Abr. 1, 9, 92 AMBROSIAST. in Rom. 1, 13. 4, 23 VVLG. sap. 16, 9 Marc. 1, 7 *v. l. 55* Luc. 15, 21 RVFIN. Adamant. 1, 8 hist. mon. 19 p. 441[B] CLAVD. rapt. Pros. 3, 283 carm. min. 22, 21 AVG. civ. 1, 9. 14, 25 Ps. AVG. quaest. test. I 117, 1 BARNAB. 14, 1 MAR. MERC. Cyr. incarn. 26 LEO M. serm. 17, 3 epist. 156, 1 p. 1129[A] PROSP. resp. ad Gen. 8 p. 197[C] carm. de ingrat. 791. epigr. 54, 2 hoc sursum -um est ire, quod (*cf. p. 1143, 31 sqq.*). SIDON. epist. 1, 2, 1 *et saepe recentiores.* *nota neutr. pro subst.*: HOR. ars 183 -a geri. STAT. Theb. 713 nec -a negari.

d *sequitur supinum*: VERG. Aen. 9, 592 -a atque indigna relatu vociferans (*item neutr. pro subst.* OV. met. 4, 793. TAC. Agr. 1 agere -a memoratu). OV. fast. 3, 541 visa est mihi -a relatu (VEN. FORT. vita Albin. 2, 3). LIV. 4, 43, 1 nihil -um memoratu actum (25, 1, 5 VAL. MAX. 1 praef. 8, 11 pr. PLIN. nat. 2, 247. 31, 6 *al.* TAC. hist. 2, 24 GELL. 4, 18 tit. APVL. mund. 5 SOL. praef. 4 *al.* TREB. trig. tyr. 2, 4 CAPITOL. Gord. 21, 3 [-tus *Peter cum P*[1]] Ps. AVR. VICT. epit. 20, 6 AVSON. 420 AMM. 22, 8, 25 SVLP. SEV. chron. 2, 47, 1 EVSTATH. Bas. hex. 5, 6 p. 915[C]). LIV. 4, 30, 4 nihil -um dictu actum (27, 41, 5 PLIN. nat. 11, 270 SOL. 1, 53). VAL. MAX. 1, 5, 9 adnotatu (9, 12 ext. 1). SEN. benef. 4, 23, 2. epist. 90, 30 inventu . . ., perpetuo usu. 94, 56 miratu (PLIN. nat. 10, 81). LVCAN. 10, 182 quis -ior umquam hoc fuit auditu (*active, passive*: PORPH. Hor. ars 319—320 ITIN. Alex. 14). PLIN. nat. 3, 139 effatu (SOL. 3, 4 fatu). 8, 142 cognitu (TAC. ann. 6, 7 SVET.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Aug. 43 TREB. Valer. 5, 1 SIDON. epist. 4, 9, 1). TAC. dial. 16 tractatu (MACR. sat. 7, 13, 2). AMM. 27, 2, 11 narratu. MACR. sat. 1, 15, 4 quaesitu. 7, 16, 2 inquisitu et scitu (*al.*).

e *sequuntur praepositiones*: ad: CIC. rep. 1, 30 -us huic ad imitandum. SIL. 10, 109 cum -os nutrit gestanda ad fulmina fetus. SCHOL. Stat. Theb. 1, 275. EPIST. Alex. p. 209, 10 si quid ... unum videre possem -um ad admirationem aut memoriam (DICT. 1, 1). PS. AVG. quaest. test. I 100, 3 ut -i efficiamur ad promissa praemia. CASSIAN. inst. 6, 18. CASSIOD. var. 1, 22, 2 ut -us existeres ad publicas causas (GREG. M. epist. 4, 39). de: TERT. nat. 2, 15 -i de caelo. in *c. abl.*: VVLG. II Thess. 1, 5 ut -i habeamini in regno dei (καταξιωθῆναι ... τῆς βασιλείας. ITALA [Tert. scorp. 13 *et* cod. g] regno). SACR. Leon. p. 311 qui in conspectu tuo -i sunt. ab: AVG. epist. 260, 4 puto, quod non sit a (apud *edd.*) te -a Cypriana, *eqs.*

adv. ×**dīgnē.** dīgnō: ROMAN. Char. gramm. I 193, 13 possumus dicere -o te et indigno te fecisti. dicne *v. infra l. 57.* *compar. legitur inde ab* HOR., *superl. inde a* TERT. GLOSS. ἀξίως. *i. q. digno (decenti) modo*: PLAVT. Mil. 872 quam -e ornata incedit, haud meretricie. *i. q. ut dignum est, iure, convenienter*: PLAVT. Cas. 772 -e ... coqui nimis lepide ei rei dant operam, ne cenet senex. CIC. Verr. 2, 82 quam *iniuriam* nulla lege satis -e persequi possent (Cato 2 laudari. *al.* [VAL. MAX. 9, 2, 1 neque vituperare. *al.* SCRIB. LARG. 122 MART. 11, 80, 4]. VELL. 2, 67, 1 deflere). HOR. carm. 1, 6, 14 quis Martem ... -e scripserit. *al.* (LAVS Pis. 68 DIOM. gramm. I 484, 3). OV. trist. 5, 3, 55 veterum -e veneror cum scripta virorum. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 24 pa⟨r⟩um -e (MART. CAP. 4, 334). SEN. contr. 10, 5, 24 -e punire. VELL. 2, 89, 1 exprimi (CAPITOL. Max. Balb. 17, 3). SEN. Ag. 676 lugere tuam poterit -e conquesta domum. Tro. 244 merita si -e aestimas (MIN. FEL. 18, 8 PS. PHOEBAD. fid. 4 p. 40^C^). *al.* PLIN. nat. 35, 73 patris ipsius voltum revelavit, quem -e non poterat ostendere (QVINT. inst. 2, 13, 13). STAT. Theb. 1, 638 longum ... in saecula -e promeriture diem. *al.* HYG. mun. castr. 45 sollicitudinem nostram -e tibi placituram. SVET. Aug. 66 merita cuiusque -e prosecutus. MOD. dig. 48, 19, 31 pr. ut -e populo Romano exhiberi possent *damnati*. APVL. met. 7, 14 quo potissimum pacto -e remunerarer. *al.* PS. APVL. Ascl. 11 -e et competenter ... dei voluntati parentem. TERT. adv. Marc. 2, 1 -ius multo neminem credam *deum* quam dubitandum. 2, 1 p. 333, 9 -e deum esse *deum Marcionis.* 2, 7 p. 344, 15 haec -issime peroraturus in creatorem. 2, 17 p. 358, 4 ut -ius dixerim. 2, 24 p. 308, 24 -e meritoque decreverat *eqs.* 3, 17 p. 406, 5 huius maledictionis sensum differo (*i. semoveo*) -e ⟨a⟩ (*Kroymann*, dignae *R*, -e *M*) sola praedicatione *eqs.* PORPH. Hor. carm. 4, 7, 21—22 cum de te splendide ac -e iudicaverit Minos (VVLG. II par. 1, 10). DECRET. fabr. Sentin. (Corp. XI 5748) 26 legatos ... qui ... -e prosequantur. *item* DECRET. centon. Sentin. (Corp. XI 5749) 15. *ibid.* 22. LAMPR. Comm. 18, 14 *ex acclamatione.* VOPISC. quatt. tyr. 2, 2. Prob. 10, 8 neminem -ius posse imperare. AMBR. hex. 3, 8, 36 unde -e dominus ait. HIER. epist. 60, 14, 6 *al.* VVLG. sap. 14, 30 utraque ... illis evenient -e (τὰ δίκαια). 16, 1 passi sunt -e (ἀξίως) tormenta. II Macc. 15, 39 minus -e *narrare* (εὐτελῶς καὶ μετρίως. *cf. ibid.* ut historiae competit). AVG. c. Adim. 13 non ... potest aliquid de deo -e dici, quod ideo iam indignum est, quia potuit dici. civ. 4, 28 honorabilius -iusque *colere.* epist. 69 tit. domino ... -e ... honorabili (IGNAT. ad Magn. 13, 1 cum -e decentissimo episcopo [ἀξιοπρεπεστάτου]). *al.* APON. 8 p. 149 nisi -e plagis castigatis non dignatur aurem commodare. *al.* CARM. epigr. 1328, 1 non -e, Felix, citto vitam caruisti. CORP. VI 36629 quibus bene feci dicne. *sequitur abl.* (*adde supra l. 16*): HOR. sat. 2, 7, 47 peccat uter nostrum cruce -ius. TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 341, 7 -e deo institutum. HIER. epist. 134, 2 et genere suo et exhortatione tua -e gradiuntur. VVLG. Rom. 16, 2 -e sanctis *suscipere.* Eph. 4, 1 ut -e ambuletis vocatione (Col. 1, 10 -e deo). *al.* (*graece ubique* ἀξίως *c. genet.*). CARM. epigr. 273, 5 ⟨haec⟩ ... sacravit in usum emeritis quondam Alexand⟨r⟩e⟨o⟩ nomine -ae (*pro* -e). ac: CASS. Cic. epist. 12, 13, 1 -e ac mereor *commendari.* pro: SIL. 12, 388 non equidem innumeras caedes ... sperarim tanto -e pro nomine rerum pandere (*syn.* dictis ... aequare).

deriv.: dignitas. dignare. *comp.*: dignifico. *Bögel.*

dīgrassor, -ārī *a* dis- *et* grassari, *cf.* digredi. HIL. in Matth. 25, 7 ut vim incumbentium malorum coartatum -andi tempus exsuperet. *L.*

×**dīgredior,** -ssus sum, -ī *a* dis- *et* gradi. disgr- *traditur*: BOETH. anal. post. 2, 11 p. 752^C^. *perf. act.* -ssimus: IORD. Get. 75. 88 (*pars codd.* -ssi sumus). *usum transitivum v. p. 1154, 57 sqq. 70; 1155, 17.* digressus *passive*: RVFIN. hist. 1, 1, 3 nulli ... nostrorum -ssam viam ... incedere (ἐρήμην καὶ ἄτριβῆ). GLOSS. -ens ἀποβαίνων. descendens (discedens?) -or διεξέρχομαι. -itur ἀνακάμπτει. -i egredi. -ssus est abiit. -ssus ἐξελθών. ἀποβάς. discedens. -ssum profectum. *in codicibus confunditur cum* degredi *q. v.* *legitur inde a* TER. SISENNA CIC., *deest* LVCR. HOR. TIB. PROP. *al.*, *frequentat* TAC. (27^ies^) AMM. [*loco manco*: FEST. p. 158 ⟨si⟩ usquam digre⟨diatur⟩.]

1 *proprie* *i. q. discedere, abire, separari* (MAR. VICTORIN. gramm. VI 11, 3 -i *est* ex aliquo loco discedere). **a** *absolute*: SALL. Iug. 22, 4 utrique -untur. 94, 2 statim -ens. 111, 4. NEP. Dat. 11, 4 VERG. Aen. 3, 410. 492. 4, 80 ubi -ssi *sunt.* 5, 650. CVLEX 381 -or numquam rediturus. OV. epist. 17, 117. met. 9, 42 *opp.* coimus. LIV. 10, 19, 1. 10, 35, 2 -entes magis quam in ipso certamine. 21, 61, 5 -sso eo. 40, 21, 11 VELL. 2, 105, 3. 2, 113, 3 VAL. MAX. 8, 9, 2. SEN. dial. 11 (12), 15, 2 *fortuna te* -i (*Haase*, adgredi *A*) voluit. PLIN. nat. 8, 84 -ssum *lupum.* STAT. Theb. 5, 611 Ach. 1, 379. 565 QVINT. decl. 321 p. 265, 23 (*ibid.* discessimus). FRONTIN. strat. 1, 4, 11 IVV. 16, 47 TAC. hist. 1, 33. 2, 49. 4, 17 *opp.* manere. ann. 2, 9 *syn.* abscedere. 13, 18 *al.* PLIN. epist. 1, 12, 7. 9, 12, 1 paneg. 86, 3 SVET. Aug. 74 APVL. met. 3, 12 *syn.* discedere. *al.* TERT. anim. 34. PANEG. 10 (4), 21. 38 cum rei publica ratio -i fecerit. IVST. 7, 3, 4 (*ibid.* abire). 9, 2, 13. AMM. 14, 2, 12 nec resistere conati -ssi sunt. 18, 10, 2 -i iussi. 19, 2, 5. 19, 9, 6 (*ibid.* abisse). 20, 7, 6 *al.* AVG. civ. 16, 21 cum ergo -ssi essent separatimque habitarent Abraham et Loth. MART. CAP. 7, 725. 9, 904 multitudo. *adde*: CIC. nat. deor. 2, 103 luna ... tum congrediens cum sole, tum -ens (degr- *pars codd.*). **b** *additur unde*: *ablat.*: SISENNA hist. 93 oppido. SALL. Iug. 79, 7 domo. LIV. 8, 35, 8 templo (degressum *Gronov.* CLAVD. rapt. Pros. 3, 137 templis). VELL. 1, 2, 3 finibus Atticis. VAL. FL. 6, 754 muris. STAT. silv. 1, 3, 93 Athenis (TAC. hist. 3, 78 Narnia. *al.*). SVET. Nero 43 triclinio. PS. AVR. VICT. orig. 1, 7 equo durio (degrediebantur *Schott*, egr- *Baehrens*). *dativ.*: ARVS. gramm. VII 464, 25 -or illi loco (*affert* SALL. Iug. 50, 1 *ubi libri* degredi colle). *praepos.*: ab: SISENNA hist. 35 ab signis. CIC. Sull. 34 a me (epist. 12, 18, 1 Att. 3, 9, 1 SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 1. CAES. civ. 1, 57, 4 ⟨a⟩ Massiliensibus. SALL. Iug. 18, 11 a parentibus. NEP. Pel. 5, 4 a suis. LIV. 5, 40, 2 *al.* VELL. 2, 99, 3. 2, 123, 1 CVRT. 8, 2, 36 PLIN. nat. 6, 100. 10, 51. TAC. hist. 1, 59. 64 a legione. 2, 27. APVL. met. 1, 25 a ... magistro. 2, 18 quod a se ungue latius -erer [*in proverb. cf.* 11, 17]. SVLP. SEV. dial. 1, 22, 4 *al.*). CAES. civ. 1, 26, 5 a colloquio (LIV. 23, 9, 3. 39, 35, 1 [*cf.* 26, 15, 5 ab hoc sermone]). BELL. Afr. 7, 4 a mari. SALL. hist. 3, 73 ab Tanai flumine. LIV. 3, 42, 7 ab arce. 42, 37, 4 a Corcyra (TAC. hist. 2, 65 a Lugduno *al.*). VELL. 2, 100, 1 a custodia ... urbis. CVRT. 5, 12, 8 *al.* APVL. met. 6, 23 a tuo nexu. AMM. 26, 8, 3 a Chalcedonos suburbano. *al.* *de sidere Mercuri*: PLIN. nat. 2, 75 -i vero latitudine a vespertino. ex: VERG. Aen. 2, 718 bello e tanto. LIV. 5, 52, 3 inter Gallica tela -ssus ex arce. VELL. 2, 76, 2 e Brutianis castris. TAC. hist. 2, 100 e complexu Vitellii. IVST. 15, 4, 1 ex Asia maiore. AMM. 21, 6, 5 e Galliis. 25, 4, 14. 27, 12, 9. *adverb.*: BELL. Afr. 86, 3 inde (LIV. 1, 26, 1 PLIN. nat. 36, 65 FRONTIN. strat. 2, 13, 7 SVET. Tib. 6. AMM. 23, 3, 1 exinde. 29, 5, 50 SVLP. SEV. dial. 2, 8, 1). VERG. Aen. 3, 715 hinc (AMM. 23, 5, 17). **c** *additur quo vel ubi*: AFRAN. com. 107 recta domum -imur (LIV. 26, 8, 9 ⟨di⟩grediundum [*Weiss.*, aegrediundum *P*^1^] Romam erat. 26, 14, 4 alii ... manserunt, alii domos -ssi sunt. TAC. ann. 2, 30 domum. AMM. 20, 4, 6 Viennam). SALL. Iug. 109, 3 in sua castra (LIV. 27, 40, 7 -entes in provincias consules. CVRT. 3, 8, 3 in diversa. TAC. ann. 11, 32 in hortos. 14, 23. 16, 10. *adde*: PLIN. nat. 2, 215 *luna* in austros -ssa). OV. met. 10, 2 per immensum ... aethera (AMM. 26, 10, 4 per Succos. 27, 9, 6 per vicina. 27, 10, 11. RVFIN. epist. Clement. 19 per singulas quasque urbes. hist. 5, 16, 2). LIV. 5, 46, 10 eadem -ssus (TERT. idol. 9 alia via). 21, 36, 4 ad locum visendum (27, 20, 8 ad exequenda. TAC. ann. 6, 50 ad negotia. 11, 32 SYMM. or. 1, 16 AMM. 18, 2, 2. 29, 5, 6). PAVL. FEST. p. 81 longius. **d** *additur unde et quo*: LIV. 2, 38, 6 domos inde -ssi sunt. 35, 38, 11 ex colloquio ... ad suos. SPART. Hadr. 5, 9 Antiochia ... ad inspiciendas reliquias Traiani. **e** *additur qua condicione, quo eventu ex proelio discedatur*: LIV. 2, 62, 4 ancipiti proelio. 22, 18, 4 pari certamine. *nota usum transitivum* (ARVS. gramm. VII 464): SALL. hist. 4, 49 exercitum dimisit, ut primum Alpes -ssus est (degr- *Keil*). RVFIN hist. 3, 36, 4 singulas ... civitates (*cf. l. 49*). hist. mon. prol. alvei ... profunda. Orig. in gen. 12, 2 praerupta convallium. Orig. in psalm. 36 hom. 4, 1 (*in imag.*, *ibid.* transit). ENNOD. epist. 2, 25, 2 p. 67, 13 Ravennam.

2 *translate*: **a** *i. q. ab officio, munere sim. deflectere, abire*: TER. Phorm. 722 nos nostro officio -ssos (egr- *γ*) esse (CVLEX 223 ab officio). PAPIN. dig. 41, 2, 44, 2 inde (*sc. de possessione*). EMPOR. rhet. p. 565, 25 a ceterorum iuvenum more. AVSON. 419, 51 ab hac ... litterarum ad me datarum parte. AMM. 14, 6, 2 a veritate (SACR. Leon. p. 439). 16, 7, 6 ad otium (20, 2, 5. 25, 8, 9. 28, 6, 30). 25, 5, 4 ad tranquilliora vitae. 26, 5, 3 sacramento (28, 4, 20 e militia). *nota transitive*: RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 4, 1 -ere luxuriam, scorta *eqs.* **b** *t. t. rhetorum* (*cf.* degredior *p. 387, 21*): CIC. inv. 1, 97 de causa -i (degr- *A*) ... displicet (part. 14). Verr. 6, 59 quo ex loco sum -ssus (QVINT. inst. 10, 6, 5). Brut. 31 a quibus *oratoribus* -ssi sumus. 322 a causa. CATVLL. 64, 116 a primo ... carmine. PLIN. nat. 4, 93 a Ponto. 7, 191. 9, 168. 13, 68. QVINT. inst. 9, 2, 4 -i a re et redire ad propositum. TAC. dial. 11 a laudatione *oratorum.* FRONTO p. 66, 6 N. a significando quod volt eloqui. APVL. apol. 78 TERT. pudic. 19. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 182 a glorioso poeta ad audacem (SOL. 19, 9 AVG. civ. 11, 34 CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 120, 13. *fort. huc pertinet* CARM. epigr. 353 magnis a laudibus Oppi). CIC. Brut. 300 ad id, unde -ssi sumus, revertamur (nat. deor. 3, 60 VERG. georg. 3, 300 hinc. QVINT. inst. 2, 4, 14. SCHOL. Germ. Bas. p. 89, 6. AVG. civ. 17, 12 ad istum psalmum. 20, 21 IORD. Get. 75. 88). QVINT. inst. 3, 11, 26 si -ssi fuerimus. 11, 2, 11 -ssus in laudes ... exierat.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cic. Verr. 4, 163 huc longius . . . ab epistula Timarchidi -ssa est oratio. 5, 35 unde -ssa est oratio (div. 1, 109. off. 2, 77 unde -ssa [*c L Nonius*, egr- *pars codd.*] est *oratio*. Amm. 20, 11, 30 narratione).
c *i. q. vita decedere, mori*: Tert. anim. 5 consito autem spiritu -sso animal emoritur. 8 anima (18. 33 a corpore). Arnob. nat. 1, 40 *Christus* vinculis corporis non naturali dissolutione -ssus est, sed vi illata decessit. Amm. 17, 4, 14 -sso vitā principe (29, 5, 2. 30, 1, 22). 21, 14, 2 mundo (29, 1, 39. 31, 2, 22 fortuitis mortibus). Clavd. Mam. anim. 2, 7 p. 127, 1 incorrupti sincerique -entes (*Plato Phaed. p. 67ᴬ* καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης). Inscr. christ. Rossi II p. 170, 26, 25 hinc -ssus. **d** *de divortio*: Svet. Iul. 43 -ssam a marito. Gell. 1, 19, 9. Apvl. apol. 92 vidua ... qualis nuptiis venit, talis divortio -itur (*ibid.* repudio -ssa). **e** *varia*: *i. q. patere, extendi*: Plin. nat. 3, 43 ni talis obliquitas *Italiae* in latus -i videretur. Iord. Get. 30 Albanos ... usque -itur Scythia. *i. q. versari*: Amm. 29, 4, 1 sollertiae circa rempublicam usquam -entis. *transitive i. q. exponere*: Fvlg. aet. mund. p. 154, 25 liber iudicum instituta moresque -ssus.
deriv.: digressio, digressivus, digressus.

dīgrego *v.* disgrego.

dīgressio, -ōnis *f. a* digredi. Gloss. ἀπόβασις. *additur* ad (*l. 25*) ab (*l. 34 sq.*). *plur. v. l. 38. 39. 41. legitur inde a* Cic. [*dub.* Cic. de orat. 3, 207.]
1 *proprie de motu*: Cic. ad Q. fr. 1, 3, 4 cum congressio, tum vero -o nostra. Gell. 1, 3, 14 ad adiuvandum (*syn.* declinatio). *de stellis*: Sen. nat. 7, 12, 4. **2** *translate*: **a** *t. t. rhet.*: Cic. inv. 1, 27 -o aliqua extra causam aut criminationis aut similitudinis aut delectationis . . . aut amplificationis causa interponitur. *cf.* 1, 97 Qvint. inst. 9, 2, 55 Mar. Victorin. rhet. 1, 19 p. 202, 8. 1, 51 p. 255, 39 -em id est orationem, in qua praeter controversiam causae aut laus nostra aut adversarii vituperatio contineatur. Mart. Cap. 5, 552 -em quam παρέκβασιν vocant. Evgraph. Ter. Andr. 69 -o nominatur, quoties a narrationis tenore in alia narrandi necessitate dilabimur. Isid. orig. 2, 21, 36 epanalempsis est -o. Cic. Brut. 292 a proposita oratione -o (de orat. 3, 203 a re [*opp.* reditus]. Qvint. inst. 9, 1, 28. 9, 2, 56. Hil. in psalm. 69, 3 unde -o est). de orat. 2, 312 (degr- *pars codd.*). 3, 205 (*opp.* declinatio brevis. Qvint. inst. 9, 1, 32). part. 15 firmamenta . . . -bus obruenda. Qvint. inst. 4, 2, 19. 9, 1, 33 licet . . . in -bus uti vel historico ... nitore. 9, 1, 35. 9, 3, 90 Don. Ter. Andr. 69. Fortvn. rhet. 2, 31 p. 120, 13 (= Mart. Cap. 5, 565) in -e principiorum. Schol. Hor. Vind. ars 132 -es non ad propositum pertinentes. Cassiod. var. 2, 40, 17. **b** *i. q. secessus*: Cassiod. var. 12, 22, 3 *Histria provincia*, voluptuosa nimis (*i. valde*) et deliciosa -o.
syn. ad 2 a: digressus, egressio, excessus, excursatio.

dīgressīvus, -a, -um *a* digredi. Cassiod. inst. div. 4 p. 1115ᴮ ubi nullam causam -a (digressi a sua *trad.*) relatione (*sc. quae digressionibus continetur*) miscuimus.

dīgressus, -ūs *m.* a digredi. Gloss. διάβασις. *additur* ex (*l. 69*) ab (*l. 55. 67*). *plur. v. l. 56. 63. 67. legitur inde a* Cic. [*ex coni.*: Liv. 10, 58, 1.]
1 *proprie de motu hominum*: Cic. Pis. 63 et -um meum et absentiam et reditum. Att. 1, 5, 4 a tuo -u. ad Q. fr. 1, 3, 4 *opp.* congressus. Cato 84 non longinquum inter nos -um et discessum fore. Verg. Aen. 3, 482 -u maesta supremo (8, 583). Prop. 1, 15, 9 Ithaci -u mota Calypso. Liv. 1, 27, 7 sociorum -u. Vell. 2, 76, 1 a Neapoli. Val. Fl. 3, 4 caris socium -bus haerent. Frontin. strat. 2, 1, 18. Ivv. 3, 1 -u veteris confusus amici. Tac. hist. 1, 27 causam -us (2, 53). 1, 54 ut . . . occultior -us esset. 3, 11 ann. 12, 46. Svet. Tib. 10 in -u exosculatus (Nero 34). Amm. 16, 12, 16. 17, 1, 7. 27, 3, 10 celeri . . . -u (29, 5, 36). Avson. 419, 80. *bestiarum*: Plin. nat. 11, 107 coitus locustarum *est* tardo . . . -u. *rerum*: Cic. nat. deor. 2, 50 *lunae* accessus ad solem, -us autem *eqs.* Ps. Rvfin. in Os. 11, 1 noctis. *metonymice*: Rvfin. hist. mon. 8 p. 421ᶜ abiit ad -us bestiae (*i. loca, quo digredi solebat bestia*). **2** *translate*: **a** *t. t. rhet.*: Qvint. inst. 4, 3, 14 non video . . . cur hoc nomen (*sc.* παρέκβασις) ita demum proprium putent, si aliquid in -u sit exponendum. 10, 1, 49 amplificationes, exempla, -ūs. 10, 5, 17 ut difficilis ab his -us sit. Ivlian. Aug. c. Iul. 3, 17, 33 ab hoc -u . . . reverteris. Iord. Get. 82 unde -um fecimus. **b** *i. q. mors*: Amm. 25, 3, 19 clarum e mundo -um. *Rubenbauer.*

dihaeresis *v.* diaeresis. **diherpyllum** *v. p. 951, 65.*

diiaceo, -ēre. Apvl. met. 3, 16 *capilli* iam caede cultrorum desecti humi diiacebant (humidi iacebant *F¹*, humi iacebant *φ et* Apvl. met. 3, 17). *L.*

***diiambus**, -ī *m.*, διίαμβος. *i. q. duplex iambus*: Diom. gramm. I 481, 3 Don. gramm. IV 370, 10 Serv. gramm. IV 464, 3 Mar. Victorin. gramm. VI 47, 22 *al.* Ter. Mavr. 1493 Ps. Bass. gramm. VI 308, 8 Sacerd. gramm. VI 499, 18 Avdax gramm. VII 355, 21 *al.* Schol. Hor. ars 252 Isid. orig. 1, 17, 14.

diicio *v.* disicio.

diiūdicātio, -ōnis *f. a* diiudicare. *i. q. iudicatio, disceptatio*: Cic. leg. 1, 56 magna -o est. Fronto p. 233, 1 N. nulla deis, nulla fatis -o. Filastr. 125, 7 -is iustitia. Fvlg. myth. 2, 9 *Circe* manus -o vel operatio nuncupatur quasi cironcr⟨in⟩e. 3, 10 Euridice profunda -o *dicitur*. Ambr. hex. 2, 3, 14 ex solis quadam -e fieri. Avg. civ. 16, 10 non est -o facilis. bapt. 2, 14, 19 secretior -o dei. Cod. Theod. 9, 45, 5 (*a. 432*) sub episcopalis -is arbitrio. Leo M. epist. 95, 1. 159 Boeth. herm. sec. 5, 12 p. 392, 11. *i. q. discretio, distinctio*: Gell. 2, 23 lemm. consultatio -oque locorum facta ex comoedia Menandri et Caecilii. Itala I Cor. 12, 10 (Aug. c. Faust. 21, 8 in psalm. 143, 3 *al.*) -o spirituum (διακρίσεις, Vvlg. discretio). Avg. in Iob p. 544, 14 (*cf. p. 1157, 10*) in quorum (*Iohannis et Christi*) -e intellegitur, quid distet inter hominem . . . et deum. *fortasse huc pertinet* Hesych. in lev. 13, 9/12 p. 933ᶜ sine aliqua -e denuntiant ipsi motus animae.

diiūdicātrix, -īcis *f. a* diiudicare, *diiudicator. *i. q. quae diiudicat*: Apvl. Plat. 2, 6 *virtus* est spectatrix -xque omnium rerum.

[**? diiūdicium**, -ī *n. a* diiudicare. Cic. Tull. 2 vestrum difficilius -um (diudicium *cod. T*, iudicium *Peyron et edd.*), mea facilis defensio fore videbatur.]

***diiūdico**, -āvi, -ātum, -āre [*a dis- et* iudicare. *Th.*]. deiud-: Vlp. dig. 4, 3, 9, 3 Porph. Hor. carm. 3, 5, 53 Gloss. disiud-: Priscill. tract. 1, 21 *bis* (*ibid.* diiud-). Gloss. διακρίνω. -at discutit, discernit. -etur statuatur. Apring. in apoc. 19, 15/16 '*ut percutiat gentes*': percutere dicitur discutere, -are, liberare, damnare, iustificare, eripere, salvare. *legitur inde a* Plavto, *deest poetis praeter* Plavti Hor. Avsoni *singulos locos*, Ter. *tres*.
1 *i. q. iudicando decernere, disceptare, statuere, constituere*:
a *absolute*: Ter. Haut. 986 tu -a. Cic. off. 3, 19 sine ullo errore (*cf. infra l. 39*). Plin. nat. 17, 88 *quae arbores serendae sint*, optime -bit ramorum amplitudinis ratio. Itala I Cor. 2, 14 (Priscill. tract. 1, 21) non potest -are (γνῶναι, Vvlg. intellegere). Hil. trin. 11, 46 sensus -antis. Ambr. Iob 4, 8, 29. Rvfin. Orig. in cant. 3 p. 146ᴮ *qui* spiritaliter intellegunt et spiritaliter -ant. Vvlg. prov. 18, 18 inter potentes -at *sors*. Is. 66, 16 in igne dominus -bit. I Cor. 14, 29 (διακρίνειν). Avg. quaest. hept. 7, 49 ad -andum difficillima quaestio. Epist. pontif. Pelag. Greg. M. epist. app. II p. 465 ius . . . -andi.
b *cum obiecto vel passive*: *aliquid*: Ter. Haut. 237 istuc (Evgraph. *ad l.* quasi certo iudicio tenere). 504 aliena . . . melius . . . quam sua. Cic. Caecin. 6 alterum (*genus iudiciorum*) . . . persaepe disceptatore domestico -atur (*cf. infra l. 47 sq.*). 49 tam callide verbis controversias, non aequitate -as (orat. 34 fin. 3, 6). part. 99 *quae* concertata aut -ata aut confecta non sunt. leg. 1, 56. nat. deor. 1, 2 *dissensio* (off. 3, 56 Avg. civ. 18, 41). off. 3, 34 sine errore (*cf. supra l. 24*). 3, 120 Att. 3, 17, 2. 14, 13ᵇ, 4 nostras concertationes res publica -vit. Caes. civ. 2, 32, 6 -ata iam belli fortuna. Hor. carm. 3, 5, 54 lite. Liv. 40, 16, 1 non verbis se nec unius horae disceptatione causam eorum -urum. Vell. 2, 3, 3 discordiae civium ferro -atae. Qvint. inst. 7, 1, 37 quod (*utra pars debeat prior dicere*) in foro vel atrocitate formularum vel modo petitionum vel novissime sorte -atur. 12, 7, 8 quod ex prima statim fronte -are imprudentium est. Tac. ann. 3, 69. Svet. Vesp. 10 qui . . . iudicia centumviralia . . . extra ordinem -rent (Vvlg. Mich. 6, 2 iudicium domini cum populo suo et cum Israel -bitur. *cf. supra l. 35*). Pavl. dig. 45, 1, 91, 1 culpam. Tryph. dig. 26, 6, 4, 4 Tert. resurr. 14. Hil. trin. 11, 46 invisibilia (*opp.* conspecta discernere). Vvlg. Iob 12, 11. 34, 3. Matth. 16, 4 faciem . . . caeli. I Cor. 11, 29. Avg. civ. 4, 3 p. 149 hoc ut facilius -etur. 5, 21 p. 232 occulta discutere et liquido examine merita -are regnorum. 11, 25 natura ingenio, doctrina scientia, usus fructu -andus est. epist. 120, 10 cuncta (*seq.* discernimus). *al.* *aliquem*: Tert. adv. Marc. 4, 37 p. 548. Itala I Cor. 2, 15 (Priscill. tract. 1, 21 Aug. gen. ad litt. 12, 24 p. 417, 9/10) spiritalis *homo* omnia -at, ipse autem a nemine -atur (ἀνακρίνει . . . ἀνακρίνεται, Vvlg. iudicat . . . iudicatur). Ambr. apol. Dav. I 1, 3 se non -bat. 1, 4 tantum . . . virum. 10, 51. Vvlg. psalm. 81, 1 in medio . . . deos -at. Dan. 13, 51 act. 4, 9. I Cor. 11, 31 si nosmet -remus, non utique iudicaremur. Cassian. inst. 5, 30, 1.
c *seqq. praeposit.*: Cic. Quinct. 43 de rationibus societatis vult -ari (Boeth. mus. 5, 11). Paneg. 10 (4), 7, 3 ut *divinitas* inter eorum vitas -et. Avson. 413, 30 si rogabit, quid super scriptis novis -em (*i. sentiam*). **d** *seq. enuntiatum*: *acc. c. inf.*: Plavt. Amph. 677 quam (*uxorem*) unam esse optimam -at. Cic. epist. 9, 1, 2 ut id . . . commodissimum esse -etur. Fvlg. aet. mund. p. 130, 16 Macedon. Aug. epist. 154, 1 Cassiod. var. 6, 23, 3. 11, 1, 11. 11, 5, 1 in psalm. 87, 13.
adde: Plin. nat. 28, 76 mulieris quoque salivam ieiunam potentem -ant. *oratio indirecta* (*cum indic. l. 76*): Cic. de orat. 3, 195 quae sint in artibus ac rationibus recta ac prava (*cf. infra l. 80 sq.*). Tim. 27 *animus* cetera -at, quid . . . sit maxime aptum, quid . . . contingat. Caes. Gall. 5, 44, 14 Vell. 2, 90, 3 Val. Max. 9, 11 ext. 1 Tac. hist. 2, 39 (*et acc. c. inf.*) ann. 3, 12 Plin. epist. 9, 26, 6 Vlp. dig. 4, 3, 9, 3 Hil. ad Const. 2, 1 Avg. gen. ad litt. 12, 14 p. 398, 23. Pass. Paul. 11 -et, quis fecit mundum. ut: Cassiod. var. 10, 2, 2 prudentiae suae more -ans, ut *eqs.*
2 *i. q. discernere, distinguere*: **a** *aliquid*: Rhet. Her. 4, 14, 21 festivitas, quae facilius auribus -ari quam verbis demonstrari potest. Cic. de orat. 2, 110. 157 artem . . . vera ac falsa -andi (ac. 2, 107 Tusc. 5, 72. leg. 1, 44 honesta et turpia [1, 45. 46] *cf. supra l. 71*). epist. 9, 16, 2 non facile -atur amor verus et fictus. Q. Cic. pet. 39 benevolus et simulator. Gell. 2, 7, 2 tres sententias subtilissime -arunt. Apvl. Plat. 1, 13 ad sentiendas et -andas qualitates. Hil. op.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hist. frg. 1, 7 omnia sunt et separanda temporibus et distinguenda iudiciis et secernenda personis et verborum -anda virtutibus. FILASTR. 98, 1 AVG. doctr. christ. 3, 3, 7 gen. ad litt. 12, 24 p. 416, 4 VIGIL. THAPS. c. Eutych. 5, 7. BOETH. mus. 1, 11 consonantias aure. herm. sec. 3, 9 p. 199, 4 *al.* **b** *seq. praeposit.*: CIC. part. 139 vera a falsis, verisimilia ab incredibilibus -are et distinguere (SEN. dial. 7, 2, 2 CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 173, 21). CIC. Tusc. 1, 23 inter has sententias -are.

3 *varia et singularia:* *i. q. iudicare*: ITALA Iob 16, 22 (Hier. interpr. Iob *et* Aug. in Iob p. 544, 12) -etur vir cum domino (iudicetur *interpretatur* AVG., εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρί, VVLG. iudicaretur). 23, 6 (Aug. in Iob p. 556, 20) an in multa virtute -bitur mecum? (ἐπελεύσεταί μοι, VVLG. contendat). *i. q. condemnare*: GREG. TVR. Iul. 4 capitali -atus sententia. GREG. M. moral. 5, 24 -ant quia ignorant. 7, 44 perversa visa in aliis -amus; *ibid.* quae in nobis minus -anda credimus. 12, 59 *al.*
deriv.: diiudicatio, diiudicatrix.

diiugātio, -ōnis *f.* *a* diiugare. *i. q. separatio*: ARNOB. nat. 2, 14 a corporibus -o.

diiugium, -ī *n.* [*a* diiugare. *Th.*]. *i. q. diiugatio*: CHALC. comm. 193 in -o corporis et animae (207).

diiugo, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- et iugare. *traditur etiam* disiugare. *i. q. separare, seiungere*: ARNOB. nat. 4, 37 ab affectibus his longe divinam esse beatitudinem -atam. 5, 9. 7, 1.
deriv.: diiugatio, diiugium.

diiungo *etc. v.* disiungo.

dīlābidus, -a, -um [*a* dilabi. *Th.*]. *i. quod facile dilabitur, deteritur*: PLIN. nat. 8, 219 *vestes* propter brevitatem pili *leporini* -as. *Gudeman.*

***dīlābor**, -psus sum, -ī *a* dis- *et* labi. *scribitur* dilabsum *saepe in titulis, ex. gr.*: CORP. III 1374. 1790 (= 6362, 8484). VIII 21920 INSCR. Ephem. epigr. VII p. 960. dilavetur: LEX Visig. 8, 2, 3 (*bis*). *saepe confunditur in libris cum* delabor *q. v.* (*cf. p. 1158, 79*). SALL. Iug. 27, 2 -psa foret (hist. frg. inc. 6 forent). OV. Ib. 141 fuero. LIV. 25, 39, 8 fuerant (BACHIAR. repar. laps. 15 p. 1052B PETR. CHRYS. serm. 23 p. 263C). *part. fut.* -urus: NEP. Eum. 3, 4. *legitur apud* NAEV. *et inde a* RHET. Her. *per totam latinitatem; deest* CATVLLO CAES. TIB. MANIL. SEN. rhet. PERS. IVV. *al.*, *frequentat prae ceteris* LIV. (*fere 150ies*). GLOSS. [*dub.* -or (*vel* dilebor) immemor (delibor immolor?)]. -itur (*rectius* del-) defluit. -psum συμπεπτωκός.

I *i. q. in partes dissolvi, discindi, diffluere, dividi, diduci, discurrere, diffugere* (*additur abl. instr.*, in *c. acc. passim; abl. separat.* [*v. l. 65*], in *c. abl.* [*v. p. 1158, 16*], per [*l. 53 al.*]): **A** *de rebus*: **1** *proprie*: *de rebus liquidis, aëre sim.*: CIC. leg. 2, 6 Fibrenus *fluvius* divisus aequaliter in duas partes ... rapideque -psus cito in unum confluit. nat. deor. 2, 26 nisi eadem *aqua conglaciata* se ... liquefacta et -psa diffunderet (*cf.* VITR. 8, 1, 2 si *copiae aquarum* non per intervenia -antur et liquescant. PETRON. 99 pruina. VLP. dig. 43, 22, 1, 9 ne *aqua* diffluat, ne -atur). OV. met. 9, 162 vis illa mali (*cruoris Nessi*) ... late -psa (*sic opt. codd.*, diffusa *al.*). LIV. 21, 36, 6 nix hominum iumentorumque incessu -psa est. 41, 2, 4 nebula. CELS. 5, 27, 5 fumus. SEN. nat. 1, 2, 8 coronae *aëris* (7, 12, 8. 7, 19, 2 *cometae*). COLVM. 1, 6, 5 umor. SOL. 17, 3 Caspium mare -psum (del- *pars codd.*) per Asiaticae plagae terga. *de aliis rebus corporeis*: CIC. ac. 2, 119 ut hic ornatus (*sc.* κόσμος) umquam -psus occidat (LACT. inst. 7, 14, 16 fatigati et -entis mundi. AVG. gen. ad litt. 4, 12 p. 108, 15). nat. deor. 2, 137 cibus a iecore -psus. AETNA 424 pumex in cinerem ... -psus (del- *codd.*, *corr. Scaliger.* HOR. carm. 4, 13, 28 -psam in cineres facem [del- *pars codd.*; -psam et consumptam *interpretatur* PORPH.]. LACT. inst. 2, 4, 5 *simulacra lignea combusta.* ira 13, 12 viperam exustam in cineremque -psam). HOR. sat. 1, 5, 73 per *culinam* -pso ... Volcano (*metonymice. cf.* LEX Visig. 8, 2, 3 ne ignis longius dilavetur). OV. met. 1, 742 ungulaque in quinos -psa ... ungues. VITR. 2, 3, 1 *lateres* -untur et dissolvuntur. CELS. 7, 26, 3. HIL. in psalm. 126, 8 super fluxam et -entem harenam. CYPR. GALL. Sod. 122 nec pluviis -psa situ *statua salis. al.* *nota i. q. extendi*: CLAVD. rapt. Pros. 1, 233 sanguineo -itur igne cometes. SCHOL. Germ. Sang. p. 224, 8 inter quos *septentriones* oblicus -itur draco. *i. q. diffundi* (*in imagine*): APVL. met. 8, 6 Fama -itur (*i. divulgatur*). *cf.* 8, 30 infamia ... per ora ... -psa. CASSIOD. in psalm. 88, 1 quod ex ore progreditur, cito -itur. *incertum an huc pertineat* PELAG. in Rom. 2 p. 657A ita ... dicentis sermo -psus est (*i. se effudit?*), ut quod ex propria intentione dicebat, eodem sensu scriptum repperit. *speciatim de corporibus animantium intabescentibus*: VERG. georg. 3, 557 turpi -psa cadavera tabo (tabe *Ribbeck*). OV. met. 7, 550 -psa *corpora* liquescunt. 14, 825 corpus *Romuli in caelum sublati* per auras -psum (*sicut* plumbea ... missa solet medio glans intabescere caelo). SEN. benef. 5, 20, 4 quo genere -retur *corpus mortui.* MIN. FEL. 11, 7. TERT. resurr. 14 p. 42, 21 -psae *carni. ibid.* rei. adv. Marc. 5, 10 p. 609, 15 -psis corporibus in interitum. LACT. mort. pers. 33, 6 in tabem sedes tota -itur (*cf.* 33, 8 in putredinem corpus ... solvitur *et* 33, 9 sedem fluentem). AVG. civ. 1, 12 -psa cadavera (19, 12 dissolvi -ique. epist. 102, 5). 22, 28 in auras, in pulverem, in cinerem, in umores *al.* *sim. de anima*: VERG. Aen. 4, 705 omnis ... una -psus calor atque in ventos vita recessit. TERT. anim. 6 in totum -itur ex corpore. 53 paulatim ac minutatim anima -itur. ARNOB. nat. 1, 62 dissolutione -i *non potest* id quod est unum et simplex. *de monumentis, aedificiis labefactis, corruentibus*: LVCR. 5, 311 monimenta virum. LIV. 4, 20, 7 aedem ... vetustate -psam refecit (35, 26, 6 *navem* putrem ... et v. -entem. FRONTIN. aq. 18 *aquae* ductus. TAC. hist. 1, 68 moenibus. 4, 40 aera legum [del- *cod.*]. ann. 4, 43 aedem. *saepissime in titulis, ex. gr.*: S. C. de aedif. [Corp. X 1401] 36 aedificia. CORP. XI 6664, 5 viam Aemiliam. VI 31553 [*a. 161*] terminos, *item* 31555 [*cf.* 31554a collapsos. 31554b del-]. III 1374 balneas. XIII 7566a [*a. 194*] templum. VIII 21920 [*a. 237*] *pontes.* XI 3123 ⟨po⟩rticum. INSCR. Revue archéol. 4 sér. XII 1908 p. 465 parietem). SEN. epist. 12, 1 aedificii -entis (MARCIAN. dig. 1, 8, 6 pr. -pso). FRONTIN. aq. 9 ductus *aquarum.* 119 opera subinde -untur (nascuntur *cod.*, labascunt *Kiessl.*). TAC. hist. 1, 86 corrupta ... insularum fundamenta, dein remeante flumine -psa. CORP. VI 30961 ⟨aediculam⟩ ruina -psa⟨m⟩. LACT. inst. 3, 20, 14 domus. HIL. in psalm. 91, 7 caelum. COMPVT. Carth. 1, 1 in ruinae casu -psum ... templum. *sim. in imag.*: APVL. met. 9, 39 -psae domus (*i. familiae*). TERT. anim. 38 animae -psa domo (*i. corpore humano v. p. 1157, 73*). 53. resurr. 11 p. 39, 24 tabernaculum carnis. HIER. in Ezech. 13, 10 p. 128 aedificatio pessimorum dogmatum ... ad fundamenta et pulverem -atur. **2** *translate i. q. perire, ad irritum cadere, minui, evanescere*: NAEV. trag. 51 male parta male -untur (*sim. de possessione*: RHET. Her. 4, 17, 24 fortuna -psa [del- *b l*] est [PANEG. 10 (4), 6, 2]. CIC. off. 2, 64 *rem familiarem* [del- *al.*]. SALL. Iug. 10, 6 concordia parvae res crescunt, discordia maximae -untur. or. Phil. 21. LIV. 33, 46, 8 vectigalia. VAL. MAX. 9, 12 ext. 1 possessio. COLVM. 1, 4, 7 fructus. 3, 21, 5 *vindemia.* 12, 3, 5 ne ... supellex vestisve condita situ -atur. PLIN. epist. 7, 18, 1 *rei publicae summa.* PANEG. 6 [7], 12, 1 subsidia rei publicae ... -psa (colligeres). RHET. Her. 2, 25, 39 impune maxima peccata -entur (COD. Theod. 9, 2, 2 [*a. 365*] facinora). CIC. Marcell. 23 omnia, quae -psa (del- *Aβ*) iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt. Tusc. 4, 10 ne omnia -antur, si unum aliquid effugerit. off. 2, 80 res publica (epist. 7, 28, 3 rem communem. VAL. MAX. 3, 2 praef. Roma). SALL. Iug. 2, 2 facies ... divitiae ... vis corporis ... -untur. 27, 2 invidia. OV. Pont. 4, 4, 21 -psis inter nova gaudia curis. LIV. 23, 45, 3 robora corporum animorumque. VITR. 3, 5, 9 *species oculi* -psa altitudinis spatio et viribus exsucta. 10, 16, 5. VAL. MAX. 6, 9 ext. 7 *vires atque opes humanae.* IVL. VAL. 3, 4, 1 causa civilis proelii (IVST. 6, 2, 14 bella inopia -i). ARNOB. nat. 3, 33 opinio. LACT. mort. pers. 24, 1 res eius. LAMPR. Alex. 53, 5 *disciplina.* CLAVD. 15, 363 honos. 18, 75 amor. AVG. gen. ad litt. 7, 11 p. 211, 2 tota *Manichaeorum* milleformis fabula repente -itur (*i. ad nihilum redigitur; aliter* Fama *sim. p. 1157, 68 sqq.*).

B *de animantibus* (*cf. p. 1157, 74 sqq.*): **1** *de singulis i. q. dissolvi, dividi*: *absolute*: SIL. 15, 201 iuvenem ... -psa reliquit imago. PLIN. epist. 7, 27, 10 *effigies* -psa deserit comitem. *accedit* in *c. acc.*: VERG. georg. 4, 410 in aquas tenues -psus (elapsus *G*) abibit *Proteus.* OV. Ib. 141 cum fuero ... -psus in auras (Pont. 3, 3, 93). SEN. epist. 26, 4 in finem suum natura solvente -i. VVLG. II reg. 14, 14 quasi aquae -imur (del- *Am.*) in terram. per: LVCAN. 3, 35 refugit umbra per amplexus ... -psa mariti. ad: PS. RVFIN. in Ioel 3, 17—18 ad nihilum aquae instar. *ablat. instr.*: VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 violentia morbi -batur *Alexander.* **2** *de multitudine animantium i. q. discurrere, diffugere, discedere (nonnullos locos aequo iure sub II A 2 addas)*: *absolute*: SALL. Catil. 57, 1 plerique ... -untur. Iug. 18, 3 exercitus (SVLP. SEV. chron. 1, 41, 5). hist. frg. inc. 6 hostes aut oppressi aut -psi forent. NEP. Lys. 2, 3. Eum. 3, 4 copias. LIV. 22, 2, 4. 23, 3, 14. 31, 25, 3 auxilia. 37, 20, 5 -psi ceteri sparserant se. SEN. clem. 1, 19, 2 CVRT. 3, 11, 14. PLIN. nat. 11, 56 agmen *apium.* FRONTIN. strat. 2, 1, 18 TAC. hist. 3, 58 ann. 1, 16 (del- *cod.*). 2, 7. 12, 27 SVET. Vit. 16 GRAN. LIC. p. 26, 4 IVST. 2, 12, 19 AMM. 25, 1, 7. 28, 2, 5 -psos conducens. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 4 populus. SIDON. epist. 3, 12, 2 -rentur an starent. *additur quo vel ubi*: LIV. 2, 54, 9 -psi passim alii alio (9, 45, 16 vestigia in omnes aeque ferentia partes, ut in -psis passim. TAC. ann. 11, 32). LIV. 4, 55, 4 ad praedam (5, 41, 5. SVET. Cal. 48 ad resumenda ... arma. AMM. 24, 4, 8 ad unicum auxilium). LIV. 5, 40, 6 per agros (27, 16, 2 per ... itinera in suos domos). 8, 29, 12 in oppida (21, 32, 10 *saepe.* CVRT. 7, 4, 20 in suos quisque vicos. TAC. hist. 3, 10 ann. 14, 27 FLOR. epit. 3, 8, 6. IVST. 16, 4, 17 in fugam [AMM. 19, 1, 8]). LIV. 23, 15, 5 quo quemque ... impetus tulit (AMM. 16, 12, 38 qua quisque poterat. 25, 9, 6). LIV. 25, 39, 8 pabulatum (35, 51, 3). 39, 16, 4 universos ... timent; iam ubi vos -psi domos ... eritis, vobis universi timendi erunt (*cf.* 44, 45, 13). *additur ablat.*: VAL. FL. 3, 357 passibus aegris -psae cum prole nurus. STAT. Theb. 2, 311 trepido ... tumultu. SVLP. SEV. chron. 1, 25, 7 fuga (GREG. TVR. Franc. *passim*). HIL. in Matth. 14, 13 trepidatione.

II *praevalet notio* **remotionis** *i. q. loco labi, elabi, decedere, recedere, aufugere (nonnullis locis fort. rectius* delabi *legitur v. l. 83 sq. p. 1159, 2)*: **A** *proprie*: **1** *de rebus*: *absolute*: SALL. Iug. 36, 4 -pso tempore. TAC. ann. 14, 32 -ente (*Lips.*, sic labente *M*) aestu. VEG. mil. 3, 8 p. 84, 4 terra. FVLG. aet. mund. p. 149, 16 (*de manna*) imber carneus (*v. l. 79*). p. 149, 21 esca parata -itur (del- *S v. l. 79*). *c. abl.*: SEN. apocol. 15 digitosque per ipsos ... assiduo

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-itur alea furto. COLVM. 5, 11, 6 (= arb. 26, 5) ne *muscus* pluviā -atur. *additur quo vel unde* (*sed v. p. 1158, 79*): COLVM. 12, 18, 2 ne ... fructus portio ... in terram -atur. OPTAT. 7, 1 p. 161, 1 aqua de fonte (CORP. X 6526 montibus). MACR. sat. 1, 9, 14 ignis ... in sublime fugientem, aquae terraeque vim ... in profundum -entem. 2 *de animantibus i. q. aufugere, auferri, effugere* (*v. p. 1158, 53 sqq.*): PROP. 3, 13, 58 -psis nusquam est (*i. non comparuit*) Amphiaraus equis. LIV. 3, 4, 4 multitudo. 27, 48, 16. 28, 11, 10 partem colonorum. CVRT. 5, 12, 9 metu. 7, 2, 31. TAC. hist. 1, 31 speculatoribus. 3, 84 infimis servitiorum. ann. 5, 10 (del- *cod.*) APVL. met. 5, 5. AMM. 17, 6, 2 exigua portio ... aegre -psa. *additur locus*: CIC. Phil. 13, 11 (*in imag.*) de (sed *pars codd., om. al.*, sed e *Clark*) mea memoria -untur (el- *Clark*). LIV. 4, 53, 9 ex praesidio (6, 17, 6. 24, 46, 4 e stationibus. TAC. hist. 3, 86 ex urbe. AMM. 26, 7, 1. SEDVL. carm. pasch. 2, 204 e summo -psus [del- *pars codd.*] ... tecto). LIV. 23, 17, 5 per ... munimenta neglectasque custodias. 23, 18, 16 ab signis (33, 15, 8 a castris. 37, 20, 10 ab ordinibus. VVLG. I reg. 13, 8 -psusque [*i. defecit, cf. graec.* διεσπάρη] est populus ab eo. 13, 11. CASSIAN. inst. 4, 30, 6 ab eis ... quoquam. *in imag.*: GREG. M. moral. 14, 63 ab *deo. cf. etiam infra l. 24*). CVRT. 4, 4, 5 ad epulas. IVST. 2, 12, 27 *naves* domum. CLAVD. carm. min. 53, 114 medium -psus (del- *Koch v. p. 1158, 79*) in aequor (OROS. hist. 5, 23, 2 in Hispanias. SEDVL. carm. pasch. 1, 301 foveam -psus [del- *pars codd.*] in atram). CYPR. GALL. gen. 1199 *Ioseph* -itur (*cf.* VVLG. gen. 39, 12 fugit) inter dominae ... ulnas (SIDON. epist. 3, 13, 10 ab his [*sodalibus*] ... velut Proteus [*cf. p. 1158, 47 sq.*] inter adversa). *nota dativ.*: VAL. FL. 7, 399 Venus dextrae -psa tenenti. STAT. Theb. 8, 173 -psaque numina castris. *ablat.*: SEDVL. carm. pasch. 4, 252 -psus ventre parentis.

B *translate et in imagine i. q. averti, incidere, deferri, adduci in*: 1 *de personis*: AMM. 29, 1, 27 totus devius ab aequitate -psus (BACHIAR. repar. laps. 15 p. 1052B. GREG. M. moral. 13, 9 ab ipso fidei statu. 26, 2. *adde de anima*: CLAVD. MAM. anim. 1, 24 p. 85, 13). PS. RVFIN. in Os. 8, 1 *sq. tribus* in tuos mores -psa est (in psalm. 34, 6 in lubricum malorum. GREG. M. moral. 2, 28 in excessum linguae. 11, 68 in deteriora. PALLAD. hist. mon. I 15 p. 292D in ... insaniam). CASSIOD. in psalm. 49, 20 in derogatione ... non ... -psus est, sed ... insedit. GREG. M. moral. 3, 65 ad increpationis verba (PALLAD. hist. mon. I 15 p. 293A ad mortis profunda). 6, 52 de ... dei dilectione ... ad se. *nota*: PETR. CHRYS. serm. 23 p. 263C ex homine fuerat -psus (*i. mutatus*) in bestiam (*cf. de Proteo p. 1158, 47 sq. et* CLAVD. MAM. anim. 2, 8 p. 130, 8 animum ... in corpora ... -psum). *in oratione i. q. digredi*: EVGRAPH. Ter. Andr. 69 a narratione tenore in alia ... -imur. 2 *de rebus*: OPTAT. 7, 6 p. 178, 16 ad illum locum invidia vestra -itur. *i. q. provenire*: PRVD. apoth. 546 servit ab antiquis -psa (del- *al.*) fidelibus heres nobilitas.

syn.: diffluere, diffundi, digredi, discedere, dissolvi, evanescere, fluere, liquescere, liquefieri, minui, putrescere, (cor)ruere, tabescere. *opp.*: colligi, confundi, durare, haerere, manere, stare.

deriv.: dilapsio.

dīlacerātio, -ōnis *f. a* dilacerare. *plur. v. l. 58.* *i. q. vexatio, cruciatus*: ARNOB. nat. 2, 45 morbi, quos ... mortalitas diversarum sustinet -e (-em *P*) poenarum. AVG. c. epist. fund. 30 p. 231, 16 inhabitatorum ... impetus -is et vastationis. CASSIAN. conl. 7, 32, 1 corpora ... atroci -e vexare. *i. q. turbatio, laesio*: AVG. de serm. dom. 1, 5, 15 in maledictis et in -e famae. *praesertim civitatum*: VVLG. Nah. 3, 1 civitas ... mendacii -e plena (ἀδικίας. *cf.* HIER. *ad l.* p. 562). COD. Theod. 9, 26, 3 (*a. 403*) non absque publicae -is incommodo. OROS. hist. 3, 12, 28 infandae -i dedit. 6, 14, 3 -o Sullana. 7, 37, 3 ipsorum inter se barbarorum crebris -bus. GILD. Brit. 15 chron. III p. 33, 20 CASSIOD. in psalm. 52, 5.

dirus: parcus, **dīlacerātor** (-ōris *m.*) GLOSS. V 450, 50. *a* dilacerare.

dīlacero, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* lacerare. *part. praes. gen. plur.* -antum *traditur* OROS. hist. 5, 24, 20 (-antium *p. 1160, 13*). GLOSS. διασπαράσσω. divello et -o διασπῶ. *legitur apud* PLAVT. *et inde a* CIC.

1 *proprie i. q. dilaniare, discerpere, discindere corpora animantium*: CATVLL. 64, 152 -anda feris dabor (GELL. 15, 16, 4 *cf.* POMER. 1, 21, 1 INSCR. christ. Rossi II p. 65, 9). OV. epist. 11, 112 -ate. 12, 116. met. 3, 250 *canes Actaeonis* -ant falsi dominum sub imagine cervi (*cf.* GELL. 15, 20, 9). SEN. Herc. f. 76 opprime ... manibus ipsa -a tuis (ARNOB. nat. 1, 41 Romulum ... senatorum manibus -atum). Herc. O. 826 artus (STAT. Theb. 9, 15 CLAVD. 5, 408). HOMER. 29 maerens secat unguibus ora -atque comas (*cf.* DRAC. laud. dei 3, 109 ora). TAC. ann. 15, 57 corpus ... tormentis (LACT. inst. 5, 13, 11). TERT. scorp. 6 caestus dilaniant, flagella -ant (ARNOB. nat. 7, 41 virgis -atus et flagris). ARNOB. nat. 1, 26 torquetis, -atis ... et beluarum laniatibus obiectatis. 1, 64 Christum (1, 65). LACT. inst. 1, 22, 16 *Orpheus* -atus et carptus est. VVLG. iud. 14, 6 -vit leonem *Samson* (ITALA Lugd. carpsit, συνέτριψεν). MIRAC. Theclae 1 p. 170, 2 -ata tota paene corporum superficie. *in imag.*: AVG. civ. 4, 28 a morsibus poetarum, quibus deos -ari videbant *Graeci*. MVTIAN. Chrysost. hom. 20 p. 361 ille ignis *aemulationis* ... devorat et -at. 2 *translate i. q. dissipare, deminuere, deperdere*: PLAVT. Capt. 672 me meamque rem ... deartuasti, -isti (del- *codd.*, dil- NON.) atque opes confecisti. OV. epist. 1, 90 opes. VLP. dig. 27, 10, 1 pr. bona sua -ando et dissipando profudit. ARNOB. nat. 1, 19 frumenta. VVLG. Ier. 23, 1 disperdunt et -ant gregem pascuae meae. COD. Iust. 10, 35 (34), 2 pr. totas facultates. *i. q. turbare, vexare civitates, animos*: CIC. Mil. 24 ad -andam rem publicam (SALL. Iug. 41, 5. ARNOB. nat. 7, 47 Romana civitas ... afflicta est ... -ata, vexata ... minor facta est. DICT. 5, 6 priusquam in auxilia conducta -aretur *civitas*. VVLG. Is. 18, 2 ad gentem convulsam et -atam. Nah. 2, 10 dissipata est et scissa et -ata. AVG. civ. 3, 25 dissensionibus -ata. OROS. hist. 3, 23, 18. 5, 24, 20 *Italiam* -antum). TAC. ann. 2, 71 acerbitatibus -atus ... insidiis circumventus. 6, 6 ut corpora verberibus, ita saevitia ... animus -atur. PS. RVFIN. in Am. 5, 10/11 pauperes. PS. RVFIN. (= AVG.) in psalm. 6, 5 spinas ... -antium desideriorum. AVG. civ. 18, 16 Graeci ... cladibus -ati atque contriti. OROS. hist. 2, 8, 5 repentinis incursibus extrema copiarum -ntibus. *i. q. rodere, vituperare*: ARNOB. nat. 1, 64 luxurias ac vitia vestra ... secant, urunt, -ant. 2, 60 verecundiam convellitis ac -atis. SCHOL. Cic. Bob. p. 169, 29 St. *Clodii* vitam moresque. HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 852 ecclesiae conventum vesano ore -ant (λέγουσι κακῶς). CASSIOD. in psalm. 136, 9 ecclesiam dei ... increpatione -ant. *i. q. delere, demoliri*: VINCENT. LER. 4, 6 monasteria. VEN. FORT. carm. 1, 13, 4 aula corruerat senio -ata suo. *adde*: SALV. gub. 5, 7 scripturam sacram interpolatam habere vel -atam.

deriv.: dilaceratio, dilacerator. *Rubenbauer.*

dīlacrimat NOT. Tir. 74, 16 *cf.* delacrimo.

? **dīl(a)eus**, -a, -um, δείλαιος. *i. q. miser, miserandus*: INSCR. christ. Rossi I 38 dilea ossa. *neque lectio neque interpretatio satis certa. cum vocabulo graeco contulit Cavedoni, opusc. di Modena ser. II t. 1 p. 11.*

*dīlāmino, -āre *a* dis- *et* lamina. *i. q. diffindere*: NVX 73 has *nuces* puer ... certo rectas -at ictu (-at *Erasmus*, deliniat *F*, dilaniat *L*, delimat *vel* diverberat *C*).

dīlancino, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* lancinare. GLOSS. -o est lacero. *i. q. dilacerare*: SOL. 27, 22 leones ... -atas (lancinatas *vel* dilaniatas *al.*) *bestias* exanimant pedum nisibus. AMM. 14, 7, 18 inter -antium (*Lindemann*, dilatinantium *V*) manus spiritum efflaturus. 22, 15, 19. PRVD. perist. 5, 156 membra. NOT. Tir. 70, 54 -at.

dīlaniātio, -ōnis *f. a* dilaniare. *i. q. dilaceratio*: MARTYR. lat. Ignat. 7, 1 (Op. patr. apost. ed. Funk II [1901] p. 266, 13) -o totius corporis.

*dīlanio, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* laniare. PAVL. FEST. p. 73 delaniare [*sic traditur*] est discindere et quasi lanam trahere. GLOSS. delano διασπαράσσω delaneo delacero. *legitur inde a* CIC. *et* LVCR.

1 *proprie*: a *aliquem i. q. dilacerare, discindere*: CIC. carm. frg. 32, 12 *me* aduncis lacerans unguibus Iovis satelles pastu -at fero. Mil. 33 Clodii cruentum cadaver ... canibus -andum reliquisti (AMM. 22, 11, 10 cadavera peremptorum. 26, 10, 13). OV. Ib. 596 -et vigilum te quoque turba canum. TAC. ann. 11, 22 tormentis -batur. AVSON. 456, 3 Solis armenta. HYG. fab. 198 p. 127 piscem. HIER. epist. 9, 3 *ferae* capreas ... rabido desuper ore -ant. COD. Theod. 9, 12, 1 (*a. 319*) poenis publicis corpus. AVG. civ. 18, 53 *puer* occisus et -atus. in psalm. 130, 10 (*in imag.*) flagellavit me, colaphizavit me, percussit me, -vit me. EVSTATH. Bas. hex. 2, 4 p. 883B (*in imag.*) *lupi* -antes gregem domini. POMER. 3, 12, 3 in aeternum -ari vermibus. b *aliquid i. q. discerpere, discindere, discutere sim.*: LVCR. 3, 539 *anima* -ata foras dispargitur, interit ergo. OV. am. 3, 9, 52 venit ... -ata comas. met. 6, 645 *viva* membra (AVG. in psalm. 118 serm. 31, 1). 10, 387 scinditque sinus ereptaque collo vincula -at. TAC. ann. 11, 36 -ata veste (EPIT. Alex. 93 vestimenta sibi. HYG. fab. 96 p. 89). PRVD. psych. 424 lingua. AVG. serm. ed. Mai 20, 3 -atis visceribus. MARTYR. lat. Ignat. 11, 2 (Op. patr. apost. ed. Funk II [1901] p. 271, 12). c *absolute*: TERT. scorp. 6 pugni quassant, calces arietant, caestus -ant, flagella dilacerant. 2 *translate i. q. animum perturbare, torquere, exagitare, destringere, lacerare sim.*: LACT. inst. 5, 9, 12 torquere ac -are eum, quem scias esse innocentem. HIER. epist. 6, 2, 2 licet me ... Hibera excetra rumore -et. 57, 13, 1 inter mulierculárum radios et textrina -or. VVLG. Luc. 9, 39 *spiritus* -ans (συντρῖβον) eum. AVG. serm. ed. Mai 126, 10 in psalm. 69, 8 c. Iul. 1, 4, 11. OROS. hist. 3, 23, 6 *orbem*. GREG. M. moral. 2, 63 ut bene cogitata perturbet maleque perturbata -et *diabolus*. 3, 48 in Ezech. 1. 11, 6,

dīlapidātio, -ōnis *f. a* dilapidare. *i. q. dissipatio, absumptio*: FIRM. math. 5, 4, 16 patrimonii -es decernuntur (SCHOL. Hor. carm. 2, 8, 22 -em patrimonii). COD. Theod. 4, 20, 1 (*a. 379*) propriorum -o bonorum.

dīlapidātor, -ōris *m. a* dilapidare. EVGRAPH. Ter. Phorm. 898 -es dicuntur prodigi et luxuriosi. GLOSS. -r prodigus, perditor. delapidator consumptor.

*dīlapido, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* lapidare. *Th.*]. EVTYCH. gramm. V 471, 6 lapido ex quo ... -o. *hic illic traditur* delapido *q. v.* GLOSS. διασπαράσσω. -at erogat. proiecit. evertit. dispicit (dispergit *coni. Götz*). delapidat delacerat. male expendit. -are evertere. disputatis (dissupatis *Götz*) bonis -ato patrimonio, de inofficioso testamento. *legitur inde a* TER.

1 *proprie i. q. lapidibus sternere*: GROM. p. 370, 13 ipsa *via* est et -ata, id est lapidibus strata. *cf.* delapido *p. 416, 22.* *i. q. lapidibus obruere*: COLVM. 10, 330 (*in imag.*) Iuppiter ... grandine -ans

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hominumque boumque labores. AVSON. rhop. 31 dans aulam Stephano pretiosam -ato. **2** *translate i. q. dissipare, disperdere, discutere, disicere, perdere, temere consumere sim.*: TER. Phorm. 897 -at nostras triginta minas (DON. *ad l.* disperdat. EVGRAPH. perdat, consumat. SCHOL. p. 139, 11 dissipet distrahendo). COM. pall. inc. 55 rem (AVR. Fronto p. 16, 3 N. fructus diripere, agros vastare, rem omnem -are). PS. CIC. epist. ad Oct. 3 publicam -bat pecuniam, aerarium exhauriebat. VLP. dig. 4, 4, 11, 6 qui *pecuniam* vel -vit vel perdidit (5, 3, 25, 11 quid. COD. Theod. 12, 6, 1 [*a. 321*] quidquid. GREG. M. epist. 12, 10). 26, 4, 1 pr. tuerentur bona, ne -rentur (PS. CYPR. aleat. 6 bona paterna). APVL. apol. 75 quae ... omnia ... omnimodis collurcinationibus -vit (CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 137). ITALA Luc. 15, 30 (Rufin. Orig. in gen. 17, 3 p. 255[D] patr. 3, 2 p. 316[D]) omnem substantiam (κατα-φαγὼν τὸν βίον, VVLG. devoravit). FIRM. math. 4, 9, 5 paternam et maternam substantiam (RVFIN. Orig. in lev. 1, 1 PAVL. NOL. epist. 35 *bis*). *sim. saepe, ex. gr.*: FIRM. math. 4, 10, 5 patrimonium (AMBR. off. 2, 21, 109 SECVNDIN. epist. p. 893, 20). math. 4, 24, 6 paternas -bit facultates. 6, 10, 5 substantiae facultates. COD. Theod. 14, 3, 14 (*a. 372*). HIER. epist. 77, 6 omnem censum. PAVL. NOL. carm. 25, 52 non cupiat lapidum pretio (-ium *al.*) neque vellere Serum in cassum reditus -are suos.

dīlāpsio, -ōnis *f. a* dilabi. *i. q. consumptio*: AVG. civ. 22, 12 p. 589 de ipsis etiam corruptionibus et -bus corporum mortuorum (*cf.* dilabor *p. 1157, 81sqq.*).

dīlargior, -ītus sum, -īrī *a* dis- *et* largiri. *passive usurpatur*: GRACCH. or. frg. Prisc. gramm. II 386, 4 SALL. hist. frg. 1, 49 (*ad l. cf.* GELL. 15, 13, 8) LACT. inst. 7, 1, 13. *cf.* PRISC. gramm. II 379, 10 -or te et a te. EVTYCH. gramm. VII 433, 28 -or ἀσωτεύομαι. GLOSS. delargior ἀποδαψιλεύομαι. -itur valde largitur. *legitur inde a* CATONE. *i. q. valde largiri, liberaliter donare*: CATO or. frg. 2 pecuniam neque meam neque sociorum per ambitionem -itus sum (TAC. ann. 16, 30). GRACCH. or. frg. Prisc. gramm. II 386, 4 aerarium -itur Romano populo. CIC. leg. agr. 2, 81 qui omnia ... quibus voluit est -itus. SALL. hist. frg. 1, 49 venditis proscriptorum bonis aut -itis (LACT. inst. 7, 1, 13 venditis aut -itis quae amant). TAC. ann. 1, 69 militibus ... vestem et fomenta -ita est. SVET. Iul. 20. LACT. epit. 29 (34), 8 si habuerit, -etur. AVSON. 317, 28 omnia. HIER. epist. 39, 5, 1 cum omnem substantiolam aut pauperibus -ita sis. *translate*: TAC. hist. 3, 55 foedera sociis, Latium (*i. ius Latii*) externis -iri.

dīlargītor, -ōris *m. a* dilargiri. *is qui dilargitur, prodigus est*: IVL. VAL. 1, 9 inconsideratior -r.

dīlargus, -a, -um [*a* dilargiri *ductum esse videtur. Th.*]. GLOSS. multum donans. EVGEN. app. carm. 14, 2 munificans cunctis, -us et omnibus esto.

dīlasso, -āre *a* dis- *et* lassare, *cf.* delassare. *i. q. fatigare*: BOETH. in top. Cic. 5 p. 373 neque pigrescere ac -ari animos aequum est. VEREC. in cant. 4, 17 si quidem contigerit illum ... aliquantum -ari (*praecedit* lassus).

***dīlātātio,** -ōnis *f. a* dilatare. GLOSS. -o πλατυσμός (*de vestibus*) [V 450, 38 statum seu statim *v.* dilatio]. *legitur (excepto dubio loco* VITRVVI *l. 52) inde a* TERT.

1 *proprie*: **a** *i. q. crescentia*: VITR. 9, 7, 1 dierum brevitates itemque -es (*Marini*; brevitates idemque depalationes [*vel* depalatationes] *codd.*, brevitatis ... -is *Rose*). **b** *i. q. latitudo*: ITALA psalm. 118, 45 (Hil. in psalm. 118 vau 9) ingrediebar in -e (ἐν πλατυσμῷ, VVLG. in latitudine). **c** *i. q. diffusio, extensio, propagatio*: TERT. anim. 37 in laminam massa laxatur, maior efficitur initio suo per -em ponderis certi, non per adiectionem, dum extenditur. PS. TERT. haer. 2 p. 216 occlusisse superiora -e (*praecedit* se extendit). HIL. syn. 45 deum usque ad sanctam virginem substantiae -e protendere. trin. 3, 17 filium non de portione aut -e aut emissione, sed ex eo natum. CHIRON 68 platocoriasis, id est -o (dilatio *cod.*) pupillae (CASS. FEL. 29). 99 venae. AMBR. epist. 38, 10 *Nephtalim* abundantia ... Latina interpretatione vel -o (RVFIN. Orig. in Ios. 3, 4 *Iaphet* -o interpretatur). VVLG. Ezech. 31, 7 *cedrus* pulcherrimus ... in -e arbustorum suorum. PHILAGR. med. 3 p. 92 umores sine aliqua -e ... purgandi. *ibid.* haec (*i. ventris solutio nimia al.*) ... -em in hac causa faciunt sola. *al.* OROS. hist. 6, 14, 4 hanc nunc amplissimam -em (*i. propagationem terminorum imperii Romani*) vastissima ruina consequitur. VICT. VIT. 2, 21 *arbor* -e sua omnem paene Africam opacabat.

2 *translate vel in imagine*: **a** *apud* ECCL. *de extensione cordis, inde fere i. q. exultatio.* AVG. loc. hept. 5, 29 p. 603, 28 'dilatetur cor tuum ...': notandum etiam in malo dici posse -em cordis; exultatio quippe in -e intellegitur, cui contrariae sunt angustiae, id est tristitia. utrumque autem potest et in bono et in malo accipi. VVLG. prov. 21, 4 exaltatio oculorum est -o cordis (PROSP. in psalm. 118, 32 'cum dilatasti cor meum': cordis -o veritatis est dilectio. ORIG. in I reg. 10 ut a -e oris etiam ad cordis -em veniamus [*syn.* latitudo]. *al.*). PS. RVFIN. in Ioel 2, 1/2 p. 1042[B] ut -em (*i. insolentiam*) eius et acerbitatem ... exprimeret. in psalm. 4, 2 mentis. AVG. quaest. hept. 2, 107 p. 163. in psalm. 118 serm. 11, 1 illa -o caritatem significat. **b** *i. q. propagatio, extensio*: AVG. epist. 140, 67 hac ecclesiae -e superbi. ENNOD. opusc. 3, 192 p. 380, 23 nulla protensione libelli, nullis -bus promulgatae laudis transitus ipsius poterit occultari. CASSIOD. var. 7, 46, 1 *ne* -em (*sc. gentis*) providam in genus extraneum non haberent. in psalm. 118, 64 fidei Christianae.

dīlātātor, -ōris *m. a* dilatare. *i. q. propagator*: CASSIOD. inst. div. 21 Hieronymus Latinae linguae -r eximius.

[**dīlātē**] *v. p. 1166, 9.*

***dīlātio,** -ōnis *f. a* differre. *pluralis*: CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2 LIV. 5, 5, 1. 31, 48, 10 VELL. 2, 79, 1 SEN. clem. 2, 2, 3 PLIN. nat. 19, 189 QVINT. decl. 319 p. 253, 11 PS. QVINT. decl. 5, 18 AVR. Fronto p. 15, 7 N. DIG. 2, 12 (*in titulo libri*) VLP. dig. 4, 6, 26, 4 IVST. 8, 3, 9 DON. Ter. Hec. 112 AMM. 22, 8, 49. 30, 4, 18 AVG. epist. 93, 18 LEO M. epist. 14, 6. 71 serm. 69, 2 EPIST. pontif. Migne 20, 757[A] CAEL. AVR. acut. 3, 11, 106 *al.* DON. Ter. Eun. 1020 in longam -em, unde -o est dicta diei prolatio. AVG. quaest. hept. 4, 49 exii in -em tuam, ubi Graecus habet διαβολήν. GLOSS. ὑπέρθεσις. παρολκή. recrastinatio. aelding (*anglosax.*). sine -e ἄνευ ἀναβολῆς. ἄνευ ὑπερθέσεως. ἄνευ παρολκῆς. ἀνυπερθέτως. *cf.* V 450, 38 dilatatio statum seu statim (*sc. intellegitur* sine -e *cf. l. 29*). *legitur inde a* CIC., *frequentant* LIV. SEN. ICTI AVG., *deest poetis praeter* PHAEDR. 3 epil. 12.

1 *generatim i. q. extensio, prolatio, procrastinatio, necnon cunctatio, mora (notione subinde ad 2 declinante)*: CIC. Phil. 3, 2 minimi -o temporis (ZACCH. 1, 21 *al.*). LIV. 5, 5, 1 per -es bellum *gerere.* 9, 27, 6 belli (23, 39, 4. 31, 6, 6). 40, 57, 2. 44, 25, 8 sine -e (VELL. 2, 50, 1 CORP. IV 1180 SEN. dial. 5, 18, 4. 6, 10, 4 epist. 46, 1. 83, 20 CVRT. 6, 7, 18 PAVL. dig. 24, 1, 57. HERMOG. dig. 37, 14, 21, 1 sine condicione et -e [*haec* ICTORUM *ad 2 potius referenda, ubi cf. p. 1163, 20*]. PANEG. 5 [8], 5, 4 SPART. Hadr. 7, 9. SERV. Aen. 9, 253 actutum, confestim, sine -e. AMBR. hex. 5, 5, 12 sine ... mora et -e. VVLG. II reg. 17, 16 absque -e. act. 25, 17 [ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος] RVFIN. hist. mon. 7 p. 414[C] *al. praecipue apud medicos et in legg. Burg. Visigoth.*). VELL. 2, 79, 1 extra -es. SEN. clem. 2, 2, 3 cum magna cunctatione, cum multis -bus. benef. 1, 1, 7. QVINT. decl. 319 p. 254, 5 naturalis improbis hominibus -is est cupiditas. PS. QVINT. decl. 4, 5. SVET. Nero 15 in solacium -is ac morae. APVL. met. 10, 4 promissionis. *ibid.* impatiens vel exiguae -is (SYMM. epist. 1, 6, 1). TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 320 -e remedii. FIRM. err. 7, 1 moras -is ferre. IVST. 8, 3, 9. 17, 2, 4 cui nulla -is ... venia esset. DON. Ter. Ad. 430 cum -e (*i. pausa*) et vultuose dicendum 'sentio'. Hec. 112 his -bus etiam spectatorem suspendi. PS. AVR. VICT. epit. 48, 3 modica -e emolliebantur aliquando severa praecepta. HIL. trin. 3, 14 -is diversitate. in psalm. 1, 3 non eget -e temporis (*cf. p. 1163, 25*). SYMM. epist. 1, 7, 2. AMM. 22, 8, 49 -um ambage. SERV. Aen. 9, 141 mortis. AVG. civ. 15, 19. 20, 19 in psalm. 144, 11 MAR. MERC. Cyr. epist. syn. 3, 3. LEO M. epist. 14, 6 nullis -bus ... fatigari. serm. 69, 2 -um ... ratio *al.* CAEL. AVR. chron. 1, 1, 15. 5, 11, 135 acut. 3, 11, 106 EVGRAPH. Ter. Andr. 306. 398 -is persuasio. CASSIOD. in psalm. 12, 5 -e diutina. *al.* PALLAD. hist. mon. I 7 p. 277[d]. *nota i. q. intervallum locale*: APVL. met. 11, 11 ex alia vero parte *urnulae* multum recedens spatiosa -e adhaerebat ansa. *iuncturae verbales*: LIV. 1, 14, 6 -em pati (21, 52, 2. 35, 25, 11 PLIN. nat. 18, 91. RVFIN. hist. 2, 10, 1 -em non patitur ultionis [ἀναβολῆς]. MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 2. *cf. p. 1163, 26*). LIV. 7, 14, 5 nec recipiente iam -em re (SEN. dial. 5, 1, 3 affectus -em recipiunt. PS. AVG. quaest. test. II nov. 36 p. 471 Vind. accipiunt. *cf. p. 1163, 21. 30*). LIV. 23, 14, 8 -em mali inveniunt. 31, 48, 10 non expectare belli tempora moras et -es imperatorum. 32, 36, 6 moram et -em ... quaeri (TAC. ann. 6, 4 Trioni -o exitii quaesita. AVG. in psalm. 102, 16). LIV. 37, 7, 5 -em nihil ad praesentia mala, quippe quae ultima essent, ... adiecturam. PHAEDR. 3 epil. 12 quo plus consumet temporis -o. PLIN. nat. 19, 189 longis utriusque *operis* -bus futuris. SEN. dial. 5, 12, 4 maximum remedium irae -o est. 10, 9, 1 maxima ... vitae iactura -o est: illa primum quemque extrahit diem, illa eripit praesentia, dum ulteriora promittit. 10, 16, 4 omnis ... speratae rei longa -o est. nat. 2, 48, 1 impetretur -o (APVL. flor. 19 p. 96 brevem ... -em. *cf. etiam sub 2*). epist. 72, 2 -em damus (VEN. FORT. vita Radeg. 28, 66. AMM. 31, 6, 2 bidui -em tribui sibi. *cf. p. 1163, 11sqq.*). QVINT. decl. 319 p. 253, 11 si omnes moras odi, omnes -es. PS. QVINT. decl. 5, 18 qui -es, qui moras ferre non poterat. TERT. bapt. 18 magis timebunt consecutionem quam -em. adv. Marc. 2, 25 p. 371 temporalem et ad praesens -em vitae *aeternae* fecisse *deum.* (HERM. vulg. *et.* Pal. sim. 9, 5 quaedam -o facta est [ἀνοχή]). adv. Marc. 5, 21 p. 650 suspectam habeas -em. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 47 intermissionem ludorum vel -em *posco* (AMBR. Tob. 7, 25 poscit -em *debitor.* EVGRAPH. Ter. Phorm. 485 postulavit). PS. CENS. frg. 3, 9 biformia *signa* geminatione rerum omnium repetitionem significant et interim -em. PANEG. 12 (2), 38, 5 quae poterat ulterior esse -o? DON. Ter. Ad. 225 ut dilationem res habere non possit. PS. AVR. VICT. orig. 16, 3 petita -e (AVG. c. Fel. 1, 19. 20 EVGRAPH. Ter. Phorm. 832. *cf. p. 1163, 18*). AMM. 28, 1, 53 -e ... inventa. PS. ASCON. Verr. p. 230, 31 St. interposita (VVLG. gen. 43, 10 si non intercessisset -o. PS. RVFIN. in Am. 3, 3/8 interveniens -o). HIER. epist. 28, 1 sortis ... -o (dilatatio *al.*) usuram parturit. 60, 9, 2 mihi non placent -es istae imperfectae servitutis dei (*opp.* Cornelium ... statim audio baptizatum). AVG. serm. ed. Mai 126, 9 ut praeparandi ad *Christi* visionem

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

medicinalem perferant -em. epist. 93, 18 -um morulās amputavit. *al.* SIDON. epist. 5, 20, 3 ad ignaviam respicit secunda -o. OP. imperf. in Matth. 19 p. 743. CASSIOD. in psalm. 12, 1 desideranti ... molesta -o est. var. 11, 33 cruciabili -e. GREG. M. moral. 16, 33 amanti *Iesum* adhuc -o imponitur (*i. quatenus cum Iesu abire nondum licet*). *al.*

2 *speciatim et technice in publica vel iuridica re, i. q. prorogatio, comperendinatus*: CIC. Manil. 2 propter -em comitiorum (Att. 2, 15, 2 CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2). LIV. 2, 63, 2 non ultra ... latura plebes -em agrariae legis. 9, 5, 5 foederis. SEN. contr. exc. 5, 4 poenae meae (CALP. decl. 13 longa poenarum -e. AVG. serm. ed. Mai 90, 3). SENT. procos. Sard. (Corp. X 7852) 16 -em probationi dari (Ps. QVINT. decl. 3, 19 PLIN. epist. 10, 81, 5 SCAEV. dig. 49, 1, 28, 1 PAPIN. dig. 5, 1, 45 pr. 22, 1, 3 pr. VLP. dig. 2, 12, 7 *al.* PAVL. dig. 2, 12, 10 *al. cf.* PLIN. epist. 6, 31, 9 indulserat ... petentibus -nem. PAVL. dig. 2, 12, 10 tribui). QVINT. decl. 313 p. 231, 7 nulla -o est. 319 p. 253, 1 sceleris ...-em impetrari (*praecedit* praeferri *alterius sceleris* iudicium. AVR. Fronto p. 15, 19 N. PAPIN. dig. 48, 5 (12), 11, 9). PLIN. epist. 1, 18, 1 ut -em petam (6, 31, 9. 10, 81, 4 SVET. rhet. 22 AVR. Fronto p. 15, 7. 19. 20 N. VLP. dig. 50, 16, 99, 3). PLIN. epist. 2, 11, 10. 5, 9, 3. POMPON. dig. 28, 5, 23, 4 qui sine -e peregre essent vel aegritudine ... impedirentur. CALL. dig. 5, 1, 36 pr. -em accipere (VLP. dig. 2, 12, 7). VLP. dig. 2, 12, 1, 2 si -o (del- *F*) actionem peremptura est. *ibid.* oratio *divi Marci* -em concessit. 2, 12, 7 -o impertiri solet (PAVL. sent. 1, 12, 9. 2, 26, 17). VLP. dig. 2, 14, 7, 5 tempore statuto -is (17, 1, 43 cum -one temporis (*cf. p. 1162, 42*). 4, 6, 26, 4 per -es *actionem eximere*. 24, 3, 24, 2 -em pati. 26, 7, 7, 1 -em nec modicam expectare. 28, 5, 3, 4 aperturae tabularum -o necessarii heredis ius non mutat. 39, 1, 5, 12 -o periculum allatura est (42, 4, 7, 11). 39, 2, 1 periculosa -o praetori videtur. frg. Vat. 119 -i moratoriae locus est. PAVL. dig. 45, 1, 73 pr. stipulatio ... -em capit. 49, 5, 7 pr. si res -em non recipiat. 49, 14, 45, 10 -em negari. DIG. 2, 12 rubr. de feriis et -bus. AMM. 30, 4, 18 *advocati* -um examina longissima contexentes. RVFIN. Clement. 1, 22 -o Simonis contulit, ut. AVG. serm. ed. Mai 5, 1 -o *iudicii* exclusa est. COD. Iust. 3, 28, 36, 1^c omnem -em, omnem moram ... abstrahendam. *al.* *in re tributaria*: AMM. 22, 6, 1 per -em *debita tributa* inferre. CASSIOD. var. 12, 2, 5 -o ... tributi maioris fit causa dispendii (11, 7, 3. 12, 10, 2). *cf. debiti -o p. 1162, 73. 82.*

iuxta posita: mora, cunctatio.

1. *dīlāto, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* lātus. *Th.*]. *cf.* delato *p. 416, 66.* GLOSS. πλατύνω. -are amplificare. -vit ἐμήκυνεν. V 649, 16 undulatum -atum purum (-atum *om.* NON. p. 189). *legitur inde a* VARRONE *et* CIC., *frequentant prae ceteris* CIC. (*21^ies*) *et* ECCL., *praecipue* VVLG.; *deest poetis praeter* LABER. MORET. OV. *singulos locos.*

I *proprie et in imagine*: *i. q. latiorem reddere, extendere, distendere, producere, porrigere sim. tam de loco quam de magnitudine (de tempore v. p. 1164, 18), opp.* contrahere, coangustare, coartare: **A** *aliquid*: VARRO ling. 5, 107 a globo farinae -ato. CIC. orat. 113 *digitos* diduxerat et manum -verat (FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 37 [*in imag.*] manum spei fidelibus aperuit ac -vit). nat. deor. 2, 135 *stomachi* partes ... -antur. 2, 136 *pulmones* tum se contrahunt ... tum ... -ant. SALL. hist. frg. 2, 99 castra (LIV. 27, 46, 2). 3, 62 (Serv. Aen. 2, 312) *freta* 'lata' ... quia se angustiae Pontici oris illic -ant (*cf. l. 64. p. 1164, 8*). MORET. 47 subactum levat opus palmisque suum -at in orbem. OV. met. 6, 378 rictus. LIV. 31, 21, 12 aciem (AMM. 27, 2, 5). VITR. 2, 1, 5 spatia *tumulorum* (PAVL. NOL. epist. 32, 12). VITR. 9 praef. 18 quibus ... rationibus *umbrae gnomonis* -entur aut contrahantur. SEN. suas. 2, 17 profundum. CELS. 6, 4 ea *area*, quae ἀλωπεκία nominatur, sub qualibet figura -atur. 6, 6, 37 pupilla funditur et -atur (PLIN. nat. 25, 144). CELS. 6, 8, 2 nares. SEN. nat. 5, 4, 3. 6, 32, 9. epist. 15, 2 cervicem (SORAN. p. 8, 9). 90, 39 in provinciarum spatium rura -et (ZENO 1, 9, 2 -ant horrea, terras angustant). COLVM. 12, 15, 5 *ficum*. SCRIB. LARG. 59. 205 *emplastrum* -atum magis manibus in magnitudinem vulneris. 210. 212. PLIN. nat. 2, 233 plumbum ... -atum fluitare. 5, 141 ubi se -at mare (*i. diffunditur, cf. supra l. 52*). 10, 63 sensim -ante se cuneo porrigitur agmen *anserum*. 10, 140. 11, 81 maculas ... ex angusto -ans *aranea*. 17, 201. 251 cicatrices. 19, 109. 33, 61 *nullum metallum* laxius -atur *auro*. 33, 102 platyophthalmon ... appellavere, quoniam ... -et oculos. 33, 128 *speculis convexis* -atur in immensum magnitudo imaginum. 35, 3 non placent iam abaci nec spatia montes in cubiculo -antia. VLP. dig. 43, 12, 1, 15 si -etur *aqua* aut (sic -etur ut *dett. fort. recte*) diffusa brevem aquam faciat (*opp.* coangustetur). 43, 19, 3, 15 ne quis -et aut producat aut deprimat aut exaggeret *iter*. 43, 21, 1, 11 si ... rivum ... -et vel extendat. ITALA Ezech. 41, 7 (Wirz.) *aedes* ut -etur (διαπλατύνηται, VVLG. latius erat templum). SOL. 19, 8 quorum aures in effusam magnitudinem -entur. VIB. SEQ. geogr. p. 146 fontem. VOPISC. Aurelian. 21, 9 muros (PAVL. NOL. carm. 14, 84 moenia). ARNOB. nat. 2, 59 quid ... nives in plumas et foliola -arit. HIL. syn. 38 substantiam dei -ari et contrahi (43. 44). 44 contrahi et -ari corporalis est passio. AMM. 29, 5, 42 -ato vulneris hiatu decessit (PETR. CHRYS. serm. 112 p. 510^A vulnus). HIER. in Ezech. 12, 40 p. 477 fenestras. in Eph. 4, 16 umeri *parvuli crescentis* -antur (RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 42). in Is. 35, 1, 2 *rosae* foliis *nondum* -atis (VVLG. num. 17, 8). VVLG. Is. 30, 33 *Topheth* -ata. 54, 2 -a locum tentorii. 57, 8 cubile tuum. Mich. 1, 16 -a calvitium tuum sicut aquila. Matth. 23, 5 -ant phylacteria sua et magnificant fimbrias (πλατύνουσιν). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 2 quo *arcu* -ato atque distento. Ps. RVFIN. in Ioel 3, 17/18. PAVL. NOL. epist. 29, 13 tugurium ... longius tenditur, quasi -atum. PHILAGR. med. 1 p. 74 *splen* et increscit ... et extenuatur et -atur in aliquas partes. VINDIC. med. 24 viae *corporis* -atae (*opp.* conciderint). OROS. hist. 1, 2, 48 *mare Caspium* per longas angustias tenditur, donec per magna spatia -atum ... terminetur. 1, 10, 15 -atis utrimque marginibus rigentium undarum. CASS. FEL. 23 tumor. *al.* PETR. CHRYS. serm. 160 p. 622^B panes quinque ... ad quinque milia hominum tetendit et -vit saginam. SALV. eccl. 1, 46 ulcus ... -atur. SIDON. epist. 1, 2, 2 labra ... -atis oris angulis ampliata. 2, 2, 5 frigidaria -atur. BOETH. arithm. 2, 6 anguli. IORD. Get. 5, 30 stagnus. *nota*: CASSIOD. in psalm. 150, 3 *tuba* ... terribili personatione -atur. *in imagine*: GREG. M. moral. 14, 79 ramos pravae loquacitatis in accusatione -ent. PETR. CHRYS. serm. 108 p. 499^C *deus* (*manus ad populum expandens*) distendit membra, -at viscera. CAES. AREL. testam. 10 misericordiae ... viscera -are. *de temporis spatio*: VITR. 9, 8, 10 *sol* -at contrahitque dies et horas. 9, 8, 13 (*de horologio anaphorico*) horarum spatia (*item* 14, *opp.* corripere). SEN. dial. 10, 6, 4 spatium *vitae*, quamvis natura currit, ... ratio -at. COD. Theod. 2, 4, 4 (*a. 385*) tempora. MART. CAP. 8, 875 noctibus -atis (dilateratis *β*, lateratis *B*^1, lateritis *R*^1).

B *de animantibus*: ITALA deut. 32, 15 (Tert. ieiun. 6) pinguefactus et -atus est (ἐπλατύνθη, Lugd. incrassavit, -atus est; Monac. incrassatus et -atus. VVLG. impinguatus, -atus). AMM. 24, 1, 3 laxatis cuneis iumenta -vit (*i. diduxit*) et homines (*cf. p. 1163, 54* aciem). 31, 2, 16 quas *gentes* -ari ad usque Gangen accepi. CHIRON 118 cum procubuit *iumentum*, -atur (ἀναπεσὼν πλατύνεται). 372 cum procubuerit, extendere se non potest nec -are. 400 tenditur et -atur.

II *translate et in imagine i. q. amplificare, extendere, propagare, augere, necnon efferre, exaltare*: **A** *generatim*: **1** *rem fere ubique incorpoream, hic illic vi propria sublatente*: CIC. rep. 6, 22 cernis profecto, quantis in angustiis vestra se gloria -ari velit (VVLG. I Macc. 3, 3 Ps. PRIMAS. in Rom. p. 431^B). leg. 3, 32 lex -ata in ordinem cunctum coangustari etiam potest. fin. 3, 48 utrumque eorum (*sc. virtutum et vitiorum*) fundi quodammodo et quasi -ari putant. phil. frg. V 87 nomen (Ps. RVFIN. in psalm. 43, 24). LABER. mim. 44 -atum est dominium togatae gentis. VAL. MAX. 3, 4, 2 -vit enim fines, cultum deorum ... auxit, numerum senatus amplificavit, equestrem ordinem uberiorem reliquit (VVLG. I Macc. 14, 6. CASSIOD. in psalm. praef. 3 p. 15^A *syn.* protendere). VAL. MAX. 5, 6 ext. 4 -ato Punico imperio (VVLG. I par. 18, 3 AVG. civ. 3, 15. 4, 8. 26. 18, 22 OROS. hist. 3, 12, 8). VAL. MAX. 7, 2, 6 in -ando regno (AMM. 23, 6, 7 AVG. civ. 4, 14. 28. 16, 3. 17, 2. quaest. hept. 6, 21 *syn.* porrigere). VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 tanta copia litterarum undique colligenda erat, ut invicem per totum terrarum orbem dispergi et -ari posset. SEN. benef. 2, 15, 2 nec exiguum -bo. 3, 7, 4 minima. epist. 81, 23 iniurias *ingratus* -at atque auget (*opp.* extenuat). 87, 32 bona ... extollunt quidem *animos* et -ant, sed sine tumore (SIGIST. epist.). Ps. QVINT. decl. 9, 10 -ata hac impotentiae nostrae opinione. ITALA deut. 11, 16 (Aug. loc. hept. 5, 33 p. 606, 10) ne -etur (Lugd. ne -et se) cor tuum (μὴ πλατυνθῇ, VVLG. ne ... decipiatur cor vestrum. *sed cf.* VVLG. psalm. 118, 32 Is. 60, 5 II Cor. 6, 11 *et* ECCL. *saepe.* [*definitur ex. gr.*: PELAG. II Cor. 6 p. 788^B cor -at atque amplificat, id est facit sensibus abundare. AVG. in psalm. 4, 2 id est iam cordi habere infusum deum. loc. hept. 5, 33 p. 606, 13.] PSALT. Rom. 24, 17 tribulationes cordis mei -atae sunt [VVLG. multiplicatae]). ITALA psalm. 47, 3 (Aug. civ. 11, 1 Psalt. Rom. 47, 3) -ans exultationes (εὐρίζων ἀγαλλιάματι, VVLG. fundatur exultatione). Is. 5, 14 (Tert. adv. Marc. 4, 15 p. 466) -vit orcus animam suam (ἐπλάτυνεν ... τὴν ψυχήν, VVLG. -vit infernus animam). *al.* IREN. 2, 13, 2 haec sensatio in multum -ata. *ibid.* motus in multum -atus consilii. VOPISC. Prob. 21, 2 solum patrium effecundari cuperet ⟨et⟩ -ari. LACT. inst. 3, 30, 6 Empedocles -et animi sui semitas. Ps. HIL. dedic. eccl. p. 882^A ecclesia in tribulatione -atur (AVG. civ. 18, 46. 20, 8 praeter Iudaeam ... in nationes alias. in psalm. 95, 12 cum -retur et aedificaretur toto orbe terrarum. SACR. Leon. p. 423 *ecclesiam* crescere -arique). HIL. op. hist. frg. 2, 7 doctrinam -are ac disseminare. OPTAT. 7, 3 p. 172, 17 genus peccati. AVSON. 419, 36 angustas opes, *sed* libris et litteris -atas. HEGES. 3, 6, 5 Iudaea a monte Libano usque ad ... lacum -atur (HIER in Am. prol. quae vastitas usque ad ... Indorum terminos -atur). AMM. 14, 9, 8 quaestione per multiplices -ata fortunas. 29, 2, 21 haec per intestinas -antur (*i. expanduntur*) aerumnas. HIER. epist. 26, 2 in universas gentes euangelii -atus est sermo (PELAG. in Rom. praef. p. 645^A *epistulae Pauli* prolatae atque -atae sunt. VEREC. in cant. 6, 12. SALON. in prov. p. 972^D in multitudine(m) auditorum verba scientiae *praedicando* -amus [= GREG. M. in Ezech. 1, 12, 12]). HIER. in Hab. 1, 2 p. 616 possessionum terminos (VVLG. exod. 34, 24 deut. 12, 20. 19, 8 I par. 4, 10 Am. 1, 13 Ps. RVFIN. in Os. 13, 14/15 PAVL. NOL. epist. 24, 17). VVLG. gen. 32, 12 semen meum sicut harenam. I reg. 2, 1 -atum est os meum super inimicos meos (psalm. 34, 21. 80, 11 Is. 57, 4 *persaepe apud* ECCL.). II reg. 22, 37 gressus meos subtus me. psalm. 17, 37 *saepe.* prov. 18, 16 donum hominis -at viam eius (RVFIN. Orig.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in psalm. 36 hom. 5, 7 quae *via* divitiis -atur et luxuria dissolvitur). 20, 19 ambulat fraudulenter et -at labia sua. Is. 33, 23 signum. RVFIN. hist. 6, 11, 5 carceris ... -vit angustias. PAVL. NOL. carm. 24, 843 -ato pectore. AVG. civ. 5, 24 dei cultum. bon. viduit. 17, 21 voluntas ipsa ... -atur, ut capiat. PAVL. MED. bened. 10, 2 nominis sui -vit cognitionem. LEO M. epist. 156, 1 -are magis quam sopire certamina. PETR. CHRYS. serm. 9 p. 213A suam laudem -at pauperis ex dolore. 47 p. 332A. VEREC. in cant. 6, 13 alio ... sensu haec intellegentia -atur. IORD. Get. 58, 299 progeniem. INST. Iust. 3, 9, 2 ius. GREG. M. in Ezech. 1, 6, 19 per amorem mores. 1, 8, 26 dona. 2, 1, 7 m e n t e m (2, 2, 12 mens se angustat, ut -etur. moral. 23, 40). moral. 2, 3 angelorum scientiae longe super nos incomparabiliter -antur. 7, 7 Iudaea *quasi bos* mugitus -at, quia stans ante praesepe ... ieiunat. *al. nota*: 7, 11 *Iudaea* per sanctos apostolos ad collectionem se gentium -at. VEN. FORT. vita Pat. 7, 23 inter ieiunia intulit xenia copiosa et multiplicavit cibaria refectione -ata (*alii* dilata). *intr. i. q. se extendere* (*cf. 2*): CHIRON 587 usque quo causa canceris -verit.

2 *reflexive vel passive i. q. se extendere, exaltare, attolli, iactare, inflare, plerumque in malam partem*: SEN. epist. 20, 3 quidam se domi contrahunt, -ant foris et extendunt. 120, 21 modo -at se usque ad invidiam (*opp.* subsidit et contrahitur). QVINT. inst. 2, 3, 8 quo quis ingenio minus valet, hoc se magis attollere et -are conatur. AMBR. Isaac 6, 51 (*Iesus ad animam*:) aperi ipsam te mihi, noli coartari, sed -are. HIER. tract. in psalm. 149 p. 312, 23 nos peccata non contrahant, sed iustitia -et. VVLG. prov. 28, 25 qui se iactat et -at, iurgia concitat. II Cor. 6, 13 -amini et vos (πλατύνθητε. *praecedit* 6, 11 cor nostrum -atum est). MAX. TAVR. hom. 85 p. 417B honoribus inflatus ... et auri thesauris -atus. PS. AVG. serm. 188 p. 873B (= MAX. TAVR. serm. app. 15) *martyr* quantum ... extrinsecus multiplici poenarum genere contritus artabatur, tantum intrinsecus interiori exultante homine -batur. MVTIAN. Chrysost. hom. 33, 4 semet ipsum (*praecedit* semet ipsum contribulat). GREG. M. moral. 5, 6 ad *pia* desideria (*quae deus explere distulit*) laxato mentis sinu -entur *pii*. 5, 17. 6, 26 in magna se exultatione -ant impii. 6, 53 *et saepius*. *nota* -ari labiis *i. q. decipere, ludificare* (*cf. supra l. 2*): ITALA prov. 24, 28 (Ps. Aug. spec. 42 p. 479) noli esse testis mendax ... neque -eris labiis tuis (πλατύνου τοῖς χείλεσι, VVLG. nec lactes quemquam labiis tuis, *cf.* prov. 20, 19).

3 *aliquem i. q. extendere, amplificare sim.*: VVLG. gen. 9, 27 -et deus Iapheth (*nisi forte* Iaphet *pro dat. accipiendum et subintellegendum* 'terminos', *v. hebr. et graeca; sed cf.* AVG. c. Faust. 12, 24 -atur Iaphet *et infra l. 49*). VVLG. gen. 26, 22 -vit nos dominus et fecit crescere. 28, 14 -beris ad occidentem *eqs.* PSALT. Rom. 4, 2 in tribulatione -asti me (VVLG. mihi). AVG. serm. 23, 7 non te angustat ... imo ... -bit te *deus*. PETR. CHRYS. serm. 108 p. 500A (*inter artificiose opposita*:) extensio corporis mei (*Christi in cruce pendentis*) vos -at in gremium *dei*. CASSIOD. in psalm. 98, 7 nominatim percurrere non poterat, quos multitudo infinita -bat. GREG. TVR. Iul. 1 Isaac benedicitur, Iacob -atur (*cf. supra l. 42*), Ioseph custoditur.

B *speciatim*: 1 *de oratione, argumento amplificando, uberius tractando* (*saepe absolute ponitur*). GLOSS. V 661, 46 -at orationem suam (*quo pertinere videntur* 661, 20 coloravit rem *et* 663, 58 perplexe loquitur). CIC. Flacc. 12 non -bo orationem meam. de orat. 1, 163 quae coartavit et peranguste refersit in oratione sua, -et nobis atque explicet. 2, 109 omni copia dicendi -vit, quid esset maiestatem minuere. Brut. 309 eloquentiam, quam dialecticam esse -atam putant (*opp.* dialectica ... quasi contracta et adstricta eloquentia). 322 qui -are posset atque a propria ac definita disputatione ... ⟨ad⟩ communem quaestionem universi generis orationem traducere. orat. 40 verbis. part. 23 ut aut ex verbo -etur aut in verbum contrahatur oratio. ac. 2, 42 proposita ... ita -ant, ut. parad. 2 argumentum. nat. deor. 2, 20 quae -antur a nobis, Zeno sic premebat. 3, 22 locum totum illa vetus Zenonis brevis ... conclusio -vit (*i. effecit, ut -ari posset*). QVINT. inst. 8, 4, 14. ARNOB. nat. 1, 56 conscriptores nostri ... angustas res satis ambitioso -vere praeconio. LACT. inst. 1, 1, 20 *volumina* -are atque exequi plenissime. AQVILA rhet. pr. 12 p. 22 *figurandis sententiis et elocutionibus orator* et parva extollit et angusta -at. IVL. VICT. rhet. 6, 2 p. 398 illa prior *ratio definitionis* subtilius ... coartatur, at vero haec oratoriis actionibus -atur. SERV. georg. praef. p. 128, 12 coartando lata et angustiora -ando. SCHOL. Cic. Bob. p. 110, 34 St. sententiam (PS. RVFIN. in Am. 9, 1). RVFIN. Adamant. 2, 15 sermonem nimium -are (apol. adv. Hier. 2, 27 MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 1). AVG. serm. ed. Mai 51, 2 quam interrogationem trina propositione -vit. OP. imperf. in Matth. 28 p. 776 ad quascumque ... personas ... -are tractatum. CASSIOD. in psalm. 71, 15 brevitatem illam ... eloquentiae decore -vit. MVTIAN. Chrysost. hom. 27, 2 non iam -at historiarum commemorationem, ne videatur sermonem suum protelare. *passive de ipso dicente*: RVFIN. symb. 34 *Daniel* satis amplis narrationibus -atur (*i. fuse disputat*). 2 -are litteras *i. q. pingue loqui*: CIC. Brut. 259 *Cotta* se valde -andis litteris a similitudine Graecae locutionis abstraxerat (*cf.* de orat. 3, 46). *sim.*: SCAVR. app. gramm. VII 35, 1 est enim genus -andi verba quae 'io' finiuntur (*sc.* veniebam, venibam).

part. perf. pass. pro adi. **dīlātātus,** -a, -um. 1 *proprie: i. q. in latitudinem extensus*: PLIN. nat. 36, 150 *aëtites lapis Cyprius* amplior ... atque -us. ceteris enim globosa facies. 2 *translate: i. q. uber, profluens, de oratione*: CIC. orat. 187 angusta quaedam atque concisa et alia -a (*A*, conlatata, collata *al.*) et fusa (diffusa *L*) oratio. ORIG. in I reg. 1, 10 non angustis assertionibus, sed -is et affluentibus confutare possim omnem scientiam. *late patens, spatiosus*: HIER. epist. 55, 1 brevis epistula ... non valet ... in artum multa concludens stringere verbis, quod sensibus -um est. *inde adv.* **dīlātātē**: GLOSS. II 273, 31 διὰ πλατέων (dilate *trad., corr. Götz*). *derivata*: dilatatio, dilatator.

2. dīlāto, -āvi, -ātum, -āre [*a* dilatus, differre. *Th.*]. *i. q. differre*: GLOSS. -at differ[e]t. FIRM. err. 28, 12 adhuc indignationem suam ... deus -at, severitate⟨m⟩ suspendit (*sic edd. ante Zieglerum, qui* dilata severitate *coniecit*). LEX Visig. 2, 3, 5 si ... susceptum negotium ultra decem dies ... -verit. *sim.* GREG. TVR. Franc. 8, 43 episcopus autem ad urbem redire iubetur et usque ad synodum futurum -atur (*sc. iudicium de eo*). *i. q. segregare*: PS. FVLG. serm. dub. 70 p. 942B Perpetua ... tenebris angustata, a lumine -ata.

dīlātor, -ōris *m. a* differre. *is qui in longum tempus differt, procrastinat*: AGROEC. gramm. VII 115, 10 delator qui defert ad accusandum, -r qui differt ad proferendum (= ISID. diff. 1, 164. *cf.* orig. 10, 77). SCHOL. Hor. gloss. b -r procrastinator. HOR. ars 172 -r spe longus (SCHOL. quia ... semper senes differunt, quae facienda sunt). AVG. serm. 40, 5 o male -r, o crastini male appetitor.

dīlātōrius, -a, -um [*a* differre, dilatus; *cf.* dilator. *Th.*]. *t. t.* ICTorum *i. q. ad procrastinationem pertinens, nonnisi de exceptione usurpatur*: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A διλατορίας· ὑπερθετικαί. GAIVS inst. 4, 120 dicuntur autem exceptiones aut peremptoriae aut -ae (dig. 44, 1, 3 VLP. dig. 14, 1, 2, 4). inst. 4, 122 -ae sunt exceptiones, quae ad tempus valent (INST. Iust. 4, 13, 10 temporales atque -ae sunt, quae ad tempus nocent et temporis dilationem tribuunt [*opp.* perpetuae et peremptoriae exceptiones]). 4, 123. 124 non solum ... ex tempore, sed etiam ex persona exceptiones intelleguntur. 4, 125. dig. 44, 1, 3 temporales atque -ae sunt, quae non semper locum habent, sed evitari possunt *eqs.* VLP. dig. 44, 1, 2, 4 -a est exceptio, quae differt actionem, veluti procuratoria exceptio -a est.

dīlātūra, -ae *f. a* differre. *id quod pro mora datur*: LEX Sal. 2, 1 add. 1 *tot* denarios ... culpabilis iudicetur excepto capitale et delatura. *sim. saepe* (*plerumque* dil-. *cf. index s. v.* *v. etiam* delatura *p. 417, 40*).

dīlaudo, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* laudare. *i. q. valde laudare*: CIC. Att. 4, 17, 5 libros, quos tu -as (quo studio laudas *trad.*). 6, 2, 9 (quo studi laudas *M*[1]). 6, 3, 3 (quos dii laudas *M*[1]).

dīlaxat NOT. Tir. 71, 55. *a* dis- *et* laxare. *Gudeman.*

dīlēcta, -ae *f. v.* dilectus *sub* 2. diligo.

dīlēctātor, -ōris *m. a* 2. dilectus. *qui dilectus habendi officio fungitur. cf. Liebenam, PW. V 618, 55.* PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 3 Pyrrhus -i (*CGH*, delectatori *h*, delectori *P*) suo fertur dixisse: tu grandes elige. CORP. II 1970 (*Malacae, periit*) delectator⟨i⟩ Aug(usti) *eqs.* XI 7554 (*Fori Clodi*) dilictat(ori) ⟨tir⟩o(num) ex Numidia lecto⟨r(um)⟩ leg(ionis) Aug(ustae) in Africa. XIII 1808 (*Luguduni*) -i per Aquitanica⟨e⟩ XI populos. XIV 3602 (*Tibure, periit*) dilect(atoris). *Bögel.*

***dīlēctio,** -ōnis *f. a* 2. diligere. *de scriptura*: GRAMM. suppl. 299, 22 (301, 13, *v. p. 1176, 36*). *pluralis*: AVG. fid. et op. 25, 46 SACR. Leon. p. 382. *de significatu*: PS. HIL. libell. 22 est ... -o vinculum animorum, casta et sincera et sine aemulatione, caritas est consummatio omnium mandatorum. AVG. civ. 14, 7 p. 14 D. amorem et -em indifferenter et in bono et in malo apud sacras litteras inveniri. *ibid.* nonnulli arbitrantur aliud esse -em sive caritatem, aliud amorem. *eqs.* divers. quaest. 36, 1. ISID. orig. 8, 2, 6 caritas graece, latine -o interpretatur, quod duos in se illiget. nam -o a duobus incipit. 8, 2, 7 -is autem nomen tantum in melioribus rebus accipi solet. diff. 2, 142 amor et -o media sunt ... modo in bonum, modo in malum vertuntur, caritas autem nonnisi in bonum *eqs.* GLOSS. ἀγάπη. στοργή. caritas. *vox imprimis ecclesiastica legitur inde a* TERT.

1 *speciatim*: **a** *de amore Christiano, caritas,* ἀγάπη. *ex ingenti exemplorum copia admodum pauca attuli*: TERT. apol. 39 -is operatio. bapt. 9 o p e r a -is (adv. Marc. 4, 15 p. 465 *et saepe*). adv. Marc. 1, 23 p. 322 nomine elemosynae et -is. 4, 27 p. 513 -o *dei* (*iunctura longe frequentissima*). p. 514 ut Christus tam ... immotam, acerbam adhuc -em expostularet. patient. 15 p. 22 -em adiuvat *patientia*. resurr. 9 p. 38 *Christus* -em mandans post suam in proximum. scorp. 6 -o operit multitudinem peccatorum. 12 quem (*timorem*) -o foras abicit. adv. Val. 9 sub praetexto -is in patrem. ITALAE *loci* (*praecipue apud* TERT. CYPR. AVG.) *fere ubique* -o *exhibent pro* VVLG. caritas *vel formis verbi* 'diligendi': I reg. 18, 3 (Legion.) in -e illius (ἐν τῷ ἀγαπᾶν, VVLG. diligebat eum). Hab. 3, 4 (Firm. err. 21, 4 Cypr. testim. 2, 21) constituit -em suam (ἀγάπησιν, VVLG. *aliter*). Phil. 4, 9 (Ps. Cypr. singul. cler. 46) deus pacis et -is (et -is *om. graec. et* VVLG.). I Ioh. 4, 8 (Ps. Hil. libell. 22) deus -o est (ἀγάπη, VVLG. caritas). HIL. in Matth. 10, 24 qui domesticas nominum (*i. patris, matris, coniugis*) cari-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tates -i eius (*spiritus dei*) praetulerint. in psalm. 118 ain 15. PACIAN. epist. 1, 5 Ephesios desertae -is accusat. FILASTR. 155, 9 -o Christi exuberans. 156, 9. PS. AMBR. laps. virg. 7, 28 -o spiritalis (PASS. Mar. Iac. 3 p. 49, 8). VVLG. sap. 6, 19 cura ... disciplinae -o est ... -o custodia legum illius est. Sirach 24, 24 *sapientia* mater pulchrae -is et timoris. Rom. 13, 10 plenitudo ... legis est -o (ἀγάπη, *item* Eph. 5, 2 ambulate in -e. Col. 1, 8 manifestavit nobis -em. II Tim. 3, 10 assecutus es ... -em). PAVL. NOL. epist. 11, 5 ut ad nostram inter nos -em nulla adici posset affectio nisi caritas Christi. AVG. civ. 5, 16 quanta -o debeatur supernae patriae (5, 18). *persaepe*. serm. ed. Mai 6, 2. 31, 2 adversis probatur amor, affectio pensatur periculis, poenis examinatur -o, morte perfecta caritas munitur. fid. et symb. 9, 20 istam communionem, quam sive deitatem sive -em caritatemve appellamus. mor. eccl. 1, 14, 24. cui (*deo*) haerere certe non valemus, nisi -e, amore, caritate. lib. arb. 3, 21, 60 *ad* exhortandam -em. *ibid.* sincerissimam -em dei et proximi. in psalm. 118 serm. 8, 3 ipsius -is -em se velle habere. epist. 130, 13 omnes ... quibus amor et -e debetur, amplectitur amicitia. PROSP. resp. ad Gall. 2, 7 fidem, spem et -em dedit. SEDVL. epist. 1 p. 6 gratiā purae -is (*metonymice pro deo ipso*). GREG. M. in Ezech. 1, 6, 19 lata ... est caritas, quia et inimicorum -em capit. moral. 2, 29 ut -em (*fere i. q. legem -is*) proximi exsolveret *Iob*. NICET. spir. 22 pacem et -em sectantes. **b** *in allocutione* (*additur* tua *vel* vestra) *ex. gr.*: PS. ORIG. tract. 1 p. 2, 22 admonenda fuit -o vestra (*i. Christiani*. EPIST. pontif. 216 [*a. 355*] Lucif. epist. 2 p. 320 *bis*. SIRIC. epist. 6, 1137^A. *persaepe*). HIER. epist. 5, 1 tuae -is scripta. DAMAS. Hier. epist. 19 PAVL. NOL. epist. 2, 1 accepimus litteras -is vestrae. *al.* AVG. serm. ed. Mai 36, 1. 135, 1. 136, 2 adult. coniug. 1, 1 *al.* epist. 47, 1 164, 1 non fraudabo -em tuam. 180, 1 *al.* MAR. MERC. Nest. serm. 4, 6 AVELL. p. 107, 7. 119, 7. 526, 7 *al.* SACR. Leon. p. 416 EPIST. pontif. 556 Thiel Hil. 9, 1 *al.* LEO M. serm. 32, 4 p. 240 *persaepe* PETR. CHRYS. serm. 119 VAL. CEM. epist. p. 755^D GREG. M. in Ezech. 1 praef. *saepe* EVGIPP. Sev. 21, 1 CAES. AREL. testam. 98 FACVND. defens. 2, 6 p. 580^C *al.* BEDA gramm. VII 260, 9 VIRG. gramm. epit. 13 p. 82, 25.

2 *generatim*: **a** *de amore coniugali et consanguineo necnon amicorum*: ARNOB. nat. 5, 13 infamis et flagitiosa -o (*non alibi in malam partem*). CLAVD. DON. Aen. 5, 572 propter sui amoris meritum constituendum et diuturnam puri pectoris -em. HEGES. 1, 29, 9 paternae immemorem -is (φιλία). 1, 39 mutuae -is affectum. 1, 41, 10. 5, 53, 1 l. 171 supremum coniugalis munus -is. VVLG. Tob. 8, 9 accipio sororem ... coniugem, sed sola posteritatis -e. AVG. civ. 1, 24 *Regulus* servavit ... in Romanorum -e constantiam. 7, 25 in cuius (*Attidis*) -is memoriam. 15, 16. 22 huius igitur caritatis, hoc est -is et amoris. *al.* SIDON. epist. 3, 3, 1 -o tui. ALC. AVIT. epist. 52 p. 81, 5 communi ... sermone vulgatum est, quod sese mutuae -is intuitu concordantium cernant motus animorum. 90 p. 98, 27 -is fraternae (SCHOL. Germ. Sang. p. 127, 22). CASSIOD. var. 2, 16, 2 nostra ... -e dignissimus. IORD. Get. 158. ENNOD. epist. 2, 15, 1 p. 56, 6 post -is ... obitum (*syn.* affectus, amor). GREG. TVR. Mart. 2, 43 de uxoria -e. *al.* HIST. Apoll. rec. A 23 ingens amor fit inter coniuges, mirus affectus, incomparabilis -o, inaudita laetitia, quae perpetua caritate complectitur. VEN. FORT. carm. 1, 1, 17 bonitas, -o plebis te dedit esse patrem. CORIPP. Iust. 1, 178 patris. *nota*: GREG. M. moral. 9, 53 fraus per privatam -em nascitur (*seq.* amor proprius, semet ipsum diligens). **b** *seq. genet. obi. rei* (*plerumque incorporeae*): VVLG. Sirach 40, 20 -o sapientiae (ἀγάπησις σοφίας). AVG. civ. 5, 14 iustitiae (epist. 125, 1. PS. PRIMAS. in Phil. p. 635^A non -e et delectatione iustitiae [*in lusu verborum*]). epist. 93, 6 non odio nocendi, sed -e sanandi (93, 50 non -e corrigendi, sed inimicandi odio). fid. et op. 8, 12 mundi. MART. CAP. 9, 891 una (*sc. Astronomia*) vero, quae potissima caeli siderumque -o est (*i. q. deliciae?*). ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 25 virtutis. *al.*
syn.: affectus, amor, caritas.

1. dilecto *v.* delecto.

2. *dilecto, -āre: VEN. FORT. carm. app. 5, 7 dulcia -ans (*Mommsen*, delectans *trad.*) dulcis dilecta potestas. *a* 2. diligere, 1. dilectus.

***dīlēctor**, -ōris *m. a* 2. diligere. *legitur inde ab* APVL., *praeter hunc apud* ECCL.; *non habet* VVLG., *saepe* AVG.

1 *i. q. amator, fautor sim.*: **a** *generatim*: APVL. flor. 9 p. 38 me -em tuum profiteor. TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 497 parvulorum (*de Christo*). AVG. civ. 5, 16 mundi (in psalm. 76, 7 rectores eos mundi dixit, quia ipsi reges -es mundi. 141, 15 -s mundi, peccatores. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 20 *saepe*). c. Faust. 19, 24 gentis tenebrarum. c. Secundin. 17 rei bonae -r inordinatus in culpa sit. serm. 255, 4 sacculi (c. Iul. op. imperf. 4, 22 PS. LEO M. humil. 4 GREG. M. moral. 19, 49 *al.*). doctr. christ. 2, 28, 43 calumniantibus Platonis lectoribus et -bus (*sim. lusus verborum* c. Iul. op. imperf. 5, 15 spec. 6 p. 49). in psalm. 10, 9 iniquitatis. lib. arb. 1, 13, 28 bonae voluntatis. epist. 177, 15 auditores et in perversum -es *Pelagii*. *saepe*. GREG. TVR. Franc. 4, 31 pauperum. FACVND. defens. 4, 4 p. 626^B sui potius honoris quam veritatis -r. 5, 3 p. 644^B castitatis approbator atque -r. ISID. orig. 12, 1, 59 columbarum. **b** *speciatim sensu Christiano, i. q. cultor, amator*: TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 508 creatoris. PS. AMBR. serm. 30, 6 ipse -i suo ... polli-cetur. AVG. civ. 1, 20. 2, 20 cultores et -es deorum. in psalm. 6, 5 fruendum te praebentem -bus tuis (= PS. RVFIN. in psalm. 6, 5). in psalm. 141, 11 (*opp.* persecutoribus). c. Adim. 4, 20 plenum dat -bus suis, ut ergo ipse diligatur. c. Faust. 15, 4. grat. 18, 38 legis. epist. 127, 2 *persaepe*. VEREC. in cant. 9, 56 domini -es. FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 6 *saepe*. MVTIAN. Chrysost. hom. 34, 2 FERRAND. epist. 5, 7 *passim*. *f.* **dīlēctrīx**, -īcis: PASS. Paul. 14 habuit obviam ... Plautillam, apostolorum ferventissimam -em et religionis divinae cultricem. *Gudeman.*

1. dīlēctus, -a, -um *v. sub* 2. diligo.

***2. dīlēctus**, -ūs *m. a* 1. diligere (*i.* deligere. *cf.* delectus *p. 429, 75 sqq.*). *recedunt hic illic codd.* (*vel codicum pars*) *a forma incipiente ab* di-, *dominante imprimis sub I. in titulis raro legitur*: CORP. III 6067 dilec⟨tum⟩ *incerti significatus est.* XIV 3602 *v. p. 1166, 54.* VIII 7036, 5 (*aet. Hadriani*) dilec⟨tu⟩m (*ad I*). V 7989 di- (*ad I, v. p. 1169, 16*). *codices ipsa antiquitate scripti* (*s. IV—VI/VII*) *ubique fere* di- *exhibent* (*significatu I et II*): PLAVTI *A* Pseud. 391 de-*vel* di- (*II A*). CIC. rep. 1, 53 di- (*II B*). VERG. georg. 3, 72 *M P R* di- (*II B*). LIV. (*ubique I*) *Veron. semper* di- (*Mommsen, Abhdl. d. Berl. Akad. 1868 phil.-hist. Kl. p. 172*; *cf. ibid. eiusdem iudicium de scripturae per* di- *causa et necessitate*), *item Put.* (*30^ies*); *Vindob.* 19^ies di-, *semel* (41, 21, 5) de-. FRONTO *ubique* di- (p. 143, 7 *II B*, 199, 5 *II C*, 206, 1 *I*). DIG. *F* 5^ies di- (*ter I*; 23, 2, 43, 1 *et* 40, 7, 36 *II C*), *semel* de- (3, 1, 1 pr. *II C*). LACT. *Bonon. ubique* di-, *ter* inst. (*II C*), *semel* ira 13, 8 (*sub* delectus *p. 430, 21*). SYMM. or. 3, 8 di- (*I*). SVLP. SEV. epist. 3, 3 *V* di- (*II B*) COD. Theod. *R* 7, 13, 10 de- (*I*), *P(?) M* 2, 10, 5 di- (*II C*). OROS. hist. *L ubique* di- (*I*). *de codicum recentiorum in hac re fide, quae nulla est, cf. ex. gr.* VARRO ling. 5, 87 de-, 6, 66 di- (*utroque loco I*). CAES. Gall. *α* di-, *β* de- (*ubique I*). *illud praeterea monendum videtur locis p. 429 sqq. sub* delectus *enotatis* (*ubi p. 430, 10 corrigendum* SEN. epist. 70, 24 *pro* 7, 24) *praeter* CIC. fin. 1, 33. 3, 12 (*de quibus cf. C. F. W. Müller ad Cic. vol. IV 1 p. XV 105, 13*) [CARM. adv. Marc. 5, 68] *codicibus ubique exhiberi* di- (BOETH. herm. sec. 3, 9 de- *pars codd. saec. XI*). di- (*sub I*) *in usu fuisse docet* PAVL. FEST. *l. 60.* *e flagitatur*: GRAMM. suppl. 182, 11 hinc (*a* lego delego [*cf.* 181, 35]) est etiam 'delectus' nomen quartae declinationis ut '-us militum', id est delectio, qua scilicet ad militiae deleguntur servitium. *derivatur*: *v. infra l. 54.* *cf.* CIC. leg. 1, 19 ut illi (*Graeci*) aequitatis, sic nos -us (*ad p. 1170, 83*) vim in lege ponimus (*quae a legendo dicta est*). AGROEC. gramm. VII 124, 10 'delictum' peccatum ... ⟨'dilectum' carum⟩, delectum (dilect-, delict- *codd.*) militiae aut alicuius examinis electionem appellabimus. nam diligi affectionis est, deligi iudicii. *cf.* ALBIN. gramm. VII 300, 12 *et fort.* GRAMM. suppl. 299, 22 -us diligendus *eqs.* (*sim.* 301, 13). *declinatio*: *dat.* -ui; -u: LIV. 22, 2, 1. *genet. plur. nullum extat exemplum.* *perraro usurpatur a poetis*: VERG. georg. 3, 72 (*a quo pendet* CLAVD. carm. min. 30, 190) OV. Pont. 3, 6, 32 (*ad II*); LVCAN. 3, 181 SIL. 7, 43 CLAVD. 26, 463 (*ad I*). *adde* CARM. adv. Marc. 5, 68 *p. 430, 14.* *perperam traditur*: OV. met. 10, 324 *in parte codd. pro* delicto. PETRON. 44.

I ***t. t. rei militaris***: GLOSS. στρατολογία, δοκιμασία. V 596, 64 -us (detectus *trad.*) agitur modo, id est probatio fit tironum. *cf. Liebenam, PW. V 591.* *inde a* PLAVTO (*? v. infra l. 62*) VARRONE CIC. VARRO ling. 5, 87 legio, quod leguntur milites in -u (de- *trad.*). 6, 66 ab legendo legio et diligens et -us (*cf.* frg. Non. p. 57 GRAMM. suppl. 288, 1). *cf.* LIV. 26, 50, 14 -u clientium habito (*ad p. 1170, 44*) cum delectis (di- *P*) mille ... revertit. 32, 9, 1 ita habito -u, ut eos fere legeret. ADNOT. Lucan. 3, 181 (*cf.* COMM. Bern. *ad l.*) quamvis -us sit, ut milites eligantur, omnes tamen venerunt .... cum -us est, plurimi relinquuntur, quod modo mirum est, in -u habito neminem remansisse. *distinguitur*: PAVL. FEST. p. 73 -us militum et is qui significatur amatus. AGROEC. *v. supra l. 40 sqq.*

A ***loci notabiles***: *de -u Romano*: PLAVT. Rud. 1279 perii, -um dimisit: nunc non censet, quom volo (*cf. p. 1170, 73*). VARRO frg. Macr. sat. 1, 16, 18 -um rei militaris causa habere (TAC. ann. 14, 18 -umque militarem pretio et ambitione corruptum). LIV. 6, 12, 4 sicut nunc in -bus fit Romanis. 43, 14, 6 *ter*. CIC. Sulla 33 sine tumultu, sine -u, sine armis, sine exercitu (VELL. 2, 130, 2 sine trepidatione -us. PS. QVINT. decl. 12, 21 *cf. p. 1169, 18*). prov. 5 exercitus ... superbissimo -u et durissima conquisitione collectus (LIV. 5, 11, 5 gravis [TAC. hist. 4, 14 natura gravem onerabant ... avaritia et luxu]. 7, 3, 9 acerbo iuventutem agitavit [7, 4, 2 acerbitas in -u. 21, 11, 13 -us acerbitate. *ad p. 1169, 54 sq.*]. 41, 21, 5 consulibus eo difficilior. VAL. MAX. 2, 3, 1 fastidiosum -us genus in exercitibus Romanis *tollendum*. PANEG. 12 [2], 14, 3 infami. *cf. adverbia locutionibus adiuncta p. 1169, 55 sqq. et 1169, 72 et 1169, 79*). Mil. 68 si ... Italia a -u ... numquam esset conquietura (LIV. 26, 26, 10 exhaustam -bus Italiam. 29, 15, 3 continuis omnium annorum. LVCAN. 3, 181 exhausit totas quamvis -us Athenas [*cf. p. 1169, 18*]. SVET. Iul. 79, 3). CIC. Phil. 5, 31 quod potest studium esse -us? (LIV. 6, 27, 10 cura [43, 14, 2 -us habendi. TAC. hist. 3, 58]. *cf.* CIC. Att. 7, 11, 5 ἐπίσκοπον, ad quem -us ... referatur. 7, 17, 4 me ... neque -um ullum neque negotium suscepisse. Phil. 11, 24 non -ūs necessitate, sed voluntariis studiis). epist. 11, 8, 2 Romae -us habetur totaque Italia, si hic -us appellandus est, cum ultro se offerunt omnes (LIV. 5, 16, 5 non iusto -u [*opp.* voluntariorum ... manu]. *cf.* 32, 26, 12

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tumultuario. *cf. infra l. 27.* TAC. hist. 4,19 subito). parad. 46 omnia venalia, -um decretum (*cf. Plasberg ad l.*). Att. 7, 23, 3 tota Capua et omnis hic -us iacet. POLLIO Cic. epist. 10, 33, 5 in -u non multum spei puto esse (*cf.* CIC. epist. 15,1,5 *infra l. 36*). CAES. civ. 3,102, 3 an novis -bus, si nemo premeret, Macedoniam tenere conaretur (NEP. *infra l. 20* LIV. 21, 26, 2 *al. cf.* TAC. hist. 4, 70 recenti *et infra l. 44*). BELL. Alex. 50, 3 augetur odium et ipso -u (LIV. 3, 30, 3 nova de -u contentio orta. PS. QVINT. decl. 3, 5 quanta -ui tuo fit invidia). LIV. 3, 20, 8 nihil -u opus est. 4, 53, 7 -us causa (*cf. infra l. 53*). 5, 10, 3 simul -u simul tributo conferendo laboratum est (7, 27, 4 quia tributo ac -u supersessum. TAC. Agr. 13 *al.* AMM. 17, 13, 3). LIV. 22, 57, 11 formam novi -us (*cf.* 10, 38, 3 nova lege *habere*). 39, 29, 10 retenti . . . -bus *consules* (*sim.* 40, 37, 8). SEN. dial. 5, 2, 4 non expectatis -bus. TAC. hist. 4, 14 instare -um, quo liberi a parentibus . . . dividantur. VEG. mil. 1, 7 in prima -us examinatione. 2 praef. libellum de -u atque exercitatione. 2, 18 si exercitati . . . viri -ui praeponantur (*cf. infra l. 46*). CORP. V 7989 (*aet. imp. Maximini*) per tirones iuventut(is) novae Italicae suae -us posterior(is). *de -u exterarum gentium*: CAES. Gall. 7, 4, 3 *Vercingetorix* in agris habet -um egentium ac perditorum. NEP. Hann. 6, 4 novis -bus . . . multos contraxit *Hannibal*. LIV. 9, 42, 9 -u an voluntarii pro Samnitibus adversus Romanos bellassent. *de Carthaginiensium* -u *velut* 21, 11, 13 (28, 12, 13. 29, 34, 1). 29, 5, 7. 33, 3, 2. CVRT. 10, 3, 10 *de Alexandro* (PANEG. 9 [12], 5, 1 praeter Macedones cunctae Graeciae . . . innumerabilem -um . . . indicere). PLIN. nat. 33, 137 *de Persis*. PANEG. 5 (8), 12, 1 contractis ad -um mercatoribus Gallicanis. OROS. hist. 3, 1, 19 Lacedaemonii . . . habito inexercitati militis qualicumque -u. *metonymice i. q. copiae delectae*: GLOSS. V 408, 33 -um meniu (*anglosax.; i. multitudo*), exercitum. PLAVT. Rud. 1279 -um dimisit (*iocose*). CIC. Catil. 2, 5 illum exercitum prae Gallicanis legionibus et hoc -u, quem in agro Piceno . . . Metellus habuit, et his copiis . . . contemno. Mil. 67 si Italiae (*cf. sim. p. 1170, 48 et 56*) -us . . . , si delecta iuventus . . . contra Milonis impetum armata est. Phil. 11, 34 ad has copias accedent alii reges, etiam -us accedent (LIV. 4, 17, 10 ad -um a consulibus habitum . . . adiecti). *cf.* ad Brut. 2, 6, 1 de exercitu suo aut -u tibi aliquid tribuat (*cf. p. 1170, 26 et 1170, 36*). epist. 15, 1, 5 quamobrem in hoc provinciali -u spem habeatis aliquam, causa nulla est: neque multi sunt (16, 12, 4 -us magnos habebamus) et diffugiunt (*cf. supra l. 3*). 16, 12, 3 -us, qui sunt habiti, et praesidia nostra dimittantur (BELL. Afr. 36, 1 -us cotidie libertinorum . . . habere atque . . . submittere. LIV. 40, 28, 9 sociis atque nomini Latino remittere. TAC. hist. 4, 71). PS. QVINT. decl. 3, 5 hostibus prope humanas vires excedentibus opponere parem -um. TAC. hist. 3, 50 sex milia Delmatarum, recens -us (*cf. supra l. 4*), comitabantur. CLAVD. 26, 463 non iam -us miseri (*opp.* vera iuventus).

B ***locutiones:*** 1 *verbales*: -um (-us) habere: PLAVT. Poen. 838 (*? v. p. 1170, 63*). VARRO Men. 195 consul ⟨in⟩ Capitolio cum -um haberet (CIC. Catil. 2, 5 in agro Piceno. epist. 11, 8, 2 CAES. Gall. 7, 1, 1 totā provinciā. 7, 4, 3 in agris. civ. 1, 6, 3 *al.* LIV. 10, 38, 3 per omne Samnium [ASCON. Mil. p. 44, 1 St. TAC. ann. 13, 35 *cf.* CORP. X 3856 *al.*]. LIV. 35, 23, 9 ex Sicilia . . . ex insulis). CIC. Phil. 6, 4 ne -us habeat (Att. 1, 19, 2 BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 2. BELL. Alex. 2, 1 -us habendi causa [*cf. supra l. 9*]. LIV. 22, 2, 1 habendoque [trahendoque *P*] -u dat operam. 29, 5, 7. 39, 20, 4 VELL. 2, 111, 1). Att. 7, 18, 2 acerrime (LIV. 2, 28, 5 quam acerrimum). 8, 11ᵇ, 2 diligentissime. *al.* (LIV. 5, 37, 3 accuratiorem. 8, 38, 1 intentiore [8, 17, 7 intentius. 42, 32, 5 intentiore cura]. 33, 19, 4 raptim. *al. cf. p. 1168, 68*). LENT. Cic. epist. 12, 14, 6 pro salute omnium contra coniurationem (SALL. or. Phil. 17 adversum vos). CAES. Gall. 6, 1, 1 per . . . legatos (LIV. 5, 48, 5 per se). LIV. 2, 27, 10 ex senatus consulto (MARCIAN. dig. 48, 4, 3 iniussu principis). 7, 28, 3 sine vacationibus (*cf.* CIC. Phil. 5, 31 sublatis vacationibus). 29, 13, 8 ad novas scribendas legiones et in . . . exercituum supplementum. *c. genet.*: PLAVT. *et* CIC. *v. p. 1170, 63. 65.* CIC. epist. 12, 13, 3 remigum . . . celeriter. Att. 5, 18, 2 civium Romanorum (CAES. civ. 1, 30, 4). CAES. civ. 1, 14, 4 colonorum. BELL. Afr. 36, 1 cotidie libertinorum, Afrorum, servorum denique et cuiusque modi generis hominum . . . habere atque sub manum Scipioni in castra submittere (*cf. supra l. 27*). LIV. 6, 2, 6 iuniorum. 26, 50, 14 *al. eodem sensu* ex: LIV. 4, 46, 1 ex toto passim populo. 22, 59, 12 ex omni aetate et fortuna. CVRT. 10, 3, 10 e vobis iuniorum. facere: CINC. frg. Gell. 16, 4, 2 fieret (est: CIC. Att. 7, 13ᵃ, 2 *al.* LIV. 9, 10, 6 *c. genet.* 43, 14, 6 COMMENT. Lucan. 3, 181). conficere: CAES. Gall. 6, 1, 4 per suos. LIV. 25, 5, 5. 27, 39, 3 raptim. *al.* (LIV. 22, 38, 1 perficio. *al.* 39, 32, 1 perago). intermittere: CAES. civ. 1, 10, 4 (1, 14, 4 -us circa urbem intermittuntur). LIV. 41, 5, 11 omissus est. instituo: CAES. civ. 1, 16, 1 BELL. Alex. 56, 4 (*c. genet.*). agere (*cf. etiam IIB 1* QVINT. decl.): LIV. 2, 48, 1 neque bella neque -us neque ullam aliam priorem curam agere, quam ut *eqs.* (QVINT. inst. 12, 3, 5 TAC. Agr. 7 hist. 2, 16. 2, 82 ann. 1, 31 in urbe [SVET. Vit. 15, 1]). SVET. Cal. 43 ubique acerbissime (LIV. perioch. 7). FLOR. epit. 3, 10, 22 VEG. mil. 1, 6. CORP. III 6067 non agunt dilec⟨. . .⟩. agitare: COD. Theod. 7, 13, 10 (*a. 381*). TAC. hist. 2, 57 festinatis per Gallias -bus. dare: CIC. Mil. 70. decernere: CIC. Phil. 8, 6. *adde vol. V p. 147, 67* (*ubi* 3, 65, 6 *corrig. pro* 3, 5, 6). *149, 64. 150, 56.* edicere: LIV. 3, 41, 7 (3, 57, 9 ad ea bella. VAL. MAX. 6, 3, 4). LIV. 3, 66, 3 -um indictum haberi (41, 5, 4 extra ordinem non in urbe tantum, sed tota Italia indicti. MEN. dig. 49, 16, 4, 12 per bellum. PANEG. 9 [12], 5, 1). AQVILA rhet. 26 p. 30 iuventuti denuntiatur. mandare: LIV. 25, 22, 4 (*Cornelio*). iniungere (*populo*): TAC. Agr. 15. imperare: PANEG. 12 (2), 32, 3 (*opp.* remittere). SYMM. epist. 6, 58, 2 *c. genet.* impedire: LIV. 2, 44, 1 *al.* (3, 11, 3 *prohibere*. 3, 38, 3 impedimentum -ui fore *discordiam*. 4, 53, 6 se moram -ui non facere. SIL. 7, 43 -us vetiti *sunt*). abnuere: LIV. 3, 38, 10 (TAC. hist. 4, 14). deprecāri: LIV. 29, 15, 14. obire: TAC. Agr. 13. pati: TAC. ann. 4, 46. SYMM. or. 3, 8 quando . . . -ui nomen obtulerit *i. ad -um responderit, cf. infra l. 16. 23* (*syn.* census).

2 *locutiones praepositionales vel adverbiales*: in *c. abl.*: VARRO ling. 5, 87 in -u *legi* (LIV. 41, 8, 8 *milites* dare). CIC. div. 1, 102 quod . . . in -u consules observant (PAVL. FEST. p. 121 ominis boni gratia . . . in -u censuve primi nominantur Valerius, Salvius, Statorius). Att. 7, 14, 2 adiuvare -um, in quo parum prolixe respondent . . . coloni (LIV. 43, 14, 6 in -u prodibis. *cf. infra l. 25*). LIV. 2, 44, 10 in -bus saevire solitos (*opp.* in bello . . . paruisse. 6, 36, 3 oboedientem in -u . . . plebem). ad: VARRO rust. 3, 2, 4 cohortes ad -um consuli adductae (QVINT. decl. 253 p. 36, 28 *rapi*. TAC. hist. 4, 14 vocari. PANEG. 5 [8], 9, 4. 5 [8], 12, 1 *contrahi*. VEG. mil. 1, 4 *cogi*). LIV. 26, 31, 11 ad -um discessit *consul* (34, 56, 7 proficisci. *cf.* 29, 15, 14 ad -us habendos. CORP. VIII 7036, 5 missum). 42, 35, 2 ad -um . . . respondent (PS. QVINT. decl. 3, 17 POMPON. dig. 10, 3, 20 [delictum *F*] MEN. dig. 49, 16, 4, 10). LIV. 43, 14, 6 ad -um prodisti *cf. supra l. 17.* ex: CIC. Phil. 8, 27 'suppletis (*legionibus*) ex D. Bruti exercitu', non modo ex -u suo (CAES. civ. 3, 87, 5 *refici*. LIV. 8, 8, 14 *adici*). epist. 12, 5, 2 copias ex -u Italiae compararat (CAES. civ. 1, 15, 5 contrahit cohortes ex -bus Pompeianis. 1, 25, 1 confecerat. HIRT. Gall. 8, 54, 2 confectam ex -u provinciae Caesaris; *opp.* ex suo numero). POMP. Cic. Att. 8, 12ᵈ, 1 qui ex -bus conscripti sunt (VELL. 2, 20, 4). *ibid.* 2 neque . . . ex -bus huc homines convenire possunt (CAES. civ. 1, 24, 2 copias . . . ex novis -bus ad se cogi). CAES. civ. 1, 18, 5 legio . . . venit cohortesque ex novis Galliae -bus. per: LIV. 29, 34, 1 equitatu per novum -um comparato. TAC. Agr. 31 per -us alibi servituri auferuntur *liberi*. *abl. instr.*: CIC. prov. 5 exercitus . . . -u collectus. Mil. 25 (*infra l. 67*) *conscribere* (LIV. 21, 26, 2. *cf.* 5, 10, 7 in quattuor . . . bella uno -u exercitus scriptos et pueros quoque ac senes extractos. PANEG. 12 [2], 14, 3). LIV. 5, 16, 5 non iusto -u . . . coacta manu. 6, 18, 2 non avocata -u *plebs*. 32, 26, 12 tumultuario -u *armari*. TAC. hist. 4, 19 subito -u *suppleri* (ann. 4, 4 -bus). 4, 70 copias recenti Vangionum . . . -u auctas. FRONTO p. 206, 1 N. -u novo tirones sumendi. *rhetorice*: PANEG. 7 (6), 6, 2 arma *Romana* -u *iuvant Franci*.

C *structurae*: 1 *c. genet. obi.* (*vel adi.*) *inde a* PLAVTO *et* CIC. *v. infra l. 63 et 65.* CIC. Phil. 5, 22 -us centurionum (BELL. Alex. 56, 4 equitum . . . Romanorum [eque . . . Romae *trad.*]. LIV. 43, 15, 1 eorum, quos . . . mitti oportebat. VEG. mil. 3, 1 tironum). Phil. 13, 5 totius Italiae -us (-um *pars codd.*) excitavistis (TAC. hist. 4, 70 Vangionum). Att. 5, 18, 2 civium (VELL. 2, 20, 4). *sim.* 7, 13ᵃ, 2 -us adhuc quidem invitorum est et a pugnando abhorrentium (LIV. 9, 10, 6 voluntariorum). LIV. 23, 14, 3 praeter . . . legiones . . . et servorum -um cohortesque . . . collectas ad ultimum . . . auxilium . . . descendit (PLIN. nat. 7, 149 servitiorum -us iuventutis penuriā). SYMM. epist. 6, 58, 2 iuniorum. CORP. X 1259 ⟨ad dilect⟩um iunioru⟨m⟩ (VIII 7036, 5. AMM. 17, 13, 3 validae iuventutis. *adde p. 1169, 62 sqq. et 68*). provincialis: CIC. epist. 15, 1, 5. Latinus: LIV. 8, 8, 14. urbanus: LIV. 9, 19, 2. SEN. contr. 9, 4 (27), 5 Romanos . . . ad servilem -um Cannensis ruina compulit. FLOR. epit. 4, 2, 5 Gallici Germanique -us. 2 *c. genet. subi.* (*vel adi.*): CIC. Phil. 10, 21 Pansae -us urbem . . . erexit. Att. 8, 1, 1 BELL. Afr. 20, 4. LIV. 25, 3, 8 consulum. *cf.* CIC. Phil. 8, 27 suo. CAES. civ. 1, 15, 5 Pompeianis.

II ***latiore sensu:*** **A** -us *militaris transfertur ad alias condiciones*: *ioci vel opprobrii causa*: PLAVT. Poen. 838 ita vinariorum habemus nostrae -um domi (*cf.* PORPH. Hor. sat. 1, 2, 114 vasorum . . . -um non *habere*). CIC. dom. 5 servorum (Sest. 34 servorum -us habebatur pro tribunali Aurelio. Pis. 11. 23. *cf. supra l. 51. 53 et supra l. 57*). Mil. 25 Collinam (*tribum*) novam -u perditissimorum civium conscribebat. SEN. nat. 1, 16, 3 in . . . balneis agebat ille -um et aperta mensura legebat viros. FLOR. epit. 2, 8, 9 ne non aliquo genere ducem agere videretur, virginum puerorumque -us habebat (*cf.* LAMPR. Comm. 5, 4 ex matronarum meretricumque -u). *non accedente notione ioci vel opprobrii*: CIC. Cluent. 128 in -u dignitatis et in iudicio civium (*censorio; cf.* rep. 1, 53). Balb. 49 qui imperatoribus nostris in bello, in acie, in exercitu -um virtutis . . . eripi vellet (*cf. ibid.* spem praemiorum). Phil. 5, 13 -us . . . et notatio iudicum etiam in nostris civibus haberi solet. SYMM. epist. 3, 81, 2 in suos exercere censuram morumque agere -um (*cf. p. 1171, 50*). *i. q. copia selecta*: PLAVT. Pseud. 391 ergo utrumque, tibi nunc -um (de-*vel* di- *A*) para ex multis atque exquire illinc unum (*sic fere P*). CIC. ad Q. fr. 1, 2, 8 nullum -um litterarum fuisse (*opp.* volumina selectarum epistularum). CLAVD. carm. min. 30, 190 equorum (*cf. p. 1171, 38 sq.*).

B (*huc pertinent quaecumque sub* delectus *p. 429, 75 sqq. enotata sunt*) ***actio deligendi, distinguendi, qua ex multis deligitur pars***

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*additur* quidam: CIC. de orat. 3,150. quasi: VAL. MAX. 7,2 ext. 1): **1** *hominum*: CIC. Verr. 4,87 hic -us, hoc discrimen te praetore fuit, ut *eqs.* Planc. 9 etiam si iudicat, non -u aliquo (*cf. infra l. 20*) aut sapientia ducitur *populus* (*opp.* impetus, temeritas). CIC. rep. 1,53 est in ipsis *populis* magnus (*cf.* orat. 49 SEN. benef. 2,18,3 SVET. Aug. 74,1 *infra l. 51*) -us hominum et dignitatum. ad Q. fr. 1,1,18 -us in familiaritatibus et provincialium hominum et Graecorum percautus et diligens. OV. Pont. 3,6,32 ipso iudice -us Martis iniquus erit. SCRIB. LARG. praef. p. 4,19 ubi ... -us non est personarum, sed eodem numero malus bonusque habetur. QVINT. decl. 352 p. 383,2 tam subito -um ducum agere. **2** *rerum* (*cf. infra l. 17. 20.* FRONTO p. 143,7 N. sapientem ab insipiente ... -u rerum discerni): *corporalium*: PLAVT. *v. p. 1170,63.* GRATT. 127 disce ... et validis -um hastilibus (*dat.*) omnem (COLVM. 5,24,11 *palmarum* -us scite faciendus est. SVET. Aug. 31,1 *librorum* -u habito. *cf.* VAL. MAX. 7,2 ext. 1 in contextu rerum asperarum quasi laetae materiae facere -um). *incorporalium*: CIC. Verr. 3,123 qui ... omnium rerum -um atque discrimen ... sustulisset (fin. 4,69 -u omni et discrimine remoto). fin. 3,50 cum inter eas res ... nihil omnino interesset neque ullum -um adhiberi (5,90 ad quod) oporteret. off. 1,6 si rerum aliquem (*cf. supra l. 3*) -um reliquissent. *cf. l. 61 sqq. et p. 430,4 sqq.* de orat. 3,150 in hoc verborum genere propriorum -us est habendus quidam atque is aurium quodam iudicio ponderandus est (Brut. 272 verborum ... elegans. SEN. dial. 11,1,3 magnitudo doloris ... -um verborum eripiat. epist. 40,5. QVINT. inst. 10,3,5 -us ... rerum verborumque agendus est et pondera singulorum examinanda. 12,9,5 TAC. dial. 22. *cf. graec.* ἐκλογὴ ὀνομάτων). QVINT. inst. 8,5,30 non ... potest esse -us, ubi numero laboratur (*sc. sententiarum*). *sim. de stili elegantia*: CIC. Tusc. 2,26 *v. l. 55.* GELL. 17,10,5 quibus ... imposuit census atque -us sui supremam manum. SVLP. SEV. epist. 3,3 sine -u ullo familiariter scripta. PLIN. nat. 7,107 ingeniorum gloriae quis possit agere -um (*syn.* censura) per tot disciplinarum genera (PANEG. 12 [2], 5,3 cum ... impediat turba *rerum gestarum* -um). nat. 7,180 *v. infra l. 58.* QVINT. inst. 2,8,7 in his (*proprietatibus ingeniorum*) certum studiorum facere -um (*syn.* dispicere, discernere). SVET. Nero 37 nullus posthac adhibitus -us aut modus interimendi. **3** *bestiarum* (*cf. p. 1170,81*): VARRO rust. 2,5,17 item ut in reliquis gregibus pecuariis -us quotannis habendus (COLVM. 6,22,1). VERG. georg. 3,72 nec non et pecori est idem -us equino. PLIN. nat. 6,66 -um (*elephantorum*) in bella vires et aetas atque magnitudo faciunt.

C *fere i. q.* ***discrimen,*** *differentia*: RHET. Her. 4,34,45 sine -u (delectu *Cbd*, delictu *vel* -o *rell.*) temere et cupide (SEN. dial. 2,12,1 voluptatium sine -u appetentes. *al.* PLIN. nat. 10,2. FRONTO p. 199,5 N. non temere nec sine -u. VLP. dig. 3,1,1 pr. sine -u passim [23,2,43,1 palam ... accipimus passim, hoc est sine -u. LACT. inst. 7,7,6 passim sine -u omnia. mort. pers. 37,5 (delicto *vel* -u *cod.*)]. GELL. 20,5,5. MIN. FEL. 5,9 *fulmina* sine -u tangunt loca sacra et profana. LACT. inst. 5,19,30). CIC. agr. 2,57 sine ullo -u ... addicentur *agri* (SEN. dial. 12,2,7 benef. 1,1,2 APVL. met. 8,17. *al.*). *c. genet. obi.*: SEN. benef. 4,28,2 sine -u morum (LACT. inst. 3,17,8). SVET. Aug. 74,1 non sine magno ordinum hominumque -u. APVL. met. 4,14. MIN. FEL. 16,5 omnes homines sine -u aetatis, sexus, dignitatis. CAPITOL. Maximin. 8,7. LACT. inst. 3,17,8 sine -u morum ... saevire mortem. *cf.* PAPIN. dig. 40,7,36 citra -um ordinis. CIC. Tusc. 2,26 nullo -u, nulla elegantia. SVET. Claud. 15,2 nullo -u, culpane quis an ... necessitate cessasset. DICT. 5,11. 14 nullo -u virorum fortium. SEN. dial. 9,4,2 cum -u inveniat aliquid (*syn.* parcius. PLIN. nat. 7,180 plurimas prodidit Verrius: nos cum -u modum servabimus. PLIN. epist. 2,13,8 parce et cum -u. *ibid.* eligeret). benef. 2,18,3 maiore (*cf. supra l. 5*) -u *quaerere* (3,16,1). RHET. Her. 3,2,3 prudentia est calliditas, quae ... potest -um habere bonorum et malorum (CIC. leg. frg. 3 si -um rerum utilium et inutilium non habebit. off. 1,149 habere -um civis et peregrini in ipsoque peregrino, privatimne an publice venerit [SEN. dial. 9,7,1 an ... an]. FEST. p. 289 qui faciendarum praetermittendarumque rerum divinarum ... -um habent [*cf. p. 1172,31*]). CIC. fin. 5,67 ut ... prudentia in -u bonorum et malorum *cernatur* (phil. frg. V 50 nullo -u proposito bonorum et malorum). TAC. hist. 1,16 utilissimus idem ac brevissimus bonarum malarumque rerum -us est cogitare, quid aut volueris ... aut nolueris. GELL. 12,5,7 subtiliorque et exploratior commodorum ⟨incommodorum⟩que -us. PLIN. paneg. 2,6 -um principum (-em *codd.*) servat *populus.* COD. Theod. 2,10,5 (= COD. Iust. 2,6,6, *a. 368/370*) aliquem inter arbitros et patronos esse -um.

syn.: *ad I*: auxilia, copiae, conquisitio, conscriptio, exercitus, probatio. *ad II*: ars, censura, census, cultus, differentia, discrimen, elegantia, iudicium, modus, notatio. *opp.*: *ad I*: voluntarii. *ad II*: aequabilitas, impetus, temeritas.

deriv.: dilectator.

3. dīlēctus, -ūs *m. a* 2. diligere. *i. q. dilectio, amor*: **1** *hominis*: *coniugum*: PAVL. sent. 2,20,1 concubina ... ab uxore solo -u separatur (*cf. Leonhard, PW. IV 835,43*). *cf.* NON. p. 320 honos: -us amor (*spectat ad* VERG. *Aen. 12,57*). *hominum aliorum*: PS. CYPR. Iud. incred. 8 ut ... me ... ad promixtum -us tui caritate (*cf.* 9 dilectio caritatis) ... admittas. CLAVD. DON. Aen. 6,236 Miseni -us.

NECTAR. Aug. epist. 90 quoniam crescit in dies singulos -us et gratia civitatis. MART. CAP. 2,218 ex famulitio -uque (de- β) Cyllenii (*genet. obi.*). CORP. VIII 726 cum summo eorum (*parentum*) dilectu ⟨pie⟩ vixit annos XXI (*pro 'delectatione' accipit Wilmanns*). *meton. de homine ipso*: CASSIOD. var. 3,42,3 -ui (-u *pars codd.*) vestro ... illa ... imponere. *de hominum erga deum amore*: PS. AMBR. serm. Sess. 1,4 ab eius (*dei*) ... -u divelli. 3,4 eminentiore -u. *ibid.* ut -u anteveniaa diligentes. HIER. nom. hebr. p. 19,26 Obab -us sive amplexus aut saepes (33,13 dilectio). *dei erga homines*: TYCON. 3 p. 28,14 in Iacob -um consummasse, *sc. deum* (*alluditur ad electionem v. p. 28, 18*). **2** *rei*: *i. q. desiderium*: ITALA II Thess. 2,10 (CYPR. epist. 59,13 laps. 33 PACIAN. paraen. 11 p. 123) -um veritatis non receperunt (ἀγάπην, ITALA Tert. adv. Marc. 5,16 p. 631,9 dilectionem. VVLG. caritatem). CLAVD. DON. Aen. 4,292 nihil ..., quod -um coniunctionis abrumpat (VERG. rumpi ... amores). 9,85 iugiter custoditus (*luci, syn.* affectus. VERG. silva ... dilecta). *i. q. cura, cultus, diligentia* (*qui significatus congreditur interdum cum* 2. dilectus, *cf. p. 1171,41 et 1171,62*): PS. APVL. Ascl. 9 quomodo homo caeli, vel quae in eo sunt, -um possit habere vel cultum. *ibid.* -us dei caeli cum his, quae insunt, omnibus una est obsequiorum frequentatio. *ibid.* ut et terrenum cultum et divinitatis posset habere -um *homo.* 12 nullum post nos habiturum -um simplicem, qui est philosophiae, quae sola est in *eqs.* (*opp.* eam multifaria ratione confundunt). PANEG. 4 (9),5,3 *principes* inter illas imperatorias dispositiones ... litterarum quoque habuere -um. 4 (9),17,2 cum mihi ultra communem ... studiorum religionem ... proprius quidam sit erga Maeniana illa ... -us. EDICT. imp. Diocl. I 8 nullum communis necessitudinis habere -um. CHALC. comm. 135 neque ... -us haberi potest sine affectus passione (*respicit ad definitionem daemonis praemissam* diligentiam hominibus impertiens). AVG. civ. 21,27 *discernuntur probi et improbi* solo -u atque neglectu elemosynarum (*cf. p. 1171,66*). CAEL. AVR. chron. 5,10,91 aliae *collectiones* (*i. tumores*) solo medicamine curantur atque medicinali -u gubernante usum chirurgiae non exigunt.

syn.: affectus, amor, cura, dilectio, diligentia, famulitium, gratia, religio, studium. *opp.*: neglectus. *Bögel.*

dīlego *v.* deligo.

dīlēmma, -atis *n.*, δίλημμα. *t. t. dialecticae i. q. complexio* (SERV. Aen. 2,675): SERV. Aen. 10,449 -a argumentum, quod est ab utraque parte firmissimum et concludit adversarium. HIER. adv. Rufin. 3,3 hoc est verum -a tuum, non ex dialectica arte ... sed ex carnificum officina ... prolatum: si tacuero, criminosus ero, si respondero, maledicus. *syn.*: complexio, cornutus syllogismus.

dīlēmmatus, -a, -um, διλήμματος. *i. q. ambiguus*: PS. RVFIN. fid. (Migne 21,1150^{C}) interrogationem huiusmodi, quam Graeci -am (-um *cod.*) vocant. *adv.* **dīlēmmatōs,** διλημμάτως *i. q. per dilemma, per amphiboliam*: MAR. MERC. subnot. 6,5 rogo, si simpliciter et non -os (-us *trad.*), tamquam ad Croesum et Pyrrhum Loxias, loqueris.

dīlēnīmentum, dīlēnis, dīlērus, dīlībero, dīlibuo, dīliciae *v.* del-.

dīlīdo, -ere [*a* dis- et laedere. *Th.*]. *i. q. discutere, diffringere*: PLAVT. Poen. 494 colaphis ... tuom iam -am caput (eilidam *vel* dilidam *A*, elidam *P*).

dīligēns, dīligenter *v. sub* 2. diligo *p. 1181,36 sqq. 1183,38 sqq.*

***dīligentia,** -ae *f.* [*a* diligens. *Th.*]. DIFF. ed. Beck p. 49,62 cura cor haurit ... -a est rerum administratio et contrarium neglegentiae (ISID. diff. app. 175). SCHOL. Cic. Gron. B p. 338,25 St. industria, qua invenimus; -a qua inventum perficimus. DIFF. gramm. VII 528,1 -a a diligendo singula, huic neglegentia opponitur nec recipit errorem. GRAMM. suppl. 283,2 cura cruciatum habet, -a rerum administratio. GLOSS. ἐπιμέλεια (GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A} διλιγεντία: ἐπιμέλεια), ἀσφάλεια. *pluralis*: APVL. met. 9,16 NOVELL. Iust. 25,4,2. [*dub.*: TREB. trig. tyr. 31,9.] *legitur inde a* PLAVTO, *deest poetis, praeter* PLAVTI, TER. *binos* PVBLILI, VERG. catal. *singulos locos. adamatur soli* CIC., *qui etiam* 'cura' *in deliciis habet. quorum vocabulorum apud scriptores frequentia ex sequenti tabula apparet; sed notandum ex duabus quas sub* cura (*vol. III p. 1451 sqq.*) *distinxi notionibus eam solam, quae est* ἐπιμέλεια *(I), plane cum* diligentiae *significatu congruere.*

	diligentia	cura		diligentia	cura
CATO	1	4	NEP.	7	9
VARRO	9	16	LIV.	3	236
RHET. Her.	7	4	VITR.	8	14
CIC.	283	373	SEN. rhet.	4	10
CAES.	21	4	VELL.	1	10
HIRT. Gall.	1	1	VAL. MAX.	6	29
BELL. Alex.	5	1	CELS.	4	28
,, Afr.	1	—	SEN. phil.	32	98
,, Hisp.	3	—	CVRT.	—	38
SALL.	1	32	COLVM.	24	149

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

	diligentia	cura		diligentia	cura
PETRON.	3	7	APVL.	12	42
PLIN. nat.	22	148	MIN. FEL.	1	1
QVINT. inst.	34	129	TERT.	13	27
„ decl.	2	14	PANEG.	4	28
FRONTIN.	3	18	SCRIPT. hist. Aug.	12	21
TAC.	2	171	ARNOB.	2	13
PLIN. iun.	12	68	AMM.	9	65
SVET.	2	42	VVLG.	8	40
FLOR.	2	—	AVG. civ.	15	33
FRONTO	7	27			

I ***generatim*** *i. q.* **cura** (**ἐπιμέλεια**), *attentio, studium, industria, sedulitas, assiduitas sim.* (*cf.* CIC. de orat. 2, 147 *sqq., praecipue* 2, 150 in cura, attentione animi, cogitatione, vigilantia, assiduitate, labore, complectar uno verbo ... -a. PVBLIL. M 41 mora cogitationis -a est):
A *cum genetivo:* 1 *c. gen. subiect.*: VARRO rust. 1, 13, 6 antiquorum. 3, 3, 4 servorum. CIC. Verr. 5, 9 maiorum (leg. agr. 2, 73). 5, 73 hominis (6, 20 leg. agr. 2, 28). *saepe.* Verr. 6, 28 imperatoris. Cluent. 199. leg. agr. 2, 82 privatorum (Mur. 85). 2, 100 consulum. Rab. perd. 9 patroni. Sull. 36 Gallorum. Verr. 6, 103 praetoris (Flacc. 32). Vatin. 34. Cael. 9 patris (rep. 1, 36). Lig. 1 inimici. Brut. 104 matris. 239. rep. 1, 54 viri (SALL. Catil. 51, 19 PLIN. nat. 3, 17). leg. 3, 5. Att. 5, 17, 2 legatorum et tribunorum et praefectorum. CAES. Gall. 3, 21, 3 nostrorum. BELL. Alex. 43, 4. SEN. nat. 7, 25, 4 ista, quae nunc latent, in lucem ... extrahat ... longioris aevi -a. QVINT. inst. 10, 2, 25 Pollionis (12, 10, 11). PS. QVINT. decl. 11, 6. VERVS et PIVS Call. dig. 22, 5, 3, 6 iudicantis. TERT. resurr. 16 ministerii (*i. ministri*). SOL. pr. 5 antiquitatis. 2, 2 veterum auctorum. 52, 2 regum. AMM. 22, 8, 16 Graecorum. VVLG. sap. 14, 18 artificis. AVG. civ. 15, 23 sacerdotum. BOETH. mus. 2, 30 lectorum. *nota pluralem*: APVL. met. 9, 16 contra maritorum inefficaces -as (*i. actus -ae*) constantissimus.

2 *c. gen. obiect.* (*et qualit.*): VARRO rust. 1, 2, 9 culturae. 1, 4, 5 generis. RHET. Her. 4, 56, 69 exercitationis. CIC. Verr. 4, 10 (Deiot. 7) audiendi. rep. 2, 27 sacrorum. Tusc. 1, 73 contemplandi. leg. 2, 41 votorum. ad Q. fr. 1, 2, 13 cautionis meae. SEN. dial. 11, 17, 2 rationum accipiendarum. epist. 7, 11 artis. 88, 3 verborum. COLVM. 12 pr. 6 custodiendi. QVINT. inst. 4, 5, 6 divisionis. 4, 5, 24 partiendi. 10, 1, 3 scribendi. TERT. nat. 1, 16 inquisitionis. patient. 4 obsequii. adv. Val. 30 delictorum (*cf. Oehler*). SOL. 3, 2 narrandi. FORTVN. rhet. 3, 15 p. 130 -a et cura vocis. SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 32 St. curae (*i. cultūs*). AVG. doctr. christ. 3, 1, 1 emendationis. coll. c. Don. 3, 17, 31 temporum. CASSIAN. inst. 4, 7 susceptionis et humanitatis. 5, 8 carnis. conl. 14, 9, 2 lectionis. CASS. FEL. 4 curationis. *al.* BOETH. mus. 1, 1. *nota pluralem*: NOVELL. Iust. 25, 4, 2 itinerum -as (ὁδῶν ἐπιμελείας). *pro genet. obi. locutiones praepositionales*: CIC. Mur. 86 in re publica (*cf.* leg. agr. 2, 100 in re publica custodienda cura ac -a. QVINT. inst. 4, 2, 117 *orator* sit ... in verbis summa -a. *saepe*). QVINT. inst. 1, 8, 15 circa glossemata (8, 3, 87 TRAIAN. Plin. epist. 10, 62). TAC. ann. 4, 20 erga pecuniam alienam -a (*i. studium*).

B *genet.* -ae *pendet ex substant.*: CIC. inv. 1, 25 suspicio. S. Rosc. 75 vita ... haec rustica ... -ae magistra est. Verr. 1, 32 capiam fructum (2, 20 Brut. 222 epist. 5, 20, 4 RVT. LVP. 1, 4). Verr. 1, 34 fidei -aeque periculum facere. 4, 109 pensum. Mur. 80 subtrahere vicarium (COLVM. 11, 1, 5). Att. 1, 17, 5 laude (APVL. Socr. prol. p. 108). LENT. Cic. epist. 12, 14, 5 reliquias. NEP. Att. 13, 4 signum. VELL. 1, 7, 4 pace -ae Catonis. SEN. epist. 58, 31 beneficio. PLIN. nat. 25, 1 in admirationem. QVINT. inst. 1, 6, 17 perversitas. 2, 5, 14 genus. PLIN. epist. 5, 9, 7 nomen. paneg. 92, 2 salva -ae tuae ratione (*aliter* CET. FAV. 27 p. 301 -ae et utilitatis ratio). TRAIAN. Plin. epist. 10, 78, 2 fiduciam -ae (*dat.?*) habeo. FRONTO p. 215, 22 N. illecebras. GELL. 10, 11, 5 industriae celeritas et -ae tarditas. PS. APVL. Ascl. 10 curam propriam -ae suae (ARNOB. nat. 4, 29). AVG. fid. et op. 27, 49 ut non eo usque progrediatur dementiae potius temeritas, quam severitas -ae. CASSIOD. var. 6, 6, 3 districtione.

C *genet. vel ablat. qualitatis pendet ex subst.*: CIC. Verr. 1, 30 homo summa ... -a (Mur. 48). BELL. Alex. 68, 1 homo tantae prudentiae ac -ae. SEN. dial. 10, 20, 3 exactae -ae senex. PLIN. nat. 34, 92 Callimachus ... *non* finem habentis -ae, ob id catatexitechnus appellatus. GELL. 15, 3, 7 vir acerrimae in studio litterarum -ae.

D *adverbialiter positum, sive abl. modi vel instr. sive* 'cum' (*semel* 'per' *p. 1174,7*) *addito, accedit fere ubique epitheton, velut* magna, summa: PLAVT. Capt. 115 asserventur magna -a (Rud. 820. CATO agr. 5, 6 maxima -a curatos habeto. VARRO frg. Non. p. 529, 16 CAES. civ. 3, 64, 3 SPART. Pesc. 1, 2 *saepe*). VARRO Men. 236 summa -a eligat asinum (CIC. inv. 2, 139 S. Rosc. 28 Verr. 3, 190 CAES. Gall. 6, 36, 1 civ. 1, 77, 1 *saepissime*). VARRO rust. 1, 4, 4 -ā leviora facere (*sic nude positum ex. gr.*: RHET. Her. 3, 7, 14. 4, 20, 28 *al.* CIC. S. Rosc. 149 Verr. 1, 6 Cael. 74 Planc. 7 de orat. 1, 260 off. 1, 92 *persaepe.* Q. CIC. pet. 33 CAES. Gall. 6, 34, 7 IVLIAN. dig. 13, 6, 19 EPIST. Papin. dig. 39, 5, 27. VOPISC. quatt. tyr. 1, 3 ea; *passim*). CIC. inv. 1, 50 magna cum cura et -a (1, 70. Quinct. 61 summa cum -a. Cluent. 121 maiore cum religione et -a. CAES. Gall. 7, 65, 3 magna cum cura et -a. VAL. MAX. 2, 1, 5 *al.*). CIC. div. in Caec. 67 fide -aque sua (*sic persaepe cum pronomine possessivo* Verr. 1, 5. 6. 51. 3, 179. 4, 228 Catil. 2, 14. 4, 5 Phil. 14, 37 ad Q. fr. 1, 1, 3 *al.* off. 1, 77 CAES. Gall. 7, 29, 6). CIC. Sest. 99 omni scientia ac -a. Balb. 11 acerbissima -a. *nota*: ITIN. Alex. 54 quae per -am laboravit. *huc referri potest locutio* pro -a: CIC. Verr. 2, 135 pro sua fide ac -a (epist. 13, 5, 1). PLIN. epist. 2, 16, 1 VLP. dig. 32, 11, 9 ITIN. [Silv.] 3, 6 *saepe.*

iuncturae selectae: **1** *iuxta posita*: **a** *bimembria*: abstinentia: CORP. X 6440. administratio: CIC. Att. 11, 3, 2. aequitas: HYG. astr. 2, 25. amor commissae rei: FRONTIN. aq. 1. animadversio: CIC. off. 1, 103. apparatio: CIC. inv. 1, 25. ars: CIC. div. 2, 111. assiduitas: CIC. Att. 2, 15, 4. 15, 4, 1. benevolentia: CIC. epist. 10, 12, 5. cautio: CIC. Att. 1, 19, 8 epist. 9, 24, 1. *cf.* VITR. 10 pr. 4 caute summaque -a. consilium: CIC. off. 1, 77. continentia: CIC. Att. 5, 3, 2. cura: CIC. inv. 1, 50 (*cf. p. 1173, 84 sq.*) LIV. 30, 5, 5; *longe saepissime, v. etiam vol. IV p. 1453, 60 sqq. adde* FRONTIN. aq. 1, 1 *syn.* intentior cura. custodia: COLVM. 12 pr. 5 BENED. reg. 70, 8. decor: QVINT. inst. 12, 10, 7. fides: CIC. div. in Caec. 67 Verr. 1, 34. 2, 19. 135 epist. 3, 9, 4 QVINT. inst. praef. 3 PLIN. epist. 2, 5, 3. 8, 6, 10 GAIVS inst. 1, 200 VEG. mil. 2, 1; *admodum frequenter.* industria: CIC. de orat. 1, 260 Att. 15, 13, 3 NEP. Cato 3, 4 VITR. 8, 3, 28 SEN. dial. 6, 12, 2 COLVM. 12, 3, 5 GELL. 10, 11, 5; *al.* labor: PANEG. 4 (9), 1, 1 CHIRON 743 *al.* memoria: COLVM. 12 pr. 6. officium: CIC. div. in Caec. 72 Att. 6, 1, 1 epist. 3, 9, 1. 11, 15, 1 ad Q. fr. 2, 13, 1 AVG. civ. 1, 13. opera: RHET. Her. 4, 35, 47 COLVM. 12 pr. 4; *al.* peritia: AVG. civ. 22, 8. pietas: HYG. astr. 2, 38. prudentia: CIC. Brut. 294 leg. 3, 5 Att. 12, 34, 2 BELL. Alex. 42, 2. 68, 1 COLVM. 1, 4, 3 TRAIAN. Plin. epist. 10, 62. ratio: CIC. Lael. 89 ad Q. fr. 1, 1, 4 Q. CIC. pet. 11 PS. APVL. Ascl. 8; *al.* regula: QVINT. inst. 9, 4, 4. religio (*cf. p. 1174, 44*): LIV. 23, 11, 6. salus: CIC. epist. 15, 2, 8. sanctitas: VAL. MAX. 4, 1, 14. sapientia: CIC. inv. 2, 141. sedulitas: SVET. Galba 12. severitas: CIC. Att. 10, 4, 6 CATO Cic. epist. 15, 5, 3 TRAIAN. Plin. epist. 10, 20. sollertia: CIC. nat. deor. 2, 130 Cato 59. sollicitudo: PAVL. dig. 50, 16, 57 pr. HIL. in Matth. 10, 20. studium: CIC. de orat. 2, 131 Brut. 252 epist. 13, 11, 3 LENT. Cic. epist. 12, 15, 6 VITR. 7 pr. 5 FLOR. epit. 4, 12, 12 FRONTO p. 216, 2 N.; *al.* subtilitas: CIC. Brut. 154 SEN. epist. 95, 61. tutela: SEN. epist. 121, 20. virtus: CIC. de orat. 2, 363 Brut. 129 LIV. 10, 40, 11. voluntas: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 32. 41. *opponitur* indiligentia: PETRON. 67. neglegentia: CIC. Att. 8, 11, 6 COLVM. 1, 6, 8 VLP. dig. 50, 8, 8 (6). **b** *multimembria*: industria, studium, labor, -a: RHET. Her. 3, 24, 40. fides, officium, -a: CIC. de orat. 2, 192. probitas, -a, religio: CIC. Att. 1, 17, 5. opera, studium, -a, labor: CIC. Att. 4, 1, 1. consilium, studium, officium, opera, labor, -a: CIC. epist. 10, 1, 3. cura, opera, -a, gratia: CIC. epist. 1, 2, 4 *cf.* 5, 8, 2. fides, -a, prudentia: CIC. epist. 12, 23, 4. ratio, cura, labor, -a: Q. CIC. pet. 15. prudentia, providentia, -a, cogitatio: SEN. dial. 3, 3, 7. labor, opera, -a: SEN. dial. 10, 8, 2. fides, -a ... industria: FRONTO p. 169, 18 N. opera, industria, -a: AVG. civ. 22, 8.

2 *iuncturae verbales*: **a** -a *subiectum*: -a abest: BELL. Hisp. 40, 3. deest: CIC. Cluent. 192 p. red. ad Quir. 24 PLANC. Cic. epist. 10, 11, 3. accedit: CIC. nat. deor. 2, 130. apparet: QVINT. inst. 4, 1, 57. assequitur: CIC. Verr. 3, 181. avertit: TREB. trig. tyr. 31, 9 errorem. aufert: PLIN. nat. 34, 92. bene cedit: SEN. dial. 9, 17, 1. comparet: NEP. Cato 3, 4. comprobat: CIC. ac. 2, 46. non constat sibi: PLIN. nat. 35, 54. cordi est: CIC. Quinct. 93. custodit: PLIN. nat. 12, 59. sibi excidit: SEN. dial. 5, 24, 4. evitat: SEN. nat. 2, 59, 4. facit: QVINT. inst. 10, 3, 11 sibi difficultatem. *al.*

b -am *obiectum*: -am abicere: HIER. epist. 27, 1, 3. accommodare: CIC. Brut. 75. addere: VVLG. Sirach prol. adhibere: VARRO rust. 2, 19 CIC. de orat. 1, 129 (*29ies*) Q. CIC. pet. 15, 33 CAES. Gall. 3, 20, 1 civ. 3, 98, 2. 3 BELL. Hisp. 20, 2 VITR. 2, 5, 1. 6, 8, 5 CELS. 7, 10 SEN. epist. 110, 3 COLVM. 3, 3, 4. 5, 11, 13. 6, 4, 1 arb. 1, 3. 27, 2 QVINT. inst. 2, 4, 15 ALF. dig. 18, 6, 12 (11) GAIVS dig. 17, 2, 72. 44, 7, 1, 4 HIL. in Matth. 14, 3 PROB. Verg. georg. 1, 233 HIER. epist. 14, 8, 5 VVLG. II Macc. 11, 23 INST. Iust. 3, 27, 1 PASS. Theclae B 28 CORP. VI 3188, 3. *cf. etiam vol. I p. 648, 44 sqq.* adiungere: CIC. Cluent. 3 ad Q. fr. 1, 1, 21. administrare: CATO Cic. epist. 15, 5, 1. aemulare: TER. Andr. 21. amittere: CIC. Tusc. 1, 73. animadvertere: CAES. civ. 3, 61, 3. augere: CIC. Marcell. 22. cognoscere: CIC. S. Rosc. 121 Verr. 2, 57 Mur. 86 Cael. 63 epist. 12, 23, 4. colere: CIC. de orat. 2, 148. conferre: CIC. Att. 4, 1, 1 epist. 16, 4, 3. confundere: COLVM. 1, 9, 7. consumere: CIC. Verr. 2, 112. corrumpere: OPTAT. 6, 5 p. 153, 8. culpare: APVL. met. 3, 3. debere: VLP. dig. 50, 8, 8 (6). declarare: CIC. Verr. 2, 16. deserere: TERT. nat. 1, 3. desiderare: CIC. Rab. perd. 9 orat. 149 Att. 15, 13, 3 NEP. Epam. 7, 1 SEN. dial. 4, 18, 2 COLVM. 3, 20, 4. 12 pr. 4 POMPON. dig. 40, 4, 8 PAVL. dig. 50, 16, 57 ARNOB. nat. 4, 10 VEG. mil. 2, 1. despicere: CIC. leg. agr. 3, 3. diligere: CIC. Att. 12, 34, 2. dividere (*i. diffundere*): AMM. 23, 1, 2. eludere: PORPH. Hor. carm. 3, 16, 5/7. excitare: CIC. off. 1, 103. excogitare: CIC. Verr. 6, 156. exhibere: COLVM. 3, 20, 5

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GAIVS dig. 18, 6, 2, 1 PAVL. dig. 23, 3, 17. exigere: CALL. dig. 26, 7, 33. 49, 14, 3, 5 VLP. dig. 24, 3, 24, 5. 30, 47, 5. extendere: TERT. idol. 11. habere: CIC. Lael. 89 CELS. 7, 5 PS. SORAN. quaest. med. pr. p. 244, 7. impendere: CASSIAN. inst. 4, 7. instituere: CIC. epist. 16, 20 COLVM. 12, 4, 2. instruere: AQVILA dig. 26, 7, 34. mereri: QVINT. inst. 6 pr. 2. minuere: HIRT. Gall. 8, 12, 1. mirari: CIC. Cato 59 PLIN. nat. 23, 112 AVG. civ. 22, 8. noscere: TER. Hec. 263 CIC. Att. 13, 33, 4. oppugnare: CIC. Cluent. 199. perspicere: CIC. Catil. 4, 23. pertimescere: Q. CIC. pet. 55. polliceri: CIC. epist. 15, 2, 4. ponere in: CIC. Mur. 45 *al.* poscere: SEN. epist. 72, 1. postulare: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 41 QVINT. inst. 9, 4, 63. praebere: SCAEV. dig. 32, 35, 3 CALL. dig. 26, 7, 33. praestare: CIC. Caecin. 5 BELL. Hisp. 3, 7 ALF. dig. 18, 6, 10 (11) FRONTIN. aq. 89 PROC. dig. 18, 1, 68 CELS. dig. 16, 3, 32 COD. Iust. 5, 14, 11, 4 *persaepe apud* ICTOS. praeterire: CAES. civ. 2, 32, 11. praetermittere: CIC. Verr. 6, 28. probare: CIC. div. in Caec. 72 Verr. 2, 17. 19 SCRIB. LARG. pr. p. 5, 29 PLIN. epist. 9, 35, 2 POMPON. dig. 40, 7, 21 GAIVS inst. 1, 200. profiteri: SEN. epist. 83, 11. relinquere: SEN. contr. 3 pr. 6. remittere: CAES. Gall. 6, 14, 4 civ. 2, 13, 2. reprehendere: CIC. Flacc. 31. requirere: CIC. Flacc. 32 Balb. 9 CAES. Gall. 6, 34, 3 SPART. Pesc. 1, 2. sequi: SCAEV. dig. 31, 88, 17. sociare: COLVM. 3, 3, 7. sortiri: APVL. Plat. 1, 9. spectare: CIC. Verr. 4, 137. suadere: PLIN. epist. 1, 20, 11. subsequi: CIC. de orat. 3, 173. temptare: TERT. nat. 1, 7. tollere: CIC. fin. 4, 68 Tusc. 4, 46 venerari: PLIN. nat. 27, 4. videre: CIC. Verr. 5, 9. 73 leg. agr. 2, 28 Sull. 36 APVL. met. 6, 11.

c *genetivus pendet a verbo*: oblivisci: SEN. epist. 121, 20. *dativus*: addere: CAES. Gall. 7, 4, 9 severitatem. confidere: CIC. epist. 16, 24, 1 (*cf. p. 1173, 64*). se credere: PETRON. 107. non est locus: PLIN. nat. 6, 59. praeesse: CIC. inv. 1, 14. *ablativus*: indigere: CIC. Tusc. 4, 58. opus esse: CIC. ac. 2, 45 Att. 16, 6, 3. uti: CIC. Att. 13, 3, 1.

3 *epitheta selecta*: accuratissima: CIC. Att. 7, 3, 1. acerbissima: CIC. Balb. 11. acerrima: GELL. 15, 3, 7. ambitiosa: VLP. dig. 22, 1, 33 pr. artificiosa: CIC. inv. 1, 25. assidua: VERG. catal. 3, 7. cauta: COD. Iust. 1, 29, 5. celeris: AMM. 31, 3, 7. crudelis: CIC. Sull. 43. curiosa: PANEG. 12 (2), 6, 1. difficilis: CIC. rep. 2, 27. domestica: COLVM. 12 pr. 4. egregia: CIC. Verr. 6, 28. enixa: AMM. 15, 1, 3. exacta: SEN. dial. 10, 20, 3 GAIVS dig. 44, 7, 1, 4 PAVL. dig. 18, 6, 3 INST. Iust. 3, 27, 1. eximia: VVLG. sap. 14, 18 CORP. X 6440. falsa: PLIN. nat. 18, 197. grata: CIC. Att. 13, 9, 1. gravis: CIC. leg. agr. 2, 100. historica: AVG. civ. 6, 7. 16, 2. 17, 1. 18, 38. idonea: SEN. nat. 3, 30, 5. impensa: AMM. 18, 4, 1. imprudens: PLIN. nat. 8, 132. inanis: QVINT. inst. 5, 11, 30. 8 pr. 18. incredibilis: CIC. Mil. 65 epist. 10, 12, 5 PS. AVR. VICT. epit. 15, 5. inefficax: APVL. met. 9, 16. inepta: CIC. Att. 3, 23, 1. ingens: SEN. epist. 124, 22 CAPITOL. Pius 2, 6. intenta: AVG. civ. 9, 8. libidinosa: PETRON. 26. magna (maior, maxima): *cf. p. 1173, 76 persaepe.* mediocris: NEP. Att. 13, 4. merita: HYG. astr. 2, 27. minuta: CIC. part. 57. mira: CORP. XI 6146. misera: SCAEV. dig. 31, 88, 17. miserabilis: CIC. Att. 3, 23, 1. 4. molesta: CIC. Att. 3, 17 QVINT. inst. 1, 6, 17. nimia: CIC. Catil. 3, 7 Mil. 66 Mur. 73 PLIN. nat. 35, 80 *al.* nova: CIC. Verr. 6, 156 PLIN. nat. 21, 12. obnoxia: FRONTO p. 214, 16 N. obscura: TER. Andr. 21 (= HIER. epist. 49[48], 15, 1). omnis: CIC. Sest. 99. par: BELL. Alex. 4, 2 NEP. Hann. 7, 5 AMM. 15, 12, 2. paterna: SEN. contr. 10 pr. 16. pergrata: CIC. Att. 2, 15, 4. pertinax: MIN. FEL. 5, 3. pervigil: APVL. met. 3, 3 AMM. 16, 4, 5. plena: CIC. Flacc. 87. postuma: APVL. met. 6, 30. privata: CIC. Catil. 1, 11. scrupulosa: APVL. met. 3, 3 ARNOB. nat. 4, 29. singularis: CAPITOL. Aur. 10, 10. sinistra: PLIN. epist. 7, 28, 3. sollers: AVG. doctr. christ. 3, 1, 1. sollicita: QVINT. inst. 3, 11, 23. 6 pr. 1 PLIN. epist. 7, 31, 2 HIER. epist. 54, 9, 3. supervacua: SEN. dial. 10, 13, 8. subtilis: CHAR. dig. 48, 18, 10, 5. summa: *cf. p. 1173, 78. persaepe.* tenuis: QVINT. inst. 4, 5, 6. 8, 3, 87. vana: PLIN. nat. 8, 132. velox: AMM. 26, 7, 11. Vergiliana: MACR. sat. 6, 7, 6. vetus: SOL. 53, 30. ultima: QVINT. inst. 1, 8, 16. universa: AVG. civ. 6, 9.

II ***speciatim*:** **A** *i. q. parsimonia, frugalitas* (*opp.* avaritia, luxuria): RHET. Her. 4, 25, 35 non est ista -a, sed avaritia, ideo quod -a est accurata conservatio suorum, avaritia incuriosa appetitio alienorum (*cf. etiam* 4, 20, 28). CIC. off. 1, 29 augeatur *res familiaris* ratione, -a, parsimonia (2, 87 conservari *res familiaris debet* -a et parsimonia). NEP. Att. 13, 5 non sumptuosus, omnisque -a munditiam, non affluentiam affectabat. SEN. dial. 7, 22, 1 *cum* in divitiis et temperantia et liberalitas et -a . . . campum habeat patentem. COLVM. 12, 2, 4 rei familiaris laboriosior est neglegentia quam -a (QVINT. inst. 12, 1, 6 agrorum nimia cura et sollicitior rei familiaris -a). TAC. ann. 4, 6 infecunditati terrarum ... obviam it *Tiberius*, quantum impendio -aque poterat. SIDON. epist. 1, 2, 6 privatam -am.

B *i. q. curatio aegroti*: NEP. Att. 21, 5 quantam ... curam -amque in valetudine mea tuenda . . . adhibuerim. CELS. 3, 21 ille enim cum summa -a non medici tantummodo . . . custodiretur. COLVM. 12, 1, 6 aegris adhibita -a (PELAGON. 33 -a congrua post frigus). PLIN. nat. 11, 227 medica -a (CHIRON 219 -a medicinae. AVG. civ. 22, 24 medicorum -a ... crudelis). CHIRON 71. 167. 174 cui nulla -a curae prodesse potest. 741 *al.* SORAN. p. 81, 7. 15 haec omnia ... calasticā -ā relaxari solent. p. 83, 17. 105, 9 hac -a si mulier in totum curari non potuerit. p. 119, 1 haec est omnis mulierum -a. THEOD. PRISC. log. 19. 53 si sub hac sane -a parum medicina profecerit. 57 *saepe.* CASS. FEL. 4 ob -am vero curationis conteres. *saepe.*

C *i. q. amor*: TERT. fug. 1 ulterutra (*i. mutua*) -a et dilectione. PS. TERT. haer. 43 -a attonita et cura sollicita (*opp.* metus). PANEG. 11 (3), 24, 7 anxia est fidelium -a (*seq.* amor). SYMM. epist. 1, 37, 1 amicitiam -a stabili perseveras. 7, 10, 2 circa absentes memorem -am. 7, 121 pro mutua -a (*plus 70ies*). PELAGON. 24 ut adhibeas talem -am (φιλοκαλίαν) ... monemus. VEG. mulom. praef. 16 pastoris ipsius amor atque -a *bestiarum* (*sed potest ad I A 2 referri*). ENNOD. epist. 2, 9 p. 49, 2 veri -a sequestrata ... formido. 2, 25 p. 67, 18 -am corporalem aeterni amoris sapore mutare. 2, 26 p. 68, 3 alitur . . . scriptione -a. 3, 14 p. 82, 4 mutua inter absentes -a. *al.* NICET. psalm. 9 competenti -a et devotione sincera.

D *varia*: *i. q. accurata, sedula observantia*: TERT. uxor. 2, 8 cotidiana -a sine impedimento. MART. CAP. 5, 512 huic -ae (*sc. sollerti investigationi*) subiungitur translatorum cura verborum. *i. q. securitas*, ἀσφάλεια (*v. sub* diligenter *8*): ITALA deut. 12, 10 (Lugd.) habitabitis cum -a (μετὰ ἀσφαλείας, VVLG. absque ullo timore). *i. q. curiositas*: IVL. VAL. 3, 14 fuit mihi ad eorum fabulas -a. 3, 15 cum hoc (*sc. quod nuntiatum erat de monumento auro referto*) naturalem hominum vel -am in nostris vel appetentiam promovisset.

dīligibilis, -e *a* 2. diligere. HIER. in Philem. 1 p. 749 non habetur in Graeco ἠγαπημένῳ, quod 'dilectus' dicitur, sed ἀγαπητῷ id est -i. . . . -is vero is tantum *appellatur*, qui merito diligitur (*sed* VVLG. Philem. 1 Philemoni dilecto).

1. dīligo *v.* 2. deligo.

***2. dīligo,** -ēxī, -ēctum, -ere [*ex* dis- *et* legere *cps. esse videtur, v. L. Meyer, Z. f. vergl. Sprachforsch. 23, 410. alii conferunt gr.* ἀλέγειν. *Th.*]. deilexserat: CARM. epigr. 54, 7 (*aet. Sull.*). delexit domeno: INSCR. Mainz. Zeitschr. 3 (1908) p. 11 n. 35. diligebit: ITALA Ioh. 14, 23 (cod. e. ἀγαπήσει, ITALA codd. dδq -it, VVLG. -et). díléctae: CARM. epigr. 1022, 2. 1066, 7 (*saec. I*). GRAMM. suppl. 301, 13 dilectum, dilectatio, diligam, dilectio, -it, dilectat, diligens, si de dilectione fuerit per 'i' scribitur, si de peccato per 'e' et 'i' scribendum est. FRG. Bob. gramm. VII 542, 21 '-ctus mihi est' figuratum est, hodie '-ctus a me est' dicimus, *cf.* VERG. georg. 1, 399, *quem locum ad hanc structuram probandam affert* ARVS. gramm. VII 467, 30. *vide plura p. 1177, 75. 1178, 23. 1180, 14. 1181, 9. supinum praebet* COMM. apol. 186 ad se transeundo -ctum. *in libris saepe confunduntur* deligere *et* -ere. *de sensu*: DIFF. ed. Beck p. 47, 12 colimus ... deum, . . . -imus amicos, suspicimus potentes. HIL. in psalm. 118 ain 15 facere aliquid minus est quam -ere, quia . . . dilectio . . . propriae voluntatis (*non necessitatis*) affectio est. NON. p. 290 -ere manifestam habet significationem, ut plerumque. -it dividit (*affert* PLAVT. Curc. 424 *et* TITIN. com. 84 *v. p. 1177, 15 sq.*). p. 421 amare vim habet maiorem, -ere est levius amare (*laudantur* CIC. epist. 9, 7, 1 Clodius valde me -it vel, ut ἐμφατικώτερον dicam, valde me amat. ad Brut. frg. 5 me aut amabis aut, quo contentus sum, -es). *cf. praeterea* CIC. Att. 14, 17, 5 (= epist. 9, 14, 5) mihi nunc demum amare *Brutum* videar, antea -isse. ad Brut. frg. 4 valde et nos ama vel, si id nimis est, -e. AGROEC. gramm. VII 124, 11 -i affectionis est, deligi iudicii (*cf. p. 452, 8*). ISID. diff. 1, 17 alii (*sc. atque Cicero*) dixerunt amare nobis naturaliter insitum, -ere vero electione. GLOSS. ἀγαπῶ. στέργω. -is φιλεῖς. -it ἐπιμέλει. eligit amare. *al. sim.* *vox legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem. usum verborum* amo *et* diligo *v. in tabula subsequenti. utrumque vocabulum deest* VITR. FRONTINO.

	amo	diligo		amo	diligo
NAEV.	5	—	TIB.	15	—
ENN.	2	—	PROP.	55	3
PLAVT.	550	4	OV.	36	37
TER.	128	5	LIV.	7	1
LVCIL.	3	2	MANIL.	11	4
VARRO	40	—	SEN. rhet.	53	5
RHET. Her.	4	6	VELL.	—	3
CIC. orat.	30	59	VAL. MAX.	6	10
rhet.	15	21	CELS.	2	—
phil.	71	127	PHAEDR.	3	3
epist.	253	162	SEN. phil.	153	28
	369	369	CVRT.	1	5
CATVLL.	37	5	COLVM.	8	4
PVBLIL.	17	3	MELA	3	—
LVCR.	6	—	LVCAN.	19	5
CAES.	—	2	PERS.	1	—
SALL.	5	—	PETRON.	29	5
NEP.	6	9	CALP.	6	3
VERG.	38	9	PLIN. nat.	29	18
HOR.	43	9	VAL. FL.	8	7

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

	amo	diligo		amo	diligo
SIL.	18	12	FRONTO	90	30
HOMER.	1	1	ICTI	3	6
STAT.	47	29	APVL.	22	14
MART.	102	18	MIN. FEL.	—	1
QVINT. inst.	22	2	TERT.	13	85
decl.	70	5	SCRIPT. hist. Aug.	55	22
IVV.	18	4	AVSON.	29	9
TAC.	13	5	AMM.	8	8
PLIN. epist.	110	61	VVLG.	49	339
SVET.	4	24	AVG. civ.	164	141

[*dub. vel corrupt.*: PLAVT. Curc. 424 -it (NON. p. 290 *v. p. 1176,48, sed codd. Plauti* dissicit *q. v.*, dirigit *ut videtur* PAVL. FEST. p. 69). TITIN. com. 84 pernam totam -it (NON. p. 290 *p. 1176, 49. cf. Ribbeck, com.² coroll. p. LIX sqq. sed potius videtur i. q.* deligit, *cf.* NIGID. Gell. 6 [7], 9, 5 serpens si memordit, gallina -itur [de- *al.*] et opponitur *et p. 452,30*). QVINT. inst. 11, 2, 23 *al.* COD. Iust. 11, 63 (62), 4 pr. alia loca -entes (deligentes *Mommsen*).]

I *i. q.* ***amare***, ἀγαπᾶν, φιλεῖν, στέργειν. **A** *de* ***amore*** *inter* ***utrumque sexum*** *et hominum (perraro bestiarum) et deorum, nec non in* ***pueros***. *perraro absolute* (SEN. contr. 1, 6 [14] 13): PLAVT. Amph. 509 feminarum nulla est quam aeque -am. TER. Andr. 292 te in germani fratris -xi loco. Eun. 96 non pol, quo quemquam plus amem aut plus -am eo feci. CIC. Verr. 5, 145 sic hanc Tertiam -xit. Scaur. 8 *matrem Bostaris* ... iam diu -bat (SVET. Iul. 50 Bruti matrem. *al.*). off. 2, 25 uxorem (SEN. contr. 2, 2, 9 ut uxori virum et uxorem viro -ere concedas. APVL. met. 10, 5 *al.*). Tusc. 5, 78 *mulierem* plurimum ille -xerit. *al.* CATVLL. 6, 5 quid ... scorti -is (SEN. dial. 2, 6, 6). 72, 3 -xi tum te non tantum, ut vulgus amicam, sed pater ut gnatos -it (*v. ad I B*). 76, 23. 81, 2. NEP. Epam. 4, 1 *quem* ... plurimum -bat. Ham. 3, 2 *Hasdrubalem* -i turpius quam par erat, ab Hamilcare. Paus. 4, 1 *puerum* amore venerio -erat (ARNOB. nat. 6, 13 *nomen* amati ab se pueri atque obscena cupiditate -cti. *al. sim.*). VERG. Aen. 2, 784 lacrimas -ctae pelle Creusae. CIRIS 428 HOR. epod. 12, 24 carm. 2, 5, 17. PROP. 2, 24, 43 Minoida Theseus. 2, 25, 29. 4, 1, 117 rape nunc et -e vatem (*i. Aias Cassandram*). OV. epist. 4, 56 Iuppiter Europen. 16, 195. 18, 205 puellae (am. 1, 4, 3. rem. 655 -ctam ... odisse puellam. *al.*). ars 3, 517 fast. 6, 555. Ib. 295 ut Amyntiaden turpi -ctus amore oderit. met. 3, 472. 4, 204. 5, 417. 6, 683. 8, 592. 10, 107. 167. 11, 737 -ctos artus (*sc. mariti*). 14, 151 -isse (*sc. me*) negabit (*praecedit* amata videbor). rem. 305 -it ipsa alios, a me fastidit amari. 771 Pont. 1, 2, 139. PAVL. FEST. p. 310 quem *Adonin* -bat dea. SEN. contr. exc. 6, 4 VAL. MAX. 2, 6, 14. 7, 3, 10 PHAEDR. 3, 10, 9 app. 13, 1 SEN. Ag. 186 Herc. O. 353. 363. 365. 1803. COLVM. 11, 1, 14 (*praecedit* a venereis amoribus aversus). ASCON. Scaur. p. 23 St. PETRON. 83 Iuppiter in caelo suo non invenit quod -ret. 114. 126. 128 quod me Socratica fide -is. CALP. ecl. 2, 3. 6, 34. CARM. epigr. 44, 3 -o iuvenem venustum (*praecedit* amoris ignes). PLIN. nat. 8, 61 (*metonymice*). 21, 65 *Hyacinthum* Apollo -erat. 22, 20. 35, 87. VAL. FL. 7, 209 fas tunc mihi manes -isse viri (*sc. Iasonis*). SIL. 2, 622 colla -ctae coniugis. 3, 435 -ctae virginis ore (STAT. Ach. 1, 636). HOMER. 103 sic -or a te? (*Iuno a Iove*). STAT. silv. 2, 1, 37. 172 -ctos premis visus (*i. ora*). MART. 4, 13, 9 senem. 8, 49, 1. QVINT. decl. 357 p. 389, 13 maritum (368 p. 404, 1 APVL. met. 5, 21 CARM. epigr. 52, 4 *al.*). IVV. 6, 72 hunc -it Aelia pauper. 10, 318 -ctae fiet adulter matronae. SVET. Iul. 52 reginas. Aug. 62 Cal. 33. 36 Claud. 29 Nero 21. 35 Otho 2. 3 Vesp. 3. Dom. 22 viro orbatam ardentissime palamque -xit. vita Verg. p. 57. APVL. met. 5, 6 amo ... et efflictim te ... -o (10, 21 amo et cupio et te solum -o. SERV. Aen. 3, 420 *Scyllam* amabat Glaucus, quem Circe -bat. DRAC. Romul. 10, 142 iuvenemque Pelasgum -at, optet, amet, cupiat, suspiret, anhelet. *v. p. 1179, 3 sqq.*). 5, 28. 31. TERT. adv. Marc. 1, 27 p. 328 adultera. PORPH. Hor. carm. 1, 32, 11. 4, 1, 33/34 NEMES. ecl. 2, 52 LAMPR. Comm. 11, 9. SPART. Pesc. 13, 8 cum palam citharoedum illa -ret. ipse Cornificiam infamissime dicitur -isse. TREB. Gall. 21, 3 quam is perdite -xit. IVST. 11, 10, 2. OPTAT. 2, 1 p. 32, 10 sponsam. HYG. astr. 2, 1 p. 30 non mediocriter esse -ctam *Callistonem*. 2, 8 p. 44 *al.* VVLG. gen. 24, 67 *saepe* AVG. civ. 6, 7 *al.* HIST. Apoll. rec. A 6 rex impio amore -it filiam suam. *de bestiis*: OV. fast. 4, 102 frontem -ctae laedere parcit *aries* ovis. met. 9, 736 taurum -xit filia Solis. PLIN. nat. 8, 14 unguentariam ... -ctam ab elephanto. 10, 51.

part. perf. pass. cum dativo: VERG. Aen. 1, 344 magno miserae -ctus amore. 12, 391 Phoebo ante alios -ctus Iapyx (*sequitur* captus amore). HOR. carm. 1, 21, 4 *Latonam* -ctam penitus Iovi. 2, 4, 18 PRIAP. 62 OV. met. 5, 395. 8, 755. 10, 153 trist. 1, 6, 1 PLIN. nat. 21, 4. 35, 86 VAL. FL. 2, 316 SIL. 12, 227 STAT. Theb. 9, 759 MART. 14, 77, 1 TAC. ann. 15, 63 AVIEN. Arat. 705 AVSON. 175, 13 CLAVD. 10, 332.

B *de amore inter* ***consanguineos, familiares***, *necessitudine aliqua coniunctos, hic illic de bestiis*: PLAVT. Men. 41 illum -xit. CIC. inv. 1, 46 -it filium *mater* (1, 86 Cluent. 135 NEP. Dion 2, 1. PLIN. epist. 4, 19, 1 filiam. SVET. Tib. 52 *persaepe, praecipue apud* ECCL. *adde* EVGRAPH. Ter. Haut. 464 vehementissime filium desiderabat et -bat). Planc. 45 *suos*. part. 80 parentibus, amicis, hospitibus praecipue atque insigniter -endis. fin. 3, 62 -i procreatos. 5, 65 a procreatoribus nati -untur. epist. 5, 8, 4 *me* maxime sicut alterum parentem et observat et -it (13, 29, 3 ut parentem *al.*). VAL. MAX. 5, 4, 7. OV. epist. 11, 127 -ctae nimium mandata sororis (PAVL. FEST. p. 14 plus sorores a fratribus quam fratres -i solent. QVINT. decl. 389 p. 426, 1 SVET. Cal. 24 HYG. astr. 2, 21 p. 63 *al.*). SEN. contr. 2, 1, 14 me meus pater -it. 7, 1 (16), 5. VELL. 2, 59, 3 *quem* -xit ut suum *maior avunculus*. VAL. MAX. 5, 4, 3. 9, 11, 5 SEN. Phoen. 383 dial. 6, 1, 2. 11, 18, 7. CVRT. 5, 3, 12 parentis eam *matrem* loco -i colique. 8, 1, 21 haud secus quam mater a rege -batur. COLVM. 6, 37, 8 equas. 8, 8, 8 STAT. silv. 3, 3, 207. 5, 5, 69 Theb. 7, 514. 11, 374 vultus ... -ctos (*metonymice*). QVINT. decl. 301 p. 185, 25 *generum*. SVET. Cal. 4 Claud. 1. PAVL. dig. 40, 5, 38 si fraterna caritate -itur *frater* (AVSON. 171, 8 *al.*). APVL. met. 10, 3 PANEG. 12 (2), 8, 2. 28, 5. AVSON. 182, 12 natorum tamquam -o progeniem. AMM. 30, 10, 6 consanguineum pietate nimia -xit. VVLG. *ex. gr.*: gen. 44, 20 tenere. deut. 21, 15. *de bestiis*: CIC. de orat. 2, 168 ferae partus suos. SEN. epist. 99, 24 sic aves, sic ferae suos -unt (*seq.* amor). COLVM. 6, 37, 8 equas. 8, 11, 16 pullos. PLIN. nat. 8, 165. SOL. 27, 57 *catulos* impendio -unt *simiae*. VVLG. Sirach 13, 19 omne animal -it simile sibi.

part. perf. pass. cum dativo: VERG. Aen. 4, 31 luce magis -ota sorori. LVCAN. 5, 473 -ctus tibi ... socer. VAL. FL. 4, 468 nostro -cte parenti. SIL. 8, 107 caput ... tibique germanaeque tuae -ctum Iuli.

II *i. q.* ***magni, valde aestimare, favere***, *colere, probare*, τιμᾶν, ἀσπάζεσθαι: **A** ***aliquis***: **1** ***absolute***: CIC. de orat. 2, 185 ut aut oderint aut -ant aut invideant (orat. 131 *ut* oderit, -at, cupiat, fastidiat, speret, metuat, laetetur, doleat *iudex*. MIN. FEL. 31, 8 sic mutuo ... amore -imus, quoniam odisse non novimus. *saepe*). Lael. 28 quod magis alliciat ad -endum. 30. 32. 56 in amicitia finis et quasi termini -endi. 60. 78. 82 cum homines ... neque solum colent inter se ac -ent, sed etiam verebuntur (VVLG. sap. 15, 6 qui colunt et qui -unt. *cf. p. 1180, 61. 84*). 85. nat. deor. 1, 122 inter se -unt *di*. fin. 1, 53 -i et carum esse iucundum est. 5, 30 ita -i a sese quemque, ut ea vis -endi ... non ad eum ipsum *referatur*, qui sese -it. off. 2, 23 nec aptius ... quam -i nec alienius quam timeri (CLAVD. 10, 332 -imus pariter pariterque timemus. *saepe sic opponuntur, v. etiam p. 1178, 55*). 2, 30. 31 si -it multitudo. Att. 7, 2, 3 quam facile -as. PLIN. nat. 18, 44 (*Catonis dictum*) id agendum, ut -ant vicini (*cf.* CATO agr. 4 vicinis bonus esto). PLIN. epist. 7, 20, 7 ut invicem ardentius -amus. paneg. 62, 5 patres conscripti, favete aperte, -ite constanter. 85, 8 cum ipse ardentissime -as, adhuc tamen ardentius -aris (*praecedit* amari ... amare). TERT. adv. Marc. 1, 27 p. 328 quomodo -es, nisi timeas non -ere. 1, 29 p. 332 quomodo -et, cuius originem non amat? *saepe*. PACIAN. epist. 3, 4 p. 53 -ere non noverunt. SCHOL. Cic. Bob. p. 103, 18 St. qui -it, amplectitur. HIER. epist. 52, 5, 4 aequaliter. 54, 6, 5 *al.* VVLG. prov. 17, 17. PAVL. NOL. epist. 40, 2 -endi ac neglegendi tempus. AVG. civ. 1, 10 *al.* SIDON. epist. 5, 11, 1 ut eligam ante, post -am. *al.*

2 ***aliquem*** *(vel passive)*: **a** *de* ***homine***: TER. Ad. 873 illum amant ... illi credunt consilia omnia, illum -unt. LVCIL. 269 qui te -at, aetati facieque tuae se fautorem ostendat. 461 -ctum video studiose vulgus habere. TVRPIL. com. 85 merito (CARM. de mens. 2, 20). *huc referas lusum verborum* RHET. Her. 4, 21, 29 *v. p. 453, 32*. 4, 22, 31 *Alexandrum* omnes maxime metuerant, idem plurimum -erunt (*sim. opp. saepe*: CIC. Att. 8, 1, 4. 8, 13, 1. 9, 13, 4 NEP. Alc. 7, 3 Timol. 3, 4 OCTAVIA 457 [*del. vers. Leo*]. TAC. ann. 6, 51 Seianum -xit timuitve. TERT. adv. Marc. 1, 27 p. 328 *al. cf. p. 1178, 28*). 4, 36, 48. CIC. inv. 1, 24 neque aperte laedas eos, qui -untur. 1, 109 qui audiunt et aliquem -erunt. 2, 166. de orat. 2, 208 quos ob benefacta -i volemus. 2, 237. 362. 3, 187 quos *philosophos* tu maxime -is. Brut. 4. 101. 266. orat. 1 quem unice -rem (rep. 1, 16. 2, 1 fin. 5, 3 Att. 1, 16, 11. 1, 17, 4. 7, 17, 3 *saepe*). 34. 42 Isocraten. leg. 1, 15 *Platonem* maxime -is. 3, 5 *magistratus*. Quinct. 70. Q. Rosc. 5. 29 qui -bant hunc, illi favebant. Verr. 3, 7 homines (5, 51 prov. 29 rep. 1, 23 leg. 1, 43 Att. 13, 46, 4). 3, 15. 89. 117 *quem* singulariter -issem. 4, 2 civis (Phil. 1, 33 carum esse civem, ... laudari, coli, -i gloriosum est [*opp.* metui ... in odio esse]. *saepe iuxta ponitur* colere, *ex. gr.*: rep. 3, 29 Cato 26. 83 epist. 6, 20, 3. 9, 15, 1. 11, 27, 2 PLIN. epist. 7, 19, 10 *cf. p. 1180, 84*). CIC. Verr. 4, 8. 3, 139 palaestritas. 6, 31 Cluent. 184. Balb. 59 ut eos ... -itis et caros habetis. Phil. 10, 4 quos acerbissime ceteri oderunt, tu constantissime -as (*saepe opponuntur*: fin. 5, 28 appetitus animi [*res personata*] et oderit se et simul -et. PVBLIL. Q 73 LIV. 39, 5, 3 VVLG. iud. 14, 16 II reg. 13, 15. 19, 6 AVG. civ. 9, 7 *passim cf. p. 1178, 28*). ac. 2, 115 quem *Diodotum* et admiror et -o (rep. 2, 1 leg. 2, 4 VELL. 2, 114, 5 PANEG. 7 [6], 17, 4 *al.*). fin. 1, 67 nisi aeque amicos et nosmet ipsos -amus (1, 70 Lael. 62. 79 Tusc. 3, 73 *persaepe* VERG. Aen. 9, 428). 2, 33 se ipse -at (*sic vel se solum persaepe, ex. gr.*: fin. 2, 83. 3, 16. 4, 34. 5, 29. 30. 33. 37. 61 *al.* Lael. 80. 81 Tusc. 3, 72 off. 3, 31 rep. 3, 12 leg. 1, 34 VVLG. lev. 19, 18. 19, 34. Marc. 12, 31 [*sim.* ITALA *codd. omnes et* CORP. X 1396] -es proximum tuum tamquam te ipsum). off. 1, 136 *eos* vereri et -ere videamur (*sic iuxta ponuntur*: PLIN. epist. 8, 23, 2 FRONTO p. 26, 2 N. *al.*). 2, 29 quam cari esse et -i malumus (epist. 13, 16, 2

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. paneg. 62, 6 *al.*). *persaepe.* Att. 1, 5, 8 te et sororem tuam et matrem maxime -it (1, 8, 1). 1, 13, 4 *nos* admodum -it, amplectitur, amat (*saepe iuxta ponuntur, ex. gr.*: 4, 5, 2. 12, 28, 3 amo illum mortuum ... totam domum -o. 16, 17^a, 5 ut mihi nunc denique amare videar, antea -isse [= epist. 9, 14, 5]. *cf.* 16, 3, 3 etsi per se est amabilis a meque -itur. epist. 1, 7, 11. 9, 16, 2. 15, 7. 16, 7 PVBLIL. Q 57 VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 PLIN. epist. 9, 5, 1. FRONTO p. 26, 3 N. 59, 23 amo omnes, qui te -unt. p. 186, 9 AVR. Fronto p. 95, 21 N. APVL. Plat. 2, 13. HIL. in Matth. 4, 27 amantes amare ... -ere -entis. PASS. Theclae B 10 *al.* amans et -ens illam. 29. *cf. etiam p. 1177, 61*). CIC. Att. 5, 9, 3 Dionysium semper ...-xi, sed cotidie pluris facio. 6, 1, 21 quem plane -o. 6, 2, 10 *quem plus* plusque in dies -o (ad Q. fr. 3, 1, 10 *al.*). 6, 3, 9 *quem* multum -o. 11, 12, 2 quominus ... minusve te ... -rem. 12, 29, 2 *me* valde -i (epist. 2, 13, 1. 3, 1, 3 *al.* AVR. Fronto p. 94, 11 N. *al.*). 13, 1, 3 Peducaeum ... vehementer -o (epist. 13, 4, 1. 13, 22, 1. 15, 9, 1). epist. 1, 7, 1 ut te plurimum -am (13, 16, 1). 2, 14 mirificeque eum -o (13, 15, 1 CASS. Cic. epist. 12, 12, 4). *al.* 13, 17, 1 *Atticum observat* ac -it (13, 21, 1. 13, 29, 1. 13, 78, 2 *me* et colit et observat et -it). 13, 78, 2 ut eum complectare, -as, in tuis habeas. ad Q. fr. 1, 1, 27 *eos* -as et ... tueare. PLANC. Cic. epist. 10, 4, 4 meque mutuo -as (10, 7, 2. 10, 11, 3. 10, 15, 4. 10, 17, 3). 10, 24, 5. MAT. Cic. epist. 11, 28, 8 lubenter (TREBON. Cic. epist. 12, 16, 1). *persaepe in subscriptionibus epistularum, ex. gr.*: CIC. Att. 3, 12, 2 epist. 5, 12, 9. 9, 22, 5. 13, 21, 2. 15, 3, 2 (14^{ies}) PLANC. Cic. epist. 10, 4, 4 (9^{ies}) MAT. Cic. epist. 11, 28, 8 CATO Cic. epist. 15, 5, 3 CAES. Gall. 6, 19, 4 civ. 1, 61, 3 NEP. Att. 5, 4 CAPITOL. Alb. 4, 7 AVSON. 405, 3. HOR. epist. 2, 1, 260 stulte quem -it *sedulitas* (*res personata*). MAECEN. carm. frg. 2 ni te visceribus meis, Horati, plus iam -o. OV. trist. 1, 3, 65 sodales (4, 5, 1). SEN. contr. 1, 8, 5. VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 capreas. 6, 5, 5. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 12 quem familiarissime -o (PLIN. epist. 1, 13, 3. 2, 13, 5 *hunc* arte familiariterque -xi. 7, 8, 2. 7, 16, 1. 7, 24, 2. 9, 19, 5 familiariter ab eo -ctus probatusque. 10, 87, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 156, 36. 178, 9. 13 St.). PHAEDR. app. 30, 8 SEN. benef. 4, 24, 1 dial. 6, 19, 1. 10, 8, 4 quos valdissime -unt. epist. 11, 8. 63, 15 *saepe.* CVRT. 3, 6, 1 ut alumnum eximia caritate -bat. 5, 5, 12 *opp.* fastidire. LVCAN. 7, 36 PLIN. nat. 7, 122. VAL. FL. 4, 364 -ctae pecudi ... pascua ... legam. STAT. silv. 1, 5, 9 -cto ... lascivire sodali. 2, 4, 32. 3, 1, 89 -ctaque Polli corda (*metonymice*). 4 praef. Theb. 9, 905 canes. MART. 4, 45, 5 sic te, *Apollo*, tua -at arbor. 7, 43, 1 *al.* QVINT. inst. 7, 9, 12. IVV 3, 49 quis nunc -itur, nisi conscius et cui fervens aestuat ... animus. TAC. dial. 8 cum quadam reverentia -untur (PLIN. epist. 7, 11, 3 cum summa reverentia). PLIN. epist. 1, 14, 1 (*seq.* foverit). 1, 14, 10 -o ... adulescentem ardentissime (6, 4, 3 paneg. 85). 1, 22, 1 quem singulariter et miror et -o. 2, 1, 7. 2, 9, 6 -eris, coleris, frequentaris. 3, 11, 5 *C. Musonium* cum admiratione -xi et Artemidorum ipsum ... arta familiaritate complexus sum. 3, 15, 2 poeticen ipsam religiosissime veneror et te validissime -o (4, 4, 1). 4, 17, 4 ex admiratione -ere. 4, 21, 3 patrem illarum ... perseverantissime -o. 6, 8, 1 *hunc* artissime -o (AMM. 25, 4, 12). 7, 30, 1 cumque omnes, quos probas, effusissime -as (paneg. 84). paneg. 87 ipsum ... mediocriter -at (*seq.* leges amandi). *saepe.* SVET. Iul. 67 milites. Aug. 57 pro quibus meritus ... -ctus (AVR. Fronto p. 41, 11 N.). AMPEL. 2, 9 quem (*sc. Sagittarium*) Musae semper -erant. PAPIN. dig. 7, 7, 6, 3 si -xerit eum dominum aut in deliciis habuerit. 34, 9, 16, 1 Rufinam ingenuam honore pleno. PAVL dig. 26, 3, 4. TERT. scorp. 4 quem *deum* et iubeor timere ... et de omni substantia (*i. toto pectore*) -ere (*saepe*). adv. Marc. 2, 13 p. 353 patrem -endum pie. 4, 16 p. 471 extraneos. ITALA *ex. gr.*: prov. 15, 12 (Cypr. epist. 4, 4) non -it ... me (ἀγαπήσει). Os. 2, 23 (Hil. myst. p. 22, 29) -am non -ctam (ἀγαπήσω τὴν οὐκ ἠγαπημένην, VVLG. miserebor eius, quae fuit absque misericordia). Is. 29, 13 (Tert. adv. Marc. 3, 6 p. 384) labiis -entes deum (τιμῶσί με, VVLG. glorificat me). Matth. 5, 43 (Rufin. Adamant. 1, 12) -es -entem te (ἀγαπήσεις τὸν πλησίον, ITALA codd. abcdg^1 *et* VVLG. -es proximum). 10, 37 (codd. d g^1 q Cypr. Fort. 6 *al.*) -it patrem et matrem (φιλῶν). 15, 8 (codd. d e Tert. adv. Marc. 4, 17 p. 477) labiis me -it (τιμᾷ, ITALA codd. g^1 q *et* VVLG. me honorat). Eph. 5, 28 (Tert. adv. Marc. 5, 18 p. 640) carnem suam -it, qui uxorem suam -it (ἀγαπᾶν ... ἀγαπῶν, VVLG. -ere uxores suas ut corpora sua). *admodum frequenter* ITALA *praebet* -ere, *ubi* VVLG. *habet* amare. PANEG. 11 (3), 24, 1 neque enim ullum ... tanto generis humani ardore -ctum. SPART. Hadr. 22, 4. 23, 4 Sept. Sev. 4, 1 Pesc. 12, 1 *al.* QVEROL. p. 12, 8 *opp.* despicit. SCHOL. Cic. Bob. p. 169, 26 St. familiaritate praecipua Milonem -bat. VEG. mil. 2, 5 fideliter. HIER. epist. 8, 1. 9, 1 te -it amore. *saepe.* VVLG. *ex. gr.*: exod. 21, 5 -o dominum meum. lev. 19, 18 amicum. deut. 6, 5 dominum deum (*admodum saepe*). Luc. 6, 27 inimicos tuos. CLAVD. 22, 148. AVG. civ. 8, 4 Socratem singulariter -bat. 21, 26 carnaliter -endo Christo. FERRAND. epist. 11 me veraciter. CORP. IX 2641 ordinem populumque ... favore -erit, foverit, iuverit. INSCR. christ. Leblant 458 fuet amatus pa⟨uperibus⟩, delectus ab o⟨mnibus⟩.

b *de favore deorum in homines*: PLAVT. Bacch. 816 quem di -unt (*Menander* φιλοῦσιν), adulescens moritur (TER. Andr. 973 solus est, quem di -unt. PVBLIL. S 40 stultitia est insectari, quem di -unt). TER. Phorm. 854 ab dis solus -ere. CIC. fin. 3, 66 ut dis immortalibus cari simus et ab iis -amur. nat. deor. 1, 121 neminem ab eo *deo* amari, neminem -i vultis. 2, 165 earum *partium* partes *di* -unt, ut Romam, Athenas ... Curium, Fabricium, Coruncanium. div. 1, 82 *saepe.* CALP. ecl. 4, 108 omnis eum (*Caesarem*) tellus, gens omnis adorat, -iturque deis (*dat.*) quem sic ... verentur arbuta. PS. APVL. Ascl. 6 (*seq.* colit). *deinde persaepe apud* ECCL., *ex. gr.*: HIL. in Matth. 12, 10 -ctum a deo. VVLG. deut. 7, 8 -xit vos dominus (II reg. 12, 24 II par. 2, 11. 9, 8 prov. 3, 12 sap. 8, 3 Os. 3, 1 Malac. 1, 2 II Cor. 9, 7 hebr. 12, 6 I Ioh. 4, 11). prov. 8, 17 -entes me -o. *al.*

c *de bestiis*: PLIN. nat. 9, 25 *puerum* miro amore -xit delphinus (*potest ad I A referri*). 9, 172 murenam -xit *Hortensius* (*i. in deliciis habuit*). SOL. 15, 8 dominos aequaliter omnes canes -unt. 45, 7 quos *rectores* -bant *equi.*

part. perf. pass. cum dativo: VERG. georg. 1, 399 -ctae Thetidi alcyones. Aen. 5, 569 puero que puer -ctus Iulo. HOR. epist. 2, 1, 247 -cti tibi Vergilius Variusque. OV. Pont. 1, 8, 1 tibi -cto Nasone. CARM. epigr. 1053 (*Roma, saec. I*) grata fui domino, gemino -cta parenti. SIL. 4, 106 -ctas Veneri ... aves. STAT. silv. 1, 2, 163 mihi *Veneri* ... -cta puella (CLAVD. 14, 2). Theb. 10, 348 -cti regibus ambo. MART. 10, 20, 3 PLIN. paneg. 88, 3. APVL. flor. 15 p. 54 tyranno -ctus Anacreon. AVSON. 219, 3. VVLG. Sirach 45, 1 -ctus *deo* (CLAVD. 7, 96 AVG. civ. 5, 26 *al.*). CLAVD. 26, 183 virginibus -ctus. PAVL. NOL. carm. 6, 43 caelesti domino -cte (6, 141 CORP. IX 1880. CARM. epigr. 100, 1 domino -ctus [*fort. serioris aetatis*]). CORP. VII 209 ⟨imperato⟩rum ... Iovi -ct(orum) (*sic videtur leg.*). *nota cum verbo finito*: CALP. ecl. 4, 108 *v. supra l. 4.* MART. 8, 54, 3 -eris populo.

3 *rem corpoream aut incorpoream* (*vel passive*): RHET. Her. 4, 20, 28 -ere formam, neglegere famam (*in lusu verborum* CASSIOD. in psalm. 118, 47 neglegere enim numquam potest homo, quae -it). 4, 21, 29 tantum tamen curiam -it, quantum Curiam (*in lusu verborum*). 4, 35, 47 qui vestrum, iudices, nomen senatus -it, hunc oderit necesse est (CIC. Verr. 3, 163 nomen ... Romanum. SIL. 12, 216 Euganeis -ctum nomen in oris. CAPITOL. Opil. 6, 7 *al.*). CIC. inv. 1, 24 ad id, quod -it. Quinct. 59 officii rationem. Verr. 5, 107 *insulam.* 5, 139. 6, 8 imperium ... populi Romani. Cluent. 200 pudorem, veritatem. Manil. 42 mansuetudinem. Mur. 67 publicam magnificentiam. Flacc. 52 civitatem. Sest. 123 *poetarum* ingenia. 145 patriam. prov. 25 consilia. Balb. 63 officia observantiamque *hominis.* Phil. 9, 13 continentiam. 11, 36 quin eos tam oderim, quam rem publicam -o (PLIN. epist. 5, 7, 3). *al.* leg. 1, 32 *quae* ... natio non comitatem ... non gratum animum ... -it? 1, 48 nec est viri boni errare et -ere, quod per se non sit -endum. fin. 2, 46 omnia vera. 2, 83 ut aequitatem, modestiam, virtutes omnes ... gratis -ant. 3, 16 *al.* Att. 12, 34, 2 benevolentiam, diligentiam, prudentiam mirifice -o. VERG. Aen. 8, 590 quem (*Luciferum*) Venus ante alios astrorum -it ignes (*v.* SERV. *ad l.*). HOR. carm. 1, 30, 2 sperne -ctam Cypron. 2, 10, 6 mediocritatem -it (*paulo latiore sensu, fere i. q. sequitur*). epist. 1, 1, 72 quae -it ipse vel odit. OV. met. 7, 467 aurum (MANIL. 2, 145 HIER. epist. 52, 5, 4 *al.*). Pont. 4, 14, 35 quis patriam sollerte magis -xit Vlixe? (PLIN. epist. 4, 28, 3 patriam ... veneraris et -is). MANIL. 2, 480 *ut* quaedam -rent alia. 2, 482 ut se -rent semper sibique ipsa placerent. SEN. suas. 2, 10. VELL. 2, 98, 3 otium validius -at (STAT. Theb. 6, 110 locorum otia). VAL. MAX. 7, 8, 7 amavit enim sordes suas et -xit pericula (*v. p. 1177, 61sqq.*). 9, 13, 3 vitam -ere, mortem non timere. SEN. Herc. f. 894 -cta tege pŏpulo. benef. 7, 31, 1. dial. 2, 5, 7. 6, 11, 2 quae -is et quae despicis. epist. 69, 3 admonitio -cti corporis (*seq.* amor. *potest metonymice accipi, ut* VAL. FL. 4, 401 ceu Styga -ctum fugiens caput). 90, 3 colere divina, humana -ere. *saepe.* LVCAN. 9, 354 -cta ... dixit ab unda. PETRON. 93 animus ... iniurias -it. LAVS Pis. 113 *quod* -is ex aequo. VAL. FL. 8, 229 -cta Cythera. SIL. 16, 67 -cto ... telo. STAT. silv. 5, 1, 40 -is umbram et colis exequias. Theb. 3, 703 tua iussa verenda tuosque -xi monitus. 6, 917 urbes. *al.* MART. 11, 44, 4 mortem. QVINT. inst. 9, 3, 82 odit ... luxuriam ... magnificentiam -it (VVLG. psalm. 44, 8 -isti iustitiam et odisti iniquitatem. *sic saepe opponuntur. v. etiam p. 1178, 28*). decl. 279 p. 138, 4 gravitatem huius pueri. IVV. 14, 240 Thebas. TAC. ann. 4, 71 dissimulationem. PLIN. epist. 2, 17, 29 incolere, inhabitare, -ere secessum. 4, 19, 5 non enim aetatem meam aut corpus ..., sed gloriam -it. SVET. Cal. 8 Antium. Vesp. 2 aviae memoriam. FRONTO p. 102, 24 N. qui indolem ingenii tui in germine ... -xerim, nunc frugem ipsam ... nonne multo ... amplius -am? VLP. dig. 23, 11, 9 *praedia* pro tua diligentia -as (IREN. 2, 4, 1 cum summa diligentia -ere [ἀσπάζεσθαι] et apprehendere veritatis traditionem). APVL. apol. 12 *al.* PS. APVL. Ascl. 25 contemnetur nec -atur totus hic mundus (COMM. instr. 2, 16, 12). TERT. anim. 33 *animae* honorandae et -endae et curandae et appetendae. idol. 14 feriae a deo aliquando -ctae. nat. 2, 17 Punicam urbem. *al.* ITALA eccles. 5, 9 (Cypr. testim. 3, 61) -it argentum (ἀγαπῶν, VVLG. *aliter*). Is. 1, 18 (Tert. adv. Marc. 2, 19) -ere quaestiones (*fort. pro graeco* διελεγχθῶμεν, VVLG. *aliter*). Matth. 23, 6 (cod. e Cypr. testim. 3, 5) locum (φιλοῦσιν, ITALA codd. dg^1q *al. et* VVLG. amant). Eph. 5, 29 (Tert. adv. Marc. 5, 18) ecclesiam (θάλπει, VVLG. fovet). I Cor. 13, 7 (Cypr. unit. eccl. 14) omnia -it (στέγει, VVLG. suffert) *passim.* ANTH. 428, 5. COMM. apol. 438 luxurias. SOL. 15, 14 neque mirantur aliena neque sua -unt. PRISCILL. tract. 3, 66 *opp.* respuere. AVSON. 298, 39 Burdigalam -o, Romam colo

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(AMM. 22, 9, 2 -bat eam [*Constantinopolim*] et colebat. HIER. epist. 22, 10, 2 *al. cf. p. 1178, 68*). SYMM. epist. 4, 4 (7), 3 beneficia. AMM. 27, 6, 9 rem publicam ut domum paternam. VEG. mil. 2, 5 *maiestas imperatoris* generi humano -enda est et colenda. VVLG. *ex. gr.*: I par. 29, 17 quod probes corda et simplicitatem -as. psalm. 4, 3 vanitatem. 118, 119 *al.* AVG. civ. 5, 12 *gloriam ardentissime* -erunt (19, 20 epist. 93, 16). 6, 7 -cta insula Samo. *persaepe.* FERRAND. epist. 11 gratiam dei . . . -it et veneratur.

part. perf. pass. cum dativo: VERG. Aen. 9, 84 silva mihi -cta. GERM. 270 lyra Mercurio -cta. LVCAN. 3, 184 -cta Iovi Creta. PLIN. nat. 33, 27 *Polycrati* anulus. VAL. FL. 6, 598 Phryxo rura. SIL. 1, 167 domino ensem. 3, 259. 8, 474. 11, 451. 14, 205 STAT. silv. 2, 2, 4. 4, 5, 22. 4, 8, 7 (*seq.* cara deo). Ach. 1, 450 MART. 1, 12, 3. 9, 61, 19. 11, 47, 1 TAC. hist. 2, 80 AVIEN. orb. terr. 701.

B *subi. aliquid* (*res quasi personata*): **1** *aliquam rem*: MANIL. 2, 497 Leo . . . Capricorni -it astrum. PLIN. nat. 13, 38 salsum ab his palmis -i. 16, 74 montes et valles -it abies. 19, 65 *cucumeres* oleum odere mire nec minus aquas -unt. AVG. civ. 19, 3 ipsa bona . . . -it virtus. **2** *aliquem*: ITALA cant. 1, 3 (Aug. civ. 17, 20) aequitas -xit te (*νεάνιδες ἠγάπησάν σε*, VVLG. recti -unt te). **3** in *aliqua re* = *aliquid*: VVLG. Sirach 31, 30 (*cf. Thielmann, Archiv VIII 557*) -es in vino (*deest gr. et* VVLG.).

III *i. q.* ***gaudere, amare, cum infinit.***: PALLAD. 3, 25, 1 nasci tamen tali solo maxime -unt *poma* (*res personata*). MAR. VICTORIN. ad Iust. 16 ut -as aeterna . . . perspicere. VVLG. Sirach 6, 34 si -xeris audire, sapiens eris. Ier. 14, 10 Os. 4, 18. AVG. civ. 11, 26 id esse ac nosse -imus (11, 28). 19, 19. serm. ed. Mai 6, 2 mundus -it amare viles (*in re personata*). *inf. pass.*: AVG. serm. 89, 3 ut foliis obumbrari -res.

IV ***singularia:*** *i. q. diligenter nutrire*: CHIRON 384 *cibo* maxime -endus (VEG. mulom. 2, 117 sustentandus) est, ut habeat nutrimentum. *i. q. intellegere*: VIRG. gramm. epist. 3 p. 152 quae (lēgo *et* lĕgo) nisi sono discreta fuerint, confusibiliter -entur. *allegorica interpretatio*: OP. imperf. in Matth. 42 p. 874 dei filium -ere, id est cognoscere.

part. praes. pro adi. ***dīligēns,** -entis. VARRO ling. 6, 66 ab legendo legio et -s. CIC. nat. deor. 2, 72 ex diligendo -es. *de ablat.*: PLIN. dub. serm. Char. gramm. I 126, 9 -e: Verrius Flaccus eorum nominum quae 'ns' finiuntur casu nominativo ablativus in 'e' dirigendus est. *quae regula nonnisi de participio unico loco excepio* (PAVL. dig. 9, 2, 31) *valet. genet. plur. adi. in* 'um' *desinit apud* ENNOD. dict. 9, 6 p. 544, 18 epist. 7, 15 p. 184, 18. *comp. et superl. leguntur inde a* VARRONE *et* CIC. GLOSS. *ἐπιμελής. ἀγαπῶν.* *legitur inde a* PLAVTO, *deest propter metrum repugnans hexametris nec legitur apud* CATVLL. SALL. HOR. ARNOB. *singulis habent locis*: CELS. CVRT. MART. SVET. AVIEN. VVLG. *binis*: PLAVT. CAES. PHAEDR. PETRON. AVSON. *ternis*: NEP. LIV. TAC. APVL. *prae* CIC. (*118*^{ies}); *frequens apud neminem, saepissime apud* SEN. phil. (*31*^{ies}) COLVM. (*24*^{ies}) PLIN. nat. (*42*^{ies}) ICTI (*36*^{ies}). *in usu adverbii agmen ducit* CIC. (*406*^{ies}), *sequuntur* SEN. phil. (*48*^{ies}) COLVM. (*120*^{ies}) PLIN. nat. (*43*^{ies}) QVINT. inst. decl. (*61*^{ies}) ICTI (*40*^{ies}) VVLG. (*52*^{ies}) AVG. civ. (*69*^{ies}) *deest poetis praeter* ACC. CATVLL. STAT. *singulos locos,* PLAVT. PHAEDR. *binos,* MART. *tres.* Ter. 5ies

1 *vi verbali praevalente i. q.* ***amans, studiosus***: CIC. or. frg. A VIII 13 -es libertatis. NEP. Epam. 3, 1 veritatis. VELL. 1, 6, 3 cuius *disciplinae* quamdiu Sparta -s fuit. SEN. nat. 6, 12, 1 antiquitatis. PLIN. nat. 25, 5 *Mithridates* omnium ante se genitorum -issimus vitae. FRONTO p. 216, 8 N. texendi araneas. p. 226, 8 perambulandi. VLP. dig. 37, 14, 17 iuris civilis praeter veterem et bene fundatam peritiam anxie -s. PANEG. 12 (2), 17, 2 amicorum fuisse quam sui -iores. SYMM. epist. 1, 78 mei (1, 96).

2** *i. q.* ***accuratus, subtilis, *attentus, sedulus, cautus, prudens* (*opp.* neglegens *sim.*): **a** *absolute* (*hic illic substantivi vice necnon pro adverbio*): PLAVT. Amph. 630 memor sum et -s. VARRO rust. 2, 11, 8 -iores (*i. diligentius*) . . . oves tondere solent. CIC. de orat. 2, 272 non amo . . . nimium -es. Quinct. 13. Att. 1, 5, 5 -iorem . . . neque neglegentiorem esse. 6, 7, 2 nihil enim illo adulescente castius, nihil -ius. ad Q. fr. 1, 1, 17 cautus . . . ac -s (1, 1, 18 percautus et -s. CAES. Cic. epist. frg. IV QVINT. inst. 4, 1, 70). *saepe.* Q. CIC. pet. 24 sunt . . . gratiosi, sunt -es et copiosi. CAES. civ. 2, 29, 4. PRIAP. 72, 1 -s Priape, facito. 77, 16 VITR. 10, 16, 1. SEN. contr. 2, 2, 11 -es facti sumus (QVINT. inst. 1, 1, 1 -ior . . . fiet). 4, 5. 7, 1 (16), 6 SEN. dial. 5, 4, 5 *al.* PLIN. nat. 2, 109 exquisivere -iores. 3, 128 -iores tradunt (4, 83. 10, 181 *al.*). 5, 40. 30, 8 *saepe.* QVINT. inst. 1, 4, 24. 1, 11, 14 -s aliquis ac peritus. 8, 3, 55 ut a -i curiosus . . . distat. 9, 3, 65 *cum* pro illiberali -em *appelles. al.* PS. QVINT. decl. 18, 8 (*opp.* neglegens. OPTAT. 6, 6 p. 154, 24). PLIN. epist. 2, 4, 2. 10, 85, 1 industrium et -em. GAIVS dig. 19, 2, 25, 7. PAVL. dig. 9, 2, 31 a -e provideri potest. *al.* PELAGON. 25 VEG. mil. 2, 9 RVFIN. Basil. hom. 1, 2. AVG. civ. 10, 17 qui *deus* solus -s et dilectus beatos facit. SIDON. epist. 7, 9, 10. SCHOL. Ter. p. 158, 29 -s, studiosus in alteris causis. BOETH. mus. 1, 31.

b *cum nomine personali*: PLAVT. Amph. 973 -em ut uxorem decet (RVT. LVP. 1, 21 excipiet te . . . -s atque amans uxor). VARRO ling. 8, 78 virum et mulierem . . . -em . . . -iorem . . . -issimum. rust. 2, 1, 21 pastor (COLVM. 6 praef. 5 prudentem -emque. *al.*). CIC. de orat. 2, 140 -es et memores et sobrii oratores (Brut. 105 industrium etiam et -em). 2, 186 medico (PLIN. epist. 8, 1, 3). Brut. 238 patronus (top. 65). Verr. 2, 92 homo certus et -s (Cluent. 91 homo sanctus et -s. ac. 2, 98 homo et acutus . . . et valde studiosus ac -s. fin. 2, 44. ALF. dig. 18, 6, 12 (11) homines frugi et -es [FRONTO p. 87, 5 N. homo frugi et sobrius et acer et -s]. *al.*). 3, 1 -s et firmus accusator. 4, 53 arator (Deiot. 27 agricola. *persaepe*). 4, 143 iudices. Catil. 2, 14 consulem (Att. 1, 14, 6). prov. 39. Balb. 43 defensorem. Flacc. 8 ducem. *persaepe.* Brut. 60 -issimus investigator antiquitatis. Tim. 1 acer investigator et -s (off. 1, 146 acres ac -es . . . animadversores). *al.* Att. 13, 45, 3 nec -iorem nec officiosiorem facile delegissem Vestorio. epist. 1, 8, 1 hominis amantissimi prudentissimi -issimi. ad Brut. 1, 18 (9, 26), 1 prudentissima et -issima femina. Q. CIC. pet. 21 quod genus hominum multo etiam est -ius atque officiosius. NEP. Con. 1, 2 prudens rei militaris et -s imperator. Att. 1, 2. LIV. 5, 50, 1 -issimus religionis cultor. VITR. 5, 9, 1. SEN. contr. 2, 4, 8 sermonis observator -issimus. 2, 6 (14), 13. suas. 2, 19 VELL. 2, 98, 1. VAL. MAX. 1, 1, 6 custos (1, 7 ext. 2 PHAEDR. app. 13, 25 SEN. dial. 6, 4, 3 COLVM. 12, 3, 10. QVINT. inst. 8, 5, 19 leges, -issimae pudoris custodes. *al.*). 7, 8, 9 CELS. 1 pr. SEN. nat. 3, 7, 1. 5, 16, 3 *al.* COLVM. 1, 1, 3 pater familiae (1, 2, 2 *saepe*). 1, 8, 18 *saepe.* PLIN. nat. 2, 245 auctores (6, 141. 11, 153. 36, 109 *al.*). 36, 44 luxuriae interpres. *saepe.* EPIST. imp. Dom. (Corp. IX 5420) 22 -issimi et indulgentissimi . . . principis epistula (FRONTIN. aq. 64. 87. EVTR. 9, 26 -issimus et sollertissimus princeps). QVINT. inst. 8 pr. 3 artium scriptores. FRONTIN. aq. 1 -iore an amantiore rei publicae imperatore. TAC. Agr. 5 -i ac moderato duci. PLIN. epist. 2, 12, 6 *al.* FRONTO p. 215, 3 N. adversus -es vero et circumspectos. VENVL. dig. 45, 1, 137, 3 PAPIN. dig. 46, 3, 97 *al.* APVL. apol. 58. TERT. adv. Marc. 4, 14 p. 459. 5, 17 p. 632 explorator. nat. 1, 3 *al.* PRISCILL. tract. 3, 58. AMM. 21, 16, 4 doctrinarum -s affectator. 31, 10, 22 dux cautus et -s. PELAGON. 24. 267 SCHOL. Cic. Bob. p. 102 St. HIER. epist. 28, 2, 2 explicator. 57, 11, 2 lectore (MACR. sat. 3, 5, 10. 6, 6, 20 BOETH. mus. 2, 5. 2, 8). EPIPHAN. Hier. epist. 51, 1, 1. VVLG. prov. 12, 4 mulier -s corona est viro suo. EVSTATH. Bas. hex. 8, 3 p. 949^{A} pavo. 9, 3 p. 959^{B} *formica.* BOETH. mus. 2, 8 CASSIOD. inst. div. 5.

c *cum nomine rem quasi personatam significante*: VARRO rust. 1, 54, 2 in vindemia -i. frg. Non. p. 66, 25 agrorum cultus (CIC. inv. 2, 161). RHET. Her. 1, 2, 3 ratione (CIC. top. 6 APVL. Plat. 1, 3 AMM. 17, 8, 2 *al.*). 3, 11, 19 memoria. 3, 20, 34 notatione. CIC. inv. 2, 17 ratiocinatio . . . -s et considerata. 2, 135 scriptura (de orat. 1, 150 assidua ac -s scriptura). de orat. 1, 60 sine -issima pervestigatione. Brut. 143 latine loquendi accurata et . . . -s elegantia. orat. 78 quaedam etiam neglegentia est -s. div. in Caec. 73 severam -emque accusationem. Verr. 4, 216 praeturam. Pis. 14 relatio. Phil. 7, 3 cautio. nat. deor. 1, 50 magna ac -i contemplatione. 2, 140 providentiam . . . -em tamque sollertem. off. 1, 127. epist. 2, 19, 2 commendatio (13, 51). ad Q. fr. 1, 1, 12 integritatem . . . cautiorem . . . -iorem (1, 1, 23 officium -entis et moderati imperii. *al.* RVT. LVP. 1, 13 -s studium virtutis. LIV. 41, 27, 13 moribus quoque regendis -s et severa censura fuit. VITR. 1, 3, 2 electio. 5, 8, 2 animadversio. 10 pr. 3. SEN. contr. 7, 5 (20), 11 nihil est autem amabilius quam -s stultitia (*i. cum diligentia coniuncta*). VELL. 1, 4, 2. 2, 116, 2 VAL. MAX. 2, 9 pr. PHAEDR. 2 prol. 4 industria. SEN. benef. 5, 5, 2. 6, 24, 1. 6, 29, 2 aures (MART. 6, 1, 3). dial. 4, 21, 2. 7, 3, 3 *saepe* CVRT. 4, 1, 4 COLVM. 1, 9, 1. 3, 9, 5. 7, 4, 3 cura (9, 9, 1 *saepe*). PETRON. 24 sciscitatione. frg. 5^{b}. PLIN. nat. 3, 46 subtilitate. 6, 84 notitia. 14, 146 -i scito legum. *saepe.* QVINT. inst. 1, 8, 18 enarratio historiarum. 5, 10, 61. 10, 3, 5 stilus (TAC. dial. 39). decl. 348 p. 370, 1. FRONTIN. aq. 128 lege. TAC. Agr. 6. PLIN. epist. 5, 5, 3 *libros* absolverat subtiles et -es. *al.* CALL. dig. 49, 14, 5 GAIVS inst. 2, 109. 3, 54 VLP. dig. 11, 4, 1, 7. 16, 10, 7, 3 *al.* LACT. inst. 1, 17, 16 -s, tam sollicita curatio (HIL. syn. 36 sollicita . . . multum -ique cautela). ira 10, 22 FIRM. err. 24 HIL. op. hist. frg. 1, 7. AVIEN. ora 710 labos (VEG. mil. 1 pr. labor -s ac fidelis). AMM. 14, 10, 5 navata est opera -s (15, 5, 19. 16, 10, 19. 29, 5, 2. 30, 4, 1. 31, 4, 5). 18, 2, 7. 24, 4, 3. 27, 2, 4 AVG. civ. 3, 18 substitutione. 8, 14. 12, 20. 15, 23 *al.* PS. VICT. VIT. pass. 15. BOETH. arithm. 1, 30 acumen. INST. Iust. 1, 1, 2 -issima atque exactissima interpretatione. 2, 20, 23 tractatu. 4, 18, 12. CORP. III 567 exploratio.

d *seq. genet. obiect.*: CIC. fin. 4, 32 omnis . . . est natura -s sui. Q. CIC. pet. 22 ut spectatorem te officiorum esse intellegant -em. LIV. 7, 3, 7 -s talium monumentorum auctor Cincius. PLIN. nat. 13, 31 -issimi naturae tradunt. 32, 26 medicinae. 34, 81 artis (QVINT. inst. 1, 7, 34). QVINT. inst. 9, 4, 77 Plato, -issimus compositionis. decl. 262 p. 72, 19 in hac civitate -issima iuris. PLIN. paneg. 79, 5 temperamenti. SVET. gramm. 23 rei familiaris. GELL. 2, 26, 11 poeta verborum -issimus (13, 25, 4). 4, 11, 4 vir litterarum veterum -issimus. PS. APVL. Ascl. 3 rerum. TERT. resurr. 32 credendi -ior quam contendendi . . . religiosus. SCHOL. Cic. Bob. p. 163 St. curiosus et -s eruendae vetustatis. SYMM. epist. 1, 38 *fortuna* praesentium -s. PS. RVFIN. in Os. 10, 11/12.

e *seq. dativ.*: CIC. rep. 2, 36 Corinthios video publicis equis assignandis et alendis orborum . . . tributis fuisse quondam -es. TERT. nat. 2, 9 agros stercoribus iuvando -s fuit.

f *cum praeposit.*: in *c. abl.* (*plerumque gerundii vel gerundivi*): CIC. Brut. 246 prudens, acutus, minime incautus patronus in

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

causis cognoscendis, componendisque -s. Verr. 1, 29 in quaerendo. 2, 126 in re ... hereditaria. 4, 107. 6, 49. 157 in supplicio. Catil. 3, 17 in perditis rebus. Manil. 58 in uno Gabinio. Cluent. 133. 191 in eo. Balb. 45 Rab. perd. 27. 32. Phil. 2, 110 in Caesaris memoria. rep. 2, 27 div. 1, 94 off. 1, 7 *al.* Att. 4, 1, 1 in custodia salutis meae. 6, 1, 18 homo in historia -s. 12, 33, 2. 13, 6, 4 in tuis multo minus -s quam in meis. *saepe.* SEN. dial. 5, 25, 2 in officio. PLIN. nat. 34, 58 in symmetria. QVINT. inst. 1, 8, 9 oeconomia ... in iis -ior. 3, 1, 18 in tradendo. 10, 1, 79 in compositione. *al.* PLIN. paneg. 51, 1 in tuendo. TERT. orat. 27 in orando. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 23 in pictoribus et plastis -issimus (*i. fastidiosus*). CAPITOL. Alb. 3, 6 in legendis magistratibus -s. in *c. acc.*: EVTR. 10, 16 in amicos liberalis, sed minus -s quam tantum principem decuit. ad: CIC. div. in Caec. 70 ad legum defensionem. Verr. 5, 6 ad reportandum. 6, 80 ad classem ornandam. Catil. 1, 19 ad custodiendum. Phil. 10, 17. epist. 3, 12, 4 -ior ad declarandum. PAVL. FEST. p. 249 ad suffragia ... ferenda. QVINT. inst. 1, 1, 7 ad cetera. PS. QVINT. decl. 2, 2 ad facinus. FRONTO p. 216, 6 N. PS. AVR. VICT. epit. 20, 5. 48, 11. de: CIC. Att. 5, 4, 4 de omnibus rebus. circa: PLIN. nat. 20, 263 circa carduos -issimus videtur. 31, 56 circa haec. EVTR. 8, 7 circa aerarium. OP. imperf. in Matth. 54 p. 946 circa verbum dei. adversus: PLIN. med. 3, 34 adversus omnes morborum incursus ... -issimus.

3 *i. q.* **parcus,** *frugi, tenax* (*opp.* prodigus, profusus): **a** *cum nomine personali vel substantivi vice*: RHET. Her. 4, 34, 46 si quis hominem prodigum et luxuriosum illudens parcum et -em appellet. CIC. Verr. 5, 39 homo frugi ac -s. SEN. epist. 1, 4 quod apud luxuriosum sed -em evenit. rem. fort. 16, 2 quam multas *coniuges* ... videmus ex -issimis solutissimas, ex liberalissimis rapacissimas. PLIN. epist. 2, 6, 1 *apud* quendam ut sibi videbatur lautum et -em, ut mihi sordidum simul et sumptuosum. CORP. VIII 23908 filius frugalissimus adq. -issimus. **b** *seq. genet.*: RVT. LVP. 1, 4 pro illiberali -em rei familiaris. SEN. epist. 58, 30 -s sui tutela (*praecedit* parsimonia). 101, 3 non minus patrimonii quam corporis -s. PLIN. epist. 6, 8, 5 est alieni abstinentissimus, sui -s. *fortasse huc pertinet in imag.* PAVL. NOL. epist. 13 negligens ... ventris, quia -s animae. **c** *seq.* de: PLIN. epist. 4, 13, 8 qui fortasse de alieno neglegentes, certo de suo -es erunt (*nisi ad p. 1183, 18 referre mavis*).

inde adv. ×**dīligenter** (*de usu v. p. 1181, 49*) *unico loco excepto* (SCHOL. Germ. Bas. p. 82, 5 quod in deos religiosa, in hominibus officiosa -r fuerit) *cum verbis coniunctum legimus, praecipue faciendi et agendi, rarius cognoscendi cogitandive. ex ingenti exemplorum copia pauca admodum attuli, sed fere omnia iuxta posita enotavi.* *comp. et superl. leguntur inde a* VARRONE *et* CIC. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 54, 4 in Graecis legitur ἀσφαλῶς, id est -r. GLOSS. ἐπιμελῶς. impense. enixe. -ius ἐπιμελέστερον.

1 *i. q. accurate, cum cura, attente,* ἀκριβῶς, (*opp.* neglegenter): PLAVT. Capt. 226 accurate agatur, docte et -r (CIC. nat. deor. 1, 15 epist. 3, 10, 11 APVL. flor. 9 p. 31). TER. Eun. 207 -r facias (500 VARRO rust. 3, 16, 21. COLVM. 12, 38, 8 mundi et -r. APVL. apol. 13 libenter et -r. *persaepe*). 339 ut -r nunties. 505 curate ... -r virginem (Hec. 257 CATO agr. 143 ACC. trag. 598 CIC. Att. 1, 9, 2. 4, 4b, 5 -r [cures *vel* cura *omisso.* 5, 18, 4. leg. 3, 46 Graeci hoc -ius]. 5, 20, 8 *persaepe*). Men. 968 rem heri -r tutetur. CATO agr. 32, 2 -r caveto (67, 2 *persaepe*). *al.* VARRO ling. 6, 10. 78 hic magis promiscue quam -r consuetudo est usa. 10, 7 -r videndum (rust. 1, 40, 1 CIC. inv. 1, 45 de orat. 2, 237 perquam -r videndum. *persaepe*). 10, 75 haec -ius quam apertius dicta. *saepe.* RHET. Her. 1, 6, 9 consideranda sunt (2, 24, 38. 2, 31, 50. 3, 13, 23 CIC. inv. 1, 57. 2, 28. 38. 39. 41 de orat. 2, 114 *saepe*). 2, 8, 12. 2, 9, 13 perscriptum (3, 11, 19 scripsit. CIC. inv. 1, 77 perquisitius et -ius conscripsisse. leg. 3, 49 perite et -r scripsit. Att. 1, 20, 1 -r, officiose. *persaepe cum verbo scribendi*). 2, 27, 43 observaverimus (4, 48, 61 CIC. inv. 1, 82. 89 *persaepe*). 2, 30, 49 exputamus acriter et criminose et -r. 4, 2, 3 eligere (CIC. inv. 1, 8 ingeniose et -r. SEN. benef. 4, 9, 2 COLVM. 7, 9, 1 PLIN. nat. 17, 40 *persaepe*). CIC. *ex. gr.*: inv. 1, 19 -r erunt artificio reperta, cura et cogitatione pertractata. 1, 20 cognoscere (2, 99 *causas* -r penitusque cognoscat. 2, 110 de orat. 2, 362 Q. Rosc. 31 Verr. 3, 135 Cael. 55. GAIVS inst. 1, 93 -ius ... exactiusque causam cognoscat. *al.*). 1, 30 sua -r et enodate narrando. 2, 44 attendamus (Quinct. 22 Verr. 3, 82 *persaepe* VITR. 5, 4, 1 SEN. epist. 10, 1 *al.*). 2, 135 -issime legi obtemperare (Verr. 6, 28 *al.*). 2, 146 quae -issime sancta est (leg. agr. 1, 13 Pis. 90). de orat. 1, 45 audierat (2, 122 Sull. 14 Phil. 1, 38 epist. 3, 5, 1 HERM. Pal. mand. 3, 7 [ἀκριβῶς]. *al.*). 1, 118 quam -r et quam prope fastidiose iudicamus. 1, 156 habenda est ratio -r. 2, 92 persequatur. Brut. 227 rem videbat acute, componebat -r (223 *al.*). S. Rosc. 72 -ius paratiusque venisses (*praecedit* bonorum emptores). rep. 1, 35 non possum ... dicere me in ulla cogitatione acrius aut -ius solere versari. ac. 2, 36 *cum* -issimeque circumspexerit (ad Q. fr. 1, 1, 10 SEN. epist. 70, 5). fin. 4, 79 *quos* tibi studiose et -r tractandos (*alibi haec iunctura cum verbo* 'curandi, *coniungitur, ex. gr.*: Att. 16, 16, 7 epist. 6, 4, 5. 10, 3, 14. 13, 6, 4. 13, 69, 2). off. 2, 54 de re familiari impertiendum, sed -r atque moderate. Att. 1, 6, 2 fac nos quam -issime certiores (1, 14, 7 epist. 4, 14, 4 *saepe*). Att. 2, 4, 1 *hoc* amanter ... -rque conficias. 3, 23, 5 exponis prudenter et -r. 8, 6, 3 fortiter et -r (VAL. MAX. 8, 3, 1 -r ... fortiter executa. PLIN. epist. 2, 11, 19). 14, 22, 1 odorari -ius quid futurum sit. epist. 5, 6, 3 *Antonium* gravissime ac -issime defendi (7, 17, 2 ut gravissime -issimeque potui *commendavi* [*saepe cum hoc verbo*]). 5, 17, 3 officiis amicitiae -r a me sancteque servatis (SEN. epist. 48, 3 societas -r et sancte observata). 6, 5, 1 legitur a me -r et custoditur -issime. 14, 16 -ius facere et cautius (CAEL. Cic. epist. 8, 10, 2 CAES. Gall. 5, 49, 3 HIL. in Matth. 10, 9 EVGRAPH. Ter. Hec. 218 *al.*). ad Q. fr. 1, 1, 20 ius dici aequabiliter et -r. 1, 2, 9 varie -rque monuisse. 2, 1, 3 considerate -rque naviges (AVG. serm. ed. Mai 63, 2 considerate et -r respicite). 3, 1, 21 humanissime -issimeque locutus. Q. CIC. pet. 43 valde ac -r rogatum. 50 assidue, -r petere. CAES. Gall. 7, 60, 1 -r industrieque administrarent (SVET. Dom. 8). *al.* SALL. Iug. 95, 2 optume et -issime omnium. ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 7 bene atque -r ... petere (SEN. benef. 7, 1, 4). LIV. 45, 37, 9 acerbius et -ius circumitae sunt. VAL. MAX. 5, 8, 3 plenissime ... -issimeque auditis testibus. CELS. 6, 18, 3 aduri -r et timide debet. SEN. benef. 2, 32, 1 scite ac -r excipere. 7, 32, 1 nec ideo pigrius dabo, sed -ius. dial. 9, 11, 2 omnia tam -r faciet, tam circumspecte. 10, 18, 3 orbis terrarum rationes administras tam abstinenter quam alienas, tam -r quam tuas, tam religiose quam publicas. epist. 104, 2 ut me -ius amem. *saepe.* COLVM. 7, 5, 17 saepius ac -r ovium terga perspicere (7, 10, 7 arb. 6, 2. APVL. apol. 16 inspexerat saepe ac -r). 12, 52, 10 -r emundatum. arb. 9, 1 *virgas* -r et aequaliter compositas. *persaepe.* PLIN. nat. 21, 178 minime -r demonstrando. *saepe.* MART. 7, 31, 7 o quam, Regule, -r erras (*ironice i. valde, penitus*). QVINT. inst. 6, 2, 23 haec -ius (*sc. tractabimus*) cum de amplificatione dicemus. *persaepe.* PLIN. epist. 7, 17, 8 tanto -ius quanto sollicitius intendo (VVLG. deut. 13, 14 quaere sollicite et -r). *saepe.* SVET. Iul. 48 domesticam disciplinam ... -r adeo severeque rexit. Cal. 36 -r ac lente ... considerabat. Claud. 4 qui vellem -ius et minus μετεώρως deligeret sibi aliquem. gramm. 4 -r aliquid et acute scienterque ... dicere aut scribere. vita Lucani p. 52 confici vero ac proponi *poemate* venalia non tantum operose et -r, sed et inepte quoque. FRONTO p. 47, 8 N. τέχνην alias -ius et subtilius persequemur. *al.* (AVG. civ. 19, 1 -r et subtiliter scrutatus). *persaepe apud* ICTOS, *ex. gr.*: SPART. Hadr. 6, 5 ambitiose ac -r expositis. CAPITOL. Gord. 24, 1 eius saeculum emendatius ac -ius ... perfectum. SVLP. VICT. rhet. 6 p. 316 -ius aliquid et cultius et lectius ... proferendum. VEG. mil. 2, 3 *opp.* neglegenter. HYG. astr. 2, 2 p. 33, 7 verius et -ius navigare (p. 33, 14). VVLG. III Esdr. 8, 27 -r (ἐπιμελῶς, *notione severitatis praevalente*). AVG. civ. 1, 3 -r copioseque tractanda sunt (8, 14. 9, 5). 5, 16 -r et sobrie illa intueantur exempla. 6, 2 quis consideravit attentius ... quis -ius pleniusque (planius *nonnulli codd.*) conscripsit *Varrone*? 7, 19 Caelum enim esse Iovem innumerabiliter et -r affirmant. 8, 22 attentius et -ius intuentibus. 16, 2 haec -r et intellegenter advertens. 20, 21 -ius et distinctius ... intueri. 20, 23 erudite -rque conscriptum. *saepe.* BOETH. mus. 2, 15 p. 246, 10 perquam -issime in arithmeticis diximus. CASSIOD. inst. 6 (*praecedit* attente). 9 plura praestantius et -ius aperuit ... minute ac -r.

2 *fere i. q. emendate, pure*: CIC. Brut. 109 latine -r locutum (140. 166).

3 *fere i. q. considerate* (*cf.* diligentia *II A*): QVINT. decl. 318 p. 251, 29 hoc legato patroni vestri necesse est utrique vestrum -ius vivere (*Gronov.*, videre *trad.*; *seq.* frugaliter vixerit).

4 *fere i. q. amanter sensu Christiano* (*v. supra sub* diligo *p. 1180, 6*): PS. APVL. Ascl. 12 haec est enim merces pie sub deo, -r cum mundo viventibus.

5 *i. q. consilio, consulto, cogitate*: TERT. nat. 2, 6 melius est *errare* simpliciter, quam ut physici -r. SERV. auct. Aen. 4, 555 -r virum strenuum non ante facit requiescere, quam rite omnia paravisset.

6 *i. q. festinanter*: ITALA exod. 12, 11 (Lib. iubil. 49, 13) comedetis illud -r (μετὰ σπουδῆς, VVLG. festinanter).

7 *i. q. commode*: CHIRON 186 ut -r iaceant.

8 *i. q. secure,* ἀσφαλῶς (*v. p. 1176, 21. 1183, 44*): ITIN. [Silv.] 6, 2 -ius et securius iam in eo loco ... ambulant nocte.

9 *i. q. recte*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 32, 13 divisionem generis -r agnosces.

part. perf. pass. pro adi. ×**dīlēctus,** -a, -um. PAVL. FEST. p. 73 -us militum, et is qui significatur amatus, a legendo dicti sunt. DIFF. Suet. p. 278 Reiff. (delectus ... certus) militum numerus ... -os maxime diligimus, ut filios, parentes, fratres (= GRAMM. suppl. 288, 1). HIER. in Philem. 1. GLOSS. -us ἀγαπητός. carus -a ἠγαπωμένη. electa. -um carum. -issimus ἠγαπημένος. *persaepe vis substantiva praevalet.* -um habere *v. p. 1178, 52.* *compar. legitur*: CLAVD. rapt. Pros. 3, 74. *superl. inde a* STAT.

i. q. carus, amatus, gratus: **1** *generatim*: **a** *de personis*: Ov. met. 9, 308 una ministrarum ... faciendis strenua iussis, officiis -a suis (*i. propter o.*). PLIN. nat. 35, 119 ob id (*sc. amorem in feminas flagrantem*) deas pingens, sed -arum imagine. HOMER. 101 Achivos. SVET. Aug. 98 ex -is unum. ITALA gen. 22, 2 (Aug. loc. hept. 1, 69 p. 518, 9 *al.*) filium tuum -um (τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας, VVLG. tuum unigenitum quem diligis). Phil. 4, 1 (Mar. Victorin. in

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Phil. p. 1227^{B}) fratres -issimi (ἀγαπητοί, VVLG. carissimi). *sic admodum frequenter cum filius sim. coniungitur, sed* VVLG. *nisi aliud, ut supra, praebet,* -us *vel* carissimus *praetulit,* ITALA *et* ECCL., *praecipue* HIER., *elativum, at cf.* epist. 57, 12, 2 ἀγαπητός -us est, non -issimus. PRISCILL. tract. 4, 76 -issimi in deo. AMM. 19, 1, 10 iuvenis nobilitate commendabilis et -us. SERV. ecl. 2, 1 hunc . . . -um fuisse Pollionis. AMBR. paenit. 2, 10, 96 veteri occurrisse -ae. HIER. in Matth. 4, 26 canticum -o canit (epist. 65, 4, 3 canticum ... canitur carissimo atque -o. *saepe*). epist. 65, 8, 1 ad amantissimum et -um regem (65, 13, 2). VVLG. deut. 32, 15 incrassatus est -us. psalm. 28, 6. 59, 6 -i tui (*sic cum pronomine* psalm. 126, 2 cant. 1, 12 [*23^{ies}*]. Is. 5, 1 Ier. 11, 5 Bar. 3, 37 Dan. 3, 35). cant. 2, 7 neque evigilare faciatis -am (= 3, 5. 8, 4). Col. 3, 12 electi dei et sancti et -i. I Tim. 6, 2 fideles sunt et -i. Rom. 1, 7 -is dei. 16, 8 Ampliatum -issimum. *al.* AVG. civ. 8, 12 discipulus (fid. et symb. 4, 9). SIDON. epist. 9, 6, 1 pro -issimo nostro (PASS. Matth. 260, 29 *saepe sim.*). CORP. III 9597 uxori -issimae. *saepe.* *seq. dat.*: STAT. Theb. 8, 99 augur Apollineis modo -issimus aris. APVL. met. 10, 23 artissimo multumque sibi -o contubernali. LVCIF. non parc. 4 p. 217, 2 deo (Athan. 2, 16 p. 176). PRISCILL. tract. 5, 89 -issimi mihi (HIER. epist. 60, 13, 3 *al.*). **b** *de rebus quasi personatis*: VAL. FL. 3, 343 galeam -aque cingula. STAT. Theb. 3, 578 conubia. ITALA psalm. 83, 2 (Cypr. mort. 23) -issimae habitationes (ἀγαπητά, VVLG. -a tabernacula). HIER. epist. 60, 2, 3 animam. VVLG. Is. 21, 4 Babylon -a mea. apoc. 20, 9 civitatem -am. CLAVD. rapt. Pros. 3, 74 luco -ior omni laurus. IGNAT. ad Ephes. 1, 1 multum -um tuum nomen (πολυαγαπητόν). **2** *speciatim in allocutione, praecipue epistularum et sermonum Christianorum, ubi semper elativus legitur*: HOR. carm. 2, 20, 7 -e Maecenas. HIL. c. Aux. tit. -issimis fratribus (*admodum frequenter, ex. gr.*: op. hist. frg. 2, 1. 3 PRISCILL. tract. 5, 84 VVLG. Iac. 1, 16. 19. 2, 5 EPIPHAN. Hier. epist. 51, 1 PS. ORIG. tract. 1 p. 3, 10 *saepe* AVRELIVS p. 1009^{B} *al.* BACHIAR. repar. laps. 23 FAVST. REI. serm. 1 p. 223, 4 EPIST. pontif. 784 Alc. Avit. epist. 42 *passim. notatur* f. d. *in* FRG. liturg. 2 p. 265). DAMAS. Hier. epist. 19 -issimo filio. *al.* EPIPHAN. Hier. epist. 51, 1 -issime. *persaepe.* VVLG. prov. 31, 2 -e mi, quid -e uteri mei, quid -e votorum meorum. cant. 1, 15 -e mi (2, 17. 7, 11. 13. 8, 14). Hebr. 6, 9 -issimi (SACR. Leon. p. 423 SIDON. epist. 7, 9, 5 *al.*).

iuxta posita et synonyma (*ad* diligo): admirari, aestuare, amare, amplecti, appetere, carum, gratum esse, carum habere, cognoscere, colere, complecti, cupere, curare, eligere, favere, frequentare, in deliciis habere, honorare, intellegere, mirari, diligenter nutrire, observare, probare, tueri, venerari, vereri. *opposita*: avertere, contemnere, despicere, fastidire, insectari, invidere, metuere, neglegere, odisse, respuere, timere.

deriv.: dilectio, 2. dilecto, dilector (-trix), 3. dilectus, diligentia, diligibilis.

dīliquēsco, dīliquium *v.* del-.

[dilis] cotidianis GLOSS. V 496, 66. *videtur pertinere ad* dius.

dīlitēsco, dīlītigo *v.* del-.

dilogia, -ae *f.*, διλογία. *i. q. ambiguitas*: PS. ASCON. Verr. p. 214, 28 St. -a dicitur figura, cum ambiguum dictum duas res significat. DON. Ter. Eun. 1089 figura -a: ad utrumque enim pertinet et ad laudem et ad vituperationem.

dilogōs *adv.*, διλόγως. *i. q. ambigue*: PORPH. Hor. epod. 17, 6 -os nunc dicitur. sat. 1, 10, 36 hoc -os (*bis*).

dilophos, -on δίλοφος. *i. q. duplicem cristam habens*: MART. CAP. 2, 177 -on alitem ... in certaminis temptamenta pulsabat.

dīlōrīco, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* lorica *vel* loricare. *Th.*]. NON. p. 101 -are dictum est scindere. GLOSS. -are scindere. deloricatum laceratum.

i. q. vestem scindere, dilacerare: CIC. de orat. 2, 124 -are tunicam et iudicibus cicatrices . . . ostendere. APVL. met. 6, 10 involat eam vestemque plurifariam -at (AMBR. exc. Sat. 2, 12 -ata veste secreti pudoris nuda prostituant). 7, 8 -atis statim pannulis. HEGES. 1, 25, 2 -ato amictu. *latiore sensu aliquem lorica exuere et necare*: HEGES. 1, 6, 2 qui Antigonum -rent. 4, 25, 2 quemcumque reppererant, -bant (τὸν προστυχόντα διήλαυνον, *seq.* interficere).

dilōris, -e [*a* di- *et* lorum, *cf.* monoloris. *Th.*]. *i. q. duo lora habens*: VOPISC. Aurelian. 76, 6 paragaudas vestes ipse primus militibus dedit ... et quidem aliis monolores, aliis -es, trilores aliis et usque ad pentelores. quatt. tyr. 15, 8 interulas -es duas *dabis Bonoso.* *graece*: PAPYR. Wessely, Wien. Stud. 24 (1902) p. 126 ἠριθμήθη ὑπὲρ τιμῆς στιχαρίων διλώρων (*i. vestium -ium*) ἑκάστου.

dīlūceo, -ēre [*a* dis- *et* lucere, *cf.* dilucescere. *Th.*]. GLOSS. dilucit διαφαύει. *i. q. apparet, manifestum est*: VARRO ling. 6, 63 ne sit confusus atque ut -eat dicitur disputare. LIV. 3, 16, 1 -ere res magis patribus. 8, 27, 11 -ere deinde brevi fraus coepit. 25, 29, 10 quae acta cum Romanis essent -ere . . . coepit. FRONTO p. 62, 10 N. in verbis eligendis ilico -et. p. 63, 12. GELL. 16, 8, 16 emolumentum eius *dialecticae* in animo tuo -bit. *seq. coniunct. vel* ut: VERVS Fronto p. 132, 8 N. necessarium puto -ere, ut quantum nos egerimus appareat (PANEG. 6[7], 12, 8 necesse est tamen ad tuos nutus -eat et sileat). *seq. acc. c. inf.*: GELL. 6, 10, 3 per quod satis -et hanc 'capionem' posse dici. APVL. apol. 67 cuivis clare et *eqs.* TERT. anim. 15.

dīlūcēsco, -xī, -ere [*a* dis- *et* lucescere (luciscere), *cf.* dilucere. *Th.*]. GLOSS. -it διαφαύει (*v. p. 1185, 75*). *cf. p. 1185, 74 sqq. legitur inde a* CIC. *et* LVCR.

1 *proprie i. q. dies oritur, lux incipit*: HOR. epist. 1, 4, 13 omnem crede diem tibi -isse supremum. GELL. 3, 2, 3 qui *dies* post eam noctem -xerit (= MACR. sat. 1, 3, 3). *in imag.*: LVCR. 5, 176 an, credo, in tenebris vita . . . iacebat, donec -xit rerum genitalis origo. CIC. Phil. 12, 5 discussa est illa caligo ...; -xit, patet, videmus omnia. *impersonaliter*: CIC. Catil. 3, 6 cum iam -ret (LIV. 36, 24, 6). SEN. benef. 3, 27, 1 ut primum -xit. VVLG. I reg. 29, 10 *cum* coeperit -ere. II reg. 17, 22 donec -ret. IV reg. 10, 9 cumque -isset. **2** *translate i. q. apparere, manifestum fieri*: FAV. EVL. p. 4, 7 ab hoc iustitia ... librata partium aequalitate -xit. AVG. civ. 18, 30 ut quae pertinent ad Christum et ecclesiam -ant. 18, 48 ut ... idem tamen sensus bene intellegentibus -ret. 20, 33. retract. 2, 54 multa in scripturis sanctis obscura, cognito locutionis genere -unt. epist. 194, 20 c. Faust. 11, 6. c. Petil. 3, 1, 2 quam *veritatem* -ere atque innotescere formidatis (*praecedit* obscuraretur).

dīlūcidātio, -ōnis *f. a* dilucidare. *i. q. illustratio*: CASSIOD. anim. 12 p. 1306^{B} ad animae -em. compl. in I Cor. 3, 16 actus omnium manifesta -e cognoscitur.

dīlūcidē *adv. v. s.* dilucidus.

dīlūciditās, -ātis *f. a* dilucidus. *i. q. dilucidatio*: BOETH. top. Arist. 8, 2 p. 996^{C} ad -em exempla et similitudines afferendum.

dīlūcido, -āvī, -ātum, -āre [*a* dilucidus. *Th.*]. GLOSS. -are adaperire. *legitur inde a* TERT.

i. q. lucide declarare, plane facere, illustrare sim.: TERT. adv. Iud. 1 *quod* minus plene potuit -ari. 13 -ato pectore per Christi veritatem. adv. Marc. 3, 23 p. 417 -ata per Christum veritate (ALC. AVIT. epist. 30 p. 61, 34). ZENO 7, 3, 1 quod *signum* . . . -vit *deus* his verbis. FAVSTIN. trin. 6, 4 p. 75^{C} *obscurum* exemplo (TYCON. 1 p. 1, 7 AMBROSIAST. in Col. 2, 14. HIER. in Ion. prol. p. 387/8 *obscura* breviter aperteque -et. AVG. serm. 99, 4 ad totam eius obscuritatem removendam et -andam. CASSIAN. conl. 19, 16, 1). TYCON. 4 p. 32, 2 *donec* transitus -etur. FVLG. Virg. cont. p. 94, 12 ut ordo se evidenti manifestatione -et. AMBROSIAST. in Rom. 7, 19 saepe repetit, ut -et sensum (II Cor. 10, 2). I Cor. 14, 29 disputatione planiore. HIER. hom. Orig. in Ezech. 1 p. 891. AVG. epist. 977, 42 -ata cordis instructio. c. Faust. 12, 42 prophetantis personam esse -atam. dialect. 6. MAR. MERC. Cyr. epist. cler. 13 res. CASSIAN. conl. 17, 12, 1 haec exemplis. c. Nest. 5, 9, 1. 6, 15, 1. AVELL. p. 233, 11 sanctum mathema explanaverunt et de deitate sancti spiritus -erunt. EPIST. pontif. 612 Thiel Gelas. 3, 16. FAVST. REI. epist. 6 p. 196, 3 fidem. grat. 2, 5 p. 69, 28 apertiore sensu et -ata ratione. POMER. 1 prol. 3 BOETH. categ. 1 p. 159^{A}. ENNOD. epist. 1, 9 p. 18, 12 (*in imag.*) se exercita litterarum gymnasiis palaestra -ant. 3, 25 p. 90, 17. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1107^{c} scripturas. 2 p. 1113^{d} canticum. 8 p. 1120^{c}. 26 RVSTIC. c. aceph. p. 1194.

dīlūcidus, -a, -um [*cf. c.* lucidus *et c.* dilucere. *Th.*]. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 13, 6 διαφανές, hoc est -um. GLOSS. -um limpidum, perlucidum. -a aperta, manifesta. *legitur inde a* RHET. Her. (*adv. inde a* TER.). *compar. inde a* RHET. Her., *superl. deest.*

1 *proprie i. q. perlucidus, limpidus*: PLIN. nat. 37, 70 -i quidem ac liquidi *smaragdi*. DAMIG. lapid. 15 lapis est rubicundus et -us.

2 *translate*: **a** *i. q. perspicuus, planus, apertus, clarus sim.*: RHET. Her. 1, 9, 14 narratio (1, 9, 15 CIC. orat. 124 part. 29. QVINT. inst. 4, 2, 36 narratio aperta ac -a). 2, 2, 13 expositionem (4, 39, 51 perspicuam et -am ... expositionem). 3, 4, 8 rei (3, 23, 39). 3, 21, 34 brevitas. 4, 12, 17 apertam et -am orationem (4, 49, 62 apertiorem ... magis -am. CIC. part. 20. 25 -am orationem et illustrem. fin. 3, 3 QVINT. inst. 1, 5, 1). 4, 28, 39 genus exornationis. CIC. inv. 1, 16 argumentandi ratio. 1, 29 verbis (QVINT. inst. 8 pr. 26 AVG. c. Faust. 11, 2). de orat. 3, 38 puri -ique sermonis (Tusc. 1, 46 multo puriora et -iora. QVINT. inst. 5, 14, 13 sermone puro et -o et distincto. 1, 11, 53). orat. 20 -iora, non ampliora facientes. part. 12 obscura -is . . . inteximus. 19. 20. SEN. epist. 121, 13 sensus est non satis -us nec expressus. QVINT. inst. 7, 3, 2 finitio. 8, 2, 23 erunt -a et neglegenter quoque audientibus aperta. 9, 2, 44 locorum quoque -a ... descriptio. 11, 3, 30. VLP. dig. 40, 9, 14, 5 probationibus. AVG. civ. 16, 28 promissione. MACR. sat. 1, 7, 6 nullum secretum quod non vulgo fieri -um posset. BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 251, 12 -iorem seriem ... faciamus. COD. Theod. 11, 36, 1 (*a. 314*) confessio propria vel -a. EPIST. pontif. Migne 50, 609^{C} -a et perspicua maiorum credulitas. COD. Iust. 1, 2, 19 certo et -o iure taxamus. 1, 17, 1, 1 constitutiones emendare et viae -ae tradere. **b** *de voce i. q. clarus*: QVINT. inst. 11, 3, 33 -a vero erit pronuntiatio primum si verba tota exierint *eqs.* FORTVN. rhet. 3, 19 p. 132 velut elocutio emendata esse debet, -a . . . ita et pronuntiatio ... quid -a? ut sonus vocis medius sit, nec gravissimus nec acutissimus. **c** *fere i. q. celebratus*: IORD. Get. 7 insulas licet non ab aliquo scriptore -as. **d** *de intervallis insaniae*: COD. Iust. 6, 22, 9, 1 si vero voluerit *furiosus* in -is intervallis aliquod condere testamentum *eqs.*

inde adv. ***dīlūcidē**: GLOSS. διαυγῶς (*Bücheler,* δηλαυγῶς *trad.*). aperte. diserte, scholastico, latino, plano sermone. *legitur inde a*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TER., *comparat. inde a* RHET. Her., *superl.*: AVG. c. Faust. 11, 7 c. Cresc. 2, 1, 1 epist. 167, 4.

1 *proprie i. q. clare, perlucide, limpide*: PLIN. nat. 37, 48 ramenta *sucini*... flagrant -ius. **2** *translate, i. q. manifeste, perspicue, aperte sim.*: TER. Phorm. 399 expedivi. POMPON. Atell. 161 verrem (?) sume dapsile ac -e. VARRO rust. 1, 18, 3 neuter satis -e modulos reliquit. RHET. Her. 1, 9, 15 narrabimus. 1, 17, 27 breviter et -e ... diceremus (2, 9, 13 scriptum illud esse -e, breviter. 4, 25, 35 -e proponit et explicat [*om. plerique codd.*] breviter. 4, 49, 62 CIC. Cluent. 8 QVINT. inst. 4, 1, 34. 4, 2, 32 FRONTO p. 150, 12 N. AVR. Fronto p. 49, 13 N. AVG. civ. 19, 1. 21). RHET. Her. 2, 1, 1. 2, 20, 31 intellegere. 3, 11, 19. 4, 12, 17. CIC. inv. 1, 30 -e et ornate exponitur (PORPH. Hor. epist. 1, 7, 46). 1, 49 demonstratus est (1, 55). de orat. 1, 94 satis acute atque -e ... dicere. 1, 144 plane et -e *loquamur* (orat. 79. Tim. 8 -e et plane exornata oratio. GELL. 1, 10, 1 LACT. inst. 4, 8, 3 MACR. sat. 1, 5, 1). 1, 229 pure et -e *dixit.* orat. 124 narrationes ... explicatae -e (div. 1, 117 ratio ... explicata. phil. frg. F V 99 ambigua ... explicare -e). part. 19. 31 -e probabiliterque narremus. 32. 45 *argumentatio* distinguenda -e. Verr. 3, 191 crimina diluere. Sest. 133 *lex* -e vetat (Vatin. 37). ac. 2, 44 -e perspicere. 2, 56 docetur (LIV. 39, 47, 3). fin. 3, 19. 4, 1 exposuisti ..., ut tam obscure, -e. Tusc. 1, 41. 4, 33 satis illa -e dixerimus pro rerum obscuritate (nat. deor. 1, 58. VITR. 10, 8, 6 ut obscura res ... -e pronuntiaretur). Att. 16, 11, 4 de Myrtilo -e (*sc. exposuisti*). NEP. Pel. 1, 1 *ut* minus -e appareat (SCHOL. Cic. Bob. p. 144, 5 St.). VELL. 2, 16, 3 rettulit. CELS. 2, 14 -ius ... praeceperit. PLIN. nat. 18, 274 quas ... miscebo ... quam potero -e atque perspicue. QVINT. inst. 8, 6, 52. FRONTO p. 63, 25 N. parum -e ... collocetur. p. 208, 17 patet. PRISC. gramm. II praef. 4 *ut gloria mea* -ius crescat. GELL. 11, 16, 1 -e tamque apte demonstrari. *al.* APVL. apol. 28 palam et -e ostendero. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 22 satis aperte -eque declarat (OPTAT. 4, 1 p. 102, 3 CASSIAN. conl. 19, 13, 1 COD. Iust. 1, 14, 12, 1). gen. div. verb. 16 manifeste et -e significant. SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 22 St. HIER. hom. Orig. in Ier. 2 p. 763 RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 96^C^ Orig. princ. 2, 1, 4 Adamant. 4, 10. AVG. c. Faust. 11, 7 -issime dicit. c. Cresc. 2, 1, 1 -issime docui. epist. 166, 6 *liber* hoc insigniter -eque declarat. 167, 4 -issime convicisti. quaest. hept. 5, 13 MACR. sat. 1, 4, 7 CASSIAN. conl. 10, 12. CLAVD. MAM. stat. anim. 1, 12 -e vivificatum corpus. COMPVT. Carth. 2, 17. BOETH. in Porph. comm. sec. p. 269, 12 plenius -eque declaravit. COD. Iust. 4, 30, 13 VEN FORT. vita Albin. 3, 5 NICET. symb. 11 p. 50, 2.

dīlūculāscit dilucescere incipit GLOSS. V 190, 11. *cf.* 190, 12 diluculesceret dilucesceret. *cf.* diluculat.

dīlūculat *impers.* [*a* diluculum. *Th.*]. *i. q. dilucescit*: GELL. 2, 29, 7 die crastini, ubi primum -bit. 6, 1, 6 *Scipionem* solitavisse noctis extremo, priusquam -ret, in Capitolium ventitare.

***dīlūculum,** -ī *n.* [*a* dilucescere. *Th.*]. *tribus locis exceptis* (VVLG. Iob 41, 9 Ion. 4, 7 PS. RVFIN. in Os. 11, 1), *ubi genet. legitur, nonnisi nom. acc. abl. erant in usu; ablat. pro adverbio v. p. 1188, 2. pluralis et quidem poeticus*: FRONTO p. 103, 17 N. *in libris identidem* deluculum *scribitur.* SVET. frg. p. 160, 5 *ultima septimarum partium noctis*: -um quasi iam incipiens parva diei lux. haec est aurora, quae solem praecedit. CENS. 24, 2 -um cum sole nondum orto iam lucet. PS. RVFIN. in psalm. 45, 6 -um est, quando primo oritur dies. AVG. quaest. hept. 7, 46 -um, quod graece dicitur ὄρϑρος, tempus ante solem significat, quod iam usitatissime dicitur, cum albescere coeperit *et fusius in sequentibus.* MACR. sat. 1, 3, 12 *diei civilis pars* ... -um, cum incipit dinosci dies. GREG. M. moral. 8, 48 -um dicitur, cum iam nocturna tempora in claritatem lucis mutantur. BEDA gramm. VII 270, 23 -um, non deluculum, quia modicam diei lucem ostendit. *adde*: HYMN. Ambros. I 7, 26 -um ... meridies ... crepusculum. GLOSS. λυκοφῶς. ὄρϑρος. διαύγασμα. διάφαυμα. ἡ πρὸ ἡλίου ὥρα. ante mane. -o ante mane. albiscente caelo. diluculus ὄρϑρος (*quae forma caret exemplis*). *legitur inde a* PLAVTO, *sed praeter hunc (bis) et* AFRAN. *deest poetis; ante Augusti tempora nonnisi* 5^ies^ *obvia; frequentat* VVLG. (39^ies^).

i. q. prima lux diei: PLAVT. Amph. 737 primulo -o abiisti (CIC. S. Rosc. 19 primo -o. SVET. Vit. 15 APVL. met. 3, 25. EPIST. Alex. p. 207 primo aurorae -o. VVLG. exod. 14, 27 Dan. 6, 19. 14, 15 SVLP. ALEX. Greg. Tur. Franc. 2, 9 PASS. Andr. brev. 3). PLAVT. Amph. 743 abii ... cum -o. FRONTO p. 103, 17 N. (*in imag.*) iubes matutina -a lucere meridie. AVR. Fronto p. 31, 17 N. -um usque ad solis ortum (APVL. met. 4, 21. ITALA act. 20, 11 [Aug. epist. 36, 28] usque ad -um [ἄχρι αὐγῆς, ITALA codd. d g usque ad lucem, VVLG. usque in lucem]). ITALA exod. 32, 6 (Lugd.) vigilans in crastino -o (ὀρϑρίσας τῇ ἐπαύριον, VVLG. mane). AMBR. in psalm. 36, 66 ut -um praeveniret. Hel. 15, 55. obit. Valent. 64 -um mihi est. HIER. in Ioel 2 p. 185^B^ (*in imag.*) mane et -um subito tenebras fugat et cunctos montes aurora collustrat. epist. 22, 37, 1. VVLG. Iob 41, 9 splendor ignis et oculi eius, ut palpebrae -i. Os. 6, 3 quasi -um praeparatus est egressus eius. Ion. 4, 7 paravit deus vermem ascensu -i in crastinum. PS. RVFIN. in Os. 11, 1 -i ... tempus. AVG. civ. 22, 8 ante -um. quaest. hept. 7, 46 albescit -um. SVLP. SEV. dial. 1, 1, 3 tenebras -o rumpente. GREG. M. moral. 8, 61 (*in imag.*) -um veritatis. EVGIPP. Sev. 16, 1 iam clarescente -o. ISID. fid. cath. 1, 54, 1 circa -um resurgens. *abl. sing. adverbii loco, fere ubique cum verbis movendi*: AFRAN. com. 70 CIC. Att. 16, 13^a^, 1 FRONTO p. 6, 17 N. 118, 5 MIN. FEL. 2, 4 TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 558. ITALA iud. 6, 28 (Lugd.) cum surrexissent -o (ὤρϑρισαν, VVLG. mane. *sic al., ubi* VVLG. mane). AMBR. obit. Valent. 64 off. 2, 8, 40. 2, 22, 114 HIER. epist. 34, 2, 2 VVLG. (33^ies^, *plerumque cum verbo surgendi*) *ex. gr.*: exod. 8, 20 psalm. 45, 6 adiuvabit eam deus mane -o (Is. 28, 19). I Macc. 5, 30 factum est -o. Luc. 24, 1 valde -o (PASS. Paul. 15). AVG. civ. 102, 36 quaest. 6, 2 *al.* MIRAC. Steph. 2, 3 PLIN. VAL. 2, 30 MART. CAP. 1, 97 PETR. CHRYS. serm. 39 p. 311^A^ SIDON. epist. 2, 2, 14. 4, 8, 2. 8, 11, 11 VITAE patr. 3, 124 GREG. TVR. Mart. 4. GREG. M. moral. 8, 48 (*allegorice*) -o ergo nos dominus visitat, quia erroris nostri tenebras luce suae cognitionis illustrat. LIB. iubil. 32, 2 MIRAC. Theclae 1 PASS. Theclae 15.

dīlūdium, -ī *n.* [*a* dis- *et* ludus *vel* ludere. *Th.*]. *i. q. intermissio, dilatio* (*cf.* SCHOL. Hor. epist. 1, 19, 47 -a dicuntur tempora quae gladiatoribus conceduntur inter dies munerum quibus pugnant): HOR. epist. 1, 19, 47 (*in imag.*) clamo et -a posco, ludus enim genuit trepidum certamen et iram (PORPH. *ad l.* cur -a postulet). *Gudeman.*

dīlūdo, dīlumbo *v.* del-.

***dīluo,** -uī, -ūtum, -ere [*a* dis- *et* lavere. *ad significationem amplificandam verbum gr.* διαλύειν *nonnihil contulit. Th.*]. PAVL. FEST. p. 120 lues est -ens usque ad nihil, tractum a Graeco λύειν. *in codd. confunditur cum* deluo, deleo, diruo, (SOL. 8, 6 *pars codd.*) *q. v.* GLOSS. κατακλύζω. -it ἀνίησιν, διαλύει. purgat, defendit. abluit, lavat vel purgat. delavit. crevit (?) vel relaxat vel diligit (*contam.?*). -e ἀπόπλυνε. -ere purgare. *legitur inde a* PLAVTO CATONE VARRONE, *nusquam frequenter, nisi apud medicos et rhetores.* [*loc. corrupt.*: SEN. contr. 7, 5 (20), 13.]

I *i. q.* ***in partes dissolvere*:** **A** *proprie*: **1** *generatim*: **a** *res solidas emollire, diffluentes reddere*: CATO agr. 157 si turundam non recipiet *fistula*, -ito. CAES. civ. 2, 10, 6 lateres. VITR. 1, 4, 6 principia. SEN. dial. 1, 3, 13 nivem (4, 25, 4 nat. 4, 2, 19 GELL. 19, 5, 3). nat. 1, 2, 5 *formae* -untur et desinunt. PLIN. nat. 33, 76 mons (APVL. met. 1, 8). 35, 46. SIL. 5, 57 -erat nebulas Titan. MART. 8, 33, 4 nebula *pegmati illita.* GELL. 12, 1, 21 (*in imag.*) vinculum ... amoris. *nota sine obi.*: PLIN. nat. 17, 15 umor ... ingurgitans -ensque (*i. inundans*). *reflexive*: PLIN. nat. 20, 203 *opium* sudat et se -it. *c. ablat.*: FVR. ANT. carm. frg. 1 sanguine -itur tellus (*cf. p. 1189, 5*). VERG. georg. 1, 326 pluvia ingenti sata ... boumque labores. PROP. 4, 5, 12 stantia ... aquā. SEN. nat. 4, 13, 8 glaciem ... aquis. epist. 78, 23 vino nivem. CVRT. 8, 10, 25 terra humore -uta (COLVM. arb. 3, 6). SCRIB. LARG. 25 ulcus ... ovi albo. PETRON. 136 vulnus cruris ... aceto. PLIN. nat. 36, 81. GELL. 17, 15, 4 nigro *elleboro* alvum. SOL. 8, 6 AVIAN. fab. 41, 12. **b** *res liquidas infusis liquoribus attenuare*: OV. Pont. 1, 9, 53 lacrimis ... unguenta. PERS. 3, 14 guttas. *transfertur ad colorem*: OV. Pont. 4, 10, 62. PLIN. nat. 31, 91. 37, 84 *opalus* qui -itur *colore* aquae. *c. dat.*: PLIN. nat. 37, 125 ille emicans in amethysto fulgor violaceus -itur hyacintho (*i. ut h. fiat*). *ad saporem*: PLIN. nat. 31, 52 mutant saporem *amnium* et influentes rivi ... victique -untur.

2 *technice apud coquos, medicos i. q. herbas, medicamenta sim. dissolvere, liquore miscere, temperare* (*cf.* FRONTO p. 64, 19 N. AGROEC. gramm. VII 115, 11 *p. 474, 3*): CATO agr. 69, 2 cummim (deluito *codd.*). LVCR. 6, 929 -utaque ... misceri absinthia. LIV. 40, 4, 13 venenum. CELS. 6, 7, 6 myrrham. CVRT. 3, 6, 8 medicamentum (*cf.* 3, 6, 12 quod -eras, bibi. SCRIB. LARG. 26. 87). SCRIB. LARG. 15. 21. 158 faba ... cum melle -uto. PERS. 5, 100 elleborum. PLIN. nat. 14, 149 meros ... hauriunt tales sucos nec -endo ... mitigant. 18, 103 fermentum (*sc. ut fiat f.*). 18, 160 cinere mustelae vel felis -uto. 19, 179 aquam -uto latere crudo inimicam *formicis.* 22, 101 *laser.* 23, 3. 25, 143 pastillos. 31, 95 garum ad colorem mulsi ... -utum. 34, 123 *al.* PORPH. Hor. epist. 1, 19, 18 cumin[i]um. SER. SAMM. 397. 908. 990. *obi. omiss.*: QVINT. decl. 377 p. 420, 8 excusandum est, quod ne -rem (*sc. venenum*), mori volueram. *c. ablat.*: PLAVT. Pseud. 816 eo *laserpici* libram pondo -uont (CATO agr. 116 aceto). VERG. georg. 1, 344 quoi (*Cereri*) tu lacte favos et miti -e Baccho (HOR. sat. 2, 2, 15 mella Falerno ... -uta). HOR. sat. 2, 3, 241 aceto -it insignem bacam. CELS. 5, 17, 2. 5, 20, 1 *pastillum* aceto. 5, 25, 3. 6, 18, 7 tetrapharmacum ... rosa. *et saepe.* COLVM. 2, 9, 10 cucumeris anguini ... radicem -unt aqua. 5, 10, 15 exiguum ... laseris vino (= arb. 23, 1). 6, 34, 1 *al.* SCRIB. LARG. 5 pastilli aceto. 38 oleo. *et persaepe.* PLIN. nat. 17, 258 *fimum* suillum ... si riguis -atur. 19, 153 aceto melle -uto (22, 160). 20, 233. 23, 126. 25, 164 rosaceo. 29, 134 murium fel aceto -utum. *al.* APVL. met. 10, 4. 34 vino crocus -uta. SER. SAMM. 118 *fel ursinum* tepefacta -e lympha. 331 *al.* SOL. 30, 32. AVSON. 20, 11 vinum non -is undis. 344, 7 hinc (*de farre*) cibus, hinc potus, cum -retur aqua puls. PLAC. med. 4, 10 fel capreae aqua -utum et mixtum. CASSIAN. inst. 4, 20 aqua, qua -batur *lenticula.* GREG. TVR. glor. mart. 70 folium -utum aqua. *c. praepos.*: **in**: VARRO rust. 3, 16, 14 thynum ... -unt in aqua tepida (PELAGON. 214). CELS. 3, 16. 5, 23, 2 in potione vini. 5, 25, 5 in tribus cyathis aquae. PLIN. nat. 18, 102 pastillos in pane faciendo -utos. 20, 190. 22, 105 in spongea. 30, 47 in Attico melle. 32, 93 ternis obolis -utis in vini sextariis II per dies XV. *al.* CHIRON 558. **ex**: CELS. 5, 21, 1 ex lacte muliebri. 5, 26, 30 lycium

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ex passo aut lacte -utum. 6, 7, 2 ex vino (6, 8, 1. 6, 18, 2). SCRIB. LARG. 224 ex aceto (CHIRON 943). 247 ex eadem *aqua* (PLIN. nat. 29, 123). cum: COLVM. 6, 4, 2 sabinam herbam rutamque cum mero -unt. 12, 5, 1. 12, 12, 2 SCRIB. LARG. 198 PLIN. nat. 30, 87. *in re rustica i. q. humum rigando emollire* (*cf. p. 1188, 72*): COLVM. 5, 10, 10 rubricam amurca -ere (= arb. 21, 2 PLIN. nat. 17, 256). PLIN. nat. 18, 110 nec -ui aut madere voluit *terra Campana*. *adde*: PLIN. nat. 18, 162 cura ... rigandi, ut praepinguis et densa ubertas -atur.

B *translate et in imagine*: 1 *i. q. explicare*: PLAVT. Rud. 1108 mihi quod rogavi -e. AMBR. Abr. 1, 4, 30 locus facilis ad -endum est. HIER. adv. Iovin. 1, 6 singula.

2 *i. q. dissolutione infirmare, extenuare, minuere*: a *affectus, statum animi vel corporis* (*de tempore v. l. 22*): CIC. de orat. 1, 120 amicitias ... sensim -ere quam repente praecidere. Tusc. 3, 34 cogitatio ... molestias omnes extenuat et -it. VAL. MAX. 9, 2, 1 memoria tam praeclarae rei. SEN. epist. 29, 3 auctoritas. 84, 2 altera res (*sc. scribere*) contristabit vires et exhauriet, de stilo dico, altera (*sc. legere*) solvet ac -et (*i. q. relaxabit. cf.* QVINT. inst. 11, 1, 52 non ... omnes -et vires et miserationem securitate laxabit?). MACR. sat. 2, 8, 9 *tristitiam*. *c. abl.*: ELEG. in Maecen. 1, 22 quod discinctus eras nimio, ... -is (diluvii *codd.*) hoc nimia simplicitate. OV. ars 1, 238 cura fugit multo -iturque mero. epist. 18, 14 -itur ... hora mero. SVET. Vesp. 23 ut invidiam aliqua cavillatione -ret transferretque ad sales. APVL. met. 1, 26 viae vexationem non cibo, sed somno -endam. 5, 3 somno et mox lavacro fatigationem (AVSON. 450, 2). TERT. test. anim. 4 lucratione gravioris partis metum -is (-it *A B*). anim. 48 quod ... autumnus ... valetudinem sucis pomorum vinosissimis -at. SYMM. epist. 7, 100 amaritudo ... purgationibus. OROS. hist. 2, 7, 4 dolorem sanguine hostium.

b *apud rhetores: argumenta, obiecta* (*cf.* GLOSS. V 661, 28 -it crimen et refutavit *sine interpr.*): RHET. Her. 2, 24, 38 ex duplici conclusione alterutra pars -itur. 4, 18, 26. 4, 35, 47 accusatoris officium est inferre crimina, defensoris -ere et propulsare (CIC. S. Rosc. 36. 78 Verr. 1, 33. 3, 191. 5, 43. 6, 77 Cluent. 8. 166 Mil. 72 Brut. 278 LIV. 4, 14, 3. 33, 16, 9 CVRT. 3, 6, 11. 7, 1, 31. QVINT. inst. 9, 2, 48. 53 aut -ere aut negare. decl. 355 p. 18. PS. QVINT. decl. 12, 12 [*opp.* differentes]. TAC. ann. 3, 14. 11, 34. 16, 24. PLIN. epist. 2, 11, 9 [*syn.* defendi]. 4, 9, 7 augentis ... non -entis. 6, 22, 4 APVL. apol. 101 AMM. 30, 8, 5 CLAVD. 26, 593. AVG. epist. 153, 10 -endis vel obtegendis criminibus. ZACCH. 1, 33). CIC. inv. 1, 22 suspiciones iniectas. 1, 78 adversariorum confirmatio aut -itur [aut infirmatur *om. M*] aut elevatur. *ibid.* ea quae contra dicentur (2, 127). 1, 99. 2, 143. S. Rosc. 42 res ... infirmem ac -am. 82 quae obiecit (*cf.* LIV. 45, 10, 13. QVINT. inst. 4, 2, 26 obiecta. 9, 2, 93 AMM. 14, 9, 3. 15, 2, 8). Cluent. 6 una quaque de re dicam et -am. Cael. 35. Scaur. 14 dedisti mihi ... quod -rem (*cf.* OV. am. 2, 2, 37 obicies, quae tuto -at). de orat. 2, 236 res ... quas argumentis -i non facile est, ioco risuque dissolvit. orat. 49 occultabit quae -i non poterunt. part. 15 firmamenta ... aut per se -enda aut obscuranda aut digressionibus obruenda. 28 aut -endo aut extenuando. 120. 122. nat. deor. 2, 120 orationis flumine ... convicia -untur. OV. rem. 695 nec peccata refer, ne -at. SEN. Thy. 512. LAVS Pis. 43 capitale nefas. QVINT. inst. 4, 2, 27 causae ... faciles ad -endum. 4, 2, 28. 78. 4, 5, 8 plura vel obicienda sunt vel -enda (7, 10, 12). 7, 1, 9. 11 ne id quod non statim -imus, timere videamur. 9, 2, 80 contrarium ... confirmare id ipsa defensione quod -endum est. decl. 371 p. 408, 26 iudicium. FRONTIN. strat. 1, 1, 10 existimationem. GELL. 2, 7, 14 conclusio ... refutarique ac -i sic potest. 3, 3, 15 delicta. 12, 12, 1 *opp.* infitiari. APVL. apol. 3 *opp.* obiectasse. TERT. adv. Marc. 2, 24 *malorum* infamiam. SPART. Carac. 8, 5 apud populum facinus -ret (CLAVD. 20, 23). DON. Ter. Hec. 743 coniectura -itur per ἄτεχνον πίστιν. SYMM. or. 4, 9 famam saeculi. AMM. 27, 1, 5 dedecus. 30, 1, 23 SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 24. 84, 7 St. quaestionem (MART. CAP. 5, 473). LEO M. epist. 163 confirmavit magis quam -it. *obi. omiss.*: LIV. 29, 18, 20 ipse coram audiat, ipse -at. APVL. met. 10, 7 quibus ... verbis accusator urserit, quibus rebus -erit reus.

II *attenuata vi praepositionis fere i. q.* **lavere**: A *artiore sensu i. q. luere, madefacere*: CATVLL. 99, 7 multis -uta labella ... guttis. SEN. nat. 6, 26, 4 Cyprum ambit ... mare ..., Tyros ... -itur. VAL. FL. 3, 557 artus et concita pectora sudor -erat. AMBR. myst. 8, 48 *Iudaeos* ad horam satiavit aqua, te sanguis -it in aeternum. CYPR. GALL. Ios. 96 *cautes* unda ... -it.

B *latiore sensu i. q. abluere*: 1 *lavando tollere*: a *proprie*: PLIN. nat. 15, 64 in usu -entes cretam. TERT. pall. 2 si quid mare -it. VEG. mil. 1, 10 in quo *Tiberi* iuventus sudorem pulveremque -ret. b *in imagine* (*saepissime apud Christianos*): PROP. 3, 17, 6 tu vitium ex animo -e, Bacche, meo (*cf.* OPTAT. 7, 1 p. 168, 4 maculam a vobis). PS. APVL. Ascl 36 malignitatem omnem vel illuvione -ens vel igne consumens. MIN. FEL. 16, 1 ut conviciorum amarissimam labem verborum veracium flumine -amus. TERT. bapt. 2 lavacro -i mortem (anim. 50. HYMN. Ambros. I 3, 11 mortisque regnum). 5 delicta (15 orat. 29. ieiun. 7 ieiunio). pudic. 12 maculas carnis ... paenitentia -i posse (RVFIN. hist. mon. 1 p. 400[B] scelerum pollutiones. apol. adv. Hier. 2, 39 sordes nuptiarum. SIDON. epist. 7, 8, 1 totum *squalidum*. FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 40, 3 maculata. *al.*). TERT. pudic. 22 eiusmodi crimina nonnisi propria martyrio -enda (PAVL. NOL. carm. 6, 272. *cf.* 6, 264 abluit). ITIN. Alex. 12 vitium morbi et calumniae. FVLG. aet. mund. p. 136, 15 pueris tinctura fontis -it facinus. PELAG. in I Cor. 6 p. 732[B] nisi ... peccata baptismi gratia -antur (PAVLA Hier. epist. 46, 3, 2. AVG. doctr. christ. 3, 21, 31 paenitendo. CASSIOD. in psalm. praef. lacrimis. *saepe*). HYMN. Ambros. I 1, 16 culpam (PRVD. Cath. 9, 93 [deluit *pars codd.*, delevit *o*]. GREG. M. moral. pr. 12 *al.*). GENNAD. dogm. 21 nec merito indulgeretur, quod non arbitrio -isset. RVFIN. apol. Orig. 8 p. 602[B] vitia animarum. ZACCH. 2, 8 p. 1441[C] quidquid ... polluerant. LEO M. epist. 124, 7 sanguine ... chirographum letale (*cf.* PETR. CHRYS. serm. 123 p. 539[A] CAPREOL. epist. 2, 10 p. 856[B]). ENNOD. epist. 2, 1 p. 40, 14. 3, 3 p. 99, 15 -is quod ego collegi ubertate culparum. *i. q. compensare, exaequare*: SEN. contr. 7, 3, 8 abdicationes ... suas veneno -it. GELL. 20, 1, 31 non omnino omnes ... iniurias aere isto pauco -erunt. COD. Theod. 4, 19, 1 (*a. 380*) tempus, quo debitum solutione -erint (PAVL. NOL. epist. 23, 36 amore magno magna debita -amus). 2 *lavando purgare*: a *proprie*: PALLAD. 6, 8, 2 aqua caelestis ... debebit pecorum tonsa et uncta membra -ere (*cf.* VEN. FORT. vita Radeg. 4, 12 virorum capita. 17, 40 cum sapone ... membra singula -bat). PELAGON. 56 *glandulas* nitro et aqua -ito, si nitrum non fuerit, lotio (VEG. mulom. 2, 24, 3 ex nitro et aqua calida). 281 poscā vulnera. CYPR. GALL. lev. 80 vasa (VEN. FORT. vita Radeg. 24, 59). b *translate et in imagine* (*plerumque i. q. baptizare apud Christianos*): TERT. bapt. 4 mari quis an stagno ... -atur. *ibid.* in aquis corporaliter -itur (ARATOR act. 1, 203). 15 aqua ... rursus quos -it, inquinat. pudic. 18 peccatoris ... -endi per Christi gratiam. AMBR. Iac. 2, 1, 3 uva ... expressa ... mundum -it. RVFIN. Orig. in gen. 2, 3 baptismate -antur omnes. AVG. c. Cresc. 2, 18, 22 sancta ... conscientia -it *baptisma* accipientis conscientiam. CASSIOD. in psalm. 77, 57 nos sanctae regenerationis lavacra -erunt. GREG. M. moral. 4 praef. 3 p. 635[B] quem salutis unda non -it. 9, 56. 28, 35 nos -at procella *temptationis* et non mergat. *omiss. obi.*: VICTRIC. 24 apostoli ... medentur et -unt. *reflexive*: OP. imperf. in Matth. 1 p. 620 ecclesiam ... bonis operibus se -entem. *additur unde*: AVG. c. Iul. 5, 6, 24 te lacrimis ab eadem nova peste (quant. anim. 33, 74 ab omni tabe anima libera maculisque -uta. LEO M. epist. 116, 1 GREG. M. in Ezech. 2, 8, 20). CASSIOD. in psalm. 150 concl. diluvio criminibus suis terra -uta est. *i. q. excusare aliquid*: SYMM. epist. 1, 20, 3 quibus verbis -am, quod adesse non possum. 8, 54 moram (8, 64). 9, 95 -ere litteris, quod commune est.

part. perf. pass. pro adi. ×**dīlūtus**, -a, -um. *legitur comp. inde a* CELSO, *sup. v. l. 45*. GLOSS. -um gelidum (*leg.* liquidum? χλόδων?). 1 *proprie*: a *de liquoribus, i. q. admixta aqua attenuatus*: CATO agr. 157, 13 vinum lene -um (CELS. 1, 3 p. 20, 36 *opp.* meracius. 1, 4 *al.* MART. 1, 106, 3 -i ... Falerni). CELS. 1, 3 p. 16, 37 potione (p. 17, 9. 21, 19 quam -issima. 6, 7, 7. HIER. in Tit. 1, 7 p. 700 a -iori ... potione). CELS. 5, 26, 20 pus ... tenue -um. PLIN. nat. 11, 32 mel ut aqua -um (28, 73). 27, 17 *aloe*. 35, 44 -iore sanie. PAVL. NOL. carm. 23, 134 -ior unda. MACR. sat. 7, 11, 8 humor. *inde subst. n.* dīlūtum, -ī. PLIN. nat. 27, 46 bibitur et madefacti *absinthii* -um *eqs.* *in imag. i. q. infirmus*: GELL. 20, 1, 12 nimis esse -um, quod ... scriptum est. TERT. resurr. 7 -ior videatur auctoritas carnis. anim. 24 -ioris divinitatis et exilioris felicitatis. HIER. in Philem. 20 p. 759 aquatius et -ius nescio quid ... sonamus (*cum vel vertimus* '*ita*'). b *de rebus solidis, i. q. aqua admixta mollitus*: PLIN. nat. 2, 237 *bitumen*. 11, 16 -ior cera (*opp.* crassior). 17, 63 fimo (17, 267. 18, 295). 17, 144 solo. *in imag. de hominibus ebriis*: TERT. test. anim. 4 a bustis -ior redis. AVSON. 335 paulo hilarior et -ior. 2 *transfertur ad colorem* (*fere i. q. clarus*): CELS. 2, 4 -a ... atque alba *urina* (2, 6 PLIN. nat. 28, 69). PLIN. nat. 9, 131 taeniense *genus bucini*. 9, 138 pallor. 22, 92 -o rubore (22, 96). 33, 114 minium ... esse -ius. 37, 66 in colore liquido nec -o (37, 67. 122 GELL. 2, 26, 14. SERV. georg. 3, 82 neque satis -i coloris neque nimium pressi). AMM. 20, 11, 28 *iridis* pars. *in imag. i. q. manifestus*: AMM. 20, 3, 4 -ior erit defectus *solis*. *ad odorem*: PLIN. nat. 15, 109 malis acutus est odor, Persicis -us. *ad saporem*: AVSON. 400, 5 -i salis, fellis ignavi. MACR. sat. 7, 6, 17 vinum ... vim suam perdit et fit -ius (12, 14). 8, 8 species ... acres ... fiunt -iores.

adv. **dīlūtē**: CIC. Font. frg. 9 Gallos post haec -ius esse poturos. CELS. 1, 3 p. 21, 14 -ius ... bibendum est.

syn. et iuxta posita: *ad I A 1*: dissolvere. *ad I A 2*: miscere (LVCR. 6, 929), mitigare (PLIN. nat. 14, 141), temperare. *ad I B 1*: explicare. *ad I B 2*: defendere (PLIN. epist. 2, 11, 9 APVL. apol. 3), dissolvere (CIC. de orat. 2, 236), (ex)purgare (CVRT. 7, 1, 31 TAC. ann. 16, 24), extenuare (CIC. Tusc. 3, 34), laxare (QVINT. inst. 11, 1, 52), infirmare (CIC. inv. 1, 78), infitiari (GELL. 12, 12, 1), lenire (AMM. 14, 9, 3), propulsare (RHET. Her. 4, 35, 47), refutare (GELL. 2, 7, 14), repellere (QVINT. inst. 4, 2, 26). *ad II B*: abluere (AVG. c. Cresc. 2, 18, 22 PAVL. NOL. carm. 6, 264. 267), defendere (SYMM. epist. 9, 95), exsolvere (GREG. M. moral. 9, 52), lavare (OP. imperf. in Matth. 1 p. 620 VEN. FORT. vita Radeg. 4, 12), luere (COD. Theod. 11, 30, 21 [340]), mundare (TERT. bapt. 4 MVTIAN. Chrysost. hom. 23 p. 383), perfundere (CYPR. GALL. Ios. 96), purgare (CHROMAT. in Matth. 1, 1). *opp.*: *ad I B 2 b*: differre (PS. QVINT. decl. 12, 12), (con)firmare

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(LAVS Pis. 42 QVINT. inst. 4, 2, 78), obscurare (CIC. part. 5, 15), obtegere (AVG. epist. 153, 10). *ad II B*: inquinare (TERT. bapt. 15), mergere (GREG. M. moral. 28, 35), polluere (ZACCH. 2, 18 p. 1141^C^).
deriv.: dilutio, ? dilutorium, diluvies, diluvium (-us).

dīlūtē *v. p. 1190, 69.*

dīlūtio, -ōnis *f. a* diluere. GLOSS. κλύδων. HIER. c. Ioh. 5 qui ... in -e (*i. q. refutatione*) criminum aliqua praetermittit, quicquid tacuerit, confitetur. *v. etiam* delutio.

dīlūtor, -is *m. v.* delutor.

? **dīlūtōrium,** -ī *n.* CASSIOD. var. 10, 29, 4 utere ... aquis illis, primum potae -is (*Mommsen, sc. potionibus morbum diluentibus. trad.* delutoriis, delitoriis *sim.*).

dīlūtus, -a, -um *v. p. 1190, 40 sqq.*

dīluviālis, -e *a* diluvium. *i. quod diluvii est*: SOL. 9, 8 -is irruptio. MART. CAP. 8, 812 post -is consternationis excursum.

dīluviēs, -ēī *f.* [*a* diluere. *Th.*]. GLOSS. κατακλυσμός. *i. q. diluvium*: LVCR. 5, 255 pars ... glebarum ad -em revocatur imbribus (*i. diluitur. cf.* 6, 292). HOR. carm. 3, 29, 40 fera -es quietos irritat amnes (SCHOL. *ad l.* nove ⟨tempestatem *A*⟩ dixit, cum omnes auctores hoc -um posuissent). 4, 14, 27 Aufidus ... -em meditatur agris. PLIN. nat. 9, 8 physeter ... -em quandam eructans.

1. dīluvio, -ōnis *f.* [*cf. c.* diluvium, diluvies. *Th.*]. *i. q. diluvium*: CENS. 18, 11 cataclysmos, quam nostri -em vocant (*cf.* FIRM. math. 3, 1, 9). TERT. anim. 46 Mandanae ... vesicam in -em Asiae fluxisse.

2. dīluvio, -āre [*a* diluvies *vel* diluvium. *Th.*]. LVCR. 5, 387 amnes ... minantur omnia -are (*i. inundare*) ex alto gurgite ponti.

*****dīluvium,** -ī *n.* [*a* diluere, *cf.* diluvies. *Th.*]. ISID. orig. 13, 22, 1 -um dictum, quod aquarum clade omnia quae inundaverit, deleat. *plural.* -a: MELA 1, 52 PLIN. epist. 8, 17, 1 APVL. apol. 41 TERT. nat. 2, 5 ARNOB. nat. 1, 4 PANEG. 2 (10), 7, 4 AMBR. Noe 15, 52. 19, 68 PAVL. NOL. epist. 23, 29 AVG. civ. 12, 10 GREG. TVR. Franc. 5, 33. *de genere*: NON. p. 203 -um generis habetur, ut saepius, neutri, feminini Lucretius (*cf.* PS. ASPER gramm. suppl. 41, 30). diluvius: CHRON. Alex. chron. I p. 116, 235 -us. PS. FVLG. RVSP. serm. 45 (= AVG. bapt. c. Don. [rev. Bénéd. 29, 158, 48] 148) -os. *de significatione*: HYG. fab. 153 p. 26, 17 cataclysmus, quod nos -um vel irrigationem dicimus. VIRG. gramm. epit. 5 p. 40, 13 *v. p. 474, 49.* GLOSS. κατακλυσμός. κατομβρία. eluvium. lavacrum. graece cataclismum, latine tempestas. inundatio. *legitur inde a* VARRONE (? *v. l. 63 sq. 71. 74*) *et* VERG. *frequentat* AVG. [*it.* diluvio, *francog.* déluge, *hisp.* diluvio. *M.-L.*]

i. q. inundatio aquarum: **1** *generatim*: **a** *proprie*: VERG. Aen. 12, 205 tellurem ... -o miscens. MELA 1, 52 ubi sedavit *Nilus* -a (AMM. 22, 15, 30. *sim.* IVV. 6, 411 arva teneri -o *Niphatis.* PANEG. 2 [10], 7, 4 -a *Rheni* creverunt. AVR. VICT. Caes. 32, 3 Tiberis ... -i facie inundavit). PLIN. epist. 8, 17, 1 hic ... crebra -a. TERT. nat. 2, 5 de ira *deorum* ... inc⟨idere⟩ soleant ... -a. PORPH. Hor. carm. 1, 2, 12 -i inundatione. CLAVD. DON. Aen. 7, 228 post -um ... nihil remanet. SCHOL. Lucan. 5, 626 -um fuisset nisi Iuppiter infundisset pluvias. AVG. civ. 12, 10 -is et conflagrationibus. SIDON. epist. 9, 14, 5 *rivulus* ... confragoso -o supergressus. ISID. orig. 13, 21, 35 in -o soluta mole terrarum. GREG. TVR. Franc. 5, 33 Arvernorum regionem -a magna presserunt. *c. genet.*: PS. ASCON. div. in Caec. 3 p. 187 St. a -o pluviae. VVLG. psalm. 31, 6 in -o aquarum. ALC. AVIT. carm. 5, 4 ad -um *Rubri maris refluentis* ... current periturae milia gentis. **b** *in imagine et translate i. q. eversio, pernicies*: VERG. Aen. 7, 228 -o ex illo ... vecti. VAL. FL. 6, 394 -o tali paribusque Ariasmenus urguet excidiis. FLOR. epit. 4, 2, 3 quodam quasi -o et inflammatione. DECL. in Catil. 79 quanto -o facultatum urbanarum ruituram fuisse impietatem (NOVELL. Valent. 12 pr. fortunarum). PANEG. 12 (2), 3, 3 nationibus Romano nomini velut quodam -o superfusis.

2 *de diluviis mythicis* (*cf.* cataclysmus): **a** *sub Ogyge vel Deucalione*: AVG. civ. 18, 8 Varro ... nihil ... proponit antiquius quam Ogygi -um. 18, 10 quid Varro tradat ... de -o Deucalionis *eqs.* (*cf. vol. III p. 587, 41*). PS. SOL. add. p. 222, 3 secundum -um fuit in Achaia Iacob patriarche et Ogygy. LACT. inst. 2, 10, 23 sub Deucalione. SERV. ecl. 6, 41 fuit -um ... sub Ogyge ... secundum autem -um fuit sub Deucalione. HIER. chron. a. Abr. 260. 495. AVG. civ. 18, 8 -um magnum factum est, non illud maximum. OROS. hist. 1, 7, 3 (ISID. orig. 13, 22, 3). CHRON. Alex. chron. I p. 115, 235 post eos -us sub gregorum memoratur. SERV. Aen. 3, 578 Varro dicit in -o aliquos ad montes confugisse. OV. met. 1, 434 -o tellus lutulenta (*cf.* LACT. Phoen. 13 cum -um mersisset ... orbem. PS. AVR. VICT. orig. 4, 2). SEN. nat. 3, 27, 14 natari ... in -o et in illa rapina potest? APVL. apol. 41 in Gaetuliae ... montibus ... pisces per Deucalionis -a reperirentur (*cf.* PRISC. perieg. 438). ADNOT. Lucan. 1, 653. 5, 623. *terminus computandi*: ARNOB. nat. 5, 8 Varro ... edocet ab -i tempore. MELA 1, 64 ante -um. SOL. 11, 18 post primum -um. ADNOT. Lucan. 10, 263 HIER. chron. a. Abr. 211. **b** *sub Noe*: TERT. bapt. 8 post aquas -i, quibus iniquitas antiqua purgata est (LACT. inst. 2, 10, 9 -um ad perdendam ... malitiam. ALC. AVIT. carm. 4, 3 nefas ... piatum -o). ieiun. 4 iudicium ostenderat dominus per -um. monog. 4 -um iniquitates provocaverunt. VICTORIN. leg. dom. 35 -oque necans (*cf.* CARM. adv. Marc. 4, 44 in cataclysmo). IREN. 4, 36, 4 deus ... -um inducens (*cf.* VVLG. gen. 6, 17 adducam. II Petr. 2, 5). COMM. apol. 44 -o facto. 162 -o perierunt (HIER. epist. 15, 2, 2 AVG. civ. 13, 24. 15, 20 *al. cf.* LACT. inst. 2, 13, 1 humanum genus -o perdere [AVG. civ. 15, 24]. HIER. epist. 36, 5, 3 -o deletae [VVLG. gen. 9, 15 Sirach 44, 19 AVG. civ. 15, 8. DRAC. laud. dei 2, 811 -o ... gravi. *al.*]. CYPR. GALL. Sod. 2 -o vindice. AVG. civ. 15, 24 -o mortuus. SEDVL. carm. pasch. 1, 74 -i ... spumantis mole sepultum). OPTAT. 7, 1 p. 166, 1 in -o navigaret *Noe.* AMBR. Noe 14, 48. 16, 58. 19, 68. HEGES. 5, 41 l. 30 -i superstites. HIER. epist. 18^A^, 7, 3. RVFIN. hist. 1, 2, 20 inundatione -i (AVG. civ. 16, 7. *cf.* ZACCH. 1, 15 -i infusio). VVLG. gen. 7, 6 -i aquae inundaverunt terram (7, 10). 7, 7. 10. 9, 11 neque erit deinceps -um. psalm. 28, 10 -um inhabitare facit. Luc. 17, 27 venit -um (ὁ κατακλυσμός). *al.* AVG. civ. 15, 11 exitium ... -i. 15, 14 coeptum esse -um. *ibid.* illud tam grande -um. *et saepissime.* SVLP. SEV. chron. 1, 3, 2 OROS. hist. 1, 3, 3. MAX. TAVR. serm. 20 non tam -um quam baptismum contigisse. ALC. AVIT. carm. 4, 166 -um ... vibrabat *deus.* DRAC. laud. dei 2, 400 -um nocens. 2, 417. GREG. M. epist. 11, 28 -o cessante. *c. genet.*: ITALA gen. 7, 4 (Aug. loc. hept. 1, 17 p. 510, 5) inducam -um aquae super terram (ἐπάγω ὑετόν, VVLG. pluam). ARNOB. nat. 1, 4 genus humanum aquarum -is interemptum. HIL. myst. p. 3, 13 Noe -o. *in computatione annorum*: TERT. ieiun. 4 post -um (anim. 38 LACT. inst. 6, 10, 19 HIER. epist. 36, 10, 3 VVLG. gen. 9, 28. 10, 32. 11, 10 AVG. civ. 15, 11. 16. 18, 22 post illud maximum atque universale -um. *al.*). FILASTR. 108, 1 ante -um (HIER. epist. 52, 2, 2. 60, 14, 3 VVLG. Matth. 24, 38 AVG. civ. 15, 8. 9 ante illud nobile diffamatumque -um. 18, 38 *al.*). 112, 1 ab Adam usque ad -um ... a -o usque ad confusionem linguarum. *saepissime.* PRVD. c. Symm. 2, 338 -i sub tempore. AVG. civ. 15, 11 Methusalae ... aetas quattuordecim annis -um videtur excedere. 16, 10 a transacto -o. LEO M. serm. 30, 7 saecula quae -um praevenerant. *de irrigationibus maximo diluvio similibus*: RVFIN. hist. 3, 6, 16 aut aquae -o aut Sodomitanis ignibus. PS. RVFIN. in Am. 5, 21 -i instar. AVG. gen. ad litt. 5, 9 p. 153, 3 non erat iam impertitio saginae, sed -i inundatio. LIB. pontif. p. 160, 4 aquae -i superinundaverunt. *in apocatastasi mundi*: SEN. nat. 3, 27, 1 cum fatalis dies -i venerit. 29, 1 conflagrationi et -o. 30, 4. ARNOB. nat. 1, 8 saeva illa -a et conflagrationes mundi (*cf. Plato Tim. 22^D^* ὕδασι ... κατακλυσμοῖς). AVG. civ. 20, 18 unda -i. PS. PROSP. carm. de prov. 826 sunt quos -um mundi non obruat. *in imagine*: TERT. bapt. 8 male comparatur baptismus -o (OPTAT. 1, 8 p. 9, 19 Christi carnem ... Iordanis mersam -o ... esse mundatam. p. 10, 3. 12. *cf.* VICT. VIT. 2, 29 -o rebaptizationis. PS. FVLG. RVSP. serm. 45). AMBR. Noe 15, 52 gravium -a passionum subruebant. PS. RVFIN. in Os. 3, 12, 1 -o captivitatis. AVG. serm. ed. Mai 112, 7 -um figuram sanctae ecclesiae ostendebat (catech. rud. 19, 32). in psalm. 31, 2, 18 quid est -um aquarum? multiplicitas variarum doctrinarum. 103, 2, 7 in -o persecutionum (PROSP. in psalm. 103, 6 *cf.* 9). gen. c. Manich. 1, 23, 35 infantia nostra tamquam oblivionis -o deletur. civ. 15, 26 in hoc saeculo maligno tamquam in -o (*cf.* PS. PROSP. prom. 1, 7, 3 huius vitae. 1, 7, 4. PAVL. NOL. epist. 23, 29 huius mundi -a. ALC. AVIT. epist. 37 aestus ille -i, quem procellis temporalibus comparastis). 16, 12 in -o multarum superstitionum. quaest. hept. 1, 144 ebriosorum qui non satietate se replent, sed mergunt -o. RVSTIC. c. aceph. p. 1169^A^ nequitiae -um.
deriv.: diluvialis. *Rubenbauer.*

dīmachae, -ārum *m.*, διμάχαι. *equitum genus apud Macedonas*: CVRT. 5, 13, 8 delectis equitum VI milibus CCC quos -as appellabant.

dīmachaerus, -ī *m.*, διμάχαιρος. *gladiator qui duobus ensibus pugnat*: CORP. XIII 1997 Hylatis dymach ro (*sic*) sive assidario (*i. essedario*). *fortasse idem verbum latet in libello gladiatorio* CORP. IV 2508, 10 di. *cf. de re Friedländer, Sitteng. II^8^ p. 541.*

dīmadēsco, -uī, -ere *a* dis- *et* madescere. *i. q. liquefieri*: LVCAN. 6, 479 cum bruma rigeret, -uere nives.

dīmāno, -āvī, -āre *a* dis- *et* manare. *i. q. diffundi, translato sensu*: CIC. Cael. 6 meus hic forensis labor vitaeque ratio -vit ad existimationem hominum paulo latius. CONC. Aquil. a. 381 Migne 13, 589^B^ inde in omnes ... communionis iura -ant. *cf. etiam* demano.

dīmembro *v.* demembro.

*****dīmēnsio,** -ōnis *f. a* dimetiri. *persaepe* dem- *scribitur.* GLOSS. διαμέτρησις. διατύπωσις. largitio. distributio. *legitur inde a* CIC.

i. q. actus dimetiendi, mensura: **1** *speciatim propria vi ubique subeunte*: **a** *t. t. geomet. vel astron.* (*cf.* CASSIOD. art. 6 p. 1213^A^ geometria latine dicitur terrae -o): CIC. Tusc. 1, 57 interrogat quaedam geometrica de -e quadrati. BALB. grom. p. 101, 14 quaecunque autem linea in -em medium secans circulum. p. 108, 2 ad circumferentem lineam ex signo -is duae lineae concurrerint. PS. APVL. Ascl. 13 terrae vero -es (HYG. astr. 1, 8 p. 27. EVSTATH. Bas. hex. 3, 5 p. 595^C^ pro terrae -e. MART. CAP. 6, 609 PS. BOETH. grom. p. 393, 4). PS. CENS. frg. 4, 2 cum mundi -es ... ratio geometrica impleverit. CHALC. comm. 100 a medietate totius corporis facta -e. AMM. 20, 3, 4 cum *sol et luna* ad -es venerint quas ἀναβιβάζοντας ... συνδέσμους dictitant. 23, 6, 11 omnis sinus -e litorea in numerum XXIV milium stadiorum finitur. 26, 1, 8. HYG. astr. 1, 3 -o totius ostenditur sphaerae cum ex utrisque partibus eius *centri* ad extremam circumductionem

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rectae ut virgulae perducuntur. quae -o a compluribus axis est appellata (4,11 p. 108). 1,6 p. 24 certa -e finitur *circulus zodiacus*. 4,14 p. 116. MACR. somn. 1,5,9 omne corpus longitudinis, latitudinis et altitudinis -bus constat (1,6,36. 2,2,3 *saepe*). MART. CAP. 7,781 in quo numero qui -em eius non habebunt. 8,828 lineari -e a cardine mundi ... ducta. 8,859 *lunae circulus et corpus* vera -e monstrantur. CHRON. Vict. Aq. 3,532 p. 678,25 lunaris ... -o (DIONYS. EXIG. epist. de pasch. 1 p. 485[A]). CLAVD. MAM. anim. 1,6 compactis rate -bus (1,25. 2,5). BOETH. arithm. 2,4 p. 86,13 qui circa figuras geometricas et earum spatia -esque versantur. 2,13 p. 97,8 lateribus aequali -e dispositis. 2,54 p. 169,18 *saepe*. PRIMAS. in apoc. p. 925[D] (*in imag.*) civitas omni ex parte aequali dicitur -e locata. **b** *t. t. artis metricae, i. q. metrum*: QVINT. inst. 9,4,45 omnis structura ac -o et copulatio vocum constat aut numeris (numeros ῥυθμούς accipi volo) aut μέτρους, id est -e quadam. QVINT. inst. 9,4,48 alia -o est versuum. 9,4,52 aperta servari debet -o. 9,4,85 in -e pedum syllaba. DIOM. gramm. I 468,2 rhythmi certa -e temporum terminantur. FIN. METR. gramm. VI 229,3 ad -em pedum metrorumque perducit. AVG. civ. 22,24 quantam peritiam -um atque numerorum ... comprehenderit. mus. 1,1 propter temporum -em. **c** *i. q. mensura temporis*: PS. APVL. Ascl. 32 temporum -e dinoscitur (SYMM. or. 2,6 locorum notitiam, temporum -es. AVG. civ. 12,16 -es temporalium spatiorum. EVSTATH. Bas. hex. 6,5 p. 926[C]). CHALC. comm. 108 *ut* eadem tempora sub -em venirent. AVG. civ. 12,21 intervallis et -bus saeculorum factum. MACR. sat. 1,8,7 tempus est certa -o. 1,9,10 ad demonstrandam anni -em (COD. Theod. 2,17,1 pr. [*a. 321*]). 1,12,38 annua ordinata -o. 1,14,13 habitis ad lunam -bus. *huc referri potest fere i. q. dilatio*: COD. Theod. 2,7,2,1 (= COD. Iust. 2,52 [53], 6,1; *a. 327*) impetrata -o sese ultra constitutionis regulam proferat. **d** *i. q. expensio ponderis, examen*: MAECIAN. distrib. 81 *ponderis et mensurarum* dispensio et -o. DARES 20 ostendit librarum ponderumque -em. ENNOD. dict. 19,3 p. 479,14 quae argenti aurique pondera parcitas sub -e servavit. **e** *i. q. distributio, actus admetiendi*: LACT. inst. 2,9,11 secundum harum partium -em diem quoque fecit (*potest ad c trahi*). AVSON. 394,11 milia bis nongenta iubet -o legum (*i. modus legibus constitutus*) annumerata reos per tot obire dies. VEG. mil. 4,7 nisi ab exordio -e salubri per idoneos erogatio temperetur (*de frumento militibus distribuendo*). PS. RVFIN. in Ioel 3,4 p. 1053[C] traditam sibi terram certis -bus possiderunt. *huc traxerim*: AVG. civ. 11,22 si unum radatur supercilium ... multum detrahitur pulchritudini, quoniam non mole constat, sed parilitate et -e membrorum. **f** *extensio, magnitudo*: HIL. in psalm. 59,7 ubi modus est credentium futurus, illic -is examen est. PRVD. perist. 10,1126 notata est sanguinis (*i. vulneris*) -o. MART. CAP. 6,614 Sarmatarum gens ... accessum indagandae -is excludit. EVCHER. instr. 2 p. 148,23 stadium ... spatii certa -o. PS. PROSP. vocat. gent. 2,22 ut divina iustitia nihil eis suae -is (*i. ingentis magnitudinis*) adhiberet. ALC. AVIT. epist. 50 p. 78,16 in -um ratione. CASSIOD. in psalm. 11,10 nec aliqua in eo (*sc. creatore*) potest esse -o. PRIMAS. in apoc. p. 925[D] civitatis.

2 *generatim necnon in imag. i. q. mensura*: SYMM. epist. 2,3 Appiam *viam* ... incohate ea -e ut (*notione celeritatis eundi sublatente fere i. q. tam celeriter, ut*). 6,28 (29) iustis itineris -bus. AVG. ord. 2,19,49 certis -bus (*fere i. spatiis dimensis*) linguam dentibus et palato accommodamus. CAEL. AVR. chron. 4,3,58 non coniectura, sed vera -e coctionis quantitatem sumamus. CAPREOL. epist. 2,4 p. 851[D] quam *divinitatem* ... nulla -o circumscribit. GREG. M. moral. 33,18 scriptura sacra fune aliquando -um (*metonymice, ut videtur. v. etiam p. 1195, 6*) sortes, aliquando peccata ... designare consuevit, nam propter hereditarias -um sortes dicitur. *translate i. q. mensura spiritalis, ratio, iudicium, computatio*: AVG. ord. 1,1,2 rata subtilique -e vel minutissimorum quorumque animalium membra figurantur. 2,19,49 si in ratis -bus ratio. ZACCH. 1,30 sub quadam mali -e (*de astrologis*).

dīmēnso, -āre [*a* dimetiri, dimensus. *Th.*]. GLOSS. διαμετρῶ.

dīmēnsor, -ōris *m. a* dimetiri. *t. t. is qui dimetitur*: COSMOGR. 1,2 omnis orbis terrae ... a -bus peragratus.

dīmēnstruus, -a, -um [*a* di- *et* menstruus, *cf.* bimenstruus. *Th.*]. *i. q. spatium duorum mensium*: COD. Theod. 11,5,3 (*a. 436*) per -um tempus ad omnium perveniat notionem.

dīmēnsūrātio, -ōnis *f.* [*a* dis- *et* mensurare, mensuratio. *Th.*]. -o provinciarum *est titulus libri in Geogr. lat. min. p. 9.*

dīmēnsus, -a, -um *v. sub* dimetior. **dimergo** *v.* demergo.

***dimeter** (-rum, -ron, -rus), -ī *m.* [*a* δίμετρος. *Th.*]. *forma in -r desinens prae aliis rara*: DIOM. gramm. I 506,15. 18. 511,25. 513,4. 517,17. 528,1. 529,14 PRISC. gramm. III 425,24 MAR. VICTORIN. gramm. VI 166,20 SCHOL. Hor. epod. 1,1. *pluralis*: DIOM. gramm. I 506,15. 511,25. 513,4. 517,17. 528,1. 529,14 PRISC. gramm. II 427,7. 591,17. III 418,14. -us: TER. MAVR. 2439. 2458. 2478 PRISC. gramm. III 233,23 MAR. VICTORIN. gramm. VI 76,11. 85,25. 137,11. 14. 33. 143,29. -um *passim*, -on: MAR. VICTORIN. gramm. VI 78,9. 145,16. 178,20 FORTVN. gramm. VI 281,18 (13ies, *bis* -um, 287,4. 6). *neutr. plur.*: SACERD. gramm. VI 516,22 ad -a veniamus. 530,23 -a Anacreontea (*alibi* -um). *legitur inde a* DIOM.

i. q. duo metra habens: *definitur*: DIOM. gramm. I 506,15 versuum genera praecipua sunt quinque: -i sunt aut trimetri aut tetrametri aut pentametri aut hexametri ... -r ex inferiore parte hexametri qui habet dactylum et spondeum vel trochaeum *velut* 'terruit urbem'. 515,27 -um ... quod est ex superiore parte hexametri *velut* 'arboribusque comae'. 517,17 -r est ex τελείου ἰάμβου *velut* 'carmina modos'. PRISC. gramm. III 418,14 -i ex quattuor *pedibus simplicibus coniuncti*. SCHOL. Hor. epod. 1,1 secundus versus vero tetrameter sive -r qui epodos dicitur, id est uno pede minor. SCHOL. Prud. praef. -um quattuor pedes habens, duos semper pro uno quia *metrum* non potest dici in uno pede nisi pede ad pedem pergat. DIOM. gramm. I 510,22 Anacreonticum -um. 511,25 -r hērous (MAR. VICTORIN. gramm. VI 74,22). 528,1 -r si compositis pedibus scandatur. PRISC. gramm. II 304,10 -um iambicum *persaepe* (FORTVN. gramm. VI 249,3). III 422,10 -is brachycatalecticis, id est a tribus simplicibus pedibus. 422,15 -is catalecticis, id est quibus una desit syllaba. 422,17 -is hypercatalecticis, id est quibus una abundat syllaba. *passim*. *adiect. vice fungitur*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 73,4 versus -us (RVFIN. gramm. VI 558,21). SACERD. gramm. VI 502,12 species.

deriv.: dimetria.

dīmētiēns *m. v.* dimetior.

***dīmētior**, -nsus sum, -īrī *a* dis- *et* metiri. *perf. forma* -itus *legitur*: LIB. col. II p. 252,16. 253,19. 254,6 GROM. p. 373,6 RVFIN. Orig. in psalm. 38 hom. 1,9 VEREC. in cant. 2,21. *fut.* -ibor: ITALA psalm. 59,8 (Psalt. Veron. Rom.) PSALT. Rom. 107,8. -o: ITALA num. 34,7. 8. 10 (Lugd.) IORD. Get. 4 THEOD. MOPS. in Col. 3,7. *part. perf. praeter l. 43. 46 47. 54. p. 1195,10 passive usurpatur, item hic illic aliae formae. perfect.*: CIC. Cato 59 Att. 1,6,1 VERG. georg. 2,284 QVINT. inst. 9,4,27 HIL. in psalm. 2,23. 118 he 2. *praesens*: VITR. 3,5,8. 5,5,12. 5,9,3. 9,7,2 COLVM. 2,10,25 COSMOGR. 1,2 RVFIN. Orig. in num. 18,3 AVG. ord. 1,2,3 MART. CAP. 7,737 VEREC. in cant. 2,9. *persaepe in codicibus scribitur* dem- GLOSS. -or ἀπομετρῶ. -ar dividam. -nsus mensuravit. -nsae separatae. *legitur inde a* PLAVTO, *deest poetis praeter* PLAVTI *duos locos*, TER. HOMERI STATI SEDVLI *singulos*, VERG. MANILI SILI AVIENI *ternos*. [*dub.* HIL. in psalm. 1,16 *fructus* -nsi. *fort.* demessi.] *sine dubio ad* demetendi *notionem pertinet*: ITALA Os. 6,5 (Wirc.) -nsus sum prophetas vestros (*gr.* ἀπεθέρισα τοὺς προφήτας ὑμῶν, VVLG. dolavi in prophetis).

I *proprie vel in imagine*: **A** *sensu locali i. q. metiri, mensuram capere, hic illic i. q. ordine describere, determinare*: **1** *generatim*: CIC. Cato 59 a quo essent illa -nsa atque descripta ... ego ista sum omnia -nsus. Att. 1,6,1 *domum* iam -nsam et exaedificatam. CAES. Gall. 4,17,3 ligna ... -nsa ad altitudinem fluminis. VERG. georg. 2,284 omnia sint paribus numeris -nsa (demensa *MB*) viarum. Aen. 12,117 campum ad certamen ... -nsi (SIL. 14,508). VITR. 3,3,10 -enda est altitudo columnae (3,5,8. 5,9,3). 4,1,6 -nsi sunt virilis pedis vestigium. 5,5,12. 9,7,2 spatia (AMM. 29,1,30). PAVL. FEST. p. 116 limitatus ager in centurias -nsus. SIL. 1,446 exlibusve datum -nsis litus arenis. PLIN. epist. 8,20,4. LIB. col. II p. 252,16 *ager* in modum arcellae -itus. p. 253,19 *iugera* per centurias et limites est -itus. p. 254,6 campi ... -iti in iugeribus. GROM. p. 373,6 quo arca Noe -ita esse dinoscitur. SVET. Cal. 21 ad -endum opus (*de Isthmo*). Nero 49 *scrobem* -nsis (demensus *M*) ad corporis sui modulum. COSMOGR. 2 oriens -nsus est (*ibid. saepius*). IVL. VAL. 2,36 spatia viae. LACT. inst. 4,26,36 (*in imag.*) extendit ... manus suas, orbem -nsus est. HIL. in psalm. 118 he 2 mansionum intervalla -nsa sunt. AMM. 22,8,10 litorea navigatio XXIII -nsa milibus stadiorum. 31,15,5 vallum. VEG. mil. 4,21 trabes. AMBR. hex. 1,6,22 (*in imag.*) quia omnia non tamquam immensa praetereant eius scientiam, sed cognitioni eius tamquam -nsa subiaceant (*nota lusum verborum*). VVLG. Sirach 1,2 profundum abyssi. RVFIN. Orig. in num. 18,3 (*in imag.*) *funiculus geometricus* in quo -itur angelus Ierusalem. AVG. ord. 1,2,3 quo *centro* cetera pariliter -antur. SVLP. SEV. chron. 2,11,5 urbem. MACR. sat. 5,13,19 magnitudinem corporum alto latoque -nsus est. MART. CAP. 6,597 cuius *gnomonis* umbrae prolixitas aequinoctio centri sui aestimatione -nsa. SEDVL. op. pasch. 3,15 stupore -i corporis mancum (carm. pasch. 3,183). BOETH. arithm. 1,10 p. 22,27 omnes impares rite pluralitas -nsa sufficiet. VEREC. in cant. 2,9 (*in imag.*) funiculis hereditas -itur. 2,21 (*in imag.*) perditionis Titianae sunt gladio -iti (*i. divisi*) *Iudaei*. IORD. Get. 4 passuum -unt quantitatem.

2 *speciatim et technice*: **a** *in re militari*: CAES. Gall. 2,19,5 opere -nso. SIL. 12,541 *castra*. TAC. ann. 1,61 -nsis principiis *castrorum*. 15,43 -nsis vicorum ordinibus et latis viarum spatiis. VEG. mil. 2,7 loca *castrorum*. **b** *apud astronomos*: CIC. Cato 49 in studio -endi paene caeli atque terrae. VERG. georg. 1,231 certis -nsum partibus orbem. MANIL. 2,843 intervalla *siderum* ... per maius -nsa. QVINT. inst. 12,11,10 siderum cursus ... cognoscere, mundum ipsum paene -iri. TAC. ann. 6,21 positus siderum ac spatia -nsus. LACT. inst. 2,9,7 -nsus est meridiem ac septemtrionem. AVIEN. Arat. 157 qua per -nsos dimittitur ordo meatus. FAV. EVL. p. 5,18 signa solis curriculis -nsa variantur. MART. CAP. 8,859.

B *i. q. secundum pondus, amplitudinem metiri, mensuram capere*: PLAVT. Men. 14 (*in imag.*) argumentum vobis -nsum dabo, non

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

modio neque trimodio, verum ipso horreo (*potest etiam pro substant. haberi v. infra l. 57*). Stich. 60 meministis quot Kalendis petere -nsum cibum (Ps. QVINT. decl. 15, 9). AVIEN. Arat. 59 (*in imag.*) cur tempora noctis Libra celerque Aries -nso pondere Olympi aequarent. *huc referas*: SPART. Hadr. 1 *patrimonium* in diem vitae suae -nsum (*cf. p. 1193, 57*).

C *sensu temporali*: 1 *generatim*: CIC. Tim. 52 annorum conversiones ... spatium temporis -nsae *sunt*. MANIL. 1, 530 -nsa suis consumere tempora signis (HOMER. 865 tempora noctis. HIL. in psalm. 2, 23. 65, 6). 3, 248 lucem noctemque pares -nsus in horas (MART. CAP. 7, 737 horas diei noctisque). STAT. Theb. 1, 505 -nsis orbibus anni. RVFIN. Orig. in psalm. 38 hom. 1, 9 prophetae vita et numerata et -ita deo est. AVG. civ. 12, 21 p. 547 ubi sunt illi determinati -nsique circuitus *temporum*. lib. arb. 2, 16, 44 -nsis motibus. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 -nsis limitibus articulos temporum signant. 2 *speciatim in re gramm., metrica, musica*: CIC. orat. 147 de syllabis propemodum dinumerandis et -endis loquemur. 183 neque enim ipse versus ratione est cognitus, sed natura atque sensu, quem -nsa ratio docuit. QVINT. inst. 5, 10, 124 si tamen, tardior manus, nisi inspectis -nsisque singulis quibus quaeque vox fidibus iungenda sit, dubitet. 9, 4, 27 non enim ad pedes verba -nsa sunt. 9, 4, 112 -endis pedibus ac perpendendis syllabis. TER. MAVR. 1633 -nsa rythmum continet lex temporum. FAV. EVL. p. 21, 4 tonus certa mensura est ... -nsa (p. 21, 14). AVG. mus. 1, 9, 15 appellemus ... illos *motus* qui inter se -nsi sunt rationales. MART. CAP. 9, 930 enarmonion modulandi genus per hanc maxime -imur.

II *translate et in imagine*: *i. q. enumerare*: CIC. parad. 26 audiam civem digitis peccata -entem sua? OROS. hist. 1, 2, 95 loca, nomina et spatia -ar. *fere i. q. diiudicare, aestimare*: QVINT. inst. 8 pr. 27 dum inventa ponderant ac -untur. *i. q. finire, circumscribere*: THEOD. MOPS. in Col. 3, 7 cum praesenti vita totam spem vestram -batis. *i. q. fines describere possessionis deputandae causa*: ITALA num. 34, 7 (Lugd.) a mare magno -etis vobis iuxta montem (καταμετρήσετε, VVLG. termini incipient). 34, 8 (Lugd.) a monte -itis vobis (VVLG. *aliter*). 34, 10 (Lugd.) -ietis vobis ipsis terminos (VVLG. metabuntur). 34, 29 (Lugd.) -iri filiis (VVLG. dividerent terram). Ios. 18, 8 (Lugd.) -iri terram (χωροβατῆσαι, VVLG. ad describendam terram). VVLG. psalm. 107, 8 (*in imag.*) convallem tabernaculorum -ar (*ad l. v.* HIL. in psalm. 59, 7).

deriv.: dimensio, dimenso.

part. praes. pro subst. m. **dīmētiēns**, -entis. *i. q. diameter*: PLIN. nat. 2, 86 -s tertiam partem ambitus ... colligat. 2, 87 quantas enim -s habeat septimas *partes*.

part. perf. pass. pro adi. **dīmēnsus**, -a, -um. *i. quod metiri potest* (*proprie et in imagine*): CIC. orat. 38 ut verba verbis quasi -a et paria respondeant. PLIN. epist. 4, 30, 3 certis -isque momentis vel subtrahitur vel assurgit (9, 36, 3 certum -umque tempus). HIL. in Matth. 4, 13 synagogam ... modio comparavit quae susceptos fructus ... intra se tantum receptans, certum modum -ae observantiae continebat. trin. 12, 53 motum -ae huius vicissitudinis (*i. maris*). AVG. civ. 22, 24 p. 610 suis -is motibus peragere tempora. *subst. n.* dīmēnsum, -ī. GLOSS. demensum ἀπομέτρημα. -um insevimus id est immensuratum (in mensura statum *Bücheler*). DON. Ter. Phorm. 43 servi quaternos modos accipiebant frumentum in mensem et id -um dicebatur et utrum a mense an a metiendo incertum est (GLOSS. IV 50, 24). EVGRAPH. *ibid.* de -o: de cibario. NON. p. 525 -um Terentius in Phormione quasi deminutum posuit. *i. q. distributio*: TER. Phorm. 43 unciatim vix de -o suo suom defrudans genium (*v. p. 1193, 33*). PANEG. 12 (2), 13, 2 vix necessarium usurpando -um ... emendasti. SPART. Hadr. 7, 9 ut plerisque in diem vitae suae -um sine dilatione praestiterit. *i. q dimensio*: CHALC. comm. 69 aequa signorum -a. 78 in aequalia -a. SYMM. epist. 1, 1, 1 ad -um verba tribuere. SIDON. epist. 2, 13, 4 pristinae quietis tenere -um. CASSIOD. in psalm. 150, 5 concl. illi ad -um cognitus, qui arenam maris ... creaturarum omnium naturas dinumerabili quantitate complectitur.

1. dīmeto *v.* 2. demeto.

2. dīmēto, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* metare. *i. q. metiri*: CIC. nat. deor. 2, 110 -ata signa sunt. 2, 155 *siderum* cursus -ati. LIV. 8, 38, 7 locum castris -ari iussit (*i. fines describere*).

dimetria, -ae *f.* [*a* dimeter. *Th.*]. *i. q. carmen ex iambicis dimetris compositum*: AVSON. 406, 104 volucripes -a.

dimetrum, -us *v.* dimeter. *Gudeman.*

dīmicātio, -ōnis *f. a* dimicare. *hic illic in codd.* de- (*v. p. 1197, 2. 19. 39 sq.*). GLOSS. IV 380, 49 proelium dimigatio ([*cf. p. 1197, 41*] -catio *a b c*) pugna. GLOSS. διαγωνισμός. ἀντικατάστασις, μάχη, πύκτευσις. πυγμή. -em facit διαμάχεται. *legitur inde a* RHET. Her. *et* CIC. (*pluralis inde ab* Arch. 14), *singulis locis*: RHET. Her. SEN. phil. CVRT., *duobus*: CAES., *ternis*: QVINT. SVET., *quinque*: HIRT. Gall., *sex*: BELL. Alex., *frequentant*: LIV. (52ies), CIC. (27ies), PLIN. nat. (18ies). [*loc. dub. vel corrupt.*: PLIN. nat. 8, 32 ACT. Petr. 4 p. 48, 26.]

i. q. contentio, pugna, certamen; haud raro (v. imprimis p. 1196, 11. 71 sqq.) per imaginem de controversiis forensibus (cf. dimico *II A); additur* adversus *p. 1196, 63. 77 al.*, contra *p. 1197, 27*; -o est cum: *p. 1196, 55 al.*: CIC. Catil. 3, 23 sine caede, sine sanguine, sine exercitu, sine -e togati me uno togato duce et imperatore vicistis (*cf.* HIRT. Gall. 8, 11, 1 sine -e perniciosa. 21, 2. LIV. 1, 54, 10 sine ulla -e). Mur. 33 pugnam navalem ... mediocri certamine et parva -e commissam. Arch. 14 me ... in tot ac tantas -es atque in hos ... impetus obiecissem. dom. 55 caedem et -em (*cf.* Sest. 45 *et l. 25*). p. red. in sen. 29 metum -is et sanguinis (33). Balb. 6 labor, assiduitas, -o, virtus digna summo imperatore. Planc. 89 infinita -o pararetur. de orat. 3, 13 me semper ab omni contentione ac -e (animi *add. H*) revocasti. orat. 42 verum haec ludorum atque pompae; nos autem iam in aciem -emque veniamus. Att. 2, 3, 3 fortiter resistendum est legi agrariae, in quo est quaedam -o, sed plena laudis. 7, 1, 2 tantam -em ... quanta numquam fuit. epist. 1, 7, 5 te ... a -e deterreo (*cf. l. 21 sqq.*). 2, 6, 5 in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam -e esse elaborandum. ad Q. fr. 1, 3, 5 si qua subeunda -o erit (LIV. 2, 13, 2. 4, 2, 10. 7, 24, 3. 31, 34, 3). CAEL. Cic. epist. 8, 5, 1 *ut* periculosam ... et gravem illam -em evitaremus (*syn.* contentio *cf. l. 8. 42*). PLANC. Cic. epist. 10, 24, 8 expeditissimam -em. CAES. Gall. 7, 86, 3 omnium superiorum -um fructum. civ. 3, 111, 2 pugnatum est ad portum ac longe maximam ea res attulit -em. HIRT. Gall. 8, 18, 2 nostri ... cum ... nullam -em recusarent. 8, 41, 2 magno cum labore et continua -e. 8, 42, 1 ut ... -is periculo deterreant Romanos (*cf. l. 13*). BELL. Alex. 11, 3 cum in omnibus -bus et scientia et virtute praestitissent. 22, 2 magis deterrendi et continendi a periculosissimis ... -bus quam incitandi ad pugnandum (LIV. 25, 4, 5 a caede ac -e continuisse homines ... patientiam magistratuum. *adde l. 13. 21 sq.*). 25, 3 sine *Euphranore* nulla umquam -o marituma ..., nulla etiam parum feliciter confecta erat. 32, 4 non tantum bellum ipsum ac -em, sed etiam talem adventum eius felicem fuisse. 46, 1 fortuitae -i [fortunae] rem committere (*cf.* LIV. 10, 20, 4 *ne* tam oneratum agmen -i [-bus *M*] committant). 46, 4 ex suis navibus in hostium naves transilire non dubitabant et -e aequata ... rem feliciter gerebant (*cf. p. 1197, 25 sq.*). LIV. 1, 15, 2 Romanus ... -i ultimae instructus (*cf. l. 35*). 1, 32, 2 eventus ... belli minus miserabilem -em fecit. 1, 28, 4 (*v.* dimico *p. 1199, 31 sq.*). 2, 30, 14. 2, 56, 5 patres ad ultimum -is rati rem venturam (8, 29, 10. *cf.* 6, 38, 3 ad ultimam -em [*cf. l. 33*] de legibus ventum). 3, 5, 7 se ... in mediam -em infert (*cf.* SVET. Aug. 10, 4). 3, 48, 2. 4, 13, 12 qui se ... tantae -i obicerent (*cf. l. 5. p. 1197, 10*). 4, 17, 6 cum *illis* ... atrox -o instabat. 4, 18, 4 qui inter -em castra Romana aggrederentur (*cf.* 7, 28, 4 inter ipsam -em [10, 40, 8]). 4, 43, 3 bellum minore quam timuerant -e erat perfectum. 5, 51, 2 nisi haec quoque (*sicut prior cum Gallis*) pro patria -o esset (*sc. cum tribunis plebis; syn.* contentio, certamina). 6, 12, 1 maiorem -em propositam domi quam foris (*cf.* 10, 24, 14 cum periculum, cum -o proposita sit. LACT. inst. 3, 12, 2 utrique [*i. animo et corpori*] proposita -o est et utrique ex -e victoria). 6, 19, 5 rem (eam *trad.*) ... ingentis -is fore. 6, 23, 1 praesentis -is fortunam (SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 26 St. -is obire fortunam). 7, 11, 1 *syn.* pugna. 7, 12, 10 ruendo in arma ac -em. 7, 20, 1 quam non suarum virium ea -o esset, cernebant. 7, 42, 6 aversos a -e militum animos. 8, 38, 4. 9, 21, 4 quamquam anceps -o erat (*cf.* 22, 41, 2 haudquaquam par Poenis -o fuit). 9, 39, 6 ut non cum Etruscis ..., sed cum aliqua nova gente videretur -o esse. 10, 29, 11 relictis in -e sociis. 10, 46, 7. 21, 53, 2 dilatam -em. 21, 60, 7 nec magni certaminis ea -o fuit. 22, 32, 2 in casum universae -is, quam omnibus artibus petebat hostis, non veniebant. 24, 38, 9 si cum armatis -o futura esset. 25, 3, 19 nec procul -e res erat. 25, 4, 6 quaerentibus -em. 25, 6, 20 bellum ... ingenti -e geritur. 29, 30, 10 sibi adversus Syphacem (cum Syphace Σ) haud paulo maiorem restare -em. 30, 28, 2. 31, 35, 7. 32, 31, 3 spe per unam -em rei decernendae. 36, 23, 6 ut nullum tempus vacuum -e esset. SEN. dial. 5, 43, 3 quid nobis cum -e et insidiis? (*cf.* PANEG. 3 (11), 16, 1 alternis -bus et insidiis. *v. etiam p. 1197, 17*). CVRT. 9, 1, 1 quidquid Indis virium fuisset, illa -e prostratum (*cf. p. 1197, 20*). PLIN. nat. 8, 18 clara unius e Romanis -o adversus elephantum, cum Hannibal captivos ... dimicare ... coegisset. *ibid.* famam eius -is (8, 34 *elephanti et draconis* -is ... fama). 8, 71 *rhinocerotis et elephanti* (*syn.* pugna) 8, 88 *ichneumonis et crocodili*. 8, 98 (*de mustella*) cum *serpentibus* -e conserta. 8, 150 artifici -e *canis adversus elephantum*. 8, 181 cornibus in procinctu -em poscentibus (*de tauro*). 9, 152 cum caniculis atrox -o *urinantium*. 10, 9 spectanda -o *avis et aquilae*. 10, 47 -e paritur *regnum* inter *gallos*. 11, 58 -o *apium* iniectu pulveris aut fumo tota discutitur. QVINT. inst. 5, 7, 3 cum praesentibus (*sc. testibus*) ... ingens -o est (*cf.* 5, 7, 1 simplicior contra tabulas pugna). 6, 4, 4 asperrima in hac parte (*i. in altercatione*) -o est, nec alibi dixeris magis mucrone pugnari. 8, 3, 13 ubi res agitur et vera -o est. FRONTIN. strat. 1, 11, 12 a *saga* ... -um eventus praediscere (*cf.* 2, 9, 6. AMM. 14, 6, 26 -um currulium eventu). 2, 1, 11 arbitratus alienum -i tempus. 2, 1, 12 PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 10. 38 post infaustam adversus Poenos -em. SVET. Aug. 17, 2 in serum -e protracta. Dom. 6, 2 ipsa -is hora. FLOR. epit. 3, 5, 23 nocturna ea -o fuit. SOL. 25, 13 -is praecipua causa (VAL. CEM. hom. 14, 2 p. 755C). EVTR. 6, 23 post multas -es. 10, 12 Romani imperii vires ea -e consumptae sunt. AVSON. 429, 3 AMM. 27, 10, 16. SCHOL. Cic. Bob. p. 78, 18 cruentissimae -es. 82, 16 ad -em usque processum est (*cf. p. 1198, 30 sq.*). 83, 3 ut Clodianos impetus ab illa -e, quam facere coeperat, submoveret. 85, 20 *Petreium* praemiserat cum exer-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

citu ad edendam -em. 149, 6 ne quid seditiosae -is cum multorum exitio moveretur. VEG. mil. 1, 2 in -e (de- *A M* [*opp.* in castris]). 1, 26. SVLP. SEV dial. 3, 16, 1 in qua per triennium iugiter -e consistens. *acced. gen. obiect.* (*qua de re dimicetur, indicatur*): RHET. Her. 4, 42, 54 *sapiens* pro patria studiose quamvis in magnam descendat vitae -em (CIC. Planc. 77 nullas ... sibi ille neque contentiones neque inimicitias neque vitae -es nec pro re publica nec pro me defugiendas putavit. *cf.* Phil. 14, 37 cum ... rem publicam ... conservarint -e et periculo vitae suae). CIC. Mur. 8 in capitis -e ... in honoris contentione (prov. 23 cum -e capitis. Balb. 23 qui se ... -i capitis ... obiecerit [*cf. p. 1196, 37*]. Mil. 100. *cf. p. 1201, 46*). Rab. perd. 5 in tanta -e capitis, famae fortunarumque omnium (Planc. 31 in iudicio capitis, ... in -e fortunarum. *cf.* Tull. 77 in extremo discrimine ac -e fortunae). LIV. 1, 38, 4 ad universae rei -em ventum est (*cf. p. 1196, 35 sq.*). 5, 30, 2 suae gloriae ... inter -em patriae meminisse. *acced. gen. explicat.* (*dimicandi ratio accuratius describitur*): CIC. ad Q. fr. 1, 1, 5 nullas ... insidias hostium, nullam proelii -em ... pertimescimus (*cf. p. 1196, 60 sq.*). TERT. scorp. 6 -em martyrii et lavacrum sanguinis. VEG. mil. 1, 9 in ipso conflictu (*i. collisione*) ac -e (de- *A*) telorum. CASSIOD. in psalm. 143 praef. p. 1015^A *David* Goliam saxei teli -e prostravit (*cf. p. 1196, 62*). *acced. gen. subiect. sive pronom. possessiv.* (*indicatur dimicans*): CIC. Mil. 82 maximis -bus meis. CAEL. Cic. epist. 8, 10, 1 haec exiguitas copiarum recessum, non -em mihi tuam praesagiebat. LIV. 23, 33, 1 in hanc -em duorum ... populorum omnes reges ... animos intenderunt. PLIN. nat. 5, 85 naturae -o illa (*sc. fluvii et montis, syn.* pugna) aequatur (*cf. p. 1196, 31*). 8, 18. 20 mirabili unius *elephanti* -e. 10, 39 noctuarum contra aves sollers -o. 18, 3 contra serpentium -es (*syn.* proelium). 36, 18 in *scuto Minervae caelavit Phidias* deorum et Gigantum -es, in soleis vero Lapitharum et Centaurorum. LACT. inst. 3, 12, 6 quid ... intererit inter animi et corporis -em nisi quod corpus temporalem vitam expetit, animus sempiternam? AMBR. Noe 16, 57 *Homerus* dispositionem dimicaturi ita *ordinavit* exercitus, quo inferiores (*in medio collocati*) ... a fortioribus iuvarentur et -em utriusque partis assumerent.

dīmicātor, -ōris *m. a* dimicare. *i. q. pugnator*: VEREC. in cant. 9, 32 *Gedeon* -es aptissimos segregavit. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 360^C *daemon* semper -bus (ἀθληταῖς) Christi resistere solet.

***dīmico**, -āvī (-uī), -ātum, -āre [*ex dis- et* micare *cps. esse videtur. Th.*]. *adde l. 42 sq.* *de formis*: dem- *saepius pro* dim- *invenitur in codd.* (*cf. l. 50. p. 1199, 9 sq. 21 et Schuchardt, Vokal. d. Vulgärlat. III p. 192*). LIB. geneal. chron. I p. 173, 275 demigabat (*cf. p. 1195, 74*). *perfecti forma*: PRISC. gramm. II 472, 22 mico ... 'micui' 'mictum' debet facere, ... quamvis ab eo verbo compositum -o '-avi' facit et '-atus'. -avi *primo legitur apud* CAES. (civ. 2, 4, 3), *saepius* (*17^ies*) *apud* LIV., *prorsus evitatur a* CIC. BELL. Alex. Hisp. CVRT., *in universum raro exhibetur: singulis locis*: BELL. Afr. *et* NEP., *binis*: VAL. MAX. PLIN. nat. SVET., *quater*: FLOR., *5^ies*: VELL. -ui *nisi duobus* OVIDI *locis* (am. 2, 7, 2. 2, 13, 28) *non extat.* GLOSS. διαμάχομαι. -at πυκτεύει, διαμάχεται. pugnat. certatur, pugnat. -verunt ἐπύκτευσαν. demicare διαπληκτίζεσθαι. *cf.* SERV. auct. Aen. 12, 695 decernere ferro, decertare, -are. *legitur inde a* SISENNA *et* RHET. Her. *nota usum transitivum: p. 1199, 66 sq.* (*v. etiam p. 1198, 7*). *ad frequentiam verborum* -andi *et* pugnandi *illustrandam subiungo hanc tabulam*:

apud scriptores solutae orationis:			*apud poetas*:		
	-o	pugno		-o	pugno
CIC.	37	*saepissime*	CATVLL.	—	4
CAES. (*9^ies* proeliari)	39	*saepissime*	LVCR.	—	11
HIRT. Gall. (*11^ies* proeliari)	6	2	VERG. Aen.	—	9
			CVLEX	—	1
BELL. Alex.	10	14	AETNA	—	4
Afr.	12	9	HOR.	—	11
Hisp.	8	11	TIB.	—	2
SALL.	—	26	PROP.	—	5
NEP.	15	16	OV.	3	84
LIV.	136	*saepissime*	MANIL.	1	12
VELL.	11	12	LVCAN.	—	15
VAL. MAX. (*12^ies* proeliari)	25	12	PERS.	—	—
			LAVS Pis.	1	—
CVRT.	33	19	VAL. FL.	—	3
PLIN. nat.	30	31	SIL.	1	32
TAC. (*6^ies* proeliari)	1	32	HOMER.	1	11
SVET.	11	7	STAT.	—	27
FLOR.	19	22	MART.	—	6
VEG. mil.	33	42	IVV.	—	4
VVLG.	26	182			

praeterea IVSTINVM *verbum* -andi *longe saepius usurpare quam* proeliandi, pugnare *autem paucissimis exhibere locis schedae nostrae monent.*

ex sermone gladiatorio videtur emanasse quae plerisque locis exhibetur notio decertandi pugnandive cf. ANTON. Cic. Phil. 13, 40 unius corporis (*i. ludi gladiatorii*) duas acies lanista Cicerone -antes. LIV. 35, 33, 6 quanto esse satius Romam mittere legatos ... quam populum Romanum cum Antiocho lanistis Aetolis ... -are? *et l. 69. 73 sqq. p. 1200, 70. 79 sq. al.* *significatio autem primaria subest his locis*: *intrans.*: *i. q.* (*in diversas partes*) *micare*: CHIRON 279 *iumentum opiosum* auriculis -at (*cf.* VEG. mulom. 2, 10 micabit auriculis). 301 *iumentum rabians* auriculis erectis -at. *transit. i. q. huc illuc agitare*: CHIRON 286 *iumentum insaniens* auriculas -at.

1 *proprie i. q. decertare*: RHET. Her. 4, 24, 34 quid me facere convenit, cum a tanta Gallorum multitudine circumsederer? -rem? (an -rem? $P^2B^2C^2E$). CIC. Arch. 21. p. red. in sen. 3 si -are placuisset. Planc. 89. Marcell. 15 se maluisse non -are quam vincere. Phil. 2, 76 an ... Dolabella pro te (*i. loco tuo*) in Hispania -ret? 12, 8 quid ... revocante et receptui canente senatu properet -are? 13, 6 fortitudo -are iubet. epist. 5, 21, 3. 6, 3, 4 alteri -ant, alteri victorem timent. CAES. Gall. 2, 21, 5 hostium ... tam paratus ad -andum animus (5, 49, 4. 7, 19, 3 civ. 3, 85, 4 BELL. Afr. 41, 3 BELL. Hisp. 25, 2. LIV. 10, 39, 8 per omnia ad -andum satis paratus. frg. 60 AVSON. 427, 4. *cf.* BELL. Alex. 13, 6 se ad -andum parabat. CVRT. 10, 9, 15 praeparatis ad -andum animis). Gall. 3, 17, 7 aequo loco (civ. 2, 33, 3 BELL. Afr. 74, 1 LIV. 9, 4, 9. 38, 49, 1 quo aequiore *loco* potuerim -are). 5, 49, 6 iniquo loco (civ. 2, 31, 1. 3, 85, 3 LIV. 9, 4, 9. 38, 41, 6. 38, 49, 1). 6, 7, 4 aliquam -andi facultatem (*cf.* civ. 2, 33, 3 aequo loco -andi ... occasio. 3, 85, 2 VEG. mil. 4, 45). 7, 6, 3 in itinere. 7, 20, 5. 6. 7, 35, 7. 7, 56, 1. 7, 60, 2 civ. 1, 82, 3. 2, 4, 3. 3, 37, 4. 3, 73, 5. 6. 3, 77, 1 si qua esset imposita -andi necessitas (*cf.* BELL. Afr. 79, 2). 3, 84, 1. 3, 86, 5 -andi potestas (LIV. 9, 38, 7). 3, 109, 2. HIRT. Gall. 8, 7, 7 se offerre ad -andum. 8, 8, 4 si forte hostes ... posset elicere ad -andum. 8, 9, 2. 8, 12, 5. 8, 15, 1 BELL. Alex. 10, 5. 15, 3. 38, 3 facillimum accessum et aequissimum ad -andum ⟨locum⟩. 39, 2 processum est ad -andum (47, 1 BELL. Hisp. 29, 3. 6 VVLG. iud. 20, 23 *cf. p. 1196, 82*). 43, 2 in agmine (FLOR. epit. 3, 20, 14 in primo agmine). 74, 3 inito consilio -andi. BELL. Afr. 51, 4. 61, 1. 74, 1 aequo loco invitat ad -andum (*cf.* 75, 2). 81, 2 in acie (VELL. 2, 68, 1 CENS. 12, 3 VEG. mil. 2, 20 HIER. epist. 60, 5, 2. *cf.* PLIN. nat. 8, 143 *cohortes canum* primae [*fort.* prima] -bant in acie numquam detrectantes. FLOR. epit. 3, 3, 17 in prima acie. VEG. mil. 2, 15 ante signa et circa signa nec non etiam in prima acie -antes. *v. etiam* VELL. 2, 30, 6 qua ultima -vere acie *fugitivi e ludo gladiatorio*. PANEG. 2 [10], 5, 3 cum ipse pugnares, ipse omnibus locis totaque acie -res?). BELL. Hisp. 15, 1 eques ad -andum dimisso equo cum pedite congreditur. 18, 6 ut potius ad -andum descenderet quam signum fugae ostenderet (24, 2. 26, 6 VAL. MAX. 2, 6, 2. 2, 7, 6. 7, 4 ext. 2). 25, 7 NEP. Milt. 5, 4. Them. 3, 1 in (*om. u*) terra. Alc. 8, 2 Dat. 6, 2. 7, 3 Ages. 2, 1. OV. am. 2, 7, 2 ut (*i. licet*) vincam, totiens -uisse piget. LIV. 1, 15, 3 ut potius acie decernerent, quam inclusi de tectis moenibusque -rent (*cf.* VEG. mil. 4, 44 in muris ... et turribus). 3, 69, 10 mora -andi nulla est facta (7, 27, 6. 21, 32, 1. 24, 15, 1. 24, 17, 2. 29, 36, 7). 4, 47, 3 tantus ardor ad -andum fuit (*cf.* 44, 36, 3). 5, 36, 4. 9, 37, 2 aviditate -andi quam primum in campos delata acies. 21, 5, 11 aequo ... campo (27, 18, 8. *cf.* 24, 14, 6 puro ac patenti campo). 24, 8, 18 quorum (*imperatorum*) ductu atque auspicio -retis (*cf.* PANEG. 9 [12], 15, 2). 34, 12, 2. 38, 3, 10 apertos circa campos ad -andum esse. 39, 31, 3 acerrime media acies, duae fortissimae legiones, -bant. 44, 39, 5 sine ulla sede vagi -assemus. *al.* VERR. FLACC. Gell. 5, 17, 2 tribunum militum ad Aliam adversus Gallos pugnaturum rem divinam -andi gratia ... fecisse. PAVL. FEST. p. 66 duellum bellum, ... quod duabus partibus de victoria contendentibus -atur. p. 88. 297 VELL. 2, 26, 2. 2, 28, 1. 2, 84, 1. 2, 85, 4 desperata victoria in mortem -batur (*cf. p. 1200, 31. 39*). VAL. MAX. 2, 7 ext. 2 hoc ... accepto signo ('*aut cum armis aut in scutis*') Spartanae acies -bant. 3, 2, 3 ad -andum provocatus (3, 2, 21. *cf.* CVRT. 7, 4, 33 si quis viritim -are vellet, provocavit ad pugnam. PLIN. nat. 7, 81 *milite* ex provocatione -ante [8, 156 *cf. p. 1199, 56*]). 3, 2, 22. 3, 8, 2 ut Scipio pugnando ita *Q. Fabius Maximus* non -ando maxime civitati *profuit* (7, 3, 7 cuius [*sc. Fabii*] non -are vincere fuit). SEN. Tro. 897. CVRT. 4, 1, 1 triumphantis magis quam -antis more. 4, 13, 6 non in ... angustiis et inviis callibus, sed in aperta et lata planitie -rent (-ari cogitarent *Vogel*). PETRON. 108, 9 -antium furor, illis pro ultione, nobis pro vita pugnantibus. PLIN. nat. 8, 182 *tauros* ex imperio -antes. 8, 224. 9, 152. 11, 58. SVET. Iul. 26, 3 gladiatores ... sicubi infestis spectatoribus -rent. 39, 3 quo laxius -retur. 60 ad -andum cunctatior factus. Cal. 30, 3 Claud. 21, 6. Otho 9, 2 ex improviso atque in ipsa consalutatione. Tit. 4, 3 *equi* rector circa *Titum* -ans occubuerat. *al.* APVL. met. 9, 12 *pugiles* pulvisculo per⟨s⟩persi -ant, farinulenta cinere sordide candidati. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 40. 62 is ... qui aput tribunum plebei ... sponte ad -andum profitebitur. TERT. idol. 21. 22 ut facilius in ecclesiam redeant, qui subando quam qui -ando ceciderunt. adv. Marc. 3, 18 p. 407, 19 ubi nomen domini -bat -uri quandoque adversus diabolum. SOL. 2, 6. 25, 3. PANEG. 3 (11), 18, 3 ⟨concurrunt⟩ barbari ad arma, sed invicem -uri! 10 (4), 15, 4 quia in -ando praeter ceteros insignes fuissent *duo iuvenes*. 10, (4), 19, 3 ut ... -andi voluntatem pro victoriae pignore teneres. PS. AVR. VICT. orig. 13, 1 signum -andi. 14, 2 *al.* AVSON. 426, 9 *illi* congressi, ut -rent. *al.* AMM. 14, 2, 6 ex necessitate ultima fortiter -antes. 16, 12, 13 salutaris quidem genius praesens ad -andum eos

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . . incitabat (29, 5, 49 hae insperatae voces ad -andum quosdam acrius incitarunt). 16, 12, 69 et -asse et vicisse. 17, 1, 14 oppetere -ando gloriose. 17, 13, 18 manus ad -andum aptatas. 20, 7, 5 -bat (dicabat *V*) vi magna resistentibus oppidanis. 20, 11. 20 -are succinctius parans per sublimes aggestus. 20, 11, 22 partiti munera -andi inter necessitatis articulos. 21, 3, 3 inter . . . -andi exordia ipse concidit. 24, 4, 18 controversae partes -antes instanter. 24, 5, 11 inter primos (25, 4, 10). 29, 6, 12 parum ad has calliditates -andi sollertes. 31, 5, 8 urebatur -andi studio . . . natio. *al.* VEG. mil. 1, 1 -andi (demicande A^1) . . . audaciam (1, 20). 2, 13 manipulus vocabatur ab eo, quod coniunctis manibus pariter -bant (de- A^1). 3, 13 locum, in quo -andum est. HYG. astr. 2, 6 p. 41, 15. AMBR. Noe 16, 57 dispositionem -uri . . . exercitūs (*cf. p. 1197, 32 sqq.*). VVLG. iud. 5, 13 dominus in fortibus -vit (LXX *aliter cf. l. 21*). II par. 18, 31 circumdederunt eum -antes (ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμεῖν). 20, 17. II Macc. 15, 17 statuerunt -are et confligere fortiter (γενναίως . . . ἐμφέρεσθαι). Ps. AVG. quaest. test. I 61, 1. SVLP. SEV. epist. 2, 9 quodsi ei . . . in illa, quae tunc extitit, -are congressione (*i. Christianorum persecutione*) licuisset. BACHIAR. repar. laps. 6 p. 1042^{A} solet percussus miles in primo certamine in secundo fortius -are. MART. CAP. 9, 925. SACR. Leon. p. 312 machinamenta diaboli dextera tua in *beatis martyribus* demicante vicerunt *fidei confessio, patientia etc.* (*cf. l. 13*).

a *indicatur hostis*: *dativo*: SERV. Aen. 1, 475 congredior tibi antiqui dicebant, sicut pugno tibi, -o tibi. hodie dicimus congredior tecum, pugno tecum, -o tecum. SIDON. epist. 8, 12, 8 etsi ceteris eris in hoc genere pugnandi -urus, . . . senatorem nostrum . . . conflictui huic facies exsortem. cum (*cf. l. 23 sqq.*): RHET. Her. 2, 30, 49 quarum rerum causa . . . cum hostibus de vita -atur (CIC. off. 3, 99 *Vlixi* vero non modo cum hostibus, verum etiam cum fluctibus . . . -are melius fuit, quam *eqs.* CAES. Gall. 3, 17, 7 cum tanta multudine hostium. LIV. 1, 28, 4 -atum est . . . non magis cum hostibus quam, quae dimicatio maior atque periculosior est, cum proditione ac perfidia sociorum. 9, 4, 9 cum hoste. 22, 38, 10. 25, 6, 16. 28, 25, 13. 32, 31, 1. CVRT. 5, 3, 8 non cum hoste solum, sed etiam cum loco. 8, 2, 37 comminus cum hoste. SCHOL. Cic. Bob. p. 82, 25 St.). RHET. Her. 4, 18, 25. CIC. Catil. 3, 17 quod si Catilina in urbe . . . remansisset . . . ut levissime dicam, -andum nobis cum illo fuisset. dom. 5 cum improbis (*cf.* Sest. 139 cum multis audacibus, improbis, nonnumquam etiam potentibus -andum). Sest. 43 ut, cum amentissimo tribuno pl. ⟨si⟩ decertassem, cum consulibus ceterisque eius ultoribus -rem. prov. 33 propter vim ac multitudinem gentium illarum numquam est antea cum omnibus -atum. nat. deor. 2, 6 off. 1, 38. 84 nec cum Atheniensibus -andum putabant. BELL. Afr. 13, 2 acie instructa cum pedestribus copiis. NEP. Milt. 1, 2 Con. 4, 3. Pel. 4, 1 cum civibus (*cf.* FLOR. epit. 3, 12, 5 -asse domi cum civibus sociis, mancipiis gladiatoribus totoque inter se senatu). Eum. 10, 3 LIV. 2, 49, 10 4, 30, 14. 4, 61, 5 cum Volscis . . . signis collatis -atum. 9, 17, 11. 9, 40, 18 cum reliquiis (-quis *al.*) Etruscorum. 9, 41, 4. 10, 16, 4. 21, 60, 6. 27, 17, 5 cum uno -are duce exercituque quam simul cum universis malebat. *ibid.* cum pluribus pariter (*cf.* CVRT. 9, 7, 19 cum pluribus simul). 27, 26, 1. 27, 27, 1. 29, 18, 10. 29, 22, 1 terra marique cum Carthaginiensibus (AMPEL. 46, 1). 34, 28, 1. 35, 7, 8. 35, 33, 6. 36, 25, 7. 36, 41, 5. 37, 58, 3 quantis cum classibus hostium -asset. 41, 12, 8. 42, 10, 5 frg. 22. VELL. 2, 23, 2 Sulla . . . cum Mithridatis praefectis. VAL. MAX. 1, 1, 16. 3, 2, 8 consule cum Volscis parum prospere -ante. 3, 2, 19. 24 ex provocatione (*cf. p. 1198, 61 sq.*). CVRT. 9, 1, 7. 9, 6, 10 de Persidis regno cum Dareo. PLIN. nat. 9, 92 cum monstro -are sibi videbantur (FLOR. epit. 2, 2, 20 nec cum hominibus, sed cum monstris quoque -atum est). 10, 58 gruum . . . cum *Pygmaeis* -antium. 16, 3 cum feris. 20, 132 mustelae -urae cum *serpentibus*. QVINT. decl. 317 p. 248, 15 pater cum filio. FLOR. epit. 1, 18, 14 nec vero tantum armis et in campo, sed consiliis quoque et domi cum rege Pyrrho -atum est. 2, 7, 2. 2, 17, 5. 3, 19, 1 etsi cum sociis, nefas, cum liberis tamen et ingenuis -atum est. SOL. 15, 23 IVST. 4, 2, 6. AMM. 20, 11, 32 cum Persis. 23, 6, 9 *al.* VVLG. Ier. 33, 5 ut -ent cum Chaldaeis. AVG. civ. 20, 8.
nota accus. rei effectae: SOL. 9, 6 militiam (*i. bellum, cf.* CLAVD. 27, 20) mundi -atam (*RC*, -atum *reliq. codd.*) cum gigantibus (*cf. p. 1202, 20 sq.*). adversus, adversum: NEP. Milt. 4, 5 adversus se (*hostes*) tam exiguis copiis -ari. reg. 3, 2 LIV. 9, 13, 1. FEST. p. 285 *Pittacus* adversus Phrynonem -urus propter controversias finium. VAL. MAX. 2, 7, 15 haec (*sc. patria*) pro se, ille (*sc. hostis*) [ne] adversus se ⟨si⟩ -rent, parvi *ducentes*. PLIN. nat. 14, 90 imperator adversus Samnites -urus (FRONTIN. strat. 1, 11, 6). AMPEL. 20, 1 *Horatii* adversus Curiatios. PANEG. 12 (2). 30, 5 domini adversum rebelles servos -uri (IVST. 3, 5, 3). IVST. 2, 14, 7. 6, 1, 2 Ps. AVR. VICT. epit. 34, 2 AMBR. bon. mort. 3, 8 p. 708, 22. VVLG. num. 10, 9 ad bellum . . . contra hostes qui -ant adversum vos. Ios. 10, 25 II reg. 12, 27 Ier. 32, 5 II Macc. 1, 11. LIB. geneal. chron. I p. 173, 275 Amalech, adversus quem *Iosua* demigabat (ex quo Amalechitae, qui pugnaverunt contra filios Israhel *T*). CLAVD. MAM. anim. 2, 3 p. 104, 19 adversum nos -are nostros et extraneos pugnare pro nobis. contra: MELA 2, 78 Herculem contra . . . Neptuni liberos -antem. 3, 81 *genus Pygmaeorum* contra grues -ando defecit. PLIN. nat. 6, 152 contra Persas. HOMER. 522 quem contra . . . non aequis -at armis. VOPISC. Aurelian. 18, 2. TREB. Claud. 18, 1 fortiter contra gentes. VEG. mil. 3, 16. VVLG. deut. 20, 4 contra adversarios (II par. 26, 13). 20, 20 *civitas* contra te. Ios. 22, 12 iud. 5, 20. 10, 18. 20, 14. 23 I par. 5, 19 II par. 11, 1 Is. 29, 7. 8 *gentes* -verunt contra montem Sion. MARCELL. chron. II p. 103, 529, 4 *expeditio* contra Vandalos feliciter -ura. PRAEDEST. 1, 43 p. 600^{A} Origenem . . . contra haereses -antem et vincentem. SIDON. carm. 5, 348 ne -et ultra Carthago Italiam contra. PALLAD. hist. mon. I 42 p. 327^{D} contra . . . viros atque matronas, veluti contra feras aliquas cotidie -bat (ἐθηριομάχησε). inter: inter se: BELL. Afr. 61, 8 LIV. 29, 18, 10 VAL. MAX. 3, 2 ext. 7 PLIN. nat. 7, 5. 8, 13. 212. 9, 95. 99. 10, 100 FLOR. epit. 3, 2, 3 HYG. astr. 2, 7 p. 43, 24 AVG. civ. 18, 45. LIV. 39, 34, 4 seditione inter ipsos -atum. CVRT. 5, 6, 4 inter ipsos victores ferro -batur. ARNOB. nat. 1, 5. IVST. 2, 7, 7 inter Athenienses et Megarenses (*v. l. 33 sq.*).

b *is, qui sive id, quod ab hoste defenditur vel praemium, bonum sim., de quo certamen est*: de: SISENNA hist. 28 armis de vita certatim -are nitebatur (RHET. Her. 2, 30, 49 CIC. Arch. 23 gloriae causa. LIV. 24, 26, 7. CIC. Arch. 29 de ipsa vita. *cf. p. 1201, 74*). CIC. Manil. 9 de imperio (off. 1, 38 CVRT. 4, 3, 19. AMPEL. 20, 1 Albanorum de summo imperio [*cf.* NEP. Hann. 8, 3 de summa imperii] AVG. civ. 18, 45). Cael. 47 tot iam menses aut de salute aut de gloria -ret? (off. 1, 83 -are . . . paratius de honore et gloria quam de ceteris commodis. ad Q. fr. 1, 1, 43 non de reliqua et sperata gloria iam laborare, sed de parta -are). Att. 7, 3, 4 de sua potentia. CAEL. Cic. epist. 8, 14, 2 hoc . . ., de quo qui rerum potiuntur, sunt -uri. NEP. Eum. 10, 3 de summis rebus. LIV. 10, 16, 7 pro salute sua, non de . . . regno (29, 29, 9. 40, 6, 6 CVRT. 9, 6, 10). 30, 30, 8 aliena appetivimus, ut de nostris -remus. 32, 33, 13 de quorum (*neutr.*) possessione -etur. 36, 41, 5 in Asia et de ipsa Asia . . . terra marique -andum ei cum Romanis esse. VELL. 2, 68, 1 dum in acie Pharsalica Africaque (acriter *Haupt*) de summa rerum Caesar -at. CVRT. 4, 14, 1 in spem victoriae, de qua -andum foret. QVINT. decl. 271 p. 109, 13 de praemio -ans occisus est. IVST. 2, 7, 7 inter Athenienses et Megarenses de proprietate Salaminae insulae prope usque interitum armis -atum fuerat. pro: CIC. Balb. 25 privatus . . . ne quis vir . . . pro nostro imperio periculo suo -ret (*syn. ibid.* se pro nostro imperio in periculum capitis atque in vitae discrimen inferret. *cf.* LIV. 2, 23, 2). har. resp. 41 cum his conflictari et pro salute patriae cotidie -are (*cf.* LIV. 10, 16, 7. VELL. 2, 85, 1 pro salute alter, in ruinam alter terrarum orbis. VAL. MAX. 7, 6 ext. 3 pro salute coniugum et liberorum. SEN. benef. 3, 19, 2 CVRT. 4, 3, 19). Tusc. 4, 43 convenit -are pro legibus, pro libertate (LIV. 2, 23, 2. 10, 16, 4. 36, 17, 13), pro patria (LIV. 1, 24, 2. 5, 30, 5 FRONTO p. 127, 20 N. *adde l. 50*). LIV. 2, 7, 8 pro re publica (VAL. MAX. 5, 2, 10 AMM. 16, 12, 40). 4, 5, 6 nemo arma capturus, nemo -urus pro superbis dominis. 4, 35, 8 plebem, pro qua -verit. 5, 30, 1 sibi pro aris focisque (9, 12, 6. 10, 44, 8) et deum templis ac solo, in quo nati essent, -andum fore. 8, 17, 2 pro extrema spe -uri enixe. 22, 8, 7 pro urbe ac penatibus (*Fabri*, ac p. pro u. *P*) -andum esse (VAL. MAX. 5, 4 ext. 5 pro *urbibus et agris cultis*). 29, 23, 10 pro terra Africa (propter Africam *Σ*), . . . et pro patria coniugis suae proque parente ac penatibus. VELL. 2, 85, 5 pro absente duce. VAL. MAX. 3, 2, 23 pro castello . . ., cui praepositus erat. 5, 1, 2 pro *Olbia oppido* fortissime -ans Hanno . . . occiderat. MELA 3, 81 PLIN. nat. 6, 66. 8, 51 pro catulis feta (*sc. leaena*) -at. 12, 113 -atum pro frutice (*sc. balsami*) est. QVINT. decl. 377 p. 419, 10 pro alienis patribus. AMM. 25, 9, 2 pro genitali sede. VEG. mil. 2, 20 *miles* pro illis (*signis*) in acie fortius. VVLG. deut. 20, 4 pro vobis contra adversarios -bit (*cf.* II par. 26, 13 pro rege contra adversarios). AVG. civ. 19, 15 cum iustum geritur bellum, pro peccato e contrario -atur. propter: PLIN. nat. 15, 119 propter raptas virgines (*cf.* SOL 25, 6 propter feminas). COMM. instr. 2, 12, 12 rex adest optato; propter spem -at vestram (dimicatura *C*). circa: SOL. 7, 30 *a perdicibus* -atur (-antur *R*) circa conubium. *dativ. commodi*: AMBR. Abr. 1, 3, 17 plurimum . . . refert, utrum pecuniae an gloriae -veris.

c *ratio pugnandi*: α *ablat. instrumenti*: armis, ferro *sim.*: SISENNA hist. 28 armis de vita certatim -are (CIC. Planc. 87 erat non iure . . . decertandum . . ., armis fuit, armis inquam fuit -andum. CAES. civ. 1, 20, 3 manum conserere atque armis -are. NEP. Milt. 1, 2. HOMER. 522 non aequis . . . armis. FLOR. epit. 1, 18, 14 IVST. 2, 7, 7. Ps. AVR. VICT. epit. 17, 4 gladiatoriis armis in amphitheatro. VAL. CEM. hom. 15, 5 p. 741^{A} armis spiritalibus). CIC. dom. 5 ne cum improbis boni ferro -rent (LIV. 1, 24, 2. 28, 25, 13. 29, 18, 10 CVRT. 5, 6, 4 MELA 1, 114. TAC. dial. 34 adversarii et aemuli ferro, non rudibus [*Faber*, sudibus *codd. cf. l. 84*] -antes. SVET. Cal. 27, 2 ARNOB. nat. 1, 5. *adde* LIV. 40, 17, 3 ferro et acie). OV. rem. 27 vitricus et gladiis et acuta -et hasta (*cf.* QVINT. decl. 305 p. 194, 12. FRONTO p. 147, 8 N. gladio -andum, sed interest robiginoso an splendido. VEG. mil. 2, 14. 17 non solum missilibus, sed etiam gladiis comminus. 2, 23. 4, 44). PAVL. FEST. p. 45 caestus . . . quibus pugiles -ant (AMM. 30, 6, 6 bracchiorum motus velut caestibus -antium). PLIN. nat. 6, 66 *elephantis* militant -antque pro finibus. 9, 95 *locustae marinae* cornibus. 10, 1 *struthocameli ungulis*. 35, 130 *Antidoti pictoris* est clipeo -ans Athenis. PANEG. 4 (9), 2, 4 hic (*in secretis studiorum exercitiis*) plerumque velut sudibus (*cf. l. 74*) et saxis (*cf.* AMM. 24, 2, 14 saxorum manualium nim-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bis), illic (*in acie fori*) semper telis splendentibus -atur. IVST. 2, 9, 19 ut... velut rabida fera dentibus -verit. AMM. 25, 1, 13 contis. VEG. mil. 3, 14 verutis vel mattiobarbulis. HYG. fab. 274 p. 151, 8 Afri et Aegyptii primum fustibus -verunt, postea Belus... gladio belligeratus est. *adde*: FLOR. epit. 3, 3, 3 populus Romanus agrariis legibus inter se -urus. copiis, navibus *sim.*: CAES. Gall. 5, 49, 6 tantulis [cum tantis β] copiis (NEP. Milt. 4, 5 tam exiguis copiis. LIV. 9, 39, 5 *tantis* simul copiis simul animis -verunt). BELL. Alex. 28, 2 ne navibus in flumine -ret (FLOR. epit. 2, 2, 4 nihil interesse virtutis, equis an navibus, terra an mari -retur). 42, 3 classe (BELL. Afr. 63, 5 FRONTIN. strat. 1, 12, 12). NEP. Eum. 3, 6 equitatu potius ... quam peditatu (MELA 3, 52 non equitatu modo aut pedite, verum et bigis et curribus Gallice armatis). *nota*: VEG. mil. 2, 2 magnitudo Romana, ... semper cum legionibus -ans (de- *A'*). proelio, acie *sim., saepe sensu modali sublatente (subiunguntur locutiones ex ablat. absol. originem deducentes)*: CIC. nat. deor. 2, 6 proelio (CAES. Gall. 6, 17, 3. 6, 31, 1. 7, 6, 3 civ. 1, 41, 3. 3, 43, 3. 3, 44, 1 *syn.* proelio decertare. 3, 63, 2 ancipiti proelio [LIV. 9, 23, 4. 10, 45, 10. *cf.* SVET. Iul. 36 ancipiti... fortuna. PANEG. 10 (4), 7, 1 bello ancipiti]. Gall. 3, 72, 3. BELL. Afr. 51, 6 proeliis minutis. 61, 8 equestribus proeliis. LIV. 9, 38, 8 proelio utrimque atroci atque incerto eventu. 35, 4, 7 recto ac iusto proelio [*cf.* 38, 41, 6 etsi iniquo loco, proelio tamen iusto, acie aperta, signis collatis -andum erat]. 35, 5, 11 integro ... proelio [bello *B in marg.*] et dubio. 44, 8, 2. IVST. 2, 14, 7 navali proelio [3, 6, 6. 3, 7, 15 aperto. VEG. mil. 4, 33 Actiaco). CAES. Gall. 7, 19, 3 aequo Marte (*cf.* FLOR. epit. 1, 11, 2 Marte vario [*cf.* IVST. 4, 2, 6 varia victoria]). 7, 64, 2 neque *se* fortunam temptaturum aut acie -urum (LIV. 2, 30, 10. 2, 49, 10. 2, 53, 6. 4, 30, 14. 4, 58, 10. 7, 29, 7 *al.* 22, 24, 11 iusta ... acie. 31, 35, 5 tota. 38, 41, 6 aperta. *adde de apibus*: COLVM. 9, 9, 7). LIV. 10, 44, 8 signis collatis (4, 61, 5. 10, 45, 10. 22, 24, 11. 22, 38, 10 *al.* PLIN. nat. 7, 92 SOL. 1, 106). 21, 17, 8 ea parte belli, *i. bello maritimo* (*cf.* 25, 32, 10). 39, 34, 4 seditione. OV. am. 2, 13, 28 hac ... pugna -uisse. VEG. mil. 3, 26 quadrata ... fronte. AMBR. bon. mort. 3, 8 p. 708, 22 singulari certamine. *adde*: LIV. 2, 19, 5 *duces* suismet, ipsi[s] corporibus -antes miscuere certamina. 37, 58, 8 quota ... parte virium suarum ibi -vit Antiochus? (*cf.* CVRT. 6, 1, 2 aequis viribus. ARNOB. nat. 1, 5 ferro ... et viribus *eqs.* IVST. 4, 4, 12 ex utraque parte summis viribus -batur). VEG. mil. 3, 1 qui secundos optat eventus, -et arte, non casu (HIER. in Ioel prol. p. 167/8 omni arte pugnandi). BELL. Afr. 73, 2 *Galli* per virtutem, non per dolum -are consuerunt. β *ablat. modi et locutiones eandem vim habentes*: CIC. dom. 66 quibuscum ego noluissem bonorum periculo -are (Balb. 25 periculo suo. Att. 7, 3, 4 periculo civitatis. BELL. Alex. 48, 1 cum periculo magno tum etiam maiore periculi fama. AVG. civ. 20, 8 tantis periculis. *cf. l. 54*). LIV. 2, 12, 10 in hoc discrimen accingere, ut in singulas horas capite -es tuo (*cf. infra l. 70 et* dimicatio *p. 1197, 9 sq.*). CAES. Gall. 8, 29, 1 cum aliquamdiu summa contentione -retur. LIV. 9, 40, 18 nec dubia nec difficili victoria. LAVS Pis. 197 mille modis acies tua -at (*de ludo calculorum*). SVET. Iul. 68, 3 quanta fortitudine. FLOR. epit. 4, 7, 10 acie ... commissa cum pari ardore aliquamdiu -atum foret. VEG. mil. 3, 16 nescio qua occulta ratione, immo paene divina, alii contra alios -ant melius. cum: CIC. Att. 2, 14, 1 cum optima spe. epist. 10, 26, 1 cum periculo (CAES. Gall. 5, 16, 2 magno cum periculo. *cf. l. 44 sq.*). LIV. 10, 45, 10 cum maiore sua quam hostium iactura. *adde*: LIV. 10, 31, 6 pugnatum infestissimis animis hinc... illinc ab ultima (ad ultimam $P^2 V$) iam -antibus spe (spem $P^2 V$). *acced.* in *notione finali*: MANIL. 5, 210 qua (*i. Canicula*) subdente facem terris radiosque movente -at in cineres orbis (*sc. terrae*) fatumque supremum sortitur. VELL. 2, 85, 1 in ruinam (*cf. p. 1200, 39*). 2, 85, 4 in mortem. *aliter* in modum *i. modo*: PAVL. FEST. p. 14 alii rorarios *dicebant*, quod id genus hominum, antequam acies coirent, in modum rorantis tempestatis -ret. *pendet* ut, ne: CIC. div. in Caec. 72 *obsides*, ut incolumes... recuperare possimus, omni ratione erit -andum (*cf. infra l. 78 sqq.*). LIV. 23, 24, 11 Postumius omni vi, ne caperetur, -ans occubuit. *accedunt adverbia* (*selecta*): certatim: SISENNA hist. 28. comminus: BELL. Afr. 51, 6 LIV. 2, 49, 10. CVRT. 8, 2, 37 TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 381, 21 VEG. mil. 2, 17. 23. 4, 44. foris: LIV. 2, 23, 2 viritim: CVRT. 7, 4, 33. gregatim: SVET. Cal. 30, 3.

2 per imaginem: a *de litibus controversiisque forensibus*: CIC. Sest. 1 reos de capite (*cf. supra l. 46*), de fama (NEP. Timoth. 4, 3), de civitate, de fortunis (Balb. 5 POMP. Cic. Att. 8, 12ᵈ, 1), de liberis -antes (LIV. 3, 44, 11. *cf.* COD. Theod. 9, 1, 5 [*a. 326*] ut ... professio criminis ... tam accusatorem quam reum sub experiendi periculo de patria, de liberis, de fortunis, de vita denique -are cogeret). LIV. 22, 25, 16 de iure imperii. VAL. MAX. 5, 3, 5 de paternis bonis in foro. *nota*: LIV. 6, 40, 17 possetisne ferre Sextium haud pro dubio consulem esse, Camillum de repulsa -are? APVL. met. 9, 27 nec herciscundae familiae, sed communi dividundo formula -bo, ut *eqs.* PETRON. 13, 4 negavi circuitu agendum, sed plane iure civili -andum, ut ... ad interdictum venire⟨n⟩t (*cf. supra l. 62 sqq.*). *adde fere i. q. aemulari*: LIV. 6, 41, 2 qui certos sibi uni honores inter -antes competitores aequum censeat esse. **b** *de Christiani pugna spiritali*: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 485, 8 cum legione ... daemonum (*cf.* VAL. CEM. hom. 15, 5 p. 741ᴬ adversus istas ... legiones nobis est armis spiritalibus -andum). OPTAT. 6, 4 p. 150, 17 contra impugnationem mentis (*i. carnis desideria*) mitellarum numerus -ret. HIER. in Ioel prol. p. 167/8 omni arte pugnandi adversum diabolum -as (*cf.* TERT. adv. Marc. 3, 18 p. 407, 19 cum *Iosua* adversus Amalech proeliabatur ... nomen domini -bat, -uri quandoque adversus diabolum). AVG. civ. 22, 24 quibus (*i. virtutibus*) *mens* prudenter, fortiter, temperanter et iuste adversus errores et cetera ingenerata vitia -et. *ibid.* spiritus hominis *in regno caelesti* nullum omnino habens vitium, ... nec cui cedat nec contra quod saltem laudabiliter -et. in psalm. 141, 17 contra *desideria terrena* luctamur et -amus.

3 translate *i. q.* **disputare**: TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 381, 21 iam ad certum et comminus -urus video aliquas etiam nunc lineas praeducendas, ad quas erit -andum (*in imagine de dimicatione gladiatoria, cf. Oehler ad scorp. 4, item* pudic. 6 ad hanc iam lineam -bit nostra congressio. 5, 1 p. 570, 20 isdem et hic -bimus lineis, in ipso gradu provocabimus praescriptionis. scorp. 4 de deo alibi [*i. aliis in libris*] -antes et de reliquo corpore haereticae cuiusque doctrinae. nunc in unam speciem congressionis certas praeducimus lineas. *adde* TERT. adv. Marc. 1, 7 p. 299, 28 quamquam totā materiā [*an nominat.?, cf. p. 1199, 66 sq.*] de duobus deis -etur, his interim lineis eam clusimus, intra quas... congrediemur). TERT. anim. 1 plurimum ... cum philosophis. 32 et hic -emus necesse est adversus portentosiorem praesumptionem. HIER. epist. 49, 13, 6 exempla (*i. testimonia, quibus contra Iudaeos usus es*) servierunt tibi (*in tuis epistulis*) ad victoriam, quae in suis voluminibus non -ant (*i. ne -bant quidem*). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 1 gentiles adversum se in disputationibus -antes. *subiectum est res*: TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 292, 12 regulam prius adversarii praetexam, ne cui lateat, in qua principalis quaestio -ura est. *cf. l. 15.*

syn.: *ad 1*: bella suscipere (RHET. Her. 2, 30, 49), decertare (CIC. Sest. 43 Planc. 87 off. 1, 38 HIRT. Gall. 8, 7, 7), conflictari (CIC. har. resp. 41), manum conserere (CAES. civ. 1, 20, 3), contendere (NEP. Con. 4, 3), inter se signis collatis concurrere (LIV. 29, 18, 10), certare (LIV. 29, 29, 8), congredi (LIV. 32, 33, 11), acie bellare (LIV. 32, 33, 12), pugnare (VELL. 2, 85, 4 PETRON. 108, 9 QVINT. decl. 271 p. 109, 9 PANEG. 2 [10], 5, 3 AVSON. 427, 5. 442, 4 AMM. 21, 3, 3 VVLG. I par. 12, 19 *al.*), militare (PLIN. nat. 6, 66), armis contendere (QVINT. decl. 271 p. 109, 10), belligerari (HYG. fab. 274 p. 151, 9), confligere (VVLG. II Marc. 15, 17), luctari (AVG. in psalm. 141, 17), arma tractare (MART. CAP. 9, 925). *ad 3*: congredi (TERT. anim. 1 adv. Marc. 1, 7 p. 299, 29).

deriv.: dimicatio, dimicator. *Graeber.*

dīmidiātio, -ōnis *f.* [*a* dimidiare. *Th.*]. *i. q. partitio in duas partes*: TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 323, 24 unde haec -o salutis?

dīmidiātus, -a, -um [*prius quam verbum* dimidiare *a* dimidium *vel potius a* dis- *et* medius, medium *ductum. Th.*]. *de usu v. p. 1203, 36 sqq. et* VARRO frg. Gell. 3, 14, 6 -um est quasi dismediatum et in partes duas pares divisum, -um ergo nisi ipsum quod divisum est dici haud convenit. [*loco obscuro*: VARRO rust. 3, 2, 1 privati candidati tabella -a aedificemus?] **1** *i. q. dimidius*: *res*: ENN. 536 vas vini. CATO agr. 37, 3, lunaque -a (COLVM. 2, 10, 15 [semediata *S A*]. PLIN. nat. 18, 323. CHALC. comm. 37 -a maior ... -a minor. *cf.* MART. CAP. 7, 738 *luna* -o maior, quae dicitur ἀμφίκυρτος). VITR. 7, 5, 3 -a ... sigilla. 7, 5, 4. FEST. p. 238 ⟨soleas -as, qui⟩bus utuntur *Vmbri* in venando. PLIN. nat. 13, 93 commissae ex orbibus -is duobus *mensae*. ARNOB. nat. 6, 16 ventres *simulacrorum* cum lateribus -os. CAPITOL. Pert. 12, 2 -as lactucas. CHALC. comm. 258 -ae sphaerae. HIER. in Eph. 4, 10 p. 614 -am Christi asserit dispensationem. *animantes*: PLAVT. Mil. 762 procumbunt -i. Men. 155 dies (*res personata*) ... ad umbilicum est -us mortuos. CATO or. frg. 37, 3 homines defoderunt in terram -os. LVCIL. 1342 uno oculo pedibusque duobus -us ut porcus (SVET. Tib. 34 aprum). CAES. carm. in Ter. v. 1 o -e Menander ... Terenti (*sc. sermone Menandrum aequans, non vi*). TERT. resurr. 57 p. 116, 14 -is hominibus (*i. caecis, claudis sim.*). *cum substant. mensurae*: CATO agr. 151, 3 digitum (*cf. quae adnotat* GELL. 3, 14, 18). CIC. Verr. 3, 129 unum -umque mensem (Tusc. 2, 37 CENS. 18, 2). VITR. 3, 3, 2 unius et -ae columnae crassitudo. 3, 5, 6 -ae partis latitudo. *ibid.* -um oculi spatium. 4, 3, 4 moduli. 4, 3, 8 quantum -i *triglyphi* est spatium ⟨et⟩ hemitriglyphi id accedit. PAVL. dig. 2, 12, 8 duabus -is noctibus (AMM. 16, 5, 5 nocte -a semper exurgens). CENS. 19, 2 dies ... CCCLXIIII et -um (22, 5 MACR. sat. 1, 3, 5). MARCELL. med. 27, 93 acetabuli. *in computando*: CHALC. comm. 49 -a *pars numeri centum nonaginta duo.* **2** *i. q. mutilus, corruptus*: LVCIL. 1283 soleam ... -am (*aliter l. 54*). CIC. Tusc. 5, 66 exesis posterioribus partibus versiculorum -is (SVET. vita Verg. p. 62 -os versus complesse). AVR. Fronto p. 107 N. Ciceronis epistulas ... electas totas vel -as. FRONTO p. 225, 4 N. -is verbis (MIN. FEL. 2, 1 HIER. epist. 22, 29, 6. *cf.* APVL. met. 5, 18 tertiata). GELL. 12, 1, 6 imperfectum atque -um matris genus. 15, 30, 6 'petorritum' ... est non ex Graecia -um, sed totum Transalpibus. MIN. FEL. 34, 6 corrupta et -a fide. AVG. c. Petil. 3, 31, 36 sententia.

deriv.: dimidiatio.

dīmidietās, -ātis *f.* [*a* dimidius. *Th.*]. *plur. p. 1203, 4.* **a** *i. q. dimidia pars*: CHALC. comm. 64 si media non est *terra*, non ex omni

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... sui parte -em caeli supra se, -em vero alteram infra se habebit. BACHIAR. repar. laps. 13 barbae (*v. p. 1205, 83*). BOETH. anal. pr. 1, 26 erunt ... conclusiones -s propositionum. mus. 3, 1 p. 268, 24 semitonia esse -es tonorum (medietates *pars codd.*). *praesertim in computatione* (*cf. p. 1204, 71*): CHALC. comm. 10 -is et dupli ratione. 15. 38 *senarius numerus* habet -em in tribus. SERG. gramm. IV 481, 20 -e dupli (SERV. gramm. IV 425, 29 = POMP. gramm. V 124, 29). BOETH. mus. 5, 2 p. 354, 4 totius *lineae* dimidiam sumere compellitur dimidiaeque -em. **b** *i. contagio, societas*: PS. CYPR. singul. cler. 33 esse sine feminarum -e detractant.

dīmidio, -āvī, -ātum, -āre [*a* dimidius, -um. *cf.* dimidiatus. *Th.*]. PRISC. gramm. III 481, 26 adverbium medie, verbum ab eo compositum -o, -as, -at unde et -atus. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 53, 1 ubi nos habemus 'divisit', Aquila posuit ἡμίσευσεν, id est -vit. *i. q. in duas partes dividere*: TERT. carn. 5 quid -as mendacio Christum? VVLG. Iob 21, 21 et si numerus mensium eius -etur (*gr.* διῃρέθησαν. ITALA Hier. interpr. Iob *et* Aug. in Iob p. 553, 19 -atus sit). psalm. 54, 24 non -bunt dies suos (*cf.* EVCHER. instr. 1 p. 93, 1 non -ant dies suos hi qui immatura morte rapiuntur *eqs.* GREG. M. moral. 5, 70 dies ... -are est tempus vitae male in voluptatibus ductum ad paenitentiae lamenta dividere atque ... partiendo reparare). PETR. CHRYS. serm. 36 p. 301^A maluimus -are tractatum. PAVL. PETRIC. Mart. 1, 65 verba (*de balbutiente*). ANTH. 314, 4 nostros paries -et lares. *significanter*: PS. FVLG. RVSP. serm. 79 quod per multos annos non -arunt, ille paucis annis implevit.

***dīmidius,** -a, -um [*a* dis- *et* medius, medium *mirabiliter fictum, nisi potius imminutum est pro* dimidiatus. *Th.*]. DON. Ter. Ad. 241 -um a dimensione dicimus (SCHOL. Stat. Theb. 7, 645). PROB. app. gramm. IV 198, 27 dimidius, non demidius (*legitur* TEST. Vrsae [Corp. V 4489] 4. CORP. VII 140. X 3428). *notatur*: dim(idia): CORP. XII 5093. *praeterea v.* s(emis). *de significatione*: MART. CAP. 4, 384 opponuntur autem sibi ita, ut aut relative opponantur, ut ... -um duplo ...; nam -um opponitur duplo et eiusdem dupli -um est. BOETH. mus. 2, 29 quidquid enim cuiuscumque est -um, id si duplicetur, illud efficit, cuius dicitur esse -um. *cf.* 3, 1 p. 271, 12 *sqq.* GLOSS. -um caput ἡμικέφαλον. *de usu adiectivorum* -us *et* dimidiatus: VARRO frg. Gell. 3, 14, 2 oportet ... dicere 'dimidiatum librum *legi*' non '-um', et 'dimidiatam fabulam *audivi*' non '-am'. contra autem si ⟨ex⟩ sextario hemina fusa est, non 'dimidiatum sextarium fusum' dicendum est, et qui ex mille nummum, quod ei debebatur, quingentos recepit, non 'dimidiatum' recepisse dicemus, sed '-um'. at si scyphus argenteus mihi cum alio communis in duas partes disiectus est, 'dimidiatum' eum esse dicere scyphum debeo, non '-um', argentum autem, quod in eo scypho inest, '-um' meum esse non 'dimidiatum' (*cf. totum* GELLI cap. *et* AGROEC. gramm. VII 116, 22). GELL. 3, 14, 8 -um ... est, non quod ipsum dimidiatum est, sed quae ex dimidiato pars altera est. GRAMM. suppl. 287, 21 -um non potest significare partem, nisi subiaceat integrum nomen ...; hora non potest dici -a esse, aut 'dimidiatam horam' aut '-um horae' dicendum est. dimidiatum autem diminuta portio. ISID. diff. 1, 146 -um est aequa pars divisa, dimidiatum utique pars, sed non aequalis (DIFF. ed. Beck p. 52, 25). *legitur inde a* PLAVTO. [*dub.* PVBLIL. J 52 (*supplet Bothe*, initium *Brugmann*, remedium *libri*). CAES. civ. 3, 2, 2 (*supplet Wölffl.*). LIV. 23, 12, 1 (*delet Madv.*).] [*francog.* demi. *M.-L.*]

I *additur* **pars** (*cf. p. 1205, 46*): **A** *generatim*: **1** *de amplitudine et magnitudine* (*de tempore* PLIN. nat. 36, 3), *iungitur saepissime c. genetivo, nonnunquam c.* ex: CATO agr. 29 *stercoris.* VARRO ling. 5, 132 *ricinii.* CIC. Arat. 353 -am retinet ... Corona partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est. nat. deor. 2, 103 terrae (SEN. nat. 5, 17, 2 mundi. CVRT. 8, 8, 10 terrarum. AVG. civ. 18, 2 Asiam, quae totius orbis ad numerum partium tertia dicitur, ad magnitudinem vero -a reperitur). LVCR. 1, 617 -ae partis pars semper habebit -am partem. CAES. civ. 1, 27, 1 operis. BELL. Alex. 14, 5 Alexandriae (LIV. 24, 3, 2 *Crotonis.* VVLG. Ios. 12, 2. 5 Galaad. II Esdr. 3, 17 vici Ceilae. Esth. 5, 3 regni. *al.*). LEX Iul. munic. (Corp. I 206) 30 viae. LIV. 3, 70, 15 rerum. VITR. 9, 2, 2 caeli (SEN. nat. 7, 29, 2). 9, 3, 1 -a pars prior Tauri *sideris.* CELS. 3, 4 *febris.* 3, 22 p. 113, 4 resinae terebinthinae (*opp.* pars altera. *cf.* 6, 7, 1 *corticum*). 4, 5 p. 127 *cibi.* CORP. XIV 3010 (*sub imp. Claud.*) amphitheatri. SEN. nat. 1, 8, 1 quare arcus *caelestis* non implet orbem, sed pars -a eius videtur *eqs.* COLVM. 5, 5, 4 *scrobis.* PLIN. nat. 23, 48 periculi. *al.* AMM. 20, 11, 26 sphaerae. HYG. astr. *passim.* VVLG. exod. 24, 6 sanguinis. II reg. 10, 4 barbae. *al.* *imprimis in quolibet genere possessionis* (*saepissime apud* ICTOS): PLAVT. Aul. 767 -am tecum potius partem dividam. Rud. 1123 petebas. LEX par. fac. Put. (Corp. X 1781) 3, 14. 15 pecuniae (LEX Mamil. [grom. p. 265 *sq.*]. CIC. Att. 11, 1, 3 LIV. 38, 39, 6 IVLIAN. Vlp. dig. 17, 2, 52, 4. GAIVS inst. 4, 171 -ae partis *sponsio* [*opp.* tertiae partis]). CIC. Q. Rosc. 32 decidisti (34). 37 me solutorum spondeo. 38 eius quid ... exegisset (39. 56). 51. Verr. 4, 40 non decumas frumenti, sed -as venire partes *eqs.* ALF. dig. 39, 2, 43, 1 non oportuisse amplius quam -ae partis *repromittere.* LIV. 36, 39, 3 agri (VAL. MAX. 6, 5 ext. 1. 8, 6, 3 COLVM. 4, 3, 6 SCAEV. dig. 32, 41, 4. COD. Iust. 6, 37, 23 pr. *opp.* in solidum). 37, 35, 4 impensae. TEST. Ones. (Corp. III 6998) 10 *sq.* usurae. SEN. contr. exc. 6, 1 hereditatis (IAVOL. dig. 28, 6, 39 pr. SCAEV. dig. 33, 1, 21, 2 VLP. dig. 5, 3, 25, 15. *cf.* COD. Iust. 6, 56, 7 *filii successionis. saepe*). QVINT. decl. 264 p. 78, 5 bonorum (p. 78, 29 *al.* SVET. Iul. 42 POMPON. dig. 38, 6, 5, 1 GAIVS inst. 3, 41. 49 *al.* VLP. dig. 32, 5, 5 pr. -ae partis quarta). p. 79, 14 patrimonii (GAIVS inst. 1, 33). IAVOL. dig. 18, 1, 79 fundi (IVLIAN. dig. 21, 2, 39, 2 SCAEV. dig. 31, 88, 9 PAVL. dig. 7, 1, 50 *al.*). SVET. Dom. 7 *vinetorum.* CORP. III 944, 2. 5 (*a. 159*) domus (PAVL. dig. 18, 1, 57 pr. *al.*). IVLIAN. dig. 7, 2, 4 usus fructus *fundi communis* (VLP. dig. 7, 2, 10 COD. Iust. 6, 61, 6, 3). 15, 1, 16 servi *al.* 43, 33, 1, 1 -as partes possessionis. VLP. dig. 50, 16, 164, 1 partitionis nomen non semper -um significat ... sed si non fuerit portio adiecta, -a pars debetur. VVLG. Tob. 8, 24 -am partem dedit Tobiae et fecit scripturam, ut pars -a, quae supererat *eqs. al.* *adde*: SCAEV. dig. 31, 89, 2 legati -a portio. PAVL. dig. 10, 2, 38 patrimonii. COD. Iust. 6, 57, 2 vocetur in -am *proprietatis* portionem. **2** *de numero*: PLAVT. Curc. 447 -am partem nationum ... subegit. VARRO rust. 2, 4, 19 *porcorum.* CAES. Gall. 6, 31, 5 Eburonum. civ. 3, 101, 1 cum ... -ae parti *classis* praeesset P. Sulpicius ..., -ae M. Pomponius. LEX Vrson. (Corp. II 5439) 125, 19 decurionum. SALL. Iug. 64, 5 exercitus (LIV. 33, 15, 2 *corr. Madv.* LACT. mort. pers. 47, 4). LIV. 25, 19, 13 octo milia militum, pars -a cives, pars socii (31, 26, 2. 36, 24, 9 VEG. mil. 2, 20). 36, 40, 5 plus partem -am ex quinquaginta milibus hominum caesa. *al.* VAL. MAX. 7, 3, 4 navium. GAIVS inst. 1, 45 ex quo *numero servorum* -a aut tertia ... pars liberari potest (VLP. reg. 1, 24 PAVL. dig. 4, 14, 4). S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 37. 40 minus quam -a pars gregariorum. PAVL. dig. 6, 1, 2 neuter solidum gregem, sed ne partem -am totius eius vindicabit. VVLG. Ios. 13, 31 *al.*

c. praepos. in modum adverbii (*saepe in formulis* ICTORUM *v. l. 33 sqq. 48*): ad: LIV. 42, 3, 2 aedem ... detegit. GAIVS inst. 1, 43 usque ad -am partem numeri. VVLG. II Esdr. 4, 6 aedificavimus murum ... totum usque ad partem -am. COD. Iust. 6, 37, 23, 2 a. *plur.*: PLIN. nat. 20, 136 *ruta* decocta ad -as partes (*et* 6^ies^). ex: CIC. dom. 38 sacerdotes ... habebit. epist. 13, 29, 4 heres ex parte -a et tertia est Capito (QVINT. decl. 336 p. 324, 2 IAVOL. dig. 29, 2, 64 SVET. Tib. 23 IVLIAN. dig. 10, 2, 51, 1. 37, 11, 8 pr. GAIVS dig. 28, 5, 33 *opp.* ex altera parte -a. *al. cf.* inst. 2, 124 heres fit. SVET. Aug. 101 heredes instituit [IVLIAN. dig. 35, 2, 87, 3 *saepissime*]. vita Verg. p. 63 fecit. *al.*). LVCR. 5, 721 globus ... -a ex parte candenti lumine tinctus (VITR. 9, 2, 1). LABEO dig. 33, 2, 31 coniunctus pro indiviso -a ex parte totius fundi ususfructus. VAL. MAX. 4, 1, 1 numerum ... minuit. PLIN. nat. 25, 139 doloribus ... capitis. 30, 50. 37, 75 ex -a parte smaragdum, ex -a iaspidem. VLP. dig. 36, 1, 17 (16), 7 hereditas restitueretur. PAVL. dig. 5, 4, 9 condemnarent. in *c. acc.*: COLVM. 12, 24, 1 *pix* in -am partem decoquenda. GAIVS inst. 2, 124 in partem accrescunt, ... in -am (VLP. reg. 22, 17 *opp.* in partem virilem). PAVL. dig. 37, 5, 15, 2 tuendus est. 50, 16, 142 veniant. COD. Iust. 6, 37, 23, 1 a *opp.* in totum. *plur.*: PAVL. dig. 26, 7, 46, 6 ac si in partes -as tutores dati essent. pro: CIC. Q. Rosc. 32 utrum pro -a parte an pro ⟨re⟩ tota *decidi*? SVET. Iul. 41 *opp.* pro parte altera. IVLIAN. dig. 32, 41, 7 duci *servum.* 43, 33, 1, 2 pignoris persecutio detur. VENVL. dig. 48, 8, 6 multatur. GAIVS dig. 20, 6, 7, 4. PAVL. dig. 46, 4, 9 quod ego tibi promisi, id pro parte -a habesne acceptum? *al. saepe.* *plur.*: SCAEV. dig. 32, 41, 7 dari. MARCIAN. dig. 20, 1, 16, 8 habeat obligatam hypothecam utrum pro quantitate debiti an pro partibus -is. ultra: PAVL. dig. 10, 2, 38 fratrem accepisse. *adde abl. limit. et mensurae*: OV. trist. 1, 2, 44 -a certe parte superstes ero. fast. 5, 122 truncaque -a parte decoris erat. LIV. 22, 40, 7 parte -a auctas hostium copias (29, 25, 2 PLIN. nat. 12, 93). COLVM. 2, 2, 10. PLIN. nat. 6, 210 paulo minus -a Asiae parte minorem (QVINT. decl. 264 p. 80, 17 plus -a parte. IVV. 5, 9 tegetis pars -a brevior).

B *speciatim cum substant. mensurae, ponderis, temporis*: VARRO ling. 5, 171 semuncia, quod -a pars unciae: 'se-' (*Bentin.*, sic *codd.*) valet -um. PAVL. FEST. p. 100 hemina ex Graeco ξέστου ἡμίσεια; quod est -a pars sextarii. MANIL. 2, 699 binas in partibus esse -asque ... partes (2, 720). VITR. 2, 734 adiecta parte ... -a. 3, 3, 7 moduli. 3, 3, 10 in partes octo et -am (-um *codd.*). 3, 5, 11 altitudinis (5, 2, 2). 4, 3, 6 -ae et sextae partis. 4, 4, 1 longitudinis. 4, 7, 3 crassitudinis (*ter*). 5, 2, 1 latitudinis. *saepissime.* COLVM. 5, 1, 11 *iugeri.* 5, 2, 9 *pedum.* PLIN. nat. 26, 56 acetabuli. FRONTIN. aq. 127 poenae HS dena milia essent, ex quibus pars -a *eqs.* SCAEV. dig. 36, 1, 80, 7 semissis. PAVL. dig. 49, 14, 49 assis. *in computatione*: FAV. EVL. p. 16, 23 *numeri.* AVG. civ. 11, 30 numerus ... senarius primus completur suis partibus, id est sexta sui parte et tertia et -a (19, 2). *al.*

II *accedunt* ***alia substantiva***: **A** *generatim*: **1** *de magnitudine et amplitudine* (*de tempore p. 1205, 2*): CATO agr. 150, 1 lacte, feriis quod mulserit, -um (lactis ... -um *vel* lacte ... dimidiatum *Rudorff, sed cf. Keil ad l.*). VARRO frg. Gell. 3, 2, 6 Kalendarum -arum. NEP. Eum. 9, 1 -um fere spatium (VITR. 9, 3, 1 mundi). OV. met. 3, 682 -ae ... cornua lunae (VITR. 9, 2, 3. PLIN. nat. 16, 250 sui -a. 18, 322. 323. *cf.* 2, 46 -o orbe *lunae.* 2, 80). MANIL. 1, 661 caelum. 2, 744 sortes. CELS. 5, 28, 9 ovi (IVV. 5, 84 *i. divisum*). 8, 3 p. 331 os -um perforatum est. SEN. nat. 1, 6, 1 maior arcus -o circulo (*v. p. 1203, 70 et cf.* PLIN. nat. 2, 150 -a circuli forma). 6, 6, 3 navis. COLVM. 11, 3, 14 areas. 11, 3, 48 in -um sulcum. 12, 46, 5 vas. SCRIB.

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LARG. 154 tota compositio ... -a. PETRON. 65 potiones. PLIN. nat. 2, 206 urbem. 7, 167 spatio vitae (*opp.* pars aequa). 9, 102 -o orbe caesis *conchis.* 9, 122 cena. 9, 138 -a et medicamina adduntur. 27, 124 lenticulae. 33, 158 pretio. MART. 1, 92, 8 nates. 2, 10, 1 basia -o ... das ... labro *eqs.* (2, 22, 3 *opp.* labro utroque). 2, 37, 4 mullum. IVV. 6, 257 tegimen. 14, 132 -o putrique siluro. PLIN. epist. 6, 2, 5 clepsydras (*opp.* binas vel singulas). TERT. ieiun. 9 ut quis -am gulam deo immolet, aquis sobrius et cibis ebrius. resurr. 2 p. 26, 12 *al.* TRYPH. dig. 23, 4, 36 dos (*bis*). VLP. dig. 5, 2, 8, 8 non totam hereditatem ..., sed -am (*v. p. 1204, 1*). 18, 2, 13 pr. fundum. 21, 2, 14 in -am quantitatem pretii. 31, 89, 2 possessionem (*ubi* -am *fortasse del.*). ITALA (Lugd.) *et* VVLG. Ios. 22, 1 -am tribu(m) Manasse (τὸ ἥμισυ φυλῆς. *cf.* VVLG. num. 32, 33. 34, 13 novem tribubus et -ae tribui. *saepissime*). III reg. 13, 8 (Lucif. non conv. 3 p. 7, 9) domum (τὸ ἥμισυ τοῦ οἴκου, VVLG. mediam partem). CHIRON 48 salem -am. 330 caducitas mentis (mensis *B*) -a. AVG. civ. 7, 7 in opere illi dare potestatem -am. 16, 7 orbem -um ... alium vero -um. IVL. HON. cosmogr. A 22 fluvius ... unus et -us. *al.* *de effigie ex parte dimidia expressa*: CIC. facet. dict. 5 frater meus -us maior est quam totus. MART. 11, 18, 22 non est -o locus Priapo. *adde*: SCHOL. Germ. Bas. p. 78, 21 *Equus sidus* -us est, in priore parte parens usque ad umbilicum. *de personis*: LIV. 4, 2, 6 is qui natus sit, -us patrum sit, -us plebis. TERT. resurr. 34 p. 73, 26 quam indignum deo -um hominem redigere in salutem. AVSON. 105, 3 vado tamen, sed -us, vado minor ipso -o. *i. q. mutilus*: IVV. 15, 56 vultus. *in statuis*: MART. 10, 2, 10 -os Crispi mulio ridet equos. IVV. 8, 4 Curios iam -os. 13, 95 crus. 15, 5 Memnone. 2 *de numero*: S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 35 -am copiam universi numeri. ITALA Ios. 8, 33 (Lugd. Rufin. Orig in Ios. 9, 6) erant -i iuxta montem Garizim et -i iuxta montem Gebal (ἥμισυ, VVLG. media pars). **B** *speciatim c. substantivis mensurae, temporis, ponderis*: VITR. 3, 5, 1 crassitudinis unius et -ae (*cf.* 4, 3, 2 -a latitudine. 4, 8, 3 altitudine. 10, 10, 2 foraminis. PLIN. nat. 6, 53 longitudinem. 7, 73 mensura. *al.*). COLVM. 5, 1, 9 a minima parte, id est ab -o scripulo incipiam *eqs.* (5, 2, 7 scripula duo et -um). PLIN. nat. 2, 182 -am gnomonis mensuram. VVLG. exod. 37, 1 unius cubiti ... et -i. *al.* PALLAD. hist. mon. II 9 p. 355ᴰ stadium (p. 46, 11 Butl. ἡμιστάδιον). *adde*: VITR. 5, 4, 6 ⟨-um⟩ hemitonium (MART. CAP. 2, 182 tonos ac -us habebatur. 2, 198). MANIL. 3, 259 in horas -am atque novem (3, 261. 459. PLIN. nat. 6, 214 horarum XIV atque -ae. VVLG. Tob. 11, 14. RVFIN. hist. 3, 8, 2 spatio horae -ae [ἐφ᾿ ἡμίσειαν ὥραν]. *al.*). 3, 366 annum (COMM. apol. 886. TYCON. 5 p. 61, 6 tres anni et -us. AVG. civ. 20, 23 p. 465, 13 D. *syn.* semissem). *al.* COLVM. 11, 2, 3 menses. HYG. astr. 4, 10 diem (VVLG. apoc. 11, 9. 11). *al.* CELS. 5, 17, 1 scripulo. PLIN. nat. 14, 81 pondus (25, 175). 20, 8 modus ... ab -o obolo ad solidum (22, 133). 24, 65 drachma. *al.*

subst. f. ˣ**dīmidia,** -ae (*sc. pars*): GLOSS. ἥμισυ. *de possessione* (*v. p. 1203, 73 sqq.*): CIC. Verr. 4, 40 plus etiam quam -ae venierunt. 4, 117 quae -ae essent. VITR. 10 pr. 2 adiectione -ae *sumptus.* PAVL. dig. 7, 2, 7 *usus fructus* (*bis*). 30, 1 pr. *bonorum.* COD. Iust. 4, 32, 26, 2 centesimae usurarum (7, 54, 2. 10, 8, 3). INST. Iust. 2, 9, 2 pro tertia -a potiturus. 3, 1, 16 hereditatis. *de magnitudine et multitudine*: PLIN. nat. 2, 86 *spatii.* CASS. FEL. 74 croci. *cum substantivis mensurae, sim.*: VITR. 4, 3, 6 moduli. 5, 1, 4 longitudinis (6, 3, 6. 8. 10 latitudinis). COLVM. 2, 12, 1 summam operarum decem et -am (2, 12, 2. CELS. Vlp. dig. 38, 1, 15, 1). TERT. adv. Iud. 8 hebdomadae (*ibid.* -am hebdomadam). *in divisione*: VITR. 3, 1, 6 *numero sex* -a adiecta. FAV. EVL. p. 6 quaternarius habet -am duo. *al.* AVG. civ. 11, 30. *cum praepositionibus* (*cf. p. 1204, 28*): SCRIB. LARG. 1 incoquuntur ..., donec ad -as perducantur. 3 decoquere ad -as (66 PLIN. nat. 10^ies PELAGON. 111). VLP. dig. 28, 5, 13, 5 ex -a et sexta scriptum heredem. COD. Iust. 6, 26, 11 pr. utrum ... priores ... in -am vocantur et Titius in reliquam -am ... in -am ... in aliam -am an omnes in virilem portionem.

subst. n. ˣ**dīmidium,** -ī (*v. p. 1203, 32 sqq. 49. 1204, 11*). GLOSS. ἥμισυ. *coniungitur cum genetivo substantivorum (quae interdum ex conexu sententiarum subaudienda sunt) et c. praepos.* ex (*v. l. 74. 76 al.*). de *p. 1206, 4*: 1 *generatim*: **a** *de magnitudine et amplitudine* (*de tempore v. l. 82*): PLAVT. Aul. 291 obsoni (293 *bis.* Truc. 748). Amph. 1125 boni -um ... dividere cum Iove. TER. Phorm. 594 vixdum -um dixeram, intellexerat. CATO agr. 24 -um helvoli -um apicii vini. 36 aquae. 150, 1 casei pondo I s(emis), -um aridum (*i. et dimidiam quidem partem aridam*). OV. fast. 4, 588 curae. 5, 459 -um vestri parsque altera voti. EPICED. Drusi 2 nominis (*sc. felicis matris Neronum*). LIV. 22, 28, 2 virium. 44, 6, 15 loci. MANIL. 3, 375 -um e toto mundi (mundo *al.*). VITR. 4, 6, 5 impagis. 9, 2, 2 candentiae. PAVL. FEST. p. 24 aequilavium significat ex toto -um ... cum -um *lanae* decidit sordibus. CELS. 5, 28, 23 resinae terebinthinae (*cf. p. 1203, 68*). SEN. epist. 99, 11 ex hoc *tempore.* PLIN. nat. 2, 84 spatii (*ter.* 4, 31). 22, 150 gallae (29, 45). 24, 185 ex relicto *semine faeni.* 28, 254 mellis. TERT. adv. Hermog. 38 p. 168, 19 -um eius *materiae.* ITALA Ios. 22, 30 (Aug. loc. hept. 6, 28 p. 619, 26) tribus (*v. supra l. 12 sq.*). VVLG. I par. 2, 52 requietionum. psalm. 101, 25 dierum (*i. vitae*). *al.* BACHIAR. repar. laps. 13 barbae (*ibid.* -a ... barba). MARCELL. med. 20, 48 rosae -um ... id est ipsum florem. *de dimidia parte personarum* (*cf. l. 21 sqq.*): HOR. carm. 1, 3, 8 serves animae -um meae. ANTH. 445, 9 plus quam -um mei recessit. *imprimis de possessione*: PLAVT. Persa 68 si legirupam qui damnet, det in publicum -um. Rud. 958. 960. Pseud. 1164 de praeda. 1328 -um aut plus etiam ... feres. Bacch. 321 *auri* (1184. 1189). CATO orig. 95 mille minus -um familiae multa esto. LEX Tarent. (Ephem. epigr. IX p. 1) -um *pecuniae exactae* in ⟨p⟩ublicum referto, -um in l⟨u⟩deis ... consumito. VARRO rust. 1, 18, 5 -um vineti, -um oliveti. CIC. Verr. 2, 123 *hereditatis* (VLP. dig. 37, 8, 1, 11 ipse -um, liberi -um habeant). Flacc. 32 imperavit. de orat. 2, 352 -um eius ei quod pactus esset ... daturum. ad Q. fr. 2, 4, 2 pecuniae (LEX Iul. munic. [Corp. I 206] 43). LIV. 2, 41, 1 *agri.* 44, 16, 9 ex vectigalibus. 45, 18, 7 tributi (EVTR. 4, 7, 3). 45, 26, 14 eius, quod regi pependissent (29, 4. 11). LABEO dig. 28, 6, 9 bonorum (VVLG. Luc. 19, 8). SEN. epist. 53, 10 rerum. PLIN. nat. 33, 45 res p. -um lucrata est. 35, 40 *pretii.* MART. 1, 75, 1 donare. 1, 75, 2 perdere (*opp.* totum). 8, 9, 2 dare (*opp.* dodrantem). QVINT. inst. 5, 10, 105 -um ex eo, quod debebant. GAIVS inst. 3, 103 -um *stipulationis* deberi. GELL. 5, 10, 6 *mercedis* (*opp.* reliquum -um). *al.* CORP. X 3428 demedium monumenti emptum fecit. **b** *de numero*: LIV. 10, 18, 8 ad tria milia hostium caesa erant, -um fere eius captum (21, 59, 8. 30, 12, 5). 23, 19, 17 ex quingentis septuaginta ... minus -um. 33, 8, 14. 35, 1, 2. *cf. etiam infra l. 47.*

c. praepos. in modum adv. (*v. p. 1204, 28*): ad: CATO agr. 98, 1 decoquito ad -um (COLVM. 12, 19, 1 [-am *pars codd.*]. PLIN. nat. 23, 142. 151. *cf.* CATO agr. 107, 2 usque coquito, dum -um excoquas. 150, 1 mulserit -um) PLIN. nat. 18, 116 arefaciunt ... ad -um (*Mayh.*, ad initium *codd.*). CAPITOL. Pert. 8, 11 sumptum ... ad soliti -um detraxit. AVG. civ. 19, 2. in *c. acc.*: TRYPH. dig. 37, 4, 20, 2 legata ... deminuta in -um. in *c. abl.*: PLIN. nat. 2, 171 in -o computari videtur. GAIVS inst. 3, 79. ORIG. in Matth. 15, 19 in -o (ἐξ ἡμισείας) ... in -o autem. per: PLIN. nat. 18, 348 si *luna* plenilunio per -um pura erit. *adde ablat.*: OV. trist. 2, 178 -oque tui praesens ... -o procul es. MANIL. 3, 453 -o vincat primum. APVL. apol. 89 -o auges. IVNIL. 2, 19 ex parte vel -o. *saepissime post comparat., ex. gr.*: PLAVT. Asin. 441 -o minus (VARRO rust. 1, 22, 3. 3, 9, 6 CIC Att. 13, 29, 2 CAES. Gall. 5, 13, 2 LIV. 24, 42, 5 CELS. 5, 28, 11. 12 PLIN. nat. 6, 95). CIC. Verr. 4, 77 -o fere pluris (ARVS. gramm. VII 465, 4 id est duplo. *cf.* CIC. Verr. 4, 117 -o plus. Tull. 14 Att. 9, 9, 2 CELS. 6, 6, 31 IVV. 14, 201). Flacc. 47 stultiores. dom. 115 carius. HOR. sat. 2, 3, 318 maior (CVRT. 4, 9, 3). VITR. 3, 4, 1 crassiores. CELS. 8, 10, 1 longiore (MELA 2, 32. 3, 85 SOL. 11, 34). COLVM. 11, 1, 16 maturius. SCRIB. LARG. 101 celerius. PLIN. nat. 5, 89 propior. 32, 78 amplius. SOL. 30, 9 protentior ... vita.

2 *speciatim cum substantivis mensurae* (*v. p. 1204, 61 et 1205, 53*): PLAVT. Rud. 1409 dividuom talentum faciam -um tibi sume, -um huc cedo (LIV. 38, 8, 10 summae -um. *cf.* 33, 30, 7 mille talentum daret ... -um ... -um). TER. Ad. 370 -um minae. VARRO ling. 5, 171 assis. 5, 174 libellae. LVCIL. 571 horae -o et tribus confectis. TERT. adv. Marc. 1, 19 p. 314, 13 -um anni cum -o mensis. *saepe.* CATO agr. 108, 1 acetabuli. LIV. 36, 4, 5 -um eius (*sc. modium quingentorum milium*). VITR 6, 3, 5 ex atrii latitudine. 10, 10. 3 foraminis. SCRIB. LARG. 45 sextarii duo et -um. PLIN. nat. 2, 88 mensurae. 5, 41 lata -um eius (*sc.* XXV *passuum. cf.* 6, 27. 12, 53 *al.*). 36, 179 crassitudinis. QVINT. inst. 1, 42 *longitudinis.* VVLG. exod. 30, 13 sicli. *adde in computatione*: BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 12 p. 324, 18 *sq. summae* -um ... horum (*duodecim*) -um ... erunt sex. arithm. 2, 47 p. 154, 27. *in proverbiis*: HOR. epist. 1, 2, 40 -um facti qui coepit habet. SEN. epist. 34, 3 principia totius operis -um occupare dicuntur. AVSON. 81, 1 -um facti est coepisse *eqs.* *cf. Otto, Sprichw. p. 117 sq.* PLAVT. Pseud. 452 bonus animus in mala re -umst mali. AFRAN. com. 156 formosa virgo est: dotis -um vocant. OV. fast. 5, 718 -um toto munere maius erit (GELL. 18, 2, 13 -um plus esse toto dicit *Hesiodus*).

syn.: semis (*cf. etiam p. 1203, 36*). *opp.*: *v. p. 1203, 68. 78 al.*
deriv.: dimidietas, dimidio. *Rubenbauer.*

dīminōro *v.* dem-. **1. dīminuo** *v.* deminuo.

2. dīminuo, -uī, -ūtum, -ere *a* dis- *et* minuere. PRISC. gramm. II 32, 12 dimminuo (*sic etiam* PLAVT. Men. 304 *B* Most. 266 GLOSS.), non disminuo. GLOSS. διασχίζω. -uit confregit. *i. q. conterere, diffringere* (*cf. p. 484, 58*): PLAVT. Men. 304 nihil est, qui illi homini -am caput (Most. 266 illi speculo. TER. Eun. 803 tibi [*cf.* DON. *ad l.*]. Ad. 571 -etur tibi quidem iam cerebrum [SCHOL. p. 157, 10 *ad l.* frangetur. DON. *ad l.* comminationis genus [*v. l. 77*] verba ipsa indicant, ut appareat senem baculum sustulisse]. TERT. nat. 1, 10 p. 80, 2 famosum et -utum caput imago cuiuslibet dei vestit). SEN. contr. 10, 4, 2 alterius -utas scapulas in deforme tuber extundit. ITALA Hab. 3, 12 (Tert. adv. Marc. 4, 39 p. 555, 16) in comminatione tua (*v. l. 73*) -es terram (ὀλιγώσεις, VVLG. conculcabis).

3. dīminuo, -āre [*pro* diminuere; *cf.* minuare, deminuare *p. 486, 1. Th.*]. DIDASC. apost. 56, 12 spes nostra in dominum non -bitur.

?**dīmiscuit** cognovit (conglobavit *Bücheler*) iunxit GLOSS. V 496, 67 (dinoscuit *Heraeus*). *L.*

ˣ**dīmissio,** -ōnis *f. a* dimittere. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 84 in -e ... quam Graeci ἄνεσιν vocant. *legitur inde a* CIC.

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1 *i. q. in diversas partes missio, ablegatio, remotio*: CIC. parad. 46 qui . . . -es libertorum ad defaenerandas diripiendasque provincias ... recordetur. ITALA lev. 16, 8 (Lugd.) ad -em pompeio *hirco* (τῷ ἀποπομπαίῳ, VVLG. emissario). 16, 10 (Lugd. *sim.* Rufin. Orig. in Ios. 23, 1) ut dimittat eum *hircum* ad -em (ὡς ἀποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν, VVLG. emittat eum in solitudinem). AVG. loc. hept. 4, 69 p. 593, 6 (*opp.* resolutio). quaest. hept. 1 pr. a principio ... usque ad -em duorum primorum hominum de paradiso (*i. expulsio*). 3, 61 per hanc -em (*i. repudium*) potuit putari, quod licite quisquam sibi uxorem copularet fratris. *in re militari*: CIC. Verr. 6, 86 classis ... infirma propter -em propugnatorum atque remigum. *rei, i. q. renuntiatio*: AVG. c. Petil. 2, 104, 239 tali rerum terrenarum -e. HIPPOCR. progn. 11 si ... fecerit homo -em (ἄφεσιν) ventositatis (*ibid.* ventum edere). 2 *i. q. remissio* (*cf. p. 1215, 23*): HERM. Pal. vis. 2, 2, 4 omnibus quidem -o erit, qui peccaverunt usque in hunc diem. Pal. mand. 4, 3, 3 -em priorum peccatorum (HIER. in Eph. 5, 1 p. 518 AVG. c. Iul. op. imperf. 2, 165 bapt. 1, 11, 15 in euang. Ioh. 31, 9). AVG. in Rom. imperf. 23. 3 *t. t. medicorum*: **a** *i. q. remissio, laxatio morbi* (*plerumque de febre, opp.* accessio. *cf. l. 44. p. 1217, 5*): THEOD. PRISC. gyn. 31 sub blanda -e (demissione *V*, remissione *b*). CAEL. AVR. acut. 1, 6, 51 in -e vel declinatione accessionis. 1, 11, 82 usque ad medium tempus -is. 1, 11, 84 non . . . -o accessionis, sed totius passionis declinatio. 2, 1, 7. 2, 3, 13 febre acuta sive iugi sive -bus intercapedinata. 2, 9, 50. 51 in accessione aut in -e. 2, 18, 107 doloris. *al.* CASS. FEL. 77 p. 187 ut omnia, quae in accessione senserint, -is tempore recordentur. **b** *i. q. sanguinis emissio*: GELL. 10, 8 tit. inter ignominias militares . . . fuisse sanguinis -em (10, 8, 1 venam solvi et sanguinem dimitti).

dīmissor, -ōris *m. a* dimittere. *i. q. remissor*: TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 444, 25 -em delictorum Christum recognosce. AVG. in psalm. 85, 4 peccatorum omnium non commissor, sed -r. serm. 99, 4, 4. 99, 5, 5 mendacii. in epist. Ioh. 2, 8.

dīmissōrius, -a, -um *a* dimittere, dimissor. 1 *t. t. ICtorum*: litterae -ae (*omittitur plerumque* litterae): MOD. dig. 50, 16, 106 -ae litterae dicuntur, quae volgo apostoli dicuntur. -ae autem dictae, quod causa ad eum, qui appellatus est, dimittitur. PAVL. sent. 5, 34, 1 ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, litterae -ae diriguntur. GLOSS. -a ἀποσχετική, ἀπολυτική. dimisoria famuli voluntaria dimissio. DIG. 49, 6 tit. MARCIAN. dig. 49, 6, 1 pr. 49, 6, 1, 2 sufficit ... petisse inter tempus -as instanter et saepius (*ibid.*). PAVL. sent. 5, 34 tit. 5, 34, 2 qui intra tempora praestituta -as non postulaverit vel acceperit vel reddiderit, praescriptione ab agendo submovetur. PAPYR. Wessely, Wien. Stud. 24, 126 προσδεχόμ⟨ε⟩θα διμι⟨σ⟩σωρίαν. 2 *t. t. med.* (*cf. supra l. 19*): CASS. FEL. 57 p. 146 in prima anetica die, id est -a.

dīmissus, *dat.* -uī *m. a* dimittere. CHAR. gramm. I 189, 20 (= DIOM. gramm. I 407, 28) inter adverbia quidam haec posuerunt, quae etiam apud veteres observata sunt: translatui, -ui *eqs.* ? *i. q. dimissio (1), remotio*: CIC. S. Rosc. 11 hanc quaestionem . . . manifestis maleficiis cotidianoque sanguini (sanguine *codd.*) -ui (*Σ*, *defendit Landgraf, Berl. phil. Wochenschr. 32, 1299 sqq.* [*cf. etiam 1490 et 1913, 253. 379*], dimissius, demissius, dimissus *cett. codd.*) sperant futuram.

ˣ**dimitto**, -mīsī, -ssum, -ere *a* dis- *et* mittere. *in codd. scribitur passim* demitto, *quod cf.* LEX repetund. (Corp. I² 2 n 583) 71 dimitere. dismisit: CORP. XI 198a FRONTO p. 209, 2 N. *saepe in codd.* ITALAE (*praecipue* cod. d). *sed* CAPER gramm. VII 97, 7 dismitte non dicas. *de significatione*: CAPER gramm. VII 97, 7 -e ἀπόλυσον absolve. NON. p. 286 -ere mittere [p. 285 -ssum abiectum. p. 286 desuper mittere, edere *pertinet ad* demitto]. AVG. loc. hept. 4, 69 p. 593, 6 ἀφιεῖς, quod ... est '-is'. DIFF. gramm. suppl. 287, 17 -it, qui in multas partes mittit. DIFF. ed. Beck p 29, 6 inter absolutum et -ssum: . . . -ssus est, qui sine crimine est tamquam aliquis ab amico aut servus. p. 50, 11 demittimus de superiori parte, -imus a nobis aliquem, relinquimus aliquos vel aliquid. GLOSS. ἀπολύω, διαφίημι. -e ἄφες, ἀπόλυσον. -e me ἄφες ἐμέ. -ssus ἀπολελυμένος, ἀπολυθείς [humilis, abiectus, abominatus. dimisis asclaecadun (*anglosax.*) *pertinet ad* demissus]. *legitur inde ab* ENN. *per totam latinitatem, deest* TIB. [*loc. corrupt.*: SEN. dial. 6, 25, 3.]

I *praevalet notio directionis i. q.* **in diversas partes mittere, emittere:** A *proprie*: 1 *aliquem*: VARRO rust. 1, 69, 3 cum ... pueros -isset, ut medicum requirerent (*cf. p. 1215, 74*). CIC. Verr. 3, 6 quos *cives* illa *provincia* partim ... -it, partim retinet. CAES. Gall. 6, 34, 5 -endae plures manus diducendique erant milites. civ. 1, 80, 3 equites (LIV. 10, 20, 5). SALL. Catil. 42, 2 illi, quos ante Catilina -erat. LIV. 2, 37, 8 praecones. 3, 51, 1 -ssis legatis (41, 22, 7 CVRT. 4, 11, 4. MELA 1, 38 utrimque). 22, 28, 10 levem armaturam. 28, 39, 5 -ssis, qui conquirerent (33, 14, 12 qui specularentur). 29, 5, 8. PLIN. epist. 7, 12, 6 cursore -sso (*cf. p. 1209, 12*). SIL. 1, 667 cum ..-ret Ardea pubem. SVET. Iul. 4, 2 comites servosque ceteros ad expediendas pecunias. TERT. adv. Marc 4, 21 p. 487, 28 -it discipulos ad praedicandum dei regnum. ITALA gen. 43, 4 (Lugd.) si ... -is fratrem nostrum nobiscum (ἀποστέλλεις, VVLG. mittere). *additur quo*: CIC. Quinct 25 pueros circum amicos -it. Verr. 3, 92. 136 in omnes civitates ... censores -sit. CAES. Gall. 3, 7, 3 praefectos tribunosque militum . . . in finitimas civitates frumenti causa -sit. 3, 32, 2 legatos quoquoversum (LIV. 2, 22, 3 legatos . . . passim -unt). 4, 19, 2 nuntios in omnes partes (4, 34, 5. 5, 39, 1. 5, 53, 4 nuntios legationesque. 6, 34, 8. 7, 38, 10 tota civitate Haeduorum. *al.* civ. 3, 102, 6 BELL. Afr. 8, 1 SVLP. SEV. chron. 1, 22, 2). 5, 49, 8 speculatoribus in omnes partes -ssis (TAC. Agr. 38). *al.* HIRT. Gall. 8, 25, 1. SALL. Catil. 27, 1 C. Manlium Faesulas ... C. Iulium in Apuliam -sit, praeterea alium alio. Iug. 35, 9. VERG. Aen. 1, 577 equidem per litora certos -am et Libyae lustrare extrema iubebo. LIV. 2, 34, 3 -ssis passim ad frumentum coemendum non in Etruriam modo . . . sed in Siciliam quoque. 3, 38, 12 circa domos. 4, 32, 1 per vicos. 6, 3, 8 per urbem. 21, 61, 2 equite passim -sso. *al.* SEN. suas. 1, 4 domitoremne generis humani, magnum Alexandrum eo -itis? VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 Aristoteles ... Callisthenem auditorem suum ad Alexandrum -ens. SEN. benef. 5, 16, 6. dial. 5, 19, 5 -ssis per domos centurionibus. PLIN. nat. 7, 123. FRONTIN. strat. 1, 5, 19 per angustos tramites ... -ere exercitum. SVET. Aug. 64, 1 consules designatos circum provincias exercitusque. 97, 2. FLOR. epit. 1, 13, 16 per medias hostium custodias Fabium pontificem ab arce -sit. TERT. adv. Marc. 5, 1 p. 568, 29 iam ordinato officio apostolatus et in sua opera -sso *Paulo*. ITALA exod. 23, 20 (Ottob.) -o angelum meum ante faciem tuam (ἀποστέλλω, VVLG. mittam). *cf.* lev. 18, 24 (Monac.). AMM. 19, 9, 4 familiarem suum ... Nisibin occulte -sit. VVLG. Ezech. 40, 2 -sit me super montem excelsum. CORIPP. Ioh. 6, 603 discedunt cuncti -sso ad bella magistro. *nota absolute*: CIC. Tull. 22 Tullius statim -it ad amicos. CAES. civ. 3, 112, 6 -sit (deauxit *trad.*) ... circum omnes propinquas provincias. *accedit supinum*: LIV. 8, 7, 1 qui *praefecti* exploratum in omnes partes -ssi erant. 22, 13, 9 Maharbalem cum equitibus in agrum Falernum praedatum -sit. 22, 24, 4 frumentatum. VELL. 2, 70, 2 evocatum. FRONTIN. strat. 2, 13, 6 pabulatum. *infin.*: ITALA gen. 3, 23 (Aug. gen. ad litt. 11, 1 p. 334, 14) -sit illum dominus deus ... operari terram (ἐξαπέστειλεν, VVLG. emisit, . . . ut operaretur). *aliter v. p. 1210, 10. 1215, 57.*

2 *rem* (*plerumque additur quo*): PLAVT. Epid. 452 fugias manibus -ssis (dem- *P et fort. A*) domum (*i. summa celeritate, cf. Vssing; item* Pseud. 841 *sqq.* *aliter* SEN. contr. 9, 6, 12 manus ad genua -e, rea es. ITALA Is. 35, 3 [Tert. adv. Marc. 4, 10 p. 444, 15 *al.*] manus -ssae [ἀνειμέναι, VVLG. dissolutas]). CIC. Tusc. 5, 40 multas naves in omnem oram maritimam (CAES. civ. 1, 36, 2 classem quoquoversus. LIV. 29, 35, 5. 35, 42, 6 -endam partem navium a classe regia. 36, 41, 7 speculatorias naves ad omnia exploranda circa insulas -sit. 37, 10, 10. STAT. silv. 2, 2, 142 sic perge nec umquam emeritam in nostras puppem [*i. vitae tuae*] -e procellas. FLOR. epit. 1, 18, 3 *Tarentum* in omnes terras vela -it). CAES. civ. 3, 22, 1 -ssis circum municipia litteris (3, 79, 4 LIV. 38, 1, 9. 42, 51, 1 circa praefectos. 43, 14, 10 per fora et conciliabula. *al.* PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 38 circa municipia. FRONTO p. 6, 1 N. ad te). AETNA 33 neque extremas ius est -ere in artes sidera. SEN. Herc. O. 540 qui certa tenerā tela -it manu (819 harundo Getica visa -i manu. SIL. 12, 406 telum procul in ventos -sit Apollo. *aliter v. p. 491, 41 sqq.*). nat. 7, 26, 2 sol radios suos longe lateque -it. STAT. silv. 1 pr. 6 dubitavi ... an hos libellos ... congregatos ipse -rem. 5, 1, 86 magnum late -ere in orbem Romulei mandata ducis (PANEG. 2 [10], 3, 4. SVET. Galba 10, 3 edicta). PLIN. epist. 4, 7, 2 eundem *librum* in exemplaria mille transscriptum per totam Italiam provinciasque -sit (AVR. Fronto p. 87 N.). FRONTO p. 70, 18 N. ego tridui acta mea ad te tandem possum -ere. ITALA exod. 23, 27 (Ottob.) timorem tuum -am, qui praecedat tui (ἀποστέλλω, VVLG. mittam). deut. 28, 8 (Monac.) -et dominus in te benedictionem (Lugd. inmittat super; ἀποστεῖλαι ἐπί, VVLG. emittet super). HYG astr. 4, 14 *in defectione lunae* solis radios propter magnitudinem terrae ita esse -ssos, ut *eqs.* ANON. Vales. 12, 72 argentum vel aurum. COD. Iust. 1, 17, 2, 22 in constitutione, quam ad legum professores -simus.

B *metaphorice*: CIC. orat. 200 quae *verba* mens ... statim -it, ut suo quodque loco respondeat (SEN. dial. 11, 6, 6 *mens* cogitationes suas in omnia nota atque ignota -it). OV. met. 3, 381 aciem (*i. oculos*) partes -it in omnes. 4, 367 ex omni -ssis parte flagellis (*de polypo*). 8, 188 ignotas animum -it in artes (SEN. benef. 7, 8, 1 per universa. dial. 6, 21, 3 cum ad omne tempus -seris animum). SEN. epist. 31, 10 in populos nominis -ssa notitia. LVCAN. 1, 448 vos quoque, qui fortes animas belloque peremptas laudibus in longum, vates, -itis (dem- *VB*) aevum. ITIN. Anton. Plac. rec. A 15 p. 169, 15 arbor per tectum foris -ssa. VVLG. Sirach 39, 38 cogitavi et scripta *ea* -si. Iob 10, 1 -am adversum me eloquium meum. CLAVD. 15, 522 urbs ... Caralis tenuem ... per undas obvia -it fracturum flamina collem (*cf.* OROS. hist. 1, 2, 3 a sinistra . . . Africam -it *Asia*. 1, 5, 6 qua -ssi altrinsecus montes subiectis campis excipiuntur).

II *praevalet notio separationis i. q.* **a se mittere,** *permissionem abeundi dare*: A *de separatione locali*: 1 *proprie*: **a** *generatim* (*saepe etiam i. q. valedicere alicui. cf.* DON. Ter. Phorm. 141 'nunc amitte hunc' quod nos '-e'): AFRAN. com. 181 -it assestricem, me ad sese vocat. CATO or. frg. 73 tum, ubi ii -ssi sunt, revertantur resignatis vectigalibus. VARRO rust. 2, 1, 1 nos te non -emus (dem- *trad.*) antequam illa tria explicaris (*cf. p. 1211, 83 al.*). CIC.

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

S. Rosc. 45 alterum *filium* a se non -bat, alterum *eqs.* Verr. 3,56 Epicrates homines ... male ab se acceptos -it. 3, 79 qui ... honestos homines ... ableget a consilioque -at. Sull. 57 familiarissimum suum -ere ab se et amandare in ultimas terras. Pis. 48 si familiam tuam -isses ... amici te constringendum putarent: praesidium tu rei publicae ... -isses, si tuae mentis compos fuisses? Mur. 32 regem (Bell. Alex. 23, 1 *al.*). Deiot. 21. orat. 100 ut se -rem. de orat. 1, 112. 126. Att. 2,12,2 complexus iuvenem -si (Liv. 2,40,10). 3,7,3 quem (*fratrem*) ... ego, nec ⟨quo⟩ modo visurus nec ubi -urus sim, scio. 3, 19, 2. 5, 1, 5. 5,18,1 ne senatus ... Pompeium nolit -ere (5,21,3). 6,6,4. 12, 18,4 discedentem ... te ... non sine magno dolore -am. 14,21,2 Cassi tabellarium (*cf. p. 1207,79*). 16,13ª,1 lumina. 16,24,1. epist. 13,57,1 nec ipse adduci potuisset, ut a me discederet neque ego, ut eum a me -rem. 13,63,1. ad Q. fr. 1,3,1 quem flens flentem prosequentem proficiscens -eras. 1,3,3 e complexu meo. ad Brut. 1,15,2 quem cum a me -ens graviter ferrem. Cic. fil. Cic. epist. 16,21,6. Caes. Gall. 2,5,3 his datis mandatis eum ab se -it (7,54,4). 3,18,7 *illos* ex concilio. 4,23,6 his (*legatis tribunisque*) -ssis. civ. 1,13,5. 1,34,1. 3,10,1 *al.* Sall. Iug. 9,1. Ov. am. 1,6,35 hunc (*Amorem*) ego, si cupiam, nusquam -ere possum. epist. 2,13. 5,51 oscula -ssae quotiens repetita dedisti. met. 15,692 agmenque suum turbaeque sequentis officium placido visus -ere vultu. Liv. 1,9,5 a plerisque rogitantibus -ssi *legati*, ecquod ... asylum aperuissent (1,22,7. 23,6,1 *al. saepe* Cvrt. 4,11,22. 7,9,2 Plin. nat. 7,112 Epist. imp. Vesp. ad Sabor. [Corp. II 1423,15] Tac. ann. 1,39. Svet. Cal. 44,1 cum ignominia). Liv. 2,13,1. 10,19,4 *opp.* retinere. 24,23,1 ex contione. 29,5,1 ab hoc sermone (Cvrt. 6,7,16). 30,42,11 cum hoc ... responso (Cvrt. 4,2,6). *al. saepe.* Vitr. 5,3,5 cum populus -atur de spectaculis. 7 pr. 7 condemnatos ... cum ignominia -sit. Sen. contr. 3 pr. 11 haberetur disertus, si a praelocutione -ret (*sc. auditores*). 9,6,19 nusquam a sinu meo -si puellam. Val. Max. 2,10,2. 9,3,2. Phaedr. 4,25,14 ut ne irate te -ssum sentias. Sen. apocol. 9. Herc. f. 140 grege -sso. clem. 1,9,7 e cubiculo. dial. 6,19,1 -simus illos, immo consecuturi praemisimus. *al.* Cvrt. 6,7,18 ceteris -ssis. 6,8,15. 8,2,29 -sso internuntio pacis. 10,5,3 *al.* Ascon. Mil. 71 p. 44 St. iudices. Lvcan. 8,243. Petron. 130,7 cum ... pollicitatione. 136,11 non ... nisi. Val. Fl. 7,261 *opp.* detinere. Sil. 6,492. 12,197 ⟨e⟩ caede cohortes. Stat. Theb. 4,342 nequit illa pio -ere natum complexu. Mart. 9,68,11 discipulos -e tuos. 10,12,3 ne vivam, nisi te, Domiti, -o libenter. Qvint. inst. 1,5,36 a se. decl. 355 p. 386,14. 20 Ivv. 6,127. Plin. epist. 3,21,6 eum amicissime. 9,36,2. paneg. 23,1 -ssus osculo (*cf. l. 43*). 79,6 Svet. Aug. 99,1. Claud. 15,1 eum ... ut cupidum iudicandi -sit. Tit. 7,2 Berenicen statim ab urbe -sit invitus invitam (*cf. p. 1212, 15*). 8,1 ne quem sine spe -ret. Otho 10,2 ab amplexu (Flor. epit. 4,2,71) et osculo suo (*cf. l. 41*). Flor. epit. 1,9,3 ut ... alterum ... ex consulibus ... fascibus abrogatis urbe -rent. Gran. Lic. p. 33,7. Vlp. dig. 1,16,10,1 legatum de provincia. Gell. 13,21,9. Tert. adv. Marc. 4,22 p. 495,4 ostensis prius cum illo Moyse et Helia ... atque ita -ssis. Itala gen. 3,23 (Aug. gen. c. Manich. 2,12 *cf.* civ. 14,21. 20,1 Praedest. 1,31 p. 597C) -sit eum dominus deus de paradiso (ἐξαπέστειλεν, Vvlg. emisit. *cf.* Avg. gen. c. Manich. 2,22,34 bene dictum est ⟨'dimisit'⟩, non 'exclusit', ut ipso peccatorum ... pondere tamquam in locum sibi congruum videretur urgeri, ... et illi eum non excludunt reluctantem, sed -unt cupientem). Vvlg. gen. 3,19. 26,29 cum pace. I reg. 9,19 -am te mane. Matth. 15,23 *al.* Porph. Hor. ars 192 *quarta persona tragoediae* ... non loqui debet, sed adnuere statimque -i. Comm. instr. 1,3,3. Schol. Cic. Bob. p. 89,27 St. suo iussu eum (*Clodium*) esse -ssum.

nota absolute: Qvint. inst. 11,3,86 an non his (*manibus*) ... vocamus, -imus, minamur? *additur quo*: Caes. civ. 1,21,2 eos, qui venerant, collaudat atque in oppidum -it. Liv. 10,25,9 Appius praetor Romam -ssus. 34,9,12 redemptoribus ... Romam -ssis. *ibid.* -ssis ab Lacedaemone Eumene et Rhodiis et L. Quinctio fratre ad classem. Sen. contr. 1,4,4 ad suos -itur. Lvcan. 5,277. Plin. nat. 11,78 ad alia pensa. Frontin. strat. 2,1,6 ad munera. Plin. epist. 7,27,7 suos omnes in interiora -it. Stat. Theb. 12,308 hunc quoque ... in Aonios vigiles -e (demitte *Klotz*). silv. 3,3,77 nondum stelligerum senior -ssus in axem Claudius (Ivv. 6,470 exul Hyperboreum si -atur ad axem). Tac. hist. 3,31 Gell. 5,21,12. Cypr. epist. 24 ad consultum vestrum eos -si. Vvlg. II par. 7,10 -sit populos ad tabernacula sua. *accedit alter accus.* (*cf. p. 1216, 19*): Plavt. Rud. 791 si te non ludos pessimos -sero. Enn. scaen. 144 quos ego ope mea ex incertis certos compotesque consili -o. Cic. Verr. 5,63 quem ad modum regem ... spoliatum expilatumque -ret. orat. 34 eos aequos placatosque. Sall. hist. frg. 2,111 ita fiducia quam argumentis purgatiores -untur. Verg. Aen. 1,571 auxilio tutos *vos* -am (8,171). Hor. sat. 2,7,51 -it neque famosum *me* neque sollicitum. epist. 1,7,18 tam teneor dono, quam si -ar onustus. Liv. 21,43,1. 26,34,13 maestiores ... Campanos -erunt. 34,16,5. 37,7,4 ea quoque irrita legatio -ssa est (Val. Max. 4,3 ext. 3. 8,11 ext. 5 natura artem. Fronto p. 209,2 N.). Val. Max. 4,8 ext. 2 variis muneribus ornati -bantur. Sen. dial. 10,14,5 nemo non venientem ad se beatiorem amantioremque sui -it. epist. 52,11 quanta autem dementia eius est, quem clamores imperitorum hilarem ex auditorio -unt. 64,3. Svet. Dom. 11,1 actorem ... securum hilaremque -sit. Itala Luc. 1,53 (cod. d) divites dismisit inanes (ἐξαπέστειλεν κενούς, Vvlg. -sit). *accedit* ad *c. gerund.*: Liv. 21,48,2 Poenos ... in civitates quemque suas ad sollicitandos popularium animos -sit. 27,17,17 ad copias adducendas. 34,13,10 ad corpora curanda. *al.* Cvrt. 4,13,10 sic incitatos ad corpora curanda -sit. 8,11,4. Frontin. strat. 2,12,1 exercitum ad quiescendum. Gell. 15,9,11 hominem ... ad indagandum vocabulum -simus. Tert. orat. 11 Ioseph -ens fratres suos ad perducendum patrem. *acc. supinum*: Varro Men. 279 hi pusilli nigri, qui expectant nundinas, ut magister -at lussum. 413 populum ... cubitum. Hor. epist. 1,7,73 dormitum. *acc. infinitivus*: Vitae patr. 5,4,15 non -si aliquem dormire.

b *speciatim*: α *contionem sim.* -ere: Lex repetund. (Corp. I² 2 n. 583) 71 neive iudicium dimitere iubeto. Qvadrig. hist. 45 senatus ... de nocte convenire, noctu multa domum -i. 76 contione -ssa (*v. vol. IV p. 731, 4*). Cic. Verr. 3,72 consilium (3,73 -sso atque ablegato consilio. *al. v. vol. IV p. 460,39*). 5,146 senatum (Mil. 28 epist. 1,2,2 Liv. 2,28,6 *al.*). Catil. 1,9 vixdum ... coetu vestro -sso. Vatin. 5 concilium (*v. vol. IV p. 48,41*). Att. 1,14,5 comitia (Liv. 39,39,10). ad Q. fr. 2,10,1 ut ... coactus sit nos (*senatum*) -ere. Sall. Catil. 21,5 conventum (Liv. 33,35,1 *al.*). Liv. 25,4,1 plebe -ssa (Tert. anim. 9). 26,15,6 -ens praetorium (30,5,2. 37,5,2). 26,22,13 senioribus -ssis iuniores suffragium ineunt. 36,29,5 convivio -sso (Tac. ann. 15,30 Svet. Aug. 76,2). Ascon. Mil. arg. p. 36 St. -sso ... iudicio. Qvint. inst. 11,2,24 auctione -ssa. Plin. epist. 5,9,2 -untur centumviri. Svet. gramm. 6 -ssa ... schola (18). Itin. [Silv.] 31,4 fit denuo oratio ad Crucem et -itur populus (38,2. 43,3). Vvlg. act. 19,40 ecclesiam (ἀπέλυσεν). Avg. in psalm. 147,8 -sso theatro aut amphitheatro. *add. quo*: Svet. Claud. 34,2 -sso ad prandium populo. *absolute*: Cic. Brut. 200 videt ... *iudicem* quaesitorem, ut -at (*sc. iudicium*), rogantem. ad Q. fr. 2,1,1 coepit -ere (*sc. senatum*).

β *exercitum, milites sim.* (*cf.* Don. Ter. Eun. 814 -it exercitus dicitur vel pace facta vel vexatis hostibus): Plavt. Rud. 1279 (*in imag.*) dilectum -sit. Ter. Eun. 814 iam -o exercitum. Cic. Verr. 4,60 equitem Romanum. 6,87. 100 remigibus militibusque -ssis (6,133). 6,110 nautas (6,131). *al.* Manil. 26 partem militum. Pis. 47 exercitum (91 Deiot. 19. Phil. 7,2 ut omnes exercitus -antur. Caes. civ. 1, 2,6 *al. saepe apud historicos*). de orat. 2,303 sua praesidia -unt (Att. 7,17,2 epist. 2,17,3. 16,12,3 Liv. 43,23,6). off. 1,36 cum ... Popilio videretur unam -ere legionem, Catonis quoque filium ... -sit. Att. 6,8,2 *al.* 15,5,3 partem *veteranorum* esse -ssam (Liv. 40,39,4 Tac. ann. 1,78 Ivst. 12,11,4). 16,4,2 epist. 3,3,2. Brvt. et Cass. Cic. epist. 11,2,1 cum ... -erimus ... nostros necessarios. Caes. Gall. 2,14,1 -ssis Haeduorum copiis (5,19,1 civ. 3,10,10 Hirt. Gall. 8,15,1 Liv. 32,11,10). 7,71,1 equitatum (Liv. 27,19,12). civ. 1,86,2 *universi milites* significare coeperunt, ut statim -rentur. *al.* 3,4,1 milites (*al.*). Bell. Afr. 46,4 eos ... ob neglegentiam ignominiae causa -endos ab exercitu ... curavit (54,4 te ab exercitu. Sall. hist. frg. 3,60 eum ab armis [Verg. Aen. 10,46. 12,844]. Ivst. 6,1,3. *sim.* Inst. Iust. 2,12 pr. -ssis militia, id est veteranis). Liv. 9,7,7 auxiliorum apparatus. 21,23,6 Carpetanos ... ab se -ssos simulans. 21,54,4 mille peditibus -ssis. *et saepe.* Sen. contr. 1,8,3 *opp.* retinere. Vell. 1,15,1 cum esset in bello conquirendus potius miles quam -endus. 2,50,1 Val. Max. 9,3,7. Cvrt. 10,2,19 cum plures -serim. Lvcan. 6,321 -o ... milite. Tac. hist. 3,57 centurio per ignominiam a Galba -ssus. 4,46. ann. 1,17 ne -ssis quidem finem esse militiae. 13,35 -ssis, quibus senectus aut valetudo adversa erat. *al.* Svet. Nero 5,1 iuvenis ... -ssus e cohorte. Flor. epit. 3,1,9 pretium ... quo, quos emerat, -sit exercitus. Vlp. dig. 3,2,2 pr. Veg. mil. 2,3. Cod. Iust. 1,27,2,9 nullum audeant duces aut tribuni commeatalem de ipsis -ere. *formula in* Const. veteran.: -ssis honesta missione. *additur quo*: Cic. epist. 15,4,10 exercitum in hiberna (Liv. 28,4,3. 42,67,3. 45,9,1 Tac. hist. 4,39. Svet. Aug. 49,1 cohortes in hiberna et aestiva circa finitima oppida). Hirt. Gall. 8,24,1 plures in partes exercitum -ere constituit. Bell. Alex. 24,4 ad suos. Sall. Catil. 40,6 eos pollicitos operam suam domum -it (Iug. 47,4. 73,2 Liv. 26,50,13. 32,1,5. 37,16,13. 37,22,1. 41,5,11 exercitus. Val. Max. 2,7,5). Liv. 23,48,2 milites Romam. 36,45,7. Cvrt. 4,1,35 quamquam plerosque militum ex praesidiis ad regem -erat. 10,2,16 in patriam.

γ *uxorem repudiare*: Argvm. Plaut. Mil. 2,15 -it concubinam (*cf. p. 1212, 14*). Cic. Scaur. 8 neque eam habere in matrimonio neque -ere propter dotem volebat. Ov. ars 3,33 Phasida iam matrem fallax -sit Iaso. Sen. contr. 1,6 them. ut archipiratae filiam -at. 1,6,5 haec *uxor*, quod dedit, -ssa non auferet. 1,6,10. 2,1,34 ob hoc uxorem suam -sit. *al. saepe.* Vell. 2,41,2 Val. Max. 2,1,4. 6,3,10. 9,1 ext. 5. Ascon. Scaur. p. 23 St. Tertiam ... -ssam a Pompeio (p. 23. 29). Lvcan. 5,765 sorte frequenti plebeiaque nimis careo -ssa (demissa *M*) marito. Qvint. decl. 251 p. 27,14. 257 p. 48,30. 262 p. 73,8. Svet. Iul. 1,1 -ssa Cossutia. Aug. 62,1 -sit intactam adhuc et virginem. Tib. 49,1 e matrimonio. Nero 35,2 eandem ... -sit ut sterilem. *al.* Tryph. dig. 4,4,37,1 *et saepius apud* Ictos. Tert. pudic. 16 adv. Marc. 4,34 p. 534,6 *opp.* indimissa. *al.* Itala deut. 24,1 (Tert. adv. Marc. 4,34 p. 533,9) *et* Vvlg. -et illam de domo sua (ἐξαποστελεῖ). *cf.* Vvlg. Mal. 2,16 Matth. 5,32 Luc. 16,18. Lact. inst. 6,23,33. Comment. Lucan. 3,23. Hier. epist. 49,4,1. 55,4,5 sive ipsa -serit

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

virum sive a viro -ssa sit. *al.* *adde*: SVET. Cal. 25, 1 matrimonia (*opp.* contrahere).

δ *magistratus ex munere -ere*: CIC. Planc. 98 lictoribus -ssis (Att. 3, 9, 1 SVET. Iul. 16). SEN. benef. 5, 17, 1 Camillum *res publica* in exilium misit, Scipionem -sit. PLIN. paneg. 93, 3 defunctos nos et quasi -ssos consulatu. SVET. Tib. 65, 1 ut a se per speciem honoris -ret *Seianum*. VLP. dig. 3, 2, 2 pr. si dux...-ssus erit. *adde*: PLIN. paneg. 61, 7 paulo ante -ssi fasces (*errore huc trahit* NON. p. 286 *locum* CIC. rep. 1, 6, 2 *v.* demitto *p. 489, 84*).

ε *filium exheredare*: QVINT. decl. 256 p. 47, 22 -endus mihi a domo filius erat. 271 p. 113, 14 PS. QVINT. decl. 2, 4 non saltem *filium* abdicatione -it.

2 *metaphorice*: a -it *aliquis*: α *aliquem* (*saepe i. q. missum facere, cf. III B 3 p. 1217, 63 sqq.*): CIC. Tusc. 1, 76 numquam ita te in hoc sermone -am, ulla uti ratione mors tibi videri malum possit. 1, 78 quid igitur est causae, quin amicos nostros Stoicos -amus? fat. 7 Posidonium sicut aequum est, cum bona gratia -amus. de orat. 2, 77 -o ... eos non tam contumeliose, quam philosophum illum Hannibal. orat. 105 hunc tu oratorem ... totum diligentissime cognovisti neque eum -is e manibus. SEN. contr. 10 pr. 1 sinite me ... exhaurire memoriam...et -ite vel adactum iureiurando. SEN. Thy. 888 -o superos, summa votorum attigi. benef. 7, 10, 6 -e me et illis divitiis meis redde. nat. 2, 21, 1 -ssis...praeceptoribus nostris incipimus per nos moveri. 4, 4, 1 poteram me peracta quaestione -ere. epist. 25, 6 licebit -as paedagogum. QVINT. inst. 12 pr. 3 orator a dicendi magistris -ssus. decl. 338 p. 336, 2 -amus in praesenti maritum ..., de nutrice dicamus. MART. 2, 16, 5 -e Machaonas omnes. *additur unde*: SIL. 16, 156 -e bilingues ex animo socios. PORPH. Hor. serm. 1, 6, 60 plerique ... ideo non temere in amicitiam recipiunt, ne facile -ant (*sc. ex amicitia*). *additur quo*: CIC. de orat. 1, 333 quoniam retines nos in hoc studio nec ad aliam -is artem. SCRIB. LARG. 122 in consuetudine⟨m⟩ victus sui, qui colo infestabatur, -atur. TERT. adv. Marc. 4, 37 p. 548, 7 -ens conflictatos in laxamentum. *creditorem* -ere, *i. q. satisfacere*: SEN. epist. 21, 11 non est tamen *venter* molestus creditor: parvo -itur, si modo das illi, quod debes (epist. 60, 3 natura). PLIN. epist. 2, 4, 2 -ssis omnibus qui, non dico molestiores, sed diligentiores erant. QVINT. decl. 273 p. 119, 14. VAL. dig. 36, 1, 69, 2 -ssis *creditoribus* (PAPIN. dig. 40, 9, 25 *et passim* ICTI). *moriturum* -ere (*de deo, cf.* AVG. loc. hept. 4, 69 p. 593, 1 *sqq.*): ITALA num. 20, 29 (Lugd. Aug. *l. c.*) vidit omnis synagoga, quia -ssus est Aaron (ἀπελύθη, VVLG. occubuisse). VVLG. Luc. 2, 29 -is (ἀπολύεις) servum tuum...in pace.

β *aliquid*: LVCR. 3, 356 -ssa *anima* corpus caret undique sensu (MART. 1, 78, 8 -sit ... animam nobiliore via. EVSTATH. Bas. hex. 8, 4 p. 949c *apes* si pupugerint aliquem, -unt animam cum aculeo. SEDVL. carm. pasch. 5, 262). PROP. 4, 1, 27 ubi bulla rudi -ssa est aurea collo. SEN. Thy. 935 miseri temporis omnes -e notas. PS. QVINT. decl. 4, 5 hunc spiritum ... festinata morte -ere (TERT. apol. 21). IVVENC. 2, 487 non est his ulla potestas vivacem leto ...-ere mentem. *additur unde*: LVCR. 2, 924 si forte *homines* suum -unt corpore sensum. SEN. dial. 6, 23, 1 animum ab humana conversatione. COMM. instr. 2, 15, 6 malitia⟨m⟩ nullus -it aeque de corde. b -it *res* (*plerumque personata*): HOR. epist. 1, 14, 3 *agellum* habitatum quinque focis et quinque bonos solitum Variam -ere patres. 2, 2, 49 unde simul primum me -sere Philippi decisis humilem pinnis inopemque paterni et laris et fundi. LIV. 8, 3, 1 quod responsum...dubios Samnites...-sit. SEN. contr. 7, 5, 7 ultima sit pars, quae iudicem faventem possit -ere (amittere *codd.*). SEN. Oed. 506 Luna...-ssos dum plena recolliget ignes. dial. 9, 5, 5 nec expectes, donec res te -ant, sed ab illis te ipse diiungas. 10, 3, 5 sexagesimus me annus ab officiis -et. 10, 17, 6 Marium caliga -sit: consulatus exercet. 10, 19, 1 sciturus ... ubi nos a corporibus -ssos natura componat. epist. 37, 4 hos tam graves dominos (*i. malos affectus*)...-it a te sapientia. 71, 13. 99, 22 hominem...quem fortuna non utique perducit ad senectutem: unde visum est, -it. SIL. 4, 683 iam ...-sit in altum pōpulus ardens...volucres. 17, 427 ambo Mantua pubenti genetrix -erat aevo. STAT. Theb. 5, 290 ni iam -at Eoo Lucifer astra polo (6, 238). silv. 4, 4, 41 messes ... reversae -sere forum. MART. 10, 10, 12 -sit nostras purpura vestra togas. QVINT. inst. 5, 12, 14 quaesitum...potentissima argumenta primone ponenda sint loco, ut occupent animos, an summo, ut inde -ant. 10, 1, 41 qui si quis est, intra primos statim versus deprehendetur et citius nos -et. 11, 2, 43 *oblivio* tamquam -ssa discedit. FLOR. epit. 1, 12, 2 quae proficiscentes in proelium porta -sit. CYPR. epist. 11, 1 tormenta, quae ad coronam non facile -ant. PANEG. 10 (4), 38, 6 ut *Roma* vos alacres excipiat et ... receptura -at. ANTH. 440, 3 ante nives calidos -ent fontibus amnes (SOL. 5, 17 Acidem *fluvium* quamquam -ssum Aetnā. 35, 1 Iordanis amnis ... Paneade fonte -ssus. ITIN. [Silv.] 15, 2 qui (*fons*) ... integrum fluvium -bat. AVIEN. orb. terr. 1351). SOL. 2, 48 aditus, qui -it ad pastus. HIER. epist. 43, 2, 2 talis nos cibus et occupat et -it. PAVLA Hier. epist. 46, 10, 2 occiduo sole -sso (SEDVL. carm. pasch. 1, 254). CORIPP. Ioh. 1, 114 placidus finis -it et hostis.

B *latiore sensu i. q. solvere, liberare aliquem vel aliquid comprehensione, possessione, potestate sim.*: 1 *proprie*: a *aliquem*: α *generatim*: CIC. de orat. 1, 100 si te, nisi omnia quae percontati erimus explicaris, -erimus. Phil. 7, 27 beluam ne inclusam et constrictam -atis cavete. CATVLL. 64, 216 gnate, ego quem in dubios cogor -ere casus. CAES. civ. 3, 69, 4 -ssis equis (STAT. silv. 4, 2, 47 TAC. Agr. 35 ann. 4, 35 *al.* FRONTIN. strat. 1, 2, 1 equum de industria -ssum. SVET. Iul. 60 Nero 48, 3). LIV. 27, 10, 10 aliarum coloniarum... mentionem fieri patres vetuerunt neque illos -i neque retineri neque appellari a consulibus. SEN. contr. 1, 4, 2 arcessitus, ut occideret *adulteros*, venit ut -ret (9, 1, 3. 4 *al.* QVINT. decl. 277 p. 130, 15. 279 p. 135, 24 *al.* VLP. dig. 48, 5, 30 pr. *al.*). 7 pr. 9 qui fratrem parricidii damnatum in exarmata nave -sit. 7, 1, 15 a portu naufragum. *al.* VAL. MAX. 4, 6, 1 mare *serpente* -sso. *ibid.* feminam -i iussit. PHAEDR. 4, 18, 13 vetat -i magnus illos Iuppiter. LVCAN. 8, 154 quam vix ... siccis -ere matres iam poterant oculis. PETRON. 13, 4 quod fortuna me a turpissima suspicione -erat. STAT. Theb. 7, 567 tigres. PLIN. nat. 10, 41 si -retur *avis*. HOMER. 63 cogitur invitos aeger -ere amores (*i. Chryseida*. PORPH. Hor. carm. 3, 27, 1 amatam peregre proficiscentem -ens invitus. *cf. p. 1209, 43*). QVINT. decl. 275 p. 124, 21 pro ⟨eo⟩ *fratre* rogante patre et abdicationem eius promittente -sit. p. 125, 4 *al* 353 p. 385, 5. PS. QVINT. decl. 12, 3 tu ... proximum quemque emptorem -is. TAC. hist. 4, 14. FRONTIN. strat. 1, 5, 14 avocatus in diversum hostis -sit consulem. 1, 5, 19. 28 boves. SVET. Iul. 34, 1 Domitio... in dicionem redacto atque -sso. Cal. 27, 2. Claud. 16, 1 recognitione equitum iuvenem probri plenum ... sine ignominia -sit. FLOR. epit. 3, 17, 8 apprehensum faucibus viator non ante -sit, quam sanguis... redundaret. POMPON. dig. 35, 1, 8 ne filium a se -at. VLP. dig. 50, 5, 2, 7 *ad munera vocatum*. 50, 9, 4, 1 aliquem debitorem (TERT. castit. 10). TERT. bapt. 8 columba ... -ssa ex arca. ITALA deut. 22, 7 (Lugd.) -ens -is matrem (ἀποστολῇ ἀποστελεῖς, VVLG. abire patieris). Matth. 19, 14. (cod. d) -ite pueros (ἄφετε, VVLG. sinite). LACT. inst. 5, 9, 17 qui ... noxios impune -ant. SORT. Sangall. 12, 11 noli -ere persona(m) de qua so(m)niaris (21, 11). HIER. epist. 5, 3 dicit se a domino suo fuisse -ssum. VVLG. gen. 8, 6 aperiens Noe fenestram arcae ... -sit corvum. 32, 26 non -am te, nisi benedixeris mihi. exod. 10, 3 -e populum meum. 11, 10 filios Israel. 14, 5 *et saepe*. Ioh. 11, 48 si -imus eum sic, omnes credent. *et passim*. RVFIN. hist. 4, 15, 20 dic in Christum convicia et -o te (ἀπολύσω). CLAVD. rapt. Pros. 2, 126 cava -ssus ab alvo mellifer ... exercitus. AVG. epist. 141, 9 ut de exilio -rentur. HIST. Apoll. rec. A 32 eam *virginem*. PASS. Theclae C 33 p. 91, 5 leo asperrimus -ssus est. *additur quo*: SEN. contr. 1, 8, 1 si illum amplius in aciem -sero. COLVM. 6, 27, 12 in eadem pascua...-endus *pullus* (VVLG. Marc. 11, 3 huc). PLIN. nat. 32, 49 ipsa *rana* ... -ssa in aquam (32, 115. 133 in mare). VAL. FL. 1, 397 dum in dulcem reges *apium* -it Hymetton. PROC. dig. 41, 1, 55 si solutum eum aprum in silvam -issem (*ibid.* in suam naturalem laxitatem). PASS. Theclae B a 18 p. 44, 14 dedit monilia sua ostiario, ut eam -ret foras (admitteret C a, -ret foras exire C c). C a 28 p. 77, 1 cum iam venisset dies, ut bestiae -rentur in amphiteatro (C b publicarentur). *c. dat. personae*: RVFIN. hist. 4, 15, 27 ut leonem Polycarpo -ret (ἐπαφῇ). PASS. Theclae B 34 p. 92, 18. C 34 p. 93, 25 complures bestias -erunt ei. *in imag.*: EVANG. Thom. 6, 10 -ssus sum in mentem meam. *c. acc. dupl.*: RHET. Her. 4, 39, 51 si istum impunitum -seritis (CIC. Verr. 6, 149 [*metonym.*] hanc iniuriam ignominiamque nominis R. inultam impunitamque -ere. SALL. Catil. 51, 5 LIV. 39, 55, 3 VAL. MAX. 4, 1 ext. 1). CAES. civ. 1, 18, 4 Attium ... *incolumem* -sit (1, 23, 3 VELL. 2, 52, 3 VAL. MAX. 3, 7, 1c. TAC. ann. 15, 24 Paetum legionesque). SALL. Catil. 52, 26 misereamini censeo . . . atque etiam armatos *eos* -atis. NEP. Hann. 3, 3 neminem nisi victum. 4, 1 saucium ... inde ac fugatum *Scipionem* -it. HOR. epist. 1, 10, 45 nec me -es incastigatum. LIV. 2, 12, 14 iure belli liberum te intactum *inviolatumque* hinc -o (36, 9, 15. 43, 28, 3 inviolatos atque etiam benigne appellatos. VELL. 2, 52, 2. 2, 74, 4. VAL. MAX. 6, 6, 4 navem. 7, 2 ext. 17 legiones. *cf.* OPTAT. 1, 13 p. 15, 16 latentes -sit illaesos). 3, 4, 6 ut magis suspecti quam venerant -rentur. 4, 10, 4. 9, 3, 6. 11. 37, 54, 9 regem amicum inhonoratum. SEN. contr. 1, 7, 1 talem me -ite, qualem a piratis recepistis. contr. exc. 4, 1 -sit *me*, qualem redire ad sepulcrum puderet. VAL. MAX. 2, 6, 8 nostros autem...suffusos tamen lacrimis -sit. SEN. apocol. 3 nec illum incomitatum -am. clem. 2, 7, 2 hostes -et salvos, aliquando etiam laudatos. dial. 5, 23, 3 salvum incolumemque. SCRIB. LARG. 16 dum viva utraque animalia -antur (PLIN. nat. 29, 101 mus. 29, 131 serpens). QVINT. decl. 296 p. 171, 26 itane hoc tandem satis fuit -ere impunitum, -ere inviolatum *parasitum*. 342 p. 352, 1 *tu* qui voluisti -ere *ancillam*, qui voluisti tamquam liberam -ere. SVET. Iul. 81, 2 equorum greges, quos...vagos et sine custode -erat. VVLG. gen. 31, 42 forsitan modo nudum me -isses. exod. 21, 26 -et eos liberos pro oculo quem eruit (deut. 15, 12 *et saepe*). lev. 14, 7 -et passerem vivum.

β *speciatim*: *captivum* -ere: CIC. Verr. 2, 9 cum praedonum duces acceptā pecuniā -serit. BELL. Afr. 64, 1 quem Caesar in Hispania cum reliquis -erat. SALL. Catil. 51, 43 OV. met. 13, 226 (*in imag.*) captam -ere Troiam. LIV. 21, 25, 7. 22, 7, 5 captivorum qui Latini nominis essent, sine pretio -ssis. 22, 13, 2 *al. saepe*. SEN. contr. 1, 6 thema: si -ssus esset. 1, 7 thema. 1, 7, 4. 6 *al.* 7, 1, 15 piratas ... qui nesciant captos -ere. 9, 2, 7 existimans ipsum praetoris beneficio -i. VAL. MAX. 8, 1 absol. 3 ut Laelius ... Gabinium -i iuberet. 9, 4, 2 SEN. clem. 1, 10, 3. 2, 7, 3. CVRT. 6, 2, 8 captivam. 6, 8, 13. 6, 10, 12 si credidisti mihi, absolutus sum, si pepercisti, -ssus. *al.* COLVM. 8, 7, 4 cum ... satiata est avis, paululum deposita cavea -itur. PLIN. nat.

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

8,18 ille -i pactus. 9,33 donec -i rex eum (*delphinum*) iussit. 29,99 caudam mustelae, quae abscissa ea -ssa sit. 30,99. 100. 32,92. SIL. 11,377 *Decius* Libycis -itur oris (dem- *vulgo*). STAT. Theb. 3,432 Aeolio -ssos carcere ventos (6,522 carceribus [demissus *P*]). MART. 1,104,15 -unt, repetunt amantque captos. QVINT. decl. 388 p. 441,18. Ps. QVINT. decl. 17,9 aliud est miserorum genus, quod clementia, quod succurrendi favore -itur. FRONTIN. strat. 1,8,11 ut *custodes* -ssi ... Syracusas occulte redirent. TAC. hist. 1,58 in custodia habitus et post victoriam demum ... -ssus est. ann. 12,21. 16,3 PLIN. epist. 10, 31,5. 10,96,5 -endos *eos* esse. SVET. Aug. 27,4. Nero 2,3 unde (*a Corfinio*) -ssus. GRAN. LIC. p. 27,4 ceteros omnes captivos. MACER dig. 48,11,7 pr. hominem ... ex ... vinculis. MOD. dig. 48,19,22 in metallum damnati ... -i poterunt. VLP. dig. 47,2,52,12 si fugitivum meum *servum* quis de carcere vel custodia -ret. *et saepe apud* ICTOS. MIN. FEL. 37,4 cum -i *nostri* praesertim haberent in sua potestate. TERT. anim. 35 ille te in carcerem mandet infernum, unde non -eris nisi modico ... delicto ... expenso. adv. Marc. 4,8 p. 438,14. ITALA Marc. 15,6 (codd. c d *et* VVLG. *cf.* Matth. 27,17 ἀπολύειν. ITALA cod. k remittere). 15,8 (cod. k) ut -ret unum (*om. gr. et* VVLG.). VVLG. Is. 45,13 captivitatem meam -et. AVG. civ. 17,23 inde -ssa pars *Israel* templum ... instauravit (18,45). *de liberto in imag.*: PETRON. 41 hic aper ... a convivio -ssus <est> itaque ... tamquam libertus ... revertitur. *cf.* GELL. 2,24,9 *et infra l. 49.* *reum, damnatum* -ere (*saepius fere i. q. absolvere; cf. etiam p. 1214, 11*): SCIP. min. or. frg. Isid. orig. 2,21,4 damnatum ex voluntate -si. CIC. Verr. 4,141. 6,13 homines servos e medio supplicio. Vatin. 1 ut te ... tacitus -rem. ad Q. fr. 1,2,5 quem adductum in iudicium fortasse an -i non oportuerit. CAEL. Cic. epist. 8,16,1 (= Att. 10, 9ᵃ, 1) in -endis adversariis. LIV. 3,13,8 -ssus e foro ... in exilium abiit. 3,58,10. 26,38,10 ita inde (*a tribunali*) -ssi sunt. VITR. 7 praef. 7 condemnatos ... cum ignominia -sit. SEN. contr. 9,2,18 non speramus, ut illum iudex probet, sed ut -at. 9,3,6 ex hoc iudicio hoc est ... medium illud genus nec -endi divitem nec accusandi *eqs.* VAL. MAX. 8,1 absol. 8 si quidem iudices iniquum rati sunt eum victorem -ere, qui ... merebatur. ASCON. Scaur. p. 25 St. ita omnium commutavit animos, ut ab ipso etiam tribuno -retur. PETRON. 18,5 facio .. indutias vobiscum et a constituta lite -o (*sc. vos*). 52 ille *puer* -ssus (*sc. ex poena, cf. p. 1214, 27*) circa mensam percucurrit. QVINT. inst. 5,7,21 est actoris suspectum testem, dum prodest, -ere (5,7,26). 5,10,104 decl. 269 p. 97,23 (p. 101,15). 333 p. 311,14 illum, quem vult videri praevaricatione -ssum. p. 312,16. 365 p. 398,2 SVET. Tib. 73,1. PAVL. sent. 5,31,1 cuius criminis reus -ssus esse videatur. APVL. flor. 18 p. 89 vinco et iudicio -or. HIER. epist. 22,30,5 in ... sacramenti verba -ssus revertor ad superos. DRAC. laud. dei 2,414 impune reos passim -ret omnes. *e potestate*: CIC. Caecin. 98 si pater vendidit eum, quem in suam potestatem susceperat, ex potestate -it. GAIVS inst. 1,118 <ex> suo iure eas personas -ere. 1,133 filium ... de potestate -ere, nepotem vero in potestate retinere (VLP. dig. 37,6,5 pr.). SCAEV. dig. 31,88,11 libertos suos ... de domu -sit. INST. Iust. 1,12,6 ut ... filios ... sua manu -rent (COD. Iust. 8,48,6 a sua manu).

b *rem*: *α subi. est persona* (*bestia l. 56. 57*): CATVLL. 68,81 coniugis ... collum. OV. met. 8,148 illa metu puppim -sit. fast. 6,705 modo -it digitis modo concipit auras, *dum tibiis canit.* VAL. MAX. 3,3 ext. aurem eius morsu corripuit nec ante -sit, quam *eqs.* CELS. 7,9 (*de cute*) ita adducendum, ut ... -ssum non multum recedat. *cf.* 7,18 p. 296,14 (*opp.* pressum). PHAEDR. 1,4,6 quem tenebat ore -sit cibum. 5,10,6 cariosis dentibus praedam -sit (app. 23,6). SEN. epist. 66,50 in genua se excepit nec arma -sit (SIL. 7,632 FLOR. epit. 1, 10,4). LAVS Pis. 229 vela. PLIN. nat. 11,202. SIL. 7,660 una arcum laeva cadens -sit dextra sagittam. STAT. Theb. 6,113 nec amplexae -unt robora Nymphae. 7,648 cornu deprensus Achiva -sit moriens clipeum hostilemque suumque. 9,233 longum -ere habenas. 9,410 -ssa ... volvitur urna. 11,376. 675 tunc natam baculumque manu -sit (demisit *P*). silv. 2,5,6 insertas ... manus laxo -ere morsu. 3,1,36. Ps. QVINT. decl. 8,19 impatientia, qua vix -itur cadaver in rogos. IVV. 1,125 citius -e (*sc. sportulam*). 5,20 habet Trebius, propter quod ... debeat ... ligulas -ere. TRAIAN. Plin. epist. 10,41 si -ssus (*an* dem-*?*) in mare fuerit *lacus*. IVST. 2,9,18. VVLG. prov. 17,14 qui -it aquam, caput est iurgiorum. CLAVD. MAM. anim. p. 114,22 lege ponderis si -as *aquae guttulam* in aere. *apud medicos*: SEN. epist. 85,29 si ... per adsiccata viscera recens -itur sanguis. GELL. 10,8,1 sanguinem (*v. p. 1207, 26 et 490, 70*). CHIRON 953 bubus pituitam -ere.

β subiectum est res, i. q. emittere, edere, reddere: LVCR. 3,339 ut umor aquae -it saepe vaporem. 4,226 omnibus ab rebus res quaeque fluenter fertur et in cunctas -itur undique partes (6,390). 5,671 florescunt tempore certo arbusta et certo -unt tempore florem. 5,758 sol ... suos etiam -ere languidus ignes ... cur ... nequeat? 6,308 cum multa rigoris corpora -ens *glans* ignem concepit in aures. 6,842 semina si quae forte vaporis habet *umor* propere -it in auras. 6,877 (dem- *codd.*). MANIL. 1,821 -ssus ... ignis. 1,871 involvit *sol* suo flammantis igne cometas ac modo -it. SEN. dial. 7,20,5 quandoque aut natura spiritum repetet aut ratio -et. COLVM. 12,48,4 donec *radiculae* amaritudinem -ant. VAL. FL. 5,72 -erat anchora terras. PLIN. nat. 12,11 platanus ... numquam folia -ens (13,64). 17,165 *vitis* celerius rorem -it. 18,91 granum. FRONTIN. aq. 20 modum, quem acceperunt *arcus*, aut circa ipsum montem aut in Palatium Aventinumque et regionem Transtiberinam -unt. DIOSC. 1,34 quamdiu *cicinum* corium -serit (ἀπορραγεὶς ἐκπεσῇ). *ibid.* quamdiu omnem virtutem per umorem -serit. CLAVD. MAM. anim. p. 114,17 pondus ... illius *corporis* hinc animadvertitur, quod hoc ipsum ... superiore videlicet elemento -ssum motu infatigabili non quiescit. *i. q. vocem edere* (*cf. p. 1215, 21*): SIL. 7,257 saevi fera murmura venti -unt. STAT. silv. 2,4,18 auditas ... memor penitus -ere voces sturnus. QVINT. inst. 11,3,81 *labrae* vocem tantum altera parte -unt.

2 *metaphorice*: **a** *aliquem* (*saepe i. q. liberare*): CIC. epist. 7,17,2 hunc tu virum (*Caesarem*) nactus ... ne -seris. CAES. civ. 1,64,3 hostem ex manibus -i (3,49,2 Pompeium). PROP. 2, 28ᶜ,59 quoniam es ... magno -ssa (demissa *codd.*) periclo. 2,29,29 somno -ssa recenti (*i. ex somno*). SEN. Oed. 702 quisquis in culpa fuit, -ssus odit. benef. 6,30,1 siquis tecum contraxit, per ista -itur. 7,16,1 hic illum -at, ille se teneat. 7,16,4. 7,30,1. dial. 1,4,7 quisquis videtur -ssus esse (*i. a rebus adversis*), dilatus est. 3,19,5. 12,13,2 si avaritia *te* -sit ..., moram tibi ambitio non faciet. epist. 65,16 nisi *philosophia spiritum* a terrenis ad divina -sit. STAT. Theb. 7,367 fessum vitā -ite Parcae. Ps. QVINT. decl. 12,4 a fame solus -ssus est. 16,5 magnam partem mortalium fortuna -sit a legibus. TERT. adv. Marc. 2,19 p. 361,8 -ere conflictam integram. VVLG. Luc. 13,12 -ssa es (ἀπολέλυσαι) ab infirmitate tua. *c. acc. dupl.*: SEN. dial. 3,8,7 non aliquando in ira quoque et -unt *irati* incolumes intactosque quos oderunt. epist. 83,23 Alexandrum ... tot flumina ... tot maria tutum -erunt. *fere i. q. veniam dare, ignoscere* (*cf. p. 1213, 37. 1215, 23*): ITALA (omnes codd. Tert. adv. Marc. 4,17 p. 475,16) *et* VVLG. Luc. 6,37 -ite et -emini (ἀπολύετε καὶ ἀπολυθήσεσθε). PACIAN. epist. 3,15 blasphemia remittetur hominibus; qui autem in spiritum sanctum peccaverit, non -etur.

b *res*: *α i. q. absistere ab aliqua re, deponere, amittere, praetermittere aliquid, hic illic fere i. q. finire* (*l. 33. 60. 68*): CATO orig. 84 duo et vicesimo anno post -ssum bellum (*i. finitum*). CIC. Caecin. 75 quod patrimonium unius incommodo -etur, ius amitti non potest sine magno incommodo civitatis. Verr. 3,70 iudicium (Cluent. 74. COD. Theod. 4,18,2 [*a. 423*] post absolutum -ssumque iudicium). 3,74 si -isset ... quaestionem (Cluent. 177). Arch. 29 non cum vitae tempore esse -endam commemorationem nominis nostri. Planc. 94 *libertatem*. 97 custodiam mei capitis. Cael. 30 concessa omnibus iura -o (Balb. 31 *opp.* retinere). Phil. 2,37 quae *vita* me ... -ssa molestiis omnibus liberaret (NEP. Hann. 12,5 LVCAN. 3,642 SIL. 2,259 *al.*). 3,33 nullum tempus ... -am, quin ... cogitem (de orat. 2,89 vidi statim indolem neque -si tempus. CAES. Gall. 2,21,6 NEP. Alc. 8,6. *cf.* LVCAN. 10,430 horam. SIL. 15,67). CIC. de orat. 2,160 istam artem. Brut. 327. Lael. 76 in amicitiis -endis. ac. 2,11 philosophia (*opp.* revocare. PORPH. Hor. carm. 1,29,16). fin. 3,1. Tusc. 1,12 *Crassus* illas fortunas morte -serit (*i. amiserit*). Att. 4,1,2 quem (*complexum tuum*) semel nactus si umquam -sero (16,5,2). 10,12ᵃ,3. 10,13,1 si quid ad spem poteris, ne -seris. 14,11,2 istam curam (OV. met. 1,209. 13,217 curam belli. trist. 5,6,3 amici. STAT. Theb. 9,101 *al.*). epist. 5,19,2 non ... -am pudorem in rogando meum (PVBLIL. P 10 pudor -ssus numquam redit in gratiam). 9,1,2. ad Brut. 1,16,5 nisi prius -imus dignitatem et libertatem. BRVT. Cic. ad Brut. 2,3 ut ... numquam -ere videatur cogitationem cuius sit filius. CATVLL. 64,208 oblito -sit pectore cuncta quae mandata prius constanti mente tenebat. PVBLIL. C 3 cavendi nulla est -enda occasio (CAES. Gall. 5,38,2 civ. 1,72,4 *al.* NEP. Milt. 3,3). D 16 -ssum quod nescitur, non amittitur. CAES. Gall. 6,8,1 speratam praedam ex manibus. 6,12,6 Sequani principatum -erant. 6,37,10 ne tantam fortunam ex manibus -ant. 7,17,4 oppugnationem (*i. finire.* civ. 3,73,1). civ. 1,8,3 studium et iracundiam ... rei publicae. 1,28,2 rei gerendae facultatem (3,97,1 GRATT. 467). *al.* BELL. Afr. 48,3 auctoritatem. SALL. or. Lep. 7 eum per scelus occupata periculosius -urum. Ps. SALL. rep. 2,11,7 superbiam suam. NEP. Timol. 2,3 imperium. VERG. Aen. 11,706 fugam. HOR. epist. 1,7,96 quantum -ssa petitis praestent. OV. met. 2,598 nec coeptum -it iter (*cf.* 11,446 propositos pelagi -ere cursus). LIV. 24,19,7 multa magnis ducibus sicut non aggredienda, ita semel aggressis non -enda esse. 33,33,1 ludis ... -ssis (*i. finitis*). 40,33,3 aut eam *quaestionem* sibi esse deserendam aut provinciam -endam (*cf.* VAL. MAX. 7,6,1 Siciliam ... et Sardiniam ... -sit. IVST. 38,5,6). 44,26,1 nec haec tantam Persei per avaritiam est -ssa res (*i. occasio*). SEN. suas. 1,5 ut alia -antur argumenta. VAL. MAX. 5,2,1 benevolentiam ex animis. SEN. Phoen. 642 infaustas pugnas (SIL. 10,329 Martem. 15,476. STAT. Theb. 6,514 bellum). Thy. 705 -ssa mora (VAL. FL. 8,105). benef. 2,1,2 beneficium ... quod quis aegre -ere visus est. 5,10,1 *al.* dial. 10,9,1 quod in manu fortunae positum est, disponis, quod in tua, -is. *al.* CVRT. 4,4,1 opportunitate -ssa. LVCAN. 1,317 semel raptos numquam -et honores. 9,200 iuvit sumpta ducem, iuvit -ssa potestas. VAL. FL. 5,172 vota. 5,286 metus (STAT. Ach. 1,892 *al.*). 5,539 nec decus oblati -seris advena belli. SIL. 16,343 verbera. STAT. silv. 2,2,47 illa *domus* cadentem *Phoebum* detinet exactamque negat -ere lucem. QVINT. inst. 3,11,16 saepe causam in aliquam rem -i, quae non sit propria quaestionis (Ps. QVINT. decl. 6,12 eo causam -imus). 6,4,18 expedit ... dare aliquid adversario, quod pro se putet, quod appre-

[*Tafel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hendens maius aliquid cogatur -ere. 12,7,6 litem. decl. 359 p. 391,28. TAC. ann. 3,10 -ssa eius causae delatione. PLIN. epist. 4,9,11 ut ... faces ignem ... -ssum aegerrime reparant. 7,1,6 spe balinei ... -ssa. SVET. Iul. 18,2 triumphum. IAVOL. dig. 41,2,21,2 quoniam non potest videri id pro derelicto habitum, quod salutis causa interim -ssum est. GAIVS inst. 2,85 quia res ... a se -ere mulieres ... possunt. dig. 21, 1,26 corpus. 50,17,158 pignus. CELS. dig. 41,2,18,1 possessionem. *et saepe* ICTI. ITALA Matth. 23,23 (cod. e) haec oportet facere et illa non dismittere (ἀφεῖναι, VVLG. omittere). ITIN. Anton. Plac. rec. A 13 ager ... deinceps aratur et -itur. AVIEN. Arat. 157 (*de sidere draconis*) qua per dimensos -itur ordo meatus. SCHOL. Hor. Vind. ars 160 colligit iram et -it. HIER. epist. 31,2,2 cave, ne operis ornamenta -as. EPIPHAN. Hier. epist. 51,4,6 -enda nobis est doctrina apostolorum et prophetarum. VVLG. II Esdr. 10,31 -emus annum septimum. EVOD. Aug. epist. 158,1 et repetebat *lectionem* et nec -bat, nisi sibi apparuisset. MART. CAP. 7,788 -atur igitur *numerus*.
ex animo -ere, *fere i. q. oblivisci*: QVINT. inst. 11,2,9 illa, quae scriptis reposuimus, velut custodire desinimus et ipsa securitate -imus. TAC. hist. 3,36 praeterita, instantia, futura pari oblivione -erat. PLIN. epist. 9,18,2 ne istam ipsam memoriam ... cogam, pluribus singula posterioribus priora -ere. *ex ore* -ere, *fere i. q. loqui* (*cf. p. 1214,7*): ANTH. 476,2 quidquid -is in aula.

β *i. q. veniam dare alicuius rei, poenam remittere, ignoscere* (*cf. p. 1214,27*): TAC. hist. 3,55 his tributa -ere. CALP. decl. 25 raptori si poena -itur. TERT. scorp. 6 beati, quorum -ssae sunt iniquitates. orat. 7 -i nobis debita (ITALA Matth. 6,12 [omnes codd. Cypr. orat. 16 *al.* VVLG.] -e nobis debita nostra, sicut et nos -imus debitoribus nostris [ἄφες, ἀφίεμεν]. *cf.* deut. 15,2 [Tert. adv. Marc. 4,17 p. 474,4; Lugd. remittis]). bapt. 7 neque peccatum -it neque spiritum indulget (adv. Marc. 4,10 p. 445,28 *al.* ITALA exod. 32,32 [Aug. c. Faust. 22,79] si -is illis peccatum, -e [ἀφεῖς ... ἄφες; Lugd. remittis, VVLG. *aliter*]. Matth. 9,2 [codd. *et* Ps. Cypr. rebapt. 18]. 9,6 [codd. *et* Tert. pudic. 22] -endorum peccatorum ... potestatem [ἀφιέναι, VVLG. -endi]. *cf.* VVLG. Matth. 9,5 Luc. 5,21 Ioh. 1,8. 20,23 *al.*). TERT. pudic. 1. 2 quasdam praemisimus altercationes scripturarum hinc retinentium hinc -entium delicta (21. 22 adv. Marc. 1,28 p. 330,1 *al.* ITALA Is. 53,11 [Tert. adv. Marc. 4,10 p. 444,26] in plurimis -et delicta eorum [ἀνοίσει, VVLG. ipse portabit]). PACIAN. epist. 3,15 hoc est ... quod non -itur. FILASTR. 91,3 blasphemiam. *et saepe.* AVSON. 325,98 condonatas puero -ere culpas. HIER. epist. 42,2,3. 61,4,3 haec impietas. VVLG. gen. 50,17 iniquitatem hanc. exod. 32,31 hanc noxam. *et passim.* AVG. civ. 13,7 etiam hoc eis in illo lavacro -retur. *et passim.* SEDVL. carm. pasch. 2,274 decies millena talenta. CORIPP. Ioh. 8,334. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 258^A (ἀπολύεσθαι). ACT. Petr. 2 demittet vobis Iesus ... quae ignorantes egistis. *huc pertinet*: CHIRON 550 *equo* et ambulationem -e (VEG. mulom. 2,37 nec ad deambulandum cogatur). *omittitur obiectum*: TERT. pudic. 2 -e et -etur tibi (*ibid. saepius*). adv. Marc. 1,27 p. 328,6 *deus* -it ... non vindicando et absolvit non puniendo. 4,17 p. 475,26 prout quisque indicaverit aut condemnaverit aut -serit aut mensus fuerit. ALTERC. Heracl. p. 141,5 in quo si blasphemaverit homo, non illi -etur neque hic neque in futuro. VVLG. gen. 18,26 -am omni loco propter eos. exod. 23,21. lev. 4,26 *et saepe.* num. 15,25 Matth. 18,21 AVG. civ. 21,27. PASS. Perp. 13 -ite vobis invicem.

c *sequente structura verbali i. q. sinere, permittere* (*cf.* AVG. in psalm. 104,9 'non -sit hominem nocere eis' id est non permisit). *seq. (acc. c.) infin.*: ITALA Luc. 18,16 (cod. d) -ite infantes venire (ἄφετε, VVLG. sinite). CLEM. ad Cor. 55 postulavit a senioribus -i se abire in castra. HERM. vulg. vis. 1,3 -isti illos conviolari saeve (ἀφῆκας ... φθαρῆναι, Pal. reliquisti ... ut corrumperentur). Pal. vis. 3,1,8 -e seniores primo sedere (ἄφες, vulg. sine). IVL. VAL. 3,6 Indi bestias prae se ire -unt, ita doctas *eqs.* LIB. gener. chron. I p. 128,297 Cyrus -sit populum redire in Hierusalem. AMM. 29,3,9 *ursam* in silvas abire -sit. VVLG. Ios. 10,19 nec -atis eos ... intrare praesidia. iud. 3,28. I Esdr. 6,7 -ite fieri templum dei illud. *et passim.* Matth. 8,22 *v. infra l. 77.* AVG. civ. 22,22 si *homo* -atur vivere, ut velit, et facere quidquid velit. Ps. AVG. quaest. test. I 83,3 primum enim -sit genus hominum uti voluntate sua. AVELL. p. 285,19. 567,25 -ent eas dissipari. PROSP. epist. 1,5 quae *nationes* ... -ssae sunt ingredi vias suas. CASS. FEL. 1 p. 8 in solio descendere -es. *al.* SALON. in prov. p. 979^A qui clausam aquam decurrere -it. VICT. VIT. 1,40. *cf.* 2,33. OP. imperf. in Matth. 52 p. 932 *qui* gladium suum aeruginare -serit. *al.* ANTHIM. 81. Ps. MATTH. euang. 13,4 inopem a me vacuum ire non -si. *seq.* ut: VVLG. iud. 11,17 -e me, ut transeam per terram. 11,19 -e, ut transeam. Iob 10,20 *et passim.* CASS. FEL. 1 p. 10 -es, ut operetur usque ad ruborem cutis. Ps. MATTH. euang. 13,3 -e me, ut tangam te (*syn.* permitto). *om.* ut: ITALA Matth. 8,22 (cod. l) -e mortuos sepeliant mortuos suos (ἄφες ... θάψαι, VVLG. sepelire). *absolute*: FILASTR. 101,3 etsi excitantur mali contra malos interdum -ente domino. *adde*: VVLG. Matth. 3,15 tunc -sit (ἀφίησιν) eum (*sc. ad baptisma; fere i. q. admisit; syn.* sinere). *ad ea, quae sub c et sub III enotata sunt, cf. Löfstedt, Philol. Komm. z. Peregr. Aetheriae p. 189.*

III *praevalet notio relictionis, solitudinis i. q.* **post se relinquere,** *solum relinquere, deserere* NON. p. 286 -ere derelinquere. GLOSS. linquit -it. reliquit -sit): A *proprie*: 1 *generatim*: a *aliquem*: VERG. Aen. 10,366 aspera quis natura loci -ere quando suasit equos (*i. descendere ex equis*). ITALA deut. 31,6 (Lugd.) non te -ssum faciet (ἀνῇ, VVLG. non -et nec derelinquet te). Matth. 16,4 (cod. e) et demisit et abiit (καταλιπών, VVLG. relictis illis. *cf.* HIL. in Matth. 16,3). CAPITOL. Aur. 28,5 si iam me -itis, vale vobis dico. Ver. 9,7 in urbe (IORD. Get. 190 domi). ITIN. [Silv.] 8,5 Farao ... vidit, quod filii Israhel -erant eum. OPTAT. 4,9 p. 115,4 -erunt deum vivum (VVLG. Ios. 24,20 si -seritis dominum. iud. 2,12 PASS. Thom. p. 156,16). SCHOL. Hor. Vind. ars 145 socium in litore. FVLG. myth. 3,6 iubetur puella in montis cacumine sola -i. HIER. in psalm. 119 -simus matres, -simus parentes ... haec omnia -simus. epist. 38,5,1 patrem senem cum navicula et rete -unt. 65,16,5 mortuum patrem. VVLG. deut. 4,31 non -et te nec omnino delebit. iud. 2,23 -sit ergo dominus omnes nationes has. CASSIAN. conl. 3,7,2. Ps. VICT. VIT. pass. 12 -e eos (*i. segrega te ab eis*). EVGRAPH. Ter. Phorm. 465 quod -serit eam, quam diligebat. ENNOD. epist. 8,42 p. 227,6 talis sum, qualem me in desperatione -istis. FVLG. RVSP. ad Monim. 1,19 iuste est in perditione peccati -ssus. *c. acc. dupl.* (*cf. p. 1209,70*): VAL. FL. 7,455 me sine (*imperat.*) et insontem misero -e parenti. PLIN. epist. 7,27,16 ne me suspensum incertumque -as. ITALA Luc. 10,30 (cod. d) -entes semivivum *hominem* (ἀφέντες ἡμιθανῆ, VVLG. semivivo relicto). CHIRON 136 coopertum -e *equum* horis tribus aut quattuor. HIER. chron. a. Abr. 1685 Andromacho locorum custode -sso. VVLG. Iudith 6,9 sic vinctum restibus -erunt eum. MART. CAP. 7,739 in principio septimani partus hominem absolutum perfectumque -unt. CASSIAN. inst. 5,21,3. EVANG. de nativ. Mar. 6,3 virginem inter septa templi cum aliis virginibus ibidem educandam -erunt.

b *aliquid* (*de locis l. 37. 41 al.*): LVCAN. 3,367 si solus eam -ssis degener armis (QVINT. decl. 271 p. 113,14 STAT. Ach. 1,424). ITALA Is. 66,19 (Cypr. testim. 1,21) -am super eos signum (καταλείψω, VVLG. ponam. *cf.* ITIN. Anton. Plac. rec. A 35 Traianus ... signum hoc nobis -sit). Matth. 19,27 (cod. e) nos -simus omnia (ἀφήκαμεν, VVLG. reliquimus). Luc. 19,44 (cod. d) non -ent lapidem super lapidem (ἀφήσουσιν, VVLG. relinquent). Ioh. 4,28 (cod. e) mulier ... demisso urceo abiit in civitate⟨m⟩ (ἀφῆκεν ... τὴν ὑδρίαν, VVLG. reliquit). HERM. Pal. vis. 3,7,1 -unt viam suam veram (ἀφίουσιν, vulg. relinquunt). PALLAD. 3,12,3 singulis bracchiis vitium bina flagella -e (*opp.* recidere. *cf.* 3,12,6 *al.* VVLG. Dan. 4,20 germen radicum eius in terra -ite. *cf. p. 1217,70*). COMMENT. Lucan. 8,249 dum alto se dat et dimit⟨t⟩it sinus litoris. Ps. GARG. MART. p. 210 vas est ... ita per dies VII -endum (*cf.* SORAN. p. 113,11 sic eam *matricem*). SCHOL. Stat. Theb. 1,401 paternum regnum. CLAVD. DON. Aen. 1,95 ipse enim Aeneas campos, non altitudinem -sit. HIER. in psalm. 119 -simus possessionem, -simus patriam, -simus saeculum. in Is. 17,9 p. 195 aratra. epist. 54,14,2 secum portet, quod invitus -urus est. 58,4,4 summae stultitiae est renuntiare saeculo, -ere patriam, urbes deserere. 60,2,3 ille ... fugitivus propheta, qui reliquit domum suam, -sit hereditatem suam. 60,9,1. 61,1,3 Aegyptum. VVLG. gen. 45,20 nec -atis quidquam de supellectile vestra. exod. 14,19 cum eo pariter columna nubis, priora -ens, post tergum stetit. Ios. 10,30 *al.* AVG. civ. 10,30 in hominum ... non sua, quae -erant, sed alia nova corpora redire humanas animas arbitratus est (*cf.* SERM. Arrian. frg. I 15 *Christus templum* [*i. corpus*] in cruce -sit). 20,7 quod dominus omnia sua -enti ... promisit. serm. ed. Mai 3,1 mundum. bon. coniug. 8,8 omnem suam substantiam. CYPR. GALL. gen. 927 urbes. SIDON. epist. 2,1,4 statuit ... nobilitas, seu patriam -ere seu capillos. EVGIPP. Sev. 44,3 (*opp.* transferre). ALC. AVIT. carm. 2,392 pondere quo pulsant -ssa (demissa *codd.*) cadavera terram. DRAC. Romul. 8,119 templum -sit et aram. ARATOR ad Vigil. 9 ecclesiam subeo -ssa ... aula. LIB. iubil. 39,9 vestimenta sua in manibus eius (*syn.* dereliquit). MART. BRAC. corr. 16 signum crucis (*opp.* accipere). *nota i. q. praeternavigare*: DRAC. Romul. 8,247 Abydon et Seston -sit aquis *eqs.* *c. dat.* (*cf. p. 1217,29 sqq.*): ITALA Matth. 23,38 (cod. d) demittetur vobis domus vestra deserta (ἀφίεται, VVLG. relinquetur). Ioh. 14,27 (cod. d; Cypr. testim. 3,2 unit. eccl. 24 *cf.* OPTAT. 1,1 p. 3,9) pacem meam -o vobis (ἀφίημι; cod. e remitto, VVLG. relinquo). *al.* LAMPR. Heliog. 23,7 eosdem ... *colymbos* singulis amicis natantibus -sit. FILASTR. 156,2 diversas doctrinas ... nobis -unt et deferunt. VVLG. psalm. 16,14 -erunt reliquias suas (*sc. cibi*) parvulis suis. eccles. 2,21 homini otioso quaesita -it.

2 *speciatim*: a -unt *mortui* (*cf. etiam* demitto *p. 493,18*): *aliquid* (*hereditatem sim., obi. omittitur l. 76*): STAT. Theb. 1,185 (*in imag.*) Cadmus ... fraternas acies ... augurium seros -sit ad usque nepotes. TEST. porcelli p. 243. 244. LAMPR. Heliog. 31,3 facultates a multis -ssas. VOPISC. Aurelian. 35,1 posteris suis. SORT. Sangall. 7,9 fac testamentum ita, ut pauperibus -as (9,11). RVFIN. hist. 4, 23,10. HIER. epist. 22,33,2 unum solidum. 54,4,3 VVLG. *passim.* EPIST. pontif. Thiel Hilar. 15,4. COD. Iust. 5,17,8,7. 11,66,1 possessiones ad posteros suos dominii perpetui durabilitate. HIST. Apoll. rec. A 51. *aliquem* (*filium, heredem sim.*): AMPEL. 34,3 *Nicomedes* moriens testamento populum R. heredem -sit. SORT. Sangall. 3,5 ut servos tuos liberos -as (*cf. supra l. 19*). ITALA Matth. 22,25 (cod. d) -sit uxorem suam fratri (ἀφῆκεν, VVLG. reliquit). Luc. 20,31 (cod. d) non -erunt filios (κατέλιπον, VVLG. reliquerunt). PRISCILL. tract. 2,48

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 39, 20 nos ... quippe quos et ipse in ecclesiis nostris secum etiam communicantes -erat (de- *cod.*). VVLG. Marc. 12, 19 si *frater* ... -serit uxorem et filios non reliquerit. ENNOD. dict. 11, 6 p. 466, 1 heredem. COD. Iust. 6, 60, 3, 1 *filios* in patria potestate. LEX Sal. 44, 1 viduam. **b** *t. t. medicorum de morborum fine*: CELS. 2, 4 ut *febres* per accessiones increscant ... neque umquam integrum corpus -ant (VVLG. Matth. 8, 15 -sit eam febris. HIPPOCR. progn. 17 [ἀφῇ]. PETR. CHRYS. serm. 28 p. 247^{A} videtis quomodo -it febris quem tenuerit Christus. VITA Sev. 6. *nota sine obi.*: CELS. 2, 7 p. 44, 6 si febris non -it). CELS. 4, 29 quosdam *dolor* non -it. 5, 28 leuce quem occupavit non facile -it. *sim. de somno*: CVLEX 385 hunc ubi sollicitum -sit inertia vitae. OV. medic. 51 cum teneros somnus -serit artus. *de defectione animae*: ITALA gen. 35, 18 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 55, 11) cum -ret eam anima (ἀφιέναι αὐτήν, VVLG. egrediente ... anima). POMER. 3, 17, 1 quem carnalis voluptas superata -serit, mundi vanitas occupabit.

B *translate*: **1** *c. dat.* (*vel* in *c. abl. v. l. 22. 26. 43.* ad *l. 32*) *i. q. dedere, concedere* (*cf.* NON. p. 286 -ere permittere, in potestatem dare): **a** *aliquem*: STAT. silv. 1, 5, 3 et te, Phoebe, choris et te -imus, Euhan. TERT. monog. 14 -ssus est sententiae suae a domino. ITALA Is. 50, 1 (Rufin. Adamant. 1, 27) iniquitatibus vestris -si matrem vestram (ἐξαπέστειλα, VVLG. in sceleribus ... -si). VVLG. prov. 29, 15 puer ... -itur voluntati suae (VICT. VIT. 1, 35 PASS. Thom. p. 131, 2). CAEL. AVR. acut. 1, 10, 73 omnes somno -imus (1, 11, 82 *al.*). VICT. VIT. 3, 17 -it vos ecclesiis et domibus vestris (*sc. abire patitur*). in *c. abl.*: GREG. M. moral. 11, 18 in manu suorum operum -ssum hunc (*improbum*). 13, 37 in infimis voluptatibus -ssi (16, 60). 14, 35 in pravitatis suae sensu. *cf. l. 22.*

b *aliquid*: CVLEX 380 -es omnia ventis. VVLG. Matth. 5, 40 -e (ἄφες) ei et pallium (*cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 20, 2 p. 363 illud *vestimentum* -it [παραχωρεῖ] alii *mulieri*). AVG. epist. 63, 4 causam meam iudicio tuo (ad *aliquem v. p. 1207, 36*). 209, 7 loca illa eidem -ssa atque permissa sunt. quaest. hept. 1, 26 deo (*syn.* commendare). CAEL. AVR. acut. 1, 15, 125 potestati aegrotantium -endum quid velint eligere. 1, 17, 181. SEDVL. carm. pasch. 4, 116 vasto ... profundo retia -i piscantia (*an scrib.* demitti?). EVGRAPH. Ter. Hec. 391 hoc voluntati -itur. ENNOD. opusc. 4 p. 392, 8 -ssa fratribus cellula. epist. 3, 32 p. 94, 22 melius est plus aestimationi per silentium -ere. CASSIOD. hist. 12, 9 p. 1211^{A} -entes eas *possessiones* quibuscumque personis. ASSVMPT. Moys. 2, 2 magisteria locorum -es illis. FACVND. defens. 2, 6 p. 581^{C} ipsius considerationi -imus. PASS. Mar. Iac. 4 p. 50, 15 ut recentissima gloriae suae -rent secuturis. in *aliquid*: FRONTO p. 34, 9 N. ne *scripta mea* in fumum -rem (*i. concremarem*). in *aliqua re*: HIER. in Is. 38, 1 p. 467 Ezechias ... in dei iudicio quid velit praestare -it. OP. imperf. in Matth. 22 p. 752 remedium ... sanitatis in potestate misericordiae eius -sit. CASSIOD. hist. 2, 14 p. 933^{D} hoc in uniuscuiusque voluntate, non in necessitate -isti. GREG. TVR. Franc. 2, 3 ne ecclesiam dei in ambiguo, hoc est in suspenso -rem. *acced. alter accus.*: PS. APVL. Ascl. 10 ne curae omnia suae mandata vidua desertaque -at. CYPR. epist. 22, 2 universi litteras ex compacto universis pacem -simus. PS. AVG. categ. 16 cum philosophus ipse liberum -serit arbitrium inquirentibus. GREG. M. in Ezech. 1, 8, 6 ut locus vacuus, per quem hostis possit ingredi, -atur. *c. acc. gerund.*: HIER. epist. 61, 3, 2 haec aliis aut loquenda aut ridenda -o. VVLG. lev. 19, 10 pauperibus et peregrinis carpenda -es *grana*. AVG. epist. 102, 32 nobis ... ea legenda -erunt. VICT. VIT. 3, 15 non ... mutanda quae ferebant vestimenta, penitus -untur. *al.*

2 *officium sim., statum deserere*: PAVL. sent. 5, 31, 1 si pecuniā acceptā miles custodiam -serit. HEGES. 2, 15, 8 societatem *Romanorum*. HIER. epist. 64, 8, 1 leviticum gradum. VVLG. prov. 1, 8 ne -as legem matris tuae. *sim.* EVGRAPH. Ter. Ad. 855 -it vitam praeteritam. PASS. Thom. p. 151, 15 peto te, ut -as hanc amentiam.

3 *i. q. omittere*: VIGIL. TRID. ad Ioh. 8 p. 556^{A} quae in compendium -imus. HIER. adv. Rufin. 3, 14 quae -isti vel addidisti aut Origenis erunt aut tua. epist. 57, 10, 4 si ... aliqua verba -serim. 57, 11, 1 *opp.* addere. SORAN. p. 118, 2 ut ex rebus huic corpori necessariis nihil -isse videamur. *i. q. partem residuam facere, non delere*: VICT. VIT. 1, 18 decrevi ego de nomine et genere vestro nullum -ere. 2, 12. VVLG. exod. 10, 15 quidquid pomorum in arboribus fuit quae grando -erat (*cf.* CORIPP. Ioh. 2, 303 ne male -ssi [*i. non eradicati*] perdant ... hordea vepres *et p. 1216, 39*). iud. 2, 21 non delebo gentes, quas -sit Iosue. Sirach 44, 18 -ssum (red- *cod. A*) est reliquum terrae, cum factum est diluvium. *fort. i. q. delinquere, facere*: LEX Visig. Eur. 276 si vero servus hoc -serit (*antecedit* facere).

part. perf. pass. pro adi. **dīmissus, -a, -um.** *i. q. laxus*: SEN. nat. 7, 27, 6 facies *cometarum* ... non in angustum coniecta et artata, sed -a liberius et multarum stellarum amplexa. PALLAD. 2, 15, 18 cortex in nuce -us maturitatis indicium est. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 70. 2, 32, 171 solubile ac -um ... corpus. 2, 32, 172 corporis habitudo laxior atque -a. 3, 8, 90. chron. 1, 4, 65 corporis -a volutatio. SEDVL. carm. pasch. 3, 94 languida -is pendebant vincula nervis *mortui* (op. pasch. 3, 8).

deriv.: dimissio, dimissor(ius), dimissus. *comp.*: indimissus. *Tafel.*

dimoeros, -on, δίμοιρος. *t. t. mathem.*: VITR. 3, 1, 6 bessem, -ον dicunt, quattuor *partitiones numeri sex habere.* *t. t. metricorum*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 116, 3 ⟨versus Adoni⟩dius, quod metrum vocatur -ον ἐπικόν, eo quod duos pedes heroos tantum recipiat, dactylum ⟨et⟩ spondeum (167, 16. 175, 30). *cf.* 116, 23. 120, 8. 161, 28. 163, 1 epodis epici -i (*Gaisford*, duo p. moeris *trad.*) primo *libro odarum usus est Horatius* novies. 171, 34 (*de carm. saec.*) hendecasyllabum est Sapphicum, tribus continuis versibus, epodo quarto epico -o. 172, 5.

dīmōlior *v.* demolior.

dīmoveo, -mōvī, -mōtum, -ēre *a* dis- *et* movere. dismota: S. C. de Bacch. (Corp. I^2 581) 30. *saepe confunditur cum* demoveo *q. v.* GLOSS. -vit διέστησεν, μετέστησεν, ἀποκινεῖ. divomerat (*sic*) aperuerat (*cf. infra l. 48*). *legitur inde a* S. C. de Bacch. *et* TER.

1 *strictiore sensu i. q. in diversas partes movere, disicere, discutere, dispellere, dirimere, disiungere*: **a** *aliquem* (*multitudinem*): CIC. Planc. 17 qui hos -vit (*sc. in magistratu petendo*). HOR. carm. 3, 5, 51 *Regulus* -vit obstantes propinquos et populum reditus morantem. LIV. 3, 48, 3 multitudo ipsa se sua sponte -vit (*i. discessit. cf.* TAC. hist. 3, 51 -ota turba. 3, 80 SVET. Galba 19, 2. LACT. inst. 6, 1, 8 populum). 23, 29, 11 hostium cornua. PLIN. nat. 8, 23 occurrentia *animalia*. APVL. met. 9, 21. 11, 6. ITALA IV reg. 17, 20 (Cypr. epist. 69, 6) -vit eos (ἐσάλευσεν, VVLG. afflixit). CASSIOD. chron. II p. 155, 1211 Hunos ... per Aetium -vit. **b** *aliquid* (*hic illic fere i. q. tollere*): S. C. de Bacch. (Corp. I^2 581) 30 Bacanalia ... faciatis utei dismota sient. LVCR. 6, 869 ubi sol radiis terram -vit obortus et rarefecit calido gliscente vapore. 6, 891 -endo mari est Aradi fons, dulcis aquai qui scatit et salsas circum se -et undas (OV. epist. 17, 80 -otae corpore murmur aquae. 18, 48 lentaque -otis bracchia iactat aquis. met. 4, 708 undis). PS. SALL. rep. 1, 5, 1 bonis malisque -otis (*cf.* ARNOB. nat. 7, 12 bonas ut res conferant -eantque contrarias *di*). VERG. georg. 2, 513 agricola incurvo terram -vit aratro (OV. met. 5, 341 glaebam. FIRM. err. 3, 4). Aen. 3, 589 umentemque Aurora polo -verat umbram (4, 7. GLOSS. *ad l.* deduxerat. 11, 210. *cf.* CYPR. GALL. Ios. 203 noctem .. opacam). 5, 839 Somnus ... aëra -vit tenebrosum et dispulit umbras (*cf.* 9, 642 spirantes -et auras). HOR. carm. 1, 23, 8 virides rubum -vere lacertae. OV. met. 8, 641 foco tepidum cinerem -vit. 11, 617. fast. 5, 638 raucaque -vit (*i. diduxit*) talibus ora sonis. hal. 24. SEN. Phaedr. 587 -e vocis moras (*cf.* APVL. met. 9, 19 -ota cunctatione). nat. 6, 5, 2 (*in imag.*) rerum naturae latebras -ere (AMM. 15, 9, 2 obscuritate -ota. INSCR. christ. Rossi II p. 63, 10 demovit dominus tenebras). 6, 12, 2 *spiritus* quaerens locum omnes angustias -et. LVCAN. 2, 372 *Cato* nec horrificam sancto -vit ab ore caesariem (APVL. met. 2, 23 crinibus antependulis hinc inde -otis [*Oud.*, dem- *cod.*]). 8, 754 summas -vit harenas. SIL. 12, 705 nubem (CLAVD. 18, 390 nebulam). STAT. Theb. 1, 436 -otis ... claustris (IVL. VAL. 1, 9. *cf.* TAC. ann. 6, 24 parietibus. APVL. met. 4, 10 *fores. i. aperire, v. l. 13*). TAC. ann. 4, 63 obruta. PLIN. paneg. 49, 1 -vit perfregitque custodias. SVET. Tit. 10, 1 pallulis. APVL. met. 1, 8 aulaeum tragicum -eto. 2, 8 amicula (10, 31 *laciniam*). 9, 12. MART. CAP. 2, 220 vs. fruge vera omne fictum -ent *libelli* (*cf.* 8, 809 figmenta). PETR. CHRYS. serm. 137 p. 571^{D} instituit rempublicam, non -vit *Iohannes baptista.*

2 *latiore sensu*: **a** *i. q. removere, avertere* (*accedunt abl., praep.* a): TER. Ad. 170 cave nunciam oculos a meis oculis quoquam -eas tuos (di- ε *et* GLOSS. V 533, 6 -eas avertas, de- *cett. codd.* PLIN. paneg. 67, 5 a custodia tui capitis oculos). CIC. Att. 4, 16, 3 (*in imag.*) quod in iis libris ... personam desideras Scaevolae, non eam temere -vi. SALL. Iug. 42, 1 equites R., quos spes societatis a plebe -verat. AETNA 508 vix †iunctis quisquam fixo (*i. a re qualibet, quas tetigerunt*) -verit illas *scintillas*. HOR. carm. 3, 8, 10 hic dies ... corticem astrictum pice -bit amphorae. 4, 5, 14 curvo nec faciem litore -et. TERT. apol. 5 ab eiusmodi hominibus poenam -vit. ARNOB. nat. 1, 19 quod ab dis convenit procul esse -otum. 1, 25 *mentes* ab omni perturbatione -otas. 7, 23. AMM. 15, 8, 1 partem ... longe -otam. 21, 16, 5 corporibus a lascivia -otis et luxu. 26, 6, 12 -oto longius principe. CYPR. GALL. gen. 127 *deus Adam Evamque* procul sacratis -et hortis. 414 patriis te -e terris. Ios. 19. PS. RVFIN. in psalm. 25, 1 ne a proposito suo -eatur. MART. CAP. 5, 458 imprudentia est, cum a voto scientiaque nostra aliquid -emus. BOETH. herm. pr. 2, 12 p. 171, 18 nos ab hac opinione. **b** *i. q. movere, agitare*: CELS. 1, 6 p. 24 neque ambulatione quamvis leni -eri *debet aegrotus.* 2, 14 p. 60 manus (ORIBAS. syn. 1, 4). 3, 22 p. 111 corpus. 3, 27, 3. 4, 14 p. 139. 4, 31 p. 157 se -ere. APVL. met. 1, 13 capite Socratis in alterum -oto latus.

dīmus bimus GLOSS.

dīna δεῖνα. ITALA Matth. 26, 18 (cod. h) ite in civitatem ad dinan (πρὸς τὸν δεῖνα, ITALA rell. codd. *et* VVLG. ad quendam).

? **dinamerus** (-um?). FVLG. Virg. cont. p. 86, 2 quae ... Dardanus in -is ... cecinerunt.

dinamicē, dinamidia *v.* dyn-. **dīnārius** *v.* denarius.

dindro *v.* drindro. **dingua** *v.* lingua.

dīnitido, -āre *a* dis- *et* nitidare. *i. q. nitidare*: MART. BRAC. humil. 3 *adulatio* levi quadam et suavi unctione caput interioris hominis, quod est cor, quasi unguendo -at. *L.*

dīnōscentia, -ae *f.* [*a* dinoscere, dinoscens. *Th.*]. *in codd.* [*Graeber*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

saepius dign- scribitur, in vetustioribus autem ubique din- (cf. infra l. 26 sqq.). i. q. actio dinoscendi, discernendi sive cognoscendi scientia (syn. discretio l. 22). [locus corruptus: IVL. VAL. 1, 25 p. 34, 26 multitudini nec facilis sui apud omnes singula -a atque etiam difficilis vel conspiratio (in T non leguntur).] FVLG. aet. mund. p. 133, 12 ex -ae ... ligno. AVG. civ. 14, 7 lignum eo, quod istam faceret -am ..., ex ea re nomen accepit, ut appellaretur lignum sciendi boni et mali. in psalm. 52, 5 ista -a nobis ex spiritu dei est. gen. c. Manich. 2, 25, 38 in ipso homine tamquam in arbore ... eam -am demonstraturos se esse praesumunt. CASSIOD. in psalm. 30, 22 labia dolosa superius obmutescere -ae virtute praedixit (cf. 21 quando ... manifestationem resurrectionis agnoverint, ... obmutescunt). accedit genet. obiect.: IVL. VAL. 2, 25 p. 91, 13 pulvis ... omnem -am veri eminus confudisset. ITALA gen. 2, 9 (Aug. gen. c. Manich. 2, 9, 12) lignum -ae boni et mali (τοῦ εἰδέναι γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ, VVLG. scientiae boni et mali). TYCON. 3 p. 18, 12 per -am boni et mali. AVG. gen. c. Manich. 2, 9, 12 arboris -ae boni et mali (ibid. iterum. 2, 25, 38 syn. scientia boni et mali. gen. ad litt. 8, 15 p. 254, 19. 8, 16 p. 255, 8. 11, 42 p. 376, 26 c. Iul. op. imperf. 6, 30 p. 1581A nat. bon. 35 p. 872, 21 c. adv. leg. 1, 13, 21 cf. l. 59 sqq.). AVG. mor. eccl. 1, 24, 45 ad quam (prudentiam) -a pertinet appetendorum et vitandorum. ISID. orig. 10, 240 sicut gustus aptus est ad discretionem saporis ciborum, sic sapiens ad -am rerum atque causarum. nota sensu passivo de statu eius, qui cognoscitur: IVL. VAL. 2, 25 p. 87, 15 unus ex Persis armis Macedonicis indutus, evitata hoc astu -a.

×**dīnōsco**, -nōvī, -nōscere a dis- et (g)noscere. dign- saepius scribitur in codd. inde a VIII/IX saec., in vetustioribus ubique din- uno excepto loco (cf. p. 1221, 80). den-: FRG. Mur. 57 PS. VEN. FORT. vita Remed. 2, 5. adde l. 35. dinusc-: PS. VEN. FORT. vita Med. 2, 4. perfectum formaeque ab eo derivatae inveniuntur ter PS. ORIG. tract. 14 p. 155, 15 dinoverat. AMM. 26, 1, 7 dignorat (pignorat VP). NOT. Tir. 47, 85a dignovit. CASSIOD. (ex Papiriano) gramm. VII 163, 13 dis praepositio sequentibus ... b d g l m n r amittit s, ut ... dimovit, -it, diripit. GLOSS. γινώσκω. διαγινώσκω. -it ἐμφανίζει. -itur cognoscitur. -imur φαινόμεθα. denosco παραδειγματίζω. legitur inde ab HOR. et OV.

I vi praepositionis dis- integra i. q. **discernere, distinguere,** internoscere: A aliquem: COLVM. 8, 5, 7 mater (gallina) suos et alienos pullos propter similitudinem -ere non potest (cf. l. 64). SOL. 1, 82 murmillo et ... orator tam similes, ut ... -i non possent, nisi discrepantiam habitus indicaret. VEG. mil. 3, 5 muta signa, quae dux belli in equis aut in indumentis et in ipsis armis, ut -atur hostis, praecipit custodiri. obiect. supplend.: OV. met. 13, 835 geminos ... inter se similes, vix ut -ere possis, ... catulos ... ursae. nota fere i. q. recensere, recognoscere: TERT. scorp. 10 p. 167, 22 qui Christiani non -i habeant (i. dinoscendi sint) illic (sc. in limine caeli), sed agnosci. CYPR. GALL. num. 31 genitos primo pueros -ere partu (VVLG. num. 3, 42 recensuit). indicatur, a quo discernatur: abl.: HOR. epist. 1, 15, 29 scurra ... impransus non qui civem -ret hoste. ab: PAVL. dig. 18, 1, 5 difficile -i potest liber homo a servo. additur nota distinctionis: SEN. dial. 10, 2, 4 his illos -i ... notis (cf. MIN. FEL. 31, 8 nos ... non notaculo corporis ... sed innocentiae ac modestiae signo [v. infra l. 77] facile -imus. v. etiam l. 84). QVINT. inst. 11, 3, 31 sonis homines ut aera tinnitu. TAC. Germ. 20 dominum ac servum nullis educationis deliciis.

B aliquid: ALBINOV. carm. frg. 14 nihil erepto valuit -ere mundo †obstructum. MANIL. 2, 608 cognata ... signa. SEN. epist. 45, 7 quemadmodum hanc similitudinem (quae inter adulationem extat et amicitiam) possim -ere. 124, 5 minuta discernere, ... bonum malumque -ere (ITALA gen. 2, 9 [Aug. gen. ad litt. 8, 4 p. 235, 13] lignum scientiae -endi bonum et malum [τοῦ εἰδέναι γνωστόν, VVLG. scientiae boni et mali]. Aug. gen. c. Manich. 2, 15, 22. cf. supra l. 14 sqq.). COLVM. 3, 2, 30 quaedam vites ... a qualitate sua discesserunt, ita ut -i non possint. 3, 20, 5 vites, quae propter similitudinem ... -i nequeunt (cf. supra l. 39). PS. QVINT. decl. 8, 12 indifferentiam fratrum geminorum ... parentum ... agnitio -it, separat notitia nutricum. FRONTIN. aq. 26 differentiam unciae digiti etc. ... ut facilius -amus. IVV. 10, 2 pauci -ere (discernere ς) possunt vera bona atque illis multum diversa. obiect. supplend.: SVET. Otho 12, 1 galericulo capiti propter raritatem capillorum ... adnexo, ut nemo -ret. indicatur, a qua re discernatur: abl.: HOR. epist. 2, 2, 44 curvo -ere rectum. PERS. 5, 105 veris speciem -ere. ab: PLIN. nat. 12, 72 vix ut -i possit a mastiche vera (de herba simili). 28, 119. CHAR. gramm. I 48, 5 unde ... -itur et discernitur nomen a participio? DIOM. gramm. I 344, 19 iterativa verba ab incohativis. additur nota distinctionis: abl.: SEN. clem. 1, 3, 1 vitia ... virtutes imitantia non possunt secerni, nisi ⟨iis⟩ signa, quibus -antur, impresseris (cf. supra l. 52). COLVM. 3, 2, 9 frequentia materiarum foliorumque ... magnitudine -itur vitis Aminea maior. 3, 2, 26. PLIN. nat. 28, 119 praecipua ... differentia scincus -itur a crocodilo eqs. FRONTIN. aq. 13 ut aquae facilius appellationibus -rentur. PS. APVL. Ascl. 30 terrenum ... tempus aëris qualitate, aestuum frigorisque varietate -itur. CENS. 20, 10 quattuor ... illi (sc. menses) ... eo -untur, quod eqs. LACT. inst. 3, 10, 2 animalia cum ... suas voces propriis inter se notis discernunt atque -unt, colloqui videntur (cf. ira 7, 7 muta animalia -unt invicem se vocibus. v. p. 1219, 51 sqq.). HIL. in Matth. 22, 3 haec ... parabola (i. interpretatio huius fabulae) distinguenda temporibus est et -enda personis. obiect. supplend.: COLVM. 2, 2, 20 sapore terram. in: DIOM. gramm. I 434, 6 in illis (i. accentibus) sonos, in his (i. lineis virgulisque) tempora -i videmus (item MAR. VICTORIN. gramm. VI 193, 25). per: SERV. Aen. 3, 587 nox media ... inactuosa, carens actibus, per quos tempora -imus. ibid. iterum. adverb.: CHAR. gramm. I 48, 5 unde (cf. p. 1219, 74). VLP. dig. 50, 16, 99, 2 inde. significatur instrumentum, quod ad discernendum adhibetur: QVINT. inst. 11, 3, 18 non haec (i. vox) minus auribus quam oculis illa (i. facies) -itur.

C sequitur interrogatio indirecta: VAL. MAX. 1, 1, 8 ne -retur, utri rem divinam fieri oporteret. 5, 6, 6 -i arduum est (cf. p. 1221, 28) utrum ... an (6, 8, 5). 9, 9, 2 hostesne an commilitones occurrerent. COLVM. 2, 4, 1 in utram partem vomer actus sit. STAT. Theb. 11, 37 -ere ..., quae magis arma sonent, quo plus eat hasta lacerto. POMPON. dig. 46, 8, 16 pr. utrumne ... an. VLP. dig. 39, 4, 3, 2 quis sit. 50, 16, 99, 2. TERT. adv. Hermog. 15 p. 143, 5 non examinando nec -endo, quomodo illud (i. malum) aut deo tribuant aut a deo separent. AVG. gen. ad litt. 12, 1 p. 380, 18 c. adv. leg. 1, 13, 21. SVLP. SEV. chron. 1, 11, 3 ad -endum, qui (i. uter) prius nasceretur. nota: PERS. 5, 24 pulsa, -ere cautus, quid solidum crepet, et pictae tectoria linguae. indicatur instrumentum ad discernendum adhibitum: AVG. gen. ad litt. 8, 15 p. 254, 21 antequam ... homo ... ipsa experientia -ret, quid interesset inter bonum ... et malum.

II vi praepositionis dis- debilitata vel prorsus neglecta verbum meram in notionem abit (discernendo) plane, recte **noscendi, agnoscendi, cognoscendi**: A aliquem: TERT. resurr. 2 p. 27, 1 in Christo (qui est idem deus et homo) -itur deus (i. discernendo a Christo homine plane cognoscitur). ITALA Ier. 31, 34 (Cypr. testim. 1, 11) -e dominum (γνῶθι, VVLG. cognosce. cf. PSALT. Rom. 47, 4 deus in gradibus eius -etur; VVLG. cognoscetur). HERM. Pal. sim. 3, 2 neque iusti neque iniqui in hoc saeculo -untur, sed similes sunt (φαίνονται, syn. apparent). ibid. iterum. 3, 3. COMM. instr. 1, 32, 6 lex tibi non ulla est nec te in prosperitate -is (i. recte diiudicas). AVG. serm. ed. Mai 55, 1 gubernator in tempestate -itur, miles in acie probatur. PS. AVG. categ. 7 ut animal intellegi non potest nisi de subiecto homine (καθ' ὑποκειμένου λεγόμενον ἀνθρώπου), sic homo adverti non potest, nisi de subiecto aliquo homine -atur. obi. omissum: COMM. instr. 1, 36, 15 traiectum clavis dominum cognoscere nolunt, in cuius iudicium cum ve⟨ne⟩ri⟨n⟩t, ibi -unt. indicatur nota, qua quis agnoscitur: ex: TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 442, 12 unde magis -itur Christus creatoris quam ex verbi potestate? (ibid. agnoscitur). PS. APVL. Ascl. 35 hominum genus est uniforme, ut homo -i ex aspectu possit. in: HIER. epist. 39, 1, 3 in eo facilius -batur, quod neglectius (neglegentius al.) incedebat.

B aliquid: 1 obiectum solum: FRONTO p. 95, 24 N. ut parentes cum in voltu liberum oris sui liniamenta -unt, ita ego cum in orationibus vestris vestigia nostrae sectae animadverto eqs. p. 139, 5 castella verborum, conciliabula verborum loco, gradus, pondera, aetates dignitatesque -ere, ne in oratione praepostere ... collocentur. GELL. 17, 15, 4. PS. APVL. Ascl. 15 nec qualitates ... nec quantitates nec positiones nec effectus -i potuissent earum rerum, quae nusquam sunt. 32 cuius veritatis in mundo nequidem extrema linea umbrave -itur. ibid. intellectus noster ad qualitatem sensus mundi intellegendam et -endam mentis pervenit intentione. TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 523, 26 tempus ... illud non -entes (syn. p. 524, 2 eius tempora nosse). anim. 9 p. 310, 23 mulier ecstatica quorundam corda -it (ITALA Luc. 16, 15 [cod. e Cypr. epist. 68, 4] deus ... -it corda vestra [γινώσκει, codd. b c al. et VVLG. novit]). ITALA Luc. 12, 2 (Tert. adv. Marc. 4, 28 p. 516, 17) nihil absconditum, quod non -etur (γνωσθήσεται, cod. e cognoscatur, d scietur, VVLG. sciatur). COMM. apol. 65 agricola doctus tempestiva (i. tempestates) longe -it (fere i. q. praenoscit). 113 nec poterit tanti dei forma -i (cf. p. 1221, 34 sq.). SOL. 19, 18 IVL. VAL. 1, 30. LACT. opif. 7, 11 quantum conferat barbae ratio ... ad -endam corporum maturitatem. IVL. VICT. rhet. 4, 1 p. 385, 33 statum causae (p. 385, 8 syn. cognoscere). DICT. 4, 18 secreta. PS. RVFIN. in Am. 2, 4. 5 p. 1064A morum vulnera -ere ac vitare. AVG. in psalm. 149, 2 ne forte fragilitas humana -ere non posset lupum sub ovina pelle. SVLP. SEV. chron. 2, 34, 3. MACR. sat. 1, 3, 12 diluculum, cum incipit -i dies. PHYSIOGN. 45 eius nominis (sc. ἐπιπρέπεια) significatio concipienda tibi est atque -enda. SIDON. epist. 5, 3, 1. EVG. TOLET. carm. 6, 1 vis -ere verum. BENED. reg. 61. additur abl. modi: TYCON. 7 p. 70, 14 eadem ratione. nota absolute: VAL. MAX. 2, 6, 8 quantum -ere erat (i. licebat). 2 indicatur nota, qua quid agnoscitur: abl.: PS. APVL. Ascl. 34 aliquid ... corporale, id est quod possit qualitate, quantitate numerisque -i. de: TERT. pudic. 5 p. 226, 25 de loco modum, de ordine statum, de confinio meritum cuiusque (sc. delicti) -as. adv. Marc. 1, 17 p. 312, 8 alterum de operibus, alterum de beneficiis -etur (M, dei -itur R). ITALA Matth. 12, 33 (cod. k) de fructu ... arbor -itur (γινώσκεται, VVLG. agnoscitur). cf. p. 1221, 7. in: TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 332, 7 abstinentia nubendi in facultate -itur. FILASTR. 152, 4 ut fides atque doctrina

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

studiumque et vita praeclara in paucorum fidelium et cupientium voluntate -retur exuberans. VVLG. Sirach 4, 29 in lingua ... sapientia -itur (agnoscitur *A*) et sensus et scientia et doctrina in verbo sensati et firmamentum in operibus iustitiae. e x: TERT. adv. Hermog. 39 p. 169, 15 ex partibus totum. LACT. inst. 7, 9, 10 ex eo *argumento* aeternitatem animae. opif. 8, 12 mens ac voluntas ex oculis saepe -itur. ACT. Archel. 20, 2 p. 31, 16 ex fructu omnis arbor (*cf. p. 1220, 82*). *adde infra l. 48.* a: LAMPR. Alex. 27, 1 ut *officia et dignitates* a vestitu -rentur (*syn.* agnoscere). *adverb.*: TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 442, 12 unde (*cf.* PS. AVG. quaest. test. II nov. 47 p. 448, 1). SIDON. epist. 5, 3, 1 hinc. **3** *significatur instrumentum, quod ad agnoscendum adhibetur*: *abl.*: PLIN. nat. 18, 216 non ... difficili ratione -entur *siderum exortus* ... digestione circulorum. PS. APVL. Ascl. 32 ubi ... quid temporum dimensione -itur. 34 intellegibilem mundum, id est qui mentis solo obtutu -itur. TER. MAVR. 663 hanc (*sc. vicem consonantis*) ... sensu per artem tradito -imus. ARNOB. nat. 7, 7 neque ... apertissima potuit cognitione -i. CLAVD. MAM. anim. p. 100, 8 omnia -untur melius contrariorum comparatione. *adde*: PLIN. nat. 6, 40 sunt ... aliae *Portae* Caspiis gentibus iunctae, quod -i non potest nisi comitatu rerum Alexandri Magni (*i. per homines comitantes Alexandri expeditiones*). DICT. 6, 5 futura defunctorum animis (*cf. l. 23*). per: APVL. Socr. 6 p. 134 somniis conformandis vel extis fissiculandis ... ceterisque adeo, per quae futura -imus (*cf. l. 21*). TERT. resurr. 15 p. 45, 2 cogitatus ... per carnem -untur extrinsecus. *adde singulariter*: ITALA Matth. 24, 32 (cod. e) a ficu ... -ite similitudinem (μάθετε, VVLG. discite).

C *sequitur interrogatio indirecta*: VAL. MAX. 1, 8 pr. quae (*miracula*) unde manaverint aut qua ratione constiterint, -ere arduum est (*cf. p. 1220, 14*). 7, 3, 8 quisnam re vera esset. PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 136, 22 qualem oporteat nominativum singularem esse. APVL. met. 9, 7 ut erasis intrinsecus sordibus diligenter aptum⟨ne⟩ usui (*sc. dolium*) possim -ere. PS. APVL. Ascl. 34 locus solus quid sit -i non potest. TERT. cult. fem. 2, 9 pompae quam ... curent luxuriae negotium. COMM. apol. 99 hunc (*i. deum*) ... nec ipsi nuntii (*i. angeli*) -ere possunt, qualis sit aut quantus (*per anticipationem. cf. etiam p. 1220, 65*). 244 nec modo (*i. nunc in exilio*) -unt, quapropter sint talia passi. AVSON. 303, 11 quid ferre possis quidve non -ere (AVG. gen. ad litt. 1, 21 p. 31, 21). DICT. 3, 23 barbarine Graecine summa rerum potirentur. 5, 1 quae apud Graecos actitata essent. PS. AVG. quaest. test. II nov. 47 p. 448, 1. SVLP. SEV. Mart. 12, 1 ut difficile fuerit -ere quid videret. MACR. sat. 1, 4, 3 Saturnaliorum ... cur malimus quam Saturnalium dicere. EVG. TOLET. carm. 16, 7. *nota indicativum*: PS. SORAN. quaest. med. praef. p. 246, 8 aptissima ... semiotica est inspectio vel probatio vitiorum, qua -itur quod in arte est bonum.

D *sequitur acc. c. inf.*: PS. ORIG. tract. 14 p. 155, 15 in saeculo iam eum (*sc. dominum*) venisse -erat *Ioannes*. MAR. VICTORIN. verb. script. 3 AMM. 26, 1, 7. MACR. sat. 1, 23, 12 hunc ... eundem Iovem solemque esse cum ex ipso sacrorum ritu tum ex habitu -itur. COD. Theod. 14, 4, 1 (*a. 334*). SIDON. epist. (carm. 14) 1.

III *vi et praepositionis* dis- *et verbi* noscendi *magis magisque evanescente verbum passive personaliter usurpatur: sequitur nom. c. inf.: hic illic supplendum est* esse (*syn.* probari *l. 55. 77*; apparet *l. 62*; manifestari FILASTR. 87, 3; cognosci FILASTR. 137, 3): MOD. dig. 2, 4, 25 si inopiā -itur laborare. PROB. inst. gramm. IV 54, 36 'fau' ... corruptum invenitur, 'ni' vero coniunctio esse probatur, 'us' autem corruptum esse -itur. PS. APVL. Ascl. 1 alterum ... alterius consentaneum esse -itur: omnia unius esse aut unum esse omnia. TERT. anim. 17 p. 325, 21 per hos sensus solus omnium homo animal rationale -itur. FRG. Mur. 57 una ... per omnem orbem terrae ecclesia deffusa esse denoscitur (*sed cf. Lietzm.*). MAR. VICTORIN. verb. script. 2 quando temperantur invicem, sibi necessaria esse -untur (*sc. lux et tenebrae*). *ibid. iterum* (*syn.* apparet). TRACT. c. Arrian. p. 14, 31 deus, si pluraliter loquitur, consortem naturae suae habere -itur. LVCIF. Athan. 2, 21 p. 187, 13 esse intellegeris unus ex illis, qui -antur audire: vae vobis *eqs.* moriend. 12 p. 309, 9 hi sunt spiritus, quibus tu .. sacrificare -eris. SERM. Arrian. frg. I 1 p. 598[B] pater in sua non nata substantia incomparabilis -itur (*sc. esse*). FILASTR. 49, 4. 87, 3 ut consortes Iudaeorum criminis et sceleris (*sc. esse*) manifestantur atque ab omnibus -untur. 118, 4 non ... Moses in illa hora -itur circumcisus (*sc. esse*). 137, 3 *al.* FVLG. myth. 1 praef. p. 3, 14 quia et mihi nuper imperasse -eris, ut *eqs.* GENNAD. dogm. 72 qui usuras accepisse convincitur aut in scaena lusisse -itur. RVFIN. hist. 4, 16, 6 ex quibus apertissime -itur ... ignorare (φανερὸν ὑμῖν ἐστιν ὅτι ... οὐδὲν ἐπίσταται). 5, 17, 3 *al.* EPIST. pontif. 285 Migne 20, 465[A] *illorum* in locum successisse -or. AVELL. p. 636, 7 quanto flagramus studio ... iamdudum planum fecisse -imur. p. 701, 5. 712, 3 *al.* BREV. fid. adv. Arrian. p. 661[D] nulli subditus esse probatur, sed suae potestatis esse -itur. *al.* COMPVT. cod. Col. prol. 9 p. 233 *al.* PS. ARNOB. confl. 2, 5 p. 277[A] quomodo *anima* non corporea esse -itur. CLAVD. MAM. anim. p. 53, 4 FAVST. REI. spir. 1, 6 p. 109, 6 *al.* CONC. Arv. a. 535 p. 68, 17 quod quisque fecisse dignuscetur (*C*, cogn- *rell. cf. p. 1219, 26 sq.*). CASSIOD. in psalm. 86, 1 *templum* a Salomone fabricatum esse -itur. 87, 16. 113, 16 *al.* COD. Iust. 1, 3, 48, 5. 5, 3, 19, 1 NOVELL. Iust. 9, 1. 37, 1 METROL. p. 138, 7 LEX Visig. *passim.*

syn.: *ad I*: secernere (SEN. clem. 1, 3, 1 PS. QVINT. decl. 8, 12), discernere (SEN. epist. 124, 5 CHAR. gramm. I 48, 5 LACT. inst. 3, 10, 2 AVG. gen. ad litt. 1, 10 p. 16, 13. 12, 1 p. 380, 18), separare (PS. QVINT. decl. 8, 12 VLP. dig. 50, 16, 99, 2), distinguere (HIL. in Matth. 22, 3). *ad II*: animadvertere (FRONTO p. 95, 25 N.), pervidere (PS. APVL. Ascl. 32), intellegere (PS. APVL. Ascl. 32), agnoscere (LAMPR. Alex. 27, 1 ACT. Archel. 20, 2 p. 31, 16), probare (AVG. serm. ed. Mai 55, 1). *ad III cf. p. 1221, 52 sq.*

deriv.: dinoscentia, (in)dinoscibilis. *Graeber.*

dīnōsis *v.* deinosis.

dīnoto, -ātus, -āre *a* dis- *et* notare. *i. q. discernere, dinoscere*: CIC. ac. 2, 57 cum ei (*sapienti*) res similes occurrunt, quas non habeat -atas.

dīnumerābilis, -e *a* dinumerare. *i. qui dinumerari potest*: PS. RVFIN. in psalm. 21, 17 p. 723[A] *ossa* -ia. CASSIOD. in psalm. 150 concl. qui arenam maris, pluviarum guttas ... -i quantitate complectitur.

dīnumerātio, -ōnis *f. a* dinumerare. *in codd. saepius scribitur* den- (*etiam* GLOSS.). *plur. v. l. 21.* *i. q. computatio*, GLOSS. ἐξαρίθμησις: RHET. Her. 4, 20, 27 hoc non -e (den- *trad.*) nostra (*sc. syllabarum*) fiet. CIC. rep. 3, 3 -bus noctium ac die⟨rum⟩ (ARNOB. nat. 3, 29). FRONTIN. strat. 2, 10, 1 victos se esse secundum eam -em. SVET. vita Ter. 3 ⟨in⟩ -e (de- *A*) omnium *fabularum*. DON. gramm. IV 369, 17 pes est syllabarum et temporum certa -o (*cf.* CLEDON. gramm. V 30, 9 MAR. VICTORIN. gramm. VI 51, 15). GAIVS dig. 2, 11, 1 itineris. VLP. dig. 4, 6, 38, 1 habita -e temporis. 50, 16, 3 pr. frg. Vat. 162. 163 PAVL. dig. 38, 10, 10, 16. 17 (de- *trad.*). sent. 5, 33, 1. APVL. met. 10, 14 -em adhibebant partium. PS. CENS. frg. 2, 6 CHALC. transl. p. 47[A] comm. 65. 75. DON. Ter. Hec. 531 mensium. Ad. praef. 3, 7 paginarum. LIB. gener. chron. I p. 89, 1 temporum et annorum (AVG. civ. 15, 13. 21. 16, 14 LEO M. serm. 27, 5). FAV. EVL. p. 9, 27. AMBR. fug. saec. 2, 5 cur -o (den- *codd. pars*) et definitio temporis comprehensa. VVLG. II par. 2, 17 post -em *populi*, quam dinumeravit David (SALV. gub. 7, 81). RVFIN. Orig. in num. 21, 1 PS. RVFIN. in Os. 7, 13 p. 1000[A]. *t. t. rhet.*, ἀπαρίθμησις: CIC. de orat. 3, 207 *inter figuras orationis, sed* QVINT. inst. 9, 3, 91 quaedam omnino non sunt figurae sicut ordo, -o *eqs.*

dīnumerātor, -ōris *m. a* dinumerare. *i. q. computator*: AVG. in psalm. 55, 10 aucupes verborum, -es paene syllabarum.

ˣ**dīnumero,** -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* numerus, *cf.* numerare. *Th.*]. *in codd. (cf. sub 2 a et supra l. 19) et* GLOSS. *scribitur etiam* den-. GLOSS. ἀπαριθμῶ (den- *cod.*). ἐξαριθμῶ (den- *cod.*; *sed cf. infra l. 67*). καταριθμῶ (den- *cod.*). -at diligenter numerat. -are diribere. -ans conputans. V 661, 27 -atis diebus *sine interpr.* *legitur inde a* PLAVTO *et* TER. [*dub.*: APVL. Socr. 23 p. 175.]

i. q. enumerare, recensere, computare: **1** *generatim*: CIC. rep. 2, 29 regiis annis -atis (SEN. epist. 26, 7. GELL. 15, 28, 3 a Q. Caepione et Q. Serrano ... ad *illos coss.* LIB. gener. chron. I p. 90, 22). nat. deor. 1, 2 eorum sententias (QVINT. decl. 263 p. 77, 18. AMM. 20, 11, 30 *opiniones*). off. 1, 154 -are se stellas aut metiri mundi magnitudinem posse. orat. 147 de syllabis propemodum -andis et dimetiendis loquemur. VERG. Aen. 6, 691 tempora (MANIL. 1, 513 saecula. PS. QVINT. decl. 12, 18. CLAVD. 24, 3 tempora ... longae viae. AVG. civ. 18, 12 ab exitu ... usque ad obitum). OV. epist. 14, 80 Danaus generos ex caede iacentes -at. met. 11, 574 noctes. fast. 2, 622 generis ... gradus. SEN. epist. 51, 12. PLIN. nat. 2, 185 nec horas -ari ibi. 4, 43 ita Xerxes ibi -vit exercitum. 7, 131. STAT. silv. 4, 1, 29 -a fastos. QVINT. inst. 6, 1, 3. GAIVS dig. 2, 11, 1 vicena milia passuum in singulos dies. PAPIN. dig. 44, 3, 10, 1 quadriennii tempus. PAVL. dig. 38, 10, 10, 17 personas totidem. EXPLAN. in Don. gramm. IV 533, 8 temporum intervalla (CENS. 21, 5). APVL. Plat. 2, 14 Plato tres amores hoc genere -at, quod sit unus divinus *eqs.* MIN. FEL. 21, 1 TERT. spect. 29. nat. 1, 7 loca (= apol. 8). apol. 1 -ant *malefici* in semet ipsos mentis malae impetus. ITALA gen. 15, 5 (Rufin. Orig. in lev. 5, 2) vide stellas, si -ari possunt a multitudine (ἀρίθμησον, VVLG. numera). *sim.* gen. 16, 10 (Lugd.). 32, 12 (Aug. quaest. hept. 1, 102) arenam maris quae non -bitur prae multitudine (ἀριθμηθήσεται, Lugd. *et* VVLG. numerari). deut. 16, 9 (Aug. quaest. hept. 5, 25) septem septimanas integras -bis tibi ipsi (ἐξαριθμήσεις, Lugd. *et* VVLG. numerabis). Iob 14, 5 (Aug. in Iob p. 840, 17) -ati enim sunt menses eius apud te (ἀριθμητοί, VVLG. numerus mensium eius apud te est). 16, 23 anni enim -ati venerunt mihi (ἀριθμητά, VVLG. breves anni transeunt). Matth. 10, 30 (cod. g[1]. VVLG. num-). CAPITOL. Gord. 25, 2. LIB. gener. chron. I p. 90, 22 parentum -atam generationem. p. 121, 269 hic -vit populum *eqs.* HIL. in Matth. 15, 10 in tot partium milia plebs -ata. *al.* AMM. 22, 14, 2 probra civitatis infesta mente -ans (inn- *V*). VVLG. num. 23, 10 pulverem Iacob. I par. 9, 1 universus ergo Israel -atus est. II par. 2, 17 *v. supra l. 33.* Iudith 2, 7 *al.* PS. RVFIN. in psalm. 43, 4 in catalogo ... -antur septem nationes. PRVD. ham. 36 unus ... princeps numeri est nec -ari tantum unus potis est (*sc. nisi sequuntur duo, tres etc.*). AVG. civ. 11, 7 *al.* MACR. sat. 3, 20, 1 sic Cloatius diversas ficos ... -at (*ibid.* enumerare). SVLP. SEV. chron. 1, 38, 6 *tot* civium milia -ata *sunt.* MART. CAP. 6, 632 universa provincia ... civitates *tot* tota complexione -at. PAVL. PETRIC. visit. nepot. 61 quo *numero dierum* saepe ignaros spes -ata fefellit. NOVELL. Iust. 38 praef. 1 (den- *trad.*). FACVND. defens. 4, 2 p. 611[B] Diodorus vero non -atur, vel, [*L.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

si et ipse subintellegitur, abdicandus. INSCR. christ. Rossi II p. 53, 2 quis vero -et morum documenta tuorum. *absolute*: CIC. Att. 16, 9 centuriat Capuae, -at (*in dilectu copias; alii referunt ad 2 a*). *sq. interrog. indir.*: PACIAN. epist. 1, 1 quanti haeretici emerserint, -are perlongum est. *c. praep.* cum, inter, in *i. q. adnumerare*: ITALA act. 1, 26 (codd. d δ) -atus est cum apostolis (συγκατεψηφίσθη, VVLG. annumeratus est cum). PRVD. perist. 11, 234 *diem* annua festa inter -are (ISID. orig. 3, 70, 36 Centaurus Chiron ... inter astra -atus est). PLIN. VAL. 1, 37 in dentium dolore, qui ipse quoque in maximis tormentis -ari potest.

2 *speciatim*: a *de pecunia i. q. solvere*: PLAVT. (*A* den- *vel* din- Epid. 468, den- Most. 921; *ceteris locis non extat*; den- *ubique Leo*) Asin. 453 verum istuc argentum tamen mihi si vis -are (den- *codd., item* Epid. 367 meis manibus -vi. din-: Epid. 71. 353 ego resolvi, manibus his -vi *argentum*). Epid. 468 si sexaginta mihi -antur minae (*de A. cf. l. 12*, den- *rell.; item* den-: Most. 921. din-: TER. Ad. 915 [*A non extat*; DON. *ad l.* -et dixit quasi multum numeret]). Mil. 74 ut *latronibus* -em stipendium (den- B^1CD, din- B^2 *Gloss. Plac.*). Rud. 1406 mille nummum (den- *codd.*). APVL. met. 2, 13 -atis centum denarium. *cf. etiam l. 3.* b *in sententia roganda senatores*: PLIN. paneg. 76, 2 consulti omnes atque etiam -ati sumus. c *t. t. mus.*: AVG. mus. 1, 9, 16 appellemus ergo istos *motus inaequales rationales* connumeratos, illos autem -atos.

deriv.: dinumeratio, dinumerator.

dinummius, -a, -um [*a* di- *et* nummus. *Th.*]. *vectigal, quod duobus nummis solvitur* (*pro mercibus advectis*): COD. Theod. 14, 27, 2 (*a. 436*; = COD. Iust. 11, 29, 1) CCCC solidos ex -o vectigali memoratae civitatis (*Alexandrinae*) praecommodari decernimus.

dinūndino *v.* den-.

[**dinupula**]. *nomen herbae bryoniae*: PS. APVL. herb. 66 Bessi -a dicunt (DIOSC. 4, 182 W. Δάκοι κινούβοιλα). *cf.* GLOSS. bryonia -a. discopela.

dīnus *v.* divinus.

diōbolāris, -e [*a* διώβολον *derivatum. Th.*]. VARRO ling. 7, 64 -es a binis obolis. PAVL. FEST. p. 74 -es meretrices dicuntur, quae duobus obolis ducuntur. FVLG. serm. ant. 32 -es (diovoleres, diovolares, diovalares *trad.*) dicuntur vilissimae meretrices, quae sub parvo stipendio prostant, sicut Pammacius ait: -e prostibolum *eqs. l. 43.* GLOSS. II 53, 14 -es δυο βουλου (διόβολοι, διωβολιαῖοι *h*, διωβόλου *Bücheler*). V 496, 68 -es vilissimae meretrices. PLAVT. Cist. 407 miserae am⟨ic⟩ae, osseae, -es. Poen. 270 servolorum sordidulorum scorta -ia (duob- *codd.*).

diōbolus, -a, -um *cf.* diobolaris. FVLG. serm. ant. 32 (*v. supra l. 38*) nam et Pacuvius similiter ait: non ego ita fui, ut nunc sunt meretrices -ae *eqs.* (*exemplum fictum*).

diocēsis *v.* dioecesis.

[**diocidio**] dispositio vel subligentia GLOSS. IV 229, 33 (diocitio *et* subiacentia *a*). descriptio *et* sub licentia *coni. Warren, sed cf.* dioecesis.

diōctēs operis inpulsor GLOSS. διώκτης. *comp.*: ergodioctes.

dioctō δι' ὀκτώ. CASSIOD. art. 5 p. 1210^{A} diapason symphonia est quae etiam -o dicitur ... fit autem per sonitus octo, unde et nomen accepit.

diodela, -ae *f.* *nomen herbae millefolii*: PS. APVL. herb. 88 Daci *appellant* -am (diodetam *al.*). *cf.* GLOSS. III 559, 54 diodila i. millefolium.

diodeta, diodila *v.* diodela.

dioecēsānus, -a, -um [*a* dioecesis. *Th.*]. *quod ad dioecesin pertinet*: COD. Theod. 16, 2, 23 interpr. (*a. 376*) convocatis ab episcopo -is presbyteris. ISID. epist. 1, 11 -is basilicis.

*__dioecēsis__, -eōs *f.*, διοίκησις (*cf. l. 76*). *apud recentiores scribitur* dioc-. diocis-: CONC. Aurel. a. 538 p. 78, 15 GREG. TVR. GLOSS. diocens- (*cf. p. 1224, 1*): PROVINC laterc. Veron. *sing. genet.* -eos, *sed* -is: CORP. II 1262 INSCR. Revue archéol. 4 sér. XII 1908 p. 444 EVGIPP. Sev. 25, 2 GREG. M. epist. 9, 45. 13, 4. *accus.* -im *et* -in, *sed* -em: GREG. M. epist. 13, 39. *ablat.* -i. *plur. nom. acc.* -es, *sed* -is: CONC. Aurel. a. 538 p. 78, 15. *genet.* -ium: CIC. *dat. abl.* -ibus. GLOSS. -is parrochiis id est adiacens domus vel gubernationibus. diocisa gubernatio (EVCHER. instr. 2 p. 160, 2). diocisus graece, latine terminus vel locus subiectus. in -i parrochia. *cf. etiam l. 48.*

i. q. regio, territorium, pars provinciae: *in iure publico* (*cf. Kornemann, PW. V 716 sqq.*): CIC. Att. 5, 15, 3 per magistros scripturae et portus nostrarum -ium. 5, 21, 7 mirifica expectatio Asiae nostrarum -ium. 6, 2, 4. epist. 3, 8, 4 omnium illarum -ium, quae cis Taurum sunt, ... magistratus. 13, 67, 1 ex provincia mea Ciliciensi, cui scis τρεῖς -εις Asiaticas attributas fuisse. CORP. III 431 proc(urator) ⟨imp.⟩ Caesaris Tra(ia)ni Hadriani ⟨Au⟩g. ad -in Alexandr(iae). XIV 3599 (*cf.* 3600) legato prov. Afric(ae) -eos Carthaginien(sis). *al.* VLP. frg. Vat. 205 si quis ad urbicam -im pertinens testamento tutor detur. *post Diocletianum pars imperii, complures provincias complectens*: PROVINC. laterc. Veron. 1, 2 -is Orientis habet provincias numero XVIII. 2, 1 -is Pontica *etc.* NOT. dign. or. 2, 1 sub dispositione viri illustris praefecti pr. per Orientem sunt -es infra scriptae. *et passim.* RVF. FEST. 8 in -i Macedonica provinciae sunt septem. AMM. 17, 7, 6 affectatam recens -ensin curans vicaria potestate. FILASTR. 121, 3 Cham (*dat.*) ... omnes Syrias et -in Aegypti Africae Aethiopiae ... distribuit. COD. Theod. 2, 26, 1 (*a. 330*) comitem -eos Asianae. *et saepe.* COD. Iust. 1, 3, 54, 11 antistites sive Africanae -eos ... sive aliarum provinciarum. 1, 52, 1 *al. huc pertinere videtur*: TAB. Peut. 5, 1 (*in Africa*) Presidi diocece. *de episcoporum provincia saepe apud* ECCL., *ex. gr.*: AVG. epist. 133, 3 ecclesia ad Hipponensium Regiorum -im pertinenti. c. Petil. 2, 1, 2 *al.* SVLP. SEV. epist. 1, 10 *al.* LEO M. epist. 157, 2 episcoporum, qui Aegyptiacis -bus praesunt. SIDON. epist. 7, 6, 8 -bus parochiisque. 9, 16, 2 peragratis ... -bus. EVGIPP. Sev. 25, 2 universa -is suae castella.

deriv.: dioecesanus.

dioecētēs, *plur.* -ae *m.*, διοικητής. *i. q. procurator*: CIC. Rab. Post. 22 -es fuit regius (*sc. Alexandriae*). 28 id autem (*sc. pecuniam servare*) facere non poterat, nisi -es — hoc enim nomine utitur qui ea *regit — esset constitutus (*cf. Brandis, PW. V 790*). COD. Theod. 14, 27, 1 (*a. 396*; = COD. Iust. 1, 4, 5) archigerontes et -ae ergasiotanorum *Alexandriae*.

diōgmītae, -ārum *m.*, διωγμῖται. *i. q. vigiles, custodes* (*cf. Fiebiger, PW. V 784*): CAPITOL. Aur. 21, 7 armavit et -as (*propter penuriam militum*). AMM. 27, 9, 6 adhibitis semiermibus paucis, quos -as appellant, unum grassatorum cuneum ... adoriri conatus *eqs.*

dioncōsis, *acc.* -in *f.*, διόγκωσις. CAEL. AVR. acut. exc. 12 p. 706 unum genus *synanches* cum extumentia, aliud sine tumentia: neque enim aliter -in possumus dicere.

diōnymos, -on, διώνυμος. GLOSS. -us qui duo nomina habet. DIOM. gramm. I 322, 1 quaedam *nomina* enim inveniuntur ... -a, ut Palaemon Melicertes ..., Numa Pompilius *etc. cf.* PRISC. gramm. II 61, 1. EXPLAN. in Don. gramm. IV 540, 3 -on.

diopetēs [διοπετής. *Th.*]. *genus ranae*: PLIN. nat. 32, 70 ranae, quas -as ... vocant. 32, 139 iecur ranae -is (dioph- *nonnulli codd.*). [*nomen herbae* DIOSC. 4, 88 (*cf. Archiv 10, 36*) *est* δίγιτους.]

? **di⟨opop⟩obalsamātu⟨m⟩** *collyrium* INSCR. ocul. Corp. XIII 10021, 70 (*sed dubia suppletio*).

diopthalmus, διόφθαλμος. *qui duos oculos habet*: OROS. hist. 16, 5 noster hic (*Iesus*) mutilus, lēvis in fronte (*i. non cornutus*), -os (dyoptalmus, dyobt-, diobt- *trad.*).

dioptra, -ae *f.* [διόπτρα. *Th.*]. *acc.* -an *l. 43.* *instrumentum opticum* (*cf. Hultsch, PW. V 1074*): VITR. 8, 5, 1 libratur autem -is aut libris aquariis aut chorobate, sed diligentius efficitur per chorobaten, quod -ae libraeque fallunt. PLIN. nat. 2, 176. SORAN. p. 117, 18 scio me retro ad inspiciendam altitudinem mulieris frequentius organi mentionem fecisse, quod Graecitas -an vocat.

diorismos *m.*, διορισμός. *t. t. rhet.*: IVL. RVF. rhet. 14 p. 42, 27 aphorismos vel -os descriptio rerum per reprehensionem.

diorthōsis *f.*, διόρθωσις. *t. t. rhet.*: SCHEM. dian. 2 p. 71, 8 -is quae latine correctio nominatur.

diōryx, -gis *m.* [διῶρυξ. *Th.*]. *i. q. canalis*: MELA 3, 80 manu factus amnis ... ex Nili alveo -e adductus. VVLG. Sirach 24, 41 ego quasi fluvii -x (διῶρυξ; fluvius dorix *cod. A*) et quasi aquaeductus exivi de paradiso. *cf.* PAVL. NOL. epist. 11, 8 gratia ... quasi rivus a fontibus Israel vel διῶρυξ, ut scriptum est, a paradiso abundans fluit.

diosatis *v.* dios elacate.

diosbalanos (PLIN. nat. 15, 93 *cf.* CLOAT. frg. Macr. sat. 3, 18, 4), **diosēlacatē** (DIOSC. 4, 60 W. PS. APVL. herb. 4 diosatis. *cf.* GLOSS. III 559, 71), **diospneuma** (PS. APVL. herb. 79), **diospyron** (PLIN. nat. 1, 27, 74 DIOSC. 3, 153 *cf.* 3, 141 W.) *pertinent ad nom. propr.* Zeus.

dioscyamos (PS. APVL. herb. 5) *v.* hyoscyamus.

dios(s)o, dios(s)um *v.* deorsum.

diōta, -ae *f.* [*a gr.* δίωτος *tractum. Th.*]. *dolium*: HOR. carm. 1, 9, 5 deprome quadrimum Sabina ... merum -a. PORPH. *ad l.* -am amphoram dicit quod ansae eius velut aures sint. *cf.* SCHOL. *ad l.* GLOSS. ἀμφόριον, οἰνοφόριον. ISID. orig. 16, 26, 13 amphora vocata quod hinc et inde levetur. haec graece a figura sui -a (dicta *codd. et vulg.*) dicitur, quod eius ansae geminatae videantur aures imitari.

diōvolāris *v.* diob-.

dioxūs, δι' ὄξους. *nomen collyrii*: MARCELL. med. 8, 204. INSCR. ocul. Corp. XIII 10021 p. 605 (*scribitur etiam* dioxsus. *nota* 10021, 186 dioxum).

(**dipampinum**) NOT. Tir. 105, 51^{a} (*antecedit* pampinum).

dipenthēmimericus, -a, -um, *διπενθημιμερικός. *t. t. metricorum*: SACERD. gramm. VI 502, 9 dactylicum metrum ... dividitur in species XVII ... pentametras IV: ... -am Archilochiam dactylicam. 512, 10 de metro -o Archilochio pentametro *eqs.* 517, 19.

[**dipheciaca**]. VITR. 1, 2, 4 in ... navibus interscalmio, quae -a (διάπηγμα *Rose*, *διπηχυαία *C. F. W. Schmidt*, *cf. Krohn ed. praef. p. IX*) dicitur, ... invenitur symmetriarum ratiocinatio.

diphrum tribunal eburneum, in quo consules sedent GLOSS. *i. q.* δίφρος.

diphrygēs *adi. et subst.* [διφρυγής. *Th.*] *acc.* -a *p. 1225, 2.* *nomen metalli, residuum aeris cocti*: CELS. 5, 7 p. 163 exedunt corpus ... hypocistis, -es, sal *eqs.* 5, 8 p. 163. 5, 22, 2. SCRIB. LARG. 227 -is p. (denar.) II. 247. PLIN. nat. 1, 34, 37 de -e. 34, 135 ab ea (*sc. smegmate*) discernitur quam in isdem officinis (*sc. aerariis*) -em vocant Graeci ab eo

[L.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod bis torreatur; cuius origo triplex *eqs.* 34, 136 id quod ex cocto *lapide* supersit, -a vocari. MARCELL. med. 7, 18. 31, 6. DIOSC. 5, 95 difrigus. 5, 128 de difrigus. friguus (*sic*) habet tres species *eqs.* 5, 150 lapis ipse *pyrites* conbustus a multis difriges appellatur. THEOD. PRISC. eup. faen. 69 -em lapidem tundes. log. 23.

diphth- *v.* dipth-.

diphyēs, -es, διφυής. *adi. i. q. ex duabus partibus compositus:* DIOM. gramm. I 481, 23 -es *pes* ex duabus brevibus et tribus longis, temporum octo. HIER. chron. a. Abr. 880 a Cecrope -e (*cf.* CHRON. Alex. chron. I p. 117, 238 Cecrops qui dipsyis vocabatur ... quia statura procerus erat). *subst. f. nomen gemmae:* PLIN. nat. 1, 37, 57 -es. 37, 157 -es duplex, candida ac nigra, mas ac femina, genitale utriusque sexus distinguente linea. *nomen herbae callitrichi:* PS. APVL. herb. 48.

diplancistrōdēs, *διπλαγκιστροειδής. *instrumentum quoddam medici:* CHIRON 100 venam -e (diplant- *cod.*) inter nervos nimia subtilitate relevabis.

diplangium *v.* diplus.

diplasius, -a, -um, διπλάσιος. *i. q. duplex (in mathem. et musica):* VITR. 3, 1, 7 ex duobus numeris simplicibus est effectus -ον. CENS. 10, 9 cum chorda duplo maiore pondere tenderetur et esset -on logus (-on locus *codd.*, διπλασίων λόγος *Jahn*). FAV. EVL. p. 16, 15. 16. 17, 24 FVLG. myth. 3, 9 p. 75, 8. MART. CAP. 9, 934 tertia διὰ πασῶν ... constat ex ratione -a, hoc est dupli. 9, 951. 952. 977. 980 CASSIOD. art. 5 p. 1210^A.

diplē *f.*, διπλῆ. *graece:* CIC. Att. 8, 2, 4 in quibus (*litteris Pompei*) animadvertito illum locum, ubi erit διπλῆ. NOT. Suet. gramm. VII 533, 4 notae XXI quae versibus apponi consuerunt: ... > -e >̇ -e periestigmene ... >— -e obelismene. *de usu v.* 535, 3 *sqq.* 536, 4. 6. MAR. VICTORIN. gramm. VI 23, 3 inter duas litteras -en aversam, id est sicilicum, ponite. ISID. orig. 1, 21, 13 *sqq.*

dipleuros, δίπλευρος. *graece:* DON. Ter. Ad. 341 complexio est -os oratoria, in qua utrum concesseris, contrarium tollis *eqs.*

diplinthius, -a, -um [*cf. gr.* δίπλινθος. *Th.*]. *duorum laterum crassitudinem habens:* VITR. 2, 8, 17 latericii *parietes* vero nisi -i aut triplinthii fuerint *eqs.*

dīplōdo, -sus, -ere *a* dis- *et* plodere. GLOSS. Plac. V 17, 17 = 62, 5 -sa divisa vel separata.

diploē *f.*, διπλόη. PS. SORAN. quaest. med. 230 quid est -e? duplicatio.

diplois, -dis *f.* [διπλοΐς. *Th.*]. diplu- *v. l.* 52. DVB. NOM. gramm. V 578, 2 diploidis (*tamquam nominativus, qui traditur etiam* PROSP. in psalm. 108, 29) generis feminini ut '-em suam'. diplōide: VEN. FORT. carm. 5, 6, 4. *acc.* -dam: ITALA *infra l.* 57. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 25 (*cf.* SCHOL. *ad l.*) duplici panno: vili veste, quam -dem (dupl- *trad.*) veteres dixerunt. *sim.* 1, 17, 30. HIER. tract. in psalm. I p. 196, 4 -is genus est pallii ... -is ideo quia duplex est pallium (AVG. in psalm. 108, 31 PROSP. *et* CASSIOD. *ad l.*). EVCHER. instr. 2 p. 156, 20 -is in regnorum (*v. l.* 57) sagum chlamys, ἀπὸ τοῦ διπλοῦσθαι, ab eo quod duplicetur, et omne indumentum, quo dupliciter ambimur, -is appellari potest (*cf.* GLOSS. -dem duplicem. IV 505, 46 dipluidis sagum vel chlamidis). GREG. M. moral. 9, 68 -em quippe duplum vestimentum vestimus (GLOSS. -de id est vestimentum duplex. *sim.* ISID. sent. 3, 2, 9). ISID. orig. 19, 24, 11 -is Graecum nomen, ab eo quod sit duplex amictus *eqs.* NOVIVS Atell. 72 sine -de (depl- *codd. Noni*, diploma *Bücheler*) a recta grassatur via. ITALA I reg. 2, 19 (Legion.) -dam habebat pusillam (διπλοΐδα, VVLG. tunicam). 15, 27 (AVG. civ. 17, 7, *cf.* Legion.) tenuit Saul pinnulam -dis eius (διπλοΐδος, VVLG. pallii. *cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 35, 7). HEGES. 1, 46, 2 adopertum purpurea -de. VVLG. psalm. 108, 29 operiantur sicut -de confusione sua. Bar. 5, 2 (*in imag.*) circumdabit te deus -de iustitiae. PS. AVG. serm. 199, 2 (= PETR. CHRYS. serm. 91 p. 457^B) *Ioannes* legis et gratiae fibula, quae -dem summi sacerdotis sancto patri iungebat in pectore. VEN. FORT. carm. 5, 6, 4 (p. 117, 4) (*in imag.*) -ōide lucis operti *Adam et Eva.* PS. THOM. euang. 6, 7 (*interpr. dub.*). *translate de substrato duplice:* APIC. 4, 134 piperis grana integra adsparge et nucleis pineis adorna, ita ut per singula coria substernas -dem. 4, 135.

diplōma, -atis *n.* (-a, -ae *f. v. p. 1226, 11*), δίπλωμα. -ŏ- *v. p. 1226, 11.* *de formis:* CAPER gramm. VII 109, 8 -a, non duploma (*v. l. 73. p. 1226, 14*) aut duplomum (*v. p. 1226, 15. 21* NOT. Tir. 76, 50). diplomum, diplumum: GLOSS., *ibid.* dipluma, deploma. *de declinatione:* CHAR. gramm. I 42, 33 dicimus enim poematum et poematorum, ... duplomatum duplomatorum (*neutrum nunc legitur*). *cf.* GLOSS. hoc -a et haec -ta sicut hoc thema et haec themata. *dat. abl.* -bus. *sing. abl.* -a? *v. p. 1226, 11.* GLOSS. δίπλωμα. duplicatio. -um duplex. duplicatum. gubernatum (?).

i. q. libellus, codicillus commendatorius, praecipue is, per quem quis ius accipit cursu publico vehendi (cf. Wünsch, PW. V 1158): [NOVIVS Atell. 72 *v. l.* 55]. CIC. Pis. 90 -ta tota in provincia passim data (SEN. clem. 1, 10, 3 *Augustus damnatos* adeo non occidit, ut dimissis iis, quo tutiores essent, -ta daret). epist. 6, 12, 3 -a statim non est datum ... se ablaturum -a. Att. 10, 17, 4 de -e adiuvaris *eqs.* SEN. benef. 7, 10, 3 video istic -ta et syngraphas et cautiones *eqs.* TAC. hist. 2, 54 -ta Othonis, quae neglegebantur, laetiore nuntio revalescerent. 2, 65 tamquam ... eoque -bus nullum principem (*i. nullius principis nomen*) praescripsisset. PLIN. epist. 10, 45 -ta ... quorum dies praeteriit, an omnino observari et quam diu velis rogo scribas (*cf.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 46). 10, 64 festinationem tabellarii ... -e adiuvi. 10, 120, 1 TRAIAN. Plin. epist. 10, 121. CORP. VI 8622 T. Aelius Aug. l. Saturninus a -bus (*cf.* X 1727 oficiali veteri a memoria et a -bus). VENVL. dig. 45, 1, 137, 2 duplomate usus. SVET. Aug. 50, 1 in -bus libellisque et epistolis signandis. Cal. 38, 1. Nero 12, 1 -ta civitatis Romanae. Otho 7, 1. AVR. Fronto p. 15, 17 N. navibusne an equis an -bus facit haec tam velocia stativa. TERT. apol. 25, 6 o nuntios tardos, o somniculosa -ta! CARM. epigr. 484, 3 (*Carthagine*) diplŏmā (*abl.*) circavi (*cf. Bücheler ad l.; Wölfflin, Archiv 3, 559. 11, 418*) totam regione(m) pedestrem. MOD. dig. 48, 10, 27, 2 qui se pro milite gessit ... vel falso duplomate vias commeavit. DECRET. centon. Sentin. (Corp. XI 5749 *a. 261*) 13 *illos* iam pridem patronos per duplomum a numero n(ostro) cooptatos. CAPITOL. Pert. 1, 6 sine -bus cursum usurpaverat. SYMM. epist. 5, 38 -tis sacri (*i. imperatorii*) tarda perlatio. MACR. sat. 1, 23, 14 consulunt deum missis -bus consignatis (*ibid.* codicilli). SIDON. carm. 7, 400 rumor, succincto referens -e *seq. acc. c. inf.* CORP. IX 2826 (*saec. VI*) -tis annotationem exhiben⟨tis⟩. PAPYR. Marini 114 alio dyplomum (*abl.*) vacuali. *sim.* 118.

deriv.: diplomarius, diplomatarius.

diplōmārius, -a, -um [*a* diploma. *Th.*]. *i. qui diploma fert:* CORP. XV 7142 tabellaris (*voc. sing., ut videtur*) -ari discede. *cf. Hirschfeld, Verwaltungsbeamte*[2] *p. 200 n. 6.*

diplōmatārius duplicator GLOSS. (*trad. etiam* diplumatarius, diplomaxarius). *a* diploma.

diplōmum *v.* diploma.

? **diplum,** -ī *n.* *nomen herbae:* VEG. mulom. 2, 92, 4 -i unc. III (depli *ed. pr.*, bdellii CHIRON 309).

diplūs *adi.*, διπλοῦς. *i. q. duplex:* THEOD. PRISC. eup. faen. 37 amurca in -o angio (*i.* ἀγγείῳ. diplangio, deplangio *al.*) cocta. log. 101. *cf. gr.* δίπλωμα *i. vas duplex.*

dipnoicus *v.* dyspnoicus.

? **dipnoidon** i. lactuca agrestis GLOSS. III 560, 26.

dipodia, -ae *f.*, διποδία. *acc.* -an, -am *l.* 44. *t. t. metricorum:* DIOM. gramm. I 502, 16 regiones pedum sunt quinque: thesis arsis basis synzugia -a ... basis synzugia -a in tetrasyllabis constat, sed ... -a in paribus. 504, 14 huic metro ternario si accesserit quarta -a, fit versus quadratus. 504, 22 in triplicem autem feritur -an *trochaicum metrum.* 505, 22 *sqq.* 506, 2. 519, 37 VLT. SYLL. gramm. IV 225, 9. MAR. VICTORIN. gramm. VI 42, 13 in -a facta coniugatione binum pedum. 47, 5. 53, 19 metra quaedam ... binis *pedibus,* quam -am vocaverunt, scandi moris est. 55, 14. 61, 1. 70, 15. 75, 26. 80, 4 per -as id scandere. 162, 25. 164, 21 FORTVN. gramm. VI 281, 2 PS. BASS. gramm. VI 305, 6. 306, 5 SACERD. gramm. VI 500, 31. 501, 1. 519, 5.

dipondius *sim. v.* dupondius. **dīpōno** *v.* depono *p. 576, 27.*

diprax qui perdit sermones et aliud hinc inde aliud defert GLOSS. differax *Löwe*, prodit *et* differt *Götz, qui etiam cogitat de* difrax *et* dapax.

dipsacos, *acc.* -on *f.*, διψακός. *nomen herbae:* PLIN. nat. 1, 27, 47. 27, 71 -os folia habet lactucae bullasque spinosas in dorsi medio *eqs. cf.* DIOSC. 3, 11 PS. APVL. herb. 26 (*nomen herbae chamaeleonis*). 63 (*dictamnus cf.* GLOSS.). *nomen morbi:* ORIBAS. syn. 9, 56 quam *passionem* aliqui vero diabitem, alii -on vocant. *nomen serpentis:* ORIBAS. eup. 2, 1 E 12. *cf.* dipsas *et* GLOSS. IV 227, 41. 329, 23 depraces genus serpentis.

dipsas, -dis *f.*, διψάς. *acc. plur.* -das: SIL. 3, 313 AMM. 22, 15, 27. dipsa: GLOSS. III 492, 11. SOL. 27, 31 *pars codd. cf. l.* 73. ADNOT. Lucan. 9, 610 nomen a siti (*cf.* 9, 718. 743). ISID. orig. 12, 4, 13 -s genus aspidis, qui latine situla dicitur, quia quem momorderit, siti perit. 12, 4, 32 -s serpens tantae exiguitatis fertur *eqs.* GLOSS. serpens. serpens intolerabilis. genus *vel* nomen serpentis (serpentium). V 408, 35 genus serpentis est intolerabilis; quando percusserit hominem, siti moritur ipse homo *eqs.* CELS. 5, 27, 7 si cerastes aut -s aut haemorrhois percussit. LVCAN. 9, 610 in mediis sitiebant -des undis. 9, 718. 738. 754. 851. PLIN. nat. 23, 152 serpentium venenis resistunt *folia lauri illita,* maxime sepos, -dis et viperae. 32, 46. SIL. 3, 313 atro rabidas effervescente veneno -das immensis horrent Garamantes harenis. MART. 3, 44, 7 -s medio perusta sole. SOL. 27, 31 -s siti interficit. AMM. 22, 15, 27. VVLG. deut. 8, 15 in qua (*solitudine*) erat ... scorpio ac -s (ITALA Lugd. sitis, δίψα). CLAVD. 15, 151. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 32. *huc pertinet* NOT. Tir. 113, 28 dibia *et l.* 57.

dipsȳchia, -ae *f.*, διψυχία. *i. q. dubitatio:* HERM. Pal. mand. 9, 10 haesitatio quae et -a est. 9, 11 -a autem terrenus spiritus a diabolo est, quia vires non habet. 9, 12 -a abstine. 10, 1. 2.

dipsȳchus, δίψυχος. *i. q. dubius, haesitans:* HERM. Pal. mand. 10, 2, 2 ille qui -us est. 11, 1 qui -i sunt. 11, 2.

dipsyis *v.* diphyes. **diptamnus** *v.* dictamnus.

diptarmicē (DIOSC. 2, 148) *v.* ptarmice (DIOSC. 2, 162 W.).

dipteros, -on *adi.*, δίπτερος. *t. t. archit.* (*cf. Degering, PW. V 1162*): VITR. 3, 2, 1 aedium autem principia sunt, e quibus constat

[L.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

figurarum aspectus, et primum in antis..., deinde peripteros, pseudodipteros, ⟨-os⟩, hypaethros. 3, 2, 7 -os autem octastylos ... duplices habet ordines columnarum. 3, 2, 8. 3, 3, 8 -i aedis symmetria. 7 praef. 15 columnarum circa -on collocationem.

diptheriae, -ārum *m.*, διφθερίαι. VARRO rust. 2, 11, 11 *pellis caprinae* usum apud anticos quoque Graecos fuisse apparet, quod in tragoediis senes ab hac pelle vocantur -ae (-pth- *A*).

dipthonga *v. l. 34.*

***dipthongus** (-os), -ī *f.* [δίφθογγος. *Th.*]. *de aspiratione v. W. Schulze, Orthographica II (ind. lect. Marp. 1895) p. XXII sqq. XXX.* *formae: nom.* -us: PRISC. gramm. II 51, 13 VLT. SYLL. gramm. IV 264, 3 DON. gramm. IV 369, 10 *al.* -os: TER. MAVR. 428 FIN. METR. gramm. VI 230, 6 SERV. *acc.* -um *et* -on. *passim apud* GRAMM., *ex. gr.*: CHAR. gramm. I 12, 12 naturā longae syllabae aut ex una producta vocali sunt ... aut ex duabus iunctis, ut ae vel oe, quas Graeci -os vocant (*cf.* 14, 21 geminae vocales quas Graeci -os vocant. VLT. SYLL. gramm. IV 219, 25 duplicatis vocalibus. 258, 3 duabus iunctis. MAR. VICTORIN. gramm. VI 26, 26. 30, 17. 32, 4 MALL. THEOD. gramm. VI 586, 25 TER. MAVR. 379). DIOM. gramm. I 427, 14 *sq.* PRISC. gramm. II 37, 10 i quoque apud antiquos post e ponebatur et ei -um faciebat. 51, 13 nulla -us. VLT. SYLL. gramm. IV 245, 7 aliquando naturaliter longa est paenultima -i ratione, ut 'taedet'. SERV. gramm. IV 423, 32 y et i in graecis nominibus -us est, ut 'Harpyia' (SERV. Aen. 3, 226). POMP. gramm. V 115, 12 plane scire debere -os longas esse; sunt autem apud Latinos quattuor usitatae *eqs.* 298, 1 graeca enim -us est ai. TER. MAVR. 390 *sqq.* SERV. Aen. 1, 257 omnia quae apud Graecos ει -on habent, apud Latinos in e productum convertuntur (3, 108). 1, 316. 3, 354 aulaï pro aulae: et est diaeresis de Graeca ratione veniens, quorum 'ae' -os resoluta apud nos duas syllabas facit. 4, 82 'maeret' per -on 'est tristis'; nam aliter (*sc. meret*) militiam significat (*sim.* GLOSS. V 554, 35). *cf.* 5, 69. 117 *eu* -os Graeca est. 10, 24 quam nos u habemus, illi (*Graeci*) -on habent ου. MART. CAP. 3, 279. 288 (*cf. l. 35*). *f.* dipthonga *adi. et subst.*: MART. CAP. 3, 275 cum -ā (*sic codd.*) repperitur *vocalis.* 3, 277. 278. 280 -a *cod.* β (-us, -i *rell.*). ISID. orig. 1, 16, 2 -ae syllabae Graeco nomine dictae *eqs.* GLOSS. V 286, 43 -as duae litterae sunt vocales.

diptōtos, -on, δίπτωτος. *t. t. gramm.* (*lat.* bipartita forma CHAR. gramm. I 150, 21): CHAR. gramm. I 309, 14 -a intelleguntur ea, quae singulari numero casu tantum nominativo et vocativo similiter efferuntur ceteris deficientibus, ut Iuppiter (ISID. orig. 1, 7, 33). PRISC. gramm. II 188, 3 -a sunt quae duos diversos casus habent tantum. DON. gramm. IV 377, 24 SERV. gramm. IV 433, 30 POMP. gramm. V 184, 37. CONSENT. gramm. V 351, 21 quo fit, ut formae casuales sint sex: monoptotos, -os ... hexaptotos.

diptychium, -ī *n.* *a* diptychum *deminutive.* AVG. c. Faust. 15, 4 p. 421, 10 nec -o miserabili dicacitate reprehenso movearis. p. 422, 13 in illo -o lapideo. p. 422, 22. 15, 6 p. 428, 18.

diptychum, -ī *n.*, δίπτυχον. *singularis v. l. 55.* *adi.* diptychus *v. l. 68.* GLOSS. -a duae tabulae. -a sunt tabulae. tabellae quas ferimus. 1 *generatim*: SCHOL. Iuv. 9, 35 quamvis blandis te epistulis et -is sollicitet. ISID. fid. cath. 2, 14, 5 et non quidem foris in lapideis -is (*ut decalogus*), sed intrinsecus in tabulis cordis. *in imag. de crustis ostreorum*: AMBR. hex. 5, 8, 22 si quando ostreum ... -um illud suum aperiat. 2 *speciatim*: **a** -a *magistratuum*: COD. Theod. 15, 9, 1 pr. (*a. 384*) exceptis consulibus ordinariis nulli prorsus alteri auream sportulam, -a ex ebore dandi facultas sit. 15, 9, 1, 1 sit sportulis nummus argenteus, alia materia -is. SYMM. epist. 2, 81, 1 ut eius (*filii*) nomine -a et apophoreta suscipere dignemini. 2, 81, 2 auro circumdatum -um. 5, 56 -um candidati. 5, 119. **b** *catalogi episcoporum*: EPIST. pontif. 665 Thiel Gelas. 27, 8 numquid omnes imperatoris nomen ex -is abstulerunt. AVELL. p. 472, 15 nec debere in -is eorum nomina recenseri. p. 606, 21 abrasis eorum de -orum inscriptione vocabulis. p. 654, 7 in sacris -is recitare. p. 708, 7 sacrorum -orum recitatione. VICT. TONN. chron. II p. 190, 480, 9 *illorum* nomina de -is tollit. CASSIOD. hist. 10, 19. 25 VEN. FORT. carm. 10, 7, 36 nomina vestra legat patriarchis atque prophetis, cui hodie in templo -us edit ebur.
deriv.: diptychium.

diptychus *v. l. 68.* **dipundius** *etc. v.* dupond-.

?**dipygnus,** *δίπυκνος? (*Putsch,* δίζυγος *Keil; utrumque parum probabile*). SACERD. gramm. VI 532, 7 de dimetro -o hypercatalectico: anapaesticum dimetrum -um hypercatalectum fit hoc modo: dactylo, spondeo, duobus dactylis, syllaba.

dipyrēnum, -ī *n.*, διπύρηνον. *instrum. chirurg.*: CAEL. AVR. acut. 3, 3, 18 -o immisso. *cf.* GLOSS. III 207, 63 (*rubr.* de ferramentis medicinis) dypirinos dipirinis.

dipyrus, δίπυρος. *i. q. bis ustus*: MART. 4, 47, 1 encaustus Phaethon tabula tibi pictus in hac est: quid tibi vis, -um qui Phaethonta facis?

dīra *v.* dirus. **dīradio** *v.* disraro.

dīrādo, -sī, -ere *a* dis- *et* radere, *cf.* derado. *i. q. atterere*: CASSIOD. var. 11, 40, 7 ut superducta retia eius *piscis* tergum frustra -serint. *L.*

[**dīrapio**] *v.* diripio. **dīrāro** *v.* disraro.

dircaea, dircion *v. nom. propr.* Dirce. **dīrē** *v.* dirus.

dīrēctāneus (-a, -um) *a* directus. *cf.* in directum *p. 1255, 20 sqq.* *adi.*: BENED. reg. 17 qui psalmi -i sine antefana (*i. antiphona*) dicendi sunt. *inde subst. m.* (*sc. psalmus*): AVRELIAN. reg. mon. p. 393[C] ad lucernarium *dicatur* -us parvulus, id est 'regna terrae, cantate deo' *eqs. ibid. iterum.* p. 394[B. C]. 395[B] *bis* (*item* reg. virg. p. 403 *sqq.*). p. 393[D] ad matutinos *paschales* -um 'exaltabo te' (p. 394[D] reg. virg. p. 403[D]. 405[B]). *opp.* antiphona, canticum in antiphonas.
n. **dīrēctāneum** *pro adv.*: CAES. AREL. reg. mon. 21 post hoc dicant matutinos (*sc. psalmos*) -um, 'exaltabo te, deus meus et rex meus' *eqs.* (*opp.* in antiphonas). *adv.* **dīrēctāneō.** CAES. AREL. reg. mon. 21 perfectis missis dicite matutinos -o, 'exaltabo te' *eqs.*

dē(dī-)rēctārius, -ī *m.* [*orig. inc.* *a* se dirigere *derivatum esse putat* VLP. dig. 47, 11, 7 *cum aliis, a* dierectus *Rudorff, Abhdl. d. Berl. Akad. 1865 p. 280 sq. Th.*]. *Hitzig, PW. V 1666.* *forma: praeter* DOSITH. *l. 27 et* GLOSS. III 179, 36. 251, 61 *traditur* de-. GLOSS. II 44, 35 ὁ εἰς τὰς ἀλλοτρίας ἕνεκεν τοῦ κλέψαι εἰσερχόμενος οἰκίας. 44, 53 θυρεπανοίκτης (III 179, 36. 251, 61), ἐπεισπηδητής, κατάρατος. II 576, 24 certus latro in aliena domo furans. 40, 46 -i (def- *cod.*) εἰσπηδησιῶνες (lib. de officio proconsulis). VLP. dig. 47, 11, 7 saccularii ... item qui -i appellantur, hoc est hi, qui in aliena cenacula se dirigunt furandi animo, plus quam fures puniendi sunt *eqs.* 47, 18, 1, 2 saccularii et -i (δερεκτάριοι *Basilic.*, deretractarii *FV*, detractarii, -torii *al.*). PAVL. sent. 5, 4, 8 cuius domus introitur ab his, qui vulgo -i appellantur. DOSITH. gramm. VII 425, 15 criminor -um.

dīrēctē *v.* dirigo *p. 1255, 58.*

dīrēctiangulus, -a, -um [*a* directus *et* angulus; *cf.* rectiangulus, ὀρθογώνιος. *Th.*]. MART. CAP. 6, 712 secunda species (εὐθυγράμμου τετραπλεύρου), quae -a est, non aequilatera, et dicitur ἑτερομήκης. tertia aequilatera est, non tamen -a, et dicitur ῥόμβος.

dīrēctilīneus (-a, -um) [*a* directus *et* linea, *cf.* rectilineus. *Th.*]. MART. CAP. 6, 710 quando ... aeque intra se tenent angulum lineae et directae fuerint, -us dicitur angulus et graece εὐθύγραμμος.

dīrēctim *v.* dirigo *p. 1256, 59.*

dērēctio, dīrēctio, -ōnis *f.* *a* derigere, dirigere. *forma*: de- *traditum* (*omnes loci pertinent ad notionem, quae est sub I 1*): VITR. (*semel* di- *codd.*: 1, 6, 12) 1, 6, 1 *HS* (*item* 1, 6, 8). 4, 3, 6 *GH.* 7, 1, 4 *H.* 7, 3, 5 *codd.* (*item* 7, 3, 6). HYG. grom. p. 134, 2 (*v. infra l. 67*) CASSIAN. inst. 5, 15 *G*[1] GLOSS. II 317, 27. *significatio*: GLOSS. εὐθύτης. *in litteris e graeco conversis praeter* εὐθύτης (VVLG. psalm. 44, 7 virga -is. 98, 4 parasti -es [PSALT. Rom. *al.* aequitatem]. 118, 7 [= sap. 9, 3] in -e cordis) *est i. q.* κατόρθωσις: ITALA psalm. 96, 2 (cod. Veron., Aug. in psalm. 96, 5) iudicium -o sedis eius (PSALT. Rom. VVLG. correctio). κατόρθωμα: THEOD. MOPS. in Phil. 1, 11 p. 204, 10 (*plur.*). σχοῖνος *vel* σχοινίον: ITALA psalm. 138, 3 (Hil. in psalm. 138, 9, Psalt. Rom., Cassiod. in psalm. *l. c.*) semitam meam et -em meam (ITALA Aug. in psalm. *l. c.* Prosp. in psalm. *l. c.* limitem; VVLG. funiculum). *legitur inde a* VITR. *plur.: ap.* VITR. 6[ies] (*semel sing.*), *alias non nisi* VVLG. *l. 43* THEOD. MOPS. *l. 46* MART. BRAC. *l. 52.*
[*sensu dubio*: MART. BRAC. sent. patr. 39 discretio -es sunt animae, *fort. cf. c.* VVLG. psalm. 98, 4 *v. supra l. 43.*]

I ***strictiore sensu*:** **1** *tractus, ductus conveniens lineae, regulae, normae sim.* (*cf.* SERV. auct. Aen. 4, 251 'riget'... recta est: unde et rigorem dicimus -em). **a** *sensu abstracto* (*accedit* ad *infra l. 60*): VITR. 1, 1, 4 euthygrammi ⟨et⟩ circini ... usum, e quo maxime ... aedificiorum in areis expediuntur descriptiones normarumque et librationum et linearum -es. 1, 6, 1 arearum divisiones platearumque et angiportuum ad caeli regionem -es. 1, 6, 8 convertendae sunt ab regionibus ventorum -es vicorum (1, 6, 12 -bus vicorum et platearum). 4, 3, 6 viarum -es (*i. canaliculorum triglyphorum. aliter sensu translato*: CASSIAN. conl. 13, 8, 4 *deus* salutaris viae -em demonstrat errantibus). HYG. grom. p. 134 *territoria observantur* aliquando summis montium iugis et divergiis aquarum, aliquando limitibus ..., aliquando ipsius divisionis (*sc. agrorum*) -e (derectione *G*, defictionis *B*, definitione *Blume*). CHALC. comm. 258 cum ... in directum rigorem utriusque oculi visus ferantur, erat consequens dexterioris visus -e partes dexteras tangi sinistrique item sinistras. CASSIAN. conl. 1, 5, 1 (*in descriptione tela ad* σκοπόν *dirigentium*) qui (σκοπός) si forte ab eorum fuerit subtractus intuitu ..., excidisse se ... ab illius disciplinatae lineae -e non sentient. *ibid.* quantum a -e discesserint. *cf.* 1, 7, 4 desideratum finem linea certae -is attingere. *conveniens libellae*: VITR. 7, 1, 4 (*de pavimentis struendis*) coagmentorum compositio planam habeat inter se -em. **b** *sensu concreto*: **α** *t. t. architecturae: genus operis tectorii subsequens trullissationem* (*i. q. nostrum 'ebener Abputz'; syn.* derectura *p. 1230, 12*): VITR. 7, 3, 5 parietes quam asperrime trullissentur, postea autem supra, trullissatione subarescente, deformentur -es harenati, uti longitudines ad regulam et ad lineam, altitudines ad perpendiculum, anguli ad normam respondentes exigantur *eqs.* 7, 3, 6 cum ab harena praeter trullissationem non minus tribus coriis fuerit deformatum, tunc e marmore graneo (grandio *codd.*, granio *epit.*) -es sunt subigendae *eqs.* **β** *linea directa*
[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*nota Graecorum σχοῖνος latine redditum per -o p. 1228, 47*): APVL. mund. 1 a *polis* veluti a cardinibus -o quaedam profecta (δι' ὧν εἰ νοήσαιμεν ἐπεζευγμένην εὐθεῖαν) axis est dictus.

dilatata notione (*plane i. q. nostrum 'Richtung'*): CORP. IX 2826 (*aet. Gothorum, non extat*) pecuaria regali derelicto transitu tramite devio arbitrali -e transferre.

2 *actio dirigendi i. collineandi*: CASSIAN. conl. 1, 5, 1 (*cf. l. 30 sqq.*) signum, quod vel peritiam -is probet vel arguat pravitatem. inst. 5, 15 teli.

3 *actio dirigendi i. curva ad rectum revocandi*: GREG. TVR. Mart. 2, 31 in manus ... -e (*syn.* erectione pedum; *antecedunt*: manus ... contracta dirigitur). vit. patr. 15, 3 p. 723, 2.

II ***latiore sensu*:** 1 *notiones a verbo* dirigendi *originem ducentes*: **a** *actio dirigendi i. ad destinatum finem convertendi, promovendi*: α *aliquid, aliquem*: *accedente* ad: QVINT. inst. 3, 6, 30 coniectura dicta est a coniectu, id est -e quadam rationis ad veritatem. *fine non indicato* (*sed ex sensu Christiano supplendo*): Ps. RVFIN. in psalm. 39, 3 (*ad* 'direxit gressus meos') -em gressuum (GREG. M. in Ezech. 1, 9, 4). FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 9 (*ad* psalm. 36, 23 'a domino gressus hominis dirigentur') gratiam benevolendi ... divinae largitatis -e donari. CASSIOD. in psalm. 36, 24 dirigimur plane, cum sine erroribus ambulamus. sed quo nos ducit ista -o? *adde*: AVG. serm. ed. Mai 9 erit nobis -o ipse dominus. ipse est enim sana -o (*i. rectae viae praeceptio*). *ibid. saepius.* β *semetipsum*: RVFIN. Orig. in num. 16, 7 p. 697A (*ad* I reg. 6, 12 'direxerunt boves in via [*i. processerunt in directum*; κατεύθυναν, *cf. p. 1250, 82*] et non declinaverunt ad dextram aut ad sinistram') praescientiam hanc, quae de boum -e praedicta est. PAVL. NOL. epist. 44, 3 Christus, ut -is tuae cursum ad stabilitatem suam ducat, ventos et maria tibi placans videtur. CASSIAN. conl. 1, 4, 4 in hac destinatione (σκοπῷ) defigentes nostrae -is obtutus velut ad certam lineam cursum rectissimum dirigemus (*ibid. iterum*). **b** *actio dirigendi i. mittendi*: α *-o hominum, i. q. delegatio, dimissio*: CLAVD. DON. Aen. 10, 238 -em *equitum* poeta non descripsit, sed hinc intellegitur facta. β *vocis, epistulae*: *accedente* ad: PRISC. gramm. III 202, 21 vocis -e non solum ad eos, quos videmus, sed etiam ad illos, ad quos vox nostra potest pervenire etiam absentes. *fine non indicato*: ENNOD. epist. 2, 4 p. 43, 16 uberrimi ... -e colloquii (*i. epistulae*). 6, 28, 2 paginarum. 8, 8, 1 paginae.

2 *notiones e substantivorum graecorum significatu originem ducentes*: **a** *cf. c. graec.* εὐθύτης (*cf. p. 1228, 42*): α *i. q. ratio recte vivendi*: HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 848 (*ad* Ier. 15, 11 'dirigentibus eis' [κατευθυνόντων αὐτῶν]. *cf. p. 1251, 7*) postulat -em atque virtutem. VVLG. Is. 57, 2 requiescat in cubili suo, qui ambulavit in -e sua. IV Esdr. 6, 32 vidit ... -em tuam (*syn.* pudicitiam). β *i. q. aequitas*: RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 74C distinguit *Salomo* iustitiam veram a -e iudicii (*cf.* prov. 1, 3 δικαιοσύνην ἀληθῆ καὶ κρίμα κατευθύνειν, VVLG. iustitiam et iudicium et aequitatem). γ *i. q. rectum, iustum* (*opp.* perversitas: PAVL. NOL. epist. 12, 9): PAVL. NOL. epist. 2, 3 p. 11, 25 informa nos ad regulam -is. 12, 9 p. 81, 22 (*v. supra l. 49 sq.*) in -e, in qua docemur (*cf.* 37, 7 p. 323, 4 in -e doctrinae tuae). 18, 4 p. 131, 20 in viis -is ostendit se *Christus*. SALV. gub. 7, 40 gressum -is.

b *i. q. ad iustum revocatio, cf. c.* διόρθωσις (*et notione sub I 3 proposita*): AVG. quaest. hept. 7, 29 hyperbata, quorum -e, cum verba ad ordinem redeunt, sensus explanatur. *incertum an huc pertineat*: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 129B hic interim mihi videtur esse ordo sermonum ipsorum verborumque -o (*cf. antea* historicus sensus ... hoc videtur ostendere). *dubites, an potius sit aut i. q. 'interpretatio'* (*cf.* dirigo *p. 1239, 65 sqq.*) *aut i. q. 'intentio', conferendum c.* στοχασμός.

synonyma: *ad I 1 a*: rigor. *ad I 1 b α*: derectura. *ad II b α*: delegatio, dimissio. *ad II 2 a β*: aequitas. *ad II 2 a γ*: rectum, iustum. *opposita*: *ad II 2 a*: perversitas, pravitas.

dīrēctitūdo, -inis *f. a* directus. *i. q. status rectitudinis*: CASSIOD. in psalm. 101, 30 (*ad* 'semen eorum in saeculum dirigetur') quoniam quae *opera fidelium* ibi (*in mundo*) suscepta fuerint, in aeterna -e collocantur, ubi nihil pravum, nihil potest esse distortum.

1. dīrēctō *adv. v.* dirigo *p. 1255, 75.*

2. dīrēcto, -āre *a* dirigo, directus. *i. q. dirigere*: VIRG. gramm. epit. 2 p. 7, 12 H. litera ab ipsis ... cerae caracteribus usque ad quassorum compositionem hosce ordines -at: *eqs.*

3. (**dīrēcto**) **dērēcto,** -āre *a* de *et* rectus, *cf. c.* dehonestare *sim. efficere, ut aliquid non iam rectum sit*: OP. imperf. in Matth. 20 p. 747 nec enim potest mens humana -are (di- *trad., ut videtur*), id est extra rectum facere, scilicet perversum vel malum ostendere, quod sapientia divina dictavit.

dīrēctor, -ōris *m. a* dirigere. 1 *i. q. rector*: IREN. 3, 25, 1 necesse est ... ea, quae providentur et gubernantur, cognoscere suum -em (rectorem *al.*). 2 *t. t. rei militaris* (*fort. cf. c.* dirigere tela *sim.*): NOT. dign. occ. 40, 26 praefectus numeri -um (*inter* praef. numeri exploratorum *et* praef. numeri defensorum). *cf. Böcking II p. 870 sq.*

dīrēctōrius, -a, -um [*a* dirigere. *Th.*]. *subst.* (?) *f.* **dīrēctōria,** -ae *sc. linea. instrumentum, ut videtur, fabrorum* (*syn.* regula): RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 102A regulam quandam directam ponamus esse aequitatem, ut, si quid in nobis iniquitatis est, hanc adhibentes et superducentes -am mandatorum dei, si quid in nobis curvum, si quid tortuosum est, ab huius regulae linea resecetur. *subst. n.* **dīrēctōrium,** -ī *i. q. iter devectionis praescriptum*: COD. Theod. 14, 15, 3, 1 (*a. 397*) urbani ... usus frumenta, si quando vel fortuna vel ratio in Africae coegerit residere litoribus, attingere nullus audeat aut mutatis -is quoquam praeter sacram urbem praescripti ullius innovatione transmittere.

dē(dī-)rēctūra, -ae *f. a* derigere, dirigere, directus. de-: VITR. 7, 3, 5 FRONTIN. aq. 18. *t. t. architecturae*: 1 *genus operis tectorii* (*syn.* derectio *v. p. 1228, 76 sqq.*): VITR. 7, 3, 5 (*praecedunt ea quae sub* directio *p. 1228, 78 enotata sunt*) subarescente iterum et tertio inducatur. ita cum fundatior erit ex harenato -a, eo firmior erit ad vetustatem soliditas tectorii. 2 *t. t. artis aquarum ducendarum i. q. ductus directus librationi conveniens*: FRONTIN. aq. 18 veteres humiliore -a perduxerunt *aquas*, sive nondum ad subtile explorata arte librandi seu quia ex industria infra terram aquas mergebant. 3 *t. t. artis gromaticae* (*quid sit parum liquet*): GROM. p. 336, 24 (*in descriptione casae quae per S nomen habet*) ipsum terminum et ipsum locum -a trifinium facit.

dīrēctus, -a, -um *v.* dirigo *p. 1251, 20.* [*Dittmann.*

diremptio, -ōnis *f. a* dirimere. *i. q. separatio, discissio*: [CIC. Planc. 14 *v.* diribitio.] VAL. MAX. 4, 7 pr. *cognationis* -o non (*Kempf*, directione *codd.*) utique iniquitatis, altera (*sc. amicitiae*) utique levitatis crimini subiecta est. SERV. Aen. 4, 431 coniugii. COMMENT. Lucan. 5, 767. HYMN. Ambros. I 33, 10 ut noctibus vel lumini -is terminum ... dares. AVG. civ. 3, 17 plebs in Ianiculum hostili -e secesserat. 13, 2 p. 557 cum anima corpori sic fuerit copulata, ut nulla -e separentur. p. 558. 20, 22 p. 463 quo (*iudicio ultimo*) fiet -o bonorum et malorum (20, 30). lib. arb. 3, 23, 70 *opp.* unitas. fid. et op. 16, 28 c. Parm. 1, 7, 12. 3, 4, 23 c. Petil. 1, 25, 27 un. bapt. 11, 19 epist. 87, 1. 144, 3 *opp.* societas.

diremptor, -ōris *m. a* dirimere. *is qui dirimit*: AVG. doctr. christ. 2, 20, 31 amicitiae. ORIENT. carm. app. 2, 37 pravique bonique -r.

diremptus, -ūs *m. a* dirimere. *i. q. diremptio*: CIC. Tusc. 1, 71 est ... interitus quasi discessus et secretio ac -us earum rerum, quae *eqs.* *L.*

dīrēpo *v.* derepo.

direptio, -ōnis *f. a* diripere. GLOSS. διαρπαγή (ITALA Lugd. num. 14, 3. 31 ITALA Is. 42, 24 [Filastr. 79, 3] VVLG. Tob. 3, 4. *cf.* ITALA IV reg. 17, 20 [Cypr. epist. 69, 6] dedit eos in -em [ἐν χειρὶ διαρπαζόντων]). καθαρπαγή. *exprimitur* ἁρπαγή: NOVELL. Iust. 17, 5 pr. (*infra l. 80*). *cf.* VVLG. I Macc. 13, 34 actus ... per -em ... gesti (ἦσαν ἁρπαγαί). ἀφαίρεσις: CASSIOD. Ios. antiq. 17, 14 (p. 504, 19 Bas.) aerarii anathematumque -o. *legitur inde a* CIC., *non apud poetas praeter* IVVENC. 2, 618 facilis ... -o praedae. *pluraliter saepe* (*inde a* CIC.).

I ***accedente genetivo obi.*:** **1** ***rerum*:** **a** *i. q. expilatio, spoliatio* (*cf.* SCHOL. Cic. Bob. *p. 1231, 21*): α *urbium sim.*: CIC. Verr. 5, 115 urbis (CAES. civ. 2, 11, 4 LIV. 5, 21, 17. 38, 43, 4 FLOR. epit. 1, 12, 10. 4, 2, 40 urbium -e sociarum. IVST. 21, 2, 5. 22, 5, 8 castellorum urbiumque contumacium. SIDON. epist. 8, 15, 1 urbis obsidio, oppugnatio, irruptio nec -o. *plur.*: LIV. 43, 1, 10 -es sociarum urbium). SVET. Claud. 21, 6 edidit ... in Martio campo expugnationem -emque oppidi ad imaginem bellicam. IVST. 9, 1, 1 civitatium (AMM. 19, 9, 2 inter haec funera -esque civitatis excisae). fanorum: CIC. Phil. 11, 6. *cf.* QVINT. inst. 8, 3, 69 (*in descriptione urbis expugnatae*) illa profanorum sacrorumque -o. *terrarum*: TAC. hist. 1, 50 -es provinciarum. ann. 1, 36 imbutas praeda manus in -em Galliarum erupturas. aerarii: AMPEL. 27, 5. *cf. l. 46.* β *bonorum sim.* (*sensu ad b inclinante*): CIC. Verr. 5, 111 bonorum -es (*item plur.*: epist. 4, 13, 2 LIV. 32, 21, 23. *sing.*: CIC. Verr. 6, 31 dom. 51. 146 SEN. epist. 117, 31). PANEG. 10 (4), 8, 3 miseras patrimoniorum -es. HIL. in psalm. 128, 3 substantiae. TVRRIB. epist. 3 alienorum. **b** *i. q. raptus*: CIC. Phil. 2, 62 auri, argenti maximeque vini foeda -o. 5, 15 pecuniae. Ps. QVINT. decl. 12, 15 caedes ac -o pecorum (HIL. in psalm. 128, 3 pastorum caedem et ... -em pecudum). Ps. FRONTIN. strat. 4, 5, 1 minantibus direpturos pecuniam militibus, quae in triumpho ferretur, ... laureatos fasces obiecit, ut ab illorum inciperent -e. SPART. Pesc. 10, 5 ob unius gallinacei -em. IVVENC. 2, 618 praedae. AMM. 22, 8, 15 Argo ... ad -em aurei properans velleris. **2** ***hominum*:** **a** *i. q. expilatio*: CIC. Verr. 4, 58 aratorum -es. 4, 88 -o sociorum (Catil. 1, 18 Pis. 40. Phil. 10, 12 advolarat subito ad -em pestemque sociorum, ut, quocumque iret, omnia vastaret, diriperet, auferret. off. 2, 75 tanta ... expilatio -oque sociorum. 3, 36 furta, peculatus, expilationes -esque sociorum et civium). AVR. VICT. Caes. 33, 8 *militibus* flagitantibus Mogontiacorum -es. **b** *virginum -o i. q. raptus* (*libidinis causa, fere i. q. constupratio*): NOVELL. Iust. 17, 5 pr. adulteria virginumque -es (ἁρπαγάς).

II ***absolute*:** 1 *expilatio, spoliatio, praedatio*: **a** *singulari* (*nota locos, quibus -o positum est propter praecedens verbum* diripiendi: LIV. 44, 45, 14 quinquaginta talenta militibus posita sunt in ripa diripienda. ab hac -e cum per tumultum naves conscende-

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rent. GELL. 3, 9, 7 cum oppidum ... consul diripuisset multumque auri in ... templis fuisset, quisquis ex ea -e aurum attigit, ... periit. COD. Theod. 10, 1, 16 [*a. 399*] in exactorum personam refertur commissa -o [*antecedunt*: praediorum ... pars ... ab improbis direpta; ... ea, quae erepta sunt. *sequuntur*: quae sunt direpta]. *cf. etiam p. 1230, 69 sq. 75. 1231, 21 sq. 24 sq. in figura etymologica*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 3, 1 ut *latrones* iugulent et occidant et perdant diripientes -em). CIC. Verr. 4, 197 huic praedae ac -i cellae nomen impones? dom. 25 impendebat fames, incendia, caedes, -o. Sest. 34 cum ... homines ... ad vim, ad manus, ad caedem, ad -em incitarentur. 46 cum proscriptio, caedes, -o denuntiaretur. epist. 4, 1, 2 urbem ... relictam -i et incendiis. LIV. 28, 3, 14 -e et caede obviorum abstinuerunt *milites urbem captam ingressi*. 28, 20, 6 nemo patentibus ad -em omnibus (*sc. urbe capta*) praedae memor est. 38, 23, 2 consul captis castris -e praedaque abstinet militem (*cf.* 38, 27, 5). 38, 43, 3 terrorem -is et caedis urbi iniectum. FLOR. epit. 3, 19, 6 castella, vicos, oppida miserabili -e vastavit. EDICT. imp. Diocl. I 14 non ferendae -is. PANEG. 9 (12), 6, 1 captos a -e defendere. 12 (2), 32, 5 nullus tumultus, nulla confusio, nulla -o ut a barbaro erat. SYMM. epist. 7, 127 cuncta ... quae -o sparserat, investigata patuerunt. SCHOL. Cic. Bob. Verr. 1, 52 p. 346, 3 St. ('spoliatum esse fanum ... et oppidum') omnem illam -em ad p. R. legatum pertinere. COD. Theod. 16, 5, 57, 2 (*a. 415*) ne sub obtentu rerum ad ecclesias *haereticorum* pertinentium adversus privatos spoliatio ac -o perpetretur (*praecedunt*: spoliandos, sive domus ea fuerit sive possessio). OROS. hist. 3, 16, 5 civitatem -i dedit (PETR. CHRYS. serm. 40 p. 313^{B} mors pastoris ... gregem ... -i dat). CASSIOD. in psalm. 118, 176 ut facile -i pateat, qui pastoris sui custodiam non habeat. PS. VEN. FORT. vita Leob. 13, 42 ne ... quasi oves sine pastore in -em veniant. LEX Visig. 8, 1, 13 qui aliena pervasit (*tit.* qui diripuit), si in ipsa -e ... occisus fuerit. *hebraismi*: VVLG. Is. 5, 5 erit in -em (Ier. 49, 32 Ezech. 26, 5 Soph. 1, 13. *cf.* Is. 42, 22 facti sunt in rapinam, ... in -em. RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 12, 2 fieri nos in -em, *ubi* -em *i. q.* '*praedam*' *esse vult Engelbrecht*). Is. 42, 24 dedit in -em Iacob et Israel vastantibus (Ier. 15, 13. 17, 3 IV Esdr. 2, 6. *cf. p. 1230, 43.* tradere in -em: Tob. 3, 4 *et infra l. 47*). Is. 24, 3 dissipatione dissipabitur terra et -e praedabitur. **b** *plurali*: CIC. prov. 9 in Syria ... nihil aliud ... actum est nisi ... decisiones, -es, latrocinia, caedes. LIV. 5, 20, 6 avidas in -es manus ... urbanorum (*cf. in eis quae sequuntur* praerepturas, praedator). AMM. 22, 12, 1 caedum et -um monumenta saevissima. 31, 8, 3 lugubri bellorum -umque eventu.

2 -o *sc. puellae i. q. raptus* (*libidinis causa, cf. I 2 b p. 1230, 79*): COD. Theod. 15, 7, 2 (*a. 371*) ex scaenicis natas, si ita se gesserint, ut probabiles habeantur, tua sinceritas ab inquietantium fraude -busque (-isque *v. l.*) submoveat.

III ***accedente genetivo subi.***: **1** *singulari*: VVLG. Ezech. 25, 7 tradam te in -em gentium. RVFIN. hist. 3, 6, 24 in bello, fame et -e praedonum (ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει). COD. Theod. 10, 1, 16 (*a. 399*) exactores et compulsores, quorum -o arguitur (*cf. supra l. 23 sqq.*). **2** *plurali*: AVR. VICT. Caes. 24, 2 quae (*Gallia*) Germanorum -bus tentabatur. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 18, 2 impiorum et pollutorum -bus. CASSIOD. in psalm. 118, 176 *ovis errans* -bus luporum exposita. 131, 15 *ecclesia* patitur ... quod vidua, improbitates malorum, -es crudelissimas impiorum.

ex substantivis, quae coniungi solent, ob frequentiam imprimis notabile: caedes (*cf. p. 1230, 67. 1231, 9. 10. 11. 12 al.*). *praeterea* expilatio: CIC. off. 2, 75. 3, 36. praeda: CIC. Verr. 4, 197 LIV. 38, 23, 2. spoliatio: COD. Theod. 16, 5, 57, 2. vexatio: CIC. Catil. 1, 18. *adiectiva apposita*: acerba et indigna: CIC. Verr. 6, 31. foeda: CIC. Phil. 2, 62. miserabilis: FLOR. epit. 3, 19, 6.

dīreptor, -ōris *m. a* diripere. der-: GREG. TVR. Franc. 9, 27 (dir-, er- *v. l.*). **1** *i. q. expilator*: *c. genet. obi.*: CIC. p. red. in sen. 22 -bus ... bonorum meorum. Phil. 3, 27 custosne urbis an -r et vexator esset Antonius? SCHOL. Cic. Bob. Sest. 71 p. 134, 22 St. ('volturii') -es provinciarum. *absolute*: CIC. Catil. 2, 20 quos ... in eodem genere praedatorum -umque pono. AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 16 fures, -es, caupones. **2** *i. q. raptor*: TAC. hist. 3, 33 ubi virgo aut quis forma conspicuus incidisset, vi manibusque rapientium divolsus ipsos postremo -es in mutuam perniciem agebat. GREG. TVR. Franc. 9, 27 puellae castitas non est a -e saevo ullatenus violata. *f.* **dīreptrīx**, -īcis: HESYCH. in lev. 22, 22/25 p. 1076^{A} quemadmodum nimis effera et -x manus semetipsum abscindens et auferens a coniunctione dei.

direptus, -ūs *m. a* diripere. *i. q. direptio*: SPART. Sept. Sev. 19, 6 invadentibus multis rem p. res Romana praedonibus -ui fuit.

dirhythmus *v.* dirythmus. [*Dittmann.*

diribeo, -itus, -ēre [*a* dis- *et* habere. *Th.*]. GLOSS. -ere dinumerare. -ita digesta vel separata (*inde fortasse* ANTH. 19, 4 antistat gerras meas anitas dirributa). *i. q. distribuere*: VARRO frg. Non. p. 483 libertae quaestuis causa -ent (deribant *trad.*) suas res pueris. PLIN. nat. 11, 44 alvos *apium* quidam in eximendo melle expendunt, ita -entes, quantum relinquant. 24, 46 ut puero v folia *fraxini* III cyathis *vini* -eantur (*Mayh.*, diriuantur, diluantur *trad.*). 36, 118 *populus R.* gentes, regna -et. NOT. Tir. 7, 65 -et. *speciatim in iure publico i. q. tabellas suffragii digerere*: [CATO orig. 125 *coni. L. Müller.*] VARRO rust. 3, 2, 1 dum -entur suffragia (LEX Malac. [Corp. II 1964] 2, 13). 3, 5, 18 (*absol.*). CIC. Pis. 96 dum de te quinque et septuaginta tabellae -eantur (Planc. 49. ad Q. fr. 3, 4, 1 -itis tabellis). VAL. MAX. 9, 12, 7 dum sententiae -rentur. [LVCAN. 5, 393 *coni. Bentley.*]

deriv.: diribitio, diribitor(ium).

diribitio, -ōnis *f. a* diribere. GLOSS. -o enim dicitur aliquarum rerum digestio vel separatio: unde diribitores (*Mai*, diriuatores, discriptores *trad.*) dicuntur, qui populum per centurias et tribus dividunt. *i. q. actio diribendi* (*suffragia*): CIC. leg. agr. 2, 4 -o (*Richter*, tribus *codd.*) suffragiorum. Planc. 14 nihil est, quod -o (*T E*, diremtio *vel* direptio *cett.*), nihil quod renuntiatio suffragiorum expectetur. SYMM. epist. 4, 7.

diribitor, -ōris *m. a* diribere. *is qui diribet*: APVL. met. 2, 19 -es ... fercula copiosa scitule subministrare. AMM. 18, 5, 6 -es venumdatae subito potestatis pretium per potiores diffunditant domos. *speciatim*: GLOSS. (*v. etiam supra l. 9*) divisores et -es dicebantur, qui suffragia populi divisa in locos tributim separabant. -es erant qui suffragia populi in tabulis scripta separabant. divisores. CIC. Pis. 36 -es tabellarum. p. red. in sen. 28. AVSON. 419, 13 cum -e nil pepigi. *cf. Liebenam, PW. V 1167.*

diribitōrium, -ī *n.* [*a* diribere *vel* diribitor. *Th.*]. *aedificium Romae, ubi suffragia diribebantur*: GLOSS. locus contubernii (campi Martii *Öhler*). PLIN. nat. 16, 201 *trabes*, quae -o (dil- *trad.*) superfuerat. 36, 102 tectum -i ab Agrippa facti. SVET. Claud. 18, 1. *gr.* διριβιτώριον: DIO CASS. 55, 8, 3. 59, 7, 8. 66, 24, 2. *cf. Hülsen, PW. V 1168.* *aedes ubi aquae diribebantur*: CORP. XIII 1132 (*in Aquitania*) ⟨in ther⟩mis et in balin⟨eo ... d⟩iribitoria. 1378. *L.*

dīribūtus *v. p. 1231, 79.*

dīrīdeo *v.* derideo. **dīrigeo** (-**ēsco**) *v.* derigeo.

1. ***dīrigo** *et* (*prius*) **dērigo**, -rēxī, -rēctum, -ere. *a* de *et* regere. ***formae***: ISID. diff. 1, 153 derigimus, quae curva sunt, dirigimus, cum aliquo tendimus. **de-** *in titulis et codd. ipsa antiquitate scriptis ceteris hic praeter paucos neglectis* (*exempla infra ita proponenda curavimus, ut abbreviatae legantur formae in codd. per* di- *incipientes, ceterae plena scriptura exhibeantur*): **derig-**: CARM. epigr. 960 = CORP. I^2 1732 (*aet. Caes., II A 4 a*). INSCR. (*aet. Hadr.*) Bull. corr. hell. 1903 pl. 1 n. 662, 10 (*I A 1 b*). CIC. rep. 2, 55 (dereg-; *II B 1 a α*) VERG. Aen. 1, 401 R^1. 5, 162 *PR*. 6, 195 *PR*. 10, 140 *PR*. 11, 654 *MR* (*def. P*). 11, 855 *MPR*. 12, 490 *MPRV* (*ubique II A*) LIV. *Put.* 22, 44, 4. 45, 4. 29, 33, 4 (*I A 1 c*) PLIN. nat. *M* 11, 58 (*I A 1 c α*) GROM. *B* p. 127, 10 *et* 12 (*I A 1 b*) CHAR. gramm. *N* p. 131, 12 (*I A 2 c*) DIG. *F* 3, 3, 65 (*III B 1*). 36, 3, 5 pr. (*I B 1 b*). 43, 23, 10 (*II A 1 d*) LACT. inst. *B* 6, 16, 11 *et* 6, 17, 12 (*II B 2 c*) COD. Theod. 1, 5, 13 *T* (*III B 2 a*). *adde* VARR. ling. *F* 10, 22 (*II A 1 a α*). 10, 74 (*I B 1 a α*; 8, 26 di-). rust. 1, 13, 6 (*I B 1 a α*). 1, 18, 1 (*II A p. 1240, 8*; '*sic ubique in antiquissimo libro*' *teste Victorio ad l.*). CIC. part. 46 *A* de re igitur (*i.* derig-, *II B 1 a γ*). **derex-**: CORP. V 8002, 9. 8003, 7 (*a. 47*; *I A 1 b*). VERG. Aen. 7, 497 RF^1 (*II A 3 b β*). 7, 523 *M* (*I A 1 c α*). 10, 400 M^1 *ante corr.*, *R* (*II A 3 b α*). LIV. *Put.* 22, 19, 11 *et* 28, 22, 13 (*I A 1 c*). **derect-**: CORP. V 698, 1 (*Claud.*). III 2883 (*ante Vesp.*). VIII 25967 (*Vesp.*) = 23084. 25860 (14882). XIII 9082 (*a. 74*). III 14206^4 (*Trai.*). 14406^d (*Hadr.*); *ubique I A 1 b*. CORP. VI 36126 (*adi. propr.*). ACT. Arv. a. 219 b 5 (*III A 1*). VERG. georg. 2, 281 *MPRV* (*I A 1 c*) LIV. *Put.* 21, 47, 8. 22, 47, 3. 27, 48, 4. *Vind.*: 40, 30, 6. 44, 28, 10 (*ubique I A 1 c praeter* 22, 47, 3 [*adi. propr.*]) PLIN. nat. *M* 11, 125 (*II A 3 d*) DIG. *F* 3, 5, 19 (20) *et* 10, 2, 49 (*adi. transl.*). 50, 17, 80 (*I B 1 b*). F^2 13, 6, 3, 4 (*adv. transl.*). *adde* VARR. ling. *F* 10, 22 *ter*. 43 (*adi. propr.*; di- 10, 43. 44) rust. (*v. supra l. 47 sq.*) 1, 8, 2. 1, 40, 6. 3, 5, 9 (*adi. propr.*) LVCR. 2, 198 (*I A 1 f*). 4, 609 (*adi. propr.*). 6, 823 (*IV A*). CAES. *cf. Meuselii lex. s. v.* (*de civ.* 1, 45, 4 *cf. quae adnotat Kübler in editione*). *scripturae per* **di-** *primum certum exemplum* **dirig-**: EDICT. imp. Diocl. S I 30 (*III B 2*) dirigi. VERG. Aen. *M* 1, 401 *et* 5, 162 (*II A 2 d α*). 6, 195 (*II A 2 a α*). 10, 140 (*II A 3 b β*). LIV. *Put.* 22, 43, 11 (*I A 1 c α*). 29, 27, 8 *et* 29, 27, 12 (*II A 3 a α*). *Vind.*: 41, 23, 17 (redig- *restituendum*). GROM. p. 31, 2 *A*. 32, 18 *A*. 128, 1 *B*. 166, 9 *A*. 167, 5 *B*. 169, 14 *A*. 171, 7 *AB*. 180, 4 *B*. 182, 3 *AB*. 183, 3 *AB*. 189, 12 *AB*. 205, 9 *AB*. 217, 18 *A*. 223, 16 *A* (*ubique I A 1 b praeter* p. 167, 5 [*IV A*]) CHAR. gramm. *N* I 52, 2. 126, 10. 192, 22 (*I A 2 c*). DIG. *F* 11^{ies} (*I A 1 b*, *2 a α*. *B 1 b α*. *II A 5 a α*. *B 1 d α*, *β*) FRG. Vat. 340 (*notio incerta*) ITALA Lugd. *bis* (*II A 5 b β*. *B 1 b α*) CYPR. *S* laps. 23 (*I A 2 a β*) *SO* epist. 63, 17 (*III B 1*) LACT. inst. *B* 2, 17, 9 (*II A 4 a*). 6, 17, 9 (*II B 2 c*) HIL. in psalm. *cod. V* 1, 2 (*II B 3 a*). 118 ain 17 *et* 140, 2 (*I A 2 a*) PRISCILL. tract. 6; 94 *et* 7, 112 (*II B 3 b*) SCHOL. Veron. Verg. Aen. 9, 404 (*II B 2 e*) DIDASC. apost. 15, 33. 35 (*IV A*) AVG. civ. *cod. L* 2, 23 (*I A 2 a α*) COD. Theod. 2, 26, 1 *RM*. 8, 5, 48 pr. *R*. 9, 2, 5 *V*. 10, 10, 11 *V*. 10, 10, 12, 1 *V* (*III B 2*). 8, 5, 48, 1 (*III A 2*). *adde* CAES. *cf. Meuselii lex. s. v.* **direx-**: CORP. V 2781 (*a. 314; non extat; III B 1*) PAPYR. Rainer (*saec. IV*) Wessely Schrifttaf. p. 9 n. 21 (*III B 2*) VERG. Aen. 6, 57 *MP* (*II A 3 b α. item* 10, 400 M^1 *e corr.*, *P*). 7, 497 MF^2 (*II A 3 b β*). 7, 523 *R* (*I A 1 c α*) DIG. *F* 8, 1, 9 (*I A 1 b*). 28, 5, 72 (71), 1 (*II B 1 d β*) ITALA Lugd. (*IV B 1*) CYPR. epist. *F* 45, 1 (*III B 1*) LACT. inst. *B* 2, 17, 9 (*II A 4 a*) HIL. in psalm. *cod. V* 58, 3 (*IV B 2*) COD. Theod.

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 28, 1 *R* (*III B 2*) OROS. hist. *L* 4, 6, 25 (*IV B 1*). **direct-:** CARM. epigr. 899 *a. 565* (*I A 1 b*). VERG. Aen. 6, 57 *R* (*corrupt. ex* direx-). GROM. p. 28, 15 *A* (*adi. propr.*). 217, 7 *A* (*I A 1 b*) DIG. *F* 73^ies^ (20, 4, 3, 2 *et* 28, 2, 25, 1 *I B 1 b β*, *46^ies^ adi.* [*bis proprie*] *25^ies^ adv. transl.*) GAI *cod. V 13^ies^* (*adi. adv. transl.*) CYPR. Fort. 10 *S* (*I A 1 c*) HIL. in psalm. *cod. V* 57, 2. 118 phe 10 (*adi. transl.*) AVG. epist. *cod. B* 223, 1 (*III B 1*) COD. Theod. 8, 5, 18 *R* (*III A 2*). 8, 5, 28 *R* (*III B 1*). 8, 12, 1 *R H P M* (*adi. transl.*). 10, 1, 2 *V H P M* (*adi. transl.*) OROS. hist. *L* 4, 8, 13 (*adi. propr.*) EVCHER. form. 8 p. 50, 9. 12 *S* (*adi. propr.*; p. 50, 12 deret- *P*). *annominatione probari videtur* de-: BELL. Afr. 26, 4 *v. p. 1242, 76.* APVL. met. 2, 30 *v. p. 1242, 53* (*utroque loco II A*). ? AMBR. obit. Valent. 1 *v. p. 1244, 40* (*II B 1*). di-: MAXIMIN. c. Ambr. 136 *v. p. 1246, 46* (*III A 2*). *corruptelae ad agnoscendam formam idoneae: abiit in* redig-: *fort.* CYPR. epist. 45, 1 ext. (*Hartel* redig- *retinet*). *contra* redig- *restitutum pro* dirig-: LIV. 41, 23, 17 COLVM. 2, 2, 8 (der- *S*). *abiit in* defig-: GROM. p. 134, 11 *B*. *in* delig-: SIL. 2, 92 *Col.*, derex- *in* detex-: SIL. 4, 676 *Sang.* *restitutum* ⟨d⟩erig-: BELL. Afr. 51, 2 (*II A 1 c β*) AMM. 24, 2, 13 (*II A 3 b β*). direct- *abiit in* decret-: CIC. leg. agr. 2, 44 *codd.* Caec. 22 *T* LIV. 21, 19, 1 *C M*. 34, 28, 6 *et* 37, 23, 7 *B* PLIN. nat. 18, 317 GELL. 1, 3, 29 *A* LACT. inst. 1, 1, 18 *P V* AVIEN. orb. terr. 765 GLOSS., *in* decert-: GELL. 19, 12, 7, *in* detect-: CATVLL. 22, 8, *in* secret-: LVCAN. 9, 556 *M P U*, *in* eiect-: BELL. Afr. 41, 2 *V*, *in* erect-: AVIEN. orb. terr. 239. direct- *in* dirept-: APVL. met. 6, 18, *in* discret-: LEX Visig. 4, 2, 3. *abiit in* diger-: PAVL. NOL. carm. 20, 377 *v. p. 1250, 83.* *contra* diger- *restitutum aut restituendum pro* dirig-: CIC. part. 75 CELS. 5, 18, 8 p. 168, 22 COLVM. 8, 7, 3 TERT. resurr. 22 p. 55, 9 nat. 2, 9 p. 111, 20. *cf. etiam infra l. 73 sqq.* *abiit in* dilig-: PLIN. nat. 11, 148 *F a* PETRON. 44, 8 PS. QVINT. decl 3, 15 *M* HIER. nom. hebr. p. 2, 16 *B H*. 2, 21 *F* ALC. AVIT. epist 38 p. 67, 9 CASSIOD. var. 8, 23, 4 *al.* *contra* dilig- *restituendum pro* dirig-: PAVL. FEST. p. 69, 15 (*v. infra l. 49*). AVG. spec. 7 p. 61, 6 = cod. Am. Vulg. prov. 16, 13. *cf.* MART. CAP. 2, 168 (direct- *trad.*, dilect- *legend.*). direx- *abiit in* dixer-: CIC. div. 1, 30 PS. QVINT. decl. 5, 10 *B al.* *in universum apparet priscae formae, quae est per* de- (*cf. Lachm. ad Lucr. 4, 609 Mommsen, Ges. Schrift. VII p. 115*) *tenacissimum fuisse verbum notione propria* (*cf. etiam* directio *p. 1228, 38 et Isidori praeceptum p. 1232, 33*), *maxime participio perf. pass.* (*cf. etiam veriloquium p. 1251, 21*). dē- *in* dī- *quando immutari coeptum sit, certo dici nequit. notione quidem* '*mittendi*', *quae inde a saec. III exeunte ita in usum venit, ut denique fere regnaret* (*III A 2, B 1. 2*), *verbum duobus exceptis locis* (*p. 1247, 17. 1248, 80, cf. p. 1232, 44. 45. adde l. 54. 55*) *ubique scriptum legitur per* di-. *neque vero id eo processit, ut inveniantur huius verbi formae scriptae per* disr-, *quae scriptura passim obvia est in ceteris verbis a* dir- *incipientibus* (dirpio, dirumpo, diruo). *nam quod legitur* GLOSS. IV 332, 28 disrectum divisum *corrigendum esse in* discretum *vel* dissectum *recte statuit Götz.*

part. fut. primum ap. SEN. nat. 5, 18, 8. *syncope in perf.*: VERG. Aen. 6, 57 -xti (VEN. FORT. carm. 6, 8, 49).

de notione: [PAVL. FEST. p. 69, 15 -ere apud Plautum invenitur pro discidere. *scrib.* diligere, *cf.* NON. p. 290 *p. 1176, 48. 1177, 15.*] GLOSS. εὐθύνω. ἰθύνω. ἀπευθύνω derigo (II 234, 48). ἀπιθύνω. κατιθύνω derigo (II 346, 13). κατευθύνω. -it ἀνευθύνει (ἀπ-?). derigit rectum facit (IV 329, 29 *cf. p 1232, 33*). derectum rectius ordinatum vel rectius missum. (*cf. II A 5 b*:) ὁδηγῶ. (*cf. III*:) ἀποστέλλω. derigere (-ire *cod.*) ἐξαποστεῖλαι (II 44, 48). -untur ἐξαποστέλλονται derigenda ἐξαποσταλτέα (II 44, 50). -ctus ἀποσταλείς, καταπεμφθείς, -it transmittit mandat. *in litteris ex graeco conversis exprimuntur* (*omitto singularia*): εὐθύνειν: ITALA (*I A 1 b, II B 1 b*). VVLG. (*I A 1 b, II A 2 c, 3 a*). RVFIN. (*II A 2 c*). κατευθύνειν: ITALA (*II A 2 c. IV A. B*). VVLG. (*I A 2 a, b. II A 2 c, d, 3 d. B 1 b, 2 b, 3 a. IV B*). PASS. Petr. Paul. (*II A 3 d*). ἀνορθοῦν: ITALA (*I A 1 g*). διορθοῦν: ITALA (*II A 2 d*). κατορθοῦν: VVLG. (*I A 2 a*). *cf.* THEOD. MOPS. (*I A 2 a*). εὐοδοῦν: ITALA (*II A 5 b*). VVLG. (*II B 3 a*). κατευοδοῦν: ITALA (*II B 3 a*). ὁδηγεῖν: ITALA (*II A 5 b. B 2 b*). VVLG. (*II A 2 c, 5 b. B 2 b*). πέμπειν (ἀνα-, ἀπο-, δια-, ἐκ-, εἰς-, κατα-, προ-): *passim III.* ἀποστέλλειν (*cf.* PAVL. sent. 5, 34, 1 *p. 1247, 15*): PALLAD. (*III A 2*) PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. (*III B 2*). στέλλεσθαι: NOVELL. Iust. (*IV B*).

legitur certis exemplis (CATO *v. l. 69 sqq.*) *inde a* VARRONE. [*loci corrupti vel dubii*: CATO orig. 125 (Non. p. 229) ne praedia in lubricum -rentur (de- *L*), cum tributus exigeretur (derecto *opponitur* lubricum: CIC. Cael. 41 SEN. epist. 84, 12). QVINT. inst. 2, 6, 1 materias, quas discipulis ad dicendum dabant, non contenti divisione -ere latius dicendo prosequebantur. *scrib. vid.* digerere, *cf. exempla ap. Bonnell, lex. Quint. s. v.* digero. PLIN. nat. 18, 202 horum siderum aliorumque exortus et occasus dirigendi ... in suos dies (digerendi *edd., sed fort. i. q.* '*accurate deducendi*'). VLP. frg. Vat. 340 ⟨quia iudex condemnationem in c⟩ognitorem -ere ⟨debet⟩. CYPR. epist. 45, 1 *v. supra l. 14.*] [*val.* dreagere, *prov.* derzer. *M.-L.*]

DISPOSITIO

I praevalente notione ***ad rectum revocandi:***
A ***sensu strictiore:***
1 ***proprie:***
a in re augurali: p. 1234, 57
b in re gromatica et in architectura: p. 1234, 60
c in re militari: p. 1235, 81
d in re rustica sim.: p. 1236, 53
e generatim de re naturaliter inflexa ad porrectam speciem revocanda: p. 1236, 68
f de rebus ita defigendis, ut α) in porrectum promineant, β) ad perpendiculum constitutae videantur: p. 1237, 21
g erigere: p. 1237, 32
h passive -i α) e curvata specie in porrectam abire, β) in porrectum extendi, excurrere: p. 1237, 34
2 translate:
a ad rectam normam accommodare, revocare: p. 1237, 58
b stabilire, confirmare: p. 1238, 16
c t t. grammaticorum de declinatione nominum: p. 1238, 33
B ***sensu latiore*** *de relatione:*
1 referre, revocare, accommodare: p. 1238, 43
2 exigere, definire: p. 1239, 57
3 significare, quo tendant dubie dicta, interpretari: p. 1239, 65
II praevalente notione ***ad destinatum finem convertendi, promovendi***
A proprie:
1 quae delineando, muniendo procedere videntur: p. 1240, 9
2 quae motum significant: p. 1240, 41
3 quae moventur: p. 1241, 45
4 visum, oculos: p. 1242, 71 *5 aliquem: p. 1243, 12*
B translate:
1 praevalente notione intendendi: p. 1243, 57
2 „ „ deducendi: p. 1245, 26
3 „ „ regendi, gubernandi: p. 1245, 77
III sensu debilitato plane ***de motu*** *i. q. mittere, destinare*
A generatim:
1 porrigere: p. 1246, 31 *2 mittere dona sim.: p. 1246, 37*
B speciatim:
1 litteras: p. 1247, 7 *2 aliquem: p. 1248, 39*
IV intransitive:
A de regione: p. 1250, 21 *B de motu: p. 1250, 58.*
part. perf. pass. pro ***adi.:*** *p. 1251, 20 sqq.* ***adv.:*** *p. 1255, 58 sqq.*

I *praevalente notione* ***ad rectum revocandi:*** A ***sensu strictiore*** *i. q. efficere, ut ad rectam lineam aliquid decurrere videatur*: 1 ***proprie*** -ere *res, quae vel in porrectum vel sursum* (*p 1236, 78 sqq. 1237, 21. 32*) *vel deorsum* (*p. 1236, 62 extenduntur. saepe cogitandum est de adiumento instrumentorum* (*oculi l. 48; cf. etiam l. 65*), *cf.* CIC. div 1, 30 (*l. 58*). PAVL. FEST. p. 123 castra ... metis (*cf. l. 68*) deriguntur. CATVLL. 22, 8 (*de nitido libello*) derecta (detecta *codd.*) plumbo et pumice omnia aequata (*cf. Baehrens ad l.*). PERS. 1, 66 scit tendere versum non secus ac si oculo rubricam derigat uno. GLOSS. V 265, 33 (= IV 486, 26) amussis regula fabri aequalis (IV 486 fabri[cae]), qua tabulae -untur. CET. FAV. 21 p. 303, 17 asseres ... ad lineam aut regulam aequaliter -antur. NON. p. 63 est ... gruma mensura quaedam, qua fixa viae ad lineam -untur (de- *pars codd.*). RVFIN. Orig. in gen. 2, 6 p. 173^d^ non ex ... impolitis, sed ex quadratis et secundum aequitatis lineam -ctis ... lignis (*metaphorice*: VINCENT. LER. 2, 2 interpretationis linea secundum ... catholici sensus normam ... -atur). *v. etiam* COLVM. 3, 15, 1. ad perpendiculum: *p. 1236, 64 sq.*

a *in re augurali*: -ere regiones *i. q. caeli regiones rectis lineis designare*: CIC. div. 1, 30 eo (*lituo*) Romulus regiones -xit (dixerit *trad.*) tum, cum urbem condidit.

b *in re gromatica et in architectura* (*sim. in arte fabrili supra l. 48 sqq., in libro adornando supra l. 45 sqq*): *α adiumento grumae, aliorum instrumentorum efficere, ut rectis lineis aliquid decurrere videatur* (*cf. de usu grumae*: FRONTIN. grom. p. 32, 18 ferramento [*i. gruma*] primo uti et omnia momenta [indomita *cod.*] perpenso -ere: oculo [cuius *cod.*; p. -ere o. *coniungit Schulten, PW. VII 1884; cf. supra l. 48*] ex omnibus corniculis extensa ponderibus et inter se comparata fila ... ita perspicere, donec proxima consumpto alterius visu sola intueatur; tunc dictare metas. NON. p. 63 *v. l. 51; cf.* GLOSS. V 459 grumare: -ere, aequare. IV 242, 21 *al.*): VITR. *v. sub β p. 1235, 40 sqq.* LIV. 5, 55, 3 festinatio curam exemit vicos -endi. castra: *v. l. 44.* *formam aedificii*: AVELL. p. 47, 11 (*epist. imperat. a. 386*) sublimitas tua (*praefecti urbis*) eatenus per architectos futurae basilicae -et formam, quatenus se planities ... praetulerit. *ordinem columnarum*: AVG. quaest. hept. 2, 177, 10. LIV. 39, 27, 10 Fabium ... -isse finem Philippo ... viam regiam nusquam ad mare declinantem (*nota dupl. acc.; opp.* Philippum novam postea deflexisse viam). *sic saepe de finibus regundis* (*absolute*: HYG. grom. *p. 1235, 5 sqq.* *aliquid*: HYG. grom. p. 134, 11). CORP. III 2883 (*ante Vespas.*) finis (-es *trad.*) inter Neditas et Corinienses derectus mensuris actis iussu *illius*. VIII 25967 (*aet. Vespas.*) fines provinciae novae et vete-r(is) derecti, qua fossa regia fuit (= 23084. 25860. *cf. etiam* 14882). III 14206^4^ (*aet. Traian.*) fines derecti inter rem publicam Col. Philippiensem et Claudianum Artemidorum. 14406^d^ (*aet. Hadr.*) fines derect(i) ⟨int⟩er pop(ulum) Phil(ippensem) ⟨et⟩ her(edes) *illius*. INSCR.

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Bull. corr. hell. 1903 pl. 1 n. 662, 10 (*Delphis, aet. Traian., pertinet ad* CORP. III 567) fines oportere derigi (*in eiusdem tituli actis limitationis graecis l. c. p. 107 sqq. fines passim ita determinantur:* ἐκ … ἐπ' (εἰς) ὀρθόν εἰς …; *cf.* HYG. grom. p. 109, 10 termini … quibusdam locis positi sunt, ut ab uno ad unum -a[n]tur. p. 127, 10 quidquid … fuerit loco termini et observetur, custodiri debet, ut ab uno ad unum derigatur; et si notae sunt, a nota ad notam. p. 127, 12. 128, 1). *accedit* per: VLP. dig. 10, 1, 2, 1 (= GROM. p. 276, 11) si … per aliam regionem fines -ere iudex *finium regundorum* velit. *mensuram sim.*: PLIN. nat. 4, 121 est *latitudo* Italiae …, qua videtur mensuram agere Polybius, *tot pass.*; sed certior mensura … ad occasum solis aestivi ostiumque Rheni per castra legionum Germaniae ab iisdem Alpibus -itur, *tot pass.* (*cf. etiam p. 1237, 48 sqq.*). HYG. lim. grom. p. 183, 3. PALLAD. 2, 12 centeni … pedes per singula latera *tabulae quadratae iugeralis* -antur (*i. in porrectum dimetentur*). vias *sim.* (*cf. p. 1234, 52 et β (I) infra l. 41 sqq. aliter* viam *i. iter p. 1241, 4. 21. nescio an hic etiam insit notio* 'aequum, planum faciendi', *cf. β (II) (III) et locutiones metaphor. infra l. 73 sqq.*): CORP. V 8002, 9 *et* 8003, 7 (*a. 47*) viam … quam Drusus … derexerat. 698, 1 (*aet. Claud.*) viam derectam per Atium centurionem. XIII 9082 (*a. 74*) iter de⟨rectum ab Arge⟩ntorate in R(aetiam). FRONTIN. aq. 126 vicinales vias agrestesque per ipsas formas (*i. aquaeductus*) derigunt. SVET. Cal. 19, 1 superiecto … terreno ac derecto (*v. Ihm, praef. p. LII*) in Appiae viae formam. CELS. dig. 8, 1, 9 ùt, qua primum viam -isset, ea demum ire agere deberet. VLP. dig. 43, 8, 2, 21 viae … publicae solum publicum est, relictum aut (*Mo.*, ad *trad.*) -ctum certis finibus latitudinis ab eo, qui ius publicandi habuit. CARM. epigr. 899 (*Romae, in via Salaria in ponte Anienis; a. 565*) quam bene curbati -cta est semita (*cf. infra l. 78*) pontis. *accedit* ab … ad: CIC. nat. deor. 2, 137 *v. p. 1240, 21.* *limites sim.* (*cf. IV A p. 1250, 26 sqq.*): HYG. lim. grom. p. 166, 9 decumani secundum solis decursum -untur, kardines a poli axe. p. 169, 14 secundum antiquam consuetudinem limites -untur. p. 180, 4. 182, 3. 189, 12. 205, 9 privatas limitum observationes -ere. p. 217, 7. 18. 273, 7. *cf.* p. 223, 16 limites … ad occidentem … -unt cursus.

β in architectorum sermone usus speciales: (I) -ere *aliquid i. q. alicuius rei faciendae rectum rigorem constituere sc., ut videtur, in architecti tabula, qua aedificiorum sim. lineamenta designantur (de nonnullis dubites, an potius ad α referenda sint. contra huc fortasse pertinet* AVELL. p. 47, 11 *p. 1234, 71*): VITR. 1, 6, 1 -untur haec (*plateae et angiportus*) recte, si *eqs.* 1, 6, 7 per angulos inter duas ventorum regiones et platearum et angiportorum … debere -i descriptiones. 1, 6, 13 inter angulos … gnomon ponatur, et ita -antur angiportorum divisiones. 5, 6, 2 anguli trigonorum, qui currunt circum curvaturam circinationis *theatri Romani* (*cf. infra l. 51 sqq.*), -ant ascensus scalasque inter cuneos ad primam praecinctionem, supra autem … superiores cunei medii -antur. 5, 6, 3 anguli … qui … -unt scalaria. 5, 7, 2 gradationes scalarum *theatri Graeci* (*cf. infra l. 51 sqq.*) inter cuneos et sedes contra quadratorum angulos -antur ad primam praecinctionem, a praecinctione inter eas iterum mediae -antur. *ad 5, 6, 2 sq. 5, 7, 2 cf. diagrammata proposita in Reberi versione Vitruvi p. 149. 152, apud Dörpfeld et Reisch, Das griech. Theater p. 162. 163.* (II) *i. q. adiumento libellae ita struere, ut aequa, plana efficiatur superficies*: VITR. 2, 8, 6 isodomum dicitur, cum omnia coria (*i. tabulata pavimenti*) aequa crassitudine fuerint structa, pseudisodomum, cum impares et inaequales ordines coriorum -untur (*qui Vitruvium exscripsit* PLIN. nat. 36, 171 cum inaequali crassitudine structa sunt coria). 3, 4, 5 *stylobates* si ad libellam -etur, alveolatus oculo videbitur. *i. q. planum facere, exaequare*: CET. FAV. 19 p. 301, 19 in contignationibus … aequalitas soli -atur (*cf. c.* VITR. 7, 1, 1 solum … exaequetur). *sensu non satis certo*: CET. FAV. 16 p. 300, 9 tegulae … quae pavimentum -ant (VITR. 5, 10, 2 sustineant). (III) *i. q. inducto harenato, harena, testa sim. ad planam superficiem revocare* (*cf.* derectio, derectura): VITR. 7, 3, 3 imum caelum *camerarum* trullissetur, deinde harenā derigatur, postea … creta aut marmore poliatur. 7, 3, 6 corium *ruderis* -atur (*i. in planam superficiem parieti inducatur*). 7, 4, 1 *paries* pro harenato testa trullissetur et -atur. *ibid.* paries testa trullissetur et -atur. 7, 4, 3 trullissatione inducta pro harenato testa -atur (*absolute*). CET. FAV. 22 p. 304, 16 loricationes -antur (*cf. c.* VITR. 7, 3, 5 inducatur *absol.*).

locutiones metaphoricae ad b pertinentes: TERT. bapt. 6 angelus baptismi arbiter superventuro spiritui sancto vias -it ablutione delictorum (PAVL. NOL. epist. 32, 2 operibus tuis, quibus iniqua viarum saecularium -is et clivosa complanas). ITALA Ioh. 1, 23 (*omnes fere codd., item* VVLG.) -ite viam domini (εὐθύνατε; ITALA *al.* parate). *adde II A 2 c β p. 1241, 24 sqq.* AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 2 -amus semitas nostras, nec tortuosi serpentis sequamur anfractus (*cf. p. 1241, 25*). TERT. idol. 18 *Christus* dedit formam (*i. normam*) suis -endo omni fastigio (*cf. p. 1236, 66*) et suggestu *tam* dignitatis quam potestatis.

c *in re militari*: *α* aciem (*accedit* contra *p. 1236, 9. 20*; adversus *p. 1236, 10 cf. 21*; congressionem ad … lineam *p. 1236, 24*): CAES. Gall. 6, 8, 5 -i. BELL. Alex. 37, 4 simplici derecta (di- *al.*). BELL. Afr. 13, 1 -unt. 13, 2 -it simplicem. 41, 2 turmatim derecta (dir-, eiecta *al.*). 59, 2 hoc modo derexit (*Ashb.*, di- *cett.*). BELL. Hisp. 29, 3 derectam. VERG. georg. 2, 281 derectae. Aen. 7, 523 derexere (*M*, di- *R*). LIV. 2, 49, 10 derigendi. 21, 47, 8 derecta (*item* 27, 48, 4. 34, 28, 6 [decreta *B*, erecta *M*, dir- *rec.*]. 40, 30, 6). 22, 43, 11 -rent. 22, 44, 4 derigit. 22, 45, 4 derigerent. 28, 22, 13 derexisset (31, 27, 7). 31, 24, 10 derigere a foro ad portam. 31, 43, 2 -xere. VELL. 2, 47, 1 -cta (de- *A*, *item* 2, 95, 2 *et* 2, 112, 3 -entibus). SEN. nat. 5, 18, 8 exercitus … -uros aciem in mediis fluctibus. PLIN. nat. 8, 9 -i (de- *F*). 11, 58 contra derigunt (*M*). QVINT. inst. 2, 13, 4 derecta (*B*). FRONTIN. strat. 1, 12, 3 adversus *hostes* -cta (2, 2, 12 -urus. TAC. hist. 4, 25 derectam. VVLG. II reg. 10, 10). strat. 2, 1, 4 ante … munimenta … -rent (VVLG. II reg. 10, 8). strat. 2, 2, 7 sic -xit, -ut. 2, 3, 8 in colle … post vineas -isset. TAC. hist. 4, 16 derecta … haud procul a flumine … et obversis in hostem navibus. ann. 2, 45 deriguntur *non* vagis incursibus aut disiectas per catervas. 6, 34 -cta utrimque. SVET. Cal. 46 derecta (*cf. Ihm, praef. p. LII*) in litore Oceani. FLOR. epit. 2, 6, 58 -xere. 3, 16, 5 -ctae in foro. APVL. met. 3, 6 -itur proeliaris. 5, 12 -xit. AMM. 16, 12, 27 Severus … Romanorum aciem -ens laevam (*i. qui praeerat cornui sinistro*). VEG. mil. 3, 17 HEGES. 3, 3, 4. VVLG. gen. 14, 8 contra eos (Ios. 8, 14 contra desertum). Ios. 8, 13 ad aquilonem. II reg. 10, 17 ex adverso (III reg. 20, 29 I par. 19, 17). I par. 19, 9 iuxta portam. *al.* RVFIN. hist. 4, 2, 5 -cta (παραταξάμενος). *e gladiatorum sermone, ut videtur* (*v. Oehler ad Tert. scorp. 4*): TERT. carn. Christ. 17 ad unam iam lineam congressionem -amus (*cf. IV A p. 1250, 48 sqq.*). *β exercitum, exercitus partes, naves -ere i. recta linea in acie collocare* (*accedit* in *l. 28. 33. 35 sqq. 44. 45 sq. 49* adversus *l. 30. 47. cf. l. 43. 44*): BELL. Afr. 59, 2 Numidas … ita extenuatos et in longitudinem derectos (di- *al.*). 78, 2 equitatu dextra sinistra derecto (di- *al.*) ab oppidi lateribus. LIV. 1, 27, 5 adversus … hostem derigit (*P*) suos. 29, 33, 4 derigit suos. QVINT. inst. 2, 13, 3 *imperator* aciem instruat, derigat (*B*) frontem (5, 13, 11 ut sic dixerim, derecta [*B*] fronte pugnandum est). FRONTIN. strat. 1, 6, 1 *tot* cohortes in dextram viae partem -xit, quinque ad sinistram (2, 3, 20 cum … phalangem … duplicem mediam in partem -isset). VEG. mil. 1, 26 tirones secundum matriculae ordinem in aciem -endi. ITALA psalm. 26, 3 (Cypr. Fort. 10) si -cta fuerint in me castra *i. exercitus* (παρατάξηται, VVLG. consistant). CASSIOD. Ios. antiq. 8, 14 (p. 252, 3 Bas.) e diverso et Achab suum -it exercitum (ἀντεπεξῆγε). *per similitudinem*: PASS. Mar. Iac. 12 p. 61, 6 artifex feritas disposita agminum series *martyrum caedendorum* per ordinem -bat. *naves, classem* (*cf. absolute positum IV A p. 1250, 40 sqq.*): LIV. 37, 31, 5 derectis ante portum navibus. PLIN. nat. 9, 5 ut … classis … contrarium agmen adversa fronte -erit (de- R^1). TAC. hist. 2, 34 naves pari inter se spatio … adversum in flumen -bantur. 5, 23 derexit classem. *accedit* in *c. acc.*: LIV. 22, 19, 11 derexerat … in pugnam naves. *aliter* 37, 23, 7 in frontem derectas. *cf. etiam IV A p. 1250, 41. 42.* proras: LIV. 36, 44, 3 adversus dextrum cornu prope terram proras derigere. 37, 27, 4 derexissent ad terram. 44, 28, 10 derectae in se prorae. *γ castella* (*aliter munitiones sim. II A 1 c p. 1240, 23*): FLOR. epit. 4, 12, 26 in Rheni … ripa L amplius castella -xit (*i. recta linea velut in acie collocavit*). *aliter* castra *supra l. 37.*

d *in re rustica sim.*: sulcos, ordines (*cf. p. 1234, 74. 1240, 10*) -ere *i. ita ordinare, ducere, ut ad lineam decurrere videantur*: CIC. *v. l. 59.* COLVM. 3, 13, 4 paribus … omissis spatiis … sulcos derigunt (VLP. dig. 39, 3, 1, 5 [*ex Ofilio*] sulcos agri colendi causa -ctos ita, ut in unam pergant partem). COLVM. 3, 15, 1 ita (*sc. ad lineam*) paribus spatiis ordines deriguntur (di- *A*). *accedit* in, ad: CIC. Cato 59 -ctos (de- *Non. p. 401*) in quincuncem ordines *arborum*. COLVM. 5, 9, 7 in favonium -i ordines (*cf.* PALLAD. 2, 13, 6 in aquilonem vel favonium vineta -imus). arbores -ere *v. infra l. 78 sqq.* *et in re rustica et in arte muniendi de fossarum lateribus exacte ad perpendiculum agendis*: COLVM. 4, 4, 1 ne similis sit alveo scrobis, sed ut expressis angulis velut ad perpendiculum frontes eius -antur. HYG. mun. castr. 49 *fossa* latere exteriori ad perpendiculum -itur (*opp. latus* contrarium devexum fit, quomodo in fastigata *fossa*).

e *generatim de re naturaliter inflexa a curvata specie ad porrectam revocanda, deducenda* (*sim. rem transversam -ere: p. 1237, 14*): CIC. part. 23 (*metaphorice*) cum … circuitus *orationis* -untur. nat. deor. 2, 152 flumina arcemus, -imus (de- B^1), avertimus. LVCAN. 6, 475 *Thessalarum arte* Maeander -xit aquas. PLIN. nat. 4, 38 *Strymo* priusquam -at (de- *A*) cursum. HEGES. 5, 46 l. 36 *amnium cursum* natura -erat (*opp.* inflexo, quo victores iubebant). *fort.* OROS. hist. 1, 2, 52 *p. 1237, 52.* MANIL. 4, 601 *mare* litora … in Syrtes revocans sinuata … rursusque ad Nilum (*i. usque ad N.*) derectis fluctibus exit. SEN. nat. 1, 9, 10 coronam (*i. ἅλωα, aliter p. 1246, 31*) si diviseris, arcus erit, si -eris, virga. *arbores*: SEN. clem. 2, 7, 4 *agricolae arboribus*, quas aliqua depravavit causa, adminicula, quibus der⟨i⟩gantur, adplicant. *item per imaginem*: VVLG. Os. 14, 9 -am eum ego ut abietem virentem. *cf.* PSALT. Rom. 79, 16 -e eam (*vineam*), quam plantavit dextera tua (κατάρτισαι). SIL. 6, 228 *serpens* resolvens contortos orbes derecto (di- *al.*) corpore totam extendit molem (*cf. p. 1255, 15*). *membra corporis humani*

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*accedit abl. instrum. l. 2. 3. 15. 16 cf. l. 7*): CELS. 8,10,7 frangi rursus ossa et -i debent. TERT. carn. 4 *infans* pannis -itur, unctionibus formatur. PHYSIOGN. 115 qui narem digitis suis -unt atque fingunt. PROSP. in psalm. 134,18 -untur pedes claudorum. GREG. TVR. Franc. 5, 4 p. 195,14 cuius virtus ... paralytica membra -isset. 9, 6 p. 361, 7 *debiles* iubebat ... extendi, ut, quos virtutis divinae largitiones (*i. -bus*) -ere non poterat, quasi per industriam restauraret. Iul. 39 *puerum* membris omnibus esse -ctum (*opp.* contractum). Mart. 1, 40 -ctus est pes ... qui fuerat debilis. 2, 6 -batur *paralyticus* (*cf. Bonnet p. 293 adn. 3; sequuntur* sic ... erectus super plantas). 2, 26 digitos -ctos manusque rettulit sanas (2, 31 manus contracta -itur. vit. patr. 15, 3). 2, 46 tit. (p. 608, 8) de claudo -cto. *corpus infantis in matrice emortui, quod* aut in caput aut in pedes conversum est aut transversum iacet (CELS. 7, 29 p. 317, 24 D.): CELS. 7, 29 p. 317, 26 *medicus* eum manu -at vel in caput vel ... in pedes (*syn.* rectius reddere). 7,29 p. 318 sinistra ... -ere eum debet *medicus*. *ibid.* si vero transversus est neque -i potuit. *metaphorice*: PETR. CHRYS. serm. 167 p. 638^D ut *qui a recti detorserant disciplina* -cti et attenuati in modum acus per angustum paenitentiae foramen ... intrarent.

f *de rebus ita defigendis, collocandis, ut α) in porrectum promineant, β) ad perpendiculum constitutae videantur*: α CVRT. 4, 9, 5 utrimque a iugo *currus falcati* ternos -erant gladios. SIL. 9, 583 ab incurvo derecta cacumine *dentis elephanti* cuspis (*nota utroque loco accedens* ab). β LVCR. 2, 198 tigna ... alte (-tu *codd.*) derecta (*i. derecte ad perpendiculum in aquam immissa*). MANIL. 1, 284 *axis* in binas Arctos ... per inania mundi perque ipsum terrae -ctus constitit (-spicit *trad.*) orbem. PLIN. nat. 18, 317 malo in media *prela* derecto (decreto *codd.*). PALLAD. 1, 13, 1 binas inter eos (*asseres*) perticas -emus. [*dub.*: CARM. epigr. 277, 1 (*aet. Diocl.*) ⟨der⟩ectam ⟨p⟩risca regione co⟨lu⟩mnam.]

g *erigere*: ITALA II reg. 7, 13 (Tycon. 4, 37, 15 Aug. civ. 17, 8) -am thronum eius (ἀνορθώσω, ITALA *al.* erigam, VVLG. stabiliam).

h *passive*: -i α *i. q. e curvata specie in porrectam abire*: CELS. 4, 1 p. 122 D. *intestinum* recurvatum in imo -itur, qua excernit; ideoque id ibi rectum intestinum nominatur. β *i. q. in porrectum extendi, excurrere* (*cf. etiam l. 27. p. 1242, 63 sqq. accedit* in *l. 43. 53*; per *l. 39. cf. l. 27. p. 1242, 67*; ad *l. 48. 49. 51. 52*; ab ... in *l. 44. 45*; ab ... ad *l. 42*): MANIL. 1, 563 fila (*i. orbes*), per quae -itur signorum ... ordo (AVG. civ. 16, 10 tit. Sem, in cuius progenie tendens ad Abraham civitatis dei ordo -itur. 16, 14 ext. ordo, qui -itur ab Adam usque ad Noe et inde usque ad Abraham). GERM. 380 *Piscis* totus -ctus in austros. FRONTIN. grom. p. 31, 2 agrorum constitutio, cuius decimani ab oriente in occidentem -untur, kardines a meridiano in septentrionem (HYG. lim. grom. p. 171, 7). TERT. nat. 1, 12 corpori nostro ... secreta linea crucis situs est, quod caput emicat, quod spina -itur. AMM. 22, 8, 20 ora maritima ... velut longitudine lineali -cta. HEGES. 4, 18 l. 30 longitudo lacus ... usque ad Zoaros ... -itur stadiis *tot*; latitudo in stadiis *tot* usque ad viciniam Sodomorum (ἐκτείνεται, PS. RVFIN. tenditur). 5, 3, 1 in aggere publico, qui ad muros -batur (κατατείνουσαν, PS. RVFIN. duceret). OROS. hist. 1, 2, 52 *Hister* ad orientem -ctus Ponto accipitur (*cf. p. 1236, 75*). 1, 2, 99 promunturium ... -itur in occasum (*syn.* aspicit, respicit). PS. BOETH. geom. p. 403, 11 lineae, porticus, stadia, miliaria, fluminum latitudines et alia ... longa protensione -cta. CASSIOD. in psalm. 24, 3 semitae ... sunt, quae angusto calle -untur.

2 ***translate*** (*adde locut. metaphor. p. 1235, 72 sqq. et 1236, 70*):
a *i. q. ad rectam normam accommodare, revocare*: α *aliquid* (*de nonnullis dubitatio relinquitur, an potius sub b collocanda sint*): CIC. Mur. 3 vitam (*de Catone, item* LVCAN. 9, 556 *v. B 1 a p. 1238, 45 et 1239, 5*). orat. 237 *nihil* inveni firmius, quod tenerem aut quo iudicium meum derigerem (*A*), quam id, quodcumque mihi quam simillimum veri videretur (*paulo aliter* BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16 [9, 24], 11 iudicium suum ... tanta firmitate ac magnitudine -xit [*fere i. q. rigoris plenum exhibuit*] in exturbando Antonio [*opp.* flexerit]. *cf. etiam* QVINT. *p. 1239, 20*). VLP. dig. 10, 3, 7, 10 cum ... iudicium agitur, iudex officium suum (*cf. p. 1246, 27*) ita -et, ut *eqs.* TERT. virg. vel. 1 ut ... paulatim -retur et ordinaretur et ad perfectum perduceretur disciplina ab ... spiritu sancto. *ibid.* est paracleti administratio (*spiritus sancti munus*), ... quod disciplina -itur. *ibid.* is (*fructus*) rudis ... et informis paulatim aetatem suam -ens eruditur in mansuetudinem saporis (HIER. epist. 39, 6, 1 cuius parva adhuc aetas et rudis paene infantia te magistrante -itur. *cf.* AVG. epist. 173, 3 *p. 1245, 39*). resurr. 2 p. 26, 8 Christo ... servabatur ... dubitata -ere. *cf. etiam* adv. Marc. 4, 34 p. 533, 19 (*v. p. 1238, 18*). IVL. VAL. 1, 20 nisi per prudentiam vestram illorum titubantia sit -cta. VVLG. psalm. 140, 2 -atur oratio mea (κατευθυνθήτω; *opp.* HIL. *ad l.* depravabitur). PAVL. NOL. epist. 40, 11 med. nisi certo statu -entes animi momenta libremus (*cf. antea* ut non declinemus dextra vel sinistra). *fere i. q. corrigere*: AVG. civ. 2, 23 pro -endis vel pro corrigendis ... moribus (CASSIOD. var. 10, 22, 3). epist. 173, 2 ut mala voluntas hominis -atur. CASSIOD. var. 4, 43, 3 perperam commissa -ere. THEOD. MOPS. in Gal. 3, 23 p. 52, 2 universa illa, quae ab *Christo* -cta sunt (τῶν παρ' αὐτοῦ κατορθωμάτων). *item* in Col. praef. p. 254, 3 (*cf. syn.* corrigere in Col. 1, 25). *i. q. emendando, corrigendo conficere*: FERRAND. epist. 4, 16 mei erit officii exemplaria veriora (*de vita Fulgentii descripta*) -ere. *i. q. recte agere* (*cf. graec.* κατορθοῦν): THEOD. MOPS. in Gal. 3, 23 p. 51, 9 quod -ere illud, quod nobis conveniens est, non possumus (*cf. syn.* agere).

β *aliquem*: LVCAN. 2, 245 mente labantem -e (de- *codd. pars*) me, dubium certo tu robore firma. TERT. resurr. 2 p. 28, 5 multi rudes et plerique sua fide dubii ..., quos instrui, -i, muniri oportebit. CYPR. laps. 23 plectuntur ... quidam, quo ceteri -antur. AVG. epist. 185, 21 sicut meliores sunt, quos -it amor, ita plures ..., quos corrigit timor. *accedit* ad (*cf. p. 1239, 30 sqq.*): PLIN. paneg. 45, 6 ad hanc (*vitam principis*) -imur, ad hanc convertimur. VVLG. psalm. 118, 128 ad omnia mandata tua -bar (κατωρθούμην; ITALA Veron. Ambr. Aug. corrigebar; *opp.* HIL. *ad l.* non deflectitur, non detorquetur per terrenas cupiditates).

b *i. q. stabilire, confirmare*: α *aliquid* (*cf. p. 1237, 59*): TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 5 apud quam (*divinitatem*) uniformem statum temporis -it aeternitas ipsa. 4, 34 p. 533, 19 hoc ... responso *Christus* et Moysi constitutionem protexit ... et creatoris institutionem -xit (*cf.* castit. 5 ad legem semel nubendi -endam. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 29 p. 397^D per medium ... opinionum ... dogma nostrum in veritate -ere). TERT. patient. 1 p. 1, 9 constantiam commonendi propriae conversationis (*i. vitae rationis*) auctoritate -ere. HEGES. 1, 15, 3 -xit Magni intentionem ... nuntius (προσεπέρρωσε τὴν ὁρμήν. PS. RVFIN. multum alacritatis eius addiderat). VVLG. psalm. 7, 10 -es iustum (κατευθυνεῖς; confirmetur iustitia PSALT. sec. Hebr.). *seq. acc. c. inf. i. q. contendere* (*cf. Hoppe, Synt. Tert. p. 50*): TERT. adv. Marc. 1, 9 p. 302, 21 hinc itaque constantissime -am (-atur *F*) deum non esse, qui sit hodie incertus (*nescio an subsit notio 'prave proposita rectius definiendi, constituendi', cf. a et B 1. 3*). β *aliquem* (*i. q. corroborare*): CAEL. AVR. chron. 1, 4, 96 resumendos aegrotantes et cum recorporativa curatione -endos.

c *t. t. grammaticorum de declinatione nominum: i. q. ad rectam normam, regulam declinare, determinare*: ROMAN. Char. gramm. I 126, 10 'Verrius Flaccus', inquit Plinius: 'eorum nominum ... ablativus in e -endus est'. 131, 12 'glossemata' ut 'toreumata' ... et his similia omnia Varronis regula, inquit Plinius, dativo et ablativo plurali in bus derigit. SCAVR. gramm. VII 19, 4 qui 'nux' *et similia* in novissimam litteram s -unt. ROMAN. Char. gramm. I 192, 22 quorum (*adverbiorum*) ratio cum in e litteram -atur. CHAR. gramm. I 52, 2 haec *nomina* ... ad declinationem superiorem -untur.

B ***sensu latiore*** *de relatione*: **1** *referre, revocare, accommodare* ad *aliquid* (ad normam: CIC. Mur. 3 [*notione ad I A 2 a declinante, cf. p. 1237, 60*] Catoni vitam ad certam rationis normam derigenti [di- *dett.*] et diligentissime perpendenti. ad regulam: CIC. opt. gen. 23 regula, ad quam *Atticorum* -antur orationes. fin. 1, 63 iudicia rerum. secundum: *l. 68. p. 1239, 23.* pro: *p. 1239, 29*). **a** *generatim*: α *aliquid*: VARRO ling. 8, 26 omnis oratio cum debeat -i ad utilitatem, ad quam tum denique pervenit, si *eqs.* (CIC. de orat. 1, 141 *syn.* referre. TAC. dial. 5 ad utilitatem vitae omnia consilia [*cf. infra l. 80 et p. 1244, 48*] factaque [*cf. l. 77*]). ling. 10, 74 analogia, ... quae derigitur ad naturam verborum atque illa, quae ad usum loquendi. rust. 1, 13, 6 potius ad antiquorum diligentiam quam ad horum luxuriam derigas aedificationem. frg. Aug. civ. 7, 17 in hoc *libro* quae perscribam omnia ut ad (*om. pars codd.*) aliquam -am summam. CIC. Mur. 77 (*ad Catonem, cf. l. 45*) haec omnia ad rationem civitatis si derigas, recta sunt, *opp.* perpendere ad disciplinae praecepta (*item* ad rationem [-es]: Brut. 140 Antonius in verbis et eligendis ... et collocandis ... nihil non ad rationem et tamquam ad artem -bat. ac. 2, 66 [*notione ad II A 2 a p. 1240, 44 sqq. et II B 1 b p. 1244, 33 sqq. declinante*] meas cogitationes sic -o, non ad ... Cynosuram, ... sed Helicen et ... Septemtriones, id est rationes has latiore specie, non ad tenue elimatas. eo fit, ut errem et vager latius. VITR. 6, 1, 1 ad regionum rationes caelique varietates ... aedificiorum debere -i collocationes. FRONTIN. aq. 37 formulas modulorum ... derectas [-am *cod.*] ad rationem, de qua locuti sumus. *ibid.* secundum quod [*sc. rationem enarratam*] et fistulae ... derigi debent. *cf. etiam supra l. 45*). CIC. de orat. 1, 130 ad hanc similitudinem *Roscii* oratoriam laudem -amus (orat. 9 ad illius [*speciei pulchritudinis*] similitudinem *Phidias* artem et manum -bat. *cf. p. 1244, 37*). leg. 2, 13 ad *naturam* leges hominum -untur. fin. 1, 54 laus ... -atur ad voluptatem (2, 115 ad voluptatem artes). top. 73 ad *vulgi opinionem* omnia -unt. LIV. 8, 32, 5 tibi ad voluntatis interpretationem meae -enda tua sententia fuerit. SEN. contr. 10, 1, 12 ad positionem controversiae colorem actionis -endum (de- *B*). VELL. 2, 8, 1 facta (*cf. supra l. 52*) ... ad consilium -bant (2, 85, 6 *Antonius* ad *Cleopatrae* arbitrium -xit fugam). 2, 30, 3 invidiam rerum non ad causam, sed ad voluntatem personasque -ere (*i. referre*). CELS. 2, 10 p. 52 D. ad quas *observationes* -i curantis consilium (3, 5 p. 84 D.). 3, 5 p. 84 D. ad eum (*corporis habitum*) -ere curationem. SEN. benef. 3, 31, 5 cursum ad rectum iter vitae -isse (*notione aeque ac supra l. 61 ad II A 2 a declinante; item* epist. 95, 45 navigantibus ad aliquod sidus [*cf. supra l. 63 et p. 1239, 2*] -endus est cursus.

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SVET. Claud. 20, 3 ut ad nocturnos ignes cursum navigia -rent. *cf.* CVRT. 7, 4, 28 ad quorum *siderum* cursum iter -unt). dial. 8, 1, 1 exemplum, ... ad quod vitam derigamus (epist. 90, 34 vitae legem, quam *sapiens* ad universa -xit [de- B^1]. LVCAN. 9, 556 [*notione ad I A 2 a declinante*] vita tibi [*Catoni, cf.* CIC. Mur. *p. 1238, 44*] semper derecta [secreta *MPU*, directa *cett.*, *cf. p. 1233, 22*] supernas ad leges). epist. 59, 1 scio, ... si ad nostrum album (*i. indiculum vocabulorum ad vitae rationem pertinentium*; alvum *codd., corr. Agric.*) verba -imus, rem infamem esse *voluptatem*. 76, 18 ad haec (*honestum ac turpe*) faciendi et non faciendi ratio -itur. 117, 33 si -ero ⟨co, *sc. ad sapientiam; add. Haase*⟩ omne, quod disco. CVRT 8, 9, 36 spatium *mensium* ad hunc lunae modum -unt *Indi* (*paulo aliter* MACR. sat. 1, 14, 3 Caesar ... ad numerum solis ... annum -ere [*i. ad rectum revocare*] contendit). PLIN. nat. 17, 19 ad soli naturam, ad loci ingenium, ad caeli cuiusque mores -enda sollertia est. 37, 109 *v. infra l. 42.* 37, 122 ad *amethystum absoluti Phoenices purpurae coloris* tinguentium officinae -unt vota (*sc. imaginationem coloris, quem in votis habent, cuius similitudinem assequi student*). QVINT. inst. 6, 5, 2 quid in quaque re sequendum cavendumque sit, docemus ..., ut ad ea iudicium -atur (*cf. p. 1237, 62*). 10, 2, 1 *v. sub II B 2 b α p. 1245, 35.* TAC. ann. 4, 40 *principibus* praecipua rerum ad famam derigenda. TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 352, 14 *iustitiae dei* negotium ... secundum adversionem (*i.* προσοχήν) -endae bonitatis. PANEG. 11 (3), 31, 1 -ero omnes opes et cogitationes ... ad memoriam posteritatis. ARNOB. nat. 1, 63 *Christus* ad officiorum convenientium fines suas leges et constituta -xit. CHALC. comm. 75 *v. p. 1246, 5.* AMBR. in Luc. 8, 11 femina ... quae ... ad libram -at opus. RVFIN. epist. Clement. 13 pro ingenio discentium semetipsum aptare et verbi ordinem pro audientis capacitate -ere (*cf. p. 1241, 29*). β se -ere ad *aliquid* (ad *c. gerund. infra l. 36 et p. 1244, 62*); *sensus interdum abit ad notiones sub A 2 a p. 1237, 58 sqq. et II B 1 b p. 1244, 34 sqq. significatas*: SEN. contr. 4 praef. 9 *Haterius* non -bat se ad declamatoriam legem. 7, 1, 27 cum se ad imitationem magni alicuius ingenii derexerat (*item* 10 praef. 11). SEN. dial. 2, 19, 3 adhuc ad publicum se iudicium -entibus. epist. 84, 12 stabis ... in lubrico: huc potius te ad sapientiam -e. QVINT. inst. 10, 1, 127 ad ea se quisque -bat effingenda, quae poterat. 12, 3, 8 cum se ad id, quod est optimum natura, derexerit (*B*). HIER. epist. 18^A, 15, 3 ad eius (*scripturae*) nos -amus exempla. *cf. p. 1244, 62 et -i ad aliquid p. 1238, 11.* γ -i *i. q. pertinere* (*cf. b β*): SEN. dial. 4, 27, 2 cum ... nihil horum, quae nobis nocent prosuntque, ad nos proprie derigatur. PLIN. nat. 37, 109 *topazi genus* simile chrysopraso. tota enim similitudo ad porri sucum -itur (de- B^1). *cf.* 37, 122 *supra l. 16.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 5 p. 147, 18.

b *speciatim apud Ictos* (*accedit* ad; *aliter accedente* in, *v. p. 1245, 6 sqq.*): α *i. q. referre*: LABEO dig. 19, 1, 54 pr. tota ea res ad dolum malum ... et culpam venditoris -enda (*iudici referenda*) est. 33, 10, 12 urbana penus et supellex ad usum urbanum, non ad locum urbanum aut peregrinum -enda est. GAIVS dig. 17, 2, 72 culpa ... non ad exactissimam diligentiam -enda (*fit fere i. q. excutienda*) est. PAPIN. dig. 36, 3, 5 pr. neque ius neque persona, ... ad quam verba stipulationis derigi possint. β -ctum esse *i. q. pertinere* (*cf. a γ*): PAPIN. dig. 20, 4, 3, 2 pignus ad eam (*solam*) partem *agri* -ctum. 50, 17, 80 in toto iure ... illud potissimum habetur, quod ad speciem derectum est. PAVL. dig. 28, 2, 25, 1 verba ... testamenti ad eum ... -cta videri.

2 *fere i. q. exigere, definire, limitibus circumscribere* (*accedit abl.*): CIC. de orat. 3, 190 neque sunt haec *praecepta* rhythmicorum aut musicorum acerruma norma -enda. orat. 237 *v. sub I A 2 a p. 1237, 61.* fin. 2, 71 voluptate omnia -entes. 5, 57 fines bonorum utilitate aut voluptate -unt. off. 3, 83 honestate -enda utilitas. 3, 89 *Hecato* utilitate ... officium (*cf.* VLP. *p. 1237, 67*) -it magis quam humanitate. CLAVD. 17, 96 ut *in Academia* discat, quo fine beatum -itur, quae norma boni, qui limes honesti.

3 *significare, quo tendant, pertineant, quomodo recte intellegenda sint dubie dicta; fere i. q. interpretari*: α *indicatur quo vel unde*: PS. QVINT. decl. 4, 15 nihil ita locutus est *mathematicus*, ut illud audientium interpretatio traheret -retque quo mallet. TERT. adv. Hermog. 23 p. 151, 22 'erat' (*in verbis*: terra erat invisibilis) in hoc -it *Hermogenes* (*in hanc sententiam recte interpretari conatur*), quasi quae semper retro fuerit. adv. Marc. 4, 11 p. 452, 5 *Christus* in hoc -bat similitudinem (*i. parabolam*), ut ostenderet *eqs.* 5, 12 p. 617, 23 si 'satanas transfiguratur in angelum lucis', non potest hoc -i in creatorem. pudic. 9 ad martyrium potius -remus spem illarum (*parabolarum, i. parabolis peccatoribus propositam*). adv. Marc. 4, 38 p. 550, 18 cum ... sensus responsionis non ad (*i. secundum*) aliud sit -endus quam ad propositum interrogationis. anim. 1 si quid de anima examinandum est, ad dei regulas -et *sapientia Christiana*. resurr. 37 p. 79, 1 ex materia dicti -endus est sensus. β *absolute*: TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 453, 13 cetera de sabbato ita -o (*prave intellecta ita interpretor*). adv. Prax. 2 p. 229, 29 οἰκονομίας sacramentum, quae unitatem in trinitatem disponit, tres -ens ('*definiens, interpretans*' *Kroymann per litteras*) patrem et filium et spiritum. *cf. etiam p. 1238, 27 sqq.*

II *praevalente notione* **ad destinatum finem convertendi, promovendi** (*plerumque accedunt adverbia vel praepositiones finem indicantes, item dativus, v. l. 25. p. 1241, 63. 65. 82. 84. 1243, 1. 40. 1244, 41; quod ubicumque non fit, intellegendum: 'ad destinatum finem' vel 'recta in porrectum'*): **A proprie** (*nota in proverbio metaphorice positum sine obiecto*: VARRO rust. 1, 4, 1 agricolae ad duas metas -ere debent, ad utilitatem et voluptatem. 1, 18, 1 de familia Cato derigit ad duas metas, ad certum modum agri et genus sationis): **1** *quae non loco moventur, sed delineando, muniendo procedere videntur*: **a** ordines, lineas (*ad β cf. etiam p. 1236, 53* ordines, sulcos): α *aliquo*: VARRO ling. 10, 22 ad hunc quadruplicem fontem *analogiae* ordines deriguntur bini, uni transversi, alteri derecti, ut in tabula *latruncularia*. BOETH. arithm. 2, 22 p. 106, 4 si ... ad ... verticem *tetragonae basis* lineae -antur, erit pyramis. PS. BOETH. geom. p. 387, 8 (= grom. p. 389, 2) si ... ab eo puncto (*sc. centro*) ad circulum ... lineae ... -antur. β *finis non indicatur*: CHALC. comm 78 littera Θ, per quam lineae duae -antur. GROM. p. 362, 23 -i lineam. PS. BOETH. geom. p. 387, 1 (= grom. p. 388, 20) si in circulo per centrum linea quaedam recta -atur. GROM. p. 389, 2. 24 29. 390, 8 *al.* (*syn.* ducere). **b** vias (*cf. p. 1235, 16 sqq.*) *aliquo*: CIC. nat. deor. 2, 137 quasdam a medio intestino usque ad portas iecoris ... ductas et -ctas vias. **c** *munitiones* (*inde a* CAES. *infra l. 27*): α *aliquo*: BELL. Afr. 38, 2 bracchium ... ab eo loco ... usque ad eum ... derigi (di- *al.*). BELL. Hisp. 38, 6 circummunitiones iugo (*dat.*) derigunt (di- *al.*). CVRT. 4, 3, 8 molem ... in adversum ventum non latere, sed recta fronte -xit. β *finis non indicatur*: CAES. Gall. 7, 27, 1 promota turri derectisque (di-, perf- *al.*) operibus (*sc. aggere*). BELL. Afr. 51, 2 bracchia ... ducere et ita ⟨d⟩erigere, ut ad angulum dextrum sinistrumque ... oppidi convenire⟨n⟩t. *aliter*: FLOR. epit. 4, 12, 26 castella, *v. p. 1236, 51.* **d** *fossas, aquaeductus sim.*: α *aliquo*: PLIN. nat. 18, 47 quasdam *fossas* in alias -i (de- *d*) maiores. VLP. dig. 43, 23, 10 cloaca ... ex aedibus eius in tuas pertinet, hoc est: derigitur, extenditur, pervenit. PALLAD. 1, 39, 3 ad ... milliarium fistula ... -atur. β *finis non indicatur*: VITR. 8, 6, 5 *v. infra l. 59.* FRONTIN aq. 20 hi (*arcus*) -cti per Caelium montem. 124 specus (*i. aquaeductus subterranei*) per privatorum agros derecti. CET. FAV. 6 p. 293, 8 canaliculus ... iuxta magnitudinem aquae -atur. 6 p. 293, 17 *v. infra l. 62.* VVLG. Iudith 7, 6 quod fons ... aquaeductum ... a parte australi extra civitatem -ret.

2 *quae motum significant*: **a** cursum (*navis* [*cf. etiam I B 1 a p. 1238, 62 et 1238, 82*], *equi al. aquae: l. 61. 62. 71; metaphorice: l. 53. 65; fort. huc etiam referendus usus absolutus v. 3 a p. 1241, 51*): α *aliquo*: CIC. Sest. 98 quo *gubernatores* c. suum derigere (*P*) debeant (AVG. epist. 55, 15 c. aliquo et alicunde -endum, quod gubernatores navium faciunt et hi, qui per solitudines ... nulla certa semita gradiuntur). CAES. civ. 3, 25, 4 ad litora. NEP. Milt. 1, 6 quo tendebat. VERG. Aen. 6, 195 c. per auras derigite *PR*, di- *M*) in lucos. LIV. 37, 27, 1 eo ... onerariae derigebant c. (39, 25, 9 praeter Thebas Demetriadem c. derigerent). VELL. 2, 19, 4 in Africam (IVST. 22, 5, 1). VAL. MAX. 1, 5, 6 cursu⟨m⟩ in insulam Cyprum ... classe[m] -xit. 7, 3 ext. 2 in ... locum. 7, 4, 5 alio. SEN. dial. 10, 2, 2 quibusdam nihil, quo c. derigant, placet. CVRT. 10, 1, 17 Gades. IVST. 31, 2, 5 ad Antiochum. HYG. astr. 4, 14 quod *stella erratica* ad aliud signum ... feratur et suum c. -at. *al.* volatus (*cf. infra l. 73*): LACT. Phoen. 65 in Syriam. β *finis non indicatur* (*cf. p. 1236, 73. exempla, in quibus accedens* ad *non finem, sed relationem indicat, v. p. 1238, 82 sqq.*): CIC. nat. deor. 2, 131 ab *ventis Etesiis* maritimi cursus celeres et certi -untur. VITR. 8, 6, 5 (*de aquaeductibus*) sin ... non longa erit circumitio, circumductionibus, sin autem valles erunt perpetuae, in declinato loco cursus -entur (CET. FAV. 6 p. 293, 17 aut fistulis plumbeis aut canalibus libere cursus -atur). VELL. 1, 4, 1 classis c. esse -ctum ... columbae antecedentis volatu. SEN. epist. 16, 3 *philosophia* sedet ad gubernaculum et per ancipitia fluctuantium -it cursum. benef. 3, 31, 5 *et* epist. 95, 45 *v. p. 1238, 82 sq.* FRONTIN. strat. 3, 13, 6 (*de nante*) ut cruribus velut gubernaculis dimissis c. -ret. APVL. met. 10, 34 per mediam plateam -it c. petiturus ... mulierem. SOL. 56, 6 ab eo promunturio ... cursus *navium* -atur. FIRM. math. 2, 1, 1 per *zodiacum orbem* planetae ... cursus suos -unt (4, 8, 2. 4, 15, 1. 3. 4. 6. 7. 8). err. 17, 1 *sol* per XII horarum spatia cursus sui ordinem -it. HEGES. 4, 15, 3 cum Iordanes obstructus cursus proprios -ere non posset. AVG. in psalm. 93, 16 luminaria ... -ere cursus suos. CASSIAN. conl. 1, 4, 4 *v. p. 1229, 30. al.* volatus (*cf. supra l. 55*): AMM. 21, 1, 9 v. avium -it deus. **b** *impetum, motum, vim* (*cf. B 1 c*): α *aliquo*: CIC. Tim. 25 hanc (φοράν) ... mediana linea -xit ad laevam (*opp.* detorsit ... in dexteram partem). SEN. nat. 2, 32, 7 submissiora *sidera* ... propius in nos vim suam -unt. SIL. 4, 676 Venus ... rapidas -xit (*Col.*, detexit *Sang.*) in amnem coniugis ... vires. HIER. tract. in psalm. I p. 7, 27. β *finis non indicatur*: GELL. 9, 1, 5 cum modus et impetus iactūs temperandus -endusque (de- *N*) est. RVFIN. Orig. in num. 16, 7 daemonum ... -entium vel avium vel pecudum vel fibrarum motus. **c** iter *et suum et aliorum* (*saepe metaphorice*): α *aliquo* (ad *c. gerund. p. 1241, 5*): PLANC. Cic. epist. 10, 11, 2 ad Mutinam. HEGES. 1, 9, 3 in Ara-

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

biam. RVFIN. hist. mon. prol. *deus* nostrum i. -xit ad Aegyptum. SVLP. SEV. chron. 1, 31, 4 i. nullo duce in Iudaeam pecudes -erunt. HIST. Apoll. 48 rec. A ad Ephesum i. -at *gubernator*. profectionem (*cf. β*): APVL. met. 11, 26 Romam versus p. -o. viam *i. iter* (*cf. β. aliter p. 1240, 20*): VVLG. psalm. 118, 5 -antur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas (κατευθυνθείησαν). I Thess. 3, 11 Christus -at viam nostram ad vos (κατευθύναι). PAVL. NOL. epist. 47, 1 p. 388, 26 -endam ad te viam sermonis (*i. epistulae*) ac filii nostri. *ibid.* p. 389, 12 *dominus* -at ad nos viam tuam. *β finis non indicatur accedens* ad *non finem, sed relationem indicans v. p. 1239, 2*): [*dub.*: CAES. civ. 3, 30, 1 iter secundum eas terras -erant. *cf. Meusel in editionis appendice*]. OV. fast. 1, 4 timidae -e navis iter (*cf. p. 1245, 78*). CVRT. 7, 4, 28 *v. p. 1239, 2.* ITALA prov. 9, 15 (Vincent. Ler. 21, 26) -unt i. suum (κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν; VVLG. pergentes itinere suo). PORPH. Hor. epist. 1, 15, 13 *equus* i. -it (*opp.* devertit). SOL. 2, 46 *dux agminis avium* ductu certum i. -at. 20, 3 itineris -endi. HYG. astr. 4, 14 quo loco Veneris stella i. suum -it. AMBR. hex. 5, 10, 29 qui duces i. *piscium* -unt (PAVL. NOL. carm. 20, 364). VAL. CEM hom. 2, 2 suum ... per angustum. GREG. TVR. Thom. p. 130, 5 -as i. meum. profectionem (*cf. α*): APVL. met. 9, 17 securam -it p. expeditiones: SOL. 10, 12 quatenus *grues* e. suas -ant. viam (*cf. α*): SOL. 19, 11 *cervi* secundo vento vias -unt (de- LP^1, fugiunt PLIN.). VEG. mil. 3, 23 *camelos* confusas ... vento vias absque errore -ere. VVLG. *saepe metaphorice (sensu interdum ad I A 1 b α declinante, cf. p. 1235, 72 sqq.). adde* prov. 4, 26 -e semitam (*cf. p. 1235, 29. 78*) pedibus tuis. *ex graeco*: Tob. 4, 20 vias tuas -at (αἱ ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται). psalm. 5, 9 -e in conspectu tuo v. meam (ὁδήγησόν με). Sirach 2, 6 -e v. tuam (εὔθυνον) (*item i. q.* εὐθύνω: Sirach 37, 19 -at *deus* in veritate v. tuam. RVFIN. hist. 1, 1, 3 v. verbi [τοῦ λόγου πορείαν] absque errore -ere. *cf. p. 1239, 28*). **d** *gressum, gradum, pedes* (*metaphorice l. 34. 39 sqq.*): *α aliquo*: VERG. Aen. 1, 401 qua te ducit via, derige (R^1, di- *M*) gressum. 5, 162 huc derige (*PR*, di- *M*) gressum (11, 855). SEN. Phoen. 120 -e huc gressus. APVL. met. 7, 12 -it gressum ad suam patriam. VVLG. Luc. 1, 79 ad -endos pedes nostros in viam pacis (κατευθῦναι). *β finis non indicatur*: OV. am. 1, 6, 8 inoffensos -it *amor* pedes. SEN. Phoen. 62 regam abnuentem, -am inviti gradum. APVL. met. 6, 1 ilico -it citatum gradum. 9, 21 rapidum -it gressum. ITALA prov. 16, 9 (Cypr. zel. 17) a deo -antur (διορθωθῇ) gressus eius. VVLG. Tob. 14, 12 -ite gressus vestros, ut exeatis hinc. psalm. 36, 23 apud dominum gressus hominis -entur (κατευθύνεται; *item* 39, 3 -xit gressus meos. 118, 133 gressus meos -e secundum eloquium tuum). *saepius. notione ad I A 1 e declinante*: GREG. TVR. Mart. 2, 25 p. 618, 1 paralyticorum gressus -it *Martinus*.

3 *quae moventur*: **a** navem (-es) *sim.* (*aliter p. 1236, 41*): *α aliquo*: NEP. Chabr. 4, 2 eo. LIV. 29, 27, 12 huc -ite. VAL. MAX. 9, 8, 2 in altum -i iusso navigio. CVRT. 7, 9, 5 ratem ... in ripam -i. 8, 13, 11 rates ... -i ad ripam. LVCAN. 3, 592 -it huc puppim. CYPR. epist. 68, 3 ad ... portus naves. AMM. 27, 5, 9 navibus remigio -ctis in medium flumen. RVFIN. hist. mon. 18 Alexandriam. *omisso obiecto absolute* (*cf. p. 1240, 43 et IV B p. 1250, 60. 72. 77*): LIV. 29, 27, 8 si iubeat eo -i, ... in portu fore ... classem. LVCAN. 8, 170 quotus in Plaustro Libyam bene -at ignis. *β finis non indicatur*: OV. fast. 1, 466 -it in medio quis mea vela freto? VAL. FL. 2, 49 non hanc ... sine numine pinum -imus. SOL. 32, 43 Pharos ... e qua facibus ... -itur navigatio (PLIN. cursum navium regens). VVLG. Iac. 3, 4 naves ... circumferuntur, ... ubi impetus -entis voluerit (τοῦ εὐθύνοντος). **b** *tela sim.* (*acced. interdum abl. instrum.*): *α aliquo*: VERG. Aen. 6, 57 (*ad Phoebum*) Paridis -xti tela manusque corpus in Aeacidae (VAL. MAX. 7, 2, 5 in ... pectus. SEN. benef. 4, 34, 2 ut telum meum in commilitonem manus -at. SIL. 9, 171 de- *LF*. HOMER. 40. FRONTIN. strat. 3, 3, 4 de- *G*. AVIAN. fab. 17, 17 PRVD. ham. praef. 56). Aen. 10, 400 Ilo (*dat. cf. l. 65*) ... procul ... derexerat (RM^1 *ante corr.*, di- PM^1 *e corr.*) hastam (OV. met. 8, 66 in te. CVRT. 4, 9, 25 -cta in guttur. 7, 4, 37 in os). Aen. 12, 490 huic (*cf. l. 63*) ... *hastile* certo contorquens derigit ictu. MANIL. 1, 269 in *Scorpionis* caudam contento -it arcu *Sagittarius* ... sagittam (SVET. Dom. 19 in pueri ... palmam sagittas tanta arte -xit [de- *v. l.*]. AMM. 25, 1, 18 pone versus -ctis. VEG. mil. 2, 15 ad manuballistas. VVLG. III reg. 22, 34 in incertum. *adde* PERS. 3, 60 est aliquid, quo tendis et in quod -is arcum; *cf. p. 1242, 28*). VEG. mil. 1, 14 destinato ictu vel in palum vel iuxta -at missile. 3, 24 sarisas ... in elefantos. VVLG. II reg. 11, 24 iacula .. ad servos tuos ex muro. *metaphorice de telis fortunae*: SEN. epist. 107, 5 multa et varia ... in nos -untur. quaedam in nos fixa sunt, quaedam vibrant ... quaedam ... nos stringunt. *gladios sim.* (*cf. p. 1242, 26*): CVRT. 3, 11, 5 mucrones in ora. VVLG. Ezech. 38, 21 gladius ... in fratrem ... -etur. *telorum similia* (*cf. p. 1242, 24*): OV. met. 8, 400 summa *aper* -xit ad inguina dentes. fast. 6, 759 -xit in ipsum fulmina. VAL. MAX. 3, 2, 12 virgam ... in ... barbari oculum. 8, 11 ext. 7 quam (*spongeam abiectam*) fortuna ad ipsas equi *picti* nares -ctam. SEN. benef. 2, 17, 4 *pilam* in ipsam *collusoris* derigentes manum. DRAC. Romul. 9, 66 puppibus ... quis -et ignes *Hectore mortuo*? vulnera (*cf. p. 1242, 32*): SEN. Herc. O. 160 vicino Nabatae (*cf. l. 63. 65*) v. -it Parthus. ictus (*cf. infra l. 35*): TAC ann. 2, 31 duos i. in viscera *sua* derexit. *β finis non indicatur* (-unt *machinae: infra l. 7. 22. 23; cf. etiam l. 13. obiecto omisso absolute*: VEG. mil. 2, 23 ars -endi): VERG. Aen. 7, 497 curvo derexit (RF^1, di- MF^2) spicula cornu (11, 654 spicula converso ... derigit arcu. OV. met. 12, 606 certa ... letiferā -xit ... dextrā [-xit *vulg.*, dimittit *N*]. SIL. 3, 273 HOMER. 439. VEG. mil. 3, 24 *carroballistae* longius et vehementius spicula -unt. CLAVD. 3, 81 *Megaera* Athamanteae -xit spicula dextrae). HOR. carm. 4, 9, 18 tela Cydonio derexit (*R*, di- *cett.*) arcu (SEN. epist. 71, 3 -ere ac moderari manu telum. QVINT. inst. 9, 4, 8 arcu derigentium [*A*] tela. HIER. c. Lucif. 7 eminus. *al.*). SEN. Phaedr. 51 grave dextra laevaque simul robur lato ... -e ferro. 813 totis iaculum -e viribus (VEG. mil. 4, 44 fundis ... ballistis scorpionibus iacula -untur et saxa. HIER. epist. 64, 11, 2). epist. 94, 3 destinatum locum captat et manum format ad -enda, quae mittit. VAL. FL. 6, 541 missile (*cf.* VEG. mil. 2, 23 missibilia vel plumbatas. 3, 4. 24 ex equis). MART. epigr. 23, 1 certo venabula -it ictu. PORPH. Hor. carm. 4, 6, 3 sagittam ... derigente (AMM. 21, 16, 7 perite. HIER. epist. 52, 14, 2 sagitta ... interdum resiliens percutit -entem. c. Lucif. 13 VVLG. I par. 12, 2 CLAVD. 8, 530 *al.*). VEG. mil. 1, 20 *pilum* scienter ac fortiter -ctum (2, 15 arte et virtute -ctum). 3, 14 funditores ... -unt saxa (*ibid.* prope ad instar onagri -it *fustibalus* saxa. 4, 29 s. manibus, fundis sive fustibalis -cta; *syn.* mittere, destinare. *cf. etiam supra l. 13. adde* 4, 22 onager -it lapides; *syn.* destinare). *telorum similia* (*cf. p. 1241, 77*): VAL. FL. 1, 569 *Iuppiter* -xit per inane facem (*i. fulmen*). ensem *sim.* (*cf. p. 1241, 76*): HOMER. 604. LVCAN. 9, 676 Pallas dextra ... trementem Perseos ... derigit (di- *al.*) harpen. arcum, *machinas* (*cf. p. 1241, 71*): MANIL. 2, 171 intentum ... arcum (STAT. Ach. 1, 632 arcus. AMM. 24, 2, 13 ex edito arcus ⟨d⟩erigebant). VEG. mil. 4, 22 *ballista* si ab exercitatis hominibus -atur. *cf.* 2, 25 *carroballistis* singula contubernia ad armandum vel -endum deputantur. vulnera (*cf. p. 1241, 83*): VERG. Aen. 10, 140 -ere (de- *PR*). SIL. 2, 92 liquidas ... per auras -it (deligit *Col.*, der- *FV*) aligero ... vulnera ferro. TAC. hist. 2, 35 e ripa v. derigebant. iactus, ictus (*cf. p. 1241, 84*): STAT. Theb. 8, 524 -xit iactus. 9, 773 modo derigit (di- *Pω*) ictus (*i. recta in hostes obversos -it, opp.* nunc latere alterno dubius conamina mutat). AVSON. 72, 7 certos manus ... -at ictus. **c** *currum, equum sim.*: *α aliquo*: OV. met. 12, 78 currum -xit in hostem. LIV. 2, 6, 8 concitat ... equum atque in ipsum ... consulem -it (*FV*, -regit *P*, regit *RD*, ru//it *M*). APVL. met. 6, 29 unde me (*asinum*) arrepto capistro -ere dextrorsum. *β finis non indicatur*: PANEG. 6 (7), 12, 22 currum devio rectore turbatum ... rursum -ret *deus*. FIRM. err. 7, 3 quadrigam ... per medium lacum -it. **d** *manus (aliter p. 1238, 71 et 1241, 59), gestum, digitos, pedes (aliter p. 1241, 34. 36) sim.*: *α aliquo*: VAL. MAX. 6, 2, 9 -ctis in Pompeium ... manibus. IVV. 4, 89 (*proverbialiter*) numquam derexit bracchia contra torrentem. QVINT. inst. 11, 3, 105 in posteriora gestus non derigitur (*B*). PASS. Petr. Paul. long. 60 crux mea caput meum in terra debet ostendere et pedes ad caelum -ere (κατευθύνειν). *nota*: MELA 1, 45 pronis *armentis* -cta in humum cornua officiunt (PLIN. nat. 11, 125 in terram derecta). *cf.* SOL. 29, 8 si rectā ad pastus ora -ant *armenta*. *β finis non indicatur*: APVL. met. 2, 30 (*notione ad I A 1 e declinante*) -ctis digitis et detortis nutibus praesentium denotor. *aliter* (*metaphorice*): VVLG. Sirach 38, 10 averte a delicto et -e manus (εὔθυνον). **e** *instrumentum medicum aliquo*: CELS. 8, 15 p. 356, 11 D. spatha ... ad alam bracchio -itur (*i. usque ad alam bracchio in porrectum adaptatur*) sic, ut caput eius summae alae subiciatur. **f** *medicamenta* -ere *i. q. immittere, introducere*: CHIRON 833 lini semen ... bene contusum -e ⟨per cornu *vel* in fauces *Büch.*⟩. 835 offam facito ... et quasi salivatum -es. **g** -i *de rebus naturalibus i. q. recta procurrere, procedere, protendi*: *α aliquo*: SEN. nat. 5, 10, 2 cum ... recti in nos radii -untur (*cf.* 1, 11, 1 *infra l. 67*). PANEG. 3 (11), 9, 2 ad itinera vestra derecti solis radii. COLVM. 5, 6, 10 ut *ulmorum* rami ad orientem et occidentem -antur (*cf. β l. 69*). *de tempore*: MACR. sat. 1, 15, 2 *mensis* post kalendas ... -itur in nonas. *β finis non indicatur*: SEN. nat. 1, 11, 1 cum radii per angusta foramina nubium tenues et intenti distantesque inter se -untur (*cf.* 5, 10, 2 *supra l. 62*). PALLAD. 3, 13, 2 ita formandi sunt rami ..., ne alter sub alterius linea -atur (*cf. α l. 64*).

4 *visum, oculos sim.*: **a** *aliquo*: CATVLL. 63, 56 cupit ipsa pupula ad te sibi (*i. suam*) -ere aciem (MANIL. 2, 514 Pisces ad Scorpion ... -xere aciem. SEN. epist. 88, 45 lumen, per quod acies -atur [de- V^1] ad verum. POTAM. tract. 1 p. 1415^B CASSIAN. inst. 5, 15 *al. cf. etiam p. 1243, 6. 7 et 1244, 41*). BELL. Afr. 26, 4 (5) oculos mentemque ad mare depositos (disp- *al.*) -ctosque (*cf. p. 1233, 10*) haberet (SEN. contr. 1, 8, 6 in me ... civium -untur [de- *B*] oculi [HIER. epist. 60, 14, 5]. 7, 6, 19 nemo in domum nostram o. -bat. SEN. dial. 12, 12, 3 *o.* in Caesarem -e. epist. 55, 3 -xi o. in villam. GELL. 2, 1, 2 ore [*cf. p. 1243, 1 sqq.*] atque oculis eundem in locum -ctis. LACT. inst. 2, 17, 9 eo [de- *H*]. VVLG gen. 18, 16 contra Sodomam. II par. 20, 12 ad te. Tob. 3, 14. RVFIN. hist. mon. 1 p. 397^C oculum cordis nostri in *deum*. AVG. civ. 22, 29 p. 630, 12 D. conf. 4, 6, 11. *al.*). CARM. epigr. 960, 2 (*aet. Caes.*) qui

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... nostri voltus derigis inferieis (VVLG. num. 24, 1 -ens contra desertum vultum suum. *cf. p. 1242, 80 et infra l. 10*). SOL. 5, 2 Pachynus aspectus in Peloponnesum ... -it (de- *N*). CHALC. comm. 258 ad eam partem *speculi* contemplatio -atur (*cf. p. 1244, 50*). CLAVD. 20, 134 ad moenia visus -e. **b** *finis non indicatur*: PLIN. nat. 11, 148 *pupillae* angustiae non sinunt vagari incertam aciem ac velut canali -unt. PHYSIOGN. 42 qui ... aciem -unt, affectatores pulchritudinis sunt. *accedit unde*: AVIEN. Arat. 1039 medio de tramite si quis -at (de- *V*) obtutus. *sequitur* ut (*sensu ad B 1 declinante*): VVLG. IV reg. 12, 17 -xit faciem suam (*cf. supra l. 2*), ut ascenderet in Ierusalem (*cf. graec.* ἔταξεν τὸ πρόσωπον).

5 *aliquem*: **a** se -ere (*i. se conferre*): *α aliquo* (*absolute l. 18*): VAL. MAX. 5, 4, 3 se in Pomponii domum ... -xit. VLP. dig. 47, 11, 7 derectarii ... hoc est hi, qui in aliena cenacula se -unt furandi animo. APVL. met. 6, 7 se protinus ad Iovis ... arces -it. 6, 16 protinus ... ad inferos ... te derige[t]. 10, 24 domum iuvenis protinus se -xit saeva Rivalitas. ITIN. [Silv.] 47, 2 clauduntur ... ostia, ne qui cathecuminus se -at (*i. accedat, Geyer*). GREG. TVR. Franc. 2, 40 -ite vos ad me. *metaphorice de tempore* (*i. procedere*; -i *v. p. 1242, 66*): MIN. FEL. 2, 3 post aestivam diem in temperiem semet autumnitas -bat (*nisi agnoscenda est notio 'ad rectum revocandi, temperandi'; sed cf.* MACR. sat. 1, 15, 2 *p. 1242, 66*). *β acc.* de ... per: APVL. met. 9, 2 de ... angiportu canem rabidam ... per posticam impetu miro sese -isse. **b** -ere *alios* (*res pro personis: infra l. 27; bestias: l. 28. 44. 46. 48*) *i. q. deducere, perducere*. GLOSS. ὁδηγῶ. *α aliquo*: SIL. 8, 224 (*Anna ad Hannibalem*) huc -e signa (*cf. II A 3 a c*). [LIV. ANDR.] trag. 33 (Ter. Maur. 1938) -e ... ad certa cubilia canes. TERT. scorp. 8 qui spiritu dei agebantur, ab ipso in martyria -bantur. IVL. VAL. 1, 41 *satrapas* oportere *Alexandrum* compeditum ad sese -ere. NON. p. 303 (*ad* VERG. Aen. 6, 295 via ... quae fert Acherontis ad undam) ferre -ere, ducere (*cf. infra l. 47*). OPTAT. 1, 17 ad palatium -retur. AMBR. Isaac 8, 78 alas, quae ... ad superiora -ant AMBROSIAST. in Rom. 1, 10 ut *Paulus* -retur ... ad urbem Romam. HEGES. 1, 20 Aristobulus cum filio Romam -cti sunt (ἀνήχθη. PS. RVFIN. perductus est). VVLG. Iudith 13, 24 dominus ... te -xit in vulnera capitis principis inimicorum. GREG. TVR. Franc. 5, 14 p. 201, 18 Merovechus ... monasterium ... -itur. PASS. Petr. Paul. brev. 8 utrique ergo, ubi fuerat corpus, -cti sunt. PASS. Mar. Iac. 2 p. 48, 16 sua Christo gubernante ad ipsum *martyrii* locum -cta vestigia. BAVDON. vita Radeg. 27 basilicae (*dat.*) ... sunt -cti. *metaphorice* (*cf. B 2 α*): VVLG. psalm. 26, 11 -e me in semitam rectam (ὁδήγησόν με, deduc PSALT. sec. Hebr.). Sirach 36, 19 -e nos in viam iustitiae. *β finis non indicatur*: ITALA iud. 4, 8 (Lugd.) in qua *die* -it dominus angelum mecum (εὐοδοῖ; *om.* VVLG.). HIER. in Is. 13, 14/16 p. 243 *bruta animalia* huc atque illuc errantia non habent, qui eos -ant. *metaphorice* (*cf. B 2 b β*): SACR. Leon. p. 345 *grex tua* iisdem rectoribus -atur (SACR. Gelas. p. 656 gubernetur). ARATOR act. 2, 255 *Christo cognito* via rectior omnes -it. BAVDON. vita Radeg. 20 obtinuisses ..., ut ante te oves, quas congregaveras, -isses; ... gregem domino tradidisses. *item metaphorice* -i (*cf. p. 1245, 59*) *i. q. recta procedere*: CASSIOD. in psalm. 36, 24 -imur, quando fidei regulam, in qua gradiamur, accipimus. -imur plane, cum sine erroribus ambulamus. *notione 'ad finem' vel 'recta' promovendi plane evanida i. q. ducere*: HEGES. 1, 6, 1 quod pompam armatorum ... -erit. 3, 16 l. 7 quem catenatum Vespasianus ante currum suum -at. GREG. TVR. Franc. 2, 33 exercitum per aquaeducto -ctum.

B ***translate*:** **1** *praevalente notione* ***intendendi*** (*primum in veriloquio*: VARRO Serv. auct. Aen. 3, 366 prodigium, quod porro -it. *cf.* SERV. Aen. 2, 601 quod in longum tempus -it significationem): **a** *orationem, sermonem sim.* (*fine ubique indicato praeter γ p. 1244, 26 sqq.*): *α* ad, in *rem*: CIC. rep. 2, 55 (*potest revocari ad 2, cf. p 1245, 27*) ad quae (*exempla*) reliqua oratio derigatur mea (top. 89 cum de honesto turpique quaeritur, ad animi bona aut mala omnis oratio -enda est. SOL. 2, 1 ad locorum commemorationem stilus -endus est atque adeo ... in Italiam). *aliter* TERT. (*cf. I B 1 a α, b*): resurr. 49 p. 102, 11 *apostolus* ad disciplinam totum hoc *praeceptum* -it (*i. pertinere vult*). 52 p. 108, 14 sine dubio ad hoc -xit *apostolus*: 'non omnis caro eadem caro' (*i. verba* 'non *eqs.' spectare voluit*). adv. Marc. 4, 34 p. 535, 16 unde hanc sententiam deduxerit dominus quove -erit. in: QVINT. inst. 2, 1, 11 communes loci, ... qui sunt in vitia derecti (*B*). TERT. resurr. 28 p. 65, 26 in carnem ... -itur, quicquid in sanguinem praedicatur (*seq.* ut: adv. Marc. 4, 11 p. 452, 5 in hoc -bat Christus similitudinem [*i. parabolam*], ut ostenderet *eqs.*). *β* ad, in, adversus *personam*: ad: QVINT. inst. 2, 13, 5 ad iudicem omni sermone derecto (*B*), *opp.* averso (HIL. syn. 77 reliquus mihi sermo ad ... episcopos -endus est. HIER. epist. 65, 13, 2 PELAG. in Rom. 2 p. 654ᴰ. RVFIN. hist. 4, 11, 11 *gr.* προσφωνεῖ. Orig. princ. 2, 3, 6 Orig. in cant. prol. p. 63ᴬ. 4 p. 194ᴮ. AVG. in psalm. 109, 18 ad ipsum dominum. MACR. sat 4, 6, 10 vel ad inanimalia vel ad muta *vicem personarum agentia*. PROSP. in psalm. 121, 6 ad ipsas sedes dei. SALON. in eccles. p. 993ᶜ SIDON. epist. 1, 11, 11 FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 19, 10 CASSIOD. inst. div. 5 BENED. reg. praef.). QVINT. inst. 4, 1, 64 *prooemii sensus* acrior fit atque vehementior ad personam derectus (*B*) alterius (*cf.* 4, 1, 68 derecto [*B*] ad Ciceronem ... principio, et quidem protinus). HEGES. 2, 8, 4 ad Agrippam ... populus -xit precatum (VITA Caes. Arel. 2, 20 preces ad dominum pro curatione eius -xit). HIER. epist. 22, 15, 1 nunc ad te mihi omnis -itur oratio (SALON. in eccles. p. 1003ᶜ ad deum). AVG. civ. 10, 19 orantes atque laudantes ad *deum* -imus ... voces (SERM. Caspari Anecd. p. 218, 6 ad vos ... vox ... -atur). CASSIAN. inst. 12, 4, 3 dixit ... de Adam et Eva: '...'; quod etiam ad hos, qui ... confidunt, iustissime -etur. PROSP. in psalm. 137, 1 ad quem (*Iesum*) prophetica est -cta confessio. CASSIOD. var. 1, 30, 3 ad populum ... praecepta nostra -ximus. *pro obiecto sunt ipsa verba orationis* (*cf. infra l. 22*): TERT. scorp. 9 ad apostolos -it: 'ecce *eqs.*'. adv. Marc. 5, 1 p. 569, 24 cum ad Beniamin -isset: 'Beniamin', inquit, 'lupus rapax *eqs.*'. *sim.*: TERT. monog. 13 ad eas (*iuvenculas viduas*) -it (*sc. pertinere vult apostolus, quae dicit, cf. infra l. 21*). in: CVRT. 8, 5, 13 haud perplexe in Callisthenem -batur oratio. TERT. adv. Prax. 29 p. 286, 5 -ctam blasphemiam in patrem. AVG. epist. 125, 2 non in meam personam ... verba -xit. PS. RVFIN. in Am. 4, 1 in divites ... obiurgationem (MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 4 maledictiones ... in proximos). INST. Iust. 4, 7 pr. -amus sermonem in personam servi dominique. *nota*: TERT. pudic. 17 licet ... ex Iudaismo disputare videatur *apostolus, tamen* in nos -it (*i. pertinere vult, cf. supra l. 13*) integritatem et plenitudinem disciplinarum. *pro obiecto sunt ipsa verba orationis* (*cf. supra l. 10*): TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 465, 10 'vae' si et vox maledictionis est vel ... austerioris inclamationis et a Christo -itur in divites. adversus: QVINT. inst. 5, 7, 6 *interdum* adversus singulos -itur actio (*aliter l. 81 sqq.*). *γ* -i *i. q. ad finem derecto spectare, recta procedere* (*cf.* -ere circuitus *orationis I A 1 e p. 1236, 70*): CIC. part. 46 -itur (de re igitur *A*) *argumentatio*, cum proposuit aliquid, quod probaret (*syn.* ad fidem derecto spectat, *opp.* se inflectit ad motum). RVFIN. Adamant. 3, 1 qualiter disputatio -i debeat. hist. 1, 2, 1 ita ... perfectius nobis narratio -itur (γένοιτ' ἂν ἡμῖν ... ἐντελὴς ἡ τῶν ἀκολούθων διήγησις). *cf.* VVLG. psalm. 140, 2 *p. 1237, 77*. **b** *animum, intentionem sim.* (*seq.* ut: *infra l. 36 et 76*): *α aliquo* (se -ere ad *aliquid v. p. 1239, 30 sqq. et l. 62*): CIC. ac. 2, 66 *v. I B 1 a α p. 1238, 61*. CVLEX 91 huc imminet, omnes -it huc sensus, haec cura est subdita cordi, ... ut *eqs.* VAL. MAX. 3, 7, 4 quonam mentem (*cf. p. 1242, 76*) suam -ens *Phidias* vultum Iovis *finxisset*. *cf. p. 1238, 71* (AMM. 14, 11, 7 ad hoc unum mentem sollicitam -bat. AMBR. obit. Valent. 1 in eum, *quem amissum dolemus*, mentem -imus intentionemque defigimus. *cf. etiam* APON. 9 p. 179 *anima*, quae futuris bonis aciem mentis -ret). VAL. MAX. 8, 14, 4 Sulla ... ad neminem scriptorem animum -xit, *i. omnes neglexit* (SEN. benef. 6, 16, 3 *praeceptor* numquam in me derexit animum. 6, 19, 3 in me. nat. 2, 32, 6 in *auspicia*. TERT. resurr. 30 p. 69, 3. DARES 24 in eum. SVLP. SEV. epist. 2, 17 quo. VAL. CEM. hom. 18, 4 animus iam totus -ctus ad caelum. animos: APVL. met. 10, 15 totos ad me -unt. animam: VVLG. Sirach 51, 27 *gr.* κατεύθυνα). SEN. epist. 71, 3 (*cf. quae praecedunt*) errant consilia (*cf. p. 1238, 52*) nostra, quia non habent, quo -antur: ignoranti, quem portum petat, nullus suus ventus est. COLVM. 3, 12, 4 ad quae contemplationem suam derigat (*cf. p. 1243, 4*). QVINT. inst. 10, 3, 28 *intentionem* si tota mente in opus ipsum derexeris (*B*). *item* intentionem: AVG. civ. 19, 20 sapientia ... i. suam ... ad illum -it finem (SALON. in prov. p. 969ᴬ cordis. BOETH. herm. sec. 5, 12 p. 398, 8 animi. in Porph. comm. sec. 1, 5 p. 147, 18 *v. p. 1239, 44*. GREG. M. moral. 1, 34, 47 post [*i. ad*] virtutum sensum i. cordis -ere. PALLAD. hist. mon. I 32 p. 318ᶜ ad deum. *cf.* BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 452, 18 quo ... maxime -at dubitationem). ITALA Ios. 24, 23 (Lugd. *et* Aug. quaest. hept. 6, 29) -ite cor vestrum ad dominum (εὐθύνατε, VVLG. inclinate). *item* cor: VVLG. II par. 20, 33 Iob 34, 14 (AVG. in psalm. 93, 18). Ier. 31, 21 in viam rectam. AVG. in psalm. 32 serm. 1, 2 recti *sunt*, qui -unt cor secundum voluntatem dei. in psalm. 93, 18 -rent se et cor suum ad ... sequendam voluntatem dei. 93, 19 figas *cor* ad regulam et -atur in deum cor tuum. ZACCH. 2, 14 p. 1134ᴬ corda ... ad ... perfectionem informat et -it *spiritus sanctus*. *cf. etiam supra l. 53. 56.* aures *i. intentionem*: SEN. epist. 123, 16 nos ad illa potius a. -amus. mandatum *sim.* (*cf. β infra l. 77*): GILD. Brit. 40 chron. III p. 50, 12 quibus sententia domini -itur per prophetam. BENED. reg. 26 mandatum ei -ere. *β finis non indicatur: accedit* per: ARNOB. nat. 1, 2 *homines* per diversas artium disciplinarumque rationes ... ingenia derigunt (*i. ire iubent*). VVLG. psalm. 77, 8 generatio, quae non -xit cor suum (κατεύθυνεν, *item* II Thess. 3, 5 dominus ... -at corda vestra). prov. 23, 19 -e in via animum tuum. PS. RVFIN. in Os. 2, 10 quam nec consilia -erint *Iudaei* (*cf. supra l. 48*). CASSIOD. in psalm. 77, 11 -it mentem, qui ad divinas se correxerit iussiones. *seq.* ut: AVG. fid. et op. 14, 21 apostolicae epistulae ... eam -unt intentionem, ut ... astruant. mandatum (*cf. α supra l. 66*): PAVL. MED. bened. 3, 2 *Christus* a monumento per mulieres mandatum -xit dicendo 'ite et dicite *eqs.*'. **c** *affectus sim.* (*cf. A 2 b et infra 2 c*) *aliquo*: SEN. Phoen. 163 -e iras quo soles. APVL. met. 7, 21 in eam furiosos -xit impetus. **d** *speciatim in re iudiciaria*: *α* actionem (*aliter* QVINT. inst. 5, 7, 6 *supra l. 25*): QVINT. decl. 261 p. 71, 11 in personas eorum, qui possent rei publicae esse suspecti, -i actiones. VLP. dig. 5, 4, 1, 3 *coheres* -at actionem adversus ... possessorem. COD. Iust. 8, 35 (36), 2

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*a. 213*) pro portione tua . . . actiones -ere potes. 9, 12, 2 (*a. 213*) tutelae actionem adversus fiscum -e. *sim.*: VLP. dig. 10, 2, 20, 8 si . . . mulier adversus utrumque -at dotis petitionem. *fere i. q. deferre* (*cf.* γ): TERT. patient. 12 p. 18, 11 ⟨ad⟩ iudicem cum adversario suo -ens negotium. β *voluntatis intentionem* (*cf. I B 1 b*): PAVL. dig. 28, 5, 72 (71), 1 si *testator* in aliam personam captionem *alienae hereditatis* -erit (*fere i. q. transtulerit*). PAPIN. dig. 2, 14, 40 pr. tale pactum . . . non in personam -itur (*opp.* generale est). 31, 77, 10 in eum (*solum*) destinatio (*i. voluntatis intentio*) -i potest. 31, 77, 26 in quem voluntatis intentio -atur. γ crimen, accusationem *sim.*: TERT. nat. 1, 3 in nos crimen . . . -i. *ibid.* crimina, quae neque institutum (*sc. institutum maiorum personae vicem agens*) -it neque probatio assignat neque sententia enumerat. 1, 10 quod in nos generali accusatione -itis, divortium ab institutis maiorum. adv. Marc. 2, 10 p. 348, 5 uti . . . in creatorem -as culpam ut in auctorem diaboli. HEGES. 1, 41, 9 quasi in praesentes accusatio -batur. AVG. epist. 126, 8 iste pecuniae . . . appetitus ex obliquo in clericos . . . -atur. e tempus -ere *aliquo*: SVLP. SEV. chron. 2, 9, 7 omne . . . tempus in Stiliconem consulem -xi (*spectare volui; cf. Bernays, Ges. Abhdl. II 85*). f *quaestionem* -ere *i. q. proponere: alicui*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 111 propositiones (προβλήματα) . . . solvendas alterutris -bant (ἀντεπέστελλον). *absolute*: DIOM. gramm. I 306, 7 horum . . . nominum . . . declinatio multiplex nullo catholico continetur; . . . ideo quaestio -itur. g insidias: IORD. Get. 244 contra eum.

2 *praevalente notione* **deducendi** (*cf. A 5 p. 1243, 40 sqq.*): a *orationem aliquo*: CIC. rep. 2, 55 *v. 1 a p. 1243, 61.* PRAEF. bibl. monarch. in Matth. p. 12, 9 L. *Matthaeus* principium a credendi fide in electionis tempus porrigens et ex electione in transmigrationis diem -ens atque a transmigratione usque in Christum definiens.
b *animum* (*passim personam pro eius animo*; se -ere ad *aliquid v. I B 1 a β p. 1239, 29 sqq.*): α *aliquo* (*cf. A 5 b α p. 1243, 40*): CIC. div. 1, 25 *coniectura* fallit . . . nonnumquam, sed tamen ad veritatem saepissime -it. ANTON. Cic. Att. 14, 13ᵃ, 3 ad hanc opinionem . . . -ere puerum. QVINT. inst. 10, 2, 1 ad exemplum virtutum omnium mens derigenda (*B*). *cf. p. 1239, 20.* ITALA Ioh. 16, 13 (Nicet. spir. 4 p. 22 B.) *spiritus* vos -et in omnem veritatem (ὁδηγήσει, VVLG. docebit). EMPOR. rhet. p. 572, 24 id ipsum, ad quod sententia nostra -itur *ab oratore*. AMBR. in Luc. 8, 43 -i ad dei regnum (8, 44). AVG. epist. 173, 3 *filius* ad bonam disciplinam coactus et domitus -atur (*cf. p. 1237, 73*). CASSIAN. conl. 1, 5, 3 quidquid . . . nos ad hunc scopon, id est puritatem cordis, potest -ere (1, 5, 4 ad *c. ger.*). EPIST. pontif. 381 (*a. 431*) Migne 50, 533 in quam nos sententiam -it . . . papae . . . regularis auctoritas. PROSP. chron. I p. 472, 1301 Britannos ad catholicam fidem. FAVST. REI. grat. 1, 8 p. 25, 20 cum gentes . . . ad mali bonive iudicium insito sibi -antur arbitrio. DRAC. satisf. 12 quocumque iubes, -is ingenia. GREG. TVR. Thom. p. 130, 5 in veritate -as servum tuum ad sedem tuam. THEOD. MOPS. in Gal. 2, 15/16 p. 30, 10 ad virtutes.
β *finis non indicatur* (*cf. A 5 b β p. 1243, 45*): VVLG. II par. 26, 5 *deus* -xit eum in omnibus. II Esdr. 1, 11 -e servum tuum hodie. psalm. 24, 5 -e me in veritate tua (ὁδήγησόν με, deduc PSALT. sec. Hebr.; *item* 24, 9 -et mansuetos). 66, 5 gentes in terra -is (ὁδηγήσεις, gentium . . . ductor es PSALT. sec. Hebr.). 89, 16 (ὁδήγησον). prov. 11, 3 simplicitas iustorum -et eos. PAVL. NOL. carm. 31, 70 praecepta, quibus per bona -rer. BOETH. mus. 1, 1 p. 179, 8 quem conveniens investigatio veritatis contemplatione -erit. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 11, 27 ubi ipsarum . . . rerum nulla scientiae cognitione -imur. NICET. fid. 7 (p. 17, 31 B.) *dei* gubernatio semper nos . . . -at. *nota* -i (*cf. p. 1243, 50*) *fere i. q. prospere agere: cf.* CASSIOD. in psalm. 100, 10 illos . . . -i dicimus, qui accedendo proficiunt aut aliqua prosperitate meliorantur, quod *iis non contingit*, qui tortuosis . . . semitis *ambulant*. VVLG. psalm. 101, 29 semen eorum in saeculum -etur (κατευθυνθήσεται; *item* 139, 12 vir linguosus non -etur in terra). prov. 28, 13 qui abscondit scelera sua, non -etur. c *affectus* (*cf. 1 c*) *aliquo*: LACT. inst. 6, 16, 11 ut *affectuum* impetus . . . derigeretur (*B R*, di- *cett.*) . . . in viam rectam. 6, 17, 9 non . . . temperandus timor . . ., sed in veram viam . . . -endus est. 6, 17, 12 affectus . . . derigamus (*B*, di- *cett.*) in rectum. d *de tempore* (?): PLIN. nat. 18, 202 *v. p. 1233, 74.* e *i. q. ficta in vera convertere* (*cf. c.* declinare, deflectere): FRONTIN. strat. 3, 2, 1 morem illum obambulandi in subitum -xit (de- *G*) impetum.
f *deducere i. q. repetere*: TERT. anim. 25 astrologi genituram hominis ab initio conceptus -bant (*i. initium capere ex primo conceptu volebant*; digerebant *B in marg.*). SCHOL. Veron. Verg. Aen. 9, 404 ⟨de vi⟩cino et proximo -untur opportune invocationes (SERV. auct. *ad l.* ducat).

3 *praevalente notione* **regendi, gubernandi:** a *i. q. regere, gubernare*: OV. fast. 6, 484 -e vatis opus (*sic V*, navis iter *vulg.*, *cf. p. 1241, 12*). *cf. p. 1246, 23.* ITALA psalm. 1, 3 (Hil. in psalm. 1, 2) omnia, quaecumque faciet, bene -entur (κατευοδωθήσεται, VVLG. prosperabuntur). VVLG. gen. 39, 3 omnia, quae gereret, ab eo (*deo*) -i in manu illius. 39, 23 omnia opera eius -bat. psalm. 89, 17 opera manuum nostrarum -e (κατεύθυνον, CASSIOD. *ad l.* ut, cum fuerimus perversi, efficiamur eius correctione rectissimi). sap. 11, 1 -xit opera eorum (εὐόδωσε). Sirach 39, 10 *deus* -et consilium eius et disciplinam (κατευθυνεῖ). Is. 53, 10 voluntas domini in manu eius -etur. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 231, 7 actiones . . . nostrae . . . ratione -ctae. SEN. epist. 107, 10 Iovem, cuius gubernaculo moles ista (*sc. mundus*) derigitur (CHALC. comm. 75 est . . . totius mundi . . . constitutio . . . providentiae gubernaculis ad motum aeternitati convenientem -cta). PS. QVINT. decl. 3, 15 di magnitudinem tuam curant ac -unt (dil- *M*). TERT. anim. 17 *opiniones*, quae a sensibus -untur (*fere i. q. pendent ex sensibus, item* orat. 5 ultio *martyrum* a saeculi fine -itur). 48 ex arbitrio erunt somnia, si -i poterunt. AVG. gen. ad litt. 12, 20 p. 409, 6 intercluso itinere intentionis a cerebro, qua -itur sentiendi modus (p. 409, 14). VVLG. Sirach 38, 14 -at requiem eorum et sanitatem (εὐοδώσῃ, *item* I Macc. 3, 6). PELAG. in Rom. 12 p. 700ᴰ per quem (*sensum*) regitur corpus et omnia membra -untur. CASSIAN. conl. 13, 9, 5 bonarum voluntatum . . . principia *a deo*. CLAVD. MAM. anim. epil. p. 192, 2 quos (*sensus corporis*; quod *cod.*) -it memoria (*cf. Engelbrecht praef. p. XLVII*). se -ere: TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 319, 17 natura (*cf. supra l. 4 sq.*) . . . se ita -it, ut, si cessaverit, non sit.
b *i. q. administrare* (*sublatente notione ad rectum revocandi, ad finem deducendi*): TERT. anim. 25 *inter arma medicorum* aeneum spiculum, quo iugulatio *fetus* ipsa -itur caeco latrocinio (*subesse videtur* 'transigitur, ad finem perducitur'). PRISCILL. tract. 6, 94 divini gratia sacramenti paschalis mysterii opus -ens. 7, 112 David . . . primi psalmi opus -ens. *cf. p. 1245, 78*). RVFIN. Clement. 1, 7 si quis . . . secundum voluntatem . . . dei patris actus suos -erit. ENNOD. opusc. 3, 65 p. 347, 18 bene causae suae ordinem -it, qui *eqs. fort. huc referendum* VLP. *p. 1237, 66.*

III *sensu debilitato plane iam* **de motu** *i. q. porrigere, mittere* (*ita vero, ut -i fere soleat vel ab eo vel ad eum, qui dignitate quadam praeditus est*). *cf.* GLOSS. *p. 1233, 54.*
A *generatim*: 1 *i. q. porrigere*: ACT. Arv. a. 219 b 5 corona⟨s⟩ derectas per com(mentariensem?) . . .; *cf. Mommsen ap. Henzen Act. Arv. p. 33 sq., qui paulo aliter interpretatur* 'per com(mentariensem) *signatas nominibus Arvalium, quibus singulae destinatae erant*'. *passive* -i *i. q. porrigi, extendi* (*cf. p. 1237, 36 sqq.*): FIRM. math. 3, 5, 3 ⟨per⟩ totum orbem faciet imperia, ut . . . potestas eius . . . per totius orbis . . . spatia -atur (4, 17, 10). 2 *i. q. transmittere, mittere, maxime praesidium, opem, dona sim.*: a *aliquo* (per: *infra l. 58. 72*; ad *sensu finali: l. 61*): MANIL. 4, 323 Cancer in adversum Capricorni -it astrum *decem* partes, dignatus (*sc.* -ere) in illo *tempore eqs.* (*agnoscitur adhuc notio* 'recta ad finem destinatum promovendi', *quae in ceteris exemplis plane iam evanuit. cf. de radiis solis p. 1242, 63*). NOVATIAN. trin. 29 dona, quae . . . spiritus *sanctus* ecclesiae Christi sponsae quasi quaedam ornamenta distribuit et -it. hic est, qui . . . linguas -it (MAXIMIN. c. Ambr. 136 spiritus sanctus . . . ministeria -ens et dividens gratias). 31 a quo (*patre*) vis divinitatis . . . etiam in filium tradita et -cta. IVL. VAL. 2, 12 Peloponnesiis . . . frumenta . . . -isse *Alexandrum*. COD. Theod. 8, 5, 18 (*a. 364*) -ctarum rerum custodes (*syn.* species transmittendas). ITIN. Theod. 28 *lapidem* Constantinopolim -ere (CASSIOD. var. 3, 10, 2 marmora . . . ad . . . urbem per catabolenses . . . -antur). PS. AVR. VICT. epit. 34, 2 ad quem . . . indumenta regia -erat. GAVDENT. serm. 14 med. spiritus sanctus . . . -endus erat apostolis. HEGES. 1, 37, 3 imagines Antonio (διαπέμψασθαι, CASSIOD. Ios. arch. 15, 2 p. 428, 43 destinare; *sed v. l. 67*). 2, 9, 1 quo -at merces suas *terra*. HIER. in Os. 10, 5/6 p. 111 vitulos aureos inter munera . . . Assyriis regibus (*syn.* mitto). *item* PS. RVFIN. in Os. *ad l.* VVLG. I reg. 16, 13 -ctus est spiritus domini . . . in David. CASSIAN. inst. 10, 22 per loca Libyae *et* per civitates *captivis* -unt *monachi* alimoniae victusque substantiam. PROSP. resp. ad Gall. 2, 10 in universos fines terrae euangelium -atur (PS. PROSP. vocat. gent. 2, 3 quamvis . . . ad omnium hominum vocationem euangelium -retur). EVSTATH. Bas. hex. 8, 8 p. 954ᶜ stamina, quae Seres huc -unt. RVRIC. epist. 2, 64 (p. 441, 15) vehicula illo -ere. ENNOD. epist. 9, 17, 2 (p. 241, 3) cucullam . . . -ere religionem profitenti. 9, 17, 3 (p. 241, 8) laenam et racanas . . . mihi . . . -ite (EVGIPP. Sev. 17, 4 ad eum vestium copiam). CASSIOD. Ios. antiq. 12, 4 (p. 342, 37 ed. Bas. 1524) multa large regi et Cleopatrae . . . dona -bat (ἔπεμπε). 15, 2 (p. 429, 1) imagines Antonio -xit (πέμπει). *al.* VEN. FORT. carm. 3, 27, 3 -xit nobis mustum tua . . . voluntas. vita Germ. 13, 43 sex milia solidorum. vita Radeg. 9, 21 *lineum* loco sancto. carm. 6, 8, 49 mihi . . . -xti *naviculam*. GREG. M. epist. 1, 70 illic (*i. illuc*) naves quantas possumus -amus. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 362ᴬ multas oblationes -xit per . . . monasteria (ἀπέστειλεν). BENED. reg. 54 si . . . a parentibus suis ei quicquam -ctum fuerit. BAVDON. vita Radeg. 14 digitum *reliquum ex corpore hominis sancti* cum digno honore . . . Radegundi -xit. 16 ad imperatorem non munera -it. b *finis non indicatur*: COD. Theod. 8, 5, 48, 1 (*a. 386*) lineae vel amictoria . . . nec ulterius raedis, sed angariis vel navibus -antur (*syn.* mitto). AVG. c. Fort. 25 p. 109, 10 *deus* animam -xit (*syn.* mitto). COD. Iust. 11, 65 (64), 5 pr. (*a. 399*) quidquid *tributi* exactum fuerit, -atur (*sc. ad palatium*). ALC. AVIT. epist. 72 p. 90, 17 octo palustres . . . et duo paria solearum . . . -xi. 74 p. 91, 6 deliciae, quas . . . -istis. 87 p. 96, 23 magdaliola . . . -i. ENNOD. epist. 7, 22, 3 (p. 190, 25) anatem -ximus (*syn.* destino). CASSIOD. var. 3, 44, 2 pro reparatione murorum . . . pecuniae . . . -ximus

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quantitatem. GREG. TVR. glor. mart. 54 reliquias ... pontifex ... cum honore per presbyterum -it (*sc. devoto expetenti*). PS. VEN. FORT. vita Leob. 23, 73 benedictum ... oleum. EVGIPP. Sev. capit. 17 (p. 9 K.) distributioni eius (*i. distribuendas per eum*) ... decimas -bant. *ibid.* qui -ere distulerant (17, 4 mittere). VITA Caes. Arel. 2, 9 tres naves ... cum tritico -erunt.

B *speciatim*: **1** *litteras sim. (pro litteris sunt interdum ea, quae litteris continentur). prima huius usus exempla sunt* CIC. fil. (?) *infra l. 82 sqq.* PS. SEN. *infra l. 11* FRG. Mur. *p. 1248, 5 (cf. Wölfflin, Archiv 4 [1887], 100) et infra* CYPR. epist PAVL. sent. MOD. dig.

a *aliquo* (*accedit unde l. 18. 19. 26*): PS. SEN. epist. 1 litteras ... ad aliquam civitatem seu caput provinciae -isti (CYPR. epist. 68, 3 -antur in provinciam et ad plebem ... a te litterae). PAVL. sent. 5, 34, 1 ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, litterae dimissoriae -untur, quae vulgo apostoli appellantur (*cf. infra l. 71*). MOD. dig. 3, 3, 65 litteras suas ad adversarium derigere debebit. CYPR. epist. 15, 1 ad me (*item* litteras ad *aliquem*: epist. 15, 4. 16, 3. 45, 1. 48, 1 de ... colonia. *ibid.* illuc ad presbyteros. 63, 17. 66, 7 de carcere. HIER. epist. 134, 2, *cf. l. 23.* EPIPHAN. Hier. epist. 51, 1, 3 CANON. Migne 56, 426C ALC. AVIT. epist. 75 p. 92, 1. ENNOD. epist. 2, 13, 6 p. 54, 9 *syn.* mitto. ANON. Vales. 10, 47 *al. dat.*: AMBR. hex. 5, 10, 29 tribunis militum. HIER. epist. 134, 2, *cf. supra l. 19.* EVGIPP. Sev. 32, 1 BAVDON. vita Radeg. 10 *al.*). EPIST. imp. Constant. Corp. V 2781 (*a. 314, ex schedis*) ad praefectos nostros ... scripta -ximus (ad *aliquem*: EPIST. pontif. 235 [*a. 380*] Migne 13, 356A. AVG. epist. 141, 1 ex concilio. EPIST. episc. Aug. epist. 176, 5 LEO M. epist. 32 p. 795A CASSIOD. var. 3, 4, 4 IORD. Get. 186 MART. BRAC. corr. 1. *dat.*: AVG. epist. 215, 2). COD. Iust. 7, 62, 19 pr. (*a. 331*) iudex ... acta ad nos -at. HIER. vir. ill. 71 epistula ad episcopos -itur (ad: HIER. adv. Rufin. 3, 16 contra papam ... ad te. AVG. epist. 191, 1 de hac re ad ... eum ... per *illum*. c. Iul. op. imperf. 1, 18. VICT. VIT. 3, 19 ad regiones transmarinas. ENNOD. epist. 2, 12, 4 p. 52, 13 VITAE patr. 3, 34 CASSIOD. inst. div. 6 p. 1118A EVGIPP. Sev. epist. 1 CAES. AREL. suggest. p. 305 *al. dat.*: AVG. epist. 177, 15. 202A, 8 MAR. MERC. Theod. epist. p. 1083A CANON. Migne 56, 480A FERRAND. epist. 11 VITA Fulg. 54. per *loca*: CASSIAN. conl. 10, 2, 1. ubique *i. quoquoversus*: HYD. chron. II p. 20, 73). HIER. in Zacch. prol. p. 777 dictare ... quod ... tibi -am (*cf.* APRING. in apoc. 1, 11 *ad* VVLG. *l. c.* 'mitte septem ecclesiis' quod scripserit, quo -at, *cf. infra l. 66 sq.*). reg. Pachom. praef. 1 libros a ... Silvano ... mihi -ctos (*syn.* missos). *item dat.*: AVG. epist. 185, 51 tibi librum. CASSIOD. c. Ap. 1, 101 (ἔπεμψε). ad *aliquem*: VITA Fulg. 54 ISID. vir. ill. 9 (22 Arev.). Lucif. 23 ad *illum* synodum (*i. synodi placitum*) -xit. CLAVD. carm. min. 40, 1 adfatus (*i. litteras*) ... non mihi -is. AVG. epist. 178, 2 decretum per epistulam ... papae *illi* -endum. 197, 1 Hieronymi ... expositiones ... beatitudini tuae. retract. 2, 27 ad illos ... promissa. PS. AVG. c. Fulg. 1 libellum, quem mihi religio tua -xit (PAVL. MED. adv. Cael. 5 beatitudini tuae. LEO M. epist. 12, 6 ad nos. *cf. b p. 1248, 17*). PAVL. MED. vita Ambr. 26 ad se relationis exemplaria -rentur (*cf. l. 63*). COD. Theod. 1, 10, 7 (*a. 401*) breves ... ad officium ... -endos (COD. Iust. 1, 32, 1, 2). gest. in sen. 3 (*a. 438*) codices ... per orbem (*cf. b p. 1248, 18*). POL. SILV. chron. I p. 518, 7 laterculum ... apud (*i. ad*) te ... -xi. HYD. chron. II p. 24, 130 quae *gesta* ab Hydatio ... ad Antoninum -cta (133 gesta de Manichaeis per provincias -untur. *cf.* 145 *responsa* cum ... gestis et scriptis per ecclesias -untur). p. 24, 135 ad episcopum ... disputatio *perscripta* -itur. PRAEDEST. 1, 16 p. 592B assertiones *haeretici* -entes ad ... episcopum (*cf. b p. 1248, 20*). SIDON. epist. 5, 17, 2 ad te ... versus (*cf. b p. 1248, 21*). 7, 9, 1 orationem ... tibi. FAVST. REI. epist. 7 p. 201, 5 quam (*scripturulam*) ad me -ere dignatus es (CASSIOD. hist. 2, 11 p. 929C -ximus vobis ... scripturam). VICT. VIT. 2, 38 episcopo ... praeceptum (*cf. infra l. 75*). 2, 39 edicti tenorem ... coepiscopis (*cf. infra l. 72*). 3, 29 relationem ... Carthaginem adversus eos -xit (CASSIOD. var. 2, 24, 2 ad ... praefectum. GREG. M. epist. 2, 39 nobis. 3, 1. 2 *al.*). ALC. AVIT. epist. 22 p. 54, 20 -ctae ad me paginae (ENNOD. *saepius*). APRING. in apoc. 1, 1 Iohanni -cta est apocalypsis (VVLG. mittens ... Iohanni, *cf. supra l. 39*). CASSIOD. hist. 1, 14 p. 913D tomo, quem ... vobis -xi per *illum*. CONC. Rom. a. 499 p. 402, 2 -ctis ... per provincias auctoritatibus (*i. rescriptis*). NOVELL. Iust. 8 iusiur. pr. p. 89, 5 (*a. 535*) *indiculi* exemplar ... -ctum est tuae celsitudini. 23, 4 (*a. 536*) ad ... praefecturam appellationes (*cf. supra l. 14 sq. syn.* transmitto). 33 (*a. 535*) legem ... in Thraciam. 86, 1 (*a. 539*) edictum (*cf. supra l. 62*) ad omnes ... subiectos (κατaπέμψαι). 114, 1 pr. (*a. 541*) inter quos et ad quem iudicem vel per quam fuerit -cta personam *imperatoris iussio*. 112 epil. (*a. 541*) *praeceptiones* in universas provincias. IORD. Get. 269 ad fratris (*sc. domum*) gaudii nuntium -xit. HIST. Apoll. rec. A 19 -o ... codicillos filiae meae (rec. B mittite). CAES. AREL. suggest. tit. suggestio humilis sacerdotibus -cta. DIONYS. EXIG. Procl. fid. p. 418A haec vestrae caritati -imus (*syn.* destinare). VITA Fulg. 46 dicta ... legenda ei celeriter -it. ISID. vir ill. 3 (16 Arev.) opusculum -ctum ad *illum*.

b *finis non indicatur* (*accedit unde: p. 1248, 6; passim* per *illum*): SERV. Aen. 8, 168 Cicero per epistulam culpat filium, dicens male eum dixisse '-xi litteras duas', cum 'litterae', quotiens epistulam significant, numeri tantum pluralis sint (*item* litteras: HEGES. 1, 38, 6 per suos. HIER. adv. Rufin. 3, 16 VVLG. Esth. 16, 17 AVG. epist. 191, 1 EPIST. pontif. 784 [*a. 517*] Alc. Avit. epist. 42 p. 70, 18. 71, 14 CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 112 VITA Fulg. 41 BAVDON. vita Radeg. 7. *cf.* ALC. AVIT. epist. 87 p. 96, 20 has, *sc. litteras*). FRG. Mur. 40 epistulae Pauli a quo loco vel qua ex causa -ctae sint (HEGES. 1, 45, 3 *bis* [ἔπεμψα. PS. RVFIN. misi]. AVG. epist. 189, 1 ENNOD. epist. 2, 12, 5 p. 52, 17. *cf. etiam infra l. 29*). COD. Theod. 8, 5, 28 (*a. 368—373*) *in subscriptione*: -cta v kal. Ian. (*alias* data, proposita. *item in subscriptionibus*: VICT. VIT. 2, 101 -cta ... per episcopos. CANON. conc. Carth. a. 419 Migne 56, 875B gesta ... per nos -cta). EPIST. pontif. 260 (*a. 390*), 4 Migne 13, 1171B haec scripta -xi per fratres (ENNOD. epist. 4, 25, 1 p. 116). AVG. epist. 139, 2 per diaconum ... commonitorium -xi (QVODV. Aug. epist. 223, 1, *syn.* destinare. *cf.* PASCHAS. epist. 2 commemoratorium). epist. 179, 1 per quem ista -xi (HIL. Aug. epist. 226, 9 haec [*opp.* per me deferre]. 226, 10. FAVST. REI. epist 1 p. 164, 15 quae). PAVL. MED. adv. Cael. 4 libellum (*cf. a p. 1247, 47*). COD. Theod. gest. in sen. 3 (*a. 438*) codex ... principis praeceptione -ctus (*cf. a p. 1247, 52*). PRAEDEST. 1, 85 p. 616B *haereticorum* confessiones ... -xit, *sc. Damasus ad Valentinianum* (*cf. a p. 1247, 57*). SIDON. epist. 5, 17, 11 *carmen* cras -etur (*cf. a p. 1247, 58*). RVRIC. epist. 2, 5 p. 380, 8 sermo mediator (*i. epistula*) ... a me -itur, a te suscipitur. SIGISM. Alc. Avit. epist. 29 p. 59, 14 -ctis litterarii sermonis officiis (ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 3 salutationis officium pagina famulante -xi). ALC. AVIT. epist. 34 p. 64, 9 pagina ... quasi ab uno -cta (52 p. 81, 9. ENNOD. epist. 2, 26, 2 p. 68, 14). 59 p. 87, 12 caritatis apicibus, quos -istis. ENNOD. epist. 2, 1, 11 p. 41, 2 ruptam singultibus contestationem pro stili ubertate -ens. 5, 1, 1 p. 123, 3 verba. CASSIOD. var. 7, 34 tit. evocatoriae (*sc. epistulae*), quam princeps motu suo -it. *al.*

obiecto omisso (*cf. 2 p. 1250, 8*): AVG. epist. 167, 1 ut exponas mihi, ... aut, si iam ... expositum habes, -as nobis, quo modo accipiendum sit *eqs.* 202A, 13 inquire ... aut, si iam invenisti, ...-e et nobis. AVELL. p. 694, 23 (*a. 520*) nobis scribite, ut pro vestra repetitione ad imperatorem -amus. ENNOD epist. 6, 33, 2 ut vix ad vos -endi praestaret indutias. EPIST. pontif. 246 (Ps. Damas.) Theineri disqu. crit. p. 301 -imus vestrae fraternitati ... de sacrificio *eqs.*; -at nobis sanctitas vestra, ... quomodo ... agamus.

2 *de missione eorum, qui cum mandato, cum litteris sim. ire aliquo iubentur* (*exercituum, imperatorum, legatorum al.*): **a** *aliquo* (*accedit unde: l. 50. 68 al.*): EDICT. imp. Diocl. S. I 30 quacumque exercitus nostros -i communis omnium salus postulat (PAVL. MED. vita Ambr. 13 ad custodiendas fores -ctus. CONSVL. Constant. chron. I p. 247, 464 adversum Vandalos. CASSIOD. var. 3, 38, 2 ubi [*i. quo*] -itur. 3, 42, 2 ad defensionem vestram. IORD. Get. 293 contra eum. *cf.* HEGES. 1, 13, 1 ut Damascum iuventus -retur [ἐκπέμψασα, PS. RVFIN. commisso exercitu]. *al. item imperatorem* cum exercitu [*cf. b p. 1249, 55 sqq.*]: IORD. Rom. 337 Africam. Get. 164 contra. 308 ad fretum ... custodiendum. GREG. TVR. Franc. 5, 2 p. 192, 5. *cf.* IORD. Rom. 380 contra quem ... de Oriente -itur cum paucis. *al.*). COD. Iust. 3, 3, 4 (*a. 305*) quotiens pedanei iudices dati ... ad aliud iudicium ... -antur (MARCELL. auct. chron. II p. 107, 546, 3 ibi *i. eo.* *sim.* COD. Theod. 2, 26, 1 [*a. 330*] agrimensor -atur ad loca. CASSIOD. var. 2, 32, 4 ad loca ... duos *senatores*. 3, 26 *illum* ad ordinationem siliquatici ... ad provinciam. NOVELL. Iust. 29, 2 [*a. 535*] *vicarios* civitatibus non -ens [ἐκπέμπων]. *sim. al.*). PAPYR. Rainer (*saec. IV*) Wessely Schriftt. p. 9 n. 21 *illos* ad adorandam divinam purpuram ...-xi ad sacratissimum comitatum (COD. Theod. 8, 5, 48 pr. [*a. 386*] AVG. coll. c. Don. 24, 42 CASSIOD. var. 3, 36, 2). AMBR. in Luc. 4, 50 vidua ... ad quam Elias -ctus est. AMBROSIAST. in Rom. 1, 13 ad ... urbes ... apostolum (HIER. in Is. 66, 21 p. 824 *apostolos* ad gentes. Didym. spir. 23 AVG. c. Fort. 22 p. 107, 1 [*syn.* mitto]. *passim*). HEGES. 1, 22, 1 filios ... eidem ... caritatis pignora -xit (ἔπεμψε, PS. RVFIN. misit). 1, 23, 1 *rex* filium suum in urbem ... -xit, memoratos accersiturum (πέμπει, PS. RVFIN. mittit. *sim.* 3, 22, 2. 4, 1, 5 *gr.* ἀπεσταλμένος, PS. RVFIN. missus). 1, 28, 6 adversum se -ctae legationis (2, 9, 1 l. 189 W. ultra Euphraten ad *illos*. EPIST. pontif. 789 [*a. 517*] Migne 63, 799 ab ultimis ad nos Galliis. ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 8 *al.* ENNOD. epist. 4, 1, 2 p. 97, 13 CASSIOD. Ios. antiq. 12, 5. 13, 7 p. 368, 3 Bas. [πέμπει]. IORD. Get. 164 ubi *i. quo*. 186 GREG. TVR. Franc. 2, 28 [mittit *v. l.*]. 3, 31 p. 135, 17 *al.* legatos: HIER. chron. a. Abr. 1857 HYD. chron. II p. 34, 238 [*cf.* 251 in legatione. ANON. Vales. 12, 57] CASSIOD. var. 2, 41, 3. 3, 1, 3. 4. 3, 4, 4 *al.* Ios. antiq. 13, 2 p. 362, 28 Bas. ἔπεμψε, *item* 13, 15 p. 377, 38 IORD. Get. 131. 225 *al.* missos: GREG. TVR. Franc. 2, 27 p. 88, 16 BAVDON. vita Radeg. 16). HEGES. 1, 37, 7 pueros *i. servos* (*cf. b p. 1249, 77*). 2, 9, 3 comprehensos ad Florum -xit (ἔπεμπε, PS. RVFIN. misit; *item* 2, 13, 5 captivum. *cf.* 2, 16, 1. 3, 26, 4. 4, 30 vinctum. NEPOTIAN. 1, 22 catenatum [VAL. MAX. pertrahi iussisset]. COD. Theod. 1, 5, 13 [*a. 400*] ad audientiam v. i. comitis sacri aerarii ferro obrutus derigatur). 2, 12, 2 *uxor regi* insinuavit, ut ad ... oppidum -retur (πέμπειν, CASSIOD. Ios. arch. mitteret). 3, 1, 3 ut in Syriam -retur *Vespasianus* (*item imperatorem* [*cf. supra l. 47*]: NEPOTIAN. 7, 8 MARCELL. auct. chron. II p. 105, 537, 2 cui. p. 106, 535, 9 ibi *i. eo.* p. 107, 545, 3 Romae [*syn.* mitto]. p. 108,

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

547, 3. IORD. Rom. 237 contra socios ... in *proelium*. 321. 327. 352. 371 Get. 236). HEGES. 3, 9, 1 eo *imperator* plerosque ex suis -erat, qui munirent (πέμπει, PS. RVFIN. praemittit). 3, 24 l. 74 quos ad pugnam -xit. 5, 17 *transfugas* quo quisque cupiebat -xit (διηφίει, PS. RVFIN. dimittebat). 5,33,1 (ἀπέπεμψεν, PS. RVFIN. dimisit). CLAVD. DON. Aen. 10, 675 cum ... quemquam ... ad incerta -imus. QVEROL. p. 52, 11 amicum ... ad te. HIER. epist. 134, 2 Firmum ... Ravennam. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 10 p. 615, 22 Bas. contra eos ... magistratus ... -ctus est (ἐκπέμπει). *al.* AVG. c. Fort. 24 p. 108, 10 deus huc nos -xit (*syn.* misit). SVLP. SEV. dial. 3, 12, 4 percussores his ... -untur (PASS. Paul. 7 apparitores ... qui ... interficerent). PAVL. MED. vita Ambr. 12 ut in eo carpento -retur ad exilium (*ibid.* ad exilium destinatus. *cf.* VICT. TONN. chron. II p. 205, 566, 1 exilio [CASSIOD. hist. 6, 1 p. 1031ᴮ]. VICT. VIT. 3, 21 in exilium). COD. Theod. 10, 10, 12, 1 (*a. 380*) *delator* -endus ad provinciam. 1, 10, 7 (*a. 401*) bini ... per singulas provincias palatini -antur (1, 10, 8 *a. 428; syn.* mitto). 9, 2, 5 (*a. 409*) magistratus ... reos ... ad iudicium -ant (PASS. Quirin. 2). CASSIAN. conl. 2, 15, 1 (*syn.* mitto). 8, 18, 2 si ad eas (*solem lunamque*) -ctae fuissent ... umbrae (*i. daemones*). CANON. Migne 56, 505ᴮ portitor litterarum ex illis partibus ad nos usque -ctus (ENNOD. epist. 5, 10, 3. 6, 34, 2 *al.*). ADDIT. Prosp. chron. I p. 489, 9 -untur ad orientem presbyteri et diaconi ad haeresim confutandam. PRAEDEST. 1, 84 p. 616ᴬ per Italiam ... suos discipulos. RVRIC. epist. 2, 57 p. 437, 14. 2, 58 p. 437, 28 VICT. VIT. 2, 10. 47. 3, 2. ANON. Vales. 13, 76 ubi (*i. quo*). ALC. AVIT. epist. *passim.* hom. 8, 4 p. 120, 7. ENNOD. epist. *passim.* FVLG. RVSP. epist. 17. EVGIPP. Sev. 37, 1 capit. 20 suos ... ad fluvium (*cf.* 20, 2 iubens ad fluvium properanter excurrere). GEST. Pilat. 1, 1, 3 dum me -res Ierusalem (*A*, mitteres *cett.; gr.* ἀπέστειλας). BENED. reg. 50 fratres ... in itinere -cti. 55 in via (67 tit. 67, 2). CASSIOD. hist. var. Ios. antiq. IORD. GREG. TVR. GREG. M. *passim. al.* ad *c. gerund.* (*cf. etiam p. 1248, 43. 48. 57 et supra l. 22*): HEGES. 4, 14 (πέμπει, PS. RVFIN. misso) OROS. hist. 4, 6, 21 LEO M. epist. 28, 6 EPIST. pontif. 784 (*a. 517*) Alc. Avit. epist. 42 p. 71, 6 FVLG. RVSP. rem. pecc. 2, 15 CASSIOD. var. 3, 17, 2. 3, 31, 5 IORD. Get. 90. 101. 300 EVGIPP. Sev. 19, 3 PS. THOM. euang. 9, 1 (*gr.* πέμπει *vel* ἀπέστειλεν). 14 (ἔπεμψε). *al.* ad *c. subst. verb.* (*cf. p. 1248, 45. 54. 79*): CASSIOD. var. 3, 34, 1 ad ordinationem vestram defensionemque. PASS. Barth. 7 p. 144, 9 ad redemptionem nostram ... filium ... -isti.
in *munus sim.* (*cf. infra l. 53*): HEGES. 1, 30, 3 Dellius in hos usus -ctus (πεμφθείς, PS. RVFIN. missus). 3, 22, 1 -cto in negotium filio (πέμπει, PS. RVFIN. mittit). COD. Theod. 6, 28, 1 (*a. 379*) quemquam officialium in aliquod munus (*syn.* mitto). ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 16, 4 in id ipsum (epist. 40 p. 69, 3). *inde i. q. destinare*: FIRM. math. 5, 4, 3 a potentioribus viris vel a regibus ad magnae administrationis officia -untur (5, 4, 20 ad alicuius administrationis potestatem).
b *finis non indicatur* (*accedit unde*: LEO M. epist. 83, 2 *al.*): COD. Theod. 10, 10, 11 (*a. 369*) certi ... -antur, qui ... inquirant. 1, 10, 8 (*a. 428*) *palatinus* -endus est (*sc. in provinciam, syn.* mitto). COD. Iust. 11, 10 (9), 2 (*a. 390*) adoraturus aeternitatem nostram -atur *ille.* 1, 4, 5 (*a. 396*) archigerontes ... non nisi Christiani -antur. EPIST. pontif. 259 (*a. 386?*) Migne 13, 1149ᴬ episcopos ... cum litteris -as (PAVL. MED. adv. Cael. 4 cum gestis sedis apostolicae). CLAVD. DON. Aen. 5, 726 se ... Iovis auctoritate -ctum. AMBR. off. 3, 17, 100 cuius gratia muneris (*cf. supra l. 42*) Nehemiam ... rex Persarum -xit. HEGES. 1, 20 *ducibus* cum parte exercitus -ctis (ἔπεμψεν, PS. RVFIN. misit. *item* cum exercitu *sim.* [*cf. p. 1248, 47*]: 3, 23, 1. 4, 4, 2 ANON. Vales. 11, 52 PROSP. chron. I p. 478, 1344 HYD. chron. II p. 35, 247 IORD. Rom. 229 Get. 286. 291). HEGES. 1, 28, 9 -xit armatos (ἐκπέμψας, PS. RVFIN. missis). 1, 45, 11 percussores ... qui interficerent. 3, 13 Traianum ductoris officio. 3, 14 (*ubique gr.* πέμπειν, PS. RVFIN. mittere). 5, 18, 3 amputatis manibus -bantur (*sc. in urbem*; εἰσέπεμψε, PS. RVFIN. intromisit). VVLG. Ios. 6, 17 nuntios, quos -ximus. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 11 p. 722, 12 Bas. filium suum Titum -ret (πέμψαι). *al.* AVG. c. Fort. 3 p. 85, 21 *deum* salvatorem -isse. 24 p. 108, 12 proprio filio -cto. PAVL. MED. vita Ambr. 8 iudex (*cf. p. 1248, 51*) a se (*imperatore*) -ctus. 26 -cta legatio est ... de repetenda ara (*cf.* VICT. VIT. 2, 4 legatis. IORD. Rom. 365. MARCELL. auct. chron. II p. 104, 535, 2 in legatione. ALC. AVIT. epist. 38 p. 67, 14. SIDON. epist. 3, 7, 3 *legati* secreta -entum [-entium *al.*] principum venditantes. *v. etiam infra l. 79. p. 1250, 17*). CASSIAN. conl. 8, 18, 2 qui illos (*daemones*) -erant (*syn.* immiserunt). AVELL. p. 61, 21 (*passim*). HYD. chron. II p. 226 *coniugem. al.* CAES. AREL. epist. ad Ruric. p. 448, 25 VICT. VIT. 2, 24. 44. 3, 30 EPIST. pontif. 650 (*a. 494/95*) Cassiod. var. p. 389, 7. DRAC. Romul. 10, 48 quem sequitur -cta manus *armatorum* (*sc. ad litus; cf. l. 58; vix pertinens ad usum adi. p. 1253, 59 sqq.*). ALC. AVIT. epist. 12 p. 46, 6. 38 p. 67, 9 *al.* hom. 8, 4 p. 120, 7 si per mille passus onustum -as. ENNOD. epist. 3, 8, 1 p. 76, 27 puerum. 3, 10, 4 p. 78, 20 praesentium perlatorem (6, 33, 3 *al.*). opusc. 1, 77 p. 282, 16. 3, 60 p. 346, 8. 14. 3, 64 p. 347, 6 rex parvitatem meam (*legatum*) oratu⟨m⟩ -xit. *al.* APRING. in apoc. 22, 6 -cto nuntio (VVLG. misit angelum). FVLG. RVSP. epist. 17, 1, 1. CASSIOD. compl. in II Cor. 8, 22 (VVLG. mittere). var. *passim* (*syn.* mittere, destinare). Ios. antiq. 8, 7 p. 234 (*syn.* mitto; *gr.* πέμπειν, *item* 10, 9. 12, 7 *al.*). NOVELL. Iust. app. 7, 9 (*a. 554*) officia pro exigendis *vectigalibus* (EVGIPP. Sev. 19, 4 pro qua re. BENED. reg. 51 pro responso. 61 pro hoc ipsud). IORD. Rom. 77 -cto principe militiae (HIER. chron. a. Abr. 1814 destinato). 223 proconsul -ctus (RVF. FEST. 11 ad bellum missus. *item* 232). 372 -ctis (*sc. quibusdam*) e sociis (Get. 310 praemissis fidelissimis). *al.* LEX Visig. 5, 4, 4 *al.* PS. PRIMAS. in Rom. p. 417ᴮ *Paulus* -ctus est gentibus praedicare. GREG. M. epist. *passim.* EVGIPP. Sev. 8, 4 -ctis equitibus (*cf. p. 1249, 58*). 44, 2 VITA Fulg. 40. 45 *al.*

obiecto omisso (*cf. 1 p. 1248, 31*): MARCELL. auct. chron. II p. 104, 536, 5 -it Ravennam (*ex* IORD. Get. 310 praemissis Ravennam fidelissimis sibi viris). CASSIOD. var. 3, 2, 3 ad regem Francorum (*syn.* legatos ... destinare). Ios. antiq. 8, 13 p. 247, 34 nullum ... locum, quo non -erit (ἀπέστειλε). 13, 1 p. 361, 35 -erunt ad regem Demetrium, petentes (πέμπουσι παρακαλοῦντες). EVGIPP. Sev. 8, 2 -ens ad *reginam* ... postulabat. VEN. FORT. vita Pat. 18, 50 -unt ad se invicem (*syn.* mitto). BAVDON. vita Radeg. 10 similiter et ad eorum proceres -bat. 16 illa ... iterum ad ... regem -it.

part. perf. pass. pro subst. dīrēctus, -ī *m. i. q. legatus* (*cf.* missus): ALC. AVIT. epist. 46ᴬ p. 76, 25 commendat -um. ENNOD. opusc. 2, 83 p. 313, 11.

IV *intransitive* (*cf. Koehler, Acta sem. Erlang. I 457; Wölfflin, Archiv 10 [1898] 3 sqq.*): **A** ***de regione*** (*accedente interdum notione motus*): *i. q. rectā porrigi*: LVCR. 6, 823 e regione loci, qua derigit aestus. BELL. Hisp. 29, 2 hinc -ens proxima planities aequabatur, cuius decursum *eqs.* (VVLG. Iudith 7, 5 loca, quae ad angusti itineris tramitem -unt inter montosa). VITR. 9, 8, 12 lingulam, cuius cacumen -at ad punctorum regiones. FRONTIN. grom. p. 29, 10 *limites*, qui spectabant in orientem, dicebant *maiores* prorsos: qui -bant (-bantur *S*, dicebant *A*) in meridianum, dicebant transversos (HYG. lim. grom. p. 167, 5 *limes*, qui ab oriente in occidentem -ret. *ibid.* 8 a meridiano ad septentrionem. *cf. I A 1 h β p. 1237, 43 sqq.*). GROM. p. 303, 4 in agro olivario sic quaeris, quo -ant fines. AVELL. p. 749, 7 portus Indiae -ens ad Thebaidam. CHIRON 142 *venas* pertendentes et -entes a collo usque ad femora. *adde*: ITALA Ezech. 18, 25 (Didasc. apost. 15, 33 *et* 35) non -it via domini (οὐ κατευθύνει, *cf. p. 1251, 2*; VVLG. non est aequa). *i. q. inclinare*: VAL. MAX. 3, 8, 6 cum ad unam potionem sententiae *medicorum* -issent. *i. q. se convertere* (*cf. infra l. 55*): AMBR. hex. 4, 5, 23 si contra septentrionem -as. *ibid.* cum ad aquilonem sol -it. *speciatim in re militari*: *cave huc referas* LIV. 2, 6, 8 *v. p. 1242, 39, item non huc, sed ad I A 1 c β p. 1236, 25 sqq. potius referenda* LIV. 37, 23, 9 deinceps quae sequebantur *naves* servantes ordinem in frontem derigere iubet; *ibid.* 10 ceteri, quia in frontem derigere (*sc. naves*) iussi erant. *cf. Riemann, Tite-Live*² *p. 208.* TAC. hist. 4, 58 cum Romanae legiones contra derexerint (*cf. Heraeus*; ⟨se⟩ *vel* ⟨aciem⟩ *suppl. alii*). APVL. met. 2, 17 comminus in aspectum, si vir es, derige. *de bestiis*: VOPISC. Prob. 19, 6 *leones*, qui -ere (*i. in medium procedere ad dimicandum*) nolebant.

nota usum Tertullianeum: TERT. adv. Marc. 4, 37 p. 548, 15 in alterius quaestionis gradum -o (*i. me colloco dimicaturus, fere i. q. me converto; e gladiatorum sermone, cf. Oehler ad scorp. 4; sim. transitive p. 1236, 24*). ieiun. 11 per singulas -ximus species ieiunationum ..., ut ... retundamus ... revincamus. praescr. haer. 15 hoc (*i. huc*) -bamus et hoc praestruebamus allocutionis praefatione, ut ... hinc de eo congrediamur, de quo adversarii provocant. *latiore sensu. i. q. se convertere* (*cf. supra l. 37 sqq.*): TERT. adv. Marc. 4, 14 p. 459, 15 quo -am nescio in tanta frequentia ... vocum. spect. 10 inde nunc ad scaenicos ludos -emus.

B ***de motu*** *i. q. (directo itinere)* ***proficisci, iter facere*** (*primitus de navigantibus, cf. p. 1241, 51*): **1** *proprie*: **a** *aliquo*: SEN. epist. 53, 1 protinus per altum ad Nesida -xi (de- *L*) praecisurus omnes sinus. ITALA iud. 14, 6 (Lugd.) -xit in eum spiritus domini (ἥλατο, VVLG. irruit). ITIN. Alex. 30 hinc Mediam -it. HEGES. 4, 9, 3 in urbis sinum -endum putassent *Idumaei* (ἐτράποντο). PAVL. NOL. epist. 15, 3 ext. quae *occasiones* (*i. portitores occasione oblati*) statim ad ipsos ... -ant (-antur *al.*). OROS. hist. 4, 6, 25 cum omnia, in quae -isset, prosterneret (IVST. 22, 6, 5 omnia, quacumque ingrederetur). CASSIAN. inst. 12, 17, 2 in semita virtutum facilius ac sine labore -ere. SERM. Corp. Vind. 21 p. 243, 8 in aeternam beatitudinem per elimosynam pauperum -amus. NOVELL. Iust. 6, 3 aliquem ... episcoporum praesumere -ere (στέλλεσθαι *i.* '*proficisci*'; *fort. prave intellectum, cf. III B 2 a*) ad hanc ... civitatem. GREG. TVR. Franc. 1, 48 p. 56, 13 ad urbem Toronicam -unt (*sc. navibus*). 2, 37 p. 99, 16 Chlodovechus ... Pectavus (*acc*) -it. 2, 41 ad Chararicum (5, 2 p. 192, 11). 3, 4 cum exercitu ad eum -it (4, 16 p. 154, 10 post eos. 5, 3 p. 193, 2 illuc). 3, 10 p. 117, 5 Hispaniam. Mart. 2, 45 -erunt ad ecclesiam. *sim. saepe, cf. Bonnet p. 630 adn. 8.* HIST. Apoll. 48 rec. B: ad Ephesum -e, *sc. nave* (rec. A *v. p. 1241, 3*). PASS. Fructuos. 1 -erunt beneficiarii in domum eius. **b** *finis non indicatur*: PS. QVINT. decl. 5, 10 explicare non potui navigationem; non illa, qua speraveram, prosperitate -xi. ITALA I reg. 6, 2 (Rufin. Orig. in num. 16, 7 p. 697ᴬ) -erunt boves in via ... et non declinaverunt ad dextram aut ad sinistram (κατεύθυνον, VVLG. ibant ... in directum). PAVL. NOL. carm. 20, 377 ignotis ut tramite recto -ret (dig- *codd.*) spatiis *porcus*. GREG. TVR. glor. conf. 62 p. 784, 20 cum *legatis* -it (*sc. ad imperatorem*).

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *translate (cf. etiam p. 1250, 67) i. q. recte procedere, recte ambulare, notione adaptata ad verbi* κατευθύνω *usum intransitivum* (*cf. p. 1250, 34*): ITALA psalm. 58, 5 (Hil. in psalm. 58, 3 p. 183, 4) sine iniquitate cucurri et -xi (κατεύθυνα; *item* VVLG., -bar PSALT. Rom. AVG. in psalm. 58, 9 CASSIOD. in psalm. 58, 4). *cf.* HIL. *ibid.* p. 183, 14 qui currens sine iniquitate -xit. p. 184, 17. ITALA Ier. 15, 11 (Hier. hom. Orig. in Ier. 11 p. 848) his -entibus (κατευθυνόντων αὐτῶν; *om.* VVLG.; *cf.* HIER. *ad l.* cum ad paenitentiam conversi ... ambulare coeperint rectam viam). ITALA Mal. 2, 6 (Aug. civ. 18, 35) in pace -ens ambulavit mecum (κατευθύνων, VVLG. in aequitate). VVLG. psalm. 100, 7 qui loquitur iniqua, non -xit in conspectu oculorum meorum (κατεύθυνεν; CASSIOD. *ad l.*: '-xit' significat 'non profecit'. *sequuntur ea, quae p. 1245, 60 exscripta sunt*). Sirach 29, 24 repromissio nequissima multos perdidit -entes (κατευθύνοντας).

adverbia raro accedunt: protinus (SEN. epist. 53, 1 QVINT. inst. 4, 1, 68 APVL. met. 6, 7. 16. 10, 34 COD. Theod. 8, 5, 48 pr.). ilico (HEGES. 3, 22, 2). perite (AMM. 21, 16, 7). opportune (SCHOL. Veron. Verg. Aen. 9, 404 *p. 1245, 75*). bene (ENNOD. opusc. 3, 65 p. 347, 18).

pendet acc. c. inf.: p. 1238, 28.

part. perf. pass. pro adi. **dērēctus, dīrēctus**, -a, -um. CASSIOD. in psalm. 24, 8 -us ... dicitur, qui de curvo rectus efficitur. ISID. orig. 10, 69 -us eo, quod in rectum vadit. *de forma cf. p. 1232, 52. 1233, 1. 37 sqq. futtilis distinctio inter* de- *et* di-: AGROEC. gramm. VII 115, 15 derectum in rectum vadens, directum in latera rectum. *terminatione graeca*: THEOPHIL. inst. Iust. 1, 14, 1 ἐλευθερίαν diréctan (GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357[A] διρέκταν· ὀρθὴν ἐλευθερίαν. *cf. p. 1254, 4 sqq.*). 4, 3, 16 ὁ dírectos Aquílios (*cf. p. 1254, 25*). *ibid.* τὸν dírecton, τοῦ diréctu. 4, 6, 4 τὴν diréctan in rem (*sc. actionem, cf. p. 1254, 23*). 4, 8, 5. *comparativus* (CAES. Gall. 6, 26, 1 magis -um): GELL. 9, 1, 2 IVL. VAL. 3, 24 AVIEN. orb. terr. 239 AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 2. *superl.*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 27 *v. p. 1254, 1.* GLOSS. rigidus. -um κατὰ κανόνα ὀρθωθέν, ἰθυνθέν, γραμμισθέν. [*dub.*: CORP. XIV 157, 3 ab initio dericto (*i.* der(el)icto *sec. Rossium, Bull. arch. christ. 6, 74*).] [*val.* dreapt, *it.* dritto, *francog.* droit, *hisp.* derecho. *M.-L.*]

A *proprie i. q.* εὐθύς, ὀρθός (*inde a* CATONE *2 a*): **1** *de ordinibus, lineis sim.*: VARRO ling. 10, 22 (*describuntur analogiae formae*) ordines deriguntur bini, uni transversi, alteri derecti, ut in tabula *latruncularia.* transversi sunt, qui ab recto casu obliqui declinantur, ut 'albus, albi, albo'; derecti sunt, qui ab recto casu in rectos declinantur, ut 'albus, alba, album' (*ibid. iterum* [*opp. item* transversi]. 10, 43 rationes *analogiae* implicatas duas, ut sit una derecta, altera transversa. *ibid.* -is ordinibus [*opp.* obliquis versibus]. 10, 44 per -as declinationes Albius Atrius, Albia Atria [*opp.* per obliquas declinationes ... Albius Atrius, Albio Atrio]). CIC. Caecin. 22 fundi extremam partem oleae -o (decreto *cod. Teg.*) ordine definiunt. PALLAD. 1, 9, 2 transversus et -us duplex ponatur ordo. *metaphorice*: LEX Visig. 4, 2, 3 (*de hereditatis successione*) *tit.* si aut de superiori aut de inferiori genere -i ordinis personae defuerint (*opp.* a latere venientes). *ibid.* qui de superiori aut de inferiori genere -o (*Bannier*, discreto *codd.*) ordine veniunt (*cf.* 4, 2, 6 -a linea). *militum* ordines *v. sub 5.* VARRO rust. 1, 8, 2 iugationis species duae, una derecta ... altera compluviata in longitudinem et latitudinem iugata. VARRO rust. 3, 5, 9 flumen ... longum pedes *tot* derectum (di- *al.*; '*in der Luftlinie*', *cf. infra l. 58 et* per -um *p. 1255, 24*) ab insula, quae est in imo fluvio, ... ad summum flumen. MELA 1, 16 *ora maritima* paene ut -o limite extenta (STAT. silv. 2, 2, 84 -o limite ponti ['*in gerader Luftlinie über das Meer hinweg*' *Vollm.*]. PAVL. dig. 38, 10, 9 στέμματα cognationum -o limite in duas lineas separantur). PLIN. nat. 4, 77 inter duos Bosporos ... -o cursu (*i. linea*) *tot passus* intersunt (4, 78. 6, 206 = MART. CAP. 6, 703). 6, 207 Agrippa ... intervallum a freto ... ad sinum ... per longitudinem -am *tot pass.* taxat (*cf.* per -um *p. 1255, 22 sqq.*). APVL. mund. 18 *terrae motus* excutientes onera et recuperantes -is angulis (κατ' ὀρθὰς γωνίας; *opp.* obliquis lateribus iactantes et acutis angulis mobiles). Plat. 1, 7 -i[s] ... anguli trigonis (*cf. ibid.* anguli recti). MART. CAP. 6, 710 quando ... -a (*sc. linea*) super -am iacentem stans dextra laevaque angulos aequales fecerit, -us uterque est angulus. *ibid.* angulus maior -o obtusus dicitur, minor -o acutus. 6, 717. APVL. mund. 18 palmatiae (*sc. terrae motus*) ..., quorum pavitatione illa, quae trepidant, sine inclinationis periculo nutabunt, cum -i tamen rigoris statum retinent (διορθοῦντες ἀεὶ τὸ σειόμενον). CHALC. comm. 91 ad -um rigorem solis terraeque et lunae positio conveniet (239). 258 cum in -um rigorem ... visus feruntur (259). *cf.* PS. BOETH. geom. p. 394, 29 rigor est, quidquid inter duo signa veluti in modum lineae -um prospicitur (*opp.* flexuosum). TERT. nat. 1, 12 pars crucis ... est ... robur, quod derecta statione (*i. statu*) defigitur. CHALC. comm. 11 -is lineis AΔ et ΘZ agantur lineae ΔE et ZE ('*als gerade Verlängerung von AΔ u. ΘZ*'). 62 aquae superficiem planam et in -a linea positam. 87 cum *luna* inter visum nostrum et aliquod ex sideribus ad -am lineam se obiecerit. 110. 124 CET. FAV. 29 p. 302, 22. 310, 22. 311, 8. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 34 -am incessus ... lineam. MACR. sat. 7, 14, 13. MART. CAP. 6, 709 linearum aliae -ae sunt, quas εὐθείας dico, aliae in gyrum reflexae. *passim* (*saepe* linea *subintelleg.*). NOT. urb. Const. 16, 57 -ā lineā (*in der Luftlinie*). *cf. etiam p. 1251, 51.* CHALC. comm. 61 omnia ... ex qualibet parte -o tenore descendentia ad unum punctum (*syn.* descensus rigidi tractus). 88 si coetus solis et lunae fiet -us et velut ad perpendiculi destinationem.

2 *de rebus naturalibus* (*quae moventur v. sub 6*): **a** *arbores sim.*: CATO agr. 18, 2 arbores *usque* ad stipitem primum derectas (IVL. VAL. 3, 24 -iores *quam cupressus*). GELL. 19, 12, 7 stolones ... proceros atque derectos (decertos *codd.*). *arborum materia* (*cf. infra l. 32 sqq.*): VITR. 2, 9, 6 *abies* rigore naturali contenta non cito flectitur ab onere, sed derecta (*GH*[1]) permanet in contignatione. 2, 9, 13 *cedri* est ... materies venā -ā. **b** *partes corporum animalium*: VARRO rust. 1, 9, 3 *canum* dentibus dextra et sinistra paulo eminu⟨li⟩s, superioribus -is potius quam brocchis. CAES. Gall. 6, 26, 1 cornu ... excelsius magisque derectum (β, di- α) his, quae nobis nota sunt, cornibus (FIRM. err. 21, 4 'cornua' ... signum crucis *significant.* huius signi uno extenso ac -o cornu mundus sustentatur. *cf. vol. IV p. 970, 50*). VITR. 6, 1, 3 gentes ... derecto capillo et rufo (PHYSIOGN. 73. 103. 112). SCRIB. LARG. 142 ultimae partis -i intestini (*cf. p. 1237, 35*). PHYSIOGN. 18 supercilia cum sunt -a atque prolixa. 51 nares (125 *anser* animal ... naribus longis et -is. PASS. Barth. 2 p. 131, 5 nares aequales et -ae [καλόρινος]). DRAC. Romul. 7, 90 -is auribus audax erecta cervice *equus.* **c** *res caelestes* (*radii solis sub 6 e*): VARRO frg. Plin. nat. 18, 348 si ... luna erit -a (*cf.* 18, 347 cornua erecta. *ibid.* cornu acuminatum atque rigidum. *cf. etiam supra l. 15*). OV. met. 2, 129 -os (de- *frg. Harl.*) ... via quinque per arcus (*i. orbes caelestes; opp.* sectus in obliquum ... limes, *i. signifer*). *incertum huc an ad p. 1253, 50 sqq. pertineat*: MART. CAP. 8, 878 zodiacus circa Cancrum Capricornumque flexior aequinoctialem paene -um secat (*fort.* -im, *cf. p. 1256, 65*).

3 *de rebus, quae fiunt fabricando sim.*: CAES. Gall. 4, 17, 8 haec (*sc. quae in transversum structa erant*) derecta materia iniecta contexebantur. 7, 23, 1 trabes derectae (β, di- α) ... in solo collocantur. PALLAD. 1, 13, 1 asseres ... -os et aequales (*cf.* CET. FAV. 21 *p. 1234, 50. aliter* VITR. 7, 3, 1 *v. p. 1253, 53*). CET. FAV. 4 p. 292, 15 tabulas ... -as. OV. met. 1, 98 non tuba -i, non aeris cornua flexi (VEG. mil. 3, 5 tuba, quae -a est, appellatur; bucina, quae in semet aereo circulo flectitur). VITR. 6, 2, 2 remi cum sint sub aqua -i, tamen oculis infracti videntur (*ibid. iterum*). MACR. sat. 7, 3, 5 mucrones *v. p. 1253, 80.*

4 *de locis*: **a** *praeruptis* (*cf. glossema infra l. 43*): CIC. Verr. 5, 107 Henna ... ab omni aditu circumcisa atque -a est. CAES. civ. 1, 45, 4 [praeruptus *del. Madv.*] locus erat utraque ex parte derectus (*ϱ S V*). *incertum huc an ad b an ad p. 1253, 50 sqq. pertineat* civ. 2, 24, 3 iugum derectum (*a f l*) eminens in mare, utraque ex parte praeruptum atque asperum. HEGES. 3, 20, 2 litus asperum -umque (ὀρθίῳ, CASSIOD. arduum). *de fossarum lateribus*: CAES. Gall. 7, 72, 1 fossam ... derectis (*α h*) lateribus ('*mit senkrechten Seitenwänden*'). HIRT. Gall. 8, 9, 3 de- *codd.* **b** *porrectis* (flumen *v. p. 1251, 54*): α *iter, via* (*interdum metaphorice, cf.* EVCHER. form. 8 p. 50, 9 *via* -a: praeceptis dei ordinata): CIC. Cael. 41 illud unum derectum iter ad laudem; *opp.* vias ... lubricas (nat. deor. 2, 144 flexuosum iter habet *auditus*, ne quid intrare possit, si simplex et -um pateret. CAES. civ. 2, 24, 4 derecto. 3, 79, 2 derecto [recto *al*]. VITR. 1, 5, 2 portarum itinera non sint -a, sed scaeva. APVL. met. 9, 33 LACT. inst. 1, 1, 8 [decret- *pars codd.*]. VVLG. Sirach 4, 20 [κατ' εὐθεῖαν]). fin. 1, 57 beate vivendi ... apertam et simplicem et -am viam (LVCR. 4, 609 derectis. TAC. dial. 19 flexisse ab ista vetere atque -a dicendi via. NON. p. 63 -ae quattuor ... conveniunt viae. VVLG. Sirach 39, 29 [εὐθεῖαι]. 41, 2 Is. 35, 8 BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 112, 26 *al.*). BELL. Alex. 2, 5 derectis plateis (di- *al.*). VITR. 5, 3, 5 *theatrorum* aditus ... ex omnibus locis perpetuos et -os sine inversuris faciendos. APVL. met. 6, 18 canale -o (-pto *F*) perges ad ipsam Orci regiam. CHALC. comm. 88 (*v. p. 1253, 32*) tramitem (COD. Iust. 7, 6, 1. 12[a] [*a. 531*] triplex antea via libertatis, quae multiplices introducebat ambages, uno -o tramite discat ambulare). AVSON. 298, 16 respondentes -a in compita portas (*cf. p. 1253, 23*). β *alia*: CAES. civ. 3, 46, 5 crates derectae (di- *al.*; '*die in gerader Linie aufgepflanzten Faschinen*' *Heller*; deiectae *edd.*). BELL. Alex. 38, 3 fossas duas derectas ('*in gerader Linie laufend*'). VITR. 7 praef. 11 ut, quae in -is planisque frontibus *aedificiorum* sint figurata, alia abscedentia, alia prominentia esse videantur. MELA 3, 50 perpetuo margine -i litoris (*cf. p. 1251, 57*). AVIEN. orb. terr. 239 ⟨d⟩erectior ora ... rigidi sub imagine nervi tenditur (νευρῆς σημήια ... ἰθὺ διαγραφθέντα). 844 *mons* nunc ... subrigit obliquas arces et flexilis aera pulsat nunc -a solo tentus vestigia figit (ἴχνεσιν ὀρθότατον). VEG. mil. 4, 2 ambitum muri -um veteres ducere noluerunt (*opp.* sinuosis anfractibus). EVSTATH. Bas. hex. 8, 4 p. 950[A] -as vel simplices cavernarum profunditates efficere (μίαν ποιῆσαι διαμπερὲς τὴν κοιλότητα). ISID. orig. 1, 4, 3 vocales sunt, quae -o hiatu faucium sine ulla collisione ... emittuntur.

5 *de acie sim.*: LIV. 30, 33, 3 ut *velites* post -os (inrectos *codd.*) refugerent ordines. VEG. mil. 3, 19 serra dicitur, quae ... -a ante frontem opponitur hostibus. 3, 20 reliquum exercitum ... tuum -a

[*Dittmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

acie ordines (4, 45 liburnarum instruendae sunt acies, non -ae, ut in campis, sed incurvae ad similitudinem lunae. OROS. hist. 4, 4, 5).

6 *de motu et eis, quae moventur*: *cf.* EVSTATH. Bas. hex. 1, 11 p. 878^{B} motum -um (κίνησις ἡ ἐπ' εὐθείας). VITR. 10, 3, 2 per ... orbiculos funis circumactus -is ductionibus (*syn.* motus porrectus).
a *de nave, navigatione*: BELL Alex. 64, 3 (5) cum *in ostio fluminis* neque flectere navem ... neque derectam (di- *al.*) tantis fluctibus tenere posset. VEG. mil. 4, 31 Cyprum petere -a navigatione. HEGES. 4, 27 l. 38 W. -um cursum ... inflecti oportet (*in metaphora*: CAES. AREL. suggest. p. 305 -o cursu paradisi portum ... intrare. p. 306 -um vitae cursum tenere). **b** *de cursu animalium, siderum*: PANEG. in Mess. 93 (*de equitante*) modo -o contendere passu, seu libeat curvo brevius contendere gyro. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 2 cervorum cursus -ior, vulpeculae flexuosus. FIRM. math. 1, 4, 11 nunc -o cursu nunc retrogrado *siderum*. *de incessu hominum* (*cf. p. 1251, 83*): PHYSIOGN. 2 liberos ... ac -os meatus (*opp.* perversos et angustos).
c *de telorum missione sim.*: VITR. 1, 1, 8 -am telorum missionem. SIL. 4, 540 intorquens derecto turbine robur. GELL. 9, 1, 2 ut contigui magis -ioresque ictus fiant (*cf. ibid. tit.* rectiores). CHIRON 64 scalpello plagam -am das (-am *om.* VEG.). 707 *plur.* *cf.* HIER. epist. 49, 13, 2 noli ex obliquo ... vulnus inferre: -o percute gladio (MACR. sat. 7, 3, 5 mucrones *v. infra l. 80*). *cf. etiam p. 1254, 1.* **d** *de ventis*: VITR. 1, 6, 8 plateae contra derectos (*i. derecto ex adverso venientes*) ventos ... conformatae. APVL. mund. 12 excursores venti ... qui -o spiritu pro⟨flant⟩ (*gr.* εὐθύπνοοι). PANEG. 5 (8), 14, 4 ventum, quia derectus non erat, captaret obliquum. **e** *de radiis solis*: VITR. 8, 1, 6 *in quibusdam locis* radii solis non -i perveniunt ad terram (AVIEN. orb. terr. 765). CHALC. comm. 89 ignium lucem praebentium radii -i feruntur. *cf.* CHALC. comm. 66 medio die ... sol ... terram -o despicit nutu.

7 *de visu*: CHALC. comm. 81 acie. *ibid.* -o visu (85. 240). 88 ob -um ... proptereaque angustum oculorum nostrorum tramitem. *cf. p. 1252, 65.* MACR. sat. 7, 14, 13 *v. infra l. 58.* PHYSIOGN. 40 *oculi* duri ⟨et⟩ -i (*cf. gr.* ἀτενές, *v. adn.*).

8 *de habitu corporis humani*: HYG. astr. 3, 21 *Gemini* occidunt -i *incipientes* a pedibus (*opp.* exoriuntur inclinati ut iacentes). 3, 26 *Sagittarius* praeceps occidit, exoritur -us (3, 27. *syn. alibi* erectus). SORAN. p. 79, 12 ut in orificio matricis -um caput *infantis* inveniatur. 9 *de specie litterae*: MART. CAP. 9, 960 a iota -o (*alias* rectum) in sigma iacens.

-um esse ad, in *aliquid i. recta porrigi, tendere, spectare*: VARRO rust. 1, 40, 6 ramuli, quem inseret, cacumen ut derectum sit ad caelum. PAVL. FEST. p. 235 prorsi limites ... qui ad orientem derecti sunt. COLVM. 1, 5, 7 frons *villae* ad orientem ... -a sit. FRONTIN. grom. p. 28, 15 kardo nominatur, quod -us ad kardinem caeli est. GELL. 2, 22, 15 ἀπαρκτίας *ventus* obiectus derectusque in austrum.

-um esse *c. dat. i. gerade gerichtet sein auf, eine gerade Verlängerung bilden zu etw.*: CHALC. comm. 11 sit -um $B\Gamma$ latus ΓZ lateri: erit igitur etiam $\Delta\Gamma$ latus ΓH lateri -um. *cf. p. 1251, 78.*

praedicative accedens ad verba ponendi, mittendi, eundi sim.: **a** *de regione*: CIC. top. 22 omnibus est ius parietem -um ('*im rechten Winkel schneidend*'?) ad parietem communem adiungere vel solidum vel fornicatum. VITR. 7, 3, 1 asseres -i (*aliter p. 1252, 34*) disponantur inter se. HYG. astr. 4, 14 p. 116 per mediam terram. si quid -um (*i. rectā*) traieceris. -um eminere(?): *v. p. 1252, 45.* aequinoctialem ... -um secare (?): *v. p. 1252, 30.* **b** *de motu* (*i. q. recta, recto itinere*): α *rerum*: VEG. mil. 4, 30 quae (*sagitta*) cum ad muri fastigia -a pervenerit. MACR. sat. 7, 14, 13 utrobique acies videndi -a procedit. β *animalium*: ITALA Ios. 8, 14 (Lugd.) *rex* exivit in obviam illis -us ad bellum (ἐπ' εὐθείας). SIDON. carm. 2, 272 hanc (*gentem*) tu -us per ... rura vagantem contra is, aggrederis. 13, 10 *Hercules* tandem -as *iussit* ire boves *a Caco raptas.* PAVL. NOL. carm. 15, 270 callibus ignotis -us iussa petebat. *vix huc referenda*: DRAC. Romul. 10, 48 quem sequitur -a manus. GREG. TVR. Franc. 3, 15 p. 122, 19 -us venit ad locum. *utrumque exemplum videtur pertinere ad III, cf. p. 1249, 74.*

B translate (*cf. etiam locutiones metaphor. p. 1251, 48. 1252, 50 sqq.*): 1 *praevalente notione destinati, certi*: CIC. Q. Rosc. 11 quid est in iudicio? -um, asperum, simplex: 'si paret, ~~HS~~ *tot* dari'; *opp.* quid est in arbitrio? mite, moderatum: 'quantum aequius et melius sit dari' (*cf.* RVFIN. Basil. hom. 5, 9 -um atque indeclinabile iudicium). Cael. 42 vera (severa *Baehr.*) illa et derecta (di- *al.*) ratio *vivendi* (part. 130 -a [-i *E*] veri et iusti ... ratione. GELL. 1, 16, 8 [= MACR. sat. 1, 5, 9] certa atque -a). LIV. 21, 19, 1 haec derecta (decreta *codd.*) percontatio ac denuntiatio belli. GELL. 1, 3, 29 derectum atque perpetuum distinctumque in rebus singulis praeceptum. APVL. apol. 10 quod *poeta* ... pueros -is nominibus carmine suo prostituerit. HIL. in psalm. 118 phe 10 p. 512 -ae malivolentiae (MACR. sat. 7, 3, 2 loedoriam ... esse ... -am contumeliam. 7, 3, 5 -ae loedoriae; *comparantur iis* -i mucrones [*opp.* hami angulosi]. 7, 3, 21 scommata). *de homine*: CIC. Cael. 38 tristi ac derecto seni (*syn.* vehementem atque durum, *opp.* leni ... et clementi). AMM. 27, 11, 6 ita implacabilis et -us, ut ... nec exorari posset nec ad ignoscendum erroribus inclinari. *alio sensu* (*cf. supra l. 17 sqq.*): PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 27 (= 1, 16 p. 632 Bas.) torquendo iaculo -issimus ... videbatur (ἀκοντιστὴν ... ἰθυβολώτατον). *speciatim in sermone Ictorum* (*v. Heumann-Thon, Handlexikon zu den Quellen des röm Rechts s. v.*): IVLIAN. dig. 29, 7, 2, 2 libertas -a datur. 29, 7, 2, 3 libertates (*opp.* fideicommissariae, *item* [*plur. et sing.*] MAECIAN. dig. 29, 4, 28, 1 VLP. dig. 25, 6, 1, 11. 29, 4, 12 pr. 35, 3, 1, 12. 36, 1, 17, 13. 36, 1, 23 [22], 1 *bis.* 38, 1, 13, 1. 40, 5, 4, 19. 40, 5, 24, 10 *et* 11 COD. Iust. 3, 31, 12, 2^{b}. 7, 3, 1. 7, 15, 2. *cf.* PAPIN. dig. 26, 5, 13 pr. *opp.* per fideicommissum data. 36, 1, 54 [52], 1 *opp.* fideicommissa, *item* MOD. dig. 40, 4, 43). SCAEV. dig. 40, 4, 59 pr. *ibid.* 1 puram et -am. 40, 5, 41 pr. -a pure data (VLP. dig. 40, 5, 4, 5). PAPIN. dig. 40, 4, 49 VLP. dig. 36, 1, 11, 2. 40, 5, 4, 12 *et* 13. 40, 5, 26 pr. PAVL. dig. 40, 4, 35. 40, 5, 33 pr. NOVELL. Theod. 16, 8 (*a. 439* = COD. Iust. 7, 2, 14) COD. Iust. 7, 2, 9 (*a. 283*). 7, 4, 14 pr. INST. Iust. 1, 14, 1. *cf. etiam p. 1251, 20.* POMPON. dig. 36, 1, 72 (70) pr. actiones. GAIVS inst. 4, 34. 77 (= INST. Iust. 4, 8, 5) actio (*opp.* noxalis, *cf.* PAVL. dig. 9, 4, 26, 4). PAPIN. dig. 23, 4, 26, 3. 48, 23, 3 (*opp.* utilis, *item* VLP. dig. 3, 3, 27, 1. 9, 2, 13 pr. 44, 7, 37 pr. PAVL. dig. 3, 5, 46 [47], 1 coll. Mos. 10, 7, 8 COD. Iust. 2, 18 [19], 24, 1. 5, 13, 1, 5^{a} in rem. 5, 14, 11 pr. INST. Iust. 4, 3, 16. 4, 16, 2). VLP. dig. 3, 5, 19 (20) derecta *F* (*opp.* contraria, *item* INST. Iust. 4, 16, 2). 10, 4, 17 nihil impedit -am actionem ... exhibitio. 16, 1, 8, 13 (*opp.* restitutoria. *cf. l. 28*). 37, 10, 3, 13 (*ex Iuliano*). MARCIAN. dig. 49, 14, 18, 10. COD. Iust. 7, 35, 6 (*a. 294*) in rem (INST. Iust. 4, 6, 4). INST. Iust. 4, 16, 2 *actio* pro socio ... ab utraque parte -a est. THEOPHIL. inst. Iust. 4, 3, 16 ὁ δίρεκτος Ἀκουίλιος (*i. -a legis Aquiliae actio*) *quater.* *adde*: VLP. dig. 5, 3, 13, 10 (*ex Marcello*) petitione hereditatis (*opp.* utili). COD. Iust. 3, 32, 24 (*a. 294*) citra beneficium actionis rescissoriae -a permanet integra vindicatio, *cf. l. 21.* GAIVS inst. 2, 268 quae -o iure legantur (*opp.* per fideicommissum). 2, 275. 3, 84. COD. Iust. 7, 2, 9 (*a. 283*) libertatem dare. COD. Theod. 10, 1, 2 (*a. 319*) -o iure atque perpetuo. PAPYR. Marini 94 (*a. 625*) *et saepe in* PAPYR. CAES. AREL. testam. 57 quibuscumque saecularibus iure -o res ecclesiae vendidimus *cf. etiam infra l. 67.* VLP. dig. 10, 2, 49 iudicio (de- F^{1}, defecto F^{2}, *opp.* utilem actionem). 10, 4, 3, 13 exceptionem ... differendam in -um iudicium. VLP. dig. 29, 1, 19 pr. *heredis* institutionem (*opp.* precaria). *cf.* COD. Iust. 3, 28, 26 (*a. 304*) substitutionem. 6, 26, 5 (*a. 290*) *plur.* COD. Theod. 8, 12, 1 (*a. 316* = COD. Iust. 8, 53 [54], 25 pr. FRG. Vat. 249) donatio sive -a sit sive mortis causa instituta sive condicionibus ... suspensa *eqs.* (interpr.: donatio -a est, ubi in praesenti res donata traditur). PORPH. Hor. sat. 2, 1, 8 ('transnanto') vide ut -is verbis utitur propter iuris peritos. COD. Iust. 6, 23, 15 pr. (*a. 339*) *institutio heredis* utrum imperativis et -is verbis fiat an inflexa. 6, 26, 7 (*a. 293*). 6, 27, 4 pr. (*a. 530*). 6, 42, 14, 1 (*a. 255*). 6, 43, 2 pr. (*a. 531*) -is verbis, quale est 'iubeo' (*opp.* precariis, quale est 'rogo, volo, mando, fideicommitto'). 7, 2, 10 (*a. 293*). 7, 4, 15 (*a. 530*). 8, 37 (38), 10 (*a. 472*) stipulationes ... non sollemnibus vel -is, sed quibuscumque verbis ... compositae. ENNOD. opusc. 2, 56 p. 305, 8. DIG. de confirm. dig. (*a. 533*) 12 (13) = COD. Iust. 1, 17, 2, 12 (13) ut *homines* leges ... in posterum habeant tam -as quam compendiosas (*gr.* ὀρθοῖς).

2 *praevalente notione recti*: **a** *de oratione sim.*: IVST. 38, 3, 11 quam (*orationem*) obliquam Pompeius Trogus exposuit, quoniam in Livio et in Sallustio reprehendit, quod contiones -as pro sua oratione operi suo inserendo historiae modum excesserint (*cf. Teuffel, G. d. R. L.*[6] *§ 258, 3*). FORTVN. rhet. 2, 18 p. 111, 30 narrationum ... genera quinque: -um, conversum *eqs.* p. 111, 33 cum aliquid approbandum est, -o utemur. ISID. orig. 2, 21, 1 quia -a et perpetua oratio fatigationem atque fastidium tam dicendi quam audiendi creat, flectenda est ... in alias ... formas (*opp.* ornata figuris verborum et sententiarum). psalmus -us *i. directaneus* (*cf. p. 1228, 3 et 1255, 20*): GREG. TVR. stell. 42 in -is LX psalmos.
de sententiarum serie: BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 116, 11 -am sententiae seriem continuavimus longum Aristotelis hyperbaton partium coniunctione recidentes. **b** casus -us *i. rectus*: CONSENT. gramm. V 349, 9 uniuscuiusque urbis primum -um casum examinare debemus.

3 *i. q. rectum, iustum* (*notione interdum ad 1 vel 2 declinante*): ITALA psalm. 19, 9 (Tert. pudic. 6) iura domini -a (δικαιώματα ... εὐθέα, VVLG. iustitiae ... rectae). *cf. supra l. 29 sqq.* VVLG. sap. 9, 9 quid esset -um (εὐθές) in praeceptis tuis. Sirach 20, 19 -o (*i. recto*) sensu. ENNOD. dict. 12 p. 463, 14 ad -um homines agitis (augetis *trad.*) propositum aut mutatis obliquum. epist. 9, 30, 2 p. 252, 11 -us (*i. rectus, iustus*) subditorum error est, qui in hac re (*sc. in affectionis muniis*) praecedentes antevenit. *nota*: GREG. TVR. Franc. 3, 7 ecce verbum -um habemus ('*la parole iuste, le bon droit*' *Bonnet p. 280; item* 4, 14 p. 152, 3 verbum ... derictum non habemus. *cf. Bonnet ibid.*).

n. pro subst. **dē(dī-)rēctum, -ī.** [*corrupt.*: MART. CAP. 4, 411 *sqq.* CASSIOD. art. 3 p. 1171^{C} *sqq. utroque loco scrib.* -im.] **1** *proprie*: **a** *c. praeposit.*: α in -o: VARRO ling 7, 15 leges (*sc. XII tab.*) iubent in -o pedum VIII ⟨viam⟩ esse, in anfracto XVI (GAIVS dig. 8, 3, 8 in porrectum). CET. FAV. 19 p. 301, 24 primum in -o iactatis axibus, sequentibus in transverso stratis. CHIRON 100 venam extantem quo loco invenies, cutem contra se in -o venae ad duos digitos aperies. *metaphorice*: VVLG. psalm. 25, 12 pes meus stetit in -o (ἐν

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

εὐθύτητι). β in -um: GLOSS. κατ' εὐθύ. *i. q.* κατ' ὀρθόν: ITALA psalm. 138, 9 (Prosp. in psalm. 138, 9 Aug. in Iob p. 604, 1). CORP. VI 36126 a maceria ... in der(e)c(tum) ad villam vers(us) ... p(edes) *tot.* LIV. 22, 47, 3 in derectum utrimque nitentes. SEN. nat. 6, 20, 2 (*de aqua*) in -um cadere (*opp.* exire ... per devexum). PAVL. dig. 41, 1, 29 linea in -um per insulam transducta (CHALC. comm. 12. 18). CHALC. comm. 87 visus ... in -um porrigitur (VVLG. Ier. 3, 2 leva oculos tuos in -um). 89 radios ... in -um exaltatos. VEG. mil. 3, 14 singuli armati in -um ternos pedes inter se occupare consueverunt. 3, 20 reliquam partem exercitus ... in -um porrige quasi veru. VVLG. I reg. 6, 12 ibant ... in -um vaccae per viam. [Ier. 7, 29 *ex falsa interpr. textus hebr.*] SORAN. p. 24, 21 ⟨si⟩ in -um conetur *adducere matricem* (p. 110, 19 ad secundas in -um ⟨adducendas *suppl. Medert*⟩). p. 78, 15 ut *infans* in -um in orificio matricis pedes habeat rectos. OROS. hist. 4, 8, 13 (*de verme*) in -um corpusculi sui partes gradatim porrigendo contractas. BOETH. categ. 4 p. 289^D. *t. t. geom.*: in -um (-o) iacere: PS. BOETH. geom. p. 374, 11 (= CASSIOD. art. 6 p. 1214^A GROM. p. 377, 9). 381, 14 (= GROM. p. 382, 25). in -um positum (esse): *ibid.* p. 384, 4 (= GROM. p. 384, 24). in -um iungi: p. 385, 22. 386, 7 (= GROM. p. 386, 22. 387, 7). BENED. reg. 12 dicatur ... psalmus sine antefana in -um. 17 si *congregatio* minor, in -um psallantur *psalmi* (*opp.* cum antefanas). γ per -um (*cf. p. 1251, 62*): PLIN. nat. 3, 66 *urbis Romae* spatium, mensura currente a *foro* ad ... portas ... efficit passuum per -um *tot* ('*in der Luftlinie*'. *cf. Hülsen, Röm. Mitt. 12, 154*). 5, 80 *montis* altitudo per -um *tot pass.* ITIN. Anton. Plac. rec. A 3 a Ptolemaida ... in ... est miliario semis per -o (recto *R omisso* per). OPT. PORF. schol. carm. 9 adiuncta est linea per -um et per oblicum. VVLG. Ezech. 47, 20 (*cf. gr.* κατέναντι). δ ad -um (*cf. p. 1251, 81*): [VLP. dig. 43, 8, 2, 21 *v. p. 1235, 25.*] OPT. PORF. schol. carm. 15 nonus *versus* ad -um heroicus et reciprocus heroicus est. 25 ut ... ceteras partes *orationis* ad -um vel ad reciprocum modum variare possis. ITIN. [Silv.] 3, 1 montes ... totum ad -um subis, ac si per parietem (*opp.* per gyrum, ut dicimus in coclea). *ibid.* ad -um descendi. ε ex -o (*metaphorice, cf. infra l. 41*): SALV. eccl. 3, 57 neque solum, ut aiunt, ex -o, sed etiam ex obliquo et ex transverso ... venientibus res propriae facultatis addicunt. **b** *nudo casu: sing.*: RVRIC. epist. 1, 18 p. 371, 4 ut -um lineae sulcus amittat. 9, 33 p. 258, 1 pii itineris -um (dict. 13 p. 464, 17 nauta ... feliciter umidi -um transit itineris). *plur.*: APVL. mund. 21 *natura* -is obliqua confudit (ὀρθὸν περιφερεῖ).

2 *translate*: **a** *c. praep.*: α ex -o (*cf. supra l. 34*): PAVL. dig 40, 4, 56 si quis servo ... dederit libertatem et -o et per fideicommissum, in potestate servi est, utrum velit ex -o (ex *del. Mo.*), an ex fideicommisso ad libertatem pervenire. *cf. p. 1256, 30 sqq.* AVELL. p. 42, 3 sibi omnes *haereses* vel ex -o vel ex obliqua concatenatione communicant. β in -um: ITALA Is. 40, 4 (Cypr. testim. 2, 6) erunt omnia tortuosa in -um (τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, VVLG. prava in -a). *item* Is. 42, 16 (Aug. doctr. christ. 3, 32, 45 faciam ... prava in -um (VVLG. in recta). **b** *nudo casu: sing. i. q.* ὀρθόν: AMBR. hex. 3, 13, 55 si quis de haereticis convertatur, vel confirmet eam partem, in quam se ... contulerit, maxime si habeat aliquod -um naturae. *plur. i. q. recta, iusta*: ITALA psalm. 57, 1 (Hil. in psalm. 57, 2) -a iudicate, filii hominum (εὐθεῖα, recta VVLG., iusta HIL. *l. c.* 57, 1). ENNOD. dict. 18, 11 p. 478, 17 (*ad iudices*) nec vobis debeatur laudatio -a censendi (*i. recta, aequa iudicandi*).

n. pro adv **dīrēctum**. PETRON. 44, 8 in curia ... *non* schemas loquebatur, sed -um (dilectum *cod.*). *cf. p. 1253, 68 sqq. et infra l. 82 sqq.*

adv. **dē(dī-)rēctē**. *comp. l. 62.* GLOSS. κατ' εὐθύ. **1** *proprie*: **a** *de regione*: CAES. Gall. 4, 17, 4 haec (*tigna*) cum machinationibus ... defixerat festucisque adegerat, non sublicae modo derecte ad perpendiculum, sed prone ac fastigate. **b** *de motu*: CIC. ac. 2, 66 -ius gubernant *Phoenices*, quod *Cynosuram* tenent. VVLG. sap. 5, 22 ibunt -e (εὔστοχοι) emissiones fulgurum. AVG. in psalm. 91, 3 aliquando *impii* dimissis omnibus omnino -e eunt in deum (*opp. v. vol. III p. 262, 39*). **2** *translate*: CIC. part. 24 (*de conversa oratione atque mutata*) ut, cum semel dictum sit -e, sicut natura ipsa tulerit, invertatur ordo et idem quasi sursum versum retroque dicatur, deinde idem intercise atque permixte. AVG. c. Iul. 4, 16, 79 (*ad Iulianum*) 'pro sua honestate' *inquis* 'genitalia loca -e appellare nolebat *apostolus*'; ... honestas ergo erat non appellare -e, quod deus facere dignatus est recte. c. Iul. op. imperf. 4, 118 cur -e non audes dicere, quod oblique convinceris dicere?

adv. **dē(dī-)rēctō**. *graeca terminatione*: THEOPHIL. inst. Iust. 2, 23, 2 διρέκτως (recto iure INST.). 2, 25, 2 (-o INST.). **1** *proprie*: **a** *de regione*: CAES. civ. 2, 9, 2 supraque ea tigna derecto ('*in rechten Winkeln*'; derecta *al.*) transversas trabes iniecerunt. **b** *de motu*: CIC. leg. agr. 2, 44 (*de navigantibus*) cur non aperte ... cur non ... -o (decreto *codd.*) et palam regionem illam petiverunt? nat. deor. 1, 69 atomum, cum pondere et gravitate -o deorsus feratur, declinare paululum (*cf.* fin. 1, 18 ferri deorsum ... ad lineam; 1, 20 recte *ferri.* fat. 22 ad perpendiculum ... rectis lineis).

2 *translate*: CIC. div. 2, 127 quid opus est circumitione et anfractu, ut sit utendum interpretibus somniorum potius, quam derecto deus ... 'hoc facito, hoc ne feceris' diceret (AQVILA rhet. 8 p. 25, 2 utemur *figura praeteritionis* in his, quae infirma ... nobis futura sunt, si -o dicantur). part. 46 argumentandi ... alterum *genus* ad fidem -o spectat, alterum se inflectit ad motum. LIV. 1, 11, 9 eam (*Tarpeiam*) ... derecto arma petisse (SEN. epist. 66, 5 illa bona -o optabimus). FEST. p. 173 'nuncupata' pecunia est, ut ait Cincius ... nomina⟨ta⟩, certa, nominibus propriis pronuntiata; ... at Santra ... 'nuncupata' ... non derecto (de recto *cod.*) nominata significare, sed promissa *eqs.* (*cf. p. 1254, 44 sq.*). TERT. spect. 20 nullam ... abstinentiae mentionem ... in scripturis determinari, quae -o prohibeat *eqs.* resurr. 50 p. 103, 23 non enim resurrectio carni et sanguini -o negatur. anim. 52 si homo in mortem -o institutus fuisset. adv. Prax. 26 p. 277, 24 spiritum dei ... non -o deum nominans. 27 p. 281, 17 invenimus *Christum* -o et deum et hominem expositum. scorp. 9 etsi non -o pronuntiavit: '*eqs.*'. adv. Marc. 1, 26 p. 327, 3 immo et permisisse -o debuit. 2, 14 p. 354, 20 quibus (*malis*) etiam -o bona pro malis damnantur. 4, 10 p. 448, 1 *Christus* ipsi Daniheli revelatus -o filius hominis. apol. 23 et isti, quos -o daemonas nostis. IVL. VICT. rhet. 3, 2 p. 377, 7 cum utrique se reos -o consistunt (*cf. vol. IV p. 472, 67*). MART. CAP. 4, 400 cum -o (derecte *R*) proponimus *prologuium* (*opp.* dum convertimus, *sensu logico, cf. infra l. 71 sqq.*). *speciatim apud* ICTOS (*cf. l. 5 sqq.*): LABEO dig. 17, 2, 84 -o cum illius persona agi posse. VLP. dig. 13, 6, 3, 4 (derecto F^2) PAVL. dig. 9, 4, 26, 2 (*opp.* praetoriā). GAIVS inst. 4, 38 -o intendi. PAVL. dig. 24, 1, 55 vindicare -o (*oppositum cogita* '*utili in rem actione*'). 24, 3, 45 quamvis actio ei -o non competat. INST. Iust. 4, 7, 8 id, quod iussu patris dominive contractum fuerit quodque in rem eius versum fuerit, -o quoque posse a patre dominove condici (*ibid. iterum*). S. C. Rubr. (*aet. Trai.*) dig. 40, 5, 26, 7 ac si -o manumissi essent (*cf.* VLP. reg. 2, 8 qui -o liber esse iussus est). POMPON. dig. 40, 4, 40, 1 fideicommissas libertates pro -o datis habendas (GAIVS inst. 2, 272 -o libertas dari non potest, ... per fideicommissum potest. MARCELL. dig. 35, 2, 56, 3 si -o ... libertatem dedisset; *opp.* fidei eius commisit, ut ... manumitteret. PAPIN. dig. 36, 1, 57 [55], 1 *rescript. imp. Anton.* VLP. dig. 29, 1, 13, 4 libertas simul et hereditas -o data; *opp.* per fideicommissum hereditatem reliquerit. 35, 1, 50. reg. 2, 7 libertas et -o potest dari hoc modo 'liber esto, liber sit, liberum esse iubeo', et per fideicommissum *eqs.* LIC. RVF. dig. 40, 5, 16 *opp.* per fideicommissum. *item* PAVL. dig. 40, 4, 56 *v. p. 1255, 42.* MARCIAN. dig. 40, 5, 55, 1 MOD. dig. 40, 5, 12, 2 INST. Iust. 2, 24, 2). GAIVS inst. 2, 267 (= INST. Iust. 2, 24, 2) qui -o testamento liber esse iubetur. *ibid.* -o ex testamento libertatem habere. *cf.* MAECIAN. dig. 40, 5, 42 ac si *libertatem et hereditatem* -o accepissent (*opp.* per fideicommissum data). PAVL. dig. 29, 1, 40, 2 si -o accepisset libertatem (*opp.* fidei commisit, ut ... manumitteret). GAIVS inst. 1, 24 ne quid [in]directo hereditatis legatorumve nomine eos posse capere dicamus. 2, 289 eorum, quae -o relinquuntur (*opp.* fideicommissorum). SCAEV dig. 32, 103 pr. non -o, sed per successionem ad filium hereditas ... pervenit. GAIVS inst. 2, 289 tutor non aliter testamento dari potest quam -o (*opp.* per fideicommissum). PAPIN. dig. 28, 6, 15 -o substituit *heredem* (MARCIAN. dig. 29, 7, 6 pr.). *cf.* VLP. reg. 25, 11 quamvis -o heres institui ne quidem confirmatis codicillis possit. VLP. dig. 17, 1, 12, 11 si ... mandet tibi, ut pro meretrice fide iubeas; ... et si ulterius -o mandaverit tibi, ut meretrici pecuniam credas. 47, 10, 1, 3 aut per semet ipsum alicui fit iniuria aut per alias personas. per semet, cum -o [ipsi *del. Mo.*] cui patri familias ... fit iniuria. PAVL. dig. 27, 3, 4, 1 (*Iulian.*) -o teneri (INST. Iust. 4, 8, 5). MOD. dig. 20, 1, 22 pignus -o quidem non convalescit, sed utilis pigneraticia dabitur creditori.

adv. **dē(dī-)rēctim**. *exprimitur graec.* κατ' ὀρθόν: ITALA psalm. 138, 9 (Vict. Vit. 2, 88) si sumpsero pennas meas -im (VVLG. diluculo, *i.* κατ' ὄρθρον). **1** *proprie*: **a** *de regione*: APVL. Socr. prol. 3 p. 107 lapidem derectim (*B*, directim, -um *cett.*) caesum (*opp.* inaequalitate aspera ... sine regulae correctione et mensurae parilitate et perpendiculi sollertia). CLAVD. MAM. anim. p. 90, 15 latitudo et transversim et -im recipit sectionem (*cf.* p. 90, 11 transversim ... per longum). **b** *de motu*: MACR. sat. 7, 12, 35 inundatio ... ex *mari Hadriatico* dextra in Parthenium, laeva in Ionium et -im in Aegaeum pergit. 7, 14, 13 oculorum domesticum profluvium si repperit in circumfuso nobis aëre lucem, per eam -im pergit.

2 *translate*: IVLIAN. Aug. c. Iul. op. imperf. 3, 167 meque irridet, qui eam erubescam nominare -im. *speciatim t. t. dialecticae*: PS. APVL. herm. 7 p. 272 ex hac coniugatione *sc. propositionum*

omne honestum bonum est
<u>omne bonum utile est</u>: primi modi fit illativum, si -im,
universale: omne igitur honestum utile est, si reflexim,
particulare: quoddam igitur utile honestum est.

ibid. -im autem dico inferri (*i. fieri syllogismum*), cum eadem particula subiecta est tam in coniugatione quam in ipsa illatione (*i. apodosi*) itemque declarans eadem cum est utrobique. reflexim vero, cum hoc fit vice versa. 9 p. 274 igitur in prima formula modus primus est, qui conducit ex universalibus dedicativis (*i. propositionibus affirmativis*) dedicativum universale -im (*opp.* at si reflexim inferas *eqs.*). *ibid. item ter.* 10 p. 276 *quater.* 11 p. 276/7 5^{ies} (*opp.* reflexim). 14 p. 281 *ext.* cum -im sumitur tum reflexim. *item* MART.

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CAP. 4, 411—413 14ies (-im fere codd., -um edd. falso; opp. reflexim, si reflectas sim.). item CASSIOD. art. 3 p. 1171C 14ies (-um edd.; opp. per reflexionem, reflexim [reflexum edd.]) = ISID. orig. 2, 28, 3—21 (14ies; -um fere codd.; opp. per reflexionem, reflexim [-um pars codd.]).
deriv.: v. p. 1228, 3 sqq. graec.: δι(δη-)ριγεύω (MALALAS CONST. PORPH.). adde comp.: indirecte.

2. dīrigo, -āre a dis- et rigare. i. q. rigando, derivando in diversas partes ducere: PS. THOM. euang. 4, 3 (praecedunt 4, 1 pluviam congregavit in piscinam) Pharisaeus autem ... apprehendit ramum olivae et coepit -are fontem, quem fecit Iesus (gr. A 3, 1 ἐξέχει τὰ ὕδατα, ἃ συνήγαγεν ὁ Ἰησ. B 2, 2 κατέστρεψε τοὺς λάκκους).

dīriguo v. derigeo. **dirimiae** v. redimiae. [Dittmann.

***dirimo,** -ēmī, -emptum, -ere [a dis- et emere. Th.]. der-: GLOSS. cf. Loewe, Prodr. p. 361 adn. prima syllaba producitur: CARM. adv. Marc. 2, 93 INSCR. christ. Rossi II p. 264 n. 18, sed cf. PRISC. gramm. III 56, 24. de forma perfecti: CHAR. gramm. I 248, 3 -o -is -emi et -empsi, sed magis -emi (hoc inde ab ENN.). CORP. IX 5036 diremsi⟨t⟩. cf. etiam GLOSS. l. 27. 28 et NOT. Tir. 27, 8. part. perf. pass. legitur inde a CIC., confunditur in codd. saepe cum direptus. supponitur forma dirimare: GREG. TVR. Franc. 9, 43 dirimandas (-endas D 5) v. GLOSS. de constructione et significatione: PRISC. gramm. III 277, 8 separativa sive discretiva cum accusativo etiam ablativo coniunguntur ut 'averto illum hac re' ... similiter ... separo -o, educo et similia. GLOSS. διαιρῶ. διαμερίζω. διαχωρίζω. διιστῶ. divido. -it ἀφαιρεῖ. διαστέλλει. separat, dividit. intercidit (interducit). digerit. dirimat dividit, intercidit, finit. -amus τελέσωμεν. dere(m)psi separavi. -emit ἀφείλατο. discussit, separavit abinvicem. deremsit separatio(?). -untur secernuntur. V 661, 47 -ere fructus sine interpr.
legitur inde ab ENN., deest TER. CATONI VARRONI RHET. Her. CATVLLO NEP. HOR. TIB. PROP. PHAEDRO PETRON. MART. APVL. VVLG. non abiit in linguas romanicas. [loci dub. vel corrupt.: LVCIL. 1318 LIV. 42, 57, 1 LVCAN. 10, 314. PLIN. epist. 2, 11, 18 senatum nocte -i (MD, -it V, dimitti F). TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 11.]

I *sensu strictiore*: **A** unum corpus, congeriem corporum in (duas) partes -ere, i. q. discindere, dissolvere: CIC. nat. deor. 3, 29 corpus ... nullum esse ... quod -i distrahive non possit. LVCR. 6, 1075 colos conchyli iungitur uno corpore cum lanae, -i qui non queat usquam. LIV. 28, 2, 8 angustiae et internata virgulta ordines -bant. SEN. nat. 7, 16, 3 cometen in duas partes -i (opp. fieri ex duabus). MELA 1, 27 Herculem ... iunctos olim perpetuo iugo -isse colles. PANEG. 7 (6), 5, 2 cum reciprocos aestus (sensus codd.) maris iactis inter undas vallis -isset. LACT. inst. 2, 8, 8 postea ... deum -isse (fere i. q. digessisse) omnem illam congeriem. RVFIN. hist. 2, 11, 2 verbi ... praecepto fluvii fluenta -ere (σχίσας). additur quo: RVFIN. Adamant. 5, 17 cum cibus ... nunc in sanguinem, nunc in umorem, nunc etiam in fellis qualitatem -atur (ἐκκρίνεται). speciatim aquam -ere, i. q. percurrere: PERS. 1, 94 (ex poeta incerto) caeruleum -bat Nerea delphin. SEN. Ag. 441 -unt ... canae caerulum spumae mare. 540 -it insanum mare Aiax. STAT. Theb. 5, 482. noctem: VAL. FL. 4, 664 elisa ... noctem lux (sc. fulmen). **B** duo corpora inter se -ere, i. q. disiungere: COLVM. 4, 26, 3 (de iuganda vinea) ubi duae materiae per unam partem iugi mittentur, media pertica interveniat -mptaeque palmae per iugorum compluvia decurrant. AMM. 22, 8, 15 scopuli (Symplegades) ... stetere concorporati, ut eos aliquando fuisse -mptos nulli nunc ... credant. -i i. q. in diversas partes abire: CELS. 8, 1 p. 327, 19 D. primo ... duo bracchii ossa iuncta paulatim -untur, rursusque ad manum coeunt.

II *sensu latiore*: **A** in duas partes separare (personae vel rei -enti additur medius: infra l. 66. 83. p. 1258, 11. 23. 24. 39. cf. infra l. 67 et p. 1259, 8. rei -mptae p. 1258, 18. 26): **1** personas (animalia v. l. 71. p. 1258, 1): **a** proprie: α -unt personae: LIV. 1, 13, 1 Sabinae mulieres ... ausae ex transverso impetu facto ... -ere infestas acies, -ere iras. β -unt res: LIV. 4, 39, 6 nox incertos -emit (9, 23, 4. 27, 2, 8 nox ... pugnantes). 8, 1, 4 cum tempestas eos ... dimicantes -isset. 23, 44, 4 imber ... pugnantes. 32, 10, 8 -mpti medio amni. SEN. Herc. f. 1294 onus omne, media parte quod mundi sedet -itque superos. Oed. 1016 (notione ad B inclinante) coniuges nefandos dividat vastum mare -atque tellus abdita. LVCAN. 5, 470 duces parva campi statione -mptos. 7, 461 VAL. FL. 3, 188 FRONTIN. strat. 2, 2, 8 TAC. hist. 5, 23. RVFIN. Orig. in gen. 2, 1 animalia in arca per sua quaeque loca ... congrua discretione -mpta. hist. mon. prol. -untur habitaculis monachi (syn. separare). AVG. civ. 16, 24 dies iudicii -ens carnales per ignem salvandos et in igne damnandos (cf. p. 1258, 41 et 1259, 49). PRISC. perieg. 841 multis ... virorum incolitur populis ... alma tellus -mptis (οὐχ ἅμα ναιετάοντες, ... ἀλλὰ διαμφίς). absolute ponitur: LIV. 2, 24, 8 parvo -ente intervallo castra ponit. 25, 32, 10 -ente amni ponunt castra (42, 39, 4 in conspectu steterunt. AMM. 25, 1, 2 properantem congredi militem -ente fluvio brevi). PRVD. ham. 926 -ente chao (sc. beatos et damnatos). **b** translate: VELL. 2, 36, 2 -mptos gradibus aetatis floruisse hoc tempore Ciceronem, Hortensium ... Catonem. SEN. dial. 5, 42, 3 par acerrimum inimicorum media mors -et (aliter CORP. IX 5036 ⟨donec m⟩ors diremsi⟨t⟩). TAC. hist. 2, 53 moderatione meliorum -mpti. CLAVD. carm. min. 7, 3 equos marmoreos forma -emit, materies cognata tenet discrimine nullo.

2 res (accedit in c. acc. infra l. 10. 32): **a** proprie: α vasa, suffragia (?): ? LVCIL. 1318 vasa (cf. Cichorius, Unters. p. 304). ? LVCAN. 5, 393 suffragia v. p. 1260, 34 sqq. cf. PLIN. epist. 8, 14, 19 -i debere sententias occidentis et relegantis. β loca, res locales (populos v. infra l. 27): SEN. Oed. 9 rupem ... saxis vasta -entem freta. 285 trames ... -it amnis ... vadum. CVRT. 7, 7, 14 quae tam longo intervallo natura videtur -isse, una victoria ... committere. COLVM. 4, 18, 1 in semiiugera omnis modus -atur. 4, 33, 2 ordines ... quinum pedum spatiis -untur. LVCAN. 4, 18 medius -it tentoria gurges. VLP. dig. 10, 1, 2, 1 ubi iudex non possit -ere fines. TER. MAVR. 185 vicinia vocum modico -mpta puncto. RVFIN. hist. mon. 22 p. 444C cellulae tanto inter se spatio -mptae (p. 445A). DRAC. laud. dei 1, 316 opp. coniungere. speciatim in re geographica (cf. p. 1259, 65 sqq.): -it amnis, flumen, mare sim.: LIV. 22, 15, 4 urbs Vulturno flumine -mpta. MANIL. 4, 677 Tanaim Scythicos -entem fluctibus orbes (LVCAN. 3, 275 Tanais Asiaeque et terminus idem Europae, mediae -ens confinia terrae). MELA 2, 79 Rhodanus Gallias. LVCAN. 9, 959 Byzantion arto Pontus et ... Chalcedona cursu. PLIN. nat. 11, 95 amnis ... penuriam cicadarum et copiam -it. VAL. FL. 1, 284 -i ... procul non aequore visa coeperat a gemina discedere Sestos Abydo. ITIN. Anton. Aug. p. 12, 1 flumen ... -it Mauretanias duas. AVSON. Mos. 285 villas medius ... amnis. AMM. 27, 12, 17 Hiberniam medius ... Cyrus. PRISC. perieg. 312 al. -unt montes sim.: LIV. 36, 15, 6 id iugum, sicut Appennini dorso Italia dividitur, ita mediam Graeciam -it. 45, 28, 3 Isthmus duo maria. MELA 1, 81 Taurus terras. 2, 73 Alpes populos (PLIN. paneg. 14, 2). TAC. Agr. 23. Germ. 43 syn. scindo. PLIN. epist. 6, 8, 2 oppida nostra unius diei itinere -untur. 9, 7, 4 villa editissimo dorso duos sinus -it. AMM. 18, 9, 2. 27, 4, 5 CLAVD. 5, 350. in astronomia: MANIL. 2, 313 duo sunt ternis -entibus astra.
γ alia: de tempore: MANIL. 3, 384 hic locus in binas annum noctesque diesque per duo partitae -it divortia terrae. in arithmetica: MANIL. 1, 547 exiguo -ens solidam discrimine summam. AVSON. 336, 58 numerus ternarius aequipares -ens partes ex impare terno. in re metrica: TER. MAVR. 2741 metri regula ... quae ternos -it pedes.

b translate: α generatim: CIC. leg. 1, 54 controversiam ... eam, quae -at omnia (TERT. nat. 2, 12 quia tempore ⟨omnia di⟩rimantur. cf. etiam infra l. 65). LVCAN. 6, 99 nec medii -unt morbi vitamque necemque. AVG. civ. 1, 35 perplexae ... sunt istae duae civitates ... invicemque permixtae, donec ultimo iudicio -antur.
fere i. q. distinguere (cf. supra l. 1): MIN. FEL. 18, 10 illic vocabulis opus est, cum per singulos propriis appellationum insignibus multitudo -enda est. GREG. M. moral. 9, 98 nisi tormentorum summam meritorum acta -rent. β speciatim: societatem, foedus, affinitatem, amicitiam sim.: CIC. Sull. 6 cum ille ... omnium officiorum societatem -isset (Phil. 2, 24 opp. coire. off. 3, 28 communem humani generis societatem. LIV. 4, 4, 10 civilem. SEN. suas. 7, 2 opp. inire. VAL. MAX. 9, 12 ext. 1 corporis atque animi. TERT. anim. 52 mors animae et carnis societatem ... divellit ac -it. LABEO dig. 17, 2, 65, 5 PROC. ibid. POMPON. dig. 17, 2, 60 pr. PAVL. dig. 17, 2, 27. AVG. civ. 19, 7 tit. hominum. nota c. dat.: LIV. 8, 23, 10 Publilius ... -erat hostibus societatem auxilii mutui). CIC. dom. 28 hanc nostram coniunctionem, hanc conspirationem in re publica bene gerenda, hanc ... vitae atque officiorum omnium societatem certi homines ... falsis criminibus -erunt. Cael. 34 pacem Pyrrhi (LIV. 9, 8, 12 ob iram -mptae pacis. QVINT. inst. 2, 16, 7). Lael. 27 ex ea caritate (inter natos et parentes) ... quae -i nisi detestabili scelere non potest. 34 -i ... interdum amores adulescentium contentione vel uxoriae condicionis vel commodi alicuius. off. 3, 23 civium coniunctionem (epist. 3, 10, 5 veterem [opp. conciliare]). Att. 4, 17, 3 -mpta coitione (-pta M). LIV. 1, 49, 7 bellum, pacem, foedera, societates per se ipse, cum quibus voluit ... fecit -emitque. 25, 18, 9 publicis foederibus ruptis -mpta simul et privata iura esse (POMPON. dig. 50, 17, 8 sanguinis. DRAC. laud. dei 3, 348 causa pudicitiae naturae iura -emit). VELL. 2, 47, 2 omnia inter destinatos tanto discrimini duces -ente fortuna. VAL. MAX. 8, 1 absol. 9 -urum se fuisse affinitatem (TAC. ann. 12, 4 PAVL. dig. 3, 3, 43, 6). SEN. Med. 146 qui ... arto pignore astrictam fidem -it. dial. 12, 15, 1 concordiam. nat. 3, 27, 11 -⟨m⟩ptum inter miseros commercium. TAC. ann. 6, 29 amicitias. TERT. apol. 39 ex substantia familiari fratres sumus quae penes vos fere -it fraternitatem. LACT. inst. 5, 5, 13 foedus societatis humanae. ira 24, 12 syn. inrumpo, dissipo. AVG. civ. 15, 16 ne ipsa propinquitas se paulatim propaginum ordinibus -ens longius abiret et propinquitas esse desisteret. EVSTATH. Bas. hex. 7, 5 p. 943A uxor nullis occasionibus contractam semel -ens affectionem.
conubium, matrimonium sim.: LIV. 4, 6, 2 decemviros conubium -isse (AVG. fid. et op. 7, 10 conubia). IVV. 9, 79 instabile ac -i coeptum et iam paene solutum coniugium. SVET. Iul. 43, 1 nuptias praetorii viri (TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 534, 14 VLP. dig. 24, 3, 22, 7). GELL. 10, 15, 23 (Masur. Sab.) matrimonium flaminis nisi morte -i ius non est (TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 534, 8 quod non rite -mptum est. LABEO dig. 23, 3, 84 PAPIN. dig. 23, 5, 12 et saepe ICTI). certamen, pugnam, bellum sim. (cf. p. 1259, 80 sqq. 1260, 1 sqq. 14): TAB. triumph. Aemil. 9 duello magno -endo (VERG. Aen. 12, 79 LIV. 27, 30, 4. 13

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Mela 1, 38 Ivv. 6, 164). Verg. Aen. 5, 467 proelia voce -emit. Ov. met. 1, 21 hanc deus et melior litem natura -emit. 5, 314 -ant certamina nymphae (Liv. 3, 41, 4. 7, 14, 5 per centuriones. 33, 39, 1 ad -enda inter Antiochum Ptolomaeumque reges certamina. 39, 22, 9). Liv. 1, 13, 1 iras *v. p. 1257, 64.* 4, 45, 8 patria maiestas altercationem istam -et. 27, 13, 5 aequis manibus (*cf. p. 1260, 7*) ... pugnam. 28, 18, 2 -endarum simultatium causa. Lvcan. 1, 104 arma ducum -ens ... Crassus (*cf* 1, 100 medius; *comparatur cum Isthmo in sequentibus*). Frontin. strat. 1, 8, 6 seditionem. Tac. hist. 3, 75 -<m>pta aemulatione inter duos. 3, 81 -<m>pta belli commercia. *controversiam, litem, causam sim.* (*praevalet notio componendi, diiudicandi, imprimis apud Ictos*): Cic. off. 3, 119 controversiam (Liv. 33, 47, 8 Vlp. dig. 10, 1, 2, 1. 39, 1, 1, 10). Ov. fast. 6, 98 res est arbitrio non -enda meo. Manil. 4, 216 in ambiguo fuerit quodcumque locatum et rectoris egens, -ent examina Librae. Colvm. 3, 13, 11 contendentium litem disputationemque. Frontin. strat. 3, 2, 10 iurgium (Amm. 18, 1, 2. Inscr. christ. Rossi II p. 264 n. 18 iurgia -emit, certantes foedere iuncxit). Tac. hist. 4, 76 consiliorum diversitatem. Clem. dig. 38, 2, 38 pr. quod utique sic -endum est. Scaev. dig. 33, 1, 13, 1 huiusmodi varietas viri boni arbitrio -enda est. Vlp. dig. 3, 2, 6, 7 de calculo [qui] fere iudicio solet -i. 5, 1, 2, 2 litem. 10, 1, 8, 1 finium quaestionem (36, 1, 1, 17 quae sententia multas quaestiones -it. 45, 1, 41 pr. Cod. Iust. 8, 37, 14 pr.). Pavl. dig. 3, 3, 73 hoc omne officio iudicis -endum est. 36, 3, 7 per mediocritatem causam -ere (Cod. Iust. 2, 46, 3, 1 causas. 2, 58, 2 pr. *al.* Novell. Iust. 23, 3 pr.). Serv. Aen. 7, 187 -endarum litium (Cod. Iust. 1, 17, 2, 17. 3, 1, 14, 2. 3, 1, 17 Novell. Iust. 75, 1. 2). Rvfin. epist. Clement. 10 *negotium.* Greg. Tvr. Franc. 9, 43 querimonias. Cod. Iust. 1, 5, 21 pr. in -endis litigiis. 5, 4, 24 antiqui iuris contentio. 6, 2, 22, 4^{b} *et saepe sim.* Cod. *et* Novell. Iust.

B *seiungere ab unitate, societate quadam:* **1** *personas:* **a** *proprie:* *α* -unt *personae (passive* -i *ita ut de certa persona* -ente *non cogitetur): i. q. avellere*: Liv. 26, 39, 12 cum *navibus vecti* rostris concurrissent nec -i ab se hostem paterentur. Drac. Orest. 71 a matre -mpta (-pta *A*) *filia.* *i. q. segregare* (*cf. infra l. 48*): Clavd. 5, 478 *Minos* iustis -it sontes. *β* -unt *res* (*rei* -enti *additur* medius: *infra l. 43*): Verg. Aen. 7, 227 si quem ... -it plaga Solis iniqui (*syn.* tellus extrema ... summovet). Liv. 30, 35, 9 Italicos intervallo quoque -mptos ... in postremam aciem summotos. Sen. Phaedr. 931 te licet terra ultimo summota mundo -at Oceani plagis. Val. Fl. 7, 540 quantis nox una -erit undis Aesoniden. 8, 365 quotiens *natans* propinquat *navi*, tunc aliud rursus -it mare. Sil. 4, 101 tantum campi -bat ab ictu, quantum *eqs.* Plin. epist. 6, 16, 11 Stabiis erat, -mptus sinu medio. paneg. 32, 1 -mptam mari gentem. 63, 4 ab illis (*locis proximis*) abesse, tamquam Danubio Rhenoque -are. Lvcan 9, 538 Libyco gens igne -mpta. Avson. 297, 6 qua Pyrenaicis nivibus -untur Iberi. 417, 71 quem ... suo longe -at provincia tractu. Amm. 31, 2, 17 Halani licet -mpti spatiis longis. Pavl. Nol. carm. 26, 193 Ezechiam fugiens alio procul orbe -mptum. *i. q. segregare* (*cf. supra l. 34*): Avg. civ. 20, 21 distantia praemiorum atque poenarum, iustos -ens ab iniustis. *c. dat.*: Avson. 394, 14 ex quo te -unt milia pauca mihi. **b** *translate*: Liv. 26, 24, 6 Acarnanas ... a corpore *Aetolorum* -mptos. Ps. Rvfin. in Ioel 3, 17/18 virgo (*sc. ecclesia*) sicut in praesentia ab improbis ... virtutum institutione, ita in futuro saeculo praemiorum felicitate -itur. Avg. civ. 14, 11 *Adam* ab unico noluit consortio -i nec in communione peccati. Arator act. 1, 449 hic (*Iudas*) prodidit, ille (*Arius*) -emit (*sc. Christum a patre*). *i. q. arcere*: Liv. 28, 21, 9 cum *duo certamine singulari dimicaturi* -i ab tanta rabie nequirent. Homer. 619 utrosque qui -ant a caede viros.

2 *res:* **a** *proprie:* *α generatim*: Lvcr. 1, 114 nata sit *anima* an contra nascentibus insinuetur et simul intereat nobiscum morte -mpta. *β speciatim loca, res locales*: Liv. 7, 7, 6 planities castra Romana ab Hernicis -bat. 27, 16, 9 murus ..., qui urbem ab arce -bat. Plin. epist. 10, 61, 2 potest lacus fossa usque ad flumen adduci nec tamen in flumen emitti, sed relicto quasi margine contineri pariter et -i. *in re geographica* (*cf. p. 1258, 15 sqq.*): -it *fretum flumen sim.*: Liv. 24, 49, 5 Hispaniam angusto -mptam freto (28, 27, 10 Cvrt. 4, 2, 1 Tac. hist. 2, 58. 3, 2. *absolute*: Sil. 1, 199). 27, 31, 11 *amnis* Elium agrum ab Dymaeo -it. Mela 2, 8 *Hypanis* Scythiae populos a sequentibus -it. Plin. nat. 3, 54 Tiberis ... Veientem agrum a Crustumino ... -ens. 4, 5. 6. 81. 5, 30. -unt *terra, montes sim.*: Liv. 32, 14, 1 fauces ... angustas, quae ab Athamania Thessaliam -unt. Mela 1, 18 Aegaeum ... ab Ionio mari -it *Graecia.* Lvcan. 4, 33 *collis* medius ... castris -bat Ilerdam. 10, 312 (Sil. 15, 343). Tac. ann. 2, 19. Ps. Qvint. decl. 3, 4 -mpta (dira *M*, direpta *S*) frigoribus plaga. *in astronomia*: Manil. 1, 622 *circulus* Geminis Cancrum -it. **b** *translate:* *i. q. secernere*: Amm. 29, 2, 3 ubi non lex ... non aequitas veritatem a mendaciis -bat. Rvfin. Adamant. 2, 1 quod -itur ab aliquo et distat, non est ubique (τὸ διεστώς).

C *i. q. abrumpere, interrumpere, finire:* **1** -it *aliquis*: Bell. Afr. 19, 1 proelio -mpto (Liv. 37, 32, 7. 44, 35, 20 Ps. Avr. Vict. orig. 14, 2. 3. Amm. 24, 2, 14 pari sorte. Bell. Hisp. 25, 7 pugna. Avson. 428, 3 -mpto ... ob noctem certamine). Liv. 5, 1, 4 quia sollemnia ludorum, quos intermitti nefas est, violenter -isset. Tert. ieiun. 10 nonā *horā* -endis stationibus. Papin. coll. Mos. 6, 6, 1 coitum. **2** -it *res*: -it *nox*: Plavt. Amph. 255 proelium id tandem -emit nox interventu suo (Bell. Alex. 11, 5. 46, 7 Sall. Iug. 60, 8. Liv. 7, 33, 15 victoriam magis quam proelium [*cf. infra l. 15*]. 21, 59, 8. 31, 17, 10. 44, 4, 6 Val. Max. 3, 2, 8 Frontin. strat. 2, 10, 1 Tac. hist. 4, 35. 5, 20 ann. 12, 16 Dict. 2, 32 Amm. 19, 8, 1. 27, 2, 8. *cf.* Sil. 1, 557 pugnas erepta luce. Amm. 25, 3, 12 certamen. 31, 7, 15 certamina cedens vespero dies). Enn. ann. 167 bellum aequis manibus (*cf. p. 1259, 6*) nox intempesta -emit. Cic. ad Q. fr. 2, 11, 3 actum est eo die nihil, nox -emit. Liv. 34, 33, 3 colloquium. Stat. Theb. 3, 677 alterna (*i. altercationem*) ducum nox interfusa -emit. Plin. epist. 4, 9, 9 actionem meam, ut proelia solet, nox -emit. Flor. epit. 1, 18, 10 nec alius cladi finis fuit quam nox -ret. Amm. 31, 13, 11 haec damna. -unt *alia*: Cic. rep. 1, 17 num sermonem vestrum aliquem -emit noster interventus? Caes. Gall. 1, 46, 4 res colloquium. civ. 1, 40, 7 quarum adventu proelium -itur (Bell. Alex. 63, 6. Liv. 6, 8, 7 imber certam magis victoriam quam proelium [*cf. supra l. 3*]. 6, 32, 6 pugnam imber. 31, 33, 9 fatigatio ipsorum equorumque incerta victoria -emit proelium. Tac. hist. 2, 36 proelium ... fugā -mptum). Tert. apol. 39 aeque oratio convivium -it. Liv. 26, 11, 3 acies instructas ... tempestas -emit (40, 59, 5 comitia). 35, 15, 2 mors nuntiata Antiochi -emit colloquia (Tac. hist. 5, 9 motum. Ivst. 36, 4, 11 contentionem consulum. *cf. p. 1257, 83*). *nota*: Bell. Hisp. 25, 5 ut prope videretur finem bellandi duorum -ere pugna (*fere i. q. bello -endo bellandi finem facere; cf. Fleischer, progr. schol. Afran. 1895 p. 26*).

D *i. q. impedire, irritum facere, tollere*: Cic. leg. 2, 31 rem susceptam -i, si ... augur 'alio <die>' dixerit. Sall. Catil. 18, 8 ea res consilium -emit. Liv. 1, 36, 6 ut ... concilia populi, exercitus vocati, summa rerum, ubi aves non admisissent, -rentur. 7, 21, 1 comitia consularia certamen patrum ac plebis -emit (Tac. hist. 1, 18 observatum id [*sc. tempestas*] antiquitus comitiis -endis non terruit Galbam). 8, 23, 16 auspicium (Plin. nat. 8, 223 soricum occentu -i auspicia). 27, 6, 18 censores neque senatum legerunt neque quidquam publicae rei egerunt: mors -emit L. Veturi (*cf. supra l. 20 sq.*). Lvcan. 5, 393 fingit sollemnia Campus *Martius* et non admissae -it suffragia plebis (Adnot. interrumpit ita, quasi missa plebs videretur tulisse suffragia. *an i. q. diribere? cf. p. 1258, 5*; diribet ... plebi *Bentley*). Flor. epit. 1, 16, 12 consules ... voluntaria deditione turpitudinem foederis -unt. Ser. Samm. 1009 concilium populi labes horrenda -emit (peremit *v. l.*) Vlp. dig. 40, 2, 20, 1 ne constitutio divi Marci superveniens cunctationem consulis -at. Serv. Aen. 4, 339 quae res -it confarreationes. Schol. Cic. Bob. Sest. 129 p. 138, 27 St. si ... ostentu aliquo -rentur ea quae ad populum ferebantur. Rvfin. hist. 9, 9, 4 *Maxentius* totius belli futuras caedes unius capitis sui -emit interitu. Carm. adv. Marc. 2, 93 ut pro peccatis *sanguis agni* oblatus -at iram. *absolute*: Amm. 14, 10, 9 barbari ... -entibus forte auspicibus vel congredi prohibente auctoritate sacrorum ... optimates misere *eqs.* (18, 5, 7 nostrorum copiis ingenti strage confossis, quasi -ente quodam medio fetiali Persas nondum Edessam ... tetigisse. 21, 13, 8 auspiciis -entibus. 27, 5, 5 nihil agi potuit -ente magnitudine fluentorum). *fere i. q. differre*: Cic. div. 1, 85 quid ... habet haruspex, cur pulmo incisus etiam in bonis extis -at tempus et proferat diem? Serv. ecl. 8, 29 ne quid nova nupta audiat adversum, quo dies nuptiarum -atur. *i. q. demere aliquid alicui* (*cf. etiam* Liv. 8, 23, 10 *p. 1258, 52*): Test. porcelli p. 243 hodie tibi -o vitam.

part. perf. pass. pro adi. **diremptus,** -a, -um. *i. q. diversus*: Pavl. Nol. carm. 2, 5 *pisces* miros specie formaque -os. 17, 305 nos quantum meritis -i.

deriv.: diremptio, diremptor, diremptus (-ūs). *Tafel.*

dīrīmo(r), -ārī (-āre) *a* dis- *et* rimari (-e). Gloss. II 276, 31 διερευνῶ perscruto, -or, pertundo. 50, 44 -at κατερευνᾷ. V 287, 4 -at scrutatur, requirit (-at *cod.*).

×**dīripio,** -uī, -ptum, -ere [*a* dis- *et* rapere. *Th.*]. *in codd. saepe confunditur cum* deripio, *de differentia v. p. 632, 31.* disripit: Gloss. IV 57, 34 Not. Tir. 46, 50. disripuit: Itala I reg. 15, 27 (Legion.), *cf. Rönsch, Coll. p. 232.* Not. Tir. 46, 55. disreptus: Itala deut. 28, 29 (Lugd.). disrapiunt: Gloss. IV 506, 15 [dirapimur *ex coni. legebatur* Apvl. Socr. 21 p. 167, *sed cf. Novák, Wien. Stud. 33 (1911) 106.*] diripierunt: Greg. Tvr. Franc. 9, 31. 33. *Bonnet p. 420 (utroque loco variant libri).* *nota* disruperat: Itala Luc. 8, 29 (cod. l. συνηρπάκει; abripiebat cod. d, arr- Vvlg.), *cf. Rönsch, Coll. p. 232.* *part. futuri legitur inde a* Liv. 24, 2, 1. direptum iri: Cic. ad Q. fr. 1, 2, 1 Att. 9, 9, 2. *cf.* Sil. 17, 499 irent -ptum. *frequentatur gerundivum praedicative positum inde a* Plavt. Poen. 646. Gloss. -it ἀφαρπάζει, separat; disreptum separatum disperatum. -ptum disiunctum. *usus in litteris e graeco conversis*: **1** *cf. I: i. q.* διαρρήγνυμι: Itala I reg. 15, 27 (Legion., Vvlg scissa est) *v. supra l. 65* Psalt. Rom. 106, 14 (Vvlg. disrupit). **2** *cf. II: i. q.* διαρπάζω: Itala gen. 34, 29 (Aug. loc. hept. 1, 130 p. 526, 21). deut. 28, 29 (*supra l. 66/67*, Vvlg. vastantes). Vvlg. Sirach 36, 27 I Macc. 6, 24 Marc. 3, 27 *bis* Rvfin. hist. 4, 26, 5 Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 2, 21. 5, 3 Cassiod. Ios. antiq. 8, 14. ἁρπάζω: Itala Is. 10, 2 (Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 20. 4, 27 p. 515, 8, Vvlg vim facere). Matth. 11, 12 (Hil. in Matth. 11, 7 Hier. epist. 22, 40, 5. 60, 3, 4 Aug. c. Faust. 19, 24; Vvlg rapio). Vvlg. Bar. 4, 26. συναρπάζω:

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. p. 1260,71. προνομεύω: VVLG. I Macc. 8,10. ἀθετέω: ITALA sap. 5,1 (Cypr. testim. 3,16, VVLG. abstulerunt). ἀπάγω: RVFIN. hist. 1,7,11 filium captivum -issent. *legitur inde a* PLAVTO, *frequenter positum a* CIC. (*55ies*) CAES. (*17ies*) LIV. (*122ies*); *praeter coniunctiones sollemnes* (d. urbem, castra *sim.*) *rarescit apud posteriores. non abiit in linguas romanicas.*

I *vi praepositionis integra*: A *in diversas partes rapere*: 1 *aliquem per vim distrahere, discerpere, dilacerare, dilaniare*: PLAVT. Cist. 208 feror differor distrahor -or. Merc. 469 Pentheum -isse ... Bacchas (OV. met. 3,731 membra *Penthei.* ars 1,338 Hippolytum ... equi. fast. 3,265. Ib. 479 *canes Actaeonem et Linum*). TIB. 3,9,22 incidat in saevas -enda feras. OV. epist. 11,118 -unt ... viscera nostra (*i. filium*) ferae. SIL. 3,433 MIN. FEL. 11,4. HOMER. 993 te *Hectorem* ferae *et* volucres (MART. 5,67,4 QVINT. decl. 278 p. 134,17 PAVL. NOL. carm. 31,276. *cf. etiam p. 1262,73*). OV. Ib. 551 -pta pateant tua viscera pelle (SEN. Herc. O. 1262). 599 -antque tuos ... unguibus artus *Maenades.* VAL. FL 1,813 fida manus ... -at laceretque senem. 1,825. 2,240 HEGES. 5,24,3 (*ibid.* discindere). AVG. civ. 3,28 quendam *proscriptorum* sine ferro laniantium manus -erunt, immanius ... quam bestiae solent discerpere cadaver. 2 *aliquid*: a *res corporales*: α *raptim avellendo in diversas partes ducere*: *c. dat.*: VERG. Aen. 1,211 tergora -unt (de- *Heinsius v. p. 632,77*) costis (*abl.?*) et viscera nudant. OV. met. 6,387 clamanti *Marsyae* cutis est summos -pta (de- *Heinsius*) per artus. PLIN. nat. 20,97 huic (*scillae*) aridis tunicis -ptis (de- *Mayhoff*). *c. praep*: VEG. mil. 4,18 -ptis (de- *Schweb*) coriis de lignis *turris ambulatoriae.* β *impetu quodam, per vim divellere, discindere, disturbare*: GLOSS. -unt rumpunt. CIRIS 423 -ptis moenibus urbis. LIV. 25,36,9 ludibrium illud *munitionis* distraherent -entque. LVCAN. 6,35 -pta ... moenia transfert *ad vallum extruendum.* VOPISC. Prob. 6,1 vallum. PROP. 4,8,61 -ptisque comis tunicisque solutis (SIL. 1,525 *v. p. 1263,42*). SEN. nat. 1,5,5 quaedam specula ... catervam ... non confundunt, sed -ptam in facies singulas distrahunt (*cf. p. 1263, 34sqq.*). 2,26,6 per quam *altitudinem* -ptis (-mptis *Pinc.*) aquis ignis emersit. STAT. Theb. 5,367 lacerant ... nubila venti -untque fretum. PAVL. dig. 8,2,20,5 *stillicidium,* quod ex alto cadit, ⟨cadit⟩ lenius et interdum -ptum (*i. interruptum*). ARNOB. nat. 5,23 circumiectas ⟨p⟩rolibus (*i. testiculis*) -entem membranulas. ITALA I reg. 15,27 (Legion.) pinnam diploidis (*cf. p. 1260,77*). PSALT. Rom. 106,14 vincula (*cf. p. 1260,78*). b *res incorporales*: LYGD. 6,28 venti temeraria vota aeriae et nubes -enda ferant. SEN. nat. 3,27,11 -ptum (*Φ*, -mptum *T*) inter miseros commercium ac transitus. dial. 10,3,3 quam multi vitam tuam -erint te non sentiente. MARCIAN. dig. 48,6,5 pr. funus -atur (*i. disturbetur*), distrahatur.

B *vi verbi* rapiendi *immutata* (rapere *i. vehementi studio sibi appetere*): *a diversis partibus certatim sibi expetere*: 1 *aliquem*: SEN. dial. 5,23,5 Timagenes ... tota civitate -ptus. 10,7,8 -itur ... toto foro patronus. STAT. silv. 2,2,134 te geminae suffragia terrae. 5,3,131 *Homerum* aliae ... aliis natalibus urbes. Theb. 5,722 matrem ... avidis complexibus ambo. MART. 7,76,1 te ... potentiores per convivia, porticus, theatra. IVV. 6,404 quis ... -atur adulter (*cf. Friedl*, decipiatur P^2 ω, *falso* SCHOL. ad poenam raptus). SIDON. epist. 3,3,6 irruentum tumultuoso -ĕris amplexu. *cf.* carm. 2,420 -unt diversa oculos. 2 *aliquid* (*nonnulla inclinant in notionem eorum, quae sub II B enotata sunt*): SEN. epist. 74,7 fortunam ... in mortalium coetum honores, divitias, gratiam excutere, quorum alia inter -entium manus scissa sunt. Oed. 65 -itur ignis *a mortuos cremare gestientibus.* PROB. vita Pers. 8 editum librum continuo mirari homines et -ere coeperunt QVINT. inst. 6,1,47 talos iecit in medium, quos illi (*pueri*) -ere coeperunt. SVET. Aug. 98,3 licentia -endi ... missilia. Nero 11,2 concessum, ut scaenici ardentis domus supellectilem -rent (*cf. p. 1262, 51*). VOPISC. Prob. 19,2 venationem ... dedit, ita ut populus cuncta -ret. LAMPR. Heliog. 8,3. HIL. in psalm. 134,6 benedictionem *domini* -it *Christi coetus.* SVLP. SEV. chron. 1,20,4 quas (*coturnices*) cum avide -rent *Iudaei* (*cf. p. 1262,74sq.*). 2,33,8 confluentium fides certatim domino calcata -at (*i. domini vestigia osculis petat*). SIDON. carm. 2,420 *v. supra l. 53.*

II *vi praepositionis imminuta*: A *expilare, despoliare* (GLOSS. -ptus praedatus): 1 *aliquem*: PLAVT. Poen. 646 hunc ... ad te (*lenonem*) ... -undum (-endum *P*) adducimus. CIC. Verr. 4,32 licentiam -endorum aratorum (4,52. LIV. 27,12,6 cultoribus agri). or. frg. A IX 7 socios (har. resp. 58 LIV. 26,30,6. 32,21,15 TAC. ann. 13,43). ad Q. fr. 1,2,1 quod ita scripsisti direptum iri te a tuis. CAES. Gall. 6,35,4 Eburones (*sim. nomen gentis*: 6,34,8. 7,8,4 civ. 2,12,3 NEP. Cat. 3,4 LIV. 31,45,13 FLOR. epit. 1,12,4). DARES 4 cives. VVLG. psalm. 34,10 egenum et pauperem (Am. 5,11). 88,42. Is. 10,2 pupillos. *al.* RVFIN. hist. 4,26,5 innocentes. MAR. VICTOR aleth. 3,463 -ptis populis. *nude positum*: EDICT. imp. Diocl. II 4 detestandis quaestibus -ientium (*cf ibid.* donativo militem stipendioque privari). 2 *loca vel res, unde aliquid rapiendo aufertur* (*cf. etiam B 1 p. 1262, 35sqq. 43sqq. 55sqq. 84*): GLOSS. -it vastat, debellat. CIC. Verr. 2,36 oppidum (2,56 -enda ac vexanda. CAES. Gall. 7,11,9 civ. 1,21,2. 3,80,6 BELL. Afr. 74,2. LIV. 4,47,5 captum ac -ptum. *et 9ies. passim*). CIC. Sest. 38 urbem (epist. 14,14,1 off. 1,82 CIRIS 191 LIV. 4,34,3. 21,5,4 expugnat -itque. 21,57,13 captam ... -rent. *sic 6ies, praeterea 22ies. passim*). CIC. Pis. 96 Ambracia (*sim. nomen urbis*: CIC. Att. 5,20,3 -pto et vastato. POLLIO Cic. epist. 10,33,4 BELL. Alex. 58,4 BELL. Afr. 95,1. LIV. 23,17,7 -ptis atque incensis. 24,35,2 vi capta diruit ac -uit. *et 12ies. passim*). CIC. Manil. 33 portum Caietae. CAES. civ. 3,31,4 civitates (LIV. 36,20,1 FRONTIN. strat. 3,6,1 FLOR. epit. 2,16,5 *al.*). LIV. 22,20,9 vicis (32,13,12 TAC. ann. 1,20). 31,10,6 coloniam (31,48,7 TAC. hist. 4,63). CIC. Verr. 5,122 *aedes* spoliata atque -pta. 5,139 spoliatam urbem, fana -pta (Manil. 23 Pis. 85 CAPITOL. Maximin. 19,4 *al.*). LIV. 37,21,7 *templa signaque* hostiliter. SIL. 17,499 *Iovi Capitolino* soliumque domosque irent ptum *Poeni.* VOPISC. Aurelian. 31,7 templum. IVST. 2,12,8. CIC. Manil 57 expilandos socios -endasque provincias (parad. 46 defenerandas -endasque. Phil. 13,42 vastandarum -endarumque). Catil. 4,13 Italiam vastandam -endamque (SIDON. carm. 2,380 me *Italiam* Vandalus hostis). Att. 9,9,2 quem ... locum Graeciae non -ptum iri? dom. 60. SALL. epist. Mithr. 9 Bithyniam -uere. SVET. Nero 43,1 LAMPR. Alex. 59,2. CIC. Att. 8,2,3 patriam -endam et inflammandam (epist. 16,12,1). PS. SALL. in Tull. 1,1 rem publicam. CIC. p. red. in sen. 18 domus. dom. 113 disturbaretur -retur (*cf.* dom. 98). BELL. Afr. 87,6 VERG. Aen. 2,563 LIV. 25,10,9 APVL. met. 7,1 *al.* CIC. Phil. 3,31 villae (LIV. 2,26,2 AMM. 27,2,2). BELL. Alex. 19,1 aedificia. LIV. 5,41,10 tecta. 25,10,10 hospitia. VAL. MAX. 4,3,14 proscriptorum penates. CVRT. 5,5,2 thesauros (10,6,23). FLOR. epit. 4,1,2 aerarium. CAES. civ. 3,112,3 more praedonum naves (IVST. 25,2,6). LIV. 2,14,3 castra ... hostiliter (2,25,4 capta -ptaque, *sic 11ies, praeterea 14ies. passim*). VERG. Aen. 9,74 -uere focos. 12,283 aras (SERV. deiecerunt dissipaverunt). LIV. 22,31,2 ager. TAC. Agr. 7 praedia et patrimonii partem (*cf. infra l. 58*). CORIPP. Ioh. 1,30 -ptae ... terrae. RVFIN. hist. 3,6,14 sepulcra (τυμβωρυχοῦντες).

B *abripere, rapere, raptim auferre, abducere*: GLOSS. -unt rapiunt, auferunt. 1 *cum obiecto solo*: CATO or. frg. 2 p. 37,6 bona, liberos (*cf. p. 1263,25.* LACT. inst. 4,21,4 pueros. RVFIN. hist. 1,7,11 ENNOD. opusc. 3,97 p. 356,3). bona: CIC. S. Rosc. 30 adempta, possessa, -pta (p. red. ad Quir. 20). Verr. 2,38. 3,46. 4,31. 79 Sest. 54. 84 Mil. 87 rep. 1,62 VATIN. Cic. epist. 5,10a,2 CAES. *5ies* BELL. Alex. 41,2 BELL. Afr. 97,3. LIV. 2,5,2 bona regia (25,30,12 regiae opes. CLAVD. opes *ter, nusquam aliter*). 2,5,4. 2,6,3 SEN. benef. 5,17,2. dial. 2,5,7 dissipata et -pta. FLOR. epit. 1,9,1. COD. Theod. 16,10,24 *i. q. furari* (*item* COD. Iust. 1,1,11,16). CIC. Verr. 3,20 argenti vestisque stragulae domi quod fuerit esse ... -ptum. SVET. Nero 47,3. CIC. Verr 4,24 ad fortunas aratorum ... vexandas -endasque. 4,131 bonis fortunisque. dom. 98 Vatin. 6. LIV. 8,38,14 -i passim ferrique. 26,30,10. 32,38,7. 43,7,10. *cf.* CIC. Verr. 4,198 fructus aratorum (FRONTO p. 16,2 N.). OV. trist. 3,58 ruris opes ... pecus (*cf. infra l. 65*), plaustra et quas divitias incola ... habet. COD. Theod. 2,26,2 (*a. 330*) agri modum (*i. q. vi abripere, cf.* COD. Iust. 1,3,39,4 adimere. IVLIAN. epit. novell. 22,83 -pta vel usurpata a quibusdam ... praedia) CIC. Verr. 4,57 omne instrumentum (CVRT. 5,12,17 pecunia ... et supellex. SVET. Iul. 17,2. *cf. etiam p. 1261, 61*). Pis. 48 omnia (Phil. 10,12 vastaret, -ret, auferret. 11,40 divexare ac -ere. LIV. 2,23,5. 25,29,9 omnia, quae in promptu erant [*cf.* 10,34,12 quae migratu difficilia. 38,40,10. 39,30,5. 41,2,11]. 28,37,2 quaedam. 35,4,2 sua. *sim. al.*). CIC. Verr. 5,139 hereditatis -endae (AVR. Fronto p. 17,8 N. VVLG. Ier. 50,11 *al.*). Att. 4,1,3 *res familiaris* fracta, dissipata, -pta. de orat. 3,3 a consule ... tamquam a ... praedone (*cf.* Verr. 5,122) -retur patrimonium dignitatis *senatus. cf.* TAC. Agr. 7 *supra l. 29* AMM. 29,1,43. CAES. Gall. 2,17,3 impedimentis (LIV. 23,16,6 impedimenta ac sarcinas CVRT. 4,15,5. 18. 22 FRONTIN. strat. 1,6,1 TAC. hist. 2,29 ann. 1,23). Gall. 7,38,9 magnum numerum frumenti commeatusque. BELL Alex. 36,5 praeda (SALL. Iug. 41,7 LIV. 22,52,5 VOPISC. Prob. 15,5 VVLG. *passim, item* spolia. *cf.* VVLG. Is. 33,23 rapinam. *nota*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 5,3,1 direptionem). BELL. Afr. 26,5 pecus (LIV. 28,8,10. 28,11,9 PS. QVINT. decl. 12,6 p. 223 AMM. 17,10,6 VVLG. Iob 24,2 greges. EVGIPP. Sev. 30,4. *cf.* COLVM. 8,2,7 ne obsidiis hominum aut ... animalium -antur *gallinae*). VERG. georg 4,214 constructa ... mella -uere ipsae *apes.* Aen. 3,227 harpyiae ... dapes (VAL. FL. 4,454 APVL. met. 10,15. *cf.* abripio *vol. I p. 133,74*). *item de bestiis pastum arripientibus* (*cf.* GLOSS. -it devorat [*Bücheler*, devovit *codd.*]): COLVM. 9,15,3 VAL. MAX. 1,6,5 PLIN. nat. 2,147. 9,32. 32,17. VVLG. II Macc. 9,15 *mortuos* avibus ac feris -endos traditurum (οἰωνοβρώτους ἐκρίψειν. *cf. p 1261,14*). *nota*: LVCAN. 6,117 humanis ... incognita mensis -ens miles (*cf.* 6,111 pecudum ... cibos). AETNA 347 torrens ut spiritus ... ipsa suo declivia pondere nunquam corpora -at (de- *Gorallus, cf.* 125 *p. 1263,35*) validoque absorbeat arcu, *i introitu montis* (*item de rebus rapidis*: TIB. 1,6,54 ventis ... cinis. PROP. 4,7,22 fallacia verba ... -uere Noti. *cf.* LYGD. *p. 1261,40.* VVLG. Is. 18,2 -erunt flumina terram. *cf.* abripio *II C et p. 1263,37*). LIV. 44,45,13 *tot* talenta *milibus* posita ... -enda (*opp.* dividere. *cf.* PS. FRONTIN. strat. 4,5,1). VITR. 8,3,9 bituminis ... moles -unt qui habitant circa. PHAEDR. 2,7,9 latrones ... nummos. CVRT. 3,11,20 ingens auri argentique pondus (TREB. trig. tyr. 2,1). CALL. dig. 47,9,7 naufragia (*ibid.* ne

[Dittmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quid ex naufragiis -atur; *utroque loco* de- *F*). MARCIAN. dig. 48, 7, 1, 2. AMM. 14, 8, 3 aureo vellere ... -pto. 19, 11, 12 sella regalis. 27, 1, 6 vexillum. AMBR. hex. 6, 3, 13 *perdix* ova aliena. COD. Theod. 11, 7, 20 (*a. 412*) -ptorum (*i. eorum, quae a vectigalium exactoribus concussione possessorum -pta sunt*) quadrupli poena ex eorum patrimonio eruatur (INTERPR. in quadruplum, quae sunt superexacta, reddantur). CYPR. GALL. exod. 911 furto ... -pta (furto ablatum VVLG.) restituat. GREG. M. in Ezech. 1, 11, 24 furto (*opp.* aperte). *cf. p. 1262, 41*). CARM. epigr. 444, 1 *uxore* -pta morte recepta (morte ἀπὸ κοινοῦ, *cf. Büch.*). *nota transitum in notionem aliorum verborum* (abripio, deripio, rapio *ubique conferenda. cf. etiam p. 1262, 41. 48*): *i. q. adimere*: VAL. MAX. 2, 9, 8 *censores* equites Romanos ... -ptis (de- *Torrenius*) equis publicis inter aerarios referendos curaverunt. *i. q. avellere* (*cf. usum verbi cum praepositionibus coniuncti*): AVSON. 240, 2 caput Danai -uere meum (*Priami*; de- *Wakefield*; *cf.* VERG. avulsum). *i. q. surripere*: COD. Theod. 9, 40, 15 (*a. 392*) *ne reus* -ptus a clericis asseratur. *i. q. delere*: COD. Iust. 5, 4, 23, 1ᵇ *mulierum, quae inhonestam professionem effugerunt*, omni macula -pta (-mpta *Mommsen*). **2** *nude positum, ubique ita, ut obiectum facile subintellegatur*: CIC. Manil. 65 quibus causa belli propter -endi facultatem (cupiditatem *al.*) inferatur. CAES. civ. 2, 25, 3 ut *equitatus* -ret atque haberet loco praedae (*quae portabantur atque agebantur*). LIV. 25, 31, 9 in discursu -entium militum. SEN. epist. 90, 4 terra ... in usus populorum non -entium larga. COLVM. 1, 7, 6. **3** *accedunt praepositiones*: ex: RHET. Her. 4, 39, 51 liberi ... e gremiis parentum. CIC. Verr. 4, 66 bona ... ex agris auferri ac -i. Manil. 22 quas *res* ex tota Asia -ptas congesserat. div. 1, 69 ex horreis -ptum ... frumentum. PAVL. dig. 47, 9, 4, 1 praedam ex naufragio. *ibid.* aliqua ex illo *naufragio* (*cf. supra l. 1*). GREG. M. moral. 19, 47 ex erroris morsu animam. ab: OV. met. 9, 636 a (de *N*) pectore vestem. STAT. Theb. 4, 817 a (e *B M*) fontibus amnis -itur *ab avide bibentibus. cf. p. 1262, 74 sq.* TAC. ann. 1, 35 ferrum a latere. *cf.* VERG. Aen. 10, 475 *M*, *v.* deripio *p. 632, 64.* de: RVFIN. Adamant. 3, 8 *malos* de hoc mundo -ret *bonus deus.* in *c. acc.*: AETNA 125 illa *flumina* vorago -pta (de- *Gorallus, sed cf. Sudhaus in comm.*) in praeceps fatali condidit ore. SEN. nat. 1, 5, 5 *v. p. 1261, 31.* AVG. epist. 180, 1 in alia atque alia diversarum occupationum tempestate -ptus. ad: IVST. 26, 1, 7 virginibus ... ad stuprum -ptis (abr- *Gronov.*, de- *Jeep*). ?**4** *accedit ablativus* (*vix dubium, quin ubique legendum sit* de-): VERG. Aen. 3, 267 litore funem (di- *M*, de- *P*, *v.* deripio *p. 632, 77*). OV. met. 11, 29 arbore ramos. *v. p. 632, 83.* COLVM. 3, 10, 16 planta direpta (-teirepta *A*, deir- *S*) trunco. SIL. 1, 525 decisae vertice cristae -ptumque decus ... iubarum (*siquidem* vertice ἀπὸ κοινοῦ *accipiendum; sin minus, pertinet ad I A 2 a cf. p. 1261, 31*). **5** *accedit dativus*: [*non huc pertinet* HOR. carm. 3, 5, 21 arma militibus -pta (di- *codd. praeter R, qui* de- *recte, cf.* deripio *p. 632, 57.*] LAMPR. Alex. 55, 2 praeda, quam Persis -erat. AVELL. p. 40, 2 vasa ... Lucifero *episcopo.* CARM. epigr. 1310, 1 coniuge (*'debuit* coniugio' *Büch.*) -pta meo -ptaque natis; *cf. supra l. 9.* CYPR. GALL. los. 261 iumenta ... tantum sunt -pta neci (*cf. Bücheler ad* CARM. epigr. 444). **6** *accedit* inde: AVELL. p. 27, 28 ecclesiae ianuas confringunt, -entes inde, quidquid ad ... ministeria pertinet.

accedunt adverbia: ad I B: avide: SVLP. SEV. chron. 1, 20, 4. certatim: SVLP. SEV. chron. 2, 33, 8. *ad II A 2*: crudeliter: CIRIS 191 LIV. 26, 30, 4. hostiliter: LIV. 2, 14, 4. 36, 20, 1. 37, 21, 7 SVET. Iul. 54, 1 IVST. 14, 1, 6. foede: LIV. 31, 41, 5. tyrannice: GALLICAN. Avid. 7, 7. *ad II B*: quam impudenter, quam palam, quam acerbe: CIC. Verr. 3, 46. inempto (-to *Petsch.*, -ta *codd.*): SPART. Sept. Sev. 7, 3. impie: AVELL. p. 40, 2.

syn. suis locis enotata sunt. adde ad II B: vastare: CAEL. Cic. epist. 8, 10, 2. AVR. VICT. Caes. 2, 3 *et* PS. AVR. VICT. epit. 2, 9 *cf. c.* SVET. Tib. 41 (Gallias vastari). rapere: CVRT. 3, 11, 20. furari: PELAG. in Eph. 4 p. 834ᶜ. auferre: AVG. civ. 21, 27.

opp.: *ad II A 2*: servo: CIC. Att. 8, 2, 3. *ad II B*: recipio: VOPISC. Prob. 16, 2 AMM. 14, 8, 3. 25, 3, 5. reddo: RVFIN. hist. mon. 30 p. 456ᶜ. reformo (*i. reddo*): MAR. VICTOR aleth. 3, 463.

deriv.: direptio, direptor, direptus (-ūs). *comp.*: indireptus. *D.*

dīritās, -ātis *f. a* dirus. GLOSS. δεινότης. saevitia. *i. q. foeditas, saevitia, turpitudo*: *personarum* (*tam de facie quam de moribus*): CIC. Vatin. 9 quamquam es omni -e atque immanitate taeterrimus. Cato 65 quanta in altero *fratre* -s, in altero comitas. SVET. Tib. 21, 2 morum eius -em. APVL. apol. 56 oris et animi. PANEG. 11 (3), 29, 2 aliorum imperatorum hilarem -em cachinnantemque saevitiam. AMM. 14, 7, 3. 18, 10, 4 -e crudelitateque terrebat. 22, 8, 33 immani -e terribiles *gentes*. 26, 6, 7. *rerum*: CIC. carm. frg. 39, 5 si qua invecta -s casu foret (*i. infortunium. cf.* AMM. 26, 1, 3 hac volubilium casuum -e exitu luctuoso finita. 31, 3, 2 impendentium -em augente fama). PANEG. 11 (3), 4, 5 accusatoriam -em laudum titulis peragebant (*i. accusant, dum laudant*). AMM. 19, 2, 3 ultra omnem -em taetri spectaculi. 23, 6, 81 inter quas *leges* -e exsuperant latae contra ingratos. 26, 10, 5 doctrinarum. 28, 1, 25. MART. CAP. 3, 224 depulsa vocis insuavissimae -e. *speciatim de omine*: SVET. Nero 8 ob totius diei -em. GELL. 4, 9, 10 dies religiosi dicti, quos ... propter ominis -em relinquimus. AMM. 28, 4, 8 ut sine -e ominis loquamur.

dīrīvo *sim. v.* derivo.

dirodium NOT. Tir. 112, 62ᵃ. *cf.* birodium.

[**diructio**] ἀποκατάστασις GLOSS. II 50, 37. *conicitur* directio, deductio, reductio. *L.*

***dīrumpo** (dis-, dir-rumpo), -ūpī, -uptum, -ere *a* dis- *et* rumpere. *formae*: dir-: PLAVT. Cas. 326. 809 *et* 810 *P* (*v. infra l. 30*) Curc. 222 *E* (*v. infra l. 15. 31*) Poen. 117 CIC. Vatin. 16 dom. 99 Phil. 13, 26 Att. 4, 18, 2. 7, 12, 3 SEN. dial. 5, 33, 3 nat. 2, 27, 3. 3, 29, 1 COLVM. 10, 83 TAC. hist. 1, 55 APVL. met. 1, 16. 3, 2. 7, 21. 10, 15 apol. 13 PORPH. Hor. epist. 1, 19, 15 PS. CYPR. ad Novat. 5 ARNOB. nat. 1, 43. 2, 60 LACT. inst. 6, 10, 4 (*sed v. infra l. 34*; inr- *B*) IVST. 4, 1, 1 LVCIF. reg. apost. 4 p. 44, 23 PACIAN. bapt. 7 p. 140 *P* AVIEN. orb. terr. 1118 AMM. 15, 10, 4. 20, 11, 19 *al.* VVLG. *passim. de recc. v. infra l. 27.* disr-: INSCR. christ. Leblant 2, 1. PLAVT. Bacch. 441 *B* (*v. infra l. 30*) Curc. 222 *B* (*cf. supra l. 7, infra l. 31*) LVCIL. 575/6 (NON. p. 201) VARRO Men. 267 (NON. p. 448 *L? G*) CIC. dom. 99 *G M* div. 2, 44 Lael. 85 off. 3, 21 Att. 4, 16, 8 *M* epist. 7, 1, 4 *G* (*v. infra l. 32*) VITR. 2, 8, 20 *bis.* 6, 8, 5 SEN. nat. 6, 15. 6, 17, 3 *λ ϱ.* 6, 30, 1 *et* 4 *λ* (*ϱ?*) CYPR. testim. 1, 13. 21. 3, 119. TERT. *ubique, ut vid.* ITALAE codd. *semper fere* (*cf. infra l. 33*). PS. ORIG. tract. *ubique* COMM. apol. 1028 IVL. HON. cosmogr. B 4 p. 36, 18 VOPISC. Tac. 17, 4 HIL. in Matth. 6, 1. 27, 1 LVCIF. non conv. 12 p. 25, 23 reg. apost. 2 p. 40, 30. 4 p. 44, 25. 5 p. 47, 24 PACIAN. bapt. 7 p. 140 *R*¹ PRISCILL. tract. 1, 12 (*v. infra l. 34*). 1, 16. 4, 78. 10, 125 FILASTR. 153, 4 AVIEN. Arat. 1541 TYCON. 4 p. 41, 19. 7 p. 79, 20 AMM. 21, 6, 3 (distrup-) SCHOL. Hor. epist. 1, 19, 15 AMBR. Abr. 2, 1, 3 HIER. epist. 7, 3, 2 *al.* VVLG. *passim. apud recc. semper fere* (dir- *fere non nisi apud* CORIPP.). dirr- (*cf.* CASSIOD. gramm. VII 163, 14 interdum s littera sequente r in eandem litteram mutatur, ut dirrumpo): PLAVT. Bacch. 441 *C D* (*v. supra l. 15*). 603 *B C D* Cas. 809 *et* 810 *A* (*v. supra l. 6*) Curc. 222 *V* (*v. supra l. 7. 15*) TER. Ad. 369 *A ς pars* CIC. epist. 7, 1, 4 *M* (*v. supra l. 17*). 12, 2, 2 *M* APVL. met. 8, 23. 9, 28. 10, 22. 29 ITALA Marc. 2, 22 (cod. e) ITALA Afr. ed. Soden act. 5, 33 (cod. h) LACT. inst. 6, 10, 4 *R*¹ epit. 34, 11 PRISCILL. tract. 1, 12 *W*¹ GLOSS. II 273, 55. IV 54, 54. V 551, 31. der-: COMM. apol. 641 LEX Sal. 27 add. 2 GLOSS. dirrupiebantur: ITALA Afr. ed. Soden act. 5, 33 (cod. h). *perf. act.*: FLOR. epit. 3, 1, 11 disrupuit *in* diripuit *mutavit N*². LACT. epit. 34, 11 dirrumperit *T. cf. etiam* GLOSS. *l. 41/2.* *part. perf. pass.*: PLAVT. Bacch. 603 dirrumptum (dirruptum *B*²). RVRIC. epist. 2, 4 p. 376, 2 disrumtum. *de significatione*: GLOSS. διαρήσσω. GLOSS. Plac. V 16, 34 = 61, 23 derupsit dispersit (disrupsit *cod. Vatic. libri gloss.*, disrupit *eiusdem alii libri*). *legitur apud* PLAVT. (*7ⁱᵉˢ*) TER. LVCIL. VARRONEM COLVM. TAC. (*singulis locis*) CIC. (*11ⁱᵉˢ*) VITR. (*ter*) SEN. phil. (*7ⁱᵉˢ*) APVL. (*9ⁱᵉˢ*), *passim exhibent* TERT. ITALA VVLG. *seq.*

I *proprie*: **A** *active* (*vel passive ita, ut de certis subiectis -entibus cogitetur*): **1** -it *persona* (*bestia v. p. 1265, 3. 14 sqq.*): **a** *rem* (*accedunt abl. instr. infra l. 49 al. p. 1265, 3*, ab, de *p. 1265, 7 sqq.*): *membra humana*: PLAVT. Bacch. 441 extemplo puer paedagogo tabula -it caput. AVIEN. orb. terr. 1118 femoris sub imagine partus -isse Iovem penetralia. SIDON. carm. 13, 9 colla ... furis. *metaph.*: VVLG. Os. 13, 8 -am interiora iecoris eorum. PETR. CHRYS. serm. 31 p. 287ᴬ Iudaei ... dum perimunt Christum, synagogae matris uterum -erunt. *res fabricatas, aedificatas*: TAC. hist. 1, 55 legiones ... -unt imagines Galbae. ITALA III reg. 13, 3 (Lucif. reg. apost. 5 p. 47, 24) sacrarium -etur (ῥήγνυται, VVLG. altare scindetur). *cf.* TYCON. 4 p. 41, 19 altare. HEGES. 1, 24, 1 -pta murorum parte (διαρρήξας). VVLG. Ier. 52, 7 -pta est civitas. II Macc. 14, 41 ianuam (τὴν ... θύραν βιαζομένων). RVFIN. hist. 1, 13, 20 -ret saepem, quam a saeculis nemo -erat (διέσχισε ... σχισθέντα). symb. 16 p. 355ᴬ -ptis inferni claustris (CASSIOD. in psalm. 139, 8. INSCR. christ. Leblant II 1 postquam sydereus -upit tartara princeps). LEX Sal. 27 add. 8 clausuram alienam. CORIPP. Ioh. 1, 335 -ptis ... tectis. *funes, vincula sim.*: ITALA iud. 16, 9 (Lugd.) -upit ... nervias, quemadmodum -itur spartum (διέσπασε ... ἀποσπάσοι, VVLG. rupit ... rumpat). ITALA psalm. 2, 3 (Tert. adv. Marc. 1, 21 *al. et* VVLG.) vincula (διαρρήξωμεν; *cf. etiam* ITALA Ier. 30, 8 [Cypr. testim. 1, 13] PACIAN. bapt. 7 p. 140 PS. AMBR. laps. virg. 10, 52 VVLG. psalm. 106, 14. 115, 16 Nah. 1, 13 *al.*). ITALA Marc. 5, 4 (codd. d l *cf.* VVLG.) catenas (διεσπάσθαι). AMM. 20, 11, 19 restibus -ptis (*edd.*, direptis *V*, dirемptis *Petsch.*). OROS. hist. 6, 8, 14 *falcibus* -i ... antemnarum armamenta praecepit. *nota*: PLAVT. Poen. 117 iamne hoc tenetis? si tenetis, ducite; cave -atis (*sc. velut filum argumenti*). *vestimenta sim.*: ITALA I reg. 15, 27 (Aug. civ. 17, 7) tenuit Saul pinnulam diploidis eius et -upit eam (διέρρηξε, VVLG. scissa. *cf. p. 1261, 38*). ITALA III reg. 11, 30 (Lucif. reg. apost. 4 p. 44, 23) -upit *vestimentum* duodecim scissuris (διέρρηξεν, VVLG. scidit). VVLG. Ezech. 13, 21 cervicalia vestra. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 1 (*metaph.*) indivisibilem et insecabilem tunicam Christi ... -ens inimicus et scindens. AVG. serm. ed. Mai 171, 1 vestimenta (*cf. etiam p. 1265, 80*). ENNOD. epist. 7, 20 p. 188, 9 dum prelorum famuli ... uvarum tunicas properata calce -rent. *petram sim.*: PS. ORIG. tract. 16 p. 174, 24 -pta durissima petra (*cf.* VVLG. psalm. 104, 41 *gr.* διέρρηξε). RVFIN. hist. 9, 6, 3 rupes sub patibuli onere -pta (GLOSS. V 430, 24 divisa). AVG. civ. 3, 19 *v. p. 1265, 5.* *sim.*: VVLG. psalm. 73, 15

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tu -isti fontes et torrentes (διέρρηξας). *i. q. aperiendo sive percurrendo dirimere*: VVLG. Is. 64, 1 caelos (CORIPP. Ioh. 4, 256 caerula sulcabat -ens luce ... Phoebus). RVFIN. Adamant. 4, 5 aves in aëre secantes eum et -entes (*deum, qui creditur esse materia*). CLAVD. rapt. Pros. 1, 72 Boreas ... -it pelagus. AVG. civ. 3, 19 Gallia transcursa Alpibusque -ptis (*de Hannibale; fort. ad I A, sc. aceto ruptis, cf. vol. I p. 381, 4 sqq.*). *i. q. abrumpere, abripere* c. de, a: VVLG. Ezech. 13, 20 -am eos (*pulvillos*) de brachiis vestris. GREG. TVR. virt. Iul. 34 -ptis a palla ... fimbriis. LEX Sal. 27 add. 2 inmetus (in potus, inpotos *al.*; *notionis incertae*) de pomario aut de perario. b *bestiam*: LVCIL. 576 Marsus colubras -it cantu (*v. infra l. 66*). ITALA iud. 14, 6 (Ps. Orig. tract. 13 p. 150, 3) catulum leonis -it quasi haedum (διέσπασεν, VVLG. dilaceravit ... discerpens). c *hominem*: VVLG. sap. 4, 19 -et illos inflatos (ῥήξει). Matth. 7, 6 ne ... conversi *porci* -ant vos (ῥήξωσιν). PASS. Theclae B 36 p. 100, 18 Theclam fuisse -ptam *a tauris* (disserptam *al.*). *sensu obsceno*: APVL. met. 7, 21 *ab asino* -pta ... cruciabilem cladem sustinuisset (10, 22). 9, 28 nates candidas noctu ... diuque -ptus. d *absolute i. q. irrumpere*: CORIPP. Ioh. 1, 66 mediam ... in arcem Romanus -upit eques (irrupit *cod. corr.*). 5, 99 Petsch. (= 4, 743 Pa.) in medium -ens concitus agmen pulsat equum. 5, 230 (= 4, 874 Pa.) inter socium -it ... agmen. 5, 465 (= 4, 1109 Pa.). 2 -it *res*: CIC. div. 2, 44 cum *anhelitus terrae* ... eius (*nubis*) tenuissimam quamque partem coeperint dividere atque -ere. VITR. 2, 8, 20 *rimae* turgescunt, deinde siccescendo contrahuntur et ... -unt tectoriorum soliditatem (*ibid. craticii* subsidentes ... -unt speciem tectoriorum. 6, 8, 5). ITALA Marc. 2, 22 (cod. e, *cf.* VVLG.) -it vinum utres (ῥήξει). *cf. infra l. 46 sq.* GARG. MART. med. 13 furunculos itemque carbunculos ... -it *nasturcium*. COMM. apol. 1028 tonitrua -unt moenia firma. VVLG. Iob 32, 19 quasi mustum ... quod lagunculas novas -it (HIER. interpr. Iob: follis ... -ptus [ἐρρηγώς]). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 1 crassitudo terrae aratro ... -pta ... scinderetur. AVG. gen. ad litt. 2, 2 p. 35, 20 -it eas (*aquas*) aer sursum nitens. MART. CAP. 6, 626 Nilus *Asiam* Africamque -ens. IVL. HON. cosmogr. B 4 p. 36, 18 fluvius ... -ens loca montuosa.

B *passive ita, ut de certa persona -ente non cogitetur* (*aliqua re v. l. 40. 42. 48. 56. 65; accedit* medius *l. 60*; per medium *infra l. 64. cf. II B p. 1266, 29*): 1 *de rebus*: VARRO Men. 267 corrigia -pta. SEN. nat. 2, 27, 3 cum super caput alicuius -pta vesica est (GREG. M. moral. 17, 10 aquarum bullae). 3, 29, 1 -pto solo (6, 30, 1 ab imo). 6, 15 alia aestibus magnis -pta patuerunt. 6, 17, 3. 6, 30, 4 aes unius statuae ... -ptum est. COLVM. 10, 83 -ptos pondere qualos. APVL. met. 1, 16 funis (ITALA eccles. 4, 12 [Ps. Orig. tract. 12 p. 137, 22 Filastr. 153, 4] spartum [funiculus Filastr.] triplex non -etur [ἀπορραγήσεται, VVLG. difficile rumpitur]. VVLG. Ier. 10, 20 Bar. 6, 43). 10, 29 -pto spineo tegmine *rosarum*. ITALA Ios. 9, 4 (Lugd.) utres vini veteres -ptos colligatos (κατερρωγότας, VVLG. scissos). 9, 13 -pti (ἐρρώγασιν, VVLG. rupti et soluti). *cf. supra l. 27.* ITALA Hab. 3, 10 (Tert. adv. Marc. 4, 39 p. 555, 12) fluminibus -etur terra (ῥαγήσεται). *cf.* VVLG. num. 16, 31. PS. CYPR. ad Novat. 5 aquis ... -ptis cataractis undique convenientibus. NOVATIAN. trin. 18 p. 919^B paulatim -ptis et dissipatis tenebris. VOPISC. Tac. 17, 4 sepulchrum -ptis ianuis se aperuit. AMM. 21, 6, 3 *hominem* interna compage -pta efflasse spiritum. HIER. in Ioel 2, 28 *sq.* p. 203 ut monumenta aperta et saxa -pta sint (AVG. serm. ed. Mai 28, 4). VVLG. num. 5, 21 tumens uterus tuus -atur (MARCELL. med. 28, 49 *intestina* tenuiora. *hyperbolice*: SIDON. epist. 2, 9, 10 -ptum ganea stomachum). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 3 -pto sacco. ab *aliqua re*: IVST. 4, 1, 1 Siciliam ... quondam ... Italiae adhaesisse -ptamque velut a maiore corpore. 2 *de animantibus*: PLAVT. Curc. 222 geminos in ventre habere videor filios. nil metuo, nisi ne medius -ar miser. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 15 dum Timaginem imitatur ... declamantem, ... ipse -ptus est. AMM. 22, 15, 18 *crocodili* -untur suffossis *alvis*. VVLG. Dan. 14, 26 -ptus est draco (διερράγη). ANNIAN. Chrysost. hom. 4, 1 per medium repente -ptus est. SVLP. SEV. chron. 2, 28, 5 delapsus in terram ... -ptus est. MART. CAP. 9, 928 canticis allici -ique serpentes. *adde*: RVFIN. hist. mon. 15 p. 434^B pedes ... eius, ... quod multo tempore immobiles fuerant, -bantur.

C *reflexive* se -ere (*adde* CIC. epist. 7, 1, 4 *p. 1266, 49*): AVIEN. Arat. 1541 denique -ant si sese cingula lunae (*Arat. 817* ῥηγνύατο). *nota: part. praes. intransitive*: GREG. TVR. Franc. 3, 35 cum ... vix adhuc -entibus tenebris aliquid quis possit discernere (*cf. Bonnet p. 632*).

II *translate et in metaph. i. q. dirimere, frangere*: A *active* (*cf. p. 1264, 46*): 1 -it *aliquis*: a *rem*: CIC. Lael. 85 repente in medio cursu amicitias exorta aliqua offensione -imus. off. 3, 21 -i necesse est eam quae maxime est secundum naturam humani generis societatem (AVG. civ. 1, 30 corrupta -ptaque concordia ... seditionibus. OROS. hist. 2, 4, 10 pace). ITALA Is. 45, 1 (Cypr. testim. 1, 21) fortitudinem regum -am (διαρρήξω). Is. 58, 6 (Priscill. tract. 4, 78) omnem conscribtiouem iniquam -ite (διάσπα, VVLG. omne onus -e). Ioel 2, 13 (Ps. Ambr. laps. virg. 8, 36) -ite corda vestra et non vestimentum (διαρρήξατε, VVLG. scindite). COMM. apol. 641 legem tartaream -upit verbo praesenti. ARNOB. nat. 1, 43 familiarum ... caritates. LACT. inst. 6, 10, 4 *vinculum humanitatis* (epit. 34, 11 divini opificii vincla. PRISCILL. tract. 10, 125 saeculi. HEGES. 3, 17 l. 18 vitae huius. AVG. civ. 19, 8 humanarum omnium necessitudinum. *al.*). HIL. in Matth. 6, 1 *haeretici* contradictionum aculeis imperitiam nostram fidemque -ant. TYCON. 7 p. 79, 20 tenebras lumine veritatis. VVLG. III reg. 11, 11 -ens scindam regnum tuum. RVRIC. epist. 34, 1 silentia longa. GREG. TVR. Franc. 6, 11 foedus. IVLIAN. epit. novell. 36, 144 -pto priore matrimonio (directo, diruto *v. l.*; *cf. infra l. 24*). MART. BRAC. corr. 16 pactum. verba -ere *i. q. interrumpere*: DRAC. Romul. 2, 14 matris -ens verba precantis. c. ab, de, ex: ITALA I reg. 15, 28 (Lucif. reg. apost. 2 p. 40, 30 Aug. civ. 17, 7) -et dominus regnum tuum ex (ab Aug.) Israel de manu tua hodie (διέρρηξεν ... ἀπό ... ἐκ, VVLG. scidit). III reg. 11, 31 (Lucif. *l. c.* p. 44, 25) -o regnum de manu Salomonis (ῥήσσω, VVLG. scindam). HIER. hom. Orig. in Ezech. 7 p. 945. qui scripturas lacerant et a verbis verba -unt. b *personas*: *fere i. q. separare*: ZACCH. 2, 17 fuerunt ... aliquando nobiscum, sed ... Novato auctore -pti sunt. ENNOD. opusc. 2, 68 p. 308, 22 vobis hostiliter -ptis (*sed cf. Vogel ad l.*). FACVND. defens. 12, 4 p. 848^B -erunt eos et ab ecclesia diviserunt. ITALA Iob 40, 7 (Priscill. tract. 1, 12) -e a te impios (σῆψον, ITALA Aug. spec. 28 p. 437, 5 separa a te. VVLG. contere). LVCIF. non conv. 12 p. 25, 23 vobis haerendo ... -pti fuissemus ... a castitate fidei. *alio sensu* (*cf. infra l. 31 sqq.*): CYPR. GALL. gen. 1138 quoque magis geminā tristes *fratres* -ret irā *Ioseph*. 2 -it *res*: *rem*: PS. RVFIN. praef. in proph. p. 961^A quandoquidem ... elocutiones vitiatae ... sensum vel doctrinae vel narrationis -ant. IVLIAN. epit. novell. 36, 132 causae, quae ... matrimonia -unt (*cf. supra l. 5*). *personam*: VVLG. Sirach 19, 10 commoriatur in te *verbum, quod audisti adversus proximum tuum*, quoniam non te -et (ῥήξει). FAVST. REI. serm. 6 p. 245, 1 non enim si in te fuerit *secretum*, -et te.

B *passive et reflexive* (*cf. gr.* διαρραγῆναι. *accedit* medius *infra l 33 et 34. cf. I B p. 1265, 36*): a *absolute* (*sc. iracundia, indignatione, invidia*): PLAVT. Bacch. 603 sufflatus ille huc veniet. :: -ptum velim. Cas. 326 *uxor tua* in fermento tota est, ita turget mihi. :: ego edepol illam mediam -ptam velim. TER. Ad. 369. LVCIL. 575 iam -etur medius iam, ut Marsus colubras -it cantu. CIC. dom. 99 -atur licet ista furia (Att. 4, 16, 8 -aris licet). Vatin. 16 quem tu -eris cum aedilicium vides. Att. 4, 18, 2 -untur ii, qui me aliquid posse doluerunt. ITALA Afr. ed. Soden (cod. h) act. 5, 33 haec cum audirent verba, -bantur (διεπρίοντο, VVLG. dissecabantur). RVFIN. hist. 6, 41, 22 -bantur intra semet ipsos (ἐπρίοντο). b *c. abl.*: PLAVT. Cas. 809 -i hymenaeo cantando licet: illo morbo quo -i cupio (*sc. re venerea*), non est copia. CIC. Att. 7, 12, 3 dolore. epist. 12, 2, 2 infinito ... fratris tui plausu -itur. SEN. dial. 5, 33, 3 stomacho. APVL. met. 3, 2 risu (10, 15). SCHOL. Hor. epist. 1, 19, 15 invidia quodammodo -ptus est (*cf.* PORPH. *p. 1265, 61*). AVG. in psalm. 109, 6 maluerunt inflata taciturnitate -i quam humili confessione edoceri. c *c. partic. i. q. clamore* -i (*cf.* PLAVT. Cas. 809 *l. 40* PORPH. *p. 1265, 61*): APVL. apol. 13 paene -ptus est ... clamitans. AMBR. Abr. 2, 1, 3 quamvis ... -antur laudantes corporis delectationem. *adde*: CIC. epist. 7, 1, 4 -upi me paene in iudicio Galli Caninii. APVL. met. 8, 23 praeco -ptis faucibus et rauca voce saucius. *sim. de auditu*: ARNOB. nat. 2, 60 ut infidelium dissiliat et -atur auditus.

part. perf. pass. pro adi. **dīruptus**, -a, -um. *i. q. herniosus?*: CIC. Phil. 13, 26 homo -us dirutusque, Q. Caelius (*cf. infra l. 84 sqq.*). *de locis* (*cf.* deruptus. *ad* der- *potius quam ad* dir- *videntur pertinere*): AMM. 22, 8, 14 scopuli in vertices ... porrecti -os. 29, 5, 34 montes ... -is rupibus inaccessos. 30, 5, 13 ex -is montibus [di- *ubique trad.*]. *n. pl. pro subst.* derupta, -orum: AMM. 19, 5, 5 [te- *trad.*]. *cf. infra l. 61*): AMM. 15, 10, 4 per -as utrimque angustias et lacunas. *incertum huc an ad* der- *pertineant* ITALA Ios. 13, 11 (Lugd.) civitates -as (κεχωματισμένας, VVLG. in tumulis sitae). AMM. 27, 5, 4 ad -a ... et flexuosa (*opp.* plana camporum). *n. pl. pro subst.* **di(s)rupta** (-ōrum). HIL. in Matth. 27, 1 *episcopus* infirma confirmet, -a consolidet, depravata convertat. *de locis*: ALC. AVIT. hom. 6 p. 110, 1 -a terrarum. *cf. supra l. 61.*

deriv.: diruptio, diruptor.

***dīruo**, -uī, -utum, -ere *a* dis- *et* ruere (*verbo transitivo*). *confunditur in codd. et* GLOSS. *cum* deruere *q. v.* *de formis*: GLOSS. Plac. V 17, 6 -o -is -it cum una r dicimus. GLOSS. *et* NOT. Tir. 75, 76 disruit (75, 70 diruit). *part. perf. pass.* -utus *inde a* VARRONE *et* CIC. PRISC. gramm. II 571, 26 apud antiquiores tamen etiam ab hoc (*sc.* eruo) compositum producit paenultimam, '-o -i -utus' (*poetae ubique* -ŭ-). GLOSS. -utus, erutus poetae dixerunt (*al.* p. d. propter metrum). CORP. VI 626 diruitam. XIV 3530, 4 diritam. SERV. auct. Aen. 3, 286 diruituri. *de significatione*: NON. p. 95 demoliri -ere. ISID. diff. app. 183 eruuntur latebrae, -untur eminentia. DIFF. ed. Beck p. 52, 29 -it, qui captam urbem totam ad solum usque prosternit. GLOSS. καταβάλλω οἶκον. καταλύω ἐπὶ οἰκοδομῆς. καταστρέφω. -⟨u⟩nt convellunt. -it demolit. κατέβαλεν οἰκοδομάς. eiecit, evertit. deiecit. obruit. dispersit, dissipavit deruit. κατέστρεψεν ἀνα[σ]τρέπει *cf.* deluit (= deruit? *vel* delevit?) -it. derutus eversus vel deiectus. -utum distructum. -uta eversa. *legitur inde a* TER., *deest apud* LVCIL. RHET. Her. CATVLL. LVCR. CAES. TIB. LVCAN. PERS. PETRON. VAL. FL. STAT. MART. PLIN. epist. [*locus dubius*: CIC. Phil. 13, 26

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

homo diruptus -utusque Caelius (*l*, diruptus divitique *b n*¹*t*, -utus diviciis *n*², homo -utus aere, Q. Caelius *coni. Reid. cf. p. 1266, 54. 1268, 13*).]

I ***transitive*** *i. q.* *demoliri, delere*: **A** *proprie* (*iungitur saepe cum* incendere, inflammare, exurere *sim.*): **1** *aedificia, monumenta, muros, machinas sim.*: TER. Ad. 908 hanc in horto maceriam iube -i (916 -e. EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. [Corp. X 4842] 19 ne ea maceria parsve quae eius maceriae aliter -atu⟨r tollat⟩ur. VVLG. Is. 5, 5). ASELL. hist. 13 tam pulchrum opus tamque artificiose factum passus est -i. VARRO ling. 5, 147 domus ... quae ibi publice sit -uta (CIC. Cael. 78 meam domum. LIV. 4, 16, 1 SEN. contr. 10, 4, 12 ASCON. Pis. 26 p. 17 St. *al.* S. C. de aedif. [Corp. X 1401] 26 ne quis domum villamve -ret. QVINT. decl. 337 p. 328, 29 SPART. Hadr. 18, 2 VIR. ill. 24, 7 NOVELL. Iust. 65, 1, 2). CIC. dom. 137 (*metaph.*) quod ... -eris, aedificaris (SALL. Catil. 20, 12 nova -unt, alia aedificant. *metaph.* HOR. epist. 1, 1, 100 mea cum pugnat sententia secum, quod petiit spernit, repetit quod nuper omisit ... -it, aedificat, mutat quadrata rotundis). Tull. 34 tectum (LIV. 1, 23, 2 tectis mŏdo -utis. 1, 29, 4. 31, 24, 18 *al.* SEN. dial. 3, 19, 2 AVG. civ. 3, 31). BELL. Hisp. 16, 2 ad casas ... -endas et incendendas. NEP. Con. 4, 5 muros -utos a Lysandro (LIV. 8, 20, 7. 27, 16, 9 -utus est ac disiectus. 31, 27, 4. 32, 23, 7 *et passim.* SEN. contr. 10, 4, 11 *al.* PLIN. nat. 6, 123 TAC. hist. 4, 65 *al.* IVST. 5, 9, 12 bracchia muri. *al.*). HOR. carm. 3, 30, 4 (*metaph.*) monumentum..., quod non imber edax, non Aquilo impotens possit -ere *eqs.* PROP. 4, 9, 14 furis (*Caci*) et implacidas -it ira (*Herculis*) fores. OV. epist. 3, 45 -uta Marte tuo Lyrnesia moenia (met. 3, 550 LIV. 39, 33, 6 SEN. Ag. 652 AMM. 22, 16, 15). LIV. 2, 41, 11 -utas publice aedes (8, 20, 8 VAL. MAX. 4, 1, 1 SVLP. SEV. chron. 2, 30, 6. Mart. 14, 6 profanam aedem usque ad fundamenta). 4, 61, 9 -uta et arce et urbe. 8, 19, 4 -uto aedificio (S. C. de aedif. [Corp. X 1401] 12 -endo. VLP. dig. 9, 2, 32 LAMPR. Alex. 25, 4). 9, 41, 6. 28, 11, 9 villis ... -utis aut incensis (SEN. dial. 5, 21, 5 SVET. Iul. 46 POMPON. dig. 10, 3, 20 *al.*). 28, 20, 7 -unt, quae incendio absumi nequeunt. 30, 25, 12 sepulcrum (31, 30, 5 sepulcra monumentaque. *al.* LAMPR. Heliog. 23, 1). 31, 26, 10 templa (42, 3, 6 *al.* SEN. dial. 2, 4, 2 SVET. Cal. 60 TERT. resurr. 18 p. 49, 26. 50, 1 ANTH. 100 tit. VVLG. Nah. 2, 6 ad solum. SVLP. SEV. chron. 2, 8, 8 *al.*). 39, 18, 7 datum ... consulibus negotium est, ut omnia Bacchanalia (*de ipsis locis sacris; cf.* S. C. de Bacch. [Corp. I² 581] 30 Bacanalia ... faciatis utei dismota sient) ... -rent. VITR. 5, 5, 8. SEN. benef. 5, 17, 2 -uti eius penates. CVRT. 9, 8, 13 -uta ... arce (SIL. 5, 123). PLIN. nat. 2, 146 nulla non earum *turrium* -uta. 11, 56 *apes* nascentium domos -unt. IVV. 14, 196 -e Maurorum attegias, castella Brigantum. TAC. hist. 1, 68 -utis omnibus. 5, 19 molem. ann. 15, 17. SVET. Aug. 72, 3 *praetoria* ad solum. Nero 25, 2 arcum. Dom. 8, 5 monumentum. FLOR. epit. 1, 16, 8 ruinas ipsas urbium. VLP. dig. 9, 2, 32 aquae ductum ... caementa. SPART. Hadr. 10, 4 triclinia de castris et porticus et cryptas et topia. CAPITOL. Maximin. 22, 5 machinamenta. IVST. 6, 5, 9 (*opp.* reficere). HIL. in Matth. 25, 1 destruenda omnia esse et dispersis totius substructionis lapidibus -enda. OPTAT. 3, 1 p. 68, 10 basilicas. AMM. 24, 5, 11 ad -endum (eruendum *V*) castellum. 25, 4, 24 rapta munimenta vel -uta. VVLG. I Macc. 4, 38 (καθῃρημένα). 5, 68 (καθεῖλε). 6, 7 (καθεῖλον). CLAVD. 8, 40 penetralia SVLP. SEV. Mart. 14, 4 ut ... virtus illud divina -ret. MART. CAP. 9, 899 gymnasia. VEN. FORT. carm. 10, 6, 16 aula -uta. CORP. VI 31564 formam aquae ... -utam. VII 45 locum religiosum per insolentiam -utum. XI 6671ᵃ, 10 iter lapsum quod omnino erat d⟨i⟩rutum. CARM. epigr. 917, 9 -uta Vigilius ... haec papa gemescens ... omne novavit opus. **2** *urbes*: CIC. inv. 1, 17 utrum Carthago -atur (VELL. 1, 12, 5 *al. item nomen urbis*: CIC. inv. 1, 93 PROP. 4, 1, 113 OV. epist. 1, 51. 8, 104 met. 12, 551. 13, 520 LIV. 3, 30, 8. 8, 23, 6. 28. 39, 17. 34, 22, 3. 42, 67, 9 Pteleum a fundamentis. *al.* VAL. MAX. 7, 3, 4 ext. SEN. Tro. 236 *passim*). CIC. inv. 1, 72 eorum urbem (1, 73. 93. ad Q. fr. 1, 1, 25 urbes ... -utas ac paene desertas. LIV. 1, 29, 1. 1, 33, 3. 7, 27, 2. 21, 13, 6 ex magna parte. 42, 63, 11 a fundamentis. *al.* SEN. nat. 3, 11, 5 OCTAVIA 817. CVRT. 3, 10, 7 ad solum. 7, 6, 16 *al.* SVET. Iul. 54, 2. OROS. hist. 4, 15, 6 urbes -isse *terrae motus*). SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 4 oppida ... prostrata et -uta (BELL. Afr. 20, 4 -i ac deseri [*Ashb.*, deleri *al.*, *cf.* 26, 5 -i deserique]. LIV. 2, 17, 6. 7, 27, 8. 30, 1, 10 Genuam oppidum. 42, 54, 6 -uto ... et incenso. *al.* PLIN. nat. 6, 120. FLOR. epit. 1, 1, 11 captum ac -utum [direptum *al.*]. CLAVD. 21, 340). PROP. 2, 28, 54 et Thebae et Priami -uta regna senis. CVRT. 5, 5, 4 *vicos.* PLIN. nat. 6, 47 *al.* AMPEL. 18, 11 SOL. 54, 2. IVST. 6, 5, 8 incensa et -uta ... patria. *al.* *subst. n.* -uta *i. q.* *ruinae*: VVLG. I Macc. 9, 62 extruxit -a eius *urbis* (τὰ καθῃρημένα). act. 15, 16 -a eius reaedificabo (τὰ κατεστραμμένα). **3** *varia*: *lignum, herbas*: VERG. Aen. 10, 362 qua saxa ... impulerat torrens arbustaque -uta ripis. CYPR. GALL. deut. 235 ignis ... -it ... messes. *telas*: ASCON. Mil. 13 p. 38 St. telas, quae ex vetere more in atrio texebantur, -erunt. *caelum, terram*: BELL. Hisp. 42, 7 legiones ... quae non solum vobis obsistere, sed etiam caelum -ere possent. SEN. Herc. f. 283 -utis ... iugis. PLIN. nat. 4, 54 Same *insula.* *absolute ponitur*: HOR. epist. 1, 1, 100 *cf. supra l. 15.* OPTAT. 3, 2 p. 69, 18 non potuistis construere, nisi -retis.

B *translate* *i. q.* *disicere, delere, tollere*: HOR. carm. 4, 14, 30 ut barbarorum Claudius agmina ferrata vasto -it impetu. LIV. 39, 37, 4 -ere omnia vestigia tyrannidis debuistis. GRAN. LIC. p. 22, 12 eius funus populus ⟨Subur⟩anus -it. CLAVD. MAM. anim. p. 167, 17 ut ... falsum ... vero -as. *de personis*: aere -utus, *t. t. mil. i. q. stipendio exutus*: VARRO frg. Non. p. 532 cui datum non esset *stipendium* propter ignominiam, aere -utus (PAVL. FEST. p. 69 -utum aere militem dicebant antiqui, cui stipendium ignominiae causa non erat datum, quod aes -batur in fiscum, non in militis sacculum. NON. p. 532 aere -uti appellabantur milites, quibus *eqs.*). CIC. Verr. 6, 33 renovabitur prima illa *Verris adulescentuli* militia ...; aleatoris Placentini castra commemorabuntur, in quibus cum frequens fuisset, tamen aere -utus est. Phil. 13, 26 *cf. p 1266, 84 sqq.* PLIN. nat. 34, 1 hinc aera militum ... aere -uti. AVSON. 350, 8 aere -utum facies. SIDON. carm. 7, 351 timet aere vocari -utus.

II ***intransitive*** *i. q.* *corruere, decidere* (*cf.* deruere): VEN. FORT. carm. 10, 6, 80 victa vetustatis per tempora culminis arca -it (*sed v.* 10, 6, 16 *p. 1267, 54*).

deriv.: dirutio. *Tafel.*

dīruptio, -ōnis *f. a* dirumpere. disr-: AVG. LEO M. CASS. FEL. 39 p. 86 DIONYS. EXIG. *i. q.* *diffissio, ruptio*: SEN. nat. 2, 15 aër vastum in tam magnorum corporum -e reddit sonum. AVG. civ. 17, 7 regni Israelitici (*ibid.* divisio). gen. ad litt. 2, 2 p. 35, 21 at ipsa -o singultus vasorum est. HIPPOCR. aer. 4 -es eis faciunt (ῥηγματίας. *de morbo*: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 164 facere -em intestinorum. CASS. FEL. 29 p. 51 -bus *oculorum.* 39 p. 86 venarum). LEO M. serm. 57, 2 eadem -o sacerdotalem aufert ornatum. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 -em divulsionemque partuum.

dīruptor, -ōris *m. a* dirumpere. *is qui dirumpit*: VEREC. in cant. 7 20 vinculorum disruptor.

dīruptus, -a, -um *v. p. 1266, 53.* *L.*

×dīrus, -a, -um [*sunt qui conferant c. gr.* δεινός (ΔϜεινίας), δεδιέναι, δέος, *med.* dvaēθā, '*comminatio*(?)', *etsi ex* dv- *in vocibus vere latinis* b- *factum esse constat*; *v. Ernout, Les éléments dialectaux du vocabulaire latin p. 153. Th.*]. *fortasse ex sabin. vel umbr., cf.* SERV. auct. Aen. 3, 235 ⟨S⟩abini et Vmbri quae nos mala -a appellant. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 69 -us dei ira natus (*cf.* NON. p. 30 *infra l. 45* SERV. Aen. 2, 519. 6, 373 SERV. auct. Aen. 4, 453 ADNOT. Lucan. 3, 127 COMMENT. Lucan. 1, 558 FRG. Bob. gramm. VII 542, 3 ISID. *v. infra l. 49 sqq.* GLOSS. *l. 52*). *de formis*: *compar.* -ior: CIC. div. 2, 36 TERT. ieiun. 8 RVFIN. hist. 1, 8, 7. 9, 6, 4 Orig. in Rom. 7, 16 LEO M. serm. 33, 4 CYPR. GALL. deut. 255 VEREC. in cant. 2, 25 PASS. Petr. 3. magis -us: PROP. 2, 9, 49 SEN. dial. 4, 35, 6. *superl.* -issimus: RVFIN. hist. 5 pr. 1 hist. mon. 8 p. 421ᴰ. 29 p. 453ᶜ Orig. in Rom. 7, 16 GLOSS. *de significatione*: NON. p. 30 -um est triste, infestum et quasi deorum ira immissum. SERV. auct. Aen. 1, 293 '-ae' hoc est abominandae, alias '-ae' magnae (*cf.* georg. 1, 36 auct. Aen. 6, 373. 8, 350. 9, 183. *cf.* ISID. *l. 51*). auct. Aen. 6, 373. SCHOL. Hor. carm. 1, 2, 1 a furiis tractum, quae Dirae dicuntur. ISID. orig. 10, 75 -us praeparcus (*cf.* GLOSS. parcus. *quo pertineat, dici nequit*) et taeter, quasi divina arte in id actus ... alias -us magnus. diff. 1, 141 inter -um et atrocem: -us immisericors quasi divina ira in id adactus. GLOSS. δεινός, θεοχόλωτος, μιαρός, πονηρός, χαλεπός. atrox, crudelis, immanis, pessimus, parcus (*cf.* ISID. *l. 51*), terribilis. -a δεινή. execranda, mala, horrida. V 285, 36 -a mens (*Bücheler, cf. p. 1273, 11*; diranus *cod.*) amara, crudelis, terribilis. idem mali quicquam (*Büch.*, aliam quicque *cod.*) dicitur. -um στυγνόν, σκληρόν. asperum, durum. quasi deor[s]um ira missum. -arum miserarum. -issimum severum. *legitur apud* ACC. *et* TRAG. inc. (*singulis locis*) *atque inde a* CIC., *deest* CAES. SALL. NEP. *apud* ICTOS (*praeter* COD. Theod. *p. 1269, 64*), *prae ceteris frequentant* SEN. trag. (*et* OCTAVIA) LVCAN. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. STAT., *e recentioribus praeter poetas* (*imprimis* AVIEN. CLAVD.) AMM. RVFIN. [*dub.*: PROP. 3, 23, 20 -as ... ephemeridas (*N*, duras *O*). SEN. Herc. O. 1007. *corrupt.*: SEN. Herc. O. 1008. *interdum in codd. confunditur cum* durus.] *non abiit in linguas romanicas.*

I ***sensu strictiore*** *t. t. religionis, i. q.* *fatalis, sinister, calamitatem portendens*: **A** *de malis ominibus* (*de hominibus p. 1269, 16*): ACC. trag. 80 o -um (*Noni L*¹, odiorum *cett.*) hostificumque diem (CIC. Att. 10, 8, 7 non tam -us ille dies *fuisset* ... C. Mario. *aliter p. 1273, 61*). CIC. leg. 2, 21 quae ... augur iniusta, nefasta, vitiosa, -a defixerit, irrita infectaque sunto. div. 1, 28 sinistra dum non exquirimus (*in auspiciis*), in -a et in vitiosa incurrimus. 2, 36 cum enim [tristissuma] exta sine capite fuerunt, quibus nihil videtur esse -ius. carm. frg. 3 (div. 1, 18), 17 quod ferme -um in tempus cecinere (cecidere *al.*) Latinae. CALV. carm. frg. 10 mens mea -a sibi praedicens omnia vecors. VERG. georg. 1, 488 cometae *v. p. 1272, 18.* HOR. carm. 1, 2, 1 nivis atque -ae grandinis (PROP. 3, 13, 53 nives. GERM. frg. 4, 81. 115 *v. p. 1272, 19.* CLAVD. 18, 4 lapidum -as [duras *al.*] hiemes. OROS. hist. 4, 5, 1 [*inter prodigia*] -i, ut ipsis visum est, terram imbres irrigaverunt. *alia, quae fortasse huc pertinent, v. p. 1272, 17*). TIB. 1, 3, 17 omina -a (OV. met. 5, 550 bubo, -um mortalibus omen. SEN. contr. 10, 4, 8 contr. exc. 4, 10. 10, 4 VELL. 2, 46, 3 VAL. MAX. 1, 5, 6. 1, 6, 10. SEN. dial. 6, 9, 4 tamquam

[*Tafel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um omen. LVCAN. 1, 112. 2, 6. 4, 551. SIL. 7, 48 -um egressis omen. 10, 614 qui . . . -um veniat pavitantibus omen. STAT. Theb. 2, 264 TAC. hist. 3, 56). GERM. frg. 4, 101 nimbis *v. p. 1272, 20.* OBSEQ. 27 cum . . . sacrificanti -a portenderentur (PLIN. nat. 2, 237 -a Apolloniatis suis portendit *crater intermittens.* 8, 185 IVST. 17, 1, 3). VAL. MAX. 1, 7, 7 somni -um aspectum (LVCAN. 7, 26 -a quies et imagine maesta diurna. VAL. FL. 3, 59 somnia. PS. QVINT. decl. 4, 3 peranxias noctes -osque somnos. PLIN. epist. 7, 27, 6 inde [*apparente idolo*] inhabitantibus tristes -aeque noctes per metum vigilabantur. TAC. ann. 1, 65 ducem terruit -a quies. APVL. met. 1, 18 nox acerba -as et truces imagines obtulit. *cf.* PS. AMBR. laps. virg. 9, 40 licet te -ae imagines peccati dormientem . . . perterreant). VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 illum *iuvenem* Siciliae atque Italiae -um esse fatum. 5, 1 ext. 4 -is auspiciis (AMM. 22, 8, 3. 29, 1, 29) 8, 11, 1 eo . . . velut -o quodam monstro (*sc. lunae defectione*) perterritus. SEN. Ag. 495 fulmen *v. p. 1272, 20, item* nat. 3, 27, 10 luminis *al.* Tro. 66 iudicis (*sc. Paridis*). PLIN. nat. 2, 101 (*de flamma caelesti*) -am illam ac minacem appellatamque Helenam. 2, 143 ex his *caeli partibus* maxime -ae, quae septentrionem . . . attingunt. 2, 144 cetera ipsius mundi portione minus prospera aut -a. 10, 35 bubo in urbibus aut omnino in luce visus -um ostentum est (11, 55 *de uva apium*). 10, 42 quod ipsum in auguriis -um est. 28, 77 ex . . . mensibus *mulierum* -a et infanda vaticinantur. 31, 24 -um est non profluere eos (*fontes*) aspicere volentibus. 31, 25 e diverso miracula alia -a. 32, 17 (*opp.* laetum est consultantibus). SIL. 6, 302 sidere. 6, 339 o -am Latio lucem. 9, 55 (*loquitur Paulus*) at quos Flaminius —, sed -a avertite, divi! STAT. Theb. 2, 266 monile Harmoniae (*syn.* infaustos . . . ornatus. SCHOL. funestum). 2, 281 Phrixei velleris aurum. 3, 458 *corda* -ā . . . nefas minitantia vena (*in augurio*). 4, 188 signa (9, 626 preme -a [diva *B M*] malorum signa [SCHOL. compesce nefanda . . . omina]). 7, 404 serunt -os monitus volucresque feraeque *eqs.* SVET. Aug. 92, 1 auspicia et omina quaedam pro certissimis observabat: si mane sibi calceus perperam ac sinister pro dextro indueretur, ut -um. LAMPR. Heliog. 3, 3 fausta in Antoninum et -a in Macrinum . . . dicta sunt. AVSON. 456, 3 prodigiis (OROS. hist. 4, 4, 1 obscena et -a prodigia. 4, 15, 1). AMM. 25, 10, 1 multa visebantur et -a. OROS. hist. 4, 13, 4 (*de Gallo et Galla vivis in foro defossis*) -as externorum mortes (*cf. antea* obligamentum hoc magicum). *de avibus mali ominis* (*aliter p. 1271, 17 sqq.*): LVCAN. 1, 558 volucres (SIL. 13, 597 *v. p. 1271, 18 sqq.* STAT. Theb. 2, 522. 3, 510). CALP. ecl. 6, 8 bubo (*cf.* PLIN. nat. 10, 35 *supra l. 20*). PLIN. nat. 18, 4 alitum (PANEG. 3 [11], 3, 6). TAC. ann. 12, 43 insessum -is avibus Capitolium (SVET. Claud. 22 SOL. 10, 19. LAMPR. Comm. 16, 2 incendiariae . . . ac -ae. CLAVD. 20, 230 in -am se vertit avem *Bellona.* 28, 208). *de fato* (*notione ad II declinante*): HOR. carm. 3, 24, 6 Necessitas *v. p. 1270, 38* (VAL. MAX. 2, 10, 6 fati necessitate. 9, 12, 4. AVG. civ. 19, 7 duras et -as necessitates. *cf. p. 1274, 1*). SEN. Ag. 230 fata (Phaedr. 1271 OCTAVIA 182 SIL. 8, 152. 10, 405 ARNOB. nat. 1, 5). CLAVD. carm. min. 27, 110 non stamina Parcae in te -a legunt.

speciatim de imprecationibus, incantationibus: HOR. epod. 5, 89 -a detestatio. TIB. 2, 6, 17 tu me mihi -a precari cogis. OV. Ib. 85 carmina dum capiti male fido -a canuntur (LIV. 10, 38, 10 iurare cogebant -o quodam carmine in execrationem capitis familiaeque et stirpis composito. LVCAN. 1, 564 PS. QVINT. decl. 14, 4. APVL. met. 2, 22 cantaminibus. PASS. Petr. Paul. brev. 8). LIV. 10, 41, 3 -a execratio ac furiale carmen (26, 25, 12. 28, 22, 11. 40, 56, 9 SVET. Claud. 12, 3 PORPH. Hor. epod. 5, 86 AMM. 21, 5, 10. 26, 7, 9). SEN. benef. 6, 35, 4 caput sanctum tibi -a precatione defigis (PLIN. nat. 5, 45 imprecatione. 28, 19 precationibus). LVCAN. 6, 501 Phoebe . . . -is verborum obsessa venenis palluit (*i. incantatione*). 6, 683 quibus *herbis* os -um nascentibus inspuit. VAL. FL. 2, 173 -a precantur coniugia *Lemniades sc. maritis.* 8, 352 -ā . . . levat maria ardua linguā (*syn.* magico . . . carmine). TAC. ann. 14, 30 preces -as. APVL. met. 7, 14 -as devotiones imprecer (9, 23). COD. Theod. 9, 38, 6 (*a. 381*) qui noxiis quaesita graminibus et -is (*vix subst.*) immurmurata secretis mentis et corporis venena composuit. *de magis*: LVCAN. 6, 444 impia . . . aures caelicolum -ae convertunt carmina gentis (6, 507). 6, 564 Thessalis. VAL. FL. 6, 151 -os magico terrore (*i. magicis artibus*) Choatras.

fem. pl. pro subst. **dīrae**, -ārum (dīra, -ae *v. infra l. 79 sqq., cf.* dīra, -ōrum *supra l. 4. p. 1274, 14 sqq. 1274, 26*): CHAR. gramm. I 33, 9 feminina semper pluralia . . . hae -ae. 1 *i. q. mala omina*: GLOSS. ὀργαί, θεοχολωσίαι. CIC. div. 1, 29 -ae, sicut cetera auspicia, ut omina, ut signa, non causas afferunt, cur quid eveniat, sed nuntiant eventura, nisi provideris. PAVL. FEST. p. 260 quinque genera signorum observant augures, ex caelo . . . ex -is. PLIN. nat. 28, 17 in augurum disciplina constat neque -as neque ulla auspicia pertinere ad eos, qui . . . observare se ea negaverint. SERV. auct. Aen. 3, 246 auspicii genus secundum augures, quod de -is colligitur. 4, 453 de augurali disciplina . . . quae -is observatur. dira enim deorum ira est, quae duplici modo colligitur, aut ex signis aut quocumque modo et quacumque ex parte (5, 7). 5, 7 de signis diram fieri in tertio *libro* (*246*) de harpyiis et in quarto (*453*) de Didone significatum est nunc quocumque modo diram fieri *eqs.* CIC. div. 1, 29 M. Crasso quid acciderit videmus -arum obnuntiatione neglecta (*cf. l. 16 sqq.*). PLIN. nat. 28, 26 sternumento revocari ferculum mensamve, si non postea gustetur aliquid, inter -as habetur. SIL. 8, 121 asper somno -is (-us *codd.*) me impleverat horror.

2 -ae *alicui conceptis verbis dictae, i. q. execratio, devotio* (*de re cf. Plut. Crass. 16*): CHAR. gramm. I 549, 5 hae -ae κατάραι. GLOSS. ἀραί (singulare non habet). κατάραι. PORPH. Hor. epod. 5, 89 (*v. l. 10*) -ae . . . execrationes dicuntur ac detestationes, saeva maledicta. DIRAE (*carmen Vergilio adscriptum, cf.* SVET. vita Verg. l. 56 Br. SERV. vita Verg. l. 14 Br. PHILARG. vita Verg. I l. 54 Br.) 3 rura, quibus -as indiximus, impia vota (62). HOR. epod. 5, 89 -is agam vos! -a detestatio nulla expiatur victima. TIB. 2, 6, 53 tunc tibi, lena, precor -as. PROP. 3, 25, 17 has tibi fatalis cecinit mea pagina -as. LIV. 10, 28, 17 sese (*Decium*) . . . contacturum funebribus -is signa, tela, arma hostium. 40, 5, 1 quae -ae brevi ab omnibus diis exauditae (*cf. antea* ut . . . ipsum . . . exsecrarentur). SEN. nat. 5, 18, 10 *Crassus* non horrebit revocantis -as tribuni (LVCAN. 3, 127 Crassumque in bella secutae saeva tribuniciae voverunt proelia -ae. *cf.* SCHOL. *ibid.* FLOR. epit. 3, 11, 3 tribunus plebi . . . exeuntem ducem hostilibus -is devoverat. MIN. FEL. 7, 4 -arum imprecationes Crassus et meruit et irrisit). PLIN. nat. 2, 31 *amnis Horci* poenales aquas -isque genitas (*cf. Hom. B 755*). 8, 21 ut . . . -as . . . Pompeio . . . imprecaretur (TAC. ann. 6, 24 Tiberio . . . meditatas compositasque -as imprecabatur. SPART. Did. 4, 3 AVSON. 461, 3). nat. 28, 11 quotiens ipsae -ae obstrepentes nocuerint *precationibus.* VAL. FL. 1, 804 nostras nequeat praecurrere -as. FLOR. epit. 2, 6, 8 quasi has inferias sibi Saguntinorum ultimae -ae mandassent (AMM. 28, 1, 57 caesorum. 28, 6, 25. 29, 2, 20). SOL. 31, 2 -is solis ortus excipiunt, -is occasus prosequuntur (*ex* PLIN. nat. 5, 45 *v. p. 1269, 58*). IVST. 5, 1, 3 ubi . . . se . . . -is per omnium sacerdotum religiones devotum cognovit. 14, 4, 13 has vobis -as atque inferias dico.

B *apponitur nominibus ad funesta, maxime ad inferna spectantibus*: 1 *de numinibus* (*cf.* Dirae *nom. propr.; interdum dubium esse potest, utrum adiectivum an nomen proprium agnoscendum sit*): VERG. Aen. 2, 622 apparent -ae facies inimicaque Troiae numina magna deum (*cf.* SERV. auct.). 7, 324 luctificam Allecto -arum ab sede dearum (sororum *al.*) infernisque ciet tenebris. 7, 454 adsum -arum ab sede sororum. 12, 914 (*de Dira*) dea -a (OV. met. 14, 278 *de Circe*). HOR. carm. 3, 24, 6 Necessitas (*cf. p. 1269, 45*). SEN. Herc. f. 608 Iovi (*i. Diti. cf.* 722 -a maiestas dei). 771 Charon. Herc. O. 1012 Tisiphone. 1313 Gradivus (Tro. 783 Marte [morte *codd.*]). 1600 Manes. Thy. 78 -a furiarum agmina (250 cohors). STAT. Theb. 1, 104 capitis *Tisiphones.* 6, 923 Parcae. 7, 108 unum -a comitum (*Martis*) de plebe Pavorem. APVL. met. 9, 29 larva vel aliquo -o numine immisso (CLAVD. 28, 327 numina). TERT. ieiun. 8 etiam adversus -iora daemonia. CLAVD. carm. min. 15, 1 Cupido. 2 *de rebus et locis* (*cf. p. 1272, 9 sqq.*): CATVLL. 64, 173 -a ferens stipendia *Minotauro* (*sim. de victimis*: OV. ars 1, 334 victima. Pont. 4, 9, 84. Ib. 106 hostia. LVCAN. 4, 790 tam -a piacula). OV. met. 4, 499 -os . . . ictus *anguium Tisiphones.* SEN. Ag. 493 Stygis (Thy. 666. *fort.* STAT. silv. 2, 6, 81 Acheronta [durum *cod.*]). Herc. f. 1221 -a furiarum loca. Herc. O. 671 -a lampade Erinys (1005 face). Med. 576 artibus (*seq.* vocetur Hecate). Phaedr. 1238 chaos (CLAVD. rapt. Pros. 2, 13). Thy. 16 carceris *i. Tartari* [*corrupte* Herc. O. 1008 -as carceris . . . fores]. Med. 223 fores *Tartari.* dial. 4, 35, 6 facies *Furiarum, v. p. 1272, 1.* LVCAN. 3, 9 -i . . . plena horroris imago *mortuae apparentis* (STAT. Theb. 3, 75 -o horrore volantes . . . animae). PETRON. 122, 138 umbrarum facies -o stridore minantur. PLIN. nat. 35, 175 pallorem -um velut defunctorum. APVL. apol. 63 formam -i cadaveris . . . prorsus horribilem et larvalem. AMM. 31, 1, 3 umbrae . . . caesorum . . . multos -is terroribus agitabant (CLAVD. 5, 328). CLAVD. 3, 356 ore *Megaera.* rapt. Pros. 1, 82 formae *Plutonis.* *nota de re inferis -a, cum apud superos fausta sit*: STAT. Theb. 8, 40 (*loquitur Dis Tartari compage soluta*) nec iste meus *mundus* -isque en pervius astris inspicitur. *de locis infaustae, abominandae memoriae*: VAL. MAX. 1, 1, 15 in execrabili ac -o solo *Cannarum* (SIL. 8, 623 defigunt -o signa infelicia vallo). 3, 7 ext. 6 Trasimennum lacum -a inustum memoria. SEN. Herc. f. 19 -a ac fera Thebana tellus (STAT. Theb. 1, 162 loca -a arcesque nefandae *Thebarum.* 9, 294 Thebes. 10, 334). LVCAN. 1, 38 -os Pharsalia campos impleat (4, 803 Pharsalia). 4, 788 invisas -ae Carthaginis umbras (SIL. 15, 184 bellorum -a creatrix . . . tellus, *sc. Carthago*). 10, 2 harenas. VAL. FL. 7, 206 arvis.

II *sensu latiore i. q. abominandus, atrox, terribilis*: A *praevalet notio nocendi*: VERG. georg. 3, 469 priusquam -a per incautum serpant contagia volgus (GRATT. 412 SIL. 11, 12 VINCENT. LER. 8, 13 *cf. p. 1273, 30*). 4, 246 -um tiniae genus. HOR. epod. 5, 61 venena Medeae (sat. 1, 9, 31 OV. am. 2, 14, 28 Pont. 2, 9, 68. LVCAN. 6, 501 verborum *v. p. 1269, 59.* PLIN. nat. 9, 155 SIL. 1, 411 MART. CAP. 2, 126 PASS. Petr. 11. *cf.* OV. epist. 6, 84 -a . . . cantata pabula falce metit. SEN. Herc. O. 568 vis *sc. veneni. adde*: COLVM. 10, 231 spargantur caecis nasturcia -a colubris. PERS. 4, 2 sorbitio . . . -a cicutae. LVCAN. 6, 581 sucis [SEN. Med. 718 *A falso*]. 9, 821 stipite quae -o . . . toxica . . . carpunt . . . Saitae. AVSON. 345, 11 aconita. *v. etiam p. 1271, 15*). SEN. Thy. 87 mittor -us vapor tellure

[*Tafel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rupta (STAT. Theb. 12, 712 vaporibus. QVINT. decl. 329 p. 296, 15 -os illos atque execrabiles ... fumos. *cf.* SEN. nat. 6, 27, 4 afflatus aëris -i. OCTAVIA 235 -o spiritu *Neronis* polluitur aether). PLIN. nat. 4, 51 *scopulum* -um ac pestiferum. 5, 26 sinus dividitur in geminos duarum Syrtium vadoso ac reciproco mari -os. 17, 229 urucae, -um animal. 18, 259 pessima *herba* nummuli siliquam etiam -am ferentis. 21, 98 tribulus ..., -a (dura *V² prob. Mayh.; σκληρός Theophr. Diosc., cf.* GLOSS. *p. 1268, 57*) res alibi, iuxta Nilum ... recipitur in cibos. AVIEN. orb. terr. 659 post -a (dura *cod.*) Ceraunia. CYPR. GALL. deut. 255 *vitis Gomorrae* cunctis -ior aspidum venenis. *c. dat.*: OCTAVIA 878 funestus multis populi -usque favor. PLIN. nat. 2, 134 fit et caligo nebulae (beluae *codd.*) simili nube, -a navigantibus. 5, 42 scorpiones, -um animal Africae. 11, 104 *locustae* immensos tractus ... -a ... messibus nube contegunt. SIL. 17, 187 o -um exitium mortalibus (*sc. invidia*)! *accedit ablat.*: PLIN. nat. 6, 4 portus Acone veneno aconito -us. 8, 103 volpes, animal ... sollertia -um.

B *praevalet notio terrendi, horrorem faciendi*: **1** *de bestiis, monstris*: CARM. frg. Cic. Tusc. 2, 24 arcere nequeo -am volucrem (*i. aquilam*) a pectore (VERG. Aen. 3, 262 -ae obscenaeque volucres, *sc. harpyiae*. 8, 235 [*cf.* SERV. modo ... non mali ominis ... ut sunt bubones, sed quae humanis cadaveribus vescebantur]. VAL. FL. 4, 79. *cf.* 4, 68 *infra l. 34.* SIL. 13, 597 *notione ad I B declinante.* AMM. 17, 1, 1 ne -ae volucres consumerent corpora peremptorum. 31, 7, 16. *aliter p. 1269, 39 sqq.*). VERG. Aen. 3, 211 -a Celaeno *harpyia* (*item* 3, 713. 235 -a ... cum gente *harpyiarum*). CIRIS 466 -ae testudinis ... spelaeum. HOR. epist. 2, 1, 10 hydram (VAL. FL. 7, 623). OV. rem. 740 Charybdis. met. 2, 651 serpentis (SEN. Herc. O. 1813 PLIN. nat. 19, 19. SER. SAMM. 847 morsus *serpentium*. *cf. infra l. 36*). SEN. Herc. f. 32 quidquid pontus aut aer tulit terribile -um pestilens atrox ferum (Herc. O. 261 si quid excessit feras immane -um horribile). Herc. O. 1791 greges. 1934 pellis *leonis* (dura *codd.*). Oed. 106 callidi monstri (*i. Sphingis*) cinis. COLVM. 10, 57 spicula ... -a Nepae. 10, 351 animalia (MELA 3, 43 *cf. etiam supra l. 13*). PLIN. nat. 12, 85 -o vespertilionum genere. VAL. FL. 4, 68 vulturis (SER. SAMM. 858). SIL. 6, 204 -um ... et lamentabile monstrum (AVIEN. Arat. 1301). 9, 629 implicitum nexu -o ... ligamine torsit *elephans* (ZACCH. 2, 13 nexibus *serpentis*). STAT. Theb. 2, 555 Sphingos (2, 512 linguae *Sphingis*). APVL. met. 8, 15 bestiarum (*sc. luporum*). 11, 2 quadripedis -am faciem. AVIEN. Arat. 772 belua. RVFIN. hist. 3, 23, 10 morsibus (*cf. supra l. 28*). hist. mon. 8 p. 421ᴰ -issimus draco. OROS. hist. 2, 10, 11 alites. PASS. Theclae B 29 p. 80, 20 feris. *accedit ablat.*: PLIN. nat. 9, 92 *polypi* odore -i.

2 *de hominibus*: **a** *de animo, moribus* (*interdum i. q.* δεινός): VERG. Aen. 2, 261 Vlixes (2, 762 STAT. Ach. 1, 94). Aen. 11, 792 *v. p. 1273, 62.* HOR. carm. 3, 6, 36 Hannibalem (4, 4, 42 Afer. IVV. 7, 161 SIDON. carm. 7, 129). CORN. SEV. carm. frg. 13, 22 Syphax (CLAVD. 15, 91). OV. epist. 1, 91. 5, 60 paelice. 12, 188 noverca (CLAVD. rapt. Pros. 3, 40). ars 2, 383 parens (MANIL. 5, 540 *pl.* CLAVD. rapt. Pros. 3, 97. *cf.* OCTAVIA 94 matris. 153 genetrix. SIL. 11, 475 Ciconum matres). met. 5, 274 Pyreneus. 8, 479 manu (SEN. Herc. O. 963 manus. STAT. Theb. 5, 239 dextra). fast. 2, 718 Superbe. Pont. 3, 2, 102 Getas. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) II 14 ut -um nomen latronis taceam (SEN. epist. 114, 24 nomen detestabile ac -um *tyranni*). SEN. Ag. 674. 845. Herc. O. 719 -us (virus *codd.*) Nessus. 952 (*de Medea*) seu mater nocens seu -a soror es (VAL. FL. 8, 263). Thy. 244 *Thyestae* -um ... caput (OCTAVIA 227. 861). Phaedr. 564 Medea reddet feminas -um genus. Phoen. 297 -is, scelestis, breviter ut dicam — meis. OCTAVIA 661 viri. 671 Neronis (MART. epigr. 28, 11 AVSON. 258, 5). 951 militis SIL. 1, 74 tyranni. 5, 336 Lusitana ciebat pugnas -a manus. 14, 126 Laestrygone. 14, 430 Himilco. 16, 545 *fratrum mutua caede occisorum* -us in invitas effugit spiritus auras. STAT. Theb. 1, 4 *Thebanae* gentis (QVINT. inst. 9, 3, 64 AVIEN. orb. terr. 445. 1020. *cf. supra l. 25*). 1, 240 (*de Oedipode*) -e senex. 1, 298 nepoti (2, 122. 3, 245. 4, 606). 3, 645. 6, 425. 7, 215. 10, 698. 11, 333 coniugis (AVIEN. orb. terr. 652). 12, 85. 594. MART. 10, 35, 6 Thyestae. IVV. 4, 14 cum -a et foedior omni crimine persona est. 4, 116 caecus adulator -usque (*i.* δεινός). APVL. met. 3, 8 tam -ae factionis. 10, 5 femina. COMM. apol. 756 *v. p. 643, 82.* ANTH. 52, 1 mens tibi -a, Creon. AVR. VICT. Caes 41, 25 -o atrocique ingenio (ENNOD. epist. 5, 9 p. 133, 3). AVIEN. orb. terr. 749 -a Britannorum ... agmina. 923 Chorasmi (929 *al.*). 1242 animas. QVEROL. p. 41, 2 dominus ille durus et -us (*cf. p. 1274, 1 et l. 77*). AMM. 14, 5, 8 ut erat in complicandis negotiis artifex -us. 22, 3, 12 alte spirantem ... et -um. 27, 11, 2 insidiatorem. 29, 5, 48 truculentum eum appellans et -um. RVT. NAM. 2, 41. AVELL. p. 13, 10 atrox ille et -us ... episcopus. SIDON. carm. 2, 240 turba ... -a, rapax, vehemens. ENNOD. epist. 5, 4 p. 127, 20. *accedit ablat.*: COMM. apol. 811 rex Apollyon ... nomine -us (*cf. p. 1273, 70*). *i. q. severus* (*cf. l. 71*): BENED. reg. 2 -um magistri, pium patris ostendat affectum. *i. q. noxius*: COMM. instr. 1, 28, 7 iudices ... excruciant poenis -os. 1, 36, 4 rex aeternitatis per crucem -os adumbrat (*i. obcaecat*). RVFIN. Orig. in Rom. 7, 16 -issimum aliquem et his ipsis, qui corripiendi sunt, multo -iorem (durissimum -duriorem *al.*). **b** *de specie corporis*: VERG. Aen 3, 593 -a illuvies immissaque barba. 6, 498 Deiphobum ... -a tegentem supplicia (*aliter p. 1273, 45 sqq.*). 8, 194 semihominis Caci facies (OV. fast. 1, 553 -a viro facies. SEN. dial. 4, 35, 6 si qua magis -a facies [*sc. quam Furiarum, cf. p. 1270, 34*] excogitari ... potest). OV. met. 1, 156 obruta mole sua (*gigantum*) cum corpora -a iacerent. LVCAN. 9, 1010 -a ... regis dona (*caput Pompei*). SIL. 4, 541 *unoculi* -um ... lumen. 5, 440 squalore ... hispida -o *pectora*. 6, 50 -is frons depasta modis. SVLP. SEV. chron. 1, 13, 7 ulceribus. *c. abl.*: TAC. hist. 4, 62 dux ... effosso oculo -us ore. PS. QVINT. decl. 14, 2 tristem habitu -umque conspectu.

3 *de rebus*: **a** *de rebus corporeis vel eis, quarum diritas maxime ad sensus pertinet*: α *generatim de aspectu*: LVCR. 2, 421 colores ... qui foeda specie di⟨ri *suppl. Lachm.*⟩ turpesque videntur. PLIN. nat. 16, 50 similis his ... aspectu est ... taxus: minime virens gracilisque et tristis ac -a. SIL. 11, 52 spectacula (RVFIN. hist. 2, 26, 2 -o hoc et tam atroci spectaculo). 17, 603 talis, miserabile visu, prostratis facies aperitur -a maniplis (STAT. Theb. 10, 556 -a intus facies *i. aspectus*). AMM. 19, 8, 6 aspectum. 29, 5, 38 inaestimabilium turmarum specie -a. β *de caelo, tempestate, flamma sim.*: VERG. georg. 1, 488 nec -i totiens arsere cometae (AVIEN. Arat. 594). GERM. frg. 4, 81 -ae ... grandinis (4, 115. *cf.* HOR. carm. 1, 2, 1 *p. 1268, 78*). 4, 101 nimbis. SEN. Ag. 495 fulmen (AVIEN. orb. terr. 520 OROS. hist. 4, 1, 17. *cf. I A*). nat. 3, 27, 10 luminis (VAL. FL. 3, 132 SIL. 1, 467. STAT. Theb. 9, 802 ferri). PLIN. nat. 2, 91 -a *stella* (*sc. cometes*). 18, 365 tempestates (QVEROL. p. 29, 5). VAL. FL. 2, 235 taedas. SIL. 1, 595 Boreae -um furorem (*cf. p. 1273, 15*). 17, 409 -a flagrantia lumina (*i. oculi*) flamma. STAT. silv. 4, 6, 79 incendia (*cf. p. 1273, 35*). AVIEN. Arat. 663 frigus. 1811 vis -a procellarum (MART. CAP. 9, 908 procella). PS. AMBR. laps. virg. 3, 9 caligo. γ *de locis, terris, mari, aqua sim.* (*cf. p. 1270, 46. 64*): VERG. Aen. 7, 22 litora *Circes*. OV. trist. 3, 3, 5 regione. Pont. 2, 8, 47 Germania (CLAVD. 26, 568 Britannia). SEN. Herc. f. 226 stabula ... Bistonii gregis. Phoen. 121 *Sphingis* sedes (STAT. Theb. 8, 241 -a ... in sede latentem Oedipoden). PLIN. nat. 10, 34 bubo ... deserta incolit nec tantum desolata, sed -a etiam et inaccessa. SIL. 3, 488 *Alpium* iugis (STAT. Theb. 2, 557 *Sphingis*). 6, 149 domus *serpentis*. STAT Theb. 3, 138 canitiem impexam -a tellure volutans. silv. 3, 5, 72 montis (*sc. Vesuvii*). TAC. hist. 2, 70 protritis arboribus ac frugibus -a vastitas. SYMPH. 286 latebris. AVIEN. orb. terr. 659 -a (dura *codd.*) Ceraunia. 892 gurgitis. AVSON. Mos. 292. AVG. civ. 19, 12 speluncae. ORIENT. comm. 1, 493 portus (fluctus, motus *coniec.*). CORIPP. Ioh. 2, 5 -aque munivit *Maurus* (*i. -a munimina struxit*). *c. abl.*: PLIN. nat. 4, 42 oppidum ... Diomedis equorum stabulis -um. 5, 71 Asphaltiten lacum -um natura. *de aris sim.*: OV. met. 13, 452 *Polyxena* -o ... fit hostia busto. LVCAN. 3, 404 altaribus. CLAVD. 18, 20 aras. δ *de instrumentis, armis*: OV. am. 1, 12, 18 carnifici -as praebuit illa *arbor* cruces (SIL. 1, 165 -o suspensum robore *sc. cruce*). VAL. FL. 7, 555 -i ... grave robur aratri. OCTAVIA 369 ensem (LVCAN. 8, 677). VAL. FL. 4, 148 caestus. SIL. 8, 155 ferro. MART. 9, 70, 3 armis. *c. inf.*: SIL. 4, 282 -am vel portas quassare trabem. ε *de cibis*: OV. met. 6, 663 dapes. VAL. FL. 4, 106 pabula (STAT. Theb. 12, 566). ζ *de tabe, sanguine sim.*: OCTAVIA 512 -a tabe polluto foro (PLIN. nat. 33, 99. LVCAN. 1, 615 rutilo -um pro sanguine virus. 9, 698 -os ... fero de sanguine rores. APVL. apol. 50 *tabis* -um fluxum). LVCAN. 1, 444 sanguine (STAT. Theb. 6, 350). VAL. FL. 7, 562 *hospitis abominandi* cruores (SIL. 3, 315 cruorem). STAT. Theb. 7, 70 aspargine. 10, 311 liquor. η *de sonitu*: VERG. Aen. 3, 228 *harpyiarum* vox taetrum -a inter odorem (OCTAVIA 855 voce -a. SIL. 4, 260. 11, 341 RVFIN. hist. mon. 1 p. 399ᶜ PASS. Barth 7 p. 147, 1. *aliter infra l. 81*). 7, 520 bucina. CVLEX 220 -is flagrant latratibus ora *Cerberi*. OV. met. 7, 597 mugitus. PETRON. 122, 138 stridore. *v. p. 1270, 57.* SIL. 7, 325 clamorem. STAT. Theb. 2, 290 sibila. QVEROL. p. 30, 16 clangoribus *anserum*. CLAVD. 3, 35, 6 -o ... ore. ϑ *de odore sim.*: GRATT. 79 volture -us ab a⟨t⟩ro(?) turbat odor silvas. PLIN. nat. 6, 30 odoris. 7, 64 9, 92 *v. p. 1271, 41* QVEROL. p. 46, 7. RVFIN. hist. 1, 8, 7 his ... omnibus doloribus fetor -ior (SVLP. SEV. chron. 1, 16, 7). hist. mon. 29 p. 453ᶜ odoris -issimi.

b *de rebus incorporeis* (*interdum i. q.* δεινός): α *de factis nefariis, horrendis* (*nota* laudis *infra l. 82*): TRAG. inc. 240 (MAR. VICTORIN. gramm. VI 149, 12. *exempl. fict ?*) struunt sorores Atticae -um nefas (VERG. Aen. 4, 563 SEN. Herc. O. 1232 1350 Med. 931 VAL. FL. 2, 567 SIL. 8, 177 *al.*). OV. met 2, 589 crimine. 3, 625 caede. *v. p. 1273, 38 sqq.* 6, 210 -o ... facto (6, 533 factis. 8, 531 IVV. 13, 193). 10, 426 -os ... amores (*filiae patris concubitus expetentis.* 10, 470 utero). 14, 99 natae -a in periuria linguae. VELL. 2, 119, 4 -i auctor exempli (APVL met. 2, 8. 10, 6). SEN. Phoen. 218 (*versum damnavit Wilam.*) scelera (VAL. FL. 3, 172 STAT. silv. 2, 7, 104). Oed. 20 toros (*incestu pollutos, cf.* STAT. Theb. 11, 637 cubili *Iocastes*). Tro. 582 -as mali doloris artes (SIL. 14, 216 *Perillus* -ae conditor artis. STAT. Theb. 11, 468 -aeque Prometheos artes. *aliter* SEN. Med. 576 *v. p. 1270, 51*). LVCAN. 2, 180 morem ... nefandae -um saevitiae *eqs.* (SIL. 16, 537 is genti mos -us erat). 5, 372 tam -i foederis ictu. PLIN. nat. 37, 192 -a mendacia magorum. VAL. FL. 6, 591 fraudibus. 7, 299 voces *nefaria suadentis.* SIL. 8, 384 *Scaevolae* -ae caelatur laudis honora effigie clipeus. 14, 102 *tyrannum* miscentem turpia -is. STAT. Theb. 12, 548 noxae. IVV. 8, 119 tam -ae praemia culpae (13, 106). APVL.

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

met. 5, 26 tam -um facinus (AMM. 14, 1, 1. 15, 13, 2. 28, 3, 3. 30, 1, 1. 30, 5, 1 SVLP. SEV. chron. 1, 29, 4 *al.* AMM. 29, 5, 23 hoc ut -um vituperant et asperrimum. RVFIN. hist. 9, 6, 4 ut longe saeviora prioribus et -iora patrarentur. VEREC. in cant. 2, 25 reatu...-iore. *β de cupiditate, furore sim.*: LVCR. 4, 1046 -a lubido (SEN. Phaedr. 206. 981 OCTAVIA 300 PERS. 3, 36). 1090 cuppedine. VERG. georg. 1, 37 nec tibi *apud inferos* regnandi veniat tam -a cupido (SERV. auct. *ad l.* -a... pro magna vel vehemens. VERG. Aen. 6, 373 [*i. insana et explebilis.* SERV. cupiditas ex deorum ira veniens; aut certe magna]. 6, 721 lucis. 9, 183 [SERV. magna]. MANIL. 4, 539 cibi. SEN. Thy. 953 flendi. AVG. civ. 14, 5). Aen. 2, 519 quae mens tam -a... impulit (*alii ad I referunt.* SERV. -a modo proprie; -a enim est infusa ex deorum ira. *aliter p. 1271, 68*). VAL. MAX. 4, 3 pr. his tam -is vitiis. CELS. 1 pr. p. 8, 7 D. crudelitate. SEN. Ag. 590 vitae -us amor (LVCAN. 1, 355 ferri). Phaedr. 131 spei. 567 furor (COMM. apol. 872 DRAC. Romul. 10, 573. *cf. etiam p. 1272, 24*). Thy. 349 -i mala pectoris. clem. 1, 1, 3 ostentandae... potentiae -a... gloria (*i.* κενοδοξία). dial. 4, 35, 6 affectus (*sc. ira*). LVCAN. 4, 705 voluptas. 7, 51 rabies (STAT. Theb. 1, 589 canum. AVSON. Mos. 292 *v. p. 1272, 37*). MART. 12, 53, 7 rapacitatis. IVV. 15, 32 feritas. APVL. met. 8, 11 impetu. AVIEN. Arat. 1176 incendia. AMM 29, 5, 23 hoc ut -um vituperant et asperrimum. AVG. civ. 21, 3 cupiditatem (22, 26). *de fame sim.* (*cf. supra l. 10*): VERG. Aen 3, 256 -a fames. OV. met. 8, 845. 11, 371. IVV. 15, 9, 6 -a obsidionis egestas. RVFIN. hist. 2, 8, 1. 3, 5, 7. *cf.* LEO M. serm. 33, 4 illam -iorem omni inedia famem (*i. veritatis inopiam*). *γ de bello, rapinis, persecutionibus sim.*: VERG. Aen. 1, 293 -ae claudentur Belli portae (SERV. auct. abominandae. CARM. de mens. 1, 1 -a patet Iani Romanis ianua bellis). 10, 50 hunc... -ae (durae *R*) valeam subducere pugnae (AVG. civ. 3, 19). 11, 217 bellum (LVCAN. 3, 150 SIL. 3, 229. 6, 227. *cf.* LVCAN. 3, 370 contagia belli -a). PROP. 2, 9, 49 non ob regna magis -is cecidere sub armis Thebani... duces (MART. 9, 70, 3). 2, 30, 22 praemia (*sc. bello capta*). VAL. MAX. 9, 2, 1 proscriptionis. SEN. Tro. 783 Marte (*v. p. 1270, 40*). LVCAN. 3, 312 proelia (7, 689 SIL. 8, 300. 17, 397). VAL. FL. 8, 399 ut... alius lueret tam -a incendia (*i. bella; cf. p. 1272, 25*) raptor. SIL. 4, 5 motus. MART. 11, 41, 5 rapinae. QVINT. decl. 347 p. 368, 25 bonorum meorum -a populatio. APVL. met. 8, 11 impetu. RVFIN. hist. 5 pr. 1 persecutiones ...-issimae. CLAVD. 8, 313 Neronis funera. *de caede*: OV. met. 3, 625 -a... pro caede (13, 551. 15, 802 trist. 4, 4, 63 SEN. Tro 255 SIL. 5, 206). *δ de religione, ritibus sim.*: VERG. Aen. 8, 350 iam tum religio pavidos terrebat agrestes -a loci (SERV. magna. SERV. auct. admirabilis). CVRT. 4, 3, 23 superstitio. LVCAN. 5, 372 tam -i foederis. SIL. 1, 102 -os templi ritus (TAC. ann. 16, 8 sacrorum ritus). SVET. Claud. 25, 5 religionem...-ae immanitatis. *ε de dolore, vulnere, suppliciis sim.*: VERG. Aen. 11, 273 -a meorum supplicia (SEN. Med. 461 Phoen. 539 APVL. met. 9, 20 IVST. 18, 4, 14. AMM. 15, 3, 7 quaestionum suppliciorumque species -as. *aliter p. 1271, 84*). OV. met. 3, 694 tormentis. 9, 179 cruciatibus (PLIN. nat. 11, 208). VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 -um malignumque vulnus. SEN. Herc. O. 1176 -us o nobis pudor. PLIN. nat. 36, 10 maeror. VVLG. II Macc. 9, 5 dolor (ἀνήκεστος). SACR. Leon. p. 395 -arum atrocitate poenarum. *ζ de morte, exitu*: VERG. Aen. 11, 56 nec sospite -um optabis nato funus pater (*cf.* LVCAN. 4, 231 pro -a pudoris funera!). 12, 924 exitium -um hasta ferens (*cf. infra l. 77*). TIB. 1, 10, 4 -ae mortis (SEN. Herc. f. 56 [*A E²*, dur- *E¹ Σ*]. Herc. O. 928 [Tro. 783 morte -a; Marte -o *Peip.*]. OCTAVIA 322 HIL. hymn. 3, 8. FILASTR. 132, 7 -o mortis interitu. OROS. hist. 5, 15, 14 mortis facies DRAC. laud. dei 2, 267 *aliter p. 1269, 37*). SEN. Med. 614 exitu. Oed. 180 -a novi facies leti (LVCAN. 3, 651 -i... leti facies). LVCAN. 5, 764 -i fax summa rogi. SIL. 7, 652 -o casu... amici (*cf. infra l. 78*). VVLG. sap. 3, 19 nationis... iniquae -ae sunt consummationes (χαλεπὰ τὰ τέλη). CORP. XI 6926 o genesis, o -a dies suprema iacenti. *η de morbis sim.*: VERG. Aen. 11, 792 haec -a... pestis (*metaph. de Camilla, item* SEN. Med. 355 pestes *de Sirenibus. cf. infra l. 68. 71*). HOR. carm. 2, 2, 13 crescit indulgens sibi -us hydrops. OV. met. 7, 523 lues (15, 626 VAL. FL. 2, 291. 6, 399 SIL. 5, 623. 12, 385. 16, 622 STAT Theb. 1, 601 AMM. 30, 2, 11). SEN. clem 1, 25, 2 ille -us animi morbus (*sc. crudelitas*). SER. SAMM. 200 oculis -a caligine pressis. 696 languore. 776 pestis (860 MART. CAP. 1, 18). SVLP. SEV. Mart. 16, 2 -a paralysis aegritudine. *accedit ablat.*: SER. SAMM. 128 est elephans morbus tristi quoque nomine -us (*cf. p. 1271, 77*). 860 sunt... -ae vulnere pestes. *ϑ de pavore, terrore sim.* (*cf. p. 1270, 43*): HOR. epod. 13, 10 levare -is pectora sollicitudinibus. CVLEX 200 formidine. AMM. 31, 1, 3 *v. p. 1270, 60.* 31, 13, 8 pavoribus. *ι de calamitatibus, rebus adversis* (*cf. supra l. 62*): SEN. Herc. O. 832 cladis. 1253 malum (Oed. 330 mala). Tro. 424 prosperis rebus locus ereptus omnis, -a (dura *Bentl.*) qua veniant habent. OCTAVIA 128 naufragia. SIL. 2, 487 exitium... Sagunti (650 casus. *cf. supra l. 69*). IVV. 12, 26 sortis eiusdem (*sc. naufragii*) pars -a (APVL. met. 4, 33 sortis). 15, 104 urbibus... -a atque immania passis. TAC. hist. 5, 17 captivitatem cladenque et -a omnia obversari *Romanis.* APVL. met. 2, 14 tam -am, immo vero Vlixeam peregrinationem. TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 557, 28 haec fieri tam atrocia, tam -a. AMM. 24, 1, 11 acciderat aliud...-um. VVLG. Sirach 38, 16 -a passus (δεινὰ πάσχων). AVG. civ. 1, 12 quamvis... haec in conspectu hominum dura et -a videantur (cur. mort. 2, 4 *cf. p. 1269, 46*). 3, 17 huius mali tam -a calamitas. PASS. Petr. 3 se... etiam -iora (duriora, deteriora *al.*) per eum pati. *accedit dativus*: AMM. 24, 4, 20 nihil erat pro salute currentibus metuendum aut -um. INSCR. christ. Rossi II p. 127, 6, 12 vincebat lacrimis omnia -a suis. *de labore*: OCTAVIA 622 -um laborem Sisyphi. CARM. epigr. 850, 1 dírós... labóres. *de tempore* (*cf. p. 1273, 61*): IVV. 4, 80 temporibus (10, 15). *κ de potestate, imperio*: PLIN. nat. 2, 21 imperia -a in ipsos... irrogant. SIL. 14, 33 post -um Antiphatae sceptrum. STAT. Theb. 5, 324 subeo (*Hypsipyle*) — pro -a potestas — exangue imperium et maestam sine culmine Lemnon. *de iussis*: VAL. FL. 5, 659 iussa... tyranni. SER. SAMM. 1003 quidam *medici* -a iubent. ALC. AVIT. carm. 2, 157.

c *de oratione, plerumque neutr. plur.* (*cf. p. 1269, 70. l. 26*): VERG. Aen. 9, 611 talia iactantem dictis ac -a canentem (OV. met. 10, 300 -a canem). 10, 571 -a frementem (*cf.* SEN. Herc. O. 1679 *l. 23.* dial. 5, 3, 6 ira -um quiddam atque horridum stridens. 5, 4, 2 labra... -um quiddam exsibilantia. SIL. 2, 563 *mortui imaginem per somnium conspectam* -a sonantem. 4, 378 -a fremunt). SEN. Herc. O. 1456 -as... irarum minas. dial. 3, 20, 4 illa -a et abominanda *vox* 'oderint, dum metuant'. SIL. 9, 27 urnae -a minanti (PAVL. PELL. 362 Gothos... mihi -a minari). 11, 221 murmur.

acc. neutr. sing. -um (*plur. l. 26*) *pro adv.*: SEN. Herc. O. 1679 -um fremens (Oed. 961 *cf. etiam l. 16*). SIL. 2, 616 Tisiphone... -um insonuit Stygio... flagello. 2, 671 ubi inferni -um tonat aula parentis. ALC. AVIT. carm. 2, 132 -a micant oculi (5, 405 -um micat ignis). 5, 98 -um frendens Pharaonis conscius ardor.

structurae: accedit dativus: p. 1271, 10, ablativus: p. 1271, 15. 1271, 41. 1272, 7. infinitivus: p. 1272, 47. supinum: AMM. 27, 7, 8 illud accedebat dictu -um et factu. PRVD. apoth. 1 -a relatu dogmata.

adv. **dīrē** (*superlat. l. 34sqq.*) *i. q. atrociter*: SIL. 7, 295 -e summa pendebat cuspide cassis. CASSIAN. inst. 5, 2 per ignem vitiorum -issime nostras exurentium mentes. PALLAD. hist. mon. I 10 p. 286A -issime daemon urgebat. PASS. Petr. 17 -issime (durissime *A*) a quodam... flagellatus. -e sentire: SCHOL. Stat. Theb. 4, 516 -e sentiunt qui eum (*deum*) interesse nefandis artibus actibusque magicis arbitrantur.

deriv.: diritas, praedirus. *cf. nom. propr.* *Tafel.*

dīrutio, -ōnis *f. a* diruere. *i. q. destructio*: CORP. XI 4770 (*Spoletii*) domu(m) Tettiana(m) ex dirution(e) restit(uerunt). ORIG. in Matth. 18, 59 per ipsam -em ingressus fur diripit eam.

dirythmus, -um [διρρυθμος. *Th.*]. *i. q. duobus rythmis constans*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 96, 22 bacchiacum igitur -um sive dimetrum acatalectum.

1. dīs *v.* dives *et nom. propr.* Dis.

2. dis- (dī-, dir-) [*praepositio antiquitus, ut videtur, non nisi in cps. adhibita, varias in variis linguis mutationes subiit, cf. theodisc.* zur-, zir-, zer-, *saxon.* ti-, te-, *got.* dis-, *gr.* διά, *ind.* nis- '*ex*'. *verbum goticum* twis-standan '*discedere*' *suspicionem movet cognationis cuiusdam cum adverbio* dvis, bis (*q. v.*). *cf. Stolz, Archiv f. lat. Lexicogr. XIII 99sqq. Th.*]. CHAR. gramm. I 198, 8 -s pro valde... 'dispudet', ... 'distaedet'. PRISC. gramm. II 298, 19 'di' etiam praepositio est et '-s' et praepositio est. III 29, 11 quaedam *praepositiones* numquam separantur, ut 'con, re, di, -s'. 56, 16 et 'di' quidem et '-s' eandem significationem habent, quomodo 'ab' et 'abs'; sunt autem separativae, ut 'divido' *etc. v. p. 938, 77.* VLT. SYLL. gramm. IV 253, 18 -s praepositio brevem syllabam habet *eqs.* VEL. gramm. VII 64, 21. 65, 5*sqq.* CASSIOD. gramm. VII 163, 8*sqq.* 205, 18 GRAMM. suppl. 158, 24. SERV. Aen. 11, 381 -s separantis est *eqs.* GLOSS. *v. p. 938, 78. 83.*

*?***disafexis**. FVLG. myth. 3, 10 p. 74, 19 quamvis de his rebus, quas musici -is (dixafexis *v. l.*) dicunt, ... multa faciat *cithara.*

disalia *v.* dysalia.

disamo, -āre *a* dis- *et* amare. *i. q. valde amare*: FRONTO p. 43, 4 N. litterulas tuas -o.

*?***disarestia**. FVLG. myth. 3, 6 p. 68, 23 Aristofontes Athenas in libris, qui -a (Διὸς ἀρεστεία *Plasberg*) nuncupantur.

discalceātus, -a, -um [*a* dis- *et* calceare, calceatus. *Th.*]. *scribitur etiam* discalciatus. disculc-: *v. l. 70. 74 sqq.* *i. q. sine calceis*: SVET. Nero 51 (-culci- *M¹ Q, v. Ihm, praef. p. LI*) sine cinctu et -us. ITALA II reg. 15, 30 (Legion. marg.) et ipse ibat -us (ἀνυπόδετος, VVLG. nudis pedibus). VEG. mil. 3, 10 securos, inermes, -os (disculcios *al.*). ITALA Ambr. epist. 58, 4 nudus et -us (VVLG. Is. 20, 2. 3. 4; 3 -culci- *Amiat.* [2. 4 *om.*]). VVLG. deut. 25, 10 domus -i (disculciati *Amiat.*, exculciati ITALA Lugd.). HIER. epist. 77, 5 -is pedibus. VITAE patr. 3, 217. LEX Sal 58 discinctus, -us (disculciatus, discalcius, disculcius. *al.*). GREG. M. dial. 4, 30 p. 369B ISID. orig. 7, 6, 60. 61. *inde verbum* **discalceo**, -āvi, -āre. *scribitur etiam* discalcio. DIOM. gramm. I 378, 31 calco... inculco, ... calcio discalcio. GLOSS. ὑπολύω (disculc- *codd.*). HIER. epist. 121, 4 (*in imag*) -emus nos pelle litterae nudisque pedibus *eqs.* nom. hebr. p. 75, 21 Petrus dissolvens vel -ans. AVG. serm. 339, 5 (*in imag.*) cum tibi caliga mala et constricta nocuerit, sedes, -as te. PS. AVG. serm. 19, 5 -batur et expuebatur in faciem. GREG. M. dial. 3, 20 -a me. [L.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

past. 1, 5 ORIG. in I reg. 6 p. 1002^A *syn.* excalceo. ISID. in exod. 7, 4 in iud. 9, 6.

discalcius (-culcius) *v. p. 1274, 73. 77.*

discapēdino, -āvī, -āre [*a* dis- *et* 2. capedo. *Th.*]. *i. q. distinere*: APVL. flor. 3 p. 11 primus Hyagnis in canendo manus -vit.

discapillo, -ātus, -āre *a* dis- *et* capillus. *i. q. capillos distrahere, scindere*: LEX Burg. lib. const 33, 1 si qua mulier . . . a quocumque . . . in via innocens -ata fuerit aut detracta.

discar(r)ico, -āvī, -āre [*a* dis- *et* carricare. *Th.*]. GLOSS. -a (discarruta *trad.*) solve carrum, id est ondhlelth (*anglosax., i. 'entlade'*). *i. q. carrum exonerare*: LEX Sal. 27, 11 si fenum exinde ad domum suam duxerit et discaregaverit. 27, 14 PS. VEN. FORT. vita Med. 7, 22. *L.*

ˣdiscēdo, -cessī, -cessum, -cēdere. *a* dis- *et* cedere. *de prosodia litterae e perfecti cf.* cedo *vol. III p. 719, 79.* *de formis: perf. per syncopam*: PLAVT. Asin. 251 -cesti. VEN. FORT. Mart. 4, 352 -cesse. *perf.* disced-: CORP. VIII 9747. ITALA act. 13, 13 (cod. d). EPIST. pontif. 292 (*a. 404*) Migne 20 p. 486^C (*cf. p. 1285, 80 sq.*). discedeurunt: GLOSS. IV 56, 17. V 451, 38 (*cf.* 497, 12). *part. perf.* (*cf.* decedo *p. 120, 51 sq.*): CAEL. hist. 32 -ssis (*v. p. 1277, 62*). *cf.* PRISC. gramm. II 483, 26 multa ... a vetustissimis ... sunt prolata participia praeteriti a neutralibus verbis ut a ... -o -ssus ὁ ἀναχωρήσας (566, 20). 512, 20 illa ... obsoluerunt: '-o -ssus', hoc est 'qui -ssit' *eqs.* dic-: GREG. TVR. Franc. 3, 17 p. 126, 8. scedo (*an pro* secedo? *sed cf. p. 1308, 79*): GLOSS. V 623, 40. *notatur*: dis: CORP. VIII 9840. 21573. 21574. disc: CORP. VIII 9862. 9870. disct: CORP. VIII 21738 (*a. 530*). dicest: CORP. VIII 21806. discess: CORP. VIII 21760. disces: CORP. X 7971. dissit: CORP. VIII 21637 (*a. 410*). 21728 (*a. 361*). *adde errores orthographicos*: discesit: CORP. V 6196 (*a. 403*). VIII 21680 (*a. 469*). 21726 (*a. 428*). 21740. discesi: CORP. VIII 21748. dissesit: CORP. VIII 21801. syscessit: CORP. VIII 21701. *de origine et significatu*: VARRO ling. 6, 38 praeverbiis mutatis additis atque commutatis aliud atque aliud fit: ut enim ... incessit et excessit, sic successit et decessit, ⟨-ssit⟩ et concessit. ASCON. Corn. p. 56, 25 St. (*v. p. 1276, 57 sqq.*). NON. p. 99 -ere hiare, dividi, distendi (*cf. p. 1276, 29 sq.*). ISID. diff. 1, 12 abscedit, quod a parte qualibet se subtrahit; quod vero a medio dividitur, -it. 1, 155 -ere per divortium dicimus, abscedere per absentiam, secedere per singularitatem, decedere per mortem (*cf. infra I A 2 a*). GLOSS. ἀφίσταμαι ἀπαλλάττομαι. disvado. decedit et -it ἀποχωρεῖ, ἀναχωρεῖ, ὑποχωρεῖ, ὑφέλκει (*cf. p. 119, 56*). abscedit, recedit. -e ἀπόστηθι. -ssit ἐξεχώρησεν, ἐξέστη. recessit, ambulavit. disceduerunt dissenserunt, recesserunt. disc⟨ed⟩itur dissentitur. -entibus abeuntibus. *legitur inde a* PLAVTO *et* TER. *frequentant* OV. (*52^ies*) LIV. (*51^ies*) SEN. trag. (*73^ies*). [*persaepe in codd. confunditur cum* descendere (*cf. p. 641, 60*): *praeter locos sub* descendo *allatos legendum videtur* descend- *his locis*: AETNA 378 (*cf. Sudhaus ad l. p. 162, 14*). LVCAN. 4, 126 descendit (discessit *codd.*) ab astris umor et ima petit quidquid pendebat aquarum. TAC. Agr. 21 paulatim . . . descensum (*sic Pichena*, discessum *codd.*) ad delenimenta vitiorum, porticus et balineas et conviviorum elegantiam. AMM. 14, 2, 6 superati periculose per prona descendunt (*sic recte Bentley*, discedunt *cod.*). 14, 6, 4 iam . . . vergens in senium (*sc. populus*) . . . ad tranquilliora vitae descendit (-ssit *codd.*; *fort. autem referendum est ad p. 1287, 60 sqq.*). CASSIOD. var. 3, 51, 11 ad inanes contentiones sic descenditur (*E A*, disceditur *vulg.*), tamquam de statu periclitantis patriae laboretur. *item loci dubii vel corrupti*: VARRO frg. Non. p. 525, 16 CIC. Att. 2, 16, 4 (*cf. Boot ad l.*) CAES. Gall. 7, 78, 1 (*p. 649, 56*; disced- *α*, descid- *β*) civ. 1, 5, 3 (*p. 649, 58*; discess- *codd.*) CALP. ecl. 7, 69 (*p. 1284, 78 sq.*). PETRON. 80, 1. ITALA Matth. 14, 13 (cod. k) disecessit (ἀνεχώρησεν. *cf.* 2, 13; *aut per errorem pro* discessit *aut per correcturam* secessit *legendum est*). HYG. astr. 4, 14 p. 118, 9 longo -ente intervallo (*corrigend.* dissidente, *cf.* 3, 10. 39). AMM. 14, 6, 13. 21, 9, 4.] *ex coni. legitur*: VARRO ling. 6, 38 (*cf. supra l. 34*). ASCON. Corn. p. 56, 25. 26 St. (*p. 1276, 59. 61*). CARM. epigr. 673, 8 (*cf. p. 1284, 45 sq.*).

I PROPRIE.

ubicumque verbum vel proprio sensu vel notione propria paulum evanescente (p. 1281, 71 sq.) ponitur, notio dissolutionis praevalere solet formis impersonalibus (cf. p. 1276, 22) et pluralibus (cf. veluti p. 1277, 30. 58 sqq.).

A ***vi praepositionis integra*: 1 *dissolvitur unitas vel societas quaedam*** *i. q. in diversas partes cedere*: **a** *de animantibus*: *α de hominibus*: (I) *generatim*: CIC. inv. 2, 132 cur certo tempore conveniant, certo -ant. Quinct. 25 tabulae . . . consignantur, -itur (Cluent. 37. *cf.* Tull. 20. Sest. 74 creditum est; -ssum est. CAES. civ. 3, 87, 7. APVL. met. 2, 11 his et talibus obgannitis sermonibus inter nos -ssum est. SVLP. SEV. dial. 3, 18, 5 [*in exitu dialogi; cf. l. 80 sq.*]). Verr. 5, 85 *senatus* commotus perturbatusque -it. Caecin. 45 ut statim testificati -rent, ⟨cum⟩ optime sponsionem facere possent. fin. 4, 80 quae cum essent dicta, -ssimus (*similiter in exitu dialogi*: Att. 9, 18, 1 TAC. dial. 42 MIN. FEL. 40, 4. *adde supra l. 77*). ad Q. fr. 2, 1, 3 (*de senatoribus*) repente magna querimonia omnium -ssimus. CAES. Gall. 5, 17, 5 *v. p. 1276, 22 sq.* 5, 58, 7 omnes Eburonum et Nerviorum quae convenerant copiae -erunt. NEP. Eum. 8, 3 longe . . . inter se -erant. Them. 4, 4 si *hostes* -issent, maiore cum labore . . . bellum confecturum, cum singulos consectari cogeretur. VERG. Aen. 12, 696 -ssere omnes medii spatiumque dedere. OV. met. 13, 899 coetu . . . soluto -unt placidisque natant Nereides undis. LIV. 33, 15, 3 haec tria diversa (*cf. l. 46 sqq.*) agmina -ssere (*cf.* STAT. Ach. 1, 555 laxantur coetus resolutaque murmure laeto agmina -unt). SEN. dial. 3, 5, 2 *homo* congregari vult, *ira* -ere. PETRON. 96, 6 non -unt ocius nequissimi servi manusque continent a rixa? HOMER. 279 post haec (*i. foedere icto*) -it (descendit *al.*) uterque depositis populus telis. 632 Troum Danaumque catervae. STAT. Theb. 1, 93 -it inane (*i. umbrarum*) vulgus et occursus dominae (*i. Tisiphonae*) pavet. PLIN. epist. 9, 6, 7 *opp.* coire. ITIN. Alex. 25 -entibus his (*sc. spatium dantibus incursui curruum falcatorum; syn* in latera densati). LAMPR. Alex. 54, 3. AVSON. 426, 12 *ille et ille* congressi, ut dimicarent, ... facta armorum permutatione -unt. DARES 19 utrique se invicem remuneraverunt et amici -erunt. AMM. 29, 1, 4 partium -ssere ductores etiam tum discordes *eqs.*

sensu mediali fere i. q. dissolvi: CIC. ad Q. fr. 2, 3, 5 s. c. factum est, ut sodalitates decuriatique -rent. *ibid.* qui non -issent, ea poena, quae est de vi, tenerentur. *indicatur unde*: a: VARRO Men. 303 ⟨a⟩ quo (*sc. silicernio*) pransi -entes dicimus alius alii vale. CAES. Gall. 7, 2, 3 a concilio -itur. ex: CAES. Gall. 5, 17, 5 ex hac fuga . . . quae undique convenerant auxilia -erunt (*cf. l. 32 sq.*). *adv.*: HOR. sat. 1, 1, 18 hinc vos, vos hinc mutatis -ite partibus. *indicatur quo (nonnulla, velut infra l. 43, possunt referri ad I B)*: *accus.*: TAC. hist. 2, 78 haud dubia destinatione -ssere *ille* Antiochiam, *ille* Caesaream (*aliter* AMM. 26, 5, 4 *ille* Mediolanum, Constantinopolim *ille* -ssit. *v. p. 1280, 58 sq.*). in (*adde etiam transl.* TAC. ann. 1, 49 *p. 1284, 67 sqq.*): SISENNA hist. 57 armati ... ⟨magis⟩ magisque in latitudinem -unt (NON. p. 99 *ad l.* -ere hiare, dividi, distendi). CIC. Catil. 3, 29 in vestra tecta -ite. CAES. Gall. 5, 39, 2 milites, qui lignationis munitionisque causa in silvas -issent. 7, 88, 7 reliqui ex fuga in civitates -unt (*cf. supra l. 22 sq.*). LIV. 26, 42, 2 quoniam in tres tam diversas regiones -issent Punici exercitus (IVLIAN. dig. 38, 1, 23, 1 patroni). CVRT. 8, 12, 8 equites -ere (descendere *codd.*) in cornua iusserat. FRONTIN. strat. 2, 3, 14 in latera. TAC. ann. 1, 34 assistentem contionem, quia permixta videbatur -ere in manipulos iubet. AVSON. 427, 11 intercessu noctis exercitus quisque in sua -unt. *adde* in *sensu finali*: QVINT. decl. 321 p. 265, 24 sicine digressi sumus? in has spes -ssimus? ad: LIV. 26, 9, 9 alii accipiunt imperia -untque ad suas quisque officiorum partes (*cf. infra l. 49 sq.*). MANIL. 3, 137 quo ... ordine certo ad sua compositi -ant munera servi. APVL. met. 11, 17 ad suos -unt lares. AMM. 20, 11, 24 partes ... -erunt, ad otium breve (*cf. p. 1280, 67*). VVLG. II Macc. 12, 12 -ssere ad tabernacula sua (ἐχωρίσθησαν). *acced. gerundiv.*: LIV. 4, 59, 2 tres tribuni ... tripertito ad devastandos fines -ssere. 10, 33, 10 diversi consules ad vastandos agros urbesque oppugnandas -unt (22, 56, 1 cum . . . patres diversi ad sedandos tumultus -issent. *cf. supra l. 5*). 33, 35, 1 decem legati partiti munia inter se ad liberandas suae quisque regionis civitates -erunt (*cf. supra l. 40 sq.*). CVRT. 8, 6, 19 ad curanda corpora. *c. supin.*: CIC. rep. 6, 10 cubitum -ssimus. DICT. 5, 1 finito convivio quietum (*codd.*, tum *vulg.*) -itur (*cf.* 4, 16). (II) *speciatim de more pedibus in sententiam eundi sive in comitiis sive in senatu (v. Liebenam, PW. V 1172 sqq.; Mommsen, Staatsr. III 398. 991 sq.) cf. graec.* διίστασθαι: DIONYS. ant. 4, 84, 3 διαστάντες κατὰ τὰς φράτρας ψῆφον ἐπενέγκατε (10, 41, 3 κατὰ φυλάς). μεθίστασθαι: PLVT. Pomp. 58 ASCON. Corn. p. 56, 25 St. cum id solum superest, ut populus sententiam ferat, iubet eum is, qui fert legem, -ere (dicere *codd.*): quod verbum non hoc significat, quod in communi consuetudine: eant de eo loco, ubi lex feratur, sed in suam quisque tribum -at (descendat *codd.*), in qua est suffragium laturus. CIC. Verr. 4, 208 quid sedetis? cur non in media oratione mea consurgitis atque -itis? Font. 28 cum -itis (*opp.* cum proditis; *appellantur iudices*). leg. 3, 11 lex recitata est: -ere et tabellam iubebo dari. LIV. 2, 56, 12 si solis videtur, -ite, Quirites. 3, 11, 4 initium erat rixae, cum -ere populum iussissent tribuni, quod patres se submoveri haud sinebant. PLIN. paneg. 76, 2 *unicuique ex senatoribus* ⟨licuit⟩ dissentire, -ere. *item de senatu*: TREB. Val. 5, 8 quae *sententia* cum *esset* saepius dicta, addiderunt 'omnes', atque ita -ssum est. *additur* in (*cf.* TAC. ann. 1, 34 *supra l. 36 sq.*): CIC. epist. 10, 12, 3 frequens eum senatus reliquit et in alia omnia -ssit (*cf.* PLIN. epist. 8, 14, 23 in alia). SALL. Catil. 55, 1 senatus in *illius* sententiam (LIV. 3, 41, 1 in hanc sententiam ut -retur, iuniores patrum evincebant. 28, 45, 5. 30, 23, 8 GELL. 3, 18, 6. *cf.* 7, 13, 9 *philosophi* in diversa tempora et in contrarias sententias -erunt). ASCON. Corn. p. 56, 26 St. (*v. supra l. 60 sq.*) in suam quisque tribum (*cf.* LIV. 25, 2, 7 ad suffragium ferendum in tribus discursum est). *additur* a (*cf. I A 2, 1 B ι a*): PLIN. epist. 8, 14, 14 exigebam . . . ut, qui capitali supplicio afficiendos putabant, -rent a relegente nec interim contra absolventes mox dissensuri congregarentur. *β de bestiis*: LVCR. 4, 1203 in triviis cum (quam *Lachm.*) saepe canes -ere aventes diversi cupide summis ex viribus tendunt, quom interea validis Veneris compagibus haerent. HYG. astr. 2, 7 cum . . . Mercurius vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore alium

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

alium appetere, ut qui -ere inter se viderentur, virgulam inter utrumque subiecit; itaque -erunt.

b *de rebus: de Symplegadibus*: VAL. FL. 4, 645 maria ipsa repente diffugere adversosque vident -ere montes (*cf. de freto Siciliensi*: IVST. 4, 1, 16 coeuntibus in se promunturiis ac rursum -entibus. 4, 1, 18 quo cum accesseris, -ere ac seiungi promunturia, quae ante iuncta fuerant, arbitrere).

2 ***disiunctio sive segregatio quaedam indicatur*** *i. q. recedere seque seiungere ab aliquo, quocum quis societatem quandam sive communionem pactionemve iniit, vel abscedere a loco, in quo quis officii causa constitutus est*: **a** *i. q. divertere, distrahere coniugium vel concubinatum* (*cf. p. 1280, 10 sq*): **α** *de feminis matrimonio pulsis: additur* a: CIC. Cluent. 14 -it a Melino Cluentia, ut in tantis iniuriis non invita, ut a viro non libenter (SEN. contr. 2, 2, 5 TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 594, 13 *cf. c.* VVLG. I Cor. 7, 10 [χωρισθῆναι]). CAEL. Cic. epist. 8, 6, 1 uxor a Dolabella -ssit. VLP. dig. 25, 7, 1 pr. quae in concubinatu est, ab invito patrono poterit -ere et alteri se aut in matrimonium aut in concubinatum dare? (*cf.* MOD. dig. 24, 2, 10). 48, 20, 5, 1 a marito. IVST. 2, 6, 14 *ab Aegeo* per divortium -ens Medea (*cf. p. 1275, 37*). RVFIN. hist. 4, 17, 6 AVG. adult. coniug. 1, 1, 1 p. 347, 12 (*syn.* recedere) *et saepe.* *acced.* ad: IVST. 28, 1, 4 prior uxor velut matrimonio pulsa sponte sua ad fratrem Antiochum -it. *absolute*: PROP. 4, 11, 35 iungor, Paule, tuo, sic (*i. non nisi morte*) -ura, cubili: in lapide hoc uni nupta fuisse legar. VLP. dig. 25, 2, 17, 1 MARCIAN. dig. 24, 3, 35 TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 594, 14. *cf. c.* VVLG. I Cor. 7, 11 (χωρισθῇ). AMM. 14, 4, 4. RVFIN. hist. 4, 17, 5 libello . . . repudii dato -it (ἐχωρίσθη). *adde de uxore repudiata*: QVINT. inst. 330 p. 297, 28 conscientia mater -erit an verecundia.

β *de viris*: VVLG. Sirach 7, 21 noli -ere a muliere sensata et bona (μὴ ἀστόχει). **γ** *de ambobus coniugibus* (*non tam disiunctionis quam dissolutionis momentum sublatet* [*cf. p. 1275, 67 sqq.*]): OV. rem. 669 tutius est aptumque magis -ere pace nec petere a thalamis litigiosa fora. VLP. dig. 24, 1, 32, 10 plerique ... cum bona gratia -unt, plerique cum ira sui animi et offensa. PAVL. dig. 50, 16, 191 divortium ex eo dictum est, quod in diversas partes eunt qui -unt. VVLG. I Cor. 7, 15 quod si infidelis -it, -at (χωρίζεται, χωριζέσθω). **b** *i. q. deserere*: **α** *de militibus: indicatur unde*: ab *homine*: CIC. Phil. 5, 34 iis, qui in exercitu M. Antoni sunt, ne sit ea res fraudi, si ante kal. Febr. ab eo -erint. LENT. Cic. epist. 12, 15, 7 ea nocte omnes fere ... milites ab eo -isse. CAES. civ. 1, 12, 2 milites in itinere ab eo -unt ac domum revertuntur. 1, 16, 1 conquiri milites qui ab *Lentulo* -erant, ... iubet. *adde*: SPART. Sept. Sev. 5, 5 ut ab eo milites senatu praecipiente -rent. ab *re*: CAES. Gall. 5, 16, 1 ab signis (5, 33, 6 civ. 1, 44, 4 LIV. 25, 20, 4. *cf.* FRONTIN. strat. 1, 5, 3 ab ordinibus signisque. PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 42 *syn.* agmen laxare. *adde l. 48*). 5, 34, 1 tota acie pronuntiari ... ne quis ab loco -ret. *abl. separat.*: LIV. 4, 29, 5 quod . . . iniussu -erit praesidio (decess- *Gronov., fort. recte*). *cf.* 5, 6, 14. 24, 37, 9. 38, 37, 11. SIL. 7, 93 -ere signis haut licitum (*cf.* SCAEV. dig. 4, 6, 45). *indicatur quo*: CAES. civ. 1, 13, 4 deseritur a suis Varus; nonnulla pars militum domum -it (3, 87, 2). AMM. 25, 5, 8 ad Persas. **β** *de servis mercennariisque*: BELL. Hisp. 18, 4 servus . . . clam a Caesaris praesidiis in Pompei castra -ssit. LIV. 26, 27, 8 ab dominis (VLP. dig. 21, 1, 17, 6). VAL. MAX. 4, 4, 6 mercennarium ... -isse (*item* SEN. dial. 11, 12, 5). IVLIAN dig. 41, 4, 7 pr. SCAEV. dig. 34, 1, 13, 2 *opp* morari. VLP. dig. 21, 1, 17, 1 PAVL. dig. 40, 12, 38, 3. VVLG. Philem. 15 -ssit ad horam a te (ἐχωρίσθη). *de imperatore imperio se abdicante v. p. 1287, 64.*

B ***vi praepositionis evanescente i. q. cedere, abire*** (*de nonnullis, in quibus verbum pluraliter positum est, dubitatio relinquitur, an potius ad A referenda sint*): **1** *de animantibus*: **a** *de hominibus*: **α** *absolute*: LVCIL. 273 si -sseris (*Cichorius*, -erit *codd.*) horno (*sc. in provinciam*). CAEL. hist. 32 custodibus -ssis multi interficiuntur (*cf. p. 1275, 20*). VARRO Men. 410. rust. 1, 69, 3 descendimus de aede et ... -imus omnes. 2, 1, 1 cum Menates -isset. 3, 6, 1 RHET. Her. 4, 51, 64. CIC. de orat. 3, 17 ut ... ante meridiem -erunt paulumque requierunt. Verr. 2, 88 simulac -erunt (*opp.* quamdiu adsunt). 2, 138 tum discedunt; postridie revertuntur. 3, 55 qui, antequam aditum in ius esset ... -isset. 3, 59 hominem fraudandi causa -isse. 3, 71 -unt omnes; nam ceteri quoque impetrant, ne retineantur. 4, 67. 5, 51 ipse ... tyrannus non -bat longius (CIC. Att. 3, 8, 3. 16, 13ᵇ, 1 *opp.* propius accedere. epist. 14, 2, 4 ad Q. fr. 1, 4, 2 CAES. Gall. 5, 19, 3. 6, 39, 4. BELL. Alex. 10, 1 longius paulo. BELL. Afr. 6, 6 quanto longius. LIV. 8, 20, 5 SEN. dial. 5, 22, 2. *cf.* CIC. Att. 5, 17, 6 quam longissime potuerit). Verr. 5, 65 iubet illos -ere et candelabrum relinquere. dom. 8. 10 *opp.* remanere. 95 duplicatā gloriā (*de abitu in exilium*). Phil. 1, 1 nec vero usquam -bam nec a re publica deiciebam oculos. 1, 6 ea mente -ssi, ut adessem kalendis Ianuariis. 6, 14 possessores animo aequiore -ent. 7, 18 praesertim cum bonorum praesidia -erint, illi parati sint ad nutum futuri. fin. 4, 52 -et ... nihilo firmior ad dolorem ferendum quam venerat. Tusc. 5, 118 *syn.* abire. Att. 5, 11, 3 nusquam (9, 3, 1 Q. CIC. pet. 43. *cf.* HOR. epist. 1, 7, 25 me noles usquam -ere. *v. etiam p. 1281, 2*). 5, 16, 1 etsi in ipso itinere et via -bant publicanorum tabellarii. 6, 6, 3. 7, 12, 2 *opp.* manere. 7, 14, 3. 9, 13, 4 eo tardior ad -endum fui, quod difficile est de discessu voluntario sine ulla spe reditus cogitare. 10, 8, 10. 10, 15, 4. 12, 18, 4 -entem ... te ... non sine magno dolore dimittam. 12, 35 antequam (a te *add. c Z b*) proxime -ssi (12, 37, 2). 13, 8. 13, 9, 1. 13, 19, 1. 13, 49, 1 ille -ssit iratus (*cf.* epist. 7, 24, 2). 14, 15, 2. 15, 20, 4 *al.* epist. 4, 2, 4. 6, 3, 4. 6, 14, 2 hac opinione (hanc opinionem *codd.*) -ssi, ut (*cf. p. 1280, 25*). 7, 32, 1. 9, 2, 3 me idcirco -ere, quod *eqs. al.* HIRT. Cic. Att. 15, 6, 4 CAEL. Cic. epist. 8, 3, 1. 8, 6, 2. CATVLL. 64, 123 ut eam ... liquerit immemori -ens pectore coniunx. 64, 134 sicine -ens . . . immemor, a, devota domum periuria portas? LVCR. 4, 914 ne fieri negites, quae dicam posse, retroque vera repulsanti -as pectore dicta. CAES. Gall. 1, 39, 3 *opp.* remanere. 4, 15, 4 Caesar iis, quos in castris retinuerat, -endi potestatem fecit (IVST. 14, 1, 4. 22, 4, 3 SVLP. SEV. chron. 1, 14, 5. 1, 25, 6. *cf.* AMM. 16, 12, 34 -endi copiam [16, 12, 58. 29, 5, 26]). 5, 53, 7 magnas Gallorum copias ... convenisse ... sed ... -isse adeo ut fugae similis discessus videretur. 5, 58, 3 *equites* dispersi ac dissipati -unt (*opp.* accedere). 6, 33, 4 -ens (descendens *B M*¹. *cf. p. 1275, 44 sqq.*) post diem septimum sese reversurum confirmat. 6, 35, 7 omnem ... exercitum -isse. 7, 20, 1 cum omni equitatu. *al.* civ. 3, 41, 4 *al.* BELL. Alex. 38, 2. 39, 1 tuto. *ibid.* sine causa. *al.* NEP. Att. 4, 5. VERG. ecl. 3, 78 me -ere flevit. Aen. 2, 109 saepe fugam Danai Troia cupiere relicta moliri et longo fessi -ere bello (*cf.* HOR. sat. 1, 5, 93 *ille* -it maestus [AVSON. 460, 8. AMM. 20, 4, 13]. epist. 1, 14, 6 me ... -ere tristem [APVL. met. 3, 17]. PRIAP. 63, 18 *puella* prurinosa [pruriginosa *Aed.* pruriensque *Büch.*] -it. OV. met. 11, 189 tacitus. 13, 445 immemores ... mei -itis, ... Achivi [*verba Achillis*]. fast. 3, 555 dubii [LIV. 7, 25, 4]. *al.*). Aen. 2, 644. 6, 545. 8, 167. *al.* HOR. sat. 2, 7, 37 Mulvius et scurrae, tibi non referenda precati, -unt. TIB. 1, 3, 21 audeat invito ne quis -ere Amore aut sciat egressum se prohibente deo. 1, 5, 41. 2, 4, 49. PROP. 2, 5, 9 nunc est ira recens, nunc est -ere tempus. 3, 24, 27 flebo ego -ens (OV. epist. 5, 43). OV. am. 1, 12, 3. 2, 18, 5 *al.* epist. 10, 57 venimus huc ambo: cur non -imus ambo? ars 1, 603 cum -et mensā conviva remotā, ipsa tibi accessūs turba locumque dabit. 2, 233 militiae species amor est: -ite segnes. non sunt haec timidis signa tuenda viris. rem. 243 nec satis esse putes -ere (dediscere *R*): lentus abesto. met. 1, 398 -unt (descendunt *vulg. sed cf.* 1, 381). 3, 436 tecum venitque manetque, tecum -et, si tu -ere possis. *al.* 4, 338 gradu ... verso. 7, 364 tum cum -ret Herculis agmen. 9, 350 quae cum perterrita retro ire et ... vellet -ere. 10, 411. 412. 11, 687 manus ... ad -entem, cupiens retinere, tetendi. *al.* 15, 28 numen abire iubet: prohibent -ere leges. trist. 1, 3, 58 quasi -ens oscula summa (*i. suprema*) dedi. fast. 1, 281 pace fores obdo, ne qua -ere possit. 2, 582 dicit -ens ebriaque exit anus. *al.* LIV. 10, 2, 14. 40, 14, 11. VITR. 10, 16, 7 *ille* cum classe sua -ssit. PAVL. FEST. p. 318 *montem* plebes, cum secessisset a patribus, . . . -entes Iovi consecraverunt. SEN. contr. 1, 6, 11 ut primam honestam occasionem invenerit -endi, -isse *puellam.* VAL. MAX. 4, 1, 7 *opp.* remanere. SEN. Med. 449 -o exeo, penatibus profugere quam cogis tuis. benef. 4, 11, 3. dial. 1, 2, 11 alienae saluti consulit et instruit -entium fugam. CVRT. 10, 2, 17 *opp.* retineri. LVCAN. 8, 152. PLIN. nat. 31, 60 *non* sine oleo -entes (*sc. ex balineis*). CARM. epigr. 333 (CORP. IV 813) otiosis locus hic non est, -e morator. MART. 5, 25, 3 ecquis, io, revocat -entemque reducit? QVINT. inst. 1, 5, 36 si plures a se dimittens ita loquatur 'abi' aut -e (*exemplum soloecismi; opp.* venire). 6, 1, 39. decl. 269 p. 97, 20 *opp.* redire. 348 p. 372, 4 *opp.* permanere. TAC. hist. 2, 33 *opp.* remanere. 3, 68 ut in aede Concordiae positurus insignia imperii domumque fratris petiturus -ssit. ann. 6, 44 fugae specie -ssum. 13, 39 propere. SVET. Otho 11, 1 -ere et abire. Vesp. 4, 4 cum ... aut -ret saepius aut praesens obdormisceret. IVLIAN. dig. 42, 1, 60. VLP. dig. 5, 1, 19, 2 ubi sic venit, ut confestim -at. PAVL. dig. 41, 2, 3, 8 quod si servus vel colonus . . . decesserint -erintve (SIDON. epist. 4, 25, 1). PAVL. dig. 47, 2, 21 pr. *opp.* revertor. MACER dig. 49, 16, 13, 5 eius fugam qui, cum sub custodia vel in carcere esset, -erit. APVL. apol. 75. met. 3, 12 *syn.* digredi. ITALA gen. 21, 16 (Aug. quaest. hept. 1, 54) -ssit (ἀπελθοῦσα, VVLG. abiit). Ios. 22, 32 (Lugd.) -ssit (ἀπέστρεψε, VVLG. reversus . . . est). Is. 52, 11 (Cypr. laps. 10) -ite, -ite (ἀπόστητε, VVLG. recedite, recedite). Matth. 2, 13 (cod. k) cum illi -issent (ἀναχωρησάντων, VVLG. recessissent). PORPH. Hor. sat. 1, 1, 11 vadere ... id est -ere. VOPISC. Aurelian. 25, 3 *iuxta pos.* terga dare. IVST. 2, 11, 7 *opp.* remanere. AMM. 16, 12, 37 incondite (*cf.* 31, 7, 15 incomposite). 28, 2, 8 *syn.* digredi. 28, 2, 13 gressu ... veloci. 31, 11, 5 cito. 31, 13, 9 gradiens retro. FVLG. myth. 3, 6 p. 67, 19 *opp.* advenire. VVLG. gen. 26, 17 *syn.* recedere. I Macc. 2, 31 (κατέβησαν. *cf.* 2, 29 *syn.* descendere). 6, 63 festinanter (ἀπῆρε). 11, 43 omnis exercitus (ἀπέστησαν). II Macc. 12, 7 -ssit quasi iterum reversurus (ἀνέλυσεν). Luc. 21, 21 qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes et qui in medio eius, -ant (ἐκχωρείτωσαν). act. 28, 25 (ἀπελύοντο). CLAVD. 28, 253. RVT. NAM. 1, 269 intrantemque capit -entemque (deced- *Baehrens*) moratur postibus affixum ... poema. EVGRAPH. Ter. Andr. 709 ut impedimentum (*meton. de homine*) ad interrogationem -ret. **β** ***additur unde***: **a, ab**: ab *homine* (*accedente acc. mensurae*: PLAVT. Asin. 603 ne iste ... ab ista non pedem -at, *syn.* abire [CIC. Deiot. 42 negat unquam se a te in Deiotari tetrarchia pedem -isse. POLLIO Cic. epist. 10, 31, 6 nullum ... vestigium abs te -urus sum. *sim.* APVL. met. 10, 26

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nec eum ... mulier ungue latius a se -ere passa est; *syn.* abire. *cf. etiam infra l. 44 sq.*]): PLAVT. Asin. 251 iam diu est factum, quom -esti ab ero atque abiisti ad forum. CIC. Verr. 5, 146 a me nusquam (de orat. 1, 97). Verr. 3, 169 is cum praetorem circum omnia fora sectaretur neque ab eo umquam -ret (Pis. 68. *cf.* Balb. 5 numquam). Cluent. 189 non illa ut a viro improbo -isset, sed ut a crudelissimo hoste fugisset domumque illam in perpetuum ... reliquisset. Deiot. 42 Att. 1, 17, 1. 3, 22, 1. 6, 3, 1 *ille* ex pacto et conventu — nam ea lege exierat — iam a me -erat. 7, 2, 8. 12, 1, 1. 12, 49, 1. 15, 27, 2 epist. 2, 12, 2. 2, 15, 4. 3, 3, 2. 7, 24, 2. 13, 57, 1 nec ipse adduci potuisset, ut a me -ret neque ego, ut eum a me dimitterem. 13, 71. 14, 7, 1. 15, 2, 5. 15, 17, 1 cum a me -unt (*opp.* cum ad me veniunt). 15, 21, 1 (*nota praecedens* accedere). 16, 1, 1. 16, 9, 1. ad Q. fr. 2, 5, 3 a puero. top. 5 ut ... a te -ssi in Graeciam proficiscens. Q. CIC. pet. 46 ii possunt abs te placati aequique -ere (*ibid. opp.* inimici -unt). 49 ut amiciores abs te -ant quam accesserint. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 1. CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 1. 4 quem nullo tempore a me patior -ere. CAES. Gall. 1, 16, 3. 1, 23, 3. 4, 12, 1. 5, 3, 6 sese ... ab suis -ere atque ad eum venire noluisse. 5, 49, 3 hostes ab se -isse omnemque ad eum multitudinem convertisse. 7, 33, 1 a bello atque hoste (VEG. mil. 3, 22 ab hoste. *cf. p. 1286, 64 sqq.*). civ. 1, 22, 2. 2, 42, 3. 3, 79, 3 rei frumentariae causa ab eo -erat et Heracliam ... iter fecerat. BELL. Afr. 73, 3 hostium copias ab se suoque vestigio non -uras existimabat. BELL. Hisp. 2, 1 NEP. Alc. 8, 5. LIV. 3, 49, 5 pro imperio *ille* -ere a privato lictores iubebat. 6, 15, 1 cum ... -ere senatum ab se vetuisset. VITR. 2 pr. 4 ex eo *ille* ab rege non -ssit et in Aegyptum est eum persecutus. PAVL. FEST. p. 223 praetoria cohors est dicta, quod a praetore non -bat. *ibid. iter.* SEN. contr. 1, 2, 17 *opp.* venire ad. *al.* VAL. MAX. 1, 7, 7. 4, 5, 4. SEN. Phoen. 49 -e a patre, -e, virgo (HIER. epist. 21, 7, 1. *cf.* IVST. 22, 8, 10 a patre noctis errore [*fere i. q. aberrare*]). dial. 6, 24, 1. 12, 8, 1 epist. 49, 1. 123, 8. FRONTO p. 53, 10 N. neque umquam ab *Socrate* auditores -ssere lacerati, sed nonnumquam lacessiti. AVR. Fronto p. 116, 11 N. GAIVS inst. 4, 164 antequam ex iure exeat, id est antequam a praetore -at. APVL. met. 10, 26. ITALA gen. 13, 9 (Aug. civ. 16, 20) -e a me (διαχωρίσθητι, VVLG. recede). COMM. instr. 2, 8, 2 a matre (*i. ecclesia*) noli -ere longe. AMM. 21, 8, 1 Iulianus a Rauracis. VVLG. psalm. 6, 9 -ite a me (ἀπόστητε, *item* Luc. 13, 27. Matth. 7, 23 ἀποχωρεῖτε). Luc. 4, 42 (πορεύεσθαι). 8, 37 (ἀπελθεῖν). SVLP. SEV. dial. 1, 9, 5 vel exiguum temporis punctum a tanto viro -ere noluissem. *adde*: CIC. Planc. 100 multos ... menses a capite meo non -ssit. Lael. 1 a senis latere numquam. a *bestia*: VVLG. I Macc. 6, 36 et quocumque ibat (*sc. bestia*), ibant et non -bant ab ea (ἀφίσταντο). a *locis sive rebus, quae in certo loco sunt vel fieri solent* (*accedente acc. mensurae*: CIC. Verr. 5, 33 neque ab argento digitum -ere. *cf. p. 1278, 81 sqq.*): VARRO rust. 1, 16, 4 ne de fundo familia ab opere -at (2, 10, 9 praegnatem ... non longe ab opere -ere. CAES. civ. 1, 75, 1 ab instituto opere. BELL. Alex. 73, 3. *adde l. 65 sq. v. etiam p. 1280, 20*). VARRO Scaur. gramm. VII 29, 8 ab *significat* locum, a quo -imus, ut ab pariete. CIC. Verr. 3, 73 a subselliis (*syn.* abire. Cluent. 58 demisso capite). 5, 33. Phil. 8, 23 ab Alexandrea (*cf.* 12, 11 a Mutina [14, 4]. Att. 3, 4 a Vibone. CAES. Gall. 7, 43, 5 a Gergovia [7, 59, 1]. civ. 3, 24, 4 a Brundisio. BELL. Afr. 91, 4 ab Zama -it atque ad villam suam ... se confert [SALL. Iug. 61, 1]. VVLG. act. 1, 4 ab Jerosolymis [χωρίζεσθαι]. 18, 2). Phil. 11, 18 consul, pontifex maximus, ... collegae, flamini Martiali, multam dixit, si a sacris -isset (VAL. MAX. 1, 1, 2). 14, 3 ab eorum aris, ad quas togati adierimus, ad saga sumenda -ere (TIB. 2, 1, 11 LVCAN. 9, 585): Att. 2, 5, 1 cupio Alexandream ... visere et simul ab hac hominum satietate nostri -ere et cum aliquo desiderio reverti. 7, 15, 1 ab urbe (8, 11ᵇ, 3. 9, 10, 4. 4, 1, 2 *opp.* accedere. 14, 14, 2 CAES. civ. 1, 33, 2. 1, 34, 3 LIV. 27, 5, 16. 35, 20, 14 QVINT. inst. 5, 11, 9 IVST. 13, 3, 5. *cf. p. 1280, 46*). 16, 9 a mari (CAES. civ. 3, 44, 1 a mari Dyrrachioque). epist. 15, 4, 8 cum ... me -ere ab eo monte simulassem. LENT. Cic. epist. 12, 15, 5 subito ex Lycia *illi* ... a classe -erunt navique longa profugerunt. CAES. Gall. 2, 20, 3 ab opere singulisque legionibus singulos legatos Caesar -ere ... vetuerat. 4, 6, 3 ab Rheno. 5, 1, 1 ab hibernis. 5, 7, 5 a castris. 5, 8, 6 ab litore. 5, 19, 3 ab agmine legionum. 7, 9, 1 ab exercitu (civ. 1, 9, 3 NEP. Dat 5, 1 SVET. Iul. 29, 2). civ. 3, 37, 2 a vallo. 3, 78, 6 ab ora maritima Oricoque. BELL. Afr. 6, 6 ab oppido (68, 2. *cf.* BELL. Hisp. 29, 7 aut ab excelso loco aut ab oppido [*i. proficisci ad hostes aggrediendos*]. 32, 5). 73, 3. NEP. Them. 3, 4 ab Artemisio. Dion 9, 1 a foribus qui non -ant, certos praeficit. OV. trist. 1, 3, 85 a patria. LIV. 2, 14, 3 Porsennam -entem ab Ianiculo. 3, 17, 1 postquam arma poni et -ere homines ab stationibus nuntiatum est. VAL. MAX. 4, 2, 3 ab ea (*i. mensa*) et amicitia et affinitate iuncti -erunt (*opp.* venire ad). SEN. dial. 4, 33, 6 a convivio (*cf.* QVINT. decl 301 p. 185, 5 a cena. *v. etiam p. 1280, 78 sq.*). 11, 6, 4 ab hac civitate -e, ... omnes urbes circumi. epist. 22, 9 tam magnas spes relinquam? ab ipsa messe -am? CVRT. 10, 7, 19 a corpore Alexandri. VAL. FL. 7, 558 saevis ... procul -ssit ab agris (STAT. Ach. 1, 150 nostris procul haut -ere ab antris *solebat.* APVL. met. 2, 7). QVINT. inst. 7, 7, 4 magistratus ab arce ne -at. TAC. ann. 6, 50 ab limine. SVET. Tit. 8, 1 a sermone principis. TERT. orat. 18 a *sacrificio* sine pace. AMM. 18, 8, 2 ab aggeribus publicis ... longius. 21, 4, 6 a Galliis. 23, 1, 7 a limitibus. HYG. astr. 1, 6 p. 26, 4 quanto magis a polo (p. 26, 7). AVG. conf. 4, 12, 19 *Christus* -ssit ab oculis. DRAC. Orest. 412 cunctos -ere (descend- *A*) iussit ab aula ac domibus remeare suis. PASS. Petr. Paul. brev. 4 a Iudaea. *adde*: AVG. fid. et op. 17, 31 p. 76, 14 non intrare cupientes repelluntur, sed ab introitu (*i. primo in ostio*) ipsi ... -unt. **de**: CIC. S. Rosc. 79 quod ... neque de praediis umquam temere -erit. Verr. 3, 92 de foro (5, 147). 5, 49 de convivio (*cf. p. 1279, 77*). Phil. 8, 21 non modo illum de Gallia non -isse ..., sed ne a Mutina quidem recessisse. QVINT. decl. 258 p. 54, 15 de domo mea (*de dissolutione matrimonii*: PAVL. dig. 24, 1, 57 FRG. Vat. 107. *cf. p. 1277, 11 sqq. v. et l. 19*). POMPON. dig. 35, 1, 8 de medio (ITALA II Cor. 6, 17 [Tert. pudic. 15] -ite de medio eorum [ἐξέλθατε, VVLG. exite]. *cf. infra l. 35*). SCAEV. dig. 33, 7, 20, 3 *coloni* de colonia. VLP. dig. 48, 4, 2 qui ... de provincia, cum ei successum esset, non -ssit. FILASTR. 99, 1 p. 59, 2 *animam* de caelo. DARES 5 de finibus (VVLG. Marc. 5, 17 [ἀπελθεῖν ἀπό]). *ibid.* de insula. VVLG. Luc. 2, 37 non ... de templo (οὐκ ἀφίστατο). AVG. civ. 10, 32 p. 457, 8 D. iussus est -ere de terra sua et de cognatione sua et de domo patris sui (*cf. l. 10*). **e, ex**: CIC. Verr. 2, 132 indignum isti videri coepit ex tanta aede tantoque opere se non opimum praeda, praesertim a pupillo, -ere. 5, 145 cum fratre e curia. Cato 84 ex vita ita -o (*cf. infra l. 36*) tamquam ex hospitio, non tamquam e domo. Att. 3, 9, 1 ex Asia (11, 12, 1 ex Italia [15, 11, 3 ANTON. Cic. Att. 10, 10, 2]. 11, 17ᵃ, 3 ex Africa. epist. 15, 2, 8 hac opinione e Cappadocia ..., ut *eqs.* [*cf. p. 1278, 5*]). LENT. Cic. epist. 12, 15, 5 (*v. p. 1279, 64 sq*). CAES. Gall. 3, 2, 1 ex ea parte vici, quam Gallis concesserat, omnes noctu -isse. 4, 30, 3 ex castris (HIRT. Gall. 8, 7, 6 SALL. Catil. 36, 5. *cf.* CAES. civ. 3, 75, 2 ex conspectu castrorum). 5, 28, 3 ex hibernis (5, 41, 6). civ. 2, 33, 1 ex contione (SALL. Iug. 34, 2 VELL. 2, 32, 1). 3, 30, 7 ex eo loco (3, 102, 4 HIRT. Gall. 8, 14, 3. *cf.* CAES. civ. 3, 101, 7 ex his locis [3, 102, 7]). SEN. contr. 2, 2, 11 -am civitate, fugiam, exulabo. VAL. MAX. 2, 10, 8 e theatro. CELS. 1, 10 p. 26, 28 D. ubi gravi tempore anni -erunt ex suis sedibus. 3, 22 p. 111, 20 id *caelum*, ex quo -it aeger *caeli mutandi causa*. SVET. Iul. 1, 2 e medio (*cf. supra l. 12*). PORPH. Hor. sat. 1, 1, 117/8 ut nemo ... ita gratus e vita abeat, ut conviva, qui ... satur e convivio -it (*cf. p. 1279, 77*). NEMES. ecl. 2, 89 e silvis. *adde de re personata*: AMM. 14, 7, 21 velut exturbatum e iudiciis fas omne -ssit. *ablat. separat.*: VARRO rust. 3, 17, 1 non laboro ... hoc loco -isse *illum.* CIC. Verr. 1, 54 cum haec frequentia totius Italiae Roma -erit (ARVS. gramm. VII 467, 23. *cf.* PROP. 2, 19, 1. *adde*: CIC. Att. 7, 21, 1 Capua [7, 24]. 11, 17ᵃ, 3 Alexandrea [11, 25, 2]. epist. 1, 9, 9 Luca. 6, 4, 5 Athenis. 14, 4, 6 Brundisio. CAES. civ. 2, 21, 5 Tarracone. TAC. hist. 2, 54 Mutina). OV. epist. 1, 81 me pater Icarius viduo -ere lecto cogit. met. 1, 381 templo. trist. 1, 3, 5 finibus extremae ... Ausoniae. Pont. 1, 4, 47 urbe (*cf. p. 1279, 60 sqq*). LVCAN. 5, 357 castris. SIL. 17, 48 Sicula ... terra. CLAVD. 7, 142 tectis. *adv.*: CIC. top. 25 hinc (div. in Caec. 52 Att. 12, 14, 3 epist. 9, 2, 5 NEP. Them. 3, 3 HOR. sat. 1, 5, 93 OV. trist. 4, 4, 49. fast. 4, 365 procul hinc [MART. 13, 25, 1]. LIV. 3, 48, 4 HIL. in Matth. 30, 2 [VVLG. Ioh. 13, 30 exivit, ἐξῆλθεν] *al.*). Verr. 3, 161 illinc (dom. 7). 5, 63 inde (Att. 5, 20, 3. 6, 3, 6. 14, 20, 2 CAES. civ. 1, 83, 3. 3, 40, 6 BELL. Afr. 28, 2 NEP. Chabr. 2, 2 Epam. 3, 3 LIV. 2, 48, 10 VAL. MAX. 1, 7, 8 *al.*). CAES. Gall. 1, 28, 4 unde (LIV. 39, 33, 5 *al.*). SVET. Cal. 4 quotiens aliquo adveniret vel sicunde -ret. AMM. 28, 5, 13 exinde.

γ *additur quo: accus.*: SALL. Iug. 28, 3 infectis rebus ... domum (*cf.* NEP. Them. 4, 2 domos suas [LIV. 2, 48, 10]). TAC. ann. 6, 20 Capreas (*cf.* AMM. 14, 10, 16 Mediolanum ad hiberna [*cf.* 27, 5, 5. 30, 3, 7]. 20, 8, 20 Viennam. 26, 5, 4). EVGRAPH. Ter. Hec. 223 (rus habitatum abii) rus. **in**: VARRO rust. 3, 17, 1 in hortos. CIC. Deiot. 19 in cubiculum. Att. 4, 3, 3 in vestibulum *illius.* epist. 2, 16, 2 in aliquas solitudines. CAES. civ. 1, 83, 3 in castra (*cf.* LIV. 7, 25, 4 *ut* dubii ... -erint in castra Galli, Graeci retro ad naves, victos se an victores putarent). SALL. Iug. 54, 10 in proxumos colles. 56, 3 in loca quam maxume occulta. NEP. Dat. 5, 6 ipse cum suis in Cappadociam -it. LIV. 26, 31, 11 in Capitolium ad dilectum. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 246 (quorsum abeant) in quam partem -ant. AMM. 31, 10, 22 in otium (*cf. p. 1276, 43*). SCHOL. Cic. Bob. p. 132, 11 St. in exilium (AVG. civ. 2, 17 *v. etiam* SCHOL. Cic. Bob. p. 157, 12 *absol.*). p. 173, 2 in legationem. PASS. Petr. Paul. brev. 3 in palatium suum (-tio suo *F*). **ad**: CIC. Att. 4, 16, 3 ad rem divinam. VERG. Aen. 12, 184 convenit Euandri victos -ere (de- *M*¹) ad urbem. LIV. 7, 25, 4 (*v. supra l. 62 sq.*). 26, 31, 11 (*v. supra l. 64*). TAC. ann. 11, 16 ad conterminos populos. SPART. Carac. 6, 6 ad requisita naturae. AMM. 14, 10, 16 (*v. supra l. 58*) ad hiberna (27, 5, 5. 30, 3, 7). 20, 7, 8 ad sua (*i. domum*). 26, 6, 4 ad abdita longiusque remota. AVG. in psalm. 148, 2 cum quisque -it ad propria (*opp.* in ecclesia quando congregamur). CASSIOD. var. 1, 15, 2 ad Africam. *acced. gerundiv.*: SEN. dial. 4, 33, 6 a convivio ad ossa fili legenda. CVRT. 4, 15, 20 inde *illi* -erant ad opprimenda impedimenta. QVINT. decl. 249 p. 24, 14 ad colendos ... agros. PANEG. 3 (11), 12, 3 ad revisendos exercitus. *circa*: LIV. 3, 17, 12 dum haec in foro ... aguntur, consules ..., ne ... hostis moveretur, circa portas murosque -erant. *adv.*: CIC. epist. 3, 6, 3 eo -isti, quo ego te ne persequi quidem possem *tot* diebus (SALL. Iug. 54, 4

[*Graeber*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quo cuiusque animus fert, ɔo -unt). CVRT. 5, 12, 9 quo -rent, non habebant. TERT. anim. 34 nusquam. *nota*: CIC. Att. 3, 8, 3 (*in litteris perturbato animo scriptis*) quod suades, ne longius -amus ... puto me ita esse facturum, sed ubi, nondum statui. δ *indicatur unde et quo*: CIC. epist. 15, 2, 5 a me -ssit in oppidum Cybistra. CAES. Gall. 5, 1, 1 ab hibernis in Italiam. 5, 7, 5 a castris ... domum. OV. trist. 4, 4, 49 nunc precor hinc alio iubeat -ere. CARM. epigr. 101, 4 -ssi ab urbe in praetorio Hadriani Aug. Caesar(is). VVLG. Matth. 25, 41 -ite a me maledicti in ignem aeternum (πορεύεσθε). RVFIN. Adamant. 1, 12 -ite a me (*cf. p. 1279, 37*) ... in tenebras. AVG. civ. 16, 20. PASS. Petr. Paul. brev. 6 unde maledictus et condemnatus a nobis -ssit (abiit *F*) in suam perditionem.

b *de numinibus speciebusque sim.*: OV. met. 15, 25 post ea (*i. verba*) -unt pariter somnusque deusque. EPIST. Sapph. 107 *Amor*, tibi qui numquam longe -it. SEN. epist. 83, 1 sic intervenit (*sc. deus cogitationibus mediis*) ..., tamquam aliquando -at. STAT. silv. 1, 3, 12 *Venus* volucres vetuit -ere natos. ITALA Matth. 4, 11 (codd. g^1k) -ssit diabolus (ἀφίησιν αὐτόν, VVLG. reliquit eum). AMM. 25, 2, 3 speciem illam Genii publici ... per aulaea tristius -entem. 30, 5, 18 Fortunam. VVLG. act. 10, 7 angelus (ἀπῆλθεν). PSALT. Rom. 9^a, 1 ut quid domine -isti longe? (ἀφέστηκας, VVLG. recessisti). AVG. civ. 2, 22 -erant ... omnes adytis arisque relictis di (*item* 2, 24. 25. 3, 14. 15 *bis. cf. cum* VERG. Aen. 2, 351 excessere omnes adytis arisque relictis di). 2, 23 quod velut offensi civium iniquitate -erint. 3, 25 -ente Concordia. a, ab (*accedit* in *infra l. 28*): SEN. Med. 967 -ere a me, frater, ultrices deas ... iube. SCHOL. Germ. Bas. p. 66, 4 *Virginem* ab hominibus (*syn.* p. 65, 22 recedere). VVLG. Luc. 1, 38 -ssit ab illa angelus (ἀπῆλθεν. *cf.* 2, 15 ab eis ... in caelum. act. 12, 10 *gr.* ἀπέστη). 9, 33 *Moyses et Elias* ab illo (*i. Iesu*; διαχωρίζεσθαι). AVG. civ. 22, 8 *daemon* inter haec verba -ssit ab homine (*syn.* exire). PALLAD. hist. mon. I 10 p. 287^A (*daemon loquitur*) -o ab homine nec accedo ulterius (*syn.* exire). de: SVLP. SEV. dial. 2, 9, 3 -e funeste *daemon* de pecude.

c *de bestiis*: VARRO rust. 3, 16, 33 quod si omne *mel* eximas, fore, ut -ant *apes*. CIC. nat. deor. 2, 129 testudines ... et crocodilos dicunt, cum in terra partum ediderint, obruere ova, deinde -ere. PHAEDR. 4, 3, 3 *vulpes*. SEN. Herc. f. 77 -ant ferae, ipse imperando fessus Eurystheus vacet. AVIAN. fab. 13, 11 *leo*. *nota de volucribus advenis* (*cf.* discessus *II B*): PLIN. nat. 1, 10, 34 de avibus nostris, quae -unt, et quo abeant hirundines *eqs.* 10, 61 nemo vidit agmen -entium (*sc. ciconiarum*), cum -urum appareat, nec venire, sed venisse cernimus. a, ab: OV. trist. 1, 1, 77 nec procul a stabulis audet -ere ... agna. VAL. FL. 8, 79 *draco* haut Aeolio -ere fessus ab auro (*i. ab vellere aureo*) ... sustinet.

2 *de rebus*: a *de sideribus*: *absol.*: HOR. epist. 1, 16, 7 ut veniens dextrum latus aspiciat sol, laevum -ens (*codd.*, descendens π, decedens *Bentl. cf. p. 122, 31sqq.*) curru fugiente vaporet (DRAC. laud. dei 1, 417 -ere solem nec lucem remeare putat terrena propago). VITR. 9, 2, 3 *luna* cotidie ... -ens (*sc. a sole; ibid.* recessit a sole. *cf.* PLIN. nat. 2, 59 *stellae errantes* -entes [*sc. a sole*] partibus numquam amplius undenis). *adde*: OV. met. 4, 91 lux tarde -ere visa praecipitatur aquis. *indicatur unde*: a, ab (*acced.* ad *l. 53, abl. mensurae l. 55*): VARRO ling. 9, 25 nonne luna, ut ab sole -it ad aquilonem et inde redit in eandem viam, sic inde fertur ad austrum et regreditur inde? (CIC. nat. deor. 2, 53 neque *illa stella* a sole longius umquam unius signi intervallo -it tum antevertens tum subsequens. *ibid. iterum.* MART. CAP. 8, 862. *cf. etiam supra l. 48*). CIC. nat. deor. 3, 37 cur ... sol *non* longius progrediatur solstitiali orbi itemque brumali: ne longius -at a cibo (*i. ab aqua*). SEN. nat. 1, 4, 4 solis imago a nube. HYG. astr. 1, 8 p. 28, 17 sol ab eo loco. *ablat. separat.*: AVIEN. Arat. 875 ut *Centaurus* fluctu tantum -at eoo, quantum adit occasum. AMM. 20, 3, 12 *stellas* -ere suis sedibus. *indicatur quo*: PLIN. nat. 5, 56 ad septentriones sole -ente. b *de variis*: OV. fast. 2, 152 magna ... -ens signa reliquit hiems. SEN. Herc. f. 321 (*de maris recessu*) bis ... -ens fretum et bis recurrens. nat. 7, 20, 2 (*de flammis mirabilibus*) alii ... ignes diu manent nec ante -unt quam *eqs.* POMPON. dig. 7, 4, 23 si eodem impetu -erit aqua, quo venit. CLAVD. 26, 221 ipsa etiam diffisa brevi Trinacria ponto si rerum natura sinat -ere longe optat et Ionium refugo laxare Peloro. *de tractu fluvii mutato*: PLIN. nat. 6, 25 qua -it Euphrates. PROB. Verg. ecl. 6, 82 *Eurotas* confunditur Alpheo rursusque -it.

C *notione propria paulum evanescente non tam abire homines indicatur, quam* ***quo eventu, qua condicione*** *quis ex colloquio, proelio, iudicio sim.* evadat (*cf. p. 1275, 67sqq.*) *accedentibus*: 1 *adverbiis et locutionibus adverbialibus*: PLAVT. Stich. 395 Hercules, qui deus sis, sane -isti (-isses *P*) non bene (male *P*). TER. Phorm. 1047 immo vero pulchre -o et probe et praeter spem. CIC. div. in Caec. 71 turpissime (epist. 12, 3, 2) flagitiosissimeque. Verr. 3, 57 impune (APVL. met. 7, 7 LACT. ira 18, 6. *cf. p. 1282, 80*). ad Q. fr. 2, 3, 1 honeste. SALL. Iug. 25, 11 frustra (*i. q. infecta re cf. p. 1282, 10sqq.*). DARES 17 pacifice. TER. Andr. 148 denique ita tum -o ab illo, ut *eqs.* (RHET. Her. 1, 15, 25 CIC. Quinct. 29 Verr. 5, 62 nat. deor. 3, 95 LEPID. Cic. epist. 10, 34, 1 LIV. 3, 36, 8. 35, 19, 7). Phorm. 773 modo ut hoc consilio possiet -i, ut istam ducat. RHET. Her. 2, 17, 25 si sine supplicio -erit (*cf.* CIC. Verr. 4, 141 quem ... sine supplicio dimittere non debuisti, hunc abs te sine praemio -ere noluisti? *adde*: CIC. Quinct. 23 sine vadimonio. div. in Caec. 60 quemquam horum esse putas, qui non malit te sine vituperatione quam cum scelere -ere? Verr. 3, 37 sine praeda. 4, 69 sine ignominia molestiaque [*cf. l. 6*]. Cluent. 161 sine iudicio controversiaque. Att. 2, 21, 6 spero nos aut cum summa gloria [*cf. l. 9sq.*] aut certe sine molestia -uros. off. 2, 82 concordiā constitutā sine querella. CAES. civ. 3, 46, 6 sine detrimento. LIV. 44, 37, 10 sine proelio [IVST. 2, 6, 20]). CIC. epist. 5, 18, 1 quam levissima poena ab hac re p. ad Q. fr. 1, 2, 16 multiplicata gloria (NEP. Epam. 8, 5 maxima. *cf. l. 5sq.*). CAES. Gall. 7, 17, 5 nusquam infecta re (civ. 3, 40, 6 AMM. 21, 12, 4. *cf.* SALL. Iug. 28, 3 infectis rebus [NEP. Milt. 7, 5). civ. 3, 112, 7 ut aequo proelio -retur (*cf.* NEP. Them. 3, 3 pari proelio). HOR. sat. 1, 7, 17 si disparibus bellum incidat ..., -at pulchrior (pigrior *al.*) ultro muneribus missis. LIV. 9, 44, 8 Marte aequo -ssum *esse* (25, 19, 5. 27, 12, 10 [*nota*: 2, 40, 14 cum Volscis aequo M. -ssum est]. IVST. 3, 6, 9 utrimque. *cf.* TAC. hist. 3, 9 ex aequo. ann. 2, 46 condicionibus aequis. AMM. 24, 4, 18 aequis manibus et pari fortuna. 31, 8, 10 pari pugnandi sorte. 31, 16, 5 aequis partes -ssere momentis). LIV. 21, 59, 8 sicut aequata ferme pugna erat, ita clade pari -ssum est. 32, 40, 4 de colloquio -ssum *tot* Cretensibus ab tyranno datis Romano *eqs.* 39, 21, 7 incerta victoria. TAC. ann. 2, 57 apertis odiis. Agr. 27 irritatis utrimque animis -ssum (ann. 13, 56 infensis utrimque animis -ssum). CORP. VI 33976d (*a. 94 vel non multo post*) *ex certamine poetarum* cum honore -ssit. RVFIN. hist. 5, 24, 17 ita ab invicem plena fide pace integra et firma caritate -unt (ἀπηλλάγησαν).

2 *adiectivis et partic. perf. pass.*: CIC. de orat. 1, 239 cum hic (*i. in his causis*) iuris consultus superior fuerit -urus, qui *eqs.* (Caecin. 2 Tusc. 2, 54. CAES. civ. 1, 47, 1 ut se utrique superiores -isse existimarent. BELL. Hisp. 5, 4. SALL. Catil. 39, 4 quodsi primo proelio *ille* superior aut aequa manu [*cf. supra l. 14sqq.*] -isset. NEP. Hann. 1, 2 Ham. 1, 2. Eum. 10, 2 superior proelio. Dat. 8, 4 semper ... inferior copiis superior omnibus proeliis. VAL. MAX. 7, 7, 1 omnibus non solum consiliis, sed etiam sententiis superior -ssit). Quinct. 59 si in causa pari -ere inferior videretur. Verr. 3, 25 vicerunt ... ita, ut egentes inanesque -rent. Caecin. 46 qui vivus -erit, ei vim non esse factam. nat. deor. 3, 77 si, qui *philosophos* audierunt, vitiosi essent -uri. LEPID. Cic. epist. 10, 34, 1 omnis ex proelio integer -ssit ita, ut *eqs.* BELL. Alex. 20, 6 incolumes (AMM. 23, 5, 11). SALL. Iug. 56, 6 profugi. NEP. Dat. 11, 3 cum aliquamdiu in colloquio fuissent et diversi (-e *al.*) -issent. OV. rem. 765 quis poterit lecto durus -ere Gallo? CVRT. 4, 4, 2 tam -ere irritum quam morari pudebat (TAC. ann. 1, 59). QVINT. decl. 333 p. 314, 25 -ssi a iudicio laetior quam reus ipse (*cf.* SIL. 16, 571). VLP. dig. 21, 1, 27 indemnis ... emptor debet -ere. OPTAT. 7, 1 p. 159, 15 ut cooperto crimine suo quasi superbi -rent. AMM. 14, 7, 8 innoxius. 26, 5, 9 longius -erant incruenti. CIC. Brut. 229 *Hortensius* cum eorum qui affuerunt tum ipsorum consulum ... iudicio -ssit probatus. Quinct. 32 conturbatus sane -it *ille*. 44 iam tu potes liberatus -ere molestia (S. Rosc. 143 culpa liberatus et crimine nefario solutus cupit a vobis -ere. *cf.* Verr. 5, 140 [*ex litteris publicis*] omnes liberatos -isse. NEP. Phoc. 2, 3) S. Rosc. 8 ut spoliis ex hoc iudicio ornati auctique -ant. Verr. 4, 30 illusos se et irrisos ab iudicio -uros. Cluent. 111 se ex iudicio -isse victum (200 patimini matrem ... victam potius vestra aequitate -ere. Tusc. 5, 78 illa *mulier* victa maesta -it. SALL. Catil. 49, 2 ab adulescentulo *illo* victus -erat. *cf.* VELL. 2, 32, 1 VAL. MAX. 3, 2, 8. RVFIN. Adamant. 1, 28 *ille* victus cum confusione -ssit ad tempus). Flacc. 41 istud columen accusationis tuae, Mithridates, ... reprensus, convictus fractusque -ssit (*cf.* dom. 50 repudiatus convictusque -ssit [ac. 2, 118 repudiati condemnatique -ent. COMM instr. 1, 11, 9]). Rab. Post. 18 soluti huc convenistis; ne constricti -atis, cavete. ad Q. fr. 2, 4, 1 homo petulans et audax valde perturbatus debilitatusque -ssit. SALL. Catil. 61, 7 graviter volneratus. FRONTO p. 53, 10 N. neque umquam ab *Socrate* auditores -ssere lacerati, sed nonnumquam lacessiti. TERT. orat. 17 ille publicanus ... iustificatior Pharisaeo procacissimo -ssit. AMM. 24, 4, 7 habitus frustra -ssit (31, 12, 9). RVFIN. hist. 5, 1, 42 *quod mulier* tot *martyriis* permaneret invicta et per singulos agones -ret coronata. *adde*: CASSIOD. inst. div. 16 p. 1132^D paganitas ... a vero domino confutata -ssit.

3 *substantivis*: CAES. civ. 3, 47, 6 maximarum se gentium victores -isse (HOR. epist. 1, 10, 37 postquam victor violens -ssit ab hoste [*equus ab cervo*]. VAL. MAX. 3, 2, 8 proelium nocte dirimente victoresne an victi -rent incerti abierunt. SPART. Sept. Sev. 17, 8 prope a nullo congressu -ssit [*Richter*, digressus *add. Casaub.*] nisi victor. AVR. VICT. Caes. 20, 14 nullo congressu nisi victor. AMM. 29, 1, 3. VEG. mil. 3, 25 victor ex omni parte. HYG. fab. 165 p. 19, 10). HOR. epist. 2, 2, 99 (*de certamine poetarum*) -o Alcaeus puncto illius; ille meo quis? quis nisi Callimachus? SEN. benef. 6, 4, 5 aestimatione facta debitor -e, qui creditor veneras. *nota translate de re*: CIC. Verr. 5, 68 si istius haec tanta iniuria impunita -erit (*cf. p. 1281, 77sq.*).

II in locutionibus PER IMAGINEM expressis

A ***vi praepositionis integra***: 1 *dissolutio quaedam indicatur*: a *de rebus corporeis* (*additur* ad *l. 3*, in *l. 5 et* ex *l. 1sq.*,

[*Graeber*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inter *l. 11*, quo *l. 3*, *dat. l. 9*): LVCR. 2, 712 sua cuique cibis ex omnibus intus in artus corpora -unt. 2, 833 prius omnem efflare colorem particulas quam -ant ad semina rerum. 5, 360 quo quasi res possint -ere dissoluique. SEN. epist. 73, 8 epulum et visceratio et quicquid aliud manu capitur, -it in partes (*opp.* individua bona, pax et libertas, ea tam omnium tota quam singulorum sunt). LVCAN. 9, 785 (*de ossibus sanie diffluentibus*) ossa -unt. CLAVD. rapt. Pros. 1, 251 veterem qua lege tumultum discrevit natura parens et semina iussis (*A*, iustis *cet.*) -ssere locis (*dat.*). *de corpore humano*: LVCAN. 2, 121 (*de homine dilacerato*) *te* sparsum per viscera, Baebi, innumeras inter carpentis membra coronae -isse (discerpsisse *VUG*) manus. AVG. civ. 19, 12 donec mundi conveniat elementis et in eorum pacem paulatim particulatimque -at *cadaver* (*syn.* dissolvi dilabique). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 30 p. 398ᴮ nec ante corpus animam *esse* nec e contrario dicimus, ne divisus homo iuxta differentiam temporis in semet ipso -at. **b** *de rebus incorporeis* (*additur* ab *l. 19*, in *l. 20*): VARRO ling. 9, 94 *lepus, nemus assumpto pronomine et casu* -unt (*i. in dissimilitudinem digrediuntur*) ac dicuntur hi lepores, haec nemora. 10, 50 haec (*velut* '*Hercules*') ab uno capite, ab recto casu, in duo obliquos -unt casus ('*Herculi, Herculis*'; *opp.* multa a duobus capitibus ... confluunt in obliquum unum). SEN epist. 48, 4 in diversum ecce sapientia et stultitia -unt: cui accedo? TERT. idol. 2 universa nomina criminum -ant in operum suorum proprietates, remaneat idololatria in eo, quod ipsa est. AVIEN. orb. terr. 1231 longas bivium -it in oras. AVG. fid. et symb. 9, 20 p. 26, 8 separatis ... corporibus, quae copulata fuerant, *copulatio* nulla invenitur; nec tamen quasi -isse et migrasse intellegitur, sicut illa corpora.

2 *disiunctio sive segregatio quaedam indicatur*: VAL. FL. 1, 285 dirimi ... procul non ... visa *iam appropinquante nave* coeperat a gemina -ere Sestos Abydo.

B ***vi praepositionis evanescente:*** **1** *de hominibus morientibus i. q. (ex vita) decedere (cf. p. 1312, 51 sqq.) accedente* a, ex, *de vita, rebus humanis, hominibus sim.*: a: CIC. Tusc. 1, 84 Hegesiae liber est Ἀποκαρτερῶν, quo[d] a vita quidam per inediam -ens revocatur ab amicis (epist. 2, 2. *cf. contrar.*: COMM. apol. 332 -it, quoniam potior resurgit, a morte. CIC. Tusc. 1, 85 *Priamus* si vivis filiis incolumi regno occidisset ..., utrum tandem a bonis an a malis -isset? tum profecto videretur a bonis [*sc. -isse*]. 1, 86 utrum ..., si tum esset extinctus, a bonis rebus an a malis -isset *Pompeius*? certe a miseris. AVG. civ. 19, 4 ab his malis morte. CIC. Cato 79 cum a vobis -ssero [*Xenoph. Inst. Cyr. 8, 7, 17* ἐπειδὰν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τελευτήσω]). ex: CIC. Cato 84 ex vita ita -o tamquam ex hospitio, non tamquam e domo (*cf.* AMM. 28, 4, 15). CIC. Cato 84 o praeclarum diem ... cum ... ex hac turba et colluvione -am. de: SPART. Sept. Sev. 20, 5 de rebus humanis sine posteritate. RVFIN. hist. 3, 32, 8 ut ... et apostolorum chorus et omnis illa aetas ... de hac luce -ssit. Adamant. 1, 26 -ens de hoc mundo (μέλλων ἐξιέναι). RVRIC. epist. 2, 4 p. 377, 24 bene ... vivere et bene -ere de hac vita paucorum est. *absolute*: LVCR. 3, 960 (*nondum trito illo sensu, quo apud posteriores*) nec opinanti mors ad caput adstitit ante quam satur ac plenus possis -ere (discere *trad.*) rerum (*cf. p. 1279, 77*). QVINT. decl. 247 p. 10, 12 statim -ssit post vocem. FRONTO p. 235, 3 N. caelum ... consalutabo -ens. MIN. FEL. 1, 3 -ens (decedens *Davisius*) vir eximius et sanctus immensum sui desiderium nobis reliquit. TERT. ieiun. 12 in ipsa negatione -ssit (*Iun.*, digessit *cod.*). patient. 3 p. 4, 17 saginari voluptate patientiae -urus volebat *Christus*. AMM. 29, 5, 42 dilatato vulneris hiatu -ssit (dec- *Gelen.*). CLAVD. 5, 21 solacia leto exitium commune dabit nec territus ante -am. 8, 395 securus fati laetusque laborum -am. 8, 433. GREG. TVR. Franc. 3, 17 *illo* episcopo apud Toronus dicedente. *passim in titulis sepulcralibus Christianorum* (*sed multo saepius* decedo), *velut*: CORP. VIII 20303 (*a. 352*) fabente deo sine dolore filioru(m) -ssit. 21728 (*a. 361*) INSCR. christ. Rossi I p. 306 (*a. 381*) CORP. VIII 9849 (*a. 399*). V 6196 (*a. 403*). VIII 9804 (*a. 418*). 21680 (*a. 469*). 21595 (*a. 488*). 9808 -ssit in p(ace), *item* 9821 INSCR. christ. Rossi I p. 555 (*a. 406*). *cf.* CORP. VIII 21701 in pace domini. 9815 vixit an(nos) *tot* ⟨et⟩ pr(a)ecessit in pace (*cf.* 21637 *a. 410*) et -ssit *tum*. 9870 (*a. 583?*) disc(essit) in C(hristo). *cf.* X 7971. CORP. VIII *persaepe legitur, ceteroquin admodum raro, ut videtur* (CORP. V *v. l. 64*, *adde* 1714. X *v. l. 69*). *accedit* quo: PS. CIC. epist. ad Oct. 9 in illam aeternam domum.

2 *de rebus*: **a** *corporeis*: PLIN. nat. 17, 66 (*de arboribus translatis*) -entes *arbores* virus *in solo* relinquunt (*cf. ibid.* migrare, transitus, peregrinatio). *indicatur unde* (*cf. p. 1284, 21 sqq.*): SEN. benef. 5, 8, 5 quidquid *naturae* avellitur, ad illam redit, nec perire quidquam potest, quod ... eodem revolvitur, unde -it. nat. 2, 6, 1 aer ... statim ibi futurus ..., unde *terra* -erit. **b** *incorporeis*: α *generatim* (*persaepe de affectibus*): LYGD. 6, 37 turpes -ite curae (*cf.* STAT. silv. 1, 5, 11 -e laborque curaque. PS. QVINT. decl. 6, 6 p. 116, 14 mei cura). OV. met. 10, 336 spes interdictae -ite *eqs.* (*cf. p. 1284, 20 sq.*). LIV. 4, 52, 8 ubi eae sollicitudines (*i. morbus et annona*) -ssere. SEN. Thy. 882 abeant questus, -e, timor (*cf. p. 1284, 7 sq.*). dial. 2, 17, 1 tanta animorum imbecillitas est, ubi ratio -ssit. 5, 27, 5 sua sponte ira. epist. 11, 7 sui iuris sunt *artificia scaenicorum*, iniussa veniunt, iniussa -unt. 63, 3 imago ista tristitiae. 91, 16 -e ..., ambitio. QVINT. inst. 11, 1, 16 quotiens -ssit aemulatio, succedit humanitas. 11, 2, 44 *memoria* praevelox fere cito effluit et, velut praesenti officio functa nihil in posterum debeat, tamquam dimissa -it. TERT. resurr. 60 p. 120, 23 officia membrorum. p. 121, 6 -uro (*P F*, desc- *M*) concubitu et fetu et educatu. ARNOB. nat. 1, 32 -at haec longe atque a nobis procul ... averruncetur amentia. HIER. epist. 14, 2, 1 abeant preces, blandimenta -ant (*cf. p. 1283, 82*). AVG. conf. 4, 11, 16 illa -unt, ut alia succedant (*syn.* 4, 11, 15 decedere). POMER. 3, 3, 1 vitia fideliter expulsa -unt, si virtutibus cedant. *indicatur unde*: a, ab: CIC. Cluent. 83 ab eo invidiam -ere aliquando, ad quem numquam accessisse culpam videtis. Phil. 2, 90 ea, quae, dum timor abest, a te non -it, audacia. SEN. epist. 117, 15 ille (*i. ager*) abalienari potest et alteri tradi, haec (*i. sapientia*) non -it a domino. PS. QVINT. decl. 1, 6 p. 8, 3 innocentia per gradus certos ab homine -it. TERT. adv. Val. 27 p. 203, 24 (*de immanente substantia quae effugit*) *soter* -ssit ab illo (*i. Christo*). VVLG. iud. 16, 19 fortitudo. VAL. CEM. hom. 19, 3 quatenus a nobis desideria carnis fugitiva -ant. *abl. separat.*: SEN. Med. 927 ira -ssit loco materque tota (*i. amor maternus*) coniuge expulsa redit. *adverb.*: hinc: OV. met. 9, 509 obscenae procul hinc -ite flammae (*sc. amoris*; *cf. p. 1283, 80*). unde (*cf. p. 1283, 74 sqq.*): SEN. nat. 6, 13, 2 eo frigidum confluit, unde vis calidi -ssit (*syn.* expelli). exinde: VITA Nicet. 9 nec sanctificatio exinde ab eodem indulta -erat, ubi etiam post exitum habitabat.

β *speciatim: de animo, anima, spiritu sim.* (*acced.* a *l. 32*; de *l. 33*; *ablat. separat. l. 45 sq.*; in *l. 31. 45*; quo *l. 28*): CIC. Tusc. 1, 18 qui -ere animum (*sc. a corpore*) censent. Cato 80 cum hominis natura morte dissolvitur, ceterarum rerum perspicuum est, quo quaeque -at; abeunt enim illuc omnia, unde orta sunt, animus autem solus, nec cum adest nec cum -it, apparet (*Xenoph. Inst. Cyr. 8, 7, 20* οὔτε παροῦσα οὔτε ἀπιοῦσα). 84 *Catonis* animus ... in ea ... loca -ssit, quo *eqs.* SEN. dial. 1, 6, 9 illud quod vocatur mori, quo anima -it a corpore (*cf.* BACHIAR. repar. laps. 14 p. 1051ᴬ de corpore). TERT. anim. 10 ut divisione eorum (*animae et spiritus*) alterius -entis alterius immanentis (manentis *B*) mortis et vitae concursus eveniat. 31 cum varia aetate -ant animae, cur una revertuntur? 56 corpora eadem recepturas in resurrectione animas, in quibus -erunt (*A*, dec- *B*). adv. Marc. 4, 42 p. 565, 7 spiritus ... expirando -ssit. *ibid. saepius.* AMM. 21, 15, 3 diu ... cum anima colluctatus iam -ura abiit e vita. PRVD. ham. 919 haec (*sc. arcana*) *Ioannes* ante obitum membrorum ... secedente anima, non -ente videbat. AVG. civ. 13, 23 *mors corpori* fit anima -ente. 19, 12 *anima* si molestiis *corporis* exclusa -erit. 21, 3 sic est anima conexa huic corpori, ut summis doloribus cedat atque -at. PASS. Petr. Paul. brev. 11 cum diabolo *Simonis* anima -ssit in gehennam. CARM. epigr. 673, 8 *patre* supera⟨nte meo -i⟩t spiritus ore. *adde de spiritu venti*: SEN. nat. 6, 18, 2 ubi erepta -endi facultas est (*syn.* evadere). *de morbo, dolore sim.* (*ubique fere acced.* a [*praeter l. 50 sq.*]): CIC. Att. 8, 6, 3 audivi quartanam a te -isse (*cf. p. 122, 46*). VVLG. Marc. 1, 42 statim -ssit ab eo lepra (ἀπῆλθεν, *item* Luc. 5, 13). Luc. 9, 39 *spiritus immundus* vix -it dilanians eum (ἀποχωρεῖ). II Cor. 12, 8 ut -ret a me *stimulus carnis meae angelus satanae* (ἀποστῇ). RVFIN. hist. mon. 32 p. 206ᴮ statim dolor omnis ... ab *daemoniaco*. *adde*: OV. epist. 19, 3 -at sic corpore languor ab isto.

III TRANSLATE.

A ***vi praepositionis praevalente:*** **1** *dissolutio quaedam indicatur*: **a** *de hominibus i. q. dissentire, dissociari sive dividi* (*sensu mediali*): SALL. hist. frg. 1, 21 omnis Italia animis -ssit (discindit, -scendit, -scedit *al.*). OPTAT. app. 3 p. 204, 21 plures ... super observantiam ... legis catholicae -ere coepisse. *additur* in: SALL. Iug. 13, 1 in duas partes -unt Numidae: plures Adherbalem sequuntur, sed illum alterum bello meliores (LIV. 9, 46, 13 in duas partes -ssit civitas. TAC. hist. 5, 12 in duas factiones. VLP. dig. 49, 15, 21, 1 in civilibus dissensionibus ... in alterutras partes. GELL. 2, 12, 5 in alteram partem. DICT. 6, 3 in partes. *sensu proprio resuscitato*: TAC. ann. 1, 49 non proelio, non adversis e castris, sed isdem e cubilibus, quos simul vescentes dies, simul quietos nox habuerat, -unt in partes). LVCAN. 10, 418 Latium sic scindere corpus dis placitum; non in soceri generique favorem -unt populi.

b *de rebus*: α *corporeis*: ① *de rebus solidis et compactis i. q. scindi vel rumpi (mediali sensu), hiscere, patescere* (*cf.* NON. *p. 1285, 8*): CIC. Arat. 427 pedibus subito percussa Dianae insula -ssit disectaque saxa revellens perculit (*sim. de terrae motu*: SEN. nat. 6, 1, 5 si hoc, ... quod fundamentum quidam orbis esse dixerunt, -it ac titubat. *cf.* 6, 4, 1 *cur terra* in partes divisa -at. 6, 14, 4 *terra* datura vento locum -it. *adde*: SIL. 6, 36 late stagnantem caede et facilem -ere terram ense fodit. *dub.*: CALP. ecl. 7, 69 quotiens sŏl⟨a⟩ -entis (*Haupt*; *variant codd.*) harenae *amphitheatri* vidimus inverti [*Haupt*; in partes *codd.*]). div. 1, 97 caelum -isse visum est (1, 99. VERG. Aen. 9, 20 medium video -ere caelum [SERV. chasma dicit factum, id est subitam aëris disruptionem *eqs.* SERV. auct.: in auguralibus libris inter ostenta etiam caelum -isse dicitur. DON. rescinditur ... caelum; ... hiatibus aperitur]). LVCR. 3, 17 moenia mundi

[*Graeber*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-unt. VERG. georg. 3, 24 scaena *versilis* ut versis -at frontibus. SEN. Herc. O. 1119 -et via Tartari, fractis ut pateat polis? benef. 3, 37, 2 -isse creditum est ignes et utrimque flamma recedente limitem adapertum. nat. 1, 2, 5 nonnumquam ab aliqua parte rumpuntur *coronae* (ἅλωες), et inde ventum nautici expectant, unde contextus coronae perit: si a septentrione -ssit aquilo erit, si ab occidente, favonius. LVCAN. 3, 654 -ssit medium . . . pectus ad ictus. *acced. abl.*: CIC. off. 3, 38 (*affert* NON. p. 99 *s. v.* -ere, hiare, dividi, distendi) cum terra -isset magnis quibusdam imbribus, descendit *Gyges* in illum hiatum. LVCAN. 6, 382 -ssit vomere sulcus. CLAVD. rapt. Pros. 2, 187 duros Trinacria nexus solvit et immenso late -ssit hiatu. *acced.* in (*additur* ex *l. 20*): LVCR. 3, 640 quod scinditur et partes -it in ullas, scilicet aeternam sibi naturam abnuit esse (SEN. Oed. 321 ecce pugnax ignis in partes duas -it et se scindit unius sacri discors favilla. dial. 8, 5, 5 quis fuerit universi status, antequam singula in partes -rent [*vulg.*, descend- *A*, *fortasse* singulas in p. . . . -ret]. *cf.* epist. 89, 3 quicquid in maius crevit, facilius agnoscitur, si -ssit in partes. FAV. EVL. p. 3, 11 unum solum recte dicetur, quod in partes sui divisione ⟨non⟩ -at). SEN. nat. 3, 30, 1 a primo die mundi, cum in hunc habitum ex informi unitate -ret. 7, 16, 2 cometen . . . -isse in duas stellas. LVCAN. 6, 360 palus multos -ssit in amnes. VAL. FL. 1, 570 *fulmen* in bifidum -ssit iter.

(II) *de glacie i. q. dilabi, discuti, liquescere*: SEN. nat. 4, 5, 2 quicquid . . . glaciatum et astrictum est, relaxari; tunc flumina gelata -ere. (III) *de rebus liquidis spirabilibusque i. q. dissolvi, dissipari, diffluere*: LVCR. 3, 435 quassatis undique vasis diffluere umorem et laticem -ere cernis. VERG. georg. 4, 359 alta iubet -ere late flumina, qua iuvenis gressus inferret. LVCAN. 3, 632 aequora -unt mersā diducta carinā (ADNOT. dividuntur). STAT. Theb. 4, 585 -unt nebulae. in: LVCR. 3, 400 sine mente animoque nequit residere per artus . . . pars ulla animai, sed comes insequitur facile e⟨t⟩ -it in auras (3, 436 nebula ac fumus quoniam -it in auras. SIL. 13, 647 spiritus . . . in auras. *cf. etiam syn.*: LVCR. 3, 455 dissolvi . . . omnem animai naturam, ceu fumus, in altas aeris auras). 3, 477 hominem cum vini vis penetravit acris et in venas -ssit diditus ardor. 4, 870 umor . . . -it in omnia quae loca cumqua poscunt umorem. *sensu finali*: SEN. nat. 1, 2, 2 cum in piscinam lapis missus est, videmus in multos orbes aquam -ere (descendere *codd.*). PLIN. epist. 6, 20, 18 caligo tenuata quasi in fumum nebulamve -ssit. (IV) *de terris, regionibus sim. i. q. diffundi, extendi, patere*: SEN. Thy. 649 post ista vulgo nota, quae populi colunt, in multa dives spatia -it domus. LVCAN. 9, 419 *Asia* -it (descendit *VG*) in ortus (*syn.* vergere). PLIN. nat. 2, 136 *Italiae* partes a septentrione -unt (descend- *al.*) ad teporem. β *incorporeis i. q. dividi*: QVINT. inst. 3, 6, 86 haec quattuor velut proposita formaeque actionis . . . in duo . . . genera -unt, rationale et legale. 12, 10, 58 altera est divisio, quae in tres partes et ipsa -it (descendit *G*). FAV. EVL. p. 4, 9 divisus hic nunc numerus (*i. dyas*) . . . aequali sectione -it.

2 ***disiunctio** quaedam indicatur*: **a** *de personis i. q. se avertere ab aliquo, quocum quis societate quadam sive communione, amicitia sive pactione sive alio pietatis fideive vinculo coniunctus conexusque est i. q. deserere, deficere (propria cedendi notio, quae supra I A 2 subaudiebatur, magis magisque evanescit)*: α *generatim*: a, ab: CIC. Sull. 52 si tum se cum Catilina societate sceleris coniunxerat, cur ab eo -bat? Cael. 10 ad quem si accessit aut si a me -ssit umquam. Deiot. 13 a Pompeio (*cf.* div. 2, 79). ac. 2, 69 numquam a Philone -ssit, nisi posteaquam ipse coepit, qui se audirent, habere. Lael. 42 ne existiment ita se alligatos, ut ab amicis in magna aliqua re publica peccantibus non -ant (*cf.* 75 saepe incidunt magnae res, ut -endum sit ab amicis). Att. 7, 11, 1 (*verba Pompei*) Labienus -ssit a Caesare (*cf.* 12, 5). CAES. Gall. 5, 56, 3 Caesaris secutum fidem ab eo non -isse. civ. 3, 60, 3 -ere ab nobis et novam temptare Fortunam novasque amicitias experiri. LIV. 43, 6, 7 *Lampsaceni* commemorantes -isse se a Perseo . . ., cum sub dicione Persei . . . fuissent. QVINT. decl. 283 p. 148, 5 -e ab insipiente, ab insano. PAPIN. dig. 35, 1, 72 pr. a liberis (*ibid.* 1). IVST. 29, 4, 11. EPIT. Alex. 9 ab amicitia (PS. HIL. libell. 19 p. 747^{C} a familiari conversatione). HEGES. 2, 5, 1 a Romanis. VVLG. Sirach 38, 12 *medicus* non -at a te (ἀποστήτω). act. 13, 13 (ἀποχωρήσας). 15, 38 ab eis de Pamphylia (ἀποστάντα). 15, 39 facta est . . . dissensio ita, ut -rent (ἀποχωρισθῆναι) ab invicem (AVG. in psalm. 140, 2). 19, 9. HIER. chron. a. Abr. 1604 Euboea ab Atheniensium societate (1673). AVG. adv. Don. 5, 7 p. 104, 18 ab eis etsi non corporaliter segregatione, tamen spiritali vitae dissimilitudine et morum diversitate -unt. c. Gaud. 2, 4, 4 p. 259, 10 quare vos . . . ab unitate . . . ecclesiae nefario schismate -itis et . . . in eadem discessione (discissione *vulg*) persistitis? (2, 10, 11 p. 267, 10 unde *i. ex ecclesia. cf* HIL. trin. 7, 4 -entibus ex ea [*i. ecclesia*] haereticis [*opp.* manere]). SVLP. SEV. chron. 1, 41, 1 pars populi ab *rege* offensa -it. ZACCH. 2, 17 p. 1139^{B} a credulitate catholica (*syn.* a cuius pace . . . recesserunt. *cf.* EPIST. pontif. 292 (*a. 404*) Migne 20, 486^{C} episcopi . . . a pace omnium -derunt [dissederunt *Sirm.*]). CONC. Rom. a. 501 p. 432, 5 *clerici* ab episcopo suo . . . contra regulas -erunt et schisma fecerunt. *adde*: LVCAN. 8, 80 nunc sum tibi gloria maior, a me quod fasces et quod pia turba senatus tantaque -ssit regum manus. *absolute* (*exempla fere accedunt ad notionem propriam*): SEN. epist. 9, 8 paravit amicum adversum vincla laturum opem: cum primum crepuerit catena, -et. 20, 7 -et, quisquis non te, sed aliud sequebatur. DRAC. laud. dei 3, 603 abiere parentes et quibus impendi mox -ssere propinqui vel quicumque fuit subito -ssit amicus, agmina servorum fugiunt. VEN. FORT. Mart. 4, 352 *illum* solum -esse querellans, cui non complacuit communio noxia fratrum. β *speciatim*: (I) *de deo hominem deserente* (*adde l. 19*): VVLG. psalm. 21, 12 ne -sseris a me (34, 22. 37, 22). AVG. in euang. Ioh. 78, 1 quamvis deus . . . -at ab eorum cordibus, qui eum relinquunt moribus, non pedibus. ACT. Petr. 18 *syn.* recedere. (II) *de homine a deo deficiente*: a, ab: ITALA deut. 7, 4 (Aug. loc. hept. 5, 23 p. 604, 9) -ere . . . faciet filium tuum a me (ἀποστήσει, VVLG. seducet filium tuum, ne sequatur me). Ier. 17, 5 (Aug. c. Faust. 13, 8) a domino -it cor eius (ἀποστῇ, VVLG. recedit). HIL. in psalm. 118 samech 10 p. 493, 6 *deus* spernit -entes a se, quos apostatas vocant. *ibid. saepius.* 120, 8 p. 564, 2 cum ab eo (*i. deo*) per peccata -ssimus . . ., discessionem nostram ab eo consequitur abscessio eius a nobis, quia nos ab eo per peccata -imus, et -ente eo a nobis in omnes delictorum foveas incidimus (*ibid. syn.* abscedente *deo*). epist. 21, 7, 2 non locorum spatiis, sed affectu aut esse nos cum deo aut ab eo -ere (abscedere *al. cf.* 21, 7, 1). FILASTR. 105, 3 p. 77, 14. VVLG. psalm. 79, 19 non -imus a te. Hebr. 3, 12 cor malum incredulitatis -endi a deo vivo (ἀποστῆναι). AVG. gen. ad litt. 8, 12 p. 250, 6 a *deo* non locorum intervallis, sed voluntatis aversione -itur. *absolute*: ITALA num. 31, 16 (Monac.) hae (*i. feminae*) . . . fuerunt filiis Israel secundum verbum Balaam causa -endi et contemnendi verbum domini (ἀποστῆσαι, VVLG. praevaricari). Ier. 17, 13 (Sangall.) qui -erunt (ἀφεστηκότες, VVLG. recedentes a te).

b *de rebus: i. q. dirimi, separari, seiungi, solvi*: α *sensu passivo*: *absolute*: VARRO rust. 1, 50, 3 *in arca stramentum* -it (*sc. a spica*) in aperto loco palam, a quo potest nominata esse palea. a, ab: a *re*: CIC. fin. 1, 66 ut . . . virtutes . . . sic amicitiam negant posse a voluptate -ere (*syn.* seiungi). QVINT. decl. 278 p. 135, 5 neque a beneficiis meis appellatio ista (*sc. nomen patris*) -et. *t. t. ICTORUM*: ab *homine*: IVLIAN. dig. 30, 81 pr. dominium a priore legatario non -it (30, 82 pr. VLP. dig. 23, 3, 9, 1 *bis. cf.* 13, 1, 10, 3 *absolut.*). VLP. dig. 18, 2, 11 pr. res a venditore. PAVL. dig. 10, 2, 15 *usus fructus* a personis (MOD. dig. 7, 1, 51 GAIVS inst. 2, 30). GAIVS inst. 1, 170 a cessicio tutela -it et revertitur ad eum, qui *eqs.* *abl. separat.*: PROP. 2, 7, 7 citius paterer caput hoc -ere collo (*cf.* OV. epist. 15, 153 ante recessisset caput hoc cervice cruenta). LVCAN. 6, 347 postquam -ssit Olympo Herculea gravis Ossa manu (ADNOT. separata est). β *sensu mediali*: a, ab: VITR. 2, 8, 2 simul . . . calx . . . ab harena -at et dissolvatur, item caementa non possunt cum his cohaerere. PLIN. nat. 28, 126 *lac schiston* ablatum . . . igni refrigeratione dividitur et -it serum a lacte. 33, 99 *argentum vivum* ab auro. CHIRON 629 si ungulae a corona -erint et excalciaverint (excaldaverint *cod.*, excaliglaverint *Oder. cf.* 733 omnis coniunctio ungularum separata decadit et excaliglat). in: CELS. 5, 28, 17 p. 220, 3 squamulae ex summa cute -unt. PLIN. nat. 33, 95 eodem opere ignium (*i. excoquendo*) -it pars in plumbum, argentum autem innatat superne, ut oleum aquis. *absolute*: CHIRON 578 si unguis -erit (*cf. l. 47 sq.*).

B *vi praepositionis evanescente*: **1** *de hominibus* (*de bestiis v. p. 1288, 77 sqq.*): **a** *i. q. se avertere* (*se convertere p. 1287, 60 sqq.*), *se abdicare, desistere, recedere, omittere*: α *generatim*: a, ab *homine*: CIC. ac. 2, 82 ab hoc credulo (*i. Epicuro*) . . . -amus. TERT. resurr. 3 p. 29, 9 -e . . . ab ethnico, haeretice. ITALA II Thess. 3, 6 (Cypr. testim. 3, 68) ut -atis ab omnibus fratribus (στέλλεσθαι, VVLG. subtrahatis vos). VVLG. act. 5, 38 -ite ab hominibus istis et sinite illos (ἀπόστητε). 22, 29 -erunt ab illo, qui eum torturi erant (ἀπέστησαν). *acced. gerundiv.*: CIC. div. in Caec. 5 non omnino a defendendis hominibus sublevandisque. rep. 2, 69 ut numquam a se ipso intuendo contemplandoque -at. a, ab *re*: CIC. Manil. 5 *illum* magnis rebus gestis ab eo bello -ere (CAES. Gall. 7, 33, 1 a bello atque hoste. STAT. silv. 3, 2, 128 ab emerito . . . bello. CAPITOL. Aur. 22, 8 a bellis. IVST. 2, 12, 7. *cf. etiam* LIV. 37, 26, 13 ab sua parte belli). Phil. 5, 41 ab armis (8, 33 *opp.* adire. Att. 11, 6, 2. 15, 22 CAES. Gall. 5, 41, 8. civ. 1, 9, 5. 1, 26, 4 aequis condicionibus. 3, 10, 3. 3, 16, 4. HIRT. Gall. 8, 52, 4 -ret uterque ab armis exercitusque dimitteret. SALL. Catil. 34, 1. 36, 2 Iug. 21, 4 LIV. 3, 17, 2. 9, 14, 1. 29, 2, 3 QVINT. decl. 323 p. 269, 21. TAC. hist. 2, 38 *syn.* ponere bellum. IVST. 6, 6, 1). de orat. 2, 144 a iudiciis causisque. Brut. 314 a sperata dicendi gloria. leg. 1, 60 quom animus cognitis perceptisque virtutibus a corporis obsequio indulgentiaque -erit. fin. 4, 39 *ratio* non -it ab eorum curatione, quibus praeposita vitam omnem debet gubernare. epist. 9, 19, 1 a malitia non -is. 9, 26, 1 a quibus *sc. litteris i. studiis* (*cf. p. 1287, 55 sq.*). 12, 18, 1 et in summum otium te ire . . . et ab impendentibus magnis negotiis -ere (NERAT. dig. 2, 14, 58 *ibid. iterum.* IVLIAN. dig 18, 5, 5 pr. *cf. p. 1287, 71 sq.*). PS. CIC. exil. 7 cedo invitus de re publica . . . -o ab re publica victus audacia malorum. CAES. civ. 1, 2, 5 a sua sententia. 2, 31, 3 ab oppugnatione castrorum (BELL. Alex. 44, 5. *cf.* VAL. MAX. 5, 1, 5 ab obsidione [QVINT. decl. 323 p. 269, 23 AVG. civ. 3, 20]). BELL. Alex. 15, 7 necessario -ssum ab arte est propter angustias loci atque omne

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

certamen in virtute constitit. Liv. 42, 43, 4 -entibus a societate communis concilii Boeotorum quibusdam populis. Vitr. 7, 5, 8 quae commonefacere potui, ut ab errore -atur in opere tectorio (*cf.* Sen. benef. 4, 38, 1 non est levitas a cognito et damnato errore -ere. Zacch. 1, 1 p. 1073^{C} convictus ab errore -as. *v. etiam infra l. 59*). Sen. nat. 3 pr. 18 a sordidis. epist. 48, 11 ab ingentibus promissis. 74, 12 ab hoc -e iudicio. 78, 18 ad alias cogitationes avertere animum et a dolore -ere. 95, 32 non erat animus ad frugalitatem magna vi reducendus, a qua paulum -erat. Lvcan. 5, 261 liceat -ere, Caesar, a rabie scelerum. Plin. nat. 18, 206 quo . . . laetior mens -at a caelo (*sc. perlustrando*) et facta sentiat, quae futura praenosci non possint. Ps. Qvint. decl. 14, 1 p. 265, 17 a deterrimae mulieris caritate. Tac. ann. 1, 43 -ite a contactu ac dividite turbidos. Plin. epist. 1, 6, 1 non tamen ut omnino ab inertia mea et quiete -rem. Ivlian. dig. 5, 4, 7 a communione (10, 2, 51, 1. Vlp. dig. 10, 2, 16 pr. a communione usus fructus. 10, 3, 6, 1. *cf.* Apvl. met. 10, 14 ab isto . . . nexu communionis). 12, 2, 40 ab omni controversia (Vlp. dig. 44, 5, 1, 2 Pavl. dig. 4, 8, 19, 1. *cf.* 12, 6, 43 ab omni contentione). 18, 2, 17 a priore emptione (Pompon. dig. 18, 5, 2 Papin. dig. 46, 3, 95, 12. Vlp. dig. 18, 2, 4, 2 *opp.* ad secundam pervenire. 38, 5, 1, 13. 16. Pavl. dig. 4, 2, 21, 4 ab emptione locatione. 18, 5, 7, 1). 36, 4, 6, 1 a possessione (*syn.* de possessione decedere. Vlp. dig. 10, 2, 18, 6. 42, 5, 33, 1). Pompon. dig. 12, 2, 42 pr. ab omni condicione (*ibid. iterum*). Afric. dig. 18, 2, 18 a priore venditione (Scaev. dig. 18, 5, 8 Pavl. dig. 20, 6, 10). Maecian. dig. 40, 5, 35 a causa testamenti. Scaev. dig. 4, 4, 47, 1 a toto contractu (Vlp. dig. 18, 2, 4, 2). Tryph. dig. 26, 3, 10 a *prima voluntate* (*cf. al. sens. p. 1288, 62sq.*). Vlp. dig. 6, 1, 35 pr. a proprietate. 12, 4, 1 pr. a lite (Pavl. dig. 12, 6, 65, 1 Evgraph. Ter. Phorm. 633 [Ter. ut . . . his desistat litibus]). 20, 6, 4, 1 a pignore. 38, 5, 1, 12 a re. 39, 1, 5, 4 ab opere (*aliter p. 1279, 46sqq.*). 41, 2, 10 pr. a conductione. 42, 1, 15, 9 a nomine. 46, 2, 8, 3 ab obligatione iudicati (Pavl. dig. 46, 2, 30 a prima obligatione in universum). 46, 5, 10 a prima stipulatione prorsus. 49, 1, 3, 3 an liceat ei -ere ab hac (*sc. causa appellandi*) et aliam causam allegare? 50, 5, 13 pr. ab eo (*i. sacerdotio*). Marcian. dig. 20, 4, 12, 4 ab hypotheca in totum. 20, 6, 5 pr. *bis*. Tert. nat. 1, 1 utique ab iniustitia priore. Capitol. Maximin. 4, 8 a militia (*cf. l. 75sq.*). Ivst. 6, 7, 12 velut ex placito consensu a proelio -itur. Amm. 21, 3, 4 nusquam a tutela . . . Galliarum. Veg. mil. 4, 27 a laboris intentione. Chiron 27 a quibus *adiutoriis* (*sc. ustione et sanguinis detractione*) numquam -i potest. Vvlg. II par. 35, 15 nec puncto quidem . . . a ministerio. Sirach 7, 2 -e ab iniquo (ἀπόστηθι. *cf.* 35, 2 ab omni iniquitate [II Tim. 2, 19]). Rvfin. Adamant. 5, 28 a praesumptione animi . . . falsa et dogmatibus *falsis*. Pomer. 2, 24, 2 ab omnibus omnino vitiis. Cod. Iust. 6, 30, 22, 13 et adire hereditatem et sine damno ab ea -ere. Pass. Petr. 8 a maritali toro. *adde*: Avg. civ. 21, 27 etiamsi *non* ab eis (*peccatis*) vita (*i. homo, quamdiu vivit*) -at (-ant *al.*) in melius commutata. e *re*: Cic. epist. 15, 4, 6 perfeci, ut e regno ille -ret. Amm. 28, 1, 44 e vicaria potestate. de *re*: Vlp. dig. 42, 5, 9, 6 inde de possessione (Marcian. dig. 42, 5, 35 de possessione. 46, 3, 40). *abl. separat.*: Sil. 3, 88 -e periclis incerti Martis durosque relinque labores. Pompon. dig. 43, 26, 15, 4 quia non -erit animo possessione (Afric. dig. 41, 2, 40, 1. *cf. supra l. 49*). Scaev. dig. 36, 1, 81 toto. Ivvenc. 4, 604 iusti -ere poena. Fvlg. Virg. cont. p. 106, 9 bello (*cf. p. 1286, 64sqq.*). Boeth. herm. sec. 2, 3 p. 79, 8 labore. *adverb.*: Cic. Att. 2, 16, 3 incumbamus . . . ad illa praeclara studia et eo, unde -ere non oportuit, aliquando revertamur (*cf. p. 1286, 77*). Ivlian. dig. 8, 5, 18 inde (*sc. ex bonis adversarii; opp.* possidere). Vlp. dig. 42, 5, 9, 6 *v. supra l. 49*. Rvfin. Greg. Naz. orat. apol. 37 p. 31, 24 ad paganorum errores, unde -ssum fuerat, redire (ἦν πεφεύγαμεν. *cf. supra l. 3sqq.*). ad: Varro ling. 8, 31 cum -ssum e⟨s⟩t ab utilitate ad voluptatem. Venvl. dig. 45, 2, 12 pr. actor ad alia negotia. Amm. 14, 6, 4 *populus* iam . . . vergens in senium . . . ad tranquilliora vitae -ssit (26, 7, 1 ad pacatiora iam vitae). 25, 4, 12 ad vitam . . . privatam (*absolute*: Amm. 24, 3, 7). 28, 6, 25 ad otium. *absolute*: Cic. de orat. 2, 213 neque assiliendum statim est ad genus illud orationis . . . nec cum in eam rationem (*sc.* πάθους καὶ ἤθους) ingressus sis, celeriter -endum est. Ivv. 7, 50 si -as, laqueo tenet ambitiosi consuetudo mali. Imp. Hadr. Call. dig. 49, 14, 3, 6 facilius invenientur conductores, si scierint fore ut, si peracto lustro -ere voluerint, non teneantur. Vlp. dig. 18, 2, 2 *sc. ab emptione* (19, 1, 13, 27 ut aut stetur emptioni aut -atur. Dig. 18, 5 tit.). Pavl. dig. 3, 5, 15 si ab initio ad unum negotium accessit, ut finito eo -ret (*cf. p. 1286, 78sq.*). 19, 2, 54, 1. 37, 9, 2 *sc. ex possessione* (*cf.* 41, 2, 3, 9 Ivlian. dig. 41, 5, 2 pr. Vlp. dig. 39, 2, 15, 34). Amm. 24, 3, 7 *v. supra l. 64*. Cod. Iust. 12, 19, 3 in scriniis palatii militantes . . . post *tot* annos transactae militiae si -endum sibi esse decreverint (*cf. supra l. 36*).

β speciatim: (I) *de transitione rhetorica*: a, ab (*additur* ad *p. 1288, 3*): Cic. Planc 6 -am ab ea contentione, ad quam tu me vocas et veniam ad illam *eqs.* (*cf. p. 1288, 27sqq.*). ac. 2, 115 -amus a nobismet ipsis, de sapiente loquamur. fin. 3, 20 quoniam . . . ab his principiis naturae -ssimus. div. 1, 47 -o parumper a somniis, ad quae mox revertar. off. 1, 53 ut . . . ab illa infinita (*sc. societate hominum*) -atur *eqs.* Vitr. 7, 2, 1 cum a pavimentorum cura -ssum fuerit tunc de . . . operibus est explicandum. Sen. contr. exc. 3, 4 ut a patris potestate -as et ad aestimationem beneficii venias (*an* -amus . . . veniamus?). Plin. nat. 12, 107 (*alluditur ad notionem propriam*) -ssimus a terris oceanum spectantibus ad convexas in nostra maria. 20, 264 -uri (-ssum *codd.*) ab hortensiis unam compositionem . . . subteximus. Amm. 23, 5, 17 a vetustate. *adverb.*: Qvint. inst. 7, 1, 20 -amus hinc quoque (*argumento infirmiore dimittendo, syn.* omittere, remittere). Hier. epist. 3, 6 ut ad id redeam, unde -eram. (II) -ere ab *aliquo i. q. aliquem praeterire silentio, excipere*: Cic. de orat. 1, 191 ut ei (*i. Aculeoni*), quom ab hoc (*i. Scaevola*) -eritis, nemo de iis qui peritissimi sunt, anteponatur. Scaur. 3 quis invenitur, cum ab Aiace fabulisque -sseris, . . . qui *eqs.* Att. 1, 17, 5 amoris . . . erga me, cum a fraterno amore domesticoque -ssi, tibi primas defero. epist. 1, 9, 18 cum a vobis meae salutis auctoribus -erim, neminem esse, cuius *eqs.* 6, 12, 2 omnes Caesaris familiares . . . habeo implicatos consuetudine . . . sic, ut, cum ab illo -erint, me habeant proximum. Tusc. 2, 33 a te enim malo -ere, sed ille *eqs.*

b *se avertere, recedere ab eo quod par, iustum, propositum est i. q. deflectere*: a, ab: Varro ling. 6, 44 ab eadem mente . . . dictum et amens, qui a mente sua -it (*vulg.*, descendit *codd.* *cf.* Pavl. Fest. p. 159 demens *dicitur*, quod de sua mente decesserit et amens, quod a mente abierit. *v. etiam l. 47*). Cic. de orat. 1, 152 si quando in dicendo scriptum attulerit aliquid, cum ab eo -erit, *eqs.* (*cf.* div. in Caec. 47 si ab isto libro, quem tibi magister ludi . . . dedit, verbo uno -sseris. fin. 4, 10 *non* a commentariolis suis -ere). orat. 36 Ennio delector . . . quod non -it a communi more verborum. 65 a re saepe -unt, intexunt fabulas (*i. q. aberrant, digrediuntur*). 109 an ego Homero, Ennio . . . concederem, ut ne omnibus locis eadem contentione uterentur . . . ipse numquam ab illa acerrima contentione -rem? (*cf. p. 1287, 78*). 111 *Demosthenes* illud modum quotiens vult arripit et a gravissimo -ens (descendens *Schütz*) eo potissimum delabitur. top. 32 tralatione . . . utens -bat a verbis propriis rerum ac suis. Verr. 3, 107 propter cuius auctoritatem . . . *ille* ab omnium Siculorum consuetudine -ret et civem Romanum cognitorem daret (Font. 12 quam longe videar ab consuetudine mea et cautione ac diligentia -ere. Bell. Hisp. 29, 7 neque tamen illi a sua consuetudine -bant, ut *eqs.*). Cluent. 146 multo esse indignius in ea civitate, quae legibus contineatur, -i ab legibus (Gell. 11, 18, 10 a lege illa decemvirali. Apvl. mund. 38 a sacra lege [*Plato leg. 4 p. 716a* ἀπολείπεσθαι]. *al.*). fin. 4, 41 a natura (Sen. epist. 99, 17. *cf.* Cic. off. 1, 67 nihil a statu naturae . . ., nihil a dignitate sapientis [*cf.* Amm. 27, 6, 14]). 4, 44 a superiorum auctoritate. ac. 2, 58 ab hac (*sc. regula*) mihi non licet transversum, ut aiunt, digitum -ere (*cf.* Att. 13, 20, 4 in omni vita sua quemque a recta conscientia transversum unguem non oportet -ere. *cf. p. 1278, 81sqq.*). Tusc. 4, 42 ubi semel a ratione -ssum est (*cf.* off. 1, 80 praesenti animo uti et consilio nec a ratione -ere. *v. etiam p. 1289, 14*). div. 2, 114 ille . . . Graecus . . . a constantia atque a mente (*cf. l. 20sq.*) atque a se ipse -ssit (*cf.* Brut. 273 nescio quomodo discessu meo -ssit a sese ceciditque. fin. 5, 33 prius a se poterit quisque -ere, quam appetitum earum rerum, quae sibi conducant, amittere). off. 1, 32 ab officio (Caes. Gall. 1, 40, 2 tam temere . . . ab officio). 2, 6 ab hoc discendi genere. 3, 79 a fide iustitiaque (Schol. Germ. Bas. p. 65, 25 temere ab aequitate atque iustitia. Sen. suas. 1, 12 a fide. Vvlg. I Tim. 4, 1 a fide [ἀποστήσονται]). epist. 9, 16, 3 a iure (Papin. dig. 46, 6, 12. Amm. 28, 1, 40 a iure . . . iustitiaque crebro -ens ferreus cognitor). Vitr. 2, 8, 5 a quadrato. 5, 6, 7 ab symmetria. Val. Max. 4, 3, 12 multum a prisca continentia. Sen. epist. 122, 5 hoc est luxuriae (*i. hominum luxuriosorum*) propositum . . . nec tantum -ere a recto, sed quam longissime abire, deinde etiam e contrario stare. Qvint. inst. 8, 6, 28 pusillum a vero. 12, 2, 14 ab illa cavillatione. 12, 2, 26 a suscepta semel persuasione. Fronto p. 148, 7 N. ab eloquentia. Scaev. dig. 50, 1, 24 a forma observata. Florent. dig. 35, 2, 90 a voluntate eius, qui testamentum fecit (*cf. alio sensu p. 1287, 26*). Vlp. dig. 47, 12, 3, 5. Tert. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 9 ab ordine creatoris per fidem dei alterius. nat. 2, 4 -itur vocabuli interpretatione pariter et divinitatis opinione. Porph. Hor. epod. 2, 67/8 ab ea *vita*, in qua consueverit. Don. Ter. Phorm. 6 a sublimitate tragica. Amm. 17, 14, 1 nusquam ab utilitate Romanae rei maiestateque (*fere i. q. neglegere*). Vvlg. psalm. 118, 118 a iudiciis tuis. Rvfin. Adamant. 5, 25 corpus . . . dixit *Paulus* et sive id immortale sive gloriosum . . . dixit, nusquam tamen a corporis appellatione -ssit. Avg. c. mend. 7, 10 p. 428, 21 cum tanto quisque ab aeternitate -at, quanto a veritate -it, absurdissimum est dicere -endo inde posse ad boni aliquid aliquem pervenire (Praedest. 1, 23 p. 595^{A}. *v. etiam p. 1289, 25*). Cassiod. inst. div. 15 p. 1127^{B} a recto calle. Pallad. hist. mon. I 15 p. 292^{D} a naturali . . . prudentia. Bened. reg. prol. 101 ab *Christi* numquam magisterio. *adde de bestiis*: Cic. Tusc. 5, 38 bestiis aliud alii praecipui a natura datum est, quod suum quaeque retinet nec -it ab eo (*syn.* manet in lege naturae). *adverb.*: Sen. epist. 90, 39 nulla nos finium propagatio eo (*i. ad statum beatum, in quo pauperes non inveniebantur*) reducet, unde -ssimus (*sc. per avaritiam*). Avg. c. mend. 7, 10 inde (*cf. supra l. 73*).

c *i. q. oblivione obrui, evanescere, perire*: Clavd. 1, 173 ante *fient* ἀδύνατα . . ., quam Probus a nostro possit -ere sensu (*cf.*

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

infra l. 63sq.). CARM. epigr. 116 (= CORP. VIII 1557) de animo certa es quia numquam disced⟨es⟩ meo.

2 *de rebus*: **a** *i. q. se avertere, recedere, omittere vel sensu durativo i. q. distare, abesse*: a, ab: VITR. 7, 11, 1 id aes et ea harena . . . inter se dando et accipiendo sudores a proprietatibus -unt. 10, 3, 6 *vela* in capite mali summo collocantur -entia longius a centro. MANIL. 1, 551 quia per medium est tellus suspensa profundum, binis a summo signis -it et imo. AVIEN. ora 622 regio -it procul salso ab fluento. orb. terr. 314 qua navigero tellus -it ab aestu. 370 pars quae coeaneo -it ab aequore. **b** *i. q. deflectere* (*cf. p. 1288, 18*): a, ab: VARRO ling. 5, 119 accessit matellio a matula dictus [et dictus], qui, posteaquam longius a figura matulae -ssit, et ab aqua aqualis dictus. 9, 71 *vocabula* tamen fere non -unt ab ratione sine iusta causa. CIC. Tusc. 4, 11 vehementiorem *appetitum* volunt esse, qui longius -erit a naturae constantia. SEN. dial. 9, 8, 9 optimus pecuniae modus est, qui nec in paupertatem cadit nec procul a paupertate -it (*cf.* QVINT. inst. 8, 6, 23 nec procul ab hoc genere -it metonymia). epist. 72, 3 non enim ubi *philosophia* interrupta est, manet, sed . . . usque ad initia sua recurrit, quod a continuatione -ssit. VITR. 9, 8, 13 -ens (*Krohn*, descendent *codd.*) foramen a perpendiculo. COLVM. 3, 2, 30 quaedam . . . stirpes cum locis vocabula mutaverunt, quaedam propter mutationes locorum . . . etiam a qualitate sua -erunt. PLIN. nat. 11, 78 in tantum a lorica gerenda -ssere mores, ut oneri sit etiam vestis. 35, 103 *ars* longius a veritate (*cf.* BOETH. herm. pr. 1, 6 p. 81, 11 alia *negatio* mox a veritate -it). SERV. Aen. 1, 452 *figura* numquam a principalitate. BOETH. arithm. 1, 10 p. 21, 19 quater XVI LXIIII sunt et sedecies IV idem complent. rursus bis XXXII facti a LXIIII non -unt. 2, 2 p. 80, 17 quoto ipsi (*sc. multiplices*) loco ab unitate -erint (2, 2 p. 82, 17. *cf.* 2, 31 p. 123, 8 dualitatem, qui numerus primus ab uno -ens alter factus est). 2, 31 p. 123, 6 quod a prima illa immutabili *natura* -ens prima *substantia* sit altera. 2, 32 p. 125, 16 binarius et cuncti parte altera longiores, qui a finita substantia -erunt (*cf.* 2, 35 p. 132, 17 omnis . . . infinita et indeterminata potentia ab aequalitatis natura et a . . . substantia -ens). mus. 1, 6 p. 194, 3 superpartiens *numerus* . . . quodam modo a simplicitate -it (*ibid. iterum*). 1, 21 p. 212, 27 chroma . . . quasi ab illa naturali intentione -ens et in mollius decidens. 2, 13 p. 201, 16 *aliquae potestates* ab oppositorum . . . potestate. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 84, 9 quae (*i. mentis divinitas*) cum . . . a suae vivacitate naturae non -erit. CASSIOD. art. 3 p. 1180^D *enthymema* a syllogismi ratione. **c** *proficisci, originem ducere*: *generatim*: MANIL. 3, 222 ut parte ex illa, qua *sol ortus est*, -at numerus *horarum signis surgentibus attributarum*. *speciatim de verbi notione*: SEN. benef. 5, 10, 2 quaedam ad alios pertinere et sic esse formata, ut tota significatio illorum -at a nobis (*sc. suppl.*: *et spectet ad alterum, veluti* praestare, vendere, frater, par *al.*). **d** *i. q. evanescere, perire, non iam adesse vel conspicuum esse, demi, detrahi*: **α** *de rebus corporeis: absolute*: SEN. epist. 15, 11 -ant aliquando ista insidiosa bona et sperantibus meliora quam assecutis. 74, 18 omnia ista (*sc. bona*) nobis accedant, non haereant, ut si abducentur, sine ulla nostri laceratione -ant. dial. 6, 12, 3 melius est -ura nobis bona quam nulla contingere (*cf.* 6, 12, 1 *syn.* quod detractum est . . . quod contigit). PETRON. 14, 4 ne . . . praeda -ret. STAT. Ach. 2, 22 iam ardua ducere nubes incipit et longo Scyros -ere (decrescere Q^2) ponto. MIN. FEL. 18, 6 quando umquam regni societas aut cum fide coepit aut sine cruore -ssit (desiit *Vrsin.*). VVLG. IV Esdr. 4, 29 si . . . non . . . -erit locus, ubi seminatum est malum, non veniet, ubi seminatum est bonum. GREG. M. moral. 2, 36 tenebrarum umbra. a: VVLG. apoc. 18, 14 poma desiderii animae tuae (*appellatur Babylon*) -erunt a te et omnia pinguia et praeclara perierunt a te (ἀπῆλθεν). SVLP. SEV. dial. 1, 23, 2 neque umquam a dextera mea liber iste -it. **β** *de rebus incorporeis*: ex: CIC. rep. 6, 9 numquam ex animo meo -it illius optimi atque invictissimi viri memoria (*cf. p. 1288, 84*). a: VVLG. Sirach 23, 12 non -et (ἀποστήσεται) a domo illius plaga *i. calamitas*. de, ab: AVG. in epist. Ioh. 7, 1 res ergo, quae numquam debet de corde -ere nec ab ore -at. *dativ. commod.*: CAES. Gall. 2, 7, 2 quorum adventu et Remis cum spe defensionis studium propugnandi accessit et hostibus eadem de causa spes potiundi oppidi -ssit. *absolute*: CLAVD. 3, 178 ilicet ambitio nasci, -ere rectum, venum cuncta dari. ARATOR act. 2, 281 progressa prius cur iam -at imago (*i. actio symbolica, de circumcisione*). BAVDON. vita Radeg. 2, 9 cum ante eam vicibus psalmus cessasset, lectio numquam -ssit (*nisi forte scribendum est* lectione . . . -ssit *vel* a lectione -ssit).

syn. et iuxta posita: *ad I B 1*: abire (PLAVT. Asin. 251. 603 CIC. Verr. 3, 73 Tusc. 5, 118 OV. met. 15, 28 QVINT. inst. 1, 5, 36 SVET. Otho 11, 1). descendere (VVLG. I Macc. 2, 29). digredi (APVL. met. 3, 12 AMM. 28, 2, 8). dilabi (AVG. civ. 19, 12). dissolvi (LVCR. 5, 360 AVG. civ. 19, 12). egredi (TIB. 1, 3, 21). exire (OV. fast. 2, 582 SEN. Med. 449 *al.*). recedere (CIC. Phil. 8, 21 *al.*). retro ire (OV. met. 9, 350). terga dare (VOPISC. Aurelian. 25, 3). *ad II B 2*: abire (CIC. Cato 80 SEN. Thy. 882 HIER. epist. 14, 2, 1). evadere (SEN. nat. 6, 18, 2). expelli (SEN. nat. 6, 13, 2). *ad III A 1 b α*: diffluere (LVCR. 3, 435). scindi (LVCR. 3, 640). se scindere (SEN. Oed. 321). *ad III A 2 a*: recedere (ACT. Petr. 18). relinquere (AVG. in euang. Ioh. 78, 1 VVLG. psalm. 37, 22 der-). *ad III B 1 a*: digredi (CIC. epist. 12, 18, 1 *proprie, item* ire; -ere *transl.*). recedere (NERAT. dig. 2, 14, 58). *ad III B 2 b*: mutare (COLVM. 3, 2, 30).

opp.: *ad I A 1*: coire (PLIN. epist. 96, 7). congredi (AVSON. 426, 12). congregari (SEN. dial. 3, 5, 2). convenire (CIC. inv. 2, 132 CAES. Gall. 5, 17, 5. 5, 58, 7). *ad I B 1*: accedere (CIC. Att. 4, 1, 2. 16, 13^b, 1 Q. CIC. pet. 49 CAES. Gall. 5, 58, 3 PALLAD. hist. mon. I 10 p. 287^A). adesse (CIC. Verr. 2, 88). adire (CIC. Phil. 14, 3 LVCAN. 6, 771 AVIEN. Arat. 875). advenire (SVET. Cal. 4 FVLG. myth. 3, 6 p. 67, 19). manere (CIC. Att. 7, 12, 2 OV. met. 3, 436 SEN. nat. 7, 20, 2). permanere (QVINT. decl. 348 p. 372, 4). redire (QVINT. decl. 269 p. 97, 20). remanere (CIC. dom. 10 CAES. Gall. 1, 39, 3 VAL. MAX. 4, 1, 7 TAC. hist. 2, 33 IVST. 2, 11, 17). retineri (CIC. Verr. 3, 71 CVRT. 10, 2, 17). reverti (CIC. Verr. 2, 138 Att. 2, 5, 1. 4, 16, 3 CAES. Gall. 6, 33, 4). venire (CIC. fin. 4, 52 epist. 15, 17, 1 PRIAP. 63, 18 OV. epist. 10, 57 met. 3, 436 SEN. contr. 1, 2, 17 QVINT. inst. 1, 5, 36 *al.*). *ad II A 1*: confluere (VARRO ling. 10, 50). *ad II B 2*: accedere (CIC. Cluent. 83). adesse (CIC. Cato 80). immanere (TERT. anim. 10). redire (SEN. Med. 927). reverti (TERT. anim. 31). revolvi (SEN. benef. 5, 8, 5). secedere (PRVD. ham. 919). succedere (QVINT. inst. 11, 1, 16 AVG. conf. 4, 11, 16). *ad III A 2 a*: accedere (CIC. Cael. 10). se coniungere (CIC. Sull. 52). *ad III B 1 a*: accedere (PAVL. dig. 3, 5, 15). adire (CIC. Phil. 8, 33 Brut. 314 COD. Iust. 6, 30, 22, 13). adsilire (CIC. de orat. 2, 213). pervenire (VLP. dig. 18, 2, 4, 2). *ad III B 1 b*: accedere (CIC. orat. 109). *ad III B 2 c*: nasci (CLAVD. 3, 178).

deriv.: discessio, discessivus, discessus. *Graeber.*

discendo (-nsio, -nsus) *v.* desc-. **discēns** *v.* disco.

discēnsor *v.* dissensor.

discentia, -ae *f.* [*a* discens, discere. *Th.*]. TERT. anim. 23 *Plato* novum elaboravit argumentum, μαθήσεις ἀναμνήσεις . . . id est -as reminiscentias esse *puerulorum* animae . . . ipsis solis deditae studiis (HIER. adv. Rufin. 3, 40). 24 quorum -ae reminiscentiae fiunt. *Gudeman.*

***disceptātio**, -ōnis *f. a* disceptare. *actio disceptandi.* GLOSS. διάγνωσις, διαδικασία, διάσκεψις, διάλεξις, διαίτησις, παρατριβή, ζήτησις. altercatio, contentio, examen, dimicatio, rixa, disputatio, iudicium. *inde a* CIC. *omisi aliquot locos apud* LIV. QVINT. TERT. *inferiorisque aetatis auctores, reliquos recepi omnes.*

I *loci significantiores*: **A** *quaestio de iure*: **1** *litigantium* (*controversia sim. cf.* CIC. part. 104 ex rationis . . . et ex firmamenti conflictione et quasi concursu quaestio quaedam exoritur, quam -em voco): CIC. inv. 1, 7 deliberativum *genus*, quod positum in -e civili habet in se sententiae dictionem. 1, 10 positam in dictione ac -e aliquam controversiam (MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 179, 37 *ad h. l.* dictio potest esse demonstrativa materia, -o vero deliberativa et iudicialis. deinde dictio potest esse narratio, . . . -o vero quaestiones [-is *B O*]; ibi enim totius controversiae pugna versatur). Cluent. 79 C. Iunium . . . non -e dicendi, sed clamore hominum de foro . . . esse sublatum. 88 iudicia . . . partim ruinae similiora aut tempestati quam iudicio et -i fuisse. 90 illa . . . quaestio aut -o aut iudicium fuit? 96 non fuit illud . . . iudicium iudicii simile . . .; vis illa fuit et . . . quidvis potius quam iudicium aut -o aut quaestio. leg. agr. 2, 57 nulla -e, nullo consilio privata publicare, publica liberare. 3, 1 aequitatem vestrae (*Quiritium*) -is . . . retinuissent (*infra*: certamen contentionemque fugerunt). Flacc. 24 -em et cognitionem veritatis . . . fore. Sest. 40 nec mihi . . . iudicium . . . nec legitimam . . . contentionem nec -em aut causae dictionem, sed vim *eqs.* . . . denuntiabat. Rab. perd. 17. Mil. 23 cum esset controversia nulla facti, iuris tamen -em esse voluit. Deiot. 5 *causa* in -e versata est. de orat. 1, 65 in -bus atque usu forensi. 2, 42 quae in foro atque in civium causis -busque versantur. 2, 78 causam appellant rem positam in -e reorum et controversia. 2, 113. 3, 117 -es, quae ad cognitionem referuntur. 3, 118 quae . . . in officii -e versantur. 3, 122 in civium -bus. off. 1, 132 contentio -bus tribuatur iudiciorum, contionum, senatus. epist. 5, 2, 8 me . . . non iudicio neque -e, sed vi . . . evertere. LIV. 3, 24, 9 comitiorum. 35, 6, 8 de litteris . . . -o in senatu fuit. 35, 17, 2 dum suas quisque . . . querellas . . . inserit . . ., ex -e altercationem fecerunt (*cf.* 38, 32, 4). 35, 50, 2 nulla . . . nec -o nec dubitatio fuit, quin . . . iudicarent. 37, 54, 7 -o aut nobis impedita est aut vobis . . . deliberationem praebitura videtur. 39, 24, 14 civitatibus, quibus cum rege -o erat. 41, 22, 4 de quibus ambigebatur rebus, -em ab rege ad Romanos revocabant. 42, 46, 2 superior fuisse in -e. QVINT. inst. 12, 8, 10. SCAEV. dig. 34, 3, 28, 9 ex qualitate -is iudicem aestimaturum. LAMPR. Alex. 16, 3. IVST. 8, 3, 14 -um suarum iudicem eligerent. VVLG. exod. 18, 16. COD. Iust. 9, 46, 5 (*ca. a. 290*) in publicorum . . . iudiciorum quaestionibus, non etiam in liberalibus causis, quae privatas -es continent. **2** *iudicis vel arbitri* (*sententia, iudicium, arbitrium*): LIV. 41, 23, 13 provocantes (provinciis *codd.*) de controversiis ad -em populi Romani. QVINT. inst. 11, 1, 43 nec eodem sono publica iudicia et arbitrorum -es aguntur. VLP. dig. 2, 15, 8, 24 haec . . . habent -em praetoris. SYMM. epist. 4, 71, 1 finalis . . . quaestio, quam -o . . . rectoris absolvit. rel. 21, 7 opto iudicium: experientur me sub imperiali -e constantem. COD. Theod. 1, 6, 3 [*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*a. 364*) sacrae -is arbitrium suscepto litis examine terminabit *praefectus urbi.* 9, 1, 13 (*a. 376*). 2, 4, 7 (*a. 409*) actiones ... servato iudicantum -e finiantur. VAL. CEM. hom. 14, 5 superbus . . . in iudicio sententiam daturus aliud . . . sensisse se simulat, ut alterius -e dissentiat. COD. Iust. 1, 3, 25 pr. (*a. 456?*) -em . . . archiepiscopi . . . experiri. CONC. Rom. a. 501 p. 423, 9 invitum ad -em nostram (*sc. episcoporum*) adducere. COD. Iust. 7, 62, 37 pr. 3 *generatim* (*iudicium, actio, examen*): AMM. 15, 5, 28 per quaestiones familiarium sub -e ignobili crudeliter agitatus (disceptatione *V*). PS. RVFIN. in Ioel 3, 2 -em movere in vallem Iosaphat (*supra*: ad tribunal ... exhibiti. VVLG. disceptabo cum eis). COD. Theod. 11, 26, 1 (*a. 369*) quotiens in -e constiterit inique discussionem fuisse confectam. EVCHER. instr. 2 p. 145, 7 sententiam divinae -is (*ibid.* iudicium dei). AVELL. p. 80, 2. ENNOD. opusc. 2, 20 p. 294, 8 libram -is intrare (*cf. antea*: ad examen adduci). CASSIOD. compl. in I Cor. 5, 1 de illis ... divina -o iudicavit. 6, 1 iudicium ... sanctorum ..., qui etiam mundum in futura -e iudicabunt (in psalm. 52, 7). in psalm. 139, 13 (*ibid.* iudicium). CONC. Rom. a. 501 p. 428, 8 cum impugnatoribus suis in -e confligere. LEX Burg. lib. const. 51, 1.

B *quaestio de variis rebus* (*disputatio, colloquium, tractatio, dubitatio; interdum i. q. concilium, v. infra l. 49*): CIC. de orat. 2, 5 quaecumque in hominum -em cadere possunt. 3, 111 *v. p. 1294, 43.* 3, 116 simplex est -o, ut si disseratur: expetendane sit gloria? (*opp.* ex comparatione). 3, 119. part. 104 in his causis eadem et prima quaestio et -o extrema est (QVINT. inst. 3, 11, 11). off. 1, 34 duo genera decertandi, unum per -em, alterum per vim. 3, 53. GELL. praef. 19 inter eiusdem Musae aemulos certationibus -busque. 2, 7, 1 quaeri solitum est in philosophorum -bus, an. 5, 13, 1 seniorum hominum . . . -o quaedam fuit ... de gradu ... officiorum. 14, 2, 13 est ... -o ista multiiugae et sinuosae quaestionis. MIN. FEL. 14, 2 cum non laudi, sed veritati -o vestra nitatur. TERT. anim. 56. adv. Marc. 5, 10 p. 605, 26 ut et secundam apostolus -em (discrep- *codd.*) aeque de corpore induxerit. DON. Ter. Andr. 820 officiorum -em ... patrum inter se de officio ... tractantium. HIL. syn. 11 cum nonnulla putaretur esse de fide -o, diligenter omnia apud Sirmium tractata sunt et discussa. trin. 9, 30 AMBR. Abr. 2, 6, 27. 2, 9, 61. Noe 1, 5, 55 sunt purae animi -es, quae virtuti adhaereant. HIER. vir. ill. 38 *inter Clementis opera*: de ieiunio -o. in Hab. 1, 2 p. 608. VVLG. Rom. 14, 1 infirmum ... in fide assumite, non in -bus cogitationum (εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν). I Tim. 2, 8 levantes puras manus sine ira et -e (χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. *cf.* AMBR. Cain et Ab. 1, 9, 39 HIER. tract. in psalm. 143 p. 279, 5 sine cogitationibus et -bus. RVFIN. orig. in cant. 1 p. 83^{D}. *cf.* AVG. in psalm. 93, 3 serm. ed. Mai 115). RVFIN. Adamant. 2, 1 tit. incipit -o secunda. Greg. Naz. orat. 3, 20, 1 p. 136, 9 venite ad consessum dei et ad -em ac confabulationem eius intrate. AVG. civ. 2, 13 p. 68 D. in hac -e ... ratiocinatio summam quaestionis absolvit. *nota* gen. ad litt. 12, 14 p. 399, 8 intellectus ... in -e se tenet. c. Parm. 1, 6, 11 *Donatistae* causam suam ... non potuerunt ... in transmarinis tot -bus (*i. conciliis*) obtinere. MACR. somn. 1, 19, 15 quod sine ulla -is ambage ... probabit assertio. AVELL. p. 66, 10. 67, 25 LVP. EVPHRON. epist. p. 66^{C}. CASSIOD. inst. div. 17 p. 1134^{C} cum haereticis ... altercatione confligunt, ita ut ... certamine controversias subeant et iudicibus mediis gloriosa -e confligant. *nota* FRONTO p. 154, 13 N. fabulam ... de -e vitis et arboris ilicis.

significatu obscuriore: PASS. Petr. 9 his dictis vix est sedata seditio et praefecti -o (disceptio *E*, disceptio *f*).

II ***iuncturae***: **A** *verbales*: *nom.*: -o: accidit: VVLG. exod. 18, 16. constat: PAVL. dig. 3, 5, 33. est: CIC. div. 2, 150 *passim.* est sine exitu: LIV. 32, 40, 3. existit: CIC. part. 105. 108 ex scripti contentione. oritur: CIC. part. 106 *bis.* LIV. 33, 13, 7. 38, 13, 9 LACT. inst. 1, 3, 17. AMBR. Isaac 4, 20 *ex gen. 26, 21*: orta est -o (VVLG. rixati sunt; ἐκρίνοντο). tenet: LIV. 27, 5, 15. 38, 9, 12. venit in quaestionem: QVINT. decl. 294 p. 166, 8. versatur: CIC. part. 132 in scriptis. vertitur: LIV. 36, 7, 1. *acc.*: -em: adducere: CIC. part. 104 in angustum. constituere: CIC part. 109 COD. Iust. 6, 37, 23, 2. consummare: AVELL. p. 297, 12. decidere: COD. Iust 6, 37, 23, 2. deferre: APVL. mund. pr. (*v. app. crit.*). delegare: LIV. 5, 25, 7 ad pontifices. differre: AMM. 28, 6, 9. experiri: COD. Iust. 1, 3, 25 *a. 456? v. supra l. 5.* finire: LIV. 34, 62, 18. habere: LIV. 33, 41, 1. 42, 41, 9 VLP. dig. 26, 2, 10, 2 SERV. ecl. 3, 1 RVFIN. hist. 5, 18, 8 (διορίζεσθαι). 6, 33, 2 (ζητήσεις καὶ διαλόγους). iactare: LIV. 39, 48, 2. incohare: LEO M. epist. 167 p. 1200^{A}. inducere: TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 605, 26 *v. supra l. 32.* ingredi: ENNOD. epist. 6, 14, 1 p. 157, 8. interrumpere: LIV 40, 36, 5. movere: LIV. 32, 40, 1 PS. RVFIN. in Ioel 3, 2. peremere: VLP dig. 5, 1, 70 *de peremptorio edicto* permittere: LIV. 38, 32, 7 PS. AVR. VICT. orig. 17, 4. protelare: INST. Iust 4, 13, 11. quaerere: PRISCILL. tract. 3, 64 p. 49, 28. reicere: LIV. 21, 31, 7 ad Hannibalem (*v. app. crit.*). revocare: LIV. 41, 22, 4 *v. p. 1290, 73.* servare: LIV. 39, 4, 4 *integram.* solvere: MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 1. sumere: ARNOB. nat. 1, 7. suscipere: VAL. MAX. 2, 8, 2. tollere: LACT. inst. 5, 1, 5. *dat. abl. praepp.*: -i: finem imponere: LIV 38, 32, 4 TERT. resurr. 62 p. 123. subdere: COD. Theod. 9, 1, 18 (*a. 396*). -e: vincere: CIC. off. 1, 64. in -em: avertere: LIV. 3, 24, 9 certamen. trahere: LIV. 4, 49, 12 Postumium. venire *de rebus*: LIV. 39, 36, 12 SIDON. epist. 2, 7, 2. vocare: CIC. de orat. 3, 129. ad -em: provocare: LIV. 41, 23, 13 *v. p. 1290, 79.* HIER. in Hab. prol. p. 589/90.

B *nominales*: *epitheta*: anceps: LIV. 5, 25, 7. caelestis: SALV. gub. 1, 50. civilis: CIC. inv. 1, 7 COD. Iust. 6, 34, 1 (*a. 229. opp.* crimen). 3, 8, 3 (*a. 262. opp.* quaestio criminis). coniecturalis: SCHOL. Cic. Bob. p. 121, 24 St. deliberativa: MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 179, 37. dialectica: GELL. 20, 5, 3. divina: EVCHER. instr. 2 p. 145, 7 CASSIOD. compl. in I Cor. 5, 1 *v. p. 1291, 15.* domestica: QVINT. inst. 7, 4, 9. 31. faceta: DON. Ter. Ad. pr. 3, 4 (*v. app. crit.*). familiaris: SYMM. epist. 9, 121. fidelis: EPIST. pontif. 322 Migne 20, 589^{A}. forensis: CIC. de orat. 1, 22. 2, 175. 3, 111. fraterna: AVG. bapt. 2, 4, 5. gloriosa: CASSIOD. inst. div. 17 p. 1134^{C} *v. p. 1291, 51.* ignobilis: AMM. 15, 5, 28. imperialis: SYMM. rel. 21, 7 *v. p. 1290, 84.* infinita: CIC. de orat. 3, 125 part. 106. ingens: LACT. inst. 3, 13, 2. inutilis: AMBR. Abr. 2, 6, 27. iucunda: TERT. resurr. 2 p. 27, 5. iudicialis: MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 179, 37 SCHOL. Cic. Bob. p. 165, 7 St. COD. Iust. 8, 33, 3, 6. legitima: CIC. top. 95 rep. 4, 12 CASSIOD. var. 4, 28. libera: CIC. part. 43 (*opp.* legitimis iudiciis). longa: LIV. 34, 57, 4. magna: LIV. 38, 32, 4 LACT. inst. 6, 10, 18. medica: EPIST. pontif. 322 Migne 20, 589^{A}. parva: LIV. 38, 9, 12. 38, 13, 9. 39, 48, 2 RVFIN. hist. 6, 33, 2. pecunialis: QVINT. decl. 294 p. 166, 8. pecuniaria: COD. Iust. 8, 46, 4 (*a. 259*). peropportuna: LIV. 21, 31, 7. plena: AMM. 28, 6, 9. privata: QVINT. decl. 294 p. 166, 8. prolixa: QVEROL. p. 28, 8. prospera: LIV. 35, 15, 9. publica: SCHOL. Cic. Bob. p. 92, 6 St. pura: AMBR. Noe 1, 5, 55 *v. p. 1291, 36.* sacra: COD. Theod. 1, 6, 3 (*a. 364*) *v. p. 1291, 1.* simplex: CIC. de orat. 3, 116 *v. p. 1291, 22.* tenebrosa: AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 44. tranquilla: AVELL. p. 80, 2. vehemens: VVLG. iud. 12, 2. ex aequo: LIV. 37, 36, 5. 39, 36, 1. in factum: PAVL. dig. 3, 5, 33.

cum *aliquo*: CIC. div. 2, 150 nobis ... est. LIV. 21, 18, 8. 32, 21, 25 *al.* TERT. resurr. 2 p. 27, 6 cum haereticis. DON. Ter. Ad. pr. 3, 4 (*v. app. crit.*) RVFIN. hist. 6, 33, 2. contra *aliquem*: VVLG. iud. 12, 2. inter *aliquos*: LIV. 10, 18, 7. 33, 13, 7. 35, 15, 2 *al.* VAL. MAX. 2, 8, 2. GELL. praef. 19 *v. p. 1291, 26.* LACT. inst. 1, 3, 17 *al.* IVST. 32, 2, 3 RVFIN. Greg. Naz. orat. praef. 5 p. 4, 22 AVG. epist. 228, 12 *cf.* SIDON. epist. 2, 7, 2.

pro epitheto sunt: enuntiata secundaria: CIC. part. 105 existet illa -o: minueritne maiestatem, qui. 106. LIV. 21, 18, 8 -o est, licueritne. 32, 21, 25. QVINT. decl. 332 p. 308, 6 esse ... -em, uter mereatur. VLP. dig. 26, 2, 10, 2 an ... sit. PAVL. sent. 3, 5, 14 sive falsum sive ruptum ... testamentum, salva eorum -e. TERT. anim. 56. SCHOL. Cic. Bob. p. 175, 19 St. -o ..., ⟨an⟩ ... debeat. *genetivi rerum*: -o: bonorum: COD. Iust. 3, 1, 3 (*a. 224*). cogitationum: VVLG. Rom. 14, 1 *v. p. 1291, 38.* controversiae: MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 1 (ἀντιλογίας ἀμφισβητήσεις). definitionis: CIC. de orat. 3, 115. deliberationum: CIC. de orat. 1, 22. dicendi: CIC. Cluent. 79 *v. p. 1290, 49.* de orat. 2, 291. examinis: ENNOD. opusc. 2, 84 p. 313, 23. fidei: HIL. trin. 9, 30. eiusdem formulae: LIV. 39, 25, 6. universorum generum: CIC. de orat. 3, 125. unius horae: LIV. 40, 16, 1. iudicationum: QVINT. inst. 3, 11, 18. iudiciorum: CIC. de orat. 1, 22 QVINT. inst. 2, 4, 24 ARNOB. nat. 1, 2. iudicii divini: PRISCILL. tract. 3, 58 p. 46, 11. iuris: CIC. Mil. 23 *v. p. 1290, 59.* QVINT. inst. 3, 6, 82 FORTVN. rhet. 1, 11 COD. Iust. 6, 37, 23, 2. iustitiae: HIER. in Hab. prol. p. 589/90. legis: FORTVN. rhet. 1, 11 COD. Iust. 9, 20, 4 (*a. 239*). negotii: AVELL. p. 297, 12 COD. Iust. 7, 62, 37 pr. INST. Iust. 4, 13, 11. officii: CIC. de orat. 3, 118 *v. p. 1290, 64.* philosophiae: GELL. 10, 4, 1. praeteriti temporis: CIC. part. 69. quaestionum moralium: AVG. civ. 8, 3 p. 324 D. rei: PS. AVR. VICT. orig. 17, 4. rerum: LIV. 38, 32, 7 GELL. 7, 13, 10 APVL. mund. pr. (*v. app. crit.*) PRISCILL. tract. 3, 64 p. 49, 28. saeculi: AMBR. Abr. 2, 9, 61. seditionis: LIV. 21, 31, 7. verborum: LIV. 21, 19, 2. veritatis: CIC. Cluent. 81. *add. gerund.*: TERT. pudic. 21 custodiendae ⟨necne⟩ legis. adv. Marc. 1, 21 p. 317, 17 servandae legis necne. AVG. epist. 196, 1 cavendi Iudaismi.

synonyma, apposita: causa, certamen (LACT. inst. 1, 3, 17), certatio, cognitio (*adde* AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 44), conflictus (SERV. ecl. 3, 1), contentio (*adde* CIC. div. 2, 150), controversia (*adde* CIC. de orat. 2, 113. 291 part. 106), dubitatio, examen (ENNOD. epist. 6, 14, 1 p. 157, 8), iudicium, quaestio (*adde* CIC. de orat. 3, 129 FORTVN. rhet. 1, 11 COD. Iust 3, 1, 3 [*a. 224*]). *opp.*: altercatio.

disceptātor, -ōris *m. a* disceptare. *qui disceptat.* GLOSS. διαγνώμων, διαγνώστης, διαιτητής; litigator, contentiosus, altercator, disputator, inquisitor, examinator. -es: iudices. *cf.* CIC. part. 10 -r, id est rei sententiaeque moderator. *inde a* PLAVTO, *v. p. 1293, 14.*

I *de iure*: *arbiter, iudex*: **A** *loci notabiliores*: CIC. leg. agr. 1, 23 populo Romano -e uti (Flacc. 97 populum Romanum -em . . . non recuso). part. 28 in personis nostris, -um, adversariorum. LIV. 39, 25, 1 cum Romani legati -um loco, Thessali ... accusatores, Philippus ... tamquam reus consedissent. TAC. ann. 16, 22 -em senatum nobis relinque. AMM. 30, 4, 15 vim negotii sub ore -is ... instruuntur. SCHOL. Stat. Theb 4, 530 de -e animarum et censore vitae (*Minoe Cretensi*). AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 24 -em verbi doctoremque virtutis ... declinant (*cf. supra* legislator). *transl.*: AVG. c. Faust. 16, 6 p. 445, 12 Moyses carnalium ciborum ... facit discretionem et inter pisces ac volucres ... helluonis in modum -r sedet.

B *iuncturae*: **1** *verbales*: -r: decernit: LIV. 8, 23, 8. diiudicat:

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. CIC. Caecin. 6. dirimit discrimen: NOVELL. Iust. 11, 4. est: LIV. 40, 17, 1 NOVELL. Iust. 11, 4. examinat negotium: COD. Theod. 6, 4, 16. fert sententiam: SALV. epist. 4, 15. 24. iudicat: CIC. leg. 3, 8. tollit controversias: *cf.* ARNOB. nat. 4, 16. -em: dare: AVG. un. eccl. 18, 46 p. 291, 18 COD Iust. 3, 3, 3 (*a. 294*). desumere: SIDON. epist. 5, 5, 3. eligere: VLP. dig. 4, 8, 3, 1. habere: CIC. Verr. 4, 184 LIV. 42, 42, 4 VAL. MAX. 2, 10, 4. legere: QVINT. inst. 9, 4, 132. recusare: CIC. Flacc. 97. relinquere: TAC. ann. 16, 22. sumere: LIV. 1, 50, 8 PS. AVR. VICT. orig. 23, 1. -i: placet *aliquid*: POMPON. Vlp. dig. 4, 8, 17, 3. -e: uti: CIC. leg. agr. 1, 23 epist. 13, 26, 2 LIV. 35, 45, 3. **2** *nominales*: -r: aequus: LIV. 42, 42, 4. bonus, clemens: VICTRIC. 16. constans: AMBR. exc. Sat. 1, 58. domesticus: CIC. Caecin. 6. iniquus: CIC. or. frg. A III 2 LAVRENT. Chan. p. 123ᶜ. scientissimus: PS. AVR. VICT. epit. 12, 5. severus: CIC. Cael. 35. *alicui* (*homini vel rei*): PLAVT. Most. 1137 utrisque -r ... adest, age disputa. QVINT. inst. 9, 4, 132 huic causae. SIDON. epist. 5, 5, 3 negotiis. *alicuius rei*: CIC. Verr. 4, 184 -es huius criminis. rep. 3, 33 legis ... inventor, -r, lator (LACT. epit. 40, 8 ira 19, 9). 5, 3 litis (APVL. flor. p. 101 litium ... et iurgiorum. PS. AVR. VICT. epit. 12, 5 iurgiorum). leg. 3, 8 iuris (3, 9 AMBR. exc. Sat. 1, 58 COD. Iust. 3, 1, 14, 1). TAC. ann. 14, 18 agrorum. IVL. VAL. 2, 16 communis commodi. PS. AVR. VICT. orig. 23, 1 controversiae. AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 34 verbi (*v. p. 1292, 80*). HEGES. 4, 7 l. 4 negotiorum (*Ios. bell. Iud. 4, 274* δικαστὰς ... τῶν διαφόρων). de *aliqua re*: CAES. Gall. 7, 37, 5 cur ... Haedui de suo iure ... ad Caesarem -em (disceptaturi *M²*) ... veniant. LIV. 35, 45, 3 reconciliatore pacis et -e de eis, quae ..., utendum. 40, 17, 1 VAL. MAX. 2, 10, 4 QVINT. inst. 11, 1, 44. inter *aliquos*: LIV. 1, 50, 8. 40, 17, 1 VLP. dig. 4, 8, 3, 1 APVL. flor. 22 p. 101 AVG. c. Faust. 16, 6.

II *de aliis rebus*: *disputator, argumentator, dubitator*: TERT. carn. 24 nuda . . . . pronuntians carnem omnes -es eius ferit (*ibid.* argumentatores quatit). HIER. tract. in euang. Marc. p. 350, 17 *de philosophis*: nullus ... -um saecularis litteraturae. CASSIOD. hist. trip. 1, 1 p. 881ᶜ *Theodosius* -r ... positus iudexque librorum.

obscurius: TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 17 *Christus* inspexit illos secundum legis arcanum, significantis Christum esse verum -em (dispect- *Kroymann*) et elimatorem humanarum macularum.

syn.: *ad I*: arbiter: CIC. rep. 5, 3 epist. 13, 26, 2 POMPON. Vlp. dig. 4, 8, 17, 3 APVL. flor. 22 p. 101 ARNOB. nat. 4, 16 SYMM. rel. 39, 5 SIDON. epist. 5, 5, 3. cognitor: SYMM. epist. 2, 75. 5, 63, 3 rel. 39, 5. iudex: ARNOB. nat. 4, 16 SYMM. rel. 39, 5 SALV. epist. 4, 15 COD. Iust. 3, 1, 14, 1. 3, 3, 3 NOVELL. Iust. 11, 4. *ad II*: argumentator, iudex. *opp.*: *ad I*: auscultator: CIC. part. 10. iudex: CIC. Caecin. 6 LACT. ira 19, 9.

f. **disceptātrīx,** -īcis. *quae disceptat.* **1** *de rebus*: CIC. ac. 2, 91 dialecticam inventam ... veri et falsi quasi -em et iudicem. LAMPR. Comm. 5, 4 quos ... ex plebe ac nobilitate ... forma -e collegerat. COD. Iust. 3, 26, 7 (*a. 349*) colonis ... gravitatem tuam ... -em esse. **2** *de personis*: AMM. 14, 11, 26 *de Nemesi*: regina causarum et arbitra rerum ac -x. AVG. conf. 6, 2, 2 *mater* accusatrix potius consuetudinis suae quam -x ... prohibitionis.

disceptim σαφῶς, φανερῶς: GLOSS. II 50, 50 (disertim *i*, *Vulc.*). *cf. c.* disceptare.

*****discepto,** -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* captare. *Th.*]. *deponens*: *v. p. 1295, 57.* GLOSS. διαγιγνώσκω, διαιτῶ, διαλαμβάνω. -ant διασκέπτονται. -at disputat (IV 331, 52 -at diffutat [disputat? *Götz. cf.* IV 332, 13 disfutat -at]), dividit, tractat, aestimat, dissipat (disputat? *Götz. cf.* IV 54, 11), flitad (*anglosax.*). -vero sciro. -ari manifestari. *inde a* CIC. (*sed* disceptator *iam* PLAVT.); *vocabulum orationis pedestris, nisi quod legitur apud* SIL. 16, 186. *omnes dedi locos praeter aliquot apud* LIV. TERT. AVG. SVLP. SEV.

I ***intransitive*:** **A** *absolute*: **1** *de iure*: **a** *de litigantibus vel generatim* (*certare, litigare*): CIC. Quinct. 46 possumus ... depositis armis ... de re pecuniaria -are? Cluent. 94 accusante tribuno plebis condicione aequa -ari posse non putarunt *iudices* (*cf. infra*: iniqua condicione reum causam dicere). Planc. 87 erat non iure, non legibus, non -ando decertandum. de orat. 2, 183 reos ... appello ... omnes, quorum de re -atur. part. 98 cum de verissimo accusatore -atur. 104. Att. 6, 1, 15 ut Graeci inter se -ent suis legibus. CAES. civ. 1, 24, 6 si coram de omnibus condicionibus -etur. 3, 107, 2 *v. p. 1294, 74.* SALL. Iug. 11, 2 inter se de ... negotiis. LIV. 8, 23, 8. 26, 17, 11 -ando palam de legibus. 26, 33, 4 coram imperatore ... inter Marcellum Siculosque -atum fuerat. 28, 21, 5 -ando controversias finire. 31, 48, 5. 34, 43, 6 de provinciis consulum -atur. 35, 8, 5. 35, 16, 6 ex aequo (39, 47, 6. 42, 23, 6). 35, 32, 14 verbis ... de eis, quae ambigerentur. 35, 33, 5 Romam mittere legatos, seu -are seu rogare senatum mallent. 38, 32, 3. 38, 35, 1 ad consulem inter Achaeos Lacedaemoniosque -atum est. 38, 39, 17 de Pamphylia ... inter Eumenem et Antiochi legatos. 39, 26, 14. 39, 37, 9 servorum -antium apud dominos. 42, 24, 6 *al.* PLIN. nat. 3, 23 Tarracone -ant (*i. iudicia habent*) populi XLII (*sim.* 5, 109 eodem foro -ant Orthronienses). FRONTO p. 173, 2 N. publico vel privato iudicio. GRAN. LIC. p. 27, 10. POMPON. dig. 1, 2, 2, 6 actiones ..., quibus inter se homines -rent. PAPIN. dig. 22, 1, 1 pr. iudicio bonae fidei. CALL. dig. 48, 19, 28, 12 qui iactura affectus est, damni -et. 50, 13, 5 pr. de re pecuniaria -atur (*ibid.* agitatur, cognoscitur, quaeritur). VLP. dig. 43, 5, 1, 7 de statu. MOD. dig. 44, 1, 10 *litigator* proprio nomine -ans. APVL. apol. 15 *Socrati* apud iudices ... paulisper -anti (*ibid.* litiganti. *opp.* apud omnes homines . . . disserenti). TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 519, 8 in causa . . . -antium fratrum. VVLG. Iob 31, 13 si contempsi subire iudicium cum servo meo et ancilla mea, cum -rent adversum me. 34, 19 contra pauperem. POMER. 3, 8, 2 *superbi* de loco superiori -ant. PAPYR. Berol. 628ʳ I 10 (*aet. Neron.?*) utraeque partes nec (*i. ne*) disce⟨de⟩rent, priusqu⟨am⟩ ad -an⟨du⟩m i⟨ntrodu⟩cti f⟨uis⟩se⟨nt⟩. *cf. Mitteis, Herm. 32 (1897) 631 adn.* de iure: CIC. Balb. 29 de civitatis ... iure, non de foederibus -amus. 64 periculo suo de publico iure. LIV. 21, 19, 1 de foederum iure verbis. 34, 62, 5 de iure vectigalium. FRONTO p. 169, 4 N. sortiendi. iure: CIC. Caecin. 1 considerati hominis esse ..., qua de re iure -ari (decepturi, decertari *codd.*) oporteret, armis non contendere. HIRT. Gall. 8, 55, 2 spes ... iure potius -andi quam belligerandi. SALL. Iug. 21, 4 de controversiis suis inter se iure potius quam bello -are (*totam sententiam om. mell. codd.*). *cf. etiam infra l. 39.* GELL. 20, 10, 7 in iure.

b *de iudice* (*decernere, sententiam dicere, arbitrium facere*): CIC. Verr. 4, 169 huic . . . spes nulla salutis esset, si publicani ... iudicarent: minor esse nunc, iudices, vobis -antibus debet. 6, 183 ut, -ante populo Romano, mecum sibi rem videant futuram. Cluent. 3 de invidia ... sic inter nos -are debetis *iudices*, ut. Deiot. 6 causam si in foro dicerem eodem audiente et -ante te (*Caesare*). part. 28 qui -ant (*i. iudices*). LIV. 3, 40, 11 senatu -ante. 5, 4, 2 exercitu. 28, 21, 8 verbis ... Scipio (*in causa fratrum; ibid.* se iudicem habituros). 34, 62, 15 qui inter populum ... et regem in re praesenti -rent (*cf.* 34, 62, 16 neutro inclinatis sententiis). 35, 33, 8 accerseretur Antiochus ad ... -andum ... inter Aetolos et Romanos. 39, 33, 1. TAC. ann. 2, 51 inter filios . . . et leges. PLIN. epist. 7, 15, 2 inter amicos. VLP. dig. 4, 8, 11 pr. *arbitrum* inter eos (*litigantes*) -are (*ibid.* sententiam dicere). 10, 4, 3, 13 (*ibid.* iudicat). COD. Iust. 2, 9, 2 (*a. 238*) super negotio -urus. ITALA I Cor. 6, 1 (Cypr. testim. 3, 44) adversus alterum negotium habens -are apud iniustos (κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, VVLG. iudicari apud iniquos). *obscurius* IVL. VAL. 2, 33 *Darius*: inter haec verba blanda -es, *Alexander*. IMPP. DIOCL. et CONSTANT. frg. Vat. 277 (*a. 286*) praeses provinciae ... de ceteris inter vos discep⟨tat⟩urus. SYMM. rel. 44, 3 me (*sc. iudice*) -ante. or. 2, 1 inter obsides victoris iure -ans. AMM. 15, 7, 1 in -ando iustissimus. 22, 10, 2 CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 127, 10 *v. p. 1295, 47.* COD. Iust. 2, 46, 3, 2 de ... restitutione (2, 46, 3, 1 iudicandi facultatem. *ibid.* causas dirimere).

2 *de aliis rebus, quae verbis peraguntur* (*disputare, disserere*): CIC. de orat. 3, 111 omnis ... res eandem habet naturam ambigendi, de qua quaeri et -ari potest, sive in infinitis consultationibus -atur sive in eis causis, quae in civitate et in forensi disceptatione versantur. Brut. 292 cum de sapientia -etur. orat. 45 latius ... de genere quam de parte -are licet. 116 nisi ... inter eos qui -ant convenit, quid sit illud, de quo ambigitur nec recte disseri ... nec ... potest. fin. 4, 60 ac. 1, 32. 2, 65. off. 1, 50 ratio et oratio, quae docendo, discendo, communicando, -ando, iudicando conciliat inter se homines. FRONTO p. 114, 17 N. Socrates ne coargueret, Zeno ne -ret, Diogenes ne increparet. VLT. SYLL. gramm. IV 245, 37 de natura ... syllabarum. GELL. 1, 3, 29 Theophrastus ... cum discernendi magis -andique diligentia quam cum decernendi sententia . . . scripsit. 4, 17 tit. de natura . . . particularum . . . exemplis rationibusque . . . -atum. APVL. flor. 18 p. 86 penes extrarios . . . promptissime. TERT nat. 2, 2 de qualitate . . . et de natura . . . -ent *philosophi*. pudic. 12 anim. 3 *al.* adv. Marc. 2, 1 p. 333, 13 in hoc ..., quod ... sit (cor. 8 in origines). 4, 12 p. 454, 2 ad ipsam materiam. CENS. 17, 15 Vettium ... cuivis docto in -ando parem. ARNOB. nat. 2, 7 de rebus -atis obscuris. HIER. epist. 12 *discipuli* de dignitate. VVLG. act. 11, 2 adversum illum (*sc. Petrum Iudaei.* διεκρίνοντο). RVFIN. Clement. 1, 20 -andi tempus *inter Petrum et Simonem magum* (1, 19 disputationibus nostris; *ibid.* mihi certamen cum Simone). AVG. civ. 2, 1 p. 53 D. -andi finis ... et loquendi modus. 9, 23 p. 399 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 35, 5 adversus quos (*catholicos*) de fide (2, 39, 2 *al.*). OROS. hist. 5, 16, 2 *consules* inter se gravissima . . . contentione -ant. VINCENT. LER. 29, 42 de sanciendis fidei regulis. EVSTATH. Bas. hex. 1, 1 p. 863ᴮ de verborum subtilitate. CASSIOD. gramm. VII 215, 1 Donatus ... in secunda parte ita -at: *eqs.* VEN. FORT. vita Hil. 8, 27 contra haereticos -andi de religione licentia.

3 *translate de eis quae manu peraguntur* (*decernere*): CIC. Att. 8, 11ᵈ, 8 ego condicionibus ..., illi armis -ari maluerunt. epist. 4, 4, 3 armis ... de iure publico. 4, 14, 2. CAES. civ. 3, 107, 2 Ptolomaeum atque ... Cleopatram ... de controversiis iure apud se potius quam inter se armis -are. SIL. 16, 186 *v. p. 1295, 41.* TAC. ann. 2, 65 PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 342, 19. CIC. epist. 6, 1, 5 pilis et gladiis, non consiliis neque auctoritatibus ... de iure publico -ari. SALL. Iug. 21, 4 bello (*v. l. 17. cf. etiam p. 1295, 21*).

B cum *aliquo*: **1** *de iure*: CIC. Tull. 20 servus respondit ... dominum esse ad villam; posse eum cum eo -are. Verr. 3, 38 ut sibi cum palaestritis ... aequo iure -are liceat. LIV. 29, 31, 5 de quo (*agro*) . . . cum Gala non modo verbis -atum, sed etiam armis certatum fuerat. 31, 49, 9 -andi cum praetore consuli potestatem factam.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

34, 62, 8 de agro ... cum regis legatis. 36, 9, 2 per legatos ... secum. 42, 14, 7. TAC. ann. 4, 6 *Caesar* cum privatis. 6, 5 ob rem pecuniariam. IVST. 21, 5, 5 cum perditissimo ... de minimis rebus (*sc. Dionysius exul*). VVLG. Ier. 2, 9 iudicio contendam vobiscum, ait dominus, et cum filiis vestris -bo. Ioel 3, 2 cum eis super populo meo. **2** *de aliis rebus*: CIC. fin. 4, 45 Zenonem cum Polemone -antem. ac. 2, 126 an Stoicis ipsis inter se -are, cum iis (*Academicis*) non licebit? AVG. civ. 8, 5 p. 326 de theologia cum Platonicis. AVIAN. fab. apol. 24 venator cum leone -ans de viribus. *c. dat. v. infra l. 59.* adversum (-us) *aliquem: v. p. 1294, 6. 61. 66.* contra: *v. p. 1294, 6.* inter *aliquos: passim, v. supra.*

C *pro subi. sunt res*: PLANC. Cic. epist. 10, 10, 1 in uno proelio omnis fortuna reipublicae -at· (-atur *Wesenberg*). TERT. adv. Marc. 4, 4 p. 429 quatenus communio eius inter nos et Marcionem de veritate -at.

II ***transitive*** (*cf.* ARVS. gramm. VII 467, 17): **A** *pro obi. sunt nomina*: **1** *de iure*: CIC. Mil. 23 is . . . praepositus quaestioni, qui haec iuste sapienterque -et (LIV. 45, 15, 5 haec inter ipsos -ata). TAC. ann. 15, 14 multum invicem -ato. RVFIN. hist. 5 ind. 20 quae Irenaeus contra haereticos apud . . . Romam -vit (*τοῖς σχισματικοῖς ἐγγράφως διείλεκται*). CIC. or. frg. B 15 illa dissensio -ata bello. top. 95 in controversiis -andis (*saepius*; *v. vol. IV p. 786, 59*). leg. 2, 21 foederum, pacis . . . fetiales iudices, nuntii sunto, bella -anto. LIV. 37, 55, 4 legatos ... senatum missurum ad res Asiae -andas componendasque. POMPON. dig. 4, 8, 14 arbitrio ... dies statuere ... et ita causam -are (ITALA psalm. 73, 22 [Cas.] exurge deus meus: -a causam meam [*δίκασον τὴν δίκην σου*; VVLG. iudica causam tuam]). CAPITOL. Aur. 10, 10 rebus agendis litibusque -andis (ARVS. gramm. VII 467, 17). ARNOB. nat. 1, 25 disceptationis huius -are momenta. COD. Theod. 1, 16, 8 (*a. 362*) pedaneos iudices, hoc est qui negotia humiliora -ent. COD. Iust. 7, 33, 12, 3 inter absentes causam. **2** *de aliis rebus*: CIC. de orat. 1, 44 ista inter Graecos dici et -ari solere. part. 100 omnia, quae de iure civili aut de aequo et bono -antur. fat. 46 hoc modo hanc causam -ari. Tusc. 4, 6 cum Academici eorum controversias -rent. GELL. 2, 2, 10 quod colloquimur ..., quod de officiis -amus, privata actio est. TERT. adv. Marc. 1, 21 p. 317, 27 *quaestionem*.

B *pro obi. sunt enuntiata*: CIC. de orat. 2, 112 in quibus *causis* qualis quaeque res sit -atur. part. 108 in ambiguis -etur, quid maxime significetur. 129. LIV. 33, 45, 3 cum diu -atum esset, utrum ... an. 42, 23, 6 quid cuiusque esset, -rent. SIL. 16, 186 -ent ... armis, ... uter imperet. TAC. hist. 4, 55 discep⟨tatu⟩ras Gallias, quem ... velint. VLP. dig. 25, 3, 3, 4 si an uxor fuerit -etur. 27, 2, 5. 40, 12, 7, 5 hoc ... -atur, utrum ... agatur. 43, 30, 3, 3. TERT. scorp. 3 -andum, an. adv. Marc. 4, 7 p. 436 -o, quomodo . . . cognoverit. 4, 12 p. 452 -retur, cur destrueret. AVG. in psalm. 147, 17 -ate vobiscum, utrum . . . sit. MART. CAP. 5, 453 quid fieri oporteat -atur. CLAVD. MAM anim. 2, 7 p. 127, 10 qui ... disputationibus assentiatur interque animum corpusque suum praeside ratione -et, quidnam sit illud. VEN. FORT. vita Hil. 7, 21 episcopi . . . -uri, quid sentirent *eqs.*

part. praes. pro subst. **disceptantēs,** -ium: *i. q. litigatores*: SVET. Aug. 54 -antium altercationes. 93 audiit -antes. MIN. FEL. 4, 6 ut arbiter ... -antes duos medius segregarem. MAXIMIN. c. Ambr. 114 inter -antes cognitio. *i. q. iudices*: AMM. 30, 4, 22 iniquitati -antium (*opp.* litigantes). *sing.* disceptans: VICTRIC. 23 nulla interrogatio -antis (*i. causam dicentis*).

depon. **disceptor,** -ātus sum, -ārī. VVLG. Iob 32, 11 audivi prudentiam vestram, donec -remini sermonibus. THEOD. MOPS. in Col. 4, 5 cum prudentia illis, qui extranei sunt a fide, -amini.

syn.: dicere causam, ius (LIV. 41, 20, 1), sententiam. dirimere causas. disserere. iudicare. quaerere.

deriv.: disceptatio, disceptator. *cf.* disceptim. *Hey.*

discernenter *v. p. 1306, 12 sqq.*

discernentia, -ae *f. a* discernere. *i. q. actio vel facultas discernendi, penitus cognoscendi, cognitio*: AVG. epist. 4, 1 ut . . . indicemus tibi, quid in sensibilis atque intellegibilis naturae -a profecerimus.

discernibilis, -e *a* discernere. *id quod discerni potest*: CANDID. gen. div. 4 p. 1015^{D} refulgentia . . . -is pars a toto est. AVG. enchir. 90 ut in effigie sua cuiusque *reviviscentis* proprietas et -is similitudo servetur. *fere i. q. cognoscibilis*: MAR. VICTORIN adv. Arrium 1, 49 p. 1078^{C} *unum divinum* soli . . . sibi et -e et definitum ipsa sua existentia (*opp.* indiscernibile).

discerniculum, -ī *n.* [*a* discernere. *Th.*]. **1** *i. q. acus discriminalis* (*cf. Mau, PW. V 1171 sq.; Daremberg-Saglio I 63. II 1204, 2; Lovatellia, Röm. Mitt. 16 [1901] p. 382—390*). *de originatione et significatu* (*cf.* discerno *p. 1296, 48 sq.*): VARRO ling. 5, 129 -um, quo discernitur capillus. NON. p. 35 -um acus, quae capillos mulierum ante frontem dividit, dicta a discernendo. p. 282 unde (*sc. a* discernendo; *cf.* GLOSS. V 650, 30) et -um dicitur acus, quae capillos a media fronte disseparat. GLOSS. Plac. V 62, 10 ornamentum capitis virginis (*cf.* GLOSS. ornamentum capitis virginalis ex auro. ornamentum capitis virginalis. ornamentum capitis mulieris. ornamentum capitis). *cf. Plutarch. quaest. Rom. 87 διὰ τί τῶν γαμουμένων αἰχμῇ δορατίου τὴν κόμην διακρίνουσιν*; LVCIL. 991 euplocamo digitis, -umque capillo (*cf. Marx ad l.*). **2** *i. q. discrimen, diversitas, differentia* (*acced. genet. explicat. l. 4. 7*): GELL. 17, 15, 4 comperi duas species ellebori esse -o coloris insignes, candidi et nigri, eos autem colores . . . in radice dinosci. AMBR. apol. Dav. II 4, 26 p. 374, 18 *deus pater et filius* quia in una sede sedent, una maiestate potiuntur et sedent non pro -o dignitatis nec pro ordine potestatis, sed pro copula caritatis (*ibid.* distinctio). exhort. virg. 1, 3 p. 337^{C} apud Christum . . . servitus et libertas aequa lance penduntur nec ullo -o bonae servitutis et libertatis merita dividuntur.

***discerno,** -crēvī, -crētum, -cernere. *a* dis- *et* cernere. *de formis: forma* dicerno (*v. p. 959, 3*) *non legitur nisi e coniectura improbabili (v. p. 1300, 42 sqq.). perfect. act. formaeque inde deductae raro exhibentur (quod convenit verbi notioni), leguntur inde a* VERG. (Aen. 4, 264. 11, 75). *partic. fut.*: TAC. ann. 2, 65. *forma contracta* (*cf.* cerno *vol. III p. 864, 6*): APVL. apol. 38 discrerit. *de significatu*: ISID. diff. 1, 151 inter -ere et secernere: -it, qui in duas partes dividit, secernit qui ex multis seorsum multa eligit (DIFF. ed. Beck p. 52, 27). GLOSS. *διαστέλλω. διαχωρίζω. διακρίνω.* -it diiudicat. -ere *διανοεῖν, διακρίνειν.* dividere, separare. separare vel iudicare. -erat intexerat (*v. p. 1297, 11*). -antur *διαχωρισθήτωσαν.* -etus lecto *ἀπόκοιτος.* -etum *χωρισθέν.* divisum (*cf. etiam p. 1233, 45*), separatum. facile -endum *εὐδιάγνωστον, εὐδιάκριτον.* *legitur inde a* VARRONE (*33^{ies}*) *apud* CIC. (*15^{ies}*) LVCR. (*4^{ies}*) CAES. (*bis*) SALL. (*bis*) VERG. (*4^{ies}*) HOR. (*bis*) OV. (*4^{ies}*) LIV. (*11^{ies}*) MANIL. (*9^{ies}*) VAL. MAX. (*ter*) CELS. (*15^{ies}*) SEN. phil. (*13^{ies}*) trag. (*ter*) CVRT. (*5^{ies}*) COLVM. (*5^{ies}*) LVCAN. (*bis*) PLIN. nat. (*63^{ies}*) QVINT. (*25^{ies}*) TAC. (*33^{ies}*) PLIN. epist. (*12^{ies}*), *singulis locis habent* CATVLL. NEP. GRATT. VITR. GERM. VELL. PHAEDR. MELA PERS. SIL. *al.; deest* TIB. PROP. PETRON. MART. IVV. FLORO *al.* [*dub. vel corrupt.*: CIC. part. 77 *v. p. 1305, 45 sqq.* Catil. 1, 32 (secern- *codd. meliores*) SEN. nat. 1, 7, 3 APVL. Plat. 2, 8 ISID. diff. 1, 136 GLOSS. IV 54, 20. 506, 32. V 451, 33 (-etum *in* discerptum *corrigendum videtur*).] *in codd. saepius confunditur cum* decerno (*cf. p. 139, 57 sq. v. etiam p. 1299, 84. 1300, 43*). CALP. ecl. 2, 27 *v. p. 140, 53.*

I ***vi praepositionis integra*:** **A** ***strictiore sensu: disiunctio sive separatio sive divisio indicatur***: **1** *generatim i. q. **disiungere,** separare (arcere), dividere; passivum saepe sensu mediali usurpatur*: **a** *aut subi. est persona aut (passive, maxime p. 1297, 7 sqq.) de aliquo -ente omnino non cogitatur*: **α** ***aliquid*:** VARRO ling. 5, 45 reliqua urbis loca olim -eta *sc. erant* (*cf. p. 1306, 23 sqq.*). 7, 110 in *libris* generatim -etis. rust. 1, 28, 2 subtilius -etis (descriptis *al.*) temporibus. 2, 1, 12 ea *scientia* partes habet novem, -etas ter ternas (AVSON. 385, 11 quattuor illa . . . -etis partibus anni solstitia. *v. etiam p. 1306, 31 sqq.*). 2, 2, 15 *agni* -untur (*sc. a matribus*). LVCR. 5, 1441 divisa colebatur -etaque tellus. 6, 790 permixta *semina rerum* gerit tellus -etaque (*sc. semina*) tradit (*cf. p. 1297, 20 sq.*). GRATT. 272 sint celsi voltus . . . cauda brevis longumque latus -etaque collo caesaries neu pexa nimis neu *eqs.* (*v.* discerniculum *1*). CELS. 2, 6 p. 38, 3 alvus . . . varia pestifera est, quae strigmentum, sanguinem, bilem . . . simul et in mixtura quadam, -eta tamen repraesentat. 7, 3 p. 266, 18 haec ipsa (*i. morborum signa*) fortuna huc illucve -it. SEN. epist. 65, 19 quis omnia in uno mersa et materia inerti convoluta -erit? 73, 7 stulta avaritia mortalium possessionem proprietatemque -it. COLVM. 3, 20, 4 *in seminibus* -endis maxime . . . prudentia opus est (3, 21, 1 -eta semina per regiones consituros nihil dubito. *ibid.* separatos surculos). PLIN. nat. 18, 195 quod in ima area subsedit, ad semen reservandum est . . . neque alio modo utilius -itur (disp- *codd.*). SIL. 5, 30 ruebat mixtus eques, nec -etis levia arma maniplis *eqs.* QVINT. inst. 5, 10, 61 cum genere in speciem diducto, species ipsa -itur. TAC. hist. 2, 89 *tot* cohortes, ut nomina gentium aut species armorum forent, -etae. 3, 27 vallum portasque legionibus attribuit, ut -etus labor fortes ignavosque distingueret. 4, 23 *illi illique*, quo -eta virtus manifestius spectaretur, sibi quaeque gens consistunt. ann. 13, 4 -etam *fore* domum (*sc. suam Caesaris*) et rem publicam. PLIN. paneg. 32, 3 *opp.* sociare . . . atque permiscere. SVET. gramm. 4 iam -etis professionibus (*i. grammatica et rhetorica*). PAPIN. dig. 5, 1, 44 pr. cum praesentium et eorum qui non defenduntur administratio -i et aestimari possit. HERMOG. dig. 1, 1, 5 ex hoc iure gentium . . . -etae gentes, regna condita, dominia distincta *eqs.* APVL. met. 6, 10 -e[re] seminum . . . passivam congeriem singulisque granis rite dispositis atque seiugatis *eqs.* ITALA psalm. 32, 10 (Cas.) dominus -it consilia gentium separans cogitationes populorum (*διασκεδάζει*, VVLG. dissipat). TERT. pudic. 15 *opp.* iungere. MAR. VICTORIN. defin. p. 24, 8 subiungere species, ut alia quae vicina esse possint -etis communionibus separemus. p. 24, 22 quibus omnibus animalibus . . . -etis atque disclusis (*syn.* exclusis). AVSON. 10, 5 dividat haec (*i. toxica et argenti letalia pondera vivi*) si quis, faciunt -eta venenum (*opp.* sociare). AMM. 17, 12, 12 -eto consortio. 24, 7, 5 *naves* ut possint custodiri, -etae sunt (*sc. ne igni comburerentur*). 31, 2, 24 (*de virgarum oraculo*) *virgas* cum incantamentis quibusdam secretis . . . -entes. CLAVD. 5, 105 Gallica -etis Eoaque robora turmis complexus *Stilicho*. 28, 636 -eto revoluta gradu torquentur in orbes agmina. AVG. civ. 11, 34 in con-

[*Graeber*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ditione firmamenti aquarum -etarum nomine angelos significatos. OROS. hist. 5, 19, 12 cum permixtim corpora ad sepulturam -rentur. SACR. Leon. 373 p. 75, 10 deus qui diem -is et noctem, actus nostros a tenebrarum distingue caligine. COD. Iust. 5, 30, 5, 2 haec ... et nominum et rerum foeda confusio est; -etis itaque omnibus (sc. nominibus et rebus) eqs. indicatur res, qua quid disiungitur: ablat. instr. (cum his exemplis ea coniunxi, in quibus abl. non tam instrumenti, quam velut rei efficientis habendus est, cf. l. 14 sq. 22. additur a l. 22. 24. 30 al., abl. separat. l. 60): VARRO ling. 5, 129 discerniculum, quo -itur capillus (cf. p. 1295, 74 sqq.). VERG. Aen. 4, 264 tenui telas -erat auro (i. aureo subtemine; item 11, 75). HOR. carm. 1, 18, 11 cum fas atque nefas exiguo fine libidinum -unt avidi (cf. p. 1298, 48). LIV. 23, 31, 9 utraque aedes in Capitolio est, canali uno -etae. 27, 39, 9 duas ... urbes magno inter se maris terrarumque spatio -etas (v. p. 1298, 15 sq. 44. 1299, 1 sq. 29. cf. CVRT. 4, 11, 13 terras ingenti spatio intervalloque [PLIN. nat. 2, 50. 4, 92 AMM. 20, 6, 9] -etas [desertas codd.]. PLIN. nat. 2, 12 certis -eta spatiis tot sidera. 4, 103. PALLAD. 4, 9, 2 semina spatio semipedis [4, 9, 10]. EVSTATH. Bas. hex. 2, 7 p. 888^{A} lucem et tenebras prolixis a se spatiis et destituit et -vit). MANIL. 1, 126 seu permixta chaos rerum primordia quondam -vit partu (cf. p. 1296, 46 sq.). CELS. 8, 1 p. 324, 16 narium duo foramina osse medio -untur. MELA 3, 33 Sarmatia ... ab his quae sequuntur Vistula amne -eta (cf. PLIN. nat. 3, 6. 31 Narbonensis provincia ... amne Varo ab Italia -eta. 3, 116. 5, 70. 6, 25 illo amne ... et illis montibus [cf. 8, 224]. adde p. 1298, 46 sq.). PLIN. nat. 2, 33 ut convolutus aer ... fundatur adverso siderum verbere -etus et digestus. 2, 77 Iovis sidere ... sexaginta partibus -eto (sc. a Martis sidere; opp. triquetro). 2, 168 angusto -eti oceani situ restagnatio (AVIEN. Arat. 710 bis gemino -eta situ micat ... lux). 5, 25 duas provincias ... -etas fossā. 6, 42 Atrapatene ab Armeniae Otene regione -eta Araxe fluvio. 12, 90 sarmenta fruticis sorte gemina -i. 13, 33 multis candidisque lignum in pomo palmae a carnibus -itur tunicis. 34, 121 misy concretum natura -etumque vi. STAT. Theb. 5, 559 saxo -etus ager. TAC. ann. 13, 41 quod moenibus cingebatur, ita atra nube coopertum fulguribusque -etum est, ut eqs. PLIN. epist. 9, 11, 2 tanta diversitate regionum -eta hominum iudicia. CENS. 17, 12 p. 34, 23 his ludis saecula -i. PANEG. 5 (8), 4, 2 orbis quadrifariam duplici -etus oceano. ARNOB. nat. 7, 28 p. 262, 17 omnis haec ratio longe est ab diis sita nec exigui limitis interiectione -eta (cf. infra l. 48). AVIEN. orb. terr. 108 -eta freto ... cacumina (CLAVD. 1, 228 medius geminas interfluit alveus urbes -etas subeunte freto). 693 Sestus ... atque Abydus parvo sale -untur. Arat. 317 Iustitia ... nullo -erat aëre regna. AMM. 22, 13, 3 scintillae omne quidquid contingi potuit, licet ⟨erecta⟩ -etum celsitudine, concremarunt. PROB. Verg. 6, 31 p. 335, 3 elementum quintum quasi proprium aethera ... privata mole -etum (sc. a ceteris elementis). HEGES. 3, 4, 1 Ascalon urbs tot stadiis ab Hierosolymitana urbe -batur et odiis ingentibus. CLAVD. 3, 381 tum tellus communis erit, tum limite nullo -etur ager (cf. supra l. 39). PAVL. NOL. carm. 27, 482 ut sit porticus una, et paries mediis spatio bipatente columnis culmine -etas aditu sibi copulat aulas (syn. disiunctus). MACR. sat. 1, 22, 8 ordo elementorum temporum numerositate distinctus, ... nexus aeternitate conductus, visione -etus. PHYSIOGN. 68 p. 87, 11 si ... ἰσχία solida et dura et -eta (distenta H) ossibus fuerint. 72 p. 90, 11 pedes imi -eti nervis et articulis (cf. 90 p. 119, 17 imi pedes -eti articulis. v. etiam p. 1306, 33 sqq.). MART. CAP. 2, 156 dehinc a lunari circulo usque in terram quidquid interpatet interstitii proprii partitione -itur (syn. disparare). 8, 838 haec ... tot signa circuli interiacentis ambitu -untur. ALC. AVIT. carm. 1, 15 iam pater omnipotens librantis pondere verbi undique collectis -erat arida lymphis. PRISC. periheg. 28 alii terris malunt -ere terras. ENNOD. epist. 1, 3, 8 p. 6, 25 barbaras nationes et a nostro limite toto paene orbe -etas. CASSIOD. in psalm. 17, 33 p. 132^{D} deus trinitas est inseparabilis personarum tantum, non substantiae distinctione -etā. NOVELL. Iust. 62, 2 pr. aliud ... capitulum propter honorem dignitates comitantem praesenti lege -endum esse perspeximus. ARATOR act. 1, 113 quattuor est laterum -etus partibus orbis. per: PRISC. periheg. 27 per mare ... fluviosque duos -itur orbis. nota: PORPH. Hor. carm. 3, 3, 46 sq. (medius liquor secernit Europen ab Afro) inde (i. a medio liquore sive mari Gaditano) ... -i incipiunt Europa et Libya. indicatur, a qua re disiungatur: ablat. separat. (cf. supra l. 9): CVLEX 375 vastum Phlegethonta pati, quo (instr.? loc.?), maxime Minos, conscelerata piā -is (-it codd.) vincula sede. PLIN. epist. 1, 8, 17 plebem ... limine curiae parietibusque (fort. instr., sc. a me). SIL. 14, 195 Messena ... minimum ... revulsa -eta Italia. AVIEN. Arat. 1238 signa (sc. Capra et Haedi) membris -eta aliis (i. Aurigae). PAVL. NOL. carm. 26, 222 exiguam Segor Sodomis -it (sec- al.) iniquis Lot fugiens (fere i. q. exitio eximit). 26, 342 daemone ... animam. DRAC. carm. 16, 1 corpore mentem. a, ab (additur abl. instr. v. supra l. 9): VAL. MAX. 4, 5, 6 divinus spiritus mortali -batur a corpore. POMPON. dig. 15, 1, 4 pr. peculii est id quod dominus ipse separaverit suam a servi rationem -ens. VLP. dig. 1, 1, 1, 1 aequum ab iniquo separantes, licitum ab illicito -entes. TERT. adv. Prax. 8 p. 238, 3 Valentinus probolas suas -it et separat ab auctore et ita longe ab eo ponit, ut eqs. p. 238, 26 nec frutex ... a radice nec fluvius a fonte nec radius a sole -itur, sicut nec a deo sermo (ibid. coniunctus, indiscretus, cohaerens). PORPH. Hor. carm. 1, 3, 21 sqq. (abscindere) ut terrae ... a mari -rentur. HIL. in Matth. 28, 1 fideles ab infidelibus separabit atque ab infructuosis fructuosa -et filius dei, haedos videlicet ab agnis. AMM. 14, 8, 7 Osdroenam ab hac descriptione (fere i. q. excludere). 21, 14, 5 animas a colluvione peccandi, immaculata corporis societate, -etas. cf. p. 1307, 29. 27, 9, 10 -vit ab aedibus sacris privatorum parietes isdem inverecunde conexos. AVG. civ. 11, 9 ab aquis utique terra -eta est. VINDIC. med. 9 p. 214, 2 humor tenuatus a lacte -itur (syn. secernere. cf. 32 p. 228, 6). EVSTATH. Bas. hex. 6, 2 p. 922^{A} dies a nocte -etus erat. e: MANIL. 5, 716 quartum quintumque genus -itur omni e numero summaque (aliter p. 1301, 8 sq.). PS. APVL. Ascl. 15 ea, quae vim solam concipiendi habent, ex alterius commixtione naturae ita -enda sunt, ut eqs. inter: PLIN. nat. 4, 103 tot Orcades modicis inter se -etae spatiis (cf. p. 1297, 14 sq.). indicatur, quas in partes dividatur: in: sensu finali (acced. ablat. causae l. 19): OV. met. 5, 324 septem -etus in ostia Nilus. PLIN. nat. 2, 110 vastitas caeli immensā -etā altitudine in tot signa. AVIEN. Arat. 970 orbita ... ista poli (i. circulus tropicus Cancri) partis si -atur in octo. 1496 totum -e in tempora mensem. MART. CAP. 1, 45 in tot ... caelum omne regiones. 3, 239 litterae consonantes -untur in semivocales et mutas. 3, 268 locus de fastigio in tria -itur. BOETH. mus. 3, 1 p. 269, 12 sesquioctavam proportionem ... in dimidia posse -i. COD. Iust. de emend. cod. 2 constitutiones ... in singula -etas capitula. sensu modali: PHYSIOGN. 52 si quidem longe atque in prolixum -atur mentum. nota dativ.: AVIEN. Arat. 813 nulli ... formae flammarum Iuppiter ignes -vit (fere i. q. nullam in formam eqs.).

β aliquem: STAT. Theb. 4, 524 Styx -etis interflua manibus obstat. TAC. hist. 4, 75 culpabant illum passum iungi (sc. eos), quos -etos intercipere licuisset. ITALA psalm. 67, 15 (Cas.) in -endo caelestes reges (sim. VVLG.; ἐν τῷ διαστέλλειν). PORPH. Hor. carm. 1, 13, 18 ita amoris vinculo inter se constricti sunt, ut numquam -i possint. AVG. civ. 11, 34 non illic apparet, ubi facti sint angeli, sed ubi -eti (cf. p. 1302, 84 sq.). PRISC. perihég. 7 populos ... per orbem -etos (cf. Dionys. perieg. 2 ἀνδρῶν ἄκριτα φῦλα, quae corrigere voluisse videtur PRISC.). COD. Iust. 6, 51, 1, 10e disiuncti (sc. disiunctim heredes scripti) ... ab ipso testatoris sermone apertissime sunt -eti (sc. a coniunctis). indicatur res, qua qui(s) disiunga(n)tur: ablat. instr. (additur a l. 45 sq. al.): LIV. 23, 33, 2 Philippus propior Italiae ac mari tantum Ionio -etus erat (cf. VAL. FL. 7, 13 Medea tam magno -eta mari). 31, 29, 12 alienigenae homines plus lingua et moribus et legibus quam maris terrarumque spatio -eti (TAC. hist. 1, 9 longis spatiis -eti exercitus ... non miscebantur. 4, 46. cf. p. 1297, 15 sqq.). CVRT. 10, 10, 7 a ceteris sui quisque imperii regione -eti (cf. l. 76). PLIN. nat. 4, 109 Tarne ... amne -eti a Tolosanis Petrocori (cf. 6, 29. TAC. hist. 1, 65 uno amne -etis conexum odium). TAC. hist. 1, 51 exercitus finibus provinciarum -bantur (v. p. 1297, 12. cf. 3, 15 discordes animis, -etos viribus hostium exercitus). 4, 64 illi Rheno -eta gens. ann. 13, 5 Agrippina velo -eta, quod visum arceret, auditus non adimeret (PLIN. epist. 4, 19, 3). TERT. nat. 1, 7 satis ... est nobis sola ver⟨itate⟩ a vestra positione -i. adv. Marc. 5, 18 p. 639, 4 creatoris extranei et longa separatione -eti. AMM. 16, 11, 14 illum cum exercitu quem regebat ... Gallico vallo -etum. 25, 4, 21 ab his consortiis (i. a municipalium ordinum coetibus) privilegiis aut origine longe -etos. PAVL. NOL. carm. 11, 52 donec ... -ar orbe (ab orbe B O) quolibet. ENNOD. dict. 18, 8 p. 477, 23 nescio qua sint criminum diversitate -eti, interim ... poena iungendi sunt. ablat. limit. (additur a l. 64, per l. 66): TAC. Germ. 38 Suebi propriis nationibus nominibusque -eti (cf. p. 1301, 2 sqq.). hist. 5, 5 Iudaei separati epulis, -eti cubilibus (sc. a ceteris nationibus). AVIEN. orb. terr. 1298 -eti populi, -eti finibus (ἀπὸ κοινοῦ?) agri ... Arieni. DICT. 4, 22 p. 85, 19 se Antenorem eadem stirpe, qua Priamum Graecis coniunctum, animo semper ab eo -i. AVSON. 166, 13 -eti quamquam tumulis et honore iacetis, commune hoc verbi munus habete: vale. AVELL. p. 20, 12 licet essent corpore -eti per intervalla regionum. ENNOD. epist. 4, 34, 2 p. 121, 25 inter habitatione -etos (9, 34, 1 p. 258, 22). per: cf. supra l. 66 et infra l. 82. 84. indicatur, a qua re disiungatur: ablat. separat.: homine: PAVL. NOL. carm. 26, 204 Christus inter iniquos condemnatus obit, nos ut -at iniquis. CARM. de Sod. 133 Loth -etus patruo. re: PAVL. PETRIC. Mart. 2, 564 templi faetorem chrismate Christi. COD. Iust. 10, 35 (34), 2, 9 extraneum ... heredem propinquitatis ... iure -etum. nota dativ.: CYPR. GALL. Ios. 161 femina ... fuit meritae donata saluti, civili -eta neci. a, ab (adde supra l. 40. 59 et p. 1299, 3, ab c. gerund. l. 81, accedit per l. 82. 84): CVRT. 10, 9, 18 CCC fere ... a ceteris -etos (cf. l. 45). TAC. hist. 4, 57 a legionibus. HIL. in psalm. 1, 9 p. 24, 28 cum per confessionem dei ab impietate -eti sint. myst. p. 8, 1 Cain per ipsam interpretationem (-is cod.) nominum (sc. Cain et Abel i. risus et fletus) -etus a sanctis. AMM. 14, 7, 21 a societate noxiorum insontes (cf. AVG. civ. 12, 9). 18, 5, 5 ab impetranda magisterii dignitate per obscuritatem adhuc longe -etus. 23, 6, 54 illi omnes paene collibus altis undique circumsaepti, ideo a mari -eti. SIDON. epist. 8, 2, 2 per dignitates solebat ultimo a quoque summus

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quisque -i. inter: TAC. hist. 4, 46 victores constituit modicis inter se spatiis -etos (*cf. p. 1297, 15 sqq.*).

nota se -ere (*accedit* a *l. 6 sq.*, e *l. 3*): AMM. 26, 6, 3 e medio se conspectu -vit. 29, 5, 54 manibus repens et pedibus longius (longius de *V*) sese -vit. AVG. civ. 16, 2 Cham ... medius Noe filius, tamquam se ab utroque -ens et inter utrumque remanens. VINCENT. LER. 24, 34, 7 quis umquam haereses instituit nisi qui se prius ab ecclesiae catholicae ... consensione -erit?

γ **absolute**: AVG. epist. 186, 12 p. 55, 8 quae sola *gratia* sic -it a poena, ut *eqs.*

b *subi. est res* (*nomen verbale infra l. 38. 40. exempla verbi passivi cum ablativo rei efficientis coniuncti sub αα collocare malui, cf. p. 1297, 7 sqq.*): α **aliquid**: VARRO rust. 2, 7, 10 inter singulas *equas* a praesepibus intericere longarios, qui eas -ant, ne inter se pugnare possint. SALL. Iug. 79, 3 neque flumen neque mons erat, qui finis eorum -ret (PORPH. Hor. carm. 3, 29, 28. AVIEN. orb. terr. 1031 Cydnus *flumen* ... mediae -it moenia Tarsi. *cf.* AVSON. 391, 6 maesti ... parentis oscula et amplexus -erat invidus amnis [*meton. i. parentem* oscula dare ... cupientem]). OV. fast. 2, 194 ubi -etas insula rumpit aquas (*Tiberis*). MANIL. 1, 635 *circulus meridianus* medium praecidit Olympum -itque diem. 1, 705 veluti virides -it semita campos. CELS. 4, 1 p. 121, 11 *saeptum transversum* non solum intestina, sed iecur quoque lienemque -it (*cf. l. 35 sq.*). PLIN. epist. 2, 17, 26 vicus, quem una villa -it (*sc. a mea villa*). PAPIN. dig. 31, 77, 18 permutatio rerum -ens communionem intervenit. CENS. 23, 8 p. 51, 1 partes diei bifariam tum divisi meridies -bat. AVIEN. Arat. 995 *aequator circulus* dividit ima noti -itque alta aquilonis. *indicatur res, qua quid disiungitur: ablat. instrum.*: CLAVD. 28, 364 *Rubicon* spatiis -ens gaudia parvis (*cf. p. 1297, 14 sqq.*). CARM. de aegr. Perd. 60 *sol* diem sextā magnum -erat horā. ISID. orig. 19, 31, 8 discriminalia capitis mulierum sunt vocata ex eo, quod caput auro -ant (*cf.* discerniculum 1 *p. 1295, 74 sqq.*). *indicatur, a qua re disiungatur: ablat. separat.*: PRISC. periheg. 16 Libyam Europae -it finibus amplis linea, quam *eqs.* (21 *syn.* disiungere). a, ab: CELS. 7, 4, 2 p. 267, 19 saeptum id, quod transversum a superioribus visceribus intestina -it (*cf. supra l. 22 sq. et infra l. 42 sq.*). 8, 1 p. 323, 18 duae *suturae* super aures tempora a superiore capitis parte -unt. PLIN. nat. 18, 185 runcatio ... segetem ... -it a caespite. AVIEN. orb. terr. 46 *sinus* Libycis Asiam -it ab oris. VEG. mil. 4 praef. p. 128, 10 agrestem ... hominum ... vitam a communione ... ferarum urbium constitutio prima -vit. POL. SILV. fast. Ian. 5 nonus dies *nonas* -it ab Idibus. CAEL. AVR. acut. 2, 34, 180 *membrana* (*i. diaphragma*) a visceribus -it intestina (*cf. l. 22 sq. 35 sq.*).

β **aliquem**: AMM. 22, 9, 13 qui locus Cappadocas -it et Cilicas. AMBR. obit. Valent. 79 p. 1382^{B} non vos -vit tumulus, quos non -bat affectus (*syn.* separare). PAVL. NOL. carm. 21, 287 quos -it sexus, consociat pietas. ENNOD. epist. 9, 5, 1 p. 231, 26 quos -it itinerum prolixitas, ... iungit affectio. CARM. epigr. 739, 3 -vit nos vita quidem, se⟨d⟩ vivet amoris indivisa fides. *indicatur, a qua re disiungatur*: a, ab: AMM. 17, 13, 16 ⟨quos⟩ a nostrorum acie ulterior -erat ripa.

γ **absolute**: PLIN. nat. 31, 4 *aquae* alibi frigidae alibi calidae, alibi iunctae ... tenui intervallo -ente. *acced. abl. instr.*: CATVLL. 64, 179 *patriae* petam montes? a, gurgite lato -ens (*sc. patriae montes a me, vel me a patriae montibus*) ponti truculentum ubi dividit aequor! inter: PS. HIL. libell. 5 *ut* esset, quod inter humana et divina -ret (*de caelo*). ISID. orig. 14, 5, 11 *ille mons* -it inter fecundam terram et harenas.

2 *speciatim de* ***praedestinatione*** *et salvatione i. q. seiungere, eligere servandi causa: subi. est deus sive qualitates eius personatae: accus.*: ITALA I Cor. 4, 7 (Aug. corrept. 7, 12 praed. sanct. 5, 9. 10) quis ... te -it? (*item* VVLG.; διακρίνει). HIL. myst. p. 3, 12 *Christus praefiguratione* ecclesiam -it (*sc. ortu Isaac*). AVG. epist. 186, 12 p. 55, 12 cum parvulos ipse -at deus, quos merita nulla -unt (*cf. l. 79*). *acced. ablat.* (*additur* a, ab *l. 68 sqq.*): AVG. civ. 14, 26 *deus* non eos iam meritis ..., sed gratiā -ens. corrept. 7, 12 -untur ... non meritis suis, sed per gratiam mediatoris. 7, 13 quicumque ... ab illa originali damnatione ista divinae gratiae largitate -eti sunt (*cf. infra l. 73*). c. Iul. 4, 131 ab eis dei misericordiā. c. Pelag. 3, 3, 5 quos ... deus a filiis diaboli non solum lavacro regenerationis, sed ipsius etiam ... fidei probitate -it. *acced.* a, ab: AVG. corrept. 7, 12 non sunt ab illa conspersione -eti, quam constat esse damnatam. *ibid.* ab illa perditionis massa (*cf. supra l. 68 et infra l. 78 sq. 80*). in euang. Ioh. 76, 2 dilectio sanctos -it a mundo. enchir. 99, 25 sola ... gratia redemptos -it a perditis, quos in unam perditionis concreverat massam ab origine ducta causa communis (*cf.* c. Iul. 4, 124 Israelitas ... pios ab his ... non -bat natura, sed gratia. *v. etiam l. 66 sqq.*). ex: AVG. c. Iul. 4, 131 quos ex massa perditionis non humana merita, sed gratia divina -it (*cf. supra l. 68. 73. 80*). de: AVG. epist. 214, 3 de massa illius perditionis ... non -it hominem ... nisi deus (*cf. supra l. 68. 73. 78*).

B ***latiore sensu: distinctio*** *indicatur*: **1** *i. q.* ***distinguere, dinoscere***; *passivum saepius i. q. differre*: **a** *subi. est persona*: α ***aliquid***: VARRO ling. 8, 48 his -etis (decr- *F*) partibus singulas perspice (*cf.* rust. 3, 1, 8 quae ipsa pars [*i. pastio*] duplex est, tametsi ab nullo satis -eta, quod altera est villatica pastio, altera agrestis). 9, 94 similitudinum -endarum causa (9, 109 *cf.* 108 quom similitudo saepe sit confusa, ut -i nequeat, nisi *eqs.* SEN. epist. 45, 6 quid mihi vocum similitudines distinguis ...? res fallunt: illas -e). 10, 20 (19) non enim idem oppidum et Roma, cum oppidum sit vocabulum, Roma nomen, quorum discrimen ... alii -unt, alii non. rust. 2, 5, 6 -untur in prima *aetate* vitulus et vitula, in secunda iuvencus et iuvenca *eqs.* CIC. de orat. 2, 139 ut genera rerum -rent eaque paulo subtilius explicarent (PLIN. nat. 37, 98. *cf. p. 1301, 8 sqq.*). part. 86 in -endis bonis malisque (*cf. l. 16.* AVG. in psalm. 148, 3 per intellectum -endi bonum et malum). fin. 2, 33 sunt et in animo praecipua quaedam et in corpore, quae cum leviter agnovit *animal*, tum -ere incipit, ut *eqs.* ac. 2, 40. Tusc. 5, 114 Democritus luminibus amissis alba ... -ere et atra non poterat, at vero bona mala, aequa iniqua ... poterat. off. 3, 7. LVCR. 4, 555 necessest verba quoque ipsa plane exaudiri -ique articulatim. NEP. Lys. 4, 2 alterum *librum* pari magnitudine et tanta similitudine, ut -i non posset, ... subiecit. VITR. 4, 4, 2 in concluso ... aere si quae extenuatae erunt *columnae*, non -entur. CELS. 3, 13 -endae ... singulae *febres* sunt. SEN. nat. 1, 3, 6 nec dispiciuntur intervalla, quibus singulae *solis facies* distant, spatio prohibente -i. COLVM. 3, 10, 9 PLIN. nat. 33, 157. 34, 67. QVINT. inst. 2, 2, 11 probanda atque improbanda. 2, 8, 7. 3, 8, 2. 8, 3, 11. 9, 1, 3. 12, 2, 10 ambigua aperire et perplexa -ere. PLIN. nat. 14, 125 Liguriae maxime Circumpadanisque mustis (*dativ.*) utilitas -itur hoc modo: *eqs.* (*cf. infra l. 74*). FRONTIN. aq. 92 omnes *aquas*. PS. FRONTIN. strat. 4 praef. p. 2, 26 στρατηγικῶν et στρατηγημάτων perquam similem naturam. TAC. Agr. 16 *non* sexum in imperiis (*cf.* AMM. 24, 3, 12 sexus *palmarum v. p. 1301, 32*). ann. 2, 65 ius et iniuriam. 3, 1 *non* -res proximos alienos, virorum feminarumve planctus, nisi quod *eqs.* 3, 10 vera ... aut in deterius credita iudice ab uno facilius -i. 6, 12 vera *carmina Sibyllae* (*sc. a falsis*). PLIN. paneg. 75, 5 acclamationes veras falsasque. IAVOL. dig. 46, 3, 78 *nummos*. EPIST. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. (Corp. III 781) 22 *promercales res* professionibus ad -enda munifica mercimoniorum edendas esse. GAIVS inst. 4, 4 sic ... -etis actionibus. VLP. dig. 18, 1, 11 pr. minus *peritus* -endarum materiarum. TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 25 substantias. 4, 11 p. 451, 18 nova et vetera (*cf. in seq.* separare, *hoc loco consulto, ut videtur, non positum*). ITALA I Cor. 11, 29 (Pacian. paraen. 7 p. 112, 18) non -ens corpus domini *sc. a pane et vino* (διακρίνων, VVLG. diiudicans). PORPH. Hor. epist. 1, 10, 29 (vero distinguere falsum) veram Tyriam et fuco Aquinate tinctam. CENS. 14, 13 p. 27, 11 duos istos numeros subtiliter -erunt (decrev- *codd.*, dis- *Vatic. in marg. manu recent.*, dicrev- *Hultsch. cf. p. 1296, 13 sq.*). DON. Ter. Ad. praef. 1, 4 *quinque actūs* a veteribus doctis -eti atque disiuncti sunt. HIL. trin. 4, 41 p. 126^{B} quid exaequata (*i. dei filium et deum patrem*) discriminas? quid comparata -is? (*cf.* in Matth. 20, 5). syn. 15 quomodo inter filium atque patrem natura -itur generis indifferentis? (*ibid.* indiscreta ... indissimilisque natura. 20 si in *patre et filio* differentis essentiae -eta natura est. 27. 36. AMM. 18, 3, 8 profutura ... et nocentia. 22, 4, 7 auri et lapillorum varietates. VVLG. II reg. 19, 35 suave aut amarum. HIER. monogr. 15 p. 233 casus *declinationis*. RVFIN. hist. mon. 27 p. 449^{A} gratia (*i. donum*, χάρισμα) -endorum spirituum. AVG. civ. 7, 9 factorum prima ... et summa. 10, 9. 11, 6 si ... recte -untur aeternitas et tempus. 15, 7 cum *deus* sacrificia -isset amborum, in illius respiciens, huius despiciens. 15, 19 *generationes* -untur (*fere i. q. dinumerantur*) *inde* a progenie Cain. gen. ad litt. 1, 10 p. 16, 13 *syn.* dinoscere. epist. 120, 3 p. 706, 27 procul dubio -vit *propheta* haec duo (*sc. credere et intellegere*). BENED. reg. 2 p. 10, 36 non ab *abbate* persona in monasterio -atur. ISID. diff. 2, 2 invicem haec vocabula (*sc. deus et dominus*) -untur. *aliquid et aliquem*: TAC. ann. 1, 55 ipsi tempus fore, quo crimina et innoxios -ret. *indicatur instrumentum, quod ad distinguendum adhibetur sive nota distinctionis: ablat. instrum. sive limit.* (*additur* a *l. 82. p. 1301, 14. 18 al.*): VARRO ling. 9, 44 quas (*sc. extremas litteras*), qui audit voces (*sc. crux Phryx*) auribus -ere potest nemo. 9, 60 quibus (*i. praenominibus*) -rentur nomina gentilicia. 10, 62 *sexti* casus litterarum discriminibus facilius reliquorum varietate⟨m⟩ -ere poterit (LIV. 34, 54, 5 omnia discrimina talia, quibus ordines -rentur, et concordiae et libertatis aequae minuendae esse. QVINT. inst. 10, 2, 10 ut non res, quae simillimae quaeque pares maxime videantur, utique discrimine aliquo -antur). rust. 2, 1, 12 in *pecore maiore* sunt ... ad tres species natura -eti boves asini equi (QVINT. inst. 2, 4, 39 utilitas ... interim natura -itur, interim tempore. FAV. EVL. p. 20, 7 *ut analogia* coniungat faciatque eadem, quae fuerant natura -eta). VERG. Aen. 3, 201 diem noctemque ... caelo. MANIL. 1, 72 variosque dies incertaque noctis tempora nec similes umbras, iam sole regresso, iam propiore, suis poterant -ere causis (AVIEN. Arat. 1389 certis singula signis [*v. p. 1303, 34*] tempora. *adde p. 1301, 5*). CELS. 1 pr. p. 7, 12 *remedia* usu -eta. 5, 27, 12 p. 204, 33 *fungi inutiles* et specie quidem -i possunt ab utilibus. 7, 6 p. 271, 34 aliis ... vocabulis quaedam *tubercula* alii -unt. SEN. epist. 124, 5 non oculis, sed tactu minuta -ere (*syn.* dinoscere; *cf.* SALON. in eccles. p. 1004^{A} oculis mentis). COLVM.

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 10, 35 sapore . . . nihilo differt *cicera* a cicercula, colore tantum -itur. PLIN. nat. 8, 63. 192 Gallicis . . . nominibus *tomentum* -itur (15, 137 silvae nominibus *Caesarum* -etae. 21, 27. 33, 31 decuriae . . . pluribus -etae nominibus fuere. QVINT. inst. 9, 3, 25 tam parva momenta nominibus. CENS. 24, 1 p. 51, 6 noctis et diei tempora . . . propriis . . . -eta nominibus. FAV. EVL. p. 3, 19 virtutes sexu . . . nominibusque -etae. AVG. civ. 15, 22. 17, 21 nomine. *v. etiam p. 1302, 49 sq.*). 9, 131 *purpurarum* genera plura pabulo et solo -eta (14, 29 praeciae *uvae* duo genera magnitudine acini -untur. 19, 125 alii colore et tempore satus genera *lactucae* -vere [22, 38. *v. etiam l. 38 sq. p. 1300, 75*]. 20, 222 amplitudine folii [*cf. l. 13*]. QVINT. inst. 12, 10, 58 *illa divisione* -i posse . . . recte dicendi genera inter se videntur). PLIN. nat. 14, 32 -itur *vitis minor a maiore* folio circinato (20, 134 *Pythagoras* in *ruta* marem minoribus . . . foliis a femina -vit [*cf. infra l. 79*]). 16, 40 aliquid visu (37, 128). 16, 48 nos ista Romano -imus iudicio. 19, 55 aquae . . . separantur et ipsa naturae elementa vi pecuniae -eta sunt. 22, 50 radix *pseudoanchusae* in oleo non fundit rubentem sucum et hoc ab anchusa -itur. 25, 79. 35, 155 ab illo facta poma et uvas nemo posset aspectu -ere a veris. QVINT. inst. 8, 3, 18 clara . . . atque sublimia . . . materiae modo -enda sunt. 9, 3, 65 *distinctione* similia -untur (*cf.* AVG. civ. 6, 9. *v. etiam p. 1300, 3 sqq.*). 11, 2, 13 ut . . . membra . . . nulla nota possent -ere (TAC. Germ. 10 *surculos* notis quibusdam -etos. *v. p. 1303, 9*). decl. 276 p. 127, 8 -eta sunt ipsā legis scripturā: mortem vel nuptias (*opp.* iungere). TAC. hist. 4, 7 sorte et urna mores non -i. 4, 33 pauci prudentiā honesta ab deterioribus, utilia ab noxiis -unt. PLIN. paneg. 2, 3 -atur orationibus nostris diversitas temporum. DON. gramm. IV 387, 8. VLP. dig. 43, 12, 1, 1 flumen a rivo magnitudine -endum est aut existimatione circumcolentium. PS. APVL. herm. p. 268 *verbo* praecipue etiam in illis proprietatibus *pars propositionis declarativa* a pari subiectiva -itur. TERT. adv. Val. 29 p. 205, 5 animas ipsas duplici proprietate -unt, bonas et malas *eqs.* ARNOB. nat. 1, 59 p. 40, 23 sexus . . . femininis generibus masculinisque -etos (*cf. p. 1300, 29*). 2, 15 p. 60, 10 sententiae . . . *non* infinita varietate -etae. PS. IVL. RVF. schem. lex. 22 (rhet. p. 53, 23) παραδιαστολή (*latine* discriminatio) est, cum similes res -untur contrariis redditis. HIL. trin. 12, 40 p. 459^{A} caeli, terrae . . . creatio ne levi saltem momento operationis -itur. in Matth. 20, 5 comparatio omnis per se absoluta est: sed personis distinguenda et -enda temporibus est. HIER. epist. 52, 6, 3 saporibus avium -o provincias (*cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 16, 1 vim radicum sapore). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 16 p. 161, 22 discretionis donum, quo -i et intellegi possit a bono quod melius est. AVG. civ. 10, 16 p. 428, 10. 12, 3 p. 516, 12 *mente capaci intellegibilis lucis* -itur iustum ab iniusto. 14, 13 p. 33, 20 *differentia magna* civitas . . . utraque -itur. PHYSIOGN. 79 ruborem *vultūs* oculorum indiciis. 104 *iuxta pos.* noscere. MART. CAP. 9, 968 omnis . . . numerus (*i. rhythmus*) triplici ratione -itur: visu audituque vel tactu. a: VARRO ling. 6, 78 a qua 'facie' (*sc. a rem faciente rei, quam facit, velut imposita*) -itur (*sc. id quod fit*), ut dici possit aliud esse vestimentum, aliud vas *eqs.* in (*additur* a *l. 51. 52*). PLIN. nat. 16, 45 omnia ea *genera non* facile -untur in fronde etiam a peritis. AVG. civ. 20, 9 in quo -atur *regnum sanctorum cum Christo per mille annos* a regno aeterno. BOETH. in Porph. comm. pr. p. 119, 14 in quo differentia ab specie -retur. ex *accedente* a: VLP. dig. 43, 20, 1, 3 ex proposito utentis et ex natura locorum aquam aestivam a cotidiana -i. pro: TERT. anim. 27 seminis *corporis et animae* . . . -enda sunt tempora pro statu ordinis (*syn.* dividi; *ibid.* indiscretus. *cf. etiam p. 1300, 77 sqq.*). resurr. 54 p. 113, 6 -e pro sensibus communionem verborum (*sc. quae sunt* mors *et* mortale). per: VIRG. gramm. epit. 5 p. 33, 21 cetera . . . *nomina* primae positionis sicut nec componi ita nec per modos -i *habent. adde p. 1303, 31.* de: AVG. in epist. Ioh. 7, 8 non -untur facta hominum nisi de radice charitatis. secundum: AVG. epist. 149, 23 p. 369, 12 -entes cibos secundum culturam angelorum atque ita de hoc mundo decernentes dicunt. *indicatur, a qua re distinguatur:* *ablat. separat.*: MANIL. 2, 692 pacata infestis signa ut -ere (perdiscere *codd.*) possis. TERT. cult. fem. 2, 2 si deus . . . facto stupri concupiscentiam non -it in poena. PORPH. Hor. epist. 1, 10, 29 ('vero distinguere falsum') vera bona falsis. ALC. AVIT. carm. 2, 203 sic sancta ut noxia nosse, iniustum recto, falsum -ere vero (*cf. infra l. 74*). a, ab (*adde supra l. 49. p. 1300, 65*): VARRO ling. 5, 33 Gabinus *ager* quoque peregrinus, sed quod auspicia habe[n]t singularia, ab reliquo -etus. CIC. de orat. 1, 50 eorum . . . in dicendo ubertatem et copiam ab eorum exilitate, qui *eqs.* ac. 2, 22 qualia visa a falsis -i non possent (2, 25. *cf.* PLIN. nat. 37, 197 veras *gemmas* a falsis. AVG. c. Cresc. 1, 15, 19 verum . . . a falso. *v. etiam supra l. 68*). MANIL. 5, 494 pacem a bello. CELS. 5, 28, 2 p. 207, 8 cacoethes . . . a carcinomate. SEN. benef. 7, 7, 3 a sacris profana. PLIN. nat. 8, 63. 21, 27 *violae purpureae* solae . . . Graeco nomine a ceteris *violis* -untur. 21, 115 *accedente abl. caus.; syn.* distinguere. 22, 50. 34, 135. 162. 35, 56 in pictura marem a femina (*cf. supra l. 14*). 35, 155 ab *illo* facta poma et uvas . . . aspectu -ere a veris. QVINT. inst. 1, 4, 6 consonantes a vocalibus. 8, 6, 35. TAC. ann. 1, 70 incerta ab solidis, brevia a profundis. FRONTO p. 161, 2 N. vestem interpolem a sincera. SATVRN. dig. 48, 19, 16, 6 furta manifesta a nec manifestis -i solent, rixae a grassaturis, expilationes a furtis, petulantia a violentia. VLP. dig. 21, 1, 19, 2 dictum a promisso. 49, 4, 1, 11 propriam causam ab aliena. TERT. resurr. 55 p. 113, 25 -enda est . . . demutatio ab omni argumento perditionis: aliud enim demutatio, aliud perditio. adv. Marc. 5, 3 p. 576, 22 *non* laborasset *apostolus* fidem a lege -ere, quam diversitas ipsius divinitatis ultro -isset, si fuisset. HIL. in Matth. 11, 9 p. 982^{C} non idem est opus virtutis et virtus, et efficiens -itur ab effecto. trin. 6, 31 p. 183^{A} quantum interest nasci et adesse, tantum a se (*cf. p. 1306, 84*) uterque sermo -itur (*sc.* 'a patre venisse' et 'ex deo exisse'). AVG. civ. 2, 29. 6, 5. 8. 9 *al.* 13, 23 ab spiritali . . . hoc quod nunc est animale -ere (*cf.* 13, 24). 15, 6 deus a vasis misericordiae irae vasa -ens. 21, 8 ut nisi inter se similes essent *homines*, non -retur species eorum ab animalibus ceteris *eqs.* (*cf. infra l. 81 sq.*). *al.* conf. 2, 2, 2 p. 30, 3. 8, 9, 21 p. 188, 3 vix a servitio . . . imperium. *al.* DRAC. Orest. 920 a licito -o nefas. inter: QVINT. inst. 12, 10, 58 inter se (*cf. p. 1301, 11 sq.*). VVLG. lev. 10, 10 ut habeatis scientiam -endi inter sanctum et profanum, inter pollutum et mundum. III reg. 3, 9 inter bonum et malum (AVG. civ. 14, 17 SALON. in eccles. p. 1004^{A}). PELAG. in Rom. 2 p. 656^{B} eligis maiora et inter minora -is. ISID. diff. 1, 553 inter temperantiam et temperationem sic -itur, ut *eqs.* 2, 89 inter intelligibilia et sensibilia taliter veteres -erunt: *eqs.*

β aliquem: CIC. har. resp. 39 uxorem sororemque non -is (*i. cum sorore cois tamquam cum uxore*). CAES. Gall. 7, 75, 1 ne tanta multitudine confusa nec moderari nec -ere suos . . . possent. LIV. 40, 10, 1 -e, dispice insidiatorem et petitum insidiis. SEN. contr. 7, 5 (20), 2 lumen (*cf. p. 1303, 19*) attulisti, ut -res [erat] illic, quem leviter vulnerare deberes (*cf.* γ). TAC. Germ. 21 notum ignotumque, quantum ad ius hospitis, nemo -it. PLIN. epist. 7, 19, 10 utram magis *dilexerim*, nescio nec -i volebant. TERT. adv. Marc. 5, 13 p. 622, 9 duos deos, iustum alium, bonum alium. HIL. syn. 14 -itur persona accipientis et dantis (*cf.* OPTAT. 7, 1 p. 163, 24 cum patrum et filiorum et personae -antur et nomina). CLAVD. 8, 211 Eurotas proprios -ere nescit alumnos (*sc. Ledae filios geminos*). AVG. civ. 21, 8 admiramur, quando duos ita similes reperimus, ut in eis -endis aut semper aut frequenter erramus. quaest. hept. 4, 34 p. 349, 11 in psalm. 106, 14. PHYSIOGN. 50 liberalem atque obscurum et malignum -ere. COD. Iust. 6, 22, 10 pr. -etis surdo et muto (*i. distinguentes inter surdum et mutum*) . . . sancimus *eqs.* NOVELL. Iust. 112, 1 p. 524, 9 in *constitutione* scientes et ignorantes emptores -vimus (διεκρίναμεν). *aliquid et aliquem: v. p. 1300, 62 sq.* *adiungitur alter accusativ. praedicative*: VARRO ling. 9, 55 nullius nostrum filium et filiam non apte -i marem ac feminam, ut Terentium et Terentiam. TERT. pudic. 16 *Paulus* illam *virginem* beatiorem -it, quae *eqs.*

indicatur instrumentum, quod ad distinguendum adhibetur sive nota distinctionis: *ablat. instrum. sive limit.* (*additur* inter *l. 49,* a *l. 51. 54 sq. 58 al.*): MANIL. 4, 322 (*de Libra, Scorpio, Centauro denas Geminorum partes capessentibus*) nec quisquam numero (*partium sideris sibi attributarum*) -itur. QVINT. inst. 11, 3, 74 qua *observatione* servi, lenones *etc.* inter se -untur. TAC. Germ. 38 nominibus (*cf. p. 1301, 2 sqq.* RVFIN. hist. 5, 1, 52). FRONTO p. 143, 7 N. quis dubitat sapientem ab insipiente vel praecipue consilio et dilectu rerum et opinione -i? PAPIN. dig. 28, 7, 24 eos heredes institutos, sed emolumento portionum eventu nuptiarum -etos. TERT. resurr. 49 p. 101, 20 *Christus* nihilo ex ista substantiarum condicione a choica qualitate -itur. LAMPR. Alex. 27, 3 equites Romani a senatoribus clavi qualitate. ARNOB. nat. 7, 48 p. 282, 18 *si* sequentia tempora malos omnes generarent et nulla diversitate -etos. RVFIN. hist. 5, 1, 34 ut vultu ipso et aspectu -rentur a ceteris (διαδήλους . . . εἶναι). AVG. civ. 7, 30 qua pietate -atur a creaturis creator. 9, 8 nullum bonum eorum commemoravit, quo boni -untur a malis. praed. sanct. 5, 10 *natura* -imur a pecoribus. *ibid. natura* in ipsis hominibus a deformibus pulchri vel ingeniosi -untur a tardis (*cf. p. 1301, 54*). MART. CAP. 4, 438 cum . . . hominem animal risibile dixerimus, eo a ceterorum animantium generalitate -vimus. PRAEDEST. 1, 53 p. 606^{B} presbyterum ab episcopo nulla differentia debere -i. per *accedente* a: MART. CAP. 4, 348 hominem a leone per violentiam volentes -ere. ex: COD. Iust. 6, 2, 21, 4 ex tempore omnibus -etis. *adverb.* (*additur* a *l. 69*): AVG. civ. 19, 1 illud quidquid est, unde philosophi Cynici -untur a ceteris. c. Iul. op. imperf. 5, 30 p. 1468 cum quaeritur unde fecerit *deus mundum*, ibi -imur (*sc. a Manichaeis*).

indicatur, a quo distinguatur: *ablat. separat.*: ALC. AVIT. carm. 4, 405 nec dominos famulis -ere noverat ordo. a, ab (*adde supra l. 46. 68*): CIC. Font. 23 ubi -i *possit* stultus auditor et credulus ab religioso et sapienti iudice. MANIL. 5, 494 nec pacem a bello, civem -et ab hoste. CVRT. 10, 2, 10 ab integris sumptuosos. 10, 5, 9 nec poterant victi a victoribus in communi dolore -i. PLIN. nat. 7, 55 QVINT. inst. 7, 3, 15. decl. 367 p. 401, 27 ab inimicis amicos. TAC. ann. 6, 7 alienos a coniunctis, amicos ab ignotis *eqs.* (*cf. supra l. 27*). TERT. nat. 1, 9 p. 74, 3. AVG. civ. 8, 14 deos a daemonibus tam diligenter copioseque -it (*cf.* 10, 9 a daemonibus angelos). 21, 8 nisi inter se dissimiles essent *homines*, non -rentur singuli ab hominibus ceteris. inter (*adde supra l. 49*): VVLG. act. 15, 9 nihil -vit inter nos et illos (διέκρινεν). AVG. civ. 11, 19 (*notione ad A declinante*) inter sanctos angelos et immundos fuisse -etum, ubi dictum

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est: et divisit deus inter lucem et tenebras (*cf. p. 1298,34sq.*). ISID. diff. 1,499 inter sapientem et prudentem ita -i solet, ut *eqs.*

nota s e -ere: PRISCILL. tract. 6,101 p. 75,16 *deus* in nullo se secundum mundi elementa -ens.

γ sequitur interrogatio indirecta (*additur ablat. instr. l. 6. 34*, e x *l. 21*, per *l. 31*): VARRO ling. 7,17 id quo -itur, homo mas an femina sit. 9,4 *v. infra l. 36 sqq.* rust. 1,2,12. 1,3,1 quae diiungenda essent a cultura cuiusmodi sint, quoniam -etum *est* (*syn.* 1,1,11 secerno). CIC. rep. 2,6 ne nota quidem ulla, pacatus an hostis sit -i ac iudicari potest (*cf. p. 1301,22*). Tim. 27 *animus* -it...quid sit eiusdem generis quid alterius et cetera diiudicat. LVCR. 4,384 eadem ... sint lumina necne ... hoc animi demum ratio -ere debet. SALL. Catil. 25,3 pecuniae an famae minus parceret, haud facile -res. OV. Pont. 4,15,25 erroris nam tu vix est -ere nostri sis argumentum maius an auxilium. LIV. 7,9,7 nec qui poterentur, incertis viribus satis -i poterat. 8,34,10 nec -atur, interdiu nocte, aequo iniquo loco, iussu iniussu imperatoris pugnent. 21,4,3. 21,18,8 quoniam -i placet, quid publico consilio, quid sua sponte imperatores faciant. ? SEN. contr. 7,5 (20),2 *v. p. 1302, 26 sq.* VAL. MAX. 5,4,6 SEN. benef. 5,9,3 COLVM. 1 praef. 23. PLIN. nat. 2,95 ut facile -i posset ex eo, non modo an obirent ac nascerentur *stellae*, sed an ..., item an *eqs.* 35,133 TAC. hist. 3,28 ann. 5,6. 6,7 quid repens aut vetustate obscurum. SVET. Cal. 25,1 matrimonia contraxerit turpius an dimiserit an tenuerit, non est facile -ere (*cf.* SOL. 1,48). VLP. dig. 27,5,1 pr. PAVL. dig. 18,1,1 in permutatione -i non potest, uter emptor, uter venditor sit (*cf.* 19, 4,1 pr.). APVL. met. 2,25 ut ne deus quidem Delphicus ipse facile -ret duobus nobis iacentibus, quis esset magis mortuus. 8,17. PORPH. Hor. ars 273 (inurbanum lepido seponere dicto) hoc est: -ere quid inurbane dictum sit, quid lepide. epist. 2,2,44 (curvo dinoscere rectum) id est per ethicam partem philosophiae discer⟨ner⟩e quid sit vitium, quid sit virtus. ARNOB. nat. 2,23 p. 66,25 *iuxta pos.* discriminare. AVG. gen. ad litt. 12,1 p. 380,18 *syn.* dinoscere. in psalm. 40,6 PHYSIOGN. 46 *al.* 54 ceteris ... signis -es, utrum ... an *eqs.* (55 *cf. l. 84 et p. 1300, 79*).

δ ***absolute*** *sive obi. omisso*: VARRO ling. 9,4 ea quae dicam quo facilius pervideri possint, prius de trinis copulis (*cf. vol. IV p. 918, 61sqq.*) -endum (nam confusim ex utraque parte pleraque dicuntur, quorum alia ad aliam referri debent summam): primum de copulis naturae et ⟨u⟩suis: ... secundum de copulis multitudinis ac finis, utrum ... an *eqs.* 9,60 -endi causa. QVINT. decl. 363 p. 395,20. GELL. 1,3,29 *Theophrastus* cum -endi magis disceptandique diligentia quam cum decernendi sententia atque fiducia scripsit. TERT. adv. Hermog. 7 p. 134,14 AVG. civ. 21,10 p. 511,29 c. Cresc. 1,15,19. in psalm. 32,2 serm. 2,5 p. 288 confundunt illi male -endo creaturam cum creatore. *ibid.* illi -unt et confundunt. 148,3 pecora etsi ... mentem intellegentem atque -entem non habent. *acced. abl. instr.*: PLIN. nat. 16,67 Graeci situ -unt *acera*. 22,97 quidam -vere *fungos* arborum generibus *eqs.* 24,142 *ille* satu -vit *aron et dracontium*. VVLG. Rom. 14,23 qui ... -it, si manducaverit, damnatus est (διακρινόμενος). MART. CAP. 7,752 *numeri* ut re ipsa -eti sunt, sic etiam vocabulis -am (*sc. eos*).

b *subi. est res* (*saepe sensu causativo i. q. diversum reddere*): *α* ***aliquid***: VARRO ling. 9,42 si analogia rerum dissimilitudines assumat ad -endum vocis verbi figuras ('vocis *fort. del. vel scrib.* voce' *L. Spengel*). 10,7 duae res (*sc. tempora et casus*) vel maxime -unt analogias. CIC. ac. 2,27 ut *visa* vel falsa esse possent neque ea posset ulla notio -ere. PHAEDR. 4,24,22 fabella talis hominum -it notas eorum, qui *eqs.* SEN. nat. 1,14,3 cum acies nostra non -at (*fere i. q. dispiciat, cf. p. 1305, 35. 38*) transitum *chasmatum*, sed quacumque cucurrerunt, id totum igneum credat. epist. 82,6 quae sit illa ratio, quae appetenda ac fugienda -at. PLIN. nat. 36,144 adulteratum haematiten -unt venae rubentes et friabilis natura. TAC. ann. 1,34 vexilla praeferri *iubet*, ut id saltem -ret cohortes. PRISC. gramm. III 157,9 *pronominis* proprium est -ere personas. SERG. gramm. IV 525,28 altitudinem -it accentus. TERT. adv. Marc. 5,3 p. 576,23 (*cf. p. 1302, 4 sq.*). SOL. 1,71 ipsum dentium numerum -it qualitas sexus. 1,95 pudoris disciplinam etiam inter defuncta corpora natura -vit. FILASTR. praef. 2 p. 1,9 tempus aetatis -ens (*sc. genus pullorum a perdicis, matris affectatae*). AMM. 25,5,6 nomen *Iuliani* una littera -bat (*sc. a Ioviani nomine*). RVFIN. Adamant. 1,28 p. 59,13 istud capitulum (*i. scripturae sacrae locus*) non naturas -it, sed hominum propositum. PAVL. NOL. carm. 16,69 (*narratur miraculum*) ignotus notusque suis fit civibus idem (*sc. Felix*), -ente fide vultum credentibus ipse, hostibus alter erat. AVG. civ. 19,20. MART. CAP. 9,989 *rhythmus* διάγυιος ... dictus est id est quasi duplicia membra -at. INST. Iust. 3,28 pr. hoc dividatur secundum imaginem rerum proprietatis et usus fructus, quam nostra -vit constitutio (*cf. ibid.* secundum ... constitutionis nostrae divisionem). BENED. reg. 63 p. 61,11 in omnibus ... locis aetas non -at ordines nec praeiudicet. *indicatur instrumentum, quod ad distinguendum adhibetur, sive nota distinctionis: ablat. instr.* (*additur* a *p. 1304,2. 4*, in *l. 7*): MANIL. 1,65 *mundum* (*i. astra*) fatorum ... vices certis -ere signis (*cf. supra l. 34*). GERM. 337 *Sirion* -it ... ortu longe sata: vivida firmat, *alia* exanimat. CELS. 1 prooem. p. 6,25 D. medicinam ortam ... aliorum salute aliorum interitu perniciosa -entem a salutaribus. PLIN. epist. 5,3,9 *vultus, oculi, nutus, manus, murmur, silentium* satis apertis notis iudicium ab humanitate -unt (*cf. p. 1301, 22*). APVL. apol. 38 quibus membris et causis -erit natura viviparos *piscium* et oviparos. LACT. opif. 10,13 *lingua* vocem motibus suis in verba -it. MAR. VICTORIN. ad Iust. 4 p. 1001^D *silva* omne lignum materie -vit specierum, arborum genere dispar atque dissimile. per: ENNOD. epist. 3,31,2 p. 93,25 per *paginas* amicitiam (*i. veram a fucata*) -ere absentia vix (*fort.* iudex *Hartel*) praesumit. *indicatur, a qua re distinguatur*: a, ab (*adde l. 2. 4*): SEN. contr. exc. 2,1 census equitem Romanum a plebe -it (*P*, secern- *M*). QVINT. inst. 1,6,30 nonnumquam etiam barbara ab emendatis conatur -ere *etymologia*. AVG. civ. 19,4 quid illa virtus, quae prudentia dicitur, nonne tota vigilantia sua bona -it a malis, ut *eqs.* inter: PS. PRIMAS. in Hebr. p. 712^B (*notione ad A declinante*) sermo ... dei patris in tantum est efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti, ut -at inter opera carnis et opera spiritus, inter carnalia peccata et spiritalia *eqs.* (*cf.* VVLG. Hebr. 4,12 discretor cogitationum et intentionum cordis).

β ***aliquem***: LVCAN. 3,605 -vit mors saeva viros, unumque relictum agnorunt ... parentes. APVL. met. 2,3 nec aliud nos quam dignitas -it quod *eqs.* *indicatur instrumentum, quod ad distinguendum adhibetur, sive nota distinctionis: ablat. instr.* (*additur* a *l. 30*): PANEG. 9 (12),13,2 eadem sub numine tuo tela inimicos aut supplices tuos pernicie aut conservatione -unt. HIL. syn. 33 omnis ... sermo in nullo patrem et filium essentiae ac naturae diversitate -vit. AVG. quaest. hept. 3,41 p. 276,27 quod ... dicitur cicatrix signi ... ideo dicitur ..., quod ipsum hominem signo quodam -it a ceteris, hoc est notabilem reddit. *indicatur, a quo distinguatur*: a, ab: PLIN. nat. 28,133 butyrum barbararum gentium lautissimus cibus et qui divites a plebe -at. SATVRN. dig. 48,19,16,5 tempus -it emansorem a fugitivo et effractorem vel furem diurnum a nocturno. 48,19,16,7 quantitas -it furem ab abigeo. VLP. dig. 50,16,46,1 matrem ... familias a ceteris feminis mores -unt atque separant. TERT. adv. Marc. 2,29 p. 376,6 antitheses Marcionis ... gestientes ex qualitatibus ingeniorum ... -ere atque ita alienare Christum a creatore. AVG. praed. sanct. 5,10 illa natura ... non -it ab homine hominem; ipsa vero fides -it ab infideli fidelem.

γ sequitur interrogatio indirecta: AVG. civ. 10,16 satis deberet pietas ipsa -ere, quid horum de fastu superbiae, quid de vera religione descenderet.

δ absolute (*sive obi. omisso*): GREG. M. moral. 1,49 mentis custodia -endo virtutes a vitiis separat. BENED. reg. 63 ordines suos in monasterio ita conservent *monachi*, ut conversationis tempus, ut vitae meritum *monachos* -it.

2 *i. q.* ***discutere, singillatim examinare***: **a** *aliquid* (*acced. abl. instr. l. 50. 53*): PLIN. epist. 1,22,3 dubitat diversitate rationum, quas acri magnoque iudicio ab origine causisque primis repetit, -it, expendit. CYPR. epist. 33,2 p. 568,1 peto -atis desideria vestra. 41,1 p. 587,17 et aetates et condiciones ... et merita. *ibid.* p. 588,4 neve ea ... possent diligentiae vestrae examinatione -i. CLAVD. MAM. anim. 1,4 p. 37,15 -endarum naturarum causas ingressus. GREG. M. moral. 3,23 p. 611^A si non hoc quod die agitur etiam subtiliter -atur. *cum reprehensione*: CASSIAN. inst. 4,41,3 nihil ... -ens, nihil diiudicans ex his, quae tibi fuerint imperata. **b** *aliquem*: GREG. M. moral. 10,26 quisquis iam prava a se opera exterius resecat, necesse profecto est, ut ... sollerter sese in mentis intentione -at. **c** *absolute sive obi. omisso*: AVG. epist. 147,39 p. 313,13 testium pondera -endo perpende. GREG. M. moral. 2,81 p. 595^A vestimenta scindimus, cum -endo nostra opera retractamus. 3,23 p. 611^A oblata ... recte dividere est quaelibet bona nostra sollicite -endo pensare. 3,24 -ere caute neglegimus. BENED. reg. 64 p. 63,34 *in operibus iniungendis* -at et temperet cogitans discretionem sancti *illius*.

3 *i. q.* ***diiudicare, iudicare, dirimere, disceptare*** (*inde a* CAES. *p. 1305,14*): **a** *subi. est persona*: *α aliquid* (*acced. abl. modi l. 70. 72*): SEN. Herc. O. 1559 Aeacos inter geminosque Cretas facta -ens. CALP. ecl. 6,90 hoc alius possit -ere iudex. HOMER. 879 sedet illic aequus utrisque iudex et litem -it fronte severa (serena *codd. dett.*) (NEMES. ecl. 1,52 ruricolum ... lites. BOETH. in Porph. comm. sec. p. 142,16 hanc litem ... tali ratione. *cf. p. 1305, 2 sq.*). ITALA Matth. 16,4 (codd. e ff[1]) faciem quidem caeli nostis -ere, signa autem temporum non potestis scire? (διακρίνειν, VVLG. diiudicare). VVLG. III reg. 3,11 sapientiam ad -endum iudicium (Bar. 6,53). psalm. 42,1 iudica me, deus, et -e causam meam de gente non sancta (*i. adversus gentem non sanctam*). COD. Iust. 7,62,34 pr. *suggestionem. ibid.* in scriptis relationem. PALLAD. hist. mon. I 12 p. 289^A tantum ... habuit in -enda rerum ambiguitate iudicium (διακριτικός). *acced. abl. instr.*: VELL. 2,118,1 quod ... solita armis -i iure terminarentur. VLP. dig. 5,1,14 sorte res -i solet (SCHOL. Cic. Bob. p. 162,11 St. quoniam -i huiusmodi magistratus [*i. aediles*] nisi sorte non possent). CLAVD. rapt. Pros. 1,250 veterem qua lege tumultum -vit Natura parens. CASSIOD. in psalm. 32,5 p. 227^C di-

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ligit ... iudicium, cum pios sequestrat ab impiis et merita eorum aequitatis qualitate -it. ex: COD. Iust. 7, 62, 37 pr. *lis* ex ipsa ... sententia iudicis -enda (*cf. p. 1304, 72*). *β aliquem* (*cf.* AVG. civ. 20, 24 [*v. l. 6*] -ere ... populum suum, quid est nisi per iudicium separare bonos a malis, tamquam oves ab haedis): ITALA psalm. 49, 4 (Aug. civ. 20, 24 *ter. v. l. 4. cf.* SACR. Leon. 309 p. 16, 22) populum (VVLG. *item*, LXX διακρῖναι). 81, 1 (Cypr. testim. 2, 6. *cf.* Psalt. Rom. 81, 1 Hier. epist. 22, 4, 4) deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos -ens (διακρινεῖ, VVLG. diiudicat). Ier. 15, 10 (Hier. adv. Rufin. 2, 24. *cf.* epist. 39, 2, 2) mater ... quid me genuisti virum, qui iudicer et -ar omni terrae (δικαζόμενον καὶ διακρινόμενον, VVLG. *aliter*). *nota*: BENED. reg. 2 p. 10, 45 solummodo in hac parte apud ipsum *deum* -imur, si meliores ... inveniamur.

γ sequitur interrogatio indirecta: CAES. civ. 1, 35, 3 neque sui iudicii neque suarum esse virium -ere, utra pars iustiorem habeat causam. LIV. 22, 61, 10 quam quid veri sit -ere queas (*cf.* PLIN. nat. 7, 112). PLIN. nat. 25, 23 qui gravissimi ex his (*i. morbis*) sint, -ere stultitiae prope videri possit. QVINT. inst. 2, 8, 3 cui quisque certamini praeparandus sit. AMM. 24, 8, 7 nec ... aere concreto -i potuit quidnam esset. Ps. AVG. categ. 2 haec ... cur unam rem tot *nomina* significent, nec -i nec definiri potest.

b *subi. est res*: *α aliquid*: VERG. Aen. 12, 898 saxum ... limes agro positus, litem ut -ret arvis (*dat.* [*cf. p. 1304, 71*]; *parum probabiliter alii pro abl. accipiunt, ut sit* -ret *i. q.* '*arceret*'). Ps. PRIMAS. in Hebr. p. 712C subtilitatem cogitationum et intentionum cordis -it et diiudicat sermo dei (*cf.* VVLG. Hebr. 4, 12 [*ibid.* p. 712B] discretor cogitationum et intentionum cordis. *v. p. 1304, 16 sqq.*). *β sequitur acc. c. inf.*: OROS. hist. 1, 2, 38 hoc ita non esse -it fluvius Euphrates.

II ***vi praepositionis debilitata***: A *i. q. discernendo sive distinguendo **plane cognoscere*** (*cf.* dinosco *II*), *interdum i. q. dispicere*: 1 *aliquid*: CELS. 4, 2 p. 124, 19 si parum causa -itur. SEN. epist. 90, 29 quemadmodum -antur vitae aut vocis ambigua (*cf. infra l. 49*). PERS. 4, 11 rectum -is, ubi inter curva subit. PLIN. nat. 8, 116 nec potest aetas -i, sed dentibus senecta declaratur. VAL. FL. 5, 394 si vivos (*i. natura, non arte factos*) possis -ere calles (*fere i. q. dispicere*). AVG. c. acad. 3, 3, 6 istos adulescentulos vix ... posse -ere quae acute ac subtiliter disseruntur. POMER. 1, 5, 1 p. 423C ut quod nunc in aenigmate cernunt nec perfecte -unt, tunc in illa revelatione conspiciant (*cf.* VVLG. I Cor. 13, 12 videmus). GREG. M. moral. 2, 52 p. 581B iuxta litteram (*i. ad verbum*) historiam audierant, sed virtutem eius -ere spiritaliter nesciebant. *subi. est res*: AMM. 23, 5, 9 oracula dubia ... quae non nisi casus -vere postremi. APRING. in apoc. 2, 18 *filii dei* intuitus universa -it. *indicatur instrumentum, quod ad cognoscendum adhibetur, sive nota, qua quid cognoscitur*: *abl. instr.*: [*dub.*: CIC. part. 77 temperantia ... duobus ... modis ... -itur (*E vulg.*, cernitur *A*), ... non expetendo et ... abstinendo.] CELS. 5, 26, 31 p. 196, 26 *cancer* aliis aliisque signis -itur. SEN. nat. 1 praef. 2 *altera pars philosophiae* lumen admovet, quo -antur ambigua vitae (AVG. epist. 120, 10 p. 713, 5 lumen, quo cuncta ista -imus [*syn.* diiudicare]. *cf. l. 32. p. 1302, 26 sq.*). TAC. ann. 2, 83 eloquentiam *non* fortuna -i. AMM. 15, 4, 5 quod ni ita agi ipse doceret aspectus, nulla vi credebatur posse -i. 2 *sequitur enuntiatum*: ALC. AVIT. epist. 6 p. 33, 29 -ite, quod reddantur in centuplum non quae tribuuntur Christi nomine, sed quae pro Christi nomine relinquuntur. 3 *absolute*: OROS. hist. 6, 15, 16 si Apollo iste Pythius paulatim -ente experientia contemptus, relictus atque abolitus est. Ps. RVFIN. in Am. 1, 1 p. 1058C quasi -endi luminibus effossis tenebras ... populus diligebat (*cf. l. 49 sq.*).

B *i. q. **decernere, determinare**, destinare, statuere*: 1 *aliquid* (*acced. dat. l. 61, in l. 63*): TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 536, 23 ad inferos -it Abrahae sinum pauperi (*syn.* determinat). adv. Val. 16 p. 196, 5 *Soter feminam Achamoth* ab omnibus iniuriis *Passionis* expumicat, non eadem neglegentia in exterminium -etis, quam acciderat in casibus matris. 2 *sequitur interrogatio indirecta*: OPTAT. 5, 7 p. 134, 21 per quem baptizentur *gentes*, nulla exceptione -etum est.

syn. et iuxta posita: *ad I A 1*: cernere (MANIL. 1, 635), digerere (PLIN. nat. 2, 33), discludere (MAR. VICTORIN. defin. p. 24, 22), disiungere (PRISC. perieg. 21. *cf.* 27. 28), disparare (MART. CAP. 2, 156), dividere (CATVLL. 64, 180), rumpere (OV. fast. 2, 194), secernere (VINDIC. med. 9 p. 214, 2), separare (POMPON. dig. 15, 1, 4 pr. VLP. dig. 1, 1, 1, 1 TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 492, 8 *al.* AMBR. obit. Valent. 79 p. 1382B). *ad I B 1*: diiudicare (CIC. Tim. 27 AVG. epist. 120, 10 p. 713, 5), dinoscere (SEN. epist. 124, 5 AVG. gen. ad litt. 1, 10 p. 16, 13. 12, 1 p. 380, 18), disceptare (GELL. 1, 3, 29), discriminare (ARNOB. nat. 2, 23 p. 66, 25), dispicere (LIV. 40, 10, 1 SEN. nat. 1, 3, 6 QVINT. inst. 2, 8, 6), distinguere (SEN. epist. 45, 6 PLIN. nat. 21, 115 HIL. in Matth. 20, 5). dividere (TERT. anim. 27), internoscere (CIC. ac. 2, 85), iudicare (CIC. rep. 2, 6), noscere (PHYSIOGN. 104. *cf.* ALC. AVIT. carm. 2, 203), notabilem reddere (AVG. quaest. hept. 3, 41 p. 276, 27), seiungere (MART. CAP. 4, 348), separare (PLIN. nat. 19, 55 VLP. dig. 1, 1, 1, 1. 50, 16, 46, 1). *ad I B 2*: diiudicare (CASSIAN. inst. 4, 41, 3), expendere (PLIN. epist. 1, 22, 3). *ad II A*: diiudicare (AVG. epist. 120, 10 p. 713, 5).

nota annominationem: cernere (POMER. 1, 5, 1 p. 423C *v. p. 1305, 37 sq.*), decernere (GELL. 1, 3, 29 *v. p. 1303, 43.* AVG. epist. 149, 23 p. 369, 12 *v. p. 1301, 61 sqq.*), disserere (AVG. c. acad. 3, 3, 6 *v. p. 1305, 36 sq.*). *opp. ad I A 1*: concrescere (PLIN. nat. 34, 121 AVG. enchir. 99, 25), conectere (TAC. hist. 1, 65 AMM. 27, 9, 10), coniungere (DICT. 4, 22 p. 85, 19), consociare (PAVL. NOL. carm. 21, 287), iungere (QVINT. decl. 276 p. 127, 7 TAC. hist. 4, 75 PLIN. epist. 2, 6, 7 TERT. pudic. 15 ENNOD. epist. 9, 5, 1 p. 231, 26 dict. 18, 8 p. 477, 23 carm. 2, 151, 1), miscere (TAC. hist. 1, 9), permiscere (LVCR. 6, 790 PLIN. paneg. 32, 3), sociare (PLIN. paneg. 32, 3 AVSON. 10, 5). *ad I B 2*: confundere (AVG. in psalm. 32, 2 serm. 2, 5 p. 288), decernere (GELL. 1, 3, 29).

adv. part. praes. act. **discernenter**: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 81 alii ... -r aiunt hoc adiutorii genus sic adhibendum, ut *alii* statim ... phlebotomentur, *alii* in tertium diem ... differantur (*nisi forte pro* -r *scribendum* discernentes *absol. sensu i. q. distinguentes v. supra I B 1 a δ*).

part. perf. pass. pro adi. (*vel subst. cf. infra l. 50 sq. p. 1307, 1 sq. 19 sqq.*) **discrētus**, -a, -um. *compar. v. p. 1307, 83. superl. v. p. 1307, 68. 1308, 13.* A ***disiunctio sive separatio sive divisio** indicatur*: 1 *strictiore sensu i. q. disiunctus, separatus, divisus, interruptus*: a *de rebus*: *α corporeis*: VARRO rust. 2, 9, 4 *canes* digitis -is (PLIN. nat. 11, 248 *digiti elephanto* indivisi ac leviter -i ungulisque ... similes). 3, 6, 4 cubilia. VAL. MAX. 2, 4, 3 -is ... locis (*cf.* MART. CAP. 1, 44 -is plurimum locis deorum singuli mansitabant [*ibid.* per diversas caeli regiones]. *v. etiam p. 1296, 41*). SEN. Med. 735 haec (*i. veneficia*) scelerum artifex (*sc. Medea*) -a ponit (*fere i. q. disponit*). Oed. 66 non ossa tumuli sancta -i tegunt. LVCAN. 7, 804 petimus non singula busta -osque rogos. VAL. FL. 2, 633 montis (*i. bicipitis, cf. Langen ad v. 631*). PAPIN. dig. 28, 6, 41, 4 -as portiones coniunctis pluribus *heredibus* separatim dedit. ARNOB. nat. 6, 16 p. 228, 2 utinam liceret Olympiacos illos ... Ioves diducere in membra resolutos omnesque illas partes, quibus summa concluditur corporum, -as ac singulas contueri. PHYSIOGN. 5 p. 8, 11 nodis et articulis summorum pedum et summarum manuum ... prope imum seiunctis atque -is (92 p. 121, 1 articulis. *cf.* 122 p. 139, 4 pedes imos et manus ... -as atque seiunctas. *v. etiam p. 1297, 54 sq.*). 58 p. 79, 5 umeri ... bene -i. 61 p. 83, 6 pectus latum dispositum et -um, cuius clarae sunt singulae partes, quod Graeci dicunt διηρθρωμένον (*cf.* 69 p. 89, 5 ⟨κρῆμαι⟩ ... solidae et -ae, quod Graeci appellant διηρθρωμένον). 109 p. 132, 14 ⟨γλαφυρὸν intellegendum est⟩ quod non uniforme est nec congestum, sed -um tamquam interrasum vel insculptum. SACR. Leon. p. 405 -is terrarum partibus. ENNOD. epist. 3, 10, 1 p. 77, 24 -arum ... damna regionum (*cf. infra l. 51*). 3, 14, 1 p. 81, 22 terrarum. dict. 1, 10 p. 426, 1 -arum nationum concordem sententiam non revolvo. carm. 2, 151, 1 una domus duplici -a iungitur aede (*ibid.* gemina tecta, *syn.* divisus; *fort. de ecclesia christiana ex orientali et occidentali coniuncta*). ARATOR act. 1, 929 lateris *Christi sanguis* fluxit ab ictu -ae coniunctus aquae. *acced. abl. limit.*: PLIN. epist. 8, 8, 5 praeter illum *fontem* quasi parentem ceterorum sunt minores *fontes* capite -i. *nota usum substant.* (*cf. supra l. 17 sq.*): ENNOD. epist. 5, 4, 1 p. 127, 9 per -a regionum caritas damna non sentit (*cf. supra l. 43*). *β incorporeis*: OV. met. 11, 699 nec mors -a fuisset. SEN. nat. 20, 2 potestas. PLIN. epist. 2, 6, 7 *luxuria sordesque* cum sint turpissima -a ac separata, turpius iunguntur. PROB. inst. gramm. IV 84, 13 quaecumque nomina ... nominativo casu numeri singularis ia litteris -is definiuntur (85, 23. 108, 3 ui [126, 19. 185, 32]. 126, 25 io. 129, 20 ua. 183, 22 uo [184, 31]. app. gramm. IV 194, 38 per duas u litteras -as scribuntur. *cf.* MART. CAP. 3, 271 *Catul-lus Sallus-tius* consonantes -as habent). PAPIN. dig. 46, 3, 96, 3 temporibus -is (*cf.* SACR. Leon. p. 344). AMBR. exc. Sat. 1, 21 quae -a umquam voluntas? quod non commune vestigium? MAXIMIN. c. Ambr. 17, 36 *homousianorum* secta non confusas et concretas personas, sed -as et distinctas credebat (CONSENT. Aug. epist. 119, 4 p. 701, 3 deus indiscretus est, personae -ae sunt. EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 651D trinitatem in distinctis atque -is personis). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 66D rerum ... proprietas unicuique -a servatur. MART. CAP. 4, 371 quantitas (*i.* ποσότης) bipertita est, quod alia -a est (*sc. multitudo*), alia continua (*sc. magnitudo*). -a ut numeri et orationes, continua ut lineae ac tempus (BOETH. mus. 1, 6 p. 193, 8 sqq. 2, 3 p. 228, 7 sqq. CASSIOD. art. 3 p. 1170B. 4 p. 1204C). CYPR. GALL. num. 128 tribuum proceres pia dona ferentes -os habuere dies (καθ' ἡμέραν. VVLG. num. 7, 11 per singulos dies; *cf.* 142 -is ... diebus). BOETH. mus. 5, 5 p. 356, 11 non ... -a est *vox*, sed a gravi in acutum ita deducitur, ut continua videatur (5, 6 p. 357, 3 -ae *voces* ... habent proprios locos veluti colores impermixti. *syn.* disgregatae. p. 357, 7). COD. Iust. 6, 22, 10, 2 sin autem infortunium (*sc. fandi et audiendi impotentia*) -um est (*opp.* si quis utroque morbo simul laborat). CASSIOD. art. 4 p. 1207C -us numerus est qui a -is monadibus continetur ut verbi gratia 3 a 4, 5 a 6 (*opp.* continens. *cf.* ISID. orig. 3, 7, 1). *acced. abl. limit.* (*acced.* a *infra l. 84*): VARRO rust. 3, 1, 1 dubium non est quin hae *vitae* (*sc. rustica et urbana*) non solum loco -ae sint, sed etiam tempore diversam originem habeant. BOETH. arithm. 1, 2 p. 12, 28 *ca* quae nulla rationis proportione iunguntur et a se (*cf. p. 1302, 8*) omni substantia naturaque

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-a sunt. *nota usum substant.* (*cf. p. 1306, 17*): TERT. anim. 10 agant in -o aliquid ambo: seorsum anima, seorsum spiritus, *eqs.*

b *de hominibus*: TAC. Germ. 16 colunt -i ac diversi. AVG. in psalm. 47, 11 *o filiae Iudae* -ae vivite, etsi concretae natae estis. SIDON. epist. 7, 11 (10), 1 inter -os separatosque. *additur* a: TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 492, 8 longe ... -i a claritate Christi, qui voces et litteras ipsas eorum ab euangelio suo erat separaturus.

2 *latiore sensu i. q. remotus, reconditus, abditus, absconditus, ultimus* (*additur* longe *l. 14. 29. 47. 64 al.*, longius *l. 23*, procul *l. 18. 25*): **a** *de rebus*: ?HOR. carm. 2, 13, 23 sedes ... piorum (*cf. p. 664, 13*). PORPH. Hor. epist. 1, 11, 26 (locus effusi late maris arbiter) arbitrum pro ⟨re⟩moto posuit *eqs.* maris arbiter est locus, qui trans mare longe positus atque -us ⟨est⟩ (*cf.* AMM. 17, 13, 30 ad loca ... longe -a). AMM. 19, 11, 6 terras ... longe -as. AVG. civ. 15, 21 p. 105, 23 ad -os proprios ac debitos fines. ENNOD. epist. 4, 9, 2 p. 105, 3 -i maris ignota ... lana. *additur* a, ab *accedente accus. sive abl. mensurae*: PLIN. nat. 4, 52 *insulae* -ae a Corcyra (AMM. 14, 8, 14 Cyprum ... insulam procul a continenti -am). PS. AVR. VICT. epit. 40, 2 in villa sex milibus ab urbe -a. *nota usum substant.*: AVIEN. ora 666 -a in aethrae flectitur *sol* curvo ambitu. AMBR. exc. Sat. 1, 73 possunt ... animae altiora et -a (*fere i. q. secreta, arcana*) perspicere.

b *de hominibus* (*et deis l. 24*): AMM. 17, 12, 19 ad Victohalos -os longius confugerunt. *additur* a (*accedente ablat. mensurae l. 27*): APVL. Socr. 3 p. 123 deos in sublimi aetheris vertice locatos, ab humana contagione procul -os. AMM. 15, 11, 4 *Belgae* ab humaniore cultu longe -i (*cf.* CAES. Gall. 1, 1, 3 longissime absunt). 31, 12, 3 barbari quindecim milibus passuum a civitate -i. *inde de hominum animis et natura i. q. abhorrens, alienus* (*acced. ablat. separat. sive* a): AMM. 14, 9, 1 forensibus iurgiis longe -us. 21, 14, 5 *v. p. 1298, 6 sq.* AVG. epist. 103, 4 p. 581, 21 innocentes ... et eos, quos a crimine constat esse os.

B ***distinctio** et **diversitas** indicatur*: **1** *sensu passivo*: **a** *i. q. distinctus, diversus* (*inde a* VARRONE *infra l. 63*): **α** *de rebus* (I) *corporeis*: CELS. 2, 18 quamvis haec (*genera alimentorum*) ita -a sunt, tamen etiam, quae sub eadem specie sunt, magna discrimina recipiunt. MAR. VICTORIN. adv. Iust. 4 p. 1001^D penes -a confusio *est* (*sc. diversae arborum materiae in unitatem silvae coniunguntur*). HIL. myst. p. 21, 16 *manna* -um (*sc. inaequaliter collectum*) partibus sumebatur expletis (*cf. exod. 16, 17 sq.*). *acced. abl. limit.*: PAVL. FEST. p. 109 impares tibiae numero foraminum -ae.

(II) *incorporeis*: FRONTIN. strat. 1 praef. p. 2, 6 quo magis ... -a *exempla* ad rerum varietatem apte collocarentur, in tres libros ea diduximus. TRYPH. dig. 34, 9, 22 -a sunt ... iura ...: aliud tutoris aliud legatarii. VLP. dig. 43, 22, 1, 1 -ae sunt servitutes ductus aquae et haustus aquae. TERT. anim. 8 proprietatum privata discrimina ... ut sint tam -a quam paria *eqs.* LACT. inst. 4, 3, 4 philosophia et religio deorum disiuncta sunt longeque -a. HIL. syn. 23 ne -ae ac dissimilis naturae existimarentur esse missus et mittens, cum diversae essentiae esse non possint natus et gignens. trin. 12, 44 p. 461^B verborum distinctas -asque virtutes. PHYSIOGN. 26 p. 41, 2 *oculi* χαροποί varietatem in se habent et ipsa varietas -a est. 104 p. 127, 2 *animalium* unum quidem genus est atque unum nomen, animus autem et corporis qualitas diversa atque -a. ENNOD. dict. 10, 2 p. 456, 2 declamationibus etsi pari favor sermone, -is tamen mentibus exhibetur. 21, 23 p. 489, 16 votorum bonorum est causa consimilis nec -a sunt studia benignitatis. VIRG. gramm. epist. 1 p. 111, 2 ut sub his nominibus generum -us quidam ordo dictorum sententiarumque describi facilius possit (*ibid.* discretio). *adde*: FORTVN. rhet. 1, 24 p. 99, 18 *ambiguitas fit* per -um sive indiscretum modo obscuro (*ibid.* p. 99, 21 per -um et indiscretum; *cf. Theo progymn. p. 81, 30 Sp.* τοῦ ἀδιαιρέτου τε καὶ διῃρημένου). *acced. abl. limit.*: QVINT. inst. 1, 7, 15 ea (*sc. ratio scribendi*) casibus numerisque -a est. *acced.* a, ab: VARRO ling. 7, 91 quod ... a fero -um, id dicitur cicur. MART. CAP. 9, 961 *ab his tribus tetrachordis* divisum longeque -um quod est quartum *tetrachordum*. NICET. psalm. 2 p. 69, 8 sicut aestus a frigore -us est, sic tacens a loquente diversus est. **β** *de animantibus*: PHYSIOGN. 8 p. 13, 8 animalia. AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 30 p. 1469 cum quaeritur unde *eqs.* -issimi reperimur (*ibid.* quanta diversitate distemus). *acced. abl. limit.*: QVINT. inst. 5, 10, 21 regionibus litoribusque *genera piscium* -a sunt. AMBR. virg. 3, 1, 2 *filius dei* non impar generantis, non potestate -us. *acced.* ab: AVG. virg. 22, 22 p. 257, 12 divisam dicit *apostolus* innuptam et virginem ab ea, quae nupta est, id est distinctam atque -am, ut *eqs.* *additur* a *accedente abl. limit.*: HIL. syn. 47 patre a filio non naturae nomine, quia nec diversitate substantiae, sed sola innascibilitatis auctoritate -o.

b *i. q. abhorrens, alienus accedente praep.* a, ab: ARNOB. nat. 7, 23 p. 256, 13 quicquid ... mite est ..., ab nocendi procul est usu et cogitatione -um (*syn.* p. 256, 5 dimotus et disiunctus). AMM. 14, 5, 6 crimina ... multa ... a veritate longe -a. 31, 2, 4 *aedificia* velut ab usu communi -a sepulcra declinant. AVG. epist. 120, 12 p. 714, 26 quanto est *trinitas* ab omnium qualitatum et quantitatum corporalium comparatione -ior. BOETH. in Porph. comm. sec. p. 155, 17 nec haec quidem *divisio* ab huius libri utilitate -a est.

c ἐμφατικῶς *i. q. egregius, singularis*: CORIPP. Ioh. 2, 316 -a mente (7, 243). Iust. 1, 224 hic bene suscepti primordia prospera regni -a ratione vocans (*i. celebrans*).

2° *sensu activo i. q. iudicandi peritus, iustus*: **a** *de hominibus*: CORIPP. Iust. 1, 297 alma ... -o placuit concordia vulgo. GREG. M. moral. 8, 5 p. 804^B quatenus inter cor et linguam aequus quidam -usque arbiter sedeat, subtiliter pensans, si *eqs.* 11, 65 p. 982^D vir ... fortis quilibet et -us vocatur, mulier vero mens infirma vel indiscreta accipitur. *ibid.* saepe contingit, ut etiam -us quisque ... labatur in culpam. p. 983^A. **b** *meton. de rebus*: GREG. M. moral. 7, 61 p. 802^B quatenus os -um (*i. -endi peritum*) et congruo tempore vox aperiat et rursum congruo taciturnitas claudat (*cf. opp.* 60 indiscretum silentium). 20, 4 p. 137^B huius ... -issimae dispensationis suae sancta ecclesia ... reminiscatur. epist. 6, 41 p. 417, 17 ut ita se circa eos fraternitas vestra -a moderatione exhibere studeat. 7, 3 p. 443, 20 pia -aque cautela. 9, 85 p. 99, 31 plus virium habet -ă in coercitione remissio, quam in exequenda ultione districtio. 12, 12 p. 359, 17 laudabile -umque est ... honorem debitum exhibere prioribus.

syn. et iuxta posita: *ad A 1 a α*: dispositus (PHYSIOGN. 61 p. 83, 6), seiunctus (PHYSIOGN. 5 p. 8, 11. 122 p. 139, 4), singuli (ARNOB. nat. 6, 16 p. 228, 2). *ad A 1 a β*: disgregatus (BOETH. mus. 5, 6 p. 357, 3), distinctus (MAXIMIN. c. Ambr. 17, 36 EXPOS. Caspari Anecd. p. 651^D), separatus (PLIN. epist. 2, 6, 7 *cf. l. 25*). *ad A 1 b*: dimotus et disiunctus (ARNOB. nat. 7, 23 p. 256, 5), separatus (SIDON. epist. 7, 11 [10], 1 *cf. l. 24*). *ad B 1 a α (II)*: disiunctus (LACT. inst. 4, 3, 4), dissimilis (HIL. syn. 23), distinctus (HIL. trin. 12, 44 p. 461^B AVG. virg. 22, 22 p. 257, 12), diversus (HIL. syn. 23 PHYSIOGN. 104 p. 127, 2 NICET. psalm. 2 p. 69, 8). *ad B 2 b α*: aequus (GREG. M. moral. 8, 5 p. 804^B).

opp.: *ad A 1 a β*: continens (CASSIOD. art. 4 p. 1207^C), continuus (MART. CAP. 4, 371 CASSIOD. art. 3 p. 1170^B. *cf.* BOETH. mus. 5, 5 p. 356, 11), indiscretus (CONSENT. Aug. epist. 119, 4 p. 701, 3). *ad A 1 b*: concretus (AVG. in psalm. 47, 11). *ad B 1 a α (II)*: par (TERT. anim. 8 ENNOD. dict. 10, 2 p. 456, 2), unus (PHYSIOGN. 104 p. 127, 2). *ad B 2 b α*: indiscretus (GREG. M. moral. 11, 65 p. 982^D).

adv. **discrētē** (*cf.* discretim): **1** *i. q. disiuncte* (*syn.* distincte *l. 42*, *opp.* simul *l. 40*, confuse *l. 43*. *adde l. 45*): PRISC. gramm. III 98, 4 subdisiunctivae *coniunctiones* sunt, quae voce disiunctivarum utrumque tamen esse significant vel simul ... vel -e. 98, 11 -e utrumque tamen esse significat, ut 'toto die vel legit iste vel cogitat' (*syn.* distincte). AVG. quant. anim. 34, 77 p. 1078 solus deus animae (*dativ.*) colendus est neque -e neque confuse. BOETH. herm. sec. 2, 8 p. 182, 23 hoc est ... quod dixit 'neque enim est aliquis homo equus' et hoc sub uno legendum est, non -e pronuntiandum homo et rursus equus, sed homo equus, ut ex his iunctis appareat *eqs.* **2** *i. q. diversa ratione*: PS. PRIMAS. in Hebr. p. 838^A unum habemus patrem in caelis, ille (*i. Christus*) proprium, nos adoptivum, ... et ipse et nos ex uno deo patre sumus, licet -e. *nota i. q. discretione adhibita*: GREG. M. moral. 3, 68 p. 632^B aliquando discretionis imaginem oculis obicit *diabolus*, et ad indiscretionis laqueos perducit: sicut est, cum impulsu eius pro infirmitate nobis plus alimentorum quasi -e concedimus, sed indiscrete contra nos bella carnis excitamus. 7, 61 p. 802^B -e ... vicissitudinum pensanda sunt (*cf. p. 1304, 63 sq.*) tempora (*i. tempus tacendi et tempus loquendi*).

deriv.: indiscrete (*cf. l. 53*).

adv. **discrētim** [*a* discernere, discretus. *Th.*]. *cf. A. Funck, Archiv 8 (1893), 104. 109.* *i. q. disiunctim* (*cf.* discrete *1*), *iuxta pos.* singillatim *l. 61*, *opp.* coacervatim *l. 62*: APVL. met. 6, 1 haec singula Psyche curiose dividit et -m remota (se- *Rohde*, seiuncta *Michaelis*) rite componit. flor. 9 p. 37 quae utinam possem ... non singillatim ac -m, sed cunctim et coacervatim (concertatim *F*) tibi ... offerre. HIL. in psalm. 138, 23 p. 760, 1 per haec superiora -m ex utroque, in quo erat, naturae genere praedicavit, dei scilicet atque hominis. AMM. 28, 1, 36 *illum illumque* apparitores aliquotiens -m trudi iubebat. 29, 6, 13 dum -m grassatores adoriri festinant. CYPR. GALL. gen. 345 fecundas iubet *deus Noe filios* -m sumere terras. *i. q. semotim* (*cf.* discretus *p. 1307, 8 sqq.*): AVIEN. Arat. 591 *Electram* sede carere sororum atque os -m procul abdere (edere *cod.*). *nota activo sensu i. q. dissecando*: CYPR. GALL. gen. 63 Tigris ... Assyriam celeri -m flumine sulcans.

deriv.: indiscretim (*cf. l. 56*). *Graeber.*

×discerpo, -psī, -ptum, -ere [*a* dis- *et* carpere. *Th.*]. GLOSS. ἀπομερίζω. διαμερίζω. διασπαράσσω. διαχωρίζω. lacero. -it devorat. -ere membra laniare vel lacerare. -psit diripuit. -ptus διασπαραχθείς. -ptum (discretum *trad.*) devastatum aut ab arbore detractum.

legitur inde ab ENN. *et* ACC. [COLVM. 4, 6, 4 disc- *SA pro* dec-. LVCAN. 2, 121 -isse *VUG*, discessisse *al.* (*sim.* HOMER. 417 *E*[1], dec- *cett.*).] [*it.* scerpare. *M.-L.*]

1 *proprie i. q. dilacerare, distrahere, dilaniare, divellere*: ENN. ann. 404 undique nitendo corpus -ere ferro. ACC. trag. 543 cupienter mālis membra -at suis. CIC. nat. deor. 1, 27 distractione humanorum animorum -i et lacerari deum. Tusc. 1, 71 *animus* nec secerni nec dividi nec -i nec distrahi potest. ac. frg. 20 *Liberum* incomptis un-

[L.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

guibus bacchantes asperoque ore -ant. LVCR. 4, 96. VERG. georg. 4, 522 *Orphea* -ptum. LIV. 1, 16, 4. 39, 13, 5 indicem manibus suis (45, 38, 2. VAL. MAX. 9, 9, 1 Cinna ... populi manibus -ptus est. CVRT. 6, 11, 8. PS. QVINT. decl. 10, 1 SVLP. SEV. chron. 1, 27, 3). VAL. MAX. 3, 7, 1ᵈ librum ... -psit (discessit *trad.* EDICT. imp. Constant. de accus. [Corp. V 2781] *famosos libellos* statuis detrahere ad⟨que discerper⟩e vel igni debebit exurere. COD. Theod. 9, 34, 9 [*a. 386*] famosum libellum). 9, 7, 4 PHAEDR. app. 16, 7. SEN. nat. 2, 7, 1 quidam aëra -unt et in particulas diducunt. LVCAN. 7, 842 non omnis populus *occisus* pervenit (*i. redactus est*) ad ossa inque feras (*i. volucres*) -ptus (disceptus *M U V*) abit. PLIN. nat. 30, 59 -pti vespertilionis sanguine (PLIN. med. 2, 11). HOMER. 990 -ptum (direptum *codd. meliores*) more ferarum. MART. 5, 67, 5 *syn.* lacerare. SVET. Iul. 17, 2. 81, 3 Cal. 2. 28 Nero 47, 2. Dom. 15, 3 ut ... semiustum cadaver -rent canes (*syn.* lacerare). FLOR. epit. 1, 1, 17. FRONTO p. 16, 12 N. sive *naufragos* volucres -ant. APVL. met. 1, 13. 2, 26 laceratus atque -ptus domo proturbor. 9, 30 -ptae comae. ITALA iud. 8, 7 (Lugd.) -o carnes vestras (ἀλοήσω, VVLG. conteram). PORPH. Hor. epod. 16, 13 ars 50 SOL. 15, 22. ARNOB. nat. 2, 41 viscera. FIRM. err. 6, 8. 29, 2 POTAM. tract. 2 p. 1416ᴮ PS. AVR. VICT. epit. 25, 2 AMM. 14, 7, 6. 14, 10, 2. 15, 3, 1. 15, 13, 2 SERV. auct. Aen. 1, 430 HYG. astr. 2, 7 p. 43, 10. *ibid.* p. 44, 12 SCHOL. Germ. Bas. p. 88, 8 HIER. epist. 1, 13, 2. 14, 8, 3 VVLG. iud. 14, 6. Marc. 1, 26 -ens eum spiritus immundus (σπαράξαν. 9, 25). act. 23, 10 ne -retur (διασπασθῇ) Paulus ab ipsis. RVFIN. Greg. Naz. orat. 3 p. 114, 22. 5 p. 170, 9 Vind. hist. 6, 4, 1. 6, 41, 4. 8, 9, 2 -ptis despicatisque visceribus. AVG. civ. 3, 15. 28. 7, 25 CYPR. GALL. gen. 1242 SVLP. SEV. chron. 1, 31, 2. 1, 39, 4 RVT. NAM. 1, 609 MART. CAP. 3, 326. 8, 840. OROS. hist. 3, 23, 6 *syn.* dilaniare. SIDON. epist. 1, 5, 5 *Padus* ab alveo principali molium publicarum -ptus (*i. divisus*) obiectu. carm. 23, 279. CARM. epigr. 787, 37. IORD. Get. 261 (*in imag.*) nisi ... se ipsos -rent fortissimae nationes. GREG. TVR. Franc. 8, 30. PASS. coron. 8 abreptus a daemonio -ens se expiravit. *al.*

t. t. de scisso obsonio: HOR. sat. 2, 8, 86 pueri ... -pta ferentes membra gruis. *accedit* in, per (*cf. l. 46*): LVCR. 2, 829 in parvas partes (*cf.* SEN. Thy. 61 membra *liberorum Thyestis* per partes eant -pta, *ut coquantur*. CLAVD. MAM. anim. 3, 13 p. 180, 5 in diversas partes). PANEG. 12 (2), 44, 1 in frusta (GREG. TVR. vit. patr. 4, 2 Andr. 18 PASS. Thom. p. 99, 13. *cf.* HIER. epist. 15, 1, 1 per frusta). MVTIAN. Chrysost. hom. 33, 4 per plura -itur. *sim.* APVL. met. 9, 37 adulescentem frustatim. AMM. 19, 8, 7 membratim (SCHOL. Germ. Bas. p. 84, 12. 152, 15 MARCELL. chron. II p. 86, 455, 19).

2 *translate*: **a** *i. q. dividere*: CIC. de orat. 3, 24 *homines leviter eruditi* quae complecti tota nequeant, haec facilius divulsa et quasi -pta contrectant (*cf.* 3, 132 num ipsas litteras ... tam -ptas fuisse, ut nemo genus universum complecteretur *eqs.*). 3, 49 non -ptis sententiis *dicere*. 3, 132. top. 28 partitionum *definitiones*, cum res ea, quae proposita est, quasi in membra -itur (IVL. VICT. rhet. 3, 3 p. 378). *c. praep.* ab *i. q. separare*: AVG. epist. 87, 1 virum ab ecclesia catholica ... -ptum doleo. *cf.* in Iob p. 543, 14 ab ipsa pace aut a memet ipso -psit, ut ab adversariis ... dilacerarer. **b** *i. q. dissipare*: CATVLL. 64, 142 quae cuncta aerii -unt irrita venti. VERG. Aen. 9, 311 aurae omnia -unt et nubibus irrita donant. **c** *i. q. diffamare*: CATVLL. 66, 73 si me infestis -ent (diserpent *trad.*) sidera dictis. GELL. 6, 18, 10 ut contempti vulgo -ptique sint (disreptique *R*, despretique *Lipsius*). AVG. quaest. hept. 4, 49 *v. p. 1070, 70*. *i. q. divulgare*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 9 p. 959 quando ergo diffunditur peccatum et longius malitia procedit et peccatores sua inter se peccata -unt. **d** *i. q. macerare, conficere*: SEN. epist. 51, 8 inter tot affectus distrahar, immo -ar. RVFIN. Orig. in gen. 8, 3 ut ... cogitationibus -atur (AVG. serm. ed. Mai 23, 3). ITALA Iob 16, 12 (Aug. in Iob p. 543, 14) in pace cum essem, -psit me (διεσκέδασε, VVLG. contritus sum. *aliter interpretatur* AVG. *supra l. 48*). DAMAS. epigr. 2, 4 caedibus adsiduis ... -ere plebem (*de Paulo*).

deriv.: discerptim, discerptio, discerptor.

discerptim *adv. a* discerpere. *i. q. separatim*: BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 151, 22 -m multa signant. p. 151, 27.

discerptio, -ōnis *f. a* discerpere. *i. q. dilaceratio*: [LIV. 41, 24, 10 *coni. Madvig*, dissertio *trad.*] HIER. tract. in Marc. p. 336, 12 corporis. VVLG. IV Esdr. 12, 32 incutiet coram ipsis -es eorum. RVFIN. hist. 3, 36, 9 -es membrorum (συγκοπαί). GILD. Brit. 11 chron. III p. 32, 9.

discerptor, -ōris *m. a* discerpere. GLOSS. glabrio faciei -r. *i. qui pilos evellit.*

discertātio, -ōnis *f. a* discertari. *i. q. dissensio, disputatio*: GELL. 10, 4, 1 rem sane in philosophiae -bus celebrem. ITALA act. 15, 39 (cod. d) facta est autem -o ita, ut *eqs.* (παροξυσμός, VVLG. dissensio).

discertor, -ārī *a* dis- *et* certari. *i. q. discordare*: ITALA Ioh. 6, 53 (cod. e) -bantur itaque Iudaei adinvicem dicentes *eqs.* (ἐμάχοντο, *cett. codd. fere omnes et* VVLG. litigabant). discerto, -āre: GLOSS. -at plus certat (*cf. Götz, Archiv 2, 347*). NOT. Tir. 34, 83 -at. *L.*

discessio, -ōnis *f. a* discedere. *i. q. actio discedendi. legitur inde a* TER. *plural. p. 1310, 74.*

I ***proprie***: **A** *vi praepositionis integra*: **1** *indicatur velut dissolutio unitatis cuiusdam*: **a** *generatim* (*cf.* discedo *p. 1275, 71sqq.*): MACR. sat. 1, 5, 3 ni tempus noctis ... necessariae -is nos admoneret (*cf.* 1, 5, 17 discedentes). 3, 20, 8 ita facta -o est (*utroque loco de dialogo finito, cf.* discedo *p. 1275, 77. 80sq.*). *i. q. itio in partes*: CIC. Sest. 77 oritur saepe seditio ... ex clamore primum, deinde aliqua -e contionis. **b** *speciatim de more pedibus sententiam ferendi* (*v.* discedo *p. 1276, 52sqq.; Liebenam, PW. V 1172sqq.; Mommsen, Staatsr. III 983sq. 991sqq.; cf. Cass. Dio 41, 2* διαψηφίσεως ... ἐν τῇ ἐπὶ τάδε καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ βουλευτηρίου μεταστάσει γενομένης): CIC. Verr. 5, 146 cum iam non solum -o facta esset, sed etiam perscriptum atque in tabulas relatum (Sest. 74 sine ulla varietate. Phil. 6, 3. 14, 21 has in sententias meas [Att. 12, 21, 1 TAC. ann. 3, 69] si consules -em facere voluissent. epist. 1, 2, 2. 1, 4, 2. HIRT. Gall. 8, 53, 1 sententiis dictis. PLIN. epist. 2, 11, 22. 8, 14, 19 *lex* ita -em fieri iubet: 'qui haec sentitis, in hanc partem, qui alia omnia, in illam partem ite, qua sentitis'. GELL. 14, 7, 13). Phil. 3, 24 senatus consultum de supplicatione per -em fecit (HIRT. Gall. 8, 52, 5. LEX de imp. Vesp. [Corp. VI 930] 4 utique ei ... senatus consulta per relationem discessiónemque facere liceat. TAC. ann. 6, 12 SVET. Tib. 31, 1 S. C. de nund. salt. Beg. [Corp. VIII 23246] 10. GELL. 3, 18, 2 cum senatus consultum per -em fiebat, nonne universi senatores sententiam pedibus ferebant? 14, 7, 19 *opp.* per singulorum sententias exquisitas). Phil. 8, 1 tua voluntas in -e fuit ad lenitatem propensior. SEN. dial. 7, 2, 1 cum de beata vita agetur, non est quod mihi illud -um more respondeas: 'haec pars maior esse videtur' *eqs.* TAC. ann. 14, 19 postquam -em consul permiserat, pedibus in sententiam eius iere. PLIN. epist. 9, 13, 20 consul citatis nominibus et peracta -e mittit senatum. GELL. 14, 7, 13 quia in omnibus senatus consultis ... -o esset necessaria.

2 *indicatur disiunctio quaedam* (*cf.* GLOSS. διαχωρισμός): **a** *i. q. discidium, divortium* (*cf.* discedo *p. 1277, 11sqq.*): TER. Andr. 568 si eveniat, quod di prohibeant, -o (EVGRAPH. si fiat divortium). HIL. in Matth. 4, 22 si alii ex -is necessitate nubenda sit. AVG. adult. coniug. 1, 18, 22 -o coniugis fidelis ab infideli. **b** *i. q. actio deserendi* (*cf.* discedo *p. 1277, 37sqq.*): AMBR. Abr. 1, 4, 26 p. 521, 12 fugientis *servae* -em. SVLP. SEV. dial. 1, 12, 4 graviter irascerer -e fugitivi (*sc. liberti*). *huc etiam referas*: LEO M. serm. 68, 2 p. 373ᶜ ut *Iesum* non solum pater relinqueret, sed etiam ipse se quadam ratione desereret, non trepida -e, sed voluntaria cessione. **c** *de sideribus* (*cf.* discedo *p. 1281, 44sqq.*): GELL. 14, 1, 8 stellarum motus et vias et -es et coetus.

B *vi praepositionis evanescente*: *i. q. decessio, abitus, reditus* (*cf.* discedo *p. 1277, 58sqq.*) *acced. genet. l. 41. 54. 56, pron. poss. l. 48. 52*: TAC. ann. 1, 30 primum octava, dein quinta decima legio *in hiberna* rediere: nonanus ... desolatus aliorum -e *eqs.* DON. Ter. Phorm. 440 repentina (*sc. personae a scaena*). AVSON. 422, 15 foeda -o *Graecorum a Troia* ab Vlixe cohibetur (*cf. p. 1312, 78sq.*). SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 695 Troianos stellam ducem -is habuisse. 2, 703. SCHOL. Cic. Bob. p. 172, 10 St. *exilium suum* maluit -em vocare quam poenam (*falso; apud* CIC. *nusquam -io sic, sed semper hoc sensu legitur* discessus, *cf. p. 1311, 48sqq. 79sqq.*). HEGES. 5, 16 l. 153 accepto pretio -is fidem fregere. VVLG. act. 20, 29 intrabunt post -em meam lupi rapaces in vos (ἄφιξιν). SVLP. SEV. dial. 1, 22, 3 causam -is (*sc. ex eremo*) et consilium. MACR. sat. 3, 9, 14 (*ad* VERG. Aen. 2, 351 excessere ... di) evocationem numinum -emque. OROS. hist. 2, 19, 9 -is *Gallorum* pretium. EVGRAPH. Ter. Andr. 708 -em tuam complere (*ibid.* discedere). Haut. 190 (abitio) hoc est -o. Hec. 228. ENNOD. epist. 2, 4, 1 p. 43, 3 in aucupio -is. 9, 32, 1 p. 256, 7 tantum me *illius* perculit ... -o ut *eqs.* opusc. 1, 40 p. 272, 6 ne ascriberetur casui prima ⟨? clades *suppl. Hartel*⟩ et -o perfugarum. *nota sensu collectivo*: ITALA I Macc. 2, 15 (Lucif. non parc. 12 p. 235, 8) venerunt qui erant a rege et compellebant -em (ἀποστασίαν, VVLG. qui confugerant) in Modiin civitatem, ut sacrificarent.

II ***metaphorice*** *de anima* (*cf.* discedo *p. 1284, 25sqq.*): **A** *vi praepositionis integra*: HIL. in psalm. 53, 14 p. 146, 12 morti ... id est -i ... tamquam animae corporisque. **B** *vi praepositionis evanescente* (*additur* e *infra l. 64, a infra l. 65*): PS. APVL. Ascl. 28 cum fuerit animae e corpore facta -o (*cf. p. 1312, 61sqq.*). HIL. in psalm. 63, 9 p. 231, 5 mortem ... esse ... -em *animae* a corpore. HEGES. 5, 53, 1 l. 36 infusione animae mortuus resurgit, -e vivus exanimatur.

III ***translate***: **A** *vi praepositionis integra*: **1** *indicatur dissolutio quaedam* (*cf.* GLOSS. διχόνοια, διχοστασία): *i. q. discidium*: GELL. 2, 12, 1 si ob discordiam dissensionemque seditio atque -o populi in duas partes fiet. **2** *indicatur disiunctio quaedam*: **a** *i. q. separatio* (*sic* GLOSS.): SALL. hist. frg. 1, 11 -o plebis a patribus aliaeque dissensiones domi fuere (OROS. hist. 2, 5, 5). **b** *i. q. defectio, seditio* (*cf.* GLOSS. ἀποστασία). **α** *generatim*: HEGES. 2, 6, 2 erupit in seditiones graves, latrocinia, -es eorum insolentia. 2, 6, 4. 3, 3, 7. 3, 8, 2. RVFIN. hist. 1, 5, 6 (ἀποστασίαν). IORD. Get. 50, 260. *additur* a: VVLG. act. 21, 21 quia -em doceas a Moyse eorum qui *eqs.* (ἀποστασίαν ἀπό). AVG. epist. 173, 10 recessisse a domino *Iesu tot* discipulos et arbitrio suae malae atque impiae -is fuisse permissos. **β** *speciatim*: *a deo* (*cf.* discedo *p. 1286, 11sqq.*): ITALA II Thess. 2, 3 (cod. g *al.*) nisi venerit -o primum (VVLG. *item*; ἀποστασία). HIL. in psalm. 118 samech 10 p. 493, 10 differt ... a peccato -o (*sc. apostatae*), quia peccato venia per paenitentiam reservatur, -o vero cum ipsa paenitentiae -e se damnat (*ibid. saepius* discedere). 120, 8 p. 564, 2 cum ab eo per peccata discessimus ..., -em nostram ab eo consequi-

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tur abscessio eius a nobis. AVG. bapt. 5, 2, 2 id erratum cooperiebat caritas unitatis, quamdiu inerat ista non diabolica -o, sed humana temptatio. HESYCH. in lev. 17, 1/7 p. 1003^{D} fornicatio (*i. idololatria*) dicitur ab *deo* -o. FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 1 p. 179^{B} nec deum praedestinasse -em hominis a se, cum causa ipsius -is sola voluntaria esset aversio peccatoris. *ab ecclesia* (*cf.* discedo *p. 1285, 75 sqq.*): CYPR. epist. 52, 3 ut ... iudicium sacerdotum voluntaria -e praecederet (*opp.* eici de ecclesia et excludi). AMBR. hex. 4, 2, 7 p. 115, 12 *ecclesia sicut luna* aliquorum quidem in persecutionibus -e minuitur, ut ... impleatur. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4 p. 151, 5 Engelbr. *fratrum* -e et separatione affligimur et discerpimur. AVG. c. Gaud. 2, 4, 4 p. 259, 10 quare vos ... ab unitate huius ecclesiae nefario schismate disceditis et haeretica praesumptione in eadem -e (*f*, disciss- *vulg.*) persistitis? 2, 10, 10 p. 267, 12 cum et schismaticus sis sacrilega -e et haereticus sacrilego dogmate.

B *vi praepositionis evanescente fere i. q. intermissio, absentia* (*cf.* discedo *p. 1289, 46 sqq.*): SYMM. epist. 1, 34, 1 veteris in te amoris nulla -o est. CASSIOD. in psalm. 104, 16 quamvis fames substantialis non sit, sed sola est -o copiarum, sicut nox appellatur solis absentia.

discessīvus, -a, -um *a* discedere. VIRG. gramm. epit. 8 p. 70, 13 adverbia congregandi non unius sunt status: aut enim coniungunt et stabilia sunt, ut 'invicem sumus' aut controversia ut 'invicem insurgimus' aut -a (*i. disiunctionem significantia*) ut 'abinvicem disiungimur' aut agapeta ut 'pro invicem laboramus'.

1. discessus, -a, -um *v.* discedo *p. 1275, 19 sqq.*

2. discessus, -ūs *m. a* discedere. *i. q. actus discedendi. legitur inde a* VARRONE (*v. infra l. 42 et 77*), *apud poetas non nisi* LVCR. 4, 41 VERG. Aen. 6, 464. 8, 215 STAT. Theb. 11, 671. *plur. v. p. 1312, 69. dub.*: CAES. Gall. 7, 74, 1.

I ***vi praepositionis integra*:** **A** *proprie de hominibus* (*cf.* GLOSS. χωρισμός): **1** *generatim*: CIC. Cato 84 non longinquum inter nos digressum et -um fore. **2** *speciatim: i. q. desertio* (*cf.* discedo *p. 1277, 37 sqq.*): CAES. civ. 3, 76, 4 militum.

B *per imaginem vel translate de rebus*: **1** *indicatur dissolutio quaedam*: LVCR. 4, 41 cum corpus simul atque animi natura perempta in sua -um dederint (*i. discesserint; cf. p. 1283, 2 sq.*) primordia quaeque. *accedit genet.*: CIC. Tusc. 1, 71 est ... interitus quasi -us et secretio ac diremptus earum partium, quae ante interitum iunctione aliqua tenebantur. nat. deor. 2, 60 te nec terrae fremitus nec caeli -us ... terrebunt. **2** *indicatur disiunctio quaedam* (*additur* a *l. 43*): VARRO ling. 5, 60 animae et corporis (*cf. p. 1310, 62*). CIC. Tusc. 1, 18 -um animi a corpore ... esse mortem (1, 82; *cf. Plat. Phaed. p. 64e* τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγήν).

II ***vi praepositionis evanescente*:** **A** *de hominibus*: **1** *proprie*: **a** *generatim* (*inde a* VARRONE *infra l. 77*): *i. q. discessio, secessio, decessus, abitus* (*cf.* GLOSS. ἀποχώρησις. ἀναχώρησις. κατάβασις) *interdum* (*cf. p. 1312, 7*) *i. q. absentia*: CIC. dom. 15 quod in meo reditu spes otii et concordiae sita videbatur, in -u autem cotidianus seditionis timor (*sic* CIC. *saepius de exilio suo tristitiam rei verbi lenitate mitigans, cf.* Planc. 73 in illo tristi et acerbo luctu atque -u. Rab. Post. 47. Mil. 103 *opp.* reditus. SCHOL. Cic. Bob. p. 168, 21 St. qui ... patientiam -us illius ... susceperit. *v. etiam infra l. 79 sqq.*). p. red. ad Quir. 7 in -u civium exercitu se armisque revocavit. Scaur. 11 -ūs ... solitudo ei ... fuit quaerenda. Tusc. 1, 18 nullum ... fieri -um (*sc. animi; cf. supra l. 42*). Att. 5, 1, 1 ego ... et tuum in -u vidi animum et meo (*sc. animo*) sum ipse testis (*cf. p. 1312, 3*). 9, 13, 4 eo tardior ad discedendum fui, quod difficile est de -u voluntario sine ulla spe reditus cogitare. 12, 50 *opp.* adventus. 16, 3, 4 multa me movent in -u, in primis ..., quod diiungor a te. *ibid.* tempus ... -ūs subabsurdum. epist. 4, 2, 4 quod consilium in -u, quae loca sequamur. ATT. Cic. Att. 9, 10, 6 ego ... subitum -um et praecipitem profectionem cum tibi, tum ipsi *illi* inutilem et periculosam puto. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 3 dedi operam ..., ut et celeriter me reciperem et hic -us nihil fugae simile haberet (*cf.* CAES. Gall. 5, 53, 7 magnas Gallorum copias ... discessisse, adeo ut fugae similis -us videretur. *v. etiam p. 1312, 4. 33*). VERG. Aen. 6, 464. FRONTIN. strat. 1, 5, 25 Darius ut falleret *illos* -u. IVST. 2, 11, 1 *opp.* introitus in Graeciam. 12, 11, 5 retenti veteranorum -um (*sc. ceterorum qui dimissi erant*) aegre ferentes missionem et ipsi flagitabant. HIL. in psalm. 143, 10 cum deo ... -us et accessus adscribitur, quia secundum meritorum nostrorum differentiam ... aut desit aut absit. AMM. 15, 4, 8 nec aliud vitae subsidium nisi -u sperare veloci (*cf.* 30, 1, 5 neque aliam nisi cito -u salutis reperiens viam). 23, 6, 8 vix ipsi tutum invenere -um. 31, 12, 16 inerti -u primordia belli foedarunt. COD. Theod. 9, 43, 1, 2 (*a. 321*) *opp.* reditus. *acced. genet. sive pron. possess.* (*adde* CIC. dom. 15 *supra l. 48 sqq.*): VARRO Men. 324 inter medici[s] -um et adventum pollictoris. CIC. Catil. 1, 7 -u ceterorum, nostra tamen, qui remansissemus, caede te contentum esse. dom. 17 -u meo (*opp.* reditus; *de exilio suo v. supra l. 48 sqq., cf.* 59. 60. 85. 95 meus ille -us [*item* Pis. 31]. 115 Sest. 49. 60. 128. 133 p. red. in sen. 3. 19 Vatin. 6 prov. 45. Pis. 21 -u tum meo. 32 Planc. 86 Brut. 273 *ille* nescio quomodo -u meo discessit [*cf. p. 1288, 48 sqq.*] a sese ceciditque. parad. 30 meo -u exulasse rem publicam. *adde*: dom. 96 unius. 122 eius civis. Vatin. 7 eius viri). Phil. 2, 109 -u nostro laetatus est (*cf. ibid.* metu perterriti *ex senatu* diffugimus. *cf. etiam* Att. 6, 4, 1. 7, 17, 3. 10, 8, 9 quantus ... animus in -u nostro [*cf. p. 1311, 57*]. ad Q. fr. 2, 12, 1. 3, 8, 1). Phil. 5, 30 post -um latronis vel potius desperatam fugam (*cf. p. 1311, 66*). Brut. 308 oratorum aut interitu aut -u aut fuga. Tusc. 1, 7 tuum post -um (Att. 1, 18, 2. 12, 48. 13, 45, 1. 15, 8, 1 epist. 1, 2, 3. 1, 9, 23. 7, 10, 3. 11, 27, 2 tuus ... -us isque diuturnus. 15, 14, 6 accessit post tuum -um familiaritas mihi cum *illo* maxima. STAT. Theb. 11, 671 moenia lustra -u Thebana tuo). Att. 1, 13, 2. 1, 16, 5 summo -u bonorum, pleno foro servorum. 1, 17, 6 fratris. 11, 7, 1 *senatus consulta* post -um tribunorum facta sunt. 15, 20, 1 nunc dubitare quemquam prudentem quin meus -us desperationis sit, non legationis? epist. 10, 28, 1 post Antoni foedissimum -um. ad Brut. 2, 7, 2 post -um *illius* consulis. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 2 post -um legatorum. CAES. Gall. 2, 14, 1 Belgarum. 4, 4, 6 Germanorum. 4, 14, 2 *opp.* adventus. 5, 3, 6 omnis nobilitatis. 6, 41, 2 hostium (HIRT. Gall. 8, 16, 1 QVINT. decl. 377 p. 422, 13. *cf.* AMM. 31, 14, 19 post ... -um ... hostilem). 7, 5, 7. 7, 20, 1 *ibid.* discedere. 7, 41, 4. 7, 54, 2 civ. 1, 74, 1. 1, 80, 3 nostrorum equitum. 2, 35, 5. 3, 9, 6 BELL. Afr. 67, 3 LIV. 28, 31, 3. 35, 45, 2 *ibid.* discedere. SEN. dial. 6, 7, 1 -u, non solum amissione carissimorum necessarius morsus est. FRONTIN. strat. 2, 11, 3. TAC. hist. 3, 59 tam pavidus *illius* -us. 4, 39 citeriorem Hispaniam ostentans -u *illius* vacuam. ann. 2, 44 Romanorum. IVST. 2, 12, 19 sociorum. 23, 2, 7. AMM. 16, 12, 2 ducis fugati (*cf.* 25, 3, 14). RVFIN. hist. 4, 3, 2 non tantum salvatore praesente, sed et post -um eius (ἀπαλλαγέντος). SVLP. SEV. Mart. 6, 4 -u sancti *illius*, quem ad exilium haereticorum vis coegerat, turbatam ecclesiam. dial. 2, 8, 8. 3, 4, 7. SIDON. epist. 7, 1, 3 primorum populariumque. 7, 15, 2 hac ... condicione -um impetraturi, ut aut vicissim redeatis aut serius. *additur unde*: **a**: CIC. Att. 1, 13, 2 post -um a me tuum (epist. 7, 18, 1. *cf.* Att. 3, 25 post tuum a me -um [*ibid.* discedere]. ad Brut. 1, 14, 1 de *illius* abs te -u). CIC. Att. 8, 3, 3 quid foedius ... hoc (*om. M*[1]) ab urbe -u sive potius turpissima fuga? (*cf. l. 4. p. 1311, 66*). ad Brut. 1, 15, 5 animus ... qui semper infixus in patriae caritate -um ab eius periculis ferre non potuit. CAES. civ. 3, 80, 4 -u exercituum ab Dyrrachio cognito. LIV. 28, 37, 10 *illius* ab Oceani ora. IVST. 7, 4, 1 post -um a Macedonia Bubaris Amyntas rex decedit. 23, 3, 12 turpem ... ab Italia -um. **de**: CIC. p. red. in sen. 25 *Metelli* quondam de patria -us honestus omnibus ... visus est. **e**: AMM. 16, 10, 16 cuius e Perside -um supra monstravimus. *abl.*: CIC. Att. 11, 18, 1 de illius Alexandrea -u nihil adhuc rumoris. *additur quo fiat* -us: **ad**: DICT. 1, 14 post -um *Herculis* ad deos. *acc.*: CIC. Att. 9, 5, 1 sunt ista quidem ... difficillima, iter ad superum, navigatio infero, -us Arpinum, ne hunc fugisse, mansio Formiis, ne obtulisse nos gratulationi videamur.

b *speciatim de feriis aestivis*: CIC. Att. 12, 40, 3 si quis requirit, cur Romae non sim: quia -us est. *acced. genet.*: CIC. epist. 3, 9, 4 ⟨in⟩ ipsum -um senatus incidisse ... meas litteras (*cf. alio sensu*: Att. 7, 12, 2 nec eum rerum prolatio nec senatūs magistratuumque -us nec aerarium clausum tardabit). *acced.* **a**: LIV. 4, 36, 3 per -um hominum ab urbe. **2** *in locutionibus per imaginem expressis*: **a** *de excessu, decessu, morte* (*cf.* discedo *p. 1283, 32 sqq.*): CIC. div. 1, 47 o praeclarum -um ... e vita, cum ... in lucem animus excesserit (*cf.* RVFIN. hist. 4, 15, 5 iniquae huius vitae ultro velocem expetisse -um [ὡς τοῦ ἀδίκου ... βίου αὐτῶν ἀπαλλαγείη]). *absol.*: APRING. in apoc. 2, 10 in primordiis ecclesiae catholicae post ipsius -um apostoli. EVGIPP. Sev. cap. 44 p. 12, 12 post -um eius. EXC. barb. p. 320, 5 Fr. **b** *de morientis discessione a huius vitae rebus et hominibus* (*cf.* discedo *p. 1283, 46 sqq.*): CIC. fin. 5, 32 quin ... *sapiens* -u a suis atque ipsa relinquenda luce moveatur. Tusc. 1, 83 illud angit vel potius excruciat, -us ab omnibus iis, quae sunt bona in vita. vide, ne 'a malis' dici verius possit. **c** *de animae ex corpore discessione* (*cf. p. 1310, 62 sqq. et* discedo *p. 1284, 25 sqq.*): TERT. anim. 53 rapida quaeque mors ... nullam animae moram praestat nec -um eius in momenta discruciat (SCHOL. Cic. Bob. p. 131, 1 St.).

B *de bestiis* (*cf.* discedo *p. 1281, 33 sqq.*): VERG. Aen. 8, 215 -u mugire boves (*syn.* abitus). PLIN. nat. 18, 314 post ciconiae -um. 25, 90 *illius herbae genera* florent adventu hirundinum, -u marcescunt.

C *de rebus* (*cf.* discedo *p. 1281, 44 sqq.*): CIC. nat. deor. 2, 19 solis accessūs -ūsque solstitiis brumisque cognosci (*cf.* PS. RVFIN. in Am. 5, 7/8 p. 1077^{A} nimirum solis [*sc. ministerio uteretur deus*], qui -u quidem noctem, nobis regressu diem pararet). CAES. civ. 3, 9, 1 -u Liburnarum ex Illyrico *ille* cum iis, quas habebat, navibus Salonas pervenit (*cf.* BELL. Alex. 20, 5 navium). FRONTIN. strat. 3, 9, 1 Scipio apud Carthaginem sub -um aestus maritimi ... ad muros urbis accessit (*cf.* SOL. 1, 91 fluctuum). OPTAT. 6, 8 p. 156, 17 post -um noctis ante lucis adventum.

accedunt adiectiva: **a** *attributive*: acerbus: CIC. Planc. 73. citus: AMM. 30, 1, 5. diuturnus: CIC. epist. 11, 27, 2. foedus: CIC. epist. 10, 28, 1 (foedissimus; *cf. infra l. 84*). hostilis: AMM. 31, 14, 9. iners: AMM. 31, 12, 16. pavidus: TAC. hist. 3, 59. praeclarus: CIC. div. 1, 47. subitus: ATT. Cic. Att. 9, 10, 6. tristis: CIC. Planc. 73. tutus: AMM. 23, 6, 8. velox: AMM. 15, 4, 8 RVFIN. hist. 4, 15, 5. voluntarius: CIC. Att. 9, 13, 4. **b** *praedicative*: acerbus: CIC. Mil. 103 (acerbior). foedus: IVST. 2, 11, 1 (*cf. supra l. 78 sq.*). inutilis: ATT. Cic. Att. 9, 10, 6.

[Graeber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

longus: CIC. epist. 7, 10, 3. luctuosus: COD. Theod. 9, 43, 1, 2 (luctuosior). molestus: CIC. p. red. in sen. 25. periculosus: ATT. Cic. Att. 9, 10, 6. summus: CIC. Att. 1, 16, 5. turpis: IVST. 2, 11, 1. 23, 3, 12.
accedunt praepositiones: in: CIC. p. red. ad Quir. 7 in -u civium exercitu ... se revocavit. Planc. 73 Att. 5, 1, 1. 10, 8, 9. 16, 13, 4 ad Q. fr. 2, 12, 1. per: LIV. 4, 60, 3 captatum ... tempus ab tribunis militum, quo per -um hominum ab urbe ... senatus consultum fieret. post: CIC. dom. 59 post meum -um. 60 p. red. in sen. 3. 19 Sest. 60 Phil. 5, 30 Tusc. 1, 7 Att. 1, 13, 2 *et saepissime*. sub: FRONTIN. strat. 3, 9, 1 sub -um aestus maritimi. *Graeber.*

disceus, -ī *m.*, δισκεύς (LYD. mens. 4, 116 *ex Apuleio*). *genus cometae*: PLIN. nat. 2, 89 (*de cometis*) quos *radios* et -us, nomini similis, colore autem electro, raros e margine emittit. SERV. auct. Aen. 10, 272 p. 422, 26 cometes in tympani modum, qui nec valde lucet et electri colorem habet, quem -um vocant. iste ... caedes, rapinas, bella ... significat.

discibilis, -e *a* discere. *comp. l. 21. i. quod (facile) disci potest*: BOETH. categ. 4 p. 277^A *Aristotelis* sententia est virtutes non esse scientias, ut Socrates ait, neque, ut Stoici, naturaliter eas esse, sed -es *eqs.* syll. categ. 1 p. 793^C per introductionem est facilior -iorque doctrina. *D.*

discidiōsus, -a, -um *a* discidium. AMBR. epist. 76, 9 ut in homine uno et novus homo et vetus sublato pariete maceriae, qui utrumque -o (diss- *codd.?*) obice dividebat (*cf.* VVLG. Eph. 2, 14), inter se convenirent. DON. Ter. Hec. 617 haec inter illas (*socrum et nurum*) est -a coniunctio.

discidium, -ī *n.* [*non a* discindere, *sed a* dis- *et* cadere *ductum esse censet Stowasser, Dunkle Wörter II 11sq. cf.* excidium. *Th.*]. *vocem derivandam esse a* scindendo (*cf. nostratium* 'Scheidung, Spaltung, Trennung') *probatur ex. gr. his locis: l. 54. 58. p. 1314, 33. proprie significat discissionem, diruptionem, hinc violentam diiunctionem, distractionem, separationem hominum vel animorum. saepius in codd.* (*ut* CIC. Att. 1, 17, 7. 4, 1, 1 *M* TAC. ann. 12, 2) *corrupta est in* dissidium, *quod latinum vocabulum non esse iam Madvig, Cic. fin. p. 812sqq. evicit* (*legitur hodie non nisi in editionibus, quarum fides de his rebus nulla est, ut Mignii*). GLOSS. διαχωρισμός, χωρισμός. δίεσις. separatio per vim facta. NOT. Tir. 11, 55 excidium -um. *legitur inde a* PLAVTO, *plur. inde ab* ACC. trag. 161 (*poet.*: OCTAVIA 746).

I *proprie de rebus corporeis i. q. discissio, dissolutio, diruptio, fissura sim.*: LVCR. 1, 220 quáe *vis* partibus eius -um (διάκρισιν) parere et nexus exsolvere posset. 1, 249 omnes *res* -o redeunt in corpora materiai. 1, 452 permitiali. 2, 120 *corpora* conciliis et -is exercita crebris. 3, 347 *animae* (*cf.* RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 5 *syn.* dissolutio atque divulsio, *et infra l. 51*). APVL. mund. 34 flammarum *Aetnae* fluenta divino separata -o. TERT. pall. 2 tota illa plaga -i (*sc. Rhegii*). LACT. inst. 7, 3, 23 *seminibus* iterum resolutis -um atque interitum *mundi* secuturum *putat Epicurus* (*fort. huc pert.* GLOSS. IV 409, 46 -um eversionem hoc est infernum, *ubi* interitum *emend. Bücheler*). CASSIOD. var. 5, 38, 1 *murorum*. *acced. gen.*: LVCR. 3, 342 animai (3, 581. *cf.* 3, 839 corporis atque animai [PS. LACT. inst. interpol. 7, 5, 27 § 12]. TERT. resurr. 19 p. 51, 15 carnis atque animae. *cf.* RVFIN. Orig. princ. 2, 1, 2 animorum). LVCR. 6, 293 *imber* -o nubis ventique procella mittitur (*antea* fulmen perscindit ... nubem). SEN. nat. 6, 30, 2 vides et urbium fieri gentiumque -um (*cf.* VERG. Aen. 3, 418 Hesperium Siculo latus abscidit). TERT. paenit. 12 maris *Rubri* (AMM. 31, 4, 7 *de perfossione Athonis*). SOL. 1, 91 humi. 23, 13 orbis (*postea* scissis montibus). ARNOB. nat. 5, 6 -o partium *membri* sanguis fluit. SYMM. epist. 6, 70 corruptorum parietum -a sarciuntur. AMM. 27, 4, 7 -um panditur terrarum angustum (*de Hellesponto*).

II *translate*: **A** *de hominibus*: **1** *generatim i. q. separatio localis* (*add. gen. obi. saepius, epex. l. 67*): CIC. dom. 96 deflevi coniugis miserae -um, liberorum carissimorum solitudinem. Phil. 2, 45 quod desiderium tui -i ferre non posset. Att. 4, 1, 1 *te* acerbissime -um nostrum tulisse. CATVLL. 66, 22 fratris cari flebile -um. OV. met. 14, 79 non bene -um Phrygii latura mariti *Dido* (*sc. morte*). APVL. met. 10, 29 *saltatores* in quadratum patorem cuneati et in catervae -um separati. IVST. 23, 2, 11 fletibus tam crudelis -i. HIL. in Matth. 33, 6 *vox Christi* recedentis a se verbi dei contestata -um. SYMM. epist. 8, 14 querella -i. AMBR. in Luc. 7, 135 p. 341, 25 carissimorum pignorum -a. *ibid.* p. 342, 3 filios a parentibus -o necessitudinis separaturus. CORP. VI 7579 (*in columbario*) ne tam scelestum -um experiscar. *nota i. q. divisio*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 3 p. 121, 19 ut neque fiat in unitate confusio neque in divisione (*deitatis in tres personas*) -um. *hinc fere i. q. discessio, dissensio, discordia sim.* (*cf.* GLOSS. ἀποστασία. διχόνοια. *add. gen. obi. saepius, epex. p. 1314, 6*; *inter p. 1314, 6. cf. p. 1314, 16*): PLAVT. Mil. 654 neque ex me exoritur -um in convivio. ACC. trag. 160 cur vetera tam ex alto appetissis -a, Agamemno? CIC. leg. agr. 2, 14 non ... natura neque -o neque odio penitus insito bellum nescio quod habet susceptum consulatus cum tribunatu (Balb. 30 fin. 1, 44 nat. deor. 1, 42. Lael. 23 *cf. p. 1314, 2*). Sull. 60 -o ac dissensione facta (Att. 1, 17, 7 FIRM. math. 6, 32, 31. RVFIN. Greg. Naz. orat. 6 p. 210, 6 fratrum. p. 224, 4 *cf. p. 1314, 6*). har. resp. 45 post -um optimatium (*postea* discordiis principum). Lig. 5 belli *civilis* -o distractus a fratribus. 19 secessionem ... existimavisti, ... non bellum nec hostile odium, sed civile -um (TAC. ann. 14, 60 CLAVD. 15, 242). Lael. 78 amicorum. FRONTO p. 168, 16 N. LACT. inst. 3, 7, 3 nullus -o, nullus errori locus est *in morali parte philosophiae*. 4, 1, 5 generis humani (6, 6, 20). 6, 19, 10. FIRM. math. 6, 25, 6 perpetuae dissensionis -um. AVR. VICT. Caes. 41, 5 -um inter Licinium Constantinumque exoritur. AMM. 20, 4, 14 in apertum erupere -um. HEGES. 2, 9, 1 p. 56 orbis Romani. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7 p. 217, 24. 221, 4. PRVD. cath. 3, 148 aspidis atque hominis digladiabile -um. AVG. serm. ed. Mai 6, 1. MART. CAP. 9, 893 divina humanaque -a. ANTH. 863^a in -o volumus, Paris, arbiter esto. 936 (*modo sit antiquum*) -is (diss- *cod.*) indiscissis.

2 *speciatim*: **a** *de dissolutione matrimonii, amicitiarum vel amantium i. q. divortium sim.* (*add. gen. personae saepius, rei l. 18. cf.* GLOSS. διάζευξις γάμου. διάλυσις γάμου. divortium. repudium, separatio): TER. Andr. 697 valeant qui inter nos -um volunt (*cf.* SCHOL. *ad l.* divortium, separationem). Hec. 476 hoc -um evenisse. 782. CIC. Cluent. 190 divortia atque affinitatum -a. Cael. 61 extincta erat consuetudo, -um extiterat (*cf.* 31. EVGRAPH. Ter. Haut. 395. *cf. infra l. 35. 43*). Att. 11, 23, 3 *Tulliae a Dolabella*. 15, 29, 2 constitutum ... esse -um. TIB. 1, 5, 1 bene -um (diss- *codd.*) me ferre loquebar. PROP. 1, 11, 28 multis ista dabant litora (*sc. Baiae*) -um. 2, 24, 32 -um vobis proximus annus erit (*i. vestram coniunctionem tollet*). ELEG. in Maecen. 2, 7 OV. met. 5, 530. SEN. dial. 2, 8, 3 orbitates, -a. OCTAVIA 746 Octaviae (TAC. ann. 14, 1). MART. 10, 41, 8. TAC. ann. 2, 86 *opp.* coniugio (3, 34). 11, 30 *opp.* matrimonium (12, 40). 12, 2. SVET. Dom. 3, 1 impatiens -i. PAPIN. dig. 48, 5, 12, 13 causam -i praestitisse (*syn.* divortio. *cf.* HIER. epist. 49, 6, 2. 3 adv. Iovin. 1, 11). frg. Vat. 121. PAVL. dig. 49, 15, 8 poenis -i tenebitur *uxor*. frg. Vat. 106 interveniente. FIRM. math. 5, 3, 3 -o separatur (7, 11, 1). SEN. contr. exc. 8, 6. IVVENC. 1, 532 scribere -um (3, 474). PELAG. in I Cor. 7 p. 738^C solvi -o ligatos. in Tit. 2 p. 898^A DRAC. Romul. 10, 423. **b** *de dissensione fidei i. q. schisma* (*etiam add. gen. rei*): CYPR. unit. eccl. 23 (*in imag.*) scindi unitas non potest nec corpus unum -o compaginis separari. LACT. inst. 4, 30, 4 qui -um facerent unitatis. HIL. trin. 7, 4 fidei extitisse -um. AMM. 21, 16, 18 excitavit -a plurima. COD. Theod. 16, 5, 2 (*a. 326*) ante -um *Novatianorum*. SVLP. SEV. dial. 3, 12, 3 Theognitum odio potius quam causa fecisse -um. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 19 pro concordia movere -a. VAL. CEM. hom. 12, 6 caritatis (*opp.* coniunctio). ISID. orig. 8, 3, 5 congregationis.

B *de rebus* (*cf. etiam supra l. 18. 33. 35*): PLAVT. Pseud. 70 harunc voluptatum mi ... distractio -um vastities venit. CIC. de orat. 3, 61 hinc -um illud extitit quasi linguae atque cordis. ac. 1, 43 qua de causa -um (diss- *codd. dett.*) factum sit *inter veterem et mediam academiam* (*syn.* defectio. *cf.* LACT. inst. 3, 4, 12 -um et quasi civile bellum). LIV. 25, 18, 5 publicorum foederum (AVSON. 424, 3). TER. MAVR. 2115 dum ne -um verbi quarto pede fiat. PANEG. 5 (8), 10, 1 provinciarum a Roma⟨na⟩ luce -um. AMM. 30, 4, 11 legum. MAX. epist. p. 2 nostrarum regionum.

*?***discido** *a* dis- *et* cadere. NOT. Tir. 11, 41^a -it.

discīdo, -cīdī, -cīsus, -ere [*a* dis- *et* caedere. *Th.*]. GLOSS. -um (discissum *a*) διηρημένον. NOT. Tir. 11, 62^a discisus. *i. q. dirimere, dissecare*: TER. Ad. 559 vide, ut -it labrum (*cf.* DON. *ad l.* Asper mediam longam a 'caedendo' accipit, ego mediam brevem a 'scindendo': *illam explicationem ut praeferas, suadet lex prosodiaca Luchsi de diiambis in fine versus*). LVCR. 3, 659 in multas partes -ere ferro *serpentem* (3, 669 *anima*). *cf.* PAVL. FEST. p. 69 dirigere (diligere *Lindsay, cf.* NON. p. 290) apud Plautum invenitur pro -ere (discedere *vulgo*). p. 117 *v. s.* discindo *l. 83*. *i. q. distinguere*: CHAR. gramm. I 94, 21 forfices et forcipes ⟨et forpices⟩ quidam -unt, ut *eqs.*

discifer, -ī *m.* [*cf.* δισκοφόρος, discophorus. *Th.*]. GLOSS. V 618, 34 est qui discum fert. *v.* discophorus.

discinctātus, -a, -um *cf.* discinctus. PASS. Perp. 10 *vir* -atus (διεζωσμένος) purpuram inter duos clavos per medium pectus.

*?***discinctibilis.** CAEL. AVR. diaet. pass. 40 quomodo discernis critice sudantem (hoc est -i [distinctibilis *cod. Aug. Rose p. 214*] sudore qui est necessarius) ab eo qui diaphoresi solvitur?

discincta, -ae *v. infra p. 1316, 72.*

discinctio, -ōnis *f. a* discingere. GLOSS. II 236, 53 ἀπόζωσις discinctus -o.

discinctus, -ūs *m. a* discingere. GLOSS. II 236, 53 *v. supra l. 69.*

discindo, -scidī, -scissum, -ere [*a* dis- *et* scindere. *Th.*]. *coni. plusqu.* discisset: SIL. 11, 455. *saepius confunditur in codd. cum* descendo; *part.* discissus *et cum* discisus *et cum* discussus *sic ut interdum dubites, quid sit verum.* GLOSS. διασχίζω. -isse pedem detraxisse (*corrupt.*). *legitur inde a* PLAVTO *et* CATONE. [*dub. vel corr.*: LVCAN. 1, 31 *et* HIL. trin. 10, 28 *v.* descendo. QVINT. inst. 1, 11, 9 *v. l.* distendat.]

I *proprie*: *i. q. discidere, dissecare, dispertiri, dilacerare sim.* (*cf.* PAVL. FEST. p. 73 delaniare est -ere): **a** *aliquem* (*cf. p. 1315, 25; bestias l. 83. 84*): PLAVT. Mil. 1395 facite inter terram atque caelum, ut sit ⟨situs⟩, -ite (descendite *B*). PAVL. FEST. p. 73 lanius dicitur, qui pecus -it (p. 117 discidendo *cod.* AMM. 28, 4, 34). CELS. 5, 27, 3 haedus agnusve -ssus (*antea* dividere). CVRT. 10, 9, 12 -ssae *[Hofmann]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

canis viscera. SVET. Cal. 33 cunctantem *tragoedum* flagellis -idit. HEGES. 4, 20 -ssus et laceratus sentibus *Nero*. 5, 24, 3 duo milia fere virorum -ssa sunt. VVLG. Os. 14, 1 parvuli earum elidantur et fetae eius -antur (διαρραγήσονται). *nota*: ITIN. Alex. 14 minaces maxime hostium globos -isse. *adde partes corporis*: TER. Ad. 559 *v. s.* discido. LVCR. 3, 639 dispertita ... vis animai et -ssa simul cum corpore disicietur. VERG. georg. 3, 514 -ssos nudis laniabant dentibus artus (AMBR. in psalm. 118 serm. 21, 5, 2 [*metaph.*]). CELS. 1 pr. p. 7, 31 D. -ssum transversum saeptum est. 5, 26, 5 peius est *vulnus*, quod etiam collisum, quam quod tantum -ssum est. 5, 26, 23 p. 191 auris ima. 7, 21, 1 ventre. 8, 4 p. 334 cutis. SEN. Med. 260 caesi senis -ssa membra (SVLP. SEV. chron. 1, 29, 4 in duodecim ... partes). SVET. Cal. 58, 2 maxillam ictu. APVL. met. 6, 10 capillo. TERT. resurr. 42 p. 88, 18 nudi ... invenientur *mortui* carne deposita vel ex parte -ssa sive detrita. AMM. 16, 12, 53 quorundam capita -ssa trabalibus telis. *nota*: ITALA Ioel 2, 13 (Cypr. laps. 29) -ite (discingite *al.*, διαρρήξατε, VVLG. scindite) corda vestra et non vestimenta vestra. **b** *aliquid*: TER. Ad. 120 -idit vestem: resarcietur (Eun. 646. SIL. 16, 436 pectore [SVET. Iul. 33 a pectore]. SVET. Iul. 84, 4 Nero 42, 1 Vit. 17, 1 APVL. met. 2, 26 HIL. in Matth. 32, 3 in psalm. 62, 4 OPTAT. 3, 9 p. 93, 9 [*metaph.*]. VVLG. I Macc. 3, 47 vestimenta sua. *adde*: CIC. de orat. 2, 195 tunicam. VERG. Aen. 12, 602 amictus. APVL. met. 8, 9 interula. PANEG. 9 [12], 3, 4 purpuram. AMM. 19, 1, 5 parte indumenti. 19, 8, 8 indumenta ... in oblongos ... pannulos. MIRAC. Theclae 1 p. 170, 4 pannis. *nota enallagen*: STAT. Theb. 3, 125 stat sanguineo -ssus amictu Luctus. QVEROL. p. 59, 13 si *parasitus* fuerit veste -ssus). CATO agr. 40, 2 salicem graecam -ito. CIC. div. 1, 32 cotem in comitium allatam ... novacula esse -am (LIV. 1, 36, 4). LVCR. 6, 436 quam *nubem* cum -idit *ventus* (SIL. 6, 590 *v. s.* discutio. APVL. mund. 9 fractae ac -ssae). CAES. Gall. 7, 8, 2 -ssa (discussa *α*) nive. SEN. epist. 30, 2 alia *iunctura aedificii* excipitur, alia -itur. SIL. 12, 118 qua -idit aequor Amphitryoniades (*cf.* 11, 455 stagna. LACT. inst. 7, 15 fluctibus, *syn.* dimotis. SVLP. SEV. chron. 1, 15, 5 mare. TRACT. in Luc. 5 pr. Iordanem. AVG. in Iob p. 567, 6 torrentem). 14, 16 impactum pelagus laceratae viscera terrae (*Siciliae*) -idit. STAT. silv. 1, 1, 11 muris *Troiae*. TAC. hist. 5, 6 undantes bitumine moles ... securibus ... -i. GELL. 4, 18, 12 librum ... -idit suis manibus et concerpsit. 15, 16, 3 mediam *arborem* ... -idit divellitque *Milo*. PALLAD. 14, 150 *amygdalus insiticia* -sso pruni cortice fixa. AMM. 24, 4, 10 rupibus anfractu celsiore -ssis (discessis *cod. cf.* OROS. hist. 4, 15, 6). PS. RVFIN. in psalm. 44, 16 (*metaph.*) templum *dei* ruinosum ... -ssum ... divisum. PRVD. cath. 5, 111 turbinibus. CYPR. GALL. deut. 42 indumenta pedum longus non -idit usus. SEDVL. op. pasch. 5, 23 velo *templi*. VEN. FORT. vita Albin. 19, 56 pariete cellulae.

II ***translate*** *i. q. separare, dividere, divellere* (*inde a* CATONE *l. 54*): **a** *aliquem*: HIL. trin. 3, 23 quid -is et distrahis filium a patre? (*cf.* 3, 3. VINCENT. LER. 12, 17 verbi naturam. 24, 34 trinitatis unitatem). c. Const. 11 concorporatos Christo a Christo -isti (*cf.* AVG. epist. 82, 8. 108, 11 nefaria separatione. c. Parm. 1, 7, 12 p. 33, 7 impia diremptione). AMM. 15, 11, 3 a Belgis ... eandem gentem Matrona -it (*syn.* disterminat). *i. q. difflagitare, diverberare*: AVG. in psalm. 121, 6 quantis cupiditatibus diverberatur atque -itur (distenditur *v. l.*) *anima humana!* **b** *aliquid* (*cf.* GLOSS. II 52, 5 -endi⟨s⟩ τμητέαις, ἐν τῷ τέμνειν τὰς δίκας): CATO dict. 68 (Cic. Lael. 76) amicitiae ... dissuendae magis quam -endae. SEN. epist. 89, 17 omnis oratio aut continua est aut inter respondentem et interrogantem -s⟨s⟩a (*postea* dividitur). ITALA I reg. 15, 28 (Tert. adv. Marc. 2, 24 p. 369, 8) -idit dominus regnum Israhelis de manu tua (διέρρηξε, VVLG. scidit). AMM. 29, 1, 3 -ssi foederis rei. OROS. hist. 7, 29, 18 -ssa pace et unitate fidei. BEDA gramm. VII 249, 22 hic *poeta* 'i' et 'a' -it, ille conglutinat (250, 11). PRISC. perieg. 408 Alpheus, qui Messeni -itur undis Eurotae. FACVND. defens. 11, 1 p. 793ᶜ quibus *dictis* calumnias Eutychianorum ... ex omni -idimus parte.

part. perf. pro adi. **discissus,** -a, -um. *i. q. divisus, discors*: *hom.*: AMM. 22, 5, 3 dissidentes Christianorum antistites cum plebe -a in palatium intromissos. 25, 5, 2 -i ... studiis turbulentis (28, 4, 31). *res*: CYPR. epist. 46, 1 Christi membra discerpi, dominici gregis animum et corpus unum -a aemulatione lacerari. PAVL. NOL. carm. 24, 81 -am fidem in corde portans naufrago *Novatianus*. *neutr. subst.*: RVRIC. epist. 2, 15 p. 396, 12 (*in imag.*) reparare collapsa, sarcire -a. *compos.*: indiscissus.

ˣ**discingo,** -xī, -ctum, -ere *a* dis- *et* cingere. *hic illic confunditur in codd. cum* distinguo. *formas part. pass. v. infra*. GLOSS. ἀποζωννύω. dissolvo, divido. -xit ἀπέζωσεν. NOT. Tir. 97, 38 -it. 97, 39 -xit. 97, 40 -ctum. *legitur inde a* PLAVTO (Truc. 957?), *dein* CIC. *et* BELL. Hisp. [*dub.*: BVC. Eins. 1, 46.]

1 ***proprie*** *i. q. cingulum solvere*: VELL. 2, 41, 3 neque ... aut excalcearetur aut -retur. *add. abl. i. q. exuere*: STAT. Theb. 6, 367 picto -it pectora limbo. MART. 9, 101, 5 peltatam Scythico -xit Amazona nodo *Hercules*. *hinc i. q. exarmare*: FLOR. epit. 2, 4, 3 victos ... Aemilius in Capitolio -xit. TERT. idol. 19 omnem postea militem dominus in Petro exarmando -xit. *adde*: PRVD. psych. 632 -itur omnis terror et avulsis exfibulat ilia zonis. *nota obi. rei*: MART. 12, 29, 13 medios -ere lectos (*sc. institis*). ALC. AVIT. carm. 2, 129 siccum nitido -ens (*i. exuens*) corpore tegmen ... coluber. *nota c. acc., quasi medialiter*: AVIEN. Arat. 1569 si radios -itur ultro *sol* (*fere i. q. diffinditur*).

2 ***translate***: **a** *aliquem*: PLAVT. Truc. 957 ut -xi (*i. repressi, compescui*) hominem! CIC. ad Q. fr. 2, 11, 1 mihi crede, *Pompeius* in sinu est neque ego -or. IVV. 8, 120 cum ... nuper Marius -erit (*i. spoliaverit*) Afros. CASSIOD. var. 11, 40, 3 ut eum pietas benigna -at (*i. otiosum reddat, opp.* excubat). *i. q. cingulo dignitatis privare, magistratu exuere, exauctorare* (*cf. etiam*: SIL. 8, 34 iam -itur armis *Fabius i. arma imperiumque deponit*): COD. Theod. 8, 7, 20 (*a. 415*) quicumque apparitores ob culpam vel neglegentiam fuerint iudicato -cti. 6, 27, 18 (*a. 416*). COD. Iust. 12, 20, 2 (*a. 415*) *syn.* eximendi. 11, 68, 3 (*a. 425*). CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 75, 2 in eadem insula -ctus est *Pontianus*. CHRON. Caesaraug. chron. II p. 223, 529. *add. abl.*: DECRET. syn. a. 347 (Hil. op. hist. frg. 3, 11) Asclepas ante decem et septem annos episcopatus honore -ctus est. SIDON. epist. 1, 7, 3 potestate. ab (*cf. infra l. 19*): GREG. TVR. Franc. 5, 27 ab episcopato. *nota sensu christiano, imago de militia sumpta*: RVFIN. Orig. in Ios. 5, 2 si ... veritas est cingulum nostrum, quo ad Christi militiam cingimur, si quando falsum loquimur ..., -imur a militia Christi et balteo veritatis exsolvimur. PAVL. NOL. epist. 25, 4 *Christo* militemus, cui cinctus numquam -itur miles. **b** *aliquid*: *i. q. relaxare, effeminare*: SEN. epist. 92, 35 habuit ... ingenium et grande et virile, nisi illud secundis ⟨rebus dis⟩cinxisset. *i. q. dissolvere, retundere*: SIL. 7, 153 -xit *Fabius* ratione dolos fraudesque resolvit. CANON. Migne 56, 470ᴮ ut ... prava doctrina celere possit veritatis ratione -i. *in iure i. q. terminare, finire, decidere* (*add.* inter: *l. 36*): COD. Theod. 1, 16, 3 pr. (*a. 319*; COD. Iust. 7, 49, 2) in quibus -endis causis fidelem operam praestiterit (COD. Iust. 3, 8, 4 [*a. 336*; distingui *codd.*]. LAMPR. Alex. 22, 5 AVELL. p. 72, 3). CARM. epigr. 325, 3 (*ca. 340*) vice qui sacra -xit iurgia iudex (COD. Theod. 2, 26, 4 [*a. 385*]). SYMM. rel. 19, 10 cuncta. COD. Theod. 1, 16, 9 (*a. 364*) in audiendis ac -endis (discernendis *pars codd.*) litibus. 11, 30, 64 pr. (*a. 412*) negotia (*syn.* terminarent. *cf.* 5, 1, 7, 3 [*a. 426*]. CASSIOD. var. 2, 39, 11 *syn.* dissolvi, definiri. LEX Visig. suppl. p. 466, 8 [*a 506*]). RVFIN. hist. 10, 2 p. 961, 18. SIDON. epist. 2, 7, 2 ut ... quae veniunt in disceptationem ... -as. 3, 9, 2 inter coram positos ... obiecta. 9, 3, 7 rem ex asse. CASSIOD. var. 6, 9, 5 querimonias. *al.* GREG. M. epist. 9, 47 contentiones.

part. perf. pass. pro adi. **discinctus,** -a, -um. **1** *homines*: **a** *proprie i. q. sine cingulo* (GLOSS. λυσίζωνος, ἄζωστος ὁ μὴ ἔχων ζώνην): VERG. Aen. 8, 724 Nomadum genus et -os ... Afros (*de veste laxa et fluente, cf.* LIV. 35, 11, 7 SIL. 2, 56. AVSON. 419, 34 Carthago [distincta *codd.*]. CORIPP. Ioh. 2, 132). HOR. sat. 2, 1, 73 -i ludere. OV. epist. 6, 89 passis -a capillis. ars 1, 421 institor. ELEG. in Maecen. 1, 21 -us eras (*postea* tunicae ... solutae, *opp.* praecinctos. *sed etiam mores spectat. cf.* SEN. epist. 114, 4. 6). SEN. benef. 7, 19, 3. SIL. 3, 26 -is mos tura dare *Herculi Gaditano*. GALLICAN. Avid. 6, 1. TREB. Gall. 20, 5 a -is etiam cum imperatore cenatur. IVST. 19, 3, 1 procedit ... imperator sordida ... tunica -us (OROS. hist. 4, 6, 14). PROB. Verg. georg. 1, 60/3 -is capitibusque velatis. GREG. M. dial. 4, 30 p. 369ᴮ -us atque discalceatus (LEX Sal. 58). *speciatim in re militari de victis vel dedecoris causa*: BELL. Hisp. 22, 7 neque extra vallum licere exire nisi -um. LIV. 27, 13, 9 centuriones ... destrictis gladiis -os destitui *iussit* (*cf.* PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 27 galeatos et -os. 4, 1, 43 *bis*. SVET. Aug. 24, 2 tunicatos -osque [100, 4]). PAVL. FEST. p. 104 sub his *hastis* victos -os transire cogebant. VVLG. III reg. 20, 11 ne glorietur accinctus aeque ut -us (LXX *aliter*). PRVD. psych. 822 sacris sedem properet -a (*sc. armis depositis*) iuventus. *fere i. q. privatus*: SIDON. epist. 1, 9, 4 *opp.* cinctus. 5, 7, 3 *delatores* invident ... cinctis iura, -is privilegia. **b** *translate i. q.* (*moribus*) *dissolutus, neglegens, perditus* (*cf.* SERV. Aen. 1, 210 accinctos ... industrios dicimus ... sicut contra neglegentes -os vocamus. 8, 724 inefficaces, ut contra 'praecinctos' strenuos dicimus): HOR. epod. 1, 34 *quod ut* -us ... perdam nepos (*cf.* PORPH. *ad l.*: -os pro neglegentibus solemus et nos dicere). PERS. 3, 31 ad morem -i vivere Nattae (*cf.* SCHOL. *ad l.*). 4, 22 vernae. CASSIOD. var. 7, 22 similis ... -o (*i. otioso*) habetur *miles*, qui ignobili torpori relinquitur. **2** *res*: **a** *proprie*: HOR. sat. 1, 2, 132 -a tunica fugiendum est (VAL. MAX. 2, 7, 9. CORP. XIV 2215 tunicas II, praecincta(m) et -a(m)). **b** *transl. i. q. laxus, mollis*: OV. am. 1, 9, 41 ipse ego segnis eram -aque in otia natus. CASSIOD. var. 8, 10, 1 nec -a (*i. otiosa, pacata*) iacet toga iam procinctualis (*i. bellica*) effecta.

fem. subst. **discincta,** -ae (*sc. vestis*). PASS. Perp. 10 qui erat vestitus -am candidam (*variant codd., v. adn. crit.*; *gr.* ἐσθῆτα λαμπρὰν καὶ περιεζωσμένος). 20 -is (ὑποζώσμασιν) indutae. PASS. Mar. Iac. 7 p. 55, 10 cuius vestitus erat -a (distincta *vel* distinctus *pars codd.*) in tantum candida luce, ut *eqs*. *Hofmann.*

discipio, -cēpī, -ceptum, -ere *a* dis- *et* capere. GLOSS. IV 331, 55 -ptus divisus. *cf.* LIB. gloss. -epit divisit. [*dub. aut corrupt.*: GLOSS. IV 505, 50 -ptis scrutatis. V 450, 58 (discreptis *cod.*, discretis *Büch.*). LVCAN. 7, 842 *pars codd.* MAX. TAVR. serm. 69 p. 674ᴬ *pars codd.*] *D.*

ˣ**disciplīna,** -ae *f.* [*a* discipulus. *Th.*]. VARRO ling. 6, 62 ab docendo docere -a discere litteris commutatis paucis. GRAMM. suppl. 215, 12 -a dicitur magisterium a discendo eo quod plena discatur (PS. PRIMAS. in

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Hebr. p. 777^{B} -a dicta est a discendo quae alio nomine correctio suorum potest appellari. ISID. orig. 1,1,1. 10,66). *de formis*: discipulina: PLAVT. Asin. 201 Most. 154 Pseud. 1274^{a} PAVL. FEST. p. 359 CORP. III 13750,42. V 346,3. 5127,8. VII 896. 10570,4 *al.* VIII 10570 (4,5). X 26 INSCR. numm. Cohen II^{2} p. 152 n. 550 (*Hadriani aetate*). CARM. epigr. 1556. disceplina: CORP. XII 2074. discipleinam: CORP. I^{2} p. 202 n. 41 (= CORP. VI 1302). disciplia: INSCR. christ. Rossi I n. 304 (*a. 381*). descepline: FRG. Mur. 63. *formam* displicina (*cf. Keller, Lat. Volksetymologie p. 120*) *grammatici ad unum omnes pro barbarismo per metathesin facto habent, ex. gr.*: PRISC. gramm. III 114,3 DON. gramm. IV 392,20 CONSENT. gramm. V 392,25 AVDAX gramm. VII 362,9.
de sensu: AMBR. in psalm. 43,2 *fuse de differentia* -ae, sapientiae, intellectus *agit*. RVFIN. Basil. hom. 5,5 *disciplina* vel eruditio est institutio quaedam cum labore adhibita animae. AVG. in psalm. 118 serm. 17,2 -am quam Graeci appellant παιδείαν. SALON. in prov. p. 968^{B} sapientia est divinarum rerum cognitio, -a vero est sanctae et purae vitae conversatio. DIFF. ed. Beck p. 84,28 studium animi est, -a artis (DIFF. gramm. VII 530,20). ISID. orig. 1,1 *fuse de re.* 1,1,3 inter artem et -am Plato et Aristoteles differentiam esse voluerunt *eqs.* GLOSS. ἀγωγή, ἐπιστήμη, μάθησις. ἀγωγὴ ἐπὶ τῆς ἀναγωγῆς. ἀγωγὴ μαθήσεως. παιδεία. eruditio, doctrina. sine -a δύσκολος. *vox viguit per totam latinitatem. deest poetis praeter* PLAVT. (13^{ies}) TER. (*bis*) COMM. (3^{ies}) AVSON. 198,14, *necnon* PETRON., *frequentant* CIC. (291^{ies}) LIV. (67^{ies}) TERT. (220^{ies}) VVLG. (98^{ies}, *sed septem Pauli locis exceptis [quae quidem ab* ITALA *pendent. J. Denk] omnino deest Novo Testamento*). [*dub. vel corrupt.*: CIC. de orat. 1,256 GELL. 1,9,12.] *v. etiam nom. propr.* Disciplina (CORP. VIII 9832. 10657).

I *strictiore sensu*: **A** ***proprie i. q. actus, ratio erudiendi, docendi, institutio,*** *educatio, studium,* **διδασκαλία.** *saepe perdifficile est inter I A et II A diiudicare; in dubio exempla ad II A referre malui.* *hic illic sequitur* genet. obiect., *rarius* subiect.: PLAVT. Bacch. 135 tua -a nec mihi prodest nec tibi. 421 eadem erat haec -a tibi, cum tu adulescens eras? Most. 154 parsimonia et duritia -ae (*i. exemplo*) aliis eram. RHET. Her. 2,12,17 ut huius infantiae garrulam -am contemneremus. 3,24,40 in omni -a infirma est artis praeceptio. CIC. de orat. 1,85 de -a iuventutis. 3,141 mutavit *Aristoteles* totam formam prope -ae suae. Brut. 112 Cyri vitam et -am (παιδείαν) legunt. 236 quidquid habuit, habuit ex -a (268). orat. 200 id autem bona -a exercitatis. Verr. 2,115 adulescentes in -am ei tradite (Phil. 2,3 te in -am meam tradideras. div. 1,92 *ut* Etruriae populis in -am traderentur. SVET. Nero 7 SCAEV. dig. 33,7,20,6 VLP. dig. 21,1,17,3. PAVL. dig. 32,78 -ae traditus. HYG. fab. 274 p. 150,8). Verr. 4,161 in furis atque divisoris -a educatus. 6,30 ut eum ...-a patris similem esse cogeret (LACT. ira 20,1). Caecin. 78 ut natura, non -a consultus esse videatur. Font. 43 virum ad usum ac -am peritum. Manil. 28 e pueritiae -is ... in militiae -am profectus est (Arch. 1 ab optimarum artium ... -a profecta). Flacc. 9 do *illis* multarum rerum -am (PAVL. FEST. p. 359 Tages ... puer dicitur -am haruspicii dedisse duodecim populis Etruriae. *possunt ad I B referri*). 63 virtus non solum natura corroborata, verum etiam -a (fin. 2,33. 80 non quaeritur ... quid naturae tuae consentaneum sit, sed quid -ae. MAR. VICTORIN. rhet. 1,24 p. 216. 217 *sic saepe opp.*). Sest. 14 -am ... praescribere. Cael. 9 patris diligentia -aque munita. 39 haec est igitur tua -a? Pis. 71 si quidem philosophia ... virtutis continet et officii et bene vivendi -am (*potest aequo iure ad I B 1 b δ vel I B 2 a α referri*). rep. 4,3 -am puerilem ingenuis ... nullam certam ... esse voluerunt ... in qua una Polybius ... nostrorum institutorum neglegentiam accusat (nat. deor. 1,72 nihil *Epicurus* olet ex Academia ..., nihil e puerilibus quidem -is. ARNOB. nat. 4,13). 4,6 magnam vim habet -a verecundiae (Tusc. 1,102 magnam habet vim rei publicae -a). leg. 3,29 educatione quadam et -a (3,30 QVINT. inst. 5,10,25). ac. 2,102 earum ipsarum rerum prima institutio et quasi -a in illo libro continetur (PLIN. nat. 9,41 accipiunt tamen -am). div. 1,91 qui (*rex Persarum*) non ante magorum -am scientiamque perceperit. 2,10 quarum *rerum* est -a. fin. 4,6 *ea* -a effecit tantam ... dicendi copiam. off. 2,6 ubi ea -*a* quaeretur, cum ab hoc discendi genere discesseris? epist. 1,7,11 nulla enim hac praestantior -a. 9,14,2 quasi alumnum -ae meae (= Att. 14,17^{a},2). ad Brut. 2,7 (9,6),6 virtutis -am meliorem reperiet nullam. ad Q. fr. 3,3,4 neque ego impediri Ciceronis iter atque illam -am volo. *huc traxerim* fat. 11 *vitia funditus tolli* positum in ... voluntate, studio, -a. *al.* CAES. Gall. 6,13,4 ad hos *druides* magnus adulescentium numerus -ae causa concurrit. 6,14,2 multi in -am conveniunt et a parentibus ... mittuntur. 6,14,3 annos nonnulli vicenos in -a permanent. 6,14,4 quod neque in vulgum -am efferri velint. civ. 3,10,4 quae *incommoda* pro -a et praeceptis habere possent. LIV. 1,28,9 si ipse discere posses ... vivo tibi ea -a a me adhibita esset. 7,32,12 sequi volo nec -am modo, sed exemplum etiam a me petere. 9,18,15 tironem aut mala -a institutum exercitum acceperunt (*fortasse ad II A 2 pertinet*). VITR. 1,1,3 eum *architectum* ad -am docilem *esse oportet*, neque enim ingenium sine -a aut -a sine ingenio perfectum artificem potest efficere. SEN. contr. 1,3,15 e castis -is *venis*. 9,3 (26),2 pete quantum vis pro -is, imputa quantum vis pro alimentis. VELL. 2,94,1 innutritus caelestium praeceptorum -is. CELS. 1 pr. p. 2,5 litterarum -a agitari. 3,4 p. 79 falluntur qui per omnia iucundam eius -am esse concipiunt. PHAEDR. app. 4,6 in -am ... quem receperat (SVET. rhet. 13). SEN. epist. 94,47 pars virtutis -a constat, pars exercitatione. COLVM. 4,3,2 *liberos suos* avare nutriunt nec -is aut ceteris corporis excolunt instrumentis. 7,12,6 etiam -a mores facit. PLIN. nat. 11,50 *apes* operantur quadam -a cum matribus. QVINT. inst. 1,2,5 praeceptorem eligere ... et -am licet. 1,10,30 qui modo legitimam -am non sint perosi. 2,12,12 gratulemur (*ironice*) sine labore, sine ratione, sine -a disertis. 2,14,5 ars erit *rhetorice* quae -a (*sc. dicendi*) percipi debet (IVL. VICT. rhet. prooem. p. 373). 4 pr. 2 tui meique filii formare -am. 5,7,28 eius rei ... neque -a ulla in scholis neque exercitatio traditur (12,9,20). 8,3,75 ut terram cultu, sic animum -is meliorem ... fieri. 11,2,1 omnis -a memoria constat. 11,3,61 -a et ratione formandi *affectus*. 12,2,1 omnis honesti iustique -a pertractanda. 12,2,2 qui natura constare mores et nihil adiuvari -a putant. 12,9,20 cui -a et exercitatio et studium dederit vires. TAC. dial. 30 referam ... animum ad ... -am *rhetorum*. 34 imbutus domestica -a deducebatur ad oratorem. ann. 15,52 Silanus eximia nobilitate -aque C. Cassii apud quem educatus erat. SVET. Iul. 26,3 ut -am singulorum susciperent. rhet. 25 novum genus -ae instituerunt, ad quos iuventus in ludum conveniret. FRONTO p. 128,8 N. te libri et litterarum -ae imbuebant. p. 129,3 Africani -a, Metelli exempla docuerunt. IAVOL. dig. 34,1,6. VLP. dig. 19,1,13,22 in -as ... impendi (27,2,2). GELL. 2,8,5 ut in -is traditur (*cf.* 2,8,7 in scholis. 2,8,9 in docendo. *sed fortasse ad I B 2 a α referendum*). APVL. flor. 12 p. 44 ad -am humani sermonis facilior est psittacus. apol. 15 *Socrates* speculo etiam ad -am morum utebatur. MIN. FEL. 36,8 calamitas saepius -a virtutis. TERT. anim. 20 acuunt doctrinae -ae artes ... negotia, studia, obtundunt inscitiae, ignaviae ... otia, vitia. 24 excidat *scientia* studiorum, excidat doctrinarum, -arum. 39 ex institutionis -a *sanctos procreari* (AMBR. vid. 2,12 prima ... institutionis est -a). 48 superstitio -am somniis praescribit. bapt. 17 -a verecundiae et modestiae. ieiun. 12 nova abstinentiae -a. orat. 1 orandi -a (patient. 12 patientiae -is eruditur). scorp. 9 persecutionis obeundae -a. spect. 11 artes Castorum ... -ae prodiderunt. adv. Val. 18 p. 197 prolatis Soteris -is. 26 p. 202,15 indiguisse enim animalem etiam sensibilium -arum. *al.* CAPITOL. Maximin. 27,2 ad primam -am usus est magistro Graeco. IVST. 11,7,7 *virgo* gnara artis ex -a parentum. IVL. VAL. 2,4 Alexandro adsunt Aristotelis -ae. MAR. VICTORIN. rhet. 1,6 p. 177 facultatem studio et -a comparatam. PALLAD. 12,17,2. PELAGON. 267 *equus* gressus ipsos sine -a ponit. HIER. epist. 30,9 *Caph et Lamed* manus cordis sive -ae, *seq. definitio.* 61,3,2 aliud a parva aetate didicisti, aliis adsuetus es -is. AVG. civ. 1,10 p. 18 D. ut eis adderetur etiam experimentorum -a. serm. ed. Mai 2,2 quid profecerit doctrina penes discipulos ... penes famulos -a. SVLP. SEV. dial. 2,7,5 disce -am (*i. instructionem*), serviat tibi matrona. 3,15,4 primis annis inter sacras ecclesiae -as ... crevisset. SORAN. p. 117 quoniam nisi insinuata fuerit -a, quatenus hoc fieri possit. OROS. hist. 1,18,1 ludi litterarii -a. SACR. Leon. p. 295 cruciati spiritalis observantiae -is. p. 319 austerioribus -is. PETR. CHRYS. serm. 5 p. 199^{A} nullamque illic (*i. in Platonica schola*) ... scientiae invenirent -am. 70 p. 401^{A} orandi latissimam capias -am. BOETH. mus. 1,34 non ex -a, sed ex ipsis potius instrumentis. in Porph. comm. pr. 1,7 ad definitionis -am (διδασκαλία. 1,8). 1,9 -am generum, specierum suscepisset. BENED. reg. 70,8 infantum. *huc pertinere videtur*: VITR. 9,2,3 Aristarchus Samius ... rationes varietatis -is (*f. i. in expositione quae scriptis suis continetur*) de eadem re reliquit. *nota sensu concreto i. q. ludus, schola ipsa, accedit ad notionem metonymicam*: CIC. de orat. 3,74 cui -a (*f. i. schola*) fuerit forum, magister usus et leges ... mosque maiorum. Sull. 89 huic misero notiora sunt itinera iudiciorum et fori quam campi et -arum. VLP. dig. 9,2,5,3 si magister in -a vulneraverit servum. *ibid.* (*ex Iuliano*) qui eluscaverat discipulum in -a.

B ***metonymice,*** *effectus pro causa, quod educatione efficitur i. q.* ***doctrina, ars,*** *scientia, sapientia, eruditio, peritia, experientia, usus, sim.* μάθημα, **ἐπιστήμη.**

1 ***generatim:*** GELL. 1,9,6 geometriam ... musicam ceterasque item -as altiores μαθήματα veteres Graeci appellabant (14,3,5). PS. AVG. categ. 11 -a ἐπιστήμη. **a** ***nude positum:*** PLAVT. Pseud. 1274^{a} *me* intuli illis facete, nimis ex -a. QVADRIG. hist. 16 Gallus sua -a ... Manlius animo magis quam arte confisus. VARRO ling. 5,1 de -a quam vocant ἐτυμολογικήν. RHET. Her. 3,22,36. 4,32,43 *opp.* armis. 4,53,66 *opp.* viribus. CIC. Brut. 272 e -a motus. Flacc. 62 hac ex -a nobis illa sunt. BIBAC. carm. frg. 3 quibus ille -is ... sapientiam assecutus. VITR. 3,3 pr. sententiae scientiaeque -is auctae. VELL. 1,13,3 corpus periculis aut animum -is exercuit. SEN. dial. 11,10,8 scientiam popinae professus -a (*i. arte*) sua saeculum infecit *Apicius*. QVINT. inst. 12,2,29 PS. FRONTIN. strat. 4,7,42 SVET. Nero 20,1 FRONTO p. 148,12 N. APVL. apol. 85. Plat. 2,8 quarum (*sc. partium rhetorices*) una est -a contemplatrix bonorum. TERT. adv. Marc. 4,36 *saepe.* ITALA deut. 32,28 (Lugd.) non est in ipsis -a (ἐπιστήμη, VVLG. sine prudentia). Ier. 3,15 (Cypr. testim. 1,14) pascent vos ... cum -a (ἐπιστήμη, VVLG. scientia et doctrina). SOL. 2,46. 11,6 *al.* ITIN. Alex. 41 animo et -is militans. PANEG. 3(11),11,2 solita secutus est -a. VVLG. II Tim. 2,23 stultas ... et sine -a (*i. ineruditus*; ἀπαιδεύτους) quaestiones devita. RVFIN. hist. 5,1,49 medicus -a.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *iuncturae selectae* (*ex allatis exemplis nonnulla aequo iure ad IB2 referas*): α *pendet genet.* -ae, -arum *ex substant.*: adminiculum: Ps. APVL. Ascl. 22. alimentum: TERT. anim. 6. amnis: CIC. rep. 2, 34. arma: APVL. met. 9, 29. auctor: CIC. div. 2, 80 GELL. 7, 2, 4 CAPITOL. Aur. 2, 2. bonum: CARM. epigr. 111, 22 (*a. 384*). caput: COLVM. 11, 1, 28. certamen: FIRM. math. 6, 24, 6. codex: AMM. 29, 1, 41. cognitio: CIC. leg. 2, 48 Ps. APVL. Ascl. 8. communicatio: VITR. 1, 1, 12. consultum: COLVM. 11, 1, 12 universae -ae. copia: VITR. 6 pr. 4. corpus: VITR. 4 pr. 1 COLVM. 1, 1, 14. cupiditas: CAEL. AVR. chron. 1, 5, 147. disciplina -arum: RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 18, 7 MACR. sat. 1, 24, 21. 7, 15, 14 *cf. A. Klotz, Archiv 13 (1904) 98.* doctrina: MACR. sat. 1, 24, 17. doctrix: VVLG. sap. 8, 4 -ae dei et electrix. eversio: TERT. anim. 35. exemplum: SEN. epist. 108, 36. fomes: APVL. flor. 15 p. 59. fundamentum: SEN. dial. 11, 17, 4 Ps. APVL. Ascl. 16. genus: VARRO rust. 3, 3, 1 PLIN. nat. 7, 107 ARNOB. nat. 2, 11. gradus: VITR. 1, 1, 11. gratia: APVL. flor. 15 p. 59. incuria: APVL. Socr. 3 p. 125. initium: SCRIB. LARG. p. 2 QVINT. inst. 10, 2, 2. inquisitor: CASSIOD. art. 3 p. 1168^A. institutor: AVG. civ. 12, 10. intellectus: QVINT. inst. 1, 1, 15. interpres: FIRM. math. 5, 7, 1. inventor: SOL. 56, 3 MART. CAP. 6, 701. latebrae: APVL. met. 2, 20. liber (*saepissime de opere Varroniano*): VITR. 7 pr. 14 GELL. 10, 1, 6 *al.* lingua: ITALA Is. 50, 4 (Tert. adv. Prax. 22 *al.*) -ae (παιδείας, VVLG. linguam eruditam). magister: COLVM. 1 pr. 3 LAMPR. Comm. 1, 7 AMM. 22, 16, 17 CLAVD. MAM. epist. 2 p. 203. magnitudo: VITR. 6 pr. 6. moneta: SIDON. epist. 4, 1, 3. monstrator: AMM. 21, 1, 10. monumenta -arum: SEN. contr. 10 pr. 7. nectar: CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205. officium: FIRM. math. 6, 3, 12. pater: TERT. anim. 33 (*de Homero*). potestas: APVL. met. 3, 18. praeceptor: SEN. contr. 2 pr. 5 PAVL. dig. 50, 16, 57. praeceptum: CIC. Mur. 77. praesidium: TERT. anim. 46. propago: VARRO ling. 8, 24. ratio: CIC. epist. 6, 6, 3 VITR. 1 pr. 3. 3, 3, 9. receptaculum: Ps. APVL. Ascl. 32. repertor: FIRM. math. 4, 19, 18 sacrarum -arum. scientia: VITR. 1, 1, 17. 3 pr. 1 QVINT. inst. 12, 11, 21 *al.* scriptura: VITR. 1, 7, 1. secretum: FIRM. math. 2, 30, 14. 4, 22, 7. 5, 1, 16. sectator: AMM. 14, 6, 19. similitudo: CIC. nat. deor. 2, 161. studium: QVINT. inst. 1, 10, 2 SVET. Aug. 89, 1 AMM. 27, 6, 9 ORIBAS. syn. 1 pr. *al.* superatrix: CORP. VI 2, 13300. tela: VITR. 6 pr. 3. tirocinium: APVL. met. 9, 11. via: VVLG. Bar. 3, 20. 27. 37. volumen: PLIN. nat. 2, 199. voluptas: VARRO frg. Gell. 16, 13, 6. usus: QVINT. inst. 1, 11, 18. utilitas: VARRO frg. Gell. 16, 13, 6.

β *accedit genet. subiect.*: aetatis: CIC. Flacc. 5. augurum: CIC. leg. 2, 33 nat. deor. 2, 10 div. 2, 74 PLIN. nat. 28, 17 GELL. 7 (6), 6, 4. Chaldaeorum: ARNOB. nat. 1, 5. diaboli: FIRM. err. 18, 1. Etruscorum: CIC. nat. deor. 2, 10 SEN. nat. 2, 50, 1. fictorum: ARNOB. nat. 6, 11. Graecorum: CIC. rep. 2, 34. 4, 4 ad Q. fr. 1, 1, 28. haruspicum: CIC. div. 1, 3. 33. 91. hominum: VEG. mil. 1, 6. medentium: SOL. 20, 13. medicorum: ARNOB. nat. 3, 20 VVLG. Sirach 38, 3. Plinii: SIDON. epist. 1, 1, 1. pontificum: PLIN. nat. 28, 18. saeculi: TERT. patient. 1 p. 2 (*f. i. negotia spiritalia*). sapientium: CENS. 1, 2. viri: SVLP. SEV. mor. 7, 1.

γ *additur adiect. pro genet.*: Aegyptia: APVL. flor. 15 p. 56 MACR. sat. 1, 16, 39. aliena: CATO agr. 1, 4. Attica: PLAVT. Cas. 652. auguralis (*de re cf. Wissowa, Rel. u. Kult.^{2} 527*): PAVL. FEST. p. 298. Chaldaica: VITR. 9, 2, 1. divina: APVL. met. 3, 19. Etrusca (*semper praecedit praeter* LIV. 5, 15, 11; *de re cf. Thulin, PW. V 725—730; Wissowa, Rel. u. Kult.^{2} 543 sqq.*): CIC. epist. 6, 6, 3 VAL. MAX. 1, 1, 1 PLIN. nat. 1, 2, 113. 1, 11, 119. 2, 199. 10, 37 SERV. auct. Aen. 1, 422. Graeca: QVINT. inst. 1, 1, 12 SVET. Aug. 89, 1 CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205 *al.* magica (*sed potest pro 'magiae' gen. obi. accipi*): APVL. met. 2, 20. prisca: VARRO frg. Non. p. 494, 9. regalis: APVL. flor. 7 p. 26. regia: BELL. Alex. 78, 2 SIDON. epist. 1, 2, 6. rustica: TERT. anim. 19.

δ *accedit genet. obiect.*: agricolationis: COLVM. 2, 21, 6. analogiae: PROB. inst. gramm. IV 47, 26 *al. ibid.* armorum: VEG. mil. 1, 1. 8 *al.* artis, artium: CIC. Flacc. 9 Arch. 1 orat. 4 Tusc. 1, 1 APVL. Socr. 22 p. 170 Plat. 2, 26 ARNOB. nat. 1, 2 *saepe.* astronomiae: BOETH. arithm. 1, 1. athleticae: FIRM. math. 6, 8, 2. augurandi: SVET. gramm. 1 SOL. 1, 9. augurii: CIC. nat. deor. 2, 9 div. 2, 76. tibiis canendi: GELL. 15, 17, 2. potioris consilii: APVL. Plat. 2, 24. consonantiae: RVFIN. Orig. in num. 26, 2. culturae agri: VARRO rust. 1, 3. decantandi augurii: CIC. div. 1, 105. dialecticae: CIC. ac. 1, 32 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 *al.* dicendi: CIC. orat. 17. discendi: APVL. Plat. 2, 4. divinandi: CIC. div. 1, 105. divinationis: MACR. sat. 1, 20, 5. doctrinae, doctrinarum: VITR. 6 pr. 4 FIRM. math. 6, 13, 1 PORPH. Hor. carm. 4, 4, 33. dogmatis: SEDVL. op. pasch. 1, 1. educationis: APVL. Plat. 2, 3 (*potest etiam ad II A referri*). faciendi: GELL. 15, 31, 1 obsidii. PANEG. 4 (9), 8, 1. geometriae: RVFIN. hist. 5, 28, 14 BOETH. arithm. 1, 1 *al.* harmonicae: BOETH. mus. 1, 15. haruspicii: PAVL. FEST. p. 359 CENS. 17, 6. haruspicinae: CIC. div. 2, 50. hominum: FIRM. math. 3, 1, 13. intellegendi: CIC. orat. 17. inveniendorum argumentorum: CIC. top. 2. iuris civilis: CIC. de orat. 1, 180. CORP. I^2 p. 202 n. 41 *iuris fetialis.* GELL. 3, 2, 14 iuris antiqui. 13, 20, 9 iuris. legis: SOL. 32, 11. loquendi: VARRO ling. 10, 1 VERVS Fronto p. 130, 18 N. magisterii: FIRM. math. 3, 7, 4. matheseos: BOETH. mus. 1, 1 *al.* medicinae: VITR. 1, 9, 10 SCRIB. LARG. p. 1 AMBR. Iac. 1, 4, 14 MACR. sat. 1, 20, 5. melodiae: RVFIN. Orig. in num. 18, 3. memoriae: CIC. fin. 5, 2. metiendi: AVG. epist. 14, 4. musices (musicae): QVINT. inst. 1, 10, 15 HIL. psalm. instr. 23 (modi musici). officinae: APVL. met. 9, 12. operis: FIRM. math. 2, 30, 1. 3, 6, 40. 5, 1, 37. orandi: TERT. adv. Marc. 4, 36. prosae orationis: SOL. 40, 12. originis verborum: VARRO ling. 7, 109. villaticae pastionis: VARRO rust. 3, 2, 18. philosophiae: TERT. anim. 9. poeticae: PORPH. Hor. epist. 2, 1, 103 FIRM. math. 5, 5, 6. 6, 26, 1. populorum: CIC. rep. 3, 4 (*i. ars populi regendi*). potentiae: FIRM. math. 6, 5, 7. praesentiendi: AMM. 23, 6, 33. prudentiae: FIRM. math. 3 pr. 1. 6, 1, 10. rationis: BOETH. herm. sec. 2, 7. rerum: CIC. orat. 16 nat. deor. 2, 15. TAC. ann. 15, 67 ex -a *rei militaris* (VEG. mil. 1, 28). APVL. Plat. 2, 6. rhythmorum: RVFIN. Orig. in num. 18, 3. ruris: COLVM. 1 pr. 13. 21. 1, 1, 6. 7, 2, 2. 9, 14, 12. 11, 1, 31 *al.* sacrorum: VAL. MAX. 1, 1, 1. sapientiae: LIV. 40, 29, 7. scientiae: ARNOB. nat. 2, 6 FIRM. math. 2, 30, 14. 5 pr. 1. sermonis: FIRM. math. 6, 16, 6. siderum: SOL. 23, 22. 25, 2. 29, 3. sollertiae: FIRM. math. 5, 4, 6. studiorum: SEDVL. epist. 1 p. 5, 5. ustionis: CHIRON 579, 55.

ε *additur adiect. pro genet.*: analogica: PROB. inst. gramm. IV 124, 19. apodictica: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5. arithmetica: FAV. EVL. p. 20, 4. astronomica: BOETH. arithm. 1, 1. athletica: FIRM. 6, 24, 6. bellica: CIC. ac. 1, 9 nat. deor. 2, 161 VEG. mil. 3, 22. caelestis: SOL. 32, 37. 56, 3. cyclica: MART. CAP. 9, 998. dialectica: CIC. ac. 1, 32 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5. domestica: CIC. Brut. 98 ac. 1, 9. epica: SYMM. epist. 1, 3, 2. geometrica: Ps. BOETH. geom. p. 393, 7. harmonica: FAV. EVL. p. 17, 9 BOETH. arithm. 1, 1. mathematica: CASSIOD. inst. div. 22. mechanica: GELL. 10, 12, 9. medicinalis: RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 21, 4. militaris: FLOR. epit. 1, 3, 1 (*seq.* artemque bellandi). GELL. 10, 9, 2 VEG. mil. 1, 8. musica: FAV. EVL. p. 14, 30. 19, 3. mystica: AMM. 29, 1, 31. navalis: CIC. Manil. 54 (*i. navigationis*). nautica: CLAVD. DON. Aen. 5, 281. oratoria: COLVM. 11, 1, 11. poetica: AVG. util. cred. 16. regia: SIDON. epist. 1, 2, 6. saecularis: HIER. epist. 18^A, 15, 90. sideralis: MART. CAP. 6, 701. theurgica: AVG. civ. 10, 10. 27.

ζ *verbales: subiect.*: comprehendit: VEG. mil. 1, 6. deficiunt: VITR. 6 pr. 3. evanescit: CIC. leg. 2, 33. excellit: CIC. div. 1, 91. fallit: FIRM. math. 3, 6, 40. iacent: CIC. ac. 2, 147. oblectat: SEDVL. epist. 1 p. 5, 5. obstant: QVINT. inst. 1, 7, 35. remanet: CIC. Manil. 54. in diversum tendent: QVINT. inst. 1, 12, 1.
obiect. (*vel passive*): accipere: SEN. epist. 71, 31 PORPH. Hor. carm. 4, 4, 36. adhibere: CIC. Brut. 151. adiungere: CIC. ac. 2, 2. aperire: CIC. ac. 1, 9. apprehendere: VVLG. psalm. 2, 12 VITR. 9, 6, 2. arbitrari (*i. contemplari*): APVL. met. 9, 12. assumere: RVFIN. Basil. hom. 5, 15. attingere: SVET. Nero 52. callere: SYMM. epist. 1, 3, 2. capessere: CLAVD. MAM. epist. 2 p. 206. cognoscere: CIC. fin. 5, 11 COLVM. 1 pr. 21 *al.* colere: PLAVT. Mil. 186 Ps. SEN. mon. 138. colligere: QVINT. inst. 2, 17, 38. componere: VITR. 1, 1, 12 Ps. QVINT. decl. 3, 9 FIRM. math. 3, 1, 14. comprehendere: CASSIOD. inst. div. 22. comprobare: CIC. div. 1, 33 QVEROL. p. 36, 1. condecet: PLAVT. Cas. 652. condere: FLOR. epit. 1, 3, 1. conservare: VVLG. prov. 5, 2 (ἔννοιαν). consociare: MACR. sat. 1, 20, 5. consummare: COLVM. 5, 1, 2. contaminare: APVL. flor. 7 p. 26. contemnere: CIC. div. 1, 36 PLIN. nat. 18, 28. contravertere: SOL. 29, 3. dare: VVLG. Dan. 1, 17. 2, 21 *al.* deserere: CIC. nat. deor. 1, 6 COLVM. 11, 1, 11. desiderare: CIC. ac. 2, 2. diligere: VVLG. prov. 12, 1. discere: VERVS Fronto p. 130, 18 N. APVL. flor. 20 p. 98 VVLG. Sirach 16, 24 RVFIN. Orig. in num. 26, 2 MART. CAP. 5, 438 *al.* disserere: GELL. 5, 1, 1. docere: CIC. leg. 2, 21 VEG. mil. 1, 1 VVLG. psalm. 118, 66. ediscere: VEG. mil. 1, 8. educere: TERT. scorp. 6 artes et -as. excipere: CORP. I^2 p. 202 n. 41. exire: FIRM. math. 2, 30, 10. exosam habere: VVLG. prov. 1, 29. exponere: CIC. rep. 4, 3. fieri: BOETH. Porph. isag. p. 31, 22. fugere: QVINT. inst. 2, 17, 15. 12, 2, 23. garrire: MART. CAP. 9, 998. habere: RHET. Her. 3, 2, 4 CIC. fin. 2, 68 VITR. 1, 1, 16 -as penitus habere notas. MART. CAP. 1, 36 -as paratas habere. *al.* haurire: CIC. leg. 1, 17. imitari: PLAVT. Cas. 657. impertire: Ps. APVL. Ascl. 14. intellegere: VVLG. prov. 19, 25 (αἴσθησιν). invenire: VITR. 9, 6, 3 SOL. 40, 12 VVLG. prov. 3, 4. laudare: QVINT. inst. 3, 7, 15. narrare: QVEROL. p. 5, 5. noscere: CAEL. Cic. epist. 8, 3, 3 VITR. 1, 1, 10 TERT. idol. 5. obtinere: VVLG. III Esdr. 8, 8. omittere: CIC. nat. deor. 2, 9. patefacere: VITR. 9, 2, 1. percipere: CIC. nat. deor. 1, 11 div. 1, 91 QVINT. inst. 6 pr. 10 SVET. gramm. 15. percolere: APVL. flor. 18 p. 91. percontari: CIC. div. 2, 76. perdiscere: COLVM. 11, 1, 7. persequi: CIC. Tusc. 4, 5. possidere: CIC. Q. Rosc. 17. probare: CIC. ac. 2, 7 fin. 1, 13 nat. deor. 2, 10. profiteri: LIV. 39, 8, 4. recipere: VVLG. lev. 26, 23. relinquere: CIC. Tusc. 5, 74 nat. deor. 1, 6. reprehendere: CIC. rep. 4, 4. repudiare: COLVM. 6 pr. 1 APVL. apol. 28. respuere: SEN. dial. 10, 7, 3. retractare: PANEG. 4 (9), 6, 2. revelare: VVLG. Sirach 1, 7. sacrare: MART. CAP. 2, 126. scire: VVLG. prov. 1, 2. sequi: GELL. 6, 11, 9 SOL. 23, 22 SCHOL. Cic. Bob. p. 108, 11 St. sonare: VVLG. Iob 34, 35 -am (σύνεσιν). spernere: CIC. ac. 2, 2. suscipere: RVFIN. hist. 3, 26, 1 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 9. tenere: CIC. Brut. 264 leg. 2, 21 (20) div. 1, 105. tractare: FIRM. math. 3, 12, 3 -am musicamque. tradere: CIC. Q. Rosc. 28 Brut. 264 ac. 1, 32 EVGRAPH. Ter. Eun. 476 BOETH. mus. 1, 32 *al.*

η *variae structurae: cum dat.*: appellere (*i. se dare*): AVSON. 198, 14 -is. operam dare: SVET. Claud. 3, 1. se dedere: CIC. Cael. 72

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. red. in sen. 14. studere: CIC. div. in Caec. 39. *cum ablat.*: adiuvari: APVL. Plat. 1, 3. assuefieri -a: HEGES. 5, 30. educari, educi, erudiri: BELL. Alex. 2, 4 regius animus -is. NEP. Epam. 1, 4. LIV. 24, 4, 5 -a eductus. COLVM. 5, 5, 15 ARNOB. nat. 5, 8 PS. AVR. VICT. orig. 21, 3 HIER. epist. 18ᵃ, 15, 9. 65, 18, 2 *al.* AVG. civ. 22, 5 ineruditus. exculta: CIC. orat. 48. fatigari: QVINT. inst. 1, 12, 1. imbuere: SEN. dial. 11, 9, 7 APVL. apol. 25 Plat. 2, 25 AVG. util. cred. 16 BOETH. in Porph. dial. 1 p. 9ᴮ. initiari: FIRM. math. 5 pr. 1 -is. AMM. 29, 1, 31. institui: CIC. Verr. 2, 47 leg. agr. 2, 1 SVET. Tit. 2 SVLP. SEV. Mart. 7, 1. instrui: PORPH. Hor. carm. 4, 4, 33 CAPITOL. Max. Balb. 16, 4 HIER. epist. 64, 20, 4. muniri: RHET. Her. 4, 43, 55. ornari: VITR. 1, 1, 1. 2, 1, 8 GELL. 1, 3, 20. potiri: PS. AVR. VICT. epit. 14, 1. abhorrere ab: CIC. ac. 1, 4. conferre ad: CIC. Tusc. 4, 6. confugere ad: CIC. Q. Rosc. 30. constringere ad: MART. CAP. 9, 967. elaborare in: CIC. div. in Caec. 39. erudire ad: CIC. rep. 2, 34. laborare de: CIC. rep. 4, 3. pervenire ad: VINDIC. epist. ad Pentad. p. 485. proficisci ab (de): CIC. Arch. 1 TERT. anim. 20. progredi ad: VITR. 2, 1, 6. promovere ad gloriam: TERT. patient. 1 p. 2. revocare ad: VEG. mil. 3 pr. versari in: CIC. Flacc. 5.

ϑ *pendet ab adiect.*: contentus -is: QVINT. inst. 1, 12, 15. docilis ad: CIC. epist. 7, 20, 3 (*de medicina*). eminens -is: ARNOB. nat. 5, 8. habilis: SCHOL. Cic. Bob. p. 74, 14 St. ad docilitatem. memor -ae: APVL. met. 8, 4. perinfames *c. gen.*: APVL. met. 3, 16. peritus -ae: CAPITOL. Aur. 3, 3 SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 687 -arum (MACR. sat. 1, 16, 2 BOETH. arithm. 2, 43). VEG. mil. 3, 22 -is. *adde*: CIC. Font. 43 ad usum ac -am. plenus: CIC. Arch. 5 artium ac -arum. proprium -ae: CIC. Catil. 1, 12 Tusc. 4, 4. prudens: COLVM. 3, 21, 2 -ae (SERV. auct. Aen. 1, 422). AMM. 31, 2, 20 -ā. scius: FIRM. math. 5, 1, 17 -arum.

ι *epitheta* (*cf. p. 1322, 14. 1324, 47*): altiores: QVINT. inst. 2, 1, 3. amplissima: CIC. Tusc. 4, 5. bona (optima): RHET. Her. 3, 7, 13 GELL. 1, 3, 20 *al.* APVL. Plat. 2, 25 optima. didascalica: BOETH. in Porph. dial. 1 p. 9ᴮ. diligens: FIRM. math. 2, 29, 20. encyclios: VITR. 1, 1, 12. exquisita: COLVM. 1 pr. 23. facinorosa: APVL. met. 9, 29. fallacissimae: BELL. Alex. 24, 3. gloriosa: FIRM. math. 6, 5, 7. honesta: RHET. Her. 4, 43, 55. horrida: ARNOB. nat. 5, 8. illustris: COLVM. 5, 5, 15. inconstans: APVL. Plat. 1, 6. indocilis: CIC. ac. 2, 2. insanabilis: SEDVL. op. pasch. 1, 1 p. 177. insitiva: CIC. rep. 2, 34 (*i. doctrina foris illata*). liberales: VELL. 2, 59, 4 SEN. dial. 10, 7, 3. 12, 2, 5 PS. SEN. mon. 138 QVINT. inst. 12, 7, 8. 12, 11, 21 SVET. Cal. 53, 1 Claud. 3, 1 *al.* TERT. anim. 33 AMM. 14, 6, 9. 29, 1, 41. AVG. civ. 12, 10 COD. Iust. 12, 40 (41), 8 *persaepe.* magna: CIC. de orat. 1, 222 VVLG. III Esdr. 8, 8. mala: PLAVT. Cas. 657. malefica: APVL. met. 3, 16. mirabilis: AVG. civ. 18, 39. multiformis: ARNOB. nat. 5, 8. multiplex: CIC. de orat. 1, 222 AMM. 31, 2, 20. nobilis: CIC. ac. 2, 147. placita: COLVM. 1 pr. 3. praeclara: FIRM. math. 6, 26, 1. profundissima: BOETH. arithm. 1, 32. rationalis: CELS. 1 pr. p. 6. sobria: MART. CAP. 2, 220. sollers: APVL. met. 8, 4 AMM. 27, 6, 9. vana: TERT. patient. 1 p. 2. venerabilis: FIRM. math. 4, 3, 1. utilis: AVG. civ. 13, 21.

ϰ *iuxta posita*: ars: PLAVT. Mil. 186 CIC. rep. 2, 34 leg. 2, 33 ac. 1, 4 VITR. 2, 1, 6 FLOR. epit. 1, 3, 1 VLP. dig. 7, 1, 27, 2 APVL. Plat. 2, 9 PS. APVL. Ascl. 8 TERT. anim. 46 MACR. sat. 7, 15, 14 MART. CAP. 9, 967 *persaepe.* doctrina: TERT. anim. 20 CASSIOD. art. 3 p. 1168ᴬ *al.* eruditio: VITR. 1, 1, 1. exercitatio: SEN. epist. 94, 3. ingenium: CIC. Verr. 5, 131. intellegentia: PS. APVL. Ascl. 22. maturitas: SIDON. epist. 1, 1, 1. monumentum: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 27. notitia: BOETH. mus. 2, 2. observatio: GELL. 3, 2, 14. opiniones: GELL. 7, 2, 4. peritia: GELL. 15, 31, 1. potestas: QVEROL. p. 35, 1. prudentia: PS. APVL. Ascl. 22 SVLP. SEV. chron. 2, 1, 4. ratio: CIC. Arch. 2 nat. deor. 2, 15 div. 2, 50 PS. APVL. Ascl. 22 TERT. patient. 16 *al.* sapientia: VVLG. prov. 1, 2 sap. 7, 16 *al.* scientia: CIC. div. 1, 91 VVLG. Dan. 1, 17. 2, 21 *saepe.* sententia: CIC. Tusc. 5, 84. sermo: CIC. rep. 2, 7. studium: CIC. inv. 1, 8 TERT. anim. 6 ARNOB. nat. 2, 11 VEG. mil. 3 pr. timor: VVLG. Sirach 10, 33.

2 speciatim: a *quasi technice i. q. schola, doctrina, ars,* σύστημα, δόξα, τέχνη: α *philosophorum, rhetorum, omninoque magistrorum. accedit plerumque genet. subiect., hic illic locutio praeposit.* (ex...-a) *pendet ab substantivo*: PLAVT. Truc. 130 mala tu femina, oles unde es -am. CIC. de orat. 1, 75 cum illo summo doctore istius -ae Apollonio (GELL. 11, 13, 1). 3, 188 non traduntur in vulgari ista -a. Brut. 94 doctus ex -a Stoicorum (245 vir ex Rhodia -a Molonis. 263 *orator* ex... Hermagorae -a. APVL. apol. 18 ex -a sectae. VOPISC. Prob. 22, 3. SVLP. SEV. dial. 1, 1, 5 ex Martini -a [CHRON. Gall. chron. I p. 652, 48 rec. A]). CIC. Brut. 114 quae opinio propria est huius (*sc. Stoicorum*) -ae. 117. div. 1, 6 cum id... reliquis eiusdem -ae solis luce videatur clarius. 2, 50 fontem. ac. 1, 17 discriptio ... formulam -ae. 2, 129 princeps (nat. deor. 1, 16 div. 1, 6). fin. 1, 29 auctori (FIRM. math. 3, 6, 21). 3, 74 compositio. 5, 9 forma. 5, 13 philosophi -arum (5, 90. 120). Tusc. 4, 7 firmamentum. GELL. 4, 11, 11 Plutarchus... homo in -is (*i. doctrina vitae agundae*) gravi auctoritate. PANEG. 3 (11), 19, 2 praeceptis. FIRM. math. 5, 1, 31 veritas. *huc traxerim*: PORPH. Hor. carm. 1, 29, 14 ut si diceret Socraticae scholae -am.

iuncturae selectae: *seq. genet.*: divini animi (*i. Platonis*): FIRM. math. 1, 7, 10. bene vivendi: CIC. Tusc. 4, 5. Chrysippi: CIC. orat. 115. Epicuri: CIC. fin. 1, 28. Hermagorae: CIC. Brut. 263. Megaricorum: CIC. ac. 2, 129. Peripateticorum: CIC. fin. 5, 9. philosophiae (philosophorum): CIC. ac. 2, 15 Tusc. 2, 4. 15. 3, 11 fin. 1, 12 SEN. epist. 94, 31 (*sed potest ad I referri*). FRONTO p. 62, 4 N. 149, 23. 176, 11 GELL. 2, 18, 4 AVG. civ. 11, 25 *al.* Pythagoreorum: CIC. fin. 5, 87 Tusc. 4, 3 VITR. 2, 2, 1 GELL. 2, 18, 4. 4, 11, 9 APVL. Plat. 1, 3. sapientiae: VAL. MAX. 1, 1, 12. Stoicorum: CIC. Brut. 94 orat. 113 off. 3, 20. *additur adiect. pro genet.*: Platonica: FRONTO p. 176, 19 N. Pythagorica: BOETH. mus. 5, 3 arithm. 1, 4. rhetorica: GELL. 11, 13, 1. Rhodia: CIC. Brut. 245. Socratica: VAL. MAX. 5, 10 ext. 2 AVG. civ. 8, 3. 4. Stoica: GELL. 1, 2, 3. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 137 -ae Stoicae sectator. CAPITOL. Aur. 3, 3.

epitheta: amplissima: CIC. Tusc. 4, 5. certa: CIC. Tusc. 5, 82. consentanea: CIC. off. 1, 6. continens: CIC. fin. 1, 37. expedita: CIC. Brut. 263. fortis: CIC. Tusc. 2, 41. gravis: CIC. fin. 1, 37. immortalis: FIRM. math. 4, 22, 20. inops: CIC. Brut. 263. nobilis: CIC. ac. 2, 114. nota: CIC. ac. 2, 131 fin. 4, 21. nova: CIC. ac. 1, 43 fin. 4, 21. perfectissima: CIC. ac. 2, 15. plenissima: FIRM. math. 8, 5, 1. praeclara: FIRM. math. 5, 1, 37. severa: CIC. fin. 1, 37. tripartita: AVG. civ. 11, 25. variae: CIC. Tusc. 2, 15. vulgaris: CIC. de orat. 3, 188.

cum verbis: adiuvant: CIC. fin. 3, 11. constant: CIC. ac. 2, 15. depravant: CIC. fin. 3, 11. sufficit: AVG. civ. 11, 25. accipere: CIC. nat. deor. 1, 26. adiungere: CIC. fin. 5, 87. aperire: CIC. ac. 1, 9. attingere: FRONTO p. 62, 4 N. cognoscere: CIC. Tusc. 4, 3. constituere: CIC. fin. 4, 3. corrigere: CIC. ac. 1, 35. delibare: FRONTO p. 62, 4 N. expedire: CIC. Brut. 263 expedita Hermagorae. extingui: CIC. Tim. 1. extruere: CIC. fin. 4, 1. fundare: CIC. fin. 4, 1. institui: CIC. orat. 115. intimare: FIRM. math. 6, 40, 3. invenire: AVG. civ. 11, 25. percipere: CIC. nat. deor. 1, 11. persequi: CIC. Tusc. 4, 5. probare: CIC. ac. 2, 7 fin. 1, 13. relinquere: CIC. Brut. 163 ac. 2, 15. renovare: CIC. Tim. 1. reperire: CAES. Gall. 6, 13, 11 in Britannia. restituere: SEN. epist. 94, 31. separare: CELS. 1 pr. p. 2. sequi: CIC. ac. 2, 7 nat. deor. 1, 11 off. 3, 20 GELL. 6, 11, 9 *al.* tradere: CIC. div. 2, 51. transferre: CAES. Gall. 6, 13, 11 in Galliam. *saepe.* adhaerere ad: CIC. ac. 2, 8. se conferre ad: CIC. Tusc. 4, 6 APVL. Plat. 1, 3. consentire cum: CIC. ac. 2, 131. deducere ad: CIC. ac. 2, 114. deferre ad: CIC. ac. 2, 8. esse ab: CIC. Tusc. 2, 7. esse in: CIC. ac. 2, 115 fin. 5, 9. exardescere ad: CIC. Tusc. 5, 83. proficisci ab: CIC. inv. 2, 8 orat. 191. semovere ab: CIC. ac. 1, 34. officere -ae: APVL. Plat. 1, 8. erudiri -a: FRONTO p. 176, 11 N. *pendet ab adiect.*: consentanea *c. dat.*: CIC. off. 3, 20. peritus: CAPITOL. Aur. 3, 3 -ae.

β *i. q. secta*: TER. Eun. 263 tamquam philosophorum habent -ae ex ipsis vocabula, parasiti ita ut Gnathonici vocentur *ad quem locum v.* EVGRAPH.

b *apud* ECCL. *i. q. doctrina Christiana, lex moralis; sed saepe, praecipue apud* TERT., *diiudicari nequit, utrum huc an potius ad II A exempla pertineant*: TERT. bapt. 15 haeretici nullum habent consortium nostrae -ae. idol. 13 adversus fidem -amque. 14 benedictio est nominis maledictio custoditae -ae. 15 intra limites -ae. 20 conversatio divinae -ae (adv. Marc. 5, 6 p. 590. 591 depalatorem -ae divinae. AVG. civ. 19, 17 *al.*). 21 adimpleas -am. ieiun. 1 sine religione ... et spiritali -a (*Reiffersch., trad.* spiritalis -ae; orat. 6 SEDVL. op. pasch. 2 p. 224, 6 *sed possunt aequo iure ad I A vel ad II A trahi*). 2 ex imperio novae -ae. adv. Marc. 1, 26 p. 326 ratio -arum consistat. 1, 28 p. 330 de -ae (*Marcionis*) vanitate. 2, 5 p. 340 totum ordinem -ae per praecepta dispositum. 2, 17 p. 358 veni... ad inspectionem doctrinarum -arum praeceptorum. 3, 16 p. 403 per legis -am (4, 1 *al. cf.* 2, 19 p. 360 legalibus -is occurrentibus. *al.*). 4, 11 p. 450, 10 de auctoritatibus -arum (ARNOB. nat. 1, 40 *al.*). p. 450, 13 si Christus reiecisset Iohannis -am. 4, 12 p. 453 Christi. *ibid.* -am eius induci. 4, 16 p. 469 non destruxit -as creatoris (5, 6 p. 592 *saepe*). p. 473 ad arbitrium -ae suae. 4, 17 p. 473 ad perfectum -ae Christianae nitorem (pudic. 11 *al.* AVG. civ. 3, 31 *saepe*). p. 475 humanam docet -am et mercedem. 5, 2 p. 572, 3 quod novam deberet sectari -am. p. 572, 20 ex conversatione aliud, non ex religione, ex -a, non ex divinitate. 5, 7 p. 592 publicae religionis secutus sit -am. 5, 12 p. 617 de -a, non de divinitate dissidebatur. *persaepe.* monog. 2 monogamiae -am... exprobrant. nat. 1, 4. 1, 5 desertores -ae. 1, 7 -a eius illuxit... -ae nostrae sponsionem. 1, 10 expositione. orat. 11 *al.* patient. 2 p. 2 vivae ac caelestis -ae divina dispositio delegat. *al.* poen. 2 summam -ae suae sanciat. praescr. 44. pudic. 1 si -a persuaserit. 6 iuga -arum in tenore -ae. 11 determinatorem. 12 in novitate -arum ... compendia. 14 censorem -arum (*de Paulo*). 16 columnam immobilem -arum. 17 in nos dirigit integritatem...-arum. 19 fidei et -ae regulis (resurr. 40 *al.*). resurr. 48 p. 98 distinctione ecclesiasticae -ae (AVG. gen. ad litt. 11, 40 p. 375, 12 *al.*). spect. 1 praescriptum. 10 *al.* test. anim. 2 *al.* LACT. mort. pers. 2, 2 disponens testamenti novi sollemnem -am. COMM. instr. 1, 26, 1 caelestis. FIRM. err. 19, 5 *quidquid* ... tradat euangelica -a (24, 9 *quidquid* prophetica tradit -a). AMBR. Cain et Ab. 2, 11. AVG. c. Adim. 14 p. 151 teneamus apostolicam -am (GREG. M. moral. pr. 7 *al.*). civ. 17, 18 reddidit eis ... temporariam -am. 17, 20 peccata -ae nostrae. gen. ad litt. imperf. 1 p. 459, 11 catholicae -ae (c. Faust. 12, 46.

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Svlp. Sev. chron. 2, 43, 1 quae fides catholicam -am loqueretur. Sedvl. epist. 1 p. 8, 4 *al.*). Svlp. Sev. dial. 1, 7, 2 ad regendam ecclesiae -am. Favst. Rei. serm. 28 p. 333 prophetarum. Alc. Avit. c. Arr. 13 regula. Petr. Chrys. serm. 6 p. 202B pastoralis. Inscr. Notiz. degli scavi 1911 p. 116 -ae custos, pietatis magister. 1912 p. 347 (*Ostiae*) religiosa -a. *passim.*

II *latiore sensu*: **A** ***proprie*:** **1** ***generatim*** *i. q.* ***severitas,*** *severa morum educatio, παιδεία, imprimis apud* Tert. *et* Vvlg. *nonnulla quae fortasse hic desideres, ad II B 1 trahere malui.*

a ***iuncturae*:** *α pendet genet. ab substant.*: auctoritas: Cic. ac. 1, 33. bonum: Comm. instr. 1, 26, 1. campus: Tert. ieiun. 17. commemoratio: Tert. orat. 1. compendium: Tert. pudic. 12 compendia -ae imponant. concupiscentia: Vvlg. sap. 6, 18. contemplatio: Corp. VIII 10570 (4, 5) *in decreto Commodi.* conversatio: Tert. idol. 20. cura: Vvlg. sap. 6, 19. dispensatio: Greg. M. in Ezech. 1, 1, 18. dissolutio: Avg. quaest. hept. 7, 50. domus: Svet. Aug. 65 Apvl. met. 9, 18 Vvlg. Sirach 51, 31. donum: Vvlg. sap. 7, 14. duritia: Tert. nat. 1, 10. enormitas: Tert. pudic. 1. exaggeratio: Tert. spect. 10. exemplum: Gell. 4, 20, 1. exitium: Apvl. met. 10, 6. exorbitatio: Tert. idol. 8, 14. filum: Tert. pudic. 10. frenum: Tert. pudic. 2 Comm. apol. 220. gubernaculum: Tert. pudic. 7. imperium: Tert. ieiun. 2. increpatio: Vvlg. prov. 6, 23. iniuria: Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 470. integritas: Tert. pudic. 17. iugum: Tert. pudic. 6. lac: Qvint. inst. 2, 4, 5. laus: Vvlg. Phil. 4, 8. magister: Cic. Cluent. 129 (*cf. p. 1326, 25*). obiurgatio: Svlp. Sev. chron. 1, 30, 3. peccatum: Vvlg. sap. 2, 12. periculum: Tert. spect. 8. plenitudo: Ambr. Cain et Ab. 2, 11. praemium: Tert. resurr. 47 spect. 20. regula: Tert. pudic. 19. retentio: Tert. adv. Marc. 5, 3 p. 574. sanitas: Tert. patient. 1. severitas: Sen. contr. 1, 5, 1 Qvint. inst. 2, 2, 4 Tac. dial. 29 Avg. c. Parm. 3, 2, 13. *necnon* severitas ac -a *per* ἓν διὰ δυοῖν: Tac. dial. 28 (*bis*) Gallican. Avid. 5, 6 Tert. nat. 1, 10. spiritus: Vvlg. sap. 1, 5. supplementum: Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 465 -ae creatoris. tenor: Tert. pudic. 9. transgressio: Tert. adv. Marc. 5, 5 p. 584. tutela: Tert. pudic. 9. vanitas: Tert. adv. Marc. 1, 28. vena: Spart. Pesc. 3, 11. vigor: Greg. M. moral. pr. 7. virga: Vvlg. prov. 22, 15. *nota fere i. q. poena, castigatio, correptio*: Greg. M. moral. 2, 28 asperitas. Bened. reg. 7, 22 evocatio. 24, 3 mensura. *cf. p. 1323, 71. adde nude positum*: Avg. civ. 22, 22 quid ferulae, quid loca, quid virgae, quid -a illa.

β pendet ab adiect.: Cvrt. 6, 2, 3 tenax -ae (Plin. epist. 10, 85, 1).

γ accedit genet. obiect., rarius subiect.: abstinentiae: Tert. ieiun. 13. animi: Arnob. nat. 2, 69. Augusti: Corp. VII 896 Inscr. numm. Cohen II² p. 151 n. 540. p. 152 n. 550. castitatis: Val. Max. 6, 1, 4. Christi: Tert. adv. Marc. 4, 12 p. 453 *al.* civitatis: Cic. Verr. 4, 161. Tusc. 4, 1 de -a ac temperatione civitatis loquamur. Sen. epist. 114, 2. consulis: Oros. hist. 5, 15, 7. constitutionis ecclesiasticae: Vincent. Ler. 7, 12. continentiae: Ambr. epist. 27, 8. curiae: Sen. apocol. 9. dei: Tert. idol. 5 *saepe.* domini: Cic. Verr. 6, 8 dominorum. Vvlg. deut. 11, 2 prov. 3, 11 Ephes. 6, 4 *al.* ecclesiae: Avg. c. Parm. 1, 3, 5. eruditionis: Greg. M. moral. 3, 47. familiae (*i. servorum*): Cic. ad Q. fr. 1, 1, 18 Tert. idol. 15. fidei: Inscr. christ. Rossi I 304 (*a. 381*) Petr. Chrys. serm. 6 p. 221A. fidelium: Isid. Goth. 28 chron. II p. 279. imperandi: Cassiod. var. 9, 9, 5. ingenii: Firm. math. 1, 4, 14. iustitiae: Tert. resurr. 47 p. 96. legis: Tert. adv. Marc. 1, 20 p. 316 *al.* loci: Sen. epist. 51, 11. magistrorum: Tert. pudic. 20. maiorum: Cic. Catil. 1, 12 Liv. 8, 32, 7. 28, 27, 12 Val. Max. 4, 3, 9 Tac. dial. 28 Gallican. Avid. 14, 4 Lampr. Alex. 53, 3. matris: Apvl. apol. 76. Avg. c. Parm. 2, 9, 19 secundum divinae misericordiae -am. morum: Corp. VI 32415. 32419. Christiani nominis: Tert. pudic. 1. obsequii: Tert. patient. 4 *al.* pacis (*i. usus*): Tert. patient. 11. 12. palatii: Cassiod. var. 6, 6, 1. parentium: Cic. off. 1, 118. patientiae: Tert. adv. Marc. 4, 16. patris: Vvlg. prov. 1, 8. 4, 1. populi Romani: Liv. 26, 49, 14. principis: Tac. dial. 38. Plin. paneg. 46, 5 principum. regentis: Avg. civ. 5, 12. regulae: Bened. reg. 60, 5. 62, 7. regum: Cvrt. 4, 6, 6. rei publicae: Cic. rep. 1, 50 leg. agr. 2, 89 phil. frg. F V 26. religionis: Tert. adv. Marc. 5, 7 p. 593. Sabinorum: Liv. 1, 18, 4. sanctimoniae: Tert. resurr. 47. sanctitatis (*i. usus*): Tert. resurr. 44. servitii: Apvl. met. 9, 32. sobrietatis: Tert. ieiun. 12. temporis: Cic. Cato 55 temporum. Tert. adv. Marc. 5, 10 p. 601 Capitol. Opil. 12, 1 Cassiod. var. 8, 32, 4. victus: Tert. ieiun. 6. virtutis: Cic. off. 2, 6 Min. Fel. 36, 8 calamitas -a virtutis. Porph. Hor. carm. 4, 4, 36. *nota i. q. poena*: Greg. M. moral. 9, 86 corruptionis.

b ***verbales*:** *α subiect.*: corrigit: Vvlg. psalm. 17, 36. depacat: Tac. dial. 38 eloquentiam. docet: Tert. adv Marc. 4, 17 p. 508 Vvlg. psalm. 17, 36. excutit: Sen. epist. 11, 2. firmat: Sen. epist. 51, 11 ingenium. gubernat: Tert. pudic. 21 hominem. labat (labitur): Cic. fin. 4, 53 Liv. 1 pr. 9. 36, 6, 2. laborat: Sen. epist. 114, 2. persuadet: Tert. pudic. 1. potest: Caes. Gall. 6, 1, 4 quid populi Romani -a atque opes possent sancit: Cvrt. 4, 6, 6 silentiam vitae periculo. valet: Cic. Flacc. 11. vulnerat: Tert. ieiun. 6. *β obiect.*: abicere: Vvlg. prov. 3, 11. 15, 32 sap. 3, 11. accipere: Caes. Gall. 1, 40, 5 Sen. epist. 71, 31 Tert. scorp. 5 Porph. Hor. carm. 4, 4, 36 Vvlg. prov. 8, 10 sap. 6, 27 Ier. 5, 3 *al.* Avg. in Iob 38 p. 600 nemo flagellatus dicat, indigne se accipere -am (*i. q. castigationem divinam*). administrare: Tert. orat. 19. admirari: Cic. Cato 55. agnoscere: Apvl. apol. 7, 6. assumere: Vvlg. Sirach 51, 36. audire: Vvlg. prov. 1, 8. 4, 1. 8, 33. capere: Plin. paneg. 46, 5. captare: Tert. adv. Marc. 4, 25 p. 508. cognoscere: Cic. Verr. 4, 157 Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 472. commutare: Cic. Rab. perd. 13 (*potest etiam ad II B 2 referri*). confirmare: Tert. pudic. 20. conservare: Tert. adv. Marc. 1, 20 p. 316 Bened. reg. 63, 18. contemnere: Optat. 4, 4 p. 105, 24. cogitare: Cassiod. var. 6, 2, 3. corrigere: Svet. Vesp. 8, 3. curare: Tert. adv. Marc. 5, 7 p. 597. custodire: Tert. idol. 14 Vvlg. prov. 10, 17. dare: Sen. dial. 3, 11, 4 Tert. resurr. 26 (*nota fere i. q. punire, condemnare*: Avg. in psalm. 140, 9 [*praecedit* verberat]. Caes. Arel. reg. mon. 3 Pallad. hist. mon. 2, 20, 8). deducere: Tert. pudic. 6. deserere: Vell. 2, 1, 1 Vvlg. prov. 13, 18. despicere: Tert. resurr. 11. detestari: Vvlg. prov. 5, 12. discere: Vvlg. prov. 24, 32 (*subest notio admonitionis*). effeminare: Tert. pudic. 2. exercere: Tert. ieiun. 13. exponere: Apvl. met. 9, 32. expugnare: Apvl. met. 9, 18. exquirere: Vvlg. Sirach 33, 18. ferre: Optat. 1, 18 p. 20, 11. firmare: Ps. Apvl. Ascl. 39. habere: Vvlg. prov. 5, 23 sap. 6, 12 Cassiod. var. 8, 32, 4. imperare: Tert. resurr. 47. ingerere: Epist. Aesop. 5 p. 4/5 Th. (*famulis*). instituere: Fronto p. 178, 16 N. intellegere: Tert. idol. 9. irridere: Vvlg. prov. 15, 5. laedere: Maximin. c. Ambr. 124. munire: Tert. spect. 3. neglegere: Vvlg. Hebr. 12, 5. nocere: Tert. idol. 5. occidere: Tert. ieiun. 6. odisse: Vvlg. psalm. 49, 17. pati: Tert. ieiun. 12. possidere: Cic. Q. Rosc. 17. praebere: Bened. reg. 2, 47 (*i. punire*). praedicare: Vvlg. Iudith 11, 6. praestare: Sen. epist. 71, 31 Tert. adv. Marc. 4, 12 p. 453. praetegere: Tert. spect. 10. recipere: Vvlg. lev. 26, 23 Ier. 2, 30. 7, 28. regere: Cic. Att. 10, 7, 3 Svet. Iul. 48 Svlp. Sev. dial. 1, 7, 3. relinquere: Cic. Quinct. 94. repercutere: Tert. pudic. 2. reperire: Evgraph. Ter. Andr. 79 integram -am. 93. respicere: Tert. resurr. 21. respuere: Comm. instr. 1, 26, 1. restinguere: Tert. pudic. 2. retinere: Fronto p. 178, 16 N. sancire: Cic. fin. 1, 35 Vita Cypr. 4. sectari: Tert. adv. Marc. 5, 2 p. 572. servare: Sen. apocol. 9. subtrahere: Vvlg. prov. 23, 13. suppurare: Tert. ieiun. 4. suscipere: Vvlg. prov. 19, 20 Sirach 51, 34 Soph. 3, 2. 7. tenere: Liv. 23, 18, 14 Greg. M. moral. pr. 7. vigorare: Tert. pudic. 2.

γ variae structurae: cum dat. vel abl.: subdere -ae: Bened. reg. 55, 28. 60, 11. 62, 6 (*de poena*). subicere -ae: Bened. reg. 32, 10. 54, 11. 55, 28. 70, 12 (*de poena*). succumbere: Optat. 1, 16 p. 19, 1. agi -a: Avg. civ. 18, 51 (*de poena*). assuefieri: Caes. Gall. 4, 1, 9 nullo officio aut -a assuefacti. confirmari: Cic. rep. 2, 30 populum Romanum ... consilio et -a. contineri: Sen. dial. 1, 1, 6. exerceri: Tert. pudic. 5. molliri: Sen. dial. 4, 15, 1. terreri: Tert. adv. Val. 1. uti: Cato agr. 5, 1. gubernari a: Cic. Att. 6, 1, 2. perdomari a: Sen. dial. 4, 12, 3. derigere ad: Tert. resurr. 49. reducere ad: Evgraph. Ter. Ad. 825. transvolare ad: Tert. test. anim. 2. se gerere contra: Traian. Plin. epist. 10, 78, 3 -am meam. coniti in: Tert. resurr. 21.

c *epitheta*: acerrima: Cic. Verr. 1, 30. Amerina: Cic. S. Rosc. 120. castigatissima: Gell. 4, 20, 1. civilis: Cassiod. var. 6, 2, 3. constans: Cic. ad Q. fr. 1, 1, 18. districta: Bened. reg. 34, 11 (*de poena*). tolerabilis: Oros. hist. 4, 6, 40. domestica: Cic. Cael. 11 Tusc. 2, 27 Val. Max. 2, 1, 10 Svet. Iul. 48. dominica (*i. domini*): Tert. patient. 1. dura: Liv. 38, 17, 12 Tert. pudic. 3 p. 225, 12. ecclesiastica: Maximin. c. Ambr. 120 Avg. civ. 5, 26 *al.* egregia: Corp. VI 32415. equestris: Cic. Verr. 4, 137. gravis: Cic. ad Q. fr. 1, 1, 18 Bened. reg. 55, 28 (*de poena*). horrida: Liv. 38, 17, 12. humana: Tert. adv. Marc. 4, 17 p. 475 pudic. 5 p. 227, 26. incorrupta: Sol. 49, 7. incruenta: Avg. epist. 153, 10. integra: Evgraph. Ter. Andr. 79. 93 Ad. 825. iucunda: Qvint. inst. 2, 4, 5. legitima: Caes. Arel. reg. mon. 3 (*de poena*). lenissima: Tert. ieiun. 17. mala: Cic. fin. 2, 32. memorabilis: Sol. 35, 9. mollissima: Tert. pudic. 5 p. 227, 25 humanissima. nova: Tert. ieiun. 2 adv. Marc. 5, 2 p. 572. optima: Cic. Verr. 1, 23 (*ironice*). praeclara: Cic. leg. agr. 2, 89. praedicabilis: Corp. VI 32419. V 346, 3. principalis: Tert. pudic. 1. pristina: Liv. 23, 18, 14. regularis: Bened. reg. 32, 10. 54, 11. 60, 11. 65, 36. 70, 12 (*de poena*). religiosa: Maximin. c. Ambr. 124. Romana: Liv. 4, 8, 2 (*cf. etiam p. 1325, 6*). severa: Sen. contr. 2, 6 (14), 7 Tac. dial. 40. Spartana: Liv. 38, 17, 12. tenax: Apvl. met. 9, 18. terribilis: Avg. civ. 18, 51 (*de poena*). tetrica: Liv. 1, 18, 4. tristis: Liv. 1, 18, 4 Sen. dial. 1, 1, 6. vetus: Cic. Verr. 3, 7. 4, 137 Cluent. 76. 107. 129 Cael. 11 Tusc. 2, 27 Vell. 2, 1, 1 Cvrt. 4, 6, 6 Flor. epit. 3, 12, 3 Fronto p. 128, 17 N. Tert. adv. Marc. 5, 3 p. 574 *saepe.* universa: Tert. patient. 7. utilis: Tert. scorp. 5.

2 ***speciatim*** *sensu* ***militari****, plerumque additur militaris, militiae, rarius castrorum, castrensis (bis tantum apud* Cic.*). de re cf. Fiebinger, PW. V 1176—1183.* **a** *pendet genet. ab subst. vel cum substant. coniunctum, hic illic nude positum*: Plavt. Pseud. 1004 ita militaris -ast (Rhet. Her. 4, 38, 50 Bell. Alex. 48, 3 Nep. Iph. 1, 1. 4 Liv. 1, 19, 4 [21ies]. Val. Max. 2, 7 praef. 2, 7, 5 gloria. *al.* Cvrt. 5, 1, 36. 10, 2, 12 Colvm. 6, 23, 3 Plin. nat. pr. 30 Qvint. decl. 315 p. 242, 10 Ps. Qvint. decl. 3, 8 Tac. hist. 4, 17 Plin. epist. 6, 31, 6. 10, 29, 1 conditorem -ae militaris firmatoremque. Fronto p. 207, 5 N. militaris -ae labem exercuit. Vlp. dig. 2, 12, 9 *al.* Ampel. 28, 3 Sol. 52, 11 Gallican. Avid. 3, 8 Spart. Hadr. 3, 9 Pesc. 3, 9 Capitol. Maximin. 7, 2 Ivst. 12, 11, 9 Origo Const. 5, 24 Vir. ill. 58, 6 Amm. 23, 6, 83.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

30, 9, 1. 31, 14, 2 CLAVD. DON. Aen. 2, 372. 9, 240 VEG. mil. 1, 8. 3, 10. 11 *al.* MARCELL. chron. II p. 92, 479, 1 institutor coercitorque. CORP. III 12351 reparatori). CIC. fin. 1, 35 militaris imperii. BELL. Alex. 34, 4. 68, 2. SALL. Iug. 44, 3 maiorum -a milites laborare coegisset. LIV. 4, 37, 5 -a rei militaris (8, 34, 2 CVRT. 5, 2, 6). LIV. 4, 37, 7 -ae Romanae (VELL. 2, 109 formam. 2, 110 notitia. TAC. Germ. 30 concessum. CAPITOL. Maximin. 3, 1 ITIN. [Silv.] 7, 4. 9, 3 EVTR. 4, 27).
LIV. 5, 6, 1 ad -am militiae (9, 31, 9 in vetere -a militiae. 25, 20, 6 *al.* VAL. MAX. 2, 7, 2. 2, 7 ext. 2). LIV. 25, 37, 1 Scipionis. 28, 27, 12 adversus morem militiae -amque maiorum (*potest etiam ad II B 1 referri*). 34, 9, 4 -a erat custos infirmitatis quam (*sc. -am*) inter validiores optime timor continet. 36, 11, 5 severiore -a. VELL. 2, 5, 3 -a ... fuit clarissimus. 2, 78, 2 res -ae inimicissima, otium. 2, 119, 2. VAL. MAX. 2, 9 pr. castrensis -ae tenacissimum vinculum (SEN. dial. 11, 12, 2 TERT. coron. 11 AMM. 16, 5, 10. 22, 4, 6 flagitia). VAL. MAX. 6, 1, 11 severa castrorum -a (TAC. hist. 2, 68 bacchanalibus quam -ae et castris propiora. PLIN. paneg. 6, 2. 18, 1 SVET. Vesp. 4, 6 AMPEL. 18, 3. PAVL. dig. 49, 15, 19, 7 -a castrorum antiquior fuit parentibus Romanis quam caritas liberorum. VEG. mil. 1, 1). VAL. MAX. 6, 3, 3 libertatis ... vindex severitas, sed pro dignitate etiam ac pro -a aeque gravis. SEN. dial. 12, 15, 5 militandi. CVRT. 6, 6, 17 -ae fecisse iacturam. TAC. hist. 1, 37. 46 rem ... perpetuitate -ae (*i. ordinis militaris*) firmatam. 1, 51 severitate -ae (VEG. mil. 2, 9). 1, 60 ordinem. 1, 83 rigor -ae. 2, 12 adversus modestiam -ae. 2, 27. 77 acriore hodie -a victi. 3, 2. 49. 5, 21 cura. ann. 1, 19 -ae vim meditentur. 1, 35 veteris -ae decus. 3, 42 militia -aque nostra (*ἓν διὰ δυοῖν*). *huc quoque traxerim*: Agr. 16 nec Vettius Bolanus ... agitavit Britanniam -a, eadem inertia erga hostis (*i. non exagitavit B. actionibus, quas -a militaris postulavit*). SVET. Iul. 65 exactor gravissimus -ae. Vit. 10, 2 militis (EVTR. 8, 7). FLOR. epit. 4, 12, 17 MEN. dig. 49, 16, 4, 15 VLP. dig. 1, 12, 1, 12 APVL. met. 10, 1 LAMPR. Alex. 50, 1 VOPISC. Aurelian. 6, 1 GALLICAN. Avid. 4, 9. 6, 5. AMM. 18, 6, 1 *al.* VEG. mil. 3, 1 -ae ordine custodito. 3, 10 -ae regula custodita. APON. 8 p. 148.

b *iuncturae verbales*: *α subiect.*: continet: LIV. 1, 19, 4. labitur: PLIN. paneg. 18, 1 SPART. Hadr. 10, 3. manat: LIV. 2, 44, 10. prolabitur: LIV. 8, 7, 19. vincit: LIV. 8, 35, 4. vivit: SPART. Pesc. 3, 11 si ulla vena paternae -ae viveret. *β obiect.*: adiuvare: VAL. MAX. 3, 4, 6. libentius ... sollicitius administrare: TERT. orat. 19. agitare: SOL. 52, 11. aspernari: TAC. hist. 2, 68 ann. 1, 16. confirmare: QVINT. decl. 339 p. 341, 24 AMPEL. 18, 3. conservare: LIV. 39, 6, 5. continere: LIV. 34, 9, 4. 39, 1, 2 FLOR. epit. 3, 12, 2. corrumpere: LIV. 29, 19, 3 PLIN. paneg. 6, 2 CAPITOL. Maximin. 2, 6. dediscere: CAES. civ. 3, 110, 2. deflectere: VAL. MAX. 7, 3, 7 a recto. discere: CAES. civ. 3, 110, 2. dissolvere: BELL. Alex. 65, 1 VAL. MAX. 9, 7, 3. exigere: SVET. Tib. 19. extinguere: LIV. 23, 45, 4 PLIN. paneg. 18, 1. evertere: LIV. 8, 30, 11. 8, 34, 3. firmare: VAL. MAX. 2, 7, 11. ignorare: MEN. dig. 49, 16, 4, 15. imitari: SPART. Pesc. 3, 9. incusare: CAPITOL. Opil. 12, 1 superiorum temporum. instruere: VAL. MAX. 2, 7, 5. neglegere: VAL. MAX. 2, 7, 4. personare: PETR. CHRYS. serm. 14 p. 231^{B}. polluere: LIV. 8, 34, 7. refovere: PLIN. paneg. 18, 1. regere: SVET. Aug. 24, 1 CAPITOL. Maximin. 8, 7. reparare: VEG. mil. 3, 10. restituere: LIV. 8, 7, 19. retinere: VAL. MAX. 2, 8 pr. SPART. Hadr. 10, 3 VEG. mil. 2, 14. retrahere: CAPITOL. Maximin. 7, 2. revocare: VAL. MAX. 2, 7, 2. sancire: CIC. fin. 1, 35. sequi: LIV. 25, 38, 6 VELL. 2, 114, 3. servare: SEN. dial. 12, 15, 5. solvere: LIV. 8, 7, 15. 29, 21, 13. 40, 1, 4. tenere: RHET. Her. 4, 38, 50 SPART. Hadr. 3, 9. 22, 1. tradere: LIV. 9, 17, 10 CVRT. 5, 2, 6 SVLP. SEV. chron. 1, 17, 40. vereri: LIV. 5, 6, 17. vincere: LIV. 8, 30, 11. *γ cum aliis casibus vel praepos.*: oblivisci: LIV. 7, 14, 2. suescere: TAC. ann. 2, 52. carere: VAL. MAX. 2, 7, 6. indigere: VAL. MAX. 2, 7, 14. uti: LIV. 8, 6, 14. desciscere a: VELL. 2, 81, 1. insuescere ad: LIV. 5, 6, 1. redigere in: FLOR. epit. 2, 18, 11. valere -a: CIC. Tusc. 1, 2.

c *iuxta posita*: armatura: BELL. Alex. 34, 4. 68, 2. imperium: LIV. 26, 2, 10 TAC. ann. 2, 52. institutio, institutum: LIV. 25, 38, 6. 28, 24, 9 TAC. hist. 2, 69 VEG. mil. 3, 1. nomen: CAES. civ. 3, 110, 2 nomen -amque populi Romani. ordo: LIV. 32, 10, 11. patientia: LIV. 4, 37, 5. severitas: BELL. Alex. 65, 1 (*cf. etiam p. 1323, 29*). virtus: LIV. 4, 37, 5. usus: VEG. mil. 2, 1 *al.*

d *epitheta*: acer: TAC. hist. 2, 77. antiqua: LIV. 45, 35, 6. 45, 37, 2. censoria: TREB. trig. tyr. 33, 3. corrupta: GALLICAN. Avid. 4, 7. intenta: TAC. ann. 12, 42. Macedonica: FLOR. epit. 2, 12, 3. militaris (*v. p. 1324, 77*). optima: LIV. 28, 1, 13. ordinata: LIV. 24, 48, 4. severa: LIV. 36, 11, 5 VAL. MAX. 6, 1, 11. vetus: TAC. ann. 1, 35 (*v. etiam p. 1324, 69*). GALLICAN. Avid. 6, 5.

B ***metonymice*:** **1** ***generatim*** *i. q.* ***ordo, mos, consuetudo, ratio, usus, consilium*** *sim.*: PLAVT. Asin. 201 eadem nos -a utimur. Cist. 16 nec nisi -a apud te fuit quidquam ibi quin mihi placeret. Merc. 116 pessuma. 133 ignava. CIC. de orat. 1, 3 incidimus in ipsam perturbationem -ae veteris. 1, 159 percipienda omnis antiquitas, senatoria consuetudo, -a rei publicae (leg. agr. 2, 89 praeclara rei publicae -a. off. 1, 156). Quinct. 94 relicta virorum bonorum -a. Verr. 4, 6 meretriciam -am videre (5, 7 non requirebat ille Cupido meretriciam -am). 4, 161 instituere ad civitatis -am. Sull. 49 a maioribus esse traditam -am. Mur. 74 -am suam legesque conservant. prov. 36 nihil videtur alienius a dignitate -aque maiorum. Balb. 43 ex Gaditanorum moribus -aque (Deiot. 28 imitari avi mores -amque. rep. 1, 2. 2, 64. Tusc. 5, 5 tu, *philosophia*, magistra morum et -ae fuisti. off. 1, 156. LIV. 4, 8, 1 morum -aeque Romanae penes eam *censuram* regimen. 38, 17, 18. CVRT. 6, 6, 3 patrios mores -amque Macedonum regum salubriter temperatam. GELL. 5, 13, 1 in morum -arumque veterum doctrina. APVL. Plat. 2, 27 AVG. civ. 10, 32 CORP. XII 697 *al.*). CIC. rep. 1, 70 nullam omnium rerum publicarum aut constitutione aut discriptione aut -a conferendam esse cum ea. 5, 6 institutis et -is. leg. 1, 57 leges vivendi et -arum daturum (Tusc. 4, 5 amplissimam omnium artium, bene vivendi -am ... persecuti sunt. off. 2, 15 AVG. c. Petil. 2, 83, 184). fin. 1, 71 quae beatae vitae -am iuvaret. nat. deor. 3, 85 nec res publica ratione quadam et -a dissignata. Tusc. 1, 102 magnam habet vim rei publicae -a (*nisi ad II A 1 a β referre malis*). div. 1, 72 quorum alia sunt posita in monumentis et -a. off. 1, 129 *scenicorum* mos tantam habet vetere -a verecundiam. 2, 27 hanc consuetudinem et -am iam antea minuebamus, post vero Sullae victoriam penitus amisimus. LIV. 9, 20, 10 res Capuae stabilitas Romana -a (*i. iure vel legibus*). 21, 7, 1 sanctitate -ae. 39, 16, 8 omnem -am sacrificandi ... abolerent (*i. ritum;* TERT. bapt. 7 unctione de pristina -a. 8. 12 tingui -a religionis. orat. 10 post traditam orandi -am. 18 -ae foris et consuetudini domi satisfacies. 25 ex Israelis -a. pudic. 20 speciem -ae. GRATIAN. ad Aquil. 3 religionis sanctissimae -am non cumulet iteratio [*de baptismo*]). SEN. contr. 1, 5, 1 fortior publicae -ae severitas (PAVL. dig. 39, 4, 9, 6 vigor publicae -ae. CHAR. dig. 1, 11, 1. 50, 4, 18, 7. APVL. met. 4, 30 contempta -a publica. 6, 22 HIER. epist. 60, 14, 5). VELL. 2, 118, 1 feritasque sua novitate incognitae -ae mitesceret. SEN. epist. 11, 2. 36, 7 gentis. CVRT. 8, 7, 12 Persarum te vestis et -a delectat (FRONTO p. 55, 6 N. cum Persarum -am memorares). COLVM. 1, 8, 20 bene moratam -am, cum senectus advenerit, obtinebit. FRONTIN. aq. 117 revocare ad aliquam -am. TAC. hist. 4, 74 octingentorum annorum fortuna -aque compages haec coaluit (*sed potest ad II B 2 referri*). SVET. Iul. 24, 2 *legionem* -a cultuque Romano ornatam. PROB. inst. gramm. IV 48, 19 quae contra analogiae rectam rationis -am immutant (*i. regulam.* 124, 19. 127, 34. 142, 5 *saepe*). VLP. dig. 1, 12, 1, 12 spectaculorum. TERT. anim. 16 ex affectu -ae. nat. 1, 10 vitae ac -ae corruptam ... antiquitatem recognosco. adv. Marc. 1, 23 p. 321. orat. 22 una et -a capitis exigitur (*i. ratio*). patient. 1 cum *patientia* vanas saeculi -as (*i. mores et negotia*) ad laudem ... promovet. 12 omnem speciem salutaris -ae (*i. actionis*) gubernet. pudic. 7 ex naturae -a, ex lege auris. 9 quorum mensam Iudaica -a depellit (*fere i. praecepta*). scorp. 3 observari ... -am. 5 fidei -as ... rescindentes. *saepe.* COD. Iust. 1, 3, 19 pr. qui probabilem saeculo -am agit. 2, 17 (18), 2 huiusmodi ... donationem admitti temporum meorum -a non patitur. 4, 6, 8 iuris dictat -a. *seq. infinit.*: TER. Haut. 300 nam -ast eis demunerarier ancillas. *nota adverbialiter positum fere i. q. modo, ratione*: SORAN. p. 53 quae fieri debet hac -a. p. 70 quae hac -a comburitur. p. 117 tit. qua -a organo aperiendae sint mulieres. PS. SORAN. quaest. med. 129 *al. apud eundem.*

2 ***speciatim*** *i. q. leges civitatis, institutio publica*: CIC. Flacc. 15 o morem praeclarum -amque quam a maioribus accepimus, si quidem teneremus. 63 cuius *Massiliae* ego civitatis -am ... haud scio an cunctis gentibus (*nota comparationem compendiariam*) anteponendam dicam (*fortasse ad II B 1 referendam.* SEN. epist. 14, 7 QVINT. decl. 323 p. 274, 12). de orat. 1, 196 nobis mens mos -a nota esse debet. 2, 67 de re publica, de imperio, de re militari, de -a civitatis *dicendum oratori*. Brut. 40 a quo *Lycurgo* est -a Lacedaemoniorum astricta legibus (rep. 1, 50 cum *Lacedaemon* praestare putabatur -a rei publicae [*cf. p. 1325, 80*]. 2, 58 ne Lycurgi quidem -a tenuit illos in hominibus Graecis frenos. nat. deor. 3, 91 nec Lacedaemoniorum -am ... umquam ab Apolline potius Spartae quam a Lycurgo datam. Tusc. 1, 110 *non* Lycurgum, Solonem legum et publicae -ae carere gloria. off. 1, 76 Lycurgi legibus et -ae. LIV. 38, 34, 9 -a Lycurgi ... sublata [39, 36, 4. 39, 37, 1 leges -amque vetustissimam Lycurgi sustulistis]. 39, 37, 2 ad dissolvendam Lycurgi -am. 45, 28, 4 *Lacedaemonem* -a institutisque memorabilem. VELL. 1, 6, 3 Lycurgus severissimarum ... legum auctor et -ae. TAC. dial. 40 quarum civitatum severissima -a et ... leges traduntur). CIC. ad Q. fr. 1, 1, 19 haec institutio atque haec -a potest sustinere ... severitatem. APVL. met. 3, 8 legibus vestris et -ae publicae litate (AVG. civ. 2, 27 quanta eversione publicae -ae). IVST. 21, 6, 6 civilis -ae ordo (AVG. c. Faust. 32, 1 -ae civilis praecepta).

deriv.: disciplinabilis, disciplinalis, disciplino, disciplinosus.

disciplīnābilis, -e [*a* disciplina, *cf.* disciplinatus. *Th.*].

activo sensu i. q. disciplinae capax (*cf.* CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 1788^{B}): CASSIOD. art. 3 p. 1167^{D} qui *Christiani* conversatione -i, similitudine futurae vitae vivunt (= ISID. orig. 2, 24, 9). var. 4, 33, 1 ut conventus multorum -ium sit adunatio voluntatum (*translate*).

passivo sensu i. q. artificiosus, eruditus: CASSIOD. in psalm. 64, 1 in ipsa enim verus hymnus dicitur domino -i carmine, non linguae clamore perverso. 150, 4 *tympanum* musici -i mensura percutientes. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 24 qui artificiosius operatur et qui hanc -em formam huius operationis excipiet. 31 per hanc artificio-

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sam atque -em formationem consertum animae demonstrat effectum. *adv.* **disciplīnābīliter**. *i. q. docte, erudite*: CASSIOD. in psalm. praef. 4 p. 15^{B} chordarum fila religata -r plectro percussa. 150, 4 *linguas organi* -r magistrorum digiti reprimentes. hist. 1, 11 p. 898^{D} sapienter et -r sedabat saepe contentionem.

disciplīnālis, -e *a* disciplina. *i. q. ad -am pertinens*: BOETH. top. Arist. 1, 1 p. 910^{D} non enim oportet in -bus principiis inquirere. *adv.* **disciplīnāliter**. *i. q. sapienter, ἐπιστημονικῶς*: BOETH. trin. 2 in naturalibus igitur rationaliter, in mathematicis -r, in divinis intellectualiter versari oportebit. CASSIOD. Didym. in I Petr. p. 1767^{B} -r . . . honorentur. p. 1769^{C} I Ioh. p. 1775^{C}. 1800^{A} videre.

disciplīno, -āvī, -ātum, -āre *a* disciplina. *i. q. docere, παιδεύω*: ITALA Matth. 28, 19 (cod. δ) euntes ergo docete et -ate omnes gentes (*μαθητεύσατε*, VVLG. docete). II Tim. 2, 25 (cod. g) cum modestia -antem resistentes (*παιδεύοντα*, VVLG. corripientem). CASSIOD. hist. 2, 1 p. 921^{A} eruditione -ati. PS. MATTH. euang. 31, 3 si praevales eum ad -andum accipe (= PS. THOM. euang. 13, 1) . . . quem *infantem* ad -andum suscepi. *part. perf. pass. pro adi.* **disciplīnātus,** -a, -um. *comparat.* TERT. fug. 1. *i. q. disciplina praeditus, eruditus, peritus, ἐπιστήμων*: TERT. fug. 1 fides in expeditione sollicitior et -ior in ieiuniis. ITALA deut. 1, 13 (Lugd.) date ex vobis viros sapientes et -os (*ἐπιστήμονας*, VVLG. gnaros). PRISCILL. tract. 10, 141 -o opere (11, 144). VVLG. Sirach 10, 28 vir prudens et -us. 40, 31 vir autem -us et eruditus. Iac. 3, 13 (*ubique ἐπιστήμων*). HESYCH. in lev. 14, 21 p. 959^{A} per -as castasque cogitationes demonstrantes. POMER. 1, 23 -us . . . et gravis sermo. BOETH. top. Arist. 3, 4 p. 939^{C} si quoddam opinatum -um, opinio quaedam disciplina. *i. q. ordinatus, bene moratus disciplina, κόσμιος*: CASSIAN. conl. 1, 5, 1 excidisse se . . . ab illius -ae lineae directione non sentient. 7, 18 ordinatam et ut ita dixerim -am nequitiam. OP. imperf. in Matth. 1 p. 633 nulla res sic castitatem mulieris viro commendat, sicut vita eius -a. ALC. AVIT. carm. 4, 46 -os dissuescit promere fructus. NOVELL. Iust. 5, 2, 2 -us fuit et honestatis amator. *adv.* **disciplīnātē**: CASSIAN. conl. 10, 13, 2 nihil -e (*i. ordinate*) nec opportune recipiens. ORIG. in Matth. 17, 24 qui conversantur -e (*i. docte, perite*).

disciplīnōsus, -a, -um *a* disciplina. *i. q. doctus, eruditus* (*cf.* NON. p. 463 -us etiam de pessima arte potest dici): CATO mil. frg. 14 gladiator -us. inc. libr. frg. 42 -us, consiliosus, victoriosus. ITALA Iac. 3, 13 (cod. ff) sapiens et -us (*ἐπιστήμων*, VVLG. disciplinatus). TRACT. in Luc. 5, 3 *navis* erat Simonis -i.

discipula, -ae *f. v.* discipulus.

discipulātus, -ūs *m.* [*a* discipulus. *Th.*]. GLOSS. *μάθησις, μαθήτευσις. vox* ECCL. *peculiaris inde a* TERT. *legitur.*

i. q. doctrina, schola necnon status disciplinae: TERT. adv. Marc. 4, 3 p. 427 a -u Lucae coepit religionis Christianae sacramentum. praescr. 22 in -u (*de apostolis*). RVFIN. Basil. hom. 2, 4 in -um nos verbi dei mancipavimus. Orig. princ. 2, 4, 2 quem erudiebat atque in -um producebat. Orig. in num. 22, 3 *ad* -um sapientiae properans. apol. Orig. 5 p. 571 in -um se Christi cultumque tradiderunt. PS. RVFIN. in Am. 5, 13 -ui colla subducunt. AVG. serm. 23, 1 periculosum magisterium, -us securus est. 62, 2 superbum . . . a suo -u revocavit. 234, 2. 292, 1 in -um assumpti sunt. c. Faust. 22, 48 in -u Christi (PS. AVG. serm. 290, 1). PAVL. MED. bened. 3, 6 -ui eam subdet ecclesiae (HESYCH. in lev. 25, 1/7 p. 1111^{B} quotquot nobis ad -um semetipsum subdiderint). HESYCH. in lev. 15, 25/28 p. 979^{B}. CASSIAN. inst. 2, 12, 3 -us et disciplinae imbutio. conl. 21, 9, 6 me a -u retrahas salvatoris. PETR. CHRYS. serm. 15 p. 234^{B} antequam -us subiret officium. 54 p. 350^{A} intres paupertatis scholam, -um misericordiae. CASSIOD. in psalm. 104, 22 in -um fidei. var. 5, 40, 4 -us genus. VIRG. gramm. epist. 3 p. 133 quasi culmen -ui nostro. GREG. M. moral. 20, 17 testimonium superni -us. 32, 42 in -u caelestis magisterii. epist. 9, 218. ORIG. in Matth. 18, 142 fructus -us sui. FACVND. defens. 12, 1 p. 828^{D} in -u . . . veritatis.

discipulīna *v.* disciplina.

discipulo, -āvī, -āre *a* discipulus. *intransitive: i. q. partem discipuli agere*: ITALA Matth. 27, 57 (cod. δ) ipse discipulus *erat* et -vit Iesu (*ἐμαθητεύθη*, VVLG. *om.*). DRAC. satisf. 154 cinctus apostolica -ante (*fere i. famulante*) manu. *transitive i. q. docere: part. perf. pass. pro adi.* **discipulātus,** -a, -um: GLOSS. (*5^{ies}*) -ati edocti.

***discipulus,** -ī *m.* [*origine non satis perspicua. a* dis- *et* capere *ductum esse conferendumque c.* disceptare, praeceptor *putat Stowasser, Archiv 5, 290. ad significationem constituendam similitudo verbi* discere *plurimum contulisse videtur. Th.*]. ISID. orig. 10, 66 -us a disciplina dictus. *scribitur* decipolus: FRAGM. Murat. 9. decipu-lus: FRAGM. Murat. 10. 22. *genet. plur. in* -um: SEDVL. carm. pasch. 4, 127. 5, 337. GLOSS. *μαθητής. φοιτητής. legitur per totam latinitatem inde a* PLAVTO. *deest ex. gr.*: RHET. Her. LVCR. CATVLLO VERG. PROP. TIB. VAL. FL. STAT. SIL. MART. *al. singulis locis*: TER. HOR. LIV. VELL. CVRT. PETRON. PANEG. FIRM. IVST. *binis*: VARRO TAC. *ternis*: MART. LACT. AVSON. *frequentant* CIC. (*49^{ies}*) PLIN. nat. (*47^{ies}*) QVINT. inst. (*31^{ies}, deest* decl.) TERT. (*100^{ies}*) HIER. (*37^{ies} in epist.*) AVG. civ. (*45^{ies}*), *longe saepissime* VVLG. (*bis in vet. test., 258^{ies} in novo, sed nonnisi in euang. et act. apost.*).

1 *i. q. qui illiberalibus quibuslibet artibus instituitur necnon i. q. servus*: PLAVT. Aul. 409 meos -os fustibus male contuderunt (*loquitur coquus magister*. Pseud. 865. 886). TER. Andr. 477 num immemores -i? CIC. ad Q. fr. 3, 1, 3 quattuor eius conservos et -os Venafri cuniculus oppresserat. PAVL. dig. 14, 3, 5, 10 ut *fullo* -is suis quibus tabernam instructam tradiderat, imperaret. sent. 2, 8, 3 quod cum -is eorum qui officinis vel tabernis praesunt contractum est. ITALA Marc. 13, 34 (cod. k) dedit -is suis potestatem (*δούλοις*, VVLG. servis).

2 *i. q. qui artibus liberalibus vel litteris imbuitur, studiosus, assecla, sectator plerumque philosophi, rhet. sim. vel doctrinae eius, saepe additur appositive nec raro oppositum* magister:

a PLAVT. Bacch. 164 nimio es tu ad istas res -us docilior. 427 -us et magister . . . improbi. 484. Stich. 105 imperitus rerum et morum mulierum -us venis. CIC. S. Rosc. 118 -us magistro tantulum de arte concedere *videtur*. 119 Verr. 4, 162 Flacc. 46. 47 habebat rhetor -os . . . locupletes. de orat. 3, 141 florere Isocratem nobilitate -orum. Brut. 187 -o sane frigenti. rep. 1, 67 spernant -i magistros. OV. Pont. 3, 3, 46. 48. SEN. contr. 7, 7 (22), 19 dicenti -o . . . exclamabat. 9, 2 (25), 23 coepit et promiscue poni pro -o auditor. VAL. MAX. 3, 7 ext. 2. 8, 7 ext. 11 incertum . . . -usne an praeceptor esses laudabilior. *al.* SEN. benef. 6, 16, 3 in grege -orum. COLVM. 1, 1, 7 magister ac -us Aristoteles cum Theophrasto. PETRON. 46, 2 iam tibi (*homini litterato*) -us crescit cicaro meus; iam quattuor partes dicit. PLIN. nat. 35, 161 -i magistrique certamine. *al.* MART. 10, 60, 1 iura trium petiit a Caesare -orum (*ironice pro liberorum*) assuetus . . . docere duos. QVINT. inst. 2, 2, 6 -orum dictionibus. 2, 2, 13 iudicio (2, 5, 13). 2, 5, 16 si -us erraverit. 3, 1, 14 praestantissimi -i. 8 pr. 3 sequentur -i quo duxeris. 8, 2, 18 qui *praeceptor* -os obscurare quae dicerent iuberet. 10, 5, 21 turba *al.* IVV. 2, 28 in tabulam Sullae si dicant -i tres (*ironice de altero triumviratu quasi -o Sullae in proscribendo*). PLIN. epist. 8, 7, 1 neque ut -o -us . . . sed ut -o magister . . . librum misisti. 8, 7, 2. SVET. gramm. 7 scripta -orum. 9 *Orbilius* fuit . . . naturae acerbae . . . in -os. 24 non tam -os quam sectatores aliquot habuit. rhet. 25. FRONTO p. 152, 20 N. magistro -us haereat semper et inserviat. AVR. Fronto p. 56, 21 N. 75, 25 erubescit. VERVS Fronto p. 132, 4 N. APVL. apol. 15 flor. 6 p. 22. 18 p. 87 TERT. anim. 46. 55 servi super dominum et -i super magistrum. idol. 10 inquinamenta . . . -us fidelis non adibit. adv. Marc. 4, 2 p. 426 praedicatio -orum. *saepe.* PORPH. Hor. epist. 1, 19, 46 multitudinem. PANEG. 12 (2), 15, 1 faciles . . . sequacesque -i. EDICT. imp. Diocl. 7, 64 ceromatitae in singulis -is menstruos (69. 70. 71). CAPITOL. Pius 10, 4 non magister ad -um debet venire, sed -us ad magistrum. LAMPR. Alex. 44, 4 FILASTR. 37, 1. 68, 1 *saepe.* AVSON. 28, 1 -us melior nulli. 214, 5. SCHOL. Cic. Bob. p. 104 St. eruditionem -orum. HIER. epist. 14, 11, 1. 48, 4, 3 *al.* VVLG. Is. 8, 16. SIDON. epist. 2, 2, 2 -is . . . pallentibus. DRAC. Romul. 3, 14 silent. COD. Iust. 1, 17, 2, 9 leges -is tradentem. CARM. epigr. 91, 6 summa quom (*i. cum*) castitate in -os suos. CORP. V 6087. XII 5284). *nota*: HIST. Apoll. 34 occurrit illi *regi Athenagorae ex lupanari exeunti* -us suus (*i. qui postea puellam possedit. in* 37 *rec. A* collega). *fere i. q. monachus*: BENED. reg. 2 abbas duplici debet doctrina suis praeesse -is. 5 praedicta magistri iussio et perfecta -i opera. *saepe.*

b *accedit genet., subi. persaepe in appositione, perraro obiect.*: VARRO rust. 3, 2, 18 recipe me . . . -um villaticae pastionis. CIC. inv. 1, 5 eorum (*sc. Catonis et Laelii*) . . . -um (*i. q. sectatorem, imitatorem*) Africanum. 2, 8 -orum *Isocratis* . . . multa de arte praecepta reperimus. de orat. 3, 35 summorum . . . artificum et magistrorum exisse -os. 3, 173 orat. 142. 172. Q. Rosc. 29 *Roscii* (31). Verr. 1, 23 patris. Balb. 47 Africani. Planc. 83 cum laboris et fori -o disputare. rep. 1, 3 quid assequerentur eius -i. 2, 28 Pythagorae. ac. 2, 129. div. 1, 46 auditor et -us *Platonis* (IVST. 16, 5, 13. AVG. civ. 10, 29 ex -is Platonis fieri -os Christi. *persaepe*). off. 3, 8. 51. 63 *al.* Att. 2, 1, 2 *liber* omnes eius (*Isocratis*) -orum arculas . . . consumpsit. epist. 9, 16, 7 dicendi -os habeo, cenandi magistros. *al.* LIV. 37, 20, 2 *dux* Philopoemenis . . . -us. SEN. contr. 2, 5, 11. VELL. 1, 16, 4 post eius (*Isocratis*) auditores eorumque -os. VAL. MAX. 4, 3, 7 *al.* CELS. 3, 21 *al.* SEN. dial. 1, 1, 5 -us eius *dei* aemulatorque et vera progenies. nat. 7, 32, 3 harum artium multi -i sunt multique doctores. epist. 108, 5 philosophorum. *al.* COLVM. 1 praef. 5 agricolationis neque doctores . . . neque -os cognovi (11, 1, 10 agriculturae neque -os neque praeceptores inventos). 1, 1, 14 cuius (*sc. Celsi*) velut -us . . . Graecinus. 11, 1, 4 PLIN. nat. 2, 187 *saepe* QVINT. inst. 2, 15, 19. 3, 1, 9 *al.* IVV. 7, 218 custos *al.* TAC. dial. 34 oratorum. SVET. Dom. 10 gramm. 19 rhet. 28 APVL. flor. 15 p. 59. 18 p. 89 tanti veteratoris perfectissimus -us. Socr. prol. p. 106 TERT. anim. 23. adv. Marc. 2, 3 p. 336 Marcionis (PS. TERT. haer. 6 Marcionis sectator atque -us. *al.*). adv. Marc. 4, 11 Iohannis *al.* spect. 30 -is suis una conflagrantibus. adv. Val. 5 mihi autem . . . non cum affectatis ducibus passivorum (*a* pandere) -orum *erit limes.* 33 de schola ipsius -i. *persaepe.* HIER. epist. 27, 1, 2 piscatorum se -os asserentes. 50, 4, 4. 53, 1, 2. 53, 2, 2 in aures -i . . . insonat. 65, 11, 3 magistri eruditio -orum profectus. *al.* IOVIN. Hier. epist. 50, 4, 4 -orum gregem ducto. AVG. civ. 8, 2. 12 dilectus eius -us. *saepe.* SVLP. SEV. chron. 1, 45, 3 *saepe.* OROS. hist. 6, 1, 8 *al.* HIST. Apoll. 26 medici (*al.* CORP. V 89). *nota metaph. cum genet.*

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rei incorporeae: PVBLIL. D 1 -us est prioris posterior dies. HIL. c. Const. 12 Christus -us veritatis. HIER. epist. 15, 2, 1 cum -o crucis (*metonymice de fide Christiana, ut videtur*) loquor. DIONYS. EXIG. Procl. or. 4 primus peccati -us Cain emersit. ACT. Archel. p. 80, 25 verborum eius -us.

c *iuncturae verbales notabiliores*: -um: abducere: CIC. de orat. 2, 40 fin. 5, 75. 86. adiurare: HIER. epist. 52, 15, 2. agnoscere: CIC. off. 1, 3. amittere: PLIN. epist. 7, 30, 1. attrahere: OV. fast. 3, 830. audire: CIC. ac. 2, 16 Tusc. 5, 10. blandiri: CIC. rep. 1, 67. castigare: PLAVT. Stich. 467. cognoscere: COLVM. 1 pr. 5. colligere: TAC. dial. 29. comparare: CIC. Pis. 71. congregare: AVG. civ. 18, 41 p. 318 D. constringere: HIER. epist. 51, 4, 6. corrigere: QVINT. inst. 2, 5, 16. dare: SVET. Nero 33, 3. diligere: FRONTO p. 103, 9 N. dimittere: PLIN. nat. 7, 123 MART. 9, 68, 11. disperdere: VVLG. Mal. 2, 12. docere: QVINT. inst. 2, 9, 1 APVL. flor. 15 p. 60 HIER. epist. 49, 13, 6 AVG. civ. 12, 14 *al.* ducere: OV. ars 2, 498 -os Amoris ad me. QVINT. inst. 8 pr. 3. eluscare: VLP. dig. 9, 2, 5, 3 in disciplina excarnificare: SEN. clem. 1, 16, 3. exercere: SVET. rhet. 25. facere: RVFIN. hist. 3, 23, 11. habere: CIC. Flacc. 47 PLIN. nat. 34, 50 SVET. gramm. 24 *al.* inclinare (*sensu obsceno*): IVV. 10, 224. instituere: QVINT. inst. 2, 2, 8. 2, 3, 11. 2, 5, 1. invenire: COLVM. 11, 1, 10. laudare: QVINT. inst. 5, 13, 44. metuere: CIC. rep. 1, 67 magister. minitari: PLAVT. Bacch. 152. obviam mittere: CIC. epist. 9, 18, 1. morari: PLAVT. Bacch. 153. nobilitare: PLIN. nat. 34, 56. occidere: IVV. 3, 117. omittere: CIC. orat. 172. ostentare: QVINT. inst. 1, 4, 22. praestare: IVV. 14, 213. quaerere: CIC. fin. 2, 30. recipere: VARRO rust. 3, 2, 18. relinquere: PLIN. nat. 34, 66. 145 AVG. civ. 8, 2. reperire: CIC. de orat. 1, 129. suscipere: QVINT. inst. 2, 5, 1. tradere: QVINT. inst. 2, 1, 1.

3 *apud* ECCL. *i. q. sectator Christi, apostolus*: **a** TERT. anim. 50. bapt. 11 tinguunt. idol. 12 domini (*persaepe*). adv. Marc. 1, 1 p. 291 negant *al.* 4, 5 p. 431 promulgant. *ibid.* edunt (4, 11 p. 450 manducant ... bibent. 4, 12 p. 453 esuriunt [VVLG. Matth. 12, 1]. p. 454 ieiunant [VVLG. Matth. 9, 14]). 4, 11 p. 450 Christi (*persaepe*). 4, 13 p. 458 carissimo -orum (adv. Prax. 23 carus -us Iohannes). 4, 43 p. 566 incredulitas. 5, 1 p. 569 in persona -i (HIL. in Matth. 7, 9 *al.*). orat. 1 *dominus* novis -is novi testamenti novam orationis formam determinavit. scorp. 9 in hereditarios -os. 15 flent ... orantes. LACT. inst. 4, 18, 2. 5, 2, 17 *al.* HIER. epist. 12, 1 certare. 52, 3, 9 in -orum corde. *al.* VVLG. Matth. 5, 1 accedunt *al.* 8, 23 sequuntur *al.* Luc. 6, 1 vellunt. 6, 40 non est -us super magistrum. *admodum saepe.* Ioh. 6, 62 murmurant. act. 14, 19 circumdant. AVG. civ. 10, 32 trepidant. 18, 50 stupent. DRAC. laud. dei 2, 145 -i famulique sui. 2, 516 *al.*

b *iuncturae verbales selectae*: -um: abducere: VVLG. act. 20, 30. accusare: TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 454. adoptare: TERT. scorp. 12. adorare: TERT. orat. 1. alloqui: ITIN. [Silv.] 35, 3. amare: HIER. epist. 14, 9, 1 VVLG. Ioh. 20, 2. assumere: VVLG. Matth. 20, 17. compellere: VVLG. Matth. 14, 22. confirmare: VVLG. act. 18, 23. congregare: TERT. orat. 25. convertere: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 463. convocare: VVLG. Matth. 10, 1 *al.* defendere: TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 450 *al.* destinare: TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 498. dimittere: TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 487. docere: ITIN. [Silv.] 33, 2. 39, 3 VVLG. Marc. 9, 30 *al.* eligere: AVG. civ. 18, 49 PS. BOETH. fid. cath. p. 183. excusare: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 485. iustificare: AVG. civ. 21, 27. mittere: TERT. bapt. 19 HIER. epist. 22, 24, 3 VVLG. Matth. 22, 16 *al.* monere: TERT. pudic. 20. ostendere: TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 480. provocare: TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 450. recognoscere: HIER. epist. 22, 28, 4. segregare: VVLG. act. 19, 9. tradere: TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 494. tueri: TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 454.

f. ✱**discipula**, -ae. GLOSS. -ae μαθήτριαι.

1 *angustiore sensu i. q. quae discit*: PLAVT. Aul. 59 te dedam -am cruci (*iocose i. quasi magistro tradam te ad castigandum*). HOR. sat. 1, 10, 91 -arum (*i. cantatricum*) inter iubeo plorare cathedras. PLIN. nat. 35, 147 Cratini pictoris filia et -a ... Nearchi filia et -a. ZENO 1, 5, 8 *quod* fecere peiores Evae non -ae, sed magistrae. HIER. epist. 64, 7, 3 nolo -am coniugemque pontificis quidquam habere de veteri homine. PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 1, 1 (*proverb.?*) magistram cupimus docere -ae. PROSP. chron. II p. 462, 1187 Burdigalae quaedam Priscilliani -a ... lapidibus extincta est. GREG. M. in euang. 40, 11 Herundinis -a ... huic duo ... -ae adhaerebant. *al.* PALLAD. hist. mon. I 48 p. 332ᴬ virgo ... -a illius. CARM. epigr. 1733, 4 sponsa et disci(pul). CORP. XII 3447 -a posuit. INSCR. Ephem. epigr. 9, 288 -ae carissimae. *nota*: APVL. flor. 10 p. 41 luminis luna -a (*i. quae lumen a sole quasi magistro accipit*). *de bestiis*: PLIN. nat. 10, 83 audit -a *luscinia* intentione magna et reddit vicibusque reticent.

2 *in re personata vel metaphorice*: QVINT. inst. 12, 10, 27 *Latina facundia* prorsus -a eius (*sc. Graeciae*) videtur. TERT. test. anim. 5 quantum dederis magistrae, tantum adiudicabis -ae. magistra natura, anima -a (anim. 54 qua ratione -ae *animae* ad magistras conventabant). AVG. c. Faust. 16, 21 omnes gentes istorum librorum fieri -as cernat. BACHIAR. fid. 2 p. 1023 illa beatissima -a, hoc est Roma. CASSIAN. c. Nest. 5, 1, 1 haeresin illam Pelagianae haereseos -am atque imitatricem. LEO M. serm. 82, 1 quae eras magistra erroris *Roma*, facta es -a veritatis.

3 *latiore sensu i. q. ministra*: VAL. MAX. 1, 1, 7 maximae ... virginis Aemiliae -am ... tutam ... Vestae numen praestitit. *i. q. sectatrix fidei*: VVLG. act. 9, 36 in Ioppe autem fuit quaedam -a (μαθήτρια).

deriv.: disciplina, discipulatus, discipulo. *Gudeman.*

? **discīsio**, -ōnis *f. a* discidere, discisus. GLOSS. II 271, 15 διαίρεσις: divisus divisio di⟨s⟩cisio. DIOM. gramm. I 442, 11 *v. s.* discissio *l. 36.*

discissio, -ōnis *f. a* discindere, discissus. *legitur inde ab auctor. saec. IV* (DON. DIOM. HIL.). [*inc.*: RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 210, 6 dissensionem *codd. pler.* ENNOD. epist. 9, 11, 3 p. 236, 14.]

1 *proprie*: *corporis*: AVG. c. epist. fund. 35 corruptio integritatis *corporis* -o aut fractura aut diminutio *vocatur*. COMMENT. Lucan. 6, 558 vulnere ... ventris: -e. CASSIAN. c. Nest. 3, 7, 2 nulla hic recipi disparatio potest, nulla -o *in Christo nascituro* (*antea* disiunctionem, divisionem. *cf.* 5, 4, 3. 5, 7, 7. VIGIL. THAPS. c. Arrian. 2, 10 *opp.* generatio). *rei*: HIL. trin. 10, 39 motu terrae, ... -e veli *templi in morte Christi.* **2** *transl.*: *hominum i. q. dissensio, schisma* (*nota imag.*: AVG. in psalm. 30 serm. 2, 1 sic est ... unum corpus *ecclesiae*, ut non sit -o *eqs.* OROS. hist. 7, 42, 16 corpus Christi, quod nos sumus, redintegrata -e sanatum est): AVG. fid. et symb. 10, 21 schismatici ... -bus iniquis a fraterna caritate dissiliunt (*opp.* haeretici). serm. 46, 18 *opp.* unitatem. c. Parm. 2, 14, 32 p. 86, 9 *syn.* divisione, *opp.* pace. c. Cresc. 2, 4, 5 cohibete dissensionem, resarcite -em (dissensionem *codd. falso repetitum*), finite litem. c. Emer. 7 p. 190, 1 (= epist. 128, 4). c. Gaud. 2, 4, 4 p. 259, 10 ab unitate huius ecclesiae nefario schismate disceditis et haeretica praesumptione in eadem -e persistitis (discessione *ed. princ.*, *cf.* 2, 9, 10 p. 267, 12, *ubi* discessione *cod.*). epist. 33, 2. 128, 3 *syn.* separationis. PS. RVFIN. in Os. 4, 15 *opp.* concordiam. *add. gen.*: AVG. epist. 209, 1 plebis. GREG. M. epist. 9, 156. *nota*: AVG. epist. 82, 8 quod -em (*i. defectionem, cf.* VVLG. act. 21, 21 discessionem, ἀποστασίαν) doceat a Moyse ..., ut credentes in Christum discindantur a propheta Christi. *rerum*: *i. q. divisio, separatio*: DON. gramm. IV 396, 18 diaeresis est -o syllabae unius in duas facta *eqs.* (DIOM. gramm. I 442, 11, *ubi* discisio *pars codd.*, ISID. orig. 1, 35, 4). ITALA Iob 28, 4 (Hier. interpr. Iob *ad l. et* Aug. in Iob p. 567, 11) facta est -o (διακοπή, VVLG. *aliter*) torrentis a cinere. RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 161, 16 -e vocis (*i. linguarum divisione*) ... impiae conspirationis reprimuntur conatus (*de constructione turris Babyloniae*). *i. q. diruptio*: GREG. M. past. 3, 22 p. 90ᴰ foederis.

[**discissūram** PS. AMBR. serm. 5, 7 *v.* scissura.]

discissus, -ūs *m. a* discindere. GREG. M. epist. 9, 156 in -us ecclesiae saevienti *lupo* non cedite. *Hofmann.*

discito, -āre *a* discere. *i. q. cognoscere*: CYPR. GALL. exod. 698 dum causas -at omnes *Moyses iudicans* (-at *A*, dehoscitat *C*, noscitat *Peiper*).

[**discivitum** *v. infra l. 55 et p. 1365, 12.*]

disclūdo, -ūsī, -ūsum, -ere [*a* dis- *et* claudere. *Th.*]. *praeter* PAVL. FEST. p. 213 APVL. met. 1, 16 IVVENC. 4, 749 PS. AMBR. serm. 45, 3 PS. RVFIN. in Os. 2, 14 DRAC. laud. dei 3, 666 *nonnisi praesens et part. perf. pass. erant in usu. cf.* MACR. sat. 6, 4, 11 (*ad* VERG. ecl. 6, 35) ferit aures nostras hoc verbum -ere, ut novum, sed prior Lucretius in quinto (*affertur* LVCR. 5, 438). GLOSS. διανοίγω. -sum divisum, patens. disreptum. divulsum. †discivitum (*v.* discubitum). *legitur inde a* VARRONE CIC. LVCR.

I *proprie*: **A** *latiore sensu i. q. separare, secernere, dividere*: **1** *animantes*: VARRO rust. 3, 17, 4 loculatas ... piscinas, ubi dispares -sos habent pisces. CAES. Gall. 7, 8, 2 mons Cebenna, qui Arvernos ab Helviis -it (*cf.* 2). VERG. ecl. 6, 35 *v. supra l. 53.* SEN. dial. 6, 25, 3 non illos interfusa maria -unt nec altitudo montium *eqs.* APVL. met. 9, 27 uxore altrorsus -sa. PRVD. ham. 903 qua *mens* circumtulit acrem ... intuitum nullo obice rerum -sa. **2** *res, plerumque locales*: VARRO ling. 5, 43 paludibus mons erat ab reliquis -sus. rust. 3, 7, 6 certum locum ... -sum ab aliis rete. CIC. Tusc. 1, 80 quas *partes* ... semotas a mente et -sas putat. LVCR. 3, 171 ossibus ac nervis -sis (*sc. telo*). 5, 438 -ere mundum, membraque dividere ... disponere partes ... secernere caelum et seorsum mare. CAES. Gall. 4, 17, 7 *tignis* -sis atque in contrariam partem revinctis. VERG. ecl. 6, 35 -ere Nerea ponto (SERV. mixtam sibi ... aquam ... -ere). FEST. p. 213 cum Etruscorum agrum a Romano Tyberis -ret. PLIN. nat. 4, 84 *Buces lacus* a Coreto, Maeoti lacūs sinu, petroso -itur dorso. 6, 30 ibi loci terrarum orbe portis -so. 6, 44 ita Parthorum quoque regna foribus -untur. AVIEN. orb. terr. 198 angustas -it Bosphorus oras. 537 tenui tellus -itur aestu. 1173 invectumque sibi cohibens altrinsecus amnem stat -sa palus. EVSTATH. Bas. hex. 8, 4 p. 950ᴬ (*de cellis apium*) unumquodque ... spiramen ... forulorum intersaeptione -itur.

B *angustiore sensu i. q. aperire, discindere*: LVCR. 6, 240 ut possint ictu -ere turres, disturbare domos, avellere tigna trabesque. VERG. Aen. 12, 782 viribus haud ullis valuit -ere morsūs roboris. AETNA 503 qua -sa est *moles*. *in locutionibus metaphoricis*: PS. AMBR. serm. 45, 3 arbor lumen corporis patefecit, arbor oculos cordis -sit. MART. CAP. 8, 813 studii secreta -ere.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II ***translate:*** *i. q. impedire: aliquid*: APVL. met. 1, 16 *ut* restis . . . spiritus officia -ret. *aliquem*: SALV. eccl. 1, 49 vicino iam exitu etiam a mediocrium actione -sus. *i. q. expellere, excludere, non admittere sim.: aliquid*: IVVENC. 3, 162 duro -itis omnia corde iussa. 4, 749 militibus terror sensum -erat omnem. MAR. VICTORIN. defin. p. 24, 22 *ceteris* omnibus animalibus discretis atque -sis (*sc. in definitione hominis invenienda*). p. 27, 3. PRVD. ham. 648 quod (*sc. malum*) cum -ere possit *dominus* non abolet. DRAC. laud. dei 3, 666 pelle famem, -e (*i. seda*) sitim, compesce dolores. *huc traxerim* PS. RVFIN. in Os. 2, 14 hoc vitium (*sc. oblivionem domini*) castigatione -ens. *aliquem*: EVGRAPH. Ter. Eun. 214 ('istum aemulum . . . ab ea pellito') militem meretricis ab amore -at. *Gudeman.*

disclūsio, -ōnis *f. a* discludere. *i. q. separatio, secretio*: APVL. Socr. 1 p. 115 summum, medium et infimum (*sc. naturae rerum trifariam divisae*) intellegas non modo loci -e, verum etiam naturae dignitate. *v. etiam* [disculsio]. *D.*

***disco,** didicī, -ere [*ex eadem radice crevisse videtur atque verbum* docere *q. v. fuit fortasse prima praesentis forma* *didco (*cf.* gigno), *mutata postea ad exemplum verborum in -sco desinentium. Th.*].

VARRO ling. 6, 62 ab docendo docere, disciplina, -ere commutatis paucis. *de formis*: VARRO ling. 9, 96 ut -bam -o, -am et eadem perfecti, sic -eram, -ici, -icero. CHAR. gramm. I 257, 1 -o -ici. *al.* PHOC. gramm. V 437, 15 caret participio futuri temporis . . . -o (*item* PRISC. gramm. II 421, 12 *sed* 511, 16 *laudat* APVL. [frg. 10] sic auditurum, sic disciturum. *adde* GENNAD. vir. ill. 37). PRISC. gramm. II 460, 6 *inter verba quae corripiunt productam paenultimam in praeterito* (dĭsco, didĭci). 509, 11 *inter verba in -sco desinentia quae faciunt praeteritum per exceptionem.* 560, 9 *enumerat verbum inter ea quibus deficit supinum, sed* 511, 16 *laudatur forma* discĭtum *sine exemplo.* didicebatur: EXC. Barb. p. 268, 2 Fr. dedicit: IORD. Rom. 26. *de structura*: ARVS. gramm. VII 467, 12 -o ex illo . . ., de illo (*affert* VERG. Aen. 12, 435 *et* TER. Eun. 262 *cf. ad hunc locum* DON. magis 'de illo' et 'de me' veteres dicebant, quam ut nos dicimus 'a me' aut 'ab illo'). *de sensu*: NON. p. 286 -ere est ignotam rem meditando . . . assequi. p. 287 temptare. ISID. diff. 1, 177 -it qui non novit, docet vero qui novit. GLOSS. μανθάνω *et sim.* -e μάθε. cognosce. *vox viguit per totam latinitatem inde a* PLAVTO *et* ENN. *non habent ex. gr.*: MELA ASCON., *singulis locis legitur apud* LVCIL. CATONEM GERM. SCRIB. LARG. FRONTIN. PS. QVINT. decl., *binis* NEP. VITR. VELL. PHAEDR., *ternis* CATVLL. VAL. FL. *frequentant prae ceteris* CIC. (*297ies*) OV. (*67ies*) SEN. (*174ies*) QVINT. (*135ies*) TERT. (*100ies*) VVLG. (*89ies*) AVG. civ. (*97ies*). [*dub. ex. gr.*: PLAVT. Truc. 181 CAES. Gall. 1, 35, 2.]

I *i. q.* ***doctrina,*** *auditu, meditando, experimento usuve aliquid* ***percipere, erudiri,*** *institui, necnon studere sim.* (*opp.* docere, dediscere). *perfectum saepe per metonymiam quod -endo efficitur significat ideoque ad notionem sciendi, hic illic assuefaciendi proxime accedit.*

A ***absolute,*** *persaepe genet. gerundii*: PLAVT. Merc. 522 pol docta -ici. Poen. 554 -icimus tecum una, ut respondere possemus tibi (*praecedit* scimus omnem rem). LVCIL. 350 labora -ere. VARRO ling. 6, 83 frg. Non. p. 363 Gell. 16, 18, 6. RHET. Her. 4, 5, 7 qui -it (CAES. Gall. 6, 14, 4 *al.*). 4, 5, 8. CIC. de orat. 1, 15 -endi studio (rep. 1, 36 nat. deor. 1, 8. Lael. 104 studiis . . . cognoscendi . . . atque -endi. *saepe*). 1, 72 rudes an -erimus. 2, 4. 77. 3, 87. Brut. 249 -icit (*i. studuit*). 311 in foro. part. 29 facillime -it. Verr. 3, 17 in agendo. dom. 141 docere antequam ipse -isset (*sic saepe coniunguntur, ex. gr.*: rep. 1, 13. 2, 1 fin. 3, 66 Tusc. 1, 22. SEN. epist. 7, 8 dum docent -unt. PLIN. epist. 7, 27, 1 TERT. bapt. 18 idol. 10 AVG. civ. 8, 7 *al.*). CIC. rep. 1, 6 -endi causa (*saepe.* CAES. Gall. 6, 13, 12). ac. 1, 20. 2, 69. fin. 5, 49 cupiditas (5, 50 LIV. 1, 18, 3 SEN. epist. 108, 1 APVL. apol. 16 *al.*). 5, 50 ad -endum cognoscendumque. 5, 53 tempus inquirendo ac -endo . . . consumant. Tusc. 5, 115 -endi quaerendique . . . delectationi. off. 1, 50. Att. 6, 1, 12 -unt, exercentur (TREBON. Cic. epist. 12, 16, 2). epist. 1, 7, 11 experiendo . . . quam -endo cognovi. ad Q. fr. 3, 3, 1 studiose. *persaepe.* PVBLIL. V 5 male -it. HOR. carm. 2, 19, 1 Nymphasque -entes. sat. 2, 1, 4 ars 88 (*opp.* nescire). TIB. 1, 6, 52 ne pigeat . . . -isse. OV. ars 1, 428 ne -isse iuvet. fast. 5, 276 VITR. 9 pr. 1 PAVL. FEST. p. 184 SEN. contr. 1 pr. 19. 9 pr. 4 VAL. MAX. 8, 7 ext. 8 SEN. dial. 5, 36, 4 nat. 1, 17, 4. epist. 7, 9 si tibi -isti. 33, 9. 78, 20. 94, 38 non -o, sed pareo. 106, 12 non vitae, sed scholae -imus. *persaepe.* CVRT. 6, 9, 36. COLVM. 1 pr. 11 -endi cupidiores. PERS. 1, 24. 3, 66. 73. 5, 91 PETRON. 58, 7. 68, 6 LAVS Pis. 168 SIL. 4, 281. 13, 503. 636 STAT. silv. 2, 2, 143. 5, 2, 51 Theb. 6, 325 MART. 9, 101, 4. 10, 62, 12 QVINT. inst. 1, 1, 1. 13. 1, 12, 6 ratio -endi. 2, 17, 12. 3, 1, 6 nemo non -isse mavult quam -ere. 12, 1, 45 praecipere vero ac -ere . . . necessarium est. 12, 11, 13 *persaepe.* PLIN. epist. 1, 10, 11. 4, 13, 4 APVL. Plat. 2, 4 *al.* TERT. idol. 10. adv. Marc. 3, 7 p. 386 ex abundanti. 3, 16 p. 402. 4, 26 p. 508 adv. Prax. 23 *saepe.* CYPR. testim. 1, 4 SOL. 52, 14 PANEG. 4 (9), 10, 2. 12 (2), 8, 5 CAPITOL. Aur. 3, 1 DON. Ter. Ad. 751 ITIN. [Silv.] 47, 4 FILASTR. 60, 1. 135, 5 AVSON. 141, 3 SCHOL. Cic. Bob. p. 346 St. FAV. EVL. p. 22, 1. VEG. mil. 1, 9 aequaliter -ant. HIER. epist. 3, 3, 2. 52, 7, 5. 58, 11, 3 *al.* GENNAD. vir. ill. 37 quasi -urus docet docturum. RVFIN. Basil. reg. 3 VVLG. prov. 17, 16 eccles. 1, 16 Sirach 6, 33. 18, 19 Ier. 10, 2 I Cor. 14, 31 Col. 2, 7 II Tim. 3, 7 *saepe.* AVG. civ. 2, 11. 7, 9 *al.* HIST. Apoll. 16A. *accedit abl. modi*: PLIN. nat. 29, 18 periculis nostris. TAC. ann. 1, 11 experiendo. AVG. civ. 16, 5 videndo. *al.* *abl. instrumenti*: CIC. Cato 26 -bant . . . fidibus antiqui. *huc etiam referendum*: PS. QVINT. decl. 8, 20 contentum fuisse medicum toto homine -entem primo putatis aspectu? *seq. unde, a quo*: TER. Ad. 125. 413 domi habuit unde -ret (CIC. de orat. 2, 355 HIER. epist. 60, 10, 2 AVG. civ. 8, 12. 22, 24). CAECIL. com. 145 qui sapiet de me -et (TERT. anim. 46 de Callisthene. 51 de meo. resurr. 40. 49 de antecedentibus). CIC. ac. 2, 107 a quibus (nat. deor. 2, 16 ab ipsa natura. *saepe.* LIV. 30, 11, 4 SEN. contr. 2, 1, 15. 7, 8 [23], 5 VAL. MAX. 3, 7 ext. 1 SEN. Herc. O. 991 epist. 86, 14. COLVM. 1, 1, 6 a lectione -entem. PLIN. nat. 35, 114 TAC. Agr. 5 TERT. anim. 13. 36 adv. Marc. 4, 32 p. 529 PORPH. Hor. ars 88 ARNOB. nat. 2, 36 FILASTR. 151, 5 VVLG. Sirach 8, 11 Matth. 11, 29 I Thess. 4, 9 II Tim. 3, 14 AVG. civ. 2, 8 *passim*). PLIN. nat. 28, 200 ut -isse se ex barbaris . . . tradidit (SVET. Nero 36, 1 FRONTO p. 111, 17 N. TERT. resurr. 46 ex sequentibus). *seq.* apud: APVL. apol. 41 TERT. anim. 43. *seq.* de: PLAVT. Stich. 400 de dictis melioribus. SEN. epist. 88, 33. 95, 56 QVINT. inst. 2, 21, 15 TERT. nat. 2, 2 scorp. 2 spect. 19 VVLG. Dan. 7, 19.

B ***cum obiecto*** *rei incorporeae. ubicumque sequitur enuntiatum relativum cum indicat.*, id (ea) *potius subaudire quam interrogationem indirectam, praesertim apud priores, statuere malui. ex ingenti copia nonnisi pauca attuli. alia si quis desideret, sub ipsis substantivis quaerat*: ENN. ann. 219 *sophiam.* PLAVT. Amph. 688 quod -icit, id dediscit (*cum acc. pronom. demonstr. vel relat. longe saepissime legitur*). Asin. 907 fulloniam. Mil. 1359 mores (Stich. 194). Rud. 291 artem (POMPON. Atell. 63. CIC. Balb. 15 non facile -untur. *persaepe*). Truc. 735 litteras (CIC. div. in Caec. 39 SALL. Iug. 35, 31 SEN. suas. 2, 16. CVRT. 4, 4, 19 aut docuit aut -icit. *saepe*). TER. Haut. 10 partes (*i. ediscere*). Hec. 14 *fabulas* Caecili -ici novas (*i. edidici.* 57). VARRO ling. 9, 1 -ere quae ignorant (9, 15 MART. 2, 77, 5). *al.* FANN. hist. 1 multa (*sim. al.*). RHET. Her. 3, 16, 17 mnemonica. CIC. de orat. 1, 42 nihil de ratione vitae. 1, 72 -erintve palaestram an nesciant (QVINT. inst. 5, 10, 121). 1, 85 philosophorum inventa. 1, 131 rem militarem. 1, 138 praecepta (fin. 2, 80). 1, 171 ius civile (1, 248 *saepe*). 1, 251 in gestu -endo. 3, 123 in rebus -endis. orat. 15 praeclara . . . magnifica. 165 *legem* (Mil. 10 *saepe*). Verr. 5, 4 nomina. dom. 127 orationem. 134 sacra (STAT. silv. 5, 3, 180). leg. 2, 59 carmen (LIV. 27, 37, 7 SEN. contr. 2, 3, 8 STAT. silv. 1, 2, 173 *al.*). Tusc. 1, 29 physica (1, 48). epist. 10, 26, 2 alienas causas tam facile -as (VERG. Aen. 6, 488 veniendi . . . causas. OV. fast. 1, 153 *al. cf. etiam p. 1335, 11*). CATVLL. 90, 2 haruspicium. PVBLIL. D 17 sapientia (FRONTO p. 140, 19 N. -endae exercendaeque sapientiae. VVLG. prov. 6, 6 *al.*). LVCR. 3, 345 corporis atque animai mutua vitales -unt contagia motus (*in re personata*). 5, 1042 vocabula prima. 5, 1384 querelas. SALL. Catil. 7, 4 per laborem usum militiae. VERG. georg. 2, 35 generatim (*i. per singula genera*) -ite cultus. Aen. 2, 65 accipe . . . Danaum insidias et crimine ab uno -e (*i. intellege*) omnes. 3, 103 spes. 6, 433 vitasque et crimina. 12, 146 dolorem *al.* HOR. sat. 1, 1, 26 elementa . . . prima. epist. 2, 1, 133 preces. *saepe.* TIB. 2, 3, 4 verba . . . rustica (PERS. 3, 46 PLIN. nat. 10, 118 *al.*). PROP. 3, 8, 18 notas. OV. am. 1, 15, 28 -entur numeri *Tibulli.* ars 3, 27 amores. 3, 571 casus. fast. 2, 584 -e . . . quae mihi nota (*sc. sunt*). trist. 2, 347 furta. *saepe.* LIV. 1, 35, 5 iura . . . ritus. *al.* GRATT. 127 dilectum. 414 vias (VAL. FL. 6, 291). 455 commissa. MANIL. 1, 91 linguas (CVRT. 6, 10, 23 FILASTR. 104, 4). 4, 409 signa. 4, 228 bellum. 4, 882 rationem . . . noctis. VITR. 7, 12, 2. GALL. epigr. 1 'caput ad laevam!'. SEN. contr. 7, 5 (20), 12 exempla *al.* VELL. 2, 29, 5 recta. CELS. 1 pr. p. 8, 7 idque per misericordiam -ere quod alii dira crudelitate cognorint. SEN. Herc. f. 1076 longam -ere noctem. Med. 206 regia. Tro. 730 iras *al.* benef. 5, 14, 5 honestum. 10, 12, 4 canticis. 10, 13, 3 supervacua (epist. 48, 12). nat. 3 pr. 18 nequitiam . . . furoremque. 3, 30, 8 vitia (PETRON. 88, 6 vitia tantum docemus et -imus. *al.*). epist. 50, 5 bonam mentem. 50, 8 *virtutes* -ere (*saepe*), vitia dediscere. 88, 2 non -ere . . . ista, sed -isse. 88, 37 *saepe.* 90, 35 utilia. 91, 17 geometriam (PETRON. 58 geometrias, critica. APVL. Plat. 1, 3 *al.*). *ibid.* subtilia. 94, 54 deteriora. 98, 17 philosophiam (FRONTO p. 151, 10 N. *al.*). 104, 16 quaesita. 108, 36 artificium venale (COLVM. 11, 1, 9). 110, 15 avaritiam. 123, 17 haec -enda, immo ediscenda sunt. *persaepe.* COLVM. 11, 1, 10 scientiam (PLIN. nat. 30, 9). PETRON. 17 fabulas. 46 quidquid -is, tibi -is. PLIN. nat. 8, 6 litterarum ductus. *saepe.* VAL. FL. 1, 772 ingentes animos et fortia -ere facta. SIL. 8, 77 maesta. 16, 417 moderamina equorum. STAT. silv. 2, 2, 58 iugum -entia saxa (*res personata*). Ach. 1, 282 cursus. Theb. 6, 22 pericula. 8, 192 -is ventura docesque. MART. 5, 1, 3 responsa. 7, 37, 2 theta novum. 11, 78, 2 mentula -at opus (*res personata*). epigr. 26, 8 docuit lusus . . . aut -icit. QVINT. inst. 1 pr. 4 studia. 1, 1, 18 maiora . . . -et . . . quo *anno* minora -isset. 1, 1, 24 litterarum nomina (APVL. apol. 34) et contextum . . . formas. 1, 11, 2 amoris . . . affectum. 3, 1, 3 libentius . . . ea. 12, 11, 12 meliora. *persaepe.* decl. 268 p. 93, 6 secta. TAC. dial. 32. IVV. 6, 66 rustica. PLIN. epist. 3, 3, 7 eloquentiam (VIR. ill. 82, 1). FRONTO p. 103, 10 N. puerilia. p. 146, 8 cera-

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tinas et sorites. *al.* VERVS Fronto p. 130, 18 N. disciplinam (APVL. flor. 20 p. 98 VVLG. Sirach 16, 24 *al.*). GRAN. LIC. p. 30, 12 scelera. GELL. 16, 9, 2 dicere ea properamus, non -ere. APVL. apol. 10 versus. 55 sacra ... ritus ... caerimonias. *al.* TERT. anim. 17 *quinque sensus.* adv. Marc. 3, 14 p. 400 arma allegoria. 4, 36 p. 546 regulam ... mercedem fidei. pudic. 18 sacramentum ... fidei. *saepe.* COMM. apol. 524 vera (instr. 1, 8, 12). 593 proloquia (*i. artificia dicendi*). instr. 1, 22, 7 bonum. NEMES. cyn. 188 venandi munera. 215. PANEG. 2 (10), 10, 5 obsequia. ARNOB. nat. 7, 43 solitudinem. HIL. trin. 10, 34 regnum Christi. AVIEN. Arat. 1317 curricula. AVSON. 322, 57 Maronem (*metonymice, i. q. carmina Vergilii*). AMM. 18, 5, 2. 23, 6, 33. 28, 4, 33. 30, 5, 7 *al.* HYG. astr. 2, 6 p. 42 HIER. epist. 7, 2, 1. 22, 16, 1 superbiam. 51, 7, 1 veritatem. 52, 7, 1 -e quod doceas. 61, 4, 1 dialecticam. *al.* VVLG. psalm. 118, 71 iustificationes tuas. Is. 26, 9 iustitiam. *persaepe.* CLAVD. 22, 74 ut primos in coniuge -ret ignes. AVG. civ. 2, 6 vitae probitas castitasque -atur. 3, 17 medicinam. 7, 12 quod ... salubriter -retur (*cf. p. 1334, 71*). 8, 10 *litteras* libentius. 10, 32 *quidquid* studiosissime. 15, 13 *quod* utiliter. *persaepe.* DRAC. laud. dei 1, 491 pudorem. CASSIOD. inst. div. 25. *accedit abl. modi vel instr., ex. gr.*: SALL. Iug. 85, 13 ea ego militando -ici. VERG. georg. 1, 351 signis. APVL. flor. 6 p. 22 alterius demonstratione. 15 p. 60 meditationibus academicis. Plat. 2, 6 magistra ratione. VIR. ill. 81, 6 exitium corvi auspicio. AMM. 29, 1, 6 nomen imperaturi ... praesagiis. *sequitur unde* (a, de, ex): ab: TER. Hec. 18 ut ab eodem alias -rem. VARRO ling. 5, 111. CIC. de orat. 1, 40 ius a nobis (Mur. 127 epist. 7, 11, 1 *al.*). 1, 66. 2, 37 quid ab hac arte. 2, 143 har. resp. 19. dom. 127 orationem ... a gentili tuo. 134 leg. 2, 49. ac. 2, 98 ab eo ... dialecticam. fin. 1, 20 a Polyaeno ... geometrica. 5, 88 nat. deor. 1, 93 div. 2, 6 off. 1, 4 Att. 2, 9, 2. 5, 13, 1 ad Q. fr. 1, 1, 28 LIV. 21, 18, 9 SEN. clem. 1, 26, 1 benef. 5, 7, 5. 12, 16, 6 CVRT. 8, 8, 13 PLIN. nat. 16, 1 MART. 1, 34, 7 TAC. ann. 11, 14 APVL. flor. 18 p. 90 AMPEL. 2, 9 MIN. FEL. 24 (23), 1. TERT anim. 1 a deo. pudic. 13. 20 resurr. 47 scorp. 5 *al.* HIER. epist. 53, 7, 1. 54, 14, 2 *al.* VVLG. Sirach 8, 12 Ier. 9, 14 Gal. 3, 2 AVG. civ. 8, 4. 10, 27. 32. 11, 21. CARM. epigr. 1004 exemplum a nobis -ite. de: PLAVT. Poen. 280 de te ... haec -ici. TER. Eun. 262 id de me. CIC. Att. 2, 2, 2. HOMER. 1039 meo ... de corpore (*i. de me*). SPART. Hadr. 11, 5 de amicis multa. HIER. epist. 22, 15, 1 molestias nuptiarum ... de domestico exemplo -isti. ex: VARRO ling. 8, 3 quae ... ex his. CIC. de orat. 2, 217 epist. 7, 28, 2 NEP. Epam. 3, 2. VERG. Aen. 12, 435 virtutem ex me. Ov. fast. 1, 289. Ib. 247 ex me tua vulnera. CVRT. 8, 7, 3. SIL. 5, 637 ex me pugnas. QVINT. decl. 268 p. 93, 21 ex istorum scholis abstinentiam. TAC. ann. 3, 59 id ... e paternis consiliis. TERT. test. anim. 1 AVG. civ. 11, 2 VVLG. Hebr. 5, 8. *seq.* apud: CIC. ac. 2, 69 haec ... apud Philonem. epist. 9, 10, 2 apud quem litteras -at. SEN. contr. 7, 1 (16), 7 QVINT. inst. 2, 4, 1 TAC. dial. 30 TERT. resurr. 14 adv. Prax. 27 HIER. epist. 18a, 10, 1 *al.* AVG. civ. 2, 26 quae apud deos religiose -rent. *seq.* de (περί): CIC. rep. 1, 11 nat. deor. 3, 43 fin. 3, 72 SPART. Pesc. 9, 1 AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 33 HIER. epist. 65, 4, 5.

C *seq.* ***infinit.***: PLAVT. Amph. 315 ferire malam male -it manus. 687 vera -ici (*i. consuevi*) dicere. Aul. 595 nare. Cas. 362. Merc. 147 philosophari numquam -ici neque scio. 508. Trin. 631 facere -ici (*i. consuevi*). Dysc. frg. CATO Colum. 11, 1, 26 TER. Ad. 125 SCIP. min. Macr. sat. 3, 14, 6 AFRAN. com. 255. 282 POMPON. Atell. 12. 110 non -ici (*i. consuevi*) hariolari gratiis. VARRO ling. 8, 6 rust. 1, 2, 1 *al.* RHET. Her. 4, 6, 9. CIC. (*40ies*) *ex. gr.*: inv. 1, 3 de orat. 2, 70. 3, 74 -enda esse -isse. Brut. 7 orat. 146. Quinct. 44 Hortensius contra caput non -icit (*i. consuevit*) dicere. rep. 2, 45 leg. 2, 9 ac. 2, 2 fin. 2, 30 Tusc. 1, 75 off. 2, 13 epist. 7, 6, 2. 15, 2, 7 ad Q. fr. 3, 1, 2 PVBLIL. D 8 Q 2 LVCR. 5, 1409 SALL. Iug. 101, 6. VERG. ecl. 4, 42 nec varios -et mentiri lana colores (*in re personata*). 10, 61 georg. 3, 232 (*de bestiis*). Aen. 1, 630 *saepe.* LYDIA 8 HOR. carm. 2, 27, 75 sat. 2, 3, 299 epist. 2, 1, 55 ars 326 *al.* TIB. 1, 6, 11 LYGD. 4, 62. 6, 44 PANEG. in Mess. 170 PROP. 1, 5, 20. 1, 10, 13. 2, 21, 15. 2, 29, 22. 3, 11, 6 *al.* RVT. LVP. 1, 6. Ov. (*28ies*) *ex. gr.*: epist. 10, 98. 16, 90 am. 1, 8, 83 ars 3, 281. 335 fast. 3, 818 met. 3, 358 (*semel tantum*) Pont. 1, 5, 49. 3, 2, 40 rem. 43 trist. 3, 7, 30 LIV. 1, 28, 9. 5, 27, 6. 10, 19, 8. 22, 29, 9. 36, 7, 20 GRATT. 8 SEN. contr. 2, 1, 8. 21 PHAEDR. 4, 19, 6 SEN. (*23ies*) *ex. gr.*: Herc. O. 555. 1268 Med. 190 Phaedr. 313 Thy. 319 benef. 3, 16, 2 dial. 4, 12, 4. 9, 9, 2 epist. 16, 8. 70, 26. 81, 13 OCTAVIA 843 CVRT. 3, 2, 13. 4, 10, 27 COLVM. 3, 8, 5. 6, 2, 5. 7, 4, 6 LVCAN. 4, 239. 5, 364 -e ferire, -e mori. *al.* PETRON. 29, 4 PLIN. nat. 8, 208. 11, 83. 33, 4 *al.* VAL. FL. 1, 410 SIL. 3, 275. 8, 302. 10, 120 *al.* HOMER. 1039 STAT. silv. 1, 5, 65. 5, 2, 180 Ach. 1, 362 Theb. 9, 797. 11, 551 *al.* MART. 1, 22, 2. 2, 75, 10. 7, 18, 14 epigr. 30, 8 *saepe.* QVINT. inst. 2, 4, 14. 7, 10, 9. 9, 1, 4 *al.* decl. 304 p. 193, 13. 388 p. 436, 4 IVV. 5, 14. 155. 6, 365[10]. 7, 30. 13, 22 SVLPICIA sat. 6 TAC. dial. 34 Agr. 16 hist. 1, 33. 2, 84 ann. 3, 54. 13, 16 PLIN. paneg. 75, 5 SVET. rhet. 29 APVL. Plat. 2, 3. 6 AVR. Fronto p. 49, 15 N. TERT. anim. 43 -is mori et vivere, -is vigilare. idol. 12 adv. Marc. 1, 9 p. 301 *saepe.* ITALA deut. 18, 9 (Hier. adv. Pelag. 1, 36) non -es facere abominationes (*gr.* μαθήσῃ, VVLG. *aliter*). Is. 2, 4 (Tert. adv. Marc. 3, 21 p. 414 Cypr. testim. 2, 18) et non -ent amplius bellare [iam non -ent pugnare] (*gr.* οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν, VVLG. *aliter*) COMM. instr. 1, 30, 1 SOL. 12, 12 VOPISC. Prob. 16, 6 LACT. inst. 1, 10, 3 FIRM. err. 16, 2 HIER. epist. 52, 14, 2. 64, 2, 2. VVLG. deut. 4, 10 timere me (*sic saepe de domino*). iud. 3, 2 Is. 1, 17 Ezech. 19, 3 Mich. 4, 3 I Tim. 1, 20. 5, 4. 13 Tit. 3, 14 AVG. civ. 1, 10. 8, 15. 10, 11. 12, 7. 20, 2 salubriter -imus non magni pendere. *al.* SVLP. SEV. dial. 1, 10, 4 ALC. AVIT. carm. 2, 133 DRAC. Orest. 278 Romul. 7, 79 COD. Iust. 7, 6, 1, 12a CORP. XIII 10018, 68 CARM. epigr. 833, 1. 1564, 9. 307, 3 Engstr.

D *seq.* ***acc. c. inf.***: VARRO frg. Non. p. 88 CIC. Phil. 12, 15 rep. 1, 56 ac. 2, 98. 146 Tusc. 1, 49 nat. deor. 3, 64 div. 2, 6 Att. 13, 21, 3 LVCR. 5, 82 (= 6, 58 HOR. sat. 1, 5, 101) NEP. praef. 3 PROP. 2, 9, 32. 4, 11, 93 Ov. fast. 6, 639 Pont. 3, 3, 69 LIV. 7, 4, 5 VAL. MAX. 5, 1, 3 CELS. 1 prooem. p. 1, 19. 6, 7. 7, 18 PHAEDR. 2, 2, 2 SEN. Ag. 959 Herc. f. 70 Phaedr. 240 Tro. 242. 264 benef. 6, 41, 1 dial. 11, 3, 2 nat. 1, 1, 1 epist. 88, 14. 99, 2. 101, 15 CVRT. 5, 1, 6 LVCAN. 2, 558. 3, 371. 9, 761. PLIN. nat. 12, 112 malleolis seri -icit *balsami arbor* (*in re personata*). 31, 21 QVINT. inst. 1, 10, 46. 3, 6, 83 decl. 245 p. 5, 22. 365 p. 397, 12 FRONTIN. strat. 1, 10, 1 PLIN. epist. 3, 9, 35 paneg. 31, 49 SVET. Nero 36, 1 FRONTO p. 111, 17 N. 173, 23 AVR. Fronto p. 80, 25 APVL. apol. 21 flor. 16 p. 67 met. 10, 11 MIN. FEL. 13, 2 TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 420. 4, 33 p. 530 nat. 1, 18 pudic. 13 *saepe.* PORPH. Hor. carm. 3, 5, 25/26 SOL. 1, 90. 112. 27, 43 PANEG. 7 (6), 21, 3 FIRM. err. 12, 2 VOPISC. Tac. 2, 3 LACT. inst. 6, 18, 28 HIL. ad Const. 1, 5 AMM. 16, 10, 16. 25, 3, 19. 29, 5, 44. 54 *al.* HIER. epist. 29, 3, 5. 49, 13, 1. 57, 7, 7 *al.* VVLG. Ezech. 19, 6. 7 AVG. civ. 5, 26. 11, 1. 15, 7. 16, 37. 17, 1. 20, 5. 30. 21, 27. 22, 11 SALV. epist. 4, 25 DAMAS. epigr. 77, 10 CARM. epigr. 738, 2. 779, 1. *nota ellipsin*: ENNOD. dict. 25, 1 p. 500, 16 *Achilles* feminam diuturnitate *se gerere* non -icit.

E quod, quia *pro acc. c. inf.*: AMBR. vid. 13, 79 -erat ... quia dominus Iesus ... corpus suum ... ministravit. VVLG. gen. 30, 27 experimento -ici quia benedixerit mihi. lev. 23, 43 ut -ant ... quod ..., III reg. 18, 37 ut -at ... quia tu es dominus. Esth. 12, 2 eccles. 2, 14.

F *seq.* **ut** *pro acc. c. inf.*: GREG. M. moral. 10, 7 -icit ut ... timeret *deum* (*i. se debere ... timere*). in Ezech. 1, 10, 31 -it ut viscera etiam misericordiae habeat. PASS. Quirin. 4 -ici a domino, ut debeam ad illam vitam pervenire. *addo exempla aliter comparata, sc. in quibus enuntiatum quod per* ut *inducitur non pro obiecto est*: CAES. Gall. 1, 13, 6 ita a patribus ... -isse, ut. Ov. trist. 2, 273 -itur ... ut agat facundia causas. SEN. epist. 6, 4 gaudeo -ere, ut doceam. 36, 9. QVINT. inst. 12, 11, 22 Aristoteles -icit, ut ... scientia complecteretur. 12, 11, 23 TERT. resurr. 25 AVG. civ. 8, 11.

G *seq.* ***interrogatio indirecta***: TER. Haut. 971 prius quaeso -e, quid sit vivere. VARRO rust. 2, 3, 1 quemadmodum breviter oporteat dicere, -e (CIC. part. 83 Lael. 41 SEN. epist. 15, 7. 37, 4. CVRT. 8, 5, 19 ad quem modum. VVLG. Sirach prol. *al.*). RHET. Her. 4, 5, 7 qui -ere vult, utrum unum omnia an omnia neminem putet consequi posse (SEN. nat. 7, 25, 2). CIC. de orat. 2, 232. 3, 79. 87 -icit quod -endum. orat. 23. Verr. 2, 88 hoc quam nihil sit, tametsi ex multis ... civitatibus -ici. Phil. 2, 117 frg. B 8, 4 fin. 1, 63. 3, 66 Tusc. 1, 36. 5, 113 nat. deor. 2, 49 Cato 6 rep. 2, 64 leg. 20 *al.* VERG. georg. 2, 249 Aen. 5, 737 HOR. epod. 1, 17, 3 ars 312 PROP. 4, 3, 35. 4, 8, 1 Ov. ars 1, 50. 2, 479. 3, 436. 4, 140 -ere cur sit Quinquatrus illa vocata dies (VVLG. Esth. 4, 5). medic. 1. met. 4, 287 unde sit ... -ite. 8, 392. 438 quantum distent. 14, 119. 319 *al.* LIV. 10, 25, 17. 44, 34, 6. 44, 36, 13 MANIL. 4, 409 VELL 2, 9, 4 VAL. MAX. 2, 2, 8. 7, 1, 2 ubinam ... esset felicitas. CELS. 1 prooem. p. 10, 31 ex quo -i potest, ut vera sit. PHAEDR. 4, 4, 8 SEN. Phaedr. 1200 benef. 1, 5, 1. dial. 1, 4, 3 quod quisque posset nisi temptando non -icit (*aoristi vi i. q. scit*). nat. 1 pr. 3. epist. 26, 9 an sciamus. 88, 11 quomodo (121, 4). *saepe.* COLVM. 1, 8, 4 LVCAN. 4, 377. SIL. 4, 71 -at quanto stat celsius arce. 5, 249. 6, 483 7, 538. 11, 104. 16, 428. STAT. silv. 1, 1, 25 quantum tu melior armis. Ach. 1, 577 illa libens -it quo vertice Pelion. 2, 131 MART. 2, 1, 3 QVINT. inst. 1, 3, 12. 1, 4, 12. 1, 11, 17 TAC. dial. 22. 33 ann. 1, 11 PLIN. epist. 8, 13, 1. 8, 14, 3. 24 paneg. 32, 2. APVL. apol. 36 flor. 9 p. 39 TERT. adv. Marc. 2, 26 p. 372. resurr. 7 quando et quomodo caro floruerit. *al.* COMM. apol. 32. 90 CAPITOL. Gord. 22, 7 PRISCILL. tract. 2, 54 AMM. 28, 4, 24. 31, 5, 12 HIER. epist. 21, 2, 2. 29, 3, 1. 53, 10, 2 *saepe.* VVLG. iud. 16, 5. I reg. 17, 18 cum quibus ordinati sunt, -e. sap. 7, 21 quaecumque sunt absconsa ... -ici. 9, 18. I Macc. 10, 72 -e quis sum. Phil. 4, 11 in quibus sum sufficiens esse. CLAVD. 8, 412. AVG. civ. 1, 13 illud salubriter -itur (*v. p. 1333, 17*) quanta possit esse remuneratio. 2, 6. 4, 23 unde. 9, 4. 13, 21 BOETH. mus. 1, 2.

II *i. q.* ***cognoscere***, *γιγνώσκειν*: **A** *generatim*: **1** *rem corpoream*: ACC. trag. 316 moeros. HOR. carm. 3, 3, 34 -ere nectaris sucos (*de Romulo in caelum translato. explicat Porph.* adsuescere saporibus nectaris). VOPISC. Prob. 12, 3 quae mundi pars est quam ille non vincendo -erit ..., quatt. tyr. 8, 1 Aegyptum totam -ici levem (*nisi acc. c. inf. statuere mavis*). ITIN. [Silv.] 9, 6 ad plenum -ere volebam loca. CLAVD. 7, 62 medicas ... herbas. 18, 32 si pelagi fluctus, si Libyae -is harenas (*fortasse prolepsis est statuenda, ut intellegatur 'si -is, quot sint etc.'*). **2** *aliquem*: HOR. carm. 2, 20, 20 me peritus -et Hiber Rhodanique potor. 4, 14, 8 quem legis expertes Latinae Vindelici -icere nuper quid Marte posses. MANIL. 5, 96 morte Iovem -icit (*potest etiam ad IIIC referri*). SEN. epist. 76, 4

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in quo *loco* vir bonus -itur. PLIN. epist. 2, 18, 2 fratris tui filios probe -ere. TERT. anim. 47 deum (adv. Marc. 1, 12 p. 306 COMM. instr. 1, 29, 12 HIL. ad Const. 1, 6 PS. HIL. libell. 6. AVG. civ. 11, 29 *saepe apud* ECCL. *adde*: CLAVD. carm. min. 53, 108 -icit cum morte deam). pudic. 17 Christum (HIL. ad Const. 2, 6 AVG. epist. 78, 8 *al.*). OPTAT. 2, 13 p. 15, 9 plenius auctores scismatis -e. AVELL. p. 39, 8 quam feminam quicumque -icit. HIER. epist. 18[A], 6, 8 dominus. 22, 38, 3 nuntium -it *Maria*. AVG. epist. 26, 5 Paulinum. 27, 5. 101, 1. CASSIOD. in psalm. 87, 18 *qui* nos opinione vel visione -erunt.

B *speciatim et technice de patrono causam iudicialem penitus cognoscendo*: CIC. de orat. 1, 51 clientis causam (*cf. vol. III p. 693, 59 cui adde*: QVINT. inst. 1 pr. 22. 10, 7, 20. 12, 8, 1. 6. 12, 9, 21 HIER. epist. 49, 1). *nota absolute*: CIC. Verr. 3, 17 in agendo. QVINT. inst. 12, 7, 6. 12, 8, 3. 4. 11. 14.

III *i. q.* ***experiri,*** *certiorem fieri, audire, animadvertere, intellegere sim.*: A *absolute*: PLAVT. Poen. 122 ut quidem -ici. LIV. 39, 47, 3 nec se satis liquido -ere ab eo senatus cum cerneret posse. PLIN. nat. 9, 120 cupiebat -ere Antonius (*sc. an verum esset Cleopatram una cena centies* ~~HS~~ *absumpturam*). TAC. hist. 1, 29 ut qui adversas res expertus cum maxime -am (*i. intellegam*). APVL. met. 9, 41 ut postea -ici. 10, 21 quo *more* -eram. AMM. 14, 1, 7 ut postridie -ret imperator. 17, 4, 12 -ant qui ignorant. 18, 10, 1. 29, 6, 12. HIER. epist. 39, 2, 5 statim -ici cum apostolo (*i. intellexi*). LEO M. epist. 11, 6. B *aliquid*: PLAVT. Epid. 591 quae -ici, dixi omnia. OV. fast. 4, 845 haec ubi rex -icit. IVST. 2, 10, 13 quod ubi ... -icit. AMM. 29, 1, 9 omnia se indicante Theodorum -isse. 20, 8, 1. 20, 9, 9 si haec trans mare -isset. 29, 1, 37. LEO M. epist. 42 certa *saepe apud eundem*. C *seq. acc. c. inf.*: CIC. epist. 3, 5, 1 -ici ex tuis litteris te ... habuisse rationem. 13, 15, 1 intellexi et -ici mihi fuisse ... amicissimum. CATVLL. 21, 11 me, me (*sed dubia lectio*) puer et sitire -et. OV. fast. 6, 296. Pont. 2, 1, 21 indice te -ici nuper ... coisse innumeras gentes. STAT. Theb. 3, 172 amissum ... patrem. FLOR. epit. 2, 11, 3 captum sese. ICTI *de se dicere adsolent*: POMPON. dig. 4, 4, 50 -ici tantundem temporis esse praestandum. CLEM. dig. 7, 7, 5 SCAEV. dig. 28, 6, 48, 1 VLP. dig. 43, 16, 1, 25 PAVL. dig. 2, 14, 27, 1. 3, 5, 14 (15). 5, 3, 19, 3. 35, 2, 1, 18 Vat. 50. TERT. bapt. 13 Nazarenum esse dominum. adv. Marc. 3, 21 Christum non bellipotentem. IVST. 2, 3, 13. 5, 9, 2. *adamatur* AMM. *ex. gr.*: 16, 4, 1. 16, 11, 6. 19, 9, 7. 21, 3, 1. 26, 6, 3. 27, 2, 2. 28, 1, 23. 28, 4, 11. 28, 6, 28. 29, 6, 10. 30, 2, 3. 30, 5, 10. 31, 11, 2 HIER. epist. 23, 1, 2. 51, 9 AVG. civ. 5, 18 PASS. Petr. 2. 17.

IV *i. q.* ***docere.*** *de hac confusione, quam praecipue in vulgari sermone obviam iam impugnare videtur* ISID. diff. 1, 177 (*v. p. 1331, 35*), *cf. Plasberg, Rhein. Mus. 54, 148[1], ubi adde anglosax.* learn *pro* teach: ANTH. 666, 28 comforta, revoca, corripe, -e (*defendit Plasberg l. c.*, duce *Bücheler*), mone. EXC. Lat. Barb. p. 268, 2 astrologica arte didicebatur (*sic*). *nescio an huc pertineat*: HIL. trin. 7, 16 quia deum esse dominum nostrum Iesum Christum ... -issemus (docuissemus *codd. dett.*).

partic. praes. pro substant., rarius pro adiect. **discēns**, -entis *m. i. q. studiosus, tiro, discipulus et liberalium et illiberalium artium, apud* ECCL. *identidem de apostolis* (*cf. etiam Fiebinger, PW. V 1171*). [*it. sept.* desunt '*Schmiedelehrling*'. *M.-L.*] GLOSS. -es μαϑηταί. *sing.*: SEN. dial. 9, 9, 4 onerat -em turba. epist. 39, 1 illa res -i magis necessaria est, haec scienti. 108, 3 et docenti et -i debet esse propositum. PLIN. nat. 30, 15 -is ingenium. QVINT. inst. 1, 2, 11 -is intentio. 1, 3, 6 -is animus (1, 12, 13). 2, 3, 8 ad mensuram -is. 2, 4, 5 -is annis. 2, 8, 8 difficiliora -i. 3, 11, 23 -em ... fatigabit. APVL. flor. 12 p. 44 haec -i ferula est. TERT. patient. 3 ne unius quidem -is gladium (= CYPR. epist. 67, 4). praescr. 3. 30. COMM. instr. 2, 18, 1 saeculi -s. BOETH. arithm. 1, 21 mus. 1, 34. CORP. XIII 7945 (*a. 210*) -e *architecti*. VI 10010 -i suo. 10014 -i b. m. (10018. III 14730). 10015 magister -i. 10016 -i piissimo. III 14360[20] -s illorum. V 944 -s equitum (8278, 8 -es equitum). 18086 d(iscens) buc(inator) ... d(iscens) s(ignifer). XI 4607 -i et sorori eius. *persaepe*. *plural. admodum frequens, ex. gr.*: CIC. de orat. 1, 16. orat. 143 -bus (*A*: id est studiosis) satisfacerent. LIV. 6, 25, 9 vocibus. CELS. 1 pr. p. 12, 36 -bus necessarium. SEN. clem. 1, 16, 1 imperat ... praeceptor -bus. COLVM. 1 pr. 4 tam -bus egeat quam magistris. 1 pr. 28 studia. 4, 29, 2. CORP. IV 275 Saturninus cum -es (*sic*. 694. 698). 673 rogant. 5403. 5410. VLP. dig. 9, 3, 5, 3. SCRIB. LARG. praef. 5 animos. TEST. Galli (Corp. XIII 5708) 14 -bus eorum. QVINT. inst. 1, 1, 17 -bus ... docentibus pepercisse (7, 10, 10). 1, 2, 27 infirmitatem. 2, 5, 1 profectum. 7, 1, 54 utilitatem. 11, 1, 5 scientibus ista ... -bus tradimus *persaepe*. SVET. gramm. 7 ex liberalitate -ium consecutus. 17 ingenia. TERT. bapt. 17 nisi episcopi iam ... vocantur -es (*i. catechumeni*). carn. 6 adv. Marc. 4, 22 p. 493 *al.* ITALA act. 1, 15 (Cypr. epist. 67, 4) in medio -ium (μαϑητῶν, VVLG. fratrum). 15, 10 (Tycon. 3 p. 12, 19) collum -ium (μαϑητῶν, VVLG. discipulorum) *saepe*. PS. CYPR. pasch. 1. COMM. instr. 1, 37, 6 -es ad doctos eunt. PRISCILL. tract. 1, 25. AVG. civ. 18, 39 in corda. *al.* VIRG. gramm. epit. 4 p. 15 *al.* BACHIAR. fid. 6 p. 1034[B] BOETH. mus. 1, 34. ACT. Petr. 41 -bus dei et Christi. CORP. VI 10009 coniux et -es fecerunt. IX 3721 una cum -bus. XIII 5826 *saepe. huc pertinere videtur* HERM. vulg. sim. 9, 22 difficile -es (*i.* δυσμαϑεῖς). *adiect. vice*: SEN. benef. 5, 25, 6 offensationes puerorum -ium (PETRON. 94, 14. VLP. dig. 9, 2, 5, 3 sutor puero -i). *nota* **discenda**, -orum *n.*: SEN. epist. 88, 35 quamcunque partem rerum humanarum divinarumque comprehenderis, ingenti copia quaerendorum ac -orum fatigaberis.

discobīno *v.* descobino.

discobolē, -ēs *f.*, δισκοβολή (*voc. graec. non traditum*). *i. q. iactus disci*: SCHOL. Stat. Theb. 6 praef. -e, in quo certamine vincit Hippomedon.

discobolos (-us), -ī *m.*, δισκοβόλος (GLOSS.). NOT. Tir. 107, 85 -um. *nonnisi de statua vel pictura discum iacientis*: PLIN. nat. 34, 57 -on (*sc. Myronis*. QVINT. inst. 2, 13, 10 ille -os Myronis). 34, 80 -o Naucydis. 35, 144 -um *Taurisci*.

disco(e)īdēs, -is, δισκοειδής. *disci formam habens. t. t. medicinae de quarta oculi tunica*: *graece*: VINDIC. med. 19 sphaeram, hoc est oculi ultimam interius tunicam, quam Graeci κρυσταλλοειδῆ vocant seu φακοειδῆ aut δισκοειδῆ. gyn. p. 432. 433 (*ter*).

[**discolatis** *v. Thes. gloss.*]

discolor, -ōris *adi.* [*a* dis- *et* color. *Th.*]. *quae hic desideras v. sub* decolor *quocum saepe permutatur.* GRAMM. suppl. 115, 2 -r *communis generis*. *legitur plerumque nom. sing.* *pro superl.* -es maxime: PLIN. nat. 10, 3. DIFF. ed. Beck p. 51, 22 -r dispare colore est vel est varius, ut pardus; versicolor autem ex colore vertitur in alium colorem. GLOSS. ἀλλόχροος. ἑτερόχροος. ποικιλόχρωμος. δίχρους. δίχρωμος. dissimilis. varius. -es ἀλλόχροος. *legitur inde a* VARRONE.

I *proprie i. q. diverso variove colore*: A *de rebus corporeis*: VARRO rust. 3, 17, 4 cerae (SYMM. or. 3, 5 PS. ASCON. Verr. p. 193, 23 St.). CIC. Verr. 1, 40 signis. VERG. Aen. 6, 204 -r unde auri per ramos aura refulsit. OV. trist. 2, 477 -r ut recto grassetur limite miles (*de albis et nigris latrunculis cf. infra l. 42*). OBSEQ. 20 duo -es circuli solem cinxerunt. SEN. nat. 1, 3, 1 arcus. CVRT. 3, 3, 26 non auro, non -i veste ... fulgentibus (FLOR. epit. 1, 16, 7. TERT. pall. 3 multicolor et -r et versicolor. HIER. in Ezech. 16, 10 p. 152 CYPR. GALL. lev. 169. *adde* VVLG. Ezech. 16, 10 vestivi te -bus [*sc. vestibus*]). COLVM. 6, 37, 7 pilos. 7, 3, 2 neutra pars (*sc. neque palatum neque lingua*) esse debet -r lanae (*dat., opp.* concolor lanae). LVCAN. 6, 654 -r et vario furialis cultus amictu (SIL. 3, 23). 8, 293 unda (SCHOL. *ad l. de mari Rubro*). 8, 722 truncus. 10, 128 -r hos sanguis, alios distinxerat aetas. PLIN. nat. 2, 207 maculae (13, 98 CAEL. AVR. acut. 2, 10, 72). 17, 99 bacas. VAL. FL. 6, 525 chlamys. STAT. silv. 2, 3, 51 -r umbra pōpulus. MART. 14, 17, 2 calculus hac gemino -r hoste perit (*in ludo latrunculorum; item* ANTH. 192, 1. 478, 8 *cf. supra l. 30*). FLOR. epit. 1, 12, 7 vittis. 3, 2, 5 armis. APVL. Socr. 1 p. 117 oris. IVL. HON. cosmogr. B 45 fluvii. TREB. Gall. 8, 2 sericis. EPIT. Alex. 70 velis. ZENO 1, 9, 11 lapidum -bus formis. DON. de com. 8, 6 vestitus. ITIN. Eucher. p. 127, 5 *lacus* -r aquis. AVIEN. Arat. 1697 iris. SERV. Aen. 5, 269 fasciis. CLAVD. 24, 289 frons -r auro. carm. min. 26, 40 hiatus. rapt. Pros. 2, 192 anhelitus. AVIAN. fab. 10, 8 coma. HIER. praef. Vulg. euang. ex minio -em numerum. COD. Theod. 14, 10, 1, 1 (*a. 382*) palliis. DRAC. laud. dei 1, 252 penna. ENNOD. opusc. 1, 89 p. 285, 21 gemmis. epist. 1, 4 p. 7, 16 fucis. CASSIOD. var. 11, 14, 5 torrentes ... vitreo aequori -es.

B *de animantibus*: OV. am. 3, 2, 78 agmen (*de factionibus aurigarum in ludis circensibus quattuor coloribus distinctis*). PLIN. nat. 10, 3 aves. STAT. Theb. 4, 327 equus (9, 685). 10, 119 virgo. CLAVD. 8, 7 legio. 15, 193 exterret cunabula -r infans (*malim* decolor, *cf.* IVV. 6, 600). CORIPP. Ioh. 4, 520 sonipes. *per hypallagen*: VAL. FL. 6, 120 -r hastatas effudit Hiberia (*i. regio Caucasi*) turmas. SEDVL. carm. pasch. 4, 193 *leprosos* corpore foedo -r obscenis turpabat poena figuris (*cum chiasmo*). op. pasch. 4, 16 p. 266, 11 *leprosos* -r sparsa vultibus poena ... fecerat. *dubium utrum per hypallagen an metonymice accipiendum*: AVSON. 322, 17 -r (*i. quae facit* -es) arboreos variet Pomona sapores.

II *translate et in locutionibus metaphoricis i. q. varius, diversus, dissimilis.* A *de personis*: PRVD. psych. 710 deus est mihi -r ... nunc minor aut maior. PAVL. NOL. carm. 13, 24 vias vario plebs -r agmine pingit. AVG. quaest. hept. 3, 45 non est -r et dissimilis inventus a cute. *accedit. dativ.*: HOR. epist. 1, 18, 4 matrona meretrici dispar erit atque -r (PORPH. id est dissimilis *parum apte, cf. Kiessl.-Heinze de vi propria adhuc vigente*). GILD. Brit. 31 chron. III p. 43, 18 pardo similis moribus et nequitiis -r.

B *de rebus*: PERS. 5, 52 rerum -r usus. PLIN. nat. 31, 30 aspectu. VAL. FL. 5, 564 variis floret via -r armis. TER. MAVR. 824 titulus. 1002 -r alternos referat ne pagina versus. MART. CAP. 1, 15 cursus -is amnes ... Fortunas ... ambiebant. 2, 170 triformes etiam -rque vertigo. *accedit dativ.*: OV. trist. 5, 5, 8 vestis ... fatis -r (*i. non congruens*) alba meis. STAT. Theb. 9, 338 pelago non -r amnis (SCHOL. non dissimili mari). AVG. quaest. hept. 3, 45 -r sano colori (*opp.* concolor sano colori).

discolōreus, -a, -um [*cf. c.* discolor. *Th.*]. *i. q. vario colore*: CASSIOD. var. 1, 6, 2 -a crusta marmorum.

discolōrius *a* dis- *et* color, *cf.* discolor. PETRON. 97, 3 -a veste.

discolōror, -ārī *a* dis- *et* color; *cf.* colorare, discolor. *i. q. colorem mutare*: ZENO 1, 16, 18 -atur per momenta color.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

discolōrus, -a, -um [*cf. c.* discolor. *Th.*]. 1 *proprie i. q. vario colore*: a *de rebus*: APVL. apol. 30 licia. mund. 16 corona non -a. SYMM. or. 2, 1 serta. PRVD. perist. 10, 302 lana. MART. CAP. 1, 67 nihil habuit -um. 1, 71 floridam -amque vestem ... palla contexerat. b *de animantibus*: ITALA gen. 30, 32 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 47, 12) pecus varium et -um (φαιόν ... διάλευκον, VVLG. oves varias et sparso vellere). 2 *translate*: MART. CAP. 4, 328 florentibus -a venustate ceris.

disconcinnus, -a, -um *adi.* [*a* dis- *et* concinnus. *Th.*]. *i. q. impar*: FRONTO p. 159, 17 N. -os illos *oculos*, hos concinnos dici potuisse.

disconduco, -ere *a* dis- *et* conducere. 1 *i. q. nocere, inutile esse*: PLAVT. Trin. 930 nil -it huic rei. 2 GLOSS. II 51, 25 -it ἐπαγορεύει (Vulc. ἀπαγορεύει; *ad* PLAVT. Trin. 930 *glossam spectare tibi persuadeas ex iis, quae disputavit Loewe, Prodr. p. 255 sqq., sed ne tum quidem satis apparet, quid glossator voluerit*).

disconiungo, -ere *a* dis- *et* coniungere. *i. q. separare*: VICT. VIT. 3, 50 -untur tenera pignera filiorum.

disconvenientia, -ae *f.* [*cf. c.* disconvenire *et c.* convenientia. *Th.*]. *i. q. dissimilitudo*: TERT. test. anim. 6 suspectam habe convenientiam praedicationis in tanta -a conversationis.

disconvenio, -īre *a* dis- *et* convenire. *i. q. non convenire, non congruere*: HOR. epist. 1, 1, 99 vitae -it ordine toto. FRONTIN. grom. p. 9, 3 quidquid. p. 12, 4 de fine. p. 24, 1. 47, 16 specie -ente (p. 47, 20). HYG. lim. grom. p. 182, 14 limitum ordinatio ... altera alteri -it. p. 206, 2. *impersonaliter*: HOR. epist. 1, 14, 18 -it inter meque et te. *seq. inf.*: PS. BOETH. geom. p. 381, 5 rectam lineam elevare non -it. p. 389, 11 aequiangulum designare non -it. *inde part. praes. pro adi.* **disconveniēns**, -entis: VITR. 4, 3, 1 mendosae et -es in his symmetriae. ZENO 1, 12, 5 res est -s et absurda. *cf.* GLOSS. *s. v.* discrepans.

discooperio, -uī, -rtum, -īre *a* dis- *et* cooperire. **discoperio**: ITALA Cas. *13ies* (*bis cum dupl.* o, *cf. edit. p. 122*), cod. b (Luc. 5, 19) *al.*, ITIN. Anton. Plac. rec. A 30 HIER. epist. 22, 6, 2. 64, 3, 1. GLOSS. -rtus: renudatus detectus. -rta domus ἄστεγον οἴκημα. ἀπερικάλυπτον. *legitur inde ab* ITALA. [*it.* scoprire, *francog.* découvrir, *hisp.* descubrir. *M.-L.*]

i. q. denudare, detegere aliquid vel (rarius) aliquem, semel sensu mediali (VVLG. Is. 57, 8): 1 *proprie*: ITALA Is. 47, 2 (Hier. epist. 22, 6, 2) -i velamentum (ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμα, VVLG. *v. l. 46*). Luc. 5, 19 (cod. b) -erunt tectum (*deest in optimis codd. gr. et* VVLG.). ITIN. Anton. Plac. rec. A 30 basilica aedificata in quadriporticus, in medio atrio -rtus. SCHOL. Iuv. 6, 236 a calore se -it. HIER. in Nah. 3 p. 567 pudenda. nom. hebr. p. 6, 14 Pharao dissipans sive -ens eum. 6, 19 Phetrefe libycus vitulus sive -ens vel certe divisio aut os declinans. VVLG. lev. 21, 10 caput (num. 5, 18). Ruth 3, 4 pallium (3, 7). II reg. 6, 20 rex Israel -ens se ante ancillas. Is. 20, 4 natibus. 47, 2 denuda turpitudinem tuam, -i humerum. Dan. 13, 32 iusserunt, ut -retur. 2 *translate vel in locutionibus metaphoricis*: ITALA I reg. 20, 13 (cod. Legion) -am aurem tuam (ἀνακαλύψω, VVLG. revelabo). VVLG. lev. 18, 7 turpitudinem matris tuae (18, 8. 12. 20, 19). 18, 15 ignominiam (Ezech. 23, 10. 18). Ier. 49, 10 -ui Esau, revelavi abscondita eius. thren. 4, 22 peccata tua. Ezech. 22, 10 verecundiora patris -erunt in te.

discophorus, -ī *m. a* δισκοφόρος. *i. q. minister mensarum, qui vas escarium fert*: HIER. adv. Iovin. 2, 15 talem -um inedia meruerat hebdomadis. praef. in Dan. *cum* -um lectitaret. GLOSS. -um discum ferens.

***discoquo**, -xī, -ctum, -ere *a* dis- *et* coquere. *saepe cum* decoquo *confunditur, q. v.* (*supra p. 201, 55 sqq.*). GLOSS. -ctum δίεφθον. *legitur inde ab* SEN. phil., *frequentant prae aliis* PLIN. nat. (*18ies*) *et* MARCELL. med.

i. q. coquendo resolvere, de cibis, herbis, liquoribus sim. praecipue medicamenti causa adhibitis: 1 *aliquid, perraro absolute*: SEN. epist. 122, 3 licet in vino ... tenebras suas exigant, licet epulis et quidem in multa fericula -ctis (*fere i. cibis -ctis et in multa fercula distributis*). SCRIB. LARG. 184 malva. PLIN. nat. 22, 142 caelesti aqua -cta. 28, 210 caprini capitis. 28, 265 carnem caballinam (HIER. in Ezech. 7, 24 p. 275 carnes intrinsecus). 30, 68 gallinaceorum -ctorum ius. PALLAD. 1, 29, 2 farre. 4, 10, 34 ficus. PLIN. med. 2, 10 *al.* PELAGON. 261 hibisco bene -cto. 387. FVLG. aet. mund. p. 149 vaporatio -endi. VVLG. Ezech. 24, 5 ossa. MARCELL. med. 28, 59 *saepe*. THEOD. PRISC. log. 31. 104 PLIN. VAL. *ranae al.* ORIENT. 1, 508 dapes. 2 *additur* in, ex *qua materia*: in: PLIN. nat. 20, 208 in eademque (*sc. caelesti aqua*). 22, 150. 29, 108. 121. 30, 68. 118. 133. 32, 89. 33, 113 GARG. MART. med. 32 CHIRON 636. MARCELL. med. 4, 39 in oleo -cta et contrita. 19, 8 *saepe*. PHILVM. med. 2 p. 46. ex: PLIN. nat. 22, 143 ex aceto. 29, 70 ex aqua. GARG. MART. med. 46 ex passo. CHIRON 636. MARCELL. med. 16, 80 ex vino. *al.* *ablat.*: PLIN. nat. 22, 156 *si* caelesti aqua -antur. 29, 135 melle. *Gudeman.*

discor dissimilis: GLOSS. V 407, 42 (*cf.* discors *an* discolor? *Götz*).

discordābilis, -e [*a* discordare. *Th.*]. *discors*: PLAVT. Capt. 402 me ... fuisse ingenio haud -i. LEO M. serm. app. 14, 3 nihil dissonum deprehendatur in vocibus, nihil -e reperiatur in moribus. *e coni.*: FIRM. math. 5, 3, 3 cum uxore -bus (*Skutsch*, discordabitur *codd.*) dissentient iurgiis.

discordāle *v.* discordate.

discordātē διχονοητικῶς: GLOSS. II 51, 59 (*g, i*; discordale *reliqui*).

dissensor **discordātor**: GLOSS. V 285, 52. *a* discordare.

***discordia**, -ae *f.* [*a* discors. *Th.*]. *inter substantiva primae declinationis*: GRAMM. suppl. 41, 13. 123, 20. GLOSS. II 279, 24 singulariter tantum declinabitur. *sed pluralis passim occurrit, velut* ACC. trag. 587 (*appos.* dividiae). VARRO frg. Non. p. 454, 19 CIC. Font. 42 Cluent. 39 Mur. 47 dom. 63 *al.* (*plur. 34ies, sing. 19ies*) CAEL. Cic. epist. 8, 11, 3. 8, 14, 4 (*sing.* 8, 14, 3). SALL. Catil. 9, 2 Iug. 78, 1 or. Macri 17 or. Phil. 14 (*sing. ter*) LIV. 2, 31, 10. 2, 42, 3. 3, 19, 5 *al.* (*plur. 18ies, sing. 38ies*). VELL. 2, 3, 3 QVINT. decl. 301 p. 190, 7 (*sing. 5ies*). TAC. dial. 40 Agr. 32 hist. 1, 46 *al.* (*35ies, sing. 45ies*) SVET. Cal. 26, 4 Claud. 25, 3 (*sing. 8ies*) FLOR. epit. 4, 9, 3 (*sing. quater*) POMPON. dig. 1, 2, 2, 8 PAPIR. dig. 31, 77, 20 TERT. spect. 16 (*sing. 10ies*) PS. TERT. haer. 2 p. 218, 5 SOL. 37, 23 (*pars codd., sing. al.*) CAPITOL. Max. Balb. 14, 1 VOPISC. Car. 3, 1 ARNOB. nat. 2, 76. 3, 26. 28. 4, 20. 7, 51 IVST. 5, 10, 11 *al.* (*ter, sing. 5ies*) OBSEQ. 48 AVR. VICT. Caes. 39, 46 AMM. 27, 12, 9 *al.* (*saepe; sing.* 15, 4, 4 *al.*) VEG. mil. 3, 10 p. 92, 1 HEGES. 1, 40, 10 VVLG. prov. 6, 19. 17, 19. 30, 33 (*sing.* VVLG. Ier. 15, 10) AVG. civ. 3, 21 p. 133, 6 D. *al.* (*sing.* 3, 24 p. 135 *al.*) SVLP. SEV. chron. 1, 26, 2 *al.* OROS. hist. 2, 16, 1 *al.* (*sing.* 4, 6, 2. *al.*) COD. Iust. 1, 17, 1, 1. GLOSS. διχόνοια, διχοστασία. furor, intentio (contentio?). *cf.* PAVL. FEST. 70 dividiam -am. *cf. etiam p. 1341, 36. 38.* CIC. Tusc. 4, 21 *v. infra l. 43.* *invenitur inde ab* ENNIO *et* PLAVTO. *non apud* CAES. *apud poetas: dactylicos (nom. sing.; claudit fere paenultimum hexametri pedem, sed cf.* LVCR. 6, 366 *al.* VERG. Aen. 10, 9 HOR. sat. 1, 7, 15 *al.*): ENN. ann. 266 LVCR. 5, 440 *al.* VERG. ecl. 1, 71 *al.* DIRAE 6 *al.* AETNA 183 *al.* HOR. sat. 1, 7, 15 PROP. 1, 2, 17 *al.* OV. met. 1, 60 *al.* MANIL. 1, 142 *al.* GERM. 113 LVCAN. 2, 272 *al.* [CALP. ecl. 1, 57 *v. p. 1341, 79.*] PETRON. 124, 271 *al.* VAL. FL. 2, 204 *al.* SIL. 4, 321 *al.* STAT. Theb. 1, 130 *al.* AVSON. 139, 5 CLAVD. 3, 30 *al.* SIDON. carm. 15, 170 PAVL. PELL. 248. *reliquos*: PLAVT. Truc. 420 TER. Hec. 693 ATTA com. 21 ACC. trag. 587 PVBLIL. D 9 HOR. epod. 4, 2. [*dub.*: CIC. Balb. 58 in ruinis nostris vestrisque -is (discordiis *plerique edd. vel delent vel mutant*). CALP. ecl. 1, 57 *v.* discordium.]

I ***loci selecti*:** **A** *generatim vel de dissensione privatorum (rixa, simultas, aemulatio sim.; definitio* CIC. Tusc. 4, 21 *v. l. 43*): PLAVT. Truc. 420 inveniam, quomodo divortium et -am inter nos (*Phronesium et militem*) parem. TER. Hec. 693 confingis falsas causas ad -am. ATTA com. 21 pro populo fluctus caecos faciunt per -am. CIC. fin. 1, 58 dominorum. Tusc. 4, 16 subiecta sunt ... libidini ira, excandescentia, odium, inimicitia, -a. 4, 21 -a ira acerbior intimo animo et corde concepta. nat. deor. 1, 28 qui bellum, qui -am, qui cupiditatem ... ad deum revocet. 1, 42 *deorum*. ad Q. fr. 2, 5, 1. PVBLIL. D 9 -a fit carior concordia. SALL. Iug. 10, 6 concordia parvae res crescunt, -a maximae dilabuntur (OROS. hist. 2, 17, 17). LIV. 4, 32, 2. 22, 44, 5 SEN. contr. 1, 1, 4 *al.* GERM. 113 VELL. 2, 95, 3 SEN. benef. 3, 14, 4. 7, 26, 5 familiarissimorum. PS. SEN. mon. 35. 61 nullae tantae sunt nec vires nec opes, quas non -a affligat atque distrahat. PLIN. nat. 4, 89. 29, 102 lapidem a cane morsum usque in proverbium -ae venisse. 37, 142 *achatae* abominantur -am (*B*, discordialem *rell.*). STAT. Theb. 1, 260 thalami (*i. coniugis*). TERT. adv. Marc. 1, 25 p. 326, 12 aemulationi occurrant ... officiales suae ...; ira, -a, odium, dedignatio *eqs.* AVSON. 139, 5 *de fratribus Thebanis* (*ibid.* atrox animus). AMBROSIAST. in Rom. 13, 9 exordium ... iniustitiae -a est. AVG. civ. 22, 22 p. 604, 4 D. *ex amore rerum vanarum* curae ..., insana gaudia, -ae, lites, bella *eqs.* in psalm. 149, 2 quare in -a sumus? charitas laudat dominum, -a blasphemat dominum. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4 p. 152, 11. SIDON. carm. 15, 170 dat concordem -a iussa furorem (*sc. filiabus Danai*). PAVL. PELL. 248. CORP. VI 31956 cum q(uo) vixit ... sine ulla -a. 31998 me⟨cum⟩ vixit ... sine aliqua -a aut controversia. V 2095, 5. *in divinitate*: NOVATIAN. trin. 31 p. 951ᴬ -am divinitatis de numero duorum deorum facere non potuit. *metonymice de persona*: PROP. 1, 2, 17 Idae et cupido quondam -a Phoebo Eueni ... filia (*Marpessa*). PETRON. 43, 3 durae buccae fuit, linguosus, -a, non homo. *nota*: -a *alicuius rei, i. ex aliqua re orta*: HIER. epist. 51, 1, 3 *fratres* communionis ... tuae coeperunt habere -am. EPIST. pontif. 360 (*a. 418/22*) Migne 20, 790ᴮ *sacerdotes* in tantam obstinationis efferbuisse -am.

B *in vita publica (partes, factio, seditio, sim.)*: CATO or. frg. 6, 2 ex fenore -a excrescebat. CATO nep. or. frg. Prisc. 1, 90, 15 in hac civitate ... propter diem atque fenus -am fuisse. LEX Cic. leg. 3, 9 civium (CIC. Sest. 99 Phil. 8, 8 LIV. 3, 66, 2 VELL. 2, 3, 3 TAC. hist. 51 *al.* civis: DIRAE 83). CIC. Font. 42 civitatis (Cluent. 39). dom. 17 (*opp.* concordia populi). har. resp. 40 optimatium (50 *al.*). 44 *al.* 45 principum (PLIN. nat. 36, 120 SVET. Tib. 9, 1). Phil. 1, 1. 7, 25 omnia ... plena odiorum, plena -arum, ex quibus oriuntur bella civilia. 13, 1 quem -ae, quem caedes civium, quem bellum civile delectat. Brut. 54 CAEL. Cic. epist. 8, 11, 3. 8, 14, 3. SALL. Catil. 9, 2 iurgia, -as, simultates cum hostibus exercebant. VERG. ecl. 1, 71 quo -a cives produxit. LIV. 2, 1, 6 dissipatae res nondum adultae -a forent. 3, 67, 6 ordinum (4, 48, 14). 4, 46, 4 tribunorum. 4, 56, 11 patrum. SEN. contr. 10, 1, 8. LVCAN. 5, 299 finem civili faciat -a (COMMENT. inter Caesarem et

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

exercitum) bello. 9, 217 volgi. PLIN. nat. 5, 88 TAC. Agr. 16. Germ. 33 hostium (*Germanorum*). hist. 1, 29 *al.* ann. 16, 22 avida -arum civitas. PLIN. paneg. 37, 4 civitas ... Romana instar erat odii et -ae. SVET. Tib. 37, 2 caede in theatro per -am admissa (*ibid.* capita factionum). FLOR. epit. 1, 23, 1. 3, 22, 8 misera inter Romanos duces Hispania -ae poenas dabat. POMPON. dig. 1, 2, 2, 8. GELL. 2, 12, 1 si ob -am dissensionemque seditio atque discessio populi ... fiet. IVST. 5, 10, 11. 39, 3, 1 VIR. ill. 50, 2. *huc pertinet* TAC. hist. 1, 59 Batavorum cohortes ... tum -a temporum a legione digressae (3, 7). -a civilis, domestica *et sim. v. s. II B.*

C *de sententiis controversis* (*controversia*): AETNA 306 si forte mihi quaedam -a tecum est, ... credas consurgere. CELS. 1 pr. p. 5, 23 non posse ... comprehendi patere ex eorum, qui de his disputarunt, -a. PLIN. nat. 4, 98 prodentium. 18, 213 eorum, qui ... dissedere (*cf.* 18, 212 raro ullius sententia cum alio congruente). TAC. ann. 14, 16 ut ... contraria asseverantium -a frueretur. TERT. patient. 5 p. 6, 20 eadem (earum *cod.*) -a est rerum quae et auctorum. BOETH. mus. 5, 3 multa doctorum sententiae -a fuit. COD. Iust. 6, 30, 21, 1. 1, 17, 2, 21 posteritatis (*de commentatoribus*).

D *de hostili vel divergente bestiarum inter se animo*: VERG. georg. 4, 68 saepe duobus regibus (*sc. apium*) incessit magno -a motu. COLVM. 9, 11, 1 *de apibus.* PLIN. nat. 1, 32, 12 marinorum. 8, 32 bellantes ... cum eis (*elephantis*) perpetua -a dracones (8, 34; *cf.* 1, 8, 11 SOL. 25, 10). VAL. FL. 6, 401 trepidos lacerat -a currus (*sc. equorum paventium*).

E *de dissonantia rerum*: 1 *de aquis, ventis, sim., in quibus species quaedam voluntatis est*: OV. met. 1, 60 *de ventis personatis.* SEN. nat. 2, 59, 12 tempestatum. LVCAN. 5, 646 -a ponti. SIL. 4, 321 exercet -a ventos. 2 *de elementis, incorporalibus, sim.*: VARRO ling. 5, 6 verborum novorum ac veterum -a. CIC. leg. 1, 55 ex hac ... non rerum, sed verborum -a controversia est nata de finibus (rerum: LVCR. 6, 366 DIRAE 6 MANIL. 3, 525. PLIN. nat. 37, 59 de -a rerum concordiaque, quam antipathian Graeci vocavere ac sympathian. TERT. patient. 5 p. 6, 20 *v. supra l. 16.* verborum: *v. supra l. 30*). LVCR. 5, 440 *principiorum.* 6, 1048 AETNA 183. OV. met. 9, 630 incertae ... mentis (10, 445 SIL. 9, 648 mentis. *ibid.* fati). MANIL. 1, 142 *elementorum* (AMM. 26, 10, 17). SEN. benef. 3, 28, 5 animi. dial. 10, 8, 2 affectuum. nat. 5, 12, 1 corporum inter se pugnantium. 7, 8, 1. epist. 66, 17 honestum ... in magna -a volutatur. LVCAN. 2, 272 minimas rerum -a turbat, pacem magna tenent. PLIN. nat. 2, 104 mundi celeritate -a accenditur. 24, 1 illius -ae atque concordiae (*sc. rerum naturalium*). TAC. hist. 1, 59 *v. supra l. 8.* TERT. resurr. 21 p. 54, 3 inter -am certorum et incertorum, manifestorum et obscurorum. adv. Marc. 1, 19 p. 314, 25 -am euangelii cum lege committere. 3, 15 p. 401, 4 in -a dispositionum. pall. 2 p. 920 diversitatis -am vices foederant. AMM. 15, 4, 4 elementum perenni -a separatum. HIER. epist. 52, 5, 4 morum. 57, 8, 4 verborum ordinisque. AVG. mus. 4, 14, 23 ubi est aequalitas, nulla -a; ubi autem dispar est numerus ..., facit rursus ipse ordo concordiam. serm. 152, 4 -a ... quae est in spiritu et carne, pro concordia laborat. MART. CAP. 7, 732 *dyas est* -a, ex qua adversa oriantur. COD. Iust. 1, 17, 1, 4 ut ... omnis materia colligatur, nulla ... similitudine neque -a derelicta. 1, 17, 2, 15 inventum ..., quod dissonantiae querellam dissolvit et aliam naturam inducit -ae fines effugientem. *aliter v. p. 1338, 67.* *in philosophia* (νεῖκος *Empedoclis*): CIC. Lael. 24 quae in rerum natura ... constarent ..., ea contrahere amicitiam, dissipare -am. *cf.* 23. CLAVD. 17, 74 alter philosophus ... receptis nectit amicitiis, quidquid -a solvit.

F **Discordia** *personata* (*cf. Aust, PW. V 1183, 27*): ENN. ann. 266 -a taetra belli ... postes ... refregit (HOR. sat. 1, 4, 60). VERG. Aen. 6, 280 in limine Bellum ferreique Eumenidum thalami et -a demens (*cf.* SIL. 9, 288 -a demens intravit caelo. VAL. FL. 2, 204 accelerat Pavor et ... -a demens ... atraeque ... Irae). 8, 702 scissa gaudens vadit -a palla (*cf.* SERV.). MANIL. 1, 923 adamanteis -a vincta catenis. PETRON. 124, 271 scisso -a crine extulit ... Stygium caput. 124, 295 factum est in terris, quidquid -a iussit. VAL. FL. 7, 468 *galeam* funerea tenuit -a dextra. SIL. 13, 586 Error ... infido gressu et -a gaudens permiscere fretum caelo. STAT. Theb. 1, 130 sociis ... comes -a regnis. 2, 288 Luctus et Irae et Dolor et ... -a. 5, 74 Furor et medio recubat -a lecto. 7, 50 geminum ... tenens -a ferrum (*cf.* SCHOL.). IVST. 12, 15, 11 mălum -ae. [SERV. Aen. 1, 27 quod malum coniecit -a (*P, om. rell., del. edd.*).] HYG. fab. geneal. p. 9, 6 *ex Nocte et Erebo*: -a (*del. Schmidt*), Miseria, Petulantia *eqs.* (p. 9, 7 Amicitia, Misericordia [Amicitia, -a *prop. Schmidt*]). 92 p. 87, 20 *Iovem in nuptiis Thetidis* omnes deos convocasse excepta Eride, id est -a (MYTHOGR. 1, 208. 2, 205. 206. RVFIN. Clement. 10, 41 -am *in nuptiis Pelei et Thetidis* concupiscentiam carnis dicunt *gentiles. cf.* MYTHOGR. 2, 206). PRVD. psych. 683 -a nostros intrarat cuneos sociam mentita figuram. CLAVD. 3, 30 pestes Erebi: nutrix -a belli, imperiosa Fames *eqs.* AVG. civ. 3, 25 p. 137 D. cur ... non ibi potius aedem -ae fabricarunt *Romani*? an ulla ratio redditur, cur Concordia dea sit et -a dea non sit. *ibid. saepius.* MART. CAP. 1, 47 -am ... ac Seditionem quis ad sacras nuptias corrogaret? *nota plur.*: ARNOB. nat. 3, 26 deam Lavernam ... Bellonas, -as, Furias. *adde locos, quibus -a mali aliquid agere dicitur: p. 1340, 13.*

II **iuncturae:** A *verbales*: -a: capit finem: VERG. Aen. 10, 106. cedit: CLAVD. 24, 48. erumpit: TAC. ann. 5, 11. est: LEX Cic. leg. 3, 9 CIC. Att. 3, 10, 1 ad Q. fr. 1, 1, 25 AETNA 306 HOR. epod. 4, 2 LIV. 4, 47, 8 TAC. hist. 4, 11 *al.* SVET. Aug. 96, 1 CAPITOL. Max. Balb. 14, 1 CLAVD. 20, 540. excrescit: CATO or. frg. 6, 2. existit: PS. TERT. haer. 2 p. 218, 5. exoritur: VERG. Aen. 12, 583 LIV. 4, 52, 8. flagrat: AMM. 30, 7, 3. fremit: LVCAN. 9, 217 CLAVD. 22, 81. furit: AMM. 26, 10, 17. gliscit: DIRAE 6 conversa retro. TAC. ann. 4, 17. impendet: CAEL. Cic. epist. 8, 14, 4. manet: LIV. 2, 63, 1 TAC. hist. 2, 88 *al.* mitescit: LIV. 5, 17, 10. nascitur: CIC. rep. 1, 49 POMPON. dig. 1, 2, 2, 8 IVST. 15, 1, 1 CLAVD. 15, 236. oritur: SALL. hist. frg. 1, 11 LIV. 2, 39, 6 TAC. ann. 12, 32 SVET. Tib. 4, 2 AMM. 29, 6, 13. saevit: AVG. civ. 3, 21 p. 133, 15 D. *al.* surgit: VERG. Aen. 12, 313. versatur: CIC. Att. 2, 1, 6. vertitur: COD. Iust. 6, 61, 8, 2. *adiungo locos, quibus mali aliquid agere dicitur* -a: ACC. trag. 587 LVCR. 5, 1305 VERG. georg. 2, 496 (*cf.* SERV. *ad h. l.*) HOR. sat. 1, 7, 15 PROP. 1, 22, 5 LIV. 2, 24, 1 *al.* LVCAN. 6, 780 STAT. Theb. 1, 137 TAC. hist. 4, 73 *al.* PS. AVR. VICT. epit. 43, 4 AMM. 16, 12, 16 CLAVD. 7, 64 OROS. hist. 4, 6, 2. -am: abolere: OROS. hist. 3, 8, 5. abominari: PLIN. nat. 37, 142 *v. p. 1338, 52.* accendere: SALL. or. Phil. 14 LIV. 2, 29, 8 PLIN. nat. 2, 104 TAC. hist. 1, 65. agitare: OROS. hist. 2, 16, 1. augere: SEN. contr. 2, 6, 2 *de pecunia.* TAC. hist. 4, 48 certamine. ann. 5, 11. componere: TAC. hist. 4, 50 AMM. 22, 5, 3. concitare: CIC. Mur. 83. conserere: ARNOB. nat. 3, 28 p. 130, 25. contrahere: TERT. orat. 11. decidere: COD. Iust. 6, 30, 21, 1. differre: PLIN. epist. 8, 14, 13. diiudicare: VELL. 2, 3, 3. dividere: SEN. dial. 4, 35, 5 in populos. excitare: CIC. Sest. 103 SOL. 37, 23 AMM. 29, 5, 2 AVG. civ. 3, 24 p. 135 D. *cf.* AMM. 20, 4, 15. 27, 12, 9. exercere: SALL. Catil. 9, 2. facere: PLIN. nat. 37, 182 TAC. hist. 3, 48 PANEG. 11 (3), 5, 2 IVST. 5, 3, 3. finire: LIV. 42, 5, 11 CVRT. 10, 8, 14. habere: ITALA exod. 38, 22 (Lugd.) AVG. civ. 19, 17 p. 384, 5 D. INSCR. christ. Rossi I p. 194 (*a. 367*) coniugi ... quae numquam mecum -a (-a⟨m⟩? *an neutr. plur.? cf. p. 1341, 79*) qua fidelis habere potuit. *cf.* HIER. epist. 51, 1, 3. inducere: CIC. off. 1, 85 in civitatem. inicere: TAC. hist. 3, 10. intermittere: LIV. 2, 42, 3. iudicare: CAEL. Cic. epist. 8, 14, 4. mitigare: LIV. 2, 57, 2. moliri: CIC. har. resp. 40. movere: LIV. 4, 48, 14 FRONTIN. strat. 1, 8, 1. nutrire: APVL. met. 10, 14. parare: PLAVT. Truc 420. perficere: VERG. Aen. 7, 545 bello ... tristi. placare: CIC. har. resp. 63. ponere: TAC. ann. 15, 2. producere: VVLG. Ier. 15, 10. profiteri: ENNOD. opusc. 1, 63 p. 278, 15. quaerere: TAC. hist. 1, 51. 4, 48 ann. 6, 3. reprimere: LIV. 3, 66, 2. sanare: LIV. 2, 34, 1 VELL. 2, 3, 3. sedare: CIC. har. resp. 46 Phil. 1, 1 Brut. 54 LIV. 2, 29, 8. 3, 17, 12. 5, 17, 10 PAPIR. dig. 31, 77, 20. seminare: VVLG. prov. 6, 19. serere: LIV. 3, 40, 10. 4, 2, 12. 8, 27, 5. 23, 35, 7. *cf.* SVET. Cal. 26, 4 ARNOB. nat. 3, 26 AMM. 21, 6, 2 VEG. mil. 3, 10 p. 92, 1. summovere: VELL. 2, 126, 2. suscipere: TERT. idol. 6. tollere: CIC. har. resp. 55. -ae: finem imponere: PETRON. 80, 5. -ā: furere: TAC. hist. 4, 55. convellere: TAC. ann. 4, 40. inquietare: AVG. civ. 3, 17 p. 122 D. exercere: SVLP. SEV. chron. 1, 26, 2. ad -am: trahere: TAC. ann. 2, 58. illicere: TAC. ann. 2, 62. ruere: TAC. hist. 1, 46. in -am: agere: TAC. hist. 1, 83. 2, 38. venire: POMPON. dig. 1, 2, 28. ire: TERT. spect. 16. concitare: HIER. epist. 36, 16, 5.

B *nominales*: *epitheta*: acerba: PAVL. PELL. 248. antiqua: TAC. ann. 13, 17. aperta: LIV. 28, 20, 10 (*opp.* tacita suspicio). atrox: LIV. 2, 60, 3. civilis: VARRO frg. Non. p. 454, 19 CIC. epist. 16, 11, 2 (*ibid.* bellum). SALL. Catil. 5, 2 (*ibid.* bella intestina). Iug. 78, 1 LIV. 2, 42, 3. 3, 40, 10. 3, 65, 6. 24, 22, 2 OBSEQ. 48 TAC. hist. 1, 62. 2, 32 *al.* SVET. Iul. 5 GELL. 2, 12, 1 IVST. 16, 4, 9 AMM. 14, 11, 8. 30, 7, 3 *al.* AVG. civ. 3, 24 p. 135 D. *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 26, 2 OROS. hist. 6, 2, 10. concors: MANIL. 1, 142. continua: TAC. ann. 3, 28. damnosa: LIV. 4, 46, 4. demens: *v p. 1339, 59 sqq.* digna odio: TAC. ann. 2, 76. domestica: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 34 (*opp.* bellum externum). LIV. 9, 14, 5 TAC. dial. 41 ann. 12, 29 *al.* OROS. hist. 2, 16, 1. effera: LVCAN. 6, 780. exitiabilis: SVET. Claud. 25, 3. exitiosa: TAC. Agr. 15 hist. 3, 12. ferox: SIL. 16, 101. fraterna: LIV. 40, 8, 11. gravis: AVG. civ. 3, 21 p. 133, 6 D. GREG. M. moral. 1, 9. humana: ARNOB. nat. 7, 51. immanis: APVL. met. 10, 14. immodica: PLIN. nat. 4, 98. incivilis: AVG. civ. 3, 23 p. 135, 5 D. -ae civiles vel potius inciviles. ingens: AETNA 183. inimica: DIRAE 83. iniqua: COD. Iust. 1, 17, 1, 1. interna: TAC. ann. 2, 26. intestina: LIV. 2, 31, 10 (*opp.* bellum externum). 2, 44, 7. 2, 45, 4. 4, 58, 2. 5, 17, 10. 9, 20, 5. 26, 41, 22. 40, 7, 7 IVST. 27, 3, 1. iugis: SOL. 25, 10. magna: CIC. Balb. 58. 60 Phil. 7, 23 Att. 2, 1, 6 CAEL. Cic. epist. 8, 14, 4 SEN. epist. 66, 17 PS. TERT. haer. 2 p. 218, 5. parricidalis: IVST. 39, 3, 1. parva: DARES 29. perennis: AMM. 15, 4, 4. perniciosa: CIC. har. resp. 50. pigra: OPTAT. 2, 5 p. 40, 8. praeceps: STAT. Theb. 1, 137. publica: TERT. scorp. 10 p. 169, 16. pugnax: AVG. civ. 16, 20 p. 156. quanta: HIER. epist. 57, 8, 4. recens: CVRT. 10, 9, 14. repens: VERG. Aen. 12, 313. repentina: SEN. contr. 10, 1, 8. segnis: LIV. 2, 43, 1. socialis: VOPISC. Car. 3, 1. stulta: CIC. har. resp. 43. summa: SVET. Iul. 19, 2. tacita: CIC. Mur. 47 CAPITOL. Max. Balb. 14, 1. taetra: ENN. ann. 266 *v. p. 1339, 57.* tanta: CIC. off. 2, 80 LVCR. 6, 1048 OV. met 1, 60 *al.* MANIL. 3, 525 SEN. benef. 3, 28, 5 dial. 10, 8, 2 nat. 5, 12, 1 PLIN. nat. 8, 34 STAT. Theb. 1, 260 HIER. epist 52, 5, 4 EPIST. pontif. 360 Migne 20, 790B. tristis: LVCR. 5, 1305. turpis: PLIN. epist. 2, 19, 6. vaecors: LIV. 40, 8, 16. vana: COD. Iust. 1, 17, 2, 21. vetus: LIV. 39, 48, 5 TAC. hist. 1, 65. 2, 66 *al.* Romana: PROP. 1, 22, 5 LIV. 2, 25, 1. 3, 38, 3 CLAVD. 26, 288.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inter *aliquos*: PLAVT. Truc. 420 CIC. har. resp. 63 Att. 3, 10, 1 VERG. Aen. 12, 583 LIV. 2, 39, 6. 4, 43, 3 *al.* PLIN. nat. 1, 32, 12 (SOL. 25, 10) TAC. hist. 1, 65. 4, 11 ann. 13, 9 SVET. Aug. 96, 1 *al.* PS. TERT. haer. 2 p. 218, 5 PANEG. 11 (3), 5, 2 CAPITOL. Max. Balb. 14, 1 ARNOB. nat. 3, 26 IVST. 5, 3, 3 *al.* AMM. 21, 6, 2. 27, 12, 9 *al.* VEG. mil. 3, 10 p. 92, 1 HIER. epist. 57, 8, 4 VVLG. prov. 6, 19 CLAVD. 20, 540 COD. Iust. 6, 61, 8, 2. cum *aliquo*: SALL. Catil. 9, 2 AETNA 306 HOR. epod. 4, 2 QVINT. decl. 328 p. 287, 21 POMPON. dig. 1, 2, 2, 8 ITALA exod. 38, 22 (Lugd.). adversus *aliquem*: TAC. hist. 1, 66 ann. 4, 32. 12, 44. 15, 2. erga *aliquem*: TAC. ann. 2, 76. in *aliquem*: TERT. idol. 6 CLAVD. 15, 236. contra *aliquid*: VERG. Aen. 10, 9. *alicuius* et *alicuius*: TAC. hist. 2, 88 legionum auxiliorumque. 4, 50. 72 TERT. resurr. 21 p. 54, 3 *v. p. 1339, 41.*

substantivis appositum: -ae (-arum): ambages: OROS. hist. 5, 17, 2. bellum: IVST. 27, 3, 1 SVLP. SEV. chron. 2, 51, 8. calamitas: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 34. concordatio: HIER. tract. in psalm. 148 p. 310, 17. exitus: CIC. har. resp. 54. finis: CIC. har. resp. 46 SALL. or. Macri 17 hist. frg. 1, 11 LIV. 3, 67, 10 IVST. 11, 7, 10 AVG. civ. 5, 12 p. 216 D. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 4. flamma: CIC. epist. 16, 11, 2. foeditas: AVG. civ. 16, 21 p. 157 D. fons: VARRO frg. Non. p. 454, 19. impetus: CIC. dom. 63. incitamentum: TAC. hist. 2, 23. initium: TAC. ann. 12, 41. machaera: TERT. adv. Marc. 3, 21 p. 414, 5. moles: LIV. 4, 43, 3. remedium: TAC. ann. 4, 17. semen: LIV. 3, 19, 5 TAC. hist. 1, 53. 4, 18 AMM. 30, 2, 3. studium: AMM. 21, 12, 20. tempestas: CIC. Sest. 46. turbo: AMM. 26, 9, 9. vis: PLIN. nat. 28, 263. vitium: AVG. civ. 12, 28 p. 555 D.

arbiter: IVST. 16, 4, 9. auctor: CVRT. 10, 8, 15. 10, 9, 16 TAC. ann. 3, 48. princeps: LIV. 42, 2, 2 FERRAND. epist. 10. seminarium (*de persona*): SVLP. SEV. chron. 2, 45, 4. seminator: HEGES. 1, 40, 10. vir: VVLG. Ier. 15, 10.

synonymis et oppositis supra allatis adde: syn.: aemulatio: TAC. ann. 4, 40. arma civilia: TAC. Germ. 37 ann. 2, 39 *al.* bellum: *passim, cf. vol. II p. 1854, 14* (*nota* bellum civile: CIC. off. 1, 86 TAC. hist. 1, 46 VOPISC. Car. 3, 1 IVST. 8, 4, 8 CLAVD. 7, 64). certamen: SALL. hist. frg. 1, 11 LIV. 4, 26, 6. contentio: QVINT. decl. 301 p. 190, 7 PS. TERT. haer. 2 p. 218, 5. discessio: GLOSS. II 279, 27. discidium: CIC. fin. 1, 44 nat. deor. 1, 42. dissensio: CIC. har. resp. 40. 46. 50 Phil. 8, 8 Lael. 23 TAC. dial. 40 Agr. 32 IVST. 12, 15, 12 GLOSS. II 279, 27. iurgium: SALL. Catil. 9, 2. odium: CIC. fin. 1, 44 nat. deor. 1, 42. partes: TAC. dial. 40. rixa: VVLG. prov. 17, 19 *al.* seditio: CIC. Mur. 83 Sest. 46. 99 fin. 1, 44. 58 off. 1, 85. 86 ad Q. fr. 1, 1, 25. 9, 14. 5 LIV. 34, 49, 10. 42, 4, 5 VELL. 2, 126, 2 CVRT. 10, 7, 1 TAC. hist. 1, 46. 84. 2, 23. 86 ann. 6, 3 *al.* AVG. civ. 3, 17 p. 122 D. *al.* OROS. hist. 5, 17, 2. simultas: SALL. Catil. 9, 2 QVINT. decl. 321 p. 264 ARNOB. nat. 2, 76. *opp.*: amicitia: CIC. Lael. 23. 24. bellum *externum*: LIV. 2, 34, 2 *al.* caritas: QVINT. decl. 321 p. 262. concordia: CIC. Phil. 8, 8 rep. 1, 49 Lael. 23 LIV. 10, 22, 4 TAC. Agr. 15 PLIN. epist. 8, 14, 13 GELL. 2, 12, 4 VIR. ill. 18, 4 MAXIMIN. c. Ambr. 91 HIER. epist. 52, 5, 4 OROS. hist. 5, 8, 1. gratia: FERRAND. epist. 10. pax: CIC. Phil. 7, 23 LIV. 2, 54, 2 SEN. dial. 4, 35, 5 TAC. hist. 4, 1 TERT. spect. 16 AVG. civ. 19, 17 p. 384, 5 D. conf. 4, 15, 24. quies: TAC. hist. 2, 37. 4, 1. similitudo (*v. p. 1339, 51*). *deriv.*: [discordialis], discordiosus.

[**discordiālem:** *prava lectio* PLIN. nat. 37, 142 *v. p. 1338, 52.*] *cf. p. 1338, 2.*

discordiōsus, -a, -um [*a* discordia. *Th.*]. *discordiae plenus. de personis*: SALL. Iug. 66, 2 volgus . . . seditiosum atque -um. AVG. civ. 12, 28 p. 555, 19 D. nihil . . . est quam hoc genus (*sc. humanum*) tam -um vitio, tam sociale natura. vera relig. 3, 4 'accepisti alapam, para alteram maxillam', dicitur -is. bapt. 4, 18, 25 constituamus alium . . . -um, contentiosum, aemulum *eqs.* SIDON. epist. 6, 2, 4 *v. p. 1344, 32.* *de rebus*: CYPR. unit. eccl. 12 plus . . . impetrari posse paucorum concordi prece quam -a oratione multorum. epist. 45, 2 neque . . . sunt . . . publicanda, quae -o stilo . . . scandalum moveant. AVG. civ. 3, 12 p. 110, 25 D. malum -i certaminis. agon. 29, 31 gladius (*Matth. 26, 52*) -am linguam (*haeretici*) significat (*infra*: lingua litigiosa). c. Iul. 4, 8, 49 carnalis concupiscentiae -um malum. c. Cresc. 2, 16, 20 -o errore deposito ad catholicam veritatem pacemque conversi. epist. 202A, 2, 6 consulere . . . studiosa caritate, non -a contentione. SIDON. epist. 9, 3, 2 per condiciones -as.

adv. **discordiōsē.** AVG. bapt. 3, 15, 20 *sacramenta* -e tractantur. FACVND. defens. 10, 2 p. 774B quod crudeliter et -e fecerunt. DIONYS. EXIG. vita Pachom. 45 p. 262C quod . . . concordia -e uterentur.

discorditās, -ātis *f.* [*a* discors. *Th.*]. NON. p. 97 -s pro discordia (GLOSS. V 640, 23). PACVV. trag. 178 quantam . . . ex -e cladem importem familiae.

?**discordītus,** -a, -um. *i. q. discors*: PS. ORIG. tract. 9 p. 97, 12 cum -orum animalium (*sc. ovium et haedorum*) in coniunctione communis fetus minime congruat (*an* discordiorum *compar.? cf. p. 1344, 38*).

?**discordium,** -ī *n. cf. c.* discordia *et c.* concordium. CALP. ecl. 1, 57 pax . . . quae . . . publica diffudit tacito -a ferro (*sic codd.; coniecerunt varia*). *v. etiam p. 1340, 30.*

discordo, -āvī, -ātum, -āre [*a* discors. *Th.*]. *depon.* discordor: *v. l. 84 sqq.* discordiare?: SVLP. SEV. chron. 1, 29, 9 *cod. P* (*sed cf.* 2, 18, 7 *et* epist. 3, 6). GLOSS. II 52, 42 -or διχονοῶ. 279, 25 διχονοῶ -or dissentio. 275, 32 διαφέρομαι dissideo dissentio -o (-or *a*). IV 332, 6 -antes controversiam inter se habentes. 332, 7 -at dissentit dissidet. *inde a* PLAVTO (*v. l. 44*). [*corrupt.*: FIRM. math. 5, 3, 3 *v. p. 1337, 83.*] [*val.* descordare, *it.* discordare, *hisp.* descordar. *M.-L.*]

I *de litibus, iurgiis, controversiis* (*abhorrere, litigare, inimicum esse, sim.*): **A** *proprie de personis*: **1** *generatim*: TER. Andr. 575 eos (*adulescentem et virginem*) nunc -are inter se (EVGRAPH. discordes esse). BELL. Hisp. 34, 1 oppidani . . . -are coeperunt usque eo, ut clamor in castra nostra perveniret. CVLEX 254 -antes Cadmeo semine fratres. HOR. epist. 2, 1, 185 si -et eques . . ., poscunt . . . ursum *plures* (PORPH. si equester ordo . . . aliud quam plebes velint). LIV. 26, 41, 20 tres duces -antes. STAT. Theb. 10, 191. TAC. Agr. 32 aegra municipia -antia. ann. 1, 9 -antis patriae. 1, 16. 3, 40. 11, 8. 12, 1. 28 cum quis. PORPH. Hor. carm. 3, 29, 28 inter se. OPTAT. 4, 2 p. 104, 3. AMM. 22, 9, 10 inimicum, cum quo -bat asperrime. 27, 3, 11 -antis populi seditiones. 30, 4, 9. SERV. Aen. 9, 685 *Troiani* a Rutulis -bant. HIER. epist. 21, 41, 3. RVFIN. Clement. 2, 31 si . . . dissideas et -es a temet ipso. Greg. Naz. orat. 7, 20 p. 230, 16 ab omnibus -are (ἀποστατεῖν τινος. *opp.* omnibus sociari). AVG. serm. 49, 6, 6 qui -ant inter se, concordent per te (*supra*: esse discordes). SVLP. SEV. chron. 2, 18, 7 epist. 3, 6. OROS. hist. 5, 8, 2 de seditionibus -antis . . . urbis. EPITAPH. Sidon. carm. epigr. 1516, 8 (*a. 479*) -antibus inter arma regnis pacem . . . reduxit. *part.* discordans, -tis *pro subst.*: HEGES. 2, 10, 3 tantae -antium contentioni. POMER. 3, 9, 1 -antes ad tempus . . . in dissensione confirmant. GREG. M. in Ezech. 1, 8, 9 a -antibus accipere non vult sacrificium. in euang. 32, 5 -anti sibi reconciliari appetit. BENED. reg. 4 cum -ante . . . in pace redire. **2** *speciatim de eis, quibus sententiarum controversia est*: TERT. patient. 1 p. 2, 6 philosophi . . . cum inter sese variis sectarum libidinibus et sententiarum aemulationibus -ent. LACT. inst. 1, 1, 17 cum inter se magna concertatione dissideant secumque . . . -ent *philosophi*. MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 2 p. 1237B qui dissentit, utique -at. FILASTR. 36, 1 in nullo -ans ab eo (*sc. haeretico*). HIER. in Ezech. 20, 39 p. 237 Aquila . . . Symmacho ex parte consentiens, in parte -at. RVFIN. hist. 5, 13, 2 *Marcionitae* inter semet ipsos -ant (παρ' ἑαυτοῖς ἀσύμφωνοι γεγόνασιν). PS. AVG. quaest. test. I 65, 2 in verbo. 66, 2. CHROMAT. beat. 7 ecclesiae -antes ad unitatem pacemque formantur. OROS. hist. 5, 3, 4 de varietate -antium historicorum (*ibid.* diversi sunt). PS. PROSP. vocat. gent. 2, 3 cur . . . a religiosis parentibus suboles prava -et. BOETH. mus. 5, 1 p. 351, 17 in quibus . . . doctores sententiae diversitate -ant. herm. sec. 4, 10 p. 289, 17 in hac . . . parte nihil discrepant atque -ant. GREG. M. moral. 3, 51 a nobis *haeretici*. FACVND. defens. 8, 5 p. 728D ipsius . . ., qui -ret ab omnibus, . . . evacuanda sententia. **3** *de bestiis*: PLAVT. Merc. 231 neu -rent *caprae*, si ambae in uno essent loco. COLVM. 9, 9, 6 pugna . . . vel unius inter se dissidentis vel duorum examinum -antium. 9, 11, 3 apium . . . familia nimia licentia -at. PLIN. nat. 25, 72 iumentis -antibus.

B *transl. de rebus, in quibus voluntatis quaedam species est*: PLIN. epist. 8, 20, 6 -antibus ventis. PS. APVL. Ascl. 28 procellis . . . aeris, ignis et aquae saepe -antibus. DRAC. laud. dei 1, 267 cum -ent inter se elementa coacta (1, 268 concordant). CARM. de aegr. Perd. 158 *in aegro* sacrae partes, quibus omnis vita tenetur, -are parant. GREG. M. moral. 34, 7 nulla sibi sui corporis membra -ant. *nota de pomis al.*: COLVM. 12, 47, 6 cum una clausa sunt diversa genera, inter se -ant et celerius vitiantur. PALLAD. 9, 5 si circa se (*sc. vites*) serantur *rafanus et brassica*, natura -ante refugiunt *vites* (*cf. supra*: brassicam . . . vitibus inimicam). *de membris personatis*: QVINT. inst. 5, 11, 19 de membris humanis adversus ventrem -antibus fabula. VIR. ill. 18, 2 humani artus ab eo (*ventre*) -arunt. *de animo*: CIC. fin. 1, 44 *cupiditates* in animis inclusae inter se dissident atque -ant. 1, 58 animus a se ipse dissidens secumque -ans. STAT. Theb. 10, 737 pietas incerta vagatur -antque metus (*sc. patris, utri filio succurrat*).

II *de discrepantia, diversitate* (*discrepare, dissonare, dissimilem, diversum esse, sim.*): **A** *discrepant personae inter se*: HOR. epist. 2, 2, 194 quantum simplex . . . nepoti discrepet et quantum -et parcus avaro (PORPH. intersit inter). AMBROSIAST. in Rom. 12, 18 *qui hanc pacem spreverit*, non -at a bene agentibus. COD. Theod. 16, 5, 42 (*a. 408*) a nobis fide et religione -at (*cf.* 16, 5, 45 dissidet). *sim.* SIL. 16, 20 dissona lingua agmina, . . . -antia ritu corda virum. *cf.* GREG. M. moral. 17, 45 -antia saecularium corda concorditer credunt. *de bestiis*: COLVM. 6, 36, 2 ut -antem utero suo generis alieni stirpem (*sc. asini*) insitam facile recipiat *equa*.

B *discrepant personae a rebus*: AMBROSIAST. in Rom. 2, 16 qui -ant a catholica veritate, diversa sentientes de Christo. 8, 20 nec -at ab his (*sc. dictis*) David. in I Cor. 4, 1 quod -rent a traditione apostolica. HIER. in Mal. 1, 9 p. 950 multum in hoc loco LXX interpretes ab hebraica veritate -ant (*ibid.* diversa est interpretatio). PS. RVFIN. in psalm. 1, 2 a praeceptis patris numquam filius -vit. 2, 10 quanto. 5, 9 quantum. 15, 8 neque . . . ab eius (*Christi*) voluntate -emus (PROSP. in psalm. 124, 5 GREG. M. moral. 2, 11 p. 560D). SVLP. SEV. chron. 1, 29, 9 ab hac supputatione nostra ceteros -are. PROSP. in psalm. 139, 6/7 a lege iustitiae. ENNOD. epist. 2, 19, 8 p. 61, 22 a recti -at affectu, qui. GREG. M. moral. 5, 53 *anima* a veritatis regula per quanta -at. in Ezech. 1, 2, 19 ab eius (*redemptoris*) manda-

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tis atque operibus -are quid est aliud quam a similitudine longe recedere?

C *discrepant* r e s *inter se*: MANIL. 2, 422 sic bellum natura gerit, -at et annus (annum *codd.; sc. a se ipso, cf.* 418 brumae dissidet aestas). VELL. 2, 53, 3 in tantum ... a se -ante fortuna. SEN. epist. 34, 4 non est huius animus in recto, cuius acta -ant (*cf. supra*: omnia facta dictaque tua inter se congruant). COLVM. 6 praef. 2 in his tam -antibus votis est tamen quaedam societas atque coniunctio. PLIN. nat. 31, 2 secum -ante mundo. STAT. Theb. 12, 462 -at utrimque clamor. QVINT. inst. 8, 3, 18 a sermone tenui sublime ... -at. 11, 3, 45 ne ab oratione -et *vox.* APVL. mund. 21 *loco corrupto*: pari nec -ante consensu. MAR. VICTORIN. gramm. VI 104, 1 quantum a perfecti versus mensura -et *brevitas coli.* TERT. anim. 21 numquam -bunt sententiae sanctae (AMM. 26, 1, 5 nulla -ante sententia electus est). 32 substantia est lapis ...: duritia lapidis ... natura substantiae est. duritia communicat, substantia -at. TER. MAVR. 1014 -antes *litteras* mutatis vincere verbis *in versu* (*opp.* aptas). SOL. 14, 2 fama. NOVATIAN. trin. 2 p. 889ᴮ -antes materias conectit (PS. AVG. quaest. test. II mixt. 9, 5). LACT. inst. 3, 2, 2 cuius (*corporis philosophiae*) partes ac membra -ent ... quasi disiecta et dissipata (*sim.* epit. 27). 6, 18, 6 lingua ... a sensu. AMBROSIAST. in Rom. 1, 16 quod illi tradiderant ... -bat a doctrina apostolica. 10, 8 a natura animarum ... non -at quod credimus. HIER. epist. 13, 3 animo -ante (discrepante *al.*) cum verbis, oratione dissidente cum factis. 36, 13, 2 in reliqua parte interpretatio non -at. 57, 9, 7 *interpretatio* -at a translatione veteri (*opp.* concordat). in Is. 27, 2. 3 p. 361 multum Hebraicum ... a LXX editione. praef. Vulg. euang. RVFIN. hist. 3, 10, 1 volumina inter se invicem -antia (βιβλίων ... ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων). apol. Orig. 1 p. 549. AVG. serm. 82, 6, 9 *opp.* concordare. c. epist. fund. 27 p. 227, 8 de recto pravum faciens, ut -ret, quod concordabat et abhorreret, quod congruebat. discipl. 5, 5 non -et cor tuum a facie tua. PS. AVG. quaest. test. I 115, 42. COD. Theod. 11, 25, 1 (*a. 393*) -ante brevium modo. LEO M. epist. 119, 5 SALV. gub. 3, 60. ALC. AVIT. carm. 6, 615 -ans responsum praebet uterque (6, 616 disiuncta voce). FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 18, 21 *verba* -antia videbantur. BOETH. mus. 1, 3 p. 191, 2 *voces* nulla inaequalitate -ant. herm. sec. 4, 10 p. 293, 18 (*ibid.* dissidere). ENNOD. dict. 10, 11 p. 458, 5 permixtio ... ipsa diversitate -at. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 18 CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 1778ᴮ -are praesentia ad illud. NOVELL. Iust. 111 praef. GREG. M. moral. 12, 53 sensus non discrepat, quamvis a se sermo -et. 23, 8. 24, 45 dictis. in euang. 5, 4. 26, 9. PASS. Mar. Iac. 5 p. 52, 12 -antibus poenis.

part. pro subst. **discordantia,** -ium. *i. q. contraria*: COLVM. 2, 2, 3 qualitatium inter se dissidentium quasi quasdam coniunctiones, quas Graeci συζυγίας ἐναντιοτήτων, nos -antium comparationes tolerabiliter dixerimus. ZENO 2, 73 duo -antia (*i. ignis et fides*) ... in unam concordiam convenere. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 23 p. 23, 24 ut coniungeret separata atque in concordiam et pacem -antia revocaret. SIDON. epist. 2, 8, 3 vers. 8 -antia ... copulasti. DRAC. satisf. 57 diversa creans et -antia *deus* (59 elementa contraria). *sing.*: CASSIOD. inst. div. 24 si quid dissonum aut d i s c o r d a n s patrum regulis contigerit inveniri.

***structurae*:** inter se: TER. Andr. 575 *al. v. supra. cf.* SOL. 14, 2. c u m *aliquo*: CIC. fin. 1, 58 *al. v. supra.* adversus: QVINT. inst. 5, 11, 19 *v. p. 1342, 57.* a b *aliquo, aliqua re*: VELL. 2, 53, 3 *et passim, v. supra.* d a t.: HOR. epist. 2, 2, 194 *v. p. 1342, 65.* GREG. M. moral. 34, 7 *v. p. 1342, 53.* in euang. 32, 5 *v. p. 1342, 26. dat.? abl.?*: CASSIOD. inst. div. 24 *v. supra l. 49.* GREG. M. moral. 24, 45 *v. supra l. 40. cf.* HIER. in Ezech. 20, 39 (*v. p. 1342, 33*). a d *aliquid*: CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 1778ᴮ *v. l. 38.*

syn.: discrepare, dissentire, dissidere. *opp.*: concordare, congruere. *deriv.*: discordabilis. discordale (discordate)?, discordator.

discoriātio, -ōnis *f. a* discoriare. *corii detractio.* PS. SORAN. quaest. med. 245 *inter generales operationes chirurgiae*: scarificatio, -o, subcoriatio, depunctio *eqs.*

?**discoriātōrius,** -a, -um *a* discoriare. *qui ad discoriationem pertinet.* CASS. FEL. 13 p. 20, 17 medicamento -o (*ed.*, descor- *g c*, decor- *p*). *cf.* decoriatorius.

discorio, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* corium. *Th.*]. *fere i. q.* decoriare. GLOSS. ἐκδέρω, ἀποδέρω. V 190, 34 dispicatis discordati (*Parisinus, ubi in marg. m*¹ alb decoriatis; *Pal.* discordiatis) inruptis. CHIRON 509 si aliquod ex quadrupedibus ... morsum fuerit, ipsum migalem -a. *cf.* decorio.

ᴹ**discors,** -dis [*a* dis- *et* cor, *cf.* concors. *Th.*]. PRISC. gramm. II 282, 11 a corde ... -s, -dis (*fere idem* III 515, 15). GRAMM. suppl. 123, 18 *inter communia trium generum numeratur. nom.* d i s c o r d i s: POMPON. sat. frg. 3 *v. p. 1344, 4.* *neutr. plur.* -ia (GRAMM. suppl. 123, 18): LVCR. 5, 894 VERG. Aen. 2, 423 OV. met. 1, 9 *al.* GLOSS. διχόνους, ὁ μὴ ὁμονοῶν, διχόνοια (?, *cf.* discordia), dissimilis cordis. -es διχονοοῦντες. *cf.* discor. *inde a* POMPON. sat., *v. p. 1344, 4. unico loco eoque dubio apud* CIC., *v. p. 1344, 5. deest comp. et superl., cf.* LVCAN. 6, 687 multum -ia. *v. etiam p. 1341, 78. omisi Tacitea nonnulla, dedi reliqua omnia.* [OV. am. 2, 12, 11 *v.* dissors. INSCR. christ. Rossi I p. 194 (*a. 367*) *v. p. 1340, 28. loco mutilo* CARM. epigr. 1205, 6.]

I *de corde (animo, voluntate)* ***animantium*** (*abhorrens animo, divisus, aversus, inimicus, sim. usurpatur tam de interna plurium inter se discordia, velut* LIV. 2, 23, 1 [*v. infra l. 9*], *quam de externa adversus alios, velut* LVCAN. 1, 266 [*v. infra l. 19*]): **A** *de p e r s o n i s sim.*: POMPON. sat. frg. 3 blanda, fallax, superba, impotens, discordis. CIC. leg. agr. 2, 91 non gloriae cupiditate efferebantur ...; non contentione, non ambitione -es (non ... -es *om. cod. Lg. 9, Zumpt*; ⟨non⟩ discordia *Pluyg. Kays.*). CATVLL. 64, 379 mater -is maesta puellae (*i. amorem marito negantis, Riese*). *transl.* OV. fast. 4, 788 quia cunctarum contraria semina rerum sunt duo -es, ignis et unda, dei. LIV. 2, 23, 1 c i v i t a s secum ipsa -s (33, 48, 11 in civitate ... factionibus -i. TAC. hist. 2, 10). 4, 26, 7 ad alia -es in uno ... consensisse (SEN. epist. 81, 31 in hoc tam -s turba consentiet. 115, 11 populus in alia -s in hoc convenit). 21, 31, 5 gens ... tum -s erat (*cf.* 21, 31, 7 seditio). 22, 41, 5 dissimiles -esque imperitare. 34, 62, 1. VELL. 2, 37, 3 filius ... -s patri. SEN. Herc. f. 93 revocabo in alta conditam caligine ... -em deam (*i. Discordiam? cf.* Thy. 251 -s ... Erinys veniat). clem. 1, 1, 1 multitudinem -em, seditiosam. CVRT. 3, 8, 26 exercitus (TAC. hist. 3, 15 -es animis ... exercitus). 9, 3, 22 -es ... Porum et Taxilen. LVCAN. 1, 266 -es ... tribunos (SCHOL. contra senatum scilicet). 3, 313. PLIN. nat. 2, 117 orbe -i et in regna ... diviso (*cf.* 30, 13 CLAVD. 26, 565). 9, 182 SIL. 4, 771 STAT. Theb. 6, 426. 9, 378 -s ... tellus *Thebanorum.* QVINT. decl. 321 p. 260, 21. 327 p. 286, 28 inter tam dissonantes tamque -es. [328 p. 287, 2.] 328 p. 289, 5. TAC. hist. 1, 11 *Aegyptum* lascivia -em. 1, 13. 2, 5 *Vespasianus et Mucianus* invidia -es. 2, 92 *al.* 3, 53. ann. 1, 34 Italiae consensum ... extollit; nil usquam ... -s. 2, 34 divisa ... et -s aula erat. 3, 38 Thraecia diviso imperio ... -s agebat. 12, 54 CAPITOL. Max. Balb. 14, 2 AMM. 16, 11, 1. 29, 1, 4 AMBR. Abr. 2, 6, 26 nulla ... spatia possunt satis esse -bus. CLAVD. 5, 100 -s Aurora (*i. Oriens*). 8, 485 Sarmata -s (*sc. Romanis*). PAVL. NOL. epist. 30, 2 p. 263, 17 ipse -s mei (*sic codd.*, et *edd.*). AVG. c. Faust. 19, 26 -i marito (*sc. uxori*). PS. AVG. serm. 116, 6 quos -es agnoscitis, ad concordiam revocate (*sim.* 265, 2). SIDON. epist. 6, 2, 4 unam ... domum discordiosam (*sc. Agrippini ut litigiosi*), ... utramque -em (*sc. Agrippini et Eutropiae litigantium*). CASSIOD. in psalm. 134, 4 -bus benedictio nulla praestatur. PALLAD. hist. mon. I 20 p. 299ᴮ quaecumque ... viderentur ... -es (τὰς ... μὴ εἰρηνευσάσας). *de bestiis*: SIL. 16, 413 campo -es sternuntur equi. PALLAD. 7, 7, 6 *apes* -es sunt (*ibid.* concordia). PAVL. NOL. epist. 32, 17, vers. 10 -s agnis genus haedi. carm. 21, 538 quantum ... -s agno lupus et tenebris lux, tantum dispescunt via divitis et via Christi.

B *de a n i m o, corporis partibus, sim.*: VERG. Aen. 9, 685 increscunt animis -bus irae (SERV. hostilibus, scilicet Troianorum, qui a Rutulis discordabant. TAC. hist. 4, 3. 26 ann. 1, 72). LVCAN. 10, 12 fremitu volgi ... -ia sensit *Caesar* pectora et ancipites animos (*cf.* SIL. 2, 380 HOMER. 7). STAT. Theb. 6, 290 iungunt -es inimica in foedera dextras. 10, 581 ancipitis pugnat sententia vulgi -esque serit motus.

C *translate de variis r e b u s*: VERG. georg. 2, 459 *agricolis* procul -bus a r m i s fundit ... victum ... tellus (TIB. 2, 3, 37 STAT. Theb. 11, 100 PRVD. psych. 903 MEROB. poet. 181. *cf.* OV. am. 3, 8, 48 -es addere in arma manus). HOR. carm. 3, 29, 28 quid ... Bactra parent Tanaisque -s (*sc. Romanis; sed cf.* PORPH.). OV. met. 9, 403 -ia Thebae bella movent (BOETH. cons. 4 carm. 6, 18). trist. 5, 5, 35 ipsa sibi -s ... scinditur in partes ... favilla duas (*in rogo Eteoclis et Polynicis.* SEN. Oed 323. *ibid.* pugnax ignis. STAT. Theb. 12, 448 rogi -is hiatus). *nota* VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 -es foci tui, *Athenae* (*de familiis exulum*). LVCAN. 1, 98 concordia -s (SCHOL. inter Caesarem atque Pompeium. COMMENT. amicitia infidelis). PLIN. nat. 33, 34 ordinem *equestrem* ... instituere Gracchi -i popularitate in contumeliam senatus. STAT. Theb. 4, 718 (*versu spurio*) -es gemuere poli *cadente Phaethonte. cf.* ALC. AVIT. carm. 3, 330 polus -s invidit germina terris (3, 331 ipsa sibi tellus adversa). *nota* TAC. hist. 1, 2 opus ... atrox proeliis, -s seditionibus. PLIN. paneg. 32, 2 libertate -i. AVSON. 243, 3 -es tumulos (*Achillis et Polyxenae*). ZACCH. 2, 13 altercantium malignitas -s hebesque perfidia.

II *de dissonantia* ***rerum*** (*dissonus, diversus, dissimilis, non congruens*): **A** *de variis r e b u s*: LVCR. 5, 894 Scyllas et cetera ... inter se quorum -ia membra videmus. VERG. Aen. 2, 423 *Graeci* mentita ... tela *Troianorum* agnoscunt atque ora sono -ia (discrepantia SERV.) signant. HOR. sat. 2, 3, 174 vesania -s *prodigi et sordidi. nota* epist. 1, 12, 19 quid velit et possit rerum c o n c o r d i a -s (PORPH. tangit ... par[t]em conpagem rerum ex elementis ... diversis aptam. OV. met. 1, 433. *cf. etiam l. 56.* LACT. inst. 2, 9, 17). ars 374 gratas inter mensas symphonia -s (*cf.* PETRON. 120, 73 -i strepitu. *sim.* STAT. silv. 5, 5, 26?). OV. met. 1, 9 non bene iunctarum -ia semina rerum. LIV. 9, 3, 8 tam -ia inter se ... responsa data. MANIL. 1, 429 -es vultu (vultum *L*²) ... partus. 2, 603 -ia signis corpora. SEN. Herc. f. 711 a fonte -s manat ... latex, alter quieto similis ..., at hic tumultu rapitur ingenti. nat. 1, 5, 8 *nubes* e diversis ... compositae et ob hoc -es. epist. 92, 10 tam -s inter se iunctura corporum. 95, 19 inconstans variusque ex -i cibo morbus. CVRT. 9, 9, 26 elementi (mentis *codd.*) natura, modo -s, modo imperio temporum obnoxia (LVCAN. 1, 589 *monstra* nullo semine -s protulerat natura [COMMENT. contraria]. AVIEN. orb. terr. 436 -s ... est natura fluento [*Danubio, sc. diversa a Rheno*]. DRAC. laud. dei 1, 45 infantem -s natura biformem protulit). CVRT. 10, 9, 4 LVCAN.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 79 -s machina divolsi ... mundi (*cf.* 1, 74 chaos). 6, 687 vox ... confudit murmura ... dissona et humanae multum -ia linguae (COMMENT. discordantia sine certo sono. SCHOL. pro discordantia). 7, 198 aethera ...-i obsistere caelo. PETRON. 126, 11 -em libidinem ..., quod ancilla haberet matronae superbiam et matrona ancillae humilitatem. PLIN. nat. 2, 218 aestus tempore, non ratione -es. 3, 39 populorum -es ferasque linguas. 17, 186 mixtura. 23, 33 -bus medicorum sententiis (SIL. 13, 470 variat ... iacentum exequias tumuli et cinerum sententia -s [*cf.* STAT. Theb. 12, 173 PRVD. psych. 758]) SIL. 8, 283 frena incerto fluitant -ia curru. APVL. mund. 20 pictura ex -bus pigmentorum coloribus. SOL. 54, 15 mensurae ratio -s. OPT. PORF. carm. 20^b, 21 iuvenum labor haud sibi -s *in inflando organo*. PAVL. NOL. carm. 21, 538 *v. p. 1344, 38.* SIDON. carm. 23, 437 *penates* — res difficilis sibique -s — libertas simul excolit pudorque. CORIPP. Ioh. praef. 19 nutat in angustum -s fortuna poetae; laureus inde furor, pallidus inde timor. EPITAPH. Ennod. Carm. epigr. 1368, 11 scismata ... -ia legi. *de ventis*: VERG. Aen. 10, 355 magno -es aethere venti proelia ... tollunt. AETNA 58 geminant ... faventes undique -es comitum (sonitum *Iacob*) simul agmine venti. PANEG. in Mess. 124 fera -es tenuerunt flamina venti. OV. am. 2, 10, 9 ventis -bus acta phaselos (met. 4, 631). SEN. contr. exc. 8, 6. SIL. 17, 250 intonat ater *Boreas* -i flatu et partem rapit aequoris Eurus. *de aquis*: SEN. Med. 941 bella cum venti gerunt utrimque fluctus (flatus *Bentl. al.*) maria -es agunt. *neutr. plur. pro subst.* discordia, -ium: SEN. nat. 7, 27, 4 mundi concordia ex -bus constat (*supra*: contraria inter se elementa).

B *de personis*: OV. met. 8, 133 -em ... utero fetum tulit *Pasiphae*. SEN. Med. 773 Typhoeus membra quae -s tulit. CVRT. 4, 13, 4 opprimi ... hostes -es moribus, linguis (PRVD. c. Symm. 2, 586 -es linguis populos et dissona cultu regna). RVST. HELP. hist. testam. 20 facit ora deus ... -ia *in turri confusionis*. CARM. epigr. 617, 3 d⟨isc⟩ors ... fato.

iuncturae: *alicui*: OV. trist. 5, 5, 35 *v. p. 1344, 52.* VELL. 2, 37, 3 *v. p. 1344, 14.* LVCAN. 6, 687 *v. supra l. 1.* PLIN. nat. 30, 13 TAC. ann. 3, 42. 11, 6 *al.* PAVL. NOL. epist. 32, 17 vers. 10 *al.* EPITAPH. Ennod. Carm. epigr. 1368, 11 *v. supra l. 16.* *alicuius*: PAVL. NOL. epist. 30, 2 p. 263, 17 *v. p. 1344, 29.* cum *aliquo*: LIV. 2, 23, 1 *v. p. 1344, 9.* TAC. ann. 1, 72. inter se: LVCR. 5, 894 *v. p. 1344, 66.* LIV. 9, 3, 8 *v. p. 1344, 74.* 34, 62, 1 TAC. hist. 4, 3. *aliqua re*: CIC. leg. agr. 2, 91 *v. p. 1344, 5.* LIV. 33, 48, 11 *v. p. 1344, 10.* MANIL. 1, 429 *et* 2, 603 *v. p. 1344, 75 sqq.* CVRT. 4, 13, 4 *v. supra l. 27.* PLIN. nat. 2, 218 *v. supra l. 5. saepius.* ad *aliquid*: LIV. 4, 26, 7 *v. p. 1344, 11.* in *aliquid*: SEN. epist. 115, 11 *v. p. 1344, 12.*

adv. **discorditer**. AVG. ord. 2, 11, 34 *architecti* partes *aedificii* -r collocatas dicunt non habere rationem.

syn.: adversus, divisus. *opp.*: concors. *deriv.*: discordia, discorditas, *?* discorditus.

(**discortico**, -āre). *part. pro subst. neutr.* **discorticāta**, -ōrum *i. q. partes, quibus cortex detractus.* PLIN. med. 3, 30 p. 102, 7 percussa in facie aut -a (desquamata *rec. codd. cum Plin. nat. 22, 139*). *cf.* decortico. *Hey.*

discrēbilis, -e [*a* discernere. *Th.*]. *id quod (facile) discerni potest*: IVL. VAL. 3, 27 acuta quaedam vox, sed enim -is et intellegenda.

discrēdo, -didi, -ditum, -ere *a* dis- *et* credere. *i. q. non credere, diffidere*: *aliquid*: COMM. instr. 1, 1, 3 quod -unt inscia corda. 1, 29, 15 omnia -is. HESYCH. in lev. 2, 7 p. 809^C nullatenus haec -as. *seq. acc. c. inf.*: COMM. instr. 1, 23, 10 -is deum iudicare defunctos. 1, 25, 17 si quis ea -it (discretis *codd.*) esse futura. 2, 24, 3. IVL. VAL. 3, 36 moveri omnia non -res. CASSIAN. conl. 12, 10, 4 licet nequaquam sit -endum minore ab eis castimoniam posse labore ... comprehendi. *absolute*: ITALA Luc. 24, 41 (cod. δ) adhuc ... -entibus illis (ἀπιστούντων, VVLG. non credentibus). Rom. 3, 3 (cod. g) quid enim, si -erunt quidam? (ἠπίστησαν, VVLG. non crediderunt). COMM. apol. 556 -ere coepit. ORIG. in Matth. 16, 16 si ... aliqui eorum -erint (ἠπείθησαν). *cum dat.*: *personae*: PALLAD. hist. mon. II 9 p. 354^A non mentienti ... non -as (μὴ ἀπιστήσῃς). RVSTIC. c. aceph. p. 1206^D deo. VIRG. gramm. epist. 2 p. 124 H. quibus nec credere nec omnino -ere licenter audemus. *rei*: EVSTATH. Bas. hex. 3, 3 p. 893^A secundo caelo. 3, 7 p. 897^C liquoris amplitudini non -is.

discrepābilis, -e *a* discrepare. *i. q. discrepans*: CASSIOD. in psalm. 100, 1 si hae duae res -i sibi varietate dissentiant.

discrepantia, -ae *f.* [*a* discrepans, discrepare. *Th.*]. [*dub.*: ANON. med. ed. Piechotta 164.] *i. q. differentia (plerumque c. genetivo rei)*: 1 *generatim*: CIC. top. 96 -a scripti et voluntatis. VITR. 8, 3, 26 tanta -a ... saporum. *ibid.* locorum. SOL. 1, 82 nisi -am habitus (*nom.*) indicaret. PS. AVG. quaest. test. I 97, 15 ut trinitas ... non recipiat -am naturae, quomodo non habet fidei diversitatem. MART. CAP. 2, 102 dissonans -a nationum. CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 35, 17 contrariorum. 1, 12 p. 55, 11 quae est in siderum qualitate -a. FAVST. REI. spir. 1, 8 p. 113, 15 honoris -am, ... operis ... concordiam. BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 51, 12 verborum. herm. sec. 1, 2 p. 63, 17 quadam alia -a. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 86, 15 differentiae ... quodammodo -am distantiamque faciunt. p. 87, 14 sec. 2, 6 p. 193, 18. 243, 25. arithm. 2, 43 p. 140, 27 aequa terminorum inter se -a. 2 *speciatim -a sententiarum sim.* (*cf.* discrepo *II A 2*): CIC. fin. 3, 41 maiorem multo inter Stoicos et Peripateticos rerum esse ... -am quam verborum. HIL. syn. 11 nec ullam habere potuerunt -am. PS. RVFIN. in Am. 5, 3 in dictis esse -am. AVG. civ. 1, 31 p. 48, 19 D. sine ulla sententiarum -a. 11, 25 p. 496, 17 multiplex -a ... opinionum. 15, 11 p. 77, 21 Hebraeorum codicum atque nostrorum. in Iob p. 614, 1 ut nulla invidiae -a cohaereant sibi *fratres*. *i. q. incongruentia*: CIC. off. 1, 111 in actiones omnemque vitam nullam -am conferre debemus.

discrepatio, -ōnis *f.* *a* discrepare. [*corrupte traditur pro* disceptatio: LIV. 10, 18, 7 *M*² (discepatio *M*¹). APVL. mund. pr. TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 605, 26.] *i. q. differentia*: AVG. c. Parm. 3, 4, 22 si enim sic postea confirmarent, ut iam violare desinerent, non -o, sed correctio diceretur. CAEL. AVR. acut. 1, 5, 46 non febricitare furiosos percunctatum non est sive universale, quod Graeci καθολικόν vocant, sed est -e partile. *cf. p. 1347, 31.*

discrepito, -āre [*cf. c.* discrepare *et c.* crepitare. *Th.*]. NOT. Tir. 89, 35^a -at. *i. q. discrepare, differre*: LVCR. 2, 1018 positura -ant res. 3, 803 quid enim diversius esse putandumst aut magis inter se disiunctum -ansque, quam *eqs.* 6, 1105 longe -ant res.

*****discrepo**, -āvi (-ui), -ātum, -āre *a* dis- *et* crepare. -ui: HOR. ars 219 *metro probatur*. CIC. de orat. 3, 119 *apud* NON. p. 480 (-uit pro -vit; *sed* -vit *Ciceronis M*). -vi: VARRO ling. 8, 69. *vitatur apud sequentes, denuo legitur inde a saec. IV (v. p. 1347, 67. 69. 75. 1348, 26).* *part. fut. v. infra l. 32. fut. exact. p. 1347, 15. 69.* *de significatione*: GLOSS. ἀπηχῶ, διαφωνῶ. screpas dissentis, irasceris. -at ἀπᾴδει, διαφωνεῖ, σκάζει, ἀπηχεῖ, οὐ συμφωνεῖ, dissipat(?) non convenit, dissentit, dissonat, non consentit. NOT. Tir. 89, 34 -at.
legitur semel apud ACC. (LVCIL. *v. l. 31*) *et inde a* VARRONE, *deest* CATVLLO CAES. SALL. NEP. TIB. PROP. SEN. rhet. VAL. MAX. CELSO PHAEDRO CVRT. LVCANO PETRON. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. STAT. MART. IVV. TERT. VVLG. [*dub.*: LVCIL. 231. *? transitive*: OPTAT. 4, 2 ut iungerent preces, quos -aturae (*R*¹, -a *R*², -are *B*, discreturi *G*) fuerant partes (-are facerent partes *coni. Cochl.*).]

I ***proprie i. q. dissonare*:** 1 *instrumenta musica, soni, canentes* -ant: CIC. de orat. 3, 196 ut a multitudine ac populo non modo catervae atque concentus, sed etiam ipsi sibi singuli -antes eiciantur. CIC. rep. 2, 69 quem *concentum instrumentorum* immutatum aut -antem aures eruditae ferre non possunt. off. 1, 145 ut in fidibus aut tibiis, quamvis paulum -ent, tamen id a sciente animadverti solet, sic videndum est in vita, ne forte quid -et. VITR. 6, 1, 8 largiter inter eos (*calices*) sonitus -bit. MART. CAP. 2, 108 ex quo (*tono, sc. consonae unitatis continua modulatione*) nihil est quod -et aut resultet in medio. 9, 947 hi *soni* alii sibi in vicem congruunt, alii -ant et resultant; ... διάφωνοι ... sunt qui, cum percussi fuerint, in vicem -ant. *metaphorice*: CIC. fin. 4, 75 ut ... in fidibus pluribus, si nulla earum ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit, omnes aeque incontentae sint, sic peccata, quia -ant, aeque -ant. SEN. epist. 88, 9 doces me ... quomodo nervorum disparem reddentium sonum fiat concordia: fac potius quomodo animus secum meus consonet nec consilia mea -ent. 2 *vi propria evanescente*: *sermo, verba* -ant: a *generatim*: CIC. off. 3, 83 ut haec duo (*honestas et utilitas*) verbo inter se -are, re unum sonare videantur (*cf. p. 1347, 28*). LIV. 30, 34, 1 dissonae illis, ut gentium multarum -antibus linguis, voces. b *speciatim in re metrica*: TER. MAVR. 1353 quicquid istis -bit (*in metro*), absonum reddet melum.

II ***translate*:** A *i. q. differre*: 1 *generatim*: a *res* -ant (*bestia v. infra l. 75*): α **inter** se: VARRO ling. 9, 97 neque ex divisione si uniusmodi ponas verba, -ant inter se. RHET. Her. 2, 10, 15 cum duae leges inter se -ent (*syn.* dissentire. CIC. inv. 1, 17 videntur ... inter se duae leges aut plures -are. 2, 144. 145. 147). 4, 28, 39 duae sententiae inter se -antes (EPIST. pontif. Thiel Hil. 2, 1 -are inter se utrorumque sententias atque sibi invicem resultare). CIC. de orat. 3, 34 ea quae inter se -ant. VITR. 2, 9, 5 *arbores* inter se -antes et dissimiles habent virtutes. *absolute i. q. inter se -are*: VARRO ling. 9, 107 neque propter haec, quod -ant in sermone pauca, minus est analogia. PS. AVR. VICT. epit. 43, 4 in multitudine -antibus studiis. MART. CAP. 3, 308 'nox' et 'atrox' sic in prima positione consentiunt, ut -ent per obliquos. 6, 719 omnes *lineae*, quae vel potentia vel mensura -ant, ἀσύμμετροι sunt. CAEL. AVR. acut. 3, 6, 65. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 33, 9 ut ... eadem definitionibus non -ent. 1, 24 p. 72, 22. 25. sec. 4, 1 p. 241, 4 homo atque arbor ... differentia sensibili secundum genus -ant. *cf. seq.* arithm. 2, 27 p. 116, 18 si unitate tantum -ent *numeri*. p. 116, 21.
β *res* -at *alicui rei* (*formas, quae etiam pro abl. accipi possunt, hic ponere malui*): ACC. trag. 48 dicta factis -ant. NIGID. Gell. 7, 6, 10 -at dextra *avis* sinistrae, praepes inferae. HOR. ars 219 sortilegis non -uit sententia Delphis. CHAR. gramm. I 179, 17 his ... pauca -ant, quae non Latine, sed consuetudine pronuntiantur. ENNOD. opusc. 8, 8 p. 418, 2 nil hic est, in quo -ant antiqua novis aut moderna veteribus. *res sibi* -at: CIC. Tusc. 4, 29 affectio ... -ans sibi ipsa. PAVL. NOL. epist. 24, 15 quae quoniam sibi -are non possunt. *cf.* COLVM. 6, 1, 1 ipsa quoque Italia partibus suis -at. *alicui*: HOR. sat. 1, 6, 92 longe mea -at istis et vox et ratio. γ **cum** *aliqua re* (*aliquo p. 1347, 4*): VARRO ling. 9, 102 si genus cum genere -at. 9, 111 quod ... in quibus conveniant *qui de analogia scripserint*, ea cum consue-

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tudinis -ent verbis. CIC. part. 132 quod adversarius ex ambigue scripto intellegendum esse dicet . . . -are cum (*E vulg.*, quam a *A*) ceteris scriptis. fin. 2,96 facta eius cum dictis -are. COLVM. 1,1,6 quaecumque . . . propter disciplinam ruris nostrorum temporum cum priscis -ant. δ **ab** *aliqua re*: CIC. de orat. 2,110 scriptum a sententia. 3,119 si qua in re -vit (*v. p. 1346, 21sq.*) ab Antoni divisione nostra partitio. rep. 3,16 -are ab aequitate sapientiam. leg. 2,23. parad. 2 ab opinione populari. Tusc. 3,14 -at . . . a timendo confidere. Att. 2,1,11 id a tuis litteris . . . -bat (9,31,1). epist. 5,20,6 neque in eo quicquam a meis rationibus -bunt tuae. AETNA 36 -at a prima facies (*i. imaginatio*) haec altera vatum. MANIL. 4,426 ut signum a signo, sic a se -at ipsum *caelum*. APVL. Plat. 2,4 bonitate . . . quae a semet ipsa tot modis -et. HIL. in Matth. 33,5 mors hominum a morte unigeniti. HIER. psalt. sec. Hebr. pr. sicubi . . . editio mea a veteribus -arit. EVSTATH. Bas. hex. 3,3 p. 892^{C}. 6,3 p. 924^{A}. BOETH. in Porph. comm. pr. 1,26 p. 78,16. 2,19 p. 119,13 arithm. 1,5 p. 15,2. 1,11 p. 25,7. 26,9. 2,28 p. 118,22. in top. Cic. 2 p. 294,15. 17 contraria . . . sunt; quae in eodem posita genere longissime a se -ant. CASSIOD. in psalm. 62,4. COD. Iust. 4,12 pr. iuramentum . . . a principali sacramento. 8,37,15,1 factum a datione. ε *aliqua re* (*hic non nisi certa ablativi exempla posui, cetera cum dat. coniunxi, cf. p. 1346,73*): CLAVD. 28,28 vili *non* -at arbore laurus. BOETH. herm. sec. 6,14 p. 469,25 in quibus nihil negatione -et privatoria affirmatio. COD. Iust. 7,25,1 Quiritum nomen, quod nihil aenigmate -at. ζ *omissa relatione* (*cf. etiam p. 1346, 64 sqq.*): VARRO ling. 8,69 ut quicque in obliquis casibus -vit. 8,77 non -ret in his 'macrior tenerior'. CIC. Verr. 3,129 si quid -et (*opp.* congruere). leg. 1,30 oratio verbis -at sententiis congruens (*cf. p. 1346, 51*). VERG. Aen. 10,433 nec multum -at aetas (CLAVD. DON. *ad l.* inter aetates . . . amborum non plurimum fuit). PLIN. paneg. 55,6 nec -at causa (*sc. honoris tui ab illorum*). CAEL. AVR. acut. 3,6,64 causa *distentionis* -at atque . . . varia esse invenitur. *paulo aliter p. 1348,10sqq.*). APVL. Plat. 2,26 suboles natura (*sc. parentum*) -ante confecta. HIL. syn. 16 quia natae et gignentis essentiae . . . similitudo non -et. HIER. epist. 57,7,2 aliis multo verbis . . . ac toto ordine -ante. DRAC. Orest. 943 sententia (*in iudicio*) duplex -at. BOETH. in Porph. comm. pr. 1,24 p. 74,21 quorum substantia -at, non est dubium quin generis quoque ipsius definitio -bit. arithm. 1,12 p. 29,7.

b *personae* -ant: α **inter** se: VARRO ling. 8,42 num -ent inter se (*sc. ex geminis nati*). *absolute i. q. inter se -are*: COLVM. 3,2,30 in hac ipsa Italia . . . vicinae etiam nationes nominibus earum (*vitium*) -ant variantque vocabula. AMM. 15,11,1 *gentes* lingua institutis legibusque -antes (*cf.* CAES. Gall. 1,1,2 inter se differunt). VEG. mil. 2,2 p. 35,20 (*syn.* nec disciplina inter se nec notitia nec affectione consentiunt). *seq. enuntiat. interrog.*: GREG. M. moral. 10,50 in iudicii quoque ultione non -ant *impii*, utrum rebus an solis moribus intumescant. β *alicui* (*cf. p. 1346, 73*): HOR. sat. 2,3,108 qui (*adv.*) -at istis, qui *eqs.* epist. 2,2,194 quantum simplex hilarisque nepoti -et (*syn.* discordet). VOPISC. Car. 4,7 ut maioribus nostris . . . non -emus. AMM. 14,6,10 nec opibus nec victu . . . gregariis militibus -antes. *alicui rei*: PERS. 6,18 -et his alius (*aliter* SCHOL. dissentiat his rebus a me, qui vult, *fort. recte*). γ **ab** *aliquo*: TAC. hist. 2,5 cibo fortuito, veste habituque vix a gregario milite -ans. APVL. Plat. 2,16 non a ceteris modo, verum etiam a se. SOL. 15,5 Chalybes . . . crudelitate ab immanissimis nihil -ant. VEG. mil. 2,21 equites a peditibus. CHROMAT. beat. 8 a mundanis hominibus et erroneis. BOETH. in top. Cic. 2 p. 294,12 ut homo ab equo rationabilitatis differentia -at. GREG. M. moral. 3,20 rectitudo stantis a iacentis situ -at. *adde* CASSIOD. in psalm. 101,8 aves genere -antes (*sc. ab hominibus*). a se (*cf. supra l. 54*): SIDON. epist. 8,12,2 tantumne a te ipso ipse tu -as? POMER. 3,14,1 nec erubescunt a se ipsis aliter vivendo quam praedicant, -are. BOETH. in Porph. comm. pr. 2,1 p. 85,27 communi a me ipso differentia -bo. p. 86,8 a se. sec. 2,4 p. 181,23. 3,2 p. 205,7. δ **ab** *aliqua re* (*aliqua re l. 69*) *fere i. q. desistere a*: VELL. 2,112,5 *duces* multum a more imperatoris sui -antes (*Puteanus*, crepantes *AP*). AVSON. 400,5 *me* a propositis -antem. AMBR. in psalm. 36,64 *Maria* in nullo -vit a sapientiae disciplinis. PELAG. in Eph. 5 p. 836^{B} a pristina conversatione. PS. RVFIN. in Os. 2,3 qui proposito genitorum . . . -verint. PRVD. perist. 13,39 ab egregiae virtutis honore. SACR. Leon. p. 435 qui faciles a tua rectitudine -amus. ENNOD. epist. 3,15,2 p. 82,22 quicquid in orbe gentium est, ab humanitate non -at (5,11,2 p. 135,2). opusc. 8,2 p. 414,25 a superna . . . conversatione non -at, qui *eqs.* GREG. M. moral. 3,20.

c *impersonaliter*: POMP. gramm. V 198,28 unum -at (*inter* 'lupus' *et* 'lepus') . . . -vit in genere (*fort. huc pert.* MART. CAP. 3,298 et in ceteris -at [*sc. inter eas species*; -ant *sc. species Kopp*]). ISID. diff. 2,26 inter resurrectionem Christi et nostram sic -at. *seq. enuntiat. interrog.*: ARNOB. nat. 1,32 nec quicquam refert aut -at, utrum . . . an.

2 *speciatim de auctoribus, scriptoribus, sententiam ferentibus, rerum memoria, editionibus, codicibus sim. i. q. dissentire* (*de rebus fere i. q. in diversum modum proferri*): **a** *sc. inter se* (inter *legitur p. 1348, 2. 8. 9. 13. 22. 23. 25. 26. 30*): α *subi. est persona*: VARRO ling. 9,2 non tam -ant. 9,111 et in medicina . . . et in aliis multis -ant scriptores. CIC. Mur. 28 in eo, quod sciunt omnes, nullo modo possunt inter se -are. ac. 2,134 in his -ant. 2,147 *philosophi* de bonis contrariisque rebus tanto opere -ant, ut *eqs.* (Tusc. 4,61 de ceteris rebus -antium philosophorum). LACT. ira 2,8 omnes philosophi de ira consentiunt, de gratia -ant. HIER. epist. 41,3,1 in fidei regula. 57,7,5 -at euangelista et Septuaginta nostraque translatio. *cf. infra l. 16.* AVG. civ. 18,40 p. 316,24 D. doctissimos homines . . . inter se de rebus gestis . . . -antes. β *subi. est res*: CIC. Cluent. 122 quae . . . inter collegas -are videatis. OV. fast. 6,572 Servius est (*sc. qui latet*), id constat enim: sed causa latendi -at (CAEL. AVR. acut. 2,1,7 causa occulta atque apud veteres -ans. *paulo aliter p. 1347, 31*). LIV. 9,46,4 id quod haud -at (*i. de quo rerum scriptores consentiunt. cf. l. 19*). 26,49,2 aeque et alia inter auctores -ant. VELL. 1,7,2 rem . . . maximi . . . erroris et multum -antem auctorum opinionibus. SVET. Vit. 2,1 sed quod -at, sit in medio. AVG. civ. 15,10 p. 76,25 D. nusquam utrique codices (*cf. supra l. 6*). p. 77,10 summa universitatis -at (*in codicibus*), sed non plurimum (15,13 p. 84,23 *summa* in codicibus utrisque). MART. CAP. 3,283 licet auctoritas et in his -et. *seq. acc. c. inf.*: LIV. 22,36,5 illud haudquaquam -at maiore conatu . . . rem actam, quam prioribus annis. *cf. l. 12.* γ *impersonaliter* (*cf. p. 1347, 74. 1349, 4*): LIV. 3,31,8 cum de legibus conveniret, de labore tantum -ret. 22,61,10 adeo -are inter auctores. 38,56,5 nec inter scriptores rerum -at solum, sed orationes quoque . . . abhorrent inter se. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 1,17 et hoc inter auctores -at. TRACT. c. Arrian. p. 11,3 si quid inter nos -verit (*opp.* convenerit). *verbum cum negatione coniunctum sequitur* quin: LIV. 8,40,1 nec -at, quin *eqs.* 25,28,3 cum haud firme -ret, quin *eqs.* *seq. enuntiat. interrog.*: LIV. 29,25,1 quantum militum in Africam transportatum sit, non parvo numero inter auctores -at. SVET. Claud. 44,2 veneno . . . occisum convenit; ubi autem et per quem dato, -at. **b** ab *aliquo vel* ab *aliqua re* (ab *hic illic subintellegendum*): CIC. Verr. 6,122 eadem dicit, nulla in re -at (*sc. a ceteris*). div. in Caec. 14 vestrum iudicium ab suo iudicio ne -et. Cluent. 60 ne ab aliorum iudiciis -ent. ac. 1,39 ab iisdem. leg. 1,55 valde a Xenocrate et Aristotele *eqs.* epist. 2,13,2 animorum contentione, non opinionum dissensione me ab eo -are (increp- *MG*). PLANC. Cic. epist. 10,4,3 a tuis consiliis. QVINT. decl. 365 p. 398,17 quomodo . . . hi *iudices* ab illis quattuor -ant, sic illi inter se pugnant. TAC. ann. 1,13 *ille* haud multum -ans a Galli oratione. APVL. Plat. 2,11 -es . . . a communi sententia (SYMM. epist. 2,91 [90],2 a propria *sententia*. AMM. 21,7,3 ab hac constanti sententia). IREN. 1,21,5 cum . . . -ent ab invicem et doctrina et traditione. CYPR. epist. 45,3 nisi esset ex diverso -ans factio. *ibid.* omnem ambigendi et -andi scrupulum. HIER. epist. 36,16,1 a quo et *ille* non plurimum -at. 57,11,2 septuaginta editio . . . *in apostolis* ab Hebraico non -at. praef. Vulg. euang. cum . . . a saliva, quam semel imbibit, viderit -are, quod lectitat. AVG. civ. 18,42 p. 321,9 D. ut . . . in nullo verbo . . . vel in verborum ordine alter ab altero -ret. 18,44 p. 324,33 in quibus ab Hebraica veritate putantur septuaginta interpretes -are. PS. AVG. quaest. test. I 45 p. 81,14 -at *dictum* sensu (*sc. ab alio*), quia et dissimilis ratio est. MACR. sat. 1,13,4 hoc solo -bant *finitimi* (*sc. a Numae ordinatione*), quod *eqs.* PRAEDEST. 1,26 p. 596^{C} hoc solum -amus (*sc. ab orthodoxis*), . . . quod *eqs.* 1,29 p. 597^{B} hoc tantum a nobis -ant. SEDVL. epist. 2 p. 173,2 sic et nostri prorsus ab sese libelli non -ant. BOETH. herm. sec. 6,14 p. 499,12 *affirmatio* nihil -at ab ea opinione. **c** cum *aliquo: subi. est persona*: CIC. fin. 4,60 quid attinuit cum iis, quibuscum re concinebat, verbis -are (4,72 *opp.* consentire. nat. deor. 1,16 *opp.* concinere). **d** *c. dat.*: IREN. 2 pr. -antes eos sibimetipsis. **e** adversum: PAVLA Hier. epist. 46,6,2 unum adversum se non -are librum.

B *i. q.* ***abhorrere, repugnare,*** *non convenire* (*iungitur cum* ab, *dat., abl. l. 73,* cum *l. 78*): CIC. Sest. 103 multis in rebus multitudinis studium aut populi commodum ab utilitate rei publicae -bat. Planc. 42 factum tuum a sententia legis. off. 1,145 ea, quae multum ab humanitate -ant. 1,146 quid ab officio naturaque -et. fin. 2,100 *Epicuri* testamentum non solum ⟨a⟩ philosophi gravitate, sed etiam ab ipsius sententia . . . -are. HOR. carm. 1,27,5 vino et lucernis Medus acinaces immane quantum -at (SCHOL. non convenit nec aptus est laetitiae). ars 152 primo ne medium, medio ne -et imum. SEN. dial. 10,4,3 requiem suam (*Augusti*) non vacuam fore dignitatis nec a priore gloria -antem. FRONTO p. 48,18 N. *gnomam* egregie convertisti, . . . ut poni in libro Sallustii possit nec -et aut quicquam decedat. APVL. apol. 69 quantum lingua eius manu -et. met. 7,13 ne praesenti negotio ut alienus -rem. SOL. 1,37 quoniam ratio illa ante Numam a (*om. pars codd.*) lunae cursu -ret. AVSON. 312,1 numquam -at utile a decoro. AMM. 22,5,4 hoc ab eo nimium -are. AMBR. Tob. 21,81 quam *haec* a viro bono -ent, recognosce. HIER. epist. 10,2,2 cani (*i. capilli*) cum rubore -ant, virtus cum aetate dissentit. *cf.* 13,3, *ubi v. adn. crit.* RVFIN. hist. 3,25,7 aliena . . . et a pietatis regula -antia (δυσσεβῆ). AVG. civ. 12,4 tit. de natura . . . vita carentium, quae in suo genere atque ordine ab universitatis decore non -ant. ZACCH. 1,1 tam absurdum et ab humana ratione tam -ans. COD. Theod. 16,8,19 (*a. 409*) quidquid a fide Christianorum -at. SALV. epist. 2 si in quibusdam officiorum tuo-

[Tafel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rum mos -arit (*Pauly*, -aruit *C*, *del.* r *m. 1*, -vit *Halm al.*), *sc. a more antiquo.* SIDON. epist. 4, 6, 4 si perspicis a vero non -are querimoniam. ENNOD. opusc. 10, 2 p. 419, 21 conditoris . . . ira a pietate non -at. *impersonaliter seq. acc. c. inf.*: LVCR. 1, 582 quoniam fragili natura praedita constant, -at (*i. non convenit, repugnat*) aeternum tempus potuisse manere innumerabilibus plagis vexata per aevom (*de constr. cf. Munro ad locum et ad 4, 766*). *seq.* ut, *deinde acc. c. inf.*: COD. Iust. 10, 2, 3 pr. a iure non -at, ut *eqs.* . . . postque eos . . . conveniri.

part. praes. pro adi. **discrepāns,** -ntis. *abl. sing.* -i: LIV. 4, 23, 2 *VP* (-e *ML*). FRONTO p. 113, 9 N. -e: SOL. 7, 27, *gen. plur. v. l. 24. 26. superl. l. 22. 28.* GLOSS. ὁ μὴ συνηχῶν, τοῦτ' ἔστιν ὁ μὴ ὁμονοῶν non conveniens. disconvenit (-iens?). 1 *i. q. diversus, dissimilis* (*de persona l. 24*): CIC. de orat. 2, 281 ridentur etiam -ia. ac. 2, 115 plura . . . vera -ia esse non possunt. nat. deor. 1, 1 tam variae . . . tamque -es sententiae (ARNOB. nat. 3, 42 ambiguas -isque sententias. LACT. epit. 27, 1). LIV. 4, 23, 2 in tam -i editione. FRONTIN. aq. 23 qua ratione -ia invenerim (SIDON. carm. 14, 3 -ia sentientes). APVL. Plat. 1, 17 de -bus diversisque membris. 2, 13 ut pares paribus . . . iunguntur, ita -es . . . inter se disiuncti sunt. SOL. 7, 27 flumina, natura licet separi, miraculo tamen non -e. 52, 19 in quantum mores populorum dissonant, habitus quoque -issimus. PANEG. 4 (9), 19, 3 dispar natura mentium et -s in electione iudicium. PRVD. perist. 2, 421 -um gentium mores et observantiam. PS. AVG. quaest. test. I 78 p. 132, 11 verba similia ex parte quidem, ex parte vero -ia. MART. CAP. 1, 14 diversicolor fluentorum -ium unda. 2, 213 populus studiis -bus dissonabat. 9, 949 alia *diastemata* convenientia, alia -ia. SIDON. epist. 9, 16, 3 res omnino -issimas. BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 14 p. 274, 22 illas species . . . *differentiae* omni substantia faciunt alteras ac -es. CASSIOD. in psalm. 8, 1 quoties casus -es in unam significantiam congregamus. COD. Iust. 7, 71, 8, 3 sive par sive -s numerus est creditorum. *cum* ab: BOETH. in top. Cic. 2 p. 294, 21 quod vero contrarium est (*sc. nigrum*) ab albo plurimum -s est. *i. q. singularis, secretus*: COD. Iust. 12, 33, 5 pr. cingulis non coniunctis e prisca consuetudine, sed absectis atque -bus. 2 *i. q. non conveniens, absonus*: CIC. de orat. 3, 40 ea sic et casibus et temporibus et genere et numero conservemus, ut ne quid perturbatum ac -s aut praeposterum sit. FRONTO p. 113, 9 N. ⟨in⟩genio -i iuberesne me niti contra naturam?

syn.: dissonare, discordare, dissidere. *opp.*: congruere, convenire, par esse.

deriv.: discrepito, discrepabilis, discrepatio, discrepantia.

discrēsco, -ēvī, -ere *a* dis- *et* crescere. *i. q. in diversas partes crescere*: LACT. mort. pers. 33, 10 inferior *pars corporis* in utrium modum inflata -erat (*sic cod., editores varia temptaverunt*). *Tafel.*

discrētio, -ōnis *f.* [*a* discernere. *Th.*]. *post* CAES. (*v. p. 1352, 49*) PAVL. FEST. QVINT. inst. GELL., *qui singulis locis voce utuntur, legitur inde a* TERT. (5ies) *passim, prae ceteris frequentant* AVG. GREG. M.; *in carminibus extat apud* TER. MAVR. AVIEN. PRVD. CYPR. GALL. EVGEN. *plur.: ad I*: VINDIC. med. 32. *ad II*: NOVATIAN. trin. 29 p. 944B. HIER. in Ier. 29, 24 *sqq.* p. 1049 *al.* GLOSS. διάκρισις. διαχωρισμός. seperatio, divisa (*sic*). [*dub.*: FIRM. err. 1, 1 spe⟨m⟩ f⟨utur⟩ae felicitatis perversa ⟨discre⟩tione perve⟨rteret⟩.]

I *i. q.* ***divisio, separatio,*** *actio secernendi*: A *rerum*: 1 *de actione dividendi*: PAVL. FEST. p. 53 crines a -e dicti, quam Graeci κρίσιν appellant. TERT. anim. 51 opus . . . mortis . . . -o corporis animaeque (*cf.* LACT. inst. 7, 12, 4). CHALC. comm. 203 interdum concretionem *corporum minusculorum*, interdum -em, ut Empedocles, concretionem quidem amicitiam, -em porro et separationem inimicitiam vocans (*cf.* 282). 262 *motus corporum* in duplici specie: concretione et -e. AVIEN. Arat. 300 -o *camporum*. AMBR. hex. 1, 9, 34 -o fit inter lucem et tenebras (*cf.* 2, 1, 1 AVG. gen. ad litt. 1, 10 p. 14, 18 civ. 11, 20). 3, 3, 14 aquarum iam et super caelos et infra firmamentum fuerat facta -o. HIER. c. Lucif. 22 dominus . . . sibi servans palearum et frumenti -em. PRVD. ham. 26 cumulum *dicionis* -o carpit. AVG. gen. ad litt. 2, 8 p. 44, 2 -o vel species aquarum atque terrarum. VICTRIC. 21 lucis et splendoris *non* fit ulla -o. CASSIOD. var. 1, 46, 3 si talis -o *temporis* sub veritate nescitur. *technice: i. q. partitio propositi in scriptis sim.*: QVINT. inst. 7, 1, 1 sit . . . divisio rerum plurium in singulas, partitio singularum in partes -o. *cf.* CASSIAN. conl. 8, 21, 2 genealogiae -o. AVELL. p. 759, 24. 772, 21. *in arte logica*: CHALC. comm. 304 sequitur . . . resolutionem compositio et -em concretio. AVELL p. 719, 3 trinitas . . . *non* potest . . . -e seiungi. *in grammatica*: DIOM. gramm. I 438, 14 mora est levis in continuatione sensuum interposita -o. MAR. VICTORIN. defin. p. 31, 18 verbum compositum . . . ex -e cognoscimus. p. 31, 22. *in medicina*: VINDIC. med. 32 tria inquit *Diocles* officia atque -es (*i. digestiones*) in corpore nutrimentum sustinere. 2 *de statu divisionis*: a *indicatur ipsa res, qua aliae res inter se discernuntur, i. q. discrimen, limes*: AVIEN. Arat. 31 *aether* insociabilium -o iusta deorum. *cf.* RVFIN. Orig. in gen. 2 p. 162C istae . . . habitationum -es nidi appellantur (ἀποδιαλαμβανόμενα . . . χωρία). ZACCH. 2, 10 impenetrabilis -o tenebrarum. CASSIAN. conl. 5, 19, 2 (*in imag.*) ab ipsa *Aegyptia natione* quadam -e separamur. ACT. Archel. 27, 6 *murus* ad -em esset uniuscuiusque regni. b *i. q. distantia*: CASSIAN. conl. 16, 2, 3 locorum -o. PETR. CHRYS. serm. 123 p. 538B iustos et iniustos etsi -o locorum, una tamen inferni adhuc regio continebat (*cf.* CASSIOD. in psalm. 113, 26). SIDON. epist. 2, 11, 2 ex . . . municipiorum -e. *in arte musica*: MART. CAP. 1, 11 ⟨sesqui⟩octavis etiam sine -e iuncturis.

B *hominum*: 1 *de divisione multitudinis*: CYPR. epist. 45, 3 -is et separationis a se factae . . . rationem. HIER. hom. Orig. in Ier. 14 p. 869 -o populi *Israel* . . . ad praesentem diem permanet. AVG. civ. 2, 28 honesta utriusque sexus -e. 15, 8 ambarum societatum -o concretioque. CASSIAN. conl. 8, 21, 3 generationis eorum ista -o. LEO M. serm. 61, 5 ut nihil iam esset -is, ubi nihil resederat sanctitatis. EVGRAPH. Ter. Haut. 1062 cod. α elegans . . . id est prudens in -e puellarum (*seq.* electione). *additur gen. causativus*: COD. Theod. 16, 5, 53 (*a. 412*) dummodo superstitiosa coniuratio (*sc. haeresis*) exilii ipsius -e solvatur. *de separatione mentium*: AVG. quaest. hept. 2, 40. CYPR. GALL. num. 462 ut vates inter -o summos atque tribus fieret. OROS. hist. 7, 39, 11 o sacra et ineffabilis divini iudicii -o! (*cf.* 7, 39, 13 cribrum fuisse arbitror). *sim.*: PAVL. NOL. epist. 38, 2 quod nobis cum horum societate commercium sit, cum quorum sorte -o est? *speciatim: de segregatione in iudicio ultimo*: HIL. in psalm. 64, 5 non res indiscreti iudicii electio *beatorum* est, sed ex meriti electu facta -o est. AVG. in psalm. 53, 4 iudicium illud non tibi erit punitio, sed -o. civ. 20, 11 per ultimum iudicium facta bonorum malorumque -e. *al.* LEO M. serm. 9, 2 divinae -is imago. 10, 2 NICET. symb. p. 50, 22 B. *de electione praedestinatorum ad salvationem*: TERT. apol. 41 *deus* non praecipitat -em *bonorum et malorum.* PS. AMBR. serm. Sess. 3, 4 vocatio *non potest esse* sine -e. AVG. epist. 186, 27 PROSP. epist. 1, 3. 2 *de singulis i. q. absentia*: PAVL. NOL. epist. 5, 14 urbici papae superba -o. 29, 9 filii non longinqua tamen -o. *spiritali sensu i. q. abstinentia*: PS. PROSP. vocat. gent. 2, 13 custodiens -em sui a permixtione carnalium.

II *i. q.* ***distinctio,*** *differentia*: A *sensu activo i. q. diiudicatio, dinoscentia, distinctio*: 1 *i. q. actus distinguendi*: TRYPH. dig. 7, 1, 62, 1 ne . . . propter -em difficilem *animalium* ius incertum sit. TERT. anim. 12 si -o admittitur. 43 dialecticos in dubium deducentes totam naturalium et extranaturalium -em. TER. MAVR. 71 neu -o falsa sit rerum. ITALA Hebr. 5, 14 (Rufin. Orig. in cant. 1 p. 95C Mutian. Chrysost. hom. 8 p. 296) *et* VVLG. habent sensus ad -em (διάκρισιν) boni et mali. CHALC. comm. 105 venit ad aevi temporisque -em. 208 pueros . . . nonnumquam in -e falli. AVG. gen. ad litt. 12, 13 p. 398, 11. civ. 7, 10 an Iani et Iovis recta -o sit? 15, 7 divisionem hic -em intellegamus. *al.* MART. CAP. 2, 163 Manes . . . ἀγαθούς et κακούς memorat Graia -o. PROSP. c. coll. 18, 2 epist. 1, 4. 5. PS. PROSP. vocat. gent. 1, 1 inter quam (*sc. voluntatem humanam*) et gratiam dei quorundam non sana -o est. CAEL. AVR. acut. 1, 5, 45 specialium uti -e. 1, 5, 46 quamquam sit etiam hoc insufficiens -i. FAVST. REI. grat. prol. p. 4, 15 -is nescius. 1, 1 p. 21, 8. 2, 10 p. 87, 25 -is nescia et rationis ignara. ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 24, 19 -em potius . . . quam decretum. BOETH. herm. pr. 1, 4 p. 71, 22 *philosophis* veritatis et falsitatis -o curae est. *al.* FVLG. RVSP. epist. 14, 34 attende Augustini -em capitis membrorumque. ISID. orig. 10, 240 *v. p. 1219, 21.* *t. t. grammaticorum de distinctione significationis sensuum, fit fere i. q. explanatio, explicatio sim.*: *definitur*: DIOM. gramm. I 436, 23 -o est confusarum significationum perplana significatio *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 188, 14. 16 AVDAX gramm. VII 322, 11. PRISC. gramm. II 591, 25 vel -is causa . . . vel significantiae. III 14, 13 significationem vel -em ostendere, quam Graeci διαστολήν dicunt. 170, 11 -is . . . causa vel abundantiae. *al.* PORPH. Hor. sat. 1, 6, 68 *lustra non* sunt bona, ut ad -em eorum mala dixerit. DON. Ter. Andr. 108. 718. SERV. Aen. 1, 178 epitheta . . . aut ad augmentum aut ad diminutionem aut ad -em poni solent. SERV. auct. Aen. 7, 207 addidit 'Phrygiae' ad -em. *i. q. diversa ratio tractandi*: PAVL. sent. 4, 8, 20 lex duodecim tabularum nulla -e sexus cognatos admittit *ad hereditatem* (*cf.* coll. Mos. 16, 3, 20. RVFIN. Orig. in Ios. 9, 9 *opp.* pro animi diversitate. COD. Iust. 9, 13, 1, 4 [*a. 533*]). GAVDENT. serm. praef. p. 832A humani corporis natura . . . infirmitatibus variis subiacet sine -e cuiusquam. VAL. CEM. hom. 8, 2 nulla est -o postulantis. *saepe.* *i. q. possibilitas, potestas discernendi*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1 p. 62, 20 sociorum et hostium agnitio nulla, nulla -o. OROS. hist. 4, 12, 12 perit illa -o. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 5 p. 302, 3 rursus alia -o est. *al.* 2 *i. q. facultas, indoles, virtus distinguendi*: ITALA (cod. g, Gaudent. serm. 9 p. 912A) *et* VVLG. I Cor. 12, 10 datur . . . alii operatio virtutum, alii -o spirituum (διακρίσεις). *cf.* NOVATIAN. trin. 9 p. 944B HIER. in Ier. 29, 24 *sqq.* p. 1049 RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 193C *al.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 4 p. 161, 22 datur -is donum, quo discerni . . . possit a bono . . . melius. SIDON. epist. 7, 14, 6 gustandi -em. *hinc latius i. q. ratio, prudentia, arbitrium*: EVCHER. instr. 1 p. 78, 2 salem rationis ac -is. CASSIAN. inst. 5, 6 -um gubernacula. LEO M. epist. 59, 4 -em . . . regis fallere improbus conviva non poterit PS. LEO M. humil. 2 a iudicio -is. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 8, 6 amissa -is luce. 2, 8 p. 76, 2 cuius -i committitur, ut . . . dominetur. 2, 12 p. 93, 18. 94, 26 -e liberum, ratione perfectum. ALC. AVIT. epist. 7 p. 39, 6 pro sensus sui -e. EVGEN. carm. app. 18, 2 disponens . . . -o. VEREC. in cant. 2, 26 -is

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

scientiam. 2, 37. IVNIL. 2, 6 *legislatio dividitur* in naturalem -em et in legem extrinsecus positam *eqs.* GREG. TVR. Mart. 2, 26 non est nostrae -is exsolvere. GREG. M. epist. 7, 14 p. 457, 7 ut nostrae ignorantiae exemplum -is daret. *al.* *nota circumlocutionem*: GREG. M. epist. 6, 8 p. 406, 18 fraternitatis tuae -o. *al.* EVGIPP. Sev. 43, 4 aeternae -is examine. FERRAND. epist. 6, 10 -o vestra. *apud* ECCL. *praesertim spiritali sensu i. q. cautio, circumspectio*: PS. AMBR. epist. 4, 6 quidquid boni cum -e feceris (*opp.* virtus indiscreta). SERM. Corp. Vind. 21 p. 316, 12 lumen -is (*cf. p. 1350, 81*). VITAE patr. 5, 10 tit. 5, 10, 1 *al.* FVLG. RVSP. epist. 14, 43 accepto -is spiritu. *al.* PS. PRIMAS. in I Cor. p. 540^{D} scientia id est spiritalem sensum hoc est -em *eqs.* GREG. M. moral. 3, 24 -is ... librā (*opp.* incaute). 8, 5 -is trutina. 20, 28 ante -is oculos. 27, 78 valida -is calce. in Ezech. 1, 3, 4 virtutem -is (*opp.* indiscretionis stultitia). dial. 2, 39 monachorum regulam -e praecipuam (διακρίσει ἐξαιρέτῳ). epist. 11, 10 p. 270, 21 *saepissime.* PALLAD. hist. mon. 12 p. 262^{C} spiritualis vir et virtute -is praecipuus (p. 34, 11 Butl. διακριτικός). 6 p. 267^{C} -is sapientia praemunitus (p. 43, 16 Butl. διακρίσεως). *al.* BENED. reg. 64 testimonia -is, matris virtutum. MART. BRAC. sent. patr. 8. CAES. AREL. testam. 56 non sine -e vel iustitia. VITA Caes. Arel. 1, 45. *i. q. disceptatio, iudicium*: CASSIAN. conl. 7, 2 *vitia* dicioni nostrae -ique subicere. inst. 4, 9 nec super earum (*sc. cogitationum prurientium*) iudicio quicquam suae -i committere (*cf.* 4, 39, 2 *syn.* iudicio). 8, 10 omnis cordis cogitationes -esque perlustret *mens.* AVELL. p. 309, 27 -em atque iudicium sanctorum patrum ... conservantes. BOETH. cons. 3, 10, 104. *ponitur actio pro actore*: PASS. Theclae B a 37 p. 104, 13 *Christus* salutis terminus, vitae mortisque -o.

B *sensu passivo i. q. diversitas, differentia, varietas, quae rebus inest*: *de diversitate rerum, quibus inter se quaedam est similitudo, ex. gr.*: VICTOR. metrol. p. 87 per -em nominum ... particulae *assis* notio facilius advertatur. PRISC. gramm. III 140, 2 personarum -em. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 7 p. 304, 17 expeditis communibus generibus ac speciei nunc de eorum -e pertractat. FVLG. RVSP. epist. 14, 43 in quo utriusque testamenti potest apparere -o. c. Fastid. 15 ad agnoscendam -em memoriae, cogitationis et voluntatis. *de verborum significatione*: NON. p. 443, 13 *v. p. 1352, 69.* SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 228 -o inter accerso et arcesso haec est *eqs.* *saepius apud* GRAMM. *de iis, quae sibi sunt opposita v. l. 63 sqq.* *de differentia, quae inest divinis personis*: AVG. epist. 120, 2 quaestionem ... de unitate divinitatis et -e personarum ... discutiam. PS. PHOEBAD. fid. 7 p. 44^{A} -es ... personarum. ALC. AVIT. c. Arr. 14 *non* scinditur una personarum -e divinitas. ISID. diff. 2, 3 in personis ... -o est, in divinitate nulla distinctio *de discrimine personae et naturae divinae*: BOETH. c. Eut. 2, 4 quaenam inter naturam personamque possit esse -o. 4, 114. *naturae divinae et humanae in Christo*: FVLG. RVSP. ad Thras. 2, 10. 3, 8 naturalis -o (*opp.* personalis distinctio). *de distinctione ciborum a gente Iudaica observata*: NOVATIAN. cib. Iud. 2 lex ... cibos carnis cum -e disposuit. AMBROSIAST. in Rom. 4, 15 cessat ... escarum -o. DIDASC. apost. 48, 4 observantes ... escarum -es. 50, 31 PS. AVG. quaest. test. 1, 44, 5. EVCHER. instr. 1 p. 136, 13 in ciborum -e legis observantiam non tenebant *gentes.* LEO M. serm. 9, 2. 34, 2 neminem fallant -bus ciborum. NICET. psalm. 9 p. 76, 12. *i. q. species differentes*: THEOD. PRISC. log. 31 haec supradictae -es (discriptionis *Vindob. 68*) una eademque medicinae diligentia visitantur. CAEL. AVR. acut. 1, 2, 33 concursus -um facit intellegentiam prominere. *in arte dialectica*: MART. CAP. 4, 346 differentia est sufficiens ad id quod susceperis -o. 5, 478. *signa, quibus morbi dinoscuntur*: VEG. mulom. 1, 16, 1 *v. p. 1352, 63.* CAEL. AVR. acut. 1, 15, 153 neque -bus generalibus vini coniectura convenit. *nota*: BOETH. cons. 1, 1, 7 mulier ... statura -is ambiguae (*i. quae certo statui non possit*).

structurae: *accedit genetivus*: *ipsarum rerum, quae inter se differunt, ex. gr.*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 155, 25 *metrorum* -o ... erit talis. HIL. trin. 12, 20 rerum divinarum humanarumque. AMM. 30, 5, 5 iustorum iniustorumque. RVFIN. Orig. princ. 3, 6, 3 non ... iam mali bonique -o est. *al.* PHYSIOGN. 10 masculini et feminini generis. SACR. Leon. p. 423 membrorum. VAL. CEM. hom. 97, 1. SALV. gub. 5, 12 recti ac pravi. EVSTATH. Bas. hex. 5, 9 p. 919^{B} colorum *eiusdem arboris* ... quantas dicas esse -es. *res, quae ab aliis distat, sing. exprimitur*: SERV. Aen. 3, 203 quantavis sit obscuritas, tamen noctis est manifesta -o. SCHOL. Stat. Theb. 5, 403 ad -em Herculis. VEG. mulom. 1, 16, 1 *v. p. 1352, 63.* CAEL. AVR. acut. 3, 1, 6 ad -em tumoris tonsillarum. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 4 p. 297, 11 ad -em pecudis. *seq.* ab: AVG. in psalm. 87, 5 ubi est domini Christi a ceteris mortuis animadvertenda -o. *sing. generalis*: VAL. CEM. hom. 8, 2 *v. p. 1350, 68.* *pro genet. extat pronomen poss.*: ENNOD. dict. 12 p. 464, 10 per -em vestram. *gen. indicatur, quo pertineat distinctio*: TERT. uxor. 2, 9 nulla spiritus carnisve -o. CET. FAV. 27 p. 307, 2 non ponderis, sed naturae. CAPREOL. epist. 2, 3 p. 851^{A} quae -o est carnis et sanguinis in homine Adam et in Christo ...? EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 917^{C} *non* solum in alterno genere -o fetuum continetur. GREG. M. moral. 4, 70 quia in hac vita nobis est -o operum, erit in illa ... -o dignitatum. *accedit* inter: SYMM. or. 4, 15 neque alia inter cives quam inter filios iudicii -o est. LEO M. epist. 14, 11 inter ... apostolos in similitudine honoris fuit quaedam -o potestatis. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 3 p. 178, 8. LEX Burg. lib. const. 5, 5 de ictibus inter ingenuum libertum et servum -em solutionis fieri. *genet. subi.*: PS. PROSP. vocat. gent. 1, 1 *v. p. 1350, 44.* FVLG. RVSP. epist. 14, 34 *v. p. 1350, 51.*

iuncturae: 1 *nominativus*: esse (*saepe deest copula*): *abs.*: LACT. inst. 4, 20, 6 cum igitur a prophetis idem *Christus* manus dei et virtus et sermo dicatur, utique nulla -o est. QVEROL. p. 38, 17 quantula est ... -o? AMBROSIAST. in Rom. 9, 5 nulla -o est *divinitatis.* PASS. Mar. Iac. 8 *al.* *c. genet.*: *v. p. 1351, 64. 66. 69 al.* *accedit* inter (*v. p. 1351, 37. 83. infra l. 26. 34*): CLEDON. gramm. V 35, 1 apud veteres haec erat -o inter nomina et vocabula *eqs.* SOL. 27, 58. PELAG. in Rom. 10 p. 639^{D} inter Iudaeum et gentilem credentes nulla -o est. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1 p. 39, 18 *v. p. 1065, 30.* PS. RVFIN. in Os. 4, 8. AVG. c. Faust. 14, 1 inter iustos et iniustos. PS. AVG. categ. 11 inter usias et ad aliquid videbitur nulla esse -o. SVLP. SEV. epist. app. 2, 16. EPIST. pontif. 375 Migne 50, 487^{B} apud vos ... inter cibum et venenum sit certa -o (διαφορά). EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 937^{A} piscium inter se. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 230, 9 CASSIOD. in psalm. 102, 20 COD. Iust. 1, 2, 23 pr. (*a. 530*). *adde*: MAR. VICTORIN. rhet. 300, 21 haec sola -o est data inter definitionem legalem et constitutionem. in *c. abl.*: *de ratione differentiae*: AMBR. off. 1, 45, 218 ut magis in sermone distinctio sit, quam in virtute -o. PAVLA Hier. epist. 46, 10, 3 in veste nulla -o. EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 p. 938^{B} nimia ... est piscibus in cuiusque generis successione -o. COD. Iust. 7, 15, 1, 3 (*a. 530*) in successionibus ... nulla est inter liberos -o. *indicatur, quibus diversitas insit*: PAVL. NOL. epist. 50, 13 in eadem sententia magna mihi videtur esse -o. PHYSIOGN. 23 est ... in his parvo indicio magna -o. CAPREOL. epist. 2, 3 p. 851^{A} *v. p. 1351, 79.* PS. RVFIN. in Os. 6, 1—3. EVSTATH. Bas. hex. 8, 3 p. 948^{C} est etiam in eis (*sc. avibus*) alia -o, secundum quam *eqs.* ACT. Archel. 18, 2. ab: DON. Ter. Andr. prol. 11 -o est a superioribus. *seq.* ut: PHYSIOGN. 3 prima igitur divisio observationis huius atque -o ea est, ut *eqs.* *cf. l. 54. p. 1353, 4.* quod: AVG. c. Secundin. 12 non omnis inter nos -o est, quod *eqs.* VAL. CEM. hom. 97, 1 haec est ... boni malique -o, quod *eqs.* ISID. diff. 1, 523.

alia: apparet: CLAVD. DON. Aen. 9, 318 nulla specierum -o apparebat. FVLG. RVSP. epist. 14, 43. cessat: AMBROSIAST. in Rom. 4, 15 *v. p. 1351, 48.* latet: GREG. M. moral. 13, 11. manet: BOETH. c. Eut. 4, 114 FVLG. RVSP. epist. 2, 23. perit: OROS. hist. 4, 12, 12. *transitivum*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 5, 22 nisi eas *species* aliqua -o separet.

2 *accusativus*: accipere: EVCHER. instr. 1 p. 132, 16. adicere: CAEL. AVR. acut. 1, 14, 109. agnoscere: FVLG. RVSP. c. Fastid. 15. animadvertere: AVG. in psalm. 87, 5 *v. p. 1351, 74.* considerare: AVG. quaest. hept. 4, 25 illa -o ... consideranda est, utrum *eqs.* FVLG. RVSP. epist. 14, 46. constituere: LEX Visig. 6, 5, 19. continere: EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 917^{C}. custodire: PS. AVG. quaest. test. 1, 44, 5. dinoscere: MACR. somn. 1, 6, 17 -o ... sexus futuri ... in utero dinoscitur. facere: *homines statuunt discrimen*: CAES. anal. frg. Pomp. gramm. V 144, 17 volentes Romani -em facere. GELL. 17, 10, 12. SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 20 St. fit a M. Tullio consultissima -o. CAEL. AVR. acut. 1, 5, 47 (*bis*). FVLG. RVSP. epist. 14, 43. CASSIOD. in psalm. 139, 1 ad -em faciendam. *accedit* de: PHYSIOGN. 73 de capillorum varietate haec ... -o facta est, ut *eqs.* inter: HIER. in Matth. 13, 17 ut inter sanctorum merita -em quamlibet facere videamur. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 26 facta inter puniendos glorificandosque -o. LEX Burg. lib. const. 5, 5 *v. supra l. 3.* PS. PRIMAS. in Hebr. p. 687^{C} ISID. diff. 1, 330. ex: CAEL. AVR. acut. 1, 5, 47. *res causae sunt diversitatis*: SOL. 52, 45 inter nobiles et ignobiles -em digitorum facit numerus. habere: *de rebus*: PHYSIOGN. 104 nec solam stultitiam ... hanc habere -em. VAL. CEM. hom. 13, 6. *de hominibus*: CASSIOD. var. 1, 27, 4 praesumptionis huius habenda -o. GREG. M. epist. 5, 19 p. 301, 22. indicare: VEG. mulom. 1, 16, 1 elefantiotis morbi superius est indicata -o (*PM*, descriptio *F*). intellegere: SALV. gub. 5, 12. invenire: NON. p. 438, 1 in plurimis invenitur ista -o. FVLG. RVSP. c. Fastid. 15. (com)memorare: CAEL. AVR. chron. 4, 6, 89 CASSIOD. art. 3 p. 1186^{B}. ostendere (*v. p. 1350, 58*): RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6 MVTIAN. Chrysost. hom. 31 p. 432 quae formam -emque Christianitatis ostendunt. pandere: NON. p. 443, 13 confidentiae et fidentiae -em M. Tullius pandit. ponere: CAEL. AVR. acut. 2, 10, 25 de aliis ... nunc -em ponemus. FVLG. RVSP. epist. 17, 31, 64. proferre: EVCHER. instr. 1 p. 78, 19 de mundis immundisque animalibus erat proferenda -o. prosequi: PHYSIOGN. 46. reperire: PS. AVG. categ. 11. retinere: FVLG. RVSP. epist. 18, 3, 5. servare: CAEL. AVR. acut. 1, 15, 127 nulla -e servata. LEX Visig. 6, 5, 19. suggerere (*i. docere*): RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6. tenere: FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 8, 7.

3 *ablativus*: AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 30 p. 1468 magna -e distinguimur. epist. 147, 27 ab hoc saeculo ... discrevit saeculi futuri vitam -e apertissima (BRAVLIO vita Isid.). 167, 6 quaedam vitia virtutibus aperta -e contraria. PS. LEO M. humil. 19 *caritatis* proprietatem subtilissimis -bus eliquabat. SACR. Leon. p. 423 ecclesiam ... suorum conexam -e (distinctione *edd.*) membrorum. RVRIC. epist. 2, 11 p. 387, 6 *assignare*. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 3 p. 92, 3 separabili differentia -eque formatae. FVLG. RVSP. epist. 2, 10, 20 *monstrare.*

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

c. Fastid. 15 distant. Act. Archel. 1, 5 nec numero aliquo nec -e ulla distinguit. *abl. absol.*: Pavl. sent. 4, 8, 20 nulla -e sexus. Exvp. 4 Cassiod. var. 9, 23, 3. Amm. 19, 9, 9 *corpora* numerata sunt hac -e facilius, quod *eqs.* (*cf.* Ennod. epist. 9, 4, 1 p. 231, 8 hac in amicitiam -e coeuntes, ut *eqs.*). Avg. civ. 2, 11 sive omnibus omnia ... permixte tribuantur ..., sive certa -e.

4 *praepositiones*: absque: Amm. 30, 5, 5 vias absque iustorum iniustorumque -e scrutantis. Rvfin. hist. 3, 5, 4. 5, 24, 9 omnes simul absque -e (πάντας ἄρδην). Orig. in gen. 5, 4 absque ulla -e. ad (*v. p. 1350, 60 sqq. 1351, 71*): Amm. 29, 6, 15 Sarmatas, Liberos ad -em servorum rebellium appellatos. Avg. quaest. hept. 1, 162 *accentus* valent ... ad magnam -em. Boeth. Porph. isag. p. 51, 16 (εἰς διάκρισιν). *al.* causa (*v. p. 1350, 57*): Cassiod. ex Caesellio gramm. VII 207, 2 quum ... scribendum est -is causa. citra: Cod. Iust. 9, 13, 1, 4 (*a. 533*) citra sexus -em. cum (*v. p. 1351, 7. 48*): Cass. Fel. 29 *medicamina* cum -e adhibere. Greg. M. moral. 5, 62 p. 376, 19 *al.* Pallad. hist. mon. II 14 p. 369^B *opp.* indiscrete. Isid. reg. monach. 12, 1 *opp.* aequaliter. de: Rvfin. hist. mon. 13 de -e spirituum nos docebat. Avg. epist. 120, 2. Sidon. epist. 9, 9, 14 affectare de vestium -e superbiam. Lex Visig. 8, 4, 29. ex: Greg. M. in Ezech. 2, 3, 22 ex -e praecepti. gratia: Martyr. gramm. VII 170, 7 -is ... gratia bis numerus per hanc litteram scribitur. 181, 1 *al.* in *c. abl.*: Evcher. instr. 1 p. 136, 13. Fvlg. Rvsp. epist. 15, 7 agnoscenda est in illa -e et gratuita bonitas et iusta severitas. per (*v. p. 1351, 30*): Ennod. dict. 12 p. 464, 10. pro: Cod. Theod. 9, 21, 1 (*a. 319*) poenam pro -e sexus et condicionis suae diversitate sustineat. propter (*v. p. 1350, 35*): Martyr. gramm. VII 177, 9 propter -em per b mutam scribitur. 195, 2 Virg. gramm. epist. 1 p. 110, 26 Alc. Avit. hom. 6 p. 111, 36. secundum: Evstath. Bas. hex. 8, 3 p. 948^C. sine: Pavl. coll. Mos. 16, 3, 20 sine ulla -e. Arnob. nat. 1, 59 Amm. 23, 6, 67. Avg. c. Faust. 14, 1 confuse omnes et sine -e ulla. Cael. Avr. chron. 1, 5, 172. Pallad. 8, 4, 5 aliqui duobus ante mensibus arietes a coitu revocant ... quidam coire sine -e permittunt. Amm. 17, 1, 1. 26, 6, 7 Salv. gub. 7, 101. Favst. Rei. grat. 2, 6 p. 71, 23 (*ibid.* sine ratione). *accedit genet.* (*v. p. 1350, 67*): Cassian. inst. 3, 2 tit. sine horarum -e. Cassiod. in psalm. 31, 13 sessoris.

epitheta: ambigua: Boeth. cons. 1, 1, 7. aperta: Avg. epist. 147, 27. 167, 6. certa: Avg. civ. 2, 11 Epist. pontif. 375 Migne 50, 487^B *al.* clara: Physiogn. 10. competens: Cod. Iust. 1, 2, 23 pr. (*a. 530*). congrua: Fvlg. Rvsp. epist. 3, 9, 15. consultissima et ... admiranda -o: Schol. Cic. Bob. p. 77, 20 St. difficilis: Tryph. dig. 7, 1, 62, 1 Avg. gen. ad litt. 12, 13 p. 398, 11. evidens: Physiogn. 10. falsa: Ter. Mavr. 71. generalis: Cael. Avr. acut. 1, 15, 153. iusta: Fvlg. Rvsp. epist. 2, 10, 20. magna: Pavl. Nol. epist. 38, 2 Avg. quaest. hept. 1, 162 *al.* Physiogn. 23. manifesta: Serv. Aen. 3, 203 Cael. Avr. acut. 2, 10, 25 *al.* nimia: Evstath. Bas. hex. 7, 2 p. 938^B. omnis: Avg. c. Secundin. 12. promptissima: Cael. Avr. acut. 2, 10, 25. recta: Avg. civ. 7, 10. 9, 22. sobria: Avg. epist. 155, 16 hoc qui sobria -e eligit. subtilis: Ps. Leo M. humil. 19. sufficiens: Mart. Cap. 4, 346. 5, 478.

syn.: *ad I*: distantia (Avg. civ. 20, 27), distinctio (Rvfin. Orig. in gen. 2 p. 162^C), divisio (Avell. p. 759, 1), electio (Evgraph. Ter. Haut. 1062 cod. α), separatio (Chalc. comm. 203). *ad II*: dinoscentia (Isid. orig. 10, 240), examen (Cassian. inst. 4, 9), iudicium (Cassian. inst. 4, 89, 2), ratio (Avg. civ. 9, 22 *al.*). differentia (Evstath. Bas. hex. 8, 3 p. 948^C), discrimen (Favst. Rei. grat. 1, 1 p. 8, 7), distantia (Physiogn. 46), distinctio (Ambr. off. 1, 45, 128 Salv. gub. 7, 101 *al.*), diversitas (Rvfin. Orig. in Ios. 9, 9, *cf. ibid.* separatio. Evstath. Bas. hex. 7, 2 p. 938^B Cod. Theod. 9, 21, 1).

opp.: *ad I*: commercium (Pavl. Nol. epist. 38, 2), concretio (Chalc. comm. 203 Avg. civ. 15, 8). *ad II*: indiscretio (Greg. M. in Ezech. 1, 3, 4), stultitia (Greg. M. epist. 10, 5 p. 241, 2). communia (Boeth. in Porph. comm. sec. 5, 7 p. 304, 17), communitates proprietates (Boeth. Porph. isag. p. 51, 15), similitudines (Boeth. in Porph. comm. sec. 5, 24 p. 347, 23).

deriv.: discretionalis.

discrētiōnālis, -e *a* discretio. *qui distinguere, discernere potest*: Hesych. in lev. 14, 1—9 p. 953^D *cogitationes*, quae -em (*sc. hominem*) continentes per barbam recte significantur (*praecedit* homini ... rationali ... contemplativum). *Rubenbauer.*

discrētīvē *v.* discretivus *p. 1354, 13 sqq.*

discrētīvus, -a, -um [*a* discernere, discretus. *Th.*]. *de origine cf. p. 1354, 4 sq.* 1 *syn.* separativus, *opp.* congregativus (*cf. etiam p. 1354, 14*): Prisc. gramm. III 87, 14 -a *adverbia* seorsum, secus, separatim, secreto *eqs.* (*opp.* congregativa. *cf.* discretive *p. 1354, 14*). 277, 6 separativa *verba* sive -a cum accusativo etiam ablativo coniunguntur, ut 'averto illum hac re' et 'ab hac re'. 2 *id quod distinguit* (*opp.* absolutus *l. 78. p. 1354, 1*): Prisc. gramm. III 141, 9 apud Graecos alia sunt demonstrativorum pronominum absoluta (*cf. vol. I p. 179, 9 sqq.*), alia -a (*cf. p. 1354, 15 sq.*). 141, 11 -a sunt, quae egent adiunctione aliarum personarum, quae ὀρθοτονούμενα vocant, ut εἶδεν ἐμέ, οὐκ ἐκεῖνον. 141, 15 apud nos autem pronomina eadem et -a sunt, ut 'vidit me' vel 'vidit me, illum autem non'. 141, 19 nominativus ... primae vel secundae personae pronominum si verbo iungatur ..., plerumque -us est, ut 'ego dico, ille autem non'. 157, 6 absoluta et non -a ... prolatio. 500, 26 *tertia persona* modo demonstrativa modo relativa modo -a. 500, 33 ipse ... et relativum et -um est ... -um est, ut ego ipse, tu ipse, ille ipse. 501, 2 ideo ... -um dicitur, quia discernit personam cui coniungitur, ostendens per se facere et non per alium. Don. Ter. Andr. 2, 1, 10 (sed Pamphilum video) 'sed' inceptivum est ..., non -um, ⟨ut si dicas 'sapiens sed miser'; hoc enim -um erit⟩ (*cf. l. 11 sq.*). Schol. Hor. gloss. Γ carm. 1, 29, 15 (loricis Hiberis) catexoche (*pro* κατ' ἐξοχήν) figura -a (*i. quae discernit loricas Hiberas utpote optimas a ceteris*). *acced. genet.*: Prisc. gramm. III 140, 1 *pronomina* personarum ... omnium -a sunt (*ibid.* personarum discretio). Don. Ter. Andr. 5, 4, 37 'at' -um est superiorum dictorum (*cf. supra l. 6 sq.*).

adv. **discrētīvē** (*cf.* discretivus): *ad 1*: Ps. Asper gramm. V 552, 13 *adverbia fiunt* aut -e ut seorsum aut congregative, ut una pariter simul. *ad 2*: Prisc. gramm. III 118, 23 Graeci compositum ἐμαυτοῦ absolute dicunt, ἐμοῦ αὐτοῦ vero -e (*cf. p. 1353, 78 sq.*). Don. Ter. Eun. 1, 2, 43 (bonam magnamque partem) -e dictum est, nam alias bona pro magna accipimus.

discrētor, -ōris *m. a* discernere. *i. q. is, qui discernit, disiungit* (*opp.* confusor *l. 22*), *diiudicat.* Gloss. discriminator. divisor. -es sequestres pedisequi. Avg. in psalm. 32, 2 serm. 2, 5 p. 288 propter quosdam iniquos -es et turbulentos confusores. 73, 11 p. 936 veniet *Christus* ut iudex: primo vocator, postea -r. Verec. in cant. 2, 28 poscendus est -r spiritus sanctus hanc nobis gratiam collargiri. *acced. gen. obiect.* (*additur* a *l. 30*): Vvlg. Hebr. 4, 12 sermo dei ... -r cogitationum et intentionum cordis (κριτικός; *cf. p. 1305, 25 sq.* scrutator Itala). Iren. 5, 27, 1 *filius* iudicialis est ... et -r credentium et non credentium. Pelag. in I Cor. 12 p. 755^C quis erit boni odoris malive -r? Avg. c. Cresc. 1, 15, 19 qui ... verus disputator est, id est veritatis a falsitate -r (*ibid.* verum discernit a falso). Verec. in cant. 4, 11 'consiliarium sapientem de architectis' *significat* -em et aedificatorem animarum.

discrētōrium, -ī *n.* [*a* discernere, *cf.* discretor. *Th.*]. Cael. Avr. chron. 2, 12, 143 *diaphragma* nos iamdudum -um diximus (*cf.* 2, 11, 127 discrimen. *v. etiam p. 1299, 42 sq.*). *Graeber.*

discrībo, -psī, -ptum, -ere [*a* dis- *et* scribere. *Th.*]. di- *et* de- *passim confunduntur in libris; item in* Lege repetund. (Corp. I² 583; *a. 123 vel 122*) 14 de- *pro* di- *scriptum est*, 18 *recte* di- *in eadem locutione (infra l. 69); praeterea in aere aut lapidibus* di- *recte scriptum est*: Le[illegible]r. (Corp. I² 585; *a. 111*) 70 (*infra l. 78*). Edict. imp. Aug. de aq. [illegible]afr. (Corp. X 4842) 38. 43 (*infra p. 1355, 8*). *cf.* discriptio. Not. Tir. 6, 89 discribit (6, 88 de-). 7, 1 disscripsit (6, 100 de-). *multis locis* di- *prave editores, Bücheleri auctoritatem (Rhein. Mus. 13 [1858] 598 sqq. = Kl. Schr. I p. 135) parum caute secuti; cf. supra p. 662, 78. sub* discr- *eos locos solos reperies, quibus distribuendi et dividendi notio praevalere videtur; omnes locos, qui definiendi et constituendi notionem exhibent, sub* de- *congessi; de aliquot locis dubitari potest; cf. p. 658, 19 et 663, 44.* Gloss. describere (di- *trad.*) dictionis vel ordinationis est, -ere dinumerare; *ad* de- *et* di- *possunt pertinere*: Gloss. -o (de- *trad.*) διαχαράσσω; -ere διαγράψαι. *legitur inde a* Ter. [*var. lect.*: Cens. 20, 9 x dies, quos per vii menses ... ita -ret (*D*, distribuit *V*), ut *eqs. ex coniectura legitur*: Sen. benef. 5, 6, 1 nationes -ptas in (*Gertz sec. Gronov.*; districtas sine *codd.*) exercitum. *dub. vel corrupt.*: Lvcil. 386 *v. p. 656, 65.* Cic. de orat. 3, 117 *v. p. 656, 62.*].

1 *i. q. scribendo (vel delineando) distribuere, dividere*: a *acced. dativus*: Ter. Phorm. 923 quodne (*sc. argentum*) ego -psi (perscr- γ) porro illis, quibus debui? Cic. Verr. 4, 215 cum *sesquimodios frumenti* ... populo R. in capita -isses (de- *codd.* Liv. 30, 26, 6 magnam vim frumenti ... quaternis aeris vicatim populo. 33, 42, 8). dom. 13 cum desperatis ducibus decuriatos ac -ptos (de- *codd.*) haberes exercitus perditorum. Phil. 5, 22 bona ... suis comitibus ... -psit (*Büch.*, de- *codd.*). Liv. 40, 51, 9 *censores* regionatim ... generibus hominum ... tribus -erunt. *onera* (*cf. p. 1355, 2. 25*): Liv. 34, 56, 6 iis xv milia peditum ... pro numero cuiusque iuniorum -psit. b *acced. adverbia in* -tim *sim.* (*adde supra l. 60* vicatim; *l. 63* regionatim; *p. 1355, 16* generatim): Lex repetund. (Corp. I² 583) 14 ⟨quei ex⟩ h. l. ... lectei erunt, ea nomina omnia in tabula ... scriptos, patrem tribum cognomenque, tributimque -ptos (de- *aes*) hab⟨eto⟩. 18 di- *aes.* Cic. Flacc. 15 tributim et centuriatim -ptis (de- *codd.*) ordinibus, classibus, aetatibus. Q. Cic. pet. 30 totam Italiam ... in animo tributim -ptam (de- *codd.*) comprehensamque habeas. *abl.*: Cic. leg. 3, 44 -ptus (de- *codd.*) ... populus censu, ordinibus, aetatibus. per (*cf. p. 1355, 39. 55. 68*): Sen. epist. 95, 24 agmina exoletorum per nationes coloresque -pta. Lact. inst. 1, 22, 4 Numa deos per familias -psit (de- *codd.*). iuxta: Vvlg. Ios. 18, 4 -ant (de- *Amiat., vulgo*; di- Itala Lugd.) *terram* iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis. c *cum obiecto solo positum* (*acced.* ad *l. 84*): Lex agr. (Corp. I² 585) 70 ⟨quod eius p⟩equniae adsignatum -ptum adsignatumve in tabuleis publiceis est. Cic. Verr. 6, 27 ubi paulisper ... pretio, non aequitate iura -erat (de- *codd.*) *praetor* (off. 1, 114 servare leges, iura -ere. *aliter p. 663, 15 sq.*). Catil. 1, 9 -isti (de- *codd.*) urbis partes ad incendia. 3, 8 quemadmodum -ptum (de- *codd.*) distributumque erat. Flacc. 32 -psit (de- *codd.*) ... pecuniam ad Pompei rationem. Sest. 66 quae *ne-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gotii publici curatio non esset attributa atque -pta (*P*, de- *GW*). Rab. Post. 41 *onera*, quae ... multi homines ... -pta (de- *codd.*, *corr. Kayser*) sustinuerunt, ... universa sustinet. Phil. 13, 12 illud septiens miliens ... ita -etur (*a*, de- *cett.*), ut *eqs.* leg. 3, 7 censores ... equitum peditumque prolem -unto (de- *codd.*). epist. 12, 1, 1 pecuniae maximae -untur (*M*, de- *HD*). VARRO ling. 6, 81 *a cernendo* fines capilli -pti (*A. Spengel*, de- *cod.*) ... discrimen. EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 38 eam aquam distribuere -ere vendundi causa. 43 quae ita distributa -pta ... erit. SEN. dial. 9, 10, 4 exiguae saepe areae in multos usus -entis (*Hermes*, de- *A*) arte patuerunt. CELS. dig. 28, 5, 60, 1 *bis* asse -pto (de- *codd. vulgo*). FRONTIN. aq. 87 haec copia aquarum ... computata ad hunc modum -batur (de- *cod.*). PANEG. 8 (5), 5, 5 agros, qui -pti (de- *codd.*) fuerant. VVLG. Ios. 18, 8 terram (de- *Amiat.*, *vulgo*) *bis*. **d** *acced.* in: CIC. leg. agr. 2, 79 in iugera dena -at (de- *codd.*) *agrum*. 2, 85 duodena -it (de- *codd.*) in singulos homines iugera. de orat. 1, 58 de iure civium generatim in ordines aetatesque -pto (de- *codd.*). rep. 2, 14 populum ... in tribus tres curiasque XXX -erat (de- *cod.*). ... ea Tatio sic erant -pta (de- *cod.*) vivo *eqs.* 2, 16 habuit plebem in clientelas principum -ptam (de- *cod.*). leg. 3, 7 censores ... populi ... partes in tribus -unto. VARRO rust. 1 capp. p. 4, 8 de solis cursu -pto (de- *cod.*) in partes anni. *ibid.* 11 anni -pti (de- *cod.*) in quattuor partes. LIV. 1, 19, 6 ad cursus lunae in XII menses -it (de- *codd.*) annum (FLOR. epit. 1, 2, 2 de- *BL*. EVTR. 1, 3 de- *codd.* *cf.* CVRT. 3, 3, 10 Persis ... in totidem dies -ptus est annus). 30, 37, 5 decem milia talentum argenti, -pta (de- *codd.*) pensionibus aequis in annos L, solverent. 31, 14, 2 veteribus militibus ... in legiones -ptis (39, 38, 11 de- *codd.*). 45, 15, 1 in IV urbanas tribus -pti (de- *V*) erant libertini. 45, 18, 7 in IV regiones -i (de- *V*) Macedoniam. MANIL. 2, 828 tempus -it (de- *codd.*) in horas. VAL. MAX. 2, 2, 9 omnem forensem turbam in IV ... tribus (de- *codd. vulgo*). SEN. benef. 6, 34, 1 consuetudo ista vetus est regibus ... populum amicorum -ere (de- *N*). 7, 4, 2 illa, quorum ad regem pertinet universa possessio, in singulos dominos -pta (de- *N*) sunt. epist. 89, 3 -itur (de- *B*) in tribus populus *eqs.* dial. 5, 22, 5 in cohortes (de- *A*). CVRT. 5, 2, 6 equites in suam quisque gentem seorsus a ceteris. PLIN. nat. 3, 142 viribus -ptis in decurias *tot.* 5, 82 tetrarchias in regna -ptas ... XVII. VVLG. Ios. 18, 6 terram in VII partes -ite (de- *Amiat.*, *vulgo*). *nota praesens pass. notione status manentis*: MANIL. 4, 587 quattuor in partes caeli -itur orbis. 5, 734 ut ... per ingentes populus -itur (de- *G*) urbes. **e** *seq. enunt. interrog.*: CIC. epist. 16, 11, 3 Italiae regiones -ptae (*M*[1]; de- *cett.*) sunt, quam quisque partem tueretur. FRONTIN. aq. 98 Agrippa -psit (de- *cod.*), quid aquarum publicis operibus, quid lacibus ... daretur.

2 *latiore sensu i. q. distribuere*: **a** *accedit* in (*aliter infra l. 63*): in genera *sim.*: CIC. de orat. 2, 288 haec ipsa nimis mihi videor multa in genera -isse. PLIN. nat. 2, 15 inferis quoque *numinibus* in genera -ptis (de- *codd.*). 11, 87 *scorpionibus* in IX genera -ptis per colores. PLIN. epist. 2, 6, 2 vinum ... parvulis lagunculis in tria genera -erat (*D*, de- *vulgo*). *cf.* CIC. de orat. 3, 144 in quattuor partes omnem orationis laudem -eras. PLIN. nat. 10, 190 in mares et feminas -pta (de- *plerique codd.*) sunt animalia. VELL. 2, 32, 4 -pto ... in omnes recessus maris praesidio. SEN. epist. 87, 21 *bona* in regiones *orbis terrarum* -pta sunt. PLIN. nat. 2, 9 -pto (*Mayh.*, de- *codd.*) circulo, qui signifer vocatur, in duodecim animalium effigies. 11, 219 pulsus ... in modulos certos legesque metricas per aetates ... -ptus (29, 6). 18, 162 terrae genera in fruges. 18, 270 -ptis (*Mayh.*, de- *codd.*) in deos stellis. LACT. inst. 2, 8, 8 singulis ... rebus ex confuso acervo separatis in ordinemque -ptis (*R*[1], de- *R*[2]*S*, digestis *B*). **b** *cum obiecto solo positum* (*seq.* ex *l. 61*): CIC. Att. 2, 1, 4 videbare mihi tempora peregrinationis commodius posse -ere (*Z*, de- *vulgo*). OV. hal. 92 -psit sedes varie natura profundi. MANIL. 5, 669 ex uno *corpore* varius -itur (*cod. Matrit.*, de- *cett.*) usus (*i. unum corpus in varium usum -itur*). SEN. epist. 73, 6 quamvis nihil in meum honorem -pta ⟨tempora⟩ sint. CVRT. 3, 2, 3 agmina, sicut -pta erant, intravere vallum. FILASTR. 121, 1 quod Graeci coeperint ... -ere (*Marx*, de- *codd.*) orbem terrae universum, non ... Noe suis filiis tribus ... diviserit *eqs.* **c** *accedit dativ.*: MANIL. 4, 701 humana est signis -pta (*Büch.*, de- *codd.*) figura. CENS. 14, 6 aetatem hominis XII hebdomadibus -i (de- *D*). **d** *acced.* per (*cf. p. 1354, 73 et supra l. 39. 55*): HIER. epist. 53, 8, 4 per singulas urbes, viculos, montes ... ecclesiae ... spiritalia regna -it (di- *λH*, de- *cett.*, *sed plerique* descripsit).

3 *i. q. separare, secernere* (?): ALC. AVIT. carm. 4, 652 prisci cum tempore Noe conclusas lignis animas -ret (*LN*, de- *RFβ*) octo *lavacrum* (*i. separaret a multitudine? cf. I Petr. 3, 20* ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώϑησαν δι' ὕδατος).

syn. et iuxtaposita: adsignare (LEX agr. 70), attribuere (CIC. Sest. 66), decuriare (CIC. dom. 13), distribuere.

deriv.: discriptio. *Vetter.*

***discrīmen**, -inis *n.* [*a* discernere. *cf.* crimen. *Th.*]. NON. p. 282 -n ... separatio a discernendo. *de genere*: EXC. Bob. gramm. I 554, 12 nomina, quae apud Romanos neutralia, apud Graecos feminina: ... -n διαφορά. *forma: scribitur* descrimina: CARM. epigr. 712, 5. *de significatione* (*cf. p. 1356, 17. 55. 68. 1359, 39. 61*): AGROEC. gramm. VII 120, 4 -n periculum vel diversitas. GLOSS. (*loci selecti*) διάκριμα (III 367, 58 *de aureis*). διάκρισις. διαφορά. διαβολή. ἀνακτένισμα, διάκριμα καὶ κίνδυνος. ἀνάκρισις. aliquando duarum rerum separationem ostendit quae coniunctae esse possunt, ut est in ornamentis mulierum (*cf. l. 24*), aliquando vero periculum vitae et capitis. praeiudicium. periculum vel diversitas. et periculum significat et discrepationem. separatio, discretio, distantia aut periculus. -a laboris (*vel* labores) pericula. NOT. Tir. 32, 93. *legitur inde a* LVCIL. (*semel*) VARRONE (*38[ies]*) RHET. Her. (*ter*); *frequentant* CIC. (*87[ies]*) LIV. (*92[ies]*) TAC. (*68[ies]*) AMM. (*85[ies]*) FIRM. math. (*plus quam centum locis*); *habent singulis locis* CAES. HOR. MELA, *binis* SALL. NEP. *deest* CATVLLO BELL. Afr. Alex. Hisp. TIB. PROP. GERM. SEN. trag. (phil. *34[ies]*) PHAEDRO PERS. PETRON. *al.* [*dub. vel corrupt.*: PLIN. paneg. 36, 4 liberum est autem -n (*libri*, disceptanti dicere *Catan.*) 'nolo eum eligere'. CORP. XII 1731 P. C(ornelius) Herm⟨ia dis⟩crimina ⟨evasi?⟩.] [*sic.* scrima '*Haarscheitel*'. *M.-L.*]

I ***proprie*:** **A** *i. q.* ***medietas, distantia,*** *qua res inter se discernuntur, distinentur* (SCHOL. Cic. Gron. B p. 327, 14 St. -n autem est proprie, quod separat aliquas res asse [*i. axe*] in medio posita): **1** *in corpore animantium*: *capillorum*: VARRO ling. 6, 81 *v. p. 1355, 6.* CIRIS 499 qua se medium capitis -n agebat. OV. ars 2, 303 compositum -n erit: -a lauda. 3, 137 probat. CLAVD. 10, 102 multifidum -n arat. *metaph.*: COLVM. 10, 94 puro -e pectita tellus. 10, 186 vibrato -e *lactucae* (10, 183 vertice). *hinc i. q. discerniculum*: SERV. Aen. 11, 144 -n capitis muliebris dicitur, ex eo quod caput auro discernat (*cf. p. 1295, 78. 1362, 35* GLOSS. V 450, 59). ITALA Is. 3, 20 (Cypr. hab. virg. 13) auferet dominus ... cincinnos et lunulas et -n (ἐμπλόκιον, VVLG. discriminalia). *aliarum partium corporis*: VERG. Aen. 10, 381 -a costis ... qua spina dabat. COLVM. 6, 15, 2 n ... quo divisa est bovis ungula (7, 5, 11 PLIN. nat. 11, 254). QVINT. inst. 12, 10, 29 *littera f* inter -a dentium efflanda. TERT. resurr. 15 p. 44, 24 in medio superciliorum -e (*cf.* CLAVD. 10, 267). CAEL. AVR. chron. 2, 11, 127 membrana, quae thoracem a ventre discernit a Graecis diaphragma appellata, quam nos -n dicere poterimus. 2, 13, 186. 3, 8, 129. 5, 10, 99. 107 (*cf.* 2, 12, 143 discretorium).

2 *in aliis rebus, maxime corporeis*: VARRO ling. 7, 91 membranam tenuem, quae est ut in malo Punico -n. STAT. Theb. 2, 738 nectent purpureas niveo -e vittas. PAVL. NOL. epist. 32, 15 nova destructo veteris -e tecti culmina. *locorum*: CIC. leg. agr. 2, 87 cum *duo maria* pertenui -e separentur (CVRT. 3, 1, 13 nisi tenue -n *terra* obiceret. PLIN. nat. 3, 100 ad -n ... maris). CVLEX 102 *Sol* aetherio ponit -a mundo (MANIL. 1, 651 coit ipse sibi nullo -e mundus. CARM. poet. min. V 68, 35). OV. met. 1, 291 mare et tellus nullum -n habebant. trist. 5, 10, 22 simul nobis habitat -e nullo barbarus. Pont. 1, 8, 62 -n murus ... facit. SEN. nat. 5, 17, 3 tot aëris -a esse, quot partes *eqs.* COLVM. 10, 230 parvo -e sulci. LVCAN. 5, 76 *Parnasos* pontoque fuit -n et astris. CARM. epigr. Engström 94, 6 ni tu per teneras -n poneres au⟨ras⟩. PRISC. perieg. 31 -n ... Europae atque Asiae disiungens ruribus arva. 36. *temporis sim.*: OV. fast. 1, 459 lux hiemem medio -e signat. VERG. Aen. 3, 685 leti -e parvo (9, 143. 10, 511 COLVM. 10, 407 SIL. 12, 266). OV. met. 7, 426 ingens -e parvo committi potuisse nefas. MANIL. 4, 420. *nota lusum*: PAVL. NOL. carm. 24, 296 -n a -e (*i. periculo*) tutum paravit (24, 298 discriminarat).

B *i. q. intervallum*: LVCR. 5, 690 aequato ... -e. VERG. Aen. 5, 154 aequo -e (SERV. *ad l.* vel interstitio, vel certamine, vel cursu. GLOSS. pari intervallo. MORET. 48 OV. medic. 71. MANIL. 2, 656 aequali. 3, 620). OV. met. 8, 578 spatium -a fallit (*cf.* SEN. nat. 1, 3, 10 spatio ... -n interit). GRATT. 486 medio in -e luci. VAL. FL. 4, 689 tenui -e (PLIN. nat. 8, 121). TERT. anim. 54 tanto -e invicem absentes. FAVST. REI. epist. 6 p. 159, 22 per ... intervalla regionum et per tot rerum interiecta -a. *in arte musica*: VITR. 1, 1, 9 sonitum et -a, quae Graeci *ἠχεῖα appellant ... componunt.

C *i. q. separatio*: CVRT. 4, 12, 20 agminum. TAC. ann. 13, 54 consessum caveae, -a ordinum. TERT. spect. 3 -a popularium per proclivum. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 7 pari utrimque stupore -is fixum *mare Rubrum*.

II ***translate*:** **A** *i. q.* ***differentia,*** ***notae, quibus res inter se dinoscuntur, discretio hominum diiudicantium*** (SERV. Aen. 10, 393 -a differentias): LVCIL. 830 ut -n non facit neque signat linea alba. VARRO ling. 6, 12 [a] naturali -i civilia vocabula die⟨ru⟩m accesserunt. 8, 2 de huiusce multiplici natura -um orae sunt hae *eqs.* rust. 1, 9, 4 haec -a pertinent ad fructus. 3, 16, 26 aliut -n sequantur in carptura (*cf.* PLIN. nat. 18, 87 molae -e hoc constat). LVCR. 5, 924 omnes foedere naturae certo -a servant (SIL. 13, 469 ista *sententia* per omnes -n servat populos). HOR. carm. 2, 5, 20 falleret hospites -n obscurum (PORPH. *ad l.* obscuro sexus -e. SCHOL. gloss. *Γ* -n discretio. *cf.* STAT. Ach. 1, 337 tenuique latens -e sexus). OV. met. 6, 61 tenues parvi -is umbrae. MANIL. 1, 558 mixtum ingenti generis -e fatum. VITR. 4, 1, 7 duobus -bus columnarum inventionem ... sunt mutuati. PAVL. FEST. p. 154 cum ceteri -a maiestatis sua habeant. VAL. MAX. 5, 2, 1 vetustisque aurium insignibus novum vittae -n adiecit. SEN. nat. 5, 14, 2 nulla lux -n aëris monstrat. 5, 15, 3 noctium dierumque ... -n. 5, 17, 4 duodecim aer -a accipit. PLIN. nat. 19, 132 candoris ... -e praeferentes. IVV. 8, 54 nullo ... alio vincis

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e quam quod *eqs.* FLOR. epit. 1, 6, 3 patrimonii, dignitatis. CENS. 21, 1 tria -a temporum esse tradit Varro. PS. CENS. frg. 11, 3 *carminis.* PRVD. ham. 8 bina boni atque mali glomerat -a sordens hic mundus. ENNOD. carm. 1, 4, 3 pingitur et vario mundus -e florum.

nota: VERG. Aen. 6, 646 obloquitur numeris septem -a vocum (*sententia difficillima; fere i. q. septem diversas voces cf.* ISID. orig. 3, 22, 5 -a ... ideo quod nulla chorda vicinae chordae similem sonum reddat. CARM. epigr. 1113, 3 ⟨dum cithara loqueris septe⟩m -a vocum. FAV. EVL. p. 10, 4 musici ... septem vocum -a duobus tetrachordis ... efficiunt. *aliter p. 1358, 31 et* CLAVD. 5, 107 numquam ... convenere ... tot -a vocum. PAVL. PETRIC. Mart. 6, 161). *in computando*: MANIL. 1, 547 pars efficitur tum tertia gyri exiguo dirimens solidam -e summam. *cf.* 3, 405. 428 FAV. EVL. p. 6, 22. CIC. Planc. 9 non est consilium in volgo, non ratio, non -n (*i. q. facultas discernendi.* TAC. hist. 2, 90 *cf.* COLVM. 7, 12, 3 magnoque opus interdum -e est in propulsandis lupis). *i. q. discordia*: ARNOB. nat. 2, 39 opinionum -bus dissiderent. 4, 33 furialium ... ardore -um.

iuncturae: -n *est subiectum*: est: VARRO ling. 6, 36 verborum (*c. genet. ut* 8, 10. 15. 9, 67. 10, 10 rust. 1, 9, 5. 1, 22, 2 *al.* SEN. dial. 4, 19, 1 animalium hominumque. nat. 5, 17, 2 caeli. LVCAN. 9, 493 terrae. IVV. 10, 196 iuvenum. VLP. dig. 48, 19, 9, 11 *al.*). 8, 17 in his ... sunt -a propter incrementum (9, 56. 10, 64 SEN. epist. 71, 34 COLVM. 2, 14, 4). rust. 2, 4, 1 de maribus et feminis idem fere -n. 2, 11, 3 est -n, utrum ... an (SEN. dial. 8, 7, 2. *cf. in sententia obscura*: MANIL. 2, 284 -n erit, dextris seu causa sinistra, quae subeunt. PLIN. nat. 9, 76 -n esse, quod [QVINT. inst. 9, 4, 50]. MART. CAP. 7, 748 -a sunt, an). VITR. 6, 3, 9 inter corinthios ... et aegyptios *tetrastylos* hoc erit -n (6, 8, 10. 10, 1, 3 SEN. clem. 1, 12, 3 epist. 72, 11. 94, 15. FRONTO p. 232, 25 N. inter bonos ac malos fortunarum -n erit. VLP. dig. 45, 1, 38, 16 PAVL. dig. 33, 7, 13 pr. *al.*). SEN. suas. 1, 5 inter reges ipsos esse -n (SEN. benef. 1, 6, 2 nat. 4, 11, 5 *al.* ITALA act. 4, 32 [Cypr. testim. 3, 3]). SEN. dial. 12, 17, 2 ⟨sint⟩ in aliis rebus dignitatum ac nobilitatum magna -a (QVINT. decl. 388 p. 438, 22. *cf.* PLIN. nat. 11, 261 gentium quoque in hoc). AVSON. 395, 4 est -n utrisque (*c. dat. etiam* CLAVD. 18, 29). SYMM. epist. 10, 2, 3 nihil a paupertate -n est.

discretio fit per homines: CIC. Verr. 4, 87 hic dilectus, hoc -n ... fuit, ut (*cf.* Balb. 49). 6, 140 nullum fuit omnino civitatis ... in hoc genere -n (*cf.* nat. deor. 3, 85 si in ea *mundi moderatione* -n nullum est bonorum et malorum). parad. 23 in delictis. SALL. Catil. 52, 22 (*oratio Catonis*) inter bonos et malos. LIV. 5, 10, 8 iam non aestatis nec hiemis -n esse (PLIN. epist. 96, 2 aetatum. TERT. anim. 55). HIL. in Matth. 26, 5 in assumendis fidelibus futurum esse -n. evenit: QVINT. inst. 11, 1, 14. fit: VARRO ling. 6, 38 (*bis*). rust. 1, 6, 5 sationum. PLIN. nat. 9, 73. interest: APVL. met. 11, 27. oritur: MART. CAP. 7, 763 NOVELL. Iust. 11, 4. perit: LIV. 24, 16, 12 SEN. nat. 3, 29, 8. (per)manet: FRONTO p. 210, 25 N. CLAVD. 5, 474. sequitur: LIV. 5, 6, 7 mediocre -n opinionis.

obiectum: accipere: *v. p. 1356, 83.* adhibere: QVINT. inst. 2, 15, 19. adicere: PLIN. nat. 16, 246. confundere: LIV. 1, 33, 8 recte an perperam facti. 5, 14, 4 gentium. considerare: VITR. 1, 4, 7 temperaturae. custodire: PLIN. epist. 9, 5, 3 ordinum. dare *i. q. efficere*: VERG. Aen. 10, 393 (*v. p. 1356, 68*) dura dedit vobis -a Pallas. QVINT. inst. 3, 8, 38 CLAVD. rapt. Pros. 2, 29. *i. q. ascribere*: CARM. poet. min. V 61, 66. deprehendere: CELS. 3, 18. discernere: VARRO ling. 10, 20 (19). excludere: CVRT. 10, 3, 13 victi et victoris. exigere: PLIN. nat. 23, 34. eximere: SEN. dial. 6, 16, 8. CVRT. 5, 2, 6 nationum. explicare: VITR. 4 pr. 2. extinguere: LIV. 39, 8, 6 pudoris. facere: *homines -n statuunt* (*v. p. 1356, 69*): SEN. nat. 7, 11, 2. epist. 85, 20 boni. PLIN. nat. 27, 80 herbae. 37, 201 COD. Iust. 1, 2, 22 pr. *adde*: LIV. 21, 15, 1 in caedibus vix ullum -n aetatis ira fecerat. *res -is causae sunt*: OV. met. 10, 517 cultus. LIV. 1, 6, 4 aetatis verecundia. 25, 10, 10 cum titulis notatae fores -n pacatae ab hostili domo fecissent. MANIL. 1, 57. PLIN. nat. 11, 271 (*syn.* nos distinxit). QVINT. inst. 7, 2, 14 aetas. 11, 1, 43. gerere: ARNOB. nat. 3, 14 in vultibus. *aliter*: VINCENT. LER. 4, 6. habere (*v. p. 1356, 80 et 1358, 19*): SEN. nat. 3, 2, 2 epist. 66, 33. LVCAN. 4, 192 saecula nostra venturi -n habent. *aliter*: IVV. 13, 118 nullum -n habendum est effigies inter vestras statuamque Vagelli. TRYPH. dig. 23, 2, 67, 4 SVLP. SEV. dial. 1, 6, 2. ignorare: EXPLAN. in Don. gramm. IV 526, 9. inducere: COD. Iust. 2, 52, 7 pr. interponere: CELS. 3, 3 *al.* invenire: PLIN. nat. 19, 54. iungere: DIOM. gramm. I 403, 24 ENNOD. carm. 2, 127^{a}, 1 -n generis iunxerunt foedera partus. minuere: LIV. 34, 54, 5. miscere: LVCAN. 4, 104 rerum -a (CLAVD. carm. min. 53, 62). (cog)noscere (novisse): LIV. 2, 3, 3 inter amicum atque inimicum -n nosse. *aliter*: CELS. 7, 7, 15. 7, 18 p. 296, 18 nullis -bus satis cognitis. SEN. dial. 4, 10, 2 GELL. 10, 28, 2. notare: QVINT. inst. 2, 8, 1 -a ingeniorum. omittere: LIV. 5, 55, 4 sui alienique. 6, 14, 11. ostendere: HIL. in Matth. 5, 8. ponere: STAT. silv. 2, 6, 1 lacrimis quisquis -a ponis lugendique modos. IVV. 14, 203 inter unguenta et corium. praebere: CLAVD. carm. min. 17, 25. recipere: CELS. 2, 18 SEN. epist. 66, 41. removere: CIC. fin. 4, 69 (*syn.* dilectus). reperire: CELS. 1 pr. p. 12, 21 in dando cibo. COD. Theod. 9, 2, 3 (*a. 380*). (ob)servare (*v. p. 1356, 74 sq.*): LIV. 5, 46, 7 rerum. MANIL. 2, 173 QVINT. inst. 1, 7, 4 decl. 252 p. 31, 21 AMM. 28, 4, 22 *al.* signare: PLIN. nat. 18, 265. sublevare: TER. MAVR. 834. tenere: FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 8, 8 *syn.* discretionem. tollere: CIC. Verr. 3, 123 leg. 2, 59 fin. 3, 13 nat. deor. 3, 82 LIV. 4, 2, 5 SEN. clem. 1, 2, 2 PLIN. nat. 34, 32.

genet.: LIV. 1, 42, 4 Servium conditorem omnis in civitate -is. GELL. praef. 11 sine cura -is.

dat. (*v. p. 1356, 70*): VITR. 7, 4, 4 generum -bus non alienas ... dignitates. TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 465, 8 nec erit iam -i locus.

ablat.: -e, -bus (dis)cernere: VARRO ling. 10, 62 litterarum. QVINT. inst. 10, 2, 10 MAR. VICTORIN. defin. p. 45, 8 ALC. AVIT. carm. 4, 394 *iudex* diversam cernens meriti -e sortem. disparare: VITR. 4, 8, 7. dissociare: ARNOB. nat. 4, 18. internoscere: TAC. Agr. 12. notare: VITR. 5, 8, 2. PLIN. nat. 7, 117 sedis. separare: CIC. ac. 2, 141 AVG. civ. 7, 5. *nota*: IVV. 5, 123 nec minimo sane -e refert.

ablat. mens.: VAL. MAX. 3, 8, 2 ne parvi quidem certaminis -e recessit. *adverbialiter*: LVCR. 5, 1314 turbabant ... nullo -e turmas (VERG. Aen. 1, 574. 10, 108. 12, 498. 770 MANIL. 1, 66. 2, 206. 4, 97 LVCAN. 3, 119. 4, 218. 770 VAL. FL. 4, 296. 6, 395 SIL. 2, 681. 14, 546 STAT. Theb. 4, 809 TAC. hist. 3, 77 ann. 4, 74 NEMES. cyn. 196 AMM. 19, 9, 2 CLAVD. carm. min. 7, 4 MEROB. poet. 91 COD. Iust. 5, 27, 10, 3 [*aliis locis additur* habito, *ex. gr.*: 1, 4, 24. 6, 58, 14 pr. *al.*] DRAC. laud. dei 2, 747). SALL. hist. frg. 126 nullo ... generis aut imperii -e. LVCAN. 10, 91 sexus. TAC. hist. 4, 1 militum aut populi. AMM. 17, 5, 6 virtutis ac doli. *al.* VERG. Aen. 6, 319 quo -e hae linquunt, illae ... verrunt. OV. met. 10, 242 in rigidum parvo silicem -e versae (*cf.* SVLP. SEV. dial. 3, 11, 5 parvo -e inter hominum genera). LIV. 1, 43, 5 eodemque -e aetatium. 5, 40, 10 salvo (*i. servato*) ... -e divinarum humanarumque rerum. MANIL. 3, 186 haec tibi cum fuerint certo -e nota (3, 584). SEN. nat. 4, 11, 5 etiamsi magno -e, tamen minima vincuntur. LVCAN. 9, 401 si quo fuerit -e notum, dux an miles eam. PLIN. nat. 10, 127 miro -e. 16, 47 publico -e. 35, 4 surdo figurarum -e. SIL. 5, 393 vario -e vocum (*cf.* AVSON. 297, 13 vario -e vestis et oris). 10, 36 iunxit fera tempora leti Sidonius non consimili -e miles.

c. praepos.: in *c. acc.*: VARRO ling. 8, 1 quo pacto declinata in -a ierint (declinatu -a fierent *L. Spengel*). 8, 14 nomina declinantur ... in ... rerum -a. *ibid.* in sua -a. SEN. benef. 4, 23, 3 *noctem* in numerum ac -n dierum observas. QVINT. inst. 1, 5, 5 se in illud tenue -n grammaticus intendat. propter: VARRO ling. 8, 14 *nomina declinantur* propter ipsius rei -a. rust. 2, 7, 15 PLIN. nat. 33, 33. QVINT. inst. 1, 5, 25 vocum. cum: VARRO ling. 7, 12. VAL. MAX. 3, 3 ext. 7 cum aliquo personarum -e. in *c. abl.*: VARRO ling. 9, 32 in infectis rebus, ... in perfectis, sic in aliis -bus. rust. 1, 7, 9 agrum meliorem dicit esse in novem -bus, quod. de: VARRO ling. 10, 10 VITR. 2, 2, 2 de varietatibus et -bus usūs. ex: VARRO ling. 10, 77 ex verbi -e ... vocis commutatio fit. VITR. 5, 4, 5. 8 praef. 1 e generum -bus efficere qualitates. ab: VARRO rust. 1, 9, 3 ab aliis generum -bus mixta. sine: LIV. 1, 8, 6 sine -e, liber an servus esset (28, 3, 10). 6, 27, 7 sine ullo -e. 7, 11, 10 caedunt (27, 16, 6). 9, 30, 2 recti pravique. *al.* COLVM. 7, 12, 10 omnes sine -e canes ... pascit. QVINT. inst. 4, 3, 3 causarum atque utilitatis. 10, 1, 7 TAC. hist. 3, 58 PLIN. paneg. 58, 1 SVET. AVG. 32, 1. Cal. 8, 3 sine ullo sexus -e. FLOR. epit. 1, 18, 4 FRONTO p. 212, 21 N. VLP. dig. 50, 4, 3, 15. ITALA I Tim. 5, 21 (Lucif. non parc. 19 p. 251, 20) haec custodias sine -e (χωρὶς προκρίματος, VVLG. sine praeiudicio). ARNOB. nat. 2, 1. AMM. 16, 11, 9 aetatis. 22, 7, 8 condicionis. *saepe.* pro: TERT. nat. 2, 4 pro -e vocabulorum etiam res se⟨parantur⟩. *adde*: FEST. p. 371 nominibusque dissimilibus -is causa sunt dispartita.

epitheta (*v. supra l. 23 sqq.*): aliquod, certum, constitutum (QVINT. inst. 5, 10, 42), durum (*v. p. 1357, 52*), grande, magnum, mediocre (LIV. 5, 6, 7), multum, naturale (*v. p. 1356, 70*), obscurum, privatum (TERT. anim. 8), rectum (AVG. civ. 7, 5).

B *i. q.* ***diiudicatio, iudicium***: CIC. Quinct. 92 ea res nunc ... in -e versatur, utrum ... an. fin. 2, 44 summi boni. 3, 41 rem in summum -n adduxit. ac. 2, 132 erit ... res iam in -e. Phil. 3, 29. off. 2, 33 cum res agatur in -nque ventum sit, rem expedire. LVCR. 3, 726 quaerendum videatur et in -n agendum. LIV. 4, 8, 2 ut ... senatus equitumque ⟨in⟩ centuriis decoris dedecorisque -n sub dicione eius magistratus (*sc. censurae*) esset. MANIL. 4, 774 Roma orbis ... imperio retinet -a rerum. CVRT. 4, 9, 23 numquam in -n venit, an. QVINT. inst. 12, 3, 7 recti pravique. decl. 270 p. 102, 17 tota ... lis et omne -n controversiae. 343 p. 354, 26 -n inter duos petitores, quod facilius posset praestare dives. *inde i. q. momentum, quo iudicium nititur*: AETNA 190 non illam *causam* parvo aut tenui -e signes (*Heinsius*, signis *codd.*). OV. met. 1, 222 experiar, deus hic, -e aperto, an sit mortalis. LIV. praef. 8 haec ... haud in magno equidem ponam -e (*cf.* SIL. 12, 77 cerno). MANIL. 3, 186 cum fuerint certo -e nota. *nota*: HIL. myst. p. 26, 36 sub -e consectandae a nobis intellegentiae editum.

C *i. q.* ***cardo, summa rerum,*** *momentum, quo res vertuntur*: CIC. Phil. 8, 29 si maximum in -n venitur. 10, 14 ut ... eos in -n armorum adduceret. 14, 3 huius totius belli in unius viri ... vita positum esse -n (epist. 12, 5, 2. *cf.* LIV. 34, 24, 2 civitas). epist. 5, 21, 3 res in propinquum -n adducta. 7, 2, 3 cum omnis res p. in meo capite -n esset habitura (aditura *Lambinus*, subitura *Wesenberg*). VERG. Aen. 10, 528 anima una dabit -a tanta (SERV. *ad l.* differentiam circa eventum et victoriam). LIV. 6, 35, 6 agri, pecuniae, honorum -e pro-

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

posito. 8, 27, 4 -n . . . rerum suarum . . . verti. 8, 35, 4 quae in -e fuerunt (*cf.* 22, 59, 16. 19. 29, 17, 6 in -e est nunc humanum omne genus, utrum . . . an. 39, 28, 6 *al.*). 9, 18, 17 fortunae pignora in -n detulisset. 10, 14, 9 -n summae rerum (24, 9, 10. 37, 18, 9 *cf. l. 12*). 10, 39, 7 quo maiore -e res vertebatur. 21, 9, 3. 25, 41, 9 ulla magni -is res (31, 32, 2 magni -is consiliis. VELL. 2, 105, 1 CVRT. 4, 10, 2). 30, 30, 20 ne tot annorum felicitatem in unius horae dederis -n. 33, 7, 10 committendam rerum summam in -n. 44, 19, 12 in ultimo -e fortunarum. 45, 8, 1 animo . . . quo se regnumque suum ad ultimum -n adduceret. VELL. 2, 47, 2 inter destinatos tanto -i duces. CVRT. 3, 1, 11 tanti belli -n aditurus. 3, 8, 20 ultimi -is tempus. 4, 14, 3 nomina . . . *non* ad belli -n pertinere. 4, 14, 24. 4, 16, 28 in ipsa acie summae rei . . . esse -n. 7, 4, 35 alienum -n secuturi. 8, 13, 12 parvae rei -e summae experiebatur eventum. 8, 14, 2 rerum adesse -n. LVCAN. 5, 557 magnarum . . . rerum.' 7, 109 gladio permittere mundi -n. VAL. FL. 3, 712 in tenui -e rerum. 5, 311 certi . . . -is horas. TAC. hist. 2, 40 rem in -n mitti. 3, 56 *Vitellius* recentissimum quodque volnus pavens, summi -is incuriosus. 5, 15 ad maturandum summae rei -n (ann. 2, 12). GELL. 3, 10, 14 -a . . . periculorum in morbis maiore vi fieri. *imprimis in certamine*: LIV. 1, 55, 2 *templa* in ipso -e adversum Romulum pugnae vota (*cf.* 10, 19, 17. 10, 42, 7. 35, 1, 8. 36, 36, 1). 3, 28, 6 ab ea quoque parte rem in -e esse. 7, 10, 8 ferociam in -n ipsum certaminis distulerat. 8, 10, 2 ad ultimum -n servari. 10, 14, 8 in apertum semel -n evasura . . . res. 10, 27, 7 *opp.* iustum certamen. 10, 28, 1 communis adhuc Mars belli erat necdum -n fortuna fecerat. 22, 9, 5 in -e extremo. 23, 29, 7. 26, 39, 9 cum in maioris -n rei . . . pugnarent (39, 1, 8). 30, 32, 4. GRATT. 180 vocat extremo . . . -e Mavors. CVRT. 3, 8, 9 *maiores* universas vires -i bellorum semper obtulerint. 3, 11, 2 in medium belli -n. 5, 4, 28 antequam -n experirentur, in fugam avertit. 6, 1, 1. 9, 6, 24 belli Martisque -n impavidus subibo. 9, 9, 4. LVCAN. 5, 723 summa . . . -a Martis. 6, 415 summique gravem -is horam. 7, 242. 8, 389. 9, 1085 maiore -e gessimus arma. 10, 532. BVC. Eins. 2, 18, 21 dubio pugnant -e. VAL. FL. 6, 545 in medio duri -e belli. SIL. 4, 67 suos vocat ad -a. 5, 519. 660 laeva ob -a Martis. 17, 479. MART. 5, 31, 7 de -e palmae securus puer est. TAC. hist. 1, 68 ante -n feroces, in periculo pavidi. 1, 84. 3, 40 ante -n pugnae. ARNOB. nat. 2, 67 Martium -n obeuntes. AMM. 17, 13, 11 proeliorum. 27, 10, 12 *al.*

inde i. q. certamen, quo decertatur et omnino i. q. pugna: NON. p. 282 -n: certamen. CIC. de orat. 1, 3 consulatu devenimus in medium rerum omnium certamen atque -n (*metaph. cf.* leg. 3, 14 doctrinam . . . in ipsum -n aciemque produxit. QVINT. inst. 2, 10, 8 pugnae simulacris ad verum -n aciemque iustam consuescimus. 10, 5, 17. 12, 6, 4. 12, 11, 15). VELL. 2, 84, 2 bis ante ultimum -n classis hostium superata. 2, 85, 1 maximi -is dies. 2, 86, 3 -i vestro me subtraham. VAL. MAX. 1, 8, 10 ne illi -i interesset. CVRT. 3, 11, 26 quae fortuna -is fuisset. 4, 1, 40 leviora inter illos fuere -a. 4, 13, 18 ne ultimo quidem rerum -e excitatum. 4, 14, 1 unum superesse -n. 5, 1, 39. 6, 1, 7. 8, 10, 10 -n temptaverant. 8, 14, 6 in medium -n ruere. MELA 1, 70 locus est magni aliquando -is. SIL. 1, 636 ne crede emensos levia ob -a pontum. 7, 541. 14, 510 sat erat decoris -e tuto. 15, 498 pondera . . . auri parta metalliferis longo -e terris. 17, 389 -is . . . merces. STAT. Theb. 4, 251 triste ad -n ituro. 6, 436 postremum -n erat Chromis . . . et . . . Hippodamus. 6, 605 ambiguo -e tendunt. QVINT. inst. 2, 13, 4 praesentis condicio -is. 6, 4, 17 instant . . . et saepe -n omne committunt, quod deesse nobis putant. decl. 266 p. 87, 24. MART. epigr. 12, 1 -a saeva Dianae. 29, 7 finis -is aequi. FLOR. epit. 4, 7, 10 par utrimque -n. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 63 liberatus si -n instauraverit. AVSON. 366, 5 Stymphalidas pepulit volucres -e quinto. AMM. 31, 5, 12 -bus . . . supremis. 31, 7, 8 experiri postrema -a. PROSP. epigr. 96, 3 *syn.* bella.

D *i. q.* ***periculum****, res dubiae, casus, calamitas* (NON. p. 282 -n est periculum. SERV. Aen. 1, 204 bene dicendo 'casus' et '-a' praeterita attenuat; neque enim ait pericula): CIC. Sull. 77 in extremo -e ac dimicatione fortunae. Planc. 86 quod -n, quae fuerit in re publica tempestas. Lig. 16 in tanto -e et periculo civis (*cf.* LIV. 3, 18, 3 periculum ipsum -nque. 6, 17, 1 in ipso -e periculi [8, 24, 12 FIRM. math. 4, 1, 2 *al.*]. 25, 14, 8 QVINT. decl. 317 p. 247, 15 TAC. hist. 1, 83. 2, 77). LIV. 2, 12, 10 in hoc -n . . . accingere. MANIL. 4, 570 vitae -n inertis. SEN. benef. 1, 10, 5 in partem -is veniam. VAL. FL. 4, 619 nec plura equidem -a cerno. 5, 686 hic labor amborumque haec sunt -a fratrum (*cf.* TAC. Agr. 8 labores . . . et -a. hist. 2, 4 IVV. 10, 139 PANEG. 11 [3], 4, 3). 7, 426. SIL. 9, 429 <in> sese -a vertit Scipio. 13, 190 magnaeque optat -a famae. QVINT. inst. 6, 1, 37 ingens in epilogis . . . verti -n (TAC. ann. 11, 28). Ps. QVINT. decl. 2, 6 ignoscite malorum, periculorum metus, ignoscite humana -a (17, 12 -a humana lassavi). 4, 5 utriusque nostrum -n agitur. TAC. hist. 2, 19 metum ac -n ostendere. 3, 66 -n ac dedecus ostentantes (*cf.* CAPITOL. Pert. 7, 4 per -um atque dedecorum vestigia). 4, 70 pro magnitudine suscepti -is agere. IVV. 6, 520 quidquid subiti et magni -is (*i. morbi*) instat, in tunicas eat. 12, 24. 14, 290 causa mali tanti et -is. PLIN. epist. 4, 9, 22 -um vetus fama. SVET. Galba 11 accessit ad tanta -a mors Vindicis. FLOR. epit. 4, 3, 8 omnique genere -um. CAPITOL. Maximin. 22, 5 ARNOB. nat. 2, 76. 7, 38 pestilentias, sterilitates . . . aliaque . . . -a. AVSON. 421, 2 *ira* mille dedit -a Achivis (ἄλγεα). AMM. 16, 9, 2 stipendiis et -bus. 16, 12, 57. 18, 3, 1. 31, 15, 13. VEG. mil. 3, 8 incautum est plenumque -is. 4, 38. VVLG. Esth. 11, 8 dies illa tenebrarum et -is (LXX 1 praef. l. 10 *σκότους καὶ γνόφου*). RVFIN. hist. mon. epil. 6 p. 462^A sextum -n nobis in . . . Nilo fuit (*syn.* periculum). CYPR. GALL. gen. 171 ne maius septena parent -a funus. exod. 592 si nostra movent -a sensus . . . tuos. SIDON. carm. 2, 489 thalamos -e partos. CARM. epigr. 787, 41 -n vehemens non sufficit annum (unum? *Büch.*). *nota*: CYPR. GALL. num. 46 abdita dum calidis errant -a venis (*cf.* 44 tabes). *in re iudiciaria i. q. causa iudicialis* (*fort. huc pertinet* GLOSS. *obscura* II 124, 1 litis -e *το διαφερον της* [*τῷ διαφέροντι editio Stephani*; *τὸ διαφέρον τῆς δίκης Götz*]): CIC. Verr. 4, 52 cum reum te fore putares, cum huiusce iudici -n ab opinione tua non abhorreret. 4, 140 venerat res in iudicium atque [in] -n (*cf.* Planc. 54 quasi res in contentionem aut in -n aliquod posset venire). 6, 179 non omnes . . . in -n aut iudicium vocandi (QVINT. inst. 3, 2, 2. *cf.* 7, 2, 9 quae *persona* extra -n iudicii est. Ps. HIL. dedic. eccl. p. 884^A). QVINT. inst. 7, 2, 51 adulterii . . . quod plerumque duorum -n est (*cf.* 7, 2, 52 crimen). Ps. QVINT. decl. 15, 1 reatus indignumque -n. IVV. 6, 500 censebunt tamquam famae -n agatur aut animae. TAC. Germ. 12 accusare et -n capitis intendere. dial. 6 ut aut sua aut amicorum -a commendent. ann. 13, 43 non in ipso -e, non post damnationem fractus animo. *al.* SVET. Dom. 9, 2 -e liberavit. RVFIN. Basil. hom. 1, 3 sine ullo -e vel ambiguitate. SEDVL. carm. pasch. 5, 183 *Christus* religione pia mutans -is iram.

inde i. q. supplicium: AMM. 25, 4, 8 paucorum -e vitia cohibebat. 26, 3, 1. *cf.* COD. Iust. 12, 7, 1, 1 (*a. 380*) gravis multae -e. *i. q. damnum*: COD. Iust. 7, 49, 2 (*a. 319*) non solum existimationis dispendiis, sed etiam litis -e. 7, 32, 12, 2 (*a. 531 sq.*) ut dominus nullo modo aliquod -n sustineat . . . non ut etiam lucrum sibi . . . acquirat.

iuncturae selectae: -n *est subiectum*: adest: LIV. 2, 55, 8. circumstat: SIL. 8, 170. est: SEN. epist. 81, 25 coniventi. CVRT. 9, 2, 18 evadentium. *per ellipsin*: TAC. hist. 4, 74. 5, 21 *al.* evenit: VEG. mil. 3, 25. imminet: QVINT. inst. 8, 4, 22 SVET. Tib. 25 *al.* incurrit: VEG. mil. 1, 10 ab hoste. instat: CVRT. 77, 26 IVV. 6, 520 *v. p. 1359, 79* TAC. ann. 6, 21. trudit: AMM. 16, 12, 54. urguet: SVET. Tit. 6, 2. *nota*: CVRT. 7, 7, 10 -n . . . me occupavit. IVV. 10, 311 quem maiora expectant -a.

genet. pendet ex subst.: CIC. nat. deor. 2, 166 -um et periculorum comites. CVRT. 4, 13, 25 metu -is (AMM. 14, 9, 1 *al. cf.* 21, 12, 8 pavore). PANEG. 5 (8), 12, 2 auctoramentum tanti -is. ARNOB. nat. 1, 3 -um varietate. 1, 8 variorum -um necessitates. 2, 54 species (*syn.* mala) AMM. 16, 12, 22 inter ipsos -um vertices (24, 5, 11. 25, 4, 11). 19, 10, 1 -um magnitudine. 25, 1, 5 molem. FIRM. math. 4, 19, 23 publici -is periculis. 5, 4, 9 maximorum -um difficultatibus implicantur. 6, 15, 4 incommoda. 6, 15, 11 praecedentium -um minaces exitus. ALC. AVIT. hom. 7 p. 117, 2 incohatio -um. CASSIOD. in psalm. 1, 6 acerbitatem -is. *ex adi.*: LVCAN. 5, 194 expers. TAC. hist. 1, 66 haud ignari -is sui.

obiectum: abicere: SCHOL. Pers. 1, 83. adire (*v. vol. I p. 627, 33 sqq. nota*: PLIN. epist. 9, 22, 3 *syn.* periculum). afferre: CIC. off. 1, 154 periculum -nque patriae. FIRM. math. 4, 20, 6 *al.* comperire: TAC. hist. 2, 85. concitare: FIRM. math. 6, 11, 3. 8. 6, 35, 7. corrigere: FIRM. math. 6, 33, 7 ut praecedentis infortunii . . . -n salutari remedio corrigatur. decernere: FIRM. math. 3, 2, 26 *saepe.* (ef)fugere: RHET. Her. 4, 42, 54 vitae. CIC. Phil. 13, 6 HIER. epist. 51, 7, 2. evadere: TAC. ann. 14, 10 FIRM. math. 5, 3, 7. 36. evincere: VEG. mulom. 1, 11, 9 (*cf.* 1, 15, 4 *syn.* passio. 4, 3, 6 morbi). facere: FIRM. math. 4, 19, 27 Saturnus . . . faciet insidias, pericula, accusationes, -a. frustrari: SOL. 11, 22. habere: TAC. hist. 1, 29 minus -is. VEG. mil. 3, 22 CLAVD. 15, 101. impingere: FIRM. math. 4, 8, 4 malae mortis eidem matri -n impingitur. 4, 15, 4. 6, 33, 9. imponere: FIRM. math. 4, 20, 3 *al.* incurrere: FIRM. math. 5, 1, 21 *al.* indicere: FIRM. math. 4, 13, 10 *saepe.* inferre: FIRM. math. 4, 14, 9 *al.* infligere: FIRM. math. 6, 15, 12 aliis acerbae valitudinis -n infligunt. 6, 31, 6. irrogare: FIRM. math. 5, 3, 9. mitigare: FIRM. math. 4, 15, 6 *saepe.* parere: VEG. mil. 3, 6. pati: VAL. FL. 8, 388. pensare: SIL. 1, 534. referre: TERT. anim. 46. sperare: FIRM. math. 5, 6, 4 nec debes ex malo loco sperare -n. spernere: SIL. 8, 344. subire: CVRT. 8, 11, 10 QVINT. decl. 271 p. 112, 13 SVET. Otho 9, 3 FIRM. math. 5, 6, 7. 6, 15, 8. suscitare: FIRM. math. 6, 20 effrenatae multitudinis impetum et popularis seditionis suscitant cruenta -a. sustentare: RVFIN. Basil. hom. 1, 3. temptare: CLAVD. 8, 435. transmittere: PLIN. epist. 8, 11, 2. (e)vitare: CIC. p. red. in sen. 20 FIRM. math. 4, 20, 7. 6, 11, 11 AMM. 24, 5, 6 HIER. epist. 140, 5.

dat.: committere: AMM. 31, 12, 5. dare: VVLG. iud. 5, 15 quasi in praeceps ac barathrum se -i dedit. GILD. Brit. 11 chron. III p. 31, 25. eripere: PLIN. epist. 6, 16, 8 AMM. 26, 5, 12. 31, 16, 8. eximere: TAC. hist. 3, 10 ann. 2, 55. obicere: SVET. Cal. 45, 3. obviam ire: TAC. Agr. 18. occurrere: TAC. hist. 1, 33 VEG. mil. 4, 18. offerre: VVLG. iud. 5, 9. subiacere: GREG. TVR. Mart. 4, 47. AMM. 28, 5, 14 obnoxius -bus nullis.

ablat.: afficere: FIRM. math. 4, 20, 3. affligere: AMM. 22, 16, 9. arguere: MIN. FEL 36, 9. carere: SVET. Claud. 9, 1. conquassare: FIRM. math. 5, 3, 12. constare: IVV. 14, 258 quanto capitis -e constent incrementa domus. MEROB. poet. 139. defungi: CVRT. 9, 4, 16. eximere

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf. p. 1360,77*): AMM. 29,5,14 -e mortis. *cf.* 16,12,55. 18,2,13 *al.* expedire: AMM. 18,8,8. extrahere: AMM. 25,8,3. implicare: PLIN. epist. 7,19,2 FIRM. math. 4,1,2 *al.* laborare: AMM. 17,1,10. nocere: FIRM. math. 6,34,5. nutare: TAC. hist. 4,52. subtrahere: AMM. 16,8,7. terrere: TAC. hist. 1,81. VAL. FL. 7,631 amens.-e tanto. HOMER. 686 attoniti ...-e tanto. FLOR. epit. 4,2,37 trepidum tanto -e. *ablat. temp.*: VERG. Aen. 3,629. 9,208 *al.* *modi*: OV. met. 10,612 -e vitae coniugium petere (SEN. dial. 11,19,5. *cf.* SIL. 16,538 lucis -e). SVET. Aug. 25,4 minima commoda non minimo sectantis -e. Tib. 41 *opp.* dedecore. Claud. 1,4. CYPR. GALL. gen. 115 duro -e ponere partus.

c. praepos.: in *c. acc.*: accingi: *v. p. 1359, 68.* adducere: *v. vol. I p. 601, 52. 58 sqq. 64 sq. 75 sqq. adde*: CIC. Phil. 7,12 vitam. Att. 7,4,3 *al.* committere (*cf. p. 1360,75*): LIV. 8,32,4 STAT. Theb. 6,313. conferre: CIC. epist. 2,7,2. dare: TAC. ann. 2,11. deducere: PLANC. Cic. epist. 10,24,4 APVL. apol. 26. dimittere: LIV. 3,35,3. incidere: CIC. Att. 7,1,5. inferre: CIC. Balb. 25. ire: STAT. Theb. 11,424 QVINT. decl. 345 p. 364,5. mittere: LVCAN. 2,599. offerre (*cf. p. 1360,79*): CIC. Sest. 1 se. 61 vitam. perducere: VELL. 2, 27,1. recidere: SVET. Iul. 17,1. ruere: AMM. 17,12,8. trahere: CVRT. 8,3,1. trudere: AMM. 25,3,30. venire (*v. p. 1360,13 sq.*): RHET. Her. 4,44,57 (*ibid.* periculum). CIC. S. Rosc. 16 dignitas. Verr. 2,110 dom. 17 epist. 9,13,2 LIV. 28,39,2 FLOR. epit. 4,8,3 *al.* vocare (PAVL. FEST. p. 27 argutum iri: in -n vocari. *v. p. 1360, 16*): CIC. Manil. 12 p. red. in sen. 36 off. 1,83 *al.* per: VERG. Aen. 1,204 tendimus. VAL. FL. 7,426. AMM. 16,2,7 venit. ad: CVRT. 9,6,10 promptae esse te ad omne -n audaciae. TERT. scorp. 9 hortetur. PANEG. 9 (12), 9,6 tu ... ad ullum -n accedas (FIRM. math. 4, 13,10 *al.*). FIRM. math. 4,22,4 ad omne infelicitatis -n ... applicati. 7,6,11 ad ipsa captivitatis -a venientes. AMM. 14,10,4 trusus est. prope: LIV. 10,22,5 ventum foret. inter: AMM. 25,3,5. in *c. abl.* (GLOSS. in -e: in periculo): CIC. ad Brut. 1,12 (9,21), 1 maximo in -e res publica ... versatur (epist. 16,12,1). Att. 14,13,4 video in -e *me esse mansurum.* epist. 1,9,13 quid acciderit. 6,3,4 te esse (CAES. Gall. 6,38,2 rem. NEP. Dat. 5,4 LIV. 10,5,4. 23,14,10 Nolana res. 23,21,2. 25,25,13 *al.* CVRT. 4,16,2 PLIN. epist. 8,11,2). NEP. Ages. 6,2 celeritas ... saluti fuit. LIV. 4,14,5 opem sibi ... ferrent. 4,26,8 dictatorem dicere. 6,20,2 ut ... vestem mutarent. 6,36,7 res vertebantur (26,5,12. 29,7,1 TAC. hist. 4,85 *cf. p. 1359, 74*). 25,20,5 desertos volebat socios. SEN. contr. 7,8 (23),1 periculosa libertas est. VAL. MAX. 7,3 ext. 6 clementissima suffragia expertus est (*cf.* LVCAN. 5,249). SIL. 15,82 suspiratos. STAT. Theb. 2,447 attoniti ... cives. TAC. hist. 2,63 in -e alieno sibi pavens. 3,41 infamia caruit. SVET. Iul. 4,2 desidere. FLOR. epit. 3,17,9 Drusum ... mors abstulit. *al.* sine (GLOSS. sine -e: sine periculo): LIV. 9,18,18 viveret. 35,48,10 eventum ... opperirentur. SVET. Aug. 14 AMM. 14, 2,13. 15,10,3 *al.* ZACCH. 3,1 prima ac sine -e via. cum: LIV. 25, 24,13 gesta. 37,53,16 Pergami inclusus. VELL. 2,82,2 adiit pericula. AMM. 18,2,9 ne ... pons iungeretur. ex: VAL. MAX. 2,10,6 emersit. QVINT. decl. 345 p. 364,5 evasurum. FIRM. math. 6,36,3 ex ... -bus liberantur. *al.* sub: TERT. apol. 50 sub -e capitis ... certemus. absque: AMM. 24,1,8 esse certandum. 31,6,4 populandas ... regiones. ab: FIRM. math. 5,3,5 ab his incommodorum -bus liberati. *al.* 6,35,6 ab omni periculorum -e separatum *tempus.* AMM. 21,12,13 vallum ... defendebat.

epitheta: abruptum: AMM. 16,2,1 *al.* acerbum: FIRM. math. 5,6,10. 6,31,56. acre: TAC. ann. 15,3. alienum: TAC. hist. 2,63. ambiguum: TAC. ann. 6,21. apertum: FRONTO p. 208,4 N. AMM. 17,12,8. arduum: AMM. 15,11,14. caducum: FIRM. math. 5,6,5. certum: CIC. Att. 16,15,3. cruentum: *v. p. 1360,71.* durum: *v. supra l. 10.* extremum: CIC. Mur. 84 p. red. in sen. 36 epist. 12,6,2 *saepe* TAC. hist. 2,5 *al.* furiale: ARNOB. nat. 5,7. grande: FLOR. epit. 3, 3,13. grave: TAC. ann. 4,56 FIRM. math. 4,13,10 *saepe* AMM. 16, 8,7 VEG. mil. 3,22. humanum: *v. p. 1359,75.* improvisum: TAC. ann. 14,10. indignum: *v. p. 1360,19.* ingens: *v. p. 1359,73.* iniquum: CIC. Planc. 8. lacrimosum: AMM. 29,1,15. letale: AMM. 14,2,13. magnum (maius, maximum): CIC. Phil. 8,29. 9,6 *al.* TAC. hist. 4,74 FIRM. math. 4,3,2 *al.* AMM. 24,5,6 *saepe.* malum: FIRM. math. 6,31,67. manifestum: SEN. epist. 81,25. marinum: RVFIN. Basil. hom. 1,3. metuendum: FIRM. math. 6,11,2 *al.* miserum: FIRM. math. 5,2,4 *al.* omne: CIC. Phil. 13,6 LIV. 2,55,8 *al.* parvum (minus, minimum): SVET. Aug. 25,4 Tib. 41 TAC. hist. 1,56 AVG. civ. 3,13. periculosum: FIRM. math. 5,3,9. primum: AMM. 25,3,5. publicum: LIV. 9,18,18 SVET. Tib. 2,2 FIRM. math. 4,19,23. quantum: IVV. 14,258. subitum: *v. p. 1359,79.* summum: CIC. de orat. 2,195 QVINT. inst. 8,4,22 PLIN. epist. 8,11,2 *al.* supremum: AMM. 16,7,9. 31,15,2. tale: FLOR. epit. 3,17,9. tantum: CIC. Lig. 16 VERG. Aen. 3,622 *saepissime.* ultimum: LIV. 28,39,2 *al.* VAL. MAX. 6,5,2 CVRT. 5,11,8 AMM. 14,2,11 *al.* varium: ARNOB. nat. 1,8 FIRM. math. 4,20,3 *al.* vehemens: *v. p. 1360,7.*

additur genet. eius qui discrimen adit (sim. pron. poss.: LIV. 6,20,9 VAL. FL. 7,500 STAT. Theb. 2,44 QVINT. inst. 6,1,47 TAC. hist. 1,66 *al.*): RHET. Her. 4,44,57 in rei publicae -e (CIC. dom. 24 Phil. 9,6 *al.* LIV. 4,26,8 *al.* QVINT. decl. 333 p. 314,6. *cf.* 286 p. 86,17 civitatis). CIC. Att. 16,15,3 certissimum esse video -n Cascae nostri tribunatum. VAL. MAX. 6,5,2 togati. VAL. FL. 1,503 nati. 2,587 miserae flebant -a (*i. casūs*) Troiae. QVINT. inst. 6,1,20 ipsius. decl. 348 p. 379,29 non enim -n paucorum capitum agebatur. MART. 7,45,10 duorum. AMM. 14,1,10 multorum. 21,16,11 vicorum agrestium. 28,2,4 quorundam. *et passim.* *c. genet. rerum, quae discrimini subiacent*: CIC. div. in Caec. 71 in -n existimationis venire (VLP. dig. 47,10, 7 pr.). Verr. 1,2 in ipso -e ordinis iudiciorumque. 3,76 vitae (CVRT. 5,11,8 fortunae ... et vitae. APVL. apol. 69 SCAEV. dig. 32,39,1 TRYPH. dig. 11,4,5 FIRM. math. 4,3,1 *al.* PRVD. psych. 157 sanguinis ac vitae. *al.* SEDVL. carm. 4,137 amissae passus -a vitae). Verr. 6,157 capitis vitaeque (capitis: *v. vol. III p. 416,84 sqq. adde*: SYMM. epist. 10,49,1 ne quis temere in alieni capitis -n irrueret). Manil. 45 temporis (har. resp. 18 QVINT. decl. 246 p. 8,28). Flacc. 81 omnium fortunarum. epist. 2,7,2 rerum (VERG. Aen. 1,204 [*cf.* CORP. XIII 8371] SEN. benef. 6,30,5 VAL. FL. 1,217 STAT. Theb. 8,37). epist. 6,12,4 salutis fortunarumque (SYMM. epist. 6,16 [17] AMM. 28,6,21). CYPR. unit. eccl. 10 veritatis (SYMPH. 311 veri). FIRM. math. 4,24,3 valitudinis (6,15,12. AMM. 21,15,2 imminutae valetudinis). PRVD. perist. 13,73 sanguinis (*v. l. 9* AVG. epist. 153,10). IVV. 6,592 partūs (*cf.* 6,593 nutricis ... labores. MART. CAP. 2,149). AMM. 17,4,14 sub meatūs sui -e. *nota*: PELAG. in I Tim. 4 p. 881[C] fornicationis ... inire -n (*ibid.* crimen). ALC. AVIT. carm. prol. p. 201,4 -n editionis intravi. *c. genet. rerum periculosarum*: LIV. 6,17,1 periculi (FIRM. math. 4 praef. 2 *al.*). VELL. 2,1,2 iudicii vel poenae. SCRIB. LARG. 70 mortis (*cf.* VAL. FL. 1,714 leti). LVCAN. 3,336 Martis (*cf.* TERT. adv. Marc. 4,12 p. 455,26 belli). 4,48 armorum. VAL. FL. 1,37 ira maris vastique placent -a ponti (SIDON. epist. 8,6,14 pelagi). FRONTIN. strat. 1,3,4 proeliandi. FIRM. math. 3,2,26 tumultus servilis -a vel propter servos pericula. *saepissime.* AMM. 27,3,12 mortis vulnerumque. VICT. TONN. chron. II p. 189, 475,3 sub hiemis -e. CARM. epigr. 1387,13 mundi. *sim.*: FIRM. math. 6,32,43 ex aquis misera -a. 6,33,9.

deriv.: discriminalis (-e), discrimino, discriminosus.

discrīminālis, -e *a* discrimen. *i. q. discernens*: HIER. adv. Rufin. 3,42 linguam veriloquam -i acu confoderunt. *subst. n.* **discrīmināle,** -is. ISID. orig. 19,31,8 -ia capitis mulierum sunt vocata, quod caput auro discernant (*cf.* 11,1,31 *et l. 45*). GLOSS. διάκριμα. -ia capitis ornamentum, causa (acus, a *Volkmann*) discernendo. capitis ornamentum. ornamenta mulierum. *semper usurpatur forma plur.* -ia. ITALA exod. 35,22 (Rufin. Orig. in exod. 13,5) attulerunt gemmas et inaures et anulos et -ia et dextralia (ἐμπλόκια, *om.* VVLG.). HIER. in Ezech. 7,23 p. 271 ut armillas vestras et -ia imponeretis manibus et capitibus amatorum. in Is. 3,15 p. 60 ornamenta virtutum ... sub ... mitris et -bus ... describuntur. 3,18 p. 61 mitras, capitis ornamenta, -ia, ut iudicium habeant singulorum (*cf.* RVFIN. Orig. in exod. 13,5 offert -ia, qui bene scit discernere, quid agendum sit, quid vitandum). HESYCH. in lev. praef. p. 791[A] quid inaures et -ia ...? VVLG. Is. 3,20 *cf. p. 1356, 26.*

discrīminātim *adv.* [*a* discriminare. *Th.*]. *i. q. separatim*: VARRO rust. 1,7,7 sunt quae non possunt vivere nisi ... -m [ut] alia in lacubus ... alia in fluminibus.

discrīminātio, -ōnis *f. a* discriminare. GLOSS. διάκρισις. διαφορά. *i. q. discretio, distributio*: DIOM. gramm. I 320,16 nomen est quo deus aut homo propria dumtaxat -e enuntiatur. *ibid.* sine speciali -e. CONSENT. gramm. V 380,24 impersonalia, quae in tur exeunt, -em personarum ... excipiunt (*ibid.* discriminantur. *saepe*). AVG. in euang. Ioh. 22,5 aliquando iudicium -o dicitur ... est enim -o ut bonis bona, malis mala distribuantur (*ibid.* iudicium discretionis). *t. t. rhet.*: Ps. IVL. RVF. schem. lex. 22 p. 53,20 παραδιαστολή ... latine dicitur -o.

discrīminātor, -ōris *m. a* discriminare. GLOSS. discretor. divisor. [TERT. nat. 1,10 -es *A, pro* criminatores *q. v.*] AVG. in euang. Ioh. 20,12 considerator istorum omnium, -r, distinctor ... animus est. *f.* **discrīminātrīx,** -īcis. PANEG. 10 (4), 7,4 maiestas fandi ac nefandi -x, quae omnia meritorum momenta perpendit, librat, examinat.

***discrīmino,** -āvī, -ātum, -āre [*a* discrimen. *Th.*]. SERV. Aen. 11,144 -at id est dividit (ISID. orig. 19,31,8). CLAVD. DON. Aen. 11, 144 -are est speciem a specie immensa alia separare. GLOSS. διακρίνω. διαχωρίζω. -at intersecat, disiungit. dividit, diiudicat. *cf. Roensch, Beitr. III 30.* *non attuli omnes locos* GRAMM. *unde aliquid segregatur vel dinoscitur, additur ablat. (v. l. 79. 83. p. 1363, 8. 19) praepos.* ab (*l. 82. p. 1363, 10. 35*), inter (*v. p. 1363, 31*), cum (*v. p. 1363, 36*). **1** *i. q. dividere, segregare*: **a** *de loco: dividunt homines*: VARRO rust. 1,23,4 ea -anda in conserendo quae sunt fructuosa. APVL. met. 2,9 *capillus* pectinis ... dente ... -atus (apol. 4. *cf.* met. 6,28 frontem. VVLG. iud. 10,3 crinem [διέταξε]). 5,1 pavimenta ... in varia picturae genera -antur. AMM. 18,8,12 -ato (*i. discisso*) capite. 28,5,3 -atis ordinibus. PAVL. NOL. carm. 24, 298 (*in imag.*) *potestas gratiae* fideles impiis -arat naufragos. *res in medio positae*: CIC. Phil. 12,23 Etruriam -at Cassia (*cf.* PLIN. nat. 4,113 promunturium ... terras, maria, caelum -ans. STAT. Theb. 5,529 ab arctois -at aethera plaustris anguis. SOL. 23,15 Propontis Europam Asiamque -ans. CLAVD. 3,175 Odrysiis Asiam -at oris. 28,290 MART. CAP. 8,814 SIDON. epist. 9,4,1 CLAVD. MAM. anim.

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 147, 9). VERG. Aen. 11, 144 lucet via ... et late -at agros. LVCAN. 2, 357 torus ... vestes -at. PLIN. nat. 11, 160 qui -ant eos (*sc. dentes continuos*) canini appellantur. STAT. Theb. 1, 600 frontem -at anguis. TER. MAVR. 2026 *longas syllabas* si veniens in medium pes pariambus -et. SYMM. epist. 6, 9. CLAVD. 1, 90 nodus *ensis* ... pectus. carm. min. 53, 74 pugnae spatium -at aer. MART. CAP. 2, 132 pubem ciliorum -at glabella medietas. 8, 817. 826 novissima supernaque -ans ... horizon. RVT. NAM. 1, 457 incertas gemina -at arbore fauces ... limes. SIDON. epist. 1, 2, 3 aream dorsi. 2, 2, 9. 2, 11, 1. FAVST. REI. epist. 3 p. 177, 24 peccatores a coetibus ... iustorum ... chaos ... -at. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 103. **b** *de tempore*: LIV. 21, 4, 6 vigiliarum somnique nec die nec nocte -ata tempora. SER. SAMM. 924 morbus -at horas. LACT. Phoen. 55. HIL. in Matth. 5, 13 diem ... nox interiecta -at.

2 *i. q. diiudicare*: VARRO ling. 8, 51 cum -entur in rectis casibus is, ea, id. 9, 57 natura ... tria genera transit et id est in usu -a⟨tum *Reiter*, -o *F*⟩ ... usus docuit -are doctam rem ab hominibus. 9, 104 verba (POMP. gramm. V 231 *et saepe*). 10, 84 genus. TER. MAVR. 328. DIOM. gramm. I 321, 29 cognomina. 474, 5 metrum ... rhythmo -atur. distat enim metrum a rhythmo. CONSENT. gramm. V 380, 15 ea quae in id exeunt. *al.* SEN. epist. 95, 65 notas ... quibus inter se similia -entur. TERT. pudic. 2 paenitentiae ... condicio -atur. ARNOB. nat. 2, 23 *syn.* discernere. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 3, 5 *syn.* diiudicante. HIL. trin. 4, 41 quid exaequata -as ... discernis? PROB. Verg. ecl. 6, 31 sunt qui binis principiis mundum -ent. AMBR. in psalm. 1 praef. diversa opera -anda virtutum. 48, 6 sapientia non facultates -at, sed voluntates. AMBROSIAST. in II Cor. 5, 11 iudicium ... ad singulorum -anda opera. CLAVD. 26, 39 potestates priscus -at ordo iustitiae. MACR. sat. 1, 7, 26 nondum quisquam servitio vel libertate -batur. MART. CAP. 2, 127 omnia rerum ... -ans ... Prudentia. 6, 709. FAVST. REI. grat. 2, 9 p. 79, 2 inter malum et bonum. POMER. 1, 6, 1 inter eam scientiam ... et eam. BOETH. arithm. 1, 23 p. 47, 9. APRING. in apoc. 19, 15—16 ut -et universa *iudex* et singulorum facta determinet. *res differentiam efficiunt*: MART. CAP. 4, 348 proprium est quod ... unamquamque rem ab omnium communione -et ut in homine risus. 6, 605 nos cum illis diversitas temporum velut quadam contrarietate -at. 8, 846 inaequalitas ... dierum spatia noctiumque -at. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 87, 17. *i. q. differentias notare*: TER. MAVR. 2254 *moram* pollicis sonore vel plausu pedis -are. HIL. gen. 60 dies varie rerum -at ora. MART. CAP. 6, 597 scaphia ... horarum ductus -ant.

part. perf. pass. pro adi. **discrīminātus,** -a, -um: PRVD. perist. 10, 350 aedem -is (*i. distinctis*) illatam coloribus.

deriv.: discriminatim, discriminatio, discriminator.

discrīminōsus, -a, -um *a* discrimen. *i. q. periculosus*: CLAVD. DON. Aen. 11, 563 -um fuit hastae iactu liberari. *adv.* **discrīminōsē:** IVL. VAL. 2, 24 id factum ... valetudinem ... -ius vicerat. [*Rubenbauer.*

discrīptio, -ōnis *f. a* discribere. *de* di- *et* de- *v. p. 1354, 36 sqq. ad* discribo. di- *in lapide*: LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 17 *infra l. 64.* GLOSS. διαχάραξις (de- *trad.*) *et* διαγραφή (di- *et* de- *trad.*) *ad* di- *et* de- *pertinere possunt. legitur inde a* CIC. [PLIN. nat 3, 46. 49. 63 *v. p. 665, 2.*]

i. q. distributio: CIC. Sull. 52 tum -o (*Büch.*, de- *codd.*) totam per urbem caedis atque incendiorum constituta est. Flacc. 32 in -e (de- *codd.*) aequabili sumptus. *ibid.* discripsit ... pecuniam ad Pompei rationem, quae fuit accommodata L. Sullae -i (de- *codd.*). dom. 129 servorum omnium vicatim celebrabatur tota urbe -o (de- *codd.*). Planc. 45 decuriatio tribulium, -o (*Büch.*, de- *codd.*) populi. rep. 2, 39 quae discriptio *Servii Tullii* si esset ignota vobis, explicaretur a me. Tusc. 4, 1 cum ... equitum peditumque -o ... esset constituta. 4, 10 *illorum* -em sequar, qui animum in duas partes dividunt. 5, 68 in -e expetendarum fugiendarumque rerum. off. 1, 21 privatarum possessionum -o (*B*). LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 17 quom -o partium (*sc. hereditatis*) habeat gratum ... animum in viros *eqs.* PS. FRONTIN. strat. 4 pr. quae parum apte -i (*Büch.*, de- *codd. opt.*; discretioni *dett.*) priorum ad speciem alligatae subici videbantur. SVET. Tib. 30 legionum et auxiliorum -e (*M*; de- *rell.*). DON. Ter. Hec. pr. 3, 6 docet ... Varro *non* ... esse mirandum, quod actus impares scaenarum ... sint numero, cum haec distributio in rerum -e (*L*, de- *rell.*), non in numero versuum constituta sit. GREG. M. epist. 8, 24 p. 25, 19 sollicitì -e iudicii.

syn.: decuriatio (CIC. Planc. 45).

[**discrīptor,** -ōris *m.* GLOSS. V 190, 26 -es dicuntur, qui populum per centurias et tribus dividunt. *cf.* diribitor *p. 1232, 18. alia v. sub* descriptor.]

discrīptus (-ē) *v. p. 663, 7 sqq.* *Vetter.*

discruciātus, -ūs *m. a* discruciare. *i. q. cruciatus, excruciatus*: PRVD. ham. 834 vermibus et flammis et -bus aevum immortale dedit.

discrucio, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* cruciare. *inde a* PLAVTO. NOT. Tir. 66, 66 -at.

1 *corpora animalium valde cruciare, excruciare*: CIC. Phil. 13, 37 ut ... Trebonium et ... Brutum, Cassium -atos necaret. SVET. Aug. 14 eundem ... -atum necasset. APVL. met. 9, 32 -bar frigore. FIRM. math. 4, 19, 5 corpore erunt modici ... et quos intrinsecus collectus dolor assidua ratione -et. 5, 6, 2 renes acerbo dolore -at *luna*. SYMM. epist. 6, 73 rienum dolore -or. AMM. 27, 12, 3 -atus cecidit ferro poenali. PS. AMBR. laps. virg. 8, 32 te omni tormentorum genere -andam. HIER. hom. Orig. in Ezech. 5 p. 928 inedia et squalore et macie -etur. ORIENT. comm. 1, 316 vita perennis laetificans iustos -ansque reos. *singulariter*: TERT. anim. 53 p. 386, 4 rapida ... mors ... nullam animae moram praestat nec discessum eius in momenta -at (*i. nec efficit, ut anima paulatim ac minutatim [cf. ibid. p. 385, 12] inter cruciatus a corpore discedat*).

in enecandi notionem transit: MARCELL. med. 4, 22 stercus scrofinum ... lendes pedunculosque -at.

2 *frequentius adhibetur ad animum (mentem) spectans*: **a** *formae activi*: CARM. epigr. 1044[B], 10 (*saec. I in.; Viminacii Moes. super.*) et hic miserum ut -et stimulus (*cf. Bücheler ad l.*). SEN. epist. 95, 3 illos, quos honores nulla non arte atque opera petiti -ant. 115, 16 cotidianas sollicitudines, quae pro modo habendi quemque -ant. APVL. met. 9, 16 amoris languidi desidia tuos volentes amplexus (*i. te amplexus gestientem*) -at. 11, 15 fortunae caecitas dum te pessimis periculis -at. FIRM. math. 5, 6, 9 quos perpetui operis laboriosa sollicitudo -et. PS. AMBR. serm. Sess. 1, 5 non condicio languentium ac morientium proximorum sollicitudo -at (*sc. eum*). AVELL. p. 11, 8 legatos ... interim sola dilatione -at. EPIST. pontif. (*a. 430*) Migne 50, 491[C] non vos ista -ent (βασανιζέτω). NICET. appell. 2 p. 4, 25 B. si ira -at et exagitat dissensio, accede ad Christum. PETR. CHRYS. serm. 172 p. 649[A] invidia (*velut* carnifex) ... torquet animos, -at mentes. CASSIOD. in psalm. 127, 1 *pericula* homines inani pavore -ant. *reflex.* **se -are:** PLAVT. frg. inc. 32 quid murmurillas tecum et te -as? APVL. Plat. 2, 22 si de tali se causa -et. CASSIOD. in psalm. 101 praef. se ... lamentabili afflictione -at (101, 7. *cf.* 142, 1 peccatorum suorum recordatione). 101 concl. se -ando. var. 12, 11, 2 nesciunt ... esse lucripetes nec aliqua se negotiationis calliditate -ant. **b** *formae passivi*: PLAVT. Cas. 276 -or miser amore. Poen. 368 -or miser, nisi *eqs.* Trin. 103 haec cum audio in te dici, -or (excrucior *codd.*, *corr. Ritschl*) miser. CIC. Q. Rosc. 31 quod ... ipse celeriter arripuit, id cum tarde percipi videt, -atur. AVR. Fronto p. 92, 22 N. tanto angore -or. VERVS Fronto p. 131, 3 N. cura -bor. SYMM. epist. 1, 54 continuo animi dolore -or. 6, 64, 3 -or incerto per moram servuli, qui ... necdum revertit. ENNOD. epist. 4, 27, 5 p. 117, 17 super tarditate ... *illius* et opinionum varietate -or. dict. 28, 5 p. 506, 8 furore incensa -or. SCHOL. Hor. epod. 17, 23 sensus hic: ego -or m⟨a⟩eroribus et tu vacas deliciis. *adduntur* animi, animo, animum: *cf.* DOSITH. gramm. VII 424, 21 -or animi et animo et animum (DIOM. gramm. I 318, 25 BEDA gramm. VII 270, 13). 425, 29 -or animi et animo (DIOM. gramm. I 311, 17. IDIOM. cas. gramm. IV 570, 25 -or [discutior *cod.*] animi κατὰ ψυχὴν [ἐρευνῶ *del.*] τρύχομαι et animo [obcrucior *del.*] τιμωροῦμαι τὴν ψυχήν). CHAR. gramm. I 295, 29 -or animi et animum. GLOSS. -or animi βασανίζομαι τὴν ψυχήν. animi: PLAVT. Aul. 105 -or animi quia ab domo abeundum est mihi. TER. Ad. 610 -or animi (*cf.* ARVS. gramm. VII 468, 11 SCHOL. Ter. p. 158, 3).

form. pass. cum acc. c. inf. coniungitur: PLAVT. Bacch. 435 CATVLL. 66, 76 CAEL. Cic. epist. 8, 3, 1 CIC. Att. 14, 6, 1.

syn.: crucio, concrucio, excrucio. *deriv.*: discruciatus. *Nelz.*

discubitio, -ōnis *f. a* discumbere. *i. q. sedile, accubitus,* ἀνάκλισις (GLOSS.): ITALA Luc. 9, 14 (cod. d) reclinate eos -es (κατακλίνατε ... κλισίας, VVLG. facite illos discumbere). AVG. serm. ed Mai 118, 1 in unius -is instramento. ASSVMPT. Moys. 7, 8 habebimus -es et luxuriam. CORP. XIII 1766 loco exculto cum -e et tabula (*cf. Ihm, Matronenkultus p. 52*).

discubito, -āre *a* discumbere; *cf. c.* cubitare, secubitare. *i. q. quiescendi causa semotum iacere*: ALC. AVIT. hom. 7 p. 114, 26 facit furoris incontinentia, ne tacens -et *diabolus.*

discubitus, -ūs *m. a* discumbere. *cf. c.* accubitus, secubitus. *acc. plur.* -os: ITALA Marc. 12, 39 (cod. b) Matth. 23, 6 Luc. 11, 43 (codd. b l). 14, 7 (codd. a f). 20, 46 (cod. a). *i. q. actus vel locus discumbendi, se reclinandi, plerumque in convivio*: *sing.*: VAL. MAX. 2, 1, 9 ne seniorum adventum -u praecurrerent. VVLG. Sirach 41, 24 erubescite ... de -u in panibus (πήξεως ἀγκῶνος ἐπ' ἄρτοις). GAVDENT. serm. 13 p. 934[B] explanantes -um Lazari (*sc. in domo divitis*). PETR. CHRYS. serm. 66 p. 387[C] si Lazarus ad tuam (*divitis*) mensam venisset, tu ad istum -um (*sc. in inferno*) non venisses. p. 388[B] pro molli -u sustine tormentorum dura. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 2 p. 351[B] -um ... mensam et cetera *exornans.* *plur.*: primi -us: ITALA Matth. 23, 6 (cod. a ORIG. in Math. 18, 10) diligunt primos -us (πρωτοκλισίαν, VVLG. primos recubitus). Luc. 11, 43 (codd. b l) primos -us (πρωτοκαθεδρίαν, VVLG. primas cathedras). IREN. 3, 14, 3 AMBR. hex. 5, 15, 52. VVLG. Marc. 12, 39 in cenis. Luc. 20, 46 in conviviis (πρωτοκλισίας *utroque loco*). ACT. Archel. p. 36, 3.

disculcio (-**iatus**) *v.* discalceo.

disculpo, -ptum, -ere *a* dis- *et* scalpere *vel* sculpere. *i. q. scalpendo vel sculpendo insignire*: TERT. pall. 4 pectus squamarum (*sc. loricae*) signaculis -ptum. *cf.* desculpo.

[**disculsio:** GLOSS. V 189, 39 -o expulsio (disclusio *vel* dispulsio *Götz*)].

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

disculum *a* discus, -um *deminutive*: GLOSS. IV 342,13 ferculum: -um discus.

discum, -ī *v. p. 1370, 28.*

˟**discumbo,** -cubuī, -cubitum, -ere *a* dis- *et* cumbere. *de sensu*: DIFF. ed. Beck p. 30,18 accumbere est ad quietem reclinare, -ere ad epulas, decumbere in infirmitate. p. 51, 23 -unt diversis partibus plures. *seqq. definitiones verborum* accumbendi, succumbendi, procumbendi, concumbendi. SCHOL. Hor. carm. 1, 27, 8 succumbere deorum est, ... -ere hominum, recumbere ferarum. GLOSS. -it iacet, epulatur. -amus ἀναπέσωμεν. -e ἀνάπεσον. -uit accubuit, incubuit. -entes fusi (*cf.* SERV. auct. Aen. 1, 214, 708). *legitur inde a* PLAVTO. *cf. etiam* decumbo (*p. 221, 40 sqq.*). [*dub.*: **discubitum** (*semel per errorem scribitur* discivitum GLOSS. IV 332, 3) *part. perf. pass. vel supinum ex* dis- *et* cumbere, *ut videtur, tractum, sed sensu prorsus alieno*: GLOSS. V 450, 60. 496, 73. 567, 31 disiunctum. semotum. IV 332, 3 disclusum.]

I *i. q.* ***se collocare in lecto,*** *pulvinari hic illic etiam de singulis. de re cf. Marquardt-Mau, Privatleb. p. 300. 322.* **A** *dormiendi causa*: PLAVT. Merc. 100 -itum noctu ut imus (*praecedit* decumbo *de epulante*). CIC. inv. 2, 24 cenare et in eodem loco somnum capere voluerunt, cenati -erunt ibidem.

B ***cenandi*** *causa accumbere in triclinio, convivio*: **1** *absolute*: ISID. orig. 20, 11, 9 apud veteres Romanos non erat usus accumbendi, ... postea, ut ait Varro de vita populi Romani, viri -ere coeperunt, mulieres sedere (diff. 1, 524). VARRO Men. 102 -imus mussati. CIC. Att. 5, 1, 4 -uimus omnes praeter illam. LVCR. 3, 912 -uere tenentque pocula saepe homines. SALL. hist. frg. 3, 83 -uere: Sertorius inferior in medio, super eum L. Fabius (PETRON. 57, 1 supra me). NEP. frg. 24 temperius ut -ret. SEN. epist. 47, 5 ad cenandum -uimus. CVRT. 8, 5, 9 cum quibus cum -isset rex, paulisper epulatus convivio egreditur. PETRON. 21, 6. 22, 2 pedes -entium. 31, 3. 57, 2 secundum illum. 67, 3. 70, 10 IVV. 5, 12. 6, 434 TAC. hist. 2, 68 ann. 4, 54. 6, 50. 11, 2. 14, 57 epulandi causa. 15, 69 SVET. Iul. 48. 74 Aug. 70, 1 Cal. 45, 2 Claud. 32. GELL. 3, 2, 2 lemm. ratio ... in -endo sedendoque. TERT. spect. 28 cum illis. nat. 1, 7. ITALA Luc. 13, 29 (codd. a f r) -ent in regno (ἀνακλιθήσονται, VVLG. accumbent). PORPH. Hor. epist. 1, 5, 29 CARM. poet. min. V 64, 11 SPART. Hadr. 22, 4 TREB. Gall. 20, 4 LACT. inst. 4, 15, 16 HIL. in Matth. 9, 1 OPTAT. 5, 10 AVSON. 157, 20 AMM. 21, 4, 4. HYG. fab. 126 p. 110, 15 cum ancillis Vlyssis -unt (*vix secundum Homerum de concubitu intellegendum, cf.* p. 110, 21). VVLG. I reg. 16, 11. Tob. 7, 9 ad prandium. 9, 8 Matth. 9, 10. 14, 19 Marc. 2, 15. 14, 18 et -entibus eis et manducantibus. Luc. 5, 29. 7, 36 -uit (22, 14). Ioh. 6, 10. 12, 2 *saepe* HIER. prol. gal. RVFIN. Orig. in cant. 1, 87[A] AVG. in psalm. 66, 8 SVLP. SEV. dial. 1, 4, 3. 2, 7, 4 cum epulante. 2, 12, 10 MART. CAP. 5, 538 PETR. CHRYS. serm. 83 p. 433[C]. SIDON. epist. 3, 13, 4 cum -erit. ENNOD. carm. 1, 9, 152 -ere servum. CYPR. GALL. gen. 1396 ubi -uit. HIST. Apoll. 40 vade, -e et epulare. PASS. Theclae D 13 *al.* *in titulis*: DECRET. decur. Gab. (Corp. XIV 2795) 10. 13 CORP. IX 3160. X 5654. 5657. 2795. CARM. epigr. 856, 2 sum -ens. *impersonaliter*: CIC. Verr. 2, 66 mature veniunt, -itur. VERG. Aen. 1, 700 STAT. Ach. 1, 756. TAC. ann. 11, 27 -itum inter convivas. FLOR. epit. 4, 8, 4.

2 *additur ubi*: VERG. Aen. 1, 708 toris (OV. met. 8, 566. 12, 155 LVCAN. 10, 136. PETRON. 67 in quo *toro*). TIB. 2, 5, 95 in herba. OV. met. 12, 212 antro. STAT. silv. 4, 2, 10 mediis ... in astris cum Iove et Iliaca. 4, 2, 33 mensis (AMM. 31, 5, 6 in nepotali mensa). Theb. 1, 528 parte alia. QVINT. inst. 11, 2, 13 quo quisque -erat. PS. FRONTIN. strat. 4, 3, 7 lectis. TAC. ann. 3, 14 in convivio. 14, 22 in villa. ACT. Arv. 2, 33 (*a. 87*) in triclinio (11 A TREB. trig. tyr. 23, 5. *cf.* SVET. Cal. 37, 2). ACT. Arv. 16 B toralibus. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 10/11 in imo rex ipse -it. AMM. 29, 2, 4 in quibus *domibus*. 30, 1, 19 honoratiore -uit loco (VVLG. Luc. 14, 8 in primo loco). SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 23 in medio (PASS. Thom. 98, 20). VVLG. Marc. 8, 6 super terram. *al.* AVG in psalm. 144, 9 super pectus domini (epist. 167, 10 virg. 27, 27 contin 11, 25). PETR. CHRYS. serm. 29 p. 283[B] -bat Iesus plus in Matthaei mente quam sigmate (*i. mensa*). *impersonaliter*: VAL. FL. 2, 190 -itur ... porticibus. 8, 255 toris -itur. GELL 2, 2, 9 cum sedeatur, ambuletur, in convivio ... -atur. 3, 19, 1 apud cenam ... -itum fuerat.

II *i. q.* *recumbere in terra*: AMPEL. 2, 6 canis ad pedes eius -ens. HERM vis. 3, 12 *senior* iam non -it, sed et stat (οὐκέτι ἀνακεῖται, ἀλλὰ ἕστηκεν; non iam iacens *rec. Pal.*). *de re*: PALLAD. 3, 11 vitis ..., quae per terram proiecta -it.

discuneātus, -a, -um [*a* dis- *et* cuneus *vel* cuneare. *Th.*]. *i. q. cuneo disclusus*: PLIN nat. 9, 90 insidiantur ... polypi *conchis* apertis impositoque lapillo extra corpus, ne palpitatu eiciatur: ... illae se contrahunt, sed frustra, -ae.

discupio, -ere *a* dis- *et* cupere. **1** *i. q. valde cupio, flagito*: PLAVT. Trin. 932 -o dicere. CATVLL. 106, 2 cum puero bello praeconem qui vidit esse, quid credat nisi se vendere -ere? CAEL. Cic. epist. 8, 15, 2 te videre et omnia intima conferre -o. ?**2** *i. q. neglegere, ex propria praepositionis vi ortum*: ITALA act. 6, 1 (cod. d, *cf.* h *v. l. 82*) quia -untur in ministerio diurno viduae (quod ... viduae ... a ministris ... -ierentur: cod. h *e lectione Buchanani*; παρεθεωροῦντο, VVLG. despicerentur). *Gudeman.*

˟**discurro,** -(cu)currī, -rsum, -ere *a* dis- *et* currere. *forma perfecti reduplicata legitur* SEN. suas. 4, 2 SVET. Cal. 32, 2, *v. etiam l. 5; non redupl.*: VERG. Aen. 5, 580 LIV. 25, 25, 9. 31, 26, 4. 34, 37, 1 SEN. contr. 2, 2, 9 SEN. nat. 6, 29, 1 CVRT. 4, 15, 10 VVLG. gen. 49, 22 (*Amiat. praes.*) HIER. tract. in psalm. 143 p. 280, 19 GREG. TVR. Franc. 4, 51. NOT. Tir. 27, 17 -currit. 27, 27 -cucurrit. GLOSS. διατρέχω. περιτρέχω. *legitur inde a* CAES. (*semel*) BELLO Alex. (*semel*) VERG. (*6ies*). *usus transitivus v. l. 74 sqq. 84. p. 1367, 1. 50 sqq. 79 sqq.* [*dub.*: LVCAN. 4, 733 equitem late -ere (*UG*, dec- *ceteri libri*) campis. *loco corrupto*: VERVS Fronto p. 116, 20 N. -is autumno (*legit Hauler*).]

I *proprie i. q. huc illuc, in omnes partes celeriter se movere, currere, vagari* (GREG. M. in Ezech. 1, 5, 9 omnis ... qui -it accedit in locum, in quo non fuit et eum deserit, in quo fuit); *ubi de pluribus dicitur, saepe subintellegendum in diversas partes festinare* (*praesertim addito quo vel unde*): **A** *de* ***animantibus***: **1** *de personis* (*praecipue militibus*): **a** *generatim*: *a pedibus*: VERG. Aen. 9, 162 -unt variantque vices. LIV. 25, 25, 9. PAVL. FEST. p. 57 in Lupercalibus nudos -ere (MIN. FEL. 24, 3 TERT. spect. 5 PS. AVR. VICT. orig. 22, 1. *cf.* AVELL. p. 458, 28). VITR. 2, 8, 12 inter se congregantes -bant. SEN. clem. 1, 3, 5. dial. 5, 32, 3 propter quae litigamus -imus (*i. trepidamus*) anhelamus (*cf.* epist. 13, 13 aestuare ac -ere. ENNOD. carm. 1, 4, 94 suspiret, cupiat, -at, ferveat). dial. 9, 2, 9. 11, 10, 6 quid tanto tumultu -itis? nat. 29, 1 insanis attonitisque similes. epist. 2, 1. 122, 16. CVRT. 3, 8, 26 festinatio -entium. PETRON. 59, 6. SIL. 4, 549 instat Hiber levis et levior -ere Maurus. TAC. ann. 1, 44 *milites seditiosi*. SVET. Tib. 75, 1. Cal. 32, 2 more victorum. Claud. 10, 2 -ens forte gregarius. APVL. met. 8, 25. PORPH. Hor. carm. 1, 15, 27 furit ac per hoc -it, ut te repperiat. IVST. 12, 7, 8 exercitus ... -it (*sc. in partes diversas*). AMM. 31, 2, 8 incomposita acie cum caede vaste -unt. HIER. epist. 64, 11, 2 sacerdotes. VVLG. prov. 6, 3 -e festina. MART. CAP. 1, 36 cum -endum esset. ENNOD. opusc. 1, 51 p. 275, 11 ne impunita esset libido -entium (*i. transfugarum*). *additur ubi*: CAES. civ. 3, 105, 3 ut in muris armata civitas -ret (OV. fast. 2, 285 deus velox -ere gaudet in altis. ANTH. 415, 39 SVLP. SEV. Mart. 23, 6 DRAC. Orest. 849 IORD. Get. 10, 66). OV. met. 14, 419 per omnes -unt silvas (LIV. 25, 34, 11. 33, 28, 3 PS. QVINT. decl. 19, 16 SVET. Claud. 21, 6 APVL. met. 4, 30. CYPR. epist. 44, 3 oppidatim per quasdam civitates. IVST. 5, 7, 4 AVSON. 352, 19 AMM. 16, 3, 3. 17, 12, 3. 20, 6, 2 per turres ... et minas. *al.* CLAVD. rapt. Pros. 3, 50 luctu. OROS. hist. 5, 24, 13. CONC. Latun. a. 673—675 p. 218, 10 vacare [*i. vagari*] aut -ere. *saepe*. *per homines*: GREG. TVR. Franc. 9, 8). LIV. 22, 17, 3 hominum passim -entium (24, 39, 6 SEN. benef. 3, 23, 2 dial. 9, 2, 2. *cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 6, 13 ubique). 26, 9, 8 circa deum delubra (27, 51, 7 *cf. l. 69. 79*). LVCAN. 1, 476 qua Nar ... illabitur amnis, ... -ere Caesaris alas. 5, 295 totis -ere castris (VAL. FL. 1, 312 transtris. STAT. Theb. 7, 455 muris. SVET. Nero 57, 1 NEMES. ecl. 4, 6 cyn. 49. PALLAD. hist. mon. I 24 p. 305[B] toto ... mundi fine -ens [περιερχόμενος p. 109, 8 Butl.]. *v. infra l. 70*). LVCAN. 10, 359 interque maritos -ens (*cf.* AMM. 20, 5, 5 inter tela. VAL. CEM. hom. 18, 4). AVR. Fronto p. 230, 17 N. parvolam nuntio nostram melius valere et intra cubiculum -ere. AMM. 15, 4, 9 prope munimenta Romana. IORD. Get. 282 super Sarmatarum rege -it. *quo vel ad quem finem*: BELL. Alex. 31, 2 Alexandrini trepidantes in omnes partes castrorum -ere coeperunt (VERG. Aen. 11, 468 in muros tota -itur urbe. LIV. 5, 21, 6 *al.* SEN. contr. 2, 4, 1 in omnia ... ministeria. SEN. dial. 5, 6, 3 in multa ... negotia. CVRT. 6, 2, 16. APVL. met. 7, 9 in ... fugam). VERG. Aen. 12, 577 ad portas (LIV. 5, 36, 5 ad arma [25, 37, 11. 27, 41, 8 *al.* SEN. suas. 6, 5 ab armis ad arma. SEN. dial. 5, 2, 3. 10, 3, 1 ad lapides et arma. CVRT. 9, 7, 8 TAC. Agr. 35]. 4, 34, 2 ad praedam [5, 21, 14. 9, 31, 16 CVRT. 4, 15, 10 *al.*]. 25, 29, 9 ad caedem. 31, 18, 7. 42, 58, 4 miles ad sua quisque tentoria -it. *al.* SEN. dial. 10, 12, 5. nat. 4, 6, 2 ad paenulas. PETRON. 114, 1 ad officia. ad *c. gerund.*: LIV. 1, 9, 10 ad rapiendas virgines. 3, 50, 12. 8, 27, 9. 25, 2, 7. 25, 10, 10. 27, 16, 7 ad diripiendam urbem. 35, 11, 5. SEN. epist. 95, 24 ad inferendam cenam. CVRT. 4, 1, 31 ad populandos agros. 5, 12, 6. 9, 9, 8 MARCELL. chron. II p. 96, 504). LIV. 35, 4, 2 praedatumque ... -bant Romani. PETRON. 37, 1 huc atque illuc (CAPITOL. Maximin. 5, 1 HIER. tract. in psalm. 143 p. 280, 19. RVFIN. hist. mon. 29 p. 454[B] puerulos. GREG. TVR. Mart. 4, 17). APVL. met. 1, 5 ultro citro (AMM. 14, 11, 10 *al.*). *unde*: LYGD. 1, 3 vaga nunc certa -unt undique pompa. FLOR. epit. 4, 2, 77 circa obsidionem urbium utrimque -rsum est (AMM. 29, 5, 26). AVIEN. orb. terr. 516 hinc Metapontini -unt latius arvo. *nota c. dat.* (?): PANEG. in Mess. 68 ut inferno Plutonis subdita regno magna deum proles levibus -ret umbris (*alii intellegunt* '*specie levium umbrarum*'). *usus transitivus i. q. huc illuc percurrere*: AMM. 16, 2, 10 tramite obliquo -rso. 21, 12, 3 -rsis Thraciis Constantinopolim introiit. 25, 10, 1 -rsis itineribus (29, 5, 17). 31, 2, 21 Mediam. VVLG. II Macc. 5, 26 civitatem (εἰς τὴν πόλιν ... εἰσδραμών). IORD. Get. 155 Tusciam usque ad urbem Romam -entes. 271 Illyricum totum -entes in praeda. *β alia ratione*: LIV. 25, 9, 2 ut *equites* -rent circa vias perlustrarentque omnia (*cf.* 33, 15, 2. VAL. FL. 6, 203. SVET. Cal. 19, 3 [*proverbialiter*] non magis Gaium imperaturum quam per Baianum sinum equis -urum. AMM. 26, 3, 5. VVLG. Esth. 8, 10 per veredarios. OROS. hist. 1, 13, 4 *al.* ITIN. Anton. Plac. rec. A 40 -entes cum ipsis equis [PALLAD. hist. mon. I 1 p. 254[D]]). AMM. 14, 6, 16 basternis. 17, 2, 3 navibus -ere flumen (24, 4, 9 itineri-

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bus et cumbis per varia -entes. ANTH. 723, 16 cursus aequoris). MART. CAP. 1, 7 *rotis.* *de deo, diabolo sim.*: MIN. FEL. 10, 5 deum . . . -entem scilicet atque ubique praesentem. AMM. 14, 11, 26 *Nemesis* per elementa -ens. PETR. CHRYS. serm. 13 p. 231[A] *diabolus* circa nos, servos eius, . . . -it. SVLP. SEV. Mart. 23, 3 inter se ac deum nuntios -ere. *in locut. vulgari, ut vid.*: CYPR. epist. 14, 3 audio quosdam improbe et insolenter -ere (*i. vitam agere -endo*), ad ineptias... vacare (*cf.* RVFIN. Orig. in exod. 1, 5 *diabolus* te facit -ere per saeculum). *in locut. metaph.* (?): VVLG. gen. 49, 22 filiae -erunt super murum (HIER. quaest. hebr. in gen. *ad l.* gradu composito incedentes super murum). *de rebus personatis*: LVCAN. 4, 574 -ens Fama per orbem (CVRT. 4, 1, 24 PELAG. in I Thess. 1 p. 683[A] CARM. epigr. 279, 9 [*a. 357*] *al.*). IVVENC. 2 praef. 11 gloria. HIER. in Is. 37, 33 p. 466 mors (*sc. pestis*) saeva -it (*i. dilatatur. sim.* DRAC. Romul. 8, 628. *aliter* DRAC. satisf. 217 si debilitas faceret -ere [*i. abire*] mortes).

b *speciatim*: *de ludis, exercitiis militaribus i. q. in diversas partes deflectere*: VERG. Aen. 5, 580 olli -ere pares. LIV. 7, 33, 11 cum equites . . . -unt in cornua legionibusque in mediam aciem aperiunt viam (*cf.* VEG. mil. 3, 22). 28, 14, 19 in cornua (CVRT. 3, 2, 14). CLAVD. 28, 633 in gyros. *de ambitu matutino clientium*: MART. 4, 78, 3 -is tota vagus urbe. 12, 26, 3 per urbem. *de itineribus magistratuum*: COD. Theod. 1, 16, 11 (*a. 369*) provinciis praesidentes per omnium villas sensim . . -ant. 8, 5, 66, 1 (*a. 407*) per provinciam suam. CONC. Cabil. a 639—654 p. 210, 17 (*syn.* circuire). *cf.* AMM. 21, 16, 18 catervis antistitum, iumentis publicis ultro citroque -entibus per synodos.

2 *de bestiis*: VERG. Aen. 12, 590 *apes* per cerea castra -unt (PS. QVINT. decl. 13, 12). SEN. contr. 10 praef. 9 quidquid ferarum -it. PETRON. 40, 2 canes Laconici etiam circa mensam -ere coeperunt. MART. 8, 33, 15 aranea (HIER. tract. in psalm. I p. 109, 16). APVL. met. 4, 18 facies ursae mediis aedibus -entis. 4, 19. 6, 10 formicula (EVSTATH. Bas. hex. 9, 3 p. 959[C]). 7, 15 *al.* AMM. 29, 5, 41 equo, per saxa et rupes -ere citius assueto (VVLG. Zach. 6, 7 PALLAD. hist. mon. II 3 p. 347[D] [διατρέχοντας p. 20, 17 Butl.]). HIER. adv. Iovin. 2, 5 gallina. VVLG. iud. 15, 5 ut huc illucque -rent *vulpes.* CLAVD. carm. min. 18, 5 *mula.* DRAC. laud. dei 1, 279 PASS. Theclae B 36 p. 100, 16. *nota*: HIL. gen. 12 quae per liquidos -unt agmina campos. HIER. in Am. 3, 8 p. 336 aves volantes per aerem et sublimius -entes. SIDON. carm. 5, 403 anguis -it per aciem.

B *de rebus*: **1** *quae ipsae se movent*: VERG. georg. 4, 292 *Nilus* septem -it in ora (SEN. nat. 4, 2, 8 per totam -it Aegyptum. LVCAN. 10, 238. APVL. met. 2, 5 *fons* deae vestigio -ens. flor. 6 p. 19. AMM. 23, 6, 26 fluvii multi per haec loca -unt). SEN. epist. 102, 25 suffusus sanguis -ensque per totum (CHIRON 4). PALLAD. 4, 10, 11 aqua. HIER. tract. in psalm. I p. 141, 17 pluvia in universo orbe -it. SEN. suas. 4, 2 sidera in quas -cucurrerint partes (LVCAN. 1, 643). SEN. benef. 4, 23, 4 *stellae* (nat. 7, 13, 1 PLIN. nat. 18, 351). dial. 11, 6, 7 <sol> . . . per omnis signorum partes -it (SCHOL. Germ. Sang. p. 228, 3. 231, 2 *sole* a *terra* longius -ente. 231, 11 ab oriente in occidentem. MART. CAP. 8, 879 *al. transitive*: AMM. 26, 1, 13 duodecim siderum domicilia sol -ens. 28, 4, 24 polum -ens luna. MACR. somn. 1, 6, 53 omnem zodiaci et longitudinem et latitudinem circum perque -it. 1, 18, 12. ARNOB. in psalm. 18 p. 349[C] horarum mensuras. CASSIOD. var. 1, 35, 2. 1, 45, 8). EVSTATH. Bas. hex. 1, 3 p. 870[C] circum te -unt ea, quae moventur in caelo. LVCAN. 4, 369 aera non passus vacuis -ere venis. PS. QVINT. decl. 8, 18 spiritus per tacitos meatus . . . -ens (GREG. TVR. Mart. 2, 3 flatus spiraminis). CLAVD. rapt. Pros. 1, 173 ventus (CASSIOD. in psalm. 15, 6). ENNOD. carm. 1, 7, 42 aura. HIER. epist. 53, 9, 2 -unt fulgora (VVLG. exod. 9, 23 -entia fulgura super terram. Nah. 2, 4 GREG. TVR. Franc. 4, 51). c. Ioh. 32 elementa . . . -unt in venas. VVLG. deut. 33, 26 nubes. sap. 3, 7 scintillae in arundineto -ent (διαδραμοῦνται). Ezech. 1, 13 visio -ens in medio animalium. VINDIC. med. 8 accepti cibi disiecta materies. **2** *quae moventur*: ANTH. 440, 1 rates Siculo -ent aequore (AMM. 22, 6, 4 navigiorum ultro citroque -entium. 25, 8, 3. 31, 5, 3). AVIEN. orb. terr. 1246 spicula (*cf.* CASSIOD. in psalm. 126, 6 *sagitta*). HIER. epist. 18[A], 8, 3 lampades. GREG. M. epist. 2, 21 scriptis -entibus (2, 23 [*ibid* alternantibus]. *saepe*). *de partibus corporis*: VVLG. Zach. 4, 10 oculi . . . -unt in universam terram (CLAVD. 21, 310). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 9 *lingua* per aspera dentium intervalla -ens.

II *translate*: **A** *de hominibus*: **1** *i. q. percurrere per, decurrere* (*plerumque de scriptoribus*): SEN. contr. 2, 2, 9 sine certo ordine per locos -erat (-bat *Gertz; H. J. Müller*). AVG. civ. 4, 11 per cuncta (CASSIOD. inst. div. 33). epist. 130, 22 per omnia precationum sanctarum verba (ENNOD. epist. 2, 6, 3 p. 45, 7 per infabricata verba). MAX. epist. p. 2. PALLAD. hist. mon. I p. 255[B] per . . . prophetas (περιέρχομαι). QVINT. inst. 2, 4, 15 *pueri* a media in utramque partem -ere . . . cogantur. *c. obiecto i. q. res singillatim tractare, excutere, perlustrare*: PS. ORIG. tract. 3 p. 26, 21 per singulas species -enda est disputatio. CHALC. comm. 253 -rsis penitus latibulis quaestionis. AMM. 30, 7, 1 actus eius -ere per epilogos breves. PETIL. Aug. c. Petil. 2, 29, 66. AVG. epist. 108, 18 collectis vestris atque -rsis (*i. perscrutatis*). MART. CAP. 4, 343 universa. 9, 955. CASSIOD. inst. div. 10 sex modos intellegentiae studiosa voluntate -ere. ISID. orig. 6, 2, 14 omnia heroico metro -unt. *nota*: AMM. 17, 4, 1 super quo *obelisco* nunc pauca -am. **2** *i. q. recurrere* (*dilucente propria significatione*): SEN. epist. 84, 11 relinque ista iamdudum, ad quae -itur. 90, 36 ad rapinam ex consortio. *i. q. pervenire*: GREG. M. in Ezech. 1, 12, 10 non iam per exteriores concupiscentias in appetitum laudis . . . -at. CASSIOD. in psalm. 101, 8 per omnium satisfactionum modos -ere. *huc referendum videtur*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 12 p. 1122[B] suos actus naturae continentis contagione -unt. **3** *i. q. diversas sententias sequi, dissentire*: IVST. 13, 6, 17 in duas partes -entibus ducibus (OROS. hist. 3, 23, 19).

B *de rebus*: **1** *corporeis*: **a** *materies, linea sim.* (*motus rebus non inest, sed per hominum oculos additur*): AETNA 393 materiam penitus (*per Aetnam*) -ere (*cf.* PETR. CHRYS. serm. 29 p. 282[A] *aurum* per ima venarum). MANIL. 2, 274 in tres aequales -it linea ductus. CELS. 4, 1 multis . . . venis per id -entibus (7, 19. 8, 1 PLIN. nat. 2, 166. 11, 182 *al. cf.* 26, 105 nervis). LVCAN. 2, 355 infulaque in geminos -it candida postes. PLIN. nat. 13, 117 *incisurae.* 33, 40 -ant catenae circa latera. 33, 81 arcus. 35, 6 stemmata . . . lineis -bant ad imagines pictas. 37, 5 -entibus maculis. 37, 189 *bis.* OPT. PORF schol. carm. 6 versus . . . per anfractus varios susum ac deorsum -unt. *i. q. decurrere*: AVIEN. Arat. 12 -ente meatu. ITIN. Anton. Plac. rec. A 23 platea. 30 per medio -it cancellus. **b** *sonus, vox, sermo* (*cf. p. 1367, 11sqq.*): SIL. 7, 347 -it tessera castris. AVIEN. Arat. 1428 late murmura -unt. HIER. epist. 51, 3, 4 sermo (AVG. civ. 1, 6. MACR. sat. 1, 2, 5 -ens . . . inter reliquos grata vicissitudo *sermonis*). ENNOD. epist. 4, 30, 1 p. 119, 2 verba. *adde*: ENNOD. epist. 16, 1 p. 185, 5 quidquid boni facundis accesserit, germana gaudiorum per populos voce -it (*i. divulgatur*).

2 *incorporeis*: **a** *i. q. vagari, extendi*: OV. rem. 443 secta bipertito cum mens -it utroque (SEN. dial. 10, 10, 5 quietae mentis est in omnes vitae suae partes -ere. CLAVD. rapt. Pros. 2, 201 EVSTATH. Bas. hex. 1, 9 p. 876[C]). HIER. in psalm. I p. 109, 18 vita hominum huc et illuc -it. BARNAB. 4, 2 non demus animae nostrae spatium, ut possit habere potestatem -endi cum nequissimis (συντρέχειν). MART. BRAC. ira 3. SEN. nat. 6, 14, 2 febris . . . per omnes *partes* pari aequalitate -it. VVLG. lev. 13, 12 -ens lepra in cute. CASS. FEL. 18 dolor (51). 52 torpor . . . per membra patientibus -it. DRAC. laud. dei 2, 641 vapor. PS. QVINT. decl. 8, 19 -entem per omnia . . . errorem. 13, 15 *apium* labor. AMM. 26, 1, 1 historiae . . . -ere per negotiorum celsitudines assuetae. BOETH. mus. 1, 21 descriptio. in Porph. comm. sec. 1, 8 p. 156, 7 definitio. ENNOD. carm. 1, 8, 49 non mihi per campos -at lingua patentes. PETR. CHRYS. serm. 4 p. 195[B] inter diversos pignorum casus genitoris pietas stupefacta -it. CORIPP. Ioh. 3, 4 gaudia. **b** *i. q. decurrere*: ENNOD. epist. 5, 2, 1 p. 124, 21 peritiae successio illo quo patrimonia iure -it. COD. Iust. 2, 13 (14), 1 pr. ut . . . iudiciariae lites . . . suo Marte -rent (3, 1, 13, 9. *cf.* 4, 1, 12, 2 percurrat).

deriv.: discursim, discursio, discurso, discursus.

discursātio, -ōnis *f. a* discursare. *plur. v. l. 52.* *i. q. actus discursandi*: *de hominibus*: SEN. dial. 10, 3, 2 officiosa per urbem -o. TERT. apol. 39 inde (*de cena dominica*) disceditur non in catervas caesionum nec in classes -um. *de bestiis*: *eundo*: FRONTIN. strat. 1, 5, 28 pecus . . . magna -e montes . . . collustravit. *volando*: LACT. opif. 3, 7 *aves* cibos convehunt et totos dies in huiusmodi -e consumunt. 3, 20 avium per aërem libera -o. *translate*: FACVND. defens. 12, 3 p. 844[A] pro sui animi -e (*i. mobilitate*).

discursātor, -ōris *m. a* discursare. *i. q. miles qui passim vagatur*: AMM. 14, 2, 6 hoste -e rupium abscissa volvente. 16, 12, 21 pedites -es et leves. 21, 7, 4 -bus expeditis. 29, 5, 7. 31, 10, 21.

discursim *adv.* [*a* discurrere. *Th.*]. IVL. VAL. 1, 51 cum [mille] funditoribus totidem obire -m (*i. discurrendo*).

discursio, -ōnis *f. a* discurrere. GLOSS. διαδρομή. **1** *proprie*: *de actu discurrendi*: *hominum*: FIRM. math. 3, 3, 6 iussu principum vel ducum hac atque illac frequenti -e mittuntur (*de magistratibus; cf. p. 1367, 22*). AMM. 15, 4, 11 non iusto proelio, sed -bus. 31, 9, 2 hi . . . -e rapida maturabant. ENNOD. dict. 1, 18 p. 428, 5 per dulcia cubiculorum limina confusa -o. NOVELL. Iust. 24, 1 non secundum ordinem legitimum . . . accedere, sed secundum quandam -is figuram (ἐπιδρομῆς). 26, 3 pr. belli causa -o (ἐκδρομή). *siderum*: CHALC. comm. 84 de stellarum errantium inconstanti -e.
2 *in locut. metaph. et translate*: ITALA prov. 2, 15 (Vind.) pravae -es (τροχιαί, VVLG. gressus) eorum. 2, 18 (Vind.) penes infer<os> cum terrigenis -es (ἄξονας, VVLG. semitae) s<uas>. EVSTATH. Bas. hex. 1, 8 p. 876[B] torquebitur . . . mens ad nullum certum exitum perveniente -is indagine. CASSIOD. hist. 1, 14 -bus uti et adversus nos machinari.

discurso, (-āvī, -ātum), -āre [*cf. c.* discurrere *et* cursare. *Th.*]. *i. q. huc atque illuc identidem currere*: **1** *de hominibus*: QVINT. inst. 6, 3, 54 Suram multum in agendo -antem (11, 3, 126 -are . . . et . . . satagere ineptissimum). FLOR. epit. 3, 18, 10 duce et auctore belli -ante Poppaedio. AMM. 14, 4, 1 Saraceni ultro citroque -antes. HIER. epist. 50, 4, 1 non loquendo et -ando, sed tacendo et sedendo. MART. CAP. 1, 35 ne . . . -are sub praeceptis Iovialibus denegaret *Cyllenius.* MARCELL. chron. II p. 103, 532. *c. praepos.*: SEN. dial. 10, 14, 3

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

per officia -ant. MARCELL. chron. II p. 68, 405 (= IORD. Rom. 321) Isauri per montem Tauri -antes. *c. ablat.*: HIER. in Mich. 1, 2 p. 457 tota clerici urbe -ant. *nota usum transitivum*: AMM. 15, 5, 4 duce Gallias ... -ante. MARCELL. chron. II p. 103, 530 Getis Illyricum -antibus. 2 *metaphorice de rebus*: CHALC. comm. 241 quod vero visu non sentitur, -antis aciei (*sc. radii speculis identidem refracti*) lumine proditur. ILDEF. vir. ill. 7 -antium (*i. hic et ibi susceptorum*) negotiorum ... itinere.

discursus, -ūs *m. a* discurrere. *legitur inde ab* HIRT. *et* OV. (*nusquam dat. sing.*). *plur. inde ab* OV., *gen. plur.* -uum: EDICT. imp. Diocl. II 14.

I *proprie i. q. actus discurrendi*: A *animantium*: 1 *hominum: praecipue militum huc illuc vagantium*: HIRT. Gall. 8, 29, 2 magno clamore -uque passim fugae se mandant (ENNOD. opusc. 1, 38 p. 271, 18 fugacium -us). OV. fast. 2, 223 Fabii vallem latis -bus implent. LIV. 23, 16, 12 in sua quisque ministeria -u trepidant. 25, 25, 5 contineri ab -u miles avidus praedae non posset (*cf.* 25, 25, 8. 25, 31, 9 in -u diripientium militum. QVINT. inst. 8, 3, 69). 33, 15, 5. VAL. FL. 3, 220 aciem vanis -bus implet (*cf. l. 16*). SIL. 9, 279 agilique virorum -u. STAT. Theb. 10, 560 fervent -bus arces. TAC. Agr. 35 *equitis* strepitu ac -u (*cf.* FLOR. epit. 2, 6, 14 equitum virorumque. *de equitando etiam* PLIN. paneg. 14, 3). hist. 1, 84 in -u ac ... confusione. APVL. met. 3, 28 -us hostilis. PANEG. 2(10), 2, 4 inter -us iuventutis. 3(11), 2, 4 AMM. 16, 12, 37. 24, 1, 13 militum per longinqua -us. 31, 10, 2 per fallaces -us. *al.* OROS. hist. 3, 1, 12 navali -u (*opp.* pedestrem expeditionem). 3, 2, 11. 7, 27, 5. 7, 40, 10 magnis cruentisque -bus. PETR. CHRYS. serm. 26 p. 274^{B} si in -bus indefessus miles. SIDON. epist. 3, 3, 7. carm. 7, 249 -u, flammis, ferro ... delebant. NOVELL. Valent. 18, 13 barbarorum -bus (18, 9 *syn.* incursibus). ENNOD. opusc. 1, 86 p. 285, 5 per exoticos -us. *aliorum*: LIV. 26, 9, 6 ⟨dis⟩cursu (*suppl. Madv.*) hominum affingentium vana auditis. SEN. contr. 1, 3, 6 hac ... sacerdotis inter supplicia et vota -us est. SEN. dial. 9, 7, 5 assiduus generis humani -us est. epist. 77, 3. 104, 17 VAL. FL. 5, 427. QVINT. inst. 1, 12, 10 infantium ... totius diei -us. 2, 19, 9 *in agenda oratione* (*cf.* PLIN. epist. 2, 19, 2). 4, 2, 3 de -u amicorum Chrysogoni. PS. QVINT. decl. 4, 16 aliquis vagi numinis errore perstrictus est, vitam transigit ille -bus. 5, 11. APVL. met. 6, 1 Psyche variis iactabatur -bus. 11, 7 -u religioso. NEMES. cyn. 2 venandi ... labores -usque citos (*cf.* CYPR. GALL. gen. 891 longis -bus actus). EDICT. imp. Diocl. II 14 locorum adque -uum totiusque negotii ratio supputetur. HIL. in Matth. 31, 11 post -us recursusque multiplices. AMM. 14, 7, 16 *funes* coniunctos per ampla spatia civitatis acri raptavere -u. 15, 12, 4 -bus vagis. HIER. in Nah. 3 p. 565 incertis per cuncta -bus. epist. 22, 8, 3 euangelii praedicandi ... -us. 52, 3, 2 huc illucque -us. PRVD. c. Symm. 1, 581 variis -bus. 2, 863 nudique petuntur -us iuvenum *Lupercorum*. CLAVD. 8, 143 qui vatum -us erat? 20, 100 lascivis flueret -bus aestas. MACR. sat. 1, 10, 24 -um publicum et laetitiam religionis. 5, 17, 3 per urbem mediam ... facere -um. MART. CAP. 1, 5 palaestra crebrisque -bus exercitum corpus. PAVL. epigr. 74 PETR. CHRYS. serm. 40 p. 312^{B}. *adde*: TERT. anim. 28 Platonis de animarum reciproco -u. IVNIL. 2, 9 angelorum ... -us propter humanam vitam (*cf.* HIER. in Is. 6, 2 p. 92 velocitatem et in cuncta -um). GREG. M. in Ezech. 1, 5, 11 -us atque mobilitas spiritus. *de pompis in re militari*: LIV. 30, 33, 3 in dextram laevamque -u ... viam ... darent. TAC. hist. 2, 25 subito -u terga cinxerant equites. FRONTO p. 12, 13 N. ille in pyrrica versicolorum -us (*cf.* APVL. met. 10, 29). *de ambitu clientium* (SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 2, 6, 18 ambitio: -us circa amicos): MART. 7, 39, 1 -us varios vagumque mane ... et have potentiorum. TAC. ann. 4, 74 Romae sueti -us. *inde fere i. q. ambitus, apparatus, labor ad rem persequendam susceptus*: SEN. dial. 8, 6, 5 -us et sudor (*opp.* quies). PS. QVINT. decl. 2, 8 sceleribus ..., quae -um, quae exigunt laborem. IVV. 1, 86 ira, voluptas, gaudia, -us. PLIN. epist. 1, 9, 7 strepitum istum inanemque -um. 8, 23, 5 quo -u ... aedilitatem ... petiit. TERT. idol. 11 de -bus negotiationibusve. LIV. perioch. 117 -us utriusque partis virorum ad accipiendas provincias. *c. gen.*: PANEG. 9 (12), 12, 3 bellorum toto orbe surgentium -um apparatumque. *de itineribus magistratuum*: PANEG. 5 (8), 3, 2 in diversa -us vel revisenda. CASSIOD. var. 4, 74, 4 saionum. 5, 14, 7 iudicum. COD. Theod. 8, 5, 16 pr. (*a. 363*) in qua *provincia Sardinia* nulli paene -us veredorum seu paraveredorum necessarii esse noscuntur. *singulariter*: OPTAT. 2, 18 p. 51, 20 loca ... qui fuerint vestri -us (*i. recessus*). COD. Theod. 15, 1, 45 (*a. 406*) homines inter incendia -us (*i. possibilitatem fugiendi*) ac liberandi sui facultatem invenient. 2 *animalium*: LIV. 22, 17, 3 *boum*. SEN. dial. 3, 3, 8 ex fremitu -uque vesano statim quies soporque sequitur. 6, 7, 2 equarum. nat. 1 praef. 10 formicarum. APVL. met. 7, 15. 9, 11 *Lucii in asinum mutati*. LACT. opif. 3, 1 *animalia* gestire -bus. MACR. sat. 5, 11, 4 *apum*. PALLAD. hist. mon. I 5 p. 267^{B} sues agrestes -bus ac strepitu lascivientes (σκιρτῶντας καὶ φεύγοντας p. 43 Butl.). OV. hal. 40 lupus *piscis* ... -u fertur vario (PLIN. nat. 32, 13). PANEG. 6 (7), 1, 3 fama ... -us volucres mutuata (ZACCH. 1, 27).

B *rerum*: 1 *quae ipsae se movent*: SEN. dial. 1, 1, 2 siderum coetum -umque. epist. 36, 11 stellarum (117, 19 PS. APVL. Ascl. 30 *al.* *aliter*: PLIN nat. 1, 2, 36 de -u stellarum [*i. de stellis deciduis*]. 2, 100). ZACCH. 1, 25 transitus solis lunaeque -us (EVSTATH. Bas. hex. 6, 8 p. 931^{A} solis -bus. SEDVL. carm. pasch. 1, 252 rapidis -bus [= op. pasch. 1, 22]. *cf.* GLOSS. IV 464, 20 solisque labores [*Verg. Aen. 1, 742*] -us diurnos). SEN. dial. 6, 18, 5 rivorum lenis inter prata -us (*cf.* LVCAN. 10, 249 commeat ... tacitis -bus unda). nat. 5, 18, 11 inhibito -u furentium *ventorum* (CASSIOD. in psalm. 134, 7. *cf.* ENNOD. opusc. 1, 66 p. 279, 11 procellarum). PLIN. epist. 6, 20, 9 nubes ... tortis vibratisque -bus rupta. LVCAN. 3, 640 -usque animae diversa in membra meantis. 2 *quae moventur, exagitantur*: LIV. 37, 24, 2 *navis* libero inter ordines -u praetervecta (AMM. 23, 6, 11 navium crebri -us. COD. Theod. 7, 17, 1 [*a. 412*] -us opportunitatem. SIDON. epist. 1, 5, 6 lyntrium). VAL. MAX. 3, 1, 1 telorum. MACR. sat. 7, 1, 1 -um variantibus poculis minutioribus.

II *translate*: A *de hominibus*: SEN. contr. 2 praef. 3 facilis ab hac in omnes artes -us est. EPIST. pontif. 365 (*a. 422*) Migne 20, 782^{C} ut fierent illinc (*ab ecclesia Antiochena*) ... saepe -us (*i. defectiones. opp* communio). *i. q. libido*: CASSIAN. conl. 22, 35 -us sunt sensuum coercendi. 24, 4, 3 animi. 9, 3, 2 ab omni -u atque evagatione. inst. 5, 10 mentis *al.* *i. q. commercium*: COD. Theod. 9, 24, 1, 1 (*a. 320*) redemptique -us. B *de rebus*: PLIN. nat. 13, 96 oblongo ... -u *venarum mensarum* (*cf.* 34, 118. 178. TERT. carn. 9 venarum ramosos -us ut ambages rivorum. VEN. FORT. vita Hil. 9, 24 arefacto). 16, 66 macularum. *de herbis*: PLIN. nat. 14, 13 *vites* -u atria media complentes. 17, 144 inter se radices serpunt mutuoque -u necantur. *de tempore*: GREG. M. moral. 29, 2.

discus, -ī *m.* [δίσκος. *Th.*]. ISID. orig. 20, 4, 9 -us antea iscus vocabatur a specie scuti ... postea -us vocatus, quod det escas id est apponat (*cf.* GLOSS. II 592, 45 scus discus). *forma* -um: NOT. Tir. 107, 84 (*acc.?*) GLOSS. III 397, 8. *legitur inde a* PLAVTO CIC. HOR. [*it.* desco, *francog.* dais. *M.-L.*]

1 *proprie* (GLOSS. δίσκος, δισκάριον. SCHOL. Hor. ars 380 -us massa, quam iuvenes inter se iactabant). *de forma cf. p. 1371, 8.* *de usu vel in certamine* (PAVL. FEST. p. 211 pentathlum ... constat iactu -i *eqs.* SCHOL. Hor. carm. 1, 8, 11 -um, quo iuvenes in agone contendebant; fortior iudicandus, qui ultra designati eum finem spatii iecisset. *fusius* STAT. Theb. 6, 646 *sqq.*) *vel exercitio* (*Daremberg-Saglio, Diz. epigr. III 277 sqq.; Jüthner, PW. V 1188*): PLAVT. Bacch. 67 (*vers. spur.*) pro -o damnum capiam. 428 hasta, -o, pugilatu ... sese exercebant. Most. 152 -o, hastis, pila ... victitabam. HOR. sat. 2, 2, 13 pete cedentem aera -o. carm. 1, 8, 11 -o ... expedito (PORPH. *ad l.* dicit ... eum gloriose et -um misisse). PROP. 3, 14, 10 missile ... -i pondus in orbe rotat (STAT. Theb. 6, 681 rotat atque in nubila condit [Ach. 2, 154]). OV. met. 10, 177 latique ineunt certamina -i *Phoebus et Hyacinthus*. Ib. 587 misso ... -o (*cf. l. 41.* SEN. nat. 2, 9, 3 ex loco superiore in piscinam. STAT. Theb. 6, 646 emisso ... decernere -o. COMM. instr. 1, 11, 19 in altum. HYG. fab. 63 p. 62, 11). VITR. 7, 5, 6 statuae ... -os tenentes *eqs.* SIL. 14, 506 seu splendentem ... exigeret -um. STAT. silv. 3, 1, 155 nubila -o findere (5, 3, 53). Theb. 6, 664 pubes ... adorato rediit ... -o. 6, 670 terrā -umque manumque asperat. 6, 677. 712. 7, 21 sonat orbe recusso -us. MART. 14, 164, 1 volitant Spartani pondera -i (*v. l. 42*). 14, 173, 1. TAC. dial. 10 lacertos ... iactu -i (*v. l. 34*) vanescere. PROB. Verg. ecl. 3, 106 *Hyacinthus* occisus -o (ACT. Achat. 2). HIER. tract. in psalm. I p. 241, 24 athletae ad -um contendunt. VVLG. II Macc. 4, 14 participes ... in exercitiis -i (τὴν τοῦ δίσκου πρόκλησιν). CLAVD. rapt. Pros. 2, 134 -i ... error. *nota*: CIC. de orat. 2, 21 -um audire quam philosophum malunt: qui simul ut increpuit, *eqs.* (*cf. l. 50. aliter p. 1371, 6*). *metonymice de iactu disci* (SCHOL. Hor. carm. 1, 8, 11 -o genus ludi): HOR. sat. 2, 2, 13 seu te -us agit. ars 380 indoctusque pilae -ive. HOMER. 1012 -o fortis Polypoetes. HYG. fab. 273 p. 147, 18 vicerunt ... Telamon ... -o (*cf. l. 39*). 2 *per comparationem*: a *genus escarii i. q. lanx* (GLOSS. V 618, 21 dapifer -us. vasculum, fasculum [ferculum *Loewe*]. *cf.* SCHOL. Hor. sat. 2, 6, 104. epist. 1, 5, 23 *app. gloss. cf.* PAVL. FEST. p. 27 aristophorum vas, in quo prandium fertur, ut -us): APVL. met. 2, 24 cenarumque reliquiis -us ornatus. VLP. dig. 47, 2, 19, 1 lancem vel -um vel pateram. PAVL. dig. 16, 3, 36, 2 -os duos. LAMPR. Heliog. 20, 7 barbas ... exhiberet plenis fabatariis et -is (PS. FVLG. RVSP. serm. 55 p. 925^{C} caput). TREB. Claud. 17, 5 -um corymbiatum argenteum. BREV. de Hier. p. 154, 2 -us ubi caput S. Iohannis portatum fuit (*cf.* HIL. in Matth. 14, 3 inferri. VVLG. Matth. 14, 8 [ἐν πίνακι]. 14, 11 Marc. 6, 25. 27. 28. MARCELL. chron. II p. 84, 453, 1 in -o positum. EXC. barb. chron. I p. 281, 117 adductum est. PS. FVLG. RVSP. serm. 55). SERV. Aen. 1, 216 apud maiores ipsas apponebant mensas pro -is. PRVD. ditt. 185 somniat illapsum Petrus alto ex aethere -um confertum omnigenis animalibus (*cf.* VVLG. act. 10, 11 vas quoddam [σκεῦος]. AVG. in psalm. 30, 2 serm. 2, 5. 96, 13 significabat omnes gentes [c. Faust. 12, 15 PROSP. in psalm. 103, 11]. gen. ad litt. 10, 25 p. 330, 6. 12, 2 p. 381, 24. 12, 32 p. 427, 9 RVST. HELP. hist. testam. 17 ISID. orig. 7, 8, 33 [33 vas]). APIC. 2, 58. 4, 135. 7, 307 in -o verses. 8, 368. CASSIOD. hist. 11, 16 nec -is nec calicibus opus habet. GREG. TVR. Franc. 3, 7 -um ... argenteum pro gratia dedit. VEN. FORT. vita Radeg. 24, 58 lavans. ISID. orig. 16, 7, 2 tellure -o operta. PASS. Thom. p. 109, 3. VITA Caes. Arel. 1, 37 mitto muneris loco ... -um *eqs.* *nota adnominationem*:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

RVFIN. Basil. hom. 2,6 non habes aureos et argenteos -os, sed habes lunae -um ... radiantem. **b** *singularia* (*obscura* GLOSS. V 407, 39 discos fraus): *genus horologii*: VITR. 9, 8, 1 scaphen sive hemisphaerium [dicitur] *invenisse* Aristarchus Samius, idem etiam -um in planitie. *tintinnabuli* (*cf. Jüthner, Jahresh. d. Öst. Arch. Inst. VII* [*1904*]): AVR. Fronto p. 70, 7 N. -us crepuit, id est pater meus in balneum transisse nuntiatus est (*de eodem* MART. epigr. 14, 163, 1 aes thermarum). *comparatur cum disco caelum*: AVG. gen. ad litt. 2,10 p. 48,6. *terra*: MART. CAP. 6, 590 positioni ... -i diffusioris *terram* assimilant. *luna* (*cf. l. 2*): ACT. Archel. p. 13, 16 adimpletur lunae -us.

syn.: *ad 1*: orbis (OV. Ib. 588 STAT. Theb. 6, 656). *ad 2a*: carneus (SCHOL. Pers. praef. in prol. p. 1 Kurz [p. 241 Jahn]), catinus (EVG. TOLET. carm. 65, 1), lanx, patera, vas (*v. p. 1370, 76. 79*).

deriv. et composita: disceus, discifer, discobole, discobolus, discoides, discophorus.

discussē *v. p. 1375, 79.*

×discussio, -ōnis *f.* **a** discutere. *plur. v. l. 73. 79.* discussíονας: NOVELL. Iust. 147, 2. *legitur semel apud* SEN. nat., *frequentatur inde a saec. IV.*

1 *proprie*: SEN. nat. 6, 19, 2 vox ... per totum *dolium* cum quadam -e percurrit ac resonat. CAEL. AVR. chron. 5, 7, 84 corpus seminis -e vexatur. *fortasse huc referendum*: ANON. de mach. bell. 3 ut qualitas futurae -is *nummorum* appareat, formas ... pictura ... subieci. **2** *i. q. examen, inquisitio, cognitio* (*passive v. l. 51. 56. 60.* GLOSS. λογοθεσία. ἐξέτασις. examinatio): **a** *generatim*: *rerum*: HIER. Didym. spir. 1 sine -e sollicita. RVFIN. apol. Orig. praef. p. 543[C] per nimiam -em et per multam scrutationem scripturarum. Orig. princ. 1, 8, 4. AVG. c. Petil. 3, 29, 34 haec erit tota -o, an *eqs.* civ. 9, 2 c. Iul. 2, 10, 36. c. Iul. op. imperf. 3, 23 levi -e videamus. 3, 109 externorum -em. serm. ed. Mai 31, 3 festina -o (*opp.* latior ... tractatus). 133, 3. epist. 17, 5 -e dignum. 44, 6 temporum. *saepius.* MACR. somn. 1, 16, 8 -o, quid sit, quod adiecit. MART. CAP. 9, 897 ampliandam -em. CASSIAN. inst. 4, 10. 4, 24, 4. 12, 32, 2 conl. 8, 3, 1. 18, 3, 2. CLAVD. MAM. anim. p. 146, 18 tacita -e. 151, 15 -e adhibita. 185, 3 *al.* ENNOD. opusc. 2, 7 p. 289, 13 CONC. Rom. a. 501 p. 421, 25 *cf.* p. 425, 9. 426, 3. CASSIOD. inst. div. 4 minutissima -e. *hominum vel eorum factorum* (*saepe in re iudiciaria ut l. 42. 59 necnon de fidei inspectione per episcopos habita*): RVFIN. symb. 40 cum ... regis liberalitas -i non sit obnoxia. AVG. serm. 144, 1 meritorum. c. Parm. 1, 4, 8 collegarum posteriori -i iudicioque cesserunt. coll. c. Don. 3, 2, 2 personarum. PS. AVG. serm. 136, 3 (= SERM. Corp. Vind. 21 p. 249, 3) quanta malorum -o erit, qua damnabuntur impii. PS. MAR. MERC. Nest. epist. 2, 3. BACHIAR. fid. 2 p. 1023[B] non ex -e, sed ex suspectione condemnant. EPIST. pontif. 333 (*a. 417*) Migne 20, 669[A] examinata -o. 369 (*a. 428*) Migne 50, 435[B]. LEO M. epist. 4, 2 -is curam nobis ... vindicante. LIB. pontif. p. 115, 5 AVELL. p. 441, 14 Eutychis *al.* PETR. CHRYS. serm. 26 p. 272[B] -em dispensationis ... non timebit. SIDON. epist. 2, 7, 1 -is ... onere laxari (*ibid.* examen). FAVST. REI. grat. 1, 9 p. 30, 16 generalis (*opp.* specialis ... dispensatio). 2, 6 p. 75, 4 operum. VICT. VIT. 1, 48 -e metante. ALC. AVIT. epist. 44 p. 73, 13 qui *servus* -i necessarius credebatur. carm. 3, 91 prodidit et totum -o iusta reatum. ENNOD. epist. 1, 3, 2 p. 5, 11 infidelium. 5, 1, 3 p. 123, 17 conversatio, quae ... in -em deducta est. opusc. 2, 43 p. 301, 9 cruenta. 2, 48 p. 302, 23. CASSIOD. var. 7, 4, 4. 9, 9, 1 saeva -is. CONC. Aurel. a. 511 p. 4, 22 episcoporum. a. 538 p. 76, 23. 77, 22 ad -e veniat. *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 4 scrupulosae (ἀκριβοῦς ἐξετάσεως). GREG. M. moral. 1, 54 occulta -e. 9, 30 vim -is. epist. 3, 7 crudelis atque dolosa -o. 3, 54. 11, 4. LEX Burg. Rom. 8, 3 per -em iudicis. LEX Visig. 2, 1, 21 -o iudicantis. BENED. reg. 2 in iudicio dei facienda erit -o (*i. ratio*). *ibid.* -o pastoris de creditis ovibus. *notanda*: ENNOD. dict. 5, 1 p. 438, 1 inter maculas numeret quoscumque triumphos ante -em campi miles acquiret. GREG. M. epist. 13, 50 vilissimis testibus sine corporali -e credi non debeat. **b** *speciatim i. q. munus discussorum* (*v. p. 1372, 29*): IVVENC. 1, 144 tum forte novo capitum -o censu Caesaris ... iussu ... describebatur. FIRM. math. 3, 10, 6 -ique aut rationibus ... praepositos. SYMM. epist. 5, 76, 1 -em pontis ac basilicae. *ibid.* in societatem -is admissus. rel. 26, 2 ut utriusque ... sumptus ... investigatio -is inquireret. COD. Theod. 11, 36, 14 (*a. 361*) vesaniam principalis negotii -o publicasset. 11, 26, 1 (*a. 369*) inique -em fuisse confectam. 1, 15, 6 (*a. 372*) titulorum, de quibus instructus est, non ad plenum vel -em egisse vel satisfactionem ... curasse. 9, 26, 4 (*a. 406*) in -bus. 13, 11, 11 (*a. 406*) -es inspectionesque. CASSIOD. var. 2, 34, 2 *pecuniae.* 3, 25, 1. 2 *de examine rationum tributariarum.* COD. Iust. 10, 22, 2 (*a. 429*) ad -em transacti muneris. 2, 7, 6 (*a. 439*) nulla ingeratur peraequatio ..., nulla -o. 10, 30, 3 (*a. 442*) iugorum. 12, 40 (41), 9 pr. (*a. 444*) vel pensionis vel -is domus gratia. 8, 12 (13), 1, 1 super facto opere ratiocinium vel -em. NOVELL. Iust. 147, 2 tam militares quam foederaticas -es (discussíονας). **3** *singulariter*: COD. Theod. 12, 1, 5 (*a. 317*) omnium honorum et munerum civilium -e (*i. administratione*) perfunctus. *t. t. med. i. q. crisis*: CASS. FEL. 30 sanguinis fluor ... bonam -em ostendit. 61 determinatio febrium sive -o fieri solet. *ibid.* tempore imminentis -is.

discussor, -ōris *m* **a** discutere. discussορας: COD. Iust. 1, 4, 26, 4 (1). discossor *v. l. 17.* GLOSS. λογοθέτης examinator (logotetha *margo*) -es λογοθέται. *legitur inde a* TERT.

i. q. examinator, scrutator, investigator: **1** *generatim*: **a** *hominum eorumque factorum* (*saepe coniungitur* iudex, arbiter *sim.*): TERT. nat. 1, 3 diligentissimi ac pertinacissimi scelerum -es. TRACT. in Luc. 1, 6 *deus* -r est secretae mentis et luminis (*cf.* PAVL. NOL. epist. 32, 24 animarum. ENNOD. epist. 4, 13, 1 p. 108, 14 sensuum. 7, 8, 2 p. 178, 1). PS. AVG. serm. 122, 3 (= MAX. TAVR. hom. 12) supernae dispensationis arbiter et -r. CASSIAN. conl. 17, 17, 4 deus verborum ... actuumque nostrorum -r et iudex. PETR. CHRYS. serm. 126 p. 546[A] -is laudem. CLAVD. MAM. anim. p. 23, 24 *cogitatorum.* FAVST. REI. grat. 2, 10 p. 88, 8 vias hominum et merita conscientiarum secretus -r interrogat (ARATOR act. 2, 841 meriti). ENNOD. epist. 8, 20, 1 p. 213, 19 secretorum. opusc. 2, 48 p. 302, 24 in -um collectione. 2, 93 p. 361, 10 -is indagini. CORP. VIII 2297 (= CASSIOD. var. 7, 7, 2) -r (discossor *lapis*) obscurus, arbiter silentiosus. MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 4 p. 316 vitarum (ἐξετασταί). CORIPP. Iust. 1, 24 rectorum. FACVND. defens. 10, 7 p. 792[D] dictorum. **b** *rerum* (*imprimis de iis qui litteris aliquid investigant*): RVFIN. Greg. Naz. orat. 2 p. 101, 20 divinitatis. symb. 4 quis est qui inter has patris et filii voces medius se -r interserat. MACR. somn. 1, 21, 8 diligens rerum -r inveniet quod requirat. EPIST. pontif. 388 (*a. 432*) Migne 50, 550[C] deliberare difficile est inter -em nativitatis *salvatoris* et mortis auctorem. PETR. CHRYS. serm. 36 p. 301[D] non ut -r nescius, sed ut praescius inquisitor. 41 p. 578[A] conceptum virginis temerarius -r attendere. 58 p. 361[C] OP. imperf. in Matth. 30 p. 788 (*opp.* creditores). ENNOD. epist. 2, 13, 4 p. 53, 25 minutissimi -es opinionis.

2 *t. t. in iure de iis, qui rationes, census, aedificia inspectant et examinant* (*cf. Seeck, PW. V 1183 sqq.* COD. Iust. rubr. tit. 10, 30 de -bus): FIRM. math. 3, 11, 17 -es rationales. COD. Theod. 11, 36, 21 (*a. 374*) a -bus observari iubemus, ut manifesti debitores provocationis suffragio minime subleventur (*cf.* 11, 36, 29). 11, 30, 45 pr. (*a. 385*) cum post sententiam -is vel rationalis fuerit provocatum. 13, 11, 8 (*a. 396* = COD. Iust. 11, 58 [57], 6) peraequatores ac -es. 16, 8, 10 (*a. 396* = COD. Iust. 1, 9, 9) rectores provinciae vobis *Iudaeis* nullum -em aut moderatorem esse concedent. SYMM. rel. 34, 3 praefecturae inquisitio et -um litterae. 34, 6 praefectis ac -bus. 34, 9. epist. 5, 76 (74), 2 operis ... -em. CASSIOD. var. 4, 38, 2 -bus iniquis se oneribus ingravatos. 9, 10, 4 quidquid a -bus novi census probatur.

discussōrius, -a, -um **a** discutere. PLIN. nat. 30, 75 -am (*i. quae discutit*) vim habet fimum columbarum.

discussus, -a, -um *v. p. 1375, 78.*

discutibilis, -e **a** discutere. CAEL. AVR. acut. exc. 3 p. 494 quomodo [dis]cernis creticum sudantem, hoc est -is sudor.

×discutio, -ssī, -ssum, -ere [*a* dis- *et* quatere. *Th.*]. *saepe cum* decutere *in libris confunditur q. v.* GLOSS. διασείω. -e διασκέδασον καὶ πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἐξέτασον. -ere disserere, dicere. -ssis διερευνηθέντων. *legitur inde a* LVCIL. (*semel*) VARRONE (*bis*) CIC. (*9 ies*); *frequentat praeter ceteros* PLIN. (*fere 175 ies*); *deest* CATVLLO SALL. HOR. TIB. MART. *al.* [*locis dubiis*: CELS. 5, 26, 17 medullā ... discissā (*coni. Lind.*, -ussa *codd.*). SEN. nat. 5, 7, 1 incipiamus illos *ventos* excutere (*ΔΘ*, disc- *λρ*). AMM. 28, 4, 1 diu multumque a negotiis -ssus (*G*, discursis *V*, negotiis digressus *Wagner*). AVG. serm. ed. Mai 1, 4 arbor *paradisi* lumen nobis corporis patefecit, disclusit (*Mai*, disc- *codd.*) cordis oculos arbor *crucis.* CARM. de aegr. Perd. 190 nox tenebris diffusa (*Baehrens*, -ssa *libri*) suis compresserat *solis radios*).]

I ***proprie***: **A** *i. q. diffringere, dirumpere, quatiendo delere* (*c. dat. l. 68*): LVCIL. 337 percutio dentesque advorsos -o omnes. LVCR. 2, 953 ictum ... -ere ac dissolvere quaeque. 6, 339 impetus ... obvia -at plagis. 6, 418 delubra ... -it ... *fulmine* (LIV. 42, 20, 1 OBSEQ. 12. *cf.* PAVL. FEST. p. 129 *manubiae* quae ... -antque aut divellant. SEN. nat. 2, 40, 1 *fulmen* quod terebrat, quod -it, quod urit. PERS. 2, 25 ilex sulpure -itur). CAES. civ. 2, 9, 3 ne aut tela ... tabulationem perfringerent aut saxa ex catapultis latericium -rent. BELL. Alex. 46, 2 ut navis ... rostro -sso ligno contineretur. VERG. Aen. 9, 810 -ssaeque iubae capiti. PROP. 4, 1, 141 bene cum fixum mento -sseris uncum. OV. ars 3, 29 femina nec flammas nec saevos -it arcus (*cf.* am. 3, 9, 8 fractos arcus). met. 2, 625 tempora -ssit claro cava malleus ictu 4, 519 ora (*cf.* 5, 292 -ssisque [*Nς*, -ssique *M[1]* *vulgo, sed cf.* 5, 58. 12, 252] ossibus oris). 8, 762 fluxit -sso cortice sanguis (*vulgo*, sanguine cortex *codd. opt.*). 15, 70 Iuppiter an venti -ssa nube tonarent (*aliter p. 1373, 32 sqq.*). LIV. 21, 12, 2 arietibus aliquantum muri -ssit (SEN. contr. exc. 5, 5. ANTH. 466, 2 -ssaque moenia flammis). VAL. MAX. 3, 2, 23 galea. SEN. Herc. O. 458 -ssi arbores (*Birt*, inferos *Leo*, fores *codd.*). 1229 ossa (*cf. l. 72*). clem. 1, 4, 2 frenos ... si quando abruperit vel ... -ssos reponi sibi passus non erit. nat. 7, 2, 2 *cometae.* LVCAN. 2, 487 alnos -ssa compage feras, *gurges*! 2, 685 rates fastigia molis -ssere. 5, 171 serta. 6, 83 ungula ... -ssit ... campum. 7, 165 -ssa fugit ab ara. 9, 459 domos. SIL. 6, 250 caput. QVINT. decl. 272 p. 116, 27 vincula (PS. QVINT. decl. 5, 2. ANTH. 458, 7 capitis). PS. QVINT. decl. 10, 2 inferos (*sc. ima terrarum, cf. l. 76*). 12, 11 angulos. IVV. 10, 145 *saxa sepulcri.* ARNOB. nat. 7, 6 claustra. AVSON. 417, 1. 20 iugum.

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

423, 3 porta. AMM. 20, 11, 15 turrim. OROS. hist. 5, 15, 21 monilibus ... anulisque -ssis.

B *i. q. excutere, decutere* (*cf. l. 67*): VARRO rust. 1, 52, 1 *tabula* -it e spica grana. SEN. Herc. O. 383 saeva totas bruma -ssit comas (*sed cf. p. 249, 40*). LVCAN. 6, 210 elephans ... mota cute -it hastas (AVG. civ. 14, 24. *cf.* STAT. Theb. 6, 773 manibus nunc obvia tela -ens. SEN. epist. 53, 12 *philosophia* quaedam *tela* -it et ... respuit). TERT. resurr. 61 sanguinis onera secedant, quem pigrior sexus -ere non sufficit. PRVD. c. Symm. 2, 974 elementa ... de legitimo -ssa modo SVLP. SEV. dial. 1, 16, 3 quae virulenta erant, ore -ens. *de personis i. q. expellere*: IVVENC. 3, 193 -sso daemone. IORD. Rom. 364 captum catenatumque -ssit. 385.

C *i. q. diducere, dissolvere, dirimere*: **1** *res*: **a** *generatim*: LVCR. 4, 996 catulorum blanda propago -ere et corpus de terra corripere instant. MELA 2, 63 -ssis fluctibus (PLIN. nat. 10, 9 -ssis pectore aquis. 28, 118. STAT. Ach. 1, 30 -sso ... ponto. TERT. adv. Marc. 4, 20 undas freti). LVCAN. 9, 977 -ssa iacebant saxa. PETRON. 11, 2 claustris (*aliter p. 1372, 84*). PLIN. nat. 18, 358 ignis e se (est *codd.*) favillam -it. 37, 137 radios *solis*. CLAVD. 1, 124 -ssas ... per auras. 8, 548 iubae. AVG. civ. 22, 24 velut colligata involucra solvere atque -ere. **b** *speciatim i. q. diducendo tollere*: *nubes, caliginem sim.* (*proprie et in locut. metaph.*): CIC. de orat. 3, 215 ea quae obscurant. Phil. 12, 5 caligo (LIV. 29, 27, 7 SEN. epist. 102, 28 CVRT. 4, 12, 23 STAT. silv. 2, 2, 138. CENS. 21, 5 hoc caliginis Varro -ssit. RVFIN. hist. 2, 14, 3 mendacii. *al.*). LVCR. 1, 148 (= 2, 61. 3, 93. 6, 41) terrorem animi tenebrasque necessest non radii solis ... -ant (OV. met. 11, 522 SEN. Thy. 896. benef. 3, 32, 2 natalium. epist. 49, 11. PS. APVL. Ascl. 29 errorum. TERT. adv. Marc. 4, 22. PRVD. perist. 13, 26 -it et tenebras de pectore pellit et furorem. *al.*). LVCR. 4, 316 lucidus aer ... nigras -it umbras (VERG. georg. 3, 357. Aen. 12, 669 *mentis*). 6, 832 aera (6, 1003. EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 933^A dissolvit ac -it). VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 tristitiae nubem (SEN. Herc O. 1707 nube -ssa. Oed. 410 vultu sidereo -e nubila [*cf.* CVRT. 10, 9, 5 tempestatem subita serenitate -ssit. STAT. Theb. 2, 57]. PLIN. nat. 2, 129. 12, 74 nebula. 18, 355 SIL. 6, 590 STAT. Theb. 9, 175. 12, 4. Ach. 1, 646 soporis. AMM. 15, 5, 3 fallaciarum). SEN. Herc. f. 50 nocte -ssa (Herc. O. 333 Med. 68 LVCAN. 5, 700 APVL. met. 2, 1. GREG. M. moral. 1, 30 erroris). QVINT. inst. 8, 2, 23 obscuritatem (TERT. adv. Val. 15). *nivem, al.*: CAES. Gall. 7, 8, 2 -ssa (discissa β) nive (*i. liquefacta*. SEN. Oed. 176 CVRT. 7, 3, 10 LVCAN. 1, 554 VAL. FL. 5, 174. *cf.* PLIN. nat. 18, 315 ros). SEN. contr. 1 praef. 16 sudorem unctione. SEN. apocol. 4, 1, 10 -ens fugientia Lucifer astra. nat. 1, 6, 3 quare color ille subito desinat cum omnes fulgores [et] paulatim -antur. *t. t. medicorum i. q. tumores diducendo solvere; saepe iuxta ponuntur* aperire, (ex)calefacere, concoquere (*v. infra l. 62*), dissolvere (PLIN. nat. 24, 23), maturare, (e)mollire, refrigerare. *inde omnino morbos tollere*: VITR. 8, 3, 17 calculos (8, 3, 19 *cf.* 18 dissipant). CELS. *saepissime, ex. gr.*: 1 prooem. p. 12, 4 febrem *al.* (SEN. benef. 6, 8, 1). 3, 2 morbus (SEN. benef. 6, 36, 2). 3, 21 si malum inveteravit (SEN. epist. 95, 34). 4, 2 dolorem (PANEG. 8 [5], 9, 6 PELAGON. 50 *al.*). 4, 18 cruditas. 5, 11 ea quae in corporis parte aliqua coierunt. 5, 18 tuberculum. 6, 6, 35 *suffusio*. 8, 4 concretus cruor. 8, 9, 1 suppuratio. SEN. epist. 55, 2 bilis. COLVM. 6, 4, 2 languor nausea (6, 34, 1 VEG. mulom. 4, 2, 8). 6, 10, 1 tussis. 6, 12, 1 sanguis. 6, 17, 6 tumor (VLP. dig. 21, 1, 14, 7). 6, 35, 1 mentis error. *al.* SCRIB. LARG. 43 parotidas (44. 45. 206. 263). 106 vomicas ... aut -it aut celeriter aperit (264). 214 duritiem. PLIN. nat. (*plus centum locis*) *ex. gr.*: 20, 64 inflationes. 20, 74 urinae tormina. 20, 101 strumas. 20, 128 panos. 20, 158 frigora. 20, 159 pituitas. 20, 183 destillationem narium. 20, 194 vertigines. 20, 234 caliginem oculorum. 22, 55 oculorum cicatrices, argema, nubeculas. 22, 107 tubera. 22, 122 collectiones impetusque. *ibid.* cum inter concoquendum -endumque cura est. 23, 82 sudores. 23, 85 gravitatem auditus. 23, 115 corporum vitia. 23, 157 perfrictiones. *al.* PELAGON. 413 cicatrices. MARCELL. med. 4, 24 porriginem. *al.* ANON. med. ed. Piechotta 160 sanguinis fusionem. PLAC. med. 2, 9 *al.* MISC. Tir. p. 59, 9. *nota*: CHIRON 227 lombricos et tiniolas et vermes -it foras a corpore. **2** *hominum congregationem i. q. dispellere, dissipare*: CIC. dom 54 advocationem manibus, ferro, lapidibus -isti. LIV. 2, 28, 4 coetus (39, 16, 10 ASCON. Mil. p. 39, 20 St.). 42, 44, 6 -sso Boeotico concilio. VELL. 2, 12, 6 comitia. STAT. silv. 5, 3, 282 -ssa plebe. FLOR. epit. 3, 18, 13 singulos populos Cato -it. AMM. 25, 1, 3 hostiles turmae. *de bestiis*: PLIN. nat. 11, 58 dimicatio *apium* iniectu pulveris aut fumo tota -itur. *sim.*: PAVL. dig. 24, 1, 2 ut -rentur (*i. solverentur*) matrimonia (*cf.* GAIVS dig. 24, 2, 2, 2 sponsalibus).

D *i. q. concitare, vehementer movere, perturbare, percellere*: OV. trist. 2, 36 *Iuppiter* purum -ssis aëra reddit aquis. AVIEN. ora 235 nullus aethram -it superne venti spiritus. AMM. 23, 4, 9 si fuerit exerto vigore -ssum. EVG. TOLET. carm. 14, 20 tremore foedo corpus omne -is, *senectus*. *metaphorice*: SEN. nat. 6, 2, 3 circumspicite, quam levibus causis -amur. PS. QVINT. decl. 15, 3 temptavit asperitate -ere.

II ***translate*:** **A** *i. q. tollere, irritum facere, delere* (*cf. sub I C 1 b*): **1** *consilia, actiones hominum, res adversarias sim.*: VARRO rust. 1, 12, 3 *locus* quod perflatur, siquid est quod adversarium inferatur, facilius -itur (SEN. epist. 70, 15 adversa). CIC. Mur. 84 periculum (LIV. 2, 52, 7 FRONTIN. strat. 2, 11, 4 PAPIN. dig. 22, 2, 4 pr.). ac. 2, 46 ut occurrere possimus interrogationibus eorum captionesque -ere. Att. 2, 24, 4 caedem. ad Q. fr. 2, 10, 2 rem (2, 10, 3). LVCR. 2, 959 leti dominantem in corpore motum. HIRT. Gall. 8, 52, 5 rem morando -erunt (discesserunt *codd.*). LIV. 4, 49, 6. 7, 17, 5 -sso ... apparatu hostium (*cf.* 35, 45, 5 belli). 29, 37, 17. 34, 56, 9. 38, 13, 10 disceptatio. 39, 10, 8. 41, 25, 2. 42, 12, 6. perioch. 5 consilium (PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 31 IVST. 2, 15, 16). VELL. 2, 48, 5 condiciones pacis (*cf.* VAL. MAX. 5, 6 ext. 4 condicionis iniuriam. VIR. ill. 34, 8). 2, 75, 1 id ... sepultum atque -ssum est. 2, 81, 2 seditio (FRONTIN. strat. 1, 9, 2). VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 praenuntios somnii. 4, 1, 4. 4, 7, 6 supplicium (*cf.* SEN. benef. 3, 33, 4 tormenta [TERT. scorp. 5]. LVCIF. moriend. 13 p. 319, 9 cruciamenta). 5, 6 ext. 1 bellum (TERT. ieiun. 12 bella propria). 7, 4 ext. 1 vim vi. 8, 1 abs. 4 quaestione (*cf.* SEN. benef. 6, 27, 6 lite). SEN. benef. 1, 11, 3. 6, 35, 2 necessitatem. nat. 3 pr. 17 *servitutem* (QVINT. decl. 254 p. 43, 16). epist. 40, 5 -enda *sunt*, quae fallunt. 74, 33 *miserias* optimum est differre, si -ere non possit. 95, 8 impedimenta. 105, 5 incommodum. CVRT. 3, 8, 29 destinata. ASCON. Pis. p. 15, 9 St. ludi sublatis collegiis -ssi sunt. PETRON. 14, 8 risum. PLIN. nat. 23, 59 *acetum* gustatu ... -it poenam eam *ciborum*. QVINT. inst. 4, 2, 18 criminis (*cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 20 St. veneni criminationem. GREG. M. moral. 22, 30 ut culpa eorum atrocior -ssa [*i. excusata*] fieret quam fuerat perpetrata). 6, 1, 49 -endae ... oratione eius modi scaenae. PS. QVINT. decl. 10, 19 terroribus omnibus verba graviora. TAC. hist. 2, 8 famam. SVET. Iul. 79 infamiam. Dom. 2. FLOR. epit. 3, 18, 9 nefas. TERT. resurr. 19 ignorantiae morte. 63 ambiguitates. adv. Marc. 4, 10 scandalo isto -sso. FIRM. err. 24, 1 quod ... iste ... componit ... -ere (*i. refutare*). MACR. sat. 7, 2, 8 interrogationes. GREG. M. moral. 12, 60 -sso flore. **2** *statum animi vel corporis hominum* (*de morbis v. p. 1373, 47 sqq.*): POLLIO Cic. epist. 10, 33, 2 cunctationem (VAL. MAX. 3, 2, 17). LVCR. 4, 996 donec -ssis redeant erroribus ad se (SEN. nat. 1 praef. 2 epist. 94, 5. 104, 13 COLVM. 5, 11, 12 [= arb. 27, 1] PETRON. 111, 12). PROP. 2, 26, 20 -ssit talia visa metus (*cf.* GREG. M. moral. 23, 42 imaginationes corporeas). 3, 10, 13 purā *somnum* tibi -e lymphā (CVRT. 6, 8, 22 sopore. 8, 6, 26 APVL. met. 10, 11. 12. 11, 1 pigra quiete. 11, 22 AMM. 19, 6, 8 HYMN. Ambros. I 1, 30 mentis. *nota*: APON. 9 p. 182 ab oculis mentis). VAL. MAX. 1, 7, 8 metu eius -sso (SEN. Oed. 793 PLIN. nat. 28, 84. VAL. FL. 4, 700 formidine. APVL. met. 4, 21 timore. 7, 1 sollicitudine. AMM. 30, 10, 6). SEN. contr. 1 praef. 15 tristitia ... feriarum hilaritate -itur (CELS. 3, 18 SEN. epist. 28, 1. PLIN. nat. 2, 13 caeli tristitiam). 9 praef. 2 stupor. 10, 1, 11 suspicionem. SEN. benef. 6, 16, 6 desidiam (DICT. epist.). dial. 7, 10, 3 *vitia* (epist. 56, 9 otii vitia negotio -i [CVRT. 7, 1, 4]). epist. 34, 1 senectute (CLAVD. 28, 354 quam pax intulerat *Romae*, bello -ssa senectus). 94, 17 *furor*. CVRT. 8, 2, 1 ebrietate (PETRON. 73, 5 PLIN. nat. 20, 47. *cf.* 20, 85 crapulam. 21, 130. 23, 42. 24, 148. APVL. met. 8, 13 crapulam cum somno). LVCAN. 1, 119 fides. PETRON. 47, 10 expectatione. QVINT. inst. 6, 1, 46 miserationem (*opp.* commovere). decl. 245 p. 5, 26 luxuriam. APVL. met. 1, 2 fatigationem. TERT. nat. 2, 1 perversitatem. AVELL. p. 30, 28 invidiam. FAVST. REI. grat. 1, 7 p. 24, 9 -ssa est primae dignitas puritatis. GREG. M. moral. 9, 105 torporem. *nota*: GREG. TVR. Mart. 3, 50 ut me virtus eius ab hac infirmitate -at. GREG. M. moral. 8, 43 *pii* animum ab illusionis imaginatione -unt (*cf. l. 39*). **3** *i. q. diiudicare*: VLP. dig. 4, 8, 13, 2 litem. 4, 8, 25, 1. 48, 2, 6 levia crimina (*cf.* AVG. coll. 1, 10). TERT. adv. Marc. 4, 30 quaestionem. MACR. sat. 1, 2, 1 clientium negotia.

B *i. q. perquirere, examinare* (*inde a saec. II ex.*): **1** *res corporeas* (*sublatente aliquatenus propria significatione huc illuc vertendi, perscrutandi causa*): LAMPR. Alex. 61, 2 neque enim aliud a -entibus militibus in tentoriis est repertum *nisi cibus militaris*. HIER. in Ezech. lib. VII praef. pannulos ... et sarcinulas. AVG. c. Petil. 1, 15 non vetera archiva -imus, non antiqua armaria ventilamus. *adde*: HEGES. 5, 39, 2 -bantur defuncti, ne quis ... cibus lateret. **2** *suppressa propria significatione i. q. cogitatione perlustrare, percurrere, quaerere ab aliquo*: **a** *generatim*: ITALA Iob 36, 23 (Aug. in Iob p. 591, 14) quis est, qui -at opera eius (ἐτάζων, VVLG. poterit scrutari). HEGES. 1, 44, 7 -ere atque examinare singulos. PS. AMBR. serm. Sess. 1, 4 redditus supputet, impensa -at. HIER. adv. Rufin. 1, 31 quid dormiens fecerim dixerimve -as. 2, 4 elocutiones tuas. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1 p. 8, 8 vel bona nostra vel contraria curiosa examinatione -unt. 1 p. 82, 12 me ipsum. 5 p. 174, 14 (*syn.* reddetis rationem). 6 p. 200, 26 actus nostros. Orig. in gen. 5, 4 (*syn.* requirant) *al.* PS. RVFIN. in psalm. 32, 5 vias suas. AVG. serm. ed. Mai 22, 3 iustitiam tuam. 23, 1 fidem. epist. 216, 5 conscientiam. *al.* PS. PHOEBAD. fid. 3 p. 39^A si -as eos cur hoc dixerint. OROS. hist. 6, 1, 3 pagani ... cum a nobis -untur. CASSIAN. inst. 5, 4, 2 quid minus aliquis habeat. 30, 3 aliorum vitam conversationemque. LEO M serm. 38, 3 cordis sui interiora. 39, 5. 48, 3 mentes. epist. 1, 1 nullo -ssi examine. PETR. CHRYS. serm. 84 p. 438 cur ... tam dure -it resurgentem *Thomas*. SALV. gub. 5, 32. 7, 74 *sacerdotes et clericum*. PAVL. PETRIC. Mart. 6, 150 -ssis (*i. perquisitis*) ... horis. FAVST. REI. grat. 2, 10 p. 88, 9

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

si te et ipse -as. epist. 3 p. 168, 15. *cf.* p. 173, 8 si . . . -enti magistro . . . responsio satisfecit. ALC. AVIT. carm. 6, 533 purgandos sancto patientia -it igni. epist. 30 p. 61, 9 dominum. APRING. in apoc. 19, 11/13 oculi domini ... universa ... -unt. 19, 15/16. GREG. TVR. Mart. 3, 45 GREG. M. in Ezech. 1, 12, 11 *saepe.* PALLAD. hist. mon. 19 p. 376^D coepit pater eius requirere et -ere eam (ἐξεταζομένη p. 165, 18 Butl.). VITA Caes. Arel. 1, 3. *nota:* PS. MATTH. euang. 3, 4 cumque ... haec in animo suo -ret si reverti deberet. **b** *speciatim: in re iudiciaria:* PAPIN. dig. 2, 14, 40, 1 nullo alio de principali causa -sso. TERT. nat. 1, 6 -itur ... de ordine admissi. ITALA deut. 19, 18 (Rufin. Orig. in exod. 10, 1) -ent iudices diligenter et examinabunt. AVG. serm. 5, 1 obiecta. COD. Theod. 9, 6, 2 (*a. 376*) nihil quaeri, nihil -i. PROSP. in psalm. 142, 2 expavesco ... -i, metuo iudicari. ORIENT. comm. 2, 312 sermonis ratio. SIDON. epist. 1, 7, 8 VICT. VIT. 1, 50 APRING. in apoc. 20, 4 ut iudicarent de singulis et -rent sancti universas nationes. MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 3 deum postulas, ut te non de hoc -at (ἐξετάσαι). 21, 4 pro verbositate. INSCR. christ. Rossi II p. 169, 24, 7 iudex veneris cum tu -eris omnes. COD. Iust. 3, 1, 13, 8^a litem . . . tam -ere quam terminare. NOVELL. Iust. 75, 1. LEX Burg. lib. const. 39, 1 -endum iudici praesentet. Sal. 57, 1 si . . . causam inter duos -unt. Visig. 9, 1, 10 mancipium. *et saepe.* *de iudicio episcoporum in rebus fidei vel morum:* AVG. epist. 43, 18 non collegarum -endus examine. CASSIAN. inst. 4, 9 quod -erit ac pronuntiaverit senioris examen. 5, 30, 1 EPIST. pontif. 394 (*a. 435*) Migne 50, 611^C. LEO M. epist. 127, 3. 151 Atticum presbyterum. EDICT. imp. Valent. Leo M. epist. 11 papae cognitione. AVELL. p. 293, 16. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 16, 15 *Eutyches* -ssus detectus atque damnatus est. GREG. TVR. Franc. 5, 18. CONC. Rom. a. 502 p. 424, 18 sive -ssa sive indiscussa causa. *cf.* p. 425, 10. CONC. Massil. a. 533 p. 60, 15 (*syn.* requirenda). Aurel. a. 541 p. 91, 15 ut nullus saecularium personarum ... quemquam clericorum pro sua potestate constringere, -ere audeat aut damnare. *et saepissime.* *t. t. in iure de munere discussorum* (*v. p. 1372, 29*): COD. Iust. 8, 12 (13), 1 pr. -endis publicis operibus vel aquae ductibus ... abstinere ... in -endo civiles reditus vel facta opera. EPIST. impp. de Asia (Bruns fontes^7 p. 270) I 23 per idoneos ratione -ssa. CORP. VIII 22660 ⟨d⟩iscussimus rati⟨oci⟩nio. VIII 22661. *litteris, oratione sim. de rebus dubiis vel explanandis disserere:* TERT. apol. 4 nulla lex vetat -i quod prohibet admitti. adv. Prax. 24. adv. Marc. 1, 15 p. 309, 12 si et ad apostolum vestrum -endum pervenerimus. pudic. 11 -ssa (discussio *codd.*) iam quaestio est (AVG. quaest. hept. 5, 15 civ. 2, 21 *al.*). FIRM. math. 1, 5, 1 -ssis omnibus atque purgatis. 4, 19, 3 omnia, quae diximus, diligenti ratione -e. 4, 20, 2. MAR. VICTORIN. gramm. VI 155, 20 -ssis septem speciebus hendecasyllabi. CHALC. comm. 49 epogdoi rationem. OPTAT. 2, 15 p. 49, 20 rationem rerum (*ibid.* recensete). LVCIF. Athan. 2, 11 p. 168, 24 epist. 4. AVIEN. Arat. 1871 astrorum lapsus. AVSON. 207, 6 CLAVD. DON. Aen. 1, 65. 350. *saepius.* TRACT. c. Arrian. p. 15, 29 sacramenti . . . arcana. HIER. hom. Orig. in Ezech. 13 p. 991 sermonem principis. epist. 64, 21, 1 (*syn.* exponerem). RVFIN. Orig. in gen. 12, 5 nisi minutatim littera fuerit -ssa et fracta. Orig. princ. 1, 6, 1 -entibus magis et pertractantibus quam pro certo ... statuentibus. symb. 4 (*opp.* credendus est ... deus). apol. adv. Hier. 1, 8 (*syn.* pertractatur). *al.* PAVL. NOL. carm. 32, 1 sectas. AVG. civ. 10, 1 in medium adducere atque -ere *controversias.* 20, 26 in psalm. 126, 11 serm. ed. Mai 33, 3 (*syn.* scrutemur) *saep.* PHOEBAD. c. Arrian. 23 his omnibus -ssis et in lucem . . . propositis. VICTRIC. 22 non -enda maiestas. MACR. somn. 1, 5, 1 somnii verba. MART. CAP. 2, 107 numeri congruentiam. 5, 469 naturam causae. 5, 474. 475 *al.* OROS. hist. 4, 6, 4. 6, 1, 19. CASSIAN. inst. praef. 5 quae ... si ... -ssa non fuerint et polita. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 31 *dei* iudicium. ARNOB. in psalm. 37 p. 377^A librum. CLAVD. MAM. anim. p. 27, 20 *saepe.* MAX. TAVR. serm. 88 veterem fidem. SEDVL. op. pasch. 2, 14 p. 214, 21 nemo manifestam sibi rem -it. BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 166, 13 *al.* ENNOD. opusc. 3 p. 374, 14 regni utilitate -ssa. APRING. in apoc. 1, 11 (*syn.* disseramus). CASSIOD. inst. div. 23 scripturas divinas. *al.* GREG. M. moral. 2, 46 sacram historiam sub figurali intellectu -imus. *et saepissime.* INSCR. christ. Rossi II p. 248, 13, 7 -ens p⟨r⟩isci nam ⟨h⟩oramina (= *horamata*) celsa pro⟨ph⟩et⟨a⟩e. *seq. enuntiatum:* TERT. resurr. 18 -am cui se substantiae addicant (*cf.* adv. Marc. 4, 10 p. 446, 7. HIL. trin. 6, 29 quid illud sit. AMBR. virg. 7, 38 qui sunt isti. Iac. 1, 4, 15. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 31 non statim -endus est . . . quare *eqs.* AVG. mus. 1, 3 quid sit modulari. CASSIAN. inst. 2, 5, 4 *al.*). TERT. adv. Hermog. 27 -endum an ... an (*cf.* adv. Marc. 1, 25). *nota:* MART. CAP. 5, 466 -itur (*i. colligitur*) ... ab his legalibus status principales esse discretos. *coniungitur c. praep.* de: RVFIN. Adamant. 3, 13 de hoc. patr. 9, 2 de Zabulon. AVG. civ. 9, 1 ENNOD. opusc. 2, 31 p. 297 ACT. Archel. 50.

part. perf. pass. pro adi. **discussus,** -a, -um. HIER. adv. Pelag. 1, 13 -us (*i. contritus*) facile solvitur. *adv.* **discussē:** MART. CAP. 9, 891 in senatu caelico reticebunt ab ipsa deinceps virgine explorandae -ius.

deriv.: discussio, discussor, discussorius, discutibilis. *Rubenbauer.*

disdiapāsōn, δὶς διὰ πασῶν, *sc.* χορδῶν. *cf.* diapason. *t. t. musicae: definitur:* CHALC. comm. 44 diapason adiuncta sibi ea, quae diatessaron dicitur, adiuncta quoque alia diapente accepit duplicem perfectionem propterea que -n vocatur. MART. CAP. 9, 953 quod -n (*graecis litteris in codd.*) dicitur, habet sonos quindecim *eqs.* CASSIOD. art. 5 p. 1210^B -n, id est dupla diapason symphonia *eqs.* VITR. 1, 1, 9. 5, 4, 7 (*v. infra l. 10*). 5, 4, 8. 9. 5, 5, 1 CHALC. comm. 35. 46.

syn.: bis diapason (MART. CAP. 9, 950 BOETH. arithm. 2, 48. 49 mus. 1, 7 *al.*), bis plenum (MART. CAP. 9, 912 vers.).

disdiapente, δὶς διὰ πέντε, *sc.* χορδῶν. *cf.* diapente. *t. t. musicae:* VITR. 5, 4, 7 συμφωνίαι ... sunt sex, diatessaron, diapente, diapason et disdiatessaron et -e et disdiapason.

disdiatessarōn, δὶς διὰ τεσσάρων, *sc.* χορδῶν. *cf.* diatessaron. *t. t. musicae:* VITR. 5, 4, 7 *v. supra l. 10.*

syn.: bis diatessaron (BOETH. mus. 2, 21. 3, 4).

disdo *v.* dido *p. 1015, 46.*

disdonat (per) diversa donat GLOSS. *v. Thes. gloss. s. v.* NOT. Tir. 41, 88 -at.

[**diseditiosus** *v. p. 711, 40.*]

disēmus, (-a), -um, δίσημος. *scribitur etiam* -os, -on. diss-: MART. CAP. *cod.* β 9, 978 *sqq. plerumque sing. (nom. acc. abl.), plur.* -os, -is *v. l. 32. 33.* *t. t. metricorum: i. q. quod ex duabus moris constat, dichronus* (*definitio:* MART. CAP. 9, 981 -us, id est, qui duobus temporibus impletur): *de arsi, thesi:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 42, 17 in iambo (*sim.*) ... monosemos arsis ad -on thesin comparatur (*syn. thesis* temporum duum). 42, 22 -os arsis. 42, 30 thesin. 43, 14 temporum ... incrementa a duobus ad duodecim procedunt, id est a -o ad duodecasemum (*item* 43, 23, *ubi syn.* a dichrono ad duodecachronum). *de pedibus:* MART. CAP. 9, 978 aequale est ... numeri genus, quod a -o usque in sedecim pedes procedit. -us appellatur pes, qui per arsin et thesin primus constare dicitur, ut est 'leo'. 9, 980 pedum compositio *habens differentiam* per magnitudinem, cum ex -o vel (*i. et*) tetrasemo componitur numerus; . . . per oppositionem ..., cum aut primos -os ponimus insequentibus longe potioribus aut tetrasemos -is insequentibus applicamus. 9, 981 *de proceleusmatico 'breviore'* (9, 983). *D.*

[**diseria** *v.* dysaeria.]

disertim [*cf. c.* disertus. *Th.*]. GLOSS. disposite. digeste (*legitur* dissertim GLOSS. Plac. lib. gloss. V 62, 13, *sed* disertum Plac. Rom. V 16, 14). PAVL. FEST. p. 72 -m pro diserte dixerunt antiqui. NON. p. 509 -m dicere ⟨id est⟩ plane, palam Lucilio ⟨et Titinio⟩ auctore possumus (*corr. Marx ad Lucil. 1156*). *afferuntur* TITIN. *l. 44,* PLAVT. *l. 43,* ACC. *l. 45,* LIV. ANDR. *l. 41.* LIV. ANDR. carm. frg. 6 tuque mihi narrato omnia -m (ἀτρεκέως *Hom. Od. 1, 169*). PLAVT. Stich. 241 id fuit nomen tibi. :: fuit -m (*A,* NON. *l. c.* GLOSS. Plaut. gramm. III 59, 7; disertum *B,* desertum *CD*). TITIN. com. 150 †habui recte, -m. LVCIL. 1156 -m. ACC. trag. 350 -m id unum incommodis defit meis.

1. disertio, -ōnis *f.* [*originis non satis perspicuae. varia proponunt C. O. Müller ad* PAVL. FEST. p. 72 (sors); *Vaniček, Etymol. Wörterb. d. lat. Spr.*^2 *93* (herciscere); *Walde, Lat. etymol. Wörterb.*^2 *s. v.* (2. artus). *Th.*]. PAVL. FEST. p. 72 -es (des- *codd. praeter R*) divisiones patrimoniorum inter consortes. *huc pertinere videtur* GLOSS. dissertiones separationes.

2. disertio, -ōnis *f. a* disertus. *i. q. eloquentia:* FVLG. myth. 1, 18 p. 30, 4 quod negotiatori linguarum sit -o necessaria. APON. 11 p. 207 in simplicissimis videlicet absque ullo -is sermone mentibus hominum.

disertitūdo, -inis *f. a* disertus. *i. q. eloquentia, facundia:* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 1 p. 159, 39 (*ad* CIC. inv. 1, 1) ut supra pro eloquentia aut copiam dicendi aut exercitationem aut -em ('disertissimos homines' CIC.) nominaverit. HIER. hom. Orig. in Ier. 2 p. 763 ut -em, quae in graeco sermone laudatur, graece interpretando sequeretur (DIONYS. EXIG. epist. ad Eugipp. p. 345^D). in Ion. prol. p. 387/8 ut ... non tam -em ostentet suam quam sensum ... edisserat. 3, 6 *sq.* p. 420 -is suae fulgore. c. Ioh. 13 -is tuae fluvius. adv. Rufin. 3, 6 p. 461^D procacitatem -em ... arbitraris. epist. 50, 5, 2 occasionem respondendi -i suae. 119, 1 de canina ... facundia ad Christi -em transmigrastis. VVLG. Is. 33, 19 -em linguae (CASSIOD. in psalm. 48, 6). AVG. in psalm. 36 serm. 3, 6 in nostra -e (*opp.* barbarismo). SIGIST. epist. -is tuae paginam relegentibus. CASSIOD. var. 8, 12, 2 veritatis terminos -o nescit excedere. 9, 21, 4. 9, 25, 1 veritas et -o dictorum. 9, 25, 3 qua -e devotus asseruit! in psalm. 106, 38 nulla -e gloriosos. EVGIPP. epist. 2 ne ... tali vitam sermone conscriberet, in quo ... res mirabiles ... obscura -e (diss- *al.*) non lucerent.

disertīvus, -a, -um *a* 2. disserere. PRISC. gramm. III 93, 14 species *coniunctionum* sunt: copulativa, continuativa, ... disiunctiva, subdisiunctiva, -a (des- *vel* diss- *al.*), ablativa. 98, 25 *coniunctiones* -ae (des- *vel* diss- *al.*) vel electivae sunt, quando diversis propositis aliquid ex eis nos eligere ostendimus ut 'dives esse volo quam pauper'. *cf. Apollon. Dyscol.* π. συνδ. *p. 221, 16* διασαφητική.

diserto *v.* disserto.

disertulus, -a, -um *a* disertus *deminutive.* *pro substantivo:* MAR. MERC. Nest. serm. praef. occupent . . . se . . . isti nostri -i ad singulas syllabas nostras scrutandas.

***disertus,** -a, -um [*ex* dis- *et* 2. artus *cps. esse videtur* (*cf.* di-

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sertim narrare); *significationis mutationem similitudo verbi* 2. disserere *efficere potuit. alii ex participio* dissertus *factum esse putant, v.* PAVL. FEST. p. 72. *Th.*]. PRISC. gramm. III 56, 24 ubique producitur ʻdi' excepto ʻdirimo' et ʻ-us'. *de origine*: VARRO ling. 6, 64 ut olitor disserit in areas sui cuiusque generis res, sic in oratione qui facit, -us. PAVL. FEST. p. 72 -us a disserendo dictus (ISID. orig. 10, 65 -us, doctus, a disserendo dictus: disposite enim disserit). SERV. Aen. 2, 149 ʻedissere' ... ordine cuncta narra, unde qui plane loquuntur dissertores fiunt et -i vocantur. POMP. gramm. V 280, 23 ab eo, quod est sero sertus, -us. *cf.* CIC. de orat. 1, 240 cum *Crassus* disserendo par esse non posset — quamquam fuit Crassus in numero -orum, sed par Galbae nullo modo. div. 1, 105 difficultas laborque discendi am neglegentiam (*i. homines neglegentes*) reddidit; malunt enim disserere nihil esse in auspiciis quam, quid sit, ediscere. APVL. apol. 5 eundem (*sc. me*) -issimum, quod nullum meum factum vel dictum extet, de quo disserere publice non possim. COMINIAN. Char. gramm. I 175, 29 *p. 1379, 32.* VOPISC. Prob. 2, 7 *p. 1379, 9.* *de formis: scribitur* dissertus: CORP. XI 3934 *et saepe in codd., ex. gr.* CATVLL. 12, 9 (*cf. Friedrich, Komm. p. 132*). HIER. epist. 34, 3, 2 RVRIC. epist. 1, 3; desertus: *ex. gr.* CIC. epist. 3, 11, 5 SEN. epist. 45, 3 COMPVT. cod. Col. prol. 9 p. 233. *de notione*: AGROEC. gramm. VII 115, 10 (= BEDA *ibid.* 269, 23) -us orator est, desertus derelictus (ISID. diff. app. 88 DIFF. ed. Beck p. 53, 32 *cf.* ISID. diff. 1, 136). DIFF. ed. Beck p. 54, 5 eloquens est naturaliter verbis instructus, -us vero a disserenda causa reorum et eloquentiae proximus habetur (*cf. infra l. 64*). GLOSS. eloquens. doctus, prudens, intellectus (?). scolasticus. σαφής. σώφρων. λόγιος, φιλόλογος, ἐλλόγιμος. *comp.*: CIC. de orat. 3, 129 SEN. contr. 3 praef. 17 MART. 3, 38, 3 *al.* *sup.*: CIC. inv. 1, 1 de orat. 1, 229 CATVLL. 49, 1 *al.* *legitur inde a* TER. *et* VARRONE (*adv. inde a* PLAVTO, *v. p. 1380, 50. 1376, 43*); *non habent* CATO CAES. VERG. TIB. LIV. CVRT. COLVM. LVCAN. PERS. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. STAT. SVET.; *frequentant* CIC. (*or.* 26*ies*, *rhet.* 55*ies* (*vel* 53*ies*, *v. l. 36*), *phil.* 8*ies*, *epist.* 10*ies*, *frg. semel*) OV. (15*ies*) SEN. *uterque* (30*ies*; 18*ies*) MART. (14*ies*) QVINT. (37*ies*) TAC. (ann. *semel*, dial. 12*ies*) PLIN. epist. (16*ies*). [*loc. dub.*: CIC. de orat. 2, 94 (*e coni.*). 3, 154 AVG. civ. 8, 4 p. 360, 21 Vind.]

I *i. q. clarus, planus*: RHET. Her. 4, 30, 41 hic atrocior tacita suspicio quam -a explanatio facta (facti *Klotz*) est. VITR. 5, 8, 2 consonantes sunt *loci*, in quibus *vox* ... egrediatur ad aures -a verborum claritate. APVL. met. 3, 29 ʻo' quidem tantum -um ac validum clamitavi, reliquum autem Caesaris nomen enuntiare non potui.

II *i. q. argutus vel ingeniosus in argumentando* (*de rebus i. q.* ἐναργής, εὔστοχος): 1 *de hominibus*: CIC. Tusc. 1, 10 -us esse possem, si contra ista dicerem. rep. 1, 4 se ... copiosos et -os putant (div. 2, 83). 2 *de rebus*: SEN. suas. 2, 11 non quidem in hac suasoria, sed in hac materia -issima illa fertur sententia Dorionis (5, 8 SEN. epist. 21, 8). contr. 1, 5, 9. 9, 5, 15 dixit rem -issumam et omnibus saeculis duraturam. QVINT. inst. 8, 2, 21 ingeniosa haec et fortia et ex ancipiti -a creduntur. *huc referendum esse censeo* VVLG. sap. 7, 22 spiritus intellegentiae sanctus, unicus, multiplex, subtilis, -us (τρανόν), mobilis.

III *i. q. astutus, urbanus, lepidus*: TER. Eun. 1011 callidum et -um credidi hominem. CIC. Verr. 4, 23 ut Apronius, qui aliis inhumanus ac barbarus, isti uni (*sc. Verri*) commodus ac -us videretur. Cael. 67 quam volent in conviviis faceti, dicaces, non numquam etiam ad vinum -i sint. HOR. epist. 1, 19, 16 *Timagenes* studet urbanus tenditque -us haberi. SEN. contr. 10, 5, 22 (*de Timagene*) -us homo et dicax, a quo multa improbe, sed venuste dicta. MART. 9, 11, 16 nobis non licet esse tam -is (*quam poetis Graecis*), qui Musas colimus severiores. *nota c. genet.*: CATVLL. 12, 9 est enim leporum -us puer ac facetiarum.

IV *i. q. eloquens, facundus*: 1 *de animantibus*: a *loci, quibus aut opponuntur aut coniunguntur adiectiva similis significationis: opponitur* eloquens (*cf. supra l. 24*): CIC. de orat. 1, 94 scripsi (*sc. Antonius*) ... illud quodam in libello ... -os cognosse me nonnullos, eloquentem adhuc neminem, quod eum statuebam -um, qui posset satis acute atque dilucide apud mediocres homines ex communi quadam opinione hominum dicere, eloquentem vero, qui mirabilius et magnificentius augere posset atque ornare, quae vellet, omnisque omnium rerum, quae ad dicendum pertinerent, fontis animo ac memoria contineret (orat. 18 QVINT. inst. 8 praef. 13 IVL. VICT. rhet. 25 p. 444, 35 [*conflatum ex* CIC. de orat. 1, 94 *et* 3, 53] HIER. adv. Pelag. 3, 17). 1, 95 qui ... existat talis orator, qualem quaerimus, qui iure non solum -us, sed etiam eloquens dici possit. *coniungitur c.* eloquens (eloquentia. *cf. p. 1378, 19*): CIC. de orat. 1, 215 neque vero, si quis utrumque potest, aut ille consili publici auctor ac senator bonus ob eam ipsam causam orator est aut hic -us atque eloquens, si est idem in procuratione civitatis egregius, illam scientiam dicendi copia est consecutus. 3, 129 eloquentior videlicet fuit et -ior Socrates. PAVL. FEST. p. 182 *orator* pro -is et eloquentibus (*cf.* QVINT. inst. 12, 1, 23 concedamus ... repertum esse aliquem malum virum summe -um, nihilo tamen minus oratorem eum negabo). ARNOB. nat. 7, 22 quod Mercurius eloquens *est*, eloquentibus debet -issimisque *hostiis* mactari. HIER. adv. Rufin. 1, 15 quem -issimum et eloquentissimum ... praedicavit. CIC. de orat. 1, 38 omnium mihi videor ... eloquentissimos audisse Ti. et C. Sempronios, quorum pater, homo prudens et gravis, haudquaquam eloquens, ... at vero eius filii -i. 1, 63 illud est probabilius neque tamen verum, quod Socrates dicere solebat omnis in eo, quod scirent, satis esse eloquentis; illud verius neque quenquam in eo -um esse posse, quod nesciat. Brut. 39 videsne igitur vel in ea ipsa urbe, in qua et nata et alta sit eloquentia, quam ea sero prodierit in lucem? si quidem ante Solonis aetatem et Pisistrati de nullo ut -o memoriae proditum est. NEP. Epam. 5, 1 fuit etiam -us, ut nemo ei Thebanus par esset eloquentia. SEN. epist. 75, 6 non quaerit aeger medicum eloquentem, sed, si ita competit, ut idem ille, qui sanare potest, compte de iis, quae facienda sunt, disserat, boni consulet. non tamen erit, quare gratuletur sibi, quod inciderit in medicum etiam -um. QVINT. inst. 10, 3, 13 Iulius Florus in eloquentia Galliarum ... princeps, alioqui inter paucos -us. 11, 1, 36. APVL. apol. 5. *opponitur* facundus: SEN. contr. 3 praef. 11 Silo Pompeius sedens et facundus et litteratus est et haberetur -us, si a praelocutione dimitteret. POMP. gramm. V 292, 37 his duodecim vitiis siqui caruerit, eloquens erit, id est -us: non quidem facundus, sed -us. *coniungitur c.* facundus (facundia): OV. ars 1, 610 non tua sub nostras veniat facundia leges; fac tantum cupias: sponte -us eris. rem. 310 atque utinam possis etiam facundus in illis esse! dole tantum: sponte -us eris. APVL. apol. 5. AVSON. 194, 17 memor, -us, lucida facundia. CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110A quem Eustathius vir -issimus ita transtulit in latinum, ut ingenium doctissimi viri facundiae suae viribus aequiperasse videatur. *coniungitur c.* litteratus (*cf. l. 17*): CIC. Brut. 81 A. Albinus et litteratus et -us fuit. PLIN. epist. 6, 26, 1 studiosus, litteratus, etiam -us. FIRM. math. 3, 5, 37 litteratos ..., -os et variis litterarum studiis ornatos. *coniungitur c.* formosus: CASS. SEV. or. frg. Sen. contr. 2, 4, 11 quasi -us es, quasi formonsus es, quasi dives es. SEN. epist. 45, 3. APVL. apol. 4 philosophum formonsum et tam graece quam latine ... -issimum. HIER. epist. 40, 3.

b *ceteri loci*: CIC. inv. 1, 1 -issimos homines (1, 4 neque in publicis rebus infantes et insipientes homines solitos esse versari nec vero ad privatas causas magnos ac -os homines accedere. Quinct. 7 homines -issimos, fortissimos, florentissimos. div. in Caec. 44 [*de Hortensio*] cum homine -issimo et ad dicendum paratissimo. Caecin. 97. Phil. 2, 8 [*de Antonio*] homo -e. 2, 18 *al.* de orat. 1, 253 illi -issimi homines ministros habent in causis iuris peritos. 2, 316 hominem in primis -um atque eruditum Philippum. 3, 4 homini et vehementi et -o et in primis forti ad resistendum Philippo. *al.* Att. 13, 46, 2 *Catonem meum* saepissime legendo se dicit [*Caesar*] copiosiorem factum, Bruti Catone lecto se sibi visum -um [*cf. p. 1377, 44*]. Q. CIC. pet. 8. 13 *v. infra l. 74 sq.* SEN. contr. 1, 2, 22 Scaurus non tantum -issimus homo, sed venustissimus. *al.* VELL. 2, 45, 1 P. Clodius, homo nobilis, -us, audax. SEN. apocol. 14, 2 homo Claudiana lingua -us [*cf. p. 1379, 18*]. QVINT. inst. 8, 1, 2 Theophrastum, hominem alioqui -issimum. TAC. dial. 1 -issimorum ut nostris temporibus hominum sermo. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 23 ut ... non iam -orum hominum, sed Musarum etiam videatur oratio). CIC. Quinct. 2 ut ego ... cum patrono -issimo comparer (*sc. cum Hortensio. cf.* COD. Iust. 3, 28, 37, 1e viris -issimis patronis causarum. *cf.* 2, 58, 2 viros -issimos advocatos. 2, 7, 13. de cod. confirm. 3. de cod. comp. 1 -issimos togatos fori. Iust. 1, 17, 13. 2, 7, 29, 1. 3, 1, 13, 9. 6, 61, 5, 1 tantae existimationis viri atque -issimi iuris periti). CIC. div. in Caec. 47 cum subscriptoribus exercitatis et -is. Verr. 4, 63 Q. Lollius ... adulescens et bonus et fortis et in primis -us (Cluent. 156 Flacc. 18 Cael. 15 de orat. 1, 229 PORPH. Hor. carm. 4, 1, 9 VOPISC. Car. 7, 1. *cf.* APVL. apol. 98 -i iuvenis). CIC. Sest. 122 -issimus poeta (*sc. L. Accius.* Brut. 167 L. Afranius poeta, homo perargutus, in fabulis ... -us. PETRON. 96, 6. FIRM. math. 8, 5, 3 Aratus, poeta -issimus). har. resp. 37 Lentulum gravem oratorem ac -um (de orat. 1, 231 -issimus orator Lysias. VAL. MAX. 8, 7, 1 HIER. in Gal. 1, 11. 12 p. 408. VITR. 1, 1, 17 rhetor -us [VIR. ill. 81, 2. *cf.* CIC. de orat. 1, 91 neminem scriptorem artis ne mediocriter quidem -um fuisse dicebat *Charmadas*]). CIC. Brut. 104 Diophanem Mytilenaeum Graeciae temporibus illis -issimum. 148 ut paulo ante dixi consultorum alterum -issimum, -orum alterum consultissimum fuisse (*cf.* 145 eloquentium iuris peritissimus Crassus, iuris peritorum eloquentissimus Scaevola). nat. deor. 3, 23 isto modo etiam -us, et quidem mathematicus, musicus, omni denique doctrina eruditus, postremo philosophus *mundus est.* Att. 2, 24, 3 (*de Cicerone ipso*) me non nominavit, sed dixit consularem -um, vicinum consulis, sibi dixisse (*item de Cicerone*: epist. 9, 19, 2 ne pluris esse balbos quam -os putes. 9, 22, 2. Q. CIC. pet. 8 homini navo, industrio, innocenti, -o. 13 forti homini, -o, innocenti. CATVLL. 49, 1 -issime Romuli nepotum. SEN. epist. 107, 10 Ciceronis, -issimi viri. 118, 1 AVG. civ. 3, 30 p. 158, 7 Vind. Cicero, ille -us artifex rei publicae gerendae. *cf.* PETRON. 55, 5 SEN. contr. 3 praef. 17 MART. 3, 38, 3). CATVLL. 53, 5 (*de Calvo*) salaputium -um. PVBLIL. S 49 sat est -us, pro quo loquitur veritas. SALL. hist. frg. 1, 4 (*de Catone maiore*) Romani generis -issimus (AMPEL. 19, 8 HIER. epist. 52, 3, 6. 61, 3, 3). HOR. epist. 1, 5, 19 fecundi calices quem non fecere -um? ars 370 consultus iuris et actor causarum mediocris abest virtute -i Messallae. OV. met. 13, 383 (*de Vlixe*) quid facundia posset, re patuit: fortisque viri tulit arma -us

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(SEN. contr. 1 praef. 10 sententias a -issimis viris factas. 3,1,1. 3 praef. 15. 10,4,17 suas. 6,25. 7,14 VAL. MAX. 4,7,2 ext. SEN. apocol. 10,2. dial. 3,20,6 apud -issimum virum ⟨T.⟩ Livium. 8,1,4 [*de Vergilio*] ille vir -issimus. epist. 107,10 *v. p. 1378,76.* 117,23 TAC. dial. 23. 41. PLIN. epist. 2,9,4 Erucius Clarus vir sanctus, antiquus, -us atque in agendis causis exercitatus. 2,11,17. 4,4,1. 4,26,2. 8,13,1. APVL. apol. 95 Romani nominis -os viros. LAMPR. Alex. 16,1 neque ullam constitutionem sacravit sine viginti iuris peritis et doctissimis ac sapientibus viris isdemque -issimis non minus quinquaginta. VOPISC. Prob. 2,7 ut non Sallustios, Livios, Tacitos, Trogos atque omnes -issimos imitarer viros in vita principum et temporibus disserendis. CAPITOL. Gord. 5,3. HIER. epist. 34,3,2 [*de Hilario*] tantum virum et suis temporibus -issimum. in Am. 2,9 *sqq.* p. 246 Philo vir -issimus Hebraeorum. RVFIN. hist. 4,30,1 vir -issimus in Syrorum lingua. SVLP. SEV. dial. 3,2,1. AVG. civ. 7,3 p. 306,15 Vind. vir -issimus Sallustius. SIDON. epist. 1,11,1 CASSIOD. inst. div. 5 p. 1116^{A}). OV. Pont. 2,2,100 umbra -a (*i. e. M. Valeri Messallae*). fast. 4,112 proque sua causa quisque -us erat. SEN. contr. 2,4,8 sua lingua (*i. e. ut Hispanus*) -us est (*cf. p. 1378, 46, sed v. l. 14*). 10 praef. 14 numquam audivi patrem familiae -iorem. VAL. MAX. 8,12 ext. 2 -issimus populus. SEN. frg. 18 plerique philosophorum tales sunt, -i in convicium suum. MART. 5,59,2 Stella -e. QVINT. inst. 7,1,42 reo proditionis patri -us filius affuit, rusticus non affuit. 10,1,68 qui fuerunt in foro -i. 10,7,15 pectus est…, quod -os facit, et vis mentis. 11,1,21 si abundans opibus pauperem se et … -us imperitum plane et infantem vocet. TAC. dial. 36 quo modo -um haberi pulchrum et gloriosum, sic contra mutum et elinguem videri deforme habebatur (*cf.* LACT. inst. 4,26,8 qui rationem divinitatis ignorat, is vere elinguis et mutus est, licet sit omnium -issimus). PLIN. epist. 2,3,9 habeo hic, quos legam, non minus -os. AVR. Fronto p. 17,10 N. vale -issime, doctissime, mihi carissime, dulcissime, magister optatissime (*cf.* p. 67,22). p. 31,9 *Theopompum* audio aput Graecos -issimum natum esse. COMINIAN. Char. gramm. I 175,29 -issimus grammaticus ita disseruit. TER. MAVR. 2135 -i Annaeus Seneca et Pomponius ante Secundus. HIER. in Am. 5,3 p. 283 Galenus -issimus atque doctissimus *medicorum*. AVG. conf. 2,3,6 dummodo essem -us vel desertus potius a cultura tua. SVLP. SEV. Mart. praef. 1 -is … scriptoribus. CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110^{C} (*de Augustino*) -us atque cautissimus disputator.

pro substantivo (*v. p. 1377, 12*): a *i. q. orator* (*cf. p. 1377, 80*): CIC. Quinct. 47 potentes, -i, nobiles omnes advocandi sunt. de orat. 1,40 proprio munere aliquo -orum. orat. 13 et doctis eloquentia popularis et -is elegans doctrina defuit. OV. ars 2,507 neque declament medio sermone -i. Pont. 2,5,51 status est vultusque -i. VITR. 6,5,2 forensibus … et -is elegantiora et spatiosiora *vestibula facienda sunt* ad conventus excipiundos. TAC. dial. 17 nostrorum temporum -is (25. 32). 40 cum se plurimi -orum ne a Publio quidem Scipione aut L. Sulla aut Cn. Pompeio abstinerent. PLIN. epist. 6,17,2. AVR. Fronto p. 28,22 N. philologos et -os. APVL. flor. 9 p. 37 orationes laudatas -is. SER. SAMM. 260 (*de Hortensio*) cum … nondum extincti moreretur lingua -i. CAPITOL. Ver. 2,8 multos -os et eruditos semper secum habuisse dicitur. PALLAD. 1,1,1 HIER. epist. 50,3,3. DRAC. laud. dei 3,534 *verum deum* numquam verba -i exornant. CASSIOD. inst. div. 28 p. 1143^{A} Columella sexdecim libris per diversas agriculturae species eloquens ac facundus illabitur, -is potius quam imperitis accommodus. **b** *i. q. patronus*: CIC. de orat. 1,168 homo ex numero -orum (Brut. 135). OV. am. 1,13,21 nec tu consulto nec tu iucunda -o: cogitur ad lites surgere uterque novas. ars 1,85. TAC. dial. 1 horum autem temporum -i causidici et advocati et patroni et quidvis potius quam oratores vocantur. LAMPR. Alex. 16,3 fuit … illi consuetudo, ut, si de iure aut de negotiis tractaret, solos doctos et -os adhiberet. *fere i. q. accusator*: SEN. contr. 10,1,8 adeo non timuit, ne esset reus, ut etiam -us esse curaverit. **c** *i. q. doctrina rhetorica imbutus*: MART. 6,60,7 quam multi tineas pascunt blattasque -i. IVV. 7,31 didicit iam dives avarus … tantum laudare -os.

2 *de rebus: de disserendi velut instrumentis*: OV. trist. 3,11,20 ora -a. PS. AVG. serm. 128,8 quod est hoc … verbum, quod linguis gentium -is non fit et linguas infantium -as facit? *de rebus disserendo ortis*: CIC. de orat. 1,231 orationem -am sibi et oratoriam videri, fortem et virilem non videri. *cf.* CYPR. ad Donat. 2 accipe non -a, sed fortia (SEN. contr. 2,4,8 orationem -issimam recitavit. 9,4,21 AVG. civ. 8,19 p. 386,21 Vind. CASSIOD. inst. div. 16 p. 1132^{C}). CIC. Att. 4,15,4 sane -o epilogo. PROP. 3,23,6 *tabellae norant* quaedam sine me verba -a loqui (OV. Pont. 3,5,8). SEN. contr. 7,3,8 versus referebat Publili -issimos (SEN. epist. 8,8. 107,10 MART. 6,14,1. 3 CAPITOL. Opil. 14,3 Gord. 3,3 FIRM. math. 2,29,2). VAL. MAX. 8,9 ext. 1 *Solonis* salubriores erant contiones, *Pisistrati* -iores. AVG. anim. 2,3,7 -i et ornati sermonis … suavitate (CASSIOD. inst. div. 1 p. 1111^{C}. 3 p. 1114^{C} sermone -issimo. COMPVT. cod. Col. prol. 9 p. 233 deserti sermonis eloquentiam). AVG. anim. 4,2,3 tua nostrae ignorantiae -issima et luculentissima castigatio. *de litteris, libris sim.*: CIC. Brut. 101 *historia* neque nimis est infans neque perfecte -a. Att. 7,2,8 -issumae epistulae. epist. 3,11,5 si … eae litterae non fuerunt -ae, scito meas non fuisse (AVR. Fronto p. 27,13 N. neque -ae neque doctae). SEN. epist. 46,1 *liber* quam -us fuerit (GREG. M. moral. 11,42. PLIN. epist. 5,13,6 libellum -um et gravem). LAMPR. Heliog. 35,5 multis paginis isdemque -ioribus. *de facundia, sim.*: PORPH. Hor. carm. 4,2,59 -a et elegans elocutio. TREB. trig. tyr. 1,1 non historico nec -o, sed pedestri alloquio. CET. FAV. praef. p. 287,3 facundia. ISID. vir. ill. 5 epistulam pulchro ac -o comptam eloquio. *varia*: CIC. epist. 3,11,5 quod -um non erit, ne putaris meum. SEN. suas. 6,25 nihil esse in historiis eius hoc quem rettuli loco -ius. QVINT. inst. 1,8,4 non modo quae -a, sed vel magis quae honesta sunt, discant. 2,11,5. 8 praef. 24. AVR. Fronto p. 104,16 N. mitte mihi aliquid, quod tibi -issimum videatur. VAL. MAX. 1,7,1 -um … Platonis somnum (*per enallagen dictum*). MART. 4,55,3 Arpis (*v. vol. II p. 630, 69*) cedere non sinis -is. 6,48,2 non tu, Pomponi, cena -a tua est. 10,19,12 -am … ianuam (*Plinii causas centumvirales agentis*). TAC. dial. 5 -am quidem, sed inexercitatam et eius modi certaminum rudem Helvidii sapientiam elusit. APVL. apol. 18 eadem est … paupertas … in Aristide iusta, in Phocione benigna, in Epaminonda strenua, in Socrate sapiens, in Homero -a. RVRIC. epist. 1,3 velim -issimis auribus tuis ore garrulo non tam officiosus quam iniuriosus existere. *pro subst.* diserta, -orum: PORPH. Hor. ars 24 -a profitentem κακόζηλα vitiant. AVG. anim. 2,1,1 sunt noxia prava (et prava *G*) -a, quia hominibus minus eruditis eo, quod -a sunt, videntur et vera.

sensu latiore: fere i. q. doctus: LVCR. 2,988 *potest* et sapere et doctis rationem reddere dictis non ex seminibus sapientibus atque -is *factus*. CASSIOD. gramm. VII 213,17 a virtute doctrinae, quam i viri unius cuiusque bonae rei scientiam vocant.

syn. et iuxta posita: *ad II*: copiosus, ingeniosus, fortis. *ad III*: callidus, dicax, urbanus. *ad IV 1*: eloquens, facundus, dicax (MAR. VICTORIN. rhet. 1,4 p. 168,24), ornate dicens (CIC. de orat. 1,36), elegans (SEN. epist. 58,6), doctus (HIER. in Am. 5,3 p. 283), eruditus (CIC. de orat. 2,316 CAPITOL. Ver. 2,8. *cf.* CIC. Brut. 304 teste -o eruditoque [*Stangl*, uterque *codd.*] Philippo). *ad IV 1a*: forensis. *ad IV 1b*: consultus. *ad IV 2*: copiosus, oratorius.

opp.: *ad I*: tacitus. *ad II*: copiosus. *ad IV 1*: eloquens, facundus, balbus (CIC. epist. 9,19,2), frigidus (CAEL. Cic. epist. 8,9,5), infans (CIC. orat. 56 *cf.* QVINT. inst. 11,1,21), loquax (CIC. frg. inc. J 20), mutus et elinguis (TAC. dial. 36 *cf.* LACT. inst. 4,26,8), ingeniosus (MART. 7,9,2), prudens (CIC. de orat. 1,36), sapiens (CIC. Att. 10,1,4). *ad IV 1a*: doctus. *ad IV 1b*: reus. *ad IV 2*: fortis et virilis, infans, rusticus.

deriv.: disertulus, disertio, disertitudo, disertivus(?). *comp.*: indisertus, perdisertus.

adv. **disertē**. GLOSS. eloquenter. eleganter. σαφῶς. λογίως, ἐλλογίμως. ἐκτικῶς. *comp.*: SEN. suas. 2,14 APVL. apol. 91 flor. 7 p. 27 *al.* *superl.*: CIC. de orat. 2,64 LIV. 39,28,12 *al.* *legitur apud* PLAVT. AFRAN. NEP. MART. PLIN. epist. *singulis locis*, TAC. APVL. *bis*, QVINT. *ter*, SEN. min. *quater*, LIV. SEN. mai. (6^{ies}) CIC. (10^{ies}). [*loc. corrupt.*: FRONTO p. 210,21 N.]

1 *i. q. plane, definite*: PLAVT. Amph. 578 satin hoc plane, satin -e … videor tibi locutus esse? AFRAN. com. 51 quod vult -e pactum, haut (aut *codd.*) dictum. CIC. Verr. 4,126 hoc eum -e scribere (LIV. 36,28,2. 39,28,12 FRG. Vat. 67). LIV. 21,19,3 cum in Lutati foedere -e additum esset. 34,59,2 *condiciones* -e a Quinctio latae sunt. 42,23,4 illo haud ambiguo capite foederis deterreri, quo -e vetentur. 42,25,4 *in foedere* -e prohiberi. SEN. contr. 10,4,25 hunc aiebat sensum -issime apud Nasonem Ovidium esse positum.

2 *i. q. eloquenter, facunde*: CIC. de orat. 1,44 prudentibus -e, stultis etiam vere videare dicere (1,63. 2,39. ac. 2,134 Theophrasto multa -e copioseque [*cf. p. 1377, 44. 1378, 42*] dicente. NEP. Epam. 3,2 SEN. contr. 2,1,35. 9,4,20 SEN. apocol. 9,2. epist. 59,3 Vergilius … -e quidem dicit, sed parum proprie. MART. 8,7,1 QVINT. inst. 12,1,30 PORPH. Hor. carm. 1,13,6 epod. 17,35 *cf.* epist. 2,1,155. DON. Ter. Andr. 523 -e et latine dixit. Phorm. 280 AVG. c. Cresc. 4,2,2 p. 500,1 CORP. III 14359^{10a}). de orat. 2,38 si de pingendo pictor aliquis -e scripserit aut dixerit (PLANC. Cic. epist. 10,11,1. GELL. 15,9,1 vere ac -e Caecilius hoc in Subditivo scripsit. TREB. trig. tyr. 33,8. HIER. epist. 47,1,2 SIDON. epist. 9,3,1). de orat. 2,50 quae saepe -e agenda sunt (*ibid.* agenda sunt non minus -e quam quae in lite dicuntur. PLIN. epist. 4,22,2 egit … causam non minus feliciter quam -e). de orat. 2,64 tractanda sunt omnia -issime. SEN. contr. 10,4,17 Labienus … -e declamavit. suas. 2,14 Nicetes longe -ius hanc phantasiam movit. SEN. nat. 1,5,6 ut ait Nero Caesar -issime (epist. 92,35). QVINT. inst. 6,2,26 ut lugentes …-issime quaedam exclamare videantur. 12,8,3 multa et -e summisque clamoribus … decantaverunt. TAC. dial. 9 Agamemnon aut Iason -e loquitur (APVL. apol. 91 cum multo -ius ipsae tabulae loquantur. PANEG. 9 [12],1,2 PALLAD. 1,1,1 DON. Ter. Phorm. 193). APVL. flor. 7 p. 27 ut … ⟨non⟩ -ius maledicat. PORPH. Hor. carm. 2,11,11 -e … inquit (DON. Ter. Eun. 179). *ibid.* 3,29,54. VOPISC. Prob. 2,7 qui haec et talia non tam -e quam vere memoriae tradiderunt. HIER. epist. 18^{A},4,2 vera rustice quam -e falsa proferre. 34,3,2 errorem -ius (dissertius *codd.*) exsecutus est. AVG. c. Faust. 20,11 p. 548,23 non tam -e deliraret. 21,10 p. 581,10 ut has vanitates -e garriret. COD. Theod. gest. in sen. p. 1 acclama-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tum est: nove -e, vere -e. SIDON. carm. 23, 10 cum carmina postules -e., *nota*: TAC. dial. 26 ut oratores nostri tenere dicere, histriones -e saltare dicantur. *adv.* **disertim** *v. p. 1376, 36 sqq.*

syn. et iuxta posita: ad I: plane. *ad II*: absolute (DON. Ter. Phorm. 280), graviter (PLANC. Cic. epist. 10, 11, 1), ornate (AVG. c. Cresc. 4, 2, 2 p. 500, 1), vehementer (DON. Ter. Eun. 179), vere (GELL. 15, 9, 1). *opp.: ad II*: fideliter (TREB. trig. tyr. 33, 8), proprie (SEN. epist. 59, 3), rustice (HIER. epist. 18ᴬ, 4, 2), vere (VOPISC. Prob. 2, 7).

Lackenbacher.

dis(ex), -icis *subst. significationis non satis certae. ductum a* disicere *videtur et conferendum cum* obiex, subex. *? instrumentum ad disiciendum (sc. feras) aptum*: CARM. epigr. 1526 A 6 (= CORP. II 2660; *aet. fere Hadr.*) ut quiret *venator* . . . cursu certare, ut -e ferri (*cf. Bücheler ad l., qui* ferri *pro gen. accipiendum statuit; de aliorum interpretamentis v. eius adn.*).

(**disfatīgābilis**) NOT. Tir. 72, 42. (**disfatīgo,** -āre) NOT. Tir. 72, 37 -at. *cf. Heraeus, Archiv 12 (1902) 42.*

disgladior *v.* digladior *p. 1131, 54.*

disglūtino, -āre [*cf. c.* dis- *et c.* conglutinare. *Th.*]. *i. q. disiungere*: HIER. epist. 66, 12 coniuncta -amus, unita dissicimus.

disgregātio, -ōnis *f. a* disgregare. *i. q. segregatio, divisio*: BOETH. divis. 884ᶜ oportet igitur secundum naturam divisionis et secundum diffinitionem in proprias species semper fieri generis -em.

disgregātīvus, -a, -um *a* disgregare, disgregatus. *i. q. separativus*: BOETH. top. Arist. 1, 13 p. 921ᴰ eius *coloris*, qui est in corporibus congregativum et -um visūs (7, 2 p. 990ᴰ). in Porph. comm. sec. 3, 9 p. 229, 11 omnia . . . individua -a sunt et divisiva.

ˣ**disgrego,** -āvī, -ātum, -āre [*cf. c.* congregare. *Th.*]. *i. q. separare, segregare, discernere.* digr-: AVG. c. Cresc. 4, 44, 52. *in deliciis habet* BOETH. AVG. c. Cresc. 3, 34, 38 p. 446, 6 a communione vestrorum quemadmodum orientales postea -ati sunt. 4, 44, 52. MART. CAP. 3, 289 -bitur *ordo* in bina. 5, 477 species . . . tantum modo -ata *a genere*. 9, 913 (vers.) -ato plasmate. BOETH. categ. 2 p. 205ᴬ -atum est, cuius partes nullo communi termino coniunguntur. arithm. 1, 4 -ata medietas. mus. 4, 17 vocum notulas. 5, 5. 5, 6 *cum* aliae *voces* sunt continuae, aliae -atae. herm. sec. 1, 2 p. 54, 2 ab his vocibus -vit nomen. 6, 13 p. 446, 14 syll. hyp. 1 p. 833ᴮ categ. 1 p. 202ᴰ in Porph. comm. *v. indicem Brandtii. cf. etiam* degregat *p. 387, 28.*

disgreg(us), -a, (-um) *adi.* [*a* disgregare, disgregatus. *Th.*]. *i. q. dissimilis*: MART. CAP. 9, 892 hae *puellae* igitur nec dispares numero nec -ae venustate.

disgrex, -gis *adi.* [*a* dis- *et* grex, *cf.* disgregus. *Th.*]. GLOSS. V 596, 47 -x segregus (*cf.* GLOSS. Osb. 181) -es segreges, divisi, separati).

[?**dishabeo,** -erī *si vera vox, a* dis- *et* habeo, *cf. c.* dehabeo. CORP. XI 4413 (*Ameriae; periit*) N. Basian . . . asmittere . . . Atr. Caesari fratri . . . -eri . . .]

dishiasco, -ere *a* dis- *et* hiascere. *i. q. se aperire, discindi*: CATO agr. 12 fibulas . . . qui (*adv.*) arbores comprimat, si -ent.

ˣ**disicio** (dissicio), -ēcī, -ctum, -ere [*a* dis- *et* iacere. *Th.*]. *de formis: prima syllaba nusquam correpta (v. M. W. Mather, Harvard studies in class. phil. 6 [1895] 126 sqq.). in codicibus verbi praesentis formae saepe scribuntur* dissic- (*v. Fleckeisen, Jahrb. Phil. 87 [1863] p. 199 adn., Engelbrecht, Wien. S.-B. 110 [1885] p. 527, Mather l. c. p. 125*), *haud raro* dissec-, *qua ratione scribendi factum est, ut confunderetur cum verbo q. c.* dissecare, *quod conferas. quod vero Ribbeckius (Frg. Com.² Coroll. p. XIII sqq.) aliique eum potissimum verbi usum, qui infra est sub I B 1, a* disicere *prorsus segregaverunt et ad peculiare* dissecendi *verbum a **secĕre (*i. secare*) *ductum pertinere statuerunt, recte refutaverunt Engelbrecht l. c. p. 523 sqq., Mather l. c. p. 123 sq. in libris praeterea* -ere *et* deicere *persaepe confunduntur nec facile potest diiudicari, utrum sit praeferendum. sub* deicio *igitur inveniet, quae quis hic desiderabit.* disiic- *scriptum est*: VERG. Aen. 7, 339 *V(?)*. 12, 308 *P*. PRVD. perist. 2, 209 *pars codd.* diiec-: LIV. 42, 20, 4 *V (cf. quae adnot. Heraeus ad l.)*. *de notione*: NON. p. 382 rumpere (*Verg. ecl. 8, 71*) -ere. GLOSS. (*praemisi glossas ad formas perf. act. et pass. pertinentes, quoniam de interpretamentis verbi praesentis interdum dubitari potest, num recte huc referantur*): -ecit: dispersit disiunxit. dissipavit. disruit. disrumpit. -ctus: διασκεδασθείς. -ctum: dispersum. -ctas: disparsas aut distantes. dissicit: disturbat. discernit vel submergit, dissipat. separat. dispergit, tollit. desicit (deicit?): detrudit. dissice: disperge, effuga, discute. separa. divide. dissipa. tolle, rumpe, frange. dissi[s]cere: disrumpere, dispergere. -itur (digegitur *cod.*): dissipatur. *cf. etiam* disseco. *legitur inde a* NAEV. *et* ENN., *deest ex. gr.*: TER. TIB. PROP. SEN. rhet. CVRT. LVCANO PLIN. iun. VVLG. CLAVD.; *singulis locis habent* PLAVT. PLIN. nat. *al.*, *binis*: CAES. HOR. VELL., *ternis*: CIC. SALL. APVL. TERT.; *frequentant* VERG. (*12ies*) LIV. (*18ies*) SEN. (*18ies*) SIL. (*13ies*) TAC. (*40ies*) AMM. (*24ies*).

I *proprie*: A *generatim*: 1 *res corporeas*: **a** *i. q. discutere, dirumpere, frangere, funditus evertere, diruere sim.*: NAEV. com. 57 saxa, silvas, lapides, montes -is dispulveras. ENN. scaen. 89 arae . . . fractae et -ctae iacent. VARRO frg. Gell. 3, 14, 3 si scyphus . . . in duas partes -ctus sit (*i. fractus, divisus*). RHET. Her. 4, 27, 37 Numantiam delevit, Karthaginem sustulit, Corinthum -ecit, Fregellas evertit. CIC. Arat. 427 -ctaque saxa revellens (*cf. Arat. 642* ἀναρρήξασα). BELL. Alex. 63, 4 munitiones (NEP. Eum. 5, 7). NEP. Hann. 7, 7 domum (VELL. 2, 45, 3. GREG. TVR. *v. Bonnet p. 122 adn. 3*) a fundamentis (Tim. 3, 3 arcem . . . a fundamentis). Tim. 3, 2 moenia (SEN. Phoen. 343. *aliter p. 1383, 83*). VERG. georg. 1, 283 fulmine montes. Aen. 2, 608 moles (8, 191). 8, 290 urbes (VAL. MAX. 1, 5, 1). 8, 355 -ctis muris (LIV. 27, 16, 9 murus . . . dirutus est ac -ctus. VITR. 10, 15, 7 VAL. MAX. 5, 1, 5 SVET. Nero 25, 1 ITIN. Alex. 17). HOR. carm. 2, 19, 15 tectaque Penthei -cta non leni ruina. OV. epist. 1, 47 vestris -cta lacertis Ilios. met. 15, 523 ni rota . . . fracta ac -cta fuisset. LIV. 25, 11, 10 alia *opera hostium* -erunt, alia igni corruperunt. 42, 20, 4 quae *rostra* tempestas -isset (*ibid.* 2 *syn.* discutere). 44, 8, 5 quae -cta ac vastata ab Romanis erant, reficit. VAL. MAX. 6, 9, 6 (*trop.*) quasi perruptis et -ctis nequitiae . . . claustris (PRISC. Anast. 190). SEN. Ag. 896 *aper* cupit . . . caecos sinus -ere. nat. 6, 24, 6 loca. SIL. 2, 691 mapalia. 7, 523 vallo. 9, 539 -e telo flagranti (*i. fulmine*) . . . arces. STAT. Theb. 10, 69 tumulum (TAC. ann. 2, 7 tumulum . . . aram). TAC. hist. 3, 74 -cto aeditui contubernio. 4, 63 ea sedes (*sc. colonia Agrippinensis*) . . . -cta. 5, 19 -ctis quae morabantur (*i. diruta mole*). ann. 14, 22 *fulgure* Neronis . . . ictae dapes mensaque -cta erat. SVET. Iul. 75, 4 statuas (Cal. 34, 1 *statuas* subvertit atque -ecit). 81, 1 sepulcra. Tib. 48, 2 -ctis terrae motu civitatibus (*i. oppidis*). 63, 1 oracula. AVSON. 432, 3 ictu lapidis porta -itur (*Peiper*, discicitur *P*, discutitur *Paris.*). AMM. 17, 13, 13 -ctis culmis (*i. tuguriis*). 31, 16, 7 bellorum officinis. PRVD. perist. 2, 209 membra morbus -it. SVLP. SEV. chron. 1, 28, 6 *Samson* columnas -ecit. CYPR. GALL. exod. 1012 idola (deut. 66).

b *i. q. dissipare, dispellere, dispergere, dividere, separare*: LVCR. 1, 651 partibus . . . -ctis <dis>que supatis (*opp.* conductis; *cf.* PAVL. FEST. p. 225 supare significat iacere et -ere. p. 311 supat iacit, unde dissipat -it). 1, 1020. 2, 939 materies -cta. 3, 639 dispertita . . . vis animai et discissa simul cum corpore -etur. BELL. Afr. 47, 6 tentoriis aquarum . . . vi subrutis -ctisque. HOR. sat. 1, 4, 62 (*trop.*) -cti membra poetae (*cf.* SEN. Phaedr. 1256 -cta . . . membra laceri corporis. LACT. inst. 3, 2, 2 membra *philosophiae* . . . quasi -cta et dissipata). VERG. Aen. 1, 43 *Pallas* -ecitque rates evertitque aequora ventis (1, 128 -ctam . . . toto videt aequore classem [LIV. 30, 39, 2]. LIV. 23, 41, 9 *naves* metus haud secus quam tempestas passim -ecit. 30, 19, 5. 30, 24, 7 TAC. ann. 2, 23 HYG. fab. 125 p. 109). Aen. 1, 70 -e corpora ponto. AETNA 451 -ctaque saxa (SEN. nat. 3, 27, 9 rupes). OV. epist. 12, 63 -ctam comas (*i. crinibus passis*; met. 11, 386 -it hos ipsos [*sc. capillos*]. SEN. dial. 10, 12, 3 -cta coma restituitur. SIL. 2, 558 -ctaque crinem Eumenis [5, 203. *aliter* 16, 60 cudone comantes -ecit crines]). met. 1, 328 nubila (10, 179 nubes [SEN. Tro. 395. PLIN. nat. 2, 134 -cta . . . verius quam rupta. APVL. mund. 22]. LIV. 29, 27, 12 nebula -cta [AVIEN. Arat. 1614. *trop.*: BOETH. cons. 3, 9 carm. 25 -e terrenae nebulas et pondera molis]. APVL. met. 11, 7 nubilosa caligine -cta [*trop.*: TAC. hist. 2, 80 offusam oculis caliginem]. AVIEN. Arat. 1748 aëra. AMM. 19, 4, 8 -cto concreto spiritu. 20, 11, 26 umoris spiramina . . . -cta in aspergines parvas. *al.*). OV. met. 12, 252 -ctisque ossibus oris (SEN. Tro. 650. 1111). LIV. 25, 1, 10 apparatus sacrorum. 33, 18, 7 quae *praesidia* multifariam -cta erant. VAL. MAX. 5, 10 ext. 2 tura. SEN. epist. 94, 57 -cto terrarum pondere (SIL. 6, 185 tellure). COLVM. 2, 5, 2 fimum (VLP. dig. 43, 24, 7, 6 acervum stercoris). 11, 2, 38 palos. PETRON. 123, 208 tela (deiec- *codd.* PS. SALL. rep. 2, 2, 4 inimicorum arma). VAL. FL. 4, 167 *caestuum ictibus* -cta . . . lumina (*i. oculos*). 4, 412 -ctaque longe verbera (*i. flagella Tisiphones*). SIL. 2, 200 -cto . . . collisa per ossa cerebro. HOMER. 919 umeris . . . fluctus. STAT. Theb. 5, 210 veste. Ach. 1, 876 donis. TAC. hist. 3, 27 -ctam fluitantemque testudinem. 3, 56 sacrificii apparatu. ann. 1, 61 *v. vol. I p. 1311, 48.* 2, 61 -ctas . . . et vix pervias harenas. 16, 13 villas, arbusta, fruges passim -ecit *turbo ventorum*. SVET. Iul. 11 tropaea. GRAN. LIC. p. 33, 3 corpus. APVL. met. 7, 26 partibus *cadaveris* (*opp.* concinnare). TERT. resurr. 53 animam . . . humi elisam, -ctam, dissolutam. SER. SAMM. 966 -ctos vulnere nervos. AVIEN. Arat. 610 sidera. 984. 1550. orb. terr. 925. 964. 1174. AMM. 16, 8, 10 *pontis* -ctos asseres (*i. dissolutos*; *opp.* compaginare). 20, 11, 20 hiatu . . . violento -ctis operimentis (*i. cratibus*). SERV. auct. Aen. 1, 43 *genus fulminum* quod dicitur -ens idemque fragosum. AVG. gen. ad litt. 2, 25 p. 35, 24 aquas. ord. 2, 18, 48 *dolor* id, quod unum erat, -ere nititur. VINDIC. med. 8 accepti cibi -cta materies in corpuscula. CAEL. AVR. acut. 2, 31, 163 -i corpora per omnes viarum particulas. 2, 32, 171. 2, 37, 212 vehementer corpus in solutionem -i.

2 *homines (bestias l. 75. 81. p. 1383, 2)*: *i. q. dissipare, disturbare, dispergere (saepe apud* TAC.): LVCR. 5, 403 -ctosque redegit equos. OV. fast. 3, 325 plebs . . . virides passim -cta (*i. passim iacens*) per herbas. PANEG. in Mess. 109. LIV. 21, 49, 5 qua *tempestate* ipsi -cti forent. SEN. dial. 6, 10, 4 -etur iste comitatus. epist. 74, 4 (*trop.*) quos . . . popularis ira aut invidia . . . inopinantes . . . -ecit procellae more. SIL. 13, 444 quaecumque ante animae tendent potare cruorem, -e. TAC. hist. 1, 40 -cta plebe. 2, 61 civitas . . . fanaticam multitudinem -ecit. 3, 10 ann. 1, 23. 65 equi . . . -ere obvios, proterere iacentes. 1, 70 manipuli . . . subtracto solo . . . -cti aut obruti *undis*. 4, 46. 14, 8. 61. PS. AVR. VICT. orig. 20, 1 imbribus tonitrubusque, quae (*sc. comites*) cum illa erant, -ctis. AMM.

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

20, 7, 15 plebis immensae ponderibus effuse -cti sunt. 25, 3, 6 quos *candidatos* -erat terror. MART. CAP. 9, 912 Anguis *sidus* Parrhasias -ens feras (*i. separans*). *reflexive*: MAR. VICTOR aleth. 3, 282 in partes populus se -it.

nota i. q. deicere: EPIST. Paul. et Cor. II rec. B 32 Helisaei prophetae mortuis ossibus quidam -ctus (missus rec. A) a filiis Israel (*cf. IV reg. 13, 21, ubi* VVLG. proiecerunt).

B ***speciatim*:** **1** *i. q. diffindere, dissecare aliquo instrumento vel vi qualibet* (*interdum dubites, an exempla ad A potius referenda sint*): PLAVT. Curc. 424 clupeatus elephantum ubi machaerā -it (diligit *i.* dividit NON. p. 290 *v. p. 1177, 15*). ?CAES. Gall. 3, 15, 1 -ctis ... antemnis (*αh*, deiectis *a¹ prob. Meusel.*). VERG. Aen. 12, 307 securi adversi frontem mediam mentumque reducta (*sc. ad ictum*) -it (discidit *R*). VAL. FL. 3, 141 ora securi -ecit cervice tenus. SIL. 7, 568 altos -ecit postes. 12, 184 portis. 15, 727 colla -it ense (*Heins.*, destitit *codd.*). STAT. Theb. 1, 590 proiectum temere ... canum rabies ... -it. LACT. inst. 2, 7, 8 hanc cotem ... novacula -e. 3, 17, 26 ut *litterae* nulla ferri acie -i valeant (*syn.* secari ac dividi). AMM. 26, 8, 10 catenam ... bipenni concidens ita confregit, ut -cta *eqs.* PROB. Verg. georg. 1, 20 cerebro ... cornibus -cto. SIDON. carm. 5, 418 sinciput ense. CYPR. GALL. exod. 818 membra ... ferro. iud. 550 *leonem* impete dextra. CLAVD. MAM. anim. 1, 18 p. 66, 19 in partes. 1, 27 p. 98, 9. 2, 9 p. 132, 5. *i. q. compagem membrorum iniecta mole discutere*: OV. met. 12, 366 hunc procul ut foedo -ctum vulnere ... vidit. STAT. Theb. 2, 568 quattuor ... -cti mole sub una congemuere. TAC. hist. 3, 29 *ballista* -ecit obruitque quos inciderat. AMM. 24, 4, 28 -cta compage membrorum. **2** *t. t. rei militaris*: **a** *de dissipatis in proelio i. q. fugare, pellere*: VARRO rust. 2, 4, 2 se *hostes*, ut scrofa porcos, -urum. LENT. Cic. epist. 12, 15, 6 *naves*. CAES. Gall. 1, 25, 2 *phalangem*. SALL. Catil. 61, 3 Iug. 50, 6. 53, 3. NEP. Milt. 2, 1 copiis. VERG. Aen. 11, 870 duces. 12, 402 **agmina** (12, 689. LIV. 22, 50, 9 cuneo ... hoc laxum ... agmen ... -as [*Gronov.*, visscias *P*]. VAL. FL. 3, 162. 222 AMM. 19, 8, 10. 29, 6, 14 -cta agminis mole). PANEG. in Mess. 109 Pannonius *miles* ... passim -ctus in Alpes. TAC. Agr. 37 acrius pulsos in fugam -isset. hist. 2, 12 caesi -ctique. 3, 2 rebus adversis -ctam ... aciem. 4, 78. ann. 3, 42 inconditam multitudinem. 12, 31 -ctos consectatus. SVET. Galba 12, 2 classiarios. ITIN. Alex. 26. 30. 38. AMM. 16, 12, 42 pulsis -ctisque equitibus. 17, 13, 9. 19, 5, 8. 19, 11, 15 aliis trucidatis, aliis terrore -ctis (de- *V*). 20, 6, 7. 20, 7, 15 effuse (22, 8, 18). 21, 3, 3. 24, 4, 4 residuis -ctis in fugam. 27, 10, 15.

b *non nisi passive de dispersim collocatis, iter facientibus sim.*: CIC. Att. 8, 12ᴮ, 1 -cta manu (*opp.* contractis copiis). CAES. Gall. 3, 20, 4 nostros -ctos adorti. LIV. 28, 4, 3 -ctum passim per provinciam exercitum. 33, 18, 7 praesidiis, quae multifariam -cta erant. TAC. Agr. 20 -ctos coercere (*i. ab agmine discedentes*). hist. 3, 22 ordinem agminis -cti. 3, 69 -ctos eoque minus validos (ann. 6, 44 -ctos et longinquitate itineris fessos). ann. 2, 45 nec vagis incursibus aut -ctas per catervas. AMM. 18, 8, 8 sparsim -cti. 31, 12, 12 -ctis adhuc per itinera plurimis. *i. q. dividere*: TAC. hist. 5, 22 -cto agmine (*i. pars militum in naves imposita erat, pars terrestri itinere ducem sequebatur*).

II ***translate*:** **A** *res incorporeas (corpoream l. 70): i. q. dissipare, dissolvere, discutere, prohibere, impedire sim.*: CATO or. frg. 26 tumultus maturissime -eci atque consedavi. PS. SALL. in Tull. 3 res publica -cta. NEP. Att. 8, 4 ille consensionis globus huius unius dissensione -ctus est. VERG. Aen. 7, 339 -e compositam pacem (SIL. 2, 295). LIV. 2, 35, 5 rem. 25, 14, 3 haec consilia ducis ... clamor militum ... -ecit (ITIN. Alex. 24 IVL. VAL. 1, 43). VELL. 1, 10, 2 cogitationem (cunctationem *Acidalius*) regiam Romana -ecit constantia. SEN. epist. 23, 6 -e et conculca ista, quae extrinsecus splendent. 79, 12 vitia *animus*. STAT. Ach. 1, 311 hospita sacra (*i. q. disturbare*). TAC. ann. 1, 50 adeo cuncta incuria -cta erant (*i. neglecta, dissoluta*). 4, 27 coniurationem. 14, 2 Neroni cupitum id memorat eiusdemque libertae astu -ctum. SVET. Iul. 42, 2 -cta novarum tabularum expectatione. ITALA Is. 44, 25 (Tert. Marc. 4, 25 p. 504, 20) -et signa ventriloquorum (διασκεδάσει, VVLG. irrita faciens). IVVENC. 2, 622 -it (dissicet *plerique codd.*) ille mei pecoris per devia pastus (*cf.* VVLG. Matth. 12, 30 qui non congregat mecum, spargit). PRVD. cath. 1, 96 somnum. MAR. VICTOR aleth. 1, 110 limite certo tempora (*i. dividere, distinguere*). CAEL. AVR. acut. 2, 38, 219 mentem (*fere i. q. disturbare. cf.* disiecto *p. 1384, 21 sq.*). ENNOD. epist. 7, 29 p. 196, 9 -ecit lacrimas medela cordis. opusc. 3, 19, 8 p. 382, 21 singultus verba (*acc.*) -unt. *i. q. profundere (pecuniam)*: CAECIL. com. 239 dide ac -e. VAL. MAX. 3, 5, 2 pecuniam ... flagitiis -i. *i. q. per famam differre*: VAL. MAX. 8, 14 ext. 5 *ut* nomen eius per totum terrarum orbem -retur.

B *homines*: *i. q. cum contemptu removere* (*cf.* c. abicere): DICT. 5, 6 contempti -ctique ab regulis. *i. q. discerpere, vellicare*: HIER. adv. Iovin. 2, 37 me carpe, me -e, obice crimina, quae volueris.

part. perf. pass. pro adi. **disiectus**, -a, -um. *i. q. dissipatus, separatus, diffusus*: *de rebus*: RHET. Her. 4, 2, 3 res varias et dispares in tot poematis et orationibus sparsas et vage -as. CIC. Q. Rosc. 7 haec (*sc. adversaria*) sunt -a, illae (*sc. tabulae*) sunt in ordinem confectae. HIRT. Gall 8, 7, 8 *pabulatio*, quae ... cum exigua tum -a esset. 8, 10, 3 raris -isque ex aedificiis. LIV. 24, 2, 9 in vasta urbe lateque moenibus -is. 24, 33, 9 vastam -amque spatio urbem. SEN. nat. 7, 8, 2 turbinum motus vagus est et -us. 7, 10, 3 *ignis* longus est et -us. *de hominibus*: TAC. ann. 1, 32 quod ... neque -i nec paucorum instinctu, sed pariter ardescerent *milites seditiosi*. 3, 2 consules ... et senatus ac magna pars populi viam complevere, -i et ut cuique libitum flentes. 4, 46 ut -i aliisque nationibus permixti diversas in terras traherentur. *substantivi vice*: *m. plur.*: HIRT. Gall. 8, 3, 1 accidit, quod imparatis -isque (deiect- *codd.*) accidere fuit necesse. SEN. epist. 48, 8 (*trop.*) ut -is (*i. vagantibus*) et errantibus clarum veritatis lumen ostendas. *n. plur.*: SEN. nat. 2, 6, 2 aer ..., si in atomos inciditur, sparsus est; tendi (*Schultess*, teneri *codd.*) vero -a non possunt. AMM. 29, 4, 7 dum hostium -a (*i. catervas fusas*) frangeret timor.

adv. **disiectē**: PS. ASPER gramm. V 554, 4 composite requisite -e constricte (*i. dispersim, qui sensus opposito sequenti declarari videtur*).

disiectio, -ōnis *f. a* disicere. *i. q. dissolutio*: CAEL. AVR. acut. 2, 32, 172 -e occulta, quam Graeci ἄδηλον διαφόρησιν vocant. 2, 33, 175 aiunt -em sive diaphoresin diraratis partibus fieri totius corporis (*de febre*). [*corrupt.*: EVGRAPH. Ter. Haut. 195 *v.* disiunctio *infra l. 81*.]

disiecto (-āvī, -ātum), -āre [*cf. c.* dis(s)icere *et c.* iactare. *Th.*]. *i. q. disicere, disturbare, discutere*: LVCR. 2, 553 -are solet magnum mare transtra *eqs.* 2, 563 primordia ... aevom debebunt sparsa per omnem -are aestus diversi materiai. 3, 501 desipientia fit, quia vis animi ... conturbatur et ... divisa seorsum -atur. STAT. Theb. 4, 381 trifidam ... huc ... et illuc ... pinum -at. *t. t. rei militaris*: AMM. 16, 3, 3 conspiratas gentes. 19, 7, 2 ballistae propugnatores -bant. 23, 4, 5 muro saxeo ... moles imposita -at, quidquid invenerit subter, concussione violenta. 25, 1, 17 ne sagittariorum procursus nostrorum cuneos -ret.

1. disiectus, -ūs *m. a* disicere. *i. q. dissolutio, dissipatio*: LVCR. 3, 928 maior enim turbae (turba et *Goebel*) -us materiai consequitur leto.

2. disiectus, -a, -um *et* **disiectē** *v.* disicio.

?**dis(i)ex** *v.* disex. **disinteria** (-ericus) *v.* dysent-.

di(s)indico *v.* diiudico. **disiug-** *v.* diiug-. *Gudeman.*

di(s)iūnctē *v.* disiungo.

disiūnctim *a* disiungere. *praeter l. 36 semper scriptum* disi-. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ. διιούνκτιμ (*sic*)· διαζευκτικός (*i.* -ῶς). *t. t. iur. i. q. seorsum, separatim* (*opp.* coniunctim): GAIVS inst. 2, 199 si duobus pluribusve per vindicationem eadem res legata sit, sive coniunctim sive -m (*ibid.* coniunctim ... ita legatur: ... disiunctim ita: *eqs.* 2, 205. 215. 223 VLP. reg. 24, 12. 13 INST. Iust. 2, 20, 8). PAVL. dig. 28, 7, 5 si *heredi plures condiciones* -m *datae* sint. MOD. dig. 35, 1, 51 sub diversis condicionibus -m positis. COD. Iust. 6, 51, 1, 10ᵃ coheredes sunt omnes coniunctim vel omnes -m. *ibid.* 10ᶜ. 10ᵈ. 11ᵇ. 11ᵍ. *cf.* disiungo *p. 1387, 19 sqq.*

deriv.: indisiunctim.

*di(s)iūnctio, -ōnis *f. a* di(s)iungere. diiunct-: CIC. Sest. 42 *P¹* de orat. 3, 207 ac. 2, 91 fat. 37 epist. 6, 6, 4 *M* QVINT. inst. 9, 1, 35 GELL. 2, 7, 22 TERT. scorp. 13. *plur. v. l. 62.* GLOSS. διαστολή, διάζευξις. *i. q. actio disiungendi, separatio*:

I *proprie de loco*: CIC. inv. 1, 109 duodecimus *locus*, per quem -o deploratur ab aliquo, cum diducaris ab eo, quicum libentissime vixeris. Sest. 47 (*de exilio*) in ... tanta -e. TERT. anim. 27 p. 345, 2 -o corporis animaeque. *ibid.* si -o simul utrique substantiae accidit. ITALA II Tim. 4, 6 (Tert. scorp. 13) tempus -is instat (ἀναλύσεως, VVLG. resolutionis). ARNOB. nat. 3, 35. CAEL. AVR. chron. 2, 12, 142 est ... motus cohaerentium partium -o.

II *translate*: **A** *generatim*: *personarum* (*fere i. q. discidium*): CIC. epist. 6, 6, 4 -e *Pompei et Caesaris* civile bellum excitari (*opp.* coniunctione). Lael. 76 ut non statim alienatio -oque faciunda sit. *animi, sententiae*: CIC. agr. 2, 14 animorum -o dissensionem facit. prov. 40 ut in -e sententiae coniuncti tamen amicitia maneremus. *nuptiarum*: NOVELL. Iust. 22, 14, 1 factis -bus (διάζευξιν). *i. q. distinctio*: ARNOB. nat. 3, 8 quae dubitationis exceptio dare nos diis sexum -e ex ipsa declarat. 3, 8 generum. *i. q. divisio*: BOETH. arithm. 1, 11 non usque ad unitatem progreditur aequalis illa -o *numerorum*. **B** *speciatim*: **1** *t. t. dialect., rhet., gramm.*: **a** *i. q. figura, qua verba, sententiae, notiones disiunguntur* (POMP. gramm. V 266, 7 -is est, quod sensum disiungit. *cf. Ernesti, Lex. techn. lat. rhet. s. v.*): RHET. Her. 4, 27, 38 ad festivitatem -o est apposita (*cf. ibid.* 37 disiunctum est, cum *eqs.*). CIC. de orat. 3, 207 (= QVINT. inst. 9, 1, 35). top. 56 reliqui dialecticorum modi plures sunt, qui ex -bus constant. *ibid.* quod in -e plus uno verum esse non potest. ac. 2, 91 quae coniunctio, quae -o vera sit. 2, 97 e contrariis -o (fat. 37 *plur.*). nat. deor. 1, 70 in omnibus -bus (de- *codd.*). QVINT. inst. 9, 3, 45 hoc alii συνωνυμίαν, alii -em vocant ..., utrumque ... recte: nam est nominum idem significantium separatio. GELL. 2, 7, 22 deest enim -i isti tertium. PAVL. dig. 50, 16, 28, 1 oratio, quae neque coniunctionem neque -em habet (*fort. referend. ad b, item* 50, 16, 29 coniunctionem ... nonnumquam pro -e accipi Labeo ait). coll. Mos. 2, 6, 2. MART. CAP. 4, 417 quartus modus est, qui per -em efficitur. 4, 418. 421. EVGRAPH. Ter. Haut. 195 ⟨sic⟩ -em collocavimus (*Wessner*, disiect-, dilect *codd.*).

b *significat ipsam particulam disiunctivam* (CLEDON. gramm. V 73, 24 contraria species videtur coniunctioni -o): AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 38 nam cum sit 'autem' -o, intellegendum est -em ideo interposi-

[Tafel †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tam *eqs.* c *i. q.* διαστολή: Ps. Prisc. gramm. III 520, 10 diastole, quae -o latine dicitur, quae contraria separat ... fit ita: ,. 2 *t. t. mus.*: Boeth. mus. 1, 20 p. 208, 6 est -o, quae vocatur diazeuxis, tonusque est distantia meses et parameses. p. 209, 25. 210, 12. 1, 25 p. 218, 2. 15.

***di(s)iūnctīvus**, -a, -um *a* di(s)iungere, di(s)iunctus. *scribitur fere* disiunct-. diiunct-: Gell. 5, 11, 8 *VR* (*sed* 5, 11, 9 disiunct- *omnes*). Gloss. διαζευκτικός (*cf.* Dosith. gramm. VII 418, 11). *i. q. disiunctionem efficiens*: 1 *t. t. gramm. de particulis*: Fest. p. 162 'nec' coniunctionem (*sic* Pavl., coniugationem *F vix recte*) grammatici fere dicunt esse -am (Ascon. Scaur. p. 26, 6 St. coniunctio -a. Prob. inst. gramm. IV 143, 27 Mar. Victorin. gramm. VI 203, 5 Don. Ter. Andr. 489 Serv. Aen. 1, 746 *et passim apud* Gramm., *opp.* copulativa. *cf.* Avdax gramm. VII 349, 15 -ae speciei coniunctiones quot sunt. Isid. orig. 1, 12, 2. Gramm. suppl. 264, 11 -ae *coniunctiones* a disiungendo [*v. totum locum*]). Pavl. Fest. p. 369 'vel' conligatio ... est -a. Serv. Aen. 9, 280 particula. 2 *t. t. gromat. de agris determinandis*: Agenn. grom. p. 68, 17 L. effectus ... aut coniunctivus aut -us (deiunctibus *cod.*). p. 68, 23 -us est effectus, cum *eqs.* 3 *t. t. dialect. et iurisc. i. q. contraria opponens contrariis*: Gell. 5, 11, 9 in proloquio -o. Afric. dig. 45, 1, 63 cum ex duabus -is condicionibus altera defecerit. Proc. dig. 50, 16, 12 haec verba ... non solum -a, sed etiam subdisiunctivae orationis sunt. Papin. dig. 35, 1, 78, 1 -o modo condicionibus ascriptis (36, 2, 25. Cod. Iust. 6, 51, 1, 10a non ... tantum coniunctivo modo quaedam relinquuntur, sed etiam -o). *adi. pro subst.* disiunctivum *i. q. disiunctum*: Gell. 5, 11, 8 non ratum id neque iustum -um esse ait. Proc. dig. 50, 16, 12 -um est, veluti cum dicimus *eqs.* *adv.* **disiūnctīvē**: Hier. hom. Orig. in Is. 2, 1 p. 907B in profundum et in excelsum non -e esse dictum.

deriv.: subdi(s)iunctivus.

***disiungo, (diiungo)**, -ūnxī, -ūnctum, -ere *a* dis- *et* iungere. *de* dis- *et* di- *codicum ratio sibi non constat. ex titulis et librorum antiquissimis haec excerpsi*: di-: Corp. VI 22355a, 13 (*saec. I*) diunxisset. Verg. Aen. 1, 252 *F* (*saec. IV*) diiungimur (*addito* s, *ut videtur, manu altera*). Ter. Hec. 161 *A* (*saec. IV/V*) diiunxit. Liv. 42, 46, 6 *et* 59, 4 *V* (*saec. V/VI*) diiungeret, diiunctus. *cf. corruptelam* dilux- *pro* diiunx-: Cic. Pis. 35 *palimps. Taur.* dis-: Corp. VI 26338 disiungere. V 5049, 14 (*saec. I*) disiunct- (*item* VIII 22971, 2 *et* 7). IX 292 disiunxerunt. Tab. devot. Audollent (*saec. I/II*) 272A, 12 disiungantur (*saepius*). Sall. hist. frg. 2, 93 (*palimps. Aurel.*) disiunct- (*item* Fronto p. 131, 1 N. Schol. Cic. Bob. p. 85, 31 St.). Dig. *F ubique* (*5ies*). Itala Wirc. (*saec. V*) exod. 40, 30 disiungebant. *de significatione*: Gloss. διαζευγνύω. -it separat, dividit. *legitur inde a* Plavto, *frequentat* Boeth. *cf. etiam* deiungo.

I proprie: A *strictiore sensu i. q. (iumenta) iugo absolvere, inter se* -ere: Cic. div. 2, 77 nos augures praecipimus, ne iuges auspicium obveniat, ut iumenta iubeant -ere. Hor. epist. 1, 14, 28 bovem ... -ctum (Colvm. 6, 14, 7 priusquam -antur *boves*. Ivv. 5, 119). Ov. met. 14, 648 iuvencos. Tab. devot. Audollent (*saec. I/II*) 272A, 12 cadan(t) frangan(t), -antur, male guren(t) *equi* (278A, 21. 283A, 28. 284, 32 Inscr. Rev. archéol. 4 sér. 2 [1903] p. 175 Inscr. Journ. des savants 1903 p. 261). Porph. Hor. sat. 1, 5, 18 mulam -ctam. (a b) opere (*cf. s. v.* deiungo *p. 413, 49*): Colvm. 2, 3, 1 boves cum ab opere -erit *bubulcus*. 6, 14, 5. 6, 15, 2 opere -ctis *armentis*. *obiecto omisso*: Plin. nat. 18, 251 eas (*peculiares stellas*) ... vespera et ab opere -enti *tibi* ostendo. a se: Pass. Theclae 36 p. 100, 16 animalia (*sc. tauri discurrentes*) a se -cta. *currum*: Val. Max. 1, 8 ext. 9 toto regno -i currus iussit. *obiecto omisso i. q.* ἀναζευγνύναι, *proficisci* (*cf.* Avg. quaest. hept. 2, 176 cum eis hoc signum dabatur -endi, hoc est castra movendi ex eo loco, ubi erant): Itala exod. 40, 30 (Wirc.) cum ... ascendisset nub(e)s de tabernaculo, -bant fili Israhel cum impedimentis suis (ἀνεζεύγνυσαν, Vvlg. 40, 34 proficiscebantur).

B *latiore sensu de separatione locali*: 1 *personas* (*bestias l. 84*): a *inter se*: Plavt. Asin. 665 ne nos -e amantes (de- *codd.*). Mil. 1328 lacrumo, quia -imur. Liv. 32, 21, 7 legiones ... exiguo maris spatio -ctas. Val. Fl. 2, 562 longis -imur oris. Mart. 2, 5, 3 duo sunt, quae nos -unt, milia passum. Corp. VI 22355a, 13 (*saec. I*) neque ullus umquam nos (*conlibertos*) -isset, nisi hic tuus fatalis dies. Fronto p. 131, 1 N. quod tantis terris -ctus ... discruciabor. Arnob. nat. 3, 26 gentes ... terrarum longinquitate -ctas. Filastr. 93, 5 non loci separatione -ctos ostendit *filium et spiritum sanctum*. Clavd. 5, 257 legio ... -cta. *coniuges* (*cf. p. 1386, 11. 82*): Itala Matth. 19, 6 (Tert. adv. Marc. 4, 34 p. 533, 17) quod deus ... iunxit, homo ⟨non⟩ -erit (μὴ χωριζέτω, Vvlg. separet). Tert. *ibid.* p. 535, 3. 14. Cod. Theod. 9, 9, 1, 6 (*a. 326*) qui vero ex lege -cti clam denuo convenerint. Ivlian. epit. novell. 36, 6 liceat domino ... copulatam *alieno ascripticio* mulierem -ere. *morte*: Corp. VI 26338 (= Carm. epigr. 1851) hos ab animo potuit -ere nemo nisi finitio fati. IX 292 (= Carm. epigr. 16) iniqua fata, quae nos tam cito -erunt. *reflexive* (*cf. p. 1386, 66*): Avg. adult. coniug. 1, 8, 8 uterque *coniunx* moechatur, si se alteri iunxerit, etiam cum se a fornicante -erit. *i. q. divellere*: Greg. Tvr. Mart. 4, 7 qui ... tali plaga affligor, tali incisione -or. b a b *aliquo vel aliqua re* (*interdum subintellegendum*): Varro rust. 2, 1, 20 fere ad quattuor menses a mamma non -untur agni (2, 9, 12 duobus mensibus primis ... non -untur a matre *catuli canum*. *cf. p. 413, 50*). Cic. Att. 16, 3, 4 multa me movent in discessu, imprimis ... quod -or a te. Sall. epist. Mithr. 10 *me* -ctum undique regnis et tetrarchiis ab imperio eorum. hist. frg. 2, 93 ⟨mo⟩dica valle -ctis ⟨ab eo⟩ hostibus. Liv. 37, 33, 7 idem dies P. Scipionem ... -erant ab exercitu. 42, 59, 4 equitatus ... a laevo cornu brevi spatio -ctus. Tert. anim. 57 animas ... proba morte -ctas (*sc. a corpore*). Amm. 20, 4, 8 ab imperatore nusquam -i debere praefectum. Schol. Cic. Bob. p. 85, 31 St. millibus passuum ferme *tot* ab urbe -ctum. Carm. epigr. 1829 (Corp. VIII 22971) 2 -ctus in aevom (*sc. a germano superstite*). *ibid.* 7. *a coniuge* (*cf.* Don. Ter. Hec. 796 proprie 'a meretrice segregari' dicitur, 'ab uxore -i'): Tert. uxor. 2, 2 cur, si a gentili inquinamur, non ille -itur? Pass. Petr. 3 uxores nostras a nobis -it. *cf. p. 1385, 72.* c. *abl.*: Verg. Aen. 1, 252 Italis longe -imur oris. Avson. 417, 34 Pirithoo ... Thesea (*syn.* secernere).

2 *res* (*saepe in re geographica i. q. dirimere*): a *plures inter se* (*vel singulas in binas pluresve partes*): Cic. Arat. 266 *Cancer* (*sidus*) totus medius circo -itur. Sall. Iug. 92, 5 quod *flumen* Iugurthae Bocchique regnum -bat. Manil. 1, 464 formas *siderum* -ere tantum contenta *natura*. Vitr. 4, 4, 1 quae *columnae* -ant pteromatos et pronai spatium. 5, 6, 1 linea ... quae -at proscaenii pulpitum et orchestrae regionem. Apvl. mund. 24 maximis intervallis -cta complectitur *deus*. Avien. orb. terr. 351 *Nilus* -ens Asiae medio confinia fluctu. Amm. 29, 1, 30 scriptiles formae ... -bantur spatiis ... dimensis. Cypr. Gall. gen. 5 has (*tenebras*) dum -i iussit *deus*. Sidon. carm. 2, 518 non -ctas ... habenas. Drac. laud. dei 2, 195 sic iuncta ligantur *elementa*, ut -cta tamen concordi lite probentur. Boeth. arithm. 2, 4 p. 88, 1 VI ... et VI nulla spatii intervalla -unt. in Porph. comm. sec. 4, 17 p. 282, 13 fit saepe, ut quae actu -i non valeant, mente et cogitatione separentur (*cf. p. 1387, 69*). *de sono, versu*: Cic. rep. 6, 18 *sonus* intervallis -ctus imparibus. Ter. Mavr. 2288 Creticum si quis velit -ere, fiet trochaeus. b a b *aliqua re* (*interdum subintellegendum*): Cic. Verr. 5, 103 insula est Melita ... satis lato a Sicilia mari ... -cta. 5, 117 Insula mari -cta angusto (*sc. a Syracusis*). Sall. hist. frg. 3, 72 qui *fluvius* quondam Lydiae regna -xit a Persicis. 4, 59 qua in parte Cappadocia ab Armenia -itur. Tac. ann. 4, 67 insulam, trium milium freto ab extremis Surrentini promunturii -ctam. Anth. 426, 1 semoto et vasto -cta Britannia ponto (*sc. a nostro orbe*). Avien. Arat. 478 spatio -cta pari fax aemula flagrat. Amm. 14, 9, 8 villam ... quae ab Antiochia vicensimo et quarto -itur lapide (21, 15, 2 suburbanum ... -ctum exinde tertio lapide. 22, 16, 14 inde). Cypr. Gall. iud. 139 insula ab Assyrio -ens limite Persas. a se: Evstath. Bas. hex. 6, 11 p. 935A civitates ... longis a se spatiis -untur. c *aliqua re*: Cypr. Gall. Ios. 10 Euphrates, Syrio -ens limite Persas. Prisc. perieg. 32 locus hic discrimen dicitur esse Europes Asiae -ens ruribus arva. *i. q. terminare*: Amm. 22, 15, 2 a vespera Issiaco -itur mari *Aegyptus*.

II translate: A *i. q. separare, dirimere*: 1 *personas*: a *inter se*: Liv. 31, 29, 15 Aetolos, Acarnanas, Macedonas ... leves ... causae -unt coniunguntque. 37, 54, 6 non animi nostri ... nos, sed rerum natura ... -it. b a b *aliquo* (*subintellegendum l. 53*): Ter. Hec. 161 ea res multo maxime -xit illum ab illa. Cic. Pis. 35 quem mecum eadem res publica, quae in tribunatu eius -erat (*sc. a me*), ... coniunxit. Sull. 60 -xit ... eos a colonis, ut hoc discidio ac dissensione facta *eqs.* Att. 1, 19, 6 publicanos facile a senatu disiungi (*cf. p. 1388, 9*). ad Q. fr. 1, 1, 32 ordinem ... cum re publica coniunctum et a nobis et a re publica -emus. Tert. adv. Prax. 1 p. 228, 20 nos ... agnitio paracleti ... -xit a psychicis. Ildef. vir. ill. praef.: ut illorum bonae memoriae iungar, a quibus prava operatione -or. c a b *aliqua re*: Cic. Phil. 2, 23 opera mea Pompeium a Caesaris amicitia esse -ctum (*ibid. Pompeium* a mea familiaritate -xit). Arnob. nat. 5, 9 quem pietas diiugare ab infando matris non valuit appetitu, effusa libido -xit? Ambr. Noe 19, 70 numquam ... a virtute -itur. Zacch. 1, 27 ut *homines* ab eius (*dei*) bonitate -ant (*syn.* abstrahere). Cassiod. in psalm. 32, 1 ecclesiam ... ab haereticorum contagione -ens.

se -ere (*cf. p. 1385, 79 sqq.*): a b *aliquo*: Cic. Att. 7, 1, 9 -ere me ab illo volo. Avg. bapt. 6, 4, 6 a quibus se ille ... vitae dissimilitudine et pravi cordis aversione -it. *aliquo* (*an alicui?*): Cypr. Gall. num. 398 tantum vos ne corda deo -ite sancto. a b *aliqua re*: Cic. orat. 222 ab isto cursu invidioso facile nos et saepe -imus. Tusc. 1, 75 -amus ... nos a corporibus (*ibid.* secernere ... a corpore animum. *cf. Plat. Phaed. 67d* λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος). div. 1, 110 vigilantes animi ... -unt ... se a societate divina. epist. 1, 9, 23 me iam (*edd.*, etiam *codd.*, animum *Schmalz*) ab orationibus -o fere. Sen. dial. 9, 5, 5 ab illis *rebus* te ipse -as. Ambr. Abr. 2, 1, 3 -at se ab his tribus. Cassiod. in psalm. 103, 18 qui numquam se a domini soliditate -unt. *v. etiam s. v.* deiungo *p. 413, 56.*

2 *res*: a *statum, coniunctionem aliquam* -ere: Plavt. Poen. 1406 -e inimicitias cum improbo. Cic. Att. 1, 18, 3 ille annus ... ordinum concordiam -xit. Liv. 42, 46, 6 quod veterem amicitiam ... -ret sibi ac Romanis. Tert. patient. 12 p. 19, 1 -cto matrimonio (adv. Marc. 5, 7 p. 594, 9 coniugium. p. 594, 15. 16. *cf. p. 1385, 72*). b *plures res inter se* -ere: Cic. fat. 8 -e longius (*sc. res, ad quas contagio naturae loci non pertinet. videtur esse t. t. dial., cf. infra*

[Tafel †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 3sqq.). TERT. ieiun. 1 si -i omnino potuissent *libido et gula* (*opp.* cum ... tam unita atque concreta sint). TER. MAVR. 2737 *opp.* conectere. *speciatim t. t. dial., gramm., rhet. de separatione verborum, sententiarum, notionum* (*cf. etiam infra l. 36*): RVT. LVP. 1, 4 hoc schema (*sc.* παραδιαστολή) plures ⟨res⟩ aut duas, quae videntur unam vim habere, -it. PALAEM. Char. gramm. I 225, 26 *coniunctiones* -endi sunt hae διαζευκτικοί: ve, vel, an *eqs.* GELL. 5, 11, 8 alterum ex duobus, quae -untur. *ibid.* 10. 16, 8, 13 omnia . . . quae -untur, pugnantia esse inter sese oportet (*ibid. iterum*). PAVL. dig. 50, 16, 28, 1 oratio, quae neque coniunctionem neque disiunctionem habet, . . . vel -cta vel coniuncta accipitur. 50, 16, 53 pr. ut coniuncta pro -ctis accipiantur et -cta pro coniunctis. AQVILA rhet. 43 p. 36, 5 haec figura (διεζευγμένον) ita ornat . . . orationem, ut . . . membra -at ac separet. MART. CAP. 5, 536 cum diversis redditionibus verborum cola -imus sive duo sive plura. PRISC. gramm. III 13, 13 omnia, quae sibi coniunguntur . . . sive -antur seu copulentur. 97, 18 *coniunctiones disiunctivae* . . . sensum -ctum significant. *absolute*: DIFF. ed. Beck p. 79, 3 que semper coniungit, ve -it. *inde apud* ICTOS (*cf. supra l. 9*): GAIVS dig. 46, 1, 70 pr. si eas *condiciones* -am (*opp.* coniungam). VLP. dig. 30, 34 pr. si *legatarii* coniuncti -ctique (-ctive *cod.*) commixti sint. COD. Iust. 6, 51, 1, 10^d (*cf. et* 10^e) hoc non ad solos -ctos *legatarios*, sed ad omnes tam coniunctos quam -ctos . . . perveniat. *cf.* disiunctim. *de syllabis dirimendis* (*cf. infra l. 37*): PRISC. gramm. III 490, 1 alterum *verbum* in 'vi' syllabam, alterum in 'ui' -ctas facit praeteritum perfectum. BEDA gramm. VII 249, 25 -ctis u et a. *ibid.* 35 *syn.* divisis, seiunctis). *absolute*: MART. CAP. 3, 314 tertius *modus* . . . detracta 'a' littera -it (*sc.* '*ui*' *in duas syllabas*). **c** *aliquid* ab *aliqua re*: VARRO rust. 1, 2, 21 -amus . . . pastionem a cultura. 1, 3, 3 (*item* capp. p. 3, 2). CIC. Sull. 62 cum commoda colonorum a fortunis Pompeianorum rei publicae fortuna -erit. nat. deor. 1, 41 Diogenes Babylonius . . . partum Iovis . . . ad physiologiam traducens -it a fabula (de- *codd., prob. Plasb.*). FILASTR. 127, 5 non ergo -endum est unum ab altero (*opp.* coniungere, copulare). AMBR. Abr. 1, 2, 4 rationabile animae suae ab irrationabili -ere debet ac segregare. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 16, 33 cum dico 'Socrates non vivit', vitam a Socrate -xi. *in re gramm.* (*cf. supra l. 3sqq.*): GREG. M. moral. 7, 51 -cta a superioribus sententia. *de syllabis dirimendis* (*cf. supra l. 23*): DIOM. gramm. I 348, 7 consuetudo . . . a litteram subtrahit et i ab u -it (*velut in* '*tonui*'). **d** in *c. acc. i. q. dividere*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 9 p. 22, 15 cum totum corpus in diversa -is. arithm. 2, 27 p. 117, 19 hic *numerus* paritate recepta in gemina aequa -itur (mus. 1, 17 p. 203, 18 tonum).

B *i. q. discernere, distinguere*: **1** *personas*: CIC Vatin. 41 quaero, qui possis eos, quos crimine coniungis, testimonio -ere. de orat. 3, 143 sin eos (*oratorem et philosophum*) -ent (*opp.* si patiuntur *oratorem* eundem esse philosophum). SALON. in eccles. p. 1001^B ut ostenderet, quia . . . multum distat homo a iumento, . . . idcirco -xit dicens *eqs.* BOETH. in Porph. comm. p. 1, 8. p. 22, 1 homo . . . et deus . . . proprio . . . id est risibili . . . -itur. *aliquem* ab *aliquo*: ARNOB. nat. 2, 36 genitorem . . . dignitatis et potentiae gradibus satis plurimis ab imperatore -ctum. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 500, 29 quod *hominem* -it a beluis.

2 *res*: **a** *aliquid* ab *aliqua re*: CIC. nat. deor. 1, 16 Stoicos, qui honesta a commodis non nomine, sed genere toto -rent. Tusc. 3, 11 insaniam . . . a furore -imus. QVINT. inst. 3, 4, 10 quae (προσομιλητική) a forensi ratione -itur. BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 59, 3 ea . . . a verbi ratione et proprietate -it. 1, 5 p. 77, 21 unum aliquid ab uno aliquo. p. 77, 24. 1, 6 p. 79, 4. 6 *al.* in Porph. comm. pr. 1, 8 p. 22, 8 additum proprium hinnibile equum ab aliis . . . -xit. 1, 17 p. 51, 10 ab . . . differentiis genus dividit atque -it. in Porph. comm. sec. 4, 13 p. 270, 10 mortale appositum -xit nos ab *deis* (διέστησεν). arithm. 1, 11 p. 25, 20 in eo, quod *eqs.* . . . *numerus impariter par* a pariter pari -itur (*syn.* segregatur). 2, 27 p. 117, 7 mus. 1, 29 p. 221, 3. **b** *inter se*: TERT. resurr. 59 p. 120, 18 carnes . . . non materia, sed mercede -xit *propheta* (*syn.* distinxit). ANTH. 466, 6 -ctis mensibus. DON. Ter. Ad. pr. 1, 4* *quinque actus* a doctis veteribus discreti atque -cti sunt. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 27, 2 species . . . differentiis -untur. in Porph. comm. sec. 4, 17 p. 282, 14 animi ratione -ctae qualitates. p. 282, 24 quae omnino separari non possunt, si animo et cogitatione -imus (*cf. p. 1386, 29*). p. 283, 2. arithm. 1, 16 p. 32, 26 his . . . contra se positis . . . et naturali diversitate -ctis.

-ctum esse (esse *subintellegendum p. 1388, 10*, -ctum fieri *p. 1388, 1*, -ctum videri *p. 1388, 25*): **A** *proprie de separatione locali*: **1** *de personis*: CIC. epist. 1, 7, 1 intervallo locorum et temporum -i sumus. 1, 9, 1 si hoc tempore . . . quo -i fuimus, . . . una . . . fuissemus. ab: CIC. Verr. 2, 154 cum ab Italia freto -us esses. **2** *de rebus*: CIC. Verr. 5, 118 nisi *fons* munitione ac mole lapidum -us esset a mari. 6, 6 aditus omnis hominibus . . . non modo -us, sed etiam clausus est. Tim. 14 ut eadem sint ea, quae -a fuerant (de- *codd.*, devincta *Plasberg cum parte codd., vix recte*). VITR. 2, 2, 1 ea *corpora* (*sc. atomi*) cum sint -a. CAPER gramm. VII 101, 2 'ne quidem fieri potest' non dicendum, sed 'ne fieri quidem potest', ut -um sit. EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 894^B quod firmum est, cum sit -ctum (distinctum *al.*) spatiis, etiam duritiam possidet. *nota*: DRAC. laud. dei 2, 196 si -a fiant *elementa*. a se: BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 19 alia *pars essentiarum* -a a se (*sc. est*) et determinata partibus . . . ut grex, populus. *de tempore*: CIC. or. pro Q. Gallio frg. (Hier. epist. 52, 8, 3) *Socratis atque Epicuri* aetates non annis, sed saeculis . . . fuisse (esse *al.*) -as.

B *translate* (*cf. p. 1386, 48 sqq.*): **1** *de personis*: CIC. Verr. 6, 182 quasi *homines nobiles* natura et genere -i sint. APVL. Plat. 2, 13 ita discrepantes et inter se -i sunt nec aliorum amici. ab *aliquo*: CIC. Att. 1, 17, 8 nostros equites paene a senatu esse -os (Lael. 41 populum a senatu -um. *cf. 1386, 55*). **2** *de rebus*: **a** *inter se*: CIC. Pis. 3 ea, quae sunt longissime -a, comprehendam. fin. 4, 40 nunc *ultima bonorum* ita separantur, ut -a sint (*syn.* seiuncta). PAVL. FEST. p. 369 earum rerum, quae natura -a⟨e⟩ sunt (*velut* dies . . . nox). *in re dialectica* (*cf. p. 1387, 3 sqq.*): CIC. ac. 2, 97 omne, quod ita -um sit 'aut etiam aut non' non modo verum esse, sed etiam necessarium. GELL. 16, 8, 14 quae -a sunt. **b** ab *aliqua re* (*subintelleg. l. 25*) *fere i. q. abesse a, alienum esse a*: VARRO rust. 1, 23, 4 illa, quae ad hominum victum . . . non pertinent neque ab agri utilitate sunt -a. CIC. S. Rosc. 39 quae vita maxime -a ⟨a⟩ cupiditate et cum officio coniuncta est. Cael. 53 mores M. Caelii longissime a tanti sceleris atrocitate esse -os. har. resp. 53 quorum mentes et res sunt perditae longeque a communi salute -ae. de orat. 1, 12 id . . . quod longissume sit ab imperitorum intellegentia sensuque -um. top. 2, 8 extrinsecus . . . ea ducuntur, quae absunt longeque -a sunt. 6, 29 iam a communitate res -a videbitur. ARNOB. nat. 7, 23 divina illa vis ab nocendi procul est dimota et -a natura. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 25, 23 Hermini *ratio* . . . a rerum veritate longe -a est. arithm. 1, 13 p. 30, 6 *numerus impar* a paris numeri natura substantiaque -us est. a se: BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 3 p. 141, 17 in his tribus . . . quae proprio triplicique a se fine -a sunt. 1, 8 p. 154, 20 quae omnia a se definitione -a sunt. 2, 6 p. 190, 20 non specie . . ., sed numero.

part. perf. pass. pro adi. **disiunctus** (dīiūnct-), -a, -um. *compar. l. 45 al.* (magis -us *v. infra l. 66*), *superl. l. 36 al.* **1** *proprie de loco*: GLOSS. -as disparsas aut distantes. longe separatas. **a** *de rebus*: CIC. Manil. 9 in locis -issimis maximeque diversis. Marcell. 5 -issimas terras (PLIN. paneg. 15, 1. 25, 5 AMM. 15, 8, 6). ? CAES. Gall. 4, 17, 5 *tigna* duo . . . iuncta (diiuncta β) intervallo pedum quadragenum. PANEG. 10 (4), 11, 5 -arum regionum longinquitas (AMM. 29, 1, 12 -issimis regionibus). AMM. 20, 3, 11 *luna* procedens . . . iam -issima *sc. a sole* (-issima *Petschenig*, -issimo *cod.*, -issime *Valesius*). EPIST. pontif. 321 (*a. 417*) Migne 20, 583^A de -is remotisque provinciis. ab: CIC. Pis. 91 *Aetolia* procul a barbaris -a gentibus. **b** *de personis*: CIC. rep. 2, 63 quae -is populis tribui solent conubia. Att. 13, 11, 1 postea quam sum a te -ior. AMM. 20, 8, 21 longe -us. AVG. civ. 9, 12 deos . . . homines . . . -os locis.

2 *translate*: **a** *i. q. seorsum existens*: CIC. Caecin. 92 ad duas dissimiles res duo -a interdicta sunt. de orat. 3, 57 neque -i doctores, sed idem vivendi erant praeceptores atque dicendi. TERT. adv. Marc. 1, 4 p. 294, 27 duo summa magna . . . distincta atque -a in suis finibus. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 165, 3 -a componere. arithm. 2, 41 p. 138, 12 necesse est habitudinem -am vocari. 2, 43 p. 141, 3 -a medietas (*cf. seq.*). 2, 44 p. 147, 29 proportio (mus. 2, 13 p. 243, 6. 9. 11). ALC. AVIT. carm. 6, 552 -o . . . consilio. 6, 616 coniunctum facinus -a voce fatentur. *speciatim in re rhetorica*: CIC. part. 21 suave . . . erit genus dicendi . . . coniunctione, quae neque asperos habeat concursus neque -os atque hiantes (*de hiatu vocalium*). *aliter* TAC. dial. 18 Brutum *visum esse* otiosum atque -um (*'i. in minutas sententias divisum et periodorum ambitu carentem.' Gerber-Greef. sed v. Gudeman ad l.*). **b** *i. q. diversus, contrarius*: CIC. har. resp. 53 ex aliquo -o diversoque monstro significatum. Phil. 2, 18 ut . . . non modo non cohaerentia inter se diceres, sed maxime -a atque contraria. de orat. 3, 61 *philosophorum* quasi familiae dissentientes inter se et multum -ae et dispares. fin. 2, 45 quae (*ratio et mens*) . . . -a coniungat. LVCR. 3, 803 quid enim diversius esse putandumst aut magis inter se -um discrepitansque, quam *eqs.* AVG. c. Cresc. 4, 26, 23 coniunctissimus coetibus, -issimus moribus. EVSTATH. Bas. hex. 1, 7 p. 875^C res -issimas . . . coniunxit. BOETH. arithm. 2, 32 p. 125, 18 ex his, quae longe -a sunt atque contraria. herm. sec. 6, 14 p. 501, 20 ne -as (disiunctim E^2) affirmationes et negationes contrarias diceremus. ab *aliqua re i. q. alienus*: CIC. Sest. 141 apud Athenienses . . . longe a nostrorum hominum gravitate -os. ac. 2, 66 nihil est . . . ab ea cogitatione . . . errore, levitate, temeritate -ius. QVINT. inst. 2, 15, 2 quidam artem quidem, sed a scientia et virtute -am . . . *rhetoricen* nominaverunt. ARNOB. nat. 7, 5 ira ab his (*deis*) longe et ab eorum condicione -a est. **c** *c. abl., fere i. q. expers*: CYPR. GALL. gen. 428 terra . . . -a colonis. BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 55, 7 orationem falsitate ac veritate -am. **d** *t. t. mus.* (*cf. p. 1389, 7*): MART. CAP. 9, 949 in spatiis (*i. diastematibus*) alia sunt composita, alia -a atque asyntheta. *fem. subst.* disiunctae (*sc. chordae*): BOETH. mus. 1, 20 p. 209, 27 inferius omne tetrachordum -arum, id est diezeugmenon, vocatum est. 1, 26 p. 218, 24.

n. adi. pro subst. **disiunctum** (dīiūnct-), -ī, *n.* NOT. Tir. 66, 8. **1** *t. t. dial. et rhet. i. q.* διεζευγμένον, *diiunctio* (*definitur* RHET. *[Tafel †]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Her. 4, 27, 37 -um est, cum eorum, de quibus dicimus, aut utrumque aut unum quodque certo concluditur verbo. GELL. 16, 8, 12 διεζευγμένον ἀξίωμα nos '-um' dicimus. AQVILA rhet. 43 p. 36, 3 διεζευγμένον -um. haec figura ita ornat et amplificat orationem, ut diversis redditionibus verborum membra ...-at ac separet. MART. CAP. 5, 536): GELL. 16, 8, 14 tunc id -um mendacium est. BOETH. c. Eut. 5, 45 de quibus illud -um nascitur. 2 *t. t. mus.* (*cf. p. 1388, 78*): VITR. 5, 4, 7 quartum *tetrachordum* -um, quod διεζευγμένον nominatur. BOETH. mus. 1, 20 p. 207, 27 octachordum ... diezeugmenon, quod est -um.

adv. **disiūnctē** (diiūnct-). *compar. v. l. 12, superl. (?) p. 1388, 41.* *i. q. separatim, singillatim*: CIC. Phil. 2, 32 non enim fortasse satis, quae -ius (distinctius *D*) dicuntur, intellegis? FEST. p. 293 nec ⟨Sacramviam⟩ appellari debere ait Verrius, sed -e, ut ceteras vias Appiam, Latinam. AVG. epist. 170, 5 haec omnia nec confuse unum sunt nec -e tria sunt. BOETH. arithm. 2, 44 p. 145, 22 hoc etiam -e licet. *? de loco i. q. remote v. p. 1388, 41.* *adv* **disiūnctim** *v. p. 1384, 35.*

syn.: diiugare, dimovere, discernere, distinguere, secernere, segregare, separare.
opp.: iungere, coniungere, copulare
deriv.: disiunctim, di(s)iunctio, di(s)iunctivus.
Tafel † [mortem pro patria obiit 15. XI. 1914].

disiūrgium, -ī [*a* dis- *et* iurgium *vel* iurgare. *cf.* discordium. *Th.*]. *i. q. lis*: CORP. VI 22355a inter me et te ... nullum umquam -um fuisse conscius sum mihi.

dislēnio, -ire *a* dis- *et* lenire: DIOSC. 1, 118 dactyli cariotae comesti aspretudine(m) arteriarum -it (λῶνται).

disligo, -āre *a* dis- *et* ligare: SCHOL. Prud. cath. 7, 157 revulsa: -ata. GLOSS. lat.-arab. ed. Seybold (Semit. Stud. 15/17, 1900) p. 475 solvo -o. GLOSS. V 624, 17 (*s. v.* trica) inextricabilis res quae non potest -ari.

dismarītus *v.* bim-. **dismediātus** *v.* dimidiatus *p. 1202, 47.*

dismēnstruus *v.* bimenstruus. **disminuo** *v.* dim-.

dismīror, -ārī *a* dis- *et* mirari. GLOSS. Plac. V 16, 20 (= 62, 17) -ando emirando.

dismitto, dismoveo *v.* dim-.

dismyrias, -adis *adi.*, δισμυριάς. ITALA apoc. 9, 16 (Cypr. testim. 3, 59) numerus exercituum equestrium -es myriadon (δισμυριάδες μυριάδων, VVLG. vicies millies dena millia).

disōmus, -a, -um [*a* δίσωμος *Th.*]. *i. q. duo corpora habens*: CORP. IX 1729, 2 hoc vas -um sibi ... posuit.

? **disoricāre** *v.* destricare.

? **dispadat** NOT. Tir. 63, 25 (*sequuntur* expadat, pandit, dispandit).

dispalēsco, -ere [*cf. c.* dispalari. *Th.*]. GLOSS. -o σκορπίζομαι. *i. q. palam fieri*: PLAVT. Bacch. 1046 perisse suaviust quam illud flagitium volgo -ere.

dispalo(r), -atus sum, -āre (-ārī) [*a* dis- *et* palari. *Th.*]. [*dub.*: EPISC. GALL. Leo M. epist. 99, 1 quibus *spatiis* a nobis -ati (disparati *al.*) sumus. *ex coni.*: COLVM. arb. 26, 6 in eam *fissuram* ... cuneum, quo -etur (*Lundström*, quod is pat(i)etur *codd.*, quoad patietur *edd. vett.*), inserito]. NON. p. 101 -ari est separari (*affertur* SISENNA *l. 53 et 54*). GLOSS. -at διασπᾷ. -are separare. -atum diffugatum. -are *i. q. dissipare* (*plerumque* -ari *medialiter positum*): SISENNA hist. 35 -ati ab signis digressi omnes ac dissipati. 134 tanto plures passim -antur. PS. SALL. rep. 2, 5, 6 multitudo in artes vitasque varias -ata (NEP. Hann. 5, 2 *iuvencorum* multitudinem magnam -atam immisit). NEP. Lys. 1, 2 -ati in agris. GELL. 1, 11, 4 ne sparsi -atique proruerent *milites*. DICT. 6, 1 passim ...-antur. AMM. 15, 4, 8 milites huc et illuc -antes. 20, 4, 21 metu mortis subitae -ati. 24, 7, 2 hostes ...-atos. 31, 2, 10 -antur. *translate*: AMM. 16, 12, 1 quo -ato foedo terrore.

dispandium NOT. Tir. 63, 32 (*post* pandium, expandium). *a* dispandere.

dispando (-pendo *l. 66. 67*, -penno *l. 64. 71*), -pansum (-pessum *l. 69. 73. 74*), -ere [*a* dis- *et* pandere. *Th.*]. NON. p. 9 -pennere est expandere, tractum a pennis et volatu avium (*affertur* PLAVT. Mil. 1406 *ubi* -pendite *codd.*). [*e coni.*: PACVV. trag. 19 cervicum floros -pendite crines (*Ribbeck*, disperdite *cod.*). *cf. etiam l. 73 et 74.*] NOT. Tir. 63, 28 -pandit.

i. q. extendere, dilatare: PLAVT. Mil. 360 -pessis manibus (*cf. infra l. 79*), patibulum quom habebis (-pensis *A*, dispersis *P*. GELL. 15, 15, 4 *ad l.* -pessis dicit pro eo, quod est -passis). 1406 -pennite (*cf. l. 65*) hominem divorsum et distendite. LVCR. 1, 306 vestes ... -pansae in sole serescunt. 2, 1126 dum non ita sunt late -pessa (dispersa *codd.*). 3, 988 -pessis (dispersis *codd.*) ... membris. 6, 599 neu distracta suum late -pandat hiatum *natura*. PLIN. nat. 9, 8 arbor in tantum vastis -pansa ramis (ISID. diff. 2, 62 palma manus est -pansis digitis, sicut et arbor -pansis ramis). SVET. Dom. 19 -pansam dexterae manus palmam. CARM. adv. Marc. 2, 263 rufae cerae facies -panditur herba. PAVL. NOL. carm. 33, 84 suspiciens caelum ille manus -pandit. ISID. orig. 20, 4, 10 patena, quod -pansis patentibusque sit oris. 20, 5, 2 paterae ... patentes sunt -pansisque labris. *translate de oratione amplificanda*: VERVS Fronto p. 132, 12 N. an ... debeas ... illa omnia corripere an vero paulo altius (latius *Heindorf*) dicere nec tamen ita, ut mox nostra, -pandere ipse dispicies.

? (**dispango**), -pectus *v. p. 1394, 56.*

***dispār**, -pāris *adi.* [*a* dis- *et* par. *Th.*]. *nominat. sing. ultima longa*: HOR. epist. 1, 18, 3 OV. Pont. 2, 10, 30 EPICED. Drusi 176 SIL. 8, 568. 15, 28 MART. 10, 65, 12. *brevis*: AVIAN. fab. 11, 5. 23, 8 CARM. de pond. 167. *abl.* -i: *inde a* RHET. Her. 4, 45, 59 *passim* (*metro certum non nisi* TER. MAVR. 2335). -e: STAT. Theb. 4, 214 NEMES. ecl. 2, 16. 4, 5 TER. MAVR. 1966 IVVENC. 3, 468 AVSON. 417, 47 CLAVD. rapt. Pros. 2, 45 PROSP. carm. de ingrat. 47 PRVD. ham. 16. 21. 421 ditt. 22 DRAC. laud. dei 3, 710 CARM. epigr. 1355, 1. *gen. pl.* -ium: CENS. 10, 6 AVG. civ. 19, 13 p. 377, 9 D. vera relig. 30, 55 CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 127, 7. *de significatu*: DIFF. ed. Beck p. 51, 21 -r est inaequalis, impar numero sine pare, separ humilior (ISID. diff. 1, 158 -r est inaequalis vel dissimilis, impar vero sine pari). GLOSS. ἄζυγος. ἄνισος. dissimilis. disparile. -es ἄνισοι. ἄζυγοι. ἀνόμοιοι. dissimiles. *legitur inde ab* ACC., *frequentat solus* CIC. (*40ies*). *pro comp.*: -r magis: GELL. 2, 23, 7 *p. 1391, 30 pro superl.*: multum -r: CIC. off. 1, 109 -es. CLAVD. 20, 412 AVG. civ. 3, 30. 5, 4 tit. longe -es: SIDON. *p. 1391, 62.* [*gen.* despa. *M.-L.*]

I *i. q. dissimilis, diversus, contrarius*: **A** *de animantibus*: **1** *nude additum*: TRAG. inc. 184 domino (CIC. Phil. 2, 104). VARRO rust. 3, 17, 4 -es disclusos habent pisces. CIC. de orat. 3, 61 *philosophorum* familiae dissentientes inter se et multum disiunctae et -es. Tusc. 5, 38 in -is animantis vitam transire. HOR. carm. 1, 17, 25 ne male -i (*tibi; sc. viribus? aliter* PORPH. *ad l.* in amore non consentienti scilicet intellegendum) incontinentes iniciat manus (male -i *alii copulari iubent, alii vetant*). ? OV. am. 2, 2, 61 (*v. p. 1391, 3*). SEN. dial. 10, 13, 7 tam -ia animalia. TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 297, 22 deos ..., alterum ... ferum ..., alterum mitem (1, 7 p. 299, 25 TRACT. c. Arrian. p. 12, 10 HIER. quaest. hebr. in gen. p. 12, 10). PORPH. Hor. epod. 7, 12 ferae (*opp.* eiusdem generis). epist. 2, 2, 189 ('voltu mutabilis' *sc. genius naturae humanae*) tam -r, quam sunt inter se hominum vultus. OPTAT. 5, 1 p. 120 ostende ... duas arcas ... et duas columbas -es, diversos ramos portantes. SYMM. epist. 1, 101, 2 duae personae -es. AMM. 16, 12, 61 sunt barbari humiles in adversis, -esque in secundis. CARM. epigr. 1128, 1 -r damna lege Parcarum et stamina -r (*i. diverso animi affectu, illa scilicet lugens, haec ridens, cf. quae seq.*). **2** *acced. abl. modi*: ? ACC. trag. 156 virtuti (*abl.?*) sis par, -r fortunis patris. VARRO Men. 358 equi colore -es. HOR. epist. 1, 19, 29 rebus et ordine -r. PROP. 1, 20, 5 nomine. LIV. 1, 24, 1 nec aetate nec viribus -es. 1, 46, 5 longe -es moribus. 10, 38, 13 exercitus ... nec corporum specie nec gloria belli apparatu linteatae legioni -r. CVRT. 8, 13, 21 aequalem sibi et haud -em habitu oris et corporis. TAC. hist. 3, 84 Vitelliani ... numero fatoque -es. GELL. 13, 20 (19), 7 duos ... filios ... et matribus diversos et aetatibus longe -es (PANEG. 3 [11], 7, 7 aetatibus). LACT. inst. 5, 14, 19 -es multis gradibus homines. AMBR. Abr. 1, 5, 37 fide. AVG. civ. 5, 4 tit. geminis multum inter se morum et actionum qualitate -bus. 5, 6. MART. CAP. 9, 892 numero. **3** *acced. genet.*: *personae*: ? ACC. trag. 156 *supra l. 37*. APVL. Plat. 2, 25 ne -es sui vel inter se dissimiles copulentur. *rei*: SIL. 5, 296 nec -r sortis Isalcas. 8, 568 haud -r animorum. **4** *acced. dativ.* (*cf. l. 37*): CIC. off. 1, 109 sunt his alii multum -es. HOR. epist. 1, 18, 3 matrona meretrici -r ... atque discolor. LIV. 10, 38, 13 (*v. l. 40*). MART. 10, 65, 12 tam -r aquilae columba non est. TERT. adv. Marc. 4, 8 p. 439, 21 -em se naturae suae ageret. CLAVD. 20, 412 multumque priori -r *exercitus*. EVSTATH. Bas. hex. 2, 7 p. 888A sibique ex contrarietate -em. GREG. M. moral. 26, 53 patri. **5** *acced.* inter *vel* ab: AVG. civ. 5, 4 (*v. supra l. 46*). SALV. eccl. 1, 43 in uno a se -es, quod illi gaudent, ... isti plangunt. **6** *acced.* in *c. acc.*: MART. CAP. 9, 889 nec Bromius in favoris gratiam -r fuit.

B *de rebus*: **1** *incorporeis* (*saepe opposita* par, idem): **a** *adi. nude additum*: POMPON. Atell. 136 nuntium -em, divisum. VARRO ling. 8, 32 ⟨...⟩ rebus -bus figuris (-bus f. *copulanda videntur*). 9, 9 si quis ... ita declinat verba, ut dicat -ia. 9, 46 ut alia ⟨paria sint, alia⟩ -ia. RHET. Her. 2, 3, 5 vitium (*opp.* par). 4, 2, 3 res varias et -es (4, 45, 59 ex re -i. VITR. 2, 6, 4 dissimilibus et -bus rebus *al.*). CIC. inv. 1, 20 ratione (de orat. 2, 185 Phil. 8, 9 VITR. 4, 4, 2. 5, 6, 8 *v. p. 1391, 76* LACT. opif. 13, 6 *v. p. 1391, 83 al.*). inv. 2, 33 genere (de orat. 3, 26. 34 nat. deor. 2, 100 CAES. Gall. 7, 39, 1 SALL. Catil. 6, 2 VITR. 2, 6, 5). Verr. 6, 49 condicionem (prov. 17 LIV. 25, 40, 4 VLP. reg. 7, 4). Font. 49 fortunam longe -em (Mur. 43 div. 2, 90 LIV. 28, 12, 10 SEN. epist. 66, 22 SIL. 5, 544 TAC. hist. 4, 46 ann. 12, 17 AVSON. 468, 3). Mur. 63 poenas (CVRT. 5, 5, 7). Planc. 60 honorum gradus summis hominibus ... sunt pares, gloriae -es. 79 causa (off. 2, 61 OV. epist. 13, 77 LIV. 25, 40, 4 CVRT. 10, 2, 17 TAC. hist. 1, 72 PAVL. sent. 2, 5, 2 dig. 44, 1, 17 *al.*). de orat. 3, 25 voluptates. 3, 177 numeri (orat. 180. OV. Pont. 2, 5, 1 *de versibus elegis. aliter* BELL. Alex. 15, 6 in -i numero. GAIVS inst. 3, 16 HERMOG. dig. 40, 1, 24, 1 HIER. epist. 36, 11, 3 AVG. civ. 12, 19 *p. 1391, 77* COD. Iust. 7, 71, 8, 4). de orat. 3, 178 motu cursuque (nat. deor. 2, 19. 51). Brut. 229 aetatem *Hortensi* in -em oratorum aetatem includere (*v. Kroll ad l.; aliter* CIC. off. 1, 122 aetates. TAC. ann. 5, 10 iuvenis haud -i aetate. PANEG. 3 [11], 7, 7). nat. deor. 1, 87 temporibus. 1, 97 mores (1, 98 Lael. 74 *al.*). fin. 2, 10 coloribus (LVCR. 2, 738). div. 2, 90 geminorum formas ... similes, vitam atque fortunam plerumque -em.

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 1, 7, 10 contentio (*sc. altera parte plus valente.* PANEG. 9 [12], 4, 2). CAES. Gall. 5, 16, 2 proelio. SALL. Iug. 52, 1 ipsi pares, ceterum opibus -bus. PRIAP. 36, 7 gressus *Vulcani.* OV. am. 2, 2, 61 quid -r (*fort. nomin. ad A 1*) certamen inis? met. 9, 721 fiducia. LIV. 10, 41, 1 longe -bus animis (23, 29, 6 militibus longe -r animus erat. 30, 28, 10 haud -r habitus animorum. VITR. 7, 1, 12 TAC. hist. 4, 68 AMM. 21, 12, 11). LIV. 23, 29, 6 imperatorum utriusque partis haud ferme -es spes erant. 24, 5, 2 omnia quam -ia essent. 31, 24, 3 pari incepto haud -em eventum responsurum (PLIN. nat. 7, 165 TAC. ann. 12, 40 neque -i eventu. PLIN. epist. 3, 9, 18). 31, 46, 10 ut loca diversa, sic -i modo. 33, 3, 10 haud -i armatu. 33, 22, 2 merito (GAVDENT. serm. praef. p. 840^{B} -bus meritis plagas irrogare consimiles). MANIL. 2, 166 natura (TAC. hist. 4, 86 PANEG. 4 [9], 19, 3 mentium. LACT. opif. 12 CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 127, 7). VITR. 2, 7, 1 -bus et dissimilibus virtutibus. 4, 7, 1. 4, 8, 7 figurae. 4, 9, 1 altitudinibus. 6, 1, 1 qualitatibus (6, 1, 5). SEN. benef. 3, 10, 3 *beneficia.* 3, 18, 3 titulo. dial. 6, 11, 2 gradu (PAPIN. dig. 31, 67, 2 gradus *sc. affinitatis*). 6, 21, 4 vivendi facultas. epist. 88, 9 sonum. CVRT. 3, 3, 26 -r ⟨f⟩acies erat equis virisque *Macedonum* (*sc. ac Persarum*). PLIN. nat. 2, 218 propter -es siderum in quoque tractu exortus diversi existunt aestus. SIL. 15, 28 habitus. STAT. Theb. 4, 214 *v. vol. III p. 1444, 44.* QVINT. inst. 10, 1, 67 quorum (*Sophoclis et Euripidis*) in -i dicendi via. TAC. hist. 2, 4 fama. ann. 4, 14 neque -r ... antiquitas. 6, 39 nec -es ... exitus. 14, 50 haud -i crimine. SVET. Vit. 5 et voluntate -i et existimatione (*sc. in provincia ... in urbano officio*). IVLIAN. dig. 28, 6, 32 partibus (POMPON. dig. 18, 2, 12 GAIVS dig. 34, 5, 7, 2 *al. apud* ICTOS, *v. Vocab. iurispr.* MAECIAN. distrib. 8. 15). GAIVS inst. 3, 59 licet -r in eo servo dominium habuerint *plures* (*i. non aequale*). PAPIN. dig. 27, 7, 6 administratio non -r (*i. disiuncta, discreta, opp.* communis). GELL. 2, 23, 7 non -i magis pretio. 14, 1, 23 -i variaque animi agitatione. APVL. mund. 21 -bus qualitatibus naturae (*Ps. Arist. mund. 5 p.* 396^{b}, *32* ἐναντιωτάτας φύσεις). MIN. FEL. 27, 6 argumentum. TERT. adv. Marc. 1, 7 p. 299, 22 duo summa magna. TER. MAVR. 1381 temporum mensura. 2335 locorum -i custodia. 2388 non erit -r *versus* (*syn.* manebit idem). 2509 -is figurae versus (2550). CENS. 6, 10 sexu (NEMES. ecl. 4, 5 IVVENC. 3, 468 par -e sexu *sc. Adam et Eva.* AVG. civ. 5, 6 tit. CARM. epigr. 1355, 1). CENS. 10, 6 duarum vocum (AMBR. in psalm. 1 pr. 9 ex diversis et -bus vocibus). NEMES. ecl. 2, 16 forma (CLAVD. rapt. Pros. 2, 45 PRVD. ditt. 22 DRAC. laud. dei 3, 710). SOL. 27, 31 -es effectus ad nocendum (*sc. aspidum*). 53, 9 vultibus. ITIN. Alex. 4 eandem ... iniuriam, sed -is contumeliae. SPART. Pesc. 9, 4 eadem fortuna ... vita satis -r. ARNOB. nat. 3, 14 similesne sint dii ... an formarum -i circumscriptione teneantur. 7, 28 p. 262, 5 essentiae -es substantiaeque non unae. AVR. VICT. Caes. 13, 12 cognomento et potestate (HIL. in psalm. 61, 2 potestatis aut aequalis aut -is). CET. FAV. 29 p. 310, 5 subtilitas ... -is mensurae de spatio horarum (*i. q. dispertitionis spatii horarum?*). AVSON. 326, 5 pari iure, sed fiducia -i. 407, 4 aevo (417, 47 SYMM. epist. 1, 32, 4). AMM. 23, 6, 65 -r est tractuum diversorum ingenium. 23, 6, 88 licet dignitate -i (25, 3, 8 licet in negotio -i). FAV. EVL. p. 19, 15 intervallis (*ad* CIC. rep. 6, 18 *ubi* imparibus). HIER. epist. 1, 9, 2 non -r in utraque misericordia domini. PRVD. cath. 6, 42 horror. AVG. civ. 5, 2 aegritudines (*syn.* diversus). 5, 5 nascendi hora. *ibid.* fata (CARM. poet. min. V 87, 3 fato). 11, 33 angelorum societatibus diversis atque -bus (*ibid.* societates ... inter se -es atque contrarias). MACR. sat. 5, 1, 16 sunt stili dicendi duo -i moralitate diversi. AVIAN. fab. 11, 5 concordia. 23, 8 pretium. MART. CAP. 1, 4 non -r affectio. 1, 6 non -r ... formae ... luculentas (*subst.*). PROSP. carm. de ingrat. 47 non -e motu. CASS. FEL. 1 p. 5 -i temporum dolori, ... Graeci eterocraniam vocant. VAL. CEM. epist. p. 758^{B} affectu. EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 p. 938^{A} magnitudo membrorum -r et diversa. SIDON. epist. 1, 9, 3 longe in paribus -es sodalium spes et spiritus erant. CARM. de pond. 167 -r erit pondus paribus *formis.* BOETH. arithm. 1, 2 par atque impar ... cum -ia sint contrariaque. mus. 1, 2 p. 188, 5 inaequalitates. ENNOD. epist. 7, 19, 3 p. 187, 23 non -i administratione. CYPR. GALL. gen. 678 orsus. COD. Iust. 5, 3, 20, 7 pactionibus (5, 14, 10). **b** *ex adi. pendent casus vel locutiones praepositionales: ablat. modi:* CIC. de orat. 3, 34 formae figuraeque dicendi specie -es, genere laudabiles (orat. 33 *virtutes* specie -es). PANEG. 3 (11), 7, 7 -es ... aetatibus. OPT. PORF. schol. 21 versus vario colore -r. *dativ.:* EPICED. Drusi 176 quam -r huic fuit illud iter. CVRT. 7, 8, 1 animo -em vultum. 8, 4, 8 tempestatem haud -em nocti. AVG. civ. 14, 24 naturas ... multum ceteris -es. PS. AVG. quaest. test. I 108, 3 si non convenit rationi, ... si -r (*sc. rationi*) est (*quod quidam putant*). inter se: CIC. Tusc. 1, 68 -bus inter se motibus. VITR. 5, 6, 8 inter se dissimili -ique ratione. APVL. Plat. 1, 17 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 189. AVG. civ. 12, 19 -es inter se atque diversi sunt *numeri. p. 1390, 31.* ad *aliquid:* CIC. de orat. 3, 56 eadem prudentia, sed consilio ad vitae studia -i. ab *aliquo:* PS. AVG. quaest. test. I 97, 5 non est -r a generante nativitas *Christi* (97, 8). **c** *pendent particulae comparativae:* ac: TAC. ann. 12, 9 Pollio haud -bus verbis, ac nuper Vitellius censet. quam (*cf. p. 1392, 35*): LACT. opif. 13, 6 in plantis ... longe -r quam in manibus ratio est.

2 *corporeis:* **a** *nude additum:* CIC. Tim. 25 septem orbes (*cf. infra l. 33*). VERG. ecl. 2, 36 -bus septem compacta cicutis fistula. OV. met. 1, 711 calamis. 8, 192 avenis. Pont. 3, 4, 86 rotis (*de versibus elegis, cf. p. 1390, 76*). Ib. 346 ingemino -r ... pede cultus. LIV. 22, 46, 5 -es ac dissimiles gladii. MANIL. 2, 390 signis. VITR. 2, 6, 4 dissimilibus et -bus rebus *igne* correptis (8, 3, 26). 8, 3, 26 -es variique ... fontes. SEN. epist. 52, 5 duo aedificia ab imo (*Bücheler,* ambo *codd.*) -ia. 91, 16 monumenta. CVRT. 9, 9, 7 undas (*sc. maris et fluminis*). COLVM. 5, 2, 6 triangulus -bus ... lateribus ager. arb. 21, 1 -i loco pro differentia agri (AMM. 19, 7, 5 ut loco -i, ita eventu dissimili. *aliter infra l. 44*). FRONTO p. 159, 16 N. straboni oculi -es sunt: potuisse te pares aut impares dicere. APVL. met. 7, 5 centunculis. Plat. 1, 17 de discrepantibus diversisque membris ... et articulis -bus (TERT. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 14 membra ... alia comparia alia -ia). HIL. in psalm. instr. 24 claves claustris -bus coaptare. AVIEN. Arat. 93 polus. 388 flamma. SYMM. epist. 1, 1, 2 *picturae licentia* vestitum -em singulis tribuit. AMBR. in psalm. 1 praef. 9 -es citharae nervi sunt, sed una symphonia. RVFIN. symb. 42 auri ... venam ... aeris ... longe -em. PRVD. ham. 421 virtute pari, sed -e ferro. DRAC. Orest. 940 calculus. **b** *pendent ex adi. casus: genet.:* CIC. Cato 78 cum simplex animi esset natura neque haberet in se quidquam -r sui atque dissimile. *abl. modi:* OV. met. 2, 682 -r septenis fistula cannis. 15, 329 huic ... effectu -r ... amnis. SEN. nat. 7, 17, 3 *cometae* -es magnitudine, dissimiles colore. ITIN. Alex. 36 urbem ... haud -em magnitudine ... cognominibus Alexandriis. *dativ.* (*v. etiam l. 22*): OV. Pont. 2, 10, 30 quam -r est locus ille Getis (*comparat. compend.*). MANIL. 1, 352 tertia *Trianguli sideris* lampada -r conspicitur paribus (*damn. Bechert*). ? CVRT. 7, 7, 4 quae Tanain ... spectant, humano cultu haud -ia sunt (*v. vol. IV p. 1324, 63. sed potius abl. sep. agnoscendus videtur*). LACT. inst. 3, 27, 10 -r ceteris *hominibus* habitus *sapientis* (*comparat. compend.*). AVR. VICT. Caes. 40, 27 opus ceteris haud multo -r (*cf. infra l. 36*). AVG. epist. 127, 7 tantum -es, quantum aedificium petrae soliditate fundatum -r est ei, quod *eqs.* inter se: CIC. Tim. 25 quattuor *orbes* (*cf. p. 1391, 84*). *substantivi vice: n. plur.:* VARRO ling. 8, 32 negandum nobis -ia esse iucunda. CIC. fin. 2, 10 in multa -ia. *acced.* quam (*cf. p. 1391, 82*): LACT. inst. 3, 3, 16 opinabuntur multo -ia (*cf. supra l. 31*), quam nos opinati sumus. *m. sing.:* CIC. Phil. 2, 104 quam ab -i tenebantur *tecta.* HOR. carm. 4, 11, 31 -em (*sc. loco et fortuna*) vites. SEN. dial. 2, 7, 2 nec iniuria bonis nisi a -i verenda est. *n. sing.:* HOR. epod. 7, 12 lupis ... leonibus, ⟨n⟩umquam nisi in -r feris (*cf. infra l. 51*). *m. plur.:* HOR. sat. 1, 7, 16 si -bus bellum incidat. SYMM. epist. 1, 1, 1 qui inter -es obsequium par requirit.

II *de numero i. q.* περισσός, *impar:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 80, 8 in *iambici versus* -bus locis, quas Graeci περισσὰς χώρας vocant, id est primo, tertio et quinto (*opp.* paribus ..., quas ἀρτίους χώρας dicunt).

adv. ? **disparē** *i. q. inique, importune (?):* PETRON. 46, 2 etiamsi omnia hoc anno tempestas -e pullavit (*Reiske,* pallavit *cod.,* disparpallavit *Cholodniak, Rhein. Mus. 64 (1909) 330; cf. Meyer-Lübke, Roman. etym. Wörterb. p. 209 n. 2675*). *v. Friedl. ad l.* **dispariter** *a* PORPH. Hor. epod. 7, 11, *ut videtur, fictum:* dispar adverbium est nunc, ut si diceret -r feris.

disparāsco, -ere [*cf. c.* disparare. *Th.*]. *i. q. disparem, alienum fieri:* CLAVD. MAM. anim. 3, 10 p. 171, 12 testimonium, quod a nobis -ere (dispar asserere *M*) arbitrabaris, animadvertis nobiscum profectu disputationis unescere.

disparātio, -ōnis *f. a* disparare. *i. q. separatio:* IVL. VICT. rhet. 10 p. 411, 10 animae et corporis. CASSIAN. c. Nest. 3, 7, 2 nulla hic recipi -o potest, nulla discissio. *de loco i. q. distantia:* AMM. 21, 12, 8 -e brevi civitatem ... amni praeterlabente. *i. q. differentia, dissimilitudo:* AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 122 cum ... tanta -o sit inter te et Iovinianum, quanta coniunctio inter te et Manichaeum. [*dub.:* VITR. 2, 9, 1.]

disparātum, -ī *n. v.* disparo. ? **disparē** *v. supra l. 47.*

dispāreo, -uī, -ēre [*a dis- et* parēre, *cf.* comparere. *Th.*]. GLOSS. -uit exolevit. ungesene ueard (*anglosax.*). [*it.* sparire. *M.-L.*] *i. q. non apparere,* ἀφανὲς γίγνεσθαι: CASSIOD. in psalm. 106, 29 tempestas ... in auras iussa -uit. compl. in act. 8, 26 Philippus subita translatione -uit. IORD. Get. 24, 124 terra ... apparuit, cerva -uit. NOVELL. Iust. 53, 4 pr. *si* ab hac ... -ant civitate. GREG. M. dial. 3, 7 p. 232^{A} cuncta illa malignorum spirituum turba -uit. 4, 55 p. 417^{C} -uit (4, 57 p. 424^{B} repente -uit. PASS. Paul. 18). moral. 15, 4 *gaudium hypocritae* apparet ad momentum, sed -et in perpetuum.

dispargo *v.* dispergo.

disparilis (disper- *l. 78*), -e *adi.* [*a dis- et* parilis. *Th.*]. GLOSS. -e ἄζυγον ἄνισον dispar. dissimile. *cf.* II 50, 49 discerile ἀνόμοιον. *i. q. dispar, dissimile, diversus:* **1** *de rebus* (*raro corporeis*): VARRO ling. 8, 9 formas (9, 40 *ubi* disper- *F*). 8, 67 cum horum casus patricus et accusativus in multitudine sint -es. rust. 2, 11, 4 pabulum. 3, 14, 4. CIC. div. 1, 79 ex caeli varietate et ex -i aspiratione terrarum. PLIN. nat. 2, 116 -i errantium siderum ictu. GELL. 5, 1, 4 varios adeo vultus, -esque sensus. TER. MAVR. 1561 metro. CENS. 6, 6 opiniones. 8, 2 temperatura. ANTH. 393, 2 semine. CHALC. comm. 246 soliditate. PRVD. c. Symm. 2, 374 sorte (VICTRIC. 5). CLAVD.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

carm. min. 4, 9 *artus.* VICTRIC. 19 conceptione. CLAVD. MAM. anim. 1, 27 p. 97, 17 longe -em ... visionem. *acced. abl. modi*: VARRO rust. 3, 14, 4 non quo non in his regionibus quibusdam locis ac magnitudinibus sint -es *cochleae.* COLVM. 3, 2, 17 duae lanatae *vites* ... fluxurae qualitate sunt -es. *acced. dat.*: CLAVD. MAM. anim. 3, 16 p. 184, 6 saxum ... longe -e huic (*sc. soli*). 2 *de personis*: AMM. 22, 8, 31 gentes sermonum institutorumque varietate -es. *adv.* **dispariliter** (disper- *l. 9*). *i. q. dissimiliter, varie, diverse*: VARRO rust. 1, 6, 6 tria fastigia agri ad colendum disperiliter habent momentum. ling. 8, 66 dicuntur (10, 48). 9, 89 declinetur. AVG. civ. 12, 6 non -r occurrit. CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 75, 4. GREG. M. moral. 18, 92 longe. 29, 41 -r singuli accipiunt *al.* epist. 11, 18 p. 279, 21 mihi et vobis non -r noti.

[**disparilit** distribuit GLOSS. lib. Gloss. (dispartiit? *Götz*)].

disparilitās, -ātis *f. a* disparilis. GLOSS. dissimilitudo. 1 *t. t. grammat. i. q. anomalia*: VARRO ling. 10, 36 quae ratio ... per se solum efficere non potest analogias propter -em vocis figurarum. 2 *i. q. dissimilitudo, diversitas, varietas*: GELL. praef. 3 eadem rerum -s (MACR. sat. praef. 1, 3 variarum rerum). 6, 3, 47 ne -s collationis evidens fieret. APVL. Plat. 2, 4 quae (*bonitas*) a semetipsa tot modis discrepet et non solum -em, sed etiam inconcinnitatem prae se gerat. CHALC. comm. 102 naturae (AVG. epist. 120, 12 dissimilitudine ac -e naturae). 330 parilitatis -isque concretio. AMBR. spir. 1, 13, 135 unitatem divini nominis esse credendam, non -em. AVG. civ. 5, 4 tanta in actibus -s. 5, 5 p. 196, 8 D. si ... dispar nascendi hora ... -em intulit ceteris rebus. 11, 10 p. 496, 20 in magna -e quandam similitudinem. lib. arb. 3, 11, 33 -e seiungi. SALV. gub. 2, 5 meritorum. CLAVD. MAM. anim. 1, 27 p. 98, 6 affectuum. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 18, 36 proprietas. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 6, 4. 1, 5 p. 14, 4 verborum. GREG. M. moral. 9, 98 criminis. 35, 46. VIGIL. THAPS. c. Eutych. 2, 2 personarum. REGVLA Tarnat. 19 vestium.

dispariliter *v.* disparilis.

disparitās, -ātis *f. a* dispar. *i. q. diversitas*: BREV. fid. adv. Arrian. p. 656^C ubi una est substantia ..., nulla est -s vel diversitas existimanda. AVG. lib. arb. 3, 11, 33 -e seiungi possunt spiritales creaturae.

dispariter *v. p. 1392, 50.*

disparo, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* parare. *Th.*]. *frequentat* AMM. *in codd.* (*velut* AMM. 30, 10, 4) *interdum confunditur c.* disseparo *q. v.*

I *intransitive i. q. differre*: ? PLAVT. Amph. 549 tanto brevior dies ut fiat faciam, ut aeque -et (*cf. Leo, Hermes 18 [1883] 572, sed fortasse aliter accipiendum*). VEN. FORT. carm. praef. 5 apud quos (*barbaros*) nihil -at aut stridor anseris aut canor oloris.

II *transitive*: **A** *generatim i. q. separare, dividere, removere*: PLAVT. Rud. 10 nos per gentes alium aliā -at. CIC. rep. 2, 39 seniores ... a iunioribus divisit easque (*sc. classes*; eosque *codd.*) ita -vit, ut *eqs.* CAES. Gall. 7, 28, 6 ut *eos*...-andos deducendosque ad suos curaret. VITR. 2, 9, 7 ima *abies* cum excisa quadrifluviis -atur. 9, 1, 2 aliae alio modo umbrae gnomonum aequinoctiales a natura rerum inveniuntur -atae. GELL. 11, 11, 4 varie ... et lepide tot sententias in eandem rem, quasi aliud atque aliud diceret, -vit. FRG. Vat. 35 ut nec ... valeret ... allegationum qualitas -ari. AMM. 17, 13, 27 quae longius -ati ... tulimus. FAV. EVL. p. 12, 15 quadrifariam limite -ato. PRVD. perist. 10, 888 secandi doctus ... artifex, qui cuncta norit viscerum confinia vel nexa nervis -are vincula. MART. CAP. 1, 25 vos numquam convenit -ari. AVELL. p. 748, 24 Indi in novem regna fuerant -ati. *indicatur qua re*: PANEG. 10 (4), 2, 1 quae temporibus -ata sunt, animorum praesumptione iunguntur. ARNOB. nat. 2, 16 vicinos nos esse neque intervallis longioribus -atos. PAVL. NOL. epist. 18, 1 p. 129, 14 etsi regionum intervallis corporaliter -emur, spiritu tamen ... coniuncti sumus. MART. CAP. 6, 625 cum antea natura terris maria -ret. 6, 699 Rubrum mare ... sinu gemino -atur (*ex* SOL. 54, 12 in duos sinus scinditur). CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 134, 5 -atos corporibus (RVRIC. epist. 2, 3 p. 374, 9 etsi ... a vobis -atus sum corpore, tamen ... mente coniungor. 2, 36. 52. *cf. etiam l. 61*). CORP. VI 18817, 8 a manu mala -ati (separati *correxit quadratarius*) sumus. *indicatur unde*: ab *aliqua re*: ARNOB. nat. 3, 10 ab omni turpitudinis labe -ata atque abiuncta divinitas. EPIST. pontif. 216 (*a. 355*) Lucif. epist. 2 p. 320, 23 sum interim a vestro consortio -atus. MART. CAP. 2, 156. ab *aliquo* (*cf. l. 65*): SVLP. SEV. dial. 3, 18, 3 a me tam crudeliter -atus. CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 170, 16 ab invicem -ati sunt. *nota i. q. semovere, secludere, omittere c. inf.*: MART. CAP. 1, 24 numquam mage velle (*i. voluntatem nostram*) -amus ... quam cum *eqs.*

B *notiones speciales verbi passivi* (-ari, -atum esse): **1** *i. q. differre*: VITR. 4, 7, 1 quarum *aedium* dispares sunt figurae et quibus discriminibus inter se sunt -atae. NON. p. 447 fremere et frendere hoc -antur. MART. CAP. 5, 476 quae non tantum numero, sed etiam specie -antur. CASSIAN. conl. 11, 6, 2 quae tria ... magnis ... excellentiae suae gradibus ab invicem -antur. 12, 16, 3 tantum inter hominem distat et hominem, quantum illa ... ab invicem -antur. **2** *de loco i. q. distare, indicatur fere ubique qua re et unde* (*plerumque* ab [ab *aliquo p. 1394, 2*], *semel* ex: AMM. 25, 7, 8, *raro abl.*: AMM. 20, 4, 13. 24, 5, 3): AMM. 14, 3, 3 municipium ab Euphrate flumine brevi spatio -atur (*sim.*: 14, 8, 4. 15, 11, 18. 16, 12, 70. 20, 3, 7. 21, 9, 6. 22, 16, 10. 24, 1, 3 ut decimo paene lapide postremi -rentur a signiferis primis. 24, 2, 3. 26, 5, 1). SVLP. SEV. dial. 1, 8, 1. 3, 6, 1. 2 MART. CAP. 6, 637. 646. 650. 8, 857 EVGIPP. Sev. 24, 1. *additur solum qua re*: AMM. 18, 7, 9 *oppidum* centesimo lapide -atur (29, 6, 7. 30, 10, 4). 22, 8, 20. *additur solum unde*: AMM. 22, 16, 1. 23, 6, 56. 27, 4, 4.

part. perf. pass. pro adi. **disparātus,** -a, -um (GLOSS. separatus). *i. q. diversus*: *t. t. dialecticorum*: CIC. inv. 1, 41 quod contrarium *erit ei negotio* et quod -um. QVINT. inst. 5, 11, 31 -a (separata *A*), ut dura non duris. *n. sing. substantivi vice*: CIC. inv. 1, 42 -um autem est id, quod ab aliqua re praepositione negationis separatur hoc modo 'sapere' et 'non sapere' (= RHET. min. p. 595, 24). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 28 p. 228, 30 Aristoteles 'opposito' genus posuit, 'contrarium', '-um' sub oppositis. *ibid.* p. 228, 42 sub -o ... Aristoteles duas species posuit, privantia et negantia. *latiore sensu*: VITR. 2, 2, 2 cum res ... in infinitis generibus rerum natura essent -ae. 2, 6, 5 omnia ... ut fortuito -a procreantur. 6, 1, 10 cum ... sint ... omnes nationes immoderatis mixtionibus -ae. 8, 3, 13 quodsi terra generibus umorum non esset dissimilis et -a. ARNOB. nat. 6, 13 lapides atque ossa informia, -a, confusa. MART. CAP. 1, 11 prolixitas (*i. q. diffusa?*). SIDON. carm. 22, 1 locis.

? **disparpallo** *v. p. 1392, 49.* **disparsio,** -sus *v.* dispersio.

dispartibilis, (-e) *adi.* [*a* dispartire, -pertire. *Th.*]. *i. q. qui potest dividi, separari*: TERT. adv. Hermog. 39 p. 169, 3 *materia* -is, quia et convertibilis et demutabilis (quia et conv. et dem. et -is *codd.*), 'demutationes enim eius', inquis, '-em eam ostendunt'.

dispartio *v.* dispertio.

dispateo, -ēre *a* dis- *et* patere. *i. q. in diversas partes patere*: LACT. inst. 3, 10, 3 latibula ... in plures exitus -entia. *Gudeman.*

(**dispeciscor**), -ctus sum, (-ī) *a* dis- *et* pacisci. *non legitur nisi part. perf. sensu passivo*: APVL. met. 4, 26 -ctae (*i. pacto iugali destitutae*) disturbataeque nuptiae. *cf. Leo, Anal. Plaut. II p. 33.* **D.**

? **dispectātor** *v.* disceptator *p. 1293, 36.* **dispectē** *v.* dispicio.

dispectio, -ōnis *f. a* dispicere. *i. q. actio dispiciendi, consideratio, reputatio, examen*: TERT. resurr. 19 -o tituli et praeconii. TER. MAVR. 1606 ne ... tarda sit -o. BOETH. mus. 4, 15 p. 343, 5 in modorum descriptione facilis possit esse -o.

dispecto (dissp- GLOSS. V 190, 31), -āre *a* dispicere: GLOSS. -are dispicere. discedere (discernere? *Götz*).

dispector, -ōris *m. a* dispicere. *is qui dispicit, examinator, scrutator, observator*: TERT. test. anim. 2 p. 136, 23 qui etsi deum non negent, -em (desp- *A*) plane et arbitrum et iudicem non putent. apol. 45 innocentiam ... fideliter custodimus ut ab incontemptibili -e mandatam. uxor. 2, 8 quasi revera -es divinarum sententiarum. cult. fem. 2, 10 institutorem ... deum existimantes, non etiam -em institutorum suorum. ITALA sap. 1, 6 (Tert. anim. 15 p. 320, 18) scrutatorem et -em cordis deum (ἐπίσκοπος ἀληθής, VVLG. scrutator ... verus). PS. BOETH. geom. p. 401, 15 prisci ... sophismatis cautissimi -es.

1. dispectus, -ūs *m. a* dispicere. *i. q. actus dispiciendi, scrutandi, observatio*: SEN. dial. 3, 1, 2 ad -um (de- *A*) aequi verique (10, 2, 3 veri; de-*A*). 4, 10, 1 officiorum. epist. 94, 36 rerum agendarum. 109, 16 -um utilitatis (de- *BA*). *dub.*: PLIN. nat. 34, 7 vasa ... Corinthia ... isti elegantiores modo ad esculenta transferunt, modo in lucernas aut trulleos nullo munditiarum -u (dissp- *B*, desp- *rell.*; respectu *Barbarus, fort. recte*).

2. dispectus, -a, -um *v. supra l. 31 sqq.*

3. dispectus, -a, -um *part. pro adi.* [*fortasse a* dis- *et* pangere. *Th.*]. *i. q. separatim infixus*: GROM. p. 362, 13 L. -as lapides posuimus. *ibid.* -as in rigora et in latere limitis constituimus lapides. [*vide ne ductum sit a* dispicere *et intellegendum* '*lapides, quorum positiones dispiciendo (cf. Schulten, PW. VII 1884) inventae sunt*'. *D.*]

dispello, -ulī, -ulsum, -ere *a* dis- *et* pellere. SERV. Aen. 1, 512 -erat segregaverat. et magna est inter 'di' et 'de' differentia. SERV. auct. *v. l. 74.* GLOSS. -ulit διεσκέδασεν. ἀπώθησεν. dispersit. -erat disiecerat. distraxerat. *legitur inde a* PLAVTO, *sed stirpe praes. nonnisi 7^ies*: SEN. Tro. 452 -e (STAT. Theb. 1, 661). STAT. Theb. 5, 335 -ens. 9, 472 -it. SER. SAMM. 998 -unt. AMM. 14, 7, 5 -ret. 21, 12, 9 -ere. [*corrupt.*: LIV. 4, 33, 10 FLOR. epit. 3, 5, 11.]

1 *proprie i. q. cum vi quadam dimovere, disicere, dissipare*: **a** *animantes*: CIC. Att. 7, 7, 7 pecudes, quae -lsae sui generis sequuntur greges. VERG. Aen. 1, 512 quos aequore turbo -erat (*v.* SERV. *supra l. 62*. SEN. Ag. 415 quae maris fortuna -erit duces. *absolute, subaudiendum* nos: VERG. Aen. 1, 538 Orion ... penitus ... perque undas ... perque invia saxa -ulit [SERV. auct.: id est dispersit]). VAL. MAX. 3, 8, 5 -lsis prostratisque inimicorum partibus. VAL. FL. 3, 89 *manum.* 6, 530 Colchos. STAT. Theb. 1, 661 globum (de- *BM*). FLOR. epit. 4, 9, 4 praesidia. APVL. met. 2, 5 ceteros omnes sermone secreto decedere praecipit. quibus -lsis omnibus *eqs.* AMM. 21, 12, 9 prohibitores. CYPR. GALL. exod. 693 hostes. *nota de uno*: ENNOD. epist. 2, 15 p. 56, 15 si te ad ultima terrarum confinia ... -isset adversitas. EVG. TOLET. carm. 11, 7 -lsus pectora daemon ... linquit. **b** *res corporeas*: CIC. Tusc. 1, 64 (*trop.*) *philosophia* ab animo tamquam ab oculis caliginem -ulit (VERG. Aen. 5, 839 aera dimovit ... et -ulit umbras [AVSON. 325, 46 caliginis umbram]. [*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LIV. 22, 6, 9 -lsa nebula [26,17,14]. MANIL. 1,819 nubila. SEN. Herc. f. 279 emerge, coniunx [*Hercules*], atque -lsas manu abrumpe tenebras [EVSTATH. Bas. hex. 2,7 p. 887ᴬ. *tropice*: PHAEDR. 3, 10, 42 tenebras -ulit calumniae. AVG. serm. ed. Mai 169,5 haereticorum]). LVCR. 1,1017 -lsa suo de coetu materiai copia. VAL. MAX. 1,8,2 tempestatem (*trop., item* 7,6,6). STAT. Theb. 5,335 aerata -ens aequora prora (9,472 obiecta -it flumina parma. AMM. 26,10,16 mare -lsum retro). Theb. 8,469 -lsa casside (discussa *M*). CLAVD. 15, 395 occidit iuvenes inhumataque corpora vulgo -ulit. *nota* in *c. acc.*: ENNOD. opusc. 3,121 p. 362,10 licet eam (*urbem*) . . . nullus in vastitatem temporalis procellae turbo -erat.

2 ***translate*** *i. q. dissolvere, delere, irritum facere: res incorporeas*: PLAVT. Asin. 738 amores nostros -lsos compulit. VAL. MAX. 3, 3 ext. 1 omni inhonesto atque inutili affectu -lso (*sc. philosophiā*). 8, r abs. 3 omnia ista propitiae fortunae interventu -lsa sunt. SEN. Tro. 452 somnos (SIL. 7, 328 SER. SAM. 998). SIL. 8,163 omnes luctus omnesque e pectore curas. AMM. 14, 7, 5 inediae . . . metum. AVIAN. fab. 10,10 iocum (-lit *Lachm.*, distulit *codd.*, *item* 31, 8 minas). OROS. hist. 5,5,5 trucidationem praetento umbone pacti foederis -ulit.

opp.: compellere.

deriv.: dispulsio (?). *Gudeman.*

dispendiōsus, -a, -um *a* dispendium. *comp. l. 28.* GLOSS. ἐπιζήμιος. *i. q. dispendium, damnum afferens*: COLVM. 2, 20, 1 cunctatio. PANEG. 10 (4), 5, 6 revocatio. RVF. FEST. 29 condicionibus. COD. Theod. 11, 2, 4 (*a. 384*) species annonarias solvant neque sub taxationibus pretiorum -is occasionibus acquiescant. 7,4,25 (*a. 398*) novellum vinum militi praeberetur, . . . quod veteris -a videtur erogatio (COD. Iust. 12, 37 [38], 10). CASSIAN. conl. 19,14,7 nihil -ius iracundia. CASSIOD. var. 3, 53, 3 labore. 4, 38, 1 excludenda est -a semper enormitas. 7,9,3 quae sibi -a esse cognoscunt *mercatores*. GREG. M. epist. 1, 2 p. 3, 11 lucrorum. NOT. Tir. 41, 63ᵃ -us. -um est *seq. inf.*: CASSIAN. conl. 4, 20, 4. *D.*

ˣdispendium, -iī *n.* [*a* dis- *et* pendĕre *ductum esse videtur; cf.* compendium. *v. Varro ling. 5, 183. Th.*]. *de veriloquio*: VARRO ling. 5, 183 ab eodem aere pendendo dispensator, . . . et -um, ideo quod in dispendendo solet minus fieri *eqs.* PAVL. FEST. p. 72 dispensatores dicti, quia aes pensantes expendebant, non adnumerabant. hinc deducuntur expensa . . . item compendium, -um, assipondium, dupondium. CASSIOD. var. 7, 23, 3 pondus . . . unde compendium et -um. DIFF. gramm. VII 525, 26 compendium undique ad pondus pertinet, -um deteritur in ponderibus. *de formis: genet.* -i: ENN. ann. 14 LVCR. 2, 1127. *plur. inde a* VERG. Aen. 3, 453. *de significatu*: SCHOL. Ter. p. 81, 15 damnum -um (p. 111, 1. 148, 6). PRVD. ham. 750 -a pericula. ISID. diff. app. 150 damnum, unde diminutum sit, -um ubi pondus absit, detrimentum quod a terendo nominatur. FRG. Bob. gramm. VII 544, 37 compendia via cita, -a via per circuitiones difficilis. GLOSS. -um ζημία. damnum. detrimentum. wom (*anglosax.*). -ii τῆς ζημίας. -o damno. -a detrimenta. -o feriendum ζημίᾳ ὑποκεισομένη. ὑπαχθησομένη. *in versu iambico vox ultimam occupat sedem praeter* TER. Hec. 795. *legitur inde ab* ENNIO *per totam latinitatem. deest ex. gr.*: CIC. CAES. SALL. LIV. VELL. VITR. VAL. MAX. CELSO CVRT. SEN. phil. VAL. FL. SIL. QVINT. TAC. PLIN. *frequentant prae ceteris* SYMM. AMM. (*19ⁱᵉˢ*) AMBR. ENNOD. (*25ⁱᵉˢ*) CASSIOD.

I ***proprie*** *de pecunia sim. i. q. sumptus, iactura*: PLAVT. Men. 485 minore nusquam bene fui -o. Merc. 30 (*in versibus, ut videtur, spuriis*) inopia, contumelia et -um. 52 amorem multos inlexe (*i. inlexisse*) in -um. Poen. 163 sine [damno et] -o (TER. Eun. 929 sine sumptu et sine -o. Hec. 795 sine suo -o. VLP. dig. 6,1,37 domini. 21,2,38 creditoris. SCHOL. Iuv. 1,48 pecuniae. COD. Iust. 1,3,28,2. *v. etiam p. 1396, 11*). PROP. 2, 24, 15 me ista movent -a. SEN. contr. 2, 1, 6 -orum malum. STAT. silv. 2, 2,151 animum -a torquent fenoris. TERT. apol. 43 quodcumque -um est rei vestrae per hanc sectam cum aliquo praesidio compensari potest. CYPR. vita 3 contemptis ille -iis rei familiaris (PORPH. Hor. epist. 2, 2, 40 VITA Cypr. 3). PANEG. 11 (3), 10, 2 neminem ullum in tanto rerum apparatu sensisse -um. TREB. Gall. 1, 4 privatis . . . fortunis publica explere -a. GAVDENT. praef. inter -a omnium facultatum (*de Iob*; LEX Burg. 52,5 LEX Visig. 6,5,19). SYMM. epist. 1, 5, 2 ut spes agri voluntariis -iis fulciatur. 1, 10, 1 pecuniae postea -um cumulabitur aut ruinae (CASSIOD. hist. trip. 9,14). epist. 3,11 *Vestales* paupertate a -o tutae sunt. rel. 14, 2. 23, 2 *argentum* cum . . . sine adiectione -ii reddidissent. AMM. 29, 2, 11 pecuniariis afflicti -iis. 31, 14, 5 locupletum. PS. ASCON. div. in Caec. p. 196 St. nequa deductio fieret: modo deductio -um significat. AMBR. hex. 3, 8, 35 ut numquam ullum -um suo inferat creditori. AMBROSIAST. in II Tim. 2, 8/9 non -um fecit, sed lucrum. HEGES. 2, 2, 2 superfluis sumptibus infinita -a toleravissent. HIER. in Ier. 5, 2, 6 aliorum damnis atque -iis suas complent domos. PS. RVFIN. in Os. 7, 12 nummorum -a sentientes. SEV. MAIOR. p. 737ᴬ de praeda nostra vel de -o suo. COD. Theod. 16, 2, 10 (*a. 353*) negotiatorum. 15, 2, 2 (*a. 369*) librae unius auri -iis ingravetur. PETR. CHRYS. serm. 83 p. 436ᴬ tuo -o. SALV. gub. 6, 51 nemo sumptus cogitabat, nemo -a, quia non sentiebatur expensa. PAVL. PELL. 551 plurima subtracto . . . per -a censu. PRISC. Anast. 193 -a saeva relaxas. COD. Iust. 1, 27, 1, 18 (7) non multa -a . . . sustinere. 11, 59 (58), 15 -iis (*i. vectigalibus*) liberata. PASS. Thom. p. 129, 2 in pecuniis -a nostra esse, non commoda.

II ***translate*:** **A** ***generatim*** *i. q. sumptus, detrimentum, damnum, incommodum, poena, iactura, persaepe accedente genet. obiect. plerumque rei incorporeae, perraro personarum* (*opp.* lucrum, commodum, compendium): ENN. ann. 14 terra⟨que⟩ corpus, quae dedit, ipsa capit nec -i facit hilum (*ad h. l.* VARRO ling 9, 54 quod valet: nec -ii facit quicquam). LVCR. 2, 1127 plus -i faciant quam vescitur aetas (PAVL. dig. 17, 2, 65, 6 PS. CYPR. singul. cler. 4 LEO M. epist. 45, 1). OV. am. 1, 7, 25 in mea vesanas habui -a vires. 1, 14, 43 facta manu culpaque tua -a sentis. COLVM. 3, 21, 9 *uvae* sine -o differuntur (APVL. apol. 74 sine maximo causae -o. AVSON. 419, 72 sine -o disciplinae. AMM. 19, 11, 2 necessaria cuncta sine ullius -iis affluebant. 27, 2, 6. HEGES. 3, 17 v. 145 pietatis [ZACCH. 1, 18 absque pietatis -o]. 5, 12 sine suorum *militum* -o [IORD. Rom. 375]. AMBR. hex. 4, 6, 26. AVG. op. imperf. 4, 87 sine -o vel infirmatione divinitatis. POMER. 3, 6, 6 sui pudoris. ENNOD. epist. 1, 25 p. 36, 17 sine alterius -iis. 2, 6 p. 44, 17 sine ullo formae suae -o. 2, 11 p. 50, 25. 2, 23 p. 65, 21. 4, 26 p. 117, 5 mutationis. *al.* IORD. Get. 19, 105 sine magno rei publicae -o. FERRAND. epist. 6, 4 veritatis [AVSON. 419, 9]. MARCELL. chron. II p. 98, 514, 33 sine ullius *militis* accessit -o. CONC. Aurel. a. 538 p. 79, 16). COLVM. 4, 2, 3 maius afferre . . . -um (4, 24, 1). 6 pr. 5 maius -um sequatur inertem . . . pastorem (NERAT. dig. 19, 1, 31 ut omne lucrum ac -um te sequatur). MELA 1, 31 nullum rerum famaeve -um. PLIN. nat. 14, 57 nec alia res (*sc. quam vinum*) maius incrementum *sentit* ad vicensimum annum maiusve ab eo -um non proficiente pretio (CYPR. Demetr. 11 damnum et -um proprium sentiat. AVSON. 296, 8 non ulla exhaustae sentit -a plebis. OP. imperf. in Matth. 17 p. 726). nat. 36, 53 quod -um (*in secando marmore*) admodum pauci intellegunt. STAT. Theb. 1, 320 queritur seu tarda fugae -a. PS. QVINT. decl. 6, 2 *pietas* utrique subvenit -o sui. FRONTO p. 208, 18 N. gloriae suae (HEGES. 3, 12, 3). IAVOL. dig. 17, 1, 36, 1 non . . . tu ad idem -um deduceris. APVL. apol. 5 cum despectu et -o bonae valetudinis. met. 10, 15 cunctis artibus communis -ii latronem inquiri (AMM. 30, 1, 2 EVSTATH. Bas. hex. 6, 1 p. 921ᴬ). TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 583 nec -um, sed compendium ab eo (*Christo*) consecuta est *lex*. CYPR. domin. orat. 36 nulla . . . precum damna, nulla orationum pigra et ignava -a. NOVATIAN. trin. 1, 5 possessoris humani. ARNOB. nat. 1, 10 per sua -a. 1, 19 iniustum *est* . . . *deos* -iis omnibus suos labefactare cultores. 2, 41 castitatis. 2, 64 ut compendii aliquid -iive patiatur (LEO M. epist. 167, 11). 4, 9. 7, 47 -iis levibus. LACT. epit. 52 (57), 7 (12). FIRM. math. 1, 7, 28 exercitum nostrum in -a nostra convertit. PALLAD. 3, 9, 12. AVR. VICT. Caes. 11, 9 -o publico. PS. AVR. VICT. orig. 6, 3 aequo animo -um ferens (SYMM. epist. 4, 31 aegerrime expectati gaudii -um tuli). ZENO 1, 2, 9 -o tui. 1, 3, 1 -o suae . . . facultatis . . . prodesse. AVIEN. Arat. 1834 poscimus alterius -a. ora 12. SYMM. or. 4, 11 praefecturae suae. epist. 6, 11, 3. 7, 25 *saepe*. AMM. 14, 5, 2 salutis suae (FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 3. 3, 1). 16, 12, 41 sanguinis sui. 17, 1, 14 -iis rei Romanae . . . levissimis (20, 6, 9). 17, 13, 28 nostrorum . . . post aerumnosa -a. 26, 5, 5 -iis gravibus (28, 4, 5. 29, 4, 6). 27, 9, 2 lacrimosa -a Afrorum. 28, 2, 14 luctuosis aliorum -iis. 29, 6, 15 fortunae -a tristioris. 31, 5, 14 post calamitosa -a. SERV. auct. Aen. 2, 646 ut sit iactura (*sepulchri*) -um. FAV. EVL. p. 13, 16 immaturae mortis queri -a. VEG. mulom. 3 pr. 1 -a ex dissimulatione venientia deo imputare. FVLG. aet. mund. p. 150 laborum -iis. p. 169 crevit Roma semper suo studens -o. AMBR. obit. Theod. 9 animae. hex. 2, 3, 12 utriusque temperavit -a. epist. 18, 12. Iac. 1, 6, 24 necessitudinum . . . abscondit -a. 2, 5, 21 cuius *virtutis* societas lucrum dabat, non irrogabat -um. Ios. 2, 5 lucrum pietas nescit pecuniae, in quo pietatis -um est. 3, 18 posteritatis. serm. 51, 2 mutuo verborum -o. *saepe*. HEGES. 1, 9, 4 regni sui passus -a. 1, 32, 6 pecoris nostri -o. 4, 29, 2 laudis. 5, 18, 2 -um vitae et detrimentum salutis. *al.* HIER. vir. ill. praef. non magnopere nostri silentii -a suspirabunt *scriptores*. VVLG. prov. 27, 12 sustinuerunt -a (OP. imperf. in Matth. 25 p. 763 *al.*). PRVD. perist. 1, 23 sanguinis. CLAVD. 28, 452 ducum, quibus haud umquam vel morte parata foedus lucis amor pepigit -a famae. rapt. Pros. 1, 100 tertia (*per hypallagen*) supremae patior (*sc. Pluto*) -a sortis informesque plagas. PAVL. NOL. carm. 26, 368 meriti. epist. 34, 1 ne damnum animae et -um salutis adeamus. AVG. serm. ed. Mai 188, 2 interpellavi pro lucro non pro -o *mulieres*. bon. viduit. 8, 11 compensavit -um virginitatis. VICTRIC. 19 largitatis. ZACCH. 2, 5 -um augmentumque non recipit. CYPR. GALL. gen. 962 *deus* pignore multiplici (*i. multis liberis*) dempsit -a formae (*i. damnum pulchritudinis*). MART. CAP. 5, 452 ad -um sacerdotis *spectat admissum*. 6, 576 -aque lini perflagrata (*i. ellychnia combusta*). VINCENT. LER. 23, 29 nulla proprietatis -a sustineat. EPIST. pontif. 374 (*a. 430*) Migne 50, 479ᴮ nullo animarum -o (ζημίᾳ) maereret ecclesia, nullo -o laetaretur. LEO M. serm. 92, 3. SACR. Leon. p. 335 aeternarum rerum . . . subire -um. SIDON. epist. 1, 3, 3 honoris . . . sarcire -um. 4, 7, 3. 9, 3, 3 domesticis . . . -iis. carm. 2, 367 Agrigentini . . . -a campi. RVRIC. epist. 2, 48 formidare -um (LEX Visig. 6, 5, 19). *al.* FAVST. REI. serm. 2 p. 229 lucrum lucis et -um caecitatis. ALC. AVIT. epist. 67. carm. 6, 485 cumque lucrum vobis -a nostra negabunt. BOETH. arithm. 1, 19 ut *velut Polyphemus* . . . naturale totius suae plenitudinis -um sortiretur. ENNOD. epist. 1, 4 p. 8, 25 pudoris (2, 7. 4, 11. 7, 14). 2, 1. 4 vitare -um. 3, 2 -um caritati inferat. 4, 34

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

visionis *persaepe.* CASSIOD. in psalm. 120,7 corporis. var. 4,37,3 quod fit ambitu lucri, causa ... -ii. *persaepe.* IORD. Rom. 321 ingens -um rei publicae importarunt. COD. Iust. 1,27,1,20 (7) auri -o (*i. poena*). NOVELL. Iust. 28,4,2 liberare tali -o et confusione (ζημίας). *saepe.* LEX Burg. lib. const. 39,4 *mancipium* in -um domini retinuerit. 49,2. 53,1 *al.* LEX Visig. 8,4,4 intulisse -um. VEN. FORT. epist. 2,13 pertulerunt -um. virt. Hil. 3,8 de -o funeris reddere compendia sanitatis. ARATOR act. 2,536 prisci reparat (*cf. l. 36*) -a saecli. GREG. M. moral. 32,42 perniciosum -um ... ingerunt. 35,22 ORIG. in Matth. 14,8. 18,66 compensamus lucra bonorum operum et -a peccatorum. GILD. Brit. 1 chron. III p. 25,3 commune bonorum -um. CORP. VIII 23880 nullo -o civium. CARM. epigr. 1336,5 non bene pensantur leti -a luctu. *nota locutiones infinit. sequente*: ARNOB. nat. 1,55 nec in magnis posuere -iis membra vobis proicere. SCHOL. Hor. epist. 1, 2,37 quando senseris maximum esse -um sapientia caruisse.

B *speciatim*: **1** *de temporis iactura*: VERG. Aen. 3,453 tibi nequa morae fuerint -a tanti ... quin areas (STAT. Theb. 3,718 neu sint -a iustae dura morae. SVLP. SEV. dial. 3,17,3 magnarum morarum ulla -a). APVL. apol. 94 temporis (EPIST. pontif. Migne 20,543ᴮ DRAC. laud. dei 3,141). LEX Sal. 4,16 quidquid -ii fuit. **2** *de loco, de ambagibus viarum i. q. circuitus itineris* (*opp.* directa via, compendium): MANIL. 2,339 cum signata viae linquet -a recta (*v. Garrod ad l.*). LVCAN. 8,2 deserta petens -a silvae (*v.* COMMENT. Lucan. *ad l.*). MART. 9,99,5 longa ... -a ferre viarum. AVIEN. orb. terr. 3,687 latus omne soli procul in -a cedit litoris (*huc rettulerim*: ora 578 propria per -a caespes [*i. terra*] cavatur). PRVD. cath. 7,49 flexuosa corrigens -a. 12,174 longa post -a. RVT. NAM. 1,321 vix circumvehimur sparsae -a rupis (*i. -a viae, quam sparsae per mare rupes praebent*). **3** *de defectu lunae* (*opp.* incrementum, auctus): APVL. Socr. 1,1 p. 117 pari incremento itineris et luminis, mensem suis auctibus ac dehinc paribus -iis aestimans. flor. 18 p. 90 lunae vel nascentis incrementa vel senescentis -a (AVIEN. Arat. 1341 senescentis ... -a mensis). 1492 *luna* mediae velut indiga lucis utrimque sustinet obductae sibimet -a formae. 1502 hinc (*i. inde a luna plena*) in -a rursus altera provisae signantur tempora lunae. *sim. de nocte*: CLAVD. 17,120 noctis reparant (*cf. l. 8*) -a Chelae. **4** *de voce amissa vel deficiente*: IVVENC. 1,46 misera -a vocis Zachariae. TRACT. in Luc. 1,45 ut vocis -um acciperes cum linguae iactura. VEN. FORT. vita Marcell. 8,30 qui puerum cantare prohibuit, pertulit vocis -a quia vocibus invidebat. **5** *i. q. periculum, labor*: NEMES. auc. 4 immemor ipse sui tamen in -a (*sc. in laqueos*) currit *tetrax, avis stultissima.* FVLG. Virg. cont. p. 91 maternum est pariendi -um vel infantum nascendi periculum. GREG. M. moral. 2,92 sine -o (*praecedit* sine periculo).

1. dispendo, -ēnsum, -ere *a* dis- *et* pendĕre. GLOSS. -o οἰκονομῶ. -it disponit, moderatur. distribuit. gubernat. [*it.* spendere, *francog. vet.* despendre. *M.-L.*]

1 *proprie*: **a** *fere i. q. diversis (ap)pendere*: VARRO ling. 5,183 (*v. p. 1395, 34*). **b** *i. q. quasi aequa lance perpendere*: Q. CIC. carm. frg. 9 autumni reserat portas aequatque diurna tempora nocturnis -o sidere Libra. **2** *translate i. q. distribuere*: MAECIAN. distrib. 77 in quas partes as dividitur, in has et libra -itur. APVL. mund. 27 potestates per omnes partes mundi orbisque -at. HIL. in Matth. 27,1 (*per imag.*) qui si ... verbum vitae in aeternitatis cibum alendae familiae -at (*de episcopis*). in psalm. 1,15 qui tandem hic -endus erit fructus? AVSON. 383,9 aequatque diurna tempora nocturnis -nso sidere Libra. AMM. 15,3,4 inventorum sese varietate -ens (distendens *Valesius recte, ut videtur*). PRVD. c. Symm. 1,583 panis -nsus. PAVL. NOL. carm. 19,611 per quinque tribus -nsam *crucem* cornua virgis (19,640). AVG. c. Fulg. 8 quibus sit recte -nsum *sacramentum.* RVRIC. epist. 1,14 p. 367 salutatione praelata, pollicitatione -nsa promissa deposcimus.

2. dispendo *et* **dispenno** *v. p. 1389, 63.*

***dispēnsātio,** -ōnis *f. a* dispensare. TERT. adv. Prax. 2 -e quam oeconomiam dicimus (GLOSS.). GLOSS. -o ἀνάλωμα. distributio. *pluralis*: RVFIN. apol. adv. Hier. 1,11 Adamant. 1,20 Orig. in cant. 2 p. 106ᶜ PS. RVFIN. in Am. 4,7/8 MACR. somn. 1,6,54 LEO M. epist. 16,2 serm. 37,1 PROSP. in psalm. 109,3 PS. PROSP. vocat. gent. 2,3,1 CASSIOD. Ios. c. Ap. 1,28 *al.* *legitur inde a* CIC., *frequenter nonnisi apud* ECCL. [*dub.*: FIRM. err. 7,6.]

I *proprie vel per imaginem i. q. distributio, aequa dispositio rerum corporearum velut pecuniae, frumenti, ciborum necnon incorporearum velut temporum, officiorum, apud* ECCL. *etiam de largitione, donatione sacramenti, baptismi, crucis sim.*: LIV. 4,12,10 revolutus ad -em inopiae. 10,11,9 in annonae -e. VITR. 1,2,8 distributio autem est copiarum locique commoda -o. PLIN. nat. 11,35 in eximendis favis necessaria -o. FRONTIN. aq. 78 haec ipsa -o per nomina aquarum et regiones urbis partienda est. TERT. anim. 43 -o ciborum ... non facile procederet (VEG. mulom. 2,119,3. 5,54,3). adv. Val. 31 superest de consummatione *mundi* et -e mercedis. FIRM. err. 13,2 ut iustae -is gratiam posteritas disceret (*de Ioseph in Aegypto*). HIL. in psalm 1,15 'in -e plenitudinis temporum' (= VVLG. Eph. 1,10): hoc ergo -is est tempus quo et accipiendi et dandi opportunitas temperatur ... -o enim dandi fructus plenitudini temporum reservatur (AVG. pecc. mer. 1,11,13 pro temporum -e iustissima). trin. 8,9 regenerantis baptismi -o (*i. largitio*). PS. AMBR. serm. Sess. 2,3 de distracto -o exacta est. GENNAD. dogm. 71 bonum est facultates cum -e pauperibus erogare. VVLG. Eph. 3,9 sacramenti absconditi (AVG. gen. ad litt. 5,19,38 POSSID. vita Aug. 27 ISID. eccl. off. 2,8,4 *al.*). AVG. epist. 238,18 nomen ex -e (*i. largitione*) misericordiae susceptaeque humanitatis assumptum est (*de Christo.* LEO M. serm. 20,1 FAVST. REI. grat. 2,1 p. 60 *al.*). in psalm. 38,10 fluctuavi in -e numerorum dierum. divers. quaest. 57,2 non absurde intellegitur quadragenarius numerus temporalem -em significare (*i. rationem temporis digerendi.* fid. et symb. 4,6. 8,15 doctr. christ. 1,35,39. ZACCH. 2,9 per -em immaturi temporis. POMER. 1,10,1 *al.*). ZACCH. 1,25 horarum. MACR. sat. 1,16,37 ex hoc ordine Romanae -is (*i. compositionis anni*). somn. 1,6,54 hebdomadum. 2,16,9 cibi ordinata digeries naturali -e ... sucum ministrans. CASSIAN. inst. 7,24 loculos -i pauperum deputatos. SEDVL. op. pasch. 2,17 p. 227,17 quidquid pauperi -o benigna largitur. HIER. epist. 52,9,2 quem -i pauperum curaeque praeficiat. vita Hilar. 29 ad -em fratrum vilem supellectilem habeo. BOETH. mus. 5,1 (*per imaginem*) id mediocris doctrinae -e supplendum est. CASSIOD. in psalm. 27 praef. humanum genus captivum crucifixionis suae -e liberavit (*potest ad II B 1 referri*). GREG. TVR. vit. patr. 1,1 rationabili -e porrecta. VITA Cypr. 13 novissimae -is ... sumptibus. ISID. epist. 15 -o vestimenti. *de oratione, per imaginem*: PRISCILL. tract. 10,139 absoluta dictorum -e. HIER. c. Ioh. 3 -o ac libratio ista prudens verborum indoctos decipere potest.

II *translate*: **A** *generatim*: **1** *i. q. administratio, potestas administrandi,* οἰκονομία, *apud* ECCL. *saepe per imaginem de re incorporea; perraro cum genet. obiect. personae* (*c. in l. 53*): HIER. epist. 121,6 unde et οἰκονομική Xenophontis ... qui *liber* non gubernationem villae, sed -em universae domus (Tullio interpretante) significat. CIC. Vatin. 36 eripueras senatui ... aerarii -em. Att. 15,15,3 profectionem meam ... Erotis -o impedit. LIV. 7,21,5 mensarios ab -e pecuniae appellarunt. SEN. dial. 6,20,6 hereditatis regiae -e. PLIN. epist. 10,75,1 -em quandam mihi erga te pietatis suae ministeriumque mandavit (*de testamento Largi*). PANEG. 11(3),22,2 thesaurorum omnium mandata custodia et -o largiendi. HIER. hom. Orig. in Luc. 13 si commissam sibi -em bene egerit (RVFIN. Basil. hom. 3,2 -o tibi commissa est dominicae facultatis. AVG. epist. 64,2. SACR. Leon. p. 398 commissae sibi -is executor. *saepe*). virg. Mar. 20 domus. VVLG. Eph. 3,2 audistis -em gratiae dei quae data est mihi. RVFIN. epist. Clement. 16 hanc tibi iniungens -em (*Petrus ad successorem suum*). AVG. epist. 63,4 ecclesia meae -i credita. 69,1 ministerium -is mysteriorum dei (*i. episcopatum*). 82,27 -is veracem fidem. *persaepe apud eundem.* MART. CAP. 5,442 iudicatio ... pars officii non poterit rite censeri, licet dicendum quid silendumve sit -o iudicationis examinet. EPIST. pontif. Migne 50, 612ᶜ volunt locum sibi per -em facere sacerdotum. LEO M. serm. 29,2 -o actionum corporalium. 74,1 per -em humilitatis. 76,1 -o munerum divinorum. epist. 111,2 *ut* -em totius causae et curae ecclesiasticae in Andream ... transferret. SACR. Leon. p. 341 huius -is magistros. p. 344. 385 mensarum. p. 388. APRING. in apoc. 1,11 cognosci volui ... divini -em esse propositi. GREG. TVR. Franc. 3,34 -e tua pauperes ... sunt relevati. 8,30 -o in egenis. VEN. FORT. vita Leob. 6,20 in cuius ministerii -e .. se reddidit providum (ISID. orig. 7, 12,22 *al.*). vita Pat. 3,10 ad -em cellarii deputatus.

2 *metonymice i. q. munus, officium dispensatoris,* διοίκησις. *persaepe diiudicari nequit, utrum huc an ad II A 1 pertineat* (*locos dubios ad II A 1 rettuli*): CIC. Rab. Post. 28 si curationem et quasi -em regiam suscepisset. SVET. Otho 5,2 pro impetrata -e decies sestertium expresserat. Vesp. 23,2 -em petentem cum distulisset. HIER. Orig. in Luc. 34 cui (*praesidi ecclesiae*) -o credita est (epist. 58,7,1 VVLG. I Cor. 9,17 LEO M. epist. 104,3. 106,1 *al.*). in Is. 22,15 auferis a -e tua et de gradu tuo. CASSIAN. inst. 7,9,2 -em ipsius ecclesiae gubernabat. NOVELL. Iust. 28 praef. novare ... non erit -is (διοικήσεως) sanae. CORP. VI 9355 moratus est in -e Boioniae.

B *speciatim*: **1** *angustiore et quasi technico sensu apud* ECCL. *de divina dispositione, providentia, consilio, ratione plerumque ad hominum redemptionem salutemque spectante, i. q. ordo dei,* οἰκονομία (*ex magna exemplorum copia nonnisi notabiliora attuli*): TERT. adv. Val. 28 p. 204 -em mundi huius ... insequitur. adv. Prax. 4 p. 232 dispositionem et -em eius evertis in tot nominibus constitutam. NOVATIAN. tract. 13 videte dispositionem tantae -is. HIL. trin. 1,29 -is occulti a saeculis mysterii immemores. 2,24 -o voluntatis paternae. 5,11 -is est ordo, non generis. 6,31 *alterum* in -e, alterum in natura est. 9,53 carnis (*metonymice, ut videtur, de incarnatione Christi*: HIER. in Is. 29,17 *al. cf.* AVG. epist. 136,1 -em dominicae incarnationis defamant. CASSIAN. conl. 1,15,2). 11,24 profundam ... arcanae scientiae -em. in Matth. 4,26 -o gratuita. *persaepe.* PRISCILL. tract. 6,102 mundialium rerum. 10,137. SCHOL. Germ. Sang. p. 227,5 secundum divini imperii -em. AMBROSIAST. adv. Gall. 1,15 suscepit -em doni dei (HIER. epist. 51,1,5 *persaepe*). HIER. epist. 36,15,6 divinae -is fuisse (RVFIN. hist. 6,11,1. 6 *passim*). hom. Orig. in Luc. 4 magna mysteria domini et -is eius. VVLG. Col. 1,25 ego minister secundum -em dei quae data est mihi (*partim ad II A 1 pertinet, nisi*

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

utrumque ad II B 2 referre malis). RVFIN. hist. 1, 2, 6 pro hominum -e. 6, 2, 4 -e domini . . . servatur (τῆς θείας καὶ οὐρανίου προνοίας. PS. RVFIN. in psalm. 31, 5). Adamant. 5, 28 -em humanae salutis expleverit. Orig. in Ios. 23, 3 Christi -e directa. in lev. 11, 2 diversa -e. symb. 7 p. 348ᴮ ad humanae salutis dignationem -emque descendit. apol. adv. Hier. 1, 11 de divinae providentiae disserere -bus. *al.* AVG. civ. 14, 9 certae -is gratia. 17, 10 in -e temporaria. 18, 42 -e providentiae dei. serm. ed. Mai 102, 7 peregit . . . plenam hominis -em *Christus.* in psalm 109, 4 pro euangelismo, id est pro -e euangelica (epist. 84, 2). 134, 23 post istam totam dispositionem et -em. divers. quaest. 69, 9 secundum quid regnet nunc dominus -e sacramenti per incarnationem. *persaepe.* EVOD. epist. ad Val. 27 dei occultissima -e. MAR. MERC Theod. expos. praef. 1 pravum eius de -e dominica... sensum. Euther. praef. arcanum salutiferae -is. CASSIAN. conl. 1, 15, 1 *deus* cotidianae -is auxilio pervidetur. EPIST. pontif. 576 (*a. 477*) Thiel Simplic. 6, 1 si -is s u p e r n a e sagacius mensura libretur (SACR. Leon. p. 361 MAX. TAVR. hom. 12 *al.*). EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 933ᴮ -em declarans . . . conditoris. LEO M. epist. 124, 7 -o humanae redemptionis impleta est (165, 8). SACR. Leon. p. 376 caelesti -e. p. 434 caelesti lege . . . speciali -e. SALV. gub. 2, 6 divini gubernaculi. RVRIC. epist. 2, 17 aeternae -is examine (*de novissimo iudicio*). FAVST. REI. grat. 1, 9 circa hominis... salutem specialis est -o. MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 2 nec humano hanc -em reperiebat ingenio. *al.* GREG. M. moral. 2, 79 mira -e. 207, 77 exterior . . . causa eius terrena -o, interior vero cura caelestis. *persaepe.*

2 *l a t i o r e s e n s u* (ECCL. *fere peculiari*): **a** *de rebus prudenter disponendis* *i. q.* *c o n s i l i u m, r a t i o, d i s p o s i t i o; saepe accedit ad notionem* *p r a e c e p t i* (*nonnulla aequo iure ad II B 1 referri possunt*): PLIN. nat. 25, 57 balinearum -e (*i. praescripto*), totius corporis cura. HIER. hom. Orig. in Luc. 4 secundum -em corporis. *i. q. ordinatio*: HIER. epist. 63, 1 quid tu pro -e (*i. dispensatorie*) non feceris. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 106ᶜ -es eius (*ecclesiae*) ordinationesque. patr. 5, 3 quae *sors* dei iudicio et -e decernitur. PS. RVFIN. in Am. 4, 7/8 -es infructuosissimae. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 28 -es vitae (τὰς περὶ τὸν βίον οἰκονομίας). 2, 177 rerum. AVG. bon. viduit. 7, 10 alia . . . sanctarum feminarum fuit. epist. 137, 1 tantae gratiae -o. 140, 26 -em veteris t e s t a m e n t i novique distinguam (civ. 13, 23 divers. quaest. 53, 1). 158, 10 -o exitus pueri eiusque patris est manifesta. in psalm. 26, 1, 5 in -e incarnati verbi sui. mor. eccl. 1, 7, 11 per -em ineffabilis sapientiae. divers. quaest. 80, 4 *Christum* passiones animi... voluntate -is suscepisse. *al.* MACR. sat. 7, 1, 7 ne *philosophia* mensuram notae sibi ac sectatoribus suis -is excedat (7, 1, 8 modum -is, quam das ei convivanti. *cf. Plut. quaest. conv. 1, 1, 3*). CASSIAN. conl. 17, 16, 2 non debemus . . . οἰκονομίας id est -es prophetarum atque sanctorum . . . abdicare. *al.* LEO M. epist. 16, 2 -um varietates. serm. 5, 2 *al.* SACR. Leon. p. 307 mirabili -e sapientiae tuae. PROSP. in psalm. 109, 8 omnibus -bus temporalibus peractis. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 3, 1 -um suarum abstulerat potestatem *deus.* SALV. gub. 1, 30 consilio ac -e permitti. MAX. TAVR. hom. 68 -e caelesti Romam petentes. VITAE patr. 3, 11 ex -e domini Iesu (*fere i. q. auctore domino*). GREG. M. moral. 3, 6 suum divina -o custodiendo deserit. 5, 79 per disciplinae -em geritur. *saepe.* FERREOL. reg. 39 -e a b b a t i s (BENED. reg. 22, 3 ISID. reg. monach. 19, 1 *al.*). *huc traxerim*: TRACT. in Luc. 5, 14 -o medici pro mercede quaerit silentium.

b *i. q.* *g r a t i a d i v i n a*: ENNOD. epist. 1, 17 p. 29, 3 caelestis -e beneficii. 2, 15 p. 56, 3 caelestis -e mysterii. 4, 8 p. 104, 7 avara est -o sanctorum. 4, 14 p. 109, 19. 4, 29 p. 118, 13 *saepe.* *nota c.* ut *et enuntiato*: VITAE patr. 6, 3, 4 deus fecit nobis hanc -em, ut neque in hieme frigus neque aestate ardorem sentiamus.

dispēnsātīvus, -a, -um *adi. a* dispensare. CASSIOD. art. 3 p. 1168ᶜ haec *actualis philosophia* dividitur in moralem (ἠθικήν), -am (οἰκονομικήν), civilem (πολιτικήν). p. 1169ᴬ -a dicitur domesticarum rerum sapienter ordo dispositus (= ISID. orig. 2, 24, 16). *i. q. ad oeconomiam divinam pertinens*: RVSTIC. c. aceph. p. 1245ᴮ per propriificationem -am. *adv.* **dispēnsātīvē** *i. q.* οἰκονομικῶς, *per dispensationem*: HIER. epist. 112, 14, 5 qui sub lege est non -e . . . sed vere . . ., eum spiritum sanctum non habere (*de qua sententia fuse disputat* AVG. epist. 82, 19 *sqq., ex. gr.* an si officiose mentiatur quisque, culpandus est, si -e, approbandus). AVG. serm. ed. Mai 161, 2 -e tamen pro nobis factum est (AVELL. p. 287, 7 -e mentionem viri non fecit). MAR. MERC. Cyr. incarn. 13 in assumptione fuit carnis... -e. FACVND. defens. 9, 3 p. 753ᴬ cum Iudaeis loquens de divinitate eius -e taceret. RVSTIC. c. aceph. p. 1176ᴬ -e et condescensorie . . . dictum est.

ᴿ**dispēnsātor,** -ōris *m. a* dispensare. *de veriloquio*: VARRO ling. 5, 183 ab eodem aere pendendo -r. PAVL. FEST. p. 72 -es dicti, quia aes pensantes expendebant, non adnumerabant. hinc deducuntur expensa sive dispensata vel compensata. PLIN. nat. 32, 52. 33, 43 -es libripendes. *legitur saepe* dispesator, *ex. gr.*: CORP. VI 8520. 8541. 8829. 9320. 9331. IX 3448. X 1921, 2. -ur: CARM. epigr. 1368, 15 (*a. 521*). *notatur* d.: CORP. III 8112. XI 6712, 3, *saepissime* disp. *cum apice*: CORP. XI 5609 dispénsator (5610), i *longa*: CORP. XI 7092 *de significatione*: GAIVS inst. 1, 123 servi, quibus permittitur administratio pecuniae, -es appellati sunt. HIER. epist. 121, 6 οἰκονόμος . . . tam pecuniae quam frugum et omnium, quae dominus possidet, -r est. ISID. orig. 10, 67 -r vocatur cui creditur administratio pecuniarum. THEOPHIL. inst. Iust. 3, 26, 10 ἐπέτρεψα αὐτῷ τὰ ἐμὰ δανείζειν χρήματα καὶ ἐποίησα τὸν λεγόμενον διςπενσάτορα. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ διςπενσάτορ. διοικητής. οἰκονόμος. GLOSS. -r οἰκονόμος. ἐπιδαπανητής. prodigus -r eversor aut sine ordine. adventor: praepositus operatorum bonus -r. caenacularius: -r cenae. *de re fuse egerunt praecipue O. Hirschfeld, Verwalt. p. 495 sqq.; G. Bloch apud Daremberg-Saglio II 280—286; Liebenam, PW. V 1189—1198; Vulič apud Ruggiero II 1920—1923.* *vox legitur inde a* VARRONE *et* CIC. *per totam latinitatem, frequentatur nonnisi in titulis et apud* ECCL., *sed plerumque alio prorsus sensu.*

I *t. t. i. q. publicus privatusve* **administrator,** *imprimis pecuniarum et fiscalium distributor, procurator, servus a rationibus. locos auctorum non Christianorum omnes attuli, titulorum paucos eosque notabiliores. plures si quis desideret, apud Liebenam et Ruggiero inveniet*: **A** *n u d e p o s i t u m*: CIC. rep. 5, 5 -r litteras scit. phil. frg. V 59 rationem a -e accipis. SEN. contr. 1, 1, 12 LABEO Pompon. dig. 40, 7, 21 SCRIB. LARG. 231 PETRON. 29, 4 -r factus. 30 (*ter*). 45, 7. 53, 10. PLIN. nat. 7, 129 -e m . . . m a n u m i s i t (QVINT. decl. 387 p. 433, 13. 388 p. 433, 19 GAIVS inst. 3, 160 ALF. dig. 11, 3, 16 *al.*). MART. 5, 42, 5 -em... spoliabit amica. 6, 73, 2 -is nobile cernis opus. 7, 71, 3 nec -r nec vilicus (11, 39, 6 te noster vilicus horret, te -r . . . pavet). QVINT. inst. 6, 3, 93. decl. 345 p. 362, 21 arca et -r. 345 p. 363, 6. 353 p. 384, 5 *sqq.* (*6ies*). FRONTIN. strat. 3, 16, 3 f i d e l i s s i m u m -em misit (HIER. epist. 58, 6, 3 fidelis et famosus tuorum quondam -r. VVLG. Luc. 12, 42 fidelis -r et prudens. AVG. fid. et op. 27, 49). TEST. Dasum. (Corp. VI 10229) 78. IVV. 1, 91 -e . . . armigero. TAC. hist. 1, 49 -r . . . e primoribus servis *Galbae.* SVET. Aug. 67, 1 Nero 44, 1. Galba 12, 3 ordinario . . . quidem -i breviarium rationum offerenti. 20, 2. Vesp. 22 admonente -e. IVLIAN. dig. 14, 3, 12 de peculio -is. POMPON. dig. 34, 2, 1. 50, 16, 166 potest enim aliquis -r non esse servorum urbanorum. GAIVS dig. 40, 4, 21. 45, 1, 141, 4 inst. 3, 160 MAECIAN. dig. 40, 5, 35 SCAEV. dig. 40, 5, 41, 15 VLP. dig. 47, 10, 15, 44 PAVL. dig. 46, 3, 51. 62. LAMPR. Alex. 32, 4 -r publicus. HIER. epist. 52, 16, 3 timidus -r. VVLG. III reg. 18, 3. I Petr. 4, 10 boni -es multiformis gratiae. III Esdr. 4, 47 scripsit . . . ad omnes -es et praefectos. 8, 68 relegerunt praecepta regis regalibus -bus et subregulis Coelesyriae. RVFIN. epist. Clement. 14 (*per imaginem*) diacones -um teneant locum (*i. in nave dei*) AVG. conf. 12, 27, 37. POSSID. vita Aug. praef. omnium -um minimus (*de munere quodam ecclesiastico*). MACR. sat. 2, 4, 31 -em Caesar (Augustus) vocavit. somn. 1, 6, 81. COD. Theod. 10, 24 rubr. (*a. 368*) de his qui cum -e contraxerunt (*i. cui fiscalium thesaurorum tutela mandatur*). OROS. hist. 7, 37, 11. CASSIAN. inst. 4, 6 tit. vestimenta . . . a -e serventur. 4, 19, 3. AVELL. p. 568, 18 diaconus et -r. SALV. eccl. 4, 20 largos -es. SEDVL. op. pasch. 3, 14 p. 244 -r potius quam... mercator. COD. Iust. 2, 36 (37), 1 HIST. Apoll. rec. A 6. 7. 39. *in titulis, ex. gr.*: CORP. VI 30902 disp. it(em) nego(tiator). 31012 dispens(atoris) vic(arius). 33077 Italicus Caesaris. X 8179, 2 Aug(usti) -r (XI 6712, 3 Aug(usti) n(ostri) d(ispensatoris)). XIII 1824 Aug(usti) n(ostri) verna ex -bus (XIII 5371). CARM. epigr. 1368, 15 (*a. 521*) largus vel sapiens -urque benignus.

B *a c c e d i t g e n e t. r e i q u a f u n g i t u r* r, *perraro* *h o m i n i s, c u i u s c u r a g e r i t u r*: PLIN. nat. 33, 145 -r Hispaniae citerioris. APVL. mund. 26 pecuniae (AVG. in psalm. 112, 7 fidelis dominicae pecuniae -r). HIER. epist. 52, 16, 2 procuratores et -es domorum alienarum atque villarum. in Is. 22, 15 quaestorem et -em thesaurorum domus dei. VVLG. gen. 43, 16 d o m u s suae (44, 1. 4. POMER. 2, 2, 1 -es regiae domus. *al.*). RVFIN. Basil. hom. 3, 2 -em te conservorum tuorum ex dominicis facultatibus esse cognosce. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 1 -em et procuratorem parvuli. *al.* AVG. in psalm. 103 serm. 3, 12 de apostolis, de -bus s a c r a m e n t o r u m dei (in psalm. 102, 13 conf. 10, 30, 41. op. monach. 21, 24 minister altaris, -es sacramentorum. *al.*). MACR. somn. 1, 6, 81 (*per imaginem*) hic numerus *septenarius* totius fabricae *corporis* -r et dominus. LEO M. serm. 45, 3 -es eleemosynarum (*i. distributores.* 90, 3 donorum). SACR. Leon. p. 389 fidelis apostolicae -r alimoniae. SALV. gub. 7, 68 rerum. VITAE patr. 5, 15, 30 monasterii. COD. Iust. 1, 3, 32 (33), 4 pauperum. LEX Visig. 9, 2, 6 annonae (CORP. VI 8472 = XI 2834). FACVND. defens. 12, 3 hic non -r familiae dominicae, sed dissipator est. *in titulis, ex. gr.*: CORP. VI 544 fisci frumentarii. 3739 (= 31065) cellae. 8454 r a t i o n i s mon(e)t(ae) (III 40, 49 rationis pr(ovinciae) P(annonicae) s(uperioris). 6375. V 2155, 2. X 529, 2 *saepe sim.*). VI 8472 Caes. n(ostri) ser(vi) vern(ae) disp(ensatoris) scaenicorum (33775). VI 8541 -r Aug. primae et secundae expeditionis Germanicae (V 2155 Aug. n. disp. rat. c(opiarum) exped(itionum) fel(icium)). 8853 frumenti municip(alis) (II 1197). 10166 ludi magni. II 1198 arc(ae) patrimon(ii). III 1997 aurariarum Delmatarum felicissimus -r. 3921 s u m m a r u m (V 89, 7. X 7347 *al.*). V 2385 verna -r regionum Padan. VII 8478 operum publicorum. VIII 20589 -r tri(butorum?). IX 5177 (*a. 172*) arc(a)e summar(um). X 3346, 5 classis. XI 5609 Fortunae (5610). INSCR. année epigr. II n. 180 disp. h(orreorum). *nota*: AMBROSIAST. in Rom. 16, 24 -r civitatis est quasi curator, qui . . . gubernat civitatem.

C *seq. praep.* a *in formula sollemni, rarius* a d: CORP. VI 8665 disp. maternus ab aedificiis. VIII 1028 a tributis. INSCR. Notiz. degli

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

scavi 1911 p. 400 Caesaris disp. a iumentis. CORP. X 1562, 6 disp. a f r u m i n t o (XIII 4323. XIV 2833 *saepe*). CORP. VI 5197 ad fiscum. 8578 ad census provinciae Lugdunensis. III 333 (= 13649 a) ⟨ad⟩ frumentum (οἰ⟨κονό⟩μος ἐπὶ τοῦ σείτου).

II *maxime apud* ECCL.: A *de d e o mundi administratore, gubernatore, distributore bonorum, virtutum, propria quadam vi hic illic sublatente*: PS. APVL. Ascl. 27 deus omnibus speciebus vel generibus, quae in mundo sunt, -r distributorque est bonorum. *ibid.* -r qui est, inter caelum et terram obtinet locum, quem Iovem vocamus. 29 deus . . . sempiternus gubernator est ipsiusque vitae -r aeternus. 30. TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 323 bonitatis. 5, 8 p. 599 Christus autem spiritalium -r. IREN. 4, 36, 7 unus -r, unus enim graece οἰκονόμος, spiritus dei qui disponit omnia. RVFIN. Orig. in gen. 3, 2 provisorem omnium et -em . . . deum. Adamant. 1, 2 bonus deus neque creator est malorum neque -r. FRG. liturg. 2 p. 263 deus immortalitatis promotor, -r adque largitor. FAVST. REI. serm. 28 p. 334 -r utilitatum nostrarum deus. ENNOD. epist. 1, 20 p. 32, 2 -r omnipotens. 9, 16 p. 240, 11 deus optimus -r. opusc. 1, 3 p. 262, 4 caelestis -r arcani. GREG. M. moral. 11, 3 -r aequissimus. SERM. Caspari Anecd. p. 321, 1 -is mirare consilium. BAVDON. vita Radeg. 2, 27 virtutum largitor ac -r *deus. al.*

B *i. q. m i n i s t e r, sacerdos, discipulus, assecla dei, Christi, ecclesiae; saepe de episcopis necnon per imaginem*: CYPR epist. 59, 5 sacerdotes id est -es *dei*. PS. CYPR. aleat. 3 sumus -es et procuratores euangelii (AMBR. in psalm. 1, 19). HIL. in Matth. 27, 1 *si* verbum vitae in aeternitatis cibum alendae familiae dispendat, gloriam . . . -r fidelis consequetur (*de episcopis*). PS. HIL. libell. 9 -es g r a t i a e dei (VVLG. I Petr. 4, 10 boni -es multiformis gratiae. *al.*). HEGES. 1, 44, 7 somni -r et minister securitatis. VVLG. I Cor. 4, 1 sic nos existimet homo, ut ministros Christi et -es m y s t e r i o r u m dei (RVFIN. Basil. reg. 15 *al.*). RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 105^{A} v e r b i (AVG. conf. 6, 9, 15 VEN. FORT. vita Marcell. 47). AVG. serm. ed. Mai 26, 1 -bus praecipit *dominus* discipulis suis. epist. 140, 27 novi testamenti . . . apostolus. c. Faust. 2, 2 sacramenti. fid. et op. 17, 32 nolunt suscipere in ecclesia -is officium. in psalm. 102, 13 minister est dei quia -r dei. bon. coniug. 18, 21 ecclesiae (GREG. M. dial. 3, 20). *persaepe*. OROS. hist. 7, 37, 11 iustus -r humani generis deus. *nota*: HIER. hom. Orig. in Is. 8, 1 -r iniquitatis (*de diabolo*). RVFIN. hist. 8, 10, 9 (*per imaginem*) *martyres* ad reparandos denuo agones -es (*i. distributores*) poenarum sponte provocabant (*de carnificibus, ut videtur, paulo aliter gr.*).

inde f. **dispēnsātrīx**, -īcis: *i. q. ministra, quae administrat*: CORP. IX 4644, 9 (*a. 5 a. Chr.*) HIER. quaest. hebr. in I par. 50 SCHOL. Prud. cath. 7, 207 prodigam -em. CORP. IX 2558, 6/8. *adiect. vice*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 367^{D} nec eis tamen adesse -x illa potentia corporis approbatur.

dispēnsātōriē *adv. v.* dispensatorius.

***dispēnsātōrius**, -a, -um *adi. a* dispensare *vel* dispensator. *i. q. non necessario aut vere, sed ratione, consilio (interdum simulato) factus, ad dispensationem pertinens*, οἰκονομικός. *nonnisi cum rebus incorporeis coniunctum legitur*: HIER. epist. 112, 4 asseris reprehensionem apostolicam non fuisse -am, sed veram. in Is. 53 qui -am inter Petrum et Paulum contentionem . . . dicunt iurgium fuisse. PS. RVFIN. in Am. 1, 3/5 p. 1060^{A} ratione. AVG. epist. 82, 4 simulatione (82, 27). in psalm. 109, 10 rex est saeculorum, sed tamen illud -um et transitorium. MAR. MERC. Cyr. apol. p. 269 propter proprietatem -am. *al.* HESYCH. in lev. 4, 1 verbis. GREG. M. moral. 2, 83 tentatione. 21, 22 ordine. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 401^{B} vitae potentias. *adv.* ***dispēnsātōriē**, *i. q. rationaliter, prudenter, frugaliter, parce, diligenter sim.*, οἰκονομικῶς (*cf.* dispensative): SCHOL. Hor. sat. 1, 10, 12 parcit viribus in loquendo et consulto, id est sponte et -e, extenuat vires suas. HIER. in Philem. 10 prudenter et -e . . . laudatus. 22 si hoc non -e, sed vere quis existimat imperatum. tract. in psalm. 103 p. 164 PS. RVFIN. in Os. 11, 1 p. 1016^{A} in Am. 3, 3/8 -e utiliterque subiectum est. MAR. MERC. Cyr. epist. syn. 22 dicimus eum -e. Cyr. incarn. 26 suscipiens . . . -e exinanitatem. *saepe*. GREG. M. moral. 2, 15 -e utuntur hoc saeculo (*respondet* transitorie). 5, 24.

dispēnsātrīx *v. supra l. 42.*

dispēnsio, -ōnis *f. a* dispendere. *i. q. distributio*: MAECIAN. distrib. 81 eius (*ponderis modi*) -o ac dimensio (*seq. lacuna*).

***dispēnso**, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* pensare. *Th.*]. CONC. Aurel. a. 511 p. 6, 6 desp-. PRISC. gramm. II 391, 3 '-or' pro '-o' protulerunt vetustissimi teste C a p r o (*desunt exempla*). PAVL. FEST. p. 72 (*v. p. 1399, 75*). GLOSS. -at δαπανᾷ, ἀναλίσκει. remunerat. erogat. disponit. moderatur. gubernat. distribuit. *vox legitur praeter* PLAVT. *primum apud* CIC., *deinde per totam latinitatem, sed non frequentatur nisi ab* ECCL. [*dubia*: SEN. contr. 4 praef. 1 PS. SEN. mon. 94 COLVM. 2, 15, 1 FIRM. err. 7, 6.]

I *proprie vel per imaginem*: *fere i q. quasi aequa lance perpendere, ponderare*: CIC. de orat. 1, 142 deinde inventa non solum ordine, sed etiam momento (*i. pondere*) quodam atque iudicio -are atque componere. STAT. silv. 5, 2, 75 pietasque per omnes -ata modos. ENNOD. opusc. 8, 1 p. 414, 14 *deus* illa res humanas lance -at.

II *vi propria debilitata vel omnino translate*: A *i. q. p a r i t e r d i s t r i b u e r e, dissipare, erogare*: 1 *res corporeas* (*hic illic obiectum ex nexu sententiarum subaudiendum; interdum accedunt* inter, per, *abl. instr.*): PLAVT. Bacch. 971 qui -entur *nummi*. ELEG. in Maecen. 1, 140 si me -ata tibi stamina nente forent. CVRT. 6, 4, 4 amnis . . . repercussus duo itinera velut -atis a q u i s aperit (FRONTIN. aq. 9 VEN. FORT. vita Radeg. 24, 58). COLVM. 6, 7, 2 austeri vini quattuor sextarii . . . pari mensura per quadriduum. PLIN. nat. 13, 89 ut e senatu darentur arbitri -andis *chartis*. 18, 188 *fons* certis horarum spatiis -atur inter incolas. IVV. 3, 287 breve lumen candelae, cuius -o et tempero filum (*v.* SCHOL. *ad l.*). VLP. dig. 47, 11, 10 incrementa Nili -antur et coercentur. TERT. apol. 39 non epulis (*dat.*) inde (*sc. ex arca*) . . . -atur *sc. argentum*. IVL. VAL. 1, 9 mihi mittite -andum *argentum*. HIL. in Matth. 27, 7 reditus -ati talenti postulatur (27, 9). VAL. ÇEM. hom. 4, 4. 8, 1 quis . . . non certatim opes suas larga per miseros erogatione -et? (SALV. eccl. 2, 60. ENNOD. carm. 2, 111, 7 poma. VEN. FORT. vita Radeg. 16, 37 oblationes . . . incessabiliter -vit. PASS. Paul. 6 dona). SIDON. carm. 5, 565 (*per imag.*) cum civilis -et partis habenas. DRAC. Romul. 7, 30 digitis sub arundine ventos -ent (*sc. tibiis canentes*). PRISC. Anast. 206 -as cerealia munera vitae luxurie prohibens urbes. *accedit dativ.*: COLVM. 3, 13, 7 *imbres* alendis seminibus -et. 4, 24, 9 aequa portione sucum proli suae -at. 6, 3, 4 bubus . . . pabula -antur. MART. 12, 18, 24 pueris. OPTAT. 3, 3 p. 74, 19 *quod* pauperibus -retur. SCHOL. Cic. Bob. p. 143, 9 St. ex ea pecunia his omnis -ando. AVG. doctr. christ. 1, 1, 1 panes. conf. 9, 13, 36 victimam. 11, 2, 2 sacramentum tuum -are populo. MAR. VICTOR aleth. 3, 412 tentoria. VEN. FORT. vita Radeg. 3, 10 quod supererat monasteriis -bat. ISID. reg. monach. 9, 7 quod mensae redundaverit . . . egentibus -etur. CONC. Carpent. a. 527 p. 41, 9 quidquid clerecis . . . rationabiliter -etur.

2 *res incorporeas, fere ubique per imaginem*: OV. met. 6, 278 oscula. LIV. 7, 27, 3 in pensiones aequas solutio aeris alieni -ata est. 27, 50, 10 -arique laetitia inter impotentes eius animos potuit. SEN. contr. 10, 4, 2 sine satellitibus tyrannus calamitates humanas -at. SEN. benef. 6, 16, 7 nec quae sciebat maligne -vit. dial. 6, 11, 1 in multos dolores humani pectoris ⟨vis⟩ -anda. 12, 12, 3 *dolor* -atur inter plures. nat. 3, 27, 2 ad originem rerum parce utitur viribus *natura* -atque se incrementis fallentibus. epist. 48, 12 si multum superesset aetatis, parce -andum erat, ut sufficeret necessariis. SIL. 9, 244 vires (STAT. Theb. 6, 766). PLIN. paneg. 35, 4 quae singula quantum tibi gratiae -ata adiecissent (*seq.* omnia profudisti). APVL. met. 11, 2 *lunae dea* ambagibus solis -ans incerta lumina. TERT. anim. 14 non tam concita quam -ata *anima* (DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 4). patient. 1 nec alius id quam qui possidet -at. ITIN. Alex. 45 decima parte . . . -ata. AVSON. 419, 52 civilium decorum indumenta. 419, 76 fomenta. RVFIN. apol. ad Anast. 6 *animas* iudicio suo -et *deus* in corpore (Orig. in num. 27, 4). AVG. conf. 9, 13, 36. VAL. CEM. hom. 7, 2 facultatum per miseros -ata substantia. MART. CAP. 8, 816 non diversitate caeli discreta, sed spatiorum rationibus -etur. 9, 922 numeros cogitabilium motionum. SIDON. epist. 7, 13, 4 sermonem cum colloquente -at. DRAC. Romul. 8, 114 affectus. BOETH. cons. 4, 6. ENNOD. epist. 1, 3 mei ratio -ata consilii. COD. Iust. 11, 32 (31), 3 pr. 12, 20, 3, 1. CONC. Aurel. a. 511 p. 6, 6 medietatem. *accedit dativ.*: PANEG. 12 (2), 47, 5 urbibus Galliarum -bo miracula (*sc. narrando*). VEN. FORT. vita Germ. 40, 113 caecis pro pecunia in domo lumina -ret. *speciatim de oratione fere i. q. efferre*: AVSON. 419, 68 quae inflexio cum remissa, quae temperatio cum utraque -as. SALON. in prov. p. 972^{D} divina eloquia -amus. APRING. in apoc. 1, 15 si divina doctores verba susceperint, populis profecto -ant.

3 *de personis*: VINCENT. LER. 28, 40 *doctores* in ecclesia dei divinitus per tempora et loca -atos. *huc rettulerim*: RVFIN. Orig. in num. 28, 4 cum novissimi Adam . . . coeperit filios non dispergere, sed -are divina dignatio, non in initio, sed in fine mundi.

B *i. q. disponere, digerere, ordinare, perraro absolute*: 1 *generatim*: *de tempore*: ELEG. in Maecen. 1, 91 tempora -ant usus et tempora cultus. EPICED. Drusi 371 Fortuna arbitriis tempus -at iniquis. LIV. 1, 19, 6 annum . . . intercalariis mensibus interponendis . . . -vit. SEN. contr. 2, 3, 2 dies (MACR. sat. 1, 13, 13). CELS. 3, 6 -ari illa tempora non possunt. SEN. dial. 9, 3, 7 male -are tempus. 10, 8, 3. PS. ASCON. Verr. p. 205, 19 St. omne hoc tempus. *alia*: HOR. sat. 1, 2, 75 si modo recte -are velis *opem naturae* (SCHOL. cum ratione erogare, vivere). LIV. 38, 47, 3 consilium -andae cohonestandaeque victoriae imperatoribus maiores dederunt nostri (*i. de utenda victoria rationaliter constituendi*). SEN. benef. 1, 10, 2 in petulantiam . . . erumpet male -ata libertas. 4, 4, 3 ut quae sequuntur inaequali -ata mensura transeamus. dial. 5, 30, 4 nihil sibi vindicavit nisi -andi (*sc. victoriam*) potestatem. 11, 9, 3 omnium officiorum recte -andorum ratio (epist. 74, 28). nat. 1 praef. 15 *animum* -antem singula et sua et aliena. epist. 88, 29 alias *voluptates* -at et ad sanum modum redigit. PLIN. nat. 8, 177 coitus *bovum*. 16, 107. MART. 12, 18, 24 -at pueris *officia* . . . vilicus. PLIN. epist. 3, 10, 3 cuius (*sc. memoriae mortui*) famae latius consuletur, si -ata et digesta fuerit *sc. in duo volumina*. TERT. coron. 7 coronati capitis institutionem . . . in eorum hono-

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rem -atam (*fere i. q. ratione adhibitam*). IVST. 7, 6, 5 [illegible]lla quae ... ex diversis locis uno tempore confluebant ... -anda [illegible]us. SERV. Aen. 3, 19 bene -at. HIER. epist. 49, 11, 2 *matrimonia* -at sciens. 49, 11, 3 nuptias. PELAG. in Ephes. 4 p. 834ᴮ ira non inebriet mentem, sed veritas -et. RVFIN. hist. mon. 17 opera fratrum. AVG. op. monach. 29, 37 agnoscite quae praecipimus, sumite (*sc. opera*) quae -amus. MACR. somn. 1, 6, 48 cursumque eius *lunae* ipse -at. 1, 6, 65 per septenos dies concepti corporis fabricam ... -ant, ut. MART. CAP. 2, 105 ratio principium medium finemque -at. 8, 816 non diversitate caeli discreta, sed spatiorum rationibus -etur. AVELL. p. 708, 29 causam cum pacifica gubernatione -etis. ARATOR act. 3, 372 studium. GREG. M. moral. 1, 11. CORIPP. Ioh. 8, 288 volvebat magnas -ans ordine curas.

2 *speciatim: i. q. animo menteve disponere, deliberare, cogitare*: MART. CAP. 1, 39 par est igitur ipsa (*Minerva*) praesertim decernas quidquid de eius (*Mercurii*) conubio provisura -as. 5, 448 laudationis arbiter an rite quis laudetur aestimanti contemplatione -at. 8, 806 (*cum acc. c. inf.*) ain tandem non -as in Ioviali cachinnos te movisse concilio? *i. q. perpendere*, ζητεῖν: MART. CAP. 5, 540 in natura qualitas vocis et quantitas -atur. *fere i. q. divulgare scribendo*: AVG. conf. 12, 23, 32 cuius calamo -asti ea. 12, 26, 36 ut per servitutem ... linguae meae litterae illae (*sc. Moysis*) -rentur.

C *i. q. administrare, regere, gubernare, persolvere, erogare, ministrare*, οἰκονομεῖν *sim.*: 1 *sensu strictiore de eo qui munere rei alicuius administrandae fungitur*: CIC. rep. 5, 5 ut quasi -are rem publicam et in ea ... vilicare possit. Att. 11, 1, 1 qui eas (*sc. nostras res domesticas*) -vit. or. frg. A VIII 17 expelleret a -antibus (*si huc non pertineat, id quod deficiente nexu sententiarum expediri nequit, ad II A referas*). NEP. Con. 4, 1 quem vellet eligere ad -andam pecuniam. IVV. 7, 219 qui -at. POMPON. dig. 50, 16, 166 rusticarum rerum rationes -at (AMM. 17, 3, 1 tributi ratiocinia -vit). CANON. Migne 56, 861ᴬ oeconomum ... -antem ecclesiasticas res. ALC. AVIT. epist. 34 p. 65, 10 commissam sibi curam agnorum administratione -et. *nota perfectum de eo, qui quondam fuit dispensator*: CORP. VI 9327 M. Licinius Eutychus qui -vit Volusio Torquato. 9348 conlibert(us) qui disp(ensavit). III 7130 qui ⟨dis⟩pensavit ⟨in provin⟩cia Asia.

2 *sensu latiore*: OV. epist. 12, 3 -ant mortalia fata sorores (*si legis cum aliis codd.* fila *vel* facta, *ad II B referendum*). SEN. contr. 1 praef. 15 nesciebat -are vires suas. APVL. met. 10, 23 matris obsequium et sororis officium religiose -at (AMBR. Abr. 1, 5, 39 huic puero ... David divinae laudationis -at officium). HIL. in Matth. 4, 26 in officio ... -andae eius gratiae (PELAG. in II Tim. 2 p. 890ᴮ fideliter ... gratiam dei -are. AVG. epist. 126, 10 *al.*). HIER. hom. Orig. in Luc. 12 qui *angelus* -bat Aegyptias res. RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 1 quibus *angelis* creditae sunt -andae et regendae animae nostrae. PRVD. perist. 2, 44 opes (*praecedit* gubernans). MACR. sat. 1, 22, 5 sole -ante. EVSTATH. Bas. hex. 6, 8 p. 931ᴬ vitam nostram. MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 4. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 138 cuncta a Chaldaeis -ari. 2, 185 res praecipuas -are permittit *sacerdotibus*. PALLAD. hist. mon. II 5 p. 350ᶜ -a haec (οἰκονόμησον). *huc traxerim de persona*: VITAE patr. 3, 75 abbas Agathon -bat semetipsum et in omnibus cum discretione pollebat.

3 *speciatim de deo res humanas administrante, regente, disponente sim. necnon de ministris dei* (*usus fere* ECCL. *peculiaris*): MANIL. 1, 252 *deus* multa in cunctas -at foedera partes. 2, 81 omnia toto -ata manent mundo. 4, 893 animum, qui cuncta gubernat -atque hominem. APVL. met. 11, 5 rerum naturae parens, ... quae caeli ... culmina, maris ... flamina, inferum deplorata silentia nutibus meis -o. PS. APVL. Ascl. 17 deus gubernator -ans omnibus rebus mundanis quantum unicuique necessarium (*potest ad II A 1 referri*). 29 gubernator est ipsiusque vitae dispensator aeternus. semel autem -vit vitam vitalibus cunctis. MIN. FEL. 18, 7 qui universa ... ratione -at. 25, 12 *deo* -ante (ENNOD. epist. 9, 31 p. 254 VITAE patr. 5, 8, 4 GREG. M. dial. 3, 3 moral. 2, 22 CAES. AREL. testam. 12 AVELL. p. 765, 10. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 31 -ante mirabiliter deo). TERT. anim 17 *deus* operibus suis intellegendis ... -andis fruendisque fallaces ... dominos praefecerit sensus. adv. Marc. 2, 23 p. 367 merita temporis cuiusque -at. nat. 2, 17 quaerite quis temporum vices ordinavit, idem regna -at. adv. Prax. 13 p. 249 *tota oeconomia eius* in materiam fidei prospecta atque -ata est. HIER. epist. 18ᴬ, 3, 2 genus -at humanum (RVFIN. symb. 15 quibus *potestatibus* regeretur et -retur mortalium genus). PELAG. in II Cor. 5 p. 786ᴬ et nova et vetera ab uno deo ... sunt -ata. in Tit. 1 p. 896ᴰ divina iura. RVFIN. Adamant. 1, 9 deus omnem mundum ... legibus -vit. AVG. civ. 5, 26 imperii magnitudo quam pro temporum gubernatione -at. CASSIAN. inst. 4, 4 in dei opere ... -ata (*i. persoluta*). VINCENT. LER. 26, 37 divinitus -entur (IVNIL. 1, 8). SACR. Leon. p. 333 tua -ante virtute. p. 379. EPIST. pontif. Migne 50, 583ᶜ cuncta ... -at (διοικῶν. SALV. gub. 1, 13. 18 omnia deum regere ac -are. 3, 3. 4 universa -et. MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 5 deus convenienter cuncta -at. ARATOR ad Flor. 15). AVELL. p. 285, 17 CASSIOD. in psalm. 93, 10. MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 5 deus aliquid -at atque disponit. 12, 1 GREG. M. in Ezech. 1, 1, 18. moral. 2, 19 mala. 1, 7, 14. *nota fere i. q. iubere, constituere c. infinit.*: RVFIN. Hier. adv. Rufin. 2, 8 factas iam olim *animas* ... nunc eas iudicio suo nasci -et in corpore. EVSTATH Bas. hex. 3, 10 p. 902ᴬ *deus* a nobis haec parva verborum proferri libamina -vit.

derivata: dispensatio, dispensativus, dispensator, dispensatrix, dispensatorius.

dispercutio, -ere *a* dis- *et* percutere. *i. q. comminuere*: PLAVT. Cas. 644 tibi istuc cerebrum -am.

[**disperditio** *v.* dispersio *p. 1412, 39.*]

ˣdisperdo, -didī, -itum, -ere *a* dis- et perdere. *confunditur identidem in libris cum* dispergere. *passivum pro* disperire *nonnisi* LVCR. 2, 831 VVLG. act. 13, 41 SALV. gub. 2, 5. GREG. TVR. Franc. 4, 14 in quo *bello* disperdamini. DON. Ter. Phorm. 898 dilapidet *pecuniam*: -at. GLOSS. ἀφανίζω. ἐξολεθρεύω. *legitur inde a* PLAVTO *et* CATONE, *frequenter in* VVLG. (*in vet. test. 105ᶦᵉˢ, bis in novo*). [*ex coni.*: COMM. apol. 240.]

i. q. funditus dissipare, absumere, divastare, disicere, diruere, perdere sim. 1 *res corporeas*: PLAVT. Cas. 248 rem (TITIN. com. 16) Trin. 334 aliquantum *pecuniae*. CATO ad fil. frg. 1. PACVV. trag. 19 crines (dispendite *Ribbeck*). COM. inc. 12 chlamydem. CIC. leg. agr. 1, 2 possessiones (EDICT. Paul. sent. III 4ᴬ, 7 bona [VENVL. dig. 42, 8, 25, 7. PORPH. Hor. carm. 1, 12, 37 *var. lect.* dispergunt]). SEN. nat. 4, 13, 9 oleum. CALP. ecl. 3, 47 lumina (*i. oculos*) -it somno. GELL. 15, 31, 4 imaginem. LACT. inst. 7, 16, 2 -ent omnia et comminuent et vorabunt (epit. 24 [29], 1. mort. pers. 7 cuncta. ZENO 2, 15, 1 universa). AMM. 27, 9, 6 internecione cuncta -ere. HEGES. 5, 43, 1 quae diripiebant sui et -bant latrones. VVLG. lev. 26, 32 terram (Is. 13, 5. 14, 20. 36, 10 Ezech. 30, 11. 14 MART. CAP. 1, 68). II par. 21, 7 domum David. I reg. 15, 9 ea *pulchra*. Is. 9, 14 -et dominus ab Israel caput et caudam. 65, 8 totum. Ier. 18, 7 ut eradicem et destruam et -am illud. 51, 62 *locum*. Ezech. 6, 3 excelsa vestra. 9, 8 omnes reliquias (Soph. 1, 4) Israel. 30, 13 simulacra. Os. 10, 8 excelsa idoli. Mich. 5, 10 quadrigas (Zach. 9, 10). I Macc. 3, 58 sancta nostra. OROS. hist. 5, 16, 6 phalerae equorum.

2 *res incorporeas, hic illic per imaginem i. q. corrumpere*: LVCR. 2, 831 -itur omnis *color* (*quod recte defendit Brieger, Philol. 25 [1870] 73 contra* dispergitur, *coniecturam Lachmanni*). VERG. ecl. 3, 27 non tu ... indocte, solebas stridenti miserum stipula -ere carmen? (*cf.* SCHOL. Verg. Veron. *ad l.*). ITALA num. 15, 31 (Aug. quaest. hept. 4, 25) mandata eius -didit (διεσκέδασεν, VVLG. praeceptum illius fecit irritum). I reg. 15, 9 (Lucif. reg. apost. 2) supervacua (ἐξωλόθρευσαν, VVLG. demoliti sunt). 2, 31 (Lucif. Athan. 1, 10) semen tuum (ἐξολοθρεύσω, VVLG. praecidam bracchium tuum). HERM. Pal. mand. 10, 3, 3 suavitatem. 11, 1, 1 sensum servorum (*gr.* ἀπολλύων). PS. CYPR. aleat. 6 hereditates. IVVENC. 2, 68 vitas. ZENO 1, 6, 7 censum. VVLG. deut. 7, 24 nomina (12, 3 Zach. 13, 2). psalm. 145, 9 vias peccatorum. Sirach 32, 22 intellegentiam. Ier. 51, 20 regna (Ezech. 43, 3 civitatem). Zach. 9, 6 superbiam. SEDVL. op. pasch. 1, 26 p. 190 operam. OP. imperf. in Matth. 1 p. 624 omnem maculam de domo Achab. CYPR. GALL. exod. 628. PASS. Petr. Paul. brev. 13 religionem.

3 *animantes i. q. dissipare, funditus perdere, saepe etiam occidere*: PLAVT. Poen. 918 lenonem. VATIN. Cic. epist. 5, 10ᵃ, 1 tot ingenuos, matres familias, cives Romanos occidit, abripuit, -didit. OV. am. 2, 10, 21 me mea -at nullo prohibente puella. ITALA (*gr., ubicumque non alia ascripsi*, ἐξολοθρεύειν) *ex. gr.*: exod. 21, 29 (Lugd.) eum (μὴ ἀφανίσῃ, VVLG. recluserit). deut. 1, 27 (Lucif. Athan. 1, 5) nos (VVLG. deleret; *sic saepius*). 28, 20 te (VVLG. conterat). iud. 3, 23 (Lugd.) eas (ἐσφήνωσε, VVLG. subvortere). 7, 25 (Lugd. *al.*) te (VVLG. exturbet). I reg. 15, 18 (Lucif. reg. apost. 2) illos qui peccant in me (ἀνελεῖς, VVLG. interfice peccatores *al.*). 15, 21 (Lucif. reg. apost. 2) armenta (VVLG. caesa sunt). psalm. 67, 2 inimici (διασκορπισθήτωσαν, VVLG. dissipentur). II par. 25, 16 te (καταφθεῖραί σε, VVLG. occidere). Ier. 25, 6 (Firm. err. 28, 12 *al.*) vos (κακῶσαι, VVLG. affligam). Ezech. 21, 3 (Tycon. 4 p. 41, 4) de te iniquum (VVLG. occidam). I Macc. 3, 8 (Lucif. de non parc. 16) Iudam (VVLG. perdidit). *al.* COMM. instr. 1, 2, 4 vos. FIRM. math. 3, 4, 21 *hominem* flebili nece ... -at. 3, 4, 23 submergi facit aut occisos a piratis undis facit ... -i. ZENO 2, 4, 2 PS. AMBR. laps. virg. 10, 48. VVLG. (*cf.* HIL. in psalm. 56, 1 ne corrumpas vel -as praescribitur quod uno verbo τῷ μὴ διαφθείρῃς utrumque graecus sermo complexus est. APRING. in apoc. 20, 7 seducere hic dissipare, -ere est et secum in perditionem attrahere) *ex. gr.*: gen. 6, 13 -am eos cum terra. num. 16, 21 eos repente -am. 33, 52 cunctos habitatores terrae illius. deut. 3, 6 civitatem virosque (OROS. hist. 6, 3, 3). 7, 20 deleat omnes atque -at. 9, 26 *populum* tuum (*al.*). 11, 23 omnes *gentes* (*saepe*). 28, 63 -ens vos atque subvertens. Ios. 23, 13 vos auferat atque -at de terra. IV reg. 13, 23 noluit -ere eos neque proicere Sirach 10, 20 arefecit ex ipsis et -didit eos. Ier. 9, 21 parvulos de foris. 15, 7 interfeci et -didi populum meum. 23, 1 -unt et dilacerant gregem pascuae meae. 31, 28 *eos* ut dissiparem et -rem. I Cor. 3, 17 (*cf.* AVG. c. epist. fund. 39 multi Latini interpretes noluerunt dicere 'corrumpet', sed dixerunt '-et illum deus'). AVG. civ. 2, 29 in te laudabile ... impietate ... -itur et punitur. fid. et op. 22, 41 permanentes in malignitate -ere. OROS. hist. 4, 8, 17 exercitum (*sim. de militibus.* 5, 16, 6. 6, 2, 15. 6, 9, 2). SALV. gub. 2, 5 mali aspicientur ut -antur. CYPR. GALL. gen. 151 mordaci fratrem (Abelum) -ere sensu. iud. 253.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4 *absolute positum vel ita, ut obiectum subaudiendum sit*: PLIN. nat. 29,14 *ut* (*nos*) facile -ant. PLIN. epist. 7, 12, 1 ne tempus emendandi eum, id est -endi (*i. corrumpendi*) haberes (*libellum*). habebis tamen an emendandi nescio, utique -endi. ITALA psalm. 43,23 (Firm. err. 24, 3) ne -as usque ad finem (μὴ ἀπώσῃ, VVLG. repellas. *cf.* Hier. epist. 106, 50 εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, hoc est in finem ne -as et non, ut plerique κακοζήλως interpretantur, ne corrumpas). 81, 8 (Cypr. testim. 2, 28) -es in omnibus gentibus (κατακληρονομήσεις, *alii Italae codd.* exterminabis, VVLG. hereditabis). ARNOB. nat. 5, 5 divastare, -ere. AMBROSIAST. in psalm. 43, 11 hoc est ergo -ere ... ut vitiosa eradicentur. VVLG. Is. 54, 16 creavi interfectorem ad -endum. Ier. 1, 10 ut evellas et destruas et -as. act. 13, 41 et admiramini et -imini (ἀφανίσθητε).

[? **disperdulus** (pri-, *ut vid., cod.*) acuaerna vel sciron (*anglosax.*) GLOSS. Werth. Gallée 338. *cf.* dieperdulum.]

***dispereo**, -iī, -īre *a* dis- *et* perire. *futurum* -iet: ITALA exod. 30,38 (Lugd.) psalm. 36, 22. 38 (Veron.) VVLG. Sirach 32,22 (cod. Tolet.) LVCIF. Athan. 1,34 GAVDENT. 7 HIER. in Is. 16,3 PSALT. Rom. 36,22. 38. VVLG. Iudith 6,3 sap. 16,29 Sirach 31,7 SERM. Arrian. frg. II (Migne 13, 633^B^). EVGRAPH. Ter. Ad. 355 -ii perii. SCHOL. Ter. p. 118 -ii: valde perii (p. 125. 155). GLOSS. -o ὑπεραπόλωλα. -it ἀπόλλυται. perit. suscepit(?). amat perditim et perdite. -ii valde perii (*cf. l. 21*). responde (despondi *Götz*). *legitur inde a* PLAVTO (18^ies^), *postea frequentant nonnisi* ITALA *et* VVLG. [*dub.*: GAIVS dig. 44, 7, 5, 1. *v. adn. crit.*].

i. q. *funditus perire, interire, mori*: 1 *de hominibus*: **a** *generatim, fere ubique prima persona sing. perfecti*: PLAVT. Aul. 242 num ego -ii? Cas. 938 ita -ii. Cist. 671 -ii. Mil. 163 -istis, ni *eqs.* Persa 853 male -ii (*cf. supra l. 21*). Poen. 844 male partum male -it (*proverbialiter*). 908 quin prius -bit faxo. Stich. 753 bene ⟨ego⟩ -o. Trin. 1089 nunc hic -ii miser. ITALA Sirach 9, 4 (Ps. Cypr. singul. cler. 10) ne forte -as (ἀλῷς, VVLG. pereas). HERM. Pal. mand. 10,4 -unt homines (καταφθείρονται). LVCIF. Athan. 2, 14 p. 172, 17 -ire incipias. HIER. in Is. 16, 3 depopulator terrae ... -iet. epist. 53, 8, 13 -erunt universi. in Ier. 30, 10 gentes adversariae ... -bunt. PSALT. Rom. 36, 22 maledicentes ... -ient (VVLG. -bunt). 36, 38 iniusti ... -ient, reliquiae impiorum peribunt (VVLG. -bunt ... interibunt). VVLG. deut. 8, 19. Iudith 6, 3 omnis Israel tecum perditione -iet. psalm. 82, 11 sap. 16, 29. Ier. 44, 8 -atis. 51, 58 thren. 5, 18. Dan. 3, 96. 7, 26 conteratur et -at usque in finem. soph. 1, 11 Sirach 31, 7. Ps. RVFIN. in Os. 1, 2 ut gens ... vilissime -ret. 2, 3 ne natio ... internecione -at. AVG. serm. ed. Mai 4, 1 in psalm. 78, 8. agon. 29, 31 ut omnino -at atque moriatur. ENNOD. opusc. 7, 6 p. 412, 15. *de bestiis*: VARRO rust. 3, 16, 37 apes. LVCR. 4, 639 serpens. *al.*

b *speciatim*: α *exclamatio desperantis miserive* (*sicut* perii), *semper prima persona sing. perfecti*: PLAVT. Bacch. 1116 ei mihi, -ii. Cist. 713 -ii misera (TVRPIL. com. 179). Merc. 599. 607. 681. 709. Most. 375 -ii. :: bis periisti (*in lusu verborum*). 1030. 1086 male -ii. TER. Haut. 404. 970 Ad. 355 AFRAN. com. 65. β *formula iurantis sibique malum imprecantis, unico loco excepto* (*v. l. 56*) *ubique prima persona sing. coniunct. praes. seq.* 'si, nisi': CATVLL. 92, 2 Lesbia me -am, nisi amat. 92, 4 -am, nisi amo. VERG. catal. 4 (13), 3 -am, si. 7 (9), 2 HOR. sat. 1, 9, 47 PROP. 2, 21, 9 CARM. Suet. Tib. 29 MART. 1, 39, 9. 2, 69, 2. 9, 95^b^, 2. 10, 11, 3. 11, 90, 8. *nota*: MART. 5, 82, 4 †i, tibi -as, Gaure.

2 *de rebus*: **a** *corporeis*: VARRO rust. 1, 2, 8 fructus (1, 11, 1. 2, 1, 24). 2, 4, 20 hordeum. CIC. leg. agr. 2, 80 fundum ... populi Romani, caput vestrae pecuniae, pacis ornamentum, subsidium belli, horreum legionum, solacium annonae -ire patiemini? LVCR. 3, 704 cibus. 4, 376 lumina radiorum (5, 288 pars ... radiorum). 5, 284 quidquid fulgoris. 5, 1422 pellis. HERM. vulg. mand. 5, 1 mel. ARNOB. nat. 7, 3 *thus* liquefactum carbonibus -it. LACT. inst. 7, 1, 8 terram et aquam et ignem -ire. VVLG. num. 21, 30 iugum. CASSIOD. in psalm. 128, 6 aedificia. SERM. Arrian. frg. II (Migne 13, 633^B^) in resurrectione ... capilli non -ient, iuxta quod scriptum est (*cf.* VVLG. Luc. 21, 18 *et* act. 27, 34 peribit). **b** *incorporeis*: CATVLL. 14, 11 labores. COLVM. 12, 46, 2 hiantia. ITALA Dan. 9, 24 (Hier. adv. Pelag. 2, 30) ut -at iniquitas (ἀπαλεῖψαι, VVLG. deleatur). 9, 26 (Ps. Cypr. pasch. 13) -bit unctio (ἐξολοθρευθήσεται, VVLG. peribit). SOL. 9, 10 indago originis eius aevo -iit. 53, 26 candor *margaritarum* senecta -it. VVLG. psalm. 108, 15 -at de terra memoria eorum. HESYCH. in lev. 18, 6 nec -ant hereditates. **c** *metonymice de homine*: ITALA exod. 30, 38 (Lugd.) -iet anima illa de populo suo (ἀπολεῖται, VVLG. peribit).

Gudeman.

***dispergo** (-spargo), -sī, -sum, -ere [*a* dis- *et* spargere. *Th.*]. -sparg- *saepe in codicibus, velut* VARRO rust. 2, 3, 9 RHET. Her. 4, 23, 32 *M* LVCR. 2, 1135. 3, 539. 4, 895 SCAEV. dig. 26, 7, 47, 4 VITR. 8, 2, 2 TERT. carn. 7 (?) adv. Marc. 2, 20 p. 362, 15 resurr. 37 p. 79, 19 scorp. 5 p. 155, 8 adv. Val. 33 p. 209, 6 ITALA num. 10, 34 *et* deut. 30, 1 (Lugd.). deut. 32, 8 (Clem. ad Cor. 29). psalm. 88, 34 (Cypr. epist. 11, 2 *et* 55, 22). 111, 9 (Cypr. testim. 3, 1). Is. 14, 27 (Tycon. 4 p. 52, 21 *V*). 41, 16 (Cypr. testim. 2, 4). Ier. 23, 2 (Wirc.). Ezech. 12, 14. 17, 21. 20, 41. 46, 18 (Weing.). 32, 15 *et* 36, 19 (Tycon. 4 p. 32, 21. 4 p. 45, 5 *V*^1^). Hab. 3, 10 (Veron., Tert. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 18). Ioh. 10, 12 (codd. e l *et* Cypr. epist. 8, 1). Matth. 26, 31 (cod. l *et* VVLG. Amiat.). COMM. apol. 169 CARM. de fig. 58 CHIRON 957 TYCON. 4 p. 32, 14 *V*^1^ HIER. tract. in psalm. I p. 281, 14. 25 MARCELL. med. 32, 49 GLOSS. -spergier: PRVD. apoth. 474. GLOSS. διαρραίνω. διασκεδάζω. διασκορπίζω. διασπείρω. ἐπιπάσσω. σκορπίζω. dissico. -rsi diffusi, dissipati, diruti. *in litteris ex graeco conversis exprimuntur*: διασκεδάννυμι: ITALA num. 15, 31 (Aug. quaest. hept. 4, 25 p. 333, 18). psalm. 88, 34 (Cypr. epist. 11, 2. 55, 22). Is. 14, 27 (Tycon. 4 p. 52, 21). διασκορπίζω: ITALA num. 10, 34 *et* deut. 30, 1 (Lugd.). Ier. 32, 2 (Wirc.). Ezech. 20, 34 (Tycon. 4 p. 35, 17). 20, 41. 46, 18 (Weing.). VVLG. Dan. 4, 11 Matth. 26, 31 Marc. 14, 27 Luc. 1, 51 Ioh. 11, 52 act. 5, 37 PALLAD. hist. mon. *saepius*. διασπείρω: APVL. mund. 9 (*infra l. 64*) ITALA deut. 32, 8 (Lugd. *et* Clem. ad Cor. 29). Is. 24, 1 (Tycon. 4 p. 47, 3). 35, 8 (Tert. adv. Marc. 4, 24 p. 503, 2). 41, 16 (Cypr. testim. 2, 4). Ezech. 12, 14. 17, 21 (Weing.). 32, 15 (Tycon. 4 p. 45, 4). 36, 19 (Tycon. 4 p. 32, 21). VVLG. Bar. 2, 4. 13. 29. 3, 8 I Macc. 11, 47 act. 8, 1. 4. 11, 19 RVFIN. hist. 2, 1, 8. διίστημι: VVLG. Sirach 28, 16. λικμάω: VVLG. sap. 17, 3. σκορπίζω: ITALA psalm. 111, 9 (Cypr. testim. 3, 1). Hab. 3, 10 (Tert. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 18). Matth. 12, 30 (Hil. in Matth. 12, 16). VVLG. sap. 17, 3 Sirach 48, 16 I Macc. 4, 4. 6, 54. 7, 6. 10, 83 II Macc. 14, 13 Luc. 11, 23 Ioh. 10, 12. 16, 32 II Cor. 9, 9. ἀποσκορπίζω: VVLG. I Macc. 11, 55. φθείρω: ITALA Ier. 13, 9 (Wirc.). *legitur inde a* TER. (*deest ex. gr.*: CATONI CATVLLO HOR. TIB. SEN. rhet. PERS. GELL.). NOT. Tir. 12, 68 -am. 12, 82 -rsit. 29, 9 -it. *usus verbi passivi* (*saepe sensu mediali*) *multo praevalet.* [*falso legitur in codd.* LVCR. 2, 1126 (*v. p. 1389, 73*). 3, 988 (*v. p. 1389, 74*) TERT. resurr. 53 p. 112, 19 (respers- *leg.*).] *confunditur cum* disperd- (*cf. Thielmann, Archiv 6 [1889] 166*): TERT. adv. Prax. 16, 20 *v. p. 1411, 4. cf. etiam p. 1407, 75.*

I *proprie*: *i. q.* *spargendo dissipare*: **A** *sensu strictiore, vi spargendi integra*: *res corporeas* (*saepe indicatur quo vel ubi sim.*): *corporis humani partes* (*animam l. 48*): TER. Ad. 782 an tibi iam mavis cerebrum -am hic? (SEN. Herc. f. 1007 cerebro tecta -rso madent). TRAG. inc. 168 per ... agros passim -it corpus (VAL. MAX. 9, 2, 1 corpora ... per agros -enda curavit. PLIN. nat. 2, 156 ne lacerum corpus abrupta [*nom. pl.*] -rent. APVL. met. 7, 26 FIRM. math. 1, 7, 3. AVG. civ. 22, 21 in auras vel in aquas -rsum. *cf.* SEN. dial. 5, 41, 3 membra liberorum [Med. 963. Phaedr. 1246 -rsa foede membra laniatu effero. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 42 p. 580^D^ animal ita ... laceratum, ut ... membra ... inter se -rsa sint et divisa. *cf. etiam p. 1411, 45*]. LVCAN. 9, 58 membra ... -rsi pelago componere Magni [DRAC. Romul. 9, 153]. STAT. Theb. 12, 41 quaerunt, -rsus [-rsi *B M*] iaceat quo pulvere Tydeus. SVET. Tib. 54, 2 reliquias [*opp.* colligere, *item* Cal. 3, 2]. Ps. TERT. haer. 6 p. 223, 26 -rsis quibusque corporis sui partibus. RVFIN. hist. 8, 7, 5 a tauro in aera -rsus est. AVG. epist. 127, 7 p. 27, 12 obruendus, rapiendus et -endus imbribus, fluviis ventisque donatur. GREG. TVR. Franc. 10, 13 p. 420, 26). LVCR. 2, 951 dissolvuntur ... positurae principiorum ... donec materies ... -rsam *animam* foras ... eicit (3, 539 dilaniata foras -itur. 3, 544 pereat -rsa per auras. 6, 839). VERG. Aen. 10, 415 ossa, *sc. ictu* (*aliter* PROP. 1, 21, 9 VVLG. psalm. 21, 15 Ezech. 6, 5 RVFIN. hist. 5, 1, 62 AVG. in psalm. 140, 25 DRAC. Romul. 9, 164). VVLG. Ezech. 5, 2 *partem capillorum abscisorum* -es in ventum. *res liquidas* (*cf. supra l. 32*): LVCR. 1, 309 in parvas ... partes -itur umor (*paulo aliter, notione ad B declinante* EVSTATH. Bas. hex. 5, 8 p. 918^C^ umor ... in officia numerosa -itur. *cf.* ALC. AVIT. carm. 6, 484 ne -rsa [*i. dispertiendo perdita*] ... desint fomenta lucernis). VERG. georg. 4, 431 gens umida ponti exultans rorem late -rsit amarum (CIRIS 516 multum late -rsit in aequora rorem. SIL. 7, 206 *cf. etiam p. 1411, 55*). CELS. 5, 28, 19 ut quaedam quasi guttae -rsae esse videantur *in vitiligine*. PLIN. nat. 18, 359 spumae (*plur.*) ... -rsae (VVLG. sap. 5, 15 tamquam spuma gracilis, quae a procella -itur [πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα]). SIL. 6, 187 in nubila primam -rsit saniem *serpens* (*cf.* CLAVD. rapt. Pros. 3, 268 *tigris* totam virentibus iram -it maculis. *cf. p. 1410, 67*). APVL. mund. 9 raritas ... nubium stillicidia -it (*Ps. Arist. mund. 4 p. 394^a^, 30* ψακάδας διασπείρει). CHIRON 957 *medicamentum* -es ... de canali ligneo. *res spirabiles*: LVCR. 4, 895 aer ... -itur ad partes ita quasque minutas corporis (SEN. nat. 5, 13, 4 venti ... impulsum aera in alias ... partes ... -unt. CLAVD. MAM. anim. 1, 17 p. 63, 15. *sim.*: MANIL. 1, 831 non una specie -itur omnis aridior terrae vapor [*cf. infra l. 73*]. PLIN. nat. 18, 294 ut per totam vineam fumus -atur [HIER. epist. 18^A^, 8, 3 ex igne ... rarior fumi natura -itur, quam *eqs.*]). LVCR. 5, 254 nubes ... validi toto -unt aere venti (VITR. 8, 2, 2. SIL. 5, 456 spiritus ... nubem -rsit in auras). 6, 888 vaporis semina ... -rsa foras erumpere cogit vis per aquam subito (SEN. epist. 73, 16 semina in corporibus humanis divina -rsa sunt). *alia*: LVCR. 2, 1135 *res* in cunctas undique partes plura modo -it et ab se corpora mittit. OV. met. 11, 35 iacent -rsa per agros *instrumenta ab agricolis fugientibus relicta* (AMM. 27, 2, 3 expedire arma -rsa). VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 cineribus nostris foede ac miserabiliter -rsis (VVLG. IV reg. 23, 12 cinerem ... in torrentem. *cf.* Iob 21, 18 erunt ... sicut favilla, quam turbo -it). COLVM. 12, 18, 2 -rsis acinis (VVLG. Dan. 4, 11 -ite [διασκορπίσατε] fructus eius arboris. VINDIC. med. 33 flores herbarum). PLIN. nat. 18, 193 fimum ([*cf.* COLVM. 2, 5, 2 *et* 15, 1 dissipare]. VVLG. Mal. 2, 3 -am super vultum vestrum stercus). APVL. met. 4, 12 rerum

[*Becker* †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

singula per ... fenestram forinsecus ... rapienda -ere. VLP. dig. 43, 24, 9, 3 acervum. SCHOL. Cic. Bob. p. 150, 23 St. sortes. VVLG. num. 16, 27 ignem *turibuli*. iud. 9, 45 destructa *urbe* ita, ut sal in ea -ret. II par. 34, 4 super tumulos eorum ... fragmenta -rsit. APIC. 7, 309 modico cimino -rso (*fere i. q. asperso*).

i. q. re dispersa aspergere: TER. Ad. 317 capite pronum in terra statuerem, ut cerebro -at viam (DON. *ad l.* et cerebrum [*cf. p. 1406, 32*] et via -i potest).

B *sensu latiore, vi spargendi imminuta*:

1 *res fere corporeas*: **a** *i. q. sparsim diffundere*: *lumen, ignem, lucem sim.*: CIC. Arat. 137 gubernaclu- -rso lumine fulgens (*sim. de sideribus*: CIC. Arat. 105 *Oriona* i -rsum. 397 late caelo -rsa tenetur *Hydra* [*cf. etiam p. 1411, 57*]. *aliter reflexive*: MACR. sat. 1, 18, 5 Vergiliae nec a sui unquam se copulatione -unt nec Hyadas ... deserunt). MANIL. 1, 838 (*de cometis*) nunc prior haec species -rsis crinibus exit. SEN. nat. 7, 26, 1 splendor ... in crines -itur. SIL. 4, 678 -rsus ripis ignis (7, 712 quod *Poenus* nullos nostris ignes -erit arvis. 14, 424 *v. p. 1410, 33* [*aliter* VAL. FL. 6, 53 *p. 1408, 28*]. EVSTATH. Bas. hex. 4, 4 p. 905[D] sicut ignis in parvulis ac diversis ... materiis est -rsus). AMM. 29, 5, 18 incendiis late -rsis. RVFIN. hist. mon. 9 flamma ... huc illucque -i ... coepit. VAL. FL. 2, 76 Phoebus ... medias ... diem -rsit in undas. CLAVD. rapt. Pros. 1, 8 claram ... lucem. *naves sim.*: BELL. Afr. 2, 5 onerariae *naves* vento -rsae. BELL. Alex. 45, 2. LIV. 30, 24, 12 per litora portusque -rsas Romanas naves colligeret (AMM. 24, 1, 6 navibus ... per opportuna -rsis). LIV. 45, 14, 8 -rsa classe in Hadriatico mari (VAL. MAX. 5, 1, 1[d] tempestate classe -rsa. CVRT. 9, 9, 11. *cf. etiam p. 1411, 54*). *alia*: COLVM. 3, 11, 3 quaecumque gignuntur ... non penitus nec ⟨in⟩ profundum radices agunt, sed per summa terrae -unt atque diducunt (*cf.* 5, 6, 36 traducibus -ere atque disrarare. 11, 3, 25 lactuca ... hieme non aeque commode -itur. PLIN. nat. 16, 127 singulis *radicibus* ... inniuntur *abietes* quamquam minutis in latera -rsis. *cf.* 14, 12 sub rectos *arboris* ramorum digitos flagella -unt *vites*. *inde fit fere i. q. extendere*: CLAVD. 24, 140 *Roma* in geminos axes ... -rsit cum sole manus). LVCAN. 10, 84 veluti laceros -rsa capillos (APVL. met. 11, 3 crines ... per divina colla passive -rsi. CLAVD. rapt. Pros. 1, 55 incultas -rsa comas. DRAC. Romul. 9, 42 longis -rsa comis. *aliter supra l. 16 et infra l. 54*). PLIN. nat. 11, 220 venae in praetenues ... fimbrias supter totam cutem -rsae. 16, 29 nigra varietate *coloris* -rsa (SVET. Aug. 80 corpore ... maculoso, -rsis per pectus ... genetivis notis. *cf. p. 1406, 59*). DRAC. laud. dei 1, 304 multa locis data sunt variis -rsa per orbem.

de locis: *fluvium, mare*: SEN. dial. 5, 21, 3 alveum *fluminis* in ... rivos -ret (*cf. l. 48*). MELA 1, 6 id omne, qua venit quaque -itur, uno vocabulo Nostrum mare dicitur. 1, 51 it per omnem Aegyptum vagus atque -rsus *Nilus*. 3, 24 Rhenus ... haud procul a mari huc et illuc -itur (3, 68 Ganges ... in septem ora). LVCAN. 7, 194 ubi ... -itur unda Timavi. SIL. 4, 644 lacerum *te* (*Trebiam fluvium alloquitur Scipio*) per Gallica rivis -am rura (APVL. met. 4, 6 fons ... rivulis pluribus -rsus. *cf. l. 43*). ITALA Hab. 3, 10 (Tert. adv. Marc. 4, 39 p. 555, 11) -ens aquas (σκορπίζων, VVLG. fluvios scindes terrae). IVL. HON. cosmogr. A 46 Nilus ... per diversa se camporum -it spatia. AVG. gen. ad litt. 5, 10 p. 154, 9 erumpentia fluenta -i atque distendi (*trop.*: AVG. civ. 18, 32 p. 301, 22 D. hac atque hac -is fluenta doctrinae). *adde locutionem tropicam*: IVL. HON. cosmogr. A 47 -rsis crinibus Vticae oppido diffunditur *Bagrada fluvius*. *de insulis, civitatibus*: MELA 2, 111 hae *insulae*, quia -rsae sunt, Stoechades ... dictae (2, 124 sunt Stoechades ab ora Ligurum ad Massiliam usque -rsae). ITALA gen. 10, 5 (Aug. civ. 16, 3 p. 128, 12 D.) -rsae sunt insulae gentium super terram post diluvium (ἀφωρίσθησαν, VVLG. divisae). AMM. 22, 8, 12 per haec ... spatia oppida sunt -rsa Graecorum. 23, 6, 39 civitates.

opes, rem familiarem, pecuniam sim. (*interdum i. q. prodige diffundere, dilapidare* [*acced.* a se (*loc. dub.*): *l. 74*], *apud Christianos fere cum laude i. q. largiter praebere*): PLIN. nat. 2, 118 in multos -rsa (*i. distributa*) fortunae magnitudine. 34, 12 Mummi victoria ... e compluribus Achaiae oppidis ... aera -rsit (34, 34 signa ... Tuscanica per terras -rsa. 35, 154 *templorum* signa ex fastigiis [s. e. f. *coniung.*] -rsa *esse*). QVINT. decl. 252 p. 34, 1 -rsa pecunia parare gratiam (CASSIAN. inst. 12, 26). PLIN. epist. 3, 19, 3 quae (*varia supellectilis genera*) plurimum refert unum in locum conferas an in diversa -as. SCAEV. dig. 26, 7, 47, 7 ne nummi -antur. APVL. met. 9, 31 unum larem varie -it venditionis incertae licentiosa fortuna (COD. Iust. 1, 2, 21, 1 sin ... fuerint -rsa *arcana vasa i. divendita*). PORPH. Hor. carm. 1, 12, 37 prodigi ... qui bona sua a se -unt (disperdunt *var. lect.*). LAMPR. Alex. 43, 4 ut munera per totum annum -ret. FIRM. math. 5, 1, 2 substantia ... dilapidata -itur et rursus dissipata colligitur (6, 9, 7. 10. CASSIAN. inst. 7, 25, 2 totam *substantiam* -ere fratribus. conl. 5, 8, 4 -rsis omnibus substantiis. ORIG. in Matth. 14, 24 male -ens substantiam viri *mulier*. LAVRENT. paen. p. 100[B]). CLAVD. 20, 85 in vulgus opes (PALLAD. hist. mon. I 42 p. 327[A] quantum opum illa -erit [ἀνήλωσεν]. 49 p. 334[A]). AVG. epist. 130, 8 divitias -endo pauperibus abiecerunt (CASSIAN. conl. 3, 8, 1 divitias ... abiciat atque -at). CASSIAN. conl. 1, 6, 2 omnes divitias suas. 3, 7, 8 facultatibus ... in pauperum alimenta -rsis (PALLAD. hist. mon. I 43 *gr.* διασκορπίσασα). conl. 5, 11, 6 quae a nobis -rsa sunt vel indigentibus distributa. 21, 33, 4 quod ... totum obtulit deo, id ... sine propriae necessitatis recordatione ... -it. COD. Iust. 6, 61, 8, 5[a] post -rsum patrimonium. GREG. M. in Ezech. 1, 7, 2 ea quae possidentur. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 280[D] distractis ... rebus omnibus atque -rsis (διασκορπίσας; *item* 29 p. 315[A]). INSCR. christ. Rossi II p. 69, 38, 2 res copiosas -rsit indigentibus. *omisso obiecto*: ITALA (Cypr. testim. 3, 1) *et* VVLG. psalm. 111, 9 (= II Cor. 9, 9) -rsit (ἐσκόρπισεν), dedit pauperibus. *opes publicas*: COD. Theod. 12, 6, 11 (*a. 366* = COD. Iust. 10, 72, 4, 1) cogantur exponere, quibus titulis suscepta (*sc. vectigalia*) -erint (*i. expenderint*).

b *i. q. disicere, discindere*: MANIL. 1, 746 vaga -rsi fluitarunt lumina currus *Phaethontis*. LVCAN. 1, 384 aries ... -et saxa murorum (HIL. in Matth. 25, 1 destruenda omnia esse et -rsis totius substructionis lapidibus diruenda. VVLG. thren. 4, 1 -rsi sunt lapides sanctuarii). MART. 9, 40, 6 -rsa rate ... procellis. PS. QVINT. decl. 12, 11 p. 228, 6 publicarum aedium -rsos parietes (OPTAT. 3, 10 p. 96, 23). CORIPP. Ioh. 2, 405 -rso robore Gurzil (*i. dei Maurorum simulacrum ligneum*) scinditur. 2, 413 -rsis ... fossis (*i. castris*). LAVRENT. eleem. p. 115[C] turris ferrea fulminata -itur. *i. q. disturbare*: LVCAN. 5, 716 turbata perit -rsis littera (*gruum volatu formata*) pinnis. SIL. 4, 570 -rsis Romana per agmina signis. *i. q. discutere*: TERT. carn. 7 *Christus* tanti retro aevi caliginem -ens.

c *i. q. (in particulas) dividere*: *terras* (*cf. p. 1407, 42sqq.*): MELA 3, 7 *Lusitania* in tria promunturia -itur. PLIN. nat. 5, 70 Galilaea ... asperis -rsa montibus. 6, 117 Mesopotamia ... vicatim -rsa. TAC. hist. 5, 8 magna pars Iudaeae vicis -itur (*'ist übersät' Heraeus*). *alia*: PLIN. nat. 16, 121 nux Abellana ... in plures -rsa ramos. VAL. FL. 6, 54 -rsos trifidis ardoribus ignes. VVLG. Ier. 3, 13 -isti vias tuas (*i. modo hanc modo illam viam ingressus es*) alienis. ALC. AVIT. carm. 2, 135 (*de serpente*) trifidam -unt guttura linguam.

d *i. q. distribuere* (*ad hanc notionem multa eorum accedunt, quae p. 1407, 62sqq. proposita sunt, cf. ex. gr. supra l. 2*): TAC. dial. 9 *poeta* subsellia conducit et libellos -it (*sc. auditoribus*). EPIST. impp. de Asia (Bruns, fontes[7] p. 270) I 17 per curias singulas omni iugatione -rsa. *passive i. q. passim extare, passim inveniri*: PLIN. nat. 12, 20 alterum *genus hebeni* fruticosum ... et tota India -rsum. AVG. civ. 15, 13 p. 82, 22 D. in codicibus tam multis et tam longe lateque -rsis. COD. Iust. 1, 17, 1, 2 tot auctorum -rsa volumina.

e *i. q. dissolvere*: SIL. 1, 56 sponte -itur *bitumen* (discerpitur *al.*). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 25 corporis species dissoluta cum in elementa -itur. MARCELL. med. 32, 49 apostemata ... si mollia fuerint, ut -antur. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 332, 26 rerum naturae formam tenui primum et inani mole -rsum ... in quattuor elementa concretam. ALC. AVIT. carm. 3, 263 -rsum naturae lege cadaver.

f *i. q. huc illuc iactare, iacere*: *membra*: CELS. 2, 6 p. 36, 27 D. aeger *appropinquante morte* bracchia et crura nudat et inaequaliter -it. *tela*: SIL. 4, 195 -it gaesa lacerto. TAC. hist. 3, 23 tela ... -rsa (*i. huc illuc cadentia*) primo (AMM. 19, 5, 5 tela summa peritia -bant). MAXIM. eleg. 3, 4 (*de Iove*) fulmina -ens.

g *i. q. abicere*: VVLG. Is. 30, 22 -es ea sicut immunditiam menstruatae. CLAVD. 7, 204 video ... gemmatos ... humilem -ere Persida cultus.

2 *animantia*: **a** *homines* (*tam per vim, i. q. disicere, disturbare, quam vi non adhibita, i. q. multitudinem passim ita distribuere, ut singulis locis singuli sint vel pauci. passive saepe sensu mediali. part. perf. pass. saepe ad adiectivi notionem vergit, cuius exempla v. p. 1411, 22sqq.*): **α** *c. obiecto solo*: CAES. Gall. 1, 40, 8 desperantes iam de pugna et -rsos subito adortum (4, 32, 5 -rsos *nostros* ... subito adorti. 7, 16, 3 civ. 2, 38, 5. 3, 92, 2. BELL. Afr. 52, 3 in Numidas cupide insequentes -rsosque impetum fecerunt. TAC. hist. 2, 40. 4, 37 AMM. 28, 5, 15). Gall. 5, 58, 3 -rsi ac dissipati discedunt (HIRT. Gall. 8, 5, 1 -rsi profugiunt). 6, 34, 3 a perterritis ac -rsis (*opp.* universis, *item* NEP. Them. 4, 2). Gall. 6, 34, 6 -rsos circumveniendi. 6, 35, 6 multos ex fuga -rsos excipiunt. 6, 36, 2 -rsis ac paene deletis hostibus. civ. 3, 7, 3 impeditis navibus -rsisque remigibus. HIRT. Gall. 8, 5, 4 -rsi ... dissipantur (*cf.* BELL. Alex. 36, 5 milites dissiparentur -rsique caederentur). 8, 15, 1 ne -rsi perturbarentur. SALL. Iug. 98, 4 -rsos milites ... in unum contrahit (CVRT. 8, 4, 9). LIV. 24, 36, 1 incompositos ac -rsos nanctus eos. 31, 37, 4 conferti praeparatique in -rsos et effusos pugnantes (37, 41, 9 non confertos, sed quam maxime possent -rsos excurrere). 34, 28, 11 -rsos passim fuga (TAC. hist. 4, 18 foeda fuga. ann. 6, 50 passim). 38, 2, 14. VAL. MAX. 2, 7, 15 cum reliquias duorum exercituum ... -rsas collegisset (CVRT. 8, 14, 22 colligere -rsos). CVRT. 8, 2, 22 quos ubi -rsos fugavit. COLVM. 1, 9, 8 -rsi non facile custodiuntur (*sc. qui in agris opus faciunt*). SIL. 6, 564 iacent portis ... -rsum vulgus. 6, 673 -rsa ... agmina *hostium* (*aliter p. 1411, 36*). 16, 202 -rsas sine lege catervas. TAC. hist. 1, 79 -rsi cupidine praedae. 1, 81 fugere et -i. 2, 26. 28 cohortes (4, 16). 2, 42 (*opp.* integris ordinibus). 3, 26. 53 discordes -rsasque ... legiones. 4, 63 sedes ... disiecta Vbios quoque -erat. 4, 71 -rsas (*i. dispersim collocatas*) suorum copias conducunt. ann. 6, 19 iacuit immensa strages ... -rsi aut aggerati. 15, 10 -rso milite (*opp.* in uno habitus). ITALA num. 10, 34 (Lugd.) -antur (διασκορπισθήτωσαν, VVLG. dissipentur) inimici tui. *sic* ITALA *et* VVLG. *saepe* (*pauca v. p. 1409, 10sqq.*). COMM. instr. 2, 1, 19 apol. 240.

[*Becker †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

389 ITIN. Alex. 30. HIL. in Matth. 31, 11 -rsos ... et diffidentes ac trepidos (*de uno*: VVLG. Zach. 11, 16 -rsum non quaeret et contritum non sanabit). AMM. 14, 2, 5 *opp.* globis confertos. 14, 2, 20. 15, 4, 11 -rsi laxatis ordinibus ... truncabantur. 15, 9, 5 ubique. 27, 10, 15. 29, 5, 35 cuius abitu clandestino multitudo -rsa. 30, 1, 22 convivarum horrore maximo -rsorum. 31, 2, 8 de industria -rsi. 31, 9, 3 nostris ignotarum gentium terrore -rsis. 31, 11, 5 -rsos ... globos (31, 15, 5 imbres ... -rsere circumferentium globos). VEG. mil. 2, 17. 3, 3 *opp.* collecti. 3, 6 *opp.* conglobati. 3, 25. [3, 26 p. 122, 11.] 4, 28 sive ... fuerint ... otio aut aliqua necessitate -rsi. VVLG. I par. 10, 7 huc illucque. Iudith 5, 23 ex dispersione, qua -rsi fuerant. Iob 40, 6 -e superbos in furore tuo (*sim.* psalm. 58, 12. 88, 11). sap. 11, 21 -rsi (λικμηθέντες) per spiritum virtutis tuae. Is. 41, 16 illos ... procella -et. 56, 8 deus ... congregat -rsos (Ier. 31, 10 Ezech. 20, 34. 41. 28, 25. 29, 13 *al.*). Luc. 11, 23 qui non colligit mecum, -it (σκορπίζει). SVLP. SEV. *passim.* SIDON. epist. 1, 2, 9 ambitus (*metonymice, fere i. q. clientes*) ... per aulicos ... pro patronorum varietate -itur. *adde*: PRVD. apoth. 474 video longe -ier *accitas umbras.*

de navigantibus: VERG. Aen. 3, 197 -rsi iactamur gurgite vasto. LIV. 31, 45, 14. *cf. infra l. 26. 43.*

β *indicatur quo vel ubi sim.*: *ablativo*: CIC. Flacc. 30 *v. p. 1411, 23.* CAES. civ. 3, 88, 5 quae (*milia*) tota acie -erat (*i. distribuerat*). HIRT. Gall. 8, 10, 3 impeditis locis -rsi pabulatores. VERG. Aen. 8, 321 genus *hominum* ... -rsum montibus altis. LIV. 29, 32, 7 ala equitum -rsa lato campo. LVCAN. 3, 188 vagus altis -rsus silvis Athamas. SIL. 12, 362 -rsi pelago ... Teucri (DRAC. Romul. 8, 400). AVR. VICT. Caes. 2, 4 *cohortes* -rsae proximis municipiis seu Romae. AVG. civ. 18, 47 p. 331, 19 D. toto orbe. *praepositionibus*: in *c. acc.*: CIC. inv. 1, 2 -rsos homines in agros (*cf. l. 32*) et in tectis silvestribus abditos. CAES. Gall. 6, 34, 1 in omnes partes -rsa multitudo. MELA 1, 42 in familias passim et sine lege -rsi. FRONTIN. strat. 1, 5, 3 *milites* -rsi in proximos agros ad comparanda *eqs.* TAC. hist. 3, 76 in ministerium luxus -rsis militibus. ann. 1, 56 in silvas. 3, 74 tripertitum exercitum plures in manus -it. ITALA gen. 11, 4 (Aug. civ. 16, 4 p. 129, 18 D.) antequam -amur in faciem omnis terrae (διασπαρῆναι, VVLG. dividamur). ITALA Ier. 30, 11 (Hier. adv. Pelag. 2, 28) in quas gentes -rsi te (VVLG. lev. 26, 33). *al.* HIL. in Matth. 15, 3 in loca vicina. VVLG. I reg. 14, 34 -imini in vulgus. Sirach 28, 16 de gente in gentem (διέστησεν). 48, 16 in omnem terram. Ezech. 5, 12 in omnem ventum (ἐσκορπίσθησαν). Bar. 3, 8 *captivitate* nos -isti (διέσπειρας) in improprium et in maledictum et in peccatum. *al.* *nota de uno i. q. abripere*: LVCAN. 9, 126 quem sors alias -rsit in oras (*cf. supra l. 19*). in *c. abl.*: CAES. Gall. 3, 28, 3 -rsis in opere nostris. VELL. 2, 21, 1 cum in multis ... regionibus exercitus -rsi forent. TAC. hist. 4, 79 -rsos in domibus Germanos trucidaverunt. TERT. resurr. 30 p. 67, 25 statum ... Iudaeorum ... -rsum in campo orbis. ITALA Ezech. 20, 34 (Tycon. 4 p. 35, 17) in quibus *regionibus* -rsi sunt (διεσκορπίσθητε). VVLG. III reg. 22, 17 in montibus. Esth. 13, 4 in toto orbe terrarum. Tob. 3, 4. psalm. 43, 12. Ier. 15, 7 -am eos ventilabro in portis terrae. *al.* per: EPICED. Drusi 390 summa ... -rsi per iuga Pannonii. LIV. 31, 36, 5 -rsos milites per agros (31, 37, 2). VAL. MAX. 9, 2 ext. 3 *tot milia* civium Romanorum in Asia per urbes negotiandi gratia -rsa. SIL. 7, 54 per devia passim. 16, 69 agmina ... -rsa per agros. TAC. hist. 2, 56 -rsi per municipia ... spoliare. 3, 13 ceteris *militibus* per militiae munera -rsis (5, 21). 3, 35 victae legiones ... per Illyricum -rsae. ann. 4, 2. 16, 27 SVET. Tib. 37, 1 FRONTO p. 237, 18 N. APVL. Plat. 1, 12 deos ... ad tutelam et decus per omnia mundi membra -rsit *summus deus.* COMM. apol. 169 quos inde -rsit per insulas terrae semotos. RVFIN. hist. mon. prol. per eremum -rsi *monachi.* hist. 2, 1, 8 discipulos ... per ... Iudaeam -rsit seu potius disseminavit (διασπαρέντων). HIL. in Matth. 25, 2 per omnes orbis partes viris apostolicis -rsis. AMM. 16, 11, 15 milite -rso per stationes hibernas (17, 10, 10. 21, 12, 22 per Thracias. 28, 6, 12). 22, 7, 7. 23, 2, 3. 23, 6, 61 per intervalla ... longa. 27, 8, 10 multos per diversa libero commeatu -rsos. 31, 6, 5 per Thraciarum latus omne -rsi. 31, 10, 9 per calles. 31, 16, 8. VVLG. exod. 5, 12 deut. 28, 25 *al.* AVG. civ. *saepe.* NOT. dign. occ. 42, 37 praefectus laetorum Lingonensium per diversa -rsorum Belgicae primae. AVELL. p. 5, 2 per exilia et peregrina loca. *reflexive*: GREG. M. in Ezech. 1, 1, 12 sese per diversa -unt. ad: FRONTIN. strat. 2, 1, 6 cum hostes -rsi essent ad similia munera (VEG. mil. 3, 8 p. 82, 7 ad munera facienda). 2, 1, 18 cum ... ad contrahendas copias -rentur (*cf. etiam supra l. 32*). VEG. mil. 3, 10 -rsi ad praedandum. 4, 27 ad requiem aut ad curanda corpora. VVLG. psalm. 58, 16 ad manducandum. Ier. 43, 5 ad quas *gentes* fuerant ante -rsi. super: VVLG. gen. 11, 9 super faciem cunctarum regionum. inter: ITALA Ezech. 36, 19 (Tycon. 4 p. 32, 21) inter nationes (VVLG. in gentes). VVLG. Tob. 13, 4. ab: SALL. Iug. 51, 1 -rsi a suis. VVLG. Tob. 14, 6 a terra Israhel. Ier. 49, 5 -emini singuli a conspectu vestro. I Macc. 4, 4 -rsus erat exercitus a castris (ἐσκορπισμέναι ἦσαν). ex: HIL. in Matth. 27, 10 colligendos ... qui non ex Abrahae sint stirpe -rsi. de: VVLG. I Macc. 7, 6 de terra nostra (ἐσκόρπισαν). AVG. civ. 18, 52 p. 339, 1 D. in psalm. 100, 13. *v. etiam supra l. 39.*

b *bestias*: VARRO rust. 2, 3, 9 quod caprae lascivae et quae -ant se. 2, 4, 20 *porci* silvestri loco -rsi. FRONTO p. 35, 18 N. oves consternatae -untur (*trop. de hominibus*: BARNAB. 5, 12 p. 38, 6 VVLG. Ezech. 34, 5. 12 Zach. 13, 7 Matth 26, 31 Marc. 14, 27. Ioh. 10, 12 lupus ... -it oves. *cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 18 p. 188, 2. *sim.*: VVLG. Ier. 10, 21 grex eorum -rsus est [23, 2. 50, 17 *al.*]. AVELL. p. 202, 19 Christi ... ovilia). AMM. 18, 6, 13 -rsis per pabulum equis. MIRAC. Theclae 2 p. 171, 7 boves ... lora et iuga excutientes -rsi sunt.

II *translate*: A *sensu strictiore, vi spargendi integra*: *in re rhetorica et in litteris i. q. hic illic inspergere, interserere, nullo ordine proferre*: RHET. Her. 2, 2, 3 narratio accusatoris suspiciones interiectas et -rsas habere debet. 4, 23, 32 si raro interseremus has exornationes et in causa tota varie -emus (4, 31, 42 exornationes verborum ... non vage -rsimus). 4, 40, 52 res tota causa (r. in t. c. *CE*) -rsae coguntur in unum locum (*cf. p. 1411, 72sq.*). CIC. inv. 1, 30 membratim oportebit partes rei gestae -ere in causam. 1, 49 numeros et modos et partes argumentandi confuse et permixtim -rsimus (*opp.* digeremus). Att. 1, 19, 10 Lucullus de suis historiis dixerat se ... barbara quaedam et soloeca -isse. TERT. adv. Hermog. 42 p. 172, 1 -isti omnia (*sc. argumenta*) ... at ego colligam singula et conferam. SVLP. VICT. rhet. 52 p. 346, 16 voluntatis locus est ... in totam causam -rsus. COLVM. 9, 2, 1 veterum auctorum placita secretis -rsa monimentis collegit. PLIN. nat. 34, 53 insignes *artifices* raptim transcurram, reliqua multitudine passim -rsa. VEG. mil. 1 praef. p. 5, 4 quae apud diversos historicos ... -rsa et involuta celantur, ... proferantur in medium. 1, 8 p. 13, 10 horum *auctorum* ... quae -rsa sunt, velut in ordinem epitomata conscribo. 3 praef. p. 64, 15 per diversos auctores librosque -rsa. COD. Iust. de cod. comp. 2 quae in variis constitutionibus -rsa sunt.

B *sensu latiore, vi spargendi evanida*: 1 *res incorporeas*: a *i. q. diffundere*: *bellum, pestem sim.*: CIC. Manil. 31 tantum bellum ... tam late divisum atque -rsum (35 longe lateque). ac. 2, 120 cur tam multa pestifera terra marique -erit *deus.* SIL. 14, 424 pestis Vulcania (*i. ignis*) ... implet -rsa foros (FLOR. epit. 3, 6, 7 -rsam toto mari pestem *sc. piratas*). PS. APVL. Ascl. 26 morbis pestilentibus ... per diversa loca -rsis (DICT. 2, 30). VVLG. II reg. 18, 8 proelium -rsum super faciem omnis terrae. *rumorem, clamorem, famam sim.*: CIC. Planc. 56 ne disseminato -rsoque sermoni fortunas innocentium subiciendas putetis (QVINT. inst. 5, 3, 3). LVCR. 4, 182 gruum ... clamor in aetheriis -rsus nubibus austri (= 4, 911). PHAEDR. 5, 5, 11 -rsus rumor (TAC. hist. 2, 42. 96 ann. 4, 24 AMM. 26, 6, 3. 28, 1, 27 SVLP. SEV. Mart. 18, 2 *al.*). PLIN. nat. 35, 88 famam (HIER. epist. 4, 1, 1 tuae dilectionis fama -itur. *cf.* AMM. 31, 5, 8 haec ubi fama rumorum nutrix maligna -rsit). LAVRENT. Chan. p. 122^D verba sua. *nota*: -ere *quasi dicendi verbi vice fungitur sequente acc. c. inf.*: TAC. hist. 2, 1 vulgus ... -erat accitum in adoptionem *Vespasianum.* ann. 14, 38 -erat novum legatum opperiendum esse. *varia*: LIV. 2, 28, 4 in mille curias contionesque ... -rsam et dissipatam esse rem publicam. VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 tanta ... vis, tanta copia litterarum undique colligenda erat, ut invicem per totum terrarum orbem -i et dilatari posset. SIL. 7, 315 cum fervorem -erit ignis. TAC. ann. 4, 18 plus formidinis in alios -batur (AMM. 29, 6, 9. *cf.* 21, 7, 2 terrorem ubique). FRONTO p. 117, 17 N. tanta multitudine omnium generum omniumque ordinum, in quos amorem vestrum -itis. p. 208, 5 per tot provincias ... curas ... -ere. AVIEN. orb. terr. 346 Nilus ... immensos vitam (*Wernsdorf*, ulnam *vel* vluan *codd.*) -it in agros. ITIN. Alex. 49 nomen Indiae late -rsum. HIER. epist. 18^A, 6, 7 sermonis varietas in omnes -rsa est nationes. tract. in psalm. I p. 281, 25 -rsas in toto orbe esse haereses diversas (PRAEDEST. 1, 13 p. 591^B). vir. ill. 54 Alexandriae -rsa ecclesia. OP. imperf. in Matth. 20 p. 744 idololatria ... per varias idolorum culturas semper -rsa est. ENNOD. dict. 15, 3 p. 470, 2 ut plurimis per guttas (*veneni*) fata -ret *noverca.* carm. 1, 21, 18 -rsa mors quos afficit, ad vota mortis evolant. GREG. M. in Ezech. 1, 2, 13 apostolorum praedicatio in universo mundo. **b** *i. q. dissolvere, infirmare, irritum facere*: *ad vim propriam accedunt haec*: VERG. Aen. 11, 617 vitam -it in auras (SIL. 9, 167. *cf.* LVCR. 3, 544 *p. 1406, 49*). 11, 795 voti Phoebus .. partem ... -rsit in auras (OV. epist. 8, 61 iram [disparg- G^1, defund-, diffund- *cett. cf. p. 1406, 63*]). *inde notione dilatata*: TERT. resurr. 37 p. 79, 19 *deus* recogitatus illorum ... senserat -endos. adv. Marc. 2, 20 p. 362, 15 intentionem uniuscuiusque (adv. Val. 33 p. 209, 6. PALLAD. hist. mon. II p. 365^C *syn.* pervagationem patitur). patient. 13 p. 20, 14 patientia ... severitatem *dei* -it. scorp. 5 occisionem occisione (*syn.* dissolvere, discutere, evaporare). adv. Val. 1 p. 178, 8 fatua simplicitate sua⟨m⟩ caede⟨m⟩ -unt. apol. 5 poenam. ITALA num. 15, 31 (AVG. quaest. hept. 4, 25 p. 333, 18, *cf.* p. 334, 20) mandata *domini* (διεσκέδασεν, VVLG. praeceptum ... fecit irritum). ITALA Is. 14, 27 (Tycon. 4 p. 52, 21) quod cogitavit *deus*, quis -et? (διασκεδάσει, VVLG. poterit infirmare). ITALA Ier. 13, 9 (Wirc.) -am contumeliam (φθερῶ, VVLG. putrescere faciam). AMM. 20, 5, 4 -rsa gentium confidentia (*i. -rsis gentibus confidentibus*). COD. Iust. 5, 4, 28, 4 matrimonia. *adde i. q. abstrahere*: ITALA psalm. 88, 34 (Cypr. epist. 11, 2. 55, 22) misericordiam meam non -am ab eis (διασκεδάσω, VVLG. ab eo). **c** *i. q. distrahere, disturbare*: SALL. Iug. 41, 6 plebis vis soluta atque -rsa in multitudine minus poterat (CVRT. 10, 9, 2 primum ...

[Becker †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

collisere vires, deinde -erunt. TAC. hist. 3, 56). ITALA gen. 11, 7 (Chron. Alex. chron. I p. 94, 334) -rsas faciamus . . . eorum linguas (*συγχέωμεν*, VVLG. confundamus). TERT. adv. Prax. 16 p. 256, 20 linguas . . . -ens (disperdens *cod.*, dispertiens *Vrs.*). virg. vel. 11 cohaerentiam. LACT. inst. 4, 3, 20 animus in multa -rsus. AMM. 23, 6, 76 per libidines varias (*sc. polygamiam*) caritas -rsa torpescit. PS. AMBR. laps. virg. 8, 38 si . . . sensus humanus non -retur vanitate saeculari. POMER. 2, 15, 2. GREG. M. moral. 26, 78 p. 395^A *corda* innumeris cogitationibus -untur. in Ezech. 1, 8, 13 mentem (*opp.* se colligere). NICET. vigil. p. 65, 11 sensum duplex cura -it. **d** *i. q. dividere*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 102 dicemus . . . de . . . sociatis metrorum generibus, quorum bifariam ratio -itur. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 14, 13 Aristoteles . . . accidens in novem membra -rsit. 1, 7 p. 17, 9 in substantiam atque accidens omnes res secaret atque -ret.

2 *homines* (*deum v. l. 16*): **a** *i. q. dissolvere*: CLAVD. 17, 73 *Empedocles* -it revocatque deum. **b** *i. q. distrahere in diversa studia*: AVG. epist. 130, 15 p. 56, 8 per multa -imur. ORIG. in I reg. 1, 4 p. 999^B per multa dividitur et in diversa -itur.

syn.: dissipare, distrahere, dividere.

opp.: cogere, colligere, congregare.

part. perf. pass. pro adi. **dispersus**, -a, -um. **A** *proprie*: **1** *de hominibus* (*de deis v. l. 42*): CIC. Sest. 91 ut quodam tempore homines . . . -i vagabantur (Flacc. 30 qui *praedones* toto mari -i vagarentur). de orat. 1, 33 -os homines unum in locum congregare (VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 vicatim -os cives suos in unam urbem contraxit. IVV. 15, 151 -os trahere in populum). rep. 1, 40 multitudo -a atque vaga concordiā civitas facta erat. Att. 8, 12^a, 1 existimabam -os nos neque rei publicae utiles neque nobis praesidio esse posse. LVCR. 4, 576 palantes comites . . . magna -os voce ciemus. CAES. Gall. 7, 14, 4 pabulum . . . necessario -os hostes ex aedificiis petere. civ. 1, 44, 1 rari -ique pugnarent. BELL. Alex. 29, 4 equites . . . -i vada quaerentes (STAT. Theb. 4, 369). LIV. 2, 53, 1 -i alii alia manipulatim excurrunt. 31, 42, 8 -i fugerunt (AMM. 16, 2, 6 abire). 40, 28, 1 -i, inordinati exibant (*opp.* compositi et instructi). SEN. Oed. 478 *Bacchus* -os domuit Gelonos (*i. dispersim habitantes*. TAC. Agr. 21 homines -i ac rudes). CVRT. 4, 16, 25 -is agminibus abiere (*aliter p. 1408, 76*). SIL. 15, 477. IVV. 4, 48 -i . . . algae inquisitores. PANEG. 10 (4), 18, 5 magnificentius congregata obteris, quae scrupulosius -a sequereris (*i. congregatos . . . -os*). AMM. 17, 12, 1 Pannonias . . . cuneis incursare -is. 31, 13, 8 VEG. mil. 3, 23. RVFIN. patr. 3, 2 -i *nominantur*, quorum patria temploque subverso per orbem terrae incredulum dispergitur genus. *al.* *de deis*: TERT. adv. Val. 3 p. 180, 10 tot coniugia, tot genimina, tot exitus, tot eventus . . . -ae atque concisae divinitatis.

2 *de rebus*: **a** *corporeis, i. q. dispersim iacens*: CIC. nat. deor. 1, 34 ex -is quasi membris simplex sit putandus deus. Phil. 14, 34 -is bustis humili sepultura crematos (*sim. de aedificiis*: CVRT. 4, 7, 20 -is tuguriis habitant. SIL. 17, 89 qualia Maurus amat -a mapalia pastor. RVFIN. hist. mon. 22 -arum in eremo cellularum. 29 p. 453^D per eremum). LVCR. 5, 664 Idaeis fama est e montibus altis -os *ignes* . . . cerni (VERG. Aen. 10, 405 -a . . . incendia. LVCAN. 1, 606 -os fulminis ignes colligit). BELL. Alex. 42, 3 -is Octavianis *navibus* erat potitus (45, 2 cum . . . Tauridem accessisset -is suis navibus [*Nipperdey*, distersis *vel* distensis *codd*]. *cf.* LIV. 37, 24, 4 signo . . . quo -am classem in unum colligi mos erat. CVRT. 9, 9, 19. *v. etiam p. 1407, 26 sq.*). SEN. nat. 3, 15, 7 colligitur roris modo tenuis et -us liquor. LVCAN. 5, 562 -os traxere cadentia sulcos sidera. APVL. met. 7, 21 ligno . . . abiecto -oque. 11, 4 per *pallae* extremitatem . . . stellae -ae coruscabant. AVIEN. Arat. 24 primordia (*i. elementa*). CLAVD. rapt. Pros. 3, 440 -a viarum indicia. **b** *incorporeis, i. q. diffusus, vagus*: CIC. Manil. 22 ut eorum (*membrorum Absyrti*) collectio -a . . . celeritatem persequendi retardaret. LIV. 31, 42, 9 in -a fuga. VAL. MAX. 4, 1 ext. 4 -am . . . et vagam vitam. SIL. 17, 509 -a virorum proelia. APVL. met. 8, 15 non laciniatim -o, sed cuneatim stipato commeatu (*i. itinere*).

B *translate*: **1** *i. q. varius, diversus*: *de hominibus*: VARRO ling. 10, 60 homines imperiti et -i vocabula rebus imponunt, quocumque eos libido invitavit. *de rebus*: AVSON. Mos. 62 lapsus aquarum prodit caerulea -as luce figuras (*cf. Hosius ad l.*).

2 *i. q. diffusus* (*maxime de rebus, quae litteris, artibus sine ordine continentur*): VARRO rust. 1, 1, 10 Mago . . . res -as comprendit libris *tot*. CIC. de orat. 1, 187 omnia fere, quae sunt conclusa nunc artibus, -a et dissipata quondam fuerunt. 1, 191 haec, quae -a sunt, coguntur (*cf. p. 1410, 14*). Q. CIC. pet. 1 ut ea, quae in re -a atque infinita viderentur esse, ratione et distributione sub uno aspectu ponerentur. SERV. gramm. IV 465, 1 de -is. 465, 3 illa . . . velut confusa digessi, haec velut -a collegi. NOVELL. Iust. app. tit. libr.: appendix constitutionum -arum. SVBSCR. Sedul. carm. pasch. (Sedul. ed. Huemer p. VII adn. 2) hoc opus Sedulius inter cartulas -um reliquit, quod recollectum adunatum *eqs.* *speciatim t. t. rhet.*: QVINT. inst. 9, 3, 39 (*de figuris dicendi*) ut haec in unum congeruntur, ita contra illa -a sunt, quae a Cicerone 'dissipata' dici puto: 'hic segetes, illic veniunt felicius uvae, arborei fetus alibi'. CARM. de fig. 58 (*inscribitur* '*διηρημένον*' [*διερειμμένον cod.*]) -um est id (-um reddo *codd.*), quod passum (sparsum *Sauppe*), non ordine reddo.

n. sing. pro subst. dispersum, -i. *i. q. dispersio, distractio*: TERT. adv. Marc. 1, 4 p. 295, 25 in -o multifarium videtur summum magnum. CYPR. epist. 66, 8 p. 732, 12 scripsisti . . . quod ecclesia . . . propter me portionem sui in -o habeat (*opp.* collectum et adunatum esse). *i. q. res dispersa*: VVLG. Zach. 11, 16 *pastor* -um (*τὸ ἐσκορπισμένον*) non quaeret. *t. t. rhet.*: *v. p. 1411, 83.* in -o (*aliter l. 2. 4*): *i. q. hic illic*: TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 290, 14 varietas . . . in -o reperta. *i. q. discretim, singillatim*: TERT. adv. Hermog. 32 p. 162, 5 species in -o demonstrent. ex -o: TERT. adv. Val. 29 p. 204, 17 colligam . . . ex -o ad concludendum, quae . . . disserant. *n. plur.* dispersa: TERT. resurr. 24 p. 60, 24 -a antichristi (*i. antichristi potentia hic illic dispersa*).

adv. **dispersē**: *i. q. diffuse, per occasionem, sine certo ordine*: CIC. inv. 1, 98 enumeratio est, per quam res -e et diffuse dictae unum in locum coguntur. 2, 11 cum . . . ceteris de rebus distinctius dictum sit, -e autem de confirmatione et de reprehensione, nunc certos confirmandi et reprehendendi in singula causarum genera locos tradendos. Verr. 5, 116 quae -e a me multis in locis dicentur. APON. 1 p. 8 spiritus sanctus, qui in aliis prophetis -e de hac coniunctione locutus est. **dispersim**: *i. q. disperse*: VARRO rust. 1, 1, 7 qui graece scripserunt -m alius de aliā re. 3, 2, 13 alii quaedam (quod *cod.*) separatim ac -m in libris reliquerunt. SVET. Iul. 80, 1 consilia . . . -m antea habita et quae saepe bini ternive ceperant, in unum omnes contulerunt. IREN. 1, 9, 4 dictiones et nomina -m (*σποράδην*) posita colligentes transferunt. AVG. quaest. hept. 1, 161 p. 83, 11 quacumque -m leguntur 'misericordia et iustitia' vel 'misericordia et iudicium' vel 'misericordia et veritas'.

disperilis (**-iter**) *v.* disparilis.

dispern- *v.* despern- (GLOSS. IVVENC. 2, 255 AMBR. serm. 18, 1).

dispersē (**-sim**) *v.* dispergo.

***dispersio** (-sparsio), -ōnis *f.* *a* dispergere. GRAMM. suppl. 181, 31 dispersio . . . et respersio bene profertur per e; consparsio tamen satius per a profertur. -sparsio: ITALA deut. 30, 4 (Lugd.) Ioh. 7, 35 (cod. e) DIDASC. apost. 55, 18 HIER. tract. in psalm. I p. 124, 1 CASSIAN. conl. 10, 10, 11. *plur.*: *l. 46. 69. 83.* *p. 1413, 2. 12* GLOSS. *διασπορά*. *in litteris ex graeco conversis praeter hanc vocem exprimuntur*: *σκορπισμός* (*infra l. 46*), *διασκορπισμός* (*infra l. 63*), *διαρπαγή* (*p. 1413, 21*). *legitur certis locis inde a* TERT. [*dub.*: CIC. Phil. 3, 30 cum exercitu Romam sit ad interitum nostrum et ad -em (*Vt*, disperditionem *cln*) urbis venire conatus (*R. Klotz coni.* dispertitionem, *coll.* 4, 9 quibus . . . urbem se divisurum esse).]

I *proprie*: **A** *sensu strictiore, vi spargendi integra*: *i. q. mera actio dispergendi*: TERT. nat. 1, 16 seminum (*de liberorum procreatione per libidinem passim effusam*). HIL. in Matth. 27, 10 homo . . . sine -e collecturus et sine satione messurus (*spectat ad Matth. 25, 24*). RVFIN. hist. 3, 36, 9 -es ossium (*σκορπισμοὶ ὀστέων*). GREG. M. moral. 30, 22 pulveris.

B *sensu latiore, vi spargendi imminuta*:

1 *i. q. dissipatio, diffusio, dispulsio*: TERT. resurr. 20 p. 53, 19 Israhelis . . . ultimae . . . -is exitum (31 p. 69, 13. *ibid.* 15 -is . . . iniuria). adv. Iud. 13 p. 738 Oehl. *Iudaeos* in -em demorari. adv. Marc. 3, 21 populo *Iudaico* ex -e redigendo. 3, 23 p. 418, 1 Christus -em eis (*Iudaeis*) postulat a patre: 'disperge eos in virtute tua' (= VVLG. psalm. 58, 12). *ibid.* p. 418, 21 gentis. ITALA Is. 49, 6 (Tert. adv. Prax. 11 Tycon. 4 p. 38, 2) Israhelis (*διασποράν*, VVLG. faeces). HIL. in Matth. 7, 3 gentium. TYCON. 4 p. 35, 7 regressui -is Israhel. SERV. Aen. 1, 70 deletur exercitus aut internecione aut -e (ISID. orig. 18, 2, 7). HEGES. 1, 2, 1 reliquorum -e bellum confectum. 4, 23, 1 Idumaeorum. HIER. vir. ill. 1 *Iudaeorum*. tract. in psalm. I p. 124, 1 -o . . . profuit illis ipsis, qui dispersi sunt (*opp.* consensus). in Ier. 10, 21 p. 916 populi. in Ezech. 5, 1 p. 49 gladio, captivitati ac -i traditur. VVLG. Iudith 5, 23 ex -e, qua dispersi fuerant, adunati sunt. Dan. 12, 7 -o manus populi sancti (*διασκορπισμός*). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 117^A *al.* HESYCH. in lev. 26, 27/45 p. 1153^B non solum sensibilis hac -e (*sc. Iudaeorum*), sed et intellegibili. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 14 *incolarum* malae congregationis opportuna -o (*sc. linguarum divisione*). SACR. Leon. p. 316/7 gentium facta -o divisione linguarum. CHRON. Alex. chron. I p. 94, 22 factum est -o. *ibid.* 23 turris aedificationem et -em terrae. GILD. Brit. 19 chron. III p. 35, 20 -es solito desperabiliores . . . accelerantur. SALON. in eccles. p. 999^D de gentium -e et collectione. *de bestiis* (*cf.* dispergo *p. 1409, 84*): VEG. mil. 3, 8 p. 82, 9 pascentium equorum -o occasionem superventibus praestat. *indicatur quo sive ubi*, *praepositionibus in c. abl.*, ab, ad, per: ITALA deut. 28, 25 (Monac.) erit -o tui in omni regno terrae (*ἔσῃ διασπορά*, VVLG. dispergaris). 30, 4 (Lugd., Aug. loc. hept. 5, 65 p. 611, 22) si fuerit -o tua ab extremo caelo usque ad extremum caelum (*ἡ διασπορά σου*, VVLG. fueris dissipatus). AVG. epist. 232, 3 per cuncta -o. civ. 18, 46 tit. de -e Iudaeorum per omnes gentes. PROSP. chron. I p. 386, 20 divisae sunt linguae et per orbem terrae gentium est facta -o.

2 *i. q. status eorum, qui dispersi sunt, dispersa multitudo* (*gr. ubique διασπορά*): ITALA Ioh. 7, 35 (cod. e) in -em Graecorum (VVLG. gentium) incipiet ire. VVLG. psalm. 146, 2 -es Israeis congregabit. II Macc. 1, 27 congrega -em nostram. I Petr. 1, 1

[*Becker* †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Petrus ... electis advenis -is Ponti. AVG. in psalm. 146, 4 dominus colligens -es populi ipsius (PROSP. in psalm. 146, 3 CASSIOD. in psalm. 146, 5 *al.*). epist. 102, 35 in captiva e. PROSP. in psalm. 147, 20 in unitatem confluat universa -o. VEREC. in cant. 6, 1 -em populi sui dominus recollegit. esse (vivere *sim.*) in -e *de Iudaeis extra Palaestinam viventibus*: DIDASC. apost. 55, 18 cum in -e inter gentes sitis. VVLG. Iac. 1, 1 duodecim tribubus, quae sunt in -e. RVFIN. hist. 3, 4, 2 qui in -e sunt. PAVL. NOL. epist. 50, 7 (= AVG. epist. 121, 7) in omnium gentium -e viventes *Iudaei*. CASSIOD. Didym. in Iudam p. 1749ᴬ Iudaeis ... in -e constitutis. *ibid.* p. 1755ᴬ qui in totius orbis -e morabantur. *nota* -es *i. q. dispersae regiones*: ITALA iud. 1, 18 (Lugd.) hereditavit Iudas ... neque Zotum neque -es eius (τὰ περισπόρια αὐτῆς, VVLG. *deest*).

3 *i. q. divisio, distributio*: TERT. adv. Prax. 3 ut deus divisionem et -em pati videatur in filio et in spiritu sancto. CASSIOD. anim. 9 p. 1297ᴬ nervi quam congrua -e corpus omne contineant.

4 *i. q. excidium*: VVLG. Dan. 12, 7 cum completa fuerit -o manus populi sancti. AVG. c. Gaud. 1, 19, 20 poena interitus sui et -is domorum suarum. *nota*: in -em ire *i. q. vastari*: ITALA Dan. 3, 96 (Aug. epist. 105, 7 p. 600, 9) in interitum irent et domus eorum in -em (ἔσονται ... εἰς διαρπαγήν, VVLG. vastetur).

5 *i. q. largitio*: CASSIOD. in psalm. 111, 9 (*v.* dispergo *p. 1408, 8*) ipsa est -o, quae feliciter congregat; ipsa erogatio, quae caelorum regna mercatur.

II *translate*: *i. q. confusio* (*opinionum*): CASSIAN. conl. 1, 7, 4 errorum pervagationumque omnium -es poterimus evadere. 10, 10, 11 nec cogitationum -es valeo coercere. OP. imperf. in Matth. 54 p. 944 colligunt animas ex -e alicuius erroris.

dispersor, -ōris *m. a* dispergere. *is qui dispergit, dissipat*: AMBR. paenit. 2, 4, 25 ut sciatis, quia de -bus dicit, sic habemus scriptum: ... 'qui non colligit mecum, dispergit' (*Matth. 12, 30*). Ps. AVG. symb. 1, 5, 12 non glorietur -r. GREG. M. epist. 4, 11, 10 ut ... non culpa -is incumberet. FACVND. defens. 12, 3 p. 844ᶜ si quis ... ecclesiam turbat, ... dissipator est et mysteriorum dei -r.

dispersus (-sparsus GLOSS.), -ūs *m. a* dispergere. GLOSS. διασκορπισμός. *i. q. separatio* (*cf. O. E. Schmidt, Rhein. Mus. 52, 151*): CIC. Att. 9, 9, 2 quod consulem (*M¹C*, consules *vulg.*) laudas, ego quoque animum laudo, sed consilium reprehendo; -u enim illorum actio de pace sublata est.

Becker † [pro patria mortem obiit 23. 8. 14].

×dispertio (-or), -īvī (-iī), (-ītus sum), -īre (-īrī) [*a* dis- *et* partire, partiri. *Th*]. *traditur hic illic* dispartio: S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278 *a. 176/7*) 39 CLEM. ad Cor. 29 HIER. Didym. spir. 13 VEREC. in cant. 9, 52 GLOSS. II 272, 49. V 451, 1. 497, 2. *deponentis formae leguntur*: CIC. leg. 2, 47 LIV. 3, 10, 9 ITALA exod. 21, 35 (Aug. quaest. hept. 2, 82) psalm. 21, 19 (Tert. adv. Marc. 4, 42 p. 502) AVG. op. imp. 6, 40 PRISC. gramm. II 503, 22 VEREC. in cant. 9, 52. *perfecti vel plusquamperf. formae per* -iv-: PLAVT. Aul. 331 SALL. Iug. 46, 7 NEP. Dion 7, 1 APRING. in apoc. 4 VEREC. in cant. 9, 52. *inf. parag. qui dicitur*: PLAVT. Pseud. 441. *pass. sensu reflexivo*: PLAVT. Curc. 189. GLOSS. ἀπονέμω. GLOSS. V 451, 1. 497, 2 iudex arbiter (dispertitor *recte, ut videtur, Götz coni.*), διαμερίζω. -am διελῶ. διαμερίσω. -it partitur. *legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem, frequenter apud solum* CIC. (*19ies*). *deest ex. gr.*: TER. CAES. VAL. MAX. SEN. rhet. VITR. VELL. CELSO COLVM. CVRT. SEN. phil. QVINT. PLIN. epist. paneg. *poetisque omnibus praeter* PLAVT. AFRAN. NOVIVM LVCR.; *singulis locis habent*: RHET. Her. PLIN. nat. SVET. ICTI APVL. TERT.

i. q. distribuere, dividere, separare; hic illic accedit dativ. vel in *aliquam rem*: **1** *proprie*: **a** *de hominibus, praecipue in re militari, bis de bestiis* (*cf.* IVLIAN. Vlp. dig. 7, 1, 70, 5 proprie dicit -ire et dividere et divisionem quandam facere): PLAVT. Amph. 220 -iti viri, -iti ordines. Curc. 189 etiam -imini? SISENNA hist. 63 exercitum -unt (LIV. 29, 1, 14 per oppida). CIC. Catil. 4, 7 municipiis -iri iubet *coniurationis Catilinae socios*. Att. 9, 10, 6 vos -itos et in speculis esse. BELL. Afr. 46, 3 tirones autem iubet inter legiones -iri. 67, 3 copiis. SALL. Iug. 46, 7 in utrumque latus auxiliarios equites tribunis legionum -verat. 49, 6 inter manipulos funditores ... -it. PLIN. nat. 9, 48 *pelamydes* in genera cybiorum -untur. TAC. ann. 1, 51 legiones ... quattuor in cuneos -it. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 39 is numerus universae familiae aequis partibus in singulos dies -atur. ITALA deut. 32, 8 (Clem. ad Cor. 29) cum dispartiebat gentes, cum disparsit filios (διεμέριζεν, VVLG. dividebat). ITALA exod. 21, 35 (Aug. quaest. hept. 2, 82) taurum ... -entur (διελοῦνται, VVLG. -ent). ITALA psalm. 16, 14 (Aug. epist. 149, 3) eos (διαμέρισον, VVLG. divide. *cf.* AVG. *l. c.* hoc est dividendos atque separandos). VVLG. Is. 53, 12 -am ei plurimos. Marc. 3, 26 -itus est *diabolus*. AVG. op. imperf. 6, 40 singulis rebus singulos -itur auctores. VEREC. in cant. 9, 52 (*per imaginem*) caelestia suis spolia (*ter ibid.*). *nota c. abl. separat.*: AVSON. 419, 16 quorum me etiamsi non secerno numero, tamen quod ad honoris viam pertinet, ratione -o.

b *de rebus corporeis*: PLAVT. Aul. 282 ut -rem obsonium ... bifariam (*quasi metonymice*): SVET. Vit. 13, 1 epulas trifariam ... quadrifariam -bat). 331 iniuria -visti: pinguiorem agnum isti habent. CATO or. frg. 1, 21 frumentum. orig. 71 septimus *fluvius* finem Rheginum atque Taurinum -it (ITIN. Alex. 35 Tanais Asiam Europamque -it). AFRAN. com. 2 -antur pariter bona (NEP. Dion 7, 1 militibus). NOVIVS Atell. 15 ut pariter -am *mensas*. SISENNA hist. 23 manuales lapides -it. CIC. de orat. 1, 190 (*per imaginem*) eorum generum quasi quaedam membra -at. Cluent. 69 pecuniam ... iudicibus -endam (SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 103. Cic. Bob. p. 152, 25 St. tribulibus. HEGES. 2, 1, 4 mille talenta. HIER. epist. 22, 32, 2 nummos -ire pauperibus). Phil. 8, 8 *ut* fortunas nostras partim dissipet partim -at parricidis. off. 2, 40 nisi aequabiliter praedam -at (NEP. Dat. 2 suis). LVCR. 1, 890 herbarum genera et fruges frondesque. 3, 702 -itus enim per caulas corporis omnis ... cibus. SALL. Iug. 59, 1 portas ... tribunis -it. NEP. Ages. 8, 4 unguenta ... servis -iit. FEST. p. 371 *aedificia* itineribus ... distributa nominibusque dissimilibus discriminis causa sunt -ita (*metonymice*). PAVL. FEST. p. 368 in quas *tribus* urbs erat -ita. TAC. ann. 3, 43 arma occulte ... iuventuti -it. APVL. Plat. 1, 16 *cibatum* itinera ... -unt in cruoris habitudinem versum. MIN. FEL. 9, 5 huius certatim membra -unt. ITALA psalm. 21, 19 (Tert. adv. Marc. 4, 42 p. 563) -iti sunt sibi vestimenta mea (διεμερίσαντο, VVLG. diviserunt). LACT. opif. 11, 2 vitales sucos membris. AVSON. 419, 21 munera. VVLG. exod. 21, 35 cadaver ... mortui inter se -ent. Marc. 3, 25 domus. AVG. civ. 4, 1 ut -itos faceret libros, alios humanis, alios divinis ... distribuens *Varro*. VVLG. act. 2, 3 -itae linguae (διαμεριζόμεναι).

2 *translate nonnisi de rebus incorporeis*: PLAVT. Mil. 730 vitam humanam. Pseud. 441 quod fecisti flagiti populo viritim potuit -ier. VARRO frg. Non. p. 92, 11 ea quae ad mortales pertinent quadrifariam -rim: in homines, in loca, in tempora, in res. RHET. Her. 4, 35, 47 in plures res aut personas negotia quaedam certa -untur. CIC. de orat. 3, 114 *coniecturam* in quattuor genera -unt. Brut. 163 in membra quaedam ... -bat orationem libentius. orat. 138 ut aliud alii tribuens -at. Verr. 6, 187 initia vitae. Mur. 75 tempora voluptatis laborisque -unt. leg. 2, 47 iuris consulti ... id ⟨in⟩ infinitam (*sc. cognitionem*; infinita *codd.*, infinite *Plasberg*) -untur. ac. 2, 42 quas res in minima -unt. Tusc. 3, 81 haec Graeci in singulas scholas ... -unt. 5, 72 genera -it *ratio disserendi*. fin. 5, 25 necesse est ... extrema illa et summa ... inter animalium genera distincta et -ita sint. nat. deor. 3, 93 quomodo ... vultis ... -iri ac dividi somnia? epist. 5, 2, 1 mihi tecum ita -itum officium fuisse (AVG. civ. 4, 8 numinum). LVCR. 3, 589 animae naturam. 3, 638 -ita ... vis animae et discissa simul (6, 593 fera vis venti). NEP. Eum. 2, 1 cum regna singulis familiaribus -rentur. LIV. 3, 10, 9 consules belli administrationem inter se -iri iussi. TAC. ann. 13, 37 vires. TERT. adv. Prax. 16 turrem ... elidens linguasque -ens (*Vrsinus*, disperdens *codd.*). AVSON. 419, 49 gradibus. HIER. Didym. spir. 13 in quae -itur effusus *spiritus sanctus*. AVG. civ. 6, 1 quae deorum talium potestati -ita. 21, 12 genus humanum. *al.* BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 19 p. 57, 5 *differentiae* seiungunt atque -unt (-untur *pars codd.*). 1, 26 p. 77, 21 species genus ... in plurima segregant atque -unt. 1, 27 p. 79, 4 (*seq.* dissipant dividuntque). comm. sec. 3, 9 p. 228, 16 *al.* APRING. in apoc. 4 hebdomadam. GREG. M. in Ezech. 1, 6, 11 -itis sermonibus. *nota absolute*: HESYCH. in lev. 7, 8 p. 860ᴰ unicuique aequaliter -ens, ut non dissimilia ... de deo sentirent.

dispertītio, -ōnis *f. a* dispertire. *i. q. divisio, distributio, dispersio*: TERT. adv. Hermog. 39 eadem ratione non poterit pati -em et demutationem. AVG. gen. ad litt. 5, 10, 26 per omnes -es suas (*sc. fontis*) ascendens ab terra. *e coni.*: CIC. Phil. 3, 30 *v. p. 1412, 40.* VITR. 2, 8, 17 *v. p. 735, 32.*

? **dispertītor** *v. p. 1413, 52.*

dispertītīvus, -a, -um *a* dispertire. *i. q. distributivus*: PRISC. gramm. III 413, 24 ff. habent ex omnibus numeris Romani -a quae Graeci vocant ἐπιμεριζόμενα quae naturaliter semper pluralia sunt ... ut singuli, bini ... terni vel trini *eqs.* ... auctores tamen non proprie etiam singulari numero ea protulisse inveniuntur (*laudantur Verg. Aen. 10, 207 Lucan. 8, 444*).

dispesco, (-uī), -ere [*cf. c.* compescere (*q. v.*), parcere, parcus. *Th.*]. *perfecti forma a* PRISC. gramm. II 509, 8. 511, 16 *laudata nunc caret exemplis.* PAVL. FEST. p. 72 -ere est proprie pecus a pastione deducere, ut compescere una pascere et in uno loco continere. GLOSS. -it διαχωρίζει. secernit. *legitur primum apud* VARRONEM, *deinde deest usque ad* PLIN. nat. [APVL. met. 4, 26 *v. p. 1394, 31.*]

i. q. dividere, separare, seiungere, dirimere: **1** *proprie*: VARRO frg. Serv. auct. georg. 4, 265 canales. PLIN. nat. 2, 173 *oceanus* Africam, Europam, Asiam -it. 5, 53 Africam ab Aethiopia -ens *Nilus*. APVL. flor. 15 p. 49 nec *Samos* ab ea (*Mileto*) multo pelagi -itur. Socr. 4 p. 127 cum ... habitacula summa ab infimis tanta intercapedo fastigii -at ('... intercapedine ... -ant' pro 'distent' PRISC. gramm. II 509, 11). SOL. 7, 15 *Peloponnesus* divortium facit inter Ionium et Aegaeum mare quattuor non amplius milibus -ens. 38, 13 *Taurus* a Ciliciae finibus Asiaticum limitem -it. ITIN. Alex. 18 quidquid utrique possidendum limes Euphratis -ret. AVIEN. orb. terr. 1295 innumeras idem -it flumine gentes. MACR. sat. 3, 15, 7 fretum quod Rhegium a Messana -it. MART. CAP. 6, 603 terra duas sibi partes ... -it. 6, 622 Europam, Asiam Africamque, quarum primam atque ultimam interruptio -it Oceani. 6, 624. 686. SISEB. carm. poet. min. V 59, 23 limes -it turbida

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

puris. *nota impersonaliter i. q. distare* (*cf. p. 1414, 76*): PAVL. NOL. carm. 21,539 tantum -unt via divitis et via Christi. 2 *translate*: IVL. VAL. 2, 33 nihil interest quod -at regiam ... aut plebeculae dignitatem.

dispetit: NOT. Tir. 23, 104. *cf.* depeto.

dispex, -icis *adi.*: GLOSS. ὀξυβλέπτης. *a* dispicere.

dispicātus *v.* despicatus.

ˣ**dispicio,** -xī, -ctum, -ere [*a* dis- *et* specere. *Th.*]. PRISC. gramm. II 435, 6 nunc in usu simplex non est quomodo ... spicio *etc.* ... ex quibus composita sunt multa ut ... -o. CAESELL. Cassiod. gramm. VII 205, 18 *sqq.* -o verbum compositum quaeritur utrum per duos 's' an per unum scribi debeat ... per duo autem 's' scribendum est ... quoniam ex praepositione et verbo constat esse compositum. PAPIR. Cassiod. gramm. VII 163, 11 'dis' praepositio 's' sequente litteram 's' non amittit, ut -o. *saepe in libris confunditur cum* despicere (*qua sub voce addas ad p. 748, 7 sqq.* ANTH. 390, 15 despectis piscibus [*Meyer*, disp- *codd.; opp.* delicias freti]). SERV. Aen. 1, 224 notandum sane quia, si -ens dixerimus, diligenter inquirens significamus. GLOSS. θεωρῶ. διαθεωρῶ. -ere διαβλέψασθαι. -am providebo (*explicatur* desp-, *scribitur* disp-: GLOSS. II 51, 49. 52, 36. IV 3, 17. 54, 44). *legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem, sed nusquam frequenter nisi apud* CIC. SEN. phil. PLIN. epist. (*locis decenis septenis*) TERT. (24^ies^). *deest ex. gr.*: TIB. PROP. HOR. SEN. rhet. VELL. CVRT. STAT.

I *proprie*: **A** *intransitive*: **1** *de iis qui caeci vel in caligine versantes primum lucem vident*: CIC. fin. 2, 97 ut primum -xit (*de Epaminonda vulnerato animum iam recipiente*). 4, 64 catuli, qui iam -uri sunt, caeci aeque et ii, qui modo nati. 4, 65 catuli aeque caeci, priusquam -erunt. SVET. Nero 19, 1 tanta oborta caligo est, ut -ere non posset. *per imaginem*: CIC. ac. 2, 61 ne scintillam quidem ullam nobis ad -endum reliquerunt. Tusc. 1, 45 qui ... acie mentis -ere cupiebant. **2** *i. q. in diversas partes aspectum convertere*: VITR. 9, 4, 5 earumque (*sc. Vrsarum*) capita inter se -entia (*de sideribus contrarie positis*).

B *transitive; plerumque e longinquo vel de alto aliquid discernere, perspicere, videre*: CATVLL. 66, 1 qui -xit lumina mundi. LVCR. 2, 742 caecigeni, solis qui lumina numquam -xere. 3, 26 nec tellus obstat quin omnia -antur. 3, 564 nequit ullam -ere ipse oculus rem. 4, 418 nubila -ere et caelum ut videare videre. CAES. Gall. 6, 39, 4 -cta (*Paul*, desp- *codd.*) paucitate. 7, 36, 2 collibus occupatis qua -i (*Paul*, desp- *codd.*) poterat. VERG. Aen. 6, 734 auras -unt (*codd. dett.*, despiciunt *omnes melioris notae*, respiciunt *Serv. Don.*). OV. fast. 4, 569 modo ... Arabas, modo -it Indos. SEN. contr. 7, 1 (16), 1 tanta tempestate confusus (*sc. archipirata*) neque aestimare quidquam neque -ere potui. SEN. nat. 1, 3, 6 intervalla. 1, 14, 3 partes *motus*. TAC. Agr. 10 -cta est et Thule. PLIN. epist. 5, 6, 23 (*in re personata*) -it pratum *villa*. 9, 7, 4 ex illa *villa* possis -ere piscantes. AMM. 14, 4, 1 *milvi* si praedam -erint. BOETH. herm. pr. 1, 7 p. 86, 14. *per imaginem*: CIC. Sest. 118 populi Romani ... libertatem iam ex diuturna servitute -entis. p. red. in sen. 5 lucem in republica. Sull. 40 ut tot res ... in illa turbulentissima tempestate rei publicae mea sponte -erim. LIV. 44, 6, 17 nihil cum -isset caecata mens. SEN. benef. 5, 4, 4 quibus ad -endam veritatem non erat obfusa caligo. *nota i. q. circumspicere, diligenter quaerere*: CIC. Att. 5, 21, 9 Phemio -am κέρας. TERT. virg. vel. 3 (*per imaginem*) nec inter consuetudines -ere voluerunt illi sanctissimi antecessores.

II *translate*: **A** *i. q. mente perspicere, discernere, dinoscere, cogitare sim.*: **1** *aliquid, aliquem*: TER. Andr. 622 iam aliquid -am (*cf.* SCHOL. Ter. diligenter inspiciam aliquod consilium. CIC. Att. 2, 20, 5 si -ere quid coepero. 11, 16, 3). div. 2, 81 si imbecilli animi ... verum -ere non possint. 2, 108 si quis semel aliquid in divinatione -erit. RVT. LVP. 2, 8 voluntatem. LIV. 40, 10, 1 discerne, -e insidiatorem et petitum insidiis. VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 vindictae modum. 9, 8 pr. pericula. SEN. clem. 2, 6, 1 tristitia inhabilis est ad -endas res (epist. 107, 1). epist. 17, 2 partes ... nondum satis subtiliter -is. 94, 5. COLVM. 1 praef. 25 rationem (3, 3, 12). 9, 13, 1 morborum ... facilius ... causae -untur. QVINT. inst. 2, 8, 6 proprietates ingeniorum. decl. 261 p. 70, 8. PS. QVINT. decl. 3, 9 plura. TRAIAN. Plin. epist. 10, 55 remedium. TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 342 nat. 2, 12. pudic. 10 semel -cta vel recepta necessitate. FIRM. err. 22, 4 vanitate. AMM. 14, 9, 1 certamina. 26, 3, 2 causas. **2** *seq. enuntiat. interrogat.*: CIC. fin. 5, 41 cum -ere coepimus et sentire, quid simus. ad Q. fr. 1, 3, 5 quod sperem, non -o. 2, 2, 3 quid velit. SEN. benef. 2, 14, 1. 2, 18, 1 dial. 5, 25, 2 COLVM. 4, 27, 4 QVINT. decl. 252 p. 32, 2. 322 p. 266, 15 TERT. adv. Marc. 5, 5 p. 584 AMM. 29, 1, 8. **3** *seq. infin.*: AMM. 15, 2, 9 nec defuere quae -res secundis avibus contigisse. **4** *absolute*: AVG. conf. 4, 16, 30 -endi acumen.

B *i. q. animo perpendere, examinare, investigare, excutere*: **1** *absolute*: PLAVT. Persa 268 virtus [est], ubi occasio admonet, -ere. quid faciet mihi? LVCR. 6, 648 latest alteque videndum et longe cunctas in partes -endum. AMM. 15, 5, 12 statuit imperator -entibus consistorianis ... in negotium praeterinquiri. **2** *aliquid*: CIC. Att. 6, 8, 5 res Romanas. VAL. MAX. 3, 3 ext. 2 rerum natura. SEN. epist. 59, 9 quod saepe mecum -o. COLVM. 4, 24, 19 QVINT. inst. 10, 7, 20. decl. 283 p. 148, 8 vita (PRVD. cath. 2, 58). 300 p. 183, 3 causis. TAC. ann. 13, 27 merita. VLP. dig. 13, 7, 25 TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 297. 2, 15 p. 355. 2, 17 p. 358. 3, 6 p. 385. 4, 19 p. 483. LACT. opif. 1, 16 rationem corporis nostri -ere et contemplari. BOETH. in top. Cic. 4 p. 350, 32. **3** *de aliqua re*: GAIVS dig. 1, 6, 1 de his, quae in aliena potestate sunt. 41, 1, 10, 1 diligentius -amus (inst. 2, 86). inst. 1, 12. 3, 55 *persaepe*. VLP. dig. 14, 1, 1 TERT. resurr. 14 scorp. 10 INST. Iust. 3, 13, 2. **4** *seq. enuntiat. interrogat.*: SEN. epist. 13, 8 -e, an certa argumenta sint venturi mali. 21, 1. 26, 3. 95, 54. 110, 11 dial. 5, 25, 2 QVINT. inst. 7, 1, 9 decl. 266 p. 86, 3 PLIN. epist. 1, 5, 10. 1, 18, 5. 7, 33, 5. 10, 17, 5. 33, 3. 39, 6. 49, 2. 54, 2. 59. 75, 2 *al.* HADR. Paul. dig. 5, 3, 22 GAIVS dig. 40, 12, 9, 2 inst. 4, 114 PAVL. dig. 8, 3, 38. 33, 2, 16 VLP. dig. 48, 5, 28 (27), 1 MOD. dig. 33, 2, 16 VERVS Fronto p. 132, 12 N. TER. MAVR. 690 TERT. nat. 1, 7 p. 68, 19 anim. 13. 14 apol. 1. 15 adv. Marc. 4, 10 p. 448. 5, 1 p. 568 *al.* TER. MAVR. 1012 PHOEBAD. c. Arrian. 7. **5** *seq.* ne: SEN. dial. 12, 18, 4 PLIN. epist. 2, 10, 5.

? adv. a part. perf. deductum **dispectē:** GLOSS. IV 4, 49 abusive -e (V 541, 2). *fort. conferri potest usus verbi supra p. 1415, 52 significatus, nisi praestat legere* desp-. *Gudeman.*

dispico, dispiculo *v.* despic-.

dispīlo, -ātum, (-āre). *cf. c.* com- ex- suppilare. GLOSS. σπαράσσω. συλῶ. -atum dispersum seu dispectum (disiectum *coni. Büchelér*). *fort.* NOT. Tir. 78, 63, *cf. Heraeus, Archiv 12 (1902) 41 sq.* *D.*

displacidus, (-a, -um) *adi. a* dis- *et* placidus. GLOSS. -us morosus.

displāno, -āre [*a* dis- *et* planus. *Th.*]. *f. i. q. diffringere*: VARRO Men. 291 rutro caput -at. *Gudeman.*

displicentia, -ae *f.* [*a* displicens, displicere. *Th.*]. **1** *spectat ad animi habitum, i. q. taedium earum rerum, quae displicent*: SEN. dial. 9, 2, 10 hinc illud est taedium et -a sui. NON. p. 39 vituperare dictum est vitio dare, tamquam culpae vel -ae. **2** *spectat ad corporis habitum*: CAEL. AVR. chron. 3, 6, 86 si ... temporalis acciderit corporis -a, quam Graeci δυσαρέστησιν vocant. 5, 10, 95 sequitur etiam -a post acceptum cibum, quam Graeci δυσαρέστησιν vocant.

ˣ**displiceo,** -uī (-itus sum *p. 1417, 74*), -itum, -ēre [*a* dis- *et* placere. *Th.*]. GLOSS. ἀπαρέσκω. FEST. p. 64 *v. s. v.* fraceo. *legitur inde a* PLAVTO, *deest ex. gr.* LVCR. CAES. *eiusque asseclis,* SALL. MANIL. VELL. PHAEDRO MELAE LVCANO PERS. VAL. FL. STAT. (*praeter* silv. 2 praef. *p. 1419, 21*). -urum, -a (esse): PS. APVL. Ascl. 8 HIER. adv. Rufin. 1, 8.

I *generatim*: **A** -ent *animantes* (*bestiae l. 52. p. 1417, 9*): **1** *acced. dativ. personae* (apud *aliquem*: *infra l. 81, dativ. rei: infra l. 49. 77*): PLAVT. Men. 670 si tibi (*mulieri*) -o, patiundum est: at placuero huic Erotio (*item sensu amatorio*: TIB. 3, 19, 6 tu mihi sola places, ... -eas aliis. PROP. 4, 5, 49 nec tibi [*sc. puellae*] -eat miles non factus amori *eqs.* MART. 1, 23, 4 mirabar, quare numquam me ... vocasses [*sc. ad balnea*]: iam scio me nudum -uisse tibi. DRAC. Romul. 10, 292. *cf. l. 84 et p. 1418, 26*). CIC. S. Rosc. 41 quae tanta vitia fuerint in ... filio, quare is patri -ret (SEN. contr. exc. 3, 3 LAMPR. Heliog. 13, 2. *cf.* CIC. Cael. 5 si non modo parenti ... verum etiam municipio -ret. SEN. contr. 9, 6, 6 patri ... placet, ... matri ... -et *filia*. 1, 6, 10 non aliam *nurum* sibi magis placere, sed illam -ere). Verr. 2, 37. Brut. 206 mihi placebat Pomponius ... maxime, vel dicam minime -bat. VERG. georg. 3, 56 nec mihi -eat *bos* maculis insignis et albo (SERV. id est valde placeat). OV. met. 8, 493 mortis mihi (*Althacae*) -et auctor. trist. 2, 140 nulla ... gravior ... poena est, quam tanto ... -uisse viro (*sc. Augusto. cf. Augusti iocum* QVINT. inst. 6, 3, 64 [MACR. sat. 2, 4, 6]). LIV. 2, 36, 2 visus Iuppiter dicere sibi ludis praesultatorem -uisse (non placuisse CIC. div. 1, 55). 40, 46, 4 (*Metellus ad censores*) nec tantum rei publicae prosit, quod omnibus nobis egregie placetis, quam quod alter alteri -etis, noceat. SEN. contr. 2, 1, 21 diviti *pauper* propius inspectus (PORPH. Hor. epist. 1, 17, 49 diviti importunus eris et -bis [*W. Meyer*, docebis *trad.*]). contr. exc. 3, 9 *servum* domino. SEN. dial. 7, 24, 4 mihi iam ... contingit malis -ere (rem. fort. 7, 1 PS. SEN. mon. 18). IVV. 2, 26 si fur -eat Verri, homicida Miloni. VLP. dig. 21, 1, 31, 24 quod *mancipium* ei (*sc. emptori*) magis -uerat (*cf. p. 1417, 10*). TERT. nat. 1, 16 numquid, ait *tragoedus*, ... ⟨-ui⟩ vobis? adv. Marc. 4, 27 p. 515, 12 hi si et Christo -bant, ut sui -bant (*sic vel deo, domino*: HIER. epist. 39, 7, 3 matrem meo domino -entem. 60, 17, 2 AVG. conf. 10, 39, 64 sibi placentes multum tibi -ent. civ. 5, 20. 15, 7 *Cain, cf. l. 71 et p. 1417, 18.* civ. 16, 5 *civitas Babylonica*. virg. 34, 34 magis hominibus ... quam deo. NICET. psalm. 13 [in *aliqua re*: AVG. civ. 15, 7 p. 68, 18 *et* p. 69, 16 D. *Cain*. 20, 25]). FIRM. math. 8, 29, 3 omnibus (SCHOL. Cic. Bob. p. 151, 13 St. iuste omnibus). AVR. VICT. vir. ill. 82, 3 bonis omnibus. OPTAT. 2, 12 p. 47, 18. 3, 9 p. 94, 7. 8. 5, 5 p. 131, 25 res, non persona. SPART. Sept. Sev. 12, 8 infamibus -uisse *Commodum*. HIER. epist. 49, 13, 3 rhetores vobis. 50, 5, 3 nullus ... qui non eius eloquentiae -ret. VVLG. exod. 21, 8 *ancilla* oculis domini (*cf. p. 1418, 28*). AVG. civ. 4, 26 merito -uit *Ciceroni Homerus*. 5, 19 bene iudicantibus non -ere. conf. 10, 39, 64 qui placent sibi ... quamvis aliis vel non placeant vel -eant. SVLP. SEV. chron. 2, 50, 2 mihi tam reos quam accusatores -ere. MART. CAP. 5, 437 ne nunc quidem apud vos, maximi caelites, -bo. quippe sum ipsa Rhetorica, quam alii autem ... dixere, alii disciplinam.

2 *absolute* (*dat. personae passim subintelleg.*): SEN. Herc. O. 304 (*verba Deianirae*) iam -emus: capta (*sc. Iole*) praelata est mihi (*cf.*

[Nelz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1416, 41sqq.). benef. 4, 34, 1 multa ... intervenient, propter quae et malus pro bono subrepat et bonus pro malo -eat. PS. SEN. mon. 141 quomodo (*Bonnet*, quam *codd.*) -entes amicos habere desinemus? MART. 2, 91, 7 si -ui ... si placui (*sc. Caesari legenti mea carmina. item* epigr. 32, 1). TAC. hist. 2, 10 nec poena criminis, sed ultor -bat. 4, 58 sane ego -eam: sunt alii legati *eqs.* PLIN. paneg. 46, 3 auctorem -uisse, non factum. SVET. Cal. 20 qui maxime -uissent *in certamine facundiae.* Galba 16, 2 imperatorem in Hispania factum. VLP. dig. 19, 5, 20 pr. si *equi venales* in triduo -uissent, redderes (19, 5, 20, 1 *mulae*). FRG. Vat. 14 mancipium (*cf. p. 1416, 64*). APVL. Socr. praef. p. 104 neque ... metuo, ne in frivolis -eam, qui in gravioribus placui (HIER. epist. 60, 11, 2 ut in recitando *opusculo* vel placere vel -ere videretur. AVG. conf. 4, 12, 18 ne in his, quae tibi placent, tu -eas). TERT. nat. 1, 4 qui possident *veritatem*, magis -ent (*sc. quam qui affectant*). adv. Marc. 5, 7 p. 593, 1 secundum legem creatoris -uisse illum, qui *eqs.* CAPITOL. Opil. 4, 8 quod vel ob parricidium vel incestum -ret (*Caracallus*). HIL. myst. p. 7, 20 invidet ... placito (*sc. fratri*) -ens (*sc. Cain, cf. p. 1416, 69. item, sc. deo*: AVG. in euang. Ioh. 102, 5 -entes amati sumus, ut esset in nobis, unde placeremus). AVSON. 267, 4 fama tibi melior iuveni, sed iustior ordo est complacuisse dehinc, -uisse prius. SIDON. epist. 1, 9, 8 si placeo, ... si -o (*cf. l. 4*). ARATOR ad Vigil. 16 unius (*sc. Christi*) officio -uere novem (*sc. musae*). *accedit abl. instrumenti*: AMM. 26, 1, 4 qui cum potiorum auctoritate -uisset ut asper et subagrestis, translata est suffragatio ... in *alium.* AVG. in psalm. 38, 18 fortitudine quadam -uit homo (*sc. deo*), ut erudiretur infirmitate; quia superbiā quadam -uit, ut erudiretur humilitate.

in sermone ecclesiastico de deo, Christo, antichristo: acced. dativ. personae: COMM. apol. 937 -et (*sc. antichristus*) ... Iudaeis et ipsis. HIER. epist. 45, 4, 2 solacium non placendi eis, quibus -et Christus. VVLG. Iob 34, 33 deus ... qui -uit tibi. AVG. in psalm. 63, 18 si ... blasphemas et -et tibi deus et tu tibi places, perverso corde ... es. agon. 11, 12 *Christus* -et avaris, quia non aureum corpus habuit; -et impudicis, quia de femina natus est, ...; -et superbis, quod contumelias ... pertulit, *eqs.* *absolute*: TERT. adv. Marc. 3, 4 p. 380, 13 dedignatus ... est imitari ordinem dei nostri, ut -entis (-entem *susp. Kroymann*), ut cum maxime revincendi.

B -ent *res*: **1** *subi. substantiva* (*infin. infra l. 53*):

a *acced. dativ. personae* (*coram aliquo: l. 84, dat. rei: l. 63. 77 p. 1418, 30, in aliqua re: p. 1418, 12, nota ab aliqua re: l. 76*): *α res incorporales*: CIC. inv. 1, 53 illam ... rem, quae sibi -eat (CAEL. Cic. epist. 8, 6, 2 si res tibi non -bit. LIV. 1, 23, 10 APVL. met. 7, 11 VLP. dig. 20, 6, 3 OPTAT. 5, 5 p. 131, 25 *v. p. 1416, 74*). inv. 1, 72 vitium, quod illis -et (CAPITOL. Aur. 15, 3). leg. agr. 1, 18 nomen rei publicae *v. p. 1418, 23.* dom. 54 vim tibi maxime -ere (91). Sest. 133 acta mea sibi ait -ere (LIV. 3, 49, 7 parti patrum -ere acta decemvirorum. 33, 39, 4). Vatin. 5 defensio (6. CVRT. 7, 13, 7 malo tibi defensionem ... -ere quam causam. SCHOL. Cic. Bob. p. 144, 11 St.). Pis. 17 crudelitas (NEP. Dion 1, 3). Rab. Post. 1 neque ... cuiquam eius consilium vehementius quam ipsi -ere (Att. 9, 9, 1 *opp.* delectat. 16, 9 epist. 2, 3, 1 NEP. Them. 3, 1). Phil. 5, 40 ei dominatum regium maxime -ere. Att. 4, 17, 3 enuntiationem ... Memmi valde Caesari -ere. 13, 21, 3 'inhibere' illud tuum, quod valde mihi arriserat, vehementer -et. epist. 3, 11, 5 genus querelae. NEP. Dion 10, 1 tale facinus. OV. fast. 5, 657 -et heredi mandati cura sepulcri. LIV. 22, 50, 6 sententia (37, 15, 5 AVSON. 305, 16 AVG. civ. 10, 30. 20, 24 Iovi. COD. Iust. 2, 55, 5 pr. *cf. p. 1418, 48*). SEN. contr. 7, 1, 24 color (7, 2, 12). 7, 6, 21 verbum hoc ... quasi apud antiquos non usurpatum (VVLG. Sirach 21, 18 verbum sapiens ... audivit luxuriosus et -bit [ἀπήρεσεν] illi et proiciet illud post dorsum suum). suas. 6, 27 hunc versum (*cf. p. 1418, 43*). CELS. 3, 21 hanc curandi viam. SEN. epist. 97, 11 nec ante illi culpa quam culpae fortuna -uit. COLVM. 1 praef. 14 luxuriae et deliciis nostris pristinum morem virilemque vitam -uisse. PETRON. 117, 1 genus divinationis sibi non -ere. QVINT. inst. 4, 1, 70 nisi cui divina illa pro Ligario ironia ... -et. 6, 3, 2 non -uisse illi iocos, sed non contigisse. TAC. ann. 2, 82 -ere regnantibus civilia filiorum ingenia. 16, 28 pacem illi ... an victorias ... -ere? (PANEG. 9 [12], 7, 2 cui ... paene -uit ipsa victoria). PLIN. epist. 6, 5, 3 haec eius oratio. FRONTO p. 51, 9 N. fabula histrionibus celebrata. VLP. dig. 12, 2, 34, 7 cum non deberet -ere condicio iurisiurandi ei, qui detulit. PAVL. dig. 4, 4, 38 pr. lex commissoria (AVSON. 89, 2 lex. SCHOL. Cic. Bob. p. 133, 28 St. *cf.* COD. Iust. 6, 51, 1, 1). dig. 17, 2, 65, 4 emptio. GELL. 1, 21, 4 cum Favorino Hygini commentarium legissem atque ei statim -ita esset insolentia et insuavitas illius. APVL. met. 10, 14 societas ista. TERT. fug. 4 statu optima res pudicitia et veritas et iustitia, quae a multorum sensu -ent; ... ita et persecutio statu bona est, ... sensui eorum vero, quorum malo venit, -et. ieiun. 5 xerophagiae panis (*Vrs.*, panes *B, recte?*) angelici. 19 macies non -et nobis. adv. Marc. 4, 15 p. 468, 11 nec gratiae pseudoprophetarum -uissent nisi deo prophetarum (*saepe deo, domino, Christo, velut* OPTAT. 1, 21 p. 24, 6 deus, cui -et schisma [4, 3 p. 105, 11]. VVLG. eccles. 5, 3 *al. cf.* AVG. civ. 3, 5 diis. 3, 6 illis numinibus [4, 26]. CLAVD. *p. 1418, 14. nota* VVLG. II reg. 11, 27 -uit verbum hoc ... coram domino). adv. Marc. 5, 1 p. 570, 7 haec figurarum sacramenta. 5, 17 p. 634, 3 cui -et caecitas populi. CAPITOL. Pert. 13, 1 imperium et omnia imperialia sic horruit, ut sibi semper ostenderet -ere. VOPISC. Aurelian. 44, 2 nimia ferocitas. quatt. tyr. 7, 5 praesentia ... tempora (OPTAT. 3, 10 p. 96, 9. *cf.* AVSON. 362, 10 cunctis sua -et aetas). FIRM. math. 5, 1, 2 liberalitatis ... constantia. IVST. 22, 4, 3 status praesentis fortunae. EVTR. 2, 23 cum continuae calamitates Romanis -rent. 3, 22, 2 Carthaginiensibus condiciones. OPTAT. 2, 14 p. 49, 8 unitas. SCHOL. Cic. Bob. p. 151, 31 St. repulsa. HIER. epist. 38, 4, 4 *antichristo* praecepta -ent Christi. 45, 5, 2 nobis ... tua vita (AVG. civ. 1, 9 bonis malorum vita). 61, 3, 3 *illorum* iudicium. 64, 8, 1 nostra ... consortia. adv. Rufin. 1, 8 *testimonia.* VVLG. I reg. 8, 6 -uit sermo in oculis Samuelis (18, 8). Ezech. 36, 31 vobis iniquitates vestrae et scelera vestra (AVG. in psalm. 44, 18 -eat in te ipso tibi iniquitas tua). CLAVD. 9, 11 carmina nec superis nec -uere Tonanti. AVG. civ. 2, 20 haec felicitas. 6, 1 *philosophis* istae opiniones erroresque (8, 21 poetica Platoni -ere figmenta). 6, 9 *Bacchanalia* senatui. 11, 4 *deum* alienum ab ea, quae illis quoque -et, mutabilitate (*i. quam divinae naturae esse ne illis quidem placet*). 12, 4 *syn.* vituperare. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 4 si, quae *fides* orientalibus placuisset, occidentalibus -uisset. Mart. pr. ne ... sermo incultior legentibus -ret. INST. Iust. 2, 23, 7 stipulationes ... ipsi antiquitati. *β res corporales*: ? VARRO Men. 305 si -bit tam tibi latum mare (*sens. dub.*). CIC. leg. agr. 1, 18 sibi nomen huius rei publicae, sedem urbis atque imperii, denique hoc templum ... atque hanc arcem -ere. epist. 6, 19, 1 locus (*cf. infra l. 60*). TIB. 1, 8, 75 *amatori* ianua dura (*syn.* odit, *cf. infra l. 60*). OV. epist. 13, 46 illi vellem faciem -uisse tuam (*cf. p. 1416, 41sqq. 1416, 84*). IVV. 6, 495 si tibi -uit nasus tuus. 14, 65 ne ... foeda ... atria -eant oculis (*cf. p. 1416, 77*) ... amici. VLP. dig. 19, 5, 20, 2 argentum *empturo.* TERT. adv. Marc. 1, 14 p. 309, 6 mundus. ieiun. 5 panes (? *v. p. 1417, 78*). PALLAD. 1, 35, 15 ut sibi (*sc. nubi*) obiecta (*sc. imago nubis*) -eat. HIER. epist. 27, 1, 3 quibus si -et fontis unda ..., caenosos rivulos bibant. VVLG. num. 14, 31 terra.

b *absolute* (*dat. person. saepe subintelleg.*): *α res incorporales*: TER. Haut. 972 vita. CIC. inv. 2, 134 *lex.* Sest. 92 iudicia (PAVL. dig. 10, 1, 4, 10. *cf.* SOL. 53, 16 iudicatum). de orat. 2, 339 res (VLP. dig. 18, 1, 3. PAVL. dig. 18, 5, 6 intra certum tempus [*cf. infra l. 52*]). de orat. 3, 44 vox Romani generis urbisque propria, in qua nihil offendi, nihil -ere, nihil animadverti possit, nihil sonare aut olere peregrinum (TERT. anim. 33 -et vox *pavi*). fin. 4, 19 an vero -uit ea ... praestantia? an quae ... dicuntur? LIV. 3, 31, 7 plebeiae leges. 6, 40, 9 rogationes ... nostras, seu placent seu -ent, seu utiles seu inutiles sunt. VAL. MAX. 3, 7, 6 propositum (*opp.* factum si cui placet). SEN. epist. 107, 10 si placuerint ... si -uerint *versus* (*cf. p. 1417, 61*). PLIN. nat. 35, 103 -bat ... ars ipsa (*sc. artifici*). SIL. 1, 510 ni -et aemula virtus (*sc. tibi, Alcide*). QVINT. inst. 12, 9, 6 neminem peius agere (*sc. causam*), quam qui -ente causa placet. TAC. hist. 2, 10 poena *v. p. 1417, 5.* ann. 3, 37 neque luxus in iuvene adeo -bat. Germ. 11 sententia, *opp.* placuit (APVL. met. 7, 9 PAPIN. dig. 35, 1, 72 pr. *cf. p. 1417, 56*). PLIN. paneg. 46, 3 factum *v. p. 1417, 7.* FLOR. epit. 4, 7, 3 -uit ultio, cum caedes improbaretur. PAPIR. dig. 18, 1, 71 si aut pretium aut mensura -eat. PAVL. dig. 41, 4, 2, 5 si *emptio* -uerit intra certum diem (*cf. supra l. 36*). APVL. apol. 37 carmina senis. SPART. Did. 6, 8 id consilium. EVTR. 2, 13, 1 pax. HIL. ad Const. 2, 7 omnis emendatio. HIER. epist. 21, 40, 4 haec ... interpretatio. 47, 2, 2 consortia. 57, 3, 1 lucrum placet ... voluntas -et. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 32 Origenis dicta sive placent ... sive -ent (*syn.* contemnuntur). PHOEBAD. c. Arrian. 8 nec vocabulum, sed vis vocabuli -et. *β res corporales*: CIC. de orat. 2, 262 'turmales' (*sc. statuas*) dixit *Scipio* '-ere'. HOR. carm. 1, 38, 2 -ent nexae philyra coronae (*syn.* odi, *cf. supra l. 26*). epist. 1, 19, 47 iste locus (*cf. supra l. 25*). OV. trist. 1, 1, 50 (*poeta ad librum*) securus famae, liber, ire memento, nec tibi sit lecto -uisse pudor (SIDON. carm. 3, 10 i, liber, ... hoc censore etiam -uisse placet). SEN. dial. 4, 26, 2 vestimenta, quae quia -bant, scidimus. COLVM. 2, 2, 20 ea parte agri, quae maxime -bit (PALLAD. 1, 5, 3). MART. 5, 40, 2 opus ... tuum (*artificis*). IVV. 13, 215 Albani veteris pretiosa senectus (*i. vinum Albanum vetus*). TAC. ann. 14, 1 cur ... differri nuptias suas? formam scilicet -ere *eqs.* (*cf. supra l. 26*). VLP. dig. 43, 24, 11, 13 si ita praedium venierit, ut si -uisset, inemptum esset. LAMPR. Heliog. 29, 7 ius (*i. cibus*). HIL. myst. p. 7, 3 hostia (DRAC. laud. dei 3, 114). AVSON. 411, 1 oleum, quod *muneri* miseras. HIER. epist. 38, 3, 2 cibi ... viliores. AVG. civ. 3, 14 -uerat (*sc. numinibus*) ... Alba, ... Roma placuerat. FAVST. REI. grat. 1, 2 p. 14, 7 si aliquis ... inquinamento candorem ... vestis aspergat, non -et (-it *cod.*) factura, sed macula.

2 *subi. adiectiva et pronomina neutr. gen.* (*subintelleg. p. 1419, 8*) *vel enuntiata*:

a *accel. dativ. personae* (apud *alqm.*: *p. 1419, 43, dat. rei: p. 1419, 35*): PLAVT. Mil. 614 quodne vobis placeat, -eat mihi? (LVCIL. 629 quod tibi magno opere cordi est, mihi vehementer -et. PORPH. Hor. epist. 1, 14, 20). CIC. Verr. 5, 31 ut id Hieroni et Tlepolemo -ret (p. red. in sen. 13 id sibi ... vehementissime. LIV. 32, 20, 6 *opp.* pro bono atque utili fore defendendum). de orat. 2, 77 aliquid afferunt, quod mihi non -eat. leg. 2, 36 quid ... mihi -eat in nocturnis *sacris* (HIL. c. Const. 23. HIER. epist. 37, 4, 1 cum mihi in illis *commenta-*

riis multo -eant plura, quam placeant. PAVL. NOL. epist. 39,3 quicquid in agro tuo tibi -eat aut placeat, idem in anima tua placere Christo aut -ere. AVG. civ. 9, 1 in operibus vel affectibus pravis. agon. 11,12 non in homine ... sibi hoc -ere, sed in filio dei). fin. 1, 1 quibusdam ... totum hoc -et, philosophari. ac. 2, 133 hoc Antiocho vehementissime -et (*opp.* placet Stoicis). 2, 136 illa ... ferre non possum, non quo mihi -eant, sed *eqs.* Att. 8, 1, 4 mihi, quae adhuc acta sint, -ere. 12, 7, 1 tibi . . . intellexeram non nimis -ere (*sc. illud*). epist. 1, 5ᵃ, 3. CATVLL. 54,4 †si non omnia (*sc. quae anteced., sensu qui est p. 1418, 26 sq.*) -ere vellem tibi et Fuficio (SEN. suas. 6, 19 omnia illi -uisse praeter mortem. QVINT. inst. 10, 1, 26 omnia *tantorum virorum* legentibus placere quam multa -ere maluerim. GALLICAN. Avid. 1, 8 AVSON. 318, 4). LIV. 39, 36, 3 ea, quae apud senatum questi erant Lacedaemonii, -ere senatui. SEN. benef. 3, 1, 1 hoc omnibus haeret, quod omnibus -et (*sc. esse ingratum*). nat. 5, 10, 2 dicam primum, quid illis placeat, deinde cur -eat mihi. epist. 71, 26 nihil *sapienti viro* eorum, quae ferenda sunt, -et. 115, 18 ob ipsa, quae aliis -ent, sibi placens. PAPYR. Berol. 611 (*saec. I p. Chr.*) III 12 haec . . . si vobis placen⟨t⟩ . . . ⟨sin⟩ -ent. CVRT. 3, 8, 3 minus hoc regi quam purpuratis eius -bat. COLVM. 4, 13, 1 quod nec mihi -et (*syn.* nonnullis aliis ... visum est). STAT. silv. 2 praef. 35 haec qualiacumque sunt ... si tibi non -uerint. QVINT. inst. 10, 7, 32 illud, quod Laenas praecipit, -et mihi. 11, 1, 57 mihi illud Cassi Severi non mediocriter -et. IVV. 13, 2 exemplo quodcumque malo committitur, ipsi -et auctori. TAC. hist. 3, 84 cum omnia metuenti praesentia maxime -rent. PLIN. epist. 3, 13, 5 magis credam cetera tibi placere, si quaedam -uisse cognovero (AVG. civ. 11, 22). 8, 14, 14 quia parvolum referret, an idem -ret, quibus non idem placuisset. paneg. 76,4 nulla magis omnibus -ent, quam quae sic fiunt, tamquam omnibus placeant. SVET. Iul. 19,2 ne quid ageretur in re publica, quod -uisset ulli e tribus (*sc. triumviris*). CELS. dig. 16, 3, 32 quod Nerva diceret latiorem culpam dolum esse, Proculo -bat, mihi verissimum videtur. SCAEV. dig. 40, 5, 41, 4 non spectandum, quod heredibus -ret, sed id, quod viro bono posset placere. APVL. Plat. 2, 23 nec agere ea, quae *deorum* maiestati -eant (PS. APVL. Ascl. 8 deo -urum esse, quod placuit. *ita saepe apud* ECCL., *velut* TERT. spect. 24 quicquid dei non est vel deo -et. HIER. epist. 46, 11, 2 domino. 58, 7, 2 plus placent mundo, quae Christo -ent. VVLG. I par. 21, 7 deo. prov. 24, 18 *al.*). TERT. adv. Marc. 5, 19 p. 643, 24 haec ... Marcioni -ere oportebant. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 63 LAMPR. Alex. 27, 2. 53, 5 IVST. 2, 7, 5. 5, 9, 2 PALLAD. 3, 16, 1. HIL. c. Const. 23 imperitis aedificatoribus, quibus sua semper -ent. AMM. 22, 3, 10 SCHOL. Cic. Bob. p. 88, 17 St. MAXIMIN. c. Ambr. 110. HIER. epist. 57, 11, 4 quae apud *Latinos* placent, si vertantur iuxta ordinem, apud *Graecos* -bunt. *al. passim.*

b *absolute* (*dat. personae passim subintelleg.*): CIC. fin. 4, 19 *v. p. 1418, 40.* MAT. Cic. epist. 11, 28, 5 non ..., quod -eat, committam. OV. met. 9, 527 quidquid factura videtur, -et (LIV. 5, 3, 7 quidquid patres faciunt, -et). LIV. 9, 4, 5 si quid eorum (*sc. quae pro condicionibus pacis proposita erant*) -eat. SEN. epist. 80, 9 mangones, quicquid est quod -eat, aliquo lenocinio abscondunt. TAC. dial. 34 quid in quoque vel probaretur vel -ret. FRONTO p. 202 N. si tamen hoc, quod gustui mittimus, non -bit. VLP. dig. 20, 2, 20, 7 merito. GELL. 12, 13, 24 quasi hoc -ret et corrigere id vellet. SPART. Hadr. 9, 2 omnia, quae -ere vidisset. AMM. 30, 2, 2 si id -uisset. SERV. georg. 1, 57 antiqui 'thus' dicebant ἀπὸ τῶν θεῶν; quod -uit: *eqs.* SCHOL. Cic. Bob. p. 117, 11 ad obtinenda ea, quae ... -ere deberent. HIER. epist. 36, 12, 1 puto problema dissolutum; quod si -et, *eqs.* AVG. epist. 108, 10 placentia ... ista (*sc. aliorum immunda vita sim.*) attinguntur, -entia repelluntur.

II ***structurae speciatim notabiles:*** **A** sibi-ere *i. se suisque rebus non esse contentum*: **1** *de hominibus*: TER. Haut. 1043 quam ... totus -o mihi. CIC. Phil. 1, 12 cum ... mihimet -rem. nat. deor. 1, 84 ista effutientem nauseare atque ipsum sibi -ere. Att. 2, 18, 3. 4, 9, 1 epist. 7, 33, 1 SEN. contr. 10 praef. 3 SEN. dial. 9, 2, 7 nat. 4 praef. 13 AVG. conf. 10, 2, 2. 10, 38, 63. civ. 10, 25 *syn.* reprehendit se ipsum. 14, 13 sibi -eant, qui iam sibi placendo ceciderant. *ibid.* salubrius Petrus sibi -uit, quando flevit, quam sibi placuit, quando praesumpsit. in psalm. 44, 9 -e tibi, placeat tibi, qui te fecit. *additur alter dat.*: CIC. Att. 2, 21, 3 ipse etiam sibi, non iis solum, qui aderant, -bat. epist. 4, 13, 3 cum ceteris, ut quidem videor, tum mihi ipse -o. *accedit abl.*: AVG. corrept. 5, 7 dolor ... quo sibi -et *homo*, quando sentit correptionis aculeum. *accedunt praepos.* super, in, ex: VVLG. Ezech. 6, 9 -bunt sibimet super malis, quae fecerunt. 20, 43 -bitis vobis in conspectu vestro in omnibus malitiis vestris, quas fecistis. AVG. conf. 10, 37, 61 cum vel ea laudantur in me, in quibus mihi ipse -o. civ. 5, 20 plus intendit in ea, in quibus sibi -et, quam in ea, ... quae non tam ipsi quam veritati placent. in psalm. 44, 9 quia in eo tibi -es, quod in te ipse fecisti. 140, 14 ex qua parte ... tibi -es, iniustus es. *in aegrotandi vim transit*: CAEL. AVR. acut. 3, 20, 197 si post vomitum minus sibi aeger coeperit -ere. chron. 5, 11, 14 ipsum hominem sibimet faciunt -ere (*sc. vomitus post cibum moti*). *de equo*: PELAGON. 184 si equus sibi aestate -uerit (*i. aegrotabit*), hac uteris potione. **2** *de rebus*: SEN. dial. 10, 2, 2 vaga et inconstans et sibi -ens lĕvitas. epist. 42, 2 nec ulla maior poena nequitiae est, quam quod sibi ac suis -et. AVG. civ. 1, 9 homines, quorum sibi vita contaminatissima et conscelleratissima -et. 12, 18 *deum* priorem suam ... vacationem tamquam inertem ... et ideo sibi -entem damnasse ... atque ob hoc mutasse.

B *impersonaliter*: **1** *c. inf.*: **a** *acced. dativ. personae*: CIC. Cluent. 144 de orat. 1, 157 fin. 2, 5 QVINT. inst. 2, 5, 17. 11, 3, 103 TERT. scorp. 6. VOPISC. Aurelian. 49, 1 *opp.* magis placebat. AMM. 20, 4, 16 (*inf. subintelleg.*). VVLG. Ruth 4, 4. Ier. 40, 4 *opp.* placet tibi, ut. AVG. civ. 4, 14. **b** *absolute*: CIC. inv. 1, 97 de causa digredi nisi per locum communem -et. LAMPR. Alex. 9, 7. **2** *c. acc. c. inf.*: **a** *acced. dativ. personae*: CIC. Verr. 5, 82 rep. 4, 12 CAEL. Cic. epist. 8, 7, 2 NEP. Paus. 5, 5 (*acc. c. inf. subintelleg.*). LIV. 42, 43, 5 PLIN. nat. 29, 24 EPIST. imp. Aug. Suet. Claud. 4, 3 SCHOL. Cic. Bob. p. 116, 19 St. AVG. civ. 12, 4 *opp.* placere. **b** *absolute*: PAVL. dig. 25, 2, 3, 4. **3** *sequitur* quod, quia (*cf. p. 1419, 32*): OPTAT. 2, 5 p. 41, 1 si -ret vobis, quod parentes vestri peccaverunt. HIER. epist. 63, 3 super nefaria haeresi quod multam patientiam geris et putas ..., multis sanctis -et. AVG. epist. 173, 1 -et tibi, quia traheris ad salutem. **4** *sequitur* ut: VVLG. num. 22, 34 si -et tibi, ut vadam, revertar. **5** de *aliqua re*: CIC. dom. 53 quodsi ... populus Romanus de ista re consultus esset ..., nonne fieri poterat, ut populo de Cyprio rege placeret, de exulibus Byzantiis -ret?

nota: part. praes. c. esse *pro verbo finito*: VITR. 7, 4, 4 etiam pavimentorum non erit -ens, si qui animadvertere voluerit Graecorum hibernaculorum usum, minime sumptuosus et utilis apparatus.

part. praes. pro adi.: GLOSS. δυσάρεστος. SCRIB. LARG. 188 *aconitum* potum ... facit corpus grave et -ens (*i. aegrum*). CAEL. AVR. acut. 2, 14, 92 (*inter signa morbi*) iacendi negata atque -ens omnis positio. chron. 1, 3, 54 ut *incubo* nullam vigilantibus querelam aut -entem sanitatem (*i. displicentiam, cf. p. 1416, 30 sqq.*) faciat.

? lusus verborum (-ere ∼ disciplina): *fort.* LAMPR. Alex. 53, 5 si ... ista vobis ... -ent, disciplina maiorum rem p. tenet. *etiam maior dubitatio est de* MART. CAP. 5, 437 *p. 1416, 81 sq.*

deriv.: displicentia. [displicina *i. disciplina v. p. 1317, 8.*] *Nelz.*

[**displicīna** *v. p. 1317, 8.*]

displico, -ātum, -āre *a* dis- *et* plicare. [*it.* spiegare, *francog.* déployer. *M.-L.*] GLOSS. -at ἀναπτύσσει. *i. q. dissipare*: VARRO rust. 3, 16, 7 si quando -atae sunt *apes* cymbalis ... numero redducunt in locum unum (*Georges coni.* dispalatae). *i. q. explicare*: GREG. M. in Ezech. 1, 9, 30 per verba doctorum exponendo -atur *sacra scriptura*.

displōdo, -ōsī, -ōsum, -ere [*a* dis- *et* plodere. *Th.*]. displudantur *traditur apud* VARRO rust. 2, 5, 8. SCHOL. Hor. sat. 1, 8, 46 explosum est eiectum, -osum cum impetu eiectum. GLOSS. -it dissoluit. -ōsa divisa. separata. -oso repulso. percusso.

i. q. dilatare, diducere: VARRO rust. 2, 5, 8 *pedes* (2, 9, 4). ARNOB. nat. 3, 14 naribus (6, 10). *i. q. dirumpere, dissolvere*: LVCR. 6, 129 vesicula (HOR. sat. 1, 8, 46 vesica [ISID. orig. 13, 8, 2]). 6, 286 -osa repente . . . templa. CONSENT. gramm. V 401, 8 ecthlimpsis est cum concursus vocum non solum praeterit syllabas, sed excludit et velut expressas strangulatasque -it. AVIEN. orb. terr. 507 terris. Arat. 1612 nubibus. AMM. 23, 4, 7 perfractis ossibus capita ipsa -ant.

displuviātus, -a, -um [*cf. c.* compluvium, compluviatus. *Th.*].

t. t. architect. (*de re vide Marquardt-Mau, Privatl. 217. 238*): VITR. 6, 3, 1 cava aedium quinque generibus sunt distincta quorum ita figurae nominantur, tuscanicum, corinthium, tetrastylon, -um, testudinatum. 6, 3, 2 -a autem sunt in quibus deliquiae arcam sustinentes stillicidia reiciunt *eqs.*

dispol- *v.* despol-.

***dispondēus** (-īus), -ī *m.* [δισπόνδειος. *Th.*]. *plerumque* -ius *traditur. pes metricus ex duobus spondeis constans, procceleusmatico contrarius*: DIOM. gramm. I 480, 18 ut Maecenatis . . . oratores (= IV 370, 9). PROB. cath. gramm. 42, 14 MAR. VICTORIN. gramm. VI 47, 13 FORTVN. gramm. VI 280, 25 TER. MAVR. 1473 ISID. orig. 1, 17, 14 *al.* *Gudeman.*

***dispōno,** -posuī, -positum, -pōnere *a* dis- *et* ponere. dispostus: LVCR. 1, 52. 2, 644 (dispositus: LVCR. 3, 787. 794 *al.* OV. am. 1, 14, 35 *al.* MANIL. 1, 495 *al. etc.*). GLOSS. διατίθημι, διατυπῶ, καθίστημι. -it κατατάσσει, προσδοκᾷ (προσδιοικεῖ? *Götz*), διοικεῖ, διαπλάττει. *cf.* HIER. epist. 106, 66 (*ad psalm. 104, 24*) ὃν διέθετο i. e. quod -uit. nom. hebr. p. 57, 12 Cherethim '-entes' pro quo melius in Graeco habetur διατιθέμενοι. SERV. Aen. 3, 376 sortitur: -it, ordinat. 3, 446 digerit: ordinat, -it. *cf. etiam* BEDA gramm. VII 286, 9. *inde a* CATONE, *v. p. 1422, 16.* [PLAVT. Men. 35 *v. l. 81*]. [*maced.* despune. *M.-L.*] [*loci dubiae traditionis vel significationis*: CIC. S. Rosc. 132 ⟨...⟩ aptam et ratione -itam se habere (villam *sim. suppleri vult Landgraf*). SEN. dial. 7, 17, 2 nat. 2, 59, 4 COLVM. 4, 20, 3. 5, 9, 5 TERT. nat. 1, 19 p. 91, 24 ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 22, 31 APRING. in apoc. 18, 22. *ex coni.*: MANIL. 3, 71 SEN. suas. 5, 2. *corrupte*: PLAVT. Men. 35 *B*¹. COLVM. 5, 6, 5 *v.* depono *p. 581, 30* (*item* 5, 6, 19 dep- *legendum pro* disp-). LVCAN. 5, 562 *G.* STAT. Ach. 1, 459 *M* (*v. vol. IV p. 582, 16*). AVR. Fronto p. 4, 18 N. HIER. epist. 55, 5, 1 (-sitam *pars codd.*; desponsatam *rell.*). AVG. epist. 151, 12 *ille* ad paeniten-

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tiam deponatur (disp- *V U edd.; cf.* epist. 232, 6). MISC. Tir. p. 63, 7 ISID. diff. app. 119 (*v. adn. ed.*).]

I ***de ordine locali:*** **A** *i. q. ordinare res:* **1** *mobiles (diversis locis separatim ponere):* **a** *generatim:* CIC. Verr. 2, 51 signa (*i. statuas*) ... ad omnes columnas, ⟨in⟩ omnibus etiam intercolumniis, in silva denique -sita. Att. 4, 8ª, 2 libros (*de bibliotheca*). CIC. Colum. 12, 3, 3 haec postquam omnia secrevimus, tum suo quaeque loco -uimus (*ex* XEN. oec. 9, 8, *ubi* διηνέγκαμεν). LVCR. 5, 695 loca caeli ... -sitis signis ornata notarunt (*cf.* PETRON. 35, 2 repositorium duodecim habebat signa *zodiaci* in orbe -sita). VARRO ling. 5, 45 reliqua urbis loca olim discreta, cum Argeorum sacraria [in] septem et viginti ⟨in quattuor⟩ partis urbi⟨s⟩ sunt -sita. *nota* BELL. Afr. 26, 4 ut ... oculos mentemque ad mare -sitos (depos- *plerique codd.*) derectosque haberet. VERG. Aen. 3, 237 tectos ... per herbam -unt enses et scuta ... condunt. TIB. 2, 3, 53 femina ... auratas -uit ... vias (*i. virgas in veste Coa*). OV. ars 2, 45 *Daedalus* -it in ordine pinnas. 2, 577 Mulciber ... lectum circaque superque -it laqueos (2, 595). met. 1, 673 haec ubi -uit *Mercurius* (*sc. alas pedibus, virgam manu, tegimen capillis*). 14, 266 gramina -unt sparsosque sine ordine flores secernunt calathis. fast. 1, 591 -sitas ... per atria ceras (*cf.* 5, 566 PLIN. nat. 35, 6. IVV. 6, 163 porticibus ... avos). EPIST. Sapph. 13 -sitis quae iungam carmina nervis (*cf.* VITR. 5, 4, 5 mobiles ... sunt *sonitus*, qui in tetrachordo inter immotos -siti ... loca mutant. FAV. EVL. p. 15, 29 in tetracordo numerorum ratione -sito). LIV. 26, 51, 1 captivos obsidesque et praedam. MANIL. 5, 169 per totum ... vagas (-us *al.*) corpus -ere palmas (*de pilae lusore manus huc illuc quasi dispergente*). VITR. 9, 8, 8 horae -untur *in horologio* ex virgulis aeneis ... ab centro -sitae in fronte. 10, 2, 3 retinacula super scapulas machinae longe -antur. CELS. 5, 26, 27 linamenta -i per plagam. SEN. Phaedr. 1257 disiecta ... membra ... in ordinem -e et ... loco restitue partes. Thy. 491 plagis ... clausa -sitis fera. benef. 4, 6, 1. 7, 10, 6 per quae (*regna*) divitias suas -uit ac fudit. dial. 3, 21, 3 *ambitio* per omnem orbem titulos. 4, 31, 5 expedite ... armamenta. 12, 6, 5 tot -endi libelli *Polybio ab epistulis* (*cf. ibid.* rerum ... coeuntium congestus). nat. 1, 3, 6 *al.* *nota* 1, 16, 4 per quae (*specula*) flagitia sua divideret -retque. 4, 13, 3 *al.* epist. 84, 3 apes ..., quicquid attulere, -unt ac per favos digerunt (*sim.* MACR. sat. 1 pr. 5). 90, 10 fronde congesta et in proclive -sita. 95, 28 quae (*fercula*) -i solent, uno iure perfusa (*ibid.* ponantur). 110, 13 -sita (*sc. in cena*), quae terra marique capiuntur. 121, 22 fila *aranei*. CVRT. 5, 1, 20 *altaria* utroque latere (APVL. met. 11, 20 aras. IVST. 24, 3, 4 aras ubique hostiasque). 7, 9, 15 *al.* COLVM. 2, 5, 2 in agro ... *acervos* stercoris (2, 10, 6 -emus dissipabimusque). 3, 15, 3. 8, 17, 6 *al.* LVCAN. 4, 439. PERS. 5, 181 uncta ... fenestra -sitae ... lucernae. PETRON. 73, 5. PLIN. nat. 4, 12 urbes in litore per ordinem -sitas. 6, 102. 18, 193 fimum. 34, 84. STAT. Theb. 1, 519 mensas. QVINT. inst. 7 pr. 1 -endis eis (*saxis, materiae al.*) collocandisque. 10, 7, 23 rudentes. FRONTIN. strat. 3, 10, 6 *cibum*. IVV. 14, 305 -sitis ... amis vigilare cohortem. TAC. hist. 2, 22 molares. ann. 6, 17 -sito per mensas miliens sestertio. PLIN. epist. 5, 6, 40 FRONTIN. grom. p. 43, 1 terminos per summum iugum. SVET. Tib. 43, 2 cubicula plurifariam. Nero 27, 3 per litora *tabernas*. vita Hor. p. 47 specula in (speculato *codd.*) cubiculo scortans ita (scorta *codd.*) dicitur habuisse ... -sita (*totum locum del. Oudendorp*). VLP. dig. 5, 1, 19, 2 merces vendidit ... vel -uit vel comparavit. CORP. XIV 2793 (*a. 169*) signis aereis ... -sitis in zothecis. APVL. met. 6, 10 granis rite -sitis atque seiugatis. 11, 16 *al.* TERT. bapt. 3 p. 203, 21 quam (*materiam*) in omnibus rebus et operibus suis deus -uit (adv. Hermog. 43 p. 172, 23. PRISCILL. tract. 11, 145 ut ... materiam rerum ... in usum operis tui [*sc. dei*] sermo -ret). apol. 17, 1 molem *mundi*. FIRM. math. 8, 11, 5 ob interceptam annonam vel male -sitam vel ... subtractam. FILASTR. 133, 1 de thesauris locisque absconditis atque a deo -sitis. FAV. EVL. p. 21, 10 cavernis (*in tibia*) harmoniae lege -sitis. VVLG. num. 4, 19 *sacerdotes* -ent opera singulorum et divident, quid portare quis debeat. Esth. 1, 6 *lectulos*. psalm. 83, 6 *et* PSALT. Rom. 83, 7 ascensiones (ascensus *Psalt. Rom.*) in corde ... -uit (διέθετο) ... in loco, quem posuit (ἔθετο. -uisti ei *Psalt. Rom.*). CLAVD. 5, 26 cladem divisit in orbem -uitque nefas *Rufinus*. THEOD. PRISC. eup. faen. 96 ex sinopide, alumine *eqs.* ... cum aceto -sitis. PASS. Thom. p. 140, 7. CARM. epigr. 403, 6 molle in varias aurum -ere gemmas. 1135, 8 *pomum in tumulo.* *aliter i. q. separatim ab aliis ponere, separare:* ITALA deut. 19, 7 (Lugd.) tres civitates -es tibi (διαστελεῖς, VVLG. dividas). *pro subi. res* (natura *al.*): LVCR. 5, 439 iungi res et discludere mundum membraque dividere et magnas -ere partes. VITR. 6, 1, 12 proprietates locorum ab natura rerum -sitas. SEN. dial. 11, 10, 5 alimenta, quae rerum natura omnibus locis -uit. nat. 1, 13, 1 si nubes fors aliqua -uit, ut inter se conspiciant. 2, 1, 3 in ea sede, in qua illum (*spiritum*) natura -uit (*i. in dispositione universorum locum dedit*). 3, 30, 3 ubi non humorem natura -uit? 5, 18, 1 ventos ... per diversa -uit *providentia*. epist. 94, 57 haec (*caelestia*) supra nos itura -uit *natura*, aurum ... abscondit. CENS. 6, 2 aetherium calorem ..., qui membra -at *infantis in utero*. *passive non indicato auctore disponendi:* MANIL. 1, 416 Anguis squamea -sitis imitatur lumina flammis. 2, 789 *cardines* per mundum sunt quattuor omnes -siti (VITR. 9, 1, 3). 3, 62 *astra* per mediam mundi ... partem -sita. 5, 286 -sitis habitatur spica per artem frugibus et structo similis componitur ordo. VITR. 9, 1, 3 stellis -sitis XII partibus peraequatis (*de zodiaco*). 9, 3, 3. 9, 4, 5 caudae *arcton* capitibus earum adversae contra -sitae figurantur. 9, 4, 6 *al.* GERM. 193 qualis ... subicit clavicula dentes ..., talis -sita est stellis *Cassiepia*. SEN. benef. 6, 22, 1 *caelestia* ingentibus intervallis diducta et in custodiam universi -sita. nat. 3, 22 haec (*aqua*) ... cum toto *mundo* -sita est. epist. 102, 21. TERT. adv. Marc. 2, 3 p. 337, 1 quibus distinguendis ... sidera et luminaria caelestia -sita sunt. IREN. 1, 14, 2 ex quibus ... *elementa* -sita (κατακεκοσμῆσθαι) dicit. FIRM. math. 8, 3, 5 quatenus sint in zodiaco circulo signa -sita. HYG. astr. 3, 2 p. 82, 5 *stellas* passim -sitas (3, 4 in rotundo. *al.*). AVG. civ. 22, 24 p. 613 D. ita sunt in eo (*corpore*) loca sensuum et cetera membra -sita. 22, 30 p. 631. OROS. comm. 2 p. 154, 1 in membris corporis caeli signa esse -sita, id est arietem in capite *eqs.* **b** *in agricultura, maxime de seminatione:* CATO agr. 47 harundinem sic serito: ternos pedes oculos -ito (*cf.* PLIN. nat. 16, 173). MORET. 68 -ere plantas ... et ... committere semina terrae (COLVM. 5, 6, 9. PALLAD. 2, 15, 2 locis ... frigidis. 3, 9, 14 *al.*). MANIL. 5, 239 te, Bacche, ...-et ... iugis. SEN. dial. 6, 16, 7 in scissuram (missarum *A*) semina ... plantasque -it (COLVM. 5, 3, 1). COLVM. 3, 13, 4 vitem per denos pedes in quincuncem (3, 20, 4 per species digerendae vites -endaeque ... in proprios hortos. *ibid.* distinguendae). *ibid.* malleolum. 5, 5, 3 ordines. 5, 6, 9 *ulmum*. 5, 6, 11 inter quadraginta pedes ... arbores (5, 6, 17 *arborem. cf.* SIC. FLACC. grom. p. 145, 14). 5, 6, 23 palmites. 5, 7, 1. 5, 10, 21 ramos ... per pulvinos arearum (5, 10, 22 in ordinem). 5, 12, 3 *al.* 11, 3, 41 lepidium cum ... habueris -situm. 12, 16, 2 *uvas* in crate -ito rarius (12, 44, 2 uvam). arb. 30, 2 rosam fructibus ac surculis. PLIN. nat. 17, 68. 78. 19, 150 spongeas ... pedalibus intervallis. 19, 153 PALLAD. 1, 34, 4. 1, 35, 1 *al.*

c *in re militari:* SISENNA hist. 61 construunt carros et sarraca crebra -unt. CAES. Gall. 7, 73, 5 obliquis ordinibus *stipitum* in quincuncem -sitis scrobes ... fodiebantur. 7, 81, 4 *fundas, sudes* in opere. civ. 1, 17, 3 tormenta in muris (LIV. 24, 34, 8). 3, 5, 2 omni ora maritima classem (*v. vol. III p. 1286, 81*). 3, 24, 1 *scaphas* in litore pluribus locis separatim. BELL. Alex. 25, 2 *navigia* in statione. BELL. Hisp. 20, 1 circum ea loca castella. LIV. 21, 11, 7 *catapultas ballistasque* per omnia tabulata. 25, 26, 2 *trina castra* per idonea loca (27, 40, 11 per urbes agri Sallentini castra -sita habebat). 32, 32, 1 cum ... in Phocide ... hiberna -sita haberet. 36, 43, 2 naves. 44, 29, 4 *lembos* per Cyclades. SEN. nat. 6, 32, 7 arma contrariis -sita vexillis (ALC. AVIT. carm. 5, 373). SVET. Aug. 49, 3. Tib. 38 *commeatus* per municipia (PANEG. 11 (3), 14, 1). Cal. 46 *machinas*. VOPISC. Aurelian. 11, 6 illic hiemalia et aestiva -ere, ubi. VEG. mil. 3, 8 p. 83, 18 scutis ... in orbem ... -sitis. **d** *in architectura (ex artis regula collocare):* LEX par. fac. Put. (Corp. I² 2 n. 698) 2, 2 -ito *trabiculas*, ni plus S ≡ (*sc. altera ab altera distet*). VITR. 3, 4, 3 supra stylobatas *columnas* (4, 8, 2 circum cellam isdem symmetriis). 3, 5, 15 capita leonina ... -sita ⟨ita⟩, uti. *ibid.* cetera aequali modo. 4, 1, 2 mutuli in coronis ... dorico more -untur. 4, 1, 7 cymatiis et encarpis pro crinibus -sitis. 5, 1, 2. 5, 1, 9 supra trabes contra capitula ex fulmentis -sitae pilae sunt collocatae. 5, 3, 5 aditus. 5, 6, 9 *comicae scaenae* aedificiorum privatorum ... habent speciem prospectusque fenestris -sitos imitatione. 5, 10, 2. 3 *al.* 6, 5, 1 cum ad regiones caeli ita ea (*triclinia al.*) fuerint -sita. 7, 3, 1 *catenas*. COLVM. 5, 7, 2 tabulata. TERT. adv. Val. 7 p. 183, 21 cenacula in aedicularum -sita (dep- *al.*) sunt forma. VVLG. Ezech. 46, 22 in quattuor angulis atrii atriola -sita. **e** *de ordinandis capillis:* TIB. 1, 8, 10 saepe ... mutatas -isse comas (*v. vol. III p. 1750, 72*). 1, 9, 67 crines (*v. vol. IV p. 1204, 7. adde* APVL. met. 2, 9). OV. am. 1, 14, 35 male -sitos ... periisse capillos. SCHOL. Iuv. 6, 490 '-it' pro componit crines eius.

2 *immobiles (earum partes distinguere vel ordinare):* PANEG. in Mess. 152 tellus ... quinque in partes toto -itur orbe. PROP. 3, 5, 9 *Prometheus* corpora -ens. VITR. 1, 2, 9 cum ad usum patrum familiarum ... aut ad eloquentiae dignitatem aedificia †alte (apte *Krohn*) -entur (5, 12, 1 apte). 1, 5, 7 fundamenta ... pectinatim -sita. 6, 1, 1 *al.* COLVM. 1, 4, 6 villa qualiter aedificetur et quam utiliter -atur. 2, 14, 7 surculo et segetibus atque ... pratis fundus est -situs. 4, 17, 7 late -sita vinea. 4, 25, 1 sic -sita vinitoriae falcis figura, ut. 4, 31, 3 *salix* in bracchia ... -atur. 11, 3, 56 *solum* perfossum in areas -i. 12, 2, 5 est rite -sita navis. PLIN. nat. 17, 78 *arbusta*. 36, 100 sine ferreo clavo ita -sitā contignatione, ut. MART. 10, 79, 5 daphnona ... in agro. APVL. met. 5, 1 partes longe lateque -sitae domus. 10, 29 aulaeo subducto ... scaena -itur. PALLAD. 1, 18, 1 cellam vinariam ... habere debemus ... sic ... -sitam, ut. 1, 39, 3. CORP. VI 1130, 7 (*a. 305/6*) thermas ... quas ⟨M⟩aximianus ... -uit ac ⟨f⟩ieri iussit et ... consecra⟨vit⟩. *in imagine:* PRISCILL. tract. 11, 142 -sitae in te (*deo, deum?*) ecclesiae tabernaculum. FILASTR. 123, 3 zodia ... duodecim ... diversa sunt climata diversaeque regiones ... a deo -sitae, ut inhabitentur. VVLG. Sirach 33, 13 plasmare illud (*lutum figuli*) et -ere. THEOD. PRISC. log. 36 p. 134, 19 lectum straminibus ... -situm. GREG. TVR. Franc. 10, 21 *gladii* capulum ex gemmis ... auroque -situm erat. *singulariter i. q. ponere:* CORP. VI 3450, 6 Aur. Censorino ... uxor et ... filius b. m. -erunt. *huc potes trahere:* MANIL. 4, 712 in varias leges variasque figuras -situm (*paene i. q. factum*) genus est hominum.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *i. q. collocare, dirigere homines (bestias)*: **1** *generatim*: CAES. Gall. 7, 28, 6 in via -sitis familiaribus. LIV. 2, 35, 4 clientibus. 24, 4, 7 qui per contionem ad excitandos clamores -siti erant. CVRT. 6, 11, 3 per -sitos, quos supra somnum habebat. QVINT. inst. 4, 2, 37 -sitae vel etiam circumfusae multitudinis. decl. 364 p. 395, 5. IVV. 7, 44 magnas comitum -ere voces (*i. plausores*). TAC. Agr. 43 cursores. ann. 14, 13 agmina per sexum et aetatem. PLIN. epist. 4, 19, 3 SVET. Iul. 43, 2 Tib. 11, 2. HIL. ad Const. 1, 6 plebs in custodia catenati ordinis constricta -itur. CYPR. GALL. Ios. 6 plebem ... locis -at opimis. SVLP. SEV. Mart. 9, 2 -sitis iam in itinere civium turbis. PASS. Mar. Iac. 12 p. 61, 5 -sitas agminum series. PLIN. nat. 10, 58 *grues* in extremo agmine ..., qui acclament, -sitos habent.

2 *in re militari*: SISENNA hist. 126 quam maxime celatim poterat, in insidiis suos -it. CIC. Phil. 5, 9 sic ... erant -sita praesidia, ut (CAES. Gall. 1, 8, 2 *al.*). POLLIO Cic. epist. 10, 31, 1 qui locis omnibus -siti ... scrutantur tabellarios. CAES. Gall. 5, 16, 4 ut ... stationes ... -sitas haberent (7, 69, 7 *al.*). 5, 33, 1 cohortes (*al. v. vol. III p. 1557, 24.* PANEG. 12 (2), 35, 3 manipulatim). 6, 8, 5 equites ad latera (civ. 3, 24, 4 per oram. *al.* HIRT. Gall. 8, 15, 3 equites frenatis equis in stationibus [*cf. Klotz, Caesarstudien p. 173*]. 8, 16, 4 in insidiis. LIV. 38, 41, 13 in cornua. CVRT. 3, 9, 5 dextra laevaque. FRONTIN. strat. 2, 5, 33 sub virgultis. CAES. Gall. 7, 56, 4 *equitatum*). CAES. Gall. 7, 27, 1 custodias in muro -sitas (7, 55, 9 *al. cf. vol. IV p. 1558, 60.* LIV. 23, 17, 1 *custodes.* SVET. Aug. 43, 2). 7, 34, 1 quae (*peditum milia X*) in praesidiis ... -ret. 7, 35, 1 *exploratores* (7, 61, 1). 7, 80, 1 *exercitum* ad utramque partem munitionum (*aliter cf. p. 1429, 19.* FRONTIN. strat. 1, 5, 24 circa latera). civ. 1, 14, 3 legiones ... in Apulia hibernorum causa (1, 37, 1 Narbone. BELL. Alex. 49, 1 in hiberna [*cf. Klotz, Caesarstudien p. 190*]). 1, 21, 3 in eis operibus ... milites -it non certis spatiis intermissis, sed perpetuis vigiliis stationibusque (3, 92, 2 in suis ordinibus. *aliter* LAMPR. Alex. 47, 1 milites ... sic -uit [*i. instituit*], ut ... annonas acciperent). 1, 27, 5 sagittarios funditoresque raros in muro (HIRT. Gall. 8, 40, 5. CVRT. 8, 14, 3 ab utroque latere). 2, 19, 3 vigilias ... in turribus. 3, 9, 6. HIRT. Gall. 8, 12, 1 silvestribus locis insidias (*cf.* VEG. mil. 3, 10 p. 91, 8 superventūs). 8, 18, 1. 8, 19, 1 *turmas* (TAC. ann. 4, 25). 8, 43, 2. BELL. Alex. 2, 3 *multitudinem.* BELL. Hisp. 2, 1 *tabellarios.* 25, 5 *acies* (*al., v. vol. I p. 407, 81 et 412, 18*). 40, 4. NEP. Iph. 2, 2 copiae ... sic ordinatae ..., ut singuli a peritissimo imperatore -siti viderentur. LIV. 23, 1, 6 Numidas ... in insidiis ... apte (30, 5, 9 ad exitus itinerum). 24, 46, 6 cornicines in via paribus intervallis. 25, 21, 3. 26, 44, 1 copias ita -it: ... opponit, ... arcem insidit, ... imponit (*cf. vol. IV p. 908, 13. adde* LIV. 32, 11, 6. *cf. etiam p. 1428, 41*). 27, 28, 7 oppidanos per muros ... in stationibus. VELL. 2, 27, 4. SEN. Phoen. 391 septena reges bella -siti parant. LVCAN. 6, 289 ut parva -ret arma corona (SCHOL. *ad l.* ut ... milites spissiores collocaret. QVINT. inst. 4, 1, 19). SIL. 12, 172 agmina (*cf. vol. I p. 1345, 59*). STAT. Theb. 5, 7. FRONTIN. strat. 2, 5, 22 insidiatores. 2, 5, 32 *al.* TAC. Agr. 35. hist. 2, 44 *excubias.* 3, 22 paratis ... -sitisque Flavianis. ann. 4, 27. FLOR. epit. 4, 1, 8 urbe tota viros, faces, tela. PAVL. dig. 1, 15, 1 *familiam publicam* circa portam. APVL. mund. 26 duces ac satrapae ubique -siti (*cf. Ps. Aristot. mund. 6 p. 398^A, 29*). ITALA iud. 18, 16 (Lugd.) viri ... -siti ad ianuam portae (ἑστῶτες [ἐστηλωμένοι *al.*] παρά, VVLG. stabant ante). AVSON. 423, 2 *Argivi* -siti in turmas equitum. AMM. 31, 8, 5 praetenturas. VEG. mil. 1, 26 p. 27, 11 ut ... in acie -sitos ordines servent (3, 14 p. 98, 5 tertius ordo -itur de armaturis. MARCELL. chron. II p. 98, 514, 1 a mari in mare). VVLG. III reg. 10, 26 II par. 31, 19. CLAVD. 15, 417 maniplos. carm. min. 25, 88 cuneos. SVLP. SEV. chron. 2, 38, 5 per viam suos. *in imagine* ZACCH. 1, 18 tamquam ad signum bellici moris -sitos stare diceres fluctus. COD. Iust. 1, 27, 2, 8 *limitaneos.* LIV. 21, 5, 10 in ripa elephantos. CVRT. 8, 14, 13 beluae -sitae inter armatos. *sim. in saltatione*: APVL. met. 10, 29 saltaturi ... -sitis ordinationibus.

3 *in cursu publico*: LIV. 37, 7, 11 Gracchus ... per -sitos equos (*sc. publice in mutationibus*) prope incredibili celeritate ... Pellam pervenit (*cf.* 40, 56, 11). SVET. Aug. 49, 3 *nuntiorum ex provincia afferendorum causa* iuvenes primo modicis intervallis per militaris vias, dehinc vehicula -uit.

II *de ordine verborum vel rerum per cogitationem, orationem, scripta*: **A** *generatim (i. q. exponere, disserere, digerere, argumentari sim.)*: VARRO ling. 6, 63 sermo, in quo pure -untur verba, ne sit confusus atque ut diluceat, dicitur disputare. CIC. de orat. 3, 137 Homeri libros confusos antea ... -isse. orat. 5 *sophistae* verba ... transferunt eaque ita -unt, ut pictores varietatem colorum. Tusc. 1, 6 *cogitationes* nec -ere nec illustrare. LVCR. 5, 529 causas. AETNA 249 quaecumque iacent tanto miracula mundo ..., manifesta notis certa -ere sede singula, divina est animi ... voluptas. 510 certis -ere singula causis. LIV. 42, 29, 8 consilia ... in omnem fortunam ita -sita habebat: si ..., si. 42, 46, 2 quae audisset quaeque dixisset, ita -sita *in litteris erant*, ut. SEN. epist. 89, 1 dividi philosophiam et ingens corpus eius in membra -i. 89, 14 moralem eius (*philosophiae*) partem ... -ere (*ibid.* dividi). 94, 33 officia praeceptis -untur. PS. QVINT. decl. 12, 1 levior est dolor, qui -itur (*i. cuius causae separatim proferuntur*). FRONTIN. strat. 2 pr. -sitis primo libro exemplis. APVL. met. 8, 24 mathematicus ..., qui stellas eius -uit. Plat. 2, 26 *Plato* originis eius (*civitatis*) principia et fundamenta -it. ITALA Afr. ed. Soden Luc. 1, 1 multi temptaverunt -ere narrationem (ἀνατάξασθαι, VVLG. ordinare). TERT. idol. 2 p. 31, 29 dominus quam extensius ista (*facinora*) -at. nat. 2, 9 p. 111, 3 deos Varro trifariam -uit, ⟨in certos⟩, incertos et electos. pudic. 9 p. 236, 7 ad struendam et -endam et texendam parabolam. 19 p. 265, 28 Iohannis ... distinctionem delictorum -entis. 21 p. 269, 23 hoc ... magis et agnosco et -o. resurr. 2 p. 26, 16 *haeretici* Christum (*i. qualitates eius*) aliter -ere coacti. 48 p. 98, 23 -sita ad Corinthios ... distinctione ecclesiasticae disciplinae *ab apostolo. ibid.* p. 100, 3 ordo ... meritorum ... nomine -etur (p. 100, 4 ordo ... corporum -atur). 53 p. 111, 4. 21 diversa in ordinem -i non possunt. apol. 24, 3 -unt divinitatem, ut imperium ... penes unum, officia penes multos velint. adv. Hermog. 36 p. 166, 13 portionem materiae in motum -ere. adv. Prax. 27 p. 279, 20 distinctione patris et filii, quam manente coniunctione -imus ut solis et radii. adv. Marc. 1, 2 p. 292, 17 *Christi* in homines, non in deos -entis exempla (*cf. p. 1423, 83*). p. 293, 11 has naturas quibus -erit articulis *Marcion*, ... ostendemus. 1, 7 p. 299, 21 -sita ... regula. 1, 9 p. 302, 15 cetera viderit Marcion, si in diversitate -uit. 2, 5 p. 340, 26 totum ordinem disciplinae per praecepta -situm a ... deo (THEOD. PRISC. log. 39 ordinem -situm custodientes *in libro*). 2, 12 p. 352, 4 totum hoc iudicato -situm et ordinatum est. 3, 13 p. 397, 6 in signum ... -sita virgo mater (*cf. Is. 7, 14*). 3, 17 p. 405, 16 de utroque titulo sic -am, ut. 4, 16 p. 473, 11 qui illud (*praeceptum*) ... et distinxit et ad arbitrium disciplinae suae -uit (PRISCILL. tract. 3, 58). 4, 29 p. 521, 17 qui furorem illum ... in personam -it creatoris. PS. TERT. haer. 5 p. 222, 8 totam plenitudinem et perfectionem veritatis in istis litteris esse -sitam. PRAEF. bibl. monarch. in Marc. euangelii in se dicta -ere (*ibid.* agnoscere, intellegere). CYPR. epist. 33, 1 dominus ... episcopi honorem ... -ens in euangelio loquitur. LACT. mort. pers. 2, 2 testamenti novi sollemnem disciplinam. *nota imaginem* HIL. in Matth. 6, 1 porcorum ... haereticis est nomen: quia quamvis ungulae bifidae sint (*ut ruminatoribus*), acceptam tamen dei cognitionem non ruminando -unt. psalm. instr. 13 in psalmo eo, qui octavo in numero -situs est (*i. octavus est*). trin. 4, 33 benedictionem, quam sub eodem sermone ad Ioseph -it *Moyses.* PRISCILL. tract. 1, 38 generatio domini in euangelio per eos (*electos*) sita et edicta. VVLG. psalm. 111, 5 -et sermones suos in iudicio (οἰκονομήσει τοὺς λόγους). sap. 18, 9 iustitiae legem in concordia -erunt (διέθεντο . CLAVD. 1) aliis (*philosophis*) princeps rerum -itur aer. AVG. civ. 1, 36 p. 52, 33 D. ut deinceps -sita *in volumine II* ab alio sumamus exordio. THEOD. PRISC. log. 34 *adiutoria* in libro fysicorum commodius -imus. 115 exordium. phys. 7 p. 255, 2. AVIAN. fab. 32, 3 -sitis (*sc. per singulos deos*) confidens numina votis ferre ... opem. COMPVT. cod. Col. prol. 4 p. 229 -uimus omni genere inquirendi annos et tempora creaturae. EXC. barb. p. 292, 8 Fr. -amus regna (*ibid.* manifestemus). VAL. CEM. hom. 5, 5 aliud in corde serit, aliud in lingua -it. 17, 1 viam salutis ... sermone. 20, 2 fastidiosi oris verba. EVSTATH. Bas. hex. 6, 5 p. 926^C nascentium genesim. CLAVD. MAM. anim. p. 191, 7 *libellos* subtilissima disputatione. BOETH. arithm. 1, 9 p. 20, 2 ordinatim -sitae ... summae (mus. 1, 16 p. 202, 25 in ordinem). 1, 10 p. 22, 24 si ab uno -antur *numeri* (1, 17 p. 33, 24 a ternario numero). 1, 12 p. 28, 10 *al.* herm. pr. 2, 12 p. 167, 24 (= herm. sec. 5, 12 p. 389, 28) *contradictiones* secundum esse et non esse -untur (*Aristot. herm. 12 p. 21^A, 39* τάττονται). herm. sec. 4, 10 p. 264, 7 (*Aristot. herm. 10 p. 19^B, 31*). in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 37, 5 *al.* APRING. in apoc. 1, 9 ut passionis ... temptamenta -ret *Iohannes.* 4, 6. 19, 14 in equis albis aut fidei candorem dicit aut regeneratorum per resurrectionem corporum membra -it. COD. Iust. 6, 51, 1, 9 quod non ineleganter ... Vlpianus in hac parte cum omni subtilitate -uit. NOVELL. Iust. 23, 3 pr. illud ... in tertio capitulo -endum est, quod. 62, 1, 3 hunc ... legis articulum ita -imus. BENED. reg. 1. 18. CAES. AREL. suggest. p. 299 testamenti obscura reserare vel disserere et profunditatem sanctarum scripturarum -ere. *de re*: PRISCILL. tract. 10, 124 historia ... gesta -ens. MARCELL. med. carm. 8 salutiferas -it pagina curas. *pro obi. enuntiatum*: TERT. adv. Prax. 5 p. 233, 22 cogitando et -endo secum, quae ... erat dicturus. THEOD. PRISC. log. 66 quid expediat, sequenti lectione -ui. *inf.*: TERT. pudic. 8 p. 234, 12 nec ... possunt *interpretes parabolarum* ... Christianum peccatorem in filio minore -ere veniam consecuturum, nisi ... expresserint. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 12, 5 probationem ita esse debere ... -uit. COD. Iust. 7, 45, 14 Papinianus ... in quaestionibus suis rite -uit ... iudicem iudicare. *nota*: COMM. instr. 1, 27, 2 tu licet -as (*i. fingas vel putes, opineris*) nihil te sentire defunctum.

B *technice, maxime in rhetorica*: RHET. Her. 3, 9, 16 ex institutione artis non modo totas causas per orationem, sed singulas quoque argumentationes -emus ..., in (id est *vel* id est in *al.*) expositionem, rationem *eqs.* 4, 56, 69 quo pacto eas (*sc. res*) -ere conveniat. CIC. de orat. 2, 79 *inter quinque membra eloquentiae*: invenire, quid dicas, inventa -ere *eqs.* 2, 180 rationem ordinis et -endarum rerum. 2, 184 de -enda tota oratione. 2, 350 de inveniendis rebus -endisque. 2, 357 -sitis notatisque rebus. RVT. LVP. 1, 18 singulas res separatim -endo (*de* μερισμῷ). QVINT. inst. 2, 12, 10 in oratione multa summittere, variare, -ere. 3, 3, 10 non ... tantum inventa tenere, ut -amus, nec -sita, ut eloquamur, ... debemus. 3, 6, 65 colligere ... eadem ac -ere paulo significantius. 8 pr. 1 ratio inveniendi atque inventa -endi.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

8, 3, 59 quod male -situm est, id ἀνοικονόμητον ... vocant. 9, 1, 4 *al.* FRONTO p. 212, 15 N. argumenta ita -ere, ut sit ordo eorum rite conexus. SVLP. VICT. rhet. 4 p. 315, 9 inventa recte et cum ratione -ere (14 p. 320, 11 digerere in ordinem atque -ere). *de re:* QVINT. inst. 10, 6, 2 rerum ordinem ... intra se ipsa -it *cogitatio*. *absolute:* RHET. Her. 3, 9, 16 rationem in -endo habere. *ibid.* ex institutione artis -emus, cum. 4, 56, 69 quae si sequimur, acute et cito reperiemus, distincte et ordinate -emus. CIC. de orat. 1, 187 in hac ... ratione dicendi excogitare, ornare, -ere, meminisse. part. 20, 68 ratio ... inveniendi et -endi. QVINT. inst. 3, 3, 11 *oratoris* esse invenire, -ere, eloqui. 5, 10, 54 *al.* PLIN. epist. 3, 13, 3 -ere apte, figurare varie. VLP. dig. 23, 3, 33 recte ... Sabinus -uit, ut diceret. ALTERC. Heracl. p. 143, 5 quomodo -is de fide? *apud poetas (ad A et B):* LVCR. 1, 52 mea dona (*i. carmen*) tibi studio -sta fideli. 3, 420 dulci ... reperta labore ... -ere carmina (*cf.* PORPH. Hor. carm. 1, 15, 15). PROP. 4, 1, 57 moenia ... -ere versu. TAC. dial. 3 tragoediam -ui ... et intra me ... formavi. SCHOL. Cic. Bob. p. 138, 6 St. in ea (*fabula*) est ... argumentum ita -situm, ut ... procedat. CLAVD. DON. Aen. pr. p. 6, 14 sic Aeneae laudem esse -sitam, ut.

C *singulariter i. q. separatim ponere:* RHET. Her. 4, 11, 16 si rarae -entur *exornationes*, distinctam ..., si crebrae collocabuntur, obliquam reddunt orationem. CIC. de orat. 3, 95 in ornatu -sita quaedam insignia et lumina (*opp.* id ... fusum aequabiliter per omnem orationem).

III ***de ordine temporum et actionum:*** A *i. q. ordinare actus, vitam sim. secundum tempora:* TIB. 1, 9, 64 illa ... queat ... operum (*Veneriorum*) varias -isse vices (*cf.* OV. am. 3, 7, 64 quos ego non finxi -uique modos). SEN. Herc. O. 1096 qui tempora digerit ... deus anni, -uit vices. benef. 4, 6, 3 per quam (*lucem*) actus vitae tuae -is atque ordinas (SEN. epist. 16, 3 *philosophia* vitam -it, actiones regit. PS. QVINT. decl. 8, 6 quibus *consiliis* ordinatur iuventa, vita -itur. LACT. inst. 3, 7, 2 in -endo vitae statu. SIDON. epist. 2, 13, 4 *spatia vitae* per horarum ... clepsydras. ENNOD. epist. 8, 5, 2 p. 203, 23 vitam ... in innocentiae calle). SEN. benef. 6, 34, 3 amicum vocas, cuius -itur salutatio (HIER. epist. 22, 28, 4 salutandi ei ordo -itur). dial. 10, 1, 4 aetas nostra bene -enti multum patet. 10, 16, 3 quomodo id (*otium*) -ant aut extrahant (PLIN. epist. 4, 23, 1. *cf. infra l. 40*). 10, 20, 1 *senectutem* in novas spes. 12, 6, 4 diem (*v. p. 1048, 31*). epist. 99, 31 hoc, quod vivimus, late -itur. PERS. 5, 43 unum opus et requiem ... -imus ambo. MART. 5, 20, 3 tempus otiorum (AVSON. 399, 33 tempora. OROS. hist. 6, 1, 5. *aliter* COMM. instr. 2, 25, 1 -situm tempus *a deo*). QVINT. inst. 11, 3, 110 gestum. PS. QVINT. decl. 2, 8 cuius somnos ipsa -as? ipsa custodias? AVR. Fronto p. 68, 3 N. ab hora nona noctis in secundam diei bene -sito cibo studivi. PAVL. sent. 3, 5, 11 in -enda ... quaestione ... hic ordo servatur: primum ..., deinde. APVL. met. 8, 29 probe ... -sita cenula. TERT. spect. 28 p. 27, 4 non possumus cum illis discumbere, quia nec illi nobiscum: vicibus -sita res est. PANEG. 12 (2), 9, 3 -siti ad temporum vices ... secessus. FIRM. math. 5 praef. 5 ad cuius (*sc. Solis*) arbitrium fatorum ordo -itur. AVSON. 255, 5 fatis -ere sic placet aevum. 417, 69 praedia ... -sitis totum vicibus variata per annum (*cf. supra l. 29*). AVG. c. Iul. 3, 9, 19 ordinem saeculorum *deus* (PETR. CHRYS. serm. 174 p. 656^{A} cuncta ... saecula per aevi omnia spatia). LEO M. epist. 138 p. 1102^{A} tempus ... solemnitatis ita -sitos habet limites suos, ut ... nunc ..., nunc ... oporteat. DRAC. laud. dei 3, 332 *Brutus* annua festivis -ens fascibus acta.

B *latiore sensu (recedente notione dividendi, praevalente voluntatis): i. q. ordinare quomodocumque:* 1 *aliquid praeparare, administrare, iubere, velle:* Q. CIC. pet. 20 ut ... discriptum ac -situm suum cuique munus sit. SEN. suas. 1, 8 regenda esse et -enda, quae ... vicisset (*sc. provincias, gentes*). SEN. Oed. 256 qui carentes luce -is domos (*Pluto*). Phoen. 662 *Eteocles ad Polynicen:* praecepta melius imperi reges dabunt; exilia tu -e. Thy. 14 supplicia functis ... umbrarum arbiter -is. dial. 10, 9, 1 quod in manu fortunae positum est, -is, quod in tua, dimittis. 10, 20, 5. nat. 1 pr. 11 regna (ITIN. Alex. 28. *cf. etiam p. 1426, 57*). 2, 32, 3 aliis somnia, aliis exta -it *deus*. 2, 46 sic omnia esse -sita, ut. benef. 6, 23, 3 cum universa -rent *dei* (TERT. adv. Marc. 2, 5 p. 340, 6. adv. Prax. 6 p. 235, 10 per quem erant cogitata atque -sita, immo et facta iam *universa*. HIL. myst. p. 25, 1. *cf.* p. 24, 32. PS. HIL. libell. 3 ordinata et gradatim -sita universa. RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 8). SEN. epist. 16, 5 arbiter deus universi cuncta -uit. 17, 1 *rem familiarem*. 36, 6 *mores (sc. suos)*. 71, 2. 102, 20 satius est ire aperta via ... quam sibi ... flexus -ere. 108, 24 omnia in futurum. 119, 6 divitias. CVRT. 9, 6, 19 ne pigri quidem sibi fata -unt (PANEG. 3 (11), 3, 5 *Iuppiter* fata -it. FIRM. math. 3, 1, 2). LVCAN. 8, 603 gladios (*i. caedem*). PETRON. 115, 14 opes ... per mille annos. PLIN. nat. 18, 19 *imperatores* eadem cura semina tractabant qua bella eademque diligentia arva -bant qua castra. STAT. Theb. 7, 391 omnia rite -it, qui bella gerant, qui moenia servent. QVINT. inst. 6, 2, 30 divitiarum ... usum. PS. QVINT. decl. 1, 11 indicium. 7, 11 facinus ordinare, -ere. TAC. hist. 1, 58 Vitellius ministeria ... in equites. ann. 16, 8 imperii curas. PLIN. epist. 3, 19, 9 in -endis facultatibus. SVET. Nero 39, 3 bona male (INST. Iust. 3, 10, 3 legitimo modo. IVLIAN. epit. novell. 70, 256). VLP. dig. 4, 2, 14, 10 quatenus ... diximus ... inesse, sic hoc -endum est, ut. 28, 5, 35, 3 *res Italicas*. PAVL. sent. 4, 8, 25 fundorum hereditariorum culturas rationesque. MARCIAN. dig. 30, 114, 14. APVL. met. 4, 14 instanti militiae -imus sacramentum. 4, 19. 6, 22 pectus meum (*Iovis*), quo leges elementorum et vices siderum -untur. 10, 18 *al.* MIN. FEL. 17, 6 quae ... ut crearentur, fierent, -rentur, summi opificis eguerunt. ITALA psalm. 40, 9 (Aug. civ. 17, 18 p. 243 D.) verbum iniquum -erunt adversus me (κατέθεντο. VVLG. constituerunt). Marc. 9, 12 (cod. k) Elias primo -it omnia (ἀποκαθιστάναι. VVLG. *non respondet. cf.* ITALA Afr. ed. Soden Matth. 17, 11 Helias ... veniet et -et omnia. ἀποκαταστήσει. VVLG. restituet). TERT. nat. 2, 5 p. 105, 7 nec quicquam hominum causa -ere *deos* (*ibid.* agere, curare). 2, 7 p. 107, 24 sacra. scorp. 10 p. 168, 18 domesticos ..., per quos traditio -sita est (*i. parata*). ieiun. 11 p. 289, 32 quisquis ille est (*sc. spiritus*), in Christo nostro haec erga dominum nostrum officia -uit. resurr. 37 p. 79, 4 *Christus* ut in spiritum -ret statum salutis. 38 p. 81, 3 rem. adv. Hermog. 18 p. 146, 2 ad opera mundi -enda. *ibid.* p. 146, 6 nihil ... -situm sine sophia. adv. Prax. 6 p. 235, 7 intra se. poen. 9 satisfactio confessione -itur. adv. Marc. 3, 2 p. 378, 18 nihil a deo non -situm *eqs.* 3, 15 p. 400, 28. 4, 1 p. 423, 17. *ibid.* p. 425, 14 qui -uit demutationem, iste instituit et diversitatem. 4, 9 p. 440, 22 *al.* 5, 6 p. 588, 4 *deus* stulta eligens eius et -ens in salutem. IREN. 2, 9, 1 mundus manifestat eum, qui se -uit. CYPR. unit. eccl. 4 unitatis ... originem ... sua auctoritate -uit *dominus*. epist. 20, 3 ut ... -ere singula vel reformare possimus. 43, 7 ea, quae agenda sunt, -ere pariter et limare. 61, 1 relegationem vestram sic divinitus esse -sitam. NEMES. cyn. 321. PANEG. 9 (12), 9, 3 prospexeras omnia, -eras omnia. CAPITOL. Ver. 8, 6. Aur. 8, 14 quae ad bellum erant necessaria, ... et -uit ... et ordinavit (EVTR. 9, 23 ordinavit ... multa et -uit). Max. Balb. 13, 4 res bellicas pulcherrime. Gord. 12, 2. ARNOB. nat. 1, 30 quis ventorum -erit flamina. FIRM. math. 3, 10, 7 qui regum actus sua intercessione -ant (*cf. Ziegler in indice ad* 5, 2, 17). 7, 1, 2 *deus* siderum cursus ordinesque -uit. PS. AVR. VICT. epit. 6, 2. EDICT. imp. Diocl. 1, 2 fortunam reipublicae ... -i fideliter adque ornari decenter. HIL. trin. 5, 23 quam (*legem*) manu mediatoris per angelos -sitam suscepit *Moyses* (*cf. Vulg. act. 7, 53 et Gal. 3, 19, ubi* lex ... ordinata per angelos). 11, 49 secundum -sitam (*a deo*) primi hominis figurationem. PS. HIL. libell. 2 qui (*deus*) quaedam generaverit, quaedam fecerit, -erit, ordinaverit, exornaverit. OPTAT. 3, 4 p. 83, 15 PRISCILL. tract. 5, 81^{b}. 87 deus ... per omnem scripturam in se cuncta -ens. 11, 144 per te (*deum*) -sita sunt opera cunctorum (*ibid.* distinxisti singularum rerum partes). AVSON. 319, 60 -sitis ... funeris arbitriis. 419, 52 palmatae vestis meae ornamenta (*i. consulatum*) -is, *imperator*. 419, 67 nullus umquam *imperatorum* ... aut consultius cogitata -uit aut -sita maturius expedivit. 460, 2 *Telemachus cum patre* agenda -it. AMM. 14, 7, 5 Antiochensi plebi ... non ... -i quicquam (*sc. frumenti*) statuit. 16, 10, 1 *al.* 17, 10, 5 quod ita recte -situm est impraepedite completum. 18, 1, 1 provinciarum fortunis multa conducentia -bat. 23, 1, 7 procinctus Parthici -endi. ORIGO Const. 6, 35 -sitam bene rempublicam. SCHOL. Iuv. 6, 545 CLAVD. DON. Aen. 2, 110 *al.* VEG. mil. 1 pr. MAXIMIN. c. Ambr. 123 etsi concilium, quod -situm erat, fuisset impletum. AMBROSIAST. in II Cor. 1, 17 non implet, quae -it (*infra:* non implevit, quod voluerat). HEGES. 1, 12, 3 proelia (*cf.* EVGRAPH. Ter. Eun. 771). HIER. in Philem. prol. p. 741/2 prandium (*ibid.* p. 743/4 praeparare). VVLG. num. 24, 11 decreveram ... honorare te, sed dominus privavit te honore -sito. II par. 7, 11. 8, 6 quaecumque voluit Salomon atque -uit. Tob. 5, 27. sap. 11, 21 omnia in mensura ... -isti (διέταξας). 12, 15 (διέπεις). 15, 1 in misericordia -ens omnia (διοικῶν). Luc. 22, 29 -uit mihi pater meus regnum (διέθετο. *cf.* TERT. adv. Prax. 26 p. 279, 9). I Cor. 11, 34 cetera ..., cum venero, -am (διατάξομαι). PSALT. Rom. 72, 18 eis mala (VVLG. posuisti. ἔθου). PS. RVFIN. in psalm. argum. p. 644^{D} psalmos aliter, quam dictati fuerant, ordinavit: hoc ... spiritu sancto ideo -ente, ut *eqs.* PRVD. psych. 876 Sapientia ... omne consilium regni celsa -it ab aula. CLAVD. 28, 225 ni calor incauti ... Alani -situm turbasset opus. AVG. civ. 4, 33 p. 188, 12 D. *deus* ordini temporum non ... servit, sed eum ... tamquam dominus regit, moderator -it. 5, 21 p. 232, 22 *al.* 10, 24 p. 439, 5 semen -situm per angelos (10, 32 p. 457, 6 in manu mediatoris. *cf.* VVLG. Gal. 3, 19). 17, 18 p. 243, 21 mortem ipsius cogitasse et -isse inimicos eius. SVLP. SEV. dial. 2, 12, 10 convivia. BARNAB. 10, 2 -am ad populum ... aequitates meas (διαθήσομαι). OROS. hist. 3, 23, 26 in -endo bello (SIDON. carm. 7, 398 CASSIOD. var. 11, 1, 8). LEO M. serm. 33, 4 *Herodes* in puerum Iesum impietatem doli. LIB. pontif. p. 3, 12 *Petrus Clementi* cathedram ... -endam commisit (*ibid.* gubernandi ... potestas). *nota* PROSP. in psalm. 144, 2 per singulos dies benedictio dei celebranda -itur. VAL. CEM. hom. 18, 2 certamen singulare. CLAVD. MAM. anim. p. 28, 20 *passionem* ipsa *aeternitas dei* -uit. p. 82, 9. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 10, 1 serpens ... machinas sibi. VICT. VIT. 1, 13 singulas ... provincias. 2, 55 propone, quod -is. SEDVL. op. pasch. 5, 2 p. 275, 5 PAVL. PETRIC. Mart. 6, 439. ALC. AVIT. carm. 4, 165 *deus* -ens funera rerum. 6, 626 virgineis quantum -itur illic (*sc. in caelo*) ... meritis. ENNOD. epist. 2, 13, 3 p. 53, 14 quidquid ubique -itur. 8, 5, 2 p. 203, 23 *v. p. 1425, 33*. opusc. 1, 51 p. 275, 14. 7, 3 p. 411, 25 cum ... deus ... et antiqua iusserit et moderna -at. dict. 10, 10 p. 457, 25 laeto deus gaudia nostra -at eventu. APRING. in apoc. 5, 2 quae secreta ... sanctione -uit, ordinatione fundavit, sapientia signavit, consilio statuit, virtute construxit. CASSIOD.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

var. 2, 15, 3 praefecturam ... iuncta exercitus ... cura -uit, ut nec ... deesset nec ... subtraheret. 2, 16, 4 credita ... tanta integritate -uit, ut. 4, 46 petitiones supplicum ... ordinatione. 8, 10, 5 negotiorum aequabilia. anim. 2 p. 1287[C] nescio quod adversum ..., quod -situm non habemus. MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 5 p. 260 deus aliquid dispensat atque -it (οἰκονομῇ). COD. Iust. 1, 4, 27, 1 (= 5, 70, 7, 5[a]) res furiosi ... sub hypotheca. 1, 27, 1, 12 ab ea (*praefectura Africae?*) ... septem provinciae ... -antur (*i. administrentur*). 1, 27, 2, 13 cum omnia ... -sita et perfecta fuerint. 3, 1, 14 pr. *iudices* iudicium. 5, 17, 11, 1[c] lucro ... ab his ... -endo. 5, 30, 5, 3. 5, 70, 7, 7 tali ... ordinatione in curatore furiosi -sita. 8, 47, 10, 1 secundum quod iam -uimus. 10, 44, 4, 2 quae ... non veteribus legibus, sed etiam nostris sanctionibus -sita sunt. 11, 48, 20, 4 *summam*. NOVELL. Iust. 112, 1 haec (διετυπώσαμεν). app. 1, 1 dispositionem (*de imperatore*). GREG. M. epist. 9, 20 p. 54, 25 NICET. appell. 2, 14. PALLAD. hist. mon. 14 p. 368[D] quod iubetis de istis, -ite (τί κελεύετε περὶ τούτων;). BENED. reg. 3. 41 omnia sic temperet atque -at. 63. FACVND. defens. 1, 1 p. 531[A] sacramentum (*cf. p. 1426, 3*). ROMVL. fab. Aesop. 69 p. 234, 11 Thiele (S) dominum debere attentum esse in suis rebus -endis. ISID. Goth. 11 chron. II p. 272 ius amicitiamque. INSCR. christ. Rossi II p. 146, 8 caelorum dominus ... -it terras. *de testatorum voluntate*: VVLG. II reg. 17, 23 -sita domo sua ... interiit (EVANG. de nativ. Mar. 8, 2. *ibid.* procurare. *cf. etiam infra l. 84*). COD. Theod. 4, 4, 3, 1 (*a. 396*) qui extremum -it arbitrium, obsignandum porrexerit testamentum. COD. Iust. 3, 38, 12 pr. nihil. 6, 23, 26 quibus legata ... -ret. 6, 23, 31, 5 quod ... pro suis rebus -erit *in testamento*. 6, 51, 1, 11[F] coniunctim ea. 7, 15, 3, 1 in suo ultimo elogio, quidquid voluerit, contra eos -ere. 8, 37, 11. *testamentum* -ere *et sim. in sacra scriptura*: ITALA gen. 21, 27 (Aug. loc. hept. 1, 68 p. 518, 6) -erunt ambo testamentum (διέθεντο ... διαθήκην, VVLG. percusserunt ... foedus). *sic passim in* ITALA, *ubi* LXX διατίθεσθαι (διατιθέναι) διαθήκην, VVLG. foedus ferire, inire, pangere, percutere; pactum ferire, pangere; amicitias iungere; pacem facere; testamentum ordinare. *nota structuras*: cum *aliquo*: ITALA gen. 26, 28 (Aug. loc. hept. 1, 97 p. 521, 21). *al.* ad *aliquem*: exod. 2, 24 (Lugd.) *al.* *alicui*: gen. 34, 12 (Lugd.) *al.* ITALA Is. 55, 3 (Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 6) -am vobis dispositionem aeternam, religiosa et fidelia David (Tert. *ibid.* 4, 1 p. 424, 24 testamentum. διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην, VVLG. feriam vobiscum pactum). ITALA exod. 23, 32 (Aug. loc. hept. 2, 111 p. 561, 10) non -es illis et diis eorum pactum (συγκαταθήσῃ ... διαθήκην, VVLG. inibis cum eis foedus). iud. 2, 20 (Tert. scorp. 3 p. 152, 5) pactum ..., quod -ui patribus (διαθήκην ... ἣν ἐνετειλάμην, VVLG. pactum ... quod pepigeram). *de ordinatione medicorum*: THEOD. PRISC. log. 36 p. 135, 4 medicum ... commixtionem adiutoriorum posse -ere. 56 diversis ... accidentibus diversae curae -endae erunt. 102 p. 202, 11 *cibos*. gyn. 11 omnes ... -ere curationes ... adhibendas. 14 *purgationem* inoffense. 17. 32 quae artis officio ... aut -enda sunt aut facienda.

obi. supplendo: SEN. dial. 6, 11, 4 aeterna volutat animo et in nepotes ... -it *homo*. TERT. anim. 58 p. 395, 20 *anima* est, quae concipit, quae -it, quae mandat, quae impellit. resurr. 17 p. 48, 8 *anima* habet ... de suo ... cogitare, velle, cupere, -ere. adv. Hermog. 20 p. 148, 17 cogitando et -endo. adv. Prax. 5 p. 233, 23 cum ratione ... sua cogitans atque -ens sermonem eam (*sc. rationem*) efficiebat. apol. 21, 11 *spiritui* ratio assit -enti. ITALA prov. 8, 30 (Cypr. testim. 2, 1) *Sapientia*: eram penes illum (*deum*) -ens (ἁρμόζουσα. VVLG. cuncta componens). FIRM. math. 4, 14, 5 qui in regia domo iubendi vel -endi habeant potestatem. AMM. 15, 5, 20 cum de profectione ... -retur. 24, 4, 21 iam, si ipse -erit, evasuros. VVLG. act. 20, 13 sic ... -erat ... iter facturus (διατεταγμένος ἦν μέλλων ... πεζεύειν). PS. AVG. serm. 27, 4 plebs ... de corruptela -it et ... cogitat. COMM. instr. 1, 27, 7 non ita -uit, ut tu putas, deus aeternus. VICT. VIT. 2, 79 deus cum de mundi ... creatione -ret. PETR. CHRYS. serm. 118 p. 523[A] quasi evasurus mortem, sic de vita -is. COD. Iust. 3, 28, 36, 1[D] tunc restitui, quando testator -uit. SEN. dial. 10, 3, 5 quis ista, sicut -is, ire patietur? TERT. pudic. 16 p. 253, 24 aufert ⟨te⟩ tibi et Christo, sicut -erat, addicit. DARES 7 si, ut -situm esset, classis ... mitteretur. AMM. 30, 2, 4 VVLG. Ios. 6, 15. COMM. apol. 280. EXC. barb. p. 274, 10 Fr. sic regnaverunt, sicut ipse -erat. BOETH. mus. 2, 13 p. 243, 3 ut superius -uimus. COD. Iust. 8, 36, 5, 1 BENED. reg. 11. 65. *ibid.* prout abbas -erit. TERT. adv. Prax. 11 p. 243, 17 *deum* non aliter quam -uit pronuntiasse nec aliter -isse quam pronuntiavit. COD. Theod. 8, 8, 6 (*a. 395*) *rectore provinciae* insistente, -ente atque agnoscente. ENNOD. epist. 9, 11, 7 p. 237, 9 ne ... vobis -entibus haec a se exigi crederet. CONC. Rom. a. 502 p. 449, 11 donec -ente deo ... manserit doctrina. GREG. M. epist. 2, 51 coepiscopo nostro -ente. 4, 11 p. 245, 4. CORP. V 8987, 8 (*a. 362/3*) Iulianus ... princeps ... cursum ... fieri iussit, -ente Claudio ... praefecto praetorio, curante Vetulenio ... corr(ectore). III 10596 (*a. 365/7*) imperatores ... muros ... consurgere imperarunt, -ente Equitio v. c. ..., curante Augustiano *eqs.* VIII 4767 arcum ... p(rovincia) N(umidia) ... -enti (*sic*) ac dedicante Popilius ... ⟨exstruxit?⟩. *accedit dat. personae*: TYCON. 24, 3 (*ex gen. 18, 19*) sciebat ... quia -bat Abraham filiis suis (LXX ᾔδειν ... ὅτι συντάξει τοῖς υἱοῖς. VVLG. scio ... quod praecepturus sit filiis suis). VVLG. num. 8, 26 sic -es Levitis in custodiis suis (ποιήσεις τοῖς Λευίταις). Is. 38, 1 -e domui tuae, quia morieris. act. 7, 44 sicut -uit illis deus (διετάξατο). Tit. 1, 5 constituas ..., sicut et ego -ui tibi (διεταξάμην. ITALA Hier. adv. Pelag. 1, 21 praecepi). PSALT. Rom. 72, 15 natio filiorum ..., quibus -ui (ἠσυνθέτηκα. VVLG. reprobavi). TERT. scorp. 9 p. 163, 16 hac permixtione nunc ad apostolos, nunc ad omnes -endo effundit. HIL. trin. 4, 42 *deus* -ens ad Abraham, loquens ad Moysen. EVANG. Thom. 12, 3 *v. l. 51.*

pro subi. res est: natura: SEN. suas. 3, 1 quidquid ... diffluxit ..., invicem temperatur ..., sive ita natura -uit, sive. SEN. nat. 4, 2, 1 epist. 29, 9. PLIN. nat. 11, 3 *natura* -uit ieiunam caveam *culicis* uti alvum. 24, 1 remedia ... homini. FAV. EVL. p. 5, 17 ab hoc numero elementa. p. 12, 17. THEOD. PRISC. eup. faen. 3 medicinam ... in vilibus herbis. SEN. dial. 1, 5, 7 *v. infra l. 36.* epist. 66, 8 quas (*domos*) intravit -uitque *virtus*. PLIN. nat. 22, 30 *divinitatis* -entis auxilia in genera, in causas. PS. QVINT. decl. 2, 2 de pariter ardentibus *parentibus* vices -uit affectus *filii* (*sc. haesitantis, utrum prius servaret*). PS. APVL. Ascl. 40 earum rerum, quas εἱμαρμένη necessitasque -it. TERT. scorp. 10 p. 169, 6 quae ... initium finemque -unt. resurr. 2 p. 27, 7 ut de ipso prius constet, a quo dicatur -situm esse, quod quaeritur. adv. Val. 35 p. 210, 8 hoc quae ratio -at, ut. adv. Prax. 2 p. 229, 29 unitatem in trinitatem -it *oeconomia*. VVLG. prov. 16, 9 cor hominis -it viam suam (*opp.* dirigere gressus). sap. 8, 1 *sapientia* -it omnia suaviter (διοικεῖ. *cf.* AVG. serm. ed. Mai 7, 1). 9, 3 ut -at orbem terrarum in aequitate (διέπῃ). PS. RVFIN. in psalm. 22, 5 mente cogitationes -untur. ENNOD. epist. 4, 29, 1 p. 118, 12 caelestis utilitatem sequacium cura -it (*ibid.* dona tribuuntur). 8, 10, 1 p. 207, 3 bene -antur superno vota vestra iudicio. 9, 2, 3 p. 230, 2 et causa et persona *petentis* ... vestro -atur studio. COD. Iust. 1, 17, 1, 1 legum auctoritas ... res bene -it. 4, 66, 3, 6 aliter ... quam nostra constitutio -uit (6, 23, 30 nostra constitutio ... testatorem -uit ... scribere. *v. etiam infra l. 50*). NOVELL. Iust. 36, 6 quemadmodum ... iura -unt. 113, 2 sanctionem -entem iudicantis examinationem (θέσπισμα διατάττον ... ἐξέτασιν). GREG. M. moral. 2, 34 mutabilia cuncta -it *lux* (*i. deus*). 4, 55 aer ... ex caeli qualitate -itur.

pro obi. est: *oratio obliqua* (*enuntiata relativa v. p. 1425, 59. 63. 1427, 26 al.*): SEN. dial. 1, 5, 7 quantum cuique temporis restat, prima nascentium hora -uit. IVLIAN. Vlp. dig. 43, 30, 3, 4 -i, apud quem ... puer educeretur (*sic*). AMM. 14, 11, 4 ut ... -retur ... concordi consilio, quibus ... incrementis ... frangerentur. 16, 5, 3 praelicenter -ens, quid ... deberet. COD. Iust. 5, 37, 27 constitutionem ... fecimus -entes, quemadmodum debent solutiones ... fieri. *cf.* LIV. 34, 46, 8 ut ... -ret copias, quibus quaeque portis erumperent. *enuntiatum per* ut: SEN. contr. exc. 8, 2 -eramus ..., ut ... simulacra Phidias faceret. IAVOL. dig. 10, 3, 18 ut fundus ... serviat, arbiter -ere non potest. COLL. Moys. 15, 3, 2 dii ... ordinare et -ere dignati sunt, quae bona ... sunt, ut ... probarentur. ITALA I Cor. 9, 14 (Rufin. Adamant. 1, 6) -uit his ..., ut ... vivant (διέταξεν ... ζῆν. VVLG. ordinavit ... vivere). HIL. op. hist. frg. 2, 13 AMM. 16, 12, 27. ENNOD. epist. 6, 15, 1 p. 157, 14 CASSIOD. var. 8, 2, 7. 8, 3, 3 *al.* COD. Iust. 6, 51, 1, 11[C] apertissime et expressim. INST. Iust. 2, 20, 2 constitutio ... -uit, ut. NOVELL. Iust. 37, 2 sublimitatem tuam suis -ere praeceptionibus, ut. EVANG. Thom. 12, 3 Ioseph ... -uit ad Mariam ..., ut non (παρήγγειλε ... ὅπως). CLAVD. 18, 157 quam bene -situm est terris, ut. AMM. 24, 4, 9 id erat ... ratione -situm, ut. SVLP. SEV. chron. 2, 31, 5 id domino ordinante -situm *est*, ut. *nota attractionem*: CLAVD. DON. Aen. 5, 756 quae (*domus*) -bantur, ut surgerent. CHIRON 6 antepridie *iumentum* -endus erit, ut minus cibetur. VVLG. IV Esdr. 7, 17 -isti lege tua, quoniam ... hereditabunt haec. *infinitivus* (MACR. exc. gramm. V 622, 22 volo currere, opto invenire, -o proficisci): VOPISC. Aurelian. 36, 5 -isse Aurelianum eos ... occidere. 48, 4. IVL. VAL. 3, 5 nobis in vos -situm est militare. ARNOB. nat. 7, 16 PALLAD. 3, 10, 7 *al.* HIL. in Matth. 20, 9 (ut *al.*). OPTAT. 2, 17 p. 51, 18 LVCIF. Athan. 2, 24 p. 192, 1 EPIST. pontif. 253 Migne 13, 372[B] SERM. Dominic. 1 Migne 13, 643[A] PRISCILL. tract. 1, 18. 3, 62 AMM. 16, 10, 16 *al.* SERV. Aen. 2, 102 *al.* CLAVD. DON. Aen. 1, 260. 2, 790 volo atque -o proferre, quae. *al.* AMBR. Abr. 1, 8, 71 *al.* AMBROSIAST. in Eph. 3, 9 PS. AMBR. serm. 2, 2. HEGES. 5, 42, 5 -uit in hostem irrumpere (*Ios. bell. Iud. 6, 4, 5* διεγνωκὼς ... ἐμβαλεῖν). HIER. vita Pauli 1 hom. Orig. in Luc. prol. p. 247/8 *al.* VVLG. I reg. 23, 10 *al.* GENNAD. vir. ill. 24 PS. RVFIN. in Os. 11, 10/11 p. 1020[B] PAVL. NOL. carm. 32, 4 epist. app. 2, 7 p. 441, 18 AVG. civ. 22, 8 p. 574 D. epist. 71, 1, 2 *al.* retract. pr. 1 ut facere cogito atque -o. PS. AVG. quaest. test. I 93, 1 *al.* SVLP. SEV. dial. 2, 8, 3. 3, 4, 1 MART. CAP. 3, 326 OROS. hist. 3, 23, 53 CASSIAN. inst. pr. 2 *al.* LEO M. serm. 9, 2. 33, 1 providentia ... dei -situm habens ... subvenire. AVELL. p. 63, 2 PROSP. in psalm. 104, 28. 119, 2 religiosae voluntati et piam vitam agere -enti. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 3 MARCELL. auct. chron. II p. 106, 540, 5 EXC. barb. p. 300, 18 Fr. VAL. CEM. hom. 17, 4 *al.* PS. ARNOB. confl. 1, 2 VRAN. epist. 1 p. 860[A] *al.* SIDON. epist. 4, 8, 5 TAVRENT. ad Ruric. epist. 3 p. 446, 15 RVRIC. epist. 1, 6 p. 359, 26 *al.* FAVST. REI. grat. 2, 10 p. 85, 21 *al.* SERM. Corp. Vind. 21 p. 226, 4 VICT. VIT. 3, 19 ALC. AVIT. epist. 32 *al.* *nota* DRAC. Orest. 155 facinus ... parare -it. SCHOL. Ter. p. 110, 5 ENNOD. epist. 8, 12, 1 p. 208, 24 *al.* FVLG. RVSP. epist. 2, 30 p. 320[C] *al.* CASSIOD. var. 1, 27, 2 *al.* compl. in act. 9, 1 IORD. Rom. 383 *al.* GREG. TVR. glor. conf. 95 Franc. 2, 1 p. 60, 22 COD. Iust. 1,

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

27,2,14. 2,59,2 pr. patronos ... prius iurare ... -uimus (2,59,2,3 *al.* *de edictis principum*). 6,25,7,1 *al.* (*de testatore*: 3,28,36,1^c. 7,4,16,2). LEX Sal. 14,4 (*pars codd.*). HIST. Apoll. 24 p. 44,13 CORIPP. Ioh. 7,137 GREG. M. moral. 2,73 *al.* ISID. orig. 19,1,7 *al.* PASS. Thom. p. 141,21. 142,1 PASS. Andr. long. 15 PASS. Petr. 17 VITA Nicet. 11 VITA Desider. (Script. rer. Merov. III) 1 VITA Caes. Arel. 2,42 CARM. epigr. Engström 103,3. *acc. c. inf.*: AMM. 23,2,5 -isse Tarsum reversurum. 24,7,4. 25,5,9. 26,6,4 unam *partem classis* emitti -uit. *al.* DIG. de conc. dig. 2,8 nemine ... concedente, sed ... eum haberi -ente. PASS. Petr. 7 si me ... morari -it *dominus* (*ibid.* decreverit, dignatur). *pass. personale*: AMM. 27,8,3 Theodosius ... properare -itur. 28,1,12 *al.* 29,5,42 qui Caesaream mitti -situs. 29,6,3 *opus* maturari -situm est. COD. Iust. 6,43,3,2^a quae restitui aliis -sita sunt. 6,50,18 pr. quae (*datio*) celebrari -sita fuerit. *nota structurarum permixtionem*: CANON. Migne 56,756^A si -ens aliquis et desiderans mulierem alienam dormire cum ea et constituerit et non veniat ad -situm suum.

2 *aliquem instituere, tractare, parare, regere* (*alicui v. p. 1427, 81*): SEN. benef. 5,25,1 *imperatorem* ingen⟨te⟩s exercitus ... -entem (*i. gubernantem*). PAVL. dig. 33,5,7 familiam heres. TERT. apol. 2,18 in omnibus nos (*Christianos*) aliter -itis quam ceteros. adv. Marc. 2,27 p. 373,17 in haec ... -situs est a patre *Christus*. 2,28 p. 375,21 deus, quos salvos non facit, ... in exitium -it. 3,9 p. 392,1 angeli ... ad moriendum pro nobis -siti. CYPR. epist. 25 quos (*paenitentes*) ... quomodo -erimus. LAMPR. Alex. 47,1 *v. p. 1423,31.* VVLG. sap. 3,5 in paucis vexati, in multis bene -entur *iusti* (εὐεργετηθήσονται). 8,14 populos (διοικήσω. 12,18). 9,12 populum ... iuste (διακρινῶ). 16,2 bene -isti populum (εὐεργέτησας). IV Esdr. 8,11 -as cum tuae misericordiae. COD. Iust. 1,27,1,43 quae pro -endis (*sc. secundum annonas*) civilibus iudicibus Africae eorumque officiis ... -uimus. INST. Iust. 1,6,7 quemadmodum alias res ita et servos suos in ultima voluntate -ere. GREG. M. moral. 4,55 nequaquam potestates summae minimas -rent (*syn.* angeli ... dispensentur). 16,34 *deus* iniuste homines non -it (*ibid.* regit). PASS. Mar. Iac. 4 p. 50,14 Marianum et Iacobum exemplo et magisterio suo -sitos. CARM. epigr. 1410,8 subolem. *de re*: SEN. dial. 11,18,3 bene liberos tuos et in auxilium et in oblectamentum fortuna -uit. epist. 78,7 sic nos ... natura -uit, ut dolorem ... brevem faceret. NOVELL. Iust. 113,2 quae (*iussio*) non -et ... iudicantem (τυποῦσαν ... τὸν δικάζοντα ... κέλευσιν). se -ere (*etiam de re*): SEN. dial. 7,8,5 *ratio* cum se -uit et partibus suis consensit. epist. 23,8 qui consilio se suaque -ant. 28,6. PRISCILL. tract. 10,127 se per ea, quae sunt per deum provisa, -ens. GENNAD. dogm. 15 quae (*anima*) ... semetipsam sua ratione -at. GREG. M. epist. 6,63 p. 440,15 qualiter se -ere debeat.

disponere *aliquid* (*aliquem*) in *aliquid*: *v. p. 1421,30. 69. 1422,83. 1424,4. 13. 15. 21. 1425,37. 81. 1426,14. 20. 1428,14. supra l. 22. 23 al.* *aliquid* ex *aliqua re*: *p. 1422,50. 81.* *-ere aliquem c. inf.*: *v. supra l. 11.* *c. quaest. obliq.*: *v. p. 1425,78.*

part. perf. pass. pro adi. **dispositus,** -a, -um. *comp.* -ior: SEN. nat. 1 pr. 14 LACT. ira 10,41. magis -us: BELL. Alex. 45,4. *superl.* -issimus: BOETH. cons. 4,1 arithm. 1,27 p. 55,7. GLOSS. διακείμενος, εὔ[σ]τακτος, τακτικός. *i. q. bene ordinatus*:

I *de loco*: VARRO rust. 1,59,2 in venustate -a pomorum. BELL. Alex. 45,4 acies ordine -a magis Octaviana, paratior ... Vatiniana. MANIL. 2,72 -os ... cursus *siderum*. VITR. 7,5,2 megalographiae habentes ... fabularum -as explicationes. SEN. Herc. O. 659 -o ... monili. COLVM. 5,6,1 frequens et -um arbustum. PLIN. nat. 10,108 *columbas* nosse credas suos colores varietatemque -am. 16,92 -a myrto *sunt folia*. MIN. FEL. 17,10 apte -a recta montium. 18,4 ingressus ... domum omnia exculta, -a, ornata vidisses. TERT. adv. Hermog. 40 p. 170,1 -ae ... et comptae informem et incultam materiam respondere. ITALA Ezech. 30,22 (Hier. *in ocum* p. 366) conteram bracchia eius fortia et -a (*ex prava LXX lectione* τεταγμένα *pro* τεταμένα. *v. Hier.*). BOETH. cons. 4,1 in ... -issima domo. *aliter* PHYSIOGN. 51 narium pars ... a fronte -a ... honeste et seiuncta, quod Graeci dicunt διηρθρωμένον. *sim.* 61.

II *de verbis, scriptis sim.*: LVCR. 2,644 quae (*fabulationes*) bene et eximie quamvis disposta ferantur. CIC. part. 6,19 dilucidum fiet usitatis verbis propriis -is. PRISCILL. tract. 3,58 inter profetas -i canonis. BOETH. arithm. 1,27 p. 55,7 usque ad decuplum -issima ordinatione perveniet.

III *de variis rebus*: *corporalibus*: SCRIB. LARG. 103 stomachum ... ad lenia ... medicamenta apte -um. 271 p. 106,7 in dissimiliter -is corporibus. LACT. ira 10,41 nihil potest esse nec -ius ad ordinem nec aptius ad utilitatem *quam mundus* (AVSON. 365,17 qualia [*sidera*] -i steterunt ab origine mundi. CLAVD. 3,4 -i ... foedera mundi). PRISCILL. tract. 5,86 -i operis (*sc. mundi; cf. ibid.* -i ordinis). 6,91^b -ae (e *ras. corrasa? Schepss*) in nos naturae intellegentiam. AVG. gen. ad litt. 5,1 p. 138,1 universa -a atque composita. civ. 8,6 p. 330 D. ordinatum ... motum et elementa -a. *cf.* 22,11 p. 587. *incorporalibus*: LVCR. 3,787 certum ac -umst, ubi quidquid crescat et insit (*sim.* 3,795. 5,139). MANIL. 1,495 -is vicibus consurgere signa et velut imperio praescriptos reddere cursus (1,562). SEN. benef. 5,6,5 hic ibit ordo per saecula -osque ac praedictos dies habet (epist. 110,16 ordo ... lentus -usque). nat. 1 pr. 14 hoc, quo neque formosius est quicquam nec -ius (*sc. ratio*). PLIN. epist. 3,1,2 ut certus siderum cursus ita vita hominum -a. 3,20,4 omnia -a, moderata, tranquilla *apud maiores*. TERT. idol. 1 p. 31,2 post talia crimina ... cetera quoque aliquem ad modum et seorsum perinde -a in idololatria. apol. 23,11 ut ... disciplina -a est Christianorum. THEOD. PRISC. gyn. 11 lavacrorum ... consuetudo -a. log. 53 p. 154,13 sub -a provocatione. PROSP. in psalm. 108,19 malum non repentinum, sed -um.

IV *de hominibus*: COLVM. 1,1,15 *Silvinus* sic mente -us, velut ... consecuturus. PLIN. epist. 2,11,17 vir subtilis, -us, acer, disertus. TERT. castit. 12 p. 753 cur ... ita -us es, o Christiane, ut. adv. Marc. 2,6 p. 341,30 *homo* non natura in bonum -us est. SACR. Leon. p. 353 populus ... te instruente -us. BOETH. categ. 2 p. 218^C si quisquam flammae propinquus caleat, ille -us dicitur ad calorem, id est habens aliquam applicationem coniunctionemque ad calorem. SEN. dial. 5,6,1 animus ... modestus et venerabilis est et -us. NOVATIAN. trin. 27 p. 938^B de ordine -ae potestatis. HIER. epist. 60,12,2 in omnes caerimonias pia sollicitudo -a.

dispositum habere *aliquid v. p. 1421,13. 1422,27. 38. 39. 1423,12. 17. 77. 1425,53. 1427,4. 1428,74.*

neutr. pro subst. **dispositum,** -ī. GLOSS. -a διατυπωθέντα. **1** *i. q. ordo praestitutus, propositum, consilium*: SEN. dial. 1,1,2 clarissimorum luminum et ex -o relucentium (6,26,6. CHALC. comm. 145 ex nostro -o [proposito *al.; syn.* institutione]. MACR. sat. 1,7,4). ZENO 2,8,1 providentis dei de deo ... -um. AMM. 22,5,3 -orum ... effectum. AMBROSIAST. in II Cor. 1,17 -um ... implet (AVG. civ. 18,49 p. 333,26 passionis). *nota* THEOD. PRISC. gyn. 13 -a ... ordinavi. MART. CAP. 1,2 Hymenaeo praelibante -a. 1,18 quantum -is sat erat. CANON. Migne 56,756^A *v. p. 1429,15.* SIDON. epist. 4,4,2 si ... vis maior -a confundat. SEDVL. op. pasch. 1,14 p. 185,11 praeter naturae -um (carm. pasch. 1,171 sine more). CASSIOD. var. 3,3,4 nostrum sequimini ... -um. 3,10,1 regalibus obtemperare -is. MVTIAN. Chrysost. hom. 26,4 abduxerunt eos a -o et molimine suo (τῆς ἐπιχειρήσεως). CONC. Matisc. a. 585 p. 170,19 contra -um ... antiquorum ... venire. COD. Iust. 2,7,26,3 si ... custodierint -a salutaria. **2** *de rebus corporeis*: SEN. nat. 7,10,2 inter -a ac tranquilla versari *lunarem orbitam*.

adv. **dispositē.** *superl.*: *l. 22.* *cum verbis dicendi*: CIC. Verr. 5,87 -e istum accusare. VITR. 7 pr. 18 -e singulis voluminibus de singulis exponendum (-eremus *codd.*). QVINT. inst. 10,7,12 -e, ornate, copiose dicit (SIDON. epist. 6,6,6 dixit -e, graviter). AVG. gen. ad litt. 4,33 p. 133,16 sex dies tam distincte -eque narrari. CASSIOD. gramm. VII 212,1 (= inst. div. 15 p. 1129^A) elocutioni ... servire -e. *cum aliis verbis*: LACT. inst. 2,5,15 tam -e, tam ordinate moveri *sidera*. 3,17,17 quomodo tam ordinate, tam -e mundus effectus est? 3,17,27 nec coire tam -e possunt *primordia*. SIDON. epist. 5,11,2 aedificas ... -issime. 8,11,2 utrisque praesentiam tuam -e vicissimque partitus. GREG. M. moral. 2,78 -e vixisse. BENED. reg. 11 residentibus cunctis -e.

deriv.: dispositio, dispositura, dispositus.

disportat NOT. Tir. 7,20. *a* dis- *et* portare.

dispositē *v. l. 38.*

⁎**dispositio,** -ōnis *f. a* disponere. *actus disponendi vel res disposita.* desposit⟨io⟩ *in inscr. mutila*: CORP. III 14450. *inde a* RHET. Her.; *vocabulum orationis pedestris.* GLOSS. διατύπωσις, ὑποτύπωσις, διαταγή, διάθεσις, οἰκονομία. -e[m]: foedere. *cf.* V 401,5 ypotesseon (ὑποτυπώσεων *Götz, recte, cf. p. 1432,6*) -um. *in codd. saepius confunditur cum* disputatio, dispensatio, *v. infra et sub illis vocabulis. ex coni. Fulvi legitur* APVL. apol. 96 (*dubitat Helm*).

I *de ordine locali* (*interdum temporali v. p. 1431,43*): A *de disponendis hominibus*: RHET. Her. 3,10,18 *v. p. 1431,71.* COLVM. 12,2,5 in exercitu neque miles neque imperator sine ordine ac -e quidquam valet explicare. QVINT. inst. 5,12,14 (*transl. de oratione*) ut Homerica -e in medio sint infirma (*Il. 4,299.* AMM. 24,6,9). FIRM. math. 8,28,1 campidoctores et quibus -o committatur proeliorum. VEG. mil. 2,17 hac -e ... legio vincebat. 3,17. HEGES. 1,16,1 -is specie. 3,23,1 adversus Romanae -is moderamina (*Ios. bell. Iud. 3,10,1* πρὸς τὴν εὐταξίαν τῶν πολεμίων). 5,7,1 virtus Romana ... praecellit -is ordine et praeceptorum oboedientia (*Ios. bell. Iud. 5,3,4* δι' εὐταξίαν). GREG. M. epist. 7,3 si illic exercitus sine ... cauta -e transmittitur. *de bestiis*: IVLIAN. epit. novell. 22,84 veredorum -es (*ibid.* cursus publici). B *de disponendis rebus corporalibus*: RHET. Her. 3,17,30 *in mnemonica* loci ... cartae simillimi sunt, imagines litteris, -o et collocatio imaginum scripturae. 3,20,34 si formarum -e et imaginum ... notatione utemur. CIC. Font. 20 de -e hibernorum. VITR. 1,1,9 vox ... conveniens in -bus *vasorum*. 1,2,1 architectura ... constat ex ordinatione ... et ex -e, hanc ... Graeci διάθεσιν vocitant, et eurythmia ... et distributione, quae graece οἰκονομία dicitur. 1,2,2 -o ... est rerum apta collocatio elegansque ⟨e⟩ compositionibus effectus operis cum qualitate. species -is ... sunt hae: ichnographia, orthographia, scaenographia (*ibid.* ordinatio *alia significatione.* *de re cf. Iolles, Vitruvs Aesthetik, Freiburg, 1906, p. 16 sqq.*) *ibid.* terminationes -um. 1,3,1 fanorum ... collocatio, ... communium locorum ad usum publicum -o (1,3,2 emendata et sine impeditione

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

usus locorum -o. *ibid.* apta et commoda distributio). 2, 8, 20 arrectariorum et transversariorum -e. 3, 3, 4 *columnarum* (3, 3, 9 pteromatos ... ratio et columnarum circum aedem -o. 4 7, 1 *al.*). 3, 3, 9 in pseudodipteris aedium -bus (3, 5, 15. *ibid.* pro tiones. 4 pr. 1 *ibid.* distributiones). 4, 2, 2 artifices -es eorum (*fabrorum*) scalpturis sunt imitati. *ibid.* divisiones tignorum triglyphorum -em. 4, 6, 6 de Tuscanicis -bus. 4, 8, 4 *al.* 5, 1, 10 fastigiorum duplex pectinata -o. 5, 4, 3 dissimiles sunt tetrachordorum -es. 6, 8, 9 omnium operum probationes tripertito considerantur, id est fabrili subtilitate et magnificentia et -e. 9, 6, 1 de ... duodecim ... signorum et septentrionali meridianaque parte siderum -e. SEN. dial. 9, 10, 4 exiguae ... areae in multos usus discribentis arte patuerunt et quamvis angustum pedem -o fecit habitabilem. epist. 84, 4 conditura et -e *suci*. COLVM. 1, 6, 20 ad villae situm partiumque eius -em. 3, 21, 11 generum -o *in vineis*. 8, 3, 8 cohortalis officinae. 12, 2, 6 ordinem -emque rerum, quas reponit *villica*. PLIN. nat. 35, 80 *Apelles* Melanthio -e (*sc. picturarum*) cedebat. 37, 100 pliadum ... -e. PLIN. epist. 5, 6, 32 -em amoenitatemque tectorum. APVL. Socr. 1 p. 116 loci (*supra*: disclusione). ITALA Afr. ed. Soden act. 3, 21 usque ad tempora -is omnium (ἀποκαταστάσεως. VVLG. restitutionis). TERT. bapt. 3 mundi. ieiun. 1 pro -e membrorum ordo vitiorum (ARNOB. nat. 7, 19 AVG. civ. 5, 11 p. 210, 29 D. VINDIC. med. 32). anim. 12 p. 317, 27 ex duarum substantiarum confusione an ex unius -e (adv. Hermog. 30 p. 158, 26 *ibid.* distinctionem). adv. Hermog. 26 p. 154, 10 *caeli* (CLEM. ad Cor. 20). cult. fem. 2, 1 de cultus ... et ornatus -e. FIRM. math. 3, 5, 32 stellarum (PRISCILL. tract. 5, 86 p. 65, 7 VVLG. sap. 7, 19 [θέσεις. 7, 29]. IV Esdr. 6, 45). CET. FAV. p. 305, 25 pavimentorum. ITIN. [Silv.] 19, 3 ecclesia ... ingens ... et nova -e. CHIRON 149 interiorum (VEG. mulom. 1, 37). HIER. epist. 60, 12, 4 quidquid placebat in ecclesia tam -e quam visu. 64, 18, 5 caelestia et dei -em (*de zodiaco*). VVLG. sap 7, 17 -em orbis terrarum (σύστασιν κόσμου). AVG. civ. 19, 13 p. 377 D. ordo est parium dispariumque rerum sua cuique loca tribuens -o. EXPOS. mundi 26 p. 109 Caesarea ... -e civitatis in multa eminens. *sim.* 35 p. 113. 49 p. 117. 61 p. 123, 5. MARCELL. med. 7 p. 55, 8 confectio sive -o emplastri (*sequitur descriptio compositionis et usus*). ALC. AVIT. epist. 50 p. 78, 15 ascribere conditori *ecclesiae* in -um qualitate elegantiam ..., in dimensionum ratione concordiam, in spatiis diffusionem *eqs.* BOETH. arithm. 1, 7 p. 16, 3 numerus ... naturali sibimet -e iunctorum (*ibid.* p. 16, 24. 1, 9 p. 18, 21 *al.*). mus. 1, 20 p. 210, 28 in ... endecachordi -e. COD. Iust. 1, 17, 1 pr. *elementorum* -o. ISID. orig. 19, 9 aedificiorum partes sunt tres: -o, constructio, venustas. -o est areae vel soli et fundamentorum descriptio. CORP. III 12483 latru⟨nc⟩ulorum ... impetum ... mun⟨imi⟩nis -e tenuerunt. **C** *de disponendis temporibus*: SEN. dial. 3, 6, 2 mutata vitae -e. epist. 122, 18 temporum -e (PS. APVL. Ascl. 39. *cf.* ITALA Eph. 1, 10 [cod. Waldecc.] in -e plenitudinis temporum [οἰκονομίαν. VVLG. in dispensatione]. APRING. in apoc. 5, 2). *cf. etiam III A 1.*

II *de ordine rerum vel vocabulorum per* ***orationem*** *vel* ***scripta***: **A** *technice in rhetorica*: *definitiones*: RHET. Her. 1, 2, 3 -o est ordo et distributio rerum, quae demonstrat, quid quibus locis sit collocandum. 3, 9, 16 -o est, per quam illa, quae invenimus, in ordinem redigimus. *ibid.* genera -um sunt duo: unum ab institutione artis profectum, alterum ad casum temporis accommodatum (*cf.* 3, 9, 17). CIC. inv. 1, 9 -o est rerum inventarum in ordinem distributio (*hinc* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 7 p. 178, 2. IVL. VICT. rhet. 19 p. 431, 5. CASSIOD. rhet. 2 p. 495 pulchra distributio). QVINT. inst. 3, 3, 8 *v. infra l. 76.* 3, 9, 2 ipsa -o pars rhetorices et per omnes materias ... aequaliter fusa (*opp.* partitio). 7, 1, 1 -o utilis rerum ac partium in locos distributio (*opp.* divisio, partitio, ordo). SVLP. VICT. rhet. 14 p. 320, 11 in -e haec sunt: ordo cum ea, quae graece appellatur οἰκονομία, dehinc elocutio, tum pronuntiatio. FORTVN. rhet. 3, 1 p. 120, 22 duo *modi generales* -is ...: naturalis et artificialis. MART. CAP. 5, 442 -o est, quae ordinem rebus attribuit. 5, 506. *loci*: RHET. Her. 1, 2, 3 oportet ... esse in oratore inventionem, -em, elocutionem *eqs.* (*sim.* CIC. inv. 1, 9 *cf.* QVINT. inst. 1 pr. 22. 3, 3, 1. 3, 3, 15. 10, 7, 9 FORTVN. rhet. 1, 1 p. 81, 21 IVL. VICT. rhet. pr. p. 373, 17 MART. CAP. 5, 442). 1, 2, 3 -is perceptio. 3, 1, 1 -e, pronuntiatione, memoria. 3, 8, 15 (*ibid.* divisio). 3, 10, 17 cum ... res artificiosam (-a *al.*) -em artificiose commutare cogit. 3, 10, 18 in confirmatione et confutatione argumentationum -es huiusmodi ... habere. *ibid.* haec -o locorum, tamquam instructio militum, ... in dicendo, sicut illa in pugnando, parere poterit victoriam. 3, 11, 19 partium causae artificiosae -es. CIC. inv. 1, 30. de orat. 2, 179 -o argumentorum (*ibid.* ordo). VITR. 5 pr. 1 poematum ... pedes ac verborum elegans -o. QVINT. inst. 2, 11, 3. 3, 3, 2 refert, ... quo loco *quid dicamus*: opus ergo est et -e. 3, 3, 6. 7. 8 fuisse, qui adiecerunt ordinem, cum -em dixissent, quasi aliud sit -o quam rerum ordine quam optimo collocatio. *ibid. plura de loco dispositionis.* 3, 3, 13. 5, 12, 14 *v. p. 1430, 63.* 6, 4, 1 *al.* 7 pr. 1 nisi illas (*res*) ... -o in ordinem digestas atque in⟨ter⟩ se commissas devinxerit. 7, 1, 2 -em ... utilitate mutari. 7, 10, 5 quaestio omnis ac locus habet suam -em. 7, 10, 11 illa ... est potentissima quaeque vere dicitur oeconomica totius causae -o, quae ... constitui ... potest. 8 pr. 14 *al.* 10, 1, 50 in ... -e totius operis (*sc. Homeri*). 10, 1, 53 *Antimachus* -e et omnino arte deficitur. 10, 2, 27 *al.* 12, 10, 27 Latina ... facundia ... inventione, -e, consilio ... similis Graecae. FRONTO p. 14, 7 N. orationis doctam -em (*opp.* inventio *etc.*). SVLP. VICT. rhet. 4 p. 315, 7 tria *officia oratoris*: intellectio, inventio, -o. 14 p. 320, 9. FORTVN. rhet. 3, 1 *et* 2 *agit*: de -e. IVL. VICT. rhet. 19 p. 431, 5 verborum. *ibid.* rerum. RVFIN. hist. 1, 12, 2 Clemens ... in quarto Dispositionum libro (Ὑποτυπώσεων. 5, 11, 2). AVG. civ. 13, 24 p. 599, 24 D. quaestio ... commodiore -e (disputatione *al.*) differtur *in sequentem librum*. *ap. poetas*: SERV. Aen. 1, 226 prooeconomia, id est -o carminis (SCHOL. Hor. ars 1 de -e et convenientia carminis; *infra*: oeconomia. epist. 1, 2, 1). 12, 847 -o haec poetae, quae dicit. SCHOL. Hor. ars 41 'lucidus ordo' id est -o. *in mathematica*: MART. CAP. 6, 716 tertia *pars inter schemata planorum* κατασκευή ... latine ... -o argumentorum. PS. BOETH. grom. p. 412, 16 sex sunt ordines in opere demonstrationis artis geometricae, id est praepositio, -o, descriptio *eqs.* p. 412, 19.

B *generatim*: VARRO gramm. frg. Aug. dialect. 5 p. 237, 7 G.-S. vocalium vel -e ... vel concursione. TERT. nat. 2, 9 secundum tripertitam -em Varronis divinitatis. pudic. 5 p. 226, 20 *moechia* etiam damnatione cohaerebit illi (*idololatriae*) sicut et -e (*cf. supra* p. 226, 16 cuius [*moechiae*] cohibitionem post idololatriam ordinavit *lex dei*). patient. 2 p. 2, 18 nobis exercendae patientiae auctoritatem ... vivae ac caelestis disciplinae divina -o delegat deum ipsum ostendens patientiae exemplum. adv. Hermog. 14 p. 141, 16 secundum Hermogenis -em. adv. Val. 11 p. 190, 10. adv. Marc. 4, 2 p. 426, 16 si narrationum -o variavit. 4, 15 p. 464, 20 euangelii (PRISCILL. tract. 1, 38 p. 31, 31). PRAEF. bibl. monarch. in Matth. omnium rerum tempus, ordo, numerus, -o ... Christus est. PRAEF. in Ioh. -e canonis ordinati. *ibid.* vel scripturarum tempore -o vel librorum ordinatio. PRAEF. in Luc. ordo euangelicae -is. PS. SOL. add. p. 217, 16 tenor -is. DON. Ter. Phorm. 784 allocutio ... cum -e futurarum turbarum. LIB. gener. a. 334 chron. I p. 90, 21 cognoscant ... iudicum -es (*i. seriem?*) et regum tempora *in Israel*. DIOM. gramm. I 494, 10 versus est partium legitima -o. 502, 11 pedum. FIRM. math. 3, 1, 14 ultimum ... tempus Mercurio dandum esse putaverunt. quid hac potest inveniri -e subtilius? PRISCILL. tract. 3, 71 p. 55, 7 in -e generationis suae in euangelio. 10, 133 p. 97, 26 scripturarum. 10, 137 p. 100, 9 -e sermonis profetici. AVG. civ. 17, 14 p. 235 D. in -e ... psalmorum (p. 236 varietatis huius -em). in psalm. 134, 23 post istam totam -em et dispensationem. COMPVT. cod. Col. prol. 8 p. 232 -o de cursu lunae. 13 p. 234 sequamur ... ordinem vel -em *dierum*. *ibid.* a qua -e ... recedere. SIDON. epist. 9, 7, 2 meditaturo ... assistat -o per causas, positio per litteras, compositio per syllabas. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 9, 21 *practica philosophia* officium medioeri componens -e distribuit. sec. 3, 4 p. 210, 14 *generum*. 4, 6 p. 255, 3 specierum generumque -o. 5, 12 p. 321, 16 in hac ... -e differentiarum, quam supra disposui. COD. Iust. 1, 17, 2, 12 omni ... Romani iuris -e composita (INST. Iust. 3, 7, 3). DIG. de conc. dig. 2 tripertita legum ... -o. PRISC. gramm. II 550, 17 de -e vel constructione partium orationis ... id est περὶ συντάξεως. III 183, 2 orationis constructione, id est -e.

III *de qualicumque* ***actione***, *quae fit* ***ordine et consilio*** (*recedit notio distributionis, praevalet voluntatis*): **A** *generatim vel de privatis* (*distributio, administratio, consilium, propositum, voluntas sim.*): **1** *de variis hominum actibus*: SEN. dial. 7, 22, 1 cum ... in divitiis et temperantia ... et diligentia et -o et magnificentia campum habeat. epist. 64, 8 usus et inventorum ab aliis scientia ac -o. COLVM. 12, 2, 4 nihil esse pulchrius in omni ratione vitae -e atque ordine. APVL. met. 2, 15 epularum -es satis concinnas. TERT. idol. 5 p. 35, 4 figurae (*sc. veteris testamenti*), quae -i alicui arcanae praestruebantur. nat. 1, 10 p. 84, 23 conversationis humanae -e. scorp. 10 p. 169, 13 ordinem suum illi struere debebunt ... ab ista -e diversum, quae scripturis notatur. adv. Hermog. 20 p. 148, 20 quia cogitatio et -o prima sophiae sit operatio. adv. Val. 1 p. 177, 17 naturae venerandum nomen allegorica -o *Valentinianorum* praetendens. adv. Marc. 3, 2 p. 378, 16 nihil origine sua prius est in agnitione, quia nec in -e. monog. 5 ut omnis -o ... proinde desinat, quemadmodum et coepit. FIRM. math. 5, 2, 8 qui sine consilio aut -e (*Kroll*, disputatione *codd.*) sumptus suos erogare contendant. 6, 34, 5 negotiorum -e (*supra*: negotiorum ordine). DON. Ter. Hec. 514 'consilio *uxoris*' ...: utrum -e? AMM. 16, 12, 12 negotiis difficillimis saepe -o tempestiva prospexit. SERV. Aen. 4, 508 SCHOL. Iuv. 6, 360. *nota* CLAVD. DON. Aen. 3, 305 ex -e propriae voluntatis (ALC. AVIT. epist. 64 p. 88, 15 ad -em piissimae voluntatis). 9, 207 *al.* AMBR. c. Aux. 19 *opp.* casu. Cain et Ab. 2, 4, 15 non ex -e, sed praeter voluntatem. HEGES. 1, 32, 4 non ex -e, sed ex usu. 1, 40, 6 -is initae, ut ... confugeret (*Ios. bell. Iud. 1, 24, 6* ἀποδρᾶναι παρεσκευάζετο). AVG. in psalm. 102, 2 cogitatio flagitii, ... -o furti. epist. 34, 4 furorem illius ... a tam scelerata -e deterreat. 49, 1 perturbare ... -em nostram, quae ... suscipienda et agenda est. 82, 32 nec ... meae fuisse voluntatis aut -is aut consensionis aut saltem cogitationis, ut fieret. 126, 13 cum -e redeundi (*cf.* 125, 4). 138, 8 -e mutata (*opp.* opere). 174. pecc. mer. 3, 13, 23 p. 151, 1 epistulam ... -o mea brevem parturit. CASSIAN. conl. 7, 15, 1. 13, 7, 4 perniciosas -es nostras letalesque conatus (*sim.* 13, 18, 2). 17, 14, 2 emendatio -is improvidae. SIDON. epist. 4, 6, 1 inconsultarum -um ... exitus. SEDVL. op. pasch. 5, 17 humana -e. 5, 25 malignis ... -bus (*cf.* carm. pasch. 5, 308 consiliis). ALC. AVIT. epist. 50 p. 78, 33 con-

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

venit -bus vestris ... securitas. 90 p. 98, 18 ne quem a -e tam sancta ... abducat. carm. 6 pr. p. 274, 3 quos (*libellos*) non, sicut voluerat, edidit -o mea. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 87, 10 aliqua habitudine et -e aliquid faciendi. ENNOD. dict. 24, 8 p. 500, 5. epist. 5, 26, 2 p. 146, 12 caelestis dispensatio mysterii ... humanis -bus manus opponit, ut. opusc. 2, 35 p. 298, 13. CASSIOD. var. 1, 22, 1 bonae -is (7, 5, 5). 2, 2, 4 -e laudabili. COD. Iust. 3, 28, 32 ISID. Vand. 76 chron. II p. 297. *de re*: TERT. apol. 7 p. 140 ex -e naturae, quae ita ordinavit, ut. 2 *de testamenti iussionibus*: HEGES. 1, 46, 1 arbitrium et firmamentum -um suarum (*Ios. bell. Iud. 1, 33, 8* τῶν διαθηκῶν). COD. Theod. 2, 24, 1 (*a. 321*) -es ultimae (COD. Iust. 6, 22, 8 pr. ultimarum ... -um series. 6, 23, 28 pr. tempore, quo testamentum conditur vel codicillus nascitur vel ultima quaedam -o ... celebratur. 6, 59, 11 pr. 7, 7, 1^{b}. 7, 15, 2 in extremis -bus). COD. Iust. 3, 36, 26 pr. (*a. 321*) defuncti -o custodiatur. 3, 28, 30 subvertendae eorum (*testatorum*) -is (*supra*: testamentorum voluntatibus. *infra*: testamentis ... subvertendis). 5, 27, 9 pr. testamenti. 6, 23, 26. 6, 42, 32, 2 *al.* INST. Iust 1, 6, 7 totorum bonorum in testamento -o. 2, 20, 36. INSCR. Notiz. degli scavi 1894 p. 21, 15 hanc voluntatem meam et -em ratam perpetuamque habeatis. 3 *de ordinatione sim. medici*: THEOD. PRISC. eup. faen. 26 ad choerades ... alia -e ... curam ... adhibeamus. gyn. 32 ordinata gynaeciorum -i sufficere.

B *de magistratibus, principibus, aliis potestatem habentibus* (*administratio, iussio, auctoritas, constitutio sim.*): PANEG. 4 (9), 5, 3 inter ... imperatorias -es longe maioribus ... provisionibus occupatas. CAPITOL. Maximin. 9, 8 *Alexandri* (LAMPR. Alex. 45, 4. *ibid.* quod proposuerat). Gord. 27, 7 *praefecti* ductu et -e. *nota* 28, 2 *Misithei praefecti* tanta in republica -o (*i. cura in disponendo victu*) fuit, ut nulla esset umquam civitas limitanea potior. 29, 2 Misitheus tantum ubique ... habuerat conditorum, ut vacillare Romana -o non posset (LAMPR. Alex. 45, 3 ne -em Romanam barbari scirent). LAMPR. Alex. 45, 6 de publicandis -bus. TREB. trig. tyr. 18, 5 Ballistae (18, 10 consilia. *item* 30, 5). VOPISC. Aurelian. 47, 4 ne meae -es in irritum veniant. LACT. mort. pers. 18, 5 *Caesaris* -em in perpetuum conservari (32, 2 servet). FIRM. math. 3, 7, 5 qui facultates regias sua -e sustentent. *ibid.* thesauros ... suae ... fidei -ique commissos. 3, 7, 13 actus principis ... -bus suis gubernare (*sim.* 3, 12, 1, *ubi*: administrationum officia). 6, 4, 5 necessitates regias suis dispositionibus ordinantes. LVCIF. Athan. 1, 30 p. 118, 23 ire contra tuas exsecrabiles -es. AMM. 17, 3, 6 ut secundae Belgicae ... -o sibi (*Caesari*) committeretur. 19, 11, 3 -bus ... alterius praefecturae. 20, 5, 9 turbandae -i consultae. 31, 10, 6 -o prudens. VEG. mil. 2, 3 si fortissima -o reparetur armorum. 2, 18 imperatoris. 3, 26 (*loco spurio*) magna -o est hostem fame ... urguere. *ibid.* virtute ... ac -e ... reipublicae tuae. *ibid.* p. 123, 19 -em mutare (*ibid.* consilium). 4 pr. -bus vestrae clementiae. CORP. VI 31963 (*a. 365*) castellum ... -o dedit et usui tradidit ... Volusiani. III 88 (*a. 371*) -e Iuli v. c. ... fabricatus est burgus ... s(ub) c(ura) Vahali trib(uni). HEGES. 1, 22, 2 Caesaris. 1, 29, 3. 1, 42, 8 subversis -bus regis (*Ios. bell. Iud. 1, 29, 1* διακόψας ... τὰς ... ἐλπίδας). VVLG. II par. 8, 14 iuxta -em David (23, 18 *al.*). prov. 24, 6 cum -e initur bellum. AVG. civ. 1, 31 p. 48 D. senatum construere molientem ab hac -e et cupiditate compescuit. NOT. dign. or. 2, 1 sub -e ... praefecti (11, 3 *et saepius*). 11, 16 scrinium -um (occ. 9, 11 COD. Theod. 6, 26, 10 [*a. 397*]). COD. Theod. 1, 8, 3 (*a. 424*) dignitates, quae ... ad magistrorum militum potestatem -emque transierant. 6, 26, 1 (*a. 362*) in scriniis ... memoriae ac -bus epistularum ac libellorum (memoriae ac -um et *Mommsen, cf.* 6, 26, 12 [*a. 401*]. COD. Iust. 10, 32, 67, 3. 12, 19, 3 [*a. 396*]). 6, 26, 2 (*a. 381*) magistros -um. 6, 26, 9 (*a. 397*) -um nostrarum norma. 6, 26, 14 pr. (*a. 407*) comitivam primi dispo⟨si⟩tionum. 11, 16, 3 (*a. 324*) rectorum consiliis et -e. 11, 16, 10 (*a. 362*). 13, 5, 10 (*a. 364*) publicis -bus. OROS. hist. 3, 14, 3 regiae -is (*sc. Philippi*). LEO M. epist. 30, 2 principis. 33, 1 sanctae -is (*sc. imperatoris.* τῆς θείας διατυπώσεως). 84, 1. SIDON. epist. 3, 6, 3 competentibus -bus *praefecti*. 5, 7, 3 qui invident ... -es numerariis. CASSIOD. var. 1, 33, 1 quod provida -e constituit *serenitas nostra*. 5, 11 *al.* COD. Iust. de cod. confirm. pr. recta -e nostri numinis (12, 19, 15 pr. NOVELL. Iust. 11, 6). Iust. 1, 27, 2, 7 secundum nostram -em (1, 27, 2, 13 *al.*). 1, 29, 3 (*ca. a. 480*) iudicum -bus parere (7, 17, 1, 1). 4, 35, 23 pr. piam -em *principis* (*supra*: constitutio, sanctio). 5, 17, 11, 2^{b} anteriores constitutiones et praesens -o. 6, 23, 31, 1. 6, 43, 3, 2^{a}. 7, 25, 1 inutiles legis antiquae -es. 7, 51, 6 (*a. 487*) principalibus -bus (INST. Iust. 3, 1, 15). 8, 4, 11, 1 -o in furti actione ... definita est. 8, 10, 13 vetere -e (*supra*: constitutio ... antiqua). 8, 36, 5, 3 huius sanctionis -e. INST. Iust. 3, 2, 3^{a} imperiali ... -e (*cf.* NOVELL. Iust. 112 pr., *ubi gr.* διατάξεσιν). NOVELL. Iust. 17 pr. saluberrimas -es nostras observantes. 37, 12 nostram -em violare. 62 pr. 1 *senatorum* (62 pr. gubernatio, consilium). 62, 1, 2 augustae maiestatis -em. 112, 2, 1 circa memoratam -em (διατύπωσιν). app. 1, 1 praesentem -em disposuimus, quam observare ... sancimus. GREG. M. epist. 9, 53 *civitatem* ad curam -emque patroni ... pertinere. FERRAND. epist. 7, 5. CORP. VI 1770, 23 quae forma interdicti et -is (*sc. praefecti urbis*) ... custodienda mandatur. XIV 2919, 6 publica aedificia ... benivola -e refici ... praecepit *consularis*. X 520 *Gracchus v. c.* defessum ordinem -e[m] candoris sui ... relevare dignatur. III 14382 ⟨**disposit**⟩**ione Maximini** ⟨**v.**⟩ c. 14358^{11}. VIII 22774 turris perfecta -⟨e⟩ eorundem per instantia(m) Arelli ... instruente *illo vel illo.* *de potestate sacerdotali, ecclesiastica* (*lex, norma, regula, sanctio, disciplina*): PRISCILL. tract. 1, 1 p. 3, 4 securum catholicae -is iter (*cf.* 3, 66 p. 51, 18 ecclesiasticae -is. *v. l. 15*). FILASTR. 88, 2 contra legem ... contraque -es ... apostolorum consulta ponentes. MAXIMIN. c. Ambr. 91 concilii (121 infringere). VVLG. II par. 30, 16 iuxta -em et legem Moysi. IV Esdr. 4, 23 -es *patrum nostrorum* scriptae nusquam sunt (*ibid.* lex). *nota* SVLP. SEV. dial. 1, 18, 2 monasterium magnae -is (*opp.* monasterium, ubi facilioribus legibus viveretur. GREG. M. epist. 7, 12 in rebus ... vel -e ... monasterii). COD. Theod. 16, 2, 43 (*a. 418*) ut ... sacerdotis praeceptis ac -bus obsecundent. OROS. comm. 1 p. 151, 14 quam possis -em adhibere virtutis (*sc. adversus haereticos*). LIB. pontif. p. 4, 4 post hanc -em (*sc. Petri Clementem episcopum consecrantis*). CANON. Migne 56, 794^{B} -es ecclesiasticas (56, 799^{C} GREG. M. epist. 9, 214). *ibid.* 796^{C} ex -em ecclesiae. 797^{B} ecclesiasticarum rerum. ENNOD. epist. 4, 8, 4 p. 104, 11 pollicitationem meam benigna -e *papae* complete. GREG. M. epist. 1, 8 salubri ac provida -e *papae*. 4, 11 p. 244, 4 canonicam -em quartarum ... provenire. 4, 22 canonicae -is statuta. 9, 30 -o nostra constituit. 9, 216 *al.*

C *de deo, divinitate*: *de dis gentilium*: APVL. met. 9, 1 nec consilio ... divinae prudentiae fatalis -o subverti vel reformari potest (CLAVD. DON. Aen. 1, 206. *cf.* FIRM. math. 1, 8, 7 fatum utique dicturus est et [et *del.?*] necessitatem mortis humanae, quae omnibus animantibus ... vivendi tempus propria iudicii -e distribuit). Plat. 1, 12 *summus deus* reliquarum -em ac tutelam rerum ... deis ceteris tradidit. PS. APVL. Ascl. 6 caelesti -e (*cf. infra l. 62*). TERT. bapt. 8. apol. 21 p. 198 factitatorem (*i.* λόγον *Zenonis*), qui cuncta in -e formaverit. FIRM. math. 1, 4, 11 divinae -is (*Kroll*; disputationis *codd.* 1, 7, 14 divinarum -um studio. 5 pr. 5 CHALC. comm. 54. *cf. l. 42*). 1, 5, 7 deo qui omnia perpetua legis -e composuit ad ... ordinem. CLAVD. DON. Aen. 1, 260 fatorum (9, 107. VEG. mulom. 6 pr. 3 divina providentia ac -e fatorum). 7, 511. AVG. civ. 7, 3 p. 277, 31 D. *Fortunam* non rationabili -e, sed ut temere acciderit, ... dona conferre. 9, 22 p. 397, 20 *daemones* -es ... suas ... praenuntiant. *apud Christianos maxime de opere redemptorio dei*: ITALA (Corb.) psalm. 118, 91 -e tua perseverant dies (τῇ διατάξει σου. VVLG. ordinatione tua). TERT. bapt. 8 p. 207, 28 quemadmodum ... post aquas diluvii ... pacem ... praeco columba terris adnuntiavit ..., eadem -e spiritalis effectus ... carni nostrae emergenti de lavacro ... columba sancti spiritus advolat. anim. 43 p. 372, 8 voluit ... deus ... in sua -e agere. resurr. 3 p. 28, 24 contra divinam -em (adv. Hermog. 34 p. 163, 10. adv. Prax. 16 p. 258, 13 omnem ordinem divinae -is per filium decucurrisse. CYPR. unit. eccl. 10 epist. 43, 5. 45, 1 sacramentum divinae -is. FIRM. err. 22, 1 -is legem. 22, 3 -is ordo. PRISCILL. tract. 5, 83 p. 63, 22 HIER. in Ier. 23, 18 p. 281, 20 AVG. civ. 1, 24 p. 40, 1 D. epist. 137, 15 serm. ed. Mai 27, 1 PHOEBAD. c. Arrian. 10 PS. PHOEBAD. fid. 6 p. 42^{C}. 43^{B} [*ibid.* opus]. *aliter v. p. 1436, 7*). TERT. resurr. 21 p. 54, 16 aeternae -es eius (*dei*) et universales in omne hominum genus. 33 p. 73, 3 *parabolae*, quae ad -em et transactionem regni *dei* et passionem ... praedicantur. 59 p. 119, 18 futurum ... aevum alterius est -is et aeternae (*ibid.* -em futuram). adv. Hermog. 17 p. 144, 22 necesse est ab ea ipsa (*materia*) acceperit *deus* et consilium et tractatum -is. adv. Marc. 1, 2 p. 293 in Christo quasi aliam inveniens -em ... benignitatis. 1, 20 p. 316, 12 secundum innovatam -em creatoris (1, 29 p. 332, 23. 5, 8 p. 600, 1 regulis et -bus et disciplinis creatoris). 2, 6 p. 341, 24 *al.* 2, 27 p. 373, 15 *filium* omni -i suae voluntatique praefecit (apol. 18 p. 184. LACT. inst. 7, 5, 8 -o dei et opus voluntasque). 3, 4 p. 380, 25 ut perfecta ... operatione aemuli dei ... proprias -es superduceret *deus Marcionis.* 3, 15 p. 400, 27 ex -e (*opp.* ex natura). 3, 24 p. 420, 19 et terrenae et caelestis -is auspicia (*v. p. 1435, 20*). p. 421, 2 Iudaeorum ... -o in Esau (*i. dei de Iudaeis*). 4, 7 p. 436, 25 dominicae -is (ENNOD. opusc. 9, 1 p. 416, 3). 4, 16 p. 469, 22 dominus ... et legis et omnium paternarum -um. 5, 12 p. 618 deus nullius terrenae -is (*i. Christus Marcionis*). apol. 48 p. 294 mundi species ..., quae illi -i aeternitatis aulaei vice oppansa est. ITALA Eph. 3, 1 (Mar. Victorin. *in h. l.* p. 1262^{A}) audistis -em dei gratiae (οἰκονομίαν, VVLG. dispensationem). 3, 9 (Mar. Victorin. *in h. l.* p. 1265^{A} *et* AVG. gen. ad litt. 5, 19 p. 162, 10) quae sit -o mysterii (sacramenti *Aug.* οἰκονομία, VVLG. dispensatio sacramenti. AVG. civ. 10, 8 p. 413, 30 D. magna mysteriorum -e). PRAEF. bibl. monarch. in Matth. operantis dei ... -em. IREN. 1, 6, 1 a -e ... circumdatum corpus *Christo* (οἰκονομίας). 1, 8, 2 eius, quae est circa Aeonas, -is (πραγματείας). 1, 14, 6 (οἰκονομία). *saepius.* HERM. Pal. vis. 3, 8, 2 iuxta -em domini (κατ' ἐπιταγήν. HERM. vulg. praeceptum). CYPR. unit. eccl. 17 contra dei -em. Fort. pr. 5 secundum -em et praeceptum dei. epist. 43, 5. PS. ORIG. tract. 2 p. 17, 6 -is mysteria. ARNOB. nat. 1, 60 summi regis imperio et -e (*infra*: rex summus decreverat). LACT. inst. 1, 1, 5 consilia et -es illius maiestatis aeternae (*opp.* cogitatio ... humana). 2, 16, 14. 4, 7, 3. 4, 10, 1. 2. 7, 2, 1 -e summi dei sic ordinatum, ut. 7, 3, 25 mira -o providentissimae rationis (AVG. civ. 11, 1 p. 461 D. summae -e providentiae. SACR. Leon. p. 431). opif. 6, 15 divinae rationis -o perpetua. FIRM. err. 7, 9. HIL. myst. p. 19, 23 *ad exod. 15, 25* 'posuit deus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iustificationes *eqs.*': non ... ullas -es iustificationum ... extare. p. 19, 36 consummatur ... -o spiritualis. PS. HIL. libell. 3 ut. *undus* apud illum iam fuerit etsi non in substantia, plena -e. 5 dei filius ..., ut ordinem mutando -em melius ordinaret. PRISCILL. tract. 2, 41 p. 34, 16 multiplici ... -e (*sc. dei*). 5, 82 p. 62, 17 in opus euangelicae -is electus *Moyses*. TYCON. 3 p. 27, 1 non libero arbitrio, sed -e dei. AMBROSIAST. in Rom. 1, 8 omnis -o salutis nostrae a deo quidem, sed per Christum est. MAXIMIN. c. Ambr. 57 Christi -e et ordinatione. HEGES. 1, 8 profunda quadam -e domini (*i. dei. Ios. bell. Iud. 1, 3, 6* ἐπίτηδες). EPIPHAN. Hier. epist. 51, 1, 5 *v. s.* dispensatio. VVLG. Sirach 33, 14 secundum -em eius (κατὰ τὴν εὐδοκίαν). act. 7, 53 accepistis legem in -e angelorum (εἰς διαταγάς). IV Esdr. 8, 23 *domini* iussio fortis et -o terribilis. RVFIN. Orig. princ. 3, 5, 5 instituta fuisset a deo -is ... varietas. AVG. civ. 10, 12 p. 422 D. *dei.* 14, 11 p. 27, 22 *al.* doctr. christ. 3, 34, 49 in -e ac praedestinatione dei. mor. eccl. 1, 17, 30 mirifica -e spiritus sancti. gen. ad litt. 5, 22 p. 166, 23 (*supra*: gubernatio dei). PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 45[C] sacramenti -em. 8 p. 46[B]. PROSP. epist. 1, 2 ex -e misericordiae dei. FAVST. REI. grat. 2, 3 p. 65, 6 interfectionem non -o dei ... ordinavit. ENNOD. epist. 2, 25, 1 p. 67, 6 pro caelesti -e reditus mei. 6, 23, 3 p. 167, 26 superni -e favoris. opusc. 3, 109 p. 359, 4 -e caelestis imperii. 9, 4 p. 416, 25 laudanda -e. GREG. M. moral. 5, 16 *dei dispensatio* obscuris super nos -bus ... nos recipit. 9, 5. *sim. de foedere dei cum hominibus* (*testamentum*): TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 13 alium ordinem decucurrisse in veteri -e ..., alium in nova. p. 424, 28 novas testamentorum -es (*ibid.* leges). ITALA Is. 42, 6 (Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 410, 23) dedi te in -em generis (εἰς διαθήκην. VVLG. in foedus populi). 55, 3 (Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 6) *v. p. 1427, 35.* FILASTR. 86, 1 oeconomiam Christi domini -e[m] esse statutam hominibus. SACR. Leon. p. 315 -is antiquae munus explevit *Christus*.

iuncturae ad III (*praeter supra allatas*): -em: adimplere: COD. Iust. 3, 1, 15. administrare: TERT. adv. Marc. 4, 6 p. 433, 6. complere: CLAVD. DON. Aen. 9, 107 PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 46[B]. constituere: PRISCILL. tract. 5, 86 p. 65, 7. destruere: CANON. Migne 56, 794[B]. explere: COD. Iust. de cod. confirm. 5. expungere: TERT. adv. Marc. 3, 20 p. 410, 11. exsequi: TERT. adv. Marc. 3, 4 p. 380, 23 LEO M. epist. 84, 1. imbuere: TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 421, 2. implere: TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 553, 7 LACT. inst. 4, 7, 3 AVG. epist. 174. instituere: CANON. Migne 56, 799[C]. ordinare: RVFIN. Orig. princ. 3, 5, 5. servare (*cf. p. 1433, 75. 78*): AVG. epist. 174. -em disponere: *v. p. 1427, 36. 1432, 44. 1433, 78.*

IV *de statu rei vel hominis quomodocumque ordinato* (*condicio, ordo, natura sim.*): TERT. scorp. 9 p. 164, 17 manifesta ... definitio ... est tam confessionis quam negationis, etsi -o diversa est. bapt. 18 p. 216, 15 pro cuiusque personae condicione a⟨c⟩ -e, etiam aetate. anim. 3 p. 303, 5 de unaquaque -e *animae* disceptant (15 p. 321, 15 qui -em animae humanae de condicione bestiarum praeiudicarint). 10 p. 312, 21 pro cuiusque generis -e. 22. 53 p. 385, 26 de -e destituti hominis. 57 p. 393, 26 renuntiatorem -is infernae. resurr. 14 p. 43, 18 de cuius (*destinatorii iudicii*) -e. 36 p. 77, 21 corporalis -is ... indicia. 59 p. 119, 18 futurum ... aevum alterius est -is et aeternae (*ibid.* -em futuram). 60 p. 121, 9 futurorum atque praesentium -es. 61 p. 123, 9 in temporali -e. *ibid.* in aeterna -e. 62 p. 123, 22 cur non et homines ... in eadem substantia carnis spiritalem subeant -em? adv. Hermog. 26 p. 154, 24 eius rei -em scriptura subiunxit, cuius institutionem simulque nominationem praemisit (*cf. supra*: formam et habitum). adv. Val. 29 p. 204, 18 generis humani (*ibid.* naturam). adv. Prax. 5 p. 233, 5 de ... dei -e, qua fuit ante mundi constitutionem. 6 p. 234, 19 haec vis et haec divini sensus -o. monog. 6 p. 769 duas -es eius (*Abrahae, sc. circumcisi et digami*) ... diversas miscere non poteris. *nota* IREN. 1, 12, 1 duas coniuges *Bythi* ..., quas et -es vocant (διάθεσιν [*sic*]; *infra*: affectibus). CLEM. ad Cor. 33 animalia ... sua -e iussit esse. LACT. inst. 1, 2, 5 ex ipsa rerum magnitudine, motu, -e, constantia, utilitate (7, 3, 26 providentia ... dei ex -e rerum ... manifesta. ira 10, 51 PRISCILL. tract. 11, 145 p. 105, 5). opif. 7, 3 quod una -o et unus habitus innumerabiles imaginum praeferat varietates. EPIST. pontif. 212 Lucif. epist. 7 p. 328, 8 *pax* non sit verbis composita interna -e fallaciae. PRISCILL. tract. 6, 102 p. 76, 16 divinorum operum simplicem -em loco, tempore ..., ratione divisam ... confuderat (*supra*: dispensationem mundialium rerum). OROS. comm. 2 p. 153, 12 virtutum ... naturas et corporis -em. PSALT. Rom. 72, 7 in -em cordis (εἰς διάθεσιν καρδίας. VVLG. affectum). AVG. epist. 148, 10 alicuius conspicabilis materiae -e assumpta. MART. CAP. 4, 367 in *qualitatum forma* -o quaedam et habitus mentis esse intellegitur. *v. quae seq., ubi -o et habitus sibi opponuntur.* BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 6 *inter incorporea et immutabilia*: qualitates, quantitates ..., actus, -es. *al.* categ. 2 p. 218[B] -o est ad aliquam rem mobilis applicatio, ut *eqs.* (*cf. p. 1430, 14*). p. 218[C] idem ... est affectio, quod -o. *ibid.* -o cum sit quaedam ad aliam rem coniunctio vel ab alia affectio, ... mobilis est. *ibid.* habitus ... est -is vel affectionis firma ... accessio. *saepius.* 3 p. 240[D] (*ex Aristot. categ. 8*) una ... species qualitatis habitus et -o dicitur (ἕξις καὶ διάθεσις). differt ... habitus a -e, quod permanentior et diuturnior est. CASSIOD. var. 5, 39, 1 quies ... populi et -o tranquilla regionum. CONC. Rom. a. 501 p. 419, 7 ne discedentibus universis sub manifesta deserti -e (*i. condicione? occasione?*) iudicii maior urbem ... turba concuteret. *in doctrina trinitatis*: TERT. adv. Prax. 3 p. 230, 13 expavescunt ad (quod *Engelbr.*) oikonomiam, numerum et -em trinitatis, divisionem praesumunt unitatis. 4 p. 232, 7 -em et dispensationem eius (*monarchiae*) evertis in tot nominibus constitutam, in quot deus voluit. 9 p. 240, 5 dominus ... in persona paracleti non divisionem significavit, sed -em. 19 p. 262, 26 (*opp.* separatio. *item* 23 p. 271, 21, *ubi*: -o divina). 21 p. 264, 6 (*opp.* divisio). PHOEBAD. c. Arrian. 22 -em divinitatis.

loci dubiae traditionis vel interpretationis: VITR. 7, 14, 3 quibus rationibus et rebus ad -em firmitatis (-es *Krohn*) quibusque decoras oporteat fieri picturas (*cf. Schneider*). TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 528, 23 illi, cuius nec ordinem habet nec -em ad parabolae conspirationem (ordo ... -o *Kroymann*). ITALA Ier. 31, 32 (Tert. adv. Marc. 4, 1 p. 424, 19) in die, qua arripui -em eorum (ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρός. VVLG. apprehendi manum eorum). OROS. comm. 2 p. 153, 14 sanctorum ... -es superare. VVLG. Sirach 19, 18 in omni sapientia -o legis (ποίησις νόμου). ALC. AVIT. c. Arr. 30 p. 13, 24 quid in -e (*L*, expos- *S*) facturi sint, qui de testimonio mentiuntur. CORP. III 6730 (*ca. a. 370*) *imperatoribus* civitas dispositió⟨ne⟩ pietatis eorum a ⟨funda⟩mentis fabrica⟨vit⟩.

syn. et opp. v. supra. adde DIFF. gramm. VII 522, 10 ordinatio simplex est, -o vaga (varia *Buttmannus*).

dispositor, -ōris *m. a* disponere. *i. qui disponit.* GLOSS. διακτακτής. *de deo*: SEN. nat. 5, 18, 5 -r ille mundi deus. LACT. inst. 4, 9, 2 rerum naturae -em. HIL. trin. 4, 12 ordinatorem et -em inconvertibilem ... legis et prophetarum. PAVL. NOL. epist. 34, 3 ipse -r (*supra*: dispositam a deo ordinatamque rationem). AVG. civ. 14, 26 p. 55, 9 sub illo creatore ac -e. epist. 166, 5, 13 deus -r temporum. SACR. Leon. p. 446 *coniugii* -r (*syn.* creator). p. 423 honorum dator, ordinum distributor, officiorumque -r. GREG. M. moral. 28, 22 creator noster atque -r. *de hominibus*: FIRM. math. 3, 13, 5 publicarum ⟨pecuniarum *prop. Kroll-Skutsch*; rationum *Némethy*⟩ -es vel correctores. GAVDENT. serm. 13 p. 936[A] *Iudas*, irreligiosus ... et satis importunus -r (*ibid.* loculum tenens). LIB. pontif. p. 4, 1 -es diversarum causarum, per quos actus ecclesiasticus profligetur. CASSIOD. var. 1, 46, 1 horologia cum suis -bus ... destinanda. 7, 5, 1 aula ... peritis -bus instituta. VEN. FORT. 7, 16, 26 plaudebat vigili -e domus (*de domestico*). CORIPP. Iust. 2, 284 -r ... novus sacrae Baduarius aulae. 4, 5 libertatis ... tuendae -r *praefectus urbis.* [TERT. resurr. 48 p. 100, 2 ordo ... meritorum -um (-r *F*; *del. Gel.*) nomine disponetur.]

f. **dispositrīx,** -īcis. VEN. FORT. carm. 7, 6, 22 floret ... egregia -e domus (*sc. coniuge*).

dispositūra, -ae *f. a* disponere. *i. q. dispositio*: LVCR. 1, 1027 *primordia* deveniunt in talis -as (5, 192 in talis -as deciderunt).

1. dispositus, -a, -um *v. s.* dispono.

2. dispositus, -ūs *m. a* disponere. *i. q. dispositio*: TAC. hist. 2, 5 -u provisuque civilium rerum peritus *Mucianus*. AVSON. 298, 15 mirere domorum -um. CORIPP. Ioh. 4, 595 ipso -u (-o *cod.*) felicia signa regentem ... Iohannem. Iust. 1, 138 -u ... Caesar eras (*cf.* 1, 137 ordine ... rerum). *Hey.*

disproficio, -ere *a* dis- *et* proficere. *i. q. a veritate discedere*: HIL. trin. 10, 33 hebetudine haeretica -is. *i. q. degenerare* (GLOSS. a profectu deficit): HIL. trin. 11, 11 non -it in genere. *seq. inf.*: HIL. trin. 11, 11 non -it tamen in genere auctoris existere.

dispudet, -itum, -ēre *a* dis- *et* pudet. SCHOL. Ter. p. 109, 31 valde pudet. paenitet me. GLOSS. -itum puduit, rubori fuit.

i. q. valde pudet: *c. inf.*: PLAVT. Bacch. 481 Most. 1166 (*inf. subauditur*). *seq. acc. c. inf.*: TER. Eun. 832. *c. genet.*: APVL. apol. 63 non vos tot calumniarum tandem -et? *nota usum personalem*: CLAVD. MAM. stat. anim. 3, 10 p. 172, 5 non -et auctor ... capessere indicium?

?**dispulsio** *v.* disculsio *p. 1364, 83.*

dispulvero, -āre [*a* dis- *et* pulvis. *Th.*]. NON. p. 95 -are est dissolvere. GLOSS. -are in pulverem redigere. NAEV. com. 57 saxa, silvas, lapides, montes dissicis, -as.

dispūmo *v.* despumo.

dispūnctio, -ōnis *f. a* dispungere. [*per coniect.*: APVL. Socr. 3 p. 126.]

1 *t. t. i. q. examinatio, collatio rationum*: VLP. dig. 42, 5, 15, 1 recognitio et -o concedenda sit creditoribus. *i. q. tabula contributionis*: COD. Theod. 12, 1, 173, 2 (*a. 410*) quadrimenstruis ... brevibus ... celebratae descriptionis -o societur (= COD. Iust. 10, 22, 1, 2).

2 *translate*: *i. q. examinatio remunerationis gratia*: TERT. apol. 18 ad utriusque meriti -em. adv. Marc. 5, 12 p. 617 -em boni ac mali operis ... ostendit. *i. q. consummatio*: TERT. anim. 33 in -e vitae (test. anim. 4).

dispūnctor, -ōris *m. a* dispungere. GLOSS. ἐκλογιστής. λογοθέτης. V 286, 59 dispungit donat, largitur et ideo -es dicuntur, qui militibus dona erogant (V 408, 55. 597, 46). *hic sensus nonnisi ex* GLOSS. *notus. de re cf. Liebenam, PW. V 1198 sq.*

1 *t. t. i. q. qui rationes confert, examinator pecuniarum publicarum, fere idem atque curator provinciae vel municipiorum*: CORP. III 2026 municipii. 8783 civitatis. VIII 8396 curator et -r. 9020 patro-

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nus et -r. 9041. 9068. 9325 -r *rei publicae* (9699 rei publicae ... et curator, patronus provinciae. 9840. 20268 patronus municipii cur(ator) et -r. 20751 curatori et -i rei publicae. 20870. 21665).
2 *translate de deo i. q. retributor quippe quod meritis perpensis distribuat praemia*: TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 475 ut a iudice et -e meritorum.

***dispungo,** -ūnxī, -ūnctum, -ere *a* dis- *et* pungere. GLOSS. διαστέλλω. διαστίζω. -it donat, largitur (*v. s. p. 1436, 79*). -ncta dispensata. extorta. VLP. dig. 50, 16, 56 pr. -ere est conferre accepta et data. *legitur inde a* VELL., *sed admodum raro praeter* TERT. (*23ies*).

1 *proprie et per imaginem*: **a** *t. t. de datis et acceptis conferendis, rationes recognoscere, recensere*: SEN. benef. 4, 32, 4 apud me instar expensorum acceptorumque rationes -untur. VLP. dig. 40, 7, 6, 7 ad ... percontandas et examinandas rationes et -endas atque excutiendas. **b** *i. q. punctis quasi numerare*: SEN. dial. 10, 7, 7 -e ... et recense vitae tuae dies. APVL. Socr. 22 p. 170 cotidiana eorum aera -as, invenias in rationibus multa prodige profusa.

2 *translate*: **a** *i. q. distinguere, proprio sensu quodammodo sublatente*: VELL. 1, 13, 3 intervalla negotiorum otio -nxit *Scipio*. **b** *i. q. examinare*: TERT. apol. 45 sub deo omnium speculatore -imur. nat. 1, 2 -ncta causa est aut satiata cognitio. *huc traxerim*: TERT. resurr. 14 vita est enim causa iudicii per tot substantias -enda per quot et functa est. orat. 23 spect. 17. **c** *i. q. examinando probandoque consummare, complere, absolvere*: TERT. anim. 57 animas ... prompta humatione -nctas. adv. Marc. 2, 4 p. 337 bonum ... consignans et -ens bonitatem. 2, 7 p. 344 si non bene -isset (*i. absolvisset*) quod bene acceperat. 4, 10 p. 444 specialis medicinae -nctam (*i. completam*) prophetiam. 4, 22 p. 495. patient. 8 omnis iniuria ... cum patientiam offenderit, eodem exitu -etur (*i. ad eundem exitum perveniet*) quo telum ... in petra ... obtusum. pudic. 2 resurr. 58. **d** *i. q. repensare*: TERT. anim. 33 non ipsae *animae* -entur quae merebuntur. apol. 57 carn. 5 castit. 2 adv. Marc. 2, 23 p. 367 monog. 8 resurr. 56 CARM. de Sod. 39. 126 ZENO 1, 16, 4 PS. RVFIN. in Os. 1, 3, 14 in Am. 1, 3/5 PS. FVLG. serm. 71 p. 943D. **e** *i. q. consolari, qui sensus semasiologice explicari nequit*: OPTAT. 3, 4 p. 81 qui pauperes ... -rent ... hortarentur [*vide ne sit i. q. pauperes dispensandarum eleemosynarum causa examinare, cf.* p. 74, 19. *D.*]. *Gudeman.*

dispuo *v.* despuo.

disputābilis, -e *a* disputare. *i. de quo arte dialectica disputari potest*: SEN. epist. 88, 43 Protagoras ait de omni re in utramque partem disputari posse ex aequo, et de hac ipsa, an omnis res in utramque partem -is sit.

***disputātio,** -ōnis *f. a* disputare. *de formis: gen. pl.* -onon: DIG. I p. LIII* 39. *de significatione*: VARRO ling. 6, 63 -o et computatio e[t] (*corr. Spengel, cf. Goetz-Schoell p. 266 ad l.*) propositione putandi, quod valet purum facere. AVG. c. Cresc. 1, 14, 17 a -e dialectica nomen accepit, quoniam -o graece dialoge vel dialexis appellatur. BEDA gramm. VII p. 270, 17 dialogos graece, -o latine. EXC. Bob. gramm. I p. 553, 1 -o διαλογισμός. GLOSS. διάλεξις. διάλογος. διάλεκτος. ὁμιλία. *legitur inde a* VARRONE *et* RHET. Her., *deest poetis* (*praeter unum locum* MART. CAP.) *et* CATONI SALL. NEP. LIV. VELL. CVRT. TAC. (*praeter quinque locos* dial.). *legitur apud* VARRONEM PLIN. nat. *singulis locis*, PLIN. epist. *duobus*, CAES. VITR. SEN. rhet. CELS. *ternis*, VAL. MAX. *quater*, RHET. Her. *5ies*, SEN. phil. COL. *17ies*, QVINT. *20ies*, CIC. *197ies* (orat. *11ies*, rhet. *81ies*, phil. *94ies*, epist. *11ies*). *plur.*: CIC. Pis. 66 de orat. 1, 5. 43. 47. 104. 193. 194 *al.* [*dub. vel corrupt.*: *in codicibus confunduntur* dissupatio *et* -o: CIC. de orat. 3, 207. 211 ac. 1, 33; dispositio *et* -o: APVL. apol. 96 FIRM. math. 1, 2, 8 AMBR. epist. 29, 13 HIER. epist. 49, 13, 1. CIC. leg. agr. 2, 40 oratio ad eius rei -em (disceptationem *Naugerius*) deerit. APVL. Socr. 3 p. 126 non de errorum -e (dispunctione *Lipsius*) ... disserimus. VVLG. eccles. 3, 11 mundum tradidit -i eorum. GLOSS. -um ycresyposeon (ὑποκρίσεων) ypotoyan (ὑπόνοιαν?) ytytopytiocen (?) (dispositionum ὑποτυπώσεων?)].

I *sensu strictiore*: *i. q.* **calculatio, ratiocinium**: HILARIAN. pasch. 9 sol et luna, dies et nox, alter in alterius conexam habet -em. *cf. p. 1442, 11.* [*falso huc in lexicis relatum*: COLVM. 5, 1, 13 diversae formae agrorum veniunt in -em. *pertinet ad II B 1.*]

II *sensu latiore*: **A** *praevalet actio reputandi*: **1** *fere i. q. deliberatio*: QVINT. inst. 12, 2, 19 non quaestio iuris omnis aut verborum proprietate aut aequi -e aut voluntatis coniectura continetur? **2** *fere i. q. dubitatio*: SEN. contr. 7, 1, 14 quo istud proposito ... feceris, apud plerosque -em habet. VAL. MAX. 8, 15 ext. 1 ut, quae ab eo (*Pythagora*) acceperant, in -em deducere nefas existimarent. SEN. benef. 2, 21, 1 illud ... venire in aliquam -em potest, quid *eqs.* 4, 2, 2 de ordine putas (disputas *codd.*, in his putas *Gertz*) -em esse? de re tota ... ambigitur. *cf.* CIC. de orat. 2, 134 causa, in qua id, quod in iudicium venit, ... non generum ipsorum universa -e (*Ottob. Pal. ex* 2, 138; dubitatione *codd. mutili verius*) quaeratur. *v. p. 1443, 66.*

B *praevalet actio* **dicendi**: *i. q.* **expositio, tractatio**: **1** *generatim*: *loci notabiliores*: *de iurisconsultorum disputationibus*: RHET. Her. 2, 7, 10 *bis* CIC. Cluent. 149 part. 43. 44. 118 top. 56. 72. PS. ASCON. Verr. p. 248, 10 St. maleficia sponte et non -e iurisconsultorum, sed naturali interpretatione fugienda sunt. COD. Iust. 1, 17, 2, 1 nomen. .. libris imposuimus digestorum seu pandectarum, quia omnes -es et decisiones in se habent legitimas. 9, 41, 11, 1 Domitius Vlpianus in publicarum -um libris (*de eius et Tryphonini -um libris cf. Lenel, Paling. II p. 387 sqq. et 351 sqq.*). *de philosophorum disputationibus* (*cf. 2 d f*): CIC. de orat. 1, 230 ex illis -bus, quibus philosophi utuntur. 2, 61 *philosophi* sunt angustis et concisis -bus illigati. orat. 12 et *Platonis* (AVG. civ. 2, 14 p. 69, 33 D. -bus Platonis. 22, 28 p. 622, 1 Platonicis -bus) et aliorum philosophorum -bus. parad. 6 Socraticorum hominum. fin. 2, 67 vestris *sc. Epicureorum.* IVST. 20, 4, 11 *Pythagorae.* SCHOL. Hor. epist. 2, 2, 60 sunt ... -es Bionis philosophi, quibus stultitiam vulgi arguit. AVG. civ. 2, 7 p. 60, 16 D. philosophorum scholas -esque. *Ciceronis* Tusculanae -es: CIC. Tusc. 5, 1 quintus hic dies ... finem faciet Tusculanarum -um (div. 2, 2 fat. 4 Att. 15, 4, 2. 3 SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 32 St. SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 40. *cf.* CIC. Att. 15, 2, 4 prima -o Tusculana). Tusc. 2, 2 quae -o mihi nuper habita est in Tusculano (*cf.* 1, 8. 2, 9. 66. 3, 6. 4, 7. 8. 63. 82. 5, 15. 28. 48. 71. 76. 121). *poetae de materia philosophica -o*: PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 346, 1 hanc tamen universam -em (*sc. georg. 1, 233 sqq.*) certum est Vergilium transtulisse ab Eratosthene ..., cuius -is tale principium est. *de qualibet disputatione de artium studiis habita*: CIC. de orat. 1, 209 id faciam, quod in principio fieri in omnibus -bus oportere censeo, ut quid illud sit, de quo disputetur, explanetur (fin. 2, 4 QVINT. inst. 3, 6, 80). de orat. 2, 21 palaestram et sedes et porticus ... Graecos exercitationis et delectationis (e. d. *om. M.*) causa, non -is (n. -is *om. M.*), invenisse arbitror. *de disputatione, quae in scripturis sacris inest*: AMBR. epist. 8, 32 secundum -em ... respondemus vobis. *cf.* 18. *nota*: CIC. Brut. 46 scriptas ... fuisse et paratas a Protagora rerum illustrium -es, quae (*sic codd.*, qui *ed. Nor.*) nunc communes appellantur loci. part. 115. *i. q.* σύγγραμμα: RVFIN. hist. 2, 17, 11 habent ... -es quasdam et interpretationes (ἔστι δ' αὐτοῖς ... συγγράμματα). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 9 p. 22, 20 Hermagorae in prima Rhetoricorum -e. *cf.* APVL. apol. 55 ea -o celebratissima est, vulgo legitur, in omnium manibus versatur.

ad B 1 **iuncturae** *selectae*: **1** *verbales*: **a** *nomin.*: **α** *verba intrans.* (*refl.*): est de: RHET. Her. 4, 40, 52 CIC. Lael. 5 off. 1, 7 QVINT. inst. 10, 3, 1. est huius (istius) temporis: Q. CIC. pet. 39 HIER. epist. 21, 3, 1. 59, 3, 3. procedit: SEN. dial. 2, 7, 1 COLVM. 5, 3, 9. se demittit in: SEN. dial. 4, 1, 2. **β** *verba transit.*: colligit: COLVM. 3, 10, 13 *sq. acc. c. inf.* confert: MART. CAP. 4, 423 quicquid decenter docta -o multo astruendum contulit volumine. continet: CIC. rep. 1 frg. 5 Tusc. 3, 57. deducit: CIC. leg. 2, 46. docet: AVG. serm. ed. Mai 21, 3. perdocet: PS. APVL. Ascl. 19. extinguit: CIC. nat. deor. frg. 1 religiones. habet: AVG. civ. 7, 28 p. 311, 30 D. quid solidum, quid constans, quid sobrium, quid definitum habet haec -o? labefactat: CIC. div. 1, 8. parat: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 10, 7 viam. repetit a: COLVM. 4, 2, 3. tollit: CIC. div. 1, 8. **b** *genet.*: esse: CIC. leg. 1, 27 *non* omnia sunt huius -is ac temporis. **c** *dat.*: adversari: CIC. div. 2, 34. contradicere: AVG. civ. 2, 1. derogare: CELS. 1 pr. p. 5, 29 D. fidem. esse: CIC. Balb. 35 isti -i <hic> certe nihil est loci. facere: COLVM. 8, 17, 16 finem. iacere: COLVM. 3, 3, 1 fundamentum. imponere: COLVM. 3, 19, 3 clausulam. oboedire: AVG. civ. 22, 6 p. 564, 27 D. occurrere: CIC. top. 41. praescribere: COLVM. 9 praef. titulum. **d** *acc.*: abicere: AMM. 15, 8, 3. coartare: AVG. civ. 1, 16 p. 28, 3 D. committere in: AVG. un. eccl. 5, 9. conferre ad: CIC. fin. 4, 8. conserere: RVFIN. hist. 4, 18, 3. consummare: COLVM. 9, 16, 2. continere: AVG. civ. 9, 2. 22, 1 p. 552, 23 D. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 24 p. 348, 2. defugere: CIC. de orat. 1, 106. differre in: CIC. epist. 2, 3, 2. dividere in: CIC. nat. deor. 2, 75. ducere ab: CIC. fin. 5, 17. explicare: CIC. orat. 95 leg. 1, 20. finire: HIER. epist. 49, 8, 1. frenare: AVG. civ. 14, 26 p. 54, 19 D. habere: CIC. fin. 5, 76 *al.* inscribere: QVINT. inst. 6, 3, 22. instituere: CIC. rep. 1, 12 Att. 4, 16, 2 AVG. civ. 13, 1. interpretari: CIC. nat. deor. 3, 77. partiri: HIER. epist. 30, 1. perducere ad: IVLIAN. dig. 50, 17, 65 VLP. dig. 50, 16, 177. perficere: CIC. fin. 4, 44. procudere: TERT. patient. 5 p. 6, 10 *e Scaligeri corr.* referre ad: AVG. civ. 3, 5. scribere: GELL. 1, 3, 10. seponere: FIRM. math. 2 pr. 4. subvertere: LACT. inst. 5, 14, 4. suscipere: CIC. rep. 1, 12 AVG. civ. 2, 21 p. 80, 23 D. trahere: BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 41, 8. **e** *abl.*: agere: CIC. div. 2, 148. complere: HIER. in Is. 54, 11/12 p. 637. conquirere: PS. APVL. Ascl. 7. digerere: BOETH. arithm. 2, 1 p. 77, 4. disserere: AVG. civ. 1, 36 p. 52, 2 D. egere: CIC. off. 1, 6. elidere: CIC. Tusc. 3, 83 (*coni. Madvig*, eligere *codd.*). explicare: CIC. nat. deor. 3, 19. laborare: AVG. civ. 2, 15. monstrare: FIRM. math. 1, 10, 1. persuadere: PS. RVFIN. in Am. 1, 2 AVG. civ. 18, 41 p. 319, 30 D. otium terere: SEN. epist. 113, 1. tractare: MART. CAP. 5, 493. **f** *praep.*: ab: separare: CIC. fin. 5, 23. ad: abire: SEN. benef. 4, 9, 1. admittere: AVG. civ. 11, 5. aggredi: CIC. nat. deor. 3, 7. pervenire: COLVM. 4, 22, 9. reverti: CIC. orat. 148 div. 2, 7. ex: nasci: MIN. FEL. 5, 1. in *c. acc.*: egredi: HIER. epist. 34, 5, 2. incidere: CIC. top. 60. incumbere: CIC. ac. 2, 77. ingredi: CIC. rep. 1, 38. transire: SEN. epist. 16, 6. venire: *p. 1437, 68.* in *c. abl.*: colligere: CIC. epist. 5, 13, 3 BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 139, 8. complecti: CIC. [*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

leg. 1, 17. describere: Boeth. arithm. 2, 31 p. 124, 9. esse: Cic. Att. 7, 15, 3 Qvint. inst. 12, 10, 42 Lact. inst. 5, 12, 5. insonare: Avg. civ. 4, 30 p. 185, 4 D. loqui: Sen. dial. 5, 36, 4. mussitare: Avg. civ. 6, 1 p. 243, 21 D. ponere: Avg. civ. 8, 14 p. 342, 26 D. 19, 23 p. 398, 28. quaerere: Cic. fin. 2, 80 Avg. civ. 6, 8 p. 261, 1 D. tractare: Evgraph. Ter. Andr. prol. p. 4, 2. versatur *aliquis*: Cic. rep. 3, 5 Boeth. arithm. 2, 31 p. 122, 22. *aliquid*: Cic. de orat. 1, 23 leg. 1, 28. per: tractare: Cels. 1 prooem. p. 8, 13 D.

2 *nominales*: **a** *additur genet.*: *hominis*: Cic. de orat. 2, 20 Graecorum. 3, 1 Antoni. 3, 119 utriusque. rep. 1 frg. 5 = phil. frg. V 42 istorum. Avg. civ. 8, 14 p. 342, 29 D. Apulei. *pro gen. hominis pron. poss., ex. gr.*: Cic. Pis. 66 in -bus suis. de orat. 2, 161 in illis suis -bus. 3, 34 ex qua mea -e. 3, 19 in partienda -e nostra. *rerum, de quibus -es fiunt*: Cic. de orat. 1, 96 in eam ipsam totius huius vel studii vel artificii vel facultatis -em. Brut. 322 a propria ac definita -e hominis ac temporis. part. 102 aequi et veri et recti et humani . . . -e. ac. 2, 5 earum rerum -em. Tert. nat. 2, 12 p. 120, 8 primordiorum -e. Hier. epist. 49, 8, 5 digamiae et trigamiae -em. Fav. Evl. p. 13, 21 ut hoc demonstrato totius primi versus (*i. primi ordinis numerorum*) plena sit -o. Hier. chron. a. Abr. 2210 Clemens . . . et Pantaenus . . . in -e dogmatis nostri disertissimi habentur. *adde*: huius modi: Cic. de orat. 1, 163. eius modi: Tac. dial. 14. istius modi: Cic. de orat. 1, 104 Hier. epist. 20, 4, 1. 20, 6. hesterni et hodierni diei: Cic. de orat. 3, 81. unius diei: Cic. ac. 2, 49.

b *locutiones praepositionales*: de: Cic. Brut. 184 de oratore probando. de *aliqua re, ex. gr.*: Cic. de orat. 2, 104 leg. 1, 56 ac. 2, 49 Cato 74 fat. 1 Fronto p. 107, 10 N. Hier. epist. 52, 17, 2 Avg. civ. 2, 12 Boeth. mus. 1, 9 p. 195, 19. super: Apvl. Plat. 1, 10 nostrae . . . super earum cursibus opiniones -esque.

c -is: ambages: Avg. ord. 2, 9, 27. argumentum: Cic. top. 41. compendium: Tract. c. Arrian. p. 11, 10. consummatio: Ambr. epist. 8, 5. contentio: Cic. de orat. 3, 230. cornua: Cic. div. 2, 26. cursus: Cic. Tusc. 4, 33. definitio: Ambr. epist. 8, 5. exordium: Avg. civ. 6, 1 p. 243, 11 D. Boeth. arithm. 1, 1 p. 12, 12. extremum: Cic. Lael. 14. finis: Colvm. 2, 21, 6 Avg. civ. 11, 33 p. 509, 26 D. fontes: Cic. de orat. 1, 193. genus: Cic. de orat. 2, 20 Tusc. 2, 26. impetus: Avg. c. Pelag. 1, 17, 35. initium: Rvfin. Orig. princ. 2, 2, 1. insolentia: Cic. de orat. 1, 99. inventor: Cic. de orat. 2, 47. intergressus: Min. Fel. 15, 1. intervallum: Avg. civ. 18, 23 p. 288, 2 D. iter: Cic. de orat. 2, 234. labor: Cic. de orat. 2, 234. licentia: Firm. math. 1, 8, 2. 6, 30, 24. materia: Colvm. 9, 2, 2. orae: Cic. de orat. 3, 22. oratio: Firm. math. 1, 2, 8. 1, 10, 2. ordo: Colvm. 3, 11, 1 Tac. dial. 1 Ambr. in Luc. 6, 104 Rvfin. Orig. princ. 2, 1, 4 Avg. civ. 21, 1. pars: Colvm. 4, 29, 1 Mart. Cap. 9, 938. princeps: Cic. de orat. 2, 47. principium: Cic. nat. deor. 2, 57. recusatio: Cic. de orat. 2, 26. regiones: Cic. de orat. 3, 22. secretum: Firm. math. 2, 4, 6. 4, 7, 1. sententiae: Cic. Lael. 3. sermo: Rvfin. Orig. princ. 2, 1, 3. silva: Hier. epist. 36, 9, 2. summa: Lact. inst. 5, 16, 2. veritas: Rhet. Her. 4, 2, 4. violentia: Avg. civ. 13, 17 p. 577, 23 D. vires: Avg. civ. 13, 17 p. 578, 9 D.

d *epitheta*: abstrusior: Cic. ac. 2, 30. aequa: Maximin. c. Ambr. 91. altior: Ambr. Abr. 1, 1, 1. amica: Avg. civ. 5, 26 p. 242, 2 D. caelestis: Firm. math. 4 pr. 3. 4, 7, 1. celebratissima: Apvl. apol. 55. communis: Cic. part. 115. compendiosa: Maximin. c. Ambr. 93. competens: Boeth. arithm. 2, 2 p. 83, 22. confirmatior: Rhet. Her. 2, 7, 10. copiosa: Cic. ac. 2, 30. definita: Cic. Brut. 322. detestabilis: Avg. civ. 5, 9 p. 203, 29 D. diligens: Avg. civ. 8, 14 p. 342, 6 D. divina: Firm. math. 4 pr. 3. 4, 7, 1. 8, 1, 7. docta: Mart. Cap. 4, 423. epoptica: Chalc. comm. 272. erudita: Cic. orat. 95 (eruditissima: Cic. orat. 117). exigua: Cic. de orat. 3, 81. facilis: Cic. Phil. 13, 32. futura: Colvm. 3, 3, 1. generalis: Hier. epist. 52, 17, 2. gravissima: Min. Fel. 1, 5. 15, 1. hesterna: Cic. Tusc. 2, 10. 66. 4, 8. 63. intima: Cic. de orat. 1, 96. irrita: Amm. 15, 8, 3. laboriosa: Avg. civ. 18, 41 p. 319, 30 D. lata: Cic. orat. 95. litigiosa: Cic. fin. 5, 76. longa: Cic. fin. 5, 76 Cato 74 Hier. epist. 34, 5, 2 (longior: Cic. de orat. 2, 16). maior: Avg. civ. 17, 1 p. 198, 6 D. multa (*sing.*): Mart. Cap. 5, 493. multiplex atque multimoda: Avg. civ. 15, 1 p. 58, 5 D. naturalis: Chalc. comm. 272 Svlp. Vict. rhet. 1 p. 313, 25. necessaria: Avg. civ. 17, 1 p. 198, 6 D. nova: Cic. Brut. 297. operosa: Avg. civ. 17, 20 p. 248, 20 D. (operosissima: Avg. civ. 19, 11 p. 371, 7 D.). parva: Hier. epist. 18[A], 15, 2. periucunda: Cic. de orat. 2, 26. perpetua: Cic. de orat. 2, 16 Q. Cic. pet. 39. platica: Firm. math. 3, 1, 19. plena: Cic. Tusc. 3, 81. praesens: Colvm. 2, 21, 6. 8, 17, 16 Ps. Apvl. Ascl. 7 Avg. civ. 3, 21 p. 132, 28 D. probabilis: Cic. de orat. 1, 240. prolixa: Avg. civ. 19, 7 p. 367, 2 D. propensior: Cic. nat. deor. 3, 95 div. 1, 9. propria: Cic. Brut. 322. publica: Cod. Iust. 9, 41, 11. pudibunda: Avg. civ. 10, 9 p. 415, 20 D. religiosa: Maximin. c. Ambr. 95. resolutoria (ἀναλυτική): Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 13, 16. sacrilega: Firm. math. 1, 5, 12. sequens: Avg. civ. 1, 36 p. 52, 2 D. similis: Cic. part. 44. suavis: Avg. in psalm. 106, 1. subita: Cic. de orat. 1, 257. varia: Cic. part. 75. vera: Cic. de orat. 1, 240 (verior: Cic. nat. deor. 3, 95). veridica: Avg. in psalm. 106, 1.

e *pendet ab adiectivis (vel particip.) per praepositiones*: in: Cic. rep. 1, 13 cum superiores alii fuissent in -bus perpoliti, . . . alii . . . in disserendo rudes. 1, 34 qua in -e quoniam tu paratior es (Tac. dial. 31 in omnem -em paratos . . . locos). Qvint. inst. 11, 3, 64 in -bus teres.

f *iuxta posita* (*cf. p. 1439, 29*): argumentatio (Cic. de orat. 2, 116). causa (Cic. de orat. 2, 222). concertationes (Avg. civ. 5, 9 p. 203, 20 D. *cf.* Cic. de orat. 2, 68). consilia (Vitr. 9 praef. 17). dialogus (Cic. epist. 1, 9, 23 [*cf. Hirzel, Dialog I 276, 2*]). philosophorum dogmata et eminentissimae assertiones (Rvfin. Orig. in Ios. 7, 1). fabulae . . . et arcana semotae dictionis (Tac. dial. 2). inquisitio (Avg. serm. ed. Mai 7, 1). otium (Mart. Cap. 5, 441). verba (Cic. off. 3, 73). sermo (Cic. de orat. 2, 11. 19 leg. 1, 34 Att. 1, 17, 2. *cf.* Sen. epist. 26, 6 litterata colloquia et ex praeceptis sapientium verba collecta et eruditus sermo. Qvint. inst. 11, 3, 25 clamor . . . et sermo et flexus). *de ratione, quae inter -em et sermonem intercedit, cf.* Cic. de orat. 1, 41 oratorem in omnis sermonis -e copiosissime versari posse. 3, 16 qui ipsi sermoni non interfuissemus et quibus C. Cotta . . . sententias huius -is tradidisset. orat. 179 quae -o non huius instituti sermonis est. off. 1, 132 sermo in circulis, -bus, congressionibus familiarium versetur. epist. 11, 27, 8 ex his sermonibus utinam essent delatae ad te -es meae. Sen. epist. 38, 1 plurimum proficit sermo, . . . -es praeparatae et effusae audiente populo plus habent strepitus, minus familiaritatis. Hier. epist. 42, 3 latam -em brevi sermone comprehendimus. 49, 7, 4. *cf.* Qvint. inst. 3, 4, 10. *similiter res se habet de -e et* oratione: Cic. Balb. 30 locus -is atque orationis. de orat. 1, 208 idem mihi spero usu esse venturum in hac -e, quod in dicendo solet, ut nulla expectetur ornata oratio. 2, 130 capita . . . unde omnis ad omnem et causam et orationem -o ducitur. 2, 138 ea . . . oratio ad universi generis -em referatur. 2, 152 ex quibus *locis* omnis argumenti ratio non modo ad philosophorum -em, sed etiam ad hanc orationem, qua in causis utimur, inveniretur. 3, 126 veteres doctores auctoresque dicendi nullum genus -is a se alienum putasse accepimus semperque esse in omni orationis ratione versatos. nat. deor. 2, 3 longa de mea -e detracta oratio est.

2 *speciatim* (*notionis discrimina hic proposita etsi neque a notione generali, quae est sub 1, neque inter se certis finibus segregantur, tamen idonea esse videbantur ad verbi usum planius illustrandum*):

a *fere i. q.* *pervestigatio, quaestio*: Cic. top. 79 nec ullam esse -em, in qua non aliquis locus incurrat, nec fere omnes locos incidere in omnem quaestionem. rep. 1, 16 Socratem omnem istam -em reiecisse et tantum de vita . . . solitum esse quaerere. fin. 1, 30 negat *Epicurus* opus esse ratione neque -e, quam ob rem (Cato 77 Avg. civ. 4, 11). ac. 2, 12. 65 Tusc. 3, 54. 5, 11. Vitr. 1, 1, 16 cum astrologis et musicis est -o communis de *eqs.* (*opp.* operum ingressus. *cf.* 4, 2, 6. Cels. 1 prooem. p. 6, 6 D. ne agricolam quidem aut gubernatorem -e, sed usu fieri. Qvint. inst. 11, 1, 35 qui se non otiosis -bus, sed administrationi rei publicae dederit. 12, 2, 7 non secretis -bus, sed rerum experimentis atque operibus). Val. Max. 4, 4, 2 ulteriore -e . . . paupertatem scrutari. Gaivs inst. 1, 188 Maximin. c. Ambr. 100 Hier. epist. 21, 1, 1. Rvfin. hist. 3, 28, 1 Gaius . . . in -um suarum dialogo (ζητήσει). Orig. princ. 3, 4, 3 -em incidimus perprofundam, in qua necesse est ex singulis . . . partibus, quae possunt moveri, discutere. Avg. civ. 8, 2 p. 322, 8 D. Thales . . . rerum naturam scrutatus suasque -es litteris mandans. epist. 169, 13 in illo *libro* autem de animae origine tantum, quid ei videatur, consultatoria quadam -e quaesivi. quaest. hept. 1 praef. Petr. Chrys. Leo M. epist. 25, 1 Christi generatio . . . -e (διαλογισμῷ) temeraria ventilatur (Pelag. in Rom. 9 p. 688[A] quem locum Paulus apostolus mystica -e eventilans. *cf.* Avg. civ. 19, 1).

b *fere i. q.* *argumentatio*: Cic. Flacc. 23 qua -e orationem refellam eius, qui dicit *eqs.* (Avg. pecc. mer. 1, 17, 22 quam sit absurdum nec dignum -e, quod dicunt). Firm. math. 1, 8, 4 in tam inepta -e licentia se argumentationis extollit. Ivl. Sev. rhet. 18 p. 365, 14 omnis paene argumentatio moralem -em recipit . . . moralis argumentatio de natura hominum vel morum consuetudine ducitur, ut Cicero (or. frg. B 22): 'hic ego dubitem in eam -em ingredi, quae ducatur ex natura hominum atque omnium sensibus?'

c *i. q.* *expositio docendi causa habita*: *in iudicio*: Cic. Cael. 27 deliciarum obiurgatio fuit longa, etiam (*Clark*, et ea *codd.*) lenior; plusque -is habuit quam atrocitatis, quo etiam audita est attentius. *in scholis*: Cic. de orat. 1, 194 docemur non infinitis concertationumque plenis -bus, sed auctoritate nutuque legum. orat. 11 ingressionem . . . non ex oratoriis -bus ductam, sed e media philosophia repetitam. Sen. epist. 108, 3 Qvint. inst. 12, 2, 11 (*opp.* actiones). Plin. epist. 1, 22, 6. Avg. civ. 18, 41 p. 317, 24 D. non pauci in scholis atque gymnasiis litigiosis -bus garruli. *i. q.* *praedicatio*: Ambr. Noe 15, 52 Christus . . . comprimens evangelicis -bus ferocis istius corporis motus. 19, 70. in Luc. 8, 93 duo soli multiplicatam pecuniam deferunt, non utique aeris, sed -is usuris; alia est enim pecuniae fenebris, alia doctrinae caelestis usura. Maximin. c. Ambr. 84 quas -is tuae scripturas vis interrogare, cum nulla in divinis eloquiis tanta blasfemiae tuae litteraria extet auctoritas? Rvfin. hist. 5, 20, 6 -es (διαλέξεις), quas habebat ad populum *Polycarpus*. Avg. serm. ed. Mai 90, 1 ante -is ingressum. epist. 29, 3 adiunxi . . . -em, qua ostenderem. 29, 8 Svlp. Sev. Mart. 5, 6 ingressus euangelicam -em.

d *i. q.* *colloquium*: Cic. de orat. 1, 5 soles . . . non numquam hac de re a me in -bus nostris dissentire. 3, 139 Socraticis (*cf.* 3, 60.

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

61 ac. 2, 15 AVG. civ. 8, 3 p. 324, 16 D. 8, 4 p. 325, 14). rep. 1, 13 fin. 1, 13. MAXIMIN. c. Ambr. 118 -em ex aequo inter partes habitam. DAMAS. Hier. epist. 35, 1, 2. RVFIN. hist. 3, 38, 5 Petri et Apionis -o (διαλόγους). AVG. civ. 2, 21 p. 81, 27 D. -o de re publica inter magnos eius tum principes habita. 6, 2 p. 247, 7 -em se habuisse cum Marco Varrone. PASS. Petr. Paul. long. 41 me ... cum his habere -em (διάλογον).

e *i. q. ratio (in contrarias partes) dicendi, loquendi, verba (interdum verba inania) faciendi*: CIC. epist. 3, 8, 3 aures ad hanc -em patent. CAES. Gall. 5, 31, 3 res -e ad mediam noctem perducitur. civ. 1, 33, 3 triduum -bus excusationibusque extrahitur. MIN. FEL. 16, 6. QVEROL. p. 19, 3 abi ... cum tua -e. GENNAD. vir. ill. 26 librum obscurissimae -is et involuti sermonis. AVG. contin. 5, 14 qualis ... dementia est -es suas rationi tribuere et actiones suas casibus subiugare? *fere i. q. declamatio*: SEN. epist. 20, 2 aliud propositum est declamantibus et assensionem coronae captantibus, aliud his (a. h. *del. Gertz*), qui iuvenum et otiosorum aures -e varia aut volubili detinent.

f *i. q. expositio dialectica arte prolata* (*cf.* ISID. orig. 1, 2, 1 tertia *liberalium artium* dialectica, cognomento logica, quae -bus subtilissimis vera secernit a falsis. *v. p. 1443, 10*): CIC. de orat. 1, 43 *Stoici* -um suarum atque interrogationum laqueis te irretitum tenerent. 3, 77 *philosophis non* multum ... in -e concedimus (*i. oratores.* off. 2, 35). 3, 107 alii *habent* ancipites -es, in quibus de universo genere in utramque partem disseri copiose licet (*cf.* fin. 3, 3 illa nobis simplex fuit in utramque partem -o [CAES. Gall. 5, 30, 1 QVINT. inst. 7, 2, 14]. CIC. ac. 2, 7 neque nostrae -es quicquam aliud agunt, nisi ut in utramque partem dicendo et audiendo *eqs.* 2, 116. VAL. MAX. 6, 3, 5 -e ... utroque flecti potest). orat. 113 aliud videtur oratio esse, aliud -o (*cf. p. 1440, 23 sqq.*). leg. 1, 62 non solum illa subtili -e sibi utendum putabit, sed etiam fusa latius perpetua oratione (dom. 142 FIRM. math. 1, 1, 2. 4, 9, 1 FAV. EVL. p. 5, 15 AVG. civ. 1, 36 p. 52, 21 D. 7, 28 p. 310, 24 MART. CAP. 4, 352. *cf.* CIC. de orat. 3, 187 off. 2, 35). VAL. MAX. 3, 4 ext. 1. SEN. epist 45, 5 multum illis temporis verborum cavillatio eripuit, captiosae -es, quae acumen irritum exercent. QVINT. inst. 5, 14, 27 dialogis ... et dialecticis -bus erit similior *oratio* quam nostri operis actionibus. 7, 3, 14. FIRM. math. 1, 1, 1 sententiis ac -bus ... philosophiam ... perfringere. AVG. civ. 10, 27 p. 443, 31 D.

g *i. q. controversia, disceptatio, contentio*: *α absolute*: RHET. Her. 2, 27, 43 controversia de musica inducta est, -o in sapientiae rationem et virtutis consumitur. CIC. fin. 2, 68 et certamen honestum et -o splendida! SEN. dial. 5, 8, 8. COLVM. 3, 13, 11 quae contendentium litem -emque dirimerent (QVINT. inst. 10, 1, 36 decl. 308 p. 213, 5. AVG. c. Cresc. 4, 3, 3 in collatione -is hoc cavendum est, ne prorumpatur in litem). COLVM. 11, 1, 31 PLIN. nat. 6, 184 QVINT. inst. 3, 6, 21. 9, 1, 7 quam multiplicem habeant quamque scrupulosam -em. OPTAT. 1, 12 p. 14, 13. FILASTR. 61, 4 *Manichei* ab Archelao ... in -e superati (*cf. titulum* ACT. Archel. 1 -o Archelay et Manychei *cod. C*, altercatio ... Archelay ... cum ... Manicheo *cod. M*). AVG. civ. 21, 10 p. 511, 1 D. contentiosa -e certandum. persev. 24, 66 non ... simus in -bus prompti et in orationibus pigri. PS. PHOEBAD. fid. 5 p. 41ᴮ altercationem -um induces. EPIST. pontif. 322 (*a. 417*) Aug. epist. 182, 7 hostes ... quos in semet ipsi in spiculis malae -is armarunt.

β de: HYG. grom. p. 112, 13 L. (= p. 72, 18 Th.). VLP. dig. 4, 8, 21, 6 LEX Rom. Visig. 2, 9, 11 (p. 334 Haenel) de cauto et non numerato ... aliquid -is afferre. *γ sequitur enuntiat. interr. obliq.*: TERT. idol. 17 -o oborta est, an *eqs.* *δ additur* contra *vel* adversum: contra: QVINT. inst. 2, 15, 27 MAXIMIN. c. Ambr. 61. VVLG. Iob 21, 4 numquid contra hominem -o mea est? AVG. civ. 5, 1 p. 191, 8 D. adversum: HIL. trin. 12, 20 RVFIN. Adamant. prol. Greg. Naz. orat. 10, 10, 4 adversum quae -um tuarum tela contorqueas. *ε additur* inter *vel* cum: inter: CIC. Brut. 218 cum inveheretur in Caesarem Curio -oque esset inter eos. SEN. contr. 2, 1, 9 contr. exc. 2, 1 COLVM. 3, 17, 1. QVINT. inst. 11, 1, 70 ut inter eos non forensem contentionem, sed studiosam -em crederes incidisse. HERM. Pal. sim. 8, 10, 1 minimas ... -es, quas inter se habuerunt (*utraque versio lat.*; μικρὰ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες). BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 193, 22 ASSVMPT. Moys. 1, 13. cum: CIC. Caecin. 79 qui cum istam -em mecum ingressus esset. SEN. benef. 3, 1, 2 de quibus fuisse mihi tecum -em scio. PLIN. epist. 1, 20, 1.

derivatum: disputatiuncula.

disputātiuncula, -ae *f. a* disputatio *deminutive.* SEN. epist. 117, 25 non -is inanibus suptilitatem vanissimam agitare. HIER. epist. 65, 1, 1. 77, 7. *i. q.* σύγγραμμα: GELL. 1, 3, 30 -ae huius initium. HIER. in Ezech. 1, 7 p. 12 legi et cuiusdam Catinae ... brevem -am. epist. 112, 18.

disputātīvus, -a, -um *a* disputare. GRAMM. suppl. 161, 13 *oratio est* allocutiva in epistulis, -a in dialogis, relativa in historiis. *i. q. litigiosus*: CASSIOD. hist. 9, 19 (p. 1137ᴬ) ut -as fugeret intentiones.

adv. **disputātīvē.** *i. q. logice*: CASSIOD. hist. 5, 42 (p. 1021ᴮ) -e atque veraciter Sylvanus ait.

*__disputātor,__ -ōris *m. a* disputare. *de significatione*: AVG. c. Cresc. 1, 14, 17 qui graece dialecticus dicitur, multo usitatius et tolerabilius latine dicitur -r. puto iam quod apostolum -em non neges, etiamsi dialecticum neges ... aut si et -em apostolum negas ... nec graece nosti nec latine. 1, 16, 20 hoc ille verus -r (*v.* 1, 15, 19 qui ... verus -r est, id est veritatis a falsitate discretor. *cf. p. 1441, 21. 1443, 10*) si late diffuseque faciat, eloquenter facit alioque tunc censetur augeturque vocabulo, ut dictor potius quam -r vocetur. *ibid.* si autem presse atque constricte, magis eum -em quam dictorem appellare consuerunt. GLOSS. dialecticus, genus philosophorum vel narrator. disceptator. *habent* CIC. VAL. MAX. PS. VARRO sent. *singulis locis, saepius legitur inde ab* AVG.

1 *sensu strictiore*: *i. q. calculator*: HILARIAN. curs. temp. p. 161, 12 -es annorum. *cf. p. 1437, 65.*

2 *sensu latiore*: a *i. q. disputandi peritus, dialecticus*: CIC. off. 1, 3 Demetrius Phalereus ... -r subtilis, orator parum vehemens. AVSON. 205, 11 -r ad Cleanthen Stoicum. PS. PHOEBAD. fid. 1 p. 34ᶜ nec ... academicus -r assisto, ut simplices sensus verborum subtilitate contorqueam. prol. p. 33ᴰ. AVG. epist. 135, 1 ille -r ex porticu (*i. Chrysippus?*). c. Iul. 1, 4, 12 ut in nos velut artifex -r insilias. PS. VARRO sent. 23 captiosus de verbis -r canis est aerem captans pro praeda. EPIST. pontif. 375 (*a. 430*) Migne 50, 487ᴰ movit -r (διαλεκτικός) vester proelium veritati. b *is qui disputat*: VAL. MAX. 8, 12 pr. suae ... artis unum quemque et auctorem et -em optimum esse. AMBR. hex. 14, 4, 14 (p. 122, 7) -es eorum, quae sua sunt. GENNAD. dogm. 15 Iacobus et alii Syrorum -es. AVG. epist. 147, 22 sicut ait -r (*i. Ambrosius. cf.* PROSP. resp. ad Gen. 7 p. 195ᶜ quid inconveniens ait admirabilis -r? [*i. Augustinus*]. c. coll. 2, 5 *de Cassiano.* CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110ᶜ disertus atque cautissimus -r [*i. Augustinus*]. 2 p. 1113ᴰ de regum temporibus facundissimus -r eloquitur [*i. Augustinus.* civ. 17, 4]. 18 subtilis et cautissimus -r [*i. Hilarius*]. in psalm. praef. p. 9ᴮ *Augustinus* est ... litterarum omnium magister egregius et ... cautissimus -r). AVG. epist. 147, 34 euangelicus (retract. 1, 1, 2 ecclesiastici. EPIST. pontif. 375 [*a. 430*] Migne 50, 489ᴬ catholicus). un. eccl. 18, 47 p. 293, 30 Vind. ecclesiam suam demonstrent ... non in sermonibus et rumoribus Afrorum, non in conciliis episcoporum suorum, non in litteris quorumlibet -um. coll. c. Don. 1, 9 PAVL. MED. vita Ambr. 17 acerrimus nimium. ZACCH. 1 praef. *ironice dictum (fere is qui verbis rem obscurat, cf. d)*: HIER. c. Ioh. 8 egregie. 35 acutissime. adv. Iovin. 2, 21 callidus. AVG. epist. 36, 8 urbicus. in psalm. 96, 11 nescio quis -r, qui doctus sibi videbatur. serm. ed. Mai 126, 8 sapientes illi magni arguti -es, inquisitores, eloquii quasi tonantes professores omnia ignoraverunt. c. Iul. op. imperf. 1, 94 constantissimus et subtilissimus. MAR. MERC. subnot. 7, 4 egregie perditorum magister et dialectice -r. 9, 3 tu aliud clausum in pectore, aliud promptum habens in lingua novus atque egregius -r. CLAVD. MAM. anim. 1, 8 p. 47, 10 acutissimi et doctissimi -is ingenio ... praeventus. 1, 12 p. 53, 16 violentissimus -r nec istud intellegit. *fere i. q. interpres*: AVG. c. Petil. 3, 52, 64 non indiget interprete nec -e aut demonstratore. de mend. 10, 17 licet ... vel dissertori ac -i atque praedicatori rerum aeternarum vel narratori aut pronuntiatori rerum temporalium. in psalm. 106, 8 ut ... officium a me non exspectetis -is, sed paene lectoris. ZACCH. 2, 12 p. 1129ᴰ inter electos seniorum coetus divinorum intellectuum -r. LEO M. epist. 124, 1. *is qui euangelium praedicat*: VICTRIC. 24 qui credit, fidem in -e et sacerdote, non verba rimatur. SIDON. epist. 7, 9, 1 tam per authenticos quam per -es. *fere i. q. investigator, perscrutator*: AVG. civ. 3, 15 p. 117, 25 D. -r magis quam laudator fuit *Cicero.* serm. 294, 21, 20 doctr. christ. 4, 20, 39. c. Petil. 2, 32, 73 tu es ille maledicus conviciator, non veridicus -r. serm. ed. Mai 126, 7 nobilissimus -r (*i. Plato*). PHYSIOGN. 22 hominem docilem, cogitatorem, natura -em (dispensatorem *cod. B*). BOETH. mus. 2, 8 p. 234, 23 de musica -r. *is qui dicit, loquitur*: BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 4 p. 144, 15 quae *decem rerum genera* vel intellegendo mens caperet vel loquendo -r efferret. c *i. q. collocutor*: AVG. epist. 33, 3 collatorem ... et -em, non assentatorem et adulatorem se esse cupiebat. c. Cresc. 1, 17, 21. d *i. q. homo litigiosus* (*cf.* AVG. c. Petil. 2, 53, 122 nonne qui nos audierit insanos potius litigatores quam Christianos -es ... iudicabit? c. Cresc. 2, 1, 1 ne contentiosissimus habeatur diligentissimus praedicator et ne litigator putetur impiger -r. epist. 167, 2 vaniloquis non -bus, sed litigatoribus): ENNOD. epist. 9, 28, 3 p. 250, 2 quasi opinioni tuae -r occurro. CASSIOD. var. 2, 3, 4 vehemens -r in libris, amoenus declamator in fabulis. *adiect.*: AVG. epist. 147, 29 nec ad hominem -em pulset, ... sed ad deum salvatorem.

fem. **disputātrīx,** -īcis. *i. q. dialectica (adiective)*: QVINT. inst. 2, 20, 7 cum duo sint genera orationis, altera perpetua, quae rhetorice dicitur, altera concisa, quae dialectice, ... etiam -x virtus erit. 12, 2, 13 pars dialectica, sive illam dicere malumus -em (*J. C. Rolfe [Archiv 10 (1898), 239] cum aliis pro substantivo positum accipere maluit, id quod vix probes*).

deriv.: disputatorius.

disputātōrius, -a, -um [*a* disputare, disputator. *Th.*]. *de rebus*: GLOSS. -a (*sc. ars*) dialectica. AVG. c. Cresc. 1, 14, 17 dialectica, quae ... fortasse latine -a vocaretur. soliloq. 2, 11, 19 -ae arti. AMBR. hex. 1, 6, 22 non -is (*ΠB*, disputationis *N*) me libramentis committo atque mensuris. *de homine*: SCHOL. Verg. Bern. ecl. 8, 70 Circe -a

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

erat et, qui aggrediebantur, illis illa asserebat. *adv.* **disputātōriē:** SIDON. epist. 9, 9, 10 scripseras ... dubia constanter, argumentosa -e (*i. dubie*).

disputātrīx *v. p. 1442, 73.*

***disputo,** -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* putare *vel* putus. *Th.*]. *de significatione*: VARRO ling. 6, 63 antiqui purum putum appellaverunt; ... sic is sermo, in quo pure disponuntur verba, ne sit confusus atque ut diluceat, dicitur -are. SERV. auct. Aen. 8, 522 putare est et discernere et in partes redigere, inde -are (*cf.* AVG. c. Cresc. 1, 15, 19 qui ... -at, verum discernit a falso. *v. p. 1441, 21. 1442, 4*). ISID. orig. 9, 4, 14 iure ... -are est iuste iudicare. GLOSS. διαλέγομαι. -at tractat, extimat. συνζη⟨τεῖ⟩. -vit ἐφιλονίκησεν. -andi διαφιλονεικεῖν, μάχεσθαι. *legitur inde a* PLAVTO, *deest poetis (praeter* TER. MART. *singulos locos,* COMM. *tres,* PLAVT. *quinque) et* CATONI SALL. LIV. VELL. CVRT. PETRON. PLIN. nat. *de depon.* -ari *v. p. 1444, 17.* [*dub. vel corrupt.*: COLVM. 2, 15, 1 (*leg.* dispon-). QVINT. decl. 313 p. 230, 2 †debet -ari. 365 p. 398, 25 si ... quattuor *iudices* in totidem -rent [discrep- *Aerodius*, dispartirentur *Schulting*] sententias. ITALA lev. 26, 15 (Lugd.) ut -etis (*an* dissipetis?) testamentum meum (ὥστε διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου. VVLG. ad irritum perducatis). *cf.* GLOSS. -atis (dissupatis *Götz*) bonis dilapidato patrimonio.]

de actione putandi i. q. ***ratiocinandi:***

I *sensu strictiore de rationibus conficiendis*: PLAVT. Aul. 529 -ata est ratio cum argentario. *cf.* 527 putatur ratio cum argentario.

II *sensu latiore:* **A** *praevalet actio* ***reputandi:*** **1** *i. q. deliberare, secum volvere* (*saepe additur* secum, cum animo *sim.*): **a** *absolute*: CIC. Att. 8, 14, 2 ego tecum tamquam mecum loquor. quis autem est, ... quin varie secum ipse -et. SEN. contr. 7, 1, 24 diu mecum -vi. AMM. 20, 8, 11 cum animo -ans. **b** *c. obiecto*: PLAVT. Most 87 in meo corde ... eam rem volutavi et diu -vi. APVL. met. 11, 27 religiosum scrupulum ... apud meum sensum -o. *de secum colloquentibus*: APVL. met. 2, 7 haec mecum ipse -ans. 7, 12 ista sycophanta ego mecum maxima cum indignatione -o. HERM. Pal. vis. 1, 2, 2 me hoc -ante in corde meo (ταῦτά μου συμβουλευομένου καὶ διακρίνοντος ἐν τῇ καρδίᾳ μου). **c** *pro obiecto sunt locutiones praepositionales*: HERM. Pal. sim. 2, 1 cum ... considerarem ulmum et vitem et -rem de eis (κατανοοῦντος ... καὶ διακρίνοντος περὶ αὐτῶν). *ibid.* quid tu intra te -as de hac vite et ulmo? (τί σὺ ἐν ἑαυτῷ ζητεῖς περὶ ...). AVG. serm. ed. Mai 120, 3 attende, considera et inde -a, ista cogita, ne *eqs.* *additur enuntiatum*: HERM. Pal. sim. 6, 1, 1 cum ... de mandatis eius -rem esse ea bona (συζητῶν περὶ τῶν ἐντολῶν, ὅτι). **d** *sequitur enuntiatum*: SEN. benef. 4, 12, 3 nemo Tusculanum aut Tiburtinum paratu⟨ru⟩s salubritatis causa et aestivi secessus, quoto anno empturus sit, -at. HERM. Pal. sim. 2, 1 -o, quam sint invicem altera alteri decori (συζητῶ). Pal. vis. 3, 4, 3 qui -ant in cordibus suis, si vere haec ita sunt aut non (διαλογιζομένους ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, εἰ ...).

2 *fere i. q.* ***ambigere, dubitare***: de: CIC. off. 3, 11 de iudicio Panaeti dubitari non potest; rectene autem hanc tertiam partem ad exquirendum officium adiunxerit an secus, de eo fortasse -ari potest. VAL. CEM. hom. 20, 5 *coheredum testamenti fidem in dubitationem vocantium* alter de subscriptione patris -at. *cum obiecto vel absolute*: FRONTO p. 8, 22 N. homines ambigant, disserant, -ent, coniectent, requirant ... nostri amoris originem. AVG. civ. 16, 32 p. 176, 8 D. divino intonante praecepto oboediendum *est*, non -andum. PS. AVG. quaest. test. I 127, 12 quis hinc -et? quis dubitet? *sequitur interrogatio indirecta*: SEN. suas. 1, 4 Alexandrum eo dimittis, quod adhuc quid sit -atur? SEN. dial. 10, 6, 2 -atur, an ipse sibi manus attulerit. benef. 3, 33, 5 si quis sapientiam ... patri tradiderit, etiamnunc -bimus, an maius illi quiddam dederit, quam acceperat? epist. 14, 13 potest aliquis -are, an illo tempore capessenda fuerit sapienti res publica. PS. AVG. quaest. test. I 117, 6 nec -at *Abraham*, an fieri debet deo iubente parricidium. COD. IUST. 5, 70, 6 pr. antiquitas -bat, utrumne ... an ...; nos itaque eius ambiguitatem decidentes sancimus *eqs.* *cf.* AVG. epist. 54, 6 hinc, quin ita faciendum sit, -are, *ubi alii codices* dubit- *exhibent, alii* disput-.

B *praevalet actio* ***dicendi:*** *i. q.* ***argumentando disserere, exponere, tractare:***

1 ***generatim:*** **a** *absolute*: PLAVT. Most. 1137 disceptator eccum adest; age -a (*i. causam age, expone*). LEX repetund. (Corp. I 2² 583) 38 ioudex nei quis -et (*cf. Mommsen, Ges. Schr. I p. 55*). VARRO Men. 451 extispices -antes. CIC. Verr. 6, 7 neque ego ullam in partem -o. leg. agr. 3, 4 neque vero nunc ideo -bo. de orat. 2, 25 id me ... non hortatur ad -andum. orat. 146 ea, quae supra dicta sunt, plus in -ando quam ea, de quibus dicendum est, dignitatis habuerunt. rep. 2, 70 finis -andi (fin. 2, 119). 3, 26 in -ando vafri. fin. 5, 8 me in Academia tamquam philosophum -urum. nat. deor. 3, 72 parumne subtiliter -at ille in Eunucho? (*sequuntur versus. cf.* 73 *p. 1445, 84*). fat. 4 ita ... audiam te -antem, ut ea lego, quae scripsisti. epist. 3, 8, 5 -bant, ego contra disserebam; dicebant, ego negabam. LEX Clodia de exil. Cic. (Cic. p. red. in sen. 8) ne quis ad vos (*senatum*) referret, ne quis decerneret, ne -ret, ne loqueretur (*cf. Mommsen, Staatsr. III 942 adn. 5*). VITR. 5, 2, 2 vox ibi (*in curia*) -antium. TERT. pudic. 17 p. 257, 15 ex Iudaismo -are. CHAR. dig. 50, 4, 18, 26 Herennius Modestinus et notando et -ando bene et optima ratione decrevit. AVG. civ. 2, 14 p. 69, 8 D. non persuasit -ando (*cf.* RVT. LVP. 2, 12 VVLG. act. 18, 4. 19, 8). 17, 16 p. 237, 27 D. laboriosum -andi exponendique negotium. 19, 21 p. 389, 29 -ando explicat. *accedit* ut *adv. sim.*: CIC. leg. 1, 24 ita est, ut -atur (nat. deor. 2, 66 ut Stoici -ant. Tusc. 2, 9 ut actum -atumque est. APVL. apol. 15 ut alii philosophi -ant. PALLAD. 12, 5 sicut Februario -atum est. AVG. civ. 2, 16 sicut supra -atum est. 2, 21 p. 79, 20 D. sicut Cicero -at. 19, 23 p. 399, 10 sicut in libris praecedentibus -vimus). *additur* abl. (*abl. c. part. l. 13*): CIC. Planc. 12 ut illius contra te oratione potius quam mea -em. rep. 2, 22 ut ... -es non vaganti oratione, sed defixa in una re publica. Tusc. 5, 33 qui legibus impositis -ant. APVL apol. 89 pluribus -are. PROB. Verg. ecl. praef. p. 327, 3 *Theocritus* pastores inferebat ea lingua (*dialecto Dorica*) -asse. PS. RVFIN. in Os. 13, 13 iisdem coloribus -vit. VINCENT. LER. 11, 16 qui utroque sermone copiose et graviter -ret et scriberet. *adde*: COMM. instr. 1, 22, 13 -are (-ari *C, cf. Löfstedt, Phil. Komm. z. peregr. Aeth. p. 215*) parvo libello. RVFIN. hist. 2, 25, 8 cum ... scriptis (ἐγγράφως) -ret. *adduntur praepositiones*: CIC. Sest. 3 pro reo -andum. ITALA Os. 12, 4 (Tert. adv. Marc. 4, 39 p. 558, 18) -atum est ad eos (ἐλαλήθη πρός, VVLG. locutus est nobiscum). AVG. pecc. mer. 1, 26, 39 si ad singula testimonia similiter -emus.

b *c. obiecto*: *obiectum est substantivum*: PLAVT. Men. 50 ut hanc rem vobis examussim -em. CIC. Planc. 37 *causa* -ata hesterno die copiosissime a Q. Hortensio. off. 1, 161 quibus ex rebus breviter -atis. AGENN. grom. p. 60 L. (= p. 21, 12 Th.) ad hanc -andam materiam. TERT. praescr. 31 ad principalitatem veritatis et posteritatem mendacitatis -andam. TER. MAVR. 280 syllabas ... -atas attuli. CENS. 6, 6 -ata ratione. FVLG. myth. 2, 13 Melistus Euboicus, qui omnium fisiologorum sententias -vit. *obi. est pronomen vel adiectivum* (*additur abl. instr. infra l. 47,* cum *l. 31*): CIC. dom. 20 cum illis possum ... aliquid -are. p. red. ad Quir. 5 quorsum ... haec -o? (de orat. 1, 117 neque haec in eam sententiam -o. 2, 138. rep. 1, 53 haec fere ... et quaedam eiusdem generis ab iis ... -ari solent. ac. 2, 87 tractantur ista ingeniose, -antur etiam eleganter. off. 1, 128. Q. CIC. pet. 49 qui haec in hac populari parte petitionis -em. SEN. epist. 113, 26 haec -amus attractis superciliis? [*cf. p 1446, 54*]). de orat. 3, 54 omnia quaesita, audita, lecta, -ata, tractata, agitata esse debent (*cf.* Tusc. 2, 11 a quibus *haec eadem* inventa, -ata, conscripta sunt. PLIN. epist. 4, 23, 1 te ... multum -are, multum audire, multum lectitare). Tusc. 5, 18 etsi alio loco -ata sunt (off. 1, 6). 5, 94 hoc loco multa ab Epicureis -antur (off. 1, 4 cum multa sint in philosophia et gravia et utilia accurate copioseque a philosophis -ata. Att. 4, 2, 4 multa secundum causam nostram -vit. 9, 10, 7 multa -as huic sententiae convenientia). nat. deor. frg. 1 non esse illa vulgo -anda. epist. 3, 8, 3 idque me arbitror Synnadis pro tribunali multis verbis -visse. Att. 11, 8, 1 quo minus id -es scribasque ad me quam saepissime. TAC. dial. 14 qui ista -atis. APVL. apol. 67 quinque ... res sunt, quas me oportet -are (CHAR. gramm. I 122, 3 ratio ... quam sub Euandri nomine -vimus. AVG. civ. 4, 1 quae primo volumine -ata sunt. 18, 1). ITIN. [Silv.] 47, 2 -ante ... episcopo singula et narrante. COD. Theod. 16, 5, 45 (*a. 408*) -are ea et asserere, quae *eqs.* *nota* CIC. Scaur. 1 neque hoc a me novum -atur. *sequitur obiect. et* de (*additur abl. instr. l. 55*): CIC. Cluent. 87 quid ego haec pluribus quasi de re obscura -o? Sull. 64 quid ego de hoc plura -em? (Phil. 1, 22). prov. 8 de provincia, quod agitur, id -o. Phil. 13, 32 nihil -o de iure belli (leg. 2, 41). fin. 1, 5 quae ... de bene beateque vivendo a Platone -ata sunt (epist. 7, 32, 2 APVL. Plat. 1, 6 *bis* PALLAD. 11, 14, 1 AVG. civ. 6, 11). CAES. Gall. 6, 14, 6 multa ... de sideribus atque eorum motu ... -ant *druides* QVINT. inst. 7, 1, 49 hoc in commune de iure omni -andum *est*. SPART. Hel. 2, 3 de Caesarum nomine in huius ... vita est aliquid -andum. LAMPR. Heliog. 8, 5 coegit ... scriptores nonnullos nefanda, immo potius inepta (*Peter*, impia *Egnatius, v. adn. crit.*) de eiusdem ... luxuria -are. AVG. civ. 13, 22 si forte de angelis aliud credibilius -ari potest. SVLP. SEV. dial. 1, 9, 1 de familiaritatibus virginum et monachorum ... quam vera, quam fortia -vit *Hieronymus*. *obiect. et* super (*cf. p. 1445, 39. 1447, 63*): POMER. 3, 10, 1 his ... super invidia -atis. *sequitur obiect. et acc. c. inf.: saepe apud* CIC., *ex. gr.* Scaur. 4 Socrates ... permulta -at hanc esse mortem, quam nos vitam putaremus. leg. 1, 36 nisi separatim hoc ipsum, natura esse ius, -arint. fin. 2, 108 quod vero a te -atum est, maiores esse voluptates et dolores animi quam corporis. Tusc. 4, 59 idne -es, paupertatem malum non esse, an *eqs.* AVG. civ. 15, 27 p. 118, 6 D. illud quod -ant, tantae magnitudinis arcam non potuisse compingi. *sequitur obiect. et enuntiat. interrog. obliq.*: AVG. civ. 12, 11 ne multa -em, quem ad modum ... vanitas refellatur.

c *sequitur* **de** *sim.* (*inde a* RHET. Her. *et* VARRONE *per totam latinitatem.* super *p. 1445, 39*, circa *p. 1445, 43*): **α** *de aliqua re* (*maxime in philosophia aut arte rhetorica*): RHET. Her. 1, 10, 16 quoniam de rerum inventione -andum est. 3, 23, 39 de prooemiis quaerendis -amus. VARRO ling. 10, 55 qui de omni natura -ant. CIC. de orat. 1, 49 si ... Aristoteles, si Theophrastus, si Carneades in rebus eis, de quibus -verunt, eloquentes ... fuerunt,

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sint eae res, de quibus -ant, in aliis quibusdam studiis. 1, 82 pro se quisque ut poterat de officio et de ratione oratoris -bat. 2, 21 de maximis rebus et gravissimis -antem philosophum. Brut. 31 in qua (*philosophia*) de bonis rebus et malis deque hominum vita et moribus -atur. orat. 10 quicquid est ... de quo ratione et via (*v. p. 1448, 59*) -etur (de orat. 1, 209 rep. 1, 38 off. 1, 7). leg. 3, 47 satis iam -atum est de magistratibus. fin. 1, 66 tribus ... modis video esse a nostris de amicitia -atum. Tusc. 3, 77 si quid sit de ipsius, qui maereat, *condicione vitae* -andum. 4, 9 Chrysippus et Stoici... de animi perturbationibus -ant. 5,1 est a nobis de ea re, quam tu... probas, -atum. nat. deor. 3, 17 -bimus de providentia deorum. div. 2, 120 tam licet de his erroribus ... quam de somniis -are. off. 3, 7 *Panaetius* de officiis accuratissime -vit. NEP. Epam. 3, 3 in quo *circulo* aut de re publica -retur aut de philosophia sermo haberetur. VITR. 6 praef. 1 de philosophia -ans *Aristippus*. VAL. MAX. 8, 12 ext. 3 de crure ... -are. SEN. dial. 1, 3, 12 de morte -vit *Socrates* usque ad ipsam. epist. 49, 12 de iustitia mihi, de pietate -a, de frugalitate, de pudicitia utraque. COLVM. 3, 18, 3 cum de summa parte sarmenti -rem (*cf.* 5, 11, 12. 9, 1, 5. 12, 2, 1. arb. 3, 7. 26, 9). MIN. FEL. 8, 3 Abderiten Protagoram ... consulte potius quam profane de divinitate -antem. 19, 4 sit Thales Milesius omnium primus, qui primus omnium de caelestibus -vit. TERT. anim. 13 ipsi ... philosophi ipsique medici quamvis de animo ... -uri. AVG. civ. 10, 14 de providentia ... Plotinus Platonicus -at. *de rebus ab oratore causam agente -atis* (*additur abl. instr. l. 27*): RHET. Her. 2, 28, 45 alteram rem efferre, de re altera mentionem non facere aut neglegentius -are. CIC. Verr. 2, 148 de ... impudentia pluribus verbis -are. Cluent. 89 de his singulis -o iudiciis. Flacc. 94. orat. 26 de legibus -at *Demosthenes*. SEN. contr. 7, 6, 13 de facto servi ... -vit *Latro*. *de rebus ecclesiasticis et dogmaticis*: HIER. epist. 29, 1, 3 licet de scripturis sanctis -anti non tam necessaria sint verba quam sensus (36, 14, 2). 49, 14, 4 vides ... non de coniugibus nos exponere, sed de coitu simpliciter -are. 49, 15, 1 de ecclesiasticis dogmatibus -arunt. 50, 5, 4 non aeque inter fusa et calathos puellarum et inter eruditos viros de divinae legis dogmatibus -ari. VVLG. act. 24, 25 -ante (διαλεγομένου) ... illo de (περὶ) iustitia et castitate et de iudicio futuro. AVG. civ. 11, 1 de duarum civitatum ... exortu et excursu et debitis finibus, quantum valuero, -are ... aggrediar. 11, 34 de duabus ... societatibus angelorum ... quantum satis esse visum est, -vimus. super (*cf. p. 1444, 67. 1447, 63*): TERT. patient. 1 p. 1, 16 -are super eo. HIER. vir. ill. 65 super διαφωνίᾳ ... plenissime -at *Iulius Africanus*. VVLG. III reg. 4, 33 et -vit super lignis a cedro ... usque ad hyssopum ... et disseruit de *eqs.* circa: QVINT. inst. 1, 5, 34 circa hoc ... -atum est. *additur, quo libro vel quo libri loco disputetur* (*cf. p. 1444, 8. 9. 36. 41. 50. 62. infra l. 62. 68. p. 1446, 8. 10. 1447, 38. 1449, 38*). *abl.*: CIC. off. 2, 87 de *utilitate* hoc libro -atum est (3, 14 COLVM. 7, 5, 1). ad Brut. 1, 15, 3 tanta de re ... hoc loco -are. VITR. 4 praef. 1 secundo *volumine* de copiis materiae ... -vi. SEN. contr. 2, 5, 13 in ultima parte controversiae, qua de re publica -atur. PALLAD. 11, 4 de *vitibus* satis mense Februario -vi. BOETH. mus. 1, 2 p. 189 de hac ... instrumentorum musica primo hoc opere -andum videtur. in *c. abl.*: CIC. off. 2, 60 de hoc genere toto in iis libris, quos de re publica scripsi, diligenter est -atum (AVG. civ. 14, 11 p. 29, 11 D. satis quantum potui. 15, 12 p. 80, 1 sicut potui. 20, 1 tit. *ibid.* p. 407, 1. 20, 3 tit. 22, 2 p. 555, 20 BOETH. mus. 2, 8 p. 234 CASSIOD. in psalm. 50 pr.). PORPH. Hor. epist. 2, 2, 215 mire in fine operis de fine -at vitae. LAMPR. Comm. 1, 1 de ... parentibus in vita Marci Antonini satis est -atum. HIER. epist. 36, 1, 4 Origenes in quarto Pauli ad Romanos ἐξηγητικῶν tomo de circumcisione magnifice -vit. 48, 2, 3 περικοπήν, in qua de virginitate ... -at. 49, 5, 2 in consequentibus de coniugio -antes. 49, 19, 5 Pythagoram et Archytam Tarentinum et Publium Scipionem in sexto τῆς πολιτείας de impari numero ... -antes. 59, 2, 2 in secundo volumine contra Iovinianum super hoc capitulo -asse me novi (AVG. civ. 19, 28. 20, 13 p. 438, 22 D.). epist. 61, 2, 4. BOETH. mus. 2, 14 p. 243 de his ... diligentius in arithmeticis -atum est. *adde*: HIER. epist. 55, 3, 1 de ... apostoli epistula, ubi de resurrectione -ans *eqs.* (AVG. civ. 1, 22). AVG. civ. 19, 19 unde iam superius -vimus. 22, 26 hinc in libro memorato, quantum oportuit, -vi. *sequitur praep. et acc. c. inf.*: CIC. Tusc. 2, 61 *Posidonium* graviter et copiose de hoc ipso, nihil esse bonum, nisi quod esset honestum, cubantem -visse. *sequitur praep. et enuntiat. interrog. obliq.*: VITR. 2, 1, 8 in primo *volumine* de artis officio, in hoc de naturalibus materiae rebus, quem habeant usum, -bo. SEN. benef. 2, 20, 1 -ari de M. Bruto solet, an *eqs.* nat. 6, 24, 1 CAPITOL. Ver. 9, 9 HIER. epist. 18B, 4, 1. β de *aliquo*: CIC. Sull. 82 neque ego praecipue de consularibus -o. de orat. 3, 83 cum de oratore -em (3, 85). HIER. epist. 21, 28, 1 de persona iunioris filii -atum est. 22, 28, 1 -are de feminis. 22, 36, 1 paene superflue de monachis -vi. AVG. civ. 6, 2 p. 247, 16 D. de hoc uno (*sc. Varrone*) ... -urus *Cicero*. SVLP. SEV. dial. 1, 8, 5.

d *sequitur acc. c. inf.*: CIC. dom. 19 ita -ant, se ... delaturos. Rab. Post. 16 ita -bant eos teneri legibus oportere. de orat. 1, 90 ut ... -ret nullam artem esse dicendi. fin. 4, 73 Tusc. 5, 111 nat. deor. 1, 31. 40. 3, 73 *adulescens in Caecili Synephebis* facilem et liberalem patrem incommodum esse amanti filio -at (*sequuntur versus, cf. p. 1443, 78*). div. 1, 99 quod quidem somnium Sisenna cum -visset mirifice ... cum re convenisse, tum insolenter ... -at somniis credi non oportere. off. 2, 35. epist. 5, 2, 1 in senatu cum -rem permultos esse. APVL. apol. 91 TERT. resurr. 52 LAMPR. Alex. 62, 3 TYCON. 2 p. 11, 14 apostolus ... copiose ita -at, maxime ad Romanos, in parte accipiendum, quicquid de toto corpore dictum est. SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 34 St. *Φαίδων*, ubi copiosissime moriturus -at Socrates non illum interitum sui, sed animae potius esse discessum. AVG. civ. 4, 27 *al.* retract. 1, 13, 1 de vera religione librum scripsi, in quo multipliciter et copiosissime -atur unum verum deum ... religione vera colendum et quanta misericordia eius ... concessa sit hominibus Christiana religio.

e *sequitur enuntiat. interrog. obliq.*: CIC. Sest. 65 non -o, cuiusmodi civis. prov. 41 omnia ... repudiavi: quam sapienter, non -o. de orat. 2, 233. 3, 48. 75 orat. 101 leg. 3, 13 fin. 3, 18. 4, 28 Tusc. 5, 92 off. 2, 74. 3, 120. epist. 6, 6, 12 -rem etiam, quanto solacio tibi conscientia tui facti, quantae delectationi (*syn.* commemorarem *et* exponerem). 16, 12, 2 CELS. 1 praef. p. 12, 8 D. QVINT. decl. 344 p. 259, 1 APVL. apol. 55 flor. 9 p. 31 CAPITOL. Aur. 5, 4 HIER. epist. 65, 4, 4 AVG. civ. 1, 15 p. 27, 4 D. 10, 29 p. 450, 15. 21, 1.

f *sequitur* ut *vel* quod: PSALT. Rom. 63, 6 -erunt, ut absconderent laqueos (διηγήσαντο τοῦ, VVLG. narraverunt, ut). FILASTR. 121, 1 -antes, quod Graeci coeperint.

2 ***speciatim*** (*cf. ea, quae p. 1440, 33 sqq. monuimus*):

a *fere i. q. -ando excutere, perscrutari* (*acc. infra l. 26. 33. 44*): CIC. de orat. 1, 22 re quaesita et multum -ata (*sic saepissime coniungitur* quaerere). 3, 114. part. 66 in hoc eodem genere, in quo quale sit quaeritur, exoritur aliud quoddam -andi genus (*cf.* 65). top. 36 multa ... in -ando notatione eliciuntur ex verbo. rep. 2, 21 te ... ingressum ratione ad -andum nova. leg. 1, 36 qui in -ando non tuum iudicium sequare. 3, 13 ut a doctissimis Graeciae quaesitum et -atum est. fin. 3, 1 -andi severitas. ac. 2, 9 quibus de rebus et alias saepe nobis multa quaesita et -ata sunt et quondam in Hortensii villa. nat. deor. 1, 43 πρόληψιν ... sine qua nec intellegi quicquam nec quaeri nec -ari potest (*cf.* ac. 2, 21. *Sext. Emp. adv. math. 1, 57* οὔτε ζητεῖν οὔτε ἀπορεῖν ἔστι). phil. frg. V 39 non philosophi quidem, sed prompti tamen ad -andum. VITR. 1, 1, 16 ceterisque omnibus doctrinis multae res vel omnes communes sunt dumtaxat ad -andum. operum vero ingressus ... ipsorum sunt, qui proprie una arte ad faciendum sunt instituti (QVINT. inst. 3, 5, 11 hi thesin a causa sic distinguunt, ut illa sit spectativae partis, haec activae: illic enim veritatis tantum gratia -ari, hic negotium agi). SEN. benef. 4, 2, 3. TERT. anim. 2 p. 302, 17 late quaeruntur incerta, latius -antur praesumpta. AVG. c. acad. 1, 3, 8 quos ad -andum non inveniendi veri cupiditas, sed ingenii puerilis iactantia impellit. *ibid.* in comparatione recti verique inveniendi contemnitur a -ante victoria. pecc. mer. 1, 35, 65. 2, 11, 25 turpe esse -antibus in verborum quaestione immorari, cum certamen nullum de rebus remanserit. 2, 36, 59. civ. 2, 21 p. 81, 9 D. quanta sit in -ando definitionis utilitas. LEX Rom. Visig. 2, 8, 3 nec -ari potest, si de diversis matribus nascantur, qui uno patre geniti sunt (*cf.* GAIVS inst. 3, 10 nec requiritur, an etiam matrem eandem habuerint). NICET. fid. 1. *haec significatio cum vi verbi* philosophandi *propinquitate quadam coniuncta est, cf.* HIER. epist. 50, 3, 2 adducto supercilio (*cf. p. 1444, 37*) de sacris ... litteris philosophari, *ubi alii codices* -are *exhibent.*

b *fere i. q. argumentis adhibitis tractare* (*huc eos locos rettuli, quibus* -are *cum verbo* argumentandi *coniunctum legitur*): CIC. Verr. 3, 119 de quo crimine quid ego -em? ... quid porro argumenter? Scaur. 14 dedisti mihi ... quod diluerem, in quo argumentarer, de quo -rem. Mil. 44 quid ego argumentor, quid plura -o? fin. 1, 31 et argumentandum et accurate disserendum et rationibus conquisitis de voluptate et dolore -andum putant. QVINT. inst. 11, 3, 95 *digitus index* aptus ad -andum est. acrius tamen argumentari videntur, qui *eqs.*

c *i. q. exponendo docere* (de *l. 75. 77 al., acc. p. 1447, 1. 3. 11, acc. c. inf. l. 81, enunt. interrog. obliq. p. 1447, 1*): *in iudicio*: CIC. Scaur. 17 non potero equidem -are. 19 cum singulis *testibus* -em? ... quae potest eloquentia -ando ignoti hominis impudentiam confutare? part. 47 vitare ... similitudinem poterimus, ... si non omnia -ando confirmabimus breviterque interdum, quae erunt satis aperta, ponemus. epist. 1, 9, 20 cum me -antem, non lacessentem laesisset *Crassus*. ad Q. fr. 1, 1, 21 (*inter virtutes a praetore adhibendas*) facilitas in audiendo, lenitas in decernendo, in satis faciendo ac -ando diligentia. SEN. apocol. 9, 1 sententiam dicere nec -are. 14, 3 de genere poenae diu -atum est, quid illum pati oporteret. QVINT. inst. 7, 3, 13 de his -atur, non litigatur. HIL. ad Const. 1, 5 idoneis testibus etiam convincuntur, qui eos magis oblatrantes quam -antes audierunt. AVG. c. Faust. 13, 12 non ... -are amant haeretici, sed quoquo modo superare impudentissima pervicacia. *in scholis*: CIC. p. red. in sen. 14 habet ... magistros ... eos, qui -ent horam nullam vacuam voluptate esse debere. de orat. 2, 10 qui de dicendi ratione -arunt. 2, 365. leg. 2, 4 *Athenae* delectant ... recordatione summorum virorum, ubi quisque habitare, ubi sedere, ubi -are sit

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

solitus. fin. 5, 2. div. 1, 109 si nihil queam -are, quam ob rem quidque fiat, et tantum modo fieri ea . . . doceam. NEP. frg. 46 opus esse magistros vivendi . . . plerisque, qui in ea (*philosophia*) -anda versantur. SEN. epist. 76, 1 in scholam eo et ab octava -antem *philosophum* audio. 94, 9 irascendum non esse magister iracundissimus -at. TAC. dial. 31 in quibus *artibus* de bonis et malis, de honesto et turpi, de iusto et iniusto -atur. SVET. gramm. 4 quendam Principem nomine alternis diebus declamare, alternis -are, nonnullis vero mane disserere, post meridiem remoto pulpito declamare solitum. Tib. 32, 2 Diogenes grammaticus -are sabbatis Rhodi solitus. TERT. praescr. 14 qui per fallaciam veniunt, qualem fidem -ant? PORPH. Hor. sat. 2, 3, 254 audisse fertur *Polemon* e proximo Xenocratis vocem -antis. COMM. apol. 172 -bat nemo de vita. AMBR. Hel. 12, 45 philosophi auditorium -antis. HIER. epist. 52, 7, 2 delicatus magister est, qui pleno ventre de ieiuniis -at. 58, 2, 3. VVLG. act. 19, 9 segregavit discipulos quotidie -ans (διαλεγόμενος) in schola Tyranni cuiusdam. AVG. civ. 8, 12 *Aristoteles* deambulans -are consueverat. PS. AVG. c. Felician. 3 in rebus . . . incomprehensibilibus exempla non suppetunt -anti.

d *i. q. de re ambigua colloqui, colloquio aliquid excutere (spectant nonnulla exempla ad f). v.* GLOSS. *p. 1443, 10*:
α absolute: CIC. leg. 1, 16 nullo in genere -ando posse ita (*Vahlen*, honesta *codd.*) patefieri. parad. 23 Socrates -bat isto modo (ac. 1, 15 Tusc. 5, 11 SEN. dial. 10, 14, 2 epist. 24, 4 HIER. epist. 60, 4, 2 AVG. civ. 14, 8 p. 20, 1 D. *cf.* CIC. Tusc. 5, 11). Att. 4, 16, 3 adest in -ando senex (*Cephalus in Plat. rep. 1*). CAEL. Cic. epist. 8, 4, 4 in -ando coiecit illam vocem Cn. Pompeius (*cf.* PAVL. dig. 28, 2, 19). VITR. 5, 11, 2 in quibus *exedris* philosophi rhetores reliquique, qui studiis delectantur, sedentes -are possint. AVR. Fronto p. 254, 11 N. AMM. 16, 5, 6 per omnia philosophiae membra prudenter -ando currebat *Iulianus*. *additur* de: CIC. part. 70 de primo primum . . . -emus. Tusc. 2, 13 dic, . . . de quo -ari velis (4, 8. 5, 11). VITR. 8, 3, 25 cotidiano convictu necesse fuerat de philologia -are. VAL. MAX. 8, 7 ext. 14 Solon . . . assidentibus amicis et quadam de re sermonem inter se conferentibus . . . caput erexit interrogatusque, quapropter id fecisset, respondit 'ut, cum istud, quidquid est, de quo -atis, percepero, moriar'. *fere i. q. munere colloquentis in libris scriptis fungi (cf. infra l. 52)*: CIC. ac. 2, 7 qui in nostris libris -ent. Lael. 4. Att. 4, 16, 2 non mentio potuit fieri cuiusquam ab iis, qui -ant. AVG. civ. 2, 9. *additur* de: AVG. civ. 2, 21 *bis*.

β additur cum *vel* inter (*v. etiam p. 1443, 26. 1446, 68. 1449, 39*): (I) *absolute*: cum: PLAVT. Rud. 718 cum istoc . . . -a (*syn.* 717 fabulari. 719 agere). CIC. Pis. 38 ut cum fure, . . . ut cum sicario -bo. Scaur. 19 cum singulis *testibus* -em? inv. 1, 53 quicum -bat *Socrates*. ac. 2, 11 cum quo (*Heraclito Tyrio*) Antiochum saepe -antem audiebam, sed utrumque leniter. nat. deor. 1, 15 VAL. MAX. 8, 7 ext. 5 ITALA exod. 6, 27 (Lugd.) qui -ant cum Pharaone (οἱ διαλεγόμενοι, VVLG. qui loquuntur ad). VVLG. Ier. 12, 1 act. 9, 29 (συνεζήτει). 17, 17 (διελέγετο). 18, 19. 20, 7. 24, 12. AVG. civ. 18, 10. 21, 17 cum misericordibus nostris agendum esse video et pacifice -andum. epist. 82, 2. *nota*: PAVL. MED. vita Ambr. 25 cum quo . . . per interpretem (*cf. l. 69*) -verunt. MART. CAP. 4, 393. inter: CIC. Att. 13, 19, 3 si Cottam et Varronem fecissem inter se -antes. *cf.* ITALA Marc. 9, 33 (cod. k) -bant . . . ad invicem in via (πρὸς ἀλλήλους . . . διελέχθησαν, VVLG. inter se -verant). (II) *additur obiectum*: CIC. Manil. 66 libenter haec coram cum Q. Catulo et Q. Hortensio -rem. Tusc. 3, 6. Tim. 1 multa sunt a nobis . . . saepe ⟨cum⟩ P. Nigidio Carneadeo more et modo -ata. Att. 2, 15, 2. (III) *additur* de *vel* super: cum: CIC. leg. agr. 2, 78 coram mecum de agri Campani divisione -et. leg. 1, 14 fin. 4, 44. VITR. 9 praef. 17 plures . . . cum Lucretio videbuntur velut coram de rerum natura -are, de arte vero rhetorica cum Cicerone, multi posterorum cum Varrone conferent sermonem de lingua latina. AMM. 25, 3, 23 ipse cum Maximo et Prisco philosophis super animorum sublimitate perplexius -ans. inter: CIC. de orat. 2, 108 inter doctos homines de iis ipsis rebus . . . -atur.

γ additur dativus ex usu Graeco: ITALA act. 20, 7 (cod. g) Paulus -bat illis (διελέγετο αὐτοῖς, VVLG. cum eis [eis *Amiat. Fuld.*]). AMBR. bon. mort. 5, 18 AVG. c. Cresc. 1, 12, 15. 4, 66, 82. CASSIAN. conl. 16, 1 ut vel nobis vel his . . . non ut ceteri per interpretem (*cf. l. 51*), sed per semet ipsum elegantissime -ret. inst. 5, 31. *cf. p. 1449, 73.* *huc referendum censeo* COMM. instr. 1, 21, 4 tu tibi de illis ipsi -are deberes.

e *i. q. dicere, loqui, (multa) verba facere* (de: *p. 1448, 3 sqq. nota* in *aliqua re: p. 1448, 13*): *α sensu latiore*: (I) *absolute*: CIC. S. Rosc. 106 non . . . ego ita -bo (*sequitur oratio directa; item* OPTAT. 4, 4 p. 106, 22 quomodo -as: 'quaere pacem?'). CIC. Pis. 65 ut tu -as (*cf.* OPTAT. 7, 4 p. 176, 10 AVG. civ. 4, 30 p. 185, 7 D.). Rab. Post. 17 ita enim -bant (*orationi directae interpositum*). Phil. 7, 3 nonne sic -ant? (fin. 5, 72 div. 2, 89). rep. 3, 47 errore quodam fallimur ita -ando. fin. 2, 17 rhetorice . . . nos mavis quam dialectice -are? . . . obsequar . . . voluntati tuae dicamque . . . rhetorice. SEN. epist. 75, 2 MIN. FEL. 16, 6 OPTAT. 7, 5 p. 178, 5 a quibusdam sociis tuis aliter -atur, ut dicant *eqs.* (II) *c. obiecto*: CIC. Caecin. 68 hoc qui -ant, si id dicunt, . . . non hoc debent dicere. Pis. 59 dices enim: . . . (*oratione directa absoluta pergitur*) non facies fidem scilicet, cum haec -bis. Mil. 7 in qua tandem urbe hoc homines stultissimi -ant? Tusc. 3, 71. AVG. civ. 9, 15 quod multo credibilius et probabilius -atur. SVLP. SEV. dial. 1, 6, 2 catholice -ata. (III) *sequitur* de: CIC. prov. 8 nihil dico . . . in hominem ipsum: de provincia -o, . . . nihil de hac . . . audacia loquor, nihil de superbia . . . -o. de orat. 1, 50 eisdem de rebus ieiune quosdam et exiliter . . . -visse. 1, 57 de quibus illi tenui quodam exsanguique sermone -ant. ac. 1, 5 qui nulla arte adhibita de rebus . . . vulgari sermone -ant. HIER. epist. 52, 15, 1. (IV) *sequitur acc. c. inf.*: CIC. Verr. 6, 100 dicere omnes et palam -are minime esse mirandum *eqs.* OPTAT. 5, 1 p. 120, 9 sic . . . -asti, duas aquas esse.

β sensu strictiore: (I) *fere i. q. cum reprehensione verba facere*: TER. Andr. 15 id isti vituperant factum atque in eo -ant contaminari non decere fabulas (DON. immorantur, calumniantur, argumentantur). CIC. Brut. 188 quid habes quod -es? Att. 9, 1, 3 multa . . . mihi (in me *Aldus*) et severe . . . -ari. VITR. 2, 1, 8 si qui de ordine huius libri -are voluerit. SEN. contr. 4 praef. 3 -bat *Asinius* de illa parte, quam Marcellus dixerat: praetermissa ostendebat, tacta leviter implebat, vitiosa coarguebat. SEN. dial. 7, 19, 2 de alterius vita, de alterius morte -atis et ad nomen magnorum . . . virorum . . . latratis. (II) *fere i. q. declamare*: SEN. contr. 7, 3, 10 quasdam dixit inter -andum sententias *Cassius Severus*. 10 praef. 15 Latro numquam solebat -are in convivio aut alio quam quo declamare poterat tempore.

f *i. q. dialectica arte disserere* (*cf.* QVINT. inst. 2, 21, 13 cum sit dialectices materia, de rebus subiectis -are. AVG. civ. 8, 7 sollertiam -andi, quam dialecticam nominant *Stoici*. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 139 logicae peritia disciplinae, quae -andi modos atque ipsas ratiocinationes internoscendi vias parat. *additur* de *l. 26. p. 1449, 2, cum infra l. 81*): CIC. de orat. 1, 84 mos erat patrius Academiae adversari semper omnibus in -ando. 1, 93 me . . . perfacilem in audiendo, te perpugnacem in -ando (*cf.* part. 81 imitatur illam -andi prudentiam concertatio captatioque verborum. fin. 1, 27 iracundiae, contentiones concertationesque in -ando pertinaces. 1, 28 neque . . . -ari sine reprehensione nec cum iracundia aut pertinacia recte -ari potest. 2, 12 etsi satis clemens sum in -ando, tamen interdum soleo subirasci. ac. 2, 98 tortuosum genus -andi. HIER. epist. 50, 4, 2 in -ando nodosus et tenax). Brut. 31 *Socrates* subtilitate quadam -andi refellere *sophistarum* instituta solebat (Tusc. 3, 56 nat. deor. 2, 98 div. 1, 110. *cf.* Brut. 89 *oratoris laus* subtiliter -andi ad docendum [parad. 10 ac. 2, 30 VAL. MAX. 9, 14 pr. AVG. contin. 6, 16 civ. 12, 21 p. 548, 8 D. *cf. Hendrickson, American journal of philol. 26, 263*]). orat. 113 -andi ratio et loquendi dialecticorum sit, oratorum autem dicendi et ornandi (*cf. Hendrickson l. c.; item opp.* dicere *sim.*: Brut. 117 *Tubero* fuit mediocris in dicendo, doctissimus in -ando. 118 *Stoici* traducti a -ando ad dicendum inopes. off. 1, 3 nemini video Graecorum adhuc contigisse, ut idem utroque in genere elaboraret sequereturque et illud forense dicendi et hoc quietum -andi genus, nisi forte Demetrius Phalereus in hoc numero haberi potest. SVLP. SEV. chron. 2, 46, 3 Priscillianus . . . disserendi ac -andi promptissimus). part. 78 *virtutum* altera, quae sint in -ando vera atque falsa, . . . distinguit et iudicat, quae virtus omnis in ratione scientiaque -andi sita est, altera autem oratoria (*v. l. 43. infra l. 68* IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 2). part. 79 nihil est enim aliud eloquentia nisi copiose loquens sapientia; quae ex eodem hausta genere, quo illa quae in -ando, est uberior atque latior. fin. 2, 18 dum dialecticam . . . contemnit Epicurus, quae una continet omnem et percipiendi, quid in quaque re sit, scientiam et iudicandi, quale quidque sit, et ratione ac via (*v. p. 1445, 5*) -andi, ruit in dicendo (*cf.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 138, 15 hoc . . . *Epicuro* atque aliis accidisse manifestum est, quoniam per imperitiam -andi quicquid ratiocinatione comprehenderant, hoc in res quoque ipsas evenire arbitrabantur. p. 139, 1 necesse erat eos falli, qui abiecta scientia -andi de rerum natura perquirerent. nisi enim prius ad scientiam venerit, quae ratiocinatio veram teneat -andi semitam, quae veri similem *eqs.*). fin. 4, 10 poterit . . . semper . . . esse in -ando suus. ac. 2, 114 -andi et intellegendi iudicium . . . et artificium. off. 2, 7 quae . . . esset ista mens vel quae vita potius non modo -andi, sed etiam vivendi ratione sublata (*item opp.* vivere: CIC. Mur. 62. SEN. epist. 95, 13 docemur . . . -are, non vivere. 108, 23 nos docent -are, non vivere . . . itaque quae philosophia fuit, facta philologia est). SEN. contr. 2 praef. 1 Fabianus philosophus, qui adulescens admodum tantae opinionis in declamando, quantae postea in -ando (SEN. epist. 40, 12 Fabianus -bat expedite magis quam concitate. *cf.* 7, 9 recitare istis . . . aut -are). SEN. epist. 45, 6 *vocum similitudinibus* nemo umquam, nisi dum -at, captus est. 64, 3 *philosophi* instituunt, -ant, cavillantur. QVINT. inst. 12, 2, 14. PLIN. epist. 1, 20, 6 in -ando incomprehensibilis et lubricus. SVET. gramm. 16 primus dicitur latine ex tempore -asse *Caecilius Epirota*. MIN. FEL. 14, 3. AVG. c. Cresc. 1, 35, 40 nec eloquentiam quantamlibet nec dialecticam qualemlibet metuendam esse assertoribus veritatis, quominus assertores falsitatis -ando cum eis et eos refellendo convincant. anim. 3, 14, 21 facultas . . . -andi (haer. 88). MART. CAP. 4, 422 si quaestio sit, utrum utilis sit ipsa dialectica, proponendum est: si bene -are utile est, utilis est bene -andi scientia; at bene -are utile est,

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

utilis est igitur dialectica. PRAEDEST. 1, 13 p. 591^B. *additur* in utramque partem *sim.*: CIC. de orat. 1, 158 -andum ... de omni re in contrarias partes. 3, 145 ancipites vias rationesque et pro omnibus et contra omnia -andi. nat. deor. 2, 168 in utramque partem vobis licet -are (off. 3, 89 epist. 11, 27, 8 CAES. civ. 1, 86, 3 SEN. epist. 88, 43 PLIN. epist 7, 27, 16. HIER. epist. 50, 2, 1 dicitur ... Carneadeum aliquid referens in utramque partem, hoc est pro iustitia et contra iustitiam -are).

g i. q. litigare, disceptare: *α absolute*: SEN. benef. 3, 7, 7 inter -antes ratio ius dicit. HYG. grom. p. 126, 2 L. (= p. 88, 21 Th.) secundum formas -atur. MIN. FEL 4, 5. ITALA Is. 1, 18 (Cypr. testim. 1, 24) -emus (διελεγχθῶμεν. VVLG. arguite me). PRISCILL. tract. 4, 83. HIER. epist. 49, 12, 3 teneant modum in -ando. *β c. obiecto* (*cf. infra l. 54*): CIC. Verr. 3, 55 causa ... quod -ari posset, nihil habebat. AVG. civ. 12, 15 homines ..., quod eis placet, opinentur et -ent. *γ additur adverb.* contra: CIC. leg. agr. 2, 40 -ari contra nullo pacto potest. Flacc. 51 de orat. 1, 85. rep. 1, 4 his rationibus ... opponuntur ab iis, qui contra -ant. fin. 2, 2 ac. 2, 40 VITR. 3, 1, 6 ASCON. Mil. p. 37, 9 St. QVINT. inst. 2, 15, 26 2, 17, 4 PS. TERT. haer. 2 p. 217, 21. *adde*: TAC. dial. 15 quamquam interdum in contrarium -es. *δ adduntur praepositiones*: contra *vel* adversus: contra *homines*: CIC. fin. 2, 43 contra eos (*Aristonem et Pyrrhonem*) desitum est -ari. ac. 2, 47. div. 1, 7 quod a Carneade multa acute et copiose contra Stoicos -ata sint. 2, 51 HIER. epist. 60, 10, 8 AVG. civ. 6, 1 p. 245, 32 D. *cf.* CIC. nat. deor. 3, 76 contra deum (AVG. in psalm. 44, 17). *aliter* CIC. nat. deor. 2, 168 contra deos -are. contra *res*: CIC. de orat. 3, 67 contra id, quod quisque se sentire dixisset, -are. rep. 1, 30. div. 1, 99 *Sisenna* contra ostenta nihil -at. fat. 4 Academicorum contra propositum -andi consuetudinem (PORPH. Hor. epist. 2, 2, 45 contra omnem sectam Academici -ant). off. 2, 8 contra ... omnia -atur a nostris, quod hoc ipsum probabile elucere non posset, nisi ex utraque parte causarum esset facta contentio. VITR. 1, 1, 16 SEN. contr. 7, 5, 15. 10, 2, 14 HIER. epist. 55, 2, 3 AVG. bapt. 6, 21, 37 civ. 12, 20 c. Cresc. 4, 2, 2. adversus *homines*: PORPH. Hor. sat. 1, 3, 76 ut adversus Stoicos -et. AVG. civ. 6 praef. 16, 41 p. 191, 23 D. adversum *res*: HIER. epist. 51, 6, 2 adversum omnia Origenis dogmata -are. AVG. civ. 19, 21 p. 390, 23 D. -atur ... acerrime ... in eisdem ipsis de re publica libris adversus iniustitiam pro iustitia. cum: CIC. Planc. 83 non vobis videtur *Laterensis* cum aliquo declamatore, non cum laboris et fori discipulo -are? ac. 2, 17 nec ... esse ullam rationem -are cum iis, qui nihil probarent. epist. 5, 2, 8 in senatu ... sic cum eo de re publica -vi, ut sentiret sibi cum viro forti et constanti esse pugnandum. MIN. FEL. 4, 4. ITALA Iob 39, 32 (Aug. in Iob p. 626) numquid, qui -at cum omnipotente, quiescit? (Vulg. contendit. *cf.* AVG. *ad l.*). VVLG. Iob 13, 3 (*cf. huius loci explanationem apud* GREG. M. moral. 11, 33). act. 6, 9 (συνζητοῦντες). Iudas 9 cum Michael ... cum diabolo -ans altercaretur de Moysi corpore (διακρινόμενος. *cf.* EVGRAPH. Ter. Andr. 653 altercasti: contendisti, diutissime -asti). AVG. civ. 8, 10 p. 335, 27 D. de hoc cum istis ... -bimus. inter: SEN. contr. 7, 1, 20 de colore inter maximos et oratores et declamatores -atum est. HYG. grom p. 132, 16 L. (= p. 96, 2 Th.). PAPIN. dig. 37, 6, 8 cum de bonis parentis inter fratres -etur. AVG. civ. 19, 1 p. 346, 17 D. de finibus ... bonorum et malorum multa et multipliciter inter se philosophi -arunt. ad: ITALA Ezech. 20, 35 (cod. Weing.) -bo ad vos (διακριθήσομαι πρός. VVLG. iudicabor vobiscum). *nota*: CORP. VI 35987, 15 se ad pontifices -uru(m) (*i. rationem redditurum, se purgaturum*). de (*v. l. 50 sqq.*): VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 ne de periurio ... -ret. SEN. epist. 113, 15 QVINT. inst. 2, 15, 37. 11, 1, 77 apud alium nos iudicem -uros de illius sententia non fuisse. PAPIN. dig. 34, 9, 24. 37, 6, 8. 50, 17, 78 VLP. dig. 5, 2, 1. 17, 1, 29, 4 *al.* PRISCILL. tract. 3, 62 *bis.*

ad B: -at *res* (*cf. p. 1446, 69*): *ad B 1 c*: CIC. Tim. 8 de re stabili et immutabili -at oratio. QVINT. inst. 7, 10, 3 scriptum (ῥητόν) et voluntas (διάνοια) de eo -at iure, quod est in lege, syllogismus de eo, quod non est. HIER. epist. 30, 1 eloquia divina aut de natura -are, ut in Genesi et Ecclesiaste, aut de moribus, ut in Proverbiis et in omnibus sparsim libris, aut de logica ..., ut in Cantico canticorum et euangeliis. DAMAS. Hier. epist. 35, 2, 1 *epistulae* raro de nostro dogmate -ant. PS. AVG. serm. 232, 1 lutum et vas fictile de creatore -at. coll. c. Pasc. 1 de deo ... -ans animus. *ad B 2 a*: MART. 9, 77, 1 quod optimum sit -at convivium facunda Prisci pagina. *ad B 2 e α*: SEN. epist. 94, 38 *lex* iubeat, non -et. *ad B 2 d γ*: CASSIAN. conl. 6, 6, 1 hominibus ... -ans divina censura necesse est ut humanis verbis ... eloquatur. *ad B 2 f*: SIDON. epist. 5, 2, 1 dialectica -at.

adduntur adverbia: accurate copioseque: CIC. off. 1, 4 (a. et diligenter: CIC. nat. deor. 1, 15. a. et exquisite: CIC. Brut. 277. accuratius: CIC. orat. 204 div. 1, 8 off. 2, 6. *v. etiam* diligentius. accuratissime: CIC. off. 3, 7). acrius: PRAEDEST. 1, 13 p. 591^B (acerrime atque fortissime: AVG. civ. 19, 21). acute: CIC. Tusc. 5 28 (a. et copiose: CIC. div. 1, 7). aeque: HIER. epist. 50, 5, 4. aliter: OPTAT. 7, 5 p. 178, 5. amanter et prudenter: CIC. Att. 1, 20, 2. argutissime: CIC. de orat. 2, 18. audacius: CIC. Mur. 61. bene: MART. CAP. 4, 422. breviter: CIC. Phil. 13, 22 off. 1, 161. catholice: SVLP. SEV. dial. 1, 6, 2. concitate: SEN. epist. 40, 12. competentius: HIER. epist. 65, 44. consulte: MIN. FEL. 8, 3. contra: *v. p. 1449, 16*. copiose: CIC. top. 66 Tusc. 1, 83 TYCON. 2 p. 11, 14 (c. et graviter: VINCENT. LER. 11, 16. *praeterea v.* accurate, acute, graviter, prudenter. copiosius: CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 120, 5. c. et subtilius: AVG. contin. 6, 16. copiosissime: CIC. Planc. 37 SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 34 St. *v. etiam* multipliciter). coram: CIC. Manil. 66 leg. agr. 2, 78 VITR. 9 praef. 17. credibilius: AVG. civ. 13, 22 (c. et probabilius: AVG. civ. 9, 15). dialectice: CIC. fin. 2, 17. diffusius: BOETH. arithm. 1 praef. 4. diligenter: CIC. off. 2, 60 AVG. civ. 22, 30 (*v. etiam* accurate. diligentius: AVG. civ. 14, 23. 21, 1. 23, 8 BOETH. mus. 2, 8 p. 234. 2, 14 p. 243. d. et accuratius: APVL. flor. 9 p. 31. diligentissime: CASSIOD. in psalm. 5 praef.). diu: *passim*. eleganter: CIC. ac. 2, 87 (elegantissime: CASSIAN. conl. 16, 1). enucleate: CIC. Tusc. 4, 33. eruditius: CIC. Cato 3. examussim: PLAVT. Men. 50. exiliter: *v.* ieiune. expedite: SEN. epist. 40, 12. exquisite: *v.* accurate. facile: HIER. epist. 58, 2, 3 (faciliter: VITR. 1, 1, 16). fideliter: AVG. c. Cresc. 4, 66, 82. fortissime: *v.* acerrime. fuse ac libere: CIC. leg. 1, 36 (fusius: *v.* uberius). generaliter: PAPIN. dig. 50, 17, 78. graviter et copiose: CIC. Tusc. 2, 61 (*v. etiam* copiose, subtiliter). ieiune et exiliter: CIC. de orat. 1, 50. impolite: AVG. c. Cresc. 4, 2, 2 p. 500, 3. inscite: CIC. Tusc. 3, 18. insolenter: CIC. div. 1, 99. intentius: MIN. FEL. 4, 5. latius: TERT. anim. 2 p. 302, 17 HIER. epist. 36, 1, 3. 51, 6, 10. leniter: CIC. ac. 2, 11. lentius: CIC. parad. 10. libenter: CIC. Manil. 66. libere: *v.* fuse. magnifice: HIER. epist. 36, 1, 4. mirabiliter: CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110^C. mire: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 215. multipliciter: AVG. civ. 19, 1 (m. et copiosissime: AVG. retract. 1, 13, 1). neglegentius: RHET. Her. 2, 28, 45. operosius: AVG. civ. 13, 16. optime: CIC. fin. 2, 12. ornate: *v.* subtiliter. pacifice: AVG. civ. 21, 17. palam: CIC. Verr. 6, 100. parum: AVG. civ. 6, 12. peritissime: VAL. MAX. 8, 11, 1. perplexius: AMM. 25, 3, 23. plenius: *v.* uberius (plenissime: CAPITOL. Ver. 9, 9 HIER. vir. ill. 52. 65). praecipue: CIC. Sull. 82 QVINT. inst. 2, 15, 37 SPART. Hel. 2, 3. probabilius: *v.* credibilius. prolixius: NICET. vigil. 7 p. 63, 20. proprie: CIC. Tusc. 3, 77 AVG. civ. 20, 1. prudenter: CIC. Sest. 73 Lael. 1 AMM. 16, 5, 6 (*v. etiam* amanter. p. et copiose: MART. CAP. 4, 393. prudentissime: PORPH. Hor. sat. 1, 5, 103). raro: DAMAS. Hier. epist. 35, 2, 1. recte: CIC. fin. 1, 28 PRISCILL. tract. 3, 63 p. 49, 21. rhetorice: CIC. fin. 2, 17. scrupulosius: AVG. civ. 10, 29. separatim: CIC. leg. 1, 36 Tusc. 4, 83. severe: CIC. Att. 9, 1, 3. similiter: AVG. civ. 22, 12. simpliciter: HIER. epist. 49, 14, 4. studiosius: BOETH. mus. 1, 2 p. 188. subito: CIC. Lael. 17. subtiliter, subtilius *v. p. 1448, 40* (s., graviter, ornate: PLIN. epist. 1, 10, 5). superflue: HIER. epist. 22, 36, 1. varie: CIC. Att. 8, 14, 2. uberius et fusius: CIC. nat. deor. 2, 20 (u. et plenius: MIN. FEL. 36, 2).

part. perf. pass. pro subst. n. disputāta: APVL. apol. 51 nobilium philosophorum -a ... et libros. AVG. c. Iul. 6, 11, 34 tua -a considerans.

derivata: disputabilis, disputatio, disputativus, disputator, disputatrix.

compos.: condisputare. *Lackenbacher.*

disquāmo *v.* desquamo.

disquatio, -ere *a* dis- *et* quatere, *cf.* discutio. *i. q. excutere*: PAVL. NOL. epist. 41, 2 ne carneos tactus et amplexus illicitos delicatis male palpata tegminibus membra -ant (*v. adnot. crit.*).

disquīro, -ere [*a* dis- *et* quaerere. *Th.*]. *nonnisi praesens erat in usu. legitur apud* HOR., *deinde non ante* SCRIPT. hist. Aug.

1 *i. q. investigare, inquirere*: **a** *absolute*: HOR. sat. 2, 1, 7 mecum -ite. LAMPR. Alex. 16, 2 dato ... spatio ad -endum cogitandumque. ARNOB. nat. 1, 30 considerare, -ere. AVG. civ. 2, 7 -endi ac disserendi locus. MART. CAP. 5, 435 Iove maximo -ente. CASSIAN. conl. 20, 4, 3 sagacissima interrogatione -itis. MART. CAP. 1, 10 frustra incassumque -itur. **b** *seq. enuntiat. interrog. obliq.*: MAR. VICTORIN. ad Iust. 1 MART. CAP. 2, 118. 9, 920 MARTYR. gramm. V 636, 1 LEO M. epist. 15, 17 MAX. TAVR. hom. 83 CYPR. GALL. gen. 156 COD. Iust. 4, 28, 5. **2** *i. q. quaerere, indagare*: **a** *res*: CARM. poet. min. V 107, 59 Nili ... ortus. LACT. inst. 3, 3, 3 causas naturalium (PAVL. NOL. carm. 21, 601). IVVENC. 1, 631 victus. 2, 227 terras. 2, 664 iustitiam terris. 4, 606 procerum ... mentem. SERV. Aen. 6, 264 altiora. FAV. EVL. p. 13. VVLG. II Macc. 2, 31 curiosius partes singulas. CLAVD. 21, 240 regia Romanus -it crimina *carcer*. PS. AVG. quaest. test. I 102, 29. MART. CAP. 2, 149 elata. 5, 425 falcem. 5, 469. 9, 891 una ... examinis huius ... -itur (*fere i. q. desideratur*). 9, 894 vocabula. PETR. CHRYS. serm. 12 p. 225^B panem. 158 p. 617^A nutrimenta. EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 934^C non desidiose affectiones ... -it. CLAVD. MAM. anim. 1, 15 p. 61, 7 consequentia. ENNOD. epist. 4, 6 p. 101, 23. 4, 7 p. 103, 14. 6, 12 p. 156, 8. 6, 34 p. 169, 9 CYPR. GALL. gen. 1147. EPIST. imp. de Asia (Bruns, fontes⁷ p. 270) I 20 fundos iugationemque. COD. Iust. 3, 31, 8. **b** *aliquem*: MART. CAP. 1, 9 sagaci eum (*Apollinem*) investigatione -unt.

disquīsītio, -ōnis *f. a* disquirere. *legitur inde a* RHET. Her.

i. q. investigatio, inquisitio, disceptatio (*in re iudiciaria et privata*): RHET. Her. 2, 26, 41 in -e positum est. CIC. har. resp. 13 ad facinoris -em interest adesse quam plurimos. Sull. 79 in magnis -bus. LIV. 8, 23, 14 in -em venit (26, 31, 2). TAC. ann. 3, 60 postulata provinciarum ad -em patrum mittendo. 5, 11 noxium ... ad -em (*pa-*

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

trum) trahebat. SVET. Iul. 15 Catulum ... ad -em populi vocavit (*i. accusavit.* Nero 2, 2 ad -em senatus vocavit). VLP. dig. 4, 6, 3 huius rei -o iudicis est. PAVL. sent. 2, 21ᴬ, 5 paternae voluntatis. APVL. met. 6, 2 anxia -e tuum vestigium ... requirit. SYMM. epist. 5, 76 (74), 2 -is summa. 9, 147 incestum ... -o deprehendit. LEO M. epist. 151 presbyterum ... secreta primum -e discutias. EVSTATH. Bas. hex. 1, 9 p. 876ᴰ -i metas debebis imponere.

disrapio *v.* diripio.

disrāro, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* rarus. *Th.*]. dir- *traditur apud* CAEL. AVR.

1 *t. t. agriculturae i. q. rarum facere*: COLVM. 4, 32, 4 hoc (*harundinetum*) potest intercidi et -ari. 5, 6, 36 *vitem* dispergere atque -are. **2** *t. t. medicinae*: *i. q. extenuare* (*opp.* densare): CAEL. AVR. acut. 1, 11, 84 tenuat enim atque -at motus. 1, 15, 133 -ato corpore. 1, 15, 152 resolvere ac -are et tenuem facere. 2, 33, 175 diaphoresin -atis partibus fieri totius corporis. 3, 21, 203 ventris effusio iisdem dilationibus -ata.

disripio *v.* diripio.

(**disrudis**) *a* dis- *et* rudis: NOT. Tir. 75, 70.

disrumpo, disruo *v.* dir-.

dissaepīmentum, -ī *n.* [*a* dissaepire. *Th.*]. *i. q. paries intergerivus, medius*: FEST. p. 166 (*de vocabuli q. e.* 'naucum' *veriloquio*) quidam nucis iuglandis, quam Verrius iugulandam vocat, medium velut -um.

dissaepio, -psī, -ptum, -īre. *a* dis- *et* saepire. *identidem in libris* dissepio *scribitur*, deseptus: GLOSS. IV 439, 6. dissiptum: *v. l. 38.* GLOSS. -ptus divisus. separatus.

i. q. *separare, dividere, dirimere, discludere sim.*: CIC. rep. 4, 4 (*tropice*) tenui sane muro -unt id quod excipiunt. LVCR. 1, 999 aer -it colles atque aera montes. VARRO ling. 5, 162 circum cavum aedium erat ... parietibus -pta (*sc. domus*). OV. met. 1, 69 limitibus -erat omnia certis. SEN. Med. 335 bene -pti foedera mundi traxit in unum Thessala pinus. STAT. Theb. 10, 880 -ptoque aggere. FAV. EVL. p. 14, 6 sub pedibus summi patris qui -it (hinc dicitur πηγαία) Stix posita per omnes circulos fluit. *part. perf. pass. pro subst. n.* **dissaeptum,** -ī. *id quo aliquid ut muro separatur*: LVCR. 6, 951 per -a domorum saxea voces pervolitant. *t. t. anatomiae i. q.* διάφραγμα: MACR. somn. 1, 6, 77 intestina principalia tria, quorum unum dissiptum vocatur, quod ventrem et cetera intestina secernit. ISID. orig. 11, 1, 130 '-um' intestinum, quod discernit ventrem et cetera intestina a pulmonibus et a corde.

dissaeptio, -ōnis *f. a* dissaepire. *i. q. parietis ductus*: VITR. 2, 8, 20 nonnullos ... in pendenti loco -o cogit.

dissāvior, -ārī *a* dis- *et* saviari. *i. q. exosculari*: Q. CIC. Cic. epist. 16, 27, 2 tuosque oculos ... -bor. *Gudeman.*

disseco, -uī, -ctum, -āre *a* dis- *et* secare. *perf.* desecasti: GREG. TVR. Franc. 5, 18 p. 213, 13. *in codd. saepe* desec- *et* dissic-; *de verbis* -andi *et* disiciendi *confusis, item de dubio verbo* dissecendi *v. p. 1381, 53 sqq.* GLOSS. dissico διασχίζω ἱμάτιον, διαρίπτω (*ad* disicio?), διασκορπίζω (*ad* disicio?); -icant dissociant seu separant; -ctus divisus; dissecitum disclusum, dissaeptum; *dub.*: dissecere (disicere?) dissipare et in diversa secare, resecare (risic- *codd.*); *fort.* disrectum divisum, *v. p. 1233, 45.* *legitur apud* VARRONEM ELEG. in Maecen. COLVM. (?) LVCAN. (?) PLIN. nat. (*14ies*) HOMER. SVET. GELL. APVL. TERT. *et posteriores.* [*loci dub.*: SEN. nat. 2, 29, 1 debent ... nubes utrimque inseri (*sic codd. boni*; -ari *interpolati*). LVCAN. 6, 178 cerebrum dissipat (dissec- *V¹*). 10, 232 neu terras dissipet (dissec- *G¹*) ignis. GLOSS. separat dissicet, secernit; dispergo dissico.]

1 *proprie i. q. in partes secare*: **a** *hominem, animal*: ELEG. in Maecen. 1, 109 viscera -cti (disiecti *vel* -tu *codd.*) ... arietis. PLIN. nat. 7, 30 *pisces* unguibus -ctos. 29, 59 mures -cti (30, 76). 30, 64 -ctis *catulis.* 30, 100 *scarabaeum.* 30, 122 *bis.* 32, 34. 111 *ranas.* SVET. Cal. 27, 3 multos ... medios serra -uit. GELL. 20, 1, 52 -ctum esse antiquitus neminem equidem legi. TERT. apol. 37 nec mortuis parcunt Christianis, quin illos ... -ent, distrahant. LAMPR. Comm. 10, 5 pinguem hominem medio ventre -uit (-ic- *codd.*). HIL. c. Const. 4 nec ego ... eculeum metuissem, qui -ctum (desec- *vulgo*) Esaiam scissem (in psalm. 118 gimel 20 apostoli caeduntur, -antur [desec- *codd. vulgo*]. PRISCILL. tract. 3, 60 Esaiam fuisse -ctum). HIER. in Am. 1, 5 p. 228 contriverunt ... sive -erunt in plaustris ferreis praegnantes Galaad (VVLG. I par. 20, 3 *carpentis ferratis.* Am. 1, 13). *tropice*: PROSP. carm. de ingrat. 70 libris valde excellentibus hostem -uit noscique dedit. **b** *partes corporis*: PLIN. nat. 11, 185 capto *Aristomeni* Lacedaemonii pectus -uere viventi. 28, 154 occisae caprae alvum. 28, 221 *leporis* pulmo ... -ctus. 28, 240 hircini ... iocineris -cti sanies. 29, 69 caput *viperae* -ant scite inter aures ad eximendum lapillum (29, 85 *capite* -cto). 37, 181 in ventre ... lacertae harundine -cto. APVL. met. 8, 27 ancipiti ferro ... sua quisque bracchia -ant (-ic- *cod.*). NON. p. 220 prosecta: exta ... ex fibris pecudum -cta. AVSON. 84, 6 quod non hic gladio viscera -uit, *qui Canacen saltavit.* HIER adv. Iovin. 1, 21 -ans glutinum nuptiarum. 2, 30 *deformitas* si oculos eruas, trunces nares, os -es. CAEL. AVR. acut. 1, 15, 135 acetum *eqs.* tumentes -ant membranas. *nota i. q. frangere*: AVSON. 72, 4 *testam mortui* silicis verbere -uit (discic- *V*). **c** *rem* (*additur* in tabulas *p. 1452, 1*; in partibus *l. 5*): VARRO rust. 1, 59, 3 sorba. COLVM. 9, 6, 1 in tabulas -ctae (des- *vulgo*) *arboris.* PLIN. nat. 9, 121 unionis parem (MACR. sat. 3, 17, 17). 25, 59 -ctis raphanis inserere helleborum. HOMER. 349 tunicam ... -at *telum.* GREG. TVR. Franc. 5, 18 p. 213, 13 lumbum (*i. limbum*) aureis contextum filis in partibus desecasti. **2** *translate*: **a** *i. q. scindere, dimovere*: CASSIAN. conl. 6, 12, 1 virtute bracchiorum torrentis alvei impetum -antem (desec- *vulgo*; *cf. p. 669, 24*). VITA Desid. 13 (Mon. Germ. script. r. Merov. III p. 634) subito ... -cto (desec- *vulgo*) aëre ... aquila apparuit. **b** *i. q. dividere* (*nota in c. abl. l. 18*): SOL. 55, 1 regna *Parthiae* -antur in duas partes. HIL. trin. 5, 2 neque *deum* ad diversitatis numerum -antes (desec- *vulgo*). 8, 20 -a naturae huius ... unitatem. syn. 68 quia in duas una *substantia* -cta (desec- *vulgo*) sit. HIER. nom. hebr. p. 74, 11 Flegon -ans (-ic- *codd.*) vel dividens. PRVD. apoth. praef. 21 fidem minutis -ant ambagibus. MART. CAP. 6, 228 sed praedictum latus a Pyrenaei iugis in aliam provinciam -atur. 7, 735 decadis perfectio circulusque *pentadis* hemisphaerio -atur (ediss- *β*). BOETH. in Porph. comm. pr. 4 p. 10, 25 *causas possumus* in subiectis constitutionibus -are (desec- *pars codd.*). GLOSS. *v. p. 1451, 53.* **c** *i. q. penetrare per*: MART. CAP. 2, 219 ni ... Aurora ... surgens fenestras -ret lumine. **d** -ari *i. q. rumpi dolore*: TERT. patient. 14 quid ridebat deus, quid -batur (-ic- *MN*) malus, cum Iob *eqs.* VVLG. act. 5, 33 haec cum audissent, -bantur (διεπρίοντο). 7, 54 cordibus suis, *cf. l. 29.* **e** *in medic. i. q. vi quadam aperire*: CAEL. AVR. chron. 3, 2, 41 vomitus arte affectatus, quo corpora -entur. 4, 1, 3. 4, 3, 76.

syn.: distrahere, dividere, truncare. *Vetter.*

dissectio, -ōnis *f. a* dissecare. GLOSS. III 514, 28 διαίρεσις -o.

dissecto, -āre [*a* dissecare, dissectus. *Th.*]. ITALA act. 7, 54 (Cassiod. compl. in act. 7, 54) -bantur cordibus suis (διεπρίοντο, VVLG. dissecabantur).

dissēdo, -āre *a* dis- *et* sedare. GLOSS. II 52, 12 -bitur καταπαυσθήσεται.

dissēminātio, -ōnis *f. a* disseminare. *plur. l. 35.* *i. q. divulgatio, dispersio*: APVL. met. 11, 30 nec extimescerem malevolorum -es. TERT. fug. 6 *ne* euangelii quoque -o perimeretur. ITALA deut. 28, 25 (Lugd.) eris in deseminatione in omnibus regnis terrae (διασπορά, VVLG. dispergaris). II Macc. 1, 27 (cod. Bob.) custode -em nostram (τὴν διασποράν, VVLG. dispersionem). HIER. in Is. 18, 2 totum orbem huius blasphemiae -e impleverint. VICTRIC. 19 propria -e. CASSIOD. inst. div. 38 p. 1145ᴬ operis sui (*diaboli*) -e.

dissēminātor, -ōris *m. a* disseminare: GLOSS. IV 332, 37 -r divulgator. AMBR. in psalm. 36, 49 luxuriae sunt magistri, -es incontinentiae.

dissēmino, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* semen *vel* seminare. *Th.*]. GLOSS. διασπείρω, -at διασπείρει, διαδίδωσιν, dispargit (dispergit). -atus διεσπαρμένος. -atum divulgatum. *legitur primum apud* CIC., *deinde a* PLIN. nat.

i. q. divulgare, dispergere, circumferre. **1** *aliquid*: CIC. Arch. 30 omnia ... -are ... in ... memoriam sempiternam. Catil. 4, 6 latius opinione -atum hoc malum. Planc. 56 -ato dispersoque sermoni. FRONTO p. 103, 16 N. virtus. APVL. met. 5, 31 cupidines populis -antem. TERT. test. anim. 5 (*enuntiatum pro obiecto*). adv. Marc. 4, 21 p. 489 mendacium. ITALA num. 16, 37 (Lugd.) ignem (σπεῖρον, VVLG. dispergat). IREN. 1, 10, 2 in universum mundum -ata (διεσπαρμένη). SOL. 7, 23. IVST. 12, 13, 10 amici causas morbi intemperiem ebrietatis -erunt (HIER. c. Ioh. 5). HIL. op. hist. frg. 2, 7 ut impiam doctrinam dilatare ac -are possent. ZENO 1, 2, 6 haereses et schismata. 2, 14, 3 idololatriae ... -atae (-ata?) ... venena. 2, 47 tempora et saecula (2, 49). DICT. 1, 12 fama. 2, 23 malo exemplo. 2, 26. AMM. 14, 7, 1 latius iam -ata licentia. 20, 2, 1 susurros. 29, 6, 6 rumor (31, 4, 2). HIER. adv. Rufin. 2, 23 librum (3, 3). 2, 24 epistula -ata in vulgus. 3, 12 scripta tua cito -vit in vulgus. 3, 12 quibus per multos -atis. epist. 48, 2, 2 in vulgus nostra -ant. hom. Orig. in Luc. 21 in toto orbe euangelium -andum. in Phil. 22 nova praedictio. VVLG. prov. 15, 7 scientiam. act. 13, 49 verbum domini (HESYCH. in lev. 9, 23 p. 893ᴰ). AVG. c. Faust. 13, 5 mala. *ibid.* scripturas Hebraeas (MVTIAN. Chrysost. hom. 8, 4). mend. 5, 8 quod de ipso Paulo. MAR. MERC. Cael. 1, 1 subnot. praef. 5 sensum passim -are per populos. HESYCH. in lev. 16, 6 p. 991ᴬ COD. Theod. 8, 11, 3 (*a. 369*). MARCELL. chron. II p. 85, 453, 19 gratiam ... in vulgo -bat. SALON. in prov. p. 973ᴮ iniustitiam. EVGRAPH. Ter. Haut. 16 rumores distulerunt, in diversum -arunt. MVTIAN. Chrysost. hom. 12, 1 in multis hoc -at et iaculatur *Paulus.* CASSIOD. in psalm. 1, 1 dogmatis venena. 32, 5. var. 3, 38, 1 opinionem longe lateque -at (inst. div. 30). GREG. TVR. Franc. 3, 4 bellum civile. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 405ᴬ Procl. fid. p. 409ᶜ.

2 *aliquem i. q. dispergere*: PLIN. nat. 9, 62 *scaros* sparsos. ITALA deut. 28, 64 (Lugd.) te ... in omnes gentes (διασπερεῖ, VVLG. dispergat). 32, 8 (Rufin. Orig. in Ios. 23, 3) filios Adam (διέσπειρεν, VVLG. separabat). Ezech. 20, 23 (Weing.; διασπορίσαι, VVLG. ventilarem). 36, 19 (Ps. Cypr. ad Novat. 10) eos inter gentes (διέσπειρα, VVLG. dispersi). Dan. 9, 7 (Wirc.) eos (διέσπειρας, VVLG. eiecisti). HEGES. 2, 9, 1 populos. 5, 16 v. 1262 Iudaeos. VVLG. gen. 9, 19 omne genus hominum (GREG. TVR. Franc. 1, 5). Ier. 13, 24 -bo eos quasi stipulam. Ezech. 12, 15. RVFIN. hist. 2, 1, 8 discipulos ... dispersit seu potius -vit

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(διασπαρέντων). 2, 3, 3 AVG. civ. 15,16. PS. AVG. serm. 80, 2 nos dipersi et -ati. RVRIC. epist. 2,8 p. 382, 15 viros.

3 *absolute*: **a** *de aliquo*: HIER. in Gal. 1, 10 AVG. mend. 5, 8 GREG. M. in Ezech. 1, 9, 17. **b** *seq. acc. c. inf.*: SPART. Did. 3, 8 DICT. 6, 13 HIER. in Gal. 6, 11 CARM. epigr. 111, 31 (*a. 384*). *Gudeman.*

sc⟨h⟩ismatici **dissēnsātōrēs,** seperatores (*sic*): GLOSS. V 412, 6. *a* dissentire, -sensum, *cf. c.* dissensor.

dissēnsibilis est, de quo dissentitur, dissentibilis vero is, qui dissentit: DIFF. ed. Beck p. 52, 28.

×**dissēnsio,** -ōnis *f. a* dissentire. GLOSS. *διχόνοια, διχοστασία, ἀμφισβήτησις.* discordia, separatio. *cf.* NON. p. 101 dividae: -es. *inde a* CIC. *et* VARRONE, *in versu* AVSON. 364, 9. *plur. passim.* [*loco corrupto*: SEN. epist. 20, 2 *cod. L.* *dub.*: PAVL. dig. 24, 2, 3. *varia lectio* discissio: AVG. serm. 46, 8, 18 epist. 128, 3. descensio: BELL. Alex. 4, 1.] *i. q. actio dissentiendi, dissensus*:

I *in vita privata vel generatim* (*de bestia v. infra l. 32*): CIC. dom. 7 et -i nostrae et precibus tuis . . . dignitatem meam praetulisset. Phil. 8, 17 parva de re. de orat. 1, 238 de iure. leg. 1, 47 CAES. Gall. 5, 31, 1 *al.* BELL. Afr. 97, 3 principum. SALL. Iug. 12, 1. 35, 1 regum. NEP. Att. 8, 4 ille consensionis globus huius unius -e disiectus est. PAVL. FEST. p. 14. SOL. 1, 49 contumeliosa -o privigni Neronis (*cf.* PLIN. nat. 7, 149 secessus *sc. ab Augusto*). LACT. inst. 5,5,4 (*app.* bella. *item* 5, 8, 6). NON. p. 430 inter inimicos -o lis appellatur. FILASTR. 3, 1 angelis in -e constitutis. DICT. 6, 3 animorum (RVFIN. epist. Clement. 11). 6, 4 AMM. 20, 4, 16 *al.* HYG. astr. 2, 13 p. 47, 14 *al.* VVLG. I Cor. 14, 33 non . . . est -is deus, sed pacis (ἀκαταστασίας . . . εἰρήνης). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 13, 3 p. 223, 13 contraria . . . deo -o et bellum (*cf.* p. 223, 18). AVG. in psalm. 131, 5 -es adversum se (*sc. hominum; ibid.* bella inter homines). ALC. AVIT. epist. 19 fraterna -o (*al. lect. in L; opp.* paterna dilectio). EVGRAPH. Ter. Eun. 856 FERRAND. epist. 10. *singulariter de bestiis*: PAVL. FEST. p. 33 bellum a beluis dicitur, quia beluarum sit perniciosa -o.

II *in vita publica* (*i. q. secessio, factio, στάσις*): CIC. Verr. 2, 34 erat tum -o civium (leg. agr. 2, 102 ex tumultu atque ex -bus civium. Cael. 70 har. resp. 53 Phil. 8, 8. rep. 6, 1 ea . . . -o civium, quod seorsum eunt alii ad alios, seditio dicitur. Att. 7, 13, 1). CIC. Verr. 6, 152 civilis . . . -is et seu amentiae seu fati seu calamitatis non est iste molestus exitus. leg. agr. 2, 14 non potestatum dissimilitudo, sed animorum disiunctio -em facit. Catil. 3, 25 -es erant eiusmodi, quae non ad delendam, sed ad commutandam rempublicam pertinerent. *cf. ibid. infra.* 4, 15 *equites* ex multorum annorum -e huius ordinis ad societatem concordiamque revocatos (*infra*: coniunctionem). dom. 131 ut sine studiis -is sententiae dicerentur. Sest. 72. har. resp. 40 optimatium. 50 (*ibid.* discordiis). Marcell. 32 *al.* Phil. 5, 32 partium. de orat. 2, 199 nobilium. Lael. 77 propter -em . . ., quae erat in republica, alienatus est a collega (GELL. 6, 19, 6). CAES. Gall. 7, 1, 2 retineri urbano motu Caesarem neque in tantis -bus ad exercitum venire posse. civ. 3, 88, 1 initio -is (*sc. inter Caesarem et remp., cf.* HIRT. Gall. 8 pr. 2). BELL. Alex. 42, 2. BELL. Afr. 95, 3 in exercitu. SALL. hist. frg. 1, 7. 11 LIV. 5, 24, 10. 24, 2, 8 ut plebes ab optimatibus dissentirent . . . . (9) eam -em in urbe . . . nuntiat (VELL. 2, 121, 1 plebis). VAL. MAX. 6, 4, 4 ordinum (TAC. ann. 3, 27). TAC. dial. 40 civitas . . . se partibus et -bus et discordiis confecit (*opp.* concordia). ann. 1, 77 vulgi. 11, 18 SVET. Tib. 3, 2. Claud. 10, 4 diversa censentium. GELL. 2, 12, 1 si ob discordiam -emque seditio atque discessio populi in duas partes fiet. SOL. 9, 17 Macedonica res -e iactata. IVST. 2, 12, 18 (*ibid.* intestinum bellum). 4, 3, 1 cum Regini discordia laborarent civitasque per -em divisa in duas partes esset. AVR. VICT. Caes. 37, 5. AMM. 25, 7, 12 inter -es et turbamenta. 30, 1, 2 acer -um instinctor. 30, 7, 10 -um motus. SCHOL. Cic. Bob. p. 144, 21 St. populi. p. 172, 36 magistratuum. HEGES. 2, 10, 2. VVLG. I Macc. 3, 29 propter -em et plagam, quam fecit in terra (χάριν τῆς διχοστασίας . . . ἧς κατεσκεύασεν). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 17, 4 p. 227, 14 aegritudine coepit -is urgeri *populus sanctus* et in partes secti sunt (*infra*: factiones et seditiones). AVG. civ. 3, 23 p. 135 D. contionum. 3, 25 p. 136. ord. 2, 18, 48 populus una civitas est, cui est periculosa -o (*cf. ibid.* coitio in unum). OROS. hist. 2, 3, 9 *al.*

III *inter doctos, philosophos* (*i. q. controversia*): VARRO ling. 10, 10 in eo *loco* -o neque ea unius modi apparet eorum, qui de his rebus scripserunt. CIC. nat. deor. 1, 14 doctissimorum hominum de maxima re. ac. 1, 42 Zenonis a superioribus (*supra*: assensio). 2, 69. 126 sapientium. leg. 1, 52 controversam rem et plenam -is inter doctissimos. 1, 57 de summo malo bonoque. nat. deor. 1, 2 philosophorum (AVG. civ. 8, 8 p. 333 D. *ibid.* sectas. 18, 41 p. 318). Tusc. 2, 4 doctissimorum contentionibus -busque. SEN. nat. 6, 16, 1 (*cf. ibid.* quod plerisque auctoribus placet). QVINT. inst. 2, 15, 1 de qualitate ipsius rei aut de comprehensione verborum. 3, 1, 7 auctorum. 3, 6, 22 in aliis omnibus inter scriptores. 3, 11, 5 circa verba. POMPON. dig. 1, 2, 2, 48 (*cf.* 1, 2, 2, 47 diversas sectas fecerunt). GELL. 13, 7, 6 CENS. 19, 4 p. 40, 25 *al.* ARNOB. nat. 2, 10 MACR. sat. 1, 12, 16.

IV *apud Christianos: de fide* (*maxime in malam partem i. q. haeresis, σχίσμα*): ITALA I Cor. 3, 3 (Cypr. testim. 3, 3. *sim.* Ps. Cypr. ad Novat. 14 Hier. epist. 22, 4, 4) in vobis aemulatio et contentio et -es (-o *B*, dissessiones *A.* ζῆλος καὶ ἔρις ⟨καὶ διχοστασίαι *add. D, E, al.* ς⟩. VVLG. inter vos zelus et contentio). ITALA I Cor. 11, 18 (Ambrosiast. *in h. l.*) convenientibus vobis in ecclesiam audio -es esse . . . oportet enim et haereses esse (σχίσματα . . . αἱρέσεις. VVLG. scissuras esse inter vos. *cf.* AMBROSIAST. ubi . . . -o est, nihil rectum est). VVLG. II Cor. 12, 20 ne . . . contentiones, aemulationes, animositates, -es . . ., seditiones sint inter vos (ἐριθεῖαι). *cf. etiam* TERT. bapt. 14 schismata et -es inter illos movebantur. pudic. 14 p. 246, 30 sic . . . exegerant schismata et aemulationes et -es *eqs.* *adde* AVELL. p. 399, 18. ITALA (Aug. civ. 14, 2 p. 5 D. 21, 25 p 536) *et* VVLG. Gal. 5, 20 *inter 'opera carnis'*: -es, sectae (-es, haereses *Aug.*; διχοστασίαι, αἱρέσεις). TERT. orat. 23 quae -o (*sc. de genu ponendo. supra*: varietas observationis). HIL. c. Const. 7 orientales . . . -es artifex nutris. op. hist. frg. 2, 1 (*ibid.* iniqua doctrina). in psalm. 67, 32 *gentes*, quae caelestis pacis foedus abnuant magisque -um volent bella. OPTAT. 1, 2 (*ibid.* auctores scismatis). 2, 15 p. 50, 3 remotis scismatibus intermortua omni -e. 2, 18 p. 53, 1. 4, 3 p. 105, 11 -o et scisma tibi displicuit (*opp.* concordasti . . . cum una ecclesia). 7, 5 p. 178, 14. MAXIMIN. c. Ambr. 95 cui et religiosa disputatio non amica et -o . . . optabilis (*ibid.* erroris). HIER. hom. Orig. in Ezech. 9 p. 959 ubi peccata . . ., ibi schismata, ibi haereses, ibi -es (*opp.* unio). AVG. civ. 18, 50 p. 335 D. haereticorum. c. Petil. 2, 20, 46 palea tamquam levi flatu -is ablata. bapt. 1, 12, 18 p. 162, 24 reconciliatus unitati sacrilegio -is exuitur. 1, 12, 19 p. 163, 27 -is . . . tenebras. c. Gaud. 1, 29, 33 p. 231, 30 ex Donatistarum nefaria -e in pacem Christi . . . transeunt. util. ieiun. 8, 10 (*opp.* caritas). in psalm. 30 serm. 2, 1 non . . . facit discissionem nisi -o. caritas . . . compagem facit *eqs.* serm. 210, 10, 12 *satanae* triumphus est -o Christianorum. OROS. hist. 6, 1, 4 de intellegentia veri dei . . . confusa -o (*ibid.* omnium . . . una opinio). VINCENT. LER. 27, 38 errantium -o contra omnium . . . catholicorum consensionem. LEO M. epist. 23, 2 amputatis -bus (περιαιρεθεισῶν τῶν διχονοιῶν).

V *translate de rebus* (*i. q. dissonantia, discrepantia*): CIC. Tusc. 4, 29 non . . . omne vitium pares habet -es (*cf. supra*: vitiositas . . . est . . . affectio . . . a se ipsa dissentiens). off. 3, 56 videtur utilium fieri cum honestis saepe -o. APVL. met. 9, 19 cogitationum -e . . . in diversas sententias . . . distrahebatur. AVG. civ. 14, 6 p. 13 D. quid est metus . . . nisi voluntas in -e ab his quae nolumus (*opp.* consensio). *cf.* 14, 15 p. 37. *de re corporali*: SOL. 52, 57 inter adamantem et magnetem est quaedam naturae occulta -o. *aliter* -o *alicuius rei, i. q. de aliqua re*: CIC. Sest. 72 reipublicae. fin. 3, 44 rerum (nat. deor. 1, 16 Att. 1, 19, 7). nat. deor. 1, 16 verborum (HIL. syn. 9). epist. 2, 13, 2 opinionum (AVG. civ. 18, 41 p. 317 D. philosophicarum opinionum [*opp.* concordia]). CENS. 17, 10 p. 33, 16 temporum (*i. auctorum de temporibus*). MAXIMIN. c. Ambr. 89 de fide, cuius -o totum concutit mundum (95). AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 71 p. 1096 carnis et spiritus.

***iuncturae*:** **A** *verbales*: **-o:** est: CIC. Verr. 2, 34 Marcell. 29 Phil. 8, 17 de orat. 1, 238 Brut. 185. 187 ac. 2, 117 *al.* ad Q. fr. 2, 4, 1 SALL. hist. frg. 1, 11 LIV. 5, 24, 10 VITR. 1, 7, 1 SEN. contr. 7, 7, 10 VAL. MAX. 6, 4, 2. CELS. 1 pr. p. 3, 5 in eo . . ., quod . . . contendunt. QVINT. inst. 2, 15, 1 *al.* APVL. apol. 69 LACT. inst. 5, 5, 4 *al.* OPTAT. 1, 2 AVG. civ. 9, 23 p. 398 D. conf. 12, 23, 32 *al.* *accedit oratio obliqua*: CIC. fin. 5, 16 quod . . . in quo sit magna -o est. Tusc. 1, 18 nat. deor. 1, 2 CELS. 3, 5 p. 83 COLVM. 3, 12, 5 QVINT. inst. 9, 1, 10 *al.* exoritur: DICT. 6, 3. exsistit: CAES. civ. 1, 20, 4. fit: CIC. off. 3, 56 SEN. nat. 6, 16, 1. ITALA (cod. e) *et* VVLG. Ioh. 10, 19 (σχίσμα . . . ἐγένετο. *item* VVLG. Ioh. 7, 43). HIL. in Matth. 10, 24. VVLG. act. 15, 39 (παροξυσμός). 23, 7 (ἐπέπεσεν στάσις. *cf.* 23, 10 γινομένης στάσεως). incidit: COD. Iust. 3, 33, 15 pr. utrum . . . an. incipit: PS. SEN. mon. 36. intercedit: CIC. Lael. 77. intermoritur: OPTAT. 2, 15 p. 50, 3. intervenit: GAIVS inst. 2, 215. nascitur: CAES. Gall. 6, 22, 3 BELL. Alex. 33, 2 *cf.* 58, 1 IVST. 5, 10, 11 AVG. epist. 210, 2. oritur: CIC. part. 41 BELL. Alex. 4, 1 BELL. Afr. 95, 3 SALL. Iug. 41, 10 NEP. Dion 6, 3 LIV. 36, 16, 9 *al.* VAL. MAX. 1, 7 ext. 8 TAC. ann. 3, 39 PORPH. Hor. sat. 1, 5, 27 IVST. 2, 4, 29 *al.* *cf.* AVG. conf. 12, 23, 32. versatur: CENS. 21, 4 p. 45, in . . . annis. *facit aliquid*: CIC. Phil. 10, 2 SALL. Iug. 37, 1 GELL. 13, 7, 6 AVSON. 364, 9. *al.* **-em:** abicere: RVFIN. epist. Clement. 11. accendere: VELL. 2, 121, 1. amputare: HIL. op. hist. frg. 2, 1 LEO M. epist. 23, 2. augere: POMPON. dig. 1, 2, 2, 48. *de re* AMM. 22, 5, 4. cohibere: AVG. c. Cresc. 2, 4, 5 p. 364, 3 (*ibid.* discissionem . . . litem). commovere: CIC. leg. agr. 3, 4 SCHOL. Cic. Bob. p. 144, 21 St. consopire: *cf.* AMM. 27, 5, 1. constituere: PAVL. dig. 24, 2, 3 (*loco dubio*). curare: RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 11, 1 p. 221, 7. diiudicare: CIC. Catil. 3, 25 nat. deor. 1, 2 AVG. civ. 18, 41 p. 318 D. disceptare: CIC. or. frg. B 15 bello. excitare: LIV. 34, 33, 11 HERM. Pal. sim. 8, 9, 4 (σχίσματα). exstinguere: CIC. Marcell. 32. facere (fieri *v. l. 56*): CIC. Sull. 60. VVLG. I Macc. 3, 29 *v. p. 1453, 63.* Rom. 16, 17 (διχοστασίας). DOCTR. apost. 4, 3 (σχίσμα. *cf.* VVLG. I Cor. 1, 10. 11, 18). *de re* CIC. leg. agr. 2, 14 AVG. civ. 8, 8 p. 333 D frangere: CIC. Marcell. 32. incipere: AVR. VICT. Caes. 20, 12. instituere (?): CIC. dom. 68 (*v. app. crit.*). mollire: VELL. 2, 121, 1. movere: VELL. 2, 1 *de re.* SVET. Iul. 3 TERT. bapt. 14. nutrire: HIL. c. Const. 7. permiscere: OROS. hist. 5, 15, 5. prohibere: TAC.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ann. 1, 77. redintegrare: SVET. Nero 3, 2. sedare: CASSIOD. chron. II p. 135, 560. seminare: AVG. util. ieiun. 8, 10. sopire: LACT. ira 24, 12. suscipere: AVG. in psalm. 124, 5. in -em: devolvi: RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 19, 2 p. 230, 5. in -e esse: CIC. nat. deor. 1, 2.
B *nominales*: *epitheta*: aemula: MAXIMIN. c. Ambr. 95. armata: CIC. Cael. 70 AVG. quaest. hept. 6, 26 (*de bello*). armigera: VITR. 1, 7, 1. aspera: QVINT. decl. 300 p. 184, 5. assidua: IVST. 20, 5, 7. civilis: *cf. vol. III p. 1216, 5. adde*: CIC. Catil. 3, 24 Lig. 26 rep. 6, 1 epist. 1, 9, 13 LEP. Cic. epist. 10, 35, 2 MAT. Cic. epist. 11, 28, 2 ARNOB. nat. 3, 26 p. 129, 26 CASSIOD. chron. II p. 133, 516. confusa: OROS. hist. 6, 1, 4. contumeliosa: SOL. 1, 49. diabolica: AVG. epist. 128, 2 p. 31, 28. diuturna: CIC. har. resp. 46. domestica: CAEL. Cic. epist. 8, 14, 3 BELL. Alex. 65, 1 IVST. 16, 3, 8. foeda: SVLP. SEV. chron. 2, 51, 8. gravis: HIL. in Matth. 10, 24. humana: RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 11, 1 p. 221, 7. ignava: PANEG. 10(4), 10, 4. immanis: VELL. 2, 2, 1. infinita: QVINT. inst. 3, 1, 7. interna: AMM. 27, 5, 1. intestina: SVET. Galba 7, 1. lata: MACR. sat. 1, 12, 16. magna: CIC. Marcell. 29 de orat. 1, 238 part. 41 fin. 2, 49. 3, 44 *al.* VAL. MAX. 6, 4, 2 CELS. 3, 5 p. 83 QVINT. inst. 11, 2, 14 GAIVS inst. 2, 215 VVLG. act. 23, 10 OROS. hist. 6, 14, 5. manifesta: AVG. bon. coniug. 18, 21. mediocris: QVINT. inst. 9, 1, 10. nefaria: AVG. epist. 128, 3. nova: CIC. leg. agr. 3, 4 BELL. Alex. 33, 2 SVET. Iul. 3. occulta: SOL. 52, 57 *v. p. 1454, 39.* parva: CIC. Phil. 8, 17 leg. 1, 8 APVL. apol. 69. perniciosa: PAVL. FEST. p. 33 *v. p. 1453, 32.* perpetua: CIC. Phil. 10, 2 PAVL. dig. 24, 2, 3 (*loco dubio*). pestifera: LACT. ira 24, 12. praerupta: HEGES. 2, 10, 2. pristina: CIC. Balb. 61. privata: VAL. MAX. 7, 2, 6. quanta: CIC. div. 2, 83. sacrilega: AVG. c. Parm. 1, 10, 16 p. 36, 28. summa: CIC. ac. 2, 117 nat. deor. 1, 2 epist. 1, 7, 10 QVINT. inst. 3, 6, 22 tanta: CIC. nat. deor. 1, 14 div. 2, 38 ac. 2, 147 CAES. Gall. 7, 1, 2 civ. 1, 20, 4 QVINT. inst. 3, 11, 5 PLIN. epist. 2, 11, 6 CENS. 19, 4 p. 40, 25 AVG. civ. 3, 25 p. 136 D. c. Iul. op. imperf. 1, 71 p. 1096. *cf.* LIV. 5, 24, 10. tolerabilis: CIC. Phil. 2, 38. turbulenta: LACT. ira 24, 12. vetus: COLVM. 3, 12, 5. violenta: PS. QVINT. decl. 1, 6. CIC. off. 1, 87 sine acerbitate. inter *aliquos*: CIC. Marcell. 29 de orat. 1, 238 *al.* CAES. civ. 1, 20, 4 BELL. Alex. 4, 1 NEP. Dion 6, 3 LIV. 34, 33, 11 *al.* VITR. 1, 7, 1 VAL. MAX. 1, 7 ext. 8 *al.* QVINT. inst. 3, 6, 22 *al.* PS. QVINT. decl. 1, 6 TERT. spect. 25 bapt. 14. ITALA (cod. e) *et* VVLG. Ioh. 10, 19 (σχίσμα ... ἐν). PORPH. Hor. sat. 1, 5, 27 inter Caesarem ... Antoniumque. CENS. 19, 4 p. 40, 25 *al. saepe. nota* COD. Iust. 3, 33, 15 pr. inter antiquam prudentiam (*i. prudentes*). cum *aliquo*: CIC. Phil. 8, 17 Brut. 185. 187 fin. 4, 60 *al.* APVL. apol. 69. adversum: *v. p. 1453, 29.* de *aliqua re*: *v. supra. materia dissensionis per orationem obliquam exprimitur: v. p. 1454, 53. 60.*
synonyma (*per v. 'adde' ea significavi, quae exemplis supra p. 1453, 17 sqq. allatis addenda sunt*): contentio: *adde* CIC. epist. 1, 7, 10. 1, 9, 13 TERT. pudic. 14 p. 246, 30. controversia: CAES. Gall. 7, 34, 1 APVL. met. 9, 27. discidium: CIC. Sull. 60 Att. 1, 17, 7 RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 2, 1 p. 210, 5. discissio. discordia: *adde* CIC. har. resp. 40 (*verba haruspicum*). 46 Phil. 8, 8 Lael. 23 Att. 2, 1, 6 TAC. Agr. 32 LACT. ira 24, 12 IVST. 20, 5, 7 RVFIN. epist. Clement. 11 OROS. hist. 2, 14, 4. diversitas: GELL. 13, 7, 6. factio: *adde* CAES. Gall. 6, 22, 3 NEP. Dion 6, 3 SVET. Tib. 3, 2 AVR. VICT. Caes. 20, 12. inimicitiae: LACT. inst. 5, 5, 4. lis: *adde* QVINT. decl. 300 p. 184, 5. schisma: TERT. bapt. 14 *al.* OPTAT. 2, 3 p. 105, 11 ITALA Ioh. 7, 43 (cod. e) *coll.* VVLG. DOCTR. apost. 4, 3 AVG. epist. 128, 3. scissura. secta. seditio: *adde* CIC. div. 2, 120 LIV. 34, 33, 11 *al.* AVG. in psalm. 106, 12 OROS. hist. 5, 15, 5. separatio: AVG. epist. 128, 3. varietas: CIC. nat. deor. 1, 2.
opposita: assensio. caritas: *adde* AVG. epist. 128, 2. 210, 2. coitio. concordia: *adde* CIC. Balb. 61 har. resp. 53 Phil. 8, 8 SEN. dial. 3, 3, 6 PANEG. 10(4), 10, 4 VVLG. Esth. 13, 4 RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 19, 2 p. 230, 5 AVG. civ. 2, 18 p. 74 D. epist. 128, 4. coniunctio. consensio: *adde* CIC. Phil. 8, 8 TERT. spect. 25 MAXIMIN. c. Ambr. 95. conspiratio: TERT. spect. 25. pax: *adde* RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 13, 3 p. 223, 14 AVG. c. Cresc. 2, 4, 5 c. Petil. 1, 24 NICET. appell. p. 4, 25. reconciliatio: PS. SEN. mon. 36. unio. unitas: AVG. epist. 128, 3. *cf.* dissensus.

dissēnsor, -ōris *m. a* dissentire. *qui dissentit.* GLOSS. ἑτερογνώμων, discordator. *cf.* dissensator.

dissēnsus, -ūs *m. a* dissentire. *i. q. dissensio.* GLOSS. διχόνοια. *ap. poetas*: VERG. Aen. 11, 455 clamor -u vario ... se tollit ad auras. STAT. Theb. 1, 423 caveae -us ephebos concitat (SCHOL. favor populi dissidentis). 5, 148 studia in contraria rapti -us. 10, 558 urbem scindunt -u vario Luctusque Furorque *eqs.* CLAVD. 3, 70 -u ... alitur rumor (*cf. supra*: anceps motus erat vulgi). 15, 300 -us acerbus et gravior consensus erat. 22, 86 mediis -bus aulae intemeratorum stabat reverentia fratrum. 28, 395 causa tropaei civilis -us erat. *ap. ICTOS*: MOD. dig. 40, 5, 14 Seiae -um nullius esse momenti. POMPON. dig. 46, 3, 80 emptio *sim.* ... quoniam consensu nudo contrahi potest, etiam -u contrario dissolvi potest. PAVL. dig. 17, 2, 65, 3 diximus -u solvi societatem: hoc ita est, si omnes dissentiunt.

dissentāneus, -a, -um [*cf. c.* dissentire *et c.* consentaneus. *Th.*]. *i. q. dissentiens.* NON. p. 100 -um: discors et dissentiens, ut consentaneum contra. Nigidius: eum locum facit -um. GLOSS. discors. NIGID. NON. p. 100 *v. p. 1455, 84.* CIC. part. 7 quae sunt ... similia aut dissimilia aut consentanea aut -a (*infra*: quasi pugnantia inter se). PRISCILL. tract. 6, 96 p. 72, 14 vetus testamentum ... et novum ... mancipatur et non -um sibi, sed ratione divisum est.

? **dissentātio,** -ōnis *f. cf. c.* assentatio. GLOSS. IV 332, 30 -es disputationes, discordationes. V 451, 17 -es disputationes. IV 229, 24 disetatines (*sic Sangall.*; dissentationes *a b c d*; dissertationes *Götz*) disputationes. 332, 26 disputatio -o (*an* dissertatio? *v. Götz, Thes. Gloss. s. v.*; disceptatio?).

dissentericus *v.* dysentericus. **dissentibilis** *v.* dissensibilis.

***dissentio,** -sēnsī, -sēnsum, -īre *a* dis- *et* sentire. *depon.* dissentior: PRISC. gramm. II 399, 12 '-o' et '-or' in una eademque inveniuntur significatione ... Caelius in I (CAEL. hist. 8): 'qui intellegunt, quae fiant, -untur'. AVG. ord. 2, 18, 48 quid est ... -ire, nisi non unum sentire. GLOSS. διχονοῶ, διαφέρομαι, διαφωνῶ. -it: discordat, discrepat. *ante* CIC. *his tantum locis*: PACVV. trag. 73 CAEL. hist. 8 RHET. Her. 1, 11, 19 *al.* *frequentant*: CIC. QVINT. ICTI. *ap. poetas*: PACVV. trag. 73 LVCR. 4, 766 HOR. carm. 3, 5, 14 sat. 2, 1, 79 epist. 2, 2, 61 OV. fast. 5, 9 GERM. frg. 4, 153 STAT. Theb. 12, 423. [CIC. de orat. 2, 170 -isti *J*, dissedisti *rell.*] *ex coni. legitur* BELL. Hisp. 34, 2 qui in Caesaris adventum -ire (descendere *codd., cf. p. 1453, 15*) coeperunt (supra 34, 1 discordare).

I *de personis* (*i. q. non consentire, diversa sentire, abhorrere; interdum prorsus idem quod inimicum, hostem esse, cf. infra l. 79 al.*):
A *nude*: PACVV. trag. 73 concertare (concentare *Ribb.*) ac dissentire †partem da cursum aequiter. CAEL. hist. 8 *v. supra l. 13.* CIC. inv. 1, 57 qui ... putaverunt, cum idem in usu dicendi sequerentur, paululum in praecipiendi ratione -erunt. CIC. Manil. 63 omnes qui -unt. 68. dom. 14 uno ... -ente *in senatu.* p. red. in sen. 26 *al.* Sest. 103 lex ... ferebatur: populus ... putabat ..., -bant principes. Phil. 2, 38 de summa republica -entes. de orat. 3, 114 de maximis rebus. nat. deor. 1, 5 (*cf. ibid.* opiniones ... inter se dissidentes). Att. 2, 1, 8 *al.* CAES. Gall. 5, 29, 7. BELL. Afr. 19, 3 legiones veteranas -ire neque ... velle transire. BELL. Hisp. 37, 1 (34, 2 *v. supra l. 21*). NEP. Timol. 2, 3 (*ibid.* adversatus erat Dionysio). HOR. sat. 2, 1, 79 nisi quid tu ... -is. epist. 2, 2, 61 tres mihi convivae prope -ire videntur (*sc. inter se*). OV. fast. 5, 9. LIV. 4, 55, 8 in quibus non -unt auctores. 21, 53, 7 nequiquam. 29, 20, 1 de Scipionis causa (*opp.* assensus). 33, 34, 10 *al.* SEN. nat. 2, 41, 1 haec Etruscis philosophisque communia sunt: in illo (illud *Φ*) -unt, quod ... dicunt *eqs.* epist. 67, 5 quidam ... existimant ... ego -o. COLVM. 3, 3, 14 *al.* QVINT. inst. 1 pr. 18 *al.* 3, 3, 13 in eo. 7, 3, 15 nisi ipsi rei accesserit, tacitus -et. 9, 4, 2 in quibusdam paulum. decl. 365 p. 398, 29 bini an singuli -ant. TAC. dial. 16. hist. 2, 91 in republica. 3, 56. ann. 1, 74 imprudens. 2, 57 *al.* PLIN. epist. 1, 20, 24 *al. loco mutilo* paneg. 76, 2 (*in senatu*). IVLIAN. dig. 41, 1, 36 in causis. *ibid.* circa causam. POMPON. Paul. dig. 42, 1, 36 *al.* GAIVS inst. 1, 7 *al.* SCAEV. dig. 21, 2, 12 *al.* PAPIN. frg. Vat. 260 VLP. dig. 1, 7, 24 *al.* PAVL. dig. 12, 1, 16 *al.* 19, 1, 21, 2 de qualitate. GELL. 12, 8, 1 ARNOB. nat. 1, 42 FIRM. err. 15, 5 IVST. 5, 2, 11 FILASTR. 121, 11. SCHOL. Cic. Bob. p. 154, 26 St. Latinae feriae a quo fuerint institutae, -unt ... auctores. *nota* HIER. epist. 64, 16, 2 Symmachus (*i. lectio Symmachi*) -it in zmaragdo ceraunium pro eo transferens *in primum ordinem.* AVG. civ. 10, 30 p. 451 D. spir. et litt. 34, 60 consentire vel -ire propriae voluntatis est. COD. Iust. 7, 62, 37, 1 si -rent iudices. *nota pass. impers.*: TIRO Gell. 10, 1, 7 cum ... -retur. GELL. 3, 11, 6 de patria ... Homeri multo maxime -nsum est. 14, 2, 17 super ea ... re -itur. HIL. c. Aux. 5 de quo nunc usque -nsum sit. *dissentientes inter se separatim nominantur* (*cf. p. 1457, 65 sqq.*): PS. AVR. VICT. epit. 41, 21 ob ... ius -ire ... Constantinus et Constans. AVG. civ. 19, 23 p. 396 D. deus et dea inter se de Christo. *part. pro subst.* dissentiens, -tis: CIC. prov. 28 -entibus respondi. QVINT. decl. 365 p. 398, 16 miscere ... et iungere -entes (*ibid.* discrepant, ... inter se pugnant ... non idem sentientes). PLIN. epist. 3, 4, 9 simplicitas -entis.
B *cum* **a**, ab: **1** a *persona*: CIC. inv. 1, 6 ab eis ... magnopere -imus. Manil. 59 in hoc ipso ab eo vehementissime -o (epist. 13, 1, 2 in philosophia vehementer. ad Brut. 1, 2, 5). Catil. 3, 24 *al.* Sest. 104 populus a ... principibus. prov. 25 me a C. Caesare in republica -isse ... et sensisse vobiscum (in republica: ad Q. fr. 3, 4, 2). 40 ita -nsi ab illo, ut in disiunctione sententiae coniuncti ... amicitia maneremus. Planc. 9 quantum. 91 *al.* Phil. 1, 31 multum (QVINT. inst. 3, 11, 16). de orat. 1, 5 hac de re ... in disputationibus nostris. 3, 67 nihil ... magno opere. orat. 214 rep. 1, 31 *al.* fin. 1, 5 tantum (QVINT. inst. 10, 1, 94). 2, 80 de veritate. ac. 1, 46 plurimum. 2, 15 verbis magis quam sententiis. 2, 129 quam non multum. 2, 133 quibusdam in rebus. Lael. 32 longe. Att. 2, 9, 1 *al.* 15, 5, 3 ab eorum partibus. epist. 1, 8, 2 honeste. CAES. Gall. 7, 29, 6. civ. 1, 20, 3 (*ibid.* dissensio exsistit). NEP. Cato 1, 3. LIV. 24, 2, 8 plebes ab optimatibus. 27, 31, 10 *al.* FEST. p. 218 de quibus. *nota* VAL. MAX. 9, 2, 1 qui armis a se -erant (*cf. p. 1457, 48*). CELS. 1 pr. p. 10, 10 eo nomine. SEN. epist. 28, 7 *al.* COLVM. 2, 2, 24 ASCON. Pis. p. 11, 7 St. QVINT. inst. 2, 4, 19 alii ab aliis historici -unt. 2, 15, 10 *al.* 3, 6, 78 a quibus ... liberius -o. 3, 8, 62 non timide. PLIN. epist. 8, 14, 23 -ent ab eo, cui paulo ante consenserint (*supra*: in alia discedant). paneg. 91, 6 a se ipse. SVET. Tib. 29 in curia. CELS. dig. 33, 10, 7, 2

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. p. 1458, 23. VLP. dig. 23, 1, 12, 1 PORPH. Hor sat. 1, 1, 108. CAPITOL. Ver. 1, 4 a cuius secta lasciviā morum . . . -nsit. LACT. inst. 2, 8, 50. FIRM. err. 5, 1 ab . . . diabolo aliqua ratione. QVEROL. p. 12, 24 SCHOL. Cic. Bob. p. 139, 4 St. HYG. astr. 2, 33 p. 71, 20 AVG. civ. 8, 13 p. 339 D. 10, 30 p. 453 in melius. 14, 15 p. 35 a se ipse (*ibid.* consensit). 18, 41 p. 317 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 37, 4 Photinus . . . a Sabellio . . . in unione. *nota* ITALA num. 31, 49 (Monac.) pueri t⟨ui ac⟩ceperunt summam virorum bellatorum et nemo -nsit ex illis (διαπεφώνηκεν ἀπ' αὐτῶν. VVLG. ne unus quidem defuit). *cf. l. 26. p. 1458, 4.* 2 a *re* (*i. q. abhorrere, alienum esse*): CIC. Font. 30 *nationes*, quae tantum a ceterarum more ac natura -unt (SALL. Catil. 3, 5 ab reliquorum malis moribus. QVINT. inst. 1, 2, 2 ab hoc . . . publico more). Manil. 51 Catulus itemque . . . Hortensius ab hac ratione -unt. Sull. 60 nulla in re a ceterorum sententiis. Sest. 14 occulte a salute nostra. Vatin. 21 tantum animo ab actionibus tuis -entem. 38. Phil. 1, 5 tam valde reliquum tempus ab illo uno die -isse. 4, 9 ab iudicio omnium mortalium (TAC. dial. 21 nec -ire ceteros ab hoc meo iudicio). ad Q. fr. 3, 8, 3 nihil a nostra opinione. LIV. 22, 3, 14 ab consilio. 28, 40, 6 ab ista festinatione. QVINT. inst. 1, 10, 35 actor . . . si digitorum saltem incerto aut indecoro gestu a computatione -it. LACT. mort. pers. 15, 7. FILASTR. 125, 3 a veritate. SCHOL. Cic. Bob. p. 110, 8 St. 150, 4. 152, 12. AVG. civ. 14, 6 p. 13, 17 D. cum -imus ab eo, quod accidere nolumus, talis voluntas metus est (*suprà*: consentimus. *cf.* dissensio *p. 1454, 37*). in euang. Ioh. 110, 2 -endo ab uno non erant unum *omnes.* ZACCH. 2, 6 ab eius (*dei*) cultu. *nota* DIOM. gramm. I 320, 14 ex hac definitione Scaurus -it. *cf. l. 8 et p. 1458, 4.*

C *cum dat.*: 1 *personae*: RHET. Her. 2, 26, 42 ipsum sibi in sua oratione -ire et contra quae ante dixerit dicere. PRISCILL. tract. 1, 36 p. 30, 16 -ens Moysi. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 146 de his huic (*sc. medico*; hic *Haller*). *cf.* IVLIAN. Paul. dig. 23, 1, 7, 1 semper filiae patrem consentire, nisi evidenter -at. 2 *rei*: HOR. carm. 3, 5, 14 Reguli -entis condicionibus. COLVM. 3, 3, 8 opinioni. QVINT. inst. 7, 3, 15 *v. p. 1456, 41.* COD. Iust. 10, 62, 1 -ire nominationi (*opp.* consentire). *cf.* QVINT. inst. 1, 5, 37 huic opinioni neque omnino accedo neque plane -o. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 3 quamvis consentire nuptiis . . . non posset: nam utique nec -ire. PRAEDEST. 1, 20 p. 593^B acquiescentes veritati recepit, -entes . . . punivit.

D *accedit* cum: CIC. Sull. 61 de ambulatione . . . cum colonis -erunt (*opp.* idem sentire). har. resp. 54 -nsit cum Mario . . . Sulla. VAL. MAX. 4, 1, 12 acerrime. SEN. epist. 97, 15 cum Epicuro. QVINT. inst. 3, 11, 18 paulum in his secum . . . Cicero.

E *accedit* inter se: CIC. de orat. 1, 210. 3, 61 familiae *philosophorum* -entes inter se et multum diiunctae et dispares. QVINT. decl. 268 p. 93, 8 pugnant inter se atque -unt *philosophi.* SYMM. epist. 1, 15, 2 qui inter se aliarum rerum (*sic*) saepe -unt. AVG. civ. 18, 41 p. 317, 8. 22 D. p. 319, 18 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 3, 5 *imperatoribus* inter se armis aut studiis -entibus. INST. Iust. 2, 20, 23 circa optandum. adversus se: AVG. in psalm. 143, 6 p. 1860.

II *de rebus* (*i. q. abhorrere, dissimilem esse, non convenire, adversari*): **A** *nude*: RHET. Her. 2, 10, 15 utrum leges ita -ant, ut altera iubeat, altera vetet. STAT. Theb. 12, 423 -uros (discessuros *sim. al.*) . . . ignes (*sc. in rogo Eteoclis et Polynicis.* SCHOL. discordantes sive in duos apices dividendos). QVINT. inst. 7, 3, 12 providendum, ut, si sensu non pugnant, comprehensione -ant *finitiones.* 8, 6, 54. 11, 1, 9. HIL. syn. 21 quod . . . non -it in genere, id videtur in unione manere naturae. SCHOL. Cic. Bob. p. 178, 25 St. metris . . . -entibus. PELAG. in I Cor. 1 p. 719^C dividitur corpus, cum membra -unt. HIER. epist. 15, 4, 4 in eodem sensu verba. 65, 3, 2. AVG. civ. 15, 14 p. 87 D. numerorum varietas . . . de . . . longaevitate -it. PHYSIOGN. 99, 5 si non potiora signa -ant (*sc. a praedictis*). MART. CAP. 3, 308 *nomina* consentiunt in nominativo, in obliquis -unt. 9, 947 διάφωνοι . . . id est -entes sunt *soni*, qui . . . in vicem discrepant. *ibid.* ut *sonorum diversitas* aut acumine aut gravitate -at. *nota* COD. Iust. 7, 32, 3 quamvis . . . sint auctorum sententiae -entes. *res dissentientes per copulam componuntur*: CIC. part. 135 -ire adversarii vocem atque legis. TERT. anim. 17 de scabro ac levi . . . manus ac pedes . . . -unt. SEN. benef. 5, 12, 5 mala bonaque -unt nec in unum eunt. epist. 20, 3 vestis . . . domusque. QVINT. inst. 1, 6, 12 'lepus' et 'lupus' similia positione quantum casibus numerisque -ant. *impers.* dissentit *i. q. non congruit, non consentaneum est*: LVCR. 4, 766 nec -it eum mortis . . . potitum.

B *cum* a, ab: 1 a *re*: CIC. prov. 1 ut dolor meus nihil a communi utilitate -at. de orat. 1, 140 a sententia scriptura. Brut. 264 volgi iudicium a iudicio meo. fin. 5, 79 quid ipsum a se -at. Tusc. 4, 29 affectio . . . inconstans et a se ipsa -ens. CVRT. 6, 1, 17 -ire ab animis . . . vultus. PLIN. nat. 31, 90 flos salis . . . -ens a sale. QVINT. inst. 10, 5, 3 plerumque a Graecis Romana -unt. 11, 3, 67. 12, 1, 29. LACT. inst. 1, 14, 1 ab eis, quae rettuli, aliquantum sacra historia -it. FIRM. math. 1, 5, 5 vultus . . . ab . . . vultu. IVST. 6, 8, 10 ab hoc vitae proposito mortis ratio. HIL. in Matth. 13, 5 nihil . . . aliud ab alio . . . -ens. myst. p. 15, 13 -it a se hominis affectus. in psalm. 65, 3 vox . . . exultationis . . . ab iubilo. SCHOL. Cic. Bob. p. 98, 31 St. morem nationis plurimum -ire a fide . . . testium. p. 101, 28 falsum, quod -erit a . . . consuetudine. p. 128, 17. VVLG. II par. 18, 12 sermo tuus ab eis (*sc. verbis prophetarum*). AVG. civ. 19, 17 p. 385 D. *caelestis civitas* ab ea (*sc. terrena*). MART. CAP. 3, 282 vocativus . . . a nominativo. 3, 283. *nota*: DIOM. gramm. I 406, 8 ex hac regula unum -it. *cf. p. 1457, 8. 26.* 2 a *persona* (*non convenire, alienum esse*): QVINT. inst. 1 pr. 15 -entem a ceteris habitum. 1, 5, 36 responsum ab interrogante -it. 3, 8, 48 ne quae dicuntur ab eo, qui dicit, -ant. SYMM. epist. 1, 85 bonae . . . valetudinis compos, quae a me hucusque -erat.

C *cum dat.*: GERM. frg. 4, 153 nec Libra metenti (tendenti *codd.*) -it divae. SEN. epist. 20, 2 orationi vita. DIOM. gramm. I 307, 17 pauca . . . normae suae. SERV. Aen. 3, 678 Vergilii dictis -it temporum ratio. CLAVD. MAM. anim. 2, 5 p. 117, 3 ut sibi nec magnitudine nec specie nec loco -ant *bina in corpore.*

D *accedit* cum: RHET. Her. 1, 11, 19 videtur scriptoris voluntas cum scripto ipso -ire. 2, 10, 14 contrariam sententiam . . . cum rebus iudicatis -ire. HIER. epist. 10, 2, 2 cani cum rubore discrepant, virtus cum aetate -it (vires . . . -unt *al.*).

E inter se: CIC. part. 137 PLIN. med. 1, 5 MART. CAP. 9, 966.

syntactica: *transitive* (nihil, paulum, quid -ire *et sim. v. supra*): CENS. 4, 8 p. 8, 12 haec opinio in Parmenide fuit pauculis exceptis ab Empedocle -nsis (-isse *Darmst.*², *Vatican.*). *sim. c. acc. c. inf.*: CELS. dig. 33, 10, 7, 2 non . . . a Servio -o non videri . . . dixisse. SYMM. epist. 1, 59 quod ais . . ., aequum esse -o. AVG. civ. 15, 10 p. 76, 12 D. ut illos . . . tam longaevos fuisse -ant. -it *impers. c. inf. v. p. 1457, 71.* in *vel* de *aliqua re: passim, cf. p. 1456, 28. 30 al.* in *aliquid: v. p. 1456, 39.* circa: *v. p. 1456, 46.* super: *v. p. 1456, 56.* dissentiens, -tis *quasi adi.*: *v. p. 1457, 76. 77. 82.* -em esse, *i. q. dissentire: v. p. 1457, 63. 65.*

syn.: concertare. discrepare. dissonare: FILASTR. 121, 11. diversa sentire: *cf.* AVG. civ. 19, 17 p. 385, 22 D. sentire cum *aliquo.* pugnare: *supra allatis adde* QVINT. inst. 11, 1, 9. *opp.*: accedere: PLIN. epist. 1, 20, 25. assentiri (-e): *adde* CIC. Phil. 11, 15 Att. 2, 1, 8 epist. 1, 8, 3. comprobare: PLIN. epist. 3, 4, 8. concordem agere: TAC. ann. 6, 42. concurrere in unum: GAIVS inst. 1, 7. consensum intercedere (*de rebus*): VLP. dig. 18, 1, 9 pr. consentire: *adde* SEN. epist. 117, 1 IVLIAN. dig. 41, 1, 36 POMPON. Paul. dig. 42, 1, 36 VLP. dig. 4, 8, 17, 6 PAVL. dig. 12, 1, 16 *al.* FILASTR. 121, 11 HIER. epist. 18^A, 9, 2. consonare in unum: FILASTR. 121, 11. constat: VLP. dig. 18, 1, 9, 1. convenire in unum: VLP. dig. 2, 14, 7, 19. idem sentire: *adde* QVINT. inst. 7, 3, 12. ire in unum: SEN. benef. 5, 12, 5.

deriv.: dissensibilis, dissensio, dissensus, dissentaneus, dissentibilis, dissentivus. *cf.* dissensatores, dissentatio.

dissentīvus, -a, -um *a* dissentire. *i. q. dissentiens, dissentaneus.* VIRG. gramm. epist. 3 p. 142, 4 quid in eis (*libris*) congruatum atque unanime . . ., quidve divisum ac -um (desent- *cod.*). *ibid.* p. 142, 7 quidquid . . . discors ac -um (desent- *cod.*) reperieris. *ibid.* p. 142, 4 *opp.* concors et consentivum. *Hey.*

dissēparātio, -ōnis *f. a* disseparare. *i. q. separatio*: DECL. in Catil. 102 -i eorum (*Catilinae et Caepionis*) neque solem orientem . . . neque occidentem intervenisse.

dissēparo, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* separare. GLOSS. -amur disiungimur vel separamur. -atus separatus, divisus. [*it.* sceverare. *M.-L.*] *i. q. separare*: ITALA Marc. 10, 9 (cod. a) homo non -et (μὴ χωριζέτω, VVLG. separet). NON. p. 282 (*v. p. 1295, 81*). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 3 (= 2, 9 p. 669 Bas.) montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia -atis. ORIBAS. syn. 9, 25 hae passiones . . . locorum varietate nominibus -atae sunt.

dissequor, -ī *a* dis- *et* sequi. NOT. Tir. 30, 7 -itur. GLOSS. V 567, 36 -entium discordantium. *cf. Heraeus, Archiv 12 (1902) 47.*

disserēno, -āvī, -āre *a* dis- *et* serenare. GLOSS. -at in diversum serenat. disserasset (*cf. Pokrowskij, Archiv 15 [1908] 121*) disserenasset. NOT. Tir. 75, 62 -at. **1** *impers. i. q. serenum fieri*: LIV. 39, 46, 4 cum undique -asset (*Φ*, conserenasset *M*, serenasset *S?*). PLIN. nat. 18, 356 si cacumina pura fient, -bit. **2** *transitive i. q. serenum facere, nonnisi translate*: ZENO 1, 2, 5 lectionum nubila -a (SCHOL. Stat. Theb. 2, 655 primum frontis suae nubilum -ant. AVG. conf. 13, 15, 17). CASSIOD. var. 6, 6, 1 scholarum mores procellosos moderationis suae prospero -at.

disserēnus GLOSS. Voss. oct. 24² (Loewe Prodr. 383). *cf. c.* disserenare. *Gudeman.*

1. dissero, -seruī (*v. l. 81*), -situm, -ere *a* dis- *et* 1. serere. [*locus dubius*: COLVM. 11, 3, 26. *v. etiam p. 1459, 36.*]

1 *i. q. semina spargere*: **a** *proprie arborum vel herbarum*: VARRO ling. 6, 64 olitor -it in areas sui cuiusque generis res (*cf. p. 1459, 12*). rust. 1, 23, 6 -sitis (*coni. Vrsinus,* dessitis *codd.*) seminibus (COLVM. 11, 2, 30 semina in areolas -ere. 11, 3, 42. *per imaginem*: RVFIN. hist. 3, 37, 1 *apostolorum discipuli* salutaria semina regni caelorum per omnem terram latius -entes [ἐπισπείροντες]. PROSP. epist. 2, 14 semen verbi ubique -ere). SVEIVS carm. frg. 1, 7 hoc genus arboris in praelatis finibus Grais -uere. COLVM. 11, 3, 29 panax . . . rarissime -itur. **b** *translate*: *i. q. passim inserere*: CAES. Gall. 7, 73, 9 taleae . . . in terram infodiebantur mediocribusque intermissis spatiis omnibus locis -bantur. *participio perf. fere i. q. dispergere*: [*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LVCR. 3,143 cetera pars animae per totum -sita corpus. 3,377 *animae elementa* rara per artus -sita sunt. 4,888 in corpore toto per membra atque artus animai -sita vis est (*cf. Aetius plac. 4, 4, 6 [Diels, Doxogr. p. 390]* τὸ . . . ἄλογον [*sc.* τῆς ψυχῆς] καθ' ὅλην τὴν σύγκρισιν τοῦ σώματος διεσπαρμένον). CVLEX 188 -situs omnis spiritus excessit sensus.

2 *i. q. discernere, seiugare*: APVL. met. 6,10 separatim . . . distributis -sitisque generibus *seminum*. 7,23 *asinum* -sitis femoribus emasculare (*alii ad* dissitus *referunt*). AVSON. 35,1 una quidem, geminis set -sita punctis littera, praenomen sic (*sc.* .L.) nota sola facit.

*2. **dissero**, -uī, -rtum, -ere *a* dis- *et* 2. serere. *de origine*: VARRO ling. 6,64 quod dicimus -it, ... translaticio . . . ex agris verbo; nam ut olitor disserit in areas sui cuiusque generis res, sic in oratione qui facit, disertus. ISID. diff. 1,578 sermo . . . a serendo dictus, quod nos cum praepositione dicimus a -endo. *de significatione*: PS. APVL. herm. p. 267 ut ... pro -endo dicas eum uti oratione. FVLG. myth 1,18 p. 30 est ermeneuse quod nos latine -ere dicimus. PRISC. gramm. III 323,8 illi κόπτειν τὰ ῥήματα pro -ere. GLOSS. declaro. ἐκτίθημι ἀντὶ τοῦ λέγω. διασαφῶ. φράζω. διαλέγομαι. -it exponit. disponit. narrat. enarrat. diluculo narrat. διασαφηνίζει. conputat. -ere διηγεῖσθαι. ἀφηγήσασθαι. -uit interpretatus est. *scribitur* disserere: VIRG. gramm. epit. 6 p. 44,7. *saepe confunduntur in codd.* -ere *et perf. verbi q. e.* dicere, *ex. gr.*: CIC. fin. 1,64 VELL. 1,3,2 MELA 3,45 TAC. ann. 16,25 HIER. epist. 30,3,1. 49,13,6. *legitur inde a* VARRONE *per totam latinitatem; deest poetis* (*praeter* LVCR. *et nonnullos recentioris aetatis*), NEP. VITR. PETRON., ICTIS, *quorum sermo in Vocab. iurispr. proponitur, praeter unum locum* MOD. dig. 38,10,4,3. [*corrupt. vel dub.*: TERT. spect. 14 APRING. in apoc. 1,1.]

I *sensu strictiore i. q. in ordinem digerere sim.* (*sed satis dubia auctoritas huius notionis*): COLVM. 10,165 (*de terra tempore verno sativis quasi adornanda*) viridi redimite parentem progenie, tu cinge comas, tu -e crines (dig- *edd. vett.*). CAEL. AVR. chron. 2,1,6 lingua paralysi vitiata vocem non -it (*i.* διαρθροῖ), sed interius movetur et nunc nullius significationis vocem reddit, nunc ... conticescit. *cf.* APVL. met. 7,3 sequens *verbum* . . . nullo pacto -ere (*i. pronuntiare*; ediss- *Colvius*) potui. *fortasse* (*nisi pertinet ad* 1. dissero, *cf. l. 1sqq.*): VIR. ill. 18,3 ventrem acceptos cibos per omnia membra -ere (dig- *edd. vett.*).

II *sensu latiore i. q. exponere, tractare, disputare*:

A *generatim*: 1 *absolute* (*accedit* apud *infra l. 64*, pro *infra l. 61. 71*): CIC. leg. agr. 2,40 utrum oratio ad eius rei disputationem deerit, an, cum idem et -et et iudicabit, *eqs.* de orat. 3,121 a minutis angustisque concertationibus ad omnem vim varietatemque vos -endi (*fere i. q. verba faciendi praeceptis ornate dicendi adhibitis*) traducendos. orat. 113 quamquam aliud videtur oratio esse, aliud disputatio, nec idem loqui esse, quod dicere, ac tamen utrumque in -endo est. rep. 1,13 alii . . . in disputationibus perpoliti . . . alii in gerendo probabiles, in -endo rudes (3,26 in -endo mali; *syn.* in disputando). leg. 3,13 -endi genus (top. 56). fin. 1,63 *Epicurus* in dialectica ... nullam existimavit esse ... ad commodius -endum vim. 3,40 -endi labor (Tusc. 2,6 elegantia. 3,7 causam. LIV. 39,28,1 viam. COD. Theod. 6,21,1 docendi peritiam facundiamque dicendi, interpretandi subtilitatem, copiam -endi). fin. 5,10 -endi . . . ab iisdem (*Aristotele et Theophrasto*) non dialectice solum, sed etiam oratorie praecepta sunt tradita. nat. deor. 1,18 -entium philosophorum. Tim. 8 qui -am (ὁ λέγων). GRAN. LIC. p. 43^{B},8 *Sallustius* culpat et comparat -endo. MIN. FEL. 14,3 pro -entium viribus (SOL. 23,19 pro ingeniis -entium). AVG. civ. 17,1 p. 198,1 D. et hoc perscrutando indagare et -endo monstrare (8,4 p. 359,26 -endo explicare). PALLAD. hist. mon. I 25 p. 312^{A} sapienter ac breviter -endo (διὰ βραχέων λόγων). *sequitur oratio directa*: CIC. fat. 40 ita -bant (LIV. 8,13,10. 41,24,1 TAC. Agr. 33 hist. 1,83). LIV. 4,3,1 Canuleius pro legibus suis et adversus consules ita -uit (34,1,7. 34,5,1). 25,38,1 contione advocata ita -uit (26,41,2. 26,43,2). SALL. Iug. 84,5 hoc modo -uit (hist. frg. 2,47). hist. frg. 1,76 in hunc modum (TAC. hist. 2,96 apud milites. 4,57 vocata contione. ann. 14,42 GELL. 12,13,6). CVRT. 9,2,12 ad contionem vocatis militibus ad hunc maxime modum -uit (AMM. 14,10,10). VOPISC. Tac. 5,3 in haec verba (8,3 quatt. tyr. 10,1).
in coetu aliquo (*cf. supra l. 62 al.*): LIV. 28,8,2 in concilio *Philippus* elato animo -uit. 32,19,11. 33,16,9 potestate . . . dicendi facta principio suppliciter, procedente autem oratione . . . cum tanta fiducia, quantam innocentia dabat, -erunt. TAC. ann. 3,17 *Tiberius* pro Plancina cum pudore et flagitio -uit. 4,6 dabatur ... primoribus -ere *in senatu*. 12,21 *Mithridates* ferocius quam pro fortuna -isse apud Caesarem ferebatur. HIER. epist. 60,5,2 *Pericles* in contione -uit.
additur dativus: SEN. epist. 52,11 -bat populo Fabianus (*ibid.* 15 quemadmodum populo -endum). APRING. in apoc. 1,4 videatur apostolus vel septem ecclesiis vel illo mundo -ere. *notabilia quaedam*: ut -ui *sim.*: VARRO ling. 5,33 ut ... augures ... -unt. CIC. Tusc. 1,58 ut omnibus locis a Platone -itur. off. 3,74 ut in primo libro -ui. AVG. civ. 14,15 p. 37,10 D. sic ut -uimus (20,24 p. 495,11).
additur abl.: CIC. S. Rosc. 123 de quibus *suspicionibus* si coepero dicere, pluribus verbis sit -endum. SALL. or. Macri 1 multis mihi -endum fuit. SEN. apocol. 10,1 summa facundia -uit: 'ego' inquit, 'p. c. *eqs.*'. APVL. Plat. 1,4 diversis opinionibus -entes. PS. APVL. herm. 1 p. 265 cum -amus oratione. CASSIOD. inst. div. 7 propria discutiens . . . Hieronymus diligenti cura -uit. *subi. res*: TERT. adv. Hermog. 31 p. 159,16 scriptura divina satis -ret, si *eqs.*

2 *seq. de sim.* (*inde a* RHET. Her. *per totam latinitatem saepissime; selegi exempla pauca. locos, quibus praeter* de *vel* super *pendent adi. vel pron. gen. neutr., v. p. 1461, 69sqq.; acced. abl. infra l. 22. 42. 43, aliter l. 24. 52.* cum *l. 34*; pro *l. 21, dat. l. 59sqq.*). de: RHET. Her. 2,10,15 de qua parte iuris posterius -emus. CIC. S. Rosc. 82 si de tam perspicuis rebus diutius -am. Flacc. 41 de hoc teste ... -uit subtiliter et copiose Q. Hortensius. p. red. in sen. 14 *philosophi* dies totos de officio ac de virtute -unt. prov. 36 omnia illa, de quibus -ui paulo ante. Pis. 60 (*antea*: haec disputabis *sc. secundum Epicureos*) vertes te ad alteram scholam (*sc. ad Stoicos*): -es de triumpho (*seq. or. dir.*). rep. 3,4 de ratione vivendi -unt. fin. 1,18 de materia -erunt *Democritus et Epicurus*. 3,4 ars est . . . philosophia vitae, de qua -ens arripere verba de foro non potest. ac. 1,17 Socraticam dubitanter de omnibus rebus ... consuetudinem -endi. div. 1,9 separatim id quaeri deque eo -i. Lael. 14 *Scipio* triduum -uit de re publica; cuius disputationis fuit extremum *eqs.* Att. 7,8,4 πολιτικῶς de pacis simulatae periculis -entem. LVCR. 6,940 qua de *re* -ere aggredior. SALL. Catil. 51,15 de poena -unt (52,3). Iug. 111,1 ad ea Sulla pro se breviter et modice, de pace et communibus rebus multis -uit. LIV. 26,19,1 advocata contione ita de aetate sua imperioque mandato et bello, quod gerundum esset, magno elatoque animo -uit. 26,21,2 ibi cum de rebus ab se gestis -isset (35,8,2. 36,39,5. 36,40,14. 37,58,7. 39,4,2. 41,13,6. 42,28,2. 45,40,9 PLIN. nat. 7,99). SEN. epist. 117,6 de animarum aeternitate -imus. COLVM. 2,1,2 priscorum de simili materia -entium. PLIN. nat. 18,34 de terrae genere optimo -entes abunde dixisse possumus videri. QVINT. inst. 1,2,14 grammaticus . . . si de loquendi ratione -at. 2,21,12 de bono, utili, iusto -ere philosophiae officium esse dicunt. TAC. ann. 4,16 de flamine Diali ... legendo, simul roganda nova lege -uit Caesar. PLIN. epist. 6,5,1 de proximo senatus consulto -uit. GELL. 4,1,1 *grammaticus* de generibus et casibus vocabulorum -ens cum arduis superciliis. MIN. FEL. 3,4 hae fabulae erant Octavi -entis de navigatione narratio. HIER. epist. 22,20,2 de continentia -ens et suadens. VVLG. III reg. 4,33 *Salomon* -uit de iumentis *eqs.* AVG. civ. 9,3 Apuleius de his universaliter -ens (disputans *Lugd 608*). BOETH. herm. pr. 2,10 p. 127,6 de ... veritate et falsitate -uit *Aristoteles*. *additur, quo operis loco disseratur*: CIC. off. 1,94 de qua hoc loco -endum est (3,73. COLVM. 4,22,9 suo loco. LAMPR. Diad. 9,6 AVG. civ. 6,9 p. 236,22 D.). off. 3,15 de quibus his libris -imus. COLVM. 1,9,9 de quo pluribus libro insequente mox -emus. 3,21,11 de quibus sequente volumine pluribus -emus. SPART. Hel. 2,9 de huius . . . familia plenius in vita Lucii Aurelii . . . -emus. SCHOL. Cic. Bob. p. 130,33 St. in primo disputationum Tusculanarum, in quo de morte -itur. AVG. civ. 13,18 p. 581,10 D. 15,6 BOETH. herm. pr. 2,10 p. 135,10. CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110^{D} in libris ... confessionum posterioribus tribus voluminibus de genesis explanatione -uit *Augustinus*. super: GELL. 14,2 tit. quem in modum -uerit Favorinus . . . super officio iudicis. DICT. 5,5 se in consilio super qualitate . . . exertius -urum. AMM. 22,8,35 super . . . origine et Hellespontiacis proeliis tempore -emus. unde (*i. de quo*): AVG. civ. 2,7 unde postea nobis erit in dei veri domini voluntate disquirendi ac -endi locus. 11,8 unde suo loco diligentius arbitror -endum. *subi. libri*: HIER. epist. 58,6,2 habes adversus Iovinianum libros de contemptu ventris et gutturis plenius -entes. *sequitur praeter praepositionem enuntiat. interr. obliq.*: LIV. 30,37,10 de pace multis verbis -uit, quam nec iniqua et necessaria esset. TERT. resurr. 48 p. 100,24 AVG. civ. 11,28 p. 502,19 D. *additur dativus*: LVCR. 1,55 tibi de summa caeli ratione deumque -ere incipiam. VVLG. act. 17,2 *Paulus* per sabbata tria -bat eis de scripturis (διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν).

3 *seq. enuntiatum interrog. obliquum* (*acced. abl. infra l. 70. 72*): CIC. off. 2,29 ut -amus, quibus rebus *eqs.* LIV. 28,38,2 quas res in Hispania gessisset, -uit. QVINT. inst. 1 praef. 22 quis agendi debeat esse finis ..., quantum nostra valebit infirmitas, -emus. TAC. ann. 2,14 vocat contionem et, quae sapientia provisa aptaque imminenti pugnae, -uit. PS. ORIG. tract. 16 p. 176,3 -endum est, cur *eqs.* SPART. Geta 1,1. SERV. Aen. 1,1 multi varie -unt, cur ab armis Vergilius coeperit. HIER. epist. 50,3,4 epistula longiore -ui, quo unumquidque sensu dixerim. *v. etiam p. 1462, 7sqq.* *seq.* ut: SVLP. SEV. chron. 1,50,1 *Ezechias* multis -uit, ut ... essent misericordiam consecuti.

4 *seq. acc. c. inf.*: CIC. fin. 1,10 ita sentio et saepe -ui, Latinam linguam ... locupletiorem etiam esse quam Graecam. Tusc. 1,21 Dicaearchus ... Pherecraten ... -entem inducit nihil esse omnino animum. 1,72 ita *Socrates* censebat atque -uit. 4,54 *Stoici* ita -unt. SEN. suas. 2,21 apud matronas -bat liberos non esse tollendos. MELA 3,45 universum orbem mari circumfusum esse -it (*sic Wachsmuth,* dixerunt *Vat.*) Cornelius Nepos. TAC. hist. 2,32 *Suetonius Paulinus* festinationem hostibus, moram ipsis utilem *esse* -uit (3,2). ann. 2,63 apud senatum -uit. 6,29 Caesar missis ad senatum litteris -uit morem fuisse. 16,7 missa ad senatum oratione removendos a re publica utrosque -uit. 16,25 (*ex Haasii coni.*, dixerunt *codd.*) *et saepe*.
seq. quod: HIER. epist. 55,2,7 qui ita -ant, quod . . . uxor viri cor-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pus sit. AVG. civ. 1, 36 ut et contra philosophos ... -atur ..., et de animae immortalitate et quod deus verus mundum condiderit et de providentia eius.

5 *c. obiecto i. q. enarrare*: **a** *obi. est subst.* (*acced. abl. infra l. 8. 33, abl. gerund. l. 21; dat. infra l. 16. 21. 34*): CIC. rep. 1, 38 in rebus -endis (div. 2, 12 quae *res* in philosophia ...-untur. LIV. 41, 6, 4 VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 PS. ORIG. tract. 5 p. 44, 8 DICT. 3, 16). TAC. hist. 2, 2 initia religionis, templi ritum, formam deae ... paucis -ere. 3, 81 bona pacis et belli discrimina -ens. ann. 1, 4 pauci bona libertatis in cassum -ere. 2, 27 eius negotii initium, ordinem, finem curatius -am (*cf.* 6, 34. 12, 2). APVL. apol. 23 ad censum -undum. TERT. adv. Prax. 21 p. 264, 9 uni⟨c⟩us sinum patris -uit, non sinum suum pater (15 p. 254, 24. *cf.* VVLG. Ioh. 1, 18 enarravit). adv. Marc. 5, 14 p. 625, 6 quae *sacramenta* supra -erat in fidem Christi ex lege venientem (*i. ad confirmandam fidem Chr. e. l. v.*). TER. MAVR. 824 quam *semivocalem* -am. PS. ORIG. tract. 4 p. 40, 17 quam *causam circumcisionis* ... caritati vestrae -ui. 6 p. 57, 7 LAMPR. Alex. 30, 6 Hadriani -it vitam. VOPISC. Prob. 2, 7 ⟨ut⟩ ... omnes disertissimos imitarer viros in vita principum et temporibus -endis. PS. HIL. libell. 1 differentiam -amus. FILASTR. 130, 2 *David* in centesimo et plus *psalmo* contra allofylum pugnando -itur. AVIEN. ora 631 Rhodani ut fluentum plenius tibi -am (edisseram *Heinsius*). AVSON. Mos. 84 -e caeruleo fluitantes amne catervas. SCHOL. Stat. Theb. 3, 685 fabulas ... -amus. HIER. in Ezech. 33, 25 *sqq.* p. 403 latam disputationem stringamus potius quam -amus. epist. 34, 3, 2. CLAVD. 26, 454 quis gaudia ... principis, amplexus alacris quis -at aulae? AVG. civ. 6 praef. MACR. sat. 1, 7, 18 OROS. hist. 1, 19, 2. EVSTATH. Bas. hex. 1, 8 p. 875^C ut ... plures sermones in huiusmodi examinatione -endi sint (καταναλίσκεσθαι λόγους). SIDON. epist. 5, 5, 3 in legibus -endis. POMER. 2 praef. 2 capitula ... -enda. BOETH. herm. sec. 2, 8 p. 183, 20 quam *expositionem* supra -ui. APRING. in apoc. praef. divinae legis historiam ... -endam. 1, 11 p. 8. 3, 8 (asseruerat *Beatus*). CASSIOD. inst. div. 31 *Dioscorides* herbas ... mirabili proprietate -uit atque depinxit. BAVDON. vita Radeg. 2, 20 hoc visum ... fidelibus -uit. **b** *obi. pron. neutr.* (*acced. abl. l. 35*): CIC. fin. 1, 64. epist. 12, 7, 2 quod ... et in senatu pluribus verbis -ui ⟨et⟩ dixi in contione (SALL. Iug. 30, 4 quae in contione post reditum Bestiae huiuscemodi verbis -uit. CLAVD. 8, 356 verbis quae -is). APVL. flor. 18 p. 92 SCHOL. Cic. Bob. p. 119, 23 St. AVG. civ. 3, 9. 5, 12 p. 211, 14 D. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 14 p. 39, 23 quod -endum tractandumque capitur. CIC. Brut. 201 haec (part. 139 fin. 3, 2 Tusc. 1, 23 nat. deor. 3, 95 fat. 9 off. 3, 20. 106 Att. 5, 21, 12. LIV. 1, 50, 7 haec atque alia eodem pertinentia ... cum maxime -ret. 10, 40, 1. COLVM. 12 praef. 7 haec in Oeconomico Xenophon, deinde Cicero ... non inutiliter -erunt. TAC. ann. 15, 63 haec atque talia velut in commune -uit. GELL. 2, 2, 11 haec atque alia in eandem sententiam Taurus graviter simul et comiter -uit. TERT. anim. 20 p. 333, 12 adv. Marc. 4, 34 p. 536, 10 LACT. inst. 5, 20, 15 epit. 17, 4 DICT. epist. Sept. p. 1, 16 M. AMM. 20, 7, 8. 21, 5, 1. 29, 5, 1 AVG. doctr. christ. 4, 7, 14). VAL. MAX. 8, 11 ext. 1 quae acceperat ..., -uit. COLVM. 4, 30, 1. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 23, 24 alta et magnifica quaestione -rta (*sc. esse ea*) quae. APVL. apol. 73 -o aliquid ... publice. AMM. 23, 5, 15 talia ore sereno -uit. PRVD. perist. 10, 924 effare quidvis ac perora et -e. **c** *obi. adi. neutr. sim.*: cuncta: PS. ORIG. tract. 6 p. 57, 9. multa: SALL. hist. frg. 2, 48 PLIN. nat. 35, 85. nihil: LACT. inst. 4, 3, 1 (*cf.* VELL. 1, 3, 2 nihil ... ex persona poetae, sed omnia sub eorum, qui illo tempore vixerunt, -unt [*coni. Orelli*, dixerunt *ed. pr.*]). omnia: CIC. leg. 1, 27. pauca: TAC. hist. 4, 73. aequiperabilia: APVL. Socr. 3 p. 124. ambigua: TAC. hist. 2, 53. apta: TAC. ann. 3, 31. arguta: SEN. epist. 102, 20. caelestia: LACT. inst. 6, 9, 15. cetera: AVG. civ. 15, 26 p. 116, 15 D. congruentia: TAC. ann. 1, 79. contraria: LACT. inst. 3, 28, 19. divina: MIN. FEL. 12, 7. fidelia: CYPR. GALL. Ios. 567. incerta: TAC. hist. 3, 3. magna: GREG. M. moral. 1, 29. meditata: TAC. ann. 13, 3. paria: TAC. ann. 12, 35. reliqua: SVLP. SEV. chron. 2, 28, 3. tolerata: AVSON. 452, 4. tuta: TAC. ann. 12, 48. *subi.* res: FVLG. myth. 1, 18 quid sibi ... huius nominis ... significatio -at. MART. CAP. 4, 423 *scientia* abstrusa promit nil morosum -ens praetervolando nilque ignotum deserens. EVSTATH. Bas. hex. 3, 1 p. 889^C omnia ... noster sermo -uit (ὁ λόγος ... διελὼν τὴν ἐξήγησιν).

seq. praeter obi. de *vel* super, *ex. gr.*: de: CIC. Verr. 2, 72 de quo ne multum -am. Mur. 31 deque eo pauca -am (TAC. hist. 4, 40 *Domitianus in senatu* de absentia patris fratrisque ac iuventa sua pauca et modica [modice *Heraeus, sed cf. p. 1462, 3*] -uit. SVLP. SEV. dial. 1, 8, 6 multa de superbia, non pauca de superstitione -uit). Cael. 25 multa de incontinentia intemperantiaque -uit (Tusc. 1, 71. SALL. Iug. 11, 5 multa de administrando imperio. LIV. 10, 21, 13 in contionem advocato populo multa de magnitudine belli ... -uit. *v. etiam l. 73*). de orat. 3, 128 plurimum ... de natura rerum et -uit et scripsit. Cato 78 quae Socrates supremo vitae die de immortalitate animorum -isset (TERT. adv. Val. 29 p. 204, 19). COLVM. 2, 9, 12 Vergilius cum et alia tum et hoc de seminibus praeclare sic -uit. PLIN. nat 23, 32 de volumine illo -uere innumera. TAC. ann. 3, 40 per conciliabula et coetus seditiosa bant de continuatione tributorum. 4, 68 honora de Germanico ...-bat *Latiaris*. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 24, 2 quid ... de his a priscis philosophiae tractatoribus -rtum sit. *adde* TAC. ann. 13, 21 nihil pro innocentia ... nec ⟨de *add. Acidalius*⟩ beneficiis ... -uit. super: TAC. ann. 6, 28 materiem ... multa super eo miraculo -endi. 12, 38 patres multa et magnifica super captivitate Carataci -uere. APVL. Socr. 10 p. 143 quid super tonitru Lucretius facundissime -at. AMM. 21, 14, 15 Plotinus ausus quaedam super hac re -ere mystica.

praeter obi. seq. enuntiat. interrog. obliq.: VARRO rust. 2, 1, 1 illa, quae coeperat hic -ere, quae esset origo, quae dignitas *eqs.* SALL. Catil. 5, 9 paucis instituta maiorum ..., quo modo rem publicam habuerint quantamque reliquerint, ... -ere. LIV. 26, 35, 9. HIER. epist. 21, 2, 1 quae *parabolae* non sunt a salvatore -rtae, quam ob causam dictae sint. BOETH. herm. sec. 1, 2 p. 59, 3.

B *speciatim* (*e re visum est discrimina quaedam significationis hic proponere, quorum ea, quae sunt sub 1—5, etsi neque a notione generali, quae est sub A, neque inter se certis finibus segregantur, tamen ad verbi usum planius illustrandum idonea esse videntur. ulterius a notione generali ea sola significatio abiit, quae est sub 6, quam tamen conferas cum ea, quae est sub A 5*):

1 *i. q. verbis litigare, disceptare* (*inde a* CIC. div. in Caec. *infra l. 41*): **a** *additur adv.* contra: CIC. epist. 3, 8, 5 (*verba Ap. Claudi Pulchri*) disputabant, ego contra -bam. TAC. ann. 2, 33 (*seq. or. ind., item* 2, 77. 12, 20. 13, 6. 27). 11, 24 princeps et statim contra -uit et vocato senatu ita exorsus est. LACT. inst. 2, 8, 54. **b** *adduntur praep.* contra *vel* adversus: contra *homines*: CIC. ac. 1, 7 quam argute, quam obscure etiam contra Stoicos -endum *erit* (Tusc. 5, 84 nat. deor. 1, 4 div. 1, 8). ac. 2, 12 cum et Heraclitum studiose audirem contra Antiochum -entem et item Antiochum contra Academicos (2, 17). Tusc. 5, 32. contra *res*: CIC. de orat. 3, 80 qui ... Arcesilae modo et Carneadi contra omne, quod propositum sit, -at (nat. deor. 1, 11 haec in philosophia ratio contra omnia -endi). ac. 1, 45 *Arcesilas* contra omnium sententias -ens. Tusc. 1, 8 haec est ... vetus et Socratica ratio contra alterius opinionem -endi. 1, 11. 77. LIV. 34, 26, 6 Aristaenum contra omnium consensum -entem. COLVM. 11, 1, 31 contra quam observationem multis argumentationibus -isse me. QVINT. decl. 268 p. 93, 10 LACT. inst. 5, 20, 15. adversus *homines*: LIV. 35, 31, 7 adversus eos ita -endum erat. TAC. hist. 1, 90 vocata contione ... adversum Vitellianas partes modeste -uit. adversus *res*: LIV. 30, 42, 5 adversus ea M. Furius ... -uit (*seq. or. obl.*). TAC. ann. 3, 59 adversus quae cum augur Lentulus aliique varie -rent. 3, 69 adversum quae -uit Caesar (*seq. or. obl.*). **c** *additur* cum: CIC. div. in Caec. 44 tibi cum homine disertissimo et ad dicendum paratissimo futurum esse certamen, quicum modo -endum, modo omni ratione pugnandum certandumque sit. off. 3, 26 quid cum eo -as, qui omnino hominem ex homine tollat? VVLG. act. 17, 18 quidam ... Epicurei et Stoici philosophi -bant cum eo (συνέβαλλον αὐτῷ).

2 *i. q. dialectica arte disputare* (*cf. etiam p. 1459, 53. huc ea potissimum rettuli, quae ad* -endi *rationem, artem sim. spectant*): CIC. de orat. 1, 9 vel scientiae pervestigatione vel -endi ratione (Brut. 120 -endi ratio coniungitur cum suavitate dicendi. top. 6 leg. 1, 62 fin. 4, 8. fat. 1 *quaestio* περὶ δυνατῶν tota ... est λογική, quam rationem -endi voco). de orat. 1, 68 philosophia in tres partes est tributa, in naturae obscuritatem, in -endi subtilitatem, in vitam atque mores (fin. 1, 22 in altera philosophiae parte, quae est quaerendi ac -endi [*cf.* ac. 2, 32 in agenda vita et in quaerendo ac -endo], quae λογική dicitur. 5, 9 est forma *philosophiae* triplex: una pars est naturae, -endi altera, vivendi tertia. ac. 1, 19 fuit ... accepta a Platone philosophandi ratio triplex: una de vita et moribus, altera de natura et rebus occultis, tertia de -endo et quid verum, quid falsum ... iudicando. 1, 30 tertia ... philosophiae pars, quae erat in ratione et in -endo. Tusc. 5, 68 *tertius animi fetus*, in quo inest omnis cum subtilitas -endi tum veritas iudicandi. 5, 72 sequitur tertia *pars*, quae per omnes partes sapientiae manat ..., quae ... vera et falsa diiudicat, -endi ratio et scientia). de orat. 2, 157 *Diogenem* artem ... tradere bene -endi et vera ac falsa diiudicandi, quam verbo Graeco διαλεκτικήν appellaret (fin. 1, 26 -endi artem nullam habuit *Epicurus* [2, 27 contemnit -endi elegantiam; confuse loquitur]. 4, 10. ac. 1, 5 nullam ... artem esse nec dicendi nec -endi putant *Amafinius et Rabirius*. PS. APVL. herm. 1 p. 265 *rationali philosophiae parte* continetur ars -endi). Brut. 118 ut omnes fere Stoici prudentissimi in -endo sint. 143 (*de Crasso*) latine loquendi ... elegantia, in -endo mira explicatio. 276 ut ... rem illustraret -endo. orat. 114 Aristoteles tradidit praecepta plurima -endi et postea, qui dialectici dicuntur, spinosiora multa pepererunt (*cf.* fin. 3, 3 Stoicorum ... subtile, vel spinosum potius, -endi genus. 4, 79 -endi spinas). leg. 1, 30 *per rationem* coniectura valemus, argumentamur, refellimus, -imus, conficimus aliquid, concludimus. fin. 3, 2 quae ... de voluptate dicuntur, ea nec acutissime nec abscondite -untur; neque enim, qui defendunt eam, versuti in -endo sunt nec *eqs.* 4, 5 quae subtiliter -enda erant (ac. 1, 35. Tusc. 4, 33 quae ... enucleate disputant Stoici, quae λογικά appellant, quia -untur subtilius. Lael. 18 AVG. c. acad. 3, 3, 6. *cf. l. 53. 62. 75*). fin. 4, 8 ex eo genere, quod ad -endum valet. 4, 18 rationis explicandae -endique cupiditas 5, 20 Carneades non ille quidem auctor, sed de-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fensor -endi causa fuit. 5,94 Arcesilas ... fuit in -endo pertinacior. Tusc. 4, 48 haec pleraque sunt prudenter acuteque -entium, illa quidem ex rhetorum pompa. nat. deor. 2, 168 quoniam in utramque partem vobis licet disputare, hanc potius sumas eamque facultatem -endi, quam tibi a rhetoricis exercitationibus acceptam amplificavit Academia, potius huc conferas. fat. 38 inscientiam -endi. QVINT. inst. 10, 1, 81 Platonem esse praecipuum sive acumine -endi sive eloquendi facultate. AVG. civ. 8, 3 p. 324, 4 D. *Socrates* lepore mirabili -endi. *additur* in utramque partem *sim.*: CIC. de orat. 3, 107 ancipites disputationes, in quibus de universo genere in utramque partem -i copiose licet (ac. 1, 46 Att. 9, 4, 3 CELS. 1 praef. p. 7, 10 D. QVINT. inst. 12, 1, 35 neque ... Academici, cum in utramque -unt partem, non secundum alteram vivunt, nec Carneades ille, qui ... non minoribus viribus contra iustitiam dicitur -isse quam pridie pro iustitia dixerat, iniustus ipse vir fuit. 12, 2, 25 LACT. inst. 5, 14, 4). rep. 3, 8 consuetudo ... contrarias in partes -endi (Tusc. 2, 9 Peripateticorum Academiaeque consuetudo de omnibus rebus in contrarias partes -endi). MIN. FEL. 14, 7 quod utrimque omni negotio -atur et ex altera parte plerumque obscura sit veritas.

3 *i. q.* *colloquio aliquid tractare* (*acced.* cum *vel* inter): cum: CIC. de orat. 1, 57 haec ego cum ipsis philosophis Athenis -bam. 2, 13. rep. 1, 34 memineram persaepe te cum Panaetio -ere solitum coram Polybio. fin. 2, 2 *Socrates* percontando atque interrogando elicere solebat eorum opiniones, quibuscum -bat. 2, 68 ac. 2, 18. Tusc. 5, 8 *Ponticum Heraclidem ferunt* cum Leonte ... docte et copiose -isse quaedam. nat. deor. 1, 61 Lael. 11 SALL. Iug. 102, 2 QVEROL. p. 7, 6. PALLAD. hist. mon. I 25 p. 311ᴬ -endo cum multis (ἐν τῇ διαλέκτῳ). *adde*: APVL. met. 4, 29 *Venus* sic secum -it (*seq. or. dir.*). inter: CIC. or. pro Q. Gallio frg. (Hier. epist. 52, 8, 3) Euripiden et Menandrum inter se et ... Socraten atque Epicurum -entes. Lael. 33 quae saepissime inter me et Scipionem de amicitia -bantur.

4 *fere i. q. disserendo excutere, perscrutari* (*acced.* de *l. 34 al.*, inter *l. 35. 37*): CIC. de orat. 3, 115 ut si -atur (116) idne sit ius *eqs.* top. 90 cum ... de aequo et iniquo -itur. fin. 1, 12 an, partus ancillae sitne in fructu habendus, -etur inter principes civitatis? 2, 3 omnis ... in quaerendo ... oratio praescribere primum debet, ut quibusdam in formulis 'ea res agetur', ut, inter quos -itur, conveniat, quid sit id, de quo -atur. CELS. 1 praef. p. 6, 27 D. repertis ... remediis homines de rationibus eorum -ere coepisse ... post inventam medicinam rationem esse quaesitam. SEN. epist. 29, 6 *Ariston philosophus* in gestatione -bat. FRONTO p. 234, 5 N. si maxime esse animas immortales constet, erit hoc philosophis -endi argumentum. *c. obi.*: FRONTO p. 8, 22 N. sive homines ambigant, -ant, disputent, coniectent, requirant ... nostri amoris originem.

5 *fere i. q. disserendo docere* (*acced.* apud *l. 50, dat. l. 54*): SEN. epist. 52, 9 *philosophis* admittere populum ac -ere consuetudo est. SVET. gramm. 2 *Crates Mallotes* plurimas acroases subinde fecit assidueque -uit. 4 Principem ... alternis diebus declamare, alternis disputare, nonnullis vero mane -ere, post meridiem remoto pulpito declamare solitum. APVL. apol. 15 apud iudices ... paulisper disceptanti an apud omnes homines semper -enti? de finibus agrorum litiganti an de finibus bonorum et malorum docenti? TERT. anim. 16 p. 322, 14 rationale, quo docet, quo -it. HIER. epist. 53, 7, 1 quadam facilitate verborum, immo audacia -unt aliis, quod ipsi non intellegunt.

6 *i. q. disserendo explanare, interpretari* (*acced. dat. l. 66. 69. 72. p. 1464, 1. 3. 5. 6, abl. l. 71. p. 1464, 6, in c. abl. p. 1464, 11, fort.* in *c. acc. l. 64*): **a** *absolute*: EVCHER. form. 7 p. 42, 9 possunt et duo testamenta lapides molae significare, per quos labore -entium triticum veteris instrumenti in farinam euangelii convertatur. MAXIMIN. c. Ambr. 3 Maximinus episcopus ... -ens dicit (*item* 8. 11. 13. 14. 17; *sed* 19 *et* 24 interpretans). **b** *c. acc.*: *rem*: *subst.*: TERT. anim. 48 p. 379, 20 somniorum ... -endorum. adv. Marc. 5, 18 p. 641, 7 sententiam. pudic. 10 p. 239, 1 excusso ... iugo ⟨in⟩ ethnicum (*Gel.*, ethnicorum *B*) -endi parabolas istas et ... recepta necessitate ... interpretandi. PS. ORIG. tract. 6 p. 57, 5 me ... lectiones ... alacritati vestrae -isse. 7 p. 76, 13 ut vim, rationem atque mysterium (HIER. in Ezech. lib. 11 praef.) lectionis ... -am (*F*, ediss- *B*). 10 p. 105, 9 me ... arduas paene et inextricabiles quaestiones ... caritati vestrae -isse (HIER. epist. 49, 13, 6 VINDIC. med. 6). HIER. epist 5, 2, 2 *Rufinus* Canticum canticorum sublimi ore -uit. 45, 2, 2 divinos libros ... nonnullis ... -ui (in Zach. prol.: liber ... eo tempore -endus est, quo ... nullam moram patitur interpretatio). epist. 48, 2, 3 περιχοπήν. 48, 3, 2 cum sensum apostoli ventilaret atque -ret (in Gal. 5, 26 p. 515). 49, 16, 2 obscurum (61, 2, 2. CAES. AREL. suggest. p. 299 *syn.* reserare). 58, 10, 1 scripturas divinas. hom Orig. in cant. 2 p. 528 sermonem (in Ezech. 18, 5 *sqq.* p. 209). in Gal. 5, 13 p. 494 difficilis locus est et ita nobis -endus videtur (in Is. 1, 9 p. 18 in Ezech. 33, 1 *sqq.* p. 395 AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 113). adv. Iovin. 1, 13 Gregorius ... virginitatem et nuptias -ens Graecis versibus explicavit. in Is. 11, 1 *sq.* p. 155 *prophetiam* per partes volumus explanare, ne simul proposita atque -rta *eqs.* in Ezech. 48, 1 *sqq.* p. 604 superfluum est -rta -ere. adv. Rufin. 1, 20 Aristotelis volumina (PS. RVFIN. praef. in proph p. 960ᶜ Salomonis). praef. Vulg. Ios. editiones. RVFIN. hist. mon. 2 p. 406ᴮ cum ... plurima nobis scripturarum capitula sapienter -isset. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 14 p. 40, 2 *significationem*. *pron. sim.*: DAMAS. Hier. epist. 35, 2, 1 mihi, quae subiecta sunt, -e. HIER. in Ier. 5, 27 *sqq.* p. 881 in Ezech. 9 praef. *ibid.* 10 praef. VVLG. Marc. 4, 34 discipulis suis -bat (ἐπέλυεν) omnia. RVFIN. Orig. in exod. 12, 1. 13, 1. Orig. in cant. 1 p. 93ᴬ quae nobis spiritali interpretatione -rta sunt. APRING. in apoc. praef.: quae scripta sunt, inculpabiliter -e⟨re⟩ et veraciter ... depromere. 4, 7 quod maiores nostri personam Marci euangelistae significare describunt, et re vera apertissime et vere -itur. *hominem*: TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 524, 15 iudicem ... in persona creatoris ... -unt. PS. RVFIN. in Ioel 1, 4 ipso, quem -imus, propheta. **c** *c. dupl. acc.*: MIN. FEL. 19, 10 Cleanthes ... mundum modo ... modo aethera, plerumque rationem deum -uit. 26, 9 eos spiritus daemonas esse poetae sciunt, philosophi -unt, Socrates novit. CAEL. AVR. acut. 1 praef. 7 eius sectatores quidam residuam partem diffinitionis -entes stationem corpusculorum vel obtrusionem. CYPR. GALL. gen. 1271 leves spicas septenos -it orbes. **d** *seq. nom. c. inf.*: APRING. in apoc. 4, 10 quod ante sedem procedere dicuntur, et in throno in conspectu dei, et in memoria recondita esse, quae scripta sunt, -untur.

adduntur ***adverbia***: abscondite: CIC. fin. 3, 2. absolutius: AVG. civ. 5, 12 p. 211, 14 D. abunde: COLVM. 4, 33, 6. accurate: CIC. fin. 1, 31 COLVM. 7, 11, 3 (accuratius: CIC. nat. deor. 3, 65). acute: CIC. leg. 3, 14 Tusc. 4, 48 AVG. c. acad. 3, 3, 6 (acutius: CIC. fin. 4, 62. acutissime: CIC. fin. 3, 2). aliter: LIV. 44, 14, 5 HIER. epist. 48, 2, 3. altius: TAC. ann. 3, 25. anguste: CIC. part. 139. aperte: AVG. civ. 19, 2 p. 353, 3 D. (apertissime: APRING. in apoc. 4, 7). argute: CIC. ac. 1, 7. assidue: SVET. gramm. 2. bene: CIC. de orat. 2, 157 SALL. Catil. 52, 13. breviter: SALL. Iug. 111, 1 MOD. dig. 38, 10, 4, 3 HIER. epist. 29, 6, 1 AVG. civ. 19, 2 p. 353, 3 D. PALLAD. hist. mon. I 25 p. 312ᴬ (brevius: CIC. nat. deor. 1, 49). coactius: PAVLA Hier. epist. 46, 3, 4. comiter: GELL. 2, 2, 11. commodius: CIC. fin. 1, 63. composite: SALL. Catil. 52, 13. compte: SEN. epist. 75, 6. contemptim: LIV. 2, 56, 12. copiose: CIC. Flacc. 41 de orat. 3, 107 Tusc. 5, 8 GELL. 1, 26, 3. coram: CIC. leg. agr. 3, 16. curatius: TAC. ann. 2, 27. dialectice: CIC. fin. 5, 10. diligentius: QVINT. inst. 10, 1, 44 AVG. civ. 2, 11 p. 66, 7 D. 3, 9. 6, 9 p. 236, 32. 7, 6. 9, 23 p. 400, 22. 11, 8. 11, 28 p. 502, 19. 13, 2 p. 557, 13 *et* 558, 2. 13, 18 p. 581, 10. 20, 22 p. 463, 15. diutius: CIC. S. Rosc. 82 QVINT. inst. 2, 1, 7. docte: CIC. Tusc. 5, 8. dubitanter: CIC. ac. 1, 17. dupliciter: CIC. off. 1, 10. durius: CIC. ad Brut. 1, 3, 4. enucleate: AVG. civ. 16, 24 p. 161, 23 D. exertius: DICT. 5, 5. facundissime: APVL. Socr. 10 p. 143. ferocius: TAC. ann. 12, 21. frequentissime: QVINT. inst. 1 praef. 12. Graece: CIC. Att. 9, 4, 3 tum Gr. tum Latine. SVET. Claud. 42, 1 Gr. ac Latine. graviter: GELL. 1, 26, 3. 2, 2, 11. imperite: PLIN. nat. 35, 85. impune: LACT. inst. 5, 20, 15. inculpabiliter: APRING. in apoc. praef. inutiliter: COLVM. 4, 33, 6. 12 praef. 7. Latine (*v. supra l. 44*): DICT. epist. Sept. p. 1, 16 M. AMM. 16, 5, 7. latius: PRISC. gramm. III 456, 38 AVG. civ. 2, 21 p. 80, 9 D. libentius: APVL. flor. 6 p. 20. longius: CHAR. gramm. I 186, 30. modeste: TAC. hist. 1, 90. modice: SALL. Iug. 111, 1. nervosius: CIC. off. 3, 106. obscure: CIC. ac. 1, 7. oratorie: CIC. fin. 5, 10. plenius: SPART. Hel. 2, 9 AVIEN. ora 4, 631 HIER. epist. 58, 6, 2 in Is. 1, 9 p. 18 (plenissime: AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 113). πολιτικῶς: CIC. Att. 7, 8, 4. praeclare: CIC. Att. 16, 11, 4 COLVM. 2, 9, 12. principaliter: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 26, 7. prolixius: HIER. epist. 42, 3. prudenter: CIC. Tusc. 4, 48. publice: APVL. apol. 5. 24. 55. 73. recte: CIC. orat. 116. sapienter: RVFIN. hist. mon. 2 p. 406ᴮ PALLAD. hist. mon. I 25 p. 312ᴬ. separatim: CIC. div. 1, 9. similiter: HIER. praef. Vulg. Ios. singillatim: SALL. Iug. 42, 5. sollertissime: APVL. apol. 49. splendidius: CIC. off. 3, 20. subtiliter: CIC. Flacc. 41. *cf. p. 1462, 80.* summatim: VAL. MAX. 1 praef. suppliciter: LIV. 33, 16, 9. tenuiter: CIC. orat. 46. tripliciter: HIER. in Ezech. 33, 1 *sqq.* p. 395. varie: TAC. hist. 4, 81 ann. 1, 11. 3, 59 SERV. Aen. 1, 1. uberius: AVG. civ. 2, 21 p. 80, 9 D. vere: APRING. in apoc. 4, 7. ulterius: VAL. MAX. 8, 9 ext. 3. universaliter: AVG. civ. 9, 3.

deriv.: dissertio, disserto, dissertor. *comp.*: edissero.

3. dissero, -āvī, -āre *a* dis- *et* serare. *i. q. discludere, reserare*: TER. MAVR. 98 vocalia rictum nisi iuncta -arint.

disserpo, -ere *a* dis- *et* serpere. *i. q. diffundi*: LVCR. 6, 547 late -unt inde tremores.

dissertātio, -ōnis *f. a* dissertare. *plur. inde a* GELL. *p. 1465, 3.* GLOSS. -es (dissentationes *codd.*) disputationes. [*loc. dub.*: HYG. grom. p. 113, 17 L. (= p. 73, 23 Th.) *ne* sit dissertatio (*Lachmann*, discertatio *Arcer. s. VI, Gud. s. IX*, disceptatio [p *ex* r] *Palat. s. IX, prob. Thulin*), quis ante sortem tollere debeat. DON. Ter. Ad. praef. p. 8 *Aeschini* cum Micione patre facetissimam -em (*A C V*, disceptationem *dett., prob. Wessner*).]

1 *i. q. tractatio, disputatio*: GELL. 17, 13, 11 longioris -is est. CHALC. comm. 87 initium. GENNAD. vir. ill. 9 novum testamentum compendiosis -bus ... expositum. RVFIN. Orig. princ. 1, 9 post eam -em, quam de patre ... digessimus. AVG. gen. ad litt. imperf. 13, 40 p. 488, 22 quod non paucis verbis, sed subtilibus -bus (dissertionibus *al.*) ... doceri potest. MACR. sat. 1, 24, 16 si tantae -i sermo non cesserit, promitto fore ut Vergilius noster pontifex maximus asse-

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ratur (*cf.* AVELL. p. 745, 12 licet invalide -is possim referre sermonem). 2 *fere i. q. oratio* (*docendi causa habita*): PAVL. FEST. p. 286 Cato in -e consulatus. GELL. 1, 2, 6 -um (*i.* διατριβῶν) Epicteti digestarum ab Arriano primum librum (17, 19, 2). 12, 1 tit. -o Favorini philosophi. 14, 3, 5 qui -es istius modi Socrati attribuerent. 3 *i. q. explanatio*: MACR. sat. 3, 2, 3 -em huius vocabuli exsecutus est.

dissertātor, -ōris *m. a* dissertare. *is qui contra disserit*: PRVD. apoth. 782 occurrit dubitans hic -r et illud obicit. *is qui (scripturas sacras) explanat*: CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 135, 10 quamquam nonnullis -bus proferendis . . . supersederim.

dissertim *v. p. 1376, 37.*

dissertio, -ōnis *f. a* 2. disserere. GLOSS. ἀμφισβήτησις. *plur. l. 22. 40.* [*loc. dub.*: LIV. 41, 24, 10 cur exsecrabilis ista nobis solis velut -o iuris humani est? (-o *prob. Harant, emend. et adnot. ad T. Liv. 1880 p. 227 sq., idem valere quod* disiunctio *et conferendum c.* consertio *statuens*; desertio *ed. Bas. 1531*, disceptio *Madvig*, dissaeptio *Seyffert*, discretio *dubit. Novák*). *loc. corrupt.*: SEN. epist. 20, 2.] *cf.* disertio.

i. q. actio disserendi: 1 *i. q. tractatio, disputatio*: GELL. 19, 12, 3 in ea -e ... huiuscemodi sensus est. HIER. adv. Pelag. 3, 6. IVLIAN. Aug. c. Iul. op. imperf. 4, 69 -bus ... obviam ire (discessionibus *var. lect.*). CASSIAN. c. Nest. 3, 14, 3 longum est ire per singula, quae prolixissimam et copiosissimam -em numero sui faciunt. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 85, 9 placuit ..., ut, quoniam hesterna -o speciem explicuerat, alterius expositionis principium de sequenti differentia sumeretur. 2 *i. q. explanatio, interpretatio*: HIER. in eccles. 3 p. 408 quia non necesse est per singulos versus ponere, quid interpretentur et sentiant, perstringam breviter, latiorem super hoc -em lectoris ingenio derelinquens. in Gal. 1, 15 p. 390 haec ... simplicius dicta sunt et absque altiore -e possunt utcumque placere lectori (PS. AVG. serm. 74, 1 quamvis altiore -e [*sic ed. Benedict. V a. 1683*, discussione *Migne*] aliquid secretius et sacratius possit intellegi). in Matth. 13, 13 *sq.* p. 89 rogemus eum -em parabolae. epist. 49, 17, 7 RVFIN. Orig. in num. 13, 3 GAVDENT. serm. 18 p. 972^{A}. EVCHER. form. 4 p. 23, 18 quando scripturae sacrae manifesta -o est. VEN. FORT. vita Hil. 14, 51 quam fuit in -e providus, in tractatu profundus. ORIG. in I reg. 9 p. 1006^{C} oportebat ... nos et de orationis modo ... et de elevatione manuum ... non solum usitatis et attritis, sed et aliquantum innovatis -bus explanare. 3 *i. q. argumentum*: HIER. in Gal. 1, 4 p. 380 in tam profundas incidunt quaestiones, ut ... infinita volumina super hac -e condiderint. 4 *i. q. sermo*: ISID. diff. 1, 578 sermo ... a serendo dictus, quod nos cum praepositione dicimus a disserendo. hinc et sermo sancti Hilarii et Augustini dicitur, id est -o Hilarii et Augustini.

disserto, -āvī, -ātum, -āre *a* 2. disserere. *scribitur* disert- *ex. gr.*: VEN. FORT. Mart. praef. I 1. GLOSS. φράζω. -ans dicens. perorans. [*loc. corrupt.*: IVL. VAL. 3, 26.]

1 *i. q. verbis litigare, disceptare*: PLAVT. Men. 809 dic mi istuc ..., quod vos -atis. CATO or. frg. 40, 6 quid ego cum illo -em amplius. 2 *i. q. (saepe) disserere, exponere, tractare*: a *absolute*: GELL. 6, 14, 9 *Carneades, Diogenes, Critolaus* magno conventu hominum -erunt (MACR. sat. 1, 5, 15). APVL. apol. 7 sive in auditorio -et. flor. 18 p. 83. CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 169, 2 sic ... -as (*sequitur or. dir.*). b *c. obi.*: *pron.*: TAC. ann. 12, 11 haec atque talia -vere. CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 141, 14 (desertavimus *vel* discretavimus *al. codd.*). VEN. FORT. Mart. praef. I 1 quidquid in his vel stropha veterum vel praesentium sophisma plerumque -at. *praeterea acc. c. inf.* (*cf. infra l. 61*): APVL. Socr. 14 p. 150 id potius praestiterit Latine -are, varias species ... perhiberi. *subst.*: TAC. hist. 4, 69 vim Romanam pacisque bona -ans et sumi bellum. c *sequitur* de *vel* super: GELL. 1, 26, 7 saepe *Plutarchum* de malo irae -visse. APVL. apol. 5. CHALC. transl. 50^{A} apertius ... de eodem erit -are (εἰπεῖν) conandum. MART. CAP. 9, 930. CLAVD. MAM. anim. 2, 3 p. 105, 9 *Philolaus* multis voluminibus de intellegendis rebus et quid quaeque significent, oppido obscure -ans. *ibid.* p. 108, 7 cum super statu hominis -are coepissem. 2, 7 p. 128, 12. 3 *i. q. colloqui*: TAC. ann. 13, 38 rectius de iis, quae in publicum consulerentur, totis exercitibus coram -uros respondit (*cf. antea* colloquio). CASSIOD. or. frg. p. 476, 17 cum legatis saepius necessaria -bas (disserabas *cod.*). 4 *i. q. dicere, loqui*: MART. CAP. 4, 339 debetis ... insolentiam perferre sermonis, qui Graiam (*sc. Dialecticam*) -are Latialiter compulistis.

comp.: edisserto.

dissertor, -ōris *m. a* 2. disserere. GLOSS. expositor. σοφιστής. NON. p. 328, 29 interpres dicitur obscuri -r. SERV. Aen. 2, 149 'edissere' ... ordine cuncta narra, unde, qui plane loquuntur, -es fiunt. AVG. de mend. 10, 17 vel -i ac disputatori atque praedicatori rerum aeternarum vel narratori aut pronuntiatori rerum temporalium ... mentiri ... numquam licet. *Lackenbacher.*

dissertus *v. p. 1378, 18.*

dissicio *v.* disicio. **dissico** *v.* disseco.

dissidentia, -ae *f.* [*a* dissidens, dissidere. *Th.*]. GLOSS. distantia, differentia. PLIN. nat. 29, 75 dominante eadem illa rerum -a. ARNOB. nat. 3, 34 neque ut sunt trinae dissimilitudines nominum, personarum -as (diffid- *cod.*) tres esse.

***dissideo,** -sēdī, -ēre [*a* dis- *et* sedere. *Th.*]. dissed-: CYPR. domin. orat. 23 *S saec. VI/VII* (*sed* 24 dissid-). *al.* *perf. in codd.* -sid-: VAL. MAX. 2, 8, 2 PLIN. nat. 18, 213 QVINT. decl. 321 p. 261, 20 PS. QVINT. decl. 9, 3. *formae supini non leguntur.* *pass.*: *p. 1467, 26. 28. 77. 81.* GLOSS. διχοστατῶ (*cf. p. 1467, 3*). διαφέρομαι. -et διαχωρίζεται. dissentit, distat, discordat. -ens ἀποκεχωρισμένος. *v. etiam supra p. 695, 65; de* CIC. Tim. 44 *v. p. 1468, 18.* *legitur notione translata inde a* L. CRASSO (*infra l. 71*), *siquidem Crassi ipsius verba apud* CIC. *l. c. leguntur, et* RHET. Her. (*p. 1468, 10*); *notione propria inde a* VERG. (*v. I A 1*). [*corrupt.*: *v.* desideo *supra p. 696, 7*; desido *supra p. 713, 60*; discedo *scribendum* (*sec. Momms. et P. M. Meyer*): NOVELL. Theod. 3, 8.] des- *pro* diss- *perperam exhibent codd. nonn.* PAVL. NOL. carm. 28, 35. 206. disc- *pro* diss-: CIC. ac. 1, 34 *dett.* HYG. astr. 4, 14 p. 118, 9 (*v. l. 31*).

I *proprie: de situ*: A *de separatione locali* (GLOSS. -et distat): 1 *generatim* (*non in oratione pedestri*): a *de locis*: VERG. Aen. 7, 370 omnem equidem sceptris terram quae libera nostris -et externam reor. PROP. 1, 12, 4 tam multa illa meo divisa est milia lecto, quantum Hypanis Veneto -et Eridano. SEN. Thy. 125 Isthmi ... regna Corinthii et portus geminos et mare -ens. CLAVD. 15, 159 quod Nilus et Atlas -et, ... hoc sibi transscripsit proprium. carm. min. 31, 56 Libycae -et ora plagae (*i. longe a nobis distat*). b *de homine*: SEN. Oed. 620 ab omni -et turba procul . . . Laius. 2 *speciatim in astronomia*: SEN. nat. 7, 12, 5 ista *sidera* nobis vicina videntur, ceterum intervallis ingentibus -ent. HYG. astr. 1, 8 terra mundi media regione collocata, omnibus partibus aequali -ens intervallo (3, 8 Cepheus . . . tanto -et intervallo a pedibus Arcti minoris, quantum .... 3, 10 brevi intervallo -ente. 3, 39. 4, 14 p. 118, 9 [discedente *codd., ut videtur*]).

B *de inaequalitate situs*: HOR. epist. 1, 1, 96 vel si toga -et impar (SCHOL. non aequalis sedet in umeris). QVINT. inst. 1, 11, 10 *vidi supercilia* aliorum etiam -entia, cum alterum in verticem tenderet, altero paene oculus ipse premeretur (11, 3, 79 vitium in superciliis, si ... inaequalitate ... -ent). 1, 11, 16 ne caput oculique ab alia corporis inclinatione -eant (*cf. etiam* 11, 3, 165 ubi non -ens a voce permittitur gestus quoque).

II *translate*: *i. q. discrepare*: A *de studio vel affectibus animi* (GLOSS. -et discordat): 1 *generatim*: CIC. fin. 1, 44 *cupiditates* inter se -ent atque discordant. 1, 58 animus (*cf. l. 43. 52*) a se ipse (*cf. l. 56. p. 1467, 80*) -ens secumque discordans. VAL. MAX. 4, 2, 1 privatis inimicitiis. 4, 2, 2 -ente animo (*sc. a collega*). 4, 2, 3 odio -entes. PHAEDR. 1, 30, 1 humiles laborant, ubi potentes -ent (*ad 2?*). 3, 10, 56 ambitio namque -ens (*i. sibi ipsa repugnans*) mortalium aut gratiae subscribit aut odio suo. SEN. contr. 1, 1 them. duo fratres inter se -bant (*cf.* SEN. benef. 5, 20, 1 QVINT. decl. 328 p. 287, 3 [*cf. etiam* 321 p. 261, 20] GELL. 2, 12, 5). 10, 2, 1 -emus, quia nimium similes sumus. SEN. benef. 1, 10, 3 vitia . . . inter se -entia tumultuantur (*cf.* dial. 7, 8, 6 -ent vitia [*opp. virtutum* consensus atque unitas]. epist. 56, 5 avaritia luxuriaque). epist. 18, 2 ne -ere videremur cum publicis moribus. PETRON. 100, 2 fraudavique animum -entem (*cf. Büch. in ed. mai.*). CYPR. domin. orat. 23 sic nec sacrificium deus recipit -entis et ab altari revertentem prius fratri reconciliari iubet. 24 discordans et -ens et pacem cum fratre non habens. PS. CATO dist. 1, 4 conveniet nulli, qui secum -et ipse. PANEG. 6 (7), 13, 4 familias. HIL. in Matth. 10, 12 familiam inter se eiusdem modi -ere. 10, 24 a patris et matris affectionibus -emus. AMM. 15, 5, 8 -ens a mandatis, quae proficiscenti sunt data. AVSON. 362, 35 -et ambiguis semper mens obvia votis (*v. supra l. 41*). CASSIOD. in psalm. 118, 158 pactum est inter -entes affectu gratiae definita condicio (*cf.* NICET. appell. 3, 15 pax dicitur *Christus*, quia -entes in unum collegit). *apud astrologos de universa naturae contrarietate, speciatim de sideribus*: MANIL. 2, 418 brumae -et aestas (*syn.* repugnat). 2, 606 utque sibi caelum (*cf. quae antecedunt* 2, 469 *sqq.*), sic tellus -et ipsi (*Bentley*, ipsa *codd.*) atque hominum gentes inimica sorte feruntur. PS. CENS. frg. 3, 8 (= SCHOL. Germ. Sang. p. 223, 12) cetera signa zodiaci -ent (*opp.* habent maximam consensionem).

2 *speciatim: in vita publica* (*de discordiis civilibus, factionibus, seditionibus, bellis sim.*): GLOSS. διχοστατῶ. L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 170 semper a bonis -isti (-sensisti *codd. integri*). CIC. Verr. 6, 182 *homines nobiles* quasi natura et genere diiuncti sint, ita -ent a nobis animo ac voluntate. Font. 6 turbulentissimo rei publicae tempore, cum . . . maximi exercitus . . . -rent †iudiciis ac legibus. leg. agr. 2, 91 non contentione, non ambitione discordes *Capuani*. nihil enim supererat, de quo certarent ... nihil, ubi -rent. Sest. 104 ut popularis cupiditas a consilio principum -ret (*syn.* dissentire). 130 qui ab hac . . . voluntate bonorum . . . -ret. prov. 41 a vestris (*patrum*) sanctissimis mentibus -ere. Balb. 30 nullam esse gentem ... tam -entem a populo Romano odio quodam atque discidio (*opp.* fide benevolentiaque coniunctam). har. resp. 54 cum Octavio collega Cinna -edit. 55 -ent principes. Pis. 3 -entibus consulibus. 81 ne tum quidem *me odisse potuit Caesar*, cum -bamus. leg. 3, 35 a ... nobili homine ... sed ... -ente a bonis. rep. 1, 31 senatus alteram par-

[*Fraenkel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tem -entem a vobis. Marcell. 30 diversae voluntates civium fuerunt distractaeque sententiae; non enim consiliis solum et studiis, sed armis etiam et castris -bamus (GLOSS. *ad h. l.* διχοστατῶ). Brut. 223 *Q. Caepio*, nimis equestri ordini deditus, a senatu. Lael. 2 cum is ... capitali odio (*cf. p. 1466, 80. infra l. 17. 20. 46*) a Q. Pompeio ... -ret. Phil. 11, 15 me non cum homine solere, sed cum causa -ere. 12, 27 gravissime -entibus (dissent- *al.*) civibus. 13, 8 voluntate a re publica -ere. Att. 1, 13, 2 *consules* leviter inter se -ent. 7, 6, 2 me in tantis rebus a Pompeio -ere. SALL. hist. frg. 4, 37 -ere inter se coepere. NEP. Dion 8, 2 quod inimici⟨s⟩ eius -entes (*i.* οἱ στασιάζοντες, -is *fere codd.*) suos sensus aperturi forent. Hann. 10, 2 -bat ab eo (*sc. Prusia*) ... Eumenes ... bellumque inter eos gerebatur. HOR. carm. 3, 8, 20 Medus infestus sibi luctuosis -et armis. LIV. 38, 32, 6 qui, -entes in publica re (*B*, re publica *vulg.*), tum quoque minime inter se convenientes orationes habuerunt. PAVL. FEST. p. 231 -ente plebe a patribus. VAL. MAX. 1, 6, 10 armis cum collega suo -ens Cinna. 2, 9, 6. 3, 7, 7 a quo in administratione rei publicae ad multum odium -bat (3, 8 ext. 1 acerrimo studio secum in administratione rei publicae -entem). 5, 1, 3. 7, 2, 6 inimicitiis acerrime inter se -entes. 7, 6, 4. 9, 3, 3 quanto inter se odio Karthago et Roma -rent. PHAEDR. 1, 30, 1 *v. p. 1466, 44.* STAT. Theb. 1, 170 iam murmura serpunt plebis Echioniae tacitumque a principe vulgus -et. FRONTIN. strat. 2, 5, 18 qui -bant (*sc. milites seditiosi*). TAC. ann. 1, 46 -eat interim miles. 1, 55 spes incesserat -ere hostem in Arminium ac Segestem. SVET. Tib. 37, 2 caede in theatro per discordiam admissa capita factionum et histriones, propter quos -batur, relegavit. FLOR. epit. 1, 23, 2 -isse quondam humanos ... artus. 3, 5, 30 -entibus de regno fratribus. 3, 17, 5 sic urbe in una quasi in binis castris -batur. AMPEL. 19, 1. APVL. Socr. 17 p. 158 columina ... exercitus -ent, Agamemnon ... et Achilles. TREB. Gall. 14, 6. ARNOB. nat. 7, 12 hostilibus ... armis. VIR. ill. 76, 2 bello sociali -entibus Romanis. HIL. c. Const. 23 tuis ipsis -es et adversus tuos hostis rebellas. AMM. 25, 5, 8 Iovianorum signifer ... cum novo -ens principe. 30, 4, 20 inter se hostiliter. HIER. epist. 18^{A}, 4, 4 Iudaeos inter se -entes (*cf.* act. 28, 25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους. VVLG. cumque invicem non essent consentientes). in Is. 19, 25/26 p. 299 *populi* contra se hostiliter. RVFIN. Orig. in gen. 14, 3 p. 238 non semper pacem habet cum Isaac, sed aliquando -et, aliquando pacem requirit (*cf. ibid.* neque in dissensione semper potest esse). CLAVD. 15, 237. PAVL. MED. vita Ambr. 6 turbulentissime. OROS. hist. 5, 1, 14 -bat diversitas potestatum. MARCELL. auct. chron. II p. 104, 536, 2. *de animalium quoque inimicitiis proeliisque*: COLVM. 9, 9, 6 *de apibus*: pugna ... vel unius inter se -entis vel duorum examinum discordantium (*ibid.* -entes reges). PLIN. nat. 8, 91 *animalia* sciunt ... hostium adversa, norunt sua tela, norunt occasiones partesque -entium imbelles. 10, 203 -ent olores et aquilae *eqs.* 10, 206. *de arboribus*: PLIN. nat. 24, 1 quercus et olea tam pertinaci odio -ent.

B *iudicio, ratione, sententiis sim.* (*imprimis de variis philosophorum sectis atque doctrinis*): CIC. leg. 1, 53 *Zeno et Academia* de re una solum -ent, de ceteris mirifice congruunt. ac. 1, 34 *Strato* in ea ipsa (*investigatione naturae*) plurimum -edit a suis. 2, 132 de qua (*definitione summi boni*) qui -ent, de omni vitae ratione -ent. 2, 143 inter se. *ibid.* cum Cleanthe ... multis rebus Chrysippus. *ibid. ille* et *ille* multis in rebus. fin. 3, 41 sententias ... philosophorum re inter se magis quam verbis -ere. 4, 2 non verbis Stoicos a Peripateticis, sed universa re et tota sententia (*abs.* leg. 1, 54 fat. 44). 4, 3. 4, 72 videsne ... Zenonem ... cum Aristone verbis consistere (*cf. vol. IV p. 466, 83*), re -ere; cum Aristotele et illis re consentire, verbis discrepare? nat. deor. 1, 5 res ... nulla est, de qua tantopere ... docti dissentiant; quorum opiniones cum tam variae sint tamque inter se -entes. Tusc. 1, 55 qui a Platone ... et ab ea familia -ent. 5, 120 *inter Peripateticos et Stoicos* causam esse -endi negabat. off. 1, 2 nostra ... non multum a Peripateticis -entia. epist. 12, 17, 2 te a (*M, om. HD*) iudicio nostro, sic scilicet, ut doctum hominem ab non indocto, paulum -ere. HOR. carm. 2, 2, 18 redditum Cyri solio Phraaten -ens plebi (*pars codd., Porph. ad h. l., Prisc. gramm. III 268, 27*; plebis *al.*) numero beatorum eximit Virtus. VELL. 2, 80, 2 -endo in consiliis Caesari[s, *del. Acidalius*] et semper diversa iis, quae aliis placebant, dicendo. VAL. MAX. 2, 8, 2 si, dimicandum necne esset, contrariis inter vos sententiis -issetis. PHAEDR. 3, 3, 12 variis -ent sententiis. SEN. dial. 2, 16, 3 non est, quod putes magnum, quo -emus. 8, 3, 2 duae maxime et in hac re -ent sectae, Epicureorum et Stoicorum. epist. 82, 18 -ent inter se iudicia facientis. 88, 5 *philosophorum placita* inter se -ent. 102, 12 *omnes boni* -ere non possunt. nat. 7, 4, 1. PLIN. nat. 18, 213 eorum *astronomorum*, qui in eadem regione -edere, unam discordiam ponemus exempli gratia. 29, 6 -eruntque hae scholae. TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 617, 21 de disciplina, non de divinitate -batur. ARNOB. nat. 2, 19 non habere diversas, non plurimas -entisque sententias. LACT. inst. 1, 1, 18 cum *philosophi* inter se magna concertatione -eant secumque ipsi plerumque discordent. 1, 5, 22 Aristoteles quamvis secum ipse -eat. CHAR. gramm. I 146, 11 nam et tonitrua an tonitra dici debeat -etur. AVG. civ. 6, 5 p. 253, 20 D. -entium multitudo sectarum. 18, 41 p. 319, 4 SVLP. SEV. dial. 1, 7, 3. 1, 24, 3 clericos. SIDON. epist. 2, 12, 3 medicorum consilia ... assidentum -entumque (*i. dissentientium inter se, nota lusum verborum*). CLAVD. MAM. anim. 181, 20 te tam -entia tamque diversa uno ... momento ... dixisse. BOETH. cons. 3, 2, 74 variae -entesque sententiae (*cf. p. 1467, 59*). CASSIOD. art. 3 p. 1179^{A} in quo philosophus ab oratore ac dialectico ... -eat. *apud Christianos haud raro i. q. haereticum esse*: HIL. ad Const. 2, 10 sub synodo -enti (*i. Ariana*). COD. Theod. 16, 5, 45 (*a. 408*) qui ab ecclesiae catholico (catholice *v. l.*) sacerdote -et. IVLIAN. Aug. c. Pelag. 1, 24, 42 episcopi, qui nunc -ent.

C *i. q. differre, non convenire qualitate, natura, condicione* (*cum de hominibus, tum de rebus incorporeis*): RHET. Her. 2, 9, 13 cum voluntas scriptoris cum scripto -ere videbitur. CIC. inv. 1, 17 nam tum verba ipsa videntur cum sententia scriptoris -ere (*syn.* inter se discrepare). 2, 110 genere et prima conformatione eas (*sc. omnes causas*) ... -ere. rep. 1, 60 iracundiam ... -entem a ratione. Tusc. 4, 29 vitium *appellant*, cum partes corporis inter se -ent. 4, 34 *perturbationes* inflammant *libidine* impotentiam quandam animi a temperantia et moderatione plurimum -entem. Tim. 44 motus animi, comites superiorum et his etiam contrarios (*sic codd., cf. Plasberg*) -entes (*Plat. Tim. p. 42 B* καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκε διεστηκότα). off. 2, 8 *temeritas* a sapientia -et plurimum. OV. epist. 7, 36 matris ab ingenio -et ille (*Amor*) suae. 16, 252 a verbis facies -et ista suis. met. 15, 648 -et et variat sententia. fast. 3, 662 nec a veri -et illa (*fama*) fide. Pont. 1, 6, 6 nec minus a studiis -et illa (*feritas*) tuis. SEN. benef. 2, 29, 2 ex diversis ac -entibus bonis. epist. 5, 7 ista (*sc. timere et sperare*) cum videantur -ere, coniuncta sunt. 66, 19 *gaudium et dolor* magno inter se -ent spatio. 84, 7 unus numerus fit ex singulis, cum minores summas et -entes computatio una comprendit. 120, 9 specie quidem vicina, re autem plurimum inter se -entia. 122, 17. COLVM. 1 praef. 7 cetera diversa et quasi repugnantia -ent a iustitia. 2, 2, 3 qualitatum inter se -entium (*syn.* discordantium). PLIN. nat. 32, 121 *polypum* ferro ... infici vitiumque trahere natura -ente (*i. abhorrente a contactu ferri*). 37, 61 adamas -et cum magnete in tantum, ut *eqs.* QVINT. inst. 3, 8, 51 neque enim minus vitiosa est oratio, si ab homine, quam si ab re, cui accommodari debuit, -et. GELL. 13, 25, 4 si duo haec verba idem significant neque ulla re aliqua -ent. 18, 1, 8 id maxime -ere neque convenire ... quod, qui profiteretur ... idem contra negaret. TER. MAVR. 2032 *cola* quae modo sola -bant (*i. non conveniebant*). TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 574, 7 verisimile non est *Apostolorum Acta* ... ex parte quidem apostolo convenire, ... ex parte vero -ere. HIL. syn. 23 -entium a se animantium (*i. serpentium et columbarum*) inesse nobis voluit naturam. myst. p. 18, 3 ut nihil sibi in his, quae ... in domino expleta sunt, nec loco nec tempore nec ratione -eat. in psalm. 54, 4 orationes leves, -entes (*i. secum non convenientes? sed fort. scribendum* diff-), inutiles. MAR. VICTORIN. gramm. VI 102, 11 alia consentanea ... ratione iunguntur, alia ex -enti ac contraria, quae Graeci κατὰ συμπάθειαν καὶ ἀντιπάθειαν appellant. AVSON. 313, 2 quicquid impar, -et. HIER. epist. 13, 4 oratione -ente cum factis. hom. Orig. in Ezech. 1 p. 890 inter se -entes deos (*sc. Veteris et Novi testamenti*). in Ioel 1 p. 171 *perturbationes* duae ... mutuo -entes (*syn.* sibi contrariae). CLAVD. 10, 314 quod semper -et, in te convenit, ingenio robur, prudentia forti (semper dissilit *codd. pars, recep. Birt coll. Horati epist. 1, 18, 41, perperam, v.* dissilio. convenire *verbo* dissidere *saepe opponitur. cum Claudiani versu cf. e. g.*: AMM. 14, 6, 3 Virtus convenit atque Fortuna, plerumque -entes). RVFIN. orig. in gen. 14, 3 p. 238 Migne moralis et physica ... philosophia paene omnia, quae nostra sunt, sentiunt; -ent vero a nobis, cum ... dicunt ..., -ent, cum negant; *saepius*. PAVL. NOL. carm. 25, 139 -et a nostris cava mundi gloria regnis nec coit adversis lux pia cum tenebris. 28, 35 *in vasis* -et artis opus, concordat vena metalli. 28, 206 tectorum -et (*cf. p. 1466, 15*) aetas, concordat species. AVG. civ. 19, 12 p. 376, 10 D. *cadaver putrescens* quasi tumultuatur -entibus exhalationibus et nostro inconvenientibus sensui. CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 76, 4 ab animae intentione vivaci membrum languore torpens velut quadam mortis vicinia -ere. BOETH. cons. 4, 3, 33 cum bonum malumque ... adversa fronte -eant. arithm. 2, 32 p. 126 est ... armonia plurimorum adunatio et -entium consensio. PS. BOETH. geom. p. 417 quamvis ... aut angulariter aut lateraliter a supradictis parallelogrammis -eant *rhombi*. GILD. Brit. 19 chron. III p. 35, 11 Scottorum Pictorumque greges moribus ex parte -entes.

partic. praes. inde a SEN. *interdum adiectivi vice fungi videtur, ita tamen, ut fere ubique dubitatio relinquatur, v. p. 1466, 22. 1467, 78. 1468, 1. 2. 5. 23. 26. 47.*

structurae: -ere cum *aliquo v. p. 1466, 51. supra l. 10. 11, passim.* ab *aliquo v. p. 1466, 71. 73. 77. 78, passim.* *aliqua re (separat.) v. p. 1466, 21.* inter se: *v. p. 1466, 41. 1467, 8. 9. 20, passim.* -ere *alicui, dat. nonnumquam corrupt. in codd. (cf.* PRISC. gramm. III 268, 25) *v. p. 1466, 64. 65. 1467, 31. 65. 67. 1468, 40 cf. Kühner*^{2}, *II 1 p. 319.* *accedit ablat. modi ex. gr. p. 1466, 80. 1467, 5. 20, ablat. limit. ex. gr. p. 1466, 73. 1467, 3, ablat. mensurae v. 1 A 2 p. 1466, 26, adde supra l. 25.* *pendet enuntiat. interr. obliq.*: VAL. MAX. *sub B*, CHAR. *ibid.*

syn.: dissentire, discordare, discrepare, rebellare. *opp.*: congruere, consistere, convenire (*cf. supra l. 51*), coniunctum esse.

deriv.: dissidentia.

[Fraenkel]

dissidiōsus *v.* discidiosus. **dissidium** *v.* discidium.

dis(sīdo?), -sēdī, (-sīdere?). *a* dis- *et* sidere, *si recte ad praes.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

q. e. dissido *refertur. legitur non nisi perfect.* 1 *proprie: i. q. seorsum sidere*: SIL. 7, 736 (*de Minucio*) qui partitis -erat (disc- *al.*) ante maniplis. 2 *translate: i. q. desciscere*: CIC. Sest. 44 (*per ironiam*) consules, credo ... a tribuno plebis (*sc. Clodio*) post interitum ⟨meum⟩ -issent, qui eandem horam meae pestis et suorum praemiorum esse voluissent. *i. q. in discordiam venire*: SEN. dial. 5, 2, 4 -edit plebs tota cum patribus. SVET. Tib. 7, 3 cum Iulia primo concorditer et amore mutuo vixit, mox -edit. *Fraenkel.*

dissigillo, -āre *cf. c.* dis- *et* sigillum (-are) *et c.* dissignare. *i. q. rescindere sigilla*: CARM. epigr. 1006, 2 (CORP. XIII 8655) ni -etis nive violetis opus. *cf. Bücheler ad l. et Kleine Schriften I 641. D.*

dissīgnātio, -ōnis *f. a* dissignare. 1 *i. q. descriptio, ordo* (*nisi forte* des- *legendum est; cf. p. 714, 2 sqq., quo loco iam ex Sjögreni emendatione* [*Comm. Tull. p. 154 ad* CIC. Att. 4, 4ᵇ, 1] in *et* bibliotheca *deleas quaeso*): CIC. nat. 1, 20 requiro ... ministros, machinas, omnem totius operis -em (*ABDG*; des- *HN*) atque apparatum. 2 *fere i. q. peccatum* (des-? *cf. p. 719, 80 sqq.*): ARNOB. nat. 7, 9 p. 244, 27 innoxii sanguine abolitionem -bus (*dativ.*) comparari. 3 *i. q. dissignatoris officium*: LEX Iul. munic. (Corp. I² 593) 94 neve quis, quei praeconium -em libitinamve faciet, ... IIvir(atum) ... aliumve quem mag(istratum) petito (104).

dissīgnātor, -ōris *m. a* dissignare. 1 *is qui sigillum rumpit*: AVG. mor. Manich. 2, 13, 30 damnari tamquam -r (*Er.* dissipator, *Lov.* dissignitor, *cett.* -r *vel* designator) signaculi (*i. symboli Manichaeorum*) ... non potest (*syn.* solutor; *cf. etiam* 16, 51 corruptor signaculi). 2 *t. t. ministerii; notatur* dissign. *in titulis* (CORP. IX 531, 2 dissic.).
a *de ministerio eius, qui in theatro loca spectatoribus distribuit; cf.* SCHOL. Hor. epist. 1, 7, 6 dissignare est ordinare, unde et, qui locos in theatris spectatoribus distribuebant, -es (des- *γ*) dicebantur (*cf. Pollack, PW. V 1199*). PLAVT. Poen. 19 neu -r praeter os obambulet neu sessum ducat, dum histrio in scaena siet. VLP. dig. 3, 2, 4, 1 -es (designatores *trad.*) ..., quos Graeci βραβευτάς appellant, artem ludicram non facere Celsus probat, quia ministerium, non artem ludicram exerceant, et sane locus iste hodie a principe non pro modico beneficio datur. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 8ᴬ, 12 ne quis -r eu⟨m ...⟩r ea loca duxi⟨sse velit⟩. CORP. VI 1074, 11 cum ... Statilio Myrone -e scaenar(io). b *de ministerio eius, qui exequiis, pompis, ludis funebribus ordinandis praeest; cf.* DON. Ter. Ad. 87, 1 -es (designatores *trad.*) dicti, qui ludis funebribus praesunt: credo ob eam causam, quod *eqs.* SCHOL. Hor. epist. 1, 7, 6 -es (des- *γbv*) dicuntur, qui ad lucum Libitinae funebria praestanda conducuntur, ut defuncti cum honore efferantur. aliter: -es (des- *γf*) funerum mancipes et ordinatores *eqs.* SCHOL. Hor. gloss. *Γ* epist. 1, 7, 6 -em ordinatorem (*v*); procuratorem funerum (*E*). *cf. Daremberg-Saglio IV 1398 sq.; Pollack, PW. V 1199.* HOR. epist. 1, 7, 6 dum ficus prima calorque -em (des- *Ar*) decorat lictoribus atris. SEN. benef. 6, 38, 4 -es et libitinarios. PS. QVINT. decl. 6, 8. TERT. spect. 10 duobus inquinatissimis arbitris funerum et sacrorum, -e et haruspice. CORP. VI 1955, 3 praec(o) dissign(ator) (*condic. libertinae, ut videtur*). X 5429, 4 (*Aquini*) *ille* annorum XXVII praeco idem -r (*ingenuus*).
utrum ministerium intellegendum sit, diiudicari vix potest his locis: CIC. Att. 4, 3, 2 desertus a suis vix iam Decimum -em (des- *trad.*) ... retinet. CARM. epigr. 39 (*Pompeis*) ⟨Sa?⟩binus -r cum plausu facit (*sc. illum duovirum*). CORP. IV 597 Elainus dissign. V 5924, 2 (*Mediolani*) *ille* -r scriba. VI 8846 *ille* -r (des-, dis-, diss- *trad.*) Caesaris Augusti (*libert.*). 9373 *ille* L. l. -r. IX 531, 2 (*Venusiae*) C. Lani(us) C. f. Hor. dissic. 5461 (*Falerione*) *illi* -i socii dissignat(ores). INSCR. Notiz. degli scavi 1904 p. 403 (*prope Tibur*) *ille* dissign. mag(ister) Herc(ulis) et Aug(usti) *libert.*

? **dissīgnītor** *var. lect. v. supra l. 24. cf. c.* insignitor.

dissīgno, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* signare *vel* signum. 1 *i. q. discernere*: GLOSS. -at ordinat, distribuit (*nisi forte ad p. 717, 79 sqq. pertinet*). AVIEN. Arat. 614 *Pleiades aestatis et hiemis* tempora -ant. AVG. c. Faust. 25, 1 p. 725, 7 *circumcisionis terminus* Abraham ... a gentium ceterarum societate -at (des- *S*). 2 *i. q. rescindere, corrumpere; cf.* EVGRAPH. Ter. Ad. 87 (*p. 720, 22; cf. p. 719, 81 sqq. et infra l. 72*) -are proprie dicitur aliquid signatum legibus rumpere. PRISCILL. tract. 3, 62 symbolum enim signatura rei verae est et -are symbolum est disputare de symbolo malle quam credere. AVG. civ. 15, 16 p. 92 D. *morem* -ari atque corrumpi merito esse nefarium iudicatur. 3 SCHOL. Ter. p. 151, 2 (*cf. supra l. 67*) -vit ostendit, id est quam famam sibi fecit publice. -are est aperire (*cf.* PORPH. Hor. epist. 1, 5, 16 *p. 720, 5*). *Vetter.*

dissilio, -uī, -īre [*a* dis- *et* salire. *Th.*]. *de formis: perf.* -suluit: LVCR. 4, 605 (*B*, -sil- *A*). -silui *etc.*: LVCR. 1, 391 *et passim* (*cf.* SERV. Aen. 3, 416). -iit: OV. met. 5, 173 *l.* 12, 488 *ς* (des- *e*). VVLG. I Macc. 9, 48 (?, *v. p. 1471, 11*) SIDON. carm. 7, 182 *M.* CARM. poet. min. V 104, 8. *fut.* -ibunt: PS. RVFIN. in Am. 8, 1, 3. -iet *etc.*: SEN. clem. 1, 4, 2 *et passim.* GLOSS. διαρήγνυμαι. -uit ἐρράγη, ἐλάκησεν. discrepuit sive descendit (*v.* desilio). -uisse aperuisse, crepasse. *legitur inde a* LVCR., *in sermone pedestri inde a* VITR.
[*loc. dub.*: LIV. 2, 31, 6 *et* AVIAN. fab. 25, 6 *v. s.* desilio *p. 722, 13. 28*; PLIN. nat. 37, 57 *v. s.* exsilio. CLAVD. 10, 314 *v. s.* dissideo *p. 1468, 49.*] *cf.* dissulto.

I *i. q. in partes diversas salire, cito motu dissipari et dispergi*: A *proprie de motu locali*: 1 *de pluribus corporibus*: LVCR. 1, 385 corpora ... si cita -ant (1, 391 -uere). 2, 87 ut diversa repente -ant *primordia rerum.* 2, 106 cetera (*sc. corpora prima*) -unt longe. 5, 362 neque extra qui locus est, quo -ant *summae rerum* (*i. mundi singuli*). AVSON. 139, 4 in diversa sui -unt cineres (cineris *al.*) *sc. filiorum Oedipodis* (*i. inter se discedunt, v. infra l. 49*).
2 *de singulis corporibus, quorum compages resolvitur*: a *de rebus: saxa, aes sim.*: LVCR. 1, 491 -unt ... saxa vapore. VERG. georg. 3, 363 aera ... -unt (SERV. rumpuntur). VITR. 2, 7, 2 Tiburtina *saxa*, simul sunt ab *igni* tacta, -unt et dissipantur (*cf.* PLIN. nat. 36, 167). 8, 3, 19 margarita, non minus saxa silicea, ... ab igni ... percalefacta ... aceto sparso -unt et dissolvuntur. MELA 1, 71 iacta in id (*monimentum*) saxa -unt. PLIN. nat. 36, 135 Varro ... tradit ... Luniensem silicem serra secari, Tusculanum -ire igni. SOL. 52, 56 *adamantes* in particulas -unt. *instrumenta, vasa sim., cf.* GLOSS. Plac. V 18, 4 (= 62, 14) -unt utres: rumpuntur: VERG. Aen. 12, 441 mucro ... ictu -uit (HOMER. 305). OV. met. 5, 173 lamina (12, 488 fracta ... -uit percusso lamina callo). VITR. 8, 3, 16 quam (*sc. aquam, quae Στυγὸς ὕδωρ nominatur*) neque argenteum neque aeneum ... vas potest sustinere, sed -it et dissipatur (ARNOB. nat. 4, 6 ne *vascula* flammarum -ant vi victa. CYPR. GALL. iud. 346 hydriae ... quassae -unt). VAL. FL. 4, 694 latera utraque (*sc. navis*) ... -uisse putant. SIL. 17, 277 -ens sonuit rupta compage carina. IVL. VAL. 2, 27 p. 95, 6 *imago quaedam Xerxi* repente fatiscente compactu procidit -itque. AMM. 23, 4, 4 funes ... compagem (*sc. scorpionis, onagri*), ne -a[n]t, continentes. PS. RVFIN. in Am. 9, 1 commota superliminaria (*i. architravi*) -rent. CLAVD. 21, 136 offenso quantae sub vomere putres -ant glaebis galeae. *mundus, tellus, montes* (*i. q. dehiscere, scindi*): LVCR. 6, 123 divolsa repente maxima -uisse capacis moenia mundi (PS. RVFIN. in Ioel 2, 30 *tempore ultimi iudicii* machina ista [*i. mundus, cf.* LVCR. 5, 96] velut combusta -at). VERG. Aen. 3, 416 haec loca vi quondam et vasta convolsa ruina ... -uisse ferunt. OV. met. 2, 260 -it omne solum. SIL. 5, 616 -ens tellus (APVL. mund. 18). STAT. Theb. 7, 817 humus ore profundo -it (APVL. mund. 34). 8, 19 -uisse novo penitus telluris hiatu Tartara (SEDVL. carm. pasch. 4, 285). PACIAN. paraen. 11, 125 -unt *Aetna et Vesuvius.* PETR. CHRYS. serm. 74 p. 409ᶜ ima terrarum. *res clausae*: STAT. Theb. 7, 69 -uere fores. PS. RVFIN. in Am. 8, 1 ianuae ... vi expugnantium -bunt (*opp.* sensim recludentur). VAL. CEM. hom. 9, 3 fastidiosa ... claustra (*sc. cellae penariae*) -ant, quae *nunc* ... nesciunt aperiri. *res intentae*: SEN. epist. 72, 3 non enim *philosophia*, ubi interrupta est, manet, sed eorum more, quae intenta -unt, usque ad initia sua recurrit, quod a continuatione discessit. *alia*: LVCR. 4, 604 ubi una *vox* -uit semel in multas exorta, quasi ignis saepe solet scintilla suos se spargere in ignis. OV. trist. 4, 6, 20 -uit nudo pressa bis uva pede. SEN. nat. 2, 28, 2 *nubes* nisi multo impetu -uere, non resonant. LVCAN. 5, 631 nec fulgora currunt clara, sed obscurum (*i. obscure, sine lumine*) nimbosus -it aer (SCHOL. *et* COMMENT. crepat). SIL. 16, 548 impius ignis -uit cineresque simul iacuisse negarunt. STAT. Theb. 4, 521 -it umbra capax. PALLAD. 10, 11, 2 *cera* picem lenitate permulcens frigoribus eam non patitur -ire. CARM. poet. min. V 104, 8 flamma. *nota metaphoram*: SEN. epist. 71, 9 optimates ... uno proelio profligabuntur et tam magni ruina imperii in totum -et orbem: aliqua pars eius in Aegypto, aliqua in Africa, aliqua in Hispania cadet. b *de partibus corporis et animalibus*: *partes corporis*: HOR. epod. 17, 29 caput ... Marsa -ire nenia. LVCAN. 9, 773 -uit ... membrana fluuntque viscera. ARNOB. nat. 2, 60 hoc saepe dicendum est, ut infidelium -at et dirumpatur auditus (*i. auris*). SIDON. carm. 7, 182 fractus ... molari -uit vertex *lupae.* FVLG. aet. mund. 14 p. 177, 7 viscera ... -entia. *corpora animalium*: OV. am. 2, 1, 25 carmine -unt angues (*v. l. 56*). LVCAN. 2, 156 (*de homine se praecipitante*) hic se praecipiti iaculatus pondere dura -uit percussus humo. *in coquendo*: APIC. 6, 248 ita ut laxamentum habeat *pullus*, ne -at (*cf.* 7, 289). *interiore quadam de causa*: SEN. dial. 1, 4, 10 lenior ieiunio mors est; cruditate -unt. MELA 3, 53 ut ... *pecora* nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta -ant. PLIN. nat. 22, 78 *boves* -ire degustata *buprestide* fatentur. 29, 89 mus araneus ... si praegnans momordit, protinus -it. *sic hyperbolice de hominibus nimio affectu motis* (*cf.* dirumpi): SEN. epist. 113, 26 -o risu. PETRON. 61, 3 gaudimonio -o. 75, 9 felicitate -o. ANTH. 435 quaedam me (si credis) amat. sed -it (*sc. amore*), ardet non sic, non leviter, sed perit et moritur. PAVL. NOL. epist. 23, 24 ne ... *feminae* scientia inflante -ant. AVG. contin. 11, 25 nam et correptionibus eam (*ecclesiam tamquam personam*) reprimit, ne impunitate inflata -at. spir. et litt. 12, 19 p. 171, 15 qui vitio illo ... leves et inflati ac per se ipsos velut per inane sublati ... fracti -rent. MART. CAP. 8, 807 at quo etiam tempore (*sc. nuptiarum*) Cupido vel Satyrus petulantis ausus procacitate -unt?
B *translate*: 1 *de animo i. q. in diversas partes distrahi*: AVG. un. bapt. 11, 18 *Corinthios* in schismata -uisse redarguit. conf. 11, 29, 39 tu ... aeternus es; at ego in tempora -ui (*i. distentus sum, cf. antea*: distentio est vita mea), quorum ordinem nescio ..., et tumultuosis varietatibus dilaniantur cogitationes meae, donec in te confluam. 2 *de rebus i. q. perire, evanescere*: HOR.
[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 1, 18, 42 gratia sic fratrum geminorum . . . -uit. SEN. nat. 3, 27, 2 magnā tutelā stant ac vigent omnia, cito ac repente -unt. clem. 1, 4, 2 haec unitas et hic maximi imperii contextus in partes multas -et. STAT. Theb. 1, 85 generis consortia ferro -ant (SCHOL. multi 'dissiciant' [dissentiant, dissitiant, disuciant *codd.*] legunt). IVL. VAL. 2, 25 p. 87, 18 ictus (*subst.*) . . . frustra -uit (*i. exhaustus est, inanis factus est*). AVG. pecc. orig. 30, 35 quantumlibet arguta sit argumentatio, repercussa et confracta -et.

II *i. q. in alium locum salire; cf.* desilio, exsilio. *recentioris latinitatis usus*: **A** *proprie*: AVSON. 35, 4 -uit saxi fragmine laesus apex (*v. vol. II p. 227, 60*). PS. CYPR. singul. cler. 6 p. 179, 19 de carbonibus scintillae -unt. CLAVD. rapt. Pros. 2, 183 forti saucius ictu -uit... vertex Ossaeus Olympo (*abl. separ.*). *dub.*: VVLG. I Macc. 9, 48 -iit Ionathas et qui cum eo erant in Iordanem (ἐνεπήδησεν; desiluit *Amiat., recte ut videtur*). *in locutionibus metaphoricis*: BOETH. cons. 3, 12, 68 ex huiusmodi conflictatione quaedam veritatis scintilla -et. GREG. M. moral. 9, 106 ut cura carnis ... quasi ancilla famuletur, ut iussa assit atque ad nutum cordis repulsa -at. 26, 84 ab eis (*mentibus*) per districtae severitatis praesentiam cogitationes stultae -unt. **B** *translate*: ex, a *re* -ire *i. abalienari a re, omittere rem*: FVLG. aet. mund. 130, 15 ex ... ordine nullo modo -ire. AVG. fid. et symb. 10, 21 schismatici ... a fraterna caritate -unt. civ. 19, 16 p. 383, 22 D. si quis ... paci adversatur, corripitur ..., ut paci, unde -uerat, coaptetur.

deriv.: dissulto. *Bauer.*

***dissimilis,** -e [*a* dis- *et* similis. *Th.*]. GLOSS. ἀνόμοιος. -e dispar, disparile. -i discrepanti. *definitio*: *v. infra l. 61. legitur inde a* PLAVTO. *compar.*: CIC. Brut. 320 *etc. superl.*: VARRO ling. 8, 28 CIC. Verr. 4, 5. 185 *etc.* [*dub. vel corrupt.*: VARRO ling. 9, 40. 92 LVCR. 4, 104. *fort.* PLIN. paneg. 94, 2 *v. p. 1472, 81.*]

i. q. non similis, dispar, diversus:

I *absolute* (*indicatur qua re infra l. 52. p. 1472, 30. 33. 41. 42. 43. 45. 53. 54. 57. 60. 1473, 7. 10*): PLAVT. Men. 1064 tuast imago; tam consimilest quam potest. pol profecto haud est -is (SEN. epist. 92, 21 FRONTO p. 74 N.). TER. Andr. prol. 11 *Menandri Andria et Perinthia* non ita -i sunt argumento. *ibid.* 12 -i oratione sunt factae ac stilo (LIV. 35, 12, 10 Philippum Nicander haud -i oratione incitabat). Ad. 41 is adeo -i studiost. 825 non quo -is res sit, sed quo is qui facit (VARRO ling. 10, 41 RHET. Her. 2, 12, 18. 2, 29, 46. 4, 21, 29. 4, 34, 45. *ibid. opp.* consimilis. CIC. Caecin. 92. part. 55 contrariarum et -ium et inter se pugnantium rerum conflictio. fin. 2, 9. 10. 20 Tusc. 1, 46 off. 3, 119. epist. 1, 7, 2 simillimamque in re -i ... fuisse rationem. LVCR. 4, 787. 5, 1090. 6, 370. VITR. 2, 6, 4 -bus et disparibus. IVV. 8, 216 par ... crimen, sed causa facit rem -em). LVCIL. 630 ego contra *nitor*, ut -is siem. VARRO ling. 8, 23 utraque declinatione alia fiunt similia, alia -ia. 8, 34 quod si oportet id es⟨se⟩, ut a similibus similiter omnia declinentur verba, sequitur, ut ab -bus -ia debeant fingi *eqs.* (9, 1. 3. 114. *cf.* 8, 35 ⟨non solum a similibus⟩ -ia *vocabula* finguntur, sed etiam ab isdem vocabulis -ia *eqs.*). ling. 8, 36 omnia ... nostra nomina (*L. Spengel*, oñia *F*) ... cum recto casu fiunt -ia, ea⟨de⟩m ⟨in⟩ dand⟨i⟩: -ia, ut *eqs.* (9, 71 FEST. p. 371). 8, 41 inveniuntur esse -es, si alter erit puer, alter senex, aut unus albus et alter Aethiops, item aliqua re alia -e⟨s⟩. 8, 42 rectos *casus* esse similes aut -es (9, 89. *aliter p. 1472, 6*). 9, 56 -is natura⟨e⟩ (CIC. div. 2, 93 LVCR. 1, 504. 6, 775. 990 LIV. 37, 28, 7) ling. 9, 67. 84 rationem (10, 36 rust. 3, 15, 1 CIC. leg. agr. 2, 31. Catil. 2, 9 eius diversa studia in -i ratione perspicere. Mur. 19 p. red. ad Quir. 7. 23 div. 1, 115 LVCR. 2, 667 CELS. 3, 13 COLVM. 1 praef. 26 QVINT. inst. 8, 5, 10. 9, 4, 133 haec ut sunt diversa natura, ita -em componendi ... rationem desiderant). ling. 9, 94. 113 sicut in animalibus -ia sunt, ut equus, bos *eqs.* 10, 2. 3 simile est, quod res plerasque habere videtur easdem, quas illud cuiusque simile; -e est, quod videtur esse contrarium huius. *seq. v. p. 1473, 25.* 10, 7. 17. rust. 1, 9, 2 cum si⟨n⟩t -i vi ac potestate partes permultae. 1, 18, 4 si similis est ager; sin est ita -is, ut *eqs.* 3, 11, 4 sunt ... non -ia alia genera, ut *eqs.* (CIC. inv. 2, 37. 64 Mur. 149 de orat. 3, 25. 27. part. 7, 26 in -i genere persimilis. Phil. 6, 4. VITR. 2, 6, 5 -i disparique genere. CELS. 4, 2). RHET. Her. 2, 29, 46 simile vitiosum est, quod de aliqua parte -e est (QVINT. inst. 7, 4, 6 forsitan ne sint quidem paria, quae ulla parte sunt -ia). 3, 19, 31. 4, 22, 30 aliae *annominationes*, quae non habent ... in verbis similitudinem et tamen -es non sunt. CIC. inv. 1, 33 aliquam diversam ac -em partem. 1, 79 quod comparabile putant, -e ostenditur. 2, 63 -bus de causis (2, 64 Phil. 2, 98 Att. 9, 18, 1 LIV. 34, 5, 11 SEN. epist. 108, 17 IAVOL. dig. 35, 1, 56). Sull. 17 propter hanc ... dissimilitudinem hominum atque causarum -em me . . . praebui. rep. 1, 22 quem ad modum in -illimis motibus inaequabiles et varios cursus servaret una conversio (Tusc. 1, 63 nat. deor. 2, 119. PLIN. nat. 2, 63 *stellae* diversos habent orbes motusque -es). rep. 2, 69 concentus ex -illimarum vocum moderatione concors ... efficitur et congruens (LVCR. 5, 1060 cum pecudes . . . -es soleant voces variasque ciere). leg. 2, 17. Brut. 285 quid est tam -e, quam Demosthenes et Lysias? (de orat. 3, 32 quid tam -e, quam ego in dicendo et Antonius? Att. 6, 1, 2 quid potest esse tam -e, quam *eqs.* SEN. nat. 1, 5, 2). orat. 109 in -illimis personis. fin. 2, 10 -es ... voluptates. 4, 64 similitudines eas, quibus illi uti solebant, -illimas proferebas (AVG. epist. 169, 6). ac. 2, 125 alios -es, alios eiusdem modi mundos esse. nat. deor. 1, 98 inter ipsos homines nonne et simillimis formis dispares mores et moribus ⟨paribus *add. Klotz*⟩ figura -is? (div. 1, 23 LVCR. 2, 409. 671. 722. 785). 2, 123 -illimis bestiolis communiter cibus quaeritur. div. 2, 95 quod uno et eodem temporis puncto nati -es et naturas et vitas et casus habent (epist. 15, 15, 3 in consilio pari casu -i usi sumus. CELS. 8, 8, 1 *v. infra l. 33. aliter p. 1471, 52*). div. 2, 96 dissimilitudo locorum nonne -es hominum procreationes habet? epist. 1, 7, 8 tuam -em fuisse fortunam (LIV. 9, 27, 12). LVCR. 2, 432 -i ... modo (PLIN. nat. 4, 48 TAC. ann. 3, 73 MEROB. Christ. 11). 2, 664 -i ... specie (5, 94 VITR. 6, 2, 2. COLVM. 1 praef. 24 varias -illimasque terrarum species). 2, 686 formae (2, 781. 4, 678. 5, 443 -es formas variasque figuras. PS. APVL. Ascl. 35. FIRM. math. 1, 10, 11 -ium formarum varietatibus). 4, 646 omnes ... animantes ut sunt -es extrinsecus (PLIN. nat. 7, 5 congregari videmus *animantia* et stare contra -ia). SALL. Catil. 6, 2 dispari genere, -i lingua, alii alio more viventes (PLIN. nat. 6, 15 *tot* nationes -bus linguis). Iug. 85, 37 ipsa *nobilitas* -is moribus. ALF. dig. 32, 60, 2 non -em esse deliberationem. HOR. sat. 2, 3, 313 an, quodcumque facit Maecenas, te quoque verum est (*sc. facere*), tanto (tantum *Bland.*) -em et tanto certare minorem? epist. 1, 10, 3 hac in re ... una multum -es (*sc. sumus*). OV. epist. 19, 165 -i certamina mente subimus. met. 7, 170 -em ... animum subiit Aeeta. fast. 4, 430 picta . . . -i (*i. vario*) flore nitebat humus. LIV. 5, 4, 4 labor voluptasque, -illima natura. 22, 46, 5 dispares ac -es gladii. 37, 40, 11 alio haud -i habitu (MELA 3, 63 habitus moresque -es. PANEG. 4 [9], 19, 3). 43, 9, 9. MANIL. 1, 312 aer. 2, 165 iter. 3, 235 in tam -i spatio variisque dierum umbrarumque modis. VITR. 2, 7, 1 disparibus et -bus virtutibus. 5, 4, 3 tetrachordorum dispositiones. *ibid.* intervallorum designationem. 6, 1, 12 regiones. 8, 3, 12 saporibus. 8, 3, 13 si terra generibus umorum non esset -is et disparata. 8, 3, 26 propter locorum discrepantiam ... terrarumque -es proprietates. SEN. contr. 4, 5 multa sunt -ia: sexus, aetas, animus. VAL. MAX. 6, 2 ext. 3 coniugium (*i. societas*) ... virtute par, felicitate -e. CELS. 8, 8, 1 ut -is uterque casus est, sic quaedam -ia (*sc. remedia*) requirit (SEN. dial. 4, 20, 4 nec -illimis tantum ista, sed contrariis curanda sunt). SEN. benef. 2, 32, 2 exemplum hoc -e est (3, 23, 1 et -ia et quaedam inter se contraria. 5, 19, 1. 7, 14, 5 nat. 2, 55, 4 QVINT. inst. 5, 13, 24 APVL. mund. 28). benef. 3, 9, 3 quis -bus beneficiis iubebit beneficia pensari? (3, 11, 3 alia *beneficia* diversa sunt, -ia, infinitis inter se intervallis distantia). nat. 1, 3, 4 colores. 2, 12, 6 crepitus. 7, 17, 3 multi variique sunt *cometae*, dispares magnitudine, -es colore (PLIN. nat. 37, 55 *adamantem* colore -em. *cf. infra l. 53*). 7, 27, 3 et hoc ... et illud sidus eiusdem condicionis est, cum effectu et natura -e sit (PLIN. nat. 37, 58 siderites . . . pondere ante ceteros *adamantes*, sed natura -is). epist. 5, 2 intus omnia -ia sint, frons populo nostra conveniat. 7, 6 Socrati et Catoni ... excutere morem suum -is multitudo potuisset. 7, 8 neve similis malis fias, quia multi sunt, neve inimicus multis, quia -es sunt. 87, 27 -illima ... utriusque rei condicio est. 113, 16 ut quae alia erant, et -ia essent et imparia. COLVM. 5, 11, 13 quo *exemplo* possit omne genus surculi -is arboribus inseri. MELA 2, 77 *Massilia* -illimis . . . vicina gentibus. PLIN. nat. 6, 53 ferarum ... multitudo, haud -em hominum immanitatem obsidens. 6, 128 fertur . . . *Tigris* et cursu et colore -is (SOL. 37, 6. *cf. supra l. 42*). 8, 123 luporum id genus est ... brevitate crurum -e. 8, 214 multaque alia haud -ia. 10, 190 generant ... aliquid coitu, sed imperfectum ac -e. 11, 23 cum duo examina *apium* concordibus populis -es habuere ritus. 15, 85 quartum genus *sorborum* . . . arbore -e. 15, 89 nucleus -is latitudine et acriore callo. 17, 59 semine . . ., quamquam (*adverb.*) -i. 20, 231. 21, 107. 22, 66. 35, 23. 183 nec minor est aut adeo -is aluminis opera. STAT. Theb. 1, 691 tu modo -is *eqs.* (SCHOL. ut factis tuis non solum parentibus videare -is, sed *eqs.*). 12, 721 alternas in proelia gentes -is Bellona ciet. MART. 3, 88, 2 sunt gemini fratres ... sed *eqs.*; dicite, -es sunt magis, an similes? (APVL. apol. 94 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 183). QVINT. inst. 1, 11, 4 aliis non -bus, sed quasi hebetioribus *litteris*. 3, 6, 95 status. 5, 11, 5 hoc in testium interrogatione valet plurimum, in oratione perpetua -e est. *ibid.* omnia . . . ex hoc genere sumpta necesse est aut similia esse aut -ia aut contraria. 5, 11, 33 argumenta duci ex iure simili . . ., ex contrario . . ., ex -i. 5, 13, 23. 5, 14, 4 proposito -i vel contrario. 7, 2, 29 sunt . . . pleraque non solum . . . -ia, sed etiam aliquando contraria. 8, 5, 34 ne, dum volumus esse meliores veteribus, simus tantum -es. 8, 6, 16 ne nimio maior aut, quod saepius accidit, minor, ne -is (*sc. sit translatio*). 9, 3, 76 πάρισον . . . quod sit e membris non -bus (APVL. mund. 19 cum de pluribus una sit facta et similis sui tota *urbs*, cum -ia membra sint). 9, 3, 78 ὁμοιόπτωτον est tantum casu simile, etiam si -ia sint, quae declinentur. 9, 3, 82 quae sunt simili casu -i sententia in ultimo locata. decl. 269 p. 100, 17 ante omnia hoc -e est: quod *eqs.* (PLIN. epist. 9, 7, 1). PLIN. epist. 2, 19, 7 apud Graecos . . . est quiddam quamvis ex diverso, non tamen omnino -e. paneg. 20, 4 quam -is . . . alterius principis transitus. 94, 2 audisti, quae malo principi precabamur, exaudi, quae pro -illimo optamus (*fort.* dis simillimo, *cf.* 7, 5). 9, 9, 2 qua pietate cum -illimo patre vivebat! VLP. dig. 43, 7, 3, 1 condicio (GAIVS inst. 3, 118 valde -is). PAVL. dig. 12, 6, 60, 1 sed hoc -e est (45, 1, 83, 5 haec). APVL. apol. 14 quod ... hu-

[*Nelz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mano artificio assimulatum est, non multa intercapedine temporis -e redditur. mund. 20. Socr. 4 p. 126 moribus (AVG. civ. 9, 8). MIN. FEL. 30, 6 non -es (*sc. sunt*) . . . qui *eqs.* LACT. inst. 3, 19, 17 non -e Platonis illud est, quod *eqs.* 3, 28, 6 non -i errore credunt *eqs.* mort. pers. 5, 1 non -i furore correptus. FIRM. math. 1, 5, 5 -i . . . vultus varietate. RHET. min. p. 251, 11 -e... aliquid aut simile sit, octo rebus ostenditur. AVR. VICT. Caes. 8, 3. 13, 12 -es cognomento. OPTAT. 2, 15 p. 49, 20 -ia vota et personas diversas attendite. AVSON. 45, 4. 124, 2. AMM. 19, 7, 5 ut loco dispari, ita eventu -i. 27, 4, 9 morum sermonumque varietate -es. 29, 2, 24. FAV. EVL. p. 5 planetas... locis motibusque -es. p. 21 SCHOL. Cic. Bob. p. 135, 14 St. PELAGON. 267 MAXIMIN. c. Ambr. 82 quomodo -em *filium* (*sc. Christum*) dicimus (*sc. patri; cf.* ACT. Archel. 68, 8). CLAVD. 8, 81 -es, sed morte pares. 20, 492 geminos ... fratres Iapetionidas generis primordia nostri -i finxisse manu. 28, 28 carm. min. 17, 23. 25, 38 -i (*cf.* 35 inaequales avenas) tenuem (-em tenui *VP*) variabat harundine ventum. carm. min. app. 20 AVG. civ. 4, 10. 5, 2 *bis.* 5, 3. 7, 10. SVLP. SEV. chron. 2, 40, 3 *ἀνομοιουσίαν*, id est -em substantiam. MART. CAP. 5, 473. *nota*: VVLG. Ier. 23, 10 factus est cursus eorum (*sc. prophetarum*) malus et fortitudo eorum -is (*i. q. prava*). prov. 15, 7 labia sapientium disseminabunt scientiam; cor stultorum -e (*i. q. perversum*) erit. *ratio translationis utroque loco repetenda videtur ex hebraici* כֵּן *significatione ambigua.*

II *c. genetivo* (*indicatur qua re infra l. 29. 59. 61. 66*): VARRO ling. 8, 58 cum sint ab eadem origine verborum vocabula -ia superiorum. 10, 3 minimum ex duobus constat omne simile, item -e, quod nihil potest esse simile, quin alicuius sit simile, item nihil dicitur -e, quin addatur, quoius sit -e. CIC. Quinct. 38 quis tam tui . . . -is (Verr. 4, 185 virum fortissimum ac tui -illimum. Cael. 50 mulier... tui -is vita institutoque meretricio. Phil. 10, 3 epist. 10, 6, 3. 13, 64, 1). Verr. 2, 48 fuit . . . sui -is (4, 16 quid ... poterat ... respondere, si esset . . . sui -is. Brut. 321 sui -ior videbatur fieri cotidie. de orat. 3, 26 qui [*sc. Myro, Polyclitus, Lysippus*] omnes inter se -es fuerunt, sed ita tamen, ut neminem sui velis esse -em. Cato 78 neque haberet *animi natura* in se quicquam dispar sui atque -e. nat. deor. 3, 23 nec ... vim esse naturae, ut sui -ia posset effingere. Phil. 2, 59 saturavit se sanguine -illimorum sui civium. 2, 92. 107. 9, 6 Att. 1, 16, 3 OV. met. 11, 273 EPICED. Drusi 87 COLVM. 6, 37, 7 MELA 2, 7. 86. IVV. 10, 192 APVL. met. 3, 13 PS. APVL. Ascl. 35 EPIT. Alex. 58 HIL. syn. 58 AMM. 14, 9, 2. 25, 4, 19 CLAVD. rapt. Pros. 2, 314). CIC. Cluent. 46 homines inter se cum forma tum moribus similes, municipum autem suorum -illimi. leg. agr. 3, 5 omnium legum . . . -illimam . . . legis . . . eam, quam *eqs.* dom. 83 patrem tuum, civem . . . egregium -emque vestri. 120 si qui similis istius . . . aliquem mei -em . . . affixerit (NEP. Phoc. 1, 4). Cael. 38 si esset aliqua -is istius *mulieris*, quae se omnibus pervolgaret *eqs.* de orat. 2, 83 artificium esse hoc quoddam non -e ceterorum (*sc. artificiorum*). 2, 208 aut invidiae (invidia *cod. Laud. et vulg.*) aut odii non -is offensio. Brut. 129 huius *Bestiae* -is in tribunatu reliquaque omni vita civis improbus. 282 *P. Crassus* dum Cyri et Alexandri similis esse voluit, et L. Crassi et multorum Crassorum inventus est -illimus. 285 quid est tam -e... quam horum omnium (*i. Demosthenis, Lysiae, Hyperidis*) Aeschines? 287 *v. p. 1475, 34.* orat. 67 apud *comicos poetas* nisi quod versiculi sunt, nihil est aliud cotidiani -e sermonis. fin. 4, 43 *Stoici* quodam modo non sunt -es Aristonis. ac. 1, 26 quintum genus ... eorum ... quattuor (*sc. generum*), quae supra dixi, -e. 2, 125 atomos (*sc. putes esse*), e quibus quidquid efficiatur, illarum sit -illimum. Tim. 25 quattuor (*sc. orbes deus fecit*) et inter se dispares et -es trium reliquorum. div. 2, 37 vietum cor et -e cordis. epist. 11, 2, 1 de te si dubitemus . . ., simus nostri -es. or. frg. A VII 37 homo illorum et vita et prudentia longe -is. BELL. Afr. 88, 5 quod -illimus *Cato* reliquorum ducum fuerat. NEP. Chabr. 3, 4 -is ... Chares horum (*sc. Cononis, Iphicratis, Timothei*) et factis et moribus fuit. HOR. sat. 1, 4, 112 Scetani -is sis. LIV. 3, 64, 8 perseverant *consules*. . . -es decemvirorum esse. FEST. p. 310 strues genera liborum sunt, digitorum coniunctorum non -ia. CVRT. 4, 14, 7 si qui -es eorum (*sc. fortium virorum*) essent. COLVM. 4, 29, 5 quia non -is est *autumni* aëris qualitas vernae (*sc. qualitatis*). MELA 1, 58 *Apis est* cauda linguaque -is aliorum (*sc. boum*). TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 504, 4 qui *deus* -is creatoris inducitur. nat. 1, 7 institutum Neronianum . . . -e sui auctoris. LACT. mort. pers. 8, 7 *Constantius* -is ceterorum (*sc. Caesarum*). PACIAN. sim. carn. p. 124, 23 -em nostrae sortis *carnem.* AMM. 18, 4, 5 patris fratrisque. 21, 16, 11. 30, 8, 8. SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 34 St. maiorum suorum -illimum. SVLP. SEV. chron. 1, 50, 1 multum paterni -is ingenii. dial. 3, 9, 1 aliam eius (*sc. virtutis*) non -em in simili opere virtutem. *in comparatione compendiaria*: CIC. fin. 5, 39 earum... rerum, quas terra gignit, educatio quaedam et perfectio est non -is animantium. BELL. Alex. 25, 4 fortuna... superiorum temporum -is. PLIN. nat. 27, 14 caulis . . . non -is antherici.

III *c. dativo* (*indicatur qua re l. 84. p. 1474, 14. 21. 22. 24. 33. 38. 69*): VARRO ling. 8, 28 cum -illima sit... toga tunica⟨e⟩, muliebri⟨s⟩ stola pallio. 9, 113 -is murena lupo *eqs.* 10, 4 similis homo homini, equus equo, et -is homo equo. 10, 42. RHET. Her. 12, 18 utrum ea res similis sit ei rei, qua de agitur, an -is. CIC. inv. 1, 53. Verr. 3, 5 ut isti (*sc. reo*) non modo factis . . ., sed etiam oris oculorumque . . . contumacia ac superbia ... -illimus esse ac semper fuisse videar. 4, 77 quam -is hic dies illi tempori videbatur. Sull. 49 erat huic iudicio longe -is illa contentio. Brut. 204 nihil . . . tam -e, quam Cotta Sulpicio (Sulpicii *Madvig*). fin. 4, 15 hoc sic expositum -e est superiori. 5, 62 quis est tam -is homini, qui *eqs.* (OV. met. 14, 94 ut idem -es homini possent similesque videri. SEN. dial. 5, 17, 4 cum -illimus esset homini, qui illa patiebatur, -ior erat, qui faciebat). part. 2, 7 ea, quae sunt aut ipsi aut contrario eius aut similia aut -ia aut consentanea aut dissentanea. ac. 2, 105. opt. gen. 4 quod optumo -illimum sit, id esse deterrimum. LVCR. 5, 154 sedes *deorum* . . . nostris sedibus esse -es debent. VERG. Aen. 9, 280 me nulla dies tam fortibus ausis -em arguerit (*fere i. q. imparem*). HOR. sat. 2, 8, 28 aves, conchylia, pisces, longe -em noto celantia sucum. OV. met. 1, 252 subolem . . . priori -em. Pont. 2, 11, 17 quae (*sc. coniunx*), ne -is tibi sit probitate, laborat. trist. 1, 1, 121 *fortuna* -is est effecta priori. 1, 9, 58. 5, 5, 13. LIV. 1, 22, 2 *Tullus Hostilius* proximo regi -is. 36, 9, 6 *v. p. 1476, 8.* VITR. 6, 3, 11 non -es veris symmetriis perficiantur venustates. FEST. p. 262 ruscum est... non -e iunco. PAVL. FEST. p. 337. SEN. contr. 7, 3 (18), 6 habet (*sc. controversia*) . . . -em ceteris coniecturam et duplicem. 7, 4 (19), 6 ne -is orationi sit orator. 9, 2 (25), 10 quam -es exitus initiis habes. suas. 6, 27 *versum* meliorem quidem, sed non -em illi (*sc. versui*). VELL. 2, 73, 1 adulescens . . . fide patri -illimus. CELS. 5, 26 *ἐλαιῶδες* (*sc. pus*) . . . colore atque pinguitudine oleo albo non -e (5, 28). 7, 7. SEN. Phoen. 81 generi virgo -is suo. dial. 3, 6, 4 hoc uno medentibus erit -is (*sc. rector civitatis puniens*). 7, 15, 1 si aliquid in *summo bono* viderit -e meliori. 12, 5, 5 indue -em animo tuo voltum. nat. 1 praef. 5 quid est, cur suspiciamus nosmetipsos? quia -es deterrimis sumus. 2, 14, 2. 4, 2, 5 *Nilus* violentus et torrens . . . prosilit -is sibi (SOL. 14, 1 ut -is sibi in mare condatur *Hypanis.* RVFIN. Adamant. 1, 11 BOETH. mus. 5, 6 in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 5, 23 GREG. M. in Ezech. 1, 8, 16 *v. p. 1476, 36*). nat. 5, 15, 2 *maioribus.* 6, 21, 2. epist. 5, 6 vulgo. 25, 7 -em te fieri multis oportet. frg. 34 *v. p. 1476, 9.* COLVM. 3, 2, 13 Aminea *vitis*, maiori geminae non -is. 5, 11, 1 surculus ... ei, cui inseritur, arbori cortice -is (*cf.* arb. 26, 1). 8, 6, 10. 9, 4, 3. LVCAN. 7, 201 -em . . . cunctis (*sc. diebus*), quos explicat, egit Thessalicum natura diem. PLIN. nat. 2, 125 *temporis* multum . . . aestivo illi (*sc. tempori*) -is. 6, 34 haut -em Hyperboreis gentem. 7, 17 haud -e his (*i. Thibiis*) genus Pharmacum. 8, 39 achlin haud -em illi (*sc. alci*). 8, 72 cercopithecos...-es ceteris voce. 14, 41. 91 *ego* in tantum -is istis, qui *eqs.* 16, 166. 20, 175 prasion . . . non -e hysopo. 20, 177 Heraclii *genus* mollius, sampsucho non -e. 21, 23 flos non -is illi (*sc. lilio*). 21, 101 spicam . . . non -em vulpium caudis. 25, 140 foliis canino capiti non -bus. 25, 141 thryselinum . . . non -e apio. 36, 182 lapis non -is alabastritae... aut marmoroso. SIL. 1, 511 haud me -em ... primoribus annis agnosces ... tuis. 5, 597 nec te . . . mater -em lugebit avis. QVINT. inst. 1, 9, 4 tertium *genus* huic non -e. 2, 4, 30 -is *locus* est ceteris. 2, 17, 4 quod his -e non est. 2, 20, 4 *declamationes* veritati -illimas. 4, 5, 7. 7, 1, 28 non -e huic est ...illud praeceptum. 7, 4, 29 non -es... abdicationum actionibus sunt malae tractationis (*sc. actiones*). 9, 3, 12 *ἑτεροίωσιν* . . . cui non -is *ἐξαλλαγή* dicitur (11, 3, 102). 9, 3, 75 verbum verbo . . . non -e valde . . . aut certe par et extremis syllabis consonans. 10, 2, 3 necesse est aut similes aut -es bonis simus. 11, 2, 32 ratio, . . . illi . . . arti non -is. 12, 3, 1 non -is iis, qui poetarum scripta pronuntiant. IVV. 3, 18 speluncas -es veris. PLIN. paneg. 82, 1 quantum -is illi, qui *eqs.* AFRIC. dig. 16, 1, 19, 1 nec -em huic propositioni ex facto agitatam (*sc. propositionem*). VLP. dig. 47, 2, 46 pr. nec . . . -is est morti manumissio quod ad subtrahendum domino servum. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 3. SYMPH. 124 -is matri, patri diversa figura... ex aliis nascor (*sc. mula*). LACT. inst. 1, 82, 24 sacra . . . non . . . his -ia. AVR. VICT. epit. 35, 2 haud -is fuit... Alexandro. HIL. c. Const. 14 *Christum* -em deo esse, similem patri posse intellegi. syn. 15 cum patri filius et coimaginatus ad speciem sit nec sit -is in genere (PRAEDEST. 1, 54 p. 606^C NICET. fid. 7). VVLG. Dan. 7, 7 sap. 2, 15. CLAVD. 8, 355 nec me fratrique tibique -em populi ... videbunt. 26, 80 quantum ... priori (*sc. sibi ipsi, qualis ante fuit*) -is hostis. AVG. civ. *passim. al.* *nota*: DRAC. satisf. 111 nec mihi (*i. erga me*) -is quam quod solet esse catervis (*i. erga catervas*) sit pietate sua *deus.* *in comparatione compendiaria*: SEN. clem. 1, 19, 2 insignis regi *apium* forma -isque ceteris (*sc. apibus*) cum magnitudine tum nitore. nat. 7, 27, 1 quare luna -illimum soli lumen accipiat. 7, 27, 6 *cometarum* -es ceteris (*sc. stellis*) motus. IVV. 15, 68 dextrae illis (*sc. Turno, Aiaci*) -es. NEMES. cyn. 233 -esque habeant (*sc. canes Tusci*) catulis velocibus artus.

IV *dubium, utrum genetivus accedat an dativus*: CAEL. Cic. epist. 8, 6, 5 legem . . . variam, non -em agrariae Rulli . . . iactavit. OV. trist. 1, 5, 16 tibi di... fortunam praestent -em... meae. LIV. 28, 5, 11 pelta caetrae haud -is est. PAVL. FEST. p. 168 granum fabae . . . quod sit non -e navis formae (SEN. dial. 3, 3, 7 tota *animalium* forma humanae -is est). VELL. 2, 41, 2 -em . . . fortunae suae (*i. abhorrentem a f. s.*) indutus habitum. SEN. dial. 6, 18, 2. epist. 18, 3 nec . . . nos similes esse pilleatae turbae voluisses nec . . . -es. COLVM. 7, 12, 3. 8, 2, 2. PLIN. nat. 13, 64 prunus Aegyptia, non -is spinae... dictae. 27, 22 alypon cauliculus est, . . . non -e betae. TAC. hist. 2, 11 *Otho* horridus, incomptus famaeque -is (*i. non conveniens*). PORPH. Hor. [Nel:]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ars 361. *nota*: QVINT. inst. 8, 3, 14 purus sermo et -is curae (*i. cui cura habita non esse videtur*). *in comparatione compendiaria*: PLIN. nat. 24, 139 ramos habet *clematis* ... non -es scamoniae. *notabilis breviloquentia quaedam, qua gen. an dat. subaudiri oporteat, parum liquet*: DECRET. centon. Sentin. (Corp. XI 5749) 19 in futurum non -ia (*sc. eorum aut iis*) quae nunc sentimus perpetuo ... processura pari adfectione[m] speramus (*at neglegenter incisa, ut videtur; fort. igitur debuit esse* ⟨quam⟩ quae).

V *c. ablativo* (*cf. VI 3 et* absimilis *vol. I p. 171, 1sq., ubi del.* 'quaestioni'): VLP. dig. 18, 2, 4, 2 -em esse hanc speciem partus specie. CASSIAN. c. Nest. 7, 5, 1 ais quod 'homousios parienti nativitas esse debet', id est, quod -em se quaelibet parere non possit. PROSP. carm. de ingrat. 21 progenitos ... nullum traxisse reatum ... neque -es nunc nascier illo ortu primorum (*nota periphrasin*), qui ... peccarunt.

VI *sequitur praepositio*: 1 inter: VARRO ling. 10, 18 (20) quod *haec genera* inter se -es habent analogias. 10, 37 res inter se aliqua parte -es (CIC. de orat. 3, 25 res complures -es inter se, quae tamen consimili laude dignentur. LVCR. 2, 720. VITR. 10, 3, 1 duae res diversae et inter se -es). rust. 1, 62. CIC. inv. 2, 152 omnia posse inter se vel similia vel -ia demonstrari. de orat. 2, 126 quom inter vos in dicendo -illimi sitis. 3, 26 (*v. p. 1473, 32*). 27. 31 quid tam inter se -e. 3, 35 Brut. 204. 285. 286. LVCR. 2, 380 -i inter se quaedam volitare figura. 2, 697. 781 -es longe inter se variosque colores. 6, 776. 982. VITR. 2, 9, 5 inter se discrepantes et -es ... virtutes. 5, 6, 9 inter se -i disparique ratione (QVINT. inst. 10, 2, 23 quorum omnium -is atque diversa inter se ratio est). SEN. nat. 6, 22, 1. 7, 27, 2 quare omnes stellae inter se -em habeant faciem. epist. 35, 1 haec inter se diversa sunt? immo -ia. 88, 4. 117, 15 *v. p. 1476, 4*. QVINT. inst. 9, 4, 17 ii ipsi (*sc. Demosthenes et Plato*) inter se -es fuerunt. APVL. Plat. 2, 25 ne dispares sui vel inter se -es copulentur. MIN. FEL. 18, 1 et similes universi videmur et inter se singuli -es invenimur. BOETH. mus. 1, 3 -ium inter se vocum ... concordia. inter se *et genetivus*: CIC. Brut. 287 qui (*i. Attici*) sunt et inter se -es et aliorum. 2 in *c. acc.*: TAC. ann. 2, 39 *servus* aetate et forma haud -i in dominum erat.
3 ab (*indicatur qua re l. 38. 42*): CLEDON. gramm. V 11, 29 si ... -is fuerit genetivus a nominativo. IREN. 2, 12, 2 non -is sit *emissio* ab eo, qui emisit. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 1 Flacci epistularum libri titulo tantum -es a sermonum (*sc. libris*) sunt. SOL. 53, 17 cultu rex -i a ceteris vestitur syrmate. LACT. mort. pers. 8, 1 frater ... non -is ab eo. CLAVD. DON. Aen. 4, 367 ab humana ratione -is *es*. ANON. de mach. bell. 14 est *machina* a superioribus curribus quadam parte -is. VVLG. Dan. 7, 19 bestia ... erat -is valde ab omnibus (*sc. bestiis*). AVG. quaest. hept. 3, 45 non commutatus est tactus in cute, id est non est discolor et -is inventus a cute. SALV. gub. 6, 4 quam -is est nunc a se ipso populus Christianus. SIDON. epist. 4, 24, 3 occurrit mihi ... multum ab antiquo -is incessu. CASSIOD. in psalm. 34, 11 multum ... est creatura a creatore -is. var. 12, 2, 4 -is ab accusato debet esse, qui iudicat. *in comparatione compendiaria*: PELAGON. 287 non -is est passio a ceteris, qui intrinsecus ... dolent. AVG. civ. 15, 16 tit. de iure coniugiorum, quod -e a subsequentibus matrimoniis habuerint prima conubia.

VII *sequitur coniunctio comparativa*: 1 atque (ac): RHET. Her. 3, 6, 12 quoniam -es sint, qui audiant, atque ille, qui vituperatur. CIC. Att. 2, 3, 3 quiescendum, quod est non -e atque ire. BELL. Alex. 18, 1 etsi erat non -e atque Alexandriae genus aedificiorum. VELL. 2, 25, 3 adeo ... Sulla -is fuit bellator ac victor. NERAT. dig. 41, 1, 14 pr. nec -is condicio eorum (*sc. litorum publicorum*) est, atque piscium et ferarum. ac si: LIV. 5, 5, 12 haec sunt ... consilia vestra, non -ia ac si quis aegro ... morbum efficiat. 2 quam (*cf. l. 8*): VITR. 6, 5, 2 bybliothecas ... non -i modo quam publicorum operum magnificentia comparatas. VELL. 2, 55, 2 nec -is ... adversus victos quam in priores clementia fuit. DRAC. satisf. 111 *v. p. 1474, 66*.

VIII *copula conectuntur, quae -ia sunt* (*cf. l. 53sqq.*): 1 et: CIC. prov. 15 quod est primum -e, res ... cum ... latrunculis ... gesta et bellum ... confectum. Planc. 68 quamquam -is est pecuniae debitio et gratiae. Phil. 2, 59 militum causa et tua. SEN. benef. 6, 20, 2 quod nostra et horum condicio -is est. epist. 85, 32 nisi -is esset gubernatoris condicio et sapientis. 95, 8 quam -is sit aliarum artium condicio et huius. PAVL. dig. 14, 2, 2, 1 quia -is earum rerum causa sit, quae *eqs.* ... et earum, pro quibus *eqs.* *cf.* OV. epist. 9, 24 -es hic vir et ille puer. 2 que: CIC. Tusc. 4, 31 illud animorum corporumque -e *est*, quod *eqs.* *cf.* AVSON. 104, 2 quod tam -es estis tuque sororque tua.
m. plur. pro subst. -es (*sc. homines*): LIV. 22, 41, 5 -es discordesque imperitare. VELL. 2, 45, 1 inter tam -es. 2, 60, 5 inter ... naturaliter -illimos ac diversa volentis. SEN. dial. 9, 17, 3 conversatio ... -ium bene composita (*neutr. pl.*) disturbat. epist. 32, 2 non conversari -bus ac diversa cupientibus. 102, 13 diversa -ium iudicia. PLIN. paneg. 44, 7 *opp.* similes (*sc. homines*). 45, 5. 53, 2. APVL. Plat. 2, 25 *v. supra l. 30*. *accedit genetivus*: CIC. Att. 9, 11, 4 cum -illimis nostri esse cupio.
n. sing. aut plur. pro subst. -e, -ia: VARRO ling. 9, 99 -ia ... conferunt, verba infecti cum perfectis. 9, 109. 10, 3 *v. p. 1471, 61. 1473, 26*. 10, 5 sunt qui tris naturas rerum putent esse: simile, -e, neutrum *eqs.* 10, 50. CIC. Tusc. 5, 45 mixta ex -bus. top. 46 est eiusdem -e et simile invenire. PAVL. FEST. p. 147. SEN. dial. 7, 7, 3 quid -ia, immo diversa componitis? nat. 1, 3, 4 quod a simillimo coepit, in -illimo desinit. 117, 15 non est ... quod compares inter se -ia. QVINT. inst. 1, 10, 12 -ium concordia, quam vocant ἁρμονίαν. 5, 11, 30 et -bus inesse simile ... et similibus -e. TAC. ann. 3, 36 PLIN. epist. 5, 8, 11 IREN. 2, 11, 1 HIL. ad Const. 1, 2. *additur dat.*: LIV. 36, 9, 6 *legatus* cum haud -ia iis ... quae ... in colloquio ... dicta erant ... egisset. SEN. frg. 34 tam indigna liberis, tam -ia sanis. *speciatim in rhetorica*: CIC. part. 41 definiendum saepe est ex contrariis, saepe ... ex -bus, saepe ex paribus. QVINT. inst. 5, 10, 73 argumentorum locus ex similibus ..., ex -bus ..., ex contrariis. 5, 10, 94. 5, 11, 7 simile est *eqs.* ...; -e: *eqs.* ...; contrarium: *eqs.* 5, 11, 35. MART. CAP. 5, 558 locos ... qui sunt a -i, a pari, a contrario per positionem et negationem.

adv. **dissimiliter.** *comp. infra l. 41. superl. non legitur.*
1 *nude verbo additum*: VARRO ling. 8, 32 gemina conclavia -r poliunt. 8, 68 sin respondeatur similia non esse, quod ea vocemus -r sure, lupe, lepus. 9, 26 quid sit aut fiat in motibus -r. 9, 94 quod similes lapides similiter ducunt, -r dissimiles. 10, 12 alias ... ab similibus verbis similiter declinantur, ut *eqs.* ..., alias -r *eqs.* RHET. Her. 2, 13, 20 possunt res simili de causa -r iudicatae proferri. BELL. Afr. 54, 3. SALL. Iug. 89, 6 oppidum Thalam ... haud -r situm munitumque. LIV. 36, 32, 7 sicut ..., haud -r. VITR. 6, 1, 1 aliter ..., aliter ..., non eodem modo ..., -r. 6 pr. 3. SCRIB. LARG. 271 in -r dispositis corporibus. GELL. 18, 12, 3. CHAR. gramm. I 83, 8 pater patris cum faciat et mater matris, cur -r aper apri et caper capri solet quaeri. PS. APVL. Ascl. 37 quod aliis quae colenda videntur atque veneranda, apud alios -r habentur. HIL. in psalm. 67, 18 haud -r. OPTAT. 6, 1 p. 144, 18 simili errore -r deliquistis. AVG. c. Cresc. 4, 27, 34 talis eris, qualis ille, ... quamvis -r vivas. civ. 1, 9 qui -r vivunt et a malorum factis abhorrent. 21, 7. quaest. hept. 2, 55 propter diversas operationes ... spiritum dei -r appellari. epist. 102, 4 similiter ... vivunt, similiterque moriuntur, quamvis -r nata sint. MART. CAP. 4, 346 unamquamque rem -r nos posse dividere. GREG. M. in Ezech. 1, 2, 20 dei ... esse est -r numquam esse. 1, 8, 16 cum *deus* numquam sibimet ipsi sit dissimilis, -r tamen tangit dissimilia.
2 *sequuntur casus*: *dat.*: LIV. 27, 48, 11 inter duas acies versari, velut incerti, quorum essent, haud -r navibus sine gubernaculo vagis. *abl.*: FVLG. RVSP. fid. 26 bona ... quae creavit *deus* ... multo inferius -iusque suo creatore sunt. 3 *sequitur* a *praepos.*: HIL. in Matth. 21, 8 haec arbor (*sc. ficus*) -r a ceterarum arborum et natura et condicione florescit. 4 *sequitur* atque si: POMPON. dig. 18, 1, 26 PAVL. dig. 41, 2, 3, 13.
deriv.: dissimilitudo, dissimilo.

dissimilitūdo, -inis *f. a* dissimilis. PRISC. gramm. III 522, 34 paenultimam productam servant ... caligo, -o, magnitudo. GLOSS. ἀνομοιότης. *plur.*: VARRO ling. 8, 29. 9, 42. 47 CIC. Verr. 4, 6 *al.* [*corrupt.*: VARRO ling. 9, 46. 47 APVL. Plat. 2, 4.]
i. q. diversitas, discrepantia, distantia, varietas, differentia.
I *nude vel addito genetivo* (*aliter III*): A *generatim*: VARRO ling. 8, 29 in aedificiis quom non videamus habere ⟨ad⟩ atrium περίστυλον similitudinem et cubiculum ad equile, ... tamen propter utilitatem in his -es potius quam similitudines sequimur. 8, 31 cum discessum e⟨s⟩t ab utilitate ad voluptatem ... in eo ex -e plus voluptatis quam ex similitudine ... capitur. 9, 42 rerum -es (CIC. inv. 2, 109 varietate et -e rerum. orat. 68 div. 2, 94. SEN. epist. 20, 4 inconstantia et -o rerum consiliorumque. QVINT. inst. 9, 3, 92 et mutatio [et] si ea est, quam Rutilius ἀλλοίωσιν vocat, -em ostendit hominum, rerum, factorum. PAVL. dig. 50, 16, 244 PS. PHOEBAD. fid. 5). ling. 9, 85. 10, 5 *bis* (*altero loco opp.* similitudo). RHET. Her. 1, 8, 13 illud genus narrationis, quod in personis positum est, debet habere sermonis festivitatem, animorum -em, gravitatem, lenitatem *eqs.* (*cf.* CIC. inv. 1, 27). CIC. Verr. 4, 6 -es studiorum et voluntatum (*cf.* Lael. 74). Verr. 4, 214 propter temporis -em. leg. agr. 2, 14 non potestatum -o, sed animorum disiunctio dissensionem facit. Sull. 17 propter ... -em hominum atque causarum dissimilem me ... praebui (top. 62. fat. 43 causarum distinctio ac -o. QVINT. inst. 5, 2, 2 PLIN. epist. 7, 30, 5 quantum aut diversitas ingeniorum ... aut causae -o pateretur. PANEG. 12 [2], 33, 5) Balb. 31 -o ... civitatum varietatem iuris habeat necesse est. de orat. 3, 26. 33. 34. 162 rep. 3, 37 leg. 1, 30. Marcell. 5 varietate regionum ... nec -e bellorum. Brut. 285 gradus et -es et vim et varietatem Atticorum. fin. 5, 19 quanta differentia est in principiis naturalibus, tanta sit in finibus bonorum malorumque -o. Tim. 17 quod eius (*i. dei*) iudicio praestabat -i similitudo (ὅμοιον ἀνομοίου). div. 2, 93 qui potest eadem vis esse nascentium, cum caeli tanta sit -o? (2, 93 eos, qui nascuntur eodem tempore, posse in dissimilis incidere naturas propter caeli -em). div. 2, 96 -o locorum nonne dissimilis hominum procreationes habet? *ibid.* ut incredibilis varietas -oque sit. fat. 8 quoniam in naturis hominum -es sunt ..., quid mirum est has -es ex differentibus causis esse factas? off. 1, 107 ut ... in corporibus ... -es sunt ... sic in animis existunt ... varietates. 1, 109 innumerabiles aliae -es sunt naturae morumque (Lael. 74 PLIN. nat. 17, 3 TAC. ann. 15, 67 APVL. Plat. 2, 13. PANEG.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11 [3], 5, 3 ne ... faceret morum -o discordiam). Att. 1, 17, 1 magna ... varietas voluntatis et -o opinionis ac iudicii ... fratris mei. 6, 1, 2 rationis. epist. 3, 8, 8 institutorum meorum ac tuorum. 11, 27, 2 vitae (AVG. bapt. 6, 4, 6 in psalm. 138, 26). NEP. Alc. 1, 4 in uno homine tantam esse -em tamque diversam naturam. LIV. 37, 40, 1 regia acies varia magis multis gentibus, -e armorum auxiliorumque erat. PAVL. FEST. p. 14 propter -em personarum. SEN. nat. 2, 12, 6 nubium. 5, 12, 1 magna inaequalitas ac -o corporum (TERT. anim. 5). PS. QVINT. decl. 17, 8 pronuntiationis. TAC. ann. 15, 28 fortunae. GAIVS dig. 8, 2, 6. TERT. anim. 32 substantiae (*opp.* naturae similitudo). ARNOB. nat. 3, 34 ut sunt trinae -es nominum, personarum dissidentias tres esse. FIRM. math. 1, 10, 10 nisi uniformem istam colorum similitudinem maxima vultuum -o variaret. NON. p. 442 matronae et patris familias -em hoc modo ... separant ... ut *eqs.* HIL. c. Const. 14. syn. 16 nullam diversitatem ac -em admittit nascentis et gignentis essentia. 36. 89 SCHOL. Cic. Bob. p. 78 St. HIER. in Ezech. 8, 3, 82. epist. 7, 3, 2 ut breviter coeptam -em (*i. -is expositionem*) finiam, ego veniam deprecor, ille expectat coronam. 57, 5, 7 -es casuum, varietates figurarum. AVG. serm. ed. Mai 94, 2 -e signorum, quasi litterarum diversitate. gen. ad litt. 5, 16 p. 159, 23. civ. 1, 8 manet ... -o passorum etiam in similitudine passionum. 5, 4 tanta in eorum vita fuerunt moribusque diversa, tanta in actibus disparilitas, tanta in parentum amore -o. 8, 25 voluntatis. 12, 20. 21, 8. epist. 120, 12 -e ac disparilitate naturae. MART. CAP. 5, 487 huic -o contraria est, quae a Cicerone differentia vocatur, quae res inter se diversas, non adversas ostendit. 9, 980 -um (*sc. pedum*) ... differentiae tres erunt: per magnitudinem, per genus, per oppositionem. BOETH. arithm. 1, 27 p. 55 nulla varietatis -o subripiet. in Porph. dial. 1 p. 10^{A} illa ... divisio et -o specierum differentiae nomine vocitantur. mus. 1, 1 p. 180. 1, 31 p. 222 hanc canendi concordiam similitudo non efficit, sed -o, quae cum distet in singulis vocibus, copulatur in mixtis. CASSIOD. art. 3 p. 1189^{D} comparatio ... maioris ad minus quaedam quasi similium -o est. GREG. M. in euang. 34, 10. *nota c.* ad: BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 18 p. 336, 18 eiusdem ... speciei distantias ad differentiam diximus, cum differentiae ad species -es monstrabamus.

B *speciatim*: 1 *in grammatica*: VARRO ling. 8, 23 cum alii putarent in loquendo ea verba sequi oportere, quae ab similibus similiter essent declinata, quas appellarunt ἀναλογίας, alii cum id neglegendum putarent ac potius sequendam ⟨dis⟩similitudinem, quae in consuetudine est, quam vocarunt ἀνωμαλίαν. 8, 24 quae contra -em *dicantur*. 8, 32 verborum -e⟨m⟩, quae sit in consuetudine[m], non esse vitandam. 8, 37 sequitur, quod in pluribus est -o, ut non sit in sermone sequenda analogia. 9, 109. 10, 1 in verborum declinationibus disciplina loquendi -em an similitudinem sequi deberet (*syn.* anomalia). *ibid.* cur -em ducem haberi oporteret. 10, 3.
2 *in rhetorica*: CIC. de orat. 2, 166 similitudines et -es et contraria et consequentia *eqs.* 2, 169 ex -e *sic argumenta ducuntur*: ...; atque utroque in genere et similitudinis et -is exempla sunt ... et fictae narrationes saepe ponendae

II *sequitur praepositio*: ab: CIC. de orat. 1, 252 hanc habet *ius civile* ab illis rebus (*i. gestu et voce*) -em. inter: CIC. orat. 2 cum tanta sit inter oratores bonos -o. BOETH. diff. top. 4 p. 1216^{C} in quibus maxima est -o inter rhetoricos ac dialecticos locos. cum: CIC. fin. 3, 24 est ... alia cum his ipsis artibus sapientiae -o. 4, 9 quanta ... eorum (*i. argumentorum*) ... cum captiosis interrogationibus -o! epist. 2, 13, 2 genus institutorum et rationum mearum -em nonnullam habet cum illius administratione provinciae. apud: CASSIOD. hist. 5, 34 quia dicitur innovatum ab aliquibus de -e filii apud patrem.

III *pro praepositione extat genetivus*: AVG. civ. 9, 17 si ... deo quanto similior, tanto fit quisque propinquior: nulla est ab illo alia longinquitas quam eius -o. GREG. M. moral. 6, 19 in tanta ... unius grani parvitate et paene nulla sui -e.

dissimilo *a* dissimilis; *cf. c.* assimilare, *v. vol. I p. 898, 3.* GLOSS. ἀνομοιῶ. disto: -o differo. *i. q. differre*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 7 p. 17, 24 ut si qua sunt, quae nomine tantum communicent, substantia vero -ent (-simul- *pars codd.*). *Nelz.*

dissimulābiliter *adv. a* dissimulare. *fere i. q. clam, occulte*: PLAVT. Mil. 260 hominem investigando operam huic -r dabo, qui fuerit conservos, qui *eqs.*

dissimulāmentum, -ī *n. a* dissimulare. *i. q. actio dissimulandi*: APVL. apol. 87 *Pudentilla* scripserat -i causa et deridiculi: ἐλθέτω νῦν, ἕως ἔτι σωφρονῶ. flor. 3 p. 13 Musae cum Minerva -i gratia iudices astitere ad deridendam scilicet monstri illius (*Marsyae*) barbariam.

dissimulanter *v.* dissimulo.

dissimulantia, -ae *f.* [*a* dissimulans, dissimulare. *Th.*] *fere i. q. dissimulatio I*: CIC. de orat. 2, 270 Socratem ... in ... ironia -aque longe lepore et humanitate omnibus praestitisse

dissimulātē *v.* dissimulo.

dissimulātio, -ōnis *f. a* dissimulare. GLOSS. μετεωρισμός. παρενθύμησις. παραλογισμός. προσποίησις. παραπροσποίησις. ὑπόκρισις. -e finctione, celatione *plur.*: PS. CYPR. singul. cler. 33 FIRM. math. 5, 1, 25. 8, 1, 2 IVST. 21, 5, 11 VEG. mulom. 3 praef. 3.

I *i. q. artificium simulationis cum in agendo tum in loquendo, quo quis fingens se aliquid nescire vel alia quacumque simulatione usus aliter agit vel loquitur ac sentit*:

A *generatim*: RHET. Her. 1, 7, 11 insinuatio eiusmodi debet esse, ut occulte per -em eadem illa omnia conficiamus (*sc. ut aut benivolum aut attentum ... faciamus auditorem. cf.* CIC. inv. 1, 20 insinuatio est oratio quadam -e et circumitione obscure subiens auditoris animum). 1, 8, 13 illud genus narrationis, quod in personis positum est, debet habere ... -em (CIC. inv. 1, 27). 3, 2, 3 dolus consumitur in pecunia, pollicitatione, -e *eqs.* CIC. Verr. 3, 71 ne -e quidem tectam improbitatem et audaciam (6, 138 dedecora -e ... tegere). de orat. 2, 275 valde haec ridentur ... quae a prudentibus quasi (*secl. Sorof*) per -em (simulationem *Hm*) non intellegendi (n. i. *secl. Ernesti, vix recte*) subabsurde salseque dicuntur. 2, 289 similitudine turpioris et -e et subabsurda dicendo et stulta reprehendendo risus moventur. 2, 350 (*Crassus ad Antonium*) lubenter ... te evolutum ... integmentis -is tuae nudatumque perspicio. off. 3, 61 ex omni vita simulatio -oque tollenda est. Att. 12, 20, 1 (*anteced.*: me hortaris ..., ut dissimulem me tam graviter dolere) quod (*sc. totos dies consumere in litteris*) etsi non -is, sed potius leniendi ... animi causa facio, tamen ... simulationi certe facio satis. LABEO VLP. dig. 4, 3, 1, 2 posse ... sine dolo malo aliud agi, aliud simulari, sicuti faciunt, qui per eiusmodi -em (simulationem *PL, fort. recte*) deserviant. VAL. MAX. 8, 14 ext. 3 SEN. dial. 10, 18, 6. CVRT. 6, 7, 32 quo propiore gradu amicitiae me contingis, hoc maius est -is tuae facinus. QVINT. inst. 5, 14, 35 minus suspecta argumentatio -e. PS. QVINT. decl. 14, 4 virus ... lenitate vultus et blanda porrigentis -e protectum. FRONTIN. strat. 1, 1, 5 *Caesar* inter eam -em praeparatis subsidiis occupavit Aegyptum (*cf. quae antecedunt*). TAC. hist. 4, 54 Civilis omissa -e in populum Romanum ruere. 4, 56 optimum ... ratus *Vocula* mutua -e et isdem, quibus petebatur, grassari. ann. 2, 57 sermo coeptus a Caesare, qualem ira et -o gignit (*antea*: convenere firmato vultu). 4, 71 nullam aeque Tiberius ... ex virtutibus suis quam -em diligebat. 6, 32 ut ... Sinnacen -e ac donis ... moraretur *Tiberius*. 6, 50 nondum -o deserebat *Tiberium*. 11, 26 abrumpi -em ... Silius ... urguebat. 13, 15 -em nox et lascivia exemerat. SVET. Iul. 31, 1 spectaculo publico per -em interfuit *Caesar*. Tib. 72, 3 quamvis *Tiberius* nihil ex ordine cotidiano praetermitteret ... partim intemperantia, partim -e. TERT. spect. 1 tanta est ... voluptatium vis ut ... conscientiam corrumpat in -em. adv. Val. 4 p. 181 seposita ... sollemni -e sua. ARNOB. nat. 2, 51 ipsum quod nescias sine aliqua profiteri -e nescire. FIRM. math. 5, 1, 25 qui adversarios subdolis semper -bus insequantur. 6, 16, 4 *amicos* captiosa ... -e decipere. 6, 22, 16 obstinata ... ac tristi -e compositi. 8, 1, 2 cum quibusdam -um trepidationibus. IVST. 21, 5, 11 inter has ... -um artes. HIL. op. hist. frg. 1, 4 CLAVD. DON. Aen. 10, 63 AVELL. p. 42, 12 SIDON. epist. 1, 7, 6.

B *speciatim: figura rhetorica* (*cf. l. 5. 7. 13. 15*): QVINT. inst. 6, 3, 85 plurimus ... circa simulationem ⟨et -em *add. Regius*⟩ risus est, quae sunt vicina et prope eadem; sed simulatio est certam opinionem animi sui imitantis, -o aliena parum se intellegere fingentis (*cf. quae sequuntur*). 9, 2, 14 cui *figurae* (*sc. respondendi*) est confinis -o, non alibi quam in risu posita. 9, 2, 95 utilis aliquando etiam -o est, ut in eo ... qui, cum esset contra eum dictum 'iura per patris tui cineres', paratum se esse respondit. *i. q.* εἰρωνεία: CIC. de orat. 2, 269 urbana ... -o est, quom alia dicuntur ac sentias, non illo genere ... quom contraria dicas ..., sed quom toto genere orationis severe ludas, quom aliter sentias ac loquare (*cf.* 270 in hoc genere Fannius ... Africanum ... dicit fuisse (⟨egregium⟩ *aut* ⟨multum⟩ *sim. addunt edd. non necessar.*) et eum graeco verbo appellat εἴρωνα. *quae sequuntur v. p. 1477, 78*). 2, 272 est huic finitumum -i, quom honesto verbo vitiosa res appellatur. 3, 203 illa, quae maxime quasi irrepit in hominum mentes, alia dicentis ac significantis -o. ac. 2, 15 Socrates ... libenter uti solitus est ea -e, quam Graeci εἰρωνείαν vocant (GELL. 18, 4, 1 genere illo facetissimae -is, qua Socrates ad sophistas utebatur). QVINT. inst. 9, 2, 44 εἰρωνείαν inveni qui -em vocaret: quo nomine quia parum totius huius figurae vires videntur ostendi, ... erimus graeca appellatione contenti. PS. IVL. RVF. schem. dian. 9 p. 62 εἰρωνεία ... latine dicitur -o vel irrisio.

II *actio tecte aliquid faciendi, occultatio*:

A *absolute* (*notio proxime accedit ad eam, quae est sub I A*): CIC. Verr. 6, 1 nemini ... dubium esse, quin C. Verres ... versatus ... sit sine ulla ... -e in omni genere furandi. Tusc. 3, 35 non est ... in nostra potestate fodicantibus iis rebus, quas malas esse opinemur, -o vel oblivio. VELL. 2, 88, 3 *Maecenas* speculatus est per summam quietem ac -em praecipitis consilia iuvenis (*Lepidi*). VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 *Antiochus* impium pectoris vulnus pia -e contegebat. 7, 4, 4 Salinator in Vmbria apud Metaurum flumen proximo die dimicaturus summa cum -e Neronem castris noctu recepit. 7, 4, 5. CVRT. 7, 2, 9 (*Alexander loquitur*) nisi, quae delata essent, excussissem, alte -o mea suppurare (superare *codd.*) potuisset. 10, 9, 8 alta -e consilium premebat *Perdicca*, ut opprimeret incautum *Meleagrum*. MEN dig. 49, 16, 4, 3 temporarium exilium voluntario militi insulae relegationem assignat, ⟨lecto *ins. Momms., cf. p. 1481, 41*⟩ -o perpetuum exilium. IVST. 5,

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11, 5 Cyrus iam non occulte bellum, sed palam, nec per -em sed aperta professione parare coepit. 8, 5, 11 crescit -e dolor (OROS. hist. 3, 12, 31). SVLP. SEV. dial. 1, 5, 3 cognoscimus ... hospitem nostrum esse presbyterum, quod summa nos -e celaverat. CASSIOD. in psalm. 31, 6 operire est ... valde aliquid silentio tegere aut cordis -e celare. COD. Iust. 2, 21 (22), 1 num inofficiosi querellae vel palam vel tacita -e sit renuntiatum. *dubium, huc an ad I referendum*: Ps. CYPR. singul. cler. 33 *Galli* abscidentes semet ipsos libenter excruciant, dummodo cum damno status sui simulacrorum -bus (*i. mysteriis?*) pareant.

B *c. gen. obi.*: CIC. Flacc. 21 *testes* aut sine ullo studio dicebant aut cum -e aliqua cupiditatis. LIV. 9, 45, 6 universa prope gens sine -e consilii publici ad hostes desciverat. VELL. 2, 97, 1 *Lollio* inter summam vitiorum -em vitiosissimo. QVINT. inst. 9, 4, 147 *in compositione verborum* -o curae praecipua (*sc. debet esse*), ut numeri sponte fluxisse ... videantur. IVST. 5, 11, 4 *Cyrum* innocentiam -e belli simulantem. AMBR. hex. 3, 13, 53 ne unquam spei tuae -e nuderis. AVG. civ. 4, 1 p. 146 D. suae scientiae -e. MACR. sat. 1, 12, 32 cordis beneficio, cuius -e brutus habebatur, idoneus emendationi publici status extitit *Iunius*. *nota c. gen. pers.*: TAC. ann. 13, 25 *Nero* veste servili in -em sui compositus.

III *i. q. actio eius, qui simulat se aliquid non animadvertere, non curare, neglegere, ignoscere* (*sed simulandi notio interdum prorsus evanescit*):

A *fere i. q. omissio, neglectio*: **1** *absolute*: QVINT. inst. 9, 2, 9 *interrogamus* instandi et auferendae -is *gratia*. TAC. hist. 1, 26 adeo parata apud malos seditio, etiam apud integros -o fuit. 3, 54 Vitellius fractis apud Cremonam rebus nuntios cladis occultans stulta -e remedia potius malorum quam mala differebat. 4, 18 Hordeonius primos Civilis conatus per -em aluit. ann. 13, 49 quod si summa -e transmitterentur, quanto magis inanibus abstinendum? (SVET. Cal. 10, 2). PLIN. epist. 6, 27, 3 quod ipsum non -e et silentio praeterii. 9, 13, 21 quod *senatus* severus in ceteros senatoribus solis -e quasi mutua parceret. PAPIN. dig. 23, 4, 27 reversa post iurgium per -em mulier. VLP. dig. 47, 10, 11, 1 iniuriarum actio ... -e aboletur. TERT. adv. Marc. 2, 28 p. 375 paenitentiam -is pristinae fecit *deus*. 4, 36 p. 546 ne patientiam eius (*Christi*) infamaretis nec ullam rationem -is illi affligeretis. ARNOB. nat. 2, 72 causam tam longa[m] prodere -e (*'i. cessatione' Reiffersch. in indice, vix recte*). 5, 18 deos Conserentis pari more ac -e taceamus. FIRM. err. 28, 13 *divina moderatio* facinus tuum cum -e respexit. math. 2 praef. 4 hunc locum non debemus cum -e transire. 2, 4, 6 *Graeci* istum tractatum cum quodam -is fastidio reliquerunt. 4, 21, 12 (?). 5, 2, 21 qui omnes dolores cum quadam -e contemnant. 6, 9, 12 amorem suum ... cum quadam ... -e celare. AVR. VICT. Caes. 41, 20 verteratque gratiam muneribus in perniciem posterorum -o. EVTR. 7, 20, 3 *coniurationes* patefactas ingenti -e contempsit *Vespasianus*. HIL. c. Const. 7 conclusos urbe una ... -e depravas. in psalm. 118 vau 12 operis ... officium semper esse oportet intentum et nulla interdum neglegentis otii -e cessare. SYMM. rel. 3, 3 si exemplum non facit religio veterum, faciat -o proximorum. AMM. 28, 4, 5 quae ... probra -e iugi neglecta ... effrenatius exarserunt. 31, 5, 1 Theruingi ... ducum -e perniciosa ... adiuti. MAXIMIN. c. Ambr. 124 esset hoc ... -e dignum, ... si non id religiosam laederet disciplinam. COD. Theod. 8, 5, 4 (*a. 326*) illis ... qui observare iussi sunt, pro -e vel neglegentia idem supplicium luituris. LEO M. epist. 8 nec -em crimina nuper detecta patiuntur. 157, 1 quae ... parricidae sacrilegi commiserunt, nulla posse -e tolerari. FAVST. REI. grat. 2, 1 ego -e mea cor tuum ... animavi.

2 *c. gen. obi.*: TAC. Agr. 6 *proconsul* redempturus ... mutuam -em mali. 18 -e famae famam auxit *Agricola*. TERT. anim. 43 *anima* -e praesentiae futuram absentiam ediscens. resurr. 8 p. 37 virginitas ... et viduitas et ... matrimonii -o ... deo adolentur. patient. 11 p. 17 quem *servum* admonendi -e non decipit *dominus*. adv. Marc. 5, 5 p. 585 omne hominum genus per naturae -em et reliquerat et rebellaverat adversus creatorem. ARNOB. nat. 2, 44 retentionis -e (*i. retentione omissa*). HIL. in Matth. 4, 25 *euangelia* ulciscendae iniuriae exigunt -em. AVELL. p. 357, 10 ministerii -e suscepti *sacerdotes* ... neglegunt regimen animarum. SACR. Leon. p. 360 ne ad -em tui cultus prospera nobis collata succedant.

B *fere i. q. neglegentia, incuria; saepius c. gen. subi. pers. et rei*: VEG. mil. 1, 7 per gratiam aut -em probantium tales *tirones* sociantur armis, quales *eqs.* 1, 8 *armorum* usum -o longae securitatis abolevit. 1, 18 quem usum usque ad hanc aetatem, licet iam cum -e, pervenisse manifestum est. 2, 3 si ... dispositio reparetur armorum et emendetur -o praecedentum. 2, 14 *militis* -e situ ac robigine arma foedantur. 3, 6 si adversariorum imperitia vel -o occasionem nobis dederit, non oportet omitti. mulom. 3 praef. 1 sollemnis excusatio neglegentium est, dispendia ex -e venientia deo imputare vel casibus. 3 praef. 3 si quid calamitatis evenerit, avaritiae vel -bus imputari. HEGES. 5, 16 vers. 72 prophetae -e famem adolevisse. AVG. correpț. 16, 49 si corripiendus ... prava -e neglegitur. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 38 eorum -o ... servit iustitiae. MART. CAP. 9, 898 neque enim ... doctarum virginum examinare sollertiam ... ignaviae -e piguerit. COD. Theod. 7, 20, 11 (*a. 365 vel 368*) loca ... situ -is horrentia. 11, 16, 11 (*a. 365*) si eorum (*iudicum officiorumque*) vel ... coniventia vel ignobili -e temeritas admiserit. 16, 2, 34 (*a. 399*) ecclesiae ... privilegia ... vel temeritate violata vel -e neglecta. CASSIAN. conl. 18, 14, 3 petitionem eius -e praepositi fuisse neglectam. EPIST. pontif. 591 Thiel (Felix 1) 12 numquid adhuc istum (*Petrum episcopum*) -e sumus et coniventia recepturi? LEO M. epist. 4 praef. per -em (*opp.* vigilantia). 6, 2 ut nulla -o, neglegentia nulla proveniat. 99, 1 *tarditas nostra* non de otio aut -e, sed de certa necessitate descendit. 167, 9. AVELL. p. 57, 6 hactenus steterit iners -o iudicantum. SIDON. epist. 2, 10, 5 ut sine -e (*i. attente*) lectites. COD. Iust. 2, 58, 2, 4 veremur, ne ... quidam ... ex praedicta -e nostram sanctionem deludant. 11, 66 (65), 5 pr. procuratorum coniventia vel -e perfectum *dicitur*, ut *eqs.* (*cf. supra l. 6*).

IV *fere i. q. cunctatio*: LEO M. epist. 14, 1 motus tuos exequi sine -e properasti. FAVST. REI. serm. 11 p. 266 sine aliqua -e festinemus ad paenitentiae medicamenta confugere. 24 p. 322 periculosa -e in peccatis perseverando diutius obdurati.

syn.: *ad I*: circumitio (CIC. inv. 1, 20), irrisio (Ps. IVL. RVF. schem. dian. 9 p. 62), simulatio (CIC. off. 3, 61 QVINT. inst. 6, 3, 85). *ad II*: quies (VELL. 2, 88, 3). *ad III*: coniventia (EPIST. pontif. 591 Thiel [Felix 1] 12 COD. Iust. 11, 66 [65], 5 pr.), gratia (VEG. mil. 1, 7), imperitia (VEG. mil. 3, 6), neglegentia (COD. Theod. 8, 5, 4 LEO M. epist. 6, 2), otium (LEO M. epist. 99, 1), silentium (PLIN. epist. 6, 27, 3). *opp. ad II*: aperta professio (IVST. 5, 11, 5).

epitheta notabilia: *ad I*: blanda (Ps. QVINT. decl. 14, 4), captiosa (FIRM. math. 6, 16, 4), impia (AVELL. p. 42, 12), obstinata (FIRM. math. 6, 22, 16), periucunda (CIC. de orat. 3, 203), subdola (FIRM. math. 5, 1, 25), summa (SEN. dial. 10, 18, 6), tribulosa (SIDON. epist. 1, 7, 6), tristis (FIRM. math. 6, 22, 16), urbana (CIC. de orat. 2, 269). *ad II*: alta (CVRT. 10, 9, 7), pia (VAL. MAX. 5, 7 ext. 1), stulta (TAC. hist. 3, 54), summa (VELL. 2, 97, 1 VAL. MAX. 7, 4, 4 SVLP. SEV. dial. 1, 5, 3. *cf.* VELL. 2, 88, 3), tacita (COD. Iust. 2, 21 [22], 1). *ad III*: incredibilis (SVET. Cal. 10, 2), ingens (EVTR. 7, 20, 3), iugis (AMM. 28, 4, 5), perniciosa (AMM. 31, 5, 1), prava (AVG. correpț. 16, 49).

dissimulātor, -ōris *m. a* dissimulare. GLOSS. ὑποκριτής. **1** *qui celat aliquid (fere semper c. gen. obi.)*: SALL. Catil. 5, 4 *Catilina* cuius rei lubet simulator ac -r (*cf.* SEDVL. op. pasch. 2, 14 p. 217 *diabolus* ancipitis usus varietate sermonis simulator ac -r inventus). HOR. epist. 1, 9, 9 timui, mea ne finxisse minora putarer, -r opis propriae. OV. met. 5, 61 *Lycabas* veri non -r amoris. MART. 5, 25, 11 amici. HIER. epist. 49, 13, 5 quam artifex *Paulus*, quam prudens, quam -r sit eius, quod agit. AVG. civ. 5, 22 p. 234 D. quidam ... -es suae scientiae ... in nostram religionem ... insiliunt. SIDON. epist. 3, 13, 2 *Gnatho* simulator parati *beneficii*, -r petiti. **2** *qui aliter agit vel loquitur ac sentit*: MART. 4, 88, 10 decipies alios verbis vultuque ... nam mihi iam notus -r eris. COMM. instr. 2, 15, 1 tit. -i. ARNOB. nat. 2, 48 *homines* alios videmus ... -es. DON. Ter. Ad. 97 hoc agi stomacho adversus -es solet. AVG. c. Parm. 2, 13, 31 cum ad pacem Christi revocantur, calumniatores sunt, cum paci Donati consulunt, -es sunt. **3** *qui neglegit, omittit aliquid* (*c. gen. obi.*): QVINT. inst. 2, 2, 5 *magister* eorum quae emendanda erunt -r. 2, 17, 6 *Antonius* -r artis fuit. TAC. hist. 2, 56 Valens ... alienae culpae -r.

syn.: *ad I*: simulator (SALL. Catil. 5, 4 SEDVL. op. pasch. 2, 14 p. 217). *ad II*: *v.* ARNOB. nat. 2, 48.

ˣ**dissimulo**, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* simulare *vel* similis. *Th.*]. *cf.* dissimilare. *de notione*: GLOSS. ὑποκρίνομαι. πλάττομαι. ῥᾳθυμῶ. προσποιοῦμαι. παραπροσποιοῦμαι. παρενθυμοῦμαι. ἀφοσιοῦμαι. praetereo. -at παραλογίζεται, παραπροσποιεῖται. conticiscit, praeterita neglegit. -ent cessent (celent? *Götz*). -vit distulit. -atur ἀποπροσποιεῖται. σιωπηθῇ. DIFF. Suet. p. 290 simulamus quae nescimus, -amus quae scimus. NON. p. 439 -are est fingere nescire quae scias (ISID. diff. 1, 515 DIFF. ed. Beck p. 83, 16). SERV. Aen. 1, 516 -amus nota, simulamus ignota (EVGRAPH. Ter. Andr. 583 a ISID. diff. 1, 515). ISID. diff. 1, 541 qui -at non vult videri facere, quae facit (DIFF. ed. Beck p. 83, 16). GRAMM. suppl. 276, 9. *dep.*: SCHOL. Ter. p. 91, 4; *fort.* GLOSS. II 52, 9 -ari ἀφοσιοῦσθαι (*cf.* II 253, 45 -o ἀφοσιοῦμαι).

I *generatim: i. q. per fictam inscientiam quasi ignorare, occultare, celare* (*de oratoribus, scriptoribus i. q. tacendo celare, silere*):

A *de hominibus*:

1 *cogitationes, sensus, facta sim.*: **a** *absolute*: PLAVT. Cas. 771 nimium lepide -ant, quasi nil sciant. Men. 608 scit, sed -at malus. 641 o hominem malum, ut -at! (Merc. 974). Mil. 463 plane east. :: sed quo modo -bat. 992 -bo hos quasi non videam neque esse hic etiamdum sciam. Most. 1015 -ando infectum hoc reddere. Pseud. 422 id iam pridem sensi et subolebat mihi, sed -bam. TER. Phorm. 429 metuit hic nos, tam etsi sedulo -at. CIC. Verr. 4, 131 cum planum fieret ... in aratorum bonis fortunisque diripiendis decumanos dictitasse tuas esse partis ... et, cum -are non posses, potuisse tamen perpeti et perferre, quod *eqs.* 6, 3 non possum -are, indices; timeo ne *eqs.* 6, 126. 179 potero silere, ... potero -are, cum tantum res publica vulnus acceperit? Catil. 2, 17 cur tam diu de

[Bannier

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

uno hoste loquimur . . . de his qui dissimulant . . . nihil dicimus? Mur. 40 delectant homines . . . ludi, etiam illos qui -ant. Flacc. 22 una sedent, ex accusatorum subselliis surgunt, non -ant, non verentur. Sest. 8 numquam illum . . . neque communem metum omnium nec propriam . . . suspicionem aut infitiando tollere aut -ando sedare voluisse. Planc. 48 quid taces, quid -as, quid tergiversaris? Phil. 2, 84 non -at . . . apparet esse commotum. de orat. 2, 351 si . . . vere agere volueris, omnia tibi relinquo; sin -are, *eqs.* off. 1, 108 Q. Maximum . . . facile celare, tacere, -are, insidiari (*cf.* QVINT. inst. 10, 1, 21). Att. 5, 1, 4. 6, 1, 11. 10, 16, 2. MAT. Cic. epist. 11, 28, 6 numquam quod facerem negarem, ne et in peccando improbus et in -ando timidus ac vanus existimarer. PVBLIL. Q 10 qui bene -at, citius inimico nocet. CAES. civ. 1, 19, 1 litteris perlectis Domitius -ans in consilio pronuntiat Pompeium celeriter subsidio venturum. SALL. Catil. 31, 5 -andi causa aut sui expurgandi . . . in senatum venit *Catilina*. 47, 2 *Galli* Lentulum -antem coarguunt. VERG. Aen. 1, 516 -ant *Aeneas et Achates* et nube cava speculantur amicti. HOR. sat. 1, 9, 66 *Aristius* male salsus ridens -are. TIB. 1, 8, 7. OV. am. 2, 2, 18 conscius esse times: -are licet. 2, 4, 16 *feminam* velle, sed ex alto -are. 3, 14, 4 ut temptes -are, *nostra censura* rogat. epist. 15, 7 male -o: quis enim celaverit ignem. 16, 151 tu -a, nisi si desistere mavis! sed cur desistas? -are potes. ars 1, 276 vir male -at, tectius illa (*puella*) cupit. 3, 553. trist. 1, 1, 62 (*ad librum*) -are velis, te liquet esse meum. 1, 5, 52 pars . . . quaedam *malorum* mecum moriatur oportet, meque velim possit -ante tegi. Pont. 4, 3, 9 -as . . . nec me vis nosse videri. LIV. 10, 18, 10 *Appium* illiberali et ingrato animo, si eguerat ope, -antem. 24, 27, 3. 42, 16, 9. SEN. contr. 2, 3, 9 non possum -are, pater: quod illum exoravi, tuum beneficium est. contr. exc. 6, 2 ignora, -a: lex te innocentem esse, non curiosum iubet. 6, 4. contr. 7, 8 (23), 2 non -o: metuo te, puella. VELL. 2, 62, 5 cum . . . iniuriam -ando Caesar . . . ferret. VAL. MAX. 6, 7, 1 SEN. benef. 4, 31, 3. 6, 32, 4. 7, 26, 1. apocol. 10 -are et dolorem . . . continere. MART. 5, 16, 14 'belle' inquis 'dixti: satis et laudabimus usque'. -as? 11, 108, 4. 12, 40, 3 pedis, -o. QVINT. inst. 6, 3, 86. 9, 2, 83. 10, 1, 21. decl. 254 p. 42 cum affectari tyrannidem putaret *exul* . . . non -vit. 278 p. 135 -es licet et videatur . . . hoc contra causam meam: sciebas. 369 p. 405. SVET. Nero 27, 1 nullāque -andi curā ad maiora palam erupit. FLOR. epit. 4, 2, 16 consulatus . . . -ante eodem (*Caesare*) negabatur. FLORENT. dig. 18, 1, 43, 2 dolum malum a se abesse praestare venditor debet . . . qui insidiose obscure -at. MEN. dig. 49, 16, 4, 2 in insulam deportatus si effugiens militiae se dedit lectusve -vit. PAVL. dig. 46, 2, 19 etiamsi sciat *petitor*, -are debet. 49, 14, 13, 5. TERT. idol. 13 si non ignoraris, quod sis Christianus, temptaris . . . sin vero et -veris, temptatus addictus es. 22 VOPISC. Tac. 7, 5. IVVENC. 4, 517 *Iudas* -ans *Christum* blanda cum voce salutat. *al.*

additur de: SALL. Catil. 47, 1 Volturcius . . . -are de coniuratione. PAVL. dig. 40, 13, 4 servus de condicione sua -at. TERT. adv. Marc. 4, 43 *Christus* -ans de conscientia rei gestae.

part. praes. fere pro subst. i. q. dissimulator: FRONTO p. 229, 13 N. eius leti guttam unam aspersisse minimam, quanta -antis lacrima esse solet.

b *c. obiecto, i. q. occultare, silere*: TER. Andr. 132 Pamphilus bene -atum amorem et celatum indicat (OV. epist. 15, 236 VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 APVL. met. 7, 10; *cf.* PLIN. paneg. 62). Hec. 552 si modeste ac raro fecit [haec], nonne ea -are nos magis humanumst, quam . . .? 578. CIC. S. Rosc. 86 ut *tenuitas hominis* -ari non queat (*sequitur* occultatur). Verr. 4, 144 Cluent 54 Catil. 1, 30. 4, 14 Arch. 26. Planc. 57 ut neglegatis aut -etis *fontem maledicti*. 73 beneficia. Sest. 25 scelus (VAL. MAX. 9, 4 ext. 1). 35 Cael. 54. de orat. 2, 292 ut totum *vitium* bono . . . ornando et augendo -atum obruatur (*cf.* OV. ars 2, 642 *vitia* -asse. SVET. Tib. 42, 1 Nero 29 PORPH. Hor. sat. 1, 3, 44/45. 76). off. 1, 105 appetitum voluptatis. 3, 61 nec ut emat melius nec ut vendat, quicquam simulabit aut -bit vir bonus. Att. 1, 16, 9 *volnus* (*i. plagam. cf.* OV. fast. 3, 634 falsumque Lavinia volnus mente premit tacita -atque fremens [metus *R*]. CVRT. 7, 6, 5 *proprie*: magnitudinem vulneris). 1, 18, 1ᵃ ad Q. fr. 2, 14, 2 PLANC. Cic. epist. 10, 8, 4 CAES. Gall. 4, 6, 5. civ. 1, 19, 2 res diutius tegi -arique non potuit (LIV. 26, 51, 12). 2, 31, 5. BELL. Alex. 48, 1 odia (QVINT. decl. 338 p. 333 TAC. hist. 2, 92 ann. 16, 5). SALL. Catil. 31, 7. Iug. 95, 3 negotia. VERG. Aen. 4, 305 nefas. 4, 368. HOR. carm. 2, 20, 17 metum (VAL. MAX. 7, 3 ext. 9 officiis. CVRT. 9, 5, 27 FRONTIN. strat. 1, 9, 4 TAC. Agr. 43 ann. 11, 32. 15, 69 AMM. 30, 1, 4 *cf. supra l. 65*). epist. 1, 16, 23 febrem. TIB. 3, 18, 6 ardorem. OV. am. 2, 7, 8 crimen (VAL. MAX. 8, 6, 3). 3, 7, 84 dedecus. 3, 11, 24 verba (Pont. 3, 9, 40). epist. 9, 84 facta. 16, 76. ars 3, 210 ars . . . -ata. met. 6, 653 gaudia (TAC. Agr. 43). trist. 2, 468 nomina vivorum (4, 9, 32 PRISCILL. tract. 2 p. 40 OROS. hist. 1, 8, 14). 3, 1, 6 *fortunam* iocis. 3, 5, 2 amicitiam (*cf.* 3, 6, 2 foedus amicitiae). 4, 4, 28. 5, 1, 50 casus. Ib. 306. fast. 2, 844 virtus -ata. 4, 850 pietas -ata (6, 90 irā pietas -ata). LIV. 1, 9, 6 aegritudinem animi (28, 8, 2). 3, 36, 2 superbiam. 5, 48, 5 neque -ari neque ferri ultra fames poterat. 6, 39, 5. 30, 31, 2. 33, 39, 7 ut . . . adventus . . . -ari . . . potuerit. 34, 25, 6 pavorem (CVRT. 4, 12, 22). 39, 47, 9 multa . . . praeterita. SEN. contr. 1 praef. 21 -ata subtilitas. 1, 6, 9 gestum. 2, 6 (14), 3 solet . . . luxuria -ari (TAC. hist. 1, 71). 10, 1, 7. VELL. 2, 99, 2 -ata causa consilii. 2, 114, 3. VAL. MAX. 6, 5 ext. 4 culpam. 6, 8, 7 -ata fuga. 7, 3, 7 suspicionem (QVINT. decl. 363 p. 395). 8, 11 ext. 3 -atae claudicationis. SEN. benef. 2, 10, 1 paupertatem. dial. 4, 33, 5 iram (CVRT. 9, 10, 22 VVLG. Esth. 5, 10. *cf.* CVRT. 10, 1, 28 causam irae). 9, 1, 16. epist. 97, 12 peccata. 120, 5. PS. SEN. extr. voc. 200 turpitudinem. CVRT. 4, 6, 19 -ato . . . dolore (SVET. Aug. 66, 4 HIER. epist. 60, 13, 3 EVSTATH. Bas. hex. 8, 1 p. 946ᴮ [ταμιευσαμένη]. *cf.* QVINT. decl. 246 p. 6 doloris . . . professionem). CVRT. 4, 16, 22 -ato . . . periculo. PETRON. 79, 9 iniuriam. 108, 10 non -ata missione. PLIN. nat. 7, 138. SIL. 15, 822 adversa quiete (FRONTIN. strat. 2 praef.). STAT. silv. 4, 2, 44 ore *Domitiani* nitebat -atus honos. Ach. 1, 638 virginis ignem. QVINT. inst. 4, 2, 116 iudicium. 6, 4, 17 instrumenta. 12, 9, 5. decl. 260 p. 26 nomine severitatis (servitutis *codd.*) -atur . . . crudelitas. 346 p. 366. 351 p. 380. PS. QVINT. decl. 16, 8 impatientiae . . . affectus. FRONTIN. strat. 1, 2, 9 quamquam hoc (*sc. iunctum esse exercitum*) illi (*Livius et Nero*) non duplicatis castris -rent. TAC. hist. 1, 18 -ata seditio. 2, 97 necessitatem. 4, 11 -ata . . . iracundia. 4, 32. ann. 2, 42 -atis . . . offensionibus (3, 64). 3, 41 defectionem; *sim.* SVET. Tib. 37, 3 -ata itineris causa. Claud. 15, 1. 3. Vesp. 12 mediocritatem. Dom. 12, 2 -ata origine. FRONTO p. 50, 12 N. AVR. Fronto p. 60, 16 N. VLP. dig. 40, 7, 9, 1 -ata condicione statutae libertatis. 47, 20, 3, 1 -ata obligatione. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 6 APVL. apol. 11. 19 -atis facultatibus (*i. divitiis*). 60 stupra. met. 3, 17 -ata veritate. 4, 9 artibus . . . opulentiam. 8, 9 indicio facinoris . . . -ato. 9, 23 ingenita . . . astutia -ato . . . flagitio. PANEG. 8 (5), 8, 5 -ata paupertas. 10 (4), 18, 2 -ato principis habitu. CAPITOL. Aur. 26, 5 Ver. 4, 11. Max. Balb. 12, 8 nec -ari poterat maeror. IVST. 18, 4, 6 -atae opes. 41, 6, 5 -ato parricidio. AVR. VICT. epit. 14, 6 ardorem gloriae. HIL. c. Const. 3 iniuriam (in Matth. 4, 25 VVLG. prov. 12, 16). 10 trin. 6, 38. AVSON. 452, 10 *lacrimas* vultu. AMM. 18, 6, 8 obsidium. 20, 4, 4. VEG. mil. 3, 11 egressus . . . -etur. *al.*

c *pendent variae structurae*: *α* (*acc. c.*) *inf.*: PLAVT. Epid. 238 -bam earum (*mulierum*) operam sermoni dare. Most. 1871 -bo me horum quicquam scire (Poen. 112 CIC. S. Rosc. 102 Q. CIC. pet. 35 FRONTIN. strat. 2, 11, 4 AVG. civ. 1, 32 p. 49 D.). CIC. inv. 1, 24 te id defensurum, quod existimeris. Verr. 1, 21 me id moleste ferre. 4, 71 vos intellegere (SEN. epist. 95, 9). leg. agr. 3, 13 se Sullanum esse (Att. 4, 1, 5 se inimicos esse. ANTON. Cic. Att. 10, 8ᵃ, 1 CAEL. Cic. epist. 8, 3, 1 QVINT. inst. 1, 2, 2. 10, 3, 14 PLIN. epist. 6, 12, 3 *al.*). dom. 121 me nescire ea, quae . . . -rem. Planc. 77 me plurimum debere. Rab. Post. 38. Mil. 52 illum eo die . . . rediturum. orat. 145 *eloquentia* se valere. 146 me didicisse. off. 2, 79 se accipere voluisse. Att. 8, 1, 4 mihi quae adhuc acta sint displicere (LIV. 33, 39, 4). 12, 20, 1 me . . . dolere. Q. CIC. pet. 35 te audisse (LIV. 33, 41, 2 VAL. FL. 2, 373 VVLG. I reg. 10, 27. *cf.* SEN. suas. 7, 12 exaudisse. SEN. dial. 6, 13, 1). OV. trist. 1, 7, 5 hoc tibi . . . dici. Pont. 1, 6, 3 fateri. LIV. 4, 23, 2 neuter tribunos militum eo anno fuisse traditum a scriptoribus antiquis -at. 8, 23, 6 aegre pati civitatem Samnitium. 8, 38, 3 postero die facturos. 21, 56, 8 sentire sese. 26, 7, 3 praetermissam occasionem. *al.* *β* quod: VARRO rust. 3, 4, 1 non -bo, quod volo de ornithone primum. SVLP. SEV. epist. 3, 19 quam sancto -bat gaudio, quod dolebat. *γ enuntiatum relativum*: CIC. Verr. 2, 27 quod saepe experti sumus. OV. epist. 9, 122 quae patior. HIER. epist. 14, 1, 2. 22, 35, 5. 57, 4, 2. 61, 3, 4. *δ enuntiat. interrog. obliq.*: CIC. epist. 14, 5, 1 ut mihi . . . -are non liceat, quid sentiam. VERG. Aen. 4, 291 quae rebus sit causa novandis. OV. Ib. 52 LIV. 10, 9, 11. 28, 42, 16 ubi Hannibal sit. 29, 1, 8. 35, 31, 11 quae fama vulgata de reddenda Demetriade Philippo foret. SEN. dial 7, 10, 1. QVINT. inst. 6 praef. 7 quid ille gratiae in vultu, quid iucunditatis in sermone . . . ostenderit. 7, 1, 3. 12, 9, 4. decl. 263 p. 75 quo pertineant rogationes. CAPITOL. Ver. 4, 6. *ε* quin, quominus: CIC. orat. 147 me . . . ille versus, qui vetat artem pudere proloqui quam factites, -are non sinit, quin delecter. DICT. 5, 13 quin palam desiderium fateretur. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 7 SIDON. epist. 1, 7, 1 ALC. AVIT. hom. 8, 4. TERT. resurr. 63 p. 125 nec -are spiritum sanctum oportebat, quominus et huiusmodi eloquiis superinundaret.

2 *res corporeas: i. q. celare*: OV. fast. 3, 748 aspicit et ceras -atque (*sc. se non aspexisse simulat, cf. p. 1483, 30*) senex. VAL. MAX. 2, 6, 2 -andum et occultandum vulnerum suorum cruorem. PETRON. 126, 18 v. 4 (*de Iove in cycnum mutato*) plumā canos -are (*cf. p. 1483, 26*). STAT. Theb. 12, 287 *Argia* gradu caeco ferrum calcataque tela -at. PORPH. Hor. ars 338 carmen . . . novem annis.

3 *homines: i. q. repudiare, non agnoscere, mutando occultare* (*part. perf. pass. nonnullis locis quasi pro medio*): OV. epist. 5, 84 ut . . . Hecubae fuerim -anda nurus. ars 1, 690 Achilles veste virum . . . -atus erat. met. 2, 731 nec se -at *Mercurius*. 13, 163 Nereia (*i. Thetis*) . . . -at cultu natum. trist. 2, 437 (*de Metella cf.* APVL. apol. 10) quorum libris modo -ata Perilla (*sc. legitur*; Perillae *sc. nomine cod. Bern. ex testim. Merkelii, fort. recte*), nomine nunc legitur dicta, Metelle, tuo. Ib. 352 (*de Arsinoe?*) quaeque sui Venerem iunxit cum fratre mariti Locris in ancillae -ata nece. fast. 5, 504 -antque deos *Iuppiter et Mercurius*. 6, 507 -ata deam . . . Saturnia (STAT. silv. 1, 2, 14. *cf.* Theb. 9, 811 *Dorcei* vultu dea *Latonia* -ata). VAL. MAX. 9, 5 ext. 1 nec fuit ei (*Alexandro*) pudori filium, civem,

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hominem -are. STAT. Ach. 1, 948. TAC. ann. 11, 30 quod ei (*Claudio*) Titios Vettios Plautios -visset *Narcissus*. APVL. apol. 10 qui (*Propertius*) Cynthiam dicat, Hostiam -et. AVSON. 213, 7 *Dynamius* rhetor Flavini cognomine -atus. PS. PHOEBAD. fid. prol. p. 31^B -ato auctore *libelli*. PETR. CHRYS. serm. 2 p. 188^B -at iudicem, qui magis vult implere genitorem (*i. iudex esse recusat qui genitor esse mavult*).

B *de bestiis, rebus*: 1 *bestia rem incorpoream i. q. supprimere*: STAT. Theb. 12, 605 campumque lacessens -at gemitus *taurus*. Ach. 1, 707 rabiemque minasque -ant *lupi*. SOL. 27, 18 *leones* ancipiti recessu -ant timorem. 2 *res rem incorpoream*: *i. q. occulere*: CIC. orat. 145 *eloquentia* id quod -at effugit. TIB. 1, 8, 44 ut annos -et viridi cortice tincta nucis *coma*. GRATT. 93 qui ... clausit venator pedicas quam -antibus armis saepe habet ... alieni lucra laboris ...! MANIL. 4, 367 -ant, non ostendunt mortalibus astra. VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 Blasius vultu -ante (*fere pro adiectivo*) ac voce summissa monere Dasium coepit. 5, 3, 1 *saeculum* conditoris sui cruore ... maculatum ne summa quidem posteritatis -are pietas potest. PHAEDR. 4, 21, 2 quid iudicare cogitet livor modo, licet -et, pulchre tamen intellego. SEN. epist. 114, 12 quid illi (*magni nominis viro*) aetas sua ignoverit, quid in illo sciens -verit. SIL. 4, 349 *Siris* fonte quieto -at cursum. QVINT. inst. 9, 4, 21 -atque *simplicitas numeros*. PANEG. 3 (11), 12, 4 impatientes ad -andum indicium perturbationis oculi. HIER. epist. 48, 4, 3 ecclesiastica interpretatio, etiamsi habet eloquii venustatem, -are eam debet et fugere. *c. inf.*: FILASTR. 124, 3 anima -at inhaerere studiis. 3 *res corporea rem corpoream*: *i. q. incognitum reddere*: OV. met. 2, 374 capillos -ant plumae (*cf. p. 1482, 70*). MART. epigr. 1, 1, 4 -et (*fere i. q. desinat iactare, efferre*) Delon cornibus ara frequens. 4 *bestia personam vel bestiam*: OV. epist. 4, 56 Iuppiter Europen ... dilexit tauro -ante deum. GRATT. 208 quodsi *canes* ... -are feras (*i. simulare se feras non conspexisse, cf. p. 1482, 68*) tacitique accedere possent.

II *i. q. neglegere, neglegentem esse, non respicere* (*de scriptoribus, oratoribus, loquentibus fere i. q. non commemorare, omittere, praeterire; cf. p. 1484, 52. interdum notio proxime ad eam accedit, quae est sub I*): **A** *absolute*: CELS. 3, 2 p. 77 neque dubium est, quin vix quisquam, qui non -vit, sed ... mature morbo occurrit, aegrotet. SEN. dial. 4, 33, 1 saepe ... satius fuit -are quam ulcisci. epist. 53, 6 pedes dolent, articuli punctiunculas sentiunt: adhuc -amus. STAT. Theb. 9, 203 laevum ... femur *Hippomedontis* cuspide fixum ..., sed -verat ardens, sive ... nescierat. MART. 5, 36, 2 laudatus nostro quidam, Faustine, libello -at. IVV. 16, 9 (*ad militem*) ne te pulsare togatus audeat, immo etsi pulsetur -et. TAC. hist. 1, 73 Crispinilla variis frustrationibus et adversa -antis principis fama periculo exempta est. 2, 29 ne -ans suspectior foret, paucos incusavit *Valens*. GAIVS inst. 4, 124 quodsi -verit et per cognitorem egerit, rem perdit. dig. 6, 1, 30 si ante denuntiatum sit actori, ut impensam solveret, et eo -ante posita sit doli mali exceptio. MIN. FEL. 12, 2 deus patitur, -at. TERT. pudic. 1 p. 220 adversus *pudicitiam Christianam* nonne -are potuissem? spect. 1 ne aut ignorando aut -ando quis peccet. HERM. Pal. *et* vulg. sim. 5, 2, 7 cum *dominus* sensisset, quod esset bonum, non -vit. EDICT. imp. Diocl. I 6 -andi forsitan adque reticendi relictus locus videretur. DARES 28 Achilli nuntiatum est, -at. FILASTR. 150, 9 -antibus ... et non recte currentibus a domino haec non erunt conferenda. AMM. 22, 9, 10 inimicum quidam suum ... commisisse in maiestatem turbulentius deferebat imperatoreque -ante eadem diebus continuis replicans. 22, 14, 2 multa in se facete dicta comperiens *Iulianus* coactus -are pro tempore. VVLG. gen. 19, 16 -ante illo (*Lot*) apprehenderunt manum eius *angeli*. Iob 3, 26 nonne -vi? nonne silui? nonne quievi? Sirach 23, 13 si -verit (ὑπερίδῃ) *vir multum iurans*, delinquit dupliciter. CLAVD. 19, 15 (*de Eutropio oppresso*) -ant socii coniuratique recedunt. AVG. epist. 176, 5 plurimos ... si ab eis -etur, suis laqueis implicare. AVIT. BRAC. Lucian. epist. rec. B 4. CASSIAN. c. Nest. 3, 6, 7 -andum ultra non censuit *Paulus apostolus*. LEO M. epist. 157, 4. AVELL. p. 33, 6 *episcopi* ignorantibus iudicibus vel etiam -antibus atrocia exercent. p. 399, 6 crescere -ando perniciem. *cf.* GLOSS. Plac. V 16, 30 *et* V 16, 12 demusso dubito -o. IV 507, 54 *al.* distuli -vi. *nota part. praes. c. genet.*: AMBR. exc. Sat. 1, 26 cautelam praetermisisti -ans periculi tui. de: IMP. AVR. et COMM. Macer dig. 1, 18, 14 de modo poenae eius (*insanientis*) -are, cum satis furore ipso puniatur. TERT. idol. 11 si quis ... de turario -bit. AMBROSIAST. in I Cor. 1, 20 *deus* -ans de bonis. 1, 21 *homines* -antes de *deo*. a, ab: *se continere, omittere*: TERT. Scap. 4 quanti praesides et constantiores et crudeliores -verunt ab huiusmodi causis? CLAVD. DON. Aen. 1, 202 a quibus cum Troiani iam -assent, persuadet -andum etiam a praesentibus. 1, 217 nec *Aeneas* -are a perditis potuit. 4, 107 ab *Iunonis* ... fraudibus. 12, 400 a vulnere atque omnium fletu. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 9 *sol* -vit a me, quia non servavi mandata eius. AMBROSIAST. *saepe, velut* in Rom. 1, 1 a lege (13, 1). 1, 18 a veritate. 12, 19 ab ira. 14, 9 ab intentione edendi. I Cor. 5, 6 a ... crimine. *al.* RVFIN. hist. 10, 1 p. 960 AVG. *saepe, velut* c. Cresc. 1, 6, 8 ab ... convincendo errore 3, 48, 53 ab inquirenda causa (IMP. CONST LIC. Aug. epist 88, 6). civ. 1, 9 p. 14 ab eis docendis admonendis (epist. 188, 3) aliquando etiam obiurgandis et corrigendis (epist. 176, 3). epist. 44, 9 ab ... factis. *al.* COD. Theod. 4, 6, 3. hinc: AVG. civ. 3, 13 p. 218 etiam Tullius hinc -are non potuit. PS. AVG. quaest. test. 115, 55 p. 337.

B *c. obiecto*: OV. Pont. 1, 2, 148 de me ut sileam, coniunx mea sarcina vestra est, non potes hanc salva -are fide. SEN. epist. 81, 16 alia ..., per quae procedit omnis collatio, prosequetur et, si pusillum erit, quod intersit, -bit. COLVM. 1, 1, 6 cetera non -anda erunt agrorum cultori praecepta rusticationis. 3, 10, 7 si quam scientiam eligendi malleoli habet, eam ... -at ac superponit. 3, 18, 3 ut incommoda ista praeteream, certe illud, quod est inimicissimum, -are nequeo. 6, 37, 3 quidam non -andi auctores ... prodiderunt. 9, 6, 2 quamvis incommodum eius (*alvi*) ... non -verit *Celsus*. PETRON. 103, 6 -ata nauseantis devotione ad ordinem tristitiae redimus. STAT. Theb. 8, 696 obiectas acies turbamque minorem -at transitque manu *Tydeus*. MART. 4, 3, 6 madidis Helicen -are comis. 7, 10, 9 illud -as, ad te quod pertinet, Ole. QVINT. inst. 1, 5, 27 cum dico 'circum litora', tamquam unum enuntio -ata distinctione. 5, 13, 9 quod defendi non possit, silentio -andum. 6, 2, 36 haec -anda mihi non fuerunt (6, 3, 112). 6, 4, 14 ut quaedam in actione -ata subito in altercando proferantur. 9, 2, 94 si fuerint crebriores figurae, quam ut -ari possint. 10, 1, 40 non est -anda nostri ... iudicii summa. 11, 3, 34 consonantium quaedam insequente vocali -antur. 12, 8, 5 quid dicendum, quid -andum, quid declinandum ... sit. decl. 298 p. 178 -ata et remota persona mea parasitum abdico. 310 p. 221 supererat fortasse, ut causam quoque adhuc viri fortis agere temptarem. sane -emus partem. 350 p. 379 personam non onero, denuntiationem -o. PS. QVINT. decl. 16, 2 litis ... facinus. 18, 1 mortem filii. IVV. 9, 70 verum ut -es, ut mittas cetera. TAC. dial. 34 ut nec bene ⟨nec male⟩ dicta -rentur *ab invidis et faventibus*. Agr. 39. hist. 2, 71 -atus Marci Macri *consulatus* (*cui destinatus erat*) tamquam Othonianarum partium ducis. 2, 82 vitia magis amicorum quam virtutes. 4, 24 Civilis conatus. ann. 4, 19 (*inter crimina Silii*) conscientiā belli Sacrovir diu -atus, victoria foedata ... arguebantur. 15, 71 Acilia ... sine absolutione, sine supplicio -ata. SVET. Claud. 46 ultima vitae tempora. Nero 37, 3 -ata senatus mentione. APVL. apol. 45 quattuordecim servi petitu tuo adsunt, eos -as. 46. TERT. idol. 2 multifariam servos dei nec tantum ignorata, sed etiam -ata *idololatriae latitudo* subvertit. adv. Hermog. 32 p. 161. HERM. vulg. mand. 12, 3, 6 mandata. COMM. instr. 2, 15, 1 legem. SOL. praef. 8 ne ... prorsus ... -ata sit *origo Romae*. 1, 44 modus intercalandi ... -atus. HIL. in Matth. 6, 6 audita. AMM. 21, 3, 2. 28, 1, 24 tot malis -atis. VEG. mil. 1, 28 cura exercitii militaris primo neglegentius agi, postea -ari ... cognoscitur. 3, 26. mulom. praef. 5 curationem. HEGES. 1, 40, 9 officium. VVLG. sap. 11, 24 peccata hominum. CLAVD. 28, 361 (*Roma loquitur*) -ata diu tristes in amore repulsas ... queror. AVG. fid. et op. 3, 4 malos in ecclesia. civ. 13, 3 p. 558 D. non -anda nascitur quaestio. serm. ed. Mai 6, 3 facta ... humana. SVLP. SEV. chron. 1, 13, 3 imperium (2, 1, 4). dial. 2, 1, 4 *pauper* -atum se a clerico querens. OROS. hist. 1, 12, 8 taceo ..., praetermitto ..., Atrei et Thyestis odia stupra et parricidia ... -o. 5, 24, 17 -ato ... Mithridatico bello atque Delmatico. EPIST. pontif. 557 Thiel (Hil. 10) praef. 4. 559 Thiel (Hil. 11) 1. 587 Thiel (Simplic. 18) 1 curam caritatis et fidei. 612 Thiel (Felix 15) 4 meam personam. AVELL. p. 368, 28 potestatem. CONC. Aurel. a. 538 p. 83, 19 canones suos nec ignorare quemquam nec -are, id est praeterire, permittetur. *al.* *nota de animo*: SEN. epist. 94, 25 saepe animus etiam aperta -at.

C *pendent variae structurae*: 1 (*acc. c.*) *inf.*: COLVM. 4, 29, 2 in vitibus nimis temere tot mensium rusticis insitionem permissam. VAL. FL. 7, 485 me mox ... morituram patris ab ira. PS. QVINT. decl. 16, 2. SVET. Iul. 73 *a Valerio Catullo* sibi versiculis de Mamurra perpetua stigmata imposita. HERM. Pal. sim. 5, 2, 7 facere illud (SERM. Caspari Anecd. p. 223, 2). PS. CYPR. singul. cler. 33 peragere domini voluntatem. ANTH. 218, 7 venire (RVFIN. Adamant. 2, 21 PS. AVG. serm. 301, 5 SVLP. SEV. dial. 1, 14, 4 SIDON. epist. 2, 12, 1 FAVST. REI. serm. 19 p. 300. 29 p. 340 LEX Burg. lib. const. 8, 4 CONC. Aurel. a. 533 p. 62, 1). SYMM. epist. 9, 17 meorum ... accusare segnitiem. 9, 23 (21), 1 *amicitiam tuam* colere. 9, 25 (23), 1 referre gratias. 9, 36 (33) salutationi respondere. 9, 63. 9, 113 (103), 2. AMM. 20, 4, 8 procursare. 30, 8, 8 scire. PHOC. gramm. V 435, 16 non -bimus de illis dicere. PELAG. epist. ad Demetr. 30 extr. bene administrare. VVLG. I reg. 23, 13 exire. CLAVD. 5, 164 nostrae succurrere morti. PAVL. NOL. epist. 29, 13 concinere vigilantibus. AVG. conf. 5, 10, 19 hospitem reprimere. serm. ed. Mai 61, 2 *bis*. epist. 118, 3 mederi tibi. 179, 8 peccata contexere. 227. PS. AVG. serm. 4, 1 peccata vitare. 301, 1. 305, 1 *al.* 2 *enuntiatum relativum*: QVINT. decl. 323 p. 275 quae acciderunt. APVL. met. 7, 9 quod bonum mihi videtur. TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 426 DICT. 1, 23. 3, 3. AVG. civ. 3, 2 p. 98 neque enim praetereundum aut -andum est, quod et in primo libro attigi. SACR. Leon. p. 464 quos vel -are quae sua sunt vel his contraria perspexeris operari. 3 *enuntiat. interrog. obliq.*: QVINT. decl. 258 p. 52 quae causa patri fuisset. 342 p. 350. GARG. MART. med. 1 rafanus quibus rebus sit contraria. 4 ut: CASSIOD. var. 2, 10, 1 nec -ari potest, ... ut sollicitatores publicos habeat genialis tori ... societas. 2, 24, 5 nos ... -are non possumus, ut sine acerbitate belli rebus suis exuantur oppressi et illi magis pereant, qui rei publicae parere festinant. PAPYR. Wessely p. 5 n. 1 -are non potui, ut tibi non scriberem.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

syn.: *ad I*: celare (TER. Andr. 132 CIC. off. 1, 108), fingere (CIC. Att. 1, 18, 1 QVINT. decl. 351 p. 380), ignorare (SEN. contr. exc. 6, 2 contr. 1, 7, 17 QVINT. decl. 263 p. 75), indulgere (CIC. ad Q. fr. 2, 14, 2), insidiari (CIC. off. 1, 108 QVINT. inst. 10, 1, 21), negare (CIC. Att. 4, 1, 5), neglegere (CIC. Verr. 4, 144 Planc. 57), obtegere (CIC. Att. 1, 18, 1), occultare (CIC. ad Q. fr. 2, 14, 2 CAES. civ. 2, 31, 5 VAL. MAX. 2, 6, 2 TAC. ann. 3, 52 APVL. apol. 11), oblivisci (LIV. 39, 47, 9), mente premere (OV. fast. 3, 634), non sentire (PETRON. 79, 9), silere (AMM. 20, 4, 4), spernere (CVRT. 4, 16, 22), supprimere (SEN. benef. 5, 1, 5), tacere (CIC. Planc. 48 off. 1, 108 MART. 11, 108, 4 QVEROL. p. 37, 9), tegere (CAES. civ. 1, 19, 2 LIV. 26, 51, 12 TAC. hist. 4, 11 SVLP. SEV. Mart. 23, 11), velare (HIL. c. Const. 10). *ad II*: ignorare (SVET. Claud. 46 TERT. spect. 1 idol. 2 CONC. Aurel. a. 538 p. 83, 19), mittere (IVV. 9, 70), nescire (STAT. Theb. 9, 203), removere (QVINT. decl. 298 p. 178), reticere (EDICT. imp. Diocl. 1, 6), silere (VVLG. Iob 3, 26), superponere (COLVM. 3, 10, 7), tacere (COD. Theod. 4, 6, 3), transire manu (STAT. Theb. 8, 696).

oppos.: *ad I*: prae se ferre (SVET. Vesp. 12), efferre (TAC. ann. 3, 41), praeterire (AVG. civ. 3, 2 p. 98 D.), simulare (CIC. off. 3, 61 SALL. Iug. 95, 3). *ad II*: dicere . . . declinare (QVINT. inst. 12, 8, 5), malle (TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 426), optare (HEGES. 1, 40, 9), ulcisci (SEN. dial. 4, 33, 1).

adverbia addita: *ad I*: bene (TER. Andr. 132 PVBLIL. Q 10 QVINT. inst. 6, 4, 17 PANEG. 8 [5], 8), callide (SVLP. SEV. chron. 1, 12, 2), difficulter (BELL. Alex. 48, 1), lepide (PLAVT. Cas. 771), male (OV. epist. 15, 7 ars 1, 276 VELL. 2, 109, 2 TAC. hist. 2, 92. 5, 11 ann. 3, 2), moderate (HIER. epist. 14, 1, 2), sedulo (TER. Hec. 578). *ad II*: male (AVG. civ. 1, 9 p. 14 D.).

derivata: dissimulabiliter, dissimulamentum, dissimulantia, dissimulatio, dissimulator.

part. perf. **dissimulātus,** -a, -um *saepius sumas pro adiectivo, fere i. q. occultus, obscurus, falsus*: QVINT. inst. 4, 1, 60 -a . . . et, ut Graeci dicunt, ἀνεπίφατος actio melius saepe subrepit. 4, 2, 117 compositio -a quidem, sed tamen quam iucundissima. 8, 6, 59 μυκτηρισμός, -us quidam, sed non latens derisus. decl. 338 p. 333 *odia* nec . . . occulta aut -ata saltem. TERT. adv. Marc. 2, 11 p. 350 nec causa -am evasisse severitatem *debuit*. FRONTO p. 52, 19 in quo *genere dicendi* nihil est oblicum, nihil interdum -um. AMBR. hex. 5, 9, 25 nihil . . . inexploratum, nihil -um reliquit. COD. Iust. 4, 35, 23 pr. puram et non -am facere donationem. ex -o *pro adv.*: VELL. 2, 109, 2 ex male -o agebat aemulum *Maroboduus*. SEN. nat. 4 praef. 5 non esse occulte nec ex -o blandiendum.

adverb. part. praes. **dissimulanter**. GLOSS. II 422, 43 προσπεποιημένως. *legitur inter* GLOSS. Plaut. (Prisc. gramm. III 59, 3) in Mercatore . . . -r. [*corrupt.*: GLOSS. Plac. V 29, 11 (*cf.* V 77, 6) taciter -r intraserunt.] **I** *i. q. occulte, tecte*: CIC. de orat. 2, 149 id (*voltus perspicere*) . . . -r facere. Brut. 274 numeris non aperte nec eodem modo semper, sed varie -rque conclusis. epist. 1, 5ᵇ, 2 ceteri sunt partim obscurius iniqui, partim non -r irati. OV. ars 1, 488 lecticam dominae -r adi. epist. 19, 130 ad limina crebro anxius huc illuc -r eo. LIV. 40, 23, 4 -r asservari iussus. perioch. 67 quartum consulatum -r captans *Marius*. VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 bracchium adulescentis -r apprehendendo *Erasistratus* . . . comperit, cuius morbi aeger esset. PS. QVINT. decl. 18, 11 ferrem . . . suspiciones tuas . . . si -r indicia tanti sceleris agitasses. PLIN. epist. 1, 13, 2 ante finem recedunt alii -r et furtim, alii simpliciter et libere. SVET. Tib. 21, 2 Augustum palam nec -r morum eius diritatem . . . improbasse. Nero 33, 1 *Claudii* necis etsi non auctor, at conscius fuit *Nero* neque -r. APVL. met. 4, 9 frugi . . . et solitarii homines fortunam parvam vel certe satis amplam -r obtectam protegunt. 9, 5 mulier . . . hominem dolio . . . -r abscondit. AVSON. 163, 18 tu caeli numeros et conscia sidera fati callebas studium -r agens. AMM. 14, 1, 6 *ad colligendos rumores destinati* peragranter et -r honoratorum circulis assistendo . . . quidquid noscere poterant vel audire . . . nuntiabant. MACR. sat. 1, 11, 21 *Caepionem* dominum Neapoli *servus* -r occuluit. 5, 16, 12 interdum *Vergilius* auctorem suum *Homerum* -r imitatur. 5, 18, 1 *Vergilius* -r et clanculo doctus. PROSP. chron. I 483, 1375 *amici Valentiniani* concepti facinoris opportunitatem -r aucupantes egressum extra urbem principem confoderunt.

II *i. q. ficte, fallaciter*: GELL. 16, 19, 19 regem . . . navitas inquisitos . . . -r interrogavisse, *eqs.* APVL. met. 5, 15 ad destinatam fraudium pedicam sermonem conferentes *sorores* -r occipiunt sciscitari, *eqs.* 9, 7 ad maritumque eius (*feminae*) -r conversus *adulter* . . . ait. LACT. epit. 59 (64), 2 (11) nihil subdole, nihil -r loquetur *veritatis sectator*. ira 11, 10 quod *Cicero* non -r, ut Academicus (*cf. p. 1478, 55 sqq.*), sed vere atque ex animi sententia proclamavit. AVSON. 165, 5 (*ad Aemiliam Hilariam*) reddebas verum non -r ephebum. MACR. sat. 3, 14, 15 quod (*saltandi studium*) ei (*Gabinio*) Cicero non -r obiecit. *nota* -r ferre, *fere i. q. dissimulare*: VAL. MAX. 1, 5, 6 vox (*Κατωβασίλεια*) spem eius (*Pompei*) . . . comminuit neque id -r tulit (4, 1 ext. 9). *fere i. q. per ambages, circuitum*: MIN. FEL. 4, 3 *oratione* in te invectus *Octavius* obiurgavit neglegentiae, ut me -r gravius argueret inscientiae.

III *i. q. sine diligentia, non accurate, neglegenter*: OPTAT. 2, 18 querellas eius (*episcopi*) -r audistis (SVLP. SEV. chron. 1, 48, 5 non -r . . . audita est vox prophetae). AMM. 28, 6, 6 -r (*fere i. q. otiose*) diebus ibi quadraginta consumptis nullo temptato inde discesserat comes. EPIST. pontif. 322 (*a. 417*) Aug. epist. 182, 6 -r habetur vulnus duarum *ovium* (*sc. Pelagii Caelestiique*). AVG. c. Parm. 3, 2, 6 *ne* quasi -r neglegantur aliena peccata. CASSIAN. inst. 2, 16 -r de satisfactione et venia cogitare. AVIT. BRAC. Lucian. epist. rec. B 14 quare dissimulasti . . . non egi -r.

adv. part. perf. **dissimulātē:** *i. q. ficte*: SCHOL. Ter. p. 90, 22 eho: -e. p. 90, 29 Chremes solus et -e loquitur. *Bannier.*

dissio *v.* dissuo.

dissipābilis, -e *a* dissipare. *i. q. qui dissipari potest.* dissup-: CIC. nat. deor. 3, 31 *A V*. CIC. nat. deor. 3, 31 ignis . . . et aër . . . cedens est maxume et -is. LACT. ira 10, 29 si . . . dii . . . ex illis *atomis* constitissent, -es fierent seminibus . . . resolutis. CHALC. transl. p. 37ᴬ cum *anima* aliquam vel -em substantiam offenderit vel individuam, facile recognoscit, quid sit eiusdem individuaeque, quid item diversae dissolubilisque naturae (*item* comm. 52 *et* 103. *Plato* οὐσίαν σκεδαστήν. CIC. Tim. 27 materiam mutabilem).

dissipātio, -ōnis *f.* *a* dissipare. GLOSS. διασπασμός. *i. q. actus dissipandi.* dissup-: CIC. Phil. 5, 11 *V²*. *cf.* CIC. de orat. 3, 207 (*v. infra l. 33*) ac. 1, 33 (*v. l. 46*).

I *de motu locali (i. q. dispersio)*: *rerum corporalium*: CIC. nat. deor. 1, 71 *Epicurus* dum individuorum corporum concretionem fugit, ne interitus et -o consequatur, negat *eqs.* ITALA Ier. 12, 11 (Hier. in Ier. 3, 10, 1) -e dissipata est terra (ἀφανισμῷ ἠφανίσθη, VVLG. desolatione desolata est. *sed cf.* VVLG. Is. 24, 3 -e dissipabitur terra). VVLG. Ier. 12, 11 posuerunt eam (*vineam*) in -em. EVCHER. instr. 1 p. 104, 27 (*ad eccles. 12, 5* 'dissipabitur capparis') in -e capparis concupiscentiae frigus ostendit. GREG. M. moral. praef. 16 Sophar . . . dicitur -o speculae vel speculationem dissipans. *verborum in rhetorica*: CIC. de orat. 3, 207 *inter varia ornamenta orationis*: dinumeratio et alia correctio et -o (disputatio *cod. Erlang. et ed. Rom. 1469*) et continuatum *eqs.* (QVINT. inst. 9, 1, 35. *cf.* 9, 3, 39 illa dispersa sunt, quae a Cicerone dissupata dici puto: 'hic segetes, illic veniunt felicius uvae, arborei fetus alibi'). *hominum*: CIC. rep. 2, 7 Carthaginem et Corinthum pervertit . . . error ac -o civium (*cf. supra*: non haerent in suis sedibus. *item*: exulant et vagantur). ITALA Ier. 24, 9 (Ps. Cypr. pasch. 11) dabo eos in -em in omnia regna terrae (εἰς διασκορπισμόν, VVLG. in vexationem afflictionemque). HIL. in psalm. 67, 32 gentium. VVLG. Ier. 25, 34 (*cf.* HIER. *ad l.*). *membrorum*: IGNAT. Rom. 5 confractio ossium, -o membrorum (*gr.* συγκοπὴ μελῶν).

II *translate (i. q. detrimentum, infirmatio)*: *generatim rerum incorporalium*: CIC. ac. 1, 33 haec erat illis (*Academicis*) forma *disciplinae* a Platone tradita, cuius . . . -es (disputationes *codd.*) . . . exponam (*cf. infra*: Aristoteles . . . labefactavit . . ., Theophrastus . . . fregit). AVG. civ. 16, 27 p. 170 D. *testamenti* (*cf.* ITALA gen. 17, 14 [Aug. civ. *l. l.*] testamentum meum dissipavit). *bonorum, maxime sumptu*: CIC. Phil. 5, 11 pecuniae publicae. 13, 10 praedae. FIRM. math. 3, 3, 19 quorum patrimonium frequenti et cita -e depereat. 4, 15, 5 *Luna* patrimonium . . . -bus lacerat (*M*, lacerationibus dissipat *rell. et edd.*). 5, 3, 35 totum . . . -bus minuunt. 5, 3, 40 substantiam . . . misera -e deperdunt.

III *generali significatione*: AVG. in psalm. 134, 19 rex in omni gente prior est; Aegyptus afflictio est, Pharao -o. afflictio ergo regem habet -em; quia illi, qui affligunt ecclesiam, dissipati affligunt . . . quoniam rex ducit, populus sequitur; praecedit -o, sequitur afflictio. 134, 20 -o rex afflictionis.

dissipātor, -ōris *m.* *i. q. qui dissipat.* GLOSS. V 414, 25 prodigus: -r substantiae. *de haeretico, inimico ecclesiae*: LVCIF. Athan. 1, 38 p. 133, 11 dicis te dei servum, cum sis ipsius -r legis (*cf.* HIER. in Is. 8, 11 p. 123 Sammai . . . -r interpretatur . . ., eo quod . . . legis praecepta dissipaverit). AVG. in euang. Ioh. 11, 13 adversus haereticos, adversus schismaticos, adversus -es ecclesiae (VIGIL. THAPS. c. Eutych. 1, 2 Nestorii . . . *ecclesiae Constantinopolitanae* non rectoris, sed -is. *cf.* FACVND. defens. 12, 3 p. 844ᶜ si quis . . . ecclesiam turbat, hic non dispensator familiae dominicae, sed -r est et mysteriorum dei dispersor). *sim. de diabolo* ACT. Petr. 8 lupus rapax, vorator et -r vitae aeternae. *dicitur in bonam partem*: PRVD. psych. praef. 34 Abram triumphi -r hostic'. AVELL. p. 735, 13 *Iustinus* scismatum et superbiae -r et cultus veteris restitutor (*refertur ad IV reg. 18, 4* dissipavit excelsa, *cf. p. 1487, 74*). *generatim*: EVCHER. instr. 2 p. 141, 22 'Aaron' mons fortitudinis. 'Pharao' denudans eum sive -r eius (*sim.* ISID. orig. 7, 6, 43, *sed* denegans eum).

[*dubiae traditionis*: AVG. mor. Manich. 2, 13, 30 signaculi -r (*ed. Er.*, dissignator *mss.*).]

⟨elutius:⟩ **dissipidius,** dissolutius, minus sapidum: SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 16. *a* dis- *et* sapidus.

dissipisco *v.* des-.

ˣ**dissipo** (dissupo), -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* supare. *Th.*]. PAVL. FEST. p. 111 insupare inicere, unde fit -are. p. 311 supat iacit, unde -at disicit. *cf.* p. 105 insipere far in ollam (farinolam, -ulam *codd.*), iacere pultis. unde -are, obsipare. dissup- *in lapide*:

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CORP. IX 4130. *hic illic in codd.* CIC. LVCR. LIV. SEN. phil.; *praeterea habent Noni codd. omnes ad* ENN. scaen. 118 *et pars codd. ad* COM. inc. Non. p. 287, 8 (= LVCIL. 801 L. *cf.* 922 Marx), ITALA Marc. 9, 26 cod. k. *de syncopis v. Neue-Wagener IV[3] p. 114.* *in tmesi:* LVCR. 1, 651 *v. p. 1489, 19.* GLOSS. διασπῶ, διασκορπίζω, διασκεδάζω, σκεδαννύω. -at παρακούει (παρακρούει *apud Labb. i.* desipit? *Götz*), παρατάσσεται (*ad* dirigit? *Götz*), διασκεδαννύει, disturbat (*det-al.*). -a disrue, disperge. -atum καταλυθέν. *inde a* PLAVTO, *v. p. 1488, 12.* *non habent* TER. CATVLL. SALL. NEP. VERG. TIB. PROP. MANIL. VELL. MELA ASCON. PERS. PETRON. CALP. FRONTO. *nota raritatem: semel ap.* PLAVT. VARRONEM MART. QVINT. decl. TAC. PLIN. epist.; *bis ap.* RHET. Her. SEN. contr. VAL. MAX. VAL. FL. SIL. FLOR. SVET.; *ter ap.* HOR. PHAEDR. (app.) PLIN. nat. STAT.; *quater ap.* CAES. APVL. (met.). *frequentant* CIC. LIV. VITR. SEN. phil. FIRM. math. [*loci dubiae interpretationis:* VVLG. psalm. 34, 16 Is. 42, 14.]

I *proprie de motu locali* (*i. q. disicere, dispergere, diffundere, segregare, separare*): **A** -are *res corporales:* **1** *subi. persona* (*animal*): **a** *de dispersione, divisione, dilatatione:* CIC. div. 1, 76 simia . . . sortes . . . disturbavit et aliud alio -vit (2, 69). OV. met. 4, 241 -at (*sc. penetrando*) hunc *tumulum* radiis *Sol.* SEN. dial. 9, 1, 8 divitiis per omnes angulos -atis. PRVD. psych. 603 dispergit servata (*sc. aurum, marsupia etc.*) . . . victrix et egenis -at. *sim.* SEN. contr. 1 pr. 17 nec patiebatur *Latro* alimenta . . . aequaliter digeri, sed perturbata ac -ata in caput agebat. SEN. Tro. 468 Hector . . cervice fusam -ans iacta comam (*aliter v. p. 1488, 54 sqq.*). PHAEDR. app. 8, 10 ille . . . sputum digitis -at. *in agricultura:* VAL. MAX. 4, 4, 4 illi . . . glebas . . . -bant (*sc. aratores.* PALLAD. 2, 3, 2 dolabris). COLVM. 2, 5, 2 cum in agro disponentur acervi stercoris, non debet maior modus eorum -ari, quam. 2, 10, 6 vehes stercoris . . . disponemus -bimusque (2, 15, 2). 2, 17, 4 grumos. PALLAD. 10, 1, 2 *cumulos* stercoris. *in geometria:* BOETH. arithm. 2, 6 p. 92, 4 *triangula figura* in tria triangula -atur (*supra:* dividere). 2, 7 est . . . triangulus numerus, qui in solis tribus unitatibus -atur (*infra:* segregare).

b *accedente significatione perdendi, infirmandi sim.:* *obi. variae res solidae:* CIC. leg. agr. 2, 89 effusis ac -atis fructibus. Vatin. 34 num quis . . . *quaesitorem* vi deturbarit, subsellia -arit, urnas deiecerit. Pis. 93 illi . . . statuam . . . deturbant, affligunt, comminuunt, -ant. LIV. 4, 15, 8 tecta parietesque . . . -rentur bonaque . . . publicarentur. 23, 24, 13 res, quia nihil -atum fuga est, stratae per . . . ordinem inventae sunt. VITR. 10, 13, 1 Carthaginienses . . . totam communitionem -verunt (*sc. tigno*). 10, 16, 2 machinam malleolis et ballistarum plagis. CELS. 7, 7, 14 *suffusio* acu concidenda et in plures partes -anda est. SEN. dial. 2, 5, 7 *bona* quae -ata et direpta ferebantur *in urbe capta.* PLIN. nat. 10, 204 *asinus* spinetis . . . se . . . atterens nidos . . . -at. VAL. FL. 7, 626 *Iason* galeae nexus ac vincula -at (*i. 'celeriter solvit', Langen. cf.* HIER. in Eph. 4, 3 pacis vinculo -ato atque corrupto. VVLG. iud. 15, 14. *cf. etiam l. 55.* *sim.* STAT. silv. 3, 2, 57 longo clamore magister [*sc. navis*] -at amplexus *discedentium* atque oscula fida revellit). FLOR. epit. 4, 11, 6 *naves* habiles . . . illas graves . . . adortae missilibus . . . ignibus iactis ad arbitrium -vere. VLP. dig. 47, 9, 3, 7 aedificium. ITALA Is. 58, 6 (Cypr. domin. orat. 33 testim. 3, 1 Barnab. 3, 3) omnem consignationem iniustam (cautionem malignam *Barnab.*) -a (διάσπα, VVLG. omne onus dirumpe. *cf.* TERT. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 8 -are scripturam iniustam. 4, 37 p. 548, 8 omnem conscriptionem iniquam -ans). ITALA Marc. 5, 4 (cod. e) catenas (διεσπάσθαι, VVLG. dirupisset). HERM. Pal. sim. 8, 6, 3 qui non custodierunt sigillum (*i. baptismum*) integrum . . ., sed -verunt (τεθλακότες). PANEG. 10 (4), 33, 5 *facilius est* -are apta quam divulsa componere (*cf.* CIC. orat. 235 *p. 1493, 8*). LAMPR. Heliog. 9, 2 *consecrationem* (*i. carmina*). LACT. mort. pers. 52, 2 *bestiae malae* divini gregis . . . cubilia. FIRM. math. 8, 27, 7 civitates (*opp.* restaurabunt. HIER. in Dan. 9, 24 p. 695 civitatem et sanctuarium). PALLAD. 3, 17, 2 cuneum . . . consideranter deponimus, ne corticis fascia -etur. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 11 p. 191, 6 muros civitatis (*infra:* deiecit. VVLG. II par. 32, 5). OBSEQ. 33 grex luporum limites. AMBR. Isaac 8, 65 *bonus rector* novit copulare discordes *equos* (*sc. temperantiam et fortitudinem*), ne forte currum suum (*i. animam*) -ent. HIER. epist. 18 A 5, 2 domum . . . insipiens -at manibus (*opp.* aedificare). 53, 8, 14 ut . . . -atas quadrigas . . . vaticinetur *Zacharias* (*cf.* VVLG. Zach. 9, 10 disperdam quadrigam). in psalm. 2 p. 8, 13 vas figuli . . . si -etur (VVLG. Ier. 18, 4. *cf.* SEN. dial. 6, 11, 3 *p. 1489, 16*). VVLG. num. 9, 21 -bant tentoria (*ibid.* proficiscebantur. 9, 22 movebant castra). deut. 12, 3 -ate aras eorum et confringite statuas (II par. 34, 7 *altaria* [*ibid.* contrivisset]. AVELL. p. 35, 1 securibus). IV reg. 16, 3 idola . . . dominus. 18, 4 excelsa (*ibid.* contrivit, succidit, confregit. 21, 3). I Esdr. 6, 12 domum. Iob 30, 13 itinera (Is. 3, 12 viam). 38, 31 gyrum Arcturi (*opp.* coniungere). eccl. 5, 5 iratus dominus . . . opera manuum tuarum. 10, 8 saepem (*cf.* ITALA [Vincent. Ler. 21, 16] scindentem). Is. 49, 8 possideres hereditates -atas (*i. vastatas*). 49, 17 destruentes te (*Sion*) et -antes 65, 8 ne -es illud (*granum in botro*). *obi. suppl.* Ier. 1, 10 ut evellas et destruas et disperdas et -es, et aedifices et plantes (*sim.* 31, 28). 2, 13 cisternas -atas, quae continere non valent aquas. 47, 4 -bitur Tyrus et Sidon. 49, 2 *urbs* erit in tumulum -ata. Ezech. 36, 36 ego dominus aedificavi -ata plantavique inculta. Dan. 4, 20 *arborem.* Nah. 2, 10 *Ninive* -ata est et scissa et dilacerata. Zach. 9, 10 -bitur arcus belli (*ibid.* disperdam). *in* VVLG. *talia saepius.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 3, 3 *canes* alienos labores (*ibid.* laniare et discerpere. *Greg. Naz. orat. 26 p. 1232 B* σπαράξαι καὶ διασπεῖραι καὶ διαλῦσαι κόπον ἀλλότριον). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 7 machinarum tegmina (*Ios. bell. Iud. 5, 280* ἐσπάραττον). PRVD. perist. 3, 129 martyr . . . simulacra *deorum.* cath. 7, 157 rex . . . laenam revulsa -bat fibula. COD. Theod. 9, 17, 2 pr. (*a. 349*) qui -arunt (*sc. columnas al.*) vel ornatum minuerunt (*supra:* abstulerunt, deiecerunt, GREG. M. moral. praef. 16 *v. p. 1486, 30.* *sim.* VVLG. I Esdr. 6, 12 regna. AVG. civ. 18, 42 p. 320 D. comites . . . regnum *Alexandri* . . . -assent bellis omnia vastaturi. CHRON. Alex. chron. I p. 128, 304 EXC. barb. p. 304, 24 Fr. *obi. membra, artus, corpus:* PLAVT. frg. inc. 50 -bo te tamquam folia farfari. TRAG. inc. 169 nati (*sc. Absyrti*) -atos artus (*v. infra l. 34. cf.* CIC. Manil. 22 *Medeam* praedicant . . . fratris sui membra . . . -visse, ut eorum collectio dispersa . . . celeritatem . . . retardaret. OV. trist. 3, 28 *Medea* divellit divulsaque membra per agros -at. LACT. inst. 3, 2, 2 si . . . potest corpus vocari, cuius partes ac membra . . . quasi disiecta et -ata palpitare . . . videantur. AVG. civ. 10, 11 p. 420 D.). LVCAN. 6, 178 *Scaeva* caput obterit ossaque saxo ac . . . cerebrum -at (HOMER. 452 Tydeius ensis [*ibid.* ossa . . . spargit]. ITALA iud. 5, 26 (Lugd.) [διήλωσε, VVLG. tempus valide perforans]). VAL. FL. 6, 380 regina . . . partem capitis galeaeque *securi.* SIL. 1, 402 gladio . . . crepitantia ossa. APVL. met. 7, 17 -ato corio *asini* (*sc. ictibus*). TERT. spect. 12 p. 14, 22 nisi . . . feris humana corpora -rentur (*cf.* 21 p. 22, 11 in amphitheatro derosa et -ata . . . corpora. anim. 33 p. 356, 22 *iudicia humana* sicarium . . . feris -ant. ARNOB. nat. 2, 41 in amphitheatris mandi homines . . . et bestiarum laniatibus -ari). fug. 5 praesidi oblatus, tormentis -atus. ITALA Marc. 9, 25 (cod. k) *spiritus surdus* -vit eum et exivit de eo (σπαράξας, VVLG. discerpens. VVLG. Luc. 9, 39 *spiritus* -at eum cum spuma et vix discedit dilanians eum; *gr.* σπαράσσει. *item* 9, 42, *ubi gr.* συνεσπάραξεν). ARNOB. nat. 1, 41 Liberum . . . membratim ab Titanis -atum. 5, 19 vos . . . caprorum (*sc. in Bacchanalibus*) reclamantium viscera cruentatis oribus -atis. LACT. inst. 5, 11, 6 *belua* non tantum artus hominum -at, sed et ossa ipsa comminuit (epit. 61, 4 mort. pers. 21, 6). FIRM. math. 6, 15, 8 -ati corporis laceratione confecti. AVSON. 72 tit. qui testam hominis . . . -are voluit (*infra* vers. 4 silicis verbere dissicuit). PELAGON. 286 hirundinis pullos ore -atos (*cf. Ihm ad l.*). VVLG. Ier. 15, 3 ad devorandum et -andum (*sc. a bestiis*). CASSIOD. Ios. antiq. 13, 19 matrem caedi vel -ari (*sc. tormentis. Ios. arch. Iud. 13, 233* σπαραττομένην). PRVD. perist. 10, 802 fabricam corpusculi (*sc. tormentis*). *transl.* AVG. quaest. hept. 4, 49 (*ad Ter. Andr. 408:* orationem . . ., qui differat te) solet . . . intellegi 'differat' velut 'hac atque illac ferat tempestate verborum' quasi 'discerpat et -et' (*cf.* EVGRAPH. Ter. Andr. 407). PETR. CHRYS. serm. 132 p. 562[B] qui corpus Christi -ant, membra dispergunt. ROMVL. fab. Aesop. (rec. g) 75, 10 *panthera* pecudes . . . trucidat, pastores -at (rec. W *et* rec. v necat). VICT. VIT. 1, 7 *alios* a meatu . . . naturali usque ad arcem capitis -bant (*i. scindebant*). 1, 34 -atis carnibus. 2, 16 quos . . . flagellis. 3, 40 verberibus. OP. imperf. in Matth. 33 p. 812 in destructionem carnis suae agit, quod agit et -at carnem suam. MVTIAN. Chrysost. hom. 7 p. 289 (σπαραττόμενον). GREG. M. in euang. 7, 4 ursorum bracchia. VITA Fulg. 18 flagellis membra . . . -antibus. PASS. Matth. 13 vivos -ate (σπαράξατε, διασπαράξατε) et . . . comedite. *sim. de crinibus scissis:* MVTIAN. Chrysost. hom. 4 p. 268 alius . . . capillos -at, illa . . . ululat. ACT. Petr. 17 conscissa veste, crinibus -atis lugentem. *aliter v. p. 1487, 25.* *nota* MVTIAN. Chrysost. hom. 15 p. 339 -or ex indignatione. *obi. reliquiae hominum:* CIC. leg. 2, 56 C. Marii . . . reliquias . . . -ari iussit Sulla. HOR. epod. 16, 14 barbarus . . . ossa Quirini. 17, 48 prudens anus novendialis -are pulveres. TERT. apol. 37, 2 *mortuos* de requie sepulturae . . . avellant, -ent (*Fuld.*, dissecent *vg.*), distrahant. SPART. Sept. Sev. 11, 5 senatorum . . . cadavera -ari iussit (LACT. inst. 6, 20 ictibus). VVLG. psalm. 52, 6 deus -vit ossa eorum, qui *eqs.* AVG. civ. 22, 20 p. 600 D. in resurrectione . . . natura corporum . . . -atorum in integrum . . . revocanda.

2 *subi. res:* **a** *obi. res solida:* SISENNA hist. 11 -atis (*sc. per tempestatem?*) imbricum fragminibus ac testis tegularum. CIC. nat. deor. 2, 41 ignis . . . cuncta disturbat ac -at. Att. 15, 11, 3 dissolutum offendi navigium (*sc. rem publicam*) vel potius -atum (*sc. tempestate. cf.* TERT. anim. 52 p. 385, 3 nihilo refert integram abire corporis navem an -atam [*supra:* naufragia . . . vitae]. resurr. 60 p. 121, 22 navem procella -atam vel carie dissolutam. HIER. in Ier. 21, 8—10 p. 984 ante naufragium et -atam navem. CYPR. epist. 30, 2 erret *homo* . . . necesse est et huc atque illuc . . . negotiorum tempestatibus -etur [*sc. tamquam navis*]). AETNA 502 moles . . . pulsatos -at ictus. LIV. 40, 2, 3 tempestas . . . fastigia . . . templorum a culminibus abrupta foede -vit (OBSEQ. 5). OBSEQ. 16 *tempestate* aedificia -ata. 46 nimbis et procella plurima (*sc. aedificia*) -ata. VITR. 1, 5, 5 *turres* quadratas . . . machinae celerius -ant. 7, 2, 1 calculi . . . dissolvunt et -ant tectorii politiones. SEN. dial. 12, 1, 2 hoc universum . . . dies aliquis -bit et in confusionem veterem tenebrasque demerget. nat. 2, 28, 3 ictu . . . totum globum -ante. *obi. suppl.* 2, 40, 2 *genus fulminum,* quod -at (*supra:* quod discutit. *infra:* rumpit icta. PLIN. nat. 2, 137). 2, 52, 1 *fulmen* valentiora . . . vehementius. 2, 52, 2. 6, 14, 4 *spiritus* cum . . ., quidquid intravit, vi sua diducat ac -et. 6, 21, 1 spiritus potest -are

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

magna spatia terrarum (LVCAN. 10, 232 terras ... ignis. ITALA Ier. 12, 11 [Hier. in *h. l.*] *v. p. 1486, 25.* VVLG. gen. 9, 11 diluvium -ans terram. OP. imperf. in Matth. 33 p. 811 cameli pes ... non -at terram [*cf. ibid.* p. 812 -at, id est, demolitur terram]) SEN. nat. 6, 30, 5 (*ibid.* findere *et* scindere). PLIN. nat. 28, 151 sanguine cervino ... contrahi serpentes tradunt, -ari deinde, si *eqs.* GRAN. LIC. p. 22, 4 fulmine afflatus est et culmen tabernaculi -atum. SOL. 52, 56 adamantes ... malleis ... ante fractis et incudibus -atis aliquando cedunt atque ... dissiliunt (PLIN. nat. 37, 59 incudes malleosque frangens). VOPISC. Tac. 15, 1 *statuae* deiectae fulmine ita contritae sunt, ut membratim iaceant -atae. PALLAD. 6, 2, 1 -antibus ventis *materiam* (*obi. suppl.* VVLG. Ezech. 13, 11 dabo ... ventum procellae -antem). AVG. civ. 8, 2 p. 323 D. *mens* corpora aeterna ... coniungendo et -ando ageret omnia. CYPR. GALL. exod. 1071 lignis ... perpetuo validis, nulla quae -at aetas. CORP. IX 4130, 4 canales vetustate corruptos et -atos. *transl. de homine*: SEN. dial. 6, 11, 3 quid est homo? quolibet quassu vas et quolibet fragile iactatu; non tempestate magna, ut -eris, opus est (*infra*: solveris). b *obi. res liquida sim.* (*solvere, dispergere*): VARRO rust. 3, 14, 3 ut *aqua* in ... lapidem incidat ac late -etur. LVCR. 1, 651 acrior ardor ... conductis partibus *ignis* esset, languidior ... disiectis ⟨dis⟩que supatis. 2, 210 sol ... -at omnes ardorem in partes. 4, 873 glomerata ... vaporis ... corpora -at adveniens liquor ac restinguit ut ignem. 6, 163 lapidem si percutiat lapis ... scintillas -at ignis. 6, 181 *ventus* fervidus ... -at ardoris ... semina. OV. met. 2, 801 *invidia* per ossa -at et ... spargit ... venenum. LIV. 5, 16, 9 *aquam* -atam ... rivis extingues. VITR. 1, 6, 9 ut *venti* advenientes ad angulos insularum frangantur repulsique -entur (LVCAN. 9, 451 austrum ... non ... frangit Libye scopulisque repulsum -at et ... solvit). 5, 9, 5 umores ... aer ... extenuat ... -ando quod plus inest quam *eqs.* 7, 8, 3 lapide⟨u⟩m ... pondus ... neque eum liquorem potest ... premere ... nec -are. 8, 1, 7 ex his (*aquis*) quod est levissimum ... aer avocans -at in impetum caeli. SEN. nat. 1, 13, 2 nubes ... ab eo (*sole*) -atur. 2, 15 *aer* nubium sinus -at. 2, 22, 2 *procellis* id quod obvium fuit, -atur et rapitur et longe a loco suo proicitur. 4, 2, 19 imbres nivem diluunt, reliquias eius ... calor -at. 7, 1, 7 conglobatam *flammam* ... mundus turbine suo -asset. 7, 9, 4 *conversione mundi* omnium ventorum in unum congesta vis -retur (*supra*: solveretur). SOL. 36, 3 radiis caliginem -antibus. VVLG. prov. 25, 23 ventus aquilo -at pluvias. AVG. serm. ed. Mai 188, 2 lux ... nebulam. DRAC. laud. dei 1, 410 luna tenebras. *in re medica*: VITR. 8, 3, 18 venae *fontium* ... -ant, quae ... in corporibus *hominum* ... offenderunt. CELS. 3, 27, 4 suppurationes ... perea malagmata, quae digerunt, -entur (*cf.* SCRIB. LARG. 263 malagma, quod discutit strumas ... suppurationem -at). 5, 27, 4 *acetum* habet *vim* -andi (*sc. venena*). 5, 28, 7 medicamenta ... umorem. *sim.* STAT. Theb. 12, 774 auras -at hasta tremens. c *obi. corpus humanum* (*lacerare*): ENN. scaen. 118 alia fluctus differt -at visceratim membra. LVCAN. 3, 473 saxum (*sc. ballistarum*) ... totos cum sanguine -at artus (*ibid.* frangit). APVL. met. 5, 27 per saxa ... membris iactatis atque -atis et ... laceratis. 6, 26 silices ... te ... membratim -bunt. FIRM. math. 1, 7, 21 corrupta ac -ata *per morbum* facie. 6, 11, 4 *hae geniturae* publica animadversione prostratos miseris lacerationibus -ant (*similia v. p. 1491, 80 sqq.*). 6, 29, 10 ferarum morsu consumpti artus ... lacerationibus -antur. 6, 31, 75 *al.* VEN. FORT. vita Radeg. 26, 62 lima cilicii membra ... saetis asperis -ante.

3 *passive, incerto vel non diserte addito subiecto dissipandi*: a *de rebus solidis*: VITR. 2, 7, 2 Tiburtina *saxa* simul ... sunt ab eo (*igni*) tacta, dissiliunt et -antur. 2, 8, 3 monumenta ... proruunt et ... dissolutis iuncturis ... -antur. 8, 3, 16 *hanc aquam* neque aeneum nec ferreum vas potest sustinere, sed dissilit et -atur. 8, 3, 19 isdem rationibus (*sc. aceto suffuso*) aes ... -bitur et fiet aerugo (*supra*: dissolvi; *infra*: dissilire *et* dissolvi). SEN. nat. 6, 2, 3 quod tremunt terrae, quod subito -antur. COLVM. 2, 2, 18 *gleba* illisa humo non -atur. MART. 1, 82, 1 pulvere -ata multo ... porticus explicat ruinas. ARNOB. nat. 3, 35 si ... mundus unum est animal ... nec in plura potest numina -ari (*syn.* scindi, *opp.* conflari, cogi). VEG. mulom. 2, 33, 1 quae sunt disrupta, componis ... compingis ad locum et ... fasciato, ne iterum -etur. VVLG. eccles. 12, 5 -bitur capparis. OP. imperf. in Matth. 39 p. 847 corpus ... debile ..., etiamsi modice tactum fuerit, citius -atur. *ibid.* tacuimus quasi cithara -ata. *sim. de navibus*: LIV. 35, 43, 4 collectis in alto quae -atae erant navibus. 42, 48, 10 onerariae ex agmine suo per altum -atae. b *de rebus liquidis*: VITR. 5, 2, 2 vox ... priusquam in aëra elata -bitur, auribus erit intellecta (VINDIC. med. 22 aëris laxioris causa -atae *voces* etiam proximorum difficilius audibiles fiunt). 7, 10, 2 praefurnium ... comprimitur, ne flamma extra -etur (SEN. nat. 1, 1, 3 *flamma* in cursu suo -ata est). 7, 19, 2 *cometae* dilabuntur ... et ... -antur. 8, 6, 13 *mali vapores* quemadmodum per nares spiritus ex aestu (aestuariis *Ioc.*) -buntur. SEN. nat. 1, 2, 6 *aer fluens* non ... resistit nec formatur, quia prima quaeque pars eius -atur. MIN. FEL. 5, 8 homo et animal ... elementorum ... concretio est, in quae rursum homo et animal omne dividitur, solvitur, -atur. FORTVN. rhet. 3, 17 prandendum est ... cibo tenero ..., qui ante cenae tempus -etur. CASSIOD. in psalm. 101, 4 fumum videmus de flamma ... egredi, sed in auras ... tenuissime -ari. *sim. de animo* (*anima*): CIC. Tusc. 1, 18 qui discedere animum censent, alii statim -ari, alii diu permanere. 1, 24 si anima est *animus*, fortasse -bitur. 1, 42. 4, 78 quid est autem se ipsum colligere, nisi -atas animi partis rursum in suum locum cogere? PALLAD. hist. mon. I 2 p. 256^B *animam* una cum corpore -ari atque dissolvi (συνδιαλύεσθαι). *aliter* MACR. somn. 1, 11, 1 *anima* individuo fonte naturae in membra corporea -atur. c *de re immobili*: CELS. 8, 1 p. 324^D alia *foramina* ... in multa et tenuia foramina -antur.

B -are *res incorporeas*: 1 *dispergendo, dilatando*: RHET. Her. 2, 3, 5 falsos rumores -atos esse (CIC. Phil. 14, 10 LIV. 7, 38, 9 *al.*). 2, 8, 12 rumorem proferre et confictam fabulam -are. CIC. Verr. 2, 17 cum ... amici ... sermones ... -assent (Flacc. 14). Planc. 57 nihil ... latius -atur *quam maledictum*. Phil. 14, 15 famam. CAEL. Cic. epist. 8, 1, 4 te ... subrostrani ... -arant perisse. PANEG. 10 (4), 25, 4 multitudinis portio ... ⟨per⟩ totum exercitum timoris contagium -arat. PHAEDR. app. 8, 6 factum rumor -at. *sim., ut vid., dictum* COMM. apol. 812 Apollyon ..., qui persecutionem -et sanctorum in armis (*i. spargat per orbem?*). COMPVT. Carth. 2, 9 *in computo*: assem ... annos per singulos scripulis -are. 2, 10 unus assis ... ab imperitis ... in contentionibus -atur. *passive incerto subiecto*: LIV. 28, 3, 1 Scipio ... animadvertit -atum passim bellum. 2 *dividendo, frangendo, solvendo*: LVCR. 2, 1003 mors ... coetum -at ollis, inde aliis aliud coniungit. VITR. 6, 8, 7 dentes ... -bunt retinendo impetum congestionis. SEN. epist. 100, 6 quidam usque eo asperā *compositione* gaudent, ut etiam quae mollius casus explicuit, ex industria -ent. BOETH. in Porph. comm. pr. p. 79, 4 si qua sunt subteriora, illa, quae sunt superiora, dispertiunt et in multitudinem -ant dividuntque. *passive, incerto subiecto*: OPTAT. 1, 11 p. 14, 1 scisma ... sparso coagulo pacis -atis sensibus generatur. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 42 p. 580^B *ecclesiae* corpus quod prius -atum fuerat et in diversa laceratum in suam compaginem iuncturamque redigetur.

C -are *animantia* (*sc. turbam; de singulis, qui lacerantur, v. p. 1488, 12 sqq. sed cf. etiam l. 50*): 1 *subi. animantes*: a *generatim*: CIC. Sest. 145 eversa domus est ..., -ati liberi, raptata coniunx. Pis. 96 milites ... non dimissi abs te, sed -ati. leg. 2, 42 quorum scelere religiones tum prostratae ... sunt, partim ex illis distracti ac -ati iacent. *de bestiis* BELL. Alex. 36, 4 Pharnaces ... magnam ... multitudinem pecoris intra eas fauces (*loci angusti*) -ari iussit. STAT. Theb. 4, 549 *Tiresias* carmen ... serit, quo -at umbras, quo reciet sparsas (SCHOL. spargeret ..., vagantes ... cogeret). TERT. apol. 46, 16 hoc pro suis omni atrocitate -atis nemo umquam temptavit Christianus. ITALA exod. 32, 25 (Lugd. Wirc. *et* Aug. quaest. hept. 2, 146) -atus est *populus*. -vit enim eos Aaron (διεσκέδασται, διεσκέδασε. VVLG. esset nudatus, spoliaverat). Ezech. 12, 15 (Weing.) si -bo eos in gentes (ἐν τῷ διασκορπίσαι ... ἐν τοῖς ἔθνεσιν. VVLG. dispersero). FIRM. math. 5, 3, 38 filii ... vario genere -antur. 6, 35, 6 *Mercurius* inimicos frequentibus rationibus faciet -ari. VVLG. deut. 30, 4 si ad cardines coeli fueris -atus (*sc. populus Israel. supra syn.* dispergere, *opp.* congregare). prov. 20, 26 -at impios rex sapiens. APRING. in apoc. 20, 7 'seducet gentes ... Gog et Magog'. seducere hic -are, disperdere est. *singulariter* HIER. in Is. 54, 1 p. 625 (*ex Symmacho*) filii -atae (LXX τῆς ἐρήμου. VVLG. desertae). *pro subi. bestia*: OV. met. 8, 344 *aper* spargit ... canes ... et obliquo latrantes -at ictu (fast. 2, 202). SEN. epist. 58, 2 *asilum* pecora peragentem et totis saltibus -antem. APVL. met. 9, 1 convivium ... petulantiā -rem (*asinus*). b *in re militari sim.* (*vi et armis*): CIC. dom. 15 depulsis ac -atis tuis (*sc. Clodii*) copiis (FLOR. epit. 3, 5, 11 bello). prov. 5 milites populi Romani capti, necati, deserti, -ati sunt. Phil. 1, 30 -ato concursu impiorum. epist. 2, 10, 3 multi occisi capti, reliqui -ati. CAES. Gall. 2, 24, 4 cum ... calones, equites, funditores, Numidas diversos -atosque in omnes partes fugere vidissent. 6, 35, 3 -atis ac perterritis hostibus (LIV. 3, 70, 4 terrore). HIRT. Gall. 8, 6, 1 Caesar ... convenientes manus. BELL. Alex. 40, 5 reliquias exercitus -ati collegit (LIV. 38, 46, 8 trifariam. 40, 16, 10 *opp.* in unum cogere). LIV. 6, 12, 11 ordines (6, 29, 3 primo impetu. FRONTIN. strat. 2, 2, 11 per elephantos). 7, 24, 8. 7, 26, 9 *Galli* per Volscos ... -ati sunt. 8, 39, 8 partim ... caesi, partim in fugam -ati sunt (10, 14, 21 passim. 33, 10, 5 *al.*). 10, 20, 13 *equites*. 22, 49, 5. 26, 16, 11 multitudo civium -ata in nullam spem reditus. 27, 14, 11 pedites ... -atas (-os *vulg.*) trepidantisque *beluas* avertunt. 34, 15, 1. 35, 5, 9 haec procella equestris primo confudit et turbavit, deinde -vit aciem Gallorum (SIL. 9, 363 FRONTIN. strat. 2, 1, 14). 37, 42, 2 *subsidia*. 38, 25, 13 *al.* 44, 41, 6 legio ... phalangem. CVRT. 6, 1, 12 insequebatur -atos victor. ORIGO Const. 5, 25 multitudo -ata. VVLG. num. 10, 35 surge, domine, et -entur inimici tui. IV reg. 19, 17 -verunt reges Assyriorum gentes et terras. psalm. 17, 15 (= II reg. 22, 15) misit sagittas et -vit eos. 67, 31 *al.* AVELL. p. 29, 9 *clerici* plebem. p. 33, 5 episcopi ... per manum militarem fideles et ... catholicos. VICT. VIT. 1, 51 -atis atque dispersis ... presbyteris.

2 *subi. res*: CIC. epist. 15, 4, 2 cum ... seditione ... exercitus esset -atus. LIV. 10, 28, 10 equitatum velut lymphaticus pavor -at. 27, 14, 7 -atis (disputatis *P*) terrore *militibus*. 32, 26, 3 redire in colonias, unde belli casibus -ati erant (33, 11, 1 variis casibus pugnae). 40, 58, 7 -ati procellā *Thraces*. 43, 10, 4 incompositi ..., cum nocturnus error -ret. PHAEDR. app. 14, 19 vis grandinis ... passim comites -at. SEN. dial. 12, 7, 6 quos Troianum bellum ... per alienas ter-

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ras -vit. CVRT. 3, 11, 12 ceteri -antur metu. CAPITOL. Gord. 16, 2 *tempestas* exercitum ... ita -vit, ut minus idonei milites proelio fierent. IVST. 24, 8, 9 *terrae motu* confertissimi cunei ... -ati ruebant. HIER. in Is. 18, 4 p. 288 qui ... fuerant ... a fluviis in partes varias -ati (VVLG. Is. 18, 7 diripuerunt flumina terram eius). *transl.* GREG. M. moral. 7, 33 quos ... praesentis vitae sollicitudo ordinat, amissio -at. *sim.* LENT. Cic. epist. 12, 14, 2 classis -ata est adventus nostri timore.

3 *passive, incerto subiecto dissipandi* (*i. q. dilabi*): SISENNA hist. 35 dispalati ab signis, digressi omnes ac -ati. CAES. Gall. 5, 58, 3 *equites* dispersi ac -ati discedunt. civ. 1, 55, 1 pabulatores ... sine ullo -atos timore. HIRT. Gall. 8, 5, 4 Carnutes ... terrore periculi ... dispersi ... -antur in finitimas civitates. BELL. Alex. 36, 5 ut ... praeda diripienda milites -rentur dispersique caederentur. LIV. 2, 28, 4 in mille curias contionesque ... dispersam et -atam esse rem publicam. 5, 30, 4 -ati per tribus. 5, 41, 5 relicto praesidio, ne quis in -atos ... impetus fieret, dilapsi ad praedam. 6, 29, 4 ex fuga -ati (-ata *Madv., cf. p. 1493, 1*) locum ... capiunt (22, 55, 4). 7, 36, 10 circa collem castellatim -atos aggrederetur. 7, 37, 14 cum ... eques velut indagine -atos Samnites ageret. 8, 11, 5 qui ... superfuerant multis itineribus -ati cum se in unum conglobassent. 8, 38, 15 *al.* 24, 1, 4 ut ab urbe excluderent fuga -atos (27, 26, 6 per agros. 43, 10, 8 *opp.* colligere). 42, 64, 10 (*ibid.* sparsos; *opp.* confertos). CVRT. 5, 13, 18 barbari ..., qua quemque aut spes ducebat aut pavor, -bantur. FRONTIN. strat. 2, 5, 19 velut ad praedam festinantes neglectis ordinibus accelerare coeperunt; quos -atos ... fudit. 2, 6, 2. IVST. 2, 12, 10 civitates (*supra*: dilabi vellent. *opp.* contractam Graeciam. *cf.* NEP. Them. 4, 4 qui si discessissent). VVLG. Iob 4, 11 catuli leonis -ati sunt. 6, 17. Bar. 1, 19 -ati recessimus (ἐσχεδιάζομεν). Ezech. 34, 12 in medio ovium suarum -atarum (*syn.* dispersae. *cf.* ACT. Petr. 10, *ubi opp.* coadunari). act. 5, 36 qui credebant ei, -ati sunt (διελύθησαν). RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 18, 2 videte ne, priusquam congregamini, dispergamini et -emini sicut oves remissae de vinculis. ITALA IV reg. 17, 21 (Cypr. epist. 69, 6) -atus est Israel a domo David (VVLG. scissus est. *aliter* LXX).

II ***translate*** *de detrimento* (*i. q. perdere, delere*): **A** -are *bona, maxime sumptu, luxuria*: **1** *subi. persona*: CAECIL. com. 205 a parco patre quod sumas, quanto -es libentius. *fortasse huc pertinet*: COM. inc. Non. p. 287, 8 (= LVCIL. 801 L. *cf.* 922 M.) dividant, differant, -ent, distrahant. CIC. leg. agr. 1, 2 possessiones ... disperdat ac -et. Flacc. 90 *vir* patrimonium ... Graecorum conviviis maluit -are (L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 *v. infra l. 77.* CIC. Tusc. 3, 48 FIRM. math. 3, 2, 8. 3, 3, 5. 7 [*opp.* colligit]. 3, 14, 5 [de] miseris lacerationibus. 6, 17, 1 lacerato ac -ato). CIC. p. red. ad Quir. 19 mihi, quod potuit vis et iniuria ... detrahere, eripuit, abstulit, -vit. Phil. 2, 6 cum tu reliquias reipublicae -isses (de orat. 1, 38 *Gracchi* rempublicam). 2, 35 pecuniam (6, 3 pecunia ... -ata atque effusa. 7, 15. ad Q. fr. 1, 3, 7 frustra. GAIVS dig. 4, 4, 27, 1). 8, 8 fortunas (epist. 4, 13, 2). Att. 4, 1, 3 in re ... familiari, quae ... fracta, -ata, direpta sit (epist. 4, 7, 5). SEN. contr. 2, 6, 4 bona (VAL. MAX. 8, 6, 1. QVINT. decl. 367 p. 402, 1 luxuriā. PLIN. epist. 7, 33, 4 MARCELL. dig. 17, 1, 38, 1. VLP. dig. 27, 10, 1 pr. dilacerando et -ando profudit. reg. 12, 3 male. VVLG. Luc. 16, 1 [διασκορπίζων]). SEN. dial. 10, 1, 4 opes ... -antur (*opp.* crescunt. TAC. ann. 13, 34 per luxum). SCAEV. dig. 36, 3, 18 pr. substantiam (FIRM. math. 3, 2, 4. 3, 3, 2. 5, 1, 2 substantia ... dilapidata dispergitur ..., -ata colligitur. *al.* VVLG. Luc. 15, 13, *ubi gr.* διεσκόρπισεν. *cf.* FIRM. math. 6, 31, 88 oculorum substantia -ata). VLP. dig. 24, 3, 22, 8 dotem (*supra*: abutitur). 47, 4, 1, 2 libertus ... dolo quid. FIRM. math. 3, 3, 19 quicquid ei ... honorum vel divitiarum collatum fuerit, totum ... minuitur ac -atur et funditus evertitur. 3, 7, 9 quicquid pecuniae ... repositum fuerit, profusis ... erogationibus -ari. 5, 3, 24 *al.* 6, 3, 10 paternis facultatibus -atis. 6, 15, 13 si qua habuerint subsidia facultatum, aut ipsis adhuc superstitibus pereunt aut post mortem eorum ... lacerationibus -antur. SCHOL. Cic. Gron. p. 314, 28 praedia. HIER. epist. 54, 15, 1 patrimoniolum ... perit, ... hereditas -atur. VVLG. prov. 18, 9 dissolutus ... in opere suo frater est sua opera -antis. 21, 20 imprudens homo *thesaurum et oleum*. COD. Iust. 8, 17, 12, 5 res dotales ... quocumque modo vel -atae vel consumptae. GREG. M. moral. 8, 82 p. 852^C fructus laborum (*cf. infra*: plena fructibus anima humanae laudis cupiditate -atur). *sim.* SEN. dial. 5, 42, 2 quid iuvat ... brevissimam aetatem -are? *cf. p. 1492, 21.* *obi. suppl.* CIC. Phil. 13, 11 argentum, vestem, supellectilem, vinum. rep. 3, 45 cum ... supplicium sumit multitudo, cum agunt, rapiunt, tenent, -ant. PANEG. 9 (12) 14, 6 'fruimini', aiebat, '-ate, prodigite'. *nota de persona*: CIC. p. red. ad sen. 24 me (*Ciceronem*) ... hominem fractum et prope -atum, restituendum. **2** *subi. res*: ACC. trag. 587 ne horum divid⟨i⟩ae et discordiae -ent [et] disturbent ... civium divitias. L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 lubidines totum *patrimonium* -erunt. PS. AVG. serm. 116, 3 quod luxuria vel gula -vit in mundo, pietas reponat in coelo. *ap.* FIRM. math. *saepius stella vel genitura dicitur id facere, quod homo fatis coactus facit, velut*: 3, 2, 4 *Saturnus* maternam substantiam -at (3, 2, 8). 3, 4, 9 *Mars* patrimonium. 4, 2, 1 *al.* 6, 9, 15 substantiam ista coniunctio ... lacerationibus -at. *cf. etiam p. 1489, 50.* *accuratius* 6, 16, 2 *Iuppiter et Sol* facultates ... faciunt ... -ari (*cf.* 6, 31, 15 *al.*).

B -are *varias res quomodocumque*: **1** *subi. persona*: CARM. epigr. 1504^A, 6 (*saec. II/III*) da mihi, ut ... lusibus ... -em curas. PS. QVINT. decl. 3^b, 2 legem -as, quam senatus ... condidit (ITALA Hab. 1, 4 [Gild. Brit. 51 chron. III p. 56, 30] -ata est lex [διεσκέδασται, VVLG. lacerata]. HIER. in Is. 24, 6 p. 33 *al.* VVLG. psalm. 118, 126 -verunt legem tuam [διεσκέδασαν. PROSP. *in h. l.* praevaricationis iniquitate integritatem eius non custodierunt, CASSIOD. *in h. l.* -are ... est legem aliter vivere, quam ipsius praecepta monuerunt]). ITALA gen. 17, 14 (Aug. civ. 16, 26 p. 167^D) testamentum meum -vit (διεσκέδασε, VVLG. pactum ... irritum fecit. *sim.* ITALA deut. 31, 16 [Lugd. *et* Wirc.], *ubi* VVLG. irritum faciet foedus. 31, 20 [Monac. *et* Wirc.]). ITALA psalm. 72, 20 (Hier. epist. 43, 2, 3) domine, in civitate tua imaginem eorum -a (ἐξουδενώσεις, VVLG. ad nihilum rediges). IREN. 2, 12, 8 firmamento ipsorum (*sc. a me*) -ato et in bythum, hoc est in id, quod non est, dissoluto. LACT. inst. 4, 30, 4 qui discidium facerent unitatis et ecclesiam -rent (AVG. in euang. Ioh. 5, 12 columbae non erant, qui ecclesiam -erunt, accipitres erant .... non laniat columba. AVELL. p. 157, 24. *cf.* AVG. epist. 43, 4 unitatem Christi discordiis furialibus -antes). LACT. ira 2, 6 *sectae* veritatem dum -ant (*i. in partes diducunt, cf.* CIC. ac. 1, 33 [*p. 1486, 45*] *et p. 1493, 11*), perdiderunt. FIRM. math. 3, 4, 9 parentum vitam ac patrimonium (GREG. M. in Ezech. 1, 6, 18 vitam ... in pravitate. 3, 5, 11 [*loco corrupto*] actus. SEN. dial. 5, 42, 2 *v. p. 1491, 70*). 6, 31, 69 fractis ac -atis viribus. 6, 34, 6 *Sol* -at ..., quidquid fuerit ante compositum, ut ... animus per diversa genera sollicitudinum dividatur. OPTAT. 4, 5 p. 109, 5 cuius doctrina, nisi in ... concilio a ... episcopis -retur. LVCIF. reg. apost. 5 p. 48, 7 idololatriam quam ipse constituerat. Athan. 2, 17 p. 178, 6 mandata (*opp.* instituere. VVLG. I Macc. 2, 31, *ubi gr.* διεσκέδασαν τὴν ἐντολήν). MAXIMIN. c. Ambr. 47 omoeusion. HIER. epist. 18 A 2, 1 rege ... sacerdotium -ante. in Is. 8, 11 p. 123 *v. p. 1486, 63.* 23, 8. 9 p. 323 dominus ... compactam iniuriam (*ibid.* dissolveret ... vincula). VVLG. II reg. 15, 34 consilium (17, 14). Iob 5, 12 cogitationes (17, 11). prov. 20, 8 malum. 29, 8 homines pestilentes -ant civitatem. Is. 24, 5 foedus (VAL. CEM. hom. 20, 2). EPIST. pontif. 381 (*a. 431*) Migne 50, 530^A *haeretici* quiescentium fratrum memoriam. LEO M. epist. 44, 2 religio -atur (βλάπτεται). SALON. in prov. p. 979^A concordiam. CASSIOD. inst. div. 15 p. 1126^C ne ... verborum puritas -etur (*sc. ab interpretibus*). *ibid.* p. 1127^A. MVTIAN. Chrysost. hom. 24 p. 371 domus eversae sunt, amicitiae -atae. GREG. M. moral. 9, 5 pacis conventio -atur *ab homine resistente.* **2** *subi. res*: CIC. Lael. 24 quae ... toto ... mundo constarent, quaeque moverentur, ea contrahere amicitiam, -are discordiam. HOR. carm. 2, 11, 17 -at Euhius curas edaces. LIV. 2, 1, 6 -atae res nondum adultae discordiā forent. SEN. epist. 91, 6 quidquid longa series ⟨dierum?⟩ struxit, id unus dies spargit ac -at. benef. 7, 27, 3 *vitium ingratorum* quod dissociet homines, quod concordiam ... scindat ac -et. dial. 9, 7, 3 hilaritas tristitiam. MIN. FEL. 16, 3 cui non est veri stabile iudicium, prout infida suspicio spargitur, ita eius dubia opinio -atur. SOL. 4, 6 *fontes* ocularias -ant aegritudines. LACT. ira 24, 12 *dissensionibus* humanae societatis ... coniunctio irrumpitur, dirimitur, -atur. HIER. in Matth. 21, 12 p. 150^B stropham eorum crebra venientium inopia -bat. PRVD. cath. 6, 45 -atis mendax imago (*i. somnium*) verīs animos ... fallit. AVG. adv. Don. 4, 6 p. 4, 14 ne ... disciplina -et unitatem. VAL. CEM. hom. 7, 1 *misericordiam* iactantia. EVGIPP. Sev. 40, 2 illorum afflictio vestram ... potestatem. *nota obi. res corporal.*: CLAVD. carm. min. app. 2, 131 Idam ... ignis (*sc. prorumpens ex ore tauri Cretensis*). **3** *passive, incerto subiecto*: TERT. resurr. 21 p. 54, 4 ne inter discordiam certorum et incertorum ... fides -etur. VVLG. prov. 15, 22 -antur cogitationes (*opp.* confirmantur). GREG. M. moral. 1, 52 p. 550^D, *laudis* delectatione cum mens ... resolvitur, ab omni intentionis ... vigore -atur (*cf.* 5, 69 p. 719^B). 7, 59 supervacuis verbis a silentii sui censura -atur *mens* (*ibid.* extra se ducitur).

se dissipare: LVCR. 1, 350 -at in corpus sese cibus omne animantum. LIV. 30, 5, 7 ignis ... totis se passim -vit castris. VITR. 7, 4, 1 umor ... in nova structura se -bit.

syntactica: -are *aliquid* in *aliquid*: *v. p. 1487, 42. 82. 1489, 21. 32. 64. 80. 1490, 6. 7. 26. 43. 59? 65. 1491, 4. 12. 14. cf. etiam p. 1493, 11.* per *aliquod spatium*: *v. p. 1488, 16. 1489, 25. 48. 71. 1490, 14. 64. 84. 1491, 15. 21.* ab *aliqua re*: *v. p. 1491, 33. 1492, 60. 61.* ad *aliquid*: *v. p. 1490, 46.*

part. perf. pass. pro adi. **dissipātus**, -a, -um: **1** *de loco*: **a** *de rebus corporalibus* (*i. q. separatim constitutus vel positus, non cohaerens*): CIC. Phil. 2, 67 Oceanus ... vix videtur tot res tam -as, tam distantibus in locis positas ... absorbere potuisse. VAL. MAX. 1, 6, 5 carnis ... in modum nimbi -ae partes ceciderunt. CELS. 7, 26, 3 p. 311 D. neve intus aliquae -ae reliquiae maneant. SEN. nat. 7, 11, 3 sideris ... circa se -um ignem trahentis. CVRT. 8, 14, 9 -os tota acie currus vagari. **b** *de multitudine* (*i. q. separatim vivens vel habitans*): CIC. Sest. 91 -os *homines* unum in locum congregarunt (*sim.* Tusc. 1, 62. 5, 5. ARNOB. nat. 2, 13 *homines* per varia sectarum deverticula -i). de orat. 1, 36 genus hominum in montibus ac silvis -um. SEN. nat. 5, 18, 4 gentes -as locis miscuit. IVST. 5, 10, 10 per multa membra civitas -a in unum tandem corpus redigitur. **c** *de incorporalibus*: LIV. 2, 59, 9 collectis ex -o cursu militibus. 3, 5, 10 vagi -o

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

agmine fugientes. 28, 20, 8 exercitus ex -a passim fuga reliquiae (29, 33, 6. 38, 27, 8. *cf. p. 1491, 16*).

2 *translate*: **a** *de rebus*: CIC. de orat. 1, 187 omnia..., quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et -a quondam fuerunt. 2, 142 ius civile, quod nunc diffusum et -um esset, in certa genera coacturum *eqs.* orat. 220 -a et inculta et fluens est oratio. 233 alicuius inconditi . . . -am . . . sententiam (*infra*: diffluens et solutum; *opp.* aptum). 235 facilius est . . . apta dissolvere quam -a conectere (*cf.* QVINT. inst. 9, 3, 39. *sim.* PANEG. 10 [4], 25, 4). SEN. dial. 5, 6, 4 in hoc vitae actu -o et vago. LACT. epit. 27, 1 *philosophia* non est uniformis, sed divisa in sectas et in multas discrepantesque sententias -a. BOETH. mus. 1, 1 p. 179, 19 si dulces coaptatique modi sint, ... si -i atque incohaerentes feriant sensum. **b** *de persona*: CIC. Brut. 216 *Curio* cum tardus in cogitando tum in struendo -us fuit. homo -us *i. cuius bona dissipata sunt v. p. 1491, 74.*

derivata: dissipabilis, dissipatio, dissipator. *Hey.*

dissīptum *v. p. 1451, 38.* **1. dissitus** *v. sub* 1. dissero.

2. dissitus, -a, -um *a* dis- *et* situs. *i. q. situ disiunctus*: APVL. met. 9, 15 auribus grandissimis praeditus cuncta longule etiam -a facillime sentiebam (flor. 2 p. 7 homines . . . neque longule -a neque proxume adsita possumus cernere). 10, 4 ad longissime -as festinare villulas. ARNOB. nat. 1, 55 gentes regionibus -ae. 4, 30 quae non modo sint longe ab eorum -a distantiaque natura (diis sint adstantiaquae *cod.*). CARM. adv. Marc. 4, 148 dividit hoc *velamen* partes ambas *templi* una⟨m⟩que recludit -am ab aeterna cultura et temporis usu. *n. plur. pro subst.*: MART. CAP. 9, 912 perpes ament -a vinculum. [*dub.*: APVL. met. 7, 23 *v. p. 1459, 8.* COD. Theod. 5, 11, 11 (*a. 386*) intra Maium mensem, quod spatium ⟨dis⟩sitis (*Peyron*, sitis *T*, *an* satis?) idoneum et volentibus longum est.]

opp.: adsitus *l. 21.* *D.*

dissociābilis, -e *a* dissociare *cf. c.* sociabilis. **1** *i. q. qui nequit sociari vel cum quo nulla societas est, insociabilis*: HOR. carm. 1, 3, 22 nequiquam deus abscidit prudens Oceano -i terras. TAC. Agr. 3 quamquam . . . Nerva Caesar res olim -es miscuerit, principatum ac libertatem. ARNOB. nat. 2, 32 *dei* cognitio fermentum quoddam est vitae et rei -is glutinum. **2** *i. q. qui dissociari potest, separabilis*: PRVD. psych. 763 nil -e firmum est. CLAVD. 5, 238 quid consanguineas acies, quid dividis olim concordes aquilas? non -e corpus coniunctumque sumus (*cf.* 5, 223 secernique negant).

dissociālis, -e [*cf. c.* dissociare *et c.* socialis. *Th.*]. *i. q. qui nequit sociari*: *c. dat.*: RVT. NAM. 1, 384 Iudaeus . . . humanis animal -e cibis.

dissociātio, -ōnis *f. a* dissociare. **1** *sensu locali i. q. disiunctio*: PLIN. nat. 6, 2 (*de Bosporis*) quaedam in -e (*sc. terrarum*) germanitas concors. TAC. ann. 16, 34 de natura animae et -e spiritus corporisque inquirebat. **2** *de qualitate i. q. aversatio societatis*: PLIN. nat. 7, 57 est quaedam privatim -o corporum. 22, 62 *adiantum* perfusum mersumve *aqua* sicco simile est: tanta -o deprehenditur.

dissocio, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- et sociare. *Th.*]. desoc-: SEDVL. op. pasch. 5, 18 (*v. p. 1494, 25*). GLOSS. V 628, 8 (*v. s. v.* dissors). GLOSS. διαλύω κοινωνίαν. διαλύω. διαχωρίζω. -ata disiuncta. *legitur singulis locis*: LVCIL. VARRO LVCR. NEP. HOR. OV. MANIL. SIL. MART. FRONTIN. APVL. TERT. *bis*: STAT. *ternis locis*: CIC. SEN. *quater*: TAC. NOT. Tir. 46, 21 -at.

I *res* (*generatim*: AVSON. 38, 3 rem sociam non -bo): **A** *corporeas*: **1** *sensu locali*: **a** -at *res*: LVCR. 5, 354 quicquam, quod queat artas -are intus partes [= 3, 806 *interpol.*]. BOETH. cons. 3, 12 p. 82, 18 coniuncta . . . naturarum ipsa diversitas invicem discors -ret atque divelleret, nisi unus . . . contineret. *partes terrae*: HOR. epist. 1, 16, 5 continui montes, ni (si *al.*) -entur opaca valle. SIL. 14, 20 spatium, quod -at consortia terrae. STAT. silv. 1, 3, 32 -ata profundo Bruttia Sicanium circumspicit ora Pelorum. RVT. NAM. 1, 330 *insula* longinquo -ata mari (*sc. a terra continente*). *verba*: TER. MAVR. 2770 distinctio verba -at nectitve aliter. *animam*: ARNOB. nat. 2, 40 ab hominum formis tabifica macie -rentur abiunctae (*sc. animae*). AVG. civ. 19, 12 suam mortalitatem . . . seditionem famis ad -andam atque excludendam de corpore animam concitantem. *partes corporis*: AVSON. Mos. 119 in corpore *piscis* partes segmentis coeunt, sed -antur aristis. **b** *mediali sensu* -ari *vel reflexive* se -are: MANIL. 2, 807 -ata fluat resoluto machina mundo. PRVD. cath. 10, 15 cuncta creata necesse est labefacta senescere tandem compactaque -ari. *de anima* (*cf. supra l. 65sqq.*): LACT. inst. 7, 11, 8 non interire animam, sed -ari a corpore. POTAM. tract. 1 p. 1413ᴬ -ato per divortium mortis auriga (*sc. corporis, i. anima. cf. ibid.* recedente anima). *de fluviis*: BOETH. cons. 5 carm. 1, 4 Tigris et Euphrates uno se fonte resolvunt et mox abiunctis -antur aquis.

2 *latiore sensu de qualitate*: TERT. anim. 9 p. 311, 16 quanta enim et alia color sociat, natura -at? CHAR. gramm. I 51, 4 (= DIOM. gramm. I 439, 22) neque aliter barbaram linguam ab erudita quam argentum a plumbo -at *analogia*.

B *incorporeas*: **1** -at *res*: *aliquam societatem*: CIC. Lael. 74 quorum (*i. e. morum*) dissimilitudo -at amicitias. SEN. benef. 4, 18, 1 nihil aeque concordiam humani generis -at ac distrahit, quam hoc vitium (*sc. ingratum esse, cf. infra l. 28*). ARNOB. nat. 1, 3 novitas, quae tenorem perpetuum rerum -ata continuatione diduxerit. AVSON. 342, 4 foedera -at lis. **2** -at *animans: societatem*: APVL. met. 8, 3 gliscentis affectionis firmissimum vinculum non posse -ari. PAPIN. frg. Vat. 121 culpa -andi matrimonii (FIRM. math. 6, 33, 3 matrimonium aut morte aut dissensione -at *Saturnus*. AMM. 19, 4, 3 ne peregrinus [*i. Paris*] poenas -ati regalis matrimonii lucraretur. COD. Iust. 5, 4, 7 -atum est matrimonium. 5, 4, 14 -atum reconciliare. 9, 9, 23, 1. *cf.* EPIST. pontif. 293 [*a. 405*] Migne 20, 500ᴮ coniugium. *adde*: LACT. inst. 6, 23, 33 -ari corpus [*i. matrimonium*] et distrahi). HEGES. 3, 17 l. 5 animae et corporis . . . contubernium interrumpere ac -are. CYPR. GALL. iud. 752 cessit (*sc. serva*) -ans commune iugum. *nota*: TAC. hist. 4, 37 iis . . . causam suam -antibus (*sc. a ceteris, i. se seiungentibus*). ann. 13, 56 ni causam suam -rent (*a ceteris*). **3** *passive ita, ut de aliquo -ante non cogitetur*: PS. PHOEBAD. fid. 7 p. 43ᴰ cum nominibus ipsis -ata natura *dei patris et filii*.

II *animantes*: **1** *de qualitate*: CIC. de orat. 3, 72 -ati . . . a Socrate diserti a doctis (*cf.* 3, 60 *syn.* separavit). **2** *de animo*: **a** -at *animans*: TAC. ann. 1, 28 tironem a veterano, legionem a legione -ant. 12, 55 blandimentis adversum plebem, fraude in ducem cum barbarorum copias -asset. HEGES. 1, 34, 1 cum a me -erit *Cleopatra Antonium*. AVIAN. fab. 18, 12 aggreditur *leo* pravis insistere verbis collisum cupiens -are pecus (*sc. tauros coniunctos. syn.* animos disiunxit). SEDVL. op. pasch. 5, 18 p. 289, 5 socium, qui iam -ari meruerat (desociare *HJ*, disociari *B*). VEN. FORT. carm. 3, 14, 8 quos semel affectu astringis pietate paterna, ulterius numquam -are potes (*sc. abs te*). **b** -at *res*: SEN. benef. 7, 27, 3 est . . . grave vitium (*sc. ingratum esse, cf. supra l. 1*) . . . et quod -et homines. epist. 90, 36 avaritia atque luxuria -vere mortales. FRONTIN. strat. 1, 10, 4 -atum armis civilibus populum Romanum. LACT. epit. 55, 1 quos impietas -erat. SIDON. epist. 4, 11, 1 a collegio . . . Complatonicorum solo habitu et fide -batur. -ant *res personatae*: MART. 7, 24, 6 (*de perfida lingua*) Ledae poteras -are genus. *stella*: FIRM. math. 4, 9, 4 facit *luna* parentes . . . perpetua dissensione -ari. 4, 13, 13 *luna* parentes acerba dissensione -at. 6, 16, 6 *radiatio* eos (*fratres*) ⟨a⟩ fraternis affectibus gravi simultate -at. 6, 32, 38 filios a parentibus grandi simultate. *mors*: HIER. epist. 60, 2 o mors, quae fratres dividis et amore sociatos crudelis ac dura -as! **c** *mediali sensu* -ari *vel reflexive* se -are: NEP. Att. 2, 2 -atis animis civium. STAT. Theb. 10, 57 nulla *mulier* sterilis nec -ata marito. MOD. dig. 17, 2, 4, 1 -amur renuntiatione, morte, capitis minutione et egestate (*opp.* societatem coire). LACT. inst. 6, 10, 12 ab ea (*sc. societate humana*) . . . se ipsos inhumanae virtutis suae rigore -ant. 6, 10, 25 qui se ipse -at ac secernit a corpore (*i. a societate*). HEGES. 5, 44, 4 priusquam populus a Romanis se -ret. AVG. c. Cresc. 4, 58, 69 a . . . populis . . . me -ero. ORIENT. comm. 2, 10 sint fugienda iocus, convivia, sermo, voluptas, sisque (*Bährens*, sic *codd.*) etiam aequaevis -ande tuis. CASSIOD. var. 1, 43, 3 in nulla se nobis parte -ans. **3** *sensu locali*: **a** -at *res*: AMM. 22, 8, 33 a quibus . . . itineribus modicis Tauri -antur. EVG. TOLET. carm. 9, 8 sorte sepulcrali -ata (*sc. a ceteris*). **b** -at *animans*: CYPR. GALL. deut. 229 sontes -ans proculque pellens *deus*. HEGES. 3, 1, 3 se tanto -atum (*i. privatum, orbatum*) comitatu ducis.

part. perf. pass. pro adi. **dissociātus**, -a, -um: **1** *proprie*: **a** *res corporeae* (*sensu locali*): OV. met. 1, 25 -a locis concordi pace ligavit. SIDON. epist. 9, 8, 2 -ae situ habitationis. PAVL. PELL. 417 praesidia diffusa nec multum -a. **b** *res incorporeae*: ARNOB. nat. 4, 18 utrumne res ita sint, . . . ut indicant scripta, an aliter se habeant et multo -ae discrimine. CASSIOD. var. 12, 24, 1 unum ex his (*sc. duobus officiis*) -um impleri non permittit effectum. **2** *translate* (*de animo*): **a** *res*: LVCIL. 874 (*cf.* VARRO Men. 509) -aque (*em. Bücheler*, -at atque *codd.*) omnia ac nefantia. **b** *homines*: CIC. rep. 3, 3 homines . . . antea -os iucundissimo inter se sermonis vinclo colligavit. AVG. bapt. 1, 7, 9 -us a societate Christiana. c. Cresc. 4, 64, 79 ab eo -us.

deriv.: dissociabilis, dissocialis, dissociatio. *Becker †.*

dissōlātio *v.* des- *p. 733, 64.*

dissologia duplex locutio GLOSS. IV 56, 20. διςςολογία.

dissolūbilis, -e *a* dissolvere. *legitur inde a* CIC. NOT. Tir. 30, 1ᵃ. *comp. l. 84.* [*loc. corrupt.*: PRISCILL. tract. 7, 112.] *i. q. qui dissolutionem admittit, dissolvi potest*: *generatim de eis, quae composita sunt vel iunctura quadam continentur*: CIC. nat. deor. 1, 20 quae est . . . coagmentatio non -is? TERT anim. 9 p. 310, 9 -e . . . omne compositicium et structile (*cf.* PS. HIL. libell. 3 nec filius dei compositus ac per hoc -is teneatur). LACT. inst. 2, 8, 39 quod accipit vim, -e est; quod dissolvitur, interibit. CHALC. transl. 41ᴬ quod iunctum est natura, -e (λυτόν). comm. 139. *de rebus corporeis*: CIC. nat. deor. 3, 29 mortale . . . omne animal et -e et dividuum sit necesse est. LACT. inst. 7, 8, 6 in terram resolvi, quod est in homine ponderosum et -e, quod autem tenue atque subtile, id vero esse individuum. CHALC. transl. 41ᴬ opera (*cf.* comm. 201). comm. 54 rerum. 130 stellas . . . puro minimeque -i corpore (MACR. sat. 7, 12, 3 omne corpus suapte natura -e et marcidum est). 330 species. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 480, 2 quidquid infra aethereum caelum est, . . . mutabilius esse et -ius. *adde*: CHALC. transl. 37ᴬ (= comm. 52. 103)

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quid sit eiusdem individuaeque, quid item diversae -isque (σκεδαστήν) naturae (AVG. civ. 12,4). *de rebus incorporeis*: TERT. anim. 14 p. 318, 20 singularis ... et simplex et de suo tota *anima* est non magis instructilis aliunde quam divisibilis ex se, quia nec -is. si enim structilis et -is, iam non immortalis. itaque quia iam non mortalis, neque -is neque divisibilis *eqs.* apol. 47 p. 288 *animam* alii divinam et aeternam, alii -em contendunt. LACT. inst. 4, 8, 10 nostri spiritus -es sunt, quia mortales sumus. AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 40 qua ... ratione indignum esset non imagine dei ..., sed mancipio -i imaginis dei? *de syllaba*: TER. MAVR. 2224 non ita, est ut longa *syllaba* -is, breves vicissim contrahi in longam valent.
comp.: indissolubilis.

***dissolvo**, -vī, -ūtum, -ere *a* dis- *et* solvere. *inf. fut. pass.*: dissolutuiri: LACT. inst. 7,12,29 *B P* (dissolutum iri *HS*). *cf. S. Brandt, Archiv 2 (1885) 352.* GLOSS. dirrumpo. καταλύω, διαλύω (II 272,33 desolvo), παραλύω. -it exolvit. -itur defetiscit. -utus ἔκλυτος, διαλελυμένος. -uta convulsa. infecta, fracta. *per diaeresin leguntur*: -o: CATVLL. 66, 38. -uisse: TIB. 1, 10, 62. -enda: TIB. 1, 7, 2. 40. *formas in fine hexametri positas* (LVCR. 1, 223. 519. 559. 764. 3, 330. 706. 5, 360 [= 1, 815]. 6, 446 AVSON. 336, 53) *per diaeresin legere licet, item* CARM. epigr. 248, 4 LVCR. 1, 216. 528. 546. 1040. 2, 947. 3, 455. 470. 578. 612. 758. 903. 4, 919. 6, 46. 216. 352. 356. 598. 1162. *opus esse diaeresi* LVCR. 1, 559 (-ensque), 3, 706 (-untur), 6, 446 (-itque) *evicit Lachm. ad Lucr. 3, 198.* *legitur inde a* PLAVTO, *singulis locis habent* CATVLL. CAES. BELL. Alex. OV. SEN. rhet. VAL. MAX. CVRT. COLVM. PERS. PETRON. VAL. FL., *binis* PLAVT. TER. SALL. HOR. PHAEDR., *ternis* VARRO TIB. LVCAN. PLIN. paneg. SVET., *quinis* RHET. Her. NEP., *senis* TAC. GAIVS APVL.; *frequentant* CIC. (*115*^{ies}) LVCR. (*40*^{ies}) VITR. (*26*^{ies}) PLIN. nat. (*27*^{ies}) QVINT. inst. (*24*^{ies}) TERT. (*43*^{ies}); *deest* CATONI VERG. PROP. VELL. CELSO SCRIB. LARGO SIL. STAT. MART. IVV. NOT. Tir. 29, 96 -it. *litteris graecis scriptum p. 1498, 35.* [*loc. corrupt.*: DOM. MARS. carm. frg. 1, 7 *cf. p. 1499, 18* FEST. p. 209.]

I *vi praepositionis integra i. q. disiungendo, dirimendo sim. solvere*: A *corporea*:

1 *res conexas, nodos, vincula sim.* (*cf.* CIC. orat. 235 *p. 1498, 64.* Tim. 40 quamquam omne colligatum solvi potest, sed haud quaquam boni est ratione vinctum velle -ere [λύειν]. SEN. epist. 71, 14 composita -i, -uta componi. BOETH. arithm. 1, 15 p. 32, 21 nihil ..., quod -i potest, incompositum est, sed ... compositum): LVCR. 1, 243 *corporum* contextum. 6, 356 *elementa* -unt nodos omnes et vincla relaxant (*cf. p. 1498, 27.* *tropice*: AVG. nupt. et concup. 2, 33, 55 totum istum nodum sua confessione -it. PS. DAMAS. epigr. 64, 4 peccati nodum -ere). TIB. 1, 7, 2 stamina non ulli -enda deo. VITR. 2, 8, 3 coagmentorum ... -utis iuncturis (4, 2, 4). 8, 6, 6 fistularum commissuras. PLIN. nat. 24, 65 Homerus ... dixit navium sparta -uta (*Il. 2, 135* σπάρτα λέλυνται). ARNOB. nat. 1, 2 p. 4, 11 numquid *mundi* ... parte est in aliqua relaxata aut -uta constructio? 3, 25 *vincula* (AVSON. 454, 2 VVLG. gen. 49, 24. *tropice*: PAPIN. dig. 12, 6, 59. 46, 3, 95, 4. RVFIN. Adamant. 3, 2 [διάλυσις]. hist. mon. 7 p. 414^{C} CLAVD. 22, 41 ENNOD. carm. 1, 9, 45). AVSON. 449, 3 trabium *compago* -itur (AMM. 17, 7, 14. VVLG. Dan. 10, 16 -utae sunt compages meae [ἐστράφη τὰ ἐντός μου]. AVG. civ. 19, 13 p. 377, 25 D.). AMM. 19, 7, 7 -utis turrium coagmentis. SCHOL. Cic. Bob. p. 131, 2 St. -uta hac velut harmonia corporis animique. VVLG. Iob 12, 18 balteum regum. Is. 58, 6 *tropice* (*v. p. 1499, 17*). Sirach 22, 19 loramentum ligneum colligatum in fundamento aedificii non -etur (*cf.* SVLP. SEV. Mart. 21, 4 -uta artius lora constringit). RVFIN. patr. 10, 2 p. 329^{B} -uti sunt nervi bracchiorum. APRING. in apoc. 5, 2 qui aperiret librum vel signacula -ret (VVLG. solvere. *cf.* APRING. in apoc. 5, 3. 5). *de crinibus*: TIB. 1, 10, 62 ornatus -isse comae. APVL. met. 2, 17 crinibus ... -utis. *de vestimentis*: PLIN. nat. 28, 78 capillo cinctuque -uto. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 77 -uto pallio. HIER. epist. 64, 20, 2 ut non sit laxum nec -utum *superumerale*.

hominem vinculis constrictum: PLAVT. Poen. 148 ubi -utus tu sies, ego pendeam. *inde tropice*: PLAVT. Merc. 166 -e iam me; nimis diu animi pendeo. *cf. p. 1501, 35 sq.*

2 *hominum concilia, coetus sim.* (*cf. B 2 a*): CIC. off. 3, 26 -etur omnis humana consortio. SEN. dial. 6, 26, 6 societatem generis humani coetumque (EVSTATH. Bas. hex. 8, 8 p. 955^{B} *gr.* διαλύσω τὸν σύλλογον). TAC. Agr. 32 *exercitum* contractum ex diversissimis gentibus ut secundae res tenent, ita adversae -ent (SVET. Galba 12, 2 cohortem). ann. 14, 17 *collegia* ... -uta sunt (SVET. Aug. 32, 1 SCAEV. dig. 32, 38, 6 MARCIAN. dig. 47, 22, 3 *bis*). IVST. 34, 1, 5 corpus Achaeorum. SERV. Aen. 4, 1 convivium (MACR. sat. 1, 10, 18). AVSON. 446, 2 concilium. HEGES. 4, 10 l. 2 factionem (*Ios. bell. Iud. 4, 335* εἰς τὴν αὐτῶν κατάλυσιν). *civitatem sim.*: LIV. 2, 44, 7 -i rem Romanam posse (4, 48, 15. 5, 6, 15). SEN. nat. 3, 27, 2 urbes constituit aetas, hora -it. VVLG. Sirach 28, 18 lingua ... gentes fortes -it (*aliter p. 1498, 45*). *accedit* in *c. acc.*: ARNOB. nat. 2, 42 quibus *sonoribus* ... lasciviens multitudo incompositos corporum -retur in motus.

3 *res solidas* (*homines, deos p. 1496, 55. 62. 68 sqq. 1497, 9 sq. 23 sqq.*): a *i. q. in partes solvere*: α *generatim*: ① *notio delendi, destruendi verbo abest*: CORP. I² 632 (= CARM. epigr. 248, 4) de decuma ... tibei (*Herculi*) Lucius Mumius donum ... promiserat hoc dare sese. visum animo suo perfecit tua pace rogans te, cogendei -endei (*sc. praedam*) tu ut facilia (*i. facultatem*) faxseis ('*coacta praeda dissolvitur, ut iuste decuma fiat*' *Bücheler*). CIC. orat. 234 si quis Phidiae clipeum -erit. 235 non clipeum, sed, ut in proverbio est, ... scopas ... mihi videntur -ero. VITR. 10, 13, 3 turres ambulatorias ... -utas. SVET. Cal. 57, 1 simulacrum Iovis, quod -i transferrique Romam placuerat.

② *inest notio dissipandi, delendi, destruendi*: LVCR. 1, 223 quae *vis* res intus penetret ... -atque (VITR. 2, 6, 1 neque eas *res* fluctus neque vis aquae potest -ere). 1, 519 *materies* esse aeterna potest, cum cetera -antur. 1, 528 haec *corpora* neque -i plagis extrinsecus icta possunt nec ... retexi nec ... labare. 1, 556 quidvis citius -i posse videmus quam rursus refici. 1, 559 quod fregisset adhuc *aetas anteacti temporis* disturbans -ensque. 1, 1040 omnia (3, 330). 2, 953 discutere ac -ere quaeque. 3, 818 (= 5, 363) quae *corpora* possint ... valida -ere plaga *summarum summam*. 6, 46. CIC. Tim. 15 *mundus* ita apte cohaeret, ut -i nullo modo queat, nisi ab eodem, a quo est colligatus (ἄλυτον ὑπό του ἄλλου πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. AVG. civ. 8, 2 p. 322, 21 D. mundos modo -i, modo iterum gigni. 11, 5 p. 467, 15. *v. etiam l. 64. cf.* APVL. mund. 19 *quod* nondum sit *mundi* mortalitas -uta [*Ps. Arist. de mundo 5 p. 396*^{a}*, 33* ὁ κόσμος ... οὐ πάλαι διέφθαρται καὶ ἀπόλωλεν]. TERT. resurr. 41 p. 85, 19 *domicilio mundi* -uto. FIRM. math. 3, 1, 16 quicquid substantiam mundi aut -it aut format). Att. 15, 11, 3 -utum offendi *navigium* vel potius dissipatum (PHAEDR. 4, 22, 10 *navem* tempestas horrida simul et vetustas medio -it mari [TERT. resurr. 60 p. 121, 23 navem procella dissipatam vel carie -utam. VLP. dig. 7, 4, 10, 7. PAVL. dig. 32, 88, 3 *et saepe apud* ICTOS]). NEP. Them. 5, 1 ut pons ... -retur (9, 3). VITR. 1, 4, 6 *calor* interficit -itque cetera principia fervore. 2, 3, 1 *lateres* dilabuntur et -untur (2, 3, 4). 2, 4, 2 parietes (HEGES. 5, 52 l. 6 murum ariete). 2, 7, 2 *saxa* gelicidiis et pruina congesta friantur et -untur (SEN. nat. 2, 6, 5 ut *parvula semina* ingentia saxa deturbent et monumenta -ant [DICT. 5, 11 murorum opus Neptunique ... atque Apollinis ... monumenta ... civium manibus -untur]. AMM. 15, 10, 11 *rupem* cremando vi magna flammarum acetoque infuso -it [*cf. p. 1498, 13 sq.*]. VVLG. Nah. 1, 6 petrae -utae sunt ab eo). VITR. 7, 2, 1 *calculi* -unt et dissipant ... politiones (PALLAD. 1, 10, 2 tectoria). 8 praef. 1. 8, 1, 5. 10, 6, 3 *tabulae* lamminis ferreis colligantur, ut ab aquae vi ne -antur. COLVM. arb. 9, 2. VAL. FL. 1, 123 pinus gracili -ere lamna. PAVL. dig. 6, 1, 23, 7 si -utum sit *aedificium* (SALV. gub. 3, 1. OROS. hist. 4, 4, 1 aedes ... ictu fulminis -uta ... est. TERT. resurr. 41 p. 85, 15 *domus* -etur per passionem [adv. Marc. 5, 12 p. 615, 24. VVLG. II Cor. 5, 1 (καταλυθῇ)]. VVLG. Marc. 14, 58 -am [καταλύσω] templum. *adde*: SOL. 2, 6 *oppidum* hiatu terrae haustum -utum est in lacum Fucinum [lacu ... haustum PLIN. nat. 3, 108]. VVLG. Ier. 51, 64 submergetur Babylon et ... -etur). TERT. resurr. 52 p. 107, 13 frumento seminato et in terra -uto (EPIST. Paul. et Cor. II rec. B 26 semina. CLAVD. 22, 462 nec ... semina praerupto -at Aquarius imbre). *ibid.* p. 109, 13 nec aliud seminatur quam quod -itur humi, nec aliud -itur humi quam *caro* (HIER. epist. 22, 3, 3. RVFIN. symb. 42 caro ... putrefacta -itur. *cf. l. 67; aliter p. 1497, 11*). ITALA Matth. 24, 2 (Cypr. testim. 1, 15) non relinquetur ... lapis super lapidem, qui non -atur (καταλυθήσεται, VVLG. destruatur). PALLAD. 9, 9, 3 si *in puteis fodiendis* terra non stabit vitio generis -uti. VVLG. Ier. 10, 4 clavis et malleis compegit *lignum artifex*, ut non -atur. PRVD. c. Symm. 1, 435 si lapis est *deus*, senio -itur. BACHIAR. repar. laps. 1 resina ... -uta coniungit et scissa conglutinat. CYPR. GALL. exod. 1211 vitulum -it (VVLG. exod. 32, 20 contrivit). *adde*: APVL. Plat. 1, 10 *tempus* fluere ac -i posse. *cf. Plat. Tim. 38*^{B} ἵνα ἅμα γεννηθέντες ἅμα καὶ λυθῶσιν (*sc.* χρόνος καὶ οὐρανός). *additur* in *c. acc.* (*item p. 1498, 19; aliter l. 44*) *vel* quo: LVCR. 1, 216 uti quicque in sua corpora rursum -at natura. 1, 546. 764. 3, 815 (= 5, 360) quo quasi res possint discedere -ique. TERT. anim. 42 si ... quo -imur praeter nos, etiam quo compingimur extra nos. resurr. 63 p. 124, 14. IREN. 2, 12, 8 firmamento ... dissipato et in bythum ... -uto. ARNOB. nat. 1, 4 mundus incensus in favillas et cineres -utus. 7, 3 p. 239, 24. HIER. in Os. 8, 5 sq. p. 84 *aranearum fila* intereunt et in atomos atque in nihilum -untur. AVG. civ. 22, 12 p. 589, 19 D. ut ... carnes in umorem putredo -at. *de animantibus*: TERT. adv. Prax. 8 p. 238, 5 *Aeon* paene devoratur et -itur in reliquam substantiam (adv. Val. 9 p. 187, 19). ARNOB. nat. 4, 25 p. 162, 13 Herculem ... -utum in cinerem. HIL. trin. 10, 55 quae rerum acerbitas ... filium hominis in lacrimas -it? *reflexive*: LVCR. 6, 446 *prester* se in terras demisit -itque.

β *speciatim*: ① *de corpore humano eiusque partibus: fere i. q. laxare, infirmare, corrumpere*: *membra, artus*: LVCR. 4, 919 -untur *membra* fluuntque ([*sc. somno, cf. l. 80. p. 1497, 33*]. VITR. 8, 3, 4 -uta membra corporum paralysi. TAC. ann. 15, 57 -utis membris insistere nequibat. ARNOB. nat. 1, 38 p. 25, 26. PALLAD. hist. mon. I 31 p. 317^{B} constrictum omnibus membris, quae ... fuerant -uta [τὴν πάρεσιν ἰασάμενος]. *cf.* DICT. 3, 22 animo deficere ac -i membris ... occipit. *cf. etiam p. 1501, 75*). RVT. LVP. 2, 7 -utis artubus (*sc. somno cf. supra l. 75*). HIER. in Ezech. 21, 6 *sq.* p. 245 *ut* artus et viscera -antur. PHYSIOGN. 40 membra et articulos omnes sine vigore, laxos et -utos. *genua, manus sim.*: TERT. resurr. 20 p. 53, 9 *genua* -uta revaluerunt (adv. Marc. 4, 10 p. 444, 16. VVLG. Sirach 25, 32 manus

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

debiles [παρειμέναι] et genua -uta [παραλελυμένα]). adv. Marc. 4, 12 p. 456, 23 invalescunt manus -utae, sicut et genua -uta in paralytico (HIL. in psalm. 134, 26. VVLG. II reg. 4, 1 -utae sunt manus eius. II par. 15, 7 Is. 13, 7. 35, 3 manus -utas et genua debilia. Ier. 6, 24. 38, 4. 47, 3. 50, 43 Ezech. 7, 17. 21, 7 Soph. 3, 16. *cf.* FIRM. math. 1, 7, 31 bracchia umeris tenus -uta [RVFIN. patr. 10, 1 p. 327. *v. etiam p. 1496, 84*]). *alias corporis partes*: LVCAN. 9, 723 ossa...-ens cum corpore tabificus seps. PETRON. 24, 5 risu -bat ilia sua (APVL. met. 3, 7 Milonem risu maximo -utum. IVL. VAL. 1, 1. *cf.* ARNOB. nat. 1, 53 in lasciviam -amini cachinnorum. HIER. epist. 38, 5, 2 cachinno ora -imus [in Matth. 12, 37 p. 82]). TERT. resurr. 41 -etur caro nostra per passiones (*aliter p. 1496, 50*). ITALA deut. 20, 3 (Lugd.) non -atur cor vestrum ([ἐκλυέσθω, VVLG. pertimescat]. VVLG. Ios. 5, 1. 14, 8. Sirach 2, 15 [καρδίᾳ παρειμένῃ]. I Macc. 9, 7 [ἐξελύθη]). SOL. 27, 32 -utis venarum commerciis. PELAGON. 216 renibus -utum (VVLG. Ezech. 29, 7 -isti omnes renes eorum). PHYSIOGN. 54 fluxae ac -utae esse cervicis. *de toto corpore vel homine* (*cf. p. 1499, 60*): VITR. 1, 4, 4 quae ab frigidis regionibus corpora traducuntur in calidas, non possunt durare, sed -untur (ARNOB. nat. 3, 10 fractis -utisque corporibus. FIRM. math. 3, 1, 16 *corpus hominis* nimia desudatione -itur. 4, 1, 6. HIL. in Matth. 11, 5 quibus per luxum fluida et -uta sunt corpora. *cf.* FIRM. math. 3, 1, 16 substantia ... humani corporis ... -itur). HIL. in psalm. 13, 3 inhabitantes morbo -utos (*cf.* in Matth. 7, 4). DICT. 4, 11 -utum vulneribus. VVLG. I Macc. 9, 55 -utus est paralysi (παρελύθη). GREG. M. in euang. 15, 5. *de voluptatis, mollitiae, somni sim. effectu*: SEN. epist. 92, 10 voluptas ... -it et omne robur emollit (*cf.* ARNOB. nat. 7, 4 quod ... voluptate -itur, id contraria necesse est tristitia contrahatur). dial. 4, 25, 1 -utus deliciis (VVLG. Ier. 31, 22). TERT. spect. 10 p. 12, 27 *Veneri* per sexum, *Libero* per luxum -utis. ITALA deut. 32, 36 (Lugd.) fatigatos et -utos et defectos in abductione (παραλελυμένους ... καὶ ἐκλελοιπότας ἐν ἐπαγωγῇ καὶ παρειμένους, VVLG. *aliter*). HIL. in Matth. 9, 6 *mulier* vitii immunditiis -uta. IVVENC. 4, 495 somnus ... -erat omnes (PASS. Thom. p. 122, 2. *cf. p. 1496, 75. 80*). ALC. AVIT. carm. 3, 221 *illum* nimio luxu -ens vita fovebat. GREG. M. in Ezech. 1, 8, 7 nec carne *diabolus* premitur, ut in eius luxuria -atur. CASSIOD. var. 11, 1, 9 militem ... nimia quiete -it. *reflexive, accedente* in *c. acc.*: ARNOB. nat. 4, 21 nisi ambo ⟨se⟩ sexus in obscenas -rent copulatis corporibus voluptates. *fere i. q. conficere, interficere; pass. i. q. interire, mori*: LVCR. 3, 756 quod mutatur enim, -itur, interit ergo (*cf.* 3, 701). 6, 1162 singultus ... -bat eos. CIC. fin. 2, 100 quod -utum sit, id esse sine sensu (*Epicur. sent. 2 p 71, 6 Usen.* τὸ ... διαλυθὲν ἀναισθητεῖ. *cf.* CIC. Tusc. 5, 88 QVINT. inst. 5, 14, 12. 13 TERT. anim. 42). Tim. 40 quoniam estis orti, immortales vos quidem esse et indissolubiles non potestis, neutiquam tamen -emini (οὔ τι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε). Cato 72 opus ipsa suum eadem, quae coagmentavit, natura -it. *ibid.* ut aedificium idem destruit facillime, qui construxit, sic hominem eadem optime, quae conglutinavit, natura -it. 80 quom hominis natura morte -itur (*Xenoph. Cyrop. 8, 7, 20* διαλυομένου ἀνθρώπου. HIL. epist. ad fil. 5 non morte -itur. myst. p. 7, 23 AVG. civ. 19, 14 p. 380, 7 D. BACHIAR. repar. laps. 15 p. 1052[B] multo nobilius est per paenitentiam mori quam communi hac morte -i). SALL. Iug. 17, 6 plerosque senectus -it, nisi qui ferro aut bestiis interiere (AVG. civ. 14, 26 p. 53, 16 D. senecta. *cf.* AVSON. 417, 12). VITR. 1, 4, 8 animalium corpora ... e superationibus aut defectionibus ... laborare -ique iudicamus (MIN. FEL. 34, 6 HIL. op. hist. frg. 1, 1. AVG. civ. 13, 17 p. 577, 17 D. ut *terrestria corpora* sit necesse -i et emori. 21, 2. epist. 102, 5 Christi corpus non -utum tabe atque putredine. CLAVD. MAM. anim. 3, 3 p. 158, 7). TERT. anim. 14 p. 318, 23 dividi -i est et -i mori est. ITALA Is. 46, 1 (Cypr. testim. 3, 59) -utus est draco (συνετρίβη, VVLG. contritus est). HIL. myst. p. 14, 18 non ... quod -etur *saeculum* et non erit, sed quod aeternum ... est (*cf.* IVVENC. 4, 800). in psalm. 1, 7 volunt *impii* ex naturae necessitate se nasci et ex eadem rursum necessitate -i. HIER. epist. 18[II], 2, 2 ignis ... nos -it (*cf.* 36, 13, 1). VVLG. Phil. 1, 23 desiderium habens -i (εἰς τὸ ἀναλῦσαι. *similiter* PACIAN. bapt. 6 p. 139 HIER. epist. 3, 5, 1. 22, 17, 1. 60, 7, 2 AVG. civ. 14, 7 p. 15, 21 D. 14, 9 p. 22, 2 c. Iul. op. imperf. 2, 186). VVLG. Iudith 16, 8 Iudith ... -it eum (παρέλυσεν). PRAEDEST. 1, 46 p. 603[A].

Ⓘ *de anima (sc. ex partibus composita vel harmonia) i. q. in partes solvere, dissipare; pass. fere i. q. interire*: LVCR. 3, 438 animam quoque diffundi multoque perire ocius et citius -i ⟨in⟩ corpora prima (3, 455. 470. 578. 602. 706. 758 -i quoque *animae* debent posse ..., denique ut intereant). 3, 613 si immortalis nostra foret mens, non tam se moriens -i conquereretur (*cf.* LACT. inst. 7, 12, 27. 28. 29). CIC. Tusc. 1, 24 animus ... si anima est, fortasse dissipabitur, ... si est Aristoxeni harmonia, -etur. TERT. resurr. 53 p. 109, 27 *animam* mortuam, id est humi elisam, disiectam, -utam. FIRM. err. 5, 4 animam ... separatio ista -it. AVG. civ. 13, 19 p. 582, 10 D. animas mortalium nec in suis corporibus semper esse posse existimat, sed mortis necessitate -i. CLAVD. MAM. anim. 1, 8 p. 47, 19 si perinde diceretur *anima* potuisse formari, eatenus videretur posse -i. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 256[B] *animam* una cum corpore dissipari atque -i (συνδιαλύεσθαι). *adde*: SALON. in eccles. p. 1001[A] quia spiritus iumentorum simul cum corpore -atur. *fere i. q. mollire, infirmare*: TERT. anim. 48 quod aestas -at animas et hiems ... obduret. *cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 16, 2 cum ... frequens vomitus ... ipsam animae sedem ... -ret.

b *i. q. mollire, liquefacere* (*cf. 4*): LVCR. 6, 352 *fulmen* -it porro facile aes aurumque repente confervefacit. 6, 963 *sol* glaciem -it (*cf.* VVLG. sap. 19, 20 nec -bant *flammae* illam, quae facile -batur sicut glacies, bonam escam [οὐδὲ τηκτὸν εὔτηκτον κρυσταλλοειδὲς γένος ἀμβροσίας τροφῆς]. *cf.* HOR. carm. 1, 9, 5 -e frigus [SOL. 5, 11 nec calor frigore mitigatur nec frigus calore -itur]). VITR. 1, 4, 3 calor, cum excoquit e rebus firmitatem ..., -it eas. 8, 3, 18 cortex *ovi* mollescet et -etur. *ibid.* uti plumbum -atur. 8, 3, 19 margarita, non minus saxa silicea, quae neque ferrum neque ignis potest per se -ere, ... aceto sparso dissiliunt et -untur (SER. SAMM. 730 nonnullus calcem vivam -it aceto. MACR. sat. 3, 17, 17 unionem. *cf. p. 1496, 34*). PERS. 2, 64 haec sibi corrupto casiam -it olivo. PLIN. nat. 22, 48. 25, 153 medicamenta. 28, 168 collyria. 28, 192. SER. SAMM. 795 lixiva cinis ceras -it et ova (APIC. 4, 120. 147). SOL. 5, 18. HIER. in Am. 7, 7 *sqq.* p. 329 lapis ... hircorum cruore -itur (PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 46[A] ut lapis, cum -itur decoctus in calcem. *cf. p. 1496, 59 sqq.*). ZACCH. 1, 10 -utam naturaliter humum (*opp.* rigore constringere. OROS. hist. 4, 15, 2 Sarnus late redundans ... -utos campos reliquerat. MARCELL. chron. II p. 81, 444, 3 oppida atque praedia ... inundatione sublapsa -utaque). APIC. 1, 31 lasar ... tepidā (*sc. aqua*) -is. *sine obi.*: PLIN. nat. 24, 23 *Hammoniaci natura* mollit, calefacit, discutit, -it. 24, 184 vis *faeni Graeci* siccare, mollire, -ere. 31, 98 *salis natura* repurgans, extenuans, -ens. *t. t. medic.* (*cf. l. 39. p. 1499, 80*): PALLAD. 8, 6, 2 vini genus ... phlegma -et. CHIRON 36 ustio incipit -ere nodos. 37 verum est ... ustionem -ere posse. PLAC. med. 3, 7 testiculo si saepe parotidas fricaveris, -it eas. *reflexive*: CHIRON 934 ut se -at post fistula. *cf.* 96.

c *fere i. q. pandere, aperire*: LVCR. 6, 598 cavernas terrai ne -at natura (*cf.* HIL. in Matth. 16, 7 quae *petra* infernas leges et Tartari portas et omnia mortis claustra -ret [COD. Theod. 9, 38, 3 omnibus, quos ... carcer inclusit, claustra -imus]. PRVD. c. Symm. 3, 469 antrum carcereum -ite. TAB. devot. Audollent 270, 22 διεσσολουαμ θεν θαπσεν [*i.* τὴν ταφήν]). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 5, 7 p. 1366[A] per illam latam et spatiosam *viam*, quae divitiis dilatatur et luxuria -itur. SVLP. SEV. dial. 1, 14, 3 eremita videt sportulam -utam. *in medicina* (*cf. supra l. 26*): ARNOB. nat. 7, 29 ni illa labatur et -atur obstructio (*sc. alvi*). ORIBAS. syn. 1, 29 *aqua sulfurea* stomachum ... -it et vertit.

d *fere i. q. diducere, dispergere, diffundere*: OV. hal. 37 *polypus* bracchia -it. VITR. 2, 8, 1 genus *structurae* reticulatum ... ad rimas faciendas ideo paratum, quod in omnes partes -uta habet cubilia et coagmenta. VVLG. Hab. 3, 6 *deus* -it gentes (*alio sensu p. 1495, 78*). PSALT. Rom. 34, 16 -uti sunt nec compuncti sunt (διεσχίσθησαν, VVLG. dissipati). COD. Iust. 1, 17, 2, 1 opera iam paene confusa et -uta ... colligere.

4 *res liquidas, aërias sim.* (*cf. 3b*): VARRO ling. 6, 79 luce -untur tenebrae. LVCR. 6, 216 ventus *nubes* leviter diducit euntes -itque (6, 514 rarescunt ... nubila ventis aut -untur. SEN. nat. 2, 27, 3 conglobata nubes -itur. CLAVD. 8, 175 nubila -it Phoebus. *cf.* VVLG. sap. 2, 3 *vita nostra* sicut nebula -etur [διαχυθήσεται]). SEN. nat. 2, 58, 1 *ignis* modo usque ad terram profertur, modo ante -itur (FIRM. math. 3, 1, 16 nisi ... umor ignem -erit). PLIN. nat. 14, 123 resina omnis -itur oleo. AVIEN. Arat. 1419 vis autem siccior olli (*sc. umido*) cum fuit, in celeres -itur undique ventos. EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 933[A] *sol* aërem ... frigore nebulisque concretum -it ac discutit (κατέτηξε καὶ διέχεεν). *sine obiecto*: HIL. in psalm. 120, 12 ut hiberno tempore sol ... solvat ... aestivis mensibus sol urat et luna -at.

B ***incorporea*** (*cf. metaphoras p. 1495, 42. 49*):

1 *i. q. diducere, dividere*: CIC. orat. 233 ut ordine verborum paululum commutato ... ad nihilum omnia recidant, cum sint ex aptis -uta (235 facilius est apta -ere quam dissipata conectere). 232 si ... bene structam collocationem -as permutatione verborum. 235 orationem (QVINT. inst. 2, 11, 7 ut -uta et ex diversis congesta oratio cohaerere non possit). HOR. sat. 1, 4, 55 quem *versum* si -as (PORPH. sat. 1, 4, 62). QVINT. inst. 5, 13, 15 accusatori congerere argumenta, reo -ere expediet (*cf. ibid.* 13). 5, 13, 28 per partes -itur, quod contextu nocet. 9, 3, 53 acervatio est aut iuncta aut -uta. 9, 4, 15 quo pulchriora et sensu et elocutione -eris. 11, 2, 39 sicut facilius versus ediscimus quam prosam orationem, ita prosae vincta quam -uta. AVSON. 336, 53 tris coit in partes numerus perfectus, ut idem congrege ter terno per ter tria -atur. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 9 p. 158, 15 definitione quodlibet illud circumscribere et divisione -ere.

2 *i. q. dissolutione infirmare, corrumpere, tollere, irritum facere* (*accedit* in *c. acc. p. 1500, 57. 63*; in *c. abl. p. 1499, 57. 1500, 24*): **a** *sensu strictiore: foedus, societatem, obligationem sim.* (*cf. A2*): SISENNA hist. 112 foedera (AMM. 25, 9, 11). CIC. S. Rosc. 112 amicitiam (Lael. 32 si utilitas amicitias conglutinaret, eadem commutata -ret. PANEG. 11 [3], 18, 4. VVLG. Sirach 22, 25 [διαλύσει]). CIC. Q. Rosc. 38 in societate -uta (NEP. reg. 3, 2 PAVL. dig. 17, 2, 56. 17, 2, 65, 9 COD. Iust. 4, 37, 7. *cf.* FIRM. math. 6, 1, 4 -uto societatis consortio). IVLIAN. dig. 18, 5, 5, 1 emptio nuda conventione -itur (POM-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PON. dig. 46, 3, 80 cum emptio vel venditio vel locatio contracta est, quoniam consensu nudo contrahi potest, etiam dissensu contrario -i potest. *al.*). GAIVS inst. 1, 59 -uta adoptione (1, 61 dig. 23, 2, 55 COD. Iust. 8, 47, 10, 1ᵉ). 2, 84 obligationem (3, 170. 180 TERT. idol. 21. VLP. dig. 50, 17, 35 verborum obligatio verbis tollitur: nudi consensus obligatio contrario consensu -itur. INST. Iust. 4, 13, 3 *et saepe apud* ICTOS). PAPIN. dig. 24, 2, 7 matrimonium (VLP. dig. 23, 2, 45, 6 *et saepissime apud* ICTOS. FIRM. math. 3, 13, 4. 6, 30, 10). TERT. adv. Marc. 4, 37 p. 548, 6 -ens violentiorum contractuum obnexus (COD. Iust. 8, 47, 10, 1ᶠ neque ... nexus naturalis ... -batur. *cf.* MART. CAP. 9, 888 interulos ... -ere nexus). TERT. pudic. 12 p. 242, 21 sponsionem (VLP. dig. 23, 1, 10 sponsalia [CAPITOL. Aur. 6, 2]). VLP. dig. 2, 15, 7, 1 omni causa ... -uta. 32, 49, 6 legatum. PAVL. sent. 1, 1, 2 (= CONSVLT. 4, 4) in bonae fidei contractibus pactum conventum alio pacto -itur. VVLG. Ezech. 17, 15. 44, 7. *cf.* EPIST. pontif. 286 Migne 20, 480ᴬ solet bonae fidei contractus nulla ratione -i). PAVL. dig. 46, 3, 108 mandatum. VVLG. Is. 58, 6 -e colligationes impietatis. AVG. civ. 16, 4 p. 131, 10 D. conspiratio -uta est. *fort. huc referendum* DOM. MARS. carm. frg. 1, 7.

b *sensu latiore*: α *iudicium, legem, praecepta sim.*: CIC. Tull. 27 totum hoc iudicium et praetoris severitas -retur (35 ut ... iudicia -ret. 36 severissimum iudicium maximaque ratione compositum per vos videri esse -utum. leg. agr. 2, 34 -ant iudicia publica. PAPIN. dig. 24, 3, 42, 3 HIL. ad Const. 1, 7 *cf.* AVG. in psalm. 25, 13). Caecin. 40 -i hoc interdictum. Phil. 1, 18 acta Caesaris -i. 1, 19 leges Caesaris (ITALA Matth. 5, 17 [Hil. in Matth. 4, 14] legem aut prophetas, *opp.* adimplere [καταλῦσαι, VVLG. solvere]. *item* TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 444, 8. 4, 12 p. 456, 9. 4, 36 p. 545, 4. 5, 14 p. 626, 20. *cf.* 4, 7 p. 434, 22. 4, 9 p. 443, 5. 4, 30 p. 524, 23 pudic. 6 p. 228, 13 IREN. 1, 27, 2 HIL. in Matth. 4, 16 IVST. 3, 3, 12 CLAVD. rapt. Pros. 1, 63). Phil. 6, 7 non omnino -utum est, quod decrevit senatus (ARNOB. nat. 1, 42 omnia victa decreta -utaque fatalia). Phil. 6, 14 agrorum assignatio ... -uta est. 11, 14 iura (CALL. dig. 17, 2, 64 VLP. dig. 38, 6, 1, 6 COD. Iust. 8, 47, 10 pr. *bis* 8, 47, 10, 2 INST. Iust. 1, 11, 2 NICET. symb. p. 351). leg. 2, 29 quod institutum ... pontificum neglegentia -utum est. TAC. ann. 3, 24 neque ... -uta, quae Augustus voluisset. TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 558, 24 prophetias, *opp.* adimplere (HIL. trin. 12, 3). HIL. in Matth. 19, 5 praecepta (HEGES. 5, 7 l. 17). OPTAT. 1, 26 sententiam ... datam -i non posse. PRISCILL. tract. 1, 27 quorum dogmata ... divinorum testimoniorum ... luce -imus. *adde*: HEGES. 4, 6 l. 57 quo sollemnitas veterum -retur, legis obrogarentur praecepta. VVLG. act. 5, 38 si est ex hominibus concilium hoc aut opus, -etur (καταλυθήσεται). 5, 39. MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 3 p. 339/40 comminationem (ἔκλυεις). β *disciplinam, mores, animum sim., saepe fere i. q. effeminare*: BELL. Alex. 65, 1 -endae disciplinae severitatisque (LIV. 39, 37, 2. VAL. MAX. 9, 7 mil. Rom. 3 -utam disciplinam ... astringere). LIV. 3, 66, 4 -i licentia militandi morem (PHAEDR. 1, 2, 12 qui -utos mores vi compesceret. FIRM. err. 6, 9 EVTR. 9, 14. *cf. p. 1501, 74*). SEN. contr. 1 praef. 3 *longa desidia* iuvenilem quoque animum -it (AVG. bon. coniug. 20, 23 animum sine disciplinae forma indecenter fluidum ac -utum. POMER. 3, 20, 2 ut animum nostrum nec blanda -ant nec adversa deiciant. MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 3 p. 423/4 molle ... vestimentum etiam veram animam -it [ἐκλύει], diffundit et frangit. *cf.* VVLG. prov. 19, 15 anima -uta). TAC. ann. 15, 49 -uta luxu mens (SALON. in eccles. p. 1004ᶜ risus -it mentem et laetitia corrumpit ... animum. ALC. AVIT. carm. 4, 78 longior insanas mentes -erat aetas. GREG. M. moral. 2, 79. 3, 64. *reflexive*: GREG. M. in Ezech. 21, 10 *praedicatio* mentem audientis ligat, ne se vel in misera cogitatione -at). AVIEN. orb. terr. 1261 -it pectora luxus. AVG. serm. ed. Mai 61, 2 -uta ac paralytica cogitatio (SALON. in eccles. p. 1006ᴮ). *hominem* (*cf. p. 1497, 17 sqq.*): PS. RVFIN. in Am. 3, 3/8 p. 1068ᴰ quem non formido -at. ACT. Petr. 4 -erat eos diabolus nequitia sua. 5. γ *potestatem, regnum sim.*: NEP. Lys. 3, 5 regia potestate -uta (LIV. 2, 44, 2 *tribuniciam potestatem* -i. 4, 48, 6. 5, 2, 14. 5, 3, 5. 38, 56, 10). LIV. 6, 38, 7 vim tribuniciam a se ipsa -i non patiar. 4, 13, 11 ad -endum imperium. AMPEL. 12 -utum est Mediae regnum (HIL. in Matth. 12, 13 si regnum legis contra se dividitur, -atur [desolabitur *potiores codd. sec.* VVLG. Matth. 12, 25, *cf. p. 734, 52*] necesse est. 12, 15 regnum ... divisione ... -utum). δ *affectum animi sim.*: VOLCAC. carm. frg. 1, 3 eum meo iudicio errorem -am tibi. CIC. Tull. 27 severitas *supra l. 20* (Mur. 65 in -enda severitate). LIV. 39, 16, 9 -endae religionis (40, 29, 11 MIN. FEL. 8, 1). QVINT. inst. 6, 3, 10 ea ... urbanitate tota est invidia criminis -uta. FRONTIN. strat. 1 praef. p. 3, 24 de -endo metu. VLP. dig. 23, 1, 6 nuptiarum spem. HIL. trin. 7, 2 quia ... fidem unus tantum nobis deus ... -at (DICT. 5, 10 ne ... pacti fides ... -retur). HEGES. 1, 9 l. 33 offensionum genera (*Ios. bell. Iud. 1, 91* διαλύεσθαι). 3, 19 l. 6 vulgi iram sine iudicio conceptam silentio -it (*Ios. bell. Iud. 3, 411* τὴν ... περὶ τούτου δέησιν ... ἐξέλυσεν ἡσυχίᾳ). SEVERIN. doctr. p. 128 inimicitias. EVSTATH. Bas. hex. 2, 7 p. 887ᴬ maerorem (τὴν κατήφειαν διέλυσε). COD. Iust. 1, 17, 2, 15. ε *affectum corporis* (*t. t. medic., cf. p. 1498, 26. 39*): PLIN. nat. 20, 122 inflationes. 24, 60 lassitudines. 24, 62 capitis dolorem. 27, 67 stranguriam. 32, 99 tenesmum. SER. SAMM. 173 poteris -ere (depellere *vulgo*) morbum. 870 meri potu -itur improba pestis. ARNOB. nat. 2, 11 p. 56, 3 annosas -ere passiones. PELAGON. 296 -itur omne vitium (CHIRON 34). ζ *quaestionem, obscura, dubia sim., fere i. q. enucleare, explicare* (*t. t. philos.*): LVCR. 4, 500 etsi non poterit ratio -ere causam (ARNOB. nat. 1, 11 cuius *mali* explicare, -ere neque originem valeas neque causam). CIC. de orat. 2, 158 reperiunt ... ea, quae iam non possint ipsi -ere (159). ac. 2, 46 *fallaces ac captiosas interrogationes* -ere non possunt. 2, 96 haec Chrysippea sunt, ne ab ipso quidem -uta. nat. deor. 3, 29. div. 2, 11 quo modo ... 'mentientem', quem ψευδόμενον vocant, -as? 2, 35 hoc erat, quod ego non rebar posse -i. at quam festive -itur! SEN. epist. 45, 5 ambiguam significationem verbis illigamus ac deinde -imus. PLIN. nat. 7, 180 quaestione ... -uta (GELL. 12, 5, 5. 18, 2, 5 SPART. Hadr. 20, 2 HIL. trin. 1, 34 AVG. civ. 2, 2 p. 55, 4 D. 14, 2 p. 5, 26. 22, 17 p. 595, 12 retract. 2, 33 pecc. mer. 1, 1, 1. 3, 5, 11 MACR. sat. 7, 3, 23 EVGRAPH. Ter. Phorm. 626 BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 160, 2. 1, 11 p. 167, 8. 4, 9 p. 264, 5 GREG. M. in Ezech. 1, 4, 3. *cf.* AVG. doctr. christ. 2, 30, 47 *genera quaestionum* sunt penetranda et -enda. nat. et grat. 52, 61 huius quaestionis controversia -uta est [civ. 12, 14 p. 531, 9 D. hanc *controversiam*]. PS. AVG. categ. 12 quod saepe quaesitum est, brevi tractatu -ere. EVGRAPH. Ter. Haut. praef.). GELL. 1, 2, 4 griphos. APVL. apol. 4 qui (*sc. Zeno*) primus omnium ⟨omnia⟩ sollertissimo artificio ambifariam -erit. TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 482, 8 *voces* condicionales et rationales simplicitatis condicione -unt. PS. CYPR. pudic. 8 somniorum ... obscura (VVLG. gen. 40, 16 quod prudenter somnium -isset). ARNOB. nat. 5, 42 cur *mysteria* -ere in allegoriarum explanatione curatis? HIER. epist. 36, 12 problema. VVLG. Dan. 5, 16 obscura interpretari et ligata -ere. AVG. epist. 149, 4 ambiguitatem. MACR. sat. 3, 11, 5 nec ... haesitationem suam requisita ratione -it. MART. CAP. 2, 191 (*de Phoebo*) -is nocturna admissa. *omisso obiecto*: CIC. ac. 2, 75 *bis* (*intelleguntur* multa *a Chrysippo disputata*). η *argumentationes, crimina, sententias contrarias sim., fere i. q. refutare* (*t. t. rhet.*): RHET. Her. 1, 10, 18 *cum adiumenta* contraria ... -erimus. 2, 26, 41 controversiam controversia -ere. CIC. S. Rosc. 82 Eruci criminatio tota ... -uta est (ARNOB. nat. 1, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 24 St.). Verr. 3, 68 crimina ... quae erant ... non solum defensione, verum etiam iudicio -uta (Sull. 69. opt. gen. 15 argumentando). de orat. 2, 236 *orator* odiosas ... res saepe, quas argumentis dilui non facile est, ioco risuque -it (*cf. infra l. 41. p. 1499, 72*). Tusc. 3, 73 utrumque -itur. RVT. LVP. 2, 4 id, quod ... fore arbitramur contrarium nobis, praeoccupamus dicere et cum ratione -ere. QVINT. inst. 4 pr. 6 contra dicta. 5, 13, 1. 2. TAC. ann. 13, 21 obiecta (SERV. ecl. 3, 10). AQVILA rhet. 15 p. 26, 21 διασυρμός ... ea figura est, qua ludentes, quae dicuntur ab adversariis, -imus (*cf.* SCHEM. dian. 34 MART. CAP. 5, 525). SERV. Aen. 12, 653. HIER. epist. 21, 3, 2 sententiam veterem nova opinione -it. 50, 1, 2 σοφίσματα ... callida argumentatione -ere. AVG. civ. 10, 31 p. 454, 15 D. argumentatio -uta est. CAPREOL. epist. 2, 12 p. 858ᴬ haereticorum machinamenta. *hominem*: ACT. Petr. 31 Petrus sequendo Simonem magum -bat eum (διήλεγχεν). *reflexive*: CIC. dom. 50 quid, si iis verbis scripta est ista proscriptio, ut se ipsa -at? ARNOB. nat. 3, 29 contraria ... -entiaque se ipsa. LACT inst. 3, 6, 14 dogma sibi ipsi repugnans seque -ens. ϑ *alia* (*accedit in c. acc. l. 57. 63*): CIC. Caecin. 7 cuius rei causa maxime iudicia constituta sunt, id iam mala consuetudine -utum est. 11 argentaria -uta. off. 3, 113 fraus ... astringit, non -it periurium. BRVT. Cic. epist. 11, 14, 1 ὄργανον est -utum. LVCR. 2, 947 -untur ... positurae principiorum. SALL. Catil. 51, 20 *mortem* cuncta mortalium mala -ere. VITR. 1, 4, 6 -untur compositionibus virtutes. PLIN. nat. 28, 117 iocinere amatoria -i. QVINT. inst. 1, 8, 2 *lectio* non ... in canticum -uta nec plasmate ... effeminata. TERT. scorp. 5 p. 155, 7 mortem morte -ere. anim. 46 p. 375, 7 -ens ordinem rerum. resurr. 2 p. 28, 11 prophetias (HIL. trin. 12, 3). SOL. 29, 6 bello ... difficultas haec -uta est. ARNOB. nat. 2, 56 humana ingenia labefactare, -ere (*syn.* infirmare). HIER. quaest. hebr. in gen. p. 4, 27 quod ... sabbatum -utum sit (ACT. Petr. 1). in Ezech. 12, 21 *sq.* p. 120 omnis visio peribit ... vel ... διαπνεύσει, id est in ventum et auram tenuem -etur (*cf.* PALLAD. hist. mon. II p. 372ᴬ phantasma ... -utum est). epist. 10, 2, 2 non memoriae tenacitatem ... senecta -it. VVLG. Zach. 11, 14 germanitatem. RVFIN. hist. p. 953, 19 pacem. PS. RVFIN in Os. 1, 10 *sq.* p. 971ᶜ captivitatem. AVG. civ. 19, 12 p. 376, 6 D. quae *curatio* formam cadaveris -i dilabique non sinat. CARM. adv. Marc. 4, 9 vacuas voces -ere vento. SIDON. epist. 2, 2, 6 luctas ... virga -it. CASSIOD. var. 11, 1, 8 paucis litigia nodosa -it.

II *vi praepositionis attenuata*: **A** *i. q. solvere, exsolvere*: **1** *pecuniam sim.* (*accedit plerumque dativus*): TER. Phorm. 655 qui -rem, quae debeo (CIC. Q. Rosc. 38 Roscio omne quod debuit -vit. Att. 14, 19, 5. 16, 15, 2 RVT. LVP. 1, 15 GAIVS inst. 3, 170 VLP. dig. 5, 3, 31, 1 PAVL. dig. 22, 3, 25, 2 sent. 2, 31, 32 ENNOD. epist. 4, 26, 2 p. 117, 6 COD. Iust. 7, 72, 10, 2). CIC. Quinct. 17 quid liberis ... -ret. Q. Rosc. 38 partem ... dimidiam Roscio (56). 40 *tot sestertia* Fannio (42. 51 Att. 16, 15, 5). Verr. 4, 174 an ... pecuniam publicam tenueris omnem neque quicquam ulli -eris civitati. 4, 180 populis pecuniam (*ibid.* 6, 53 p. red. ad Quir. 23 pecuniam qui retinet, non -it, qui reddidit, non habet: gratiam et qui rettulit habet et qui habet -it. Planc. 68. CAES. civ. 1, 87, 1 militibus ... pecuniam pro his rebus -it [solvit *cod. Dresd.*]). CIC. Verr. 6, 33 *damna aleatoria* ab isto aetatis fructu -uta et compensata sunt (*cf.* Phil. 2, 56). Sull. 56

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aes alienum (Phil. 2, 46 off. 2, 84 CVRT. 10, 2, 9 PLIN. nat. 33, 44. 36, 21 SPART. Sept. Sev. 7, 9 SCHOL. Cic. Bob. p. 87, 6 St.). CIC. Planc. 68 *oportet* ceteris, cum cuiusque dies venerit, hoc nomen, quod urget, nunc, cum petitur, -ere (LIV. 7, 21, 8 tarda ... nomina ... aerarium ... -it). VLP. dig. 24, 1, 11, 10 an -atur donatio. IVVENC. 3, 395 duplex -e tributum (4, 5 ENNOD. epist. 1, 6, 5 p. 14, 19 GREG. TVR. vit. patr. 2, 1 ut Arverna civitas, quae tributa in specie triticea ac vinaria dependebat, in auro -ret). ENNOD. dict. 8, 7 p. 448, 1 quando integrum fenus ruricolis arva -unt. COD. Iust. 4, 9, 2 LEX Burg. Rom. 8, 4. *huc pertinere videntur*: ENNOD. epist. 7, 29, 5 p. 196, 7 -ens carni subolem. 9, 16, 3 p. 240, 14 salutationis cultum ... -ens. *sine obiecto*: CIC. Quinct. 20 Scapulis difficiliore condicione -it. Q. Rosc. 55 Font. 1 *bis*. 2 APVL. apol. 75. 2 *vota sim.*: CATVLL. 66, 38 pristina vota novo munere -o (CIC. Att. 15, 11, 4 vota). PETR. CHRYS. serm. 36 p. 301A debitoris est mox promissa -ere. ENNOD. epist. 3, 7 p. 76, 18 quae *vota* consecutus dei beneficia sine mora -am. 3 *poenam*: CIC. Tusc. 1, 100 quam *poenam* sine mutuatione et sine versura possem -ere (*cf. Plut. apophth. Lac. 221F* τὴν ζημίαν ἐκτεῖσαι). LIV. 8, 12, 1 praemiis poenaque pro cuiusque merito -utis (*sic Medic., alii* persolutis). SVLP. SEV. chron. 1, 50, 1. 4 *delictum, peccatum sim.* (*accedit saepe ablativus*): PAPIN. dig. 24, 3, 39 paria ... delicta mutua pensatione -untur (ARNOB. nat. 7, 42 *ut populus* aliena delicta capitis sui -ret poenis. AVG. epist. 157, 20). ARNOB. nat. 7, 27 p. 261, 11 offensa si ... contracta est, thuris vapore -itur. PELAG. in Rom. 5 p. 670B Christus ... gratia sua multorum peccata -it (HIER. epist. 36, 5, 2. AVG. quaest. hept. 1, 169 -i abolerique peccata. CASSIOD. inst. div. 12). AVG. nupt. et concup. 1, 31, 36 quia eius reatum peccatorum omnium remissione -it. ZACCH. 2, 18 p. 1142C aut ligare, quae dura sunt, aut expiata -ere. OROS. hist. 1, 20, 5 Aremulus matura supplicia immatura aetate -it. *adde*: TERT. adv. Marc. 3, 9 p. 391, 24 *ut Christus* mortem nostram morte sua -ret (bapt. 11 quia nec mors nostra -i posset nisi domini passione nec vita restitui sine resurrectione ipsius. *cf. p. 1500, 58.* PRVD. ham. praef. 22 *mors* per crimen orta, -uta est crimine).

B *fere i. q. liberare*: VARRO ling. 7, 105 omnes, qui bonam copiam iurarunt, ne essent nexi, -uti. *cf. p. 1495, 64.* *nota ambiguitatem*: CIC. Catil. 2, 18 magno in aere alieno maiores etiam possessiones habent, quarum amore adducti -i (*sc. aut aere alieno aut possessionibus*) nullo modo possunt. *additur unde*: PSALT. Rom. 88, 45 -isti eum ab emundatione (κατέλυσας, VVLG. destruxisti). PS. AVG. quaest. test. 77, 1 -uti a promissione patrum. ENNOD. opusc. 2, 98 p. 317, 22 a nitore domini sui obligatione -itur. 4, 28 p. 389, 27 fratris ... vitam e sedibus suis ... -it. *nota c. gen.*: TIB. 1, 7, 40 Bacchus et agricolae magno confecta labore pectora tristitiae -enda dedit. *reflexive*: TER. Haut. 508 -i me (*sc. obstrictum negotio*). LVCR. 3, 903 -ant animi magno se angore metuque. GREG. M. moral. 2, 70 ne *bonorum corda* se ... a formidinis accinctione -ant.

C *fere i. q. absolvere, seiungere*: VARRO ling. 5, 79 lu⟨t⟩ra, quod succidere dicitur arborum radices in ripa atque eas -ere ab †litra (*an litore? Götz-Schöll*). VITR. 2, 8, 2 *simul* calx ... ab harena discedat et -atur. HIL. trin. 5, 38 -at eum, qui inest, ab eo, in quo inest. op. hist. frg. 1, 2 admixtos insecabili in dei nomine affectu nulla vis saecularium motuum aut -it aut dividit. AVG. civ. 13, 16 p. 576, 3 D. ne forte moriantur, id est -antur a corpore (CASSIAN. conl. 23, 5, 7 -i optat hoc corpore).

D *fere i. q. evertere, de medio tollere*: IREN. 1, 24, 2 quod -ere voluerint patrem eius omnes principes (*Theodoret.* τὸν πατέρα ... καταλῦσαι). *de tempore*: IVVENC. 4, 801 donec consumens (consummans *al.*) -at saecula finis (*cf.* VVLG. Matth. 28, 20 usque ad consummationem saeculi).

deriv.: dissolubilis, dissolutio, dissolutivus, dissolutor, dissolutus.

part. perf. pass. pro adi. ***dissolūtus**, -a, -um. *legitur comp. et superl. inde a* CIC. GLOSS. *v. p. 1495, 16.*

I *proprie*: **A** *i. q. diffluens*: HIL. in psalm. 122, 11 canibus vulnera -a lingentibus.

B *i. q. infirmatus, corruptus*: 1 *de hominibus i. q. mollis, effeminatus* (*cf. p. 1497, 28 sqq.*): PS. CYPR. spect. 6 vir ultra muliebrem mollitiem -us. SPART. Did. 5, 9 milites desides et urbana luxuria -os. TREB. Gall. 5, 1. ARNOB. nat. 6, 12 Liber *fingitur* membris cum mollibus et languoris feminei -issimus laxitate. FIRM. math. 1, 7, 40. AMM. 17, 11, 4. 23, 6, 80 adeo ... -i sunt et artuum laxitate vagoque incessu se iactitantes, ut effeminatos existimes. VVLG. prov. 18, 9 mollis et -us est in opere suo. HIER. hom. Orig. in Ezech. 3 p. 908 discipulos ... moribus -os. *i. q. paralyticus* (*cf. p. 1496, 76. 1497, 1. 2. 24*): ARNOB. nat. 1, 51 ut membrorum situs curvatis redderet et -is. 2 *de rebus*: **a** *i. q. mollis, effeminatus*: PLIN. epist. 4, 9, 19 sententiam Macri ut rigidam duramque reprehendunt, ... illam alteram -am atque etiam incongruentem vocant. paneg. 80, 1 quam mitis severitas, quam non -a clementia! GREG. M. moral. 3, 64 censura ... virilis ... -am turpitudinis mollitiem reprimat. 3, 65 -a remissio misericordia vult videri. *huc spectare videtur* SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 16 (elutius:) dissipidius, -ius. **b** *i. q. laxus, infirmus* (*cf. p. 1495, 57. 62. 63. 1496, 78. 83. 1497, 1 sqq. 16. 19. 21*): SEN. dial. 12, 10, 3 -us deliciis stomachus (PLIN. nat. 20, 65. 75 stomachum -um astringit *herba hedypnois* [20, 256 GARG. MART. med. 47]. 23, 13. 53. 27, 112. 29, 45 stomachum -um confirmant pulli. *cf. p. 1498, 40*). PORPH. Hor. epod. 8, 9 cute iam rugosa ac -a. AMM. 20, 11, 12 aries vetustus et -us. PELAGON. 409 in *equo* paralytico signa haec sunt: labra prava et -a (HIER. epist. 22, 29, 6 in Tit. 1, 7 p. 699). GREG. M. moral. 28, 12 fortibus et non -is gressibus.

II *translate*: **A** *i. q. mores dissolutos habens*: 1 *i. q. immoderatus, lascivus*: **a** *de hominibus*: CIC. Verr. 4, 129 omnium hominum -issimus crudelissimusque. 6, 148 homo barbarus ac -us. Cluent. 175 vir. Tusc. 4, 45. 55 de adulescente perdito ac -o. NEP. Alc. 1, 4 luxuriosus, -us, libidinosus, intemperans. QVINT. decl. 252 p. 31, 31 quam -us, quam luxuriosus ac perditus. inst. 12, 3, 12 in publico tristes, domi -i. FIRM. math. 1, 7, 42 pudicis ac sobriis impudicus ac -us ... praelatus est. EVTR. 9, 8, 1 diu placidus et quietus, mox in omnem lasciviam -us. MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 4 p. 339/40 -i et remissi (διακεχυμένοι καὶ χαῦνοι). **b** *de rebus* (*cf. supra p. 1499, 47. 50. 53. 54*): CIC. Verr. 4, 131 iudicium Romae tam -um, tam perditum, tam nummarium. leg. agr. 2, 55 o consilia -a atque perdita! Flacc. 25 -am Graecorum consuetudinem licentiamque. QVINT. inst. 2, 2, 5 non austeritas eius tristis, non -a sit comitas. ARNOB. nat. 1, 59 p. 40, 15 -i est pectoris. SALON. in eccles. p. 996D risum -um et immoderatum atque perstrepentem. MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 3 p. 423/4 humidam et -am ... vitam (ὑγρὸν καὶ διαλελυμένον ... βίον). *pro subst.*: CIC. off. 1, 129 nec ... histrionibus oratoribusque concedendum est, ut iis haec (*sc. inverecunda*) apta sint, nobis -a (*sc. apta sint*). *nota*: RVT. LVP. 1, 21 -o (*i. hilari*) vultu. 2 *i. q. neglegens*: **a** *de hominibus*: CIC. Quinct. 38 quis tam -us in re familiari fuisset, quis tam neglegens (Verr. 4, 143. 162. 5, 115 HIL. in Matth. 27, 5 *cf.* CIC. off. 1, 99). Quinct. 40 quis tam perditus ac profusus nepos non adesa iam, sed abundanti etiam pecunia sic -us fuisset, ut fuit Sex. Naevius? Q. Rosc. 27 homo liberalis et -us et bonitate affluens. Verr. 6, 7 maluisse Domitium crudelem in animadvertendo quam in praetermittendo -um videri. 6, 104 poterone esse ... in eum -us? Catil. 1, 4 cupio ... me esse clementem, cupio in tantis rei publicae periculis non -um videri. Cato 36. QVINT. inst. 7, 4, 19 laus eum misericordis potius quam reprehensio -i consecutura est. PLIN. paneg. 82, 9 VOPISC. Prob. 6, 4 PS. ASCON. Verr. p. 239, 5 St. **b** *de rebus*: RHET. Her. 3, 3, 6 inertiam et -am neglegentiam (VLP. dig. 17, 1, 29 pr. *cf.* CIC. S. Rosc. 32 quis tam -o animo est, qui, haec cum videat, tacere ac neglegere possit? AVG. in psalm. 30, 1, 20 ne -a securitate neglegentius agant). CIC. ad Brut. 1, 3, 3 ne tua liberalitas -ior videatur. 2, 7, 5 neque -um ... nec crudele. Att. 1, 19, 8 nihil ... a me asperum in quemquam fit nec tamen quicquam populare ac -um. PAPIN. dig. 21, 1, 55 ignorationem.

B *i. q. non coniunctus, in partes diductus*: 1 *generatim*: CIC. de orat. 1, 188 quae ars (*sc. logica*) rem -am divolsamque conglutinaret et ratione quadam constringeret. 2 *speciatim*: *t. t. rhet.*: RHET. Her. 4, 11, 16 quod *genus* appellamus -um, quod est sine nervis et articulis (FORTVN. rhet. 3, 9 p. 126, 8 μέσῳ *dicendi generi* quod est contrarium? tepidum ac -um et velut enerve). CIC. orat. 196 *sit oratio* permixta et temperata numeris nec -a nec tota numerosa ([*cf.* 195 FORTVN. rhet. 3, 11 p. 128, 3 IVL. VICT. rhet. 2 p. 433, 27]. 198 ne immoderata aut angusta aut -a aut [ac *Heerdegen*] fluens sit oratio. QVINT. inst. 8, 6, 62 fit ... aspera et dura et -a et hians oratio [*cf.* 12, 10, 80]. PRISC. gramm. III p. 419, 10 ut paene -a et pedestri simillima esse videatur ... sermocinatio). QVINT. inst. 11, 1, 6 humile atque cotidianum sermonis genus et compositione ipsa -um. PRISC. rhet. 2, 6 p. 552, 19 *enarrationem* variis proferre modis solemus: per rectum indicativum, per indicativum inclinatum, per convictivum, per -um (*cf. ibid.* 2, 7 p. 552, 26. 33). *pro subst.* (*i. q.* ἀσύνδετον): RHET. Her. 4, 30, 41 -um est, quod coniunctionibus verborum e medio sublatis, separatis partibus effertur. CIC. de orat. 3, 207 (= QVINT. inst. 9, 1, 34) est ... gradatio quaedam et conversio et verborum concinna tragressio et contrarium et -um.

C *i. q. diffusus*: TERT. praescr. 9 nulla vox divina ita -a est et diffusa, ut verba tantum defendantur et ratio verborum non constituatur. GRAMM. VI 274, 6 poematum versificationes laudantur gravis et plena, aequalis et temperata, subtilis et circumspecta, florida et venusta, quibus contrariae sunt tumida et -a, exilis et fucosa.

D *i. q. dissolvens*: CASS. FEL. 1 p. 3, 4 austri graves auditui, caliginosi, capiti gravabiles et -i (*Hippocr. aphor. 3, 5* διαλυτικοί).

comp.: indissolutus.

adv. **dissolūtē**. *comp. l. 84.* 1 *i. q. neglegenter*: CIC. Verr. 4, 90 ita ... -e decumas vendidisti. Caecin. 103 ut id non minus ... laboravit, ne inique contendere aliquid, quam ne -e relinquere videretur. Att. 14, 13, 6 *M. Antonius scripsit* quam -e, quam turpiter. ISID. sent. 3, 20, 1 quanto superni amoris propositum -e appetunt, tanto proclivius ad mundi amorem ... reducuntur. 2 *i. q. molliter, effeminate*: CIC. Verr. 6, 19 si quid est factum clementer, ut -e factum criminer. Phil. 6, 1 res ... confecta est, minus quidem illa severe quam decuit, non tamen omnino -e (MAR. VICTORIN. rhet. 1, 25 p. 217, 31 severiores saepe -ius et dissolutiores saepe severius educant). ad Q. fr. 2, 11, 2 iudicatis. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 2. MVTIAN. Chrysost. hom. 24 p. 387/8 -ius laxiusque moventur. 3 *i. q. non coniuncte*, ἀσυν-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

δέτως: CIC. orat. 135 (= QVINT. inst. 9, 1, 39) demptis coniunctionibus -e plura dicuntur. 4 *i. q. lascive*: AVG. conf. 8, 11, 27 casta dignitas continentiae, serena et non -e hilaris.

dissolūtio, -ōnis *f. a* dissolvere. GLOSS. διάλυσις, διευλύτωσις. *plur.*: CIC. part. 21 PLIN. nat. 20, 248. 25, 56. 27, 123 IVL. VAL. 2, 5 VVLG. sap. 8, 8. *legitur inde a* RHET. Her. [*ex coniectura*: TERT. resurr. 41 p. 85, 11.]

I *vi praepositionis integra i. q. solutio in partes*: A *proprie*: 1 *de rebus conexis et intentis*: ARNOB. nat. 1, 62 nec interitionis -e dilabi id, quod est unum et simplex nec ullarum partium congregatione compactum. AVG. civ. 13, 18 p. 581, 4 D. sibimet conexa nulla possint -e seiungi. *cf. etiam l. 35. 36.* 2 *de rebus solidis*: a *sensu strictiore*: CASS. FEL. 49 p. 128 ex fellis -e. b *sensu latiore i. q. destructio, corruptio*: VITR. 8 praef. 1 quae ... de aere nascerentur ... in caeli regiones reverti neque interitiones recipere et -e mutata in eam recidere, in qua ante fuerant, proprietatem. TAC. ann. 14, 5 navigii. MARCELL. dig. 34, 2, 6, 1. TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 615, 25 ad *domus* -is contristationem consolandam. resurr. 31 p. 70, 1 de -e et corruptela seminis. 47 p. 97, 15 carnis (HIL. in psalm. 122, 11 PACIAN. sim. carn. 110, 7 *cf.* TERT. resurr. 41 p. 85, 13. 44 p. 90, 21 in substantia perpetuae -is. 57 p. 116, 16). IVL. VAL. 2, 25 pontis. ARNOB. nat. 2, 36 *deos et* mundum corruptibilis esse natura neque esse omnino -is expertes (HIL. in Matth. 25, 2 universitatis huius -o). ARNOB. nat. 6, 16 ab ruinarum casibus et -is metu. *de corpore humano eiusque partibus* (*de anima v. infra l. 45*): SEN. epist. 77, 9 paulatim defecit ... non sine quadam voluptate, quam afferre solet lenis -o non inexperta nobis, quos aliquando liquit animus. TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 606, 20 seminationem ... vocavit -em corporis in terram. *ibid.* 22 cuius ille ordo in -e, eius et hic in resurrectione, corporis scilicet. ceterum si auferas corpus resurrectioni quod dedisti -i, ubi consistet diversitas exitus? (HIL. in psalm. 119, 18 corporum. AMBROSIAST. in Rom. 5, 12 mors ... -o corporis est. HIER. epist. 60, 4, 2. AVG. c. Pelag. 1, 20, 38 p. 455, 19 conversus est color *reginae* per -em [ἐν ἐκλύσει]. SVLP. SEV. epist. 3, 6 = GREG. TVR. glor. conf. 97). PLIN. nat. 27, 123 -es nervorum et infirmitates et incisuras. VVLG. Nah. 2, 10 geniculorum (RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 2). *fere i. q. interitus, mors*: CIC. fin. 2, 101 cum -e, id est morte, sensus omnis extinguatur (*cf.* CIC. leg. 1, 31 mors fugitur quasi -o naturae [fin. 5, 31]. BOETH. top. Arist. 4, 4 p. 947^{B} -o *est* corruptio quaedam). SEN. epist. 82, 15. IREN. 1, 24, 2 ad -em malorum hominum (ἐπὶ καταλύσει τῶν πονηρῶν). 2, 18, 5 timor et expavescentia et passio et -o. 2, 18, 7 -is et perditionis. 3, 8, 3 quaecumque ... initium sumpserunt, et -em possunt percipere. ARNOB. nat. 2, 64 ad nihilum redigi corruptionis -e. LACT. inst. 7, 12, 27. FIRM. math. 1, 4, 2 mortalitatis (*i. hominum*). 1, 8, 3. PS. HIL. libell. 8 amputato interventu temporariae -is. AMBR. bon. mort. 9, 41 *anima* moritur non ... aliqua sui -e. CAEL. AVR. acut. 2, 32, 166. *t. t. medic.*: *de stomacho* (*cf.* GLOSS. V 656, 30 vomicae stomachi -o): PLIN. nat. 9, 155. 20, 248. 22, 144. 23, 9. 51. 25, 56. 26, 59. 27, 17. 130. *genus morbi*: CAEL. AVR. acut. 3, 5, 53 similis *apoplexiae* lethargia, epilepsia ... et paralysis et gravatio et -o. *ibid.* 56 gravatio et -o inter resumptionem veniunt.

B *translate*: 1 *i. q. infirmatio, abolitio*: a *sensu strictiore: de matrimonio sim.*: PAVL. FEST. p. 74 inter virum et mulierem ... -o. COD. Iust. 5, 12, 29, 1 post matrimonii -em. 7, 10, 7 pr. si non a dominis libertas detur mancipio alieno ..., facilis -o est. b *sensu latiore*: α *de rebus variis*: CIC. Verr. 5, 133 iudiciorum. Phil. 1, 21 legum omnium. TAC. ann. 13, 50 imperii. FERRAND. epist. 7, 5 p. 933^{C} severitatis. β *de moribus, disciplina* (AVG. quaest. hept. 7, 50) *sim.*: *fere i. q. lascivia*: SPART. Pesc. 10, 8 Commodi temporum -o. TREB. Val. 8, 1 moribus periucundus atque a fratris -e seiunctus. trig. tyr. 23, 2. SCHOL. Iuv. 6, 326 lascivitas efficitur et -o. AMBR. bon. mort. 8, 35 PS. AMBR. serm. 24, 6 HEGES. 4, 25, 2. 5, 7, 1. HIER. in Dan. 11, 13 *sq.* p. 707 tantae ... -is et superbiae Agathocles fuit. AVG. serm. ed. Mai 108, 2 ubi timor non est, -o vitae est, ubi -o vitae, ibi vitiorum abundantia. ZACCH. 1, 35. SALV. gub. 6, 95 ille nos provocat ad compunctionem, nos ruimus in -em. POMER. 2, 4, 3 animorum -em. APON. 12 p. 218. GREG. M. moral. 14, 15 luxuriae et -i. *fere i. q. neglegentia, desidia*: CIC. epist. 5, 2, 9 remissio animi ac -o (MVTIAN. Chrysost. hom. 34, 3 p. 453/4 omnem remissionem et -em; *gr.* πᾶν χαῦνον καὶ διαλελυμένον). SEN. dial. 2, 5, 1 animorum -o et vanitas. 7, 10, 2 desidiam -emque segnis animi. nat. 7, 31, 1 invenit deliciarum -o et tabes aliquid adhuc tenerius molliusque. epist. 3, 5 non est quies, quae motum omnem molestiam iudicat, sed -o et languor. IVL. VAL. 2, 5 timiditates nobis et -es Atheniensibus struis. ARNOB. nat. 4, 33 aures ... enervati pectoris -e mollitae. *fere i. q. perturbatio animi*: VVLG. II Macc. 3, 24 ut omnes ... in -em (ἔκλυσιν) et formidinem converterentur. Is. 8, 22 -o et angustia. γ *i. q. explicatio*: VVLG. sap. 8, 8 argumentorum (λύσεις αἰνιγμάτων). δ *i. q. refutatio*: RHET. Her. 1, 3, 4 confutatio est contrariorum locorum -o (*cf.* CIC. part. 60). CIC. Cluent. 3 ut eorum omnium *criminum* -em ab oratore quaeratis.

2 *i. q.* ἀσύνδετον: PS. IVL. RVF. schem. lex. 20 p. 53, 1 ἀσύνδετον *vel* διάλυτον latine dicitur -o vel inconexio. CIC. part. 21 *cum* constructio ... verborum tum coniunctionibus copuletur tum -bus quasi relaxetur. QVINT. inst. 9, 3, 50 hoc genus et βραχυλογίαν vocant, quae potest esse copulata -o; ... ἀσύνδετον ... dicitur (*opp.* πολυσύνδετον). *ibid.* figuram, quae, quia coniunctionibus caret, -o vocatur.

II *attenuata vi praepositionis: fere i. q. compensatio*: COD. Theod. 4, 9, 1 (*a. 319*) poenae facilis -o est.

dissolūtīvus, -a, -um *a* dissolvere, dissolutus. *i. q. aptus ad dissolvendum*: BOETH. top. Arist. 4, 4 p. 947^{B} si corruptivum -um *est*, et corrumpi dissolvi *est. cf.* 7, 2 p. 991^{C}. *adv.* **dissolūtīvē**: BOETH. top. Arist. 7, 2 p. 991^{C} corruptive *est* -e.

dissolūtor, -ōris *m. a* dissolvere. *is qui dissolvit*: AVG. mor. Manich. 2, 17, 58 signaculi -r. COD. Theod. 3, 16, 1 (*a. 331*) sepulchrorum -em (INTERPR. sepulchri violatorem. COD. Iust. 5, 17, 8, 2). *is qui infirmat*: TRACT. in Luc. 5, 14 -em ... legis. *is qui enucleat*: ALC. AVIT. hom. 17 p. 125, 35 -r aenigmatum. *f.* **dissolūtrīx**, -īcis. TERT. anim. 42 mortem -em corporis. COD. Iust. 5, 17, 8, 3 sepulchrorum -em.

1. dissolūtus, -a, -um *v. p. 1501, 62.* **2. dissolūtus**, -ūs *m.* GLOSS. διάλυσις. *a* dissolvere. *Lackenbacher (militiae munere avocatus et huic verbo et ei q. e.* distribuo *pertractando manum extremam imponere non potuit, curam egit D.)*

dissonantia, -ae *f.* [*a* dissonans, dissonare. *Th.*]. *plur.*: *l. 28. 36.* 1 *proprie i. q. sonus absonus, asper*: BOETH. mus. 1, 8 p. 195, 8 -a ... est duorum sonorum sibimet permixtorum ad aurem veniens aspera atque iniucunda percussio. 1, 28 p. 220, 10 *opp.* consonantia. PRISC. gramm. III 505, 7 in 'sor' ... desinentia vel in 'xor' verbalia feminina facere non possunt litterarum -a prohibente. *cf. infra l. 27.*

2 *transl. i. q. discrepantia, diversitas, contrarietas*: a *de rebus*: *corporeis*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 11 p. 977 aures, si frequentius audiant, melius possunt vocum capere -as. CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 73, 7 haec ... -a contrariorum sibi corporum (*sc. elementorum*) ... in quandam concinentiam cogitur. 1, 21 p. 76, 5 cum animalis cuiuspiam corpus -a sui dissederit. *incorporeis (plerumque de scriptis)*: *absolute*: AVG. serm. 51, 5 ostendero ... -am (*antea* dissonare inter se euangelia). CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 19 *syn.* diversitatis. COD. Iust. 1, 17, 2, 15 (*a. 533*) *syn.* contrarium, discordiae. 6, 51, 1, 11^{b} (*a. 534*) antiquam -am in unam trahentes concordiam. VIRG. gramm. epist. 3 p. 133, 7. 9 (*bis plural.*). *c. genet.* (*cf. l. 46. 47. 49. 54 sqq.*): CHAR. gramm. I 291, 9 idiomatum -a multiplex. HIER. in Matth. 18, 8/9 p. 139 morum. vir. ill. 5 (= catal. Paul.) stili sermonisque (ISID. eccl. off. 1, 12, 11 *syn.* distantiam *cf. l. 49*). RVFIN. hist. 5, 24, 13 nec -a ieiunii fidei consonantiam rupit (*syn.* varietas). 6, 31, 3 Africanus scribit ... de ea quae videtur euangeliorum -a (διαφωνίας. *syn.* diversa conscriptio, *opp.* consonantiam. *adde*: AVG. cons. euang. 3, 7, 30 euangelistarum, *syn.* discrepantia). AVG. epist. 75, 22 unius verbi. ENNOD. epist. 8, 1, 4 p. 200, 3 -am Atticae perfectionis ... et Romanae. *add. praepos.* (*cf. infra l. 54. 55*): HIER. adv. Rufin. 2, 19 quantam inter se *duae translationes Origenis* ... sensuum habeant -am (*cf. l. 54*). 3, 34 in una re et in parva epistula quanta varietas et -a mentiendi (adv. Pelag. 1, 26. LEO M. epist. 90, 1 *syn.* discordia. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 12). vir. ill. 1 (= catal. Petr.) propter stili cum priore -am. HIER. chron. a. Abr. 914 quanta ... de *Homero* apud veteres -a fuerit (AVG. civ. 15, 10 p. 76 D. eadem -a est quae in superioribus quinque de centum annis [*opp.* consonantia]). AVG. soliloq. 1, 1, 2 deus, a quo -a ... nulla est, cum deteriora melioribus concinunt. b *de personis* (*cf. supra l. 42*): AVG. civ. 18, 40 p. 316 D. historicorum inter se -a (*cf.* NOVELL. Iust. 125, 1 si ... aliqua inter *cognitores* emergat -a). PS. AMBR. serm. 3, 5 afflictionem, quae nobis propter -am regum supervenit. ENNOD. dict. 10, 9 p. 457, 21 familiarum. *adde*: NOVATIAN. trin. 31 p. 952^{A} aut -a aut inaequalitate divinitatis.

syn.: contrarium, discordia, discrepantia, distantia, diversitas, varietas. *opp.*: concinentia, consonantia.

dissono, -uī (*p. 1505, 38*; -āvī: *p. 1505, 1. 24*), -āre *a* dis- *et* sonare, *cf.* διαφωνέω. *de scriptura* de- *v. infra l. 66, cf. 73. legitur inde a* VITR., *dein apud* COLVM. QVINT. decl. *singulis locis, saepius demum inde a s. p. Chr. quarto.* GLOSS. ἀπηχῶ. διαφωνῶ. -at per diversa sonat. non consentit. non convenit. divisi (*? ex contaminatione cum* dissortes, *q. v., ortum, ut videtur*). desonuit desentit. 1 *proprie de sonitu, voce*: BOETH. mus. 4, 18 p. 349, 8 quid consonet vel quid -et utraque *chorda*. HIER. in Nah. 3, 7 p. 569 -antes chordas ... in unam harmoniam contrahere. *adde*: MART. CAP. 5, 514 labdacismus: ubi 'l' plurimum -at. *dub.*: VITR. 5, 8, 1 sunt ... nonnulli loci naturaliter impedientes vocis motus, uti -antes qui graece dicuntur κατηχοῦντες (*opp.* circumsonantes, resonantes, consonantes. desonantes *coniec. Krohn*). *ibid.* -antes sunt in quibus vox prima, cum est elata in altitudinem, offensa superioribus solidis corporibus repulsaque residens in imo opprimit insequentis vocis elationem.

2 *translate i. q. discrepare, discordare, differre*: a *de rebus*: *absolute*: COLVM. 1, 1, 3 an universa, quae maiores prodiderunt, huius temporis culturae respondeant an aliqua -ent. SOL. 52, 19 in quantum mores populorum -ant, habitus quoque discrepantissimus (*cf.* MELA 3, 63). ARNOB. nat. 2, 57 ex omni parte diversa dici ... et rerum contrarietatibus -are. LACT. inst. 3, 15, 2 legem bene vivendi, cuius capita longe -ant. HEGES. 4, 1, 2 studiis -antibus. HIER. epist. 65, 8, 2 nec statim scriptura -are videatur. MART. CAP. 6, 718 ἄλογος ... linea efficitur, si -are per omnia repperitur. *nota* ITALA Ios. 23, 14

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Lugd.) *verbum* non -vit ex illis (διεφώνησεν, *i. irritum cecidit*; Vvlg. *deest*). *add. dativ.* (*cf. infra l. 11*): Consent. gramm. V 382, 2 nec -at huic condicioni '*lavor*'. Rvfin. hist. 3, 24, 13 non sibi euangelia -are (διαφωνεῖν ἀλλήλοις. *cf.* Orig. in Matth. 18, 126 non -ant sibi euangelistae ab invicem). Macr. sat. 1, 24, 12 nec his Vergilii verbis copia rerum -at. Cassiod. in psalm. 70, 18 haec duo -antia sibi *nomina*. *add. praepos.*: a b: Sol. 37, 23 siderites a contemplatione ferri nihil -at (differt *SAP*². *cf.* Plin. nat. 37, 182 ferro similis est). Hil. ad Const. 2, 11. Amm. 15, 5, 4 alter multum a vero illo -ans . . . textus (22, 10, 2. 22, 15, 6 a veritate [Avg. civ. 18, 40 p. 316 D.]). 26, 1, 1 similia plurima ⟨a⟩ praeceptis historiae -antia. Ambr. Isaac 8, 79. Rvfin. hist. 3, 25, 7 longe ab apostolica -ant fide (τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ἀπᾴδουσα). symb. 1 nil ambiguum, nil obscurum, nil a reliquis -ans. Avg. epist. 27, 4 *ut* meum cor a lingua mea non -et. Prosp. in psalm. 146, 2 non . . . ab operibus vox nec a voce debent opera -are. c. coll. 21, 3 epist. 2, 6. Clavd. Mam. anim. 1, 21 p. 73, 13 -antibus ab unitatis concinentia corporis partibus. Cassiod. inst. div. 15 p. 1126^C. Facvnd. defens. 1, 5 p. 551^C. inter: Hier. in Ioel 2 p. 201 diversa et -ans inter se explanatio. Rvfin. hist. 5, 28, 16 inter se ipsa multum -are *exemplaria* (*syn.* non conveniunt). Avg. civ. 15, 10 tit. p. 76, 8 D. de differentia, qua inter Hebraeos et nostros codices videntur annorum numeri -are.

b *de personis* (*cf. supra l. 5*): *absol*: Itala exod. 24, 11 (Ottobon. *et* Aug. quaest. hept. 2, 102) de electis Israhel non -vit (Ottobon., -uit Aug.) nec unus (διεφώνησεν, Vvlg. *aliter*). Filastr. 121, 11 multis consonantibus in unum quam duobus aut tribus -antibus historiographis. Rvfin. Adamant. 3, 4 auctoribus ipsis -antibus (μὴ ὁμονοούντων). Mart. Cap. 2, 213 populus studiis discrepantibus -bat. *dat.*: Pavl. Nol. epist. 29, 13 piis vocibus -are. *praepos.* (pro: *l. 34*): a b (*cf. etiam l. 7. 56*): Filastr. 52 a fide catholica -antes. 82, 3. Avg. epist. 71, 4 a Graecis ecclesiis Latinae. 143, 3 a sensu communi *moriones*. in psalm. 146, 3 a te ipso -as. 'quomodo', inquies, 'a memetipso -o?': aliud sonat lingua, aliud indicat vita. Sacr. Leon. p. 331 ab . . . traditione. inter: Canon. Migne 56, 797^B pro eo -are inter eos *episcopos*. in: Hier. in Agg. 2, 11*sq.* p. 759 in quibusdam verbis LXX *interpretes*. de: Ambr. in Luc. 6, 44 de numero euangelistae. 3 *singulariter i. q. divulgari*: Avell. p. 194, 17 a recta fide te deviasse et hoc ubique -uit (πανταχοῦ περιήχηται).

part. praes. pro adi. **dissonāns,** -tis (*locos, ubi c. praep. vel dat. iungitur, vide fere s. verbo*): *proprie i. q. absonus, asper*: Diom. gramm. I 456, 21 in ornatu prima compositio debet servari, ut non sit -s et aspera structura orationis. *translate i. q. discrepans, discors, diversus*: *de rebus*: Herm. dig. 40, 1, 24 pr. si -es pares iudicum existant sententiae (*cf. p. 1506, 35*). Garg. Mart. med. 41 -s virtus *pomorum* et quadrifariam divisa. Hil. in psalm. 51, 7 *ut extet per linguam* ex confuso erumpentis spiritus sono -s (*i. distinctus*) ad rerum intellegentiam sermo. Ambr. fid. 1, 6, 44 una perfidia *Arrianorum* impietate non -s, communione discordans (*syn.* dissimilis). in psalm. 118 serm. 10, 1 nec discors ac -s videtur interpretatio. Mart. Cap. 2, 102 -s discrepantia nationum (*nota pleonasmum, cf. l. 28 et p. 1506, 25*). Cael. Avr. acut. 1 pr. 9 obtrusionem. chron. 2, 13, 183 ordinata (3, 4, 56 ordinatio). 3, 8, 122 iudicia. *nota add. dat. gerund.* (*cf.* aptus, contrarius): Cael. Avr. chron. 4, 1, 10 quae sunt utraque incongrua ac -ia siccandae cuti (*postea* contrarium). *de bestiis*: Rvfin. Orig. in cant. 4 p. 196^D trecentarum vulpium quae a semetipsis diversae et -es erant. *pro subst.*: *masc.*: Qvint. decl. 327 p. 286, 28 ne fraternitatis quidem eadem iura futura erant inter tam -es tamque discordes. *neutr.*: Mar. Victorin. ad Iust. 7 haec -ia. Filastr. 142, 1 -ia . . . dictasse. Hier. in Ezech. 7 praef. p. 241 iuncta . . . separare et -ia in unam coartare congeriem. Rvfin. Orig. in cant. 2 p. 117^C nihil -s (*syn.* contrarium, *opp.* congruum, conveniens). Cod. Iust. 1, 17, 2, 19 (*a. 533*) quid -s. *technice*: Diom. gramm. I 456, 1 Latine barbarismus -s vocatur. *adv.* **dissonanter**. Avg. gen. ad litt. 4, 33 p. 133, 13 de illo alibi non utique -r scriptum est.

opp. ad dissono: consono. *ad* dissonans: *syn.*: contrarius, discordans, discretus, dissimilis, diversus, incongruus. *opp.*: congruus, conveniens.

dissonōrus, -a, -um *cf. c.* dissonare *et c.* sonorus. *i. q. dissonus, diversus*: Ter. Mavr. 190 compressio porro est in utraque (*sc.* '*b*' *et* '*p*') -a.

dissonus, -a, -um [*cf. c.* dissonare *et c.* consonus. *Th.*]. *sine gradatione* (*cf.* Clavd. 21, 152, *ubi -a iuxta compar.* diversior). *legitur inde a* Liv., *dein* Sen. Cvrt. Colvm., *in poesi inde a* Lvcano. Gloss. -a dissimilia. Not. Tir. 72, 29 -us, consonus.

1 *proprie de incongruo* (*turbato, aspero, vario*) *sonitu*; *cf. definitionem*: Boeth. mus. 4, 1 p. 302, 4 -ae *voces*, quae simul pulsae non reddunt suavem . . . sonum. 5, 7 p. 357, 14. 5, 11 p. 361, 5 non unisonarum . . . vocum aliae quidem *sunt* aequisonae, aliae consonae . . ., aliae -ae. 5, 11 p. 361, 16. *de musica, cantu*: Sen. dial. 6, 18, 4 tantum silvarum cum suis animalibus aviumque concentu -o (*cf.* epist. 84, 10 *cum* ex pulpito omne tibiarum genus organorumque consonuit, fit concentus ex -is [Macr. sat. 1 praef. 9 Apvl. mund. 19 *v. p. 1506, 74*]). Colvm. 12, 2, 4 -um quiddam ac tumultuosum . . . canere. Apvl. mund. 20 *musica* tam diversis et -is vocibus (*Ps. Arist. mund. p. 396^b, 16* ἐν διαφόροις φωναῖς) harmoniam consonam reddit. Fav. Evl. p. 21, 26 tetrachorda . . . non hiantia neque -a. Mart. Cap. 2, 209 -is mela dulcia cantilenis (*sc. complurium vocum. cf.* 9, 910 -a suavitas). Nicet. psalm. 13 p. 80, 5. *adde*: Nemes. ecl. 1, 16 -a (disona *N*) flamina Mopsi. 3, 10 -a sibila. *de clamoribus turbulentis sim.*: Liv. 4, 28, 2 -os clamores ac subitos tumultus (4, 37, 9 -us, impar [*cf. ibid. glossema*: incerto clamore]. 21, 33, 6. 22, 5, 1. 34, 47, 4. 37, 41, 10. 44, 33, 6. *reliqua v. s.* clamor *vol. III p. 1257, 49 sqq*). Liv. 5, 39, 5 ululatus cantusque -os. 30, 34, 1 congruens clamor ab Romanis . . . -ae illis, ut gentium multarum discrepantibus linguis, voces (*Polyb. 15, 12, 9* ἀδιάκριτον . . . τὴν φωνὴν καὶ παρηλλαγμένην. *adde*: Cvrt. 9, 9, 14 Tac. ann. 14, 45 Plin. paneg. 56, 6. *technice*: Qvint. inst. 9, 3, 72 non eadem ex ⟨voce⟩ non -a. *cf. etiam infra l. 31*). Lvcan. 6, 687 murmura . . . -a et humanae multum discordia linguae (*cf.* Clavd. carm. min. 18, 3). 7, 272 mixtae -a turbae barbaries. Plin. nat. 2, 54 crepitu -o. Tac. hist. 4, 29 strepitus. ann. 1, 34 questus. Apvl. met. 8, 4 latra[n]tibus fervidis -isque. Amm. 31, 7, 11 varios sermonis -i strepitus (*antea* clamoribus . . . inconditis). *adde*: Plin. nat. 2, 112 vaporem -um . . . ut candente ferro in aquam demerso. *nota per enallagen de locis*: Val. Fl. 3, 359 -a pervigili planctu vada. Sil. 3, 221 castra . . . permixtis -a linguis. *hinc transfertur ad oculorum sensum de vario atque incongruo aspectu*: Prvd. psych. 829 ne commissuris distantibus angulus impar argutam mutilet per -a semetra normam. *cf.* 442 gemmas discordia -a turbat. Physiogn. 54 incongruis ac -is translationibus pedum.

2 *translate i. q. discrepans, diversus* (*saepius add. ablat. ut l. 29. 44. 45. 59. 65. 66*): a *de rebus* (*hic illic i. q. alienus, cf. l. 48. 50*): *absolute* (*vel c. abl.*): Lvcan. 3, 289 tam variae cultu gentes, tam -a volgi ora (*cf.* Arnob. nat. 1, 46 oratione. Pavla et Evstoch. Hier. epist. 46, 10, 3 vox [Avg. doctr. christ. 2, 4, 5 Sidon. epist. 4, 25, 4]. Hil. Macc. 311 lingua. Carm. epigr. 1842, 6 verba). Plin. nat. 36, 73 solis ipsius -o cursu. Stat. silv. 2, 2, 114 seu nostram quatit ille chelyn (*hexametros*) seu -a nectit carmina (*i. disticha*). Pavl. dig. 42, 1, 38 pr. inter pares numero iudices si -ae sententiae proferantur (Boeth. cons. 1, 4 p. 16 *syn.* multiplices). Sol. praef. 4 ritu -o abditarum nationum (Prvd. perist. 2, 427). 29, 2 natura tam -am (sui *add. SAP*) faciat varietatem (Avg. epist. 112, 2). Paneg. 4 (9), 19, 3 -i motus habitusque dissimiles (*syn.* diversissimus, dispar, discrepans). Mar. Victorin. in Phil. 4, 7 p. 1229^D *syn.* discrepans. Cod. Iust. 6, 36, 3 (*a. 290*) -is voluntatibus (*syn.* contrarius. Pallad. hist. mon. I 6 p. 269^C *syn.* diversae). Ambr. Abr. 2, 6, 26 plura . . . -a ac repugnantia *vitia*. Hier. epist. 18^A, 7, 4 *syn.* diversum. Prvd. cath. 10, 16 -a texta. c. Symm. 2, 324 tempora. Clavd. 20, 42 -a partu semina. 28, 6 species . . . -a coetu. Avg. coll. c. Don. 3, 9, 15 *testimonia* (*opp.* consona). Cypr. Gall. gen. 1254 somnia. Ios. 501 synagoga. Macr. sat. 7, 8, 6 exemplum non -um. Mart. Cap. 1, 1 -a nexa (*sc. coniugia. cf.* 1, 92 nexio). 2, 191 -a sacra (*sc. peregrina, barbara*). 9, 912. Epist. pontif. Thiel Hil. 2, 2 opinionis. Pavl. Pell. 277 vota. Inscr. christ. Rossi II p. 264 v. 19 dogmata. *nota i. q. allegorice scriptus*: Arnob. nat. 5, 36 -is atque alienis significationibus tecta *pars historiae* (*postea*: ambiguorum . . . dictorum). *add. dativ.* (*cf. infra l. 78*): Stat. Theb. 8, 620 voxque illa *hirundinum* tamen non -a verbis. Ter. Mavr. 116 'e' quae sequitur vocula, -a est priori (*sc.* '*a*'). Ivvenc. 3, 764 laetitiis thalami fuerat quae *vestis* -a (desona *L saec. IX*) longe (lingua *R, Huemer*). Priscill. can. 2 p. 113, 9 quae sibi -a et inimica motu ac fructibus existant. *seq. praepos.*: Liv. 8, 8, 2 adeo nihil apud Latinos -um a b Romana re praeter animos erat. b *de personis* (*ubi additur* sermone *sim., etiam possis referre ad 1*): Liv. 1, 18, 3 tot gentes -as sermone moribusque (Stat. Theb. 4, 299 gens una viris, sed -a cultu. Sol. 31, 1 Amm. 31, 5, 13 Favst. Rei. epist. 3 p. 172, 12 Iord. Get 39, 204. *cf.* Amm. 23, 6, 75 nationes -as et multiplices [29, 5, 28 Mart. Cap. 2, 203]). Val. Fl. 5, 608 regna (Prvd. c. Symm. 2, 586). Sil. 16, 19 tot -a lingua agmina (*syn.* discordantia). Tac. hist. 2, 37 exercitus linguis moribusque -os. Prvd. ham. 100 numina. Clavd. 17, 249 -a ritu barbaries. 21, 152 -a linguis turba. *adde*: Stat. Ach. 1, 457 tunc sparsa ac -a moles (*Graecia*; *sc. propter varias dialectos*) in corpus vultumque coit. *seq. praepos.*: Leo M. epist 111, 3 episcopum a professione sua -um. *adde de mente i. q. inimicus*: Sil. 11, 45 -a corda (Cypr. Gall. Ios. 296). Cypr. Gall. lev. 164 mens.

pro subst.: *masc.*: Ambr. Abr. 2, 6, 26 quietis et pacificis etiam angusta abundant, -is moribus etiam spatiosa artantur (*syn.* discordibus). *neutr.* (*cf. p. 1505, 83*): Apvl. mund. 19 contrariorum per se natura flectitur et ex -is fit unus idemque consensus. Priscill. tract. 6, 100 p. 74, 24 ista tam diversa, tam -a. Macr. sat. 5, 1, 18 velut in musica concordiam -orum. Cod. Theod. 16, 1, 3 (*a. 381*) nihil -um profana divisione facientes (*de trinitate*. Greg. Tvr. glor. mart. 80). Cypr. Gall. num. 664 vatem diversa et -a fantem. *add. dativ.*: Cassiod. gramm. VII 211, 35 (= inst. div. 15 p. 1128^D) reperies . . . frequenter in auctoritate consuetudini -a. inst. div. 24 p. 1138^D quid -um aut discordans patrum regulis.

syn.: alienus, contrarius, discors, discrepans, dissimilis, diversus, incongruus, inimicus, multiplex, peregrinus (Clavd. 28, 6), varius. *opp.*: aequisonus, congruens, consonus, unus.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dissors, -tis [*a* dis- *et* sors, *cf.* consors. *Th.*]. AVG. gramm. V 505, 33 consors et -s in genetivo singulari tis syllabam habent, ut consortis -tis. -s autem dicitur dissimilis sortis (ISID. orig. 10, 51 'consors'... communis sorte, sicut '-s' dissimilis sorte). GLOSS. II 51, 24 -es διακληρωθέντες. V 287, 35 di⟨s⟩sociat⟨i⟩, sine sorte. 628, 8 desociati (*i.* diss-), divisi, sine sorte sociati. OV. am. 2, 12, 11 mea seposita est et ab omni milite -s (*sic P*, discors *vulgo*) gloria.

dissortium, -ī *n.* [*cf. c.* dissors, consortium. *Th.*]. GLOSS. II 53, 10 -um: διαχωρισμός, διάστασις.

dissuādeo, -suāsī, -suāsum, -ēre *a* dis- *et* suadere. de- *legitur* PORPH. Hor carm. 3, 5, 18 *et semel bisve in edd. parum fidelibus; cf. l. 12. legitur inde a* PLAVTO. GLOSS. ἀποτρέπω. desuadeo ἀποπείθω. NOT. Tir. 53, 45 -et. 53, 48 -sit.

i. q. *dehortari, absterrere, saepe technice de parte deliberativi generis causarum, cf. definitiones*: QVINT. inst. 2, 4, 33 Romanis pro contione suadere ac -ere moris fuit. 3, 4, 15. 3, 8, 6 pars deliberativa, quae eadem suasoria dicitur, de tempore futuro consultans quaerit etiam de praeterito. officiis constat duobus suadendi ac -endi. 3, 8, 15.

A *subi. est persona*: 1 *absol. vel obiecto supplendo*: PLAVT. Asin. 931 ego -bam, mater. TITIVS or. frg. Macr. sat. 3, 16, 14 qui suaserint qui -erint (SEN. benef. 6, 30, 5 suadet -etque. epist. 87, 41 90, 5. SIDON. epist. 4, 3, 6 suadet ut Cato, -et ut Appius, persuadet ut Tullius. EVGRAPH. Ter. Phorm. 441. 459). RHET. Her. 3, 3, 4 ad suadendum et ad -endum (CIC. inv. 2, 12 in suadendo et in -endo. LIV. 6, 40, 2 ad -endum processisse [43, 16, 8. *cf.* 34, 1, 4 prodibant]. 30, 1, 5 QVINT. inst. 3, 8, 67). CIC. Verr. 5, 53. leg. agr. 2, 101 si hoc -ere est ac non disturbare atque pervertere (*cf.* GELL. 1, 6, 3 neque id hortari magis esse quam -ere absterrereque). Lael. 96 -simus nos. part. 95 -entibus... aut utilitas labefactanda est aut efficiendi difficultates efferendae *eqs.* Att. 16, 7, 3 quibus invitis et -entibus (CAES. Gall. 7, 15, 6 *opp.* concedente. LIV. 6, 21, 5. SVET. Aug. 8, 2 dubitante matre, vitrico vero... multum -ente. Dom. 2, 1. OV. met 2, 53 -ere licet [*sequitur* τόπος *secundum genus deliberativum elaboratus*]). LIV. 3, 63, 8 multis -sum prodeuntibus. 45, 21, 7 VELL. 2, 31, 4. 2, 32, 2 TAC. ann. 14, 7. AMM. 21, 15, 1 *coniunct.* vetare. *add. dat.* (*cf. infra l. 52*): SEN. epist. 95, 10 suadere vobis ac -ere contenta *philosophia*. de: CIC. off. 3, 110 cum... de captivis -urus esset *Regulus*. TAC. ann. 13, 49 de bello aut pace... suaderet -retve. ab (*cf. infra l. 74*): TERT. castit. 4 -et ab eo quod supra indulserat. EVGRAPH. Ter. Andr. 366 ab inhonesto. 2 *aliquid*: PLAVT. Cist. 218 modo quod suasit, ⟨id⟩ -et (-sit *codd.*), quod -sit, id ostentat. Trin. 670 quod -etur, placet. CIC. inv. 2, 134 actiones. leg. agr. 2, 101 quis... tam secunda contione legem agrariam suasit quam ego -si? (Tusc. 3, 48 VELL. 2, 32, 1 LIV. 7, 6, 12. 10, 7, 1. 45, 21, 6 FEST. p. 242. 345 SEN. dial. 2, 1, 3 GELL. 11, 10, 1). de orat. 2, 333 suadere aliquid aut -ere. LIV. 30, 37, 7 pacem. SIDON. epist. 1, 7, 5. 34, 5, 1. 3 rogatione. STAT. silv. 4 praef. supervacuum est -ere rem factam (*cf. antea* reprehenderunt). Theb. 11, 351 pugnas (*opp.* iubet). TAC. ann. 13, 26 poenam. 14, 11 donativum et congiarium. TERT. scorp. 15 martyrium -entes (*cf. antea* dehortationis consilio). adv. Marc. 1, 20 p. 316, 21 ieiun. 9. VIR. ill. 40, 4 condicionem. *add. dativ.* (*cf. etiam l. 57. 59*): OV. met. 12, 307 quique suis frustra bellum -erat, augur. AVG. serm. ed. Mai 171, 2 -et (de- *traditur*) paenitentiam peccatori. POMER. 1, 15 cupidis amorem...-ere pecuniae. 3 *structurae: seq. infin.* (*cf. infra l. 82*): RHET. Her. 3, 3, 5 nimium progredi -bimus. SEN. Herc. O. 929 misero...-et mori. QVINT. inst. 2, 8, 7 certum studiorum facere delectum nemo -erit. 4, 2, 121. PORPH. Hor. carm. 2, 2, 19/20 dedocere ... id est -ere populo beatum dicere eum, qui. AVG. serm. ed. Mai 171, 2 et peccare suadet homini *diabolus* et paenitere -et. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 4, 7 p. 751 ed. Bas. vim adhibere -bant (*Ios. bell. Iud. 4, 295* ἀπεγίγνωσκον). *acc. c. infin.* (*cf.* CIC. off. 3, 101 *Regulus* non modo non censuerit captivos remittendos, verum etiam -erit. *v. etiam infra l. 79*): SVET. Tib. 2, 1 Appius Caecus societatem cum rege Pyrrho ut parum salubrem iniri -sit. AVG. civ. 1, 23 p. 38 D. hoc fieri...-bant (PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 12 p. 622 ed. Bas. Herodis consilio -entis id fieri, *cf. Ios. bell. Iud. 1, 318* ἀποτρέποντι). *seq.* ne: GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 4 qui prodeunt -uri, ne hanc legem accipiatis. ASCON. Scaur. p. 25, 2 St. FRONTO p. 57, 7 N. neve... neve. GELL. 6, 2, 10 me dehortatur -etque, ne (*ad* ENN ann. 381 de me hortatur, ne). PORPH. Hor. carm. 3, 5, 18. ITALA Zacch. 7, 11 (Lucif. Athan. 1, 37) et -erunt, ne observarent (ἠπείθησαν, VVLG. noluerunt attendere). 4 *mutata structura secundum verba quae sunt* deterrere *sim.* (*cf. supra l. 40*): HYG. fab. 219 p. 129, 11 *Cisseus* ab amicis -sus (disuasus *F*) fidem fraudavit. SCHOL. Stat. Theb. 4 praef. p. 187, 18 -entis eum a pugna.

B *subi. est res* (*personata*: OV. met. 1, 618 pudor est, qui suadeat illinc, hinc -et amor): SEN. nat. 2, 39, 3 *fulmen consiliarium* suadet -etque (*cf.* 2, 39, 1. *seq. acc. c. inf.*: AMM. 23, 5, 13 -ent aliquid fieri vel suadent). dial. 4, 3, 4 -ente aliqua causa. epist. 95, 37 sciet pro patria pugnandum esse, -bit timor (*postea* vetabunt). *seq. infin.*: PLIN. epist. 2, 17, 26 si... balneum... brevior mora calfacere -at.

syn.: absterrere, dehortari, vetare. *opp.*: concedere, dubitare, hortari, iubere, suadere.

dissuāsio, -ōnis *f. a* dissuadere. GLOSS. ἀποτροπή. *i. q.* *dehortatio, technice fere, cf.* dissuadeo *et defin.*: RHET. Her. 1, 2, 2 deliberativum *genus causarum* est in consultatione, quod habet in se suasionem et -em. CIC. part. 85 FORTVN. rhet. 1, 1 p. 81, 17 CASSIOD. rhet. 3 ISID. orig. 2, 4, 3. *absol.* (*cf. etiam infra l. 39*): SEN. epist. 94, 39 consolationes...-esque et adhortationes et obiurgationes et laudationes: omnia ista monitionum genera sunt. EVGRAPH. Ter. Hec. 340 quid...aegra: -o. [Andr. 302 *class. α.*] *c. gen. subi.*: AVELL. p. 242, 3 -e eius *Petri*. *c. gen. obi.*: CIC. Cluent. 140 in -e rogationis (*opp.* suasione). ASCON. Pis. p. 17, 1 St. legis agrariae (QVINT. decl. 255 p. 44, 19 suasoriarum et legis suasio et -o est). TERT. uxor. 1, 3 praelatio superiorum -o est infimorum. de: FEST. p. 234 Cato in -e de rege Attalo et vectigalibus Asiae. NON. p. 64, 20 Cato... in -e de faeneratione. ne: FEST. p. 282 Cato in -e, ne lex Baebia derogaretur.

opp.: praelatio, suasio.

***dissuāsor,** -ōris *m. a* dissuadere. de- *v. l 30.* *is qui dissuadet, dehortatur.* 1 *de hominibus, technice fere* (*cf. praecepta rhetorica*: CIC. part. 83 ut illa prima sint suasori aut -i videnda, quid aut possit fieri aut non possit *eqs.* 85 *bis.* MART. CAP. 5, 467 *opp.* persuasor. *et saepius ibidem*). *absolute*: CIC. de orat. 2, 261 -r (*sc. legis annalis*) M. Servilius. LIV. 38, 54, 8 -r processit. MACR. somn. 2, 10, 3 compos -r. CASSIOD. in psalm. 9, 37 iniquus. *v. etiam infra l. 40.* *c. gen. obi.*: CIC. Brut. 106 Piso... multarum legum aut auctor aut -r fuit (LIV. 2, 41, 7 -r et intercessor legis agrariae. *cf.* 2, 41, 4 largitioni resistebat). Att. 1, 14, 5 Piso... lator rogationis idem erat -r. epist. 9, 15, 3 non -em mihi emptionis Neapolitanae fuisse, sed auctorem moderationis. SEN. epist. 108, 7 populus honesti -r (*cf. infra l. 35*). AMM. 17, 10, 2 tunc -r pugnandi. 30, 9, 4 boni pravique suasor et -r (*Valesius*, desuasor *codd.*) admodum prudens. ENNOD. carm. 2, 75, 1 recti -r. 2 *de rebus* (*personatis*): CIC. ad Brut. 1, 15, 5 cum etesiarum diebus auster me in Italiam quasi -r mei consilii rettulisset. LVCAN. 4, 248 iusti gladius -r (*cf.* ADNOT. *ad l.*: id est qui non patiatur eos servare iustitiam). CLAVD. rapt. Pros. 3, 28 -r honesti luxus.

syn.: intercessor. *opp.*: auctor, lator, suasor.

dissuāsōriē *adv. a* dissuasor. *i. q. in modum dissuasoris*: SERV. Aen. 2, 46 ligno: bene 'ligno' quasi -e (*ME*, desuasor *L*, desuasore *H*), non 'simulacro'... nam in suasione vel dissuasione tam sensus quam verba considerantur (merito quasi dissuasor affectavit tapinosin dicens 'ligno' *C*).

dissuāvio(r) *v.* dissavio(r). **dissuēsco, dissuētūdo** *v.* de-.

dissūgo *v.* desugo.

dissulco, -āre [*a* dis- *et* sulcare. *Th.*]. *i. q. dividere*: AVG. c. epist. fund. 24 p. 222, 23 terra tenebrarum, quae terram lucis non modo vicinitate contingit, sed etiam penetratione -at. VEN. FORT. Mart. 4, 243 columna molliter aërio -ans (*sic codd.*) nubila lapsu. *cf. etiam* desulco. *Hofmann.*

dissulto, -āvī, -ātum, -āre [*cf. c.* dissilire *et c.* saltare. *Th.*]. GLOSS. διαπηδῶ. -ant resonant. per diversa sonant. *inde a* LVCR.; *in pedestri sermone inde a* SEN. phil. *v.* dissilio, desulto.

i. q. dissilire: 1 *in partes diversas salire*: a *de multitudine corporum, quae e contactu resiliunt*: LVCR. 3, 395 quantis intervallis *primordia*... possint concursare, coire et -are vicissim. 3, 569 quia ... tenentur corpore ab omni nec magnis intervallis primordia possunt libera -are. b *de singulis corporibus, quorum compages solvitur* (*fere i. q. rumpi*): VERG. Aen. 8, 240 -ant ripae. SEN. epist. 45, 9 *fortunae* tela... grandinis more -ant, quae incussa tectis... crepitat ac solvitur. PLIN. nat. 37, 57 ut ferrum utrimque -et. STAT. Theb. 5, 565 nemorum...-ant nexus. CYPR. GALL. gen. 253 ne fissilibus -ent *arcae* robora rimis. IVL. VAL. 1, 5 testulā *ovi* -ante. *hyperbolice: clamore* -are *i. rumpi*: AVSON. 364, 10 hinc fora -ant clamoribus. MART. CAP. 2, 133 magno tympani crepitu crotalorumque tinnitu universa -ant. c *i. q. dispergi* (*de luce, voce sim.*): VERG. Aen. 12, 923 nec fulmine tanti -ant crepitus. SIL. 7, 144 aquae splendor radiatus lampade solis -at per tecta. 9, 608 subito... per alta collucet iuga -ans Vulcanius ignis. MART. CAP. 5, 427 bombis -antibus. 2 *in alium locum salire, transire; tantum translate*: ALC. AVIT. epist. 9 p. 44, 2 si ab unitate sensus vestri Roma -et.

singularis usus est his locis: MART. CAP. 9, 906 Pitho, Voluptas et Gratiae admixtis lyrae vocibus atque ipsae harmonicis -antes motibus (*i. huc et illuc saltantes*) advenere. *transitive* (*i. q. facere, ut aliquid dissiliat, cf.* resulto): MART. CAP. 1, 3 cum... id... deditum mundo loquax triviatim -ret (*i. divulgaret*) humanitas.

dissultor *v.* desultor *p. 778, 12.* *Bauer.*

dissum ἀκέραιον GLOSS. II 52, 28 [*cf. c.* bissum, *q. v.* *Th.*].

dissunapiter *vox magica* CATO agr. 160.

dissuo (-suī), -sūtum, -ere [*a* dis- *et* suere, *cf.* consuere. *Th.*]. *perfect. legi videtur* HIER. tract. in psalm. I p. 95, 14. GLOSS. παραλύω. -it παραλύει. dissire: desuere. *v. etiam Thes. gloss. s. v.* resuit. NOT. Tir. 83, 55 -it. *proprie de vestimentis i. q. dissolvere, discindere; cf. metaphoram*: CIC. Lael. 76 tales... amicitiae sunt..., ut Catonem dicere audivi, -endae magis quam discindendae (*cf.* off. 1, 120 [dissuere *codd. interpol.*, diluere *cett.*] HIER. epist. 8, 2). OV. fast. 1, 408

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

altera *Nais* -uto pectus aperta sinu. ITALA lev. 10, 6 (Lugd.) vestimenta vestra ⟨non⟩ -etis [scindetis, *glossema ex* VVLG.] (οὐ διαρρήξετε, VVLG. nolite scindere. *adde*: VVLG. lev. 13, 45 habebit vestimenta -uta [παραλελυμένα]. HIER. tract. in psalm. I p. 95, 14 *syn.* scindantur. RVFIN. hist. mon. 31 p. 458^{C} *iussit eum* vestimentum -ere atque iterum resuere et rursus resolvere. PS. AVG. serm. 27, 3). HIER. epist. 117, 7, 2 si de industria -uta sit tunica, ut aliquid intus appareat *eqs.* (ISID. in lev. 11, 16 *allegorice*: -utis tunicis, id est omnibus secretis manifestatis). PS. AVG. serm. 252, 1 aliquid in stola animae. *adde*: AMM. 23, 6, 84 licet sinus lateraque -uta (*i. non tecta*) relinquant flatibus agitari ventorum (VEREC. in cant. 2, 40 *allegorice*: latus ... -ere hoc est cordis revelare secreta). *transl.* (*cf. p. 1508, 82*): PERS. 3, 59 oscitat hesternum -utis (*i. diductis*) undique malis (CASSIAN. inst. 2, 10, 1 -utis malis et hiantibus). ARNOB. nat. 3, 27 dea *Venere* cogente ... dissu[ri]untur tenacium matrimoniorum nexus. *reflexive*: AVG. util. cred. 8, 20 p. 25, 11 -bam me tamen magis magisque ab istis, quos iam deserere proposueram. *part. pro adi.* **dissūtus** *v. supra.* *neutr. subst.* **dissūta**, -ōrum: HIL. in Matth. 19, 11 -a vestium retexuntur. PS. AVG. serm. 300, 4 -a consuere, conscissa sarcire.

syn.: (di)scindere, resolvere. *opp.*: consuere, retexere.

dissupo *v.* dissipo. **dissyllab-** *v.* disyllab-.

distābēsco, -tābuī, -ere *a* dis- *et* tabescere. GLOSS. dista⟨b⟩uit elanguit, distillavit. -erunt contabuerunt. asundun (*anglosax.*). **1** *proprie i. q.* (*con*)*tabescere, dissolvi*: *de rebus et partibus corporum*: CATO agr. 24 sinito ... cum musto -at *sal.* PAVL. FEST. p. 156 (= FEST. p. 157) iecur cum -uit in coquendo. VEG. mulom. 1, 11, 13 ut suspirium -at (*de- S saec. VI*) in aqua (CHIRON 362). OROS. hist. 5, 16, 11 corpora in modum nivium -erunt. *de hominibus ipsis*: OROS. hist. 2, 10, 11 pedestres ... copiae ... labore, fame ac metu ... -uere. CASSIAN. inst. 5, 30, 1 eius (*uvae aegritudinis*) languore -ui. ORIG. Const. 3, 8 p. 8, 4 Galerius ... sic -uit (distibuit *cod. corrector*), ut aperto ... viscere moreretur. **2** *translate in* ITALA *et apud Christianos*: ITALA Ios. 5, 1 (Lugd.) -erunt sensus eorum (ἐτάκησαν, VVLG. dissolutum est cor). ITALA Iob 42, 6 (Hier. interpr. Iob 42, 6 Aug. civ. 22, 29 p. 627 D. *cf.* gen. ad litt. 10, 8 p. 305, 18 pecc. mer. 2, 11, 16) despexi memetipsum et -ui (ἐτάκην, VVLG. *deest*). ITALA psalm. 62, 2 (Ambr. in psalm. 118 serm. 20, 52, 2) quam -uit caro mea in terra deserta. ITALA Hab. 3, 6 (Hier. in Hab. 3, 6 p. 641) aspexit et -erunt gentes (διετάκη, VVLG. dissolvit). *add. praepos.*: ITALA psalm. 138, 21 (Aug. spec. 6 p. 45, 18) contra adversarios tuos -ui (ἐξετηκόμην, VVLG. tabescebam). AVG. conf. 3, 3, 5 in quantas iniquitates -ui! (contabui *V*). ARNOB. in psalm. 118 p. 521^{B} tabescebam (*cf.* psalm. 118, 139) ... quomodo -uit Moyses in populo praevaricatore ..., quomodo Samuel in Saule. *cf. etiam* detabesco.

syn.: dissolvi.

distaedet, -tīsum (-taesum), -ēre *a* dis- *et* taedere. PAVL. FEST. p. 72 distisum et pertisum dicebant, quod nunc di⟨s⟩taesum et pertaesum. *c. gen.*: PLAVT. Amph. 503 edepol haud quod tui me neque domi -at. *c. inf.*: TER. Phorm. 1011 cum hoc ipso -et loqui (*cf.* ROMAN. Char. gramm. I 198, 8 'dis' pro 'valde'. EVGRAPH. *ad l.* -et: id est valde pudet. SCHOL. Ter. p. 139, 31 -et: valde taedet vel dis testibus [*sic*] taedet me loqui).

? prosodiae velut quaedam ⟨d⟩**istāmina** SERG. gramm. IV 532, 10 (*ex Varrone*; διαστήματα *coniec. Wilmanns*). *sed cf. etiam s.* stamen.

distāns, -anter *v.* disto. *Hofmann.*

×distantia, -ae *f.* [*a* distans, distare. *Th.*]. *i. q. intervallum, discrimen, differentia.* GLOSS. διάστασις, διχόνοια, inaequalitas, differentia. *legitur inde a* CIC., *frequentant* TERT. AVG. BOETH. [*e coni.* AMM. 31, 2, 9.]

I *proprie*: *de intervallo vel separatione locali vel temporali, interdum de numerorum intervallis* (*accedit genet. passim*, ad *l. 68 et p. 1510, 15*, inter *l. 79 et p. 1510, 2*): VARRO gramm. frg. 76 p. 210 G.-S. vocem sicut omne corpus tris habere -as: altitudinem, crassitudinem, ⟨longitudinem⟩ (*cf. l. 83*). VITR. 5, 4, 2 *tonorum.* 5, 4, 3 intervallorum. 5, 4, 6 ei *sonitus* intervalla ... et -as habent crescentes. 6, 1, 7 quae ... progredientibus ad septentrionem sunt nationes, ... altiores habent -as ad mundum (ad mundi *codd.*, mundi *Krohn*). COLVM. 1, 1, 20 *servi* tam longa dominorum -ā corrumpuntur. 9, 8, 8 loci (SIDON. epist. 8, 9, 5 *cf. l. 77*). PLIN. nat. 2, 61 a longissimis -ae suae metis (*de Veneris et Mercurii stellis*). *ibid.* a longissimis -ae suae finibus (*de Veneris stella*). PS. QVINT. decl. 1, 12 paries habet -am, vacat aliquid loci. LIB. col. grom. p. 214, 1 L. nulla interiecta -a. p. 227, 7 quorum limitum -a est ped. *tot.* TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 537, 3 per immensam illam -am sublimitatis et profunditatis. CARM. epigr. 871, 3 (*Burdigalae*) nec me diversi cogit -a mundi. PANEG. 9 (12), 21, 5 magna ... intercapedine temporis ac brevi **locorum** -a (AVG. c. Iul. 2, 10, 37 SIDON. epist. 9, 8, 2 *cf. l. 69*). MAR. VICTORIN. verb. script. 3 quid ... est separare, si non -am inter haec (*lucem et tenebras*) **facere** (*cf.* CAEL. AVR. acut. 2, 12, 85 ob dentium [*cf. p. 1510, 5*] faciendam -am. chron. 1, 4, 110 oris facienda -a. *cf. p. 1511, 40*). AVSON. 336, 75 triplex sideribus positus, -a, forma. FAV. EVL. p. 11, 15 dupli ac tripli -as. AMBR. Noe 6, 13 in nostro corpore summa est et media et minima -a (*cf. supra l. 64*). AVG. civ. 5, 5 p. 196, 19 D. si tanta -a est temporis in nativitate geminorum. MART. CAP. 7, 758 ubi alter numerus maior, alter minor est, protinus inter eos -a est. 9, 930 diesis ... -ae sunt tres (*in musica*). 9, 965. AVELL. p. 196, 26 unitati ne dederis -am neque dividas deum a carne. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 69 palpebrarum. 2, 10, 70 ut sit *dentibus* quaedam interiecta -a (2, 10, 74 perfecta dentium -a. *al., cf. p. 1509, 80*). 3, 5, 50 oris hiscens -a (chron. 1, 4, 110). 3, 7, 74 motus earundem partium ... **temporis** -ā differentes (chron. 2, 13, 164 -ā temporum. THEOD. MOPS. in Gal. 1, 3—5 p. 5, 16 temporum prolixitas vel -a [διάστημα]) CLAVD. MAM. anim. 2, 4 p. 114, 21 pro partium -a (*cf.* 3, 6 p. 163, 20). ALC. AVIT. epist. 93 p. 100, 29 orientalium ... gentium -a. BOETH. arithm. 1, 10 p. 23, 14. 2, 23 p. 107, 6. 2, 46 p. 150, 9 *syn.* intervallum. mus. 1, 8 p. 195, 6 intervallum ... est soni acuti gravisque -a. 1, 10 p. 196, 4 quibus ... inter se -is consonantiae differant. 1, 20 p. 208, 6 -a meses et parameses. 1, 31 p. 222, 7. 2, 29 p. 262, 14 hemitonii. 4, 6 p. 319, 19 paranete hyperboleon ad neten hyperboleon obtinens -am tonum. *al.* *nota*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 403^{C} *pulmo* cedens atque rarescens rursusque attrahens aerem per -am movetur (*i. se dilatans*; *gr.* τῇ διαστάσει).

II *translate*: *i. q. discrimen, diversitas*; *nonnullis locis fere i. q. species* (*pluralis l. 27. 37. 41. 46 sqq. 52*; *p. 1511, 9. 27. 29. 35. 37 acced. genet. passim.* ab *l. 38. 50*; *p. 1511, 22.* ad *p. 1511, 25 sq. 28.* apud *l. 69. 76.* cum *l. 68.* in *c. abl. l. 24. 50. 52*, in *c. acc. l. 40*, inter *l. 28. 36. 43. 48. 53. 59. 61. 65*; *p. 1511, 8. 17 al.*): CIC. Lael. 74 morum studiorumque. LVCR. 2, 373 intercurrat quaedam -a formis. 2, 525 formarum. 6, 636 tantaque in his rebus -a differitasque. QVINT. inst. 5, 10, 26 condicionis *personae* etiam -a est *in argumentatione.* 7, 10, 10 caloris -am (*in aegroto*). GELL. 2, 26, 6 quasdam -as coloris rufi. APVL. Plat. 2, 13 per dissimilitudinem morum et -am vitae. TERT. nat. 1, 5 p. 65, 27 multum -ae inter crimen et nomen. anim. 10 p. 314, 19 cum -am non das, ut ipsa sit anima spiritus, dum *eqs.* 16 p. 322, 7 †delicti diversitas ... ex -a auctorum. 27 p. 345, 14 temporum. resurr. 5 p. 32, 3. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 16 quid differentiam rerum ad -am interpretaris potestatum? 4, 25 p. 508, 9 pro differentia ... mercedum operarum quoque credenda -a est. 4, 34 p. 538, 22 non erit divinitatum statuenda -a, sed ipsarum materiarum. 5, 3 p. 577, 14. IREN. 5, 36, 2 habitationis (διαστολήν). PS. ORIG. tract. 12 p. 138, 16 magna est -a inter coccum et purpuram. ARNOB. nat. 2, 59 qualitatum -as. LACT. inst. 5, 7 bonorum ac malorum. ira 7 hominis atque mutorum. NON. p. 438 *voces* hanc **habere** -am (p. 423 genetrix a matre hanc habet -am. p. 439 simulare et dissimulare hanc habent -am. p. 441 AVG. c. Fel. 1, 18 p. 823, 28. DIOSC. 3, 133 *leucoyon* in flores -as habet [διαφορὰ ἐν τῷ ἄνθει]. 3, 149. CASS. FEL. 35 quattuor -as ... habere uva [*i. tumor faucium*] ostenditur. 38. *cf. p. 1511, 41*). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 1 p. 156, 22 quae -a sit inter rhetorem, sophistam et oratorem. 2, 16 p. 272, 12 illa tantum -ā et dicendi diversitate. IVL. RVF. rhet. 22 p. 44, 14 harum *specierum* -a est, quod *eqs.* RHET. min. p. 586, 13 temporis -ae sunt duae: semper et accidens (*fere i. q. differentiae. cf.* p. 586, 15 loci -ae ...: spatium et sedes). CHAR. gramm. I 70, 2. CONSENT. gramm. V 386, 8 quid -arum *illi modi* inter se habeant. CASSIOD. (*ex Papiriano*) gramm. VII 158, 12 ut esset -a genetivorum a dativis. PALLAD. 3, 25, 4 cum in *pomorum generibus* excolendis sit nulla -a. 4, 10, 27. 11, 14, 1 POTAM. tract. 1. HIL. in psalm. 14 habitationis et requiei. 118, 3 p. 356, 20 sunt ... -ae in singulis ... rebus. OPTAT. 1, 10 p. 13, 18 inter scismaticos et haereticos quam sit magna -a. 1, 21 p. 23, 10. 5, 3 p. 125, 3 *al.* AVSON. 89, 3. AMM. 29, 2, 2 sine fortunarum -a. 31, 6, 7 sine -a aetatis vel sexus. CLAVD. DON. Aen. 1, 639 fuit in ... apparatu *convivii* diversitas propter -am personarum. VEG. mil. 3, 13 sed illa -a est, quod, si ..., si vero *eqs.* FVLG. aet. mund. p. 141, 12 (*cf. p. 1511, 31*). AMBR. hex. 4, 4, 14 *nativitatis.* 4, 4, 17. HIER. epist. 49, 14, 9 tantam nos inter virginitatem et nuptias fecisse -am (AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 120 inter te ... et Manichaeum ... magnam factam esse -am. ENNOD. dict. 12, 11 p. 464, 7 inter unius naturae homines -am facitis. CASSIOD. compl. in I Cor. 15, 39 totius carnis -am facit [*syn.* discernit]). 49, 14, 13 in Gal. 6, 3. in Ier. 5, 33, 2. 6, 15 p. 886 nullam **habere** (*i. statuere*) -am bonorum malorumque operum (VVLG. Ezech. 22, 26 inter sanctum et profanum. MART. CAP. 8, 844 temporum, quibus signa oriuntur aut occidunt. 8, 851 horum ... septem [*sc. planetarum*] illa eo maxime cum fixis sideribus habenda -a, quod *eqs.* MAX. epist. p. 2, 29 nullam apud Christum -am et condicionem ... haberi nec sexum). 25, 34/35 p. 1023 tract. in Marc. p. 345, 31 in Matth. 13, 20/21. 13, 37 *sq.* adv. Pelag. 2, 7 p. 543^{B} personarum (VVLG. deut. 1, 17). praef. Vulg. in euang. quotiens praetulerint in numerorum adnotatione -am. in catal. Paul. stili sermonisque (ISID. eccl. off. 1, 12, 12 *syn.* propter dissonantiam sermonis). VVLG. deut. 1, 39 boni ac mali (eccl. 6, 5). II par. 12, 8 ut sciant -am servitutis meae. 14, 11 domine, non est apud te ulla -a, utrum ..., an .... DOCTR. apost. 1, 1 -a ... magna est duarum viarum (*sc. vitae et mortis*; διαφορά). AVG. civ. 5, 4 D. ut ... inimicos eos (*Esau et Iacob*) inter se faceret ipsa -a. 8, 21 p. 351, 22 elementorum. 9, 17 p. 392, 27 locorum (*cf.* CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 146, 19 quia cum differentia dignitatum sit -a locorum. 3, 10 p. 171, 5). 15, 10 p. 76, 10 D. 20, 27 p. 477, 7 praemiorum atque poenarum. *al.* epist. 140, 8. 167, 18 sedendi et standi. c. Fel. 1, 18 p. 823, 31. quaest. hept. 1, 105 hoc ... quā -ā dicatur. 3, 8 sacrificia non pro -a peccatorum ..., sed pro -a personarum distinxerit. 5, 15 p. 383, 26 *syn.*

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

differentia duorum testamentorum. gest. Pelag. 14, 32 gratiarum. pecc. mer. 1, 31, 60 divinitatis et infirmitatis. c. Pelag. 3, 4, 11 spir. et litt. 15, 42. 16, 28 (*opp.* congruentia). serm. 1, 5 creaturae creatorisque. 22, 8 peccatorum. virg. 46, 47 fertilitatis. *al.* BACHIAR. fid. 5 p. 1033ᴬ iustorum peccatorumque. CHROMAT. in Matth. 10, 2 MACR. sat. 7, 7, 16. PHYSIOGN. 46 masculini et feminini -a, quorum discretionem supra prosecuti sumus. THEOD. PRISC. eup. faen. 17 huius passionis. DIOSC. 4, 24. MART. CAP. 9, 969 est quoque -a inter rhythmum metrumque non parva. LEO M. serm. 75, 4. CASS. FEL. 49 sunt ictericorum -ae duae. 52. 54 *al.* PETR. CHRYS. serm. 88 p. 449ᶜ sic est unitas trinitatis, ut nulla sit in deitate -a. CLAVD. MAM. anim. 1, 12 p. 55, 12 eandem ..., quae est in siderum qualitate discrepantia, resuscitatorum corporum fore pro meritorum diversitate -am. 2, 3 p. 110, 11. FAVST. REI. spir. 1, 7 p. 113, 8 *syn.* dissimilitudo ... (differentia). ALC. AVIT. c. Arr. 30 p. 13, 30 carm. 5, 245. 6, 283. epist. 22 p. 55, 8 meriti alternante -a. hom. 7 p. 117, 3. 8, 4 p. 119, 25. 9, 2 p. 120, 17 LEX Roman. Visig. (epit. inst. Gaii) 2, 5, 5 inter legatum vindicationis et damnationis illa -a est, ut *eqs.* BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 23, 16. 3, 9 p. 197, 1. *ibid.* p. 229, 5 quoniam nec de eo ulla -a est, sive ... sive .... 4, 1 p. 305, 18. 5, 12 p. 381, 28 magna ... -a est, an ... an .... in Porph. comm. pr. 1, 17 p. 51, 17 generis speciei que. 1, 19 p. 56, 13 de differentiae accidentisque a genere -a. *ibid.* p. 56, 22 differentiam -amque. 2, 1 p. 86, 16 harum ... communes et propriae differentiae quodammodo discrepantiam -amque faciunt (*i. efficiunt. cf. l. 37*). *ibid.* p. 87, 14. 2, 19 p. 119, 10*sq.* cum superioris generis ad alia quattuor differentiae fuerint, nunc vero differentiae (*genet.*) ad alia tres -ae videantur, septem hae -ae fiunt. in Porph. comm. sec. 5, 18 p. 336, 14 expositis igitur -is differentiae ad cetera. *ibid.* p. 336, 17. ENNOD. epist. 8, 16, 2 p. 211, 6 est facti unitas in -a personarum. opusc. 10, 2 p. 419, 18. APRING. in apoc. 21, 21 meritorum. FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 11 p. 191ᶜ c. Arrian. 7 p. 217ᴮ (*syn.* differentia). rem. pecc. 2, 5 p. 555ᶜ (*cf. p. 1510, 58*). CASSIOD. in psalm. 24, 3. 134 conclus. MVTIAN. Chrysost. hom. 19, 1 p. 357/8 (τὸ διάφορον). GREG. M. in Ezech. 1, 1, 17 PALLAD. hist. mon. I 6 p. 269ᶜ. 37 p. 325ᴰ ORIG. in Matth. 16, 16. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 3 p. 357ᶜ tres -as (τρεῖς διαφοράς) voluntatum novit apostolus: carnalem ... animalem ... spiritalitatem. EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 311. ISID. orig. 11, 1, 56 -as vocis.

iuncturae: -a est: *saepe.* intercurrit: *p. 1510, 22.* -am dare: *p. 1510, 3. 29.* facere: *p. 1509, 79 sqq. 1510, 60 sqq. 1511, 24.* efficere: *p. 1511, 37.* habere: *p. 1509, 64. 66 sq. 72. 1510, 26. 38 sqq. 42. 64 sqq.* intericere: *p. 1509, 73. 1510, 5.* obtinere: *p. 1510, 15.* ponere: CASSIOD. inst. div. 5 p. 1117ᶜ. praeferre: *p. 1510, 72.* statuere: *p. 1510, 34.*

syn. et iuxta posita: *ad I*: prolixitas (THEOD. MOPS. in Gal. 1, 3—5). *ad II*: differentia (AVG. quaest. hept. 5, 15 *al.*), differitas (LVCR. 6, 636), discrepantia (BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 86, 16), discretio (PHYSIOGN. 10 *al.*), dissonantia (ISID. eccl. off. 1, 12, 11), diversitas (MAR. VICTORIN. rhet. 2, 16 p. 272, 12 *al.*).

distantīvus, -a, -um [*cf. c.* distare, distans. *Th.*]. *i. q. ad distantiam efficiendam valens*: TERT. anim. 9 p. 310, 5 illud trifariam -um (distantium *trad.*), longitudinem dico et latitudinem et sublimitatem. *i. q. distantiam habens*: CHALC. comm. 16 haec eadem ... duum corporum -a (distantia *al.*) seu duplex medietas coniungere distantia corpora ... sic ostenditur (*cf. de eadem re infra*: distans *competens [i. analogia, proportio] est,* quod duobus mediis finibus separat extima [*velut* $8:4=6:3$]. *opp.* continuum competens [*velut* $8:4=4:2$]). *Pflugbeil.*

[**distario** occupatio GLOSS. (*vel* disturio) *v.* distentio *p. 1516, 63,* distractio *p. 1540, 46.*]

distēctus, -a, -um *part.* [*a* dis- *et* tegere, *cf.* detegere. *Th.*]. *i. q. detectus, denudatus*: ALC. AVIT. carm. 4, 408 qui (*Chanaan*) forte cachinno -um petiit ... patrem (*sc. Noë*). GREG. M. epist. 14, 3 domus ipsa ... parte -a, parte diruta, parte igne probatur esse consumpta.

distegia, -ae *f.*, διστεγία. *i. q. aedificium vel aedicula vel porticus duo tabulata habens* (*quid sit parum constat*): INSCR. Revue des études anciennes 2 (1900) 239 (*Emeritae Augustae, ex apographo*; = CORP. VI 3050* *immerito inter falsa relata*) hortulo⟨s⟩ aedicul(am) sacell(um) cum disteg(ia) Servilia Cinyra fecit sibi. *supplevit Hübner propter graecum vocabulum, ut videtur; nam* distegum, -i *n.* (CORP. VI 2653*) *non iam licet afferre.*

distegus, -um *adi.*, δίστεγος. *i. q. duo tabulata habens*: CORP. VI 1600, 8 conparaverunt ... armarium -um cum taberna et hortulo.

†**distemistea**. FVLG. myth. 2, 6 p. 45, 23 Nicagoras in -a libro (Διὸς θεμιστεία *Plasberg*).

***distemperantia**, -ae *f. a* distemperare. *t. t. medicorum ex gr.* δυσκρασία *versus*: PS. SORAN. quaest med. 80 aegritudo *est* -a humorum in nobis consistentium. *ibid. iterum.* PHILAGR. med. 1 p. 74 frigidae -ae splenis (PLIN. VAL. 5, 25. 26 tit. MISC. Tir. p. 49, 6 ORIBAS. syn. 2 add. p. 843). *ibid.* calida (PLIN. VAL. 5, 18 tit. ORIBAS. syn. 4, 19 *al.*). 1 p. 76 *saep.* 1 p. 78. 80 compositis (*opp.* simplici). *passim in hoc capitulo.* ORIBAS. syn. 5, 51 sicca (5, 53). 5, 53 (*plur.*) *al.*

distemperātio, -ōnis *f. a* distemperare *i. q. distemperantia*: PS. GARG. MART. p. 211 quibus ... ex -e caloris stomachus patitur.

distempero, -ātus, -āre *a* dis- *et* temperare. NOT. Tir. 56, 93ᵃ -at. **1** *i. q. contemperare, commiscere*: PLIN. VAL. 1, 5 nuces ... -as cum aceto et imponis. 2, 45 cum -atum fuerit *vinum*. MISC. Tir. p. 50, 12 in vino. CASS. FEL. (?) cod. Cantabr. p. 59 aequalia pondera -a cum aqua de rosa. PS. THEOD. PRISC. add. p. 271, 7. 282, 24 ORIBAS. syn. 2 add. p. 848. **2** *i. q. male temperare* (*cf.* distemperantia): PHILAGR. med. 1 p. 74 frequenter ... -atur splen. *ibid.* -atus efficitur. ORIBAS. syn. 1, 34. 5, 47 si digerit bene venter, temperatus est, si autem non digerit, -atus est. 6, 24 aërum qualitates si -ati fuerint frequenter in omnibus. *Hofmann.*

***distendo**, -tendī, -tentum (-tēnsum), -ere *a* dis- *et* tendere. *part.* -sum, *quantum de tradita scriptura certe iudicare licet (id quod plerumque fieri nequit), legi videtur in libris aut in librorum parte inde a* TERT. apol. 9, 14 (*v. infra l. 62*) *apud* COMM. instr. 2, 20, 19 ENNOD. epist. 8, 8 p. 206, 9 VEN. FORT. carm. 11, 3, 11 GREG. M. dial. 2, 8 p. 152ᴬ moral. 2, 75 *alios, ita tamen, ut ab eorundem saeculorum scriptoribus etiam formae in* -tum *desinentes usurpentur. v. etiam* NOT. Tir. 12, 4 distentus. 12, 18 distensum. dest- *pro* dist- *exhibet cod. Palat.* VERG. ecl. 9, 31, *item cod. Vat.* AMM. 19, 12, 13. 29, 5, 54. GLOSS. *singulis capitulis praescripsi praeter* -it περιτείνει. -nsis: ventilatis causis (*cf. IV B 2*). *legitur inde ab* ENNIO *atque* PLAVTO, *deest apud* CIC. *al.* [*ex coniectura*: SEN. dial. 3, 2, 2 alium *ira iussit* in cruce (cruces *codd.*) membra distendere (*Lipsius*, diffindere *vel* diffundere [*cf. vol. V p. 1103, 5*] *codd. vett.*). *loc. dub.*: BOETH. mus. 4, 3 p. 309, 7 si quando melos aliquod musicus voluisset ascribere super versum rhythmica metri compositione distentum (*codd., malim* distinctum). LACT. Phoen. 131 caudaque porrigitur fulvo distincta (*recent.*; distenta *vett.*) metallo. *cf. p. 1517, 51.* HEGES. 3, 1, 1 (*v. p. 1513, 31*), *ubi* distendebatur *cod. Cassell.*, distring- *vulg.*].

I *i. q. tendere, extendere*:

A *proprie* (*inde a* PLAVTO *infra l. 79*): **1** *de rebus corporeis*: **a** *generatim de arcu, chorda, tignis; de vestibus, velis sim.*: GLOSS. διατείνω. OV. ars 2, 209 -nta suis umbracula virgis. VITR. 10, 2, 8 tignum, quod erigitur et -itur retinaculis quadrifariam. COLVM. 4, 17, 6 *vinea* ex utraque parte iugo devincta pari libramento velut ancoris quibusdam -itur. SVET. Otho 2, 1 -nto sago. GELL. 15, 15, 3 'velis passis' ... significat diductis atque -ntis. TERT. idol. 8 cymatia -ere. pudic. 2 (*trop.*) funem contentiosum alterno ductu in diversa -ere. FAV. EVL. p. 16, 1 huic chordae si alteram iungas diversa ratione -ntam (RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 8, 1 nec arcus districto semper nervo chordaque -nta utilis erit emissionibus sagittarum [GREG. ἐπεὶ μηδὲ νευρὰ φέρει τὸ σύντονον ἀεὶ τεινομένη]. AVG. in psalm. 56, 16 psalterium ... chordas -ntas habet. serm. 243, 4). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 2 *arcu* dilatato atque -nto. MART. CAP. 8, 872 *Sol* suum circulum contra mundum per obliqua -it (*velut arcum*). EVSTATH. Bas. hex. 2, 5 p. 885ᴰ constat factum esse caelum praeceptione dei subitoque -nsum (*velut velum vel tentorium*). PAVL. PETRIC. Mart. 5, 224 -nta ... lintea. ALC. AVIT. epist. 7 p. 39, 2 *turabula paganorum ex metallis confecta* infusa fornacibus et -nta per laminas (*cf.* VVLG. num. 16, 38 producatque ea in laminas). ENNOD. carm. 1, 5, 13 Lyaeus -it tunicas uvarum carcere musti (*i. prelo premit*). **b** *speciatim*: **α** *t. t. medicorum de nervis hominum* (*cf.* distentio): CELS. 4, 27, 1 nervi -untur. 5, 26, 14. 17 *opp.* resolvuntur. 7, 2. 7, 5, 4. 8, 25. **β** *de cute hominis vel animalium* (*verbi notio nonnumquam prope accedit ad exempla sub III A 2 allata*): POTAM. tract. 1 p. 1412ᴬ inter ieiunas et numerabiles costas *Lazari* pellis taetra -itur. VEG. mulom 2, 9, 2 huic (*sc. iumento ex distentione laboranti*) capitis membrana -itur. CLAVD. 18, 259 laxasque laborat -isse (contendisse *al.*) genas fictumque inflatus anhelat (*cf.* ARNOB. nat. 2, 42 inflandis bucculas -rent tibiis. 7, 33 buccas vento -ere. HIER. epist. 22, 16, 2 rubentibus buccis cutis farsa -itur). 20, 449 *cocus secum volutat* quanto ... cutem (*sc. suis*) -at echino (*i. farciat; de re v.* APIC. 8, 339. *cf.* TERT. apol. 9, 14 botulos ... cruore -nsos [*ABEF*, -ntos *DG*]). SIDON. epist. 3, 13, 7 *frons* cutem plicat, supercilia -it. 9, 9, 14 Zenon fronte contracta, Epicurus cute -nta. DRAC. laud. dei 3, 694 iam tegit ossa cutis multos -nta per artus. *de corpore, translate tamen eo modo, ut non aliquod membrum, sed facultas vel indoles eius tendi dicatur*: PETRON. 87, 1 cetera, quae libido -nta dictat (*fere i. q. turgida, ambiguo sensu, cf.* AVG. civ. 4, 11 p. 162, 24 D. turpi nuditate -ntus ... Priapus). NEMES. cyn. 287 (*de equis*) mox laetae redeunt in pectora fortia vires et nitidos artus -nto robore formant. **2** *de tensione corporis hominis vel animalis ab aliis facta*: **a** *generatim*: LIV. 1, 28, 10 duabus admotis quadrigis in currus earum -ntum illigat Mettium. COLVM. 6, 9, 13 ceterum corpus (*sc. quadrupedis*) laqueatum et -ntum temonibus obligatur. LVCAN. 4, 628 *victor victi* inguina ... insertis pedibus -it. RVFIN. hist. 5, 1, 41 Blandina ... religata ad stipitem atque in crucis modum -nta bestiis pabulum praeparatur (ἐπὶ ξύλου κρεμασθεῖσα). **b** *speciatim de hominibus, qui verberandi causa extenduntur* (GLOSS. ad virgas extentus): PLAVT. Mil. 1407 dispennite hominem divorsum et -ite (distendite *A*, NON., dispendite *P*). QVINT. decl. 338 p. 336, 11 deficientes (suffic- *codd.*) iam per se -is artus lacerasque verberibus iam non cohaerentem cutem. LACT. mort. pers. 21, 4 si quis (*sc. inimicorum Maximiani*) esset verberandus, defixi in stabulo pali quattuor stabant, ad quos nullus umquam servus -i solebat. VVLG. Hebr. 11, 35

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

alii autem -nti sunt (*ἐτυμπανίσθησαν cf. p. 1516, 80*). EVCHER. pass. Acaun. 7 ad poenam vel ad supplicia -itur. ISID. diff. app. 76 laniat qui membratim -it. *eadem notio sublatere videtur*: SVET. Tib. 62, 2 excogitaverat ... inter genera cruciatus etiam, ut larga meri potione per fallaciam oneratos, repente veretris deligatis, fidicularum simul urinaeque tormento -ret (*ubi tamen ea quoque inest significatio, de qua v. III A 2 d*). **3** *de motu membrorum corporis*: OV. met. 4, 491 Erinys nexa ... vipereis -ens bracchia nodis. SEN. Herc. f. 1212 (*translate*) Symplegas ... hinc et hinc vinctas manus -at alto. dial. 3, 2, 2 (*v. p. 1512, 21*). LVCAN. 3, 734 -ntis toto riguit sed corpore palmis (QVINT. inst. 11, 3, 115 in latus utramque *palmam* -imus. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 59 manuum neglecta atque -nsa abiectio. 3, 6, 68 *opisthotonicis* neque manus -untur: digitos conductos atque implicitos habent, ut Hippocrates ait *eqs.* [*cf. Hippocr. περὶ νούσων 3, 13 vol. VII 132 Littré ὀπισθότονος ... οὐκ ἐᾷ ... οὐδὲ τὰς χεῖρας ἐκτεῖναι*]. VEN. FORT. vita Pat. 13, 40 contractarum manuum [*sc. ancillae aegrotae*] se tela -it. *de sidere*: AVIEN. Arat. 467 *Andromeda* diducta ulnas ... -it in aethra. 1198 Cepheus ipse caput -ntaque bracchia vasto induitur ponto). LVCAN. 6, 95 -ntaque lumina rumpit. 6, 757 *morientis* -nto lumina rictu nudantur (*cf. p. 1514, 64*). 9, 722 oraque -ens avidus fumantia prester. QVINT. inst. 1, 11, 9 ne immodicus hiatus rictum -at. PRISC. Anast. 71 *leo* -it hiatus. GREG. M. dial. 4, 11 cum eum ... conspiceret solutis ... membris quasi in morte -ntum (*cf. l. 10*).

B *translate* (*apud Christianos, imprimis* CASSIAN.): *de animo, i. q. sollicitare* (*totus hic usus fluxisse videtur ex Ecclesiastae [l. 29] interpretatione, ut videtur, iam vetere latina [cf. p. 1517, 45]. significatio ubique eadem, cf. p. 1517, 32 sqq*): ITALA (*v. p. 1517, 33*) eccles. 3, 10 deus distensionem magnam dedit hominibus, ut -antur in ea (*τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ*). AMBROSIAST. in Rom. 10, 19 per quam (*gentem*) zelum passi iracundia -rentur. HEGES. 3, 1, 1 -batur animi sollicitudine (*v. p. 1512, 27*). CASSIAN. conl. 1, 20, 5 ut *diabolus* monachum ... perniciosarum sollicitudinum occupatione -at. 1, 21, 1 calliditate diaboli circumventum talique -ntum ieiunio, ut *eqs.* 19, 6, 4 animum ... expectatio ipsa -it. 23, 5, 1 sollicita mente -itur. 23, 5, 7 *mens* crebris -itur curis. inst. 4, 35 sollicitudine curaque (POMER. 2, 21, 2). VICTORIN. ad Ruric. epist. 2 p. 444, 19 pro filiae redemptione anxietas paterna -itur. *accedit enuntiatum finale*: CASSIAN. conl. 11, 13, 1 is qui alium valde amat ... attonita semper pietate -itur, ne ... intepescat. *accedit* ad: CASSIAN. conl. 9, 5, 5 ad duorum vel trium solidorum acquisitionem nosmet ipsos propensiore ... opere ac labore -ere. SALV. eccl. 1, 22 quid ad conquirenda terrena et peritura -eris? (*sc. paterna pietas*).

C *nota sensum genuino contrarium, ita, ut non tentio, sed relaxatio rei antea tentae significetur, fere i. q. retendere*: SCHOL. Hor. carm. 3, 8, 23 'laxo meditantur arcu': ut eos -nsis arcubus victos et fugientes ostenderet. GREG. M. moral. 28, 29 ex studio namque arcus -itur, ut in suo tempore cum utilitate tendatur (*cf. p. 1512, 40*). *in locutione metaphorica*: GREG. M. moral. 28 pr. *conscia virtus animum* a meliorationis intentione -it.

II *i. q. tendendo distrahere, divellere, dirumpere.* GLOSS. -itur discerpitur.

A *proprie*: CAES. civ. 3, 92, 2 Pompeius suis praedixerat, ut Caesaris impetum exciperent ... aciemque eius distrahi paterentur; idque ... fecisse dicebatur, ut ... acies ... -retur. LIV. 3, 23, 1 ut -rent hostium copias. 34, 29, 7 ut -rent (*M*, descenderent *B*) ab apertiore loco hostes (*cf. Weißenb. ad l.*). ANTH. 99, 1 Laucontem gemini -unt nexibus angues (*fort. propius accedit ad I A 2 a*). PALLAD. hist. mon. I 6 p. 272B aspidis dente percussus est ... correptam igitur eam et utraque manu ab ore -ntam scidit mediam (*λαβὼν οὖν αὐτὴν ταῖς δύο χερσὶν ἀπὸ τῶν χελυνίων κρατήσας διέσχισεν*). **B** *translate de anima*: EPICED. Drusi 5 nec tua te pietas -it amore duorum. LIV. 9, 12, 10 -it ea res Samnitium animos, quod nec ... ire ... nec ... manere ... satis audebant. 27, 40, 1 consules diversis itineribus profecti ab urbe velut in duo pariter bella -erant curas hominum. COLVM. 1, 6, 8 ne villici diversas partes circumeuntis sedulitas -atur. 4, 29, 3 cum vero vastitas operis etiam diligentissimi agricolae curam -it (12, 46, 1 rerum autumnalium compositiones, quae et ipsae curam villicae -unt). 8, 2, 7 quae (*sc. ducenta capita avium*) pastoris unius curam -ant. SYMM epist 1, 3, 4 aut eos occupatio geminata -ret. AMM. 30, 4, 13 inter sollicitudines iudicum per multa -ntas. AVG. serm. 54, 1 turbatur enim mens parum intelligentis et praecepto utique obaudire cupientis et per diversa et adversa -itur. SERM. Caspari Anecd. p. 329, 2 quam multa eos sacrificiorum observatione -erit (*sc. conscriptor legis*).

III *i. q. inflare, implere*: GLOSS. -unt implent (SERV. Aen. 1, 433). replent.

A *proprie*: *de cavis corporibus, quae intrinsecus extenduntur vel implentur*: **1** *generatim* (*plerumque accedit ablativus*): VERG. georg. 3, 124 impendunt curas denso -ere pingui quem legere ducem (*sc. armentorum*). 4, 164 *apes* liquido -unt nectare cellas (= Aen. 1, 433 dulci -unt n. c. *cf. l. 76*). TIB. 2, 5, 84 -et spicis horrea plena Ceres. SEN. nat. 2, 27, 3 conglobata nubes dissolvitur et eum, quo -nta fuerat, spiritum emittit. PS. CYPR. laud. mart. 7 lactentibus (lat- *codd.*) stipulis -nta imbribus frumenta turgescunt. PALLAD. 14, 83 exiguam sorbum dulci -ere suco novit *malus* (*sc. insitus*). AVIEN. Arat. 1490 seu plenum luminis orbem Cynthia -it. SALV. gub. 1, 9 -nta aureis nummis marsupia. PS. VEN. FORT. vita Med. 5, 15 vasa ... -nta melle (*fort. imitatur* VERG. Aen. 1, 433 *v. p. 1513, 81*). *absolute*: AMM. 29, 1, 13 carceres publici iam -nti (*i. pleni*). **2** *speciatim de corporibus hominum vel animalium*: **a** *de ventre* (GLOSS. -ntus satis plenus, cibo plenus, pinguis, corpulentus): PLAVT. Cas. 777 ut ipsae solae ventres -ant suos. ENN. ann. 322 Cyclopis venter velut olim turserat alte (alti *cod.*) carnibus humanis -ntus (ENNOD. carm. 2, 63, 2 artubus humanis Polyphemus vixit et atro sanguine -ntus [-ntos *codd., prob. Hartel*] delicias habuit). SEN. dial. 4, 20, 2 *pueri* ne cibis quidem implendi sunt; -entur enim corpora et animi cum corpore tumescent. nat. 4, 13, 6 -ntos copia ferculorum ac varietate. epist. 47, 2. 83, 21 viscera. 95, 16. COLVM. 7, 5, 19 ovis toto ventre -itur. 7, 10, 6 -ntam pabulis alvum (QVINT. inst. 2, 10, 6 quadrupedes ... pabulo -ntae). PLIN. nat. 32, 75 *rana* ventres boum -ens. PLIN. paneg. 49, 6 -ntus solitaria cena. SVET. Claud. 33, 1 -ntus ac madens. APVL. met. 1, 18 cibo et crapula -ntos (2, 31 crapula -ntus). 7, 14 (*de canibus*). 7, 27. CYPR. laps. 30 sagina largiore -ntus (AMM. 21, 12, 15 largiore ... potu saginisque -nti. *cf. p. 1516, 46*). PANEG. 9 (12), 24, 2 trucem Francum ferina sola carne -ntum. AMM. 22, 15, 22 belua (*hippopotamus*) ... -nta (22, 15, 23 *cf.* SOL. 32, 31). 25, 10, 13 *Iovianus* avida cruditate -ntus (AMBR. Noe 8, 24 helluones ... -untur cruditatibus usque ad periculum; *opp.* solvuntur visceribus exinanitis [MACR. sat. 7, 7, 17 qui usque ad periculum -untur vino plurimo]. HIER. in Is. 65, 13/14 p. 785C SALV. gub. 4, 19. 7, 70). SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 23 St. barbari hominis, quem poma inusitata -erint. AMBR. Noe 6, 13 epulis ventre -nto (PS. AMBR. serm. 7, 2 ventrem cibo. HIER. epist. 55, 2, 3). HIER. epist. 9, 3 viscera -nta (*opp.* venter vacuus). RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 14, 5 corpora pingui arvina. 9, 3, 5 abundantia cibi corrumpit -nta praecordia. PAVL. NOL. epist. 23, 8 ut *farina nostra* ... fraternitatem ... monacham ... duplici ministerio fermentatis orbibus aut soluto farre -at. MACR. sat. 1, 11, 14 dum se mensae copiis et aviditate -unt. somn. 1, 3, 4 -ntus cibo. CASSIAN. inst. 6, 23. MART. CAP. 2, 135 *pectus* nescio qua intima plenitudine -ntum magno cum turgore respiciens (*de pectore dicit, sed quasi de ventre, nam postea virgo id, quod intra pectus est, evomit*). SALV. eccl. 3, 15 quomodo ... viscera exsaturata -at (*syn.* quibus copiis ventrem expleat). PAVL. PETRIC. Mart. 1, 57. *paulo latiore sensu*: SALV. eccl. 4, 32 *heredes mei* -untur deliciis a me relictis. *a ventre ad res spirituales transl.*: MAR. VICTORIN. ad Iust. 16 *animae* ad pinguedinis -ntae grassamina. SIDON. epist. 6, 6, 2 ut ... interioris hominis maciem saepenumero mysticus adeps et spiritalis arvina (*cf. supra l. 31*) -at. **b** *de graviditate*: OV. met. 15, 219 corpora visceribus -ntae condita matris. IVV. 6, 598 si *uxor tua* -ere vellet et vexare uterum pueris salientibus. APVL. met. 1, 9 iam octo annorum onere misella illa velut elephantum paritura -itur. PRVD. ham. 585 mater (*sc. vipera*) morte sua, non sexu fertilis, aut de concubitu -nta uterum. PAVL. NOL. carm. 6, 105 gravida -itur alvo Elisabeth. ALC AVIT. carm. 6, 174 perfectoque gravis fetu -itur alvus. **c** *de uberibus* (*ante* LACT. *tantum de pecudibus*): GLOSS. -ntas: plena ubera lacte. LVCR. 1, 259 *pecudibus* candens lacteus umor uberibus manat -ntis. VERG. ecl. 4, 21 ipsae lacte domum referent -nta capellae ubera. 7, 3 -ntas lacte capellas. 9, 31 cytiso pastae -ant ubera vaccae. HOR. epod. 2, 46 claudensque textis cratibus laetum pecus -nta siccet ubera (*cf. p. 1516, 45*). OV. met. 13, 826 ut vix circueant *pecudes* -ntum cruribus uber. LVCAN. 4, 314 -ntas (*pars codd. et Acro*; -nsas *BG*) siccant (*cf. l. 57*) pecudes. LACT. opif. 3, 6 uberibus (*pecudum*) sua sponte -ntis. 12, 17 *mulieris* turgescentes mammae dulcibus sucis -untur. IVST. 43, 2, 5 *lupa* amissis catulis -nta ubera exinanire cupiens. *in locutione metaphorica*: COLVM. 3, 21, 3 alma tellus ... mortalibus -nta musto dem⟨itt⟩it ubera. **d** *de variis corporis partibus et de toto corpore*: LVCIL. 646 ut si eluviem facere per ventrem velis, cura ne omnibus -nto corpore expiret viis. SEN. Herc. O. 1222 sanguinis quondam capax tumidi †iecur (tumet igne cor *Leo*, tumidi igne cor *M. Müller*) pulmonis arentes fibras -it. dial. 4, 35, 3 rabida vocis eruptio colla -et. SCRIB. LARG. 181 altercum, quod Graeci *ὑοσκύαμον* vocant, qui biberunt, caput grave venisque -ntum habent. LVCAN. 9, 797 nec lorica tenet -nti corporis auctum (*i. veneno serpentis inflati*) (CYPR. GALL. num. 537 dum *viperae* tenuia quamquam vulnera letali -unt corpora suco. SOL. 27, 32 prester quem percussit, -itur enormique corpulentia necatur extuberatus. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 129 cum iam liventes virus [*sc. serpentis*] -ret artus [*sc. pueri*]. *ut de eo, quem serpentis morsus percussit, sic de ipso serpente*: PAVL. PETRIC. Mart. 3, 238 *ad diabolum*: antiquo serpens -nte veneno). VEG. mil. 1, 6 suris et pedibus non superflua carne -ntis, sed nervorum duritia collectis. CHIRON 364 *mulus morbo qui maleos appellatur laborans* nares -ntas habebit (*paulo antea*: cum venae tensae fuerint circa collum). MAR. VICTOR aleth. 1, 210 *sanguis* -it molles per nota foramina venas. ORIBAS. syn. 1, 5 tendendo vel -endo arterias (*διιστάντας ἐπίτηδες τήν τε ἀρτηρίαν καὶ τὰς ἄλλας διεξόδους*). 8, 11 p. 217 cerebrus ... intumescit ita, ut -at in capite suturas et testa (*i. testam; φλεγμαίνων ὁ ἐγκέφαλος οἰδεῖ*

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

πολλάκις οὕτως, ὥστε καὶ τὰς ἐν κεφαλῇ ῥαφὰς διίστασθαι). CELS. 7, 29, 6 solet... evenire, ut is infans (*sc. emortuus in utero*) umore -atur (*similiter de hydropicis*: COLVM. 7, 7, 3 cum -etur aqua cutis, quod vitium Graeci vocant ὕδρωπα. SCRIB. LARG. 133 ad hydropicos, cum iam -nti sunt propter aquae multitudinem. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 263ᵃ vidimus hominem tanto corporis tumore -ntum, ut *eqs.* [*antea* p. 262ᵈ aquoso languore pervasus]. *cf.* RVFIN. hist. 1, 8, 7 umor ... erga pedes tumidos oberrabat, et ab inferioribus partibus pube tenus tumore -ntus). *de oculis* (*cf.* distentio *I A 2 c*): CELS. 6, 6, 26 tument ac -untur cum dolore oculi. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 77 oculos habent -ntos. *de lingua*: ENNOD. epist. 8, 8 p. 206, 9 -nsam per tormenta ranulam (*i. linguae tumorem*) longis hominibus coaequabo. *de respirationis itineribus*: CHIRON 365 si quod iumentum arida tussi laboraverit, ... tussiet frequenter, -ntus et difficilis spiritus erit in eo (*cf.* RVFIN. hist. 1, 8, 7 spiritus quoque incredibilis inflatio et tentigo [πνεύματός τε ὀρθία ἔντασις]). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 363ᶜ cum plus solito -untur respirationis itinera. *adde*: RVFIN. hist. 1, 8, 14 et cibi aviditate et tussis convulsione -batur (ἐνδείᾳ τροφῆς καὶ βηχὶ σπασμώδει διετείνετο).

B *translate de animo*: **1** *i. q. inflare*, ἐμφυσᾶν: SEN. nat. 4 praef. 2 infelicem animum nunc superbia inflamus, nunc cupiditate -imus. ARNOB. nat. 2, 29 *typho et arrogantia* inanium (inani *Vrs.*) -imur vanitate. AMM. 30, 3, 4 venit immane quo quantoque flatu -ntus ut futurus arbiter superior pacis. CASSIAN. conl. 12, 4, 3 si qui summa honorum ambitione -itur (*cf.* LEO M. epist. 104, 4 ambitione -i). 12, 6, 5 nec cenodoxiae vanitate -itur. 14, 17, 4 vanae gloriae amore -ntus (*cf.* 14, 9, 5). **2** *i. q. implere*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 53, 2 *Paulus* erga omnes fraterno -ntus affectu.

IV *i. q. extendere, expandere, promovere, dilatare sim.* GLOSS. -nta extenta.

A *de spatio locali*: **1** *generatim*: MANIL. 1, 843 *ignis* tumidis exaequat dolia flammis procere -nta uteros (*de structura cf. l. 61*). 2, 253 Cancer (*sc. sidus*) patulam -ntus in alvum. 5, 685 cum solidum certo -unt (-ant *al.*) margine campum, *sc. ad salinas faciendas* (*cf.* MAR. VICTOR aleth. 1, 279 *flumen* regna Evilantum -it limo, *i. auget*). SEN. nat. 2, 6, 6 quid ... aliud ... virentes erigit arbores ac -it in (*cf. l. 33*) ramos (*item de arboribus sim.*: COLVM. 4, 21, 2 quae [*sc. vitis*] supra hunc modum materiis -itur. 10, 306 iam rosa -at contorti stamina iunci. RVFIN. patr. 1 praef. 2 vel gravatur fructibus palmes, vel vaga proceritate -itur. MART. CAP. 1, 11 eminentiora prolixarum arborum culmina perindeque -nta. PAVL. PETRIC. Mart 2, 259 huic pinus vicina loco -nta virentes pandebat ramos. CORIPP. Ioh. 1, 534 ubi glauca nemus -it oliva). LVCAN. 4, 140 medios pontem -it in agros. 6, 489 gelidos ... explicat orbes inque pruinoso coluber -itur arvo (*cf.* AMM. 19, 12, 13 criminibus vero *velut viperis* serpentibus latius, per implicatos nexus sine fine -ntos [*v. p. 1512, 18*] quidam ... extinguebantur). VLT. SYLL. gramm. IV 232, 13 pronomina ... neque multiplicibus syllabis late -nta. HIL. trin. 10, 34 *Christum* penetrantem quidem inferos, sed ubique naturae suae virtute -ntum (*i. per omnia pertinentem*). AVG. gen. ad litt. 5, 10 p. 154, 9 qua latius possent erumpentia fluenta dispergi atque -i. COD. Theod. 7, 13, 12 (*a. 397*) per quas *provincias* res nostra -itur. MAR. VICTOR aleth. 3, 421 -itur agmen (*i. phalanx dilatatur, acies instruitur*). PAVL. PETRIC. Mart. 5, 736 sic -nta nimis longe lateque micabant ... signa. ARATOR act. 2, 682 quinquaginta etiam cubitis -itur arca. *translate*: CASSIOD. var. 1, 4, 15 quo enim se quaevis nobilitas ultra -it quam haec, quae.... BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 138, 8 *qualitas humanitatis* determinanda est et aut in pluralitatem -enda aut in unitatem numeri colligenda. NOVELL. Iust. 79 praef. in omnia ... eam (*sc. legem*) quae subiecta sunt -entes. **2** *speciatim*: **a** *sensu geographico, de terris sim.*: MANIL. 1, 204 tellus ... *non* patulas -nta plagas (*i. in plagas extenta; de structura cf. l. 32*), sed *globosa*. MELA 2, 5 terra ... longe -nta. AVIEN. orb. terr. 224 qua ... pontus -itur. 412 latior ambabus (*Europae et Libyae*) species -itur. 538 Illyris ora dehinc -itur. 566 cetera sub folii specie -itur arva. 575 hic -ntus aquas (*ed princ.*, aqua *cod.*, *recte, ut videtur; ablat. ad* lambit *pertinet*, *cf.* ora 634) sata lambit pinguia Ladon. 633 tellus Trinacria patulo -itur agro. Arat 1727 qua pontus freta per -nta quiescit. ora 217 litusque late saxeum -itur. 580 moles multa gurgitis -itur. AMM. 14, 4, 3 spatia longe lateque -nta. 14, 8, 1 Cilicia spatiis porrigitur late -ntis (23, 6, 65 terrasque lato situ -ntas. 31, 16, 3). 22, 8, 42 terras sine cognita fine -ntas (*cf.* 31, 2, 18). VEG. mil. 1, 8 *populus Romanus* ex parvissimis finibus imperium suum paene solis regionibus et mundi ipsius fine -it. MART. CAP. 6, 626 hoc ... freto laevorsum Europa -itur usque in Tanais fluminis gurgitem. 6, 644 circuitus eius (*Corsicae*) omnis -itur milibus trecentis viginti quinque. 6, 661. 8, 831. VICT. VIT. 1, 37 itinera -nta deserti. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 16 urbs Turonum -nta agris. 2, 228 -nti avia ruris. 5, 19 Gallia et immensis late -itur agris. DRAC. laud. dei 2, 380. VEREC. satisfact. 168 ardor concremat incensas -ntis sedibus urbes. PRISC. peribeg. 89 Sicaniae gurges ... qui procul effusus Pachyni -itur (*B*, pachinis tenditur *A*) oris ad Cretae summam. 133 Asia quam (*sc. Propontida*) supra populis -itur amplis ad notiam partem. CASSIOD. in psalm. 33, 4 per locorum latitudines forte -ntas. IORD. Get. 3, 17 sinu (*sc. maris*) -nto. 5, 37 ultra quos -untur (*antiquorum codicum pars*, -unt *ex altera parte recepit Mommsen, interpretatus p. 186 'sensu reflexivo'*) supra mare Ponticum Bulgarum sedes. CORIPP. Ioh. 2, 80 iunctasque mari -it harenas Marta mali genetrix. GREG. M. dial. 2, 8 p. 152ᴬ mons -nso sinu hoc idem castrum recepit. **b** *apud mathematicos et physicos de corporibus, quibus extentio quaedam propria est, item apud theologos Christianos de qualitate dei disputantes.* AVG. civ. 10, 3 p. 405, 33 D. *deus* nec mole -itur nec partitione minuitur. 11, 5 p. 467, 24 substantiam dei, quam nec includunt nec determinant nec -unt loco (*cf.* c. epist. fund. 16 p. 213, 24 *omne corpus* aliud hic et aliud alibi habens per quaelibet spatia locorum distanti et dividua vel potius, ut ita dicam, sectili mole -itur). MACR. somn. 1, 5, 9 planities vero, quam Graeci ἐπιφάνειαν vocant, longo latoque -itur, alto caret. EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 894ᴬ corpus ... in altitudine et latitudine -nsum. CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 174, 8 corpulentum aliquid aut coloratum aut per loca -ntum. *cf.* 3, 16 p. 186, 11 memoria illocalis quaedam capacitas est, quae nec multitudine recordabilium -itur (*sc. ut ex. gr. venter cibis*) nec *eqs.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 161, 5 linea vel superficies vel numerus vel singulae qualitates, quas tametsi incorporeas esse pronuntiamus, quod tribus spatiis minime -antur, tamen *eqs.* arithm. 2, 4 p. 90, 3 *superficies nec* trina intervalli demensione -itur. 2, 13 p. 97, 15 quartus *pentagonus* ... quantitate -itur. 2, 49 p. 158, 20 ex longitudine in latitudinem -ntus est cybus. *a corporibus geometricis transl. ad numeros*: MART. CAP. 7, 746 in secundo versu a decem numeri velut linea -untur. BOETH. arithm. 2, 4 p. 88, 9 intervalla multiplicata (*sc. numerorum*) maiore sese spatii prolixitate -unt. 2, 5 p. 90, 7 in longitudinem ... -nti numeri (*paulo post*: in aliud ... spatium latitudinis extenti numeri). *de musicorum intervallis*: BOETH. mus. 1, 18 p. 204, 28 diapente ab ... usque ad ... -itur.

B *de spatio temporali*: **1** *generatim*: CYPR. GALL. Ios. 572 cuius vita fuit centum -nta per annos atque decem. AVELL. p. 596, 18 -untur ecce vota pacem desiderantium, diuturni temporis tractu maeret ecclesiarum ... communio. VEN. FORT. carm. 11, 3, 11 gaudia -nsos pariter celebretis in annos. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 23 p. 383ᴮ moleste ferens intercapedinem temporis, quae dilatione sui desiderata -it. **2** *speciatim de sermone vel libro ampliore*: RVFIN. symb. 22 breviatum sermonem longa dissertatione -imus. AVG. c. Cresc. 3, 82, 94 nolo te per multa -as. MAR. MERC. Theod. adv. Cyr. 1 operae pretium visum est iterum contra niti sermonemque -ere. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 201 -ntae et scripta coartans historiae. BOETH. in top. Cic. 1 p. 271, 14 nisi opus multa librorum pluralitate -ret. *cf.* GLOSS. *p. 1512, 20.*

part. perf. pass. pro adi. **distentus** (-nsus *l. 49*), -a, -um. *comparat.*: HOR. sat. 1, 1, 110 quodque aliena capella gerat -ntius uber (*cf. III A 2 c*). PACIAN. epist. 3, 25 p. 94 uva -ntior (*cf. p. 1515, 37*). AMM. 22, 12, 6 milites carnis -ntiore sagina ... potusque aviditate corrupti. 28, 4, 34 plerique -ntioribus saginis addicti (*utroque Ammiani loco translatio ab homine ad rem; cf. p. 1514, 6*). GREG. M. moral. 2, 75 quo est cura -nsior. VEG. mulom. 1, 25, 2 (*enumerantur varia aegrotorum mulorum genera casu dat.*) freneticis, -ntis (*L*, distenticiis *F* [distentiosis *Chir.*], bistentitiis *A*, disentricis *P*), sideraticis (*cf. p. 1512, 57*).

usus reflexivus: *v. p. 1515, 56. 1516, 26.*

deriv.: distento, distentio, distentus.

distēnsio *v.* distentio.

[**distentātio**, -ōnis *f.* -e *var. lect. pro* distentione *p. 1517, 63.*]

?**distenticius**, -am, -um *v. l. 51.*

***distentio**, -ōnis *f. a* distendere. *iuxta formam genuinam legitur* distensio *inde a saec. IV* (CHIRON 114. 275. 276 FVLG. aet. mund. p. 141, 5 RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 175, 18 AVG. serm. 243, 4 MARCELL. med. 8, 117. 16, 4 PS. SORAN. quaest. med. 79 CASS. FEL. 42 p. 99, 21 BOETH. arithm. 2, 44 p. 145, 7 VEREC. in cant. 1, 2. 6, 12 *al.*). GLOSS. occupatio (distent-, distens-; *fort. huc etiam referenda* distar-, distur-, *sed cf. p. 1540, 46.* -e δια[σ]τάσει). *primum legitur apud medicos* (CELS. SCRIB. LARG.) *sensu proprio, deinde translate ad sollicitam occupationem significandam usurpatum erat in ecclesiastae interpretatione vetere latina* (*v. p. 1517, 45*), *unde fluxit in scriptorum Christianorum tractatus, qui postea eius vocis vim latiorem esse voluerunt, ita ut multis participii* distentus *significationibus responderet. a scriptoribus non Christianis vocem non usurpatam esse nisi ad morbum nominandum vel inde intellegitur, quod* PLIN. *et* DIOM. gramm., *cum eis nomine actionis opus esset a verbo* distendendi *derivato, non* -o, *sed* distentus (*quod conferas*) *dixerunt.*

I *proprie*: **A** *i. q. tensio*: **1** *generatim* (*cf.* distendo *I A*): RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 8, 1 nec arcus ... chordaque distenta ... (*cf. p. 1512, 40*), nisi parum quid a -sione (-tione *al.*) laxetur. AVG. serm. 243, 4 diversa -sio (*nervorum citharae*) diversos edit sonos. VEREC. in cant. 6, 12 arcus extensio dominici corporis est in ligno crucis -sio (*cf.* distendo *I A 2*) MVTIAN. Chrysost. hom. 27 p. 405, 1 -o quippe dicitur decollatio (ἀποτυμπανισμὸς γὰρ λέγεται ὁ ἀποκεφαλισμός. *cf. p. 1513, 1*). **2** *speciatim*: *t. t. medicorum*: **a** *de nervis*: CELS. 2, 1, 12 frigus modo nervorum -em, modo rigorem infert; illud σπασμός, hoc τέτανος graece nominatur. 2, 8, 17 *ipsa febris* nervorum -em rigoremque, si postea coepit, ex toto tollit (*cf. Hippocr.*

[*Fraenkel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vol. V p. 658, 348 Littré τὰ σπασμώδεα καὶ τετανώδεα πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει). passim apud CELS.: nervorum -o (*opp.* resolutio 5, 28, 2 B. 8, 4, 1. 21). CAEL. AVR. acut. 3, 6, 61 *suprascr.* de conductione, quam Graeci spas[i]mon vocant et -e, quam tetanon appellant (*cf.* 3, 6, 63) et earum speciebus (*toto hoc capite modo* extentio, *modo* distentio, *modo* tensio *ponuntur*). VEN. FORT. vita Germ. 39, 110 nervorum -sionem. **b** *de toto corpore* (*i. q. inflatio*): CELS. 5, 28, 11 D. SCRIB. LARG. 89 extr. MARCELL. med. 16, 4 (*cf.* CASS. FEL. 42 p. 99, 21 ad praecordiorum -siones [p. 99, 15 praecordiorum tensio]. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 69 colli). **c** *de oculis*: SCRIB. LARG. 26 (= MARCELL. med. 8, 117) ad dolores cum rubore et -e oculi sicca (*cf. p. 1515, 9*). **d** *in mulomedicina capitis quidam morbus*: VEG. mulom. 2, 9, 1 -is quoque valetudo ad capitis praecipue causam refertur. 2, 9, 3 cum animal -is aegritudo comprehenderit (tit. cap. 2, 9 de -bus). CHIRON 114 (*in titulorum indice*) de -nsione. 256 si nondum cerebrum gravaverint, -ntionem faciunt ab eo, quod *eqs.* 266 -ntio. 275 de -nsione. *ibid.* quod iumentum a -nsionem (*Bücheler*, ad extensionem *cod.*) laborabit. 276. *de humani capitis morbo*: PS. SORAN. quaest. med. 79 per hanc (*sc. vigilantiam*) ... aegro -nsio fit. et est siccitudo cerebri, quae aufert somnum.

B *i. q. extensio, ambitus, amplitudo (de spatio locali). cf.* distendo *III A*: FVLG. aet. mund. p. 141, 5 murorum ambitus in -ntione (-nsione *al.*) admiranda porrigitur. AVG. in psalm. 44, 4 -ntio aëris (EVSTATH. Bas. hex. 6, 9 p. 932^C^ aëris -ntione). BOETH. arithm. 2, 44 p. 145, 7 (*cf. p. 1516, 26*) si in quamlibet multiplicitatem numerorum sit constituta -nsio (distantia *al.*).

C *i. q. inflatio. de ventre pleno; cf.* distendo *III A 2 a*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 6, 1 ventris -nsione. PAVL. NOL. epist. 38, 8 init. (*trop.*) ab illa supervacuae -ntionis saturitate vacuatus es. 50, 13 extr. (= AVG. epist. 121, 13) -ntio (-nsio *al.*) corporis animae sobrietatem necat. POMER. 2, 22, 1 -e ventris vilibus onerari. MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 4 p. 426, 6 gravedinem ex illis cibis et -em ... habiturus.

II *translate i. q. sollicita occupatio* (*cf.* distendo *I B*): ITALA eccles. 3, 10 (Op. imperf. in Matth. 29 p. 784) deus -nsionem magnam (περισπασμόν, VVLG. afflictionem) dedit hominibus, ut distendantur in ea (*cf.* HIER. adv. Iovin. 1, 13 statim impleat, quod praeceptum est, et hoc faciat sine ulla -e [distentatione *al.*], quae data est secundum Ecclesiasten hominibus huius mundi, ut distendantur in ea [epist. 49, 7, 3]). ITALA eccles. 5, 13 (Ambr. Iob 2, 4, 12) pereunt in summa -e (*pro* -ntione *pars codd.* distinctione, *reliqui* districtione) ac sollicitudine (περισπασμῷ πονηρῷ, VVLG. afflictione pessima). VVLG. eccles. 8, 16 *ut* intellegerem -em, quae versatur in terra (τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς). *hebraicam vocem q. e.* ענין, *quam quomodo verterent interpretes valde dubitabant, cum in uno Ecclesiastae libro atque illic quidem passim legeretur (cf. ex. gr. Fürst, lexic. manual. s. v.), iam in interpretatione vetere latina si non ubique, at certe aliquot locis vocabulo q. e. -o redditam esse testatur* HIER. in eccles. 1 p. 392 (*ad* eccles. 1, 13 hanc occupationem ... dedit deus filiis hominum): verbum ANIAN Aquila, Septuaginta et Theodotio 'περισπασμόν' similiter transtulerunt, quod in 'distentionem' Latinus interpres expressit, eo quod in varias sollicitudines mens hominis distenta lanietur. Symmachus vero 'ἀσχολίαν', id est 'occupationem' transtulit. quia igitur saepius in hoc volumine nominatur, sive 'occupationem', sive 'distentionem', sive quid aliud dixerimus, ad superiorem sensum cuncta referantur (*sic ipse* HIER. in eccles. 8 p. 456 [*ad* eccles. 8, 16] *transtulit*: viderem occupationem, *in* VVLG.: intellegerem -em; *cf. l. 41*). *vox illo artiore sensu, quo adhibetur Ecclesiastae locis (sc. ut significet sollicitam occupationem,* 'quae versatur in terra') *a posterioribus recepta, adamata* CASSIANO: SERM. Arrian. frg. II 9 a terrenarum rerum -nsione. CASSIAN. inst. 6, 11 -bus diei (conl. 7, 3, 3 *mens* cotidianis -bus occupata. 9, 6, 1. 24, 11, 2 ab omni cura et sollicitudine diurni operis ... absque ulla -e spiritus). conl. 14, 9, 3 mundanis ... -bus (9, 5, 1 [*syn.* curas sive sollicitudines saeculares]. 24, 13, 4 nullae saeculares curae, nullae mundanae -es. *cf.* 23, 16, 4 -e condicionis humanae ... ad curas humilium rerum *mens prolabitur*). *de cura victus et rei familiaris*: CASSIAN. conl. 4, 20, 2. 18, 7, 3. 19, 5, 1. 19, 6, 1. 24, 1, 2. 24, 3, 1 loca quae mentem eius nulla ad culturae -em ... fecunditate sollicitent (*cf.* 24, 12, 4). 24, 25, 5. 24, 26, 4. 6. GILD. chron. 34 p. 15, 20 propriae voluntatis -bus ruptis. POMER. 2, 21, 2 *qui mortuus est carne ... eum* non -o (distinctio *al.*) alieni actus illaqueat. VEREC. in cant. 1, 2 extr. in -e mobilium voluptatum (*antea*: fluminibus ... -is humanae). 2, 6 terrenis -bus occupati. GREG. M. moral. 2, 37 deus ... simul cuncta sine -e comprehendit.

deriv.: distentiosus.

distentiōsus, -a, -um *cf. c.* distentio, distentus. *de armento, quod distentionis malo laborat*: CHIRON 17 caduco, frenetico, -is (distencionis *cod.*). *cf. p. 1516, 51.*

distento, -āre *a.* distendere. *i. q. distendo*: HIER. in Is. 54, 2. 3 p. 628^D^ dilatet tentorium suum pellesque -et (VVLG. extende).

1. distentus, -a, -um *a* distendere *v. p. 1516, 43.*

2. distentus, -a, -um *a* distinere *v. s. v*

3. distentus, -ūs *m. a* distendere. *i. q. actio distendendi*: PLIN. nat. 8, 138 sufflatae cutis -u (*cf.* distendo *I A 1 b*). DIOM. gramm. I 477, 18 *ut* et brevi successu et longo -u (-o *al.*) gradus simul et nisus firmaretur. *Fraenkel.*

distergit, -sit NOT. Tir. 49, 3^a^. 49, 9^a^. *a* dis- *et* terg(e)o, *cf. c.* deterg(e)o, *cuius verbi formam vulgarem fortasse agnoscendam esse statuit Heraeus, Archiv 12 (1902) 42.*

disterminātio, -ōnis *f. a* disterminare. *i. q. terminatio*: AGENN. grom. p. 66, 24 L. (= p. 27, 14 Th.) in omni ... genere -is.

disterminātor, -ōris *m. a* disterminare. APVL. mund. 1 axis ... divisor et r mundi (*Ps. Arist. mund. p. 391^B^, 26 διάμετρος ἔσται τοῦ κόσμου*).

distermino, -āvi, -ātum, -āre [*a* dis- *et* terminare. *Th.*]. *variat in codd. hic illic cum* de-, *quod conferas.* GLOSS. διορίζω. -at disiungit. COMMENT. Lucan. 2, 7 divisit -vit. *legitur inde a* CIC. carm. *et* LVCR. *singulis locis, dein* SEN. phil. [*dub.*: CLAVD. 3, 175 discriminat *codd. plerique*, disterminat *B*, '*fortasse recte*' *Birt*]

1 *i. q. dividere, disiungere, separare*: **a** *c. acc. rei* (*absol., obi. supplendo*: VVLG. Ezech. 47, 18 Iordanis -ans ad mare orientale [διορίζει]): *c. simplici acc.*: CIC. Arat. 94 quas *stellas* intervallum binas -at unum. PLIN. nat. 6, 9 ubi -at eos ... amnis. APVL. Socr. 8 p. 137 veluti quadrifariam natura magnis partibus -ata. mund. 2 Luna altitudinis aetheriae principia -ans (*Ps. Arist. mund. p. 392^A^, 29 ὁ τῆς σελήνης [sc. κύκλος] μέχρι γῆς ὁρίζεται*). PAVL. dig. 10, 1, 4, 10 *urbana praedia* communibus parietibus plerumque -antur (*cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 19 nec -et *paries* eius *templi* interna, sed muniat [*syn.* separet]). AVIEN. orb. terr. 911 medius -at ambos. Arat. 386 -at aër crassior hos. AMM. 31, 8, 6 fretum ... maria. HEGES. 3, 6, 1 *Galilaeam* (*Ios. bell. Iud. 3, 35 διορίζει*). *adde*: THEOD. PRISC. gyn. 12 ut haec patefactio *feminarum atretarum* ... linteolis ... diutius -etur (*i. aperta teneatur*). *c. duobus acc.* (*saepius nomina populorum pro terris posita. cf. etiam*: PLIN. nat. 5, 85 Arabiam inde laeva ... dextraque Commagenem -at *Euphrates*): SEN. nat. 1 pr. 8 Danubius Sarmatica ac Romana -et (6, 7, 1 Europam Asiamque). MELA 2, 5 Panticapes qui Nomadas Georgosque -at (PLIN. nat. 4, 83). PLIN. nat. 3, 31 Pyrenaei montes Hispanias Galliasque -ant. 5, 123. 142. 149. 6, 129 Tigris ... Arabas Orrhoeos Adiabenosque -ans. TAC. ann. 11, 10. AVIEN. orb. terr. 28 Europam atque Asiam Tanais (*cf. infra l. 44. 51*). 398. ora 695 Europam ... isto flumine *Rhodano* et Libyam ... -ari. AMM. 27, 12, 11. 31, 16, 7. HYG. astr. 1, 8 p. 27, 14 *syn.* dividit. PRISC. periheg. 866 IORD. Get. 3, 17. *c. acc. et* a b *c. abl.* (*cf. infra l. 51*): MELA 1, 101 canalis angustior Europam ab Asia stadiis quinque -at. LVCAN. 1, 216 Gallica certus limes (*sc. Rubico*) ab Ausoniis -at arva colonis. 9, 957 Asiam ... fluctus ab Europa. PLIN. nat. 4, 112 -atis ab Asturia Vettonibus. 5, 119 Phrygem *fluvium*, qui nomine genti dato a Caria eam -at. 6, 9. 135. 7, 30. 12, 100. OPTAT. 3, 2 p. 70, 10 (de- *pars codd.*). AVIEN. orb. terr. 349 *Nilus* Asiam ab Libya -at ... secernens, ... disiungens (*cf. infra l. 52*). AMM. 15, 11, 2. 22, 8, 27 Asiam ... ab Europa *Tanais.* HEGES. 4, 27 v. 5 AVG. quaest. hept. 6, 21 p. 440, 9. *adde*: AMM. 25, 1, 15 venam quae caput a cervice -at. PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 363, 13 orizon ... diem a nocte. AMBR. Noe 13, 43 noctem ... tenebrae a diei claritate. *nota passivum pro intrans. (cf. infra l. 75) i. q. distare*: SOL. 33, 5 pagus Sabaeorum, a quo octo mansionibus regio turifera -atur (*cf.* PLIN. nat. 12, 52 distat). EPIST. pontif. 300 Migne 20, 515^B^ ita longis intervallis -atis a me ecclesiis. *c. acc. et abl.*: AVIEN. orb. terr. 861 *Tanais* Asiam Europa[m] -at. PRISC. periheg. 219 *Nilus* latis Libyen Asiae -at oris. **b** *c. acc. personae (cf. etiam supra l. 26)*: *c. acc. mero*: LICENT. carm. ad Aug. 140 nos iter immensum -at (*syn.* coercet). *c. acc. et* a b *c. abl.*: PANEG. 12 (2), 22, 2 non ... quas *gentes* ab orbe nostro ... flumina ... distinguunt, sed quas ... continua hieme separatas aut interfusis aequoribus abiunctas natura -at. ARNOB. nat. 6, 5 quos *populos* ab sui notitia maria *eqs.* -ant. SYMM. epist. 4, 23, 1 quos a proprio lare peregrinatio longa -at. *adde*: ZACCH. 3, 1 p. 1150^A^ eos a Christo vis nulla. AVELL. p. 53, 26 quem a communione religionis mentis inquietudo -at. POMER. 2, 13, 2 p. 456^C^ quae *divitiae nos* a mundo -ant. **2** *i. q. determinare, definire*: PLIN. nat. 5, 97 unde vastos sinus Taurus mons ... Chelidonio promunturio -at. HYG. lim. grom. p. 169, 5 mensurae ... -andae causa. AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 40, 1 qui *funibus* ... agrorum limites ... distingunt et possessionum spatia -ant. COMPVT. Carth. I 9 tricesimarius ... lunae numerus per septenarium numerum ebdomadis divisus spatia numero ducenta decem -at (*postea* adnotata). **3** *de actione mentis i. q. distinguere*: LVCR. 2, 719 ne forte putes animalia sola teneri legibus hisce, ea res (*Munro*, his quaedam *codd.*) ratio -at omnes. AVG. civ. 8, 4 p. 325 D. rationalem *philosophiam*, qua verum -atur a falso. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 7 p. 307, 15 aliae sunt *differentiae* quae genus ab specie ... -ant, aliae vero quae ... genus ... etiam a ceteris diducunt ac -ant (distinguunt ac deducunt *H N*). categ. 1 p. 177^B^. *pass. pro reflex. vel intrans. i. q. differre*: THEOD. PRISC. log. 32 satyriasis, gonorroea vel priapismus ... his accidentibus -antur. 49. 77. *nota duos abl.*: THEOD. PRISC. log. 112 hae passiones ... locorum varietate nominibus -atae sunt.

syn.: ab-, disiungere, arcere (PLIN. nat. 4, 112), coercere, dividere, secernere, separare. determinare, diducere, distinguere.

disterminus, -a, -um [*cf. c.* disterminare *et c.* conterminus. *Th.*]. *i. q. disterminatus*: SIL. 5, 399 Tartessos latis -a terris, *sc. a Calpa* (*syn.* divisus). *f. subst.* **distermina**, -ae: MART. CAP. 6, 714 quae linea ... διάμετρος dicitur, latine -a.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

disterno, -strāvī, -strātum, -ere [*a* dis- *et* sternere. *Th.*]. NOT. Tir. 54, 87 -it. 54, 88 -vit. 54, 89 -atum. *i. q. sternere*: APVL. met. 2, 15 pueris extra limen ... humi ... -atum (distractum *φ, de F v. adn. crit., cf.* ὑπέστρωτο *Lucian.*) fuerat. 10, 34 iam torus ... accuratissime -batur.

distero, -trīvī, -ere *a* dis- *et* terere. *i. q. terendo comminuere*: CATO agr. 75 casei p. II bene -at in mortario. *ibid.* ubi bene -erit. *obscaene*: PETRON. 24, 5 cinaedus ... clunibus eum basiisque -vit.

distexo, -ere *a* dis- *et* texere. *i. q. retexere*: SIDON. carm. 15, 161 Penelopam tardas texit -ere telas.

distichos, -on (**distichus,** -um) *adi.*, δίστιχος. *de hordei genere*: COLVM 2, 9, 16 alterum ... genus hordei est, quod alii -um, Galaticum nonnulli vocant (*opp.* hexastichum. ISID. orig. 17, 3, 10). *de genere versuum*: VARRO Men. 398 etiam -on epigrammation vocant poema. *n. subst.* **distichon (distichum,** -ī), δίστιχον (*graece scr.*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 57, 9 epodoe quae similiter κατὰ δίστ[ο]ιχον fiunt): ISID. orig. 1, 39, 21 idyllion paucorum versuum, -on duorum, monostichon unius. MART. 2, 71, 2 ex nostris -a pauca (7, 85, 2 *opp.* tetrasticha. 11, 108, 2 *opp.* libello). 2, 77, 8 -a longa facis. 3, 11, 2 in te factum -on (*sc. 3, 8*). 6, 65, 4 -a sola legas (*opp.* hexametris epigramma facis). 8, 29, 1 *opp.* liber. 13, 3, 5. SVET. Iul. 51 hoc -o apparet (*sc. duobus septenariis troch.*). Otho 3, 2 hoc -o enotuit. vita Verg. p. 58 *bis* (*semel seq. duo hexametri*). p. 63 AVSON. 109, 2. SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 67 unde -on fecit (*duos senarios*). MART. CAP. 1, 42 -um ... Eunianum (*seq. duo hexametri*). SIDON. epist. 5, 8, 2. 8, 11, 7 *opp.* tetrasticho (epist. [carm. 22] 6). 9, 14, 5.

distillātio, distillo *v.* de-.

distimulo, -āre [*a* dis- *et* stimulare. *Th.*]. *quasi stimulo dissipare, dilapidare*: PLAVT. Bacch. 64 aculeata sunt: animum fodicant, bona -ant, facta et famam sauciant. *cf. etiam* destimulo *p. 754, 44, ubi* PAVL. NOL. epist. 20, 23 *corrigas*: carm. 20, 23.

distīnctē *v.* distinguo. **distīnctibilis** *v.* discinctibilis.

distīnctim *adv. i. q.* distincte. CYPR GALL. exod. 1095 signantes *gemmae* nomina sena -m tribuum. num. 152. CASSIAN. inst. 2, 11, 1 *psalmos* duabus vel tribus intercisionibus cum orationum interiectione divisos -m particulatimque consummant (*opp.* continuata ... pronuntiatione concludere). PROSP. c. coll. 21, 3 -m (*i. separatim*) edita volumina *Augustini*. CASSIOD. in psalm. 32, 15 singillatim: id est divisim atque -m.

×distīnctio, -ōnis *f. a* distinguere. distint- *hic illic in codd. saep. confunditur in codd. cum* distentio; *hinc dub.*: EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 937ᴮ per -em pectoris aerem traheus *pulmo* (*sic impressum apud Migne;* διαστολῆς). GLOSS. διαστολή. διάλυσις. separatio. -em διαίρεσιν. *legitur inde a* RHET. Her. *et* CIC., *dein* SEN. phil. (*11ies*) COLVM. (*semel*) PLIN. nat. (*17ies*) QVINT. inst. (*13ies*) TAC. (*bis*) PLIN. epist. (*semel*), *dein passim. plur. inde a* QVINT. [*dub.*: PAVL. dig. 4, 8, 16, 1 districtione *codd. dett.*]

I *de actione mentis i. q. discretio*: **A** *latiore sensu*:

1 *generatim*: **a** *mera vi actionis*: **α** *absolute*: CIC. inv. 1, 75 hac -e *nominis ambigui*. fin. 3, 54 recte ... haec facta -o est. ac. 2, 48 nulla in visis -o appareat (*cf.* 2, 86 in agnoscendo. orat. 205 in eo genere. part. 17 in verbis). 2, 84 qua -e sublata. Tim. 7 de his ... haec sit prima -o (διοριστέον). div. 2, 127 quae est tandem ista -o? (*cf.* TERT. adv. Marc. 5, 13 p. 621, 2). fat. 45 off. 1, 122. ad Brut. 1, 2, 5 illam -em tuam. SEN. epist. 58, 21 si aliam desideras -em *eqs.* 85, 18 inepta -o *Epicuri*. PLIN. nat. 12, 71 facili -e *Indicae murrae a genuina*. GAIVS dig. 50, 16, 236 TER. MAVR. 1356. TERT. resurr. 51 p. 105 sine -e, sine condicione. adv. Marc. 4, 39 p. 556 interstruere -em. 5, 17 p. 633 *al.* FAV. EVL. p. 8, 13 -is gratia. HIER. epist. 37, 1, 3 ob -em ... positum est. AVG. civ. 6, 9 p. 263 D. cum religiosum a superstitioso ea -e discernat, ut *eqs.* 10, 1 p. 403 certior. *al.* BARNAB. 9, 8 -e facta dicit (διάστημα ποιήσας. *cf.* RVFIN. hist. 3, 39, 5). *al.* *add. gen. subi.* (*cf. p. 1520, 27*): SEN. epist. 9, 14 Chrysippi. TERT. adv. Marc. 5, 13 p. 619 haeretici. AVG. civ. 3, 25 p. 137 D. Labeonis. POMER. 3, 31, 5 Stoicorum. AVG. quaest. hept. 3, 2 p. 236, 2 legis *Mosaicae*. BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 446, 14 expositionis nostrae (*syn.* separationem). **β** *c. gen. obi.* (*cf. p. 1520, 29*): RHET. Her. 3, 19, 32 idoneorum locorum commodissimam -em comparare. CIC. Scaur. frg. 1, 4 congesta fuit accusatio magis acervo quodam criminum, non -e aliqua generum et varietate (PLIN. nat. 10, 22. 12, 41). leg. 2, 13 est lex iustorum iniustorumque -o *eqs.* (*cf.* top. 82 iuris et iniuriae *de cognitionis quaestione* 'quale sit'). fin. 1, 33 harum ... rerum facilis est et expedita -o. ac. 2, 43. nat. deor. 2, 15 siderum ... -em, utilitatem, pulchritudinem, ordinem (2, 104. *cf. p. 1521, 83*). 2, 146 varietas sonorum, intervalla, -o (*cf. p. 1520, 67*). fat. 43 causarum -o ac dissimilitudo. off. 1, 104 ingenui et illiberalis ioci. SEN. benef. 7, 2, 1 turpis honestique. nat. 2, 39, 4 aliam -em utriusque *fulminis* (*cf.* PLIN. nat. 15, 122. 19, 126). PLIN. nat. 19, 18 medullae *lini* numerosior -o candore, mollitia. QVINT. inst. 4, 5, 6 quaestionum (*opp.* tractatio). ITALA I Cor. 12, 10 (Tert. adv. Marc. 5, 8 p. 599) -o spirituum (διακρίσεις, VVLG. discretio). TERT. pudic. 19 delictorum. anim. 11 spiritus. adv. Hermog. 30 p. 158 substantiarum (*coniunct.* dispositionem, *opp.* confusionem. *cf. antea* singillatim definiens). adv. Marc. 2, 14 p. 354. 2, 21 p. 364 *al.* HIL. psalm. instr. 17 psalmi. AMM. 25, 4, 8 pro rerum ⟨et⟩ hominum -e. 31, 14, 3 HIER. epist. 28, 4, 2 in psalm. 24 AVG. civ. 10, 25 anim. 4, 24, 39 p. 418, 24 serm. ed. Mai 58, 1. ARNOB. ad Greg. 14 ciborum. BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 485, 12 falsitatis. *al. nota*: AMM. 16, 8, 13 sine iustitiae -e (*i. respectu*) vel recti. DECRET. decur. Ferent. Prisc. (Corp. X 5853) 17 sine -e libertatis. *nota*: DIOM. gramm. I 436, 19 pronuntiatio est scriptorum secundum personas accommodata -e similitudo. *adde*: CIC. fin. 1, 64 veri a falso -o. **b** *i. q. discrimen*: DIOM. gramm. I 420, 17 *vox tibiae* habet ... modulatam aliquam -em. LACT. epit. 33, 3 non erit sanguinis ulla -o *in civitate Platonis* (*cf.* SALV. gub. 7, 101 sine -e [*i. promiscue, syn.* discretione]). VVLG. Rom. 3, 22 non enim est -o (10, 12 Iudaei et Graeci). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4 p. 154, 20 temporum ... -e servata. VICTRIC. 21 nominis. ISID. diff. 1, 225. 2, 3. est -o *c. structuris* (*cf. etiam p. 1521, 14*): *seq.* ut (*cf. infra l. 34*): CIC. fat. 45 cum haec sit -o, ut. SVLP. SEV. dial. 2, 10, 6. *enunt. interrog.* (*cf. infra l. 33*): CIC. Tusc. 4, 59. TERT. bapt. 4 nulla -o est, mari quis an stagno ... diluatur (*syn.* refert). quod: PLIN. nat. 21, 165. 34, 117 (*cf. antea* distat). *acc. c. inf.*: PLIN. nat. 18, 90.

2 *speciatim*: **a** *in iure*: *absol.*: NERAT. dig. 25, 1, 15 secundum eam -em (VLP. dig. 12, 4, 3, 1 *al.* COD. Iust. 3, 33, 14, 1 *al.*). AFRIC. dig. 19, 2, 35 pr. hac -e uti (VLP. dig. 41, 1, 33, 1 *al.*). *ibid.* probata est (VLP. dig. 14, 1, 1, 9 *al.*). GAIVS inst. 1, 127 hoc -em recipit (MAECIAN. dig. 35, 2, 30, 5). 3, 197 optima ... -e. MAECIAN. dig. 29, 1, 14 non sine -e (35, 2, 30, 2 PAVL. dig. 5, 1, 24, 2 *al.* COD. Iust. 5, 16, 25, 1 *al. cf.* PAVL. dig. 34, 3, 25 cum -e [VLP. dig. 42, 8, 10, 10 *al.*]). PAPIN. dig. 3, 1, 8 adhibetur. 15, 1, 50, 3 admittendam esse. 49, 17, 15, 2 servabitur. *saep. add. gen. subi.*: PROC. dig. 32, 86 Labeonis. VLP. dig. 12, 1, 11 pr. Nervae. 19, 1, 17, 2 Trebati. COD. Iust. 4, 29, 23 pr. iurisdictionis. *al. add. gen. obi.*: PAPIN dig. 34, 9, 18 pr. temporis (35, 2, 9, 1). 49, 17, 15, 3 causarum. VLP. coll. Mos. 1, 6, 1 casus. COD. Iust. 2, 41, 2 *al. add. praepos.* (*cf. supra l. 7*): in *aliqua re*: VLP. dig. 28, 3, 6, 7 *al.* de: AFRIC. dig. 19, 2, 35 pr. circa: PAPIN. dig. 29, 1, 34, 2. 35, 2, 9, 1. *add. enunt. interrog.* (adhibenda est -o *sim.*): POMPON. dig. 34, 2, 34, 2 PAPIN. dig. 3, 1, 8 CALL. dig. 14, 2, 4, 2. ut: POMPON. dig. 32, 85 PAPIN. dig. 46, 3, 95, 5 VLP. dig. 19, 1, 17, 2 *al.* **b** *apud* ECCL. *de trinitate* (*cf.* ISID. diff. 2, 3 in personis ... discretio est, in divinitate nulla -o): TERT. adv. Prax. 9 p. 239 nec divisione alium *filium a patre*, sed -e (12 p. 246 *cf.* PHOEBAD. c. Arrian. 20 FACVND. defens. 7, 7 p. 703ᴮ). 11 p. 243 et demonstrationem et -em trinitatis (p. 245). 21 p. 264 utriusque personae. 27 p. 279 patris et filii (*opp.* coniunctione). AMBR. apol. Dav. II 4, 26 TRACT. c. Arrian. p. 11, 22. 13, 11 *opp.* unitatem. GAVDENT. serm. 7 p. 882ᴬ *opp.* naturae diversitas (*item* FILASTR. 93, 3). *adde*: HIER. quaest. hebr. in gen. p. 11, 22 Ps. AVG. spec. 2 p. 298, 2 tit. *passim. nota*: VICT. VIT. 5, 79 aequalitatem -is personarum (*i. distinctarum personarum*). *adde*: TERT. adv. Prax. 14 p. 251 visibilis et invisibilis *dei* -em *in scriptura*. 15 p. 253.

B *strictiore sensu i. q. explanatio, explicatio, definitio, signum* (*cf.* GLOSS. σαφήνεια): SEN. nat. 2, 40, 6 utrique *generi fulminis* -em suam reddam. benef. 6, 7, 1 -o statim subsecuta ostenderet (*antea* apertius ... dicere). HIER. in Ezech. 44, 25 *sqq.* p. 553 non dixerit absolute 'et sabbata sanctificabunt', ... sed cum -e 'sabbata mea'. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 84ᴬ cum evidens in eo *versiculo* habeatur -o. hist. 1, 7, 10. AVG. pecc. mer. 2, 10, 13 p. 84, 23 -e confusa (*i. ambigua*). *al.* HESYCH. in lev. 22, 4—8 p. 1068ᴮ traditam a lege -em. *nota*: MART. CAP. 2, 127 omnia ... vigili -e (*i. examinatione*) discriminans ... Prudentia. *add. gen. subi.*: ITALA num. 19, 2 (Aug. quaest. hept. 4, 33 p. 341) ista -o legis, quaecumque constituit dominus (διαστολή, VVLG. *aliter, cf.* AVG. *ad l.*). num 30, 7 (Aug. quaest. hept. 4, 59 p. 363, 25) secundum -em labiorum *mulieris* (*cf. s.* distinguo *p. 1526, 81*). ISID. vir. ill. 41 libellum titulorum -bus praenotatum. *gen. obi.*: PLIN. nat. 17, 263 Cato et medicamenta quaedam componit, mensurae quoque -e. TERT. pudic. 4 demandata paenitentiae -e. resurr. 48 p. 98 disposita ad Corinthios (*cf. Vulg. I Cor. 1—14*) omni -e ecclesiasticae disciplinae. HIL. in psalm. 128, 4 sine -e nominis. myst. p. 27, 13 sacrificiorum -o (*fere i. constitutio*). VVLG. IV Esdr. 12, 8 ostende ... mihi interpretationem et -em visus horribilis huius. I Cor. 14, 7 nisi -em (διαστολὴν) sonituum dederint *citharae* (*opp.* incertam vocem). AVG. civ. 20, 30 p. 484 D. etsi eius *dei* alia -o non ponatur. LIB. col. I grom. p. 223, 16 L. numeri.

II *i. q. divisio, separatio*:

A *generatim*: **1** *de rebus corporeis*: COLVM. 4, 18, 1 centenae stirpes per singulos hortos semitis distinguantur ... quae -o *eqs.* PLIN. nat. 15, 88 nucleorumque *iuglandis* alia quadripertita -o, lignea intercursante membrana. TERT. adv. Marc. 3, 13 p. 398, 5 antequam transcripta esset *Damascus* in Syrophoenicem ex -e Syriarum. *adde*: FRONTIN. grom. p. 38, 14 L. (= p. 28, 15 Th.) agrorum finis qui aut loci natura aut terminorum -e firmatus est. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 23 ora vaporanda et -o dentium facienda. *nota fere i. q. pars*: PLIN. nat. 5, 24 mox Africae ipsius alia -o (*i. q. subdivisio*): Libyphoenices vocantur. ITALA cant. 1, 10 (Ambr. in psalm. 118 serm. 3, 7, 1 Rufin. Orig. in cant. 2 p. 135ᴬ Cereal. 20 p. 768ᴬ) similitudines auri faciemus tibi cum (ex *Ambr.*) -bus argenti (στιγμάτων, VVLG. vermiculatas argento. *cf.* RVFIN. *ad l. ut* -es solas ac signa quaedam parva velut puncta intersererent illi operi). *adde de hom.*:

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVG. serm. ed. Mai 133, 2 corpus hominis ... in membrorum -e formetur (PS. ORIG. tract. 1 p. 2, 19 quasi corporeum deum et membrorum esse -e compositum. *cf. ibid.* p. 2, 1 compactione). in psalm. 141, 18 *coniunct.* compago. 2 *de scriptorum, temporis al. partitione*: PLIN. nat. 10, 29 volucrum prima -o pedibus maxime constat. 18, 220 cardines temporum quadripertita anni -e constant per incrementa lucis (*cf.* CASSIOD. inst. 25 quadrifaria *libri*). SOL. pr. 3 servata orbis -e. AVG. civ. 6, 3 p. 249 D. subtilissima -e *in libris Varronis facta* (6, 4 p. 250 *syn.* distributionis). 8, 4 p. 325 *philosophiae* (*antea* tripertitio). SVLP. SEV. chron. 1, 1, 1 cum -e temporum ... res ... dicere. LEO M. epist. 15 pr. illa totius humani corporis per duodecim caeli signa -o *eqs.* (*de haeresi quadam*). CAEL. AVR. acut. 3, 1, 1 cunctarum *passionum* perfecta -o. CASSIOD. in psalm. 80, 3 priscorum -bus (*syn.* partitio). 93, 10. *nota*: est -o *seq.* siquidem: PLIN. nat. 37, 186. *adde*: PLIN. epist. 8, 14, 6 quae -o (*i. divisio*) pugnantium sententiarum *in senatu* (*cf.* 8, 14, 15 dividere sententiam).

B *technice in re rhetorica et grammatica*: *de traductione quae vocatur, qua idem verbum crebrius ponitur*: CIC. de orat. 3, 206 eiusdem verbi crebrius positi quaedam -o. *cf.* CARM. de fig. 49 si verbum diverse iteres, -o fiet. *i. q.* παραδιαστολή: QVINT. inst. 9, 3, 65 qu[i]a simili⟨a⟩ discernunt⟨ur⟩. *cf.* 9, 3, 82 species *contrapositi* quam -em diximus. SEN. epist. 88, 42 *philosophi* ad syllabarum -es et coniunctionum ac praepositionum proprietates descenderunt. AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 33, 2 quamvis ... 'et' syllaba ... coniunctiva sit, habet tamen -em, qua confusio disiungitur ac separatur. *de rhythmo*: CIC. de orat. 3, 186 -o (*i. interruptio, opp.* continuatione) et aequalium aut saepe variorum intervallorum percussio numerum conficit. HIER. epist. 28, 2, 1 rhythmi -em *diapsalma esse*. *de separata pronuntiatione singularum vocum*: QVINT. inst. 1, 5, 27 'circum litora' tamquam unum enuntio dissimulata -e. 11, 3, 52 volubilitate nimia *vocis* ... -o perit. *cf.* FORTVN. rhet. 1, 24 p. 99, 18 ambiguitas ... per -em *eqs.* (IVL. VICT. rhet. 3, 12 p. 383, 9 MART. CAP. 5, 462). *latius de moris, pausis pronuntiandi*: QVINT. inst. 11, 3, 37 in ipsis ... -bus tempus alias brevius, alias longius dabimus *eqs.* 11, 3, 38 illam -em 'litora'. 11, 3, 39 vitiosa -o. 11, 3, 47 singulas ... -es *principii Milonianae*. 11, 3, 181. *hinc apud gramm. fere i. q. punctum, interpunctio,* στιγμή, *opp.* subdistinctio, media -o (*sed saepe etiam significatio morae vel pausae subest; cf.* GLOSS. διάστιξις. διαστιγμή. sensus separatio): DIOM. gramm. I 436, 25 discretio ... ostenditur modis quinque *eqs.* 437, 10 *syn.* posituras, θέσεις (DON. gramm. IV 372, 15 SERV. gramm. IV 427, 36). 437, 14 -o est apposito puncto nota finiti sensus vel pendentis mora (*hinc* MAR. VICTORIN. gramm. VI 192, 8 *al.*). 437, 20 est silentii nota cum sensu terminato (*hinc* DOSITH. gramm. VII 380, 7 *al.*). SERV. gramm. IV 484, 23 dicta -o est ..., quod positum punctum distinguit nostram orationem *eqs. sim. alii, nota*: ISID. orig. 1, 20, 2 ultima -o ... est periodus. diff. 1, 145 (DIFF. ed. Beck p. 52, 26). *exempla*: TER. MAVR. 2769 -o verba dissociat nectitve aliter. 2776. 2779 PORPH. Hor. epist. 1, 14, 40. 2, 1, 3 incerta -o est (DON. Ter. Eun. 1073 Ad. 45. 213. 254. 345. 481. 693 Phorm. 255; *seq. enunt. interrog.*: Andr. 228 Hec. 104 Phorm. 116 Ad. 321. 740. *adde*: 595 obscura). ROMAN. Char. gramm. I 229, 18. 240, 19 mora -is. MAR. VICTORIN. gramm. VI 151, 2 interposita, ut versus priapeus exigit, -e. DIOM. gramm. I 450, 13. 453, 7. 15. DON. Ter. Andr. 332 interposita -e (Eun. 209) vultuose hoc dicitur. 915. Eun. 290 ambigua -e positum est (*cf.* SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 566 ⟨amb⟩igua). SERV. Aen. 1, 100 varia. 1, 130 gemina. 2, 114 mutata (5, 81. 565. ecl. 1, 28). 4, 486 plena (5, 565 SERV. auct. Aen. 6, 287 SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 40). CLAVD. DON. Aen. 9, 390 diversa. 10, 229. 11, 145 mala. *apud alios scriptores*: TERT. adv. Marc. 4, 38 p. 551, 7 facta hic -e post 'deum'. *ibid.* p. 551, 17. 5, 11 p. 612, 28. 613, 15. AVSON. 322, 49 -o sensum auget *in legendo* (*syn.* intervalla. *cf.* HIER. epist. 60, 11, 2 -e moderata et pronuntiationis varietate). AMBR. Cain et Ab. 2, 6, 21 *syn.* divisiones. AVG. doctr. christ. 3, 2, 3 illa haeretica -o. 3, 2, 4. 5. 3, 4, 8 quaest. hept. 7, 44 p. 477, 7 PS. AVG. quaest. test. I 91, 11 p. 158, 25. SIDON. epist. 9, 11, 6 -um raritas. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1109C. 12 GREG. M. moral. 7, 51. *de totis enuntiatis*: AMBR. epist. 76, 1 *Pauli* -es ... quibus persuadendum putavit ... de dei regno nobis non desperandum. *cf.* DON. Ter. Ad. 634. *nota de apice*: IVVENC. 1, 488 apicis parvi gracilis -o. *de 'diastole' accentu, opp.* hyphen: ISID. orig. 1, 19, 7 (*sed* PS. PRISC. gramm. III 520, 10 *habet* disiunctio).

III *praevalent notiones secundariae*: **1** *i. q. variatio, vices*: CIC. part. 47 est etiam illa varietas in argumentando et non iniucunda -o *eqs.* TAC. Germ. 12 -o poenarum ex delicto *eqs.* (*i. diversa constitutio*). ann. 15, 43 *aedificia* non, ut post Gallica incendia, nulla -e nec passim erecta. TERT. resurr. 12 p. 41, 5 reducuntur et siderum absentiae, quas temporalis -o exemerat (*cf.* AMM. 20, 3, 3 perenni -e). SYMM. epist. 6, 61 modo abscessu, modo reditu variamus locorum -em. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 155 loco ... nulla quoque picturae -e neque fenestris ... luminato. **2** *i. q. exornatio*: CIC. de orat. 2, 366 ut ipse instrumentum oratoris exponeret, tibi eius -em atque ornatum (*sc. luminibus dicendi*) relinqueret. SEN. benef. 7, 9, 2 elaboratam scrupulosa -e testudinem. BOETH. mus. 1, 27 p. 219, 6 ordinis -isque caelestis. cons. 2, 5 p. 36, 27 *gemmae* sui ... -e ... aliquid pulchritudinis trahunt. *huc pertinet* (*cf. sub* distinguo *p. 1527, 36*): HIL. in psalm. 148, 6 montium celsitas, -o collium ... creatoris providentiam laudant. *de honoribus hominum*: PLIN. nat. 18, 13 -o honosque civitatis ipsius non aliunde erat *quam ex agro colendo. cf.* AVG. civ. 7, 3 p. 278 D. si ... paucorum sapientium est ista -o *deorum quorundam* (*antea* selectio). CASSIAN. conl. 9, 26, 2 -em gravitatemque psallentis.

syn.: *ad I*: discretio, dispositio, distributio. *ad II A*: partitio. *ad II B*: divisio, intervallum. *ad III*: varietas. ornatus. *opp.*: *ad I 2 b*: coniunctio, unitas. *ad II A*: compactio, compago. *ad II B*: continuatio.

[distīnctīvus] *v.* distantivus.

distīnctīvē *adv. a* distinguere. PRISC. gramm. III 203, 12 -e 'ipse' ... nominativus trium personarum nominativis ... coniungitur.

distīnctor, -ōris *m. a* distinguere. GLOSS. διαστίκτης. διαστολεύς. *is qui discernit*: AMM. 18, 1, 2 erat indeclinabilis iustorum iniustorumque -r (22, 3, 4 districtores *V.* 28, 4, 1 *coniunct.* arbiter). AVG. in euang. Ioh. 20, 12 considerator istorum omnium, discriminator, -r et quodammodo appensor in libra sapientiae animus est.

1. distīnctus, -a, -um *v.* distinguo.

2. distīnctus, -ūs *m. a* distinguere. STAT. silv. 1, 5, 41 viridis cum regula longo Synnada (*i. Synnadicum marmor*) -u[m] variat. TAC. ann. 6, 28 ore ac -u pinnarum a ceteris avibus diversum *animal Phoenix. cf.* GLOSS. -um στιγμόν. *v. etiam p. 1531, 77.* *Hofmann.*

distineo, -uī, -entum, -ēre [*a* dis- *et* tenere. *Th.*]. disteneo *traditur*: VITR. 10, 18 (12), 1 *GH.* AVIEN. ora 4. *in codicibus vel codicum parte saepe scriptum* destineo, *secundum inferioris aevi pronuntiationem (cf. Schuchardt, Vocal. d. Vulgärlateins II p. 65), vel inde corruptum* destino: CAES. Gall. 7, 37, 3. 7, 59, 5 α. HOR. epist. 1, 2, 5 (destinet *maior pars codd.*, distinet *vel* distenet *al.*; detinet [*cf. supra p. 817, 69*] *Goth.* ς *ex coniectura, ut videtur, et editores*). OV. epist. 8, 69 LIV. 4, 59, 3. 37, 12, 2. 44, 20, 5 VITR. 3, 4, 1 CET. FAV. p. 292, 16 SEN. dial. 10, 17, 5 LVCAN. 4, 675 AMM. 18, 5, 2. GLOSS. -eo (destino *cod.*) ἀντέχω (detineo *editio Stephani; neutrum intellego; an* obstino?). *legitur inde ab* AFRANIO, *translata significatione, eademque haud raro apud* CIC.; *proprie primum apud* LVCR. CAES. CIC. *activo non utitur nisi* Att. 3, 23, 5. [*falso traditum pro* detineo: BELL. Afr. 61, 2 (destinere *T*[1], destinare *V*, detinere *Nipperd.*). AVR. VICT. Caes. 40, 9 *Galerius* Romam contendit; ibi cum obsidione -retur (*codd.*, detscripsi) ... Italia decessit. *contra* dist- *corruptum in* det-: *v. p. 1523, 14 sqq.* *locus dubius*: VITR. 2, 1, 5 Phryges ... eligunt tumulos naturales eosque medios fossura detinentes (*codd., cf. vol. V p. 812, 1*; dist- *cum Lorentzen Rose, parum probabiliter*; detegentes *Schmidt apud Krohn, haud intellego*; deprimentes *H. Bauer, cf.* VITR. 10, 16, 11 *et supra p. 613, 72 sqq.*]

I *proprie*: *de loco*:

A *i. q. separatum, divisum, disiunctum tenere*:

1 *de rebus*: **a** *in re geographica vel astronomica* (*apud poetas*): LVCR. 5, 203 mare quod late terrarum -et oras. 5, 690 medio cursu flatus aquilonis et austri -et aequato caelum (*subi.*) discrimine metas totius orbis. OV. epist. 8, 69 qua duo porrectus longe freta -et (*v. supra l. 31*) Isthmos (12, 104 [*versum cum antecedente spurium iudicat Ehwald*] quique maris gemini -et Isthmos aquas). LVCAN. 4, 675 vasti plaga fervida regni -et (*v. l. 32*) oceanum zonaeque exusta calentis. STAT. Theb. 7, 16 omne quod Isthmius umbo -et (*i. a reliqua Graecia separatum tenet*) et raucae circumtonat ira Maleae. AVIEN. ora 305 Gerontis arcem et prominens fani ... -et medium salum. 340 -eri ⟨utrosque⟩ *locos* milibus tribus. 356 stadia triginta refert has *insulas* -ere. orb. terr. 397 procul unum -et (sustinet *al.*) os ambas (*sc. Europam et Libyam*). Arat. 524 *Aries* parvo se tramite subter -et (*sc. ab Andromeda*). **b** *t. t. architectorum*: *i. q. distinendo figere*: CAES. Gall. 4, 17, 6 haec utraque (*tigna*) insuper bipedalibus trabibus immissis, quantum eorum tignorum iunctura distabat, binis utrimque fibulis ab extrema parte -bantur (*v. supra l. 35*). VITR. 3, 4, 1 intervalla ... concameranda aut solidanda festucationibus, uti -eantur (*v. l. 31*). 10, 12, 1 in quibus excisionibus includuntur capitula catapultarum, cuneisque -entur (disten- *codd.*), ne in contentionibus moveantur. CET. FAV. p. 292, 16 puteum ... cum fodere coeperis, ... tabulas axium directas fodiendo submittes et eas vectibus ligneis transversis -bis (*v. l. 31*; sustinebis PALLAD. 9, 9, 3), ne labens terra ruina ponderis periculum fodientibus faciat. **c** *singulariter*: APVL. met. 1, 4 mollitie cibi glutinosi faucibus inhaerentis et meacula spiritus (*i. arteriam*) -entis minimo minus interii (*cf.* distendo *II A 2 e*).

2 *de hominibus*: **a** *in re militari i. q. copias in diversis partibus tenere*: CAES. Gall. 2, 5, 2 manus hostium -eri, ne cum tanta multitudine uno tempore confligendum sit. 3, 11, 4 qui eam manum -endam curet. 7, 50, 1 *Haeduos* Caesar ... manus -endae causa miserat (civ. 3, 52, 1 -endae manus causa. BELL. Alex. 17, 3). Gall. 7, 59, 5 legiones ... maximum flumen -bat (*cf. supra l. 28*). 7, 84, 3 Romanorum manus tantis munitionibus -etur nec facile pluribus locis occurrit. civ. 3, 44, 2 *Pompeius* quam latissimas regiones praesidiis teneret Caesarisque copias, quam maxime posset, -ret. BELL. Hisp. 12, 5 *Cordubenses* eruptionem ad legionem VI fecerunt, cum in opere nostri -nti essent. *item* 23, 2 (*cf.* 25, 2). 27, 1 (*his quattuor* BELL. Hisp. *locis fere idem significari videtur quod apud* CAES. Gall. 3, 28, 3 dispersis

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in opere nostris subito ... *hostes* impetum fecerunt, *qui tamen etiam verbo* occupandi *hac de re utitur* Gall. 2,19,8 ad nostra castra atque eos, qui in opere occupati erant, contenderunt. 7,22,4 milites occupatos in opere adoriebantur. *utriusque significationis verbo suo aliquid inesse nescio an voluerit auctor belli Hisp.*). LIV. 4,59,3 late populati sunt tecta agrosque, ut -rent (*v. p. 1522,31*) Volscos. 21,8,4 oppidani ad omnia tuenda atque obeunda multifariam -eri coepti [sunt] non sufficiebant. 31,11,10 -endo copias. *prope accedit notio, qua non unius exercitus partes, sed populi vel imperatoris vires variis bellis divisas teneri significatur*: PS. CIC. epist. ad Oct. 1 Italia tota legionibus ... equitatuque exterarum nationum -etur (*i. divisa teneatur atque ideo debilitatur*). BELL. Afr. 55,2 Iuba -ntus triplici bello. LIV. 44,20,5 potuisse ancipiti bello -eri (*v. p. 1522,31*) regem (IVST. 29,2,8 *Philippus* ne eodem tempore multis bellis -retur [*Duebner recte*; detin- *codd., cf. supra p. 816,75*], pacem cum Aetolis facit. 31,1,6 ne uno tempore duplici bello Romanae vires -rentur [*Duebn.*, detin- *codd., cf. supra p. 816,75*]). TAC. hist. 4,55 furere discordiis populum Romanum, ... omnis exercitus suis quemque bellis -eri (*i. suo quemque loco retineri, ut unus cum altero convenire nequeat*).
b *generatim*: APVL. met. 6,11 -ntis et sub uno tecto separatis amatoribus. ANTH. 456,2 diversis iuvenes (*sc. Pompeios*) Asia atque Europa sepulcris -et.

B *i. q. procul, remotum tenere, cf.* SERV. Aen. 11,381 -et: arcet, repellit, nam 'distinet' est proprie extra tenet.

1 ab *aliqua re*: BELL. Hisp. 8,5 ita ab oppugnationibus natura loci -entur *oppida* (*i. ab oppugnationibus quasi intervallo quodam secernuntur*). HOR. carm. 4,5,12 iuvenem, quem Notus ... dulci -et a domo.

2 *loco, a quo quis separatur, non indicato*: CIC. Phil. 11,6 *Dolabella* nunc tota Asia vagatur, volitat ut rex; nos alio bello -eri putat (*cf.* 11,2 *Dolab.* cum procul esset a consulibus exercitibusque nostris). VERG. Aen. 11,381 quae (*verba*) tuto tibi magna volant, dum -et (*Pγbc, Prisciani ω, Servius*, destinat *R*, detinet *M, Prisciani φ; cf. vol. V p. 812,5*) hostem agger moerorum (*v.* SERV. *ad l. supra l. 23*). LYDIA 69 tum (*sc. cum Venus moechi cuiusdam amore fruebatur*) credo fuerat Mavors -ntus in armis (*i. propter bellum a Venere remotus*). TAC. hist. 2,32 Britannicum militem hoste et mari -eri (*i. procul teneri*). ann. 3,59 *Drusum* diverso terrarum -eri (*i. procul ab urbe*). 14,25 Parthi Hyrcano bello -bantur (*cf. l. 30*). PLIN. paneg. 25,4 negotiis aliquis, valetudine alius, hic mari, ille fluminibus -batur (*sc. ab urbe, cum congiarium distribuebatur*): expectatus est, provisumque, ne quis aeger, ne quis occupatus, ne quis denique longe fuisset. AVIEN. ora 4 Taurici ponti situs capi ut valeret his probabili fide, quos -rent (*v. p. 1522,25*) spatia terrarum extima (*sc. a Taurico ponto*). AMM. 14,2,20 magister equitum longius ... -batur. 18,5,2 per Illyricum ..., ubi -batur (*v. p. 1522,32*), ex negotiis seriis imperator.

procul tenere, ut de spatio loci, sic nonnumquam etiam de spatio temporis, fere i. q. differre: CIC. Phil. 12,28 ne imperita militum multitudo per me pacem -eri putet. Att. 3,23,5 exponis ... quae sint quae rem -ere videantur (*paulo post opp.*: rem confici). CAES. Gall. 7,37,3 unam esse Haeduorum civitatem, quae certissimam Galliae victoriam -eat (*v. p. 1522,28*). LIV. 2,15,5 ne quid meam vobiscum pacem -eat 37,12,2 rem (*sc. urbis traditionem*) -bat (*v. p. 1522,31*), quod, utrum ... an ..., parum conveniebat.

II *translate: de animo*: **A** *i. q. diversis rebus occupatum, sollicitum tenere (part. perf. interdum fere pro adi., cf. superl. l. 67)*: **1** *de negotiis sim.*: AFRAN. com. 73 nunc est -ntus animus tot (*Ribb.*, ut *cod.*) negotiis. CIC. S. Rosc. 22 cum *Sulla* tot tantisque negotiis -ntus sit. nat. deor. 3,93 fac esse -ntam *mentem divinam*, caelum versantem, terram tuentem, maria moderantem (*cf. antea* occupatam). Att. 1,14,1 vereor, ne putidum sit scribere ad te, quam sim occupatus, sed tamen ita (*cf. l. 69*) -bar, ut ... vix ... tempus habuerim atque id ereptum e summis occupationibus. 2,23,1 quanta occupatione -ear. BALB. Cic. Att. 9,13ᵃ,1 brevitate epistulae scire poteris eum (*Caesarem*) valde esse -ntum. CIC. Att. 15,18,2 intellego te -ntissimum esse qua de Buthrotiis, qua de Bruto. ad Q. fr. 3,8,3 etsi -ntus cum opera tum animo sum multo magis. epist. 7,2,4 nos hic in multitudine et celebritate iudiciorum et novis legibus ita -emur, ut *eqs.* 12,30,2 cum antea -bar maximis occupationibus, ... tum hoc tempore multo -or vehementius. NEP. Att. 9,4 cum *Fulvia* litibus -retur (-aretur *A*) magnisque terroribus vexaretur. VITR. 5 pr. 3 -ntam occupationibus civitatem publicis et privatis negotiis. SEN. dial. 10,17,5 suis opibus (*opp.* alienorum bonorum procuratio) -etur (*v. p. 1522,32*). TAC. ann. 16,8 Neronem circa summa scelera -ntum. PLIN. epist. 3,5,7 -ntum impeditumque qua officiis maximis qua (*cf. supra l. 67*) amicitia principum. 6,18,1 plurimis occupationibus -ntus. 7,7,2 te negotiis -eri. paneg. 86,2 cumque sis ipse -ntus imperii curis (*cf. infra l. 82*). ITIN. Alex. 20 mox in (*cf. supra l. 36*) cetera providentia rege -nto. CAPITOL. Gord. 1,3 improbum visum est ... pietatem tuam (*imperatoris*) multitudine -ere librorum. AMM. 24, 4,21 imperatori pervigili cura -nto. AVG. in psalm. 4,9 *anima* multiplici atque aerumnosa cogitatione -nta. epist. 118,2 episcopum ecclesiasticis curis circumstrepentibus districtum atque -ntum (distinctum *A*). **2** *de gravi affectu, quo animus quasi discinditur*: CIC. Planc. 79 -or (distentor *E*) tamen et divellor dolore. PLIN. paneg. 68,2 dies ... qui principes alios cura (*cf. p. 1523,79*) et metu -bat.

B *i. q. in ambiguo tenere (sententiam, iudicium)*: **1** *de singulis hominibus*: OV. rem. 486 ut tuus in bivio -eatur amor (*i. ut in incerto haereas, utra potius puella fruaris; cf.* 441 *sqq.*). TAC. hist. 1,32 Galbam duae sententiae -bant. **2** *de pluribus i. q. in discordia tenere*: LIV. 5,20,4 duae senatum -bant sententiae. 7,21,5 fenebrem ... rem, quae -ere unanimos (*codd.*, una animos *edd.*) videbatur. 9,16,6 duae factiones senatum -bant.

C *i. q. arcere, aversum tenere*: HOR. epist. 1,2,5 cur ita crediderim, nisi quid te -et (*cf. p. 1522,29*) audi. TAC. ann. 11,12 *Messalina* quominus strueret crimina et accusatores, novo et furori proximo amore -batur.

part. pass. pro adiect. (superl.) v. p. 1523,67. *Fraenkel.*

ˣdistinguo, -īnxī, -īnctum, -ere [*cf. c.* dis- *et c.* instinctus, interstinctus. *verbum* stinguere (*q. v.*), ex(s)tinguere *idemne sit an diversum, non constat. significatione artius coniungitur c. verbo* instigare (*q. v.*), *gr.* στίζειν *sim.*; *terminationem* -guo *pro* -go *ab alio verbo accipere potuit, fortasse ab simplici* stinguere, *si origine hoc est diversa. Th.*]. dest- *legitur hic illic in codd.* -gunt *saepius in codd. vetustis, in aliis personis formae sine* u *hic illic in codd. occurrunt, cf.* VEL. gramm. VII 67,20 inventi sunt qui -ere quoque sine u littera et scribere et dicere maluerunt adicientes et illam rationem, quod -ere est interposito puncto dividere atque diducere *eqs.* *in codd. confunditur haud semel c.* distringo *vel* discingo, -ctus *cum* distentus.
refl.: VAL. MAX. 5,2,1 SEN. epist. 122,18 PLIN. nat. 35,29 GREG. M. moral. 6,19; *passiv. pro refl. saepius inde a* VARRONE rust. 2,2,10.
GLOSS. διαστέλλω. διακρίνω. διαστίζω. -it σαφηνίζει, στίζει, διαιρεῖ. seiungit aut variat. -xi ἔστιξα. -untur variantur. NOT. Tir. 49,87 -it. 49,92 -xit. 49,97 -ctum. *nugae etymologicae* (*cf.* VEL. gramm. VII 67,22 quidam ... -ere arbitrantur dictum παρὰ τὸ τέγγειν, sive quod -gatur res illa quae scribitur, sive quod tingat id quod inscribitur *eqs*): GLOSS. ἀποβάπτω *cf.* -it ἀποσβεννύει. *legitur inde a* PACVV. trag. 61, *in prosa inde a* RHET. Her. CIC. VARRONE; *deest ex. gr.* PHAEDRO VAL. FL. MART., *frequentant* CIC. PLIN. nat. QVINT.
[*dub. vel corrupt.*: GERM. frg. 4,103 distincta *codd.*, distenta *vulgo.* SEN. nat. 2,44,2 *v. l.* distringi. BVC. Eins. 1,46 -xit *cod.*, discinxit *coni. Hagen.* PLIN. nat. 15,111 ⟨dis⟩tinguntur? 35,112 distruxerit *codd*, destruxerit *edd. vett.*, distinxerit *coni. Mayhoff.* STAT. Theb. 5,269 flava crinem destrinxerat (*sic PB*) uva (*i. 'stringendo deprimere' interpretatur Klotz*). SVET. Cal. 41,1 districtis *Memm.*[1], *Ihm.* *incertae interpret.*: PETRON. 5,18 fortuna sonet celeri -cta meatu. APVL. mund. 3.]

I *vi verbi quasi propria et sua de actione mentis (hinc etiam de discretione verbis vel scriptis facta, cf. ex. gr. p 1525,35 et* TERT. orat. 22 -it ... utramque speciem suis vocabulis designans; *rarius de sensibus, ut oculis, p. 1526,4 sqq.) i. q. (similia, extrema, partes) discernere, disiungere*:

A *latiore sensu*:

1 *generatim (pass. pro refl. i. q. 'differre' saepe legitur)*:
a *sine obiecto*: CIC. de orat. 2,212 difficilis ad -endum similitudo (*cf. l. 84*). part. 103 -endi gratia. fat. 25 -endum est et ita dicendum *eqs.* PLIN. nat. 13,122 sicuti -emus. 23,32 diligenter -emus *de vinis.* 25,106 quidam non -unt et unum omnino genus *verbenacae* faciunt. 31,123 quidam ita -unt: *eqs.* QVINT. inst. 11,3,101 approbantibus et narrantibus et -entibus decorus *gestus* (*cf.* 11,3,99). 12,2,13 pars dialectica: ... -endo, dividendo *eqs.* ISID. diff 1,265 Stoici sic -unt. *nota attractionem*: PLIN. nat. 3,150 in eo duo maria quo -ximus fine.
add. praep. (*cf. p. 1525,63*): TERT. adv. Marc. 2,19 p. 360,20 et in ipsis commerciis vitae ... -xit. resurr. 45 p. 91,20 ad duas substantias -endo. adv. Hermog. 10 p. 137,1 dum alibi de mali ratione -imus (*i. diiudicamus*). adv Prax. 12 p. 245 scriptura -it inter personas (15 p. 254 orat. 22 nat. 2,14 ITALA lev. 10,10 [Aug. quaest. hept. 3,33]. PELAG. in Rom. 5 p. 669ᴬ. 10 p 693ᴬ ISID. diff. 1,89). *enunt.* (*cf. p. 1525, 80*): CIC. inv. 2,44 necessarium est -ere ..., quo pacto quidque accusatorem et quomodo defensorem tractare oporteat (part. 78 *syn.* iudicat. nat deor. 3,26 div. 1,118 SEN. dial. 5,29,2 epist. 9,13. 85,28). VARRO ling. 8,16 uti is ... -ere posset, cum vocaret, cum daret, cum accusaret. SEN. benef. 3,18,1 sunt ... qui ita -ant, quaedam beneficia esse, quaedam officia, quaedam ministeria (PLIN. nat. 14,63 AMBR. in psalm. 118 serm. 20,57,1 COMM. apol. 189). SEN. epist. 85,14 quidam ita -erunt, ut dicerent *eqs.* **b** *c. obiecto directo (personae: p. 1525, 8. 13. 22; add. dat.: p. 1525,4. 14. cf. etiam p. 1526,24)*: **α** *c. simplici acc.*: RHET. Her. 3,19,31 dissimiles forma atque natura loci comparandi sunt, ut -cti interlucere possint. CIC. Flacc. 36 hactenus ista formula testimoni atque orationis tuae describi ac -i potest, ut *eqs.* (TERT. nat. 2,12). fin. 1,22 qua via captiosa solvantur, ambigua -antur, *Epicurus* ostendit (Brut. 152 *iuxta pos.* videre. orat. 16 SEN epist. 109,18 AVR VICT. Caes. 16,11. *cf.* CIC. orat. 102 *in causa pro Caecina* verba ambigua -ximus). fat. 41 Chrysippus ... causarum genera -it (PLIN. nat. 21,90. 115. 25,121. 37,68. 195 QVINT. inst. 4,2,68. APVL. mund. 22 *syn.* separavit. TERT. anim. 29). Brut. 280. orat. 65 sophistarum ... magis -enda similitudo (*cum oratoribus*) videtur (SEN. epist. 45,6 *syn.* dis-

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cerne). top. 31 non satis acute quae sunt secernenda -it (*opp.* confundit). SEN. benef. 4, 29, 1 istud (epist. 66, 6. 67, 4. 117, 11). 7, 17, 1. dial. 4, 26, 3 antequam hoc apud nos -amus (AVG. gramm. V 517, 31). 7, 13, 4 nisi aliquis -erit illi voluptates. nat. 2, 27, 1 tonitrua. 4 pr. 6 in -endis et curandis vitiis. epist. 30, 17 causas metus nostri (TERT. pudic 2 AVG. civ. 5, 10 p. 208 D.). 65, 19 *syn.* discreverit. 120, 9 specie quidem vicina, re autem plurimum inter se dissidentia. Med. 276 sontes duos. PLIN. nat. 34, 53 aetatibus. 37, 116. QVINT. inst. 3, 6, 45 apertius eosdem status. 4, 2, 33 diligentius ... singula (TERT. adv. Marc. 4, 3 p. 428, 5). 5, 10, 3 partibus (PRISCILL. tract. 11, 144 p. 104, 13). 9, 3, 71 rei proprietate. 12, 5, 3 vim cuiusque verbi. TAC. ann. 2, 33 senatus et equitum census. 3, 64 -cto sacerdotiorum iure. GELL. 18, 2, 9 *coniunct.* resolvi. MIN. FEL. 33, 1 gentes nationesque. TERT. adv. Hermog. 3 p. 129, 11 utrumque nomen (*sc.* '*deus*' *et* '*dominus*') ei -xit et suo tempore ostendit. adv. Marc. 4, 20 p. 487, 16 legem non irrupisse, sed -isse. 5, 10 p. 608, 7 statum ... in appellationis societate. TER. MAVR. 2351 pedum cum regulam -rem. 2926. HIL. in Matth. 25, 2 significationibus. SCHOL. Cic Bob. p. 124, 5 St verba. AMBR. apol. Dav. I 4, 15 -ximus allegationes validas (*i. suo loco separatim posuimus*). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 16 AVG. civ. 6, 5 p. 254 D. 15, 8 p. 72 *syn.* digerere. *al.* ord. 2, 11, 30 *opp.* conectendi. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 4 tempora. *nota*: SEN. epist. 66, 26 fetus suos non -unt ferae (*i. pariter omnes amore complectuntur*). *add. abl.* (*saepe divisionis, cf. l. 40 44. cf. etiam infra l. 66; aliter infra l. 79*): CIC. Caecin. 56 ut servos non numero -ant, sed appellent uno familiae nomine (ACT. Archel. p. 2, 3). leg. 1, 23 in civitatibus ... agnationibus familiarum -untur status. fin. 4, 10 ea quae dicas ratione et arte -ere (*cf.* 2, 18. 5, 67). ac. 2, 48 quî (2, 80). off. 1, 95 decorum ... est cum virtute confusum, sed mente et cogitatione -itur (*antea* separari, secerni. *cf.* 2, 10). de orat. 2, 177 ut re -antur *argumenta*, verbis confusa esse videantur. Brut. 74 oratorum genera -ere aetatibus. part. 10 *causam* auditorum ... genere -i (VITR. 6, 3, 1 COLVM. 3, 21, 2 PLIN. nat. 33, 90 TERT. nat. 2, 1 resurr. 59 p. 120 *syn* disiunxit. AVG. civ. 8, 2 p. 322 D.). RVT. LVP. 2, 20 sententia. VITR. 4, 8, 7 ordines *ratiocinationum* ... partitionibus -xi (AVG. civ. 8, 4 tit.). CELS. 5, 26, 20 p 218, 33 Mx. quasdam species graecis nominibus -ctas (MELA 2, 87 PLIN. nat. 5, 66. 16, 17. 78. 23, 20. 29, 85 QVINT. inst. 1, 10, 3 TERT. adv. Marc. 5, 15 p. 629. *cf.* PLIN. nat. 3, 13 cognominibus [35, 59 SVET. Tib. 1, 2]. 15, 138 appellatione. SVET. Vit. 2, 2 praenominibus). SEN. epist. 91, 16 nominum claritate. PLIN. nat. 10, 89 magnitudine. 13, 113 Samia et Aegyptia *mala* -untur erytbrocomis et leucocomis. 16, 17 -emus *genera glandium* ... proprietate naturaque (QVINT. inst. 5, 10, 48 ARNOB. nat. 1, 30 SCHOL. Cic. Bob. p. 134, 18 St.). 16, 37 insignibus. 20, 113 *apium* -itur sexu. 29, 86 virgulis albis. QVINT. inst. 3, 5, 6 hoc genus Cicero scientia et actione -it. 4, 2, 36 narratio ... -cta rebus, personis, temporibus, locis, causis. TAC. hist. 1, 21 mortem omnibus ex natura aequalem oblivione apud posteros vel gloria -i. SVET. Claud. 38, 1 edicto. APVL. Plat. 1, 5 qualitatis significatione. MIN. FEL. 37, 10 sola virtute -imur. TERT. adv. Marc. 3, 17 p. 405. 4, 35 p. 539 lege. HIL. in Matth. 20, 5 personis (*syn.* discernenda). op. hist. frg. 1, 7 *syn.* separanda, secernenda, diiudicanda. AVG. civ. 4, 10 p. 159 D. officiis. *al.* COD. Iust. 7, 67, 2, 1 (*a. 362*) affirmatione. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 11 p. 165, 1 *al.* *nota pass.* -i *i.* '*differre*': VARRO rust. 2, 2, 10 *pastiones* temporibus -untur (-unt ut *trad.*) *eqs.* PLIN. nat. 18, 54 et colore -untur *genera panici* candido, nigro, rufo (19, 34. 21, 95). 25, 104 altera *echios* quae lanugine -itur spinosa. 26, 96 internodiis. *β c. acc. duorum subst. per* et *vel* que *iunctorum* (*cf. p. 1526, 8. 26. 32. 41. 61*): SEN. epist. 44, 6 si mala bonaque non populo auctore -xeris (71, 7). TAC. ann. 13, 45 maritos et adulteros non -ens (*sc. amore vel officio*). CHAR. gramm. I 111, 3 (*ex Caes.*) se et sese pronomina ita -it, ut. TERT. ieiun. 14 nova et vetera. *cf.* CIC. Mur. 76 -it *populus* rationem officiorum ac temporum, vicissitudinem laboris ac voluptatis. PS. SEN. mon. 66 hominis vitia et aetatis. *γ praep.*: inter: PACVV. trag. 61 habeo ego istam qui -am inter vos geminitudinem. *cf. passivum pro refl.*: PLIN. nat. 8, 215 caudis inter se -untur *simiae.* ab (*saep. add. abl. cf. etiam p. 1526, 9. 17. 45*): CIC. Scaur. 38 libertatem a servitute nulla re alia nisi mentiendi licentia -endam. parad. 29 civem ab hoste ... animo factisque. ac. 2, 22 artificem ab inscio. 2, 34 perspicua a perceptis. 2, 44 vera visa a falsis (2, 84. *cf.* 2, 57. 67 div. 2, 146). Tusc. 3, 47. 4, 66 de orat. 2, 244. 3, 34. part. 139 *syn.* diiudicare. Att. 8, 9, 2 ad Brut. 1, 12, 1. LIV. 40, 54, 5 cognomine a ceteris regibus. 45, 24, 4 PAVL. FEST. p. 78. 178. 241. 339 SEN. contr. 1 pr. 12 (*suppl.*). 10 pr. 16 SEN. benef. 4, 32, 4 PS. SEN. mon. 90 PLIN. nat. 6, 32. 16, 19 nomine. QVINT. inst. 1, 7, 27. 1, 8, 3. 3, 5, 11. TAC. ann. 16, 25 apud posteros. SVET. gramm. 4 p. 103, 7. 16 PS. APVL. herm. p. 273 TERT. nat. 1, 12 resurr. 35 p. 76 PAPIN. dig. 34, 5, 1 VVLG. Sirach 16, 26 AVG. civ. 2, 11 p. 66 D. cultus diversitate. 6, 6 p. 257; *saep. in hoc libro.* BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 17 p. 51, 2 *syn.* distribuit. *al. nota poetice abl.*: HOR. epist. 1, 10, 29 vero -ere falsum. secundum: TERT. adv. Marc. 18 p. 197. *δ enunt.: interrog.*: CIC. Pis. 69 Graecus primo -ere et dividere illa, quemadmodum dicerentur. LIV. 26, 34, 4 aliorum Campanorum summam etiam census -erunt, publicandane necne bona essent. SEN. benef. 6, 5, 4 illud potius mihi -e ..., utrum *eqs.* QVINT. decl. 261 p. 70, 3. CIC. Tusc. 4, 21 -unt illud etiam, ut *eqs.* *per contaminationem* (*cf.* prohibeo): TAC. ann. 11, 22 ne aetas quidem -batur, quin prima iuventa consulatum et dictaturas inirent. **c** *de sensibus i. dinoscere sim.* (*saepius add. abl. instr.; pro quo* per: *l. 12*; ab: *l. 9*): MANIL. 3, 377 mediaque tenus -itur alvo (*i. sphaera usque ad circulum aequinoctialem tantum videri potest*). GERM. 260 deficiente oculo -ere corpora parva. SEN. contr. exc 4, 6 hos ipsa noluit natura -i (*cf.* tit.: indiscreti filius et privignus). 5, 7 nocte quomodo hostem civemque -am? SEN. clem. 1, 19, 3. epist. 94, 19 oculus ... a nigro album etiam nullo monente -et. PLIN. nat. 8, 215 nuces visu -ere *simias.* TAC. Germ. 17 locupletissimi veste -untur. hist. 1, 38 legionarius insignibus suis. CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 83, 5 *ut anima* per oculum ... verba -at. *nota*: SIDON. epist. 6, 1, 5 tactu pulsum -at (*i. examinet*). BOETH. mus. 3, 1 hanc differentiam ... sensum aurium non posse -ere. *adde*: QVINT. inst. 1, 7, 2 'malus' arborem significet an hominem non bonum, apice -itur. COLVM. 7, 9, 12 sive per literas, sive per alias formas unumquemque fetum cum matre -at (*i. notet*). **d** *subi. est res* (*add.* ab: *l. 18. 19. 21. 22. 28. 29.* in *c. acc.*: *l. 24*): CIC. de orat. 2, 247 raritas dictorum -et oratorem a scurra. 3, 175 quae *res* magis oratorem ab imperito dicendi ... -at. parad. 24 causa ... haec, non natura -it. SEN. clem. 1, 2, 2 quae *moderatio* sanabilia ingenia -ere a deploratis sciat. 1, 24, 1 ut servos a liberis cultus -ret. benef. 6, 8, 3 beneficium ab iniuria -it non eventus, sed animus. dial. 3, 4, 2 quae pluribus apud Graecos nominibus in species iram -unt. 5, 2, 2 quibus iura -it modus virium. LVCAN. 10, 128 discolor hos *servos* sanguis, alios -erat aetas. PETRON. 30, 4 qui dies boni quique incommodi essent, -ente bulla notabantur. PLIN. nat. 8, 39 alcen iumento similem, ni proceritas aurium et cervicis -at. 9, 127 -it *purpura* ab equite curiam. 11, 271 explanatio animi, quae nos -xit a feris. 33, 29 anuli -xere alterum ordinem (*sc. equestrem*) a plebe. 37, 101 mares austeritas -at. 37, 157. QVINT. inst. 5, 10, 44 et iuris quaestiones facit et qualitatem -it *utrumque genus.* TAC. hist. 3, 27 discretus labor fortes ignavosque -ret. TERT. anim. 10 -unt substantias opera. PAVL. dig. 47, 2, 54 pr. maleficia voluntas et propositum delinquentis -it. CLAVD. 18, 202 suffixa patenti vestibulo pretiis -it regula gentes (*de impudenti venditione munerum*). *nota*: MANIL. 1, 322 stella ... in media radiat quae maxima fronte candidaque ardenti -it lumina flamma.

2 *speciatim*: **a** *in iure: absol.* (*cf. l. 48. 51*): GAIVS inst. 1, 90 complures -unt et putant *eqs.* 1, 91. VLP. dig. 13, 6, 3, 5 *add.* circa. 17, 1, 8, 4. 17, 2, 7 si non fuerit -ctum. 18, 2, 2, 1 secundum quod -ximus. *c. acc.*: LABEO dig. 33, 10, 12 urbanus servus et rusticus -itur non loco, sed genere usus (POMPON. dig. 50, 16, 166 pr.). GAIVS inst. 2, 146 singulas causas singulis appellationibus -i. PAVL. dig. 12, 2, 28, 2 *add.* in *c. abl.* (VLP. dig. 47, 10, 15, 48). COD. Iust. 8, 47, 10 pr. (*a. 530*) actionem (*opp.* negat). *c. praep.*: PAPIN. dig. 39, 5, 31, 1 (= frg. Vat. 254) ea significatione ... peculium a dote puellae -retur. VLP. dig. 34, 2, 19, 17 *gemmas* a lapillis eo *eqs.* PAVL. dig. 28, 2, 11. *seq.* (ita, sic) ut (*fere absol.; add.* de *aliqua re*: VLP. dig. 21, 1, 14, 3 PAVL. dig. 33, 7, 9): IAVOL. dig. 18, 4, 8 POMPON. dig. 16, 1, 32, 3. 41, 10, 4 pr. VLP. dig. 2, 14, 7, 14. 3, 5, 5, 8 *et* 6[ies] PAVL. dig. 38, 10, 10, 15. *seq. enunt. interrog.*: SCAEV. dig. 42, 8, 24 an -endum est, is optulerit mihi an *eqs.* (VLP. dig. 19, 1, 13, 18 *al.*). CALL. dig. 14, 2, 4, 2 VLP. dig. 4, 4, 7, 3. 7, 1, 21 (= frg. Vat. 71[b]). *al* PAVL. dig. 4, 8, 32 pr. *add.* in. 12, 2, 28, 2. 23, 2, 44, 3. 40, 5, 29 MOD. dig. 34, 4, 18. *nota*: PAVL. dig. 1, 18, 3 malis hom⟨i⟩nibus provinciam purgare, nec -u⟨n⟩tur unde sint. *seq. acc. c. inf.*: PROC. dig. 45, 1, 113 pr. -endum est interesse *eqs.* (POMPON. dig. 31, 43, 2 VLP. dig. 23, 3, 5, 14. 29, 2, 40. 29, 2, 41, 1. 29, 4, 6, 2. 34, 2, 19, 5 MARCIAN. dig. 48, 21, 3, 6). MARCIAN. dig. 15, 1, 40, 1 ita veteres -unt, si .., id esse peculium, si vero ..., non esse peculium. **b** *de trinitate apud* ECCL.: TERT. adv. Prax. 25 p. 276 genere sermonis, quo pater et filius in sua proprietate -itur. 27 p. 280. *cf.* resurr. 53 p. 111. TRACT. c. Arrian. p. 13, 14 personas -imus. MAXIMIN. c. Ambr. 47 *syn.* discretas, *opp.* confusas (EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 651[D]). PAVL. NOL. epist. 21, 3 -cti potius quam divisi *filius, pater, spiritus.* PETR. CHRYS. serm. 60 p. 366[B] *opp.* est divisa. NICET. fid. 5 p. 15, 9 filium ... a patre. *adde*: CASSIOD. in psalm. 8 div. duabus naturis inconfusis atque -ctis in Christo.

B *strictiore sensu*: **1** *i. q. accurate definire, explicare, significare* (*cf. etiam p. 1525, 35, subi. sunt res*: *l. 73. p. 1527, 7*): CIC. Caecin. 84 si praetor non -xit locum (*sc. expressis verbis*), quo me restitui iuberet. ac. 2, 32 *opp.* incerta dicunt. Tusc. 3, 11 ipsam (μανίαν) -imus nos melius quam *Graeci* (*i. nomine definimus*). PLIN. nat. 2, 177 tres ... circuli ... inaequalitates temporum -unt. 9, 78 nos *planos pisces* -ere non possumus, nisi si cartilaginea appellare libeat. 10, 46 *galli* ternas -unt horas interdiu cantu (OPTAT. 7, 3 p. 173, 8). 25, 83 hippace, -cta (sic dicta *Salmas.*), quod *eqs.* HERMOG. dig. 1, 1, 5 ex hoc iure gentium ... discretae gentes, ... dominia -cta. TERT. anim. 48 de cibis -endis vel derogandis. adv. Marc. 2, 3 p. 336 *temporibus* -endis et notandis ... sidera ... disposita sunt (*cf.* 5, 2 p. 571 IVVENC. 4, 93). ITALA lev. 5, 4 (Aug. quaest. hept. 3, 3) anima quaecumque iuraverit -ens labiis malefacere aut benefacere (διαστέλλουσα, VVLG. protulerit. *cf.* AVG. *ad l.*: quaeritur quid dixerit '-ens'. ... videtur ... ista distinctio quasi definitio esse, qua secernitur aliquid a ceteris, quae solo dicto non tenentur). num. 30, 4 (Aug. quaest. hept.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3, 3) -ens labiis suis adversus animam suam. ITALA (Aug. quaest. hept. 3, 3 *al.*) *et* VVLG. psalm. 65, 14 vota ... quae -erunt labia mea. Ezech. 3, 18 (Lucif. non parc. 10 Aug. quaest. hept. 3, 3 *al.*) tu non -isti (illi) neque locutus es (VVLG. annuntiaveris). 3, 19 (Lucif. non parc. 10). II par. 19, 10 -etis eis *causam* (διαστείλεσθε, VVLG. ostendite). VVLG. psalm. 105, 33 -xit in labiis suis (διέστειλεν ἐν). CYPR. GALL. lev. 28 communis populo -it regula victus. AVG. civ. 20, 6 p. 416 D. serm. ed. Mai 4, 3 *canis* obsequium suum, licet voce explicare non possit, tamen corporis communione -it (*syn.* explicare). FAVST REI. grat. 1, 16 p. 49, 12 *syn.* pronuntiavit. NOVELL. Iust. 111 pr. privilegium ... nuper indultum necessaria correctione -imus. *nota de articulatim loquendo* (*cf. p. 1529, 32. 1531, 39*): SIL. 1, 78 ut fari primamque datum -ere lingua Hannibali vocem. AVG. in psalm. 120, 11 *linguae* percutiendo palatum et dentes -unt sonos quibus loquimur. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 4 lingua ... verba -ere non valebit. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 284 lingua ... verbis -ere vocem. DRAC. laud. dei 3, 684 *linguae* verbere -ctas ... voces. *seq enunt. interr.*: TAC. ann. 11, 38 nuntiatum ... perisse Messalinam, non -cto sua an aliena manu. FAV. EVL. p. 2, 15 RVFIN. apol. Orig. 1 p. 552. CLAVD. MAM. anim. 3, 7 p. 165, 5 indaga, -e, pronuntia *eqs.* POMER. 1 prol. 3 GREG. M. moral. 15, 48. *acc. c. inf*: AVG. civ 10, 5 p. 409, 21 D. *syn.* declaratum. 2 *i. q. dirimere, discingere, terminare, finire* (*add.* inter se: *l. 23*): SEN. benef. 7, 4, 3 *fines* inter se vicini privata terminatione -unt. SYMM. epist. 36, 3 aeternitas vestra singulatim quaerenda -at. AMM. 29, 2, 19 *Areopagitarum* aequitas deorum quoque iurgia dicitur -isse. COD. Iust. 3, 12, 5 (*a. 369*) fiscales causas tua sinceritas ... -at. EPIST. pontif. 351 (*a. 419*) Migne 20. 762^{B} si quae inter episcopos eveniant causae, ... -as. 396 (*a. 437*) Migne 50, 617^{C} *syn.* definiat.

II *praevalet notio separandi, disterminandi*:

A *generatim*: 1 *de quavis diremptione* (*passim add. abl. causae nota aliquos vel refl.*: SEN. epist. 122, 18 cultu se a ceteris -unt [*postea* separare] IVV. 3, 159 qui nos -xit *sc. Otho lege Roscia. cf. l. 40. 41. 52. 69. 74*): RHET. Her. 4, 19, 26 articulus dicitur, cum singula verba intervallis -entur caesa oratione (CIC. de orat. 3, 186 *guttae*. SEN. epist. 99, 7. 9 PANEG. 6 [7], 10, 1 OPTAT. 2, 5 p. 42, 15 AMM. 30, 1, 12). LVCR. 5, 1374 olearum caerula -ens *vineta* ... plaga (*cf.* 5, 1376 vario -cta lepore omnia. PLIN. nat. 16, 140 *cypressus* -endis ... pinorum ordinibus. FIRM. math. 1, 2, 9). LIV. 37, 31, 9 lingua ... medium fere sinum velut nota -it. 37, 40, 2 partes eas interpositis binis elephantis -bat (42, 58, 6 equitum ordines levis armatura interposita -bat). MANIL. 1, 246 pontus utrosque (*sc.* περιοίκους *et* ἀντοίκους) suis -it et alligat (*i complectitur*) undis (*cf.* 1, 306 dividit et cingit). 1, 452 versas frontibus Arctos uno -i medias claudique Dracone. SEN suas. 1, 16 quamvis -erim *sana a corruptis* (*syn.* separando. *cf.* VELL. 1, 14, 1 priorem huius voluminis posterioremque partem. QVINT. inst. 4, 2, 102 *syn.* dividere. AVG. civ. 18, 23 p. 288 D. solis capitibus). VAL MAX. 5, 2, 1 quoniam contrario proposito sese -erunt *grata et ingrata facta*, nostro quoque stilo separentur. 5, 5, 3 eo ipso ... quo vita ac mors -itur momento (*cf. l. 70*). SEN. dial 6, 18, 6 insulae quae interventu suo maria -unt. COLVM. 3, 19, 3 vites ... separatae ac -ctae specialiter an confusae et mixtae catervatim. MELA 3, 59 Sacae -cti regione, quia feris scatet, inhabitabili. PLIN. nat. 9, 173 -ctis (*i. seorsum collocatis*) ... generibus earum *coclearum*, separatim ut essent albae *eqs.* STAT. Theb. 8, 321 tamque humili populos ... -ere (*i. coercere*) fine. QVINT inst. 8, 5, 26 artifices ..., cum plura in unam tabulam opera contulerunt, spatiis -unt, ne umbrae in corpora cadant. PS QVINT decl 13, 11 possessiones suas velut quasdam gentes fluminibus montibusque -ere. TAC. ann. 2, 50 maiestatis crimen -i (*sc. a crimine adulterii*) Caesar postulavit. PLIN. epist. 2, 17, 21 tot facies locorum totidem fenestris et -it et miscet *zotheca*. 2, 17, 22 interiacens andron parietem cubiculi hortique -it (*cf.* IAVOL. dig. 33, 3, 4). ANTH. 480, 7 cum brevis una duas -it syllaba longas, creticus est. SOL. 23, 5 *promunturium Artabrum* caelum terras maria -it (*cf.* PLIN. nat 4, 113 discriminans). AMM. 18, 2, 15 terminales lapides ... confinia -bant. 23, 3, 1 unde duae ... viae regiae -untur (*i. discedunt*). 25, 10, 12 qui locus Bithyniam -it et Galatas. PRISC. periheg. 172 solum squalens urbes -it opacas. NICET. psalm. 3 p. 71, 4 utrorumque sexuum -ctis classibus. *nota*: DRAC. laud. dei 2, 484 pars tanta *angelorum* ... -cta severe (*i. secreta, remota cf.* 2, 481 cecidit ... caelo). *add.* ab: PLIN. nat. 11, 139 *oculus* lucis usu vitam -at a morte. MELA 1, 77 Ciliciam a Pamphylia -it Anemurium *promunturium* (*cf.* PLIN. nat. 3, 6 SOL. 22, 7. PANEG. 12 [2], 22, 2 *syn.* disterminat. AMM. 15, 10, 2. 22, 8, 2. 27, 8, 6 31, 3, 8). AVG. civ. 20, 21 p. 458 D. manus *dei* -entis cultores suos a contemptoribus suis. SACR Leon. p. 373 deus qui diem discernis et noctem, actus (actos *codd.*) nostros a tenebrarum -e caligine. *abl. separat. pro* ab (*cf. p. 1525, 79*): LVCR. 1, 525 alternis ... corpus inani -ctum⟨st⟩. 1, 527 spatium pleno ... -ere inane. IVV. 14, 289 tabula (*sc. navis*) -itur undā *mercator* (*cf.* 12, 58 digitis a morte remotus quattuor). 2 *i. q. interrumpere, intersecare* (*cf. etiam sub III et s. IV A*): CVRT. 3, 4, 8 planitiem eius crebris -entibus rivis. MELA 2, 67 mare ... tenuibus promunturiis semel iterumque -ens *Italia* (SOL. 2, 21). PLIN. nat. 37, 113 virgulis tribus -ctum candidis. 37, 138 alba nigraque macula in traversum -entibus crystallum. 37, 148 -entibus eam *gemmam* venis rubentibus (*cf.* 37, 174. 184. 189 *et p. 1530, 28*). QVINT. inst. 4, 2, 50 expediet expositionem brevi interfatione -ere. APVL. met. 2, 30 hanc cunctationem sequens adulescentis sermo -xit (*i. finivit*). AVSON. Mos. 67 viridem -it glarea muscum. OROS. hist. 6, 8, 2 mediam ... oppidi partem, quae torrente -batur (*cf.* CAES. Gall. 3, 1, 6 in duas partes flumine divideretur). BOETH. arithm. 1, 10.

B *speciatim t. t. gramm. i. q. moram facere, notare, interpungere: loci de pronuntiando imprimis dicti i. pausam facere* (*cf.* CIC. orat. 53 -cta alios et interpuncta intervalla, morae respirationesque delectant): QVINT. inst. 1, 8, 1 quo loco versum -ere *debeat puer*, ubi claudatur sensus, unde incipiat. 11, 3, 36 non -endum (*opp.* suspenditur, *syn.* dividit). 11, 3, 39 virtus ... -endi. *cf.* PRAEDEST. 1, 22 p. 594^{C} quicunque usque hodie Originem legit, si prudenti eum novit recitatione -ere. *apud* GRAMM. *et* SCHOL. *fere pertinet ad partem artis gramm., i. (codicem) interpungere, cf.* SVET. gramm. 24 exemplaria ... emendare ac -ere et adnotare curavit *Probus* soli huic nec ulli praeterea grammaticae parti deditus. FRONTO p. 190 N. Ciceronianos emendatos et -ctos habebis, adnotatos a me leges ipse. POMP. gramm. V 132, 1 si vis codicem -ere, ita -e *eqs.* 133, 4. RVFIN. Orig. princ. praef. p. 114^{B} inemendatum vel non -ctum codicem non habeat *eqs.* ANTH. 3, 1 -xi emendans. *sc. Asterius, cons. a. 494.* SVBSCR. Macr. somn. 1 cod. Par. s. XI Aur. Memm. Symmachus v. c. emendabam vel disting(uebam) meum *exemplar eqs.* Verg. cod. Medic. legi et -xi codicem. *aliter*: CASSIOD. inst. div. pr. p 1109^{C} colis et commatibus translationem suam ... -isse *Hieronymum* (*cf.* 15 p 1129^{D} ordinata. CIC. *v. p. 1529, 7*). *adde*: MART. CAP. 2, 138 in aliis *voluminibus* ... -ctae ad tonum ac deductae paginae. *exempla, praecepta*: TERT. adv. Marc. 5, 11 p. 613 nos contra sic -endum dicimus: 'in quibus deus', dehinc 'aevi huius *eqs.*' (*cf.* AVG quaest. hept. 7, 51 p. 502, 13 doctr. christ. 3, 2, 2 *al.* PS. AVG. quaest. test. I 91, 11). PORPH. Hor. carm. 3, 4, 5 hic -endum. sat. 1, 2, 120 haec -enda sunt, ut singula legantur. DON. Ter. Andr. 145 -endum, ut per se intellegatur. 188 'sivi' autem -e. 429 'forma bona' -unt. 643. 720 'dolorem' -xit Probus (probe *codd.*) et post intulit separatim quod sequitur (*cf.* Eun. 46 'non eam' Probus -it; iungunt qui secundum Menandri exemplum legunt). 926 *opp.* subdistinguit. 958 'sic' delicate pronuntiandum est et separatim -endum. Eun. 232 alii -unt ..., alii .... Phorm. 298 Ad. 518 *al, nota c. acc. pron.* (*cf. supra l. 34*): 595 hoc -e. DIOM. gramm. I 437, 25 (= DOSITH. gramm. VII 429, 16) -ere ... oportet ante similitudines ... et ante redditas ἀνταποδόσεις ... et ante 'aut' *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 22, 25 quando -itis, cum erit perfecta oratio ... punctum ponite *eqs.* PRISC. gramm. III 377, 3. 8. SERV. Aen. 1, 380 hoc loco -endum est (1, 475. 505. 548. 595. 607). 2, 48 -endum sane 'error'. 2, 116 hic -endum est (2, 149 *al.*). 2, 292 multi -unt, ut sit 'adhuc' (2, 394 *al.*). 3, 359 potest et 'interpres divum' -i (auct. 12, 497). 5, 296 -endum per se. 5, 426 hic -endum propter vitium. 5, 753 melius hic -itur (ecl. 3, 7). georg. 4, 345 secundum Donatum. *al.* SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 566 potest et sic -i ... ut hic sit mora. CLAVD. DON. Aen. 4, 672 hic -endum est (*syn.* separandum. 12, 161). 10, 147 sic debemus -ere (*syn.* faciamus moram. 12, 41). 11, 198 *syn.* separatim pronuntiandum (*ceteris locis praefert* separare, separatim pronuntiare, moram facere, interponere, suspendere *sim.*). MART. CAP. 5, 462 dum heres 'esto mi' -it *eqs.* BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 168, 13. CASSIOD inst. div. 15 p. 1129^{D}. CORP. VIII 6982 hederae -entes incoctiles ('*sunt foliola quae passim in titulis cernuntur punctorum instar*' *cd.*). *de notis criticis* (*cf. fort. etiam l. 16*): HIER. praef. Vulg. pent. asterisco et obelo opus omne -ens *Origenes eqs.* (epist. 57, 11, 1. 134, 2 asteriscis verubusque).

III *praevalet notio dividendi, distribuendi in partes* (*hic illic etiam referri possunt exempla ad II A 2*): a *c. mero obiecto*: CIC. Verr. 5, 88 plura sunt *crimina*, sed ea quo pacto -ere ac separare possim nescio (*cf. p. 1529, 6*). leg. 1, 36 quae fuse olim disputabantur ac libere, ea nunc articulatim di⟨s⟩ti⟨n⟩cta dicuntur. MANIL. 1, 507 caelumque suas -erat horas (*cf.* TERT. ieiun. 10 *horae* diem distribuunt, ... negotia -unt). PAVL. FEST. p. 90 forago: filum quo textrices diurnum opus -unt. SEN. epist. 84, 5 melius ... -cta servantur *memoria* (*syn.* separare. MACR. sat. pr. 1, 6. *cf.* FRONTO p. 139 N. post ista omnia investigata, examinata, -a, finita, cognita *sunt*). STAT. silv. 3, 1, 99 -ctis stat porticus alta columnis. QVINT. inst. 11, 2, 27 partes *ediscendae* non sint perexiguae, alioqui ... *orationem* -ent atque concident (*postea* dividi). APVL flor. 10 p. 41 *deus* ubique -xit amnium fluores, pratorum virores (*cf.* CYPR. GALL. exod 660 flumina toto -xit mundo, *i. constituit*). S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 35 omnibus muneribus quae generatim -cta sunt. TERT. bapt. 3 -ctis aquis (*syn.* segregatis). adv. Marc 1, 19 p 314 -i ... materias oportet. 2, 1 p. 333 *addito dat.* (*cf.* TER. MAVR. 1596 haec sibi quaeque prius -ere metra paramus). AVSON. 298, 15 -ctas interne vias mirere, domorum dispositum. 336, 57 -it *unitas* solidos coebo pergente trientes (*syn.* dividit). MAR. VICTORIN. verb. script. 6 climata caeli -xit inter diem et noctem. AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 28, 2 par est ... ut dividas primum ... et -as *escam*. PS. RVFIN. in Am. 5, 1/2 *deus* elementa iussione formavit atque -xit. *nota de partibus corporis*: QVINT. inst. 11, 3, 98 binos interim digitos -imus *de gestu*. CAEL. AVR. chron.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2,1,40 palpebram concludendo ac -endo. *aliter*: AMM. 31,7,14 capita per medium frontis et verticis mucrone -cta (*i. dissecta*). b *add. abl.*: CIC. Arat. 265 sol . . . medio -ens corpore *Cancri* cursus (*cf.* MANIL. 1,580 Phoebus . . . medium aequali -it limite caelum). div. in Caec. 38 quae *Verres* . . . peccarit, ea quemadmodum locis temporibusque divisa sint, sic criminibus et oratione -ere. de orat. 3,186 continuatio verborum . . . multo est aptior . . ., si est articulis membrisque (*sc. commatibus et colis*) -cta (*opp.* continuata). Ov. met. 1,47 onus inclusum (*sc. terram*) numero -xit eodem (*i. quinque zonis*) cura dei (*cf.* MELA 1,4 terra . . . zonis quinque -itur). NVX 83 haec *figura* ubi -cta est gradibus. MANIL. 3,428 -itque duas medio discrimine summas. GERM. 210. COLVM. 1,6,13 lacubus -untur granaria. 3,20,4 vites . . . semitis ac decumanis -endae (4,18,1. *cf.* 10,93 tramite. PLIN. nat. 17,169 traversis limitibus. 19,60 areis). 8,11,3 ea saepta -untur velut clatris intercurrentibus calamis. PLIN. nat. 4,105 Gallia . . . in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime -cta. 13,113 blandiores acini minusque amaris -cti membranis. 15,37 chrysomela incisuris -cta. 16,157 nodis. 18,57 internodiis. STAT. Ach. 2,136 Balearicus actor habenae . . . inclusum . . . suo -ret (*sic P*, discing- *al.*) aera gyro. IVV. 1,127 ipse dies pulchro -itur ordine rerum. APVL. mund. 29 caelum . . . nocte diuque -ctum. CENS. 17,7 p. 32,19 Romanorum . . . saecula quidam ludis saecularibus putant -i. SCHOL. Germ. Sang. p. 105,1 (= FRG Cens. 2,1) caelum circulis quinque -itur. *nota*: PLIN. nat. 35,56 articulis membra -xit, venas protulit *Cimon Cleonaeus pictor*. PAVL. NOL. carm. 19,419 *lychni* -unt . . . graves numerosa luce tenebras (*postea* sparsa caligine noctis).

c *add. praep.*: in *c. acc.*: CIC. rep. 3,3 incidit has *voces* et -xit in partes (*opp.* confusum sonantes). PLIN. epist. 5,6,16 xystus in plurimas species -ctus, concisus[que] buxo. TERT. anim. 52 opus mortis . . . bifariam -xit humanus affectus, in ordinariam et extraordinariam formam. adv. Val. 4 p. 181 nominibus et numeris Aeonum -ctis in personale⟨s⟩ substantia⟨s⟩. HIL. in psalm. 51,7 linguae humanae officium est, ut . . . motu vario . . . vocem in verba -at. *nota*: LVCAN. 5,399 menstruus in fastos -it (*i. digerit*) saecula consul. *vitiose* in *c. abl.*: GREG. M. in Ezech. 1,6,12 scriptura sacra . . . in IV partibus est -cta. ILDEF. vir. ill. 1. inter: CIC. fin. 5,25 ut . . . extrema illa et summa . . . inter animalium genera -cta et dispertita sint. PAVL. NOL. epist. app. 2,7 *syn.* divisa. AVG. civ. 18,2 p. 257 D. *coniunct.* ordinata. per: TERT. adv. Marc. 4,36 p. 545 tam -cta fuit . . . Iudaea gens per tribus et populos et familias et domos, ut. VVLG. I Macc. 6,40 -cta est pars exercitus regis per montes (ἐξετάθη).

IV *praevalent notiones secundariae*:

A *variandi*: CIC. inv. 1,76 generibus ipsis -ere *argumentationem* convenit (*antea* variare). de orat. 2,54 Caelius *non* . . . -xit historiam varietate locorum (2,358 pictoris . . . formarum varietate locos -entis. 2,359. Tim. 35 *ignem* varietate -ctum [πεποικιλμένον]. nat. deor. 2,98. SEN. dial. 1,5,7 singulorum vita. MIN. FEL. 17,7 ordo temporum. AVG. civ. 14,1 p. 3 D. MACR. sat. 5,1,18 eloquentiam *Vergili*. *cf. p. 1530, 51. 78*). 2,328 festivitatem habet narratio -cta personis et interpuncta sermonibus. 3,102 a quibus utrisque (*poetis et qui fecerunt modos*) summittitur aliquid, deinde augetur, extenuatur inflatur, variatur -itur. fin. 1,38 ut postea variari voluptas -ique possit, augeri amplificarique non possit. nat. deor. 2,101 mari finitumus aër die et nocte -itur. HOR. carm. 2,5,11 tibi lividos -et autumnus racemos purpureo varius colore (*cf.* PORPH. *ad l.*: hoc est nigrore maturitatis variabit). SEN. contr. 9,2,6 -untur argenteis poculis aurea (*cf.* 9,2,8 interim -itur mora poculis. SEN. epist. 95,26 ostrea . . . intervenientibus -bantur echinis. SIL. 11,429 epulas -ere ludo. PLIN. epist. 3,1,9 comoedis cena -itur). CVRT. 8,9,26 avium . . . argenteae effigies opera -unt. CALP. ecl. 1,30 nec montana sacros -unt iubila versus. 2,25 alternos . . . -ere cantus. PLIN. nat. 10,82 sonus *lusciniae* . . . nunc variatur inflexo, nunc -itur conciso *spiritu*. 35,29 tandem se ars (*sc. pictura*) ipsa -xit et invenit lumen atque umbras. PLIN. epist. 5,6,34 umbrarum . . . frigus non ingrato sole -it *hippodromus*. 7,9,9 *carmen* apte quantaslibet occupationes curasque -it. 8,21,2 graviora opera lusibus iocisque -o. IVST. 2,1,11 *natura* incrementa caloris ac frigoris regionibus -xit DON. Ter. Andr. praef. 1,7 deverbiis . . . et canticis lepide -cta est *fabula*. SYMM. epist. 3,18,1 vicibus otii negotium omne -itur. 5,67 liberalia studia silvestri voluptate. 5,68,2. 6,62. 7,13. 8,41. SCHOL. Germ. Bas. p. 90,6 *Crotus* plausu cantus earum *Musarum* -bat id est ad pedem manibus plaudebat. MACR. sat. 1,22,8 ordo elementorum temporum numerositate -ctus. DRAC. Romul. 10,117 violas . . . lilia -unt. *nota*: CIC. Mur. 49 quam turbam dissimillimo ex genere -bant homines percussi Sullani temporis calamitate. AMM. 22,15,22 *hippopotamus* -it tramites multos (*i. variat, varie ducit*).

B *ordinate disponendi, ornandi, signandi* (*cf.* GLOSS. -ctus κατάστικτος): 1 *de rebus naturae, aedificiis sim.* (*cf. etiam p 1528, 72. 78*): CIC. Flacc. 27 provincia quae mari cincta, portibus -cta, insulis circumdata esset prov. 4 ut via illa nostra . . . non solum excursionibus barbarorum sit infesta, sed etiam castris Thraeciis -cta ac notata. rep. 1,41 eiusmodi coniunctionem tectorum . . . urbem appellaverunt delubris -ctam spatiisque communibus. nat. deor. 2,99 agri, insulae litoraque . . . -cta tectis et urbibus (*cf.* APVL. mund. 4 *terra* -cta insulis, villulis urbibusque collucens). CVLEX 71 -cta coloribus arva (*cf.* Ov. met. 5,266 -ctas floribus herbas. SVLP. SEV. dial. 2,10,4 -cta floribus quasi gemmis micantibus ornata *portio prati*. CARM. saec. VI [Class. Quart. 4,1910] 1,9 lilia blanda micant grato -cta nitore). CVRT. 9,4,30 non pinnae . . . fastigium eius *coronae muri* -erant. PLIN. nat. 37,153 corallachates . . . aureis guttis -cta. 37,165. 171. IVST. 36,3,3 *silva* palmeto et opobalsameto -itur. PALLAD. 14,147 populeasque novo -it munere frondes *cerasus*. HEGES. 1,35,5 -xit maximis turribus portum. CORP. XI 5265,13 urbes, quas in luminibus provinciarum [h]ac regionum omnium species et forma -it[ur] (quarum . . . -itur *coni. Bücheler*). *imprimis de caelo et sideribus*: CIC. Arat. 161 quas . . . natura . . . vario pinxit -ens lumine formas. 241 densis -cta . . . signis. 353 stellis -cta Corona (frg. 7, 2). nat. deor. 2,95 caelum totum . . . astris -ctum et ornatum (MIN. FEL 17,5 LACT. inst. 2,5,1 *cf.* 1,6,15. 2,5,23 ira 10,31 PAVL. NOL. carm. 27,109 DRAC. laud. dei 2,348). SEN. nat. 7,1,2 coetus astrorum, quibus immensi corporis pulchritudo -itur. 7,24,3 *stellae* noctem decore vario -unt. AMM. 25,10,3. 2 *de artificiis aliisque rebus manu factis* (*subi. est persona*: *l. 59 sqq.*): RHET. Her. 4,47,60 citharam . . . exornatissimam auro et ebore -ctam. CIC. Verr. 5,62 *pocula* gemmis erant -cta clarissimis (LACT. inst. 2,6,6). Ov. epist. 5,19 retia . . . maculis -cta tetendi (*cf.* SEN. dial. 4,11,5 linea pinnis -cta). met. 3,665 gravidis -unt vela corymbis. 6,86 certamina *in textura* . . . clara colore suo, brevibus -cta sigillis. VAL. MAX. 1,8,6 galea . . . duabus -cta pinnis (AMM. 27,10,11). SEN. Herc. O. 665 nec Maeonia -it acu quae . . . legit Eois Ser arboribus. Med. 574 gemmarum nitor -it aurum. Phaedr. 321 crura -cto religavit auro *Hercules*. benef. 2,12,1 socculum . . . margaritis -ctum. dial. 5,35,5 mensam . . . crebris -ctam (de- *A*) venis. 11,11,2 purpuram intextam auro variisque et coloribus -ctam et artibus (*cf.* CVRT. 3,3,13 vestem auro -ctam [4,1,23. 9,1,29. 9,7,13 SIL. 2,602. 3,27 lato . . . clavo. HIER. epist. 29,5,3 *syn.* ornatum. CYPR. GALL. num. 434 DRAC. Romul. 8,486]. 3,3,17 pallam. 3,3,19 caerulea fascia albo. 6,6,4 diadema. 8,9,24 carbasa. SVET. Nero 25,1 -cta . . . stellis aureis chlamyde. AMM. 26,6,15 tunica [HIER. epist. 49,5,2]. HIER. epist. 38,4,4 cingulum [64,12,2]). epist. 76,14 vagina gemmis. 86,6 Alexandrina marmora Numidicis crustis (*cf.* PLIN. nat. 35,3 purpurā . . . *Synnadicus lapis* [STAT. silv. 2,2,89]. SIDON. epist. 2,10,4 v. 11 vario nitore). CVRT. 3,3,16 -bant internitentes gemmae iugum. 8,13,7 armaque auro et argento -cta. 9,1,30. CALP. ecl. 6,45 apri dens . . . nivea -it pectora luna. PLIN. nat. 16,233 coepere tingui animalium cornua, dentes lignumque ebore -i, mox operiri. TAC. Germ. 6 scuta lectissimis coloribus -unt. SVET. Cal. 45,1 *coronas* solis ac lunae siderumque specie (FLOR. epit. 4,2,91 radiis. CLAVD. 22,92 lapidum . . . igne. *cf.* APVL. met. 11,3 corona . . . variis floribus . . . dist[r]inxerat verticem). Dom. 14,4 parietes phengite lapide -xit. Nero 31,2. VOPISC. Aurelian. 33,2 *currus* argento auro gemmis operosus atque -ctus. AMM. 21,1,4 diademate . . . lapidum fulgore -cto. 23,3,6. SCHOL. Hor. Vind. ars p. 9,87 colores variant et -unt picturam *eqs.* VVLG. exod. 36,35 velum . . . opere polymitario varium atque -ctum (ἔργον ὑφαντόν). cant. 5,14. HIER. epist. 52,10,1 gemmis altare -itur. SACR. Leon. p. 423 ecclesiam . . . caelestium gratiarum varietate -ctam. CORIPP. Ioh. 4,493 squamas maculis -it in auro. CARM. epigr. 610,13 littera . . . niveo lapidis -cta metallo. *nota*: SIL. 7,182 lacte favisque -xit dulces epulas. IVV. 5,80 aspice quam longo -at (distendat P^2, *vulg.*) pectore lancem quae fertur domino squilla. *de morbo*: CELS. 2,8,33 p. 74 Mx. si . . . rubet facies et quasi maculis quibusdam colorum omnium -itur. PHYSIOGN. 86. *c. acc. q. d. graeco* (*cf. infra l. 75*): LVCAN. 10,121 foribus testudinis Indae terga sedent . . . maculas -cta zmaragdo. *sic c. subi. personae* (*cf.* IVV. 6,365,22 -ctus croceis et reticulatus adulter): CLAVD. 22,446 vario facies -cta metallo Saecula. SIDON. carm. 11,119 -cta latus maculosa nebride Thyias. *de crinibus componendis* (*cf.* digerere, disponere, dividere): SEN. Tro. 885 crinemque docta patere -i manu. APVL. met. 2,9 capillum. TERT. paenit. 11 acum crinibus -endis. CLAVD. 10,284 caput -it acu. 3 *de colore vario bestiarum*: PLIN. nat. 8,69 albis maculis rutilum colorem -entibus, unde appellata camelopardalis. 9,8 rotae (*genus piscium*) . . . quaternis -ctae radiis. 10,3 roseis caudam pinnis -entibus (LACT. Phoen. 131 [distenta *BC*]. 141). 10,117 *psittacum* viridem toto corpore, torque tantum miniato in cervice -ctam (*cf.* APVL. flor. 12 p. 43). 10,144 alia *ova sunt* punctis -cta. 29,87 alvo nigra, guttis albis -entibus. *ibid. iterum*. 29,136 lacertae . . . lineis . . . per caudam -ctae. SOL. 17,8 -atur tergi *pantherarum* supellex (*cf.* AVIAN. fab. 40,1 -ctus maculis . . . pardus). SALON. in prov. p. 987^{D} genus lacertae . . . stellio, quia quasi stellis . . . -ctus et variatus est. *c. acc. q. d. graeco*: Ov. met. 3,221 nigram medio frontem -ctus ab albo Harpalos *canis*. LACT. opif. 7,6 maculis terga -cti *serpentes*. 4 *transl. de oratione* (*add.* in *c. acc. l. 81*): RHET. Her. 4,13,18 dignitas est, quae reddit ornatam orationem varietate -ens (*cf. l. 84*). 4,15,21 hoc genere. 4,23,32 luminibus -ctis illustrabimus orationem. CIC. inv. 1,50 inventam *argumentationem* exornari et certas in partes -i. 2,49 -itur . . . oratio atque illustratur maxime raro inducendis locis communibus. de orat. 1,50 compositam orationem et ornatam et artificio quodam et expolitione -ctam. 1,218 dicendi facultas . . . debeat esse . . . aspersa atque -cta multarum rerum

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iucunda quadam varietate (part. 12 *coniunct.* inteximus. Liv. 9, 17, 1 varietatibusque -endo opere). 2, 36 formare orationem eamque variare et -ere quasi quibusdam verborum sententiarumque i n s i g n i b u s (Brut. 275. *cf.* de orat. 3, 201 est quasi luminibus -enda et frequentanda omnis oratio sententiarum atque verborum. orat. 21 ornamentis). 3, 96 id *genus ornatus* non debet esse fusum aequabiliter per omnem orationem, sed ita -ctum, ut sint quasi in ornatu disposita quaedam insignia et lumina. part. 45 (*loc. spur.*). **5** *singulariter de homine* (*cf. vim formarum romanicarum*): Sen. contr. exc. 5, 8 vult aliquo imperio, aliqua potestate -i.

part. adi. **distīnctus,** -a, -um *c. compar.* (Liv. 9, 19, 8 Tac. dial. 18 Plin. epist. 3, 1, 1 Hier. epist. 52, 13, 3; magis -us: Qvint. inst. 9, 1, 36). *formae structuris praeditae fere allegatae sunt sub ipso verbo, cf. etiam p. 1526, 63.* **1** *i. q.* *d i v e r s u s, dispar* (*add. abl.: l. 17. 20. 27. 29*): Cic. Mur. 63 -a genera esse delictorum et dispares poenas. rep. 1, 43 -os dignitatis gradus *Athenienses* non habebant. 2, 69 -is sonis (6, 18 *add.* intervallis). 6, 18 intervallis ... ratione -is. Varro ling. 8, 32 *cum lacuna.* Liv. 34, 6, 7 haec cum ita natura -a sint. Vitr. 5 pr. 1 personas (*locus corrupte trad.*). Sen. epist. 90, 7 -os piscium greges. Plin. nat. 7, 131 calculos colore -os. 37, 188 narcissitim venis ... -am (*corrupt.*). Sil. 16, 549 -o donata est munere turba. Qvint. inst. 7, 10, 2 sed -a sunt *haec.* Arnob. nat. 7, 19 p. 253, 1 -um esse deorum genus (*antea* sexibus eos esse discretos). Hil. trin. 12, 44 verborum -as discretasque virtutes. Ambr. exc. Sat. 1, 7 consortia (*opp.* indistinctus, *syn.* divisum). in psalm. 118 serm. 22, 6, 2 ordo. Prvd. apoth. 843 -um (*i. varium*) quem musica tibia flatum concipit. Avg. civ. 1, 8 p. 13 D. *bis.* 4, 10 p. 158 terra quantalibet diversitate -a (Evstath. Bas. hex 8, 3 p. 948ᴮ *syn* differentia est, discretio est). 4, 30 p. 184. 11, 9 p. 473. fid. et symb. 2, 2 -arum rerum formas. Cod. Theod. 7, 4, 31 (*a. 409*) -a locis et numero pretia. Drac. satisf. 222 tempora. *add. praep.* (*cf. p. 1529, 38 et infra l. 50*): Acc. carm. frg 15 quam sint varia genera poematorum, Baebi, quamque longe -a alia ab aliis, nosce. Cic. part. 79 habitus animi ... sint singuli inter se proprio virtutis genere -i. **2** *i. q.* *c e r t u s, clarus, planus* (*cf.* Gloss. apertum, manifestum): Qvint. inst. 11, 3, 162 narratio ... gestum -um ... postulabit. Apvl. flor. 17 p. 80 animalium ... sonores -is proprietatibus admirandos. Tert. adv. Hermog. 30 p. 158 certorum et -orum elementorum. adv. Prax. 27 p. 282 tam -a documenta. Amm. 26, 1, 11 unum -umque exitum. 29, 1, 31 intervalla. Cypr. Gall. iud. 413 cursibus. *de voce i. q. articulatus*: Lvcr. 1, 914 cum ligna atque ignes -a voce notemus. Cic. nat. deor. 2, 149 *lingua* sonos vocis -os et pressos efficit. *de sermone i. q. explanatus, expressis verbis*: Qvint. inst. 9, 1, 36 eadem sunt in Oratore plurima, non omnia tamen, et paulo magis -a. Gell. 1, 3, 29 derectum atque perpetuum -umque in rebus singulis praeceptum. Barnab. 10, 11 qui tenent -um sermonem in corde suo (διάσταλμα ῥήματος). Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 44, 17 brevis ... et -a divisio. **3** *i. q.* *s e p a r a t u s* (*cf.* Gloss. -um separatum, distructum [distract- ?]): Tert. adv. Marc. 1, 4 p. 294, 26 posse et duo summa magna consistere, -a atque disiuncta in suis finibus. Avg. civ. 15, 15 p. 89 D. -is ordinibus. 15, 20 p. 103 generationibus. *add.* ab, *i. q. remotus*: Vell. 1, 7, 1 Hesiodus ... circa centum et viginti annos -us ab Homeri aetate. **4** *i. q.* *d i v i s u s, ex partibus cum ordine quodam compositus*: Liv. 9, 19, 8 illa phalanx immobilis et unius generis, Romana acies -ior. Plin. epist. 3, 1, 1 nihil est ... illo vitae genere -ius (*syn.* disposita, ordinata). Tert. adv. Hermog. 40 p. 170 hoc rude et confusum et incompositum non potest in expolitis et -is et compositis *partibus materiae* recognosci. *de corpore animantium*: Ambr. hex. 6, 5, 34 non -i (*i. articulis praediti*) ut nobis, sed compacti artus *elephantorum* sunt. Avg. in psalm. 120, 11 ne ... cogites quia membris -us est deus (anim. 4, 20, 32 p. 410, 19 animae forma). Vict. Vit. 2, 72. *hinc i. q.* *o r n a t u s sim.*: *de sermone*: Rhet. Her. 4, 11, 16 exornationes ... si rarae disponentur, -am sicuti coloribus ... reddunt orationem (*opp.* obliquam). Cic. de orat. 3, 100 concinnam -am ornatam festivam *orationem.* *adde i. q. interpunctus, certis finibus circumscriptus*: Qvint. inst. 11, 3, 35 sit oratio -a *eqs.* *aliter i. q. dilucidus*: Qvint. inst. 5, 14, 33 argumenta sermone puro et dilucido et -o ... esse dicenda (*opp.* ⟨e⟩lato ornatoque). *ibid. syn.* perspicua. *hinc de oratore ipso*: Cic. Brut. 69 quam sit in utroque genere et creber et -us Cato (*i. varius*). Tac. dial. 18 utroque (*sc. Graccho et Crasso*) -ior et urbanior et altior Cicero (*de oratione apta, disposita*). *alia*: Hier. epist. 52, 13, 3 nil hac gemmarum varietate -ius. Salv. gub. 7, 8 regio aut intertexta vineis aut florulenta pratis aut -a culturis fuit. *i. q.* *v a r i u s* (*cf. l. 68*): Catvll. 64, 90 aurave -os educit verna colores. Sen. benef. 4, 6, 2 totas *moles* variae -aeque materiae *de terra.*

neutr. subst. **distīnctum,** -ī (*cf. etiam p. 1528, 67*). Mar. Victorin. gramm. VI 23, 2 quotiens ... ante -um mora fuerit necessaria. 23, 6 prius quam -um concluditur. Gloss. ad -um κατὰ διαστολήν.

adv. ***distīnctē** *c. compar.* (*inde a* Cic. *infra l. 81, dein* Plin. nat. *p. 1532, 3*) *et superl.* (Cassiod. *p. 1532, 17*). *i. q. definite, expresse, clare*: Rhet. Her. 4, 56, 69 -e et ordinate disponemus. Cic. inv. 1, 43 de quibus ... -ius erit dicendum (2, 11 *opp.* disperse. 2, 89). de orat. 3, 53 qui -e, qui explicate, qui abundanter ... dicunt. 3, 202 -e concisa brevitas (*sc.* βραχυλογία). orat. 99 *qui* nihil potest ... partite definite, -e facete dicere. Tusc. 2, 7 *philosophos* neque -e neque distribute neque eleganter neque ornate scribere. nat. deor. 1, 59 -e, graviter, ornate *dixit Zeno* (off. 1, 2). Liv. 34, 58, 1 agere. Plin. nat. 2, 241 plura mox et -ius (*elliptice cf. supra l. 2*). Qvint. inst. 2, 5, 4 facile atque -e pueri scripta oculis sequantur. 5, 10, 10 parum -e. Plin. epist. 7, 13, 1 donec -ius quod sentio enuntiem. paneg. 88, 6 nec magis -e definiteque designat *eqs.* Svet. Aug. 9 quo -ius demonstrari ... possint. Gell. 6, 3, 53 -ius numerosiusque ... dici. Tert. adv. Marc. 5, 15 p. 629. Amm. 15. 9, 2 -e docebimus et aperte (Schol. Cic. Bob. p. 150, 20 St.) Vvlg II Esdr. 8, 8 legerunt. Ps. Rvfin. in Os. 2, 9 -e ait. Avg. civ. 10, 1 p. 403 D. -ius ... significare 18, 1 p. 256. 20, 21 p. 456 *coniunct.* diligentius. gen. ad litt. 4, 33 p. 133, 16 tam -e dispositeque narrari. quaest. hept. 3, 8 expresse et -e. c. Faust. 1, 2 p. 252, 11 tam breviter quam -e. epist. 138, 12 *opp.* simpliciter. c. Pelag. 3, 4, 12 p. 498, 15 (*postea* evidentius, expressius). anim. 4, 13, 19 (*ibid. saepius*). Avell. p. 212, 2 seorsum et -e. Prisc. gramm. II 577, 22. III 98, 15 *syn.* discrete, *opp.* simul. Cassiod. gramm. VII 211, 18. compl. in Eph. 3 -issime persuadens. *al.* Ivnil. 1, 16 loquitur (*opp.* communiter). Greg. M. moral. 1, 21 *opp.* universaliter. *cum discretione, diverse*: Tert. adv. Prax. 11 p. 242, 24 -e pater et filius demonstrantur (*opp.* divise). 27 p. 282 -e agebant. Avg. virg. 26, 26 adv. Don. 20, 31 p. 132, 17 pecc. mer. 2, 10, 13. *separate*: Hier. praef. Vulg. Esdr. -e et per intervalla transcribant. *varie*: Cic. de orat. 3, 191 verborum iunctio ... varie -eque considat. Plin. epist. 8, 2, 8 *negotiatores* non una, ut dicitur, pertica, sed -e gradatimque tractavi. *certis legibus*: Leo M. serm. 91, 1 dierum ... -e variata revolutio. *adv* **distīnctim** *v. p. 1519, 33.*

s y n o n.: *ad I A*: digerere, diiudicare, discernere (*adde*: Plin. nat. 21, 115), disiungere, dispicere, disterminare (Paneg. 12 [2], 22, 2), distribuere, secernere, segregare, separare. *ad I B*: declarare, definire, notare, pronuntiare. *ad II B*: deponere, dividere, interpungere. *ad III*: dispertiri, ordinare. *ad IV A*: variare. *ad IV B*: illustrare, ornare. *opp.*: *ad I A*: confundere, (per)miscere. *ad II A*: conectere. *ad II B*: emendare. subdistinguere. suspendere. *ad III*: continuare. *ad* -ctus: *syn.*: *ad 1*: discretus, disiunctus, divisus, inconfusus. *ad 2*: certus, dilucidus, perspicuus. *ad 4*: varius. dispositus, ornatus. *opp.*: *ad 1*: compactus, confusus. *ad* -cte: *syn.*: disposite, distribute. definite, evidenter, explicate, expresse. varie. ordinate. *opp.*: disperse, divise. communiter, simpliciter, universaliter. *c o m p o s.*: subdistinguere; indistinctus.

deriv.: distinctim, distinctio, distinctive, distinctor, distinctus, -us.

distino *v* destino.

[**distipulum** (*sic cod.*, dissipatum *corr. c*) καταλυθέν Gloss. II 52, 31. *cf.* 52, 35.] *Hofmann.*

distīsum *v.* distaedet. **distitūtus** *v.* de- *p. 761, 77.*

***disto** (distāvī *et* distitī *v. p. 1535, 75*), distāre. [*a* dis- *et* stare. *Th.*] *in codd. pro* dist- *saepe scriptum est* dest-. *gen. pl. part. praes.* -antium: Cic. nat. deor. 2, 164 div. 2, 34 Val. Max. 4, 3, 14 Sen. epist. 102, 8 Qvint. inst. 12, 10, 11. -antum: Sil. 6, 230. Gloss. διιστῶ, διέστηκα, διαστήκω, dissimilo, differo. -at separat aut meritis seiungitur; separat vel dissentit, discrepat. differt, interest. distitit, discordat, dissentit. *legitur inde a* Cic. *et* Varrone. *frequentant* Cic. (*20ⁱᵉˢ*), Lvcr. (*15ⁱᵉˢ*), Hor. (*12ⁱᵉˢ*), Ov. (*33ⁱᵉˢ*), Liv. (*29ⁱᵉˢ*), Manil. (*16ⁱᵉˢ*), Vitr. (*29ⁱᵉˢ*), Germ. (*6ⁱᵉˢ*), Sen. (*29ⁱᵉˢ*), Colvm. (*24ⁱᵉˢ*), Mela (*8ⁱᵉˢ*), Plin. nat. (*115ⁱᵉˢ*), Qvint. (*27ⁱᵉˢ*). *deest* Catvllo Hirt. Gall. 8 Bello Afr. Hisp. Sall. Nep. Tib. Sen. rhet. Vell. Ascon. Pers. Petron. Mart. Svet. Not. Tir. distat, distitit. *incertae interpretationis*: Ov. trist. 2, 475 sunt aliis scriptae ... artes: ... quid valeant tali ..., tessera quos habeat numeros, -ante vocato mittere quo deceat, quo dare missa modo (-ante vocato *sc.* *n u m e r o, ut videtur, -ante ab eo numero, quem missurum se esse lusor spoponderat vel quem mittendum esse statutum erat; vix* **i.** *q.* *h o m i n e a b s e n t e*).

I *i. q.* ***intervallo aliquo aliunde separatum, seiunctum esse*:**

A ***proprie*** *de i n t e r v a l l o l o c i v e l t e m p o r i s* (*affinitatis l. 74*) *fere i. q.* *a b e s s e* (*intervallum significatur ablativo passim, saepe accusativo neutrius generis pronominum vel adiectivorum velut* multum, paulum, idem, tantum, quantum, *accusativo substantivi l. 74; p. 1533, 14 sq. 18. 19. 27. 78; p. 1534, 10, adverbiis* longe, procul, laxe, late, *per* ex aequo *p. 1533, 61, praepositionibus* in *c. acc. et c. abl. p. 1533, 52 sqq.*, per *p. 1533, 7.* *part. praes. absolute positum proxime accedit ad notionem adiectivi q. e.* 'remotus'; *nota p. 1533, 73*):

1 -ant *a n i m a n t e s*: *accedit* ab: Bell. Alex. 7, 1 cum *Alexandrini* tam parvo spatio -rent ab ipsis. Ov. ars 3, 278 semper *is qui loquitur* spatio -et ab ore viri. met. 13, 143 totidemque gradus -amus ab illo (*Iove*). Ib. 181 iugeribusque novem summus qui -at ab imo. Colvm. 9, 8, 12 quam longe a fonte -et examen. Plin. nat. 5, 26 Garamantes ab Augilis dierum xii itinere -antes. Sil. 16, 346 a primo -ans ... loci tantum. Tert. adv. Hermog. 44 p. 174, 10 quantus hic locus, in quo deus a materia tantum -bat, ut *eqs.* (*opp.* appropinquare). Filastr. 31, 1 -are angelos a virtute illa. Veg. mil. 1, 26 ut aequali ... spatio miles -et a milite. *i. q. liberum esse*: Cypr. Gall. exod. 568 -bis ab omni clade mali, quaecumque ... vastavit Aegyptum. *o m i s s a r e l a t i o n e*: Cvlex 259 -antia numina (nomina *al.*) cerno. Liv. 25, 39, 1 sex milium intervallo -antes aliae copiae Poe-

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

norum. 33, 1, 2 hastatis ... mille passuum intervallo -antibus. SIL. 6, 230 *militum* lato -antum spatio. 7, 102 quantum campi -amus. TAC. hist. 3, 60 colloquia cum Vitellianis decem milium spatio -antibus. GELL. 1, 11, 9 hostem ... in conspectu longinquo procul -antem. AMM. 22, 7, 10 per finitimos longeque -antes. 22, 8, 29 alia quoque -ans immanibus intervallis Sauromatarum natio. ENNOD. dict. 9, 8 p. 452, 15 per longa itinerum intervalla -antem hominem. COD. IUST. 6, 30, 22, 3 etsi *heredes* longissimo spatio -ant.

2 -ant *res*: *accedit* ab, inde, unde, hinc: CIC. nat. deor. 2, 164 terrarum ab huiusce terrae ... continuatione -antium. div. 2, 91 alio intervallo *luna* -et a sole (*syn.* abesse). LVCR. 4, 288 eoque -are ab speculo tantum semota *imago* videtur. CAES. civ. 1, 82, 4 non ... amplius pedum milibus duobus ab castris castra -bant (*cf.* 3, 103, 2). OV. trist. 2, 546 -at et a meriti tempore poena sui. 4, 10, 4 milia qui (*Sulmo*) novies -at ab urbe decem. Pont. 1, 2, 106 exilium saevo -et ab hoste. 3, 5, 56 a Styge nec longe Pontica -at humus. 4, 8, 86 qui *locus* minus Ausonia -et ab urbe. fast. 4, 362 cum tanto a Phrygia Gallica -et humus. LIV. 5, 4, 11 urbs ... quam procul ab domo, quot terras, quot maria -ans. 22, 19, 5 ad stationem *tot* milia passuum -antem ab ostio Hiberi amnis. 30, 8, 3 in tumulo *tot* milia ... -ante ab castris regiis. 32, 16, 7 Euboeam inde exiguo -antem. 37, 16, 6 portum ... minus duum milium spatio inde -antem. 45, 28, 3 *templum* quinque milibus passuum ab urbe -ans (VAL. MAX. 1, 8, 2). MANIL. 1, 574 *orbis arcticus* quinque in partes aquilonis -at ab orbe. 1, 592 quantum a nostro sublimis cardine gyrus -at. 5, 337 hinc -ante Lyrā. VITR. 1, 5, 7 fundamentum -ans ab exteriore ... amplo spatio. 5, 4, 6 parhypate ... in harmonia -at ab hypate ⟨dimidium⟩ hemitonium. *ibid. bis.* 6, 1, 1 tellus ... longe a *sole* -at. 6, 8, 7. 7, 4, 1. 2. 9, 1, 10. 9, 2, 2. 3. 10, 2, 14. 10, 3. GERM. 85 quantumque ab laeva -antia Serta notantur. 190. 519 -antes orbes ... ab uno. SEN. dial. 11, 8, 5 paribus intervallis omnia divina ab omnibus humanis -ant. CVRT. 5, 7, 9 inde urbem fuisse *tot* stadiis -antem. COLVM. 3, 16, 2 ut *malleoli* ab utraque vite paribus intervallis -ent. 5, 6, 25. 9, 7, 3. MELA 2, 107 Euboea ... angusto freto -at a litore. 6, 75. PLIN. nat. 2, 173 *tot* milibus passuum ... sinus -et ab ... mari. 2, 187 insula Thyle ... sex dierum navigatione ... a Britannia -ante (5, 128. 6, 82 SOL. 56, 11). 5, 5 oppidum ... tantundem a mari utroque -ans. 6, 82. 174. 12, 52. 35, 80 *al.* SIL. 9, 214 urbs ... nostro procul a certamine -et. HOMER. 867 quantum occasus roseo -ret ab ortu. FRONTIN strat. 2, 1, 4. TAC. hist. 2, 40 confluentes Padi et Aduae fluminum sedecim inde milium spatio -antes. ann. 15, 5. PAVL. dig. 8, 2, 38 si aedes meae a tuis aedibus tantum -ant. SOL. 54, 14. ITIN. Anton. Aug. p. 517, 2. 518, 3. FILASTR. 93, 5 -at caelum a terra (*cf.* VVLG. Is. 55, 9 exaltantur coeli a terra). AVIEN. Arat. 446. 1032 AMM. 16, 12, 19. 18, 6, 21. 19, 9, 7. 22, 8, 22 FAV. EVL. p. 18, 15 (AVG. civ. 5, 17 p. 223, 5 D.). p. 18, 23 AMBR. hex. 4, 6, 25 VVLG. psalm. 102, 12. RVFIN. Adamant. 2, 1 quod ... dirimitur ab aliquo et -at, non est ubique (τὸ ... ἀπό τινος διεστώς). CLAVD. 8, 43 MARCELL. chron. II p. 100, 518, 3. BOETH. arithm. 2, 30 p. 121, 23 illius puncti ... aequaliter -ans a primo puncto circumductio. mus. 1, 20 p. 211, 1 NOVELL. Iust. 11, 2 EVCHER. pass. Acaun. 3. *nota*: a se (*cf. p. 1535, 30 et 1536, 11. 66; 1537, 24. 73* inter se): LIB. col. I p. 213, 10 L. termini ... -ant a se in pd. *tot.* p. 213, 14. 214, 6. 215, 8. 216, 14. 217, 12. 219, 4 *termini* -ant a se in pedibus *tot* (p. 222, 7). p. 219, 5. II p. 252, 18. 253, 8 quorum *terminorum* ratio -at a se in pedes *tot. et saepe.* SCHOL. Germ. Sang. p. 129, 15 (= SCHOL. Arat. p. 296) stellae ... a se non plurimum -antes. BOETH. arithm. 1, 10 p. 23, 25 impares numeri quinto loco a se -ant. ab invicem: IREN. 2, 12, 4 hae ... coniugationes (*sc. aeonum*) unitatem non custodiunt, sed -antes sunt ab invicem. *accedit ablativus*: HOR. epist. 1, 7, 48 foro nimium -are Carinas. OV. met. 2, 241 sortita loco *illo* -antes flumina ripas. 3, 145 sol ex aequo meta -bat utraque (*cf.* 3, 152 Phoebus utraque -at idem terra. 10, 175 *Titan* spatio ... pari -bat utrimque). Pont. 3, 2, 46 qui *locus* Getica non ita -at humo. FEST. p. 285 restat pro -at ... Ennium ponere, cum ... dicat (*ann. 481*): 'impetus ⟨h⟩aud longe mediis regionibus restat'. GERM. 524 quantum Capricornus ... -at Cancro. CVRT. 3, 13 *Gordium urbem* pari intervallo Pontico et Cilicio mari -antem. LVCAN. 8, 488 sidera terra ut -ant. PLIN. nat. 6, 32 *Apollonia* -at continente (a *add. edd. vett. et Mayhoff*) passibus M. SCHOL. Germ. Bas. p. 68, 15 sinistro pede -ans ultimo (*i. extremo*) I *stella est* (ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν πόδα). *accedit dativus*: PRVD. psych. 765 ne carnea -ent spiritui aeterno. *omissa relatione*: VERG. Aen. 3, 116 nec longo -ant cursu *Gnosia regna*. OV. met. 5, 54 iaculo quamvis -antia misso figere. Pont. 1, 5, 81 -antia longe Pleiadum ... signa (fast. 1, 305 admovere oculis -antia sidera nostris). LIV. 23, 29, 1 *tot* milium intervallo castra -antia. 27, 12, 10 castra exiguo -antia spatio. 34, 29, 11 haud procul -antis tumuli. 38, 18, 12 tria maria pari ferme -antia intervallo *Gordium* habet. 45, 27, 9 Aulidem ... trium milium spatio -antem. VITR. 9, 2, 4 *sol* totum spatium mundi -ans. CELS. 3, 5, 6 gravissimo tempore ... longissime -ante. SEN. epist. 89, 8 ex -anti loco. LVCAN. 4, 168 exiguo paulum -antia vallo castra. PLIN. nat. 4, 56. 5, 149. 12, 39 quae *insula* -at X̄ p. 13, 33 laxe ... -ans *lignum palmae* (*sc. a carne*). 19, 65 *al.* VAL. FL. 8, 291 *classis Absyrti* haud longis iam -at aquis. SIL. 8, 630 magno late -antia ponto ... Ceraunia. TAC. hist. 3, 8 ex -antibus terrarum spatiis consilia ... afferebantur. 4, 57 duum milium spatio -antibus campis. AVIEN. Arat. 667 -antia longe litora. 769. AMM. 14, 2, 17 cum haut longe muri -rent. CHIRON 173 *iumentum*, cuius corium non -et (*Bücheler*, destit *trad.*, *v.* desto *p. 767, 50; cf.* VEG. mulom. 1, 6, 1 ossibus astringitur cutis). HIER. in Dan. 12, 1 sqq. p. 726 quantum caelum -at et stellae (*sc. a terra*). epist. 60, 10, 2 quae *insulae* Altino tantum freto -ant. CLAVD. 5, 172 nec multo spatii -antibus aequore vallis. PRVD. apoth. 748 regna tenebrarum tenui -antia fine (*sc. a superis*). VINDIC. med. 19 -antia *corpora*. BOETH. mus. 3, 1 p. 269, 21 cum cuilibet voci duos tonos ac semitonium integrum -ans vocula comparetur. ENNOD. epist. 9, 11, 2 p. 236, 7 *spes* obtulit *res* longa statione -antes. COD. IUST. 1, 17, 2, 5 in loca devia et multo -antia. *fere i. q. patere*: CVLEX 232 avia Cimmerios inter -antia lucos. PLIN. nat. 6, 98 ex quo *promunturio* in adversam oram ... traiectus -at L̄ pass.

B *translate i. q. diversum esse, differre* (*ratio diversitatis exprimitur ablativo passim* [multo *p. 1535, 21*, aliquo *p. 1535, 19. 66*], *accusativo generis neutrius pronominum vel adiectivorum velut* multum, quantum, tantum, quid, plurimum, nihil, paulum, amplius, minimum, aliquid, nimium, *adverbiis* longe, tam ... quam, procul, valde; *per* in *c. abl. l. 37; p. 1535, 33. 35. 70. 74*):

1 -ant *animantes*: *accedit* ab (*persona ab re l. 28 sq. 43 sqq. 47 sq. 53. 58*): CIC. de orat. 3, 33 nos ... ab huius multum genere -amus. PROP. 3, 5, 17 non -at Croesus ab Iro. OV. met. 6, 200 quantum -at *Latona* ab orba. 6, 273 quantum haec Niobe -bat ab illa. trist. 1, 2, 11 quamvis *nos* -amus ab illis *heroibus*. POMP. TROG. Iust. 38, 4, 9 hos ... Gallos ab illis ... sedibus tantum -are. PAVL. FEST. p. 46 cantherius hoc -at ab equo. p. 79 speculator ab exploratore hoc -at. SEN. clem. 1, 12, 1 tyrannus ... a rege factis -at, non nomine. dial. 4, 26, 6 non multum a puerorum prudentia -antibus. COLVM. 6, 20 neque enim alio -at bonus taurus a castrato, nisi *eqs.* 8, 2, 13 Tanagrici *galli* ... non multum moribus a vernaculis -ant. PLIN. nat. 2, 192 quantum a deo ... videri possunt tales *viri* -are. 9, 97 caravi caudā a ceteris cancris -ant. STAT silv. 4, 6, 9 quid Phasidis ales -et ab ... Rhodopes grue. QVINT. inst. 8, 3, 55 a diligenti curiosus. 12, 9, 9 maledicus a malefico. FRONTO p. 98, 24 N. hoc ... -at summus orator a mediocribus, quod *eqs.* TRYPH. dig. 38, 2, 50, 5 longe -at a *patrono* patroni filius. VLP. dig. 15, 1, 3, 9 -are *patrem* in hoc a servo. 48, 19, 8, 11 hoc ... -ant servi a ceteris, quod *eqs.* GAIVS inst. 1, 3 plebs ... a populo eo -at, quod *eqs.* APVL. Socr. 20 p. 167 qui *vir bonus* hominibus ceteris antecellit, quam ipse a dis immortalibus -at. TERT. resurr. 61 p. 122, 9 ut, *homo*, a ceteris animalibus -es. PS. TERT. haer. 3 p. 219, 2. ITALA Matth. 6, 26 (cod. k) non ergo vos plurimum -atis (discatis *trad.*) ab eis (διαφέρετε, VVLG. pluris estis). IREN. 2, 13, 3 multum ... -at *deus* ab his ... affectionibus et passionibus. PANEG 10 (4), 15, 3 qui (*veteres viri*) longe a virtutibus tuis -ant. VEG. mil. 2, 23 nihil paganus -at a milite. HIER. epist. 21, 6 AVG. civ. 5, 6 p. 199, 12 D epist. 147, 39 longe nos ... ab illa auctoritate -are. BACHIAR. repar. laps 3. PROSP. chron. I p. 424, 617 Basilides hoc -bat a Simonis dogmate, quod *eqs.* LEO M. serm. 20, 2 nihil -remus a bestiis. BOETH. in Porph. comm pr. 1, 13 p. 38, 13. 1, 17 p. 53, 1 singuli homines numero a se tantum, non specie -ant comm. sec. 4, 1 p. 240, 20 *al.* INST. Iust. 3, 19, 10 infans et qui infanti proximus est non multum a furioso -ant (*cf.* GAIVS inst. 3, 107 differt). ACT Archel. p. 98, 30 hi non multum a gentilitate -ant. p. 99, 18 quantum -are dicit filium a patre, tantum rursus dicit a filio spiritum separari. *accedit ablativus*: PLIN. nat. 29, 74 *salamandra* nihil aconito -ans. PS. AVR. VICT. epit. 5, 2 procul -are cunctos principes Neronis quinquennio. ALC. AVIT. carm. 2, 193 humano non -at belua visu. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 222, 27 nihil alter homo -bit homine. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 84, 17 ea re qua (⟨a⟩ *add. ed.*) pecudibus nihil -are possumus. *accedit dativus*: HOR. epist. 1, 18, 4 infido scurrae -bit amicus. *omissa relatione*: HOR. sat. 2, 2, 29 carne ... quamvis -at nil (*sc. pavo a gallina*) 2, 3, 260 amator exclusus qui -at ...? PLIN. nat. 8, 120 *cervus* barba tantum et armorum villo -ans. 9, 34 *thursiones* -ant ... tristitia ... aspectūs. 28, 112 *chamaeleon* spinae tantum acutiore curvatura ... -ans (*sc. a crocodilo*). 29, 60 alterum *genus mustelarum* -ans magnitudine. IREN. 1, 25 qui sunt -antes amplius (ὑπερφερεστέρους) quam illius discipuli. ARNOB. nat 2, 16 animantia nos esse aut consimilia ceteris aut non plurima differitate -antia. AVG. mus. 1, 4, 6 quid igitur -ant? ENNOD. carm. 1, 19, 17 *Christus* de matre cunctus noster est, de patre -ans deus.

2 -ant *res*: *accedit* ab: CIC. inv. 1, 42 contrarium est, quod positum in genere diverso ab eo, cui contrarium dicitur, plurimum -at. S. Rosc. 44 quantum -et argumentatio tua ab re ipsa atque a veritate. de orat. 2, 263 a quo ne illud quidem plurimum -at, quod *eqs.* orat. 34 *v. p. 1535, 59.* ac. 2, 59 cum a veris falsa non -ent (*cf.* LVCR. 1, 758 quorum utrumque quid a vero ... -et. LACT. inst. 1, 11, 2 non multum -at a vero. ANON de mach. bell. 6 imaginem tormentorum nihil a vero -antem). fat. 8 quoniam ... tantum natura a natura -et. off 2, 15 hominum vita tantum -at (destitit *opt. codd., Baiter*) a victu et cultu bestiarum. 3, 71 abest *malitia* a *prudentia* -atque plurimum. LVCR. 5, 122 quae procul ... divino a numine -ant. HOR sat. 2, 2, 53 sordidus a tenui victu -bat (-bit ς). OV. trist. 2, 353 -ant mores a carmine nostro. Pont. 2, 3, 44 a Stygia quantum sors mea -at aqua? VAL. MAX. 2, 8, 2 quantum

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-at beneficii initium ab iniuriae fine. 3, 7 ext. 1 fiducia . . . tantum sibi arrogans, quantum a contemptu et insolentia -are satis est (AMM. 25, 4, 7). CELS. 5, 28, 17 -at *impetigo* ab *scabie*, quod *eqs.* 6, 6, 37 non multum ab hoc malo -at id. SEN. benef. 6, 12, 2. 6, 31, 11 quantum ab exercitu turba -ret. dial. 3, 4, 1. 3, 5, 1. PLIN. nat. 2, 133 -at *ecnephias* a prestere quo flamma ab igni. 2, 134. 12, 26. 47 cuius *herbae* folia nihil ab Indico nardo -ant. 16, 69. 21, 96 *seq.* quod. *al.* SIL. 3, 145 quantum . . . -ant a morte silentia vitae? QVINT. inst. 3, 8, 52 *prosopopoeia* nullo alio ab *suasoriis* quam personā -at. 4, 1, 28 eo -are prooemium ab epilogo. 5, 10, 7. 114. 6, 5, 3 *al.* IVV. 11, 26. 13, 122 stoica dogmata ... a cynicis tunicā -antia. AGENN. grom. p. 27, 1 Th. de fine subtilior exigitur definitio, quae a rigore nullo modo -at nisi specie. DIOM. gramm. I 474, 5 -at . . . metrum a rhythmo, quod *eqs.* FORTVN. gramm. VI 283, 27 heroum illo -are a dactylico, quod *eqs.* IAVOL. dig. 50, 16, 115 fundus a . . . praedio quid -et. IVLIAN. dig. 38, 1, 22 pr. SCAEV. dig. 32, 2, 38. VLP. dig. 1, 3, 30 quod -at ῥητὸν ἀπὸ διανοίας, hoc -at fraus ab eo quod *eqs.* 13, 4, 2, 7. 28, 5, 9, 8. 37, 13, 1 pr. -at condicio militum ab his personis. 43, 20, 1, 30/31 aestivam aquam aliquo -are ab aqua cottidiana. *al.* GAIVS inst. 3, 121. TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 3. 4, 39 p. 556, 21 scorp. 6 p. 157, 19 PS. TERT. haer. 3 p. 219, 2. PORPH. Hor. carm. 4, 9, 29/30 non . . . multo -at ab inertia virtus, si *eqs.* ars 281 est *vetus comoedia* genus . . . multum -ans ab hac nova. ARNOB. nat. 4, 30 quae . . . sint longe ab eorum (*sc. deorum*) dissita -antiaque natura. LACT. ira 17, 20 AQVILA rhet. praef. 3 p. 31 PALLAD. 4, 6. OPTAT. 2, 1 p. 32, 4 haeresis a scismate quid -et. FILASTR. 107, 3 non satis longe *hunc numerum* -are a . . . numero *illo.* AMM. 20, 2, 3 inania quaedam longeque a negotio -antia. ANON. de mach. bell. 13 HIER. epist. 57, 7, 3 AVG. civ. 5, 6 p. 198, 11 D. 5, 17 p. 223, 4. 11, 16 p. 484, 7 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 40, 2. ZACCH. 2, 2 quamlibet . . . nominibus distincta sit trinitas, a se tamen atque sua aeternitate non -at. PROSP. resp. ad Gen. 9 p 200^B SIDON. carm. 15, 102 BOETH. arithm. 2, 25 p. 114, 2 herm. pr. 1, 2 p. 53, 23. 26. 1, 3 p. 55, 23 *al.* in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 38, 18 in hoc -are genus, quod cognationem colligit, ab eo, quo species dividuntur. 1, 17 p. 53, 5 genus in hoc ab specie -at quod *eqs.* 1, 18 p. 55, 8. 2, 18 p. 128, 2 longe . . . a se -are videntur . . . id quod alicui accidit et id cui accidit. *al.* in Porph. comm. sec. 1, 4 p. 145, 10. Porph. isag. p. 50, 6 quoniam quam plurimum a se -ant accidens et id cui accidit (διεστάναι). COD. Iust. 1, 17, 2, 5. 4, 18, 2, 1 c. 5, 3, 20, 3 INST. Iust 2, 20, 36. *accedit dativus* (*cum dativi exemplis coniunxi ea, quae etiam pro ablativo accipi possunt*): HOR. epist. 1, 7, 23 quid -ent aera lupinis. carm. 4, 9, 29 paulum sepultae -at inertiae celata virtus. epist. 2, 1, 72 *carmina* exactis minimum -antia. OV. met. 8, 439 facta minis quantum -ent. trist. 5, 13, 34 meis -ent ut tua fata. LVCAN. 8, 488 *ut* flamma mari -*at.* PLIN. nat. 7, 188 ceu . . . spirandi ratio *hominibus* ceteris animalibus -et. 23, 37 hoc -at orbis medius et mitior plaga circumiectis. TERT. nat. 2, 8 quorum ne nominum quidem dignitas humanis cognominibus -at. PORPH. Hor. ars 80 hoc -at iambicus iambo (⟨a⟩ i. *Keller*) . . . quod *eqs.* MART. CAP. 4, 348 differentia proprio eo -at quod *eqs.* BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 53, 14 -at '*Cato*' *nomen* inflexionibus suis. 1, 4 p. 67, 2 -at oratio his ex quibus ipsa effecta est, id est nominibus atque verbis.
accedit ablativus (*v. supra l. 40*): IVV. 14, 98 -are . . . humana carne suillam. IAVOL. dig. 45, 3, 34 -at istā (is a *corr. Mommsen*) causā eius (*sc. causa*), qui *eqs.* VLP. dig. 44, 4, 4, 33 *de metu exceptio* -at aliquid doli exceptione. TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 297, 1 neutrum ex duobus altero -at. BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 53, 25 -ant . . . hi omnes casus . . . eo quod est 'Cato'. VEN. FORT. carm. 4, 26, 131 quantum nocte dies -at, sol lampade lunae. *omissa relatione*: CIC. orat. 34 quid enim tam -ans quam a severitate comitas. MANIL. 2, 156 nec mores -ant (*sc. siderum ab hominibus*). CELS. 4, 5, 2 aliud . . ., quamvis non multum -ans malum gravedo est. 4, 27, 1 -at . . . hic casus eo quod *eqs.* 5, 27, 3 non nimium -antem curationem. 5, 28, 17 quartum genus *impetiginis* -ans colore. PLIN. nat. 12, 46. 32, 147. 33, 87. 34, 129 *seq.* quod. 37, 90. QVINT. inst. 6, 4, 21 in plerisque idem (*Spalding*, iudex *codd.*) est . . . qui circa testes locus, et personis modo -at. 7, 3, 26 quae finitio etiamsi -at aliquo. 8, 6, 8 metaphora brevior est similitudo eoque -at. TAC. ann. 6, 20 haud multum -antibus verbis *erat Caligula.* FRONTO p. 170, 22 N. sed multa -ant: ⟨ae⟩tas, orbitas, cui leniendae s⟨ola⟩ciis opus est. NON. p. 445 utrumque . . . -anti proprietate signatum. HIER. epist. 65, 11, 3 Hebraica interpretatio -at in verbis, non -at in sensu. AVG. civ. 11, 26 p. 497, 23 D. non aequalem, immo valde longeque -antem . . . imaginem dei. epist. 43, 26 incomparabiliter -at vel auctoritate vel numero Africana ecclesia. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 38, 20 potest autem -are in hoc etiam quod *eqs.*

nota perfectum distasse *vel* distitisse *c. a vel c. abl. i. q. recessisse, declinasse*: GLOSS. -stitit discordat, dissentit (*cf. p. 1534, 80*): IREN. 1, 25, 1 quum similis reliquis hominibus fuerit, -asse *Iesum* a reliquis secundum id quod *eqs.* BOETH. Porph. isag. p. 34, 6 (= in Porph. comm. sec. 4, 1 p. 340, 12) magis proprie differre alterum ab altero dicitur, quando specificā differentiā -stiterit, quemadmodum homo ab equo . . . differt (διαλλάττῃ). in Porph. comm. sec. 4, 13 p. 271, 19 quocumque . . . Socrates a Platone -stiterit — nullo autem alio -are nisi accidentibus potest — id erit differentia. ENNOD. carm. 1, 21, 17 nihil verendo martyre confessor ille -stitit.

II *i. q. inter se separari vel differre:*

A *proprie: i. q. intervallo loci vel temporis inter se separari* (*intervallum exprimitur ablativo passim, accusativo saepe, imprimis generis neutrius pronominum et adiectivorum, adverbiis* latius, longe, aeque. *partic. praes.* -ans *absolute positum proxime accedit ad vim adiectivi; nota l. 24 et 36*):

1 *de animantibus*: VARRO rust. 2, 2, 16 ad *palos* alligant *agnos* -antes, ne *eqs.* HOR. carm. 3, 19, 1 quantum -et ab Inacho Codrus. LIV. 37, 40, 14 elephanti modico intervallo -antes. 44, 9, 7 *tot* pedum spatio -antes duo armati. QVINT. inst. 12, 10, 4 Zeuxis atque Parrhasius non multum aetate -antes. ARNOB. nat. 1, 57 spatiorum longinquitate -antibus. *additur* inter se: LIV. 8, 8, 5 manipuli . . . -antes inter se modicum spatium (30, 33, 1 FRONTIN. strat. 2, 3, 16). COLVM. 6, 2, 4 -ent *iuvenci in stabulo* inter se aliquanto spatio. QVINT. inst. 12, 10, 11 non multum inter se -antium tempore oratorum.

2 *de rebus*: VARRO rust. 1, 22, 2 si fines *agri* -ant longe. 2, 2, 10 -antes pastiones. CIC. Phil. 2, 67 tam -antibus in locis (LIV. 1, 29, 4 pulvisque ex -antibus locis ortus [28, 39, 7 QVINT. inst. 7, 10, 17]. 4, 45, 1 urbem ut incenderent -antibus locis [34, 47, 4. QVINT. decl. 321 p. 260, 12 diversis . . . ac -antibus locis. TAC. ann. 2, 11]. 44, 6, 9 per quattuor -antia loca). CIC. Tusc. 1, 68 globum terrae . . . duobus oris -antibus habitabilem. div. 2, 34 -antium rerum cognatio naturalis. CAES. Gall. 7, 72, 1 quantum summae fossae labra -rent. MORET. 115 inque globum -antia contrahit unum. OV. met. 8, 248 aequali spatio -antibus *bracchiis ferreis.* 15, 244 *quattuor elementa* quamquam spatio -ent. trist. 1, 5, 61 freta sideribus totis -antia. fast. 2, 53 spatio -antia longo tempora. LIV. 1, 25, 14 sepulcra . . . -antia locis. 21, 8, 7 tecta urbis modico -antia intervallo. MANIL. 2, 278 quae *astra* divisa manent ternis -antia signis. VITR. 5, 4, 2 unus *vocis modus* effectus habet continuatos, alter distantes. 5, 4, 4 modisque certis -antibus . . . *tonorum* qualitates. 5, 5, 2 cellae . . . aequalibus intervallis -antes. 7, 3, 2 ne plus inter duos nodos *harundines* binos pedes -ent. 10, 7, 1 modioli . . . gemelli paulum -antes. GERM. 228 -antes . . . metas. 452. SEN. nat. 1, 3, 6 quibus *intervallis* singulae *solis facies in stillicidiis* -ant. 2, 6, 1 ex -antibus corpusculis. epist. 88, 22 his quae -bant, sua sponte coeuntibus. 102, 3 nullum . . . bonum ex -antibus (*neutr.*). hoc autem ex -antibus constat. 102, 6 *al.* CVRT. 4, 3, 14 ut prorae *binarum navium* cohaererent, puppes intervallo, quantum capere poterant, -rent. 5, 1, 34 parietes . . . *tot* pedum intervallo -antes. COLVM. 2, 4, 8 inter duos latius -antes sulcos. 11, 3, 57 capita . . . quinum digitorum spatiis -antia. 12, 45, 2 ollae . . . ita -antes. MELA 2, 99. 3, 31 ripis . . . non longe -antibus. 3, 41. 55. 69 PLIN. nat. 31, 23 STAT. Theb. 7, 822 silv. 1, 3, 58 QVINT. inst. 1, 10, 44 FRONTIN. strat. 2, 10, 2. 3, 8, 2. IVV. 3, 97 plana omnia dicas infra ventriculum (*velut mulieris*) et tenui -antia rima. FLOR. epit. 3, 10, 22 ex -antibus hibernis castra contraxit. PAVL. dig. 41, 3, 30 pr. tertium *genus corporum*, quod ex -antibus *corporibus* constat . . . veluti populus legio grex. GELL. 15, 23, 1 non nimis longe -antibus . . . aetatibus. APVL. flor. 15 p. 53 -antibus digitis. PS. APVL. Ascl. 19 ex uno . . . cuncta pendentia . . . cum -antia videntur. 35 horarum et climatum -antibus punctis. TERT. anim. 18 p. 328, 24 quae . . . -ant, abesse invicem debent. AVIEN. Arat. 457 stellis -antibus. AVSON. 390, 17 natales fratrum -are tot annis quot nostros. CHIRON 296 tribus locis in trigono duobus digitis -antibus. SCHOL. Germ. Sang. p. 105, 4 (= PS. CENS. frg. 2, 1) duo *circuli* παράλληλοι vocantur, ut ita dixerim aeque -antes. AVG. civ. 5, 3 signa . . . non parvo intervallo in rotae illius extremitate -antia. ENNOD. epist. 4, 12, 3 p. 107, 2 coire in affectum toto calle -antia (*cf.* opusc. 1, 86 p. 285, 1 adinventionum diversitates pleno calle -antes). INST. Iust. 2, 20, 18 esse . . . greges unum corpus ex -antibus capitibus. *nota: de re singulari, cuius partes inter se -ant*: CAES. Gall. 4, 17, 6 quantum eorum tignorum iunctura -bat. PLIN. nat. 5, 65 tam parvo -at ibi tanta rerum naturae diversitas. 7, 211 par *arborum* quadrageno -et spatio. STAT. Theb. 6, 676 qua latissima -ant . . . flumina (*i. in maximam latitudinem patent*). TAC. ann. 3, 24 haud multum -anti tempore Calpurnii Pisonem, Aemilii Lepidam amiserant. AVIEN. Arat. 1091 parte nec Arcturus -bit multus utraque. *additur* inter se: VARRO rust. 2, 5, 8 genibus eminulis -antibus inter se. CIC. Tusc. 5, 69 septem alia *sidera* multum inter se aut altitudine aut humilitate -antia. CAES. Gall. 7, 23, 1 trabes . . . paribus intervallis -antes inter se binos pedes. 7, 72, 4 quae (*turres*) pedes *tot* inter se -rent. 7, 73, 8. civ. 1, 40, 1 pontes . . . duos -antes inter se milia passuum IV. 2, 10, 2. LIV. 4, 27, 3 bina castra . . . parvo inter se spatio -antes (38, 4, 5). 8, 24, 5 tumulos aliquantum inter se -antes. 29, 6, 14 *arces* haud multum inter se -antes. 44, 5, 3 duo . . . asseres . . . -antes inter se paulo plus quam quanta beluae latitudo est. VITR. 1, 5, 7 fundamenta ita -antia inter se. 6, 3, 7 peristyliorum intercolumnia ne minus trium . . . columnarum crassitudine inter se -ent. 6, 7, 1 duas antas inter se spatio amplo -antes. 6, 8, 6. 10, 14, 1. 10, 15, 3. FEST. p. 371 quae *aedificia* itineribus regionibusque distributa inter se -ant. VAL. MAX. 4, 3, 14 longe inter se -antium saeculorum. CELS. 8, 15, 3 tribus locis . . . inter se spatio -antibus. SEN. nat. 1, 11, 1 radii *solis* -antes . . . inter se. CVRT. 7, 10, 15 duo *oppida* . . . modicis inter se spatiis -bant. COLVM. 5, 6, 8 scrobiculos sesquipedem inter se -antes. 5, 6, 19. 12, 16, 4 pluribus scrobibus pauciora vasa -antia inter se disponere. *al.* MELA 1, 67. 2, 124. PLIN. nat. 3, 87 inter

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

se...haec promunturia ac latera -ant his spatiis. 17,63 ternas *amygdalas* palmo inter se -antes. 17, 203 *vites* -antes inter se arboremque singulis pedibus. 19,112 grumulis . . . -antibus inter se pedes ternos. FRONTIN. strat. 3,13,6 duabus regulis inter se -antibus. AVSON. 419,34 loca inter se -ant. PHYSIOGN. 60 p. 83, 1. *additur* sibi (*cf. infra l. 26*): AVIEN. Arat. 1012 -antisque pari spatio sibi . . . axis. 1021 spatiis sibimet -antibus. AMBR. hex. 4, 6, 25 haec (*i. oriens et occidens*) invicem sibi -ant.

B ***translate:*** *i. q.* ***differre, discrepare inter se*** (*ratio differentiae exprimitur ablativo passim, accusativo generis neutrius pronominum et adiectivorum velut* tantum, quantum, paulum, multum, nonnihil, nihil, totum, *adverbiis* longe, largiter, *praep.* in *c. abl. l. 58,* per *l. 39, enuntiato causali.* *partic. praes.* -ans *absolute positum proxime accedit ad vim adiectivi q. e.* 'diversus'):

1 *de animantibus*: SEN. benef. 7,1,5 maximisque rerum spatiis -ent, quorum inter ortus minimum interest. PLIN. nat. 10,130 nec *olores et onocrotali* -are existimantur...nisi *eqs.* STAT. silv. 1,1,90 tantum dicat equos, quantum -are regentes. QVINT. inst. 5,10,40 moribus . . . et legibus *civitates* -ant. TERT. adv. Prax. 27 p. 281,22 deum et hominem . . . secundum utramque substantiam in sua proprietate -antem. AVSON. 153,63 (= PAVL. NOL. carm. 5,63) paulum -are videtur suspectus vereque reus. MART. CAP. 5, 477. ENNOD. dict. 21,13 p. 486,24 aequales calamitate fuimus, sed patris amore -antes. *additur* inter se: SEN. epist. 114,12 *corona sordidior et turba cultior* togis . . . inter se, non iudiciis -ant. QVINT. inst. 2,8,2 qui *oratores* tantum inter se -ant genere dicendi. *additur* sibi (*cf. l. 5*): ALC. AVIT. carm. 5,285 hoc tantum . . . est, sibimet quo mortua -ent, vivant ut meritis, qui complent tempora sorte.

2 *de rebus*: CIC. rep. 3,15 vitae . . . instituta sic -ant. top. 8,34 quia res differebant, nomina rerum -are voluerunt. LVCR. 2,334 quam longe -antia formis *sint exordia rerum* (3,32). 2,442 longe formas -are necessest principiis, varios quae possint edere sensus. 2,497 esse infinitis -antia semina formis (2,725). 2,519 finita -ant ratione creata. 2,670. 6,1112 color et facies hominum -are videntur largiter. RVT. LVP. 1,4. OV. met. 6,67 usque adeo quod tangit idem est, tamen ultima -ant (*de extremis coloribus arcus pluvii*). 15,244 quae *quattuor elementa* quamquam spatio -ent. trist. 3,12,23 studiisque favor -antibus ardet. MANIL. 2,809 *cardines* ordine -ant. 3,391 singula *signa* per tot -antia motus. 3,533 tempora . . . -ant propriis parentia signis. VITR. 9,1,1 -ant descriptiones horologiorum locorum mutationibus (*abl. causae*). CELS. 3,5,7 quo *accessiones* -ent. SEN. nat. 2,21,1. COLVM. 5,10,10 ficorum genera . . . sapore atque habitu -ant. PLIN. nat. 2,96 -ant *lampades*, quod *eqs.* 13,49. 14,24 *seq.* quod. 16,16 *glandes* montuosis planisque -ant. *al.* SIL. 16,446 vario -antia cetera *dona* honore. QVINT. inst. 9,1,3 quo modo quaedam in his *figuris* species plane -ant. 9,3,73 in verbis tantum -antibus. FRONTO p. 171,1 N. honestatem . . . et probitatem inter duos bonos viros nonnihil . . . -are. TERT. adv. Marc. 2,16 p. 357,16. 4,1 p. 423,14 non nego -are *dei* documenta eloquii, praecepta virtutis, legis disciplinas. IREN. 1,24,1 Saturninus . . . et Basilides . . . -antes doctrinas ostenderunt. NON. p. 422 alere et educare hoc -ant. p. 445 *al.* HIL. ad Const. 2,1 -antibus opinionibus. FAV. EVL. p. 3,21 quattuor elementa *mundi* momentis potentiaque -antes. BOETH. arithm. 1,21 p. 46,1 utraque . . . diversis -antibusque *vocabulis* signata sunt. 2,37 p. 133,16. mus. 1,3 p. 191,1 soni...partim sunt aequales, partim...inaequalitate -antes. in Porph. comm. pr. 1,13 p. 37,27 si . . . nihil haec omnia -rent *eqs.* 1,14 p. 40,7 ad plures differentias specie -antes. p. 40,14. 1,17 p. 53,12 *al.* in top. Cic. 1 p. 282,44. ORIBAS. syn. 8,28 in hoc -ant *papulae*, quod *eqs.*
singulariter de re, quae duobus hominibus differentem in modum propria est, vel cuius partes inter se differunt: OV. Pont. 2,5,65 -at opus nostrum (*sc. Ovidii et Salani*). CELS. 5,28,11 eademque omnium curatio: tantum modo -at. SEN. benef. 4,8,2 idem est utrumque (*sc. deus et natura*), -at officio. PLIN. nat. 9,130 *concharum* materia . . . -at temperamento. 15,18 *oleum* tribus . . . bonitatibus -at. 16,148 *helix* folio maxime -at. TAC. ann. 12,64 nec forma aetas opes *Lepidae et Agrippinae* multum -bant. QVINT. inst. 1,2,4 natura cuiusque *discipuli* totum curaque -at. 11,1,93 quod potest pugnare inter se videri...: causarum . . . modo -at. PLIN. epist. 5,3,6 sanctitas morum non -at ordinibus. TERT. adv. Marc. 4,9 p. 442,19 par enim curatio, licet -et operatio *Christi et Helisei*. PRVD. ditt. 5 fratrum (*Abel et Cain*) sacra deus nutu -ante . . . aestimat accipiens. PHOEBAD. c. Arrian. 4 dominicae potentiae statum, in sua unumquemque proprietate -antem. *additur* inter se: CIC. de orat. 1,215 multum inter se -ant istae facultates longeque sunt diversae atque seiunctae. orat. 52 multum inter se -antia . . . genera dicendi. LVCR. 1,825 inter se versus ac verba...et re et sonitu -are sonanti. CELS. 7,7,1 haec *mala* neque genere vitii neque ratione curationis inter se multum -ant. SEN. benef. 3,11,3 *beneficia* infinitis inter se intervallis -antia. nat. 7,4,3. epist. 71,33 *corporum bona* magnis inter se intervallis -bunt. PLIN. nat. 16,20 *glandes* -ant inter se magnitudine. 31,32 nullo paene momento ponderis aquis inter se -antibus. QVINT. inst. 7,2,3. TAC. ann. 4,55 neque multum -antia inter se memorabant. VLP. dig. 8,5,8,2 -ant . . . hae actiones inter se, quod *eqs.* LACT. inst. 6,15,15 multa nomina . . . non multum inter se -are. RVT. LVP. 2,12. AQVILA rhet. praef. 6 p. 24 *illa figura* (*percursio*) -antia plura inter se percurrens velocitate ipsa circumponit. AMM. 29,1,18 nihil inter se -antibus meritis. HIER. epist. 53,3,6 quantum -ent inter se iusta rusticitas et docta iustitia. CLAVD. 15,162 -antibus . . . inter se vitiis cinctus. *singulariter* (*cf. supra p. 1537, 59*): SEN. nat. 2,21,3 utramque rem (*sc. fulmen et fulgurationem*) meando inter se -are. AVG. bon. coniug. 26,35 etsi inter se -ante pro meritis gloriae luce fulgentibus.

III *i. q.* ***interesse***: **A** *proprie*: OV. met. 11,715 spatio -ante (NVX 85. *cf.* VITR. 4,3,8 in mediano . . . trium triglyphorum et trium metoparum spatium -bit. 9,2,2 inter solem . . . et lunam cum -et totum mundi spatium. QVINT. inst. 2,20,3 grana...ex spatio -anti missa). VITR. 6,7,1 quantum inter antas -at. SIL. 4,285 campi -antis spatium. VEG. mil. 3,14 inter ordinem . . . et ordinem a tergo in latum sex pedes -are. **B** *translate: i. q.* ***differentia est***: NIGID. Gell. 11,11,1 inter mendacium dicere et mentiri -at. LVCR. 1,620 ergo rerum inter summam minimamque quid escit? nil erit, ut -et. SEN. epist. 124,9 quid . . . inter ista quae rettuli -at? DIOM. gramm. I 403,1 ceterum tantum fere -at in hoc sermone, quoniam *eqs.* VLP. dig. 43,20,1,30/31 interdictis (*dat.*) -are, quod *eqs.* PAVL. dig. 40,3,39 inter libertatem et legatum . . . nihil -at. PS. APVL. Ascl. 29 hoc . . . inter bonos malosque -bit. TERT. nat. 1,15 p. 85,14 nec eo -at, si *eqs.* CYPR. epist. 55,16 inter Christianos . . . et philosophos plurimum -at. LACT. inst. 1,1,5 nihil inter deum hominumque -ret. 3,8,6. 7,2,5 tantum -are inter dei hominisque sapientiam. NON. p. 423 pudet et piget: hoc -at (-ant *ed. princ.*). DON. de com. 4,2 inter tragoediam...et comoediam...hoc -at. HIER. epist. 48,4,2 quantum -et inter veritatem et mendacium. AVG. civ. 9,4 p. 373,22 D. 13,18 p. 580,22 de mend. 3,3 PS. AVG. quaest. test. II nov. 57 p. 475,2. MART. CAP. 7,758 tantundem . . . -at inter tres et quattuor quantum inter quattuor et tres. PROSP. resp. ad Vinc. 6 hoc inter malos homines -at et daemones. PS. PROSP. vocat. gent. 1,8 p. 656[A]. EPIST. pontif. 636 Thiel (Gelas.) 14,3 -are . . . inter personam divino cultui deditam et de laicorum conversatione venientem. SALON. in prov. p. 968[C] FAVST. REI. spir. 1,13 p. 128,9 ALC. AVIT. carm. 4,14 ISID. diff. 1,18. 298. *sequitur enuntiatum interrogativum sim.*: CIC. Caecin. 39 ut -are aliquid . . . videatur, utrum *eqs.* HOR. sat. 2,3,210 stultitiane erret, nihilum -bit, an ira. epist. 1,17,44 -at, sumasne pudenter an rapias. 2,2,195 MANIL. 2,174. 347. 651 PLIN. nat. 15,6 QVINT. inst. 5,10,26 IVV. 7,194. POMPON. dig. 30,36,2 nihil -at, utrum . . . an . . . . HIER. epist. 58,6,4 non multum -at in vitio vel decipere posse vel decipi Christianum. AVG. epist. 22,9 aut nihil aut non multum -bit, ac si cum tua dignatione id ageremus. mus. 4,1,1 nihil -at, quae ibi syllaba locetur. COD. Iust. 3,33,13,1 quid enim -at, sive . . . , sive . . . .

IV *c. infinitivo i. q.* ***cessare,*** *omittere*: STAT. Ach. 1,343 *Thetis* admoto non -at *filium* comere tactu.

syn. et iuxta pos.: abesse, differre, dirimi, discerni, discrepare, secerni, separari. disparem, diversum, remotum, seiunctum esse.

derivata: distantia, distantivus.

partic. praes. pro adi. **distāns,** -antis *v. p. 1532,70. 1536,4. 1537,13.* GLOSS. διεστώς, ἀφεστηκός. -es διεστῶσας. -ia διεστῶτα, διχον⟨ο⟩οῦντα. *compar.*: AVG. pecc. mer. 1,31,60 si . . . divina substantia longe -ior (*sc. quam homines sancti ab homine Christo*) atque incomparabili diversitate sublimior potuit...suscipere humanam substantiam. c. Iul. op. imperf. 3,24 quanto excelsior, tanto inscrutabilior divina quam humana iustitia tantoque ab hac illa -ior.

adv. **distanter:** *i. q. diverse*: PS. TERT. haer. 1 p. 214,8 longe autem -r (distantur *et* -tes *trad.*, -tes *vulg.*) [et] ab hoc angelos inferiores mundum fecisse. AVG. gen. ad litt. 12,16 p. 401,11 pertinet corporis sensus ad visa corporalia, qui per quinque quasi rivulos -r valentes distribuitur. *compar.*: GREG. M. moral. 19,49 longius atque -ius studiosos se deo exhibent quam saeculo fuisse meminerunt.

Pflugbeil.

?distollo, -ere *a* dis- *et* tollere. BENED. reg. 48 non solum sibi inutilis est, sed etiam alios -it (*sic T saec. IX, S man. sec. rec.,* extollit *cett.*). *cf. Ducange s. v.*

?distonat per diversa tonat. *glossa dubia, v.* dissono *et Löwe, Prodr. p. 383.*

?distonia, -ae *f.* [*fort. cf. c.* dissonantia *et* tonus, *nisi est* dyst-, *cf. c.* δυσφωνία. *D.*]. *i. q. dissonantia(?)*: FVLG. myth. 3,9 p. 74,17 *viva vox* potest . . . parallelos concordare et -as mollire et ptongos iugare (diastonias *codd. β schol.,* diastonia † diesis est spatia quaedam et deductiones modulandi atque vergentes de uno in alterum sonum *add. E ex* ISID. orig. 3,20,6).

distorqueo, -torsī, -tortum (-torsum *infra l. 78*), -ēre *a* dis- *et* torquere. PRISC. gramm. II 488,11 'torqueo torsi' et ex eo composita '-o -rsi'...supina...in 'sum' proferunt: torsum, -rsum, contorsum, extorsum'; inveniuntur tamen etiam in 'tum' et frequentius. *supin. in* -rsum *non legitur.* GLOSS. περιστρέφω. -et discruciat, dislaniat. NOT. Tir. 48,82 -et. 48,88 -rsit. 48,94 -rtum. *legitur inde a* TER. *et* ACC. *singulis locis, in prosa oratione inde a* CIC. (*partic.*). [*dub.*: SEN. epist. 101,12 'me debilites licet': . . . depraves licet, dum monstroso et -rto (*Erasmus,* deserto *codd.,* detorto *Haase*) temporis

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliquid accedat. QVINT. inst. 1, 11, 9 ne labra -antur (*sic A*, de- *rell.*, *item codd. Iul. Vict. rhet. 24 p. 442, 15, Radermacher*).]

1 *proprie*: **a** *de homine vel partibus corporis i. q. torquendo, vexando diducere, depravare sim.*: TER. Eun 670 illud vide os ut sibi -rsit carnufex! (*cf.* DON. *ad l.* VARRO ling. 7, 64 Accius [*carm. frg. 29*] ait personas -rtis [-as *cod.*] oribus deformis miriones. Ov. ars 3, 287 quae perverso -eat ora cachinno). HOR. sat. 1, 9, 65 vellere coepi ... nutans, -ens oculos, ut me eriperet. SEN. contr. 2, 5, 9 deserebatur *mulier* -rtis manibus, emotis articulis. MIN. FEL. 27, 2 *daemones* membra -ent, ut ad cultum sui cogant (*antea* constrinxerant). AVELL. p. 17, 3 (= ISID. vir. ill. 1) os vertit, -ens pariter et cervicem (ac *add.* Isid.) de sessu ... eliditur. *aliquem*: SEN. contr. 10, 4, 2 ossifragus iste ... alium -et, alium delumbat. 10, 5, 11 propter homines Prometheus -rtus (dixit ortus *codd.*) ⟨est⟩, propter Promethea homines ne torseris. SEN. benef. 7, 19, 8 non contentus simplici morte -et *Phalaris* nec urit solum perituros, sed excoquit. epist. 67, 3 quod flagellis caesus esset aut podagra -rtus aut eculeo longior factus. SVET. Dom. 10, 5 plerosque ... novo quaestionis genere -rsit immisso per obscaena igne. HIER. in Gal. 1, 6 p. 381 inter eculeos, fidiculas ignesque -rtus. PALLAD. hist. mon. I 31 p. 317ᴮ *membra pueri* adeo fuerant dissoluta, ut ...: ita eum -erat daemon (p. 132, 5 Butl. οὕτως ἦν ἐκστραφείς). **b** *de re corporea i. q. flectere, curvare*: CORIPP. Ioh. 4, 608 -ens errore vias (*sc. labyrinthum Minois*). **c** *tropice de mente vexata, exagitata*: SEN. benef. 7, 2, 4 curis ... -entibus mentem. PETRON. 55, 2 non diu cogitatione -rta haec recitavit. *aliquem*: SEN. epist. 74, 2 quem repulsa -eat (*antea* cruciari, *post* vexet). HYD. chron. II p. 27, 162 magnorum motuum ... perturbatione -rtus *Maximus*. CASSIOD. in psalm. 70, 21 'converti me fecisti', quia -rtus fueram lege peccati. *nota structuram c.* ad (*cf. c.* derigere): AVG. in psalm. 146, 7 -rtum cor ... non se corrigit ad deum ..., deum vult -ere ad se.

2 *translate*: *verba, significationes sim. i. q. pervertere* (*subest notio infringendi*: *l. 35. 37. cf. etiam* detorqueo *p. 820, 52 sqq.*): SEN. epist. 48, 4 tu mihi verba -es et syllabas digeris. NICET. symb. 11 p. 49, 18 *haeretici* -ent fidem resurrectionis vindicantes solius animae salutem. *add. praepos.*: TERT. resurr. 19 p. 51, 14 resurrectionem ... in imaginariam significationem -ent asseverantes *eqs.* (apol. 48, 1 si qui philosophus ... in eam opinionem omnia argumenta eloquii virtute -erit [distorxerint *G*]). adv. Marc. 4, 1 p. 425, 18 quid antitheses exemplorum -es adversus creatorem?

part. perf. pass. pro adi. ***×distortus**, -a, -um.* *compar.*: *l. 71. 79. superl.*: *l. 45. 50. 55.* GLOSS. perversus. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 56 varum: [diversum ac] -um. **1** *proprie i. q. pravus, varus, inflexus, curvus* (*pro subst.*: *l. 46. 47. cf. l. 68*): CIC. Mur. 61 solos sapientes esse, si -issimi sint, formosos (*cf.* de orat. 2, 266 pictum Gallum ... -um, eiecta lingua, buccis fluentibus. SVET. Aug. 83 pumilos atque -os. AVG. conf. 5, 12, 22 pravos et -os). HOR. sat. 1, 3, 47 varum -is cruribus ([PORPH. *ad l.* vari appellantur introrsum retortis pedibus]. SEN. dial. 5, 33, 3 pedibus. SVET. Galba 21 manibus pedibusque articulari morbo -issimis. PHYSIOGN. 75 -i passus celeris motus [*antea* restricti]). COLVM. 10, 366 volvitur ad terram -o corpore campe (QVINT. inst. 2, 5, 11 -is et quocumque modo prodigiosis corporibus [*antea* quae utcumque deflexa sunt, *opp.* sermo rectus]. decl. 298 p. 178, 24). QVINT. inst. 6, 3, 29 oratori minime convenit -us vultus gestusque, quae in mimis rideri solent (APVL. apol. 16 isto -issimo vultu tuo [*antea* tot in facie tua sulcos rugarum]). AMM. 14, 6, 17 *spadones* obluridi -aque liniamentorum compage deformes (*cf.* SIDON. epist. 3, 13, 9 -is ... liniamentis). 19, 12, 19 partus ita -us (*sc. monstrum*). HIER. in Matth. 19, 24 p. 150 *cameli* curvi erant et vitiorum pravitate -i (*in allegoria, cf. infra l. 75*). *adde de re corporea*: COLVM. 4, 20, 2 quae *stirpes* sunt -ae, non aequaliter alliduntur inhibentibus nodis (*opp.* rectus truncus). AVG. c. epist. fund. 27 p. 228, 5 si non rectum, sed -um esset *latus terrae*. in psalm. 31, 25 -um lignum, etsi ponas in pavimento aequali, ... semper ... nutat (146, 7). GREG. M. moral. 11, 63 inflexo extra viam pede ... vestigia -a relinquimus. *nota*: QVINT. inst. 2, 13, 10 quid tam -um et elaboratum, quam est ille discobolos Myronis? (*postea* parum rectum ... opus). **2** *translate de moribus, mente, sermone i. q. pravus* (*pro subst.*: *l. 82. 84*): CIC. Tusc. 4, 29 eorum, qui non longe a sapientia absunt, affectio est ... discrepans sibi ipsa ..., sed non -a nec prava. fat. 16 nulla genera sunt enuntiandi nec ullum -ius, quam hoc. SEN. dial. 4, 36, 2 *animus irati* ater maculosusque et aestuans et -us et tumidus. epist. 122, 17 simplex recti cura est, multiplex pravi ... idem moribus evenit: naturam sequentium faciles sunt ..., his -i plurimum ... dissident (GREG. M. moral. 32, 45. *cf.* EVCHER. form. 4 p. 27, 12 camelus: divites rebus saeculi onusti vel moribus -i). AVG. epist. 58, 3 haeretici -o corde (*cf.* pravicordius ITALA Os. 14, 10 [Aug. in psalm. 146, 7]) moliuntur *insidias* (in psalm. 31, 25. 63, 18 *syn.* perverso. 146, 7. *saepius idem eadem de re*). 167, 14 non est pravo pravius -oque -ius. c. Iul. 6, 24, 75 sensum alium novum atque -um et a vero abhorrentem (*cf.* MAR. MERC. subnot. pr. 8 materiam. Nest. adv. Pel. pr. 2 sententias. VITAE patr. 5, 10, 30 non loquuntur ... recta, sed magis -a. CASSIOD. inst. div. 1 p. 1111ᴰ sensus). CASSIOD. in psalm. 118, 7 haereticorum a versutia. 119, 6 rixantibus et haeretica pravitate -is. 142, 12.

adv. **distortē**. AVG. in psalm. 146, 7 aliquando prave et -e firmata, ut corrigant, medici frangunt.

syn.: cruciare, torquere, vexare. digerere. *ad partic.*: *syn.*: curvus, deflexus, perversus, pravus. *opp.*: rectus.

distortio, -ōnis *f. a* distorquere, distortus. *proprie i. q. depravatio, pravitas*: CIC. Tusc. 4, 29 vitium *appellant*, cum partes corporis inter se dissident, ex quo pravitas membrorum, -o, deformitas. fin. 5, 35 si peccetur -e et depravatione quadam ac motu statuve deformi. AVG. vera relig. 40, 75 dolores et morbos et -es membrorum. *adde*: AVG. in psalm. 66, 7 (*ad* psalm. 66, 5 gentes in terra dirigis) pravae erant gentes et tortuosae erant gentes, perversae erant gentes: ... pravitatis et -is (distorsionis *perperam Migne*) et perversitatis suae iudicem ... timebant. *de re corp.*: AVG. in psalm. 146, 7 quod non loci inaequalitas, sed -o ligni facit. *transl. i. q. prava contentio*: AVG. c. Iul. op. imperf. 2, 164 secundum istam non rationem, sed -em tuam.

syn.: deformitas, depravatio, pravitas.

bonorum contortor, legum **distortor** *affert* PRISC. gramm. II 487, 12 *contra metrum ex* TER. Phorm. 374 (bonorum extortor, legum contortor *codd. Ter.*).

distortus, -ūs *m.* GLOSS. II 274, 36 -us διαστροφή. *Hofmann.*

distractat elongat veno (*trad.* a vino) GLOSS. IV 57, 3. *v.* distraho *l. 73.* *cf.* distrectat.

×distractio, -ōnis *f. a* distrahere. *legitur inde a* PLAVTO. *praeter* ICTORUM *omnes locos attuli. plur. v. infra l. 49. dubiae interpretationis*: VARRO ling. 7, 60 dividia ab dividendo dicta, quod divisio -o est doloris (*fort. i. q.* 'divisio *vel* -o *ad dolorem pertinet*', *cf. quae seq.*).

i. q. actio distrahendi.

I *generatim*: **A** *proprie*: **1** *de rebus corporeis*: CIC. nat. deor. 1, 27 -e humanorum animorum discerpi et lacerari deum. SEN. epist. 30, 14 in ipsa -e animi corporisque, si cum cruciatu id fieret. GELL. 12, 5, 3 -em cruciatumque membrorum. PORPH. Hor. carm. 4, 7, 25 -em illam, quam ab equis suis passus est *Hippolytus*. EVSTATH. Bas. hex. 1, 11 p. 878ᶜ elementorum ... -o in partes ducta (διολκή). **2** *de rebus incorporeis*: PLAVT. Pseud. 70 harunc voluptatum mi ... -o, discidium, vastities venit. NON. p. 458 divortia non coniugii -em solum ⟨dici⟩ (NOVELL. Iust. 22, 3 -e *matrimoniorum* facta [συμβολαίων διαλυομένων]).

B *translate*: *i. q. dissensio, discidium*: VARRO frg. Non. p. 287 -e civium. CIC. off. 3, 32 nulla est ... societas nobis cum tyrannis et potius summa -o est (*cf. p. 1542, 15*). *i. q. mentis varia occupatio*: VINCENT. LER. 1 p. 639 ubi (*sc. in secreto monasterii*) absque magna -e fieri possit illud *eqs.* VEREC. in cant. 2, 34 si ... distenditur mens et per plurima trahitur, ... -e fatigatur. *huc fort. referend.* GLOSS. distario (distur-) occupatio, *sed v. p. 1516, 63. cf. etiam p. 1550, 19.*

II *speciatim i. q. venditio*; GLOSS. διάπρασις, πρᾶσις. *saepe apud* ICTOS: VLP. dig. 5, 1, 19, 2 *syn.* venditio. *alia v. in Vocab. iurispr.* PAVL. sent. 1, 9, 8 -es ... pignorum et fiduciarum. COD. Iust. 8, 27 tit. (*cf.* 5. 7 venditio). INST. Iust. 2, 8, 1. *praeterea* EDICT. imp. Diocl. 2, 2. 15 PS. AMBR. serm. Sess. 1, 1. 2, 3 PAVL. NOL. epist. 24, 7 CASSIOD. var. 7, 47, 2. *nota* ARATOR act. 2, 678 proprii -o ruris (*i. rus proprium olim venditum*) antiquo donatur ero.

distractor, -ōris *m. a* distrahere. *plane pertinet ad usum verbi, qui est sub II, sed v. infra l. 64.* GRAMM. suppl. 217, 26 -r venditor. GLOSS. πράτης, διαπράτης. -r lanae ἐρεθιστής. holitores dicuntur olerum -es. argyropratae, qui et argenti -es. *i. q. venditor*: *generatim*: NON. p. 54 ut *servus venundatus* ... a -e recipiatur. SECVNDIN. epist. p. 896, 23 *Sarah*, cuius pudoris -r maritus ... extiterat. COD. Theod. 11, 1, 4 (*a. 337*) quae (*possessiones*) penes -es inutiles permanebunt (= COD. Iust. 11, 59, 2). *speciatim*: COD. Iust. 4, 18, 2, 2 argenti -es et alii negotiatores (8, 13, 27 pr. 12, 34, 1 pr. *et* 3 IVLIAN. epit. novell. 118, 1 sqq. [*syn.* argyroprata]. *cf.* GLOSS. *l. 57*).

luditur in distrahendi *ambigua significatione* (*I et II*): ANTH. 161, 1 (*de Achille*) improbe -r, pretium si poscere nosses, non traheres, quod pondus erat (*sc. Hectora*).

distractus, -ūs *m. a* distrahere. *i. q. actio negotii distrahendi* (*v.* distraho *p. 1542, 61*): INST. Iust. 3, 27, 6 ut ... magis ... ex -u, quam ex contractu possit dici obligatus esse.

×distraho, -trāxī, -tractum, -ere *a* dis- *et* trahere. *de scriptura*: dextraendi CORP. XIV 2934, 23. *de notione*: NON. p. 287 vendere. separare. dividere, diffindere. GLOSS. διασπῶ. διαπιπράσκω, διαπωλῶ. -xit abstraxit. dividit. -cta elongata veno (*trad.* a vino, *cf. supra l. 22*). *de usu*: *legitur inde a* PLAVTO *in sermone potissimum pedestri; deest apud* CATVLL. HOR. TIB. PROP. PERS. IVV. [*loc. dub. vel corrupt.*: OV. met. 4, 458 *Tityos* novem ... iugeribus -ctus erat (distentus *codd. recc.*). TAC. Agr. 12 *Britanni* per principes factionibus et studiis trahuntur (⟨dis⟩trahuntur *Heinsius*). *confunditur haud raro in codd. cum* detraho, *part. perf.* -ctus *cum* districtus. *v. etiam p. 1550, 83.*]

i. q. in diversas partes trahere, trahendo dissolvere; pass. saepe medialiter i. q. in diversas partes ferri, dissilire sim.

I *generatim*: **A** *proprie de separatione locali*: **1** *res*: **a** *res singulas in partes*: CIC. Tusc. 1, 71 *animus* nec dividi

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nec discerpi nec -i potest. nat. deor. 3,29 nec *corpus esse*, quod dirimi -ive non possit. LVCR. 2,827 in partes res ... minutas -itur. 2,831 filatim cum *austrum* -ctum est. 3,492 vis morbi -cta per artus. 3,590 *animae naturam* esse sibi -ctam corpore in ipso (3,799 animam -ctam *esse* in corpore toto. 4,916 est -cta per artus vis animae. 4,946). 4,693 *odor* paulatim ... -ctus in aeris auras. 5,1421 *pellem* inter eos -ctam ... disperiisse. 6,599 neu *natura* -cta suum late dispandat hiatum. CAES. Gall. 7,23,5 quae *materia* ... neque perrumpi (*ariete*) neque -i potest (*cf.* LIV. 25,36,9 quid starent et non ludibrium illud ... -rent diriperentque. 26,46,6 caedendo confectis ac -ctis ... foribus. TAC. ann. 12,35 facta testudine ... saxorum compages -ctae *sunt*). SEN. nat. 1,5,5 *specula* catervam illam *imaginum* non confundunt, sed direptam in facies singulas -unt. PLIN. nat. 5,90 Euphrates ... -itur in paludes (6,124 ad rigua). SIL. 7,572 *venti* -xere fretum. *corpus, membra animantium dilaniare, dissecare*: PLAVT. Curc. 237 pulmones -untur. PACVV. trag. 159 fatigans artus torto (pro tormento NON. p. 179. *potius videtur pro dat. partic. accipiendum*) -am. VARRO frg. Non. p. 287 *Fufetium* equis ad curriculum ... deligatum -xit (VERG. Aen. 7,767 *Hippolytus* turbatis -ctus equis. SEN. Phaedr. 1106). LVCR. 3,501 vis animi atque animai ...-cta veneno (*cf.* 3,507 haec [*sc. animus et anima*] ... morbis ... -cta). OV. am. 1,8,112 quin *manus* ... comam (APVL. met. 2,26 capillo⟨s⟩. 8,8 *cf.* 8,21) lacrimosaque ... lumina rugosas -rentque genas. LIV. 1,28,9 corpus passim. 45,30,2 animali in artus ... -cto. SEN. dial. 5,16,4 *filium* in partes duas -ctum. 5,40,4 viscera hominis. epist. 14,5 -cta in diversum actis curribus membra. 92,34 an ferae -ant *cadaver*. PLIN. nat. 9,77. APVL. met. 9,36 (*syn.* lacero). *hyperbolice i. q. vexare*: PLAVT. Trin. 833 -issent disque tulissent satellites tui (*Neptuni, sc. venti*) me miserum foede. SEN. contr. 2,5,3 mulier inter satellitum manus vexatur atque -itur. PROB. Serv. ecl. 6,76 qui fertur et raptatur et huc atque illuc -itur, vexari proprie dicitur. *metaphorice de dolore animi*: PLAVT. Cist. 208 versor in Amoris rota ... feror, differor, -or, diripior. Merc. 470 ego divorsus -or (*confert se Pentheo*). SEN. dial. 7,19,3 quot cupiditatibus, tot crucibus -untur. epist. 78,14 in eculeum impositi non sic -untur. *metaphorice de fama i. q. differre, diffamare*: TAC. ann. 3,10 qua ... fama -retur. *latiore sensu: pecuniam sim.*: PLAVT. Trin. 409 confit cito; non hercle minus divorse -itur cito. 617 tua res -itur tibi. CIC. Quinct. 50 *conveniunt* bonorum emptores ad reliquias vitae lacerandas et -endas (*videtur huc pertinere* COM. inc. Non. p. 287 dividant differant dissipent -ant [*sc. 'rem meam' vel sim.*] NON. *perperam interpretatur 'vendere'. cf. Marx ad* LVCIL. 922). *regnum*: LIV. 45,9,7 *Macedonum regnum nomenque* -ctum ⟨in⟩ multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt. *metaphorice, fere i. q. debilitare, extinguere*: CIC. dom. 67 cum haec *vis* Cn. Pompeium terruerit iam -cta et extincta (PS. SEN. mon. 61 quas [*vires et opes*] non discordia affligat atque -at). LIV. 2,57,3 -ctam laceratamque rempublicam (TAC. dial. 36 ann. 1,4).

b *rem a re* (*fere de membris a corpore avulsis*): CIC. Sull. 59 ab eis membra citius divelli ac -i posse *quam possessiones*. LVCR. 3,844 nostro ... de corpore postquam -ctast animi natura animaeque potestas (4,28 *animi natura* -cta *de corpore*. SEN. epist. 30,14 quin senilis anima in primis labris esset nec magna vi -retur a corpore). VAL. MAX. 2,7,11 rebelles ... manus a corporibus suis -ctae (districtae *vel* destrictae *trad.*). *metaphorice* CIC. fin. 1,50 sapientiam, temperantiam, fortitudinem copulatas esse ... cum voluptate, ut ab ea nullo modo nec divelli nec -i possent.

2 *homines*: a *multitudinem hominum vel plures homines inter se* (*pass. saepe refl. i. q. invitum discedere*): RHET. Her. 4,39,51 quos natura ... necessitudine ... coniunxit, -untur. CIC. leg. 2,42 -cti ac dissipati iacent. NEP. Eum. 4,2 inter se complexi ... non prius -cti sunt, quam *eqs.* LIV. 42,8,6 *Statellates* -ctos passim *venditione*. VAL. MAX. 4,6,3 praestat morte iungi quam -i vita. LVCAN. 8,586 numquam omine laeto -imur miseri. PETRON. 114,10 ne sic cohaerentes ... fluctus -ret. *saepe in re militari i. q. diducere, distendere*: POMP. Cic. Att. 8,12^{c},1 ne -cti pares esse adversario non possimus (8,12^{c},3. *cf. infra l. 80*). CAES. civ. 3,92,1 ut ... aciem *Caesaris* ... -i paterentur (*syn.* distendi, dispergi). LIV. 26,41,20 tres duces ... trifariam exercitum in diversissimas regiones -xere (*syn.* diduco). VAL. MAX. 3,2,1 duos acerrima pugna consertos exercitus ... -xit. TAC. hist. 2,68 ⟨victas⟩ ... partes modeste -erat (*in loca diversa*). 4,46 *huc illuc* -i coepere *milites*. ann. 1,60 -endo hosti (FLOR. epit. 1,3,4 ut -ret hostem). 6,35 cum Parthus ... -ret turmas *suas*. b *hominem ab homine* (*pass. saepe reflexive i. q. se avellere, invitum discedere*): TER. Hec. 492 illam a me -it necessitas. Phorm. 201 abs te ut -ar. CIC. Planc. 102 qui a me mei servatorem capitis divellat ac -at. Mil. 103 -or ab his. Marcell. 2 illo ... quasi quodam socio a me et comite -cto. Lig. 5 belli discidio -ctus a fratribus. epist. 4,13,2 quos aut mors eripuit nobis aut -xit fuga (*sc. a nobis*). ad Q. fr. 1,3,4 metuebam, ne a me -i non posses. POMP. Cic. Att. 8,12^{b},2 antequam copiae *Caesaris* nos a nobis -ant (*i. alterum ab altero.* vos a nobis *Wesenberg, sed cf.* SEN. contr. 9,3,1 -xit illos Fortuna aliquando a parentibus, numquam ab ipsis). VELL. 1,1,1 *Epeus* tempestate -ctus a ... Nestore. SEN. contr. 9,5,12 non potui ab illo tam cito -i.

B *translate de separatione incorporali*: 1 *animos hominum sim.*: a *plurium i. q. dissociare; pass. i. q. dissentire*: CIC. Phil. 2,23 quid ego illum ab eo -ere conarer? (*syn.* a coniunctione avocare, diiungere). BALB. Cic. Att. 8,15^{a},1 Caesarem et Pompeium perfidia hominum -ctos. QVINT. decl. 355 p. 386,23 (*cf.* 28) quemadmodum pupillum ac tutorem mutuo dolore -rent. TAC. hist. 1,77 sic -ctis (⟨in partes⟩ *nonnulli supplent; in M lacuna*) exercitibus ac provinciis (ann. 11,9 -ctis orientis viribus. 12,42 -i cohortes ambitu duorum). ann. 4,40 si matrimonium Liviae velut in partes domum Caesaris -isset. 4,50 iuventus Tarsam inter et Turesim -batur. IVVENC. 2,611 si gemina regnum -ctum parte dehiscat (*cf. Matth. 12,25 et* detraho *p. 823, 20*). FVLG. Theb. p. 183,16 filii ... animam alternatim -entes de regno dissentiunt. *de motibus animi*: CIC. Tusc. 5,43 concitationibus tam ... ipsis inter se dissentientibus atque -ctis. *nota*: -i *cum aliquo i. q. dissentire cum*: CIC. Deiot. 15 quonam ille modo cum regno, cum domo, cum coniuge, cum ... filio -ctus esset (*cf. p. 1540,41*). b *singulorum i. q. occupare, distinere (de studiis, curis, affectibus sim.; de dolore v. p. 1541, 32); pass. saepe i. q. haerere, dubitare*: CIC. ac. 2,134 -or: tum hoc mihi probabilius, tum illud videtur (STAT. silv. 2,1,38 -or: hinc anni ..., hinc me forma rapit, rapit inde modestia *eqs.*). off. 1,9 ut -atur in deliberando animus (SALL. Iug. 80,7 animus multitudine *uxorum* -itur. SEN. Tro. 642 animum -it geminus timor). TAC. ann. 2,40 Tiberium anceps cura -ere, ... ne ... an *eqs.* (6,44 Tiridates ... -i consiliis, iret contra an *eqs.*). VLP. frg. Vat. 204 studii cura -cti. SIDON. carm. 26,121 funeribus mentem -ctus. BOETH. cons. 1,5,38 diversum ... dolor ira maeror -unt. CASSIOD. inst. div. 7 p. 1119^{B} ne legentis intentio divisis codicibus ⟨dis⟩traheretur (tardaretur *Migne*). *significatur, quorsum -atur animus*: CIC. de orat. 1,250 industriam in plura studia -ere (Tusc. 5,60 -untur in contrarias partes impotentium cupiditates. off. 1,9 animi in contrarias sententias -untur. LIV. 22,7,10 tot in curas -cti animi ... erant. SEN. epist. 82,18 in diversa -itur *homo* [CASSIAN. conl. 10,13,2 mens ... per diversa -itur]. APVL. met. 9,19 in diversas sententias carpebatur ac -batur. AMM. 20,1,1 -ctus in sollicitudines varias [HIER. adv. Iovin. 1,13 divisus est *maritus*, in multas scilicet sollicitudinum partes miseriarumque -ctus]. *nota* STAT. Theb. 2,647 pariter ... manus -ctus in ambas orat et ... sustinet hastam [*sc. altera manu hoc, altera illud agit. delirant* SCHOL.]). SEN. contr. 2,3,6 inter reum et patrem (*i. inter partes rei et patris agendas*) -or (SEN. epist. 51,8 inter tot affectus -ar, immo discerpar. 74,32. TAC. hist. 4,60 obsessos hinc fides, inde egestas inter decus ac flagitium -bant). HERM. vulg. sim. 2 *dives* -itur ... circa divitias suas (περισπώμενος περὶ. *aliis locis vertitur* constringo, protraho).

2 *alias res incorporeas varias*: *actionem i. q. impedire, turbare*: CAES. civ. 1,33,3 subicitur ... Metellus tribunus plebis ..., qui hanc rem *intercessione* -at reliquasque res ... impediat. MARCIAN. dig. 48,6,5 qui ... fecerit, quo minus sepeliatur, quo magis funus diripiatur, -atur. *amorem, societatem, collegium, matrimonium sim.*: TER. Phorm. 518 horunc amorem -i. CIC. off. 3,28 quae sententia omnem societatem -it civitatis (*syn.* dirimo. *cf.* SEN. epist. 65,22 -am cum illo societatem. 90,3. PAVL. dig. 17,2,65,12 publicatione ... -i societatem). LIV. 42,47,3 Boeotorum ... concilium (*syn.* 42,44,6 discutio). SEN. benef. 4,18,1 concordiam humani generis (*syn.* dissocio). SVET. Iul. 42,3 cuncta collegia ... -xit. AFRIC. dig. 24,3,33 -cto matrimonio (GAIVS dig. 24,2,2 pr. COD. Iust. 5,4,14 [*opp.* contraho]. PS. QVINT. decl. 2,7). PAPIN. dig. 48,5,39,4 -i coniunctionem illicitam. *controversiam, certamen* (*fere i. q. finire*): CIC. Caec. 6 -endarum controversiarum (SVET. Iul. 85). SEN. contr. 4,7 certamen in pari condicione contractum publica fortuna -xit. *t. t.* ICTORUM: *condicionem aliquam iuris i. q. solvere*: IVLIAN. dig. 19,1,11,6 emptionem. 10,2,51,1 negotium (GAIVS inst. 3,91 [*opp.* contraho]. INST. Iust. 3,27,6). GAIVS dig. 44,7,5,3 obligationem (*opp.* contraho). *nota*: *rationes* -ere *i. q. dispungere, examinare, excutere*: DIG. 27,3 de (*sc. actione*) rationibus -endis. *cogitando res i. q. distinguere, dinoscere*: CIC. off. 3,11 qui ... haec natura cohaerentia (*sc. utilitatem et honestatem*) opinione -issent. 3,34 qui ista (*sc. utile et honestum*) -erint. SEN. epist. 89,8 *philosophiam et virtutem* -i posse. HIL. trin. 3,23 discindis et -is filium (*sc. Christum*) a patre. *cf. p. 1541, 57.* *in arte rhet. et gramm.*: CIC. orat. 152 nobis ... -ere voces *non* conceditur (*i. cum hiatu proferre. an* voc⟨al⟩es? *cf.* 77 hiatus et concursus vocalium. 150 vocales coniungere. 151 voc⟨ali⟩um concursio [*corr. Man.*]. *opp.* 153 contraho. *paulo aliter* MART. CAP. 3,233 *vocales* nunc aggregari [*sc. in dipthongos*], nunc -i [*i. divisae proferri*] sine iactura sui nominis possunt). QVINT. inst. 4,3,4 si *hoc exspatiandi genus* cohaeret et sequitur *narrationem*, non si per vim cuneatur et, quae natura iuncta erant, -it. GELL. 1,7,14 modus *indefinitus* neque in numeros neque in personas ... -itur (*i. deducitur*). AQVILA rhet. 20 p. 29 si -eris vel immutaveris verba vel ordinem eorum non servaveris. DON. Ter. Andr. 261 oratoria sunt, cum unum negotium in multas -imus partes.

II **speciatim**: -ere *rem (sc. in venditione) i. q. divendere, publicare (cf.* LIV. 42,8,6 *p. 1541,62). temporibus recentioribus abiit in significationem simplicem vendendi (cf. Schmalz, Berl. phil. Wochen-*

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

schr. 1893 p. 1090 sqq.). *usus invenitur inde a* TAC., *saepe apud* ICTOS (*v. Voc. iurispr.*) *et* ECCL., *deest* SCRIPT. hist. Aug. AMM. VVLG. (*praeter* II Macc. 8, 11; *legitur in* ITALA II Macc. 8, 14 [Ambros.], act. 2, 45 [cod. d], 7, 9 [cod. d], *ubi* VVLG. vendo). *exempla non inveni in schedis* TERT. HIL. HIER. AVG. (*praeter* serm. ed. Mai 136, 3, *qui locus pendet ab* ITALA act. 7, 9; *v. l. 4*). *de* COM. inc. Non. p. 287 *v. p. 1541, 40.*

TAC ann. 6, 17 copiam vendendi secuta vilitate ... aegrius -bant *agros.* SVET. Cal. 39, 2 instrumento *regio* -endo (*cf.* EVTR. 8, 13, 2 [= PS. AVR. VICT. epit. 16, 9]. vendidit CAPITOL. Aur. 4). Vesp. 16, 1 coëmendo quaedam, tantum ut pluris postea -ret. S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6) cum ... hi, qui se heredes esse existimant, hereditatem -erint (-erunt *al.*). FRONTO p. 37, 15 N. bonis lege Falcidia -ctis (GAIVS dig. 27, 10, 5 -endorum bonorum gratia [*syn.* veneo]). APVL. met. 1, 5 caseum ... commodo pretio. 7, 9. 9, 6. 11, 20 equum ... diverse -ctum. 11, 28 veste ... mea quamvis parvulo (*conieci*, -a *trad.*) -cta sufficientem corrasi summulam. PAPIN. frg. Vat. 6 in perpetuam servitutem ... publice -etur (in servitutem: SCHOL. Stat. Theb. 5, 29 RVFIN. hist. 3, 7, 2. in servum: PAVL. NOL. carm. 24, 702). VLP. dig. 5, 1, 19, 2 *in tabernula* -xit, egit (*sic absolute* EDICT. imp. Diocl. 2, 21 avaritia⟨e⟩ -entis contra statuta. *al*). 18, 1, 29 *servus* -itur (*syn.* venit). CYPR. elcem. 25 patrimonio vendito atque -cto. EDICT. imp. inc. de rebus priv. (Corp. III 13569) 4. HERMOG. dig. 18, 1, 75 ut ... si vendat *fundum*, non alii, sed sibi -at (*sic additur dativus eius, qui emit* PROB. Verg. georg. 3, 267 *equas* ab Eurystheo [a] Sisypho -ctas. DIDASC. apost. 2, 6 pro nihilo ei -ere rem suam. GREG. TVR. Mart. 2, 59 p. 629, 9 quibus fuerat ... -cta. *cf.* VICT. VIT. 2, 1 plurimos -xit navibus transmarinis). VEG. mulom 3, 6 in permutandis vel -endis equis. CASSIAN. inst. 4, 29. PALLAD. hist. mon. I 7 p. 277^B reliquis venditis ac vini commutatione -ctis (*nota* 14 p. 368^B reliqua in vina -xit). *luditur in ambiguitate verbi* (*I A 1a et II*): GELL. 20, 1, 19 membra et artus inopis debitoris acerbissimo laniatu -bantur, sicuti nunc bona venum -untur.

part. **distractus,** -a, -um *pro adi.* *compar. l. 36, superl. l. 40.*

a *proprie*: VARRO frg. Plin. nat. 18, 349 *orbes* interrupti atque -i (*i. non continui*). LVCR. 4, 961 fit ... coniectus ... animai altior atque foras eiectus largior eius et divisior inter se ac -ior intus (*i. per artus, in corpore; cf. p. 1541, 3.* intust *Bailey*; actus *Lachm.*).

b *translate: i. q. dissentiens*: CIC. Marcell. 30 diversae voluntates civium fuerunt -aeque sententiae. *i. q. occupatus*: VELL. 2, 114, 1 -issimus ... onerum mole (*trad.* distraximus; districtissimus *Bentley*). *i. q. non compositus, turbatus*: SEN. epist. 66, 24 rem -am et operosam (*opp.* hilarem ac pacatam).

deriv.: distractio, distractor, distractus (*v.* distractat). [*Bauer.*

distrectat NOT. Tir. 35, 48^a (*inter* de- *et* retrectat). *cf.* distractat.

distribuela, -ae *f.* [*a* distribuere. *Th.*]. *t. t. rhet.*: CARM. de fig. 85 μερισμός: cum privis propria attribuas, fit -a (destrib- *codd.*).

***distribuo,** -uī, -ūtum, -ere *a* dis- *et* tribuere. GLOSS. διανέμω, διαδίδωμι ὅ ἐστι διανέμω. sorte -o sorte divido. *legitur inde a* TER. *et* RHET. Her., *nusquam frequenter apud scriptores pedestres nisi apud* CIC. (*56^ies^*) CAES. (*16^ies^*) VITR. (*21^ies^*) CVRT. (*15^ies^*), *apud poetas singulis locis* TER. CIC. Arat. LVCR. OV. MANIL. PHAEDR. LVCAN. *incerto sensu legitur* CORP. VIII 23107 (*a. 196*) templum ... quod ... ex HS VII mil. -endum promiserat. VVLG. Sirach 20, 19. *variant codd. inter* trib- *et* distrib-: CIC. de orat. 1, 68. 3, 119 nat. deor. 3, 38 CAES. Gall. 4, 22, 4.

I ***retenta vi praepositionis:*** **A** ***praevalente notione locum sim. tribuendi, ordinandi,*** *i. q.* διανέμειν, *disponere*:

1 *c. obi. acc.*: **a** *animantia*: *α homines* (*plerumque t. t. mil.; deos p. 1544, 12*): CIC. epist. 15, 4, 8 -utis ... cohortibus (TAC. ann. 12, 31) et auxiliis. CAES. Gall. 3, 10, 3 partiendum sibi ac latius -endum exercitum putavit. 5, 24, 6 -utis legionibus (SVET. Aug. 49, 1 ex militaribus copiis legiones et auxilia provinciatim -it). HIRT. Gall. 8, 15, 1 copias -utas (CVRT. 8, 10, 21). BELL. Alex. 5, 3 -uti munitionum tuendarum causa vicatim. SALL. Catil. 56, 2. LIV. 40, 39, 4 supplementa. COMM. apol. 97 *angelos* -it. IVST. 12, 5, 13. AMM. 21, 8, 3 agminibus -utis. *seq.* in *c. acc. sensu locali* (*cf. p. 1544, 7*): CAES. Gall. 5, 24, 1 legiones ... in plures civitates (7, 19, 2 hoc se colle .. Galli ... continebant generatimque -uti [in civitates *del. Morus*] omnia vada ... obtinebant). civ. 3, 4, 2 magnum numerum ex Thessalia ... supplementi nomine in legiones -erat (BELL. Hisp. 36, 4). HIRT. Gall. 8, 36, 3 legionem unam in trina castra. SALL. Catil. 30, 7 uti gladiatoriae familiae Capuam et in cetera municipia -rentur. CVRT. 4, 2, 12 opifices ... in officinas. FRONTIN. strat. 2, 12, 4 *exercitum* in utraque viae latera ... -utum. 3, 5, 1 in contubernia. SVET. Iul. 42, 1 octoginta ... civium milibus in transmarinas colonias -utis (IVST. 12, 5, 8). Tib. 36 VLP. dig. 50, 13, 2 MOD. dig. 49, 16, 3, 9. *seq.* per: LIV. 2, 39, 9 praesidia per muros aliaque ... loca -entes. 21, 21, 13. HYG. mun. castr. 43 summacharios et reliquas nationes quotiens per strigas -imus, non plus quam tripertiti esse debebunt. CALL. dig. 50, 6, 6, 12 DICT. 2, 12 AMM. 16, 4, 1 VVLG. Ios. 21, 40 *civitates* singulae per familias -utae. *seq.* circum: CAES. civ. 1, 14, 5 *gladiatores* circum familias (familiares *codd.*) conventus Campaniae custodiae causa -it. *seq.* inter: FEST. p. 233 plebs -uta est inter patres. *sensu obscaeno*: SEN. nat. 1, 16, 5 *Hostius Quadra* nonnumquam inter marem ac feminam -utus. *seq.* in *c. abl.*: POMP. Cic. Att. 8, 12^a, 1 cohortes tribus in oppidis -utas. VELL. 2, 20, 2 in omnibus tribubus eos se -urum. FRONTIN. strat. 2, 5, 19 insidias in montibus ... -it. VVLG. II par. 23, 18 *Levitas* -it ... in domo domini. *adde*: VVLG. I par. 25, 6 universi ... ad cantandum in templo domini -uti erant in cymbalis et psalteriis et citharis in ministeria domus domini. *seq.* in *c. acc. vel* ad *sensu finali* (*cf. p. 1543, 66*): CVRT. 4, 5, 18 his in supplementum copiarum suarum -utis (6, 5, 10 PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 43). TRAIAN. Plin. epist. 10, 32, 2 -amus illos in ea ministeria, quae non longe a poena sint (VVLG. I par. 23, 4. 25, 6). CVRT. 6, 8, 20 hi ad alios coniuratos comprehendendos -uti sunt. *seq. dat.*: AVG. civ 7, 4 *deos inferiores* figmentis humanarum opinionum partitis inter se operibus -utos. *β bestias*: CAES. Gall. 7, 71, 7 pecus ... viritim -it (CVRT. 8, 4, 19). CVRT. 4, 14, 12 equos arma -i.

b *res*: *α generatim*: CIC. Catil. 1, 9 -isti partes Italiae, ... discripsisti urbis partes ad incendia (*cf.* 3, 8 cum urbem ex omnibus partibus, quemadmodum discriptum [de- *codd.*] -utumque erat, incendisset). epist. 4, 1, 2 imperiis -utis. LIV. 33, 44, 1 provinciis (SEN. benef. 5, 16, 4 CVRT. 10, 10, 5). SEN. benef. 4, 3, 2 beneficia (6, 29, 1). epist. 97, 5 adulteria. 120, 11 oportebat ... reddenda -i (19, 20). CVRT. 5, 6, 20 omnia, quae in ea urbe ceperat, -uta (VVLG. Luc. 11, 22 spolia [διαδίδωσιν]). 9, 3, 21 *armis* -utis (*cf. l. 14. 50*). SVET. Dom. 1, 3 uno die super XX officia ... -it (*cf.* SEN. nat. 2, 32, 8). ITALA Ios. 21, 40 (Lugd.) consummavit Iesus -ens terram in finibus eius ([διαμερίσας τὴν γῆν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν]. VVLG. I Macc. 3, 36 *ut* sorte -ret [κατακληροδοτῆσαι, *cf. p. 1545, 67*] terram eorum). HIER. epist. 52, 16, 3 ut sua ipse -at (AVG. in psalm. 148, 10 p. 1945 omnibus ... deus locis regionibus temporibus sua quaeque -it et ordinavit). VVLG. psalm. 47, 14 -ite (καταδιέλεσθε) domos eius. RVFIN hist. mon. 16 p. 438^D multa (*syn.* erogare). COD. Theod. 8, 11, 3 (*a. 369*) rei, quae viritim -uta fuerit et coacta. DRAC. laud. dei 1, 293 loca. CORP. VIII 980 (*Curubis, saec. III*) curat(ori) aliment(orum) distrib(uendorum). *cf Dessau, Hermes 51 (1916) p. 70 sq.* *de pecunia, possessione sim.* (*accedit interdum notio largiendi, erogandi*): TER. Ad. 371 id (*sc. dimidium minae*) -utum sane est ex sententia (*cf.* DON. *ad l.* -utum in diversa tributum, hoc est dispertitum per pulmentaria). SALL. Iug. 12, 2 pecuniam (TAC. hist. 2, 48 GAIVS dig. 34, 5, 7, 2 HIER. epist. 58, 6, 3 COD. Iust. 5, 14, 11, 1). APVL. apol. 42 ceteri *denarii* ut forent -uti (PAPIN. dig. 28, 5, 78 asse toto nōn -uto. 28, 5, 79, 2 duodecim unciis -utis). IVLIAN. dig. 36, 1, 24 in hereditate -enda (VVLG. Sirach 33, 24 [διάδος]). GAIVS dig. 35, 2, 73, 5 legata (*cf.* PAVL. dig. 35, 3, 7). PAVL. dig. 37, 4, 11, 1 bonorum possessio ... -itur (INSCR. christ. Rossi II p. 127, 6 bona -ens). PS. HIL. libell. 9 facultates. *de aqua*: LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) *quominus aqua* saliat, -atur, dividatur EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 38 aquam -ere discribere vendundi causa. 43 aqua, quae ita -uta discripta ... erit (*cf.* FRONTIN. aq. 87 duplicata ubertas *aquarum* est et tam sedula deinde partitione -uta, ut *eqs.*) FRONTIN. aq. 5 incipit -i ⟨Appia⟩ imo Publicii clivo (76 ut *aqua Claudia* inde -retur). *facile suppleas obi.*: CIC. Rab. perd. 20 arma populo Romano C. Mario consule -ente dantur. FRONTIN. aq. 33 *sc. aquam.* GAIVS dig. 34, 5, 7, 1 *sc. hereditatem* (*item* VLP dig. 28, 5, 13, 2). inst. 4, 27 *sc. stipendium.* ITALA II Cor. 9, 9 (Cypr testim. 3, 1 p. 113, 15) -it, dedit pauperibus (ἐσκόρπισεν, VVLG. dispersit). *seq.* in *c. acc. sensu locali* (*cf. p. 1545, 8*): CIC. Verr. 6, 188 inventis frugibus et in orbem terrarum -utis (Flacc. 62 Athenienses, unde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortae atque in omnes terras [QVINT. inst. 9, 3, 84] -utae putantur). CIC. Cluent. 74 sestertium *tot* milia in singulos iudices -uta (MARCELL. chron. II p. 101, 521 *tot* milia solidorum in populum inque spectacula ... -uta. *cf.* GAIVS inst. 2, 226 in multas legatariorum personas -uto patrimonio PAVL. coll. Mos. 16, 3, 19 [= sent. 4, 8, 19] in capita hereditas -itur [COD. Iust. 6, 56, 7 pr. INST. Iust. 3, 3, 5]. COD. Iust. 7, 7, 1, 6^a peculio ... in omnes -endo). CIC. nat. deor. 2, 137 *cibus* a corde ... in totum corpus -itur per venas (*cf. l. 77*). ad Q. fr. 3, 5, 1 sermo ... in novem et dies et libros -utus. BELL. Alex. 78, 1 iura in tetrarchas, reges, civitates -it. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 1, 34 in ⟨pl⟩uris -utum consulare imperium. SEN. epist. 85, 22 in aequo est *beata vita* in multa loca multasque partes -uta et in unum coacta. FRONTIN. aq. 78 *quinarias* in castella. TAC. ann. 2, 8 -utis in legiones ac socios navibus. PANEG. 5 (8), 4, 4 vestra in orbem terrarum -uta beneficia. *nota*: MART. CAP. 2, 102 *Philologia* nomen suum Cylleniique vocabulum ... in digitos calculumque -it. *seq.* per: RVT. LVP. 2, 16 nos quod soli accepimus, per omnes terras -imus (*cf. supra l. 57*). MANIL. 3, 493 ex hac tricenas summa per sidera partes -es. SEN. benef. 7, 31, 4 *di* bona sua per gentes populosque -unt. FRONTIN. aq. 21 *Anio* per illum tractum -itur. APVL. Plat. 1, 18 *pabuli* non, ut oportet, digesti -utique per corpus (*cf. l. 64*). PS. APVL. Ascl. 27. FIRM. math. 4, 18, 1 summam *partium* ... per sequentia signa -is. AMM. 14, 10, 5 *auro* per ... seditionum concitores occultius -uto. 18, 5, 2. AVG. epist. 157, 29 *divitiis* per indigentias pauperum -utis. SVLP. SEV. chron. 1, 23, 4 terra per undecim tribus viritim -uta est. PALLAD. hist. mon. I 54 p. 337^B (διανέμουσιν). *sensu modali*: MART. CAP. 2, 103 *numeros* per novenariam regulam -ens. *seq.* circum: CIC. Tim. 35 *ignem* circum (περί) ... omne caelum

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aequaliter -it (*νείμας*). *seq.* **inter**: PLIN. epist. 10, 54, 2 -endam inter decuriones pecuniam (TRYPH. dig. 26, 7, 55 pr.). IVLIAN. dig. 28, 6, 30 GAIVS dig. 10, 2, 1 pr. qua *actione* inter eos res hereditariae -rentur. VLP. dig. 26, 7, 3, 9. 28, 5, 1, 5. 35, 2, 82 INST. Iust. 4, 6, 7, 3 NOVELL. Iust. app. 7, 13. inter se: SCHOL. Cic. Bob. p. 125, 25 St. BOETH. herm. pr. 2, 7 p. 154, 14 (*syn.* l. 9 dividere). *seq.* **in** *c. abl.*: SCHOL. Germ. Bas. p. 66, 12 *vinum Icarius* -it in Attice. *seq.* **in** *c. acc. sensu finali (cf. p. 1544, 54) vel dat.*: PLIN. nat. 14, 97 Chii cados in convivia. 36, 81 lateribus in privatas domos (*i. e. ad privatas domos aedificandas*) -utis. VVLG. I par. 28, 17. I Cor. 13, 3 si -ero in cibos pauperum (*ψωμίσω*) omnes facultates meas. BELL. Alex. 14, 2 reliquas naves subsidio -it. *seq.* **pro** *sim. ad relationem significandam*: pro: PAPIN. dig. 36, 1, 56 erogationes ... pro rata patrimonii ... -i oportet. VLP. dig. 10, 2, 20, 3 si pater inter filios ... bona divisit et onera aeris alieni pro modo possessionum -it. PAVL. dig. 14, 2, 2, 2. AVG. divers. quaest. 79, 1 ut pro cupiditatibus et electionibus suis servitutes eorum libertatesque -at. **ad**: CIC. Phil. 5, 32 quibus bona fortunaeque nostrae notatae sunt et iam ad cuiusque opinionem -utae. *cf.* VITR. 6, 1, 12 aedificiorum ... rationes ad nationum gentiumque proprietates apte -ere (*v. vol. II p. 335, 54*). **in** *c. acc.*: VITR. 3, 1, 5 *mensurarum rationes* -erunt in perfectum numerum. *abl.*: AVSON. 319, 16 *officia* personis, meritis, tempore -i. AVG. civ. 19, 15 p. 382, 9 D. diversas poenas meritis -ere.

β speciatim: t. t. archit., fere i. q. disponere: VITR. 4, 1, 2 aut e triglyphorum rationibus mutuli in coronis et epistyliis guttae Dorico more disponuntur aut ex Ionicis institutis zophoroe ... -untur. 4, 2, 5 nec cantherii nec asseres contra fastigiorum frontes -untur ..., sed ad stillicidia proclinati collocantur. 4, 6, 6 *corsae* ita -i debent, uti antepagmenti ... ex partibus VII habeant duas partes. 4, 7, 2. 5, 1, 2 circum spectacula spatiosiora intercolumnia -antur. 5, 11, 2. 6, 6, 7. *adde* 9, 4, 6 quae (*sidera*) ad sinistram orientis ... ab natura sunt -uta (*syn.* disposita). *t. t. gramm. i. q. disiunctim ponere*: *v. p. 1546, 79.*

2 *c. obi. acc. et dat.*: **a** *aliquem alicui*: CIC. Verr. 6, 64 nonnullos *praedones* scribis, filio cohortique -it. Att. 7, 14, 2 Pompeius -it binos *gladiatores Caesaris* singulis patribus familiarum. CAES. Gall. 7, 89, 5 ex reliquis captivis toti exercitui capita singula praedae nomine -it. PANEG. 5 (8), 9, 1 hos omnes provincialibus vestris ad obsequium -utos. LAMPR. Alex. 47, 3 per civitates et agros patribus familias ... eos (*milites aegrotos*) -bat. SVLP. SEV. chron. 2, 17, 3 qui sibi exercitum et provincias -erant. **b** *aliquid alicui*: CIC. Verr. 4, 163 duo genera *frumenti*, unum decumanum, alterum quod praeterea civitatibus aequaliter esset -utum. leg. agr. 2, 79 quibus hominibus et quemadmodum illum a g r u m esset -urus (FEST. p. 373 PS. AVR. VICT. orig. 5, 3. *cf.* VITR. 1, 7, 1 Iovi et Iunoni et Minervae in excelsissimo loco ... areae -antur [1, 7, 2]. ITALA Ios. 13, 6 [Lugd.] -e [*διάδος*, VVLG. *aliter*] *montana* huic Istrahel. VVLG. act. 13, 19 sorte -it [*κατεκληρονόμησεν*] eis terram. AVG. civ. 9, 13 p. 384, 10 D. *quemadmodum* loca eis -antur [18, 3 p. 260, 20]). nat. deor. 3, 38 iustitia, quae s u u m c u i q u e -it ([tribuit *dett. codd.*]. AVG. civ. 19, 21 p. 390, 16 D. iustitia ... ea virtus est, quae sua cuique -it. *cf.* SEN. epist. 89, 14 AVG. lib. arb. 2, 19, 53 civ. 14, 27 p. 55, 17 D. *v. etiam p. 1544, 28*). CAES. Gall. 4, 22, 3 quidquid ... navium longarum habebat, id quaestori, legatis praefectisque -it (4, 22, 4). 7, 65, 5 e q u o s ... Germanis ... -it (CVRT. 7, 1, 34. 35 TERT. spect. 9. *cf.* CVRT. 4, 9, 4 equorum ... domandi greges peditibus -uti sunt. 8, 14, 9). HIRT. Gall. 8, 54, 4 exercitui -it hiberna (LIV. 42, 67, 8). BELL. Afr. 51, 1 legionibus opera -it (*cf.* RVT. LVP. 2, 6 ut suum cuique opus atque officium -ret. AVG. civ. 7, 2 p. 274, 21 D. 7, 3 p. 277, 18 SVLP. SEV. chron. 2, 11, 4). SALL. Iug. 91, 1 cotidie pecus exercitui per centurias, item turmas aequaliter -it. VITR. 7 praef. 5 cum secretae sedes iudicibus essent -utae. SEN. dial. 10, 3, 1 nemo invenitur, qui pecuniam suam dividere velit: vitam unusquisque quam multis -it! benef. 4, 4, 3 quod nascentibus ex aequo -itur (*cf.* epist. 121, 23). PETRON. 108, 8 ferramenta sua nobis ... -it. APVL. met. 4, 4 sarcinam duobus ceteris iumentis -uros (4, 5). TERT. nat. 2, 15 p. 128, 11 *deis* totius vitae officia -untur (AVG. civ. 6, 1 p. 244, 1 D. *cf.* AMM. 24, 4, 12 *et l. 57*). ITALA psalm. 77, 54 (Veron.) sortem -it eis in funiculo distributionis (*ἐκληροδότησεν*, *cf. p. 1544, 26*, VVLG. divisit). ITALA Marc. 10, 21 (cod. k) quaecumque habes, vende et -e (*δός*, VVLG. da) pauperibus. EVTR. 4, 8, 1 praedam militibus (HYG. fab. 125 p. 106, 11). AMM. 14, 2, 13. 25, 2, 1. VVLG. II par. 31, 15 fratribus suis partes (*ibid.* 19). 35, 13 *hostias* universae plebi. AVG. civ. 2, 11 p. 66, 12 D. certa discretione ... illis *numinibus* illa, istis ista -antur obsequia. 13, 14 nobis singillatim ... -uta forma. in euang. Ioh. 22, 5 ipsa est ... discriminatio, ut bonis bona, malis mala -antur. PAVL. MED. bened. 11, 2 fidelibus ... congrua divinae alimonia doctrinae -it. *pecuniam, bona sim.*: CIC. Verr. 4, 171 p e c u n i a s, quas civitatibus -ere debeat (CAES. civ. 1, 39, 3 IVLIAN. dig. 30, 96, 3 VVLG. IV reg. 12, 15. 22, 5. 9 COD. Iust. 1, 3, 48, 6. *cf.* CIC. Att. 7, 1, 6 BELL. Hisp. 32, 5 SVET. Tib. 46 HIER. epist. 22, 33, 2). Phil. 5, 32 *v. supra l. 17.* VAL. MAX. 2, 6, 8 -uto eis patrimonio. 4, 3, 9 legata quaestores ... unicuique -erunt. PHAEDR. 4, 5, 9 totam ut fortunam tribus aequaliter -at. SEN. epist. 77, 8 GAIVS dig. 29, 1, 17 pr. PAPIN. dig. 31, 77, 25. AMM. 25, 3, 21 familiares opes iunctioribus velut supremo -ens stilo. VVLG. Ier. 12, 14 *hereditatem* populo meo. *dona, praemia sim.*: SVET. Cal. 17, 2 pueris fascias. Claud. 21, 1 congiaria populo. Dom. 4, 5 plebei sportellis ... -utis. ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32327) 2, 4 ⟨suffime⟩nta populo -ere (*cf.* 3, 31). TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 489, 1 p a n e s ... populo -i (4, 40 p. 559, 24 VVLG. Luc. 9, 16 [*ἐδίδου*]. Ioh. 6, 11 [*διέδωκεν*]). VOPISC. Aurelian. 35, 2 porcinam carnem p. R. -it, quae hodieque dividitur. VIR. ill. 7, 7 plebi annonam. *c. gerund.*: SVET. Aug. 30, 1 reliquas *vias* triumphalibus viris ex manubiali pecunia sternendas -it. EVSTATH. Bas. hex. 7, 3 p. 940[B] nullus eis agrimensor habitacula defendenda -it (*κατένειμε*). **c** *aliquid alicui rei*: LVCR. 5, 1041 aliquem ... nomina -isse rebus (*cf. Diog. Oenoand. frg. 10 col. 3, 12 Will. κατὰ θέσιν καὶ διδαχὴν ἐπιτεθῆναι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγ⟨μα⟩σιν*). CIC. Tim. 43 sideribus parem numerum -it animorum (*διεῖλεν ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις*). VITR. 8, 3, 26 cum haec tanta varietas sit disparibus rebus naturā -uta (APVL. apol. 11 naturā vox innocentiae, silentium maleficio -uta). LVCAN. 6, 818 -it tumulos vestris fortuna triumphis (*cf.* ANTH. 456, 3 -it Magnos mundo fortuna sepultos). TERT. resurr. 16 p. 45, 16 imperium animae, obsequium carni -imus. 34 p. 75, 16. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 26 discerne substantias et suos eis -e sensus. AVG. civ. 4, 1 p. 146, 23 D. *Varro* cum rerum humanarum atque divinarum dispertitos faceret libros, alios humanis, alios divinis pro sua cuiusque rei dignitate -ens. 14, 16 p. 38, 27 suis quaeque operibus -uta membra. ZACCH. 3, 3 p. 1153[C] certis ... horarum vicibus laudandi deum devotio -uta. DRAC. laud. dei 1, 218 tempora -it *stellis deus*. 1, 315 diversis semina terris. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 11 mens ... sensualibus potentiis sese -it (*ὁ νοῦς ὁ ἐν αἰσθητικαῖς δυνάμεσιν ἑαυτὸν ἐπιμερίζων*). *syn.* in multiplices sensus inseritur.

B *praevalente notione* **dividendi**: **1** *i. q. dispertire*: **a** *animantia, maxime copias sim.*: CIC. Flacc. 32 bipertito classem -utam fuisse, ut una pars supra Ephesum, altera infra Ephesum navigaret. BELL. Hisp. 40, 3 tripertito signa -unt. LIV. 1, 43, 8 pedestri exercitu ornato -utoque. *seq.* **in** *c. acc.*: CIC. rep. 2, 39 *Servius Tullius* populum -it in quinque classes (AMPEL. 49, 2 VIR. ill. 7, 7. *cf.* OV. fast. 6, 84 populum digessit ab annis Romulus in partes -uitque duas [PAVL. FEST. p. 49 in *curias* Romulus populum -uit. p. 174 VIR. ill. 2, 12] FEST. p. 344). CAES. Gall. 6, 32, 3 c o p i i s in tres partes -utis (7, 61, 4 SALL. Iug. 101, 3. CVRT. 5, 2, 3 tunc primum in hunc numerum copiis -utis). CAES. Gall. 7, 67, 1 in tres partes -uto e q u i t a t u (civ. 1, 55, 1. LIV. 30, 11, 4 equites in turmas, pedites in cohortes ... -it). LIV. 1, 43, 7 cornicines tubicinesque in tres centurias -uti. QVINT. inst. 1, 2, 23 pueros in classes -erant. PLIN. epist. 10, 29, 2 nondum -uti in numeros erant (*cf. l. 47*). AMM. 17, 13, 6 in agmina plurima clam -uto exercitu. PS. AVR. VICT. orig. 22, 3 coacta pastorum manu eaque in centenos homines -uta. AVG. civ. 15, 1 p. 58, 13 D. *genus humanum* in duo genera -imus. *de bestiis*: COLVM. 6, 5, 1 in plures partes -uto pecore. 7, 5, 3 *grex* in lacinias colonis -atur. *seq.* **per**: TRAIAN. Plin. epist. 10, 30, 2 nondum per numeros -uti sunt (*cf. l. 42*). VVLG. I par. 23, 6 -it eos David per vices filiorum Levi. *seq.* **in** *c. abl.*: VEREC. in cant. 2, 9 licet diversi sint in partibus populi -uti. *cf. ibid.* naturalis humani generis soliditas quibusdam est in partibus -uta. *seq.* **abl.**: FLOR. epit. 1, 6, 3 populus Romanus ... digestus in classes, decuriis atque collegiis -utus.

b *res (saepe t. t. rhet., dialect., gramm. vel ita, ut ad numerorum rationem pertineat)*: RHET. Her. 1, 11, 18 quod oportuisset simpliciter ac singulari modo docere, illos -isse dupliciter et bipertito. CIC. Arat 273 -ens medium subtersecat *orbis* Capricornum (*cf. Arat. 501 μέσον ... τέμνει*. GERM. 485 findit. HYG. astr. 4, 4 dividens). CIC. inv. 1, 31 e x p o s i t i o ponitur -uta (1, 32 FORTVN. rhet. 2, 21 p. 114, 7). 1, 33 id cum in prima causae partitione erit simpliciter expositum, -etur tempore eo commodissime, cum *eqs.* Verr. 1, 40 ita triennium ... praeturae Siciliensis -utum habere, ut ... unius anni quaestum ... alterum ... tertium *eqs.* (*item de spatio temporis*: PLIN. nat. 17, 136 communis ... Italiae ratio tempora ad hunc modum -it [DRAC. Romul. 10, 192 tempora -ens *Luna*]. TERT. ieiun. 10 p. 286, 29 *horae* diem -unt). de orat. 2, 81 iubent *rhetores* exordiri ... deinde rem narrare ... post autem dividere causam; ne haec quidem reprehendo; sunt enim concinne -uta. Tusc. 3, 24 quattuor perturbationes aequaliter -utae sunt. top. 53 cum tripertito ... -atur locus hic. VITR. 4, 1, 10 ex eo *exemplo* in operis perfectionibus Corinthii generis -it rationes (*cf. p. 1547, 34*). 4, 4, 1 -itur ... longitudo aedis, uti latitudo sit longitudinis dimidiae partis (*cf.* 6, 3, 3). PLIN. nat. 37, 194 glaebam artificum ingenio varie -i (distingui *Mayhoff*). VLP. dig. 28, 5, 17, 5 si quis dupundium -it (*sc. inter heredes*). BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 51, 27 his *nominibus* diligentissime -utis. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 11, 25 in divisione ... tantum prodest, ut nisi per horum scientiam nulla res recte -i secarique possit. comm. sec. 3, 9 p. 229, 14 genus quidem species -unt (*opp.* genus ... multas species colligit). comm. pr. 1, 16 p. 47, 9. PRISC. gramm. III 181, 18 cum verbum ad illud, quod -itur (*B 1 b*), non ad ea, quae -untur (*ad A 1 b, item* 182, 6. *v. p. 1545, 32*) redditur, ut 'homines opportuni sunt, alii ... ad pacem, alii ... ad bellum' (*cf. p. 1547, 21*). *nota fig. etym.*: CIC. Flacc. 15 -utis p a r t i b u s tributim et centuriatim, discriptis ordinibus, classibus, aetatibus (VITR. 1, 6, 7. PAVL. FEST. p. 119 Luceres, quae pars tertia populi Romani est -uta a Tatio et Romulo. CASSIOD. inst. div. 4 p. 1116[A]). part. 110

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

partitio causarum ... in suasionis locis -uta est. FEST. p. 285 quomodo tribus, curiae, centuriae -antur. SVLP. SEV. chron. 1, 17, 4 Moyses ordines populi -it. *seq.* in *c. acc.* (*saepe t. t. rhet. et dialect.*): RHET. Her. 1, 10, 17 causarum divisio in duas partes -uta est (2, 2, 3 ratio in sex partes [CIC. inv. 2, 112 top. 82 off. 1, 10]. 2, 18, 28 argumentatio ... in quinque partes. 3, 13, 24 mollitudo vocis in tres partes divisa est, et eae partes ipsae sunt in octo partes alias -utae [3, 15, 26 vox]. CIC. inv. 1, 57 *genus* non plus quam in tres partes posse -i [top. 11]. de orat. 1, 142 omnis oratoris vis ac facultas in quinque partes. 2, 79 oratio. 3, 115 res. ac. 2, 116 sapientia [AVG. civ. 8, 4 p. 325, 23 D. philosophiam]. Tusc. 1, 68 orbe *signifero* in duodecim partes -uto. top. 38. VITR. 1, 5, 7 oneris terreni magnitudo -uta in parvas partes. BOETH. mus. 4, 18 p. 349, 6. *v. etiam l. 27 sq.*). CIC. inv. 1, 40 *occasio* -itur in tria genera. 2, 31 facta et casus et orationes, quae sunt omnia...in tria tempora -uta. S. Rosc. 122 me ita -isse... causam: in crimen ... et in audaciam. dom. 32 cum *oratio* sit in ius religionis et in ius rei publicae -uta. part. 77. 129. div. 1, 31 (*de Atto Navio augure*) quarta parte *vineae*...in regione⟨s⟩ -uta. AVG. civ. 4, 20 p. 169, 15 D. virtutem in quattuor species (BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 9 p. 229, 1 generis adunationem differentiae in species). EVSTATH. Bas. hex. 6, 5 p. 926^C (διελόντες). PRISC. gramm. III 181, 8 in illis, quae ex generalibus in specialia vel ex pluralibus in singularia -untur (*cf.* 181, 20. 26). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 47, 10 hominem ... ipsum singulum ... in nullos alios -ere possumus. *de pecunia sim.*: LIV. 42, 5, 9 crediti solutionem in decem annorum pensiones -it. MAECIAN. distrib. 75 in sedecim asses denarius -utus est. IVLIAN. dig. 28, 2, 13 pr. assem ... in septem partes. AFRIC. dig. 28, 5, 48, 1 hereditatem in septem partes (VLP. dig. 28, 5, 13, 1 HERMOG. dig. 28, 5, 88). *de temporis spatio*: VIR. ill. 3, 1 *Numa Pompilius* annum in XII menses -it. *seq.* per: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 9 p. 22, 16 omnis divisio duplex est, aut cum totum corpus in diversa disiungis aut cum genera per species -is. *seq. abl.*: CIC. de orat. 1, 109 *haec* verbis definita, generibus illustrata, partibus -uta sunt. VITR. 3 praef. 4 rationes ... summae architecturae partitione -ui finitionibusque terminavi (*cf. p. 1546, 70*). HYG. grom. p. 110, 10 L. (= p. 52, 14 Th.) agrum, qui ... intercisivis limitibus ⟨est⟩ -utus. MART. CAP. 7, 733 animam ... rationis et iracundiae cupiditatisque -ere trigario. BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 9 p. 229, 10 individua speciem propria infinitate -unt. herm. sec. 2, 4 p. 95, 10 Peripatetici quinque partibus omnes species orationis ac membra -unt. 2, 5 p. 103, 6 arithm. 2, 31 p. 122, 25.

2 *i. q.* *separare, discernere*: **a** *res*: VITR. 8, 3, 27 locorum proprietates, regionum qualitates, aquarum virtutes ab inclinatione caeli[que] ita esse -utas. FEST. p. 371 *aedificia* itineribus regionibusque -uta inter se distant. SEN. benef. 7, 2, 2 hac regula vitae opera -at. APVL. met. 6, 10 separatim -utis dissitisque generibus. Socr. 17 p. 158 haec duo -uta seorsus divinationis, seorsus sapientiae officia. CLAVD. 8, 240 opifex, veritus confundere sacra profanis, -it partes animae sedesque removit. AVG. civ. 22, 30 p. 630, 28 D. membra et viscera ... per usus necessitatis varios -uta. BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 17 essentiae ... geminae partes sunt, una continua et suis partibus iuncta nec ullis finibus -uta, ... alia vero disiuncta a se et determinata partibus ... ut grex populus ..., quorum partes ... ab alterius fine discretae sunt. herm. sec. 2, 5 p. 99, 24 volens Aristoteles -ere dictionem, affirmationem, negationem ... sensum ... permiscuit. mus. 1, 1 p. 186, 16 id ... omnis aetas patitur omnisque sexus; quae licet suis actibus -uta sint, una tamen musicae delectatione coniuncta sunt. *seq.* a: BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 61, 3 casus a nominibus (*syn.* disiungere). herm. sec. 1, 2 p. 53, 24 (*syn.* separare). in Porph. comm. pr. 1, 17 p. 51, 2 ea ... ab his ... distinxit atque -it. in Porph. comm. sec. 1, 4 p. 144, 2 genera a se omnibus differentiis -uta sunt nec quicquam videntur habere commune (*ibid.* 8). 2, 7 p. 195, 9 singulae partes genus a ceteris ... -unt ac secernunt. **b** *seq. enuntiat. interrog.*: VARRO ling. 6, 82 in auspiciis -utum est, qui habent spectionem, qui non habeant. BOETH. arithm. 2, 31 p. 124, 14 primo quidem -endum (describendum *Bamberg.*), qui sint hi quos promeces vocant, ... vel qui quos ἑτερομήκεις. **c** *seq.* de: BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 58, 28 hactenus de definitione verbi -it. nunc vero ... ea, quae *eqs.* ... a verbi ratione et proprietate disiungit.

II *attenuata vi praepositionis*: **A** *fere i. q.* *attribuere* (*cf.* ISID. diff. 1, 558 attribuimus, dum ordines officiaque -imus): LEX Vrson. (Corp. I² 2 n. 594) 126, 32 locum dato -ito atsignato (*cf.* 38 attribuito). *in definitione constituenda* (*t. t. logic.*): BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 36, 12 lineae ... ductum et loci generationem (*sc. quibus definitur, quid sit 'genus'*) in subteriore significatione (*i. definitione*) -i. *c. dat.* (*exempla accedunt prope ad B*): ITALA Ios. 18, 6 (Lugd.) -am (ἐξοίσω, VVLG. mittam) vobis sortem. FIRM. math. 1, 5, 6 colores ... nobis ac formas ... de nulla re alia nisi stellarum perenni cursus agitatione -i. 1, 8, 7 *necessitas mortis* animantibus ... vivendi tempus propria iudicii dispositione -uit. PRISCILL. tract. 11, 144 *ut* insensibilibus sensibilitatem, ... sonum duris et obturatis -res auditum. FILASTR. 121, 3 *Noe* Cham ... omnes Syrias et dioecesin Aegypti, Africae, Aethiopiae ingentem latitudinem ... consendo -it. AVG. in euang. Ioh. 6, 25 iura humana per imperatores et reges saeculi deus -it generi humano. CASSIOD. hist. 9, 13 p. 1129^D Aegyptum Timotheo ... -erunt. 9, 15 p. 1133^B apostolicae sedi reverentiam debitam charitas vestra -it.

B *fere i. q.* *dare* (*cf. p. 1547, 75*): CYPR. domin. orat. 14 exemplum discipulis suis -ens (*cf. Watson, The style and language of St. Cyprian p. 311*).

part. perf. pass. pro adi. **distribūtus**, -a, -um (*v. p. 1546, 58*). *n. plur. paene subst.*: CIC. de orat. 3, 207 in -is supposita ratio (προσαπόδοσις. *item* QVINT. inst. 9, 1, 34. 9, 3, 93 in -is subiecta ratio).

adv. **distribūtē**. *t. t. logic.*: CIC. inv. 2, 177 sin -ius tractare qui volet, partiatur in animum et corpus et extrarias res licebit. Tusc. 2, 7 se neque distincte neque -e neque eleganter neque ornate scribere. *adv.* **distribūtim**. OROS. hist. 6, 7, 12 *Belgarum* -m (distributa *cod. Rehdig.*) copia haec fuit. BOETH. in top. Cic. 3 p. 318, 13 locorum omnium diligentius natura considerabitur, si non confuse solum, verum etiam -m et in suarum partium proprietate noscantur. in Porph. comm. sec. 4, 9 p. 264, 20 si *animal* ad species reducatur, habere potest *differentias*, sed -m (-tum, -te *var. lect.*).

deriv.: distributio, distributor (-trix), distribuela, distributivus.

ˣdistribūtio, -ōnis *f.* *a* distribuere. GLOSS. διανομή, διανέμησις; dispensatio, διαμέρισις, διαμερισμός. II p. XIII agape elemosina -o erogatio. *legitur inde a* RHET. Her., *plur. inde a* CIC., *saepe apud* VITR.

I *i. q.* *actus distribuendi vel status distribuendo effectus*: **A** *i. q.* *dispertitio, διανομή*: **1** *generatim*: **a** *c. gen. obi.*: CIC. Rab. perd. 32 orbis terrae (SVET. vita Verg. p. 5, 68 Br. agrorum. VVLG. I par. 4, 33 sedium). fin. 5, 33 sensuum. VITR. 3, 3, 1 eustylos intervallorum iusta -e. SEN. dial. 1, 5, 9 fati. COLVM. 1, 9, 9 *de* officiorum operumque -e (TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 316, 2 officii. 5, 3 p. 576, 7). FRONTIN. aq. 78. TERT. nat. 1, 19 iudicii. HIL. trin. 5, 24 sacramenti euangelici (RVFIN. hist. mon. 29 p. 455^A). PS. HIL. libell. 21 est ... iustitia singularum rerum et personarum aequissima -o. VVLG. num. 36, 4 sortium. Hebr. 2, 4 spiritus sancti -bus (μερισμοῖς). MART. CAP. 2, 107 harmonicorum. EVCHER. form. 2 p. 11, 23 opportuna -o voluntatis divinae. CASSIOD. var. 7, 6, 6 aquae. GREG. M. in Ezech. 1, 8, 7. *de pecunia, muneribus sim.*: CORP. XI 6481 (*a. 148*) relictis in distribut(ione) ⟨funeratici ad divisi⟩onem epularum HS ↀↀ (INSCR. Dessau 6468 -o fiat decurionibus epulantibus ✱CCC). TERT. bapt. 20 p. 218, 13 charismatum. VLP. dig. 34, 2, 27, 4. 35, 2, 82. AMM. 14, 6, 14 sollemnium sportularum. AVG. gen. ad litt. 1, 17 p. 24, 21 meritorum. COD. Iust. 1, 3, 48, 3 patrimonii (10, 35, 3 pr.). 6, 51, 1, 8. ISID. vir. ill. 35 eleemosynarum. **b** *absolute*: COLVM. 12, 3, 10 *sc. operum* (*syn.* ordinatio). FRONTIN. aq. 64 plus in -e (*sc. aquae*) quam ⟨in⟩ accepto computabatur quinariis *tot.* 75. PAPIN. dig. 26, 9, 3 per iniquam -em (*sc. peculii*). VLP. dig. 34, 1, 3 consules .. facta pro [pa]rata -e quis [et] a quibus percipiatis *alimenta*, decernent (36, 1, 3 pr. in reliquis ... trecentis *partibus hereditatis* eadem -o fiet, ut *eqs.* INST. Iust. 3, 1, 16 inter filios et nepotes ... -em fieri). MARCIAN. dig. 30, 117 sive in -em relinquatur sive *eqs.* (*sc. quod civitatibus relictum est*). TERT. adv. Prax. 9 p. 239, 22 non ... diversitate alium filium a patre, sed -e, nec divisione alium, sed distinctione. DICT. 2, 38 composite Graecis ac singulis per -em imperia ducum exsequentibus, contra sine modo atque ordine barbaris ruentibus (3, 12 per -em officia sua quisque procurantes. *cf.* GREG. M. epist. 4, 11 ut ... quartae secundum -em canonicam dispensentur). VVLG. psalm. 77, 54 sorte divisit eis terram in funiculo -is (ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας). AVG. gen. ad litt. 1, 17 p. 25, 10 insinuatio -is ..., qua significetur nihil deum inordinatum relinquere. epist. 137, 8 ex puncto et quasi centro cerebri sensus omnes quinaria -e diffundit. ALC. AVIT. hom. 1, 4 p. 104, 28 non ... hereditas ista dividitur nec corruptibili -e in plures dispersa tenuatur. CASSIOD. inst. div. 4 (*sc. psalmorum in tres codices*). NICET. spir. 4 p. 23, 3 (*ad* I Cor. 12, 11 spiritus dividens singulis prout vult) voluntaria. *fere i. q.* *beneficentia, liberalitas*: PS. HIL. libell. 9 in -e voluntas ... eorum (*sc. divitum*) ... noscatur (*cf. ibid.* distribuant facultates). *fere i. q.* *largitio, sportula* (*cf. supra l. 38*): IVLIAN. epit. novell. 98, 1 sportularum et -um aliarumque impensarum nomine. **c** *c. gen. subi.*: COD. Iust. 6, 58, 14, 8 si qui ... casus iam evenerunt, secundum quod pristina iura volebant, eorum fiat -o (*i.* -o *secundum pristina iura adhibenda*).

2 *speciatim*: **a** *t. t. rhet.*: RHET. Her. 4, 35, 47 -o est, cum in plures res aut personas negotia quaedam certa dispertiuntur. CIC. de orat. 3, 203 (= QVINT. inst. 9, 1, 30). PS. IVL. RVF. schem. lex. 23 p. 53, 31 rerum. *ibid.* p. 53, 36 διαίρεσις ... latine dicitur -o vel designatio. **b** *t. t. archit.* *i. q.* *ratio distribuendi, disponendi*: VITR. 1, 2, 1 (*inter partes architecturae*) -e, quae graece οἰκονομία dicitur. 1, 2, 8 -o est copiarum locique commoda dispensatio parcaque in operibus sumptus ratione temperatio. 1, 2, 9 *bis*. 1, 3, 1 publicorum *aedificiorum* -es sunt tres, e quibus est una defensionis *eqs.* (*syn.* collocatio, dispositio). 1, 3, 2 locorum dispositio et ad regiones sui cuiusque generis apta ... -o. 3 praef. 4 platearum et vicorum ... emendate fiant -es in moenibus. 3, 1, 9 *membrorum operum*. 3, 3, 8 totius operis (4, 3, 4. 4, 9, 1. 6, 6, 7). 4, 3, 6 viarum directiones et guttarum -es. 4, 3, 10 interiores cellarum pronaique -es. 4, 6, 5 impag[in]ibus -es ita fient, uti *eqs.* 5, 1, 10. 7 praef. 15 columnarum ... collocationem epistyliorumque ... ad symmetriam -em. 7, 5, 1. **c** *t. t. math.*: BOETH. arithm. 2, 25 p. 114, 22 cybi ... gradata -e dispositae medio-

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tates. PS. BOETH. grom. p. 412, 17 L. sex sunt ordines in opere demonstrationis artis geometricae, id est praepositio, dispositio, descriptio, -o, demonstratio et conclusio. p. 412, 20 in -e figurae. *adde*: AVG. serm. ed. Mai 158, 4 in digitis ... divisio manus apparet; ibi est computatio et -o.

B *i. q. divisio*, διαμερισμός: 1 *generatim*: a *c. gen. obi.*: CIC. div. 2, 45 caeli. AMPEL. 49, 1 antiquissima populi Romani -o triplex est ... in regem, in senatum, in populum. MAECIAN. distrib. praef. assis (VLP. dig. 28, 5, 13, 1). APVL. Socr. 3 p. 126 naturae. 16 p. 154. TERT. anim. 14 p. 319, 9 animae. FIRM. math. 2, 27, 1 temporum (2, 27, 2 AVG. civ. 10, 15 bon. coniug. 21, 26 p. 221, 21 gest. Pelag. 5, 14 p. 67, 6. *cf.* civ. 10, 32 p. 458, 18 aetatum generis humani). DON. Ter. Ad. praef. 3, 7 paginarum dinumerationem neque Graecos neque Latinos servasse, cum eius -o eiusmodi rationem habeat, ut *eqs.* PS. HIL. libell. 10 p. 742^B -o veluti totius corporis humani. *c. gen.* partium (MAECIAN. distrib. praef. DIG. de conc. dig. 2, 5 secundum septem partium -em) *sim.*: LIV. 1, 43, 13 centuriarum -em numerumque. LEX Malac. (Corp. II 1964) 1, 35 curiarum. RVFIN. Orig. in psalm. 38 hom. 1, 1 ordinem et -em tribuum. AVG. civ. 19, 1 p. 347, 2 tripertita velut generalium -e sectarum. b *c. praep.* de: MAECIAN. distrib. 8 primae de asse -is. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 22 p. 209, 36 -o de frumento, quam fecit, dicendo emptum, decumanum, aestimatum. c *absolute*: DON. Ter. Hec. praef. 3, 6 quod actus impares scaenarum paginarumque sint numero, cum haec -o in rerum discriptione, non in numero versuum constituta sit. AVG. civ. 6, 3 p. 249, 16 D. quinquepertita. 6, 4 pulcherrimae ac subtilissimae -is et distinctionis. 11, 25. CASSIOD. anim. 12 p. 1306^A (*enumeratis duodecim capitulis, in quae disputatio de anima digesta est*) ut *animam*, quam immortalem credimus, perennes -es nihilo minus habere sentiamus.

2 *speciatim*: a *t. t. rhet., dialect., gramm., speciem partitionis significans*: α *c. gen. obi.*: RHET. Her. 1, 2, 3 dispositio est ordo et -o rerum, quae demonstrat, quid quibus locis sit collocandum (CIC. inv. 1, 9 dispositio est rerum inventarum in ordinem -o. QVINT. inst. 7, 1, 1 *sit* dispositio utilis rerum ac partium in locos -o). 2, 18, 27 cum totius causae tum unius cuiusque argumentationis -em. CIC. inv. 2, 171 necessitudinis. Verr. 2, 34 erit quadripertita -o totius accusationis meae. Cluent. 1 hanc eandem -em invidiae et criminum. de orat. 2, 41 artis. part. 68 BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 110, 22 compositarum et simplicium orationum. 2, 7 p. 138, 12 -o et determinatio universalitatis. *c. gen.* partium (CIC. de orat. 3, 132 -e partium ac separatione. top. 33) *sim.*: CIC. part. 12 generum -es. VITR. 4 praef. 2 *specierum* quae sunt in singulis generibus -es. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 11, 26 quae generum vel specierum recta -o divisione erit. β *absolute*: RHET. Her. 1, 10, 17 -e uti debemus (CIC. inv. 1, 33 QVINT. inst. 3, 4, 16). CIC. part. 7. 33. Q. CIC. pet. 1 ratione et -e. 49. QVINT. inst. 9, 2, 2 digestio, -o. APVL. apol. 95. DON. Ter. Andr. 49 ('et gnati vitam et ... et') tripertita -o. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 22 p. 208, 46 dicit ... partitionem duas habere partes, -em et aliam, quae *eqs.* p. 209, 9. 13. 17. 21. 32. p. 210, 12. 32. 1, 23 p. 212, 22 in partitione, quae dicitur -o, tria semper dicit esse servanda. p. 212, 28. FORTVN. rhet. 2, 22 p. 114, 17 ordinem -is in partitione factum. PRISC. gramm. III 181, 18 cum ... non sit -o, bene utimur nominativis (*antecedunt ea, quae p. 1547, 21sq. enotata sunt*). b *t. t. rhet. speciem contentionis significans*: RHET. Her. 3, 13, 23 contentio dividitur in continuationem et in -em. *ibid.* -o est in contentione oratio frequens cum raris et brevibus intervallis acri vociferatione. 3, 14, 25 *bis.* 3, 15, 27.

II *id quod distribuendo fit, fere i. q. pars*: ITALA Ezech. 48, 29 (Wirc. Weing.) haec terra, quam mittetis in sortem tribubus Istrahel, hae -es (διαμερισμοί, VVLG. partitiones) eorum.

distribūtīvus, -a, -um *a* distribuere. PRISC. gramm. III 102, 19 *completiva coniunctio* potest ... et -a dici, quia distribuit diversas res diversis personis. 13, 30 *nomina* -a (204, 11). BOETH. top. Arist. 6, 3 p. 975^C iustitiam, aequalitatis habitum effectivum vel -um aequi (p. 979^C si iustitia potestas aequi -a est).

distribūtor, -ōris *m. a* distribuere. GLOSS. διανεμητής, ἀπονεμητής. [*loc. dub.*: CIC. Pis. 36 diribitores *Vat. H 25*, -es *cett. cf. l. 83.*]

qui distribuit: 1 *de hominibus*: a *c. gen. obi.*: FIRM. math. 3, 5, 25 aquarum. AVG. c. Faust. 5, 9 p. 281, 5 rerum suarum -es (CASSIOD. var. 9, 25, 11). EVCHER. instr. 1 p. 104, 11 *spiritus sanctus* sit omnium gratiarum, id est charismatum, -r (FAVST. REI. spir. 2, 10 p. 153, 26). LEO M. serm. 48, 5 securus et hilaris sit eleemosynae -r. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 8 substantiae (MVTIAN. Chrysost. hom. 3 p. 261/2). PETR. CHRYS. serm. 30 p. 284^B gratiae. RVRIC. epist. 2, 11 p. 389, 17 propriae facultatis providus -r. ENNOD. dict. 1, 11 p. 426, 13 bene acquisiti -r patrimonii. *nota*: LEO M. serm. 91, 3 ille circa pauperes vestimentorum et ciborum laudabilis -r est. b *absolute*: GAVDENT. serm. 18 p. 974^C fidelis -r ac iustus. VIGIL. TRID. ad Ioh. 1 idoneus. PAVL. NOL. epist. 13, 14 hilaris dator et infatigabilis -r. FAVST. REI. spir. 2, 11 p. 155, 22 iste -r id est divisor. ENNOD. opusc. 2, 68 p. 308, 24 CASSIOD. var. 12, 11, 1. 12, 20, 2 -r potius fuit quam donator. *i. q. diribitor*: AVSON. 419, 13 cum -e nil pepigi (-e *codd.*, diribitore *ed. Paris. a. 1511, fort. recte; cf. l. 67*). 2 *de deo*: a *c. gen. obi.*: PS. APVL. Ascl. 27 deus omnibus speciebus ... dispensator -rque est bonorum. HIER. epist. 108, 13, 2 possessionum. AVG. epist. 37, 2 munerum spiritalium -r atque largitor. divers. quaest. 53, 2 meritorum et personarum iustissimus -r. quaest. hept. 4, 23 p. 332, 22 temporum creatorem et ordinatorem et quibusque, ut ei placet, -em. SACR. Leon. p. 423 honorum dator, ordinum -r officiorumque dispositor. p. 425. PROSP. in psalm. 103, 27/29 iustus ciborum omnium -r. b *absolute*: BREV. fid. adv. Arrian. p. 661^D -r ac divisor. PS. ARNOB. confl. 1, 14 p. 263^A.

f. **distribūtrīx**, -īcis: HIER. Didym. spir. 23 operatricem et ut ita dicam -em naturam spiritus sancti. *Lackenbacher* (*cf. p. 1504, 17*).

? **districāre** *v.* destricare. **districtē** *v.* distringo.

districtio, -ōnis *f. a* distringere. GLOSS. περισπασμός (*de trad.*). [*fort. corrupt. pro* destructio: ISID. orig. 7, 8, 29 (*cf.* HIER. nom. hebr. p. 43, 3). *dub.*: PS. AVG. serm. 225, 5 si sine grandi -e indulgere voluerimus (discretione *al.*). *v. etiam infra l. 22.*] 1 *hominum*: FRONTIN. strat. 3 praef. 6 (= 3, 6 tit.) de -e (destructione *P utroque loco*) praesidiorum hostilium (*t. t. milit., ut videtur, cf. graec.* περισπασμός). PAVL. dig. 4, 8, 16, 1 sine ulla -e (*i. distentione, occupatione?*) ipsius *arbitri* (-e *dett.*, distractione *P^a*; distinctione *cett.*). 2 *sonorum*: BOETH. mus. 4, 14 p. 340, 15 sive ... ab hypate meson seu a mese seu *eqs.* ... consonantias ... ducamus, duarum, quae statutis vocibus coerceantur, non poterit esse -o (distinctio *pars codd.*, *fort. recte*). 3 *t. t. gramm. i. q. disiunctio*: DIFF. gramm. suppl. 275, 4 've' -o.

districtīvus, -a, -um [*a* districtus, *cf.* constrictivus. *Th.*]. *i. q. distringens* (*opp.* constrictivus): CAEL. AVR. acut. 2, 29, 159 adiutorii genus -um (de- *trad.*). 3, 3, 20 -is adiutoriis uti.

1. districtus, -a, -um *v.* distringo *p. 1552, 21.*

2. districtus, -ūs *m. a* distringere. *i. q.* περιοικίς (*sc.* γῆ): NOVELL. Iust. 42, 1 p. 264, 59 (*interpr. latin. vet., diversa ab Authentico*) in hac ... civitate et eius -u (τῆς περιοικίδος αὐτῆς, confinio *Auth.*).

distrigilo *v.* destr-.

distringo, -īnxī, -ictum, -ere [*a* dis- *et* 1. stringere. *Th.*]. *in codicibus passim confunduntur* distr- *et* destr-; *hic illic pro* distring- *legitur* distingu-; district- *nonnumquam abiit in* destruct-, distract-. *de formis*: *perf.* -nxi: CVRT. 3, 3, 4 *l. 83.* HIL. trin. 1, 13 *p. 1551, 80.* AGENN. grom. p. 27, 21 Th. *l. 52.* -ctus *saepissime inde a* CIC., *fere adiectivi loco, v. p. 1552, 21 sqq.* -ctum habere *aliquem*: PS. RVFIN. in Ioel 1, 5 *p. 1551, 37.* *de notione*: PS. ASCON. Verr. p. 214, 1 St. (*cf. p. 1551, 16*) -ctus potest et sine vinculis in diversum manu ducentium ferri, obligatus etiam nodis vinculorum in loco intellegitur. plus est ergo obligatum esse quam -ctum. DIFF. ed. Beck p. 73, 4 occupatus in una re potest esse, -ctus in pluribus. GLOSS. περισπῶ ἀπό τινος ⟨σώμα⟩τος (*suppl. Götz; malim* ⟨πράγμα⟩τος). -it (*detrad.*) detinet. -ctus περισπασθείς, ἀσχοληθείς. -cti συνεχόμενοι (*pertinet fortasse ad* destringo *p. 770, 66 sqq.*). *singulis locis habent* PLAVT. NEP. VERG. HOR. SEN. rhet. GERM. CELS. PHAEDR. CVRT. LVCAN. PLIN. nat. SIL.; *binis*: LIV. VAL. MAX. FRONTO APVL.; CIC. 6^ies SEN. phil. 16^ies QVINT. *ter* PLIN. (*et* TRAIAN.) epist. 11^ies FLOR. 5^ies, *recentiores.* [*dub. vel corrupt.*: CIC. off. 3, 113 fraus ... -it (*BHb*, astringit *pc vulgo*), non dissolvit periurium. SALL. hist. frg. inc. 25 (Don. Hec. 536). AGENN. grom. p. 27, 21 Th. inter versuras ... duas illud genus lineamenti, quod mensura -xit, ... conspicitur (*v. adn. crit.*). SVET. Cal. 41, 1 -ctisque (*Mem.*^1, *Ihm*; di- [*vel* de-] structisque *cett.*; distinctisque *ed. Basil. vulgo*) et instructis ... compluribus cellis (*cf. fort. p. 1552, 13*). APVL. met. 11, 3 (de-, *cf. Helm*) PRISCILL. tract. 6, 93 p. 70, 14. *ex coni.*: SEN. benef. 5, 6, 1. 6, 37, 3 nat. 2, 44, 2.]

I *proprie* (*et per imaginem*): *i. q.* (*quasi*) *vinculis astrictis distrahere*: A *hominem vel membra hominis*: PLAVT. Pseud. 200 quasi Dircam ... duo gnati Iovis devinxere ad taurum, item ego te -am ad carnarium. VERG. Aen. 6, 617 *alii* radiis ... rotarum -cti pendent (*inde* MACR. somn. 1, 10, 14). GERM. 205 -cta (de- *Basil. Paris.*, distracta *Z*) ... pandit bracchia *Andromeda*. SEN. dial. 7, 16, 3 arte alligati sunt alii, astricti alii, -cti (de- *A*) quoque. epist. 101, 12 patibulo pendere -ctum (de- *BA*). ANTH. 415, 23 noxius infami -ctus (de- *trad.*) stipite membra. PAVL. NOL. epist. 18, 7 p. 134, 11 -ctus in verbera. 49, 14 p. 402, 25 columnā -cti *Christi*. *de tormentis animi diversis affectibus curisque distracti*: CIC. epist. 2, 15, 3 -ctus enim mihi videris esse, quod et bonus civis et bonus amicus es. HOR. sat. 2, 8, 68 torquerier omni sollicitudine -ctum, ne *eqs.* (*cf.* HEGES. 3, 1, 1 -batur [*vulg.*, de- *ed. Paris. 1510*, distend- *cod Cassell.*] animi sollicitudine. IOH. epist. Hier. c. Ioh. 37 plurimis sollicitudinibus). SEN. contr. 2, 3, 6 diversi me affectus -unt, inter reum et patrem distrahor. SERV. Aen. 2, 321 inter (*cf. p. 1551, 7 sq.*) pietatem religionemque -ctus. B *rem*: CELS. 7, 18, 6 integris ... membranis interdum eam partem (*i. testiculos*) umor -it.

II *translate*: A *manente notione in diversas partes distrahendi*: 1 *copias hostium*: CIC. Manil. 9 ut ... vos ancipiti contentione -cti de imperio dimicaretis. LIV. 35, 18, 8 Hannibalem ... mittendum in Africam esse ad -endos Romanos. 44, 35, 8 populatione ... -ere copias regias. FRONTIN. strat. 1 praef. de -endis (de- *CH*) hostibus. 2 *aliquem vel mentem, curam alicuius*: SEN. benef. 6, 30, 3 nec te invitum (invitam *codd.*) -am (destr- *NR*). epist. 2, 3 -it librorum multitudo. 74, 8 aestuamus, -imur, multas habere cupimus manus. CVRT. 3, 3, 4 vates varia interpretatione curam *regis* -erant (distraxcodd. dett.). PLIN. paneg. 94, 2 non te -imus votis. PAPIN. dig. 46, 6, 12

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non eum -endum *in plures fideiussores*. VLP. dig. 34,1,3 ne a singulis heredibus minutatim alimenta petentes -antur *liberti*. AMM. 18, 4, 7 illis ancipiti cogitatione -ctis. *accedit* in: SEN. dial. 10, 10, 6 tempus...-ctis in multa subducitur. 11,12,1 eo laetiores..., quo animus illorum in pauciora -itur (de- *A*). GAIVS dig. 14, 1, 2 ne in plures adversarios -atur (distinguatur P^{a}, destr- *F cett.*), qui cum uno contraxerit (15, 1, 27, 8). *accedit* inter (*cf. p. 1550, 72*): SEN. epist. 75,16 inter vitia -cti. 117, 31 inter ista -ctus. SIL. 2,199 inter proelia ... -i. **3** *alia*: SEN. nat. 7,15 paulatim magnitudo eius (*sc. orbis stellae crinitae*) -cta est et evanuit claritas. FRONTIN. strat. 1, 8, 1 ut discordiam moveret, qua consensūs Romanorum -ret.

B *i. q. occupare, detinere; hic illic etiam ad impediendi notionem proxime accedens:* **1** *negotiis sim.* -i, *plerumque passive (saepe participio, quod omnibus locis legitur, ubi forma non est perscripta); rarius active (inde a* PHAEDRO *l. 39)*: **a** *-untur homines*: *rebus*: CIC. Verr. 1,24 me hoc iudicio -ctum atque obligatum futurum (*v. p. 1552,26*). NERAT. dig. 46,7,16 neque...aequum est...iudicio -i [de- *codd., vulgo*]. *cf.* PAVL. dig. 3,3,20 si...vel iudicio publico privatove vel valetudine vel maiore re sua -atur). de orat. 3,131 cum...vel privatorum negotiis...vel orbis terrae procuratione... -ctus (de- *AH, J aliquot*; distractus *cett.*) tantam vim rerum cognitionemque comprenderis (QVINT. inst. praef. 1. PLIN. epist. 9, 2, 1 multum -bar... frigidis negotiis. FRONTO p. 50,10 N. cum ... tot negotiis, quot officiis [*cf. l. 30*], quot rescribendis ... litteris -ere⟨re⟩ [de- *cod.*]. p. 151,1. SYMM. epist. 5, 22 negotiis publicis et varia occupatione [*cf. infra l. 42*] -itur [de- *trad.*]). NEP. Hann. 13, 2 tantis bellis (FLOR. epit. 3, 5, 4 cum civilibus bellis -remur, ... in lassos simul atque -ctos. PORPH. Hor. carm. 3, 6, 13 seditionibus ... civilibus [HOR. occupatam]. AVSON. 419, 42). VAL. MAX. 4, 3 ext. 1 publico officio (PLIN. epist. 1,10,9 -or officio...molestissimo. *cf.* 7, 15, 1 -or [*D*, de- *α vulgo*]. 3,5,19 quem partim publica, partim amicorum officia -unt. FRONTO *supra l. 23*. SYMM. epist. 2, 64, 2 paribus pro te officiis). 8, 7 ext. 15 maximarum rerum cura (PLIN. nat. 18,239 innumera cura rusticos -at. PLIN. epist. 10, 19, 1 vereor ..., ne ... non exiguum militum numerum haec cura -at. PS. QVINT. decl. 3,15 maioribus curis. SYMM. epist. 6,4 acrior...me cura -it, quod *eqs.* PS. RVFIN. in Ioel. 1,5 p. 1037^{C} nulla vos ... studiorum ... habuit cura -ctos. AVG. epist. 118,2 ecclesiasticis curis circumstrepentibus -ctum atque distentum. *cf. p. 1550,69 sqq*). PHAEDR. 3 epil. 3 -it quem multarum rerum varietas (*cf.* GAIVS dig. 4, 6, 25 quod multitudine rerum -retur). SEN. dial. 10, 14, 3 ex tam immensa et variis cupiditatibus -cta urbe. benef. 5,23,1 occupationibus -ctus et in alia vocatus (epist. 106, 1 -ctus [de- *codd.*] occupationibus sum. MACER dig. 48, 16, 15, 5 variis...occupationibus vel etiam officiorum necessitatibus. AVG. op. monach. 26, 35 sive infirmitate corporis impeditis sive ipsius militiae tali occupatione -ctis [de- *trad.*], ut *eqs.* COD. Theod. 1, 15, 1 [*a. 325*] tua gravitas occupationibus aliis -cta. BOETH. in top. Cic. 2 p. 310, 30 iuris occupatione. *cf. etiam supra l. 26*). LVCAN. 10,422 -cta (de- *MVU*) epulis ... aula. FRONTIN. strat. 1, 3, 5 ne oppugnatione plurium oppidorum -retur. PLIN. epist. 1,24,3 modus ruris, qui avocet magis quam -at. 2,14,1 -or (*β*, de- *α*) centumviralibus causis (5,5,3 quamvis ... agendis causis -retur. *cf. infra p. 1552, 26*). 9, 25, 3 me rerum actus modice -it. APVL. met. 9,17 lanificio domestico -ctam (de- *cod., Helm*). AMM. 31, 2, 20 omnis aetas et sexus imbellis ... muniis -itur mollibus. COD. Theod. 8, 5, 4 (*a. 326*) qui ... sunt cursus publici observatione (*cf. l. 80*) -cti (de- *codd.*). SIDON. epist. 9,13,2 prosario loquendi genere -ctus occupatusque. ENNOD. opusc. 6, 18 p. 408, 16 aulicis -ctum teneri ... consiliis. *hominibus*: SIDON. epist. 1, 9, 3 cum...domesticis candidatis -retur. **b** *hominum vita, mens -itur* (*cf.* animus *l. 4. 69. p. 1552, 26*): CIC. de orat. 3,7 quamdiu Crassi fuit ambitionis labore vita -cta. SEN. epist. 104,7 mens ubique, quo -atur, inveniet. QVINT. inst. 12, 1, 5 *mens* libera ac tota, nulla -ente atque alio ducente causa. 12, 1, 7 *mala mens* cum insidiatur, spe, cura, labore -itur (*syn.* occupari). **2** *absolute* -i: *acced. abl. loci sim.*: GAIVS dig. 13, 4, 1 quia aliis locis necessario -retur. AMM. 19, 8, 5 cum multitudo nostrorum manu conserta -retur. *acced.* per: FLOR. epit. 3,6,1 per diversa terrarum -ctus (de- *B*, distractus *NL*). MIN. FEL. 10,5 per universa -ctus *deus* (*syn.* occupatus). AMM. 24,7,6 cum armatorum nulli per diversa -rentur. SIDON. epist. 8,3,1 animus ... nunc per nocturna suspiria, nunc per diurna officia -ctus. *acced.* circa: FLOR. epit. 4,12,1 -cto circa mala sua imperio. AMM. 31,15,8 circa extinguendum incendium (*cf. infra l. 76*) -itur multitudo. GLOSS. V 661,14 circum negotium -ctus. *acced.* ad *c. gerund.*: AMM. 28,5,11 imperatore ad struenda munimenta -cto (de- *V*).

3 *aliquis aliquem* -it: **a** *aliqua re*: FRONTIN. strat. 1, 8, 2 ut infamiā *Fabium* -ret. FLOR. epit. 4,1,2 incendiis urbem (*cf. supra l. 72*). FIRM. math. 3, 2, 26 in duodecimo loco Saturnus *eum, qui sic cum habuerit collocatum*,...-it servitio (*i. portendit futurum esse, ut multifariam vexetur difficultatibus a servis allatis*). HIL. trin. 1, 13 *deus nos* ... corporali praeceptorum observatione -erit (PRISCILL. tract. 6, 93 p. 70, 19. *cf. l. 56*). **b** *solum positum*: *in re militari fere i. q. detinere* (*aliter p. 1550, 76*): FRONTIN. strat. 3, 9, 8 dum urbis (*Gundermann*, domibus *HP*) propugnatores -it. FLOR. epit. 2,13,1 ut Romanum a tergo -rent.

C *plane i. q. impedire*: *res*: ZENO 1,1,5 cur legem lege -is? 1,3,2 legibus suis suas leges impugnat: ius iure -it. *homines*: AMM. 22, 8, 25 horrore caeli -cti. 31, 2, 11 nullius religionis ... reverentiā aliquando -cti.

D *accedente dativo fere i. q. vindicare*: HIL. in Matth. 10, 23 p. 976^{B} *voluntatis arbitrium* totum hominem quodam coniugii sibi iure -it.

III *vi praepositionis debilitata fere i. q. tendere* (*nisi forte haec omnia ad* destringo *vol. V p. 770, 66 sqq. pertinent*): RVFIN. Greg. Naz. orat. 1 p. 29,13 per -ctos (de- *V*) in excelso funes. 5 p. 175,16 arcus -cto (de- *R*) ... nervo cordaque distenta. Basil. hom. 5, 15 robusta membra et valida nervorum compage -cta. AVG. quaest. hept. 4,3 de tabernaculo -endo (distinguendo VT^{2}, destr- *cett., Zycha*), levando, erigendo.

syn. et iuxtapos.: alligare *et* astringere (SEN. dial. 7,16,3), distendere (RVFIN. Greg. Naz. orat. 5 p. 175, 16 AVG. epist. 118, 2), distrahere (SEN. contr. 2, 3, 6), alio ducere (QVINT. inst. 12, 1, 5), impedire (AVG. op. monach. 26, 35), obligare (CIC. Verr. 1, 24), occupare (SIDON. epist. 9, 13, 2), in alia vocare (SEN. benef. 5, 23, 1). *opp.*: avocare (PLIN. epist. 1, 24, 3 *p. 1551, 49*).

part. perf. pro adi. **districtus**, -a, -um -ctus ab *aliqua re infra l. 25*, in, inter *res sim. v.* distringo *compar*: CIC. *infra l. 26*. MART. CAP. *infra l. 34*. CONSENT. gramm. *l. 41*. **1** *i. q. occupatus* (*opp.* vacuus *l. 32*): **a** *de hominibus vel animo hominis*: CIC. ad Q. fr. 2, 15, 1 numquam me a causis (*cf. p. 1551,51*) et iudiciis (*cf. p. 1551,16*) -iorem fuisse. SEN. dial. 10, 7, 3 quando -us animus nihil altius recipit. epist. 56, 9 imperatores ... militem ... labore compescunt et expeditionibus detinent: numquam vacat lascivire -is (de- pP^{1}). 90, 16 *natura* noluit esse -os (*i. variis curis occupatos*). FLOR. epit. 3, 5, 4 *v. p. 1551, 28*. APVL. met. 10, 35 lectulo probe coaptando -us (de- *cod., Helm*) inservit. IVL. SEV. rhet. 3 p. 356, 20 aliter ... apud vacuum, aliter apud -um *iudicem* (distractum *P*). **b** *de officio, cura*: TRAIAN. Plin. epist. 10,9,9 ad tam -um officium. MART. CAP. 6,577 (*p. 771,10 et 26 delend.*) desudatio curaque -ior. . forensis rabulationis partibus illigata. **2** *t. t. gramm.*: versus -us (*opp.* coniunctus): MAR. VICTORIN. gramm. VI 214, 24 quae sunt *species in caesura hexametri versus*? coniunctus, -us, mixtus, divisus; ... qui -us? qui in scandendo sensum seu partes orationis separatas in se habet (*cf.* AVDAX gramm. VII 340, 7). **3** *i. q. strictus*: CONSENT. gramm V 403, 35 interdum evenit quiddam aut sono gratius aut necessitate -ius.

deriv.: districtio, districtivus. *Vetter.*

distrophos *adi.*, δίστροφος. SERV. gramm. IV 469,11 (*de metris Horati*) tertia ode dicolos est -fos (*item* 469, 20. 470, 3. 9. 471, 4. 15. 27 31. 35. 472, 3 = SCHOL. Hor. p. 5 *sqq.*, *ubi* -phos *codd.*).

distros *v.* dystros. **distrūctio, distruo** *v.* destr-.

distrunco, -āre [*a* dis- *et* truncus, *cf.* truncare. *Th.*]. *i. q. dissecare*: PLAVT. Truc. 614 iam ego ⟨te⟩ hic agnum faciam et medium -bo.

teris **distulis** GLOSS. V 396, 25. *cf. c.* distollo *et c.* differo *I* (*v. p. 1070, 81*). *D.*

disturbātio, -ōnis *f. a* disturbare. *i. q. turbatio, conturbatio, perturbatio*: **1** *proprie i. q. eversio, excidium*: CIC. off. 3, 46 utilitatis specie in re publica saepissime peccatur, ut in Corinthi -e nostri. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 11 *init.* p. 791 ed. Bas. -e ... muri (*Ios. 5, 348* καθαίρεσιν). **2** *translate*: SCHOL. Stat. Ach. 1, 220 Iris ... numquam ad conciliationem mittitur ... sed ad -em.

disturbātor, -ōris *m. a* disturbare. *i. q. turbator*: EVGRAPH. Ter. Andr. 699 -em esse nuptiarum.

disturbo, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* turbare. *inde a* PLAVTO. -āt *pro* -vit: LVCR. 6, 587. GLOSS. διαθορυβῶ. διαταράσσω. destituit: -vit. NOT. Tir. 49, 80 -at. [*francog. vet.* destorber. *M.-L.*]

I *proprie*: **A** *generatim*: *de iis, quorum ordo tollitur, quae turbantur, dissipantur sim.*: **1** *de rebus* (*cf.* NON. p. 97, 9 difflare est flatu -are): CIC. div. 1, 76 simia ... et sortes ipsas et cetera, quae erant ad sortem parata, -vit et aliud alio dissupavit. SEN. contr. 9, 2, 21 vide ne virgae tuae pocula nostra -ent. suas. 5, 1 (*tropice*) *Xerxes* -ata arma non repetit. VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 (*verba Archimedis*) noli ... istum (*sc. pulverem*) -are! SEN. Phaedr. 1011 auster Sicula -at freta. COLVM. 11, 2, 38 si qua ... in vineis ... fossor -vit (*cf. ibid.* disiectos palos). APVL. met. 7, 21 (*de asino*) -ato gestamine, ... stramentis abiectis. 9, 1 nec pauca rerum apparatus cibarii, mensas etiam ... impetu meo collido atque -o. **2** *de hominibus*: CIC. Mil. 91 contionem gladiis -ari. PS. SALL. rep. 2, 2, 4 nobilitatis factionem -vit. VINCENT. LER. 4, 6 -ati *sunt* clerici.

B *speciatim de iis, quae evertuntur et delentur*: **1** *de rebus aedificatis, extructis sim.*: PLAVT. Pseud. 550 (*tropice*) -a quas statuisti machinas (*i. consilia fraudulenta*). RHET. Her. 1, 12, 21 pontes (2,12,17). VARRO rust. 3, 16, 17 opus (CAES. civ. 1, 26, 1 opera). CIC. Tull. 21 tectum villamque (53 dom. 98 Sest. 84). 53 aedificium (LEX Tarent. [Corp. I^{2} 590] 33 neiquis ... aedificium detegito neive demolito neive -ato. *sim.*: LEX Vrson. [Corp. I^{2} 594] 75, 18). dom. 103 porticum (Att. 4, 3, 2 -ata porticus reficiebatur). dom. 113 *domum* (har. resp. 33. 58 Phil. 1, 12. 5, 19 LVCR. 6, 241). dom

[*Nelz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

114 monumentum. parad. 28 parietes. epist. 15, 4, 10 omnibus partibus urbis -atis aut incensis. LVCR. 2, 1102 aedes (*cf.* LACT. inst. 3, 17, 11). 5, 119 moenia mundi. 6, 587 urbes. CORP. VI 1252 (*a. 46*) arcús ductús aquae Virginis -atós ... novós fecit ac restituit. SEN. nat. 6, 17, 2 *spiritus* saeptum omne -at. CORP. XI 5418 (*Asisii, descr.*) aram et crepidinem fecit, ídem d⟨i⟩s⟨t⟩u⟨r⟩b⟨at⟩am (*suppl. Bormann*) a novo res⟨tit⟩ui⟨t⟩. *neutr. pl. pro subst.*: IREN. 3, 12, 14 reaedificabo tabernaculum David . . . et -ata eius aedificabo.

2 *de aliis rebus*: CIC. nat. deor. 2, 41 *ignis* cuncta -at ac dissipat. VITR. 5, 3, 6 designationes ... undarum (*sc. circuli, qui lapide in aquam immisso nascuntur*) . . . cum interpellentur offensionibus, primae redundantes insequentium -ant designationes (5, 3, 7). SEN. nat. 1, 2, 7 omnem figuram fugiens aqua -at. 4, 5, 4 -ata nive. TERT. apol. 9 nec refert, natam quis eripiat animam an nascentem -et.

II *translate*: TER. Andr. 182 ad -andas nuptias ([*cf.* EVGRAPH. Ter. Andr. 663 -at: dirimit, intercedit]. APVL. met. 4, 26 dispectae -ataeque nuptiae). ACC. praetext. 587 ne horum divid⟨i⟩ae et discordiae dissipent [et] -ent tantas ... civium divitias. RHET. Her. 2, 21, 33 collectionem (*sc. ab adversario institutam*). CIC. S. Rosc. 111 vitae societatem. leg. agr. 2, 37 si hoc dissuadere (*sc. legem*) est ac non -are atque pervertere. Sull. 15 iudicium tollere ac -are (71 vi et armis. Sest. 135 vi. Vatin. 34. or. frg. A VII 17 [*cf.* ASCON. Corn. p. 53, 5 St.]). epist. 11, 21, 5 cum quidam de collegis nostris agrariam curationem ligurrirent, -vi rem totamque nobis integram reservavi. LVCR. 1, 557 longa diei infinita aetas anteacti temporis omnis quod fregisset adhuc -ans dissolvensque (*opp.* reparari). SALL. or. Phil. 13 pax et concordia -antur palam, defenduntur occulte (15 bello concordiam quaeris, quo parta -atur. LVCAN. 4, 210 multo -at sanguine pacem. OPTAT. 2, 16 p. 51, 2 CASSIOD. in psalm. 71 praef.). SEN. dial. 1, 6, 4 dum illis licet stare et ad arbitrium suum ostendi, nitent et imponunt; cum aliquid incidit, quod -et ac detegat, tunc *eqs.* 6, 26, 2 quantis fortuna procellis -et omnia. 9, 17, 3 conversatio ... dissimilium bene composita (*cf. infra l. 41*) -at. epist. 114, 15 quidam praefractam et asperam probant *compositionem orationis*; -ant de industria, si quid placidius effluxit. PS. SALL. rep. 2, 6, 5 sua consilia -erunt. ITALA Is. 3, 12 (Tert. adv. Marc. 5, 15 p. 468, 1) seducunt vos et vias pedum vestrorum -ant (ταράσσουσιν, VVLG. dissipant). DIOM. gramm. I 453, 21 soloecismus est contra rationem Romani sermonis -ans orationem. EXVP. 3 Sulpicium . . . seditiosis contionibus rem publicam -antem. HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 848 ferrum et opertorium aereum virtus tua, id est secans et dividens, et bene composita (*cf. supra l. 33*) -ans. COD. Iust. 12, 19, 13 pr. licentiam temporis ... -asse (*sc. officii*) merita ac in multitudinem divulgasse.

derivata: disturbatio, disturbator. *Nelz.*

[**disturio** *v.* distario.]

disturpiat NOT. Tir. 42, 60 *post* turpis. *a* dis- *et* turpis. *v. Heraeus, Archiv 12 (1902) 41. cf.* deturpare.

⟨di⟩scedo **disvādo** GLOSS. V 623, 40 *a* dis- *et* vadere.

disvestīre NOT. Tir. 128, 54 *a* dis- *et* vestire. *v. Heraeus, Archiv 12 (1902) 42.*

disulcus, -a, -um (-is, -e) [*cf. c.* di- *et c.* bisulcis, -us. *Th.*].

1 PAVL. FEST. p. 72 -us porcus dicitur, cum in cervice saetas dividit. *cf.* GLOSS. II 53, 8 -is ⟨porcus *suppl. Dammann, Comm. Jen. V 44*⟩ χοῖρος (χοῖρος *al.*) διχαίτης διαυλαξ (διετής *et* διχαίτης *g*, διχαίτης *h*). *cf.* II 30, 31 bisulcum δίαυλον. 2 GLOSS. II 476, 60 -a χηλή. *cf.* II 577, 5 disulca.

[**disūniuntur** tenacium matrimoniorum nexus ARNOB. nat. 3, 27 (*Salm.*, dissuriun'tur *P*, dissuuntur *Sab.*, *Reiff.*)].

disyllabātus, -a, -um *cf. c.* disyllabus. *i. q. disyllabus*: VIRG. gramm. epist. 1 p. 117 si ... -us fuerit nominativus cassus singularis. *n. pl. pro subst.*: VIRG. gramm. epist. 3 p. 155 ad -a tendamus.

***disyllabus**, -a, -um, δι(σ)σύλλαβος, *cf. c.* bisyllabus. *in codd. passim* diss-. *acc.* -on: LVCIL. 544. *t. t. gramm.*: 1 *adiectivum vel ita, ut subst. necessario supplendum sit*: DIOM. gramm. I 431, 19 vox. 432, 8 partibus orationis (SCHOL. Porph. Optat. 15). 433, 10 *praepositiones* (PRISC. gramm. III 27, 8. 17). 474, 15 pes (DON. gramm. IV 369, 19 SERG. gramm. IV 480, 22 *FORTVN. gramm. VI 280, 12 Ps. BASS. gramm. VI 307, 2 SACERD. gramm. VI 492, 15. 497, 7 TER. MAVR. 1358 *cf.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 207, 7 AVDAX gramm. VII 334, 1). I 508, 12 verbo (508, 19. 510, 13 PRISC. gramm. II 459, 19 VLT. SYLL. gramm. IV 243, 4 CLEDON. gramm. V 33, 21 BASS. gramm. VI 257, 16 GRAMM. suppl. 11, 19. 21). PRISC. gramm. II 119, 7 *nomina* (524, 28). II 460, 22 tam praesens quam praeteritum (MACR. exc. gramm. V 624, 18). PROB. cath. gramm. IV 22, 31 'ius' (*sc. terminatio vel vocabulum in 'ius' desinens*) . . . -um vel amplius (*opp.* monosyllabon). 41, 7 structura (SACERD. gramm. VI 493, 20). CASSIOD. gramm. VII 158, 13 (*ex Papiriano*) ut *genetivus* non esset -us ... sed trisyllabus. MART. CAP. 3, 288 interiectiones.

2 *pro substantivo vel ita, ut ad substantivi naturam prope accedat*: a *neutrum* (*sing. et plur.*): LVCIL. 544 -on elige quodvis. QVINT. inst. 1, 5, 31 in -is prior *syllaba acuta est* (PRISC. gramm. II 71, 13 in -is Graecis. III 467, 13 in -is ... diaeresin ... facere. 526, 30 quod in -is venit. VLT. SYLL. gramm. IV 247, 8). CHAR. gramm. I 19, 7 -a flexa ... apud nos primae sunt declinationis *eqs.* DIOM. gramm. I 306, 12 quae . . . -a sunt (306, 18). EXC. Bob. gramm. I 541, 11 haec sola -a diverse efferuntur, vas vadis *eqs.* PRISC. gramm. II 298, 6 'dii' et 'diis' ... pro monosyllabis ponuntur, . . . quae vero secundum analogiam proferuntur, id est 'dei' et 'deis', -a sunt (298, 14). 543, 10. 545, 11 -a in 'vi' desinentia secundae vel tertiae coniugationis. III 459, 5 *versus Aeneidis primus* depositione (*i. exitu*) terminalis in -um. PROB. cath. gramm. IV 27, 23 exceptis duobus, uno monosyllabo ... et uno -o, quod genetivo ... plus crescit, Ceres Cereris. *al. passim.* b *femininum*: PRISC. gramm. III 521, 9 -ae, quae priorem productam habent et posteriorem correptam, priorem syllabam circumflectunt.

dītābilis locupletabilis GLOSS. V 451, 50. *i. q. qui ditari potest. a* ditare.

dītālis *v. Onomast.*

διτάριοις (*i.* dita⟨ta?, to?⟩riis) πλουτοποιοῖς GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ. *a* ditare *vel* ditator. *i. q. divitem faciens.*

dītātor, -ōris *m. a* ditare. *is qui divitem facit. translate i. q. beator*: AVG. conf. 5, 5, 8 spiritum sanctum, -em fidelium tuorum. IOH. BICL. chron. II p. 218, 587, 7 ecclesiarum . . . conditor et -r efficitur (GREG. TVR. Franc. 6, 20 profluus -r ecclesiarum). PETR. CHRYS. serm. 9 p. 214ᴬ ad te venit tuus -r in paupere.

dītēsco, -ere [*a* dives, ditis. *Th.*]. *i. q. divitem fieri, lucrari* (GLOSS. πλουτῶ, -it πλουτίζεται. *cf.* V 645, 16 opulescere -ere): 1 *proprie* (*interdum prope accedit ad notionem translatam*): a *pecuniis vel opibus* (*absolute vel c. abl. instr.*): LVCR. 5, 1249 feras interficere et -ere praeda. HOR. sat. 2, 5, 10 accipe, qua ratione queas -ere. PERS. 6, 15 si ... omnes -ant orti peioribus. HIL. in Matth. 19, 9 periculosa cura est, velle -ere (PS. AVG. serm. 359, 2 alterius paupertate. LEO M. epist. 4, 3 fenore). 27, 11 per incrementum vel munificentiae vel laboris opulentum posse -ere. AMM. 17, 10, 10 rapinis -ere assueti *regis* (AVG. spec. 6 p. 49, 18). AVG. serm. 18, 3 nolens manducare, ut -at. PS. AVG. serm. 106, 8 terram, in qua -as et emineas. CYPR. GALL. gen. 835 placido -it in actu *Isaac.* 978 muneribus. LEO M. serm. 17, 2 qui ... pecunias amat ... hac usurarum arte -at, ut *eqs.* SALV. gub. 4, 31 ut eorum, quae leviter ferebant (*sc. vectigalium*), imminutione -rent *divites.* CASSIOD. var. 6, 20, 5 ut ille magis possit -ere, qui lucra turpia nescit optare. MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 5 (*bis*). 5, 4. VEN. FORT. vita Germ. 13, 45 ut ... de suis talentis egeni -rent. b *hominibus, fere i. q. donari*: LVCR. 4, 1253 unde *mulieres* . . . partu possent -ere. CYPR. GALL. gen. 498 Abramo -it coniuge Sarra. c *variis rebus i. q. augeri, compleri, ornari*: HIL. in psalm. 64, 13 *terra* visitata a deo multiplicatis gratiarum muneribus -it. SYMM. epist. 1, 5, 2 ut quaestuum summa -at. CLAVD. 17, 308 largo -at harena sanguine *ferarum occisarum.* 22, 396 cunctis -ant horrea ventis (*sc. messibus vehendis*). carm. min. 27, 22 *Phoenix* sparso ... super -it in auro. CASSIAN. c. Nest. 7, 3, 4 ut ... augmentis ineffabilibus cibus ipse *quinque milium* -ret. ENNOD. dict. 1, 8 verni opibus prata -unt.

2 *translate de animo, mente* (*additur abl. instr. vel* de): ITALA II Cor. 8, 9 (Hil. in psalm. 68, 25) *Christus* se ipsum, ut nos -remus, paupertavit (πλουτήσητε, VVLG. divites essetis). HIL. in Matth. 16, 11 -ere nos dominus detrimento animae et corporis voluit. SYMM. epist. 7, 9 litterarum dote. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 6 -e de Iesu Nave (*i. de libro I. N.*), -e de omnibus simul iudicibus *eqs.* AVG. civ. 1, 10 p. 18 D. cui (*sc. domino*) pedisequus mente -ret *bonus servus.* LEO M. serm. 48, 1 incremento -unt proprio, qui profectu laetantur alieno. 95, 2 beata ... paupertas, quae ... caelestibus bonis -ere concupiscit. SALV. eccl. 3, 4 idcirco locupletibus divitias a domino dari ... ut bono opere -ant. ENNOD. epist. 7, 19, 3 p. 187, 20 ut bonorum -am societate. 8, 37, 1 p. 224, 5 -it ... lingua nutrita beneficiis. dict. 12, 2 qui fenus litteris solverit, plus -et. 13, 1 de susceptae dictionis messe -imus . . ., quando relatorem meritum relationis amplificat. FVLG. RVSP. serm. 5, 6 reddendo -it redditor caritatis. CASSIOD. in psalm. 30 concl. cum se anima huic praedicationi (*sc. psalmo tricesimo*) ... sociaverit, trigenaria remuneratione -at. 73, 18 ut *humiles*, quia pauperes *Christi* facti sunt, ipsius largitate -ant. GREG. M. moral. 18, 14 (*ad* psalm. 110, 6 virtutem operum suorum annuntiabit populo suo, ut det illis hereditatem gentium), ut, eam (*sc. fortitudinem operationis domini*) qui audierit, donis -at.

dithalassus, -a, -um *v.* bithalassus. *Bannier.*

dithiambrion *v.* thriambion.

dīthyrambicus, -a, -um διθυραμβικός. *neutr.* -on: *l. 74.* CIC. opt. gen. 1 poematis ... -i. DIOM. gramm. I 502, 14 qualitates carminum sunt sex, heroica, comica, tragica, melica, satyrica, -a. MAR. VICTORIN. gramm. VI 50, 33 metrorum genera alia a dis appellata, ut -on, priapicon. 129, 11 -i metri origo. SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 133 quae carmina (*sc. quibus dii placantur per ora puerorum et puellarum*) -a vel poema (paeanes? *Plasberg*) vocantur. MART. CAP. 5, 519 modo anapaesticum (*sc. numerum*), modo -um (*β*, dithyrambum *cett.*) laudat *Cicero* (*cf. infra l. 84*). 9, 965 (*de speciebus melopoeiae*) mesoides, quae et -a nominatur, quae tonos aequales mediosque custodit.

dīthyrambus, -ī *m.* διθύραμβος. *de etymologia*: SCHOL. Hor. carm. 4, 2, 11 volunt dictos -os, veluti cui licet alio uti ostio; hoc enim vocabulo ingressus graece appellatur. *v. etiam supra l. 73.* *per abusum adiective* (*neutr.* -on) *v. p. 1555, 3.* CIC. de orat. 3, 185 anapaestus . . . ecfloruit, inde ille licentior et divitior fluxit *[Becker †]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-us, quoius membra et pedes ... sunt in omni locupleti oratione diffusa. HOR. carm. 4, 2, 10 *Pindarus* per audaces nova -os verba devolvit (SCHOL. *ad l.* -on carmen est, ex quo libri in Liberum patrem compositi sunt. hos -os audaces ideo dixit, quia ceteris rithmis vehementiores sunt vel quia nova verba in his Pindarus scripsit). FRONTO p. 146, 3 N. Liber -orum cognitor. p. 237, 4 Arion ... cithara et -o primus. APVL. Plat. 1, 2 *Plato* tragoediis et -is stilum (sentilem *codd.*) finxit (*F*, fixit *cett.*). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 134 carmina, quibus dii placantur, hoc est: paeanas, -os, hymnos, prosodia. SCHOL. Hor. carm. 4, 2, 11 ('pedibusque fertur lege solutis') lex pedum non quaeritur et syllabarum, sed quali sono vocis -i et quali rithmo cantentur. serm. 2, 1, 1 eclogae haec nomina habent: si ad Iovem, hymni; si ad Apollinem aut ad Dianam aut Latonam, paeanes; si ad Liberum aut Semelem, -i. MAR. VICTORIN. gramm. VI 59, 26 haec (*sc.* ἐφύμνια) ... vel hymnis vel -is supercini moris est. RVFIN. gramm. VI 567, 23 rhetoras pulchros Theophrastus ornat membra dispergens bona -i fusa per partes. SIDON. epist. 4, 3, 8 *hymnus tuus* quoslibet lyricos -os amoenitate poetica ... supereminet. *Becker †.*

dītiae *v.* divitiae.

dītifico, -āre [*cf. c.* dives, ditis *et c.* facere. *Th.*]. *proprie i. q. divitem reddere*: CASSIOD. var. 8, 26, 4 cum vos ... munera nostra ... -ent. *translate i. q. ornare, honorare*: PAVL. NOL. epist. 13, 28 neque ... nubentem *coniugem* locupletaveras, ut nunc -as quiescentem (*i. mortuam*).

dītificus, -a, -um *cf. c.* ditificare. *i. q. divitem reddens*: CYPR. GALL. num. 676 -ae ... munera pacis.

dītior, dītissimus *v.* dives.

***dīto,** -āvī, -ātum, -āre [*a* dives, ditis. *Th.*]. *prisce* divito *q. v.* GLOSS. -are ⟨divitem⟩ facere. -vit locupletavit, divitem fecit. -or gifyrdro (*anglosax. i. promoveo, augeo*). -atur dives fit. -atus dives factus. *graecolatine* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A λυκέρτα διτεύουσιν· ἄδηλα πλουτοῦσιν. *cf.* BEDA gramm. VII 270, 29 -o et divito idem et locupleto, graece πλουτίζω. *legitur inde a* RHET. Her. *p. 1556, 38.*

I *rebus corporeis* -are: **A** *i. q. divitem reddere aliquem addito vel omisso abl. instr. sive praepos. pass. saepius fere i. q. divitem fieri vel esse*: CVLEX 343 vis Argea ... -ata ... praeda arcis Ericthoniae (VAL. MAX. 4, 3, 5 *praeda* exercitum urbemque. EVTR. 2, 22, 1 militem ... praeda. IORD. Get. 17, 94. *cf.* LAMPR. Alex. 55, 2 de praeda ... exercitum). HOR. epod. 1, 32 satis superque me benignitas tua -vit. 17, 60 -asse Paelignas anus (SCHOL. adhibuisse ... magnis mercedibus). epist. 1, 6, 6 maris ... Arabas -antis et Indos. OV. Pont. 2, 7, 62 -ata est spoliis perfida turba meis (SCHOL. Stat. Theb. 7, 177 PHOC. carm. de Verg. 97 CLAVD. 15, 197 COD. Theod. 8, 4, 22). LIV. 1, 57, 1 rex ... ipse -ari, exhaustus magnificentia publicorum operum, ... studebat. 9, 31, 11 -andi ex hoste militis (21, 60, 9 castra militem -vere. EVTR. 2, 22, 1 MARCELL. chron. II p. 96, 504, 20). 37, 54, 13 praemiis belli -are socios (TAC. ann. 15, 71 IORD. Get. 17, 94). 41, 20, 3 nihil expectantes. PLIN. nat. 35, 200 sanguine Quiritium et proscriptionum licentia -atos (*cf.* SPART. Geta 4, 4 *ex proscriptionibus* -ati sunt). VAL. FL. 6, 145 -ant sua mulctra Satarchen. STAT. Theb. 7, 177 (*Bacchus loquitur*) novercales luimus (*P*, ru- ω) -are Mycenas. MART. 8, 15, 4 -ant Latias tertia dona (*i. congiarium*) tribus. 8, 56, 21 quid Varios Marsosque loquar -ataque vatum nomina (*i. -atorum vatum n.*). SVET. Nero 6, 3 Crispi ... hereditate -atus est *Nero* (CAPITOL. Pius 1, 9). Galba 5, 2 testamento. ITALA I Cor. 4, 8 (Tert. pudic. 14 *cf.* ieiun. 12) iam -ati estis, iam saturati estis, iam regnatis (ἐπλουτήσατε, VVLG. divites facti estis). apoc. 3, 17 (cod. g Primas. Cypr. eleem. 14 *al.*) dives sum et -atus sum (πεπλούτηκα, VVLG. locupletatus). SPART. Hadr. 15, 1 amicos (VOPISC. Aurelian. 45, 3). 16, 11 doctores. 22, 9 LAMPR. Comm. 10, 9. 11, 2. 16, 9 CAPITOL. Pert. 8, 1 SPART. Sept. Sev. 8, 2 LAMPR. Alex. 22, 6 VOPISC. Aurelian. 23, 4. IVVENC. 1, 102 humiles opibus -vit egentes *deus* (AMM. 27, 3, 6 VVLG. Dan. 11, 2 DRAC. laud. dei 2, 737). FIRM. math. 1, 7, 26 pecuniarum parricidali collatione. IVST. 9, 2, 7 patrimoniis. PS. AVR. VICT. epit. 20, 6. EVTR. 8, 4 publice privatimque ... omnes. 9, 21. ZENO 1, 3, 5 miseriis ... alienis (AMM. 26, 6, 8 luctibus alienis. 26, 10, 11 casibus alienis). AVSON. 292, 7 populos et moenia. AMM. 24, 3, 4. 26, 10, 14. 27, 3, 14 ablationibus matronarum. 28, 6, 18 SCHOL. Cic. Bob. p. 149, 19 St. AMBR. exc. Sat. 1, 55 VVLG. gen. 14, 23. 31, 1 de illius facultate -atus. I reg. 17, 25 divitiis magnis (POMER. 2, 13, 2). Iob 15, 29 prov. 8, 21. 21, 17 qui amat vinum et pinguia, non -bitur. 23, 4. 28, 20. 22 Ier. 5, 27. Ezech. 27, 33 in multitudine divitiarum tuarum et populorum tuorum -asti reges terrae. CLAVD. 1, 44 *Probus* largior imbre sueverat ... hominum -are catervas. 7, 70 *gentes* -at Orontes. 17, 29 *moenia Pellae* famulus quondam -vit *Hydaspes*. 18, 91 iuvenum flammis ... Lais e gemino -ata mari. 20, 24. 22, 148 cohortes. 28, 73. PAVL. NOL. epist. 13, 21 *Iob* divitias ... recepit et -atus est triplo. AVG. quaest. hept. 1, 108 *Iacob* plurimum -atus fuit. bon. viduit. 21, 26 -andis avaris (*opp.* adiuvandis egenis). OROS. hist. 3, 2, 14 civitates secura iuvenum peregrinatione -antur. COD. Theod. 9, 42, 22 (*a. 408*) *opibus praedo* usus est ad omnem -andam inquietandamque barbariem. OP. imperf. in Matth. 43 p. 876 alter pauperescit, alter -atur. DRAC. Orest. 110 ducem -atum sorte duelli. ENNOD. epist. 9, 3, 1 opum largus supra copias -atus est, si credit subsidium, quod pauper obtulerit. 9, 23, 5 Gothorum catervas ... larga praediorum collatione -asti. IVNIL. 2, 7. IORD. Get. 57, 292 muneribus. HIST. Apoll. rec. B 17 (locupletare rec. A). *absolute*: PANEG. 12 (2), 16, 1 optimus ille -bat, non etiam diligebat. HIL. c. Const. 5 *Constantius* non proscribit ad vitam, sed -at in mortem. VVLG. I reg. 2, 7 dominus pauperem facit et -at.

B *i. q. implere, complere, augere*: **1** *aliquid (aliqua re). pass. interdum fere i. q. crescere*: LVCR. 2, 627 aere atque argento sternunt iter omne viarum largifica stipe -antes. PANEG. in Mess. 184 flavi -antes ordine sulci horrea. COLVM. 3, 9, 1 rerum omnium parens natura quasque gentes atque terras ... muneribus propriis -vit. DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) II 8 aerarium nostrum -vit (AVG. civ. 5, 16 p. 221 D. publicum aerarium privatis rebus angustis. 5, 18 p. 227 *consulum pauperum* triumphis publicum -batur aerarium). STAT. Theb. 2, 49 umbras trames agit nigrique Iovis vacua atria -at mortibus (*i. mortuis*). 6, 206 -antur flammae *rogi Archemori* (*sc. argento et auro vestium sim. liquescentibus*). TERT. adv. Marc. 5, 17 p. 634 oculos luce -vit *deus*. ITALA psalm. 64, 10 (Aug. quaest. hept. 1, 144) multiplicasti -are *terram* ([πλουτίσαι. VVLG. locupletare]. PANEG. 12 [2], 4, 2 *terrae Hispaniae* excolundae atque adeo -andae ... supremus ille rerum fabricator indulsit. *cf.* ALC. AVIT. carm. 1, 265 *unda Nili* -ura suam certo sub tempore terram). PALLAD. 14, 154 frondes pulchro -at odore feras *phyllis*. NOVATIAN. trin. 22 *homo nascens* non exinanitur, sed potius augetur atque -atur. CYPR. GALL. gen. 786 coniuge cum dicta (*sc. Rebecca*) patriam -erat aulam *Isaac*. BOETH. cons. 3, 8 vers. 6 ut pisce -etis dapes. ENNOD. carm. 1, 8, 4 *Titan* -at mundum nobilibus radiis. **2** *aliquem aliqua re*: *fere i. q. donare, afficere*: STAT. Theb. 6, 920 ambos *certare cupientes* aurata casside -at *Adrastus*. CLAVD. 3, 346 *Stilicho* me de more trophaeis -at. rapt. Pros. 3, 293 (*Pluto ad Proserpinam*) fulvis semper -bere pomis. SIDON. epist. 2, 13, 6 clientem *Damoclem* ... conchyliato -at indutu *Dionysius*. SERM. Caspari Anecd. p. 330, 11 virginem *Mariam* prole -atam. **3** *fere i. q. pretiosum, aureum reddere*: CLAVD. 3, 163 coepere columnae -ari subitoque trabes lucere metallo. 24, 230 -bat ... quidquid Mida tangeret auro. *cf.* 8, 38 Hesperidum ... quos -at fabula ramos.

II *rebus incorporeis* -are *fere i. q. ornare, augere, beare sim.; de iuncturis v. p. 1555, 36*: RHET. Her. 4, 53, 66 *urbs* triumphis -ata certissimis, clarissimis locupletata victoriis (STAT. Theb. 5, 306 *insula* Getico nuper -ata triumpho). HOR. ars 57 cum lingua Catonis et Enni sermonem patrium -verit. STAT. silv. 5, 3, 150 quantumque ... -vit agrestes Ascraeus senex (*sc. praeceptis*). QVINT. decl. 321 p. 263 nunc te circumfluens pecunia, nunc ista mancipia et quidquid quaesisti scelere -bunt. TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 505 mendicissimus, qui nec filium unde -ret habuit nisi de alieno. ITALA I Cor. 1, 5 (Hil. in psalm. 64, 13) in omnibus -ati estis in ipso, in omni verbo et scientia (ἐπλουτίσθητε. VVLG. divites facti estis). II Cor. 8, 9 (Ambr. in Luc. 2, 41. *cf.* Ambr. Noe 10, 35 obit. Valent. 30 AVG. civ. 17, 4 p. 208 D. in psalm. 81, 3) propter vos factus est *Christus*, ut illius inopia vos -remini (πλουτήσητε. VVLG. divites essetis). PANEG. 12 (2), 17, 4 honoribus. ZENO 1, 2, 9 *deus hominem* regni caelestis participatione -vit. 2, 44, 1. PRISCILL. tract. 6, 108 mysterium futuri baptismatis divini sanguinis effusione -andum. 7, 113 domicilium ... perennis vitae splendore -atum. TYCON. 7 p. 79, 26 putant superbi ... sapientia -ari. FVLG. aet. mund. p. 153 bonorum immerentem exitum perpetuae vitae commoditate -are. AMBROSIAST. in II Cor. 3, 12 nos superioris gratiae dono -are dignata est *divina clementia* (*cf.* PELAG. in I Cor. 1 p. 718^B *amicos dei* omni gratia ... -atos). HIER. epist. 47, 2, 2 ut nobis vestros tribuatis aspectus et per occasionem sanctorum locorum tanto -etis munere. 54, 3, 3 *anima* credit in Christum et hac ambitione -ata pergit ad sponsum. PELAG. in Rom. 8 p. 683^D *per charismata* -erunt omnem terram *discipuli Christi*. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 13 de *Christi* perfectione -ari. hist. mon. prol. ex *Christi thesauro*. hist. 1, 4, 10 mundum ... religionis profusione. PAVL. NOL. epist. 23, 34 debilem pauperem ... sanitate. 34, 8 reditu ... aeterno. ISID. Goth. 1^a chron. II p. 267 (*ad Spaniam*) te ... ubertate gignentium indulgentior natura -vit. ANON. de mach. bell. 4 res publica moribus -ata firmabitur. *al. passim.*

***ditonus,** -a, -um, δίτονος. *duobus tonis vel intervallis constans; terminus in re musica. neutrum subst.* BOETH. mus. 1, 21 *enarmonium* cantatur in omnibus tetrachordis per diesin et diesin et -um (1, 23 constat *enarmonium* ... ex diesi et diesi et -o incomposito, quod scilicet propter eandem causam incompositum nuncupamus, quoniam in uno collocatum est intervallo). 4, 6 p. 320 trite hyperboleon ... tonum ... distans ab ea, quae est paranete hyperboleon diatonos, -um vero ab ea, quae est nete hyperboleon. CASSIOD. art. 5 p. 1210^D hypolydius est ... hypodorium -o praecedens *eqs.*

? ditro id est quod intra bubone de palma nascitur GLOSS. III 538, 28. *quid lateat incertum*, δέρτρον *confert Bücheler.*

ditrochaeus, -ī *m.*, διτρόχαιος. *pedis genus, i. q. duplex trochaeus. definitur*: DIOM. gramm. I 481, 5 *diiambo* contrarius est -us ex longa et brevi et longa et brevi temporum sex, ut cantilena, dimicare; qui pes creticus κατὰ τροχαῖον dicitur. DON. gramm. IV 370, 11 MAR. VICTORIN. gramm. VI 47, 27. 207, 27. 208, 10 FORTVN.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gramm. VI 280, 24 Ps. BASS. gramm. VI 308, 10 SACERD. gramm. VI 497, 17 AVDAX gramm. VII 335, 17. 21 TER. MAVR. 1494 ISID. orig. 1, 17, 14. *de usu in versu et clausulis*: DIOM. gramm. I 470, 25 PROB. cath. gramm. IV 41, 4. 6. 42, 12. 13. 17. 19 SERV. gramm. IV 464, 3 MAR. VICTORIN. gramm. VI 88, 16. 130, 20. 168, 38 SACERD. gramm. VI 535, 10 MART. CAP. 5, 519.

?**dittochaeon**, -ī *n. a* διττός *et* ὀχή *i. duplex cibus? cf.* SCHOL. Prud. praef. ditrocheum duplex refectio, id est de veteri et novo testamento. *titulus operis Prudentiani, de cuius fide satis exigua, quippe quae tantum in Prudentii codicum parte classis tertiae* (tituli historiarum ... quod dirocheum de utroque testamento vocatur *O*) *posita sit, v. J. Bergman, de codd. Prud. generibus (Wien. S.-B. phil.-hist. Kl. 1908) p. 34 sqq. cf.* GENNAD. vir. ill. 13 Prudentius composuit trocheum (*sic vel* troceum, trocetum, trocleum *codd.*, τροχαῖον *Bernoulli*) de toto veteri et novo testamento personis excerptis (*v. Czapla, Gennadius als Literarhistoriker p. 34 sq.*). *temptatur coniecturis varie, cf. Teuffel, Gesch. d. röm. Litt.*[6] *§ 436, 3 g.* *Bannier.*

1. diū. [*sunt qui ex* dius (*v. l. 39*) *vel* die *mutatum esse putent ad exemplum vocabuli* noctu (*v. Joh. Schmidt, Die Pluralbildungen der indogerm. Neutra 207*). *aliis magis placet casum locativum esse eius nominis, de quo s. v.* dies *tractavimus (v. Bartholomae, Bezzenbergers Beitr. z. Kunde d. indogerm. Spr. 15, 23; Solmsen, Studien zur lat. Lautgeschichte 192; Osthoff, Indogerm. Forsch. 5, 284) aut aequandum c. adverbio ind.* dívā *'interdiu' (v. Delbrück, Grundriß d. vergl. Gr. d. indogerm. Spr. 3, 547); cf. hibern.* in-diu *cambr.* he-ddyw *'hodie'. Th.*]. QVINT. inst. 1, 4, 29 ut 'noctu' et '-u', ita 'dictu factuque'. ROMAN. Char. gramm. I 207, 17. PROB. inst. gramm. IV 152, 16. NON. p. 98 PRISC. gramm. III 73, 3. PRISC. gramm. II 362, 13 omnis ... terminatio in 'u' desinens producitur: 'fluctu', ... 'tu', '-u'. PLAVT. Aul. frg. 4 nec noctu nec -u quietus. Cas. 820 noctuque et -u ut viro subdola sis. TITIN. com. 27 nec noctu nec -u licet fullonibus quiescant. SALL. Iug. 38, 3 -u noctuque (44, 5 hist. frg. 4, 34 TAC. ann. 15, 12 RVFIN. hist. mon. 1 p. 399^A EPIST. pontif. 276 Migne 20, 74^A. *cf.* SALL. hist. frg. 2, 89 noctu -uque [TAC. hist. 2, 5 (*at cf.* 3, 76 noctu dieque). APVL. met. 9, 28 AVSON. 303, 13 PAVL. NOL. epist. 18, 5]). APVL. apol. 5 -uque noctuque. *nota proverbialiter*: AMM. 18, 4, 2 eandem incudem, ut dicitur, -u noctuque tundendo (28, 4, 26). *abusive pro abl.*: APVL. mund. 29 caelum ... nocte -uque distinctum. **dius** (*cf. etiam p. 1561, 72*): [*ex* *divos *factum esse videtur, pristino genetivo eius nominis, de quo s. v.* dies *tractavimus, = ind.* diváḥ *'caeli, diei', gr.* Διός; *cf. adv.* nox *et s.* 1. diu, interdius, perdius. *aequandum esse c. ind.* -dyuḥ *in* pūrvē-dyúḥ *'pridie'*, aparē-dyúḥ *'postridie' sim. aut c.* -divaḥ *in* sa-dívaḥ *'statim' censent Joh. Schmidt, Zeitschr. f. vergl. Sprachforsch. 25, 58 sq.; W. Schulze, ibid. 27, 546. Th.*]. PLAVT. Merc. 862 neque quiescam usquam noctu neque -s. TITIN. com. 13 noctu -sque.

2. *diū *adv.* [*cf. c.* diuturnus, diutinus. *ab* 1. diu *non diversum esse primoque 'per (totum) diem' significasse censet Delbrück, Grundriß der vergl. Gramm. der indogerm. Spr. 3, 547. conferendum esse c.* dudum *adverbio (q. v.), sed sonos mutatos esse ad similitudinem vocis* 1. diu *suspicatur Solmsen, Stud. zur lat. Lautgeschichte 194 (cf. Osthoff, Indogerm. Forsch. 5, 283 sqq.).* diutius *comparativus unde* t *consonam acceperit, non liquet, potuit a* citius; *cf.* diuturnus. *Th.*]. *de prosodia v.* PRISC. *s.* 1. diu *supra l. 29. prosodia comparativi et positivi seorsum tractanda est. ac de* diutius *quidem notandum est* ŭ *longam praeter* PLAVT. Rud. 93 (*cf.* PAVL. NOL. carm. 16, 115) *nusquam inveniri; exempla scaenicorum vide apud Jachmann, Studia prosodiaca, Marpurgi 1912 p. 29 sq., cf. etiam*: LVCIL. 907. 929 PHAEDR. 1, 2, 16. 3 epil. 14. *de positivo adnoto haec (exempla in fine versus vel in elisione non curantur): apud* PLAVT. *respondent 13 exempla* ū *longae* (Capt. 792 Curc. 121 Epid. 322 Men. 241 Most. 84. 87. 787 Persa 657. 822 Poen. 243 Pseud. 261. 591 Stich. 2^a, *sed quinquies tantum in iambo-trochaeis*) *14 exemplis breviatae (in thesi*: Epid. 376 Mil. 628. 1081 Persa 822. 848 Poen. 21 Trin. 65 Truc. 324; *in arsi soluta*: Cas. 606 Cist. 156 Mil. 723 Persa 264 Poen. 1266 Truc. 323); *apud* TER. -u *ter iambice scanditur* (Hec. 645 Phorm. 165 Eun. 1002), *semel pyrrhichice* (Eun. 295 *in arsi soluta*); *apud ceteros scaenicos bis in arsi soluta*: NAEV. com. 37 CAECIL. com. 175. *at postea nec in iambis nec in trochaeis alia invenitur scansio quam iambica (ex. gr. apud* PVBLIL. *bis,* SEN. trag. 8^ies). *idem valet de hexametris inde a* CATVLLO *et* LVCR.; *unum quod obstat exemplum* CIC. Arat. 15 (*fort. corruptum*), *ubi* diu *unam thesin explet (at iambice*: CIC. carm. frg. 3, 60), *sive per synizesin sive pyrrhichice metiris, singularem rationem habet.* GLOSS. δηθά. ἐπὶ πολύ: πολὺ ἐπίρρημα. ac -u καὶ δὴ ἐπὶ πολύ. IV 438, 55 -u: ... multo tempore. SERV. Aen. 4, 443 alte: ... iugiter; -u. NOT. Tir. 21, 60 -u. *legitur inde a* NAEVIO *et* PLAVTO *per totam latinitatem, frequentant ex. gr.* CIC. LIV. SEN. *al.* [*corrupt.*: PLAVT. Rud. 210 VARRO Men. 555.] [*mediol. vet.* dio, *raet.* dig. *M.-L.*]

I *positivus*: **A** *proprie de tempore i. q. multo tempore, per longum temporis spatium sim.*: **1** *generatim*: **a** *exempla antiquissima*: PLAVT. Asin. 176 mihi quidem te parcere aequumst tandem, ut tibi durem -u. Capt. 455 dubitavi, hos homines emerem an non emerem, -u. 731 -u ego hunc cruciabo, non uno absolvam die (*cf.* Persa 264). Cas. 606 quin etiam -u morabor *ne me perdas* (Epid. 376). Pseud. 591 facinora ..., quae post mihi clara et -u clueant. *et sic passim legitur per totam latinitatem, cf. infra iuncturas verbales.* *addito temporis indicio*: MELA 3, 19 docent *druides* multa nobilissimos gentis clam et -u, vicenis annis. TAC. ann. 1, 1 neque decemviralis potestas ultra biennium neque tribunorum militum consulare ius -u valuit. PAVL. dig. 40, 9, 16, 3 si non -u in libertate fuisset *servus*, id est [non] minus decennio. *nota*: OCTAVIA 430 collecta vitia per tot aetates -u. DRAC. Romul. 2, 122 per saecla -u. *dubiae interpretationis*: MART. CAP. 4, 423 *ne* perpeti anfractus *dialecticae* -u (*i. etiam diutius?*) Hymen recuset. *nota ellipsin* (*cf. p. 1560, 35. 1561, 11. 1562, 14. 1566, 14*): CIC. Cluent. 12 amore capta primo neque id ipsum -u *eqs.* Att. 2, 22, 2 aiebat illum *Clodium* primo sane -u multa contra (*sc. dixisse*). 2, 24, 2 primo negabat ... neque id sane -u. STAT. Theb. 12, 367 nihil illa -u, sed *eqs.* QVINT. decl. 278 p. 134, 10 nimium -u de re iudicata. TAC. ann. 3, 46 non -u haec nec apud laetos. FLOR. epit. 1, 3, 6 nec -u in fide Albanus. APVL. met. 4, 25 nec -u, cum ... incipit. 8, 5 nec -u et eum furens aper invadit. INSCR. christ. Rossi II p. 112, 76 v. 3 nil sub vita -u. **b** *iuncturae*: α *adverbia limitantia* (iamdiu, tamdiu, quamdiu *v. p. 1560, 9 sqq.; nota*: non -u, nec -u *passim legitur, cum* hau(d) -u *non invenerim nisi*: PLAVT. Merc. 541 Mil. 95 TER. Eun. 359 TAC. hist. 3, 35 AMM. 19, 9, 8. 21, 12, 3. 23, 2, 5. *cf.* BELL. Afr. 48, 5 AMM. 27, 11, 3): **aeque -u:** CIC. fin. 1, 56. **aliquamdiu:** *v. vol. I p. 1598, 53.* **etiam -u:** *v. p. 1560, 67.* **minus -u:** PLAVT. Truc. 323 (*seq.* quam). LVCIL. 708 LVCR. 3, 1089. 1092 CIC. de orat. 3, 99 (*seq.* quam *ut etiam*: Att. 7, 3, 1). Cato 32 SEN. benef. 2, 5, 3 PLIN. nat. 11, 13. 14, 142 TAC. dial. 11. **nimium (-is) -u** (*cf. p. 1560, 13 et* MART. 4, 23, 1 lenta nimis -uque. *nota separationem*: PLAVT. Curc. 207 nimium consultas -u. Mil. 1310 CIC. Verr. 5, 105 ac. 2, 59 Att. 2, 1, 4 *cf.* OV. met. 6, 38 MART. 4, 38, 2): PLAVT. Epid. 322 Merc. 166 Most. 292 Persa 657. 822 Pseud. 687 CATO agr. 3, 4 VARRO rust. 1, 55, 6 CIC. Catil. 1, 10 dom. 25 Phil. 2, 113. 3, 36. 7, 14 Att. 1, 19, 7. 12, 5, 2 SEN. suas. 6, 4 SEN. Thy. 898 Tro. 308 dial. 9, 2, 13 epist. 13, 15 QVINT. decl. 260 p. 66, 18. 278 p. 134, 10 PLIN. paneg. 72, 2 FRONTO p. 76, 23 N. **parum -u:** CIC. Tusc. 1, 109. SEN. dial. 12, 10, 6 epist. 49, 10. **perdiu:** *v. sub voce.* **sane -u:** PLAVT. Merc. 541 CIC. Att. 2, 22, 2. 2, 24, 2. 10, 4, 8. **satis -u** (sat -u: CIC. Att. 15, 3, 2 APVL. met. 1, 24. satis -uque: BELL. Afr. 75, 2 *cf.* CIC. Cluent. 175. *nota separationem*: QVADRIG. hist. 81 LIV. 1, 48, 2 *cf.* OV. fast. 2, 844): PLAVT. Capt. 792 TER. Eun. 1085. CIC. Cluent. 202 *syn.* multos annos. Marcell. 25. 27 Phil. 13, 10 de orat. 2, 290 Brut. 324 CATVLL. 61, 132 BELL. Alex. 14, 5 LIV. 9, 36, 10 CELS. 3, 27, 2 SEN. dial. 6, 24, 1 epist. 51, 13. 121, 1 QVINT. decl. 306 p. 203, 28 DIVI FR. frg. Papir. dig. 48, 16, 18. **-u** (*i. multo*) **post** (*et adv. et praep.*): TVBERO hist. 9 in atras ... tenebras *Regulum* ... claudebant ac -u post ... repente educebant. PLIN. nat. 29, 16 -u etiam post Catonem. GELL. 13, 5, 12 non -u post. AMM. 26, 8, 10 -u post in Isauria oppetit. GREG. TVR. Franc. 9 p. 357, 22 post -u (vit. patr. 19 p. 739, 3). *cf.* AMM. 14, 11, 24 non -u postea (17, 3, 5. 19, 9, 8. 21, 12, 3. 23, 2, 5. 28, 6, 25). **-u ante** (*et adv. et praep.*): LIV. 40, 15, 13 -u ante praeparata ... oratione. SOL. 5, 7 -u ante Troiana bella. RVT. NAM. 1, 571 ante -u quam ... insereret, ... suscepit. SIDON. epist. 1, 2, 8 petitionibus -u ante ... iactatis. *cf.* -u antequam: SEN. nat. 4 pr. 15 -u publici hostes antequam sui. TERT. nat. 2, 12 caelibes -u et orbi antequam mariti et parentes. β *adverbia coniuncta* (*cf. supra l. 26. 36 et p. 1566, 40 sqq.*): PLAVT. Pseud. 687 nimis -u et longum loquor. CIC. Quinct. 96 saepe et -u ad pedes iacuit (HOR. epist. 1, 13, 1 LIV. 22, 47, 5. 23, 18, 10. 32, 21, 36. *cf. p. 1566, 44*). S. Rosc. 123 quod ... neque -u neque diligenter facere possum (VAL. MAX. 9, 5, 4). div. in Caec. 72 quae singillatim ac -u collecta sunt. Cluent. 29 *cum* a P. Cannutio ... graviter et -u diceretur (*cf. p. 1566, 42*). 175 satis vehementer -uque aegrotavit (CELS. 3, 23, 6. 4, 9, 3. 4, 12, 9 PLIN. epist. 3, 1, 8). Sull. 73 haec -u multumque et multo labore quaesita una eripuit hora (Phil. 13, 10 inv. 2, 58 de orat. 1, 152 orat. 1 Cato 9 off. 1, 118 Att. 4, 13, 2 CAEL. Cic. epist. 8, 5, 2 BELL. Afr. 43. 53, 1 *syn.* multis post diebus. 91, 3. 96, 1 SALL. Iug. 94, 3 LIV. 22, 35, 3. 23, 26, 2. 26, 38, 7. 42, 25, 9 VAL. MAX. 3, 6, 1. 4, 1 ext. 3. 5, 5, 4. 6, 8, 5. 7, 4, 5. 7, 8, 4. 8, 7 ext. 1. 7. 8, 11 ext. 7. 9, 8, 2 SEN. clem. 1, 14, 2. 2, 5, 1 dial. 3, 11, 7. 8 nat. 3, 18, 4 epist. 11, 6. 20, 10. 114, 27 MELA 3, 41 PETRON. 23, 5 STAT. silv. 1 pr. 2 MART. 9, 59, 1 PLIN. epist. 1, 8, 9. 5, 17, 4. 7, 27, 15. 10, 31, 2 FLOR. epit. 2, 3, 5 FRONTO p. 154, 6 N. MARCIAN. dig. 36, 1, 34 APVL. met. 2, 26. 3, 26. 10, 26 apol. 33 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 215 AMM. 15, 8, 16. 21, 7, 1. 22, 12, 4. 24, 5, 11. 28, 4, 1. 29, 2, 18 SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 22 St. AVG. civ. 3, 17 p. 123 D. *cf.* GLOSS. IV 539, 48. NOT. Tir. 24, 99 multum -uque. 24, 100 -u multumque. VERG. catal. 9, 29 -u multum, *ubi* -u ⟨et⟩ multum *Sabbadini. cf. etiam*: OV. am. 2, 19, 49 multa -uque tuli [3, 11, 1]. SEN. nat. 3 pr. 17 MART. 6, 35, 3 QVINT. inst. 1, 12, 7 SVET. Aug. 63, 2 *cf. p. 1559, 7*). CIC. epist. 15, 4, 8 acriter et -u repugnantibus (CAEL. Cic. epist. 8, 11, 1 CAES. Gall. 1, 26, 1. 3, 21, 1 LIV. 24, 15, 3 *cf. p. 1566, 52*). CATVLL. 28, 9 bene ... ac -u (VAL. MAX. 8, 8, 2). CAES. civ. 2, 16, 1 quae -u longoque spatio refici non posse sperassent. HOR. carm. 4, 4, 22 -u lateque victrices catervae (*cf.* AVG. civ. 4, 3 p. 150 D. ut boni longe lateque -u regnent. MART. 8, 31, 5 longe ... -uque). CELS. 3, 27, 3 oleo leviter -uque ... perfricari (8, 10, 7 O p. 397 M.). 7, 6, 2 p. 311 M. -u paulatimque. 7, 26, 3 B p. 350 M. (*cf.* OCTAVIA 540 frustra -u) -u frustraque. SEN. epist. 78, 7 nemo potest valde dolere

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et -u. MELA 3,19 clam et -u. PLIN. nat. 21,95 scolymos ... sero floret et -u. PLIN. paneg. 15,1 ut -u penitusque perdisceres. GAIVS dig. 41,3,1 -u et fere semper (*cf. infra l. 21*). APVL. met. 4,31 -u ac pressule saviata. SPART. Did. 1,7 sancte ac -u. PALLAD. 3,24,11 alte et -u. γ *duplicatum*: APVL. met. 5,20 salutem -u -uque cogitatam (11,20. *aliter, anaphorice*: HIL. in Matth. 10,29).

c *syn. et opp.* (*cf. p. 1563,4sqq. 1566,40sqq.*): *syn.*: multum: PLAVT. Most. 85 CIC. carm. frg. 3,60 LVCAN. 3,645 multa: SVLP. SEV. chron. 1,28,2 *cf. p. 1558,60sqq.* *opp.* (*cf etiam p. 1568,3. 6*): aliquando: CIC. Mil. 4 LIV. 21,18,12. breviter: PVBLIL. J 20 SEN. contr. 2,3,22 *cf.* SEN. benef. 1,14,3 nat. 7,27,3 PAVL. coll. Mos. 10,7,2. cito: RHET. Her. 4,23,32 SEN. clem. 1,1,6 nat. 6,4,1 dial. 1,6,9. dein: MELA 1,10. 95. 2,8 TAC. ann. 1,20. 2,74. ad extremum: CIC. Att. 2,21,2. 2,22,2. modo: AVSON. 174,14. mox: OV. fast. 6,296 TAC. hist. 4,12 ann. 1,20. 4,53. 6,38. 12,40. 13,19. 14,19 VLP. dig. 4,3,9,2 CLAVD. 1,235. nunc: CIC. Phil. 3,36. 11,39 TAC. ann. 6,48. numquam: SEN. dial. 6,12,3 TAC. ann. 4,31. post(ea): CIC. Att. 2,21,2 MELA 3,5 TAC. ann. 11,18. 15,56 CAPITOL. Alb. 8,3 AVIEN. ora 140. postremo: TAC. ann. 1,40. proxime: QVINT. decl. 258 p. 52,28. quadriduo: TAC. hist. 1,48 *cf.* CVRT. 7,8,14. recens: TAC. hist. 4,85. repente: TAC. hist. 1,66. saepe: SEN. Oed. 948. semper: LIV. 34,62,13 SEN. Oed. 826 TAC. ann. 6,48. sero: SEN. epist. 93,3. statim: CIC. Att. 2,24,2. subito: CIC. epist. 11,13ª,5 SEN. epist. 30,1. tandem: CATVLL. 62,2 BELL. Afr. 53,1 SALL. Iug. 94,3. 113,1 OV. met. 5,518 LIV. 38,11,1. 39,12,6 VAL. MAX. 9,8,2 PLIN. epist. 4,9,1 SVET. Iul. 31,2 Aug. 94,6 Tib. 42,1 APVL. met. 10,26. 11,26 TERT. nat. 2,12. tempore: OV. epist. 4,109 *cf.* TAC. ann. 12,6.

d *structurae*: -u est: PLAVT. Amph. 530 id 'actutum' -u est. Most. 338 -u est 'iam id' mihi. TER. Eun. 359 haud -ust (*cf* GLOSS. V 534,58 non olim est). -u est, cum: PLAVT. Merc. 541 illi quidem hau sane -ust quom dentes exciderunt. APVL. apol. 23. -u est, quod: PLAVT. Amph. 302 iam -u est, quod (quom *edd.*) ventri victum non datis. APVL. met. 1,24 sat pol -u est quod intervisimus te. AVG. *v. infra l. 38*. SIDON. epist. 5,8,1. 7,6,1 ALC. AVIT. epist. 51 p. 79,17. 90 p. 98,2 ENNOD. epist. 1,15,2 p. 26,16. 1,16,4 p. 28,2. 3,16,1 p. 84,3. 3,22,1 p. 87,23. 6,7,1 p. 153,13 CONC. Epaon. a. 517 p. 17,8 EVGIPP. Sev. 9,2. -u est, ut: AVG. epist. 40,2 liber tuus non -u est, ut venit in manus nostras. 71,2. *cf.* 153,26 (quod *codd. fere*). retract. prol. 1. grat. Christ. 50,55 iam -u est ut disserimus. -u donec (*nota paulatim cadente latinitate* -u donec *quasi in unam coniunctionem coaluisse; cf. etiam*: MELA 3,37 morem ... cum -u et donec vitio gentium temeratus est, servasse referuntur. *cf. etiam p. 1566,24*): PLIN. nat. 6,101 -uque ita navigatum est, donec compendia invenit mercator. 24,188 -u decoquitur, donec amaritudo desinat. 37,11. QVINT. decl. 295 p. 168,7 -u ego tuli valetudinem patris, donec tam manifesta esset, ut. TAC. Germ. 45 -u ... iacebat *sucinum*, donec luxuria nostra dedit nomen. SVET. gramm. 24 M. Valerius Probus Berytius -u centuriatum petiit, donec taedio ad studia se contulit. VVLG. iud. 3,25 expectantesque -u donec (ὑπέμειναν, ἕως) erubescerent. CHIRON 647 expones iumentum et...-u ures, donec membranum praerumpas. *cf.* -u usque quo: CHIRON 25 battes ... ponderosa -u, usque quo vena se demonstret.

e *pro adiectivo et subst.* (*cf.* CIC. Marcell. 27 quid...est omnino hoc ipsum '-u', in quo est aliquid extremum?): CIC. Cato 69 o di boni! quid est in hominis natura -u? VERG. Aen. 10,860 Phoebe, -u, res si qua -u mortalibus ulla est, viximus. PROP. 2,25,34 invidiam quod habet, non solet esse -u. AVG. serm. 124,4 quid -u est, ubi finis est? (301,9). in psalm. 30 enarr. 2 serm. 1,8 non est -u quod habet extremum. 36 serm. 1,10 (*syn.* diuturnum). 145,8. SEDVL. carm. pasch. 2,17 nihil esse -u cum fine (*cf.* op. pasch. 2,1 diutinum). VEN. FORT. carm. 3,18,19 sit tua vita -u (4,24,1).

2 *i. q. dudum, pridem, olim* (*cum adiect. l. 68. 69. 72. 73. 76*): OV. fast. 4,649 silva vetus nullaque -u violata securi. 5,17. 284 idque -u licuit. SEN. Thy. 1023 hos ... -u expetitos. CVRT. 4,4,19. LVCAN. 7,409 damnata -u Romanis Allia fastis. SIL. 1,658 per vos culta -u Rutulae primordia gentis. STAT. Theb. 10,512 inarata -u Pangaea. 10,875 mentita -u Thebarum fabula. QVINT. decl. 330 p. 300,1 finiat invisam -u (*cf.* 335 p. 318,1 olim) vitam. TAC. Germ. 5 pecuniam probant veterem et -u notam. 36 nimiam ac marcentem -u pacem. hist. 3,7 desiderata -u res. ann. 5,11 -u aucta discordia. 15,64 Statium -u sibi ... probatum. PLIN. epist. 7,6,12 cum omnes me ut -u responsurum intuerentur. 8,18,8 -u vidua, mater olim. SVET. Tib. 74 *cinis* extinctus iam et -u frigidus. FRONTO p. 237,25 N. *Periandro* cognitus acceptusque -u fuerat. APVL. apol. 66 qui mos ... -u exolevit. AVSON. 174,24 anticipasse -u, quae modo participas. SYMM. epist. 1,20,3 virium, quas -u morbus exhausit. AMM. 14,2,1 -u perduelles spiritus. 14,11,11 provinciae -u fessae (*cf.* 25,1,18. 25,8,4). 22,7,7 rectores ... -u exploratos (26,1,3). VEG. mil. 3,10 p. 92,19 omissa -u nemo quaesivit. MART. CAP. 9,910. *nota abundanter, ut videtur*: FRONTO p. 132,17 N. quamquam me -u cum ista valetudine vivere iam pridem pigeat taedeatque.

3 *i. q. tarde, lente* (*cf. p. 1566,20*): SEN. contr. 2,3,10 si non impetro, ut vivam, hoc certe impetrem, ne -u moriar (*ibid. iterum*. SEN. epist. 93,3. 101,13 AVG. civ. 3,28). CELS. 7,6,2 p. 311 M. ista et ex parvulo incipiunt et -u paulatimque increscunt (*cf.* CVRT. 7,8,14 arbores magnas -u crescere, una hora extirpari). SEN. nat. 3,27,2 momento fit cinis, -u silva. 3,27,10 fit caelum gravius ac sic -u malum ex malo colligit (MART. epigr. 22,2). 7,27,3 cum illud *sidus* exiguo tempore ascendat, illud -u proferatur (*syn.* tardissime). epist. 24,20 ultima hora ... mortem ... consummat: tunc ad illam pervenimus, sed -u vēnimus. CARM. epigr. 1553,6 (*saec. I/II*) vivas pluribus *annis* et -u ⟨se⟩nescas.

4 iamdiu, tamdiu, quamdiu: a ˣ**iamdiu** (*cf. etiam p. 1559,32. non legitur apud* TAC. [*qui* iamdudum *semel*, iampridem *18ies*, pridem *saepe*] *neque in* DIG. [iamdudum *bis*]): *nota separationem*: CIC. ad Q. fr. 3,1,21 iam enim -u. *cf.* OV. ars 2,476 iamque -u (LVCAN. 7,831). HOR. carm. 4,5,2 iam nimium -u. -u iam *legitur*: LIV. 25,7,11 MELA 1,38 PLIN. nat. 15,57. 19,40. 25,2. 32,59 (*at* iam -u: 34,5). QVINT. decl. 252 p. 30,2 PLIN. epist. 1,22,1. *nota* iam -ius: CIC. Catil. 1,10 Sest. 69 Lael. 104. *i. q. olim, iam pridem, iam dudum* (*cf.* NON. p. 127 pro olim. GLOSS. πάλαι. ἤδη. ἐκ πολλοῦ. olim. IV 412,40 iamprimum: iamdiu. *cf. syn.* iam pridem: TER. Eun. 517 CIC. Catil. 1,2. *cf.* de orat. 3,62 *et* fin. 2,35 iam -u, *at* off. 1,6 *eadem de re* iampridem): *antiquissima exempla*: LIV. ANDR. trag. 15 quod sit factum iam -u (NON. p. 127 pro 'olim'. *cf.* ENN. scaen. 21 PLAVT. Most. 476. *cf.* Asin. 251 iam -u est factum, quom. Persa 822 iam -u factum, postquam. Amph. 302 iam -u est, quod). PLAVT. Cist. 156 fuere Sicyoni iam -u Dionysia. Epid. 11 quam...te iam -u perdidisse oportuit. Men. 239 acum invenisses, si appareret, iam (tam *codd.*) -u (241). Most. 951 emigravit iam -u ex hisce aedibus (*cf.* TVRPIL. com. 79). ACC. trag. 14 iam -u inflammari Atridae naves vidissent tuas. *et sic passim legitur, cf. infra iuncturas. non minus vetus est usus cum verbis, quae significant aliquid ex longo tempore usque ad praesens loquentis tempus pertinere* ('seit langem'): PLAVT. Curc. 171 sane haud quicquamst, magis quod cupiam iam (tam *codd.*) -u. Men. 96 ad Menaechmum hunc eo, quo iam -u sum iudicatus. 379. Poen. 1199. Pseud. 233 iam -u ego huic bene et hic mihi volumus. 261 iam -u scio. TER. Eun. 100 iam -u aliquam causam quaerebat senex. 1002. Ad. 931. *et sic passim legitur. nota ellipsin*: CIC. Att. 7,13ª,1 facinus iam -u nullum civile praeclarius. *cf.* 13,21,7. *opp.*: nunc: TER. Eun. 1001 CIC. de orat. 1,38. initio: CIC. Att. 1,19,9. nostra aetate: CIC. div. 2,117. iam -u saepe: PLAVT. Persa 848.

iuncturae selectae: a *verba*: abesse: CIC. ac. 1,14 LIV 26,13,1 HOR. carm. 4,5,2. abicere: CIC. fin. 2,35. accersere: LIV. 38,30,1. adhibere: LIV. 22,8,5. 36,6,7. alere: CIC. Caecin. 13. animadvertere: LIV. 39,28,1. audire: CIC. Verr. 4,50. cogitare: CIC. leg. agr. 1,22 Catil. 1,17 Cato 18 ad Q. fr. 3,1,21 (ex-: QVINT. decl. 252 p. 30,2). comparare: CIC. Verr. 4,21 Mur. 85. contingit: CIC. de orat. 1,164. cupere: PLAVT. Curc. 171 (tam *codd.*). LIV. 24,29,3. debere: CIC. Verr. 2,48 Catil. 1,17 Flacc. 54. desiderare: LIV. 22,8,5 EDICT. imp. Diocl. 1,16. destinare: FLOR. epit. 2,6,9. dicere: CIC. Verr. 5,105 de orat. 1,255 fin. 3,26. *cf.* loqui: CIC. de orat. 2,232 off. 1,143. diligere: CIC. Scaur. 8 epist. 13,55,1. expectare: CIC. ac. 1,3 Att. 6,9,1. flagitare: CIC. div. Caec. 26 leg. 1,5. frui: PLIN. epist. 7,9,1. gerere: CIC. inv. 1,39 MELA 1,38. habitare: LIV. 39,34,2. haerere: PLIN. epist. 1,22,1. imminere: LIV. 4,25,9. interire: CIC. de orat. 3,43. intermittere: CIC. de orat. 3,153 LIV. 3,38,8 PLIN. epist. 9,13,21. invenire: PLAVT. Men. 239. 241 LIV. 5,2,2 PLIN. nat. 15,57. loqui: *supra l. 48*. machinari: CIC. Verr. 1,15 Catil. 1,2. moliri: LIV. 6,21,1. 38,31,4. poscere: LIV. 28,42,18. postulare: CIC. leg. 1,5. 8. quaerere: TER. Eun. 1000 CIC. Cluent. 71 rep. 1,70. scire: PLAVT. Pseud. 261. tenere: CIC. Verr. 6,16. prov. 31 (con-: Catil. 1,21 p. red. ad Quir. 1. de-: RHET. Her. 4,37,49. sus-: CIC. Sest. 69). torquere: CIC. de orat. 1,47. velle: LIV. 32,21,36. versari: CIC. Catil. 1,10. 31 Cael. 3. vivere: LIV. 3,67,2. 40,9,8. b *adi.*: aeger, affectus: SEN. dial. 12,13,1. aversus: LIV. 24,13,8. cupidus: LIV. 41,17,6. dubius: LIV. 43,18,3. expers: AMM. 20,5,8. ignotus: AMM. 30,4,12. infestus: LIV. 23,2,3. infidus: LIV. 7,42,8. notus: CIC. Deiot. 41 AMM. 30,4,12. *cf.* CIC. Phil. 3,8. Att. 5,15,3 OV. ars 2,476 APVL. Socr. 2 p. 122.

etiam -u (-ius): CIC. Font. 17 (*cf.* ac. 2,59 nimium etiam -u. Att. 1,2,1 *p. 1561,13*).

b ˣ**tamdiū** (*cf. etiam p. 1561,69*). *in codd. hic illic* tandiu *scribitur, cf. ex. gr.* ANON. med. ed. Piechotta 136. 137 (*cod. Voss. saec. VI*). *nota separationem*: PLAVT. Mil. 1201 TER. Hec. 305 CIC. ad Q. fr. 2,13,2. *cf.* PLAVT. Mil. 628 tamine ... -u. GLOSS. ἐπὶ τοσοῦτον. ἕως τοσούτου. μέχρι πολλοῦ. α *comparatione non indicata, potius ex animo vel condicione loquentis supplenda* (*saepe quasi deictice*): PLAVT. Asin. 226 haecine te esse oblitum, in ludo qui fuisti tamdiu? Bacch. 237 nostrum tamdiu ibi desidere ... filium. Cas. 804 tamdiu intus remorantur (*cf.* Rud. 440 demoratam. Phorm. 572 commorabare [CIC. inv. 2,109]. CIC. Phil. 11,26 morari). Mil. 628 tamine tibi diu videor vitam vivere? (1081 CIC. nat. deor. 3,83 SEN. contr. 7,3,2 CVRT. 6,10,25 *al.*). Most. 787 Poen. 548. 1266 quī lubet tamdiu tenere collum? Stich. 2ª quae *Penelope* tamdiu vidua viro suo caruit (CIC. Brut. 157 nat. deor. 1,22). TER. Hec. 84. 305 quae *ira* tam permansit -u. 645 nosne hoc celatos tamdiu! Phorm. 165. CIC. Catil. 2,17 cur tam -u de hoste loquimur? (Phil. 12,6. *cf.* Flacc. 94

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

disputo [div. 2, 51]. Planc. 63 dicere [PLIN. epist. 4, 16, 2]). Att. 13, 2, 3 abesse tam -u (epist. 2, 1, 2. 6, 4, 3). *et passim cum similibus verbis legitur, nota iuncturas*: CIC. p. red. in sen. 13 tam eximia virtus tam -u cessavit. NEP. Eum. 11, 2 tam -u tamque valde. LIV. 1 pr. 11 tantus ac tam -u. SEN. dial. 12, 8, 2 tam -u ac tam fideliter. PLIN. epist. 1, 12, 8. 2, 10, 1. 3, 16, 10. 8, 5, 2 SVET. Tib. 51, 1 VLP. dig. 48, 19, 6 pr. AVG. civ. 2, 21 p. 82 D. 4, 9. *opp.* diutius: CIC. Att. 13, 2, 3 SEN. epist. 63, 13. olim: QVINT. decl. 335 p. 318, 1. *etiam de praeterito tempore dicitur, cf.* CIC. Verr. 6, 21 tam -u fuit Apollonius in carcere. PLIN. nat 7, 215 tam -u (*i. ad id tempus*) populo Romano indiscreta lux fuit. *nota ellipsin*: CIC. Verr. 6, 75 piratam vivum tenuisti ... cur tam -u? (*cf.* Catil. 3, 16 Pis. 68 Att. 9, 6, 5 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 102). Att. 1, 2, 1 abs te tam (etiam *Med.*) -u nihil litterarum? (*cf.* PLIN. epist. 2, 2, 1). 12, 6, 4 Atticam tam -u doleo (*O. E. Schmidt*, Atticiam doleo diu *M*), *sc. febri laborare*. FLOR. Verg. p. 184 quid tu ... tam -u in hac provincia? *cum nominibus*: LIV. 35, 14, 9 populi Romani tam -u principis in ea terra. APVL. apol. 68 in ipso aetatis suae flore tam -u vidua. *β additis particulis (coniunctionibus) correlativis*: tamdiu — quamdiu *c. ind.* (*i.* '*dum*'; *cf. infra l.* 54): CIC. Verr. 2, 25. 51. 3, 67. 4, 57. 6, 86 dom. 79 Sest. 69 Balb. 60 Pis. 68 Marcell. 34 de orat. 2, 94. 3, 7 rep. 5, 9 fin. 2, 78 Tusc. 3, 75 nat. deor. 2, 23 Att. 9, 4, 1 epist. 12, 19, 2 LIV. 34, 6, 17 SEN. contr. 2, 1, 36. 9, 3, 3 VAL. MAX. 6, 5 ext. 1. 8, 13 ext. 3 SEN. clem. 1, 4, 2 benef. 3, 16, 2. 4, 11, 5. 5, 5, 2 nat. 7, 4, 4. 7, 8, 1 dial. 3, 7, 3. 9, 3, 4. 11, 8, 4 epist. 9, 9. 76, 3 *bis*. 88, 1. 102, 30. 104, 19 COLVM. 8, 5, 24. 12, 21, 2. 12, 30, 1 QVINT. decl. 293 p. 164, 24. 338 p. 334, 2. 347 p. 368, 15 IVLIAN. dig. 22, 1, 25, 2. 50, 16, 206 GAIVS inst. 1, 186. 4, 105 PAPIN. dig. 31, 69, 1. 41, 2, 46 pr. 41, 2, 47. 45, 1, 115, 2 VLP. reg. 26, 3 dig. 1, 9, 8. 2, 4, 10, 8. 4, 6, 12. 4, 6, 38, 1. 9, 4, 42, 2. 10, 2, 8, 1. 10, 2, 20, 3. 13, 1, 8 pr. 25, 3, 5, 26. 26, 7, 7, 13. 27, 4, 3, 4. 40, 9, 30, 3. 41, 1, 23, 1. 41, 1, 44. 43, 26, 1, 1. 43, 26, 2, 2. 47, 6, 1, 3 PAVL. dig. 6, 3, 1 pr. 37, 4, 6, 4. 43, 24, 20, 2. 46, 5, 2, 1. 50, 17, 89 MOD. dig. 33, 1, 6. 38, 7, 5, 1 TERT. idol. 15 nat. 1, 6. 7 anim. 17 adv. Hermog. 3 p. 130, 9 PORPH. Hor. epist. 1, 20, 9. 28 IVST. 15, 2, 13 PRISCILL. tract. 10, 136 VEG. mil. 3, 7 HIER. epist. 9, 3. 54, 3, 2 in Matth. 19, 23 p. 149 V. AVG. civ. 21, 11 p. 512 D. SVLP. SEV. epist. 1, 14 MART. CAP. 4, 387. *nota* tamdiu — quanto tempore: CHIRON 12. tamdiu — quam: CIC. Brut. 4. 236 Att. 10, 14, 1 CELS. 7, 26, 5 F p. 352, 19 M. SEN. dial. 6, 22, 1 PLIN. epist. 3, 16, 10 FIRM. math. 6, 29, 14 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 102. tamdiu — dum (*c. ind. et c. coni. i.* '*donec*'): CIC. S. Rosc. 78 Verr. 5, 6 Catil. 3, 16 Flacc. 41 Phil. 8, 27 Tusc. 5, 96 Cato 41 off. 2, 43 Att. 9, 6, 5 epist. 9, 12, 1 SEN. dial. 10, 16, 1 COLVM. 7, 6, 8. 8, 5, 21. 11, 3, 51. tamdiu — donec: SEN. contr. 2, 6, 8. 9, 4, 6 SEN. benef. 5, 1, 5. 6, 32, 2 nat. 3, 15, 5. 6, 9, 3 dial. 5, 21, 3 epist. 70, 23. 120, 7. 121, 8 CVRT. 5, 9, 4. 6, 5, 4 COLVM. 11, 3, 48. 12, 6, 2. 12, 18, 6. 12, 24, 1. 12, 25, 2 SCRIB. LARG. 23 PLIN. nat. 10, 153 QVINT. decl. 335 p. 318, 2 FLOR. epit. 1, 7, 10. 1, 10, 8 VLP. dig. 13, 1, 10, 2. 34, 1, 14 pr. (*c. ind. i.* '*quamdiu*'). PORPH. Hor. epist. 1, 18, 61. 2, 1, 47. 148 GARG. MART. med. 42 ITIN. [Silv.] 5, 9. VVLG. num. 10, 21 (ἕως). IV reg. 6, 25 Ruth 2, 21. 23 HIER. epist. 9, 3 AVG. civ. 19, 12 p. 376 D. SVLP. SEV. dial. 1, 14, 1. 1, 19, 2 ANON. med. ed. Piechotta 137. tamdiu — quoad: CIC. off. 1, 2 VLP. dig. 42, 4, 5, 1 (*i.* '*quamdiu*'). IVST. 11, 9, 9. *cf.* quousque: PAVL. FEST. p. 106 GARG. MART. med. 40 VITA Radeg. (Script. rer. Merov. II) 15. *nota* tamdiu — quamdiu *c. coni.* (*sero i.* '*donec*'): IAVOL. dig. 45, 1, 106 VLP. dig. 5, 3, 20, 5. 7, 4, 15. 10, 2, 8, 2 (*incert.*). 11, 4, 18. 27, 10, 1 pr. 30, 49, 2. 33, 9, 1. 37, 9, 1, 27. 49, 7, 1, 1. TERT. anim. 40 *syn.* donec. CYPR. epist. 11, 1. 56, 2. 59, 11 SPART. Hadr. 21, 1 LAMPR. Hel. 29, 7 FIRM. err. 6, 9 math. 5, 1, 16. 5, 3, 6. 10. 15. 32. 44. 46. 51. 58. 5, 4, 21. 24. 6, 31, 67 *bis* PELAGON. 84. 86 CLAVD. DON. Aen. 2, 136. 3, 294. AVG. epist. 46, 4 SORAN. p. 70, 8 p. 92, 9 VINDIC. epist. ad Pentad. p. 490 CASSIAN. conl. 12, 16, 1. 14, 13, 1 VICT. VIT. 1, 33. 3, 7 ENNOD. opusc. 1, 47 p. 274, 7 PASS. Andr. long. 2 LEX Visig. 9, 1, 12. tamdiu — ut (*consec.*): CIC. ac. 2, 69 AVG. civ. 4, 6 p. 153 D. 16, 8 p. 137. 16, 28 p. 172. *nota* ut *i.* '*donec*': PALLAD. 1, 15 PELAGON. 85 ANON. med. ed. Piechotta 136. *cf.*

ita diu *sim.*: CIC. Cluent. 88 ita multum agitata, ita -u iactata ista res est, ut (Brut. 174 CAEL. Cic. epist. 8, 5, 2). BELL. Afr. 48, 5 haud ita -u commoratus (*cf.* CIC. Brut. 233 non ita -u. *nota*: AMM. 27, 11, 3 haud tam -u). MELA 2, 11 ut illa *pabula* durant, ita -u statam sedem agunt *Nomades*. *cf.* **adeo diu**: SEN. contr. 7, 6, 17 *loco corrupto*. APVL. met. 3, 22. **sic diu**: CELS. 2, 7, 32 p. 65 M.

c ***quamdiu**. quamdius (*cf.* CONSENT. gramm. V 392, 2 quandius pro quandiu *in enumeratione barbarismorum*) *legitur*: CORP. VI 13101. 31852. quand- (*cf. supra l.* 72. *p.* 1563, 33) *legitur hic illic in codd.* (*cf. l.* 72) *et*: CORP. VI 10231, 15. *cf.* quadius: CORP. VI 31852. GLOSS. ἐφ' ὅσον, ἐπὶ πόσον. ἕως τίνος. ἕως τοῦ. ἕως πότε. ὅπως ἐπὶ πολύ. usque quo. *α in enuntiato interrogativo et directo quod dicitur et obliquo* (*nota separationem*: CIC. rep. 6, 22 SEN. dial. 10, 11, 1. quam non -u: BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 4 SEN. dial. 6, 21, 1. 10, 11, 1. *coniunct.* quotiens: SEN. contr. 4 pr. 7 SEN. epist. 55, 9 APVL. apol. 73. *opp.* quanto -ius: SEN. dial. 12, 10, 4. quam bene: SEN. epist. 22, 17. 77, 20): PLAVT. Capt. 980 quam -u id factum est? (*cf.* Amph. 692 quamdudum). CIC. inv. 2, 176 quo quidque animo ... quo tempore, quamdiu fiat. Quinct. 33 tempus quamdiu diceremus praestitueres (S. Rosc. 89). Catil. 1, 1 or. frg. A VII 52 M. rep. 6, 22 leg. 1, 52 Tusc. 1, 105 Brut. 138 orat. 209 Att. 5, 5, 2. 10, 8, 2. 12, 11, 1. 12, 37, 2. 12, 40, 5 epist. 15, 20, 3 NEP. Att. 20, 1 LIV. 2, 32, 6. 25, 28, 6. 38, 9, 2 SEN. contr. 1, 1, 17. 1, 4, 1. 9, 6, 3 VELL. 2, 130, 4 SEN. clem. 1, 10, 1. benef. 4, 11, 4 *syn.* quantum temporis. nat. 1, 3, 12. 5, 24, 3 dial. 10, 7, 2 epist. 60, 2. 61, 2. 63, 8 *et saepe in hoc libro*. PS. SEN. mon. 121 CVRT. 7, 8, 21 PLIN. nat. 1, 15, 1—8. 7, 4. 34, 1 STAT. silv. 3 pr. 20 MART. 10, 74, 2 QVINT. decl. 298 p. 177, 7. 307 p. 207, 10. 319 p. 253, 6 PLIN. epist. 5, 4, 4 AVR. Fronto p. 29, 12 N. p. 56, 16 POMPON. dig. 21, 2, 16, 2 MARCELL. dig. 35, 2, 55 ITALA Luc. 9, 41 (Tert. adv. Marc. 4, 23 p. 497, 4; ἕως πότε, VVLG. usquequo). Ioh. 10, 24 (Aug. c. Faust. 12, 44; VVLG. quousque). COMM. apol. 1004 instr. 1, 25, 1 AVSON. 303, 3 VVLG. num. 24, 22 psalm. 12, 2 (ἕως τίνος). Marc. 9, 19 (ἕως πότε). *al. nota*: PLAVT. Pseud. 1044 quid tu intus quaeso desedisti quam (tam *coni. Acidalius*) diu? *cum ellipsi verbi*: CIC. Att. 12, 40, 5 quod quaeris, quamdiu hic (*sc. futurus sim*): paucos dies. 13, 21, 5 hui, quamdiu de nugis! LIV. 22, 39, 16 (*suppletur* sedet). SEN. dial. 10, 17, 1 sollicita cogitatio: haec quamdiu? LVCIF. Athan. 2, 20 sed quamdiu (*i. quod longum dico*) de his cum incredulo, cum proposuerim *eqs*. *β in enuntiato relativo* (*semel legitur in hexametro, separate*: CIRIS 123, *praeterea separatur*: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 21 [*opp.* quotiens]. proinde ... -u quam: PLAVT. Truc. 324. *tertio loco positum*: AVG. civ. 12, 6 p. 520 D. *secundo loco*: MART. CAP. 4, 387 p. 120, 19): ① *proprie i. quanto tempore, dum* (tamdiu — quamdiu *v. supra p.* 1561, 19 *sqq., nota*: CIRIS 123 quam ... -u ..., tam): PLAVT. Truc. 324 si proinde amentur, mulieres -u quam lavant, omnes amantes balneatores sient. LEX Vrson. (Corp. II 5439) 63, 7 quamdiu apparuissent. MIM. inc. Cic. de orat. 2, 273 quam -u ad aquas fuit, numquam est mortuus. CIC. Verr. 2, 71 quamdiu tacuit. 2, 88 quamdiu adsunt ei qui imperant (dom. 59 Att. 6, 5, 1 NEP. Att. 3, 2). 2, 119 quamdiu fuit designatus. 3, 58 quamdiu tecum in provincia fuit (*cf.* epist. 13, 50, 1 Brundisii. NEP. Hann. 5, 4 Att. 4, 1 QVINT. decl. 254 p. 44, 4 *al.*). 4, 121 quamdiu intellegebant. 6, 212 quamdiu vixit (SEN. contr. 2, 2, 3. 7, 5, 1 SEN. epist. 76, 3 PETRON. 43, 7. 45, 9 PLIN. nat. 8, 94 QVINT. decl. 267 p. 89, 25 MARCELL. dig. 24, 3, 57 PAPIN. dig. 35, 1, 74 VLP. dig. 7, 3, 1 pr. *et saepe* TERT. resurr. 43 ITALA I Cor. 7, 39 [Cypr. testim. 3, 62; ἐφ' ὅσον χρόνον, VVLG. quanto tempore]. QVEROL. p. 19, 5 HIER. adv. Pelag 2, 5 AVG. civ. 9, 14 *al.* PS. MATTH. euang. 12, 4 CORP. VI 13101. 15106, 7. *cf.* SEN. epist. 104, 20 convixeris. SCAEV. dig. 34, 4, 30 pr. advixerit). CIC. Catil. 1, 6 quamdiu quisquam erit, qui (SEN. dial. 6, 1, 3). Cael. 31 habuit quamdiu voluit (Phil. 2, 84 ad Q. fr. 1, 1, 21 LEX Pap. Popp. [Dig. 24, 2, 11]. PLIN. epist 6, 2, 3. 7, 3, 2. 10, 45 IVLIAN. dig. 30, 84, 13 SCAEV. dig. 39, 5, 32 PAPIN. dig. 8, 1, 4 pr. VLP. dig. 24, 2, 11 pr. *al.*). *al.* Tusc. 4, 77. 5, 14 off. 2, 2. 26. 3, 100. Brut. 273 quamdiu auctoritati meae paruit. Att. 1, 16, 1. 11, 10, 2 quid est ubi acquiescam nisi quamdiu tuas litteras lego? epist. 14, 1, 3. 14, 3, 2. ad Q. fr. 1, 3, 5 quamdiu tibi opus erit (SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 5. *cf.* NEP. Them. 9, 2 necesse fuit. SEN. epist. 104, 2 oportet). VARRO rust. 2, 2, 14 quamdiu admissura fit. CAES. Gall. 1, 17, 6 quamdiu potuerit (SEN. dial. 3, 6, 3. 4, 9, 3 NERAT. dig. 28, 5, 55 PAPIN. dig. 31, 67, 7 *et saepe*. AMM. 14, 10, 2 [quamquam diu *codd.*]). NEP. Epam. 10, 3. 4 Eum. 5, 7. Hann. 13, 3 quamdiu fortuna passa est (COLVM. 12, 44, 2). PAVL. FEST. p. 131 quamdiu id ... mansisset (PLIN. paneg. 52, 4 IVLIAN. dig. 6, 1, 59 GAIVS inst. 2, 136 PAVL. dig. 1, 9, 6 pr. *et saepius* AVG. civ. 19, 12 p. 375 D. 19, 24 p. 400. *cf.* SEN. benef. 5, 4, 1 permanet. IAVOL. dig. 7, 1, 53 remanet). SEN. contr. 1, 8, 14 quamdiu vires fuissent. 2, 3, 19 quamdiu licebit (7, 1, 2. 7, 6, 11 CVRT. 6, 9, 19 PETRON. 111, 12 PLIN. nat. 37, 202. *cf.* QVEROL. p. 40, 21 libuerit). 2, 6, 2. 3 pr. 4. 10, 1, 12 VELL. 1, 6, 3. VAL. MAX. 8, 14, 1 quamdiu Romanum imperium floreret (PLIN. nat. 15, 121). CELS. 3, 22, 9 p. 136 M. SEN. clem. 1, 23, 1 benef. 3, 3, 2. 5, 12, 5 dial. 5, 16, 1. 6, 7, 1. 12, 2, 6 *et passim in his libris*. nat. 1 pr. 5. 4, 2, 22. 5, 13, 4. 7, 1, 1 epist. 9, 17. 19, 7. 25, 2. 74, 25 *al.* CVRT. 7, 4, 20. 9, 2, 25 COLVM. 4, 24, 7. 7, 3, 18. 12, 38, 7. 12, 52, 13 PLIN. nat. 8, 58. 117. 11, 119. 13, 38. 16, 29 *et saepe, nota coniunctiv.*: 23, 63 experimentum *vini faecis in cupa* demissa praebet lucerna, quamdiu extinguatur, periculum denuntians (28, 64. *cf. similiter sine certa causa*: IVLIAN. dig. 38, 2, 23, 1. 39, 1, 13, 1 POMPON. dig. 26, 1, 5, 1 GAIVS dig. 41, 2, 15 VLP. dig. 38, 4, 1, 8. 46, 3, 26 PAVL. dig. 4, 4, 14. 29, 7, 8, 6. 37, 4, 6, 4. 50, 17, 89). QVINT. inst. 5, 10, 117 decl. 260 p. 68, 29. 69, 19. 325 p. 281, 3 PLIN. epist. 4, 23, 2 paneg. 10, 4. 84, 6 SVET. Tib. 67, 3. IVLIAN. dig. 35, 1, 21 -u ignoraret. GAIVS inst. 2, 178. 3, 145. 184. 4, 25. VLP. dig. 11, 1, 6 pr. -u iuste deliberant (36, 2, 7, 3). *et saepe*. TERT. pudic. 7 adv. Marc. 1, 9 p. 301, 25. 4, 11 p. 450, 17 *al.* ITALA II Cor. 5, 6 (Ps. Cypr. epist. 4 p. 277, 10) quamdiu (LXX *aliter*, VVLG. dum) sumus in saeculo (*cf.* VVLG. Ioh. 9, 5 AVG. civ. 22, 23 p. 609 D.). ITIN. [Silv.] 9, 3 LVCIF. Athan. 1, 30 SYMM. epist. 4, 27 AMM. 22, 11, 7 VVLG. lev. 15, 25. deut. 11, 21 quamdiu (καθώς) caelum imminet terrae. Esth. 5, 13 (ὅταν). psalm. 103, 33. 145, 2 II Macc. 14, 10. Matth. 9, 15 (ἐφ' ὅσον). Marc. 2, 19 (ἐν ᾧ). Rom. 11, 13 II Petr. 1, 13 AVG. civ. 1, 11. 25. 3, 10 p. 108 D. *et saepe*. SORAN. p. 91 CORP. XIII 2602. *incertum, an haec quoque temporaliter interpretanda* (*cf. p.* 1563, 28): ITALA II par. 15, 2 (Cypr. Fort. 8) dominus vobiscum est, quamdiu (VVLG. quia) estis vos cum ipso. ITALA (Aug. civ. 20, 5 p. 414 D.) *et* VVLG. Matth. 25, 40 *cf.* 45 quamdiu (ἐφ' ὅσον) fecistis uni ex (de) his fratribus ..., mihi fecistis. *nota ellipsin*: PLIN.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 6,1,1 quamdiu ego trans Padum, tu in Piceno, minus te requirebam. ITALA Gal. 4,1 (codd. d e g Ps. Cypr. aleat. 3) quamdiu (ἐφ' ὅσον χρόνον, VVLG. quanto tempore) heres infans, sub procuratores et actores est. *syn.*: quoad: SEN. suas. 7, 8. *opp.*: cum: CIC. epist. 9, 15, 5 SEN. benef. 6, 3, 3 nat. 5, 12, 3. 6, 17, 1. 6, 18, 7 epist. 66, 19. 81, 28. 84, 6. 118, 12 CVRT. 3, 1, 5 PLIN. nat. 2, 68. 17, 153 IVLIAN. dig. 12, 1, 19 pr. GAIVS inst. 1, 61. 4, 78 VLP. reg. 10, 4 dig. 40, 5, 4 pr. AVG. civ. 4, 8 p. 155 D. 11, 31 p. 506 VINDIC. med. 13. ubi: CAEL. Cic. epist. 8, 14, 3 SEN. benef. 3, 21, 1 nat. 4, 11, 2. 4, 13, 5. 5, 2, 2. 5, 12, 4. 5, 13, 1. 2. 6, 17, 2. 6, 18, 1. 6, 28, 2 epist. 108, 10 VLP. dig. 13, 4, 2, 3 TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 471, 20. ut: LIV. 34, 14, 9. postquam: PLIN. epist. 6, 1, 1. si: CELS. 3, 4, 8 p. 106 M. SEN. benef. 5, 20, 7 nat. 6, 14, 3. 7, 1, 4 epist. 94, 5. 115, 10 IVLIAN. dig. 41, 3, 33, 4. 47, 2, 57, 3 GAIVS inst. 1, 135. 2, 137. 4, 77 VLP. dig. 12, 2, 11 pr. 32, 11, 6. 41, 2, 13, 7. Ⓘ *c. coni. i. q. donec, usquequo* (tamdiu — quamdiu *v. p. 1561, 54 sqq.*): IVLIAN. dig. 23, 3, 46 pr. VLP. dig. 7, 1, 70, 1 -u . . . suppleantur capita. reg. 1, 16 quamdiu horum quid fiat, is servus in bonis . . . emptoris est. PAVL. dig. 7, 1, 60, 1. 35, 1, 84. 42, 5, 39, 1 (= sent. 5, 5ᵇ). 43, 20, 7 FIRM. err. 24, 2 math. 5, 2, 16. 5, 3, 13. 19. 5, 4, 2. 7. 12. 14. 15. 22 SYMM. epist. 7, 130. 9, 124 AMM. 22, 15, 23. PELAGON. 18 faucibus infunde, quamdiu sanus sit. 60 *al.* CLAVD. DON. Aen. 1, 365 VEG. mil. 3, 9 VVLG. deut. 22, 2 quamdiu (ἕως ἂν) quaerat ea frater tuus. DIDASC. apost. 75, 28 THEOD. PRISC. eup. faen. 9. 10 (quousque *pars codd.*). 11. 15 BOETH. mus. 1, 33 ORIBAS. eup. 4, 33. 61 syn. 7, 15. *adde c. ind. perf.* (*cf.* donec): AMM. 25, 3, 12 quamdiu . . . nox diremit certamina. 26, 10, 14. *audacius c. ind. praes.*: SYMM. epist. 8, 3 sollicitatus pendeo animo, quamdiu de te secunda cognosco. Ⓘⓘ *i. q. quod, quia* (*cf. p. 1562, 81*): TRACT. c. Arrian. p. 11, 7 quamdiu constet nos non de assumpta, sed de assumptrice substantia disputare. *adde* **quamvis diu:** CIC. S. Rosc. 91 posset ea quamvis -u dicere. CELS. 2, 15, 5 p. 86 M. **quamdiucumque:** HIER. adv. Pelag. 1, 7 AVG. civ. 10, 30 p. 452 D. 11, 11 p. 478 persev. 6, 10. INSCR. Notiz. degli scavi 1912 p. 156, 43 (*saec. III p. Chr.?*) quandiucumque. **quamdiulibet:** PS. PRIMAS. in II Cor. p. 564ᴬ.

B *translate de loco i. q. per longum spatium*: CIC. Arat. 15 quae *catenae* -u diversae per lumina serpunt. MELA 1, 10 -u sicut illud *pelagus* incedit ita sua litora porrigit *Asia*. 1, 11. 19 *Hispania* in occidentem -uque etiam ad septentrionem diversis frontibus vergit. 1, 50. 2, 7 -u qualis natus est defluit *Hypanis* (3, 5). 2, 8 -u Danuvius est, deinde . . . fit Hister. 2, 58 inter superum mare et inferum excurrit *Italia* -u solida (3, 24). 2, 63. 3, 21. 41. 77. PS. QVINT. decl. 1, 11 -u . . . in secretam domus partem revertendum est.

C *iuncturae verbales selectae* (*verba composita plerumque posita sunt sub simplicibus cf. etiam p. 1566, 80*): **1** *verba ad actionem mentis vel sensus pertinentia*: **a** *de cogitando, dubitando sim.*: aestuare: CIC. Att. 7, 13ᵇ, 5 AMM. 15, 8, 1 BOETH. mus. 1, 10. agnoscere: CVRT. 8, 4, 16. cogitare: PLAVT. Most. 84 CATO agr. 3, 1 RHET. Her. 4, 11, 16 CIC. inv. 1, 1 ac. 1, 4 Tusc. 3, 34 *al.* SEN. benef. 2, 2, 2 epist. 3, 2. 48, 1. 76, 35 CVRT. 5, 10, 5 QVINT. decl. 351 p. 381, 11. 388 p. 434, 22 APVL. met. 5, 20. 8, 2. colligere: CIC. div. in Caec. 72 dom. 63 SEN. suas. 5, 4 SEN. nat. 6, 6, 3 epist. 24, 3. comperire: PLIN. nat. 17, 30. considerare: CIC. har. resp. 3 VAL. MAX. 7, 2 ext. 5 PLIN. epist. 7, 27, 15. consultare: PLAVT. Curc. 207 LIV. 23, 28, 9. contemplari: VELL. 2, 107, 2 SEN. epist. 115, 4 CVRT. 4, 1, 25 FRONTO p. 147, 17 N. credere: OCTAVIA 540 QVINT. inst. 9, 2, 43 SOL. 52, 4 SEN. contr. exc. 5, 2. cunctari: OV. am. 3, 5, 25. 41 EPICED. Drusi 253 LIV. 25, 18, 11. 26, 38, 7. 34, 41, 9 VELL. 2, 103, 2 SEN. clem. 1, 14, 2 CVRT. 4, 13, 20. 5, 11, 3. 6, 5, 8 SIL. 13, 404 TAC. hist. 4, 36 SVET. Iul. 81, 4 Aug. 8, 2 Cal. 4 Claud. 21, 6 Galba 9, 2 Dom. 2, 3 *al.* deliberare: CIC. inv. 2, 105 Q. Rosc. 45 APVL. met. 3, 26. 8, 3. AMM. 16, 10, 17. 31, 3, 8 (*cf.* librare: 16, 10, 21. 17, 5, 9. 18, 2, 18). differre: QVINT. decl. 319 p. 253, 10 AVR. Fronto p. 14, 2 N. SOL. 17, 10 SIDON. epist. 3, 1, 3. discere: SEN. Tro. 633 epist. 30, 4. 33, 8. 76, 1 NEMES. ecl. 4, 57. dubitare: PLAVT. Capt. 455 CIC. orat. 1 off. 1, 118 BELL. Alex. 63, 4 OV. met. 8, 443. 13, 940. 15, 540 SEN. contr. 2, 1, 3 SEN. Phoen. 442 Thy. 724. 1087 nat. 6, 9, 2 STAT. silv. 1 pr. 2 TAC. ann. 2, 65. 12, 54 MARCELL. dig. 28, 4, 3. ducere (*i. morari*): LIV. 4, 53, 5. examinare: SEN. nat. 4 pr. 16. existimare: PLIN. nat. 6, 81 QVINT. inst. 11, 3, 8. expectare: CATVLL. 62, 2 BELL. Alex. 14, 5 OV. met. 13, 183 SEN. contr. exc. 3, 6 SEN. epist. 78, 29. 114, 16 CVRT. 3, 12, 10 IVV. 8, 87 TAC. ann. 15, 19 PLIN. epist. 4, 9, 23 SVET. rhet. 25 p. 122 *al.* experiri: SEN. epist. 54, 4. haerere: PHAEDR. app. 21, 7 SEN. dial. 2, 14, 4 epist. 121, 1 CVRT. 10, 5, 11 LVCAN. 3, 645. haesitare: SEN. nat. 6, 8, 1 PLIN. epist. 10, 31, 2 APVL. apol. 33 AMM. 17, 13, 21 ignorare: CIC. Att. 5, 20, 8 AMM. 15, 9, 2. 26, 1, 12. librare: *supra l. 60.* luctari: OV. met. 7, 10. 14, 701 Ib. 125 VELL. 2, 63, 3 SEN. Phoen. 142 clem. 1, 8, 1 benef. 5, 21, 2 CVRT. 3, 1, 18 STAT. Ach. 1, 335 (con-: SVET. Dom. 17, 2. ob-: CVRT. 4, 8, 8 MEROB. poet. 12. re-: CVRT. 8, 2, 11 QVINT. inst. 1 praef. 1). meditari: LVCR. 4, 1182 LIV. 42, 52, 3 SEN. dial. 1, 2, 10 QVINT. inst. 2, 11, 5 TAC. ann. 4, 57. 14, 1. meminisse: RHET. Her. 3, 22, 35 CIRIS 140 CELS. 3, 16, 2 p. 122, 2 M. morari: PLAVT. Cas. 606 Mil. 1310 BELL. Alex. 55, 2 VELL. 2, 80, 2. 2, 104, 2 PETRON. 12, 3. 126, 13 MART. 6, 30, 4 QVINT. inst. 3, 2, 1. 4, 1, 34 decl. 279 p. 139, 31 TAC. hist. 2, 47 (com-: CAES. civ. 1, 42, 4 QVINT. decl. 257 p. 51, 11 VERVS Fronto p. 132, 6 N. de-: PLAVT. Epid. 376. re-: CATVLL. 61, 201). nolle: SEN. benef. 1, 1, 8 epist. 55, 1 CVRT. 10, 7, 12. nosse: AVG. civ 2, 13 p. 68 D. pendēre (*i. incertum esse*): PLAVT. Merc. 166 SEN. Tro. 915 benef. 2, 5, 1 SIL. 9, 356 PLIN. epist. 4, 9, 1. pensare: SIL. 7, 223 AMM. 14, 10, 10. pensitare: TAC. ann. 12, 17 PLIN. epist. 1, 8, 9. 4, 15, 8. putare: OV. fast. 6, 295 STAT. silv. 3, 4, 9 SOL. 53, 1. quaerere: CIC. Sull. 73 OV. met. 1, 307. 5, 518. 14, 453 SEN. contr. 1 pr. 5 SEN. benef. 1, 12, 3 nat. 1 pr. 13 LVCAN. 5, 189 PLIN. nat. 8, 185 SIL. 1, 7 STAT. Theb. 11, 599 silv. 1, 2, 275. 3, 2, 21 MART. 4, 23, 1. 4, 71, 1. 5, 56, 2 QVINT. inst. 10, 3, 16 decl. 319 p. 254, 8 TAC. ann. 6, 15. 13, 37 PLIN. epist. 1, 13, 3 SVET. Aug. 94, 6 APVL. met. 8, 12 CAPITOL. Aur. 29, 9 *al.* (an-: TAC. ann. 12, 6. con-: LVCR. 3, 419). quaeritare: APVL. met. 6, 5 AMM. 19, 8, 8. recusare: CIC. Lig. 2 LIV. 22, 35, 3 SVET. Tib. 24, 1. reniti: APVL. apol. 99. renuere: APVL. met. 3, 9. repugnare: CIC. epist. 15, 4, 8 LIV. 33, 47, 4 CVRT. 5, 3, 13 PLIN. nat. 32, 24 QVINT. inst. 1, 6, 20. resistere: CIC. Brut. 97 OCTAVIA 847 CVRT. 7, 7, 34 FLOR. epit. 2, 6, 33. scrutari: COMM. apol. 884. sperare: LIV. 24, 14, 6 SIL. 7, 532 STAT. Ach. 1, 241 EDICT. imp. Diocl. 1, 11 AMM. 16, 12, 31. 22, 8, 49 VVLG. act. 28, 6 (ἐπὶ πολύ). suspendere (*i. in incerto tenere*): QVINT. inst. 9, 2, 22 PLIN. epist. 2, 20, 3. tardare: CIC. carm. frg. 3, 60. temptare: LVCAN. 4, 618 (re-: SEN. epist. 72, 1). tenere: LIV. 9, 36, 10 SEN. epist. 124, 20 (abs-: CELS. 3, 21, 10 p. 133 M. de-: QVINT. decl. 279 p. 139, 31 SVET. Aug. 98, 5 GAIVS inst. 1, 141 *al.* re-: VAL. MAX. 4, 1 ext. 3 TAC. ann. 1, 75). trahere (*i. ducere, morari*): LIV. 44, 22, 3 CELS. 4, 8, 2 p. 159 M. SEN. dial. 10, 20, 2 ASCON. Mil. p. 30, 15 St. SVET. Aug. 16, 1 DIVI FR. frg. Papir. dig. 48, 16, 18 SCAEV. dig. 42, 1, 64. 49, 1, 24 pr. PAVL. dig. 48, 5, 32 PORPH. Hor. ars 402 TREB. trig. tyr. 6, 2 PAPYR. Amherst II 27 saec. V/VI 12. vertere: LVCAN. 7, 504. versare (*i. deliberare*): HOR. ars 39 CVRT. 3, 6, 7 AMM. 24, 5, 11. *cf.* volvere: SALL. Iug. 113, 1 (re-: APVL. met. 11, 20). volutare: LIV. 34, 60, 2 CVRT. 5, 9, 3. 5, 12, 10. **b** *de dicendo (tacendo, celando), scribendo sim.*: augere: RHET. Her. 1, 6, 9. celare: TER. Eun. 295 VERG. Aen. 1, 351. *cf.* occultare: TAC. hist. 4, 16. 85. certare (*verbis*): LIV. 26, 32, 1. 27, 6, 9. 27, 11, 12. cluere: PLAVT. Pseud. 591. commentari: CIC. fil. Cic. epist. 16, 26, 1. criminari: SEN. dial. 5, 34, 2. decipere: ACC. trag. 16 STAT. Theb. 9, 888 Ach. 1, 668 QVINT. decl. 355 p. 387, 6 *cf.* OV. met. 8, 687. 9, 460 TAC. ann. 4, 45. deprecari: SEN. contr. 10, 2, 10. dicere: CIC. inv. 2, 105 Cluent. 29 OV. epist. 11, 120 SEN. contr. 4 pr. 8. 7, 7, 10 MART. 6, 36, 3 QVINT. decl. 254 p. 39, 28 TAC. dial. 25 (prae-: STAT. Theb. 8, 550). disceptare: LIV. 33, 45, 3. disputare: PLAVT. Most. 87 SEN. contr. 7, 1, 24 SEN. apocol. 14 QVINT. decl. 344 p. 359, 1 VVLG. act. 20, 9 (ἐπὶ πλεῖον). disserere: LIV. 4, 57, 1. dissimulare: OV. fast. 2, 844 TAC. ann. 4, 19 SVET. Tib. 42, 1 Claud. 15, 1 PAVL. dig. 48, 19, 40. hiscere: LIV. 39, 12, 5. laudare: SEN. nat 3, 18, 4 PLIN. nat. 13, 5. legere: QVINT. inst. 10, 1, 20 *cf.* CATVLL. 95, 6. loqui: PLAVT. Pseud. 687 OV. met. 3, 279 VAL. MAX. 8, 7 ext. 1 PETRON. 139, 3 QVINT. inst. 1, 1, 13 *al.* (con-: LIV. 2, 45, 7). memorare: STAT. silv. 4, 6, 19 PETRON. 55, 4. narrare: SEN. suas. 7, 3 STAT. silv. 1, 2, 30. negare: LIV. 45, 10, 6 CVRT. 7, 2, 32 SIL. 11, 125 STAT. silv. 4, 3, 11 MART. 4, 38, 2 MEROB. carm. 4, 36. obstupescere: OV. met. 1, 384. obtestari: LIV. 32, 22, 6. perorare: PETRON. 96, 5. placere: RHET. Her. 4, 23, 32 HOR. epist. 1, 19, 2 LIV. 34, 22, 4 SEN. epist. 52, 2 PLIN. nat. 13, 5. 36, 54. probare: SEN. nat. 6, 7, 3 PLIN. nat. 33, 139 STAT. silv. 3 pr. 3. promittere: CIRIS 47 STAT. Theb. 7, 775. respondere: QVINT. decl. 306 p. 203, 28. rogare: SEN. contr. 2, 3, 22 MART. 10, 38, 12 QVINT. inst. 7, 4, 30 decl. 247 p. 13, 30 PLIN. epist. 2, 13, 11. scribere: PLIN. epist. 2, 3, 1 AVR. Fronto p. 253, 8 N. scriptitare: CIC. de orat. 1, 152. silere: OV. met. 9, 472 LIV. 9, 2, 12. tacere: CIC. Att. 1, 19, 7 CATVLL. 61, 126 PROP. 1, 10, 22 COMM. instr. 2, 2, 5 *al.* (re-: OV. fast. 2, 819). tractare: SEN. contr. 9, 6, 10 PAPIN. dig. 7, 5, 8. vetare: OV. ars 2, 692. uti: LVCAN. 4, 607 QVINT. inst. 4, 2, 111 *al.*
2 *verba ad affectus eorumque significationem pertinentia*: amare: PROP. 2, 5, 8. aversari: SVET. Vesp. 2, 2. colere: SIL. 1, 658 AVG. civ. 4, 23 (re-: STAT. silv. 2, 3, 49). cruciare: PLAVT. Capt. 731 (*cf. opp.*) CIC. Verr. 6, 118 OCTAVIA 941 APVL. met. 4, 12 (ex-: LIV. 40, 23, 8). desiderare: NEP. Cim. 4, 1 LIV. 30, 11, 2 SEN. nat. 3, 26, 4 PLIN. epist. 5, 14, 8. diligere: CALP. ecl. 2, 3. dolere: SCRIB. LARG. 10 SEN. epist. 78, 7 PLIN. nat. 17, 214 QVINT. inst. 6 praef. 14. flere: PROP. 1, 13, 16. 2, 7, 2 EPIST. Sapph. 110 LIV. 45, 8, 2 CVRT. 4, 10, 34 PETRON. 17, 2 STAT. Theb. 10, 381 *al.* (de-: CIC. Phil. 13, 10 AMM. 20, 11, 32). gaudere: SEN. epist. 110, 4 STAT. Ach. 1, 279. lacrimare: ACT. Petr. 1. 6. lamentari: SIL. 13, 712 APVL. met. 8, 31. mirari: OV. am. 2, 1, 9 met. 5, 264 SEN. epist. 20, 10 PETRON. 60, 1 PLIN. nat. 37, 66. osculari: VAL. MAX. 2, 10, 2 (de-: APVL. met. 2, 26. 28. 4, 11. ex-: PLIN. epist. 5, 17, 4). pati: OV. met. 14, 144 SEN. dial. 5, 8, 3. 9, 2, 12 QVINT. inst. 11, 3, 44 *al.* (per-: APVL. apol. 35). plorare: STAT. Theb. 8, 196 QVINT. inst. 6, 1, 29. queri: OV. fast. 4, 585 VAL. MAX. 5, 6 ext. 4. 7, 8, 4 PETRON. 87, 4. ridere: PETRON. 56, 10. sollicitare: LIV. 31, 5, 7. 40, 57, 2. terrere: FLOR. epit. 3, 8, 5. timere: LIV. 2, 16, 6 SEN. Med. 677 dial. 1, 6, 9 epist. 110, 5. tolerare: OV. met. 5, 610 COLVM. 8, 17, 15 APVL. met. 8, 29 *al.* torquere: CAEL. Cic. epist. 8, 11, 1 LIV. 24, 5, 14 PHAEDR. 3, 14, 7 SEN. Thy. 423 dial. 10, 14, 4. vexare: CIC. inv. 1, 108 Mil. 4 CELS. 7 pr. 2 p. 301 M. SCRIB. LARG. 40. **3** *verba agendi (apparandi) vel omittendi*: abstinere: PLAVT. Most. 292 CELS. 3, 21, 4 p. 131 M. 3, 22, 14 p. 138 M. SVET. Aug. 65, 2 Claud. 36 PALLAD. 4, 11, 6 SYMM. epist. 1, 83. agere: [PLAVT. Most. 293.] SEN. contr. 10 pr. 1. agitare: AMM. 22,

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

12,4. captare: SEN. dial. 2,9,2 epist. 22,6 HOMER. 300 QVINT. inst. 4,2,70. carere: OV. met. 6,683. 10,246. cessare: AETNA 384 SEN. Tro. 309. facere: NEP. Dat. 10, 3 *al.* frui: OCTAVIA 717 CVRT. 9, 6, 17 QVINT. decl. 322 p. 266, 25. AVSON. 214, 7 (per-: AVSON. 406, 9). gerere: LIV. 35, 11, 1 VELL. 2, 17, 2 OCTAVIA 523. imperare: LIV. 22, 34, 11 AVG. civ. 5, 25 p. 238 D. intermittere: HOR. carm. 4, 1, 1 PLIN. epist. 10, 96, 10 SVET. Claud. 16, 1. negligere: SCRIB. LARG. 22 LEX arae urb. (Corp. VI 30837b) 7/8. parare: LVCAN. 7, 469 (ad-: PVBLIL. D 3. prae-: SEN. contr. exc. 6, 4). regere: CLAVD. 8, 309. regnare: BELL. Alex. 33, 2 OV. am. 2, 19, 33 SIL. 12, 35. vitare: CELS. 4, 6, 6 p. 157 M. vivere: NAEV. com. 37 PLAVT. Capt. 792 Trin. 65 CAECIL. com. 175 CIC. Marcell. 25. 27 Tusc. 1, 109 Cato 9. 68 Brut. 324 PVBLIL. A 26. H 10 VERG. Aen. 10, 860 TIB. 1, 6, 63 ELEG. in Maecen. 2, 27 OV. met. 6, 38. 7, 691 SEN. suas. 6, 4 SEN. Herc. O. 896 dial. 6, 19, 3 *al.* CVRT. 9, 6, 19 PLIN. nat. 7, 159. 19, 98 STAT. silv. 2, 3, 43 Theb. 7, 720 QVINT. decl. 306 p. 206, 11 IVV. 10, 243 *al.*; *nota in anulis*: CORP. XIII 10024, 91a–c SEN. dial. 10, 7, 10 *opp.* fuit. epist. 49, 10 *opp.* parum. 93, 2 satis.

4 *verba manendi (standi) vel movendi*: abesse: PLAVT. Stich. 523 CIC. Att. 2, 1, 4. 13, 39, 2. OV. epist. 4, 109 *opp.* tempore. LIV. 29, 6, 6 VLP. dig. 17, 2, 16 pr. *al.* ambulare: CORP. I 1431 PLIN. epist. 9, 36, 5. apparere: SEN. clem. 1, 26, 1 CVRT. 4, 15, 26 PAVL. dig. 19, 2, 56. comitari: PLIN. nat. 9, 21. commigrare: PLAVT. Poen. 94. durare: PLAVT. Asin. 176 OV. met. 15, 259 SEN. benef. 6, 31, 4 nat. 7, 19, 2 OCTAVIA 190 PALLAD. 3, 25, 3. 4, 10, 22. 12, 7, 6. habitare: SIL. 2, 654. VLP. dig. 24, 1, 32, 13 (in-: SEN. epist. 102, 27). iacēre: CIC. Quinct. 96 SEN. epist. 59, 9. 77, 9 *al.* latere: OV. met. 15, 147 fast. 3, 239 VELL. 2, 125, 1 SEN. Oed. 826 PETRON. 88, 2 VAL. FL. 6, 703. FLOR. epit. 3, 1, 5 (de-: AMM. 22, 3, 6. 28, 1, 49). latitare: AMM. 22, 7, 5. manere: CIC. Tusc. 1, 77 OV. fast. 1, 237. LIV. 1, 27, 1 *al.* (per-: CIC. Tusc. 1, 18. 78 CELS. 4, 31, 5 p. 184 M. 5, 26, 28 B SEN. nat. 7, 9, 2. 7, 22, 1 VVLG. sap. 18, 20). metiri: LVCAN. 10, 308 (per-: SEN. Herc. f. 742). morari: OV. met. 14, 106. stare: OV. met. 1, 133. 3, 549 Pont. 1, 10, 14. LIV. 27, 2, 7 *al.* (per-: CVRT. 4, 6, 19. re-: OV. met. 13, 947). vagari: LIV. 31, 33, 8 MART. 9, 59, 1.

5 *verba ad actionem (vel statum) corpoream pertinentia*: agitare: CATO agr. 100. alere: LIV. 38, 17, 15 (*cf.* pascere: SEN. dial. 5, 17, 3 nat. 1, 15, 2 epist. 110, 13. OCTAVIA 515 [de-: IVV. 4, 51]. saginare: APVL. met. 7, 16). caedere: LIV. 5, 8, 11. 26, 39, 22 *al.* (oc-: FLOR. epit. 4, 2, 80). calere: OV. met. 9, 393 (con-: SEN. nat. 2, 14, 2). coquere: LVCAN. 10, 124 (de-: CHIRON 471). dimicare: VELL. 2, 85, 5 FLOR. epit. 1, 11, 2 (*cf.* pugnare: GALBA Cic. epist. 10, 30, 4 OV. epist 4, 151 met. 9, 543 *al.* [op-: LIV. 4, 55, 8 SVET. Galba 3, 1]. vincere: SEN. Ag. 206). dormire: PLAVT. Poen. 21. fovere: SCRIB. LARG. 160 LVCAN. 9, 845. fricare: SCRIB. LARG. 156 (af-: APVL. met. 3, 21. ef-: SEN. epist. 95, 36. per-: CELS. 3, 23, 6 p. 139 M. 3, 27, 2 A *al.*). haerere: SEN. benef. 2, 1, 2 *al.* (co-: SEN. nat. 1, 5, 8. 7, 12, 4). terere: SEN. nat. 7, 32, 3 SCRIB. LARG. 75.

adiectiva *(vel partic.) selecta (cf. p. 1566, 81)*: aemulus: PANEG. 2 (10), 8. anceps: CATO (?) orig. 83 VERG. Aen. 10, 358 STAT. Theb. 6, 474 SPART. Hel. 6, 9 *cf.* LIV. 21, 9, 1. 23, 40, 10 *al.* CVRT. 8, 2, 16 AVG. civ. 3, 18 p. 126 D. *cf.* LIV. 28, 13, 7 ambigua anxius: AMM. 21, 7, 1. 28, 6, 10. assuetus: LVCAN. 6, 713 (*cf.* de-: VERG. Aen. 2, 509). blandus: STAT. silv. 3, 3, 157. percarus TAC. ann. 13, 19. castus: SEN. Phaedr. 910. celebris: TAC. ann. 14, 15. certus: SIL. 9, 480 (in-: CVRT. 10, 6, 19 SVET. Tib. 11, 2 Vesp. 1, 1). clarus: SIL. 10, 164 TREB. trig. tyr. 12, 1. cognitus: PLIN. nat. 37, 55. egens: TAC. ann. 4, 66. errabundus: SVET. Iul. 31, 2. felix SEN. Ag. 784 dial. 1, 4, 7. fessus: STAT. Theb. 5, 503 *al.* fortis: STAT. Theb 11, 590. ignarus: LIV. 38, 23, 4. immobilis: SVET. Tib. 73, 2. impatiens. LVCAN. 1, 611. inroboratus: VARRO frg. Non. p. 131. invictus: SIL. 12, 286. laetus: SIL. 16, 564. lentus: QVINT. inst. 1, 1, 33. lĕvis: MART. 2, 48, 5. liber: OCTAVIA 39. memor: OV. met. 13, 570. mutus: STAT. Theb. 11, 604. nescius: TAC. ann. 6, 38. nobilis: APVL. flor. 16 p. 64. nocens: OCTAVIA 873. pavidus: OV. met. 3, 99. pensilis: AMM. 17, 4, 15. potens: MELA 1, 63. princeps: FLOR. epit. 1, 3, 2. prosper: LIV. frg. 61 = SEN. suas. 6, 22. securus: TERT. nat. 2, 12. segnis: LIV. 37, 26, 10. serenus: PANEG. 2 (10), 7, 4. sollicitus: VAL. MAX. 9, 12 ext. 5. solus: PLIN. nat 25, 4 QVINT. inst. 2, 1, 10. sordidus: TAC. hist. 1, 66. sterilis: HOR. ars 65 PLIN. nat. 16, 140 SVLP. SEV. chron. 1, 8, 1 *al.* NICET. psalm. 9 p. 76, 21. tacitus: SEN. Phaedr. 690. tristis: FLOR. epit. 4, 2, 78. tutus: OV. fast. 1, 449. vagus: STAT. Theb. 2, 397. varius: SVET. Tib. 33. *c. subst.* (*pro adi.: l. 75*): SEN. nat. 4 pr. 15 -u publici hostes antequam sui (*cf.* TERT. nat. 2, 12). STAT. Theb. 3, 602 -u tuto superum contemptor. TAC. hist. 1, 48 ipse -u exul, quadriduo Caesar. ann. 14, 60 *Poppaea* -u paelex. TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 491, 9 -u infans. CLAVD. 15, 96 -u miles populus.

II *comparativus* ***diūtius: A** ***generatim*** (*cf.* GLOSS. ἐπὶ πλέον, ἐπὶ πολύ. dudum vel diu, quod longum tempus fit. ut -ius: ὅπως ἐπὶ πολύ. NOT. Tir. 21, 61 -ius): *generatim adnotandum est vim imminutam comparativi iam iamque sic praevalere, ut primo in locum positivi cedat, donec saec. V p. Chr. (ex. gr. apud* CAEL. AVR. [chron. 1, 1, 11] *et* CASS. FEL. [81 p. 192, 22] *-u singulis tantum locis extat: v. Wölfflin, Sitz.-Ber. d. Bayr. Ak. d. Wiss. 1880, 412) -u et -ius paulatim prorsus evanescant prae locutionibus ut* longo tempore *sim. (v. Wölfflin, Lat. u. rom. Compar. p. 67); cf. iam vices tales*: MARCIAN. dig. 47, 16, 1 sine quibus nemo latere -u potest. VLP. dig. 1, 18, 13 pr. sine quibus latro -ius latere non potest. *praeterea notandum* HIRT. Gall. *quater solum comparativum praebere, cum ex. gr. apud* VITR. *8 comp., 3 posit. et apud* CELS. *27 comp., 32 posit. legantur.*

exempla antiquissima: PLAVT. Rud. 93 eo vos, amici, detinui -ius. Trin. 685 nolo te iactari -ius. TER. Hec. 148 quam ... me non posse -ius habere. 575 vereor ... ne orata nostra nequeat -ius celare. Haut. 102 tibine haec -ius licere. 834 quod moremur -ius. Phorm. 182. 569. *et sic passim legitur (cf. infra iuncturas verbales), praesertim post verba vel particulas negativas; hic illic significantius dicitur i. per longius temporis spatium, cf.*: CIC. de orat. 3, 99 quis potione uti aut cibo dulci -ius potest? Cael. 44 *opp.* mature et celeriter. har. resp. 49 cui nulla hostium -ius urbs umquam fuit clausa. *nota ellipsin*: CIC. Att. 14, 3, 1 tranquillae tuae quidem litterae, quod utinam -ius! QVINT. inst. 4, 2, 22 sed quid ego -ius? (decl. 321 p. 264, 29. *cf.* 252 p. 34, 8 APVL. apol. 8). 11, 3, 158. TAC. ann. 4, 69 eadem ille et -ius (*sc. disserebat*), quanto maesta ... difficilius reticentur. TERT. spect. 4 quia nec -ius de hoc (*sc. disserere volo. cf.* anim. 11 adv. Prax. 7 p. 236, 12). AVSON. 407, 1 sed hoc non -ius (*suppleas* '*durat*'), quam dum epistulam tuam legi. *i. q.* t a r d i u s, *lentius*: SEN. contr. 1, 5, 5 asservaretur in tormentum -ius p e r e u n d i (suas. 5, 8 SEN. epist. 91, 2). *cf.* 7, 1, 9 et hoc occidere vocatur, sed -ius. SEN. epist. 30, 4 nullo genere homines mollius moriuntur, sed nec -ius. -ius, donec: TAC. hist. 1, 9 legiones -ius sine consulari fuere, donec ... Vitellius aderat. *adverbia limitantia* (iam -ius *v. p. 1560, 15*) multo, paulo -ius *sim.*: CIC. Brut. 39 m u l t o -ius Athenae iam erant (LIV 25, 29, 7 PLIN. nat. 8, 57). LIV. 5, 4, 6 ab domo ... paulo -ius abesse (CELS. 2, 6, 12 p. 58 M. 8, 2, 2 p. 373 SEN. epist. 108, 4 PLIN. nat. 9, 157. 31, 60 AVG. civ. 5, 22 p. 234 D. 22, 8. *cf.* SCRIB. LARG. 53 p u s i l l o -ius [55]). CELS. 6, 10, 3 p. 285 M. admovendus, sed a l i q u a n t o -ius, vapor calidus (AVG. civ. 13, 19 p. 582 D. 19, 11 p. 372. 22, 8 p. 570). quo, quanto -ius *sim.*: TER. Haut. 424 q u a n t o -ius abest, magis cupio tanto (CIC. nat. deor. 1, 60 SEN dial. 12, 10, 4 SCRIB. LARG. 25 *cf.* PLIN. nat. 10, 175 tanto -ius [PLIN. paneg. 48, 2]). CIC. epist. 2, 19, 1 eo iucundiorem ... sortem sperabam fore, q u o -ius ... mecum fuisses (LIV. 22, 25, 4. 25, 1, 6 VAL. MAX. 7, 6 ext. 3. 9, 2 ext. 11. 9, 13, 2 SEN. benef. 6, 16, 7 epist. 4, 1 QVINT. inst. 6, 4, 14 SVET. Nero 52. *cf.* CIC. Verr. 6, 77 eo -ius). SYMM. epist. 1, 1, 2 quod *deversorium* cum -ius visitur, plus amatur. *nota*: CIC. Att. 14, 2, 2 processi enim, sed minus -ius ('*i. quo -ius, eo minus*'). *syn. et coniuncta*: LVCIL. 907 si l o n g i u s te producturum et -ius (*sc speras amorem. cf.* GELL. 1, 22, 12 longinquius -iusque). CIC. epist. 9, 20, 3 et gravius et -ius. VARRO frg. Non. p. 71 etesiae -ius et uberius flarant. LIV 9, 24, 8 -ius ac s a e p i u s (QVINT. inst. 6, 4, 14). SEN. contr. 2, 6, 9 et turpius ... et -ius. CELS. 3, 22, 1 -ius ... et periculosius. 4, 5, 5 p. 155 M. -ius ... et vehementius ... sollicitare. SEN. benef. 5, 10, 3 -ius hoc et pluribus exemplis licet prosequi. SCRIB. LARG. 253 fricatur -ius et pressius. PLIN. paneg. 48, 2 liberalius ac -ius. FRONTO p. 184, 15 N. -ius ac molestius solito. TERT. anim. 34. AVG. civ. 18, 41 p. 318 D. vel paululum vel -ius, non tamen semper. SIDON. epist. 6, 1, 6 *syn.* ulterius. *opp.* (*cf. supra l. 12*): CIC. de orat. 3, 98 primo aspectu. VITR. 8, 2, 9 brevi spatio. LIV. 22, 47, 3 acrius ... quam -ius pugnatum est. PHAEDR. 3 epil. 14 fruar -ius, si c e l e r i u s coepero (*cf.* SEN. nat. 4, 9 citius [TERT. ieiun. 17]. dial. 9, 11, 5 expeditius).

B *c. ablat. compar.*: CATO agr. 5, 4 operarium, mercennarium, politorem -ius eundem ne habeat d i e (*cf.* SEN. dial. 11, 15, 3 biduo. PLIN. nat. 16, 101 septenis diebus). CIC. Quinct. 37 a n n u m et eo -ius ... fuit in Gallia (Att. 7, 3, 1 PLIN. nat. 10, 107. 17, 47. 27, 89 AMM. 28, 1, 1). Tusc. 1, 7 declamitabam causas, quod nemo me -ius fecit. LIV. 33, 17, 11 -iusque s p e Romanorum obsidionem eam extraxissent (44, 25, 4). PAVL. FEST. p. 226 prolugere dicuntur, qui s o l i t o -ius lugent (FRONTIN. strat. 2, 1, 4 FRONTO p. 169, 23 N. p. 184, 15). APVL. flor. 16 p. 65 ubi -ius aequo sedetur.

C *seq.* quam: RHET. Her. 2, 18, 27 -ius quam satis sit (*cf.* NEP. Chab. 3, 1 fuit quam necesse [LIV. 2, 34, 9. 8, 21, 6. 40, 3, 2]. LIV. 7, 34, 14 quam commodum sit. PLIN. nat. 31, 60 quam ... oportet [TREB. trig. tyr. 10, 17]. TREB. trig. tyr. 27, 1 quam ... decuit [30, 2]. AVG. civ. 16, 10 quam opus est). CIC. inv. 1, 61 -ius quam ratio praecipiendi p o s t u l a t (ad Q. fr. 1, 3, 6 FRONTO p. 114, 20 N.). Cluent. 30 dom. 137 p. red. in sen. 34 Phil. 8, 32 de orat. 2, 365 Brut. 39 leg. 1, 2 ac. 1, 2. 2, 3 quam vellem. fin. 2, 106 (Tusc. 5, 101). Att. 3, 2, 1 7, 3, 1. 7, 9, 4. ad Brut. 2, 2, 3 quem tuli -ius quam dignitas mea p a t i e b a t u r (BELL. Alex. 78, 4). NEP. Epam. 7, 5 LIV. 2, 48, 6. 9, 26, 22. 27, 21, 2. 30, 8, 9 SEN. contr. 1, 1, 17. 1, 8, 3. 2 pr. 5. 7, 7, 4. 9 pr. 4 VELL. 2, 124, 2 CELS. 1, 4, 2 p. 39 M. SEN. clem. 1, 9, 11 -ius ... quam duābus horis (*cf.* PLIN. nat. 25, 134). benef. 1, 12, 2 dial. 5, 27, 1. 10, 20, 4 epist. 101, 6. 123, 9. CVRT. 5, 1, 36 quam usquam. 8, 8, 7. 9, 4, 30 COLVM. 2, 9, 18 MELA 3, 37 PETRON. 34, 7 PLIN. nat. 37, 48 TAC. Agr. 32 hist. 4, 42 ann. 15, 1 AVR. Fronto p. 71, 14 N. p. 82, 24 PANEG. 10 (4), 30.

D ***iuncturae verbales*** (*perraro legitur cum adiect. vel partic., cf.* MART. CAP. 5, 435 incerti -ius): abesse: TER. Haut. 424 CIC. p red. in sen. 34 de orat. 2, 365. ac. 2, 3 epist. 7, 9, 2. 9, 15, 3 Q. CIC. epist. 16, 8, 1 LIV. 5, 4, 6 PLIN. epist. 3, 6, 7 *al.* audire: CIC. Verr. 3, 70 SEN. epist. 4, 4. calumniari: CIC. p. red. in sen 27. carere: CIC.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Catil. 1, 24 rep. 1, 69 Att. 1, 17, 6. celare: TER. Hec. 576 Phorm. 182 NEP. Alc. 5, 2 *cf.* CAES. civ. 1, 19, 2. cogitare: CIC. Font. 22 Mil. 53 Att. 8, 12, 3. cunctari: CIC. Tusc. 1, 111 TAC. hist. 1, 34 APVL. met. 6, 17. debere: CIC. de orat. 3, 18 top. 4. desiderare: CASS. Cic. epist. 15, 19, 3. dicere: CIC. Q. Rosc. 8 CAEL. Cic. epist. 8, 11, 2 QVINT. inst. 1, 10, 29 *al.* differre: QVINT. inst. 4, 3, 2 decl. 291 p. 161, 3 FRONTO p. 118, 3 N. disserere: CIC. S. Rosc. 82 QVINT. inst. 2, 1, 7. dubitare: CIC. Caecin. 9 COD. Iust. 4, 21, 21 pr. (*a. 530*) *al.* durare: CELS. 2, 6, 2 p. 55 M. COLVM. 12, 26, 1 PETRON. 102, 15 PLIN. nat. 31, 124 QVINT. inst. 1, 7, 15 *al.* esurire: POMPON. Atell. 21. expectare: CAES. Gall. 3, 24, 5 TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 2 PS. MATTH. euang. 3, 5. facere: TER. Haut. 102 CATO or. frg. 9, 2 *al.* ferre (*i. pati*): CIC. Verr. 3, 70 Cluent. 175 leg. agr. 2, 62 dom. 137 Phil. 2, 45. 116. 10, 21 Brut. 236 *al.* CAES. Gall. 4, 35, 2. 7, 20, 5 NEP. Ham. 1, 3 LIV. 9, 13, 12 CVRT. 7, 8, 1. 8, 8, 7 QVINT. inst. 11, 3, 41 PLIN. epist. 1, 5, 8 *al.* flere: SEN. dial. 11, 2, 3 PANEG. 7 (6), 8, 3. fricare: SEN. nat. 2, 22, 1 *al.* (de-: CELS. 6, 6, 29. per-: CELS. 8, 16, 4 p. 404 M. SCRIB. LARG. 95 PETRON. 132, 13). frui: PHAEDR. 3 epil. 14 SEN. epist. 4, 1 PLIN. nat. 17, 22 APVL. met. 1, 7. gloriari: BELL. Alex. 15, 4. habere: CIC. Att. 8, 6, 3. habitare: PETRON. 71, 7 HIER. epist. 39, 3, 2. haerere: SEN. nat. 4, 9 epist. 101, 6. 123, 9 PETRON. 99, 3. iacere: VITR. 2, 4, 3 VAL. MAX. 5, 1, 9 *al.* iactare: PLAVT. Trin. 685. impedire: CIC. Att. 12, 16. indulgere: LIV. 4, 42, 10. intueri: PLIN. nat. 7, 16 LAMPR. Alex. 14, 6 BARNAB. 5, 10 ACT. Petr. 28. laetari: APVL. met. 7, 27. loqui: CIC. Vat. 21 CVRT. 8, 1, 39. ludere: AFRAN. com. 49. PETRON. 129, 5 (in-: CIC. Q. Rosc. 39). ludificare: CIC. Quinct. 54. lugere: CIC. ad Q. fr. 1, 3, 6 (e-: CIC. epist. 9, 20, 3). manere: LVCIL. 929 RHET. Her. 3, 22, 35. 4, 45, 58 CIC. har. resp. 12 prov. 8 leg. 1, 2 Att. 11, 15, 4 LIV. 8, 21, 6 CELS. 2, 1, 21 p. 49 M. *al.* (per-: VITR. 4, 1, 9. 8, 2, 9 SEN. contr. 2, 6, 9 CELS. 2, 6, 11 p. 58 M. 6, 13, 2 p. 287 [re- *al.*] COLVM. 12, 38, 8 PLIN. nat. 9, 10 APVL. apol. 69 AVG. civ. 21, 6 INST. Iust. 2, 10, 1. re-: HIRT. Gall. 8, 15, 4 SCRIB. LARG. 25). meminisse: LIV. 41, 22, 7. morari: TER. Haut. 834 PACVV. trag. 181 CIC. inv. 1, 109 Cluent. 168 *al.* LENT. CIC. epist. 12, 15, 1 CAES. Gall. 2, 10, 5. 3, 9, 5. 7, 82, 4 VARRO frg. Non. p. 15 BELL. Alex. 66, 3 LIV. 21, 61, 3 *al.* SEN. contr. 1 pr. 24 SEN. epist. 47, 21 PETRON. 112, 2 QVINT. decl. 343 p. 355, 4 *al.* (com-: RHET. Her. 4, 22, 31 CIC. inv. 2, 138 Verr. 2, 63 de orat. 3, 48 Lael. 68 Att. 11, 7, 6 epist. 6, 8, 2 *al.* HIRT. Gall. 8, 44, 5 BELL. Afr. 78, 3 SEN. epist. 104, 3. 108, 4. de-: CIC. de orat. 2, 235. im-: SEN. clem. 2, 2, 2 COLVM. 2, 16, 5 FIRM. math. 1, 1, 7 HIER. epist. 49, 4, 1. re-: RHET. Her. 4, 36, 48 FRONTO p. 184 N.). pati: LIV. 6, 15, 6. 43, 18, 8 PASS. Petr. Paul. long. 23 (per-: CIC. Phil. 8, 32 TAC. ann. 12, 59). pendēre: CIC. Att. 4, 15, 6. perseverare: CELS. 8, 22, 2 p. 409 M. TERT. patient. 15 FIRM. math. 3, 12, 3. probare: QVINT. decl. 269 p. 98, 25. prohibere: CIC. epist. 6, 6, 9. prolongare (*nota abundantiam*): CASSIAN. inst. 2, 7, 3. pugnare: CELS. 8, 9, 1 D p. 388 M. quaerere: QVINT. decl. 252 p. 34, 9 GELL. 12, 6, 3 (con-: TERT. nat. 2, 13). recusare: VELL. 2, 124, 2. refellere: SEN. benef. 2, 32, 4. rogare: QVINT. decl. 349 p. 375, 7. exequi: CVRT. 7, 4, 18 (*cf.* per-: SEN. dial. 9, 1, 15. pro-: SEN. benef. 5, 10, 3). servare: VARRO rust. 1, 69, 1. 3, 9, 12 CELS. 3, 21, 10 p. 133 M. SEN. nat. 4, 8, 9 PLIN. nat. 15, 84. 18, 74 (ad-: PLIN. nat. 14, 83. con-: VITR. 8, 1, 3. 7 COLVM. 3, 2, 31. ob-: PLIN. epist. 4, 30, 4. re-: CIC. Verr. 6, 77). servire: CIC. Phil. 10, 19 TERT. orat. 5. sperare: PLANC. Cic. epist. 10, 21, 1. stare: CIC. Sull. 76 Att. 1, 18, 2. 10, 8, 6 LIV. 5, 11, 11 *al.* *cf.* consistere: CIC. inv. 1, 12 HIRT. Gall. 8, 5, 4 (in-: VAL. MAX. 3, 7 ext. 5. re-: SALL. Iug. 59, 3. sub-: CVRT. 5, 2, 2. 9, 9, 1). tenere: CIC. S. Rosc. 20 Verr. 1, 20. 2, 34 *al.* Att. 11, 3, 1 CAES. Cic. Att. 9, 7ᶜ, 1 LIV. 30, 18, 8 PETRON. 24, 1 *al.* (abs-: LIV. 33, 7, 5. con-: CAES. Gall. 3, 29, 2 BELL. Alex. 18, 1 LIV. 3, 6, 7 VITR. 2, 8, 2 CELS. 4, 15, 4 p. 170 M. COLVM. 2, 4, 1 *al.* de-: PLAVT. Rud. 93 CIC. Att. 4, 15, 2 CELS. 8, 20, 8 p. 408 M. SEN. benef. 6, 1, 1 COLVM. 8, 5, 15 FRONTIN. strat. 2, 1, 4 SVET. Nero 52 *al.* ob-: CIC. S. Rosc. 26 Verr. 6, 56. re-: LABER. mim. 62 CIC. prov. 12 Att. 4, 16, 3. 11, 17ᵃ, 1 NEP. Epam. 7, 5 Hann. 12, 5 LIV. 26, 24, 15. 40, 36, 3 CELS. 7, 17, 1 A PLIN. nat. 18, 149 FLOR. epit. 2, 12, 10 FRONTO p. 238, 7 N. sus-: CIC. Verr. 6, 179 Sest. 130 Phil. 11, 26 LENT. Cic. epist. 12, 14, 4 CAES. Gall. 1, 26, 1. 1, 31, 13 *et ter.* LIV. 10, 20, 14. 38, 22, 9 COLVM. 2, 15, 6 *al.*). tolerare: LIV. 36, 24, 11 PLIN. nat. 17, 234. torquere: SEN. contr. 1, 3, 9 SEN. benef. 2, 5, 3 epist. 56, 15. trahere: LIV. 25, 1, 6. 44, 25, 4 CELS. 2, 6, 12 p. 58 M. 2, 8, 24 p. 72 QVINT. decl. 318 p. 252, 4 HIER. epist. 28, 1 (ex-: LIV. 27, 27, 5. 33, 17, 11. pro-: VVLG. act. 24, 4 COD. Iust. 5, 37, 28, 1ᵃ). versari: CIC. Quinct. 59 S. Rosc. 154 *al.* CAES. Gall. 2, 1, 3 BELL. Alex. 43, 4. vexare: SCRIB. LARG. 65. vivere: CIC. de orat. 3, 162 Brut. 126. 279 LIV. 21, 2, 2 *al.* CELS. 3, 27, 1 A p. 142 M. SEN. dial. 6, 12, 1 *et saepe* CVRT. 8, 1, 27 MELA 37 PETRON. 34, 7 PLIN. nat. 9, 177. 11, 10. 30, 82 QVINT. decl. 388 p. 435, 19 SVET. Iul. 86, 1 *al.* vociferari: TVRPIL. com. 62. uti: CIC. p. red. in sen. 16 SALL. Catil. 39, 4 CELS. 6, 13, 2 p. 287 M.

²**diūtior** *adi.* PRISC. gramm. III 80, 10 ab adverbiis ... nomina: ... diu -ius -issime: -ior -issimus. *non legitur. cf. p. 1568, 22.*

III *superl.* **diūtissimē** (*afferuntur exempla omnia*). *cf.* NOT. Tir. 21, 63 -issime. GLOSS. II 310, 28 -e: ἐπὶ πολύ. *vi debilitata (i. q. 'diu') demum cadente latinitate usurpatur*: RHET. Her. 3, 22, 37 quod genus in memoria -issime potest haerere. CIC. Verr. 5, 73 -issime saepissimeque. Manil. 13 apud quos ... -issime commoretur. Pis. 90 aurum ... te -issime torsit. rep. 2, 1 *opp.* optime. Lael. 4. CAES. Gall. 6, 21, 4 qui -issime impuberes permanserunt. VARRO Men. 321 qui -issime vixissent (*opp.* modestissime. *cf.* SVET. rhet. 26 AVG. civ. 20, 2 p. 407 D.). VAL. MAX. 3, 4, 3 -issime imperium obtinere (*cf.* SVET. Vit. 14, 5). 8, 7, 1 -issime actae vitae. CELS. 4, 14, 2 p. 168 M. frictione uti -issime in scapulis (*opp.* proxime). 6, 12, 1 p. 287 M. *ulcera* -issime durant (LACT. inst. 7, 12, 6). SEN. dial. 6, 26, 3 -issime lugetur qui felicissime moritur. PLIN. nat. 17, 113 *oleae* -issime oculi parturiunt. 19, 100 -issime floret. 27, 13 APVL. met. 10, 3. 14 PALLAD. 1, 9, 3. 3, 25, 27. 7, 3, 2 COD. Iust. 2, 51, 2 (*a. 290/3*) IVST. 2, 1, 17 PELAGON. 267 ANON. Vales. 14, 87 MISC. Tir. p. 52, 20 MART. CAP. 2, 206 SERV. auct. ecl. 8, 29 SALV. gub. 7, 7. BOETH. categ. 3 p. 242ᴬ habitus -issime permanentes. PASS. Paul. 13 turbas -issime alloquentem. 16 -issime oravit (PASS. Thom. p. 153, 4). PASS. Andr. brev. 6 PASS. Andr. long. 3. quam -issime (*cf.* NOT. Tir. 21, 67. *nota separationem*: FRONTO p. 95, 12 N. quam mihi -issime): CATO agr. 35, 1 ubi sol quam -issime siet. 58 parcito, uti quam -issime durent *oleae*. 64, 2 oleum quam -issime in amurca ... erit, tam deterrimum erit. CIC. Cluent. 171 quam -issime vivere velle. Att. 16, 2, 4 ad Q. fr. 1, 1, 1 CAES. civ. 3, 102, 3 VARRO rust. 2, 6, 2 NEP. Alc. 8, 1. SEN. epist. 58, 32 secum esse quam -issime (SALV. epist. 5, 1). PLIN. nat. 18, 162. 164 AVR. Fronto p. 91, 25 N. APVL. met. 9, 30 PELAGON. 19. **diūtissimus** *adi.* (*v.* PRISC. *p. 1567, 78*): SERV. Aen. 6, 745 quae optime *vixerunt*, -issimo tempore sunt cum numinibus. CASSIAN. inst. 4, 30, 5 *cum* frater super agnitione eius -issima fuisset haesitatione detentus.

comp.: perdiu.

dīva *v.* divus.

dīvagātio, -ōnis *f. a* divagari. *fere i. q. aberratio*: OP. imperf. in Matth. 5 p. 667 ad singula loca ... sine aliquo errore aut -e (de- *trad., ut videtur*) dirigunt cursum *nautae* (*sc. intuentes stellam*).

dīvago(r), -ātus, -ārī *a* dis- *et* vagari; *inf. act.* -are *traditur l. 38. 40. saepius legitur in codd.* de-. *i. q. in diversas partes vagari*: *de hominibus*: COD. Theod. 1, 10, 5 (*a. 400*) qui sine commeatu ... per provincias -antur (de- *cod.*). COD. Iust. 1, 3, 51, 1 (*a. 531*) clericos ... non -antes. 1, 27, 2, 9 (*a. 534*) non concedant eos *milites* -ari. 12, 17, 3, 1 quinquennio ... si fuerit -atus *domesticus* (de- *trad.; syn.* afuerit, aberrantes). DIG. de conc. dig. 2, 7 in Alexandrina ... civitate ... quosdam imperitos -are et doctrinam discipulis adulterinam tradere. IORD. Get. 301 Gepidarum gentem fugiens ultra Danubium in incultis locis ... -atus. GREG. TVR. Iul. 18 inter populos -are (de- *trad.*). *de animo*: LACT. inst. 4, 3, 20 animus in multa dispersus huc atque illuc -atur. *transl. de rebus*: LACT. ira 9, 8 ne longius a materia -etur oratio. OPTAT. 1, 13 p. 15, 14 per totam Africam persecutionis est -ata tempestas. DIG. de conc. dig. 2, 4 ne a venditionibus ... vicinitate ulterius -entur (de- *trad.*) *definitiones* (*cf.* COD. Iust. 1, 17, 2, 5 [*a. 533*] actiones ... in vetustioris quidem edicti ordinatione in loca devia et multo distantia -antes [de- *trad.; opp.* congregatae]. de emend. cod. 2 constitutiones ... extra corpus ... codicis -bantur).

syn.: aberrare, abesse. *opp.*: congregari.

*****dīvālis**, -e *a* divus. *i. q. ad deum pertinens* (*cf.* GLOSS. -e divinum. sententia dei, iudicium. dualis: divinus vel sacerdos): SPART. Carac. 11, 6 Faustinae templum et -e nomen eripuit. PAVL. NOL. carm. 33, 24 -e sacrum libans et chrismate fragrans. SIDON. carm. 2, 482 sidus -e parentis. EVG. TOLET. carm. praef. decretum. CORIPP. Iust. 1, 42 princeps ... a magno dilecte deo, -is origo. *i. q. ad imperatorem pertinens* (*cf.* divus *et* RVF. FEST. 14 quae condicio foederis in tempus -is Constantii reservata duravit. GLOSS. ὁ τῆς θείας μνήμης. princeps, imperator, qui quasi deus habebatur. constitutus imperialis. *huc etiam referendum, ut videtur*: dialabis: constitutum imperatorum): SYMM. epist. 7, 96, 2 -ia statuta (COD. Theod. 8, 1, 5 [*a. 357*]. COD. Iust. 10, 28, 1 pr. [*a. 444*]). 10, 27, 2 scita (10, 27, 4 COD. Theod. 7, 4, 30 [*a. 409*] = COD. Iust. 12, 37, 13). 10, 27, 4 lege (10, 34, 8 COD. Theod. 11, 16, 17 [*a. 385*]. 5, 1, 5. 12, 1, 74 pr. COD. Iust. 10, 35, 2 pr. [*a. 443*]). 10, 29, 1 remedii. 10, 40, 5 manente decreto -is oraculi. 10, 41, 3 rescripta. COD. Theod. 6, 26, 17 pr. (*a. 416*) beneficiis. 6, 32, 1 (*a. 416* = COD. Iust. 12, 25, 1) responsorum. COD. Iust. 6, 23, 23 (*a. 524*) consulta. 7, 17, 1, 3 (*a. 528*) iussione. 5, 9, 10 pr. *et* 3 (*a. 529*) constitutio (1, 17, 1, 9 [*a. 530*]. 5, 35, 3, 1 INST. Iust. 3, 1, 2ᵃ. 4, 2, 1 CASSIOD. var. 2, 27, 1 *al.* CORP. IX 2826, 18 [*Gothorum aetate*]). *adde*: CORIPP. Iust. 2, 84 -a tecta. 4, 227 sella. [GLOSS. IV 438, 53 divale: diurnum *et* 333, 19 diurnum: divale. *adde s. v.* 1. dialis.] Divalia *v. Onomast.*

dīvārico, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* varicare; *cf.* NOT. Tir. 81, 7ᵃ varicat, -at. de- *trad.* HIER. tract. in psalm. 86 p. 105, 16 (*SG*, *di- breviarium*). GLOSS. *saepius, cf. ex. gr. l. 77. de notione*: NON. *v. l. 84* GLOSS. *p. 1569, 9. 17.* GLOSS. -at διασκελίζει καὶ ὑπερβαίνει. praevaricat. discutit, decernit (*l.* dis-). devaricare: separare. -atus: satis separatus. -atum depravatum, extensum in diversa. *fere i. q. distendere*: **1** *aliquid*: CATO agr. 32, 1 rami uti -entur. 45, 3 ternas taleas ponito easque -ato. VITR. 10, 2, 1 a capite ea *tigna* fibula coniuncta et in imo -ata ēriguntur (10, 2, 2). AVG. gen. ad litt. 12, 25 p. 417, 28 videntur ... -atis radiis oculorum duae lucernae species apparere. **2** *aliquem vel partes corporis* (*cf.* NON. p. 34, 13 [*hinc* GLOSS. V 650, 29] -ari est distendi, dictum ab his qui vitio na-

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

turae ita sunt pedibus discretis, ut eos in diversum habeant separatos): CIC. Verr. 5, 86 in ea *statua* Sopatrum, hominem ... nobilem ... -ari ac deligari iubet. AMM. 14, 7, 15 resticulis cruribus eius innexis -atum *senem* ... traxere. MARCELL. med. 26, 71 stranguriosum -atum desuper pone. *nota i. q. dissecare*: ALC. AVIT. hom. 8, 3 p. 119, 18 Isaias, quem ob praeconium veritatis -ante serra obtusis dentibus ... civicus furor ... torsit (*fort. cf.* VVLG. Hebr. 11, 37 alii *prophetae* ... secti sunt, *gr.* ἐπρίσθησαν; *ad rem cf. Peiper in adn.*). crura, pedes (*cf.* GLOSS. devaricat: expandit pedes. devaricatis: expansis cruribus vel pedibus): AMM. 22, 11, 8 conculcans, -atis pedibus (SVLP. SEV. dial. 3, 14, 8 PASS. Theclae B 35 p. 98, 18. PRVD. perist. 5, 252 cruribus). *adde*: ITALA (Hier. in Ezech. 4, 16, 15 p. 160. 5, 16, 23 p. 166. 167 epist. 22, 6, 3. 74, 3, 1. 125, 11 in Ier. 1, 28, 2. 1, 32, 3 in Is. 1, 21. 57, 7 p. 672 in Os. I 2/3 p. 14 in Zach. II 8 p. 837 in Nah. 3 p. 567 hom. Orig. in Ezech. 6 p. 934 tract. in psalm. 86 p. 105, 16) Ezech. 16, 25 -asti (-avit *sim.*, διήγαγες τὰ σκέλη σου, VVLG. divisisti) pedes (*vel* crura) tuos omni transeunti. *cf.* GLOSS. -at (de- *trad.*): prostituit. *adde* GLOSS. IV 51, 5 *al.* -at: pr(a)eobet (praebet *em. Persson, Eranos 14, 110*). *alia membra*: AMM. 25, 1, 13 sagittarii ... tendebant -atis bracchiis flexiles arcus. PASS. Desider. (script. rer. Merov. III) 21 membra.

dīvāro, -āre [*a* dis- *et* varus, *cf.* obvarare. *Th.*]. *i. q. varum esse, varicare*: VARRO rust. 2, 5, 8 *sint pecudes* pedibus non latis neque ingredientibus qui displudantur nec cuius ungulae -ent ('*retinui quod in archetypo scriptum erat* ent' *Keil*, divaricent *inde ab ed. princ.*).

dīvasto *v.* de-.

?**dīvātus** ὁ τῆς θείας μνήμης GLOSS. III 446, 31. *cf.* divalis *p. 1568, 68. an* divus? *Hofmann.*

divellio *v.* duellio.

***dīvello**, -llī (*l. 53. 57*) *vel* -vulsī (*l. 40. p. 1570, 1*), -vulsum, -ere *a* dis- *et* vellere. *inde a* CIC. *in recentiore latinitate confunditur cum* devello *q. v.* GLOSS. διασπῶ. ἀποσπῶ. -it διασπᾷ, διαταράττει (διασπ-?), ἀποσπᾷ. dirrumpit. -ere rumpere, dissolvere, disrumpere. -imur in duas partes dividimur. separamur. -lsum separatum.

i. q. compagem vel cohaerentiam corporum vi solvere:

I *proprie de separatione locali*:

A *singulorum corporum compagem solvere, discindere*: 1 *active*: a *animans -it rem*: α *corpora animalium* (*i. q. dilaniare, dilacerare*): CATVLL. 64, 257 pars *Maenadum* e -lso iactabant membra iuvenco (*cf.* OV. met. 11, 38 *Maenades* -lsere boves). VERG. Aen. 4, 600 non potui (*Dido*) abreptum -ere corpus et undis spargere. HOR. sat. 1, 8, 27 pullam -ere mordicus agnam. OV. met. 8, 877 *Erysicthon* ipse suos artus lacero -ere morsu coepit. TAC. ann. 3, 14 effigies ... Pisonis traxerunt in Gemonias ac -bant, ni eqs. (*effigiem tamquam Pisonem ipsum*). IORD. Get. 129 dum ... mulierem ... equis ferocibus illigatam incitatisque cursibus per diversa -lli praecipisset. *in medicina* (*i. q. in particulas dissecare*): PLIN. nat. 29, 91 prodest ... lacerta -lsa, mus -lsus. 30, 81. *hyperbolice*: TAC. hist. 3, 33 vi manibusque rapientium -lsus (*i. undique arreptus*). *in locutione metaphorica*: SEN. dial. 9, 5, 1 cum illam (*Athenas*) triginta tyranni -rent (*tamquam animal*). β *alias res*: BELL. Afr. 88, 4 cum ... medicus familiaresque continere vulnus atque obligare coepissent, *Cato* ipse suis manibus vulnus crudelissime -it (VAL. MAX. 4, 6, 2 colligatus ... scissis fasceis ac vulnere -lso). VERG. Aen. 2, 220 tendit -ere nodos. VAL. MAX. 9, 12 ext. 9 Milo ... quercum ... fissam ... -ere conatus est (*cf.* GELL. 15, 16, 4 Milo ... mediam quidem *quercum* discidit -itque). b *res -it rem*: OV. met. 8, 138 -lsa ... remis unda sonat. SVET. Nero 48, 4 -lsā sentibus paenulā. *speciatim de igne, ventis*: LVCR. 6, 203 donec *venti* -lsa fulserunt nube corusci. PAVL. FEST. p. 92 alterae *manubiae*, quae maiores sunt ac veniant cum fragore, discutiantque aut -ant. SEN. nat. 6, 9, 1 *ignis subterraneus* -it repugnantia. 2 *passive*: -i *i. q. in partes dirumpi, dissilire*: CIC. Cato 72 omnis conglutinatio recens aegre, inveterata facile -itur. LIV. 35, 26, 8 incussu ad novam et firmam navem vetus ... -lsa est (SEN. nat. 5, 18, 7 cum *effugerimus* turbinibus -lsa navigia). AMM. 14, 7, 16 artuum et membrorum -lsā compage (VEG. mulom. 2, 47, 3 -lsa vel fracta solidantur). *de mundo, terra*: LVCR. 6, 122 -lsa repente maxima dissiluisse capacis moenia mundi *videntur*. SEN. nat. 6, 24, 6 terris interno motu -lsis. LVCAN. 1, 80 discors machina -lsi turbabit foedera mundi. *in locutione metaphorica*: SEN. contr. 10, 5, 1 infelix senex vidit iacentis -lsae patriae ruinas.

B *duo vel plura corpora inter se arte cohaerentia separare, disiungere*: 1 *inter se*: a *generatim*: PANEG. 10 (4), 33, 5 facilior ... semper est via ... dissipare apta quam -lsa componere (*cf.* dissolvo *p. 1498, 64*). b *homines*: TIB. 3, 12, 7 neu quis -at amantes. SEN. contr. 1, 6, 2 artius nos fortuna alligavit, quam ut orba posset -ere. DICT. 2, 19 quod *Briseis et Hippodamia* non sine magno dolore -i poterant (*syn.* separari). c *res: animam et corpus*: LVCR. 3, 326 communibus inter se radicibus haerent nec sine pernicie -i posse videntur. AVG. civ. 13, 6 p. 563 D. vis ... qua utrumque -itur, quod fuerat in vivente coniunctum atque consertum. *speciatim de membris, quorum nexus solvitur*: OV. met. 13, 865 -lsa ... membra ... spargam. trist. 3, 9, 27 -it -lsaque membra per agros dissipat. SEN. Phaedr. 1173 membra quis saevus Sinis ... sparsit aut quis Cresius ... taurus ... -lsit. Phoen. 448 haec membra passim spargite ac -ite. RVFIN. apol. 1, 43 hominis membra -lsa.

2 *ab aliqua re, aliquo*: a *active*: α *generatim*: LACT. ira 10, 8 quod amputari ac -i potest, et videri poterit et teneri. CLAVD. MAM. anim. 1, 17 p. 63, 23 quidquid partem habet, potest utique dividi, quia pars potest a parte -i. β *rem a re*: CIC. Sull. 59 ut ab eis (*avaris*) membra citius -i ac distrahi posse diceres (LACT. inst. 2, 5, 40 *membra* a corpore -lsa brutescunt. HIER. epist. 60, 7, 3 *viscera* a te -lsa. OP. imperf. in Matth. 51 p. 926 angelus mortis ... animam violenter -it ab *corpore*). LVCR. 1, 201 magnos manibus -ere montes (*sc. e terra*). OV. met. 12, 356 -ere trunco ... pinum (14, 115 *ramum* suo -ere trunco). PALLAD. 10, 14, 1 cum radicibus planta -lsa (obvulsa *E*). DICT. 4, 1 -entes comam (CLAVD. carm. min. 53, 39 cogitat hic Phoebi laceros -ere crines. *cf.* devello). BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 161, 6 *linea vel superficies vel numerus* ita in corporibus sunt, ut ab his -i nequeant aut separari. γ *hominem*: LIV. 37, 30, 10 -ere se ab hoste cupientes. SVLP. SEV. epist. 3, 3 tam longe ... a patria -lsa. *speciatim: e complexu, e propinquitate hominis amati: subi. est homo*: CIC. Planc. 102 te retinebo et complectar ... atque nemo erit tam crudeli animo, qui a me mei servatorem capitis -at ac distrahat. or. frg. A VII 54 eripi reipublicae, expelli patria, -i a suis. SALL. Catil. 51, 9 -i liberos a parentum complexu. HOR. carm. 2, 17, 15 me nec Chimaerae spiritus igneae nec ... Gyas -et unquam (*sc. a te; aliter* PORPH.). *in locutione metaphorica*: TERT. pudic. 5 quis eam (*moechiam*) ... a cohaerentium (*idololatriae et homicidii*) corpore -et, de propinquorum scelerum complexu, ut solam eam secernat. *subi. est res*: CIC. Sest. 146 hos in omni fortuna ... complectar nec me ab iis ... umquam ulla fortuna -et. EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 912 nox una et febris accessio, lateris dolor pulmonisque suspirium -lsum ex hominibus ducit hominem. b *passive*: -i *ab aliquo, aliqua re i. discedere invitum* (*cf.* SERV. Aen. 2, 434): CIC. Mil. 99 quo est ista magis divina virtus, eo maiore a te dolore -or. part. 57 qua ex fortuna quis cadat et a quorum caritate -atur, ... exprimitur. VERG. Aen. 2, 434 -imur inde. 8, 568 non ego ... dulci amplexu -rer usquam ... tuo. HOR. carm. 1, 36, 19 nec Damalis novo -etur adultero. TAC. ann. 3, 34 si ab uxore ... -retur. DICT. 4, 11 *Deiphobus* neque ab eo (*Achille*) -i aut omittere. AMM. 20, 8, 20 alimentariae rei gratia -i causatus a Caesare. *in locutione metaphorica*: CIC. ac. 2, 139 quamquam a Polemonis et Peripateticorum et Antiochi finibus non facile -or.

II *translate de separatione incorporali*:

A *conexum animorum solvere*: 1 *societatem, amicitiam sim.*: CIC. Quinct. 25 affinitas -i nullo modo poterat. har. resp. 60 consensus ordinum est -lsus. HOR. carm. 1, 13, 19 malis -lsus querimoniis ... amor. TERT. anim. 52 *illa ratio operatrix mortis* tantam animae et carnis societatem, tantam a conceptu concretionem sororum substantiarum -it ac dirimit. 2 *animum alicuius vel aliquem -ere ab homine, a re i. alienare*: CIC. Att. 1, 20, 3 a curia ... nulla me res -et. PS. QVINT. decl. 12, 28 quomodo me a scelere meo -rem. FLOR. epit. 3, 12, 9 unde iudiciariis legibus -lsus *est* a senatu eques nisi ex avaritia? TERT. scorp. 13 sicubi *deus* ab idololatria *nos* -it. resurr. 47 ab iniustitia et delinquentia membra nostra -ens et iustitiae et sanctimoniae adiungens. PELAG. in Rom. 8 p. 685[D] pressura, quae nos ab eius (*Christi*) caritate -at. EVGEN. epist. (Greg. Tur. Franc. 2, 3) p. 771[A] nec morte a vobis -ar (*syn.* vos oblivisear). PS. PRIMAS. in II Cor. p. 563 fides, a qua nec morte -imur. GREG. TVR. Franc. 9, 9 nisi morte -ar (*codd. plur.* dev-) ab eo, numquam a me relinquetur. 3 *passive ita, ut de certa persona vel re -ente non cogitetur*: -i *ab aliquo, aliqua re i. omittere (coactum, invitum) societatem, amorem sim.*: *subi. est persona: -itur a persona*: CIC. Catil. 2, 22 quos ego a Catilina non revoco; nam neque ab eo -i possunt. Att. 1, 19, 6 vidi nostros publicanos facile a senatu disiungi, quamquam a me ipso non -rentur. AMBR. Iac. 2, 11, 52 noli a fratribus, noli a matre -i (*i. fidem tuorum omittere*). *-itur a re*: CIC. Att. 2, 6, 1 sic ... sum complexus otium, ut ab eo -i non queam. ad Q. fr. 1, 1, 15 *homines*, qui pecuniae cupiditate adducti careant iis rebus omnibus, a quibus nos -lsi esse (*i. carere*) non possumus. SEN. benef. 1, 11, 4 cetera quae usque eo animus sibi applicuit, ut ab illis quam vitā -i gravius existimet. epist. 77, 16 haec sunt, a quibus invitus -eris. SACR. Leon. p. 441 non -imur ab ordine veritatis. EPIST. pontif. 330 (*a. 417*) Migne 20, 660[B] eos ... a nostro corpore et catholica veritate numquam fuisse -lsos (*cf. l. 65*). *subi. est res*: CIC. Cluent. 159 *conscientia mentis*, quae a nobis -i non potest.

B *de aliis rebus incorporalibus, quae dirimuntur: de animo, qui distinetur et cruciatur*: CIC. dom. 97 cum a tot rerum tanta varietate -rer. Planc. 79 distineor ... et -or dolore. *alia*: CIC. off. 2, 83 commoda civium non -ere. HOR. epist. 1, 10, 18 est ubi -at somnos minus invida cura.

C *cogitatione notiones finitimas distinguere*: 1 *notionem in partes dividere*: CIC. de orat. 1, 188 *ars logica*, quae rem dissolutam -lsamque conglutinaret et ratione quadam constringeret. 3, 24 quae complecti tota nequeunt, haec facilius -lsa et quasi discerpta contrectant. 2 *complures notiones secernere*: CIC. off. 3, 75 res a natura copulatas (*honestatem et utilitatem*) audebit errore -ere. LACT.

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inst. 4, 2, 5 sapientiam cum religione sic cohaerere, ut -i utrumque non possit. 3 *alteram notionem ab altera*: CIC. fin. 1, 50 sapientiam temperantiam fortitudinem copulatas esse docui cum voluptate, ut ab ea nullo modo nec -i nec distrahi possint. 2, 82 amicitiam a voluptate non posse -i. off. 3, 13 neque *honestum* a virtute -i... potest. DIOM. gramm. I 484, 13 rhapsodia dicitur graece ποιήσεως μέρος, aliqua particula discreta atque -lsa. HIL. trin. 9, 19 Christum a dei et nomine et proprietate -e.
singulariter: -i *i. q. distare*: MART. CAP. 9, 944 sonus divisarum *chordarum* ideo hoc nomen accepit, quia uno et dimidio tono a mediae fine -itur.
deriv.: divulsio. *Bauer.*

dīvēndo, -didī, -ditum, -ere *a* dis- *et* vendere. *i. q. (publice) vendere, distrahere (II)*: *aliquid*: CIC. leg. agr. 1, 7 *ut decemviri* bona populi Romani possint -ere (vendant *E*; LIV. 3, 13, 10 TAC. ann. 6, 17). Phil. 7, 15 vectigalia -idit *Antonius*. LIV. 1, 53, 3 -ita (dividenta *vel* dividenda *codd.*) praeda (10, 17, 7. 37, 5, 3 partim -ita, partim divisa praeda [GLOSS. divise vendita]. *adde*: 21, 21, 2 partitis -itisque reliquiis praedae). PAVL. FEST. p. 350 pestilentia ... quae fuerat facta ex carne di[u]vendita populo taurorum. SVET. Iul. 54, 2 ut auro abundaret ternisque milibus nummum in libras promercale per Italiam provinciasque -ret (divideret *L*). APVL. met. 10, 14. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 21 domo. ARNOB. nat. 6, 12 Venus nuda ... tamquam si illam dicas publicare, -ere meritorii corporis formam. *adde de homine ut servo*: CYPR. GALL. lev. 259 si legitimo fuerit -itus (de- *C*) aere (*syn.* distractus). *singulariter*: LENT. Cic. epist. 12, 15, 1 civibus Romanis omnibus crudelissime denudatis ac -itis (divexatis *coni. Lamb.*). *interpr. incertae (seq. infin.)*: MART. BRAC. superb. 7 *superbia eos* in summo perfectionis culmine propria etiam virtutis stabilitate quasi numquam casuros stare -it (*i. venditat, iactat?*).
syn.: distrahere, publicare.

dīventilo, -ātus *a* dis- *et* ventilare. *i. q. differre, dissipare, divulgare*: TERT. test. anim. 5 -atis in vulgus opinionibus.

dīverbero, -āvī, -ātum, -āre *a* dis- *et* verberare; *cf.* NOT. Tir. 71, 69 verberat, -at. *saepius legitur in codd.* de-. GLOSS. διαμαστίζω. -at διασπαθίζει, κατ[ατ]αράσσει. disiungit, separat. intervenit. percussit. *legitur inde a* TER. (? *l. 49*), *dein* LVCR. *i. q. vehementer verberare, percutere*: **1** *proprie*: **a** *aliquid*: LVCR. 1, 222 quae *vis* res -et ictu ... dissoluatque. 2, 152 *vapor* aërias quasi dum -at undas. VERG. Aen. 5, 503 sagitta ... volucris -at auras (SERV. *ad l.* scindit. GLOSS. disiungit. ARATOR 2, 988). 6, 294 frustra ferro -et umbras (9, 409 hasta volans noctis -at umbras). SEN. nat. 6, 15, 1 *spiritus* terram prementem -at. CVRT. 4, 4, 3 -atisque fluctibus *a belua*. HOMER. 841 aures -at horror. APVL. met. 7, 27 tunsisque ac -atis vehementer uberibus. AVSON. 391, 14 nunc ego pubentes salicum -o (de- *V*[1]) frondes. NEMES. cyn. 265 quodque iubis pronos cervix *equi* -et (de- *A B*) armos. *adde*: AVG. serm. 150, 6 *Epicurei dicunt*: anima mox ut exierit, veluti fumus vento -ata dissolvitur. **b** *aliquem*: TER. Phorm. 327 quot me censes homines iam -asse (de- *codd., edd.*) usque ad necem (SCHOL. Ter. p. 131, 33 debilitasse meis verbis [*sic*]). HOMER. 499 in medios ... se proripit hostes oppositasque acies stricto -at ense. TERT. spect. 30 *Iesus* harundine et colaphis -atus, sputamentis dedecoratus. PS. AVG. serm. 188, 6 (= PS. LEO serm. 13, 6) pennis et alis -ans *lupum* procul abegit *corvus*. **2** *translate de animo, cupiditatibus*: AVG. ord. 1, 2, 3 animus a se ipso fusus immensitate quadam -atur. in psalm. 121, 6 quantis cupiditatibus -atur atque disinditur *anima humana*! vera relig. 21, 41 temporalium ... specierum multiformitas ab unitate dei hominem lapsum per carnales sensus -vit. GREG. M. moral. 8, 10 ut ... *mens* ad semetipsam -ata redeat (*opp.* collecta et coadunata. *cf.* 9, 57 animam ... caro -at). euang. 37, 3 carnales affectus intentionem mentis -ant.

dīverbium *v.* deverbium *p. 851, 27*.

×**dīvergia,** -ōrum *n.* [*a* dis- *et* vergere *derivatum. Th.*]. de- *trad. l. 66*. *t. t. grom. i. q. divortia, sc. aquarum*: FRONTIN. grom. p. 2, 11 Th. *ager finitur* aquarum -is (HYG. grom. p. 74, 15 Th. per -a aquae. p. 89, 9 [de- *cod.*]. p. 91, 16 quae summis montibus excelsissima sunt -a aquarum, ex quo summo loco aqua in inferiorem partem divergit. p. 97, 17 SIC. FLACC. grom. p. 128, 10 Th. BALB. grom. p. 103, 15 L. *al., ubique pluraliter*).

dīvergo, -ere [*a* dis- *et* vergere. *Th.*]. HYG. grom. p. 91, 16 Th. (= PS. BOETH. grom. p. 410, 4 L.) *v. supra l. 66* (*hinc corrigas s. v.* devergo *p. 851, 53, ubi etiam ceteros locos adeas*).

? **dīversātio** διαφορά GLOSS. III 135, 9 *cf.* IV 319, 54 cognitio: diversatio (divulgatio *Götz*) vel quod iam palam est. *Hofmann.*

dīversē *v.* diversus.

dīversiclīnis, -e [*a* diversus *et* (de-)clinare. *Th.*]. PRISC. gramm. III 145, 3 ἑτερόκλιτα id est -ia. GLOSS. V 597, 35.

dīversicolor (dīversicolōrus, -a, -um) [*a* diversus *et* color. *Th.*]. *n. sing.* -e: *v. l. 81*. *n. plur.* -ia: *v. l. 83*. *dat. plur.* -is: *v. p. 1572, 3*. *i. q. diversi coloris, discolor*: ITALA exod. 26, 36 (Ottob.) adductorium de hyacintho et purpura ..., opus -e (ἔργον ποικιλτοῦ, VVLG. opere plumarii, ITALA Aug. quaest. hept. 2, 177, 8 opus variatoris). 38, 23 (Aug. loc. hept. 2, 158) textilia et consutilia et -ia texere de cocco et bysso (ποικιλτικά, VVLG. plumarius ex hyacintho *eqs.*). PS. AMBR. serm. 59[b], 2 sertum ... caeleste vario decore pictum, tamquam florentis prati -r facies desuper radiabat. MART. CAP. 1, 14 -r fluentorum discrepantium unda. 1, 67 zona ... -r. 1, 74 Iuno ... -is illustris ornatibus. 8, 811 cursus ... siderei ... praenotati ex metallis -bus.

[**dīversificātus,** -a, -um *v. l. 9.*]

dīversificus, -a, -um *a* diversus *et* facere. BOETH. categ. 1 p. 168[D] -a sunt, quorum neque nomen idem est neque eadem diffinitio, ut homo, color [*cf.* PS. BOETH. unit. Migne 63, 1077[A] partes ... aëris et aquae ... diversificatas et separatas]. *cf.* diversivocus.

dīversimodē [*cf. c.* diversus *et c.* multimode. *Th.*]. *i. q. diverso modo*: AVG. serm. ed. Mai 132, 1 misericordia *spiritus sancti* in se uniformis -e ... operans. *Hey.*

dīversio, -ōnis *f. a* divertere. *i. q. actus divertendi, conversio*: NOVELL. Iust. 74, 1 ad concupiscentiam -o (εἰς ἐπιθυμίαν ἐκτροπή) naturales *filios* eis (*legitimis*) immiscuit. *v. etiam* deversio. *Pflugbeil.*

dīversitās, -ātis *f. a* diversus. *i. q. status diversus*: *primum ap.* SENECAS (*v. infra l. 24. 41. 79*). *in versu tantum ap.* TER. MAVR. *v. p. 1573, 68*. *plur.*: PS. QVINT. inst. 2, 18 FLOR. epit. 3, 10, 6 PAVL. dig. 42, 5, 32. APVL. mund. 9 (διαφοράς). PS. APVL. Ascl. 11 TERT. anim. 18 p. 398, 2 adv. Marc. 1, 16 p. 311, 7. 2, 29 p. 376, 8. 3, 3 p. 380, 7. 4, 1 p. 425, 26. *saepe apud recc.* GLOSS. διαφορά, separatio. [*loc. dub.*: PS. QVINT. decl. 4, 1, *cf. Reitzenstein, Studien p. 37* PAVL. dig. 28, 5, 10.]

I *de loco* (*i. q. distantia, longinquitas*): SEN. nat. 1, 3, 9 a quibus subtiliter pervidendis illam (*aciem*) locorum (colorum *codd.*) -s submovet (PANEG. 2 [10], 11, 1 HEGES. 3, 6, 4 HIER. epist. 58, 3, 2 AVG. civ. 18, 2 p. 256 D. in psalm. 146, 14). PLIN. epist. 9, 11, 2 tanta -e regionum discreta hominum iudicia. SOL. 1, 85 tantis spatiis -s separata (*sc. Gallia et Asia*). FIRM. math. 1 pr. 2 prolixi itineris -e confectus (COD. Theod. 11, 7, 14 [*a. 393*] = COD. Iust. 10, 19, 5 longinqui itineris -e). AVG. in psalm. 83, 8 sine -e et divisione limitum (serm. ed. Mai 21, 1). MART. CAP. 8, 816 caeli. 8, 879 *stella Mercurii* per octo latitudinis partes alterna incitus -e discurrit. *sim. de tempore*: PLIN. epist. 1, 19, 1 aetatis. PAVL. dig. 42, 5, 32 temporis. HIL. psalm. instr. 8 MART. CAP. 6, 605. 8, 846 in tanta varietate -eque temporum. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 188, 29. *aliter de diversis saeculi moribus*: PLIN. paneg. 2, 3 discernatur orationibus nostris -s temporum *Domitiani et Traiani*. 35, 2 OROS. hist. 2, 14, 2.

II *de qualitate* (*i. q. differentia, dissimilitudo, varietas, contrarietas*):

A *generatim*: **1** *nude*: SEN. epist. 20, 3 quidam se domi contrahunt, dilatant foris ...: vitium est haec -s et signum vacillantis. PLIN. nat. 2, 11 mutuo complexu -is effici nexum in elementis. 19, 188 reliqua a ceteris ... differunt, ut anetum, tantaque est -s ac vis, ut. PS. QVINT. decl. 2, 18 dormis per tot -es (*sc. inter suspiria, largum sanguinem, rigorem membrorum morientis*). 14, 2 hominem, quem ab incommoda caritate ... satietas ... fuit dimissura ..., ad perpetuam impatientiam viribus nimiae -is (*i. potione odii*) implicuit *meretrix* (*cf.* 15, 12). TAC. hist. 5, 5 *Iudaei* circumcidere genitalia instituerunt, ut -e noscantur. ann. 15, 16 non eam speciem ... armorum praetulit, ut -em exprobraret. PLIN. epist. 9, 7, 3 utraque *villa* possidenti ipsa -e iucundior. FLOR. epit. 3, 10, 6 accessere -es pro gentium locorumque natura. TERT. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 7 tota operatio eius (*dei*) ex -bus constat, ex corporalibus et incorporalibus *eqs.* 4, 1 p. 423, 16 distare documenta ..., dum tamen tota -s in unum et eundem deum competat. p. 425, 14 qui disposuit demutationem, iste instituit et -em (*ibid. syn.* contrarietas, differentia, distantia. *cf. p. 1581, 63*). IREN. 4, 35, 4 tantae sunt de uno inter eos -es, de eisdem scripturis varias habentes sententias. SOL. 7, 2 *fons* spectatae -is; nam ... extinguit, ... inflammat. 27, 38 putris soli faciem aura mutat et ... tantam -em flatus efficit, ut. ARNOB. nat. 1, 31 p. 21, 17 audimus ... alios *philosophos* ... summam rerum ... -is impetu[m] fabricari. 7, 48 nulla -e discretos. HIL. myst. p. 23, 26 significat in eo, qui audiat et qui audiatur, -em in numero. FILASTR. 141, 3 secundum menses octo -s *munerum* (*cf.* 141, 4). FAV. EVL. p. 20, 20 diversis temperetur vocibus cantilena, ut ipsa fiat rata -s *sonorum*. AMBROSIAST. in I Cor. 1, 8 inter tot discrimina sensuum et perturbationes -um. HIER. epist. 22, 27, 3 vestis ... nulla -e notabilis (*sc. non diversa ab usitatis*). adv. Iovin. 1, 8 (= epist. 49, 4, 4) ubi proprietas singulorum est, ibi altrinsecus -s. RVFIN. Orig. in Rom. 4, 11 p. 999[C] impius ... infirmus ... peccator .... in tribus his -bus universa ... complexus est *Paulus*. Orig. princ. 1, 8, 2 p. 98, 13 *al.* AVG. serm. ed. Mai 182, 9 ubi unitas est, -s esse non potest. bapt. 4, 20, 27 p. 255, 3 quamvis eos diverse pro illorum -e vel laetificet vel excruciet. MACR. sat. 5, 1, 13 unum quoddam ex omni -e (*sc. generum dicendi*) ... temperamentum. BOETH. arithm. 1, 16 his ... contra se positis ... et naturali -e disiunctis. ENNOD. dict. 9, 6 p. 452, 3. epist. 9, 32, 1 p. 256, 9 humanarum rerum ... de -e formatio: illum evocant ..., me feriunt. **2** *accedit genet.*: SEN. suas. 2, 15 in quibus (*declamatoribus*) quanta fuerit animorum -s in simili fortuna (TAC. hist. 1, 55). SEN. epist. 81, 31 iudiciorum. 85, 16 mentis (GAIVS dig. 24, 2, 2 pr. *v. sub* divortium). COLVM. 6, 1, 1 provinciarum. PLIN. nat. 1, 10, 91 animalium. 1, 10, 94 potus. 1, 11, 53 oculorum. 1, 18, 47 gentium. 5, 65 rerum naturae (14, 31 QVINT. inst. 10, 2, 19. TAC. Germ

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

15 mira -e naturae, cum idem homines sic ament . . . et oderint. TERT. anim 25 p. 343, 10 RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 5 p. 169, 10). nat. 11,271 linguarum (QVINT. inst. 11,3,87 *opp.* communis sermo). 13,120 unius litterae. QVINT. inst. 1, 5, 51 pronominum. 1, 12, 5 *ciborum.* 7,3,12 *al.* PS. QVINT. decl. 2,12 pariter iacentium. TAC. dial. 19 aurium. Germ. 12 supplicii (LAMPR. Comm. 14, 5). hist. 4,76 consiliorum. 5,12 morum. TERT. anim. 8 operum eorundem. scorp. 6 p. 157, 20 quomodo et stella ab stella distabit..., nisi pro -e radiorum. FIRM. math. 1, 8, 4 conclusionis. 3, 6, 26 mixturarum. 4 pr. 2 rerum. 4, 14, 12 *al.* PALLAD. 1, 6, 3 in tanta -e terrarum (*cf.* 1, 6, 2 locis frigidis . . . calidis... temperatis). 3, 9, 13 generum. HIL. syn. 51 dissimilium deitatum. RVFIN. hist. 1 ind. 6 generationum (διαφωνία). Orig. princ. 2, 1, 1 p. 107, 17 *al.* 2, 9, 5 p. 169, 7 rerum. AVG. civ. 2, 11 p. 66 D. numina . . . cultus -e distinguat (*cf.* 4, 10 p. 158 terra quantalibet -e distincta). 19, 1 p. 347 voluptas corporis... tripertita variatur -e sectarum (MART. CAP. 6, 581 *al.*). 21, 6 p. 499 delectabilibus pro sua (*sc. daemonum*) -e diversis (*cf.* corrept. 15, 46 correptionibus . . . pro culparum -e diversis). pecc. mer. 1, 22, 32 p. 31, 11 *al.* VINDIC. med. 18 *virtutem* viarum -e fieri differentem. MART. CAP. 2, 105 *tertius* numerus seminarium perfectorum sexti videlicet atque noni alterna -e iuncturae. LEO M. serm. 24, 5. CLAVD. MAM. anim. 1, 27 p. 98, 8 voluntatum -e seiuncti. BOETH. mus. 1, 2 p. 188, 8 quattuor elementorum -es contrariasque potentias. 5, 1 doctores sententiae -e discordant (*cf.* ENNOD. dict. 10, 11 p. 458, 5). in Porph. comm. sec. 4, 1 p. 241, 15 differentiarum -es. ENNOD. opusc. 1, 86 p. 285, 1 adinventionum -es pleno calle distantes. CASSIOD. var. 7, 3, 1 sub -e iudicum una iustitia complectatur universos. GREG. TVR. Franc. 5 pr. bellorum civilium -es.

accedunt duo genetivi (per et *sim. iuncti) rerum inter se diversarum:* TAC. hist. 4, 27 -s . . . licentiae patientiaeque. PLIN. epist. 7, 30, 5 ingeniorum, maximi et minimi. GELL. 13, 7, 6 inclutissimi poetarum et historicorum nobilissimi. TERT. nat. 1, 15 sacrificii vel sacri. 2, 4 occulti et manifesti. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 7 patient. 16 p. 23, 22 *al.* PORPH. Hor. epod. 8, 9. ARNOB. nat. 7, 37 opinionum . . . nostrarum vestrarumque. FIRM. err. 20, 6 p. 53, 1. HIL. in Matth. 33, 5 fidelium atque infidelium. FILASTR. 125, 7 RVFIN. apol. Orig. 8 p. 602 CLAVD. MAM. anim. 3, 6 p. 164, 8. *aliter* VLP. dig. 12, 2, 34, 8 rerum vel personarum. *nota:* -s *affirmantium aliquid, i. sententia discrepans:* PLIN. nat. 6, 124 auctorum (6, 208 HIL. psalm. instr. 8 *cf.* OROS. hist. 1, 10, 1 CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 19). SVET. Cal. 8, 1 tradentium. VOPISC. Aurelian. 16, 2 historicorum. AVG. doctr. christ. 2, 11, 16 interpretum. *adde* HIER. epist. 27, 1, 2 librorum omnium. TERT. ieiun. 11 p. 289, 23 divinitatis (*i. diversum iudicium de divinitate*). *nota* TERT. pudic. 19 p. 265, 28 Iohannis (*sc. non concordantis secum*). *persaepe in circumlocutionibus, ita ut* '-s rerum' *significet* '*diversas res*': VOPISC. Car. 1, 2 post -em malorum . . . continuata felicitate. ARNOB. nat. 1, 3 annalium scripta... linguarum -bus scripta (AMBR. in psalm. 118 serm. 17, 32, 3). FIRM. math. 7, 1, 2 quattuor elementorum -e composita. 7, 23, 21 mortium completur -s. HIL. in Matth. 5, 10 universorum corporum . . . -em . . . excitaturus. 33, 8 mundorum atque immundorum animalium . . . congesta -s. AMM. 22, 15, 9 nominum -e decursa (*de Nilo per diversas nationes currente*). 25, 6, 6 nos hostes -e telorum incessebant. HEGES. 3, 26, 2 omnium nascentium . . . -i (*Ios. bell. Iud. 3, 10, 8* τοῖς διαφόροις). *ibid.* non solum affatim generantur pomorum -es, sed etiam conservantur (τὰς διαφόρους ὀπώρας). HIER. in Ier. 14, 22 p. 943 deus, qui...-es gratiae tribuat. VVLG. exod. 31, 5 marmore et gemmis et -e lignorum. PLIN. VAL. 5, 10 ad omnium -es parotidum. MART. CAP. 1, 14 *amnis* -e fluminum utrimque coniunctus. 6, 651 egressos... excipit -s populorum. 6, 694 reges gentiumque -s tam exercitibus quam elephantis copiosa (*cf.* 8, 851). LEO M. serm. 63, 5 in -bus hostiarum. PETR. CHRYS. serm. 23 p. 263B quot -es subdidit . . . nationum. VICT. VIT. 3, 31 coacervare -es poenarum. VEREC. in cant. 2, 1 stellarum -bus picturatum *caelum.* GREG. TVR. glor. mart. 64 fucorum -bus imaginatam ..picturam. GREG. M. moral. 10, 41 antepositis epularum -bus. EVGIPP. Sev. 6, 1 -e remedii nihil proficiente.

B *speciatim:* 1 *in grammatica:* MACR. exc. gramm. V 614, 7 in omnibus...-bus detractio finalis litterae personam... tertiam facit. MARTYR. gramm. VII 175, 13 -is *inter 'berna' et 'verna'.* TER. MAVR. 293 quanta sit, quae comparatur pedibus, hinc -s. 365 syllabarum. PORPH. Hor. epod. 16, 34 'ametque salsa levis hircus aequora': duplex -s (*i.* ἀδύνατον). MART. CAP. 9, 989 *paeon* quattuor et duabus -bus copulatur. BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 126, 9 *propositionum* erant... quattuor -es. 2 *in theologia:* TERT. adv. Prax. 9 p. 239, 18 alium esse patrem et alium filium et alium spiritum . . ., quasi -em sonet et ex -e separationem protendat patris et filii et spiritus sancti. *ibid.* p. 239, 21 non tamen -e alium filium a patre, sed distributione, nec divisione alium, sed distinctione *eqs.* adv. Marc. 1, 6 p. 298, 15 agnoscens divinitatem negasti -em *patris et filii.* 1, 21 p. 317, 19 dei novitas atque -s (*sc. Christi*). 2, 12 p. 351, 17 *et saepius in doctrina de trinitate et in christologia, velut* HIL. syn. 15. 27 *al.* FILASTR. 93, 3 HIER. epist. 18A, 4, 4 *al.* RVFIN. Adamant. 1, 9 Orig. princ. 4, 4, 9 p. 363, 3 GREG. M. in Ezech. 2, 1, 2 NICET. fid. 7 p. 17, 26. *nota* AVG. epist. 147, 46 unus deus est sine ulla -e et separatione. VICTRIC. 12 -s... unitati extranea est. *de haeresi:* ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 22, 3 *occasio,* quae... in abruptam -em (abruptae -is *S*) letabundum virus erupit (*infra* p. 22, 14 dissensio).

iuncturae (ad I, II): 1 *verbales: nom.:* -s: accidit: PLIN. epist. 6, 33, 5. coit: ENNOD. epist. 3, 12, 2 p. 80, 15 in . . . concordiam. competit: TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 17 *v. p. 1572, 55.* concurrit: TERT. adv. Hermog. 13 p. 140, 13. AMBROSIAST. in I Cor. 12, 20 in unum. convenit: ENNOD. opusc. 10, 1 p. 410, 12 in . . . pace. discernit: TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 576, 22. discrepat: COLVM. 6, 1, 1 nec tantum -s provinciarum, sed ipsa quoque Italia partibus suis discrepat. discriminat: MART. CAP. 6, 605. dissidet: HIL. trin. 9, 15 syn. 20 OROS. hist. 5, 1, 14. distat: PLIN. nat. 5, 65. est: in *aliquibus, aliqua re:* SEN. suas. 2, 15 QVINT. inst. 10, 1, 106 SOL. 30, 34 HIER. epist. 18B, 1 (17), 2 *al.* RVFIN. patr. 2 pr. 2 AVG. civ. 5, 1 p. 192 D. *cf.* 5, 2 p. 193 nupt. et concup. 2, 4, 13 p. 265, 4. inter: TERT. nat. 1, 15 IREN. 4, 35, 4 GARG. MART. 27 PANEG. 4 (9), 2, 3 HIER. adv. Iovin. 1, 8 epist. 49, 17, 6 RVFIN. Clement. 2, 29 AVG. divers. quaest. 68, 4 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 38, 1 ENNOD. dict. 10, 2 p. 456, 3. *nude:* QVINT. inst. 7, 3, 12 PAVL. dig. 41, 4, 2, 2. 42, 5, 32 TERT. adv. Hermog. 21 p. 149, 19. *al.* fit: AVG. civ. 16, 11 p. 142 D. nihil habet: TERT. nat. 1, 20 inter nos (*ibid.* unum et eidem sumus). inest: TAC. hist. 1, 55 *al.* PLIN. paneg. 59, 6. ingruit?: FRONTO p. 153, 21 N. nascitur: TER. MAVR. 365 AVG. civ. 16, 4 p. 129 D. oritur: AVG. civ. 16, 8 p. 136 D. EPIST. pontif. Thiel Hil. 2, 2. sociat: MART. CAP. 3, 266. stat: TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 450, 5 inter Christum et Iohannem. *acc.:* -em: complere: *v. p. 1573, 48.* componere: *v. p. 1573, 47.* concipere: RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 2 p. 166, 8. conferre: TERT. adv. Prax. 15 p. 253, 20 in unum. congregare: AVG. in euang. Ioh. 6, 10. constituere: TERT. adv. Marc. 4, 6 p. 432, 16. consumere: PS. QVINT. decl. 5, 13. dirimere: TAC. hist. 4, 76. distinguere: TERT. adv. Marc. 20 p. 198, 15. gerere: NOVATIAN. trin. 27 p. 939B in personis. habere: AVG. civ. 15, 10 p. 77 D. EPIST. pontif. 311 Migne 20, 552A. inducere: TERT. adv. Marc. 3, 18 p. 406, 1. inire: TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 10. iungere: PS. QVINT. decl. 2, 18. permiscere: TERT. adv. Prax. 9 p. 240, 13. scindere: TERT. adv. Val. 39 p. 211, 15 de... domino Iesu. sociare: APVL. met. 11, 2. traducere: TERT. pudic. 8.

2 *nominales: epitheta:* -s: aequa: RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 4 p. 167, 32. aequalis: APVL. mund. 21. amica: ENNOD. epist. 9, 19, 2 p. 242, 13. barbarica: MART. CAP. 6, 663 (*i. diversi barbari*). competens: CASSIOD. inst. div. 16 p. 1133A. coniuncta: QVINT. inst. 9, 3, 38. contraria: FIRM. math. 4 pr. 5. copiosa: MART. CAP. 6, 694 *v. p. 1573, 58.* dissimilis: AVG. civ. 15, 10 p. 77 D. foeda: AVG. civ. 21, 8 p. 507 D. infinita: AVG. civ. 12, 18 p. 540 D. iusta: RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 4 p. 167, 32. magna: AVG. civ. 5, 2 p. 193 D. 16, 8 p. 136 EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 INST. Iust. 4, 18 pr. mira: PLIN. nat. 20, 42 TAC. Germ. 15 hist. 1, 62 GELL. 20, 7, 1. misera: PS. QVINT. decl. 4, 1 (*loco corrupto*). multa: HIER. epist. 49, 17, 6 RVFIN. patr. 2 pr. 2 Orig. princ. 2, 1, 3 p. 109, 5. multiplex: QVINT. inst. 10, 5, 10 FIRM. err. 26, 4 p. 69, 3 AMM. 23, 6, 75 MART. CAP. 6, 663. mutabilis: FIRM. math. 3, 2, 22. naturalis: BOETH. arithm. 1, 16. nimia: PS. QVINT. decl. 14, 2. par: PS. QVINT. decl. 15, 12. PS. CENS. frg. 12, 2 p. 65, 11 *duo* mixolydii *modi* pari -e (*sc. gravis et acutus ut praecedentes*). ALC. AVIT. hom. 20 p. 134, 6. parva: AVG. civ. 15, 10 p. 77 D. prima: PS. QVINT. decl. 2, 17. quanta: SEN. suas. 2, 15 TERT. adv. Val. 39 p. 211, 15 *al.* ridicula: GELL. 20, 7, 1. scrupulosa: COD. Iust. 1, 17, 2, 6a. socia: ENNOD. epist. 9, 19, 2 p. 242, 13. squalida: AMM. 26, 1, 10. tanta: SEN. epist. 81, 31 PLIN. nat. 5, 65 QVINT. inst. 11, 3, 87 PS. QVINT. decl. 2, 18 TAC. hist. 4, 27. *al.* temporalis: TERT. adv. Marc. 2, 29 p. 376, 18. varia: FIRM. math. 3, 3, 4. 3, 4, 23. 4 pr. 2 MART. CAP. 6, 581. *pro epitheto est enuntiatum:* FRONTIN. aq. 75 sequens -s est, quod. PAVL. dig. 41, 4, 2, 2 est . . . nonnulla -s, quod. SOL. 30, 34 in illo (*lapide*) -s, ut nocte igneus sit, die pallidus. SVLP. VICT. rhet. 17 p. 322, 12 ANON. de mach. bell. 14 BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 126, 9 in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 38, 1. in *aliqua re:* PLIN. nat. 1, 10, 91 in pastu. 1, 18, 47 in sationibus. *alia v. supra l. 11.* inter *aliquos:* PLIN. nat. 20, 42 inter medicos. FRONTIN. aq. 24 inter unciam et digitum. TAC. hist. 1, 62 inter exercitum imperatoremque (*v. app. crit.*). TERT. anim. 2 p. 301, 20 inter philosophos. *al.* (*cf. supra l. 14*). cum *aliquo, aliqua re:* TERT. patient. 7 p. 12, 26 qua *diversitate* cum illis sumus. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 10. TER. MAVR. 392 nostra Graecis cum sonis -s. AVG. civ. 16, 8 p. 137, 13 D. tanta inter se atque nobiscum -e.

synonyma (adde locos supra allatos): contrarietas: TERT. anim. 32 p. 353, 24. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 10 ineat... contrarietatem ex -e. MART. CAP. 6, 605. differentia: HIL. syn. 33 RVFIN. Orig. in num. 27, 1 Basil. reg. 13 Orig. princ. 2, 11, 6 p. 189, 23 IVNIL. 1, 19. dissensio: GELL. 13, 7, 6. dissimilitudo: PLIN. epist. 7, 30, 5 HIL. syn. 16. dissonantia: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 19. distantia: TERT. anim. 16 p. 322, 7. imparilitas: GELL. 14, 1, 22. separatio: AVG. epist. 147, 46. varietas: VLP. dig. 12, 2, 34, 8 GELL. 14, 1, 22 TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 4 RVFIN. Orig. princ. 1, 8, 2 p. 98, 18 *al.* PS. RVFIN. in psalm. 15, 4 AVG. civ. 16, 10 p. 139 D. doctr. christ. 2, 11, 16 *al.* ZACCH. 3, 3 p. 1152B MART. CAP. 8, 846 EPIST. pontif. 311 Migne 20, 552A BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 8, 5 *al.* APRING. in apoc. 1, 13 CASSIOD. var. 12, 3, 1. *opposita:* aequalitas: PLIN. paneg. 25, 2 HIL. trin. 7, 15. communio: AVG. civ. 18, 2 p. 256 D. concordia: CASSIOD.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

var. 2, 40, 12 RVFIN. Orig. princ. 2, 1, 1 p. 107, 12. confusio: TERT. adv. Val. 20 p. 198, 15. congruentia: FAV. EVL. p. 16, 1. consonantia: RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 6 p. 170, 6. parilitas: TERT. resurr. 48 p. 99, 14 adv. Marc. 1, 6 p. 297, 26 AVG. civ. 15, 13 p. 83 D. similitudo: HIL. syn. 15 HIER. in Is. 9, 1 p. 128 AVG. civ. 16, 8 p. 136 D. serm. ed. Mai 94, 2 COD. Iust. de emend. cod. pr. societas: TERT. anim. 2 p. 301, 20. 25 p. 343, 9 NOVATIAN. trin. 27 p. 939^{B} OROS. hist. 5, 1, 14. unio: HIL. c. Const. 18. unitas: TERT. adv. Val. 4 p. 181, 19 RVFIN. Orig. princ. 2, 1, 1 p. 107, 12.

dīversito, -or *v.* de-.

dīversium, -ī *n.* [*a* diversus *ductum esse videtur. Th.*]. *genus certaminis aurigarum* (*cf. Friedländer, Sittengesch. II^{8} 525 sqq.; Pollack, PW. V 1233*): CONSTANT. PORPHYROG. caer. aul. Byz. 1, 69 p. 336, 5 Bonn. *περὶ διβερσίου. δείλης . . . γενέσθαι τὸ διβέρσιον.* p. 366, 9 *ποιῆσαι τὸ -ν.* p. 337, 10 *διὰ καιρὸν -ου.*

dīversivocus, -a, -um *a* diversus *et* vocare. *fere i. q. diversus*: RHET. min. p. 591, 17 quae neque nomine iunguntur neque definitione consentiunt, huiusmodi sunt, quae omnino a se discrepent: haec vocantur -a, ut est: ignis, aer *eqs.* p. 591, 23 -a *sunt dicta*, quod omni[a] a se diversitate dissentiant et definitionis et nominis. BOETH. categ. 1 p. 164^{A} quae propriae substantiae natura discreta sunt, haec autem vocantur -a. p. 168^{C} multivoca et -a respuit *Aristoteles* . . . breviter tamen utraque diffinienda sunt. multivoca sunt, quorum . . ., diversifica (*sic*) sunt, quorum *eqs.* (*v. p. 1572, 6. supra*: aequivoca).

1. dīversō *adv. v. sub* diversus *in fine.*

2. ?dīverso, -āre *a* divertere. *i. q. divertere* (*2*): AVG. in psalm. 121, 6 cupiditatibus -atur (*sic plures codd.*, diverberatur *vulg.*) atque distenditur (discinditur *vulg.*) *anima humana.*

1. dīversor, -ātus sum, -ārī *a* diversus. *i. q. diversum esse*: VIRG. gramm. epist. 3 p. 140, 6 formam frequentativam . . . sicut litteris ita etiam sensu -ari debere.

2. dīversor *v.* 1. de-. **dīversōriolum, dīversōrius** *v. sub* de-.

***dīversus,** -a, -um *a* divertere, *adi. ex part. perf. pass.* dibersus: EDICT. imp. Diocl. 7, 26. divorsus *traditur*: PLAVT. Merc. 470 Mil. 1407. Rud. 1252 (Truc. 787 diversae). LVCR. 4, 1210 (*sed* diversus *saepius*). PS. SALL. rep. 2, 12, 7. díversa: CARM. epigr. 436, 10. *compar.* -ior: LVCR. 3, 802 PLIN. nat. 12, 97 GELL. 20, 1, 19 CLAVD. 21, 153. *cf. p. 1586, 39.* plus -us: BOETH. herm. sec. 2, 6 p. 130, 6. *superl.* -issimus: HIRT. Gall. 8, 24, 2 BELL. Alex. 27, 1. 42, 4 SALL. Iug. 85, 20 LIV. 4, 22, 5 *al.* VELL. 2, 25, 3 SEN. dial. 8, 1, 1. 10, 14, 3 nat. 1, 17, 10. 7, 27, 2 epist. 74, 32 QVINT. inst. 3, 1, 2. 4, 1, 77. 11, 1, 92 TAC. dial. 34 Agr. 32 PLIN. epist. 2, 17, 17. 9, 28, 2 paneg. 24, 1 SVET. Cal. 51, 1. 54, 1 Nero 23, 1 Vit. 1, 1 FLOR. epit. 2, 6, 51 TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 298, 2. 3, 8 p. 389, 2 SOL. 1, 84. 32, 37 PANEG. 4 (9), 1, 2. 4 (9), 8, 2. 4 (9), 19, 3. 7 (6), 15, 1. 12 (2), 2, 2 AVG. civ. 5, 2 p. 193 D. SVLP. SEV. Mart. 22, 1 DAMIG. lapid. 16 OROS. hist. 4 pr. 2. 5, 4, 2 BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 38, 4. 14 herm. sec. 5, 12 p. 393, 7 in Porph. comm. pr. 1, 24 p. 73, 16 PASS. Paul. 11. maxime -us: CIC. Verr. 4, 192 leg. agr. 2, 87 Manil. 9 rep. 6, 21 SALL. Iug. 50, 5. longe -us: CIC. de orat. 1, 215. Phil. 5, 49 (longissime). SALL. Catil. 34, 3 LIV. 5, 1, 1. 44, 13, 12 VELL. 2, 52, 2 CVRT. 3, 11, 19 *al.* SCRIB. LARG. 38 QVINT. inst. 1, 6, 25. 5, 11, 26 VLP. dig. 41, 2, 10, 1 APVL. met. 11, 4 *al.* TERT. adv. Marc. 2, 22 p. 365, 5 PANEG. 6 (7), 9, 2 AVG. civ. 7, 11 p. 288 D. 10, 26 p. 442 *al.* 11, 21 longe alteque (lateque *var. lect.*). SVLP. SEV. chron. 1, 48, 3 *al.* MACR. sat. 6, 21, 3 BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 275, 31 in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 32, 16. 1, 24 p. 73, 8 -is longe nationibus. multum -us: QVINT. inst. 4, 1, 9 IVV. 10, 3 PS. HIL. c. Arrian. 14, 5 AVG. civ. 19, 17 p. 384 D. multo -us: TERT. adv. Marc. 2, 27 p. 373, 1. *cf.* multa -us: SVLP. SEV. chron. 1, 4, 6. plurimum -us: AVG. civ. 5, 3 p. 194 D. nimis -us: GELL. 15, 28, 7. penitus -us: VERG. Aen. 9, 1. plane -us: TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 518, 22. procul -us?: *v. p. 1579, 64.* in totum -us: PLIN. nat. 19, 71. 31, 90 TERT. adv. Marc. 3, 9 p. 390, 23. *cf.* BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 14 p. 274, 21 substantialiter -ae. *de significatione: cf.* AMBR. paenit. 2, 2, 7 quod . . . contrarium est, se ipsum impugnat: quod -um est, distinctam solet habere rationem. *sim.* RVFIN. Adamant. 1, 10 non . . . quod -um est aliud ab alio, continuo etiam contrarium dicitur. GLOSS. *διάφορος, ἀλλοδαπής.* -a *παράλληλα* (*an παραλλάσσοντα? Plasberg*). non conveniens, non consentiens. -o: vario, dissimile (*sic*). -a: separata, distantia, differentia, contraria (*Lucan. 2, 274*). IV 507, 23 -um resonat (*quod in* resonans *mutandum vel ad sequentes glossas referendum censet Götz*). *inde a* PLAVTO *per totam latinitatem; frequentatum ap.* QVINT. [*lectio corrupta*: CIC. top. 48 *V.* CIC. Phil. 2, 93 *codd. dett.* *locus dubius*: LVCAN. 3, 235 -o gurgite (*V, G*; diviso *rell.* *sic saepius in codd.* divisus *pro* diversus *traditur*). *ex coni. legebatur* CVRT. 4, 16, 11 (divisos *codd.* devios *Jeep, edd., sed v. p. 1578, 58. 1585, 2*). *cf. etiam p. 1580, 43.*] *loco mutilo*: SALL. hist. frg. 2, 43.

I *de* **loco** (*i. q. versus in aliam vel contrariam partem, in plures partes; separatus, remotus, longinquus; contrarius, oppositus*):

A *de* **personis** *al.* (*tam de singulis, quarum partes velut in diversum extenduntur [ut p. 1576, 2. 38. 41. 42. 44] vel quae ab aliis separatae sunt [ut p. 1576, 14. 22. 31 bis], quam de pluribus vel inter se vel ab aliis divisis*): **1** *cum verbis motus vel status, ita ut definiat modum actionis* (*in diversam partem, in diversa parte sim.*): PLAVT. Mil. 1407 dispennite hominem -um et distendite. Rud. 1252 suam quisque ibant -i domum (LVCIL. 508 LIV. 33, 29, 9 VAL. FL. 7, 577). Truc. 787 -ae state (TAC. ann. 16, 30 steterunt . . . -i ante tribunal . . . parens, contra filia). PACVV. trag. 224 -i circumspicimus (VERG. Aen. 9, 414). VARRO Men. 117 populum furiis instinctum . . . -um ferri. LVCR. 4, 1210 canes . . . -i . . . tendunt (LIV. 9, 37, 10 *al.*). CAES. Gall. 2, 23, 3 -ae duae legiones . . . proeliabantur. 2, 24, 4 -os dissipatosque . . . fugere (VERG. georg. 4, 500 LIV. 42, 7, 8). civ. 1, 58, 4 -i pugnabant (*sc. in utramque partem*). SALL. Catil. 20, 5 quae mente agitavi, omnes . . . -i audistis. Iug. 12, 5 postquam . . . irrupere, -i regem quaerere. 50, 5 neque in unum sese recipiebant, sed alius alio quam maxume -i. 55, 7 -i agebant (*i. rem gerebant*). 87, 4 reges . . . -i . . . abeunt (VERG. Aen. 5, 166 quo -us abis [11, 855 cur . . . -us abis? *ad q. l.* CLAVD. DON. in -a contendis? -um est, quod est longe remotum ab altero *eqs.*]. LIV. 3, 60, 1 *al.* VAL. FL. 4, 387 *al.*). SALL. Iug. 101, 2 -i redeuntes alius ab alia parte. NEP. Dat. 11, 3 cum . . . -i (-e *DAP*) discessissent (LIV. 10, 33, 10 *al.*). VERG. georg. 4, 432 sternunt se . . . -ae in litore phocae. Aen. 1, 70 age -os et disice corpora ponto (*cf.* SERV.). 7, 150 -i explorant. OV. epist. 12, 145 -i flebant servi. 18, 167 nos -i (*Hero et Leander*) medium coeamus in aequor. trist. 1, 3, 19 nata procul Libycis aberat -a sub oris. LIV. 4, 39, 4 -i Volsci hinc . . . sustinere, altera fronte instare (*sim.* 5, 8, 9). 9, 2, 2 pecora . . . -os, alium alibi . . . pascere iubet. 10, 12, 3 -i . . . ad suum quisque bellum proficiscuntur (28, 46, 4. 36, 25, 2). 10, 25, 14 sive iuncti unum premant, sive -i gerant bellum. 10, 27, 8 -ae ferae, cerva ad Gallos, lupus ad Romanos cursum deflexit. 26, 20, 6 in hiberna -i concesserant. 31, 46, 9 Oreum -i Romani et . . . Attalus oppugnabant *eqs.* 38, 19, 1 Tolostobogiorum civitatem Olympum . . . cepisse; -os Tectosagos alium montem . . . petisse. *saepius.* SEN. Tro. 514 hinc recede teque -am amove. STAT. Theb. 6, 328 -us ad ostia ponti . . . remo permutat habenas. TAC. Germ. 16 colunt discreti ac -i. hist. 3, 46 si Dacus Germanusque -i irrupissent. ann. 13, 40 laxare ordines et -os consectari. 15, 56 -i interrogantur. DICT. 4, 5 -i . . . exercebantur. CLAVD. 10, 135 sparsa -i . . . plebe feruntur exploratores (sparsi -a *et sim. codd. praeter Vat.*). *translate*: PLAVT. Merc. 470 Pentheum diripuisse aiunt Bacchas: nugas maximas fuisse credo, praeut quo pacto ego -us distrahor. VARRO frg. Non. p. 481, 10 non in commune spectant, sed suum quisque -i commodum focilantur. LVCR. 3, 105 in quo mi -i (*sc. a nobis vel a vero*) errare videntur. SALL. Iug. 25, 6 commotus metu atque libidine -us agitabatur (DICT. 1, 21 metu atque haesitatione -us agebatur). LIV. 26, 5, 1 Hannibalem -um Tarentinae arcis potiundae Capuaeque retinendae trahebant curae. LVCAN. 1, 683 quo -a feror? *nota* TAC. hist. 4, 84 -us animi modo numen pavescere, modo minis . . . populi terreri. ann. 2, 10 -i ordiuntur (*i. ex diverso*). 2, 73 ut quis misericordia . . . aut favore . . . pronior, -i interpretabantur. CARM. epigr. Engstr. 275 -i -a patres, s⟨ed hic⟩ omnia dixit.

2 *cum substantivis, indicans vel locum vel derectionem personarum* (*i. q. in diversis partibus constitutus, in diversas partes sese movens*): CAES. Gall. 2, 22, 1 cum -is legionibus aliae alia in parte . . resisterent (*locus coniecturis temptatus*). civ. 1, 40, 5 -am . . . aciem in duas partes constituit (*cf. Meusel ad h. l.* SEN. contr. 10, 5, 8 STAT. Theb. 8, 425 TAC. ann. 13, 57 *al.*). VERG. georg. 3, 32 duo rapta manu -o ex hoste tropaea (SERV. orientis et occidentis. *aliter* ANTH. 415, 61 classes -o ex hoste coactas). Aen. 12, 495 -os . . . sentit equos currumque referri (OV. Ib. 280 tua . . . *ut Metti* viscera -is scissa ferantur equis. *cf. p. 1577, 44*). PROP. 3, 3, 33 -ae . . . novem sortitae rura puellae. OV. epist. 16, 7 -a quamvis e gente venires (PLIN. paneg. 29, 2 -as . . . gentes . . . miscuit. IVVENC. 3, 429 -ae [divisae *al.*] . . . nomine gentis. PAVL. NOL. carm. 11, 684 populis -a gente coactis. AVG. civ. 20, 21 p. 460 D. in gentes -as et longinquas insulas. CARM. epigr. Engstr. 236). LIV. 28, 41, 11 et in Italia et in Africa duos -os exercitus alere. 35, 22, 4 duo consulum agmina -a. GRATT. 156 -os . . . Celtas (*sc. a Medis*). LVCAN. 2, 43 -a . . . castra petentes (2, 275). 3, 327 tela . . . -i prohibebunt spargere fratres (*i. oppositi*). TAC. ann. 13, 48 legationes, quas -as ordo, plebs . . . miserant. FRONTO p. 58, 20 N. -is nationibus. CYPR. GALL. Ios. 250 -am . . . manum tergo frontique minantem. *translate de animo inimico, hostili, discordi*: PANEG. in Mess. 45 -i . . . inconstantia vulgi. PROP. 1, 10, 15 -os . . . coniungere amantes. LIV. 4, 55, 8 an . . . substiterit, incertum -i auctores faciunt (*ibid.* dissentiunt. 30, 26, 12). LVCAN. 6, 783 -i . . . duces (*i. diversarum partium*). *nota* CALP. ecl. 4, 9 dulce . . . resonas nec te -us (*i. aversus*) Apollo despicit. TAC. ann. 6, 22 sapientissimos veterum . . . -os reperias. 13, 9 quo componeret -os (-us *M*). 15, 17 -is praesidiis (*i. oppositis, hostilibus? cf.* 15, 16 ut diversitatem exprobraret). LACT. inst. 7, 7, 1 *philosophi* -i ac -e illa omnia protulerunt. HIL. in Matth. 10, 12 populi quondam unitas indicatur nunc . . . odio -i. RVFIN. Basil. hom. 1, 2 -um populum in unius chori concordiam . . . consocians. BOETH. divin. 66 si aliqua re . . . -us es. *nota iuncturam* pars -a, *i. opposita, factio adversa*: GLOSS. II 53, 22 *ἐξ ἐναντίας μέρος.* SALL. hist. frg. 1, 6 LIV. perioch. 58 *al.* SEN. contr. 10, 3 thema. 10, 3, 3 *al.* SEN. dial. 4, 23, 4. QVINT. inst. 3, 11, 23 *al.* decl. 247 p. 10, 10 *al.* PS. QVINT. decl. 6, 12 FRONTIN. strat. 3, 6, 1 IVV. 13, 136 TAC. dial. 1

[*Hey*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SVET. Iul. 1, 2 *al.* VLP. dig. 47, 15, 1 pr. *al.* TERT. nat. 1, 20 (*cf. Hartel, patrist. Stud. III 36*) *al.* SOL. 5, 15 SPART. Geta 4, 2 *al.* IVST. 15, 1, 1 AMM. 18, 6, 16 *al.* SCHOL. Cic. Bob. Planc. 25 p. 156, 6 St. (*cf.* Mil. 13 p. 116, 16 partis adversae). HEGES. 4, 30 SVLP. SEV. Mart. 9, 6 MART. CAP. 5, 445 *al.* OROS. hist. 3, 23, 33. CLAVD. MAM. anim. pr. p. 19, 18 (*codd. praeter M*). 3, 13 p. 180, 14 LEX Burg. lib. const. 45. *cf. etiam* CLAVD. DON. Aen. 9, 1. SVET. Iul. 20, 5 -ae factionis (Tib. 3, 2 FLOR. epit. 3, 21, 8 IVST. 15, 1, 9).

B ***de rebus*:** **1** *cum verbis motus al., de modo actionis* (*in diversam partem, in diversa parte, sim.*): LVCR. 1, 421 *corpora* -a moventur (1, 428 -a meare). 2, 86 primordia rerum... ut -a repente dissiliant. VERG. georg. 1, 446 densa inter nubila sese -i rumpent radii. Aen. 9, 620 -a... bracchia ducens *in arcu tendendo* (GERM. 67 -a... tendens bracchia. SIL. 14, 399 -a relaxans bracchia. HYG. astr. 2, 6 *v. infra l. 66*). CYPR. GALL. exod. 1078 Cherubinos perficit auro -osque locat. **2** *cum substantivis*: **a** *in oppositione duorum* (*oppositus, e regione positus, contrarius*): VARRO rust. 3, 5, 12 dextra et sinistra ...-ae duae... sunt piscinae. CIC. Arat. 15 duplices velut esse catenas..., quae...-ae... serpunt (*opp.* communiter haerent). 24 -os... pedes... portat (*sc. currentis figura; Arat. 253 ἴχνια μηκύνει*). Verr. 5, 117 *portus* cum -os inter se aditus habeant, in exitu coniunguntur. Manil. 9 duobus in locis disiunctissimis maximeque -is (*sc. in Hispania et Bosporo*). *nota* leg. agr. 2, 87 duo maria maxime navigationi -a (*de sinu Corinthiaco et Saronico. cf.* LIV. 21, 30, 2. 33, 32, 2 MART. CAP. 6, 652. TAC. Agr. 23 -i maris aestibus). de orat. 3, 178 ut... ascendat *sol* in -am partem (*sc. a brumali signo.* OV. met. 5, 419 in partes -as bracchia tendens [11, 262. *cf. l. 13 sqq.*]. 6, 53. 13, 612 fast. 2, 371. 643. MANIL. 2, 395 quae -is e partibus astra refulgent, ... adverso... pendentia vultu, ... contraria. CELS. 2, 11 p. 55 cucurbitulam -ae parti imponit. COLVM. 7, 10, 2 notanda sunt capita, quam in partem proclinent, ut ex -a parte... sanguinem mittamus. PETRON. 27, 3 in -a parte circuli. TAC. hist. 2, 1 in -a parte terrarum [*cf.* ann. 1, 17. 4, 46]. FLOR. epit. 2, 6, 51 in -issimam partem ... signa converterat. GAIVS dig. 24, 1, 2, 1 in -as partes eunt *coniuges in divortio* [*sim.* PAVL. dig. 50, 16, 191]. SVLP. SEV. Mart. 13, 8 *arbor* -am in partem ruit). BELL. Alex. 8, 2 -ae navigationes (*sc. vel a sinistra parte vel a dextra*). 30, 6 -is... telis... figebantur, adversi ex vallo..., aversi ex flumine. VERG. Aen. 3, 4 -a exilia ... quaerere (SERV. -as terras, hoc est e regione positas). OV. ars 1, 685 *Helena* -o venerat orbe *Ilium* (2, 499 epist. 13, 151 met. 2, 323 trist. 3, 14, 26 *al.* COLVM. 1, 3, 6 SIL. 3, 333. *cf.* STAT. silv. 4, 6, 6 -o a sole. *cf.* IVV. 4, 148). met. 4, 78 -a... sede locuti *Pyramus et Thisbe* (4, 80 contra). 5, 164 auditis -a valle duorum... mugitibus armentorum (*cf.* 5, 167 dextra laevane feratur). 13, 294? Ib. 68 inter -os... polos (*cf.* MANIL. 1, 280). LIV. 1, 28, 10 in -um iter equi *duarum quadrigarum* concitati. 4, 33, 10 cum duae acies, duo -a proelia ... Etruscos et a fronte et ab tergo urgerent (22, 29, 12 *al.*). 9, 21, 4 -a statuit signa (*supra*: anceps dimicatio). 27, 35, 10 provinciae ... non permixtae regionibus ..., sed -ae extremis Italiae finibus (*sc. Bruttii et Gallia*). 37, 41, 7. MANIL. 1, 380 -as... umbras (*in opposita parte orbis*). 2, 91. 280 Laniger... signa Leonis atque Sagittari -o conspicit ortu *in trigono.* 4, 327. PAVL. FEST. p. 108 de -is tectis aqua pluvialis confluit in eundem locum. p. 221 *patuli bovis* cornua -a sunt (*cf.* FEST. p. 229). FEST. p. 375 *valgi*, qui -as suras habeant. GERM. 7 *al.* SEN. nat. 5, 13, 4 quidam venti -os ex se generant. CVRT. 3, 4, 6 in -um litus (ANTH. 413, 1 litore -o Libyae [455, 1]). 4, 4, 6 COLVM. 3, 15, 3. 6, 14, 3 ex -a auricula sanguinem detrahemus. *cf.* arb. 7, 3 MELA 1, 19. 89. 2, 4 *al.* LVCAN. 3, 257 non -is fontibus (*de Euphrate et Tigride*). 3, 264 *al. nota* 3, 548 -ae... rates (SCHOL. id est hostium. COMMENT. de utroque latere. *ibid.* Massiliensium). 3, 653 *al.* PLIN. nat. 3, 30 *al.* VAL. FL. 5, 309 -is hinc atque hinc motibus (molibus *V*) anceps. SIL. 1, 264. 14, 76 *al.* MART. 12, 34, 6 calculus... huc et illuc -us ... digeratur. QVINT. inst. 11, 3, 133 transire in -a subsellia (*cf.* 11, 3, 132 adversis subselliis. decl. 338 p. 332, 19 TAC. dial. 34). FRONTIN. strat. 2, 5, 20 positis... in -a ripa castris. 3, 9, 6. 3, 18, 1 IVV. 7, 156. SER. SAMM. 27 -am... per aurem. AVIEN. Arat. 1016 ab -a mundi regione (CARM. epigr. 871, 3 -i ... distantia mundi). HYG. astr. 2, 6 p. 41, 20 palmas -as tendere ad caelum. 3, 10 p. 85, 6 Andromeda ... manibus -is vincta. CLAVD. 18, 208 -um suspendis onus *in lance.* 20, 262 -us ad austrum cursus et arctoum fluviis mare. CYPR. GALL. Ios. 109. AVIAN. fab. 16, 5 -is impellitur *quercus* ... ripis. **b** *in comparatione plurium sive inter se sive cum aliis* (*seiunctus, separatus, distans, longinquus, remotus*): VARRO rust. 2, 2, 9 in -is locis pasci solent, ut multa milia absint saepe hibernae pastiones ab aestivis (CIC. Verr. 4, 192 Phintiam vel Halaesam vel Catinam, loca inter se maxime -a. Manil. 46 ex locis tam longinquis tamque -is. Brut. 258 HIRT. Gall. 8, 44, 1 BELL. Afr. 2, 5 OV. am. 2, 18, 28 trist. 1, 10, 49 fast. 1, 422 LIV. 4, 22, 5 *al.* 26, 27, 5 pluribus... locis et iis -is. PAVL. FEST. p. 50 SEN. nat. 3, 30, 6 epist. 94, 29 PLIN. nat. 3, 132. 36, 202. QVINT. decl. 321 p. 260, 12 -is ... ac distantibus locis. FRONTIN. strat. 1, 5, 26 TAC. ann. 13, 37 PLIN. epist. 3, 19, 3 SVET. Cal. 44, 1 Tib. 7, 1 PAPIN. dig. 45, 2, 9, 2 VLP. reg. 19, 6 *al.* APVL. flor. 22 PS. APVL. Ascl. 26 SOL. 5, 26 FIRM. math. 6, 29, 4. 7, 25, 1 *opp.* simul positi. IVST. 7, 6, 4 AMM. 25, 3, 13 ANON. Vales. 9, 44 VEG. mil. 2, 2 *al.* HIER. epist. 49, 21, 4 VVLG. iud. 20, 46 ITIN. [Silv.] 15, 3 *al.* CLAVD. 28, 656. *nota* AVG. serm. 46, 8, 18 -is locis sunt -ae *haereses.* SVLP. SEV. chron. 1, 4, 4 OROS. hist. 5, 4, 2 VICT. VIT. 1, 51 BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 8 p. 227, 1 LEX Burg. lib. const. 89, 1 CORP. III 14406, 6. *transl.* PLIN. nat. 18, 210). CATVLL. 46, 11 quos ... -ae variae viae reportant (OV. trist. 3, 2, 12. APVL. mund. 27 non una, sed -a via et plerumque contraria. PAVL. NOL. epist. 19, 494 *v. p. 1585, 10. cf. infra l. 47*). LVCR. 2, 562 primordia ... debebunt ... disiectare aestus -i materiai (5, 649). 4, 179 simulacra ...-o momine (numine *codd.*) tendunt. 5, 646 -is nubila ventis -as ire in partes (CAES. civ. 2, 29, 4 [*loco mutilo*] municipia... -is partibus coniuncta. HIRT. Gall. 8, 24, 2 BELL. Alex. 42, 4. VERG. Aen. 9, 1 -a... parte [SERV. id est longius remota. *cf.* CLAVD. DON. *ad h. l.*]. 9, 688 *al.* 11, 203 [CLAVD. DON. *ad h. l.* separata]. OV. rem. 50 met. 13, 954 LIV. 10, 15, 3 *al.* VELL. 2, 27, 4 CVRT. 8, 13, 20 *al.* FRONTIN. strat. 2, 3, 16 PLIN. epist. 5, 6, 27 *al.* SVLP. SEV. Mart. 20, 1 ALC. AVIT. carm. 6, 557). LVCR. 6, 118 -o motu (*cf.* 6, 117 frontibus adversis... de latere). 6, 1110 *Brittannos, Aegyptum, Pontum, Gades* inter se -a ... esse. CAES. Gall. 7, 16, 3 -is itineribus (civ. 3, 67, 3 HIRT. Gall. 8, 19, 6 SALL. Catil. 50, 1. 52, 13 OV. Pont. 2, 10, 18 LIV. 1, 60, 1 *al.* VELL. 2, 82, 2 SEN. nat. 7, 21, 4 CVRT. 5, 4, 30 TAC. ann. 13, 47 hist. 1, 81 *al.* PLIN. epist. 9, 19, 8 uterque... pari cupiditate, -o itinere contendit). *transl.* IVV. 7, 172. HIRT. Gall. 8, 1, 2 si -a bella complures eodem tempore intulissent civitates (LIV. 38, 8, 2). 8, 19, 1 fit... -um proelium (*v. quae praecedunt.* BELL. Alex. 31, 2 -o clamore et proelio). BELL. Alex. 27, 1 -issimo ad litus intervallo [a] mari coniungitur Nilus (VERG. georg. 4, 292 -a ruens septem discurrit in ora *Nilus*). SALL. hist. frg. 2, 13. VERG. Aen. 1, 376 -a per aequora vectos. 4, 163 -a per agros tecta ... petiere. 5, 676 -a ... per litora ... diffugiunt (11, 261 -um ad litus [CLAVD. DON. longe ab altero disparatum]). 12, 501 caedes -as. 12, 621 -a clamor ab urbe (SERV. hypallage ⟨pro⟩ -us clamor: aut ex variis partibus civitatis). AETNA 128 canales. 288. *obscurius* PROP. 1, 3, 31 -as praecurrens luna fenestras (STAT. silv. 2, 2, 75 -is servit sua terra fenestris). 4, 7, 56 OV. ars 3, 124 am. 2, 17, 32. 3, 6, 29. met. 1, 665 -a in pascua. 15, 23 pete -i... Aesaris undas. Pont. 1, 6, 1. EPIST. Sapph. 11 arva ... -a (*i. longinqua*) ... Aetnae. LIV. 9, 44, 6 *al.* 26, 41, 20 exercitum in -issimas regiones distraxere (26, 42, 2 *al.* SEN. benef. 4, 11, 2 in -as longinquasque regiones. COLVM. 3, 4, 1 ex -a regione. IVLIAN. dig. 38, 1, 23, 1 in -as regiones. *ibid.* -arum civitatium. CLAVD. 24, 296 -a regione. VAL. CEM. hom. 17, 3 per -as et longe positas regiones. *cf.* PANEG. 4 (9), 21, 1 per -a regionum argumenta). LIV. 42, 8, 1 ex -a fuga in unum collecti (TAC. ann. 2, 17 FLOR. epit. 4, 2, 60). 44, 43, 2. MANIL. 3, 50 -a ... membra ... sociaret corpus in unum *natura.* 4, 585 -is dominantia sidera terris (*cf.* 4, 744 *sqq.* TAC. ann. 15, 37 DRAC. laud. dei 1, 315). GERM. 516. VAL. MAX. 9, 5 ext. 4 *senatus Campanus* -o foro utebatur (*cf. ibid.* separato a plebe balineo). CELS. 4, 1 p. 120. SEN. Phoen. 504 te maria tot -a ... egere (TAC. ann. 2, 60 -um ad mare... deiectus. PAVL. NOL. epist. 49, 7). dial. 6, 18, 3 sidera -as agentia vias et in contrarium ... nitentia (nat. 1 pr. 12 *cf.* PLIN. nat. 2, 63. *v. supra l. 4*). 6, 24, 2 *al.* CVRT. 3, 19, 19. 9, 1, 35 COLVM. arb. 7, 1 LVCAN. 2, 467. 3, 382 *al.* PETRON. 120, 62. PLIN. nat. 4, 84 amnes... ex -o venientes tractu (*cf.* OV. met. 1, 59 -o flamina tractu). 5, 115. 18, 212. *nota* VAL. FL. 3, 243 -o turbine fundunt tela (*v. Langen ad h. l.*). 4, 640 -as circum servantibus undas. SIL. 4, 563 *al.* STAT. Theb. 7, 582. MART. 9, 91, 1 si me -a vocaret in astra hinc invitator Caesaris, inde Iovis. TAC. hist. 3, 71 ann. 3, 2 *al.* 12, 47 -is et contectis vehiculis abduntur. PLIN. epist. 2, 17, 17. FLOR. epit. 3, 18, 10 -a per populos et urbes signa. 4, 12, 1. SCAEV. dig. 8, 5, 20, 1 -a praedia (*opp.* saltum communem). PAVL. sent. 2, 26, 14 in -as insulas relegentur (*opp.* pari... relegatione). APVL. met. 1, 19 per -as et avias solitudines aufugi. 11, 2 lucos -os inerrans. mund. 35 TERT. ieiun. 13 p. 292, 23. PANEG. 2 (10), 13, 2 -os ... montes. VOPISC. Aurelian. 48, 5 *al.* FIRM. math. 4, 4, 2 secundum cardinum -os situs. IVST. 37, 2, 8. AMM. 16, 12, 51 per -os tramites (*cf.* HIER. epist. 22, 23, 1). 20, 4, 21 -o vagoque ... excursu. ITIN. [Silv.] 49, 1 -is provinciis. PAVL. NOL. carm. 21, 746 undique fonticulis -a ex rupe receptis (21, 744 longinquis a montibus). CLAVD. 15, 224 meatus -os. 17, 52 -o ... gurgite *Araris, Rhodani, Hiberi.* 26, 108 SVLP. SEV. dial. 1, 7, 2 *al.* CAEL. AVR. chron. 1, 4, 64 -a membrorum diductio (*ibid.* vultus contortio). PASS. coron. 1 perrexit ... ad metalla -a. **3** *translate*: TER. Andr. 260 curae, quae meum animum -ae (-e *B E G*) trahunt (VERG. Aen. 12, 487 -ae ... vocant animum in contraria curae. *cf.* LYGD. 4, 59 alterius mavult esse puella viri -asque ... agitat mens ... curas). CIC. Marcell. 30 -ae voluntates civium fuerunt distractaeque sententiae. SEN. contr. 2, 3, 6 -i me affectus distringunt, inter reum et patrem distrahor. TAC. ann. 14, 57 non se ... -as spes, sed solam incolumitatem .. spectare. hist. 1, 83 -is militum animis, cum optimus quisque .. posceret, volgus *eqs.* (CLAVD. rapt. Pros. 1, 119 -os ducens animos). CLAVD. 24, 45 ductoribus... -us erat favor. *sim.* CARM. epigr. 1225, 6 qui (*genitor*) mea clausit lumina -is (*i. inversis*) aetatis vicibus.

II *de tempore* (*distans, discretus, non unus*): -is temporibus: CIC. epist. 7, 18, 1 *opp.* uno tempore. VERG. georg. 1, 258 *v. p. 1580, 21.* OV. Ib. 403 CELS. 2, 6 p. 38 COLVM. 7, 9, 6 QVINT. decl. 277 p. 130, 21 PLIN. paneg. 91, 7. SVET. Tib. 7, 1 -is temporibus ac locis. IAVOL. dig. 41, 3, 23 pr. IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 2 POMPON. dig. 26, 1, 5 GAIVS dig. 9, 4, 20 MARCELL. dig. 44, 2, 19 SCAEV. dig. 34, 2 10 pr. PAPIN

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dig. 28, 6, 42 VLP. dig. 28, 3, 11 PAVL. dig. 8, 4, 7, 1 APVL. mund. 33 VOPISC. Aurelian. 10, 2 AMM. 15, 1, 2. 15, 10, 8 VEG. mil. 3, 26 p. 124, 16 AVG. civ. 5, 5 p. 195 D. *al.* SVLP. SEV. dial. 2, 6, 1. -o tempore: MANIL. 4, 339 VELL. 2, 44, 1 IVV. 10, 263 CLAVD. 3, 8 PAVL. PELL. 425. 567 variis -o tempore morbis. -um tempus: AVG. civ. 5, 5 p. 196 D. -i temporis: DRAC. laud. dei 2, 94. 344. 396. -a tempora: HYG. frg. Gell. 10, 16, 15 *v. p. 1582, 39.* COLVM. 7, 9, 8 per anni -a tempora. *aliter* TAC. ann. 6, 51 morum ... tempora illi -a. COD. Iust. 8, 53, 34, 3 NOVELL. Iust. 138. -orum temporum: SVET. Nero 23, 1 PANEG. 6 (7), 1, 2. SEN. benef. 3, 5, 1 *v. p. 1584, 21.* CASSIOD. var. 12, 22, 1 -a temporum varietate. PALLAD. 3, 9, 11 maturitatis ac floris tempora ... in vite -a. 3, 25, 20. PLIN. nat. 18, 59 -is diebus (*opp.* pariter. NERAT. dig. 8, 3, 2, 1 *opp.* isdem. VOPISC. Aurelian. 6, 4 plurimis ... et -is diebus. CARM. epigr. 436, 10 ut vitae -a dies foret unaque leti). TAC. dial. 25 etiam isdem saeculis, nedum -is. PLIN. nat. 34, 53 -is aetatibus (PLIN. epist. 8, 5, 1 virtutes ex -is aetatibus sumptas. NEMES. cyn. 119 HIER. epist. 60, 5, 2. AVG. civ. 4, 30 p. 184 D. deorum simulacra -a aetate et veste distincta. *cf.* SEN. epist. 74, 26 eadem mensura summi boni est, quamvis aetatis -a sit). NERAT. dig. 8, 3, 2, 1 -is diebus vel horis (AVG. civ. 5, 5 p. 197 D. BENED. reg. 18). AVG. civ. 5, 7 p. 200 D. momenta nascendi ... -a. VARRO rust. 3, 1, 1 *v. p. 1580, 7.*

III *de qualitate* (*genere, condicione distans, discretus; contrarius, oppositus; varius*): A *de rebus*: 1 *in oppositione duarum*: RHET. Her. 4, 17, 25 contrarium est, quod ex rebus -is duabus alteram breviter et facile confirmat. VARRO ling. 9, 59 neutra ... sunt -a (*sc. a mare et femina*). 10, 43 duo ... logoe, qui -as faciant analogias, unus ... alter. rust. 3, 3, 3 genus ... duas habet -as species, unam ...; altera. CIC. inv. 1, 3 ut homines a consuetudine ... converteret et ad -as rationes vitae traduceret (*supra*: ex feris ... mites reddidit). orat. 53. Phil. 5, 49 filii longissime -a ratio est (*sc. quam patris*). LVCR. 3, 802 quid ... -ius esse putandumst aut magis inter se disiunctum discrepitansque quam mortale ... immortali ... iunctum ... tolerare procellas. CAES. civ. 3, 30, 2 -a sibi ambo consilia capiunt: Caesar, ut ..., Pompeius, ut. VERG. Aen. 12, 726 fata imponit -a duorum *Iuppiter in lances.* OV. met. 1, 260 poena placet -a: genus mortale sub undis perdere (*non igni*). 1, 469 duo tela ... -orum operum: ... hoc ... illud. fast. 5, 529 -a voluntas est mihi. RVT. LVP. 2, 2. LIV. 26, 8, 6 has -as sententias media sententia ... Flacci vicit (CELS. 1 pr. p. 8, 16 media quodammodo inter -as sententias). MANIL. 2, 152 mascula sex sunt, -i totidem generis (PAVL. FEST. p. 60. CHAR. gramm. I 50, 3 *opp.* communicatum. AVG. civ. 15, 27 p. 119 D. *cf.* QVINT. inst. 9, 3, 63 -os sexus [APVL. mund. 20 VOPISC. Car. 9, 4 FIRM. math. 7, 3, 5 PS. AVR. VICT. orig. 9, 1 AVG. civ. 5, 6 p. 198 D. *al.*]). 2, 413. 3, 416 *al.* VITR. 10, 3, 1 duae res -ae et inter se dissimiles. FEST. p. 189 duas -as et contrarias significationes. SEN. contr. 1, 8, 5 nova et -a imperia. VELL. 1, 13, 3. 2, 25, 3 in eodem homine duplicis ac -issimi animi ... exemplum. VAL. MAX. 2, 8, 2. 4, 3, 12. 5, 7 ext. 1 -i affectus isdem visceribus ... inclusi. 6, 5, 5. 9, 1, 6 in isdem penatibus -a saecula habitarunt, frugalissimum alterum, alterum nequissimum. SEN. benef. 2, 29, 2 ex -is ac dissidentibus bonis hominem non esse compositum. dial. 2, 19, 3. 7, 7, 3 quid dissimilia, immo -a componitis (*sc. virtutem et voluptatem*). COLVM. 5, 10, 12 *nux* agrum durum, calidum, siccum desiderat. nam in locis -is ... putrescit. PS. QVINT. decl. 17, 8 TAC. dial. 1. Agr. 11 sermo *Britannorum* haud multum -us (*sc. a Gallorum; opp.* eadem audacia). hist. 1, 72. 2, 7 boni malique causis -is, studio pari ... cupiebant. 4, 40. ann. 11, 34 -as principis voces, cum modo incusaret ..., aliquando *eqs.* 14, 10 municipia ... laetitiam testari: ipse -a simulatione maestus. 14, 44. 16, 2 *al.* PLIN. epist. 2, 5, 5 qui ... austeritatem exigo, cogor id, quod -um est, postulare. SVET. Cal. 51, 1. Nero 34, 3 -a omnia ... comperit (*sc. quam speraverat*). VENVL. dig. 45, 1, 138 pr. -ae scholae auctores (GAIVS inst. 1, 196 *et passim*). TERT. anim. 1 p. 299, 22 Socrates ... -o spiritu agebatur (*sc. contrario dei*). IVVENC. 1, 722 qui ... auditu tantum mea iussa tenebit -isque procul factis per lubrica perget (*Matth. 7, 26*). EVTR. 10, 10, 1. LVCIF. non parc. 28 p. 270, 14 -o ageris spiritu (*cf. infra*: habere ... adversarii nostri spiritum). CLAVD. 20, 33 -a lues: hinc Mulciber ... hinc ... Nereus. SIDON. epist. 5, 3, 2 aut ... non gavisurum compertis prosperis aut tristem, si -a cesserint, non futurum. *res sibi contrariae per* et, que *sim. componuntur* (*cf. p. 1582, 19*): SALL. Catil. 53, 6 -is moribus fuere ... M. Cato et C. Caesar. PS. SALL. rep. 2, 12, 7 -a praemia bonos malosque sequi. LIV. 21, 4, 3 res -issimas, parendum atque imperandum. 34, 4, 1 -is ... duobus vitiis, avaritia et luxuria. 43, 13, 5 duo -a prodigia, palmam in arca enatam et sanguine interdiu pluvisse. PLIN. paneg. 24, 1 miscuisti res -issimas, securitatem ... et ... pudorem (*cf.* TAC. Agr. 3 res ... dissociabiles ... principatum ac libertatem). PANEG. 6 (7), 5, 1 -am ... opem aut contra aliorum iniurias aut pro suis commodis postulantibus. 7 (6), 15, 1 -issima bona, privatum otium et regias opes. *sim.* 12 (2), 2, 2.

2 *in comparatione plurium rerum* (*vel etiam duarum, quarum non contrarietas, sed dissimilitudo tantum notatur*): CATO or. frg. 5, 2 maiores seorsum atque -um pretium paravere bonis ...: decurionatus, optionatus, hastas donaticas aliosque honores. RHET. Her. 2, 13, 19 iudicatum est id, de quo sententia lata est aut decretum interpositum. ea saepe -a sunt, ut aliud alio iudici ... placitum sit. 4, 13, 19 repetitio est, cum continenter ab uno atque eodem verbo in rebus similibus et -is principia sumuntur (*cf.* CIC. inv. 1, 49 comparabile ..., quod in rebus -is similem aliquam rationem continet). VARRO ling. 6, 1 ex -o genere adiuncta (*opp.* de vocabulis temporum). 8, 36 ex -is verbis multa facta ... inveniuntur eadem. rust. 3, 1, 1 dubium non est, quin hae (*sc. vitae rustica et urbana*) non solum loco discretae sint, sed etiam tempore -am originem habeant. CIC. inv. 1, 20 cum tam -a sint genera causarum, exordiri quoque dispari ratione ... necesse est. 1, 42 contrarium est, quod positum in genere -o ab eo, cui contrarium dicitur, plurimum distat. Catil. 2, 9 eius -a studia in dissimili ratione perspicere. Cael. 12 ex contrariis -isque ... naturae studiis. har. resp. 26 ex aliquo diiuncto -oque monstro. Lig. 34. de orat. 1, 215 multum inter se distant istae facultates longeque sunt -ae atque seiunctae. orat. 37. 202 *opp* coniuncta (*item* part. 87). fin. 5, 26 *opp.* commune. div. 2, 55 in multas aut -as (*cf.* 147 varias) aut etiam contrarias partes ... diducitur (VLP. dig. 28, 6, 24 plures ... ex -is partibus *heredes*). SALL. Iug. 31, 24 in tam -is mentibus. 85, 20. NEP. Alc. 1, 4 in uno homine tantam esse dissimilitudinem tamque -am naturam. VERG. ecl. 8, 73 triplici -a colore licia (CIRIS 371). georg. 1, 258 temporibus ... parem -is quattuor annum (*cf.* SERV.). 2, 298 -o ... miscentur moenia luctu (*cf.* CLAVD. DON. *ad h. l.*). HOR. epist. 2, 1, 195 -um confusa genus panthera camelo (SCHOL. dispari sexu). CARM. de bell. Aeg. 56 ⟨in⟩ter divers⟨a v⟩agantem consilia. OV. ars 1, 755 sunt -a puellis pectora (*ibid.* mille animos). met. 1, 416 -is ... animalia formis. 5, 141 -o vulnere (6, 297). 6, 65 -i ... mille colores (*cf.* SEN. nat. 1, 3, 9 cum solis color unus sit, imaginum -us est). 8, 464 pugnant materque sororque (*i. Althaea secum discors*), et -a trahunt unum duo nomina pectus. 9, 501. 11, 641 -ae tertius ... artis (*sc. quam praecedentes*). fast. 1, 132 *al.* RVT. LVP. 1, 7 pluribus et -is sententiis. 2, 9 LIV. 5, 1, 1. 28, 20, 16 *al.* MANIL. 1, 2 sidera -os hominum variantia casus. 1, 86 -is ... frugibus. 1, 248 -a ... forma. 1, 310 *al.* 2, 708 quamquam signis nascantur eisdem, -os referunt mores inimicaque vota. 3, 544 quamquam socia nascuntur origine cuncta, -as tamen esse vices. 4, 662 *al.* 5, 330 -a tibia forma. PAVL. FEST. p. 33. 194. FEST. p. 293 hostiarum trium -i generis. SEN. contr. 1, 1, 17. 2, 2, 8 suas. 6, 5 GERM. 437 VELL. 2, 77, 2 VAL. MAX. 1, 1, 4? 9, 1, 1 piscium ... -os greges (*ibid.* varietate fericulorum). CELS. 1 pr. p. 2, 19. p. 6, 10. 2, 14 p. 59 *al.* PHAEDR. 1, 30, 7 est statio separata ac -um genus *taurorum et ranarum.* SEN. benef. 4, 24, 2 *al.* epist. 84, 5 quaecumque ex -a lectione congessimus. *nota* 120, 1 *bonum et honestum* apud alios -a sunt, apud nos tantum divisa (TERT. anim. 27 p. 346, 9 duo -a atque divisa, limus et flatus). frg. 31 *deos* mixto sexu, -is corporibus. CVRT. 9, 1, 20. COLVM. 1 pr. 7 cetera -a et quasi repugnantia dissident a iustitia. 1, 1, 6. 2, 2, 17 ut fortissimae pecudes -os ac paene innumerabiles, sic etiam robustissimae terrae plurimos et varios colores sortitae sunt. 3, 1, 1 *al.* SCRIB. LARG. 38 si pondera aut effectus comparare voles, longe -os invenies. MELA 1, 68 LVCAN. 7, 485. 10, 200 CALP. ecl. 2, 38 PLIN. nat. 2, 218. 6, 62 in quibusdam exemplaribus -i numeri (*sc. a praecedentibus*) reperiuntur. 6, 86 *al. nota* 10, 11 haliaëti ... ex -o aquilarum coitu (*i. cum diverso genere*) nascuntur. SIL. 1, 198 -as (*i. maiorem et minorem, cf.* 3, 192 non aequas) ... Arctos. 13, 205 STAT. silv. 1, 2, 248. MART. 3, 88, 1 sunt gemini fratres, -a sed inguina lingunt. QVINT. inst. 1, 1, 13 *al.* 7, 7, 3 -ae ... leges confligunt aut similes aut ⟨impares⟩: -ae (duae *codd.*), quibus etiam citra adversam legem contradici possit, ut *eqs.* 8, 4, 12 -arum rerum quaedam vicinia. decl. 268 p. 93, 16 *al.* PS. QVINT. decl. 17, 1. FRONTIN. aq. 18 omnes aquae -a in urbem libra perveniunt. 87 *al.* PS. FRONTIN. strat. 4 pr. IVV. 3, 268. 6, 257. 15, 94 TAC. dial. 25 in -is ingeniis esse quandam ... similitudinem et cognationem. 34. hist. 3, 33 -ae cupidines et aliud cuique fas. ann. 1, 49 -a omnium ... civilium armorum facies. PLIN. epist. 1, 20, 12 *al.* 5, 8, 9 habet ... multa communia, sed plura -a. paneg. 5, 9 *al.* SVET. Iul. 37, 1 *al.* FLOR. epit. 4, 2, 38 *al.* FRONTO p. 114, 10 N. 142, 11 AMPEL. 8, 21. NERAT. dig. 17, 1, 35 ex -is pretiis (*opp.* certo pretio. PAVL. dig. 24, 1, 28, 4 uno pretio venierint an -is). CELS. dig. 22, 3, 13. IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 2 ex -a causa. POMPON. dig. 1, 2, 2, 47. 26, 1, 5, 1. 46, 1, 43 47, 2, 77, 1 *al.* GAIVS dig. 41, 1, 7, 8 sive eiusdem generis sint materiae, veluti vina miscuerunt ..., sive -ae, veluti si alius vinum contulerit, alius mel. SCAEV. dig. 20, 5, 14 nomina ... communium debitorum separatim -a ... assignaverunt (-a *deleri vult Mommsen coll.* 20, 5, 11). 32, 41, 6 PAPIN. dig. 5, 2, 15, 2. 5, 3, 51, 1. 31, 76, 2 *al.* CALL. dig. 50, 13, 5, 3 VLP. dig. 47, 2, 46, 5. PAVL. dig. 4, 6, 35, 2 -arum ⟨rerum⟩ (διαφόρων πραγμάτων *Bas.*). APVL. met. 9, 16 amatorum -um ingenium. 11, 8 *al.* mund. 18 motuum tam varia nomina quam -i. 20 tam -is et dissonis vocibus. Plat. 1, 17 de discrepantibus -isque membris (*ibid.* disparibus). ITALA sap. 7, 5 (Ambr. in psalm. 118 serm. 8, 14, 1) nemo ... ex regibus -um habuit ... initium (ἑτέραν, VVLG. aliud). TERT. nat. 1, 20 -o opere occupati eritis: in extraneos casti, in vosmetipsos in⟨cesti⟩ *eqs.* scorp. 9 p. 164, 17. anim. 8 p. 309, 4 corporalia sic multa ..., dum varia; sic varia, dum -a; sic -a, dum his alii ... sensus, alii illis. SOL. 13, 3 *al.* ITIN. Alex. 23 PANEG. 3 (11), 7, 5 -um sanguinem affectibus miscuistis. 6 (7), 2, 2. 9 (12), 4, 4. 12 (2). 36, 3 *al.* SPART. Carac. 4, 9 *et saepe ap.* SCRIPT. hist. Aug. IVL. VAL.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3,19 PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 182,26 EDICT. imp. Diocl. 7,26. ARNOB. nat. 2,19 p. 64,6 -as, ... plurimas dissidentisque sententias. FIRM. math. 1 pr. 5. 1, 5, 2. 5 *al. nota* 4,4,2 decretorum -a varietas (err. 5,3 -arum cogitationum varietatem. *cf. l. 26*). IVST. 3, 4, 16. PS. AVR. VICT. epit. 39,3 -o exitu periere. PALLAD. 10 tit. 3 *al.* HIL. in Matth. 10,14. 14,2. PRISCILL. tract. 2, 43 -a misericordiae vocatione. FILASTR. tit. -arum haereseon liber. 1,1 de haereseon -a pestilentia variisque erroribus. 85, 2. 155, 1 nunc ... quaerentes, nunc ... perscrutantes -a ambiguitate fatigantur. *al.* AVIEN. Arat. 1449 revectae (*Cynthiae*) nequaquam semper similis lux imbuit ortum, sed species (*acc.*) -a trahit varioque notatur formarum. AMM. 14, 2, 1 *al.* 23, 3, 9 naves ex -a trabe contextae. 25, 9, 10 post -os exitus proeliorum. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 334, 29 Homerus consentiat Empedocli ... Ciceronis -a opinione. PELAGON. 183 -ae et longe a se alienae infirmitates (RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 31, 26 in tres substantias alienas in se invicem et -as). VEG. mil. 1, 24 -a (*i. non una*) triplexque munitio est. 4, 40 HEGES. 1, 41, 9. 1, 43, 5 *al.* 4, 9, 2 anceps et -a populi sententia. HIER. in Ier. 3, 51, 1 p. 187, 8 -a est interpretatio *Aquilae, Theodotionis al.* (3, 65, 2 p. 201, 18). epist. 18^A, 7, 4 nihil dissonum, nihil -um est *in vetere et novo testamento.* 18^A, 9, 1 *al.* VVLG. gen. 30, 39 oves ... parerent maculosa et varia et -o colore respersa. lev. 19, 19 agrum ... seres -o semine. ITIN. [Silv.] 25, 8 numerus ... de ceriofalis vel cicindelis aut lucernis vel -o ministerio. RVFIN. Orig. princ. 2, 1, 1 p. 107, 17 CLAVD. 26, 142. AVG. *scripsit* de -is quaestionibus (*Migne 40, 11*) *et* de -is quaestionibus ad Simplicianum (*Migne 40, 101*). civ. 3, 18 p. 126 D. -arum tempestatum varietate. 5, 4 p. 195, 1 tanta in eorum vita fuerunt ... -a, tanta ... disparilitas, ... dissimilitudo. divers. quaest. 40 ex -is visis -us appetitus animarum est *eqs.* 79, 4. epist. 102, 10 pro -a temporum locorumque congruentia (*supra*: pro varietate rerum temporalium ac terrenarum. *cf. infra*). COMM. instr. 2, 27, 7 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 4, 5 -o ... mortis genere. 2, 10, 3 *al.* MACR. sat. 1 pr. 2 in -is ... voluminibus. 1, 6 -a lectione. MARCELL. med. 4, 45 *al.* PHYSIOGN. 2. 24 *oculi* variati -is coloribus. ROMVL. fab. Aesop. 77, 1 MART. CAP. 1, 10 *al.* OROS. hist. 4 pr. 2 CASSIAN. inst. 6, 3. AVELL. p. 41, 17 triplici cuneo alii adversus sanctum spiritum -is studiis blasphemantes (*i. alii aliis?*). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 61 *al.* 1, 4, 127 -o contractu. SALV. gub. 6, 35 RVRIC. epist. 2, 15 p. 398, 4. 2, 35 p. 420, 17 VICT. VIT. 1, 22 *al.* MAX. epist. p. 1 in -a virtutum bracchia ... diffunderis *quasi palmes.* PAVL. PELL. 210 -ae artis ... iussa. ALC. AVIT. hom. 6 p. 119, 15 -a vulgi sententia dispariumque ordinum variae opiniones. epist. 55 p. 84, 34. BOETH. arithm. 1, 21 non eisdem vocabulis ..., sed -is distantibusque. APRING. in apoc. 19, 11/13 CASSIOD. inst. div. 21 p. 1135^D *al.* IOS. c. Ap. 1, 141 arboribus -is (παντοίαις. *idem vocabulum in exemplari Graeco*: 1, 282 -a sacrificia. 2, 240 -is nativitatibus. *de textu Graeco cf. etiam p. 1586, 2. 3*). ANIAN. Chrysost. hom. 1, 4 aliud est -o modo quid dicere, aliud adverso (διαφόρως ..., μαχομένους). IORD. Get. 36, 189 GREG. TVR. Franc. 3, 32 *al.* ANTHIM. pr. p. 8, 28 COD. Iust. 4, 18, 2, 1^a *al.* PRISC. gramm. III 184, 6 *al.* LEX Burg. extr. 21, 11 HIST. Apoll. 39 p. 79, 9 MAXIM. eleg. 1, 172 ITIN. Anton. Plac. rec. A 2 *al.* BENED. reg. 7 *al.* SERM. Caspari Anecd. p. 216, 12. PASS. Paul. 11 modis -issimis dissident. *obscurius* PASS. Petr. 1 post ... seu adversa immo -a cum Simone mago aliisve ... certamina. PASS. coron. 4 *al.* SVBSCR. Val. Max. cod. Bern. Paris. Vatic. 4229 historiarum -arum. EDICT. imp. inc. de rebus priv. (Corp. III 13569) 2 ad fabricas (?) -as. *iuxta ponuntur*: dispar: CIC. inv. 1, 20 *v. p. 1580, 9.* PAVL. dig. 44, 1, 17 APVL. Plat. 1, 17 *v. p. 1580, 76.* AMBR. in psalm. 1 pr. 9 AVG. civ. 5, 2 p. 193 D. 11, 33 p. 508. 12, 19 p. 541 ALC. AVIT. hom. 6 p. 119, 15. *cf. p. 1580, 24. supra l. 27.* dissimilis: CIC. inv. 1, 33. Catil. 2, 9 *v. p. 1580, 12.* SEN. benef. 3, 11, 3 nat. 6, 22, 1 AVG. civ. 5, 2 p. 193 D. 7, 10 p. 287. 13, 18 p. 581. *cf. supra l. 27.* contrarius: CIC. inv. 1, 42 *v. p. 1580, 10.* Cael. 12 *v. p. 1580, 12.* div. 2, 55 *v. p. 1580, 16.* QVINT. inst. 1 pr. 2. 3, 8, 58 decl. 310 p. 220, 8. TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 11 sicut ... nihil demutatum, quod non -um, ita nihil -um, quod non contrarium. 5, 17 p. 633, 10. RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 31, 23 tria deitatis initia sibi invicem contraria ... et -a. varius: CIC. Manil. 28 varia et -a genera ... bellorum. SEN. dial. 3, 16, 4. COLVM. 2, 2, 17 *v. p. 1580, 46.* QVINT. inst. 11, 3, 182. APVL. mund. 18 *v. p. 1580, 75.* TERT. anim. 8 p. 309, 4 *v. p. 1580, 80.* VOPISC. Prob. 18, 3. IVVENC. 1, 441 -is ... malis (*cf.* VVLG. Matth. 4, 24 variis languoribus). FIRM. math. 1, 10, 9. *cf.* 6, 34, 6 IVST. 11, 1, 1. FILASTR. 1, 1 *v. supra l. 7.* AVIEN. Arat. 1449 *v. supra l. 9.* HIER. in Matth. 21, 42 p. 173. VVLG. gen. 30, 39 *v. supra l. 20.* RVFIN. hist. mon. 29 p. 454^D MACR. sat. 14, 12 SALON. in eccles. p. 1000^A. ALC. AVIT. hom. 6 p. 119, 15 *v. supra l. 39. cf. p. 1580, 32. 38. supra l. 3. 26. 29. 33. adde* RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 6 p. 189, 25. *opponuntur*: similis: RHET. Her. 4, 13, 19 *v. p. 1580, 3.* CIC. inv. 1, 49 *v. p. 1580, 4.* SEN. epist. 113, 16 QVINT. inst. 1, 7, 11. 1, 9, 3. 7, 7, 3 *v. p. 1580, 55.* 9, 4, 34 GELL. 11, 3, 3. AVIEN. Arat. 1449 *v. supra l. 9.* COD. Iust. de emend. cod. 3. *cf. p. 1580, 60.* idem: VARRO ling. 8, 36 *v. p. 1580, 6.* rust. 1, 2, 19 CIC. inv. 2, 13. MANIL. 2, 708 *v. p. 1580, 33.* SEN. dial. 7, 7, 1 QVINT. inst. 3, 6, 2. 3, 6, 93. 3, 10, 2 *al.* IVV. 13, 104 DIOM. gramm. I 398, 22. GAIVS dig. 41, 1, 7, 8 *v. p. 1580, 68.* PAPIN. dig. 24, 1, 53 pr. PAVL. dig. 48, 10, 21 TERT. adv. Hermog. 5 p. 131, 15 *al.* HIL. in Matth. 5, 5 idem opus -ae ... non conveniat voluntati. FAV. EVL. p. 5, 12 HIER. epist. 21, 4, 2 *al.* in Matth. 21, 42 p. 173 AVG. civ. 5, 2 p. 193, 3 D. 5, 5 p. 197, 5 trin. 6, 3, 4 BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 340, 25. arithm. 1, 21 *v. p. 1581, 41.* unus: NEP. Alc. 1, 4 *v. p. 1580, 19.* OV. met. 2, 14 facies non omnibus una, non -a tamen. 8, 464 *v. p. 1580, 28.* SEN. nat. 1, 3, 9 *v. p. 1580, 27.* benef. 3, 11, 3 MART. epigr. 3, 11 QVINT. inst. 8, 3, 68. 9, 2, 17 SVET. Cal. 38, 3 PAVL. dig. 24, 1, 28, 4 *v. p. 1580, 65.* GAIVS dig. 39, 1, 49 VLP. dig. 2, 14, 1, 3 MIN. FEL. 16, 4 PORPH. Hor carm. 3, 1, 9. PANEG. 10 (4), 26, 2 in unum ... sonitum -i fragoris ... confusio. FIRM. math. 1, 10, 8. HIL. myst. p. 12, 10 operis unius -a benedictio est. OPTAT. 1, 3. 3, 5 PRISCILL. tract. 2, 53. 138, 1 AMBR. in psalm. 1 pr. 9 HIER. epist. 22, 29, 3. 43, 2, 3. 52, 9, 3 -a membra unum corpus efficiunt (*ex I Cor. 12, 12, ubi* VVLG.: membra ... multa). AVG. civ. 5, 2 p. 193 D. 5, 5 p. 197 serm. 46, 8, 18 in psalm. 32, 21 trin. 6, 3, 4. unus et idem: RHET. Her. 4, 13, 19 *v. p. 1580, 2.* HIL. in Matth. 14, 6. unus atque idem: BOETH. arithm. 3, 3. par: VERG. georg. 1, 258 *v. p. 1580, 21.* QVINT. inst. 10, 1, 73. 11, 3, 82 SVET. Aug. 86, 2 GELL. 11, 3, 3 CENS. 10, 8 p. 17, 25 HEGES. 1, 41, 9 HIER. epist. 48, 2, 2 AVG. civ. 13, 10 p. 567 D. aequalis: VLP. dig. 39, 2, 40, 4 HIER. epist. 21, 41, 2. 3 AVG. civ. 22, 12 p. 588 D. *res inter se comparatae per* et, ac, que *componuntur* (*cf. p. 1579, 69*): SEN. benef. 3, 6, 2 homicidii, veneficii *sim.* ... aliubi atque aliubi -a poena est. dial. 4, 9, 3 parentium liberorumque sacramenta -a. epist. 102, 12 -a horum condicio est et illius. 123, 14. COLVM. 1 pr. 26 porculatoris ... et subulci -a professio, -ae pastiones. PLIN. nat. 10, 32 SIL. 4, 54. QVINT. inst. 2, 17, 19 longe -um est ... videri et ... efficere. 5, 11, 26 vis ... longe -a ... pecuniae et pudicitiae. CELS. dig. 31, 27 et heredum et eorum, quibus ..., -as personas esse. IVLIAN. dig. 41, 1, 37, 2 CALL. dig. 41, 1, 12, 1 VLP. dig. 11, 3, 11, 2 TERT. idol. 10 p. 40, 19 adv. Marc. 4, 28 p. 518, 22. *cf.* 5, 15 p. 629, 14 animam ... et corpus, tam duas res quam -as. FIRM. math. 6, 31, 86. 7, 20, 4 *al. obscurius* PS. AVR. VICT. epit. 33, 1 amori -o pellicum deditus Saloninae coniugis et concubinae. VEG. mil. 4, 42. PHYSIOGN. 104 animus ... et corporis qualitas -a atque discreta. *sim.* GAIVS dig. 45, 1, 141, 8 si -a condicio in meam personam, -a in Titii posita sit (*supra*: sub eadem condicione).

B ***de personis*** (*moribus, natura, origine, condicione, quomodocumque discretus*): CIC. inv. 2, 8 ex his duabus -is sicuti familiis, quarum altera ..., altera ..., unum ... est conflatum genus. SALL. Catil. 2, 1 reges ... -i pars ingenium, alii corpus exercebant. TAC. ann. 3, 38 nationes arma cepere ducibus -is et paribus ... per ignobilitatem. HYG. Gell. 10, 16, 15 confudit et personas -as et tempora. IVLIAN. dig. 46, 3, 34, 1 -orum hominum (*infra opp.* eiusdem hominis. PAVL. dig. 45, 1, 85, 4). POMPON. dig. 40, 7, 8, 1 -is ementibus. SCAEV. dig. 38, 8, 10 -o patre natam. VLP. dig. 38, 5, 18, 6 -os accusatores. APVL. apol. 12 *duas Veneres* -is amatoribus pollentes. TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 298, 1 quos (*patrem et filium*) ex aequo deos confessus *Marcion* non potest facere -os. CENS. 19, 4 p. 40, 26 PANEG. 7 (6), 5, 3 *al.* VOPISC. Tac. 17, 4 CAPITOL. Opil. 1, 1 IVL. VAL. 1, 21 FILASTR. 32, 2 AMM. 27, 3, 7 HEGES. 1, 19, 2 *al.* HIER. epist. 37, 2, 1. VVLG. II Macc. 12, 27 multitudo -arum gentium (πάμφυλα πλήθη. *cf.* CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 125 -is gentibus [ἔθνεσι ἄλλοτε ἄλλοις]). MARCELL. med. 28, 16. PHYSIOGN. 132 *opp.* unus. APIC. 6, 213 in grue vel anate, perdice ... et -is avibus. CASSIAN. inst. 5, 25 VICT. VIT. 3, 9 CASSIOD. var. 12, 1 tit. *al.* IORD. Rom. pr. 4 *al.* Get. 38, 198 multiplices populi et -ae nationes. COD. Iust. 6, 23, 31 pr. *al.* PRISC. gramm. II 129, 7 -orum ... auctorum. III 45, 19 *al.* NICET. symb. 5 -os garriunt Christos. *de una persona sibi discordante*: TERT. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 19 ipsum creatorem -um ..., iubentem quae prohibuit et prohibentem, quae iussit. *nota* diversi diversa *et sim.*: VEG. mil. 2, 18 -is cohortibus -a in scutis signa pingebant. 3, 1 p. 67, 9 cum in -is regionibus contra -os hostes ... pugnaretur. AVG. civ. 4, 10 p. 157 D. -os deos -is mundi partibus. PAVL. MED. vita Ambr. 2 a -is -a sciri. HIER. in Matth. 23, 35 p. 190 in -is -a legi ...; alii ... alii. AVG. civ. 8, 8 p. 333 D. -i -a opinati sunt (*cf.* 11, 25 p. 496). SCHOL. Ter. p. 80, 11 afferebant -i -as eulogias. MACR. sat. 5, 13, 41 -arum ... personarum varia magnificatio. IORD. Rom. 378 non unius, sed -orum ... varius apparatus. PLIN. epist. 4, 14, 7 *v. p. 1585, 29.* *pro subst.* diversi -orum *i. q. diversi homines, auctores*: SCRIPT. hist. Aug. tit. vitae -orum principum ... a -is compositae. LAMPR. Heliog. 34, 2 quod apud -os repperi. TREB. Claud. 14, 1. AMM. 16, 10, 3 -os actibus inclaruisse magnificis. 31, 4, 5 HIER. epist. 60, 5, 2. in Ier. prol. 3 p. 4, 10 -orum ... opiniones. MACR. sat. 6, 1, 2. CASSIAN. inst. 4, 12 -orum cellulas. 4, 27, 2 *al.* VICT. VIT. 3, 12 supplicia -is intulisse. NOVELL. Iust. app. 7, 5 -os ... res suas ... alienasse. 7, 22 ut annona ministretur medicis et -is. LEX Burg. lib. const. 49, 4 -orum caballos. BENED. reg. 1. 39. *nota inscriptionem librorum*: epistulae ad -os: HIER. epist. 33, 4, 9 *Adamanti.* vir. ill. 54 *Origenis.* 62 *Alexandri episcopi.* 69 *Dionysii episcopi.* 135 *Hieronymi.* GENNAD. vir. ill. 85 *papae Leonis.* ALC. AVIT. *scripsit* epistularum ad -os *libros tres.*

IV ***de numero*** (-i *i. q.* complures): *haec significatio sub antecedentibus I—III latet, unde multa exempla, si velis, possis huc trahere, si magis separationem vel divisionem singulorum quam locum, tempus, qualitatem spectes. subiunxi aliquot exempla, in quibus de numero tantum scriptor cogitasse mihi videtur*: FEST. p. 193 altera *corona* singularis salutis signum est; altera -orum civium servatorum. SCAEV. dig. 40, 7, 40, 6 servos ... -is personis legavit. PAPIN

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dig. 29, 1, 36, 1 -is heredibus. 46, 6, 12 plures ac variae quaestiones apud -os iudices. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 18 PAVL. dig. 20, 4, 14. 38, 10, 10, 6 qui eundem patrem habent, licet -as matres. TERT. adv. Prax. 19 p. 261, 4 mundum ab angelis et potestatibus -is ... structum (*opp.* solus). PANEG. 5 (8), 13, 4 instructis armatisque -is classibus. EVTR. 10, 12, 2 -is proeliis victus. SYMM. epist. 1, 2, 8 Varronis libri -is notantur auctoribus. AMM. 22, 8, 17 fluvii -i (*sequuntur nomina*). 23, 6, 58. *pro subst.*: MARCELL. dig. 31, 50, 1 si -is alii decem, alii Stichus legatus fuerit. PAPIN. dig. 8, 2, 36 utrasque -is legavit. VLP. dig. 48, 5, 18, 6 ut, quamvis ab eodem ambo simul postulari non possint, a -is tamen singuli possint. PAVL. dig. 28, 6, 38, 2 si -os sub stituat.

iuncturae: -us alicui (*i. dissimilis, dispar, contrarius*): CAES. civ. 3, 30, 2? (*v. p. 1579, 34*). HOR. epist. 1, 18, 5 est huic -um vitio vitium. OV. epist. 17, 75 his -a locutus. met. 9, 321 forma est -a priori (priore *M*). SEN. contr. 2, 3, 21 -um colorem huic. VELL. 2, 75, 2 -a praesentibus contrariaque exspectatis. 2, 80, 2 -a eis, quae aliis placebant. SEN. nat. 1, 5, 7 nubes -am naturam speculis habent. 7, 27, 2 soli. CVRT. 7, 7, 29 exta ... prioribus longe -a. LVCAN. 3, 681 pelago -a lues (*sc. ignis*). 9, 789 facies leto -a fluenti. VAL. FL. 4, 157 -a ... regi corda gerens. STAT. Theb. 8, 560 pectora virginis illi -a. 10, 806 mala pignora fudi tam -a mihi (SCHOL. contraria, quae mibi obfuerunt per partum). QVINT. inst. 2, 3, 10 sententia priori -a. 2, 5, 22. 3, 6, 32. 3, 10, 3 -um his tertium genus. 5, 7, 29 ut testis testi -a dicat. 6, 2, 15. 20 *al.* PS. QVINT. decl. 6, 7 res saeculo nostro -a. IVV. 10, 3. TERT. monog. 11 p. 778 huic capitulo. SYMPH. 440, 124 dissimilis matri, patri -a figura *mula*. IVL. VAL. 2, 20 quod ... -um fortunae (*an gen.?*) senseritis. IVST. 31, 5, 4 -um ceteris mortalibus esse illud ... genus. *cf.* BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 258 nihil est tam -um et contrarium inter se quam aestas hiemi. MAXIMIN. c. Ambr. 88 quod -a tibi sentirent. FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 18, 14 -us sibi et contrarius. BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 275, 30 propositiones, quae aut subiectum habent infinitum aut utraque infinita, privatoriis longe -ae sunt. *ibid.* p. 340, 23 propositiones -ae sunt his, quae sunt. mus. 4, 13 p. 336, 25 *hae voces* soni acumine -ae sunt *ceteris*. *aliter, ut vid.*, TAC. Germ. 46 quae omnia diversa Sarmatis (*i. apud Sarmatas*) sunt. *aliquo, aliqua re* (*abl. separ., aliter p. 1584, 15. cf. etiam sub dat., supra l. 13*): PLIN. paneg. 65, 3 ponere ... -um consuetudine (-ni *Baehr.*) illorum, qui. TERT. adv. Marc. 3, 9 p. 390, 23 non competunt illi (*deo*) eius exempla, quo nisi -us in totum non erit ... melior. BOETH. herm. pr. 1, 7 p. 98, 5 -a ... est negatio, quae dicit ..., ea, quae dicit. herm. sec. 1, 1 p. 28, 8 est imaginatio -a affirmatione et negatione (*Aristot. anim. 3, 8 p. 432, 10* ἕτερον φάσεως καὶ ἀποφάσεως). 2, 6 p. 130, 26 -us est Cato Censorius Catone Marciae. ab *aliquo, aliqua re*: *de loco*: CAES. Gall. 6, 25, 3 -is a flumine regionibus. 7, 74, 1 munitiones, -as ab his. civ. 1, 69, 1 iter a proposito -um (*ibid.* contrariam ... in partem). 3, 41, 4. BELL. Afr. 68, 1 oppidum ... a Caesare ... -um ac remotum. SALL. Iug. 46, 4 legatos alium ab alio -os aggreditur. VERG. Aen. 7, 132 a portu -a petamus. OV. Ib. 173 in loca ab Elysiis -a ... campis. LIV. 32, 38, 2 regionis ab se (*Philippo*) -ae. GERM. 379 a geminis -us Piscibus unus *ignis*. GELL. pr. 20 *v. infra l. 58*. HIL. in psalm. 132, 6 multo ... a se intervallo hi montes -i sunt. *transl.* CLAVD. DON. Aen. 9, 1 qui ab intellectu manifesto -i sunt. *de qualitate*: VARRO rust. 1, 2, 28 miracula ... -a ab agricultura. CIC. Brut. 307 opt. gen. 1 ac. 2, 101 SALL. Catil. 34, 3 Iug. 17, 7 PAVL. FEST. p. 112 SEN. contr. 9, 1, 12 CVRT. 6, 4, 18. STAT. Theb. 7, 706 ab illo (SCHOL. dissimilis). QVINT. inst. 2, 10, 7. 4, 1, 9. 5, 13, 17. 11, 1, 73 TAC. ann. 2, 2. 3, 30 *al.* FLOR. epit. 4, 8, 1. GELL. pr. 20 profanum vulgus a ludo musico -um. 20, 1, 19 quid ab hominis ingenio -ius quam. TERT. scorp. 9 p. 164, 25. 10 p. 169, 14 ordinem ... alium longe et ab ista dispositione -um. pudic. 1 p. 222, 4. adv. Hermog. 6 p. 133, 14 -um et alienum a deo. 7 p. 133, 16 *al.* adv. Marc. 4, 11 p. 452, 16 *euangelium* aliud ab illa (*sc. lege*), sed non alienum, -um, sed non contrarium. SOL. 2, 22 PANEG. 4 (9), 1, 2 IVST. 20, 3, 8. HIL. syn. 41 substantiae -ae alterius ab altera. TRACT. c. Arrian. p. 14, 5. PRISCILL. tract. 6, 94 satis a se -um ... pecus terrae et deus gloriae. FAV. EVL. p. 9, 15 RVFIN. Adamant. 1, 10. 14 nihil ab eo -um facit (οὐδὲν διαλλάττει αὐτοῦ). AVG. civ. 5, 6 p. 199 D. ut, cum quo habebat eandem constellationem, sexum -um a fratre non haberet. 10, 26 p. 442 *al.* bapt. 2, 5, 6 a quibus -um sentiebat (3, 2, 3 p. 198, 27 -a). contin. 12, 26 corpus ... ab anima est ... natura -um (*syn.* alienum). SVLP. SEV. chron. 1, 4, 6. dial. 1, 6, 5 hominem tam -um a se. MACR. sat. 1, 4, 9 -ae condicionis ... ab his nominibus. CASSIAN. inst. 3, 11 tit. in quo dominicae diei sollemnitas ab aliorum dierum consuetudine -a teneatur. BOETH. herm. pr. 1, 7 p. 97, 26 negationem indefinitam et universalem idem non significare et a se esse -as. *ibid.* p. 98, 24. p. 99, 3 non sunt sibi oppositae, sed a se tantum -ae *negatio et affirmatio*. herm. sec. 2, 6 p. 130, 27 -ae a se erunt affirmatio et negatio. in Porph. comm. sec. 4, 2 p. 245, 24 *al.* NICET. psalm. 2 sicut aestus a frigore discretus est, sic tacens a loquente -us est. *alicuius rei* (*aliter p. 1584, 40*): GELL. 1, 3, 7 quod mihi optimum factu duxerim, -um eius aliis suasisse. TERT. adv. Prax. 7 p. 237, 4 potest ... quid fieri -um eius, per quod fit. inter se: CIC. Verr. 4, 192. 5, 117 rep. 6, 21 LVCR. 5, 649 *al.* SALL. Catil. 5, 8 LIV. 40, 22, 5 SEN. epist. 35, 1 PLIN. nat. 27, 2 QVINT. inst. 6, 2, 12. 10, 2, 23 -a ... causarum ... inter ipsas condicio. *ibid.* dissimilis atque -a inter se ratio. 12, 3, 8. MOD. dig. 38, 10, 4, 3 *al.* GELL. 5, 12, 9 APVL. Socr. 16 p. 155 FIRM. math. 1, 1, 5 BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 258 *v. p. 1583, 29*. DICT. 4, 3 -a inter se cupientes. VVLG. Dan. 7, 3. AVG. civ. 7, 11 p. 288 D. opera ... tam longe inter se ... dignitate -a. 8, 3 p. 324. 11, 34 p. 511 *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 2, 8 -ae inter se naturae permixtio. MART. CAP. 5, 487 res inter se -as non adversas ostendit. *cf.* TERT. anim. 2 p. 301, 3 proprietatibus ... inter similia -is. FILASTR. 89, 5 -um gradum dignitatis ... inter hunc ... et illum. -us quam: PLIN. nat. 11, 248 *elephantus* poplites intus flectit ..., cetera animalia in -um posterioribus pedibus quam prioribus. 19, 154 eruca ... -ae est quam lactuca naturae. 23, 79 *oleum ad medicinam* e -o quam cibis eligitur. QVINT. inst. 1, 4, 29 FRONTIN. strat. 3 pr. FLOR. epit. 2, 2, 24 IVST. 6, 3, 6 BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 12 p. 323, 8. -us ac, et *sim. v. p. 1582, 19*. *aliqua re* (*abl. instr.*): VARRO rust. 1, 2, 14 principes *pastionis et agriculturae* ... vocabulis quoque sunt -i. CIC. inv. 1, 82. 2, 151 Brut. 307 ad Q. fr. 1, 1, 36. VERG. georg. 4, 367 labentia flumina ... spectabat -a locis (SERV. pro -is locis. OV. met. 1, 40. 173. 4, 406 sorores -ae ... locis. 11, 50. fast. 4, 568 -um ... locis ... iter). OV. met. 5, 211 simulacra ... -a figuris. SEN. benef. 3, 5, 1 beneficia ... temporibus -a. nat. 1, 5, 2 coloribus. epist. 124, 14 illo ... quod. PLIN. nat. 10, 93 -os figura, sed eadem materia ... nidos. QVINT. inst. 7, 3, 10 in rebus specie -is. 9, 3, 21. TAC. ann. 2, 33 -i natura. 4, 20 Cotta ... claris maioribus, sed animo -us. 4, 50 -i sententiis. 4, 55 urbes certabant pari ambitione, viribus -ae. 6, 28 animal ... ore ac distinctu pinnarum a ceteris avibus -um. PLIN. paneg. 45, 3 sunt -a natura dominatio et principatus. GELL. 13, 20, 6 duos ... filios habuit et matribus -os et aetatibus longe dispares. PS. APVL. Ascl. 33 corporibus qualitate formaque -is. *nota* TERT. nat. 1, 10 p. 79, 5 deis favore -is *apud Homerum*. resurr. 55 p. 114, 9 adv. Hermog. 18 p. 145, 16. SYMPH. 440, 124 *v. p. 1583, 26* HIL. in Matth. 10, 12 *v. p. 1576, 77*. psalm. instr. 9 inscriptio ... utriusque *psalmi* multo intervallo temporis ... -a est. 132, 6 *v. p. 1583, 51*. CLAVD. 21, 153 nec tantis dissona linguis turba nec armorum cultu -ior ... populus. AVG. civ. 7, 11 p. 288 D. *v. supra l. 5*. contin. 12, 26 *v. p. 1583, 70*. MACR. sat. 1 pr. 3 variarum rerum disparilitas auctoribus -a. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 32, 16 aequivoca ..., cum nomine una sint, longe -a substantiae ratione et definitione discreta sunt. sec. 1, 12 p. 166, 24. 4, 2 p. 246, 12 *al.* divin. 66 *v. p. 1576, 79*. *pro abl. instr. gen.*: TAC. hist. 4, 84 *v. p. 1576, 44*. ann. 14, 19 ut par ingenio, ita morum -us. 13, 26? APVL. met. 10, 31 color deae -us in speciem.

-um esse, *i. q. differre: passim, ut* RHET. Her. 2, 13, 19 VARRO ling. 9, 59 rust. 1, 2, 14. 28 CIC. inv. 1, 20. 82. 2, 13 *al.* Marcell. 30 Brut. 307 *al.* LVCR. 3, 802 *al.* HOR. epist. 1, 18, 5 SEN. contr. 3 pr. 13 VELL. 1, 13, 3 *eqs.*

nota iuncturas cum aliis adiectivis: alius -us: VARRO rust. 1, 2, 21 CIC. inv. 2, 12 PRISC. gramm. III 164, 23 IORD. Rom. 309 ANTHIM. 85 COD. Iust. 1, 3, 25, 3 (*a. 456?*). multi (plures) *et* -i: CIC. div. 2, 55 *v. p. 1580, 16* RVT. LVP. 1, 7 *v. p. 1580, 31*. QVINT. inst. 2, 4, 29 pluribus et -is officiis. 3, 10, 1 multis et -is formulis. TAC. ann. 1, 47. 3, 27 TERT. adv. Marc. 5, 8 p. 599, 22 SOL. 27, 31. PS. HIL. c. Arrian. 12, 12 tam multi dei ... quam -i. FILASTR. 27, 2 aliaque -a et plurima. HIER. vir. ill. 98 multos ... -osque tractatus. AVG. civ. 7, 10 p. 287 D. PHYSIOGN. 44 CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 282. contrarius *et* -us *cf. p. 1581, 60*. *adde*: FEST. p. 189 VELL. 2, 75, 2 VAL. MAX. 6, 9, 6 SEN. contr. 2, 6, 1 APVL. mund. 19 RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 31, 23 FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 18, 14. 2, 1 p. 60, 24 AVG. doctr. christ. 3, 25, 36. BOETH. mus. 2, 3 -a et contraria paene proprietas. BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 258. *cf.* PLIN. epist. 8, 14, 18 FIRM. err. 1 p. 3, 6 DAMAS. Hier. epist. 19 AVG. civ. 11, 34 p. 511 D. CASSIOD. inst. div. 14 p. 1126^A. varius *et* -us: *cf. p. 1581, 65*. *adde*: CIC. de orat. 1, 262. 3, 61 CATVLL. 46, 11 SEN. epist. 2, 4 COLVM. 6, 1, 2 PS. APVL. Ascl. 36 LACT. inst. 3, 7, 4. 3, 17, 7. 3, 27, 3 FILASTR. 117, 5.

deriv.: diversitas, diversatio? *compos.*: diversiclinia, diversicolor(us), diversificus, diversimode, diversivocus.

neutr. pro subst. (*vel quasi subst.*) **dīversum, -ī** (diversa, -orum). *sing.*: QVINT. inst. 1, 4, 29 'pransus' ... ac 'potus' -um valet quam indicat. 9, 3, 49. 68 non ex eodem, sed ex vicino -um (ex -o vicinum *codd.*) accipitur. decl. 254 p. 38, 20. PLIN. epist. 1, 20, 12 saepe -um, interdum idem ... sentiunt (MARCELL. dig. 30, 123 pr. IVL. VAL. 2, 20 *v. p. 1583, 27*). 5, 13, 5. SCAEV. dig. 3, 5, 34, 3 -um ... est in tutore debitore, quia. PAPIN. dig. 1, 22, 4 -um in eo servatur, qui. 31, 77, 6. 45, 1, 117 -um erit, si. 46, 1, 51 pr. *al.* PAVL. frg. Vat. 52. VLP. dig. 41, 2, 10, 1 est ... longe -um: aliud est ... possidere, longe aliud ... esse. PAVL. dig. 5, 2, 31, 3 -um dicemus. 10, 3, 14, 1 -um est ..., cum ... impendo. GAIVS inst. 2, 177 illud -um invenitur. VLP. dig. 29, 1, 3 cur non in milite -um probet? *similia saepe ap.* ICTOS. GELL. 13, 1 tit. an idem ... significent ... an -um. TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 11 *v. p. 1581, 62*. IVL. VAL. 2, 20 *v. p. 1583, 27*. SCHOL. Cic. Bob. Planc. 19 p. 153, 26 St. intellegi. AVG. bapt. 2, 5, 6 *v. p. 1583, 69*. PHYSIOGN. 2 cum uniformis sit spiritus, -um tamen sonat tuba, fistula, tibia. ALC. AVIT. hom. 16, 2 p. 124, 21 corde duplici -um sonantis cogitantisque. TAC. ann. 3, 59 -o terrarum distineri (*de gen. cf. p. 1585, 4*). *cf. p. 1583, 81/2*. *plur.*: *de loco*: VERG. Aen. 7, 132 *v. p. 1583, 48*.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ov. met. 3, 649. fast. 1, 283 oculos -a videntes. SEN. Phaedr. 939 longinqua, clausa, abstrusa, -a, invia emetiemur. VAL. FL. 3, 182. 6, 301 belli -a peragrat. STAT. Theb. 6, 630. *transl.* TAC. hist. 2, 34 -a sciscitandi (*i. hostilia*). FLOR. epit. 2, 6, 41 inter -a terrarum (3, 5, 27 per -a gentium terrarumque. 3, 6, 1. 3, 19, 2 FLOR. Verg. p. 184, 23. RVFIN. hist. 4, 23, 10 ecclesiis, quae sunt per -a terrarum [ἐκκλησίαις … ταῖς κατὰ πᾶσαν πόλιν]. EPIST. pontif. 333 Migne 20, 668ᴮ per terrarum -a). LACT. inst. 4, 27, 17 per -a regionum. IVVENC. 3, 744 -a petebant: hic aedes …, hic ruris tecta *eqs.* AVSON. 108, 10 tam -a locis (*i. diversas corporis partes*) vaga carnificina pererrat. PAVL. NOL. carm. 19, 494 adeunt -a viarum scrutanturque sitos -o litore portus. *de qualitate:* VARRO ling. 9, 4 *loco corrupto.* SALL. hist. frg. 3, 84 -a . . capessivit. HOR. sat. 1, 1, 3 -a sequentes (SEN. dial. 8, 7, 1). 1, 3, 114 dividit ut bona -is, fugienda petendis. epist. 2, 2, 62 Ov. epist. 17, 75. met. 10, 146 varios, quamvis -a sonarent *chordae*, concordare modos. LIV. 44, 13, 12 tradunt. VELL. 2, 52, 2 suadentibus. 2, 60, 5 volentes (SIL. 11, 602). 2, 75, 2 *v. p. 1583, 16 al.* VAL. MAX. 6, 9, 6 tam -a tamque inter se contraria. CELS. 1 pr. p. 6, 10 senserint (FILASTR. 144 AVG. trin. 6, 3, 4. civ. 18, 41 p. 318 D. -a et adversa [18, 51 p. 335] NICET. spir. 1). SEN. Herc. f. 512 irroga. nat. 3, 25, 3 facturi (QVINT. inst. 3, 8, 39). 7, 27, 3 ex -is compositus. epist. 32, 2 -a cupientibus. 84, 4 fermento … in unum -a coalescunt. 95, 19 CVRT. 8, 3, 14 PETRON. 84, 1 PLIN. nat. 6, 59. 8, 44. 18, 211. STAT. Theb. 8, 507 -a foves. 10, 883 fremebant. QVINT. inst. 1, 10, 6 ex -is (-a *pars codd.*) fit una illa mixtura. 1, 12, 4. 2, 11, 7 ex -is congesta oratio. 3, 6, 23 -a tradendi. 4, 2, 102 *al.* 5, 10, 79 ex -is idem ostendit. 8, 5, 5 illud notabile ex -is. decl. 338 p. 337, 3 TAC. hist. 1, 32 ann. 1, 47. 2, 29 *al.* PLIN. epist. 4, 9, 17. 4, 14, 7 -is conferre -a. 5, 8, 11 ut duo dissimilia et hoc ipso -a … confundam. 8, 14, 15 *al.* 9, 31, 1 non eadem de eodem nec tamen -a dixisti (*cf. l. 39. 47 et* PALLAD. 3, 25, 17). paneg. 83, 8 *al.* SVET. Claud. 10, 4 AVR. Fronto p. 76, 9 N. PAVL. dig. 44, 2, 6 si -a pronuntiarentur. APVL. mund. 19 ex -is et contrariis corporata rerum inaequalium multitudo. Plat. 2, 4 de -is, abundantia inopiaque. TERT. nat. 2, 5 p. 103, 6 *al.* resurr. 53 p. 111, 21 -a in ordinem disponi. LACT. inst. 3, 27, 3 multa …-a et varia. AVIEN. Arat. 1429 -orum (*i. caloris et umoris*) … illisio. AMM. 22, 7, 3. 25, 8, 2. 27, 3, 10 HEGES. 1, 44, 6 HIER. epist. 20, 1 *al.* VVLG. Esth. 16, 9 si -a iubeamus. RVFIN. Adamant. 1, 7 euangelia … -a dicunt (ἄλλα καὶ ἄλλα λέγουσιν). hist. mon. 29 p. 454ᶜ -a quaeque agentes. AVG. civ. 5, 4 p. 195 D. *v. p. 1581, 26.* 8, 8 p. 333 D. *v. p. 1582, 61.* 21, 4 p. 492 D. etsi … lapides et ligna -a sunt, contraria … non sunt. *al.* bapt. 3, 2, 3 p. 198, 27 *v. p. 1583, 70.* 7, 23, 45 in psalm. 65, 3. doctr. christ. 3, 25, 36 ut aut contraria aut tantummodo -a significent (BOETH. herm. sec. 2, 6 p. 130, 26 nomen ipsum Catonis -a significat. *cf. etiam l. 47*). PHOEBAD. c. Arrian. 23. PAVL. MED. vita Ambr. 2 *v. p. 1582, 60.* MART. CAP. 4, 337 formarum -a. SIDON. epist. 5, 3, 2 *v. p. 1579, 68* DRAC. laud. dei 2, 230. BOETH. arithm. 1, 2. CASSIOD. inst. div. 14 p. 1126ᴬ non contraria dixerunt, sed -a. ANTHIM. 23 -a ciborum sumentes. GREG. M. moral. 1, 6 -a cogitare. CARM. epigr. Engström 275 *v. p. 1576, 47.*

iuncturae cum praep.: **sing.: in -um:** LIV. 25, 11, 20 trahunt (36, 10, 7 sententiae trahebant. 38, 56, 1 QVINT. inst. 2, 17, 32). FEST. p. 229 patent. PAVL. FEST. p. 29 rumpantur. SEN. dial. 5, 21, 3 fluentibus aquis. 5, 27, 1 abire. nat. 1, 1, 10. 2, 14, 2 in -um ex -o transitus. 4, 1, 1 abstraham. 7, 21, 3 circumactus. epist. 6, 6 itura. 13, 15 *al.* CVRT. 4, 8, 8 evaserant. 9, 7, 10 animos … mutavit. COLVM. 3, 15, 2 sternantur. PERS. 5, 154 scinderis. PLIN. nat. 10, 103 abducat. 11, 248 *v. p. 1584, 10.* 16, 223 curvatur. QVINT. inst. 1, 12, 1 tendentibus (PANEG. 10 (4), 10, 1). 3, 6, 55 maluerunt. 3, 6, 87 interpretamur. 3, 7, 19. 5, 10, 26 *al.* decl. 264 p. 80, 8 Ps. QVINT. decl. 1, 2 FRONTIN. strat. 1, 5, 14 TAC. ann. 6, 14. 11, 19. 12, 69 PLIN. epist. 2, 11, 22 *al.* FLOR. epit. 2, 6, 20 VLP. dig. 8, 5, 8, 7 APVL. met. 11, 20 LACT. inst. 1, 7, 7 opif. 5, 5 *al.* Ps. IVL. RVF. schem. lex. 26 p. 54, 20 in -um ac contrarium vertitur. AVR. VICT. Caes. 13, 7. MART. CAP. 5, 448 distrahantur. SALV. gub. 3, 14 omnia fiant. eccl. 3, 36 aguntur. MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 2 unam scientiam … et nihil ad se ipsam habentem in -um (οὐδὲν πρὸς ἑαυτὴν διεστηκυῖαν). *cf. etiam p. 1586, 35.* **ex -o** (e -o *inde a* PLIN. nat. *hic illic, maxime in inferiore latinitate*): GLOSS. II 64, 23 ἐκ τοῦ ἐναντίου. VERG. Aen. 2, 716. 3, 232 LIV. 31, 33, 8. 33, 15, 11. MANIL. 1, 504 vertentem … contra. 2, 170 *al.* PAVL. FEST. p. 11 SEN. contr. 7 pr. 7 *al.* VELL. 2, 101, 2 SEN. benef. 5, 10, 2 *al.* CVRT. 4, 4, 7 MELA 1, 6 *al.* PLIN. nat. 2, 135. 187. 4, 9 *al.* (23, 79 *v. p. 1584, 12*) QVINT. inst. 1, 5, 43 *al.* decl. 261 p. 71, 14 *al.* FRONTIN. strat. 2, 4, 3 TAC. hist. 2, 75 paratum ex -o praemium (*sc. ab hoste. item* 3, 5 *al.*). ann. 13, 40 PLIN. epist. 2, 19, 7. 6, 11, 1 *al.* SVET. Iul. 86, 2 Aug. 27, 2 Dom. 9, 1 GAIVS inst. 1, 39 *al.* PAPIN. dig. 22, 3, 26 *et saepe apud* ICTOS. TERT. nat. 2, 3 p. 99, 7 *al.* ARNOB. nat. 3, 26. 4, 18 LACT. inst. 1, 21, 42 IVST. 30, 4, 6 CHALC. comm. 239. 258 *al.* (*cf.* transl. 45) PLIN. med. 1, 6. 21 VIR. ill. 14, 3 HIL. trin. 5, 5. 8, 10 QVEROL. p. 7, 8. 24, 5. 34, 24 DICT. 6, 15 SCHOL. Cic. Bob. Mil. 14 p. 117, 6 St. *al.* AMBROSIAST. in Gal. 3, 12. 5, 17 MAXIMIN. c. Ambr. 114 HEGES. 1, 10, 2 *al.* RVFIN. apol. Orig. 5 p. 587 PAVL. NOL. epist. 23, 11 *al.* AVG. perf. iust. 11, 23 coll. c. Don. 3, 12, 24 p. 73, 9 Ps. AVG. quaest. test. I 108, 4 serm. 54, 1. 153, 2. 296, 7 (*supra:* e contrario). MAR. MERC. Nest. adv. Pel. 2, 7 ROMVL. fab. Aesop. 3, 1 *al.* MART. CAP. 5, 459. 9, 957 OROS. hist. 1, 21, 9 *al.* LEO M. epist. 15, 12 SALV. gub. 1, 30 *al.* SIDON. epist. 2, 13, 4 CASSIOD. Didym. in I Petr. p. 1764ᶜ *al.* IOS. c. Ap. 1, 83 *al.* (τοὐναντίον, τοὔμπαλιν, ἄντικρυς). 2, 1 meam e -o disputationem (ἀντίρρησιν). GREG. M. in euang. 10, 5 moral. 9, 101. 102 epist. 3, 42 *al.* BENED. reg. 64 PASS. Desid. 20 PAPYR. Lips. 38 I 2. FRONTIN. strat. 3, 9, 10 a -o (adverso *codd.*) aggressus. **in -o:** PLIN. nat. 10, 9 ave in -o … emergente. SIC. FLACC. grom. p. 119, 25 Th. quod in -o erat (*opp.* continua possessio). **per -um:** PLIN. nat. 36, 186 TAC. ann. 15, 15 DICT. 3, 16 AVG. civ. 3, 1 p. 98 D. *al.* **plur.: in -a:** CORNEL. orat. in Alfen. (Serv. ecl. 9, 10) tria milia passus a muro in -a relinquere. VERG. Aen. 8, 642 citae … in -a quadrigae. CVLEX 259 auferor. MANIL. 1, 278 in -a situ caelum … torquens. CELS. 8, 10, 1 p. 345 contendant. *ibid.* ducenda. 8, 22 p. 361 pede et crure diductis. SEN. dial. 7, 1, 2 vocantium. 11, 7, 2 effudit. epist. 82, 18 CVRT. 3, 6, 7. 3, 8, 3 MELA 2, 115 *al.* PLIN. nat. 2, 11. 27, 124 STAT. Theb. 1, 135. 7, 38 QVINT. inst. 2, 8, 5. TAC. Agr. 11 procurrentibus … terris. hist. 4, 80 trahebatur. ann. 15, 10. PLIN. epist. 8, 8, 3 contrario nisu in -a tendentes (VVLG. iud. 20, 45. *cf. infra l. 37*). FLOR. epit. 2, 6, 31. 3, 3, 18 AMPEL. 39, 2 GELL. 20, 1, 54 Ps. APVL. Ascl. 28. TERT. pudic. 2 p. 223, 22 distendere. PANEG. 5 (8), 3, 2 IVST. 38, 8, 6. 42, 4, 8. DON. Ter. Ad. 371 distributum: in -a tributum. VIR. ill. 4, 13. AVSON. 129, 3 exhausit rerum in -a laborem. 139, 4 *v. p. 1470, 6.* AMM. 17, 13, 7 rapiebantur (VVLG. Iob 20, 2). 22, 15, 4 notitiam scindunt. HIER. epist. 64, 1, 4 volitantem. VVLG. I reg. 1, 18 mutati (PAVL. MED. bened. 10, 15). OROS. hist. 7, 36, 10 fugerunt. PROSP. carm. de ingrat. 236 movemur. SIDON. epist. 5, 17, 3 POMER. 3, 10, 2. **per -a:** SALL. (?) hist. frg. 4, 77 LIV. 9, 23, 15 SEN. dial. 3, 16, 4. 8, 5, 6 nat. 5, 18, 1 FRONTIN. strat. 1, 8, 4. TAC. ann. 1, 65 nox per -a inquies. 3, 14 per -a implacabiles. LACT. mort. pers. 34, 2 varios populos congregarent (*Euseb.* ἐν διαφόροις διάφορα πλήθη συνάγειν). AMM. 14, 4, 3. 16, 2, 2 *al.* ROMVL. fab. Aesop. 15, 7 NOT. dign. occ. 42, 37 GREG. TVR. Mart. 2, 58 CONC. Aurel. a. 511 p. 6, 13 IORD. Get. 129. PALLAD. hist. mon. 1 p. 254ᴰ equites … per -a discurrentes (ἵππους διατρέχοντας). **inter -a:** SEN. dial. 2, 6, 3. **ad -a:** APVL. mund. 19 tendentium.

nota acc. nudum pro iunctura cum praep.: MANIL. 2, 969 (*loco a plerisque edd. damnato*) stellae -a volantes. STAT. Theb. 11, 113 -um abiere. *sim.* APVL. met. 2, 29 -a tendentes (6, 29 Socr. prol. p. 112). *cf.* GLOSS. Plac. V 62, 22 -um: in -um, contrarium.

adv. **dīversē** (dīvorsē). *compar.* SALL. Catil. 61, 3 GELL. 7, 6, 6. *superl.* SVET. Tib. 66. [TER. Andr. 260 *v. p. 1578, 68* NEP. Dat. 11, 3 *v. p. 1576, 17.*]

I *de loco* (*diversis locis, separatim, passim*): PLAVT. Trin. 409 *pecunia* non … minus -e distrahitur cito, quam si tu obicias formicis papaverem. BELL. Afr. 40, 6 corpora … caesa toto campo ac prostrata -e iacebant. SALL. Catil. 61, 3 pauci …, quos … cohors … disiecerat, paulo -ius … conciderant. SVET. Galba 19, 1 *legionarii* multifariam -eque tendebant. APVL. met. 11, 20 equum … -e (*i. diversis emptoribus et locis*) distractum. *transl.* SYMPH. 9 *de aenigmatibus:* ponere -e vel solvere quaeque vicissim. RVFIN. symb. 43 p. 380ᴮ carnis substantia … varie -eque dispersa *tamquam semen* (*supra:* si quis diversa semina … passim spargat in terram). APIC. 4, 149 olera -e (-a *codd.*) elixa compone.

II *de qualitate* (*diversis modis, varie*): CIC. inv. 1, 93 inconstans est, quod ab eodem de eadem re -e dicitur. SVET. Tib. 66 quibus (*conviciis*) … -issime afficiebatur *Tiberius.* CHAR. gramm. I 91, 33 quorum genetivi -e efferuntur. VLP. dig. 33, 6, 9, 3 vino … paterno legato id … legatum videtur, quod *eqs.* si peculiare vinum legatum sit, id continebitur, quod *eqs.* cur tam -e? quod *eqs.* GELL. 7, 6, 6 *Ennius* non pennas Daedali praepetes, sed longe -ius inquit: '… praepete portu'. APVL. met. 8, 18 corpora … -e laniata. CENS. 21, 3 p. 45, 6 Sosibius scripsit … et praeterea multi -e. Ps. ORIG. tract. 4 p. 41, 6 -e praeveniuntur dona divina. SOL. 52, 50 arbores piperis … -e (-i RC^1, -os C^2) fructus edere (*cf. Plin. nat. 12, 26*). LACT. inst. 7, 7, 1 *v. p. 1576, 76.* NON. p. 43 multis -e canentibus unus efficitur modus. EXPLAN. in Don. gramm. IV 509, 33 significationes … in artibus … -e sunt positae; nam alii septem posuerunt, alii novem *eqs.* AMBR. Isaac 8, 68 sensum tertio repetivit -e. AVG. bapt. 4, 20, 27 *v. p. 1572, 73.* SEDVL. op. pasch. 4, 8 p. 261, 1 multis -e languentibus ex variae cladis calamitate vexatis (*cf.* carm. 4, 90). BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 147, 18 veritas falsitasque non se habet similiter, sed -e. Ps. BOETH. geom. p. 397, 2 -e formatos apices. p. 426, 23 -e formatis multifariisque … caracteribus. CASSIOD. in psalm. 120, 8 varie -eque optatum est. COD. Iust. 6, 37, 24, 2 haec -e tractare. *cum* ab: GELL. 6, 17, 9 verbo isto utitur a tua sententia -e. *adv.* **dīversō** (?). GLOSS. II 53, 46 κατέναντι (*an* e diverso?). *Hey.*

dīverticulum *v.* deverticulum. **dīvertium** *v.* divortium.

***dīverto**, -tī, -rsūrus (APVL. apol. 99), -ere *a* dis- *et* vertere. *in codd. confunditur cum* dev-, *quod conferas.* divort-: PLAVT. Epid. 403 APVL. met. 5, 26 NEPOTIAN. 10, 3, *passim* DIG. *depon.* dīvertor: *p. 1587, 18. 19. 21.* GLOSS. διαστρέφω. -it (-at *cod.*) disiungit vel in⟨ter⟩venit (*cf.* IV 357, 20 invenit devertat). *legitur inde a* PLAVTO.

I *intransitive:* **1** *i. q. diversum esse, differre* (*cf.* diversus): PLAVT. Epid. 403 -unt mores virgini longe ac lupae. TERT. cult. fem. 2, 1 vos ab eis … incessu quoque -ere necessarium est. adv. Hermog.

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

25 p. 153, 20 a cuius *terrae* habitu quid *nostra terra* -it, pariter et a vocatu eius recedit. adv. Marc. 5, 13 p. 620, 15 apostolus verebatur convicium de deo palam facere, a quo (*deo*) non verebatur -isse (*i. dissensisse*). IVL. VAL. 3, 54 *portentum fuit*, prorsus ... qualem Scyllam homines fabulantur, nisi hoc uno -erat (de- *trad.*). 2 *i. q. discedere*: a *de divortio*: POMPON. dig. 46, 3, 65 si filia furiosi a viro -erit (PAPIN. dig. 35, 2, 14 pr. VLP. dig. 7, 8, 8, 1). CELS. dig. 34, 2, 3 *maritus* ante mortem -it. AFRIC. dig. 34, 2, 2 *uxor*. SCAEV. dig. 36, 1, 80 (78), 8 filia . . . a marito (VLP. dig. 32, 50 pr. COD. Iust. 6, 46, 2 pr.). PAPIN. dig. 5, 1, 42. 24, 3, 41 pater ignorans filiam -isse. *passim apud* ICTOS (*de viro in* DIG. *praeter l. 8 non legitur nisi* TRYPH. dig. 23, 4, 30). APVL. apol. 99 -rsurum me ab ea comminatus sum. met. 5, 26 confestim toro meo -e tibique -res tuas habeto. TERT. monog. 10 a quo repudium non audiit, *ab eo* non -it. uxor. 2, 2 ne qui ... putaret sibi -endum esse ab ... femina. NEPOTIAN. 10, 3 ut ... nulli Romae -erint. COD. Iust. 6, 25, 8 (7) pr. PS. LACT. PLAC. fab. 7, 27 *Cephalum* ubi *Aurora* comperit Procridis, prioris coniugis, amore implicatum a se velle -i (re- M^1, *Magnus*, di- *M corr.*, de- *N*). ISID. diff. 1, 147 *v. p. 854, 82.* *nota*: PETRON. 11, 3 qui -i contubernium facis. GELL. 4, 3, 1 nullis etiamtunc matrimoniis -entibus. **b** *sensu latiore*: DICT. 3, 1 -sis ad officia quibusque (*abl. absol.*).

II *transitive i. q. disicere*: CAEL. AVR. chron. 2, 13, 191 ligationes ... non tantum ad -endam materiam (*i. cruorem, antecedit* partitio sanguinis), ... quantum ad densitatem faciendam adhibendas probamus.

deriv.: diversio, diversus, divortium. *Pflugbeil.*

***dīves**, -itis (**dīs**, dītis, *has formas ubique plenas scripsi*) *adi.* [*orig. inc. nisi a* divus, deus *ductum est, sicut slavon.* bogatъ '*dives*' *a* bogъ '*deus*' (*cf. Bréal, Mémoires de la société de linguistique 15, 139; W. Schulze, Zs. f. vgl. Sprachforsch. 45, 190*). *flexio prima* dives, *gen.* ditis (*pro* *divitis) *in duas flexiones discessisse videtur, ita ut nom.* dis, *gen.* divitis *novatus sit. Th.*]. *de veriloquio*: VARRO ling. 5, 92 -es a divo qui, ut deus, nihil indigere videtur (= CASSIOD. in psalm. 48, 17). DIFF. ed. Beck p. 42, 5 beatus ... opulentus ... copiosus ... -es per dei indulgentiam copiosus, locuples ... fortunatus ... honestus. DIFF. gramm. VII 525, 5 -es quia dividendi facultatem habet. ISID. orig. 10, 68 -es ab aere vocatus (*cf. l. 82*). *de casuum terminationibus*: CHAR. gramm I 149, 8 ab hoc et ab hac dite, horum et harum ditium (DIOM. gramm. I 305, 22 GRAMM. suppl. 116, 31).
de structuris: SERV. Aen. 2, 22 -es opum: et hic genetivo iungit, Statius, quod rarum est, et ablativo, ut 'satis ostro -es et auro' (*Theb. 2, 406*). 9, 26 -es equum: per genetivum frequentius utimur hac figura, quam per ablativum (1, 14 auct. 1, 343. 4, 263. 9, 638). DIOM. gramm. I 312, 19 -es sum huius rei et hac re. sed prius Graeca figura profertur. ARVS. gramm. VII 463, 11. PRISC. gramm. III 218, 3 -es, copiosus, opulentus ... *genetivo adiunguntur.* *scribitur* Deivitis *in* CORP. I^2 1591 (= X 4149 [*Capuae*]) *v. Onomast. s. n.* *de usu utriusque formae* (*cf. Langen, Beitr. p. 279 sqq. et Solmsen, Stud. zur lat. Lautgesch. 1894 p. 115 sq.*): *promiscue usurpantur genet. dat. acc. sing. et nom. dat. acc. abl. plur.* *raro leguntur*: dis (*cf. l. 74. 77*): TER. Ad. 770 SER. SAMM. 393 *e coni.* CARM. de fig. 87 GLOSS. ditis (*nomin.*): PRIAP. 75, 2 Mycena ditis (*Bücheler, traditur contra metrum* Mycenae dites). dite (*nom. neutr.*): VAL. FL. 2, 296 solum. CARM. poet. min. V 87, 6 mare (*cf.* PRISC. gramm. II 248, 18. 338, 3). -es (*neutr.*): OV. ars 1, 70 VAL. MAX. 2 praef. SEN. Phoen. 608 AMM. 16, 8, 8 HIER. epist. 52, 10, 1. diti (*abl.*): NEP. Att. 1, 2. LIV. 23, 8, 6 (*e coniect.*). 42, 34, 3 SIL. 9, 195. -i (*abl.*): SEN. contr. 2, 9, 38 (*cod. Tol.*). SEN. Phaedr. 325 PLIN. nat. 3, 7 (*pars codd.*). 7, 108. 19, 56 COMM. instr. 2, 31, 4 CARM. epigr. 1513, 3. ditum: SEN. Herc. O. 648. -ium: TERT. uxor. 2, 8. -bus (*neutr. plur.*) *deest praeter* SEN. Herc. f. 532 pomis. *saepius* ditibus.
formae comparat. (-ior, ditior) *prorsus promiscue habentur, sed superl.* -issimus *prae* ditissimus *perraro legitur*: CIC. div. 1, 78 (divinitissumum *trad.*) parad. 48 (dit- *V*) off. 2, 58. NEP. Phoc. 1, 2 (ditissimus *codd. dett.*). SEN. contr. 2, 1, 7. 2, 9, 3 VAL. MAX. 7, 3, 3 CVRT. 4, 1, 24. 10, 2, 11 PLIN. nat. 33, 134 SIDON. epist. 4, 3, 2 CARM. epigr. 134, 6. *praeterea notanda*: SEN. contr. 1, 6, 7 magis -es. MELA 3, 67 affatim -es (HIER. epist. 14, 1, 3). PLIN. nat. 7, 108 maxime -i (*praecedit* pretiosissimum). SVET. Iul. 1 ditem admodum (Galba 3 Vesp. 23 *al.*). VVLG. gen. 13, 2 -es valde (36, 7 Luc. 18, 23 PASS. Theclae C 27). II reg. 19, 32 -es nimis. DRAC. laud. dei 3, 43 bene -es (= -ior). *de mensuris*: CYPR. GALL. lev. 64 dives (⏑ ⏑́). *apud* PLAVT. Asin. 330 *codices praebent* tum igitur tu -es es factus, *ubi* -es *spondeum efficere dubitanter statuit C. F. W. Müller, Plaut. Prosodie p. 49; Leo monosyllabum statuit, sed de ipsa forma non videtur dubitare (cf. Plaut. Forsch.*^{2} *p. 283).* *fortasse scribendum* dis es *ut* TER. Ad. 770 dis . . . esses. *cf. etiam* PLAVT. Trin. 829 *ubi tamen* -tes *codicum (sic etiam Lindsay et Goetz-Schoell in editionibus) mutari in* dites *vetat Skutsch, Kl. Schr. p. 233.* *praeterea conferri licet* STAT. silv. 1, 4, 4, *ubi* dis es *probabiliter Itali pro* dives *codd. scripserunt.* *apud* PLAVT. Amph. 170 ipse dominus -es, operis et laboris expers, *praetulisse videtur Leo* (*l. c.*) -ĕs, *sed metrum prorsus incertum.* *de sensu*: DIFF. Suet. p. 307, 18 Roth locuples dicebatur apud antiquos, qui locis plurimis abundabat, ... -es pecunia, auro et argento a nummorum copia dictus ... pecuniosi a pecoribus dicti ... opulentus *eqs.* ISID. diff. 1, 137 -es est pecuniis ... plenus. 1, 166 -es est potentia et virtute ... plenus. GLOSS. dis -es singulari numero. beatus, locuples vel -es. ditis πλούσιος, ditior πλουσιώτερος, ditissimus πλουσιώτατος. ἱκανώτατος. ditiore divitiore. -es πλούσιος. πλουσία ὄλβιος. opimus. locuples. -ior copiosior plus -es. -es opum abundans divitiarum. abundans opum. locuples abundans (*v. etiam p. 1591, 12*). [*ex coniectura*: NAEV. com. 126.] *utraque forma per totam latinitatem legitur. omnino deest* VITR. CELSO HOMERO. *usus synonymorum, quae sunt* dis, -es, locuples, opulentus, *apud praecipuos auctores ex sequenti tabula elucet*:

	dis, ditis	dives	locuples	opulentus
PLAVT.	5 (3)	27	4	13
TER.	6	1	—	—
VARRO	—	6	3	1
RHET. Her.	—	2	3	—
CATVLL.	—	3	—	1
CIC. rhet.	—	1	10	1
orat.	—	13	68	4
phil.	—	36	34	14
epist.	—	2	21	1
	0	52	133	20
LVCR.	1	1	—	1
CAES.	1	—	3	1
SALL.	1	4	3	9
NEP.	2	4	3	1
VERG.	1	20	—	2
HOR.	6	43	10	2
TIB.	3	11	—	—
PROP.	—	6	—	—
OV.	4	58	1	—
LIV.	12	10	12	73
MANIL.	1	10	1	—
SEN. rhet.	—	99	10	1
VELL.	—	3	—	—
VAL. MAX.	3	9	18	10
PHAEDR.	1	5	3	—
SEN. phil.	3	79	27	9
CVRT.	3	5	—	9
COLVM.	—	1	3	1
MELA	10	1	—	10

	dis, ditis	dives	locuples	opulentus
LVCAN.	3	4	—	—
PERS.	—	1	1	—
PETRON.	—	10	—	—
PLIN. nat.	6	15	4	5
VAL. FL.	6	7	—	—
SIL.	10	17	—	—
STAT.	15(14)	17	—	3
MART.	—	38	10	—
QVINT. inst.	—	10	9	1
decl.	—	135	18	—
PS. QVINT.	1	—	—	—
IVV.	—	15	5	—
TAC.	16	11	10	8
PLIN.	—	3	6	—
SVET.	3	4	7	4
APVL.	8	15	11	8
TERT.	—	43	8	—
SOL.	1	7	—	—
PANEG.	1	4	—	—
SCRIPT. hist. Aug.	5	21	3	2
LACT.	—	1	—	—
AVIEN.	—	9	2	—
AVSON.	3	1	2	—
AMM.	4	16	12	18
HIER. epist.	10	24	—	—
VVLG.	2	98	6	9
PRVD.	3	1	1	1
CLAVD.	5	20	1	1
AVG. civ.	2	30	2	12

I ***proprie***: **A** *de* ***hominibus*** (*sim., velut deo p. 1589, 7, sidere personato p. 1590, 4. 10*) *i. q.* ***locuples, opulentus, affluens***, *opibus abundans* (*opp.* pauper, egenus): **1** ***absolute***: **a** *nude positum* (*huc etiam traxi usum nominalem*): PLAVT. Amph. 167 -is servos (*praecedit* opulento homini). Asin. 330 -es es (*v. p. 1587, 71*) factus (Asin. 529 Rud. 55 OV. am. 1, 8, 28 SEN. contr. 2, 7, 1 SEN. benef. 3, 33, 2 dial. 11, 11, 5 epist. 17, 9. GALLICAN. Avid. 14, 2 ut luxurientur, ut -tes fiant. POMER. 2, 4, 3 ex -bus ditiores facti. *persaepe*). PLAVT. Aul. 166 (*idem versus iteratur* Capt. 324). 489. 809 quis me est ditior? Curc. 178 sibi divitias -tes *habeant.* Trin. 490 di -tes sunt, deos decent opulentiae. 829 -tes damnare atque domare. *saepe.* TER. Ad. 502 potentes, dites, fortunati, nobiles (Haut. 609 ditem et nobilem. CAES. Gall. 1, 2, 1 longe nobilissimus fuit et ditissimus. LIV. 29, 1, 5. 30, 1, 5 VAL. MAX. 7, 3, 3 PHAEDR. 5, 5, 4 SEN. dial. 4, 21, 7 MART. 12, 97, 3 APVL. apol. 22 TREB. trig. tyr. 2, 1 *al.*). TER. Ad. 770 dis ... esses. LVCIL. 1226 formonsus -es (CASS. SEV. Sen. contr. 2, 4, 11. 2, 7 (15), 2 IVV. 6, 162. SVET. Galba 3 ditem admodum et pulchram. ANTH. 446, 1 *al.*). CATO orat. frg. 2, 70, 2 POMPON. Atell. *tit. fabulae* VARRO Men. 104 ling. 5, 72. rust. 1, 16, 3 -um copiosi agri. 1, 16, 4 RHET. Her. 4, 50, 1 CIC. Quinct. 55 Q. Rosc. 19. rep. 1, 48 -iores opulentioresque. div. 1, 78 -issimum *Midam.* parad. 48. off. 2, 57 Crassus ... cognomine -es (SEN. contr. 2, 1, 7 -issimus [PLIN. nat. 33, 133]. *v. etiam Onomast. sub* Dives). *saepe.* epist. 7, 16, 3 CAEL. Cic. epist. 8, 13, 2 CATVLL. 115, 1. 5 LVCR. 5, 1115. SALL. Catil. 54, 6 non divitiis cum -e ... certabat. *al.* HOR. carm. 2, 18, 10 pauperemque -es me petit. sat. 1, 1, 65 sordidus ac -es (1, 1, 95). 1, 3, 124 si -es qui sapiens est (epist. 1, 1, 105). 2, 1, 59 -es, inops. epist. 2, 2, 185 *persaepe.* TIB. 1, 1, 78. 2, 3, 49 PRIAP. 60, 2 PROP. 2, 16, 19. 2, 24^b, 38. 2, 32, 42 PVBLIL. V 15. OV. epist. 2, 109 -es egenti munera ... dedi (ars 3, 511). 20, 146 ditibus (*Bentley*, -tis *codd.*) aufer opus. met. 11, 127 -esque miserque effugere optat opes. *saepe.* LIV. 1, 43, 9. 4, 4, 9 -bus ac pauperibus (26, 2, 16 SEN. contr. 10, 1, 3 SEN. epist. 94, 23 PETRON. 48, 5 QVINT. inst. 5, 10, 26 *saepe.* APVL. mund. 19 dites et egentes). *al.* SEN. contr. 1, 6, 7. 1, 7 -es débilitat, egens alligat. *persaepe.* VELL. 2, 59, 2. VAL. MAX. 7, 2, 14 -tes et praepotentes non alligari (PHAEDR. 3, 5, 6 -es et potens [SEN. benef. 6, 3, 3 APVL. met. 9, 35 IVST. 3, 3, 9 QVEROL. p. 22, 13 VVLG. IV reg. 15, 20]. *al.*). VAL. MAX. 4, 8, 2. SEN. Herc. O. 648 pectore -um. clem. 1, 9, 8 felix ... -es (VVLG. Iob 21, 13). dial. 7,

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

23, 2 o optime -em! nat. 4, 13, 3 delicatis -busque. epist. 9, 22 turpiter -es. 18, 8 securius -tes erimus. *persaepe.* CVRT. 4, 1, 24 -issimus quisque. PERS. 4, 26 PETRON. 3, 3 *al.* CALP. ecl. 3, 63. PLIN. nat. 6, 66 optimi -issimique. *al.* VAL. FL. 1, 511 SIL. 3, 512. 13, 777. STAT. silv. 2, 2, 121 Lydo ditior auro (5, 39, 8 Croeso -ior). Theb. 4, 205 MART. 1, 64, 4. 4, 54, 7 -ior Crispo. 11, 83, 1 -es et orbus (QVINT. decl. 376 p. 416, 18 TAC. ann. 3, 22). *al.* QVINT. inst. 1, 6, 34 Ditis, quia minime -es. *persaepe, praecipue in* decl. IVV. 11, 168 *saepe.* ITALA lev. 19, 15 (Lucif. Athan. 1, 4 p. 71, 10) a facie -is (δυνάστου, VVLG. potentis). Luc. 19, 12 (Lucif. non parc. 18) -es (εὐγενής, VVLG. nobilis). TERT. adv. Hermog. 8 p. 135, 8 -e et locuplete (GALLICAN. Avid. 14, 8. VVLG. apoc. 3, 17 -es sum et locupletatus). *saepe.* FIRM. err. 18, 6 largus et -es (INSCR. christ. Rossi II p. 137, 19 v. 7). CARM. de fig. 87 sumptu pauper, dando dis, ingenio rex. HIL. in Matth. 15, 10 ditior ... et plenior. QVEROL. p. 17, 1 si -es fueris, patus (παχύς *Haase*) appellaberis, sic nostra loquitur Graecia. AMM. 30, 4, 14. 30, 8, 8. 31, 8, 8 *al.* HIER. epist. 64, 2, 4 *opp.* tenuis. VVLG. II par. 18, 1 -es et inclytus (32, 27). *persaepe.* PRVD. cath. 3, 83 -tis omnipotentis opus. CLAVD. 18, 306 erecto pectore -es (*i. similis -i*) ambulat. AVG. civ. 1, 10 p. 19 D. ex opulentissimo -e voluntate pauperrimus. 9, 4 p. 372 -es, luxuriosus. *saepe.* SVLP. SEV. Mart. 25, 5 -es et possidens multa. CASSIOD. in psalm. 101 div. abunde ditissimus. *nota per imaginem:* PLAVT. Most. 228 si bonam famam mihi servasso, sat ero -es.

b *attributive:* PLAVT. Amph. 170 (*v. p. 1587, 78*) dominus (CATVLL. 61, 92 SALL. or. Macri 26 VERG. Aen. 12, 473 TAC. hist. 2, 56. 4, 1 *al.*). Asin. 499 mercator (HOR. carm. 1, 31, 10). Aul. 226 hominem (Bacch. 338 Curc. 475 CIC. Verr. 4, 91 off. 2, 58 LIV. 24, 45, 12 *al.*). Curc. 472 maritos (APVL. flor. 14 p. 48). Poen. 73 domino ... -i quoidam seni (QVINT. decl. 382 p. 426, 22 TAC. hist. 2, 86 PLIN. epist 8, 18, 8). TER. Ad. 581 Cratini huius ditis aedis. CIC. Quinct. 62 scurra. Cael. 38 mulier (FIRM. err. 3, 1). off. 2, 71 viro (VAL. MAX. 8, 14, 5 SEN. dial. 7, 24, 3 *al.*). NEP. Att 1, 2 patre ... diti (SEN. contr. 1, 1, 2 HIER. epist. 22, 32, 5). VERG. Aen. 4, 263 Dido. 7, 11 Solis filia (*i. Circe*). catal. 3, 20 vicinus. HOR. carm. 1, 10, 14 Priamus. 2, 18, 31 erum. 4, 7, 15 Tullus -es et Ancus. 4, 11, 23 puella. epist. 1, 18, 19 amicus (MART. 5, 18, 9. 11, 50, 10 *saepe*). TIB. 1, 5, 47 amator (OV. am. 1, 8, 31 SEN. contr. 2, 7 [15], 1). 2, 5, 35 magistro. 3, 8, 18 Arabs (SEN. Med. 710). LYGD. 3, 38 Orcus. PROP. 3, 4, 1 Indos (VAL. FL. 6, 117). RVT. LVP. 2, 5 avarus (OV. am. 3, 7, 50 IVV. 7, 30 GELL. 10, 17, 3). OV. rem. 346 Amor. met. 2, 571 procis (APVL. flor. 14 p. 47). 2, 689 Nelei. Pont. 4, 3, 37 Croesi (*v. supra l. 5*). *al.* LIV. 9, 40, 6 hostem. 39, 1, 3 ditiores quam fortiores exercitus. 22, 16, 4 sociorum. SEN. contr. 1, 6, 5 uxores. 10, 1, 1 inimicum (QVINT. decl. 257 p. 48, 25). 10, 6 *thema* accusator. *al.* SEN. epist. 55, 3 ille praetorius -es. CVRT. 10, 2, 11 gentium (PLIN. nat. 6, 162). MELA 1, 68 populi (LVCAN. 3, 162 STAT. silv. 5, 3, 188. ARNOB. nat. 7, 51 potentioribus populis ditioribusque. HIER. epist. 65, 18, 3). 3, 96 Aethiopes. 3, 103 Pharusii ... dites nunc inculti. LVCAN. 7, 756 Arimaspus. SIL. 13, 84 Feronia. 16, 170 Massylis regnator ... ditissimus oris ... Syphax. STAT. silv. 1, 2, 255 Tibullus. 5, 3, 42 Sabaei (*cf. Vollm. ad l.*). MART. 6, 86, 4 Midae. *al.* IVV. 6, 460 femina. 6, 548 orbi. TAC. hist. 2, 81 Antiochus ... regum ditissimus. 4, 18 validissimarum -issumarumque nationum. 4, 43 perinde -es et eloquentia clarus *Cluvius.* ann. 2, 48 -is equitis. 3, 55 -es ... familiae (11, 7 ditium). 4, 1 Apicio -i et prodigo. 4, 66 Varum. 11, 18 dites ... Gallos. 13, 44 spe ditioris coniugis. 14, 55. SVET. Nero 35, 5 libertos (*cf.* Vesp. 23, 1). Galba 3, 4 Liviam Ocellinam, ditem admodum et pulchram. Vesp. 13 in defensione -is rei. APVL. apol. 76 adulescentulos ditiores. TERT. ieiun. 16 epulone. ARNOB. nat. 1, 16 Christianos ditiores et locupletissimos. FIRM. err. 7, 1 -es rusticus, cui propter divitias Pluton fuit nomen. AMM. 28, 4, 26 matronarum. HIER. epist. 16, 1, 1 pastor. 60, 11, 3 monachi. *passim.* *cf. etiam Onomast. s. v.* Dives.

2 *accedit genet.* (*cf. p. 1587, 39*): VERG. ecl. 2, 20 -es pecoris ... lactis abundans (STAT. Theb. 4, 295). Aen. 1, 343 ditissimus agri (10, 562 OV. met. 5, 129. 130. SIL. 1, 393 -es agri, -es pecoris. 5, 260 arvi). 9, 26 -es equum, -es pictai vestis et auri. HOR. carm. 4, 8, 5 -e me scilicet artium. OV. epist. 9, 91 armenti -tes Hiberi. fast. 3, 570 opum (SIL. 12, 28 AVSON. 134, 1 [= CARM. poet. min. V 15, 1] non est -es opum -es [*i. felix*] nec pauper inopsque infelix. HEGES. 4, 10, 1 VEN. FORT. carm. 6, 1, 126 *cf. p. 1590, 69. 1591, 67*). SIL. 3, 151 auri. 6, 649 praedae (STAT. silv. 1, 4, 32). 15, 702 ovium. MART. 2, 63, 3 tanti. APVL. flor. 6 p. 19 odorum -tes Arabas. CENS. 1, 1 virtutis non minus quam pecuniarum -em, id est vere -em (AMM. 22, 6, 1 pecuniarum repetundarum). *nota per imag.:* VAL. MAX. 8, 15, 2 virtutis (*cf. l. 72*). SIL. 3, 397 rex ... fuit humani ditissimus aevi (*i. exactae aetatis, de Arganthonio*). STAT. Theb. 3, 481 animi. GELL. 4, 1, 1 grammaticae rei. PAVL. NOL. carm. 33, 487 mente pauper, spei -es. epist. 11, 12 iustitiae pauper et peccati -es. 18, 17 gratiarum. 35^{a}, 2 poenarum. 42, 2 -es in omnes (*cf. p. 1590, 21*) omnis boni. PS. RVFIN. in Am. 3, 12 miserendi -es deus.

3 *accedit ablat.* (*cf. p. 1587, 42*): CIC. S. Rosc. 93 pecunia (SEN. epist. 119, 9 TAC. ann. 3, 46). VERG. Aen. 7, 537 arvis. CVLEX 340 propriae fortunae munere -es. HOR. epod. 15, 19 sis pecore et multa -es tellure. sat. 1, 2, 13 -es agris, -es positis in fenore nummis (= ars 421). OV. epist. 6, 2 auratae vellere -es ovis. 16, 224 congestoque auri pondere. met. 2, 759 ditem sumpto ... auro (*potest utroque loco pro abl. abs. accipi, sed cf. supra Horatii locum.* SEN. Tro. 1020 STAT. Theb. 2, 406 IVST. 44, 3, 5). 9, 88 -esque meo Bona Copia cornu. 15, 12 bobus -es. MANIL. 4, 124 -es fecundis Aries in vellera lanis. SEN. Med. 333 parvo (epist. 94, 72. 108, 11). MELA 3, 67 populi ... opibus. PLIN. nat. 6, 159 ditissimos armento. STAT. Theb. 2, 406 satis ostro -es. 4, 749 amictu. MART. 9, 42, 1 campis -es Apollo. SOL. 33, 16 *Arabes* et silvis et mari -tes. *nota per imaginem:* OV. ars 1, 444 pollicitis -es (*i. largus*) quilibet esse potest. met. 6, 451 *magno* -es Philomela paratu, -ior forma. MANIL. 4, 521 *Taurus* -es ... puellis (*i. copiosus; sc. Pleiadibus*). SIL. 1, 292 largo ... -es alumno. 13, 684 viris (*i. magnis militum copiis instructus*). STAT. Theb. 1, 392 avis. MIN. FEL. 36, 4 deo (*cf.* VVLG. Luc. 12, 21 in deum. ITALA cod. f, ff^{2}, q in deo, *gr* εἰς θεόν). VIGIL. ad Ioh. 3 p. 553^{C} fide ditior quam facultate. PAVL. NOL. epist. 3, 18 spiritu dei. AVG. civ. 7, 12 p. 290 D. virtutibus. MART. CAP. 1, 7 Ψυχήν opimam superis ditemque muneribus. PETR. CHRYS. serm. 22 p. 260^{C} poena. CARM. epigr. 134, 6 animo -issimus. 1552, 72 toto pectore -es.

4 *seq.* **praepos.:** ab: OV. epist. 9, 96 damnis -es ab ipsa suis. in *c. acc.* (*cf. supra l. 4. 13*): PLIN. nat. 6, 111 *Persis* in luxum -es. STAT. silv. 3, 3, 147 -es (*i. largus*) in usus. VVLG. Rom. 10, 12 in omnes (*cf. p. 1589, 78*). ex: GENNAD. vir. ill. 90 (*per imag.*) -es ex lectione antiquorum. sub: OROS. apol. 31, 6 -tes sub religione. in *c. abl.* (*cf. supra l. 13*): GREG. M. moral. 7, 50 (*per imag.*) in verbis. *nescio an huc pertineat:* VEN. FORT. carm. 2, 4, 6 res (*i. protoplasma hominis primi*) nobilis usu, -es in arbitrio radianti lumine.

B *de rebus quasi personatis:* **1 corporeis:** **a** *de aedificiis vel omnino de rebus manu factis i. q. sumptuosus, pretiosus necnon copiosus, amplus, plenus sim. saepe metonymico sensu:* NAEV. carm. frg. 50 magnam domum decoremque ditem (HOR. epod. 2, 65. LIV. 23, 8, 6 domo diti ac luxuriosa. 42, 34, 3 SEN. Thy. 649 dial. 3, 16, 4 AMM. 14, 1, 6. 30, 4, 8 *al.*). CVLEX 95 non -e cultu (OV. epist. 15, 189 cultu -e digna. met. 5, 49 *formam* -e cultu augebat. ANTH. 443, 5 atria ... -es tegit omnia cultus [*i. ornamenta*]). HOR. sat. 2, 4, 87 mensis (*i. plenis dapum, lautis*). OV. epist. 16, 65 munera tanta quidem promittit epistula -es (*quippe quod multa promittat; cf. p. 1592, 7*). met 13, 431 regia (*cf. l. 50*). fast. 2, 535 munere (HIER. epist. 21, 35, 3). 5, 263 si bene floruerint segetes, erit area -es (*i. plena frumento*). Pont. 3, 4, 110 texta. PHAEDR. 4, 12, 2 arca (*i. plena nummis.* MART. 4, 67, 7). app. 14, 6 villa ditis, splendida. LVCAN. 9, 515 templa (CARM. epigr. 1513, 3 pro marmore -ique templo [ἀπὸ κοινοῦ?]. HIER. epist. 52, 10, 1. *adde metonymice:* STAT. silv. 3, 1, 136 -es Tirynthius [*i. templum Herculis*]). STAT. Theb. 5, 187 ditibus ... epulis. *cf.* silv. 3, 1, 86 epulae ditesque tori (ἀπὸ κοινοῦ, *ut videtur*). Theb. 10, 344 dona (HIER. epist. 22, 21, 7 PROSP. carm. de ingrat. 35 *al.*). MART. 1, 76, 12 forum. 5, 44, 10 popina -es (*i. apparatissima*). PS. QVINT. decl. 13, 8 quae *volucres* per rusticas villas quaeque -bus cellis saginantur. ANTH. 471, 13 cenis. IVST. 31, 6, 5 castra. RVT. NAM. 143 vectigalia. *accedit ablat.:* CIRIS 433 deliciis ... regia -es, ⟨-es⟩ curalio. OV. ars 1, 70 marmore -es opus (*de Octaviae porticu*). met. 2, 77 delubraque ditia donis (LIV. 45, 28, 3 templum donis). CVRT. 3, 11, 20 castra omni ... opulentia ditia. ITIN. Alex. 7 classi ... belli usibus -e.

b *de arvis, terra, silva sim. i. q. fecundus, frugum capax, ferax sim.:* VERG. Aen. 7, 262 agri (OV. ars 2, 263 VAL. FL. 2, 635 STAT. Theb. 3, 322). HOR. epod. 16, 42 arva -tes et insulas (ἀπὸ κοινοῦ). TIB. 2, 2, 4 e terra -e (MANIL. 4, 671 -esque per omnia tellus auratique fluunt amnes. SOL. 33, 2. AVIEN. orb. terr. 1122 tellus effudit -es odores. PSALT. Rom. 21, 20 [VVLG. pingues]). OV. met. 1, 137 humus (MART. 12, 62, 4). SEN. Med. 65 cornu retinet -e copiam (*per imaginem de ruris ubertate. cf.* PORPH. Hor. carm. 1, 17, 11 benigno ... cornu: videlicet copioso et -e *eqs.*). Phaedr. 67 silva (PETRON. 133, 3 LACT. Phoen. 79). Phoen. 608 solum (MELA 2, 1 regio ditis admodum soli. VAL. FL. 2, 296). CVRT. 3, 10, 10 campis agrisque. LVCAN. 3, 271 rura ... ditissima. SIL. 3, 673 dites sine vomere glebas. 4, 544 -is uber campi. PANEG. 11 (3), 10, 1 segetes. AVIEN. orb. terr. 532 caespite. 1137 glebae. CLAVD. 8, 597 -is algae germina. *accedit genet.:* VERG. georg. 2, 136 silvae ditissima terra (AVIEN. orb. terr. 1326). Aen. 2, 22 insula -es opum (*cf. p. 1589, 67*). HOR. sat. 1, 5, 91 aquae non ditior urna. 2, 2, 31 *loco* multarum -e rerum. SIL. 14, 229 mons ... ditior umbrae. HEGES. 3, 6, 4 regio -es pecoris. SOL. 4, 3 solum ... argenti. AVIEN. orb. terr. 948 arva ... ferri ditia. CLAVD. 15, 509 -es ager frugum. PRISC. perieg. 934 palmarum -e silva. *accedit ablat.:* AETNA 442 -es satis ubere terra (OV. met. 10, 307 -es amomo ... tellus. STAT. Theb. 5, 54 [*per imag.*] florebat -es alumnis terra. AVIEN. orb. terr. 1193 humo tellus. AMM. 14, 8, 1 bonis omnibus). CVRT. 8, 5, 3 -es regio ... auro. PLIN. nat. 6, 161 agros ... ditissimos silvarum fertilitate odorifera (AMM. 21, 1, 14 agros omni frugum genere -tes). SIL. 7, 210 -es Tmolus. STAT. Theb. 5, 305 insula -es agris opibusque armisque virisque (AVIEN. ora 97 *insulae* metallo -tes). silv. 3, 1, 79 multo culmine -es mons. ITIN. Alex. 45 petram virentem, soli ubere et mollitudine -em. 50 petra cultoribus -es haud minus locupletibus quam securis.

c *de aquis:* *α de fluminibus quae terras per quas fluunt fructi-*

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ficant: Ov. am. 3, 6, 39 ille fluens -es septena per ostia N i l u s (GERM. 236 donum hoc spectabile Nili -bus generatum undis. IVV. 13, 27 -is ostia Nili). SEN. Herc. O. 628 nec si totus serviat Hebrus ruraque -es iungat Hydaspes (*per hypallagen, ut videtur, pro* rura -ia). *fortasse huc pertinet*: PLIN. nat. 3, 49 Padum amnem Italiae ditissimum. SIL. 9, 195 quidquid diti devexit Hibero *Roma*. β *i. q. profundus, aquis copiosus*: Ov. fast. 5, 731 -es aquis ... Amphitrite (*i. Oceanus*). STAT. Theb. 7, 730 Aonidum -es largitor aquarum (*de Asopo flumine personato*). AVSON. 4, 5 *Danubius* -es aquis. γ *de amnibus auriferis*: SEN. Oed. 407 -e Pactolos vexit te Lydius unda (CLAVD. 1, 54 -es Pactolus. CARM. poet. min. V 118, 35 ditia Pactoli munera). VAL. FL. 4, 463 rex ego -is Hebri. MART. 10, 16, 4 aurea quidquid habet -is unda Tagi. δ *i. q. abundans aliqua re*: PLIN. nat. 3, 21 Hiberus amnis navigabili commercio -es. VAL. FL. 5, 122 spoliis ditissimus amnis. CARM. poet. min. V 87, 6 mare purpureo murice dite rubet. *nota metonymice de naumachia i. q. omni ludorum genere abundans*: MART. epigr. 28, 10 quidquid et in circo spectatur et amphitheatro, -es Caesarea praestitit unda tibi. ε *i. q. abundanter profluens*: MART. 11, 96, 2 (*de dividiculo*) quid ... puerum prohibes -is imbre lacus? AMM. 18, 9, 2 sub arce fons -es exundat.

d *de pecunia*: *i. q. pretiosus vel quod divitem facit*: TIB. 1, 9, 31 -is a u r i pondere (1, 10, 7 -is hoc vitium est auri. LYGD. 3, 11 pondus ... -is a u r i. LAVS Pis. 219 -is auri imperiosa fames). CVRT. 5, 1, 10 Arbela ... regiā supellectile ditique gaza repleta. AVIEN. orb. terr. 377 -e metallo. DRAC. laud. dei 3, 44 pauper sub -e nummo.

e *v a r i a, praecipue i. q. aureus, pretiosus* (*cf. etiam l. 21 sqq.*): VERG. Aen. 6, 195 -es opacat ramus humum. PROP. 3, 5, 4 nec bibit e gemma -e nostra sitis. MANIL. 5, 16 Hesperidumque vigil custos et -is auri (SEN. Herc. f. 532 pomis -bus praepositus draco). LVCAN. 9, 659 partu Danaes et -e nimbo ortum. PLIN. nat. 7, 108 librorum Homeri custodiae detur *scrinium*, ut pretiosissimum humani animi opus quam maxime -i opere servaretur. VAL. FL. 5, 203 -es ubi pellis micet arbore sacra (DRAC. Romul. 10, 32). MART. 8, 78, 7 linea -es (*i. de qua dona pretiosa pendent*). 11, 8, 10 -bus lapsa corona comis. APVL. met. 7, 9 centunculo (*v. adn. crit.*). ANTH. 470, 5 iugulo stat -e (*i. quod auro ornatum est*) ferrum. AVSON. 396, 18 *ostrea* ditissima. *nota*: SIDON. carm. 5, 463 non cultu pugnas, sed more priorum dite magis (*fere i. q. potentiore*) ferro, merito cui subiacet aurum -is ignavi.

2 ***incorporeis****, praecipue* ***de civitatibus, urbibus, terris*** *i. q. felix, beatus, fortunatus; hic illic praevalet notio opulentiae vel fecunditatis necnon metonymice usitatur* (*res pro persona*): **a** VERG. georg. 2, 224 Capua. Aen. 7, 684 Anagnia. HOR. sat. 1, 7, 19 Asiam. carm. 1, 7, 9 aptum ... equis Argos -esque M y c e n a s (*cf.* VAL. FL. 4, 360 ditibus Argis. PRIAP. 75, 2 Samos et Mycena ditis. *cf. p. 1587, 51*. AVSON. 398, 18. 419, 59). 4, 8, 27 Aeacum ... lingua potentium vatum -bus consecrat insulis (*i. fortunatorum*, μακάρων). LYGD. 2, 23 -es Panchaia ... -es et Assyria. Ov. epist. 15, 34 oppida. met. 8, 268 Achaia. fast. 2, 175 Ionia. LIV. 9, 31, 4 caput hoc erat Samnitium longe ditissimum. 36, 17, 14 Asiam deinde Syriamque et omnia usque ad ortum solis ditissima r e g n a (VAL. MAX. 2 praef. -es et praepotens naturae regnum. 4, 4, 9 pauperque in -e quam -es in paupere imperio versari. SEN. Phaedr. 325 vidit Persis ditique ferax Lydia regno). MANIL. 4, 761 Bithynia. 4, 793 Gallia. VAL. MAX. 4, 3, 12 in c i v i t a t e iam -e et lautitia gaudente natus *Cato* (VOPISC. quatt. tyr. 8, 5 civitas opulenta, -es, fecunda. AMM. 23, 6, 31 abundat civitatibus -bus Media). 4, 8, 4 ditissimam atque amoenissimam partem terrarum orbis. CVRT. 9, 2, 27 -es eadem et imbellis est regio. MELA 1, 30 Mauretania. 1, 61 Arabia (PLIN. nat. 5, 65). 2, 61 Aquileiam. 3, 105 *Mauretania* isdem opibus, sed minus -es, ceterum solo etiam ditior et ... fertilis. PLIN. nat. 6, 68 amplissima urbe ditissimaque. SIL. 3, 345 Callaecia. 4, 220 Ausoniae. STAT. silv. 3, 1, 128 Capreae. Ach. 1, 419 Arcadiae. MART. 9, 61, 2 Corduba. AVG. civ. 5, 18 p. 227 D. rem publicam ... opulentissimam atque ditissimam. CASSIOD. var. 9, 3, 1 Italia. or. frg. p. 481, 5 India. *nota*: PRVD. psych. 521 nobis ditissima Tartara debent quos retinent populos (*loquitur Avaritia, fortasse ad* Ditis *nomen spectat, i. q. abundans mortuis*). **b** *accedit genet.*: VERG. Aen. 1, 14 Karthago ... -es o p u m (SIL. 8, 524 *Campania* -es opum ... -es avorum. HEGES. 4, 23, 1). MANIL. 4, 754 silvarum ditia regna. SIL. 8, 461 Sarsina -es lactis (AVIEN. ora 559 civitas ditis laris). **c** *accedit ablat.*: VERG. Aen. 4, 38 Africa terra triumphis -es. 10, 201 Mantua -es avis (*cf. p. 1590, 12*). Ov. epist. 15, 354 *Asia* viris -es, -es abundat equis. LIV. 1 pr. 11 nulla umquam res publica ... nec sanctior nec bonis exemplis ditior fuit. MELA 3, 51 *Britanniae populi* pecore ac finibus dites. 3, 105 isdem opibus, sed minus -es, ceterum solo etiam ditior (*de parte Mauretaniae*). LVCAN. 3, 216 arbusto palmarum -es Idume. PLIN. nat. 5, 74 Pellam aquis -em. VAL. FL. 4, 407 ditem ... aethere Memphim. AVIEN. orb. terr. 319 Cyrene Apolline -es alumno. AMM. 23, 6, 41 frugibus -es *Persis*.

II ***translate*** *et per imaginem* ***de rebus incorporeis****, plerumque personatis, i. q.* ***copiosus, amplus, affluens, plenus,*** *abundans sim.*: **a** CIC. de orat. 3, 185 ille licentior et -ior fluxit dithyrambus. Lael. 58 -ior mihi et affluentior videtur esse vera amicitia. parad. 43 animus (44). fin. 5, 96 mihi -es *philosophia* videbatur, ut ab ea petere possem, quidquid ... concupissem. LVCR. 1, 413 largos haustus ... lingua meo suavis diti de pectore fundet. HOR. epist. 1, 15, 19 spe -e (*i. quae multa promittit*). 2, 2, 121 Latiumque beabit -e l i n g u a (*i. eloquenti*. GERM. frg. 6, 1 cur -e lingua Graecia praecurram [*an* praecurrat?]. MACR. sat. 5, 3, 2 ENNOD. epist. 1, 1, 2. 1, 6, 1 opusc. 2, 85 p. 314, 1. 3, 1 p. 331, 7). ars 409 nec studium sine -e vena nec rude quid prosit video ingenium. PROP. 3, 2, 19 Mausolei -es fortuna sepulcri (*metonymice*). Ov. epist. 16, 65 epistula (*sed potest ad I B 1 a referri, cf. p. 1590, 36*). fast. 3, 189 vicinia. met. 13, 654 usus. Pont. 3, 1, 102 flendi c o p i a (MANIL. 3, 123 in sexta -es numeratur copia sede. HIL. in Matth. 9, 2 convivium -e copia praeparatur). trist. 2, 335 -is ingenii est. LIV. 21, 43, 9 opulenta ... ac ditia stipendia facere. 37, 54, 10 non gloriosa magis quam -es (*i. quae -tes facit*) victoria vestra. MANIL. 5, 278 census. PHAEDR. 2, 1, 12 aviditas -es et pauper pudor. SEN. apocol. 2 autumni (STAT. silv. 5, 1, 49). COLVM. 10, 176 natura. PLIN. nat. 2, 207 metallorum opulentia ... tam -es, tam fecunda. 33, 40 -es (*i. ornatissima*) puerorum forma. STAT. silv. 1, 6, 66 sparsio. 5, 3, 118 te -e (*i. splendido*) ritu ponere purpureos ... amictus. FIRM. err. 4, 3 misericordia dei. HIL. in Matth. 12, 12 sermo dei. AVIEN. orb. terr. 1323 cura. AMM. 22, 15, 9 aestuans inundatione ditissima *Nilus*. RVT. NAM. 122 damna. PROSP. carm. de ingrat. 656 sapientia (CARM. epigr. 97, 3). epigr. in obtrect. Aug. 1, 3 facundia. PS. PROSP. carm. de prov. 118 verbo (SIDON. epist. 4, 3, 8). ORIENT. carm. app. 3, 25 virtutum operatio -es. PETR. CHRYS. serm. 1 p. 186^{A} paupertas (CASSIOD. in psalm. 39, 22 o paupertatem thesauris omnibus ditiorem!). 160 p. 621^{A} obsequio. SALV. eccl. 3, 72 largitati. SIDON. carm. 7, 71 triumphi. CLAVD. MAM. anim. 3, 15 p. 184, 11 causae. CASSIOD. in psalm. 36, 19 hereditas. ARATOR act. 1, 566 gloria. PS. PRIMAS. in Rom. p. 440^{B} Christi redemptio. CARM. epigr. 1319, 5 fame. 1365, 5 famulam ... thesaurum ditem felici fine secutam (*de vita beata Christiana*). *nota neutr. plur.*: HIER. tract. in psalm. 128 p. 241, 10 ditissima pauperculum tenent. **b** *accedit genet.*: VERG. georg. 2, 468 vita -es opum variarum (HOR. sat. 1, 2, 74 -es opis natura suae). AMBR. parad. 3, 15 -es utilitatum prudentia. **c** *accedit ablat.*: MANIL. 2, 862 *natura mundi* vario nunc -es honore. SIL. 9, 407 parvis -es concordia rebus. SERM. Caspari Anecd. p. 316, 4 collectio angusta sermonibus, sed -es sensibus.

adv. **dītius, -issimē** (*positivus non legitur*) *i. q. o p u l e n t i u s* (*-issime*): STAT. silv. 1, 5, 31 non umquam aliis habitastis in antris -ius. APVL. Socr. 22 p. 170 domos -issime exornant. IORD. Get. 3, 21 hi cum inopes vivunt, -issime vestiuntur. *Gudeman.*

(**dīvēscor** *var. lect.* STAT. Theb. 1, 604 *pro* dev-, *q. v.*)

dīvexo, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* vexare. *Th.*]. *inf.* -arier *l. 44.* **1** *i. q. huc illuc rapere*: PACVV. trag. 201 reliquias ... denudatis ossibus per terram sanie delibutas foede -arier. **2** *i. q. omnibus modis vexare*: *res*: PLAVT. Persa 781 ita ... meam rem -vit. CIC. Phil. 11, 4 omnia -are ac diripere. 13, 21 agros -at civium optimorum. epist. 10, 3, 3 per tot annos re p. -ata (ς, de- *codd.*). *homines, hominum corpora, animas*: SVET. Cal. 3, 3 Pisoni ... clientelas di[u]vexanti. Nero 34, 1 in -anda *matre*. ARNOB. nat. 2, 77 flammis, exiliis, cruciatibus, beluis, quibus corpora lancinatis et -atis (diu vexetis *P*) nostra. LACT. inst. 5, 21, 4 spiritus ... perditi ... corpora hominum occupant animasque -ant (diu vex- B^{1}). 7, 15, 8 ut ... boni ... -entur (diu vex- *HS*) undique ab iniustis. CHALC. transl. p. 43^{E} aestus ... diversis motibus ... famulantes usque adeo ut ... omni iactationis genere -rent adversis sibi invicem motibus animam (*syn.* diverse distrahentes).

dīvexus, -a, -um [*ad exemplum vocabuli* convexus *fictum esse videtur. Th.*]. [*ad* dev-: PRISCILL. tract. 11, 145 *v. p. 858, 22.*] *i. q. divaricatus, decussatus, in formam crucis figuratus*: AVG. conf. 10, 34, 52 *Iacob* nepotibus suis -as mystice manus ... imposuit (*cf. gen. 48, 14 et* decusso *p. 249, 21*). *D.*

dīvidia, -ae *f.* [*a* dividere *ductum esse videtur. Th.*]. VARRO ling. 7, 59. 60 -a ab dividendo dicta, quod divisio, distractio est doloris. PAVL. FEST. p. 70 -am discordiam. NON. p. 96, 22 -a est taedium (*inde, ut videtur*, GLOSS. V 640, 21 [*gloss. Non.*] devidia odiosa). p. 101, 19 divid⟨i⟩ae ut dissensiones (*inde* GLOSS. V 640, 58 divide dissensionis). FVLG. serm. ant. 34 -as dixerunt tristitias. GLOSS. διχόνοια. -ae erant: discordiae vel molestiae erant. *dub.*: GLOSS. II 53, 33 dividua ἐπαχθῆ (-a ἐπάχθεια *Herald.*). *locutio* res -ae est *legitur apud* PLAVT.; *alios casus finxerunt imitatores sermonis antiqui et grammatici.*

dat. sing.: *r e s* (*nusquam homo*) *m i h i* -a e *e s t* (*in codd. saepe scriptum legitur* -a est): PLAVT. Stich. 19 haec res vitae me ... saturant, haec mihi -ae et senio sunt. Cas. 180 quod tibi est aegre, idem mi est -ae. Merc. 619 non tibi istuc magis -aest, quam mihi hodie fuit. Bacch. 770 nimio (nimium *Leo*) illaec res est ma⟨g⟩n⟨a⟩e -ae mihi supterfugisse ... Chrysalum (*cf. Langen, Beitr. p. 334*). 1033 cave tibi ducenti nummi -ae (divitiae *codd.*) fuant. TVRPIL. com. 58 sperabam consilia nostra -ae tibi ... non fore. APVL. apol. 28 matrimonium nostrum Aemiliano huic immane quanto angori quantaeque -ae fuit. *subi. est acc. c. inf., ut videtur*: PLAVT. Truc. 856 mihi -aest [in] tonstricem meam † sicut multam † (sic convictam *Leo*) male. *nom. sing.*: ACC. trag. 152 huius me -a cogit plus quam est par loqui. *plur.*: *dub.*: ACC. trag. 587 (NON. p. 101, 19) ne

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

horum divid⟨i⟩ae et discordiae dissipent et disturbent tantas et tam opimas civium divitias (NON. *testatur* dividae, *v. p. 1592, 66. cf. l. 4*). FVLG. serm. ant. 34 -as mentis. 37 -ae mihi fuerunt ... afuisse te. CARM. de fig. 111 (παρονομασίας *exemplum*) -ae non divitiae.
deriv.: dividiose.

dīvidiculum, -ī *n.* [*a dividere. Th.*]. PAVL. FEST. p. 70 -a antiqui dicebant, quae nunc sunt castella, ex quibus a rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit.

dīvidiōsē moleste GLOSS. *a* dividia.

?**dīvidius**, -a, -um. *ad* dividuus *pertinere videntur, quaecumque exstant exempla*: NOT. Tir. 77, 7 -um. 77, 8 in -um. GRAMM. suppl. p. XXVI -a nomina (*cf. p. 1612, 38*).

***dīvido**, dīvīsī, dīvīsum, -ere [*cf. esse videtur c.* dis- *et c.* vidua (*q. v.*), *ind.* vindhatē *'caret', fortasse c. ind.* vidhyati *'traicit, transfodit, vulnerat'*, vyādháḥ *'venator' et c. umbr.* vetu, *si recte vertitur 'dividito'. Th.*]. *de formis*: HOR. sat. 2, 3, 169 divisse. *flexionem verbi q. e.* video *secutae esse videntur hae formae* (*cf. infra l. 41*): -et (*praes.*): IORD. Get. 167 CHRON. Alex. chron. I p. 95, 29. 103, 126 (*saepe scriptum in codd.*). -iatur: CORP. XIV 367. dīvīdit (*perf. esse videtur*): CARM. epigr. 950, 9. *cf.* GLOSS. V 356, 48 distraxit vendidit -dit. II 53, 45 -dimus διείλαμεν (*cf. p. 1594, 30*). GREG. TVR. Franc. 10, 15. LEX Visig. 10, 1, 10 -derit. CASSIOD. var. 1, 7, 3 -disse (*pars codd.*). *adde* GLOSS. V 246, 39 -ditus (-itur? *cf. Archiv 15 [1908] 123*). *de scriptura*: deividunda LEX de Gall. cisalp. (Corp. I² 600) 2, 55 (dívidundos CORP. XIV 2264). divisit CORP. V 7904. divissit CORP. X 5974 (*cf.* PAVL. NOL. carm. 27, 63 d⟨i⟩vissit *R.* 27, 521 divissit *R*). divisserunt(?) ASCON. Scaur. p. 28, 28 St. *de notione*: GLOSS. -o διαδίδωμι ὅ ἐστιν διανέμω. διαιρῶ. -it διαμερίζει. segregat, intercidit, scindit. -ere discernere, separare. V 640, 39 -i discedere. -sus κεχωρισμένος. deseptus, separatus. -sum ἀπομερισθέν. διηθούμενον(?). -sa disposita. HIER. in Hab. 3, 14 p. 659. 660 -isti (διέκοψας, VVLG. v. 13 percussisti) ... quod non dixerit 'praecidisti' vel 'succidisti'...sed '-isti': quod enim -itur, non tam amputatur et perditur, quam separatur in partes (*cf. p. 1594, 60*). in Is. 7, 19 p. 253^A Pharao qui...-sus et in partes varias separatus exprimitur. quaest. hebr. in gen. p. 53, 1 ubi nos habemus '-sit', Aquila posuit ἡμίσευσεν id est 'dimidiavit'. *falso* SACERD. gramm. VI 459, 31 *divisio* est unius rei separatio . . . *partitio* fit hoc modo, cum multae res separantur. *de usu: usurpatur per totam latinitatem; deest apud* TIB. *et* IVV. [*loci corrupti mutili dubii*: PLAVT. Mil. 466 *v. p. 1608, 77.* VARRO ling. 5, 40 frg. Non. p. 215. *confunditur cum formis verborum*: video: LIV. 25, 38, 21 QVINT. inst. 7, 1, 26. 8, 6, 33 (*cf.* 1, 10, 49) *et al.* dimitto: *cf. p. 1596, 79 sqq.* OV. met. 3, 381 LIV. 27, 36, 12. 33, 15, 1 SEN. Tro. 197. PS. QVINT. decl. 3, 11 -sit illi solum Appium (?dimisit illaesum *vel* ille salvum). *al.* divendo: *v. p. 1599, 55. 61.* defendo: LEX Vrson. (Corp. I² 594) 103, 4 fin(ium) -endorum causa (*legendum* defendendorum). *part. perf. saepe in codd. confunditur cum* diversus: CIC. Arat. 268 MANIL. 4, 676 SEN. nat. 6, 21, 2 LVCAN. 3, 235 CLAVD. 10, 135 *et passim.* ITALA gen. 4, 7 (Tert. adv. Iud. 5 Clem. ad Cor. 4 p. 5, 13 *al. cf.* PRVD. ham. praef. 12 *et gloss. ad l.*) nonne (*al.* nempe *vel* nam *vel deest*) si recte (recte quidem TERT.) offeras (diligas PAVL. NOL. epist. 24, 1) et non recte (*al.* recte autem non *vel sim.*) -as, peccasti? (ἐὰν . . . ὀρθῶς . . . μὴ διέλῃς. *plane diversa in hebr. et in* VVLG. *leguntur. locus intellegi nequit; interpretari student varie* ECCL.). VVLG. psalm. 16, 14 domine, a paucis de terra -e eos in vita eorum (*verba hebr. corrupta*; LXX *et* PSALT. Rom. *similiter vertunt; aliter* HIER. psalt. sec. hebr.). psalm. 54, 22 -si sunt ab (AVG. prae) ira vultus eius (*similiter* LXX *et* PSALT. Rom.; *aliter* HIER. psalt. sec. hebr. *cf.* GREG. M. epist. 8, 2). psalm. 67, 13 speciei domus -ere spolia (*similiter* LXX *et* PSALT. Rom.; pulchritudo domus -et spolia HIER. psalt. sec. hebr.). Os. 13, 15 ipse inter fratres -et (*verba sensu carentia; hebr.* יפריא *i. fructus proferet sc. Ephraim. cf.* LXX *et* HIER. epist. 60, 2, 2. 75, 2). Sirach 27, 28 plaga dolosa dolosi -et (διελεῖ) vulnera.]

CONSPECTVS MATERIAE

I *de* ***divisione corporalium:***
A *de* ***actione:***
1 *rei solidae partes facere: p. 1594, 13*
2 *plures res cohaerentes disiungere: p. 1595, 42*
3 *solidae rei partes vel plures res diversis locis disponere: p. 1596, 30*
4 *solidae rei partes vel plures res inter diversos homines distribuere: p. 1597, 49.*
B *de* ***statu:*** *active fere i. q. inter partes rei vel inter plures res medium interesse; pass. et refl. i. q. partes distantes habere, distare, constare ex partibus:*
1 *obi. res: p. 1599, 70* 2 *obi. homines: p. 1601, 51.*
C *de divisione, quae non actione fit, sed* ***mente,*** *cogitatione, ratiocinatione:*
1 *res inanimatas: p. 1601, 81* 2 *homines: p. 1602, 55.*
II *de* ***divisione rerum incorporalium:***
A *de divisione, quae fit* ***actione separandi:***
1 *tempus: p. 1602, 72* 2 *animum, mentem: p. 1603, 35*
3 *alias res incorporales (actionem al.): p. 1604, 27.*
B *de divisione, quae non actione fit, sed* ***mente,*** *cogitatione:*
1 *arte mathematica, computatione: p. 1606, 11*
2 *ratiocinatione, arte logica -ere notiones: p. 1606, 42; rerum species, res -ere i. in dissimilitudinem diducere: p. 1608, 69.*
3 *in narrando, scribendo, recitando: p. 1609, 1*
4 *in re grammatica et rhetorica: p. 1609, 77.*

i. q. ***partes rei vel plures res discernere, dispertire, disponere.***

I *de* ***divisione corporalium:***
A *de* ***actione:*** **1** ***rei solidae partes facere:*** **a** *subi. homo, animal:* **α** *generatim:* CIC. Tim. 25 interiorem coniunctionem cum *deus* in sex partes [caeli] -isset (σχίσας ἕξαχῇ *perperam vertit*). PLIN. nat. 13, 74 *ex papyro* -so acu in praetenues ... philyras. 33, 61 nec aliud *metallum*...numerosius -itur *quam aurum.* COLVM. arb. 7, 1 vitis -sa (*syn.* finditur in duas vel tres partes). PALLAD. 3, 29, 1 (*syn.* findere). 4, 10, 23 -sis cannae internodiis. VVLG. exod. 14, 16 extende manum tuam super mare et -e illud. *quae ex particulis composita putantur*: CIC. ac. 1, 27 materiam . . . quae . . . etiam interire *possit*, ... non in nihilum, sed in suas partes, quae infinite secari ac -i possint *eqs.* Tusc. 1, 71 *animus* nec secerni nec -i nec discerpi nec distrahi potest, ne interire ⟨quidem⟩ igitur (*cf.* Cato 78. TERT. anim. 14 [*v. infra p. 1606, 78 sqq.*]. FIRM. err. 7, 8 indivisam mentem et -sam, id est τὸν ἀμέριστον καὶ τὸν μεμερισμένον νοῦν. *cf. p. 1595, 25*). nat. deor. 3, 31 terrenum omne -itur (*i. -i potest, ut intereat*). VITR. 2, 2, 1 *atoma* nec laeduntur nec interitionem recipiunt nec sectionibus -untur. **β** *speciatim: i. q. varias res vi dirumpere, diffringere sim.*: VERG. Aen. 2, 234 -imus muros (SERV. patefacta porta vel diruta. *cf.* STAT. silv. 1, 1, 11 discissis ... muris. *fort. huc referend.*: GLOSS. II 53, 45 -imus διείλαμεν *et* GLOSS. cod. Monac. 14388 p. 49 *Thilo* -imus aperimus). HOR. carm. 1, 34, 6 Diespiter igni corusco nubila -ens (*cf.* SEN. Oed. 410). OV. fast. 6, 740 -it obstantes pectore taurus aquas (SIL. 4, 298 -sa...caerula pulsu *remorum*). SEN. benef. 5, 5, 1 si ... lapis ... -endus est (*sc. ferro*). 5, 24, 3 *galea* machaerā. nat. 2, 28, 2 *vesica* ferro. PLIN. nat. 36, 14 glaeba lapidis ... cuneis -entium soluta. -ere ***aedificia parietibus, intervallis sim.***: VITR. 1, 5, 4 -endus est murus intervallis. SEN. nat. 1, 3, 6 piscinam...insertis parietibus -e. COLVM. 8, 3, 3 sublimitas -atur tabulatis. VLP. dig. 7, 1, 13, 8 per cenacula -ere domum. 8, 4, 6, 1 si dominus pariete medio aedificato unam domum in duas -serit. ***res clausas*** (*i. q. solvere, aperire*): STAT. Theb. 11, 626 infesta...vincula tandem -ite. VVLG. Mich. 2, 13 portam. PRVD. perist. 14, 81 ianuas caeli obseratas. *alimenta sim.* (*i. q. dissecare*): COLVM. 2, 10, 35 cicera ... fresa ... cum suspensa mola -sa est. 12, 14, 1 mala et pira ... in duas vel tres partes harundine vel . . . cultello -sa. CVRT. 8, 4, 27 *panem* -sum gladio. PLIN. nat. 11, 109 *formicae* maiora *semina*...-unt. MART. 5, 78, 5 -sis cybium latebit ovis. *pharmaca*: SCRIB. LARG. 59 farinae hordeaciae sextarium ... in globulos -ere sex. 116. 122. 207. 213 PLIN. nat. 13, 126. 22, 91. ***hominis vel animalis corpus, membrum*** (*i. q. dissecare*): ***totum corpus***: CIC. nat. deor. 3, 29 si omne animal secari ac -i potest. HOR. sat. 1, 1, 100 hunc liberta securi -sit medium. LIV. 40, 6, 2 inter ... -sam hostiam copiae traducuntur. CELS. 5, 27, 3^D vivum...gallinaceum pullum per medium -ere. SEN. Med. 132 comes -sus ense. Thy. 147 *natus* -sus ... tua est ... dextera. 760 -sum secat in membra corpus. dial. 9, 11, 11 *Seianum* populus in frusta -sit. PLIN. nat. 10, 140 postea culinarum artes, ut . . . *gallinae* -antur in tergora. VVLG. Matth. 24, 51 -et eum (διχοτομήσει). *apud Christianos idem ac 'perdere'*: VVLG. sap. 5, 24 tanquam turbo venti -et illos (ἐκλικμήσει). IV reg. 8, 12 iuvenes ... interficies et parvulos...elides et praegnantes -es. I par. 13, 11 quod -isset dominus Ozam. *nota lusum verborum*: PLAVT. Aul. 283 (*antea*: ut dispertirem obsonium hic bifariam) me quidem hercle...non -es; si quo tu totum me ire vis, operam dabo. 286 post si quis vellet, te haud non velles -i (*sensu obscaeno*; *cf.* dirumpo *p. 1265, 16 et* scindo [*non huc pertinent, quae huc revocavit F. Norden, Apuleius von Madaura und das röm. Privatr. p. 155*: APVL. met. 9, 27 *v. p. 1599, 8.* CIC. epist. 9, 22, 4 *v. p. 1627, 26*]). ***partes corporis***: VERG. Aen. 9, 748 mediam ferro ... frontem -it impubesque immani vulnere malas. OV. carm. frg. 10 viscere -so. SEN. Ag. 45 -sum ... ictu bipennis ... caput (GREG. TVR. Franc. 9, 19 p. 373, 22). benef. 2, 18, 8 tuber quidam tyranni gladio -sit, qui ad occidendum eum venerat. nat. 4, 2, 14. epist. 70, 16 vasto vulnere -ere praecordia. PLIN. nat. 28, 70 -so⟨s⟩ membratim in scelera abortus. 28, 201 lienem vituli ... -sum . . . per longitudinem. FIRM. err. 6, 3 cor -sum. *in arte medica*: CELS. 5, 28, 9 ubi -sum est *phyma.* 5, 28, 13^A ulcus. 7, 7, 2. 7, 15, 1 *opp.* coire. SORAN. p. 96, 22 *collectiones* simpliciter -antur. CAEL. AVR. acut. 3, 4, 25 *Hippocrates* -it...venas (ὑποτάμνων). 3, 4, 32 uvam praecidit vel aliquando -it. ***rem familiarem, pecuniam***: SEN. contr. exc. 6, 3 maior frater -at patrimonium, minor eligat (AVG. civ. 16, 20 p. 156, 26 D.). GAIVS inst. 3, 16 in tot portiones hereditas -etur (PAVL. sent. 3, 4^b, 6). *pecuniam -ere i. dissipare, perdere*: COM. inc. Non. p. 287, 8 -ant differant dissipent distrahant

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc. rem meam vel sim.*). QVINT. decl. 260 p. 64, 18 *pecuniam* per tot beneficia -sit. p. 64, 20 hos eosdem sumptus.

nota: i. q. partes rei vario colore, ornatu distinguere (cf. l. 22. p. 1599, 78): PLIN. nat. 8, 196 scutulis -ere *togas.* 36, 51 luxuriā ... -ere marmor.

b *subi. res*: *α generatim*: CIC. nat. deor. 2, 134 *dentium* adversi acuti morsu -unt escas, intimi autem conficiunt. LVCR. 5, 684 sol ... currens ... in partes non aequas -it orbem (*syn.* partit. SEN. apocol. 2, 4 iam medium curru Phoebus -erat orbem). LVCAN. 3, 591 cruor ... -sit ... animam. SIL. 14, 413 *ratis* media subsedit in unda -sitque fretum (*i. mersa est*). *β speciatim: i. q. vi dirumpere*: CIC. Tusc. 1, 42 necesse est ... *a generibus igneo et animali* perrumpatur et -atur ... aer. 1, 43 caelum (*coni.* penetro). div. 2, 44 cum ... *venti nubis* partem coeperint -ere atque disrumpere. SEN. Herc. O. 114 cum *venti* mare -unt. SYMPH. 260 (*loquitur lagoena*:) dum misere cecidi (*vel* cecidi subito), mater mea (*i. terra*) me -sit (*vel* laniavit). *partes corporis*: PAVL. FEST. p. 50 *clunaclum* clunes hostiarum -it. SEN. dial. 11, 3, 1 (*in metaphora*) *vulnus* non summam cutem rupit, pectus et viscera ipsa -sit. ORIBAS. syn. 8, 11 inflammatus cereber ... in cerebro iuncturas vel suturas -it (distendat *altera recens.*; ὥστε ... τὰς ... ῥαφὰς διίστασθαι).

nota: i. q. rei partes distinguere (sc. vario colore cf. supra l. 3): LVCAN. 2, 220 *Tiberis* sanguine caeruleum torrenti -it aequor.

c *pass. et refl.: i. q. in partes dissilire, dirumpi, diffluere sim.*: *α generatim*: LVCR. 3, 667 -sast ea, quae fuit una (*anima*), simul cum corpore (3, 669 disciditur). AETNA 102 -so corpore mundi in maria ac terras et sidera. CELS. 7, 18, 4 *tumor* sic -itur, ut *eqs.* SEN. nat. 6, 1, 3 -sas *esse* statuas (6, 30, 1). 6, 4, 1 cur ... *terra* in partes -sa discedat. 7, 16, 3 in quas stellas *cometes* -sus sit (*syn.* discessisse, dirimi). PETRON. frg. 51 -sas complorat navita puppis (*cf.* dissolvo *p. 1496, 23 sqq.*). PLIN. nat. 13, 38 palmae in binos se -unt truncos. 16, 89 quae *folia* sese non -erint. 16, 107 *nuces pini* se ... -sere. 19, 114 allium ... -itur. STAT. Theb. 12, 431 exundant -so vertice flammae. *β speciatim de liquoribus, fluminibus*: CIC. leg. 2, 6 Fibrenus ... -sus aequaliter in duas partes (LIV. 21, 26, 4 pluribus *ostiis* ... -sus amnis. 21, 27, 4 ubi -batur *amnis.* VITR. 8, 3, 7 SEN. Med. 763. MELA 1, 51 *Nilus* iterum iterumque -sus. LVCAN. 3, 235 -so gurgite. PLIN. nat. 6, 129. VVLG. gen. 2, 10 fluvius ... in quattuor capita). CELS. 7, 27, 6 *urina.* PLIN. nat. 28, 126 *lac* -itur et discedit serum a lacte. DRAC. laud. dei 2, 165 fretum ... se -sit et haesit in partes hinc ⟨inde⟩ duas.

2 ***plures res cohaerentes disiungere*** (*interdum i. q. dirumpere, dissecare*): **a** ***res inanimatas***: *α rem a re*: LVCR. 3, 500 vis animi atque animai ... -sa seorsum *a corpore* (GREG. M. moral. 9, 97 *syn.* separare). LIV. 31, 34, 4 -sa a corpore capita (SIL. 4, 239 -sum umeris ... caput). CELS. 8, 4, 15 *os fractum* ab eo *osse*, quod naturaliter se habet, scalpo -endum est. LVCAN. 2, 11 *parens rerum* fatorum ... -sit limite mundum *ab eis, quae fors regit.* PLIN. nat. 13, 36 trunco *palmae* ... a cerebro ipso arboris fissuris -so. 33, 163 umbras -endas ab lumine (*in pictura*). VVLG. lev. 13, 56 *sacerdos locum leprae in veste* a solido -et. *pass. fere i. q. discedere*: PLIN. nat. 6, 128 Arsanias ... -sus *a Tigri.* *β plures res*: TRAG. inc. 197 *Medea* membra pueri ... articulatim -it. LVCR. 5, 439 *coepere res* discludere mundum membraque -ere. CELS. 8, 10, 7^{L} ossa inter se manu -enda *sunt.* PLIN. nat. 12, 89 sarmenta hasta -it sacerdos (SOL. 30, 31 PS. SOL. add p. 220, 22. PALLAD 3, 33 sarmenta utriusque *vitis* inter se -sa). STAT. Theb. 3, 166 dextras miseris complexibus ... -ere. AGENN. grom. p. 53, 8 Th. fines ... his signis inter se -bant: fossis *eqs.* APVL. met. 6, 1 haec singula Psyche curiose -it et discretim remota rite componit. TERT. anim. 10 si ... duo sunt anima et spiritus, -i possunt. AVIEN. carm. ad Flav. 19 *māla* -sere domos *granorum.* VVLG. Ezech. 16, 25 -isti pedes tuos omni transeunti (διήγαγες τὰ σκέλη, *sensu obscaeno*). *partes rei -ere i. rem in partes*: LVCR. 6, 86 *v. l. 65.* PLIN. nat. 37, 159 enorchis ... -sis ... fragmentis (-sa ... fragmenta *dh*; -sa fragmentis?). PALLAD. 1, 34, 3. 7 *partes horti.* *pass. et refl.*: LVCR. 6, 86 caeli -sis partibus. SCHOL. Stat. Theb. 12, 447 se flammae -erant. *ibid.* -bantur flammae.

γ inter res: ITALA gen. 1, 4 (Cypr. sent. episc. 43 Aug. civ. 11, 19 p. 486, 27 D. *al.*; *sim.*: PS. Cypr. pasch. 3 Rufin. Orig in gen. 1, 1) deus -sit inter lucem et tenebras (διεχώρισεν ... ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους, VVLG. lucem a tenebris). *item* gen. 1, 7 (Aug. gen. ad litt. 2, 1 p. 32, 5 *al.*; *sim.*: RVFIN. Orig. in gen. 1, 2. FAVSTIN. trin. 1, 1, 5 p. 41^{B} per medium aquae).

b ***animantes***: *α hominem ab homine*: VAL. FL. 7, 1 te ... ab hospite vesper -it. TAC. hist. 4, 14 dilectum, quo liberi a parentibus, fratres a fratribus velut supremum -antur. ann. 1, 43 discedite a contactu et -ite turbidos *a vobis.* FIRM. math. 3, 13, 4 ipsum a parentibus -it *Luna.* 5, 1, 21. 6, 15, 18 aut mortis exitu aut longis peregrinationibus -untur. 7, 16, 5 aliqua morte. ENNOD. epist. 9, 10, 1 p. 235, 4 amicos et litteras ... a te ... -isti. *refl.*: OV. trist. 1, 3, 73 -or haud aliter, quam si mea membra relinquam (*sc. me avellens a coniugis amplexu*), et pars abrumpi corpore *visa* suo est. CYPR. epist. 58, 5 *spiritus dei* a confessoribus non discedit neque -itur. *β plures homines*: HOR. sat. 1, 7, 13 inter Hectora ... et inter Achillem ira fuit capitalis, ut ultima -ret mors *eos.* PROP. 2, 7, 3 flemus uterque diu, ni nos -ret *lex*, quamvis diducere amantes non queat invitos Iuppiter ipse duos. 2, 33, 5. SEN. contr. 7, 4, 1 hoc par ne piratae quidem -rent. 9, 3, 3 in auctione fratres quamvis hostilis hasta non -it. 9, 3, 4 agnitio -et, quos iunxit etiam expositio? SEN. dial. 11, 15, 3 nos longinquitas locorum -erat. VAL. FL. 5, 57 humus ... non -at umbras. PS. QVINT. decl. 6, 14 cum rerum necessitas cottidie nos -at. AMBR. exc. Sat. 1, 25 nos a nobis invicem *honores* -bant. FIRM. math. 4, 12, 5 *Luna* parentes -it. *multitudinem hominum in partes (aliter p. 1602, 55 de populi distributione)*: CAES. Gall. 7, 34, 1 exercitum in duas partes (LIV. 4, 22, 5 quadrifariam. 6, 2, 7 trifariam. 6, 4, 10 in tres partes). 7, 67, 2 equitatum tripertito -sum (LIV. 29, 33, 6 equites ... -sos turmatim. AMM. 24, 4, 9 equestres turmae -sae per globos. VEG. mil. 1, 27 equites ... -si per turmas). civ. 3, 97, 3 copias (LIV. 25, 38, 21 TAC. hist. 4, 75 *al.*). LIV. 34, 38, 5 quod roboris in exercitu erat, trifariam -sum *est.* 36, 7, 18 classem. *al.* CVRT. 8, 14, 21 alius iungere aciem, alius -ere. *aliter*: BELL. Afr. 17, 1 coronam hostium dextro sinistroque cornu mediam -it. *refl.*: LIV. 38, 1, 7 quadrifariam se -erunt (ASCON. Scaur. p. 28, 28 St. ad genua iudicum ... bifariam se -erunt, qui pro eo rogabant). VAL. MAX. 2, 2, 9 -sā pastorali turbā. VAL. FL. 1, 355 pubes -itur (LVCAN. 10, 483 iuventus ... -sa). ITALA Iob 4, 11 (Aug. in Iob p. 513, 27) catuli leonum -si sunt ab invicem (ἔλιπον ἀλλήλους, VVLG. dissipati sunt). AMBR. exc. Sat. 1, 22 nos -i. HIER. epist. 66, 15 quinque in tres et duas ... esse -sos. VVLG. gen. 13, 11 -si ... sunt alterutrum a fratre suo. *γ inter homines*: AVG. civ. 11, 28 inter quos (*angelos sanctos*) et illos (*desertores*) ... deum ... -isse. *dub.*: VVLG. Os. 13, 15 *v. p. 1593, 61.*

c *hominem a re*: OV. am. 1, 6, 36 a membris -ar ... meis (*cf. p. 1595, 80*). SEN. dial. 2, 2, 2 simul ... extincta sunt, quae nefas erat -i (*sc. Cato et libertas*). HIL. in Matth. 27, 2 *dominus* eum ... a bonis ... -et.

3 ***solidae rei partes vel plures res*** (*vel cohaerentes vel non cohaerentes*) ***diversis locis disponere*** *sim.*: **a** ***res inanimatas***: *α generatim*: CATO agr. 19, 1 cetera *foramina* div⟨id⟩ito quam rectissime. 29 stercus -ito sic: partem dimidiam in segetem ... invehito *eqs.* VITR. 1, 1, 9 vasa aerea ... -sa in circinatione. 4, 3, 6 -endae ... sunt in corona ima ... viarum directiones et guttarum distributiones ita, ut *eqs.* SEN. nat. 1, 16, 4 specula ... per quae flagitia sua -ret disponeretque. PETRON. 119, 66 quasi non posset tot tellus ferre sepulcra, -sit cineres. *refl.*: LVCR. 4, 565 in multas ... vox una ... diffugit, in privas quoniam se -it aures (4, 603 partes in cunctas -itur vox). OV. fast. 4, 291 se Tiberinus in altum -it (PLIN. nat. 5, 48 Nilus dextera laevaque -sus. VVLG. IV reg. 2, 8 *aquae* -sae sunt in utramque partem. 2, 14). LIV. 2, 32, 11 -sum pariter in venas ... sanguinem. SEN. nat. 5, 18, 2 ut per totum orbem pluviae -i possint. 6, 14, 1 receptacula animae ... in quibus colligitur et unde -itur in partes. 6, 18, 3 *spiritus* per occulta -itur. VVLG. Iob 38, 24 per quam viam spargitur lux, -itur aestus super terram. *β speciatim: alimenta in receptacula sim.*: CATO agr. 23, 2 *vinum* pariter in dolia -ito (*cf. p. 1597, 34*). LIV. 37, 29, 1 ad commeatus et vinum ... -endum in naves. PALLAD. 8, 7 *mel* per carenarias -sum. MACR. sat. 1 pr. 5 apes ... quidquid attulere, disponunt ac per favos -unt. *cibos in corpus -ere i. digerere*: CIC. nat. deor. 2, 136 ut facile ... omnia cocta atque confecta in reliquum corpus -antur. div. 2, 57 in omne corpus -so et mitificato cibo. TERT. resurr. 60 p. 121, 4 quo huiusmodi membra admittunt subigunt devolvunt -unt digerunt egerunt. APVL. Plat. 1, 18 *v. p. 1597, 37.* *de aquae ductione*: LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) quominus ... *aqua* saliat distribuatur -atur in castella lacus ⟨in⟩mittatur. FRONTIN. aq. 25 antiqui moduli ... quibus olim aqua ... -batur. 78 ex his *quinariis* -untur extra urbem quinariae MMMMLXIII. 80 reliquae quinariae ... intra urbem -bantur per regiones ... in castella. SVET. Claud. 20, 1 Claudiae aquae ... fontes ... -sit ... in plurimos et ornatissimos lacus. *in re simili*: SEN. dial. 5, 21, 3 donec C et LXXX cuniculis -sum alveum in CCC et LX rivos dispergeret. *de ramis arborum in partes diversas dirigendis*: COLVM. 4, 2, 1 vitem ... in duos palos -sam (4, 17, 4 in stellam. 4, 24, 2 per quattuor partes. 5, 5, 9 in quattuor bracchia [*cf.* 4, 31, 3 disponere]. arb. 7, 5 in plures ordines [*cf. ibid.* in diversos ordines ... deducenda]). 4, 2, 5 *tres materiae* per totidem partes ab alligatore -i debent. 5, 6, 15 in tres partes arbor -enda est (5, 7, 2 in tres ramos). PLIN. nat. 17, 184 -i ... pollices in aequali examine undique *oportet.* *in arte medica*: CELS. 4, 17, 2 cucumeris semina ... in duas mulsi potiones -sa. 5, 27, 7. *in scribendo*: SVET. Aug. 87, 3 non -it verba nec ab extrema parte versuum abundantis litteras in alterum transfert, sed ibidem statim subicit circumducitque.

crines -ere i. distinguere: CLAVD. 10, 104 iusto -it *orbes crinis* ordine. rapt. Pros. 2, 16 crinis ... Idalia -sus acu. DRAC. Romul. 2, 87 frons ... -so fulgida crine. *in metaphora*: FLOR. epit. 2, 6, 31 -sa per terrarum orbem arma. VAL. CEM. hom. 17, 3 vidimus ... per diversas ... regiones scissi corporis plagas passim -i.

b ***animantes***: *copias partiri et disponere, dimittere sim.*: CAES Gall. 6, 43, 4 tanto in omnes partes -so (dimisso *Paul*) equitatu. LIV. 27, 7, 9 exercitus ita per provincias -si (27, 36, 12. 28, 2, 16 exercitum ... passim in civitates -sit [dimisit *al.*]. 42, 67, 8 partem exercitus ... per totam Thessaliam -sit). 36, 30, 6 -sis copiis pro situ moenium (CVRT. 7, 9, 22 copias -it urique agros ... iubet. QVINT. inst. 7, 10, 13 imperatoria virtus co-

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pias suas partim...retinentis, partim per castella tuenda custodiendasve urbes, ⟨ad?⟩ petendos commeatus, obsidenda itinera, mari denique ac terra -enti⟨s⟩). TAC. hist. 2,53 -sis per itinera, qui percontarentur. ann. 13,41 quod *virium* firmando praesidio et capessendo bello -retur. *milites in hiberna*: NEP. Eum. 8,1 in finitima regione ... hiematum copias -sit. LIV. 37,45,19 in hiberna exercitum Magnesiam...et Tralles Ephesumque -sit. 43,23,6 per...urbes in hiberna militibus -sis (dimissis *al.*). 45,26,11 (*eodem sensu* dimitto: 42,67,3. 45,8,8). *homines in hospitia, custodias sim.*: LIV. 2,14,8 ibi ... excepti -sique in hospitia (CYPR. ad Demetr. 19 donec ... ad aeternae vel mortis vel immortalitatis hospitia -amur). 6,3,10 multitudo in custodias -sa (24,20,1 turba per finitimos populos in custodiam -sa. 43,19,2. VAL. MAX. 3,8,1 Campanum senatum ... in duas custodias Teanam Calenamque -sit). 23,34,9 ut in omnes naves legatos separatim custodiendos -ret (*v. p. 1605,68*). SVET. Iul. 14,1 municipatim *Catilinae socios* -endos custodiendosque. *in colonias*: LIV. 37,46,10 familiarum...quae in eas colonias -rentur. *milites in acie instruenda*: LIV. 9,27,7 equitibus in cornua -sis (CVRT. 4,9,17 pedes velut -sus in cornua. 4,12,3. 8,14,1 agmen. *sim.* 4,3,11 navigia). 31,21,7 in alas -sum socialem exercitum habebat. FRONTIN. strat. 2,3,16. 21 PANEG. 12(2),35,3. AMM. 16,2,13 in bicornem figuram acie -sa. *vigilias, praesidia sim.*: HIRT. Gall. 8,37,1 -ere praesidia (LIV. 7,38,10 *praesidia* -sa ... erant per ... urbes). LIV. 25,31,8 custodibus -sis per domos. SEN. dial. 9,17,7 miles vigilias -it (AMM. 16,12,12). SOL. 10,16 *grues* excubias nocte -unt. *apud Christianos de gentium dispersione*: VVLG. gen. 10,25. 32 -sae sunt gentes in terra. 11,4. 8 -sit eos dominus ex illo loco in universas terras. *al.* *hyperbolice de singulis*: TERT. nat. 2,13 in duos culleos -i Iovem (eiusque patrem *add. Reiffersch.*) decuit. *bestias*: LIV. 21,55,2 ab cornibus in utramque partem -sos elephantos statuit (VVLG. I Macc. 6,35 -erunt bestias per legiones). SEN. benef. 4,6,5 *deus* non ... paucas boves, sed ... per totum orbem armenta -sit (dimisit *al.*).

nota: quo -antur res (personae), significatur dativo (*cf. l. 53*): CATO agr. 23,4 mustum suo cuique dolio -ito additoque pariter (*cf. p. 1596,48*). CIC. Sull. 42 tabulas -i passim et pervolgari atque edi populo Romano imperavi; -si toti (totae *al.*) Italiae (tota Italia *Madvig.*), -si (dimisi *T*, emisi *E*) in omnes provincias. APVL. Plat. 1,18 id quod infertur *cibi* ... veluti singillatim exaequatum cunctis partibus -itur. IVST. 14,4,20 Antigonus domitores illos orbis exercitui suo -it. DICT. 1,15 *porcum* in duas partes exsectum *Calchas* orienti occidentique -it. CYPR. GALL. deut. 192 cum ... dominus ... -sos populos dedisset orbi. *subi. res*: VERG. georg. 1,209 *libra* medium luci atque tenebris ... -it orbem (*cf. p. 1595,8*). *metaphorice*: HOR. epod. 11,16 meis inaestuet praecordiis ... bilis, ut haec ingrata ventis -at fomenta (*sc. doloris, i. querimonias*). *in locis*: FIRM. math. 5,1,18 in duabus civitatibus ... eius patrimonium -etur. *locis* (*abl.*): HIER. epist. 59,5,3 divina ... natura et deus sermo in partes secari non potest nec locis -i.

4 ***solidae rei partes vel plures res inter diversos homines distribuere*** (*in ambiguitate* SEN. epist. 88,11 *v. p. 1598,26*. QVINT. inst. 6,3,87 *v. p. 1598,84*. *opponitur verbo* dandi PETR. CHRYS. serm. 162 p. 626^C. *ratio -endi exprimitur abl.: p. 1598,71. 1599,39. instrumentum, quo -itur, acced. ablativo: p. 1598,50. 72. 81. 1599,40*): **a** *c. dativo personae*: *generatim*: ACC. trag. 534 ignis ... mortalibus clam -sus (RHET. Her. 4,6,9 SEN. contr. 10,5,7). SALL. Iug. 91,6 praeda militibus -sa (GELL. 11,18,18 Cato in oratione, quam de praeda militibus -enda scripsit. LIV. 1,4,9 pastoribus ... rapta -ere. 10,46,8 *spolia* sociis ... ad templorum ... ornatum. VVLG. psalm. 67,13 *v. p. 1593,59*). LIV. 1,35,8 loca -sa patribus equitibusque *in circo*. 27,19,7 dona ... regulis ... -sa. 36,20,8 magnam vim frumenti Atheniensibus ... -sit. SEN. nat. 2,5,1 *ex terra* alimenta omnibus animalibus ... -untur. epist. 77,8 quemadmodum reliquiae *cenae* circumstantibus -antur (PETRON. 67,2). SYMM. rel. 3,8 ut animae nascentibus, ita populis fatales genii -untur. *speciatim: arma, instrumenta*: LIV. 9,37,9 dolabrae calonibus -untur. 28,19,9 scalas electis per manipulos viris -unt. 30,11,4 equos arma tela. frg. 22 *arma*. *pecuniam*: CIC. Verr. 1,39 iudicibus. Manil. 37 magistratibus. Att. 1,18,4 *divisor* nummos vobis -ere solebat. har. resp. 28 cuius legati ... -ere ... tuis operis nummos solebant. BELL. Afr. 87,7 Cato ... singulis *HS* c -sit. LIV. 5,16,7 quod ... inde redactum, militibus est -sum (35,1,12 militi). 10,46,15 militibus ex praeda centenos binos asses et alterum tantum centurionibus atque equitibus ... -sit (30,45,3. 33,23,7). CORP. III 6998,8 *al.* *sportulas*: CORP. VI 10234,9 *ibid. passim* (*et dat. non accedente*). IX 1655 aurum et argentum, aes, vestem lentiam (*i. linteam*) ceteraque popu(lo) -sit. *al.* *agros, praedia sim.* (*i. non tam* 'dimetiri', *de qua significatione v. p. 1601, 82, quam* 'assignare, donare'. *cf. vol. I p. 1284,24 et p. 1598,51. 58. 65. 1599,19*): [*dub.*: VARRO ling. 5,40 (*loc. corrupt.*).] CIC. leg. agr. 3,3 adimi Sullanos (-is?) agros vobisque -i (Flacc. 80 *ager* -i plebi Romanae non potest. Phil. 2,101 *agrum Campanum* tu compransoribus tuis et collusoribus -bas. LEX VRSON. 79,40 colonis. NEP. Cim. 2,5. LIV. 1,47,11 regem ... agrum sordidissimo cuique -isse. 2,41,1 dimidium *agri* Latinis, dimidium plebi -urus consul ... erat. 4,11,4 *syn.* assignare. 5,30,8 ut ... septena iugera plebi -rentur. 6,36,11. 34,31,14. 34,32,9). NEP. Timol. 3,2 novis *civibus* ... possessiones -sit. HOR. sat. 2,3,169 Oppidius ... duo praedia .. gnatis divisse duobus fertur. FILASTR. 121,1 quod ... non ... Noe suis filiis ... *orbem terrae* -erit dederit ac definierit et partierit ordine. VVLG. Ios. 13,7 -e terram in possessionem novem tribubus. psalm. 77,54 -sit eis terram in funiculo distributionis.

sibi -ere i. inter se: TERT. apol. 11 forum. FIRM. err. 6,3 membra. VVLG. psalm. 21,19. Ios. 18,5 -ite vobis terram in septem partes. AVG. in psalm. 21 enarr. 2,19 sacramenta sibi haeretici -ere potuerunt, caritatem non -erunt. *vi debilitata coniungitur cum dativo unius personae, ut* 'impertire, dare, donare': HOR. carm. 1,36,6 nulli plura ... -it oscula quam ... Lamiae. PHAEDR. 2,6,15 aquila ... magistrae large -sit dapem. SEN. Med. 5 Titan -ens orbi diem. MART. 3,82,28 nobis (*i. mihi*) -ere moechae pauperis capillare. CARM. epigr. 1506,2 mulsum crustula, municeps, petenti in sextam tibi -entur horam. VVLG. Sirach 44,26 -sit illi partem (ἔδωκεν αὐτῷ). 45,25. Hebr. 7,2 cui et decimas omnium -sit Abraham (ἐμέρισεν). **b** *accedunt praepositiones*: cum: PLAVT. Amph. 1125 boni dimidium ... -ere cum Iove (Aul. 767 dimidiam tecum ... partem -am. POMPON. Atell. 180 medium abdomen ⟨te⟩cum -am). CIC. Sest. 94 *Pisonem* bona creditorum ... cum debitoribus ... -isse. LIV. 4,27,2 -so cum Quinctio ... exercitu. 7,25,12 (CVRT. 5,3,16). 31,14,5 -sae cum eo Aegypti opes. OV. fast. 4,887 non grandia -e mecum praemia ... proxima musta. SEN. contr. 9,3,1 cum alternis (alienis $D^2\tau$ *exc.*; alteris *Bursian*) -amus liberos, quos non -imus cum matribus. SEN. nat. 6,7,5 superiora *loca* cum tot animalibus *mari* erant -enda. epist. 88,11 quid mihi prodest scire agellum in partes -ere, si nescio cum fratre -ere? 95,51 ut ... cum esuriente panem suum -at. VLP. reg. 24,25 heres meus cum Titio hereditatem meam partito -ito. VVLG. Luc. 12,13 ut *frater* -at mecum hereditatem (μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν). *nota*: -ere cum *aliquo i. dare alicui*: IVST. 6,9,5 vectigal publicum ... cum urbano populo -i coeptum (*cf.* APVL. Plat. 2,6 *p. 1608, 36*). *in c. acc.*: PLAVT. Aul. 108 nostrae qui est magister curiae -ere argenti dixit nummos in viros. LIV. 34,46,1 militibus ex praeda -sit in singulos ducenos septuagenos aeris, triplex equiti (45,34,5 ut in equitem quadringeni denarii, peditibus duceni -rentur). TAC. ann. 2,67 Thracia in Rhoemetalcen ... inque liberos Cotyis -itur. GAIVS inst. 3,16 utrum in stirpes -enda sit hereditas...an potius in capita (*passim*; INST. Iust. 3,2,4 ad stirpes *pars codd.*). DICT. 2,19 -sis in singulos, quae (*fem.*) supererant. TRACT. de trin. fid. p. 181,1 *spiritus dei* vult in unumquemque se -i. *inter*: PLAVT. Persa 757 inter participes -am praedam et participabo. Poen. 775 ut ... *aurum* inter se -ant (IVST. 2,14,16). CATO or. frg. 2 numquam ego praedam ... inter ... amicos meos -si (CIC. div. in Caec. 34. LIV. 42,61,5 spolia ... -simus inter vos). SALL. Iug. 16,2 uti ... legati regnum ... inter Iugurtham et Adherbalem -rent (AVG. civ. 18,42 p. 320,21 D. cum regnum ... non pacifice inter se possessuri -issent, sed potius dissipassent bellis). NEP. Thras. 1,5 bona. LIV. 21,17,5 inter consules ... copiae -sae (23,32,1 consules exercitus inter sese -erunt). 23,19,9 frumentum. SEN. nat. 1 pr. 8 hoc (*sc. mundus*) est illud punctum, quod inter tot gentes ferro et igne -itur. QVINT. inst. 3,6,84 debitoris corpus inter creditores -i. CELS. dig. 8,6,61 -sus est fundus inter socios regionibus (VLP. dig. 19,1,13,17). CORP. XII 4393 (*a. 149*) usuras ... inter praesentes ... in perpetuum ⟨divi⟩dátis. XIV 367 (*a. 182*) quod ... natali suo inter praesentes ... usque ad asse(m) -iatur. *per*: OV. fast. 3,672 per populum fumantia *liba* .... solebat -ere. LIV. 25,23,14 vino ... per tribus ... -so. 38,23,10 praedam ... cum cura, ut quam aequissima esset, per milites -sit. 42,63,5 scalas per manipulos -i. SVET. Dom. 9,3 -sis per veteranos agris (SVLP. SEV. chron. 1,23,7 -so per tribus captivo solo). SPART. Hadr. 7,3 ternis ... per singulos aureis ... -sis. PS. AMBR. serm. 24,3 p. 652^C reliquam *partem* per caecos claudos ... -ere debetis. *accedit dativus*: VVLG. I par. 16,3 -sit universis per singulos ... tortam panis *eqs.* Ezech. 47,21 -etis terram ... vobis per tribus Israel. **c** *persona adverbio exprimitur*: CATO inc. libr. frg. 6 praeda ... viritim -sa (VARRO rust. 1,10,2 bina iugera a Romulo primum -sa viritim, quae heredem sequerentur. *ibid.* in agris -sis viritim publice. LIV. 1,46,1. 5,24,4 FRONTO p. 125,13 N.). CIC. Att. 4,19,1 de nummis ... tributim -sis. SVET. Vit. 10,3 plurimum meri...hausit passimque -sit (CORP. V 7904 vínum passim divísit). **d** *subaudiuntur personae, inter quas res -itur*: CATO agr. 136 (*anteced. ea, quae p. 1599,39 sqq. descripta sunt*) hordeum quinta *parti* modio, fabam quinta modio -at (*sc. paterfamilias cum redemptore agri poliendi*). VARRO frg. Plin. nat. 14,96 *Lucullus* milia cadum congiarium -sit amplius centum (TERT. apol. 35,7 congiario -undo). CIC. epist. 13,8,2 *bona* (NEP. Dion 7,2). SALL. Iug. 20,1 -so regno. VERG. Aen. 1,197 vina ... -it. LIV. 24,44,1 provinciae atque exercitus -si (SIL. 7,515 -itur miles). SEN. contr. 9,5,1 *mater* puerperia -sit (*sibi, patri, avo*). SEN. dial. 6,20,2 ubi res communes fortuna male -sit. epist. 74,7 quorum (*sc. rerum a fortuna donatarum*) ... alia infida societate -sa *sunt*. COLVM. 8,4,3 esca ... bis -enda est *gallinis*. LVCAN. 1,109 -itur ferro regnum *inter Caesarem et Pompeium* (*cf. supra l. 50*). 5,495 non ex aequo -simus orbem *inter nos*. PLIN. nat. 12,54 tus ... per vices annorum -i (*opp.* promiscuum ... esse). QVINT. inst. 6,3,87 *Cascellius* consultatori dicenti 'navem -ere

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

volo (*cum socio vel sim.*)' 'perdes' inquit. TAC. ann. 13, 13 -ere filium quae cuncta ex ipsa (*Agrippina*) haberet. FLOR. epit. 3, 17, 6 (*dictum Drusi*) nihil se ad largitionem ulli reliquisse nisi siquis aut caenum -ere vellet aut caelum. COD. Theod. 1, 5, 5 (*a. 355*) annonarias species (*syn. erogare*). *speciatim: pecuniam, nummos sim.*: PLAVT. Aul. 180 magister, quem -ere argentum oportuit (*cf. p. 1598, 33*). CIC. epist. 7, 12, 2 communi -endo (*v. vol. III p. 1978, 26 sqq., ubi add.* APVL. met. 9, 27). Att. 13, 45, 3 *nummos* (*passim; nota* CARM. epigr. 38 communem nummum -endum censio est). LEX de Gall. cisalp. (Corp. I² 592) 2, 55 de familia erciscunda deividunda. SALL. Iug. 12, 1 -i thesauros. SEN. dial. 10, 3, 1 nemo invenitur, qui pecuniam suam -ere velit: vitam unusquisque quam multis distribuit. MART. 3, 7, 3 *centum quadrantes* -bat balneator *clientibus*. QVINT. inst. 4, 2, 73 pater qui -sit patrimonium (*sc. inter filios*). *dub.*: QVINT. decl. 267 p. 90, 13 ad arma habui ante -sam pecuniam? *praedam*: PLAVT. Rud. 1011 quin tu potius praedam -e (*sc. mecum.* LIV. 5, 28, 3). TAC. ann. 13, 56 imbellis aetas in praedam -sa est (FLOR. epit. 4, 12, 25 equos pecora ... ipsosque ⟨in⟩ praedam -sit et vendidit). VVLG. Is. 33, 23 -entur spolia praedarum multarum (53, 12). *agros sim.* (*cf. p. 1597, 75. 1601, 81*): LEX agr. (Corp. I² 585) 6 ⟨quei ager...⟩ exceptum cavitumque est nei -retur (CIC. leg. agr. 3, 15 Campanum agrum -is. LVCR. 5, 1110 reges ... pecus atque agros -sere atque dedere pro facie cuiusque. LIV. 31, 4, 2 agro ... metiendo -endoque. 40, 38, 7 agro -endo dandoque). CIC. Phil. 5, 7 omnem Italiam ... L. Antonio -endam dedit. 8, 9 urbem ... -urum se confirmat (13, 19. 14, 10. *dub.* 5, 6). epist. 13, 8, 2 praedia. LVCR. 5, 1441 -sa colebatur discretaque tellus. DIRAE 2 -sas ... sedes et rura (MANIL. 1, 456 haec ... -sas ... sedes signa tenent [*cf.* 1, 602 *circuli* servantes ... -sos ... semel fines]. TAC. Germ. 28 sedes promiscas ... et nulla regnorum potentia -sas). LIV. 4, 56, 6 Romanos sua (*Volscorum et Aequorum*) -sa habere. TAC. ann. 13, 18 quod domos villas ... quasi praedam -issent *inter se*. ITALA psalm. 59, 8 (Aug. in psalm. 59, 8 p. 718 *al.*) -am Sichimam (διαμεριῶ, VVLG. partibor). e *subauditur obiectum*: PLAVT. Stich. 697 pacto ego hoc tecum -o. SEN. dial. 6, 16, 6 ex aequo cum potentiore -ere. PETRON. 11, 4 sic -ere cum fratre nolito (QVINT. inst. 7, 1, 45 qui -ere nolit cum fratre). QVINT. decl. 261 p. 70, 22 cum is, qui creverit hereditatem ... sit ... -urus cum his, qui *eqs.* VVLG. Tob. 1, 19 -bat ... unicuique, prout poterat, de facultatibus suis (I Cor. 7, 17). f *subaudiuntur et personae, quibus res -untur, et obiectum*: CATO agr. 136 parti octava corbi -at (*sc. frumentum cum redemptore agri poliendi*). *ibid.* septima ... sexta (*sc. parte*); si granum modio -et, parti quinta. in Venafro agro optimo (*sic corrig.?*, ager optimus *trad.*) nona parti corbi -at (*sequ. ea, quae p. 1598, 70 sqq. descripta sunt*). CIC. Planc. 45 Plancium ... sequestrem fuisse, pronuntiasse -isse (*nummos inter cives*). OV. met. 13, 102 -ite (*arma inter eos*). LIV. 44, 45, 13 in -endo plus offensionum quam gratiae erat. SEN. contr. 9, 3, 3. 9, 5, 4 tres habes filios; -amus. contr. exc. 6, 3. 4 scisti -ere (*potionem inter te et uxorem*). QVINT. decl. 321 p. 257, 24 -erunt (*rem communem inter se*). p. 265, 20. PLIN. epist. 8, 16, 2 *servi testantes* -unt donant relinquunt. paneg. 25, 3. CORP. XI 4391 ut die natalis sui ... ex usuris ... epulantes ... -r(ent). g *transit nonnullis locis ad sensum divendendi, distrahendi* (*cum fere sit 'dilargiri'; opponitur 'venditioni'*: CIC. epist. 13, 8, 2 LIV. 25, 14, 12. 37, 5, 3. 38, 23, 10 FLOR. epit. 4, 12, 25): CIC. Verr. 3, 46 alia *mancipia* -sit *auctione*. LIV. 1, 53, 3 cum -endā (dividenta *M*, divendenda, divendita *edd.*) praedā quadraginta talenta argenti refecisset (SVET. Nero 26, 1 ad licitationem -endae praedae). 4, 16, 2 frumentum ... assibus in modios aestimatum plebi -sit (PLIN. nat. 18, 15 datavit *in re simili. cf.* LIV. 31, 4, 6 frumenti ... vim ingentem ... quaternis aeris populo ... -erunt. 31, 50, 1). SVET. Iul. 54, 2 ut ... *aurum* ternis ... milibus nummum in libras promercale per Italiam provinciasque -ret (*L*, divenderet *rell.*). *in metaphora sic videtur adhibitum*: ANTH. 445, 3 pro quo, si pretium dari liceret, nostros -rem libenter annos.

B *de statu:* ***active*** *de statu rei separantis, fere i. q. inter partes rei vel inter plures res* ***medium interesse,*** *ut inter se non contingant* (-entem esse ORIG. in Matth. 14, 15. *v. p. 1601, 41*). ***passive*** *et* ***refl.*** *de statu rerum separatarum, i. q.* ***partes distantes habere, distare; constare ex partibus*** (-i, -sum esse; -sum manere *v. p. 1611, 13*; se -ere *v. p. 1600, 38. 48. 51. 53. 1601, 36*).

1 *obi. res:* **a** *res in partes:* α *act. et pass.* (*indicata re dividente*): CIC. Verr. 5, 119 *urbis partes* una via lata ... multisque transversis -sae. MANIL. 1, 332 Serpentem magnis Ophiuchus ... signis -it (1, 610 colurus Serpentis caudam ... et -it Arctos. HYG. astr. 1 praef. p. 20, 10 quemadmodum ab his *circulis* -rentur *corpora siderum*). SEN. epist. 55, 6 platanona medius rivus ... -it. STAT. silv. 1, 3, 25 nec te (*villam*) amnis -it. PLIN. epist. 5, 6, 34 viae ... intercedentibus buxis -untur. CYPR. GALL. deut. 154 tellus ... -sa ponto (161 -sa rimis). *speciatim: i. q. partes rei distinguere, ornare, colorare* (*cf. p. 1595, 3*): VERG. Aen. 10, 134 qualis gemma micat, fulvum quae -it aurum (*i. emicat ex auro includente*). *saepissime in geographia*: CIC. epist. 2, 10, 2 *mons* -sus aquarum divertiis. CAES. Gall. 3, 1, 6 cum *vicus* hic in duas partes flumine -retur. HIRT. Gall. 8, 40, 2 flumen ... vallem -bat. BELL. Hisp. 7, 3 *loca* planitie -untur, Salso flumine. 28, 4 ut superius demonstravimus, loca ... interim nulla (-am *al.*) planitia (-ae, -em *al.*) -i (-it *al.*) (intermissa planitie -i? *de constructione cf.* 31, 4). LIV. 1, 43, 13 quadrifariam ... urbe -sa regionibus collibusque. 23, 17, 10 *urbs* -itur amni. 24, 6, 7 Himera amnis, qui ferme -it ⟨insulam⟩. 27, 8, 17 insulam -sam ... Romani Punicique imperii finibus. 36, 15, 6 Apennini dorso Italia -itur. 44, 46, 7 *arx* -sa est intermurali amni. CVRT. 8, 9, 11 amnibus ... regio -itur. MELA 1, 4 *terra mari* in duo latera ... ab oriente -sa ad occasum. 1, 8 hoc mari et duobus ... amnibus ... in tres partes universa *terra* -itur. 2, 74 Gallia Lemanno lacu et Cebennicis montibus in duo latera -sa. SEN. nat. 4, 2, 7 *Nilus* petra -itur (AVSON. Mos. 38 exclusum si -at insula flumen). PLIN. nat. 3, 59 colonia Minturnae Liri amne -sa. AVIEN. orb. terr. 1100 Arabas ... sinus iste fluento -it. 1160 *Eufrates* -it inserto mediam Babylona fluento. β -sum esse, -i, se -ere (*re dividente plerumque non indicata*). *i. q. partes distantes habere, constare ex partibus* (*active v. infra l. 40*): VARRO rust. 13, 4 duo stercilina aut unum bifariam -sum. SEN. nat. 2, 9, 4 *aer* nusquam -sus est *intervallis*. 2, 11, 1 cum *aer* sic (*i. in has partes*) -sus sit. COLVM. 12, 44, 7 opercula ... sic formari, ut media -sa sint. PLIN. nat. 2, 42 *facie lunae* aequa portione -sa. 9, 103 *concharum genera* distinctione virgulata, crinita, crispa, canaliculatim, pectinatim -sa. 17, 166 compluviata *vinea* -itur in quaternas partes totidem iugis. *speciatim: in geographia* (*accedit semper* in *c. acc.*): VARRO frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 in haec duo (*terram et caelum*) -sus mundus. ling. 5, 31 ut omnis natura in caelum et terram -sa est, sic caeli regionibus terra in Asiam et Europam (PLIN. nat. 3, 3 terrarum orbis ... in tres -itur partes, Europam Asiam Africam). 5, 55 ager Romanus primum -sus in partis tres (CAES. Gall. 1, 1, 1 Gallia est omnis -sa in partes tres). CAES. Gall. 1, 12, 4 civitas Helvetia in quattuor pagos -sa est. BELL. Alex. 1, 5 cum in duas partes esset urbs -sa. PLIN. nat. 2, 117 orbe ... in regna hoc est in membra -so. 3, 18 universa provincia -itur in conventus septem. 3, 66 *urbs* -itur in regiones *tot*. 5, 26 sinus -itur in geminos. 12, 64 Thomna abest a Gaza *tot passibus* ..., quod -itur in mansiones camelorum *tot*. *de partibus corporis, item de arborum, herbarum partibus sim.*: CELS. 4, 1, 4 *pulmo* in duas fibras ungulae bubulae modo -itur (*ibid.* 5 iecur). 5, 28, 12ᴬ *fistulae* in plures sinus -untur. 8, 1, 6 foramina ... in bina itinera -untur (*opp.* simplicia sunt). COLVM. 4, 24, 10 qua se -it vitis. 6, 15, 2 discrimen ..., quo -sa est bovis ungula (VVLG. lev. 11, 3 omne quod habet -sam ungulam. *nota*: VVLG. lev. 11, 4 [*cf. sqq. et* deut. 14, 7, 8] quidquid *animal* non -it *ungulam* [*i. -sam habet*]). PLIN. nat. 10, 176 quorum *animalium* in digitos pedum fissura -sa est. 11, 136 cervis ... *aures* scissae ac velut -sae. 16, 90 *folia* -sa platano *sunt* (23, 21 folia ... -untur). 18, 51 radices non in multa -untur. 20, 260 *ferula* ab uno caule -itur in cacumine. ITALA act. 2, 3 (codd. g p Cypr. testim. 3, 101) linguae -sae quasi ignis (διαμεριζόμεναι, VVLG. dispertitae). *nota: per diversa loca*: APVL. Plat. 2, 7 per has tres animae partes quartam virtutem, iustitiam, aequaliter -entem (-es *codd.*) se [scientiamque] causam esse dicit, ut *eqs.* CHALC. comm. 33 *superficiei* duplum *est* cubus, corpus per longum latum profundumque -sum. 224 naturalis ... *animae* species per omne se -it corpus, sensus vero tactus quidem per omne corpus, visus autem et auditus ... in ceteris membris. ISID. orig. 16, 27, 4 virgulae duae ex uno angulo a laeva in dexteram se -entes significant dragmam (<). *in diversas personas*: TAC. hist. 3, 42 Italia inter Vespasianum ac Vitellium Apenninis iugis -batur. PLIN. nat. 3, 13 regio in duas -sa partes totidemque gentes. 4, 105 Gallia ... in tria populorum genera -itur. VVLG. Ios. 13, 3 *Chanaan* in quinque regulos ... -itur.

b *plures res inter se*: CIC. nat. deor. 2, 66 ut essent ... tria regna -sa. LIV. 34, 9, 1 duo oppida ... muro -sa. MANIL. 1, 306 *Vrsas* -it et cingit ... Anguis (SEN. Thy. 869 medias -it Vrsas fluminis instar ... Anguis. AVIEN. Arat. 445 diducta pedes *Cephei* tantum mensura ... -it ... quantum *eqs.*). MANIL. 1, 707 (*versum del. Bentley*) inter -sas (-sis *al.*) aequalibus (aequabilis *Scaliger*) est via partes. 2, 278 astra quae -sa manent ternis distantia signis (2, 287 *signa* -sa quaternis partibus). VITR. 8, 6, 1 tres fistulae aequaliter -sae (10, 9, 2 denticuli). 8, 6, 2 *receptacula* -sa. 10, 4, 1 *tabulae* -unt aequalia in tympano spatia. SEN. Phaedr. 529 nullus ... -sit agros ... populis lapis. COLVM. 4, 18, 1 per paria intervalla iugeribus -sis. PALLAD. 1, 19, 2 -sas cellas ... grano cuique tribuemus. *speciatim: in geographia*: ENN. ann. 302 Europam Libyamque rapax ubi -it unda. GALL. carm. frg. Vib. Seq. geogr. p. 148, 26 *Hypanis* uno tellures -it amne duas. LIV. 36, 43, 1 Cyclades fretis ... -sas. VITR. 6, 1, 5 terrae librationem, qua -itur pars superior et inferior mundi. VAL. MAX. 3, 2, 23 spatium quo scopulus et insula -bantur. 9 ext. 1 tam parvo spatio Italiam Siciliamque inter se -sas. SEN. Thy. 113 Isthmos ... vicina gracili -ens terra vada. CVRT. 3, 1, 14 *Asia* nisi tenue discrimen obiceret, quae nunc -it maria, committeret. MELA 1, 96 mare ... -ens *terras*. 2, 26 -sas spatio pelagoque terras ... pontibus iungere. PRISC. periheg. 98 *Hadria* -it ... geminas diversis partibus oras (*cf.* 540. 610). *in metaphora*: CIC. Verr. 6, 169 perangusto fretu -sa servitutis ac libertatis iura. QVINT. inst. 9, 1, 3 quaedam *species figurarum et troporum* perquam tenui limite -untur. *de partibus corporum*: PAVL. FEST. p. 33 *bisaetae* a cervice saetae bifariam

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-untur. p. 72 *dissulcus porcus* in cervice saetas -it (*i. divisas habet v. p. 1600, 40*). MANIL. 4, 703 ut . . . *tutela* in proprium -sis artibus extet. PLIN. nat. 11, 256 *aliae aves sunt* -sis digitis. HIER. tract. in psalm. 91 p. 122, 16 vide in ipso puncto corpusculi *culicis* omnia esse membra -sa. *nota*: APVL. Plat. 1, 16 *venae* ex illo loco -sae per membra.

c *rem a re*: CIC. Arat. 311 quantum est -sus Cancer spatio a Capricorno. LVCR. 3, 264 nil ut secernier unum *primordium* possit nec spatio fieri -sa potestas. HIRT. Gall. 8, 14, 4 cum palude impedita a castris castra -i videret. BELL. Alex. 73, 3 cum spatio non amplius passuum mille intermissa vallis castra hostium -ret ab opere incepto Caesaris castrorum. LIV. 25, 11, 9 *arx* ab urbe muro tantum ac fossa -sa. MANIL. 1, 352 succedit iniquo -sum (-sus *codd.*) spatio . . . Deltoton. 1, 595 per binas vertex a vertice partes -sus (*lectio dubia*). 2, 214 *signa* aut vicina loco, -sa aut partibus aequis. 2, 397 *astra alterius hemisphaerae* toto -sa manent . . . caelo. 3, 605 *forma* spatio -sa sub aequo. SEN. Herc. O. 1121 quod -it aethera a terris spatium. PLIN. epist. 6, 20, 4 in area domus, quae mare a tectis modico spatio -bat. HYG. astr. 3, 3 p. 82, 10 huius umeros et pectus a reliquo corpore -it circulus *eqs. sim. passim.* *in geographia*: CIC. Att. 5, 20, 3 *Amanus* Syriam a Cilicia in aquarum divertio -it. LVCR. 1, 720 angusto . . . fretu . . . mare -it undis Italiae terrarum oras a finibus *Siciliae*. CAES. Gall. 1, 2, 3 *Rhodanus* provinciam nostram ab Helvetiis -it (1, 8, 1. 5, 11, 8 civ. 3, 36, 3). SALL. Iug. 19, 3 Catabathmon qui locus Aegyptum ab Africa -it. VERG. Aen. 3, 383 Italiam . . . longa procul longis via -it invia terris *abs te*. LIV. 22, 15, 4 *Casilinum* Falernum a Campano agro -it. 32, 18, 5 *Anticyra ex adverso* Peloponnesum exiguo maris spatio -sam . . . habebat. 33, 17, 6. 8. 38, 16, 5. MANIL. 4, 789 tenui -sa profundo *ab Italia* ora. VELL. 1, 2, 4. CVRT. 7, 8, 30 Bactra nisi -at Tanais *a nobis*, contingimus. LVCAN. 8, 290 -it Euphrates ingentem gurgite mundum *a nobis*. PLIN. nat. 4, 49 Hellespontus septem . . . stadiis Europam ab Asia -ens. TAC. ann. 2, 43 provinciae, quae mari -untur *sc. ab Italia*. VLP. dig. 50, 16, 99 *Sicilia* modico freto Italia -itur. NEMES. cyn. 225 -sa (*i. remota*) Britannia (AVSON. 209, 9 -sae . . . urbi). CLAVD. 18, 197 quidquid se Tigris ab Haemo -it.

in metaphora: VAL. MAX. 3, 7, 11 magno spatio -sus est a senatu ad poetam Accium transitus.

d *inter res*: ITALA gen. 1, 6 (Faustin. trin. 41 Aug. gen ad litt. 2, 1 p. 32, 8. *sim.*: RVFIN. Orig. in gen. 1, 2) fiat firmamentum . . . et sit -ens inter aquam et aquam (ἔστω διαχωρίζων, VVLG. -at aquas ab aquis. AVG. gen. ad litt. 2, 6 p. 39, 21. gen. c. Manich. 1, 11, 17 sit divisio. *cf.* AVG. gen. ad litt. 2, 4 p. 37, 13). ITALA exod. 26, 33 (Aug. quaest. in hept. 2, 112) -et vobis velamen inter medium sanctum et inter medium sanctum sanctorum (VVLG. sanctuarii sanctuaria -entur). VVLG. Ezech. 42, 20 murum . . . -entem inter sanctuarium et vulgi locum. AVG. civ. 16, 24 p. 164, 28 D. quod (*flumen*) -it inter Aegyptum et Palaestinam. PS. SOL. add. p. 222, 18 Astrixum *mons*, qui -it inter vivam terram et harenas iacentes (ISID. orig. 14, 5, 11 discernit). DRAC. laud. dei 3, 69 profundum -it inter aquas et . . . incendia.

2 *obi.* ***homines***: a *homines inter se, hominem et rem*: SEN. Oed. 1015 nefandos -at vastum mare dirimatque tellus abdita (epist. 71, 1). nat. 4 pr. 20 -imur mari. LVCAN. 5, 485 non . . . Libye nos -it aestu. SERV. ecl. 6, 22 *Pyramum et Thisben* vicinos paries -bat. CLAVD. 5, 303 dum nos longissima tellus -at. *copias*: CVRT. 10, 9, 15 intervallum . . ., quod aciem utramque -ret. VEG. mil. 3, 5 si -sae sunt copiae *inter se*. *in geographia*: PRISC. perieg. 410 hic (*Alpheus*) . . . Eleos et -it ille (*Eurotas*) Laconas. *in metaphora*: VVLG. I reg. 20, 3 uno . . . gradu ego morsque -imur. b *hominem ab homine, a re*: CATVLL. 64, 179 gurgite lato discernens ponti . . . -it aequor (*sc. me a montibus Idaeis*). VERG. Aen. 12, 45 *parentem* patria Ardea longe -it *abs te*. PROP. 1, 12, 3 tam multa illa meo -sa est milia lecto, quantum Hypanis . . . dissidet Eridano. 1, 12, 10 an quae . . . -it herba *me abs te*? OV. Pont. 1, 5, 73 -imur caelo *a Roma*. 1, 9, 48 a . . . tuis toto -or orbe rogis (LVCAN. 8, 391 toto -sus ut [in *P*, ab COMMENT.] orbe a terra moriare tua. *cf. l. 76*). VELL. 2, 110, 2 ⟨legiones⟩ . . . aequali -sae intervallo ab hoste. SEN. benef. 4, 19, 2 hunc . . . -sum . . . a contactu et a conspectu mortalium. STAT. Theb. 3, 108 *Maeon* multum -sus Averno. MART. 11, 23, 11 sic -sa recumbes, ut non tangantur pallia nostra tuis. TAC. hist. 1, 9 *legiones Britannicae* procul et Oceano -sae erant. ann. 6, 39 Tiberius non mari . . . -sus *ab urbe*. HIER. epist. 60, 19, 2 Nepotianus noster . . . per tanta terrarum spatia -sos (-sus *G D*) utraque complectitur manu. *in geographia*: CAES. Gall. 1, 1, 2 Gallos ab Aquitanis Garumna flumen . . . -it. 1, 33, 4. 7, 5, 4. SALL. Iug. 18, 9 *Libyes* freto -si ab Hispania (LIV. 29, 17, 12 fretum . . . quo ab Sicilia -imur). VERG. ecl. 1, 66 toto -sos orbe Britannos (*cf.* PHILARG.). HOR. carm. 2, 11, 3 Scythes . . . Hadria -sus obiecto. VAL. FL. 6, 221 *Rhyndaco* tot . . . montibus inter (*adv.*; *cf. Il. Α 156*) -so totidemque fretis.

C *de divisione, quae non actione fit, sed* **mente**, *cogitatione, ratiocinatione*:

1 *res inanimatas*: **a** *agros (v. vol. I p. 1284, 24), fundum sim. dimetiri (cf. p. 1597, 75. 1599, 19. opp. assignationi*: SIC. FLACC. grom. p. 118, 11 Th. p. 125, 9. -ere (et) assignare: FRONTIN. grom. p. 1, 3 Th. 1, 6. 15 *al.*): VARRO rust. 1, 2, 10 viginti virum qui fuit ad agros -endos Campanos (CORP. XIV 2264 [*aut post bellum Philippense, aut post Actiacum*]. FRONTIN. grom. p. 1, 15 Th. ager per strigas et per scamna -sus et assignatus est. p. 11, 13 decimanus . . . -bat agrum dextra et sinistra, cardo citra et ultra. p. 11, 16 cum . . . ager eo fine [*decumano*] in duas -atur partes. LABEO dig. 32, 30, 4 *fundum* finibus. 33, 2, 31 certis regionibus *al.* ISID. orig. 15, 13, 15 [= GROM. p. 369, 27 L.] *agros* in pertica -sos). CIC. div. 1, 31 cum . . . *Attus Navius* in quattuor partes vineam -isset (*auspicans*). LIV. 5, 55, 5 ut . . . forma urbis sit occupatae magis quam -sae similis. VITR. 1, 4, 12 *Hostilius* areas -sit. 1, 7, 1 -sis angiportis et plateis constitutis. SVET. Aug. 30, 1 spatium urbis in regiones vicosque -sit. **b** *orbem, terras (cf. p. 1600, 22 sqq.)*: VARRO rust. 1, 2, 3 cum orbis terrae -sus sit in duas partes ab Eratosthene (FRONTIN. grom. p. 11, 1 Th. aruspices orbem terrarum in duas partes -erunt. p. 28, 2 altera linea ad septentrionem a meridiano -erunt terram. APVL. mund. 4 plerosque . . . auctores terrarum orbem ita -isse, partem eius insulas esse, partem vero continentem vocare [-i *vulg.*]. HYG. astr. 1, 8 p. 27, 11 quaecumque regio est, quae inter arcticum et aestivum finem collocata est, ea -itur trifariam [trifarie *pars codd.*; *cf.* 2, 19 p. 59, 22 orbem terrarum superiores trifariam -erunt]). PLIN. nat. 4, 51 Graeci . . . Ionium -unt in Siculum et Creticum. 6, 196 quidam longitudinem *Aethiopiae* ita -erunt. *absol.*: PLIN. nat. 5, 67 qui subtilius -unt. **c** *in geometria*: CIC. fat. 15 in sphaera maximi orbes medii inter se -untur (16). VITR. 1, 6, 13 reliquae partes dextra tres ac sinistra tres -endae sunt aequaliter (*cf.* 1, 6, 7). 3, 3, 7 frons loci . . . -atur in partes *tot*. 3, 3, 10 altitudo -atur in *tot partes*. 3, 5, 6 qui locus -it *tot* et *tot partes*. 9 pr. 5 uti -antur duo trigona. 9, 7, 3 ut aequa duo hemicyclia sint -sa. 9, 7, 7. 10, 6, 1 in capitibus *tigni* circino -entur circumitiones eorum tetrantibus et octantibus in partes octo. 10, 11, 4 -atur medium lineae descripta⟨e⟩ (*al.* -atur medium *scutulae* linea[e] descripta), et cum -sum erit *eqs.* SEN. nat. 1, 9, 10 coronam si -seris, arcus erit. HIER. epist. 64, 13 pilleolum, quale . . . conspicimus, quasi sphaera media sit -sa. BOETH. mus. 1, 6 p. 193, 17 linea . . . quae continua est, in infinita semper partitione -itur. PS. BOETH. geom. p. 375, 10 quae *linea* in duas partes aequas circulum -it. p. 381, 15 si duae rectae lineae sese -ant. p. 385, 22 si recta linea per aequalia -atur (*sic passim*; *syn.* seco). *absol.*: QVINT. inst. 1, 10, 49 de ratione -endi, de sectione in infinitum. **d** *in astronomia sim*: VARRO ling. 9, 24 caelum (in caelo *codd.*) ut ab aequinoctiali circulo ad solstitialem et hinc ad septemtrionalem -sum, sic contra [a] paribus partibus idem a bruma versum contraria parte (CIC. div. 2, 42 caelum in sedecim partes -erunt Etrusci [*cf.* PLIN. nat. 2, 143]. 2, 92 qui *orbes* caelum quasi medium -unt. MANIL. 1, 608 *coluri signantes* caelum . . . per astra *zodiaci* quattuor in partes -sum mensibus aequis. SEN. nat. 5, 16, 3 quidam . . . quattuor . . . caeli partes in ternas -unt. 5, 17, 2 caelum . . . -itur in circulos quinque). CIC. Arat. 268 hunc octo in partes -sum noscere circum (HYG. astr. 1 praef. p. 20, 14 *ibid.* p. 20, 1 ut non aequis partibus -rentur *circuli sphaerae*. *sim. passim*). MANIL. 1, 640 *orbem* medium . . . secantem caelum et -so signantem culmine mundum. 2, 298 -sum ⟨ut⟩ signis mundum putet esse quaternis. 2, 674 in partes -si[t] quattuor orbis (GERM. 526 frg. 5, 6). 3, 322 bene -so (*i. dimidiato*) . . . orbe. 3, 405 has inter *partes* quasque accipiet Nemeaeus in horas, quod discrimen erit, per tres id -e partes. GERM. 572 orbis perfecti -sus . . . arcus. FIRM. math. 2, 6, 2 hac sunt arietis partes ratione -sae (*sic passim*).

2 *homines inter se, multitudinem hominum in partes sim.*: VARRO frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 in tres partes -sa copia, in populos duodecim. CIC. rep. 2, 39 reliquum populum distribuit in quinque classes senioresque a iunioribus -sit. LIV. 1, 13, 6 cum populum in curias triginta -ret (PAVL. FEST. p. 54 populus Romanus per centenas turmas -sus erat. FLOR. epit. 1, 1, 15 iuventus -sa per tribus. AMPEL. 49, 1 populus in tres tribus -batur. 49, 2 *Servius populum* in tribus, classes, centurias -sit). 9, 46, 11 humilibus per omnes tribus -sis. VAL. MAX. 1, 1, 17 nomen . . . Potitium in XII familias -sum. PLIN. nat. 3, 28 Asturum . . . populi -si in Augustanos et Transmontanos. QVINT. decl. 365 p. 398, 9 turbam . . . quae universa noceret, -endo extinguis. p. 398, 11 vis ego illos iungam, qui se ipsi -unt. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 31 a HS $\overline{LX}$ ad $\overline{C}$ usque trifariam coetus gladiator(um) -sus sit. POMP. gramm. V 158, 10 hominem numquid potes -ere? e contrario plebem -is; possum ergo dicere 'stultissimus est plebis' (*cf. p. 1612, 39*).

II ***de divisione rerum incorporalium***: A *de divisione, quae fit* ***actione*** *separandi*: 1 ***tempus*** (*aliter p. 1606, 12*): **a** *tempus in partes*: VARRO ling. 6, 3 *tempus* -sum in partes aliquot, maxime ab solis et lunae cursu (MANIL. 3, 511 *tempora* -sa . . . proprios ducuntur in annos et menses *eqs.*). rust. 2, 4, 14 natura -sus *scrofarum* annus bifariam, quod bis parit in anno (OV. met. 5, 565 Iuppiter ex aequo volventem -it annum. PLIN. nat. 2, 44 in duodecim mensium spatia oportere -i annum). rust. 3, 2, 15 diem meridie -ere (SEN. Tro. 197 *Achillis umbra* alta nocte -sit diem [*fort. praestat* diem *intellegere* '*lucem diurnam*' *et locum referre ad I A 1 b α, cf. Hoffa, Herm. 49 (1914) 472*]. PORPH. Hor. carm. 2, 7, 7 'fregi . . . diem' videtur pro ⟨eo⟩ quod est '-si' dixisse). GERM. 78 luna . . . mensem . . . pleno -it orbe. SIL. 7, 155 mediam ⟨in⟩somni cum bucina noctem -ret. **b** *tempora inter se (tempus a tempore, inter tempora)*: GERM. 498 *Phoebus* -it aequali

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

spatio noctemque diemque (ITALA gen. 1, 14 [Ps. Cypr. pasch. 5 *al.*] *ut sol et luna* -ant inter diem et noctem [διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός, VVLG. diem ac noctem. AVG. loc. hept. 1, 1 p. 507 inter medium diei et inter medium noctis]). VELL. 1, 16, 3 una neque multorum annorum spatio -sa aetas ... illustravit tragoediam. SEN. dial. 6, 18, 2 solem cursu ... annuo aestates hiemesque aequalius[que] -entem. LVCAN. 2, 689 ne bucina -at horas (PLIN. nat. 7, 215 Scipio Nasica ... primus aqua -sit horas aeque noctium ac dierum. SCHOL. Stat. Theb. 5, 86 ut senae horae eo tempore -rentur a sole [*i. dies in duas partes senum horarum*]). LVCAN. 10, 201 sol tempora -it aevi (PRVD. cath. 5, 2 dux bone luminis, qui certis vicibus tempora -is). FRONTIN. strat. 1, 5, 17 bucinatore, qui vigilias ... -ret. TAC. Agr. 9 tempora curarum remissionumque -sa (*cf.* CIC. Mur. 74). **c** *tempus inter personas, cum personis*: LVCR. 1, 1066 *illos* alternis nobiscum tempora caeli -ere. LIV. 22, 27, 9 nec se tempora a[p]ut dies imperii cum eo, exercitum -urum. SEN. benef. 3, 16, 3 nisi singulis *adultera* -sit horas. epist. 24, 20 hunc ipsum, quem agimus, diem cum morte -imus. 65, 1 hesternum diem -si cum mala valetudine. 117, 32 vitam nobiscum -it somnus. PLIN. epist. 4, 9, 9 ita -erat tempora reus inter me et eum, qui *eqs.* *adde*: FIRM. math. 3, 4, 19 cum *Mars* ... -sa sibi temporum spatia possederit. 5, 3, 27 dominus temporum ... sibi ceterisque stellis -ens tempora. **d** *tempus inter actiones*: VARRO rust. 2 pr. 1 annum ita -erunt, ut nonis ... diebus ... usurparent, reliquis ... ut ... colerent. SEN. dial. 8, 2, 2 annis inter officia -sis. 9, 17, 7 quidam nullum non diem inter otium et curas -bant. benef. 7, 31, 3 nat. 7, 25, 4. epist. 47, 7 *minister* tota nocte pervigilat, quam inter ebrietatem domini ac libidinem -it. 83, 3 hodiernus dies solidus est; nemo ex illo quicquam mihi eripuit; totus inter stratum lectionemque -sus est. PANEG. 11 (3), 4, 7 ita illi[s] anni spatia -sa sunt, ut aut barbaros domitet aut civibus iura restituat. AMM. 16, 5, 4 ut noctes ad officia -ret tripertita, quietis et publicae rei et Musarum. *nota: homines -ere i. aetates hominum*: AVSON. 390, 16 nec tantum nostris spatium interponitur annis, quanta solent alios *patres et natos* tempora -ere.

2 ***animum, mentem*** *sim.*: **a** *singulorum hominum intentionem, curam sim.*: SIL. 5, 102 -sus quisque timore (-i *codd.*) nunc superos ... nunc deinde precari Flaminium. STAT. Theb. 5, 293 multa metu reputans et vix confisa Lyaeo -or ipsa gradu nitente, sed anxia retro pectora. QVINT. inst. 1, 1, 34 *legenti* -enda intentio animi, ut aliud voce, aliud oculis agatur. AMBR. Abr. 2, 8, 60 mentem. HIER. in Ezech. 10 pr. sensum lectoris. VVLG. I Cor. 7, 33 qui ... cum uxore est, sollicitus est ... et -sus est (μεμέρισται. HIER. adv. Iovin. 1, 13 p. 230^{C} -sus est, in multas scilicet sollicitudinum partes miseriarumque distractus). CLAVD. 21, 300 -is ingentes curas teque omnibus unum obicis (*aliter* VICTORIN. Macc. 272 anxia secum -it et curas, et spes et sic timor una luctantur [HIL. Macc. 277 ducit heu curas]). *exprimitur, quo intendatur animus*: CATVLL. 62, 15 nos alio mentes, alio -simus aures (STAT. Ach. 1, 200 Thetis ... huc illuc -sā mente volutat). VERG. Aen. 4, 285 (= 8, 20) animum nunc huc celerem, nunc -it illuc. VITA Cypr. 19 inter gaudium ... et dolorem ... in partes -sus animus (FIRM. math. 6, 34, 6 ut ... animus per diversa genera sollicitudinum -atur). AMM. 23, 1, 2 diligentiam ... ubique -ens (diffidens *trad.*). PRVD. ham. 776 -it huc illuc rapiens sua quemque libido. GREG. M. in euang. 14, 3 malignus spiritus ... alium per iracundiam -it. *adde*: HIL. Macc. 191 tristia vulnera (*i. dolorem*) matris per partus -sa suos. **b** *plurium hominum curas, studia, iudicia, hominem ab homine, a re* (adversus *hominem p. 1604, 3*; inter *homines p. 1604, 19*): *α act.: homines inter se*: CIC. rep. 1, 31 mors Ti. Gracchi ... -sit populum unum in duas partes. HOR. epist. 1, 14, 31 quid nostrum concentum -at, audi. VAL. MAX. 9, 3, 4 *irae vis* unius civitatis et aetates et affectus -ere valuit. PLIN. nat. 33, 31 -sus ... ordo *equester* erat superba usurpatione nominum. SIL. 7, 739 castra virosque -ere. TERT. adv. Val. 11 p. 190, 2 -endae doctrinae Valentini. OPTAT. 7, 5 p. 178, 1 dum impie membra ecclesiae -erunt. *ibid.* l. 2 -endo ecclesiam. CLAVD. 18, 281 geminam quid -is aulam? *hominem a re*: CASSIOD. Didym. in Iacob. p. 1754^{C} sermo ... et doctrina *Iesu homines* ... -it et abiungit a terrenis atque materialibus rebus. GREG. M. moral. 14, 56 *scribae et legis doctores* multos ab eius fide -erunt. *β pass. et refl.*: CAES. Gall. 6, 11, 5 omnes civitates in partes -sae sunt duas. 7, 32, 5 -sum *esse* senatum, -sum populum ⟨in ϛ⟩ suas (divisas *P. Meyer*) cuiusque eorum clientelas. civ. 1, 35, 3 SEN. contr. exc. 3, 8. SEN. epist. 26, 6 *existimatio hominum* dubia semper est et in partem utramque -itur. TAC. ann. 2, 43 -sa et discors aula erat tacitis in Drusum aut Germanicum studiis. PLIN. epist. 4, 9, 19 sunt ... ut in senatu ita in civitate in duas partes hominum iudicia -sa. SVET. Nero 58, 3 -si in factiones. TERT. adv. Val. 4 p. 181, 20 plerosque -i ⟨de⟩ quibusdam articulis. AVSON. 440, 3 in partes deorum studia -untur. COD. Iust. 5, 11, 7, 1 (*a. 531*) in tali dubitatione multa pars legislatorum sese -sit.

nota has iuncturas praepositionales ab ECCL. *praecipue usurpatas*: -i, se -ere **ab**: VAL. MAX. 8, 9, 1 a capite *reipublicae* ... cetera parte corporis ... seditione -sa. Ps. TERT. haer. 1 p. 213, 10 *Pharisaei* a Iudaeis -si sunt. AMBR. exc. Sat. 1, 47 Lucifer ... se a nostra ... communione -erat. AVG. in psalm. 106, 14 p. 1428 qui se -unt ab unitate (civ. 10, 8 p. 414, 20 D. sese ab ... societate -entes). GREG. M. moral. 3, 48 haeretici a semetipsis ... altercatione -untur. -ere, -sum esse, -i **adversus, contra, in**: ITALA Matth. 10, 35 (cod. k Tert. scorp. 10) veni ... -ere hominem adversus patrem suum (διχάσαι, VVLG. separare). VVLG. iud. 5, 15 *et* 16 -so contra se Ruben. Matth. 12, 25 regnum -sum contra se (βασιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς. Marc. 3, 24 in se. Luc. 11, 27 in se ipsum). Matth. 12, 26 *satanas* adversus se (ἐφ᾽ ἑαυτόν) -sus est. Luc. 12, 52 tres in duos et duo in tres -entur. AVG. conf. 5, 10 adversum me impietas mea me -erat. serm. 71, 2 p. 447 spiritus Iunonis et spiritus Herculis -si sunt adversum se. c. Petil. 3, 3, 4 ne quis pro altero inflatus adversus alterum -atur. c. Cresc. 4, 51, 61 quo sacrilegio contra unitatem pacemque Christi ⟨di⟩videremini. civ. 14, 16 p. 39, 6 D. *libido* adversus se ipsa -itur. 15, 4 p. 63, 3 civitas ... adversus se ipsam ... -itur. ISID. sent. 1, 11, 9 ut qui noluit cum deo esse unitus, esset in semetipso -sus. *sim.*: **ad**: ASSVMPT. Moys. 5, 2 ipsi -entur ad veritatem (*cf.* 5, 4 non ... sequentur veritatem *et supra p. 831, 41*). **super**: ITALA Luc. 12, 52 (Hil. in Matth. 10, 22 p. 975^{B}. *cf.* p. 975^{C}. 10, 23 p. 976^{A}) tres in duos et duo super (per *al.*) tres -entur (VVLG. *v. supra l. 8*). -ere, -sum esse **inter**: VVLG. Is. 59, 2 iniquitates vestrae -erunt inter vos et deum vestrum. AVG. c. Parm. 2, 6, 11 inter tam multos parentes et filios, maritos et uxores ... nefario schismate -erunt. inter se: HIER. epist. 42, 1, 3 regnum *satanae* inter se non esse -sum.

absol.: -sum esse *i. -sum esse contra se*: HIL. in Matth. 12, 15 *ter.* -i (*sc. ab aliquo*): AVG. c. Petil. 3, 51, 63 ut haereant *Christo* et non ad nomen Pauli -antur *sc. a Christo*.

3 ***alias res incorporales*** (***actionem,*** *statum sim.*; *homines, res corporales i. actiones, quae ad ea pertinent, l. 39. 75 sqq. p. 1605, 66. 80. 1606, 5*): **a** -ere *rem in partes, rem a re*: CAES. civ. 3, 17, 3 sic belli rationem esse -sam, ut *eqs.* (QVINT. inst. 3, 6, 55 a quibus ... -sa ratio est, ut *eqs. cf.* 1, 10, 22 *p. 1606, 75.* 11, 1, 15 *p. 1607, 25.* decl. 339 p. 340, 16 *p. 1609, 59*). BELL. Alex. 63, 3 neque habet *Lepidus* a Marcello quicquam -si (*cf.* LIV. 27, 22, 9 in Sicilia ita -sa res est). PETRON. 114, 9 amplexus amantium iratum -et mare (HOMER. 325 ensis oscula). MART. 4, 82, 8 -sum sic breve fiet opus. QVINT. inst. 2, 1, 13 non crescet, sed -etur, qui sub uno praeceptore miscebatur, labor. FRONTIN. aq. 9 ita -sa erogatione. TAC. ann. 3, 15 *Plancina* segregari a marito, -ere defensionem *suam a mariti defensione* coepit. 12, 54 ita -sis (*sc. vel procuratoribus vel provincialibus*), ut huic Galilaeorum natio, Felici Samaritae parerent. SVET. Iul. 39, 3 pugna -sa in duas acies. PAPIN. dig. 45, 2, 11 pr. reus ... actionem suam -ere si velit (*ibid.* -sis actionibus. 46, 6, 12 *bis.* PAVL. dig. 15, 1, 47, 3). GELL. 3, 2, 3 ita videtur *Varro* dierum observationem -isse, ut *eqs.* TERT. anim. 51 -etur ... et mors, si et anima. pudic. 14 -sam apostoli severitatem in quendam inflatum et in quendam incestum. AMM. 15, 11, 6 potestate in partes -sa quattuor. 22, 7, 8 quae (*civilia et castrensia*) cum ita -ret. TRACT. de trin. fid. p. 195, 28 nisi unum deum in ipsa -sorum operum societate videamus. **b** *in diversa loca*: CIC. div. in Caec. 38 *v. l. 64.* Manil. 31 hoc tantum bellum ... tam late -sum atque dispersum (CYPR. ad Donat. 6 bella ubique -sa). HOR. sat. 2, 8, 78 in lecto quōque ... stridere secretā -sos aure susurros. FIRM. math. 3, 13, 4 actus suos per multa -unt loca. 5, 1, 8 in duabus civitatibus aut potentia eius aut patrimonium -etur. AVSON. 470, 7 -sa per urbes quattuor antiquas stirpis origo meae. COD. Iust. 5, 59, 5 pr. (*a. 531*) ubi non -sa est administratio vel pro regionibus vel pro substantiae partibus. ANTH. 402, 5 -sa ruina est *in terras*; uno non potuit tanta iacere solo. *in metaphoris*: SEN. Thy. 101 hunc hunc furorem -e in totam domum. FIRM. err. 28, 10 per omnem substantiam generis tui secunda poena -itur. **c** *in diversa tempora*: TER. Andr. 476 non sat commode -sa sunt temporibus tibi ... haec (DON. digesta et composita et distributa. EVGRAPH. non bene ... haec ... temporibus tradidisti. *nescio an huc pertineat* GLOSS. V 532, 66 -sa disposita). CIC. div. in Caec. 38 quae C. Verres ... peccarit, ea, quemadmodum locis temporibusque -sa sint, sic criminibus et oratione distinguere. HOR. sat. 1, 5, 5 hoc iter ... -simus, altius ac nos praecinctis unum. CELS. 2, 10, 12 ista medicina (*sc. sanguinis missio*) ... in biduum -enda est. 3, 12, 2 -enda curatio est et ante horror, tum febris discutienda. 5, 27, 13^{A} -i ... curatio potest in ea, quae *eqs.*, deinde in ea, quae *eqs.* SEN. dial. 9, 11, 9 nec magnis ista intervallis -sa, sed *eqs.* PLIN. nat. 18, 291. SVET. Claud. 23, 1 rerum actum -sum antea in hibernos aestivosque menses coniunxit. Ps. QVINT. decl. 19, 3. PAVL. dig. 10, 3, 19, 4 possunt iura ... separata a fundo esse et nec mensura aut temporibus -sa. PAPIN. dig. 26, 7, 37, 1. AVG. gen. ad litt. 1, 14 p. 21, 17 quod deus faciendi temporibus non -sit. *nota: homines temporibus -untur i. actiones, quae ad homines pertinent*: SEN. apocol. 3, 4 hos ... tres uno anno exiguis intervallis temporum -sos mori. *rem per tempora i. actiones, quae ad rem vel rei partes pertinent*: CATO agr. 70, 2 *potionem* ita -ito: cum ter unicuique *bovi* dederis, omnem absumas (COLVM. 6, 5, 3 medicamentum ... -sum portione aequa per triduum). SPART. Did. 3, 9 ut per triduum porcellum, per triduum leporem -ret. CAEL. AVR. chron. 3, 8, 118 facilius accepta digeruntur duorum temporum oblatione -sa. **d** *cum homine, inter homines* (*res*): PLAVT. Mil. 866 meam partem, infortunium si -etur,

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... accipito (QVINT. decl. 337 p. 327, 26 afferant aliquid fortasse solatii mala -sa. PS. SEN. mon. 79 si felicitatem tuam paucis iactaveris, multis -seris). CIC. Tusc. 1, 40 ut *elementa* quasi partita habeant inter se ac -sa momenta (LVCR. 3, 271 vis, initum motus ab se quae -it ollis. *cf.* 3, 245). nat. deor. 3, 93 a dis ... hominibus dispertiri ac -i somnia. LIV. 25, 32, 7 bellum ... inter se -erunt. MANIL. 2, 476 *deus* affectus ... -sit variantibus astris. SEN. contr. 7, 1, 23 noverca inter privignos -sit odium. VAL. MAX. 9, 3, 1 ira ... et virtus sermonem eius inter se -erunt. SEN. Thy. 1023 fruere, osculare, -e amplexus tribus. dial. 4, 35, 5 quales ad ... discordiam ... in populos -endam ... de⟨ae tae⟩terrimae inferum exeunt. 12, 12, 2 est ... solacii loco inter multos dolorem suum -ere (*aliter* VVLG. Iob 21, 17 *deus* dolores -et furoris sui; *cf.* GREG. M. moral. 15, 55 quia hic ... et illic *deus* percutit, furoris sui super impium dolores -it). benef. 1, 3, 9 quia late patentis patrimonii sit beneficia -ere (4, 11, 4. PANEG. 3 (11), 7, 3 -ere inter vos dii immortales sua beneficia non possunt; quidquid alterutri praestatur, amborum est). benef. 2, 28, 2 in multos -enda liberalitas erat. epist. 97, 3 *Clodius* adulterii reus adulteria -sit *cum iudicibus*. PERS. 5, 49 nata fidelibus hora -it in Geminos concordia fata duorum (SCHOL. in signum Geminorum fata nostra -it, id est -endo coniungit). SIL. 5, 115 -so vicisse triumpho (DRAC. satisf. 200 gloria ... ducibus populisque triumphos ... -it). QVINT. inst. 5, 2, 1 *partes centumviralium causarum* in duas hastas -sae sunt. decl. 292 p. 162, 16 cum ab Atheniensibus publice -rentur hospitia. 388 p. 436, 1 -sis inter patrem et filium pietatis officiis. IVLIAN. dig. 45, 1, 54 pr. inter dominos et inter heredes ita -i stipulationem, ut partes corporum cuique debebuntur. PAPIN. dig. 26, 7, 36 inter tutores -sa tutela est. 27, 3, 18 actionem inter pupillum et creditores patris esse -endam (27, 7, 7. 46, 1, 51. 52. VLP. dig. 27, 3, 1, 11 *passim*). 49, 14, 39, 1 eum qui periculum communis condemnationis -i postulavit (COD. Iust. 4, 18, 3 [*a. 531*] de periculo -endo inter mandatores et fideiussores). LAMPR. Alex. 37, 7 *venationem* cum amicis -bat. PANEG. 11 (3), 8, 4 principem ... non per ... agros frumenta spargentem, sed Romanis oppidis bonas spes libertatem divitias -entem. PRISCILL. tract. 10 p. 98, 19 *novum testamentum* gratiae opus -ens (MAXIMIN. c. Ambr. 136 -ens gratias. *cf. p. 1631, 71*). CLAVD. 15, 20 *Roma* iura Britannis -it (ENNOD. carm. 1, 6, 2 *prophetae* ecclesiastica per populos iura -erunt). *speciatim: imperium, potestatem, potentiam*: SEN. benef. 5, 16, 4 *Pompeius* ita cum tertio (socero *Skutsch*) rempublicam -it, ut tamen in sua domo duae partes essent. CVRT. 10, 10, 1 imperium ita -i placuit (TAC. ann. 3, 38 -so imperio in Rhoemetalcen et liberos Cotyis). STAT. silv. 5, 1, 94 fidos dominus si -at enses. TAC. hist. 1, 13 potentia principatus -sa *erat* in T. Vinium ... C. Laconem. IVST. 3, 3, 1 *Lycurgus* administrationem reipublicae per ordines -sit (*adde*: LVCR. 4, 490 seorsum cuique *membrō* potestas -sast, sua vis cuiquest *et* MANIL. 2, 451 ingenio -sa potentia. *cf. p. 1598, 9*). *negotium, munus, officium*: VARRO rust. 3, 1, 7 quae (*sc. negotia serendi et pascendi*), postea⟨quam⟩ creverunt peculia (*Iucundus*, pecunia *codd.*), -erunt (SALL. Catil. 43, 2 *negotia* -sa hoc modo dicebantur). LIV. 8, 25, 9 inter se ... partes ad rem agendam -sere (25, 30, 6 partibus -endis. 37, 21, 8 -sis inter se partibus [ISID. orig. 1, 22, 1]. 37, 29, 5 partibus -sis [39, 23, 8. 44, 11, 4 SVET. Iul. 80, 4 Claud. 37, 2]). 40, 51, 2 opera ex pecunia attributa -saque inter se haec fecerunt (COLVM. 1, 9, 8 -endum ... ita opus *inter servos*. AMM. 24, 4, 12 -sis operibus. HIER. epist. 53, 8, 19 per singulas familias murorum et turrium opera -sa). SEN. benef. 7, 22, 1 quemadmodum inter vos officia -sa sint (PLIN. nat. 11, 21. VLP. dig. 14, 1, 1, 13 magistri non -sis officiis). CVRT. 7, 6, 26 ut suum quisque munus — nam -sum erat — primus ostenderet (TAC. hist. 3, 20 -sa *esse* inter exercitum ducesque munia. 5, 13 -untur legionibus munia). QVINT. inst. 1 pr. 4 quando -sae professionum vices essent. TAC. hist. 4, 59 -sae ... inter Tutorem et Classicum curae (*cf. p. 1603, 44*). VAL. CEM. hom. 2, 5 -so itineris labore *cum altero*. *pendet enuntiat. interrog. obliq.*: LIV. 38, 16, 11 in tres partes, qua cuique populorum suorum vectigalis Asia esset, -erunt. QVINT. decl. 323 p. 271, 15 -sum partitumque responso est, quid Alexander facere deberet, quid nos. VVLG. num. 4, 19 -ent, quid portare quis debeat. **e** *nota has structuras*: *α rem* (*hominem*) -ere *i. actionem -ere, quae ad rem (hominem) pertinet; actio significatur vel gerundivo (constructio* LIVII *propria) vel alio modo vel subauditur*: LIV. 1, 35, 10 ab eodem rege et circa forum privatis aedificanda -sa sunt loca (2, 47, 12 saucios milites curandos -it patribus. 22, 54, 2. 23, 34, 9. 24, 20, 16. 40, 18, 8 CAPITOL. Gord. 10, 2). 25, 30, 5 opportuna *loca oppugnanda* -enda praefectis esse (STAT. Theb. 10, 554 -sere aditus *oppugnandos inter se*). 42, 37, 1 inter se regiones, quas obirent, ... -erunt (VVLG. III reg. 18, 6 -erunt ... sibi regiones, ut circuirent eas). 44, 35, 15 iussi duces itineris ita -sere viam. SEN. dial. 5, 19, 2 *Caligula* tres senatores ... inter verbera et flammas -sit. LVCAN. 2, 35 *matres* -sere deos *obsecrandos inter se*. QVINT. inst. 10, 5, 22 *magister* vel longiore ... dierum spatio laxabit dicendi necessitatem *singulis discipulis* vel materias *tractandas inter se* -ere permittet. *β hominem -ere in actiones, inter homines i. actionem hominis*: CELS. 7 pr. 5 ubi se *homines* -erunt, eum laudo, qui quam plurimum percepit. SEN. Tro. 960 lassabar in tot oscula et tantum (totum *codd.*) gregem -ere matrem. benef. 1, 14, 4 meretrix ita inter multos se -it, ut nemo non aliquod signum familiaris animi ferat. STAT. Theb. 2, 588 *Tydeus* partes pariter -sus (diffusus *al.*) in omnes. PANEG. 9 (12), 3, 2 -sis copiis inter custodiam pacis et belli. DRAC. laud. dei 1, 551 agricolam ... non -erat *deus* (*i. eius negotia non diversis distribuerat*). *adde*: SEN. nat. 7, 24, 2 ut *mundus* in multa itinera -sus [h]ince⟨da⟩t (*loc. dub.*). *γ homines -ere i. diversis modis tractare*: VICTORIN. Macc. 215 perage imperium nec partus -e nostros. VVLG. exod. 11, 7 quanto miraculo -at dominus Aegyptios et Israel (*cf.* 8, 23 *infra p. 1628, 58*). AVIAN. fab. 35, 2 *quod simia* -at in varias pignora nata vices.

B *de divisione, quae non actione fit, sed* ***mente, cogitatione*** *ratiocinatione*: **1** ***arte mathematica, computatione*** *sim. quantitatem, numerum sim.*: **a** *tempus* (*aliter p. 1602, 72*): VARRO rust. 1, 27, 1 *solis* cursus annalis ... ternis mensibus ad fructus est -sus in IV partes et idem subtilius sesquimensibus in VIII. *ibid.* -itur in ver et aestatem et autumnum et hiemem. 1, 28, 2 in partes VIII ...: a ... ad *eqs.* MANIL. 3, 409 -sis horis. TAC. dial. 17 ne -atis saeculum et antiquos ac veteres vocitetis oratores, quos *eqs.* FLOR. epit. 2, 19, 2 siquis hanc tertiam ... aetatem ... -at (*in duas partes*). **b** *tonos*: VITR. 5, 4, 4 intervalla (-valla *ed.*, -vallo *codd.*) tonorum ... -sit natura (*cf. etiam p. 1611, 3*). **c** *pondus*: CELS. 5, 17, 1[c] unius ... denarii pondus -i a me in sex partes, id est sextantes (sextantes *Caesarius*, uncias *codd.*). MAECIAN. distrib. 15 ex his apparet, in quas partes aequaliter, in quas dispares as -atur. 39 has quoque partes in quantumlibet -ere possis. LIB. de asse 1 pauciores *unitates* inter aequales aequaliter -i non possunt, nisi in minutias ... secentur. **d** *numerum: in aequales partes* (*opp.* multiplicare): SERV. auct. ecl. 8, 75 impar numerus immortalis, quia -i integer non potest; par numerus mortalis, quia -i potest (*cf. p. 1594, 24*). FAV. EVL. p. 4, 8 -sus hic numerus (*dyas*), quia prior -i potest, aequali sectione discedit. p. 6, 8 nec -itur *numerus quinque* sicut omnis impar aequaliter. AVG. serm. 252, 8 p. 1176 centum quinquaginta in tria -e (*ibid.* in tres partes ... totum illum numerum). MART. CAP. 7, 744 *primi numeri* a nullo numero -i possunt, nisi a monade tantum non -i, sed componi videntur. *ibid.* nullus ... eos numerus -ere uno ordine potest. 7, 749 per pares. 7, 753 *sex* et in singula -i possunt et in bina et in terna. BOETH. arithm. 1, 3 in aequalia (1, 5). *passim*. *in partes inaequales*: MART. CAP. 7, 780 si numerus in duos inter se incompositos -sus est. *ibid.* -antur novem in quattuor et quinque. AVG. gen. ad litt. 4, 2 p. 94, 20 BOETH. arithm. 1, 5 p. 14, 29. *singulariter*: AVSON. 336, 55 ut tres, sic quinque et septem quoque -it unus (*i. congregis medius est*).

2 ***ratiocinatione***, *arte logica notiones* (*a—f*) -ere (*cf.* divisio *p. 1629, 52 sqq.*). *laxiore nexu adiunctum est caput g: rerum species, res -ere i. in dissimilitudinem diducere*:

a *rem in partes, genus in species sim.*: VARRO ling. 8, 44 qua *divisione* -itur oratio secundum naturam in quattuor partes (10, 17 verba declinata ... -untur in partes quattuor). 9, 74 consuetudo *est* ... res in binas -i partes: ut maius et minus, ut lectus et lectulus. 10, 52 hoc tertium *genus* potest bifariam -sum tertium et quartum dici. rust. 1, 5, 4 singulae *partes* minimum in binas -untur species (3, 3, 3). RHET. Her. 3, 13, 23 *mollitudinem vocis* -imus in sermonem, contentionem, amplificationem. CIC. inv. 1, 8 qui oratoris materiam in causam et in quaestionem -at (de orat. 2, 78). orat. 115 quomodo quidque eorum, *quae ambigue dicuntur*, -i explanarique oporteat (part. 139 partiri ... et definire et ambigui partitiones -ere. *cf.* Brut. 152 ambigua ... distinguere [orat. 16 *al.*]. phil. frg. V 99 explicare [*ibid.* -ere *coni. Usener*, *Gött. Gel. Anz. 1892, 379*]. SEN. epist. 89, 11 secernere. 90, 29 discernere. *al.* QVINT. inst. 12, 2, 10 aperire. BOETH. divis. 878[A] ambiguitatis discretio. 890[B] *sqq.* in Porph. comm. sec. 1, 8 p. 154, 15 *sqq.* *cf. Sext. Pyrrh. II 256 sqq.* ἀμφιβολίας διαστέλλειν). orat. 117 genus universum in species certas ... partietur et -et. part. 44. opt. gen. 3 oratorem genere non -o. top. 31 formae ... sunt eae, in quas genus sine ullius praetermissione -itur, ut si quis ius in legem, morem, aequitatem -at. fin. 4, 4 philosophiam tres in partes (SEN. epist. 89, 1 -i philosophiam et ... corpus eius in membra disponi. 89, 2 philosophiam in partes, non in frusta -am; -i enim illam, non concidi utile est [*cf. p. 1607, 74*]. 89, 14). fin. 4, 8 est definitioni adiunctum, ut res in partes -atur (*cf.* divisio *p. 1629, 55*). 4, 16 naturam hominis in animum et corpus. ac. 2, 122 rerum naturas persecare, aperire, -ere. off. 1, 18 in *quattuor locos* ... honesti naturam vimque -simus. SEN. benef. 5, 7, 6 innumerabilia sunt, in quibus consuetudo nos (*i. personam nostram*) -it: dicere solemus 'sine loquar mecum' et 'ego mihi aurem pervellam'. PLIN. nat. 35, 75 ut *Eupompus* -erit picturam. *ibid.* -so *genere* Helladico. QVINT. inst. 1, 10, 22 vocis rationem Aristoxenus ... -it in ῥυθμόν et μέλος. 5, 10, 33 *causarum* materiam ... in duo genera, sed quaternas utriusque -unt species. 7, 1, 62 id ipsum (*utrius iustius sit desiderium*) ... -itur. TERT. anim. 14 -i dissolvi est et dissolvi mori est (*v. p. 1594, 23 sq.*). -itur autem *anima* in partes, nunc in duas a Platone, nunc in tres a Zenone (*confundit divisionem, quae fit actu, et divisionem, quae fit ratione; discernit* BOETH. divis. 888[B]. *cf.* CHALC. comm. 223 -itur *anima* ... alio quodam genere, sic ut ex eadem divisione non magis partes eius ullae, quam virtutes et potentiae considerentur). FIRM. err. 8, 3 (*loquitur sol*:) vos *homines* me

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pro libidine vestra -itis, pro arbitrii vestri cupiditate laceratis. HIL. trin. 10, 65 Iesum scindimus, -imus, duplicamus (*sim. passim apud* ECCL.). *pass. de statu*: -i, -sum esse *i. constare ex partibus, quae mente dinoscuntur*: VARRO ling. 9, 30 cum ... animae hominum sint -sae in octonas partes. 10, 18 prima pars casualis -itur in partes duas. rust. 1, 28, 2. RHET. Her. 1, 14, 24 *concessio* -itur in purgationem et deprecationem (CIC. inv. 1, 15. *sim. passim, cf.* CIC. inv. 1, 52 *peroratio* est -sa in duas partes. RHET. Her. 3, 2, 3 utilitas in duas partes ... -itur, tutam, ⟨et *add. bl*⟩ honestam [*cf.* 3, 4, 8 *utilitas* -itur in rationem tutam atque honestam]). CIC. nat. deor. 3, 5 cum ... religio in sacra et in auspicia -sa sit. MESSALA ausp. frg. Gell. 13, 15, 4 patriciorum auspicia in duas sunt -sa potestates. CELS. 1 pr. 11 in duas partes ea ..., quae victu curat, medicina -sa est. SEN. epist. 89, 16 *corporalia et incorporalia* -untur in suos, ut ita dicam, gradus.

b *plures res inter se dinoscere*: LVCIL. 520 quis -et istuc? (*sc. mundum atque penum*). VARRO ling. 8, 11 si ... in tres -erimus partes res, quae verbis significantur. rust. 1, 17, 1 res (*quibus agri colantur*) alii -unt in duas partes, in homines, adminicula hominum, ... alii in tres partes. RHET. Her. 4, 35, 47 *figura distributionis* suum cuique tribuens officium separatim res -it plures. CIC. part. 6 quomodo ... duo genera ista -is? top. 59 causarum ... genera -si. Tusc. 5, 40 bona -it tripertito. VITR. 5, 5, 6 generatim -sis modulationibus. CELS. 3, 1, 1 *morbos* in duas species Graeci -erunt. SEN. benef. 1, 15, 6 quid ista inter se mixta -imus? QVINT. inst. 11, 1, 15 -enda ratio est eorum (*utilitatis et decoris*). 12, 10, 18. TAC. ann. 1, 12 non idcirco interrogatum ..., ut -ret (*sc. Gallus*), quae separari nequirent. CHAR. dig. 50, 4, 18, 28 haec ... munera, quae trifariam -simus, una significatione comprehenduntur. GELL. 7, 14, 3 qui vocabula ista curiosius -erunt. TERT. adv. Prax. 27 p. 280, 3 -ere *patrem et filium* (*opp.* unare). carn. 13 cum -it species, carnem et animam, duo ostendit. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 4 duos deos -ens. TRACT. de fid. cath. p. 180, 1 sensus est verbum; quamquam vocabulo distare videantur, divelli tamen a se ac -i nequeunt. *pass. de statu*: -sum esse *i. inter se differre*: VERG. georg. 2, 116 -sae arboribus patriae *sunt*. SEN. epist. 120, 1 haec duo apud alios diversa sunt, apud nos tantum -sa. PETRON. 116, 6 *homines* in duas partes esse -sos. ITALA I Cor. 7, 33 (codd. d e *et* Hier. epist. 22, 21, 9; *cf.* AVG. virg. 22, 22 p. 257) -sa est mulier et virgo (mulier innupta AVG., *sc. ab ea, quae nupta est*; VVLG. *v. p. 1603, 41*). TERT. adv. Prax. 23 p. 272, 13 ut sic duos -sos *deos* diceremus. *ibid.* l. 14 tolerabilius erat duos -sos quam unum deum versipellem praedicare. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 27, 16 naturā ... -sa sunt (*διῄρηται*) intellectus et sensus. GREG. M. moral. 9, 40 quamvis in mentis vita -si sint pius et impius.

c *rem a re discernere*: CIC. leg. 1, 44 legem bonam a mala ... naturae norma -ere. LVCR. 3, 881 neque ... *homo* se -it illinc (*i. a cadavere*) nec removet satis a proiecto corpore. SEN. dial. 2, 5, 1 iniuriam a contumelia. CVRT. 7, 1, 30 si a consciis amicos non -is, ne ab amicis quidem separabis illos, qui *eqs.* TAC. ann. 6, 8 *haec defensio* iustis terminis -atur *a defensione iniuriarum* (*opp.* indistincta ... et promiscua dabitur). GELL. 1, 2, 7 Epictetus ... seiunxit atque -sit a vero atque sincero stoico ... volgus aliud. 10, 20, 5 plebem ... Capito ... seorsum a populo -sit. CYPR. epist. 75, 12 a Christo spiritum -unt. MAXIMIN. c. Ambr. 86 Christum a patre -imus, quem numquam cum patre diximus unum. *nota*: BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 43, 8 si substantiam ab accidente -ero atque disiunxero (*sc. negatione*). p. 43, 10 'non' ... hominem a cursu -sit atque disiunxit (*cf.* divisio *p. 1630, 39 sq.*). *pass.*: -i, -sum esse a *i. differre a, alienum esse a*: CIC. Flacc. 63 *civitas* tam procul a Graecorum ... regionibus disciplinis linguaque -sa. QVINT. inst. 8, 3, 11 numquam vera species ab utilitate -itur. TERT. adv. Hermog. 40 p. 170, 10 cum *expolita et distincta* a forma *materiae* ... ex mutatione -sa recesserunt. PRISCILL. tract. 6 p. 72, 14 *vetus testamentum* ratione -sum est *a novo*. HIL. trin. 10, 66 ut ... *Christus* non alius ac -sus a se esset, qui et pateretur et viveret.

d inter *res*: SEN. benef. 6, 13, 1 dummodo ... inter me seque -erit. SACR. Leon. p. 342 inter verum falsumque.

e *absolute* (*obiectum vel deest vel subauditur*): VARRO ling. 10, 5 potest -i (*i. divisio fieri*) in duas partes sic, quodcunque conferas, aut simile esse aut non esse *eqs.* CIC. de orat. 2, 252 ut ante -si. orat. 137 ut *orator* -at in partes (*de figura quadam, v.* divisio *p. 1629, 69*). fin. 1, 22 *Epicurus* tollit definitiones, nihil de -endo ac partiendo docet. 2, 20 ambobus debuit uti, sicut facit re neque tamen -it verbis. 2, 26 -sit ineleganter ... hoc est non -ere, sed frangere (*cf. Plato Menon 77 a. Phaedr. 265 e.* SEN. epist. 89, 2). *ibid.* in -endo partem in genere numerare. 2, 30 hic si definire, si -ere didicisset. ac. 2, 42 -unt ... in partes. off. 1, 10 cum praeterire aliquid maximum vitium in -endo sit. MART. CAP. 4, 339 *sqq.* (*opp.* partiri) *passim.*

ad a—e nota has structuras: partes exprimuntur enuntiatis secundariis aut acc. c. inf., compendi facto verbo dicendi (*quod extat velut* CIC. top. 72 SEN. epist. 58, 14 nat. 2, 48, 2): ut *consec.*: CIC. orat. 53 -simus, ut alii graves, alii tenues ... vellent videri. ac. 1, 24 ut *naturam* ... -rent in res duas, ut altera *eqs.* SEN. epist. 58, 14. 89, 12 QVINT. inst. 3, 11, 5 GELL. 13, 1, 2. *enuntiatum interrogativum*: CIC. Pis. 69 Graecus primo distinguere et -ere illa, quemadmodum dicerentur. SEN. nat. 2, 33 *fulminum* ars in haec tria -itur, quemadmodum *eqs.* QVINT. inst. 3, 6, 23. 8, 3, 40. GELL. 3, 14, 4 disserit ... ac -it subtilissime, quid ... intersit. *acc. c. inf.*: VARRO ling. 10, 5 *v. p. 1607, 68.* CIC. Tusc. 5, 93 ut Epicurus ... genera -erit ... partim esse *eqs.* nat. deor. 2, 82 ita -it *eqs.* Att. 16, 11, 4 PLIN. nat. 16, 64.

f *rei -sae partes vel res diversas referre in alterius rei partes vel alias res diversas; attribuere, constituere*: *pass. de statu: res* -itur, *plures res* -untur ad, in, per *i. rei partes vel plures res pertinent* ad *eqs.* *additur* reddens, tribuens: FIRM. math. 2, 13, 2. 4, 17, 4. *saepe vix dinosci potest a structura q. e.* '-o *rem in partes*': *α active*: in: RHET. Her. 1, 9, 16 *insinuationem* soli praeter ceteros in tria tempora -simus. 2, 5, 8 *argumentum* -itur in tempora tria: praeteritum, instans, consequens. CIC. inv. 1, 34 certa ... praecepta, quae in singula causarum genera -entur. ac. 1, 20 animi ... quae essent ..., ea ... ab iis in naturam et mores -bantur. MANIL. 4, 365 haec ratio ... in plures ... modos repetitaque romina caelum -it. 4, 697 orbis ... quem deus in partes et singula -it astra. SEN. dial. 4, 18, 1 ea (*praecepta*) in educationem et in sequentia tempora -entur. QVINT. inst. 3, 7, 15 in species virtutum -ere laudem. TERT. pudic 2 *delicta* -imus in duos exitus (*i. in duas partes exitibus diversas*). adv. Val. 27 p. 204, 8. PLIN. med. 2, 4 *praecordia*, quae aliqui in plura vocabula -unt. MART. CAP. 4, 346 si animal -ere voluerimus, possumus in sexus ... in aetates ... in habitaculorum diversitates ... in linguae sonum. COD. Iust. 1, 17, 1, 7 sanctionem omnem non -imus in alias et alias conditorum partes. per: TERT. adv. Val. 29 p. 204, 19 triformem naturam et tamen inunitam in Adam ... -unt per singulares generum proprietates. FIRM. math. 2, 4, 5 *quidam* novem munifices, quos singulis signis dicunt esse constitutos, per infinitas -unt numinum potestates. 6, 32, 23 summam ... per sequentia -es signa. SERV. ecl. 4, 4 quae (*sc. Sibylla*) Cumana fuit et saecula per metalla -sit. HIER. in Mich. 4 p. 1186^{B} in sex milibus ... annis si quingenti anni per horas diei singulas -antur. ad: TERT. resurr. 57 p. 117, 14 immortalitatem ... ad rescissionem mortis, incorruptelam ad obliterationem corruptelae -endo. cum: APVL. Plat. 2, 6 virtutes omnes cum animae partibus -it. *cf. p. 1598, 30.* inter: SEN. benef. 6, 27, 3 votum tu istud vocas, quod inter gratum et inimicum potest -i? *c. dat.*: TERT. nat. 2, 11 Romani ... -entes omnem statum hominis singulis potestatibus. anim. 18 sensum -unt, et intellectualibus quidem a spirituali suo semine, sensualibus vero ab animali. 46 Homerus duas portas -sit somniis. adv. Val. 26 p. 202, 9 exitum singulis -unt (*v. supra l. 22*). adv. Marc. 1, 16 p. 310, 29 ut duas species rerum, visibilia et invisibilia, duobus auctoribus deis -ant. AVG. civ. 4, 10 p. 158, 3 D. ut singula deorum coniugia -rentur singulis elementis. 6, 1 p. 246, 25 *deis* ista opera temporalia ... minutatim -sa tribuerunt. FIRM. math. 2, 26, 4 *temporis dominus* omnibus ... stellis totam decennii substantiam -it. *β passive de statu*: in: RHET. Her. 1, 14, 24 *purgatio* -itur in imprudentiam, fortunam, necessitatem. 2, 2, 3. 2, 5, 8. Q. CIC. pet. 16 petitio magistratuum -sa est in duarum rationum diligentiam. QVINT. inst. 1, 10, 35. 3, 7, 10 *laus hominum* -itur in tempora. MANIL. 3, 522 omnia ut omne foret -sum tempus in astra. 4, 314 sic inter denas -sum ducitur astrum totque dabit vires. SEN. nat. 2, 1, 1 omnis de universo quaestio in caelestia sublimia terrena -itur. 5, 16, 1 venti quattuor sunt, in ortum, occasum, meridiem septentrionemque -si. epist. 89, 17 *διαλεκτική* in duas partes -itur, in verba et significationes. PLIN. nat. 6, 33 *oceanus* varie ... per sinus et accolas in complura nomina -itur. 21, 121 usus eius (*rosae*) -itur in folia et flores, capita. per: MANIL. 2, 453 -sas hominis per sidera partes. 3, 534 tempora ... per numeros omnes aevi -sa. 4, 807 sic -sa manet tellus per sidera cuncta. PLIN. nat. 18, 49 frumenti ... genera per tempora satu -sa. FIRM. math. 2, 14, 1 singula [hominis], per quae omnis vitae hominum substantia -itur. 2, 23, 2. 4, 22, 3. 8, 4, 2. *c. dat.*: FIRM. math. 2, 6, 1 partes *signi* quasi propriae stellis singulis -untur. *al.* *c. abl.*: CIC. leg. 2, 38 *ludi publici* sunt cavea circoque -si. DIVISIO orb. 1 orbis -itur tribus nominibus (HIER. epist. 64, 15, 4 *patriarcharum nominibus* Israheliticus populus -itur).

g *rem, res* -ere *i. rei species vel plures res in dissimilitudinem diducere, efficere, ut rei -sae partes vel plures res -sae dinosci possint*: *α species animantium, rerum corporalium*: VARRO ling. 10, 4 *figurae membrorum homines* -unt ab reliquorum animalium specie. RVT. LVP. 2, 6 natura ita -sit ⟨virilem et⟩ muliebrem personam. SEN. epist. 65, 19 quis ... in una deformitate iacentibus faciem -erit. MART. 11, 22, 7 -sit natura marem (mares *al.*). CLAVD. carm. min. 17, 26 nova germanis paribus discrimina praebens -sit vultus cum pietate faber. *β res incorporales*: [*dub.*: PLAVT. Mil. 466 ut utrubique orationem docte -sit suam *mulier* (*loc. corrupt.*; ductae divit uttuam *CD*, ducta ∗ du it intuam *B*).] HOR. sat. 1, 3, 114 nec natura potest iusto secernere (*proprie*) iniquum, -it ut bona diversis, fugienda petendis. PLIN. nat. 12, 43 folii -sere annonam amplitudine. TAC. ann. 13, 27 maiores cum dignitatem ordinum -rent. 13, 41 oportere -i sacros et negotiosos dies. PS. CYPR. singul. cler. 3 p. 176, 16 *deus* -ens differentias triumphorum.

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3 ***in narrando, scribendo, recitando*** *rem* -ere: *materiam tractandam in libros sim., libros sim. inter se*: VARRO ling. 8, 24 de quibus (*sc. prioribus declinationibus*) ⟨ubi⟩ quae⟨que⟩ expediero singulis tribus (*sc. libris*), tum de alteris totidem (*sc. libros*) scribere ac -ere incipiam. PLIN. epist. 3, 5, 5 'studiosi' tres *libri* in sex volumina...-si. SVET. gramm. 2 Naevii Punicum bellum . . . -sit in septem libros. GELL. 20, 5, 6 *Aristoteles* libros . . . suos . . . seorsum -sit. SERV. georg. pr. unum Hesiodi librum -sit in quattuor. HIER. in psalm. 115 *hunc psalmum* Symmachus . . . et LXX interpretes -unt *a superioribus* (*opp.* copulo). AVG. civ. 6, 3 p. 248, 25 D. hos *libros* in res humanas divinasque -sit (*cf. p. 1608, 8 sqq.* SERV. auct. georg. 2, 195 cum tertius liber ad pecudes -sus sit). *nota*: HIER. in Ezech. 9 pr. quae . . . nobis longitudine sui in librum decimum -enda sunt. *materiam in partes, partes materiae inter se*: VARRO ling. 10, 19 non tam hanc partem ab illa [ab] -endum, quam illud videndum, ut *eqs.* CIC. de orat. 3, 19 ea -sit, quae seiuncta esse non possunt. VELL. 1, 14, 1 cum facilius cuiusque rei in unam contracta species quam -sa temporibus oculis animisque inhaereat (IVST. praef. 3 quae historici Graecorum . . . inter se gregata occupaverunt, . . . ea omnia Pompeius -sa temporibus et serie rerum digesta composuit. AVG. gen. ad litt. 1, 14 p. 21, 17 potuit -ere scriptura loquendi temporibus, quod deus faciendi temporibus non -sit). SEN. epist. 94, 21. PLIN. nat. 22, 109 cum ratio operis -i cogeret miscenda rursus naturam rerum pernoscere volentibus. TAC. ann. 12, 40. COD. Inst. 1, 17, 2, 13 (*a. 533*) quod particulatim . . . fuerat sparsum, hoc -ere et separare *ab reliquis*. *nota i. q. dividendo efficere, constituere*: VARRO rust. 1, 5, 4 tertia pars, quae de rebus -itur, quae *eqs.* . . . ; quarta pars de temporibus. *fabulas in actus, actus inter se*: VITR. 5 pr. 4 spatia fabularum. DON. Ter. Andr. pr. 3, 6 *antiqui* ad hunc modum . . . fabulas -erunt. Hec. pr. 1, 4 -sa est . . . Hecyra . . . quinque actibus. Ad. pr. 3, 7 in -endis actibus fabulae. *singulariter*: HOR. carm. 1, 15, 15 cithara carmina -es (PORPH. dispones. *cf. gr.* μελίζειν). *dub.*: SEN. Herc. O. 1079 Orpheus carmina -ens (*sic Bentl. ad Hor. carm. 1, 15, 15*; funderet, fundens *codd.*).

speciatim: sententiam in sententia dicenda (*t. t.; de re v.* ASCON. Mil. p. 38, 22 St *sqq.* PAVL. FEST. p. 170 ut . . . res, quae referantur, -antur). CIC. Mil. 14 -sa sententia est. epist. 1, 2, 1 ut Bibuli sententia -retur. ASCON. Mil. p. 39, 9 (*verba Munati*) Fufium, qui diceret: '-e'. *in alia re*: PLIN. epist. 8, 14, 15 -i sententiam unius, quia res duas comprehendebat. *metaphorice*: SEN. dial. 7, 3, 2 aliquem iubebo sententiam -ere. epist. 21, 9 iubeo illum -ere sententiam et sequor ⟨quod⟩ probo. *de plurium sententiis -endis*: PLIN. epist. 8, 14, 21. 24. *materiam arte rhetorica* (*v.* divisio *p. 1630, 41*): **a** *obi. est substantivum*: CIC. Quinct. 35 faciam quod te saepe animadverti facere, Hortensi; totam causae meae dictionem certas in partes -am (div. in Caec. 45 cum accusationis . . . membra -ere *Hortensius* coeperit et in digitis suis singulas partes causae constituere. Brut. 302 QVINT. inst. 4, 5, 24). de orat 2, 80 exordiri . . . deinde rem narrare . . . post autem -ere causam aut proponere (QVINT. inst. 11, 1, 6 ubi -enda erit causa et in partes suas digerenda. FRONTO p. 84, 2 N.). nat. deor. 2, 3 -unt nostri totam istam . . . quaestionem in partes quattuor (3, 20 SEN. benef. 6, 12, 1 quaestiunculam). 2, 75 disputationem. CELS. 5, 26, 1^B -am hanc . . . curandi partem. SEN. contr. 1, 1, 13 hoc in has quaestiones -sit: an *eqs.* 1, 2, 16 Albucius figura[m] -sit controversiam (4 pr. 9 FORTVN. rhet 2, 4 p. 105, 1 *v. vol. IV p. 787, 41*). SEN. clem. 1, 3, 1 materiam (QVINT. decl. 337 p. 326, 5). QVINT. inst. 4, 2, 82 narrationem. 7, 1, 26 propositione -sa. 11, 2, 27 *locus memoria complectendus* tam numerosus, ut ipse quoque -i debeat. decl. 339 p. 340, 16 mihi in haec -enda videtur ratio istius orationis. FRONTO p. 184, 14 N. coniecturam . . . -isse argumentis ac refutasse (IVL. VICT. rhet. 4, 1 p. 386, 32). IVL. VICT. rhet. 4, 1 p. 385 *sq.* statum. *al.* *nota obiecta mutata*: SEN. contr. 10, 1, 14 legunt (lugent *trad.*) argumenta patres et ossa liberorum coniectura -unt. *pass.*: CIC. Cluent. 1 orationem in duas -sam esse partes. SEN. contr. 2, 1, 19 quomodo haec controversia -sa sit. *partes enuntiato interrogativo vel acc. c. inf. exprimuntur*: SEN. contr. 1, 1, 13 *v. l. 28. 32.* 1, 5, 8 reliquam partem controversiae . . . in haec -sit, utra puella *eqs.* 2, 1, 10 officii partem . . . ita -sit, turpem esse adoptionem *eqs.* 2, 5, 15 sic hanc partem †quaestionem -bat, an *eqs. al.* **b** *obi. est enuntiatum interrogativum*: SEN. contr. 1, 2, 13 an lege prohibeatur, in haec duo -sit, an *eqs.* 1, 2, 14. 1, 4, 6. **c** *absol.*: CIC. Brut. 303 *Hortensius* -bat acute. SEN. contr. 1, 2, 16 Arellius sic -sit. *al.* QVINT. inst. 2, 5, 8. 4, 2, 101. 4, 5, 25. 7, 1, 39. 10, 1, 106. 11, 2, 86. CLAVD. DON. Aen. 1, 1 p. 7, 8 G. et proposuit et -sit. *seq. enuntiat. interrog. obliq.*: RHET. Her. 4, 40, 52 illa *divisio* -it per enumerationem aut per expositionem, quibus de rebus . . . disputatio futura sit. SEN. contr. 1, 1, 13 QVINT. inst. 7, 2, 56.

4 ***in re grammatica*** *et* ***rhetorica*** (*praeter usus iam supra [p. 1606, 42 sqq. supra l. 43 sqq.] allatos*):

a *sententias, voces inter se* -ere: CIC. orat. 85 *orator tenuis* continuationem verborum modo relaxet et -at. RVT. LVP. 1, 15 demptis . . . articulis sententiae -sae (*an* -se? *v. p. 1611, 32*) pronuntiantur. QVINT. inst. 8, 6, 43 cum idem appositum (ἐπίθετον) si a proprio -seris, per se significat et facit antonomasian. 9, 4, 61 sensus omnis habet suum finem poscitque . . . intervallum, quo a sequentis initio -atur. 9, 4, 70 cum est continuatum *enuntiatum* iis quae sequuntur, quamquam natura ipsa -sa sunt. 11, 3, 37 continuum sermonem, qui faciebat 'Italiam Lavinaque', -it.

b *voces in partes, syllabas sim.*: *α voces in partes*: QVINT. inst. 6, 3, 55 -sis coniunctisve verbis. 7, 9, 4 alia integro verbo significatio est, alia -so, ut 'in|genua' et 'arma|mentum' et 'Cor|vinum'. 8, 6, 33 -ere 'septentriones' (*opp.* iungere. *cf.* 8, 6, 66). 10, 1, 29. CAPER gramm. VII 96, 1 'quicquid' . . . per c litteram scribendum, quoniam d -it in duas voces. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 94 p. 398, 3 'circum|spectemus': una pars orationis est -sa in duos versus. PHILARG. Verg. ecl. 1, 67 'en|umquam' Vergilius . . . -it interposito verbo. *β voces in syllabas, litteras inter syllabas sim.*: QVINT. inst. 1, 7, 9 in -endis verbis (CAPER gramm. VII 96, 9 pronomina [-en *trad.*] 'nostrum' ac 'vestrum' si ⟨in⟩ scriptura -enda si⟨n⟩t [*de explementis cf.* BEDA gramm. VII 263, 22. 268, 20. 25]. TER. MAVR. 925 Nestoris si forte nomen -endum incurrerit. *al.*). TER. MAVR. 539 omnibus vocalibus (*c.* nexa *coniung. esse monet Plasbg.*) nexa semper haec (*littera* u) necessest syllabam nec -at (*i. una syllaba fiat*) et sonum mutet priorem. CHAR. gramm. I 13, 23 si duae consonantes in duas syllabas fuerint -sae (CASSIOD. gramm. VII 157, 3 *ps* -i non possunt. *ibid.* l. 6). 279, 4 diaeresis est cum una syllaba in duas -itur (DIOM. gramm. I 442, 11 discissio syllabae unius in duas -sae. PRISC. gramm. II 39, 21 *Aeoli* -entes dipthongum κόϊλον pro κοῖλον dicunt [*cf. ibid.* III 467, 19]. 68, 2 in 'eis' -sas . . . faciunt feminina ut . . . 'Peleis'. 127, 1 una longa in duas breves saepe solet temporibus -i . . . 'fieri' pro 'firi' [*cf.* III 112, 14]. CASSI D. gramm. VII 200, 10 vocalis vocali inlata seu -sa seu in dipthongo copulata. *cf.* SCAVR. Rufin. gramm. VI 561, 3 'iam' -sit *Plautus* in duas syllabas).

c *in re metrica* -ere *versus in cola, metra sim., metra inter se, in partes sim.*: BASS. gramm. VI 258, 21 *phalaecius* ex heroo sic -itur (MAR. VICTORIN. gramm. VI 101, 19 si proceleumaticum in anapaesticum metrum -endo sic percutias. 147, 21 *proceleumaticum* per coniunctionem syllabarum ac temporum . . . informare ac -ere). TER. MAVR. 552 tempus . . . consonantes -unt unum duae *inter se* (1348 temporum momenta *arsis et thesis* . . . lege certa -unt. 1566 sex aequa pedes tempora -ant). 1388 cum trochaeum -es (MART. CAP. 9, 975 simplices . . . pedes . . . qui temporibus -untur. RVFIN. gramm. VI 562, 15 si sequentem longam syllabam *iambi* in duas breves -as. ISID. orig. 1, 17, 27 *pedes* quos epitrita partitione -imus. GRAMM. VI 644, 21 amphibrachys . . . in uno et tribus *temporibus* -itur. *ibid.* l. 27 *divisio disyllabi* in aequis temporibus -itur). TER. MAVR. 1682 hanc ἑφθημιμερῖν . . . vocarunt, quia tres pedes et una *syllaba* septem *semipedes* -unt (DIOM. gramm. I 496, 2 in tertia . . . regione *heroici* melius spondius penthemimeres quam dactylus -it. 497, 13. MAR. VICTORIN. gramm. VI 65, 13). DIOM. gramm. I 496, 8 pedes singulos ita esse scansionis lege -sos, ut eorum nullus partem orationis incluserit (MAR. VICTORIN. gramm. VI 214, 25 ut nusquam finito sensu -sa inter se verba ponantur). MAR. VICTORIN. gramm. VI 214, 24 *sqq. versus* -sus (*cf.* 151, 1 *sqq.* BEDA gramm. VII 245, 18 *sqq.* scansio -sa). PRISC. gramm. III 459, 5 *versus* (*Verg. Aen. 1, 1*) -itur in caesuras per cola quidem in novem, per commata vero in duas . . . per pedes in quinque. 474, 20 -e singulos pedes (*syn.* tracta).

d *voces in interpretatione*: GELL. 17, 7, 8 (*verba Nigidii*) si -as separesque duo verba haec 'subruptum' et 'erit' (*opp.* si . . . copulate permixteque dictum intelligas). SERV. Aen. 2, 121 sunt qui ita -ant 'cui fata parent' vitam, 'quem poscat Apollo' ut moriatur. 4, 548 Vrbanus hoc -it, licet alii iungant.

e *figura quadam res* -ere: QVINT. inst. 9, 3, 35 illud repetendi genus, quod simul proposita iterat et -it (*sc. regressio. cf.* PRISC. gramm. III 125, 17 sin ad ea, quae -untur, singulariter verba consequentur, genetivum oportebit praeponi pluralem -endum, ut 'aquilarum altera' *eqs.* 126, 9). PORPH. Hor. carm. 2, 15, 18 *schemate, quod* ἓν διὰ δυοῖν *dicimus*, unum in duo sensus -sit (SERV. Aen. 1, 61 est figura, ut una res in duas -atur metri causa interposita coniunctione).

structurae *notabiliores: numerus partium exprimitur*: in duas, binas partes *sim. passim.* in duo, tria, in haec, multa *sim. inde a* SEN. contr. (in hoc: QVINT. decl. 330 p. 297, 13). in tribus: BOETH. herm. sec. 2, 6 p. 123, 29. *sim. al.* bifariam, bipertito *sim. passim.* dupliciter: QVINT. inst. 3, 3, 7. 3, 6, 23. multipliciter: BOETH. diff. top. 3 p. 1201^B. numerose: PLIN. nat. 23, 61. 25, 167. *non inveni* bis, ter *sim.* (COLVM. 8, 4, 3 *aliter*) *nisi* EVSTATH. Bas. hex. 6, 5 p. 927^A duodecies. *res* -*itur* in partes, partibus *sim. passim.* in partibus, per partes *inde ab* ECCL. *passim. compendi factum esse videtur* in partes *his locis*: LIV. 36, 2, 11 provinciam ita -ere, ut una (*sc. pars. an* provincia?) ab Agrigento ad Pachynum esset, altera *eqs.* VITR. 1, 3, 1 aedificatio . . . -sa est bipertito, e quibus una . . . , altera *eqs. cf.* HYG. astr. 1, 8 p. 27, 11 (= ISID. nat. 48, 2 p. 79, 5) regio . . . terrae . . . -itur trifariam (videtur trifarie esse -sa ISID.), e quibus una pars . . . , altera *eqs.*

syn. et coni.: dido, diduco, dimitto, dirumpo, discerno, dispertior, dispono, distraho, distinguo (CIC. Pis. 69), distribuo, erogo (COD. Theod. 1, 5, 5), findo, partior (CIC. orat. 117 fin. 1, 22 Tusc. 1, 40. *al. aliis locis opponitur; v. p. 1593, 37. 1629, 56. 58. 1630, 44*), perrumpo, perseco, scindo (*opp.* HIL. in Matth. 33, 4), secerno (HOR. sat. 1, 3, 114), seco, seiungo, separo.

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

part. perf. pass. ***dīvīsus,** -a, -um. *compar.*: LVCR. 4, 91 VEREC. in cant. 9, 25. *pro subst.*: MART. CAP. 9, 931 τρίτη διεζευγμένων id est tertia -arum. 9, 944 sonus ... -arum ideo hoc nomen accepit, quia uno et dimidio tono a mediae fine divellitur. *cf.* 9, 961. 964 BOETH. mus. 4, 3 p. 311. *t. t.* ICTORUM: PAVL. dig. 45, 1, 85 pr. -um (*syn.* pro parte, *opp.* totum, solidum). *speciatim*: pro -o (*opp.* pro indiviso), pro parte -a: QVINT. MVCIVS Paul. dig. 50, 16, 25, 1 partis appellatione rem pro indiviso significari; nam quod pro -o nostrum sit, id non partem, sed totum esse. PAPIN. dig. 7, 1, 5 pro parte indivisa vel -a. VLP. dig. 8, 4, 6, 1 plane si divisit fundum regionibus et sic partem tradidit pro -o. 27, 9, 5, 16 pro -o communia (*opp.* pro indiviso communia). *iuncturae verbales notabiliores*: *nom.* -us: fio: LVCR. 3, 264. maneo (*i. q.* 'sum'): MANIL. 2, 278. 397. 4, 807. *acc.* -um: dilato: COLVM. 12, 15, 5. do: CYPR. GALL. deut. 192. duco: MANIL. 3, 511. 4, 314. habeo (*v. Thielmann, Arch. 2, 405. 520*): VARRO frg. Non. p. 214, 27 CIC. Tusc. 1, 40 LIV. 4, 56, 6. 31, 21, 7. 32, 18, 5 QVINT. decl. 267 p. 90, 13 *al.* seco: SEN. Thy. 7, 60. separo: FIRM. err. 2, 6. teneo: MANIL. 3, 620 (*cf. p. 1599, 27*). *syn. et coni.*: alius: HIL. (*p. 1607, 63*). discors: TAC. ann. 2, 43. dispar: POMPON. Atell. 136 apportas nuntium nobis disparem, -um. dissonus: HIER. epist. 18^A, 7, 4 (*?* diversum *plerique codd. cf.* CYPR. GALL. num. 664). diversus: TERT. anim. 27. externus: MAR. VICTORIN. ad Iust. 5 p. 1002^B. separatim ac -i: LIV. 25, 38, 21. varius: FRONTO p. 152, 8 N. *opp.*: continuus: QVINT. inst. 2, 13, 5. 9, 4, 70 (*v. p. 1610, 1*). MART. CAP. 9, 937 (*syn.* distans: VITR. 5, 4; διαστηματική cum intervallo suspensa: BOETH. mus. 1, 12 p. 199, 4). CHALC. comm. 275 (*syn.* dividuus). AMBR. Cain et Ab. 2, 6, 19 (*sacrificia* nova novorum ... aut frixa aut -a aut continua, *cf.* LXX lev. 2, 14 νέα, πεφρυγμένα, χίδρα, ἐρικτά). diversus: SEN. epist. 120, 1. simplex: QVINT. inst. 4, 5, 26 *al.* *n.* **dīvīsum** *pro adv.*: ORIBAS. syn. 8, 17 dabis ... coclearia duo in mulsa, sed -um et non de semel (μεμερισμένως. per partes *altera versio*). *adv.* **dīvīsē** (PRISC. gramm. III 87, 14): GELL. 1, 22, 16 '*super esse*' -e pronuntiandum est (TERT. carn. 13 [*dub.*: RVT. LVP. 1, 15 *v. p. 1609, 80*]. *cf.* GELL. 6, 2, 12 versus separatim atque -e legendus. DON. Ter. Ad. 608 utrum 'te ipsum' una pars orationis an -e accipiendum. SERV. georg. 3, 56 '*maculis et albo*' -e pro 'albis maculis'. BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 103, 3 si *definitio* continue proferatur et non -e. IVNIL. 1, 18 licet *pater* -e spiritus dici possit et sanctus [*opp.* coniunctive]). PS. ASCON. Verr. p. 253, 8 St. qui certam habet partem *ut particeps*, non -e agit ut socius. GLOSS. V 567, 37 divendita -e vendita. *syn. et coni.*: definite: BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 126, 7. separatim *v. l. 34*. *opp.*: coniunctive *v. l. 38*. continue *v. l. 37*. distincte: TERT. adv. Prax. 11 p. 243, 1.

part. praes. **dīvidēns,** -entis *m.* (*sc. numerus?*): CASSIOD. art. 6 p. 1216^A -em ... sumere. *de proportione* $(a-b):b=(c-d):d$ *ex proportione* $a:b=c:d$ *formata* (*cf. Euclid. elem.* 5 *def.* 15 διαίρεσις λόγου). *opp.*: componens.

gerund. **dīvidendus,** -ī *m.* (*sc. numerus*). PS. BOETH. geom. p. 400, 14 *sqq.*

deriv.: ? dividia, ? dividius, dividus, dividuus, divisibilis, divisim, divisio, divisivus, divisor, divisura, divisus *subst.* *compos.*: perdivido, subdivido. *a part.* divisus: indivisus.

dīviduitās, -ātis *f. a* dividuus. *i. q. divisio.* GAIVS dig. 35, 2, 80, 1 legata, quae -em non recipiunt.

dīvidus, -a, um [*a* dividere, *cf.* dividuus. *Th.*]. *cf. Lachm. ad Lucr. 5, 679 p. 306.* *de notione*: NON. p. 95, 24 -os id est separatos. *legitur* ACC. trag. 117 nos ... ut seorsum -os leto offeres. 587 (*? v. p. 1592, 84*). GELL. 2, 12, 4 si boni omnes ... ad alterutram partem -i se adiunxerint. [*loc. dub.*: ACC. trag. 495 *v. p. 1102, 82* VARRO Men. 58.]

dīviduus, -a, -um [*a* dividere. *Th.*]. GLOSS. dividendus. divisus. αὐθαίρετος(?). διαμεμερισμένος. εὐδιαίρετος. εὐδιανέμητος. εὐμέριστος. -um quod dividi potest. διαιρέσιμον. εὐμέριστον. -a ἐπαχθῆ (*? v. p. 1592, 69*). SCHOL. Lucan. 8, 465 -us qui dividatur. DON. Ter. Ad. 241 (*item* SCHOL. Stat. Theb. 7, 645) -um a divisione, dimidium a dimensione dicimus (*cf. p. 1612, 63*). SCHOL. Stat. Theb. 7, 645 -um in duas partes divisum. *legitur inde a* PLAVT. Rud. 1408. [*loc. dub.*: GERM. 472 (dividit *codd. praeter* divisi *B^a man. 2*; -i *edd.*). CHALC. comm. 286 p. 316, 3 *v. p. 1612, 44*. PS. CYPR. mont. 3 p. 106, 16 significans ex unitate populi -as (dividi duas *al.*) partes.] *cf.* dividius.

1 *i. q. divisus (de pluribus rebus inter se vel de singulis in partes divisis), saepe i. q. dimidiatus, anceps, duplex sim.*: **a** *res corporales*: PLAVT. Rud. 1408 -om talentum faciam (TER. Ad. 241 potius quam venias in periclum ..., servesne an perdas totum, -om face. *paulo aliter*: APVL. apol. 91 uti ... -a pars dotis posteriori filio, reliqua prioribus cederet). OV. am. 1, 5, 10 comā (*cf.* divido *p. 1596, 74*; *aliter* STAT. Theb. 8, 489 *ictu* funduntur utroque tempora -ique cadunt in bracchia crines). ars 2, 488 *equae* -os *a se* amne sequuntur equos (*de hominibus* SIL. 14, 19 -os coniungi. CYPR. GALL. gen. 472). fast. 1, 292 -a *insulam* premit amnis **aqua** (PRISC. perieg. 1000 -a *Indi* Patalene cingitur unda. *cf.* LVCAN. 8, 465 Nili [RVT. NAM. 1, 180 Tyberis]. SIL. 14, 234 *Himera* -as se scindit in oras [ALC. AVIT. carm. 1, 282 -um ... *Nili* finem]. SIDON. epist. 1, 5, 5 *Padus* -a fluenta partitur. PRISC. perieg. 307 -i currunt Riphaeis montibus ambo *fluvii*. CYPR. GALL. deut. 30 aequore -o, bifida dum pendet in unda [iud. 104 mare. EVCHER. laud. her. 18 Iordanem -um interrupto amne transivit]). PLIN. nat. 2, 80 in quadrato solis *luna* -a est (2, 215 *bis*. APVL. Socr. 1, 117 seu corniculata seu -a seu protumida seu plena sit. SERV. auct. Aen. 2, 255 *luna* tunc erat -o orbis modo). nat. 2, 170 maria circumfusa ... -o globo (SOL. 23, 3 *Hispania* -a est provinciis tribus. HEGES. 4, 27 l. 10 -um ... septentrionalis plagae [*i. quod sept. plaga divisa est*] eidem [*sc. Aegypto*] munimentum *sc. est*. *cf.* SOL. 11, 24 Euboea ... aestu -a est a Boeotiae continente). nat. 5, 15 -a ferarum viscera (CYPR. GALL. exod. 877. *cf.* STAT. Theb. 7, 645 -um ... truncum [SCHOL. in duas partes divisum]. PAVL. NOL. carm. 27, 101 -is ... linguis *spiritus sancti*. SIDON. carm. 6, 8 *Minervam* fudit ... armatus partus vertice -o). 16, 122 *arbores quaedam* -ae nec ramosae, ut sabuci (*opp.* individuae, ramosae. *cf.* 16, 125). HIL. trin. 9, 69 intellege unitatem *dei*, dum non -a natura est (PRVD. ham. 7 deum. *cf.* HIL. trin. 10, 22 *Christus* non potest in his sacramentorum diversitatibus ita ab se -us esse, ne Christus sit). CLAVD. 1, 102 -is clarescunt nubila sulcis (PAVL. PETRIC. Mart. 5, 568 -ae excusso scinduntur lumine nubes). CYPR. GALL. gen. 1030 -is (*i. binis*) ... degere castris. 1398 -as ... dapes viritim exponere gaudens porrigit *fratribus*. SIDON. carm. 7, 294 -a ancipitem carpserunt vulnera vitam. **b** *res incorporales*: HOR. epist. 1, 17, 49 -o findetur munere quadra. MANIL. 3, 466 tempus. SEN. epist. 121, 22 -i laboris obeundi concordia. COLVM. 12 praef. 8 nihil conspiciebatur in domo -um (*syn.* proprium ... iuris sui). GAIVS inst. 4, 56 quae exceptio appellatur litis -ae (4, 122 *bis*). PS. APVL. herm. p. 268 pugna (*opp.* perfecta et integra). AMBR. exc. Sat. 1, 78 ius (*opp.* communia). fug. saec. 4, 21 -a quadam inundatione, corporis huius et saeculi. PAVL. NOL. epist. 31, 6 p. 274, 13 *ut crux* quasi intacta permaneat cotidie -a sumentibus et semper tota venerantibus. AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 90 p. 1391 tu hoc (*i. hanc sententiam*) ... fecisti -um (5, 14 p. 1443 quasi ego ... apostoli sententiam ... -am fecerim). *speciatim*: *animus sim.*: *singulorum*: OV. am. 2, 10, 10 -um *me* ... tenent alter et alter amor. ALC. AVIT. carm. 2, 224 anceps -i cordis ... fluctus. *plurium*: VAL. MAX. 4, 4, 2 seditione -ā civitas. 5, 3 ext. 3 discordes foci tui (*Athenarum*) pagisque -a tuguria. *de rebus metaphorice*: VAL. MAX. 9, 5 ext. 3 adeo felicitatis et moderationis -um contubernium est. *t. t. gramm.*: DIOM. gramm. I 335, 31 praeteritum perfectum -um est; ex eo enim scinditur *eqs.* PRISC. gramm. II 61, 23 *nomen* (*opp.* collectivum. 182, 19 'uter' ... -am vim habet. *cf.* POMP. gramm. V 158, 11 'plebs' licet sit numeri singularis, potest tamen esse -a. *cf.* dividius). III 125, 14 in ... constructione -orum (*v.* divido *p. 1610, 58*). *de rebus, quae mente et ratione dinoscuntur, i. q. diversus, dissimilis, varius*: PLIN. nat. 37, 91 sarda ... huic gemmae (*sardonychi*) -a, ex eodem et ipsa nomine (*sic dat. accedit*: CHALC. comm. 286 videtur [in]dividua [*corr. Wrobel ex Aristot. ausc. nat. 1, 9*] esse silva carentiae [*pro genet. accipit Wrobel, fort. recte*]. AVSON. 348, 13 -um Betae monosyllabum Italicum B). CHALC. comm. 105 partes *temporis* ratione ac supputatione -ae. AMBR. Noe 12, 40 iniquitas ... velut -a parit, nunc odio inflexa, nunc quaestu. 23, 84 -i ... fructus ... necessarii et voluptarii. in psalm. 118 serm. 8, 31, 1 -us sensus *est* (*cf.* 8, 32, 1 hic ergo sensus unus est, alius autem ita:). CYPR. GALL. gen. 984 colores.

2 *i. q. divisibilis (t. t. philos.)*: CIC. nat. deor. 3, 29 mortale ... omne animal et dissolubile et -um sit necesse est. Tim. 21 ex ea *materia*, quae ex corporibus -a gignitur (τῆς ... περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς). *ibid.* quod -um esset in corpore (τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ. *cf.* CHALC. comm. 27 per corpora). LACT. ira 10, 8 *atoma* (*syn.* secabilia). CHALC. transl. p. 35^A comm. 27. 28. 29. 30. 53 102. 214. 223. 228. 275. 286. 292. AVG. c. epist. fund. 16 p. 213, 24 per ... spatia locorum distanti et -a vel potius ... sectili mole *corporis*. CLAVD. MAM. anim. 1, 17 p. 63, 10 aerem (*syn.* secabilem).

3 *singulariter*: CYPR. GALL. gen. 402 -us ... locus (*i. locus divisionis*). ENNOD. epist. 3, 3, 2 p. 72, 19 quid exigendum ab illo sit, cuius -um (*i. dimidium v. p. 1611, 65*) salutis (*sc. fratrem; cf. antea* maior animae ... portio) busta clauserunt.

neutr. sing. pro subst. **dīviduum,** -ī *v. l. 7. 63.*

iuncturae verbales notabiliores: -um facio (DON. Ter. Ad. 241 -om face: hoc est 'divide', figura μακρολογία): PLAVT. Rud. 1408 TER. Ad. 241 CYPR. GALL. gen. 474 AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 90. 5, 14. partior: SIDON. epist. 1, 5, 5. scindo: PAVL. PETRIC. Mart. 5, 568. teneo: OV. am. 2, 10, 10.

adv. **dīviduē.** GLOSS. διαμεμερισμένως.

deriv.: dividuitas. *compos.*: individuus. *Bauer.*

dīvigena, -us *a* divus *et* gignere. GLOSS. -a θειογενής. *inter exempla syllabae 'vi' longae*: MARTYR. gramm. VII 183, 10 si in compositis nominibus vel in antepaenultima sede 'vi' longa inciderit syllaba ... ut invitus, -us (*item* CASSIOD. *ibid.*). *D.*

dīvīnāculum, -ī *n.* [*a* divinare, *cf.* oraculum. *Th.*]. GLOSS. -a sortes. *i. q.* μαντεῖον: ITALA num. 22, 7 (cod. Lugd. Rufin. Orig. in num. 13, 6 Ps. Aug. serm. 33, 2) -a in manibus eorum (μαντεῖα, AVG. quaest. hept. 4, 47 divinationes ['obscure ... dictum est']. VVLG. divinationis pretium). *fuse explicat* RVFIN. *l. c.* [*francog. vet.* devinail. *M.-L.*]

dīvīnālis, -e *adi. a* divinus. *i. q. praesagiens*: DAMIG. lapid. 18 per sensum -em *divinantibus*. *i. q. divinus*: ISID. orig. 2, 14, 13

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-is dicitur *tertium genus philosophiae* quando ... ineffabilem naturam dei ... ex aliqua parte profundissima qualitate disserimus.

ˣdīvīnātio, -ōnis *f. a* divinare. *de sensu*: CIC. div. 1, 1 quam *-em* Graeci μαντικήν appellant, id est praesensionem et scientiam rerum futurarum (nat. deor. 1, 55 leg. 2, 32). 1, 9 quae -o est earum rerum quae fortuitae putantur, praedictio atque praesensio (2, 13 -em esse earum rerum praedictionem et praesensionem quae essent fortuitae. 2, 14 fortuitarum rerum praesensio, quam -em vocas. *ibid.* talium ... rerum, quae in fortuna positae sunt, praesensio -o est. 2, 19). 2, 130 *Chrysippus* -em definit his verbis: vim cognoscentem et videntem et explicantem signa quae a dis hominibus portendantur. FRONTO p. 8, 15 N. vatum impetus -o nuncupatur. DIFF. ed. Beck p. 51, 20 divinitas ad potentiam numinis refertur, -o futurorum praescios facit (= DIFF. gramm. suppl. 284, 9 ISID. diff. app. 192). GLOSS. -o μαντεία. praesagium. quod ante nuntiat. QVINT. inst. 7, 4, 33 de accusatore constituendo, quae iudicia -es vocantur. GELL. 2, 4 (*in lemmate*) quam ob causam Gavius Bassus genus quoddam iudicii -em appellari scripserit et quam alii causam esse eiusdem vocabuli dixerint. *definitur*: 2, 4, 1. 3. *de significatione et origine huius technici usus fuse agit etiam*: PS. ASCON. div. in Caec. p. 186, 4 *sqq.* St. FORTVN. rhet. 1, 21 p. 97 quae est -o? cum de idoneo accusatore quaestio est, id est cum duo vel plures accusationem sibi vindicant. *vox legitur inde a* CIC. *et fortasse* VARRONE *per totam latinitatem, sed frequentatur prae Cicerone (117ies, praecipue in div.) apud neminem, deest poetis.*

I *angustiore sensu et technice*: **1** *i. q. ars, scientia divinandi, disciplina augurandi, potestas vaticinandi, augurium, praesagium, praeconium, vaticinatio (cf. definitiones supra l. 3 sqq.), persaepe absolute, velut in titulo operis Ciceronis*: **a** *pendet ab substantivis*: VARRO frg. Serv. auct. Aen. 3, 359 (*sed dubium an vox ipsa ex Varrone sit sumpta*) Varro autem quattuor genera -um dicit: terram, aërem, aquam, ignem (CIC. div. 1, 5. 10 *saepe.* PETRON. 117, 1 genus ... -is sibi non displicere. AVG. civ. 7, 35 *al.*). CIC. nat. deor. 2, 166 ars (PLIN. nat. 25, 47). div. 1, 71 officium et munus. 1, 78 -um coniecturae. 1, 85 ratio (1, 90 fat. 11). 1, 93 -um opportunitates. 2, 19 definitio. 2, 46 causa. 2, 61 auctor. 2, 75 opinio. PLIN. nat. 37, 160 argumenta. APVL. met. 2, 12 experimenta. 2, 13 (14) merces. VVLG. lev. 20, 27 spiritus. AVG. civ. 3, 20 caligo. OROS. hist. 5, 15, 14 heres (*sc. Apollo*).

b *seq. genetivus (plerumque subiect.)*: CIC. div. 1, 4 furoris. 2, 21 Stoicorum. 2, 74 augurum (AVG. civ. 8, 16). 2, 77 avium. 2, 148 somniorum (AVG. civ. 8, 16 p. 345 D.). PLIN. nat. 37, 155 futurorum. TERT. anim. 24 animae. 28 satis probans (*Gel.*, probatus *codd.*) divinitatem operis ex -e vocis (*nota lusum verborum et cf. p. 1614, 32*). LACT. inst. 4, 26, 2 prophetarum (7, 13, 12 *al.*). AMBR. Abr. 2, 8, 49 magorum. VVLG. Sirach 34, 5 erroris. RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 5, 1 Castalii poculi. AVG. civ. 8, 16 p. 345 D. augurum, haruspicum, vatum atque somniorum. EXC. barb. lat. p. 238, 10 mortuorum (*i.* νεκρομαντεία).

c *seq. pro genet.* 'per' *vel adiect.*: DAMIG. lapid. 5 -o per aquam. 6 aquaria. 29 aquatilis.

d *cum verbis*: α *subi.*: CIC. div. 2, 20 adiuvat ... prodest. ITALA num. 22, 7 (Aug. quaest. hept. 4, 47) -es in manibus eorum *sunt* (μαντεῖα ἐν ταῖς χερσίν, VVLG. habentes -is pretium in manibus. *fuse de sensu dubio agit Aug. l. c.*). AVG. civ. 18, 54 promittit. *nota metonymiam, ut videtur, i. q. oraculum*: VVLG. prov. 16, 10 -o (est) in labiis regis, in iudicio non errabit os suum (*gr.* μαντεῖον). β *obiect. (per litteras digesta)*: accipere: CIC. div. 1, 86 a patribus. APVL. apol. 42. SERV. auct. Aen. 3, 183 *Cassandra* -em (*i. facultatem -is*) ab Apolline acceperat. adhibere: CIC. div. 2, 9. audire: CIC. div. 1, 86 COLL. Mos. 15, 1. auferre: AVG. civ. 5, 9. cernere: CIC. div. 1, 86. confirmare: CIC. div. 1, 71. contemnere: AVG. civ. 10, 32. dare: TERT. anim. 22 RVFIN. Orig. in num. 16, 7. discernere: AVG. quaest. hept. 5, 29 discernuntur -es ... a praedictionibus vel annuntiationibus prophetarum. disicere (deicere): ITALA Is. 44, 25 (Tert. adv. Marc. 4, 25 p. 504 adv. Prax. 19) ex corde (μαντείας, VVLG. hariolos in furorem vertens). divinare: ITALA deut. 18, 10 (Lugd.) divinans -em (μαντευόμενος μαντείαν, VVLG. ariolos sciscitari. Ezech. 13, 23 -es non divinabitis). efficere: CIC. div. 1, 127. explodere: CIC. div. 2, 148. facere: VVLG. Ezech. 21, 22. fraudulare: VVLG. Ier. 14, 14. gubernare: APVL. apol. 43. habere: CIC. Tusc. 1, 73. impertire: CIC. div. 2, 40. legere: CIC. div. 1, 86. memorare: MART. CAP. 7, 733. observare: CONC. Aurel. a. 511 p. 9, 1. polliceri: VLP. dig. 47, 19, 15, 13. praeficere: CIC. div. 2, 12 *materiae.* probare: CIC. ac. 2, 126 div. 1, 5. 32 TERT. anim. 24. 28 FIRM. err. 1, 1. HIER. in Is. 46, 8/11 -e probem -em. promittere: PLIN. nat. 30, 19. prophetare: VVLG. Ier. 14, 14. quaerere: VVLG. Ezech. 21, 21. recipere: SEN. nat. 2, 32, 4. repudiare: AMBR. Abr. 2, 8, 49. tollere: CIC. div. 1, 5. 2, 41. 42. tribuere: CIC. div. 1, 10 *generi humano.* γ *cum variis structuris*: (I) *cum genet.*: AVSON. 464, 2 expertus -is. (II) *c. dat.*: inservire: VVLG. IV reg. 17, 17 -bus inserviebant et auguriis. (III) *cum ablat.*: indigere -e: APVL. Socr. 18, 161. uti: CIC. fat. 11. (IV) *cum praepos.*: abducere ab: CIC. div. 2, 13. abstinere ab: PAVL. sent. 5, 21, 4. differre ab: CIC. fin. 2, 113. ducere a: CIC. fat. 33 div. 2, 27. accedere ad: CIC. div. 1, 34. dicere de: CIC. div. 1, 37. 131. disputare de: CIC. div. 1, 22. disserere de: CIC. div. 2, 8. iudicare de: CIC. div. 1, 7.

e *epitheta*: ambigua: VVLG. Ezech. 12, 24. aquaria, aquatilis: *v. p. 1613, 50.* complexibilis: CHALC. comm. 168. ficta: AVG. civ. 18, 54. illicita: VLP. dig. 47, 10, 15, 13. incerta: ZACCH. 1, 29. ludicra: RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 5, 1. mendax: VVLG. Ezech. 13, 7. mentita: LACT. epit. 23 (28), 7. naturalis: CIC. div. 1, 37. 110. 127. 2, 70. opinabilis: CIC. div. 1, 24. prophetica: TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382. sancta: BOETH. c. Eut. 5. vera: CIC. div. 1, 5 CHALC. comm. 168 AVG. civ. 18, 54 *al.*

f *iuxta posita*: augurium: VVLG. num. 23, 23 IV reg. 17, 17 Sirach 34, 5 CONC. Aurel. a. 511 p. 9, 1 *al.* auspicia: RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 10, 3 rerum efficiendarum eventus. PLIN. nat. 30, 19. praedictio: AVG. civ. 10, 32. praesagium: APVL. apol. 42. ratio: LACT. inst. 7, 13, 12. sortes: PS. APVL. Ascl. 38 CONC. Aurel. a. 511 p. 9, 1. visiones: AVG. gen. ad litt. 12, 18 p. 406, 8.

2 *t. t.* ICTORUM *de accusatore constituendo, v. p. 1613, 16 sqq.*: CIC. -o in Caec. (*titulus primae in Verrem orationis*). ad Q. fr. 3, 2, 1 -o in Gabinium futura. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 3 de -e Appius ... contendere ausus non est. QVINT. inst. 3, 10, 3 quae -es fiunt de accusatore constituendo. 5, 7, 35 circa partes -is. ASCON. Mil. p. 35, 25 St. -o de ambitu accusatorum facta est.

II *latiore sensu i. q. coniectura, suspicio, praesensio (nonnulla aequo iure ad I referri possunt)*: CIC. inv. 2, 152 coniecturam -em esse (Tull. 55 haec est illorum ... coniectura et quasi -o. DON. Ter. Andr. 387. COD. Iust. 4, 38, 15, 2 nulla coniectura, immo magis -e in posterum servanda). S. Rosc. 96 ut nihil -e opus est. Cluent. 97. 131. epist. 3, 13, 2 nescio qua permotus animi -e. 6, 4, 4 etsi casu, non -e mea factum est. 6, 6, 3 ne nos quidem nostra -o fallet. 6, 6, 7 quoniam ... ego quoque augur ... ex meis superioribus praedictis constitui apud te auctoritatem augurii et -is meae, debebit habere fidem nostra praedictio (*ludit cum sensu technico v. p. 1613, 44*). ad Q. fr. 3, 2, 1. NEP. Att. 9, 1 in quo si tantum eum (*Atticum*) prudentem dicam, minus quam debeam praedicem, cum ille potius divinus (*i. divinandi peritus*) fuerit, si -o appellanda est perpetua naturalis bonitas, quae nullis casibus agitatur neque minuitur (*et hoc et sequens exemplum ad I referri potest*). 16, 4 sic omnia ... perscripta sunt, ut nihil in eis (*sc. epistulis Ciceronis*) non appareat et facile existimari possit, prudentiam (*i. providentiam*) quodam modo esse -em. LIV. 25, 35, 3 tacita -o qualis iam praesagientibus animis imminentis mali esse solet. 26, 20, 5 -o quaedam futuri. SEN. contr. exc. 6, 6 fortuita -o. CVRT. 3, 3, 2 -o animi praesagientis. PLIN. nat. 2, 246 quae coniectura -is est. 8, 15 -em quandam iustitiae (*de elephanto*). QVINT. decl. 252 p. 31, 13 nullam tantam esse prudentiam (*i. providentiam*), nullam immo tam certam -em, ut omnia ... providentia caventium videret (*nescio an huc pertineat* AVG. c. Faust. 14, 1 si ei prudentia inesset ulla, non dicam -o). 289 p. 158, 1. 301 p. 189, 3 nulla ratione, nulla -e provideri potuerunt. PLIN. epist. 2, 14, 8 facilis -o. APVL. apol. 43 an ipse animus ... ad -em suam redigatur (*syn.* naturam suam, quae est ... divina). met. 5, 25 si recte coniecto, quod ... prudentes viri -em autumant. 9, 9. 11, 29 *me* instruxit nocturna -e clemens imago. Socr. 17 p. 157 non consilio, sed praesagio indigebat, ut ubi dubitatione claudicaret, ibi -e consisteret. LAMPR. Alex. 14, 6 -o mentis frequentissima. VOPISC. Aurelian. 4, 3. HIER. in Is. 2, 20 quasi si de aliquo dicamus, non est divinus, sed -o. AVG. gen. ad litt. 12, 13 p. 397, 4 animam humanam habere vim quandam -is in se ipsa.

dīvīnātor, -ōris *m. a* divinare. *i. q. hariolus, vates, qui praedicit* (GLOSS. -r μάντις): OP. imperf. in Matth. 30 p. 788 qui futura dicere aestimantur non statim -es putantur, sed tum quando ea, quae dicta sunt, fuerint consummata. AVG. civ. 3, 2 p. 99 D. Apollinem ... -em (7, 16 p. 293 MART. CAP. 5, 435). PETR. CHRYS. serm. 27 p. 276v Balaam -r (OP. imperf. in Matth. 2 p. 637). *inde f.* **dīvīnātrīx,** -īcis: TERT. anim. 22 animam dominatricem, -em. 46 p. 377 praesidia -um artium et disciplinarum (*adiect. vice*). SCHOL. Hor. carm. 3, 17, 12 -x pluviae (*sc. cornix*). MART. CAP. 1, 7 -e eadem coniecturalique virga (*adiect. vice*).

dīvīnē *v.* divinus.

ˣdīvīnitās, -ātis *f. a* divinus. LACT. inst. 1, 11, 10 deus unde ipsa -s nominatur, ut ab homine humanitas. ira 1, 4 hoc differt ab humanitate -s, quod humanitatis est ignoratio, -is scientia. *de differentia inter -em et* divinationem *v. locos p. 1613, 13 sqq. laudatos.* HIER. tract. in psalm. I 132 p. 247, 3 *caput* -s dicitur, hoc est deitas. AVG. civ. 7, 1 p. 273 D. hanc -em vel, ut sic dixerim, deitatem, nam et hoc verbo uti iam nostros non piget, ut de Graeco expressius transferant id quod illi θεότητα appellant. GLOSS. -s θειότης. θεότης. deitas. ex -e divinatus. *legitur inde ab* CIC. (*12ies in phil. et 4ies in rhet., sed usu translato*), *frequentant* PS. APVL. Ascl. (*29ies, deest* APVL.) TERT. (*130ies*) AVG. civ. (*51ies*). *vox est admodum rara apud scriptores non christianos, deest omnino poetis et veteri testamento.* *pluralis* VITR. 9, 1, 12 TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 538 nat. 2, 7 MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 9 DAMIG. lapid. 2.

I *proprie*: **A** *i. q. natura caelestis, numen divinum, potestas divina, qualitas, necnon sapientia dei,* τὸ θεῖον, θειότης (*opp.*

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

humanitas): CIC. div. 2, 80 placet ... humanitatis expertes habere -is auctores. LIV. 1, 7, 8 -e credita Carmentae matris. SEN. benef. 7, 7, 3 quem *deum* extra ictum sua -s posuit. dial. 2, 4, 2 nihil -i nocetur. nat. 1 praef. 12 argumentum -is suae. 2, 36. CVRT. 8, 5, 16 hominem consequitur aliquando, numquam comitatur -s. 8, 5, 18 a nobis -is suae auctoritatem accepturus est rex. PLIN. nat. 2, 190 praeclara quaedam et immortalis in eo *terrae motu* ... -s perhibetur. 7, 119 -s et quaedam caelitum societas ... in sibylla fuit. PLIN. paneg. 32, 3 sive terris -s quaedam sive aliquis amnibus genius. PS. APVL. Ascl. 6 diis cognata -e coniunctus est *homo*. 9 in hominum coetum Musarum chorus a summa -e demissus. 12 in cognoscenda -e. 20 ex -e eius nata natura. 21. 23 illa -is imitatione. 32 sensus -is. MIN. FEL. 17, 2 -is rationem. 19, 5 de -e consensio. 38, 6 veritas -is (CYPR. epist. 75, 7 LACT. inst. 7, 8, 10 *al.*). TERT. *ex. gr.*: anim. 24 *animae* concessit -em. *ibid.* ad testimonium plenae -is. *ibid. animam* dilutioris -is. 46 inquisitione verae -is (AVG. civ. 9, 17 p. 393 D. contaminari veram -em. PARTHEN. epist. indemutabilis et vera -s. *persaepe. cf. etiam p. 1616, 40*). 46 -em mentientes (spect. 10). 48 lenocinium ... -is. adv. Hermog. 3 p. 128 deus substantiae ipsius nomen, id est -is. ieiun. 11 -is diversitate. adv. Marc. 1, 5 p. 296 substantiam -is (1, 15 p. 310. 2, 29 p. 376. VINCENT. LER. 13, 19 p. 20 altera substantia -is, altera humanitatis [*syn. ibid.* deitas]. *saepe*). adv. Marc. 1, 6 p. 297 statum ... -is. 1, 8 p. 300 viva et germana -s. 1, 15 p. 310 formam -is (nat. 2, 2). 1, 29 p. 332 definitiones unicae -is (2, 1 unicam et perfectam praescribentibus -em. 3, 1 p. 377 *al.*). 2, 2 p. 335 censores. 2, 9 p. 346 vim. 2, 10 p. 348 quasi deus illis invidisset -em. 2, 13 p. 353 plenitudo (2, 29 p. 376 adv. Prax. 14. adv. Val. 8 -is tricenariae plenitudo. VVLG. Col. 2, 9 omnis plenitudo -is corporaliter *qui locus saepe laudatur*). adv. Marc. 3, 15 p. 400 dei enim nomen, quasi naturale -is, potest in omnes communicari, quibus -s vindicatur. 4, 7 p. 435 diversae atque aemulae -is professione (4, 11 p. 450). 4, 11 p. 450 contrariam initiatos -em. 4, 12 p. 453 novitate. 4, 20 p. 485. 4, 22 p. 493 novam -em a Christo revelatam. 4, 34 p. 538 non -um ... distantia, sed ipsarum materiarum. 5, 3 p. 576 -is diversitatem (5, 4 p. 583 *al.*). 5, 17 p. 635 mendacio -is. *al.* nat. 1, 10 p. 75, 26 in arbitrio ... sententiae humanae locare honorem -is ... (adv. Val. 34). *ibid.* p. 77, 5 venditis totam -em. 2, 1 adulterinam istam -em corroboraverunt. 2, 2 testimonia tam ignoratae quam dubitatae ... -is. 2, 5 elementorum. 2, 6 conceditisne -em ... non serviliter currere (*i.* θέειν *a quo ducit iam Plato vocabulum* θεός). *ibid.* -em ascribendo. 2, 7 p. 106 addicenda mortuis -s erat. *ibid.* in distribuendis -bus. 2, 8 probationi verae -is. 2, 9. 12 *homines* recipiunt. 2, 13 mancipem quendam -is (apol. 11) ... suffragium -is. 2, 14. 16 praeconium. *al.* adv. Prax. 18 unione (20 resurr. 2 *al.*). pudic. 21 ut agnoscam -em ... trinitas unius -is, pater et filius et spiritus sanctus. resurr. 2 in alterius -is insinuatione adversus deum. 5 patrocinium. 21 fides dissipetur, veritas periclitetur, ipsa -s ut inconstans denotetur. adv. Val. 3 infelicitates dispersae atque concisae -is. 7 in otio plurimo placidae et ... stupentis -is. VITA Cypr. 5 latenti -is praesagio. ARNOB. nat. 2, 60 angustae ... -is obscuritas. 6, 15 aliquid eis credere -is maiestatisque collatum. 7, 28 (*opp.* mortalitas) *al.* CHALC. transl. 30. 37 comm. 148 *al.* MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 9 recipere ... -es et potentias. 1, 23 vere naturalis -s. *al.* HIL. in Matth. 12, 18 -em ... paternae substantiae domino detrahentes. *saepe.* FILASTR. 93, 3 sempiterna in trinitate -s (VVLG. Rom. 1, 20 sempiterna ... eius virtus et -s. RVFIN. Orig. in Rom. 1, 17). 127, 2 generatio indefinita. *saepe.* SERV. auct. Aen. 12, 394. COMMENT. Lucan. 5, 71 fides -is est facta (*de Apolline*). AMBR. incarn. 6, 56 *non* -is suae -em induit. *al.* HIER. in Eph. 4 v. 5/6 unus deus, una -s est. epist. 55, 3, 4 ut humanitas subiciatur -i. 65, 10, 4 pulchritudine. *persaepe.* VVLG. apoc. 5, 12 dignus est Agnus ... accipere virtutem et -em. RVFIN. hist. 3, 24, 13 *al.* PRVD. perist. 10, 951. AVG. civ. 2, 14 p. 69 D. deorum -e (*opp.* Platonis humanitatem. 8, 21 p. 351 -s a daemonibus non potest falli). 2, 19 p. 76 per falsam -em. 4, 20 p. 169 si recte illis (*sc. Virtuti et Fidei*) -s tribuebatur. 7 praef. p. 272 vera et vere sancta -s. 8, 1 p. 321 de -e rationum sive sermonum (*i. theologia*). 8, 21 p. 351 vana -s. 8, 26 p. 364 indicium. 9, 15 p. 387 infirmata verbi -e. *ibid.* p. 389 participandae -is suae. 10, 1 p. 402 -i vel, si expressius dicendum est, deitati debitus cultus. 10, 19 p. 433 sibi arrogant spiritus. 11, 24 p. 494 unus deus propter inseparabilem -em. 18, 43 p. 324 signum. c. Fel. 2, 9 assumpsit enim humanitatem, non amisit -em. *persaepe.* MACR. sat. 1, 9, 5. CAPREOL. epist. 2, 12 p. 858^{B} divina humanitas et humana -s (GREG. M. moral. 2, 42). CLAVD. MAM. anim. praef. p. 19, 12 impassibilem -em nulli ... affectui subiacere. VICT. VIT. 2, 60 -is aequalitas. 2, 76 inenarrabilis -s. *saepe.* ALC. AVIT. hom. 1, 3 p. 104, 17 aperta -e. *al.* BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 8, 5 in propria -e (herm. sec. 1, 1 p. 22, 10 *al.*). *al.* IVNIL. 1, 14 subsistentias -is. GREG. M. moral. praef. deum per -em credere. *al.*

B *de rebus deitate praeditis*: **1** *corporeis*: CIC. nat. deor. 1, 27 soli et lunae reliquisque sideribus ... -em dedit *Alcmaeo* (1, 34 stellis -em tribuit [1, 37 -em omnem tribuit astris. 2, 39]. 2, 43 *sidera* suo sensu ac -e moveantur. VITR. 9, 1, 12 -bus splendoribusque astrorum iudicamus obscuritates obici posse? PS. APVL. Ascl. 29 sol non tam magnitudine luminis quam -e et sanctitate ceteras stellas illuminat). nat. deor. 1, 120 imagines *Democriti* -e praeditas. 2, 39 mundi -e perspecta. PLIN. nat. 18, 206 misceri posse caelestem -em imperitiae rusticae. AVG. civ. 10, 8 p. 414 miraculis ... quae ... stupenda -e crebuerunt: aquas ... manna *eqs.* **2** *incorporeis*: CIC. Cato 81 dormientium animi maxime declarant -em suam (nat. deor. 1, 27 animoque ... -em dedit *Alcmaeo.* 1, 33 menti tribuit omnem -em *Aristoteles* [div. 2, 119 PS. APVL. Ascl. 7. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 84 mentis -e distare a beluis]. div. 2, 26 TERT. anim. 41 CENS. 12, 4 SCHOL. Cic. Bob. p. 131, 1 St. *al.*). CENS. 12, 1 *musica* multum obtinet -is. **3** *de hominibus in numerum deorum relatis, praecipue de principe consecrato*: LIV. 1, 15, 6 divinae originis -isque post mortem creditae fuit *Romulus* (AVG. civ. 22, 6 p. 561 D. 22, 7 p. 565 Romuli falsa -e). VAL. MAX. 1, 7, 2 patrem et filium ... -is fastigio iunctos, sed iam alter operibus suis aditum sibi ad caelum instruxerat. 1, 8, 9 (*de Caesare*) neque enim ulla extingui -s potest. 6, 9, 15 ne consortibus quidem -is suae parcit. PLIN. paneg. 11 in principe ... certissima -s ... -e parentum. SVET. Aug. 97 mors ... -sque post mortem evidentissimis ostentis praecognita est. TERT. nat. 2, 13 *homines* recipiunt in -em affirmando illos post mortem deos factos. 2, 14 Scipio ... -i deputatur. PORPH. Hor. carm. 3, 4, 20 prodigium dicit -is cuiusdam. ars 465/466 collecturum -em, si nusquam comparuisset. VOPISC. Prob. 23, 5 -em Probo derogent. IVST. 11, 11, 6 Alexander cupiens opinionem -is acquirere.

II *metonymice vel per prosopopoeian i. q. deus, numen ipsum*: VITR. 1, 2, 7 *uti maiores* -s excipiat opiniones. 1, 6, 2 -is exprimere veritatem. 1, 7, 1 Martis -s (*i. simulacrum Martis dei*) ... dedicata. 4, 9, 1 uti suspiciant -em qui supplicant. SEN. contr. 1 praef. 9 quem ... antistitem sanctiorem sibi invenire -s potuit quam M. Catonem ...? 7, 1, 10 navem -s armat. SEN. nat. 10, 16, 5 exemplo -is. PS. SEN. epist. Paul. 14 ea tibi revelata sunt quae paucis -s concessit. PLIN. nat. 19, 189 opus ingens occultumque -is et quo nullum reperiri possit maius. 22, 30 locupleti -e ad generanda praesidia. PS. APVL. Ascl. 3 -is ratio divina (TERT. anim. 45 *al.*). 14 -em colere (AVG. civ. 7, 27 p. 308 D. *al.*). 24 Aegyptios ... -em sedula religione servasse. *ibid.* e terris enim est ad caelum recursura -s. *ibid.* -s repetet caelum. 32 me videndae -is luminasti lumine. 40 ut humanitas potuit, ut voluit ... -s. MIN. FEL. 8, 3 de -e disputantem *Protagoran.* TERT. anim. 46 *Epicurus* liberans a negotiis -em. adv. Marc. 1, 11 p. 304. CYPR. Fort. 11 ad praescientiam ... futurorum spiritu -is animatus. VITA Cypr. 4 ad agnitionem verae -is (PRISCILL. tract. 6, 101 contumelia verae -is. *cf. etiam p. 1615, 16*). EXPOS. mundi 66 -s est in illo monte (*sc. Aetna*). ARNOB. nat. 3, 2 ad cultum -is obeundum. *al.* LACT. inst. 4, 3, 3 -s, quae gubernat hunc mundum. FIRM. err. 3, 4 simplicitatem -s quaerit. 20, 3 iussu -is. 20, 7 hoc -s reservavit. 27, 4 -is iudicium. math. 3, 2, 7. 3, 5, 16. 31 -is alicuius providentia (ANON. de mach. bell. pr.). CHALC. transl. p. 27 vocata ... in auxilium -e (*Plato* θεούς). comm. 170 suadet ... propitia -s (255). *saepe.* HIL. in Matth. 10, 12 excusatio ignoratae -is. *al.* LVCIF. non parc. 26 negare -em (AVG. civ. 12, 21 p. 547 D.). Athan. 1, 11 p. 846 exhonorans -em. *al.* QVEROL. p. 50, 1. AMM. 27, 7, 6 martyras, id est -i acceptos. VEG. mulom. 6 praef. 4. 5 quae *iumenta* -s fovere respuit. mil. 2, 18 nutu. 2, 21 instinctu (CORP. VI 113[illegible], 3). HYG. fab. 194 p. 125, 6 FVLG. myth. 2, 13 Virg. cont. p. 87. aet. mund. p. 139 sapientia. *saepe.* AMBR. hex. 1, 4, 15 *al.* HIER. epist. 18^{B}, 4 (20), 3 -is est unitas. RVFIN. Adamant. 2, 20 nonne superflua est geminae -is adinventio? PRVD. perist. 10, 245 -is ius. 10, 440 ferventissimae -is vim. AVG. civ. 1, 8 p. 13 D. si nullum peccatum nunc puniret aperte -s, nulla esse divina providentia crederetur. 8, 18 p. 348 ut turpia ... -i existimet grata. 16, 43 p. 194 attestabatur evidentissima ... -s. MACR. sat. 1, 7, 18 Saturnaliorum *origo* ad arcanam -is naturam refertur. 1, 7, 20 Antevorta et Postvorta, -is aptissimae comites. PHYSIOGN. 41 -is iram. NOVELL. Valent. 17 -s te servet (19 AVELL. p. 47, 22. 91, 28 COD. Iust. 1, 1, 8, 24 *al.*). CASSIAN. conl. 3, 12, 1. 11, 2, 1 *al.* AVELL. p. 44, 24 clementissimae -is auxilio. *saepe.* SACR. Leon. p. 314 spiritu -is impleta. *al.* SALV. gub. 6, 8 -s ait. 6, 24. 89 *al.* SIDON. epist. 3, 1, 3. 4, 6, 3. RVRIC. epist. 1, 3 si -s annuerit. 2, 2 propitia -e remeante (2, 49. 64 FAVST. REI. serm. 1 p. 223, 4 VICT. VIT. 3, 14 *al.*). 2, 63 favore. *al.* ALC. AVIT. epist. 63 -s propitiata. *al.* BOETH. herm. sec. 2, 3 p. 79, 10 potentior -is adnuerit favor. ENNOD. epist. 1, 13 p. 24, 7 si miseretur -s. *saepe.* PS. FVLG. RVSP. pro fid. 10 ineffabilem ... -is substantiam. CASSIOD. in psalm. 30, 16 -s esse non potest corporalis. 40, 11 hic humanitas (*i. homo*) rogat, ibi -s pollicetur. inst. div. 8 p. 1120^{B} -e iuvante. p. 1121^{D} gratia -is. *al.* GREG. TVR. Franc. 4, 12 -s condoluit. glor. mart. 30 -is providentia. *al.* VEN. FORT. vita Pat. 8, 25 -is auribus. *al.* GREG. M. moral. 4, 19 -is radiis illustretur.

III *translate et per imaginem*: *i. q. quaelibet eximia praestantia quae ad sapientiam dei accedere videatur, sapientia, virtus, excellentia sim.*: **A** *generatim plerumque de animantibus*: CIC. de orat. 2, 86 alterum (*sc. optime posse*) -is mihi cuiusdam videtur, alterum ... humanitatis. 2, 298 de perfecti oratoris -e quadam loqui. 2, 362 tanta tua in causis -s. orat. 62 Theophrastus -e loquendi nomen invenit ([= HIER. chron. a. Abr. a. 1696]. EXPOS. mundi 32 Musae illis inspirent -em dicendi). QVINT. inst. 11, 2, 7 quanta -s illa *memoriae.* DAMIG. lapid. 2 tantas vires et -es lapis iste habet.

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *speciatim titulus viri principis hic illic in allocutione i. q. superna maiestas*: VAL. MAX. 1 pr. cetera -s opinione colligitur, tua (*Tiberii Caesaris*) praesenti fide paterno avitoque sideri par videtur. PLIN. paneg. 2 -em principis nostri an humanitatem … praedicare. 11 in principe certissima -s (PANEG. 7 [6], 17, 4). 33 suam -em, suum numen violari. 49. PANEG. 3 (11), 14, 3 -em vestram versari (5 [8], 2, 1. 5 [8], 8, 4 dicioni tuae -is. 5 [8], 13, 3 AVSON. 419, 45). PANEG. 9 (12), 22, 1. 9 (12), 25, 4 *al.* COD. Iust. 12, 29 (30), 2 pr. adorata nostrae -is purpura.

IV *i. q. divinatio, potestas divinandi. cf. p. 1613, 26*: PLIN. nat. 2, 149 maioris miraculi -em Anaxagorae fuisse (*antea*: Anaxagoran … praedixisse *eqs.*). FVLG. myth. 2, 5 Iuppiter … -em ei concessit. *nescio an huc pertineant*: SERV. georg. 2, 486 *gloria* -is et augurandi. 4, 422 Proteum temporalem suscipere -em. SERV. auct. Aen. 3, 209 Phineum ob -em a Thracibus regem cooptatum consilia divina prodidisse.

syn.: deitas. *opp.*: humanitas.

dīvīnitus *adv.* [*a* divinus. *Th.*]. PRISC. gramm. III 155, 20 si dicam '-s', intellego nomen cum 'ex' praepositione, id est 'ex diis'. PROB. inst. gramm. IV 151, 17 nomina, quae *dativi* 'o' in 'i' convertant et 'tus' syllabam accipiant et sic adverbia faciant, ut puta huic divino -s. CHAR. gramm. I 81, 26 (*v. p. 1626, 20*). DIOM. gramm. I 406, 25 -s cum et divine faciat. PRISC. gramm. III 78, 11 -s a divis. 79, 21 -s ϑεόϑεν. DIFF. ed. Beck p. 51, 19 (*v. p. 1626, 24*). GLOSS. -s ϑειόϑεν. quod ex divinitate fit … caelitus. *scriptura vulgaris*: INSCR. christ. Leblant 483 divinetus. *legitur inde a* PLAVTO *et* ENN. *per totam latinitatem, saepissime apud* AVG., *deest poetis praeter* PLAVT. (*bis*), ENN. (*semel*), LVCR. (8^{ies}), VERG. (*semel*). [*dubium*: MET. MAC. or. frg. Gell. 1, 6, 2.]

I ***proprie i. q. a deo, auxilio dei, deo adiuvante, caelitus,*** ϑείως: PLAVT. Amph. 1105 -s non metuo quin meae uxori latae suppetiae sient. Curc. 248 hic homost qui sciat -s. ENN. ann. 11 post inde venit -s pullis ipsa anima. VARRO frg. Gell. 16, 17, 2 -s vox edita est (VAL. MAX. 1, 8, 9 -s missae vocis. SEN. epist. 94, 38 emissa. APVL. flor. 17 p. 80 vox -s data. Socr. 19 p. 163 exortam. SPART. Gord. 3, 4 *verbum* velut -s effusum). CIC. de orat. 1, 202 -s ad nos delatum (AMM. 17, 13, 26 RVFIN. hist. mon. 9 p. 423^B). part. 82 accidisse. Verr. 1, 1 id non humano consilio, sed prope -s datum (*sim. opp.* SCHOL. Cic. Bob. p. 110, 16 St. non humanitus modo, verum etiam -s … iudicatum. AVG. civ. 17, 3 p. 202 D. rebus humanitus seu -s gestis. 21, 7 p. 502 gen. ad litt. imperf. 2 p. 461, 12 GREG. M. moral. 3, 30 *al.*). 4, 45 venit in mentem. 4, 178 incidisse. 5, 69 extitisse. Manil. 45 attulisset. 47 adiuncta. Catil. 3, 22. Sull. 43 -s …, non mea sponte providi (AVG. civ. 18, 47 p. 330 D.). div. 1, 66 praesagitio … inclusa -s (*sc. in animis*). 2, 67 -s ea potius quam casu facta esse dicamus (SVET. Claud. 13. VIR. ill. 2, 8 forte seu -s). *al.* LVCR. 1, 116 -s insinuet se. 1, 150 gigni -s. 2, 180 nequaquam nobis -s esse creatum. 4, 1278 nec -s … fit. 5, 198 -s … paratam naturam. 5, 1215 -s … donata salute. VERG. georg. 1, 415 -s illis ingenium aut rerum fato prudentia maior. LIV. 1, 4, 4 forte quadam … -s … effusus. 1, 34, 8 missa (PANEG. 10 [4], 14, 1 AVG. civ. 16, 43 p. 194 D. *al.*). 1, 34, 9. 26, 19, 4 -s mente monita agens. SEN. contr. 7, 1 (16), 11 -s gestum (AVG. civ. 16, 37 p. 185 D. o res gestas … in terra, sed caelitus, per homines, sed -s!). VAL. MAX. 1, 5 ext. 1 datam (2, 4, 5 TREB. trig. tyr. 5, 5 LACT. inst. 5, 13, 10 PS. AVR. VICT. epit. 13, 10 AVG. civ. 22, 22 p. 607 D. *al.*). MELA 1, 58 -s et caelesti igne conceptus. 1, 73 terret. 3, 87 innasci … -s. QVINT. inst. 1, 10, 47 prodigio -s facto (FLOR. epit. 3, 19, 4 TERT. anim. 44 CENS. 4, 5 LACT. inst. 2, 8, 51 RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 6 AVG. civ. 10, 17 p. 429 D. *al.*). FRONTIN. strat. 1, 11, 13 -s imperata. PLIN. paneg. 1, 1 principem … -s constitutum (TREB. Claud. 10, 1 LACT. epit. 65 [70], 7 [14]. AVG. civ. 22, 24 p. 612 D. instituta). SVET. Iul. 1, 3 sive -s sive aliqua coniectura. FLOR. epit. 1, 13, 3 illatum. 2, 6, 45 submoveri (SOL. 35, 11). FRONTO p. 145, 20 N. 234, 6 ordinata (AVG. civ. 10, 8 p. 414 D.). GELL. 1, 13, 5 oblata -s … occasio (15, 22, 5 *cervam* sibi oblatam -s). 3, 7, 18 -s … usu venit. APVL. met. 3, 4 oborta -s audacia. 4, 19. Socr. 20 p. 106 -s editam. *saepe.* PS. APVL. Ascl. 40 aversum. TERT. anim. 47 -s somniat. resurr. 18 (*seq.* a deo). HERM. Pal. vis. 4, 1 esse aliquid -s (εἶναί τι ϑεῖον). PORPH. Hor. carm. 3, 4, 18/19 coopertum. SOL. 1, 11 ingressus. 30, 10 augeri. PANEG. 10 (4), 12, 1 deditum. 12 (2), 5, 3 extitisse. CAPITOL. Maximin. 28, 3 lapsam. GALLICAN. Avid. 2, 2 ei -s debetur imperium. LACT. inst. 1, 1, 19 veritas -s revelata (AVG. civ. 18, 47 p. 331 D.). 5, 18, 7 collata (LVCIF. moriend. 9). PS. AVR. VICT. epit. 16, 4 attributum. LVCIF. Athan. 1, 20 -s commissos. *al.* FILASTR. 104, 3 concessa. FAV. EVL. p. 20, 8 SCHOL. Germ. Bas. p. 80, 13. HIER. epist. 27, 1, 2 inspiratum (VVLG. II Tim. 3, 16. RVFIN. hist. 1, 2, 23 viri -s inspirati. 3, 10, 1. 3, 24, 5 CASSIOD. in psalm. 103, 4 *al.*). *al.* VVLG. Sirach 49, 3 directus est. RVFIN. hist. mon. 1 p. 403^C sibi concessam. hist. 1, 8, 8 deposci. *al.* AVG. civ. 1, 9 p. 150 D. affliguntur. 1, 20 p. 34 praeceptum permissumve (10, 5 p. 410). 1, 26 p. 41 iussae. 1, 28 p. 45 adiuto (1, 35 p. 51. 2, 7 p. 60. 10, 32 p. 460. 14, 27 p. 58 *al.* POMER. 3, 17, 2 *al.*). 10, 12 p. 422 praedici (20, 8 p. 427 *al.*). 10, 32 p. 456 D. impertita est (13, 24 p. 596). 15, 15 p. 89 admonitus. 15, 27 p. 119 *al.* 17, 7 p. 222 prolatam -s … sententiam. 17, 9 p. 228 servata. 18, 5 p. 262 mirum quiddam et -s sibi procuratum. 18, 7 p. 264 -s fecundata multiplicatione. 18, 16 p. 276 poena -s irrogata. 19, 26 p. 402 imperaret (BENED. reg. 5, 6). 21, 7 p. 502 docti. 22, 8 p. 579 coerciti. epist. 147, 31 *persaepe.* SVLP. SEV. epist. 1, 13 ZACCH. 1, 19. PHYSIOGN. 21 *iram* -s imminentem. OROS. hist. 1, 10, 17 VINCENT. LER. 10, 15 *al.* SACR. Leon. p. 322. 344 PETR. CHRYS. serm. 5 p. 198^A. SIDON. epist. 7, 9, 20 -s claustra patuerunt. CLAVD. MAM. anim. 2, 7. 10 *al.* FAVST. REI. grat. 2, 6 p. 75, 5 *al.* POMER. 3, 8, 3 *al.* CASSIOD. var. 8, 10, 11 *saepe.* COLL. Mos. 15, 3 GREG. M. moral. 2, 21. 11, 18 *al.* EVGIPP. Sev. 2, 2 *al.* BENED. reg. 5, 6 MIRAC. Theclae 1.

II ***translate:*** **A** *i. q.* ***praeclare, mirabiliter*** *sim.*: VARRO ling. 5, 148 corpus -s humasse. CIC. de orat. 1, 28 dicta (1, 227. 2, 7. 3, 4. *huc referri possunt*: AVG. civ. 11, 9 p. 473 D. 15, 23 p. 111. 17, 6 p. 217 *al.* CLAVD. MAM. anim. 1, 25. 2, 5). de orat. 1, 49 locutus (Att. 2, 21, 6. LACT. inst. 5, 22, 11 multa sapienter ac paene -s elocutus est). de orat. 2, 127 tractas (2, 188). 3, 15 scripta (epist. 1, 9, 12. har. resp. 19 perscripta). 3, 228 collegisti omnia … ita -s. dom. 1 multa -s … a maioribus nostris inventa atque instituta sunt (LVCR. 1, 736 bene ac -s invenientes. VEG. mil. 2, 20 ab antiquis -s institutum. *cf.* Tusc. 4, 1 constituta). p. red. in sen. 30 in hominibus de me -s meritis. Balb. 31 o iura praeclara atque -s … a maioribus nostris comparata! LVCR. 5, 52 cum bene praesertim multa ac -s ipsis … dare dicta suerit *Epicurus.* AVG. civ. 15, 24 p. 113 D. sic autem -s (*sc. in scriptura divina*) diluvii causa narratur. **B** *i. q. cum* ***praesagitione****, vi praesentiendi*: CIC. de orat. 1, 26 multa -s a tribus illis consularibus … deplorata et commemorata. Sull. 43 in quo multa -s … non mea sponte providi. VAL. MAX. 1, 7 ext. 8 -s promissa victoria (PANEG. 9 [12], 3, 3). *huc traxerim*: SEN. nat. 2, 38, 2 si expiaverit praedictas -s minas. **C** ***de principis actionibus***: COD. Iust. 12, 19, 13 pr. comperimus -s … fuisse dispositum. PAPYR. Genav. J. Nicole, Rev. de phil. 20 (1896) 47 (*saec. IV*) iuxta -s sancita. *vix huc pertinet*: CORP. VI 32424 ⟨contine⟩ntis vitae pudicitiae castitatis iuxta legem -s datam decreto pontificum (*de virgine Vestali*).

***dīvīno,** -āvī, -ātum, -āre [*a* divinus. *Th.*]. GLOSS. -o μαντεύω -or μαντεύομαι. -at μαντεύεται. divinusso (?) μαντεύομαι (divinus sum *Goldast*, divinasso *Ios. Scaliger*). *legitur inde ab* PLAVTO. *dep. non nisi* GLOSS. *l. 34.* [*francog.* deviner. *M.-L.*]

I ***proprie*** *i. q.* ***hariolari, vaticinari****, futura praesagire, artem augurandi exercere, scientia praedicendi uti*: **A** ***absolute*** *(plerumque gerundium)*: EVGRAPH. Ter. Phorm. 492 hariolare: -are. Ad. 202 hariolor: -o vel vaticinor. PLAVT. Mil. 1257 Venus fecit eam ut -ret (*iocose. praecedit* hariolatur). TER. Hec. 696 plane hic -at (*iocose. paulo aliter* DON. *ad l.* proverbium aiunt -are sapientem, quia qui dicit verum, divinus est. *cf.* CIC. Rab. Post. 1 ut iam nihil esse videatur nisi -are sapientis). CIC. S. Rosc. 96 non possum … -are. Planc. 46 *cur* se -are malueris quam eos … iudicare? leg. 2, 32. Tusc. 1, 114 ut praeter ceteros -ret *Apollo* (FIRM. err. 12, 3 -ans deus et futura praedicens). div. 1, 6 vim -andi (2, 108). 1, 9 genera -andi (1, 11. 72. 85. 95. 2, 26. 100. 101. 109 SEN. suas. 3, 4). div. 1, 47 est … quiddam … in barbaris gentibus praesentiens atque -ans. 1, 64 -are … morientes (AVG. civ. 7, 35 p. 318 D. mortui). 1, 89 Helenam … et Cassandram … -antes habebat. *ibid. ut* sapere sic -are regale ducebant. 1, 90 in Persis augurantur et -ant magi. 1, 105 non decantandi augurii, sed -andi tenuit disciplinam. 1, 124 aut arte aut coniectura -are. 1, 128 ea praesentiri a -antibus (2, 48 AVG. civ. 4, 11 p. 160 D. *al.*). 2, 8 ego ipse -rem, qui esse divinationem nego. 2, 20 quod … is, qui -at, praedicit. *saepe.* epist. 6, 6, 8. 15, 15, 2 non vidisse ea futura nec … -are potuisse (*fort. ad I B vel C pertinet*). ad Brut. 1, 18 (9, 26), 6 *de* belli diuturnitate (NEP. Ages. 5, 6 de exitu. HOR. sat. 2, 6, 60. OV. met. 11, 694 animo … -ante. trist. 1, 9, 52 augurium ratio est et coniectura futuri, hac -vi. PLIN. nat. 24, 164. 35, 88. IVV. 4, 124 fanaticus … -at. GELL. 2, 4, 3 quoniam … -et iudex. 2, 4, 5. TERT. anim. 28 -bat, ne dicam somniabat. test. anim. 5 COMM. instr. 1, 19, 9. 1, 34, 15 LACT. inst. 2, 3, 19. 3, 3, 7 quae *scientia* non disputantis est, sed -antis. 6, 8, 10 -ent spiritu aliquo instincti. ira 1, 5. IVVENC. 4, 433 tali -at voce magister *Christus.* AVSON. 20, 3. AMM. 21, 1, 8 munera -andi. HIER. prol. gal. VVLG. I reg. 28 -a mihi. Mich. 3, 11 in pecunia. RVFIN. hist. 1, 8, 8 peritia. AVG. gen. ad litt. 12, 17 p. 404, 11/12 specie -andi. ZACCH. 1, 27 simulatio. MART. CAP. 2, 159 in -andi usum et praescientiam. 4, 329 -antis fiducia. SIDON. epist. 6, 12, 7. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 228, 6 -andi veritas.

B *cum obiecto vel passive*: LVCIL. 34 quicquam. CIC. Lig. 36 haec. div. 1, 71. 123 mirabiliter … -ata. 2, 11 *al.* Att. 16, 8, 2 neque hoc -vi, sed aliquid tale putavi fore. epist. 6, 1, 5 futura (SEN. epist. 87, 11. OV. trist. 4, 8, 29 animo … non -ante futura). NVX 80 -atas auferat augur opes. LIV. 3, 67, 2 ut nihil boni -et animus. 26, 41, 20 quod mens sua sponte -at. SEN. Thy. 605 cuncta. benef. 2, 2, 1 CVRT. 6, 10, 25. PLIN. nat. 7, 188 immortalitatem. ITALA deut. 18, 10 (Lugd.) -ans divinationem (*v. p. 1613, 66.* VVLG. Ezech. 13, 23). LACT. inst. 5, 12, 7. SCHOL. Verg. Veron. georg. 4, 451 -uri imaginem. VVLG. Ezech. 13, 6 mendacium (13, 9. 21, 29. 22, 28). AVG. civ. 3, 2 p. 99 D. SVLP. SEV. chron. 2, 2, 2 falsa. MART. CAP. 2, 167.

C *seq. acc. c. inf.* (*apud* CIC. *semper fut.*, CVRT. *et* VLP. *perf.*): CIC. Quinct. 60 Phil. 3, 26 rep. 2, 10 Cato 12 epist. 3, 13, 1 CVRT. 10, 6, 21 VLP. dig. 17, 1, 29, 2.

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

D *seq. interrog. indir.*: CIC. Phil. 2,81 epist. 6,3,2. ad Q. fr. 2,2,3 quid futurum sit non -o, sed suspicor. frg. inc. J 7 LIV. 8,23,16. 40,36,1. 41,24,4 SEN. dial. 12,9,8 PLIN. epist. 6,2,8 PAVL. dig. 9,2,31.

II ***translate*** *i. q. praesentire, suspicari*: CAEL. Cic. epist. 8,9,2 quantum -o. SEN. benef. 2,2,1 -anda cuiusque voluntas. PLIN. nat. 2,87 solis ad terram spatia. VLP. dig. 44,4,4,23 unde enim -at? APVL. met. 4,5 -ato et antecapto meo cogitatu. *seq. acc. c. inf. fut.*: CIC. div. 2,23 fore ut *eqs.* LIV. 4,2,9 CVRT. 6,10,19. *seq. orat. indir.*: CIC. Att. 2,16,2 QVINT. decl. 263 p. 75,21.

III GLOSS. II 236,57 ἀποθεῶ -o, deum facio. 236,58 ἀποθεοῦμαι -or, deus fio. *desunt exempla.*

part. praes. pro substant. **dīvīnāns**, -tis: CIC. div. 1,128 *v. p. 1618, 54.* 2,14 ne illa quidem -is esse dicebas.

deriv.: divinaculum, divinatio, divinator, divinatrix.

***dīvīnus**, -a, -um *adi.* [= *osc.* deivinais *abl. vel dat. fem. divinis a* divus. *ab altera forma eiusdem nominis, quae est* 'deus', *ductum esse videtur* deinus, dinus. *Th.*]. *de formis*: deivinus: CORP. I 603,16. devinus: INSCR. Revue archéol. 11 (1908) p. 323. dinus, deinus (*cf. Leo, Rh. Mus. 38 [1883] 2sq.; Skutsch, Glotta 2 p. 153²; Schwering, Indog. Forsch. 34 [1914] p. 4sq.*): LEX luci Spolet. (Corp. I² 366) res deina ... rei dinai causa. NAEV. carm. frg. 30 res dinas (*Leo*, divas *trad.*). PLAVT. Epid. 316 (B¹). Truc. 307 (*coni. Leo*, duarum *trad.*). *cf. et* Amph. 672 (*Goetz-Loewe*). *comparat.* (*plerumque neutr.*): CIC. leg. 1,22 nat. deor. 1,37. 2,32 parad. 14 fin. 3,16.76. 4,42 (*subst.?*). 5,33. 38 div. 1,58. 59. 106 off. 3,44 HOR. sat. 1,4,43 SEN. epist. 66,11 PS. APVL. Ascl. 7. 19 TERT. anim. 33 p. 358 PANEG. 11 (3),27,1 VOPISC. Aurelian. 24,8 ARNOB. nat. 5,4 CHALC. comm. 207 MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1,27. 51 PS. AVR. VICT. epit. 11,15 HIER. tract. in psalm. I p. 216,5 (*subst.*) RVFIN. hist. 6,15 apol. Orig. 4 p. 570 PETR. CHRYS. serm. 74 p. 408C NOVELL. Iust. 4,2 pr. GLOSS. *superlat.*: CIC. leg. 2,45. *notatur persaepe* D, *ex. gr.*: CORP. III 11892 I(n) H(onorem) D(omus) D(ivinae) (11897. 11901. 11944. 12468. VII 316. V 7865 P(ro) S(alute) D. D. XII 1745). *cf. etiam* XII 2596 DOM. DIV. *de sensu*: SERV. auct. Aen. 8,373 -um θεῖον debemus accipere. GLOSS. -us ἔνθεος. θεῖος. μάντις. areolus. *l*-a θεία. -um θεῖον καὶ μάντιν. -i vates. praesagi. -os vuitgan (*angzosax.*). divinusmatis μάντις (*i.* -us μάντις *aut* -us vates μάντις *Götz.* -ior divinitate reverentior, refectior. *vox viguit inde ab* ENN. *et* PLAVTO *per totam latinitatem, saepissime apud* CIC. (*359ies*) LIV. (*71ies*) SEN. phil. (*90ies*) APVL. (*101ies*) TERT. (*183ies, deest* apol.) AVG. civ. (*390ies*), *deest omnino* CELSO ASCON. PERS. VAL. FL. FRONTINO, *singulis habent locis* BELL. Afr. TIB. LVCAN. MART. MIN. FEL. AVSON. PAVL. NOL., *binis* TER. CATVLL. PROP. FLOR. FRONTO, *ternis* VELL. PHAEDR. SIL., *quaternis* CAES. IVV., *nonnisi 21ies in* VVLG. *admodum raro postponitur substantivo praeter voces monosyllabas quae sunt* mens (*sed* VITR. *semper [7ies] exhibet* -a mens), vis, *praecipueque* res. [*francog.* devin, *hisp.* devino. *M.-L.*]

appellative *i. q.* ***ad deum, divinitatem*** *pertinens*: **I *generatim*:** **A** *vi praedicativa* (*plurima exempla ad substantivi notionem accedunt v. p. 1625,8*): CIC. Sest. 102 haec -a sunt. de orat. 2,227 haec tragica atque -a. leg. 1,22. 64 quid -um aeternumque sit. 2,27 omnium ... animos immortales esse, sed fortium bonorumque -os. Tim. 36 *sidera* sunt animantia eaque -a. ac. 1,33. fin. 3,76 quid est virtute -ius? 5,38 Tusc. 1,52. 66. 67 haec magna, haec -a, haec sempiterna sunt. nat. deor. 1,37. 2,32. 3,24 div. 1,58. 106. 2,117. Lael. 13 animos hominum esse -os. off. 3,44. epist. 7,5,2 illud nescio quid non fortuitum, sed -um videretur. ad Q. fr. 1,1,19 *al.* SEN. epist. 120,14 PS. APVL. Ascl. 7 TERT. adv. Marc. 1,11 p. 304 nat. 2,1. COMM. instr. 1,4,6 nec erat -us, sic (*i. temere*) deum esse (*sc. se*) dicebat. ARNOB. nat. 5,4 numquid ipso poterat esse Iove -ior? AVG. civ. 6,6 p. 255 D. 7,19 p. 298 semen ... esse -um. 21,6 p. 499.

B *vi appellativa*: **1** *de* ***deis deabusque***: LVCR. 2,609 -ae matris imago. VERG. Aen. 5,47 -ique ossa parentis (*i. dea matre nati*). CORP. XI 3247 (*incipientis, ut videtur, aetatis imperatoriae*) nymphis (XIV 46a). PLIN. nat. 22,117 (*per imag.*) -a rerum artifex (*i. natura*). CORP. VI 31139 (*aetate Traiani*) Soli (PELAGON. 283 Sol -e, calide et frigide [*in praecantatione*]. INSCR. Revue archéol. 11 p. 323 Soli devino). APVL. met. 5,12 -ae subolis solacio ... -um ... mortalem (*de infante Psyches nascituro*). 5,16 -i puelli ... mater. 9,14 numinibus (9,17). PS. APVL. Ascl. 9 Cupido. TERT. nat. 2,10 Larentina. PASS. Petr. Paul. long. 27 angelos. CORP. VI 145 = 30975 Fatiis (V 775 *opp.* barbaricus. INSCR. Notiz. degli scavi 1890 p. 388). III 10393 Balti diae -ae.

2 *de* ***hominibus*** (*semel de bestiis*): CIC. fin. 2,40 animal (*i. hominum*). Phil. 5,43 quis obtulit hunc -um adulescentem deus? (*ironice*). ad Q. fr. 1,1,7 de caelo -um hominem esse in provinciam delapsum putent (QVINT. inst. 8,5,17 PS. APVL. Ascl. 10 AVG. civ. 19,23 p. 397 D. viros). PETRON. 56,6 apes enim ... -as bestias puto. VICTRIC. 29 martyribus. PRAEDEST. 1,44 p. 601A -o populo. COD. Iust. 1,1,1 -um (*i. sacrum*) Petrum apostolum.

3 *de* ***rebus***, *sed perraro corporeis, i. q.* ***caelestis***, *a deo originem ducens, necnon sacer. hic illic pro genet.* dei. *ex ingenti exemplorum copia nonnisi delectum per litteras digestum dedi*: actio: CIC. nat. deor. 1,102. adiutorium: AVG. civ. 2,1 p. 53 D. admiratio: APRING. in apoc. 5,2. admonitio: AVG. civ. 15,7 p. 67 D. adytum: AVG. civ. 3,5 p. 102 D. adyta -a ... humana cubilia. aeternitas: APRING. in apoc. 1,18. afflatus: CIC. nat. deor. 2,167 div. 1,34. 38. altarium: CORP. VI 32416 (*a. 257*). BACHIAR. repar. laps. 17. amoenitas: APRING. in apoc. 4,3. amor: VERG. Aen. 8,373. APVL. Plat. 2,14 -i atque terreni amoris. CARM. epigr. 850,3 *al.* anima (animus): CIC. Scaur. 50 Tusc. 1,51. nat. deor. 3,12 (*additur* aeternos. phil. frg. V 97). SEN. epist. 81,21 (*additur* fortunatus). VAL. MAX. 2,10,7 TERT. anim. 24 *persaepe.* animadversio: FIRM. err. 15,4. 26,4. 28,3. animatio: CIC. Tim. 35. antiquitates: VARRO frg. Char. gramm. I 105,6 (*titulus operis Varroniani, persaepe*). apices (*i. epistula*): AVELL. p. 587,24. PS. DAMAS. epigr. 3,2 (*possunt ad III B referri, sed cf. p. 1623,67*). apparatus: FLOR. epit. 3,6,7. aqua: PROP. 2,26b,50 aurea -as urna profudit aquas (*de fonte Amymones tridente Neptuni expulso*). APRING. in apoc. 1,15. arbitrium: TERT. ieiun. 15 HIL. in Matth. 26,5. ars: CIC. nat. deor. 2,12 VERG. Aen. 2,15 MANIL. 1,1 HOMER. 859 STAT. Theb. 7,61. CORP. II 761 (*Traiani aetate*) *persaepe.* *artificium: CIC. nat. deor. 1,47 TERT. adv. Marc. 4,12 p. 454 *al.* aspectus: TERT. nat. 2,12. aspiratio: TERT. anim. 9. auctoritas: SEN. dial. 12,14,2 TERT. adv. Marc. 4,4 p. 429 scorp. 2 *saepe.* aura: HOR. sat. 2,2,79. auspicium: APVL. apol. 73 met. 9,8. auxilium: AVG. civ. 1,28 p. 44 D. baptismus: TERT. bapt. 10. beneficentia: CIC. div. 2,126. beneficium: CIC. nat. deor. 3,66 VAL. MAX. 9,11,4 QVINT. decl. 259 p. 57,25 *saepe.* benignitas: VITR. 8 pr. 4 TERT. resurr. 16. bonitas: TERT. adv. Marc. 1,22 p. 318. 320 HIL. in Matth. 26,4 *al.* bonum: CIC. Mur. 61 Cael. 39 rep. 3,40 Tusc. 5,76 off. 1,148. brevitas: CYPR. domin. orat. 28. canticum: AVG. civ. 21,24 p. 532 D. in psalm. 145,1. cantus: PHAEDR. app. 12,6. caput: VERG. Aen. 10,638. carmen: CATVLL. 64,321. castigatio: TERT. patient. 11. casus: CIC. epist. 15,2,8 (*additur* incredibilis). causa: CIC. fin. 5,33. censura: TERT. anim. 58 resurr. 14. certamen: VAL. MAX. 5,3 ext. civitas: APRING. in apoc. 3,12. clementia: TERT. pudic. 18. codex: AVG. bapt. 5,1,1 exustio -orum codicum. coetus: CIC. Cato 84 HIL. trin. 2,27. cogitatio: SEN. epist. 79,12 HYG. astr. 2,15. cognatio: PS. APVL. Ascl. 11. cognitio: CIC. Tusc. 5,8 HIL. ad Const. 2,4 in Matth. 1,5. collum: APVL. met. 11,3. commendatio: CIC. Arch. 31 (*opp.* humana). compago: FIRM. err. 21,5. compositio: PS. APVL. Ascl. 10. concilium: CIC. Arch. 84. concubitus: AVG. civ. 3,5 p. 102 D. condicio: TERT. spect. 2. condimentum: PLAVT. Pseud. 826. confessio: CYPR. epist. 6,1. conluctatio: FIRM. err. 14,2. consensus: AVG. civ. 18,42 p. 321 D. consilium: CIC. Manil. 42 Mur. 82 ac. 2,126 div. 2,132 *persaepe.* consortium: APVL. met. 11,22. conspectus: NICET. vigil. 4 p. 60,6. constantia: CIC. parad. 29. contemplatio: SEN. epist. 110,9. conversio: PS. APVL. Ascl. 36 ignis facit conversiones plurimas atque -as (*malim* diversas, diurnas *Kroll*). copia: TERT. bapt. 20 adv. Val. 1. corpus: LVCR. 5,116 SEN. epist. 73,16 APVL. mund. 1 TERT. adv. Marc. 2,16 p. 356 MACR. somn. 1,14,17. crimen: AVG. civ. 2,29 p. 96 D. 4,26 p. 178. cultus: LIV. 5,51,4 PS. APVL. Ascl. 24 AMM. 18,10,4 *al.* cupiditas: CYPR. laps. 2 (*additur* inexplebilis). cura: CIC. nat. deor. 2,147 AETNA 194 SER. SAMM. 160. 181 *al.* currus: POMER. 3,18,2. decor: VERG. Aen. 5,647. delectatio: CIC. Tusc. 5,115. denuntiatio: TERT. scorp. 4. determinatio: TERT. anim. 3. dictum: COMM. apol. 217 HIL. ad Const. 2,8. dignatio: TERT. ieiun. 7. dignitas: AVG. civ. 6,9 p. 262 D. discidium: APVL. mund. 34. disciplina: APVL. met. 3,19 TERT. anim. 35 *al.* dispositio: TERT. adv. Hermog. 33. doctrina: TERT. anim. 3. documentum: TERT. resurr. 55. domus: CIC. nat. deor. 2,90 ALC. AVIT. hom. 9,2 p. 120. donum: CIC. nat. deor. 3,75 donum hoc -um rationis et consilii. Cato 40 huic -o muneri ac dono nihil tam esse inimicum quam voluptatem. leg. 2,45 -issima ... dona (*i. maxime deo digna*). PS. APVL. Ascl. 37 AVG. civ. 4,24 p. 176 D. 8,24 p. 358. dubitatio: AVG. civ. 18,43 p. 322 D. effigies: APVL. met. 11,17 Socr. 20 p. 167. eloquium: TERT. adv. Marc. 4,7 p. 435 HIER. epist. 21,37,2 *persaepe.* enuntiatio: TERT. nat. 2,2. eruditiones: APRING. in apoc. 1,12. 16. executiones: TERT. scorp. 4. exemplum: AVG. civ. 2,25 p. 90 D. *al.* existentia: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1,51. exordium: CIC. Tim. 26. expeditio: SOL. 9,6. evocatio: BENED. reg. 7,22. exuviae: APVL. met. 9,4. fabrica: CIC. nat. deor. 1,47. facies: APVL. met. 11,3. facilitas: AVG. civ. 15,27. factum: CIC. Phil. 2,114. familiaritas: TERT. resurr. 18. fatum: CORP. V 775. favor: FIRM. err. 29,3. felicitas: PANEG. 11(3),27,1. fides: LVCAN. 5,83. figura: CIC. nat. deor. 1,28. flamma: SIL. 3,344. flatus: MANIL. 2,136. flumen: HOMER. 907. foeditas: TERT. nat. 2,7. fons: PROP. 1,18,27 CORP. V 4938. forma: CIC. nat. deor. 1,90 LVCR. 6,77 *al.* formonsitas: APVL. met. 6,20. fortuna: VAL. MAX. 1,8 ext. 6. fulgor: VOPISC. Aurelian. 29,1. fulmen: EVTR. 9,18,1 LIB. pontif. p. 128,9. furor: CIC. div. 2,100. 110 SEN. dial. 10,9,2. gaudium: HIL. trin. 2,27. genus: CIC. inv. 1,34 rep. 2,4 Lael. 64 Tim. 41 APVL. mund. 1. ARNOB. nat. 2,18 (*additur* immortale) *persaepe.* gladius: CASSIOD. inst. div. 11 (*per imag.*). gradus: CARM. epigr. 1838,5 officii. gratia: TERT. anim. 21 HIL. in Matth. 14,11 *persaepe.* gubernatio: AVG. civ. 22,22 p. 604 D. habitus: CIC. Arch. 15 VAL. MAX. 9,5 ext. 1 AVG. civ. 18,3. halitus: PLIN. nat. 17,39. herba: PLIN. nat.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

30, 18. historia: AVG. civ. 17, 8 p. 225 D. 18, 40 p. 316. honores *(accedit plerumque* humani): CIC. Phil. 4, 4 LIV. 32, 34, 12. 39, 50, 9 VAL. MAX. 7, 2, 13 CVRT. 4, 7, 28 *persaepe.* horror: PS. SEN. epist. Paul. 7. humanitas: GREG. M. moral. 2, 42 nec -a humanitate minuit nec humana divinitate consumpsit. ignis: LIV. 1, 41, 3 SEN. nat. 7, 23, 2 APVL. mund. 5 TERT. nat. 2, 14 AMM. 17, 4, 15 COMM. instr. 2, 39, 10. imago: TERT. spect. 18 adv. Val. 2. imber: PLIN. nat. 37, 104. imitatio: THEOPHIL. ALEX. epist. 1. immortalitas: APVL. apol. 43 FIRM. err. 25, 3. imperium: APVL. met. 11, 22. impetus: CIC. div. 1, 111. incendium: APVL. mund. 34 AVG. civ. 4, 2 p. 148 D. incitatio: CIC. div. 1, 89. indulgentia: PLIN. nat. 28, 17 TERT. resurr. 57 AVSON. 419, 8. inflatus: CIC. div. 1, 12. iniuria: HEGES. 1, 32, 6 pro -a iniuria *(i. in deum facta).* inspiratio: TERT. patient. 1 AVG. civ. 18, 38 p. 314 D. instigatio: FIRM. err. 26, 3. instinctus: CIC. div. 1, 12. 34. 66 CVRT. 8, 10, 15. instrumentum: TERT. pudic. 10 resurr. 21 *al.* intellegentia: PS. APVL. Ascl. 16 *(de homine).* 29. intentio: PS. APVL. Ascl. 11 TERT. anim. 15. interdictio: TERT. patient. 5. inventio: PLIN. nat. 37, 2. inventum: CIC. nat. deor. 1, 38. invocatio: TERT. test. anim. 6. ira: VAL. MAX. 1, 1 ext. 3 TERT. scorp. 3. iudicium: TERT. anim. 33. 58 resurr. 56 HIL. c. Const. 27 *saepe.* ius *(fere ubique accedit* humanum): CIC. part. 129 utriusque generis vis *(sc. naturae et legis)* in -um et humanum ius est distributa, quorum aequitatis est unum, alterum religionis. S. Rosc. 37. 65 har. resp. 14 Sest. 91 off. 1, 26 LIV. 1, 18, 1. 1, 42, 4. 31, 24, 18. 39, 16, 9 VELL. 2, 26, 2 SEN. benef. 7, 2, 4 CVRT. 3, 10, 9 SVET. Vit. 11 FLOR. epit. 3, 5, 7 GAIVS inst. 2, 3 TAC. hist. 2, 91 ann. 2, 14. 3, 70. 4, 38. 6, 26 *persaepe.* iussio: AVG. civ. 1, 26 p. 42 D. iussum: COMM. instr. 2, 16, 16. iustitia: TERT. anim. 33 spect. 23 *al.* iuventa: COLVM. 1 pr. 2 *(additur* aeterna). lacus: VERG. Aen. 3, 442. lanx: PS. APVL. Ascl. 14. largitas: AVG. civ. 22, 24 p. 615 D. lectio: HIER. epist. 52, 3, 8 BENED. reg. 48, 3. lex *(saepe accedit* humana): CIC. nat. deor. 1, 36 *Zeno* naturalem legem -am esse censet. off. 3, 23 *naturae ratio* est lex -a et humana. SEN. epist. 76, 23. COLVM. 4, 10, 3 *(iuxta ponitur* aeterna). S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 4. APVL. Plat. 1, 12 -am legem esse fatum. VVLG. II Macc. 4, 17 *persaepe.* liberalitas: FIRM. err. 2, 8. libri *(de scriptura sacra)*: HIER. epist. 30, 6 *persaepe.* licentia: TERT. anim. 2. lignum *(de cruce Christi)*: FIRM. err. 27, 5 -i ac liberantis ligni ordinem disce. litterae *(de scriptura sacra)*: TERT. nat. 2, 12 AVG. civ. 21, 5 p. 496 D. *persaepe.* locus: PLAVT. Most. 1104. lumen: CIC. Arat. 305. lux: SEN. epist. 102, 28. machinatio: APVL. mund. 1. magisterium: FIRM. math. 1, 7, 9 AVG. civ. 19, 14 p. 380 D. *al.* magnificentia: HIER. epist. 42, 1, 2. magnitudo: CIC. Phil. 5, 23 animi. TERT. adv. Marc. 1, 18 p. 313. maiestas: SEN. contr. 1, 2, 17 TERT. adv. Marc. 2, 5 p. 339 *saepe.* mandatum: AVG. civ. 14, 14 p. 35 D. 17, 4 p. 206. manus: PLAVT. Bacch. 926 SCRIB. LARG. praef. p. 1, 2. 5, 30 TERT. resurr. 7. mens: CIC. carm. frg. 3 (de consul.), 10 leg. 1, 23 *al.* ac. 2, 118 fin. 4, 12 Tusc. 5, 70 nat. deor. 1, 34. 2, 18 *(iuxta ponitur* acrior) *al.* div. 1, 17 *al.* Cato 78 *al.* SALL. Iug. 92, 2 LIV. 1, 20, 7 mentibus. PS. APVL. Ascl. 13 *passim.* merces: AVG. civ. 6, 7 p. 259 D. metus: MOYS. Cypr. epist. 31, 6 -us *(i. dei)* metus relinquitur. ministerium: PAVL. FEST. p. 11 TAC. hist. 4, 81. miraculum: AVG. civ. 21, 5 p. 459 D. miseratio: AVG. civ. 10, 22 p. 436 D. 10, 32 p. 457. misericordia: VAL. MAX. 1, 8, 2 TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 487 AVG. civ. 1, 8 p. 12 D. *al.* moderatio: CIC. nat. deor. 3, 85 FIRM. err. 2, 4. 28, 13. monarchia: TERT. adv. Prax. 3. monitus: OV. epist. 15, 17 APVL. met. 11, 14. mos: LIV. 8, 11, 1 -i humanique moris memoria. motus: CIC. nat. deor. 3, 24 OV. met. 6, 158 SEN. nat. 7, 10, 2. munus: CIC. p. red. ad Quir. 5 har. resp. 6 leg. 1, 24 Cato 40 SEN. benef. 2, 29, 1 *saepe.* mysterium: PS. APVL. Ascl. 19. 32. 37. natura: VARRO rust. 3, 1, 4 CIC. Tusc. 1, 30 nat. deor. 1, 29 div. 1, 116 *al.* QVINT. inst. 7, 3, 5 PS. APVL. Ascl. 22 *saepe.* necessitas: CIC. Lig. 17. nectar: PLIN. nat. 11, 37 APVL. met. 4, 2. nomen: TERT. bapt. 6 ARNOB. nat. 3, 4 FIRM. err. 7, 6 *saepe.* numen: CIC. carm. frg. 19, 10. 29, 8 dom. 140. 143 prov. cons. 34 Mil. 83 ac. 2, 121 fin. 1, 41. 5, 49 nat. deor. 1, 22 div. 1, 106 LVCR. 1, 154. 4, 1233 MANIL. 1, 484 VLP. dig. 12, 2, 33. 28, 7, 8 *al.* AMM. 19, 10, 4. 26, 1, 14 *saepe.* nutus: APVL. met. 11, 1 PS. APVL. Ascl. 5 VEG. mil. 4 praef. obsequium: APVL. met. 11, 28. obtutus: NICET. psalm. 9 p. 67. oculus: APVL. mund. praef. odor: VERG. Aen. 1, 403 OV. met. 14, 605 VVLG. Sirach 50, 17 *al.* officium: TERT. anim. 37 BENED. reg. 43, 3. operatio: TERT. adv. Hermog. 32 HIL. in Matth. 9, 7. 33, 6. opificium: LACT. *(titulus libri in cod. Bonon.).* opitulatio: AVG. civ. 13, 7 p. 564 D. opportunitas: CIC. Phil. 3, 24. ops: CAES. Gall. 2, 31, 2 OV. Pont. 1, 2, 144 fast. 3, 22. LIV. 2, 20, 12 *(additur* humana. SVET. Tit. 8). VAL. MAX. 9, 2, 4 CVRT. 3, 6, 18 TAC. hist. 4, 53. 78. CORP. IX 2633 Opi. opus: CIC. nat. deor. 2, 138 *(iuxta ponitur* artificiosum). PAVL. FEST. p. 74 PLIN. nat. 2, 82 APVL. mund. 31 TERT. bapt. 2 *al.* oraculum: STAT. Theb. 1, 491 FIRM. err. 14, 1. 22, 2 AVG. civ. 10, 23 p. 436 D. *al.* oratio: TERT. ieiun. 10 *al.* *cf. etiam p. 1625, 3.* orbis: APVL. Plat. 1, 11. ordinatio: APRING. in apoc. 20, 1. origo: LIV. 1, 15, 6 SEN. suas. 6, 6. os: VERG. Aen. 3, 373 MANIL. 2, 436. paenitentia: TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 369. panis: EXPOS. mund. 41 FIRM. err. 18, 4 *al.* pars: CIC. fin. 5, 57 in nobis. SEN. epist. 78, 10 cum meliore ac -a parte *corporis* versatur. APVL. Socr. 4 p. 127 in -am et humanam partem *naturae. al.* patientia: TERT. patient. 3 *al.* pax: TERT. adv. Val. 2 HIL. in Matth. 4, 18. permotio: CIC. div. 1, 89. pietas: PS. APVL. Ascl. 12 PS. HIL. dedic. eccl. p. 879[D]. plaga: VVLG. II Macc. 9, 11. poena: CIC. leg. 2, 22. 43. 44. portio: AVSON. 174, 11 *animae rationalis.* potentia: OV. Pont. 4, 3, 49 MANIL. 2, 451. 3, 90 VAL. MAX. 1, 1, 9 SEN. clem. 1, 26, 5. nat. 2, 31, 1 *(iuxta ponitur* subtilis). APVL. apol. 26 *(additur* occulta). *saepe.* potestas: BVC. Eins. 1, 29 APVL. Socr. 6 p. 132. praeceptum: FIRM. err. 19, 2. 28, 9 *al.* praedicatio: TERT. anim. 35. praedictio: CIC. div. 1, 95 PLIN. nat. 7, 123. praedictum: AVG. civ. 18, 47 p. 331 D. praesagitio: CIC. div. 1, 123. praesagium: APVL. met. 2, 12. 9, 34. praescientia: AVG. civ. 17, 7 p. 222 D. praescriptum: TERT. spect. 1. praesensio: CIC. div. 1, 109. praesentia: BENED. reg. 19, 2. praesidium: TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 456. praestantia: CIC. Tusc. 4, 58 maior praestantia et -ior *(potest ad III B referri).* primordium: LIV. 1 pr. 7. principatus: CIC. nat. deor. 1, 35. prodigium: LIV. 5, 14, 3. progenies: CIC. Tusc. 1, 26. promissio: APVL. met. 11, 12 AVG. civ. 11, 12 p. 478 D. promissum: AVG. civ. 16, 12 p. 145 D. pronuntiatio: TERT. anim. 32. prophetia: HIL. c. Const. 9 AVG. civ. 22, 6 p. 562 D. propositio: TERT. resurr. 30. propositum: APRING. in apoc. 1, 11. providentia: CIC. nat. deor. 2, 87. 98 Tim. 10 VAL. MAX. 1, 5, 1 APVL. apol. 49 met. 2, 28 *persaepe.* prudentia: CIC. nat. deor. 2, 89 APVL. met. 10, 33 *al.* ratio: CIC. nat. deor. 2, 97. 99. 3, 28. 85 PHAEDR. app. 28, 7 SEN. benef. 4, 7, 1 epist. 92, 1 COLVM. 3, 10, 10 PS. APVL. Ascl. 6 *persaepe.* regnum: TERT. resurr. 26. religio: CIC. inv. 1, 2. 2, 161. Verr. 6, 34 contra omnes -as atque humanas religiones. dom. 2 LIV. 9, 9, 4 PS. APVL. Ascl. 37 *saepe.* remedium: AMM. 16, 12, 12. **res** *i. q.* ***sacrum, sacrificium, cultus deorum;*** *saepissime cum verbo* faciendi *coniungitur*: EVGRAPH. Ter. Eun. 514 rem -am fecisse, hoc est sacrificium fecisse. Hec. 181. LEX luci Spolet. (Corp. I² 366) nesei quo die res deina anua fiet. eod die quod rei dinai cau(s)a (f)iat. NAEV. carm. frg. 30 res dinas edicit. *cf. p. 1619, 22.* PLAVT. Amph. 966. 968 Aul. 612 Capt. 291. 861. Curc. 532 rei -ae operam dabo. 551. Epid. 316 rem dinam faceret *(26ies).* TER. Eun. 513 Hec. 184 CATO agr. 5, 3. 83. 143 VAL. ANT. hist. 59 VARRO ling. 5, 155 rust. 2, 5, 10. 2, 8, 1 *al.* LEX vic. Furf. (Corp. I² 756 = IX 3513) 17 CIC. Verr. 5, 18. 46. 47 dom. 33 leg. 2, 26 nat. deor. 3, 47 div. 1, 7. 74. 102. 2, 25 Att. 4, 16 CAES. Gall. 6, 13, 4. 6, 21, 1 BELL. Afr. 86, 3. LEX Vrson. (Corp. I² 594) 69, 32 quae ad sacra resque -as opus erunt. NEP. Hann. 2, 4 VERG. Aen. 8, 306 ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 18 LIV. 1, 8, 1. 2, 2, 1. 5, 23, 7. 22, 11, 1 *(28ies)* PAVL. FEST. p. 19. 68 *persaepe* VAL. MAX. 1, 1, 1. 8 COLVM. 12, 3, 1 PLIN. nat. 10, 156. 18, 7. 29, 58 SVET. Aug. 1. 96 Tib. 44 Galba 18 VERR. FL. frg. Gell. 5, 17, 2 APVL. apol. 56 met. 11, 20 ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32329) 4, 5 AMM. 22, 14, 4. 23, 6, 35 EPIT. Alex. 69. 70 DARES 10. 15. 38 HYG. fab. 137 p. 117. 274 p. 149 AVG. civ. 7, 23 p. 303 D. SIDON. epist. 5, 17, 3 APRING. in apoc. 1, 10. *i. q.* res ***caelestis, quae ad naturam, caelum, mundum pertinet, physica*** *(opp.* humana, *quae vox fere ubique additur,* ethica): VARRO *in titulo operis* rerum -arum et humanarum libri. *persaepe laudatur, hic illic* rerum *omisso, ex. gr.*: GELL. 18, 12, 9 SERV. auct. Aen. 1, 42 *al.* PRISC. gramm. II 520, 22 SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 681. *adde*: SACR. Leon. p. 355 quos -arum *(an* -orum *legendum?)* sinis esse participes. PLAVT. Truc. 307 nusquam ... mihi quisquam homo mortalis posthac dinarum *(Leo,* duarum *codd.)* rerum creduit. *cf. p. 1619, 23.* CIC. de orat. 1, 212 omnium rerum -arum atque humanarum vim ... nosse (3, 134 Sest. 27 ac. 1, 9. Tusc. 4, 57 sapientiam esse rerum -arum et humanarum scientiam [5, 7 off. 1, 153. 2, 5]. fin. 2, 37 Lael. 20 LIV. 5, 40, 10. 28, 29, 2. 32, 29, 5 PAVL. FEST. p. 185 SEN. epist. 88, 35. 120, 13 PETRON. 120 v. 79. LEX de imp. Vesp. [Corp. VI 930] 17 maiestateque -arum humanarum publicarum privatarumque rerum. QVINT. inst. 12, 2, 8 scientia -arum rerum sit humanarumque. VLP. dig. 1, 1, 10, 2 iuris prudentia est -arum atque humanarum rerum notitia. APVL. mund. praef. Plat. 2, 6 AVG. civ. 4, 1 p. 146 D. rerum humanarum atque -arum [6, 3 p. 248. 6, 7 p. 258. CARM. epigr. 255, 3. *non alibi sic collocatur. sed cf. p. 1625, 48*] *saepe*). CIC. part. 80 div. 1, 111 LIV. 34, 31, 4 AETNA 370 VITR. 10, 1, 4 SEN. epist. 78, 26 QVINT. inst. 1, 10, 10 *al.* VLP. dig. 43, 1, 1 TERT. nat. 2, 1 patient. 1 ARNOB. nat. 3, 2 FIRM. err. 7, 9 HIL. ad Const. 2, 1 *al.* AVG. civ. 4, 1 p. 146 D. 6, 4 p. 250 *persaepe* APRING. in apoc. 1, 5. responsio: AVG. civ. 16, 35 p. 180 D. responsum: AVG. civ. 16, 29 p. 173 D. VVLG. Rom. 11, 4. retributio: BENED. reg. 7, 87. revelatio: APRING. in apoc. 1, 5. robur: CYPR. mort. 1 *(additur* invictum). ros: APVL. met. 4, 2. rus: VERG. georg. 1, 168. sacra: APVL. met. 11, 10 *al.* sacramentum: TERT. idol. 19 HIER. epist. 29, 1, 3. sagitta: HYG. fab. 102 p. 94. sanctio: APRING. in apoc. 1, 10. sanctitas: ARNOB. nat. 6, 13. sapientia: CIC. Tusc. 3, 30 LIV. 44, 37, 8 TERT. orat. 6 AVG. civ. 11, 33, 3 p. 509 D. *saepe.* scelus: LIV. 3, 19, 11 -is humanisque sceleribus obruti *(i. in deos admissis.* 29, 18, 20 omni -o humanoque liberetur scelere). scientia: FILASTR. 112, 3 HIER. epist. 53, 5, 2 *al.* scriptura: TERT. bapt. 18 nat. 2, 2 *persaepe.* sedes: TERT. patient. 13. semen: OV. met. 1, 78 SIL. 16, 429. sensus: CIC. div. 2, 110 LVCR. 5, 144 PS. APVL. Ascl. 7 *al.* sententia: CIC Mil. 8 QVINT. inst. 5, 11, 18 TERT. idol. 9 AVG. civ. 10, 25 p. 439 D *saepe.* sermo: PS. APVL. Ascl. 1 TERT. adv. Marc. 3, 14 p. 399 *al.* severitas: AVG. civ. 14, 11. sig-

[Gudeman]

num: APVL. Socr. 20 p. 106 VEG. mil. 2, 6. similitudo: PS. APVL. Ascl. 7. simulacrum: APVL. met. 8, 25. 11, 24. societas: CIC. div. 1, 110 FIRM. err. 1, 2. solacium: AVG. civ. 1, 14 p. 24 D. sollemnia: HIL. ad Const. 1, 2. solium: CIC. rep. 3, 12. sollertia: CIC. ac. 2, 120 nat. deor. 1, 53. 2, 110. somnium: CIC. div. 2, 127 APVL. met. 11, 30. sonus: TIB. 1, 6, 44. sophia: TERT. scorp. 7. sors: CIC. Mil. 44 Phil. 3, 26. species: CIC. nat. deor. 1, 34 LIV. 21, 22, 6 TAC. hist. 4, 82 APVL. met. 4, 32 *al.* spectaculum: APVL. met. 5, 26. spes: LIV. 10, 40, 1. spiritus: CIC. Arch. 18 nat. deor. 2, 19. 3, 28 LIV. 5, 15, 10. 5, 43, 8 VELL. 1, 16, 3 TERT. bapt. 3 *al.* splendor: VAL. MAX. 7, 1, 2. stirps: VERG. Aen. 5, 711 OV. met. 2, 633 LIV. 26, 19, 6 TAC. ann. 4, 56 AVG. civ. 3, 4 p. 101 D. studium: CIC. rep. 6, 18 Cato 24 TERT. idol. 10 *al.* sublimitas: TERT. idol. 15. substantia: TERT. anim. 18 esse quasdam substantias invisibiles, incorporales, supermundiales, -as et aeternas quas appellat ideas. bapt. 18 *opp.* terrena. *al.* suffragatio: VAL. MAX. 4, 7 pr. tactus: SCRIB. LARG. praef. 1. telum: VERG. Aen. 9, 656. testimonium: CIC. top. 77 QVINT. inst. 5, 7, 35 *al.* thesaurus: TERT. resurr. 44. timor: FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 7, 4. tremor: BENED. reg. 50, 6. trinitas: AVG. civ. 11, 24 p. 494 D. *al.* unctio: TERT. resurr. 26. unda: PS. APVL. Ascl. 24. vadimonium: APVL. met. 11, 23. vehiculum: CIC. nat. deor. 2, 89. veneratio: VAL. MAX. 1, 1, 11. veritas: AVG. civ. 14, 5 p. 12 D. *al.* vestigium: SEN. dial. 12, 17, 1. vestis: PETRON. 114, 5. vigor: SVET. Aug. 79. virgula: VARRO Men. tit. CIC. off. 1, 158. virtus: SEN. dial. 2, 6, 8 TERT. adv. Hermog. 15 *saepe* (*cf. p. 1624, 21*). vis: CIC. S. Rosc. 131 de orat. 3, 23 Tusc. 1, 64 *persaepe* MANIL. 1, 250 SEN. nat. 7, 25, 2 TERT. resurr. 14 *passim. al.* visus: MANIL. 4, 933. vita: CIC. leg. frg. 1 SEN. epist. 85, 19. vivacitas: APVL. mund. 2. vocatio: TERT. resurr. 37. volumen (*i. scriptura sacra*): HIER. epist. 52, 2, 1 *persaepe.* voluntas: CIC. p. red. ad Quir. 2 SEN. contr. 1 pr. 9 TERT. anim. 37. voluptas: LVCR. 3, 28. vox: ENN. scaen. 43 APVL. met. 11, 4 BVC. Eins. 1, 45 BENED. reg. prol. 21. vultus: APVL. met. 5, 22. 11, 25.

II ***speciatim*: A** *i. q. imperialis, regius, de vivo et consecrato principe: necnon de domo Augustorum; hic illic hypallage est statuenda*: VAL. MAX. 5, 1, 10 animus -i principis (5, 7, 2 ACT. ARV. [a. 50—54] 7 *al.* DECRET. decur. Tergest. [Corp. V 532] 1, 37. COD. Iust. 5, 16, 26 imperator. CORIPP. Iust. 2, 332). VAL. MAX. 4, 3, 3 oculis. 7, 6, 6 ut -am filii mentionem caelesti patris recordationi subnectam. 9, 15, 1 -ae Caesaris vires. PHAEDR. 5, 7, 38 honore -ae domus (CORP. XIII 4635 [*aetate Tiberii*] pro perpetua salute -ae domus. STAT. silv. 5 praef. CORP. VI 31320 *saepe.* VIII 23107 [*a. 196*]. 23400 [*saec. III*]. 23749 [*a. 212*]. XIII 7996 [8017 *saec. III med.*]. VLP. dig. 48, 16, 12 NOT. dign. or. 10, 2 CASSIOD. var. 5, 9, 2 COD. Iust. 7, 37, 3 CORP. II 5354. III 11944 *al.* V 7865. VII 316. VIII 23657. XII 1782 *al.* 2596. XIII 4290. 4301. 8493. 8518 *saepe.* XIV 3561). VITR. 1 pr. 1 -a tua mens et numen, imperator Caesar (PANEG. 2 [10], 8, 2). STAT. silv. 5, 1, 133. TAC. ann. 4, 52 -um spiritum (*sc. divi Augusti*) . . . caelesti sanguine. 16, 6 -ae infantis (*sc. divae Claudiae*) parens *Poppaea. huc traxerim* ann. 2, 87 -as occupationes *Tiberii.* PLIN. paneg. 80 opera *Traiani.* SVET. Cal. 22 maiestatem (FIRM. err. 29, 4). FRONTO p. 226, 11 N. pater vester, -us ille vir. IAVOL. dig. 1, 4, 3 indulgentia. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 47 praescriptum -ae orationis. PANEG. 2 (10), 3, 1 verticem. 2 (10), 4, 2 auxilium. 2 (10), 10, 1 -ae immortalisque fiduciae. 3 (11), 6, 7 -ae potentiae *fructus.* 4 (9), 6, 2 caelestia tamen verba et -a sensa principum. *al.* CAPITOL. Alb. 10, 7 generis. Max. Balb. 17, 2 litteris. VOPISC. Aurelian. 24, 8 quid illi viro sanctius venerabilius antiquius -iusque inter homines fuit? 29, 1 fulgoris. TREB. trig. tyr. 30, 15 spiritus. PS. AVR. VICT. epit. 11, 15 quid -ius Traiano? CLAVD. 10, 230 parentis. 26, 433 opem. PAPYR. Wessely p. 9 n. 21 ad adorandam -am purpuram dominorum nostrorum principum. NOVELL. Valent. 1, 3 manu -a (*i. subscriptione ipsius principis.* 9 fin. 16 fin. 17 fin. *persaepe*). NOVELL. Iust. 62 epil. per hanc -am constitutionem. 114 tit. 1 pr. iussiones. COD. Iust. 5, 27, 7 pr. Anastasii -ae recordationis. CORIPP. Iust. 1, 37 pedes. 1, 47 honor. 1, 135 palatia (3, 165). 2, 116 vestis. 3, 30 pater. 3, 134 cena. 3, 234 aula. *saepe.* COD. Theod. 16, 2, 7 (*a. 330*) lectores -orum apicum (*de rescriptis principis.* PASS. Quirin. 2 lege -os apices. PAPYR. Marini 87 [*c. a. 560*] *inspecta* -orum apicum sanctionem. *cf. etiam p. 1620, 11*). CORP. VI 32940 p(ro)t(ector) l(ateris) d(ivini) (XI 6222 protector -orum laterum). XI 4781 ad aeternam -i nominis propagationem.

B *de morbo comitiali*: APVL. apol. 50 -as vias et sapientes meatus obruit et obturbat . . . eum . . . nostri non modo maiorem et comitialem, verum etiam -um morbum, ita ut Graeci ἱερὰν νόσον, nuncuparunt. 51 causam -i morbi.

C *i. q. praesagiens, hariolans, augurans, praesciens futuri, divinandi peritus, ad divinationem pertinens, quasi a* divinare *ductum v. p. 1625, 9. de hominibus et rebus corporeis quasi personatis vel metonymice (nonnulla ad p. 1625, 8 sqq. referri possunt)*: CIC. div. 1, 58 quid hoc somnio dici potest -ius? (1, 59 nihil illo . . . somnio fieri posse -ius, *sed potius significat* ‘*magis -am originem redolet*’). 1, 132 non ii sunt aut scientia aut arte -i *eqs.* 2, 74 haruspices -i quos μάντεις vocant. 2, 129 *Stoici* negant quemquam nisi sapientem -um esse posse. HOR. sat. 1, 9, 30 -a urna. NEP. Att. 9, 1 cum ille potius -us fuerit (*v. p. 1614, 35*). SIL. 3, 344 fibrarum et pennae -arumque sagacem flammarum misit dives Callaecia pubem. IVV. 10, 355 -a tomacula porci. APVL. met. 1, 5 feminam. CENS. 4, 13 puer . . . -us . . . qui disciplinam cecinerit extispicii. LACT. inst. 1, 7, 1 *Apollinem* praeter ceteros -um maximeque fatidicum. SERV. ecl. 7, 1 -um hunc inducit quippe filium Mercurii. *huc referam* AVG. civ. 3, 17 p. 125, 11 D. ut iam posset *Pyrrhus* Apollinem pro suo intellectu praedicare -um (*cf. etiam ibid.* p. 125, 5). *nota cum genet.*: HOR. carm. 3, 27, 10 imbrium -a avis imminentium (*cf.* PORPH. *ad l.*). ars 218 -a futuri sortilegis non discrepuit sententia Delphis.

III ***translate*** *i. q.* ***praeclarus,*** *eximius, mirabilis necnon instinctus, praecipue de poetis*: **A** ***de animantibus*:** ENN. ann. 19 pectus (*metonymice.* CATVLL. 64, 383 LVCR. 1, 731. PETRON. 138, 7 caeleste ac -um pectus). CIC. de orat. 1, 40 -um hominem in dicendo (3, 6. Mur. 75 -i hominis Africani mors [Arch. 16]. Sest. 85 PETRON. 104, 3 Epicurum . . . hominem -um). opt. gen. 17 -us auctor Plato ([COLVM. 3, 20, 4 APVL. apol. 25]. APVL. met. 9, 13). Sest. 50 -um illum virum Marium (Phil. 2, 39 ille singularis vir ac paene -us [fin. 3, 6]. rep. 1, 45 magni cuiusdam civis et -i paene est viri. leg. 3, 1 Att. 14, 14, 3). Pis. 59 noster -us ille . . . Epicurus. Phil. 5, 28 caelestes -asque legiones (12, 8). rep. 3, 4 incredibilis quaedam et -a virtus (6, 8 ad Q. fr. 1, 1, 33). Tusc. 1, 79 *Platonem* -um, quem sapientissimum, quem sanctissimum, quem Homerum philosophorum appellat *Panaetius.* div. 1, 54 *poetam* -um, Sophoclem (VERG. ecl. 5, 45. 10, 11 catal. 14, 3 SERV. auct. Aen. 3, 463 SCHOL. Stat. Theb. 7, 62). ad Q. fr. 2, 6, 1 senatus frequens -us fuit in supplicatione. VERG. ecl. 3, 37 caelatum -i opus Alcimedontis. HOR. ars 400 honor et nomen -is vatibus (*sc. Orpheo et Amphioni*) . . . venit. SEN. epist. 113, 16 mirabile -i artificis ingenium. QVINT. inst. 4, 3, 13 orator (COMM. apol. 589 sit licet defensor, sit licet -us orator, *fortasse de eo qui fidem Christianam defendit*). APVL. met. 11, 1 -us ille Pythagoras. HIL. ad Const. 1, 3 -os prophetas non intellegunt. CORP. VI 3, 16, 592 coiugi -ae nutrici senatorum duum.

B ***de rebus incorporeis,*** *hic illic notione propria sublatente, praecipue cum additur* paene, prope, quidam: CIC. opt. gen. 17 nihil enim illo oratore . . . -ius. de orat. 1, 131 *ingenium studiumque* in te . . . -a sunt (2, 152 orat. 109 ac. 2, 117 fin. 1, 7 Tusc. 1, 63. div. 1, 53 singulari vir ingenio Aristoteles et paene -o. VAL. MAX. 3, 7 ext. 3 TAC. dial. 21 ARNOB. nat. 4, 34. VEG. mil. 4, 41 Vergilius in georgicis -o paene . . . ingenio). de orat. 1, 172 Antonii incredibilis quaedam et prope singularis et -a vis ingenii (2, 120 oratoris vis illa -a virtusque. nat. deor. 2. 148 eloquendi vis quam est praeclara quamque -a). 2, 360 summos homines et -a prope memoria (Brut. 265 ac. 2, 2. GELL. 13, 25, 5 *erat* egregia vel -a quadam memoria). 3, 12 consilio (3, 68 Brut. 256 S. Rosc. 131 Font. 25 Manil. 10. 42 Mur. 82 leg. agr. 2, 90 VAL. MAX. 9, 11 ext. 4). orat. 41 -o aliquo animi motu. Verr. 6, 41 o -a senatus . . . admurmuratio! Manil. 33 incredibilis ac -a virtus (36. p. red. ad Quir. 7 Pisonis -a quaedam et inaudita auctoritas atque virtus. prov. 32 Mil. 99 Marcell. 26 Phil. 10, 11. 13, 19. 14, 33. rep. 3, 4 incredibilis quaedam et -a virtus. 6, 8 *al.*). leg. agr. 2, 90 homines -a mente et consilio praeditos (Rab. perd. 29 Mil. 21 Phil. 3, 3 LENT. Cic. epist. 12, 14, 4. LVCR. 3, 15 [*de Epicuro*]. HOR. sat. 1, 4, 43). Flacc. 30 gloria -a Pompei (ad Brut. 1, 15 [9, 24], 4). dom. 75 illa -a . . . totius Italiae decreta. 98 laus praeclara atque -a (Phil. 10, 7 de hac . . . -a atque immortali laude Bruti. epist. 2, 15, 1). p. red. in sen. 1 -um atque incredibile genus orationis (p. red. ad Quir. 5). 25 orationis . . . -a quadam gravitate (har. resp. 2 vim et gravitatem illam singularem ac paene -am). p. red. ad Quir. 1 beneficio (p. red. in sen. 28 Lentuli beneficio excellenti atque -o. epist. 10, 14, 1). 2 incredibili quadam et paene -a . . . voluptate (AETNA 250). 15 praestanti in me benevolentia et -o studio. Sest. 129 illa de me -a atque immortalia senatus consulta. Scaur. 48 -um incolumitatis nostrae pignus. Planc. 77 -a in me merita (Phil. 3, 14. 4, 4 epist. 11, 6, 2). Mil. 91 *vir* -a et incredibili fide. Marcell. 1 incredibilem sapientiam ac paene -am (Tusc. 3, 30 praestans et -a sapientia). Phil. 9, 10 admirabilis quaedam et incredibilis ac paene -a eius . . . scientia (GELL. 19, 2, 8 -a vir scientia *Hippocrates*). 13, 43 pietatem (*ironice*). ac. 2, 2 habuit . . . -am quandam memoriam rerum. fin. 3, 76 *quid* est virtute -ius? 5, 38 ratione nihil est in homine -ius (*sed potest proprie accipi. cf.* nat. deor. 1, 37 *Cleanthes* nihil ratione censet esse -ius). 5, 95 propter virtutis caelestem quandam et -am . . . praestantiam (Tusc. 4, 58). fin. 3, 16 quid . . . possumus hoc agere -ius? *al.* Att. 2, 9, 1 expecta -am παλινῳδίαν. 7, 1, 4 illo -o tertio consulatu. epist. 1, 9, 18 -a Caesaris in me . . . liberalitas. LVCR. 5, 13 reperta (6, 7). PORC. LIC. carm. frg. 4 Africani vocem (PLIN. epist. 3, 16, 6 vocem immortalem ac paene -am). VERG. ecl. 6, 67 carmine (HOR. ars 400 [ἀπὸ κοινοῦ. *v. supra l. 27*]. COLVM. 7, 3, 9 CALP. ecl. 1, 32 IVV. 3, 207). NEP. hist. frg. 3 locuples ac -a natura. SEN. suas. 6, 19 eloquentiae (QVINT. inst. 2, 16, 7). VAL. MAX. 5, 1, 11 -orum Caesaris operum. 8, 7 ext. 3 ingenii quoque -a instructus abundantia. SEN. nat. 6, 13, 1 eloquii. STAT. Theb. 12, 816 nec tu -am Aeneida tempta. QVINT. inst. 4, 1, 70 -a illa pro Ligario ironia. 10, 1, 80 eloquendi facultate -a quadam et Homerica. 10, 1, 83 eloquendi nitor ille -us. PLIN. nat. praef. 29 ut nomen -um inde invenerit *Theo-*

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

phrastus (*cf. p. 1621, 62*). SIL. 15, 506 ausis. IVV. 10, 125 conspicuae -a Philippica famae. PLIN. epist. 1, 20, 22 -am et caelestem *orationem* (6, 33, 1. SPART. Sept. Sev. 21, 10 -am Sallustii orationem. *cf. etiam p. 1621, 78*). 6, 10, 4 -um illud et immortale factum (paneg. 10). GELL. 2, 18, 2 librum illum -um (*de Phaedone*). APVL. apol. 12 alta illa et -a Platonica. Socr. 16 p. 155 Platonis -am sententiam ... auscultatis. CLAVD. 17, 217 servat inoffensam -a modestia vocem.

substantivi vice* ˣdīvīnus, -ī *m. (dīvīna, -ae *f.*). *cf. etiam p. 1619, 49.* *i. q.* *vates, hariolus, vir providens* (*v. etiam p. 1623, 79*): CIC. prov. 38 sapientes ac -i fuistis. nat. deor. 3, 14 cum plurimis de rebus -i isti mentiantur. div. 1, 111 quos prudentes possumus dicere, id est providentes, -os nullo modo possumus, non plus quam ... Thalem. 1, 112 ne Pherecydes quidem ... potius -us habebitur quam physicus (2, 10 AVG. civ. 3, 17 p. 125 D.). 2, 9 ille -us (*Tiresias*). 2, 10. 11 haec quoque dialectici dicent, non -i. 2, 14. 131 *vide ne* neminem ... -um reperire possimus. fat. 15 LIV. 1, 36, 4 -e tu. SEN. dial. 7, 26, 8. PETRON. 7, 2 -am (*i. sagam*) ego putabam. MART. 3, 71, 2 non sum -us, sed scio quid facias. PLIN. epist. 5, 13, 10 -um me ... dictitant. APVL. met. 1, 8 saga ... et -a, potens caelum deponere. COLL. Mos. 15, 1 -us apud quem sortes tollas. ITALA IV reg. 21, 6 (Lucif. reg. apost. 8) fecit pythones et -os multos (*om. gr.*, VVLG. haruspices). PORPH. Hor. carm. 3, 17, 12/13 augurem ergo pro praesaga, id est -a, posuit. COMM. instr. 1, 11, 1 Apollinem facitis citharoedum atque -um. 1, 11, 7 falliturque -us. 1, 11, 16. 22. 1, 18, 10 *al.* EXPOS. mund. 36 p. 114 sacerdotes et ministri et haruspices et adoratores et -i. ITIN. [Silv.] 12, 10 Balaam -um (HIER. in Is. 2, 2). QVEROL. p. 27, 16 hunc esse -um vel magum. *al.* SERV. Aen. 7, 68. 10. 417 fata canens quasi -us. 11, 739 μάντι κακῶν, id est malorum -e. HYG. fab. 118 p. 102 Proteus senex marinus -us. HIER. in Ier. 27, 9 p. 1034 *al.* VVLG. deut. 18, 11 pythones consulat nec -os (Is. 8, 19. 19, 3 *cf. l. 21*). 18, 14 augures et -os audiunt. I reg. 6, 2 sacerdotes et -os. Is. 44, 25 signa -orum et hariolos. Ier. 27, 9. 29, 8. 50, 36 Mich. 3, 7 Zach. 10, 2. FAVST. REI. serm. 15 p. 282, 2 per haruspices et -os atque incantatores. CAES. AREL. suggest. p. 300 nullus caraios (*i. praestigiatores*) vel -os inquirat. ACT. Achat. 2 nec -us fuit *Apollo* ... nec deus. ARNOB. nat. 3, 6 quinam isti sint -i. *nota*: COMM. apol. 38 futura docuit nos ipse -os (*i. filios dei*; -us *Pitra*).

ˣdīvīnum, -ī *n.* CIC. Tusc. 1, 65 *Homerus* humana ad deos transferebat; -a mallem ad nos. quae autem -a? vigere, sapere, invenire, meminisse. part. 6 testimoniorum quae genera sunt? -um et humanum: -um est ut oracula, auspicia, ut vaticinationes, responsa aruspicum, coniectorum (*i. somniorum interpretum*). MIN. FEL. 21, 10 -um, ... id est quod nec ortum habet nec occasum. **1** *i. q.* *res quae ad deum pertinet*, τὸ θεῖον: PLAVT. Amph. 258 -a humanaque omnia (*sic persaepe, ex. gr.*: Trin. 479 CAES. civ. 1, 6, 8 SALL. Catil. 12, 2 Iug. 5, 2. 31, 9. epist. Mithr. 17 non humana ulla neque -a [or. Lep. 10 SEN. dial. 1, 5, 8. 11, 9, 3 humanorum -orumque scientia. epist. 8, 6. 31, 8. 104, 22 *al. de collocatione cf. p. 1622, 65*]. *saepe.* HOR. sat. 2, 3, 95 LIV. 1, 38, 2. 4, 2, 7 [8^{ies}] SEN. benef. 6, 31, 11. dial. 12, 1, 2 epist. 68, 2 *persaepe* TAC. ann. 1, 76. 13, 41 SVET. Iul. 84 TERT. adv. Marc. 2, 20 p. 364 nat. 2, 13 SOL. 1, 117 HIL. c. Const. 7 PS. HIL. libell. 5 AVG. civ. 4, 1 p. 146 D. 6, 4 p. 251 *al.* NOVELL. Iust. 42 pr. *passim*). Amph. 672 numquam ... mihi -i creduis (*i. numquam tu mihi ne per deos quidem iuranti credideris. cf.* Asin. 854 neque -i neque mi humani ... quidquam accreduas [Bacch. 504 Poen. 466]). CIC. orat. 120 illa -a cognoverat. part. 56 ut caelestia, ut -a. 73 cecidisse -a atque fatalia. rep. 1, 28 nihil ... nisi sempiternum et -um. leg. 1, 59. Lael. 32 nihil ... altum ... magnificum ac -um. ac. 1, 33 in iis quiddam -um esse (fin. 2, 114 inesse quiddam caeleste et -um. Tusc. 1, 56). fin. 4, 42 maiora quaedam et -iora. Tusc. 1, 66 illud ... caeleste et -um ... aeternum. div. 1, 122 esse -um quiddam quod δαιμόνιον appellat *Socrates*. 2, 38 habet aliquid -i. *al.* SEN. contr. 2, 1, 10 *hominem* placidum proximumque -o genus. SEN. benef. 6, 22, 1 -a labantur. dial. 2, 3, 3. 2, 8, 2 -a (*i. fere dei*) nec iuvari desiderant nec laedi possunt. 6, 12, 4 -a concidere. 7, 16, 1 ingentia et aequa -is. 7, 16, 3 perfecta illa et -a. 11, 8, 5 paribus intervallis omnia -a ab omnibus humanis distant. 11, 20, 2 -orum spectaculo. nat. 3 pr. 11 qui a -orum conversatione quotiens ad humana recideris. epist. 65, 16 a terrenis ad -a dimisit. 66, 11 nihil est -o -ius, caelesti caelestius. 87, 19 -um aliquid, caeleste, magnificum. 124, 5 sublimia ac -a. *persaepe* PLIN. nat. 2, 191. 30, 14. IVV. 15, 144 -orumque capaces. APVL. apol. 56 ob hanc -i contumaciam. flor. 15 p. 56 omnis -i arcanum antistitem. Plat. 2, 1. 8 *exemplum* unius -i ac tranquilli ac beati, alterius irreligiosi. TERT. anim. 24 *animae* consciae -orum. bapt. 2. ieiun. 16 diabolus -orum aemulator. adv. Marc. 2, 16 p. 356 qui de humanis -a praeiudicant. test. anim. 1 -a et aeterna. 5 quanto naturalia, tanto -a. *persaepe.* COMM. instr. 1, 35, 5 ex -o (*i. fortasse ex -a natura*) ipse (*Adam*) ... exul factus. ARNOB. nat. 1, 51 non -um et sacrum aut, si aliquam superlationem res capit, plusquam -um et sacrum. *al.* PALLAD. 1, 1 si -a faverint (*i. si deus faverit.* DRAC. Orest. 655 vobis -a favebunt). AVR. VICT. Caes. 9, 4. AMM. 16, 10, 14 terrenis -a praecellunt. AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 27. HIER. epist. 3, 4, 4. 22, 30, 6 tanto dehinc studio -a (*i. scripturam sacram*) legisse quanto mortalia (*i. profanos scriptores*) ante non legeram. *al.* RVFIN. Orig. in num. 16, 7. hist. 6, 15 in profundioribus et -ioribus pertractandis. *al.* AVG. civ. 5, 14 p. 219 D. -a facientes atque dicentes. gen. ad litt. 7, 14 p. 213, 2 cum *anima* vult intellegere vel -a vel deum. *persaepe.* PAVL. MED. bened. 10, 15 nihil historicum, sed totum resonat -um. MACR. sat. 1, 11, 1 curent -a (*i. dei*). 1, 17, 1 -a (*i. dei*) voluerunt. EPIST. pontif. Thiel 14, 2 *sacerdos* ad -a migraverat (*i. mortuus erat*). SACR. Leon. p. 335. 387. ENNOD. opusc. 2, 22 p. 294, 16 magnum per -a (*i. deum*) ridiculum. dict. 22, 8 p. 495, 22 epist. 4, 26 p. 116, 27. **2** *i. q.* *vis divinandi, vaticinandi*: CIC. div. 1, 81 *melancholicos Aristoteles* censebat habere aliquid in animis praesagiens atque -um. Att. 4, 3, 5 nova quaedam -a mitto. SALL. hist. frg. 3, 14 principes intellegendi -i fuerunt. APVL. apol. 26 -i scientem. met. 9, 29 saga illa et -i potens. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 336, 5 Anchisen augurii ac per hoc -i quiddam habuisse (*potest ad 1 referri*). AVG. civ. 10, 26 p. 442 D. -a pronuntiare (10, 27 p. 444 *al.*). 19, 23 p. 397 audisti -a Apollinis. **3** *i. q.* *res sacra*: HOR. sat. 1, 6, 114 assisto -is. LIV. 8, 10, 13 neque suum neque publicum -um pure faciet qui sese devoverit. VELL. 2, 124, 3 numen -is honoratum. VAL. MAX. 2, 1, 2 quae consuetudo ex hominum convictu ad -a penetravit.

adv. **ˣdīvīnē.** CHAR. gramm. I 81, 26 divinitus cum dicimus, ex dei mente factum significamus, -e vero cum laudamus. PRISC. gramm. III 78, 11 divinitus a divis ... monstrat, -e autem et humane ... similiter divis et hominibus significant. 79, 21 divinitus θεόθεν, -e θείως. DIFF. ed. Beck p. 51, 19 -e est sicut magnifice, divinitus autem a deo fit, ut cum dicimus 'divinitus illi hoc contingit'. GLOSS. -e θειόθεν. **1** *i. q.* *praeclare*: CIC. Cato 44 -e enim Plato escam malorum voluptatem appellat. QVINT. inst. 1, 6, 18 M. Tullius in Oratore -e, ut omnia, exequitur. 11, 1, 62 duo tamen quae sola supererant -e Cicero servavit. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 59 *id ipsum* Paulus dixit -e (SCHOL. Stat. Theb. 6, 288 [310] -e dictum. AVG. civ. 5, 5 p. 197 D.). FAVSTIN. trin. 3, 3 quae -e tractat *Paulus*. RVFIN. hist. 7, 28, 2 additam. *ibid.* p. 954, 11 aliud illustrius ab eo et -ius gestum. AVG. civ. 2, 19 p. 77 D. legant nostra ... quam excellenter ... quam -e ... strepere. 15, 23 p. 111. SEDVL. op. pasch. 5, 1 p. 273, 10 nimium -e locutus est et potenter. POMER. 1, 6, 2 quam -e ... apostolus speciem fidemque distinxit. ORIG. in Matth. 18, 31 ut aedificetur -ius. *nescio an huc pertineat*: AVG. virg. 23, 23 cum *dominus* -e ac terribiliter loqueretur. COD. Iust. 2, 14, 1 -e admodum constituit divus Claudius (*notione deitatis sublatente*). **2** *i. q.* *cum divinatione, praesagitione, praesensu*: CIC. rep. 2, 10 qui potuit ... -ius et utilitates complecti maritimas Romulus et vitia vitare quam. div. 1, 124 -e praesensa. AVG. civ. 18, 4 p. 261 D. somnia regis -e interpretatus. **3** *i. q.* *dei more, quasi deus*: TERT. adv. Marc. 2, 27 p. 374 conversabatur deus humane, ut homo -e agere doceretur. AMBR. Cain et Ab. 1, 9, 38 -e ... dominus Iesus et bonitatem te docuit patris. AVG. civ. 5, 14 p. 219 D. viventes. AVELL. p. 102, 13 ut -e profectum sit ex multiloquio non evitari peccatum. *adv.* **dīvīnitus** *v. p. 1617, 18.*

deriv.: divinalis, divinare, divinitas, divinitus.

opp.: humanus, mundanus, terrenus, humaniter. *Gudeman.*

? dīvīnusso *v. p. 1618, 34.*

dīvīsāmentum, -ī *n.* a dividere, divisus. *i. q.* *pars divisa*: ITALA lev. 1, 8 (Lugd.) imponent ... partes quas diviserunt, -a et caput et adipem super ligna (διχοτομήματα, VVLG. membra quae sunt caesa).

dīvīsē *adv. v. p. 1611, 32.*

ˣdīvīsibilis, -e [a dividere, divisus. *Th.*]. *legitur inde a* TERT.

1 *passive*, *i. q.* *qui dividi potest*: **a** *proprie*: TERT. anim. 14 *anima* singularis ... et simplex et de suo tota est, non magis instructilis aliunde quam -is ex se, quia nec dissolubilis (*ibid.* quia *anima est* iam non mortalis neque dissolubilis neque -is [*v. p. 1594, 23*]. FAV. EVL. p. 3, 15 *animum* circa corpora [περὶ τὰ σώματα] -em Plato testatur, genere tamen unum eundemque cognoscit. BOETH. arithm. 2, 32 p. 126, 6 [*opp.* individuum]). HIL. in Matth. 9, 7 non ... -is et comprehensibilis erat deus, ut corpore clauderetur (trin. 4, 13 [= 6, 15] compositus erit pater et -is et convertibilis secundum illos. RVFIN. Adamant. 4, 5 secabilem ... et -em [μεριστόν] deum dicit. AVG. epist. 148, 1, 1 *deum* per localia spatia -em. 148, 1, 2. 4. AVELL. p. 730, 8 unam nec -em essentiam trinitatis. CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 1799^{A} *corpus dei* et incorruptibile erit et -e). HIER. Didym. spir. 13 hominum corpora (*cf.* AVG. in psalm. 103 serm. 3, 5 p. 1362 quamdiu ... carnales sunt, -es sunt). **b** *translate*: *mens*: AVG. c. Faust. 12, 15 mali ... in binario numero ad schismata faciles et quodammodo -es ostenduntur. *res cogitatione divisae*: PELAG. in Gal. 5 p. 821^{A} *caritatem* in quattuor partes -em *esse.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 3 p. 923^{A} *separatio luminis a solis corpore* nobis opinatione sola -is (ἃ ἡμῖν τῇ ἐπινοίᾳ ἐστὶ χωριστά) aestimatur (*seq.* nutu conditoris possunt haec ... facile seiungi).

2 *active* *i. q.* *divisivus*, διαιρετικός: BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 3 p. 90, 21 differentiae ... generis -es id est genera dividentes (διαφοραὶ διαιρετικαί, *opp.* constitutivae. sec. 4, 8 p. 260, 16. 18 in top. Cic. p. $1052^{C.D}$ diff. top. 1 p. 1178^{C} *al.*). in top. Cic. p. 1046^{A} inventionis potestas cum definitiva, tum -is appellari potest, cum definiendis partiendisve rebus adhibetur. PS. SORAN. isag. praef. modos in aphorismis ... quattuor, intellectualem, complexivum, -em et definitivum.

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adv. **dīvīsibiliter.** RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 11, 4 p. 121, 16 *deus* dividitur...indivisibiliter et coniungitur -r (διῃρημένως). GREG. M. moral. 30, 17 unum -r tria sunt et indivisibiliter tria unum. past. 3, 38 si . . . medicina . . . indivise adhibita servire -r potest. EPIST. pontif. 605 (*a. 485*) Migne 58, 905ᶜ si . . . deus est, qui -r atque substantialiter (διαιρετῶς καὶ οὐσιωδῶς) est mortuus, similiter sanctus spiritus deus et ipse -r ac substantialiter invenietur.

compos.: indivisibilis.

dīvīsim *adv.* [*a* dividere, divisus. *Th.*]. *i. q. divise*: CASSIOD. in psalm. 32, 15 singillatim id est -m atque distinctim. GLOSS. didatim -m. SALV. eccl. 3, 1, 1 nunc -m alterutram, nunc ambas pariter alloquentes.

***dīvīsio,** -ōnis *f. a* dividere. *scribitur* i *longa*: dívisio CORP. X 1880. dívisione CORP. XI 6481, 7. *de scriptura q. e.* divissio: QVINT. inst. 1, 7, 20 Ciceronis temporibus paulumque infra fere, quotiens s littera media vocalium longarum vel subiecta longis esset, geminabatur, ut . . . divissiones. ss *scriptum legitur* CORP. II 2661; *in codd. non inveni nisi* COMMENT. Lucan. 2, 380 p. 74, 15 VIRG. gramm. epit. 1 p. 5, 3 P. *de notione*: *i. q. actio dividendi vel status rei divisae vel pars rei divisae*: GLOSS. διαίρεσις. διαμερισμός. διανέμησις. διανομή. θόμος (?τόμος). μερισμὸς οἶκος (οἴκου *corr. Iunius*; εἰκός *Bücheler. an* οἰκεῖος *i. competens?* *cf.* AMBR. Cain et Ab. 2, 6, 21 competenti -e [εἰς οἰκείους . . . τομάς]). *falso* SACERD. gramm. VI 459, 31 *diaeresim* latine -em dicimus; haec est unius rei separatio, ut puta vinum vel unus taurus dividitur (*opponit* partitionem). *nota*: CIC. epist. 9, 22, 4 non honestum verbum est '-o' (divisior *codd.*, divisor *D²*)? at inest obscaenum (*sc.* 'vis(s)io' *i.* βδόλος *vel* βδέω. *male alii conferunt* PLAVT. Aul. 286), cui respondet 'intercapedo'. *legitur inde a* RHET. Her., VARRONE, CIC. *sensu plerumque translato*; *apud poetas non invenitur nisi Christianos.* [*loc. corr. et dub.*: CIC. de orat. 2, 78 in infinitam -is dubitatione *M* (in infinita dubitatione *rell.*). PETRON. 48, 4 in -e (domusionem *corr. edd.*). IVVENC. 2, 612 (*pars codd.* divulsio). HIL. in Matth. 10, 26 veterum -e vitiorum (*lege* dimissione). NOT. Tir. 77, 12 in -e fratres (*al.* fratrum).]

I *de separatione locali rerum corporalium*:

A *i. q. actio dividendi*: **1** *de simplici actione*: **a** *rei in partes*: VARRO ling. 7, 60 dividia ab dividendo dicta, quod -o distractio est doloris (*v. p. 1540, 27*. AVG. lib. arb. 3, 23, 69 p. 1305 quid est . . . aliud dolor, nisi quidam sensus -is vel corruptionis impatiens? *cf. t. t. medic.*: SCRIB. LARG. 206 sine incisione aut -e. PS. SORAN. quaest. med. 245. ORIBAS. syn. 1, 12 *arteriae*). SEN. contr. exc. 6, 3 *hereditatis* (*opp.* electio. *cf.* AMBR. Abr. 1, 3, 11). HIL. myst. 25, 16 aquarum (27, 12 maris. ISID. quaest. in exod. 19 tit.). AVG. civ. 17, 7 p. 222, 13 D. de ista -e populi Israel (*syn.* disruptio. 18, 24 p. 288, 18). FAV. EVL. p. 3, 11 unum solum recte dicetur, quod in partes sui -e ⟨non⟩ discedat. PRVD. c. Symm. 2, 240 solis -o rebus compositis factisque subest; me (*deum*) nemo creavit, ut scindi valeam. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 120, 9 illud ab *anima* percipi, quod nec locus capit nec pondus movet nec -o minuit. **b** *rerum inter se, rei a re*: TERT. anim. 10 si . . . duo sunt anima et spiritus, dividi possunt, ut -e eorum . . . mortis et vitae concursus eveniat. AVG. gen. ad litt. 1, 17 p. 25, 8 an -o quidem lucis a tenebris distinctio est iam rei formatae ab informi (p. 26, 2 posteaquam distincta essent illa [*lux et tenebrae*] -e et vocabulis. p. 26, 6 -e ac nominibus discrevit a tenebris *lucem*). **c** *hominum*: ENNOD. epist. 4, 19, 1 p. 112, 10 retinendo paginas in immensum crevit, quae hactenus -o nil valebat (6, 18, 1 p. 159, 18 nec ullum patitur per -es [-is *codd.*] itinerum natura dispendium. 9, 34, 1 p. 258, 23 affectionis calorem terrarum -e tepescere. *cf.* NOVELL. Iust. 18, 5 praediscedente concubina morte . . . aut -e [χωρισμῷ]). **2** *additur vel subauditur, quo res dividantur*: **a** *in diversa loca*: VITR. 10, 3, 7 in diviso oneris solido pondere certa quadam -is ratione. PALLAD. 3, 9, 9 *sarmentorum* (*i. q. dispositio*). AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 28 *ut escam spiritalem* in omnia *animae* membra naturali -e transfundas. AVG. civ. 16, 11 p. 144, 17 D. confusio facta *est* linguarum atque ex hoc -o gentium *per terras*. **b** *in diversos homines*: RHET. Her. 4, 40, 52 te avarum in fraterna -e cognovimus. CIC. leg. agr. 2, 78 agri Campani (*i. q.* '*assignatio*', *cui alibi opponitur sensu* '*dimensionis*' *v. p. 1629, 18*. LIV. 4, 51, 5 Bolani agri. TAC. ann. 1, 10 agrorum. FLOR. epit. 4, 5, 1 IVST. 16, 4, 2. *cf.* VELL. 2, 74, 2 praediorum. CASSIOD. var. 2, 16, 5 de cespitis *inter Romanos et Gothos* -e). SALL. Iug. 16, 5 in -e *regni inter fratres* (PAVL. FEST. p. 75 TAC. ann. 2, 64. 4, 43. IVST. 15, 4, 10 post -em inter socios regni Macedonici. *cf.* CORP. II 2661 provinciae. IVST. 12, 2, 1 orbis terrarum. 41, 1, 1 -e orbis *a Parthis* cum Romanis facta. FILASTR. 121, 1 de -e orbis terrarum et partitione habitationis. HIER. epist. 53, 8 de -e terrae *inter filios Noe*. CHRON. lib. gener. chron. I p. 95, 47 -o terrae tribus filiis Noe). PAVL. FEST. p. 72 disertiones, -es patrimoniorum inter consortes. SEN. contr. 9, 5, 4 quam non improbam -em *filiorum* desiderem (AVSON. 182, 19 -o facta est *liberorum inter parentes*. COD. Iust. 5, 24 ut per sexum liberorum inter parentes -o celebretur). PETRON. 10, 7 hanc tam praecipitem -em *communium sarcinularum* libido faciebat. QVINT. decl. 320 p. 255, 10 an post -em *bonorum communium* socii sint. APVL. met. 10, 14 de reliquis *partibus dapium* aequam vindicare -em. Plat. 2, 7 -um *a iustitia factarum* aequalitas. PAPIN. dig. 10, 2, 20, 3 supremi iudicii (*opp* simplicem donationem). VLP. dig. 10, 3, 3 pr. rerum . . . quae communes sint (PAVL. dig. 10, 3, 1. 17, 2, 65, 13 etsi distracta esset societas, nihilominus -o rerum superest. *al.*). PAVL. dig. 30, 122 pr. quod ad -em singulorum civium (εἰς διανομὴν τῶν πολιτῶν) vel epulum relictum fuerit (*sic saepe i. q. dilargitio, erogatio. cf.* MARCIAN. dig. 33, 1, 23 cum quidam decurionibus -es dari voluisset die natalis sui. CORP. VI 10215 *tribules* testamento -e exequiari [*sic vid. legendum; quae sequuntur litterae, dubiae sunt; de re v.* XIV 2112, I. 25. 33] . . . honorati sunt. X 110 decurionibus Augustalibus ⟨e⟩pulantibus p⟨op⟩ulo viritim di⟨vi⟩sionem dedit. 1880 ut ex redi⟨t⟩u ⟨e⟩orum . . . -o fiat. XI 379, 15 sportular(um) -o semper celebretur [XI 4391 si -o die s. s. celebrata non fuerit]. XIV 2112, 2, 19*sq.* ei ex omnibus -bus partes dup⟨las⟩ dari; item scribae et viatori . . . partes ex omni -e sesquip⟨las⟩ dari. 2795 ex reditu *tot nummum* . . . -bus factis). MOD. dig. 31, 34, 2 in . . . -e *domus* . . . testis affuit (*ibid.* interfuit -i). HERMOG. dig. 50, 4, 1, 2 -o annonae personale civile munus est (CORP. II 2044 frum⟨enti⟩). *apud Christianos*: CYPR. epist. 34, 4 p. 571, 1 se a -e mensurna . . . contineant. 39, 5 p. 585, 2 *ut lectores* -es mensurnas aequatis quantitatibus *cum presbyteris* partiantur.

B *i. q. status rei divisae*: TERT. adv. Prax. 2 p. 230, 6 *personae* divinae numerum sine -e patiuntur (3 p. 230, 14 unitatis. *ibid.* l. 17 [*syn.* dispersio]. 9 p. 239, 23 [*opp.* distinctio]. p. 240, 6 [*opp.* dispositio]. OPT. PORF. schol. carm. 24 -o mixta filius atque pater et . . . spiritus. BACHIAR. fid. 3 p. 1028ᴬ haec . . . tripartita coniunctio et coniuncta -o [*cf. l. 27*]). AVG. in psalm. 83, 8 sine diversitate et -e limitum. serm. ed. Mai 158, 4 in digitis -o manus apparet. PETR. CHRYS. serm. 132 p. 562ᶜ sic divisa coniunctio aut tam coniuncta -o *in corpore humano* [*v. supra l. 24*]. GREG. M. in Ezech. 1, 13, 4 p. 807ᴮ ungulae.

C *i. q. pars, segmentum rei divisae*: VITR. 5, 5, 5 in summa . . . -e et regione cellarum. 6, 8, 3 uti levent onus parietum fornicationes cuneorum -bus et ad centrum respondentes earum (*sc.* -um) conclusurae. 10, 6, 2 per octo crassitudinis -es. ITALA Ios. 19, 51 (Lugd.) haec sunt -es, quae possedit Eleazar (διαιρέσεις, VVLG. *aliter*). VVLG. gen. 15, 17 lampas ignis transiens inter -es illas *carnium* (διχοτομήματα. Ier. 34, 19 qui transierunt inter -es vituli). psalm. 135, 13 qui divisit mare Rubrum in -es (*cf.* CASSIOD. *in hunc psalm. et* GREG. TVR. Franc. 1, 10). prov. 21, 1 aquarum (thren. 3, 48 *cf.* HIER. psalt. sec. Hebr. 46, 5 fluminis -es [VVLG. impetus, ὁρμήματα]). CHIRON 33 p. 14, 9 *ustio duritias* cancellat in -es.

D *singulariter*: **1** *locus, quo divisae sunt res*: AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 21 *sermo* . . . dei -es artuum et intima penetrans medullarum. 19, 38 usque ad -es . . . perveniens. VVLG. Hebr. 4, 12 *dei sermo* pertingens usque ad -em (ἄχρι μερισμοῦ) animae ac spiritus, compagum quoque ac medullarum. **2** *i. q. licium*, δίασμα, (*cf. Etym. magn. s. v.* δίασμα *p. 270, 18* δίασμα . . . ἀπὸ τῆς δαίσεως, τοῦ μερισμοῦ. ἐπεὶ τοὺς στήμονας διαμερίζουσιν): ITALA Iud. 16, 14 (Lugd.) evellit palos cum textura et -em (καὶ τὸ δίασμα, VVLG. licium).

II *de separatione incorporali*:

A *actionis, condicionis, status sim.*: **1** *de simplici separatione*: PAPIN. dig. 33, 1, 10 cum tam labor quam pecunia -em reciperent. 34, 9, 18, 2 rationem iuris ac possessionis varietatem *non* inducere -em voluntatis *testatoris*. LVCIF. moriend. 9 p. 303, 25 quod non possit capere -em (*i. diminui*) felicitas nostra. AVX. Maximin. c. Ambr. 43 ad -em vel diminutionem divinitatis. AVG. in psalm. 143, 3 in digitis agnoscimus -em operationis et in manu (et tamen *trad.*) radicem unitatis. *nota i. q. diversa tractatio* (*cf.* divido *p. 1606, 6*): VVLG. exod. 8, 23 ponam . . . -em (δώσω διαστολήν. *vox hebraica corrupta*) inter populum meum et populum tuum. **2** *in diversa tempora*: PAVL. dig. 40, 7, 20, 5 quaedam condiciones . . . nec possunt eodem tempore impleri, sed necessariam habent temporis -em. SIDON. epist. 2, 9, 3 *erat* contentio, quaenam potissimum anterius edulibus nostris culina fumaret nec sane poterat ex aequo -i lancem ponere vicissitudo. **3** *in diversos homines*: IVLIAN. dig. 45, 1, 2, 1 quae *stipulationes* . . . -em non admittunt (45, 1, 54, 1 -o . . . stipulationis non in partes operarum, sed in numerum cedit). PAPIN. dig. 26, 7, 36 tutelae. 27, 7, 7 *actionis* (VLP. dig. 46, 1, 10, 1). VLP. dig. 10, 2, 2, 5 *nominum*.

B *mentis, studii, amoris sim.*: **1** *singulorum i. q. occupatio varia*: AMM. 22, 7, 3 agendo diversa, quae -es multiplices ingerebant. PAVL. PELL. 84 sterilis nimium nostri . . . cordis exilem . . . exhausit -o venam. ENNOD. epist. 1, 14, 5 p. 25, 21 aestus . . . tali -e distracti. **2** *plurium i. q. dissensio*: ITALA Matth. 10, 34 (Hil. myst. 25, 10 in psalm. 59, 6) non veni pacem mittere, sed -em (μάχαιραν [Tert. scorp. 10 machaeram]; VVLG. gladium: *sed cf. versum seq. et* Luc. 12, 51 separationem, διαμερισμόν *cf.* AVG. serm. 4, 34 gladium -is. CASSIOD. Didym. in Iac. p. 1724ᶜ Iesus . . . gladium et -em misit in terram). Gal. 5, 20 (Cypr. sent. episc. 5) -es haereses (ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, VVLG. rixae, dissensiones). HERM. Pal. vis. 3, 6, 3 adversum se -em habebant. IREN. 4, 18, 3 p. 614 *Cain adversus fratrem* -em habebat in corde (*v. p. 1593, 49sqq.*). OPTAT. 1, 15 p. 17, 23 *ecclesiae*. AVG. util. ieiun. 7, 9 p. 712 *pagani* sub multis falsis *deis* non habent -em, nos sub uno vero non tenemus unitatem. 11, 13 p. 716 (*syn.* lites). epist. 129, 1 schismatica -e (PS. PROSP. prom. 1, 12, 2 -es et

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

schismata). CASSIAN. conl. 24, 26, 3 fratrum dirimit facultatem contentiosa -o. ENNOD. opusc. 5, 9 p. 396, 10 concors erat civitatis in studii -e sententia.

C *de -e variarum rerum, quae fit ratione et intellectu*:

1 *in computatione magnitudinis, multitudinis*: **a** *temporis*: VARRO rust. capit. p. 5, 15 G. de altera temporum -e ... habenti[s] sex partes (1, 37, 4 sexpartita. PLIN. nat. 18, 309 sequitur ex -e temporum autumnus. FIRM. math. 2, 27 tit. de -e temporum [*index et cod. Q*; distributione *rell.*]. HIL. in Matth. 33, 6). rust. 1, 37, 2 quid ea -o (*lunae quadripertita*) ad agros pollet? VLP. dig. 14, 3, 5 de -e anni eius, quo divortium factum est, quaeritur. MACR. sat. 1, 3, 15 diei civilis. **b** *mundi, terrarum in geographia*: VARRO ling. 5, 16 loca naturae secundum antiquam -em prima duo, terra et caelum. 5, 17 bipertita *mundi*. SALL. Iug. 17, 3 orbis terrae (APVL. mund. 7 OROS. hist. 1, 2, 12 breviter generales tripertiti orbis -es dedi. *al.*). APVL. mund. 7 insularum situs sunt qui cum finitimis locis comprehendunt, et sunt qui in alia -e eas habendas putant. *i. q. pars*: PLIN. nat. 6, 218 septima -o *mundi*. **c** *agrorum sim. in arte gromatica* (*v. p. 1627, 66*) *et geometrica*: VITR. 1, 6, 1 arearum -es platearumque et angiportuum ... directiones (1, 6, 8. 13. 2 pr. 15). SIC. FLACC. grom. p. 118, 14 Th. redduntur (*i. assignantur*) *agri* sine -e (*opp.* assignatio. *cf.* p. 121, 15 auctor -is et assignationis. p. 125, 9 genus ... assignationis sine -e. *al.*). p. 126, 20 -o non ab uno puncto concessit, sed ex diversis limitibus, qui oblique inter se concurrunt. *al.* **d** *i. q. pars figurae geometricae*: BOETH. divis. p. 885B circulum in semicirculos et in eos, quos Graeci vocant τομεῖς, nos -es possumus dicere, distribuimus. PS. BOETH. geom. p. 385, 5 *linea* quotlibet -bus secta (*Euclid. elem. 2, 1 εἰς ὁσαδηποτοῦν τμήματα*. p. 385, 7 sub ... unaquaque -e *lineae*). p. 387, 21 quoscunque angulos facit *linea secans*, duo⟨bus⟩ anguli⟨s⟩, qui sunt a lateribus perpendiculi ab alterna -e circuli, pares sunt (*correxi sec. Euclid. elem. 3, 32 ἴσαι ἔσονται ταῖς ἐν τοῖς ἐναλλὰξ τοῦ κύκλου τμήμασι γωνίαις*). **e** *in astronomia*: FIRM. math. 8, 4, 1 p. 287, 15 tit. Arietis. 8, 4, 14 p. 293, 17 partium *astri. sim. passim.* **f** *hominum in classes sim.*: AMPEL. 49, 3 tertia -o *populi Romani* est in patronos et clientelas (*syn.* distributio. FAV. EVL. p. 6, 10. RVFIN. patr. 2, 6, 2 p. 322B non ... ultra erit -o tribuum, non ulla diversitas. *al.*). HIL. in Matth. 8, 4 in tres fuit humani generis -o, Noe scilicet filios. AVELL. p. 759, 1 hanc -em *filiorum Iacob* ... et ordinis consequentiam (*syn.* discretio). *i. q. pars multitudinis, turma, manus*: VVLG. I par. 26, 1 -es ... ianitorum. 27, 5 II par. 31, 2 *al.* **g** *assis i. q. distributio*: MAECIAN. distrib. 1 prima -o solidi ... in duas partes dimidias diducitur *al.* LIB. de asse 1 ex integrorum -e (*ibid.* de integra -e). **h** *in arithmetica*: PELAG. in I Cor. 7 p. 739D unitas -em omnino non accipit. AVG. serm. 252, 8 p. 1176 -em ... binariam *numeri* (*i. in duas partes diductam. cf.* BOETH. arithm. 1, 5 p. 14, 10 trina). BOETH. arithm. 1, 4 p. 13, 20 par numerus est, qui sub eadem -e potest in maxima parvissimaque dividi (*syn.* sectio, partitio). 1, 5 p. 14, 24 in neutra -e (*nec in duo aequalia nec in duo inaequalia*). PS. BOETH. geom. p. 399, 16 *sqq. et passim.* **i** *in arte musica*: FAV. EVL. p. 18, 8 *hemitoniorum*. MART. CAP. 9, 930 harmoniae (9, 937 *al.*). BOETH. mus. 1, 17 p. 203, 15 toni.

2 *t. t. philos. et rhet.*: *rerum separatio, quae fit arte logica, διαίρεσις, τομή; de statu i. q. differentia. separatur a nonnullis a* 'partitione' (*l. 56 et 58*): **a** *generaliter* (*locos huc rettuli, qui ad rhetorum doctrinam pertinent*): CIC. top. 28 definitiones aliae sunt partitionum, aliae -um (*attributam esse -em definitioni docet* fin. 4, 8 top. 83). *ibid.* -um ... definitio formas omnes complectitur, quae sub eo genere sunt, quod definitur. 30 in partitione quasi membra sunt, ut corporis caput, umeri ..., in -e formae, quas Graeci εἴδη vocant (*cf.* 34 quamquam ... vocabula prope idem valere vide⟨b⟩antur, tamen quia res differebant, nomina rerum distare voluerunt. *item distinguunt* QVINT. inst. 5, 10, 63. 7, 1, 1 sit ... -o rerum plurium in singulas, partitio singularum in partes discretio. MART. CAP. 4, 354. BOETH. diff. top. 2 p. 1192C-D). RVT. LVP. 2, 2 ἀλλοίωσις. in hoc schemate -o et separatio est personarum aut rerum et demonstratio, quantum intersit (QVINT. inst. 9, 2, 105 -em et rerum duarum cognationem *Celsus figuras putat*). QVINT. inst. 5, 10, 94 ducuntur argumenta ... modo ..., finitione (genere, specie, differentibus, propriis), ... -e (*τόπος ἐκ διαιρέσεως Arist. rhet. 2, 63 p. 108.* locus a -e BOETH. diff. top. 2 p. 1192C. *genus quoddam huius argumentationis -o appellatur*: RHET. Her. 4, 40, 52 -o est, quae rem semovens ab re utramque absolvit ratione subiecta [*est figura προσαπόδοσις, διλήμματον σχῆμα*; complexio CIC. inv. 1, 45]. *ibidem distinguitur ab -e materiae* [*v. p. 1630, 52 sqq.*]). inst. 8, 5, 30 -em pro sententia poni (8, 5, 31 'occidisti uxorem ipse adulter; non ferrem te, etiam si repudiasses' -o est [*cf.* decl. 291 p. 161, 18]). AVG. soliloq. 11, 20 definitiones ac -es et ratiocinationes. 11, 21 definitionum, -um partitionumque rationes. BOETH. diff. top. 2 p. 1192D divis. 877B in Porph. comm. 1, 8 p. 154, 9 *sqq. et passim.* **b** *certarum rerum*: RHET. Her. 3, 4, 7 cum huiusmodi -o sit locorum in consultatione. 4, 32, 43 harum rerum (*sc. denominationum*) magis in praecipiendo -o quam in quaerendo difficilis inventio est. CIC. de orat. 2, 50 illa ... *non* habent suum locum ullum in -e partium *artis oratoriae* (*cf.* QVINT. inst. 3, 3, 14. 3, 5, 12). 3, 119 si qua in re discrepavit ab Antoni -e *disceptationum* nostra partitio. fin. 2, 27 quamquam in hac -e *cupiditatum* rem ipsam prorsus probo, elegantiam desidero (2, 64 cupiditates non Epicuri -e finiebat, sed sua satietate). 3, 55 illa -o, ut bonorum alia sint *eqs.* 5, 16 Carneadea nobis adhibenda -o est *omnium de fine bonorum sententiarum*, qua noster Antiochus libenter uti solet. ac. 2, 99 in uno genere *visorum* hanc *esse* -em, alia visa esse, quae percipi possint, ⟨alia, quae percipi non possint,⟩ in altero autem *eqs.* VARRO ling. 8, 44 *orationis* quoniam sunt -es plures, nunc ponam potissimum eam, qua dividitur oratio *eqs.* 10, 14 prima -o in oratione, quod alia verba *eqs.* 10, 15 secunda -o est de his verbis, quae *eqs.* 10, 18 ex hac -e singulis partibus tres reliquae dissimiles. rust. 1, 1, 11 de his rebus dicam sequens naturales -es. 1, 23, 1 habemus illa duo prima ex -e quadripertita. QVINT. inst. 4, 2, 2 subtiles nimium -es quorundam plura *narrationis* genera facientium. 5, 10, 23 cum sit ... -o, ut omnia in haec duo partiamur, res atque personas. 11, 1, 2 -e hac utimur, ut ab eo, quod deceat, utilitatem separemus. 12, 10, 16 antiqua ... illa -o inter Atticos et Asianos fuit. decl. 259 p. 60, 10 tempestates ... fluctus et naufragia et cetera quae nihil -e egent nomina. GAIVS inst. 1, 9 summa -o de iure personarum haec est, quod omnes homines aut liberi sunt aut servi. 2, 2 summa ... rerum -o in duos articulos diducitur; nam aliae sunt divini iuris, aliae humani. TERT. anim. 14 p. 319, 13 non ... haec ... distributio animae ad animae sectiones pertinebit ... atquin ex multitudine membrorum unum corpus efficitur, ut concretio sit potius ipsa -o (FIRM. err. 5, 3 p. 13, 4. 5, 4 p. 14, 9 *anima* fit ex ipsa -e mortalis). ARNOB. nat. 2, 35 p. 76, 9 an numquid nostris ex -bus colligemus, quid aut fieri possit aut non possit? BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 5, 24 illa ... -o et dissimilitudo specierum differentiae nomine vocitatur. *fere i. q. distinctio*: SEN. epist. 117, 12 ab *dialecticis veteribus* -o *inter* '*sapientiam*' *et* '*sapere*' ad Stoicos venit (DIOM. gramm. I 366, 15 est ... hodie ... verborum '*praebeo*' *et* '*praesto*' ita -o, ut *eqs.*). COD. Iust. de cod. comp. 2 iuris (*v. p. 1520, 19 sqq.* [*alio sensu atque* -o *iuris* QVINT. inst. 2, 4, 34 GAIVS inst. 1, 8 *sq.*]. *cf.* de cod. confirm. 1. 1, 17, 1, 9. 3, 22, 6 quinquennii -em [*i. q. praescriptionem, cf.* PAPIN. dig. 40, 15, 2, 2]. 5, 16, 25, 2 facti vel iuris. 7, 39, 8, 1 auxilium non indiscrete, sed cum moderata -e ... praestare ..., ut *eqs.*). *i. q. pars, species generis*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 149, 13 de hendecasyllabis prima species et -o. CASSIOD. art. 6 p. 1213D his partibus atque -bus *geometriae*. ISID. orig. 1, 5, 4 -es ... grammaticae artis. **c** *nota*: *i. q. negatio* (*opp.* compositio *i. affirmatio*): BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 41, 20 sec. 1, 1 p. 47, 12. 49, 18.

3 *t. t. rhet.*: -o *materiae i. q. partitio et dispositio vel ea pars orationis (libri), qua materia dividitur* (*προκατασκευή, προέκθεσις. appellatur a plerisque* 'partitio' [CIC. inv. 1, 19. 31 QVINT. inst. 4, 5, 1 *sqq.*], *distinguuntur* partitio *et* -o: MART. CAP. 5, 556 partitio ... ordinem totius -is breviter comprehendit. *aliter* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 22 p. 208, 40 partitio est totius causae per partes constitutio, -o est rerum sub partitione iacentium. *non distinguuntur ex. gr.*: QVINT. inst. 4, 5, 6 [*ubi agitur de partitione*] tenuis illa et scrupulose in partes secta -is diligentia. 4, 5, 24 *Hortensii* -em in digitos diductam. CLAVD. DON. Aen. 1, 1 p. 8, 2 cum propositione -o. *al. de tota re v. Volkmann, Rhetorik p. 173 sqq.*). *saepe attingit notionem sub 2 digestam.* RHET. Her. 1, 3, 4 inventio in sex partes orationis consumitur, in exordium, narrationem, -em *eqs. ibid.* -o est, per quam aperimus, quid conveniat, quid in controversia sit (*hanc partem* '*propositionem*' *multi appellant*), et per quam exponimus, quibus de rebus simus acturi (*hanc partem* distributionem *appellat* 1, 10, 17). 1, 10, 16 causarum. 3, 4, 8 -e utemur in vim et consilium. 3, 7, 13. CIC. off. 3, 6 ad reliquam partem propositae -is revertamur. SEN. contr. 1, 1, 13 -o controversiarum (*cf. vol. IV p. 787, 45 sqq.*) antiqua simplex fuit; recens utrum subtilior an tantum operosior, ipsi aestimabitis. 7 pr. 4 *Albucius* raro totam controversiam implebat *in declamando*; non posses dicere -em esse, non posses declamationem; tamquam declamationi multum deerat, tamquam -i multum supererat. QVINT. inst. 2, 6, 1 *magistri* materias ... non contenti -e dirigere (digerere? *v. p. 1233, 71*) latius dicendo prosequebantur. 2, 12, 3 -o, cum plurimum valeat in causis, speciem virium minuit. 7 pr. 4 totus hic liber serviat -i, quae quidem, si certa aliqua vi⟨a⟩ tradi in omnes materias ullo modo posset, non tam paucis contigisset (*syn.* 7 pr. 1 dispositio, *cf.* 1 pr. 22. *sed* 7, 1, 1 *distinguitur* -o [*sensu sub 2 illustrato*] *a dispositione*). 7, 6, 5 hi⟨n⟩c erit ad alia transitus et -o. 10, 7, 7 *modus et finis* esse citra -em nullus potest. 11, 2, 36 -o et compositio. decl. 270 p. 102, 10. TERT. resurr. 14 p. 42, 19 -em i⟨u⟩stam materiae ordinamus. adv. Marc. 2, 1 p. 333, 8 pro materiae -e. FORTVN. rhet. 1, 29 p. 102, 2 *in comparativis materiis* aut ... perpetua est -o aut partita aut duplex. IVL. VICT. rhet. 4, 1 p. 385, 32 tit. de -e. 4, 2 p. 388, 17 coniecturae. p. 388, 28. 4, 5 p. 395, 10 ut singuli status singulas suas quisque -um id est argumentorum formas habeant. p. 395, 14 ut proposito themate, cum statum eius comprehenderis, ilico compendium -is expedias. *i. q. pars materiae* (*cf.* SACERD. gramm. VI 640, 14): DECL. in Catil. 74 superiore -e demonstravimus. EVGRAPH. Ter. Andr. 289 allocutio has -es habet, quid velit et quid metuat (Haut. 420 *haec scaena* tenebit ... -es ut omnis deliberativa ab utili et ab honesto, simul et an fieri possit. Eun. 47 ab honesto -o ponitur. 78).

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4 *t. t. gramm.*: **a** *verbi temporalis* -es *i. formae divisae temporis infecti et perfecti, verbi simplicis et intensivi, generis activi et passivi, numeri singularis et pluralis*: VARRO ling. 9, 95 partes... *verborum temporalium* quattuor, tempora, personae, genera, -es. 9, 96 ex eodem genere et ex (*sc. eadem*) -e idem verbum... per tempora traduci potest. 9, 97. 101 sic... natura non omnes formae verborum terna habe[a]nt tempora, ternas personas, non habent totidem (*sc. quattuor*) verborum -es. 10, 33 a copulis -um quadrinis, ab infecti et perfecti..., ab semel et saepius..., faciendi et patiendi..., a singulis et multitudine. **b** *orationis vel partium orationis*: *α sententiarum inter se*: RHET. Her. 3, 12, 22 *intervalla* sententias concinniores -e reddunt. 3, 14, 24 crebris intervallis et -bus oportet uti. *β verborum inter se*: QVINT. inst. 7, 9, 9 *ambiguitas quaedam* -e verborum... emendatur. 7, 9, 11 -o respiratione et morā constat. 9, 4, 90 plerique... ex commissuris *verborum* vel -e fiunt pedes. 9, 4, 98 est... quoddam ipsa -e verborum latens tempus. *γ verborum in syllabas, syllabarum inter se*: QVINT. inst. 1, 5, 6 *quae vitiose dicuntur*, -e, complexione... contineri. 1, 5, 17 -o 'Europaï', 'Asiaï' (PORPH. Hor. epod. 17, 14. MAR. VICTORIN. gramm. VI 147, 22 *syn.* diductio. PRISC. gramm. II 38, 21 'au'... videtur quasi pati -em *in verbo 'gavisus'*. 284, 20 -o... in genetivo poetica. 304, 9 -e facta 'uae' extremae syllabae 'u' a consonante transit in vocalem. III 467, 19 *Aeoles* κοῖλον per -em dicunt κόϊλον). 8, 3, 46 -o (*verborum in dicendo, opp.* coniunctio)... affert... iniuriam pudori, ut si 'intercapedinis' nominativo casu quis utatur. 8, 6, 66 poetae... verborum -e faciunt transgressionem: '... septem... trioni'. *syllabarum in scriptura*: SCAVR. gramm. VII 18, 11 CASSIOD. gramm. VII 147, 27 *al.* **c** *versuum, metrorum, pedum*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 148, 1 varia scandendi -e *hendecasyllabi* (151, 6 *hexametri*. PRISC. gramm. III 460, 8 *al.*). DIOM. gramm. I 480, 3 *epitritum* epitrita -e partimur, in aliis *pedibus*... aequa -o est (SERV. gramm. IV 425, 34 amphibrachys... nullam recipit -em. SERG. gramm. IV 481, 11 CLEDON. gramm. V 31, 12 *al.*). *de caesura*: TER. MAVR. 1957 heptameres... -o versus (1940 tome). MAR. VICTORIN. gramm. VI 79, 19 tomas... id est -es versuum. *al.* *i. q. colon*: SACERD. gramm. VI 512, 11 archilochium... constat ex duabus -bus.

***dīvīsīvus**, -a, -um *a* dividere, divisus. *i. q. divisibilis 2 (v. p. 1626, 77)*, διαιρετικός. BOETH. Porph. isag. p. 32, 7 -um... est semper, quod singulare est (*opp.* collectivum... et adunativum). p. 36, 5 -ae animalis differentiae. in Porph. comm. pr. 1, 26 p. 78, 6 species... sunt -ae generis et quodammodo multiplicativae. sec. 3, 9 p. 229, 11 omnia... individua disgregativa sunt et -a. diff. top. 1 p. 1178ᴮ aut ... constitutiva erit differentia aut -a. *al.*

dīvīsor, -ōris *a* dividere. *i. qui dividit*: GLOSS. διαιρέτης. διαμεριστής. *legitur inde a* CIC. [*loc. dub*: SYMM. or. 4, 7 *v. vol. VI 382, 25.*]

I *proprie*: **1** *de simplici divisione*: APVL. mund. 1 axis -r et disterminator mundi. AMBR. Abr. 1, 3, 11 (*opp.* cui datur eligendi optio). RVFIN. Orig. in gen. 1, 2 p. 148ᴬ -r aquae... eius quae est supra et quae est subtus (*in allegoria*). PAVL. NOL. carm. 26, 237 *deus* Rubentis -r pelagi. CARM. adv. Marc. 4, 24 *deus* caelorum, terrae, maris inferique locator spiritus, aëris est -r conditor auctor. *suffragiorum i. q. diribitor*: *v. p. 1232, 18.* **2** *de divisione inter homines* (*cum hominibus, v. l. 78*): **a** *pecuniae inter tribus* (*v. Liebenam, PW. V 1237*): CIC. Verr. 1, 22 -es omnium tribuum (har. resp. 42. PS. ASCON. Verr. p. 212, 24 St. utrum legitimos habent omnes tribus -es suos, quos Plautus magistros curiarum... vocat [*cf. p. 1598, 32. 1599, 5*]... an -es criminis nomen est?). 1, 23 ex optima -um disciplina. 1, 24. 25. 4, 161 in furis atque -is disciplina educatus. 5, 45 Mur. 54 Att. 1, 16, 12 *bis.* de orat. 2, 257 Nummium -em... in campo Martio nomen invenisse. Planc. 48. 55 *bis.* or. frg. A VII 39. 40. Q. CIC. pet. 57 competitoribus iudicium proponimus, sequestribus metum inicimus, -es ratione aliqua coercemus. ASCON. Corn. p. 59, 24 St. cum *C. Piso* propter multitudinem -um, qui per vim adversabantur, e foro eiectus esset. SVET. Aug. 3, 1 *C. Octavium* a nonnullis argentarium atque etiam inter -es operasque campestres proditum. PANEG. 11 (3), 19, 1 -um flagitia. **b** *agrorum inter cives*: CIC. Phil. 5, 20 -r Antonius. 11, 13 Italiae -es. ISID. orig. 15, 13, 9 agrorum. *cf.* PS. RVFIN. in Ioel 3, 1 p. 1053ᴬ patiuntur agrorum suorum acerbissimos -es (*i. qui inter se agros dividunt*). **c** *aliarum rerum*: EVTR. 4, 11 Masinissa... Scipionem -em regni inter filios suos esse iussit. MAXIMIN. c. Ambr. 19, 6 *spiritus sanctus* gratiarum -r (ZACCH. 2, 19 p. 1145ᴬ NICET. spir. 5 p. 23, 28 PS. MAR. VICTORIN. hymn. 3 p. 1143ᶜ. *cf.* FAVST. REI. spir. 2, 11 p. 155, 12 fidei -em deum [*cf.* VVLG. Rom. 12, 3] p. 155, 22 *syn.* distributor. BREV. fid. adv. Arrian. p. 661ᴰ *syn.* distributor). VVLG. Luc. 12, 14 quis me constituit iudicem aut -em (μεριστήν) super vos? AVG. c. Petil. 2, 35, 82 p. 68, 61 patrimoniorum alienorum proditorem, venditorem, -em (*fere i. q. prodigum*). serm. ed. Mai 94, 1 invidentes -bus (*i. eis qui participes sunt*) hereditatis (*cf. ibid.* consortibus lucis).

II *translate*: **1** *i. q. is qui arte logica et rhetorica dividit*: SEN. contr. 2, 5, 15 aridus quidem declamator, sed prudens -r controversiarum. AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 54 tu ergo -r subtilissime huic astutiae qua putas sapientia resistendum? PS. AVG. serm. 39, 2 p. 1823 -bus sanctae unitatis (ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 20, 31 -r mediatoris uniti *a patre*. hom. 20 p. 134, 10 trinitatis. ARATOR act. 1, 442 -r amare. *nota*: PRVD. ham. 2 (*ad Marcionem*) perfide Cain, -r blaspheme dei (*cf.* ham. praef. 12 *sqq. et* divido *p. 1593, 49 sqq.*). **2** *i. q. is qui discordes efficit animos*: OPTAT. 24, 15 populi -es. AVELL. p. 596, 5 dominici corporis (*i. ecclesiae*). **3** *i. q. numerus dividens* (*opp.* multiplicator): PS. BOETH. geom. p. 395, 5. 22. 400, 6. 19.

dīvīsūra, -ae *f.* [*a* dividere. *Th.*]. *i. q. divisio. legitur inde a* PLIN. nat. (*9ies*; divisio *tantum* 6, 218).

1 *generatim*: *i. q. status vel figura rei divisae vel locus, quo res divisa est* (*i. q. actio dividendi* GROM. *l. 17*): PLIN. nat. 12, 128 *folia spondylii* sunt... platani -a (24, 130. *cf.* 14, 43 folio... sine -is [19, 102. 25, 106. 26, 109]. 25, 48 folia... pluribus -is scissa). 16, 122 abieti... subrecta -a ramique in caelum tendentes. 25, 167 caput *senecionis*... numerose dividitur lanugine... inter -as exeunte. PALLAD. 11, 12, 7 laterum -as *arboris fissae*. CHIRON 21 ad ipsam -am geminarum (-orum *trad.*) *venarum* (25 in media -a codae [*i. venarum geminarum in cauda*. *cf.* VEG. mulom. 1, 27, 2]). GROM. p. 369, 29 agri. **2** *speciatim*: *t. t. medic.*: *i. q. divisio, sectio sim.*: CAEL. AVR. acut. 1, 14, 111 φαρυγγοτομία hoc est cannae sive gutturis... -a (3, 4, 27 *locorum tumentium*. 3, 4, 35 arteriae -am... quam laryngotomiam vocant. chron. 1, 1, 47 venarum. 1, 4, 61 percussu atque -a membranarum. 1, 4, 118 capitis -am?.. quam χιασμόν vocant [1, 4, 143]). chron. 2, 1, 18 phlebotomi. CASS. FEL. 18 p. 27, 8 simplici consectione (correptione *vel* correctione *trad.*) -am dabis; nam Graeci aplen diaeresin vocant. *fere i. q. vulnus*: CAEL. AVR. chron. 2, 12, 146 eruptionem factam recentem -am... dici (*ibid. ter; opp.* solutio). 2, 12, 147 sagittarum. *ibid.* interiorum... eruptionum. 2, 13, 161 decoctum mel ... glutinat -as (2, 13, 192. *cf.* 171 glutinationem... -ae sive vulneris partium).

1. dīvīsus, -a, -um *v.* divido *p. 1611, 1 sqq.*

2. dīvīsus, *dat.* -uī *m. a* dividere. GLOSS. διαίρεσις, διανέμησις. *legitur tantum dativus.* [*nescio an huc pertineat* CHAR. gramm. I 189, 20 (= DIOM. gramm. I 407, 28) inter adverbia quidam haec posuerunt, quae etiam apud veteres observata sunt: translatui, dimissui *eqs.* (*ubi* dimisui *pars codd. apud* DIOM. *fuitne* -ui *vel* divissui? *certe* dimissui *praeter unum locum valde dubium non observatum est; v. p. 1207, 49*)]. *i. q. divisio*: LIV. 1, 54, 9 absentium... bona... -ui fuere (33, 46, 8 vectigalia... praedae ac -ui et principum quibusdam et magistratibus erant. SIDON. epist. 1, 5, 7 populis utrisque... oppida -ui fuere). 5, 30, 2 quam -ui facilis *Macedonia esset*. GELL. 20, 1, 40 *populus Romanus* clientem in fidem acceptum cariorem haberi quam propinquos tuendumque esse contra cognatos censuit, neque peius ullum facinus existimatum est, quam si cui (qui *Carrio*) probaretur clientem -ui habuisse (*significare videtur vel 'fraudavisse' vel 'deseruisse', quae notio verbi 'dividendi' alibi non extat*). *Bauer.*

***dīvitiae** (**dītiae** *v. infra l. 53 sqq.*), -ārum *f.* [*a* dives. *Th.*]. *de veriloquio*: AMBR. Abr. 2, 8, 60 -ae dictae sunt curae et cogitationes mundi huius quod mentem dividant atque in diversum scindant. *sing.*: ACC. trag. 265 ITALA psalm. 111, 3. 118, 14 (Casin.), *fortasse etiam* Eph. 2, 7 (codd. d *et* e) VIRG. gramm. epit. 5 p. 26. 6 p. 42 (*v. p. 1637, 10*). *de plurali tantum agunt*: CHAR. gramm. I 33, 8 DIOM. gramm. I 327, 35 *al.* -as *pro nominat. plur. praebere videtur* COMM. instr. 2, 35, 9. *forma* ditiae *neque traditur neque sic umquam scripta esse videtur, sed trisyllabon in exitu versus his locis metro flagitatur*: PLAVT. Capt. 170 Cist. 559 Poen. 60 Rud. 542 Trin. 682 TER. Andr. 797 Haut. 144. 527 (*quadrisyllab. ap.* TER. *nusquam*) LVCIL. 717 POMPON. Atell. 159. FVLG. myth. 1, 5 plutos Graece -ae dicuntur. HIER. epist. 22, 31, 2 gentili Syrorum lingua mammona -ae nuncupantur. quaest. hebr. in gen. p. 46, 13 Aser non -ae, sed beatus dicitur... in praesenti loco, nam in aliis... possunt et -ae sic vocari. GLOSS. -ae πλοῦτος (singularia non habet) χρήματα (singulare non habet, *sed cf. supra*). περιουσία. *vox viguit per totam latinitatem, sed nonnulli scriptores eodem sensu* opes *praetulerunt, praecipue* OV. (*13ies*, opes *70ies*) CVRT. (*ter*, opes *14ies*) PLIN. nat. (*6ies*, opes *20ies*) TAC. (*bis*, opes *145ies*) AMM. (*10ies*, opes *23ies*). *omnino deest* CAES. (*et* opes *hoc sensu*) VELL. CELSO MELAE (opes *10ies*) ASCON. PERS. VAL. FL. PLIN. (opes *8ies*) GELL.; *singulis habent locis* VARRO MANIL. GERM. COLVM. SIL. SVET. SOL. ARNOB. HIL. DRAC., *binis* VERG. (Aen. 6, 610 catal. 8, 2) VITR. PETRON. (opes *7ies*) PORPH., *ternis* TER. CATVLL. TIB. PHAEDR. AVSON., *frequentant* PLAVT. (*36ies*, opes *nusquam eodem sensu*) CIC. (*90ies*, opes *fere totiens*) SEN. rhet. (*32ies* opes *bis*) SEN. phil. (*141ies*, opes *50ies*, trag. *semel*, opes *11ies*) TERT. (*27ies*, *deest* opes) HIER. epist. (*saepe*, *deest* opes) VVLG. (*95ies*, *nusquam* opes) AVG. civ. (*25ies*, opes *quater*).

I ***proprie i. q. opes, opulentia,*** *abundantia pecuniae, quarumlibet rerum*: **A** *accedit genet.*: **1** *rei* (*ter incorporeae*): VARRO frg. Non. p. 162, 14 animadvertere... horum temporum -as et istorum paupertates. NEP. Epam. 4, 2 orbis terrarum. LVCAN. 9, 292 casae. PLIN. nat. 12, 51 Arabiae. ITIN. Alex. 29 praedae. TREB. trig. tyr. 16, 2 gemmarum. PS. HIL. libell. 10 saeculi -iis (*i. mundanis*. HIER. epist. 39, 2, 3). **2** *animantium*: PLAVT. Men. 217 deorum. RHET. Her. 4, 14, 20 -as sine divitis esse. CIC. Sest. 110 idiotarum. fin. 3, 45 Croesi (4, 31 HIER. epist. 53, 11, 3). Att. 7, 7, 6 et Labieni et Mamurrae. HOR. epist. 1, 7, 36 Arabum (STAT. silv. 5, 1, 62 Serumque Arabumque). TIB. 1, 1, 41 patrum. AETNA 569 hominum (FIRM. math.

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 7, 36). VAL. MAX. 1, 7, 1 Midae. MART. 5, 24, 9 Hermes, -ae locariorum. 8, 26, 6 vincit . . . victoris opes -asque dei (*i. principis*). IVV. 14, 329 Narcissi. TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625 creatoris. VEG. mil. 1, 1 Afrorum. HIER. epist. 53, 11, 3 victus atque vestitus, -ae Christianorum. 60, 11, 2 Croesi opes et Darii -as . . . vicisse. VVLG. psalm. 36, 16 peccatorum. LIB. iubil. 22, 2 Isaac.

B *pendet* -arum *ab* **substant.** *fere ubique incorporeis*: abiectio: TERT. patient. 7. absconsor: FIRM. math. 3, 7, 8. abundantia: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 466 CAPITOL. Max. Balb. 7, 4. admiratio: CIC. off. 2, 71 APVL. met. 5, 2. affluentia: FIRM. math. 5, 3, 55. 6, 30, 6. 6, 31, 41 SALV. gub. 7, 85. arma: PETR. CHRYS. serm. 124 p. 541^B. certamen: HOR. epist. 1, 5, 8. comparatio: VAL. MAX. 4, 4, 5. consulatus: VOPISC. Aurelian. 15, 5 ut iam -arum sit, non hominum consulatus. contemptor: LIV. 39, 40, 10. contemptus: SEN. contr. 2, 1, 28 SEN. epist. 62, 3. contubernium: SEN. epist. 20, 10. copiae: APVL. met. 5, 8. corruptela: TERT. ieiun. 6. culmen: AMM. 27, 11, 6. cumulus: APVL. met. 4, 23 CAPITOL. Pert. 7, 4 FIRM. math. 5, 1, 34. 6, 2, 3. 7. 8, 20, 8 SALV. gub. 6, 51. cupiditas: CIC. fin. 1, 59 PHAEDR. 1, 27, 5. cupido: SALL. epist. Mithr. 5 FLOR. epit. 4, 6, 2 AMM. 16, 8, 13. cura: SEN. dial. 6, 19, 6. cursus: PLIN. nat. 18, 274. deceptio: VVLG. Marc. 4, 19. decus: SALL. Catil. 20, 14. dehortatio: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 467. desiderium: FIRM. math. 1, 7, 17. dominium: FIRM. math. 6, 3, 3. electio: FRONTO p. 143, 8 N. exemplum: SEN. benef. 2, 27, 1. expectatio: TAC. ann. 16, 3. fallacia: VVLG. Matth. 13, 22. fama: FLOR. epit. 3, 9, 3. fastidium: SEN. contr. 10, 1, 6. finis: VVLG. Nah. 2, 9. flagitium: APVL. apol. 18. fructus: CIC. off. 2, 56 parad. 47 SVET. Nero 30 FIRM. math. 5, 3, 55 SALV. eccl. 2, 25. fulgor: QVINT. decl. 343 p. 356, 20. genus: COLVM. 6 pr. 4 AVG. serm. ed. Mai 74, 2. gloria: SALL. Catil. 1, 4 TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 519. iactantia: VVLG. sap. 5, 8. incrementum: FIRM. math. 4, 10, 7. 4, 14, 5. invidia: LIV. 10, 3, 2 genus praepotens -arum invidia pelli armis coeptum (*nescio an ab adiect. pendeat*). VOPISC. Aurelian. 45, 3. largitor: PANEG. 11 (3), 12, 3. lucrum: FIRM. math. 6, 13, 2. magnitudo: FEST. p. 171. maiestas: IVV. 1, 112. modus: CIC. parad. 44 SEN. epist. 2, 6. moles: COD. Iust. 1, 17, 2, 13. multitudo: VVLG. Ezech. 27, 33. nomen: SEN. epist. 119, 12. odium: SEN. contr. exc. 5, 2. onus: MIN. FEL. 36, 6. opinio: FIRM. math. 5, 3, 45. optio: FRONTO p. 143, 8 N. opulentiae: VRAN. epist. 9 p. 864^C. pera: HIER. epist. 23, 4. pompa: VAL. CEM. hom. 20, 2. possessio: VEG. mil. 3, 3. potestas: VAL. MAX. 4, 3, 2. praesidium: FIRM. math. 6, 4, 2. 6, 22, 11. quaesitor: SEN. epist. 119, 5. repromissio: HIER. epist. 22, 21, 1. saltus: AMM. 22, 4, 3. sarcina: PS. HIL. libell. 10. solacium: FIRM. math. 6, 18. sollicitudo: PS. HIL. libell. 10. splendor: SEN. epist. 115, 7. subsidium: FIRM. math. 8, 19, 7. substantia: SEN. epist. 87, 40 FIRM. math. 3, 12, 12. superbia: TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 538. taedium: SEN. dial. 11, 12, 3 epist. 18, 7. usus: LVCAN. 9, 427 QVINT. inst. 6, 2, 30. victor: SALL. Iug. 63, 2.

C *pendet ab* **adiect.**: 1 *genet.*: cupidus: SEN. contr. 2, 1, 30 PASS. Thom. p. 129, 1. 2 *ablat.*: abundantissimus: VAL. MAX. 7, 1, 2. contentus: CIC. fin. 1, 46. copiosus: FIRM. math. 6, 32, 14. 8, 21, 8. eminens: CVRT. 10, 1, 22. illustris: LIV. 29, 34, 17. inclutus: LIV. 23, 8, 2. locuples: VAL. MAX. 4, 8 ext. 2 FIRM. math. 5, 3, 55. potens: LIV. 1, 34, 1 SVLP. SEV. chron. 1, 10, 4. praepollens: LIV. 1, 57, 1. refertus: CIC. Manil. 55 insula Delus . . . referta -iis.

D ***iuxta posita***: arma: VAL. MAX. 7, 1, 2. aurum: MANIL. 2, 145 FIRM. math. 3, 7, 8 HIER. epist. 52, 10, 3. beatitudo: HIER. epist. 54, 16, 1. census opimus: STAT. silv. 2, 6, 60. copiae: RHET. Her. 4, 33, 45 locupletes (*alioquin longe saepissime* 'opes' *coniungitur*). deliciae: SALV. gub. 6, 50. 7, 85 eccl. 2, 27 SIDON. epist. 2, 13, 8 MVTIAN. Chrysost. hom. 18, 2. felicitas: FIRM. math. 4, 10, 7. 8. 6, 29, 9. fructus: TIB. 1, 1, 41 SVET. Nero 30. genus: PLAVT. Capt. 299. 412 *al.* TER. Haut. 194 RHET. Her. 3, 6, 10 CIC. de orat. 2, 342 rep. 3, 23 LIV. 22, 24, 12 *saepe.* gloria: CIC. fin. 3, 51. 4, 49 SALL. Iug. 31, 9. 85, 40 VVLG. III reg. 3, 13 *persaepe.* gratia: LIV. 39, 40, 10 APVL. apol. 73. honor(es): CIC. rep. 3, 24 fin. 5, 81 Tusc. 4, 66. 5, 22. 30. 46 off. 1, 115. 3, 43 NEP. Att. 7, 2 SEN. epist. 76, 31 *saepe.* imperium (-a): CIC. rep. 3, 40 fin. 4, 74 Tusc. 5, 45 SALL. epist. Mithr. 5 POMP. TROG. Iust. 38, 6, 8 VAL. MAX. 7, 5, 5. libertas: MART. 11, 58, 6. lubido: SALL. Iug. 63, 2. luxuria: LIV. 7, 25, 9. mendicitas: VVLG. prov. 30, 8. nobilitas: PLAVT. Capt. 299 CIC. part. 87 LIV. 23, 8, 2 CVRT. 10, 1, 22. nomen: CIC. rep. 1, 51. opes: CIC. de orat. 2, 342 rep. 1, 51. 3, 23. 24 Lael. 22 fin. 4, 23. 5, 81 ac. 1, 21 Tusc. 5, 30 off. 1, 115 MART. 8, 26, 6 TAC. dial. 8 FLOR. epit. 3, 12, 8. 4, 12, 60 IVST. 11, 9, 4 VVLG. prov. 3, 18 *saepe.* opulentiae: MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 5. patrimonium: ARNOB. nat. 2, 50. paupertas: CIC. off. 2, 37 LVCR. 1, 455 OV. trist. 2, 113 SEN. epist. 20, 11. 95, 54 *saepe.* pecuniae: SVET. Nero 30 AVG. civ. 21, 27 p. 550 D. potentia: CIC. inv. 1, 22 off. 3, 39 SALL. Iug. 15, 4 OV. trist. 2, 45 VAL. MAX. 7, 2 ext. 12 QVINT. inst. 3, 7, 14 *saepe.* potestates: CIC. rep. 3, 24. praeda: VVLG. Dan. 11, 24. pulchritudo: CIC. leg. 1, 55 Tusc. 5, 30. sapientia: VVLG. III reg. 10, 23 eccl. 6, 2 *al.* simulatio (*i. ficta postulatio*): CIC. Att. 10, 8, 6. sollicitudo: VVLG. Luc. 8, 14. sophia: TERT. adv. Hermog. 45 p. 175. spes: APVL. apol. 71. substantia: VVLG. Ios. 22, 8 II par. 1, 11 *al.* sumptus: SALL. Iug. 4, 7. thesaurus: VVLG. Ezech. 27, 27. valetudo: CIC. leg. 1, 55 fin. 4, 23. 49. 69 Tusc. 5, 22. 30. vires: CIC. de orat. 2, 342 fin. 4, 49 Tusc. 5, 30. volupta(te)s: CIC. parad. 12 fin. 4, 23 Tusc. 4, 66 off. 3, 43.

E *epitheta selecta*: abundantes: VAL. MAX. 6, 9 ext. 4. aeternabilis: ACC. trag. 265 -am. affluentes: FIRM. math. 6, 4, 2. 6, 32, 14. 8, 19, 7. 8, 21, 8. 8, 24, 4. alienae: PORPH. Hor. carm. 2, 2, 21. amplae: HOR. sat. 2, 2, 101 VAL. MAX. 5, 2 ext. 4. Attalicae: TERT. ieiun. 15. avitae: CATVLL. 68, 121. caelestes: APVL. met. 5, 8 caelestium -arum copiis affluentibus satiatae. SEN. benef. 6, 3, 1. enormes: LAMPR. Heliog. 10, 3. graves: SEN. epist. 17, 12. honestae: SALL. Catil. 7, 6 AVG. civ. 5, 12 p. 211 D. humanae: HIL. epist. ad fil. 2. illibatae: CIC. Sest. 93. immanes: CIC. leg. agr. 2, 62. immodicae: APVL. apol. 19. improbae: HOR. carm. 3, 24, 63. inclutae: SALL. epist. Mithr. 19. infinitae: FIRM. math. 6, 3, 3. 6, 10, 10 VVLG. II par. 17, 3. ingentes: CIC. Verr. 1, 3 AMM. 22, 4, 3. iniustae: VVLG. Sirach 5, 10. invidiosae: APVL. Socr. 23 p. 174. latentes: SEN. benef. 4, 6, 1. luculentae: PLAVT. Rud. 1320. magnae, maximae: PLAVT. Cist. 305. 601 Epid. 328. 451 Men. 67 *al.* SALL. Catil. 48, 5 Iug. 2, 2 *al.* NEP. Dion 1, 2 FIRM. math. 3, 3, 21 *persaepe.* miserae: HOR. sat. 2, 8, 18 *sed fortasse cum D. Heinsio* miras *scribendum.* molestae: SEN. nat. 4, 13, 4. molles: IVV. 6, 300. naturales: CIC. fin. 2, 91 SEN. epist. 119, 5. nimiae: PLAVT. Aul. 821. operosae: HOR. carm. 3, 1, 48. opimae: PLAVT. Capt. 281 (optume *codd.*). ACC. trag. 589 (optimas *codd.*). opportunae: CIC. Lael. 22. parabilis: CIC. fin. 1, 46 natura -as . . . et parabiles et terminatas habet (2, 90. 91 Tusc. 5, 93). peregrinae: HOR. epist. 2, 1, 204. pestiferae: SEN. contr. 2, 1, 11. potentes: STAT. silv. 5, 1, 62 FIRM. math. 4, 14, 5. pulchrae: HOR. sat. 2, 3, 96. radiantes: SEN. epist. 115, 7. regales: HOR. epist. 1, 12, 6 SIDON. epist. 8, 7, 2. regiae: CIC. Rab. Post. 45 VAL. MAX. 4, 3, 2. repentinae: FIRM. math. 6, 36, 7. saeculares: SEDVL. op. pasch. 2 p. 216, 22 PASS. Thom. p. 128, 25. speciosae: VAL. MAX. 5, 2 ext. 4. summae: PLAVT. Capt. 170. 318 Poen. 60 RVT. LVP. 2, 2. terminatae: CIC. fin. 1, 46. terrenae: AVG. civ. 1, 10 p. 17 D. 19. 5, 18 p. 19. veteres: CIC. Sest. 93 PROP. 1, 6, 14 FLOR. epit. 3, 9, 1.

F *iuncturae verbales*: 1 *subiect.*: abstrahunt: SEN. epist. 81, 28. addunt: VVLG. prov. 19, 4 multos amicos. adiuvant: CIC. off. 2, 71. adsunt: COMM. instr. 2, 31, 1. afferunt: APVL. Plat. 2, 11 turpitudinem. affligunt: FLOR. epit. 3, 12, 8 saeculi mores. affluunt: SALL. Catil. 36, 4 VVLG. psalm. 61, 11. auferunt: SEN. dial. 7, 22, 5. conflant: PS. HIL. libell. 10. consequuntur: SEN. epist. 87, 28 TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 465. conveniunt: SEN. contr. 2, 1, 28. crescunt: HOR. carm. 3, 24, 63. deducunt: CIC. Verr. 1, 25 de fide. deficiunt: HIER. epist. 58, 11, 2. desinunt: SEN. epist. 119, 5. dilabuntur: SALL. Iug. 2, 2. effluunt: SEN. dial. 7, 22, 5. eveniunt: PLAVT. Men. 67. exhilarant: SEN. dial. 7, 22, 3. faciunt: PLAVT. Capt. 320 ne tuom animum avariorem faxint -ae meae. LIV. 1, 34, 3 animos. 1, 34, 11 conspicuum. PORPH. Hor. carm. 2, 2, 17 beatos. *al. sim.* fluunt: PANEG. 11 (3), 10, 2. frangunt: IVV. 6, 300 saecula. impediunt: CIC. off. 2, 71 quo minus iuvetur. invehunt: LIV. 1 pr. 12 omnia. invitant: SEN. epist. 123, 13 ITIN. Alex. 29. iuvant: CLAVD. 5, 134. latent: CIC. Rab. Post. 45. mergunt: APVL. apol. 19. mitigant: EDICT. Diocl. 2, 25. movent: CIC. or. frg. B VII 8 me. nascuntur: CIC. fin. 4, 74. nocent: SEN. epist. 87, 30. obstant: SEN. epist. 17, 3. pariunt: QVINT. inst. 3, 6, 57 superbiam. patent: COD. Iust. 10, 35, 2, 2 invidiae patere -as. pereunt: AVG. civ. 1, 10 p. 17 D. perfringunt: CIC. Verr. 1, 3. permanent: SEN. epist. 70, 18. permovent: CIC. off. 2, 37 homines vehementissime. perveniunt: POMPON. Atell. 159. praestant: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 465. producunt: LVCIL. 523. prosunt: AVSON. 54, 4 VVLG. prov. 11, 4. refulgent: SEN. dial. 11, 16, 3. regunt: APVL. apol. 19. relucent: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 467. retrahunt: TREB. trig. tyr. 12, 7. satiant: EDICT. imp. Diocl. 2, 25. sufficiunt: IVV. 14, 329. supersunt: SALL. Catil. 20, 11. tenent: SEN. epist. 119, 12. torquent: SEN. epist. 48, 7. veniunt: CIC. S. Rosc. 88 ad *aliquem* morte. vincunt: CVRT. 5, 6, 2 praeterita. IVV. 1, 110. 2 *obiect. vel passive*: abdere: CLAVD. 1, 42. abicere: APVL. apol. 22. abnegare: SALV. eccl. 2, 27. abolere: SEN. epist. 87, 41. abscondere: SEN. contr. 9, 1, 3 TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625. accipere: NEP. Epam. 4, 2 SEN. contr. 1, 6, 5 MART. 8, 56, 11 *al.* acquirere: SEN. epist. 95, 3 IVV. 14, 238 AVG. civ. 21, 27 p. 550 D. addere: HOR. carm. 3, 29, 61. adducere in odium: SEN. contr. 2, 1, 25. administrare: APVL. apol. 19. admittere: SEN. epist. 81, 31. aestimare: APVL. apol. 20 VVLG. Hebr. 11, 26. amare: CIC. off. 1, 68 SEN. dial. 7, 21, 2. amittere: CIC. fin. 5, 46 AVG. civ. 1, 10 p. 19 D. amplecti: AMM. 18, 5, 4. amplificare: CIC. rep. 3, 24. aperire: LVCAN. 10, 148. appetere: VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 SEN. dial. 6, 23, 3 VVLG. sap. 8, 5. apportare: PLAVT. Stich. 412. attendere: FILASTR. 128, 3. auferre: SEN. dial. 7, 26, 3. augere: AMM. 24, 3, 4. 26, 6, 17 HIER. epist. 54, 15, 2 VVLG. prov. 21, 16 AVG. civ. 2, 20 p. 78 D. 5, 12 p. 214. calcare: SEN. epist. 16, 8. capere: NEP. Att. 7, 2. cernere: PROP. 1,

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 14. coacervare: VVLG. prov. 28, 8. cogere: IVV. 14, 135 PANEG. 12 (2), 25, 7. collocare: PS. HIL. libell. 10. comere: STAT. silv. 2, 3, 71. committere: APVL. met. 7, 13 publicae custodelae. comparare: RHET. Her. 4, 14, 20. 4, 20, 28 diligentia comparat -as. CIC. leg. agr. 2, 102. computare: VVLG. Tob. 5, 25. concupiscere: APVL. apol. 102 AVG. civ. 5, 12 p. 214 D. conduplicare: LVCR. 3, 70. conferre: FIRM. math. 3, 3, 19. 3, 6, 3. 4, 10, 8. 5, 1, 35. 6, 18. conflare: LVCR. 3, 70. congerere: TIB. 1, 1, 1. congregare: VVLG. prov. 31, 29 Zach. 14, 14. consequi: FIRM. math. 5, 3, 12. conservare: VVLG. eccl. 5, 12. contemnere: CIC. Tusc. 5, 30 SEN. contr. 2, 1, 38 VAL. MAX. 4, 3, 5 SEN. dial. 7, 20, 3 epist. 20, 10. 110, 15 *al. saepe.* contrahere: PANEG. 9 (12), 3, 5. corruere: PLAVT. Rud. 542. dare: PLAVT. Mil. 1213 CIC. Tusc. 5, 45 CATVLL. 24, 4 HOR. epist. 1, 4, 5 OV. Pont. 2, 8, 7 *persaepe.* deponere: SEN. dial. 7, 21, 2. describere: SEN. contr. 2, 1, 25. desiderare: CIC. Tusc. 5, 102 VITR. 6 pr. 4 PS. SEN. mon. 1 ITALA psalm. 61, 11 (Tert. adv. Marc. 4, 15 p. 406) ne desideraveritis -as (*gr. et* VVLG. *aliter*). despicere: CIC. Lael. 86. destituere: VVLG. apoc. 18, 17. devorare: VVLG. Iob 20, 15. diligere: MANIL. 2, 145. dimittere: HIER. epist. 54, 4, 3. disponere: SEN. benef. 7, 10, 6. dissipare: SEN. dial. 9, 1, 8 VVLG. Dan. 11, 24. disturbare: ACC. trag. 589. dividere: PANEG. 11 (3), 8, 4. efficere: CIC. rep. 3, 24. erogare: PS. HIL. libell. 9 HIER. epist. 58, 11, 2 VRAN. epist. 9 p. 864C. evomere: VVLG. Iob 20, 15. excutere: SEN. epist. 74, 7. exercere: SEN. contr. 10, 4, 17. expetere: CIC. de orat. 3, 116 top. 84 off. 1, 25 SEN. contr. 2, 1, 11. explere: LVCIL. 205. extruere: PETRON. 84, 2. facere: PLAVT. Persa 652 SEN. epist. 17, 2. 87, 3. fastidire: TAC. dial. 8. ferre: PLAVT. Trin. 495 tecum. OCTAVIA 628. frui: COMM. apol. 305 sint licet -ae prae oculis laute fruendae (*fortasse ad III A referendum*). fugere: ARNOB. nat. 2, 50. fundere: SEN. benef. 7, 10, 6. temporibus gubernantur: CIC. off. 1, 115. habere: PLAVT. Curc. 178 sibi ... habeant regna reges, sibi -as divites. Bacch. 333. Mil. 1063 satis ... -arum. Rud. 1320 CIC. fin. 5, 81 Tusc. 4, 21. 5, 46 SALL. Iug. 14, 1 HOR. sat. 2, 2, 101 *al.* iactare: RHET. Her. 4, 49, 62 SEN. contr. 9, 1, 8. imaginari: SEN. dial. 2, 6, 7. indipisci: PLAVT. Epid. 451. infundere: SEN. epist. 81, 14. insequi: SEN. contr. 2, 1, 29. intueri: TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625. invenire: VVLG. psalm. 75, 6 nihil ... -arum. invidere: APVL. apol. 21. largiri: VAL. MAX. 7, 5, 5. FIRM. math. 3, 6, 32 locupletum facultatum -as. ORIGO Const. 6, 30. laudare: SALL. Catil. 52, 22 SEN. epist. 115, 12. legere: VAL. MAX. 7, 2 ext. 9. malle: SEN. dial. 7, 21, 4. mereri: PLAVT. Men. 217. ministrare: OV. am. 3, 6, 94. neglegere: TAC. dial. 8. nosse: SEN. contr. 2, 1, 18 APVL. met. 5, 10. numerare: CIC. fin. 5, 81 in bonis (Tusc. 5, 46. *cf. etiam p. 1636, 44*). obicere: CIC. rep. 3, 40. obtinere: VVLG. psalm. 72, 12. occultare: PLAVT. Capt. 299. optare: SALL. Catil. 10, 2 SEN. benef. 6, 35, 2 dial. 12, 4, 2 epist. 115, 17. ostendere: PETRON. 32, 4. ostentare: RHET. Her. 4, 33, 44. parare: RHET. Her. 2, 20, 32 maleficio. OV. trist. 1, 2, 75 -as ... parandi. SEN. epist. 17, 11. 25, 4 PANEG. 12 (2), 28, 1 *al.* parere: TER. Andr. 797 inhoneste. SALL. or. Lep. 21 AMM. 16, 7, 7 (*in verbis* parandi *et* parendi *scribendis vel optimi codices persaepe vacillant, ut difficile sit ad diiudicandum utram formam auctor usurpaverit*). partire: ACC. trag. 265 -am partissent. pati: SEN. epist. 5, 6. permutare: HOR. carm. 3, 1, 48. petere: SALL. Catil. 33, 4 GERM. 117 SEN. benef. 7, 1, 7 dial. 9, 9, 2 epist. 118, 4 QVINT. decl. 332 p. 310, 3 *al.* pluere: DRAC. Romul. 2, 23. polliceri: ENN. scaen. 322. ponere in bonis: CIC. fin. 3, 49. portare: SALL. Catil. 58, 8 in dextris vostris. STAT. silv. 3, 3, 88. possidere: VAL. MAX. 9, 4 ext. 1 HIER. epist. 58, 2, 2. postulare: VVLG. II par. 1, 11. praeferre: VAL. MAX. 4, 4, 11. praeparare: HIER. epist. 58, 11, 2. profundere: CIC. Sest. 93 in ... libidinum ... gurgitem. proicere: SEN. dial. 1, 6, 2 AVG. serm. ed. Mai 13, 2. promittere: SEN. epist. 119, 5. putrefacere: VVLG. Iac. 5, 2. quaerere: PLAVT. Trin. 839 filio. LVCIL. 717 amici quaerunt animum, rem parasiti et -as. CIC. leg. agr. 2, 62 SALL. Iug. 87, 2 FLOR. epit. 4, 12, 60 HIER. epist. 52, 9, 2. refugere: SEN. epist. 120, 6. reicere: SEN. epist. 98, 13. relinquere: SALL. Iug. 85, 38 NEP. Dion 1, 2 SEN. epist. 84, 11 VVLG. Iudith 8, 7. reperire: PLAVT. Aul. 821 VERG. Aen. 6, 610. reportare: CLAVD. 20, 190. reserare: TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625. revocare: SEN. dial. 11, 10, 11. rogare: MART. 4, 77, 1. 11, 58, 6. ruere (*i. eruere*): HOR. sat. 2, 5, 22. seponere: STAT. silv. 2, 2, 151. servare: LVCAN. 9, 292. suggerere: OV. met. 15, 81. superare: SALL. Catil. 53, 4 AVG. civ. 5, 12 p. 216 D. timere: SEN. epist. 87, 41. tollere: SEN. contr. 1, 1, 10. tribuere: HIER. epist. 54, 12, 1. vincere: MART. 8, 26, 6 HIER. epist. 30, 13, 2. 60, 11, 2. vituperare: TAC. dial. 8 COMM. apol. 27. 3 *genet.*: SEN. contr. 2, 1, 17 -arum convictos. PANEG. 11 (3), 25, 2 -arum potitus. 4 *dativ.*: RHET. Her. 4, 14, 20 virtutem praefer -iis. CIC. de orat. 2, 172 bona existimatio -iis praestat. top. 84 praeponenda ... -iis gloria. off. 2, 88 gloria -iis *anteponatur.* PROP. 1, 14, 8 nescit Amor magnis cedere -iis. HIER. epist. 52, 6, 2 propriis studere -iis. SIDON. epist. 8, 7, 2 vitiis, ut -iis incubantes. 5 *ablat.* (*delectum dedi*): abundare: TER. Haut. 527 VAL. MAX. 7, 2 ext. 12 SEN. epist. 66, 22 FLOR. epit. 3, 9, 1 FIRM. math. 3, 3, 4 AMM. 29, 5, 28 AVG. civ. 10, 18 p. 431 D. 21, 27 p. 550. abuti: PS. SEN. mon. 49. affluere: LVCR. 6, 12 MIN. FEL. 37, 7 HIER. epist. 60, 18, 2 SALV. gub. 6, 50. carere: SEN. contr. 1, 6, 5. comfortare: VVLG. Iob 21, 7. corrumpi: SEN. contr. 2, 1, 21. diffluere: SEN. dial. 1, 4, 5 EDICT. imp. Diocl. 1, 25. ditare: VVLG. I reg. 17, 25. egere: SEN. epist. 14, 18. elucere: AMM. 14, 6, 10. exuere: STAT. silv. 2, 6, 60. florere: FLOR. epit. 4, 2, 10. frui: SEN. epist. 14, 17. gaudere: PROP. 1, 14, 15. imminere: SEN. epist. 101, 2. indigere: SEN. epist. 14, 17. indulgere: SEN. epist. 20, 11. instruere: FIRM. math. 8, 19, 7. invalescere: VVLG. Dan. 11, 2. perfrui: HIER. epist. 39, 2, 3. pollere: PS. HIL. libell. 10. ornare: FIRM. math. 8, 24, 4. satiari: VVLG. eccl. 4, 8. sublevare: VVLG. Iob 21, 7. subniti: CIC. rep. 2, 45. tumescere: HIER. epist. 52, 13, 1. uti: CIC. Lael. 22 SEN. dial. 7, 23, 4 epist. 120, 3 PS. SEN. mon. 49. 6 *cum praepos.*: se abdicare a: SOL. 31, 3. conferre *alqd.* ad: FIRM. math. 1, 7, 36. se convertere ad: SEN. epist. 110, 18. ducere ad: SEN. epist. 119, 1. ire ad: SEN. epist. 17, 9. *cf.* PS. SEN. mon. 23 expeditius ad -as iter est. gloriari de: CIC. Vatin. 29 HIER. epist. 22, 27, 5. in *c. acc.*: venire: PLAVT. Capt. 1010. laborare: LIV. 7, 25, 9 in quae laboramus sola ..., -as luxuriamque. invehere: SEN. contr. 2, 1, 21. dicere: SEN. contr. 2, 1, 25. *c. abl.*: esse: PLAVT. Stich. 134 Trin. 682 *saepe.* regnare: SEN. contr. 1, 6, 5 in suis -iis. gloriari: ITALA Sirach 10, 34 (Ps. Cypr. sing. cler. 44) gloriatur in -iis (ἐν πλούτῳ, VVLG. in substantia). VVLG. Ier. 9, 23. confidere: VVLG. prov. 11, 28. super: laetari: VVLG. Iob 31, 25. sitire: COMM. instr. 1, 30, 5.

II *metonymice*: *i. q. domus, familia locuples*: PLAVT. Capt. 170 prognatum genere summo et summis -iis. Cist. 601 filiam suam despondit in -as maxumas. Poen. 904 in -as homo adoptavit hunc. Trin. 605 sine dote ... illam in tantas -as dabit? *fortasse huc pertinet* Cist. 559 te reduco et revoco ad ⟨...⟩ -as (*seq.* in luculentam familiam). *res incorporea pro corporea*: HOR. carm. 2, 3, 20 extructis in altum -iis (*i. amplis aedificiis*). OV. fast. 4, 136 aurea ... redimicula demite collo, demite -as (*i. gemmas.* LVCAN. 10, 140 -as Cleopatra gerit). LIV. 24, 3, 6 inclutumque templum -iis (*i. donis pretiosis.* 26, 11, 8. LVCAN. 9, 520 pauper adhuc deus est [*sc. Iuppiter Ammon*] nullis violata per aevum -iis delubra tenens. 10, 113 locus templi ... instar erat laqueataque tecta ferebant -as crassumque trabes absconderat aurum). LVCAN. 9, 361 fuit aurea silva -iisque graves ... rami (*sc. pomis Hesperidum. potest ad III B referri*). APVL. Socr. 23 p. 172 ornatissimae cervicis (*sc. equi*) -as (*i. ornamenta pretiosa*) contemplamur *eqs.* SEDVL. op. pasch. praef. p. 175, 7 si magna ... ubertate rerum caperis opimarum -asque praecipuas deliciosus expectas *eqs.* (= carm. pasch. praef. 8 *sqq.*) *per imaginem fuse elaboratam de amplis cibis ingenii animique. huc rettulerim*: LVCAN. 6, 407 -as numerare (*i. pecunias*). VVLG. Is. 30, 6 portantes super humeros iumentorum -as suas.

III *translate, praecipue apud* ECCL.: **A** *i. q.* *praestantia, sapientia, virtus necnon copia spiritualis; accedit plerumque genet. rei incorporeae, hic illic personae vel adiect.*: CIC. de orat. 1, 161 in oratione Crassi -as atque ornamenta eius ingenii ... perspexi. off. 3, 63 singulorum ... facultates et copiae -ae sunt civitatis. parad. 51 contentum suis rebus esse maximae sunt certissimaeque -ae epist. 4, 4, 1 quem ... -as orationis habere dicis, me non esse verborum admodum inopem agnosco. LVCR. 5, 1118 -ae grandes homini sunt vivere parce. PVBLIL. P 7 patientia animi occultas -as habet. QVINT. inst. 10, 1, 13 quorum *synonymorum* nobis ubertatem ac -as dabit lectio. ITALA prov. 17, 6 (Aug. civ. 20, 7 p. 421 D. *al.*) fidelis hominis (fideli homini *al.*) totus mundus -arum est (*sic gr., deest* VVLG.). FIRM. math. 1, 7, 17 *-iis* animus ornatus. PS. HIL. libell. 10 non facile ad -as animi, id est virtutes huius mundi dives accedit (CLAVD. carm. min. 40, 5 cedere -iis *animi* fortuna fatetur). *ibid.* caelestes sibi -as cooptet et comparet. OPTAT. 7, 5 p. 177, 22 erroris -as dederunt spiritui et pulmonibus suis. FILASTR. 156, 2 Christi mysterii tenentes -as. AMBR. Abr. 2, 8, 60 (*v. p. 1632, 47*). VVLG. Esth. 1, 4 ut ostenderet -as gloriae regni sui (Rom. 9, 23 Eph. 1, 18. *adde*: prov. 3, 16 in sinistra illius -ae et gloria. 3, 18 *saepe*). prov. 13, 8 redemptio animae viri -ae suae. 14, 24 corona sapientium -ae eorum. *al.* Sirach 18, 25 in die -arum. Rom. 11, 33 altitudo -arum sapientiae et scientiae dei. II Cor. 8, 2 abundavit in -as simplicitatis eorum. Eph. 1, 7 gratiae (2, 7). 3, 8 euangelizare investigabiles -as Christi. Col. 2, 2 instructi in caritate et in omnes -as plenitudinis intellectus. COMM. instr. 2, 18, 24 in dando -as vestras ostendite (*sc. pudicae feminae Christi*) totas. 2, 19, 21 xancta dei mulier -as corde demonstrat. CLAVD. 17, 5 *virtus* -iis animosa suis. PAVL. NOL. epist. 11, 12 *orationibus* spero evadere et -as et paupertatem meam. PETIL. Aug. c. Petil. 2, 63, 141 -as furoris exhalatis. AVG. civ. 1, 8 p. 12 D. -as bonitatis et longanimitatis dei contemnentes (= PASS. Paul. 10). 5, 18 p. 227 ubi verae -ae deus ipse est. 7, 12 p. 289 aliud ... sunt -ae, aliud pecunia. nam dicimus divites sapientes iustos. 21, 27 p. 550. VICT. VIT. pass. 8 promittere -as (*i. copiam*) ingentium voluptatum. APRING. in apoc. 3, 18 spirituales -as promerebit (MVTIAN. Chrysost. hom. 20, 4 PASS. Thom. p. 129, 4). GREG. M. moral. 1, 6 cordis. CARM. epigr. 688, 14 -as, paradise, tuas ... videt. INSCR. christ. Rossi II p. 253, 4 -as caelo condidit ore manu.

B *i. q. ubertas terrae marisve, copia, multitudo*: SEN. Thy.

[Gudeman]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

162 -as (*i. fructus*) omne nemus suas demittit. LVCAN. 9, 427 tantum Maurusia genti robora (*i. arbores Mauretaniae*) -ae quarum (quorum *Bentley*) non noverat usum. PLIN. nat. 5, 88 Palmyra urbs nobilis situ, -iis soli. 6, 161 fertiles agros . . . in pecore -as. 17, 95 quae cito occidunt, velocia sunt, ut ficus, punica . . . et tamen antecedunt -iis. MART. 10, 96, 10 mensa ibi -iis ruris operta suis. ITALA deut. 33, 19 (Lugd.) -as maris suget (fuges *cod.* πλοῦτος, VVLG. inundationem. SEDVL. carm. pasch. 5, 46). FIRM. err. 17, 2 quae res opulentiam terrae -asque monstravit.

C *i. q. virtus, causa*: VIRG. gramm. epit. 5 p. 26 qua -a (GRAMM. suppl. 191, 5 cur) nomen . . . praelatum sit (6 p. 42 qua -a [GRAMM. suppl. 190, 21 qua de causa] nomen verbo praetulerimus).

dīvito, -āre *a* dives. NON. p. 95 -ant pro dites faciunt (GLOSS. V 640, 8). DOSITH. gramm. VII 436, 11 -o πλουτίζω. BEDA gramm. VII 270, 29 dito et -o, idem et locupleto, graece πλουτίζω. ACC. trag. 169 nihil credo auguribus, qui aures verbis -ant (devitant *HL Nonii*). TVRPIL. com. 198 di me -ant. *Gudeman.*

divium διοδία GLOSS. II 503, 32. *a* dĭ- *et* via. *cf. c.* bivium.

dīvius *v.* devius. **dīum** *v.* 2. dīus.

diunx *v.* deunx. **dīvolg-** *v.* divulg-.

dīvolvo, -ere *a* dis- *et* volvere. *i. q. huc illuc volvere, volutare: proprie (pass. sensu mediali)*: SOL. 5, 9 per *crateres Aetnae* eructatus erumpit vapor, praemisso prius fremitu, qui per . . . cavernarum latebras longo mugitu intra terrae viscera -itur (*sic codd. class. I*, diu volvitur *class. II*). *translate (loco dubio)*: AMM. 26, 4, 3 multa secum ipse -ens (*V*, diu volvens *Wirtz, prob. Clark; cf.* SALL. Iug. 113, 1). *ad* devolvo (*cf. p. 870, 47 sqq.*): IORD. Get. 5, 33 Flutausis . . . rapidus . . . in Istri fluenta furens -itur (volv- *var. lect.*).

dīvorsōriānus *v.* devers-. **dīvorsus**, -ē *v.* divers-.

1. dīvortio, -īre *a* divortium. *i. q. per divortium discedere*: AVG. adult. coniug. 2, 19, 20 coniuges adulterina inquinatione sordentes et propter hoc a suo consortio -ientes (divertentes, divortiantes *al.*).

? **2. dīvortio** est separatio, cum mulier a viro discedit ISID. diff. 1, 147 (divortium *Pantinus*). *D.*

***dīvortium**, **-iī** *n.* [*a* divertere, divortere. *Th.*]. *de veriloquio*: GAIVS dig. 24, 2, 2 pr. -um vel a diversitate mentium dictum est, vel quia in diversas partes eunt qui distrahunt matrimonium. PAVL. dig. 50, 16, 191 *v. infra l. 48.* GROM. p. 370, 23 (*v. infra l. 45*). GLOSS. deflexio a divertendo, inde inter viros et feminas -a dicuntur quando devertuntur. *hic illic legitur* divertium (*cf. Bücheler, Kl. Schr. 1, 54*): CIC. Att. 5, 20, 3 *M.* epist. 2, 10, 2 *M.* LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 27. 2, 41 (i *longa*). GRATT. 345 *A.* COLVM. 4, 27, 1 *SA.* PLIN. nat. 7, 186. divurtium: GLOSS. V 532, 68. *perperam traditur* dev-: PLAVT. Aul. 233 (*P*) CVLEX 304. *genet.* -ī *metro flagitatur apud* PLAVT. Aul. 233. *de sensu*: ISID. orig. 15, 16, 11 (= GROM. p. 370, 23) -a sunt flexus viarum, hoc est viae in diversa tendentes (9, 7, 25). *ibid.* idem diverticula sunt, hoc est diversae ac divisae viae sive semitae transversae, quae sunt a latere viae. PAVL. dig. 50, 16, 191 inter -um et repudium hoc interest, quod repudiari etiam futurum matrimonium potest, non recte autem sponsa divortisse dicitur, quod -um ex eo dictum est, quod in diversas partes eunt, qui discedunt. NON. p. 290 -um est rerum omnium separatio (*Cic. de orat. 3, 69*). flexus de via a divertendo (p. 458 -a non coniugii distractionem solum ⟨dici⟩, sed etiam omnium inflexionem, quae a recto detorquentur, Vergilius auctor est [*Aen. 9, 379*]. *ad eundem locum adnotat* SERV. auct.: viae in diversa tendentes, hoc est ad diverticula viae militaris). EVGRAPH. Ter. Andr. 568 discessio . . . -um. GLOSS. Suet. Caes. 6 -um i. separationem. GLOSS. -um διαιϲιϲ (δίεϲιϲ *vel* διαίρεϲιϲ?). διάλυϲιϲ. διάζευξιϲ γάμου. χωριϲμὸϲ καὶ ἐκκοπή. διαζυγή. διάϲταϲιϲ. διαϲτροφή. -um dicimus cum mulier a viro -um facit *eqs.* repudium separatio. discidium. dissensio. discordia vel repudium vel divisio coniugiorum. -um veggedal (*anglosax. i.* 'Wegscheide'). *nota* II 577, 8 pensatorium, petra vel plumbum. *v. etiam* discidium. *plur. poet.*: BIBAC. (?) carm. frg. 17 OV. rem. 693 GERM. 8 LVCAN. 2, 404. 580 SIL. 14, 18. 236 AVIEN. Arat. 168 ora 636 AVSON. Mos. 432 PAVL. NOL. carm. 10, 237 CLAVD. 18, 65 CYPR. GALL. gen. 530 CARM. epigr. 739, 5. *vox legitur inde a* PLAVTO, *frequentant* ICTI *de discidio matrimonii.* [*dubia*: LVCIL. 315 *ubi Marx legit* de vortice. GILD. Brit. 10 chron. III p. 31, 18 passionum loca si non lugubri -o (*vide vv. ll.*) barbarum . . . civibus adimerentur (*flagitatur sensus irrumpendi*). ISID. diff. 1, 147 *v. supra l. 33.*]

I *proprie*: A *de rebus corporeis*: *i. q.* **discidium, separatio: 1** *fluminum, aquarum, terrarum, itinerum, viae in diversas partes tendentes, diverticulum*: CIC. Att. 5, 20, 3 *Amanus flumen* Syriam a Cilicia in aquarum -o dividit (epist. 2, 10, 2 mons . . . divisus aquarum -iis. LIV. 38, 45, 3. CVRT. 5, 1, 13 amnes . . . profluunt ac magno deinde aquarum -o iter . . . percurrunt [*i. late digrediente flexu*]). BIBAC. (?) carm. frg. 17 qua ducebant vastae -a fossae. VERG. Aen. 9, 377 obiciunt equites sese ad -a nota (*vide* NON. *supra l. 51 et* SERV. auct. *ad l. supra l. 55*). LIV. 44, 2, 7 -um itinerum (TAC. Agr. 19 AMM. 28, 5, 6). MANIL. 3, 384 duo partitae . . . -a terrae (AVIEN. orb. terr. 1 iacent vastae -a terrae. AMM. 22, 8, 5 Aegaeum lata aperiens terrarum -a. AMBR. in psalm. 45, 21. PAVL. NOL. carm. 19, 343 per longa . . . -a terrae). LVCAN. 2, 404 *Appenninus* flumina . . . in gemini spargit -a ponti *i. in mare superum et inferum* (2, 580 Scythici . . . -a ponti). SIL. 3, 419 Pyrene . . . aeterna tenet magnis -a terris. 7, 275 sparsa ad -a turma. 14, 18 (*de Siciliae ab Italia separatione*) servans rapidus -a Nereus (*sc. mare*) saevo dividuos coniungi pernegat aestu. 14, 236 Nebrodes (*mons*) gemini nutrit -a fontis. TAC. ann. 12, 63 artissimo (*cf. l. 16*) inter Europam Asiamque -o (*i. Hellesponto*). SOL. 7, 15 *Peloponnesos* -um fecit inter Ionium et Aegaeum mare. 40, 1 *Asia* in tertio orbis -o (*fere i. q. parte*) terminos amnes habet. PANEG. 5 (8), 8, 1 *illam regionem* -o sui Rhenus amplectitur. AVIEN. Arat. 168 qua pater Oceanus . . . gemina miscet -a metae (*i. ortus et occasus, horizon*). orb. terr. 27 *Asia* rupti -a continet orbis. 202 proxima non alibi tantum -a cernas caespitis. ora 481 ab huius (*Hiberi*) fluminis -o. 636 ostiorum . . . -a (*sc. Rhodani*). AVSON. Mos. 432 alveus extendet geminis -a ripis. SYMM. epist. 3, 2 nec locorum intercedente -o (*i. distantia*) in oblivionem familiaritatis adducor. AMM. 15, 4, 3 alta -a riparum adradens *Rhenus.* SCHOL. Iuv. 10, 1 angustissimo (*cf. l. 5*) -o inter columnas Herculis. AMBR. obit. Theod. 55 interiacent regionum -a (hex. 5, 7, 18 etiamsi alter obeat separatarum regionum longa -a). PRVD. apoth. praef. 9 (*per imag.*) obliqua sese conserunt -a (*praecedit* reflexas semitas). ham. 4 insincera acies duo per -a semper spargitur. PAVL. NOL. carm. 10, 237 lata . . . distantis pelagi -a. TVRRIB. epist. 1 *fons* in nulla -a multifidis rivulis scissus. SIDON. carm. 22, 186 cava per -a. CYPR. GALL. exod. 1222 per . . . -a *castrorum* currunt. CARM. epigr. 895, 1 ad -a Rheni (*cf. E. Maaß, Tagesgötter p. 86 adn. 245. 246*). *nota per imaginem*: CIC. de orat. 3, 69 ut ex Appennino fluminum, sic ex communi sapientiae iugo sunt doctrinarum facta -a. **2** *corporis et animae, hic illic per imaginem ad I B 1 spectat*: TERT. anim. 7 post -um corporis *v. totum locum.* 44 ut otium animae nihil operantis in somnis -um crederetur. 53 animam in ipso -o potentius agitari. NOVATIAN. tract. 1 per -um corporis et animae. LACT. inst. 7, 20, 11 anima cum -um fecit a corpore. POTAM. tract. 1 p. 1412C -o recedentis spiritus. MACR. somn. 1, 6, 9 anima . . . nullum init . . . cum sua unitate -um. **3** *variarum rerum*: GERM. 8 Aries et Libra aequant -a lucis (*i. distributionem diei et noctis*). 232 terit hic (*Aries*) medii -a mundi (*per imag.* PORF. OPT. 14, 32 reparata iugans maesti -a mundi, orbes iunge pares). TERT. anim. 19 animationem arboris de -o parietis intellegas (*sc. quod arbores quaedam ab aedificio refugiunt*). 29 arida autem quod erat futura ex -o humoris iam terra. ITALA lev. 18, 19 (codd. Monac. Wirceb.) ad mulierem in -o eius non accedes (ἐν χωριϲμῷ ἀκαθαρϲίαϲ, VVLG. quae patitur menstrua. *i. de discessione sanguinis in menstruis*).

B *de hominibus*: **1** *i. q. dissolutio, discidium matrimonii, repudium* (*cf. de re R. Leonhard, PW. V 1241—1245*): PLAVT. Aul. 233 si quid -i fuat. Mil. 1167 postquam feceris -um (CATO or. frg. 68, 1. CIC. Cluent. 190 novis inter propinquos susceptis inimicitiis saepe fieri -a atque affinitatum discidia. de orat. 1, 183 top. 19 Phil. 2, 69 Att. 1, 18, 3. 12, 52, 2. 13, 7, 1 CAEL. Cic. epist. 8, 7, 2 LEG. Iul. et Pap. Popp. VLP. dig. 24, 2, 11 pr. 1 PAVL. FEST. p. 89 QVINT. inst. 7, 4, 11 SVET. Iul. 6, 2 Aug. 62 Claud. 26, 2 Tit. 4, 2. *admodum saepe apud* ICTOS. GELL. 4, 3, 2. 17, 21, 44 AVG. c. Iul. 5, 12, 46. *nescio an huc sit referendum* NOVIVS Atell. 89 postquam se vidit heredem, desubito -um fecerunt. *expectes* fecit). PLAVT. Stich. 204 uxorin sit reddenda dos -o. AFRAN. com. tit. -um. RHET. Her. 2, 24, 38 (*vers.*) -o te liberabo incommodis. CIC. Cluent. 14 subitum. or. frg. A XIII 28 pontificis maximi. de orat. 3, 159. Att. 1, 12, 3 -um Muciae . . . probatur (13, 9, 2 -um *Claudiae, uxoris Bruti*, non probari). LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 27 rara sunt tam diuturna matrimonia finita morte, non -o in⟨terrupta⟩. 2, 41 agitari -a. SEN. contr. 2, 5, 3 publicum -um fuit. SEN. benef. 3, 16, 2. dial. 5, 5, 4 ira . . . marito -um attulit. rem. fort. 16, 4 anile -um risimus. PLIN. nat. 7, 186 -ii anxietate . . . mortuum. QVINT. decl. 251 p. 28, 8 iniustum. PS. QVINT. decl. 8, 6 ab inique coniuge explicare -um. SVET. Aug. 34, 2 -iis modum imposuit. Tib. 7, 3 post -um (Nero 35, 3 Dom. 13, 1 PROC. dig. 23, 4, 17 *persaepe apud* ICTOS). Claud. 27, 1 Nero 35, 2. Dom. 10, 4 quasi . . . -um suum cum uxore taxasset. *al.* LABEO Iavol. dig. 24, 1, 64 verum (*saepe*). IAVOL. dig. 24, 3, 66, 1 intercedit (NERAT. dig. 12, 4, 8 *al.*). MARCELL. dig. 24, 3, 57 intervenit (PAVL. dig. 24, 3, 25, 4 *al.*). SCAEV. dig. 23, 4, 29, 1 sequitur (PAPIN. dig. 23, 4, 26, 5 *al.*). 48, 5, 15 (14), 2 dies (VLP. dig. 23, 3, 43, 2 *al.*). PAPIN. dig. 24, 1, 53 species. 24, 2, 7 libellus. VLP. dig. 23, 2, 45, 5 non consentit ad -um. 24, 2, 11 non infectum videtur effecisse -um. 24, 3, 22 pepigit *pater* in -um. 25, 2, 17, 1 consilium (MARCIAN. dig. 25, 2, 25). 25, 2, 19 tempus (*al.*). 40, 9, 14, 5 cogitat -um. PAVL. dig. 24, 1, 12 cogitatio. *passim. lib. XXIV totus agit de -iis et repudiis.* GELL. 4, 3, 1 Carvilianum -um (*de Sp. Carvilio Ruga qui primus Romanorum cum uxore fecit -um*). APVL. apol. 92. TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 330 caro nisi virgo, nisi vidua, nisi caelebs, nisi -o baptisma mercata. 4, 34 p. 532 Christus -um inhibet. *ibid.* p. 533 *Christus* prohibeat -um (*saepius ibidem.* pudic. 16). *ibid.* p. 534 negas permitti -um (*al. ibidem.* 5, 7 p. 594). IVST. 2, 6, 14 per -um discedens Medea. 39, 3, 3 *Cleopatra* viri -o dimissa. GENNAD. dogm. 64 -um . . . coniugii. AVG. nupt. et concup. 1, 10, 11 adult. coniug. 1, 1, 1 epist. 157, 31 CHROMAT. in Matth. 10, 1 -ii separatione. ALC. AVIT. epit. 17 timore -ii. 18 scindatur infelix coniugium innocentiore -o. COD. Iust. 5, 12, 30, 2 ficti -ii falsa simulatione. 5, 17, 4 filiae -um in potestate

[*Gudeman*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

matris non est. LEX Burg. 21 *et* 34 de -iis. Visig. 3, 6, 1 tit. si viri sui iuste vel iniuste -um patiatur. PASS. Petr. 3 conubia -iis mancipat. CARM. epigr. 739, 5. 2 *i. q. separatio amantium*: PLAVT. Truc. 420 facile inveniam, quomodo -um et discordiam inter nos parem. OV. rem. 693 nec causas aperi, quare -a malis. CLAVD. 18, 65 (*de delicato ad verum -um ironice spectans*) cum fastiditus abiret *Eutropius eunuchus* ... quanto planxit -a luctu!

II *translate vel per imaginem*: -a *i. q. vicissitudines*: CVLEX 304 quis non referat talis -a belli. GRATT. 345 errantes per tot -a morbos. -um *i. q. confinium*: COLVM. 4, 27, 1 per -um veris atque hiemis. *i. q. separatio, semotio*: APVL. mund. 19 quod tanto rerum -o (*fere i. q. pugna*) nondum sit eius (*sc. mundi*) mortalitas dissoluta. TERT. apol. 27 qui *spiritus daemoniacus* noster ob -um (*sc. a deo*) aemulus. nat. 1, 10 -um ab institutis maiorum considerate. CYPR. unit. eccl. 6 voluntatum collidentium -o separari. PHOEBAD. c. Arrian. 8 unitatis -um postulant. AVG. c. Faust. 15, 1 p. 418 post idololatriae -a (*i. repudium, renuntiationem*). PAVL. PETRIC. Mart. 2, 43 nulla in studiis -a mentis. CYPR. GALL. gen. 530 corpora mox pecudum gemina in -a findit (*i. dividit in mares et feminas*). *i. q. denegatio, prohibitio*: TERT. orat. 18 quae oratio cum -o sancti osculi integra? *Gudeman.*

dīvorto *v.* diverto.

[**diuresin** prohibet *sc. bdellium*: DIOSC. 1, 72. *vocabulum errore, ut videtur, fictum ex graecis* καὶ οὖρα ἄγει (*Diosc. 1, 67 W.*). *graece* διούρησις *non legitur nisi vitiose pro* διόρρωσις, *v. Thes. gr. s. v.*]

ˣ**diūrēticus**, -a, -um (-on), διουρητικός. *scriptum* deurit-: MISC. Tir. p. 51, 14. duoret-, diurit-: ORIBAS. *passim*. *i. q. urinam movens, mictorius, mictualis*: GARG. MART. med. 43 *cydonea* Dioscorides et -a existimat (*Diosc. 1, 115, 1 W.* οὐρητικά). PALLAD. 11, 14, 3 vina. CHIRON 229 potione (VEG. mulom. 1, 46, 2. 2, 136 *plur., item* THEOD. PRISC. log. 31. CASS. FEL. 21 p. 37 -as ... potiones, ... id est quae per urinam purgare noverunt). THEOD. PRISC. log. 79 cetera, quorum est pretium (praesidium, precipuum *al.*) -um. 82 omnes -os cibos. DIOSC. 1, 14 virtus (*item* 2, 132. 4, 119) est ei calida et -a (*Diosc. 1, 16, 1 W.* δύναμιν ... διουρητικήν). *ibid. passim, v. ind. Stadleri, item* PS. DIOSC. herb. fem. 55 (54). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 132 urinalibus medicamentis, quae -a vocant. 1, 5, 174. CASS. FEL. 44 p. 111, 19 cataplasma -on (-um *al.*), id est urinale. ORIBAS. syn. 5, 32 vino ... -o. 5, 40 quaecumque sunt fortiter -a. eup. C 22. D 1. S 13. *n.* **diūrēticum**, -ī (*sc. medicamentum*): MISC. Tir. p. 51, 14 collatio conditi -i. *plur.*: THEOD. PRISC. log. 74 -a aliqua. 75 decoctionibus absinthii ... et ceterorum -orum (ceterarum -arum, cetera -a *al.*). *D.*

diurnālis, -e *adi. a* diurnus. GLOSS. II 53, 51 -is ἡμερούσιος. 53, 52 -es ἡμερούσιοι.

diurnārius, -ī *m. a* diurnus, diurnum. *i. qui diurnum scribit*: COD. Theod. 8, 4, 8, 1 (*a. 364*) subscribendarii ..., tabularii, -i, logographi, censuales.

diurnē *v. p. 1641, 69.*

1. diurno, -āre [*a* diurnus *derivatum esse videtur, etsi significatione artius coniungitur c.* diuturnus. *Th.*]. QVADRIG. hist. 9 deteriores sunt incolomiores neque optimum quemquam inter nos sinunt -are (*cf.* GELL. 17, 2, 16 *ad l.*: inusitate '-are' dixit pro 'diu vivere', sed ex ea figuratione est, qua dicimus 'perennare'. NON. p. 100 -are honestum verbum pro 'diu vivere' [videre *codd.*]. *hinc* GLOSS. V 640, 47 -are: cottidie [*sic*] videre).

2. diurnō (*adv.*) *v. p. 1641, 65.*

ˣ**diurnus**, -a, -um [*a* dies, dīus *ad exemplum vocabuli* nocturnus *fictum esse videtur; v. Joh. Schmidt, Die Pluralbildungen der indogerm. Neutra 207. Th.*]. iurn- *scribitur*: COMM. instr. 2, 20, 15. *distinctio subtilior quam verior*: DIFF. ed. Beck p. 52, 24 (*similiter* ISID. diff. 1, 135) -um dicimus rationem, quae cotidie conficitur, ut -um mercimonium; diuturnum a perpetuitate dictum vel est longi temporis, semper; diutinum dictum ab eo quod diu est et duravit. GLOSS. καθημερινός. -a ἡμερινή. *in codd. saepius confunditur et c.* divinus *et c.* diuturnus. *legitur inde a* PLAVTO, *dein* CIC. CAES. LVCR.

1 *proprie et sensu strictiore de iis quae ad diem pertinent, die fiunt* (*saepe opp.* nocturnus; *haud raro etiam sensu distributivo dicitur de iis quae singulis diebus, cotidie fiunt, cf. supra l. 61, infra p. 1640, 3. 15. 17. 44. 46. 52—56. 57. 71. 78. 84*):

a *de rebus*: PLAVT. Men. 175 usque ad -am stellam (*i. Luciferum*) crastinam potabimus (SEN. Herc. f. 944 FIRM. math. 2, 20, 2. *cf.* MANIL. 2, 203 nocturna -aque signa [2, 215. 221]. SEN. nat. 1, 1, 12 faces. TERT. adv. Marc. 2, 12 p. 352, 1 luminaria). CIC. Arat. 63 longinquum spatium ... -um (inv. 1, 39 *opp.* nocturni. nat. deor. 2, 49 EVSTATH. Bas. hex. 6, 3). inv. 1, 59 -ae nocturnaeque vicissitudines (*cf.* MANIL. 2, 218 vices [PALLAD. hist. mon. I 49 p. 334ᴬ]). leg. agr. 2, 5 neque -ae neque nocturnae quietis (APVL. met. 4, 27). Phil. 3, 33 nullum tempus ... dimittam neque -um neque nocturnum (div. 2, 56 Att. 11, 5, 2 Q. CIC. carm. frg. 1, 8 VARRO rust. 3, 9, 7 OV. fast. 3, 878 trist. 3, 12, 4 PAVL. FEST. p. 147 VAL. MAX. 8, 7 ext. 11 QVINT. inst. 7, 2, 44. 12, 11, 19 CAEL. AVR. chron. 3, 72). Tusc. 1, 48 terrore sempiterno et -o ac nocturno metu (5, 66 off. 3, 84). Cato 82 tantos labores -os nocturnosque domi militiaeque (LIV. 36, 23, 6. 43, 19, 10 CVRT. 5, 13, 5 HEGES. 3, 24 v. 46 SACR. Leon. p. 373 NICET. vigil. 1 p. 56, 1). carm. frg. 28, 4 luctum lacrimis finire -is (*cf. Hom. Il. 19, 229* ἐπ' ἤματι δακρύσαντας). epist. 9, 2, 3 consuetudo -a (diuturna *vulg.*) callum iam obduxit stomacho meo. Q. CIC. pet. 44 aditus ad te -i nocturnique. LVCR. 4, 457 solem lumenque -um (OV. fast. 4, 449 PAVL. FEST. p. 71 [*v. p. 1642, 60*] SEN. nat. 1, 1, 11 IVL. VAL. 3, 19. AMBR. Hel. 12, 45 cereorum. AVG. civ. 3, 15 p. 116, 24 D. *cf.* LVCR. 6, 848 luce [*opp.* nocturno tempore. 6, 873 PLIN. nat. 2, 48 *cf.* 1, 2, 73 CAEL. AVR. chron. 2, 1, 60 DRAC. laud. dei 1, 425 Orest. 493 ENNOD. opusc. 2, 26 p. 295, 23. 2, 139 p. 330, 3] *cf. infra l. 28*). CAES. Gall. 1, 38, 7 magnis nocturnis -isque itineribus (7, 9, 4. 7, 56, 3 civ. 3, 13, 1. VITR. 10, 9, 3 [diuturni *archetyp.*]. VAL. CEM. hom. 1, 1). 7, 22, 4 crebris -is nocturnisque eruptionibus (LIV. 38, 5, 5). BELL. Hisp. 17, 2 operibus (41, 1 *in lacuna*. PAVL. FEST. p. 90 CVRT. 4, 1, 20 COLVM. 12, 1, 5 PS. APVL. Ascl. 11 ZACCH. 3, 3. *cf.* POMPON. dig. 33, 1, 2 operas [PAVL. sent. 2, 18, 1]). VARRO frg. Non. p. 540 olim toga fuit commune vestimentum et -um et nocturnum. SALL. or. Phil. 7 mercede (HOR. sat. 2, 7, 17 PAPIN. dig. 40, 5, 23, 4 EDICT. imp. Diocl. III/IV 7, 15. 29. 10, 15. *cf.* SEN. epist. 6, 7 mercedulam). VERG. georg. 3, 400 surgente die ... horisque -is (LIV. 35, 1, 7 PLIN. nat. 18, 323 POMPON. dig. 43, 20, 2 LEX Iul. de adult. [dig. 48, 5, 26 pr.] PAVL. sent. 1, 15, 1ᵃ FIRM. err. 24, 2 math. 2, 10, 3. QVEROL. p. 39, 17 *syn.* de die. RVFIN. hist. 5, 24, 12 CASS. FEL. 55 p. 141 BENED. reg. 16. 43). HOR. epist. 1, 19, 11 nocturno certare mero, putere -o (*cf.* ars 209 vino). 2, 2, 79 inter strepitus nocturnos atque -os ... canere. PROP. 2, 9, 6 nocturno solvens texta -a dolo *Penelope* (*cf.* 4, 9, 48 pensa). OV. epist. 6, 36 aetatis fata -a (*i. unius diei*) vir[...]um *ex vipereis dentibus creatorum* (MANIL. 1, 184 *i. interitus Solis. cf.* DRAC. laud. dei 1, 668 morte *Luciferi*). 17, 78 nitor in tacita nocte -us erat. met. 4, 216 ministeriis *Solis equorum* (*cf.* TAC. ann. 11, 18 m[...]ia). 4, 630 currus *Solis* (*cf.* 7, 192 ignibus. HYMN. Ambros. I 9, 10 sideri). 8, 83 curis fessa -is pectora (COD. Iust. cod. comp. 3 [diuturna *v. l.*] BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 28). fast. 4, 582 facta. LIV. 4, 12, 10 fraudando ... parte -i cibi servitia (CYPR. domin. orat. 19 CLAVD. 15, 71. *cf.* COLVM. 8, 4, 5 cibaria). 5, 28, 11 haud incertius -o proelium *nocturnum* fuit (VAL. MAX. 3, 2, 23. *cf.* STAT. Theb. 10, 198 Marte). 9, 24, 5 -ae stationes ac nocturnae vigiliae (*cf.* 31, 46, 14 vigiliis). 39, 13, 9 nocturnum sacrum ex -o ... fecisse (*de Bacchanalibus*. GELL. 3, 2, 8 [*ex Varr.?*]. *cf.* APVL. Socr. 14 p. 148 caerimoniis vel ritibus). 39, 16, 4 *contioni* (*opp.* nocturna). MANIL. 2, 215 sorte. 3, 398 summae. VITR. 9, 3, 3 cursum (SEN. nat. 6, 26, 1 *cf. infra l. 70*). *ibid.* brevitate. 10, 9, 4 miliariorum numerum. PAVL. FEST. p. 74 aer. p. 75 dium fulgur appellabant -um, quod putabant Iovis, ut nocturnum Summani (*cf.* p. 229 PLIN. nat. 2, 138 AVG. civ. 4, 23 p. 175, 31 D.). VAL. MAX. 4, 4, 11 modicam fortunam ... -is (*sic A*[1], diuturnis *A*[2]) conviciis laceramus (*i. cotidianis? v. Stangl, Wochschr. f. kl. Phil. 1914 p. 253*, atque nocturnis *add. Madvig*). 6, 9, 8 -as capturas (*i. lucrum sordidum*) exigentem (CVRT. 9, 2, 6 quaestu. SVET. Cal. 40). SEN. nat. 5, 9, 2 post occasum solis remanet -us calor. LVCAN. 7, 26 imagine. 9, 922 peste. PLIN. nat. 17, 18 imbres (*opp.* nocturnos). 29, 64 febribus (*opp.* nocturnis. PLAC. med. 7, 4). 36, 163 claritas (*cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 4 claritudo). TAC. hist. 4, 65 transitus incustoditi, sed -i et inermes. ann. 1, 26 ut denarius -um stipendium foret. 3, 3 non apud auctores rerum, non -a actorum scriptura reperio (*cf.* 13, 31 -is urbis actis [SVET. Iul. 20, 1]. SVET. Aug. 64, 2 commentarios [diuturn- *codd.*]. 78, 1 actus. *cf. p. 1641, 50*). 15, 38 amissis omnibus fortunis, -i quoque victus (SVET. Nero 36, 2. *cf.* COMM. instr. 2, 23, 14 victa). PLIN. epist. 1, 3, 1 cubicula -a nocturna. SVET. Nero 30, 2 in Tiridatem ... octingena nummum milia -a erogavit (TERT. adv. Marc. 2, 20 p. 363 AVG. civ. 21, 27 p. 545, 28 D. nummulis. *cf.* APVL. met. 10, 19 summulas. EDICT. imp. Diocl. III/IV 7, 18 *denarios* [VVLG. Matth. 20, 2]. 7, 30. 31. VOPISC. Aurelian. 9, 7 aureos. Prob. 4, 6 salario. INST. Iust. 1, 25, 16 viginti millium -orum). FRONTO p. 49, 4 N. ⟨ver⟩sus. POMPON. dig. 38, 1, 3, 1 officii (PAVL. dig. 38, 1, 1 SIDON. epist. 8, 3, 1). APVL. met. 8, 1 potationibus. apol. 58 fumo. MARCELL. dig. 8, 2, 10 usus (LAMPR. Alex. 37, 3). PAVL. dig. 39, 3, 17 pr. -ae ... ductus aquae (*opp.* nocturnae). coll. Mos. 2, 7, 1 officium -ae vitae retinens. CENS. 14, 12 genesibus (*cf.* FIRM. math. 2, 7, 2 genituris [2, 20, 11 *opp.* nocturnis. *al.*]). CYPR. eleem. 11 alimenta. COMM. instr. 2, 20, 15 prandia. 2, 34, 2 sumpta (divina *codd.*). 2, 35, 4 delicto. SOL. 11, 12 famem (*cf. p. 1641, 34*). PANEG. 3 (11), 8, 3 curricula (*opp.* nocturna. AVG. civ. 15, 14 p. 86, 20 D.). SPART. Sept. Sev. 18, 3 oleum. VOPISC. Prob. 4, 6 vini veteris -os sextarios decem (*opp.* per biduum. *cf.* PALLAD. 1, 24, 3 tritici. 1, 25 MARCELL. med. 20, 53. 26, 111). LACT. mort. pers. 52, 4 p. 237, 14 -is nocturnisque precibus (SACR. Leon. p. 439). EDICT. imp. Diocl. I 19 urbium conversatione (FIRM. math. 2, 20, 12). FIRM. math. 4, 19, 40 condicionum. HIL. in Math. 17, 8 sordium. AMM. 22, 4, 9 annonas. PROB. Verg. georg. 2, 478 lunae ... motus (*opp.* menstruus, annuus). PELAGON. 25 modium castrensem (*cf.* 87. 90. 461. 470 CHIRON 278. 362. 367 *al.*). VEG. mil. 1, 21 superventu (3, 10). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 162ᴬ desideriis. PRVD. apoth. 629 splendorem ... poli periturum nocte -a. CLAVD. 27, 1 sensu. AVG. civ. 11, 29 p. 503, 11 D. cognitione (*opp.* vespertina. *cf.* 11, 31 p. 505, 16 notitiam). c. Cresc. 3, 70, 81 (*verba rescr. imp. Constantini, cf.* 3, 71, 83 epist. 141, 10 coll. c. Don. 3, 23, 41 adv. Don. 32, 55) qui ... -is (diuturnis *v. l.*) diebus interpellare non de-

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sinunt ([*cf.* adv. Don. 32, 55 p. 156, 27 cotidie *et v.* cottidianis diebus *s.* cottidianus *vol. IV p. 1089, 41 sqq.*]. CAEL. AVR. chron. 1, 3, 58. 2, 1, 23. 26. 61 *opp.* horarum dimissione captata. 3, 2, 32. 4, 3, 40 *al.* CASS. FEL. 24 [diuturnis *codd.*]. 38. 42. 55 *al.* *nota* 67 -is diebus per dies numero XL. VIRG. gramm. epit. 4 p. 14, 23). SVLP. SEV. chron. 1, 43, 5 incrementis. 2, 8, 3. CHROMAT. beat. 3 actus (*cf.* SIDON. epist. 1, 2, 4 actionem). MACR. somn. 1, 18, 2 caeli -a conversio. MARCELL. med. 20, 128 accessionibus -is et nocturnis. COD. Theod. 9, 3, 7 libellis. COD. Iust. 6, 61, 6, 2ᶜ (*a. 529*) donatione. CASSIAN. inst. 4, 24, 2 umoribus. EVSTATH. Bas. hex. 2, 8 p. 888ᴮ nativitatis. 4, 1 p. 903ᴬ cogitationem. 6, 1 p. 921ᴬ miracula. DRAC. laud. dei 1, 606 lege. 3, 669. Romul. 9, 90 visibus. NICET. vigil. 8 p. 65, 8 meditatio. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 270ᶜ aestus. I 7 p. 278ᴮ orationes. BENED. reg. 18 psalmodiae. *nota*: HOR. ars 269 vos exemplaria Graeca nocturna versate manu, versate -a. APVL. met. 11, 18 ad meum festinant ilico -um (*i. 'in die luceque'*) reducemque ab inferis conspectum.

b *de hominibus*: CIC. Mil. 9 duodecim tabulae nocturnum furem quoquo modo, -um autem, si se telo defenderet, interfici impune voluerunt (*cf.* SATVRN. dig. 48, 19, 16, 5 PAVL. coll. Mos. 7, 2, 1 dig. 47, 18, 2 VLP. coll. Mos. 7, 3, 2. 7, 4, 1 AVG. quaest. hept. 2, 84 SVLP. SEV. chron. 1, 18, 6). APVL. mund. 26 p. 348 excursores -i atque nocturni, exploratores ac nuntii (*cf.* ἡμεροδρόμοι *Ps. Aristot. mund. p. 398 a 30*). *adde*: EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953ᴬ volatilia nocturna et -a (ἐν τῷ φωτὶ τὰ ἡμερόφοιτα). *de actoribus sim.* (*v. Mommsen, Hermes 3 [1868] 464 et Habel, PW. II 540*): CORP. VI 10107 archim⟨ima⟩ temporis sui prima -a. 10126 Aelio ... -o adlecto. 33965 M. Vlpio Hylae archimimo -o. XIV 2299 Aurelio ... electo locatori d⟨iu⟩rno. 2408 Eutyche⟨ti⟩ nobili archimimo ... -o parasito Apol(inis), tragico, comico.

2 *sensu latiore i. q. continuus, diuturnus* (*sera exempla, cf. etiam p. 1640, 44. v. Ahlquist, Studien z. spätlat. mulom. Chir. p. 130 sq.; quae notio fortasse etiam subest exemplis supra l. 24 sqq. allatis; cf etiam p. 1644, 1. 1646, 14*): CHIRON 612 -i permanent. AMBR. off. 3, 1, 4 toto famis -ae tempore. RVFIN. hist. 3, 20, 3 testes ruralis et -i (diuturni *pars codd.*, τῆς συνεχοῦς ἐργασίας) operis manus labore rigidas ... praeferebant. AVIAN. fab. 36, 18 (*spur.?*) miseros vita -a regat (*opp.* mors ... cita). CAEL. AVR. chron. 1, 1, 7 nunc -as, nunc intercapedinatas exacerbationes interpositis diebus uno vel duobus. CORIPP. Iust. 2, 227 causa rei cultu est ornanda -o (2, 238. CARM. epigr. 1395, 17).

neutr. subst. ***diurnum**, -ī. GLOSS. καθημερινόν. ἐφημερίς. ἡμερολόγιον. ἡμερήσιον, opus unius diei. di[v]ale. NOT. Tir. 44, 64 -um pridie. DVB. NOM. gramm. V 578, 3 -um dicitur, quod per singulos dies fit. [*it.* giorno, *francog.* jour. *M.-L.*] *de diurno victu, mercede*: SEN. contr. 1, 1, 12 -um petam. 10, 4, 24 cotidianum -um et mendicantium quaestus. SEN. epist. 80, 8 -um accipit *histrio*. MART. 3, 10, 4 vitiis essent danda -a tuis. SCAEV. dig. 26, 7, 47, 1 quantum ... filio meo -um sufficiat. EDICT. imp. Diocl. III/IV 7, 1ᵃ operario rustico ⟨pasto diu⟩rni (7, 3. 7 *et saepius* [ἡμερ(ήσια)]). *de actis publicis sim.*: TAC. ann. 16, 22 -a populi Romani per provincias ... leguntur. SVET. Claud. 41, 3 extat talis scriptura in plerisque libris ac -is titulisque operum. ARNOB. nat. 7, 9 quanta *maleficia* vix explicari decem millibus nequeant vel annalium vel -orum. PETR. CHRYS. serm. 14 p. 232ᶜ divinis scribitur in -is. *de codice rationum*: IVV. 6, 483 longi relegit *domina* transversa -i et caedit (*cf.* SCHOL. *ad l.* ratiocinium -um accipit in transversa charta scriptum). *de iis, quae cottidie necessaria sunt*: ARNOB. nat. 2, 40 *ut* superlectilem variam -orum contraherent egestati. *i. q. dies* (*cf. romanicas formas supra l. 44*): CHIRON 658 si aestas fuerit ..., *eum* per -um perfrigidabis (*cf.* per dies *saepe apud* CHIRONEM, *nusquam* per diem). CAEL. AVR. acut. 2, 39, 228 dari vinum noctibus, -is, atque iugiter.

acc. diurnum *adverbialiter i. cottidie*: COMM. apol. 599 vox adornata -um. 609 agon est pro ipso -um. instr. 1, 26, 10 lites ibi sunt et damna -um. CHIRON 79 inungebis ter aut quater -um. 159. 331. 391. *abl.* **diurnō** (*cf.* GLOSS. II 53, 49 -o καθ' ἡμέραν): ITALA exod. 29, 38 (Lugd.) agnos anniculos immaculatos binos -o (δύο τὴν ἡμέραν, VVLG. duos per singulos dies). PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 4 p. 266, 15 oleo calido utimur semel atque iterum -o. OP. imperf. in Matth. 34 p. 818 quod mandaturus fueras -o. *adv.* **diurnē**. DRAC. laud. dei 1, 680 redditque -e depositum natura suum (*i. solem*). 3, 619 lacrimas ..., quas fundo -e.

syn.: cottidianus. *opp.*: nocturnus, vespertinus. *Hofmann.*

1. dius *v. p. 1557, 39 sqq.*

2. dīus, -a, -um *adi.* [dīus *a* divus, deus (*q. v.*) *mihi non diversum esse videtur, sed ad vocabulum adhibendum adiectivi gr.* δῖος *exemplum alicuius momenti fuit.* dium (sub dio, diu, divo *etc.*) *diversumne sit a* dīus, *non liquet. sunt qui ex* *diviom *factum esse putant aequandumque c. ind.* divyāni *plur. 'caeli, caelum', gr.* δῖος, *cf. c.* dies; *v. Solmsen, Stud. zur lat. Lautgeschichte 111. Th.*]. *de etymologia*: SERV. Aen. 11, 657 *p. 1642, 13. Solmsen, Stud. z. lat. Lautgesch. p. 112 sqq.* *de vocalium natura*: PRISC. gramm. II 71, 16 i longam ... dīus dīa. SERV. Aen. 11, 657 *p. 1642, 15.* TER. MAVR. 670 u ... si consequatur (*sc. vocalem* i), syllaba una non erit, ut 'pius' cum dico, 'dius' 'ocius' *eqs.* *de notione*: PAVL. FEST. p. 74 -um quod sub caelo est extra tectum, ab Iove dicebatur, et Dialis flamen, et -us heroum aliquis ab Iove genus ducens. *cf. infra l. 58 et* ENN. ann. 111 *l. 8. Schwering, Indog. Forsch. 34 (1914) p. 3 adn. 1.* [*loci dubii*: ACC. trag. 417 -a Mede *coni. Ribbeck.* CATO or. frg. 18, 1 dium immortalium (deum *corr. A. Augustin.*). APVL. met. 4, 29 CARM. de fig. 159 (*ca. a. 400*) -us (duuius *cod.*, divus *Riese*) Homerus]. **1** *de animantibus i. q. a Iove vel a dis oriundus*: ENN. ann. 22 -a dearum (dea dearum *codd., corr. A. Augustin., cf. gr.* δῖα θεάων). 55 Ilia, -a nepos (*sc. Iovis vel Veneris*). 111 o Romule, Romule -e, qualem te patriae custodem d i genuerunt! o pater, o genitor, o sanguen d i s oriundum. HOST. carm. frg. 6 -a Minerva. VARRO ling. 7, 34 hinc Casmilus nominatur Samothrace⟨s⟩ mysteriis -us quidam administer diis magnis. VERG. Aen. 11, 657 -a (diva *M*, dura *R*) Camilla (SERV. *ad l.* generosa, εὐγενής; nam Graecum est. cuius nominis etymologiam plerique volunt venire ἀπὸ τοῦ Διός; quod si est, dicemus dissentire derivationem a principalitate; nam 'dia' 'di' producit, cum Διός corripiat). OPT. PORF. carm. 22, 2 -e (*sc. Constantine*). MACR. sat. 5, 17, 15 (*e Vergilio*) -us Vlixes (*i.* δῖος Ὀδυσσεύς; *sed* VERG. Aen. 2, 261. 762 dirus Vlixes). CORP. VI 21521 *bis* (= CARM. epigr. 1109, 31, *fortasse aevi Flaviorum; haec pars periit*) díe Nepos. Dius Fidius *v.* Fidius. **2** *de rebus i. q. divinus*: LVCIL. 1316 Valeri sententia -a (HOR. sat. 1, 2, 32 sententia -a Catonis [SVLPICIA sat. 48]). LVCR. 1, 23 -as in luminis oras. 2, 172 -a voluptas (MART. CAP. 7, 725). 5, 1387 otia -a. PERS. 1, 31 -a poemata. AVSON. Mos. 374 -a Mosella (*cf. Hosius ad l.*). PRVD. c. Symm. 1, 81 animum -ae (*sic codd. vetustiores*, divae *al.*) rationis egenum. CORP. VI 20152 (= CARM. epigr. 606) Ostia -a. VEN. FORT. carm. 2, 4, 1 -us apex (5, 6 p. 117, 2). **3** *i. q. caelestis vel diurnus*: VARRO Men. 351 *sol* motibus -is veget (NON. p. 100, 25 -is diutinis ac iugibus. GLOSS. V 640, 52 -is diutinis). PRVD. cath. 12, 90 omnia -a (*sic codd. opt.*, diva *dett.*) et marina et terrea (*i. 'aetherea, caelestia'*: *Bergman, Eranos 12 [1912] 130*). *adde* **dīum fulgur** (*i. q. fulgur aut diurnum aut Iovis*): PAVL. FEST. p. 75 -um fulgur appellabant diurnum, quod putabant Iovis, ut nocturnum Summani. GLOSS. II 53, 16 -um ἀστραπή. 54, 11 -um ⟨D⟩ius Ζεὺς κεραύνιος. 348, 10 κεραυνοβόλιον ἡμέρινον fulgur ⟨d⟩ium (fulgurium *cod.*, *corr. Rubenbauer*). CORP. VI 205 (*periit*). 30878. INSCR. Notiz. degli scavi 1913 p. 47 (*Ostiae*) dīum. CORP. X 40 (*Vibone*). *sed* fulgur divom (*gen. plur. mihi videtur, cf.* PS. QVINT. decl. 4, 16 principalium deorum fulgor; *v. Indog. Forsch. l. c. p. 9*): CORP. XII 3047 (*Nemausi*). 3048 dívom. 3049 fulgur conditum divom. VII 561. V 6778 (*Eporediae, periit*). INSCR. Revue épigr. 1901 n. 1437.

dea dia *agnomen fuisse videtur Cereris; cf. Henzen, Acta fratrum Arvalium p. IX. 48; Wissowa, PW. II 1472 sqq., Religion u. Kultus² p. 195.* *scribitur* dí-: ACT. Arv. a. 27 (*bis*). a. 38 (*ter*). a. 58. 59. 86. 89. 101. 145. 213 (*ornamenti causa*); *sed* di- (*tabulas quae perierunt neglexi*): ACT. Arv. a. 21. 38. 92 a. inc. 38—41 (VI 32345, 8). a. 40. 58 *singulis locis, deinde passim.* *notatur* d. d.: ACT. Arv. a. 224 (Corp. VI 2107) 3. 4. 6. 8. 9. *praeter* CORP. VI 33950 (*a. 35*) Fuscus, cursor prasini ... vícit ... ad deam diam II (*cf. Marquardt, Verwaltung III² p. 458*) *legitur tantum in* ACT. ARV. *lucus* deae -ae: ACT. Arv. a. 14, 3. 4 *et passim.* *aedes* deae -ae: ACT. Arv. a. 183, 22 *al.* a. 218 a 7 deam -am ⟨unguentaverunt⟩; *de cultu testimonia collegit Henzen, Acta fratrum Arv. p. 3 sqq.* *nota* dea -a *elliptice pro aede deae -ae*: ACT. Arv. a. 40 (Corp. VI 32347 = 2030) 13 ad deam -am (CORP. VI 33950 *v. supra l. 46*). a. 219 (Corp. VI 2067) 4 ante ianuam deae -ae. *de Iunone*: ACT. Arv. a. 183 (VI 2099) I 24 *et* II 1. 9 Iunoni deae -ae oves II. a. 218 (VI 2104) a 2. a. 224 (VI 2107) 9 Iun(oni) d(eae) d(iae).

neutr. subst. **dīum**, -ī. *scribitur* i *longa p. 1643, 2.* *est fere i. q.* divum *p. 1658, 22. cf.* FEST. p. 185 Dialis quia universi mundi est sacerdos, qui appellatur -um. PAVL. FEST. p. 71 -um antiqui ex Graeco appellabant ut a deo ortum et diurnum sub caelo lumen, ἀπὸ τοῦ Διός. unde adhuc sub diu fieri dicimus quod non sit sub tecto. p. 74 *v. p. 1641, 84.* PS. ASCON. Verr. 2, 51 p. 236, 10 St. 'sub dio' id est sub coelo. coelum Graeci τὸν Δία dicunt, sed ita declinatur: hoc ⟨dium⟩, huius dii, huic dio, hoc dium, o dium, ab hoc dio.

sub dīō (*cf. l. 62 et p. 1658, 32*): CATO agr. 55. 95, 2. 108, 2. 112, 2 VARRO rust. 1, 11, 2. 1, 13, 2. 3, 5, 10. 3, 14, 1 [VERG. georg. 3, 435 *P v. p. 1658, 38*] PHAEDR. app. 30, 11 COLVM. 1, 6, 4. 6, 6, 2 (subsidio *SA*). 6, 13, 3. 6, 22, 2. 7, 4, 8. 12 praef. 2 foris et sub -o (*opp.* domi, sub tecto). 12, 3, 6. 12, 12, 1 PLIN. epist. 6, 16, 16 (deo *codd.*). APVL. met. 9, 32 sub -o et intecto conclusus stabulo. HEGES. 1, 32, 5. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 8, 28 'sub aetheris axe' sub -o. sub dio culmine (*cf. l. 82 et p. 1658, 52*): ACT. Arv. a. 155 (Corp. VI 2086, 13) sub -o cu⟨lmine contr⟩a orientem. **sub dīū** (*cf.* dīū, *v. Solmsen, Studien z. lat. Lautgesch. p. 113 sq.* i *brevi in locis dubiis*: AFRAN. com. 105 sub diu (divo *codd.*) *in vers. fine*, sub Iove *Ribbeck, sed v. Bücheler, Kl. Schr. 568¹; cf.* VARRO Men. 171 *ex additam. Bücheleri*): LVCR. 4, 211 sub dīū. PAVL. FEST. p. 71 *v. supra l. 61.* ACT. Arv. a. 38 (Corp. VI 2028 c 40). VITR. 4, 1, 9 (divo *v. l.*). 5, 9, 5. 5, 9, 6 sub -u hypaethrasque *ambulationes*. 6, 3, 9 (divo *v. l.*). 7, 1, 5. CELS. 1, 10, 1 (*FV*, divo *J*). PLIN. nat. 2, 240 Laciniae Iunonis ara sub -u sita. 8, 183. 11, 30. 14, 136. 15, 31. 17, 57. 264 (*opp.* sub tecto). 18, 194. 20, 134. 230. 21, 84. 27, 46 (divo *E*). 28, 127. 225. 29, 80. 30, 84. 32, 133 (divo *v. l.*). sub diu columine *vel* culmine (*cf. p. 1658, 51. 55*): PLAVT. Most. 765 sub s⟨...⟩o (-ud-, -icc-, -elli- *in lacuna fuisse possunt; cf. Leo, Archiv 10 [1898] 275. Funck ibid. 344*)

[*Schwering* †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

col⟨umi⟩ne A, sub diu col⟨umine⟩ P. ACT. Arv. a. 101 (Corp. VI 2074 I 14) sub díu culmine contra or⟨ientem⟩. sub divo et sub divo columine *v. p. 1658, 32. 51.* *Schwering †.*

diusculē *adv.* [*a* diu; *terminationem a* longiuscule *accepisse videtur. Th.*]. *i. q. aliquanto diutius*: AVG. trin. 11, 2, 4 cum -e attenderimus quaeque luminaria et deinde oculos clauserimus.

diutinē, -ō *v. p. 1644, 14.*

diutinus, -a, -um [*a* 2. diu *derivatum. idem esse atque ind.* divátanaḥ 'diurnus' *censet Joh. Schmidt, Z. f. vergl. Sprachf. 25, 59. Th.*]. *scanditur* diū- (*cf. etiam sub* diutine *p. 1644, 15*): PLAVT. Mil. 503 *cf.* PRVD. perist. 2, 397. 10, 1116. ŭ *corripitur*: TER. Phorm. 1012 TVRPIL. com. 38. *semel legitur in hexametro serae aetatis*: INSCR. christ. Rossi II p. 278, 6 v. 8. *de* -tĭnus *vide* PRISC. gramm. II 75, 26. 80. 10. DIFF. ed. Beck p. 52, 24 *v. sub* diurnus *p. 1639, 60.* GLOSS. χρόνιος. -um uberrimum, multum. diuturnum. longinquum. NOT. Tir. 21. 62 -um. 21, 66 quam -um. *legitur inde a* PLAVTO, *deest ex. gr.* SALL. VITR. COLVM. *et poetis (praeter locos supra allatos), frequentant* LIV. *et archaici* FRONTO GELL. APVL., *praeterea* MARCELL. med. (*18ies, at* diuturnus *tantum* 14, 25, *ut videtur*).

1 *de tempore i. q. diuturnus,* ***longus*** (*corrupta, ut videtur, est* GLOSS. IV 55, 45 -um [diuturnum *a*] cotidianum; *sed cf. etiam s.* dius *p. 1642, 29*): **a** *de rebus* (*cf.* NON. p. 100 diis: -is ac iugibus. *v. p. 1642, 29*): PLAVT. Mil. 503 supplicium virgeum ... longum -umque, a mane ad vesperum. TER. Phorm. 1012 itiones crebrae et mansiones -ae Lemni. CATO agr. 157, 13 qui sic purgatus erit, -a valetudine utetur (FRONTO p. 137, 11 N. *coniunct.* gravi). CIC. epist. 11, 8, 2 desiderio libertatis odioque -ae servitutis (CASS. Cic. epist. 12, 13, 2 PLIN. paneg. 66, 5). CAES. Gall. 5, 52, 6 neque hostibus -a laetitia (laetatio *α*) neque ipsis longior dolor relinquatur. civ. 2, 13. 3 labore (2, 14, 1 APVL. met. 6, 2. HIL. in Matth. 13, 8 *syn.* longo. VAL. CEM. hom. 19, 2). 2, 22, 1 conclusione *Massiliae* (*cf.* LIV. 30, 9, 4 obsidionis). NEP. Epam. 5, 4 qui ea *pace* -a volunt frui, bello exercitati esse debent (LIV. 6, 7, 1. 6, 33, 2 SEN. suas. 6, 24). Timoth. 2, 2 contentione. Thras. 4, 2 parva munera -a, locupletia non propria esse consuerunt. LIV. 5, 10, 9 -o dominorum desiderio. 5, 11, 5 -a militia longinquitasque belli (APVL. apol. 19). 5, 23, 12 fessa tam -o bello ... civitas (25, 1, 8. 29, 12, 8. 30, 44, 4. VAL. MAX. 1, 6, 3 *coniunct.* acri. 3, 3, 1 *coni.* gravi. CVRT. 4, 14, 11). LIV. 6, 42, 12 ira. 7, 27, 6 odio. 24, 18, 1 -is morbis aegra corpora (39, 49, 3. 39, 56, 2 SEN. epist. 72, 6 *coniunct.* gravi. 83, 26 PLIN. epist. 6, 24, 3 GELL. 13, 2, 2 RVFIN. hist. 1, 13, 2. *cf.* VAL. MAX. 2, 4, 5 vi morbi. SEN. epist. 95, 22 aegrotationem). 25, 7, 11 otium, quo tum -o senescere videbatur (28, 24, 6 FRONTO p. 128, 13 N.). 28, 3, 1 -i magis quam magni esse operis. 30, 20, 9 -a possessione Italiae (IVLIAN. dig. 41, 2, 36. 41, 4, 7 SCAEV. dig. 41, 4, 13 PAVL. dig. 41, 3, 13, 2. MARCIAN. dig. 41, 2, 43, 1 *syn.* longam. 44, 3, 9 MOD. dig. 41, 3, 18 INST. Iust. 2, 6, 12). 35, 40, 7 -us (diutius *codd. plerique*) alter *terror*, sed segnior. 39, 26, 7 velut ex -a siti nimis avide meram haurientes libertatem. 42, 11, 6 -a arte atque usu belli (AMM. 16, 12, 32 [diuturno *coni. Clark cursus causa*]). VAL. MAX. 1, 8, 2 finem tanti et tam -i mali (CELS. 2, 1, 9). 2, 3, 1 hanc -a usurpatione formatam consuetudinem. 4, 2, 1 -as ac vehementes inimicitias cum Fulvio Flacco ... gessit (*cf.* GELL. 12, 8, 5 simultate). 8, 7 ext. 6 peregrinatione. SEN. dial. 12, 9, 3 animus fratris mei velut ex -o carcere emissus. epist. 94, 31 pestis. 112, 1 consuetudine mala et -a (APVL. met. 4, 17). SCRIB. LARG. 79 lumborum -um dolorem (99 capitis. 206. 217. 229. MARCELL. med. 1 tit. *opp.* subitos [2 tit.]. 1, 17. 26. 28. 36. 38 *coniunct.* molestum. 1, 68 *coniunct.* veterrimos. 17, 5). 105 duritiam (MARCELL. met. 21, 14). 214 ulceris. 223 fissuras ani. *ibid.* vitia. PLIN. nat. 14, 136 quod celeriter florere coeperit *vinum* ..., non fore -um. 17, 14 nives -as sedere. 19, 160 semel sata *menta* -a aetate durat (PRVD. perist. 10, 1116 *cf. infra l. 72*). 21, 155 tussi (23, 35 MARCELL. med. 16 tit. *opp.* subitae. 16, 14. 60). TAC. ann. 14, 18 -a ... licentia et iniuria quasi iure et aequo nitebantur. FLOR. epit. 3, 6, 5 praeda. PS. QVINT. decl. 8, 8 -o squalore concreta facies. FRONTO p. 129, 4 N. hoc ... a te diu⟨ti⟩na prudentia consultum. p. 204, 5 nemini usquam oppidum neque tectum -um (diutunum *cod.*) aut limen inveteratum (*de Germanis?*). p. 220, 10 nimia et -a prosperitate. p. 234, 7 sollicitudinem. GELL. 9, 4, 4 volumina ex -o situ squalebant (APVL. apol. 69). 12, 1, 4 puerperium. 14, 5, 1 commentatione. 16, 3, 3 inanitate. 16, 11, 4 austrum ... perquam validum ac -um. APVL. met. 2, 6 voto. 2, 10 bilis amaritudinem. 4, 14 captivitate. 4, 22 coquitatione. *ibid.* fame (*cf.* 6, 32 inediae). 4, 34 fletu (*cf.* 5, 7 lacrimis). 5, 4 haec -o tempore sic agebantur (MOD. dig. 48, 19, 25 *syn.* longo). 6, 21 absentiam. 7, 4 pigritia. 7, 10 deliberatione (10, 4 PELAG. in Rom. 2 p. 655^D ILDEF. vir. ill. 10 *cf.* APVL. met. 9, 1 cogitatione). 8, 21 hora. 9, 31 plangore. 10, 3 -um rupit silentium (PANEG. 5 [8], 1, 1). 10, 20 praesentia. 11, 23 angore. apol. 4 incuria. 23 studiis (Socr. 2 p. 106). flor. 17 p. 79 torpore. 20 p. 99 equum ... -ae fortitudinis. CENS. 15, 4 -a obtigit vita (LACT. inst. 5, 18, 2). PS. SOL. add. p. 219, 24 Tyle larga et -a Pomona copiosa est. LAMPR. Diad. 1, 1 imperii. IVST. 37, 1, 4 administratione regni. PALLAD. 1, 10, 2 -o sole ... vanescunt *harenae.* SYMM. epist. 1, 39 quieti. PRVD. perist. 2, 397 vapor. MARCELL. med. 8, 22 lippitudine (30, 1). 20, 149 molestias (27, 124). MARCELL. chron. II p. 85, 453, 1 paupertatem. p. 100, 518, 17 imbrem. EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 933^B nihil in rebus humanis perseverabile -umque (diurnum *al.*, μόνιμον) consistat. ENNOD. opusc. 3, 57 p. 345, 13 supplicatione. COD. Iust. 11, 48, 23 pr. (*a. 531/4*) insidiis. PASS. Andr. brev. 4 cruciatu. GREG. M. moral. 24, 29 tentationum certamina. VIRG. gramm. epist. 2 p. 122, 12 -a diei gande. EDICT. de temp. acc. (Papyr. Berol. 628^r) I 6 ne ... probi homines ⟨c⟩onflictar⟨e⟩ntur -a mora. INSCR. christ. Rossi II p. 278, 6 v. 8 fessa -is contunde p[l]ectora pugnis. **b** *de hominibus* (*cf.* GLOSS. IV 331, 35 -um: diuturnum, qui diu aliquid operatur): TVRPIL. com. 38 quae mulier volet sibi suum amicum esse indulgentem et -um. SEN. epist. 25, 2 nec desperaveris etiam -os aegros posse sanari. CASSIOD. in psalm. 49, 20 -us fratris sui detractor.

2 *translate de loco* (*aliter p. 1643, 53*): ITIN. Eucher. p. 125, 10 *Hierusalem* -o quippe, sed molli tractu assurgit.

adv. **diutinē** *cf.* NON. p. 178 tractim, ut sensim, id est -e, longo tractu. GLOSS. II 53, 54 ἐπὶ πολύ. PLAVT. Rud. 1241 -e uti bene licet partum bene. APVL. met. 2, 15 haec Milone -e sermocinante. 2, 24 -e ... obtestata fidem. apol. 47 qui -e hostias lustrales tenerent.

adv. **diutinō** (*sc.* tempore, *cf.* diuturno). APVL. apol. 14 in omnibus manu faciundis imaginibus opera -o (*sic fortasse cod.*, diutina *vulgo*, diutine *Helm*) sumitur. RVFIN. hist. 10, 15 p. 981, 2 cum intentus *Alexander* -o pueros inspectaret.

syn. et coniuncta: acer, gravis, inveteratus, largus, longus, malus, molestus, nimius, perseverabilis, validus, vehemens, vetus(tus).
opp.: celer (ILDEF. vir. ill. 10), magnus, mollis, subitus.

diutius, diutissimē *v. p. 1565, 76. 1567, 80* (**diutior, diutissimus** *v. p. 1567, 78. 1568, 22*).

? **diuto,** -āre. GLOSS. II 54, 14 -are (diutinare *coni. Goetz*, deiutare *Bücheler*): ἀποκωλῦσαι, βραδῦναι (-νει *trad.*).

diutulē *adv.* [*a* 2. diu *deminutive; cf.* diutius. *Th.*]. GELL. 5, 10, 7 cum -e auditor assectatorque Protagorae fuisset. 11, 16, 6 cum -e tacitus in cogitando fuissem (*cf.* APVL. flor. 2 p. 6 tacentem [MACR. sat. 7, 11, 3]). APVL. flor. 16 p. 67 -e obrigui. 18 p. 88. 21 p. 101 *bis.* MACR. sat. 7, 12, 11. 7, 13, 18 pallium ... -e lavi. 7, 16, 15. 21. MARCELL. med. 22, 15 *epaticus* in eo latere -e iacebit. MART. CAP. 8, 803. 810 alterna -e obiurgatione rixatis.

diuturnē *v.* diuturnus *p. 1647, 6.*

***diuturnitās,** -ātis *f. a* diuturnus. *plur.*: ARNOB. nat. 6, 16 AVG. civ. 15, 9 p. 76, 1 D. *legitur inde a* CIC. *et* VARR., *deest poetis praeter* PVBLIL. N 46. **1** *de rebus*: **a** *corporeis fere i. q. firmitas, soliditas, perduratio*: VITR. 2, 9, 4 siccescendo recipiunt in se -em *arbusta.* 2, 9, 10 *alnus* permanet ad -em (2, 9, 12 aeternam). 2, 9, 17. 2, 10, 1 habere -em. COLVM. 3, 2, 3 stirpis. PLIN. nat. 13, 19 *odorum.* 18, 304 *frumenti* (18, 305 *cf.* AMM. 23, 6, 38). ARNOB. nat. 6, 16 signorum. AMBR. hex. 2, 3, 10 substantiae. MACR. somn. 2, 10, 4 rerum. **b** *incorporeis i. q. longinquitas, longum tempus* (*cf.* GLOSS. αἰωνιότης. DON. Ter. Hec. 302 'olim' ad -em rettulit): **α** *absol. vel ita, ut gen. facile suppleatur*: CIC. Verr. 1, 54 cum accusatio nostra in oblivionem -is adducta sit. leg. agr. 3, 8 si isti agri ... aliquam spem -is (*sc. possessionis*) attingunt (rep. 2, 5). Marcell. 12 quantum operibus tuis -s detrahet. leg. 2, 24 animi labes ... -e evanescere ... *non* potest (*cf. de hoc ablat.*: Cato 38 *opp.* subito. nat. deor. 2, 5 VARRO rust. 3, 14, 5. HIRT. Gall. 8, 12, 1 *coniunct.* consuetudine. BELL. Alex. 33, 2. 53, 5 TAC. ann. 12, 29). leg. 3, 18 turpitudo manet -e sublata. fin. 2, 88. 3, 47 *opp.* brevitate. 3, 61 Tusc. 2, 45 *coniunct.* magnitudinis. 3, 74 *doloris* (*opp.* cogitatio ... diuturna). nat. deor. 2, 28 div. 1, 128 off. 2, 23. epist. 5, 16, 5 -s, quae maximos luctus vetustate tollit. PVBLIL. N 46 nihil non aut lenit aut domat -s. SEN. dial. 9, 1, 3. APVL. Plat. 2, 13 *amoris* (*opp.* constantia). TERT. apol. 32 Romanae -i favemus. AVR. VICT. Caes. 34, 3. AMM. 25, 4, 15 debita multa -e congesta. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 98 AVG. civ. 12, 18 p. 540, 4 D. tam longae sine initio -is (PS. AVG. serm. 117, 5). 18, 21 p. 283, 6 Assyrium *regnum* finem tantae -is accepit. ZACCH. 2, 16. 3, 8. MEROB. pros. 1 B 13 *opp.* brevitas. *nota tropice:* ENNOD. dict. 17, 4 p. 474, 19 iam -is morsibus in rugas ... forma vergebat. *i. q. tamdiu*: GREG. TVR. Iul. 17 quid tu ... in tanta -e (diurnitate *v. l.*) deprimeris? **β** *acced. gen.*: CIC. Manil. 26 imperii (Mur. 75 LIV. 23, 32, 9. AVG. civ. 4, 3 p. 148, 32 D. *coniunct.* latitudinem. 4, 9 tit. *coni.* amplitudo. *cf.* 4, 21 p. 170, 17 regni). Mur. 33 obsessionis (OROS. hist. 1, 17, 3. *cf.* CAES. civ. 3, 9, 6 oppugnationis). rep. 2, 27 rei publicae. fin. 1, 40 *doloris* (*opp.* magnitudinem). 2, 87 temporis (ac. 2, 119 nat. deor. 5 DIVI FR. Marcian. dig. 23, 2, 57^a LACT. inst. 7, 20, 9. AVG. civ. 21, 4 p. 491, 24 D. *coniunct.* vetustate. EVSTATH. Bas. hex. 6, 5 p. 926^B ALC. AVIT. epist. 60 p. 81, 17 ISID. nat. 47, 4). de orat. 1, 14 pacis (CAES. civ. 1, 85, 7 AMM. 29, 6, 11). 1, 129 memoriae. Att. 7, 22, 1 victoriae et dominationis. ad Brut. 1, 18, 6 belli (CAES. Gall. 1, 40, 8 SALL. Iug. 64, 6 NEP. Timol. 3, 1 LIV. 26, 26, 10. 31, 6, 3 *coniunct.* gravitate). CAES. Gall. 3, 4, 3 pugnae. civ. 2, 36, 1 otii. SALL. hist. frg. 3, 87 reliqua cadaverum ad -em usus sallerent (AMM. 17, 8, 2. 20, 5, 5). NEP. Ham. 2, 1 externi mali. LIV. 4, 24, 3 honoris (*opp.* magnitudine). SCRIB. LARG. 107 vitiorum (*coniunct.* difficultatem). TAC. hist. 4, 48 officii. PLIN. epist. 1, 19, 3 amicitiae nostrae. CYPR. epist. 37, 2 gloriae. 39, 2 famis. COD. Iust. 7, 33, 7 (*a. 293*) possessionis. EVTR. 1, 9 potestatis. AVG. civ. 15, 9 p. 76, 1 D. humanarum vitarum (SIDON. epist. 2, 13, 4). 21, 20 poenarum (*opp.* aeternitatem). in Iob p. 532, 3 tenebrarum. OROS. hist. 5, 19, 20 caedis.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SACR. Leon. p. 365 deprecationis. ENNOD. opusc. 4, 2 p. 383, 16 eloquentiae. CASSIOD. var. 2, 32, 2 licentiae.

2 *de hominibus*: **a** *sine gen.*: PLIN. epist. 5, 8, 2 me ... nihil aeque ac -is amor . . . sollicitat. CALL. dig. 50, 16, 220, 3 ut ex prole *liberorum* ... -is nobis memoriam ... relinquamus. AVG. serm. ed. Mai 1, 3 *opp.* aeternitatem. **b** *cum gen.*: VAL. MAX. 8, 13 ext. 1 quorum *regum* -s populo Romano fuit utilissima. SEN. dial. 6, 10, 3 *nostrorum* (*opp.* perpetuitate). COD. Iust. 12, 40, 5, 2 (*a. 413*) ne -s commanentium *in hospitio* ... praedium vexet. ALC. AVIT. hom. 26 p. 146, 33 hominum (*opp.* brevitate).

syn. et coniuncta: amplitudo, consuetudo, difficultas, gravitas, latitudo, magnitudo, vetustas. *opp.*: aeternitas, brevitas, magnitudo, perpetuitas. constantia.

diuturnō *v. p. 1647, 15.*

***diuturnus**, -a, -um *adi.* [*cf. c.* 2. diu, diutius, *necnon c.* diurnus, diurnare; *de u correpta v. Skutsch, Berl. Philol. Wochenschrift [1895] 1335. Th.*]. *compar. legitur inde a* CIC. (Phil. 10, 20 top. 69 epist. 6, 13, 3. 7, 5, 1), VARRONE (rust. 1, 8, 4. 2, 7, 11), CAES. (Gall. 1, 14, 5) *passim*; magis -us: OV. trist. 3, 3, 78 (*metri causa*; -ior fast. 6, 219), COLVM. 9, 1, 3; *superl.*: AVG. civ. 21, 23 p. 528, 6 D. *cf.* maxime -us: CIC. Tusc. 1, 108. *in codd. saepius confunditur cum* diurnus. *de differentia vocum* diutinus, diuturnus, diurnus *v. s.* diurnus *p. 1639, 60. vox inde a* CIC. VARRONE CAES. *lecta vitatur a poetis cultioribus prosodiae vulgaris causa, ut videtur; v. Jachmann, stud. prosodiaca p. 31, ubi addas*: MANIL. 3, 125 -i. GERM. frg. 4, 55 -a. *cf. etiam s.* diutinus *p. 1643, 18.* GLOSS. διηνεκής. χρόνιος. -um αἰώνιον. πολυχρόνιον. diutinum, quod habet temporis longinquitatem. multi temporis. abundantissimum. NOT. Tir. 69, 99 aeternum, -um, perpetuum. *v. etiam Onomast.*

1 *de rebus*: **a** *i. q. firmus, solidus, perdurans (fere de corporeis)*: CIC. de orat. 1, 113 animi atque ingeni ... motus ... ad memoriam firmi atque -i *sint*. 2, 88 non ... potest in eo sucus esse -us, quod nimis celeriter est maturitatem assecutum. leg. 1, 1 nullius ... agricolae cultu stirps tam -a quam poetae versu seminari potest. Tusc. 1, 108 ut quam maxime permaneant -a corpora *mortuorum condiendo*. VARRO rust. 1, 8, 4 palus e pertica, meliore dura, quo -ior. OV. Ib. 334 moenia *Troiae* ... non -a (indiuturna *Turon.*). FABIAN. frg. Diom. gramm. I 375, 23 caro sallita -ior. COLVM. 9, 1, 3 quidquid ... sub iniuria pluviarum magis -um est. 11, 3, 3 quia *viva saepes* ... -ior immensis temporibus permaneret. PLIN. nat. 7, 188 -iora (*sc. homine*) in vita multa reperiantur. 16, 196 spissiores *arbores* ex apricis *partibus* ac -ae. 16, 218 quaedam ... *ligna arborum* in aliis -iora sunt usibus quam alia. 19, 115 ita -iora fient *alium cepaque*. 19, 121 radix -a et fruticosa. 21, 100 *flos* (*cf.* AMM. 14, 6, 11 *in similitud.*). GARG. MART. pom. 1, 1 cydonea in sc<r>obe servata -a. AVG. civ. 15, 9 p. 75, 25 D. -a sunt *ossa hominum*. BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 1 p. 242, 15. ORIBAS. syn. 5, 46 (*inter signa frigidi cerebri*): capilli recti et rubei et -i (μόνιμοι, *i. qui non decidunt*). **b** *ad tempus potissimum spectans i. q. longus, longinquus, diu permanens (fere de incorporeis. cf.* PORPH. Hor. epist. 2, 2, 98 lento duello: bello -o. *add. abl. limit. p. 1646, 31)*: CIC. inv. 2, 164 patientia est ... rerum arduarum ... voluntaria ac -a perpessio. div. in Caec. 2 iucundam -amque memoriam quaesturae (Phil. 9, 4). Verr. 1, 5 cum infamia non recenti, sed vetere ac -a flagraret (1, 43 gravi). 4, 47 bellum acerbum -umque (Font. 12 Manil. 35. Sest. 58 *coniunct.* grave. epist. 6, 4, 1. SALL. Iug. 79, 3 magno. AVR. VICT. Caes. 32, 5 *coniunct.* anceps. PARIS 3, 3, 1 [diutino VAL. MAX.]. AMM. 30, 8, 5 AVG. civ. 5, 22 p. 234, 34 D. [*cf. antea* bellum paulo diutius trahi]. OROS. hist. 6, 11, 18. *cf.* AMM. 23, 5, 20 Marte). Verr. 5, 122 -am pacem fidelitatemque populi Syracusani (Manil. 44 prov. 5 rep. 5, 3 LIV. 4, 45, 4. 8, 21, 4. 26, 21, 7 COLVM. 1 pr. 19). 6, 75 lucis usuram. Caecin. 12 *honorem* (*opp.* mature). Cluent. 35 nuptiae (*cf.* LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 28 matrimonia. BACHIAR. repar. laps. 20 coniugia). 66 obscuritate (*cf.* Sest. 20 tenebris. AMM. 29, 5, 53 latebris). Manil. 59 minus certa . . . hominum ac minus -a vita (Tusc. 3, 69 VAL. MAX. 8, 13 pr. CVRT. 8, 5, 16. 9, 6, 19 PORPH. Hor. epist. 2, 1, 144 CHIRON 2. 759 AVG. civ. 4, 5 p. 151, 22 D.). leg. agr. 2, 3 -o labore ... esse factos *consules* (*postea* multis annis. *cf.* Att. 9, 10, 3 CAES. civ. 2, 15, 4 LIV. 5, 26, 10 AMM. 16, 4, 4 *al. cf.* 20, 8, 7 sudoris). leg. agr. 2, 3 -is precibus efflagitatus. Sull. 76 magnis et -is ... rei publicae morbis (Phil. 8, 5 *coniunct.* gravi. nat. deor. 3, 84 misero. LIV. 26, 26, 4 SVET. Cal. 1, 2 *cf.* Aug. 28, 1 valetudinis [Galba 3, 1]. FIRM. math. 6, 31, 86 aegritudinem [*syn.* longam]. AVG. civ. 22, 8 p. 578, 5 D. languore). dom. 3 impunitate (Sest. 82 CAES. Gall. 1, 14, 5 PANEG. 5 [8], 12, 2). 12 caritatem. Sest. 22 obstructio. 103 possessionibus (*i. diu habitis.* CVRT. 8, 8, 11). 118 servitute (Phil. 10, 20 or. frg. A VII 30 ad Q. fr. 1, 1, 16 AVG. civ. 5, 22 p. 234, 7 D. *coniunct.* devotissimam). Vatin. 6 odium (*postea* inveteratum). Cael. 80 laborum ... fructus uberes -osque capietis (leg. 3, 25 CVRT. 8, 5, 15 *opp.* praecoquem. 9, 6, 18 *opp.* perpetuum). har. resp. 7 expectatione. 46 dissensionibus. Mil. 77 laetitiam (NEP. Alc. 7, 1 *cf.* LIV. 4, 32, 6 gaudium [5, 28, 8. 39, 50, 9]). Marcell. 1 silenti (COD. Iust. 4, 52, 1. 5, 74, 3 pr. [*a. 529*] PANEG. 5 [8], 1, 1). Phil. 8, 10 promissa. de orat. 1, 125 aut aeterna in eo aut certe -a valet opinio tarditatis. 1, 205 desiderii. 3, 100 delectatione. Brut. 12 perturbatione totius valetudinis. top. 69 bona (*opp.* brevioribus. SEN. dial. 6, 12, 4 *coniunct.* magna). rep. 1, 26 quid . . . praeclarum putet in rebus humanis . . . aut -um, qui cognoverit, quid sit -um? (*cf.* Cato 69 mihi ne -um quidem quicquam videtur, in quo est aliquid extremum. SEN. dial. 12, 1, 1 nihil perpetuum, pauca -a sunt). rep. 1, 41 omnis res publica . . . consilio quodam regenda est, ut -a sit (2, 5. 3, 7. *cf.* 2, 62 *statum.* LIV. 6, 9, 3 rem Antiatem. TAC. ann. 4, 33 rei p. forma). 6, 23 gloriam (*opp.* aeternam). fin. 1, 68 (*ex Epicuro*) malum (*opp.* sempiternum. OV. trist. 4, 6, 50). 3, 15 quae *nomina* nunc consuetudo -a trivit (EPIST. imp. Sev. et Car. ad Tyr. [Corp. III 781] 5 VLP. dig. 1, 3, 33 AMM. 19, 8, 9). ac. 2, 2 quaesturae -um tempus (COLVM. 11, 2, 90 AVG. civ. 5, 22 p. 234, 12 D. 16, 10 p. 140, 6. 21, 23 p. 529, 17 SORAN. p. 71, 3 CASS. FEL. pr. p. 1. 52 p. 136, 5. 82 p. 193, 13. CAEL. AVR. chron. 3, 72 [diurno *cod.*]. CASSIOD. var. 3, 47, 3). Tusc. 2, 44 (*ex Epicuro*) dolor (AVG. civ. 21, 11 p. 512, 26 D. 22, 8 p. 567, 26 *coniunct.* acerbos). 3, 31 praemeditatione. 3, 53 cogitatio (3, 74 *bis*). 4, 81 lippitudo (*opp.* repentinus oculorum tumor). Cato 26 -am sitim explere. nat. deor. 2, 166 quas *res* -us usus ... notavit (Lael. 85. MANIL. 3, 125 *divitiarum.* VLP. dig. 8, 5, 10 pr. AMM. 16, 12, 43. 19, 9, 8 *al.*). div. 1, 2 observatione (1, 109 *et saepius. nota* 2, 28 *syn.* longinquo tempore. 2, 124 *coniunct.* constans). 1, 39 fortuna (epist. 6, 5, 2. *cf.* LIV. 25, 25, 9 felicitate). off. 1, 113 errore *Vlixis* (AMM. 27, 4, 13). 2, 25 *vis.* Att. 7, 1, 6 simulatio. 10, 14, 1 miseria. epist. 1, 7, 7 vetere illa nostra -aque sententia. 2, 16, 1 desperatione. 6, 13, 3 molestiis. 7, 5, 1 commoratio. *al.* CAES. Cic. Att. 9, 7ᶜ, 1 -a (*i. diu efficaci*) victoria uti. HIRT. Cic. Att. 15, 6, 3 haec . . ., quae fluunt, per se -a non sunt. SALL. Catil. 31, 1 quies (LIV. 3, 25, 5 CARM. epigr. 1808, 7). OV. fast. 6, 352 obsidio (LIV. 25, 13, 1. 34, 33, 10. FRONTIN. strat. 3, 15, 6 *syn.* longa. *cf.* PANEG. 7 [6], 19, 3 obsessio). trist. 3, 3, 78 monimenta. LIV. 1, 46, 5 regnum (SEN. clem. 2, 1, 4. AVG. civ. 4, 7 p. 153, 22 D. locis amplum temporibusque -um. *cf.* LIV. 4, 24, 4 imperia [4, 24, 6 TAC. ann. 2, 3 IVST. 22, 5, 4 AVG. civ. 5 pr. p. 190, 11 *al.*]). 2, 42, 1 ira. 3, 33, 1 mutatio. 4, 7, 6 iniuria. 8, 4, 5 patientia. 28, 42, 19 -a ac gravi militia. 29, 24, 6 morae (AMM. 20, 9, 1. 21, 12, 14. 25, 6, 11). 39, 26, 13 gratiam. 39, 51, 9 cura (*cf.* AMM. 15, 5, 2 incuria). *al.* VITR. 7, 2, 1 maceratione *calcis.* GERM. frg. 4, 55 nubila. VAL. MAX. 1, 7 ext. 3 (*in similitud.*) sepulcrum. 4, 1 ext. 8 potestatem (LAMPR. Alex. 20, 3. *cf.* CVRT. 10, 1, 6 potentiam [AVG. civ. 18, 42 p. 320, 16 D.]). 7, 3 ext. 3 sapientia *Biantis.* CELS. 5, 26, 28ᴮ ulcus (AMM. 27, 7, 4 [*in similitud. de ira*]). SEN. nat. 3, 15, 3 humorem (*opp.* brevis. *cf.* SOL. 32, 14). 5, 12, 3 venti . . . maiores -ioresque (PLIN. nat. 2, 129). 7, 9, 1 cometis. 7, 23, 3. epist. 91, 14 (diurna *codd.*). CVRT. 4, 14, 19. TAC. hist. 3, 41 vincla. ann. 5, 10 rumore (*opp.* acri). 6, 37 initia conatus secunda neque -a. PLIN. epist. 3, 10, 6 effigiem (*de libello*). SVET. Iul. 68, 1 spatio. AVR. Fronto p. 9, 16 N. p. 71, 12 incommoda. APVL. met. 1, 6 maerore. 1, 7 peregrinationis. 1, 11 fatigatione. PANEG. 5 (8), 18, 7 sceleri (10 [4], 7, 4). 8 (5), 9, 6 ardore. 11 (3), 24, 2 regum ... caritates. FIRM. math. 6, 29, 20 viduitatis (*syn.* longae). 6, 31, 35 scabies. PALLAD. 1, 17, 2 -am et solidam siccitatem. AMM. 22, 15, 28 *pyramidum* -as surgendi difficultates. 26, 6, 12 aerumnis. 26, 10, 9 *navem* -a carie fatiscentem (31, 2, 5). 28, 1, 55 squalore. 31, 7, 3 fames (AVG. civ. 1, 10 p. 20, 20 D.). *al.* ORIGO Const. 5, 17 chron. I p. 9, 8 proelium (*coni.* dubium. HIER. epist. 60, 10, 9 meditatione (*coni.* assidua). 64, 22, 2. VVLG. sap. 4, 8 senectus (πολυχρόνιον, *cf.* 2, 10 multi temporis). COD. Iust. 7, 38, 31 (*a. 396*) incubatio. AVG. civ. 11, 12 p. 479, 2 D. beatitudo (*opp.* aeterna). 15, 20 p. 100, 10 aetas. 18, 15 p. 275, 3 expositione (*cf.* bapt. 5, 26, 37 p. 292, 21 inquisitionibus). 21, 17 p. 521, 16 supplicia. c. Pelag. 8, 13 p. 433, 14 magno -oque conflictu (gest. Pelag. 12, 27 p. 80, 18). *al.* PASS. Petr. 4 gemitibus. SVLP. SEV. epist. 1, 13 incendio. CASS. FEL. 49 p. 128 *passio*, quae appellatur chronites (*opp.* acuta. 72 p. 174, 19. *cf.* CAEL. AVR. chron. 3, 73 tardis). EVSTATH. Bas. hex. 5, 4 vitia. SIDON. epist. 3, 12, 1 imbrium fluxu. BOETH. categ. 3 p. 240ᴰ. BENED. reg. 1 probatione (*opp.* novicio). **c** *i. q. vetus* (*cf. infra l. 84*): AMM. 22, 16, 15 Bruchion, . . . -um praestantium hominum domicilium. GREG. TVR. Mart. 3, 42 in lectulum se -o oppletum stramine collocat.

2 *de hominibus* (*cf. in similitud.*: CIC. Phil. 2, 90 timor . . ., non -us magister officii): *fere i. q. longaevus* (*add. abl. comp.*: *l. 72. 74. p. 1647, 2*): CIC. rep. 2, 23 *ut* nec sine rege civitas nec -o rege esset uno. Phil. 2, 113 non potes, mihi crede, esse -us. OV. met. 3, 472 vellem -ior esset. fast. 5, 488 quae nupsit, non -a fuit. 6, 219 sit . . . nostris -ior annis. trist. 5, 5, 24. EPICED. Drusi 104. 413 perque annos -us eas fratrisque tuosque. VAL. MAX. 8, 7 ext. 5 Carneades laboriosus et -us sapientiae miles. 8, 13, 4 toto ordine amplissimo -ior. CVRT. 9, 6, 8 hoc Macedoniae columen ac sidus (*sc. Alexandrum*) -um fore. PLIN. nat. 7, 188 (*v. p. 1645, 40*). PANEG. 7 (6), 2, 2 utinam -ior recreator hominum quam maturior deorum comes *Claudius*! CAPITOL. Maximin. 30, 2 AVR. VICT. Caes. 26, 4. PROB. Verg. georg. 1, 11 -as esse *dryades*. *adde de bestiis*: VARRO rust. 2, 7, 11 alternis qui admittant, -iores equas . . . fieri dicunt. COLVM. 8, 16, 10 ne si capti quidem perferantur *pisces* in nostra vivaria, -i queant possideri. CHIRON 612 *v. s.* diurnus *p. 1641, 33.* **latiore sensu*: CVRT. 10, 9, 6 eiusdem domus utinam perpetua, certe -a posteritas. SVET. Aug. 32, 2 -orum reorum. *i. q. vetus*: AMM. 15, 5, 8 inimi-

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cus bonorum omnium -us et gravis. 16, 2, 2 velut dux -us viribus eminens et consiliis. 23, 1, 6 e sacerdotum consortio quidam ceteris -ior. *neutr. plur. pro subst.* **diuturna,** -ōrum. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 3, 2 ut abolefaciat inveterata atque -a (*i. per longum tempus consueta*). HIPPOCR. progn. 11 mali odoris ... et diversa -iora (χρονιώτερα, *de secessu*). *adv.* **diuturnē** *c. compar. et superl.* CIC. epist. 6, 10, 5 spondeo tibi istam acerbitatem et iniuriam non -e (diuturnam *palimps. Taur.*) fore. FRONTO p. 261, 5 N. ⟨di⟩uturnius. FVLG. Virg. cont. p. 106, 11 Iuturna ... in modum perniciei ponitur, quod -e permaneat (*cf.* p. 107, 1). AVG. mor. Manich. 2, 16, 43 quanto -ius reponuntur *fruges*. SIDON. epist. 2, 14, 1 -ius te moraturum. 8, 3, 1 rem ... -ius elaboratam. 9, 9, 9 quo -ius expectatione penderes. VEN. FORT. carm. 3, 4, 8 si -ius (diurnius *pars codd.*) fuissemus incomminus. BOETH. categ. 3 p. 242[D] habitus esse qualitates difficile mobiles et -issime permanentes. *adi.* **diuturnō** (*sc. tempore*). CHIRON 755 isti ... naturaliter -o in vita morantur. FVLG. serm. ant. 37 desiduo dicitur -o.

syn. et coniuncta: acerbus, amplus, anceps, assiduus, certus, constans, devotus, dubius, firmus, gravis, inveteratus, iucundus, latus, longus, magnus, miser, permanens, solidus, uber, vetus. *opp.*: acer, acutus, aeternus, brevis, maturus, novicius, perpetuus, praecox, recens, repentinus, sempiternus. *Hofmann.*

?**dīvulātio** (*aliis locis*: debulatio. dibalatio. bibolatio) designatio. desinuatio GLOSS. (divulgatio *vel* depalatio *i.* dipalatio? *Nettleship*. debolatio *Bücheler, coll. Archiv 1 [1884] 289* [bolarium, *v. vol. II p. 2066, 9 sqq.*]). *cf.* GLOSS. devolato designato.

dīvulgātio, -ōnis *f. a* divulgare. *i. q. actus in publicum proferendi, promulgatio, praecipue dictorum* (GLOSS. II 54, 4 δημοθηνία [δημοθοινία *margo cod. Voss.*; δημοθρυλία *Heraeus*]): TERT. test. anim. 5 ante litteraturam et -em eius. CHALC. comm. 165 ex -e famae. 167. CASSIAN. conl. 17, 29 super -e eius (*sc. sermonis*). *technice*: NOVELL. Anth. 1, 5 (*a. 468*) sanctionem ad omnium notitiam pervenire edictorum -e. *interpretationis incertae*: GLOSS. II 54, 4 -o ἐξαγωγή.

dīvulgātor disseminator GLOSS. IV 333, 24. *a* divulgare.

dīvulgo, -āvī, -ātum, -āre [*a* dis- *et* vulgare. *Th.*]. GLOSS. διαθρυλῶ. διαφημίζω. -at puplicat. notum facit. devulgo δημοσιεύω. περιθρυλῶ. devulgat publicat. quod supra (*praecedit* delabitur defluit. *fortasse pertinet ad* CIC. p. red. in sen. 11 *v. p. 1648, 66*). *cf. etiam* dido *p. 1015, 60 sqq.* *scriptura* -volg- *invenitur in libris orationum* CIC. (*alias semper* -vulg-, *apud* LVCR. SALL. SVET. gramm. 2 (*V*, -valg- *al.*). *scriptura* dev- (*v. l. 71. p. 1648, 20*) *extat* GLOSS. (*v. l. 37 sq.*) LIB. pontif. p. 38, 8 CONC. Massil. a. 533 p. 60, 16. [*dub.*: MART. CAP. 5, 556 quaestiones ... quae in executione sint -andae (dev- *β al.*, evulgandae *Halm*).] *legitur inde a* CIC. orat. epist. LVCR. CAES., *deest poetis, praeterquam quod singulis locis habent* LVCR. SIL. NOT. Tir. 42, 91 -at.

A ***res:*** **1** *i. q. palam, notum facere, in publicum proferre* (*pro subi. sunt res l. 69. p. 1648, 26. 27. 41. 51*): **a** *scripta, libros* (*sc. edendo*): CIC. Sull. 44 indicio lecto, descripto, -ato (*cf.* 42 dividi passim et pervolgari). orat. 112 hunc librum etiam si minus nostra commendatione, tuo tamen nomine -ari necesse est (Att. 12, 40, 1. 12, 44, 1. 12, 47, 3. 13, 21, 4. HIER. epist. 48, 2, 1 *cf.* 48, 2, 2 in vulgus ... disseminant). SVET. Cal. 8, 1 versiculi. 24, 3 chirographa. IVL. HON. cosmogr. A 51 (*subscriptio*) *compendia* protulit -vit et publicae scientiae obtulit. SVLP. SEV. epist. 3, 1 universa -as. SVBSCR. Sedul. cod. Taurin. (Sedul. ed. Huemer p. VII) opus recollectum ... -atum est a Turcio Rufio Asterio. *in iure decreta, edicta sim.*: VVLG. Esth. 1, 20 hoc in omne ... -etur imperium (ἀκουσθήτω. *cf.* 1, 19 egrediatur). 1, 22. COD. Theod. 9, 42, 14 (*a. 396*) hoc edictis propositis per omnes provincias praecipimus -ari. NOVELL. Theod. 2, 3 (*a. 447*) *leges* (*ibid.* promulgavit). COD. Iust. 12, 33 (34), 6, 1 (*a. 529*) *sanctionem*. **b** *rem dicendo in publicum proferre, propalare, passim enarrare, praedicare* (*additur abl. instr. l. 66. p. 1648, 2. 15, loci l. 83, dat. p. 1648, 10. 19. 20.* de *p. 1648, 3. 16. 23. saepius accedit* per, in *c. abl. l. 73. 79 al.* in *c. acc. p. 1648, 13 al.* ad *l. 80*, apud *p. 1648, 11.* super *p. 1648, 12*): CIC. Font. 20 inimici hanc rem sermonibus -are (-ari *Pluygers*) voluerunt. Phil. 2, 7 seria ... -anda. ad Brut. 2, 6, 2 neque supprimenda res erat, ... neque ... non -andam potius quam occultandam putaremus. BELL. Alex. 22, 2 -ata Caesaris hortatio. SVET. Otho 3, 2 ne poena acrior mimum omnem -ret, qui tamen ... enotuit. APVL. apol. 86 ne maritale secretum -rent (VLP. dig. 16, 3, 1, 38. PORPH. Hor. epod. 17, 56 *sq.* -verit [*W*, dev- *al. libri*]. *cf.* HOR. *ibid.* Cocytia vulgata). TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 442, 24 (*obi. suppl.*). VVLG. III reg. 13, 25 -verunt in civitate (*obi. omisso*). II Esdr. 8, 15 ut praedicent et -ent vocem. PETR. CHRYS. serm. 48 p. 333[C] carnalium parentum *Christi* nomina commonet et -at. ORIG. in Matth. 17, 11 (*cf. gr.* εἰρηκέναι). PALLAD. hist. mon. I pr. p. 247 l. 17 proprios -at labores. *pass. pro refl. i. q. passim enotescere, percrebescere*: CIC. Phil. 2, 25 cuius ... nomen est occultatum? ... cuius non statim -atum? (VVLG. I par. 14, 17 in universis [ἐγένετο ... ἐν πάσῃ τῇ γῇ]. II par. 26, 8 usque ad introitum Aegypti. Sirach 47, 17 ad insulas [ἀφίκετο]. MACR. sat. 3, 9, 5 *opp.* ignoratum est). CAES. civ. 1, 20, 1 -ato Domitii consilio. SALL. Iug. 13, 1 fama per omnem Africam brevi -atur (IVST. 22, 6, 10 tota Africa. DICT. 1, 3 per ... insulam. VVLG. II Macc. 4, 39 [διαδοθείσης]. Luc. 4, 37 [ἐξεπορεύετο]. ACT. Petr. 3). TAC. ann. 4, 52 Afer ... -ato ingenio (*i. cum ingenium eius in publicum cognitum esset*). 12, 49 turpi fama -atum *est*. SVET. Vesp. 6, 3 -ato facto. Dom. 17 de insidiarum ... genere haec fere -ata sunt. ITALA gen. 45, 16 (Aug. loc. hept. 1, 189 p. 536, 9) -ata (διεβοήθη, provulg- Lugd., VVLG. vulgatum) est vox in domo. exod. 2, 14 (Aug. loc. hept. 2, 6 p. 542, 4) si sic -atum est (ἐμφανὲς γέγονε, VVLG. palam factum est) verbum hoc. IVL. VAL. 2, 31 facinus. LACT. inst. 5, 22, 22 multa, quae ad religionem pertinent, -ata ac per rumorem vicissim aucupata discuntur. IVST. 12, 5, 5 opinio ... in Macedonia (42, 2, 11). HIER. monogr. p. 108 ut ... dies iudicii ... non -retur humanae notitiae. VVLG. Matth. 28, 15 -atum est (διεφημίσθη) ... apud Iudaeos. Luc. 1, 65 super omnia montana (διελαλεῖτο). act. 4, 17 ne amplius -etur (διανεμηθῇ) in populum. Rom. 16, 19. RVFIN. hist. 11, 25 quibus -atis et proditis. SVLP. SEV. chron. 1, 25, 6. MART. CAP. 6, 658 exiguitas insularum denique navigantibus caprae similitudine -atur (*locus depravatus ex Solino*). CONC. Massil. a. 533 p. 60, 16 quae de fratre nostro ... fuerant -ata. *quasi detersa notione in publicum proferendi i. q. singulorum animadversioni offerre*: LIB. pontif. p. 38, 8 quod tamen usque ad notitiam sibi -retur. PASS. coron. 8 ut -retur Diocletiano (dev- *al.*). *seq. acc. c. inf.* (*cf. infra l. 39*): CIC. epist. 6, 12, 3 neque ... -andum de te iam esse perfectum. SVET. Claud. 39, 2. IVST. 15, 1, 3 -at se Olympiadis mortem ... ulcisci velle. PS. AVR. VICT. epit. 48, 3 de hoc etiam oraculo in Asia -atum est eum Valenti successurum. RVFIN. hist. 2, 10, 8 (διῇξε λόγος). COD. Theod. 5, 1, 9 (*a. 428*) FLAVIAN. Leo M. epist. 26, 3. SIDON. epist. 6, 4, 2 quem nunc Tricassibus degere fama -at. *seq. enuntiatum indir.*: SALL. Iug. 30, 1 res ..., quoque modo actae forent, fama -vit. PORPH. Hor. sat. 1, 7, 2 *sq.* **c** *i. q. docendo notum facere*: PLIN. nat. 17, 50 *fimi usum* Augeas ... excogitasse traditur, -asse vero Hercules in Italia. **d** *i. q. palam ostendere* (*acced. abl. instr. l. 34*; in *c. acc. l. 36*): NOVELL. Theod. 22, 1, 3 = COD. Iust. 10, 35 (34), 2, 2 (*a. 443*) immobiles ... res, quae nec latere facile possunt nec quicquam, si -entur, officiunt (*opp.* in medium proferri -arique). AMBR. exc. Sat. 1, 37 *amor* interiore potius foveretur affectu quam forensi blanditiā -retur (*accedit sensus profanandi. similiter*: PETR. CHRYS. serm. 61 p. 371[A] ne sacramentum fidei -etur in publicum, ne ad infidelem fidei derivetur arcanum. GREG. M. moral. 15, 19 p. 1091[A] intentionem cordis in exterioribus favoribus -at *hypocrita*). ENNOD. epist. 5, 19, 2 p. 141, 11 melioratum te scriptionis assiduitate -a (*i. proba*).

2 *singularia*: COD. Iust. 12, 19, 13 pr. (*imp. Iustino*) posterioris licentiam temporis ... disturbasse rei merita ac in multitudinem -asse (*i. extendisse*). GREG. M. dial. 2, 3 p. 138[A] *Benedictus* extra se mentis suae oculum non -vit (*i. divertit*).

B ***homines:*** **1** *in bonam partem i. q. praedicare, proclamare aliquem*: TERT. adv. Marc. 4, 8 p. 439, 12 destructor creatoris nihil magis gestisset, quam a spiritibus ipsius agnosci et -ari (*similiter* nomen *alicuius, cf. p. 1647, 78 sqq.*). **2** *in malam partem i. q. diffamare aliquem* (NON. p. 284, 13 differre: diffamare, -are): ITALA Matth. 1, 19 (cod. k *al.*) Iosef autem vir eius (*sc. Mariae*) cum ... nollet eam -are (δειγματίσαι, VVLG. traducere). LEO M. epist. 7, 1 *Manichaeicos* investigatio nostra reperit, vigilantia -vit. MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 3 p. 429 -ans magis quam monens *peccantem*. **3** *in neutram partem i. q. designare*: ZACCH. 3, 8 p. 1161[C] *Antichristus* signantius -andus. MART. CAP. 8, 812 utinam ... nullae me (*sc. Astronomiam*) ... illecebrae ... contegendam potius quam -andam cognovissent!

syn. et iuxta posita: agnoscere, disseminare, offerre scientiae, praedicare, prodere, proferre, promulgare. *ad pass.*: enotescere. *opp.*: contegere, occultare, supprimere.

part. perf. pass. pro adi. **dīvulgātus,** -a, -um. GLOSS. -us διατεθρυλημένος. -a διαπεφημισμένη. diditus (*cf.* dido). -um ubique disseminatum. diditum, percrebatum. *superl.* -issimus *v. l. 64 et 76. superlativi circumscriptio l. 70.* *i. q. in vulgus prolatus* (*accedit sensus profanandi*): CIC. epist. 10, 26, 2 adipiscendi magistratus levissimi et -issimi ... festinatio. *huc possis addere*: CIC. p. red. in sen. 11 cuius (*sc. Catilinae*) primum tempus aetatis palam fuisset ad omnium libidines -um (*paene i. q. prostitutum*). *i. q. diffusus, amplus*: LVCR. 6, 8 propter divina reperta -a vetus ... gloria. *i. q. notus, manifestus, passim clarus*: SCRIB. LARG. 38 *non* novas ⟨omnes *add. Helmr. ex M*⟩ et non aliquibus notas ... compositiones, verum etiam quasdam -as et ... publicatas. PLIN. nat. 13, 9 -a maxime unguenta (*cf. ibid.* e vilissimis ... et ... e vetustissimis *unguentis*). SIL. 3, 677 cui dona Iovis non -a per orbem (*seq. acc. c. inf.*). SVET. gramm. 2 ut carmina parum adhuc -a ... nota facerent. COD. Theod. 16, 8, 26 (*a. 423*) nota sunt atque omnibus -a nostra ... decreta. MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 3 p. 397 Christus ... et Moses, duae personae clarae et -ae. FACVND. defens. 8, 5 p. 724[B] -issimum illum Theodorum. *n. plur. pro subst.* **dīvulgāta,** -ōrum (GLOSS. IV 507, 5 notum facta, manifesta): TAC. ann. 4, 11 ⟨ne⟩ -a atque incredibilia avide accepta veris ... antehabeant. *Rubenbauer.*

dīvulsio, -ōnis *f. a* divellere. *i. q. actio divellendi. legitur apud* SEN. *et* ECCL. *i. q. separatio vi facta rerum cohaerentium*: **1** *rei in partes*: HIER. epist. 117, 3 quod desperem in istiusmodi copula -em. RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 5 animae dissolutio atque -o. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 366[B] disruptionem -emque partium (ῥῆ-

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ξιν . . . καὶ διασπασμόν). *de distractione animorum*: AVELL. p. 91, 20 ingens . . . -o atque perditio *ecclesiae* fuisset exorta. ENNOD. opusc. 2, 97 p. 317, 9 ecclesiastici gregis. *nota*: IVVENC. 2, 612 si . . . scissa adversum sese -o *regni* (*i. regnum divulsum*; divisio *pars codd.*; *cf. Matth. 12, 25*) pugnet. 2 *i. q. discessio rei a re* (*speciatim de morte*): SEN. epist. 99, 15 commoveri ad primam familiarium -em. PAVL. NOL. epist. 13, 8 contristari -e carorum. 36, 2 quod . . . curae nobis erat ex recenti dolore fraternae -is. CASSIAN. conl. 23, 5, 6 -em a Christo (*i. hanc vitam*) sibi quidem noxiam, sed ceteris necessariam non recusat. *nota*: PAVL. NOL. epist. 5, 19 si forte proficiscens cogitatā carorum hominum vel adsuetorum locorum (*i. a caris hom. vel ads. locis*) -e lacrimaveris. *Bauer.*

1. *dīvus, -ī *m. et* ***dīva**, -ae *f.* [*non diversum a* deus (*q. v.*), *cf.* dīus dīum *et osc.* deivatud '*iurato*' deivast '*iurabit*'. *Th.*]. *de formis antiquissimis*: INSCR. Dueni (Corp. I^{2} 4) iovesat deivos (*videtur 'iurat per deos'*). [CORP. I^{2} 5 (*in Cantovii titulo*) doivom *non a* divus *derivandum videtur.*] CORP. I^{2} 374 (INSCR. Dessau 2976; *in cippo Pisaurensi, fortasse bello Hannibalico priore*) dei(va) Marica (*cf Dessau ad l.*). 375 (= INSCR. Dessau 2977) deiv. no⟨v⟩e. sede ('*divi Novemsedes*' *Mommsenus*; *cf. Dessau*). 801 (= VI 110) deivae. 975 (= VI 96; INSCR. Dessau 2986) devas Corniscas sacrum (*cf. Dessau ad l, et* 2984 adn.). *scribitur in titulis imperatorum* d e i v -: CORP. I^{2} 798 (= IX 5136). 799 (= IX 2628) deivo Iulio. X 7263. III 14147^{5}. II 3829. *per* i *longam passim usque ad Hadrianum* (*sed cf. etiam* INSCR. Notiz. degli scavi 1912 p. 51 [*ca. 300 p. Chr.*] laedere dIvos), *per* i *raro sub Augusto, saepius sub Traiano, deinde passim; in* ACT. ARV. *scribitur* i *saepius inde ab a. 60. 66. 69.* *scribitur* d i v o s: INSCR. numm. Cohen I^{2} p. 20 n. 57. 65 -os Iulius. p. 22 n. 3. 4. p. 23 n. 12. 14. p. 212 n. 3 -os Augustus. n. 4. 5 (*ibid. idem* -us). p. 266 n. 1 -os Claudius. CORP. I 697 (= XI 6721, 26 *glans Perusina, ca. a. 41—40 a. Chr.*) -om Iúlium. IX 3664 -os Aug. XII 1783 -os Hadrianus. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 33 -om Iulium. LEX Malac. (Corp. II 1964) 3, 14. 15. LEX Salpens. (Corp. II 1963) 2, 1. 2. 29. 30. CORP. VIII 24094 dívos Hadrianus. *sed* dium *pro* divom: LEX Salpens. 1, 30. 2, 1. *scribitur per litteram Claudianam*: CORP. VI 921 a b. 8554. XIV 2995 (*Praeneste, a. 51/54*). *notatur* d.: CORP. VI 1020 d. Marci Aug. div.: ACT. ARV. a. 224 (Corp. VI 2107, 10) div(is) *bis.* divor(um): a. 218 A 6. *forma vulgaris*: CORP. VII 140 devo Nodenti. *cf. l. 21.* *de notione*: VARRO ling. 3 frg. 2 (4) ita respondeant cur dicant deos, cum ⟨de⟩ omnibus antiqui dixerint divos. SERV. Aen. 5, 45 'divum' et 'deorum' indifferenter plerumque ponit poeta, quamquam sit discretio, ut deos perpetuos dicamus, divos ex hominibus factos (*sim.* 12, 139 *infra l. 52.* ISID. diff. 1, 168 inter deum et -um: quod deus semper est, -us fit. DIFF. ed. Beck p. 50, 7 deus non natus est et semper, -i vero ex hominibus in deorum nomina consecrantur), quasi qui diem obierint: unde divos etiam imperatores vocamus. sed Varro et Ateius contra sentiunt, dicentes divos perpetuos, deos, qui propter sui consecrationem timentur, ut sunt dii manes: quod tangit in duodecimo dicens (*Verg. Aen. 12, 139*) '-a (*Iuno*) deam (*Iuturnam nympham*) stagnis quae fluminibusque sonoris praesidet (*affata est*); *cf.* SERV. *ad l.* aut hypallage est pro 'dea -am', nam deos aeternos dicimus, -os vero qui ex hominibus fiunt. aut bene dixit de Iunone -am, respiciens etymologiam: nam . . . sub divo . . . id est sub aere, quem constat esse Iunonem. VARRO ling. 5, 58 hi quos augurum libri scriptos habent sic '-i qui potes' pro illo quod Samot⟨h⟩races 'theoe dynatoe'. *sim.* Ov. met. 14, 12 -a, dei miserere (*Glaucus alloquitur Circam, de qua cf. p. 1651, 8 et Onom. p. 454, 57 sqq.*). *adde*: VERG. ecl. 4, 15 ille deum vitam accipiet -isque videbit permixtos heroas. HOR. ars 83 -os puerosque deorum. Ov. met. 13, 589 omnibus inferior, quas sustinet aureus aether, . . . -a tamen veni. GRATT. 96 deus ille an proxima -os mens fuit. MANIL. 1, 803 illa deum sedes, haec illis proxima, -um qui virtute sua similes vestigia tangunt. PRIAP. 53, 5 -e minor, maiorum exempla secutus (SIL. 9, 299 -orum turba minorum). STAT. Theb. 5, 750 ne plangite -os: nam deus iste, deus (*sc. Archemorus modo serpentis ictu interfectus*). *opponitur* heros: HOR. ars 114 intererit multum -usne loquatur an heros (Davus *vetus varia lectio, v.* PORPH. *ad l.*; *sed cf. Plutarch. comp. Arist. et Menandri p. 853^{D}* οὐκ ἂν διαγνοίης εἴθ' υἱός ἐστιν . . . εἴτε θεὸς εἴτε γραῦς εἴθ' ἥρως ὁ διαλεγόμενος).
sed divi i. q. dei minores: LVCAN. 7, 457 bella pares superis facient civilia -os (*syn.* manes, umbras). VAL. FL. 7, 498 quae (*sc. Medea*) superis -isque potentior imis. SIL. 8, 205 -a deae parere parat (*sc. Anna nympha Iunoni*). *cf.* 8, 30 -a (*Iuno Annam alloquitur*). MART. CAP. 2, 149 -a . . . deam talibus deprecatur (*sc. Philologia Iunonem*). *adde*: SIL. 10, 344 -e (*Iuno Somnum alloquitur*). *divi i. q. dii medii inter homines et deos*: APVL. apol. 43 quamquam Platoni credam inter deos atque homines natura et loco medias quasdam divorum potestates (*sed* Socr. 6 p. 132 quaedam divinae mediae potestates *eqs.* p. 133 hos Graeci nomine daemonas nuncupant. *cf.* 7 p. 136 mediae quaepiam potestates. *opponitur* deum caelestium *maiestas*) intersitas, easque divinationes cunctas et magorum miracula gubernare (*cf. Plato conv. 23 p. 202^{E}* [*Diotimae verba*] καὶ γὰρ πᾶν τὸ δαιμόνιον μεταξύ ἐστι θεοῦ τε καὶ θνητοῦ . . . ἑρμηνεῦον καὶ διαπορθμεῦον θεοῖς τὰ παρ' ἀνθρώπων καὶ ἀνθρώποις τὰ παρὰ θεῶν κτλ.). Socr. 7 p. 137 mediorum -orum (*opponuntur dii superi*) ista sortitio, qui in aeris plagis terrae conterminis nec minus confinibus caelo perinde versantur *eqs.* (*cf.* SERV. Aen. 8, 275 sunt enim numina . . . aliqua media, quos deos Apuleius medioximos vocat [Plat. 1, 11 *ex* PLAVT. Cist. 512], hoc est qui ex hominibus dii fiunt). *de hominibus mortuis*: CIC. leg. 2, 22 (*lex*) 'deorum Manium iura sancta sunto. nos leto datos -os habento' (*cf.* 2, 55 maiores eos, qui ex hac vita *migraverunt*, in deorum numero esse *voluerunt et* AVG. civ. 8, 26 Varro dicit omnes . . . mortuos existimari manes deos. SERV. Aen. 5, 45 *p. 1649, 40. cf. etiam* LVCAN. 7, 457 [*p. 1649, 70*] *et p. 1655, 1 de imperatoribus*). *de sideribus*: GERM. 180 *eadem stella* mediaque ligat compagine -os (*sc. Taurum et Aurigam*). 441 quae -is sedes (*sc. quinque planetis. cf.* SCHOL. Germ. Bas. p. 102, 11 quinque deis assignaverunt). 601 magnaque -i (*Orionis*) vagina. frg. 4, 153 nec Libra metenti (tendenti *codd.*) dissentit -ae (*sc. Virgini.* AVIEN. Arat. 284. 350). MART. CAP. 8, 811 praemetata -um itinera. *de Christo*: OPT. PORF. carm. 24, 7 -e. *de primis hominibus Adam et Eva*: ENNOD. carm. 2, 64, 1 mergeret ut -os in mortem, pabula serpens contulit et vitam munere dira tulit. divus, -a *pro cella, statua sim.*: VERG. Aen. 1, 482 -a solo fixos oculos aversa tenebat (*de Palladis statua*). 1, 505 fores -ae (*sc. Iunonis cellae*). 3, 552 attollit se -a Lacinia contra (*sc. templum Iunonis*). 12, 286 pulsatos referens . . . -os (*i. deorum simulacra*). STAT. Theb. 9, 606 limina -ae (*Dianae delubri*). *formula dicendi*: CORP. I^{2} 801 sei deo sei deivae sac(rum). LIV. 7, 26, 4 precatus deinde: si -us si -a esset *eqs.* *adde*: LIV. 23, 11, 1. 29, 27, 2 -i -aeque . . . maria terrasque qui colitis. Ov. fast. 5, 685 sive deum prudens alium -amve fefelli. *cum genetivo*: FEST. p. 230 (*bis*) -is parentum (*cf. Wissowa, Rel. u. Kult. d. R.^{2} p. 232 adn. 9*). PREC. terr. 4 caeli ac maris -a arbitrat⟨rix⟩que omnium. VAL. FL. 2, 120 non Erebi, non -a poli. 5, 199 -a maris. SIL. 14, 396 -is . . . aequoris. HOMER. 94 magni -a maris *Thetis*. STAT. Ach. 1, 528 tu (*Thetis*) -a profundi. MART. 9, 90, 13 -a Paphi (*Venus*. CLAVD. rapt. Pros. 2, 155). MART. CAP. 9, 919 lucis -a secundae (*Diana*). *adde*: PRVD. perist. 5, 15 litare -is gentium. *divi appellantur dei hi (locos quibus deorum nomina apponuntur, seorsum posui p. 1651, 33): Ianus*: CARM. Sal. *infra p. 1652, 33.* *cf.* IVV. 6, 393 antiquissime -um . . . Iane pater. SEPT. SER. carm. frg. 23, 1 (Ter. Maur. 1891) Iane pater . . . -e biceps, biformis. *Iuppiter inde ab* ENNIO *p. 1652, 38.* *Mercurius*: PLAVT. Amph. 57 MART. CAP. 2, 126. *Fortuna*: PLAVT. Asin. 716 *Fortuna Obsequens.* HOR. carm. 1, 35, 1. *Venus* (*cf. p. 1651, 38*): LVCR. 1, 12. 28. 38 (1, 6 dea). CATVLL. 66, 64 VERG. Aen. 4, 365 *al.* 8, 387. 396. HOR. carm. 1, 3, 1 -a potens Cypri (*cf.* 3, 26, 9). PROP. 2, 2, 13. 2, 14, 27 Ov. am. 3, 2, 56 epist. 7, 107. 15, 65. met. 4, 288 *-a Cythereis.* fast. 4, 162 EPIST. Sapph. 58 MELA 1, 94 SEN. Phaedr. 274. LVCAN. 8, 458 undae -a memor Paphiae. VAL. FL. 2, 123. 226 inimica . . . -a. 5, 283. 6, 457. 467. 668 blandae . . . -ae. 8, 225 Idaliae numen . . . -ae. MART. 9, 90, 13 STAT. Theb. 5, 65 PS. SOL. Pont. 16 CLAVD. 10, 63 CARM. c. pag. 87. *Dione*: PERVIG. Ven. 28. 49. *Venus et Cupido*: VERG. Aen. 4, 95. *nota de Venere cum puella amata comparata*: CATVLL. 68, 70 mea . . . -a. *Cybele*: LVCR. 2, 623. 641 CATVLL. 63, 25 VERG. Aen. 10, 255 Ov. fast. 4, 268. 317 VAL. FL. 3, 25. 235 SIL. 17, 40. 43 ANTH. 654, 37. *Minerva* (*Athena, Pallas*): CATVLL. 64, 8. 212 VERG. Aen. 2, 168. 232. 425. 8, 437 PROP. 2, 2, 13 Ov. epist. 15, 65. met. 5, 261 (*dicit Vrania*). trist. 1, 5, 76 GERM. 649 MELA 1, 94 HOMER. 547. VAL. FL. 4, 605. SIL. 9, 457 -ae ferocis exemplo (*cf.* STAT. Theb. 2, 715; *Diana l. 70*). 13, 42 armisonae . . . simulacrum . . . -ae. STAT. Theb. 11, 496 silv. 1, 4, 20 Ach. 1, 288. *Thetis*: CATVLL. 64, 47. 373 Ov. met. 11, 28. HOMER. 94 STAT. Ach. 1, 232. 334. 528. *Liber*: CATVLL. 64, 393. *Hercules* (*cf.* CATVLL. 68, 115): STAT. silv. 4, 6, 96 fortissime -um. CLAVD. carm. min. app. 2, 66. *Musa* (*Musae; loc. inc.* LIV. ANDR. carm. frg. 25): VERG. ecl. 10, 70 -ae Pierides (CIRIS 93). CIRIS 98 VAL. FL. 3, 216. HOMER. 1 (θεά). STAT. silv. 1, 2, 8. 1, 4, 20 Ach. 1, 3 SVET. gramm. 6. *Camenae*: CARM. (in Naev.) Gell. 1, 24, 2. *Erato*: VERG. Aen. 7, 41. *Iuno*: VERG. Aen. 1, 447. 12, 139. 179 CIRIS 154 TIB. 3, 12, 5 PROP. 2, 2, 13 Ov. epist. 15, 65 met. 1, 623 fast. 6, 97 LIV. 27, 37, 8. 11 MELA 1, 94 VAL. FL. 3, 488. 8, 320. STAT. Theb. 10, 58 castae . . . -ae. SIL. 7, 82 AVIEN. orb. terr. 205 MART. CAP. 1, 67. *Proserpina*: VERG. Aen. 6, 637 CVLEX 288. 291. PRIAP. 75, 13 raptam . . . -am. Ov. fast. 1, 696 utraque -a (*Ceres et Proserpina*). SIL. 1, 93 Hennaeae . . . -ae (13, 431). *Diana* (*Artemis*): VERG. Aen. 11, 560. CVLEX 110 Delia -a. 119 pernix . . . -a. HOR. carm. 3, 22, 4 -a triformis (*i. e. Diana, Hecate, Luna*; *cf.* Ov. met. 7, 177 VAL. FL. 7, 395 SIL. 1, 120). Ov. epist. 20, 188 met. 5, 640 GRATT. 125 SEN. Tro. 827 Phaedr. 54. 81 Oed. 763. STAT. Theb. 4, 746 -a potens nemorum (6, 633. *sed* 9, 608 virgo potens nemorum). 4, 763. 9, 637 -a ferox. SIL. 13, 136 NEMES. cyn. 97 MART. CAP. 9, 919. *nota*: STAT. Theb. 4, 769 -a quidem vobis, etsi caelestis origo est, unde ego? (*verba Hypsipylae nomine Dianae appellatae*). *Faunus*: VERG. Aen. 12, 769 Laurenti -o. *Aeneas* (*ut in caelum recipiendus*): VERG. Aen. 12, 797. *Apollo*: HOR. carm. 4, 6, 1. LIV. 25, 12, 10 (*in carm. Sibyll.*). SEN. Ag. 651. *Ilithyia*: HOR. carm. saec. 17 (*Lucina*). Ov. met. 9, 310. 315 -a potens uteri. *Victoria*: TIB. 2, 5, 46 -a superba. LIV. 22, 37, 12. *Isis*: PROP. 2, 28, 41. *Vulcanus*: LIV. 8, 10, 13. *Roma*: LIV. 43, 6, 6. MARIAN. carm. frg. Philarg. Verg. ecl. 1, 19 -a flava

[*Schwering †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et candida Roma (de flavo [flava *rec. II*] et cano ita Roma *traditur*). CLAVD. 1, 165. 18, 376 -a potens. SIDON. carm. 2, 387. *Ceres* (*cf. infra l. 47*): OV. am. 3, 10, 25. 35 -a potens frugum. met. 5, 449. 454. 527 (*dicit Iuppiter*). fast. 1, 696. *Aurora*: OV. epist. 4, 96 sapiens ... -a. met. 13, 589 omnibus inferior, quas sustinet aureus aether, nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem, -a tamen. *Bona diva* (*alibi* Bona dea): OV. ars 3, 637 fast. 5, 148. *Latona*: OV. met. 6, 315 magna gemelliparae ... numina -ae. *Circa*: OV. met. 14, 12. VAL. FL. 7, 216 saevae...-ae. *Carmenta*: OV. fast. 1, 634 Maenali -a. *Anna Perenna*: OV. fast. 3, 693 nova -a (3, 543 dea). *adde*: SIL. 8, 39 -a... contermina lucis. 8, 206. 242. *Robigo*: OV. fast. 4, 920 -a timenda. *Flora*: OV. fast. 5, 193. *Vesta*: OV. fast. 6, 347. *Iuventa*: OV. fast. 6, 97. *Priapus*: PRIAP. 53, 5 tu quoque, -e minor, maiorum exempla secutus ... consule poma boni. *Neptunus*: SEN. Ag. 651. SIL. 15, 159 -e tridentipotens. *Helle*: VAL. FL. 2, 612. 5, 199. *Luna*: VAL. FL. 2, 295. 369 usque novos -ae melioris ad ignes. *Fama*: VAL. FL. 2, 120. *Iris*: VAL. FL. 4, 80. *Io*: VAL. FL. 4, 419 errantis *nomen* -ae. *Parca*: VAL. FL. 6, 644 -a supremas rumpit iniqua colus. STAT. silv. 2, 1, 138. *Somnus*: SIL. 10, 344 HOMER. 114 STAT. Theb. 10, 126 silv. 5, 4, 1. *Tisiphone*: STAT. Theb. 1, 88 crudelis -a. 9, 171 trucis ... -ae. *Tisiphone et Megaera*: STAT. Theb. 11, 576 Stygiae ... -ae (12, 215). *Nox*: STAT. Theb. 1, 501. *Natura*: STAT. Theb. 8, 317 (*cf.* 8, 303 *p. 1652, 54*). *Virtus*: STAT. Theb. 10, 632. *Leucothea*: STAT. silv. 3, 2, 32. *Fides* (*cf. infra l. 44*): SIL. 2, 520 (2, 488 dea). *Bellona*: SIL. 5, 222 Tartareae nigro sub pectore -ae. *Iana*: TERT. nat. 2, 15. *Angerona* (*cf. l. 43*): SOL. 1, 6. *Iustitia*: CLAVD. 3, 368. 17, 135. 174. *Clementia*: CLAVD. 22, 30 (22, 17 haec dea). *Enyo*: MEROB. poet. 69 -a nocens. *Athanasia*: MART. CAP. 2, 141. *Philologia*: MART. CAP. 2, 169 (2, 168 *genius Philologiae muliebris*). *adde*: SERV. Aen. 7, 678 erant enim *Praeneste* duo fratres, qui -i appellabantur (MYTHOGR. 2, 184 qui divini appellabantur). *apponuntur deorum nomina* (*cf. titulos supra p. 1649, 18 sqq. 38*): [PLAVT. Poen. 1177 -a *codd.*]. CARM. (in Naev.) Gell. 1, 24, 2 -ae Camenae. VARRO ling. 7, 45 -a Palatua. rust. 2, 11, 5 aput -ae Ruminae sacellum (SEN. frg. 39 [AVG. civ. 6, 10]. AVG. civ. 4, 11. 6, 10. 7, 11). CATVLL. 64, 404 -os scelerare penates (parentes *codd. cf.* HOR. sat. 2, 3, 176). 66, 89 -am placabis *Venerem* (VERG. Aen. 2, 787 STAT. Theb. 3, 289). LVCR. 3, 52 Manibus -is inferias mittunt (6, 759). VERG. Aen. 10, 76 -a Venilia. PAVL. FEST. p. 64 Corniscarum -arum (*cf. p. 1649, 21*). OV. fast. 2, 598 Ilia -a. LIV. 8, 9, 6 (*in precatione pontificis*) 'Iane, ... Lares, -i Novensiles, di Indigetes, -i quorum est potestas nostrorum hostiumque'. PLIN. nat. 3, 65 -a Angerona. SIL. 6, 468 -a Fides. ACT. ARV. a. 183 (Corp. VI 2099 II 2) Virginibus -is oves II, Famulis -is verbeces duos (a. 224 [Corp. VI 2107, 10]. *fortasse nymphae et δαίμονες πρόπολοι intellegendi*). AVIEN. Arat. 284 (*Virgo sidus appellatur*) seu ⟨tu⟩ -a Ceres. AVG. civ. 4, 11 p. 161, 7 D. in -a Potina, ... in -a Educa. 4, 21 p. 171, 14 ipsi -ae Fructeseae. *ibid.* -a Fessona. *ibid.* -a Pellonia. *adde*: VARRO ling. 5, 85 flamen Falacer a -o patre Falacre. -us Fidius *v.* Fidius. *apponuntur substantiva*: LIV. ANDR. carm. frg. 25 (Prisc. gramm. II 198, 12) nam -a (divina *plerique codd.*) Monetas filia (filiam *codd.*) docuit (*fortasse ex Hom. Od. 8, 481* μοῦσα). VERG. Aen. 4, 365 -a parens (*Venus*. 6, 197. 8, 531 OV. epist. 7, 107. *cf.* VERG. Aen. 6, 367 -a creatrix [8, 534]). OV. met. 11, 218 coniuge Peleus clarus erat -a (11, 220 coniunx dea. *cf.* VAL. FL. 1, 403 Peleus fretus... coniuge -a). trist. 1, 5, 76 bellatrix...-a (*Minerva*). GRATT. 16 comites (*sc. Dianae*) ... -ae (*plur.; loc. corrupt.*). SEN. Phaedr. 54 -a virago (*Diana*). Tro. 827 virgini Pleuron inimica -ae (*sc. Dianae, cf.* Phaedr. 405 agreste ... virginis numen deae). VAL. FL. 4, 605 -aque Gorgonei gestatrix innuba monstri. STAT. Theb. 10, 632 -a Iovis solio iuxta comes ... Virtus. silv. 3, 2, 39 -a cum matre (*sc. Leucothea*) Palaemon. CLAVD. 10, 63 -a sub iudice (*Venere*). CARM. c. pag. 87 -a Paphi custos (*Venus*). *epitheta*: [CATO or. frg. 18, 1 dium immortalium *cod.*, deum *coni. Augustin.; fort.* divum *corrig.*] CATVLL. 64, 268 sanctis. VERG. ecl. 1, 41 tam praesentes ... cognoscere -os (*cf.* HOR. carm. 1, 35, 2. 3, 5, 2 praesens -us habebitur Augustus). Aen. 2, 425 -ae armipotentis (GLOSS. Minervae). 12, 817 superis. CIRIS 219 piis. HOR. carm. 2, 8, 11 gelidaque -os morte carentis. 3, 14, 6 *mulier* iustis operata -is (*cf.* PORPH. *ad l.* iustos -os quamvis generaliter dicere possumus, nunc tamen specialiter accipiendum *eqs.*). 4, 2, 38 fata donavere bonique -i (*cf.* 4, 5, 1). 4, 2, 51 dabimusque -is tura benignis. PROP. 4, 1, 17 externos quaerere -os. OV. met. 6, 526 magnis super omnia -is *clamatis* (trist. 3, 3, 31 o magni ... -i! SIL. 13, 568 magnis semper -is regique deorum iurari *dignatur Orcus*. STAT. silv. 3, 2, 113 vilia cur magnos aequent animalia -os [*sc. Aegypti*]). Ib. 83 denique ab antiquo -i veteresque novique in nostrum cuncti tempus, adeste, chao. GRATT. 453 patriosve lacessere -os. LVCAN. 7, 725 in saevos populi convicia -os. VAL. FL. 1, 138 aequoreos inter ... -os. 1, 669 fretum -osque pater (*sc. Neptune*) sortite biformes (*Tritones alios*). 7, 498 *Medea* superis -isque potentior imis. SIL. 15, 590 -os... iniquos. STAT. Theb. 10, 895 increpat Aonios audax Tritonia -os (*qui a Thebanorum parte essent; cf.* silv. 1, 4, 20 Aonias decima cum Pallade -as [*sc. Musas*]). 12, 618 gentilibus hospita -is *domus*. Ach. 1, 139 ignotis horrenda piacula -is. ARNOB. nat. 3, 39 novitati praesidentibus -is. 7, 19 quam (*opinionem*) super atris pecudibus habetis -isque subterreis. MART. CAP. 7, 729 nonnulli tellustres silvicolaeque -i. 8, 810 -i fatales. *ibid.* terrestres marinique -i. 9, 889 ruricolae omnes cunctique fluctigenae quam plures etiam astriluci...-i. DRAC. Romul. 8, 80 ingratis ...-is. CYPR. GALL. iud. 113 exoras mutos...-os. *iuncturae numerales, pronominales sim.*: CATVLL. 66, 33 cunctis...-is (VERG. Aen. 3, 363. AETNA 52 OV. met. 15, 764). CIC. leg. 2, 20 (*lex*) '*quae* quoique -o decorae grataeque sint hostiae'. VERG. Aen. 4, 95 una dolo -um si femina victa duorum est (*sc. Veneris et Cupidinis*). LIV. 8, 10, 13 Vulcano ... sive cui alii -o. 22, 37, 12 ei ... -ae (*Victoriae*). 23, 11, 4 iis omnibus -is (MART. CAP. 2, 209). 27, 37, 11 eidem -ae (*Iunoni*). 43, 6, 6 ei -ae (*Vrbi Romae*). STAT. Theb. 5, 622 quos arguo -os? PERVIG. Ven. 28 ipsa ... -a (*Dione*). MART. CAP. 4, 332 quibusdam -is.

materies secundum casuum formas digesta:

masc.: *sing.*: *nom.* **divus**: PLAVT. Amph. 57 -os. HOR. carm. 3, 5, 2 ars 114 LIV. 7, 26, 4. 25, 12, 10. *gen.* **divi** (*cf. p. 1650, 14*): PAVL. FEST. p. 147. MART. CAP. 2, 126. *dat.* **divo** (GLOSS. θεῷ): LVCIL. 473. CIC. leg. 2, 20 (*lex*). VERG. Aen. 12, 769 LIV. 8, 10, 13. *cf. p. 1649, 38.* *acc.* **divum** (GLOSS. θεόν): CATVLL. 64, 393 VERG. Aen. 12, 797. *voc.* **dive**: HOR. carm. 4, 6, 1 PRIAP. 53, 5 SIL. 10, 344. 15, 159. SEPT. SER. carm. frg. 23, 1 (Ter. Maur. 1891) OPT. PORF. carm. 24, 7 CLAVD. carm. min. app. 2, 66. *pluralis communis fere generis*: *nom.* **divi** (GLOSS. θεοί): *in execrationibus*: PLAVT. Aul. 50. Merc. 436 (dii *B*, di *CD*). Most. 222 (di *codd.*). CATVLL. 66, 18. *aliter*: SISENNA hist. frg. 123 (*coni. Iunius*). VARRO ling. 5, 58 CATVLL. 68, 153 LVCR. 6, 387 VERG. catal. 4, 5. 9, 21. 59 Aen. 3, 363. 12, 28 CIRIS 379 HOR. carm. 4, 2, 38 TIB. 1, 8, 69. LYGD. 4, 5 (*sed* 4, 1 di). PROP. 2, 3, 25 LIV. 6, 29, 9. 23, 11, 1 PHAEDR. 3, 17, 2 OCTAVIA 789 LVCAN. 2, 304. VAL. FL. 5, 624 (*corr. Gronov.*). SIL. 8, 235 HOMER. 109. 652 PORPH. Hor. carm. 3, 29, 31. NEMES. ecl. 2, 83 CLAVD. 20, 57. CORP. VI 1779 d 40 (= CARM. epigr. 111, 40; *ca. a. 400*). MART. CAP. 7, 729. 8, 810. 9, 889. *gen.* **divum** (-om) (PRISC. gramm. II 306, 20 [*ad Verg. Aen. 5, 45*] -um pro -orum. GLOSS. θεῶν. deorum): CARM. Sal. frg. (Varro ling. 7, 27) 1 -um †empta cante, -um deo supplica[n]te (MACR. sat. 1, 9, 14 Saliorum quoque antiquissimis carminibus 'deorum deus' [*sc. Ianus*] canitur. *sed* SEN. Herc. f. 264 -um parens *Iuppiter*. *cf. etiam* MANIL. 2, 12 -umque parentes). PLAVT. Amph. 1121 summus imperator -om atque hominum Iuppiter (*item* Rud. 9. *cf.* ENN. ann. 175 -um pater [*cf. infra l. 57*] atque hominum rex [*item* VERG. Aen. 1, 65. 2, 648 -om. 10, 2. 742 GLOSS. *sim.* ENN. ann. 580 -umque hominumque pater rex. CIC. nat. deor. 2, 64 *Iuppiter* a poetis 'pater -omque (-umque *v. l.*) hominumque' (*Enn. ann. 581*) dicitur. MIN. FEL. 19, 1 audio poetas quoque unum patrem -um atque hominum praedicantes]. SEN. Phaedr. 680 -um rector atque hominum. *cf. etiam iuncturas alias*: PLAVT. Aul. 300 -om atque hominum ... fidem [IVV. 13, 31 hominum -umque fidem. *cf. l. 53. 57*]. Merc. 842 -om atque hominum *spectatrix Fortuna*. ENN. ann. 249 leges -umque hominumque. LVCR. 1, 1 hominum -omque voluptas [6, 94 DRAC. Romul. 2, 74 *de Cupidine*], alma Venus. 5, 1156 -om genus humanumque [HOMER. 112 humanumque genus requies -umque tenebat]. VERG. Aen. 10, 65 hominum quisquam -umque. 10, 175 hominum -umque interpres Asilas. OV. met. 14, 807 -um hominumque parentem [*cf. supra l. 37 sqq.*]. SIL. 2, 484 decus -umque hominumque [*Fides*]. STAT. Theb. 8, 303 o hominum -umque aeterna creatrix *Natura*! 12, 644 omnem -umque hominumque favorem. STAT. silv. 1, 2, 66 quemcumque hominum -umque. MART. CAP. 6, 567 -umque hominumque sacer νοῦς). ENN. ann. 575 -um domus. [ENN.] sat. 18 pro -um fidem. LVCIL. 20 pater optimus -um (VARRO Men. 54 CATVLL. 64, 298. 387. VERG. Aen. 9, 493 [PERS. 3, 35]. HOR. carm. 4, 6, 22 OCTAVIA 204 VAL. FL. 4, 1 STAT. Theb. 9, 835. silv. 5, 3, 204 [203 ultorque deorum Caesar]. MART. 14, 180 pater optime -um. MART. CAP. 1, 32 [vers.]. *cf. etiam* CATVLL. 64, 27 -um genitor [SIL. 5, 70. 6, 618. 17, 342 MART. 12, 77, 4]. *adde*: ARNOB. nat. 5, 16 genetrix -um [*ibid.* deum *mater*]). VARRO Men. 202 sidera caeli -um. 351 mobilem -um lyram. CIC. leg. 2, 22 (*lex*) cum -um honore (*gen. obi.*; STAT. Theb. 1, 676 honores. *cf.* VERG. Aen. 6, 589 -umque sibi poscebat honorem [*gen. poss. cf.* SIL. 15, 680 infula sacros prae se terrores -umque ferebat honorem]). carm. frg. 22, 9 aurigeris -om (*ex Hom. Il. 2, 306* ἀθανάτοισι) placantes numina tauris (CATVLL. 64, 134 neglecto numine -um. 76, 4. LVCR. 2, 434 -um numina sancta. 3, 18 numen. 4, 1239. 6, 1276 nec religio -om nec numina. VERG. Aen. 2, 123. 336 [-om *P*]. 2, 777 sine numine -um [-om *P*. 5, 56. 6, 368]. 4, 204 [munera *Serv.*]. AETNA 85. PREC. terr. 16 nomina *trad.*, numina *Riese*. OV. met. 6, 542. 8, 739 OCTAVIA 964 PETRON. 124, 245. HOMER. 52. 722. 922. STAT. Theb. 12, 420 seu forte ... seu numine -um. CORP. VI 1779 d 15 [= CARM. epigr. 111; *ca. a. 400*] numen. XII 3619 [*Nemausi, litteris non malis*] per numina -om). CIC. carm. frg. 3 (de consul.), 41 -om simulacra (LVCR. 5, 75. VERG. Aen. 2, 517 [-om *P*]. *cf.* 3, 148 effigies sacrae -um [7, 443]). 22, 21 in mediis -om (*ex Hom. Il. 2, 321* θεῶν)...aris (*cf.* LVCR. 5, 75 SIL. 16, 166). CATVLL. 66, 69 vestigia -um (MANIL. 1, 804). LVCR. 1, 155 opera sine -um. 1, 1015 -um corpora sancta. 2, 646 -om natura. 3, 982 -om metus urget inanis ([*sed* CIC. nat. deor. 1, 117 timor inanis deorum]. 5, 73. STAT. Theb. 3, 641 hominum -umque metus. *cf.* PERS. 2, 31 metuens -um. *adde*: LVCR. 5, 1218 formidine -um [6, 52. CIRIS 363]. 5, 1223 -um... timore

[Schwering †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[SIL. 4, 803 vario -umque hominisque timore]. SIL. 1, 58 nullus -um pudor [*sc. Hannibali; cf.* LIV. 21, 4, 9 nullus deum metus]). LVCR. 4, 1008 -om *luci* (*cf.* 5, 75). 5, 51 hominem numero -om dignarier esse. 5, 75 *sancta* fana lacus lucos aras (*cf. p. 1652, 79*) simulacraque -om. 5, 81 -om . . . ratione. 5, 158 opus -om. 5, 1169 -om . . . facies. 5, 1229 -om pacem (VERG. Aen. 3, 370). 5, 1240 vires -um. 6, 382 mentis (STAT. silv. 3, 4, 20 -um sine mente). VERG. ecl. 3, 73 -om *referre* ad auris. georg. 1, 238 *zonae duae* munere concessae -om (VAL. FL. 7, 226 munera -um. SIL. 11, 236. 15, 88 STAT. Theb. 3, 553). 4, 347 -om (-um *v. l.*) . . . amores (CIRIS 273). 4, 358 limina -om (-um *v. l.*) tangere. Aen. 1, 46 quae -um incedo regina (*Iuno. cf.* PREC. terr. 19 MANIL. 1, 752 DRAC. Romul. 10, 55). Aen. 1, 79 epulis accumbere -um (*cf.* CVLEX 241 nectareas -um qui prodidit escas *Tantalus*. AVIEN. Arat. 2, 833 -um *mensae*). 1, 632 -um (-om *P*) *templa* (7, 192 -om *R*. 7, 443 SIL. 15, 266). 2, 241 o -um domus Ilium! 2, 269 dono -um (STAT. Theb. 6, 314 -um dono. *cf.* GRATT. 1 dona cano -om). 2, 602 -um (-om *P*) inclementia, -um. 3, 5 *auguria* -um (-om *P*). 3, 114 -um (-om *P*) *iussa* (4, 396. 10, 155. *cf. l. 36*). 3, 359 interpres -um *Helenus Troianus* (*sed* 4, 356 *Mercurius* [4, 378. CORP. VI 320 = CARM. epigr. 1528]. *supra p. 1652, 51 Asilas*). 3, 717 fata renarrabat -um (*i. a diis constituta. cf.* 7, 50 fato -um [VAL. FL. 4, 741]. SIL. 13, 857). 4, 95 dolo. 4, 201 excubias -um aeternas. 5, 45 genus alto a sanguine -um (6, 125). 6, 533 monitu -um (8, 504 *acies* monitis exterrita -om). 6, 799 *responsa* -um (-om P^1. CIRIS 388). 7, 648 contemptor -um Mezentius (*sed* 8, 7 contemptorque deum M.). 8, 131 sancta oracula -om (STAT. Ach. 2, 33). 8, 572 -om tu maxime rector, Iuppiter (*cf. p. 1652, 44*). catal. 4, 5 -i -umque sorores. HOR. sat. 1, 3, 117 sacra. carm. 4, 6, 22 *voces*. TIB. 2, 5, 113 -um servat tutela poetas. PREC. terr. 17 gentium et -um parens. PROP. 4, 2, 55 -um sator (SEN. Oed. 1020 STAT. Theb. 7, 155. 734. 9, 511. 11, 248). Ov. am. 3, 9, 17 -um cura *poetae*. met. 12, 561 *fulmina* -um gratissima regi (*cf. p. 1652, 40*). fast. 4, 263 -um ... arcessite matrem. ALBINOV. carm. frg. 22 -umque quietas turbamus sedes (MART. CAP. 1, 120 [vers.]). GRATT. 104 observantior. 250 *favor*. MANIL. 1, 801 *coetus* (*interpretatio non satis certa*). SEN. Ag. 651 moenia -um fabricata manu (*Apollinis et Neptuni*). VAL. FL. 1, 27 *minae* (STAT. silv. 5, 3, 174). 1, 231 omina (1, 309 omine -um [AVIEN. Arat. 599]). 3, 40 *imperia*. 3, 373 sententia. 3, 426 ignotaque nomina -um (*i. nomina deorum ignotorum*). 3, 668 cetera -um progenies. 4, 526 irae. 4, 577 sors cognita -um. 6, 626 cunctaque -um turba. 8, 336 media inter proelia -um (*ventorum*). SIL. 1, 694 -um *obliti*. 2, 206 *favor* (17, 331). 2, 596 inclementia. 3, 187 praecepta. 7, 88 reverentia (*gen. obi.*). 9, 47 furor. 9, 137 *augurium* (STAT. Theb. 10, 193). 13, 91 *contemptus* (*gen. obi.*). 14, 583 invidia. STAT. Theb. 1, 198 ordo. 3, 60 sententia. 5, 539 iustitia. 7, 423 *consilia*. 8, 30 periuria -um (*gen. subi.*). 9, 752 fortia ... tela. 10, 610 extrema litamina -um (*i. Menoeceus; gen. obi.*). 11, 453 venerabile -um prodigium. 12, 42 hostis (*Capaneus*). silv. 3, 4, 64 indulgentia. Ach. 1, 109 tori. 1, 364 *fraudes* (*gen. subi.*). 2, 72 insidias -um (*sc. Iovis*). APVL. Plat. 1, 2 *potestates*. ITIN. Alex. 20 -um aevo. DICT. 3, 26 non sine decreto -um. MART. CAP. 1, 1 (vers.) conubium -um (*Mercurii et Philologiae*). 1, 24 (vers.) decus (*cf. p. 1652, 52 et* 2, 18 [vers.]). 1, 31 (vers.) nexio (*sc. Iovis et Iunonis*). 6, 705 reprehensiones. 8, 806 censura. 8, 811 itinera. 9, 893 antistitium (*gen. obi.*). 9, 905 auditus (*gen. subi.*). DRAC. Romul. 8, 55 dolor. CORP. VI 1779 d 21 (= CARM. epigr. 111, 21; *ca. a. 400*) sacerdos. fulgur -um *v. p. 1642, 37 sqq.* *gen. partitivus* (*cf. p. 1652, 51. 55*): PLAVT. Asin. 716 *quis* -om? (deum *codd. cf.* HOR. carm. 1, 2, 25 CLAVD. rapt. Pros. 3, 55 DRAC. Romul. 2, 17). ENN. ann. 456 maxime -um! (CIC. carm. frg. 43, 3 summum. APVL. mund. 27). VERG. Aen. 9, 6 nemo. 10, 878 *ullus*. AETNA 60 *quisque*. HOMER. 114 lenissime -um (*sc. Somnus; cf.* STAT. Theb. 10, 126 mitissime -um, Somne *et* silv. 5, 4, 1 iuvenis placidissime -um). STAT. Theb. 1, 250 o iustissime -um! (*Iovem alloquitur Iuno*). 1, 651 -um optime (*Apollo*). 9, 4 -um implacidissime (*Mars*). silv. 4, 6, 96 fortissime -um Alcida (*cf.* SEN. apocol. 7, 4 fortissime deorum Hercule). IVV. 6, 393 antiquissime -um . . . Iane pater. APVL. mund. 27 summus atque exsuperantissimus -um. MART. CAP. 1, 69 *primatus*. 2, 126 (vers.) doctus ille -um *Mercurius*. *feminine*: STAT. Theb. 10, 680 -um quaecumque. DRAC. Romul. 8, 98 iurgia -um compressi (*verba Paridis; idem* 8, 200 -um ... iudex). *cf. p. 1654, 80.* *gen.* **divorum** (*cf. p. 1649, 37*): CIC. leg. 2, 21 (*lex*) '-orumque iras providento' *sacerdotes*. VERG. Aen. 7, 211 -orum altaribus. CARM. Suet. Aug. 70, 4 nova -orum (*Apollinis, aliorum*) cenat adulteria (*Augustus*). Ov. met. 3, 282 multi nomine -orum thalamos iniere pudicos. MANIL. 4, 546 templa. 5, 18 votum (*gen. subi.*). 5, 347 numina. GERM. 555 aetas. SEN. Thy. 90 magne -orum parens nosterque (*cf. supra l. 28*). BVC. Eins. 1, 22 maxime -orum. SIL. 9, 299 -orum turba minorum. STAT. Theb. 3, 297 -orumque hominumque. IVV. 6, 115 rivales -orum (*Caesares*). APVL. apol. 43 potestates. Socr. 7 p. 137. 14 p. 148 *numerus*. MART. CAP. 2, 164 thripes -orum (*i. e. minores quidam divi*). 4, 424 complures. *dat.* **divis** (*cf. p. 1650, 12. 1651, 45*): NAEV. carm. frg. 25 (Non. p. 116, 35) gratulabatur (*i. gratias agebat*) -is. PLAVT. Amph. 635 ita -is est placitum. VARRO AT. carm. frg. 12. CIC. leg. 2, 20 (*lex*). 2, 21 (*lex*). CATVLL. 36, 10 vovere -is (*Veneri Cupidinique*). 64, 103 *promittere* (CIRIS 219. *cf.* CATVLL. 66, 33 *polliceri*). 64, 268 decedere. 68, 115. 141. LVCR. 3, 52 Manibus (6, 759). 5, 182 (*fort.* dis). 5, 1186. 1194 VERG. ecl. 4, 15. Aen. 2, 402 fidere (SIL. 12, 686 confidere). 2, 647 invisus. 3, 19 sacra *ferre* (8, 103. *cf.* HOR. carm. 3, 14, 6. 4, 2, 51 SEN. Ag. 644). 8, 301 decus addite -is (VAL. FL. 4, 417 *Io* -is addita). 12, 296 magnis data victima -is. 12, 817 AETNA 32. 66. HOR. carm. 1, 9, 9 permitte -is cetera. 3, 3, 18 Ov. met. 13, 186. 15, 764 LIV. 22, 1, 16. 22, 10, 7. 23, 11, 4. MANIL. 1, 211 -is ... simillima forma (*sc. globi*). 5, 291 -is concessa figura. SEN. Oed. 291 sacrate -is *Tiresia*. LVCAN. 9, 1103 ignoscere. PERS. 2, 4 SIL. 3, 502 *repugnare*. 6, 402. 8, 65. 11, 136. 494 *aequari* -is (17, 260). 13, 568. 17, 550 STAT. Theb. 3, 367. 12, 618 Ach. 1, 139. PRVD. perist. 5, 15 litare. CORP. VI 1779 d 24 (= CARM. epigr. 111, 21). MART. CAP. 4, 332. DRAC. Romul. 8, 80. *acc.* **divos** (*cf. p. 1649, 25. 40. 42. 46 sqq. 70. 1650, 7. 12. 18. 22*): INSCR. Dueni *v. p. 1649, 15.* LVCIL. 206 -os ture precemur (*cf.* VERG. Aen. 8, 279 SIL. 15, 8). CIC. leg. 2, 19 (*lex*) 'ad -os adeunto caste'. *ibid.* -os ... colunto (*cf.* carm. frg. 3 [de consul.], 70). CATVLL. 51, 2 superare. 64, 404 penates (HOR. sat. 2, 3, 176 per). 90, 5 veneretur (SIL. 11, 501). VERG. ecl. 1, 41 cognoscere. 8, 19 alloquor (CIRIS 405). Aen. 3, 222 *vocare* (3, 526. 5, 234 in vota [7, 471]. 6, 172). 6, 620 non temnere. 11, 301 praefatus -os *rex*. CIRIS 137. AETNA 52 provocat. 255 perquirere. HOR. carm. 2, 8, 11 *fallere* (SIL. 13, 746 iuratos). 2, 16, 1 *rogare*. 3, 4, 47. 4, 14, 34. sat. 2, 3, 206 placavi. 2, 4, 88 per (*l. 14* TIB. 1, 9, 2). ars 83 TIB. 3, 8, 5 PROP. 3, 11, 27. 4, 1, 17. Ov. trist. 3, 13, 23 exorare. GRATT. 96. 453 MANIL. 2, 12. SEN. Phaedr. 1242 *movere*. Thy. 619 -os *habere* faventes. LVCAN. 7, 725 VAL. FL. 1, 138. 669. SIL. 4, 215 salutat. 5, 118. 13, 820 dextros agnovit . . . -os. 14, 294 *testari*. 15, 421 *pacificare*. 15, 590. 17, 317 *horrescere*. STAT. Theb. 2, 348. 3, 155 tangere. 3, 457 explorant. 5, 622 arguo. 5, 750 *v. p. 1649, 65.* AVIEN. Arat. 2, 1019 PRVD. perist. 1, 69 CLAVD. 3, 86 ENNOD. carm. 2, 64, 1. *accus. pro subiecto*: PLAVT. Mil. 730 VERG. Aen. 7, 370 SIL. 15, 112. 147 STAT. Theb. 11, 480. *vocat.* **divi**: ENN. ann. 208 TIB. 1, 1, 37. 1, 4, 35 Ov. trist. 1, 2, 105 (*cf.* 1, 2, 1 di maris et caeli). 3, 3, 31 Ib. 83 LIV. 8, 9, 6. 29, 27, 1 SEN. Med. 595. 668 SIL. 9, 55 MART. CAP. 9, 893. CORP. VI 34117, 3 díví. *abl.* **divis**: CATO agr. 141, 1 cum -is volentibus. CATVLL. 62, 30. 64, 190 LVCR. 4, 591. 5, 53. CIC. nat. deor. 1, 63 *Protagoras* 'de -is ...' (*cf. Protag. frg. 4 D.*[2] περὶ μὲν θεῶν). HOR. carm. 4, 5, 1. ELEG. in Maecen. 2, 33 deus in terris, -is insignis avitis. MANIL. 4, 688 Thebae -is florentes. VAL. FL. 4, 438 -is geniti. 7, 498 SIL. 7, 73. *abl. absol.*: SALL. or. Lep. 27 bene iuvantibus -is (LIV. 31, 7, 14). Ov. met. 6, 526 VAL. FL. 3, 303 SIL. 6, 24. 9, 2. 14, 396. 15, 466. 17, 584 STAT. Theb. 1, 471. 11, 272.

***fem.*: *sing.*:** *nom.* **diva** (*cf. p. 1650, 50. 77. 82. 84. 1651, 5. 11. 19. 21. 35. 43. 47. 48*): LIV. ANDR. carm. frg. 25 CATVLL. 25, 5 (*loc. corr.*). 64, 8. 66, 64 VERG. Aen. 1, 482. 3, 552. 4, 365. 6, 367. 8, 387. 534. 10, 76. 12, 139 HOR. carm. 1, 3, 1 Ov. am. 3, 10, 25. 35 epist. 7, 107. 20, 188 met. 1, 623. 5, 464. 472. 7, 177. 13, 589 fast. 1, 696. 4, 268. 5, 193 trist. 1, 5, 76 LIV. 7, 26, 4 GERM. 550 SEN. Oed. 763 LVCAN. 8, 458 VAL. FL. 2, 120. 123. 226. 3, 488. 4, 80. 605. 6, 457. 467. 8, 321 SIL. 8, 205 STAT. Theb. 4, 769. 9, 637. 11, 496 Ach. 1, 528 TERT. nat. 2, 15 PERVIG. Ven. 28. 49 SOL. 1, 6 CLAVD. 3, 368. 17, 135 MART. CAP. 2, 141. 149. 168. 9, 919 SIDON. carm. 2, 387 MEROB. poet. 69.
gen. **divae** (*cf. p. 1650, 23. 46. 47. 55. 56. 67. 70. 1651, 21. 26. 35*): CATVLL 63, 25 illa -ae (*Cybelae*) ... vaga cohors. 64, 212. LVCR. 2, 623 *numen Cybelae* (VERG. Aen. 1, 447 *Iunonis*. 2, 232 *Palladis* [HOMER. 547 numina]. VAL. FL. 3, 235 *Cybeles*. SIL. 1, 93 *Proserpinae* numina. *cf. p. 1650, 46. 1651, 8*). CVLEX 291 (*Proserpinae*) munera (VERG. Aen. 6, 637 munere). VERG. Aen. 1, 505 foribus. 2, 168 virgineas . . . -ae (*Palladis*) . . . vittas. 2, 425 *Minervae*. 2, 787 Veneris. 8, 437 *pectus*. 8, 531 -ae promissa parentis. CIRIS 139 (?). 154 sacraria. Ov. fast. 4, 317 *imago* (STAT. Ach. 1, 334 *Thetidis*). GERM. 649 (*Dianae*) sacrum . . . pudorem. VAL. FL. 2, 369. 4, 419. 7, 395. SIL. 2, 520 dulcis honor -ae. 9, 486. 17, 43 tympana -ae (*Cybelae*). STAT. Ach. 1, 288 comas. MART. CAP. 1, 67 vultus. 2, 169 lectica (*Philologiae*). *ibid. nidores* (*Lunae*). *dat.* **divae** (*cf. p. 1650, 15. 24. 1651, 48. 58. 1652, 10 sqq.*): CATVLL. 64, 47 pulvinar . . . -ae (*Thetidi*) geniale locatur. CVLEX 288 PROP. 2, 28ᵇ, 61 Ov. met. 5, 640 GRATT. 125 VAL. FL. 3, 26. 5, 283. 6, 668. 7, 216 SIL. 1, 120. 13, 431 CLAVD. 22, 30 SIDON. carm. 2, 433. *acc.* **divam**: CATVLL. 64, 373. 66, 89 Venerem. LVCR. 2, 641 PRIAP. 75, 13 Ov. met. 5, 449. 9, 310 fast. 5, 685 STAT. Ach. 1, 232 AVIEN. orb. terr. 205. *acc. pro subi.*: LIV. 27, 37, 8 STAT. Theb. 5, 65. *vocat.* **diva**: LVCR. 1, 12. 28. 38 CVLEX 110. 119 VERG. Aen. 6, 197. 7, 41. 8, 396. 10, 255. 11, 560. 12, 179 HOR. carm. 1, 35, 1 o -a! 3, 22, 4. 3, 26, 9 carm. saec. 17 TIB. 3, 12, 5 PREC. terr. 4. 20. 22. 24. ⟨27⟩. 31 PROP. 2, 14, 27 Ov. am. 3, 2, 56 met. 5, 261. 527. 14, 12. fast. 1, 634 Maenali. 2, 598 Ilia. 3, 693. 4, 162. 920. 6, 347 EPIST. Sapph. 58 GERM. 98. 109 SEN. Herc. O. 1007 Phaedr. 54. 81. 274 VAL. FL. 2, 295. 612. 4, 336. 5, 199 SIL. 6, 468. 7, 82. 8, 30. 13, 136. 17, 40 HOMER. 1. 94 STAT. Theb. 1, 506. 4, 746. 762. 8, 317. 510 silv. 2, 1, 138 Ach. 1, 3 MART. 9, 19, 13 NEMES. cyn. 97 Ps. SOL. Pont. 16 CLAVD. 1, 165. 17, 174. *abl.* **divā** (*cf. p. 1651, 47. 61. 62*): [PLAVT. Poen. 1177 -a *AP*] Ov. met. 4, 288 Cythereide. 11, 218 VAL. FL. 1, 403 SIL. 8, 240. ***plur.*** (*plerumque de Musis, cf. p. 1650, 61*): *nom.* **-ae**: *v. p. 1650, 61. 1651, 22. 34. 57.* VERG. catal. 9, 22 Ov. epist. 15, 65 LIV. 23, 11, 1. *gen.* **divarum** (*cf. p. 1651, 40*): MELA 1, 94 *certamen* (*trium dearum; cf. p. 1653, 66*). STAT. Ach. 1, 809 SVET. gramm. 6. **divum**: *v. p. 1653, 65.* *dat.* **-is**: *v. p. 1651, 44.* *acc.* **-as**: STAT. silv. 1, 2, 8. 1, 4, 20. *vocat.* **-ae**: VERG. ecl. 10, 70 Aen. 7, 645 CIRIS 93. 98 PROP. 2, 2, 13 Ov. fast. 6, 97 (*Iuno et Iuventa*). LIV. 29, 27, 2 VAL. FL. 3, 216.

[*Schwering* †]

-us *et* -a *in titulis imperatorum domusque divinae* (*cf. supra p. 1650, 10 sq. et* GLOSS. θεῖος. ὁ ἐν θεοῖς. -os θείους. ἡμιθέους. deus vel imperator, quod [*vel* qui] post mortem quasi deus factus est. imperator, qui post mortem ut deus habetur. imperator, qui post mortem dei nomen accepit):

A *absolute positum*: *singularis*: *Caesar*: NEP. Att. 19, 2 *imperator -i filius*. VERG. Aen. 6, 792 Augustus Caesar, -i genus. OV. trist. 3, 1, 78 di, precor, atque adeo . . . Caesar, ades voto, maxime -e, meo. PETRON. 124, 290 -e. CORP. VI 385 *et passim in titulis filii, nepotum, pronepotum*. INSCR. numm. Cohen I p. 21 n. 1 August. -i f. *sim. saepe*. *Augustus*: CORP. X 7263 (*Segestae, dedicationis fragm.*) ⟨dei⟩vi f. deivo L. Sem⟨. . .⟩ (*fortasse e Graeco more*). INSCR. numm. Cohen I p. 194 n. 49—60 Ti(berius) -i f. Augustus. p. 208 n. 212. 213. *Claudius*: OCTAVIA 534 generata -o. *Vespasianus*: CORP. VI 943. 1258 (*al. in titulis Titi filii*). *cf.* SPART. Hel. 4, 4 (*verba Hadriani*) 'ego mihi -um adoptavi, non filium (*L. Ceionium Commodum, mortuum a. 138*)'. Geta 2, 8 (*verba Caracallae*) 'sit -us, dum non sit vivus (*sc. Geta frater*). CORP. VI 1163, 7 (= CARM. epigr. 279, 7; *a. 357*) *de Constantino I*. CLAVD. 15, 292 'cum -us abirem' (*verba Theodosii minoris*). 15, 320 -us. *adde*: SVET. Dom. 23, 1 -um appellare (CAPITOL. Pius 13, 3 Aur. 15, 3 SPART. Hadr. 27, 2 *al. cf.* ARNOB. nat. 1, 64 tyrannos ac reges vestros ... appellatis indigetes atque -os. ENNOD. opusc. 1, 81 p. 283, 12 frustra maiores nostri -os et pontifices vocarunt, quibus sceptra collata sunt). AVR. VICT. Caes. 14, 13 ad -i honorem eidem (*Hadriano*) deferendum. PS. AVR. VICT. epit. 34, 4 non -i vocabulum modo . . . sacravere (*sc. Claudio*). *nota de Nerone vivo*: TAC. ann. 15, 74 Cerialem Anicium consulem designatum pro sententia dixisse, ut templum -o Neroni quam maturrime publica pecunia poneretur ... tamquam mortale fastigium egresso *eqs*. ... *ibid.* deum honor. *pluralis* (*cf. l. 22 sq.*): SIL. 3, 625 o nate deum -osque dature! (*sc. Domitiane*; *cf.* VERG. Aen. 9, 642 dis genite et geniture deos *et* STAT. silv. 1, 1, 74 *et* 4, 3, 139 *p. 1656, 58*). STAT. silv. 1, 1, 24 primus (*Iulius*) iter nostris ostendit in aethera -is. 3, 3, 104 quae -um in vultus igni formanda liquescat massa (*i. in statuas divorum Caesarum*). PANEG. 6 (7), 14, 5 tua praeter omnes -os propria immortalitas. CAPITOL. Pius 5, 1 inter -os eum rettulit (SPART. Geta 2, 9 *et saepe*). VOPISC. Tac. 9, 5 -orum templum (LEX colleg. Aesc. et Hyg. [Corp. VI 10234] 8 in templo -orum in aede divi Titi [10. 23]. *diversum*: ACT. Arv. a. 145 [Corp. VI 32379] 24 in Palatio in aede -orum a. inc. sub Antonino Pio [Corp. VI 2087] 4 in Palatio in -orum. a. 218 [Corp. VI 2104] 6 ⟨in Palatio⟩ in -or(um). *cf.* CASS. DIO 76, 3, 3 ἐν ταῖς θεωρίαις ταῖς ἐν τῷ παλατίῳ ἥρωσι πεποιημένais *et Hülsen, Topogr. p. 81 et 565 sq.*). AMM. 25, 10, 5 -orum veterum monumenta. 28, 1, 11 -orumque arbitria. 30, 10, 1 -orum *reliquiae*. HIER. chron. a. Abr. 2105 -orum porticus (CVRIOS. urb. reg. 9 p. 14, 3. 15, 5 *al.* CHRONOGR. a. 354 chron. 1 p. 146, 17 -orum. *cf. Hülsen, Topogr. p. 564 sq.*). CLAVD. 15, 215 duo -orum proceres maiorque minorque (*Theodosii, Honorii avus et pater*). 22, 422 exultat uterque Theudosius -ique tui (*Stilicho appellatur*). 28, 56 optimus ille -orum (*Honorii pater*). SIDON. carm. 2, 317 -orum *numerus*. CORIPP. Iust. 1, 8 -ae (*appellantur Vigilantia et Sophia, Iustini minoris mater et uxor*). ANTH. 723 a 12 (*inter a. 451—553*) -os has (*synodos*) peregisse solos. CORP. XII 1577 flamen divorum (*saepe in titulis*). *cf.* XIII 8007 (= CARM. epigr. 20; *saec. II ex.*) -um sodalis. *nota de Caesaribus nascituris, quos divos futuros esse sentiri vult poeta* (*cf. supra l. 30*): CLAVD. 8, 647 quaenam tot -is veniet nurus? *cf.* 10, 13 -orum *nurus*.

B *apponuntur substantiva*: OCTAVIA 286 sancta quid illi (*sc. Octaviae*) prodest pietas -usque pater (*sc. Claudius. cf.* PLIN. epist. 10, 4, 2. 10, 8, 1 -us pater tuus [*Nerva*]. FRONTO p. 135, 11 N. -us pater vester [*L. Aelius*]. MARC. AVREL. epist. Marcell. dig. 28, 4, 3 *al. saepe de Septimio Severo apud* ICTOS. *cf.* CORP. III 781, 13 -i Antonini parentis nostri. CAPITOL. Maximin. 5, 4 'apud -um parentem meum Severum'. *sim. saepe*. CORIPP. Iust. 3, 127 de -o genitore [*Iustiniano*]). CALL. dig. 2, 4, 3 *rescriptum* -orum fratrum (*sc. Marci et Luci Veri*. 5, 1, 36 pr. 22, 5, 3, 6. 48, 2, 19 pr. *et saepe, etiam apud alios* ICTOS. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 10 -i quoque fratres). TRYPH. dig. 3, 5, 37 (38) ut est constitutum a -is principibus (VLP. frg. Vat. ⟨125⟩. 149 PAVL. dig. 27, 9, 14. MARCIAN. dig. 48, 13, 5, 4 *constitutiones* principum -orum Traiani et Hadriani. 48, 17, 3 LAMPR. Alex. 29, 3. COD. Iust. 4, 1, 12, 6 (*a. 529*) vel a nobis vel a retro -is principibus. 6, 61, 5 -orum retro principum Theodosii et Valentiniani. INST. Iust. 2, 7, 3 a iunioribus -is principibus. 2, 20, 2. 3, 1, 15 -i autem principes. 3, 23, 2 anteriores -i principes. GREG. M. epist. 1, 16 a p. 19, 31 praesentia Marciani -i principis). LAMPR. Alex. 28, 6 -is imperatoribus (*cf.* COD. Greg. 13, 2, 2 -us imperator Probus). CLAVD. 8, 190 -i sidus avi (*sc. Theodosii maioris*). 10, 300 -e parens (*Theodosius*).

C *apponuntur nomina*: -us Iulius: CORP. I² 797 (= VI 872 = 31188) dívo Iúlio iussu populi Romani statutum est lege Rufrena. *sim.* 798 (= IX 5136) deivo Iulio. 799 (= IX 2628; *Aeserniae*) genio deivi Iuli parentis patriae quem senatus populusque Romanus in deorum numerum rettulit. VI 873. *et saepe, etiam in titulis filii* (882) *et nepotum*. INSCR. numm. Cohen I p. 14 n. 33 (*a. 38 a. Chr.*) imp. -i Iuli f. INSCR. numm. Grueber cat. Brit. mus. I p. 591 (*a. 37*) -i Iuli f. *et saep.* CIC. Phil. 2, 110 est ergo flamen, ut Iovi, ut Marti, ut Quirino, sic -o Iulio M. Antonius? OV. met. 15, 842 Pont. 2, 2, 86 VITR. 3, 3, 2. SEN. contr. 7, 3 (18), 9 (contr. exc. 7, 3). 10 praef. 16 suas. 2, 22. VAL. MAX. 1, 6, 13 (*in precatione*) tuas aras tuaque sanctissima templa, -e Iuli, veneratus oro ut *eqs*. 1, 7, 2 *et saepe*. *idem* -us Caesar: LIV. 34, 9, 3 VITR. 2, 9, 15 SVET. Aug. 96, 1 PORPH. Hor. ars 65 epist. 1, 5, 10. CORP. V 7478 (*Industriae*). *nota plur.*: -i ... Caesares: VAL. MAX. 2, 1, 10. *idem* -us Iulius Caesar: VLP. dig. 29, 1, 1 pr. Caesar -us Iulius: FAST. ann. Iul. Amitern. Iul. 20 (Corp. I² p. 244) Victor(iae) Caes(aris) div(i) Iul(i). -us Augustus (*cf. p. 1651, 66*) *passim in titulis et nummis et apud scriptores*: AT. CAP. Gell. 13, 12, 11 SEN. contr. 2, 4, 13 (*bis*). 2, 5, 20. 4 praef. 5. 7 VELL. 2, 36, 1. 39, 2. 91, 1. 100, 2. 124, 3. 127, 1 VAL. MAX. 1, 7, 1. 3, 8, 8. 7, 7, 3. 4. 7, 8, 6. 9, 15, 2 -i ... Augusti ... numen. PHAEDR. 3, 10, 39 SEN. apocol. 1, 2. 9, 5. 10, 1 clem. 1, 1, 6 *al.* ASCON. tog. cand. p. 69, 31 St. imperator Caesar, quem nunc -um Augustum dicimus. PLIN. nat. 7, 147 in -o quoque Augusto (TAC. dial. 17). 19, 128. IVS IVR. Arit. (Corp. II 172) 15 Iuppiter optimus maximus ac -us Augustus ceteriq(ue) omnes di immortales. LEX Salpens. (Corp. II 1963) I 30 ut is iuret per Iovem et -om Aug(ustum) et -(o)m Claudium et -om Vesp(asianum) Aug. et -om Titum Aug. et genium imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug. (II 1 LEX Malac. [Corp. II 1964] III 12). CORP. XI 1331 (*Lunae, a. 66*). *idem* -us Caesar Augustus: CORP. VI 882 dívo Caesari dívi Iulií f. Augusto. -us Iulius Aug.: INSCR. numm. Cohen I p. 159 n. 739 -o Iul. Aug. -i f. (n. 740). -us Iulius: *ibid.* p. 162 n. 779 -o Iulio (*Apameae*). -us Aug(ustus) Caesar): CORP. III 7061. -a Augusta: SEN. apocol. 9, 5 CORP. XIV 399. IX 1155 *al. cf.* X 7464 (*Haluntii, pars periit*) Liviae Augusti deae municipium. *eadem* -a ⟨Iul⟩ia: CORP. III 13524. -a Drusilla: CORP. XIV 3576. V 7345 INSCR. numm. Cohen I p. 235/6 n. 1. -us Claudius: SEN. apocol. 9, 5 (*verba Herculis*) 'censeo uti -us Claudius ex hac die deus sit'. 10, 4. 11, 5. PLIN. nat. 2, 99 *et saepe, etiam in titulis et nummis; v. Onom. II p. 474, 38 sqq.* -a Claudia *Neronis filia*: *cf.* TAC. ann. 15, 23 rursusque exortae adulationes censentium honorem -ae et pulvinar aedemque et sacerdotem. INSCR. numm. Cohen I p. 315. -a Poppaea *Neronis uxor* (*cf.* TAC. ann. 16, 21 deum honores Poppaeae decernuntur): TAC. ann. 16, 22 eiusdem animi est Poppaeam -am non credere, cuius in acta -i Augusti et -i Iuli non iurare. spernit religiones, abrogat leges. CORP. XI 1331 (*Lunae, a. 66*) -ae Poppaeae Augustae. INSCR. numm. Cohen I p. 315 n. 1 -a Poppaea Aug. -us Vespasianus: TAC. Agr. 9 Germ. 8 PLIN. epist. 1, 4, 5. 10, 65, 3 GAIVS inst. 1, 85 PAPIN. dig. 48, 22, 1 *al. saepe in titulis et nummis*. imp. -us Vespasianus: CORP. II 2637. -us Vespasianus Augustus: CORP. VI 938 *al.* INSCR. numm. Cohen I p. 415 n. 650. -us Augustus Vespasianus: CORP. IX 4684 *al.* INSCR. numm. Cohen I p. 369 n. 7 *al.* CORP. II 1049 (*in Baetica*) -o Caesari Aug. Vespasiano censori. -a Domitilla *Vespasiani filia*: CORP. V 2829. INSCR. numm. Cohen I p. 426 n. 2—4 *et* p. 427 n. 1—2 -a Domitilla Augusta; *cf. Stein, PW. VI 2731, 53 sqq.* -us Titus: PLIN. epist. 10, 65, 3 paneg. 35, 4 POMPON. dig. 1, 2, 2, 32 CALL. dig. 49, 14, 1, 3 VLP. dig. 29, 1, 1 pr. PAVL. dig. 50, 15, 8, 7 NOT. Tir. 39, 27 CORP. VI 945 *al.* INSCR. numm. Cohen I p. 462 *sq.* 465 *sq.* 468 n. 1—2 -us Titus Augustus. -i Vespasianus et Titus: CORP. VI 1548. XIV 2925 *al.* -a Iulia *Titi filia, mortua a. 89*: MART. 9, 1, 7 -ae dulce Iuliae numen. CORP. IX 1153 div⟨ae⟩ Iuliae Piae ⟨A⟩u⟨g⟩. III 13524. INSCR. numm. Cohen I p. 465 n. 1. 9 (*a. 90*) -ae Iuliae Aug. -i Titi f. n. 19. Domitianus: SVET. Dom. 23, 1 occisum eum populus indifferenter, miles gravissime tulit statimque -um appellare conatus est. NOT. Tir. 39, 27ᵃ. *alibi non legi videtur*. *Domitiani et Domitiae filius, natus a. 73, mortuus paulo post a. 81; cf. Stein, PW. V 1513, 63 sqq.*: INSCR. numm. Cohen I p. 135 -us Caesar. *eundem dicere videntur*: STAT. silv. 1, 1, 74 genitorque deorum (*sc. Domitianus; cf. ibid.* 4, 3, 139 parens deorum. SIL. 3, 625 -osque dature). -us Nerva: FRONTIN. aq. 102. 118. TAC. hist. 1, 1 principatum -i Nervae et imperium Traiani. PLIN. epist. 4, 11, 4. 5, 3, 5. 7, 33, 9 -us quidem Nerva. 10, 58, 7. paneg. 7, 4. 38, 6. 89, 1 -e Nerva. 90, 6 POMPON. dig. 1, 22, 32 CALL. dig. 40, 15, 4 *al.* NOT. Tir. 39, 28 CORP. VI 451. 452 *et saepe, praesertim in titulis filii, nepotis, pronepotis, abnepotum, adnepotum* (*Commodi, Severi, Caracallae, Getae*). INSCR. numm. Cohen II p. 13 *al.* -us Nerva Augustus: CORP. VIII 5323 INSCR. numm. Cohen II p. 13 n. 160. -us Augustus Nerva: CORP. III 384. -us Traianus: POMPON. dig. 48, 22, 1 *et saepe, praecipue apud* ICTOS. NOT. Tir. 39, 29. CORP. VI 967. 968 *et saepe*. INSCR. numm. Cohen II p. 88 n. 664—666. *al.* -us Traianus Augustus: CORP. IX 2456 *al.* INSCR. numm. Cohen II p. 98 n. 2 *al.* -us Traianus Parthicus: CORP. IX 1123. 1619 *et saepe*. INSCR. numm. Cohen II p. 78 n. 585 *al.* -us Traianus Dac(icus) Part(hicus): CORP. II 186. 5221. -us Traianus Parthicus Germanicus: CORP. II 4892. -a Plotina *Traiani uxor*: CORP. V 4387 *al.* INSCR. numm. Cohen II p. 99 n. 3; *v. PIR. III p. 73 n. 509*. -a Marciana *soror Traiani*: CORP. X 4744. 4745 *al.* INSCR. numm. Cohen II p. 102 n. 8—12. -a Marciana Augusta: CORP. IX 5894. III 2731 *al.* INSCR. numm. Cohen II p. 102 n. 3—13 -a Augusta Marciana. *v. PIR. III p. 466 n. 584*. -a Matidia *Marcianae filia*: CORP. XI 415. III 2731 *al.; v. PIR. II p. 353 n. 277*. -us Hadrianus (*cf.* SPART. Hadr. 27, 2 nec appellatus esset -us, nisi Antoninus rogasset. AVR. VICT. Caes. 14, 13): FRONTO p. 25, 18 N. CHAR. gramm. I 53, 14 *al., saepe apud* ICTOS. CORP. VI 985 *al., praecipue in titulis filii et nepotum*. INSCR. numm. Cohen II p. 127 n. 270—271. p. 234 n. 1509. 1510. -a Sabina *uxor Ha-*

[*Schwering †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

driani: Corp. VI 984. V 6514 *al.*; *cf. PIR. III p. 430.* -a Sabina Augusta: Corp. VIII 8929. *de L. Ceionio Commodo v. supra p. 1655, 16; in titulis et nummis non legitur.* -us Pius *saepissime apud* Ictos *et in titulis, saepe* -us Antoninus Pius *et* -us Antoninus, *minus saepe* -us Pius Antoninus *et* -us Antoninus Aug. (Pius), *raro* -us Antoninus Caesar (Corp. VIII 1779); *cf. Mommsen, Ges. Schr. II p. 164 sqq.* -i Hadrianus et Antoninus: Pavl. frg. Vat. 244. Mod. dig. 27, 1, 6, 9. -a Faustina (Augusta) *maior, Antonini Pii uxor*: Corp. VI 987. 1006. IX 1113 *al.* Inscr. numm. Cohen II p. 408 *al.* -a Pia Faustina: Corp. VI 1019; *v. P. v. Rohden, PW. I 2312, 54 sqq.* -us Marcus *saepe apud* Ictos; *legitur* dei Marci *errore librarii pro* -i Marci: Vlp. frg. Vat. 195. 210. 220 Corp. VI 1028 *al.* Inscr. numm. Cohen II p. 109 n. 1056 *al.*; *alibi* -us Marcus Antoninus (Corp. VI 1031 Inscr. numm. Cohen III p. 19 n. 176), -us M. Antoninus Pius (Inscr. numm. Cohen III p. 10 n. 78), -us Antoninus Magnus Pius (Corp. VI 1083) *sim.*; *cf. P. v. Rohden, PW. I 2304, 13 sqq.* -a Faustina (Augusta) *minor, Marci Aurelii uxor*: Corp. V 7617 *al.*; *v. P. v. Rohden, PW. I 2314, 34 sqq.* -us Verus: Cvrios. urb. reg. 1 p. 2, 8 (Reg. urb. p. 3, 8). Corp. VI 1377, 7. 10. 1497, 8 *al.*; *alibi* -us Verus Parthicus maximus (Corp. III 1450), -us Verus Augustus (Corp. III 1457 *al.*), *cf. Stein, PW. III 1854, 38 sqq.* *traditur* -us Marcus et Lucius (Verus): Vlp. dig. 32, 11, 23 Marcian. dig. 23, 2, 57 a. Mod. dig. 28, 6, 4; *sed* -i Marcus et Lucius (Verus): Vlp. dig. 38, 16, 1, 1. 40, 5, 30, 13 frg. Vat. 168 Pavl. dig. 26, 5, 24 frg. Vat. 247 (?). -us Commodus *v. Onom. II p. 549, 59*; *cf. etiam* Spart. Sept. Sev. 11, 3. 4. -us Commodus Aug.: Corp. X 7342 *al.* *traditur* -us Marcus et Commodus: Call. dig. 29, 5, 2 Macer dig. 48, 5, 33 pr., *sed* -i Marcus et Commodus: Vlp. dig. 11, 4, 1, 2 Pavl. dig. 27, 1, 26 Marcian. dig. 39, 4, 16, 6. 48, 10, 7; *inc.* Pavl. coll. Mos. 4, 3, 6 (-os *coni. Mommsen*); Papin. dig. 31, 64 Marcian. dig. 30, 112 pr. *adde*: Corp. X 5064 (*periit*) evoc(atus) Aug(ustorum) divor(um) M. Antonini et Commodi. -us Pertinax: Call. dig. 50, 6, 6, 2 -i [Helvii] (*v. Mommsen, Ges. Schr. II 165, 47*) Pertinacis. 50, 6, 6, 13 Corp. VI 1577 *al. alibi* -us (P.) Helvius Pertinax (Aug. Pius): Corp. VIII 1576. 6995 *add.* 10593 *al.*; *adde*: Mod. dig. 40, 5, 12, 2 -us (-i?) Antoninus (*sc. Commodus*) et Pertinax. -us Severus *saepe apud* Ictos *et in titulis, praecipue Caracallae, Getae, Alexandri; legitur etiam* -us Pius Severus (Corp. X 334 *al.*), -us Severus Pius (Corp. V 5260 *al.*) *al.* *de Geta Caracallae fratre v. p. 1655, 17.* -us Antoninus (*Caracalla*): *saepe apud* Ictos; *in titulis*: -us Magnus Antoninus (Corp. XIV 4212. IX 4853 *al.* Inscr. numm. Cohen IV p. 145 n. 32—34 -o Antonino Magno), -us Magnus Pius Antoninus *sim.* (Corp. X 3342. 6893 *al.*). -us (*an* -i?) Severus et Antoninus *saepissime apud* Ictos. -a Iulia Augusta (*Domna*): Inscr. numm. Cohen IV p. 108 n. 24. 25. *eius soror* -a Maesa Aug.: Inscr. numm. Cohen IV p. 391 n. 2—4. -us Alexander: Reg. urb. 5 p. 7, 12 Corp. VIII 627 Inscr. numm. Cohen IV p. 463 n. 597—599. -a Paulina (*uxor Maximini*): Corp. X 5054 -ae Caeciliae Paulinae Piae Aug. Inscr. numm. Cohen IV p. 523 n. 1—4. -i Gordiani I *et* II (*cf.* Capitol. Gord. 16, 4 Max. Balb. 4, 3. Inscr. numm. Cohen V p. 4 n. 1 θεοὺς Γορδιανοὺς σεμν(οὺς) Ἀφρ(ικανοὺς) Σεββ.). Capitol. Maximin. 26, 2. Corp. VIII 10330 *al. in titulis Gordiani III*; *cf. P. v. Rohden, PW. I 2630, 60.* -us Gordianus (III): Capitol. Gord. 34, 3 (*inscr. sepulchri*). Cod. Iust. 6, 30, 22 pr. (*a. 531*). Inst. Iust. 2, 19, 6. *in titulis aut nummis non legitur*; *cf. P. v. Rohden, PW. I 2628, 8 sqq.* -us Decius *et* -us Herennius: Corp. VI 36760. -a Mariniana *fortasse P. Licinii Valeriani uxor*: Inscr. numm. Cohen V p. 341 n. 1—20; *cf. PIR. II p. 344 n. 212.* -us Victorinus Pius: Inscr. numm. Cohen VI p. 71 n. 23—26. 39; *cf. PIR. III p. 38 n. 302.* -us Valerianus Caesar (*filius Gallieni*): Corp. IX 5682 -o Valeriano Caes(ari). Inscr. numm. Cohen V p. 516 n. 2 *al.*; *alibi* -us Caesar Valerianus; *cf. PIR. II p. 275.* -us Caesar Gallienus (*Gallieni filius minor*): Inscr. numm. Cohen V p. 530 n. 1. -us Claudius: Paneg. 7 (6), 2, 2. 8 (5), 2, 5 (4, 2) Vopisc. Aurelian. 2, 1 *al.* Corp. II 6209. VIII 17880 (?). 22494 (= 10373) -us Aug. (?); *cf. Henze, PW. II 2462, 39.* Inscr. numm. Cohen VI p. 130 *sq.* 135 n. 53 *sqq.* -o Claudio Gothico. -us Aurelianus: Vopisc. Aurelian. tit. 1, 5. 3, 1. 37, 2. 42, 4 Corp. III 9758 *al.*; *v. Groag, PW. V 1404, 14 sqq.* -us Probus: Paneg. 5 (8), 18, 3. -us imperator Probus: Cod. Greg. 13, 2, 2. *alibi non legitur.* -us Carus: Nemes. cyn. 64 -i ... Cari (*cf.* 71 *Carine* paene prior genitore deo). Inscr. numm. Cohen VI p. 352 n. 14 -o Caro Pio (n. 18). n. 15 -o Caro (n. 20). n. 16 -o Caro Aug. (n. 21). *al.* -us Numerianus: Inscr. numm. Cohen VI p. 369 n. 10—12; *cf. Henze, PW. II 2514, 16.* -us Nigrinianus: Corp. VI 31380 Inscr. numm. Cohen VI p. 404 n. 1—4; *cf. PIR. II p. 407 n. 75.* -us Diocletianus: Cod. Theod. 8, 4, 11 Cod. Iust. 12, 57, 3. *alibi non legitur.* -us Maximianus: Corp. X 5805. XII 5696, 1 Inscr. numm. Cohen VI p. 495. 533. 545. -i Diocletianus et Maximianus: Cod. Greg. 13, 2, 3. 13, 3, 1. -us Maximianus iunior: Inscr. numm. Cohen VII p. 102. *idem* -us Galerius Maximianus: Corp. VIII 2385 b. -us Augustus: Corp. VIII 10375 (*verba postea addita*). -us Iovius Maximianus: Corp. III 5325. -us Constantius: Paneg. 6 (7), 3, 3 *al. et saepe in titulis; legitur etiam* -us Constantius Augustus, -us Augustus, -us Constantius Pius *sim.*; *v. Onom. II p. 577, 54.* -i Diocletianus et Constantius: Cod. Herm. 6, 1. -us Romulus *Maxenti filius*: Corp. VI 1138 Inscr. numm. Cohen VII p. 182 n. 1—12. -us Constantinus: *v. Onom. II p. 574, 20. 68. 74. nota*: Corp. VI 1151 (*periit, a. 337—341*) -o ac venerabili principi Constantino patri principum. -us Constantius (*II*): *v. Onom. II p. 577, 71.* -us Constans: *v. Onom. II p. 569, 45.* -us Iulianus: Amm. 26, 10, 8 Cod. Theod. 5, 15, 17. 8, 4, 9. 10, 4, 2 (*a. 365*). 14, 6, 5 (*a. 419*). -us Theodosius Aug. (I): Corp. VI 1730. 1731. -us Iovianus: Cod. Theod. 1, 6, 2. 3. 1, 16, 9. 1, 28, 2 *et saepe.* Cod. Iust. 1, 4, 1. 1, 40, 5 *al.* -us Valentinianus: Avell. p. 39, 5 venerabilis memoriae -us V. Marcell. chron. II p. 61, 382, 1 Cod. Theod. 10, 3, 3 (*a. 380*). -us Gratianus: Veg. mil. 1, 20 Cod. Theod. 8, 4, 17 (*a. 389*). *nota*: Symm. rel. 40, 1 apud -um atque inclytum Gratianum. -us Honorius: Novell. Valent. 31, 1 pr. Cod. Theod. 3, 1, 10. Marcianus: *v. p. 1655, 73.* -us Maiorianus: Novell. Sev. 1 pr. -us Anastasius (*imp. Byzant. 491—518*): Marcell. chron. II p. 103, 532, 14. -us Iustinus (I): Inst. Iust. 2, 7, 3. *adde de episcopo Romano*: Anth. 723 a 16 (*inter a. 451—553*) effulsit -us papa simul Iulius. *nota de Sophia, Iustini II. uxore viva*: Coripp. Iust. 3, 147 -a Augusta favens.

dīvum, -ī *subst. neutr.* [a dīvus] *i. fere quod* caelum; *cf. etiam* dīum *p. 1642, 57.* *de adiectivo usu*: Caper gramm. VII 105, 19 sub -o (*M*, diu *B*, *C corr.*, dio *B corr.*, *C*) legimus (*Verg. georg. 3, 435*), audimus vero de eo, quod subiungebant veteres et dicebant 'sub -o caelo'. *cf.* Anon. med. ed. Piechotta 75 *medicamentum* subdibum caelum ponito. Varro ling. 5, 66 olim Diovis et Di⟨e⟩spiter dictus, id est dies pater, a quo dei dicti, qui inde et dius (dies *codd.*) et -um, unde sub -o, dius Fidius. itaque inde eius perforatum tectum, ut ea videatur -um, id est caelum. Serv. Aen. 2, 512 'nudoque sub axe' hoc est sub -o, quod impluvium dicitur. [*loc. corrupt.*: Afran. com. 105 (Non. p. 207, 37) *cf. p. 1642, 74.*] **sub dīvō** *cf.* sub dio *p. 1642, 65* (Gloss. ἐν ὑπαίθρῳ [*cf.* II 190, 15 subdivum ὕπαιθρον. 463, 11 ὕπαιθρος subdivus]. in rore. sub patenti caelo. sub caelo puro. sub aeris axe. sub auras, sub caelo): Varro ling. 5, 161 in hoc (*cavo aedium*) locus si nullus relictus erat, sub -o qui esset, dicebatur testudo. Cic. Verr. 2, 51 Nep. Paus. 5, 2 Eum. 5, 7 (subsidio *AP*; *cf.* Colvm. 6, 6, 2 *p. 1642, 67*). Verg. georg. 3, 435 (dio *P*). Hor. carm. 2, 3, 23 (dio *v. l.*). 3, 2, 5. Vitr. 1, 2, 5 aedificia sub -o hypaethraque *constituere*. 3, 2, 8 medium ... sub -o est sine tecto. Act. Arv. a. 21 (Corp. VI 32340, 11) sub div⟨o contra orient⟩em. Sen. contr. 3 praef. 13. Cels. 1, 2, 6 ambulatio ... melior ... est sub -o quam in porticu. 1, 3, 37. 1, 10, 1 (*J*, diu *FV*) Colvm. 1, 8, 9. 6, 3, 1. 6, 4, 1 (dio *S*). 11, 3, 51 Svet. Iul. 72 Aug. 82, 1. Ampel. 8, 16 (Avg. civ. 21, 6). Gell. 10, 15, 16 sine apice sub -o esse. Sol. 20, 15 (dio *M*). Cet. Fav. 19 p. 302, 15 Itin. Anton. Plac. rec. A 11 Vir. ill. 68, 3 Pallad. 1, 35, 7. 3, 25, 9. 4, 10, 7. 9. 4, 11, 8. 5, 5. 6, 8, 2. 6, 14. 17. 7, 8 Pelagon. 270 Veg. mil. 1, 3. mulom. 1, 14, 6 sub -o et libero aere. 2, 120, 3 *v. infra l. 60.* Chiron 181. 558. 765 Clavd. 21, 124 Theod. Prisc. eup. faen. 7. 38 (*sed* 1, 94 sub sole). Evstath. Bas. hex. 6, 10 p. 933^{D}. *nota*: Garg. Mart. cur. boum 2 sub -o (dio *L*) caeli. sub divo columine (*cf. p. 1642, 71*): Act. Arv. a. 91 (Corp. VI 2068 I 29) sub -o columine contra orientem. a. 183 (Corp. VI 2099 I 11) contra orientem ⟨sub⟩ -o columine. *cf.* a. 186 (Corp. VI 2100 a 5) contra orientem s⟨ub divo columine⟩. sub -o culmine: Act. Arv. a. 90 (Corp. VI 2067, 30) sub -o culmine contra orientem. *item* a. 105 (Corp. VI 2075 a 15). a. 118 (Corp. VI 2078 a 13). a. 120 (Corp. VI 2080 a 14). a. 122 (Corp. VI 2081, 2). *cf. Leo, Archiv 10 (1898) 273 sqq.* **sub dīvum**: Hor. carm. 1, 18, 13 nec variis obsita frondibus (*orgia*) sub -um rapiam. Chiron 413 sub -um ponito (*sed* Veg. mulom. 2, 120, 3 ponito sub -o). Anon. med. ed. Piechotta 90 sub dibum facito. *cf. supra l. 26.*

dīvus, -a, -um *adi. i. q.* divinus, *ortum ex usu verborum* divus *et* diva *appositione cum imperatorum nominibus coniunctis* (*fort. adiectivum sentiendum est supra l. 4*); *cf. quae scripsi Ind. Forsch. 34 (1914) p. 1 sqq.* *legitur inde ab saeculo IV vel III.* Gloss. θεῖος. [Naev. carm. frg. 30 (Non. p. 197, 16) res -as (dinas *Leo*) edicit.] fulgur divum *v. p. 1642, 37.* Corp. VIII 8870 (= Carm. epigr. 501, 8; *fortasse saec. III*) decreta ... Parcarum -a. Opt. Porf. carm. 10, 30 *Claudius* dat clarum e numine -o imperium. 18 (VIII) p. 56 pietas iuvat armaque -a. Prvd. cath. 12, 90 regnum quod ambit omnia -a et marina et terrea. psych. 76 omnis iam -a caro est quae concipit *Christum.* 812 *Hierusalem* suscepit iam -a deum. Alc. Avit. carm. 5, 64 -ae (divinae *L*) vocis Anubem. *adde*: Coripp. Iust. 4, 176 -a (*i. e. divorum Augustorum*) propago. Anth. 723 a 21 non tacet hoc -o fulgens Ephesena tropheo (*i. e. auctoritate imperatoris*). Conc. Const. a. 536 Mansi 8, 977^{B} in -a civitate (ἐν Θεουπόλει). *fortasse* Gloss. V 191, 5 -is auspiciis (divisa ospiciis *codd.*) ⟨a⟩ dis, qui auspiciis favent, id est initiis. *nota formulam* -ae memoriae *de imperatoribus mortuis. anteponitur nomini*: Cod. Theod. 5, 13, 3 Iuliani. 6, 27, 7 -ae m. pater noster (*Theodosius I*). 11, 20, 1 (*a. 368*) Constantio. 14, 4, 6 (*a. 389*) Gratiani. 14, 17, 12 (*a. 393*) Constantini vel Constantii. 15, 5, 66 Constantini. Novell. Theod. 5, 1, 1 Constantini. Novell. Mart. 4, 1, 3. 5, 1 pr. Valentiniani et Valentis et Gratiani. Cod. Iust. 10, 32, 61 pr. (*a. 457—465*) Iuliani. 10, 32, 61, 1 Zenonis. 11, 54, 1, 2 Marciano. 12, 19, 11

[Schwering. †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Theodosii et Valentiniani principum. NOVELL. Iust. 22, 14 -ae memoriae dicimus Constantinum (*τὸν τῆς ϑείας . . . λήξεως*). 62, 2, 5 Zenonis. LEX Visig. 2, 1, 5 domni et genitoris mei Chindasvindi regis. 12, 2, 15. 17. 12, 3, 12. GREG. M. epist. 1, 16ᵃ p. 18, 9 Iustiniani principis (p. 20, 26). *ibid.* p. 19, 34 Marcianus imperator. *ibid.* p. 19, 30 Theodosio iuniore. *postponitur nomini*: COD. Iust. 4, 35, 23 pr. Anastasio -ae memoriae principi. 5, 14, 10 (*a. 529*) lege Leonis -ae memoriae. 6, 20, 19, 2 (*a. 528*) Arcadii et Honorii. 8, 10, 13 Zenonis (7, 37, 3 pr. INST. Iust. 2, 6, 14. 4, 6, 33 l. 34). NOVELL. Iust. 22, 27 Leo. 22, 46, 2 Leonis (*τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως*). 89, 12 pr. Valenti . . . et Valentiniano et Gratiano. 105, 2, 1 Marciani. 107 praef. a Constantino. *Schwering (†).*

2. dīvus fratruelis GLOSS. II 577, 16 (*'ϑεῖος est* avunculus *vel* patruus' *Götz*).

diynu *collyrium quoddam*: CORP. XIII 10021, 76 (*signac. ocul.*) D. Galli Sesti -u ad asp(ritudines). *videtur esse δι' οἴνου, item* CORP. XIII 10021, 41 Tib. Cl(audi) Di(. . .) crocodes d i h y n u.

dmois *i. δμωίς inter exempla vocabulorum, in quibus ante* m *inveniuntur* c d g t: PRISC. gramm. II 42, 21. *cf.* TER. MAVR. 889 *δμῶας* et *Τμῶλον* . . . graeca nomina. *D.*

***1. dō,** dedī, datum, dare. [(reddo *ex* re-dĭdo) *cf. c. uestin.* didet *'dat', paelign.* dida *umbr.* dirsa dersa *'det', osc.* didest *'dabit'*, deded *'dedit', gall.* δεδε *'dedit', gr.* δίδωμι ἔδομεν δοτός, *ind.* dádāti *'dat', aor.* ádāt *perf. med.* dadē, *lituan.* dŭmi dŭdu *armen.* tam *'do', alban.* δašε *'dedi'*, *cf.* 2. cedo, donum, dos. — duim *cf. c. gr.* δοίην, *cypr.* δοϜέναι, δυϜάνοι (*opt. praes.*) *et c. umbr.* purdouitu *'porricito'*, purditom *'porrectum', ind.* dāvánē *'ad dandum', lituan.* dōvana *'donum'*. *in compositione hoc verbum non facile distinguitur ab altero, quod cf. est c. gr. τιϑέναι, de quo v. s. vv.* facio, abdo. *Th.*]

de ***prosodia***: PRISC. gramm. II 471, 13 *sqq. verbum 'do' 'a'* paenultimam in praesenti et in praeterito imperfecto et futuro et infinito et participio praeteriti corripit (*de part. praet. etiam* 519, 17. 534, 4 *al.*). MART. CAP. 3, 314. *syllaba* da- *producitur*: SACERD. gramm. VI 530, 1 dāte (*versus a grammatico fictus*). CARM. c. pag. 41 dāret. CYPR. GALL. gen. 224 dāturus. 934. 1373. 1402 dātum. exod. 1167 dābitur. iud. 116 (*at* gen. 1433 dăta. num. 533 dătam. *passim*). PAVL. PELL. 449 dāre. CARM. de aegr. Perd. 107 dāturus. CORIPP. Ioh. 2, 333 dāmus (dēmus *corr. Mazz.*; dămus *legitur* Ioh. 4, 19 Iust. 3, 353. 393). *apud* COMM. *hae formae saepe sub ictu versus positae sunt, ex. gr.* instr. 1, 13, 2 dáte. 1, 30, 12 *al.* (*at* apol. 136 dătur *al.*). *cf. etiam formam apicatam* CORP. X 3903, 16 dáta. dēdit *v. Onom. vol. III p. 117, 68 (et 69?)*. *cf.* COMM. instr. 2, 12, 1. *formae monosyllabae longae sunt, nisi quod de formis* dat *et* det *haec monenda sunt: an* PLAVT. *formam* dat *productam adhibuerit, certo diiudicari nequit; longam eam putat Lindsay, Archiv 11 (1900) 127 sq., qui neglexit* Rud. 900 (dat *codd.*), *correptam propter* PLAVT. Cas. 44 (*in prologo*) *et* Trin. 847 *Sommer, Lat. Laut- u. Formenl.² p. 539. Krit. Erläut. p. 154; sed de* Trin. 847 *parum constat. de a brevi constat* LVCR. 2, 262 VERG. *passim. forma* det *producitur (ante dipodiam vel pedem sesquialterum, quo versus clauditur)*: PLAVT. Persa 68. 327. *corripitur inde a* LVCR. 2, 489 HOR. epist. 1, 18, 112 *passim.* *in ceteris coniunctivi praes. formis syllaba* de- *non corripitur nisi* DRAC. laud. dei 1, 361 dĕmus. 3, 751 dĕtur (Romul. 8, 314. 9, 81. 226 ANTH. 326, 6). *terminationes longae propter iambicarum syllabarum correptionem metricam apud scaenicos passim corripiuntur, ex. gr.*: dĕdĭ: PLAVT. Bacch. 1081 Capt. 364. dabŏ: PLAVT. Bacch. 103 TER. Hec. 697. *cf.* dedĭsti: PLAVT. Bacch. 687 Curc. 345 Men. 508 (?). 689; *post scaenicos corripiuntur*: dabŏ: CATVLL. 13, 11 OV. epist. 16, 260 SIL. 15, 118 STAT. silv. 2, 7, 81 Ach. 1, 92 MART. AVSON. datŏ: AVIEN. orb. terr. 1046. dabăs: HIL. gen. 2. *de formis* dederīs, dederītis *v. Neue-Wagener III³ p. 428 sqq. adde*: IVVENC. 1, 664 dederītis.

de ***formis*** (EVTYCH. gramm. V 474, 12 *'do' verbum in simplicitate praeter regulam declinatum . . . primitivum enim existens tertiae debuit esse coniugationis eqs.*): *de formis stirpis* ***praesentis:*** *act.*: [*? ind. praes.* d i d e t CORP. I² 394 *v. adn. Bücheleri, qui confert* d e d a CORP. I² 379 *v. p. 1015, 6.*] d a n u n t (PAVL. FEST. p. 68 NON. p. 97, 13. GLOSS. V 640, 27 danunt dant. 566, 48 dederunt. *cf.* II 48, 28 dianunt [danunt ac] *διδῶσιν*): NAEV. carm. frg. 42 PLAVT. (dant *14ⁱᵉˢ*) Capt. 819. Curc. 126 (dant *codd.*). Merc. 226 (*corr. Pylad. cf.* Rud. 594). Most. 129. 561 Persa 256. 852 Poen. 1253 Pseud. 767. 770 (Rud. 1229 *pars codd.*). Truc. (181 *vs. corrupt.*) 245 (*A aliter*) CAECIL. com. 176 (*ibid.* dant). PACVV. trag. 207 TIT. Vertul. carm. epigr. 4 (Corp. I² 1531 *ca. a. 150 a. Chr.*), *non apud* TER. (*de collocatione, quae apud scaenicos fere est in exitu versus aut ante diaeresin septenarii iambici, cf. Jacobsohn, Quaest. Plaut. p. 14; rectius Jachmann, Glotta 7 [1916] 51 sq.*). dan(unt): CORP. I² 1618. dant *inde ab* ENN. scaen. 378 ann. 78. 94 *et* PLAVT. (*v. l. 68*) *passim.* GLOSS. d u u n t, d u n t: dant tribuunt. *inf.*: GLOSS. d u e r e: dare vincere. d a r i (*i.* dare[?]): TAB. cens. Varro ling. 6, 86. *c o n i. p r a e s.* (*sed cf. R. Schoell, leg. XII tab. rell. p. 83; Sommer, Lat. Laut- u. Formenl.² p. 539 sq. 581; Krit. Erl. p. 155 sq.; formae* duis *sim. apud scaenicos plerumque extant in exitu iambico*) d u i m: PLAVT. Aul. 672 (dium *P*; dēm *30ⁱᵉˢ*). d u e m dem GLOSS. d u i s (PAVL. FEST. p. 66. GLOSS. duis duas res significat: nam et pro *δίς* ponebatur et pro dederis. DIFF. Suet. p. 309, 25 duis aeque aliud significat quod est des [*coni.* *Βασῆς, Ἀϑηνᾷ* 9 (1897) 47; quod est de situ *codd.*]): PLAVT. Capt. 331. 947. Men. 267 (*Beroald.*, dus *P*). Rud. 1368 Vid. 51. 52. 85 CATO agr. 141, 3 PACVV. trag. 219. LIV. 10, 19, 17 (*precatio Appi*). d u a s: PLAVT. Aul. 238. *cf.* Merc. 401 (duas *C*, tuas *B*, des *D*; *aliter A*). des (GLOSS. *δώοις* [*δώῃς*?]): *inde ab* ENN. ann. 360 sat. 2 PLAVTO (*38ⁱᵉˢ*) TER. (*7ⁱᵉˢ*) PACVV. trag. 208. d u i t (GLOSS. *δοίη*, det V 17, 18 dividit *fortasse* dederit): LEX reg. ed. Bruns A II 12 (Paul. Fest. p. 221) LEX XII tab. 4, 2 venum duit (Gaius inst. 1, 132 Vlp. reg. 10, 1 [du(it?) *cod. Gai*, dauit *cod. Vlp.*, duuit *R. Schoell post alios, cf. leg. XII tab. rell. p. 83 sq.*). LEX Cincia (frg. Vat. 307) CARM. Liv. 22, 10, 2 PLAVT. Asin. 460 Aul. 62 TER. Phorm. 713. APVL. apol. 64 [*de* NOT. Tir. 94, 29 (*v. p. 1020, 78*) *cf. Heraeus, Archiv 12 (1902) 39 adn.* COMM. instr. 1, 14, 7 *coni. Dombart.* dicet diat *al. codd.*] d u e t det: GLOSS. det *inde a* PLAVTO (*41ⁱᵉˢ*) TER. (*9ⁱᵉˢ*). d u e r i t dederit: GLOSS. d u i n t (PHOC. gramm. V 436, 8 *inter defectiva in modis*. GLOSS. duint. *δοῖεν. δῶσ[ωσ]ιν*. dent tribuant): PLAVT. Amph. 72 Most. 655 Pseud. 936 (diunt *P*) Trin. 456 TER. Andr. 666 Phorm. 519. 976. 1005 CIC. Catil. 1, 22 (*C*, duent, dent, donent *cett.*). Phil. 10, 13 (dicit *V¹*, dent *cett.*, *corr. Halm*). TAC. ann. 4, 38 AVR. Fronto p. 67, 22 N. GLOSS. d u e n t dent vel imbuunt. dent, tribuant. dent: PLAVT. (*18ⁱᵉˢ*) TER. Andr. 8. d a n (*i.* dasne, *quod legitur* STAT. Ach. 1, 901): PLAVT. Asin. 671 (dant *P*). Truc. 373 (da *A*, dant *P*). 940. d a t i n (*i.* datisne): PLAVT. Curc. 311 Truc. 631. *imp.*: GLOSS. d a m d e (*vel* dande *codd.* d a n i t e *Loewe, Landgraf*): date. *imp. fut.*: d a t o d: LEX luci Spolet. (Corp. I² 366) 2 (*bis*). *part. praes.* dans *inde a* TER. Ad. 473 CORP. I² 1592 d(ante). *nusquam frequentatur* (*pro substantivo v. p. 1663, 65 sqq.*). *abl.* dante (*l. 26. p. 1661, 8*): AETNA 632 HOR. epist. 1, 17, 22 OV. epist. 15, 166 LIV. 22, 6, 11. *acc. plur.* dantīs: PROP. 4, 5, 47 (*Corp. IV 1894*; -es *cod.*). dantia: ITALA cod. e g *et* VVLG. I Cor. 14, 7. d a m d u m: LEX Iul. munic. (Corp. I² 593) 17. 49. *fut.*: d a b e t: CORP. III 12473. VI 36364 CARM. epigr. 1549, 19. davet: CORP. X 3037, 9. d a v i t: TRACT. in Luc. 1, 32 CORP. V 6244. 8739. VI 35283. XIV 307. 667 INSCR. Dessau 2796 (*Concordia, saec. V*). INSCR. Bulletino di archeol. e storia Dalmata 1907 p. 9 INSCR. Revue archéol. 19 (1912) p. 465, 44 (*Salonae, christ.*). GLOSS. IV 48, 1. 502, 15. *cf.* venundavit (*v. Georges, Wortf. s. v.*). d a b i n (dabisne PLAVT. Pseud. 117): PLAVT. Bacch. 883 Pseud. 536. 1078. *cf.* CATVLL. 116, 8 tu dabi supplicium. *pass.*: DIOM. gramm. I 379, 25 d a r i s datur, raro d o r reperimus. *sim.* MACR. gramm. V 629, 17. 654, 23 PRISC. gramm. II 371, 20. *formae primae et alterius pers. passivi stirpis praesentis omnino raro inveniuntur, nempe his locis*: CATVLL. 64, 152 dabor (STAT. Theb. 1, 178). BELL. Hisp. 17, 2 demur (dedimur *codd.*). STAT. silv. 3, 4, 45 daberis. PLIN. epist. 3, 4, 3 darer. VVLG. Ezech. 21, 29 dareris. *nota*: GLOSS. d o r *δίδομαι*. d a s i dari: PAVL. FEST. p. 68 (*cf. Sommer, Lat. Laut- u. Formenl.² p. 591 adn. 1*). d a r i e r: LEX reg. Fest. p. 189. d a r e i: PLAVT. Merc. 777 *et* 778 *A* (Rud. 1292 *P* dare *Leo*). LEX repetund. (Corp. I² 583) 9. 69 LEX Corn. de XX quaest. (Corp. I² 587) 2, 34 LEX Rubr. (Corp. I² 592) 2, 28 *al.* darI: INSCR. Notiz. degli scavi IX 1912 p. 156 vs. 37. dari: *inde a* NAEV. com. 23. [*?* d u i t o r: LEX XII tab. (Plin. nat. 21, 7) *coni. Gronov.* duitur (*probat Mommsen, cf. etiam Sommer, Lat. Laut- u. Formenl.² p. 540*) *vel* arguitur *libri*. arduuiutur *R. Schöll.*]. *de* ***perf.*** *act.* (*tritissima apud* GRAMM., *ex. gr.* CHAR. gramm. I 243, 14 DIOM. gramm. I 366, 8 *al.*): d i d i t: CORP. I² 610. d e d e t: ELOG. Scip. (Corp. I² 9) 6 CORP. I² 31. 48. 49. 365 (*Faleriis*). 388 (*in finibus Marsorum*). VI 30858. VIII 23965. d e d e: CORP. I² 47 (*in agro Tiburtino*). 377 (*cipp. Pisaur.*). 380 (*item*). 477. 2438 (*Minturnis*). d e d e i t (*cf.* dedei PLAVT. Men. 535 *A*): TAB. triumph. Barberin. IV (Corp. I² p. 77) a. 726 (*aliis locis semper* dedit). dedit: CORP. I² 41. 42 *et inde passim*. d e d e r i (*i.* dedere): CORP. I² 37. d e d r o (nt): CORP. I² 379. d e d e r o (nt): INSCR. Notiz. degli scavi IX (1912) p. 21, 37 (*Romae*). ⟨d⟩ e d e r o (nt): CORP. I² 61. d e d e r o n t (*cf.* QVINT. inst. 1, 4, 16): CORP. I² 383. d e d r o n (t): CORP. I² 30. d e d r o (n) t: CORP. I² 378 (*cipp. Pisaur.*). dederunt *inde ab* INSCR. coc. Falisc. (Corp. I² 364 a). d a e d e r (unt): CORP. VI 20278, 3. XIV 25. d e d i s e: S. C. de Bacch. (Corp. I² 581) 14. GLOSS. d u i t: dedit tribuit (*cf. l. 6 et p. 1659, 84*). [*?* d a v i t consecravit GLOSS. IV 48, 1 (-bit consecravit *var. lect.*). *cf. Sommer, Lat. Laut- u. Formenl.² p. 570.*] *formae stirpis* ***part.*** **dat-**: *inf. fut. pass.* (*cuius loco inf. praes. pass. extat* COMM. instr. 2, 30, 17): datum iri: PLAVT. Cas. 699 (*cf.* Poen. 512). TER. Hec. 40 *al.* d a t u i r i: POMPON. dig. 33, 5, 8 pr. VLP. dig. 45, 1, 38, 21 LACT. inst. 4, 17, 3.

n o t a t u r per d *in iuncturis tritissimis*: d(ata) d(ecreto) d(ecurionum). d(edit) d(edicavit). d(onum) *sive* d(ono) d(at) l(ubens) m(erito). d(e) s(uo) d(at). a(gris) d(andis). f(rumenti) d(andi). d(are) d(amnas) e(sto). d(are) d(ebebit). l(ocus) d(atus). d(atum).

de ***significationibus***: SEN. benef. 5, 10, 1 quemadmodum vendere, sic dare aliquid a se dimittere est et id quod tenueris habendum alteri tradere. DON. Ter. Andr. 199 *v. p. 266, 5 sqq.* SCHOL. CIC. Gron. B p. 328, 18 St. datur, quod petitur; offertur, quod ultro praestatur. NON. p. 278. 279. GLOSS. do *δίδωμι, διδῶ*. dat tribuit, persolvit. dare *δοῦναι* (*cf.* PAVL. FEST. p. 69). -isti *ἔδωκες* (*sic*). GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᵃ *δόμ* (*i. δω?*) *δίδωμι. δάρι δίδοσϑαι. δάβις δώσεις. ἰν δάνδε* (*i.* in dando) *ἐν δόσει*. *dantur et res, quae praebenti reddantur, quaeque* *a c c i p i e n t i u m* *fiant* (*sic* GAIVS inst. 3, 90. 4, 5 VLP. dig. 23, 3, 9, 3. 45, 1, 75, 10 dominium omnimodo effi-

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ciatur stipulatoris. 46, 3, 14, 8 PAVL. dig. 50, 17, 167 pr. *cf.* LABEO dig. 32, 29, 3 -erat ut habere non possis. IVLIAN. dig. 39, 5, 1 *de modis donationum*). *interdum formis stirpis praesentis dicitur de ipsa voluntate praebentis, ita ut significet fere i. q.* *offerre* (*v. p. 1667, 50. 1677, 7. cf. p. 1678, 75*): PLAVT. Cist. 217 quod dat, non dat; deludit. TER. Andr. 545 quam -bam *filiam*. VERG. Aen. 12, 394. HOR. sat. 2, 3, 259 (*syn.* porrigis). OV. epist. 16, 117 LIV. 31, 19, 4 SEN. contr. 1, 7, 3. SEN. epist. 98, 13 latum clavum divo Iulio dante non recepit. CVRT. 4, 11, 20. LVCAN. 9, 1024 (SCHOL. *ad l.* quae tu largiri velles). SIL. 1, 455 MART. 6, 66, 9. 10, 75, 6 *al.* *de permutatione possidentis transfertur ad permutationem loci et status rerum hominumque, ut accedat ad notionem* *ponendi, reddendi, faciendi* *adiuvantibus compositis a radice* dhē *ductis* (*cf. p. 1659, 28 sq.*). *locos huius significationis congessit Thielmann, Das Verbum* dare *im Lateinischen als Repräsentant der indoeuropäischen Wurzel* dha. *Leipzig 1882 (at cf. F. Haussen, Phil. Rundschau 2 [1882] p. 1204 sqq.).*

legitur inde ab INSCR. *antiquissimis (v. p. 1662, 34. 1670, 3) per totam latinitatem.* [*it.* dare. *prov., hisp.* dar. *M.-L.*] [*dubia vel corrupta*: ENN. scaen. 424 an aliquid quod do nil (*Vahlen*; dono illi *libri*) morares? accipe. NAEV. com. 79 PLAVT. Capt. 426 Cist. 461. 523 Men. 461 Mil. 1409 Pseud. 1127 *al.* TER. Hec. 406 (bona *codd.*, data *Donat.*). Eun. 9 ACC. trag. 644 POMPON. Atell. 28. 105 *al.*]

materiam hoc modo digessi:

CAPVT PRIMVM:

dare **ALIQVID** *p. 1662, 30.*

I *de ipsa* ***actione*** *praebendi, donandi*:

A *res corporeas*: 1 *hominibus*: **a** *generatim: notabiliora (per litteras digesta): p. 1662, 34.* *pronom. et adi. quantitatis: p. 1663, 24.* *absolute: p. 1663, 48.*
b *speciatim*: *α pecuniam, opes sim.: p. 1663, 76.* *in formulis: p. 1664, 33.* poenas dare *sim.: p. 1665, 7.*
β litteras, tabellam, scripta sim.: p. 1665, 56. *γ cibos, medicamenta sim.: p. 1666, 56.* *δ locum, spatium sim.: p. 1667, 33.* *imprimis* agros, fundum *alicui assignare: p. 1667, 64.* *ε partes corporis: p. 1668, 14.* osculum: *p. 1669, 21.* *ζ signum sim.: p. 1669, 31.*
2 *deis, manibus i. q. sacrificare: p. 1669, 37.*
3 *alicui rei: p. 1670, 27.*
4 *c. praep. et adv.: p. 1670, 76.* dare *i. q. locare, mittere, iacere sim.: p. 1672, 7.*

B *res incorporeas*: 1 *bona, commoda: p. 1672, 29.* *i. q. morem gerere, indulgere alicui: p. 1673, 22.*
2 *mala, incommoda: p. 1674, 7.*
3 *nomen, cognomen: p. 1674, 54.*
4 *verba: p. 1675, 11.*
5 *fidem, iusiurandum, documenta, testimonia: p. 1675, 41.*
6 *negotium, munus: p. 1675, 78.*
7 *de iis rebus, quae publice tribui solent*: **a** *imperium, potestatem, ius sim.: p. 1676, 28.* **b** *magistratus sim.: p. 1676, 75.* **c** *pacem, foedus sim.: p. 1677, 5.* **d** *veniam, impunitatem (in rebus publicis et privatis): p. 1677, 28.* **e** *ludos sim.: p. 1677, 65.* **f** *technice praesertim in actibus iuris: p. 1677, 83.*

II *de* ***voluntate*** *vel* ***mente*** *praebentis*:

A *de voluntate*:
1 *generatim (c. pron. passive i. q. licet): p. 1678, 58.*
2 *speciatim*: **a** *occasionem, copiam: p. 1679, 33.* **b** *spatium, locum, viam sim.: p. 1679, 67.* **c** *tempus sim.: p. 1680, 29.* **d** *laborem, operam in aliquid: p. 1680, 59.*

B *de mente*: 1 *i. q. ascribere alicui (alicui rei) aliquid: p. 1682, 7.* 2 *i. q. confiteri aliquid esse: p. 1682, 77.*

III *accedit ad sensum* ***procreandi,*** *efficiendi*:

A *praevalente significatione* ***donandi***:
1 *fructus terrae, animalium sim.: p. 1683, 6.*
2 *varia naturalia: p. 1683, 51.*
3 *vitam, tempus ad vivendum: p. 1684, 12.*
4 *habitum, qualitates, facultates mentium vel corporum: p. 1684, 82.*

B *praevalente significatione* ***formandi***:
1 *de iis quae homines faciunt, formant: p. 1685, 59.*
2 dare *c. subst. in locutionibus periphrasticis, quibus eadem fere vi verbum q. e.* facere *usurpatur: p. 1686, 33.*
3 *c. dupl. acc. i. q. reddere, facere: p. 1686, 77.*
4 dare *sonitum, sim.: p. 1687, 19.*
5 dare *i. q. prodere, indicare viam, rationem, consilium sim.: p. 1688, 8.*

structurae: 1 *seq. inf. et acc. c. inf.: p. 1688, 59.* 2 *seq. enuntiatum c.* ut *vel nudus coniunctivus vel enuntiatum relat.: p. 1690, 57.* 3 dare *c. dupl. acc.: p. 1691, 33.* 4 *c. dat. fin.: p. 1691, 56.* 5 *c. praep. vel iuncturis praep.: p. 1692, 11.* 6 *c. abl. pretii: p. 1692, 53.* 7 *c. gen. pretii vel epexeg.: p. 1692, 60.* 8 *c. gerund.: p. 1692, 68.* 9 *reflexive: p. 1693, 29.*

CAPVT ALTERVM:

dare **ALIQVEM:** *p. 1693, 31.*

I *non reflexive*:

A *i. q. aliquem alicui permittere, concedere*:
1 *in rebus privatis: p. 1693, 34.* 2 *in rebus publicis: p. 1694, 1.* 3 *in iuris actibus: p. 1694, 56.*

B *tradere, prodere aliquem*:
1 *alicui: p. 1695, 4.* 2 *alicui rei: p. 1695, 26.* 3 *c. praep. et adv.: p. 1695, 63.*

C liberos dare *i. procreare*:
1 *de parentibus: p. 1696, 38.* 2 *de tellure, regionibus: p. 1696, 58.* 3 *de deis, fato sim.: p. 1696, 67.*

D *latiore sensu i. q. obicere, offerre*:
1 *generatim: p. 1696, 79.* 2 *speciatim in oratione sim.: p. 1697, 5.* 3 *i. q. attribuere, ascribere aliquem alicui: p. 1697, 22.*

E *accedit ad notionem faciendi: p. 1697, 27.*

II *reflexive* (*et de animantibus et de rebus*): A *i. q. se tradere*: 1 *alicui: p. 1697, 67.* 2 *alicui rei: p. 1698, 9.* 3 in (ad) *aliquid: p. 1698, 23.* 4 *c. adv.: p. 1698, 52.* 5 *c. dupl. acc.: p. 1698, 59.*
B *se dedere alicui rei, incumbere ad aliquid: p. 1698, 67.*
C *se gerere, praebere aliquo modo: p. 1699, 32.*

structurae: p. 1699, 54.

coniuncta, synonyma, syntactica, opposita, derivata.

CAPVT PRIMVM.

dare ALIQVID:

I *de actione dandi: i. q.* ***praebere,*** *tradere, ministrare, donare, porrigere alicui aliquid*:

A ***res corporeas*: 1 *hominibus*: a *generatim*:** CORP. I² 561 (*suppl. obi. sc. cistam*) Dindia Macolnia fileai -dit. LEX XII tab. (Gell. 20, 1, 25) qui in ius vocabit, iumentum dato. PLAVT. Asin. 201 mercem (Merc. 96). Capt. 1004 pueris aut monerulae aut anites aut coturnices dantur: itidem mihi... upupa... datast. Cas. 121 amphora. 378 *sortem.* Cist. 542 dolium vini. 770 cistellam. Curc. 311 sellam. Merc. 524 ovem. 527. Mil. 771 anulum (913. 931. 960. 988 *cf.* Curc. 637 TER. Hec. 3. 812 *al.* CIC. Verr. 4, 187 *al. cf. etiam p. 1663, 74*). Most. 261 cedo purpurissum. :: non do. 386 matulam. Poen. 668 bonam praedam (LIV. 2, 60, 2 *al. cf.* ACC. trag. 447 exuvias). CATO agr. 144, 2 scalae... uti datae erunt, ita reddito. TITIN. com. 22 da pensam lanam (*cf.* OV. epist. 3, 75 data pensa trahemus. met. 13, 511 *al.*). CIC. Att. 2, 13, 2 fasciculum. CATVLL. 61, 131 *sqq.* da nuces pueris... concubine. VERG. ecl. 6, 69 calamos. Aen. 9, 264 cratera antiquum, quem dat (*i. dono dedit*) Sidonia Dido. *talia usquequaque per totam latinitatem. non adeo frequenter imperativus (exceptis precationibus v. p. 1672, 30 sqq.)*: da mihi (PLAVT. Men. 541 *al.*), *cuius loco fungitur* cedo (*de differentia a veteribus statuta v. vol. III p. 733, 40 sqq.*). *subi.* *res efficiens, praebens*: TIB. 2, 3, 40 praeda... cum dubiis rostra -dit ratibus. MART. 1, 59, 1. 1, 99, 7. 8, 78, 10 *al.* *i. q. postulata tradere*: TAC. ann. 16, 31 gemmas et vestes et dignitatis insignia -di, quo modo si sanguinem et vitam poposcissent (*cf. p. 1684, 63 sqq. 1695, 14 sqq.*).

notabiliora (per litteras digesta): arma *v. vol. II p. 595, 61 sqq. 80 sqq. sim.*: PLAVT. Poen. 477 viscum legioni -di fundasque (TER. Eun. 786 fundam). Trin. 129 gladium (CIC. Sest. 24 NEP. Dion 9, 6 *al.*). ENN. scaen. 198 ferrum (SEN. contr. 7, 5 [20], 9 *al.*). CIC. Verr. 5, 52 scuta. Att. 2, 24, 2 pugionem. PVBLIL. E 11 eripere telum, non dare irato decet (VERG. Aen. 4, 594. 9, 36. 10, 93 OV. Ib. 54 LIV. 3, 55, 4 SEN. dial. 3, 17, 2 *al.*). VERG. Aen. 12, 394 sagittas. PROP. 4, 10, 12 spolia. *et saepissime.* *i. q. prodere, deponere*: SALL. hist. 2, 87 CLAVD. 26, 542 *al.* coronas *v. vol. III p. 976, 44. 81. 978, 34. 38. 979, 37 sqq. 66. 981, 6. 22. 49 al. (om. subst.*: PLAVT. Persa 770). *sim.*: POMPON. Atell. 164 diademam (CVRT. 10, 6, 11 STAT. silv. 4, 6, 62 MART. 8, 55, 8 VVLG. I Macc. 6, 15). ELEG. in Maecen. 1, 143 serta (TIB. 2, 4, 48 PROP. 3, 1, 19 OV. trist. 3, 3, 82). VAL. MAX. 2, 8, 7 lauream (MART. 2, 2, 6). *dona, munera*: PLAVT. Amph. 138 dona (CIC. leg. 3, 11 ne capiunto, neve danto. frg. inc. I 9. LEX vic. Furf. [Corp. I² 756] 7 sei quod ad eam aedem donum datum donatum dedicatumque erit. *saepe*). Truc. 8 munera (425 munusculum. CIC. Cluent. 66 ac. 1, 7 Tusc. 1, 114 *al.* CATVLL. 68, 145 munuscula [*in re amatoria. cf.* OV. am. 2, 5, 6]. CAES. civ. 3, 21, 4. LEX Vrson. [Corp. I² 594] 132, 25 det largiatur. 3, 30 dato donato. VERG. Aen. 4, 429 *al.* TIB. 1, 8, 29 *al.* PROP. 2, 8, 11. OV. *fere 30ies. et saepissime*). *herbam, palmam*: PAVL. FEST. p. 99 herbam do cum ait Plautus (frg. inc. 63) significat 'victum me fateor' *eqs.* (*cf.* PLIN. nat. 22, 8 herbam porrigere. SERV. Aen. 8, 128 GLOSS. Plac. V 25, 28 *Archiv 6 [1889] 398*). TAB. triumph. Barberin. I *sqq.* (Corp. I² p. 77) palmam -dit (*sc. Iovi*). LIV. 10, 47, 3 palmaeque tum primum translato e Graecia more victoribus datae (*in ludis. cf.* PLAVT. Amph. 72 sive adeo aediles perfidiose cui duint *palmam.* Poen. 37. *transl.*: TER. Haut. 709 consilio. VOLCAC. carm. frg. 1, 5 MAT. carm. frg. 3 VARRO rust. 3, 6, 2 CIC. de orat. 3,

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

142 Phil. 1, 36. PROP. 4, 1^b, 102 libris ... meis. OV. ars 2, 733 trist. 2, 509 *syn.* plauditur. VAL. MAX. 8, 1 abs. 8 de se [*cf. l. 4*] dare merebatur [*opp.* ex alio ferre]. PLIN. nat. 15, 8. 19, 77. 28, 142. 32, 154 palmam saporis. 35, 33. 36, 129. MART. 4, 23, 5 de se [*cf. l. 2*]. 7, 72, 10. QVINT. inst. 10, 1, 52 in ... genere dicendi. 11, 3, 6 pronuntiationi. PLIN. epist. 7, 4, 6 [*in carm.*] 2 TERT. scorp. 6. VVLG. deut. 25, 1 iustitiae palmam -bunt. *al.* *huc refero, quamquam* partes *supplendum videtur*: CIC. de orat. 3, 213 *actioni* primas -isse Demosthenes dicitur. Phil. 8, 14). stipendium: CIC. epist. 11, 26, 1 dent (denegent *Mendelss.*) an decernant. CAES. civ. 3, 78, 1 SALL. epist. Pomp. 7 LIV. 2, 12, 7 *al.* PAVL. FEST. p. 69 VAL. MAX. 5, 6, 8 *al.* *vestimenta*: PLAVT. Asin. 929 pallam (Men. 394 *opp.* surripui. 398. 426. 480 *al.*). Cas. 710 soleas (Truc. 63). Epid. 726 soccos, tunicam, pallium. Rud. 574 da mihi vestimenti aliquid aridi (TER. Eun. 701 *vestem.* CATO agr. 142 *al.*). CATO agr. 59 tunicam aut sagum ... sculponias. VARRO Men. 223 toga tracta est et abolla data est (MART. 8, 48, 1). CIC. Sest. 114 cui superior annus ... virilem ... togam -erit (Cael. 9. Vatin. 31 pulla. Att. 5, 20, 9 togam puram. 6, 1, 12 *al.* OV. fast. 3, 771 quare toga libera detur. 3, 788 FEST. p. 289 SVET. Claud. 43 *al.*). CIC. Phil. 2, 44 stolam. nat. deor. 3, 70 *Herculi* tunicam (OV. fast. 2, 319 TERT. patient. 7 p. 12, 15 VVLG. iud. 14, 12 *al.*). NEP. Cim. 4, 2 amiculum. VERG. Aen. 8, 167 chlamydem. 9, 304 pellem ... leonis. OV. epist. 16, 223 purpura ... pretiosaque texta. *et al.*

pronomina, adi. quantitatis sim. (*aliter v. p. 1673, 25 sqq.*): PLAVT. Asin. 137 omnia ... quae -di. 188 si ... habeas, quod des (*cf.* Poen. 833 Trin. 564 Truc. 76. 242*sq.* TER. Phorm. 146 Eun. 1078 SISENNA Miles. frg. 9 CIC. Scaur. 19 NEP. Cim. 4, 2 SEN. contr. 9, 1, 2 *saepe*). Cist. 506 quod -di, datum non vellem, quod relicuomst, non -bo (*v. Otto, Sprichw. p. 105*). 738 negat esse, quod det (Persa 119 Truc. 941 TER. Haut. 534 Phorm. 84 *al.*). Mil. 692 da, quod dem quinquatribus praecantrici. 920 materiarius ... quod opus, qui det. *saepissime.* ENN. sat. 2 da (*Gulielm.*, dum *cod.*), quidquid des, celere (*cf. Otto, Sprichw. p. 55*). CAECIL. com. 176 patiere, quod dant, quando optata non danunt. LVCIL. 1050 quid dare, quid sumpti facere ac praebere. NOVIVS Atell. 24 multum ames, paulum des. VARRO Men. 41 in omnibus legi καθ' ὑπερβατόν 'ne -res, ne polliceres, quod datum est'. PVBLIL. Q 30 quicquid bono concedas, das (des *Wölfflin*) partim tibi (*cf.* RABIR. carm. frg. 2 hoc habeo, quodcumque -di). CIC. leg. agr. 1, 15 si tantum des, quantum velit venditor. *saepe.* HOR. sat. 1, 2, 52 -ret, quantum satis esset. PAVL. FEST. p. 274 quae publice data (*i. expensa*) atque accepta sint. *passim.* *nota iuncturam*: do *aliquid* (*pecuniam sim.*) ut (ne): CIC. Verr. 2, 101 pecunia, ne accusaretur, data. 4, 164. 6, 117. 118 *al.* Att. 5, 21, 7. OV. am. 2, 17, 30 ut fiat, quid non illa -isse velit. FEST. p. 237 SEN. contr. 7, 2 [17], 1 *al.* SEN. benef. 4, 11, 1 in hoc ... ut (GAIVS inst. 3, 90). epist. 79, 5 IVV. 3, 184. 7, 166 VVLG. gen. 38, 16 AVG. in psalm. 142, 10. ITIN. [Silv.] 34 (*cf. Rebling, Charakt. d. röm. Umgangssprache*^{2} *p. 48*).

absol.: PLAVT. Asin. 167 qui modus dando? 181 *opp.* posci. 205. 527 Bacch. 635. 880. 1080 Cas. 765 Cist. 145. Pseud. 256 -di dum fuit (Truc. 217). 257. 307 *al.* TER. Haut. 965 Phorm. 532. 533 qui prior ad dandumst. Ad. 51. 880 LVCIL. 367. 577 (*fortasse pertinet ad p. 1673, 35 sqq.*). CATO agr. 144, 5 pro ea olea ... nemo -bit, neque debebitur. POMPON. Atell. 94. sat. frg. 3 non frustillatim nec minutatim dari. VARRO ling. 8, 16 *in distinguendis casibus* (10, 21. 65 *v. vol. III p 584, 18*). CIC. Verr. 3, 26 qui -bant, obtinebant causas. 3, 143 causam dandi. Rab. Post. 5 in dando et credendo. off. 1, 22 dando accipiendo. 2, 54 dando egere coeperunt. Att. 1, 16, 5 *saepe.* LEX Iul. munic. (Corp. I^2 593) 115 *coni.* depensum. PVBLIL. B 22. C 4. P 18 SALL. Catil. 54, 3 Iug. 16, 3 HOR. epist. 2, 2, 192 PROP. 2, 32, 42 *al.* OV. am. 1, 8, 61. 62 ars 2, 162 *al.* PAVL. FEST. p. 270. 296 ex suo datis vesci. PHAEDR. 4, 5, 10 ni data possideant. app. 15, 8. SEN. dial. 2, 8, 1 habere ... prius debet, quam dare. 2, 14, 2 pro transitu. benef. 2, 12, 1 dat, qui non aufert (*v. p. 1700, 79*). MART. 3, 50, 4. 10, 16, 1 si donare vocas promittere nec dare. *al.* FRONTO p. 182, 3 N. hoc 'da'. CELS. dig. 12, 4, 16 obligatio ... ob rem dati (*pro subst., cf. p. 1701, 47*) re non secuta. *passim.* *hinc part. praes. m.* **dāns**, -tis *pro subst.*: CIC. off. 1, 52 quae sunt iis utilia, qui accipiunt, -i non molesta. HOR. epist. 1, 17, 22 -e minor. 2, 1, 246 -is cum laude. PROP. 4, 5, 47 ianitor ad -es vigilet. OV. Pont. 4, 9, 68. LIV. 35, 42, 14 -em et accipientem (*cf.* 44, 25, 9 VAL. MAX. 4, 7 ext. 2 TRYPH. dig. 16, 3, 31, 1 *al.*). SEN. dial. 12, 10, 2 benef. 2, 23, 1 PS. VARRO sent. ed. Germann 12. 17. PAPIN. dig. 35, 2, 93 personam -is. VLP. dig. 39, 5, 19, 3 *syn.* donatore. ANON. de mach. bell. pr. sine -ium (*i. tributuariorum*) poena.

similiter obiecto omisso (*cf. p. 1662, 35*): CORP. XIII 10024, 39^c (*in anulo*) da. do. *item ibid.* 58 si das, do (*possunt revocari ad B p. 1673, 35 sqq. et intellegi de mutuo amore vel fide*).

b speciatim: *α* ***pecuniam, opes*** *sim.* (***poenas*** *v. p. 1665, 7 sqq.*): [CORP. I^2 394 brat data (*dubium, cuius sit dialecti inscriptio*).] LIV. ANDR. trag. 1 pretium pro noxa (ENN. ann. 194 PLAVT. Curc. 5 *al. v.* pretium). 20 da mihi hasce opes, quas peto, quas precor (*v.* opes. *proverbialiter* [*cf. supra l. 25. 36*]: MART. 5, 42, 8 quas -eris, solas semper habebis opes). PLAVT. Amph. 647 id modo si mercedis datur mihi (*v.* merces). Asin. 83 argentum (*v. vol. II p. 528, 17 sqq.*). 488 argenti nummum (20^{ies} CIC. 29^{ies}. *cf.* Verr. 5, 53 aliquid nummulorum. *v.* nummus). Aul. 269 dotem (*q. v.*). 310 talentum magnum (11^{ies}. CIC. Att. 6, 1, 3 LIV. 33, 13, 14 *al.*). 520 aes (*v. vol. I p. 1075, 35 sq.*). Bacch. 314 aurum (*v. vol. II p 1530, 55 sq. nota*: SEN. epist. 87, 26 mihi urna aurum dat). 920 *Philippos* (998. 1001 Poen. 415. 559). Capt. 449 viaticum. Men. 544 manupretium. Merc. 777 drachumam (*q. v.*). Mil. 1213 divitias (*v. p. 1635, 12 sq.*). 1420 minam (*q. v.*). Most. 253 aliquid ... peculi (VARRO rust. 1, 2, 17 IAVOL. dig. 15, 1, 35 *al.*). 561 neque faenus neque sortem argenti (612. 1161). 584 quin vos mihi fenus date (*v. vol. VI p. 482, 42. trop.*: SEN. Phaedr. 455). Poen. 868 triobolum (Rud. 1368). Rud. 620 date pudori praemium (*cf.* CIC. inv. 2, 111 Verr. 4, 143 Tusc. 1, 113 *al.* PVBLIL. C 37. VERG. Aen. 9, 252 *syn.* solvi. MON. Ancyr. 3, 37 OV. epist. 19, 67 SEN. contr. exc. 8, 5 VAL. MAX. 5, 2, 1 *al.*). PLAVT. Truc. 146 scripturam. LVCIL. 723 portorium (CIC. Verr. 3, 176 *al.*). LEX repetund. (Corp. I^2 583) 69 ⟨quoi⟩ pequniam ... darei solvi iuserit (*v.* pecunia). SENT. Minuc. (Corp. I^2 584) 30 vectigal Langensibus pro portione dent (LEX agr. [Corp. I^2 585] 82 CIC. epist. frg. V 19 LIV. 42, 62, 10 *al.*). VARRO Men. 502 equimenti. ling. 5, 15 inlocarium (in⟨de⟩ locarium *Laetus*). 9, 19 indicium (*i. pretium indicii*). rust. 2, 3, 10 denarios (CIC. Att. 16, 8, 1 LIV. 37, 59, 5 *al.*). CIC. inv. 2, 87. 124 sumptum (SALL. epist. Pomp. 2 *al.*). Quinct. 19 assem (*v. vol. II p. 745, 53 sqq.*). Q. Rosc. 38 HS (35^{ies} HOR. sat. 1, 3, 15 *saepe*). Verr. 3, 26 libellam. *al.* LEX Falcid. (dig. 35, 2, 1 pr.) legatum (SVET. Tib. 76 DIG. *saepe*). LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 4 partitione filiae data. OV. met. 7, 739 census. fast. 1, 221 aera. 4, 352 dandae mos stipis (PAVL. FEST. p. 23 PLIN. nat. 8, 14 *al.*). LIV. 6, 31, 4 tributum (*q. v.*). SEN. benef. 4, 36, 2 linguarium. LVCAN. 3, 158. 163. PETRON. 140, 3 hereditatem (DIG. *saepe*). MART. 1, 11, 1 nomismata. 3, 7, 6 salarium (TAC. Agr. 42). 3, 30, 1 sportula. TAC. hist. 1, 5 donativum (1, 37 *al.*). LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 1, 28. 33 funeraticium. *talia passim praesertim apud* ICTOS. *de divisionibus publicis* (*cf. p. 1667, 16*): MON. Ancyr. 3, 7. 13. 16 sexagenos denarios viritim -di. TAC. ann. 1, 8 populo ... tricenos nummos viritim -dit. 13, 31 plebi congiarium (PLIN. paneg. 25, 2. 5 SVET. Tib. 20 *al.*). CORP. VIII 23991 missilia. XI 4391. 5215. *al.* *imprimis in* ***formulis*** (*saepissime apud* ICTOS *in actionibus in personam* [*cf.* VLP. dig. 44, 7, 25 pr.], *stipulationibus* [*cf.* GAIVS inst. 3, 92 *sq.* PAVL. dig. 45, 1, 2 pr.], *legatis*): SENT. Minuc. (Corp. I^2 584) 36 dare debento. 37 LEX agr. (Corp. I^2 585) 20. 26 *al.* LEX Iul. munic. (Corp. I^2 593) 43 QVINT. inst. 7, 4, 42. LEX Iul. Pap. (dig. 38, 1, 37 pr.) dare facere praestare debeto (*v. p. 98, 40 sqq.*). LEX agr. (Corp. I^2 585) 39 quei iudicatus erit dare oport⟨ere⟩. 83. 85. LEX Anton. de Term. (Corp. I^2 589) 2, 18 quod e⟨o⟩s ex lege Porcia dare praebere oportet oportebit. CIC. off. 3, 66. LEX Rubr. (Corp. I^2 592) 1, 26 quicquid ... d(are) f(acere) oporteret. 2, 4. 9 d(arei) oportebit. 2, 31 d(are) ⟨f⟩(acere) p(raestare) restituereve oportere aut debere. LEX Iul. munic. (Corp. I^2 593) 49. LIV. 1, 32, 11 quas res dari, solvi, fieri oportuit. VAL. MAX. 8, 2, 1 ex fide bona. *saepissime apud* ICTOS. *nota*: CELS. dig. 12, 1, 42, 1 dare oportere intendere (GAIVS inst. 2, 204 *al.*) *et v.* oportere. LEX agr. (Corp. I^2 585) 93 nei dato neive ... ⟨solvito⟩. *sim. aliis in legibus ut* LEX Malac. (Corp. II 1964) 3, 32 ALF. dig. 50, 16, 203 VLP. dig. 19, 1, 13, 6. *in testamentis*: RHET. Her. 1, 12, 20 heres meus ... dato. CIC. inv. 2, 116 ALF. dig. 33, 1, 22 LABEO dig. 32, 29, 2 *et aliis 109 locis in* DIG.). LEX agr. (Corp. I^2 585) 102 dare damnas esto (*v. p. 10, 6 sqq. ubi addas*: SCAEV. dig. 32, 34, 1 dare damnas sunto. TEST. Galli [Corp. XIII 5708] 2, 5 dare damnas damnates esto sunto. *cf. p. 16, 64 sq.*). LEX Iul. munic. (Corp. I^2 593) 49 pecuniam ... dandam adtribuendam curato (LEX Vrson. [Corp. I^2 594] 71, 28 LEX Tudert. [Corp. XI 4632], 3). LEX Falcid. (dig. 35, 2, 1) qui ... dare legare volet (*ter.* TEST. Dasum. [Corp. VI 10229] 125 IAVOL. dig. 32, 100, 2 GAIVS inst. 2, 193. 199 VLP. dig. 30, 34, 15 *saepissime* DIG. *cf.* TEST. porcelli p. 269 do lego dare [*ter*]. *ibid.* dabo donabo). IAVOL. dig. 33, 6, 7 pr. dare voluisset (45, 1, 106 CELS. dig. 31, 22 *al.*). TEST. Ones. (Corp. III 6998) 3 dari volo (TEST. Dasum. [Corp. VI 10229] 50. TEST. Optat. [Corp. II 4514], 3 do lego darique volo. *aliis in testamentis.* IVLIAN. dig. 30, 96 pr. *saepe* DIG. *cf.* COD. Iust. 6, 38, 4 pr.). CAVTIO Phaonis (Corp. X 444) haec si dari fieri praestari sine dolo malo iussit. TAB. cer. Dac. 7 (Corp. III p. 940) ext. 13 tantam pecuniam ... recte d(ari) f(ide) r(ogavit) ... d(ari) f(ide) p(romisit). 8 (p. 945). *cf.* 6 (p. 937) *al. in his tab.* *stipulationes*: PLAVT. Capt. 354 si ille huc non redeat, viginti minas mihi des pro illo? (*cf.* 381). CIC. Q. Rosc. 11 *al.* CELS. dig. 45, 1, 97 pr. 45, 1, 99, 1 POMPON. dig. 45, 1, 19 SCAEV. dig. 45, 1, 129 *al.* IAVOL. dig. 45, 1, 105 stipulatus sum ... dari (CELS. dig. 12, 1, 42, 1 dari curari. 46, 2, 26. 46, 3, 71 pr. IVLIAN. dig. 38, 1, 24 EPIST. donat. Artemid. [Corp. VI 10241] 28 GAIVS dig. 13, 4, 1 inst. 3, 97 VLP. dig. 7, 1, 25, 4 PAPYR. Britann. 229, 9 *et saepe.* GAIVS dig. 44, 7, 1, 7 dari fierive. inst. 3, 117 ut ... detur [PAVL. dig. 45, 1, 35 pr.]). IAVOL. dig. 45, 1, 108 dare spondes? (*quater.* CELS. dig. 45, 1, 97, 2 IVLIAN. dig. 23, 3, 48 pr. *et passim* DIG. PAVL. dig. 17, 2, 71 pr. dari fieri). PAVL. dig. 45, 1, 91 pr. dari promisit. *al.* FRG. rescr. princ. (*saec. V*) Mommsen Jb. d. g. deutsch. Rechts 6 (1863) 398 *sqq.* (= Ges. Schrift. 2, 342 *sqq.*) II 8 sub certa causa (*opp.* redhiberi). *in arra* (*v. vol. II p. 632, 32 sqq.*), *arrabone* (*v. vol. II p. 633, 29 sqq.*), *pignoribus dandis* (*proprie et transl.*): PLAVT. Bacch. 1056 ne ego cum illo pignus haud ausim dare. Cas. 76 id ni fit, mecum pignus ... dato. Persa 188 *al.* CIC. Phil. 1, 4. Att. 8, 9, 3 minus multa -erant illi rei publicae pignora. OV. epist. 17, 192. met. 5, 247 veri (9^{ies}). LVCAN.

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4,502 amoris. 7,662 -imus tot pignora fatis. TAC. hist. 4,57 *al.* *in promissionibus et comminationibus* (*v. Bruns, fontes^7 p. 361 sqq.*): CORP. I^2 1680 urna aenia pereit de taberna. sei quis eam rettulerit, -buntur HS LXV. III 12473. V 6244 hic si cis removere voloeret... davit (*cf.* inferet *ex. gr.* IX 4822) in fescu auri p. I. 8739. X 3037. XI 349 *et aliis in inscriptionibus.* *hinc de solvendis multis*: *proprie*: OV. fast. 5, 291 multa data est *Florae.* *translate*: **poenas** *dare i. q. puniri, poenam subire* (*aliter p. 1674, 14*): ENN. ann. 100 mi calido das (dabis *al.*) sanguine poenas (VERG. Aen. 2, 366. 10, 616. 11, 592 OV. fast. 4, 239. OCTAVIA 811 laeso *Cupidini* -bitis poenas sanguine vestro. *v. p. 1687, 12. cf.* VARRO rust. 1, 2, 19 capite [VELL. 2, 4, 1]. OV. met. 9, 579 morte [*v. l. 25* EPICED. Drusi 272 VELL. 2, 87, 3]. EVTR. 10, 3, 2 exitu. *al.*). TER. Phorm. 627 an legibus -urum poenas dices, si *eqs.* (*cf.* CIC. Tusc. 5, 55). CATO orig. 95 ob eam rem, quod *eqs.* (QVINT. decl. 274 p. 124, 11. *cf.* AVELL. p. 28, 10 propter observantiam ... fidei). RHET. Her. 4, 35, 47 maximas poenas. CIC. Verr. 1, 82. Sest. 28 equites ... Romanos -uros illius diei poenas (*c. gen. criminis ut l. 19. 37.* Att. 9, 10, 2 temeritatis. CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 1 SALL. Catil. 51, 31 LIV. 2, 42, 11. 4, 28, 3 SEN. contr. 9, 6 (29), 20 venefici. VELL. 1, 11, 1. VAL. MAX. 7, 3 ext. 7 classis amissae. SEN. Oed. 1024 nat. 6, 3, 2 OCTAVIA 172. 304 LVCAN. 2, 75. 4, 143 Sicoris ... dat poenas maioris aquae. 10, 341 VAL. FL. 8, 444. SIL. 12, 301 latebrae. QVINT. decl. 265 p. 83, 17 TAC. ann. 16, 29 FLOR. epit. 3, 7, 2. 3, 22, 8 APVL. met. 5, 24. 6, 9 IVST. 10, 2, 5 *al.*). CIC. Phil. 2, 1. 12, 24 rei publicae. *al.* LENT. Cic. epist. 12, 14, 4. 12, 15, 7 SALL. Catil. 18, 2. 22, 3. 52, 31 adulescens immoderatae fortitudinis morte poenas -dit. hist. frg. 143 NEP. Milt. 3, 5. VERG. georg. 1, 405 pro ... capillo (SEN. Med. 925). Aen. 4, 386. 6, 585 *al.* HOR. epod. 17, 19 -di satis superque poenarum tibi (*cf.* PRIAP. 77, 11 LIV. 37, 55, 2). sat. 1, 2, 65. PROP. 2, 5, 3. 4, 6, 57. OV. epist. 20, 32 commentis tuis (*c. abl. criminis ut* trist. 2, 362. 5, 12, 48 SEN. Ag. 21 Phaedr. 937 LVCAN. 7, 820). OV. ars 1, 171 met. 1, 242. 2, 608. 6, 544 trist. 1, 1, 68 *al.* LIV. 4, 10, 5. 4, 45, 2. 5, 11, 12. 5, 51, 8 dis hominibusque. 7, 20, 7 *syn.* supplicio affici. *al.* SEN. contr. 1, 1, 3 *al.* suas. 6, 25 PHAEDR. 1, 13, 2 app. 24, 4 SEN. Herc. f. 643 *sq.* 729. 1018. 1235 dent arma poenas. Herc. O. 1006 *opp.* poscis. 1457 *opp.* petit (Med. 964). clem. 1, 9, 4 dial. 4, 30, 2 *coni.* debet. CVRT. 4, 1, 33. 7, 1, 39 PETRON. 8, 4. 139 STAT. Theb. 3, 215. 9, 334 MART. 5, 67, 5 *al.* QVINT. decl. 278 p. 134, 1 non caedis tantum lege. ITALA Matth. 8, 6 (cod. k) puer ... paralyticus graviter poenas dans (δεινῶς βασανιζόμενος, VVLG. male torquetur). *sic passim et de hominibus et de rebus (exceptis* ICTIS, *at v. l. 42).* *? per ellipsim*: PETRON. 45, 9 Glyco -dit suas. *sing.*: CVLEX 114 posterius poenam nati de morte -ura (*Ald.*, se morte futura *codd.*). VLP. dig. 45, 1, 38, 21 (*in stipulatione cf.* 45, 1, 81 pr.). HIER. epist. 36, 4, 2 sceleris. VVLG. II Macc. 4, 48 (*sed* II Thess. 1, 9 poenas -bunt in interitu aeternas). *similia* (*cf. p. 1663, 78*): PLAVT. Asin. 481 -bitur pol supplicium mihi de tergo vostro (482. Mil. 502 supplicium virgeum. 511. TER. Haut. 138 illi de me supplicium -bo). Cist. 250 supplicium illi des, suspendas te. 477 Epid. 724. Truc. 29 quot supplicia danda (*Bücheler,* q. sui perclamanda *codd.*). TER. Eun. 70. ACC. trag. 659 satias supplici. CATO or. frg. 10, 1 pro factis. RHET. Her. 4, 10, 15. CIC. inv. 2, 85 *opp.* sumpserit. CATVLL. 116, 8. PVBLIL. S 18 sibi ipse dat supplicium, quem admissi pudet. NEP. Ages. 5, 2 STAT. Theb. 12, 780. SEN. Oed. 941 moreris: hoc patri sat est; quid ... patriae -bis? PLIN. epist. 3, 9, 9 vilissimo quoque quasi piaculari dato. COMM. apol. 752 dat cruciatus iniquos. INST. Iust. 7, 2, 15, 1 a satisdatione danda.

β ***litteras, tabellam, scripta sim.***: *epistulas, litteras*: *c. dat.*: *i. q. tradere aut ei, qui ad alium referat* (*ut servo* PLAVT. Trin. 894 CIC. Att. 1, 10, 1 *tabellariis*: CIC. Att. 5, 21, 4 *al.* PLIN. epist. 2, 12, 6. *familiaribus*: CIC. Att. 4, 10, 1 ad Q. fr. 3, 1, 21 *al.* *nota*: PLAVT. Trin. 902 e manibus -dit mi ipse in manus) *aut relatas ei reddere, qui legat* (*ut* PLAVT. Pseud. 647. 983. CIC. Att. 1, 10, 1 epistulam mihi abs te allatam -dit. *al.* NEP. Pel. 3, 2. LIV. 33, 28, 13 *syn.* tradit. APVL. apol. 69 da ipsi: legat. *cf.* CIC. Att. 1, 20, 1 eam mihi abs te epistulam reddidit, quam tu ... -eras [4, 15, 3. 5, 11, 7. 14, 13, 1 ad Q. fr. 3, 1, 8 *al.*]). CIC. Att. 2, 24, 1 litteras. 4, 2, 1 *al.* *nota*: 3, 15, 8 quibus putes opus esse meo nomine litteras dari, velim conscribas (*cf.* 3, 21. 11, 2, 4. 11, 7, 7). 9, 19, 4 litteras Cephaloni des de omnibus rebus actis (LIV. 26, 12, 15). 11, 13, 4 per litteras sibi nos nihil -isse. *om. subst.*: 13, 15 has Valerio dabam. *cf. l. 81 sqq.* *om. obi.*: CIC. Att. 2, 19, 5 si perfidelem habebo, cui dem, scribam. 3, 21. 5, 15, 3. 11, 11, 1. 15, 27, 1 *al.* *ad aliquem*: CIC. Att. 2, 1, 12 ad Octavium -di litteras. 5, 5, 2 quo dem. 5, 11, 1 (*ibid.* Romam). 6, 7, 2. 7, 19 qui ... epistulam, quam eram elucubratus, ad te non -erim (*cf.* 13, 21, 1 -eram epistulam ... quam scripseram). 10, 8, 10 aliquid. 10, 16, 1 de pluribus rebus (ad Q. fr. 3, 7, 2 *al.*). LIV. 2, 4, 3 *et passim.* CIC. Att. 4, 1, 1 fuitque, cui recte ad te litteras -rem. 5, 3, 1 *saepe.* LIV. 41, 6, 11. 43, 8, 7 *seq. acc. c. inf.* VVLG. II Esdr. 2, 7 *al.* *abs.* (*nonnusquam fere i. q. mittere, scribere*): CIC. Att. 2, 5, 3 epistulamque statim des de iis rebus, de quibus ad te scripsi (4, 15, 3. 5, 4, 4 *al.* *cf. l. 67. 75*). 3, 8, 2 haec est pridie data quam illa. 5, 2, 1. 5, 5, 1 Idibus Maiis ... has (*sc. litteras*) -isse (*cf.* 5, 11, 4. epist. 7, 16, 1 primas illas rabiosulas sat fatuas -isti. 7, 18, 2 quis solet eodem exemplo pluris dare? 11, 14, 3). 7, 17, 2 scriptae ... et datae ita sunt, ut (*cf.* 12, 18^a, 1). 10, 3^a, 1 epistulam dictavi et pridie -eram mea manu longiorem. CAEL. Cic. epist. 8, 3, 1 si quidem perferuntur *litterae*, quas do. *additur, unde (vel ubi) dentur* (VARRO frg. Scaur. gramm. VII 32 scribunt quidam 'litterae datae e Gallia' item 'Roma', vitiose; nam dici oportet 'in Gallia' et 'Romae'; dantur enim in loco, afferuntur e loco; *de usu veterum cf. Funaioli, Archiv 13 [1904] p. 325 sq.*): CIC. Att. 1, 13, 1 Tribus Tabernis ... -isti. 2, 10. 4, 18, 5 a litoribus Britanniae. 7, 1, 9. 9, 13, 1. epist. 4, 14, 1 Corcyrae. 12, 10, 2 ex castris. *quando*: CIC. Att. 3, 16. 3, 23, 1 tris epistulas a te accepi: unam datam a. d. VIII Kal. Nov. *sic saepe.* *inde in subscriptionibus* (GLOSS. data die id est missae sunt epistulae eo die quando paratae fiunt): CIC. Att. 3, 2, 3 data VI Idus Aprilis Naris Luc. (*passim in libro III*). 7, 3, 12 *al.* (*omittitur ex. gr.* 1, 12, 4 Kal. Ianuar. M. Messalla M. Pisone coss. 1, 13, 6). EPIST. imp. Dom. (Corp. IX 5420) 29. *saepe in* EPIST. pontif. *pari modo constitutiones imperatorum subscribuntur*: COD. Greg. 2, 3, 1. 5, 1, 2. 14, 4, 1 (*aliis omnibus locis subscribitur* P. P.). *passim in* COD. *et* NOVELL. Theod. COD. Iust. PAPYR. Oxyrh. X 1271, 12 (*a. 246*) datum XVII K⟨al(endas)⟩. *cf.* IV 720 (*a. 247*). PAPYR. Jand. 68 II 29 PAPYR. Cairo catal. I 67031, 18. *tabellas*: PLAVT. Bacch. 769 extemplo advenienti ei tabellas dem in manus. 984 *sq.* Curc. 422 *al.* BELL. Afr. 3, 4 OV. ars 1, 383 *al.* *imprimis in senatu, iudicio*: S. C. de Bacch. (Corp. I^2 581) 30 LEX Bant. (Corp. I^2 582) 3 CIC div. in Caec. 24. Flacc. 99 de Flacco. leg. 3, 11 (*trop.*). 3, 36 -dit (*i. auctor fuit, ut daretur*) ... iudicio ... tabellam. Brut. 106 Phil. 11, 19. Att. 1, 14, 5 *syn.* ministrabantur. CAES. civ. 3, 83, 3 ad iudicandum. PLIN. nat. 29, 18 de exilio. SVET. Aug. 33, 2. *cf.* CIC. Mil. 15 salutarem in iudicando litteram (part. 126 quod ea littera de accusatore dari soleat iudici. OV. Pont. 3, 9, 51). *v. etiam* symbolum. *librum, scripta*: CATO ad fil. frg. 1 quandoque ista gens *Graecorum* suas litteras -bit. CIC. div. in Caec. 47 *librum* (*q. v.*). Verr. 5, 149 libellum (Att. 6, 1, 3. 16, 16, 4. VELL. 2, 57, 2 libelli coniurationem nuntiantes. *al.* *saepe* DIG. *v.* libellus). Flacc. 36 laudationem (37 Att. 13, 37, 3 Porciae). part. 132 *scriptum* (Att. 7, 3, 7 *al.* PAPYR. Lips. 44 II 8 scripto dato). Phil. 1, 18 chirographa (SEN. contr. exc. 6, 1 SEN. benef. 2, 23, 2 IVLIAN. dig. 39, 6, 18, 2 *al.*). Tusc. 1, 115 in tabellis tris huius modi versiculos datos. Att. 13, 28, 3 πρόβλημα Ἀρχιμήδειον. 13, 32, 3 Torquatus. epist. 1, 9, 23 orationes. 9, 2, 1 lucubrationem meam. PERS. 1, 134 Callirhoën. PETRON. 46, 5 litteras. MART. 1, 117, 15 de primo -bit alterove nido Martialem. PLIN. epist. 8, 19, 2 quod sum -urus in hominum manus. *similia saepe.* *subiungitur significatio dedicandi*: *vivis*: OV. Pont. 4, 2, 7 carmina. trist. 5, 1, 42 STAT. silv. 2 praef. 4 praef. domino Caesari (*opp.* edere). MART. 1, 5, 1 epigrammata. 7, 42, 5. 8, 82, 2. HIER. vir. ill. 23, 24 *al.* (*cf.* 23, 38 προσεφώνησε). *mortuis*: ELEG. in Maecen. 1, 2 sunt etiam merito carmina danda seni *Maecenati mortuo.* OV. Pont. 1, 7, 30. 1, 9, 43. STAT. silv. 1 praef. 13 quorum honori illa data sunt. GELL. 2, 18, 2 *Phaedonis* nomini. AVSON. 471, 3. INSCR. Notiz. degli scavi 1912 p. 156 v. 35 hos tibi dat versus lachrimans sine fine patronus. *al.* *fere i. q. scriptum edere*: OV. Pont. 1, 1, 16 quod ante -di. LIV. 8, 26, 6 cum auctoribus hoc -di, quibus dignius credi est. TERT. adv. Marc. 1, 19 -bitur ... liber de omni statu *Christi.* TER. MAVR. 2358 libro ... quem -dit metris super. HIL. c. Aux. 7 scripturam stylo antichristi compositam. AVSON. 409, 12. AVG. civ. 22, 8 de quibus libelli dati sunt. *al.* *i. q. tribuere*: OV. trist. 2, 553 tragicis scriptum regale coturnis. QVINT. inst. 1 pr. 22 quattuor *libri* elocutioni -buntur. 1, 7, 35 non verbis modo singulis, sed etiam litteris. AVG. civ. 6, 3.

γ ***cibos, potiones, medicamenta sim.***: LEX XII tab. (Gell. 20, 1, 45) qui eum (*debitorem*) vinctum habebit, libras farris (ferri *codd.*) endo dies dato. si volet, plus dato. NAEV. com. 23 bulbam madidam. carm. 42 carnem (*v. vol. III p. 482, 71 sqq.*). PLAVT. Amph. 723 et mălum et mālum. Asin. 890 iube dari vinum ... da, puere, ab summo (*v.* vinum. *om. obi.*: CORP. XIII 62 da mi. 121 misce, da. 135. 142 pie [*i.* πίε] da. 146 da porrice. *cf.* 69 δός. 59 da bibere. *v. p. 1688, 62 sqq.*). Asin. 906 mihi ob iactum cantharo mulsum date. Cist. 70 (*trop.*) amor ... gustui dat dulce (*syn.* oggerit). Curc. 161 foribus dat aquam, quam bibant (313 Rud. 405. 443 *et saepe. cf.* LVCR. 4, 1098 umor. OV. epist. 4, 173 unda. CORP. IV 1291 da fridam). Men. 249 datum edis. 920 aliquid potionis. Mil. 349 primo pulmentum datur. Most. 62 ervom -uri⟨n⟩ estis, bubus quod feram? date, si non estis. Persa 772 tarde cyathos mihi das (*cf.* 801 cantharum [Pseud. 1280]. CIC. Cluent. 30 poculum [*q. v.*]. *huc spectat*: HOR. carm. 3, 19, 9 da lunae propere novae, da noctis mediae, da, puer, auguris Murenae [*gen. obi. ut* 3, 8, 13]). Truc. 935 cibaria (CATO agr. 65 VARRO ling. 5, 90 *al.*). LVCIL. 50 ad cenam adducam et primum hisce abdomina thynni advenientibu' priva -bo cephalaeaque acharnae. 440 ostrea. 475 (*dubiae interpretationis*) viscus. 1046. CATO agr. 54 pabulum (*saepe. trop.*: OV. met. 8, 876). 82 medicamentum. VARRO rust. 1, 10, 2 cibum (*v. vol. III p. 1044, 64 sqq.* *adde* MART. epigr. 53, 6 *al.*). RHET. Her. 2, 27, 44 venenum (*q. v.* *nota*: CIC. Phil. 11, 13 infudit ... non -dit). VOLVMN. carm. frg. gramm. V 574, 1 patella cymae. CIC. epist. 16, 4, 1 ius. CATVLL. 108, 4 lingua execta ... vulturio. LVCR. 1, 936 absinthia (4, 12). CAES. civ. 1, 87, 1 *militibus* frumentum (*q. v. cf. vol. III p. 1824, 53*). NEP. Dion 2, 5 soporem. HOR. epist. 2, 2, 63 quid dem? quid non dem? *passim per totam latinitatem, imprimis apud scriptores rerum rusticarum et medicos.* *abs.*: IVV. 5, 135 da Tre-

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bio, pone ad Trebium. *saepissime additur, quibus modis, quo fine dentur, ex gr.*: CATO agr. 71 vaso ligneo. 90 ex aqua dato *turundas* (CELS. 4, 12, 9 SCRIB. LARG. 155 *al.*). VARRO rust. 2, 9, 10 in lacte des intritum (CIC. Cluent. 166 *al.*). CIC. off. 3, 92 medicamentum ...ad aquam intercutem (CELS. SCRIB. LARG. PLIN. nat. *al. cf. vol. I p. 543, 65 sqq. 858, 81 sqq.* [adversus] *vol. IV p. 749, 33 sqq.* [contra] PLIN. nat. 27, 48 *al.* [causa]. *c. dat. morborum*: CAES. civ. 1, 81, 3 [remediabantur *vel* medebantur *Madv.*]. PLIN. nat. 22, 158 regio morbo. 27, 43. 28, 8 *al.* SER. SAMM. 767 *al.*). CELS. 3, 20, 6 *castoreum* per se ipsum cum aqua (SCRIB. LARG. PLIN. nat. *saepe*). 6, 6, 15[B] medicamenta ... intus ... danda. *al.* SCRIB. LARG. 96 cocleario. *al.* COLVM. 6, 3, 4 ad satietatem (*cf.* 7, 6, 5 citra. PLIN. nat. 23, 106 ultraque satietatem). 7, 9, 8 de manu. 9, 1, 7 manu. *v. etiam dilutum, tusum, elotum sim.* *nota propter syntaxim*: CHIRON 704 ut in ea causa positum mollibus cibis non ad plenam ventrem olea (olera? *Oder*) des (*cf. Ahlquist. Stud. p. 13 sqq.*). *de divisionibus publicis*: CIC. Verr. 3, 5 frumentum (*q. v.*). LIV. 8, 22, 2 populo visceratio data. *al.* 32, 1, 9 carnem (37, 3, 4). *al.* *cenam* (NON. p. 278, 22 dare exhibere) *sim.*: PLAVT. Bacch. 94 cenam (*v. vol. III p. 777, 10 sqq. cf.* CIC. Phil. 2, 15 dat nataliciam in hortis. MART. 8, 50, 10 promissa est nobis sportula, recta data est). Amph. 665 prandium (Men. 461 Most. 692. 695 Poen. 1350. CIC. Mur. 67 volgo. VAL. MAX. 3, 7, 1[c]). Poen. 1175 (*trop.*) oculis epulas dare (VERG. Aen. 4, 485 TAC. ann. 2, 57). Stich. 688 polluctura. Vid. 51 merendam. CIC. Mur. 75 epulum...populo Romano. VELL. 2, 56, 1 VAL. MAX. 7, 5, 1. 8, 7 ext. 4 SEN. benef. 1, 14, 1 COLVM. 8, 10, 6 PETRON. 71, 9 IVV. 3, 229 SVLP. SEV. chron. 1, 28, 5. CORP. VIII 23823 d(ecurionibus). INSCR. Dessau 2666 *al.* VAL. FL. 8, 213 dapes. AVIEN. orb. terr. 888 mensas. CARM. c. pag. 41 convivium (*v. vol. IV p. 883, 60 sq., ubi deleas*: IVV. 11, 179).

per imaginem: PLAVT. Men. 14 argumentum vobis demensum -bo non modio, neque trimodio, verum ipso horreo. SEN. nat. 4, 4, 1 (*proverbialiter, ut videtur*) bene mensum -bo.

δ locum, spatium sim. alicui ad varios usus praebere, permittere, assignare (*aliter infra l. 64 sqq.*): CORP. I[2] 834 locus monumento...publice datus est. 1225 de sua pequnia. 1296. 1330. 1632. 2388. *cf.* 1332 dant ubei eorum ossa quiescant. DECRET. decur. Castrimoen. (Corp. XIV 2466) 21. 44 *et saepe in* INSCR. (*v. etiam p. 225, 19 sqq.*) *om. obi. ex. gr.* CORP. X 747. PLAVT. Cas. 479 is mihi se locum dixit dare. Poen. 661. Rud. 571 ubi condormiscam. Stich. 752 Truc. 4. CIC. Att. 9, 13, 8 ubi hortos aedificaret. 12, 37, 4 fano. *al.* OV. met. 6, 191 instabilemque locum Delos -dit (Pont. 4, 14, 58). 8, 602. trist. 3, 12, 52 suum mihi dat pro lare Poena locum. *al.* LIV. 2, 14, 9 ad habitandum. 34, 62, 12 PAVL. FEST. p. 23 SEN. Med. 251 dial. 8, 5, 4 ASCON. Pis. p. 19, 10 St. STAT. silv. 2, 2, 15. CALP. decl. 4 secretum isti conscientiae. *al.* *domum, sedem al.*: PLAVT. Mil. 140 conclave. CIC. Phil. 9, 17 publice sepulcrum (SOL. 45, 9). OV. am. 1, 8, 113 nullos Lares. fast. 5, 182 caelum (*v. vol. III p. 84, 12*). *al.* LIV. 1, 33, 5 sedes (*q. v.*). 22, 5, 8 ordinem (PERS. 3, 68 QVINT. inst. 1, 2, 23 *al.*). SEN. Herc. O. 211 tumulum. dial. 7, 15, 4 (*trop.*) non das virtuti fundamentum grave (epist. 108, 8). STAT. Theb. 9, 518 busta -bas (*i. offerebas*). MART. 5, 65, 1 astra polumque. 9, 65, 10. CORP. I[2] 1903[a] lavationem. CARM. epigr. 89, 4 hospitium ossibus. *al.* *speciatim i. q. assignare alicui locum in theatro*: ELOG. Corp. I 1[2] p. 189 n. V sellae curulis ... ipsí posteríque. CIC. har. resp. 24 senatui. LEX Vrson. (Corp. I[2] 594) 125, 11 quicumque locus ludis decurionibus datus assignatus relictusve erit. 125, 18. 21 *al.* LIV. 2, 31, 3. VAL. MAX. 4, 5 ext. 2 sedem. ASCON. Corn. p. 55, 23 St. senatoribus. p. 56, 8. 11. 61, 27 ut equitibus Romanis XIV ordines spectandi gratia -rentur (PORPH. Hor. epod. 4, 15). TAC. ann. 16, 12. SVET. Aug. 44, 3 Vestalibus. *in re militari*: LIV. 9, 40, 3 his dextrum cornu datum. 22, 46, 3 TAC. hist. 4, 77. *tropice* (*cf. p. 1682, 18 sq*): PLIN. nat. 21, 31 Theraeo *croco* secundum locum -ere (37, 85 *al.*). 31, 121 ordo (APVL. Plat. 1, 11 esse aplanesi primum ordinem, secundum Saturno datum ... tenere ... dari ... esse ... metiri). *imprimis **agros**, fundum, locum sim.*: LEX Bant. (Corp. I[2] 582) 15 IIIvir a(greis) d(andeis) a(dsignandeis) (ELOG. Corp. I 1[2] p. 199 n. XXX *al. v. vol. I p. 1284, 65 sqq. Magie, iuris publici sacrique vocabula p. 29. 98*). PLAVT. Trin. 508. 700 (*v. vol. I p. 1285, 49 sqq.*). TER. Ad. 950 huic demus *agellum*, qui fruatur (956). CATO agr. 146 vineam (TEST. Leon. I [Corp. X 114] 29). LEX agr. (Corp. I[2] 585) 84 praedia (CIC. S. Rosc. 108 CAEL. Cic. epist. 8, 9, 2 HOR. sat. 2, 6, 56). CIC. Arat. 187 Arcturo magnum spatium ... -dit Iuppiter. leg. agr. 1, 1 Alexandream. 3, 9 a Sulla mihi datus *fundus* (GAIVS inst. 3, 161 *al.*). LVCR. 5, 807 regio opportuna. LEX Vrson. (Corp. I[2] 594) 78, 36 fines (SALL. Iug. 14, 8). SALL. hist. frg. 2, 43 *provincia*. or. Cottae 4 rursus mihi patriam deosque penatis. NEP. Eum. 2, 2 data est Eumeni Cappadocia sive potius dicta. Alc. 9, 3 Grynium. *al.* VERG. Aen. 3, 255 urbem (4, 225 *al.*). 3, 501 moenia (5, 737). 7, 709 Roma. 10, 649 tellus (OV. fast. 2, 683 *al.*). HOR. sat. 1, 8, 13 Pantolabo ... mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum ... -bat. OV. met. 1, 195 terras. 15, 617 ruris ... tantum. *al.* LIV. 1, 33, 2 Aventinum. *saepe.* MANIL. 4, 800 piscibus Euphrates datus est. PAVL. FEST. p. 114 Mucia prata. GERM. 10 si non tanta quies ... puppibus aequor cultorique -ret terras. VAL. MAX. 5, 2 ext. 3 civitates. LVCAN. 1, 344. 9, 856 gentibus ... orbem. CALP. ecl. 5, 29 campos ovibus, dumeta capellis. STAT. Theb. 3, 513 *volucribus* polum. QVINT. inst. 3, 8, 5 det Halonnesum Philippus an reddat. TAC. ann. 2, 64. SIC. FLACC. grom. p. 121, 4 Th. 'datum, assignatum' ascriptum sit. *saepe.* *t. t. provinciam alicui mandare*: CIC. Verr. 5, 51 dom. 24 Phil. 2, 31 BRVT. Cic. epist. 11, 1, 1 SALL. Catil. 19, 2 Iug. 81, 2 NEP. Att. 8, 5 LIV. 3, 2, 2 *al.* VAL. MAX. 7, 5, 4 CVRT. 8, 2, 14 FLOR. epit. 4, 7, 4 SVET. Iul. 9, 3. 11. 22, 1 *al. sim.*: FEST. p. 241 *novae coloniae* a populo -bantur. *nominatur provincia*: CIC. prov. 39 Gallia. Phil. 2, 94. SALL. hist. frg. 5, 13 Bithyniam et Pontum. LIV. 30, 27, 2 Africa. SEN. contr. 1, 8, 12 intervallum inter Carthaginem et Numantiam Scipioni datum. *cf.* CIC. ad Q. fr. 1, 1, 42 theatrum totius Asiae. *tropice*: PLAVT. Pseud. 148 (CIC. fin. 1, 20 quasi provincias atomis dare). *cf.* Mil. 1157 oppidum quodvis si detur (videtur *codd.*), posse expugnari dolis.

ε partes corporis (*saepe inveniuntur iuncturae, quae ad 3 et 4 pertinent*): PLAVT. Trin. 11 date vocivas aures, dum eloquor (ENN. scaen. 315 auris tibi contra utendas -bo. LVCR. 4, 912. *cf.* 1, 50 adhibe. *v. vol. II p. 1510, 11 sqq. 1514, 24 al. per ellipsin*: TER. Haut. 402 diu etiam duras -bit [*cf. Vahlen, Herm. 15 (1880) 268; Langen, Beitr. p. 339.* EVGRAPH. durus existet]): PLAVT. Asin. 777 manus. Aul. 135 Bacch. 87 Rud. 280. OV. fast. 3, 226 dant...accipiuntque manus. trist. 1, 1, 2. 5, 9, 18 nanti. SEN. clem. 2, 6, 2 PETRON. 101, 11 *al. sim.*: PLAVT. Merc. 149 cedo ... dexteram. :: em -bitur (*v. p. 927, 65 sqq. 931, 80 sqq.*). *praesertim de victis i. manus victori vinciendas praebere*: NEP. Hann. 1, 4 donicum aut virtute vicissent aut victi manus -issent. VERG. Aen. 11, 568. OV. Pont. 1, 2, 48 ad fera vincla. *nota*: SEN. Tro. 153 non assuetas ad sceptra manus post terga dabit (*cf.* Phoen. 577 CALP. ecl. 1, 46). *hinc translate i. q. victum se fateri, sententiae alicuius se subdere*: PLAVT. Persa 854 fateor, manus vobis do. :: et post -bis sub furcis. LVCIL. 724 id concedere unum atque in eo dare, quo superatur, manus. CIC. Lael. 99 qui...ad extremum manus det vincique se patiatur. Att. 2, 22, 2. 16, 3, 1 CAES. Gall. 5, 31, 3. HOR. epod. 17, 1 scientiae. PROP. 4, 11, 88 vestris moribus. OV. epist. 4, 14 -bit victas ferreus ille manus (20, 240 in tua vota. *cf.* am. 1, 2, 20 porrigimus). 16, 260 cunctatas ... manus. ars 1, 462. 3, 658 fast. 3, 688. 6, 800 trist. 1, 3, 88 SEN. Med. 417 dial. 6, 1, 2 nat. 2, 38, 1. PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 129, 19 regulae. AVR. Fronto p. 26, 18 N. manus do, vicisti ... cape coronam! TERT. scorp. 4 COMM. instr. 2, 9, 9 TREB. trig. tyr. 12, 11 LACT. inst. 5, 1, 3. AVELL. p. 13, 29 impietati. SYMM. epist. 1, 47, 1 Hannibalem bello invictum manus -isse Campaniae. PASS. Paul. 1. *sim.* bracchia dare (*p. 1669, 13*) *et*: RVFIN. Clement. 2, 20 dextras dare veritati. *nota sing.*: ARNOB. nat. 1, 38 p. 24, 30 manum vestris opinionibus dantes. VVLG. I par. 29, 24 cuncti filii regis David -erunt manum et subiecti fuerunt Salomoni. Ier. 50, 15. *seq. acc. c. inf.*: LVCR. 2, 1129 recedere corpora...manus dandum est. *cf.* SEN. contr. 2, 1, 22. ut: VVLG. I Esdr. 10, 19 -erunt manus, ut...(*i. voverunt. gr.* ἐπέβαλον τὰς χεῖρας). BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 443, 28 dandae ... manus sunt, ut ... (*i. concedendum est*). PLAVT. Men. 20 non internosse posset quae mammam -bat (Truc. 448 TER. Ad. 975 *sq.* PAVL. FEST. p. 271 lupa ... Remo et Romulo. *al. cf.* OV. met. 4, 324 ubera. trist. 1, 8, 44 STAT. Theb. 5, 618 *al.*). CIC. S. Rosc. 30 cervices (*v. vol. III p. 948, 40 sq. adde*: VAL. MAX. 9, 13, 3 *syn.* praebere). Mil. 31 iugulum (Tusc. 2, 23 *opp.* resiste. OV. Ib. 106 cultris. Pont. 2, 9, 31 SEN. Ag. 43 *al.*). CATVLL. 2, 3 digitum. VERG. georg. 3, 188 ora capistris (EPICED. Drusi 321 ferienda ... fulminibus). VERG. Aen. 1, 105 *navis* undis dat latus (TIB. 1, 4, 52 nudum ... latus. SEN. Phaedr. 1073. Phoen. 612 qua latus iam propior orienti -dit. nat. 7, 32, 3 PERS. 6, 8 VAL. FL. 4, 304). *terga alicui praebere sensu proprio*: OV. fast. 2, 446 terga...percutienda. PANEG. 12 (2), 30, 5 terga verberibus. *cf.* AVG. civ. 18, 23 ad verbera... dorsum (*orac. Sibyll., gr. Lact. inst. 4, 18, 15* δώσει δ' εἰς μάστιγας ... νῶτον). *terga dare i. fugere* (*aliter p. 1669, 7*): VERG. Aen. 9, 683 versi terga -dere. 9, 792. 12, 645. 738 PROP. 2, 16, 39. 3, 9, 6 inflexo mox dare terga genu. OV. epist. 20, 158 Hymenaeus ... fugit et a thalami limine terga -dit. met. 7, 73. 13, 224. 237 LIV. 2, 65, 6. 4, 31, 3. 4, 38, 5. 6, 24, 4 *passim.* 31, 37, 7 *opp.* secuti erant. *saepe.* SEN. Ag. 871 victor. LVCAN. 4, 468 incertus, qua terga -ret, qua pectora bello. VAL. FL. 3, 254 *syn.* diffugiunt. 3, 268 dare versa retrorsus terga. SIL. 6, 328 dat terga ... ductor. 7, 499 *al.* HOMER. 401 STAT. Theb. 8, 664. 9, 470 (*cf.* 9, 678 hostique ... dant animas [*v. p. 1684, 74*] et terga negant). FRONTIN. strat. 2, 4, 3 TAC. ann. 6, 34 CYPR. GALL. num. 523 per agros. Ios. 178 (*cf.* VVLG. Ios. 7, 4 terga vertentes). *al.* *c. dat. pers.*: VERG. Aen. 10, 364 Latio ... sequaci. EPICED. Drusi 312 LIV. 2, 51, 9 *al.* SEN. contr. 1, 1, 5 CVRT. 8, 2, 17 LAVS Pis. 195 *al.* VVLG. iud. 20, 37 caedentibus. GILD. Brit. 6 chron. III p. 30, 11 terga pro scuto fugantibus dantur et colla gladiis. *saepe.* *c. dat. rei*: OV. trist. 3, 5, 5 cunctique metu fugere ruinam versaque amicitiae terga -dere meae. SEN. Oed. 86 Fortunae. Phoen. 190 malis (SIL. 12, 329). LVCAN. 6, 153 morti. SIL. 3, 507 nivosis montibus. 12, 678 ventis hiemique (*cf.* CORIPP. Ioh. 1, 272). STAT. silv. 2, 6, 94 dolori. *de bestiis rebusque personatis*: OV. rem. 154 deliciae iam tibi terga -bunt. met. 14, 143 aetas. hal. 64. trist. 5, 5, 40 cum tu ... ab arcto terga, vapor, -deris Ausoniamque petas. SIL. 4, 114. 614 belua. 6, 254 *serpens.* STAT. Theb. 5, 698 dolor...timori. silv. 2, 5, 19 minae. MART. 12, 6, 4 metus. ANTH. 425, 3 Oceanus. IVST. 4, 1, 10. AVSON. 332, 47 *syn.* cedere. *singularia*: VERG. georg. 4, 85 hos versa fugā victor dare

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

terga subegit (Aen. 12, 463 VAL. MAX. 9, 3, 5 QVINT. inst. 2, 13, 4). PROP. 4, 2, 54 hostes turpi terga -isse fugae (Ov. met. 5, 322. 12, 313. 13, 879 fast. 6, 522 trist. 1, 9, 20 Pont. 3, 2, 8). *extat sing.* tergum: VERG. Aen. 10, 645 dato vertit vestigia tergo. LIV. 7, 40, 13 *syn.* fugeris. VAL. MAX. 1, 8, 8. VVLG. II Esdr. 9, 29 -erunt humerum recedentem. PETR. CHRYS. serm. 41 p. 314^C audivimus eos -isse delictis pectora (*cf. p. 1668, 66*), qui dorsa hostibus non -erunt. *i. fugare*: EPICED. Drusi 18 inque fugam barbara terga -dit. VVLG. II reg. 22, 41 inimicos meos -isti mihi dorsum. psalm. 17, 41 [*ἔδωκάς μοι νῶτον ex hebr.* לִי עֹרֶף]). VERG. Aen. 10, 424 telo dat pectus inermum (12, 540 obvia ferro pectora. *al. cf. l. 7. p. 1668, 66*). AETNA 365 dant (*i. extendunt*) bracchia silvae. HOR. carm. 2, 12, 18 (*in saltatione*). 3, 9, 3 cervici (*i. amplexari. cf.* PROP. 4, 3, 12 cum rudis urgenti bracchia victa -di). Ov. met. 3, 679 ad intortos ... funes. SEN. Herc. O. 109 non captiva -bit bracchia vinculis. TIB. 1, 4, 16 sub iuga colla -bit (*v. vol. III p. 1660, 75. 1662, 64. 79 sq. adde*: PROP. 3, 11, 38 socero. EPICED. Drusi 208 officio. SIL. 15, 247. STAT. Ach. 1, 944 catenis. *al.*). Ov. rem. 500 somno lumina victa. epist. 9, 129 vultum populo. MART. 1, 104, 17 laxos cui (*sc. lepori*) dare perviosque rictus gaudent *leones*. CHIRON 143 iumentum ... spinam facilius -bit (*cf.* 178 flectunt. 404 reddere). VVLG. thren. 3, 30 *al.* *osculum sim.*: PLAVT. Asin. 891 ab infimo da savium (940 *aliis 17 locis.* CAECIL. com. 162 iciunā animā. SISENNA Miles. frg. 8. CIC. Att. 16, 11, 8. FRONTO p. 25, 2 N. matri savium da). Epid. 571 advenienti des salutem atque osculum (574. TIB. 1, 1, 62 lacrimis oscula mixta. 1, 2, 84 sacratis ... liminibus. 1, 4, 54. 55 rapta. 1, 8, 26. 38 PRIAP. 25, 5. 43, 2. PROP. 1, 16, 42 gradibus. 3, 13, 34 *al.* Ov. am. 2, 6, 56 columba mari. epist. 13, 120 *opp.* capies. ars 1, 664 non data sume. met. 2, 431 *syn.* iungit, 10, 256 dat reddique putat. *aliisque circiter 50 locis.* LIV. 1, 56, 11. MART. 13, 18, 2 oscula clusa dato. *passim*). CATVLL. 5, 1, 7 basia (*v. vol. II p. 1776, 73 sqq.*).

ζ signum (*aliter p. 1670, 50*) *sim.*: PLAVT. Bacch. 758. 939 *igni.* Mil. 123 oculis. *al.* ENN. ann. 229. LVCIL. 638 corpore. VARRO ling. 5, 99. CIC. Verr. 5, 96 bucina. CAES. Gall. 7, 62, 2 proelii (civ. 2, 40, 3. BELL. Alex. 15, 5 pugnae). VERG. Aen. 11, 474 bello dat signum ... bucina. *de deis*: ENN. ann. 146. CIC. carm. frg. 22, 24 portenta. *cf.* VERG. georg. 1, 439 sol ... signa -bit. *talia passim.*

2 ***deis, Manibus i. q. sacrificare,*** *dedicare* (GLOSS. davit: consecrabit): LEX reg. Fest. p. 189 opima spolia ... Iovi Feretrio darier oporteat ... dis piaculum dato (*cf.* LEX luci Spolet. [Corp. I² 366] 12 Iove bovid piaclum datod. LIV. 9, 10, 4 *al.*). PLAVT. Curc. 125 Venus, de paulo paululum hoc tibi -bo haud lubenter. nam tibi amantes propitiantes vinum potantes danunt. CATO agr. 132. 134, 3. 4 Iano vinum ... Cereri exta et vinum. orig. 12. VARRO ling. 5, 122 hoc poculo magistratus dat deo vinum. 5, 182. rust. 1, 29, 3 exta deis cum -bant, porricere dicebant (Ov. fast. 1, 51. 4, 671. LIV. 26, 23, 8 exta perperam -erat. PAVL. FEST. p. 83). RHET. Her. 4, 32, 44 virtute pro vestra. CIC. Verr. 5, 67 Iovi *candelabrum. al.* TAB. triumph Barberin. I sqq. (Corp. I² p. 77) triumphavit palmam -dit *Iovi.* VERG. Aen. 8, 106 huic ... tura (SERV. *ad l.* verbo sacrorum usus est. *cf.* HOR. carm. 4, 2, 52 TIB. 1, 7, 53. 3, 12, 2 LYGD. 3, 2 PROP. 4, 6, 5 Ov. epist. 20, 7. 92. trist. 1, 2, 104 proque Caesare tura piis Caesaribusque -di. 2, 59 pro te. *al.*). 8, 275. 12, 296 magnis data victima divis (Ov. fast. 1, 386. 4, 634. LIV. 4, 19, 3 hanc mactatam victimam ... Manibus -bo [*i. e. mactabo. cf. p. 1686, 78 sqq.*]. 22, 6, 4. SEN. Herc. f. 1038 *al.*). PRIAP. 53, 6. 70, 2 libum. PROP. 2, 16, 4. ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 30 purgamenta dari. 141 popanis datis. Ov. am. 2, 18, 34 votam Phoebo ... lyram. met. 10, 433 primitias frugum *Cereri* (GANN. carm. frg. 1 *syn.* libat). fast. 2, 520 farra. 3, 560 germanae iusta dat (LVCAN. 9, 67 *v.* SCHOL. *ad l.* STAT. silv. 5, 1, 13 lyrā. MART. 10, 61, 4 *al.*). 5, 422 inferias ... manibus (SEN. suas. 6, 21 SEN. Phoen. 172 CVRT. 7, 9, 21. 10, 1, 30 *al.* Ov. Ib. 268 *c. dupl. acc.*). CARM. frg. Liv. 22, 10, 3 donum duit populus ... Iovi fieri. LIV. 8, 1, 6 *al.* FEST. p. 238 pro animis. p. 277 *al.* SEN. contr. 1, 2, 7 dis ... sacra (SEN. Med. 798 *al.*). LVCAN. 10, 414. PERS. 2, 71 quin damus id superis, de magna quod dare lance non possit ... Messalae ... propago. CALP. ecl. 4, 122 primas Cereri ... aristas. PLIN. nat. 12, 68 non dant ex murra portiones deo ...; regi ... pendunt. *al.* VAL. FL. 3, 312 debita caesis munera. 3, 409 lustramina caesis. STAT. Theb. 5, 641. 12, 779 ignes. silv. 1, 2, 98 tibi plectra -dit (*i. devovit*). MART. 1, 111, 4. 4, 45, 1 pro nato. *passim. nota iuncturam* tulit -ditque *in libris sacris.* *in devotione*: TAB. devot. ed. Fox Americ. Journ. of Phil. 33, 1 (1912) Suppl. p. 18, 18 *sq.* do tibi cap⟨ut⟩ Ploti ... ⟨Pr⟩oserpina ... do tibi fron⟨tem Plo⟩ti. *al. cf.* p. 18, 41 trado, mando. TAB. devot. Audollent 97 A nomina data ⟨manda⟩ta legata ad inferos (100 A 2. 273 A 12 CORP. XIII 7550). *imprimis aedes, statuas sim. deis (hominibus bene meritis) consecrare, dicare* (*cf. p. 1685, 63 sqq.*): CIC. Verr. 3, 114 *Verri* statuae Romae stant inauratae a communi Siciliae, quemadmodum inscriptum videmus, datae. 3, 145. 154. 5, 139 publice. *al.* NEP. Tim. 2, 3 *syn.* posuisset. Ov. trist. 5, 14, 1 quanta tibi -erim nostris monumenta libellis (MART. 9, 34, 7 *al.*). fast. 4, 622 templa (*q. v.; significanter* MART. 9, 64, 2 *i. causa est, cur templa efficiantur. cf.* STAT. Theb. 10, 890. CARM. epigr. 872 Belus ... ara gaudebit, quam -dit et voluit). LIV. 40, 37, 3 iussus ... consul Apollini ... dono vovere et dare signa inaurata; quae vovit -ditque. VAL. MAX. 1, 8, 4 *syn.* dedicastis. STAT. silv. 2, 7, 72 Pharo Pompeio -bis ... altius sepulcrum. 5, 1, 189. 5, 3, 47 dare manibus aras. *al.* PAVL. NOL. epist. 32, 17 basilicam. *saepissime in titulis* (*cf. p. 1669, 76 et* LIV. 2, 41, 10. 38, 35, 4) *inde a vetustissimis, ex. gr.* ELOG. Scip. (Corp. I² 9) 6 dedet Tempestatebus aide (*cf.* CORP. I² 652 *al.*). INSCR. coc. Falisc. (Corp. I² 364) quoquei huc -eru⟨nt i⟩mperatoribus summeis meretu⟨d⟩. LEX Vrson. (Corp. I² 594) 134, 47 ⟨prove⟩ statua danda ponenda. CORP. I² 37 vicesma parti (*abl.?*) Apolones dederi. 1508 signum basim. 1549 aediculam et basim. 1990 lectu(s) I. LEX arae Aug. Narb. (Corp. XII 4333) 2, 7 aram -bo dedicaboque (*ter*). *al.* CORP. II 6339 pontem fecit ... d(edit) i(demque) d(edicavit). VIII 23231 arulam. XI 6961 basim dat. XII 1036 memoriam. *al.* *saepe obi. ex ipso monumento supplendum*: CORP. I² 20. 30. 41. 360. 377. 380. 383 quaistores aire moltaticod -eront. *al.* II 176 *saepe.* *iuncturae tritissimae*: INSCR. coc. Falisc. (Corp. I² 364 a) Iovei ... Falesce ... donum -erunt. CORP. I² 31 Honore donom dedet merito. 33. 42 pro Cn. filiod Dianae donum. 46. 47. 60. 62 dono dat lubs merto (*v.* donum). CORP. I² 48 de praidad Fortune dedet (49. 632 de decuma ... Mu⟨mm⟩ius donum ... pro usura hoc dare sese. 1745 de sua ⟨peq⟩unia. *al.* 1834 de suo. XI 2596 d(e) p(roprio?). *saepe*). CORP. I² 658 de sena⟨tus⟩ sen⟨tentia⟩ -dit (*v. l. 22*). II 180 -dit dedicavit (3555. III 1933 *passim*). 2098 -dit donavit. INSCR. Lehner, Die ant. Steindenkmäler des Provinzialmus. in Bonn 150 d(ono) d(at) dedicante ... leg(ato). *al.* CORP. I² 365 de zenatuo(s) sententiad vootum dedet. cuando datu rected cuncaptum (VII 139 votum, quod promissit, ... m(erito) -dit. *cf.* INSCR. Notiz. degli scavi 1896 p. 541 ⟨Di⟩anae aidicolam votum -dit meretod). VI 47 voti c(ompos) d(at) *cf.* 742. 2191 h(onoris) c(ausa) d(ono) d(ederunt).

3 *alicui rei* (*e iuncturis ut* INSCR. Dessau 2796 davit fisco argenti pondo XII [*v. vol. VI p. 825, 51 sqq. cf. ibid. l. 46 sqq.*]. PLAVT. Amph. 302 [*l. 31*] *repetuntur aliae, ut* Ov. fast. 4, 908 exta canis flammis ... -urus *ubi dat. vice versa pro* in *c. acc. poni et* dare *significare videtur fere i. q. imponere, inicere*): PLAVT. Amph. 302 ventri victum non datis (*cf.* MART. 3, 22, 1 ARNOB. nat. 2, 41). Curc. 161 (*v. p. 1666, 65*). Persa 769 aquam manibus (Truc. 481 *cf.* VERG. georg. 4, 376 fontīs. Aen. 1, 701 lymphas. PROP. 1, 3, 24 poma. *al.*). LVCR. 3, 340 ut umor aquae dimittit saepe vaporem, qui datus est (*i. ἐπείσακτος, οὐ σύμφυτος*). VERG. georg. 3, 378 ulmos ignique -dere (PROP. 3, 18, 20 Ov. trist. 4, 10, 62 SEN. Herc. O. 1968 *al. metonymice*: CATVLL. 36, 7 *aliter infra l. 70 sqq.*). HOR. carm. 1, 28, 25 harenae ossibus ... particulam dare. TIB. 1, 2, 14 posti florida serta (Ov. rem. 811 met. 13, 929). 1, 8, 70 tura ... focis (*cf.* Ov. medic. 16. 84 met. 9, 159 *al.* am. 2, 13, 28 aris *v. vol. II p. 387, 3 sq.*). PROP. 2, 10, 24. 3, 15, 10 collo dulcia vincla (LVCAN. 3, 77. *huc spectant*: PLAVT. Capt. 1027 compedes tibi adimam, huic dem. STAT. Theb. 5, 457. 12, 90 silv. 1, 2, 240). PROP. 4, 3, 16 capillis vitta. Ov. am. 1, 9, 36 galeam capiti (met. 6, 79). epist. 18, 61 velamina membris. 20, 89 gemmas digitis (*v. p. 1125, 47*). ars 3, 340 Lethaeis scripta ... aquis (*cf.* trist. 4, 9, 2). rem. 722 tu timide flammae perfida verba -bis (fast. 3, 806 exta flammis. 4, 908. 6, 346 *cf.* 4, 638). met. 12, 3 tumulo ... inferias. fast. 6, 492 iusta rogis. *al.* VAL. MAX. 1, 7, 2 caelo decus. SEN. clem. 2, 1, 1 alienis auribus data (*cf.* MART. 11, 3, 2). COLVM. 3, 1, 5 agro ... vitem. 10, 125 fronti data signa fucarum (*i. inscripta cf. p. 1672, 9 sqq. et* ITALA Ezech. 9, 4 [TERT. adv. Marc. 3, 22 p. 416, 1] in frontibus [*δὸς σημεῖον*, VVLG. signa]. *sim.*: VAL. FL. 1, 352 dant remo sua quisque viri, dant nomina transtris. STAT. Theb. 12, 161 sepulcris). LVCAN. 9, 669 clipeum laevae. *al.* PERS. 6, 35 urnae ossa. PLIN. nat. 8, 164 intervalla admissurae. 14, 134. 17, 66 *syn.* locari. *al.* VAL. FL. 1, 89 vellera templis *eqs.* 1, 254. 4, 625 responsa tenebris. 5, 21 dicta ventis. 5, 182 ratem fluvio. SIL. 16, 276 puppesque secundo dat vento. STAT. Theb. 4, 502 carchesia terrae. 9, 11 silv. 3, 2, 5 *al.* MART. 9, 18, 3. 7. 9, 30, 5. PANEG. 12 (2), 33, 4 data ventis classis. HIL. trin. 12, 1 fluctui ... puppim. AVIEN. Arat. 587. AVSON. 182, 18 funera ... tumulis (*cf.* 188, 6 ad manes). VVLG. act. 27, 15 data nave flatibus (*τῷ ἀνέμῳ ἐπιδιδόντες*). *rebus incorporeis i. q. mandare, tradere* (*aliter v. p. 1673, 43 sqq.*): SIL. 4, 73 det inania famae (SOL. 42, 3). SOL. 52, 3 ut fidem ... memoriae -ret (*nota propter acc. c. inf.*: GELL. 1, 11, 6 Cretenses ... proelia ingredi solitos memoriae datum est). 53, 2 terram istam ... exquisitam notitiae nostrae -dit. *v.* oblivioni dare. *dat. rei ponitur pro* in *c. acc. i. q. vertere, commutare in aliquid* (*cf. p. 1671, 35 sqq.*): cineri: STAT. Theb. 7, 23. effectui: SVLP. SEV. dial. 3, 9, 1. excidio: VERG. Aen. 12, 655. LIV. 1, 30, 6 ac ruinis. exitio *v.* exitium. igni (*aliter l. 36*): SOL. 40, 2 LACT. inst. 7, 19, 9 HIL. in Matth. 5, 12 (DICT. 5, 6. *cf.* VVLG. Matth. 6, 30 in clibanum mittitur). VVLG. Is. 37, 19. naufragio: AVR. VICT. Caes. 33, 3. nutu: VERG. catal. 3, 10 (*v. Bücheler, Rhein. Mus. 38 [1883] 512*). *notanda*: SOL. 52, 63 *eos lapides* plebi -erunt (*i. parvi aestimabant*). AVIEN. orb. terr. 1046 cordi dato.

4 *cum* ***praep. et adv.*** (*ex iuncturis ut* in manus [*p. 1671, 3 sqq.*], in focos [*p. 1671, 20*] dare, *ubi* dare *vim propriam retinet, exoriuntur iuncturae ut* Ov. am. 1, 6, 42 verba dat in ventos. CELS. 8, 10, 7 in suam sedem *sim., ubi accedit ad significationem mittendi, ponendi, collocandi cf. Thielmann l. c. p. 108 sqq. aliter v. p. 1692, 11 sqq.*). ad *v. vol. I p. 475, 15 sqq. pro dat. v. quae notata sunt vol. I p. 557, 80 sqq. 558, 25.* ante: TER. MAVR. 516 *i* ante vocales data. ITALA deut. 30, 1 (Lugd.) ante oculos (*ἔδωκα πρὸ προσώπου σου*, VVLG. proposui in conspectu). Zach. 3, 8 (Firm. err. 20, 2) ante faciem. VVLG. Ezech. 6, 5. circum: CATO agr. 114, 1. *ibid.*

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

circumdare. 157,11. HOR. sat. 2,4,84 *v. vol. III p. 1127,83 sqq. 1082,67* (circa). ex: CAECIL. com. 132 peniculamentum e pallio datur.

in *c. acc. (cf. p. 1669,8): in manus, digitos sim.*: PLAVT. Asin. 193 Bacch. 769 Cas. 709 Trin. 130. 902 TER. Phorm. 633. LEX repetund. (Corp. I^2 583) 52 in manu. VARRO frg. Gell. 3,10,2 in uterum. CIC. off. 2,60. SVEIVS carm. frg. 4 in os. PRIAP. 53,4 in Cereris crines. OV. Pont. 4,6,18 PAVL. FEST. p. 98. CELS. 3,18 in caput. 6,7,8. MELA 2,20 si detur in manus (*trop.*). *talia passim.* in publicum: PLAVT. Persa 68 SENT. Minuc. (Corp. I^2 584) 25. 27 CATO or. frg. 47 LEX Malac. (Corp. II 1963) 54. PLIN. epist. 8,3,2 *orationem. cf.* LVCAN. 1,132 multa dare in volgus (TERT. nat. 1,7 PS. SOL. add. p. 220,29). in medium: LVCR. 5,1160 OV. met. 15,66 SEN. frg. 89 PLIN. epist. 7,4,6 *opp.* celamus. PS. SOL. add. p. 217,8 ENNOD. carm. 2,85,7. in conspectum: BELL. Hisp. 39,3 LIV. 9,27,5 CELS. 1 pr. CVRT. 3,2,2 *al. cf.* AVIEN. ora 4,39 in optutus. GRAN. LIC. p. 33,12 dat in ce⟨nsum⟩ (*edd.*, dat praecepta *Madv.*) loca *eqs.* GELL. 3,8 tit. in memoriam.

in loca sim.: PLAVT. Truc. 476 ignem in aram. ACC. trag. 234 in segetem fruges. CATO agr. 148,1. VARRO Men. 265 in patellam dare μικρὸν κρέας. CIC. Verr. 4,200. 201 in cellam frumentum. VERG. Aen. 5,62 capita in navis. OV. epist. 14,26 in invitos ... tura focos (ars 1,638 fast. 4,410). fast. 1,454 iecur in lances. MON. Ancyr. 29 MANIL. 1,84 PAVL. FEST. p. 41. 121. SEN. Herc. O. 536 virus in vestem. Thy. 287 nostros ... in laqueos pedem. benef. 7,9,2. epist. 76,25 (*v. p. 1684,72*). 123,14 pondus suum in priorem partem dare. CVRT. 4,3,10 in profundum. PLIN. nat. 20,11 LVCAN. 8,134. 194 VAL. FL. 7,545 SIL. 5,636. STAT. Theb. 7,759 *ubi* SCHOL. immisit. QVINT. inst. 1,4,15 IVV. 13,244 FRONTIN. aq. 21 *Anio* partem dat in specus. *al. apud scriptores et poetas; saepe in* ITALA *et* VVLG. [*corr.* CORP. IV 2066 *ubi debuit esse* aequora in alta].

in homines (*distributive*): CATO agr. 67 factoribus det in singulos. LIV. 33,37,12. 41,13,7 *al.* *pro dat.*: ITALA Ezech. 26,29 (Tycon. 4 p. 33,20) in vos famem (δώσω ἐφ' ὑμᾶς, VVLG. imponam vobis). 37,14 (Cypr. test. 3,58 Tycon. 4 p. 36,20) -bo spiritum meum in vos (εἰς ὑμᾶς, VVLG. -ero ... in vobis). CHIRON 954 in singulos boves dato. *al.* SACR. Leon. p. 425 da ... in hos famulos tuos presbyterii dignitatem. *de permutatione loci transfertur in permutationem status, condicionis i. q. in statum aliquem redigere, reddere aliquid* (*cf. p. 1670,67 sqq. 1686,77 sqq.*): PLAVT. Asin. 426 in splendorem dari bullas. CVLEX 314 in cineres (*v. vol. III p. 1072,70 sq.*). LIV. 6,25,3 data in tam praecipitem casum res publica (*cf.* TAC. ann. 12,14). 30,30,20 in discrimen. 42,50,2 ut in aleam tanti casus se regnumque -ret (42,59,8). MANIL. 4,128 in iugulumque (*i. necem*) -bit fructus. 5,450 non -bit in lusum mores. 5,651 in praerupta studium. SEN. contr. 1 praef. 7 in deterius. SEN. Ag. 78 arces ... in praeceps. Phoen. 343 in planum (ITALA Is. 8,7 [Ps. Cypr. adv. Iud. 6]). VVLG. Ier. 9,11 Ierusalem in acervos arenae. Ezech. 7,20 in immunditiam. 25,5 *saepe.*

sim.: LVCAN. 7,406 Romam cladis eo -dimus. in *c. abl.* (*v. p. 1670, 52*): ITALA deut. 18,18 (Lugd. Cypr. testim. 1,18) -bo verbum (verba *Lugd.*) meum in ore eius (δώσω ... ἐν τῷ στόματι, VVLG. ponam *sic passim* ITALA *et* VVLG.: in manu. in vobis). CHIRON 964 vini boni sextario ... in singulis iumentis dato. 990. CORP. V suppl. 384,17 cottidie fletus dat et in pectore palmas. inter: LIV. 29,37,12 inter nomina ... -dit collegae nomen. PAVL. NOL. epist. 32,13. per: LVCR. 2,271 id procedere ... dari porro per totum corpus. VERG. Aen. 8,30. 10,382 discrimina costis per medium qua spina -bat. LIV. 2,2,4 sermo per totam civitatem (*cf.* STAT. Theb. 3,10 fama. Ach. 2,66 rumore). 27,37,14 per manus reste. CELS. 8,10,5^A *al.* VAL. FL. 6,670 per artus (DAMAS epigr. 40,7). STAT. silv. 3,3,23 serta per aras. DRAC. Romul. 8,140 *cadaver* per montes. PAVL. FEST. p. 378 quod datur per singulos viros. *nota*: ITALA gen. 39,22 (Aug. loc. hept. 1,145 p. 529,6) carcerem per manum Ioseph. *cf.* AVG. *ibid.* pro eo quod est 'in manu Ioseph', 'per' quod significat 'in potestatem'.

post (*v. p. 1668,26*): PHAEDR. 4,10,2 post tergum *peram*. SEN. Tro. 153 VAL. FL. 5,148. 6,347 CYPR. GALL. num. 533 DRAC. Romul. 2,73 ENNOD. carm. 2,99,1. sub *c. acc.* (*v. p. 1669,15*): OV. ars 1,162 sub tenerum scamna -isse pedem. LIV. 4,26,10 sub iugum ... consulatum. SIL. 4,511 iaculo Massylumque ... alis castra sub ipsa datis (*cf.* DRAC. laud. dei 2,805 iaculisque datis missisve sagittis).

sub *c. abl.*: PLAVT. Persa 855 *manus* sub furcis. ITALA gen. 1,29 (Filastr. 100,4) sub potestate. DRAC. Orest. 419 sceptra ... sub pastore tyranno. super: CELS. 3,24,5. 5,28,13^C. 7,2,7. 8,10,2^A. SEN. 2,4,1 (supra). CHIRON 490. ITALA deut. 30,7 (Lugd.) -bit ... maledicta super (ἐπί) inimicos tuos (VVLG. convertet). VVLG. Ezech. 3,25 *al.*

c. adv.: circa *v. vol. III p. 1079,59 sqq.* circum *v. vol. III p. 1113, 10.* foras: PLAVT. Men. 658. 660 vestimentum. CIC. Att. 13,22,3 scripta. PAVL. FEST. p. 84. huc ... huc: SEN. Herc. f. 1229 *sqq.* huc illucve: CELS. 8,16,3 *cod. J* (*om. FVP*). intus: CELS. 6,6,15^B. 7,28,2. 7,29,2. VITR. 6,7,1 introrsus. FLOR. epit. 4,2,49 terrore latius dato. STAT. Theb. 5,43 primi longe damus agmina vulgi (*i. post nos habemus*). LVCR. 3,355 ipsa palam quod res -dit ac docuit nos. STAT. Theb. 9,572 crine dato passim (*cf.* CYPR. epist. 27,1 *syn.* emiserit). FEST. p. 229 produit porro -erit (*bis*). TAC. ann. 6,17 eversio rei familiaris dignitatem ac famam praeceps -bat (AVR. VICT. Caes. 35,14 *res* praeceps vitiis -erit. *cf. supra l. 39. 43 et p. 1687, 9*). SVLP. SEV. chron. 2,45,3 libellis publice datis.

quo: OV. trist. 2,478 SEN. Thy. 697 clem. 1,1,7. retro: VERG. Aen. 3,686 OV. met. 1,529. 3,88 CELS. 8,8,1^B SEN. nat. 3,15,5. VAL. FL. 5,681 castra. STAT. Theb. 11,328 FLOR. epit. 4,2,81 CLAVD. 10,103. super: OV. epist. 13,113 CELS. 4,31,4. 7,4,1^B. 7,6,4. supra: CELS. 5,26,27^C. 5,26,29. subter: CELS. 4,24,2 (*v. etiam* circum-, inter-, satis-, super-, pessum-, venumdare).

huc refero locos, quibus dare *nude positum (supplenda relatione locali ut praepp. dat. sim.) significat i. q. locare, mittere, iacere sim.*: ENN. scaen. 371 quam inscriptionem -bitis (*i. inscribetis. cf. p. 1670, 50 sqq. et* DECRET. decur. Forosempron. [Corp. XI 6123] 21. CORP. XI 4206. I^2 1214 *titulum*). CIC. frg. phil. V 60 calculum reducas, si te alicuius dati paeniteat (*cf.* OV. ars 2,204 tu male iactato, tu male iacta dato [*cf. Marquardt-Mau, Privatl. d. Röm. p. 858 adn. 3*]. trist. 2,478 mittere quo deceat, quo dare missa modo. QVINT. inst. 11,2,38 AVSON. 191,30. *fort.*: INSCR. christ. Kraus I 191,9 ludere et dare [*nisi potius suppleas* locum *ut* 210 INSCR. Müller-Bees, d. Inschr. d. jüd. Katakombe am Monteverde zu Rom 165 *al.*]). PVBLIL. J 66 vestigium. VERG. Aen. 12,173 dant fruges manibus salsas *capiti pecoris*. VAL. FL. 3,340 vestes *rogo*. 7,69 semina *terris*. BALB. grom. p. 92,13 L. dandi interveniente certo itineris spatio duo rigores. HYG. mun. castr. 13 viae ... dantur percurrentes. 17 portae. DRAC. laud. dei 3,370 tropaea. VEN. FORT. carm. 3,14,24 in excelso pendulus ordo datur. *hinc quoque explicanda*: CIC. orat. 75 quocumque feremur, danda (*sc. ventis*) nimirum vela sunt (*v.* velum. *cf. Thielmann l. c. p. 117 sq.*). VERG. georg. 3,107 proni dant (*i. remittunt, relaxant*) lora (*q. v. cf.* 3,115 frena. Aen. 1,62 habenas [*opp.* premere]. *al.*). Aen. 3,686 dant lintea retro (*v.* linteum). OV. ars 2,337 a litore carbasa (*v. vol. III p. 429,13 sqq.*). LVCAN. 1,120 stimulos -dit aemula virtus (SIL. 14,94 STAT. Theb. 1,379). *al.*

B *res incorporeas*: **1** *bona, commoda sim.* (*praesertim di largiuntur; cf. Appel, De Romanorum precationibus p. 133 sq.*): PLAVT. Asin. 719 ubi boni quid -erint (Bacch. 1188 quod di dant boni. Cas. 842 bona multa. Poen. 667 *al.* TER. Haut. 841. Phorm. 1005 di melius duint. CIC. Manil. 49 *al.*). Cist. 671 nisi quid mi opis di dant (TER. Haut. 592 OV. epist. 20,174 *al.*). Persa 256 hanc commoditatis copiam. Poen. 1252 ne indigna indignis di -rent (*cf.* CARM. epigr. 248,6 des digna merenti). Pseud. 267 si lucri quid detur. CATO agr. 141,3 duisque bonam salutem valetudinemque mihi (CIC. Verr. 3,154 Planc. 102 Lig. 7 *al.* OV. epist. 4,1 quam nisi tu -eris, ... salutem [met. 9,530]. 15,2 *syn.* tribui. trist. 2,269 *opp.* eripit. LIV. 3,26,9 *al. aliter p. 1687, 57*). CIC. leg. agr. 2,19 beneficium (*v. vol. II p. 1881, 45 sqq. nota*: PVBLIL. J 6 inopi beneficium bis dat, qui dat celeriter. *v. p. 1701, 24. Otto, Sprichw. p. 55*). Tusc. 3,35 auxilium (*v. vol. II p. 1621, 6 sqq.*). Phil. 11,20 praesidium (VAL. MAX. 1,5 ext. 1 *al.*). LVCR. 5,873 utilitatem aliquam. HOR. sat. 2,8,76 commoda (OV. ars 1,131. 132 *al.*). carm. 4,2,39 quo nihil maius meliusve terris fata donavere bonique divi nec -bunt. EPICED. Drusi 416 deus ... laeta -bit. OV. met. 2,52 utinam promissa liceret non dare (*i. explere.* 7,94 VAL. FL. 6,675. *cf.* SIL. 9,409 votisque ex omnibus unum id Fortuna -dit. VVLG. psalm. 36,4 petitiones. *al.*). LEX de imp. Vesp. (Corp. VI 930) 12 suffragationem. *talia passim.* *libertatem, victoriam, honorem sim.*: PLAVT. Mil. 1213 libertatem ... et divitias (ENN. ann. 201 *libertatem* dono, ducite, doque [*an supplendum* captivos*?*]. CIC. Verr. 6,114 Rab. perd. 31 rep. 2,55. Lael. 3,25 plebi. LIV. 22,33,3. 26,27,9 *al.* SEN. contr. 1,6,5. 7,6 [21], 7. SEN. clem. 1,1,2 *opp.* eripi. dial. 1,2,10 *saepe. imprimis apud* ICTOS, *ex. gr.* LABEO dig. 28,7,20,1 *syn.* manumittere. GAIVS inst. 2,263 per fideicommissum. *alio sensu p. 1679, 58 sqq.*).

ENN. ann. 88 utri magni victoria sit data regni. CAEL. hist. 26 SISENNA hist. 14 LIV. 3,8,11. 5,15,11 de Veientibus (*cf.* 30,30,4 *al.*). 5,16,10 ex ea *urbe*. 21,10,9 eventus belli ... -dit. *saepe.* STAT. Theb. 10,614. QVINT. decl. 339 p. 341,10 (*cf.* p. 341,12 si vincere non detur). *al.* *causative i. q. efficere, ut aliquis vincat, potestatem victoriae parare alicui*: BELL. Afr. 32,1. PANEG. 10 (4),17,2 primitias ingentis victoriae -ret *natio*. IVST. 2,4,22 *al.* *de rebus*: LIV. 21,29,3 fugaque et pavor ... victoriam -dit. 32,14,13. FLOR. epit. 4,7,11 error.

ENN. ann. 257 fortibus est fortuna viris data (TER. Phorm. 884 CATO orig. 83. Q. CIC. pet. 11 fortuna petitionis. NEP. Eum. 1,1. LIV. 21, 41,4 conserendi manum. 26,7,5. 26,13,14. 35,42,11. 39,24,1. MANIL. 2,832 fortunamque -bit rebus. SEN. dial. 10,4,4 CVRT. 6,5,8. SIL. 5,248 fortunam bello pelagus -bit. *al. cf.* RHET. Her. 4,20,27 felicitatem. *et v.* exitus, eventus). PLAVT. Merc. 226 somnia. 604 immortalitas mihi datast (CVRT. 9,4,21). Poen. 695 quaero hospitium ... :: ... possum festivom dare. ENN. ann. 431 si iam data sit frux (*i. usus. cf.* ACC. trag. 70 fructum, quem di dant). CATO or. frg. 21 ob eos mores ... honos detur (CIC. Verr. 6,35 non solum datum, sed etiam creditum et commissum. *v. honos. nota i. q. praedicare aliquem*: HERM. Pal. sim. 6,3,6. ITALA apoc. 15,4 [Cypr. testim. 3,20] [VVLG. magnificabit]. COMM. instr. 1,27,20 *saepe. sim.*: VVLG. deut. 32,3 date magnificentiam deo. Ios. 7,19 gloriam. Luc. 18,43 laudem. *al.*). RHET. Her. 3,4,7 honestatis commemorationem. CIC. Pis. 63 ut mihi illa omnia immortalem gloriam -erint (*i. paraverint.* LIV. 22,29,11. *cf.* 27,13,7 decus. OV. met. 12,334 titulum). LVCR. 1,28 da dictis, diva, leporem. VERG. Aen. 1,382 data fata secutus (*v. vol. VI p. 363,52 sqq.*). 7,2 litoribus ... famam (*v. vol. VI p. 223,58 sqq.*).

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AETNA 104 sors data caelo (HOR. sat. 1,1,2 LIV. 10,24,16 *al.*). OV. trist. 3,3,79 *libellos* -uros nomen (4,10,122 SIL. 2,699 *al.* STAT. Theb. 4,718 [SCHOL. 'nomen' gloriam vel famam]. MART. 10, 26,7 TAC. Germ. 45 *al.*). Pont. 3,1,50 Fortuna ... plus notitiae ... -dit. LIV. 9,22,9 decus (*v. p. 246, 43 sqq.*). CVRT. 9,6,22 -bo nobilitatem ignobilibus locis. LVCAN. 7,456 cladis ... vindictam (VVLG II reg. 22,48. psalm. 17,48 [διδοὺς ἐκδίκησιν]. *al.*). 9,553 bellisque datos ... casus. VAL. FL. 6,445 datque alias sine lege colus. SIL. 4, 507 des iterum hanc laudem nato. *al.* STAT. Theb. 6,380 ordo senectae. silv. 2,7,81 nec solum -bo carminum nitorem. TERT. bapt. 11 baptismus. 17 (*v. vol. II p. 1718, 53*).

pro obi. est pronomen vel enuntiatum relativum: PLAVT. Asin. 46 di tibi dent quaecumque optes (Mil. 1038). 623 -bunt di, quae velitis, vobis. Persa 483 quae velis (Poen. 1055). *al.* TER. Phorm. 519. CIC. Verr. 1,1 quod erat optandum ... id ... divinitus datum atque oblatum. Phil. 10,13 quod di duint. Tusc. 1,114 *al.* VERG. Aen. 7,260 -bitur, quod optas. 10,628. *persaepe. nota propter subi.*: MART. 5,13,4 quodque cinis paucis, hoc mihi vita -dit.

abs.: VAL. FL. 1,344 nunc ille dies (det Iuppiter oro) ille super.
proverb., ut videtur: PETRON. 43,7 cui datum est, non cui destinatum, *sc. habet.*

hinc eo procedit, ut significet **non denegare** *alicui aliquid,* **morem gerere,** *indulgere alicui (rei), facere aliquid alicuius gratia: abs. (cf. l. 39 sq.)*: TER. Haut. 988 te indulgebant, tibi -bant. *c. pron.*: CIC. fin. 4,74 aliquid etiam coronae (*sc. hominum audientium*) datum. epist. 13,1,2 rogabo, ne quid invitus mea causa facias, sed id ... ita, mihi des *eqs.* Att. 6,1,7 totum hoc Bruto -di. 9,1,4 -bimus hoc Pompeio, quod debemus. 16,16,10 Ciceroni tuo ... totum hoc da. SVLP. RVF. Cic. epist. 4,5,6 PROP. 2,26^b,28. OV. epist. 12,66 quod rogat illa, damus. LIV. 1,13,5 ut Sabinis tamen aliquid -retur. 5,18,6 *al.* SEN. contr. 9,3(26),2 quicquid posceretur, dare. contr. exc. 9,2 *opp.* neget. SEN. Phoen. 93 quicquid exactum est adhuc, matri -isti. VAL. FL. 1,268 cetera ... da mihi. MART. 2,71,4 QVINT. inst. 12,7,5. PLIN. epist. 7,17,12 tantum ille populo -bat. AVR. Fronto p. 94,24 N. *al.* *speciatim in re amatoria*: CATVLL. 110,4 quod promisti. 110,6 (*v. etiam* munuscula *p. 1662, 73*). PRIAP. 3,1. 2 *sq.* 5,4 quod tuus hortus habet. 38,4 OV. am. 1,4,64. 70 ars 2,576 *al.* MART. 4,7,1 *opp.* negasti. 9,67,4. 11,104,17 *al.* SVET. Iul. 49,3 (*in Ciceronis facete dicto*). *sic etiam absol.*: PLAVT. Cas. 362 comprime ... istunc, qui didicit dare. AFRAN. com. 63 ultro. LVCIL. 868 (*cf.* 866 praebebunt). 934 (?). PRIAP. 50,3 OV. am. 3,8,34. ars 1,345 quae dant quaeque negant. 1,453. 674 MART. 2,9,1. 2,31,1 *saepe.* ANTH. 459,2 *al.*
sim. morigerari, indulgere, tribuere alicui rei i. q. respicere aliquid, facere aliquid alicuius (rei) causa (pro obi. sunt subst. infra l. 57. 60. 65. 67. 75. 77 sq.): CIC. Mur. 10 quod dandum est amicitiae, large -bitur a me. 90 pudori. Sull. 46 permitto aliquid iracundiae tuae, do adulescentiae, cedo amicitiae, tribuo parenti. Cael. 42 detur aliquid aetati. Deiot. 40 *opp.* denegasti. fin. 5,12 multum admodum fortunae datur. Tusc. 1,109. Cato 44 voluptati. epist. 15,6,1 amicitiae ... veritati. Att. 14,13^b,3 idque cum totum ... tibi dandum putarem, tum do etiam humanitati et naturae meae. TREBON. Cic. epist. 12,16,1 me hoc auribus tuis dare. HOR. sat. 2,2,94 das aliquid famae (SEN. clem. 1,15,5 *cf.* TAC. ann. 1,7). OV. met. 4,448 tantum odiis iraeque -bat. 9,247 fast. 3,80. LIV. 3,46,3 non id petulantiae suae, sed Verginio absenti ... datum. 3,58,4. 8,32,18 id se gratiae dare Q. Fabii (VLP. dig. 4,8,3,1. IVST. 31,7,6 *v. l. 58. 62. 68*). 24,45,13 irae magis quam avaritiae datum. 38,30,2. 40,59,1 triumphum magis gratiae quam rerum gestarum magnitudini datum. SEN. contr. 9,1,10 -isti istud iactationi tuae (*cf.* DECRET. decur. Hercul. [Corp. X 1453] 12 quod iterationem honoris eorum non ambitionei neque iactationi suae -erint, sed in cultum municipi et decorem contulerint). 9,2(25),11 nihil se gratiae, nihil precibus dare (CVRT. 9,2,30 STAT. Theb. 10,130 TAC. ann. 2,58 PLIN. epist. 1,22,9. 6,25,5. *cf.* SIDON. epist. 8,15,2 precatui tuo). VAL. MAX. 6,2,3 nec timori datum est silentium. 8,1 abs. 2 quae innocentiae tribui nequierat absolutio, respectui puerorum data est. SEN. Med. 556 haec irae data oblitterentur (*cf. l. 54. 57 et* LVCAN. 4,688 bella -bat ... irae). apocol. 1 nihil nec offensae nec gratiae -bitur. dial. 6,13,3. 9,15,6. benef. 6,18,1 honori (TAC. hist. 1,77 ann. 3,72. 14,4 CALL. dig. 50,6,6,10. VLP. dig. 1,16,9,4 *syn.* ceditur. *al.*). *al.* CVRT. 8,10,36 plus formae quam miserationi datum. MELA 2,19 moribus datur. PLIN. nat. praef. 20 ambitioni. VAL. FL. 3,688 sat lacrimis comitique datum. QVINT. inst. 4, 2,122 *syn.* indulgendum. 10,1,117 plus stomacho quam consilio -dit. 10,2,27 *al.* decl. 313 p. 230,5 TAC. dial. 6,8. ann. 1,10 Cassii et Brutorum exitus paternis inimicitiis datos. 11,25 datum id foederi antiquo. PLIN. epist. 3,21,2. TERT. ieiun. 13 *syn.* permittas. ITIN. Alex. 6 *equitandi* id arbitrio -bat. AMM. 19,12,9 in his casibus nec peccatum aliquando pietati -erat (*i. condonaverat*) nec erratum. 30,5,4 plus adulationi quam verecundiae. SCHOL. Cic. Bob. p. 86,18 St. *al.*
seq. ut (ne): CIC. Verr. 2,32 date hoc pudori meo, ut *eqs.* Sull. 63 off. 3,43. LAVREA epigr. 8 locus ipse sui Ciceronis honori hoc -dit, ... ut *eqs.* LIV. 5,17,9. 8,5,4. 10,39,14. 38,47,2. 42,31,4 sorti Macedoniae. SEN. benef. 5,20,5. QVINT. inst. 8,4,29 demus ... hoc desiderio ..., ne *eqs.* 12,10,47 TAC. ann. 2,53. 58. 3,23 Scauro ... datum, ne bona publicarentur. 3,69. 12,23. 61. 16,16 detur hoc illustrium virorum posteritati, ut *eqs.* PLIN. epist. 1,22,9 dandum ... amicis, ne spes ... desereret. SOL. 49,6 -dit nomini suo, ut altaria ibi strueret. *cf. etiam p. 1690, 84 sqq.* *seq. acc. c. inf.*: VLP. dig. 49,5,1,1 pietati ⟨dan⟩dum (dant *vel* dans dicendum *codd.*) est et hanc audiri debere.

2 ***mala, incommoda***: PLAVT. Trin. 847 egestas quid negoti dat homini misero mali. Pseud. 767 cui servitutem di danunt lenoniam (*cf.* TIB. 2,4,3 servitium. 3,11,4 *al.*). ENN. scaen. 271 perniciem. TER. Andr. 666 tibi di dignum factis exitium duint (OV. trist. 4,8,50 VAL. FL. 1,809). RHET. Her. 4,25,36 plus calamitatis quam boni. CATVLL. 44,8 *tussim.* OV. met. 7,212 bella (*v. vol. II p. 1835, 50 sqq. cf.* MART. 5,65,8 proelia). trist. 2,185 exilium (SEN. Med. 460. 491 *al. nota*: MART. epigr. 4,4 delator habet quod dabat exilium). SEN. Thy. 74 poenas lege fatorum datas (*i. impositas.* IVV. 10,243. COD. Theod. 10,12,1,1 [*a. 368?*] *i. destinata. aliter v. p. 1665, 7 sqq.*). MART. 2,24,1 si det iniqua tibi tristem fortuna reatum. IVV. 2,78 labem. 10,283 febres. VVLG. gen. 4,24 septuplum ultio -bitur de Cain (*cf.* 4,15 septuplum punietur. GREG. TVR. Franc. 2,4. *aliter p. 1676, 10 sq. 1686, 29*). MET. in Naev. gramm. VI 266,16 malum -bunt (d. m. *alii*) Metelli Naevio poetae. PLAVT. Amph. 563. 564. 723 *in lusu verborum v. p. 1666, 60 et cf.* Merc. 643 ille oblongis mālis mihi -dit magnum malum. Bacch. 1142 malam rem. Cas. 792 -bo tibi μέγα κακόν. Poen. 161. Trin. 1045 istis ... moribus. *saepe.* TER. Andr. 431 pro hoc malo. Eun. 508 Phorm. 976 CIC. Verr. 3,27 CATVLL. 14,6. 28,14 HOR. carm. 3,6,7. TIB. 2,5,108 multis ars -dit ista malum. *al.* *abs.*: PLAVT. Men. 856 -bitur malum, me quidem si attigeris. Trin. 1062 CIC. nat. deor. 1,122 PRIAP. 61,9. SEN. epist. 95,50 *dei* nec dant malum nec habent. PETRON. 74,17. PLIN. epist. 3,9,3 -di malum et accepi (*v. Otto, Sprichw. p. 106*). PLAVT. Poen. 159 (*per iocum; cf.* 161) vin tu illi nequam (*i. malum*) dare?: cupio.: em me dato. (*cf.* Rud. 186 acerbum. Trin. 259 amara. *al.*). Men. 267 ne mihi damnum in Epidamno duis (*v. p. 28, 78 sqq.*).
plagas, vulnera sim. afferre: PLAVT. Asin. 276 de tergo ducentas plagas praegnatis -bo (SEN. Phaedr. 281 VVLG. II Macc. 14,43). LVCR. 2,639 aeternumque -ret matri sub pectore volnus (*q. v.*). PROP. 4,5,40 *morsus* (DRAC. satisf. 274). OV. epist. 17,23 verbera. Pont. 1,7,52 gravīs ictūs Pelias hasta -bat (*cf.* LIV. 35,35,19 NEPOTIAN. 1,4,5 SEN. Herc. f. 1117 *al.*). SPART. Hadr. 21,3 collafum. VVLG. Ioh. 18,22 alapam. *mortem*: MANIL. 4,534 mortem fata -bunt. SEN. Ag. 994 concede mortem. :: si recusares, -rem. Herc. O. 976 letum. Med. 18 Tro. 329 benef. 3,23,1. LVCAN. 2,179 nil animae letale datum. 5,658. 6,169 an plus quam mortem virtus -ret. 6,770. SIL. 4,180 hasta ... -dit ... mortem. IVV. 10,164 finem animae. CALP. decl. 38 mors a vobis, *iudices*, -bitur ... remedium. TIBERIAN. carm. 3,6 *pennae*, quae vitam dederant, dedere ... letum. TAB. devot. Audollent 251 I 10 date interitum is (*i. his*) venatoribus. *pro obi. est pronomen*: PLAVT. Men. 472 observa, quid -bo (Persa 292). Cas. 238 haec mihi -isti. TER. Phorm. 519 id quod es dignus. OV. am. 2,2,44 hoc illi garrula lingua -dit. met. 9,247 trist. 5,3,13 EPIST. Sapph. 68 *al.* (*in utramque partem* PLAVT. Aul. 88 quod di dant, fero. SEN. clem. 1,1,2 quid cuique mortalium fortuna datum velit. *al.*).
abs. (*cf. p. 1686, 5*): PLAVT. Men. 604 sic datur. 628 Pseud. 155 Stich. 766 Truc. 634 TVRPIL. com. 69.

3 ***nomen, cognomen*** (*v.* a, ex, de): **a** *homines imponunt alicui (rei)*: CIC. inv. 1,34 nomen est, quod unicuique personae datur. rep. 1,58 sin id nomen *barbarorum* moribus dandum est, non linguis. VERG. Aen. 1,248 HOR. sat. 1,2,126. 1,3,58 cognomen. 1,4,44 nominis huius honorem. carm. 4,6,30. PROP. 4,2,48 nomen ... patria lingua -dit (*cf.* AVIEN. ora 493 nomen ... mos -dit). OV. fast. 3,387. 4,45 -dit Capyi repetita vocabula Troiae. Pont. 2,8,84 *al.* LIV. 7,32,15 *sic passim.* VAL. MAX. 5,5,1 *opp.* sumpsit. QVINT. inst. 3,6,37 *syn.* vocat (PLIN. paneg. 88,5). 8,3,30 appellationes (*syn.* nomina aptare). 9,2,40 *syn.* dicitur. TAC. ann. 1,42 *syn.* appellem. 15,23 appellavit ... dato ... cognomento. SOL. 5,19 *tibiis* a sono clariore vocamen datur (27,8). ARNOB. nat. 1,3 p. 6,2 unde *antiquitas* bellis significatum -dit.
b *res (animalia) causae sunt nominis*: CATO orig. 60 quia is locus montibus praestet, Praeneste oppido nomen -dit. AETNA 434 facies *insulae.* HOR. epist. 1,16,12 fons ... rivo. PROP. 3,11,64 cui cognomen corvus habere -dit. OV. ars 3,184 velleribus ... cera. fast. 2,449 *Lucinae* lucus. *al.* LIV. 9,16,13 VAL. MAX. 2,7,1. 2,10,4. SEN. benef. 4,27,2 iustitia *Aristidi.* CVRT. 7,4,31 *Bactrus* regioni. MELA 2,51. 103 *insula* ostio. PLIN. nat. 3,8 lusum ... Liberi ... Lusitanis. 33,29 *syn.* tribuunt. *saepissime.* SIL. 16,469 hoc -erat puero cognomen ab amne Corduba. MART. 9,12,1. 4 *al.* QVINT. inst. 1,6,33 senatui ... aetas. 2,1,5. decl. 302 p. 191,21 *pugna* familiis. IVV. 12,73 APVL. Plat. 1,1. AMM. 15,10,6 vocabulum. *al.* *nota*: OV. fast. 4,675 titulum imperii (*i. imperatoris*) ... prospera bella -rent. **c** *ex hominibus appellantur loca, populi al.*: HOR. carm. 4,2,3 nomina ponto (*cf.* SEN. Herc. O. 685. 689 SOL. 11,30). CARM. de mens. II 10 Mars *mensi.* OV. epist. 18,164 femina ... aquis. fast. 2,733. 6,35 *al.* LIV. 1,3,8 Tiberinus ... submersus ... flumini. 1,6,11. 1,13,7. VELL. 1,1,4 *Tyrrhenus* loco ... a se nomen -dit (*cf.* SIL. 5,11 vocabula). LVCAN. 4,656 cognomina collibus (*sc. castra Corneliana*). PLIN. nat. 2,91 *al.* SIL. 1,89. 11,297 Capys *Capuae. al.* **d** *i. q. profiteri*: PLAVT. Pseud. 1100 ad Molas

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(SEN. dial. 11, 7, 7. AVG. civ. 22, 8 ad baptismum). CIC. dom. 116 in numerum (LIV. 1, 11, 4 in Crustuminum. 28, 45, 20 in classem. 34, 42, 5 in coloniam. PAVL. FEST. p. 14 SEN. dial. 8, 3, 4 GAIVS inst. 1, 131 TAC. ann. 14, 15. 15, 48 MEN. dig. 46, 16, 49). SIL. 14, 24 Baccho (*sc. vino colendo*). APVL. met. 11, 15 militiae (TERT. nat. 1, 18 *coni.* vos ad lanistas auctoratis. COMM. instr. 2, 12, 1 DIG. *al.*). *abs.*: CIC. dom. 78 Phil. 2, 16. 7, 13 Att. 7, 21, 1 CAES. civ. 3, 110, 4. LIV. 1, 59, 12 (*fere 20ies*). TAC. hist. 2, 97. 3, 58. HIER. epist. 3, 4, 3 in novae civitatis censu -dit nomen suum. ITIN. [Silv.] 45, 1 (*sc. ad baptismum cf. l. 1*). *aliter cf. p. 1670, 53. 1671, 52. 1673, 2. 1687, 59.*

4 *dare verba i. decipere* (*cf.* GLOSS. circumvenire. DON. Ter. Eun. prol. 24 'dare verba' decipere est eum, qui cum rem expectet, nihil inveniet praeter verba. *sic se habet* PLAVT. Persa 394 -buntur dotis tibi ... sescenti logi. *cf.* Stich. 224): PLAVT. Aul. 62 ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit (*26ies*). TER. Andr. 211. 505 (*et 6ies*). QVADRIG. hist. 4 (*ad h. l.* GELL. 17, 2, 24 'latuit atque obrepsit'). 16. CIC. inv. 2, 28 si ea re hominibus Graecis imperitis verba -erit, quod Clodius ... vocaretur. Att. 15, 16 verba mihi dari facile patior ... meque ... praebeo credulum. NEP. Ham. 5, 2 HOR. sat. 1, 2, 23. OV. am. 2, 2, 58 (*17ies. notanda*: epist. 16, 170 famae. trist. 5, 7, 70 curis). PHAEDR. 3, 9, 15 SEN. epist. 25, 3 *syn.* imposuit. 49, 6. 88, 8 an verba saeculo sub -erit *Penelope* (*cf.* PS. VARRO sent. ed. Germann 3). PETRON. 78, 8. LAVS Pis. 60 dare subtili vivacia verba catenae. MART. 2, 76, 2. 5, 50, 8. 6, 56, 2 famae. 8, 22, 2. CYPR. epist. 59, 15 quibus ... praestigiae ostendebantur et -bantur verba fallacia ... frustratos et deceptos se esse didicerunt. ANTH. 415, 51. 452, 10. AVIAN. fab. 1, 14 (*cf.* 1, 11 deceptum). SYMM. epist. 1, 53, 1 AVG. c. Cresc. 3, 55, 61. *absol.*: PLAVT. Rud. 1072 TER. Phorm. 713 LVCIL. 1232. CIC. Phil. 13, 33 *syn.* decepimus. VERG. Aen. 10, 638 dat inania verba. PROP. 2, 24, 8 nomine. OV. ars 2, 558 rem. 95. SEN. clem. 1, 25, 4 *i. latent* (*cf. supra l. 16*) *syn.* fallunt. epist. 32, 1. PERS. 4, 45 *syn.* decipe (*cf.* 3, 19 cui verba). MART. 5, 23, 6. *huc referendum*: PLAVT. Pseud. 945 ego istuc aliis dare condidici. *i. loqui, verba proferre*: OV. Pont. 4, 8, 38 pro concessā verba (*i. carmina*) salute damus. 4, 9, 111 his ego do ... cum ture precantia verba. VAL. FL. 7, 251. 8, 173 in vacuos ... notos. STAT. Ach. 1, 381 FRONTO p. 62, 10 N. TERT. test. anim. 6 cur aut nobis -dit ea verba, aut accepit a nobis. AVIAN. fab. 9, 20. 24, 10 *al.* VVLG. Ioh. 17, 8 act. 7, 38 *al.* CYPR. GALL. deut. 151 hymno dat verba melodo. SEDVL. op. pasch. 4, 9 nec sua dare nec aliena poterat verba suscipere. DRAC. Orest. 767. laud. dei 3, 469 viris tantum data (*i. destinata*).

5 **fidem, ius iurandum,** *documenta, testimonia sim.*: **a** *fidem* (*cf. vol. VI p. 669, 7 sqq. 670, 36 sqq.*): *subi. homines*: PLAVT. Persa 243 fide data credamus (Col. frg. 2, 1 CAES. Gall. 7, 42, 5 BELL. Afr. 29, 1 LIV. 23, 2, 10 *al.* VELL. 2, 76, 2 *et al.*). S. C. de Bacch. (Corp. I² 581) 14 ⟨nev⟩e comvovise neve conspondise neve compromesise velet, neve quisquam fidem inter sed -ise velet. ENN. ann. 32 accipe daque fidem (*talia v. vol. I p. 314, 78 sqq. VI p. 671, 38*). TER. Andr. 402 Phorm. 492. ACC. trag. 228 fregistin fidem? :: neque -di neque do infideli cuiquam. CIC. Rab. perd. 28. epist. 5, 11, 3 quamcumque ei fidem -eris, praestabo (*9ies*). CAES. Gall. 1, 3, 8 NEP. Dat. 10, 1. Hann. 2, 4 *opp.* postulo. OV. am. 2, 15, 28 *al.* LIV. 1, 58, 9 *saepe.* VELL. 2, 58, 3 *et ubique.* *apud Christianos i. q. credere*: TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 427, 2 PRISCILL. tract. 1, 37 p. 31, 12 *al.* *cf.* CYPR. GALL. iud. 73 nulla meis data est fiducia iussis. *seq. acc. c. inf.*: PLAVT. Cist. 236 Mil. 453. 455 Rud. 952 TER. Andr. 3 Eun. 1060 Ad. 9. 473 *syn.* iurans. PLANC. Cic. epist. 10, 15, 2 CAES. civ. 1, 10, 4 SALL. Iug. 61, 4 LIV. 22, 6, 11 *al.* CVRT. 4, 1, 14. 6, 4, 14 TAC. ann. 6, 43. VVLG. II Macc. 12, 25 (πιστώσαντος αὐτοῦ). *subi. res*: LVCR. 5, 104 dictis -bit ipsa fidem res (APVL. met. 4, 9). OV. fast. 2, 20. VAL. FL. 2, 338 nox -bit ipsa fidem. SIL. 11, 535 PLIN. paneg. 74, 3. CLAVD. 8, 621 praemissa futuris dant exempla fidem. 22, 338. *notanda*: AETNA 632 (*v. vol. VI p. 669, 10*) SEN. Herc. f. 754 (*v. ibid. p. 670, 60*). **b** *ius iurandum*: PLAVT. Amph. 936 Cist. 471 ACC. trag. 490 CAES. Gall. 1, 3, 8. 7, 2, 3 SALL. Catil. 44, 1 NEP. Hann. 2, 5 *al.* *velut* VIR. ill. 40, 4. *cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 7, 4 sacramentum (COD. Iust. 4, 1, 12, 2a *al.*). COD. Iust. 2, 58, 2, 3 iuramentum (*syn.* praestiterit). *al.* *aliter*: SEN. contr. 7 praef. 7 iura, sed ego iusiurandum -bo (*i. praecipiam*). *seq. acc. c. inf.*: PLAVT. Amph. 931 Bacch. 1028 Merc. 790 Most. 1084 Poen. 1394 TER. Ad. 165 Hec. 697. CATO agr. 148, 2 (*omisso acc.*). CIC. off. 3, 112 LIV. 8, 32, 18. 40, 29, 12. 41, 9, 11. **c** *documentum, exemplum, testimonium*: *subi. homines*: PLAVT. Capt. 752 ego illis ... documentum -bo, ne *eqs.* CIC. div. in Caec. 27 ceteris specimen aliquod -isti. Verr. 1, 26 praerogativam suae voluntatis. *subi. res*: RHET. Her. 2, 19, 28 cui rei mors indigna Palamedi testimonium dat. CIC. Q. Rosc. 17. *v.* argumentum (*vol. II p. 544, 48. 545, 63 sqq.*), documentum, exemplum, indicium, testimonium.

6 **negotium, munus** *deferre ad aliquem*: TER. Andr. 2 id sibi negoti dari, ... ut *eqs.* 521. Eun. 544 (*alibi apud poetas non invenitur*). GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 LEX Tarent. (Corp. I² 590) 21. 23 RHET. Her. 4, 51, 64 CIC. Verr. 2, 63 *al.* de orat. 2, 41 ad Q. fr. 2, 4, 5 *al.* CAES. Gall. 2, 2, 3. NEP. Dion 9, 3 iisque dat negotium ad Dionem eant inermes. *saepissime apud rerum scriptores* (LIV. *circiter 40ies*). CIC. leg. 3, 47 haec detur cura censoribus (*v. vol. IV p. 1459, 51 sqq. adde*: DECRET. decur. Pis. de L. Caesare [Corp. XI 1420] 14). LIV. 1, 43, 4 datum munus, ut *eqs.* (TERT. adv. Val. 11 p. 189, 21). QVINT. decl. 333 p. 312, 30 officia (SVET. Claud. 29, 1). *inde fere i. q. mandare, (curandum) committere alicui aliquid*: PLAVT. Men. 796 pensum (Persa 272). CATO agr. 136 politionem. CIC. de orat. 1, 232 sententia cum iudicibus -retur (SEN. epist. 14, 16. 124, 4). BELL. Afr. 77, 3 commeatu dato. AETNA 398 custodia flammae (*cf.* VVLG. num. 18, 8). OV. met. 5, 337 summam certaminis. Pont. 2, 3, 97 si sola mihi dentur tua vota. FEST. p. 333 spectio sine nuntiatione. VELL. 2, 7, 6 visa ultio privato odio magis quam publicae vindictae data (*cf.* VVLG. Ezech. 25, 14 -bo ultionem meam ... per manum populi). VAL. FL. 4, 407 labor (5, 487 STAT. Theb. 4, 686). SOL. praef. 1 examen opusculi istius. VVLG. Ioh. 5, 22 omne iudicium -dit filio. *al.* (*cf.* BOETH. mus. 1, 9 p. 195, 17 non omne iudicium sensibus demus). 5, 36 opera enim, quae -dit mihi pater, ut perficiam ea. 17, 4. *huc pertinere videntur*: CATVLL. 62, 63 virginitas non tota tua est ... tertia pars patri est, pars est data tertia matri. QVINT. decl. 268 p. 92, 19 partem ... civitati (*sc. decernendam*). *deferre ad aliquem partes* (*cf. p. 1663, 7 sqq. paulo aliter p. 1682, 65 sqq.*): TER. Haut. 2 quor partis seni poeta -erit, quae sunt adulescentium. CIC. Rab. Post. 4 mittere in negotium, dare partis *amicis.* ac. frg. 20 p. 88, 30 M. *coni.* vindicare. epist. 9, 8, 1 tibi -di partes Antiochinas ... mihi sumpsi Philonis. HOR. carm. 1, 2, 29. LIV. 24, 7, 4 uni ... partes datae sunt, ut ... sustineret ab tergo agmen. TAC. hist. 3, 38. APVL. flor. 18 p. 92 Romanae linguae partes. *sim.*: CIC. Att. 13, 19, 3 quae erant contra ἀκαταληψίαν praeclare collecta ab Antiocho, Varroni -di. 13, 19, 4 περιπατητικὰ M. Pisoni.

7 *de iis rebus, quae* **publice** *dari, tribui solent*: **a** *imperium, potestatem, ius sim.* (*cf. p. 1668, 4 sqq.*): PLAVT. Curc. 211 (*trop.*) regnum (Merc. 841 CIC. p. red. ad Quir. 20 *al.* OV. am. 2, 17, 17 LIV. 1, 47, 6. 3, 45, 8 *al.* MANIL. 4, 698 sua cuique -dit tutelae regna per orbem. *saepe. cf.* TAC. ann. 2, 2 solium Arsacidarum). ENN. ann. 150 imperium ... et sola regni (ANNIVS or. frg. Fest. p. 314 per saturam [*opp.* abrogatum est]. CIC. dom. 23. 55 Phil. 5, 45 *al.* ad Q. fr. 1, 1, 23 ut redderent. LVCR. 3, 998 *opp.* petere. SALL. or. Phil. 7 imperio non empto, sed dato a vobis. NEP. Milt. 3, 1. VERG. Aen. 1, 139 pelagi [*cf.* GLOSS. sorte datum sorte concessum]. PROP. 4, 8, 82 LIV. 9, 20, 3. 23, 23, 2 *al.* VITR. 4, 1, 4 PAVL. FEST. p. 50. 301. 314. SEN. Thy. 471 *opp.* abnuendum. *al.* CVRT. 3, 3, 1 *syn.* tradit. PLIN. paneg. 6, 4 *al.* PAPIN. dig. 1, 21, 1, 1 VLP. dig. 29, 1, 24. MIN. FEL. 25, 1 superstitio Romanis -dit, auxit, fundavit imperium). LEX repetund. (Corp. I² 583) 76 de ceivitate danda (*v. vol. III p. 1239, 13 sqq.*). 78 de provocation⟨e immunitat⟩eque danda (CIC. Phil. 1, 3 epist. 12, 1, 1 LIV. 38, 39, 8. 38, 48, 4 *al.* IAVOL. dig. 50, 4, 12 *et saepius apud* ICTOS). CIC. inv. 2, 53 potestatem (leg. agr. 2, 31 Att. 4, 1, 6 NEP. Pel. 1, 4 *al.* SEN. epist. 14, 7 QVINT. decl. 239 p. 240, 2 PLIN. epist. 1, 7, 1 *al.*). Verr. 3, 109 legatio (leg. agr. 1, 8 Att. 2, 7, 3. 2, 18, 3 PLIN. epist. 8, 24, 8). Verr. 5, 23 vacatio ... sumptus (leg. 1, 11 LIV. 23, 32, 15 a belli administratione. 42, 34, 12. SEN. apocol. 11, 5 rerum iudicandarum. *al.*). dom. 23 bellum (*v. vol. II p. 1835, 50 sqq. cf.* NEP. Pel. 5, 3 belli ... summa). de orat. 2, 199 provocationem (Phil. 1, 22. 23 LIV. 3, 56, 13 FEST. p. 198 VAL. MAX. 9, 5, 1). Phil. 8, 4 auctoritatem. *al.* epist. 13, 53, 2 id iuris ... quod ei Pariana civitas decrevit et -dit (*v.* ius). Att. 7, 4, 3 summam potentiam. ad Q. fr. 1, 1, 42 administrationem rei publicae. LENT. Cic. epist. 12, 14, 5 procurationem Asiae (FRONTO p. 170, 5. 19 N.). OV. met. 13, 191 datique summa ... sceptri (*cf.* LVCAN. 8, 518). LIV. 2, 8, 7 dedicationem (2, 27, 5. 6 VAL. MAX. 9, 3, 6). 3, 46, 9 commeatum (*v. vol. III p. 1826, 16 sqq. aliter supra l. 7*). 4, 3, 4 conubium (CONST. veteran. 8 p. 853, 10 [*a. 71*] GAIVS inst. 1, 80. *aliter p. 1678, 79*). 4, 3, 7 liberum suffragium (4, 49, 16 *al.* IVV. 8, 211). 38, 46, 9. 10 triumphus (*cf.* TAC. ann. 4, 4 triumphalia [SVET. Claud. 24, 3]. *causative*: LVCAN. 9, 79 STAT. silv. 4, 3, 154. *nota p. 1673, 57*). LIV. 45, 29, 13 salis commercium (*v. vol. III p. 1879, 27 sq.*). MANIL. 3, 64 his regimen natura -dit (VAL. MAX. 7, 3, 1). SEN. contr. 1, 2, 19 praerogationem sacerdoti ab ipso numine datam. 7, 4 (19), 3 privilegia (SEN. benef. 3, 11, 1 QVINT. decl. 378 p. 422, 15 PAPIN. dig. 26, 7, 42 *al.*). VAL. MAX. 2, 10, 1 quid plus tribui potuit consuli, quam est datum reo Metello? SEN. dial. 6, 2, 2 dominium. apocol. 14, 4 ulli ex veteribus (veteranis *Rhenanus*) missionem (QVINT. decl. 305 p. 198, 15 *gladiatoribus.* TAC. ann. 1, 36 *syn.* exauctorari. MACER dig. 49, 16, 13, 3. *transfertur*: PETRON. 21, 2. 66, 7 pernae). PLIN. nat. 7, 141 magnum ei et sublime, sed pro oculis datum. SIL. 1, 240 rerum freni. DECRET. decur. Gab. (Corp. XIV 2795) 4 tutelam. EDICT. imp. Constant. de civit. Hispell. (Corp. XI 5265) 50 licentiam. *cf. etiam p. 1671, 60.* **b** *magistratus sim.* (*cf. p. 1673, 60*): PLAVT. Men. 1115 (*trop.*) praeconium mi ut detis. :: -bitur. CIC. orat. 35 dati muneris (BELL. Hisp. 1, 1 VIR. ill. 66, 1. 74, 1). VARRO frg. Non. p. 80, 6 magistratum (CIC. leg. agr. 2, 26 PAVL. FEST. p. 126 *al.*). CIC. Verr. 3, 127 sacerdotium (SEN. contr. 1, 2, 1 contr. exc. 4, 2 SEN. clem. 1, 9, 8). 6, 22 secures (*cf.* Phil. 11, 20 fascis *vol. VI p. 304, 68 sqq.*). 6, 37 aedilitas. Mur. 1 consulatus (Sest. 24 MON. Ancyr. 1, 33 *vol. IV p. 575, 81 sqq.*). div. 2, 79 tetrarchian (*opp.* eripuisset). Att. 5, 21, 10 praefecturam (6, 1, 4 LIV. 26, 40, 6 PLIN. nat. 28, 56 SVET. Aug. 38, 2). OV. fast. 5, 70 censuram longa senecta -bat (*cf.* VAL. MAX. 2, 9, 9). MON.

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ancyr. 1, 31 ⟨dictatu⟩ram. SEN. dial. 5, 31, 1 praeturam. STAT. silv. 4, 1, 37 curules *magistratus*. PLIN. epist. 3, 8, 3 tribunatus. SVET. Iul. 75, 1 ordines (*cf.* INSCR. Dessau 2666 ordinem *sc. centurionatum*). CASSIOD. var. 6, 24, 2 comitivam Neapolitanae civitatis (*cf.* 6, 22, 2 concedere). **c** *pacem sim.*: *i. q. concedere, praebere (tam civitatibus quam privatim)*: PLAVT. Amph. 209 se ... pacem atque otium dare illis. SALL. epist. Mithr. 13. LIV. 2, 25, 6 (*fere* 40^{ies} *i. q. offerre*: 9, 41, 3). VAL. MAX. 6, 2, 1 PLIN. nat. 7, 109 funeri. SIL. 7, 266 loco. 11, 576 *al. praecipue apud rerum scriptores.* *praebent dei*: PLAVT. Merc. 678 Apollo ... des pacem propitius, salutem et sanitatem nostrae familiae. GELL. hist. 15. *cf.* VVLG. lev. 26, 6 (δώσω εἰρήνην). Ios. 22, 4 -dit dominus deus ... quietem et pacem (κατέπαυσεν). II par. 14, 7 *saepe.* *expresse i. q. causam esse, ut pax fiat, pacem parare*: OV. met. 15, 832 terris. LIV. 39, 2, 6 consul pacem -dit (*i. paravit*). SEN. Herc. O. 1541. 1820 Phoen. 292. dial. 5, 41, 1 pacem demus animo, quam -bit praeceptorum salutarium assidua meditatio. LVCAN. 2, 317 hic -bit, hic pacem iugulus (SCHOL. quia vere, postquam se apud Vticam occidit, pax effecta est). CALP. ecl. 4, 127 ille meis pacem dat montibus. SIL. 7, 284 pacem nocte datam. 16, 293. STAT. Theb. 3, 657 pacem tibi (*sc. vati*) serta -bant. *al.* LIV. 1, 15, 5 in centum annos indutiae datae (15^{ies} SOL. 1, 119 AMM. 19, 6, 13 *al. tropice*: HIER. epist. 1, 5, 1 nec papillis dantur indutiae). *huc referas* dare otium, quietem, requiem *sim.* (*v. sub his v.*). *foedus civitatibus*: SALL. Iug. 104, 5 foedus et amicitia -buntur (LIV. 9, 20, 8. 9, 45, 18 PLIN. nat. 34, 139 SIL. 11, 578 *al.*). *in rebus non publicis*: TIB. 1, 9, 2 quid mihi ... foedera ... -bas (OV. met. 2, 757 contra data foedera. MANIL. 2, 340. 577 SEN. Med. 64. LVCAN. 2, 341 da foedera prisci illibata tori. SIL. 5, 304. 6, 517). **d** *veniam, impunitatem (in rebus publicis et privatis)*: PLAVT. Amph. 924 da mihi hanc veniam, ignosce, irata ne sies. Cas. 1000. 1004 Epid. 730 Trin. 325 TER. Andr. 901 Hec. 605 Haut. 1049 Phorm. 119. 1036 Ad. 937 RHET. Her. 4, 14, 21. CIC. Manil. 8 *seq.* quod (div. 2, 6 SEN. Tro. 547 *al.*). Rab. Post. 33 de orat. 1, 23 *seq.* ut (1, 98 orat. 148 LIV. 1 praef. 7 CARM. epigr. 935. *seq. nudus coni.*: APVL. met. 2, 15). fin. 5, 76 Att. 5, 21, 12 *al.* CAES. Gall. 6, 4, 3. 7, 15, 6 *syn.* concedente. HIRT. Gall. 8, 48, 9 BELL. Afr. 92, 4 BELL. Alex. 24, 1 NEP. Them. 10, 1 *al.* VERG. Aen. 4, 436 oro veniam ... quam mihi cum -eris, cumulatam morte remittam. HOR. sat. 2, 4, 5 epist. 1, 7, 4 (*bis*). ars 11 petimusque damusque. 264 OV. am. 3, 1, 69 epist. 4, 156 met. 6, 33 *al.* LIV. 1, 11, 2 *saepe* PHAEDR. 1, 22, 5. 3 epil. 23 SEN. Ag. 267 Herc. f. 595. 1267 sibi. clem. 1, 6, 2. 2, 7, 1 *al.* CVRT. 6, 6, 34. 9, 1, 22. COLVM. 5, 1, 4 *seq.* si (AMM. 29, 3, 1). LVCAN. 7, 296. 8, 749. 9, 227. 1089. VAL. FL. 1, 196 *et saepissime. nota*: TAC. ann. 12, 32 in reliquos. *additur, cuius rei venia detur*: PLAVT. Bacch. 532 de Chrysalo. AVR. Fronto p. 67, 22 N. pro istis iocularibus. *gen.*: CIC. Tull. 51. Pis. 98 scelerum. orat. 198 LIV. 2, 18, 10. 26, 17, 13 diei. *al.* LVCAN. 1, 521 QVINT. decl. 265 p. 82, 18 SVET. Claud. 26, 3. 32 flatum ... emittendi. PANEG. 6 (7), 9, 6 quietis. PAPYR. Tebtun. II 686 requiescendi. *dat.*: CIC. inv. 1, 102 maleficio (*opp.* imprudentiae concedi). dom. 66 furori suo. orat. 38 concinnitati sententiarum. Phil. 12, 19 dolori. *al.* off. 2, 56 necessitati. Lael. 61 amicitiae. OV. epist. 16, 106 iudicio ... meo. ars 2, 38 fast. 2, 829 Pont. 3, 9, 55 *al.* LIV. 8, 35, 2 VAL. MAX. 5, 1, 1^a. 7. PHAEDR. 4, 20, 6 imprudentiae. SEN. Phaedr. 225 VAL. FL. 8, 280 QVINT. inst. 11, 3, 11. IVV. 11, 176 fortunae. PLIN. epist. 4, 9, 17. 9, 17, 4 demus ... alienis oblectationibus veniam, ut nostris impetremus. CALP. decl. 23 *al.* *res dant veniam*: HOR. epist. 1, 5, 10 festus dat veniam somnumque dies (*i. causa est veniae; cf.* IVV. 2, 19 furor). *i. q. parcere*: STAT. Theb. 9, 764 nulli tela aspera mortis dant veniam. IVV. 2, 63 dat veniam corvis, vexat censura columbas. CIC. Phil. 8, 32 veniam et impunitatem dandam puto (Tusc. 4, 45 peccatorum. SEN. contr. 7, 1 [16], 2. SEN. dial. 3, 19, 5 *opp.* accipientibus. CVRT. 8, 12, 3 facto. TAC. hist. 4, 44 admissis. PANEG. 10 [4], 9, 5 vexandae urbis. *al.*). SEN. contr. exc. 3, 2 lex absolutionem et paribus tabulis dat. PETRON. 52, 5 missionem -dit puero. PLIN. epist. 10, 26, 2 indulgentiam.

e *ludos sim.*: TER. Hec. 1 *fabula* cum datast (*v.* DON. DIDASC. *ad l. opp.* relata). Haut. 33. *vol. VI p. 33, 23 sq.* comoediam: *vol. III p. 1995, 11 sqq. cf.* VARRO ling. 6, 19 togata praetexta data eis Apollinaribus ludis. TAC. ann. 11, 13 carmina scaenae. CIC. Sest. 124 *munus (sc. gladiatorium)* dignum ... Metello, cui -batur (MON. Ancyr. 4, 31 munus gladiatorium. LIV. 31, 50, 4. 41, 20, 11. 12 *al.* VITR. 5, 1, 1. 10 praef. 3 VAL. MAX. 2, 4, 7 SVET. Tib. 7, 1 *al.* CORP. X 4913). ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 163 venationem (MON. Ancyr. 4, 41 LIV. 39, 22, 2 SVET. Nero 4). MON. Ancyr. 4, 43 navalis proeli spectaculum (PLIN. nat. 8, 182 *al. etiam tropice: v.* spectaculum). LIV. 23, 30, 16 ludos funebres (SVET. Tib. 7, 1 CAPITOL. Maximin. 2, 4 *al.* CORP. VIII 23965. 26275 *al. causative*: IVV. 11, 179 nostra -bunt alios hodie convivia ludos). ASCON. Pis. p. 20, 24 St. elephantorum pugnam (PLIN. nat. 8, 53 *al.*). MARCELL. chron. II p. 68, 406, 1 quinquennalia. *huc referenda*: TER. Hec. 40 datum iri gladiatores (CIC. Sest. 133. 135. *ibid.* bestiarios. Vatin. 37. HOR. sat. 2, 3, 85 gladiatorum dare centum damnati populo paria. LIV. 23, 30, 16 PETRON. 45, 11 PLIN. nat. 35, 52 MART. 3, 16, 1). SEN. dial. 10, 13, 6 leones solutos. PLIN. nat. 8, 131 ursos Numidicos centum et totidem venatores. **f** *technice praesertim in actibus iuris*: *leges (proprie et trop.)*: LEX Tarent. (Corp. I^2 590) 8

p(ost) h(anc) l(egem) datam. CIC. Verr. 3, 39. 90 *al.* or. frg. A VII 8 legem ... de libertinorum suffragiis ... -dit. quid est hoc '-dit'? an tulit, an rogavit, an hortatus est? leg. 2, 8 di humano generi -erunt. *al.* LEX Iul. munic. (Corp. I^2 593) 160. 162 LEX Vrson. (Corp. I^2 594) 67, 12. 72, 32. 132, 14 PVBLIL. N 23 VERG. georg. 4, 487 Aen. 4, 213. 8, 322 PROP. 4, 11, 47. OV. met. 2, 556 ne secreta videret (*cf.* fast. 3, 279 QVINT. inst. 9, 4, 109 VVLG. II Macc. 2, 2). LIV. 9, 20, 5 *et passim.* *iudicia, actionem sim., quae iudex, praetor al. a lege (hinc interdum subi. lex) dare solent*: LEX repetund. (Corp. I^2 583) 4 ⟨neque ioudicium ex h. l. ita datu⟩m esse, utei peteret. LEX agr. (Corp. I^2 585) 30. 34. 94 CIC. Tull. 7. 10. 12 div. in Caec. 56 Verr. 2, 137. 3, 30. 31 in ea verba. *al.* Caecin. 8 praetor is qui iudicia dat. *saepe.* LEX Anton. de Term. (Corp. I^2 589) 2, 4 ious deicunto, iudicia recuperationes danto. LEX Mamil. (Bruns^7 p. 95). LEX Rubr. (Corp. I^2 592) 1, 1 ⟨quod de ea re iudicium datum iudicareve⟩ iussum iudicatum erit (12^{ies}). LEX colleg. aq. (Corp. VI 10298) 17 LEX Malac. (Corp. II 1963) 67. GAIVS inst. 1, 191 *et saepissime ap.* ICTOS. *aliter v. p. 1676, 13.* *i. q. iudicare*: COMM. instr. 2, 1, 48. VOLCAC. carm. frg. 3 iura qui populis -bat. VERG. georg. 4, 562. Aen. 1, 293 iura -bunt (GLOSS. imperabunt. iudicabunt). 1, 507. 731. 3, 137. 5, 758. 7, 247. 8, 670 HOR. carm. 3, 3, 44 ars 398 PROP. 3, 11, 46. 4, 11, 18 OV. am. 2, 18, 24. met. 1, 576 undis. 14, 806. 15, 597 fast. 1, 38. 3, 62 iura petita. *al.* LIV. 1, 8, 1. 25, 12, 10. 30, 32, 2 *al.* GERM. 110 VAL. MAX. 6, 9, 8 SEN. apocol. 25 Tro. 772 SIL. 11, 175 STAT. Theb. 2, 386. 7, 186. 11, 722 Ach. 2, 164 silv. 3, 2, 94. 5, 2, 144. 5, 3, 186. CIC. Q. Rosc. 3 quo minus secundum eas lis detur, non recusamus. LIV. 23, 4, 3 VAL. MAX. 2, 8, 2. LVCAN. 8, 333 (*ubi v. etiam* SCHOL.). GELL. 5, 10, 10 contra te. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 1 iniustam venditori litem dat. LIV. 3, 44, 12 vindicias det secundum libertatem. 3, 57, 5 a libertate in servitutem. ASCON. Corn. p. 60, 22 St. contra libertatem. *hinc absolute fere i. q. decernere*: SEN. contr. 7 praef. 7 dare ipsos *centumviros* secundum adversar⟨iu⟩m. SEN. dial. 7, 1, 5 amic. p. 27 TAC. ann. 4, 43 PLIN. epist. 7, 6, 9 SVET. Claud. 15, 2. VVLG. apoc. 2, 23 -bo unicuique vestrum secundum opera. *al.* *sim. extra iudicium*: STAT. Theb. 3, 206 sic dura Sororum pensa -bant visumque Iovi. TAC. hist. 1, 65 si fortuna contra -ret (ann. 15, 13). 3, 7 principia belli secundum Flavianos data. CIC. div. in Caec. 10. 22. 24 delatio. 62 accusatio. ad Q. fr. 3, 2, 1 divinatio. PLIN. epist. 5, 20, 6 inquisitionem (6, 29, 8). CIC. Verr. 3, 61 actionem (*v. vol. I p. 442, 56 sqq., ubi addas*: S. C. *primi aevi.* COD. Iust. *saepissime. cf. Hellmann, Terminol. Untersuch. über die rechtl. Unwirksamkeit im röm. Recht p. 270 sqq.*). *supplendum* actio: AFRIC. dig. 9, 4, 28 Publiciana. PAPIN. dig. 20, 6, 1 pr. Servianam. VLP. dig. 9, 4, 2, 1 *al. omisso obi.*: GAIVS dig. 4, 3, 28 in heredem perpetuo -bitur. VLP. dig. 4, 3, 7, 8. 14, 4, 9, 2. 31, 19, 6 pacis. *al. cf.* 30, 42, 15 pacis condiciones. CIC. de orat. 1, 168 exceptio (IAVOL. dig. 39, 5, 24 *et saepe ap.* ICTOS). IVLIAN. dig. 5, 3, 54 pr. petitio. 43, 13, 1, 2 persecutio. GAIVS inst. 2, 164 cretio. 4, 28 pignoris capio. 4, 126 replicatio. SCAEV. dig. 32, 34, 1 praeceptionem (PAPIN. dig. 33, 7, 2 pr. *al.*). *talia saepissime ap.* ICTOS. *i. q. addicere alicui aliquid* (VARRO ling. 6, 30 dies nefasti, per quos dies nefas fari praetorem: 'do, dico, addico'): LEX agr. (Corp. I^2 585) 16 possessionem secundum eum heredemve eius det. CIC. Verr. 2, 106. 114 sqq. 4, 16 *al.* top. 18 (*bis*). 50 secundum eas tabulas. epist. 7, 21. RVT. LVP. 2, 8 praetor -dit possessionem. VAL. MAX. 7, 7, 5. 7. PLIN. nat. 7, 40 contra eum. QVINT. inst. 5, 14, 15 GAIVS inst. 1, 35. DIG. *passim.*

II *magis spectatur* ***voluntas vel mens praebentis***: **A** *de voluntate i. q.* ***permittere, concedere alicui aliquid****, potestatem alicui facere alicuius rei*: **1** ***generatim*** *(in re iudiciaria v. p. 1676, 4 sqq.)*: PLAVT. Asin. 516 ecqua pars orationis ... -bitur mihi (Rud. 1064). Poen. 925 cessatio. ENN. ann. 431 si iam data sit frux (*i. usus. cf.* ACC. trag. 70 fructum quem di dant. PETRON. 132, 8 usum. TER. MAVR. 137). PACVV. trag. 172 Danais domuitionem (*cf. l. 74*). CIC. Quinct. 32 optio (*q. v. cf.* VELL. 2, 72, 5 electionem. *al.*). Cluent. 200 date parenti hunc dolorem. leg. agr. 2, 23 cognitio. dom. 123 date huic religioni aditum (Att. 14, 14, 3 BELL. Alex. 17, 4. 30, 5 NEP. Paus. 3, 3. OV. ars 1, 229 oculis. *al. cf.* 1, 604 accessus. VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 luctui. 1, 8, 11, 1 *al.*). Mil. 15 defensionem (QVINT. inst. 7, 4, 13 SVET. Claud. 29, 1). 95 quemcumque cursum *vitae* fortuna -erit (VERG. Aen. 4, 659 *al. cf.* georg. 1, 40 Aen. 3, 337 OV. met. 8, 3 EPIST. Sapph. 214 LIV. 29, 24, 7 LVCAN. 7, 544. 9, 997 STAT. silv. 3, 4, 3 *al. aliter p. 1686, 60*). de orat. 2, 312 exitus (fin. 5, 63. BELL. Alex. 63, 4 [*cf.* 16, 1 effugium. TAC. hist. 1, 43 *al.*]. LVCR. 1, 100. 4, 720 VERG. Aen. 6, 894 CELS. 7, 19, 11 *al.*). parad. 29 reditum mihi gloriosum iniuria tua -dit (div. 1, 68 ac domum itionem. off. 1, 19 CAES. Gall. 5, 43, 5. TIB. 1, 3, 13 cuncta -bant [*i. promittebant*] reditus. OV. ars 2, 29. *cf.* 2, 32 regressus. *al.* LVCAN. 4, 514 recessus. *saepe*). part. 52 declinationes. fin. 3, 24 histrioni actio, saltatori motus. *alia.* CAES. civ. 1, 46, 2 receptum. *al.* VERG. Aen. 7, 24 fugam (HOR. epod. 16, 66 LIV. 5, 29, 4 *al. aliter p. 1686, 22 et 63*). CVLEX 247 conubia (OV. fast. 3, 195 STAT. silv. 3, 4, 54. *cf. p. 1676, 59*). PROP. 4, 10, 32 colloquium (LIV. 32, 37, 6 *al.*). OV. met. 4, 77 verbis ad amicas transitus aures (LIV. 21, 20, 6. 26, 6, 2 *al.* VAL. MAX. 4, 7, 2 *al.*). LIV. 9, 37, 10 refugium. 26, 22, 13 consultatione. SEN. benef. 2, 19, 2 arbitrium (POMPON. dig. 1, 2, 2, 37 *al.*). dial. 8, 5, 4 circumspectum. LVCAN. 9, 928 nec dat suspiria cursus. VAL. FL. 7, 435

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pudor *non* dat verba timenti. STAT. Theb. 9, 835 proelia. QVINT. decl. 246 p. 8, 24 emendatio praeteritorum. 331 p. 304, 24 has demus delicias. IVV. 6, 653 permutatio. TAC. ann. 2, 13 -retur pugna. *al.* SVET. Aug. 56, 3 ne laudatione quidem iudiciali data. TERT. anim. 16 dat et apostolus nobis concupiscentiam. PAPYR. Oxyrh. IX (1912) n. 1201 (*a. 258*) possessionem. *sim. saepe.* *causam, materiam sim.*: RHET. Her. 3, 16, 29 causa (*v. vol. III p. 669, 2 sqq. adde*: VERG. georg. 2, 455 Bacchus et ad culpam causas -dit. TIB. 2, 4, 29 *al.* SOL. 5, 15 facto). CIC. inv. 1, 16 copiam. 1, 53 quod sibi ille -erat. S. Rosc. 97 quod mihi apertum tuum scelus ... dat. Verr. 3, 150 *saepe.* div. 2, 12 *divinationi* materia danda est (Phil. 11, 21 suspicioni crimen aut invidiae materiam. ad Q. fr. 1, 2, 3 sermonum [*cf.* epist. 9, 3, 1 *nude* sermonem. *sim.*: HIER. epist. 60, 10, 5 rumoris fabulam]. OV. Pont. 1, 10, 24. 4, 8, 71 LIV. 22, 41, 1 SEN. benef. 3, 30, 3 *al.* QVINT. inst. 2, 6, 5 *al.* COMM. instr. 2, 26, 2). CIC. ad Q. fr. 2, 9, 1 nihil mihi ad scribendum argumenti (Att. 10, 13, 2 *v. etiam vol. II p. 545, 63 sq. sim.*: PERS. 1, 68 res grandes nostro dat Musa poetae). *c. pronominibus vel absolute* (*cf. p. 1689, 43 sq.*): TER. Haut. 870 haec ... paulatim -bis. CIC. inv. 1, 25 sin res -bit (LIV. 5, 27, 2. *cf.* 3, 5, 2 si qua fortuna -ret [TREB. Gall. 3, 1]. CALP. ecl. 4, 118 si fors -dit). VERG. Aen. 5, 195. HOR. ars 54 quid autem Caecilio Plautoque dabit Romanus ademptum Vergilio ...? OV. met. 1, 487. CORP. I² 1212, 7 in hoc monumento neminem ... condi licet nisei eos ... quibus hoc testamento -di tribuique. *al.* *nota*: SEN. contr. 10, 4, 24 date miseris, quod *eqs.* LVCAN. 1, 349 arma tenenti omnia dat, qui iusta negat. *passive i. q.* licet (*cf. p. 1689, 78*): LVCIL. 1003 (*?, v. Marx ad l.*). CIC. nat. deor. 2, 74 non decet, non datum est, non potestis. Att. 7, 7, 6. LVCR. 2, 302 quantum ... datum est. VERG. Aen. 11, 293 qua datur. PLIN. nat. 3, 2, 2 STAT. Theb. 3, 491 QVINT. inst. 10, 7, 29 *syn.* libebit. TAC. ann. 12, 12 quantum sine bello -batur. 14, 47. VLP. dig. 50, 1, 25 si non sit datum, dummodo non denegatum. *sq. enuntiato c.* ut *v. p. 1690, 57 sqq.; seq. inf. vel acc. c. inf. v. p. 1688, 59 sqq.*

2 ***speciatim*:** **a** ***occasionem,*** *copiam sim.* occasio se dat *v. p. 1699, 48*: PLAVT. Capt. 117 fugiendi si data est occasio (CAES. civ. 2, 33, 5 dimicandi. SALL. Catil. 56, 4 NEP. Milt. 3, 3 Alc. 8, 5 Dion 4, 1 LIV. 1, 46, 2. 4, 61, 6 *al.* CVRT. 4, 5, 16 *et al.*). CIC. part. 30 si quando tempus ...-erit occasionem nobis, ut *eqs.* LIV. 25, 21, 2 prosperae pugnae occasionem dari (SEN. suas. 6, 14 suasoriae. CVRT. 7, 2, 7 QVINT. inst. 12, 2, 12 SVET. Otho 4, 1 HIER. epist. 22, 16, 2 COD. Iust. 4, 21, 20 pr. *al. cf.* SALL. Iug. 56, 4 fortunam illis praeclari facinoris casum dare). QVINT. decl. 355 p. 386, 21 ad despoliandum iuvenem. *abs.*: PLAVT. Men. 552 dum datur mi occasio tempusque. Pseud. 138 ASELL. hist. 5 CIC. epist. 12, 24, 2. Phil. 7, 18 occasione data (Att. 7, 18, 2 NEP. Ham. 1, 2 PHAEDR. 2, 8, 9 SEN. dial. 12, 8, 1 PLIN. nat. 2, 3 *al.*). LIV. 3, 18, 4. 22, 39, 21 neque occasioni tuae desis neque suam occasionem hosti des. *al.* SEN. dial. 1, 4, 3. 6, 1, 3 TRYPH. dig. 50, 16, 225. VVLG. I Tim. 5, 14 nullam occasionem dare adversario. *al.* PLAVT. Capt. 934 di eam potestatem -bunt ut *eqs.* (*cf.* TER. Haut. 35 CIC. Att. 3, 17, 3 LVCR. 5, 1049 PAPYR. Lips. II 447 *al.* *c. inf.*: VERG. Aen. 3, 670. 7, 591 STAT. Theb. 3, 312. 10, 792 GAIVS inst. 1, 29 VVLG. Ioh. 1, 12 *al.*). PLAVT. Capt. 1008 mi ... lucis das tuendi copiam (*v. vol. IV p. 910, 40 sqq.*). Trin. 488 condicionem ... dare atque accipere (TER. Hec. 241 CIC. epist. 6, 22, 2 *v. etiam vol. IV p. 135, 84 sq.*). RHET. Her. 4, 16, 23 facultatem (*v. vol. VI p. 145, 40 sqq. 147, 9. 30. 70 sqq. 148, 8. 14. 18. 20 al. cf.* TER. Andr. 232 di date facilitatem ... huic pariundi). CAES. Gall. 3, 17, 7 opportunitate aliqua data (LIV. 21, 35, 2. 45, 3, 6). LIV. 1, 27, 6 qua fortuna rem -ret. VAL. FL. 4, 620 fors ... dabitur contingere pellem. PLAVT. Bacch. 168 ista tenus tibi libertas datast orationis. POLLIO Cic. epist. 10, 33, 5. VERG. Aen. 11, 346 fandi. OV. am. 2, 2, 16 *opp.* reddat. epist. 16, 154 LVCAN. 9, 557 QVINT. decl. 257 p. 50, 13 *al.* SEN. dial. 5, 10, 1 verbis. LVCAN. 2, 145 odiis. IVV. 10, 230 VVLG. Gal. 5, 13 ne libertatem in occasionem detis carnis. *seq.* ut: CIC. Planc. 16 Att. 6, 1, 15. *inf.*: PROP. 3, 15, 4. PVBLIL. L 17 licentiam des linguae (CIC. Verr. 4, 220 dom. 47 off. 1, 103 *al.* HOR. ars 51 TAC. ann. 14, 49 absolvendi). AVIEN. Arat. 262 haut tamen umquam ... procurrere ... fas datur (CORIPP. Anast. 15).

b ***spatium,*** *locum, viam sim.* (*aliter v. p. 1667, 33. 1688, 10*): PLAVT. Aul. 806 spatium ei -bo exquirendi (TER. Hec. 684 Phorm. 701 PACVV. trag. 207 CIC. Planc. 49 Tusc. 3, 52 *et passim*). TER. Hec. 130 solitudinis (OV. epist. 7, 73). 374 ut celari posset (VVLG. I Macc. 12, 25 BARNAB. 4, 2). CIC. Caecin. 6 ad sese colligendum (epist. 17, 1 CAES. Gall. 3, 19, 1 *al.* LIV. 1, 36, 2 *aliisque 12 locis.* OV. epist. 17, 109 ad furta). HIRT. Gall. 8, 31, 2 dato ... spatio ac tempore. LVCR. 1, 379 ni spatium -erint latices. VERG. Aen. 12, 696 (*syn.* discessere ... medii. *cf.* SIL. 4, 273). LIV. 2, 56, 16. 8, 32, 14 irae (*cf.* SEN. dial. 5, 25, 2. 5, 39, 2 TAC. hist. 1, 32 *al.*). GRATT. 413 morbus. *saepe.* *significanter*: VAL. FL. 6, 62 dat longior aetas iam spatium (*i. locum vacuum capillorum*). CIC. fin. 2, 94 dat *dolor* ... intervalla et relaxat. LIV. 2, 25, 4 hoc intervalli datum. 6, 32, 1 SEN. dial. 5, 8, 7. 6, 10, 4 ad vocationem. *al.* SENT. procos. Sard. (Corp. X 7852) 16 dilationem probationi. PLAVT. Pseud. 558 meis ... date locum fallaciis. 570 det locum illi qui queat. Capt. 211 TER. Haut. 218. CIC. Brut. 290 in dando et cedendo loco. OV. am. 2, 19, 44. LIV. 42, 56, 5 haec soluta obsidio eius (*Hartel*, cuius *codd.*) locum alteri novae obsidioni -dit. *passim* (*v.* locus *et cf. p. 1667, 33. 1672, 15*). *sim.*: PLAVT. Bacch. 1083 nimis nolo desidiae ei dare ludum (CIC. Cael. 28 *al.*). PLAVT. Curc. 280 date viam mihi noti ignoti, dum *eqs.* VARRO rust. 1, 45, 3 terra ... viam dat *radicibus.* CIC. Att. 3, 19, 2 Epirus ... iter ad salutem -bit. CAES. Gall. 1, 8, 3 negat se ... posse iter ulli per provinciam dare. 5, 27, 10 VERG. Aen. 6, 477. 10, 49. 420 da ... ferro ... fortunam atque viam duri per pectus Halaesi. *al.* PROP. 3, 1, 14 non datur ad Musas currere lata via. OV. epist. 7, 170 *freta* dantque negantque viam. 11, 70. fast. 4, 770 dentque viam claro vimina rara sero. *al.* LIV. 3, 45, 5 *al.* SEN. contr. 2, 3 (11), 15 lex nullam aliam salutis viam -dit raptori. suas. 3, 2. CELS. 2, 10, 14 dato itinere (*sc. sanguini*). SEN. Herc. f. 568. epist. 37, 3 hanc tibi viam -bit philosophia. *al.* CVRT. 4, 16, 9 *opp.* auferre. 10, 6, 24. VAL. FL. 1, 793 da placidae mihi sedis iter. 4, 405 SIL. 1, 465 STAT. Theb. 7, 488 *al.* FRONTIN. aq. 125 per agros privatorum itinera, actus paterent, -rentur. *saepe. v. etiam p. 1667, 33 sqq. et sub* via, iter *sim.* *sic variis de locis, quorum usus conceditur* (*proprie et trop.*): CIC. Mur. 18 nullum ... vobis sors campum -dit, in quo *eqs.* (*v. vol. III p. 221, 31. 35.* SIL. 5, 86 -bunt idem *superi* camposque diemque pugnandi. *al.*). CATVLL. 68, 68 domum. LVCR. 2, 208 meatum. VERG. Aen. 1, 83 qua data porta (VAL. FL. 1, 596 STAT. Theb. 3, 68). OV. ars 3, 754 latebras. trist. 1, 5, 36 litora. *al.* SEN. epist. 70, 20 secretum (*cf.* SVET. Tib. 25, 3). STAT. Theb. 9, 183 ingens limes utrimque datus. TERT. scorp. 10 ubi confessioni forum -erit. *aliisque locis.* *senatum sim.*: CIC. Verr. 3, 22. 34 har. resp. 1 ad Q. fr. 2, 11, 2. 3 SALL. Iug. 13, 9 NEP. Hann. 7, 6 LIV. 8, 5, 1. 26, 21, 1 ad aedem Bellonae (*35*^{ies}). FEST. p. 347. CIC. Flacc. 17 data contio Laelio est (*v. vol. IV p. 731, 2 sq.*). LIV. 3, 71, 3 concilio populi ... dato (*12*^{ies}). *cf. p. 1686, 11.*

c ***tempus*** *sim.*: α *concedere alicui*: PLAVT. Asin. 194 hanc tibi noctem ... dono do (736 noctem huius et cenam. Trin. 250 Truc. 32. 279. HOR. epod. 15, 13 potiori dare noctes. PROP. 2, 15, 39. *cf.* 37 concedere. OV. rem. 306 ANTH. 427, 7). Epid. 341 mihi hunc diem luculentum -istis, *o di* (*v. p. 1029, 14 sq. 1049, 77 sqq.*). TER. Andr. 556 dum tempus datur (Phorm. 596. RHET. Her. 3, 16, 28 aliud dicendi tempus idoneum -bitur. CIC. Quinct. 8 impugnandi. Tusc. 2, 9 nos in Tusculano, quod datum est temporis, in eo consumpsimus. off. 1, 118 ad deligendum. *al.* CAES. Gall. 3, 4, 1 rebus ... collocandis. civ. 1, 11, 3 colloquio. NEP. Thras. 2, 2 *et saepissime. v.* tempus). CIC. Flacc. 82 cui sex horas omnino lex -dit (Brut. 324 ad dicendum. CAES. Gall. 7, 41, 1. VERG. Aen. 5, 844 quieti. OV. trist. 1, 3, 68 MANIL. 3, 473 ASCON. in Mil. p. 34, 7 St. SIL. 15, 218 *al. cf.* MART. 6, 52, 2 septem clepsydras ... petenti ...-dit. *v. vol. III p. 1338, 42 sq.*). CIC. Att. 7, 9, 4 per decem annos tibi non a senatu sed a te ipso ... datos. OV. fast. 5, 75 da, Romule, mensem hunc senibus. LIV. 5, 16, 7 biduum ad recognoscendas res datum. MANIL. 3, 341 pro spatio mora magna datur (*cf.* IVV. 10, 370 -bitur mora parvula). *et alia.* *singulariter*: QVINT. inst. 9, 4, 86 *syllaba 'gres'* dat ... illi *syllabae* aliquid ex suo tempore. 9, 4, 108 paulum ... morae damus inter ultimum atque proximum verbum. β *i. q. consumere in aliquam rem* (*agendam*): CIC. Cael. 28 adolescentiam voluptatibus (PETR. CHRYS. serm. 118 p. 522^{D} da lusibus infantiam, da deliciis adolescentiam). Phil. 11, 24 ante ... quam potuerit tempus ei rei datum suspicari (NEP. Them. 10, 1 omne illud tempus litteris sermonique Persarum [se *add. ADP*] -dit. *al.*). Att. 5, 14, 2 menses reliquos rei militari. HOR. epist. 2, 2, 82 studiis annos septem -dit (TAC. hist. 5, 4 ignaviae. *al.*). OV. met. 7, 633 lucis pars ultima mensae est data. 12, 579 nox est data cetera somno (LIV. 3, 28, 7 operi. *al.* TAC. ann. 14, 21 laetitiae). Pont. 1, 5, 47 cum -dimus somno quas corpus postulat horas. *al.*

d *similiter **studium, laborem, operam** consumere in aliquid* (*epitheta* bonam, malam, impensam *al. v. sub* opera).

operam dare *legitur saepissime in sermone pedestri, apud poetas post* TER. *admodum raro* (GLOSS. V 285, 18 dent operam curant): *c. acc. neutr. pron. i. q. curare aliquid: v. Bennett, Syntax of early latin II p. 260* curam, operam do. *cum dat. rei: i. q. curam, laborem conferre in aliquid* (*aliter p. 1681, 24 sq.*): PLAVT. Bacch. 297 ei rei (Men. 234. Amph. 510 istis rebus. TER. Ad. 95 CIC. leg. 2, 26 *al.*). Cas. 58 amori (Merc. 63 TER. Haut. 110). Men. 459 contioni ... atque comitiis. Pseud. 175 capiti ... ventri. Pseud. 664 somno (LIV. 23, 35, 16 *al.* PAVL. FEST. p. 120). *al.* ENN. ann. 78 dant operam simul auspicio augurioque (CIC. epist. 10, 12, 3. VARRO ling. 6, 91 *coni. Bergk*). TER. Hec. 408 (*loco corrupto*). VARRO Men. 404 si quantum operae sumpsisti, ut tuus pistor bonum faceret panem, eius duodecimam (*sc. partem*) philosophiae -isses *eqs.* (CIC. inv. 1, 46 qui philosophiae dent operam. *al.*). CIC. inv. 1, 88 mercaturae. de orat. 1, 265 valetudini. 2, 300 memoriae (*cf.* CAEL. Cic. epist. 8, 1, 1 tuae memoriae). leg. 2, 1 sermoni reliquo (PETRON. 39, 1 *aliter p. 1681, 25*). Lael. 84 virtuti. Att. 12, 50 auctioni (*i. q. interesse. cf.* 15, 1^{b}, 1 funeri. SVET. Nero 21, 2 spectaculis). *al.* NEP. Epam. 2, 4 palaestrae. Hann. 2, 2. OV. rem. 165 bellis (LIV. 29, 19, 12 *al.*). VAL. MAX. 3, 6, 1 gymnasio. SEN. clem. 1, 13, 1 publicae ... securitati. TAC. dial. 31 dialecticae. SVET. Galba 5, 1 matrimonio. *et al.* *adde*: CIC. inv. 2, 132 rei publicae. epist. 10, 25, 2 LIV. 42, 33, 3 SEN. dial. 8, 4, 1. epist. 14, 14 (*corr. Madv.*). *c. dat. pers. i. q. adiuvare aliquem, facilem esse alicui* (*apud scaenicos saepe in re amatoria*;

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliter l. 25 sqq.): PLAVT. Amph. 278 optumo optume optumam operam das, datam pulchre locas. Asin. 871 in senatu . . . aut cluentibus. Aul. 142. 699. Bacch. 103 tibi nunc operam -bo de Mnesilocho. Mil. 77 regi (rei *BC*). *saepe.* TER. Haut. 508 dissolvi me, otiosus operam ut tibi -rem. 910 *sq.* Ad. 530 *al.* CIC. Caecin. 16 epist. 7, 1, 3. 9, 22, 3 'liberis dare operam' quam honeste dicitur (*cf.* off. 1, 126 re honestum est, nomine obscenum). *al.* SEN. nat. 1, 17, 7 sibi quisque . . . operam -bat. SVET. Aug. 79, 1 compluribus simul tonsoribus. VLP. dig. 6, 1 pr. *et bis.* PANEG. 11 (3), 28, 3 salutatoribus. *absol. i. q. curare, sedulum esse*: PLAVT. Asin. 366. Aul. 284 si quo tu totum me ire vis, operam -bo. Cas. 710. Men. 1009 *syn.* subvenibo. Mil. 940 (*loc. dub.*). 1188 ventum operam dare (*i. secundum esse* 1317). *al.* ENN. scaen. 269 qui volt, quod volt, ita dat se res, ut operam -bit. TER. Andr. 327 Haut. 497. Eun. 363 faciam sedulo ac operam -bo, adiuvabo. CIC. Verr. 5, 59 ipse -bat purpuram, tantum operam amici. Att. 10, 15, 4 de Quinto puero, datur opera. *al.* SALL. hist. frg. 4, 45 VAL. MAX. 7, 6, 1. *additur locus* (*v. l. 2*): PLAVT. Trin. 651 in foro . . . in lecto. VITR. 5, 6, 2 omnes artifices in scaena dant operam. PHAEDR. 5, 7, 5. *i. q. animum intendere, auscultare*: PLAVT. Asin. 649 auscultate atque operam date et mea dicta devorate. Capt. 6 proloquar, si operam datis (Rud. 647 *cf.* Trin. 5). Cas. 879 *syn.* auribus accipere. Cist. 154 Curc. 257 Mil. 98 Poen. 58 Pseud. 585. TER. Phorm. 30 date operam, adeste aequo animo per silentium. Eun. 44 *syn.* animum attendite. *alicui rei*: PLAVT. Capt. 54 fabulae. Epid. 238 dissimulabam earum operam sermoni dare (*aliter p. 1680, 76*). *alicui*: PLAVT. Asin. 14 Aul. 199 Curc. 259 Merc. 968 (*syn.* animum advortite). Mil. 774 perpurgatis . . . auribus. Trin. 897 *al.* *speciatim praeceptorem audire* (*v.* audire *vol. II p. 1281, 60 sqq.*): CIC. de orat. 3, 87 philosopho. Brut. 154. 307. 312. ac. 2, 12 *syn.* cum . . . audirem. 2, 17. Att. 2, 1, 9 molis potius quam Moloni operam -isse. QVINT. inst. 12, 2, 22 *syn.* auditorem fuisse. SVET. Iul. 4, 1 Aug. 84, 2 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 43. *in iudicio*: CIC. Att. 13, 49, 1 (= epist. 7, 24, 2) dixitque iudicem operam dare sibi. *sim.*: TER. Haut. 501. *singulariter*: PLAVT. Cas. 22 benigne ut operam detis ad nostrum gregem.
seq. ut: PLAVT. Capt. 437 Cas. 16 Curc. 348. Trin. 119 ei rei . . . uti (CATO or. frg. 1, 3 *al.*). TER. Andr. 157 nunc id operam do, ut . . . (*affert* CIC. inv. 1, 33 *cf.* LVCIL. 634). 243 Hec. 396 *al.* VARRO ling. 6, 79 rust. 1, 12, 1 danda opera, ut . . . (*iunctura maxime usitata* CELSO COLVM.). 1, 17, 5. 1, 21, 1 *al.* RHET. Her. 1, 10, 1. 1, 17, 27. 2, 3, 5 *al.* CIC. inv. 1, 28. 2, 119. 147 Quinct. 11 Att. 1, 7 *saepissime. in formula*: CIC. Att. 7, 5, 1 date . . . operam, ut valeatis. 16, 16, 7 epist. 11, 29, 3 *al.* BRVT. Cic. epist. 11, 23, 1 quo melius valeamus, operam -bimus (*cf.* MARCIAN. dig. 48, 8, 1 pr. quo quis falsum indicium profiteretur). CAES. Cic. Att. 9, 7ᶜ, 10 Gall. 5, 7, 3 SALL. Catil. 41, 5 *et passim in sermone pedestri.* *coni. sine* ut: VARRO rust. 1, 13, 7 villam . . . politissimam habeant, dant operam. CIC. Att. 8, 6, 2 epist. 13, 12, 2 (ut *M, om. HD*). 15, 12, 2 operam des, efficias (-asque *FHD*). PLANC. Cic. epist. 10, 21, 5 (ut *add. HD*). SEN. epist. 14, 7. CHIRON 550 (ut *ins. Oder*). ne: PLAVT. Cas. 773 ei rei . . . ne (Persa 372). Truc. 15 TER. Andr. 2 RHET. Her. 4, 22, 30 CIC. inv. 2, 66 Att. 1, 19, 2 *al.* PLANC. Cic. epist. 10, 11, 2 ne quid detrimenti fiat, -bitur opera a me (*cf.* BRVT. Cic. epist. 11, 13ª, 4 *et formulam* dent operam consules . . . ne quid res publica detrimenti capiat: CAES. civ. 1, 5, 3. 1, 7, 5 SALL. Catil. 29, 2 or. Phil. 22 ASCON. Mil. p. 51) *saepe. nota*: CIC. ad Q. fr. 3, 2, 3 opera datur, ut iudicia ne fiant. *c. dat. ger.*: PLAVT. Amph. 1006 auscultando. Epid. 605 Merc. 551. 987. Mil. 260 hominem investigando. Poen. 223 CIC. Tull. 14 augendae rei. LIV. 3, 3, 1. 22, 2, 1 VAL. MAX. 8, 7 ext. 8 fidibus tractandis. SEN. epist. 5, 1, 7 QVINT. inst. 11, 2, 41 FRONTO p. 69, 19 N. *al.* ad *c. ger.*: CIC. de orat. 2, 122 tantum operae mihi ad audiendum datis (EVGRAPH. Ter. Hec. 43). VLP. dig. 50, 5, 13 pr. ad iudicandum. in *c. abl. ger.*: ASCON. Mil. p. 30 in reducendoque eo enixe operam tr. pl. -erat. PASS. coron. 4 in alia columna incidenda.
singulariter: PLAVT. Capt. 437 neque des operam pro me, ut huius reducem facias filium. VITR. 10, 2, 8 in eo dare operam non possunt (SCAEV. dig. 13, 7, 43 pr. PASS. coron. 5 in hoc simulacro). *additur enunt.*: PLAVT. Capt. 362 operam dare tuo veteri domino quod is velit (Cist. 464. *cf.* CIC. Att. 14, 20, 4 quod . . . volunt, do equidem operam). Rud. 634 quod te orabo. TER. Andr. 307 id dare operam, qui istum amorem . . . amoveas. PLAVT. Cist. 185 ei rei nunc suam operam . . . dat, si possiet . . invenire (Mil. 1208 si possem . . . impetrare. Trin. 119 si qui probiorem facere posses non uti *eqs.* 860. *cf.* CIC. Att. 11, 25, 3). *seq. inf.*: TER. Hec. 553 dare operam id scire. LVCR. 6, 1076. VVLG. Luc. 12, 58 da operam liberari ab illo (δὸς ἐργασίαν. *v. Deissmann, Licht vom Osten³ p. 82*). II Petr. 1, 15 -bo . . . operam et frequenter habere vos (σπουδάσω ἔχειν). AVG. civ. 5, 19. *plur. pro sing.* [PLAVT. Bacch. 45 *v. p. 268, 84*]: CIC. Verr. 3, 171 Canuleius . . . in portu Syracusis operas -bat (3, 176 *cf.* Att. 11, 10, 1 epist. 13, 65, 1. VAL. MAX. 6, 9, 8 P. Rupilius non publicanum . . . egit, sed operas publicanis -dit [*i. minister societatis publicanorum fuit*]). parad. 46 honeste rem quaerunt mercaturis faciendis, operis dandis, publicis sumendis. LVCR. 4, 974 dies multos . . . ludis assiduas -erunt operas. IVV. 6, 383 quo . . . Hedymedes operas -dit . . . plectro. *saepius apud* ICTOS, *ubi significat i. q. ministeria praestare, ex. gr.*: LEX Iul. Pap. (dig. 38, 1, 37 pr.) operas dare facere praestare debeto. ALF. dig. 38, 1, 26, 1. 40, 7, 14, 1 heredi. LABEO dig. 40, 7, 41 pr. IAVOL. dig. 4, 6, 34, 1 in publico. datā operā *i. de industria* (GLOSS. ἐπίτηδες): CAEL. Cic. epist. 8, 1, 1 PLIN. epist. 1, 16, 5. 3, 9, 19. 3, 17, 2. 7, 12, 6. AVG. civ. 21, 6 *coni.* de industria. 22, 24. *saepius ap.* ICTOS. *cf. sub* dedo.

B *de iis, quae sola* **mente** *alicui dari finguntur, attribuuntur*:
1 *i. q. aliquid* ascribere (*cf. p. 1691, 81*), *imputare alicui* (*alicui rei*), *referre ad aliquem* (*nonnusquam ad notionem p. 1673, 43 sqq. allatam propius accedit. cf. etiam p. 1667, 60 sqq.*): VARRO frg. Gramm. suppl. 206, 3 illis rebus dare genera, quae ex natura genus non habent. CIC. Sull. 40 vobis *deis* enim tribuo, quae vestra sunt, nec vero possum meo tantum ingenio dare, ut *eqs.* (*cf.* leg. 2, 50 dant hoc Scaevolae . . . ut. *et l. 47. 53*). Flacc. 9 do *Graecis* multarum artium disciplinam. de orat. 2, 65 oratori plerique . . . duo genera ad dicendum -erunt. ac. 1, 20 naturae celeritatem ad discendum. fin. 2, 43. Tusc. 5, 45 adde . . . da divitias *eqs.* (*i. animo finge. cf. p. 1691, 4 et* SEN. dial. 3, 11, 4 QVINT. inst. 1, 2, 4. IVV. 10, 43 da nunc et volucrem). nat. deor. 1, 27 soli . . . divinitatem. off. 2, 66 *eloquentiae* dignitatis principatus datus est (*cf.* Tim. 25 PLIN. nat. 9, 62. 10, 21. 14, 21 *al.* PRAEDEST. 1, 27 p. 596ᴰ. *cf.* TERT. anim. 27 primatum *et v. p. 1662, 81 sqq. 1667, 60*). HOR. ars 157 decor (τὸ πρέπον) naturis dandus et annis. *cf. l. 66 sqq.* PANEG. in Mess. 80 fabula . . . novum -dit his erroribus orbem. MANIL. 3, 192 hoc *astrum* da Fortunae. 3, 499 tricenas -bis ex illa *summa* per singula signa. 3, 681. 5, 298 quod potius -erim Teucro sidusve genusve. SEN. suas. 4, 3 aliis *astrologi* -dere propinquum finem (*opp.* ⟨diu⟩ victuros dixere). VAL. MAX. 2, 7, 5 SEN. nat. 5, 16, 3 singulis ventis binos subpraefectos dant. epist. 68, 2. 85, 6 si das aliquos affectus sapienti *eqs.* 113, 22 rotundam *figuram animalibus. al.* PLIN. nat. 7, 188 immortalitatem animae *eqs.* 18, 62 Galliae . . . suum genus farris. 23, 42 vino demus homines, quod soli animalium non sitientes bibimus. - 28, 92 *hyaenae* magicas artes. 37, 169 *gemmam* petituris -dit *ut salutarem. al.* STAT. silv. 3, 142 devictis -erim quae busta Pelasgis (*sc. in carmine*). QVINT. inst. 1, 5, 62 'tyranno' acutam syllabam mediam -erunt. 1, 10, 3 in data linea. 2, 4, 2 narrationum . . . tres accepimus species . . . grammaticis autem poeticas -dimus. 3, 3, 7 dispositionem inventioni . . . -dit. 4, 2, 63. 5, 13, 18 illae reprehensiones . . . animo dantur et iustis odiis. 8, 6, 11 rebus sensu carentibus actum quendam et animos. 9, 2, 81 paulo plus scholis demus. 9, 4, 94. 106 *paeanem* initiis -erunt. 12, 1, 9 demus . . . idem ingenii, studii, doctrinae pessimo atque optimo viro. 12, 10, 64 Homerus . . . eloquentiam Menelao -dit. decl. 302 p. 192, 1 Cimoni, qui patris corpus vicario corpore redemit, crimen -rent (*cf. p. 1692, 6*). FLOR. epit. 4, 2, 57 Pompei caedem partium fato, non Caesari -erat. APVL. met. 8, 6 manus suae culpam bestiae -bat. Plat. 1, 7 mobilem pyramidis formam igni -dit. TERT. test. anim. 5 quantum -eris magistrae, tantum adiudicabis discipulae. anim. 9 effigiem animae (*cf.* 13. 22 libertatem arbitrii. resurr. 40 p. 84, 21 *al.*). adv. Hermog. 13. 32 adv. Val. 7 *al.* SOL. 15, 23 dignitatem. 32, 16 dant *Nilo* hoc maiestatis, ut portendat futura. AVR. VICT. Caes. 39, 7 nobilitati . . . superbiam. SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 12 St. causam Caesari. AVG. fid. et symb. 9, 19 confidentia . . . caritati tribuitur, quia et diffidentia timori datur. civ. 5, 5 p. 195, 27 D. 197, 23 quod . . . aegrotabant, non -ret . . . corporis temperamento. 8, 7 nec sensibus adimentes, quod possunt, nec eis dantes ultra quam possunt. 8, 24 non . . . deis -dit, ut *eqs.* *talia saepius.* *nota in computatione*: MART. CAP. 7, 775 *numeri* in unum dati. *cf.* VITR. 3, 3, 10 una pars ad crassitudinem columnae detur. 4, 1, 12 imo folio. *saepius.* *potissimum de attributis, quibus dei, heroes sim. fabulose exornantur*: CIC. nat. deor. 1, 101 dant *dis* . . . arcum, sagittas *eqs.* ac. 2, 121 deo immunitatem. LVCR. 5, 1175 aeternamque . . . vitam (*cf.* 5, 1172 tribuebant). SALL. hist. 4, 27 monstruosam speciem *Scyllae.* PRIAP. 9, 4 nec datur (*ab artificibus*) aequoreo fuscina tecta deo. OV. am. 3, 12, 23 nos pedibus *Persei* pinnas -dimus. met. 6, 454. PAVL. FEST. p. 207 pillea Castori et Polluci -erunt antiqui. SEN. nat. 2, 41, 1 tres illi (*sc. Iovi*) manubias dant. PLIN. nat. 33, 8. QVINT. inst. 7, 3, 5 *deo* humanam formam. *orationem sim.* (*i. q. aliquem loquentem inducere; cf. p. 1676, 18*): RHET. Her. 4, 52, 65 datos esse unicuique sermones ad dignitatem accommodatos. OV. Pont. 4, 16, 31 dicta. SEN. epist. 40, 2 oratio illa apud Homerum . . . ⟨iuveni⟩ oratori data est. QVINT. inst. 3, 8, 50 omnibus, quibus vocem -bat. 4, 2, 103. 6, 1, 27 Cicero . . . preces non dat Miloni . . . accommodavit tamen ei . . . conquestiones. 6, 5, 10. 11, 1, 37. 12, 10, 23. *sim.*: 11, 1, 39 dandique sunt iis, quibus vocem accommodamus, sui mores (*cf. supra l. 20*). *locos, populos adnumerare regionibus*: PLIN. nat. 4, 25 datur . . . Thebis saltus Cithaeron. 4, 51 Aegaei *maris* pars Myrtoo. 5, 95. SOL. 16, 2 *gentem* Asiae . . . magis quam Europae. 23, 16. 52, 16 urbs regioni isti datur (*ex* PLIN. nat. 6, 79 *ubi legitur* ascribunt). *c. inf. v. p. 1689, 40.*

2 *i. q. confiteri aliquid esse* (*in disputationibus sim.*): TER. Phorm. 294 do istuc. CIC. div. in Caec. 23 da mihi hoc; concede *eqs. al.* Verr. 3, 151. 4, 16 do hoc tibi et concedo. fin. 4, 49. 51. 5, 8 *syn.* concedendum. ac. 2, 83 primum *caput* Epicurus non dat. div. 2, 108. LVCR. 3, 876 non . . . dat quod promittit. HOR. sat. 1, 10, 5 nec tamen hoc tribuens -erim quoque cetera. PERS. 5, 118 *opp.* relego. QVINT. inst. 1, 10, 11 quod si datur. 6, 4, 18. CHAR. gramm. I 285, 7 ultro dando. TERT. anim. 10. IREN. 2, 8, 1 si et demus illis hoc. *cf.* 2, 23, 1.

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

HIER. in Is. 7, 14 p. 110 factam prophetiam. *seq.* ut: CIC. Tusc. 5, 34 demus hoc sane Bruto, ut *eqs.* TER. MAVR. 173. *c. inf. v. p. 1690, 47 sqq.*

III *de iis, quae natura, dei, homines mundo largiuntur fere i. q. procreare, gignere, efficere*: *A praevalente significatione* ***donandi*:** 1 *dantur fructus terrae, animalium, herbarum sim.*: *dat terra, regio sim.*: ENN. ann. 14 terra⟨que⟩ corpus, quae -dit, ipsa capit. frg. var. 49 cibaria. LVCR. 2, 1152 corpora partu. 2, 1159 *coni.* creavit. 5, 784 genus herbarum. 5, 805 LYGD. 3, 6 messes. OV. met. 1, 102 fast. 4, 396. 6, 190 GERM. 117 SEN. Phoen. 601. LVCAN. 10, 156 *aurum.* CALP. ecl. 4, 110 VAL. FL. 7, 616 SIL. 14, 592 *al.* VVLG. *saepe.* TIB. 3, 8, 16 *puellae* vellera det... Tyros. OV. epist. 15, 110 Ida trabes. am. 2, 16, 8 dat ... Pallada (*i. olivam*) rarus ager. GRATT. 35 paludes lina. COLVM. 5, 8, 4. PETRON. 93, 2 v. 6 arata Syrtis si quid naufragio -dit. STAT. Ach. 1, 415 Nemee dat terga ferarum. PLIN. nat. SOL. PALLAD. *al. persaepe.* *natura*: VARRO rust. 1, 6, 1 *formam soli.* 1, 39, 3. 1, 40, 2 semina. *al.* CIC. div. 1, 116 fruges terrae ... generi humano. VERG. georg. 2, 20 hos natura modos *arborum* primum -dit. MANIL. 4, 113. SEN. benef. 6, 2 *opp.* revocare. PLIN. nat. 14, 137. 16, 137 *al.* AVSON. 418, 17 nil mutum natura -dit. *de deis*: HOR. carm. 1, 31, 9 Calenam ... quibus -dit Fortuna vitem (*cf.* TIB. 1, 1, 24 messes et bona vina date. OV. fast. 1, 403). PROP. 4, 9, 59 fontes (STAT. Ach. 1, 9). OV. met. 2, 407 gramina. 5, 342 fruges ... terris. LVCAN. 6, 684 quidquid ... veneni. AVSON. 220, 5 -bo (*sc. Virtus*) purpureum claro de sanguine florem. VEN. FORT. carm. 10, 6, 106 deus ... astra. *huc referri possunt*: SVEIVS carm. frg. 1, 7 *Alexandri milites* novos fructus mortalibus dantes. PLIN. nat. 9, 63 gula ... novum incolam (*sc. scarum*) mari -dit. CARM. de mens. 2, 37 dat prensum leporem ... October. OV. rem. 187 poma dat autumnus. CLAVD. 1, 169 ante -bunt hiemes Nilum. *praebent arbores sim.*: VERG. georg. 2, 442 silvae ... dant alios aliae fetus *eqs.* (*cf.* 2, 520 *al.*). HOR. epist. 2, 2, 161 segetes ... frumenta -uras. TIB. 1, 3, 45 mella -bant quercus. VITR. 8, 3, 13 COLVM. arb. 3, 2. 8, 4 *al.* PLIN. nat. 16, 39 *al.* SVET. Vesp. 5, 2. TERT. anim. 21 non -bit ... arbor mala bonos fructus (*ibid.* ferat. PORPH. Hor. epod. 2, 19. HIL. in psalm. 1, 15 divinus sermo ... facere [*v. vol. VI p. 98, 78*] potius eas [*sc. arbores*] quam dare memorat. *at cf* VVLG. Ioel 2, 22 *al.*). *nota*: MART. 4, 66, 6 silva graves turdos exagitata -dit. *adde*: OV. am. 1, 12, 19 *arbor* umbras (met. 5, 590. 15, 564. *cf.* 5, 390 frigora dant rami. NVX 118 SEN. dial. 7, 17, 2 *al.*). *de eis rebus (sucis sim.), quas fructus ipsi praebent*: VARRO rust. 1, 55, 1 *olea non* dat tantum olei (*cf.* PALLAD. 3, 18, 4 optimum *oleum* Licinia dat [*ibid.* reddit]. *al.*) TIB. 1, 7, 36 illi iucundos ... matura sapores ... uva -dit (*cf.* GREG. M. moral. 6, 22 manna ... saporem -dit). 2, 1, 45 aurea tum pressos pedibus -dit uva liquores. *saepe apud* SER. SAMM. *et passim.* *nota*: LVCR. 5, 1364 arboribus ... bacae ... caducae tempestiva -bant pullorum examina supter. *dant animalia*: VARRO rust. 2, 2, 2 alterae *oves* [iam] nondum, alterae iam non possunt dare fructum. OV. fast. 5, 271 volucres (*sc. apes*) ... mella -uras (*cf.* DRAC. laud. dei 2, 448). MANIL. 5, 670. NEMES. cyn. 312 *sqq.* *pinnas* vultur.

2 *dantur varia naturalia*: PLAVT. Rud. 765 ego -bo ignem, siquidem in capite tuo conflandi copiast (*cf.* Trin. 679. LVCR. 5, 1101 utrumque -isse ... mortalibus ignem. OV. met. 10, 641 [*trop.*]. IVV. 14, 244 *ignis* scintillas). LVCR. 4, 333 *imago* cum laeva *speculo* data est, fit rusum ut dextera fiat. 5, 937 quod sol atque imbres -erant, quod terra crearat. HOR. ars 143 non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem (*cf.* 448 *al.*). OV. met. 2, 811 *herbae* non dant flammas. fast. 1, 343 ara -bat fumos (*cf.* 4, 732). 5, 11 post chaos, ut primum data sunt tria corpora mundo. trist. 1, 8, 4. LIV. 10, 24, 13 incendium. MANIL. 5, 266 *sidus* Medos unguenta -bit referentia flatus. VITR. 7, 11, 1 inter se dando et accipiendo sudores (*de pilis*). SIL. 5, 572 *al.* SOL. 11, 5 ex qua disciplina bellicae rei usus datus. DRAC. laud. dei 3, 146 barbaries ... datur de germine iusto. CORIPP. Iust. 3, 290 aerea nec solitos -dit orbita sulcos. *dant* μετεωρα: VERG. georg. 1, 276 dies alios alio -dit ordine luna (*cf.* DRAC. laud. dei 1, 128 lux quae dat tempora metis). Aen. 1, 306 ut primum lux alma data est (2, 569. 698 sulcus dat lucem. OV. met. 2, 149 lumina terris. MANIL. 1, 178 SEN. Thy. 479 HOMER. 130 *al.* *nota*: OV. fast. 6, 166 lumen thalamis parva fenestra -bat). 3, 61 classibus austros (*cf.* 3, 705 datis ventis. OV. epist. 15, 23 auras. SEN. nat. 1, 2, 9 illa regio ventum -bit. 5, 18, 13 *al.* PLIN. nat. 18, 328. 356 flatum. *al.*). OV. met. 1, 51 temperiem (LVCAN. 10, 321). LIV. 22, 30, 9 nubem ... cum procella imbrem -isse. 37, 41, 2 nebula matutina ... caliginem -dit. GERM. frg. 4, 9 pluvias (4, 160 PLIN. nat. 18, 349 ITALA deut. 28, 12 [Lugd.] VVLG. lev. 26, 3). 4, 34 nimbos. 4, 84 soles. PLIN. nat. 2, 123 aestatem. 18, 346 serenitatem. VVLG. Zacch. 8, 12 caeli -bunt rorem. *talia saepius.* *audacius dictum de iis rebus, ex quibus aliquid formatur vel formari potest, cuius usum velut ipsae praebent*: CATVLL. 95, 8 Volusi annales ... scombris saepe -bunt tunicas (MART. 4, 86, 8). CVLEX 121 loci natura domum ... -bat. OV. ars 2, 622 quercus tecta cibumque -bat. met. 10, 556 datque torum caespes. fast. 1, 200 -bat exiguum fluminis ulva torum. LIV. 2, 10, 2 pons sublicius iter paene hostibus -dit (*cf.* 38, 22, 1). 22, 2, 9 iumentorum ... acervi ... cubile -bant. SEN. nat. 6, 9, 3 trabes ... firmamentum -bant. LVCAN. 5, 521 alga *torum.* 9, 802 epulasque -urum ... feris ... cadaver. CALP. ecl. 6, 70 -bit ecce sedilia tophus. STAT. Theb. 1, 583. 7, 277 arborei dant scuta (*obi.*) sinus. MART. 14, 140 non hos *udones* lana -dit, sed olentis barba mariti (*sc. hirci*). 14, 161 pluma interior cygni quam tibi lana -dit. *similiter*: VERG. Aen. 2, 464 qua summa labantis iuncturas tabulata -bant. LIV. 22, 47, 8 cuneus cedendo etiam sinum in medio -dit. MELA 2, 34 qua terra dat gremium. PERS. 6, 7 latus ingens dant scopuli. IVV. 12, 79 portus, quos natura -dit. GROM. p. 359, 21 L. Gallicus *limes* ... saltum dat. *de re incorporea*: TER. MAVR. 975 vocalis una syllabam. *cf. etiam exempla infra p. 1685, 47 sqq. congesta.*

3 *vitam, tempus ad vivendum dare*: *dei, fata sim. vitam hominibus attribuunt*: PLAVT. Mil. 723 huic homini dignum est ... diu vitam dari. 731 vitam ... longinquam. Persa 774 optatus hic mihi dies datus hodiest ab dis (*cf. p. 1680, 32 sqq.* HOR. carm. 1, 9, 14 *al.*). RHET. Her. 4, 22, 31. CIC. Marcell. 27 angustiis, quas natura nobis ad vivendum -dit. Phil. 14, 32 a natura. Tusc. 1, 93 natura -dit usuram vitae tamquam pecuniae nulla praestituta die. 1, 94. 3, 25. 69. LVCR. 3, 849 lumina vitae. 3, 971 mancipio nulli datur, omnibus usu. VERG. Aen. 10, 471 metasque dati pervenit ad aevi. 12, 879 HOR. epist. 1, 18, 112. OV. met. 8, 454 tempora (*cf.* MART. 14, 84, 2 abies chartis tempora longa -bit. IVV. 14, 158 vitae). 8, 712. 14, 132 lux aeterna *Sibyllae.* fast. 2, 65 dent tibi caelestes, quos tu caelestibus, annos. trist. 5, 10, 46 fila ... vitae. Pont. 1, 2, 107. 2, 1, 53. EPICED. Drusi 369 vita data est utenda, data est sine fenore nobis mutua. MANIL. 3, 564 quot quaeque annos dare signa ferantur (*cf.* 3, 568 *al.*). PAVL. FEST. p. 87. SEN. suas. 2, 2 nulli natura in aeternum spiritum -dit. SEN. Herc. f. 874 prima quae vitam -dit hora, carpit (*cf.* MART. 3, 6, 5 *et p. 1686, 25*). dial. 10, 8, 4 partem annorum. LVCAN. 1, 115 maiores in luce moras. *al.* vitam aeternam *saepe* VVLG. *nota*: MART. 8, 77, 8 longior huic facta est, quam data vita fuit. *de parentibus i. q. generare, parere*: POLLIO or. frg. Quint. inst. 9, 2, 34 mater ... bisque eodem die vitam -dit. SEN. contr. 2, 3, 1 vitam rogas? -di et perdidisti. 10, 3, 1. contr. exc. 3, 4 hic me genuit; hic mihi spiritum ... -dit. VAL. MAX. 5, 9, 4. SEN. benef. 3, 31, 2 *syn.* genuisti. *al.* MART. epigr. 13, 2 QVINT. decl. 368 p. 403, 10. CALP. decl. 24 *opp.* eripere. APVL. apol. 85 CORP. VIII 24734. *animam*: VERG. Aen. 8, 564 nascenti cui tris animas Feronia mater ... -erat (*cf.* OV. met. 8, 504 fast. 1, 380 *al.*). *audacius dictum*: TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 332, 19 ille (*sc. Pharao*) animas adimit, hic (*sc. Marcio*) non dat, *quippe qui nubere vetet.* *genus, originem*: VERG. Aen. 11, 341 genus huic materna superbum nobilitas -bat. OV. fast. 3, 10 ut huic Vrbi semina magna -res (*nempe Mars*). SOL. 2, 12 Messapiae datam originem (15, 18 HIL. trin. 7, 28). 3, 3 ut exordium incolis Ligures -derint (7, 10). *vitam dare i. q. condonare, non auferre, non punire aliquem* (*cf. p. 1694, 72*): CIC. Verr. 6, 75 civibus Romanis ... statim percussis ipsis piratis lucis usuram tam diuturnam -istis. Catil. 1, 29 unius usuram horae. Phil. 2, 5 eis se (*sc. latrones*) -isse vitam, quibus non ademerint (*proverbialiter, v. vol. I p. 1336, 34 sqq.*). SALL. epist. Mithr. 7 pacto vitam -erant (*i. promiserant vitam ablatum non iri*). VERG. Aen. 2, 145 his lacrimis vitam damus et miserescimus ultro. OV. am. 2, 13, 16. trist. 2, 127 *de Caesare* (Pont. 1, 2, 92. 2, 2, 64 *al. cf.* CVRT. 3, 6, 11. *trop.*: ITALA I Ioh. 5, 16 [cod. q Tert. pudic. 2. 19] -bit ei vitam dominus. *al.*). VELL. 2, 52, 6 cum libentius vitam victor iam -ret, quam victi acciperent. SEN. Tro. 327 est regis alti spiritum regi dare. clem. 1, 5, 6. 1, 9, 11 benef. 2, 12, 1. STAT. silv. 3, 5, 41 exhausti Lachesis mihi tempora fati ... -dit. *al.* *i. q. vitam servare, aliquem morti eripere*: VERG. Aen. 11, 118 cui vitam deus aut sua dextra -isset. OV. met. 6, 357 vitam -eritis in unda. SEN. contr. 10, 4, 17 contr. exc. 3, 4. 8, 6 suas. 7, 6. 10 dari vitam, eripi ingenium. VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 *industria Archimedi* et -isset vitam et abstulisset. PHAEDR. 4, 25, 33 numinum praesentiam vati -isse vitam mercedis loco. SEN. benef. 3, 31, 1. 2 ego vitam -di mortem timenti. 3, 35, 4 medicus. *al.* CVRT. 8, 1, 39. *i. q. tradere, reddere vitam*: RHET. Her. 4, 44, 57 vitam ... naturae, cum cogat reddere, patriae, cum roget, non dare. VERG. Aen. 9, 704 neque enim iaculo vitam ille -isset (*i. iaculo necatus non esset*). HOMER. 525 -ret de corpore vitam. *sim. animam (v. etiam vol. II p. 70, 79), i. q. efflare* (*i. q. immolare*: OV. fast. 6, 162 hanc animam *porcae* pro meliore [*sc. pueri*] damus): CATO or. frg. 83 hanc tibi et rei publicae animam do. SALL. or. Cottae 12 non ... caesum, sed volentem pro maxumis beneficiis animam dono -isse. VERG. georg. 4, 204 ultroque animam sub fasce -dere *apes.* Aen. 10, 853. 11, 162. SEN. epist. 76, 25 emissis *animabus* ... liberis et in universum datis. STAT. Theb. 9, 678 hostique ... dant animas et terga negant (*cf. p. 1668, 69*). VVLG. Ioh. 10, 11 animam suam dat (τίθησιν) pro ovibus suis. *saepe.* *nota*: CORIPP. Ioh. 4, 1030 pondere plumbi corpora dant animas. *spiritum*: EPICED. Drusi 278 spiritus ... carnifici ... dandus erit. IVST. 39, 4, 5 parricidio. *sanguinem sim. profundere*: OV. met. 12, 30 castumque -ura cruorem ... Iphigenia (13, 482. 14, 530 CLAVD. 3, 79). 15, 423 tantum dare sanguinis (*q. v.*). *cf. etiam* dare (*i. profundere*) lacrimas *inde a* VERG. Aen. 4, 370 (*v.* lacrima).

4 *habitum, qualitates, facultates mentium vel corporum* (*tribuunt praesertim dei, natura sim.*): TER. Ad. 432 mentem vobis meliorem dari (CIC. Catil. 1, 22 Mil. 88 fin. 2, 45 OV. am. 3, 2, 57 *al.*). VARRO

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ling. 5, 69 ubi ab diis lux datur oculis. rust. 2, 4, 10 animam *suibus* ... proinde ac salem quae servaret carnem (CIC. fin. 5, 38 animum. nat. deor. 2,160 PLIN. nat. 8,207). RHET. Her. 3, 15, 26. 3, 16, 29 memoria. CIC. Arat. 303 cui ... Pallas sollertem ipsa -dit ... artem (*v. vol. II p. 668, 42 sqq.*). inv. 1, 36 corporis ... commoditatem (*opp.* partam). Quinct. 11 cum ei natura nihil melius quam vocem -isset (HOR. carm. 1, 24, 4 *al.*). S. Rosc. 131 spiritumque ... a Iove nobis dari atque impertiri (de orat. 3,181 HOR. carm. 2,16,39 *al. aliter p. 1684, 34. 76*). Font. 22 iudicium (SEN. epist. 92,62. 104, 13 *al.*). leg. agr. 2, 9 sensum (GRATT. 194). de orat. 1,31 id quod omnibus naturā erit datum. 1,202 facultatem. 2,342 quaeque fortuna dat aut extrinsecus aut corpori. 3,222 oculos (MANIL. 2,122 animis. 4,875 mentis. *al. cf.* OV. Ib. 272 idem lumen ademit, qui -dit). leg. 1, 26 figuram corporis (PROP. 2, 18^{b}, 25 *al.*). nat. deor. 2, 123 manus etiam data elephanto est (LVCR. 4, 830 OV. fast. 5, 37). *ibid.* bestiis ... vires (*in imag.* OV. fast. 4, 708 ignibus. *persaepe v.* vires). 2, 147 eloquentiam (*cf.* Att. 4, 2, 2 vim ... dicendi. VVLG. Eph. 6, 19 detur mihi sermo in apertione oris. *al.*). fin. 2, 45 rationem. epist. 1, 9, 16 maiorem ... animum (*v. vol. II p. 102, 49 sqq. cf.* OV. trist. 2, 561 quantum ... pectoris [5, 12, 11]. LIV. 6, 18, 4 spiritus. *al.*). Tim. 17 formam (σχῆμα ... ἔδωκεν. *cf.* Tusc. 2, 36 HOR. epist. 1, 4, 6 TIB. 2, 4, 35. OV. ars 3, 134 *opp.* negantque. *al.*). LVCR. 2, 489 quam quisque det ordo formai speciem totius corporis. 3,743 *qualitas quaeque* a patribus datur (*loco incerto*). 4, 684 nidor. NEP. frg. 3 natura ... neque uni omnia dare nec ... voluit negare. SALL. Iug. 1,3 *fortuna* probitatem industriam aliasque artis bonas neque dare neque eripere cuiquam potest. epist. Mithr. 4 usum ... bene suadendi. HOR. carm. 1, 3, 35 pennis non homini datis (*cf.* OV. epist. 17, 49 alas. OCTAVIA 917 *al.*). sat. 2,2,37 modum. ars 323 ingenium (OV. Pont. 4, 6, 28. MANIL. 1, 80 [*causative*] labor ingenium miseris -bat. SEN. dial. 8, 5, 3 epist. 52, 7 STAT. silv. 5, 3, 28 *al.*). LYGD. 6, 16 mollia corda (IVV. 15, 132 *al.*). PROP. 2, 22, 17 vitium (OV. met. 10, 244 *al.*). OV. ars 2, 503 faciem (3, 105 *al.*). rem. 762 mores (TAC. hist. 5, 8). Pont. 2, 5, 69 numeris ... nervos (trist. 1, 6, 24. 3, 7, 14 SEN. epist. 90, 37 *al.*). met. 1, 85 os ... sublime (11, 342 *al.*). 13, 650 augurium. *al.* LIV. 5, 44, 4 corpora animosque. GRATT. 284 furorem. MANIL. 4, 526 studia (5, 71 *al.*). 5, 574 garrulitas. *al.* CELS. 5, 27, 4 sanitatem (*causative*: VVLG. act. 3, 16 fides ... -dit sanitatem. *cf.* SER. SAMM. 30 -bit haec tibi cura salutem). SEN. phil. PLIN. nat. *saepe.* TAC. dial. 10 robur. *passim.* *nota*: IVV. 10, 295 cuperet Rutilae Verginia gibbum accipere atque suum (*Büch.*, suam *sc. faciem Friedl.*; *utrumque codd.*) Rutilae dare. *affectus i. q. excitare alicui* (GLOSS. III 404,52 da intellectum aut fac intellegere συνέθιζον): PLAVT. Cas. 616 amorem (OV. epist. 15,279 fatis. *al.*). Pseud. 705 laetitias. *al.* RHET. Her. 4, 14, 21 curas (*v. vol. IV p. 1472, 43 sqq.*). CAES. Gall. 1,41,1 eo sibi minus dubitationis dari, quod *eqs.* PROP. 1,11,28 discidium. *saepe. v.* dolor, gaudium, licentia, solacium, spes, suspicio, voluptas *sim.* *i. q. prae se gerere, ferre, profiteri, praebere*: PLAVT. Mil. 651 plus -bo quam praedicabo ex me venustatis tibi. Most. 926 gratiam (TER. Hec. 390). SEN. Tro. 865 iubeor ego cultus dare habitusque Graios. PS. SEN. epist. Paul. 6 quibus si patientiam demus. ITALA deut. 13, 17 (Lugd.) dominus ...-bit tibi misericordiam (δώσῃ σοι ἔλεος, VVLG. misereatur). *al.* AVG. serm. ed. Mai 6, 2 amorem. VERG. Aen. 12, 69 colores (SEN. Thy. 904 ALC. AVIT. carm. 1, 256). HOR. epist. 2,2,124 ludentis speciem (*cf.* LIV. 10,41,6 QVINT. inst. 2, 17, 19). OV. met. 15, 309 non et lympha figuras datque capitque novas (*cf.* TERT. anim. 43 Adam de Christo figuram -bat. AVG. civ. 17, 4). LVCAN. 1,531 varias ignis ...-dit ... formas (SIL. 17,482 *al.*).

B *praevalente significatione* ***faciendi, formandi*** *(cf. p. 1661, 10 sqq.)*: **1** *de iis, quae homines (imprimis artifices, v. Thielmann l. c. p. 54) faciunt, formant (cf. p. 1883, 77 sqq.)*: VERG. Aen. 2,482 ingentem late -dit ore fenestram (*v.* SERV. *ad l.*). 12,575 dant cuneum. OV. met. 4,242 iterque dat (*i. munit*) tibi (SIL. 12,76. 14,176 *aliter v. p. 1680, 14. 1683, 82*). met. 5,227 mansura -bo monimenta per aevum (*trop. cf. p. 1669, 78.* VAL. FL. 6,500). met. 10,248 sculpsit ebur formamque -dit. Pont. 2,8,60 quos -dit ars vultus (*cf.* QVINT. inst. 9,2,63. CLAVD. carm. min. 7, 1 uno de marmore). MELA 1,103 urbem ... ab ... Hercule datam. PLIN. nat. 35,127 umbraeque corpus ex ipsa (*sc. umbra*) -dit *Pausias*. SIL. 14,663 simulacra deorum numen ab arte datum servantia. STAT. Theb. 3, 16 solidoque datos (satos *Heinsius*) adamante lacertos. silv. 3, 1, 106 da templum dignasque ... aras (4, 2, 60 templaque des habitesque domos. AVSON. 302, 21 *nisi referas ad p. 1669, 79*). 5, 2, 146 -dit cinxitque haec moenia fossa. QVINT. inst. 11, 3, 46 membris ... suas lineas. 12, 10, 4 plus membris corporis. ROMAN. Char. gramm. I 124, 18 consulari. numquam per e dari ablativus poterit. *al.* TER. MAVR. 2502 *Graeci* metron istud certo modo -erunt. PALLAD. 1, 39, 1 lumina ei (*sc. balneo*) dabimus a parte meridiana. AVSON. 300, 14 aedilis olim scenam tabulatam -bat. 300, 22 *theatrum.* VEG. mulom. 2,105, 3 stellam parvulam cauterio facies et ... virgulam -bis. CLAVD. 8,109 non -bitis murum sceleri. 28, 574 num Lemnius auctor ... simulacraque belli viva -dit? PAVL. NOL. carm. 27, 479 siccum mare, quod ... rex aere -dit solido. VEN. FORT. Mart. 3,115 data ... fistula. TEST. Galli (Corp. XIII 5708) 1 ad exemplar, quod -di.

similiter ***facta edere****, res (praesertim malas, noxias cf. p. 1674, 7)* ***facere, agere***: TER. Haut. 916 quot res -dere, ubi possem persentiscere. Eun. 301 praeut huius rabies, quae -bit! Ad. 450 pol haud paternum istuc -isti. LVCR. 5,1340 fera facta (fata $B^{corr.?}$) suis (*sc. dominis*) cum multa -ere *boves.* LIV. 4, 58, 7 -uros, quod Lars Tolumnius -isset. *cf.* TERT. anim. 57 multa (*sc. magica*) ... Simon -dit. DRAC. laud. dei 2, 510 maxima ... dantem miracula Christum. *abs.* (*cf. p. 1674, 50 et v. Langen, Beitr. p. 216*): PLAVT. Asin. 439 sic -ero (Poen. 1286). TER. Phorm. 1027 sic -bo. *singulariter*: AVELL. p. 29, 3 dat vigilias in quadam domo convocans (*O*, convocari *V*) fraternitatem (*cf.* p. 29, 8 vigilias celebrat). EXC. barb. chron. I p. 282, 130 -dit (*i. gessit*) consulatus. *al.* PRISCILL. tract. 2, 49 dandum (*i. habendum*) pro ecclesiarum pace concilium (*cf.* PRAEDEST. 1, 89 p. 619^{D} data est synodus. *et v. p. 1680, 24 sqq.*). *nota*: ROMAN. Char. gramm. I 128, 7 'er' syllabā finita nomina ... genetivum duplicis formae dant.

nota usum causativum i. q. auctorem esse, ut aliquid fiat, efficere aliquid (Thielmann l. c. p. 59 sqq.): LVCR. 1, 288 amnis dat sonitu magno stragem (*q. v. cf.* VERG. Aen. 11, 384 tot stragis acervos). 5, 1329 permixtasque -bant *apri* equitum peditumque ruinas (VERG. Aen. 12,453 CYPR. GALL. iud. 615 CORIPP. Ioh. 2, 142 *aliter l. 52*). VERG. georg. 3,246 funera (Aen. 8, 570 *al.*). OV. fast. 2,666 quantum patriae sanguinis ille -dit! Pont. 3, 4, 96 nullas dant tibi bella moras (VAL. FL. 5,546 *opp.* luet. STAT. Theb. 9,327 QVINT. inst. 10, 3, 19 *al.*). LIV. 21, 32, 8 ingentem fugam stragemque -issent (FLOR. epit. 1, 18, 8. *cf.* DRAC. laud. dei 3, 450 triumphum). 22, 57, 11 formam novi dilectus inopia ... necessitas -dit (*cf.* QVINT. inst. 1,6,16 formam loquendi). SEN. Oed. 988 primusque dies -dit extremum. VAL. FL. 4, 292 subitas dant gaudia voces. 6, 515 quis tales obitus -erit, quis talia facta. STAT. Theb. 5, 732 silentia volgi mollior ira -dit. Ach. 1, 68 gemitus. PORPH. Hor. carm. 4,14,13 cladem (*syn.* intulisse. *v. vol. III p. 1245, 31 sqq.*). IVST. 12, 9, 6 ultionem tot gentibus dare. *alia sub singulis iuncturis afferre malui v. p. 1662, 52. 1666, 22. 1669, 79. 1672, 62. 1673, 2. 1676, 62. 1677, 13. 57. 76. 1683, 28. 55. 59. 1685, 29. 37. 64.*

2 dare *cum variis substantivis in locutionibus periphrasticis, quibus eadem fere vi verbum q. e.* facere *usurpatur (v. Thielmann l. c. p. 28 sqq.), ita quidem, ut verbo* dandi *relatio quaedam significari videatur quae a verbo* faciendi *abest*: PLAVT. Aul. 662 illi dem hodie insidias seni (*et* 7^{ies}, *v. Langen, Beitr. p. 215.* OV. ars 2,594 vetat deprensa Dione insidias illas, quas tulit ipsa, dare). Bacch. 273 pugnam quam voluit dare (Pseud. 525 TER. Eun. 899). 357 quas ego hic turbas -bo (Persa 852 [*cf.* Pseud. 110 turbellas]. TER. Eun. 653 CAECIL. com. 101). Bacch. 366 erili filio hanc fabricam -bo. Cas. 25 ludi sunt, ludus datus est argentariis (ARGVM. Plaut. Stich. 2,7 *aliter p. 1677, 65*). Persa 818 da pausam (ENN. frg. var. 10 Neptunus ... undis ... pausam -dit. *saepe. v.* pausa *et cf. sub* finis [*vol. VI p. 796, 65 sqq.*], modus, terminus. *sim.* initium, principium). ENN. ann. 129 hic occasus datust. TER. Hec. 55 causam accipite et date silentium (*cf. p. 1681, 19*). CATO or. frg. 40, 5 Graecos versus agit ... staticulos dat. CIC. Att. 12, 21, 4 accipienda aliqua sit et danda aestimatio. LVCR. 2,187 ne tibi dent in eo flammarum corpora fraudem. 2, 311 si quid proprio dat corpore motus (VERG. georg. 1, 350 Cereri. OV. met. 5, 629 LIV. 7, 2, 4. AVG. civ. 14, 20 concumbentium motus -isse oculis hominum). LVCR. 2,1145 moenia ...-bunt labem putrisque ruinas (5,347. 6,801 VERG. Aen. 2,310. 11,614 *aliter l. 18*). 4,42 in sua discessum -erint primordia. 4,847 prius ... quam -ret obiectum parmai laeva. BELL. Hisp. 25,8 impetum -erunt (LIV. 2,19,7 [*et* 7^{ies}. *cf.* 4,28,6 impressionem]. SEN. nat. 6,7,4 epist. 39,3 *al.* TAC. ann. 2, 20 EPIT. Alex. 60). VERG. georg. 3,265 imbelles dant proelia cervi (GRATT. 155. *cf.* CVLEX 316 certamina. DRAC. laud. dei 3, 438 bella). Aen. 1, 687 cum -bit amplexus (*v. vol. I p. 1998, 23 sqq. et III p. 2103, 42 sq.*) 5,276 longos fugiens dat corpore tortus. 10,869 cursum in medios rapidus -dit (DRAC. Romul. 7, 95. *trop.*: PETRON. 5,20 interdum subducta foro det pagina cursum [*nisi referas ad II 1 p. 1678, 68*; det pagina versum *coni. Heinsius*]). 12,367 fugam dant nubila caelo (*cf.* VAL. FL. 7,570. *aliter p. 1678, 78 et supra l. 22*). 12,681 dixit et e curru saltum -dit (OV. met. 2,165. 3,599. 683 Ib. 285 *al.* ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 71, 2. 79', 15 *r. v.* VEN. FORT. Mart. 2, 385. *trop.*: GREG. M. moral. 9, 86). OV. fast. 1, 623 neve -ret partus (CLAVD. carm. min. 53, 56 PAVL. NOL. carm. 6, 325. GLOSS. IV 457, 10 partum -bit pariet). CELS. 8, 1, 14 flexu modico in pronum dato. STAT. Theb. 12, 47 vicibusque datis. MART. 4, 44, 4 choros (*cf.* 1, 104, 9 choreas). HADR. carm. frg. 3, 5 iocos. NEMES. cyn. 144 -bit mater partus examen. VOPISC. Car. 13, 2 dignum ... exitum -dit. PAVL. NOL. carm. 19, 280 insanos -bat ebria turba tumultus. AVG. in psalm. 140, 9 verberat et dat disciplinam (*aliter v. p. 1688, 29*). ROMVL. fab. Aesop. 52, 8 *leoni* equus calces ...-dit (*cf.* CHAR. gramm. I 293, 34 *ubi pro* duco *Keil coni.* do). MART. CAP. 2, 132 gesticulationes consonas atque hymeneia -dere tripudia.

3 *c. duplici acc. i. q. reddere, facere (Thielmann l. c. p. 39 sqq.)*: *c. part. perf. pass.*: PLAVT. Cas. 439 factum et curatum -bo. Cist. 595. Mil. 208 quidquid est, incoctum non expromet, bene coctum -bit (*cf.* OV. fast. 6, 532). 1174. Most. 298 bene emptum tibi dare hoc verbum volo. Pseud. 881 convivis cenam conditam -bo hodie atque ... condiam. 926 pulchre ego hanc explicatam tibi rem -bo. ENN. scaen. 172 aciem inclinatam ⟨-dit⟩. TER. Andr. 683 hoc tibi inventum -bo. Eun. 212 effectum -bo (PACVV. trag. 30. *affert* TER.

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MAVR. 950 CLAVD. 8, 354). VERG. Aen. 3, 69 OV. Ib. 185 LIV. 4, 19, 3 *v. p. 1669, 52* STAT. Theb. 1, 568 DAMAS. epigr. 40, 7 VVLG. Ezech. 15, 8. 32, 15 -ero terram Aegypti desolatam (*cf.* 33, 28). *al.* PAVL. NOL. carm. 23, 189 immotum funem. CARM. de Sod. 156. *c. a d i.* [*dub.* PLAVT. Epid. 544 anni multi dubia dant]: VERG. Aen. 9, 321 haec ego vasta -bo (SIL. 7, 212). OV. am. 1, 6, 6. SEN. Ag. 248 spiritus tumidos. LVCAN. 4, 704 variam semper dant otia mentem. VAL. FL. 4, 659 (*v. Langen ad l.*). SER. SAMM. 38 crines ... puros. VVLG. Ezech. 3, 8. 31, 10 *saepe.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 47 currus praecipites (*cf. p. 1671, 82 sq.*). SVLP. SEV. chron. 2, 45, 2 DRAC. mens. 13. 16 Romul. 8, 110 CORIPP. Iust. 2, 318. 4, 350 iustasque (*forsan* udasque) suo dent sanguine terras (poenas *Meursius. cf. p. 1665, 10*). VEN. FORT. carm. 1, 15, 50. *c. dupl. subst.*: ITALA psalm. 104, 30 (Aug. in psalm. 104, 21) -dit terram eorum ranas (AVG. *ad l.* tamquam diceret ... 'convertit'. VVLG. edidit). VVLG. deut. 28, 14 det dominus imbrem terrae tuae pulverem. *adde*: VVLG. lev. 26, 19 -bo vobis coelum desuper s i c u t ferrum. IV reg. 9, 9 Ezech. 3, 9. 28, 2. *c. praepositionibus et adverbiis v. p. 1671, 35 sqq.*

4 *dare s o n i t u m sim.* (*cf. p. 1675, 33 sqq. Thielmann l. c. p. 77 sqq.*): PLAVT. Asin. 947 plausum (*q. v.*). Pseud. 79 (*ambigue dictum*) -bo (*sc.* 'eheu'. *cf.* 83 do id quod mihi est; nam is mihi thensaurus iugis in nostra est domo). ENN. ann. 415 s o n i t u m ... arma -dere (459. *v.* sonitus. *cf.* VERG. georg. 3, 83 sonum [*q. v.*]. 3, 200 sonorem). scaen. 306 tibi ... o r a t i o n e m (*i. locutus est. i. q. o r a r e*: CASSIOD. compl. in act. 28, 1 VEN. FORT. vita Germ. 66, 178. 67, 182 vita Marcell. 10, 45 EVGIPP. Sev. 33, 2. 36, 4). PACVV. trag. 4 dictio. LVCIL. 18 d i c t a (*v. p. 993, 79 sqq. ubi addas*: AVSON. 427, 1 [ὡς εἰπών]. CYPR. GALL. Ios. 479). CIC. Att. 1, 18, 7 responsum (*q. v.*). CATVLL. 64, 139 promissa (VERG. Aen. 11, 46. 152 STAT. Theb. 2, 623). LVCR. 6, 110 crepitum (IVV. 3, 108 AVG. serm. ed. Mai 28, 4). LVCR. 6, 129 fragorem (6, 136 OV. met. 8, 341. 11, 507 STAT. Theb. 5, 388. 6, 601. 883. 7, 815 vati datus ille fragor). LVCR. 6, 143 murmur (OV. met. 2, 788 AVSON. 418, 11). VERG. Aen. 1, 398 c a n t u s q u e *cycni* -dere (*v. vol. III p. 294, 25. 67. 295, 53*) 1, 485 gemitum (*q. v.*). 3, 566 clamorem (*v. vol. III p. 1259, 1 sqq.*). 7, 560 v o c e s (*q. v.*). 7, 701 *cycni* canoros dant ... modos (OV. fast. 4, 214). 11, 190 ululatusque -dere (PASS. Theclae C a 33 p. 91, 3). PROP. 4, 3, 32 carmen (*v. vol. III p. 469, 53*). CORN. SEV. carm. frg. 6 dant sibila saeva dracones (OV. met. 4, 494. 15, 684). OV. epist. 11, 85 vagitus (LEO M. epist. 25, 1). met. 2, 346 plangorem (8, 447. 14, 421. *cf.* SEN. Tro. 64 planctus date [OCTAVIA 720 CARM. epigr. 1549, 19]). met. 7, 540 balatus (HYG. fab. 125 p. 108, 19). 15, 510 mugitus (fast. 1, 560 PAVL. FEST. p. 244 SIL. 1, 370 AVSON. 64, 1 MARCELL. chron. II p. 69, 408, 2 PASS. Theclae B b 33 p. 90, 13). fast. 1, 176 damus alternas accipimusque preces (Pont. 4, 9, 130). 4, 184 tinnitus (SEN. Phaedr. 792). SEN. Med. 841 latratus. Oed. 227 fremitum (COMM. apol. 901). Thy. 1036 quas miser voces -bo questusque quos? LVCAN. 4, 186 classica det bello. 4, 813 praeconia vitae. PLIN. nat. 18, 363 clangores (SIL. 4, 118). HOMER. 881 choros. STAT. silv. 3, 3, 135 lamenta. QVINT. inst. 11, 1, 6 sermonis genus. AMPEL. 30, 5 hinnitum. CYPR. laps. 1 dandae laudes deo (PS. CYPR. ad Novat. 18 *cf.* LVCIVS Cypr. epist. 78, 2 laudes deo diceres). ARNOB. nat. 1, 46 p. 31, 1 sermonem -dit atque accepit (1, 52). VVLG. gen. 49, 21 dans eloquia pulchritudinis. CLAVD. 15, 296 alterna iurgia. PETR. CHRYS. serm. 6 p. 203B suspiria. CORP. XI 5335, 5 fletus.

hinc abit in significationem fere '*d i c e n d i*' *i. q. i n d i c a r e, p r o d e r e, n a r r a r e, d o c e r e a l i q u i d* (NON. p. 278 da 'dic'. SERV. Aen. 1, 676 *opp.* accipe 'audi'. 6, 66): PLAVT. Bacch. 245 quin tu s a l u t e m primum reddis, quam -di (Epid. 571 AMM. 26, 7, 15. *cf. p. 1672, 37*). Cas. 30 comoediai n o m e n dare vobis volo (Poen. 50. *in iudicio*: CIC. ad Q. fr. 3, 2, 3. VLP. dig. 27, 8, 1, 3 *opp.* acceperat. *cf. etiam*: ACT. Achat. 5 *syn.* trade). LVCIL. 962 sic ... -dit. 1036 versibus reddere, quod do. 1249 da (*praeit interr. dir., ut vid., v. adn. Marxii*). RHET. Her. 4, 30, 1 oraculum (*cf.* TIB. 2, 5, 19 sortes. *v. sub his vv.*). CIC. Balb. 52 -bo etiam iudicium ... senatus. de orat. 2, 153 significationem. top. 25. Att. 12, 5, 3 tribunatum (*i. annum tribunatus*). 16, 14, 3 da melius (*sc. vocabulum*). OV. rem. 426. LIV. 8, 20, 12 exquirendae magis sententiae quam dandae (SEN. contr. 7, 3 [18], 8. 7, 4 [19], 8. *imprimis technice in iure. v. p. 1676, 6*). 29, 15, 10 formula (SEN. epist. 124, 24 *al.*). SEN. contr. 1 praef. 2 versus a singulis datos (ALC. AVIT. carm. 6 prol. p. 274, 5). 7, 2 (17), 14. 10, 5, 2 (indicabo *Kiessl.*). SEN. Herc. f. 614 epist. 66, 47. 83, 17 non dari tacitum. SCRIB. LARG. 94 compositionem (97). LVCAN. 6, 773 da nomina rebus, da loca, da vocem, qua mecum fata loquantur. 9, 554 superos arcana -uros dicturosque ... vera ... Catoni. PERS. 5, 93. PLIN. nat. 18, 71 dies serendo. 22, 99 observationes. VAL. FL. 3, 301 triumphos sorte -bant. 5, 218 QVINT. inst. 4, 1, 24. 4, 2, 76. 7, 10, 10 *syn.* docebit. 11, 2, 28. decl. 305 p. 197, 2 da igitur ius mihi, quo perire debuerint. PS. QVINT. decl. 18, 12 IVV. 6, 586. MIN. FEL. 7, 6 cautelam. SOL. 11, 18 inter Ogygum sane et Deucalionem medium aevum datur. LACT. mort. pers. 33, 5 dat Apollo curam. DON. gramm. IV 358, 40 da horum compositum (*allocutio ad discipulum ut* 360, 15 POMP. gramm. V 256, 31 *et saepe. cf.* AVSON. 138, 4). LVCIF. Athan. 2, 3 p. 150, 24 2, 15 p. 175, 22 AVIEN. Arat. 1401. ora 34 Sallustium noram id -isse. RVFIN. Adamant. 2, 20 ipsius salvatoris -bo tibi vocem. CLAVD. 26, 27 nil veris aequale -bunt. VINDIC. epist. Pentad. p. 492 VEN. FORT. carm. 8, 3, 386. *subi. sunt res*: PHYSIOGN. 70, 6 nares longae ... mores huiusmodi -bunt. CORIPP. Iust. 1, 36 quantum signa -bant. *pendet interr. indir.* (*cf. p. 1687, 62*): TER. Haut. 10 paucis -bo. LVCIL. 758. VERG. ecl. 1, 18 iste deus qui sit, da, Tityre, nobis. *fort.* HOR. sat. 2, 8, 4 (*Fλ*, dic *cett.*). OV. rem. 796 fast. 1, 368. 4, 191 SEN. suas. 1, 14 SEN. Phoen. 592 AVIEN. orb. terr. 737. CARM. ad senat. 37 si valeas. datur *c. nom. et inf. i. q. dicitur, fertur, traditur v. p. 1700, 12.*

5 *dare i. q. prodere, indicare v i a m* (*cf. p. 1680, 3 sqq.*), *r a t i o n e m, c o n s i l i u m* (*v. vol. IV p. 453, 73 sqq. ubi addas* HOR. carm. 3, 4, 41. 3, 5, 46) *sim.*: PLAVT. Aul. 407 date viam, qua fugere liceat (*cf.* Epid. 193 mihi dant, quo pacto ... argentum auferam. CIC. Caecin. 50. VARRO rust. 1, 18, 7 bivium ... ad culturam. MANIL. 3, 45 *res summa* monstrata ... certas dat in arte vias ad fata videnda. SEN. epist. 37, 3 hanc tibi viam -bit philosophia. ITALA Bar. 3, 37 [Cypr. test. 2, 6] *viam prudentiae* [ἔδωκεν, VVLG. tradidit]). PLAVT. Mil. 770 dari istanc r a t i o n e m volo. 772 mearum fabricarum. RHET. Her. 1, 2, 3 viam rationemque dicendi (CIC. Cael. 50 viam rationemque defensionis). 3, 23, 39 quaerendi. 4, 1, 1 nostri consilii. CIC. inv. 2, 24 ad defensionem. de orat. 2, 153. Brut. 263 *disciplina Hermagorae* dat rationes certas et praecepta dicendi. LVCR. 4, 1226. PLIN. nat. 14, 19 vineae oppugnationum -dere rationem. *technice*: PLAVT. Trin. 872 census quom sum, iuratori recte rationem -di. TAB. cens. Varro ling. 6, 68 CIC. Verr. 2, 92 IVL. dig. 40, 7, 12 GAIVS dig. 40, 7, 31, 1 *al. imprimis ap.* ICTOS. *cf.* ITALA Rom. 14, 12 (Cypr. test. 69, 17) pro se rationem -bit (λόγον ἀποδώσει, VVLG. reddet). RHET. Her. 2, 19, 30 c a u s a m (SIL. 13, 14. SOL. 32, 9 [*ex* PLIN. nat. 5, 55 *ubi* prodidere]. MART. CAP. 2, 118 *al.*). 4, 52, 65 sermones. CIC. inv. 2, 28 *locos* (2, 147 QVINT. decl. 316 p. 244, 24). nat. deor. 3, 91 Lacedaemoniorum disciplinam *a Lycurgo* (*v. p. 1320, 52. 1324, 10*). OV. ars 1, 589 certa tibi ... -bitur mensura bibendi (COLVM. 3, 13, 9 altitudinis). PAVL. FEST. p. 223 dant ceteris modum plangendi. p. 234 *al.* QVINT. decl. 286 p. 152, 10 det (*i. praecipiat*) mores, dum custodiat, quos -erit (*cf.* inst. 12 pr. 4. MART. 9, 101, 21 *de censore dictum*). TERT. adv. Val. 2 p. 179, 5 ordinem. VINDIC. med. 37 pleureticae passionis duplicem -dit substantiam. *m a n d a t a, p r a e c e p t a*: PLAVT. Amph. 81 hoc quoque ... in m a n d a t i s -dit, ut *eqs.* (CAES. Gall. 1, 43, 9 GREG. M. epist. 6, 13, 17 *al.*). VARRO frg. Non. p. 525, 14 m a n d a t a (CIC. Verr. 4, 108 *al.* Att. 7, 13b, 6. epist. 3, 11, 5 cui mandata ad me -isti. *al.* CATVLL. 64, 214 *et passim. praesertim de ultimis iussis proficiscentium vel morientium, ex. gr.* TIB. 1, 3, 15 OV. epist. 15, 105 trist. 1, 3, 59. VVLG. exod. 6, 13 a d filios Israel). CIC. inv. 1, 19 p r a e c e p t a -bimus. 1, 97 *al.* Quinct. 84 off. 2, 44 *saepe* VERG. georg. 4, 398 Aen. 3, 546 OV. ars 2, 745 trist. 2, 461 LIV. 30, 33, 3 *seq.* ut *al.* COLVM. 2, 7, 2 temperatae regioni. 5, 9, 18 *al.* CALP. ecl. 5, 3 PLIN. nat. 14, 44. QVINT. inst. 1, 6, 44 orationi. *al.* IVV. 13, 19. ANON. Vales. 14, 82 a d Eutharicum. EVGRAPH. Ter. Phorm. praef. circa prologos. CIC. inv. 1, 78 ut quaedam praeceptio detur huius quoque partis. 2, 174 praescriptum (PORPH. Hor. carm. 2, 15, 10—12). VERG. Aen. 7, 103 m o n i t u s q u e ... datos (STAT. Theb. 1, 492 silv. 2, 2, 113). VAL. FL. 1, 754 iussa. SVET. Iul. 26, 3 dictata. *t e m p u s, l o c u m* dare *i. q. c o n s t i t u e r e* (*v. Thielmann l. l. p. 124*): PACVV. trag. 115 nuptiis hanc dat diem. CIC. Cato 69 da summum tempus. HOR. sat. 1, 4, 15 detur nobis locus, hora, custodes. LIV. 33, 13, 1 is datus erat locus colloquio. CELS. 2, 16 (*loc. mutil.*). 3, 6, 5 cum tempora cibo potionique febris et remissionis ratio det. PLIN. nat. 17, 117. 18, 232 IVV. 6, 581 CENS. 9, 2 *al.*

STRVCTVRAE.

1 *seq.* ***infinitivus*** (*inf. perf. pro praes. v. p. 1689, 12. 23. 25. 32*): **a** *inf. accedit quasi ad explanationem obi. directi loco g e r u n d.* (*cf.* QVINT. inst. 9, 3, 9) *sive e n u n t i a t i f i n a l i s* (*cf.* SERV. Aen. 1, 318) *i. q. m i n i s t r a r e, p r a e b e r e a l i q u i d, quod aliquis habeat sim.* (*cf. p. 1674, 69. 1680, 8*): TER. Andr. 484 quod iussi ei dari bibere ... date (*v. vol. II p. 1962, 7. 1965, 9. cf.* ITALA exod. 32, 20 [Monac.] *ubi* VVLG. -dit potum [ἐπότισε]). LVCR. 3, 1030 iterque -dit *Xerxes* legionibus ire per altum. VERG. Aen. 1, 319 comam diffundere v e n t i s. 5, 248 dat f e r r e talentum (5, 306. 538 OV. met. 5, 619 LVCAN. 4, 806 STAT. Theb. 6, 728 IVV. 14, 30). 6, 697 da iungere dextram. 9, 360 dat *dona* habere nepoti. 12, 211. LVCAN. 7, 481 Haemus Peliacisque -dit *clamorem* rursus geminare cavernis. VAL. FL. 4, 254 armis innectere palmas dat famulis. SIL. 4, 716 procellis dat iactare ratem. HIER. in Os. 1, 2 p. 4 -dit ei mel manducare. VVLG. exod. 16, 8 -bit vobis dominus ... carnes edere. *al.* *sim.*: ITALA deut. 13, 12 (Lugd., Cypr. Fort. 5 Firm. err. 29, 2) *civitates* quas dominus ... dat tibi inhabitare illic (VVLG. ad habitandum. LXX *infin.*). *pro dativo accedit acc. participii*: SCRIB. LARG. 74 dare ... globulum sub lingua tenere devorantem, quod liquefactum fuerit. *seq. inf. obiecto non indicato*: PLAVT. Persa 821 bibere da (*v. vol. II p. 1960, 31 sqq. 1964, 7 1965, 82. cf.* CIC. Tusc. 1, 65 bibere ministraret). *sim.* VVLG. Matth. 25, 35 -istis mihi manducare (ἐδώκατέ μοι φαγεῖν).

b *inf. pendet directe a verbo* do *tamquam o b i. (passive subi.) i. q. f a c e r e p o t e s t a t e m, facultatem (interdum munus) faciendi aliquid, hinc fere i. q. p e r m i t t e r e, concedere, nonnumquam i. q. auctorem esse, i m p e r a r e, mandare alicui, ut aliquid faciat* (NON. p. 278, 27 dare facere):

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

α sequitur inf. solus sive accedente dat. personae (rei), cui aliquid permittitur: post formas activi: VERG. Aen. 1,66 tibi ... mulcere -dit fluctus. 1,79. 523. 5,689. 10,62. 12,97 HOR. sat. 2,3,191. *nota* epist. 1,16,61 da mihi fallere, da iusto sanctoque videri (*cf.* CLAVD. 3,216 natura beatis omnibus esse -dit *et l. 54. p. 1690,53*). carm. 2,16,39 mihi ... spiritum ... Parca ... -dit et ... spernere volgus. ars 83 Musa -dit fidibus ... referre. 323. PRIAP. 3,9 da pedicare (*item* 67,4 *per ambitum verborum dictum.* MART. 11,78,5). OV. met. 1,486 da mihi perpetua ... virginitate frui (*cf. Callim. hymn. Dian. 6* δὸς ... φυλάσσειν). 3,338 scire futura -dit (14,696 LVCAN. 6,776 SIL. 5,358 ROMAN. Char. gramm. I 135,21 BARNAB. 1,3 *al.*). met. 6,444 mihi muneris instar germanam vidisse dabis. *al.* MANIL. 4,193. 5,205. 294 *Sagitta sidus* -bit et iaculum torquere lacertis et calamum nervis. VITR. 7,10,4 faex vini arefacta ... Indici colorem -bit imitari. SEN. Med. 32. epist. 124,5 acies nulla ... -ret (reformidaret *Madv.*) bonum malumque dinoscere. LVCAN. 1,251. 693 nova da mihi cernere littora ponti (*cf.* 7,24 CALP. ecl. 7,77 SIL. 13,411 *al.* STAT. silv. 3,125 *al.*). 2,348. 5,108 -dit (*i. iussit*) ille minas impellere belli. 6,813 *fatum* cognoscere Parcae ... dabunt (*cf.* SIL. 13,622. 17,344 STAT. Theb. 8,332 TERT. test. anim. 5 MART. CAP. 2, 149 *al.*). 10,287. 410 iugulumque in Caesaris ire non sibi dant (*'sed iis scilicet, quibus suas manus et operam vendiderunt' Oudendorp*). PERS. 5,105 VAL. FL. 1,483. 604. 675. 2,176 Sarmaticas utinam Fortuna -isset insedisse domos. *al.* SIL. 1,3. 2,492. 3,561 sedisse. 4,369. 526. 6,700 *saepissime.* STAT. Theb. 1,223. 4,623. 761. 6,115. 199. 7,93. 101 Ach. 1,74. 92 silv. 1,2,40. 5,2,167 insedisse. *al.* MART. 10,6,1 quibus urna -dit spectare ... ducem. 10,33,4. CARM. epigr. 1814,3 (*saec. II ex.*) cui -erant pinguem populis praebere liquorem ... induperantes. TERT. adv. Marc. 4,19 p. 481,6 illa ... pronuntiatio ... -dit Christo frequenter inculcare (*i. causa erat, ut inculcaret*). resurr. 17 p. 48,1 -di adversario dicere (*cf.* PAVL. NOL. epist. 5,13). ITALA Ioh. 5,27 (Tert. adv. Prax. 21) iudicium -dit (*i. mandavit*) illi facere. *al.* IVL. VAL. 2,24 -dit medico intellexisse. 3,14 SPART. Pesc. 8,4 IVVENC. 1,187 observare -dit (*i. iussit*). AVSON. 146,18 *al.* VVLG. Ruth 1,9 det vobis invenire requiem. sap. 7,15. Sirach 47,6 -dit in dextera eius tollere hominem. Ioh. 5,26 *al.* PRVD. psych. 210 cui bellica virtus ... colles imperio calcare -dit. COD. Iust. 5,37,26,5 damus *tutoribus* ... res pupillorum gubernare. *saepe apud poetas et scriptores imprimis* ECCL. *nota abundantiam:* TIB. 1,8,56 -dit cupidis fallere posse deus (LYGD. 4,48 OV. ars 2,28 met. 12,558. 14,844 trist. 1,1,34. 3,1,23 SEN. epist. 42,4 *al.*). *i. q. facultatem ascribere:* AMM. 14,11,26 praetendere gubernaculum -dit *vetustas Nemesi.* SERV. Aen. 8,334 *stoici* nasci et mori fatis dant, media omnia fortunae.

supplendus inf. (*cf. p. 1679,18. infra l. 77 sqq.*): HOR. sat. 1,2,123 nec magis alba velit, quam dat natura, videri. SIL. 5,149. 9,98. STAT. Theb. 1,85 da ... quod cupiam vidisse nefas. 3,234. 9,103 silv. 5,1,130. AMM. 14,3,1 incursare Mesopotamiam, quotiens copia -erit, ordinatus. *al.* dare operam *c. inf. v. p. 1681,72.*

post formas passivi: datur *sim. i. q. licet, fieri potest* (GLOSS. non datur: non permittitur): LVCR. 4,878 uti passus proferre queamus ... var⟨i⟩eque datum sit membra movere. VERG. catal. 13,16 nulli vincere fata datur (EPICED. Drusi 234). georg. 1,261 Aen. 1,408. 553. 3,7. 6,140. 327. 688. 7,313. 9,115. PROP. 2,1,47 datur uno *amore* posse frui (OV. fast. 5,5 SIL. 9,80. 11,314. 15,64). OV. met. 8,691 vobis immunibus huius esse mali -bitur (*cf. l. 5*). 12,596 fast. 2,214 trist. 1,9,1 Pont. 1,8,21 hal. 8. MANIL. 2,114 materiaeque datum est cogi, sed cogere mundo. 3,100. VITR. 3,3,5 nec lapideis nec marmoreis epistyliis uti datur. GERM. frg. 4,136 piscibus ... cognoscere datur (SEN. Oed. 216 LVCAN. 1,452 SIL. 6,659. 11,593 STAT. Theb. 5,343. 466 GAVDENT. serm. 7 *al.*). SEN. Herc. f. 856 Thy. 975 clem. 1,8,3 nat. 5,8,3. epist. 124,20 quibus datum est scire (MIN. FEL. 5,5 *syn.* permissum. COMM. instr. 1,34,20 *al.*). MELA 1,43 LVCAN. 5,356. 472. 6,407 PLIN. nat. 7,57. 10,173. 16,17 VAL. FL. 1,322. 4,510. 587. 597 SIL. 1,14. 78. 528. 2,625 evasisse (14,314). 3,81. 162. 534. 637. 6,205 effugisse. 13,823 non datur ... nec est. *saepissime.* STAT. Theb. 2,301. 5,322. 6,509. 11,572 qua (*urnā*) reges punire datur. silv. 1,3,30. 2,1,84. 3,3,52. 4,4,63 *al.* CARM. epigr. 1598,6 non fuit datu(m). MART. 1,41,18. 5,22,7. 8,45,6. 12,14,12 QVINT. inst. 6,3,100. 9,1,20. 10,7,22. 11,3,125. 127. TAC. dial. 7 mihi ... defendere datur. ann. 3,67. 4,60. 6,5. 19. 12,23. PLIN. epist. 1,10,5 quantum tamen mihi cernere datur (paneg. 29,3. *cf.* 50,3. 79,3). 3,1,1 si modo senescere datum est. paneg. 51,5 *syn.* licebit (*cf.* APVL. flor. 10 p. 41). PAPIN. dig. 31,76,8 non ... datum est legatariis pluribus actionibus uti. *al. saepe ex usu posteriorum nota iuncturas ut* TERT. nat. 2,13 suspicare non datur. GARG. MART. med. 28 intellegere datur (MIN. FEL. 12,7). *al.*

i. q. iubetur: TAC. ann. 12,11 datum C. Cassio ... deducere iuvenem. *i. q. contingit:* AVR. Fronto p. 253,11 N. mihi ... datum fuit ... matris desiderio peruri. *supplendus inf.* (*cf. supra l. 42 et p. 1679,26 sqq.*): HOR. epist. 1,1,32 est quadam prodire tenus si non datur ultra. VAL. FL. 2,121. 4,141 dum datur. 6,606. 7,270 *syn.* ut possum. SIL. 1,269. 2,20. 10,57 STAT. Theb. 6,45 QVINT. inst. 4,1,15. 10,7,20 VLP. dig. 3,4,3 CORP. VIII 24878 *al.*

β sequitur acc. c. inf.: i. q. sinere, pati aliquem aliquid facere sive aliquid fieri; interdum i. q. auctorem esse, ut aliquid fiat, facere, iubere, docere (p. 1690,10) aliquem facere aliquid: post formas activi (*cf. p. 1688,76*): VERG. Aen. 3,77 *tellurem* immotamque coli -dit et contemnere ventos. 6,66 da ... Latio considere Teucros. 10,235 -dit esse deas. 11,789. 794. PERS. 2,45 da fortunare penatis. VAL. FL. 2,226 ingentes ... videri diva -bat. SIL. 4,345. 7,592. 8,484. 11,362. STAT. Theb. 3,38 motusque Cithaeron antiquas -dit ire nives (*cf.* 9,447 iubet). ITALA Is. 43,28 (Tycon. 1 p. 9,18) -di perire Iacob (ἔδωκα ἀπολέσαι, VVLG. ad internecionem). COMM. instr. 2,31,6 apol. 448. SOL. 2,29 cum -isset homines vivere (*cf.* CARM. epigr. 1268,3 nasci. AVIEN. Arat. 316). PS. SOL. Pont 19 IVL. VAL. 1,12 astu se -bat Alexander praeteriri. AVIEN. Arat. 65. 102 sic astrum dici Gnidius -dit (ora 436). 104 species dat plaustra videri. AVSON 153,58 da ... fieri rata vota. VVLG. deut. 5,29 quis det talem eos habere mentem. psalm. 15,10 Sirach 50,25 det nobis .. fieri pacem. act. 10,40. 13,35 CLAVD. 3,43 PAVL. NOL. carm. 26,303. 31,80. CYPR. GALL. gen. 605 properans sese dat Sarra videri. 874 num. 153 *al.* MART. CAP. 2,125. 193 (*in versibus*). PS. PROSP. carm. de prov. 227 MAR. VICTOR aleth. 1,119 SIDON. epist. 4,6,3. SEDVL. carm. pasch. 1,81. 215 ramos ... non ardere -dit. 1,231. 4,4. 5,40 spiritus ... in dominum servile -dit consurgere bellum (*cf.* op. pasch. 5,3 p. 275,16 belli concitavit insaniam). ALC. AVIT. carm. 2,188 nec vos scire -dit. 4,404. 6,270 DRAC. Romul. 9,127. ENNOD. opusc. 5,16 p. 397,25 ut -ret ... me currere. VEN. FORT. carm. 1,1,18 te -dit esse patrem. 4,24,14 se -dit esse dei. 5,6 p. 117,39 pietas animam dat de nece solvi. spur. 1,196 cum ... dormitans tot vigilare -res. *al.* CORIPP. Ioh. 2,82. 6,497 Iust. praef. 2. 4,181. INSCR. christ. Rossi II p. 109,63 v. 14 mater dans hominem noscere virgo deum. *sim.:* STAT. Theb. 7,766 insisti ... dat temo. *per abundantiam:* LVCR. 6,1227 quod (*sc. remedium*) ali -erat vitalis aëris auras volvere in ore licere et caeli templa tueri (VICTORIN. Christ. 66 quaeque voles, licuisse -di). OV. met. 11,177 aures ... dat posse moveri. *nota structuram* intellegi das *sim.:* RVFIN. Orig. in exod. 1,2 AVG. civ. 8,26. 10,11 PHYSIOGN. 51 AVELL. p. 66,6 *al.* VIRG. gramm. epist. 3 p. 136,28 hoc intellegi das quasi *eqs.*

post formas passivi: TERT. nat. 1,10 ⟨ni⟩ datum sit post mortem deos fieri. orat. 18 latere ieiunium ... non datur (*nom. c. inf.? cf.* resurr. 6 p. 34,8). ENNOD. epist. 4,3,2 p. 100,13 datur participem originis sic haberi. 6,30,1 p. 166,18. dict. 25,3 p. 501,3 *syn.* liceret. carm. 2,10,10. VEREC. in cant. 8,3 quo[d] vel profunditatem (-tas *edd.*) pelagi datur intellegi. ARATOR act. 2,922. *structura sollemnis:* IREN. 1,4,5 ut datur intellegi (*gr.* εἰκὸς ὅτι). 1,13,3 *al.* GARG. MART. med. 25 SOL. 2,49 LACT. inst. 1,19,7. 5,20,11 *et hinc usquequaque in sermone pedestri. sim.:* IVL. VAL. 1,24 quantum visi datur. FIRM. math. 1,7,19 sicuti suspicari datur. PAVL. NOL. carm. 10,137 ex hoc agnosci datur. OROS. hist. 2,11,10 colligi datur. *al.*

personaliter: GREG. M. moral. 19,2 in scriptura enim sacra volucres aliquando in malo, aliquando in bono dantur intellegi (*cf. l. 34. 38 et* CASSIOD. gramm. VII 144,23 m littera ... scribi datur).

i. q. confiteri, concedere aliquid esse (*cf. p. 1674,4*): VARRO ling. 9,10 unum dant non oportere dici. 10,80 rust. 2,1,26. CIC. Flacc. 36 das ... nullam gravitatem ... in Graecis hominibus ... esse. Sull. 22. fin. 2,86 hoc -bitis ... oportere. 4,50. 51 ac. 2,50. 67. 68. 146 Tusc. 1,25 dasne ... manere animos *eqs.* Lael. 1,21. off. 3,33 illud certe -bis ... id esse ... expetendum. LVCR. 3,541. HOR. sat. 1,4,39 -erim quibus esse poetas (poetis *pars codd.*). epist. 2,1,125 si das hoc ... iuvari. SEN. nat. 2,55,2. 5,14,2 epist. 88,5 TERT. adv. Prax. 7 p. 236,15.

da *i. fac, finge:* HIER. in Agg. 2,11 *sq.* p. 762 Vall. da enim aliquem nescire legem. memoriae datur *c. acc. c. inf. v. p. 1670,65.*

2 *pro obi. est* **enuntiatum:** *a enunt. c.* ut (ne); quod *v. p. 1679,25. 1682,29. 51. saepe i. q. concedere, permittere, interdum i. q. efficere (v. infra l. 70. 77 al.), mandare (v. p. 1676,15. infra l. 72), tribuere, ascribere (v. p. 1682,12. 48. 53):* TER. Andr. alt. exit. 10 copia ac fortuna utrique ut obsequere[tu]r -dit. Eun. 395 est istuc datum profecto, ut grata mihi sint, quae facio, omnia. RHET. Her. 3,15,26 est hoc a natura datum, ut *eqs.* CIC. Quinct. 35 quod tibi natura dat, ut ..., id mihi causa concedit. S. Rosc. 46. div. in Caec. 23 illud -eris, ut is absolvatur. de orat. 1,57 concessero ... tribuam et -bo. Rab. Post. 2. ac. 1,24 -bitis ... ut ... utamur. fin. 5,2. epist. 9,6,5 quis ... hoc non -erit nobis, ut ... ad eam vitam revertamur ...? *al.* VERG. Aen. 11,798 reducem ut patria ... videret, non -dit *Apollo.* PROP. 2,1,17 si tantum ... fata -issent, ut possem *eqs.* OV. met. 12,202 da, femina ne sim. 12,206. LIV. 1,19,3 quod nostrae aetati dii -erunt, ut videremus. 1,54,5. 10,28,13. 30,30,3 si hoc ita fato datum (*i. constitutum*) erat, ut *eqs.* (*cf.* SEN. benef. 6,41,2 VAL. FL. 8,397 TAC. ann. 4,55 PLIN. epist. 8,18,5 *al.*). 41,8,9 lex ... -bat, ut cives Romani fierent. *al.* SEN. Phaedr. 942. benef. 6,34,1 pro honore dare, ut ... assideas. CALP. ecl. 4,122 SIL. 12,644. 13,793. STAT. Theb. 7,695 ne. MART. 4,27,6 da ... ut doleat. GELL. 7,7,2. MIN. FEL. 18,2 cupido generandi nonne a deo data est et ut ubera ... lactescant ...? DON. Ter. Andr. 322 inde datum est, ut *eqs.* HYG. fab. 14 p. 45,6 *al.* VVLG. deut. 14,21 da, ut comedat. Ruth 4,13 -dit illi dominus, ut conciperet. Iob 6,8 quis det, ut veniat petitio mea. 19,23 *saepe. nota:* apoc. 11,3 -bo duobus testibus meis et prophetabunt (δώσω ... καὶ προφητεύσουσιν). AVG. conf. 1,5,5 *al.* VEN. FORT. carm. 3,23a, 26 dans pastor monitis, ne premat error oves. *passim. i. confiteri cf. p. 1683,1. i. q. indulgere alicui (cf.*

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1673, 80 sqq.): CIC. epist. 6, 8, 1 mihi hoc -erunt, ut esses in Sicilia. 13, 50, 2 hoc mihi da atque largire, ut ... conserves. LIV. 3, 71, 5 -dere ... plebi, ut quae vellet Scaptius diceret. 7, 38, 4 GALLICAN. Avid. 12, 9. da *i. q. finge, fac*: QVINT. inst. 12, 1, 43 ALC. AVIT. hom. 8, 4 p. 119, 24. *cf.* HYG. mun. castr. 37 nunc si datur, ut mille hominibus ... locus assignetur. datur *sim. i. q. licet*: CIC. leg. agr. 2, 35 datur ... ut liceat. de orat. 2, 105 CAES. civ. 1, 85, 10 LIV. 3, 10, 4. 3, 22, 3 *al. seq.* quod: OV. met. 14, 174 ille -dit, quod non anima ... venit. OPTAT. 5, 7 p. 134, 11 a te datum esse, quod homo fidelis effectus est.

b *seq. coniunctivus nudus* (GLOSS. da legam δὸς ἀναγνῶ): PLAVT Amph. 11 id ... concessum et datum mi esse ab dis ... praesim. Curc. 313 da *aquam* ... obsorbeam. Stich. 757 date bibat tibicini (*cf.* CATO agr. 73. 156, 6. 157, 9 ARNOB. nat. 7, 29 p. 263, 13 ANON. med. ed. Piechotta 51 *v. vol. II p. 1965, 79 sq.*). CATO agr. 157, 9 dato edit ... dato panem ... madefaciat. VERG. Aen. 4, 683 date volnera lymphis abluam (*cf.* AVSON. 152, 5). CARM. epigr. 19, 9 daque Itala rura ... colamus. DRAC. Orest. 15 da valeam memorare nefas. CORIPP. Iust. 2, 67.

c *seq. enuntiatum relativum obliquum* (*cf.* dare *seq. interrog. indir. p. 1688, 3*): PLAVT. Asin. 536 qui dant quoia amentur gratia. Aul. 672 quod edit (Poen. 1284 Trin. 339). Bacch. 84 dato qui bene sit (Curc. 519). Cist. 17 quod biberem (*cf.* Curc. 161 aquam quam bibant. Most. 344 *al.*). Mil. 691 da .. qui matrem muuerem. 692 da qui faciam ... da quod dem. Pseud. 785. TER. Hec. 869 qui hoc occultari facilius credat -bo. Phorm. 878 -bo, quo magis credas. Haut. 855. Ad. 981 -deris unde utatur. CIC. Att. 13, 1, 3 -deris mihi, quod ad te scribam. LEX vic. Furf. (Corp. I² 756) 11 eā pequniā emere, conducere, locare, dare, quo id templum melius honestius seit. HOR. sat. 1, 2, 6. OV. epist. 14, 110 dant anni, quod querar. 15, 85 met. 7, 23. 13, 221 cur non ... dat, quod vaga turba sequatur? SEN. epist. 57, 3 MART. 8, 73, 4 IVV. 9, 86 PLIN. epist. 6, 16, 7. *nota*: CIC. ad Q. fr. 2, 13, 2 mihi date Britanniam, quam pingam coloribus tuis.

3 *c. dupl. acc.* (*aliter p. 1686, 77 sqq.*): **a** *alter acc. est subst.*: FEST. p. 363 (*e Quinctii tab. triumph.*) coronam auream -isse ⟨se⟩ Iovi donum (*q. v.*): PLAVT. Trin. 508 eum *agrum* -bo dotem sorori (1143 IVV. 2, 117). VARRO rust. 3, 10, 7 polentam ... dant cibum. 3, 11, 3 pabulum iis datur triticum. CIC. Verr. 4, 76 de accessione dubito, an ... data sit merces operae (SALL. or. Lep. 2 *al.*). nat. deor. 2, 150 artium ministras manus. LVCR. 5, 870 *pabula* damus ... praemia (*q. v.*) *al.* TIB. 1, 9, 33 si pretium Campania terra -retur. OV. am. 2, 2, 38 psittacus, extremo munus ab orbe datum (*v.* munus). LIV. 22, 37, 12 sedemque ... Capitolium. 34, 62, 3 singula ... talenta vectigal. *saepe. nota*: NON. p. 39 lectum est ... et vitium dare, hoc est unicuique rei culpam applicare; sed hoc in incertae auctoritatis scriptoribus invenitur (GELL. 11, 13, 10 *codd. dett. cf. p. 1692, 1*). **b** *alter acc. est adi.*: PLAVT. Asin. 445 da commoda (*v. vol. III p. 1928, 75. cf. p. 1920, 19*). Cist. 194 nihil est perpetuom datum. Merc. 524 ovem tibi ... peculiarem. Pseud. 86 mutuam drachumam dare (*v.* mutuus). Trin. 1130 beneficium, homini proprium quod datur (*v.* proprius). VARRO frg. Non. p. 532 aes militi semenstre aut annuum -batur (LIV. 42, 67, 5 PLIN. epist. 7, 18, 2). CIC. fin. 2, 33 quae prima data sint natura (4, 37). nat. deor. 2, 131 quam tempestivos ... -dit *natura* ... ventos. *al.* PROP. 4, 8, 25 -bit immundae venalia fata saginae. CIRIS 15 Sapientia ... est data consors. LIV. 32, 38, 2 *urbem* velut fiduciariam dare. 36, 4, 7 stipendium ... praesens omne -uros. *al.*

4 *c. dat. fin.* (*sensu alio v. exempla p. 1667, 7 sqq. et 1670, 67 sqq.*): **a** *sensu proprio*: arraboni: PLAVT. Most. 645. 918. 1013 (*cf.* VVLG. gen. 38, 18 pro arrhabone). cibo: PLIN. nat. 14, 99 MART. 1, 88, 4. custodiae: PLIN. nat. 7, 108. dato: *v. p. 1701, 51.* delubro: SOL. 10, 22. donativo: CAPITOL. Pert. 7, 11. dono (*v.* donum). doti: CVRT. 4, 5, 7. esui: PLIN. nat. 20, 178. faenori: *v. vol. VI p. 481, 79 sqq.* fiduciae: *v. vol. VI p. 701, 41 sqq.* hospitio: LIV. 7, 20, 7. 42, 6, 11. hypothecae: GAIVS dig. 20, 1, 15 pr. SCAEV. dig. 18, 1, 81 pr. MARCIAN. dig. 20, 1, 11, 2 *al.* lenimento: PLIN. nat. 25, 59. lucello: CATVLL. 28, 8. mancipio: LVCR. 3, 971. muneri: NEP. Ages. 8, 6 PAVL. FEST. p. 54 QVINT. inst. 1, 10, 16 TAC. Germ. 5 PROB. Verg. ecl. 2, 23 HYG. fab. 25 p. 55, 8 (5^ies^). mutuo: ISID. diff. app. 140. noxae: COLVM. 1 praef. 3. pignori: *saepe in* DIG (*v.* pignus). potui: *saepe ap. med. v.* potus. praedae: LIV. 2, 25, 5. 7, 16, 4 TAC. ann. 1, 57. praemio: PLIN. nat. 27, 45. purgationibus: PLIN. nat. 20, 214. sequestro: PLAVT. Vid. 57 CATO or. frg. 76. signo: VAL. MAX. 1, 5, 7 deus ... signo datus (*in re militari*). ITALA Is. 7, 14 (Tert. adv. Marc. 3, 13 p. 396, 25) -bit vobis dominus signo (VVLG. signum). sorti: ENN. ann. 329. veno: TAC. ann. 4, 1. usu: LVCR. 3, 971. *nota*: PLAVT. Poen. 1012 mures Africanos praedicat in pompam ludis (*an abl.? cf. p. 1677, 67*) dare se velle aedilibus. *cf. iuncturas quales* dare locum monumento *sim.* (*ex. gr. p. 1667, 34*), signum bello (*p. 1669, 34. cf. p. 1687, 47*), tempus litteris *sim.* (*p. 1680, 53*) *et nota dat. gerund. fin.*: SER. SAMM. 661 quodque illis (*sc. oculis*) -erat vallum natura tuendis (*cf. p. 1680, 37. 1681, 55. 1687, 74 al.*). **b** *sensu translato* vitio, crimini *sim.* (NON. p. 39, 14 vituperare dictum est dare vitio, tamquam culpae vel displicentiae. p. 279, 5 dare, ascribere): *poetis post* LVCIL. *inusitatum; seq. acc. c. inf.*: CIC. Brut. 277 LIV. 1, 5, 4 *al. enuntiatum c.* quod: CIC. off. 2, 58 MAT. Cic. epist. 11, 28, 2 *al.*): TER. Andr. 8 vitio (Ad. 418. CIC. S. Rosc. 48 et culpae. off. 1, 71. 112. 2, 58 MAT. Cic. epist.

11, 28, 2 TIRO Gell. 6, 3, 28 GELL. 11, 13, 10 [vitium *dett., v. p. 1691, 45*]. APVL. apol. 21 [*bis*] *syn.* opprobrari. 91 CAPITOL. Aur. 29, 6. MART. CAP. 3, 221 vitioque ... lepori). ACC. trag. 7 laudi (CIC. Cluent. 51 Planc. 89 Tusc. 1, 4 off. 1, 71. CAPITOL. Aur. 23, 2 laudi potius quam reprehensioni. LVCIL. 1333 honori (APVL. apol. 71 crimini potius quam honori). RHET. Her. 4, 36, 48 crimini (*v. vol. IV p. 1190, 82 sqq. nota acc. p. 1682, 41*). PLIN. nat. 7, 186 gloriae (SIDON. epist. 8, 15, 1). APVL. apol. 3 vitio vorti ... non mihi culpae dari. SCHOL. Hor. carm. 2, 4 pr. turpitudini. SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 33 probro (p. 104, 27). CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205, 4 neque dictum istuc aut assentationi aut adulationi detur.

5 *c. praepositionibus sim.* (*alia v. p. 1670, 76 sqq. al.*): pro: PLAVT. Asin. 229 quid me aequom censes pro illa tibi dare. 336 Capt. 947 *al.* TER. Phorm. 1039 Ad. 179 *al.* CIC. de orat. 2, 352 *et passim. aliter*: OV. epist. 10, 72 pro duce fila -di. Pont. 4, 10, 15 pro munere (VVLG. gen. 24, 53). PLIN. nat. 32, 33 pro antidoto. *cf. p. 1663, 78. 1665, 26. 1667, 41. 1668, 74. 1669, 46. 50. 1670, 17. 1690, 75. 1691, 58 al.* ob: PLAVT. Epid. 705 *al.* GRACCH. or. frg. Gell. 10, 10, 6 CIC. Verr. 3, 48. 69 *al.* de (*v. p. 50, 50 sqq.*), ex: PLAVT. Truc. 245 de thensauris. CIC. inv. 2, 87 de publico (Verr. 5, 9 LIV. 1, 43, 9. 2, 16, 7 *al.*) ad Brut. 1, 11, 1 ex sua pecunia. CAES. civ. 1, 6, 3 ex aerario (*v. vol. I p. 1057, 5 sqq.*). LIV. 10, 30, 10 ex praeda (40, 43, 7 *al.*). VVLG. *saepe*. AVG. in psalm. 95, 15 de cuius das? *aliter*: MART. 1, 76, 4 aes -bit ex istis nulla puella tibi. ab (*i. sumptu alicuius*): PLAVT. Capt. 449 sequere me, viaticum ut dem a trapezita tibi. CIC. Att. 5, 21, 11. *v. vol. I p. 17, 69 sqq.* ad, in (*relatione finali*): TER. Haut. 777 ad nuptias. CATO agr. 14, 3 ad opus. CIC. Cluent. 85 ad corrumpendum iudicem. CAES. civ. 2, 32, 14 ad contumeliam. *nota*: SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 1 'vir' tribus modis ad intelligentiam datur. PRISCILL. tract. 3, 59 ad testimonium. TER. Ad. 370 in sumptum. VARRO rust. 3, 5, 8 in fenus (SCAEV. dig. 26, 7, 47, 4 DIG.). CIC. Rab. Post. 34. CAES. civ. 1, 23, 4 in stipendium. OV. am. 2, 10, 25 in vires alimenta. LIV. 4, 61, 10. 27, 9, 13. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) in dotes (COLVM. 4, 3, 6 QVINT. decl. 347 p. 366, 26 ICT. *persaepe*). SIL. 1, 455 in praedas (OROS. hist. 7, 33, 5). 4, 757. ITALA gen. 9, 3 (Tert. anim. 38 Hier. adv. Iovin. 2, 5) in escam (VVLG. erit vobis in cibum). *al.* deut. 29, 8 (Lugd.) in sortem. Ezech. 18, 8 (Cypr. testim. 3, 48) in usuram (*cf.* CORP. XI 2596 X in usuris dent). *al.* HYG. fab. 167 p. 20, 13 cor ... in potionem. AMBR. Abr. 2, 7, 40 in possessionem. VVLG. *saepe*. AVG. nupt. et concup. 2, 13, 27 in praemium. CORP. XI 5764 b in aedem Dianae restituendam. cum (*cf. p. 1693, 82*): VITAE patr. 5, 10, 87 non des et accipias (*i. commercium, communicationem habeas*) cum saecularibus hominibus. *cf.* 5, 10, 29 *cum tentationibus* (*gr.* [Cotelier p. 495] δῷς καὶ λάβῃς μετ' αὐτῶν. *paulo aliter Löfstedt, Vulgärlatinska och senlatinska misceller, Helsingfors 1919*). *adde*: causa: VARRO ling. 5, 175 CIC. Verr. 6, 119 CAES. civ. 3, 31, 4 *al.* gratia: CORP. I² 60 nationu(s) gratia. VLP. dig. 6, 1, 15, 2. nomine: LEX Vrson. (Corp. I² 594) 71, 30. 37 stipis nomine. CIC. Verr. 3, 143 statuarum nomine. SEN. contr. 1, 8, 4. PLIN. epist. 10, 43, 3 viatici. GAIVS dig. 19, 5, 22 inst. 3, 139 *al.* SCAEV. dig. 18, 3, 6 pr. arrae vel alio nomine. *et saepius ap.* ICTOS. CORP. XIV 1644 -bit poenae nomine. *al.* loco: ARNOB. nat. 2, 70 maledicti et criminis loco dare (*p. 1684, 61. 1694, 53. 1695, 2*).

6 *c. abl. pretii* (*cf. p. 1693, 50*): PLAVT. Asin. 194 gratiis. Curc. 480 qui dant quique accipiunt fenore (*v. vol. VI p. 481, 67 sqq.*). 494 mancipio (*q. v.*). Persa 590 indica, minimo -urus qui sis. 665 *al.* TER. Phorm. 888 ingratiis. LVCIL. 199 pretio ingenti. VARRO ling. 5, 40 pignore. *al.* CIC. off. 2, 58 in caritate asse modium populo -dit. top. 45. 100. Att. 5, 21, 12 quaternis. CVLEX 63 Attalicis opibus. INSCR. Dessau 8507 loc(us) gratuit(o) dat(us). *passim.*

7 *c. gen.*: **a** *pretii*: TER. Ad. 203 tanti. SISENNA Miles. frg. 8 quanti dantur (LIV. 2, 34, 7). VARRO rust. 3, 7, 10 minoris quadringentis denariis. **b** *epexeg.*: PLAVT. Cist. 562 unde tibi talenta magna viginti pater det dotis (Persa 394 TER. Phorm. 723 VARRO Men. 38 *v.* dos). CIC. Verr. 4, 72 Apronio dent lucri tritici medimnum *tot* (4, 73. 75. 86. 90). LIV. 38, 39, 19 muneris ... minus dena milia aeris. *singulariter*: AFRAN. com. 431 nauci dare. VVLG. I Macc. 15, 35 horum (τούτων, *i. pro iis*) damus talenta centum.

8 *c. gerund.*: NAEV. com. 78 anulum alii dat spectandum (PLAVT. Asin. 778 *opp.* roget). PLAVT. Asin. 444 scyphos ... utendos (Curc. 603 Men. 657 *opp.* condonavi. 659 Persa 118 *al.* ENN. scaen. 315. CATO agr. 5, 3. OV. ars 1, 433 *opp.* reddere. VLP. dig. 13, 6, 1, 1 inter commodatum ... et utendum datum ... interesse. *al.*). Asin. 676 *crumi-nam* servandam (*cf.* Bacch. 338 Merc. 238 TER. Eun. 904 OV. met. 4, 647). Curc. 439 statuam volt dare ... faciundam (*cf.* Men. 542 TER. Ad. 585). Men. 733 *pallam* concinnandam. *al.* TER. Phorm. 466 vitam tuam tutandam aliis. CATO agr. 16 calcem partiario coquendam. LEX agr. (Corp. I² 585) 31 ager fruendus. RHET. Her. 1, 14, 24 scripta agenda. CIC. Flacc. 30 bellum ... gerendum (Phil. 11, 18). Deiot. 11 rem publicam defendendam (Phil. 8, 15). Phil. 5, 7. 7, 5 *al.* de orat. 2, 223 orationem legendam (*bis.* Att. 12, 18ᵃ, 2 *al.* NEP. Lys. 4, 3 *al.*). rep. 3, 16 agros locupletium plebi ... colendos. Att. 2, 1, 1 librum ... perferundum (*cf.* PLANC. Cic. epist. 10, 21, 3 BELL. Afr. 4, 4). 7, 17, 2 res ... Sestio nostro scribendas (*cf.* VAL. MAX. 1, 1, 13). epist. 14, 14, 1 diripiendam urbem (CAES. civ. 3, 31, 4 BELL. Afr.

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

74, 2 LIV. 2, 5, 2 *saepe.* AMM. 30, 8, 9 *al.*). VERG. Aen. 9, 310 patri mandata -bat portanda. TIB. 1, 7, 40 Bacchus . . . pectora tristitiae dissoluenda -dit. ELEG. in Maecen. 1, 126. OV. am. 1, 4, 12 verba ferenda (1, 12, 22 met. 14, 707. epist. 7, 16 *syn.* tradet). epist. 17, 164 colla tenenda. ars 3, 528 *syn.* commisit. met. 4, 424 laceranda suae nati dare viscera matri. fast. 4, 548 papavera . . . bibenda. *al.* (*cf.* VAL. MAX. 2, 4, 5 SEN. benef. 3, 24, 1 PLIN. nat. 20, 40 *al.*). EPIST. Sapph. 192. LIV. 3, 70, 2 datur media acies tuenda (*cf.* 22, 45, 8 media pugna tuenda. 27, 28, 4. 28, 10, 13 CVRT. 4, 13, 35). 35, 1, 12 cetera vendenda quaestori data. 36, 22, 8 oppidum oppugnandum. *al.* MANIL. 4, 438 nec fingenda datur . . . figura. OCTAVIA 612 orbem . . . regendum. SEN. dial. 5, 25, 4. 9, 3, 7 nat. praef. 7. 5, 18, 5 aëra ventis exercendum. epist. 33, 7 *al.* COLVM. 5, 12, 2 *cytisum* potandum (*cf.* 6, 14, 1. 6, 17, 3 *al.*). SCRIB. LARG. 9 uvam passam . . . commanducandam (*cf.* SER. SAMM. 397). 122. LVCAN. 2, 96 gestanda . . . signa ducis. *al.* PERS. 5, 22 tibi . . . excutienda damus praecordia. PETRON. 67 crotalia . . . consideranda. PLIN. nat. 9, 122 *saepe.* SIL. 6, 486. 9, 654. 10, 306 bella agitanda. 12, 165 qui non turribus arma defendenda -ret. 13, 647 haec . . . noscenda. STAT. Theb. 4, 80. MART. 9, 91, 4 responsa haec referenda. QVINT. inst. 2, 13, 13 *Menelaum* suo cuique animo -dit aestimandum. 8, 3, 13 *al.* FLOR. epit. 1, 2, 3. VERVS Fronto p. 132, 5 N. rem . . . existimandam dare. SVET. Aug. 89, 1. APVL. met. 3, 18 capillos . . . adolendos. ROMAN. Char. gramm. I 128, 5 'ego' pronomen ita declinandum -dit. GAIVS inst. 3, 143 *al.* DON. Ter. Andr. 435 explicandum fortuita dat. AMM. 15, 4, 8 terga ferienda. 18, 7, 10 quae amplectenda offerret occasio. VVLG. exod. 6, 8 deut. 19, 10. 26, 1. MACR. somn. 1, 2, 8 *comoedias* agendas. *nota*: PHYSIOGN. 39 malignos mores *oculi* . . . dant intellegendos. CORIPP. Ioh. 4, 19 signa movenda damus (*i. moveri iubemus*).

9 *reflexive: v. p. 1698, 16 sqq. 33 sqq. 51. 1699, 37 sqq.*

CAPVT ALTERVM.

dare *aliquem*

1 *non reflexive*: A *i. q. aliquem alicui permittere, concedere*: 1 *in rebus privatis*: a *generatim*: PLAVT. Aul. 332 tibicina. Bacch. 1065 da aliquem qui servet me. Capt. 364 ego te aestumatum huic -di viginti minis. Cas. 42 puellam *expositam* (Cist. 171 *al.*). Curc. 433 virginem. Merc. 332 *opp.* vendat. 401. Pseud. 865 custodes (MART. 10, 69, 1). Stich. 444 adversitores. Truc. 409 puerum. Vid. 24 operarium. *al.* TER. Eun. 365 eunuchum. Ad. 132 *opp.* reposcere. CATO agr. 145. RHET. Her. 4, 51, 64 aedes commodavi, familiam -di. VERG. Aen. 5, 284 serva. *al.* OV. am. 3, 4, 45 cole, quos -erit — multos -bit — uxor amicos. met. 6, 324 ducem (*q. v.*). 9, 376 infantem maternis demite ramis et date nutrici. SEN. dial. 4, 21, 9 praeceptores paedagogosque (*cf.* benef. 1, 9, 1 Socraten. epist. 11, 9 CALP. decl. 17). COLVM. 3, 21, 6 antistites. IVV. 7, 43 libertos. *passim. praesertim de servis* (*saepissime ap.* ICTOS). *de captivis*: VERG. Aen. 9, 271. PROP. 1, 19, 14 heroinae, quas -dit Argivis Dardana praeda (*cf.* SIL. 16, 553). OV. met. 11, 217 *al.* LIV. 23, 7, 2. *iuncturae*: PLAVT. Capt. 19 -dit eum . . . peculiarem (982. 988. 1013). SEN. contr. 7, 6 (21), 3 *servum* dotalem. PLAVT. Merc. 440 non centum (*sc. minis*) datur. *v.* mancipio, dono. b *speciatim: in matrimonio et re amatoria* (*uxorem dant vel pater adulescentis* [*ut* PLAVT. Men. 61 Most. 758] *vel puellae* [*ex. gr.* PLAVT. Rud. 1197 TER. Andr. 149] *vel alii* [PLAVT. Cas. 262 *domini servae.* Trin. 681 *frater*] *vel dei, deae* [TRAG. inc. 175 Amor. LIV. 1, 46, 8 dei. STAT. silv. 2, 7, 84 APVL. met. 10, 32. *cf. l. 63. 64*]): PLAVT. Aul. 155 si quam dare vis, ducam. 157. 158. Cas. 53 *uxorem.* Cist. 308 si detur sola soli. Poen. 1414 amicam. *passim ap. com.* PACVV. trag. 167. LVCIL. 997 cui sit data deque dicata. ACC. trag. 474 quem mihi iungent? cui . . . dignabor dari? VARRO ling. 6, 71 *filiam.* rust. 3, 16, 2 SVLP. RVF. Gell. 4, 4, 2 quam ob rem data acceptave non esset uxor. VERG. catal. 12, 2, 3. 6 ecl. 8, 26 Aen. 1, 345. 7, 433 coniugium. *al.* TIB. 2, 4, 26 *Venus* dominamque rapacem dat mihi. OV. epist. 6, 134 me (*Hypsipylen*) tibi teque mihi taeda pudica -dit. ars 1, 55 -bit . . . Roma puellas. fast. 6, 221 *al.* LIV. 38, 57, 7. 42, 12, 3 sororem. SEN. contr. 7, 6 (21), 7 servo filiam. STAT. silv. 3, 4, 45 *passim.* *nota*: ENN. scaen. 196 pecudi dare vivam marito. OV. epist. 15, 205 socerum. SEN. Herc. O. 530 nurum. *datur maritus*: NOVIVS Atell. 32. OV. epist. 12, 197 te peto . . ., quem nobis ipse -isti (*sim.* SEN. Herc. O. 1493). fast. 6, 232. SEN. contr. 7, 8 (23), 11 *opp.* subducere. SEN. Tro. 875 coniugium. TAC. ann. 4, 53. 14, 61 *al. cf.* PLAVT. Persa 804 vin cinaedum novom tibi dari . . .? PETRON. 24, 1 domina, certe embasicoetan iusseras dari. *iuncturae huc pertinentes*: PLAVT. Aul. 793 eamque uxorem mihi des (*v.* uxor *et cf. vol. IV p. 344, 36 sqq.*). TER. Andr. 295 te isti virum do (SEN. contr. 9, 1, 1). OV. met. 9, 14 *Hercules* Iovem socerum dare se . . . referebat (13, 855). SEN. Herc. O. 403. CVRT. 10, 1, 5 nobilem virginem . . . servo . . . pelicem. *al.* PLAVT. Trin. 691 sororem in concubinatum tibi . . . -isse magis quam in matrimonium (*q. v.*). TER. Andr. 830 filiam ut -rem in seditionem atque in incertas nuptias (VVLG. Luc. 17, 27 ad nuptias [ἐγαμίζοντο]. *cf. vol. IV p. 324, 77. 815, 41*). PLAVT. Aul. 27 quo illam facilius nuptum . . . -ret (*v.* nubo). ITALA gen. 3, 12 (Aug. civ. 14, 11. 14) mulier, quam -isti mecum (*v. vol. IV p. 1375, 36 sqq.*). IOS. 15, 16 *et* iud. 1, 12 (Aug. quaest. hept. 7, 3) -bo ei filiam . . . in uxorem (δώσω . . . εἰς γυναῖκα, *cf.* VVLG. Tob. 6, 13 LIB. iubil. 28, 18. 20).

2 *in rebus publicis de hominibus, qui publice vel a populo vel a magistratibus conceduntur*: CIC. Catil. 4, 11 -eritis mihi comitem ad contionem. prov. 28 *legatos.* off. 3, 49. epist. 12, 21 senatoribus lictores (Att. 11, 7, 1 *opp.* concessos. *v.* lictor). NEP. Alc. 3, 1 collegae (7, 1 VAL. MAX. 6, 4, 2). LIV. 2, 40, 13 imperatorem coniuncto exercitui. 2, 47, 12 plurimi *saucii* dati (*sc. curandi*). 2, 60, 3 exercitui dominum. 5, 34, 2 *Bituriges* regem Celtico -bant (40, 5, 14 *al.*). 6, 30, 2 ex patribus creati . . ., plebes . . . -dit. 23, 3, 9. 40, 38, 7 quinqueviri. SEN. contr. 9, 2, 2 legatum . . . quaestorem. PLIN. nat. 6, 90 rectores *regi.* SIL. 8, 332 consul datus alter . . . Ausoniae est, alter Poenis. 11, 93 TAC. ann. 2, 67 *al.* PLIN. paneg. 7, 6 principem civibus -urus es. SVET. Aug. 88 legato eum consulari successorem -isse. Tib. 25, 1 *al.* S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 43 praefectis alimentorum dandis (*del. Mo.*). CORP. VIII 7030 (*Cirtae*) ⟨praet⟩(or) curatoribus et tutoribus dandis. *saepe.* ITALA Ios. 18, 4 (Lugd.) date ex vobis tres viros de tribu (δότε, VVLG. eligite). VOPISC. Tac. 19, 5 imperatores damus, principes facimus. *saepe.* *causative*: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 11 quaestorem . . . non . . . delectum, sed eum, quem sors -dit (*cf.* Att. 6, 6, 4). SEN. Tro. 974 versata dominos urna captivis -dit. *de deis*: VERG. Aen. 1, 62 *Iuppiter regem* (PHAEDR. 1, 2, 23 VAL. FL. 1, 592 *al.*). PLIN. paneg. 1, 4 forte casuque rectores terris an aliquo numine -rentur. *c. dupl. acc.* (*nonnullis locis fere i. q. constituere, efficere. cf.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᵃ δάρε· τὸ ποιῆσαι δεσπότην): VARRO rust. 2, 47, 8 *lanius* conciliator suillae carnis. CIC. Phil. 11, 12 tribunum plebis (LIV. 3, 9, 8 *al.*). NEP. Chabr. 2, 2 adiutor (LIV. 6, 22, 6 *al.* FEST. p. 198 VELL. 2, 95, 1). LIV. 2, 43, 11 Fabio collega Gneus Manlius datur (VAL. MAX. 3, 4, 4 *al.*). 2, 47, 7 consules (7, 23, 1). 2, 48, 8 Fabios hostes Veientibus date. 38, 45, 1 legatos sese. *al.* VAL. MAX. 3, 4, 3 vernam . . . regem (*v.* rex). CVRT. 6, 4, 25 *al.* TAC. hist. 1, 87 *al.* ITALA II par. 25, 16 (Lucif. non parc. 5 p. 219, 2) consiliarium regis -di te (δέδωκά σε; *syn.* constitui. *cf.* p. 219, 7 in consiliarium). COMM apol. 153. CARM. epigr. 302, 3 (*a. 367*) bisque datus meritis equitum peditumque magister. VVLG. Ezech. 3, 17. Is. 3, 4 -bo pueros principes eorum. Eph. 4, 11 -dit quosdam apostolos. *al.* PAVL. NOL. carm. app. 1, 104 patriae civem me -dit alterius. SVLP. SEV. dial. 2, 5, 5 Martinus episcopus. PS. PROSP. carm. de prov. 355 unum . . . dominum oppiduli. *speciatim exercitum, milites sim. ducendos* (*v. p. 1699, 65. 70*): CAEL. hist. 25 equitatum. CIC. Manil. 61 exercitum (Phil. 13, 14 SALL. hist. frg. 1, 91 *al.*). Att. 5, 21, 10 turmas aliquot equitum. *al.* HIRT. Gall. 8, 54, 2 legionem. BELL. Afr. 33, 1 praesidium. NEP. Milt. 4, 1. 7, 1 classem (*v. vol. III p. 1286, 70 sq.*). VERG. Aen. 8, 519 OV. fast. 3, 132. LIV. 2, 30, 7 *saepissime.* CVRT. 4, 8, 4 triremes. 4, 9, 7 *al.* LVCAN. 7, 219. TAC. Agr. 38 vires. *al.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 22 *al.* *de copiis, quae a civitatibus, sociis sim. imperatae dantur*: CIC. Verr. 5, 150 navem. *al.* 6, 51 nautam . . . militem. Phil. 12, 3 vicarios. *al.* CAES. civ. 3, 4, 5 *equites* (*cf.* 3, 4, 3). BELL. Alex. 69, 3 auxilia (*v. vol. II p. 1628, 66 sq.*). LIV. 3, 4, 11 subitarios milites. 22, 36, 3 socii duplicem numerum equitum -rent. 26, 35, 3 remiges. *saepe.* VELL. 2, 111, 1 milites. LVCAN. 5, 330 nobis victoria turbam non -bit . . .? PLIN. nat. 6, 186. VAL. FL. 1, 444 *ad expeditionem Argonautarum* (1, 477 *al.*). 1, 720 iuvenes classemque. 5, 496 rates. SIL. 3, 368 *sq.* 8, 525. 14, 238. 259. STAT. Theb. 4, 152 pectora. 4, 276 agmina. *al.* *sim.*: *obsides* (*q. v.*). *nota*: CAES. civ. 1, 84, 2 datur obsidis loco Caesari filius Afranii. TAC. ann. 11, 10 obsidio. AMM. 25, 7, 12 obsidatus specie. *gladiatores*: *v. p. 1677, 79.*

3 *technice in iuris actibus*: LEX XII tab. (Fest. p. 376) ⟨prae⟩tor arbitros tris dato (*v. vol. II p. 406, 48 sqq.*). PLAVT. Bacch. 270 recuperatores (*q. v.*). Men. 593 praedem (*q. v.*). 665 conquaestores det *praetor.* Rud. 1004 sequestrum aut arbitrum. LEX repetund. (Corp. I² 583) 9 patronos in eam rem. LEX Corn. de XX quaest. (Corp. I² 587) 2, 26. 28 vicarium dare subdere (VARRO Men. 514 *al.*). VARRO ling. 6, 74 ut pro se alium -ret *reus*; . . . vadem ne -rent (*v.* vades). Men. 542 tutores (*q. v.*). RHET. Her. 2, 13, 20 cognitorem (CIC. Verr. 6, 168 QVINT. decl. 345 p. 363, 12 *al.* DIG.). CIC. Quinct. 21. 75 in huiusmodi sponsionem testis dari oportebat (QVINT. inst. 5, 7, 9 *opp.* refellentis). Verr. 3, 30 iudicem (*cf.* 3, 31 *v.* iudex). 6, 57 laudatores (QVINT. inst. 3, 7, 2 PLIN. epist. 3, 20, 5). Att. 3, 18, 1 actorem (VLP. dig. 3, 4, 2 *al.*). 4, 17, 2. LEX Rubr. (Corp. I² 592) 2, 23 vindicem (*q. v.*). HOR. epist. 1, 1, 103 curatoris . . . a praetore dati (*v. vol. IV p. 1479, 21. 22. 31. 33*). LIV. 3, 46, 7 sponsoresque -ret. SEN. dial. 2, 6, 2. epist. 39, 1 notorem (PETRON. 92, 11). QVINT. decl. 260 p. 61, 19 advocatum (*v. vol. I p. 891, 77 sqq.*) *passim ap.* ICTOS. *i. q. condonare, non punire* (*cf. p. 1684, 44 sqq.*): CIC. Planc. 75 *syn.* condonatus. Lig. 37 *syn.* concessisti. *c. dupl. acc.*: PLAVT. Amph. 34 ab iustis iustus sum orator datus (Most. 1126). Epid. 358 cautorem . . . Apoecidem. Men. 812 Iovem deosque do testes (*q. v. om. altero obi.* SEN. contr. 7, 5 [20], 1 *al.*). Merc. 752 quos inter iudex datu's? Trin. 107 rem tibi auctorem -bo. LEX Bant. (Corp. I² 582) 4 ⟨neive ioudicem eum neive arbitrum neive recupe⟩ra⟨t⟩orem dato. LEX repetund. (Corp. I² 583) 11 quei . . . patronus datus erit. *al.* CIC. Q. Rosc. 32 me cognitorem (53. 54 *al.*). Verr. 4, 54 optimos viros recuperatores. *al.* leg. 1, 53 me arbitrum (VAL. MAX. 7, 3, 4 STAT. Theb. 3, 23 *al.*). fin. 2, 79 vadem te . . . pro amico (VAL. MAX. 4, 7 ext. 1). SEN. contr. 2, 4, 9 ut patri accusatorem patrem -ret. SEN. epist. 119, 2. PLIN. nat. 35, 21 coheredis (*v. vol. III p. 1543, 65 sqq.*).

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PAPYR. Oxyrh. IV 1904 n. 720 (*a. 247*) auctorem Aurel(ium). XII 1916 n. 1466 (*a. 245*) ICTI. *adde*: PAVL. FEST. p. 48 qui pupillis loco tutorum dantur. VLP. dig. 5, 1, 82 viatorem ... vice arbitri (*cf. p. 1694, 53*).

B *i. q.* ***tradere, prodere, edere, mandare aliquem:*** **1** *alicui*: PLAVT. Epid. 121 hominem irrigatum plagis pistori -bo. Poen. 1302 carnifici. BELL. Hisp. 17, 2 ut ... propter patriae luctuosam perniciem demur (dedimur *codd.*) hostium numero. HOR. carm. 3, 7, 17 Tartaro. OV. epist. 11, 83 canibusque avibusque. LIV. 1, 25, 12 Manibus (22, 6, 4 VAL. FL. 3, 104). 5, 18, 5 hunc ... vicarium pro me rei publicae do dicoque. SEN. apocol. 9, 3 Larvis. Oed. 770 Diti (CORP. III 6744 CARM. epigr. 960, 7). LVCAN. 7, 421 omne tibi bellum gentes -dit (SCHOL. id est subiugavit). HOMER. 378 STAT. Theb. 12, 576 *al.*: INSCR. Bullett. di archeol. crist. 1879 p. 137 (*a. 348*) is *mortuus* Cristo datus. *huc referendum*: SEN. Tro. 365 (*verba Calchantis*) sic (*sc. cultu nuptiali ornata*) rite -bitur *Polyxena* (*cf.* 364 Pyrrhus parenti coniugem tradat suo). *imprimis expostulatum aliquem dedere*: [ENN. ann. 201 *v. p. 1672, 52.*] RHET. Her. 4, 52, 65 quin illum mihi datis ...? LIV. 22, 23, 6 *captivos* (*opp.* reciperet). 27, 24, 3 *obsides*. OCTAVIA 618 *auctor necis*. QVINT. decl. 253 p. 35, 30 *syn.* dedatur. VVLG. I reg. 11, 12 date viros et interficiemus eos. *cf.* 17, 10. *i. q. conciliare alicui*: CIC. Att. 10, 4, 12 Oppios Terentiae -bis. SEN. contr. 1, 6, 7 altera filium dat tibi, altera patrimonium. AVG. corrept. 9, 21 Christo. ARATOR act. 2, 131 dogmata quosdam Ecclesiae dant ista viros. *i. q. commendare*: OV. met. 6, 498 hanc (*sc. Philomelam*) ego, care gener, ... do tibi *eqs.*

2 *alicui rei* (*Thielmann l. c. p. 120 sqq.*): LEX reg. Fest. p. 221 si qui hominem liberum sciens morti duit (*v.* mors). ENN. scaen. 334 quorum liberi leto dati sunt in bello (VARRO ling. 7, 42 in funeribus indictivis, quo dicitur: 'ollus leto datus est'. FEST. p. 254. *v.* letum). ann. 360 malo cruce ... uti des (*v. vol. IV p. 1259, 16 sqq.*). ACC. trag. 112 terrae est datus (VVLG. II Macc. 13, 7 [τῆς γῆς τυχόντα]. *cf.* TERT. patient. 5 p. 8, 8). LVCIL. 631 vitae vegrandi datur. LVCR. 5, 1000 exitio (*q. v.*). VERG. Aen. 10, 507 haec te prima dies bello -dit, haec eadem aufert (MANIL. 4, 561). 12, 341 neci (PAVL. FEST. p. 162 *v.* nex). HOR. carm. 1, 37, 20 -ret ut catenis fatale monstrum. LIV. 5, 40, 3 fato (SEN. Phaedr. 694). SEN. Med. 220 regno eripuit, exilio -dit (SVLP. SEV. chron. 2, 39, 7 dial. 2, 7, 3). Tro. 604 tumulo. epist. 110, 2 neglecti et fortunae dati. OCTAVIA 529 templis. PLIN. nat. 8, 90 *crocodilum* somno datum (*v.* somnus). VAL. FL. 7, 602 *taurum* vinclis. SIL. 6, 528 Tyrioque -dere furori. 7, 217 da famae ... virum (AVSON. 192, 20. 21. *cf.* 216, 6 gloriae. PS. QVINT. decl. 9, 17 memoriae. TREB. trig. tyr. 2, 4 litteris). STAT. Theb. 1, 654 ignique datis cultoribus (TERT. resurr. 25). 3, 283 hymenaeis. 3, 624 dari mortalibus armis (SCHOL. id est me occumbere). 4, 673 cineri. IVV. 12, 119 altaribus. TAC. ann. 4, 46 militiae. 13, 57 cuncta viva occidioni. 16, 20 simultatibus. SVET. Galba 20, 2 sepulturae (*q. v.*). AMPEL. 35, 3 flammis. TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 577, 23 maledictioni suae. SOL. 1, 8 custodiae (LACT. epit. 67 [72], 2 HEGES. 1, 41, 5). PANEG. 7 (6), 12, 3 puberes ... ad poenas spectaculo dati. IVL. VAL. 3, 5, 6 rex lectulo datur. CAPITOL. Alb. 8, 3 tormentis. ARNOB. nat. 2, 21 quieti (5, 5). LACT. inst. 7, 4, 10 tutelae ... atque usibus. AVSON. 406, 70. 95 collegio. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 2 internecioni (2, 13, 3. 2, 30, 4). 1, 53, 4 captivitati et internecioni (2, 11, 6) GREG. TVR. Mart. 4, 19 *caecus* lumini. INST. Iust. 1, 10, 13 curiae (*v. vol. IV p. 1486, 43 sqq.*). *sim.*: VERG. Aen. 12, 328 virum ... dat fortia corpora leto. OV. ars 2, 72 hinc data sunt miserae corpora bina fugae. met. 2, 326 corpora dant tumulo. 15, 141 boum -bitis caesorum membra palato. Ib. 152 corpus inane rogo. OCTAVIA rogis artus. SIL. 4, 634 turgentia membra ... Eridanus -dit aequoris undis. 13, 692 membra sepulcro (CYPR. GALL. Ios. 573). APVL. met. 7, 26 cadaver ... terrae. LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 2, 4 corpus ... sepulturae. PS. CYPR. laud. mart. 4 terror impavidos animos dolori dat. *al.*

3 *cum praep. et adv.* (*cf. quae annotavi p. 1670, 79 sq.*): ad *inde a* PLAVTO *passim* (*v. vol. I p. 480, 24. 491, 8. 11 sq. 494, 65. 501, 52 sqq. II p. 1938, 43 sqq. III p. 478, 15*). ante: VVLG. Ezech. 28, 17 ante faciem regum -di te (ἐναντίον βασιλέων ἔδωκά σε), ut cernerent te. extra: TERT. pudic. 7 ob tale quid extra gregem datus est. 14 extra ecclesiam. in *c. acc. vel abl. (aliter p. 1700, 18 sqq.), i. conicere*: *in loca*: PLAVT. Capt. 124 si faxis, te in caveam -bo. LVCR. 5, 1321 -bant in terram volnere victos (CORP. XI 137). 6, 1249 in lectum maerore -bantur (ITALA apoc. 2, 22 [Tert. pudic. 19]. VVLG. mittam [βάλλω] eam in l.). OV. met. 7, 608 in ... rogos. 13, 530. POMPON. dig. 49, 15, 6 in opus salinarum. PAVL. sent. 1, 21, 4 in insulam (COD. Iust. 9, 51, 5). SCAEV. dig. 38, 2, 48 in metallum. *saepe apud* ICTOS (*v. Thielmann l. c. p. 120 sqq.*). TERT. anim. 33 in ignem. *al.* TER. Andr. 297 hanc mihi in manum dat (*trop.*; *cf.* TAC. hist. 4, 29 ann. 4, 7. ITALA Dan. 1, 2 [Cypr. domin. orat. 25] in manu [manum *cod. W*, ἔδωκε ... ἐν χειρί, VVLG. tradidit]. VVLG. *saepe*). VVLG. gen. 16, 5 -di ancillam meam in sinum tuum. *similia*: ENN. ann. 131 sum (*i. eum*) quae -erat in luminis oras (*cf. p. 1696, 42*). TER. Phorm. 261 ipsum gestio dari mihi in conspectum (*cf.* VVLG. deut. 7, 23 in conspectu. *al.*). CIC. Catil. 4, 10 in custodiam (*v. vol. IV p. 1559, 16 sqq. cf.* LIV. 22, 7, 5 in vincula. FLOR. epit. 3, 5, 30 in catenas. TERT. nat. 2, 8 in carcerem). LIV. 26, 47, 3 in classem. VELL. 2, 8, 2 in familiam. SEN. Phaedr. 89 me in penates obsidem invisos datam. Tro. 629 in medium (LVCAN. 7, 366). dial. 3, 7, 4 in praeceps datis corporibus. *al.* *nota*: SEN. Phoen. 365 nati ... in partes dati (*i. disiecti*). *in statum (actionem) redigere, convertere (cf. etiam p. 1697, 59), nonnusquam fere i. q. alicui rei tradere (l. 15. 18), prodere (l. 10. 19)*: PLAVT. Bacch. 687 in cruciatum. Capt. 962 in ruborem te totum -bo (*sc. virgis*). Pseud. 928 in timorem -bo *militem*. Trin. 605 illam in tantas divitias -bit? TER. Phorm. 653 in servitutem (*q. v.*). CAES. Gall. 4, 26, 5 in fugam (*v. vol. VI p. 1471, 16 sqq.*). 33, 38, 9 Sestum incolentes ... in deditionem -dit. CARM. epigr. 989, 3 (*Romae, saec. I med.*) in lachrumas -dit ossa novas *puer mortuus*. SEN. dial. 9, 14, 10 -bimus te in omnem memoriam (*cf. p. 1695, 40*). VAL. FL. 8, 107 terrigenas in fata -di (*cf. p. 1695, 35*). QVINT. decl. 353 p. 384, 16 in tormenta. TAC. ann. 1, 47 in casum. 2, 11 in discrimen. TERT. anim. 3 in mortem. ITALA Is. 42, 24 (Filastr. 79, 3) quis -dit Israhel in direptione. 43, 28 (Tycon. 1 p. 9, 18) in maledictum. VVLG. num. 5, 21. Iudith 8, 19 pro quo scelere dati sunt in gladium et in rapinam (ἐδόθησαν εἰς ῥομφαίαν. *cf.* Ier. 15, 9 Mich. 6, 14). Ier. 18, 21 da filios eorum in famem. 20, 4 -bo te in pavorem. Ezech. 16, 27 -bo te in animas odientium te. 16, 38 -bo te in sanguinem furoris. *saepissime*. MACR. sat. 5, 19, 17 in litteras. per: STAT. Theb. 10, 633 per orbem rara dari terrisque solet contingere Virtus. pro: CARM. devot. Macr. sat. 3, 9, 11 eosque ego vicarios pro me ... do devoveo (*cf. p. 1695, 9*). VERG. Aen. 5, 815 unum pro multis -bitur caput. sub: BELL. Afr. 56, 3 sub ... potestatem (TAC. ann. 13, 39 sub ictum). SIL. 4, 511 *v. p. 1671, 66*. VVLG. III reg. 5, 3 donec -ret dominus eos sub vestigio pedum eius. super: VVLG. III reg. 5, 5 *filium* super solium. usque: VAL. FL. 2, 29 Sicanium ... usque fretum. *c. abl. i. q. condere* (*cf. p. 1695, 57*): PAVL. dig. 11, 7, 40 corpus ... sepeliret mortuum et quasi aeterna sede dare destinaverit. SIDON. epist. 4, 11, 6 v. 3 dat caespite membra. *c. adv.*: obviam: *v. p. 1697, 40*. STAT. Theb. 8, 690 retroque datum ... ducem. TERT. pudic. 19 foras dari. PANEG. 11 (3), 13, 2 praeceps dati (AVR. VICT. Caes. 5, 12 *cf.* AVSON. Mos. 272 praeceps dare corpora in amnem. *cf. supra l. 2 et 1697, 53*). *cf.* STAT. Theb. 6, 734 date tot ... de milibus unum huc.

C ***liberos*** *sim. dare: aut i. q.* ***donare*** *(accedit fere dativus) aut i. q.* ***procreare, parere*** (*acced.* in lucem *et dat. l. 42*): **1** *de parentibus*: CIC. p. red. ad Quir. 5 *parentes* mihi fratrem ... -erunt. CATVLL. 61, 212 brevi liberos date (*cf.* 61, 67 nulla quit sine te domus liberos dare). VERG. Aen. 1, 274 geminam partu -bit Ilia prolem (GLOSS. procreabit). 10, 703 quem ... Theano ... in lucem genitori Amyco -dit (*cf. p. 1695, 80*). HOR. carm. 3, 6, 47 progeniem. TIB. 2, 5, 91 fetus. OV. epist. 6, 122. SEN. contr. 2, 4, 5 quod abstulisti illi heredem, an quod -isti. 2, 5, 4. SEN. Med. 508 meis Creusa liberis fratres -bit? Phoen. 274. 447 venter -dit fratres viro. Herc. O. 278 dial. 11, 18, 7. 9. benef. 3, 31, 5 me mihi rudem imperitum -isti, ego (*sc. filius*) tibi filium, qualem genuisse gauderes. 4, 30, 3 *syn.* genuit. LVCAN. 10, 78 fratres obscaena de matre. SIL. 3, 625 nate deum divosque -ure. 7, 492 -bit ex sese, qui *eqs.* 8, 407 STAT. silv. 4, 8, 15. 27 Ach. 1, 783. 893. 955 MART. 9, 41, 6. IVV. 14, 70 patriae civem. TAC. ann. 14, 61 progeniem penatibus Caesarum. APVL. met. 7, 14 mulas. NEMES. cyn. 118 prolem. TREB. Claud. 10, 7 Augustos multos de se -urum. QVEROL. p. 49, 1 puerperium. VVLG. gen. 30, 1 da mihi liberos. CLAVD. 11, 6. carm. min. 30, 69 DRAC. Romul. 7, 23. laud. dei 3, 148 gentile genus. ENNOD. carm. 2, 24, 7 stultum genitor, furem ... mater. *sim.*: OV. epist. 16, 55 dat mihi Leda Iovem ... parentem (16, 290 QVINT. decl. 376 p. 417, 25). **2** *de tellure, regionibus*: VERG. Aen. 10, 172 sescentos illi -erat Populonia mater ... iuvenes. SEN. Tro. 816 viros tellus. VAL. FL. 7, 615. STAT. silv. 2, 7, 31 Senecam -isse mundo. 3, 5, 71. Ach. 1, 418 dat bello pedites Aetolus. MART. 4, 48, 4 nequitias tellus scit dare nulla magis. 8, 56, 6 RVT. NAM. 1, 556 *al.* *adde*: OV. fast. 1, 510 novos caelo terra -ura deos. MANIL. 1, 926 VAL. MAX. 1 praef. reliquos deos accepimus, Caesares -dimus. STAT. silv. 3, 4, 14 MART. CAP. 1, 95. *de artibus*: QVINT. inst. 12, 10, 22 *Isocratis* schola principes oratorum -dit. AVSON. 470, 14 *medicina* -dit una deum. *cf.* 191, 9. **3** *de deis, fato sim.: i. q. largiri, condonare*: PLAVT. Rud. 107 virile sexus numquam ullum habui. :: at di -bunt. ENN. scaen. 121 ut tibi Titanis Trivia -erit stirpem liberum. CIC. p. red. ad Quir. 5 di immortales mihi liberos -erunt. HOR. sat. 1, 1, 88 cognatos. epist. 2, 1, 133 vatem. TIB. 3, 11, 1 qui mihi te, Cerinthe, dies -dit. OV. met. 7, 628. MANIL. 2, 544 (*de vi astrorum ut* 2, 548. 568 *al.*). GERM. 133 aerea ... proles. SEN. dial. 6, 10, 5. 6, 12, 4. 11, 16, 6 *fortuna* sibi filios Gracchos -isset. nat. 3, 30, 8 animal generabitur -biturque terris homo. STAT. Ach. 1, 936 modo te nox una -ditque inviditque mihi. MART. 7, 21, 2 dies Lucanum populis ... -dit. 7, 22, 3. 10, 63, 5 QVINT. decl. 327 p. 286, 24 *al.* CORP. XII 787 *infans mortuus* quasi non datus. *abs. i. q. creare*: PETR. CHRYS. serm. 80 p. 426[B].

D *latiore sensu i. q.* ***obicere, offerre aliquem***: **1** *generatim*: PLAVT. Cist. 93 mihi istunc vellem hominem dari. Mil. 927 Pseud. 729 TER. Haut. 758. Andr. 962 quem ego mihi potissumum [ex]optem, cui nunc haec narrem, dari. AFRAN. com. 197. CIC. epist. 1, 9, 19 quoniamque illi haberent suum Publium, -rent mihi ipsi alterum Publium. ad Brut. 2, 2, 3. OV. rem. 63 *sq.* da mihi Pasiphaen ... da

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Phaedram. met. 12, 331 trist. 1, 1, 47 LIV. 25, 6, 16 LVCAN. 8, 144. VAL. FL. 5, 390 mihi sollicito deus ... te -dit. STAT. Theb. 2, 489 si fratrem, Fortuna, -res. silv. 1, 2, 66. 2, 6, 104. MART. 1, 23, 2 dant convivam balnea. QVINT. inst. 1, 3, 6 mihi detur puer, quem laus excitet. 1, 12, 17 *al.*
2 *speciatim in oratione, carminibus i. q. indicare, proferre, fingere* (*c. dupl. acc. l. 10. 12 al.*): LIV. 28, 44, 9 habebo ... parem, quem das, Hannibalem. SEN. suas. 2, 22 historicum quoque vobis fatuum -bo. contr. 7, 7 (22), 5 SEN. dial. 5, 17, 1. 6, 16, 3 ex una tibi familia duas Cornelias -bo. benef. 3, 23, 5 epist. 1, 2. 47, 17 *syn.* ostendam. *saepe.* VAL. FL. 5, 506 qualemque -bat te fama, videmus. STAT. Theb. 1, 41 QVINT. inst. 9, 2, 30. 12, 1, 27 talem quendam videtur finxisse Vergilius, quem ... moderatorem -dit. decl. 333 p. 314, 29. PS. QVINT. decl. 8, 9. 17, 5 date patrem, qui filium mori nolit et credit. 18, 8 IVV. 3, 137. ROMAN. Char. gramm. I 198, 3 Cicero ... cum Herculem -ret ingemescentem. APVL. apol. 7. MIN. FEL. 11, 5 etsi *Christianos* iustos -rem. TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 557, 15 aut et creatorem optimum aut et deum tuum (*sc. Christum*) asperum -isti natura. COMM. instr. 1, 13, 2 SOL. 36, 1. PANEG. 12 (2), 40, 2 iudicem. LACT. inst. 3, 26, 4 *al.* LVCIF. Athan. 2, 7 p. 161, 8 HIER. adv. Pelag. 1, 10. AVG. in euang. Ioh. 26, 4 da amantem et sentit quod dico *eqs.* perf. iust. 7, 16 *al.* CORP. I 2² 1680 sei furem -bit (*i. demonstrabit*).
3 *i. q. per fictionem quandam attribuere, ascribere aliquem alicui*: LVCR. 2, 612 Phrygiasque catervas dant comites. SEN. contr. 1, 6, 11 honestam matrem puellae -erunt. MART. 1, 90, 2 tibi moechum fabula nulla -bat. TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 446, 11 *syn.* deputare. MACR. sat. 3, 12, 1 *syn.* dicavit.

E *accedit ad notionem faciendi, i. q. reddere, efficere ex aliquo aliquid* (*Thielmann l. c. p. 39 sqq.*): 1 *c. dupl. acc.*: *alter acc. est gerund. v. p. 1699, 56.* *part. perf. pass.*: PLAVT. Mil. 258 docte tibi illam perdoctam -bo. Persa 457 lenonem ... intricatum. TER. Haut. 950 Syrum ... exornatum. Phorm. 974 illam ... tibi incensam. VERG. Aen. 12, 437 te mea dextera bello defensum -bit. SALL. Iug. 59, 3 hostis paene victos dare (*cf.* SIL. 10, 345). LIV. 8, 6, 6 stratas legiones. SEN. suas. 6, 5 memoria ... in omnia te saecula sacratum -bit. SEN. Med. 528 demersos -bo. VVLG. Ezech. 16, 7. 35, 3 -bo te desolatum atque desertum. *al.* *part. praes.*: ITALA exod. 23, 27 (cod. Ottob.) -bo omnes adversarios tuos fugientes (δώσω ... φυγάδας, VVLG. *aliter*). VVLG. deut. 28, 7 -bit dominus inimicos tuos ... corruentes. III reg. 1, 48. *adi. (subst.): ad p. 1696, 27 sqq. potius referendum*: TER. Ad. 311 totam familiam dari mi obviam. *at cf.* LIV. 26, 27, 12 quodcumque obvium datur. 37, 41, 6). VERG. Aen. 11, 798 reducem ... non -dit (SEN. Phaedr. 629). LIV. 2, 12, 16 quoad te opportunum fortuna -erit. 24, 21, 1 duces magis impigros. SEN. benef. 38, 1 parentes ... numquam tacendos saeculis. STAT. Theb. 5, 192 -derat mites ... viros. 6, 899. TAC. ann. 11, 36 se obnoxium iussis Messalinae -isset. APVL. met. 7, 15 subiugum me -dit. flor. 9 p. 40 nisi eum tu talem -isses. PORPH. Hor. carm. 3, 7, 30. LACT. inst. 3, 26, 5 da cupidum ... iam tibi eum liberalem dabo (*cf.* 3, 26, 4 reddam). VVLG. Ier. 49, 15 parvulum -di te. Mal. 2, 9 -di vos contemptibiles. *al.* PAVL. NOL. carm. 23, 224. 24, 806 te rex ... regni ... consortem -bit. CLAVD. 8, 77. PETR. CHRYS. serm. 5 p. 197ᴮ sapientia dat canos. VEN. FORT. carm. 5, 5, 34. 9, 1, 2 quos -dit ... patres. CORIPP. Ioh. 2, 333. *adde iuncturam sollemnem*: praecipitem dare (*cf.* agere *et p. 1698, 59*): TER. Andr. 214 praecipitem [me] in pistrinum -bit (Ad. 318 Phorm. 625. SALL. Iug. 63, 6 [*in imag.*]. LIV. 31, 37, 9 ad terram. SEN. Tro. 621 clem. 1, 12, 4. LVCAN. 8, 93 *syn.* fugavi. TAC. ann. 1, 44 GELL. 17, 21, 24 APVL. met. 6, 30. 7, 13 AVSON. 201, 4 CARM. de Iona 77). *cf.* MART. CAP. 8, 805 rapit iacentem scapulisque dat supinum. 2 in *c. acc. i. q. in statum permutare* (*paulo aliter p. 1696, 2*): LVCAN. 9, 655 in cautes Atlanta -dit. VVLG. Is. 42, 6 -di te in foedus populi, in lucem gentium. Ier. 1, 18 -di te hodie in civitatem *eqs.* 51, 25 -bo te in montem combustionis. Ezech. 5, 14 -bo te in desertum et in opprobrium (Ier. 14, 21. 23, 40 *cf.* Ioel 2, 19). 28, 18. 47, 11 in salinas -buntur. *al.* 3 *seq. enunt.*: VVLG. Is. 40, 23 dat secretorum scrutatores, quasi non sint.

II ***reflexive*** (*tam de animantibus, quam de rebus; pron. refl. vice interdum* corpus, membra *sim. ponitur*): A *se tradere, prodere alicui* (*alicui rei*): 1 *alicui se adiungere, obligare, adhaerere, morigerari, operam dare*: PLAVT. Bacch. 1082 ego dare me meo gnato institui, ut animo obsequium sumere possit. TER. Haut. 688 da te mihi vicissim. Ad. 838 CIC. har. resp. 47 Rab. Post. 4. 7 auctoritati *senatus.* Mil. 94 de orat. 1, 234. 2, 285. rep. 1, 16 *Platonem* se et hominibus Pythagoreis et studiis illis -disse. Att. 7, 12, 3 *al.* SEN. dial. 11, 5, 2 sapientibus me viris -di. epist. 62, 2. 99, 17. TAC. ann. 1, 31 -ret se legionibus (*i. causam suam committeret*). APVL. mund. 38 *coni.* permisit. Plat. 1, 2 *al.* *om. dat. i. q. cedere, indulgere*: CIC. de orat. 2, 187 si *iudices* se dant. OV. epist. 15, 161. deo *i. q. se devovere* (GLOSS. deo datus θεόδοτος): PRIAP. 37, 5 dis me legitimis ... curatum dare mentulam (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος). PRISCILL. tract. 2, 42 *al.* TERT. ieiun. 7 -dit faciem suam deo. *in re amatoria*: NAEV. com. 75 datatim dat se[se] et communem facit *meretrix.* PLAVT. Pseud. 1277ᵃ TRABEA com. 5 TER. Eun. 515. 793. LVCIL. 862 (*de viro*). 1372 ANTH. 6. *cf.* PLAVT. Asin. 141 amans ego animum meum isti -di. VVLG. Sirach 9, 6 ne des fornicariis animam tuam. *i. q. se offerre, occurrere alicui, existere ante aliquem*: CIC. Verr. 4, 49 populo se ac coronae -urum. Sest. 124 se populo -dit (Pis. 65). OV. met. 12, 594 det mihi se. PLIN. epist. 8, 20, 9 oculis. *sic etiam om. dat.*: CVLEX 358. *cf.* SIL. 3, 150 dent modo se superi. *in re militari i. q. se dedere*: [CAES. Gall. 2, 15, 5 *ah*, dedidissent *cett. codd.*]. SALL. Iug. 32, 5. 75, 5. PAVL. dig. 49, 15, 17 hostibus. PANEG. 9 (12), 11, 1 TREB. trig. tyr. 24, 2 Claud. 11, 2. IVST. 8, 5, 3 se -erunt (*T*, dedunt *sim., edd.*). AMM. 16, 12, 20 ultro se -dit (dedidit *Clark*). 17, 2, 3. 29, 5, 44 ANON. Vales. 9, 43 CLAVD. 15, 251 MARCELL. chron. II p. 61, 382, 2.
2 *alicui rei*: CIC. Att. 7, 23, 2 fugae. CAES. Gall. 3, 13, 9 vento. NEP. Att. 6, 1 his (*sc. civilibus fluctibus. cf.* VAL. FL. 7, 18). VERG. Aen. 9, 55 campo. QVINT. decl. 377 p. 421, 9 periculo. APVL. Plat. 2, 28 divitum impotentiae subiacentes -erint se atque permiserint. IVL. VAL. 1, 4 p. 6, 3 lectulo. ARNOB. nat. 7, 46 p. 281, 15 silvarum densitatibus. VVLG. iud. 7, 8 certamini. AVG. (Corp. Vind. 60) pecc. mer. 2, 35, 57 peccatis. serm. ed. Mai 31, 2 poenis. ENN. ann. 94 cedunt de caelo ... corpora ... avium, praepetibus sese pulchrisque locis dant. LVCR. 3, 1035 ossa -dit terrae (*cf.* 5, 970 CARM. epigr. 67, 5. AVSON. 122, 2 terga. CORIPP. Iust. 2, 365). VERG. Aen. 2, 566 corpora ... ignibus (*cf.* CVLEX 368 flammae. OV. fast. 2, 366). PS. QVINT. decl. 6, 9 spiritum supplicio. VVLG. iud. 9, 17 animam suam -dit periculis. *om. dat.*: VVLG. Gal. 1, 4 qui -dit semetipsum pro peccatis nostris. *saepe.*
3 in (ad, per, sub) *aliquid, se conferre, prodire aliquo*: in *statum* (*actionem*): PLAVT. Capt. 121 si non est quoddem, mene vis dem ipse — in pedes? (*cf.* APVL. met. 6, 21 in pinnas). ENN. ann. 48 nec sese -dit in conspectum (*i. se conspici passus est*). TER. Eun. 1040 in clientelam et fidem nobis -dit se. CIC. Verr. 3, 169 in istius familiaritatem sese -dit. 5, 95 in fugam. leg. agr. 2, 12 cum ... me in eorum sermonem insinuarem ac -rem (Att. 13, 23, 3). Pis. 68 in consuetudinem. *al.* VERG. Aen. 12, 633 in bella. LIV. 6, 33, 6 in societatem ... in civitatem. 27, 27, 11 se collegamque et prope totam rem publicam in praeceps -erat. 42, 62, 3 in casum. 44, 31, 13 in potestatem. SEN. epist. 93, 5 se in memoriam -dit. PETRON. 57, 4 ipse me -di in servitutem (QVINT. decl. 339 p. 341, 15). *al.* *cf.* CIC. Tusc. 5, 80 -bit ... se in tormenta vita beata. SEN. epist. 88, 35 non -bit se in has angustias virtus. *pass. pro refl.*: SEN. Herc. O. 496 Achelous omnes facilis in species dari. *corpora sim.*: CVLEX 205 in fessos requiem dare comparat artus (*cf. quae adnotavit Leo ad* 92). OV. met. 2, 384 datque animum in luctus. LIV. 1, 25, 11 corpus ... in certamen (GELL. 7, 7, 5 in vulgus). in *loca*: CIC. epist. 14, 12 in viam. VERG. georg. 4, 528 se iactu -dit aequor in altum. Aen. 9, 813 praeceps saltu sese omnibus armis in fluvium -dit. 12, 227. OV. met. 11, 784 se -dit (*pauci*, decidit *plur. codd.*). PAVL. FEST. p. 80 (*syn.* se conferre). PS. QVINT. decl. exc. Mon. p. 358, 16 se in incendium -dit. FRONTIN. strat. 1, 9, 4. SCHOL. Stat. Theb. 1, 12. RVFIN. hist. mon. 1 p. 403ᴮ in eremum. OROS. hist. 7, 33, 8 in hostem. *al.* LVCR. 6, 1173 in fluvios ... membra -bant. ad: [PAVL. FEST. p. 164 Plautus (Cas. 443) -bo me ad parietem (cedam *Pal. et* NON.)]. FILASTR. 85, 2 ad praecipitium. PETR. CHRYS. serm. 13 p. 230ᴬ *syn.* se ... iactavit. *add.*: CYPR. GALL. exod. 228 cumque pedes coram (ad pedes, *Lugd. exod. 4, 25*) sancti se prona -isset. AVSON. 302, 37 qua flamma totum se per ambitum -bat (*i. circuibat*). ANON. Vales. 12, 72 sub foedus.
4 *c. adv.*: ENN. ann. 90 candida se radiis -dit icta foras lux (LVCR. 1, 1113). NAEV. com. 35 pedibus protinam me -di (PLAVT. Astr. 7 Cas. 955 Curc. 363). CIC. Caecin. 13 se ipse inferebat et intro -bat. VERG. Aen. 4, 606 memet super ipsa ... -issem. SEN. Oed. 576 terra se retro -dit (Phoen. 192 *syn.* se vertere. PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 8). Phaedr. 584 quo se -bit fortuna? SEDVL. carm. pasch. 3, 295 se ... palam dominus populis -dit. DRAC. Romul. 5, 326 qua se dat circulus.
5 *sim. c. dupl. acc.*: praecipitem se dare: TER. Andr. 606 quo nunc me praecipitem -rem (VERG. Aen. 9, 813 *v. p. 1697, 53.* HOR. sat. 1, 2, 41. MELA 3, 37 in pelagus. SIL. 9, 616 undis. APVL. met. 5, 25. 27. 6, 17 PORPH. Hor. ars 463 LACT. mort. pers. 28, 4 OPTAT. 3, 4 p. 83, 10 AVG. civ. 1, 22. 4, 20. 5, 18. MARCELL. chron. II p. 62, 388, 2 e navi in undas. COD. Iust. 6, 22, 2 pr. [*a. 290*]. *i. mortem sibi conscivit*). LIV. 1, 16, 6 se mihi obvium -dit (CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 176, 2 si quid falsiloqui ... obvium sese dederit).

B *se dedere, incumbere alicui rei, ad aliquid*: 1 *c. dat.*: PLAVT. Amph. 306 sopori. Trin. 838 otio. CIC. S. Rosc. 18 rei familiari vitaeque rusticae. Verr. 6, 27 labori atque itineribus. har. resp. 42 provinciae se ac rei militari -dit. de orat. 1, 10 huic studio (SEN. epist. 72, 2). 2, 3 doctissimorum hominum sermonibus. Tusc. 1, 113 somno. 2, 57. 5, 115 delectationi. off. 1, 122 iucunditati. Cato 43 voluptatibus. Att. 2, 8, 1 historiae. *al.* CAES. civ. 2, 14, 1 quieti (VAL. MAX. 1, 7, 7. 9, 12 ext. 7 PLIN. epist. 6, 16, 13 *al.*). NEP. Alc. 11, 4 duritiae. SEN. dial. 8, 5, 8 illi (*sc. naturae*). epist. 17, 5 philosophiae (CAPITOL. Aur. 8, 3). *al.* QVINT. inst. 11, 1, 35 administrationi rei publicae. TAC. dial. 8 causis forensibus. PLIN. epist. 3, 16, 5 dolori. paneg. 79, 5. SVET. Iul. 31, 1 convivio. FRONTO p. 65, 6 N. nos vero, qui doctorum auribus servituti serviendae nosmet -dimus. VLP. dig. 26, 10, 3, 11 curator ventri bonisque datus. APVL. apol. 16 si ... non modo campo et glebis (*i. agris colendis*), verum etiam abaco et pulvisculo (*i. philosophiae naturali*) te -isses. PS. APVL. Ascl. 25 mentis religioni. MEN. dig. 40, 12, 29 pr. militiae (*ibid.* 1. 49, 16, 4, 1. 2. 8. *cf.* 49, 16, 2, 1 se militem. 49, 16, 4, 4). VLP. dig. 26, 10, 3, 11 curator ventri bonis-
[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

que datus. VOPISC. Tac. 19, 5 da te urbi, da te curiae. FILASTR. 109, 5. ANON. Vales. 15, 91 fidei catholicae. AMM. 14, 6, 13. 30, 2, 10 negotiis ... ruralibus. AVG. civ. 5, 12 p. 214, 2 D. *al.* *sim.*: TVRPIL. com. 87 ⟨se⟩ meum cor voluptatibus dat. SEN. Phaedr. 396 laeva se pharetrae -bit. STAT. Theb. 11, 485 numen iners pacique datum (*i. deditum*). ACC. praetext. 17 corpus quieti (*v. vol. IV p. 1012, 62 sqq. cf.* HOR. sat. 2, 2, 81 sopori membra. SEN. Herc. f. 531 somno ... genas [Med. 472 lumina]. VAL. FL. 8, 80 ora quieti. *al.*). CIC. Att. 3, 8, 4 totum animum tuum maerori (*cf.* SEN. Tro. 3 VAL. FL. 1, 41 *al.*). epist. 4, 3, 3 *artibus* studium (COLVM. 1, 1, 1). STAT. Theb. 12, 580 da terris ... laborem. QVINT. inst. 12, 11, 4 pulcherrimis vitae praeceptis dignum os -bit. TAC. hist. 4, 5 ingenium ... studiis. PLIN. epist. 1, 6, 2 silentium quod venationi datur. ITALA Dan. 10, 12 (Tert. ieiun. 9) animam tuam recogitatui (ἔδωκας τὴν καρδίαν, VVLG. posuisti cor tuum ad intellegendum). *al.* 2 *c. praep.*: ad: CIC. div. in Caec. 4 ad defendendos homines. de orat. 1, 95 quom se ad audiendum ... -erit. 3, 140 nat. deor. 1, 9. Att. 15, 14, 4 ad συντάξεις. epist. 13, 1, 4 des te ad lenitatem. *al.* Q. CIC. pet. 14 VVLG. Sirach prol. PETR. CHRYS. serm. 70 p. 399^{A} ISID. Goth. 13 chron. II p. 272. VITR. 6 praef. 5 non ad pecuniam parandam ex arte -di studium. VVLG. Sirach 38, 27 cor suum -bit ad versandos sulcos. in: CIC. de orat. 3, 60. Tusc. 1, 7 in quam exercitationem. SEN. dial. 10, 14, 2. epist. 114, 2 se in delicias -dit. GREG. M. dial. 3, 38 p. 316^{B}. PALLAD. hist. mon. II 14 p. 368^{C} -dit se in paenitentiam (19 p. 59, 18 Butl. ἐπέδωκεν ἑαυτὸν ... τῷ πράγματι τῆς μετανοίας). PASS. Thecl. epit. 7 p. 162, 26. QVINT. inst. 12, 2, 19 plus in hoc studii -erunt. VVLG. Sirach 38, 28. 31 cor suum -bit in consummationem operum (*cf.* eccles. 8, 9 -di cor meum in cunctis operibus. Sirach 34, 6. 38, 21 *al.*). VVLG. Ezech. 23, 7 -dit fornicationes suas super eos. *huc pertinet*: VVLG. II par. 11, 16 quicumque -erant cor suum, ut quaererent dominum. eccles. 1, 17. 5, 5 ne -eris os tuum, ut peccare facias. Sirach 38, 34.

C *i. q. se gerere, praebere aliquo modo*: PLAVT. Asin. 850 quin te ergo hilarum das mihi. OV. epist. 15, 195 da modo te facilem. met. 3, 295 da mihi te talem. fast. 1, 17 IVV. 14, 52. TER. Eun. 230 ego me (egomet *A et Don. Phorm. 23; prob. Lindsay, Cl. Rev. 42 p. 63*) turpiter hodie hic -bo. LVCIL. 420 dare rectius sese. CAEL. Cic. epist. 8, 15, 2 se Domitii male dant. *de rebus i. q. se offerre, proficere, succedere (v. Madvig, opusc.* II^2 *15)*: PLAVT. Bacch. 676 an nescibas, quam eius modi homini raro tempus se -ret? ENN. scaen. 269 ita dat se res, ut *eqs.* (TER. Hec. 380). AFRAN. com. 332 quae ferme se -dere (sedere *codd.*) melius consultoribus. CIC. Att. 3, 23, 5 ut se initia -erint. VERG. georg. 1, 287 multa ... melius se ... -dere. Aen. 4, 627 -bunt se ... vires. LIV. 1, 45, 3 fors. GRATT. 143 ubi ... generosa ... arbor se -erit. SEN. dial. 5, 7, 1 negotia ... ingentia ... *non* dant se facile. 9, 5, 4 epist. 36, 3. 79, 5 omnibus ... feliciter hic locus se -dit. STAT. silv. 1, 1, 42 cui se ... Temese -dit. 5, 3, 72 nec modo se Natura dolenti nec (*M*, haec *Krohn*) Pietas iniusta -dit. QVINT. inst. 12, 2, 12 occasio (GREG. M. epist. 2, 9, 64. 66. 73. *cf.* 2, 9, 46. 67. *cf.* EPIST. episc. a. 347 [Hil. coll. antiar. B II 8] 1 -dit se occasio fratris). AVR. Fronto p. 75, 18 N. negotium belle se -dit. ARNOB. nat. 1, 9 p. 9, 25. AVSON. 390, 22 ut se non festinato tempore *aetas* utraque -ret. Mos. 448. CYPR. GALL. exod. 708 tertius ... sese ... mensis festinus -dit.

structurae

ad caput alterum (maxime ad relationem finalem) pertinentes:

1 *c. ger.* (*accedit ad significationem sinendi, iubendi*): PLAVT. Aul. 250 si hercle ego te non elinguandam -ero. Cist. 166 puellam ei servo exponendam (182 TER. Haut. 629. 650 *al.*). 648 ad me adglutinandam totam decretum est dare. Mil. 567 dato excruciandum me (Poen. 1302). 803 Soli quaerendas. Persa 128 filiam utendam. Poen. 338. ENN. frg. var. 75 *Iovem* Vestae educandum. TER. Ad. 114 filium -isti adoptandum mihi (*v. vol. I p. 810, 54 sqq.*). AFRAN. com. 110 datur mihi custodiendus. CIC. S. Rosc. 74 ipse percussit an aliis occidendum -dit? Tusc. 4, 84 demus ... nos huic (*sc. philosophiae*) excolendos. Att. 5, 20, 5 exercitum ... deducendum (*cf.* CAES. Gall. 4, 22, 5 *al.* LIV. 2, 43, 5 *al.*). CATVLL. 64, 152 dilaceranda feris -bor. SALL. Iug. 6, 1 non se luxuriae neque inertiae corrumpendum -dit (*affert* FRONTO p. 108, 19 N.). VERG. Aen. 7, 359. OV. am. 3, 11, 46 dant fallendos se tibi *dei*. epist. 6, 125. ars 3, 421 se ... videndam. Pont. 4, 13, 48 LIV. 1, 4, 7. 4, 55, 3. 10, 28, 13 legiones mactandas Telluri ... -bo. *al.* SEN. contr. 7, 1 (16), 4 -bo vobis etiam damnatum absolvendum. *ibid.* 15. SEN. Phaedr. 236 seque mulcendum -bit. Herc. O. 87 da tuendos ... deos. dial. 6, 10, 4. 6, 15, 3 experiendum se -dit Seiano (*cf.* GELL. 16, 6, 1). epist. 13, 13. 70, 9 HOMER. 4. MART. 5, 25, 5 quem cartis ... damus ... loquendum. QVINT. inst. 10, 7, 23. 12, 6, 7. decl. 289 p. 156, 8 filiam ... servandam. 388 p. 433, 12 FLOR. epit. 4, 12, 41. AMPEL. 38 interficiendum se -dit. GAIVS inst. 1, 107 se arrogandum (*v. vol. II p. 652, 52 sqq.*). COMM. instr. 1, 12, 8 datur Niso nutriendus. SOL. 37, 8 SPART. Hadr. 12, 5. 17, 6 *al.* AVIEN. Arat. 323 AMM. 29, 5, 22 AVG. civ. 15, 3. SVLP. SEV. dial. 2, 12, 4 *virgo* se videndam salutandamque non -erat (*cf.* SIDON. epist. 1, 11, 8).

2 *c. supino* (*v. p. 1693, 81*): LIV. 8, 28, 2 *Papirio* cum se ... nexum -isset (VAL. MAX. 6, 1, 9). RVFIN. Adamant. 2, 6 eos punire et perditum dare.

3 *c. inf., acc. c. inf.*: *accedit inf. quasi ad explanationem obi. directi*: VERG. Aen. 5, 572 *equum* esse sui -erat monumentum. STAT. Theb. 7, 205 aut Lapithas Marti, aut veterem Calydona Dianae expugnare -di (*nisi referre mavis ad p. 1688, 81. cf.* VEN. FORT. carm. 1, 2, 18 se spoliare -dit). *alia huc allata possunt referri ad exempla, quae congessi p. 1689, 82 sqq. q. v.*: VERG. Aen. 9, 170 quos ... rerum -dit (*i. constituit*) esse magistros (*cf.* VEN. FORT. carm. 3, 7, 16 rex -dit hos proceres militis esse duces). CORIPP. Ioh. 4, 10 miseros ... fallacia ... Mauris servire dedit. *nota structuram personalem*: STAT. Theb. 1, 178 exulibus servire -bor? 4, 178 huic parere dati. 4, 475 cui servire dati (CLAVD. 26, 541). 10, 389 Amphion ... castra explorare datus (*i. iussus*). datur *c. nom. et inf. i. q. dicitur, fertur*: STAT. Theb. 7, 315 Asopos genuisse datur. silv. 3, 3, 80 quis ... tot aras promeruisse datur? CLAVD. rapt. Pros. 3, 337 illic ... pater post praelia praedam advexisse datur. AVIAN. fab. 3, 4 hunc genetrix ... praemonuisse datur. 15, 10. 25, 10 (*cf.* 18, 6. 25, 13 dicitur. 15, 1. 17, 10 *al.* fertur).

4 in *c. acc. fin.* (*cf. p. 1693, 77. 1697, 59. aliter p. 1698, 23*): RHET. Her. 4, 30, 41 da servos in quaestionem (CIC. S. Rosc. 120 *al.*). NEP. Timoth. 3, 2 huic in consilium dantur ... praestantes. SAB. Gell. 5, 19, 13 in adoptionem (*v. vol. I p. 807, 69 sqq.*). POMP. TROG. Iust. 38, 5, 3 in dotem. CVRT. 4, 8, 4 quattuor milibus militum in praesidium ... datis (TAC. hist. 4, 35 *al. cf.* HYG. fab. 52 p. 58, 22 in praesidio). PS. QVINT. decl. 13, 8 *servos* bellorum iniquitas in praedam victoribus -dit. TERT. adv. Marc. 3, 7 p. 388, 8 in pabulum. VVLG. Is. 42, 6 -di te in foedus populi. 49, 6 *al.* AVG. agon. 2, 2 in cibum. *al.*

5 ad *relatione finali* (*v. vol. I p. 531, 45. cf. p. 1693, 79. 1699, 15*): NEP. Paus. 5, 5 ad supplicium (SVET. Cal. 11). LIV. 21, 23, 3 decem milia peditum Hannoni ad praesidium ... data. *al.*

6 *c. dat. fin.*: PLAVT. Most. 1088 servos pollicitust dare suos mihi omnes quaestioni (1095 *saepius apud* ICTOS, *v. etiam p. 1695, 24. 1696, 61*). Merc. 738 sequestro mihi datast (*affert* FEST. p. 339). *c. ger.*: LIV. 6, 21, 2 Volscos velut sorte quadam ... exercendo Romano militi datos. 36, 35, 4. *cf.* 21, 22, 4 classis ... tuendae maritumae orae.

7 *c. dupl. acc.* (*v. p. 1693, 73 sqq. 1694, 21 sqq. 73. 1697, 6. 28. 1698, 59. 84. 1699, 33 sqq.*): PLAVT. Most. 129 adminiclum eis (*sc. liberis*) danunt ... cognatum. TER. Haut. 12 me actorem -dit. Phorm. 560 mihi Phormionem ... adiutorem dari (*v. vol. I p. 715, 5 sqq.*). CIC. Verr. 5, 84 *Mercurium* fidei ... monumentum atque indicium. 6, 183 *reum* mihi inimicum Siculi -erunt. de orat. 3, 57 comitem (*v. vol. III p. 1770, 57 sqq.*). leg. 3, 43 *augurem* Iovi ... consiliarium atque administrum datum. div. 1, 49 ducem *Hannibali* ... datum (*v.* dux). epist. 2, 9, 3 quem mihi fortuna -dit amplificatorem dignitatis meae. *al.* CATVLL. 64, 79 iuvenes ... dapem dare Minotauro (*cf.* SEN. Herc. f. 227 pabulum. *al.*). SALL. hist. 3, 98 *servos* socios (LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 8 VAL. FL. 4, 543). VERG. Aen. 6, 350 cui datus custos (PHAEDR. app. 13, 9 *al.*). 9, 485 canibus praeda (OV. met. 7, 31 *al.*). HOR. carm. 1, 28, 17 dant alios ... spectacula Marti. OV. epist. 16, 122 *et passim*.

8 *pro altero acc.*: in *c. acc.* (*v. p. 1693, 83. 1694, 31*): VVLG. Ezech. 16, 61 -bo eas tibi in filias. PETR. CHRYS. serm. 70 p. 399^{A} se hominis ... in filium. *al.* *cf.* loco, vice: *p. 1694, 53. 1695, 2 sq.*

9 *seq. enunt. rel. obliq.*: PLAVT. Capt. 340 aestumatum hunc mihi des, quem mittam ad patrem. TER. Phorm. 602 quos fallam. CIC. epist. 2, 9, 1 -eris nobis ... quem semper deridere possemus. Q. POMP. RVF. or. frg. Ascon. Mil. p. 43, 14 St. Milo -dit quem in curia cremaretis *eqs.* LIV. 23, 33, 8 dat qui prosequantur. 30, 29, 3 *al.* VAL. MAX. 6, 5, 4 -ret, cum quo sponsio fieret. SEN. clem. 1, 15, 3 *al.*

10 *nota structuram* dare (*vice* donandi) *aliquem aliqua re* (*v. et p. 1667, 14 sqq. et 1696, 25 sqq.*): CORP. II 6095 Novatiano aedilicis honorib(us) ab ordine dato (*error? cf.* 4216 *illi* aedilic. honor. ab ordine don(ato)).

synonyma, coniuncta, opposita.

syn. et coni.: addicere, adiudicare (VAL. MAX. 4, 1 ext. 7 TERT. test. anim. 5), assignare, attribuere (LEX Vrson. [Corp. I^2 594] 65, 20). commendare, committere, commodare, concedere (*cf. p. 1682, 79. 80 al.*), condonare, conferre, credere. dedere, deferre, devovere, dicare, dividere, donare (PLAVT. Mil. 1204). exhibere (CIC. Att. 2, 1, 2), expendere (CIC. Q. Rosc. 14). impartire (MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 4). largiri (STAT. silv. 1, 2, 121). mandare, ministrare, munerare (ACC. trag. 446 TVRPIL. com. 203). obicere (VARRO rust. 2, 1, 17), offerre (LIV. 34, 4, 10), opitulare (LIV. ANDR. trag. 20 *v. p. 1663, 79*). permittere (CIC. ad Brut. 1, 4, 3), porrigere (PS. QVINT. decl. 15, 7), praebere, praestare, promere. solvere (LEX par. fac. Put. [Corp. I^2 698] 15 CIC. Att. 5, 21, 11 LIV. 1, 32, 11). tradere.

opp.: abicere (SEN. benef. 1, 1, 7), accipere (PLAVT. Trin. 370 TER. Phorm. 657 *al.*), accomodare (PS. VARRO sent. ed. Germann 39), adimere (PLAVT. Capt. 1028 CIC. Mil. 73 *al.*), amittere (CIC epist. 12, 14, 5), auferre (PLAVT. Bacch. 825. 666 LVCIL. IVN. carm. frg. 2 *al. cf. Vahlen opusc. I 175. nota proverbialiter dicta ut* SEN. benef. 2, 12, 1 dat, qui non aufert. *C. Weyman, Archiv 13 [1904] p. 254*). capere (ACC. trag. 70), commodare (SEN. benef. 3, 7, 3), contemnere. demere, deterere (MANIL. 2, 649), detrahere (SEN. dial. 2, 5, 4). eripere (SALL. or. Macri 24 HOR. epist. 1, 6, 53 CALP. decl. 24), extor-

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quere (PVBLIL. E 22). fenerare (SEN. benef. 1, 1, 9). habere (*nota* RABIR. carm. frg. 2 hoc habeo, quodcumque -di). (de)negare (SEN. contr. 1, 1, 11 AMBR. in psalm. 36, 58, 3). perdere. rapere (OV. trist. 3, 7, 41 CALP. decl. 24), recipere (*v. Otto, Sprichw. p. 106* COD. Iust. 4, 5, 10, 2), reddere (PLAVT. Pseud. 91 CATO agr. 144, 2 VARRO ling. 5, 179 CALP. decl. 14 PS. VARRO sent. ed. Germann 16), redhibere, reicere (OV. am. 1, 4, 39), remittere (MART. 5, 59, 3), resignare (HOR. carm. 3, 29, 54), retinere (CIC. leg. agr. 1, 14), revocare (CALP. decl. 22). spernere, sumere (PLAVT. Bacch. 1198 Pseud. 508), surripere (PLAVT. Bacch. 507).

datur, *quod homines solent*: affectare (PHAEDR. 3, 18, 14). cupere (PLIN. epist. 8, 6, 16). debere (PLAVT. Rud. 1371 Poen. 1350 CIC. Verr. 4, 28 *al.*). exigere (PLAVT. Persa 423 *al.*), expectare (TER. Phorm. 447). habere (PLAVT. Truc. 76 OV. ars 2, 576 LIV. 26, 35, 6 *al. cf. p. 1663, 38. 61. 80*). imperare (CIC. Verr. 3, 73), iubere (PLAVT. Truc 911 FLOR. epit. 2, 6, 2 *al.*). (ex)optare (PLAVT. Asin. 46 Pseud. 936. 937 Mil. 1038 Persa 16 *al.*), (ex)orare (PLAVT. Asin. 671 Aul. 309). petere (LIV. ANDR. trag. 20 PLAVT. Rud. 405 Pseud. 256 *al.* LVCIL. 684 OV. trist. 4, 4, 54), polliceri (TER. Phorm. 703 CIC. Att. 6, 1, 3), (ex)poscere (PLAVT. Rud. 1376 Mil. 1061 *al.* CIC. Verr. 4, 25 TAC. hist. 4, 36), postulare (PLAVT. Truc. 14 CIC. Att. 1, 16, 4 *al.*), precari (HOR. carm. saec. 3 VAL. FL. 6, 469 *al.*), promittere (MART. 10, 16, 1 TAC. hist. 1, 5), pronuntiare (CIC. Att. 1, 16, 13). rogare (PLAVT. Rud. 404 *al.* LVCIL. 1297 VERG. Aen. 9, 82 OV. am. 1, 10, 54 *al. nota* PS. VARRO sent. 14 semel -dit, qui rogatus, bis (*v. p. 1672, 42*), qui non rogatus). sumere (CIC. S. Rosc. 97). velle (PLAVT. Asin. 623 Epid. 6 Persa 483 Poen. 1055 *al.* TER. Haut. 497 *al.*). datur, *quod* reliquum est, *alicui* est *sim.* (PLAVT. Cist. 506 *p. 1663, 27.* 738 Pseud. 256 Truc. 217 *al*)

derivata: datarius, datatim, datio, datitius, dativus, dato, dator, datus, -ūs. *cf.* donum, dos. *composita (de coniugatione cf.* PRISC. gramm. II 516, 5 EVTYCH. gramm. V 474, 12): circum-, pessum-, satis-, venumdo. ab-, ad-, con-, de-, di-, e-, in-, inter-, ob-, per-, pro-, red-, sub-, trado. praeditus. *v. p. 1659, 28 sq.*

part. praes. pro subst. **dāns**, -tis *m. v. p. 1663, 65.*

part. perf. pass. pro subst. ***datum**, -ī *n.* GLOSS. -um δόσις. δοθέν. donatio. -a δόματα. δοθέντα. *de differentia, quae est inter* fructum *et* -um *cf.* AVG. conf. 13, 26, 41, *inter* donum *et* -um AVG. loc. hept. 4, 58 (*in interpretatione vocabuli* δόμα). *plur. legitur inde a* PLAVTO, CIC. (*non nisi opp.* accepta, -orum), *sing. inde ab* ITALA. [LIV. 22, 10, 2 -um *P*, tum *corr. Madvig.*]

1 *i. q. donum, donatio*: PLAVT. Asin. 56 non suppetunt dictis -a. 166 dum superes -is. 525 dicta docta pro -is. Pseud. 306 perpetuat -a. Truc. 241 sterilis est amator ab -is. 569 (*suppl. Buech.*). CATVLL. 110, 6 -a corripere. PROP. 3, 15, 6 n u l l i s capta Lycinna -is. OV. met. 6, 463 i n g e n t i b u s ipsam sollicitare -is. MOD. dig. 5, 2, 11 non ... donationes ... infirmari neque ... -orum partem vindicari (COD. Iust. 2, 4, 17 [*a. 293*] quod ... actionem -orum [*sc. ex pacto, cf. p. 1663, 64*] habeas). PS. VARRO sent. ed. Germann 16 pulcherrimum est cum fenore -a reddi. ITALA exod. 28, 34 (Aug. quaest. hept. 2, 120) peccata sanctorum ... omnis -i (δόματος, VVLG. iniquitates in cunctis muneribus et donariis). num. 3, 9 (Lugd.) -o d a t i mihi sunt isti (δόμα δεδομένοι). 8, 15 (Lugd.) reddes eos -um coram domino (VVLG. consecrabis eos in oblationem). 18, 29 ab omnibus -is (δομάτων) vestris auferetis omnem ablationem domino. 28, 2 m u n e r a mea, -a mea (LXX δῶρα ... δόματα. *cf.* Dan. 2, 6 [Wirc.] -a et munera [δόματα καὶ δωρεάς, VVLG. praemia et dona]). Iudith 9, 16 (Lucif. non parc. 10) nec potentia nec -um tuum in fortibus. Eph. 4, 8 (Tert. adv. Marc. 5, 8 p. 598, 22 -a (δόματα, VVLG. dona) dedit filiis hominum (TERT. *ibid.* id est donativa, quae charismata dicimus). Iac. 1, 17 (Aug. nat. bon. 24) *et* VVLG. omne -um (δόσις) optimum et omne donum (δώρημα) perfectum. IREN. 2, 34, 3 -um v i t a e. PORPH. Hor. epod. 11, 11. FIRM. err. 7, 4 infinitis -is (*Fisch*, donis *Bursian*, dotis *P*) remunerat civitatem *Ceres.* AVSON. 92, 3 vince -is ambas. 153, 29 (= PAVL. NOL. carm. 5, 29) plenusque -orum. AMBR. off. 2, 17, 91 *Paulus* non quaerebat -um in pecunia (*opp.* fructum *cf.* VVLG. Phil. 4, 17 *et v. l. 37*). HEGES. 3, 17 l. 10 si hominis -a reicias. VVLG. Sirach 1, 10 effudit illam (*sc. sapientiam*) ... secundum -um suum (κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ. *cf.* 35, 12). 4, 3. 7, 35 -um brachiorum (δόσιν βραχιόνων). 7, 37. 18, 16. 17 verbum super -um (δόμα) bonum. 20, 10 (*bis*). *al.* Matth. 7, 11 (= Luc. 11, 13) nostis bona -a (δόματα) dare filiis. PAVL. NOL. carm. 24, 315 exigua ... -a. AVG. serm. ed. Mai 26, 2 -um ... dissimulavit. ARATOR act. 1, 127 caeleste -um. ILDEF. vir. ill. 6 hilaris -o. CORP. V 8677, 3 (*christ.*) fecimus de -a (*acc. plur. v. p. 43, 38 sqq.*) dei (*cf.* 8724 de dono dei). **2** *t. t. i. q. expensum* (*opp.* acceptum) *v. vol. I p. 321, 60. 62. 66. 68 sq.* *v. etiam* datus, -ūs.

Addenda *ad p. 1678, 8 sqq.*: **1** *M. Wlassak, Die klass. Prozeßformel I (= Wien. Sitz.-Ber., phil.-hist. Kl., t. 202, Abh. 3, 1924) p. 164 sqq. monuit ex exemplis iuncturae quae est* dare iudicium (actionem) *1678, 8 sqq. 39 sqq. allatis similiumque (1678, 37 sqq. 45 sqq., v. Wlassak, l. c. p. 166 sqq.) ea, quae ad iudicia* p r i v a t a *pertinent, revocanda esse ad* ***II A*** *(1678, 56 sqq.). de eadem re fusius disseruit L. Wenger, Praetor und Formel (Sitz.-Ber. Bayer. Ak. phil.-hist. Kl. Abt. 3, 1926 p. 9. 27 sq. 33 sqq. al.). sub I B 7 igitur relinquenda sunt exempla, quae ad iudicia* p u b l i c a *pertinent (cf. Wlassak, l. c. p. 163. 164[16]. 182 sq.; at cf. quae monuit B. Kübler, Phil. Wochenschr. 46 [1926] p. 450 sqq.). p. 1678, 47* cretio, *1678, 48* praeceptionem *de* t e s t a t o r e *dicta esse notandum est.*

p. 1678, 8 'a' lege corr. in 'e' lege.

2 *p. 1678, 25 sqq.* (l i t e m dare) *et 1678, 31 sqq.* (dare *a b s o l u t e*) *coniungenda esse et utrobique notionem* 's t a t u e n d i d e l i t e', 'i u d i c a n d i' *('den Streit entscheiden') agnoscendam idem monuit per litteras.* *de* LIV. 23, 4, 3 *(p. 1678, 26) cf. P. F. Girard, Histoire de l'organisation judiciaire des Romains I (1901), 292, 2. 301, 5.*

p. 1678, 33 PLIN. epist. 7, 6, 10 *corr. in* 7, 6, 9.

3 *ad p. 1678, 29 sq.* (v i n d i c i a s dare) *cf. Wlassak, Sav. Z. R. A. 25 (1904) 88 sq.* *ad p. 1678, 49 sq.* (VARRO ling. 6, 30 *verba praetoris*: d o, d i c o, a d d i c o) *cf. Wlassak, ibid. p. 84 sqq.*

4 *ad p. 1692, 40 sqq. v. quae J. B. Hofmann, Indog. Forsch. 43 (1925) p. 115 disputavit.*

5 *ad p. 1694, 58. 66* (recuperatores, iudices dare) *cf. Wenger, l. c. p. 81 sq.* *Rubenbauer.*

2. dō *indecl.* [*pro* domum *finxit Ennius ad exemplum vocabuli homerici* δῶ. *Th.*]. ENN. ann. 576 endo suam do (*cf. exitum Homeri tritum* ἡμέτερον δῶ *et Il. 1, 533* ἑὸν πρὸς δῶμα). *afferunt* AVSON. 349, 18 *et Gramm.*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 56, 9 apocope ... 'endo sua (*sic*) do' id est 'in sua domo'; *item* CHAR. gramm. I 278, 24 DIOM. gramm. I 441, 34 VLT. SYLL. gramm. IV 263, 12. *v. etiam p. 1811, 14. cf. W. O. Neumann, De barbarismo et metaplasmo quid Romani doc., Diss. Königsberg 1917 p. 89.* *hinc archaismus*: VARRO rust. 3, 17, 10 ille inde e n d o suam d o m u m, nos nostram. *Hofmann.*

docentia, -ae *f.* *a* docere. *i. q.* *d o c t r i n a*: ITALA Marc. 11, 18 (cod. k) totus populus admirabatur super -am eius (ἐπὶ τῇ διδαχῇ, ITALAE *cett. codd.* doctrina *vel* doctrinam, VVLG. doctrina).

doceo**, -uī, -ctum, -ēre [*cf. esse videtur c.* discere (*q. v.*) *et c. gr.* δέκεσθαι (δέχεσθαι), δοκεῖν, *slavon.* desiti '*invenire*'; *v. quae dicta sunt s. v.* decet. *Th.*]. *cum* dicere *vel* ducere *coniungit* VARRO ling. 6, 62 si dico quid ⟨ne⟩scienti, quod ei quod ignoravit trado, hinc -o declinatum, vel quod, cum -emus, ut (*del. edd.; videtur significare i. q.* '*velut*', '*quasi*') dicimus (*cf. 1 A*), vel quod, qui -entur (*III A*), inducuntur in id quod -entur. ***de notione: GLOSS.[L] II Philox. DO 5 διδάσκω. 18 -et διδάσκει, παιδεύει. *alia v. p. 1704, 80. 1719, 50 sq.* *ex Graeco versa (praeter* διδάσκειν *et deriv.):* *I A 1 e*: δηλῶ (HERM. vulg. sim. 9, 17). *I A 1 f*: ἐπιστῆσαι (RVFIN. Adamant. 5, 6 p. 185, 7). *I A 1 g*: ἀποδείκνυμι (RVFIN. Adamant. 1, 13 p. 29, 26 *p. 1708, 15*). *I A 2 h*: εἰπὼν ὅτι, -ens quod (PRISC. gramm. III 430, 19). *II A 4*: δείκνυμι (RVFIN. Adamant. 1, 10 p. 25, 1 *p. 1716, 42*). *II A 6*: δείκνυμι (RVFIN. Adamant. 2, 19 p. 101, 10. 5, 2 p. 177, 32). *III A*: γραμματεισαγωγοί qui -endis litteris praeessent (AVG. civ. 18, 39 p. 315, 2 D. *p. 1729, 36*). διατάσσομαι (VVLG. I Cor. 7, 17 *p. 1721, 14*). κατηχεῖν (RVFIN. hist. 6, 3, 8 *p. 1721, 80*). μαθητεύειν (VVLG. Matth. 28, 19 *p. 1724, 7.* act. 14, 21 *p. 1724, 8*). μανθάνειν -eri (MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 2). παιδεύειν (ITALA Ier. 10, 24 *p. 1723, 64.* VVLG. Sirach 30, 2. 13 *p. 1724, 3.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 49, 1 *p. 1720, 81*). συνετίζω (*v. infra l. 59*). σωφρονίζειν prudentiam -ere (VVLG. Tit. 2, 3 *p. 1721, 21*). *legitur inde ab* LIV. ANDR.; *exempla praebent* PLAVT. *16*, VARRO *25*, RHET. Her. *24*, CIC. orat. *142*, rhet. *121*, philos. *186*, epist. *24*, LVCR. *51*, CAES. *39*, VERG. *26*, HOR. *21*, LIV. *40*, OV. *75*, SEN. rhet. *12*, phil. *134*, COLVM. *50*, PLIN. nat. *102*, QVINT. inst. *150*, decl. *8*, TAC. *25*, PLIN. epist. *26*, SVET. vit. imp. *8*, gramm. *25*, VLP. *46*, TERT. ed. Vind. I. III *fere 160*, VVLG. *220*, AMM. *153*, AVG. civ. *90*, CLAVD. DON. *94*, COD. Theod. *75*. ***de formis:*** docc-: CARM. epigr. 923 (*in latere rubro scalptum neglegenter*) *v. p. 1706, 26.* *futur.*: -eam: ITALA psalm. 24, 9 (Cas.) diriget mansuetos in iudicio et -eat mites vias suas (διδάξει, VVLG. -ebit). psalm. 31, 8 (Hier. psalt. sec. Hebr.) -eam te et monstrabo tibi viam (συνετιῶ σε, VVLG. intellectum tibi dabo). 33, 12 (Cas.) *v. p. 1731, 17.* 50, 15 (Cas., psalt. Veron., Roman., Hier. tract. in Marc. p. 338, Aug. in psalm. 50, 18) *v. p. 1731, 4.* ITALA prov. 1, 23 (Clem. ad Cor. 57 p. 52, 19) -eam vos meum sermonem (διδάξω ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον, VVLG. ostendam vobis verba mea). ITALA IV Esdr. 4, 4 (codd. Turic., Ambian., -ebo VVLG.) *v. p. 1737, 78.* 10, 38 (codd. Turic., Ambian., = VVLG.) audi me et -eam te et dicam tibi. CLAVD. DON. Aen. 11, 382 *v. p. 1734, 76.* VITA Adae cod. Paris. 5327 § 51[b] p. 250 M. reserabo te -eamque te. -es, -et (*nisi agnoscendum est praes. pro fut., ut certe* CHIRON 631 -eo): ITALA Esdr. 8, 26 (23) (Colb.) omnes, qui nesciunt, -es eos (διδάξεις, VVLG. -e. ITALA Ioh. 14, 26 (cod. e) spiritus ... sanctus ... vos -et (διδάξει, VVLG. -ebit) omnia et admonebit vos omnia quae dixero. Luc. 12, 12 (cod. e) spiritus sanctus -et (-ebit TERT. *v. p. 1737, 80,* VVLG.) vos in ipsa hora, quae oporteat dicere. *de* CARM. epigr. 661 *v. p. 1703, 75.* *imperativi formae leguntur hae*: -e: PLAVT. Aul. 434 Persa 677 Pseud. 866 LVCIL. 869 CIC. Quinct. 37 *bis.* Cluent. 62. 124 Mur. 68. 70. 73 Planc. 45. 47. 48 Tusc. 2, 29 nat. deor. 1, 65. 3, 7 Att. 8, 2, 2 HOR. epist. 1, 17, 16 TIB. 1, 6, 67. 2, 5, 18 OV. met. 8, 576 fast. 5, 191. 635 LIV. 1, 28, 9 SEN. benef. 1, 4, 5. 6, 34, 5 epist. 45, 7. 9. 49, 9. 10. 88, 7. 8. 91, 17. 109, 18. 113, 27. 117, 21. 121, 4 nat. 2, 59, 1 Herc. O. 297 OCTAVIA 711. 788 LVCAN. 1, 681 VAL. FL. 2, 469. 5, 388 STAT. Theb. 4, 651 silv. 1, 2, 49 Ach. 1, 394 QVINT. decl. 333 p. 314, 14 TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 546, 6 ITALA Ier. 10, 24 (Lucif. Athan. 2, 2 p. 149, 19) COD. Iust. 3, 32, 9 OPTAT. 2, 14 p. 49, 5 VVLG. II par. 6, 27 Iob 34, 32 psalm. 24, 5. 118, 12 (*ibid.* 26. 64. 66. 68. 108.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

124. 135). 142, 10 prov. 9, 9 Sirach 30, 13 Luc. 11, 1 I Tim. 4, 11. 6, 2 CLAVD. 20, 196 carm. min. 40, 20 CLAVD. MAM. anim. 3, 10 p. 170, 5 SACR. Greg. 92, 4 EVANG. Thom. 12, 1 (*de accentu*: VIRG. gramm. suppl. 190, 7 omnes grammatici dicunt, quod accentus vocis non potest in ultima syllaba esse . . . sed nos didicimus . . . egó, amá, -é, audí). -ete: VARRO rust. 1, 2, 12. 1, 3 SIL. 15, 763 (-ere *codd., fort. recte, v. sub II B 2 e*). TERT. nat. 2, 4 p. 100, 19 OPTAT. 2, 23 p. 60, 9 VVLG. deut. 11, 19. 31, 19 I Esdr. 7, 25 Iob 6, 24 Ier. 9, 20 Matth. 28, 19. -eto: CIC. leg. 2, 21. -ento: CIC. leg. 3, 11. *imp. pass.* -ere: HIER. epist. 21, 35, 2. MAR. MERC. Nest. serm. p. 31, 27 S. *fortasse etiam* CARM. epigr. 2195, 1 *p. 1732, 61. imperativi formae insolitae proponuntur a* GRAMM. *in schemate verbi* (*fictas censet Sommer, Lat. Laut- u. Formenl.*² *p 520 sq ; v. etiam Jeep, Redeteile p. 253 sqq.*): SACERD. gramm. VI 438, 5 -eamus, -etote, -eant vel -ento vel -emino. DIOM. gramm. I 354, 27 -eamus, -etote, -eant et -eanto. 355, 9 -etor tu, -etor ille vel -eminor (*sic codd.*, -emino *Keil*), pluraliter -eamur, -eaminor, -eantor (*sic codd.*, -eantur *vel* -entor *Keil*). CLEDON. gramm. V 20, 16 -etor, -etor, -eminor, -euntor. PROB. inst. gramm. IV 164, 27 -etote, -eunto. 166, 14 -eminor, -euntor (*sic Rabbow in schedis*, -ebuntor *R*, -ebuntur *B*, -entor *Keil et priores edd.*). *inf. fut.*: SACERD. gramm. VI 438, 1 modo infinito . . . futuro -ctum ire vel -cturum esse (*legitur* -cturus: QVINT. inst. 1, 4, 17 TERT. scorp. 12 p. 172, 8 PORPH. Hor. epist. 1, 20, 17 AMM. 19, 11, 6. 20, 8, 3. 23, 5, 16. 28, 6, 16 GENNAD. vir. ill. 37 VVLG. Ioh. 7, 35). VI 439, 10 modo infinito . . . futuro -ctum iri, -endum -esse. *supin.*: SACERD. gramm. VI 439, 13 ctu, -ctum.

pro doc- *in mss. vel omnibus vel parte codd. perperam* edoc-: CAES. Gall. 7, 19, 4 *v. p. 1713, 71. cf.* TERT. monog. 6 p. 769 Oe. *p. 1737, 29* (*contra recte* edocti: CAES. Gall. 7, 20, 10 *X B M L*, docti *falso S β*). *inc.*: COMM. apol. 572 *v. p. 1733, 74.* dic-: CIC. Caecin. 69 orat. 144 *v. p. 1726, 26.* CAES. Gall. 1, 43, 6 *β pars.* LIV. 39, 47, 3 *v. p. 1711, 24.* QVINT. inst. 1, 12, 11 *v. p. 1751, 40.* 3, 6, 44 *v. p. 1729, 26.* TERT. adv. Marc. 1, 14 p. 308, 8 *v. p. 1738, 76.* FIRM. math. 2, 13, 2 *v. ed. Add. et Corr.* PALLAD. 11, 14, 5 *v. p. 1738, 68.* MART. CAP. 4, 400 *v. p. 1721, 44* (*contra recte* dicere *edd.*: SIL. 5, 593 utque . . . dictus (*F*, doct- *L*, duct- *O V*) *est* . . . caedis . . . auctor. COMM. instr. 1, 35, 21 xancta dei lex est, quae mortuos vivere dicit [doc- *var. lect.*]. *inc.*: LVCR. 4, 579 *v. p. 1747, 52.* CIC. Verr. II 4, 28 si modo te posses dicere [doc- *p δ, prob. edd. pars*] emisse. ac. 1, 24 *v. p. 1722, 62*). duc-: PLAVT. Capt. 787 *v. p. 1752, 28*, Mil. 466 *v. p. 1764, 52* CIC. leg. 3, 11 *A B* (*v. p. 1711, 70*) HIRT. Gall. 8, 5, 1 *v. p. 1741, 54.* LIV. 30, 28, 3 *v. p. 1723, 43.* MANIL. 3, 560 *v. p. 1717, 32.* TERT. anim. 15 p. 320, 16 *v. p. 1733, 44.* uxor. 2, 9 p. 696 Oe. *v. p. 1720, 68.* BARNAB. 5, 8 *v. p. 1733, 10* (*sed recte* duc- *edd.*: QVINT. inst. 6, 3, 98 ducere [*P*, doc- *rell.*] urbanitatem. AVIEN. Arat. 909 doct- *codd., corr. Grotius. inc.*: QVINT. inst. 12, 10, 50 *v. p. 1710, 78*). dec-: TIB. 1, 2, 23 *A* (*v. p. 1730, 18*). SEN. epist. 88, 20 *v. p. 1741, 75.* STAT. silv. 2, 2, 154 ς (*v. p. 1725, 32*). DRAC. laud. dei 3, 546 *B* CASSIOD. var. 2, 34, 1 *E. de* MANIL. 2, 926 *v. sub II B 1 c* (*contra recte* dec-: LAVS Pis. 23 [doc- *codd.*] LVCAN. 3, 511. *inc.*: PHAEDR. 5, 3, 11 [*v. Postgate ad l.*]. TERT. monog. 3 p. 765 magisque credendum temperasse *paracletum*, quod [*sc. matrimonium inire*] et abstulisse -uisset [*sc. si voluisset*; docuisset *edd.*]). dol-: OV. Pont. 2, 6, 6 *v. p. 1707, 75.* AETNA 116 *v. p. 1706, 33* (*contra recte* dol-: QVINT. inst. 11, 3, 58 cum dolendum [doc- *codd.*], irascendum . . . sit). *pro* docent *scriptum* donec: LIV. 24, 49, 3 *v. p. 1712, 56.* CELS. 8, 14, 2 *v. p. 1714, 55.*

loci dubii (*cf. supra l. 30. 37. 45*): ENN. ann. 19 (schol. Verg. Veron. Aen. 2, 687) Venus quem . . . fata -et (fata -et ⟨fari⟩ *Bernays*), divinum ut pectus haberet (fari donavit, divinum pectus habere *Vahlen recepit ex* PROB. Verg. ecl. 6, 31). SEV. NICAN. sat. frg. Suet. gramm. 5 Sevius Nicanor Marci libertus negabit: Sevius † posthus (*sic vel sim. codd.*) idem ac (Postumus idem a b c [*i. alphabetum*] *Bergk*) Marcus -ebit (*v. p. 1727, 48*). CIC. Tusc. 3, 76 in. (*cf. Baiter-Halm ad l.*). Att. 2, 2, 2 mihi credes lege te haec -o mirabilis vir est (*cf. Sjögren ad l.*). LYGD. 5, 8 non ego temptavi nulli temeranda virorum audax laudandae sacra -ere (*v. p. 1705, 78*) deae (movere ς). SEN. benef. 5, 6, 6 dial. 6, 20, 3 PS. SEN. mon. 34. MART. 9, 58, 8 nympharum templis quisquis sua carmina donat, quid fieri libris debeat, ipse -et (*γ, v. p. 1737, 21*; monet *α β*). FILASTR. 51, 1 AVIEN. Arat. 1479. MEROB. poet. 100 quem non praeda -ens (*'sc. sectari praedam' Vollmer in indice*; nocens *Heinrich*) aurique insana cupido cogat inexhaustis animum permittere curis. CARM. epigr. 2100, 6 cum soliti pastus dogmata sancta -ent (*v. Lomm. ad l.*). 2195 *v. p. 1732, 60. lect. mutil.*: FEST. p. 351, 24 *v. p. 1771, 42.* GRAN. LIC. p. 8, 7 Fl. CARM. epigr. 661, 3 rerum summa coros melius exercendos ⟨d⟩o⟨c⟩et (*'in caelo choros meliores exercebis' Büch.*). [*francog. occ.* duire. *M.-L.*]

CONSPECTVS MATERIAE.

I *praevalente notione* ***demonstrandi*:**
  A *enarrando*: 1 *generatim*: **a** *abs.*: *p. 1704, 78.* **b** *alqm.*: *p. 1705, 20.* **c** *alicui*: *p. 1705, 58.* **d** *alqd.*: *p. 1705, 60.* **e** *alqm. alqd.*: *p. 1706, 37. patronum* causam: *p. 1706, 69.* **f** (*alqm.*) de, super *alq. re*: *p. 1707, 1.* **g** *acc. c. inf.*: *p. 1707, 26.* **h** quod, quia, quoniam: *p. 1708, 37.* **i** *pass. c. nom. c. inf.*: *p. 1708, 59.* **k** *enunt. interrog.*: *p. 1708, 79.*
    2 *speciatim de oratore*: **a** *abs.*: *p. 1710, 1.* **b** *alqm.*: *p. 1710, 45.* **c** *alicui*: *p. 1711, 3.* **d** *alqd.*: *p. 1711, 6.* **e** *alqm. alqd.*: *p. 1711, 61.* **f** (*alqm.*) de *alq. re*: *p. 1711, 76.* **g** *acc. c. inf.*: *p. 1712, 3.* **h** quod: *p. 1713, 27.* **i** *pass. c. nom. c. inf.*: *p 1713, 30.* **k** *enunt. interrog.*: *p. 1713, 64.*
  B *ostendendo, specie indicando*: 1 *de hominibus gestu visum in alqd. convertentibus, alqd. indicantibus*: *p. 1714, 19.* 2 *de rebus specie sua mentem (visum) in alqd. convertentibus*: **a** *abs.*: *p. 1714, 26.* **b** *alqd.*: *p. 1714, 27.* **c** *acc. c. inf.*: *p. 1714, 37.* **d** *enunt. interrog.*: *p. 1714, 49.*
  C *significando*: 1 *de hominibus*: *p. 1714, 57.* 2 *de rebus*: *p. 1714, 69.*
II *praevalente notione* ***probandi*:**
  A *argumentis*: 1 *abs.*: *p. 1714, 78.* 2 *alqd.*: *p. 1715, 29.* 3 *alicui*: *p. 1715, 55.* 4 *acc. c. inf.*: *p. 1715, 62.* 5 quod: *p. 1716, 79.* 6 *pass. c. nom. c. inf.*: *p. 1717, 1.* 7 *enunt. interrog.*: *p. 1717, 21.*
  B *re vel factis*: 1 *-ent res*: **a** *absolute*: *p. 1717, 44.* **b** *aliquid.*: *p. 1717, 60.* **c** *acc. c. inf.*: *p. 1717, 66.* quod: *p. 1718, 25.* **d** *pass. c. nom. c. inf.*: *p. 1718, 30.* **e** *enunt. interrog.*: *p. 1718, 42.*
    2 *-ent homines*: **a** *abs.*: *p. 1718, 61.* **b** *alqd.*: *p. 1718, 68.* **c** *acc. c. inf.*: *p. 1718, 73.* quod: *p. 1719, 18. reflexive*: *p. 1719, 24.* **d** *pass. c. nom. c. inf.*: *p. 1719, 29.* **e** *enunt. interrog.*: *p. 1719, 35.*
III *praevalente notione* ***instruendi, praecipiendi*:**
  A *sensu strictiore* (*de erudiente, instruente, magistro*):
    1 *de animantibus -entibus*: **a** *abs.*: *p. 1719, 62. significanter i. q. magistrum esse, scholam habere*: *p. 1722, 40.* **b** *intr., acced. variis structuris*: *α* de: *p. 1722, 60.* *β c. dat. comm.*, adversus, secundum: *p. 1722, 71.* *γ c. adv.*: *p. 1723, 4.* **c** *alqm.*: *α homines*: *p. 1723, 7.* *β animum sim.*: *p. 1725, 27.* *γ bestias*: *p. 1725, 48.* **d** *alqd.*: *α generatim*: *p. 1726, 2.* *β speciatim* (fabulam): *p. 1729, 40.* **e** (*alqd.*) de *alq. re*: *p. 1729, 59.* **f** *alqm. alqd.*: *p. 1729, 70.* **g** *alqm.* (ab, in) *alq. re*: *p. 1732, 39.* **h** *alqm. alcs. rei*: *p. 1732, 74.* **i** *alqm.* ad, in, adversus, secundum *alqd.*, de, super *alq. re*: *p. 1732, 83.* **k** (*alqm.*) *c. adv.*: *p. 1733, 56.* **l** *alicui (alqd.)*: *p. 1733, 62.* **m** *c. inf.*: *p. 1733, 80.* **n** *enunt. hort.*: *p. 1736, 19.* **o** *enunt. interrog.*: *p. 1736, 68.* **p** *acc. c. inf.*: *p. 1738, 31.* **q** *c.* quod, quia, quoniam: *p. 1739, 78.* **r** *pass. c. nom. c. inf.*: *p. 1740, 24.*
    2 *de rebus -entibus*: **a** *exemplorum series*: *p. 1740, 29.* **b** *conspectus rerum -entium*: *p. 1744, 69.* **c** *de structuris*: *p. 1745, 39.*
  B *sensu latiore* (*de permovendo, adducendo ad alqd. faciendum, discendum*):
    1 *de animantibus -entibus*: **a** *-entur animantia*: *α c. inf.*: *p. 1747, 4.* *β* ut: *p. 1747, 32.* **b** *-entur res*: *α c. inf.*: *p. 1747, 34.* *β alqd.*: *p. 1747, 53.*
    2 *de rebus -entibus*: **a** *act.*: *p. 1747, 57.* **b** *pass.*: *p. 1747, 69.*
IV ***proverbia*:** *p. 1747, 71.*
V ***iuncturae*** (*selectae*): A *verbales* (*c. gerundivo*): *p. 1748, 29.* B *nominales*: 1 *abl. instr.*: *p. 1748, 36.* 2 *definit. loci*: *p. 1748, 75.* 3 *definit. pretii*: *p. 1749, 11.* C *adverbiales*: *p. 1749, 15.* D *praepositionales* (*praeter eos usus, qui sub I A 1 f. 2 f. III A 1 g. 2 p. 1746, 2. 15. V B 2 notati sunt*): *p 1749, 60.*
VI ***synonyma, opposita*:** *p. 1750, 25.*
VII ***comp. et deriv.*:** *p. 1751, 21.*
VIII ***participia*:** -ens: *p. 1751, 25.* -cturus: *p. 1751, 62.* -endus: *p. 1751, 64.* -ctus: *p. 1751, 66.*

ad I—IV: sub I II III^B *IV exempla schedarum nostrarum dedimus omnia, sub III*^A *usque ad* APVL. *omnia, ceteroquin selecta.*

I *praevalente notione* ***demonstrandi*:**
A ***enarrando*** (*sub 1 passim de scriptore litteris aliquid proferente; de poeta p. 1705, 10. 12; aliter III A*; ***res*** *-entes v. p. 1705, 61. 1706, 37. 73 sqq. 1708, 80. 1709, 81), interdum fere i. q. dicere* (*v. l. 79. 80. p. 1705, 58. 1707, 4. 6. 7. 1708, 63. 1713, 29*): 1 ***generatim*** (*subiunximus hos usus speciales*: *-endi patronum sc.* causam *p. 1706, 69*, *-endi magistratum i. deferendi indicium alcs. rei ad magistratum p. 1705, 31; aliter sub 2*): **a** ***absolute*** *vel ita, ut obi. supplendum sit*: PLAVT. Pseud. 866 qui possum (possim *P*), -e, bonum animum habere? LVCIL. 869 (Non. p. 290, 2 -ere dicere Lucilius) acciperesne? -e. OV. fast. 6, 525 'quid petis hinc?' . . . illa -et partim, partim praesentia nati continet. MART. 14, 2 lemmata si quaeris cur sint ascripta, -ebo: ut si malueris, lemmata sola legas. APVL. met. 8, 19 dum . . . de loci qualitate sciscitari gestiunt nec est, qui -eat.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

FILASTR. 109, 7 et David -et: 'dixit dominus domino meo'. AMM. 18, 7, 9 exploratore fido -ente cognoscunt. *in parenthesi: perf.*: CAES. Gall. 6, 2, 1 interfecto Indutiomaro, ut -uimus, ad eius propinquos ... imperium defertur (NEP. Pelop. 4, 1 sicut supra -uimus. PLIN. nat. 6, 142 ut diximus ... ut -uimus. 15, 9 sicut ⟨in⟩ omphacio -uimus. 18, 287 [*notione ad III¹ transeunte*]. *fort.* 21, 57 *v. l. 50.* 24, 89. 28, 13 ut suo loco -uimus [29, 122]. 33, 125. AVR. VICT. Caes. 39, 13 uti supra -uimus. AMM. 17, 14, 1 ut supra -uimus [24, 2, 18 SVLP. SEV. chron. 2, 19, 6]. 19, 8, 1 ut -uimus). CLAVD. DON. Aen. 2, 18 p. 149, 17 ut ipse (*Vergilius*), cum patefieret equus (*2, 261*) -uit. *praes.*: SIL. 8, 443 ut fama -et (AVIEN. Arat. 108). AMM. 14, 6, 7 ut Simonides lyricus -et. 16, 1, 5 ut Tulliana -et auctoritas (*cf. p. 1708, 8*). 21, 16, 13 ut Tullius quoque -et ... in quadam ... epistula. 23, 6, 30 ut scriptores antiqui -ent nosque vidimus. 27, 4, 4 ut antiquitas -et. 15, 12, 6 ⟨ut⟩ Sallustio -etur auctore. *fut.*: AMM. 17, 3, 3 quae res, ut -ebitur postea, penitus evertit Illyricum. 17, 13, 23 ut congruo -ebitur textu (28, 6, 30 ut congruo -ebimus loco. *cf. p. 1706, 14*). 19, 5, 3 ut -ebimus. *plusq.*: AMM. 16, 12, 21 ut ... -uerat perfuga.

b ***aliquem*** (*cf. etiam sub e, f, g, h, i, k*): *α act.*: MET. NEP. Cic. epist. 5, 3, 2 ad Lollium perscripsi, de rationibus provinciae quid vellem fieri, ut is vos -eret (*i. certiores faceret*) et commonefaceret. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4 (= 9, 11), 3 cum me -eris (*reliqua desiderantur*). ITALA Ier. 23, 22 (Cypr. unit. eccl. 11) si -uissent populum meum (VVLG. si ... nota fecissent verba mea populo meo, *gr. aliter*). CLAVD. carm. min. 40, 2 rumpe moras solaturusque sodalem absens eloquio fertiliore -e. ALC. AVIT. carm. 6, 279 *v. p. 1747, 80.* *patronum* (*cf. p. 1706, 69*): CIC. de orat. 3, 50 isti enim, qui ad nos causas deferunt, ita nos plerumque ipsi -ent, ut non desideres planius dici. PLIN. epist. 5, 4, 2 interrogati, quem -uissent (*i. cui advocato causam dicendam mandavissent*). *magistratum, i. indicium alcs. rei deferre ad magistratum* (*cf. 1707, 20*): PLIN. epist. 10, 56, 4 an adisset -uissetque proconsulem. IMP. ANTON. et VER. Papir. dig. 48, 12, 3, 1 etsi non solent hoc genus nuntiationis mulieres exercere, tamen quia demonstraturam te, quae ad utilitatem annonae pertinent, polliceris, praefectum annonae -ere potes.

β pass.: *generatim*: CAES. civ. 1, 5, 1 nec -endi Caesaris propinquis eius spatium datur. HIRT. Gall. 8, 27, 3 -ctus ab iis, qui locorum noverant naturam. PROP. 1, 13, 13 haec ego non rumore malo, non augure -ctus vidi ego (*nisi ad e pertinere mavis*). OV. am. 2, 1, 9 quo ... ab indice -ctus composuit casus iste poeta meos? Pont. 3, 9, 45 confesso ignoscite -cti (*i. cum edocti sitis*). IVL. VAL. 1, 32 p. 43, 5 hoc ... oraculo per quietem -ctum Alexandrum deus in somno dereliquit. 2, 31 p. 103, 6 Alexandrum ista non latuere -ctum ex transfuga. AMM. 31, 7, 7 transfugarum indiciis -cti. AVG. mag. 1, 2 in. deus ... commemorari aut -eri nostra locutione (*sc. dum oramus*) non quaerit. CASSIOD. var. 6, 5, 6 ad te (*quaestorem*) ... provinciae sua vota transmittunt: a te senatus iuris quaerit auxilium: a te -cti probantur expetere quod noverunt. *in parenthesi*: PLIN. nat. 21, 57 uti -emur (-emus *var. lect., fort.* -uimus). *patronum* (*cf. l. 28. p. 1706, 69*), *magistratum* (*cf. supra l. 31*): CIC. Verr. II 2, 149 ita eos (*patronos tuos*) abs te institui et -eri (*sc. ut dicant testes tibi inimicos esse*). 3, 45 Metello divinitus hoc venit in mentem an ab Siculis ... -ctus est (*nisi ad e pertinere mavis*). QVINT. inst. 12, 8, 4 ne illas quidem tulerim delicias eorum (*oratorum*) qui -eri (*non se, sed*) amicos suos iubent, quamquam minus mali est, si illi saltem recte discant recteque -eant. COD. Theod. 12, 1, 175 (*a. 412*).

c ***alicui***: PRISCILL. tract. 10, 134 cui vox domini respondit et -uit (*fere i. q. aperuit*). *seq. or. recta.*

d ***aliquid*** (*aliquem, de quo verba fiunt: infra l. 73; c. enunt. rel.: p. 1706, 30*): *α act.* (*-ent res*: rerum ordo *p. 1706, 5*, litterae *p. 1706, 7*, textus *p. 1706, 16*, littera *p. 1706, 26*): CIC. off. 2, 82 qui cum exposuisset patriam se liberare velle causamque (*i. rem, quomodo se habeat, aliter p. 1706, 69*) -uisset. epist. 6, 4, 2 illud *v. p. 1709, 6.* CAES. civ. 3, 79, 6 Allobroges ... cuncta ... exposuerunt et Caesaris profectionem, adventum Pompei -uerunt. a quibus Domitius certior factus *eqs.* 3, 80, 2 fama ..., quam supra -uimus, de proelio Dyrrhachino (PLIN. nat. 11, 6 *possunt* spirare ..., quod etiam in marinis -uimus. 24, 21 *galbanum* probatur ... quale -uimus. 24, 32. AMM. 21, 8, 1 quae -uimus dudum. 25, 10, 4 cuius *urbis* originem -uimus supra [30, 5, 16. 29, 5, 16 conditores]. 26, 10, 15 cuius actus multiplices -uimus et interitum. 28, 1, 51 ob causam, quam supra -uimus. 29, 6, 1 principe Pio, quem ante -uimus *i. de quo ante verba fecimus*). SALL. Catil. 17, 1 opes suas, imparatam rem publicam, magna praemia coniurationis -ere. VERG. Aen. 3, 717 fata renarrabat *Aeneas* ... cursusque -ebat. 6, 891 Laurentisque -et (*Anchises, sc. Aeneam*) populos urbemque Latini. 8, 346 letum -et hospitis Argi. 12, 111 fata -ens *Aeneas* (*i. explicando enarrans*). *inc.* LYGD. 5, 8 sacra *v. p. 1703, 66.* OV. met. 8, 576 insula nomen quod gerit (*MN*, gerat *var. lect., cf. p. 1709, 13*) illa, -e. fast. 5, 392 causam adventus hic rogat, ille -et (VAL. FL. 2, 335 causasque -ens. 3, 377 dicam, ait, ac penitus causas labemque -ebo. *cf. pass. p. 1706, 34*). fast. 5, 635 (*notione ad IIIA accedente*) Thybri, -e verum! 6, 151 pervenit ad Cranaen et rem -et. COLVM. 2, 1, 1 quaeris ex me ..., quod ego sine cunctatione non recuso -ere, cur ... opinionem ... reppulerim. VAL. FL. 4, 558 fata locosque tibi ... expediam rerumque vias finemque -ebo. 5, 388 tu prima -e fandi tempusque modumque. STAT. Theb. 6, 244 rerum ... effictus in illa (*mole saxea i. templo sive sarcophago*) ordo -et casus *Archemori*. 8, 192 (*de Amphiarao mortuo*) anne sedes ... iuxta ... Parcas et ... discis ventura -esque? 12, 475 cuncta *v. p. 1709, 32.* TAC. hist. 4, 31 *proelii* eventum litterae Primi Antonii -uere. ann. 15, 55 deductus ... ad Neronem urgens periculum, graves coniuratos et cetera, quae audiverat, coniectaverat, -et. LACT. inst. 4, 15, 24 eadem Sibyllae carminibus suis ante -uerunt. quarum una ... sic ait *eqs.* PRISCILL. tract. 8, 120 in tertio *psalmo* odium filii in patrem -et, a nobis nasci, quae nos persequantur, ostendens. AMM. 15, 9, 2 *Timagenis* fidem secuti ... eadem distincte -ebimus et aperte (30, 7, 4 quae loco -ebimus competenti [*cf. p. 1705, 18*]). 16, 8, 7 ore et pectore libero -uit gesta. 18, 2, 7 -uit ... comperta. 18, 4, 7 quos *motus* -ebit orationis progrediens textus. 21, 12, 18 multa ... locutus ... quibus Constantii obitum firmatumque Iuliani -ebat imperium. *ibid.* quae -uerat. 22, 15, 28 *pyramidum* surgendi difficultates ... Herodotus -et (*i. enarrat, exponit*). 30, 3, 1 relatio Probi, -entis Illyrici clades. 31, 16, 1 -entibus omnia perfugis. CLAVD. DON. Aen. 5, 524 p. 483, 16 hoc ... vatum ... responsa -uerunt (VERG. *l. c.* cecinerunt ... vates). 9, 79 p. 197, 3 quod veluti Musae rogatae -uerunt. COD. Theod. 9, 17, 2 pr. (*a. 349*) qui libellis datis a pontificibus impetrarunt, ut reparationis gratia ... sepulchra deponerent, si vera -uerunt, *eqs.* BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 160, 16 illud *v. p. 1708, 52.* CARM. epigr. 923, 1 litera nula -et (*v. p. 1702, 56*) nomen causanque sepulcri. *causam* (*sc. patronum, cf. infra l. 69*): QVINT. inst. 12, 8, 9 tamquam non -eant causam, sed agant, non ut cum patrono, sed ut cum iudice loquuntur. *item*: QVINT. inst. 6, 2, 5 hoc non -et litigator, hoc causarum libellis non continetur. *c. enunt. rel.*: AMM. 29, 1, 6 iussus ... -ere fidenter, quae norat. 30, 1, 13 arcano sermone, quae viderat, -et.

β pass.: AETNA 116 (*notione ad III^A accedente*) non est hic causa -enda (OV. fast. 4, 682 *cur id faciant*, causa -enda mihi est. *cf. act. p. 1705, 80*). AMM. 23, 4, 1 ballistae figura -ebitur prima (*i. describetur*).

e ***aliquem aliquid*** (*-et* epistula: *infra l. 51*): *α act.* (*huc fort.* ENN. ann. 19 *v. p. 1703, 57; cf. p. 1705, 75. 1730, 48*): VERG. Aen. 6, 565 me ... Hecate ... ipsa deum poenas -uit. 6, 759 te tua fata -ebo. LVCAN. 4, 592 *Curionem* nominis antiqui cupientem noscere causas cognita per multos -uit rudis incola patres. VAL. FL. 8, 221 socios ... sua pacta -ere. STAT. Theb. 8, 335 quae populis proferre parabas (*Amphiarae*), me -eas. 9, 417 casum ... nepotis nympharum -et una patrem. ITALA prov. 1, 23 (Clem. ad Cor. 57 p. 52, 19) *v. p. 1702, 62.* HERM. vulg. sim. 9, 17 p. 141, 11 sensus ... et actus uniuscuiusque montis te -ebo (δηλώσω ... σοί, Pal. demonstrabo tibi). COMM. apol. 38 omnipotens ... futura -uit nos ipse divinos. AMM. 14, 1, 10 Augustum actus eius exaggerando creberrime -ens. 14, 10, 7 ni pauci ... populares suos haec per nuntios -uissent. 19, 9, 5 -et Craugasium gesta. 28, 6, 21 quae -uerat principem. HIER. epist. 57, 1, 2 epistulam ..., quae te et per te alios ... rei ordinem -eat. VVLG. III reg. 10, 3 et -uit *reginam* (*i. reginae explicavit*) Salomon omnia verba, quae proposuerat *sc. illa sciscitans.* CLAVD. 28, 438 unum (*sc. ex Stilichonis factis*) ... te, Roma, -ebo. AVG. trin. 15, 13 p. 1076 oramus deum nec tamen necessitates nostras -emus eum. civ. 7, 34 p. 317, 24. 27 D.

β pass. (*de* CIC. Verr. II 3, 45 *et* PROP. 1, 13, 13 *v. p. 1705, 53. 1705, 39*): PLIN. epist. 7, 27, 7 percunctatus omnia -etur. AMM. 14, 7, 9 quaedam referente Thalassio -ctus. 14, 9, 6 -ctus id Caesar. 15, 5, 13 imperator -ctus gesta relatione fideli (28, 1, 21 haec *imperator* relatione iudicum -ctus). 15, 10, 11 quae Hannibal -ctus ⟨a *add. BG recte? cf. p. 1748, 71 sqq.*⟩ perfugis. 25, 7, 1 exploratorum ... veris vocibus -ebatur fortia facta nostrorum, foedas suorum strages (*seq. a. c. i.*). 27, 12, 17 quae imperator -ctus. 28, 3, 6 -ctus haec, unde convenerat (*i. ab iis, a quibus indicia deferri convenerat*), dux. 30, 10, 3 quod evenerat ratus aut forte ab eo -ctus, per quem vocabatur. 31, 5, 6 quod (quae *cod.*) accidens ... latenti nuntio -ctus. AVG. mag. 1, 2 in. deum ... -eri aliquid a nobis (*orantibus*). 9, 25 extr. *v. p. 1707, 9.*

t. t. sermonis forensis: patronum -ere **causam** (*cf. p. 1705, 28. 50. 1706, 27. 1707, 15*): *act.*: CIC. Verr. II 2, 103 cum se causam, quae sibi in senatu pro his agenda esset, -erent. Cluent. 198 cum me hanc causam -eret *Helvidius* (*i. rei ordinem, quomodo gesta esset, narraret*). Scaur. 25 campus ille ... ipse me causam paene -uit Leontinus. 27 nisi me causam illam non solum homines, sed etiam locus ipse lacusque -uisset. epist. 7, 21 (*ad Trebatium*) Silii causam te -ui. SEN. frg. 36 sunt, qui libellos offerant (*sc. in templis*) et illos (*deos*) causam suam -eant. *item*: CIC. Quinct. 79 (*antea*: nimirum, inquit, in eo causa consistit; ...) -et me eiusmodi rem et factum simul Sex. Naevi, quod si solum proferretur, satis esse deberet. Verr. II 3, 170 ex. qui nos ea, quae ad iudicium pertinerent, -eret. 4, 139 pro se quisque -ere me coepit ea, quae paulo ante commemoravi (*seq. a. c. i.*). 4, 144 etiam hoc me -ent, ... (*seq. a. c. i.*). *pass.*: QVINT. inst. 6, 2, 3 *oratores* dignos, a quibus causam diserti -erentur.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

f (*aliquem*) **de, super** *aliqua re*: *α* de: *act.*: CAES. Gall. 7, 10, 3 praemittit ad Boios, qui de suo adventu -eant. civ. 1, 3, 6 qui de his rebus eum -eant. BELL. Afr. 38, 1 iugum, de quo -ui. LIV. 5, 15, 8 quidnam id esset, quod de lacu Albano -uisset (*i. vaticinando protulisset*). TERT. coron. 1 p. 418 Oe. de quaestionibus confessionum alibi -ebimus (*fere i. q. dicemus*). LACT. inst. 4, 29, 2 de mortalitate iam diximus: nunc de unitate -eamus. 5, 22, 1 universas virtutis species promere, ut de singulis -eam, quam necesse sit *eqs.* (*cf. p. 1709, 66*). FILASTR. 107, 14 *v. p. 1708, 46*. AVG. mag. 9, 25 extr. ut eum, cum quo loquor, -eam vel admoneam de re illa, quod eum -eri vel admoneri oportere arbitror. RVFIN. Adamant. 5, 6 p. 185, 7 adhuc manifestius -ere cupio de figuris et formis . . . et de ipsa veritate (ἐπιστῆσαι . . . περί) COD. Iust. 1, 27, 2, 13 cum . . . -uerit nos (*imperatorem*) de omni ordinatione totius Africanae dioeceseos. *patronum* (*cf. p. 1706, 69*): CIC. de orat. 2, 102 equidem soleo dare operam, ut de sua quisque re me ipse -eat. *pass.*: CIC. S. Rosc. 26 ut mori mallet quam de his rebus Sullam -eri. 110 quominus de his rebus Sulla -eatur. 127 his de rebus a legatis Amerinorum -eri L. Sullam. VLP. dig. 50, 13, 2 de usu aquae, de rivis novis . . . institutis . . . de damno dato . . . praesidem provinciae -eri (*i. ad praes. pr. referri; cf. p. 1705, 31. 1709, 41*) oportere. CLAVD. DON. Aen. 8, 730 poeta de rebus gestis et ipsis triumphis Caesaris -ctus (*fere i. q. notitiam habens; cf. p. 1709, 73*). *β* super: IVL. VAL. 1, 4 p. 7, 3 Ammon . . . eum per somnium super facto -ebit. AMM. 28, 6, 28 -cto super nefanda fraude Gratiano . . . fidentius.

g *c. acc. c. inf.* (*pro inf. perf. passim nudum partic.; part. praes. l. 60; gerundiv. l. 66*): *α act.* (*passim acced. aliquem*): CIC. Verr. II 5, 101 quaeri ex nauarchis, quemadmodum classis sit amissa: illos respondere et -ere unumquemque, missione remigum *eqs.* epist. 5, 20, 3 -uerunt me periti (*cf. l. 36*) homines . . . traferri nomen . . . non potuisse. CAES. Gall. 2, 5, 3 *v. p. 1709, 8.* 3, 5, 2 P. Sextius Baculus . . . et item C. Volusenus . . . ad Galbam accurrunt atque unam esse spem salutis -ent, si *eqs.* 3, 18, 4 *v. p. 1709, 10.* LIV. 1, 9, 14 ipse Romulus circumibat -ebatque patrum id superbia factum. 23, 10, 12. OV. met. 7, 858 errorem . . . nominis esse et sensi et -ui, sed quid -uisse iuvabat? Pont. 4, 13, 25. CVRT. 5, 3, 5 periti (*cf. l. 30*) locorum Alexandrum -ent occultum iter esse per calles *eqs.* PLIN. nat. 35, 14 ut . . . redemptor -uerit patres argenteos esse in *Capitolio* clipeos *eqs.* SIL. 3, 314 fama -et . . . fluxisse cruorem (*sim.*: AVR. VICT. Caes. 38, 4 cum oracula -uissent . . . licere. AMM. 15, 1, 2 perlato nuntio . . . -ente rem . . . completam). SIL. 8, 64 ferre . . . exitium miserae . . . Pygmaliona -ebat (*sc. Battus Annam*). 16, 224 patres -et (*Scipio Syphacem*) haec expendere solos. 17, 576 patresque -et (*Hannibal pastorem*) Carthaginis . . . magna rependuros. HOMER. 224 Irim, quae -eat . . . venisse . . . Pelasgos. STAT. Theb. 7, 228 nuntius . . . explorata ferens longo -et agmine Graios ire duces (FLOR. epit. 3, 5, 16 nuntius -ens adventare Lucullum). 10, 601 acie . . . sagaci sanguineos flammarum apices . . . et clara tamen mediae fastigia lucis orta -et (*filia Tiresiam*). TAC. ann. 1, 66 tribuni et centuriones falsum pavorem esse -uerunt. 14, 3 libertus . . . navem posse componi -et, cuius pars *eqs.* SVET. Tit. 9, 1 duos patricii generis convictos in adfectatione imperii nihil amplius quam ut desisterent monuit, -ens principatum fato dari ('-ens *efficacius quam* dicens'. *Burm.*). IVL. VAL. 3, 57 p. 165, 14 ex sententia numinum prophetes -et non apud Memphim sacrum corpus, verum Alexandriam pervehi oportere. LACT. inst. 4, 14, 15 spiritus dei per prophetam -ens futurum, ut *eqs.* AMM. 15, 5, 16 *tribuno* -ente . . . Francos . . . interfecturos eum. 16, 12, 2 perfuga, qui . . . (*a. c. i.*) -ebat. 16, 7, 3 iussus loqui, quod vellet, verecunde et modice -et velari veritatem mendaciis. 17, 1, 13 si defuisse s⟨ibi⟩ (*sc. fruges*) -uerint defensores. 21, 12, 18 *v. p. 1706, 16.* 25, 5, 8 -et *illum* iam propinquantem. 28, 1, 10 relatione maligna -uit principem (*fere i. q. persuasit principi, notione vergente ad III A, cf. p. 1739, 76. 82*) nonnisi suppliciis acrioribus facinora scrutari posse vel vindicari. 28, 1, 32 familiari sermone -uit Probum occulte *eqs.* 31, 10, 3 quidam . . . interrogantes . . . -et *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 6, 290 p. 548, 14 nisi turbatum Sibylla -uisset *eqs.* 8, 61 p. 122, 17 placandam Iunonem -uit *Tiberinus* (*syn.* ostendit). COD. Theod. 9, 45, 4, 2 (*a. 431*) ab ipsis clericis arceantur . . . -entibus (διδασκόντων) capitalem poenam esse propositam. MARCELL. chron. II p. 88, 462 id sese . . . non temere praesumpsisse aegrotantem -uit principem *medicus*. *per litteras*: CIC. Att. 6, 1, 21 rescripsi . . . me moleste ferre . . . -uique nec mihi conciliare pecuniam licere nec illi capere. 16, 8, 1 -ui per litteras id nec opus esse nec fieri posse. CAES. Gall. 5, 47, 5 Labienus . . . rem gestam . . . perscribit, -et omnes . . . copias . . . consedisse. NEP. Dat. 5, 3 haec . . . perscripta ei mittit, in quibus -et cum . . . fore *eqs.* OV. Pont. 2, 6, 6 mala me meritis ferre minora -es (dol- *codd.*). TAC. hist. 2, 23 defensam Placentiam quaeque acta et quid Caecina pararet, Annium Gallum per litteras -et. ann. 3, 32 missis ad senatum litteris Tiberius motam . . . Africam . . . -uit *eqs.* CYPR. epist. 53, 1 p. 616, 14 -ere atque instruere ceteros. AMM. 27, 5, 9 cum . . . -uissent litteris veris. 29, 5, 8 missis . . . scriptis -entibus *eqs.* 31, 12, 9 qui (*rex*) -ebat Valentem *eqs.* COD. Theod. 6, 3, 4 (*a. 397, praefecto praetorio*) -uit tua sublimitas exactionem tributorum senatus non posse concurrere. *de scriptore*: CIC. off. 2, 16 *bestiarum* impetu -et *Dicaearchus* quaedam hominum genera esse consumpta (PLIN. nat. 7, 193 Epigenes apud Babylonios . . . observationes siderum coctilibus laterculis inscriptas -et, gravis auctor inprimis. 33, 63 tunica aurea triumphasse Tarquinium Priscum Verrius -et. SVET. Iul. 53. TERT. spect. 9 p. 11, 1 *Castori et Polluci* equos a Mercurio distributos Stesichorus -et. IVL. VAL. 1, 7 p. 13, 11. SER. SAMM. 722 tertia namque Titi simul et centesima Livi charta -et ferro talem candente dolorem exactum. AMM. 27, 4, 3 Homeri perennis auctoritas [*cf. p. 1705, 13*]. 23, 6, 32. DRAC. laud. dei 3, 256 quoscumque -et sancta scriptura fideles). CAES. Gall. 6, 35, 5 a quibus receptos ex fuga Tencteros . . . supra -uimus (6, 40, 4 quos . . . una profectos -uimus. civ. 3, 84, 5 supra. 3, 88, 2. BELL. Afr. 55, 1 supra. BELL. Alex. 33, 2. SALL. Iug. 40, 4 supra. 49, 1 PLIN. nat. 24, 32. 28, 35. 62. 80 AMM. 20, 6, 5. 21, 4, 7. 22, 3, 11. 25, 8, 3. 18. 29, 2, 1. 29, 5, 47. 31, 14, 8 RVFIN. Adamant. 1, 13 p. 29, 26 [*syn.* ostendimus, *gr.* ἀποδέδεικται]). HIRT. Gall. 8, 10, 4 quem profectum . . . -ui (8, 19, 2. 8, 44, 3 BELL. Afr. 38, 2. CELS. 7, 24 sicut intestinis . . . prolapsis interdum fieri -ui. AMM. 24, 5, 4). PLIN. nat. 24, 65 cum ex ea lina piscatoria apud eos factitari -uerim. 25, 22 ambitus nominibus suis *herbas* adoptandi, ut -ebimus fecisse reges (27, 23). CLAVD. DON. Aen. 1, 515 p. 103, 8 clamandi causas fuisse iustas . . . ipse Vergilius -uit (6, 744 p. 604, 12 poeta. HIER. epist. 65, 14, 1 praefatio ipsa te -uit *eqs.*). HIER. epist. 23, 2, 1 consulem . . . esse -eamus in tartaro.

β pass.: CAES. Gall. 7, 33, 3 cum . . . -eretur paucis clam convocatis . . . fratrem a fratre renuntiatum. VAL. MAX. 6, 5, 1 populus Romanus . . . a Papirio . . . -ctus est Faliscos non potestati, sed fidei se Romanorum commisisse. IVL. VAL. 1, 23 p. 32, 12 -ctus evidentibus monitis non absque cura sui esse numen illud (AMM. 16, 7, 1 adlapso rumore. 16, 11, 9 exploratorum delatione. 17, 1, 8 indicio perfugae. 21, 12, 3 saepe -ctus lentius fore id obsidium. 26, 6, 14 per arcanorum conscios. 26, 10, 4 speculationibus fidis. 27, 8, 9 transfugarum indiciis. 27, 10, 8 procursantium relatione. 29, 5, 37 veris nuntiis. 31, 3, 4 haec ita praeter spem accidisse -ctus. 31, 15, 2 -cti per proditores et transfugas). AMM. 20, 11, 6 -ebatur relatione multorum (21, 7, 6 nuntiis . . . et litteris. 25, 7, 1 *v. p. 1706, 62*). 26, 6, 11 -etur relationibus ducum. CARM. epigr. 2195, 1 *v. p. 1732, 60.*

h *c.* **quod, quia, quoniam**: *α act.*: IVL. VAL. 3, 5 p. 115, 4 quibus omnibus -es (*sc. litteris*), quod nos alacrius ad vos tendere debeamus. AMM. 18, 6, 16 pandit rerum integram fidem -etque, quod *eqs.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 14, 5 senectutem nobis si . . . exprobrent, -eamus eos, quia non omne, quod materiae corporali deest, . . . senecta . . . absumptum est. VVLG. Marc. 8, 31 coepit -ere eos, quoniam oportet filium hominis pati multa (διδάσκειν αὐτούς, ὅτι). *de scriptore* (*notione ad III A vergente*): FILASTR. 89, 4 cum -eat ibidem, quod divinae sit paternae substantiae filius. 107, 14 quod Esaias . . . aperte de Christo -uerit, quod . . . induturus sit, ipse dominus dixit ita. RVFIN. Adamant. 2, 18 p. 99, 6 manifestissime . . . -et apostolus, quia hi . . . sine deo essent (σαφῶς διδάσκει, τοὺς ξένους ἀθέους φάσκων εἶναι). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 7 p. 46, 2 Z. -et (*apostolus*), quia *eqs.* 4, 15 p. 72, 26 dicens apostolus . . . mortuum . . . Christum, aperte -et, quia hoc nomen . . . positum est in homine. BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 160, 16 nunc illud etiam -et, quoniam illa . . . praedicentur. *nota* quoniam *seq. inf.* (*cf. Löfst. ad Per. Aeth. p. 251*): BOETH. herm. sec. 5, 10 p. 344, 5 -et nunc, quoniam, si verba vel nomina transferantur, . . . unam sine dubio significantiam retinere. *β pass.*: IVL. VAL. 1, 35 p. 46, 6 oraculi . . . memores, quo -erentur, quod . . . fortuna . . . lapsum oppido minaretur. AMM. 31, 9, 1 *Gothi* -cti, quod *ille* . . . eventus rerum speculabatur ancipites.

i *pass. c.* **nom. c. inf.** (*part. perf. pass. l. 69*): AMM. 19, 9, 7 ne transitione perfugae uxor . . . superesse -eretur (*i. palam fieret, notione vergente ad II; cf. p. 1717, 14 sqq. 1718, 30 sqq.*) et tractari piissime. VEG. mil. 1, 17 ut Diocletianus et Maximianus . . . eos cunctis legionibus praetulisse -eantur *i. dicantur, ferantur* (*ad II B 1 potius pertinent*: 2, 20. 3, 6 *v. p. 1718, 33; ad II B 1 vel III A*: 2, 15 *v. p. 1718, 42*). CLAVD. DON. Aen. 1, 655 p. 128, 24 quae . . . filiae . . . contulisse -ebatur. AMBR. hex. 3, 5, 20 p. 73, 11 etiamsi ceteris interpretibus vel veritas -eatur (*i. perhibeatur*) suppetere vel auctoritas. AVG. bapt. 2, 10, 15 p. 190, 21 -etur . . . communicasse *illis*. coll. c. Don. 3, 17, 33 p. 83, 22 ut . . . etiam in carcere -eantur baptizati martyres. SVLP. SEV. dial. 1, 24, 2 illi . . . plane admirabilia -entur operari. COD. Theod. 9, 19, 4, 1 (*a. 376*) de qua re et divus Antoninus rescripsisse -etur. VICT. VIT. 2, 37 *scorpionum* feritas . . . nullum . . . nocuisse -etur. ENNOD. opusc. 3, 183 p. 378, 15 -eris (*B, prob. Vogel, cf. ind. p. 395 Vog. s. v.* 'modus', -eres *VLT*; 'diceris *fort.*' *Hartel nequiquam*) frustra reddidisse patriae cives, si illis . . . non adesses. APON. 5 p. 96 (*Diels, Vorsokr.*[3] *II p. 100, 27*) Pherecydes . . . animam . . . immortalem auditoribus suis tradidisse -etur. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 28 p. 788[B] spiritus sanctus mitti -etur ac dirigi ut angelus et minister.

k *c.* **enunt. interrog.** (*cf. quae p. 1736, 68 sqq. adnotata sunt*): *α act.* (*passim acced. aliquem; -ent* litterae: *p. 1709, 42*: [PLAVT. Pseud. 866 *P, v. p. 1704, 79*] LVCIL. 181 quo me habeam pacto, tam etsi non quaeris, -ebo (VERG. Aen. 4, 116 [*fere* = 8, 50] nunc, qua ratione, quod instat, confieri possit, paucis, adverte, -ebo [*notione ad III A vergente*]. PHAEDR. 3 prol. 34 nunc fabularum cur

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sit inventum genus, brevi -ebo). CIC. Quinct. 33 nisi tu (*iudex*), quod esset tuum ius et officium potestasque, -uisses. Verr. II 1, 105 dicit se posse ei condonare edicto hereditatem; -et hominem, quid possit fieri (*notione ad* III^{A} *vergente*). ac. 1, 43 tuae sunt nunc partes ... -ere, quod et qua de causa discidium factum sit. epist. 6, 4, 2 illud cuivis facile est -ere, cur praecipue tu dolere nihil debeas. 13, 77, 3 ubi sit et quid fieri possit, Bolanus te -ebit. CAES. Gall. 2, 5, 2 ipse Diviciacum ... magnopere cohortatus -et, quanto opere rei publicae ... intersit manus hostium distineri (*seq. acc. c. inf. cf.* 3, 18, 4 *Gallus* quibus angustiis ipse Caesar a Venetis prematur -et neque longius abesse, quin *eqs.*). VERG. Aen. 1, 332 quo sub caelo ... quibus orbis in oris iactemur, -eas. HOR. epist. 1, 17, 16 utrius horum verba probes et facta, -e (OV. met. 8, 576 *var. lect. v. p. 1705, 79.* fast. 5, 191 [*poeta ad deam Floram*] ipsa -e, quae sis! ... optima tu proprii nominis auctor eris. *cf. p. 1737, 64.* LVCAN. 1, 681 quis furor hic, o Phoebe, -e [STAT. Theb. 4, 651]. OCTAVIA 711 quid pallor iste, quid ferant lacrimae, -e. 788 VAL. FL. 2, 469. STAT. silv. 1, 2, 49 quae causa toros ... attulit, hic mecum ... Erato ... -e [*i. explica*]. QVINT. decl. 333 p. 314, 14 -e, quid faciam. OPTAT. 2, 23 p. 60, 9 -ete, ubi vobis mandatum est radere capita sacerdotum). OV. met. 10, 651 Hippomenen adii -uique, quis usus in illis (*pomis*). 13, 214 -eo, quo simus alendi armandique modo (*notione ad* III^{A} *vergente*). fast. 6, 386 Iuppiter ... sacro, quid velit, ore -et. Pont. 4, 14, 32 esset perpetuo sua quam vitabilis Ascre, ausa est agricolae Musa -ere senis. LIV. 3, 50, 10 immixti turbae militum togati eadem illa querendo -endoque ..., quanto visa quam audita indigniora potuerint videri, *eqs.* 9, 24, 4 cum, quonam modo id praestaturus esset, percunctantes -eret, haud vana adferre *visus est.* CVRT. 5, 4, 13 etiam atque etiam -ere (*i. verbis demonstrare*) captivus, quam difficile iter esset. VAL. FL. 1, 849 quanta ... poena -et maneat Pelian. 7, 522 virum -eat, quae monstra supersint. SIL. 12, 113 -et ille, ... unde ferant nomen Baiae. STAT. Theb. 12, 475 cuncta -ens, qua gente satae, quae funera plangant *eqs.* AMM. 14, 11, 21 compuls⟨ur⟩i eum, singillatim -ere (*fere i. q. confiteri*), quam ob causam *eqs.* 15, 5, 10 -eret aperte, quae vellet, non ita perplexe. 20, 7, 9 clandestino colloquio *illum* -uerat, quae moenium appeteret membra. 28, 1, 2 explanabo nec pigebit, quid ... timuerim, -ere succincte (*i. breviter exponere*). VVLG. iud. 13, 8 -eat nos, quid debeamus facere de puero. Dan. 10, 14 veni autem, ut -erem te, quae ventura sunt. AVG. mag. 1, 1 p. 1194 ut eum, quem interrogas, -eas, quid velis. CLAVD. 1, 71 ignarum -eas, Parnasia, vatem, quis deus ambobus tanti sit muneris auctor. *litteris*: CIC. epist. 3, 6, 5 litteras ... quae me -erent, quid ageres aut ubi te visurus essem. OV. trist. 5, 1, 79 cur scribam, -ui. TAC. hist. 2, 23 *v. p. 1707, 76.* *magistratum, principem* (*cf. p. 1705, 51*): CIC. Verr. II 1, 126 domum ad eum (*praetorem*) venit; rem demonstrat: quam pridem sibi hereditas venisset, -et. TAC. ann. 12, 45 *ut* praesidem Suriae -eret, quo in statu Armenia foret. AMM. 28, 6, 16 quae viderint ..., imperatorem fida relatione -turos. *de scriptore* (*notione fere ad* III^{A} *vergente*): NEP. Milt. 1 cuius victoriae non alienum videtur quale praemium Miltiadi sit tributum, -ere (OV. fast. 3, 408 causam unde trahat sidus, parva -ere mora est). PHAEDR. 3 prol. 34 *v. p. 1708, 84.* COLVM. 5, 6, 35 pampinarius quam vim habeat, supra -ui (MART. CAP. 9, 960). PLIN. nat. 17, 187 quae genera vitium, et in quali solo caeloque essent conserenda, cum enumeraremus naturas earum et vinorum, -uimus (22, 115. 23, 7 in unguentorum loco. 23, 90. 24, 184 suo loco. 25, 31. 34, 1 OPTAT. 2, 9 p. 45, 16). nat. 33, 64 quid sit hoc aut quemadmodum fiat, suo loco -ebimus (33, 120). APVL. apol. 49 Plato ... in Timaeo ... postquam ... cur quaeque membra nobis ... fabricata sint, aptissime -uit, *eqs.* (CLAVD. DON. Aen. 12, 170 p. 574, 26 -uit, quae gerantur in ... sacris; *syn.* descripsit). TERT. resurr. 27 p. 64, 16 Esaias -ens, quale ieiunium elegerit dominus (CLAVD. DON. Aen. 4, 305 p. 395, 33 singula latius tractat -ens, quid sit *eqs.*). PORPH. Hor. carm. 1, 10, 7 deinde ipse -et, quid sit 'iocoso furto' (epist. 1, 13, 1. 1, 19, 26 CLAVD. DON. Aen. 8, 310 p. 158, 28. 9, 774 p. 282, 28 ex sequentibus). LACT. inst. 5, 22, 1 *v. p. 1707, 7.* AVG. civ. 21, 8 p. 507, 30 D. quomodo praenuntiaverit, satis in libro superiore -uisse me existimo.

β *pass.*: VERG. Aen. 6, 614 ne quaere -eri, quam poenam aut quae forma viros fortunave mersit. AMM. 28, 5, 2 -cto imperatore, quid agi deberet. *tabulis, litteris*: PAVL. FEST. p. 274 his tabulis -entur iudices, quae publice data atque accepta sint. AMM. 21, 4, 4 scriptisque lectis -ctus (*fere i. q. notitiam nactus; cf. p. 1707, 23*), quid agi conveniet. 31, 11, 6 -cto litteris patruo, qua industria superaverit Alamannos.

2 **speciatim** *de oratore vel de quovis apud iudices, magistratum, senatum, milites (vel in contionem vocatos vel acie instructos), sim.* **verba faciente** *i. q. de causa instruere (sive oratione sive scripto ad magistratum vel ad iudices directo), notione ad* II^{A} *(argumentis probandi) inclinante, interdum plane abeunte, praesertim apud ICTOS (pro homine subi.* eloquentia: *p. 1710, 41,* narratio: *p. 1710, 38,* oratio: *p. 1710, 64,* partes orationis: *p. 1711, 15,* sermo: *p. 1710, 55,* similitudo: *p. 1710, 1,* ubertas: *p. 1710, 61,* vox, actio, pronuntiandi ratio: *p. 1710, 39*):

a **absolute** (*acced. abl. rei infra l. 37*): RHET. Her. 4, 48, 61 similitudinem, quae aut ornare aut -ere aut apertiorem rem facere ... possit (*fort. ad d, sc.* rem). CIC. Scaur. 18 si -es (-et *cod.*) tabulis (*cf. p. 1711, 14*), attendam acriter. de orat. 2, 82 docilem *facere possum iudicem* ... cum -o et explano. 2, 308 quae probandi et -endi causa dicenda sunt (part. 27 *opp.* commovendi. QVINT. inst. 9, 4, 127 quae non -endi gratia, sed ornandi narrantur. 10, 2, 23 alia -endi, alia movendi gratia dicenda). de orat. 2, 310 tribus rebus homines ad nostram sententiam perducimus, aut -endo aut conciliando aut permovendo (*haec tria coniuncta*: QVINT. inst. 12, 10, 59 -endi, ... movendi, ... delectandi sive ... conciliandi ... officium [*ibid.* in -endo ... acumen, in conciliando lenitas, in movendo vis exigi videatur]. MART. CAP. 5, 473. *sim.*: -ere, delectare, movere: CIC. Brut. 276 opt. gen. 5. 16 QVINT. inst. 3, 5, 2. 8 prooem. 7 oratoris officium -endi, movendi, delectandi partibus contineri, ex quibus ad -endum expositio et argumentatio, ad movendum affectus pertinerent. 12, 10, 59 *v. supra l. 11. cf. sub b infra l. 58.* [*ex his tribus* -ere, (per)movere: CIC. Brut. 89 *v. infra l. 26* QVINT. inst. 4, 5, 6. 8 prooem. 7 *v. supra l. 15.* 10, 1, 110. 10, 2, 23 *v. supra l. 8*] narrare, persuadere, -ere: CIC. orat. 180. conciliare, narrare, -ere: QVINT. inst. 3, 4, 15. -ere, delectare, afficere: PLIN. epist. 2, 3, 3. -ere, delectare, flectere: AVG. doctr. Christ. 4, 12, 27. *cf. supra l. 2, infra l. 37. 41*). de orat. 2, 310 nihil aliud nisi -ere velle. Brut. 65 quis illo (*Catone*) in -endo edisserendoque subtilior? (orat. 124 argumentandi tenue filum et in -endo et in refellendo. QVINT. inst. 12, 10, 59 *v. supra l. 11*). Brut. 89 cum duae summae sint in oratore laudes, una subtiliter disputandi ad -endum, altera graviter agendi ad animos ... permovendos, multoque plus proficiat is qui inflammet iudicem quam ille, qui -eat (opt. gen. 16 dicendi genere apto ad -endum, ad delectandum, ad permovendum [*cf. supra l. 14*]. leg. 3, 40 ut opus sit oratoris copia vel ad hortandum vel ad -endum. QVINT. inst. 7 prooem. 1. 8 prooem. 7. 12, 10, 70). opt. gen. 5 *sententiae* -endi acutae, delectandi *eqs.* (orat. 180 [*cf. supra l. 20*] genus. QVINT. inst. 8 prooem. 7 [*cf. supra l. 15*] *et* 12, 10, 59 [*cf. supra l. 11*] officium). QVINT. inst. 5 prooem. 1 fuerunt ... quibus solum videretur oratoris officium -ere. 9, 4, 4 prooemiis praeparare, -ere expositione, argumentis probare, affectibus commovere. 9, 4, 134 narratio ... -ere et infigere animis res semper cupit. 10, 1, 17 vox, actio decora ..., pronuntiandi ... ratio et, ut semel dicam, pariter omnia -ent. 11, 3, 132 inclinari ad iudicem (*cf. p. 1711, 62*), cum -eas, .. decet. FRONTO p. 123, 2 N. eloquentia ... suadet, mulcet, -et, consolatur. *nota*: PAVL. dig. 22, 3, 8 praetor cognoscit, ut prior -eat filius (*sc. se in potestate patris non esse*). *ibid.* qui ad libertatem proclamat, prior -ere iubetur.

b **aliquem** (*cf. etiam p. 1711, 61 sqq. 76 sqq 1712, 3. 1713, 28. 65.* animos *infra l. 57*): α *act.*: CIC. inv. 1, 30 aut ab iis, qui audiunt, ita tenetur negotium, ut nostra nihil intersit eos alio pacto -ere. Verr. II 5, 160 ut antea vos -ui. Cluent. 3 alteram partem causae sic agemus, ut vos -eamus, alteram sic, ut oremus. Rab. Post. 35 *testes* -eant nos. de orat. 2, 215 -ere iudicem *opp.* commovere (Brut. 89 *v. supra l. 26.* CVRT. 6, 10, 4 vincti hominis ... invisa defensio ..., qui iudicem non -ere videtur, sed arguere. QVINT. inst. 4, 2, 35 *pars* quae prima iudicem -et. 4, 2, 111 cur ego iudicem nolim, dum -eo, etiam movere? 8, 3, 3 -endo iudicem tantum. 12, 10, 56 sermo ipse, qui facillime iudicem -eat, aptandus. *cf. p. 1710, 29. 40. 68 sqq. 1711, 78*). de orat. 3, 23 sive ut impellat homines sive ut -eat. opt. gen. 3 optumus est ... orator, qui dicendo animos (*cf. infra l. 75*) audientium et -et et delectat et permovet; -ere debitum est, delectare honorarium, permovere necessarium. CVRT. 7, 7, 6 non -ere, non hortari suos poterat. QVINT. inst. 10, 1, 32 neque illa Livi lactea ubertas satis -ebit eum, qui non speciem expositionis, sed fidem quaerit. 12, 2, 11 non -ere modo, sed movere etiam ac delectare audientes debet orator. *c. enunt. interr.*: QVINT. inst. 4, 2, 31 narratio est ... oratio -ens auditorem, quid in controversia sit.

β *pass.*: CIC. Cluent. 78 suppressam esse ... pecuniam ... qui erant in contione, non intellegebant; neque enim -ebantur. de orat. 2, 72 aut -endus is (*iudex*) est aut dedocendus (QVINT. inst. 4, 1, 36 hic admonendus iudex, illic -endus est [4, 2, 21 *opp.* aliquo modo afficiendus. 5, 13, 59 *opp.* movendus. 11, 1, 6 *opp.* conciliando, movendo. 12, 8, 1. APVL. apol. 48 (*ad iudicem*) admonendus es mihi, non -endus]. 4, 1, 57 *opp.* delectari. 9, 2, 2. 12, 10, 62 *opp.* per omnes affectus *trahi*. SCHOL. Cic. Bob. p. 154, 13 St. *opp.* moveri. *cf. supra l. 50 et infra l. 76*). de orat. 2, 121 eas tris res, quae ad fidem faciendam solae valent ..., ut et concilientur animi et -eantur et moveantur (2, 201 magis affectis animis iudicum [*cf. supra l. 50*] quam -ctis. LIV. 42, 48, 3 non eis animis audiebantur *legati*, qui aut -eri aut flecti possent. QVINT. inst. 12, 10, 50 commovendos enim esse -endosque [duc- *Burmann, cf. p. 1703, 45*] animos imperitorum). de orat. 2, 128 tres ... rationes, ... una conciliandorum hominum, altera -endorum, tertia concitandorum. Brut. 185 tria sunt ..., quae sint efficienda dicendo: ut -eatur is, apud quem dicetur, ut delectetur, ... ut moveatur vehementius. *c. enunt. interr.*: QVINT. inst. 6, 1, 20 -endi quoque ... iudices, quid rogantibus respondere debeant. *inc.*: SALL.

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

or. Macri 1 multis mihi disserundum fuit -endique (-endumque *Pomp. Laet.*), quas ob iniurias ... plebes ... vindices paravisset.

c *alicui*: COD. Iust. 2, 37 (38), 1 (*a. 214*) cum ... confitearis cum *illa* ... contraxisse nec -ere potuisse praetori ... ex eo contractu locupletiorem factam, *eqs.*

d *aliquid* (*fere pron.; enunt. rel.: l. 48. 52. 55, subst.: l. 21. 42. 45. 50. 51. 59; acced.: abl. rei: l. 13. 14. 27. 29. 34. 37. 58; acc. c. inf.: l. 38; enunt. interr.: l. 43*): α *act.*: RHET. Her. 2, 29, 46 vitiosum est id augere, quod convenit -ere (*syn.* satis idoneas argumentationes afferre). *de* 4, 48, 61 *v. p. 1710, 1.* CIC. inv. 1, 98 illud -uimus, illud planum fecimus. Quinct. 36 haec tria cum -uero, peroraro (Cluent. 9 cum haec -uero, tum illud ostendam). Verr. II 3, 51 quo modo hoc -es? 3, 122 haec omnia -eo litteris civitatum, ostendo testimoniis. 3, 148 si hoc -eo. Flacc. 34 id quod certe -ere debuit. har. resp. 30 tabulis (*cf. l. 29. p. 1710, 3*) hoc censoriis ... firmabo ac -ebo. de orat. 2, 311 quae *partes orationis* etsi nihil -ent argumentando. 2, 336 qui id -uit non videntibus aliis, is plurimum vidit. orat. 20 *oratores* tenues, acuti, omnia -entes et dilucidiora, non ampliora, facientes. CAES. civ. 1, 32, 5 (*antea a. c. i., v. p. 1712, 44*) acerbitatem inimicorum -et, qui *eqs.* BELL. Afr. 77, 1 rem ... gestam -ent (PANEG. 8 [5], 3, 2 ad senatum venit, rem -uit. *cf.* QVINT. inst. 3, 8, 11 *narratio*, quae ordinem rei -et *et l. 42. 45*). VERG. Aen. 11, 249/50 nomen patriamque -emus, qui bellum intulerint, quae causa *eqs.* LIV. 39, 47, 3 nihil horum neque Demetrium -ere dilucide (*M*, dilucide dicere *Φ*) nec se satis liquido discere ab eo senatus cum cerneret posse. QVINT. inst. 7, 1, 3 aliud ... alii -ere prius expedit. decl. 246 p. 8, 5 veneficium scientia -ui, veneficium periculo -ui. TAC. ann. 12, 48 vocat consilium, -et acta. 13, 50 impetum eius ... attinuere senatores, dissolutionem imperii -endo, si *eqs.* APVL. apol. 92 haec ... tabulis ipsis -ebo. AMM. 20, 8, 3 legatos ... gesta -cturos. 28, 6, 7 *legati* provinciae ruinas -erent intrepide. 29, 5, 2 quae ... salutis tuendae gratia -ebat crebro per suos. 30, 6, 2 *legati* -ere iussi quae ferebant. MART. CAP. 5, 552 augentes aliquid ... admonentes, -entes. *ap. Ictos* (*cf. p. 1709, 80 sq.*): VLP. dig. 49, 5, 5 pr. quod quaqua ratione -eat, admittetur eius appellatio. COD. Theod. 8, 15, 6, 1 (*a. 380*) sufficiat apud iudicem ... -uisse tempus, quo *eqs.* 10, 8, 3 (*a. 326*) ius suum manifestis probationibus (*cf. l. 57*) -eat. *aliquid (pron.,* duas res *l. 42; cf. l. 20) seq. acc. c. inf.*: CIC. Quinct. 60 -ui quod primum pollicitus sum ... causam ... non fuisse *eqs.* (dom. 138 illud tertium, quod proposueram -ere, non ... dedicasse). Caecin. 69. 104 Flacc. 34. Planc. 45 haec -e, haec profer, huc incumbe ... decuriasse Plancium *eqs.* VLP. dig. 4, 2, 14, 3. 43, 19, 3, 13 duas res debet -ere, et ... et. *aliquid seq. enunt. interr.*: APVL. apol. 13 illud etiam -eas necesse est, quando et quibus praesentibus *eqs.*

β *pass.*: CIC. part. 4 ad rem (*cf. supra l. 20 sqq.*) -endam *valent* narratio et confirmatio. 85 suasori utrumque -endum est, dissuasori alterum infirmare sat est. LENT. Cic. epist. 12, 15, 3 quae improbi fingebant, magis vera *existimabant*, quam quae vere facta erant et a nobis -ebantur. *ap. Ictos* (*cf. p. 1709, 80 sq.*): VLP. dig. 4, 4, 7, 8 nisi aut sordes aut evidens gratia tutorum ... -eatur. 33, 9, 3, 3 nisi contraria mens patris familias -eatur. COD. Theod. 9, 37, 2 (*a. 369*) iudex non minus accusatorem ad -enda, quae detulit, quam reum ad purganda, quae negat, debet urguere (= COD. Iust. 9, 42, 3). 10, 16, 3 (*a. 377* = COD. Iust. 10, 2, 5, 1) cum ... neque testibus credita pecunia probaretur neque cautionibus, quae inserta sunt (*sc. brevi*), -eantur (ostendantur COD. Iust.). 16, 2, 41 (*a. 412*) -enda probationibus (*cf. l. 37*), monstranda documentis. COD. Iust. 3, 36, 5 quod, licet scriptura non probetur, vel aliis tamen rationibus -eri nihil impedit. 6, 42, 17 (*a. 286*) si creditoris voluntas ... -eri potest.

e *aliquem aliquid* (*pass. l. 70*): RHET. Her. 3, 15, 26 est hoc a natura datum, ut quam proxime tum vultum admoveamus ad auditores (*cf. p. 1710, 40*), si quam rem -ere eos ... velimus. CIC. Verr. II 2, 95 causam ... totam et istius crudelitatem et iniquitatem senatum -ent *consules* (SALL. Catil. 48, 4 eadem fere ... de paratis incendiis, de caede bonorum ... senatum -et). II 2, 124 *legati Verrem* leges -eant consuetudinemque omnium annorum demonstrent. 3, 170 ex. cui senatus dederat publicam causam, ut mihi ... gratias ageret et simul qui nos ea, quae ad iudicium pertinerent, -eret. leg. 3, 11 (*lex*) qui agent ... rem populum -ento, -eri a magistratibus privatisque patiunto. PLIN. epist. 3, 9, 21 legatos interrogabam, -uissentne me aliquid, quod re probari posse confiderent. *seq. acc. c. inf.*: NOVELL. Iust. app. 1 praef. adierunt (*Kroll-Skutsch*, docuer- *codd.*) nostram serenitatem Lugdunensium habitatores et hoc nos -uerunt: ... detrimentari fundos.

f (*aliquem*) **de** *aliqua re* (*pass. l. 80*): α *c. obi. pers.*: CIC. Verr. II 3, 163 ut de frumento empto vos, iudices, -eam (4, 113 ut de eius iniuriis iudices -erent). dom. 33 de religione ... pontificum collegium -ere conari (*notione vergente ad IIIA*). Brut. 200 erectos intuentes iudices, ut ... -eri de re idque etiam voltu probare videantur. SALL. Catil. 48, 4 senatum *v. supra l. 65* (Iug. 13, 3). β *sine obi. pers. ap. Ictos* (*cf. p. 1709, 80 sq.*): VLP. dig. 8, 5, 10 pr. si quis diuturno usu ... ius aquae ducendae nactus sit, non est ei necesse -ere de iure (43, 19, 3, 13 non debet de iure suo [PAVL. dig. 20, 4, 16. 43, 20, 7] -ere). 12, 2, 18 necesse habebit ipse de periurio suo -ere. COD. Iust. 7, 58, 2 (*a. 224*) cum de crimine -uerint (*syn.* probare).

g *c. acc. c. inf.* (*supplend. l. 26. 28. 48*): α *act.*: ① *c. obi.*: RHET. Her. 1, 12, 21 -uit senatum aerarium pati non posse largitionem tantam (CIC. Verr. II 1, 85 si te ... ita ... tractatum esse senatum -uisses. *cf. infra l. 43*). CIC. Verr. II 2, 37 tum eum (*praetorem iudices sortiturum*) -et Heraclius (δίκην φεύγων) non posse eo die sortiri. II 5, 56 te adierunt et eandem suam causam foederis esse -uerunt. *ibid.* 164 qui *municipes* te nunc sero -eant, iudices non sero, illum ... fuisse. SALL. Iug. 68, 3 milites ... -et oppidum ... non amplius mille passuum abesse (LIV. 41, 3, 9 CVRT. 9, 1, 1. *cf.* 5, 6, 1 convocatos duces. TAC. hist. 3, 60 vocatos ad contionem). LIV. 26, 48, 10 ad tribunal ad Scipionem accedit eumque -et rem sine modo ac modestia agi. ⑪ *sine obi.*: RHET. Her. 2, 8, 12 contra rumores dicemus, primum si -ebimus multos esse falsos rumores. CIC. inv. 1, 82 ex quo -ebimus aliud ... existimare oportere (Verr. II 1, 123 heredes adeunt ad Verrem: -ent non oportere *eqs.* [II 1, 125. II 2, 200. *cf.* Flacc. 86 petere non oportere numquam ostendes, nisi -ueris non licere]). inv. 2, 25 defensor ... impulsionem ... parvulam quandam fuisse demonstrabit aut non ex ea solere huiusmodi facta nasci -ebit. 2, 33 si ... avarum eum ... demonstrare non possis, aliis adfinem vitiis esse -eas. 2, 53 oportebit ... ex eo, quod ostenderis esse ... -ere adversarium *id fecisse.* Quinct. 37 te ... testem, Naevi, citabo; ... -e te petisse ab eo istam ... pecuniam, -e aliquando mentionem fecisse (Mur. 68 quare -e *a. c. i.*; tum egomet tibi ... concedam. 70 at sectabantur multi. -e mercede; concedam esse crimen. 73 senatus num obviam prodire crimen putat? non, sed mercede. convince. num sectari multos? non, sed conductos. -e. Planc. 47 ut ego -eo gratiosum esse ... sic tu -e sequestrem fuisse). Quinct. 48 antequam -o id factum non esse. 60 -ui *v. p. 1711, 38* (86 ostendi ... -ui. Cluent. 64 etsi satis -ui. QVINT. decl. 265 p. 83, 23 iam). 73 aut -eas oportet *illum* negasse (Cael 35 quae tu ... aut diluas oportet ac falsa esse -eas. APVL. apol. 20 prius ... -eas necesse est). Verr. II 1, 83 si -eo, si planum facio teste homine nequam (II 3, 49 *bis.* 111. 148. 5, 50. Cluent. 64 si -eo ... si ostendo. leg. agr. 3, 3 si ostendo ... si -eo. Flacc. 31 quid? si *illius* testimonio ... -eo. Planc. 17 quid? si ... -eo. QVINT. decl. 388 p. 436, 9 si -eo non perisse, ... raptus est; si raptum ostendo, -eo etiam vivere. APVL. apol. 10 Platonis ... exemplo *cf.* CIC. Verr. II 3, 169 si ... -erem. 5, 47 si -es). II 1, 83 te ipso ... teste -ebo (II 3, 40. 123 quid? si testimonio ... ac litteris haec omnia vera esse -ebo. Scaur. 38 Phil. 7, 21 APVL. apol. 28. MART. CAP. 5, 555 '-ebo proditorem'. *ibid.* quoniam -ui ... -ebo). Verr. II 2, 48 verba apud senatum fecit: -uit ad se nihil pertinere (CAES. civ. 1, 32, 2 coacto senatu ... -et se nullum ... honorem appetisse *eqs.*). II 3, 51 quo modo ex illa locatione columnarum -ui istum esse praedatum. 3, 193 si vis, Hortensi, -ere ..., -eas oportebit. *de* II 4, 28 *v. p. 1703, 38.* Caecin. 92 *bis.* Font. 18 Cluent. 80. 88 Rab. perd. 18 Sull. 25. Flacc. 84 quod falsum intenderit? qui -es? dom. 50 quot modis -eo legem istam ... non esse legem? p. red. ad Quir. 16 Planc. 42. 44. Mil. 32 satis est in illa ... tam audaci ... belua -ere, magnam ei causam ... fuisse. de orat. 2, 199 id quod -ebam saepe esse concessum. part. 44 off. 3, 88. CAES. Gall. 1, 43, 4 quam rem ... paucis contigisse ... -ebat (*ibid.* 8). 5, 1, 7 legatos ad eum mittunt, qui -eant ... seseque paratos esse demonstrent (*Ciacc.*, -strant *codd.*) *eqs.* (6, 9, 6. BELL. Afr. 77, 1 legatos mittunt, rem male gestam -ent. LIV. 24, 49, 3 legati ... -ent [donec *codd.*, *corr. Valla*] melius fore. 33, 44, 6. SVET. Otho 8, 1 *legatio.* IVL. VAL. 1, 48 p. 59, 11 legatione Abderitae. *cf.* CAES. Gall. 7, 41, 1 nuntiis ad civitatem ... missis, qui ... -erent *eqs.*). Gall. 5, 28, 4 *in consilio.* 5, 52, 6 contione habita rem gestam proponit; ... -et (civ. 1, 7, 5. CVRT. 9, 4, 19 advocata. *cf.* AMM. 23, 5, 16 contionari disposui -cturus ratione multiplici *eqs.*). Gall. 7, 14, 2 -et *Vercingetorix* longe alia ratione esse bellum gerendum (*item seq. gerund.*: CVRT. 5, 1, 8). Gall. 7, 86, 3 adit reliquos, cohortatur ... -et (LIV. 39, 31, 5 CVRT. 4, 1, 28). civ. 1, 13, 1. 2, 12, 4 SALL. Catil. 27, 4. 47, 1 NEP. Ages. 2, 1 LIV. 8, 3, 10. 9, 25, 5 VITR. 7 praef. 7 SIL. 10, 615. 12, 629. 13, 262. 324 (*deus quasi orator* -et *Romanos*). QVINT. inst. 5, 13, 57. 7, 5, 3 decl. 339 p. 340, 13 TAC. dial. 18 PLIN. epist. 10, 58, 3 SVET. Iul. 17, 2 Claud. 24, 1 APVL. apol. 48. 91 OPTAT. 7, 1 p. 160, 30 AMM. 14, 7, 12 SCHOL. Cic. Bob. p. 88, 12 St. p. 114, 1. 117, 3. *ap. Ictos* (*cf. p. 1709, 80 sq.*): POMPON. dig. 35, 1, 111 -ere debet constare fidem *eqs.* (SCAEV. *v. infra l. 75.* VLP. dig. 2, 7, 5, 2. 22, 3, 18, 1. 22, 3, 19 pr. 44, 4, 2, 1 [*syn.* ostendere]. 47, 8, 4, 12. *cf. etiam p. 1713, 11.* HERMOG. dig. 49, 14, 46, 4 COD. Theod. 8, 18, 1, 3 [*a. 319*]). MARCELL. dig. 5, 2, 5 SCAEV. dig. 17, 1, 60, 3. 22, 3, 6 patronum manifeste -ere debere *eqs.* (31, 88, 11. 33, 7, 20, 2. 50, 16, 243 PAVL. dig. 33, 4, 16). SCAEV. dig. 34, 1, 13 pr. VLP. dig. 1, 12, 1, 10. 4, 2, 14, 3. 4, 4, 7, 3. 12. 9, 2, 23, 11. 12, 2, 9, 4. 12, 2, 18. 22, 3, 14. 27, 8, 1, 13 probatio non pupillo incumbit, ut -eat ..., sed magistratibus, ut -eant *eqs.* 30, 39, 6. 38, 5, 1, 1. 40, 12, 10. 43, 20, 1, 43. 47, 8, 2, 1. 24. 48, 2, 7, 2. 48, 5, 3 frg. Vat. 240 PAVL. dig. 2, 13, 7 pr. MOD. dig. 33, 10, 8 COD. Theod. 2, 1, 6 (*a. 385*). 2, 19, 2 (*a. 321, cf.* COD. Iust. 3, 28, 28 pr., *ubi pro* -eant *scriptum est*: probationes debent praestare, quod *eqs.*). COD. Theod. 4, 20, 1 (*a. 379*). 6, 27, 19 (*a. 417*). 6, 30, 16 (*a. 399*). 9, 42, 15 (*a. 396*). 10, 22, 6 (*a. 412*).

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11, 16, 15 (*a. 382*). Cod. Iust. 2, 7, 1 (*a. 213*). 3, 32, 9 (*a. 283*) -e. 3, 33, 7 (*a. 243*) si . . . potes -ere. 4, 19, 12 (*a. 293*) probationibus. 7, 4, 1, 1 (*a. 197*) *et* 9, 22, 9 pr. (*a. 284*) si . . . -ueris. 8, 29 (30), 4 (*a. 240*) si . . . potueris -ere. 8, 54 (55), 1 pr. (*a. 258*) si -eas. *eodem pertinet*: Interloc. praef. vig. (Corp. VI 266) 9 -ere partem diversam oportere *eqs.*

β pass.: Ⓘ *impers.*: Cic. inv. 2, 117 deinde ex scriptura -endum id . . . fieri perspicuum. 2, 119 ut . . . lege cautum esse -eatur (Cassiod. var. 2, 7 ita tamen, ut *marmora* ipsa de locis publicis corruisse apud te [*comitem*] manifesta ratione -eatur). Caecin. 104 in iudicium non venire, utrum . . . possederit necne, tamen -eri possedisse. Vlp. dig. 2, 15, 9, 3 (*loco turbato*). 26, 7, 7, 4 extr. -eri igitur debet *eqs.* Cod. Iust. 3, 34, 7 (*a. 286*) si manifeste -eri possit ius . . . utilitatem . . . exhibere (*potest ad i referri, item* 4, 58, 3 pr. [*a. 286*] si apud priorem dominum fugisse mancipium non -eatur. 5, 71, 2, 1 [*a. 239*] si . . . damnum tibi inflictum esse -eatur. 6, 20, 12, 2 [*a. 294*] *peculium*. 8, 40 [41], 5 [*a. 214*] nisi inter contrahentes aliud placitum esse -eatur). 6, 11, 2, 1 (*a. 242*) si eundem numerum adfuisse -eri potest. Cod. Theod. 5, 7, 2, 1 (*a. 409*) quos . . . emptos esse -ebitur. *huc revocandum*: Drac. laud. dei 1, 520 cum testante deo -eatur nosse (*sc. homines*) quod instat. Ⓘⓘ *subi. pers.*: Cic. or. frg. A VII 41 (= 40 M.) populus Romanus . . . cum a tribunis pl. -ere⟨tur⟩ . . . extingui ⟨ambitum⟩ nullo modo posse. Liv. 9, 14, 14 oratio habita est, ut -eretur miles minime cuiquam militum consules odio in hostes cessisse (9, 40, 4 -ctique a ducibus erant *milites*, horridum militem esse debere, non caelatum auro et argento [*notione vergente ad III A*]). Pompon. dig. 33, 1, 7 si praetor -ctus sit non expedire *eqs.*

h *seq.* **quod:** Prisc. rhet. 1, 3 (gramm. III 430, 19) *in consilio simiarum* simia *ceteras* prohibuit ab incepto, eas -ens, quod facile capiantur *eqs.* (*Hermog. praeex. 1 p. 1, 24 εἰπὼν ὅτι*).

i *pass. c.* ***nom. c. inf.*** (*transit fere in notionem probandi, cf. p. 1709, 80*): Cic. inv. 2, 36 **ut** . . . minime . . . pecuniae cupidus fuisse -eatur (2, 124 ut . . . *scriptor* hoc voluisse -eatur. Cod. Theod. 11, 16, 15 *a. 382* [= Cod. Iust. 10, 48, 12, 1] ut non singulis indulta . . . sed in commune . . . eiusmodi beneficia -eantur fuisse concessa). Nvx 5 nil ego peccavi, nisi si peccare -etur (*huc probabiliter referendum secundum interpretationem Vollmeri in adn. editionis; potest referri ad II A 6*) annua cultori poma referre suo (Vlp. dig. 26, 7, 7, 4 si evidenter -eantur *tutores* pecuniam in usus suos convertisse. 42, 5, 31, 4 si -eatur nihil . . . alienasse. Pavl. sent. 2, 1, 5. 5, 4, 3 si modo. 5, 16, 10 nisi forte. Mod. dig. 50, 1, 36, 1 extr. Cod. Theod. 1, 9, 2 *a. 386* [= Cod. Iust. 1, 31, 2]. 2, 16, 1 *a. 326*. 2, 24, 2 *a. 327*. 2, 27, 1, 3 *a. 421*. 4, 9, 1 *a. 319* [= Cod. Iust. 7, 10, 7 *additur syn.* probetur]. 4, 10, 3 *a. 426* [= Cod. Iust. 6, 7, 4]. 5, 18, 1, 5 *a. 419*. 7, 2, 2 *a. 385*. 8, 4, 8 pr. *a. 364*. 8, 5, 46 [*a. 385*] etiamsi. 8, 12, 4 [*a. 319*] sive. 11, 5, 1 *a. 416* [= Cod. Iust. 10, 17, 1, 1] etiamsi. 11, 39, 6 [*a. 369*] nisi [*syn.* demonstrare]. 12, 1, 57 [*a. 364*]. Cod. Iust. 2, 15 [16], 2 [*a. 439*] licet iniustus possessor . . . qui possidet -eatur. 4, 19, 13, 1 [*a. 293*] sive. 5, 9, 4, 2 [*a. 422*] etiamsi. 5, 51, 6, 1 [*a. 290*] si pariter administrasse -eantur. 11, 40, 1, 1 si, quod exsolutum est, rationi rei publicae profecisse -eatur. Const. Sirm. 16 p. 921, 40). Mod. dig. 48, 15, 5 **qui** fugitivum . . . suscepisse et celasse -eatur (*sim. in enunt. relat.*: Interloc. praef. vig. [Corp. VI 266] 22 probationes, quibus -eantur fullones . . . iure convenire. Cod. Theod. 1, 2, 11 [*a. 398*] quibus *negotiis* effusa [*i. emissa*] -ebuntur *rescripta*. 2, 16, 2, 3 *a. 315* [= Cod. Iust. 2, 52, 2] cuius heres . . . -ebitur extitisse. 3, 5, 12 [*a. 422*] *bis*. 5, 18, 1, 3 *a. 419* [= Cod. Iust. 11, 48, 16]. 7, 18, 9, 3 *a. 396*. 8, 4, 10 *a. 365*. 8, 15, 5, 3 *a. fere 370*. 9, 3, 5 *a. 371* [= Cod. Iust. 9, 4, 4, 1]. 9, 10, 4 pr. *a. 390* [= Cod. Iust. 9, 12, 8 pr.]. 9, 26, 2 *a. 400* [= Cod. Iust. 9, 26, 1]. 11, 24, 1 *a. 360*. 12, 1, 93 *a. 382*. 12, 1, 147 *a. 416*. 12, 19, 1 *et* 3 *a. 400*. Cod. Iust. 2, 3, 17 [*a. 286*] *syn.* aliis probationibus . . . comprobari. 5, 1, 4 pr. [*a. 422*] *bis*. 12, 59, 7 [*a. fere 440*]. 7, 75, 2 Novell. Iust. app. 3 Lex Burg. lib. const. 54, 1). Clavd. Don. Aen. 10, 80 p. 303, 22 cum nec petisse -eretur nec uxorem duxisse (*syn.* probare). *cf. supra l. 14 sqq.*

k *c.* ***enunt. interrog.*** (*aliqua re l. 76. 82. p. 1714, l. 9*): *α act.*: Ⓘ *c. obi. pers.*: Cic. S. Rosc. 25 ut decem primi proficiscantur ad L. Sullam -eantque eum, qui vir S. Roscius fuerit. Verr. II 3, 106 *Aetnenses* -uerunt vos (*iudices*), quid lucelli fecerit. 4, 138 cum in . . . Siciliae civitatibus senatum populumque -uissem, quid *eqs.* Flacc. 8 vos -ebit, qualis sit L. Flaccus. Phil. 1, 16 M. Antonius . . . -eret me vel potius vos, patres conscripti, quemadmodum. Caes. Gall. 7, 19, 4 milites Caesar . . . -et (edoc- *codd., cf. Meusel ed. 1920, append. crit.*), quanto detrimento *eqs.* civ. 3, 80, 5 cohortatus milites -uit, quantum usum *eqs.* Sil. 7, 348 intentique -ent (*sc. ductores*), quae sint properanda, monentque quisque suos. Qvint. inst. 4, 2, 31 *v. p. 1710, 64*. Ⓘⓘ *sine obi. pers.*: Rhet. Her. 3, 13, 23 demonstratio est oratio, quae -et remissa voce, quomodo quid fieri potuerit aut non potuerit. Cic. Verr. II 5, 15 quod nuper ipse iuratus -uit, quemadmodum gestum esset. 5, 112 in qua *oratione* (*scripta, non habita*) -et, quot . . . acceperit *eqs.* Cluent. 62 -e . . . quid sit obiectum (124 -e, quam . . . unde . . . quem ad modum . . . ; . . . vestigium ostende. Planc. 48 tu -e . . . ; ego . . . -ebo; . . . tu ostendito . . . ego . . . -ebo). Cluent. 115 quae consuetudo sit . . . pluribus verbis -ere non debeo. leg. agr. 3, 15 quoniam . . . ostendi, -eat ipse nunc *eqs.* Sest. 5 priusquam -uero, quibus *eqs.* har. resp. 56 deteriores qui sint, -ebo (Verg. Aen. 11, 315 quae sit . . . sententia menti, expediam et paucis, animos adhibete -ebo. Apvl. apol. 33. *cf. l. 7*). part. 91 off. 3, 112. Caes. Gall. 1, 43, 6 (*cf. p. 1712, 52*) -ebat (dicebat *aut* referebat *β pars*) etiam, quam veteres . . . causae *eqs.* Bell. Afr. 36, 2 legati . . . quanta . . . copia frumenti . . . sit, -ent. Verg. Aen. 11, 250 *v. p. 1711, 22*. Ov. met. 1, 210 (*Iuppiter in contione deorum*) quod . . . admissum, quae sit vindicta, -ebo. Liv. 23, 14, 10 legatos . . . ad praetorem Romanum . . . mittunt -entque, quanto *eqs.* 26, 38, 11. 34, 6, 3 nisi, quid in utraque re vani sit, -uerimus. 42, 44, 4 principum -entium cladibus Philippi Antiochique, quanta *eqs.* Tac. dial. 33 initia . . . eloquentiae satis demonstrasse videor -endo, quibus artibus *eqs.* (*notione ad III A vergente*). Mod. dig. 49, 16, 3, 7 facta prius copia -endi, num forte *eqs.* Amm. 19, 11, 6 -cturi, quae sustinerent incommoda. Cod. Iust. 4, 19, 16 (*a. 294*) unde domini facti sunt, . . . -ere (*i. probare*) compelluntur. Clavd. Don. Aen. 12, 573 p. 618, 16.

β pass.: Cic. Verr. II 5, 4 non quid . . . fortiter feceris, sed quemadmodum manus . . . abstinueris, abs te -eri oportere. Qvint. inst. 6, 1, 20 *et* Sall. or. Macri 1 *v. p. 1711, 1.*

B ***ostendendo, specie indicando*:** **1** *de hominibus gestu visum in alqd. convertentibus*: Sil. 11, 266 monstrant (*Campani Hannibali*) Capitolia celsa Stellatesque -ent campos Cereremque benignam. 13, 724 ora Sibylla -et venientum et nomina pandit (*utroque loco etiam enarrandi notio agnoscitur*). *pass.*: Avg. mag. 3, 5 med. ut etiam *corporum qualitates* . . . -eri sine verbis possint.

2 *de rebus specie sua mentem (visum l. 36) in alqd. convertentibus, alqd. indicantibus*: **a** *absolute*: Ps. Boeth. geom. p. 401, 11 ut subiecta -et formula (*i. figura*). **b** *alqd.*: Manil. 4, 759 hoc (*ardere Aethiopes*) color ipse -et. Val. Fl. 1, 235 quantum augur Apollo (*v. p. 1726, 52. 1750, 20*) flammaque prima -et, . . . plena laboris cerno. Avien. Arat. 1334 ast orbis medii si caedat Cynthia formam, octavos ortus octavaque plaustra -ebit (*i. luna dimidiata octavum mensis lunaris diem esse indicabit*). 1650 omnia (*sc. quae observaveris signa*) decedente die melius (*quam mane*) ventura -ebunt. 1852 -et haec eadem (*sc. procellam mox adfore*) sus horrida caeno, gurgitis inluvie si saepius involvatur. *nota usum reflexivum* (*aliter p. 1719, 24*): Manil. 1, 702 *circulus lacteus* visus incurrit in ipsos sponte sua seque ipse -et cogitque notari. **c** *c. acc. c. inf.*: Tib. 1, 3, 28 te (*deam*) posse mederi picta -et templis multa tabella tuis. Prop. 3, 8, 22 me -eat livor mecum habuisse meam. Sil. 4, 94 commoto -uerunt pulvere nubes hostem ferre gradum. Mart. 5, 64, 6 Mausolea cum -eant ipsos posse perire deos. 9, 31, 10 quae litat argento pro te . . . victima, iam ferro non opus esse -et. Tac. Germ. 9 signum ipsum in modum liburnae figuratum -et advectam religionem. Avien. Arat. 1534 *circulus nebula circum lunam effectus* -et undis adfore pacem. 1675 cum traxere tumorem aequora . . . ventos instare -ebunt. 1681 haec . . . adfore vel primo nimbos mox sole -ebunt. 1784 induit immodicis cum semet floribus ilex, . . . uventis caeli sibi nutrimenta latenter sponte operata -et. 1342. Amm. 15, 4, 5 quod ni ita agi ipse -eret aspectus. **d** *c. enunt. interrog.*: Ov. met. 13, 686 hae (*septem portae*) pro nomine erant (*urbi*) et quae foret illa -ebant. Cels. 5, 28, 12[E] cartilago ubi subsit, ipsa sedes -et. *ibid.* genus puris -ebit, num plures sinus . . . diversa corporis genera perroserint. 5, 28, 12[F] etiam corporis inclinatio -et, num *eqs.* 8, 14, 2 in utram partem vertebrae exciderint, a posteriore parte vel tumor vel sinus -ent (donec *codd.*, indicat *Marx, corr. Drexler, v. p. 1703, 56*).

C ***significando*:** **1** *de hominibus*: Cic. epist. 1, 9, 17 idque non solum fronte atque vultu . . . declarant . . . , sed etiam sensu saepe iam tabellaque -uerunt. Cvrt. 8, 8, 17 oculos . . . primum eorum (*Indorum*) . . . capiam (*sc. armis Macedonum auro splendidis ostendendis*) et -ebo nos non auri . . . cupidos, sed orbem terrarum subacturos venire. Sil. 12, 735 *Romani Hannibale castra ab urbe movente* tacita ora vicissim ostentant nutuque -ent, quod credere magno non audent haerente metu. Clavd. Don. Aen. 12, 40 p. 556, 11 cum casum mortis . . . etiam in ipso dicto se -eret horrere. Hier. epist. 58, 4, 3 pretium possessionum suarum ad pedes apostolorum posuit -ens pecuniam esse calcandam. Avg. mag. 3, 5 extr. ut . . . surdi . . . gestu vel quaerant vel respondeant vel -eant vel indicent . . . quae volunt.

2 *de rebus*: Ov. ars 3, 643 nomine cum -eat, quid agamus, adultera clavis. Carm. de mens. 2, 24 lampas (*quam portat mensis Iunius pictus*) maturas Cereris designat aristas floralesque fugas lilia fusa -ent. *pass.*: Hil. in psalm. 68, 12 p. 323, 8 in ebriis . . . psallentibus (*psalm. 68, 13*) . . . omnium . . . *in Christum* contumeliae per hanc consuetudinem vulgi -entur.

II ***praevalente notione probandi*** (*cf. quae ad I A 2 adnotata sunt p. 1709, 80. 1711, 34. 49. 82. 1712, 70. 1713, 30*):

A ***argumentis*** *probandi* (*scriptorum locos vel nomina pro argumentis allata v. p. 1717, 42*): **1** ***absolute*** *vel ita ut obiectum supplendum sit* (*subi. res: l. 80. 83. 84. p. 1715, 27 bis; cf. etiam sub 2 p. 1715, 47*): Cic. ac. 2, 117 *geometricae rationes* vim adferunt in -endo. 2, 121 somnia . . . haec esse Democriti, non -entis, sed optantis (Tusc. 2, 30 optare hoc quidem est, non -ere. *cf. Pohlenz ad l.*). Amm. 25, 4, 23 sciant -ente veritate perspicue. *in parenthesi* (*notione ad III A vergente*): Cic. fin. 1, 64 ut Epicuri ratio -et (div. 2, 12 ut ratio -uit.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVG. mag. 3,6 in. quantum ratio progrediens -uit). fin. 1,64 u t modo -u i, cognitionis regula et iudicio ab eadem illa (*sc. Epicuri ratione*) constituto veri a falso distinctio traditur (2,9 ut paulo ante -ui, augendae voluptatis finis est doloris omnis amotio. div. 2,33 ut supra -ui. LVCR. 1,539 ita ut -ui. 2,339 uti -ui [2,1050. 3,458. 500. 522. 5,364. 6,176 ante]. QVINT. inst. 11,3,161 neque enim uno modo dicuntur exordia, ut -ui). ac. 2,18 u t -u i t A n t i o c h u s, in id ipsum se induit, quod timebat (FEST. p. 158 quemadmodum Veranius -et. p. 206 ut -et Aelius Gallus. p. 249 ut -et Varro rerum humanarum l. VI. PLIN. nat. 2,39. COD. Iust. 6,58,14,1 sicut Iulius Paulus in ipso principio libri ... apertissime -uit). Tusc. 3,26 est autem aegritudo, u t -e b o, in opinione mali recentis (nat. deor. 3,26 quemadmodum -ebo. 3,42 ut iam -ebo). PLIN. nat. 7,178 saepius falsa *sunt*, s i c u t ingenti exemplo -e b i m u s (15,130 nisi id a divo Augusto coepit, ut -ebimus. 16,61 sicuti -ebimus. 17,191 ut in siderum causis -ebimus proximo volumine. 18,82 ut mox -ebimus [TERT. adv. Marc. 4,12 p. 453,19]. 18,268 sicut paulo mox -ebimus. QVINT. inst. 1,5,53 schema ... habebit aliquam rationem, ut -ebimus eo, quem paulo ante promisimus, loco. 12,1,12 quod accidere, ut mox -ebimus, potest). PLIN. nat. 18,208 imbres ... non levi effectu, u t -u i m u s (QVINT. inst. 12,2,20 sine qua [*ethice*] nulla esse, ut -uimus, oratio potest. TERT. adv. Marc. 5,9 p. 602,12 ut saepe iam -uimus). TERT. anim. 32 p. 352, 21 ne plus ridere quam -ere cogamur. p. 353,16 haec (*sc. sufficiant*), ut ex apparentibus et manifestis substantiis -eam. coron. 4 p. 424 Oe. adicio unum ... exemplum, quatenus et de (*cf. p. 1749, 65*) veteribus (*i. vetere testamento*) -ere conveniet. AMM. 28,6,3 ut indicia -uere verissima. AVG. civ. 6,1 p. 245,19 D. ut superiora (*cf. l. 47*) ... -uerunt.

2 *aliquid*: a *act.* (*acced. abl. l. 30. 33. 37*): CIC. de orat. 1,90 ut ... disputaret nullam artem esse dicendi; i d que cum argumentis -uerat, ... tum etiam exemplorum copia nitebatur (fin. 1,29 idque instituit -ere sic: *seq. acc. c. inf.* [*cf. Diog. Laert. 10, 137 ἀποδείξει χρῆται*]. CLAVD. MAM. anim. 1,18 p. 64,24 ut id -eamus exemplo). fin. 2,18 nec ea, quae -ere vult, ulla arte distinguit. 4,26 ista *v. p. 1717,23.* Tusc. 2,29 scio dolorem non esse nequitiam; desine id me -ere (*III A 1 f*); h o c -e, doleam necne doleam, nihil interesse (PLIN. nat. 34,6 hoc paucis -ebo. TERT. adv. Marc. 5,7 p. 596,3 hoc ipsum *seq. a. c. i.* HIL. in psalm. praef. 7 p. 8,25 id ipsum *v. p. 1716, 65.* AVG. mag. 5,16 extr. hoc idem). Tusc. 5,18 geometrae cum aliquid -ere volunt, si quid ad eam rem pertinet eorum, quae ante -uerunt, id sumunt pro concesso et probato (off. 3,33 geometrae solent non omnia -ere, sed postulare, ut quaedam sibi concedantur). nat. deor. 1,85 q u o d -u i (2,24 *v. p. 1717, 26.* 2,81. LVCR. 2,478 quod quoniam -ui [2,522 MANIL. 4,119]. TERT. resurr. 45 p. 92,5 quod -uimus in commentario animae. FIRM. math. 3,7,28 quod ut manifestius -eamus. CLAVD. DON. Aen. 4,625 p. 410,26 quod ipsum s e q u e n t i a -ent [5,15 p. 427,5. *cf. p. 1744,47*]). 3,15 nil -ent Stoici.

b *p a s s.*: CIC. ac. 2,56 id quod dilucide -etur a ... physicis, singularum rerum singulas proprietates esse. QVINT. inst. 3,8,26 quas partes non omnes in omnem cadere suasoriam manifestius est, quam ut -endum sit. 9,2,5 quod vel ex proxima (*figura*) -eri potest. 11,1,8 illud est diligentius -endum, eum demum dicere apte, qui *eqs.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1,11 p. 164,19 linea ... esse suum per corpus retinet. quod -etur ita: si enim *eqs.*

3 *alicui*: *dat. pers. v. p. 1716, 55.* *inc. an dat. rei*: RVFIN. Adamant. 5,12 p. 199,20 per quod utique non tam g l o r i a e futurae omnium resurrectionis, quam v e r i t a t i (-tis *cod.*) suae (*sc. resurrectionis*) -ebat (*i. 'documentum proferebat', si recte* veritati *scribitur, cf. p. 1722, 73 sqq.*; gloriae ... veritatis *geneticos improbabiliter defendere conatus est Baehrens, Eranos 13 [1913] 20*; gloriam ... veritatem *edd.*).

4 *c. acc. c. inf.* (*acced. abl. l. 70. 71. 72. 75. 76. 84 sqq. p. 1716, 26. 34. 46. 56. 72,* ex *p. 1716, 17. 20,* de *p. 1716, 15. 73*): a *act.* (*subi. res: p. 1716, 56*): VARRO rust. 1,2,16 *Dicaearchus* Graeciae vita qualis fuerit ab initio, nobis ita ostendit, ut superioribus temporibus fuisse -eat, cum homines pastoriciam vitam agerent *eqs.* (CIC. nat. deor. 1,107 Orpheum poetam -et Aristoteles numquam fuisse. fat. 23 Carneades -ebat posse Epicureos suam causam sine ... declinatione defendere. PLIN. nat. 3,124 quam *gentem* -et Cornelius Alexander ortam a Graecia interpretatione etiam nominis. 6,57 *Posidonius* venti adflatu salubrem ... fieri *Indiam* haud dubia ratione -uit. 8,47 *Aristoteles* vitam *leonibus* longam -et argumento, quod plerique dentibus defecti reperiantur. SVET. vita Ter. 1 quod fieri nullo modo potuisse Fenestella -et, cum *eqs.*). RHET. Her. 4,5,8 ergo ab uno sumenda fuisse -u i m u s exempla (CIC. off. 3,119. FEST. p. 190 exemplis. PLIN. nat. 14,56 nobili exemplo. 16,134. 24,21. 31,123. OPTAT. 1,28 paulo ante. 5,1 p. 118,7 ostendimus ... monstravimus ... probavimus ... -uimus). CIC. de orat. 1,88 memoriter ... multa ex orationibus Demostheni ... pronuntians -ebat illum in animis ... permovendis non fuisse ignarum. rep. 1,34 te cum Panaetio disserere solitum ..., multaque colligere ac -ere optimum ... statum civitatis esse *eqs.* (leg. 1,20 quam *rem publicam* optumam esse -uit in illis sex libris Scipio). leg. 2,11 omnem ... legem ... esse laudabilem quibusdam talibus a r g u m e n t i s -ent *Stoici* (nat. deor. 3,9 multis. SEN. nat. 1,5,13 geometrae ... argumentis nihil dubii relinquentibus. PLIN. nat. 8,47 *v. p. 1715, 72.* APVL. flor. 16 p. 73 *libello misso ad principes Africae viros* -uit argumento suscepti sacerdotii summum mihi honorem ... adesse). fin. 1,29 *v. p. 1715, 31.* 1,50 sapientiam, temperantiam ... copulatas esse -u i cum voluptate (epist. 9, 22,2. LVCR. 1,265 res q u o n i a m -ui non posse creari de nilo [1,543 supra. 1,951. 3,426. 4,752. 6,43]. 2,499 supra quod iam -ui non posse probari [*v. supra l. 7.* 6,271. 1094]. 4,861. 6,486. 627 CELS. 5,28,12[B] MIN. FEL. 11,5 PS. APVL. herm. p. 274 AVG. c. Cresc. 2, 1,1 p. 360,3 *scripturarum exemplis* dilucidissime). fin. 4,46 cum -uistis, ut vobis videmini, bonum solum esse, quod *eqs.* 4,72 aut -eat paratiorem me ... fore (nat. deor. 2,87 -eat ergo aliquis *eqs.* TERT. adv. Prax. 24 p. 274,9 adv. Iud. 2 p. 704 Oe. CYPR. epist. 69,3 p. 752,8 ostendat et -eat. HIER. epist. 42,2,4. *pl.*: TERT. nat. 2,5 p. 104,15 aut -eant *eqs.* pudic. 12 p. 241,21 de apostolico instrumento [*i. apost. instrum. argumento usi*] -eant *eqs.* praescr. 23,5 -eant ex eo, quod *eqs.* ..., aliam euangelii formam a Paulo superductam. adv. Iud. 4 p. 708 p. med. Oe.). fin. 5,84 cum ... -uerim (nat. deor. 2,80 cum satis -uerimus *eqs.* SEN. epist. 58,13 si prius ... -uero. HIER. epist. 49,17,6 si ... -ueris). ac. 2,71 qui ex illius commutata sententia -e r e v e l l e t *eqs.* (nat. deor. 3,6. 18. OPTAT. 4,5 p. 109,2 conabatur). ac. 2,77 incubuit ... in eas disputationes, ut -eret *eqs.* Tusc. 1,16 u t -e a m, si possim, *eqs.* (nat. deor. 2,73. 81. 154. div. 1,109 si. LACT. inst. 4,16,1 HIER. in Is. prol. p. 3. *pl.*: QVINT. inst. 1 prooem. 17 -eamus. TERT. adv. Marc. 4,7 p. 437,6. AVG. civ. 21,4 p. 491,28 D. exempla, quibus -eamus). Tusc. 1,26 si minus id obtinebis ..., -ebis *eqs.* 2,29 (*v. p. 1715, 35*) hoc -e *seq. a. c. i.* (SEN. epist. 49,10 -e non esse positum bonum vitae *eqs.* 121,4. TERT. adv. Marc. 4,36 p. 546,6 aut -e *eqs.* OPTAT. 2,14 proba ... -e. TERT. nat. 2,4 p. 100,19 -ete). Tusc. 1,57 *Socrates in Phaedone* -et ... quemvis ... declarare ... nec fieri ullo modo posse *eqs.* 3,77 erit in consolationibus prima medicina -ere aut ... aut *eqs.* 4,60 cum -eas ... si -eas *eqs.* (OV. trist. 3,5,30 ut -eas votum posse valere meum). 5,18 se ante -uisse *eqs.* (*syn.* probare). nat. deor. 1,76 copia rationum, quibus -ere velitis *eqs.* (*cf. infra l. 72*). 1,113 -eo *eqs.* (HOR. sat. 2,3,81 dum -eo *eqs.* TERT. adv. Marc. 4,9 p. 441,12 hoc ... competere sic -eo, dum ... demonstro. *pl.*: TERT. anim. 4 -emus. adv. Marc. 3,11 p. 394,24 dum -emus *eqs.*). nat. deor. 2,3 primum -ent esse deos, deinde quales sint, tum *eqs.* (3,6). 2,38. 3,43 -e b o meliora me didicisse de *eqs.* (LVCR. 2,748 nunc ... -ebo. HOR. sat. 2,3,63 huic ego volgus errori similem ... insanire -ebo. SEN. epist. 36,11 postea diligentius -ebo *eqs.* RVFIN. Adamant. 1,10 p. 25,1 -ebo nunc [*δείκνυμι*]. *pl.*: PLIN. nat. 7,180 -ebimus. 15,8. 22,15. 29,25. 33,116 paulo mox. 35,16 mox. 36,113. OPTAT. 1,14 paulo post). LVCR. 3,423 *animam* mortalem esse -ens (TERT. adv. Marc. 3,17 p. 405,19 -entes). PLIN. nat. 2,164 non posse id accidere ... inventores Graeci subtilitate geometrica -ent. 11,134 eruditi. TERT bapt. 3 p. 203,20 eo plenius -erem non esse dubitandum *eqs.* (adv. Marc. 4,36 p. 546,8 etsi -eres. 5,7 p. 596,3 *v. p. 1715, 37*). adv. Marc. 1,6 p. 297,20 -e n d o (*i. -entes*) pares esse non posse ... confirmavimus duos (*deos*) esse non posse (AVG. civ. 6,9 p. 266,26 D. satis evidenter -endo; *syn.* demonstrando. mag. 8,24 extr.). AMM. 17,3,4 scrupulose computando et vere -uit ... sufficere calculum. CLAVD. DON. Aen. 2,153 p. 168,12 -uit ... poeta se sui esse similem; nam *eqs.* HIER. epist. 23,1,1 -ere cogeremur *eqs.* 30,13,1. 42,1,3. AVG. c. Cresc. 4,58,69 p. 569,6 nunc m i h i haec vera esse -eatis. 10,17 p. 430,18 testimonio. *subi. r e s*: CIC. fin. 3,75 cum r a t i o ... -uerit, quod honestum esset, id esse solum bonum (Tusc. 3,57 ea ratio consolandi, quae -et humana esse, quae acciderint. nat. deor. 2,75 quae *pars* ducitur ab ea ratione, quae -et esse deos. LVCR. 3,162 haec eadem ratio naturam animi atque animai corpoream -et esse. AVG. mag. 5,14 extr. cum ... ratio ... -uerit. civ. 2,21 p. 81,18 D. *cf. p. 1740, 41 sq. 45. 48 sqq. 62*). div. 2,2 quintus *Tusculanarum liber* -et ad beate vivendum virtutem se ipsa contentam. PS. APVL. herm. p. 281 illationes. TERT. adv. Hermog. 22 p. 151,7 scriptum esse -eat Hermogenis officina. HIL. in psalm. praef. 7 p. 8,25 id ipsum prophetiae huius species -et, ... caelestis in *David* doctrinae scientiam extitisse. HIER. adv. Iovin. 1,10 p. 223[B] hic locus ... -et ... uxorem ... non repudiandam. AVG. civ. 22,6 p. 563,2 D. quod sit receptus *Romulus* in deos, creditum tenent litterae, non factum -ent.

b *p a s s.*: CIC. ac. 2,56 *v. p. 1715, 48.* nat. deor. 2,26 multae ... rationes, quibus -eri possit omnia ... augescere. AVG. civ. 4,1 p. 146,8 D. de (*i. ex, cf. supra l. 15 sq.*) libris *eorum* ... longe aliter esse, quam putant, demonstrandum fuit et simul -endum deos falsos ... esse ... daemones. BOETH. herm. pr. 1,1 p. 40,2 -etur (-et *var. lect.*) ... animae passiones esse non positione, sed naturaliter constitutas, idcirco quod *eqs.* (1,4 p. 68,10 sec. 5,12 p. 403,8). *cf. p. 1717, 1.*

5 *c.* quod: *act.*: AMBR. off. 3,5,32 -ere ex rebus gestis, quod *eqs.* VVLG. iud. 11,25 aut -ere potes, quod iurgatus sit contra Israel. *pass.*: FIRM. err. 24,8 quod ... deus pater ... regalis sellae ei concesserit sedes, hoc -etur oraculo. AMBR. Maximin. c. Ambr. 18 p. 70,18 legatur epistula Palladii ... et -ebitur, quod etiam nunc fallit.

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6 *pass. c. nom. c. inf.* (*possunt quaedam ad 4b referri*): Nvx 5 *v. p. 1713, 35.* Qverol. p. 36, 19 quicquid expensum non -etur, postulat reddi sibi. Clavd. Don. Aen. 2, 603 p. 230, 3 ut hoc ipsum verum esse -eretur. 9, 142 p. 206, 23 ut inertes, ut soluti -erentur. Rvfin. Adamant. 2, 19 p. 101, 10 caelum ... non alterius dei ... esse -ebitur (οὐχ ἑτέρου δείκνυται ὤν). 5, 2 p. 177, 32 si ... neque existere carnis substantia -eatur in caelis (δειχθῆναι). Avg. c. Cresc. 4, 43, 50 quamquam vestri potius haec fecisse -eantur. 4, 58, 69 p. 568, 3 diluta esse -eantur crimina *illius*. adv. Don. 15, 19 p. 117, 4 unde ista consuetudo etiam veterum fuisse -eretur. civ. 7, 13 tit. quod ... uterque unus Iuppiter esse -eatur. Svlp. Sev. dial. 1, 6, 5 Ps. Prosp. vocat. gent. 1, 23 p. 678^{B}. Leo M. epist. 166, 1 p. 1194^{B} *salutis ianuam* numquam ante -etur ingressus. Fvlg. Rvsp. ad Tras. 2, 4 p. 247^{C} -etur esse naturaliter deus. Cassiod. var. 2, 11, 3 firmum -etur (*i. apparet, plane i. q.* δοκεῖ) perdidisse consilium. quid enim facere potuit probum, quae *eqs.* (*sim.*: 3, 45, 2 cum ad humanos usus habitacula longe aliter formata -eantur, quam *eqs.* Conc. Rom. a. 502 p. 447, 20 scriptura ... recitata evidentissimis documentis constat invalida, primum quod ... a laicis ... facta videtur, deinde quod nullius praesulis apostolicae sedis subscriptione firmata -etur. *cf. sub B 1d. 2d*).

7 *c. enunt. interrog.* (*acced. abl. l. 26. 29. 33*; per *l. 37*): α *act.* (*subi. res: l. 37*): Cic. fin. 4, 26 age nunc isti -eant, vel tu potius — quis enim ista melius? — quonam modo *eqs.* ac. 2, 32 quantumque intersit ... -ere conantur. Tusc. 3, 56 *paupertatis* onus disputando levamus -entes, quam parva et quam pauca *eqs.* nat. deor. 2, 3 *et* 3, 6 *v. p. 1716, 38 sq.* 2, 24 quod Cleanthes his etiam argumentis -et, quanta vis *eqs.* 2, 153 quibus rebus expositis satis -uisse videor ... quanto *eqs.* 3, 12 si hoc fieri potuisse dicis, -eas oportet, quo modo. div. 2, 27 argumentis et rationibus oportet, quare quidque ita sit, -ere, non eventis. off. 3, 96 cum -ebimus ... quam *eqs.* Lvcr. 3, 31 (= 4, 45) quoniam -ui ... exordia ... qualia sint *eqs.* (4, 26 Manil. 3, 560 [-ui *Bentl.*, duci *codd.*]). 5, 735 cur nequeat semper nova luna creari, ... difficilest ratione -ere et vincere verbis. Sen. epist. 48, 9 si prius -ueris, quam partem *eqs.* Tert. adv. Marc. 5, 19 p. 646, 19 cetera praeceptorum ... satis sit iam alibi -uisse quam (*i. quantopere*) a creatore manaverint. castit. 4 p. 743 Oe. per haec ... -ens, cur non expediat nubere. *subi. res*: Cic. div. 1, 129 alia quaedam ratio ... quae -et, quanta sit animi vis *eqs.* (2, 91 -et ... ratio mathematicorum ... quanta *eqs.*). β *pass.*: Boeth. arithm. 1, 10 p. 22, 1 -ebitur ..., quam longe hic dissimili ratione dividatur.

B ***re vel factis probandi*** (*scriptorum locos et nomina pro testimonio allata v. l. 51 sqq. p. 1718, 63 sqq. 71. 1719, 14 sq.; aliter p. 1716, 63. 67*):

1 *subi.* **res** (*pro subi. est enuntiatum: p. 1718, 26*): **a** *absolute*: Verg. Aen. 5, 523 -uit post exitus ingens (Plin. epist. 3, 14, 6 ut exitus -uit [Flor. epit. 4, 7, 10 proelii. Amm. 16, 12, 13. 17, 13, 5. 23, 1, 5. 24, 8, 1 ut crebri -uerunt exitus. 26, 7, 4 rerum]. Tert. pudic. 21 p. 270, 11 sic. *v. etiam l. 56*). Liv. 37, 31, 1 pravo, ut res ipsa postea -uit, consilio (45, 19, 7. Tac. hist. 1, 35. Amm. 27, 3, 3 apertissima. Avg. civ. 3, 24 p. 136, 3 D. ipsa). Plin. paneg. 5, 4 ut -uit eventus. Svet. gramm. 9 ut versus Bibaculi -et (*cf.* Ps. Avr. Vict. epit. 48, 8 fuit autem Theodosius ... Traiano similis, quantum scripta veterum et picturae -ent. Tert. adv. Marc. 5, 16 p. 631, 2 ut -ent veteres ac novae prophetiae, ut Iohannes apostolus, qui *eqs.*). Tert. apol. 20, 1 nec hoc (*maiestas scripturarum*) ... aliunde discendum: coram sunt, quae -ebunt: mundus et saeculum et exitus rerum. Avson. 419, 7 imperatori ... indulgentissimo: -et securitas erroris humani (*syn.* ostentare, probare). Amm. 25, 7, 9 ut -ebat ... negotium. Boeth. arithm. 2, 1 p. 79, 19 ut subiectae summulae -ent.

b *aliquid*: Epiced. Drusi 453 hoc domus ista -et. Manil. 4, 848 ipse -et titulus (*i. nomen, sc.* 'eclipticus') causas. Tac. ann. 14, 16 quod species ipsa carminum -et, non impetu et instinctu nec ore uno fluens. Clavd. Don. Aen. 3, 17 p. 263, 30 hoc rerum exitus, non initia -uerunt. *pass.*: Sidon. epist. 4, 24, 1 ut chirographo facto -etur.

c *c. acc. c. inf.* (*eius vice* quod: *p. 1718, 8. 25*): Varro ling. 5, 109 hanc (*suillam*) primo assam, secundo elixam, tertio e iure uti c⟨o⟩episse natura -et. rust. 1, 45, 3 ita esse -ent silvestria. Cic. div. 2, 36 praesertim cum res ipsa -eat (Lvcr. 1, 893 quorum nil fieri quoniam manifesta -et ⟨res⟩ [2, 565. 3, 690. 6, 249. Sall. rep. 1, 1, 2 res -uit id verum esse. Qverol. p. 52, 15 nihil-huic deberi res ipsa exponit et -et. *cf. p. 1718, 43*]). Phil. 7, 6 *Pansae* cura incredibilis ... -uit non modo salutis, sed etiam dignitatis meae fuisse fautorem. leg. 2, 33 nisi vetustas ea (*auguria*) certa esse -uisset. div. 2, 109 nonne ipsa varietas, quae est propria fortunae, fortunam esse causam, non naturam esse -et? Liv. 4, 6, 11 eventus eorum comitiorum -uit alios animos ... esse (8, 29, 5. Cvrt. 8, 14, 43 belli. *cf. supra l. 51*). Lvcr. 2, 588 quodcumque magis vis multas possidet in se ... ita plurima principiorum in sese genera ac varias -et esse figuras. Manil. 2, 926 haec (*i. harum rerum*) tutela -et (decet *interpolatio codicis Flor.*) Venerem sua tela movere (*cf. Garrod et Wageningen in comm.*). Plin. nat. 2, 5 formam *mundi* ... globatam esse, nomen ... et consensus mortalium, sed et argumenta rerum -ent. Sil. 12, 273 ille dies primus -uit, ... Martis certamine sisti posse ducem Libyae. Stat. Theb. 1, 445 vos haut humiles tanta ira -et. Qvint. inst. 1, 7, 20 'caussae' ... et *Ciceronem* et Vergilium quoque scripsisse manus eorum -ent. 12, 10, 24 illud iusiurandum (*Demosthenis*) ... satis manifesto -et praeceptorem eius Platonem fuisse. Tac. ann. 15, 49 promptissimos *illos* extitisse constantia exitus -uit (Plin. paneg. 72, 4 priorum principum exitus -uit ne a diis quidem amari, nisi quos homines ament.) Tert. nat. 2, 8 p. 108, 9 quos *deos* libidine sumptos ... -et privata notitia. 2, 9 p. 111, 14 nunc quod (*Hartel, Patr. Stud. III 56*, numquid *codd.*) hi *dei* sunt publici et adventicii dicti, ⟨eoru⟩m (*suppl. Hartel l. c.*) arae -ent, adventiciorum ... publicorum. adv. Marc. 5, 9 p. 604, 11 quae soli competunt Christo, -ere non poterunt etiam cetera ... ad Christum pertinere? Sol. 8, 5 Olympum ab Homero non per audaciam celebratum -ent, quae in eo visitantur. Paneg. 10 (4), 28, 1 ipsa ratio disponendi exercitus -uit illum mente perdita implicatoque consilio. Clavd. Don. Aen. 11, 255 p. 447, 29 violationem ... fuisse ... diversa et universo orbi cognita supplicia -uerunt. Hier. epist. 57, 5, 1 cum ipsa epistula -eat nihil mutatum esse de sensu. Clavd. 8, 99 *triumphi* praesentes -uere deos. Avg. civ. 22, 20 p. 601, 1 D. quod malum aliquotiens accidisse et vetus testatur historia et nostrorum temporum infelicia experimenta -uerunt. 22, 1 p. 554, 5 natura (*angelorum apostatarum*) ... optimam se institutam -et etiam ipso vitio, quo *eqs.* (*cf. p. 1719, 24 sqq.*). Drac. Orest. 70 nam vivam te membra -ent actusque fatentur. Carm. epigr. 707 (*a. 534*), 8 nam meritum (*eum esse*) mors ipsa -et. Coripp. Ioh. praef. 18 maxima ductoris, quod sum temerarius, acta virtutesque viri victaque bella -ent. *pro subi. est enuntiatum*: Cels. 2, 7, 4 ubi pluribus diebus non descendit alvus, -et aut subitam deiectionem aut febriculam instare. Phaedr. app. 5, 2 Ixion quod versari narratur rota, volubilem fortunam iactari -et.

d *pass. c. nom. c. inf.*: Priscill. tract. 3, 72 si, quae ante -entur (*i. constat*) scripta vel dicta de Christo et in memoriam reservata nec umquam ab apostolis repudiata sed lecta ..., respuantur. Veg. mil. 2, 20 sepositio ista pecuniae ipsis contubernalibus -etur adcommoda. 3, 6 p. 79, 20 nos convenit ... ordinare, quod nobis utile, *hostibus* -etur adversum. mulom. prol. 2 p. 12, 8 quo minus dignitatis videbatur habere *mulomedicina* ..., ideo a minus splendidis exercitata minusque eloquentibus collata -etur (*i. consentaneum est, apparet, cf. p. 1717, 14*) in libros. Sacr. Leon. p. 333 ut ... infima per te -erentur esse sublimia. Cassiod. var. 9, 9, 4 tales homines destinate, per quos possimus agnoscere, quemadmodum in futurum census -eatur (*i. constet*) impositus. *huc fort. etiam ea revocanda, quae sub III A 1r posita sunt*: Veg. mil. 2, 15 Boeth. herm. sec. 5, 12.

e *c. enunt. interrog.*: Cic. inv. 2, 30 res ipsa ... -ebit, ecquid hic quoque locus suspicionis ostendat (Lvcr. 6, 139 quid possit ibi flatus, manifesta -et res. *cf. p. 1717, 69*). div. 2, 45 caeli ... distributio ... et certarum rerum notatio -et, unde fulmen venerit *eqs.* Lygd. 6, 24 quales his poenas qualis quantusque minetur, Cadmeae matris praeda cruenta -et. Ov. trist. 3, 5, 40 quae ducis Emathii fuerit clementia, Porus Dareique -ent funeris exequiae. Pont. 1, 1, 18 epistula, cui sit ... missa, -et. 3, 8, 16 terraque de fructu, quam sit amara, -et. Liv. 43, 15, 7 quam multi abessent a signis, census -uit. Rvt. Lvp. 1, 4 hoc schema (*sc.* παραδιαστολή) plures ⟨res⟩ ... disiungit et quantum distent, -et (*cf. p. 1743, 15*). Germ. 445 hoc opus arcanis an (*O*, si *Z*) credam postmodo Musis, tempus et ipse labor ... -ebit. Flor. epit. 4, 1, 11 quam atrociter dimicatum sit, exitus -uit (Paneg. 10 [4], 11, 3. Clavd. Don. Aen. 10, 110 p. 307, 14 rerum). Tert. nat. 2, 8 p. 109, 4 haec libertas ... quousque profecerit, Aegyptiorum superstitiones -ent. Porph. Hor. sat. 1, 9, 52 sensus ipse -et, quid Horatius ... dicat. Avg. civ. 20, 30 p. 486, 12 D. quo ordine veniant, magis tunc -ebit rerum experientia.

2 *subi.* **homines** (*bestiae p. 1719, 11*): **a** *absolute*: Cic. nat. deor. 2, 91 si quidem nos non quasi Graece loquentem (*personam fabulae Pacuvianae*) audiamus; -et idem (*Pacuvius*) alio loco: *eqs.* Svet. Aug. 7, 2 sicut etiam Ennius -et scribens *eqs.* Apvl. apol. 40 ut ... certissimus auctor Homerus -et (*i. ut verbis Homeri demonstratur*). Tert. adv. Marc. 5, 16 p. 631, 2 *v. p. 1717, 53.* Amm. 28, 1, 54 ut inter innumera multa Aiax quoque Homericus -et, optans *eqs.*

b *aliquid*: Mart. 1, 42, 4 credideram fatis hoc -uisse patrem. Lact. inst. 4, 14, 4 David in psalmo ... id ipsum -et dicens *eqs.* Clavd. Don. Aen. 2, 445 p. 210, 13 -et hoc (*scalas plurali numero dici oportere*) etiam Sallustius, qui ait *eqs.* Ambr. hex. 3, 2, 11 denique -ent hoc, qui voluerunt haec ... maria conectere.

c *c. acc. c. inf.* (*eius vice* quod: *p. 1719, 18*): Cic. p. red. in sen. 19 *Milo* -uit neque tecta neque templa ... sine summa virtute ... posse defendi. Scaur. 42 Poeni ... multis violatis fractisque foederibus nihil se degenerasse (*a fallacia Phoenicum*) -uerunt. Phil. 5, 47 C. Caesar ineunte aetate -uit ab excellenti eximiaque virtute progressum aetatis expectari non oportere. 14, 27 *septima legio* constituta ex veteranis -uit hoc proelio militibus ... senatus populique Romani carum nomen esse. rep. 2, 46 L. Brutus ... cum privatus esset, ... primus ... in hac civitate -uit in conservanda civium libertate esse privatum neminem. Tusc. 1, 62 *astrorum* motus qui animo vidit, is -uit similem animum suum *dei* esse. Liv. 1, 10, 4 levi certamine -et vanam sine viribus iram esse. Val. Max. 4, 1, 7 M. Mar-

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cellus primus et Hannibalem vinci et Syracusas capi posse -uit. 8, 6, 3 Licinius Stolo ... a M. Popilio Laenate accusatus primus sua lege cecidit ac -uit nihil aliud praecipi debere, nisi quod prius quisque sibi imperavit. SEN. Ag. 932 timendum (*esse*) caesus Agamemnon -et. CALP. decl. 12 p. 12, 11 *noverca* scelus suum et in domo veneficae et in suppliciis -uit parricidae *sc. esse.* 14 p. 14, 5 equidem nec avarum me fuisse nec impium -ui. nam et redemi patrem et manumisi. TERT. resurr. 55 p. 115, 6 Moyses et Helias, alter in imagine carnis nondum receptae, alter in veritate nondum defunctae, eandem ... habitudinem corporis etiam in gloria perseverare -uerunt. GARG. MART. med. 3 p. 137, 3 rutam venenis resistere mustelae -ent, quae *eqs. ibid.* p. 137, 4 -uit et ... Mithridates, qui *eqs.* CYPR. Fort. 11 p. 340, 11. LACT. inst. 4, 13, 10 hominem fuisse *Christum* Hieremias -et dicens *eqs.* (CHAR. gramm. p. 121, 3 B. inepta haec esse Lucilius -et, qui ... dicit). 4, 23, 7 nisi ut praesentibus factis -eat possibilia se -ere. AVR. VICT. Caes. 15, 3 adeo aequalis probisque moribus, uti plane -uerit neque... otio... ingenia corrumpi *eqs.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 7, 2 p. 174, 22 quod aptum sit silentium et heremus ad philosophandum, -et Helias ... -et Iohannes habitans in desertis. AVG. civ. 1, 15 p. 26, 16 D. *Regulus* suo exemplo -uit nihil deos ad istam temporalem felicitatem suis prodesse cultoribus. CARM. epigr. 2101 (= INSCR. Dessau 9411), 5 *nati* -ent (*sc. pietate sua*) esse pios.

huc revocandus usus ***reflexivus*** (*aliter p. 1714, 35*): COD. Iust. 2, 41 (42), 1 pr. (*a. 232*) num ... diligens pater familias fuerit actibusque publicis industrium se -uerit. CLAVD. DON. Aen. 11, 254 p. 446, 17 in quo se benivolum -et (*i. praestat, probat. cf. etiam* AVG. civ. 22, 1 p. 554, 5 *p. 1718, 20*).

d *pass. c. nom. c. inf.*: RVSTIC. synod. (Conc. ed. Schwartz I 4, 2) 258ª p. 190, 12 qui per animi tumorem ex sua corripi persona non sustinent ..., detorta in alterius personam correptione monendi -entur. CASSIOD. var. 7, 1, 1 quamvis ... civilibus vestibus videantur induti, qui destrictionem publicam -entur (videntur *var. lect.*) operari (*i. quos constat operari*).

e *c. enunt. interrog.*: CIC. Flacc. 69 illa gens ... quam cara dis immortalibus esset, -uit, quod est victa, quod elocata, quod serva. Sest. 86 *Milo* mihi unus ... videtur re -uisse, non verbis, ... quid oporteret fieri. CAES. Gall. 6, 1, 4 et celeritate et copiis -uit, quid populi Romani disciplina atque opes possent. LIV. 9, 45, 7 quod quanto opere optandum foret, Hernicos -uisse. 38, 17, 8 T. Manlius, M. Valerius, quantum Gallicam rabiem vinceret Romana virtus, -uerunt. SIL. 15, 763 ite, -ete (-ere *codd., fort. recte*) viri, Romanae vulnera suerint quanta afferre manus. QVINT. inst. 6, 3, 1 quanta sit in *risu movendo* difficultas, vel duo maximi oratores ... -ent. DRAC. Orest. 452 quid sit honestus amor, multae -uere puellae.

III *praevalente notione* ***instruendi, praecipiendi:***

A ***sensu strictiore de erudiente, instruente, praeceptore, magistro:*** VARRO frg. Non. p. 447 educit enim obstetrix, educat nutrix, instituit paedagogus, -et (hoc et *codd.*) magister (*cf. p. 1724, 45*). NON. p. 289 -ere significat disciplinam vel artem quampiam magisterio dare. AVG. grat. Christ. 10, 11 p. 134, 12 si inter -ere et suadere vel potius exhortari distare aliquid videtur, etiam hoc tamen doctrinae generalitate concluditur (*cf. p. 1744, 16*). ISID. diff. 1, 177 discit, qui non novit, -et vero, qui novit.

1 ***de animantibus -entibus*** (*de bestiis: p. 1723, 26. 82. 1724, 1. 1725, 52. 53. 70. 74. 1727, 71. 1732, 40. 1734, 45. 53. 1735, 20; de* anima: *p. 1720, 79; de arundine in fabula -ente*: APVL. met. 6, 13 *v. p. 1731, 14. pro 'senibus' est* senectus: *p. 1723, 24*):

incertum, cui ex capitulis sequentibus inserendum: LIV. ANDR. carm. frg. 25 nam diva Monetas filia -uit (*fort. ad f, cf. Hom. Od. 8, 481 ἀοιδοὺς ... οἴμας Μοῦσ' ἐδίδαξε. Leo, Sat. Vers p. 39*).

a ***absolute*** *vel ita ut obi. supplendum sit* (*pass. p. 1720, 49. 1722, 39*): PLAVT. Aul. 241 novi, ne -eas (434 scio, ne -e, novi. Persa 677 ne -e. *cf. locut. proverb. p. 1747, 77*). Persa 184 satin haec meministi et tenes? :: melius quam tu, qui -uisti. Poen. 604 en edepol mortalis malos! :: ego enim -ui. :: quis te porro? VARRO ling. 6, 62 cum -emus *v. p. 1702, 33.* RHET. Her. 3, 9, 16 argumentationes disponemus, quemadmodum in libro secundo -uimus (4, 45, 58 contentio ... est in verborum exornationibus, ut ante -uimus, huiusmodi [COLVM. 2, 12, 6 cannabis seritur, ut supra -uimus. 6, 12, 4. 6, 14, 1. arb. 3, 6 sicuti primo -uimus volumine. PLIN. nat. 29, 108 lacertae, ut -uimus, combustae]. PLIN. nat. 14, 77 ad plurimos ... usus excogitatum, ut -ebimus in parte medicinae. *sing.*: CELS. 7, 26, 2ᶜ sicut in curatione -ebo. 7, 27, 8 extendendi ..., ut supra -ui [posui *var. lect.*], pedes. *cf. p. 1720, 22 sqq.*). CIC. Q. Rosc. 31 quo quisque est sollertior et ingeniosior, hoc -et iracundius et laboriosius. dom. 141 illo pontifice [et] magistro, qui cogeretur -ere, antequam ipse didicisset. de orat. 1, 126 summum illum doctorem ... qui cum mercede -eret, tamen *eqs.* (VVLG. Mich. 3, 11 sacerdotes eius in mercede -ebant. *cf.* PAVL. dig. 17, 1, 26, 8 ut gratis -eret, rogatus). de orat. 1, 165 ii qui -ent *sc. rhetores* (2, 117 isti quidem, qui -ent. orat. 143 [*de iuris consultis*] alteros ... respondentes audire sat erat, ut ii, qui -erent, nullum sibi ad eam rem tempus ipsi seponerent, sed eodem tempore et discentibus satis facerent et consulentibus. CVRT. 5, 2, 19 conficere *vestem* neptes suas adsuefaceret: dono se, ⟨quae⟩ -ere⟨n⟩t, dare. QVINT. inst. 2, 17, 43. IVV. 6, 365, 20 *infra l. 36.* AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 p. 100 qui -et, vitabit omnia verba, quae non -ent). de orat. 3, 87 qui -ere fideliter possit. orat. 144 'dignitatem -ere non habet' *v. p. 1726, 23.* leg. 1, 27 *natura* etiam nullo -ente ... confirmat ipsa per se rationem (OV. fast. 5, 668 *Mercurio* didicit culte lingua -ente loqui. MART. epigr. 17, 3 quod ... elephas te, Caesar, adorat, ... non facit hoc iussus nulloque -ente magistro. PLIN. epist. 4, 19, 4 versus ... meos cantat ... formatque cithara, non artifice aliquo -ente, sed amore, qui magister est optimus. CYPR. domin. orat. 7 p. 270, 22 domino. epist. 74, 4 p. 802, 7 Stephano fratre nostro. LACT. inst. 3, 21, 2 -ente ... Socrate non fugit Platonem *eqs.* FILASTR. 104, 6 divino spiritu. CLAVD. DON. Aen. 2, 680 p. 240, 24 Vergilio [4, 675 p. 418, 4 ipso. 5, 15 p. 427, 11. 6, 280 p. 546, 3]. 10, 258 p. 327, 18 quod Cymodocea -ente [*fere i. q. monente, hortante*] perceperat. 12, 395 p. 599, 13 *artes* Phoebo -ente cognoverat [12, 405 p. 600, 19]. PAVL. MED. bened. 9, 1 Hieronymo -ente discimus. SCHOL. Ter. p. 60, 8 Prisciano -ente II. libro pronominis. *plur.*: PALLAD. 12, 12, 2 Graecis -entibus [*cf.* 1 asserentibus] uvas ... suspende. OPTAT. 2, 26 p. 65, 18 vobis ... -entibus ... didicerunt. AVG. civ. 21, 6 p. 499, 20 D. ipsis *daemonibus* -entibus disci). Tusc. 1, 46 ut non physici solum -ent, verum etiam medici (TERT. adv. Val. 2 p. 178, 22 ut -et ipsa Sophia ... Solomonis. adv. Prax. 8 p. 238, 19 quemadmodum etiam paracletus -et. resurr. 5 p. 31, 14. AMM. 15, 1, 4 ut -ent mathematici concinentes. 30, 8, 14 ut sapientes -ent. *cf. p. 1719, 68 sqq.*). nat. deor. 1, 10 obest plerumque iis, qui discere volunt, auctoritas eorum, qui se -ere profitentur; desinunt enim suum iudicium adhibere. off. 1, 158 tum -ere, tum discere vellet. epist. frg. I (Suet. rhet. 26) primum **Latine** (*cf. p. 1722, 51, aliter p. 1733, 58*) -ere coepisse L. Plotium quendam. OV. am. 2, 5, 55 haec *oscula*, quam -ui, multo meliora fuerunt et quiddam visast addidicisse novi (*item* ***sensu erotico***: ars 3, 43 *puellae* nunc quoque nescirent [*sc. amare*], sed me Cytherea -ere iussit. MART. 11, 78, 12 Suburanae tironem trade magistrae: illa virum faciet; non bene virgo -et. *cf.* IVV. 6, 365, 20 his clunem atque latus discunt vibrare magistris, quicquid praeterea scit, qui -et. *v. etiam p. 1723, 71. 1724, 53. 1729, 22. 1730, 19*). SEN. clem. 1, 16, 3 praeceptor ..., qui monitionibus et verecundia emendare ac -ere malit. epist. 7, 8 homines, dum -ent, discunt. 52, 8 eligamus ... eos, qui vita (*Muret.*, vitam *codd.*) -ent. 78, 20 si animus tibi esse in usu solet, suadebis, -ebis, audies, di⟨s⟩ces *eqs.* COLVM. 1, 8, 3 *opp.* imperare. PETRON. 85, 3 iam ego coeperam ephebum in gymnasium deducere, ego studia eius ordinare, ego -ere ac praecipere. SIL. 7, 557 suscensere nefas patriae ... sic -uere senes (QVINT. inst. 1, 5, 25 quosdam eruditos ... sic -ere ac loqui, ut *eqs.* TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 539, 10 si ita -et, qui *eqs.* OPTAT. 3, 3 p. 74, 1 sic enim -et [-et dicens *G*] ... Paulus: *eqs.* FILASTR. 50, 1 coepit dicere -ens ita. 59, 1 quae *haeresis* -et ita: *eqs.* AVSON. 418, 39 sic ... Pythagoram -uisse. CLAVD. MAM. anim. 1, 6 p. 41, 8 a nescio quibus ... sic -eri, ut ... dicant *eqs.* 2, 9 p. 131, 23 cur taliter -es? *aliter l. 56 et p. 1721, 5*). MART. 11, 99, 7 emendare cupis vitium deforme? -ebo: *eqs.* QVINT. inst. 1, 2, 8 nos -uimus, ex nobis audiunt (*sc. liberi verba obscaena*). 1, 4, 17 *v. p. 1751, 63.* 2, 8, 11 *Isocratem* non magis libri bene dixisse, quam discipuli bene -uisse testantur. 2, 9, 3 ut illorum officium est -ere, sic horum, praebere se dociles. 8 prooem. 5 *v. p. 1726, 58.* 10, 5, 19. SVET. gramm. 24 numquam ita -uit, ut magistri personam sustineret. FRONTO p. 146, 19 N. TERT. orat. 1 p. 180, 14 *dei* sermo, quo -uit *Christus* (anim. 16 p. 322, 14 rationale, quo -et, quo disserit *Christus*). bapt. 17 p. 215, 11 petulantia ... **mulieris**, quae usurpavit -ere, utique non etiam tinguendi ius sibi pariet (*ibid.* p. 215, 20 *Paulus* ne -ere [*sic codd., cf. Hartel, Patr. Stud. IV 13*] quidem constanter mulieri permisit. praescr. 41, 5 mulieres haereticae ... quae audeant -ere ... forsitan et tingere. HIER. hom. Orig. in Is. 6, 3 p. 273, 15 B. -ere ... mulieri non permitto. *cf. p. 1721, 72. 1754, 9*). adv. Marc. 3, 6 p. 384, 20 populo ... audituro ... Christum -entem. 4, 3 p. 428, 1 aliter agendi, quam -ebat. 4, 29 p. 524, 2 adimplens omnia ... nec aliter -ens. 5, 18 p. 641, 25 si duo (*dei*) sunt, illum sequar, qui prior -uit. uxor. 2, 9 p. 696 Oe. simul orant (*coniuges*), ... simul ieiunia transigunt, alterutro -entes (duc- *var. lect.*), alterutro exhortantes, alterutro sustinentes. ITALA Matth. 7, 29 (Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 457, 1) **erat enim -ens** (*cf. p. 1721, 23. 1724, 4*) tamquam virtutem habens (διδάσκων αὐτούς, VVLG. -ens eos). HERM. vulg. vis. 3, 5 hi sunt apostoli et episcopi et doctores et ministri, qui ... episcopatum gesserunt et -uerunt (διδάξαντες) et ministraverunt (sim. 9, 25 p. 149, 4 quidam doctores, qui caste et severe praedicaverunt ac -uerunt; *gr.* διδάξαντες σεμνῶς καὶ ἁγνῶς τὸν λόγον τοῦ κυρίου). CYPR. zel. 12 p. 427, 11 doctorem ... eum maximum in regno caelorum vocari, qui -uerit etsic fecerit (*i. qui quod -uerit, fecerit; cf. p. 1721, 7. 1727, 10*). ARNOB. nat. 2, 26 nolo animam discere, sed -ere. HIL. in Matth. 17, 1 -et dominus et rebus et verbis. OPTAT. 7, 1 p. 166, 14 et -ere et -eri cupientibus (RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 49, 1 inter -ere et -eri [τοῦ παιδεύειν καὶ παιδεύεσθαι] nulla erit differentia?). FILASTR. 40 similiter -ens adserit *eqs.* 107, 7 -uerunt dicentes. AVSON. 198, 10 tertius horum mihi non magister, ceteri primis -uere in annis (*sc. me. cf.* 419, 24 *te.*

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

HIER. epist. 22, 41, 3 laetabitur *altera quasi mater tua*, quod genuit, exultabit *altera*, quod -uit *sc. te*). AVSON. 408, 10 quotque -es horis (*sc. sex*), quotque domi resides. QVEROL. p. 58, 22 *opp:* ediscere. AMM. 22, 10, 7 arcebat -ere magistros rhetoricos et grammaticos *Christianos* (25, 4, 20). HIER. epist. 64, 20, 5 prius facimus, sic (*i. deinde*) -emus, ne doctrinae auctoritas ... operibus destruatur (*cf.* VVLG. Matth. 5, 19 qui ... fecerit et -uerit). VVLG. II par. 17, 7 misit ... *eos*, ut -erent in civitatibus (Matth. 11, 1 *iunct.* praedicare, *gr.* διδάσκειν καὶ κηρύσσειν). Matth. 4, 23 (= 9, 35) -ens in synagogis eorum et praedicans euangelium (*διδάσκων ... καὶ κηρύσσων*). Marc. 11, 17 -ebat dicens eis (*ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς*). Luc. 5, 17 sedebat -ens (*ἦν διδάσκων*). Rom. 12, 7 qui -et in doctrina (*ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ*). I Cor. 4, 17 sicut ubique in omni ecclesia -o (*καθὼς ... διδάσκω*). 7, 17 in omnibus ecclesiis (*gr.* διατάσσομαι; *inde* -o *falso etiam* 14, 33 *illatum*). I Tim. 1, 3 ne aliter -erent (*fere i. q. perperam -erent, gr.* ἑτεροδιδασκαλεῖν; *item* 6, 3. EPIST. pontif. 937 a. 554 [Conc. ed. Schw. IV 2] 100 p. 156. *v. etiam l. 73. p. 1726, 83. cf.* CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 18/20 p. 49, 30 Z. non de omnibus false -entibus hoc scriptum est, *sed de eis* ... qui false de Christo -ent). Tit. 2, 3 anus *sint* ... bene -entes (*καλοδιδάσκαλοι*), ut prudentiam -eant adulescentulas, ut viros suos ament (*ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι*). *al.* PELAG. in Phil. 4, 3 feminas, quae non in ecclesia, sed in domo erant -entes. AVG. in euang. Ioh. 119, 2 p. 1950 (= serm. 234, 2 p. 1116) *v. vol. III p. 613, 4.* epist. 193, 4, 13 *opp.* discere. civ. 2, 6 p. 60, 8 D. -entium deorum praecepta. PAVL. MED. bened. 9, 1 -entium magistrorum uberrimam doctrinam. COD. Theod. 6, 21 (= COD. Iust. 12, 15) rubr. de professoribus, qui in urbe ... -entes *eqs.* 13, 3, 5 (*a. 362*) quisque -ere vult, non repente nec temere prosiliat ad hoc munus, sed *eqs.* 13, 4, 3 qui -ere sufficiunt *v. p. 1725, 18.* 14, 9, 3 pr. (*a. 425*) qui in Capitolio tantum -ere praecepti sunt. COD. Iust. 1, 1, 8, 19 sicut vestra apostolica sedes -et atque praedicat. OP. imperf. in Matth. 6 p. 672 quos *doctor* illuminat -ens. ORIG. in Matth. 18, 49 p. 1675^{A} -ere ... est prophetare. *nota:* CORP. V 5124 (*tit. gladiator., aet. inc.*) -et Faustus (*'doctor Threcum videtur fuisse'. Dessau ad n. 5092*). ***gerund.:*** *gen.:* VARRO ling. 6, 62 ab -endo ... documenta, quae exempla -endi causa dicuntur (RHET. Her. 1, 16, 26 hoc modo, ut -endi causa in hac potissimum causa consistamus. CIC. inv. 1, 18 orat. 63. 82 part. 34. fin. 4, 38 fingere aliquid. Tusc. 4, 16 utendum ... verbo minus usitato. 4, 66. VLP. dig. 9, 2, 5, 3 sutor puero discenti ... parum bene facienti ... forma calcei cervicem percussit ... monendi et -endi causa. *inc.:* TERT. adv. Marc. 5, 8 p. 600, 8 ne quid -endi [disc- *codd.*, doc- *Rhen. in mg. ed. pr., def. Hartel, Patr. Stud. IV 14*] dumtaxat gratia loquantur *mulieres in ecclesia.* MART. CAP. 4, 400 [dic- *codd., prob. Dick vix recte*]. *aliter p. 1710, 6 sqq.*). CIC. orat. 114 quae ... res (*loquendi ratio*) duplicem habuit -endi (*pass., i. qua -eatur*) viam (*act.:* leg. 2, 8 est ista recta -endi via. QVINT. inst. 7, 10, 5). orat. 143 *nullum* habebant instituendi aut -endi locum *i. facultatem* (fin. 1, 10 non est omnino hic -endi locus). rep. 1, 13 studio discendi et -endi (2, 1 vel discendi ... vel -endi. LACT. inst. 3, 13, 12 AVSON. 192, 18. 198, 5 sedulum. CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 1, 7. COD. Theod. 13, 4, 3 [*a. 344* = COD. Iust. 10, 66, 2] mechanicos et geometras et architectos ... in par studium -endi atque discendi ... perpellimus). leg. 1, 38 genere (SVET. gramm. 17). 2, 47 *iuris consultorum* ignoratione -endi; nam non solum scire aliquid artis est, sed quaedam ars etiam -endi. COLVM. 2, 21, 6 curam (*cf. p. 1727, 35*). QVINT. inst. 1 prooem. 23 ratio (3, 11, 21 SVET. rhet. 25 FRONTO p. 213, 4 N. [*sent. marg.*]. TERT. idol. 10 p. 40, 19 discendi et -endi [AVG. civ. 8, 7 p. 331, 29 D.]. PANEG. 4 [9], 3, 1 -endi praecipiendique rationibus). inst. 1, 1, 24 brevia -endi monstrare compendia. 2, 3, 2 onus dedocendi gravius *premit* ... quam -endi. 2, 5, 2 legem. 2, 8, 14 partibus (CLAVD. DON. Aen. 9, 173 p. 210, 28 -endi iubendique). inst. 2, 15, 18 *Gorgiae* Socrates (*cf. Plato Gorg.* 455^{A} *ἡ ῥητορική ... πειθοῦς δημιουργός ... πιστευτικῆς ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς*) persuadendi, non -endi concedit facultatem (PLIN. epist. 7, 27, 1 discendi ... -endi. HIER. epist. 134, 1, 3 -endi in ecclesiis. EPIST. imp. Valent. et Marc. a. 452 Mansi 7, 506). PLIN. paneg. 15, 2 nihil ... discendum haberes tempore -endi (*cf. infra l. 84*). TERT. bapt. 1 p. 201, 15 ius. 17 p. 215, 20 -endi et tinguendi (*i. baptizandi*) ... potestatem (FIRM. math. 3, 7, 13 faciet scribas ... aut qui cum imperatoribus constituti -endi habeant aliquam potestatem). bapt. 17 p. 215, 15 licentiam mulier⟨um⟩ -endi tinguendique. praescr. 38, 2 quibus fuit propositum aliter (38, 3. *v. l. 15*) -endi, eos necessitas coegit aliter disponendi instrumenta doctrinae. HIL. in psalm. 2, 3 p. 39, 25 principes doctoresque synagogae ... qui certissimi ... erant auctores -endi. AVSON. 207, 9 mercede. 209, 2 munus (404, 21). 470, 17 cura. HIER. epist. 52, 3, 5 in -endi scribendique labore. 143, 1, 2 libertatem. RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 15, 1 cathedra (epist. Clement. 17 *Christus episcopo* -endi credidit cathedram). hist. 6, 3, 8 catechizandi ei, id est -endi magisterium in ecclesia tribuit (*τῆς τοῦ κατηχεῖν διατριβῆς*). COD. Theod. 6, 21, 1 (*a. 425*) -endi peritiam facundiamque dicendi. CIC. Tusc. 3, 77 nihil ... esse malum, quod turpe non sit, si lugenti persuaseris, non tu illi luctum, sed stultitiam detraxeris; alienum autem tempus -endi (*cf. supra l. 68*). QVINT. inst. 1, 3, 1 tradito sibi puero -endi peritus ingenium eius ... naturamque perspiciet. 2, 3, 7 non ignarum -endi. AVSON. 195, 33 nec -endi pertinax.

abl.: VARRO ling. 6, 62 ab -endo *v. p. 1721, 36.* 10, 55 in -endo (RHET. Her. 3, 4, 8 *opp.* in dicendo. CIC. Brut. 316 in ... instituendo -endoque prudentissimum. ac. 2, 96 in -endo eum primum concludendi modum traditis. fin. 3, 4 rhetorum artes ... verbis ... in -endo quasi privatis utuntur ac suis. QVINT. inst. 1, 2, 15 nec officium in -endo spectet *praeceptor*, sed adfectum. 2, 2, 5 *praeceptor sit* simplex in -endo. 2, 4, 1. ITALA Marc. 12, 38 [codd. e k] in -endo dicebat [*ἐν τῇ διδαχῇ ἔλεγεν*, VVLG. dicebat in doctrina sua]. LACT. inst. 4, 24, 5 caelestis *doctor* in -endo ... perfectus ... sit. OROS. apol. 18, 3 suadibilis in -endo. *ibid.* cui doctrina in -endo commissa est. GENNAD. vir. ill. 54 insignis in -endo [*fere i. q. declamando, cf. p. 1727, 65 sq.*] ex tempore declamator. CONST. Sirm. 12 *haereticos* ... sacerdotum ... auctoritas in -endo emendare debuerat). CIC. fin. 3, 65 prodesse ... quam plurimis ... -endo rationibusque prudentiae tradendis. off. 1, 50 ratio et oratio, quae -endo, discendo, communicando ... conciliat inter se homines. SEN. benef. 6, 16, 6 *praeceptor* -endo et laborem et taedium tulit (*v. qu. seq.*). SVET. gramm. 5 *v. l. 47.* TERT. apol. 50, 14 nec tamen tantos (*i. tot*) inveniunt verba (*philosophorum*) discipulos, quantos Christiani factis -endo. FILASTR. 75, 4 hoc nuntiabat -endo ac rebus testantibus confirmando. 89, 5 paenitudinem etiam non excludit -endo (*i. hoc -ens*). AVSON. 322, 66 mille -endo ingenia expertus. CLAVD. DON. 9, 203 p. 213, 21 erudire est novitatem ... rudem facere -endo meliorem. HIER. epist. 50, 5, 4 non reprehendendo, sed -endo ... corrigere. AVG. epist. 22, 1, 5 *opp.* iubendo. c. Faust. 22, 36 p. 630, 12 palam -endo et arguendo *Christus* dei demonstrat potestatem. *acc.:* CIC. Brut. 306 qui quamquam se nemini ad -endum dabat, tamen consulentibus respondendo studiosos audiendi -ebat. fin. 3, 66 non facile est invenire, qui, quod sciat ipse, non tradat alteri; ita non solum ad discendum propensi sumus, verum etiam ad -endum (*item opp.* ad discendum: VAL. MAX. 8, 7 ext. 8). Att. 8, 4, 1 hominem ... minime aptum ad -endum. SEN. epist. 121, 2. FRONTO p. 114, 10 N. Zeno ad -endum planissimus. TERT. adv. Marc. 4, 7 p. 435, 16 etsi passim synagoga adiretur, non tamen ad -endum nisi ab optime cognito. 4, 39 p. 558, 16 erant et loca alia apud Hierusalem ad -endum ... sed enim per diem in templo -ebat.

gerundiv.: HIER. epist. 49, 13, 2 aliud est quaerere, aliud definire: in altero pugnandum, in altero -endum est.

significanter *dictum i. q. magistrum esse, scholam habere* (*cf. etiam p. 1720, 71 sqq.*): CIC. orat. 112 qui quasi -ere videmur. 144 *v. p. 1720, 5.* ad Q. fr. 2, 4, 2 Tyrannio -et apud me. SEN. contr. 2 praef. 5 habuit et Blandum rhetorem praeceptorem, qui ⟨primus⟩ eques Romanus Romae -uit (2, 5, 13 Massiliae). SVET. gramm. 1 Livium et Ennium ... utraque lingua domi forisque -uisse. 3 nonnulli de notissimis doctoribus peregre -uerunt, maxime in Gallia togata. 5 Sevius Nicanor primus ad famam dignationemque -endo pervenit. 7 primum in Divi Iulii domo pueri adhuc, deinde in sua privata. 9 maiore fama quam emolumento. 10. 15 in Carinis ad Telluris. 17. 18 in pergula. 19. 23 Romae. frg. 91 p. 127 L. Cestius Pius Smyrnaeus rhetor Latine (*cf. p. 1720, 29*) Romae -uit. GELL. 19, 10, 7 Romae. TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 (6) librarii, qui -ere possint. VLP. dig. 9, 3, 5, 3 in hoc ... conductum locum ..., ut ibi opus faciat vel -eat. PANEG. 4 (9), 16, 4 ut salvo honoris mei privilegio -eam. CAPITOL. Pert. 12, 7 qui cum eodem -uerat. AVSON. 198, 7 nostro -uere in aevo. 210, 2 sive domi seu -uere foris. 217, 1 peregre. CORP. VI 33931 vixit annis LXXV, -uit annis L. *nota:* COMM. instr. 2, 16, 3 et ego non -eo (*i. non doctor sum, cf.* 2, 22, 15 *p. 1741, 49*), sed cogor dicere verum.

b *ad verbum intransitivum accedunt* **variae structurae:** *α c.* de (*cf. p. 1707, 1 sqq.*): CIC. de orat. 3, 148 quis ... de isto genere non -uit, non instituit, non scriptum etiam reliquit? ac. 1, 24 de natura ... ita -ebant (*Γ*, dic- *cett.; cf. p. 1749, 38*), ut eam dividerent *eqs.* LVCR. 1, 931 (= 4, 6) magnis -o de rebus. VITR. 4 praef. 2 de aedium sacrarum dispositionibus ... quasque et quot habeant species ..., ... -ui. 9, 6, 1. APVL. apol. 15 de finibus agrorum litiganti an de finibus bonorum et malorum -enti? TERT. bapt. 9 p. 208, 23 de agape -et *Christus.* orat. 15 p. 189, 23 *apostoli* de habitu orandi. 22 p. 193, 21 de nubendo. adv. Prax. 27 p. 281, 24 sic ... de utraque ... substantia. COMM. apol. 60 de Christo -emus. FILASTR. 36, 1. *pass. impers.:* COMM. instr. 1, 2, 11 de resurrectione quoque -etur *in eadem* (*lege*). *β c. dat. comm.* (*cf. p. 1715, 55 sqq., aliter p. 1733, 62 sqq.*), adversus, secundum: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 464, 25 (*ironice*) incipit iam Christus Marcionis creatori (*fere i. q. ad defendendam causam 'creatoris'*) -ere. 4, 17 p. 476, 2 *Marcionitas* Christum aut hominibus aut 'creatori' -entem habere (*sc. cum in argumentatione antecedente tres statutae sint quasi partes, quarum uni oboediri necesse sit*, homines, 'creator', deus, *a Marcione Christi sententiam ita accipi, quasi non, sicut par est, partibus dei faveat, sed aut hominum aut creatoris*). 5, 5 p. 586, 26 ergo de creatore tractans apostolus non intellecto creatori utique -et intellegendo. 5, 6 p. 592, 7 nulla illum sententia uti potuisse eius dei, quem destruere deberet, si non illi (*fere i. q. ad eius partes stabiliendas*) -eret. TERT. adv. Marc. 4, 7 p. 435, 21 adversus legem et prophetas -ebat (435, 27 adversus legem et

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

prophetas et hoc nomine adversus creatorem. 436, 3 *v. l. 2*). 4, 7 p. 436, 2 secundum creatorem (*opp.* 3 adversus creatorem). *ibid.* p. 436, 5. *ibid.* p. 436, 6 secundum eum, adversus quem venerat. *cf.* 5, 1 p. 570, 22 *p. 1726, 19.* γ *c. adv.* (*aliter p. 1733, 56*): TERT. cult. fem. 1, 2 p. 704, 2 Oe. mali magistri male -uerint necesse est.

c. enunt. hort. v. p. 1736, 38 sqq., c. enunt. interr. v. p. 1736, 68 sqq.

c **aliquem** (*cf. etiam f—l*): α **homines**, *sim.* (-ere *i. q.* -endum curare *v. l. 40*): ① *act.* (*refl. l. 51*): LIV. ANDR. trag. 35 quem Chiro in Pelio -uit. PLAVT. Poen. 552 hos (*spectatores*) te satius est -ere (*notione vergente ad I A 1 b*), ut, quando agas, quid agas, sciant. 604 te (*v. p. 1719, 66*). 880 -ctum -es (*v. p. 1747, 77*). CATO frg. Colum. 11, 1, 4 male agitur cum domino, quem vilicus -et. POMPON. Atell. 76 vidit Dossennum in ludo ... non -entem condiscipulum, verum scalpentem natis. VARRO ling. 9, 15 barbatos, qui ignorabunt, verba quemadmodum oporteat dici, non -ebimus, ut sciant, qua ratione conveniat dici? CIC. Verr. II 3, 155 Apronium -es? (*syn.*: 155 improbitatis praecepta dare. 157 praecipere, *ibid.* monere). Vatin. 36 neque tantum ipse es improbus, sed etiam alios -ere voluisti. de orat. 2, 76 non te, ut Hannibalem, sed pueros aut adulescentulos -ere conantur (Tusc. 3, 27 Dionysius tyrannus ... Corinthi pueros -ebat [IVST. 21, 5, 8 ludi magistrum professus ... in trivio]. PLIN. nat. 35, 100 *tabula picta* senis cum lyra puerum -entis. IVV. 7, 176 quanti -eat ... lautorum pueros. *cf. p. 1724, 30.* CIC. Cato 29 an ne tales quidem vires senectuti relinquemus, ut adulescentes -eat, instituat, ad omne officii munus instruat? PS. VARRO sent. 58 incorruptum adulescentem). de orat. 2, 143. 233 -ebo sus, ut aiunt (*cf. p. 1748, 2*), oratorem *summum.* 3, 138 *Periclem* ... Anaxagoras (*v. p. 1734, 12. 1750, 10*). Brut. 32 Isocrates ... et ipse scripsit multa praeclare et -uit alios (orat. 40 cum -eret eos, qui partim in dicendo partim in scribendo principes extiterunt, domus eius officina habita eloquentiae est). Brut. 306 *v. p. 1722, 28.* orat. 123. fin. 5, 59 mentem *v. p. 1725, 30.* div. 2, 4 iuventutem (*syn.* erudire). off. 1, 156 studiosos dicendi (*syn.* erudire). epist. 13, 8, 2 ea si dicam ... -ere te videar, non rogare. VERG. Aen. 1, 741 -uit quem maximus Atlas. 5, 705 Pallas quem -uit multaque insignem reddidit arte. HOR. sat. 2, 2, 50 tutus erat rhombus *eqs.* ..., donec vos auctor -uit praetorius. epist. 1, 13, 1 ut proficiscentem -ui te saepe diuque (PS. APVL. Ascl. 27 ut ego te -ebo. FAV. EVL. p. 20, 22 sicut ipse *Tullius* nos -uit). OV. ars 3, 195 non Caucasea -eo de rupe puellas. trist. 2, 343 ei mihi, quod didici! cur me -uere parentes! (*i. -endum curaverunt; item hoc sensu*: PLAVT. Most. 126 *p. 1730, 49,* HOR. sat. 1, 6, 76 *p. 1730, 67,* PETRON. 46, 7 *p. 1732, 74,* QVINT. inst. 1, 1, 7 *p. 1724, 23,* MART. 9, 73, 7 *p. 1730, 53,* VAL. dig. 32, 12 *p. 1730, 70*). LIV. 30, 28, 3 cui ... Statorius semilixa -ere (*v. p. 1703, 41*) exercitus solitus sit. SEN. contr. 1, 4, 11 *Dionysius* Ciceronis filium. contr. exc. 6, 2 filius me meus -uit, quod (*i. quantum ad illud attinet, quod*) illum (*sc. filium*) non recipio. VAL. MAX. 3, 7 ext. 1 Euripides ... dixit se, ut eum (*populum*) -eret, non ut ab eo disceret, fabulas componere solere. SEN. benef. 2, 17, 4 idem (*sc. quod pila ludentibus*) faciendum est in beneficiis: quosdam -eamus et satis iudicemus, si conantur, si audent *eqs.* 5, 7, 5 Socrates ... ipse se -uit (PS. QVINT. decl. 12, 8 nemo, ut hoc faceret, exemplo impulsus est: se quisque -uit. VVLG. Rom. 2, 21 qui ... alium -es, te ipsum non -es. *cf. p. 1730, 21. 1739, 36*). epist. 86, 15 Vergilius ... *non* agricolas -ere voluit, sed legentes delectare. COLVM. 11, 1, 4 *vilicus* -eat subiectos (*syn.* praecipere). 11, 1, 12 quis ... -ebit futurum vilicum, si nullus professor est? PLIN. nat. 25, 2 neminem -ere in auctoritatem scientiae est. 35, 75. 76 -uit neminem talento minoris. 35, 101. 36, 16. MART. 10, 60 iura trium petiit a Caesare discipulorum, assuetus semper Munna -ere duos. QVINT. inst. 10, 2, 28 ut priores superasse, posteros -uisse dicantur. PLIN. paneg. 77, 8 facturus consules -eat (*seq.*: ut illi quoque sciant, quid acceperint). SVET. gramm. 11 multos et nobiles (18) visusque est peridoneus praeceptor. 13 -uit inter ceteros *illos* (rhet. 28). 16. 20 rhet. 27. PAVL. dig. 17, 1, 26, 8 si *faber* iussu mandatoris servum -uerit. ITALA Ier. 10, 24 (Lucif. Athan. 2, 2 p. 149, 10) -e nos, domine, sed in iudicio et non in ira (παίδευσον ἡμᾶς, VVLG. corripe me). Dan. 13, 3 (Cypr. testim. 3, 20 p. 136, 17) -uerunt filiam suam secundum legem Moysi (ἐδίδαξαν ... κατὰ τὸν νόμον, VVLG. erudierunt secundum l.). Ioh. 8, 28 (Tert. adv. Prax. 22 p. 268, 18) sicut me -uit ⟨pater⟩, ita et (haec VVLG.) loquor (καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ). OPTAT. 2, 23 p. 60, 18 deus ... ut te -eret *eqs.* (VVLG. deut. 6, 1). AVSON. (?) 128, 2 (*sensu erotico, cf. p. 1720, 32 sqq.*) sic eum -et Phyllis. 470, 26 Augustam subolem grammaticus -ui, mox etiam rhetor. AVX. Maximin. c. Ambr. 56 p. 75, 11 (*de Vlfila:*) ut regeret et corrigeret ⟨et⟩ -eret gentem Gothorum. CLAVD. DON. Aen. 11, 371 p. 472, 14 loquente Sibylla et Aeneam -ente hoc modo. HIER. epist. 23, 2, 2 comites suas plus exemplo -uisse quam verbis. 49, 13, 2 tu me stantem in proelio ... studiosus magister -eas. *ibid.* 6 discipulum (*opp.* adversarium vincere, *cf.* 49, 14, 1. 60, 10, 8. *p. 1724, 83*). 65, 1, 6 turpe sit post viros -ere et feminas. 126, 1, 3 qui viva, ut aiunt, voce -ere te poterit. PAVLA Hier. epist. 46, 1, 1 magistram cupimus -ere discipulae et, ut est vulgare proverbium (*cf. p. 1748, 2*), sus artium repertricem. VVLG. IV reg. 12, 2. II par. 17, 9 populum (*syn.* erudire). I Esdr. 7, 25 imperitos -ete libere (libere *add.* HIER.). Iob 6, 24 -ete me ... et si quid forte ignoravi, instruite me. 12, 7 interroga iumenta et -ebunt te. 34, 32 si erravi, tu -e me (psalm. 24, 5). psalm. 70, 17 deus -uisti me a iuventute mea. prov. 5, 13. Sirach 30, 2 qui -et filium suum (παιδεύων. 30, 3 διδάσκων). 30, 13 -e filium tuum (παίδευσον). Matth. 7, 29 erat enim -ens eos sicut potestatem habens et non sicut scribae ... et pharisaei (ἦν διδάσκων αὐτούς. *cf.* ITALA *p. 1720, 71 et* Marc. 1, 22; *sed* Luc. 4, 31 ἦν διδάσκων αὐτούς: -ebat illos). 28, 19 euntes ... -ete omnes gentes (μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη). Ioh. 7, 35 -cturus gentes. act. 14, 21 multos (μαθητεύσαντες ἱκανούς). ITIN. [Silv.] 33, 2 in ... spelunca ... dominus ... discipulos (39, 3). 43, 6 apostolos (49, 3). RVFIN. Adamant. 2, 14 p. 87, 6 quod ipse salvator -uerit aliquem et dixerit: *eqs.* (ἐδίδαξέ τινα ὅτι). AVG. civ. 6, 2 p. 247, 4 D. ut in omni eruditione ... studiosum rerum tantum iste (*Varro*) -eat, quantum *eqs.* 9, 4 p. 372, 29 *philosophus*, ut -eret hominem sciendi studio naviter accensum, protulit ... librum *eqs.* 12, 14 p. 532, 24 Plato ... discipulos. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 4 imperitos. COD. Theod. 9, 40, 11 (*a. 367*) neminem de numinis nostri sacrario prodeuntem ... lanista -eat. 14, 9, 3 pr. (*a. 425*) quos intra parietes domesticos -ent. 15, 7, 10 (*a. 385*) fidicinam ... emere vel -ere vel vendere *eqs.* CONC. Carth. IV can. 99 mulier ... viros *v. p. 1754, 9.* DRAC. laud. dei 3, 546 quos -eat (*A*, dec- *B*) factura dei (*i. Christus*) pietate magistra. GENNAD. vir. ill. 37 in qua (*epistula*) interrogando quasi disciturus -et -cturum (*pars codd, Herding*; doctorem *cett. codd., Richardson*). *gerund.*: QVINT. inst. 1, 1, 7 nec tamen ii, quibus discere ipsis non contigit, minorem curam -endi liberos habent (*cf. p. 1723, 40*). 2, 5, 13 quid aliud agimus -endo eos (*discipulos*), quam ne semper -endi sint? VVLG. I par. 26, 29.

② *pass.* (*part. perf. abit in notionem monendi: l. 35. 51. 76. iubendi: l. 63*): PLAVT. Poen. 880 -ctum -es *v. p. 1747, 77.* Merc. 355 *al. v. p. 1747, 71.* TER. Andr. 274 ingenium *v. p. 1725, 27.* TVRPIL. com. 38 *v. p. 1750, 79.* VARRO frg. Non. p. 520 in -endis pueris (CIC. ad Q. fr. 3, 3, 1 studiose discunt, diligenter -entur. QVINT. inst. 1, 1, 20 aliquando *puero* nolente -eatur alius, cui invideat. 1, 5, 7. VLP. dig. 19, 5, 13, 1 si puerum -endum ... tibi dedero. *cf. p. 1723, 19 sqq.*). RHET. Her. 4, 6, 9 eos, qui haec velint discere, alia ratione -eri posse commodius. CIC. inv. 2, 9 -cti (*fere i. q. commonefacti*) ab aliquo facile et libenter sententiam commutabimus. Planc. 81 cui non magistri sui atque doctores, cui non locus ..., ubi altus aut -ctus est, cum grata recordatione in mente versetur. de orat. 3, 74 cum summo studio patris in pueritia -ctus essem. Brut. 310 a ... Graecis ... doctoribus. leg. 3, 14 (*syn.* institutus). fin. 3, 3 ut commoneri nos satis sit, nihil attineat -eri. Tusc. 2, 27 nos, -cti scilicet a Graecia, ... hanc eruditionem liberalem et doctrinam putamus. off. 3, 15 *imperiti*, cum sunt -cti a peritis, desistunt facile sententia. Tim. 31 ut ... animantes ..., quibus ius esset -eri, cognoscerent. epist. 6, 5, 4 fac animo forti ... sis: ita enim natus, ita educatus, ita -ctus es, ... ut tibi id faciendum sit. LVCR. 4, 792 scilicet arte madent simulacra et -cta vagantur, nocturno facere ut possint in tempore ludos (-cta: *sc. artem ludicram, cf. p. 1729, 40 sqq.*). SALL. Iug. 12, 4 uti -ctus erat, noctu ... milites introducit. 50, 5 ante iam -cti ab Iugurtha equites. CVLEX 59 mente *v. p. 1725, 31.* HOR. sat. 2, 7, 68 evasti; credo, metues -ctusque (*fere i. q. monitus*) cavebis. OV. met. 4, 428 fas est et ab hoste -eri. 6, 23 scires a Pallade -ctam. trist. 2, 254 quodque (quove *var. lect.*) trahat, quamvis non -eatur (*cf. p. 1720, 32*), habet *matrona.* QVINT. inst. 2, 8, 14 si fuerit, qui -ebitur (*cf. p. 1725, 15*), ille ... Nicostratus (*pancratiasta celeberrimus*). 2, 20, 6 ante quam -eremur. 11, 2, 1 frustra ... -emur, si, quidquid audimus, praeterfluat. 11, 2, 9 cum idem (*nom. pl.*) -cti facere illud (*sc. memoria fideliter uti*), indocti inexercitatique non possimus. FLOR. epit. 4, 10, 6 nisi ... quidam forte quasi -cti procubuissent in genua milites. ITALA Rom. 15, 4 (Aug. c. Faust. 13, 18) ut nos -eremur, scripta sunt (εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν, VVLG. ad nostram doctrinam). IVL. VAL. 2, 29 p. 98, 29 hisce ... usus exemplis -ctusque de talibus (*v. p. 1749, 68*). 3, 31 p. 138, 26 ita ut -ctus (*fere i. q. admonitus, iussus; cf. p. 1738, 32*) est, Ptolomaeus protinus facit. ITIN. [Silv.] 45, 1 quemadmodum -entur hi, qui baptidiantur in pascha. 46, 3. 4 *bis.* OPTAT. 7, 1 p. 165, 7 lex ideo data ... ut homines -erentur. *ibid.* p. 165, 15 populis -eri cupientibus. 7, 1 p. 166, 14 (*et* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 49, 1) *v. p. 1720, 80.* FILASTR. 156, 4 ab eis (*patriarchis*) -ctus *Esaias.* AVSON. 393, 94. 419, 31 Caesares -ebantur. AMM. 30, 4, 21 iudices patiuntur interdum -ctos ex ... Aesopi cavillationibus quam ex ... Catonis disciplina productos. VEG. mil. 1, 11 *tiro* diligenter exercitatus -ebatur ad palum (*ibid.* exercebantur ad palos). 2, 23 p. 57, 13 servare ordinem discunt ... nec inter -ctos aliquis error existit. 3, 9 p. 89, 4 exerceantur et -eantur, quamdiu (*i. donec*) possint esse perfecti. 3, 10 p. 92, 22 -eamur exemplis (*fere i. q. discamus; cf. p. 1750, 75*). CLAVD. DON. Aen. 6, 624 p. 590, 18 ut ... apertius -cti (*i. moniti*) rectius viverent. 8, 320 p. 160, 15 'genus indocile' indoctum et quod -eri non posset. HIER. epist. 21, 2, 16 convivium quoque publicanorum expetens, ut et inter convivia -erentur. 21, 35, 2 exemplo -ere (*imp. pass.*) praesenti. 57, 5, 6 et ego -ctus a talibus *eqs.* 65, 1, 6 -eri a femina non fuit turpe apostolo. c. Lucif. 12 absurdum est, ut discipulus ad magistrum vadens ante sit artifex, quam -eatur. 14 adversarius ... vincitur, discipulus -etur (*cf. p. 1723, 78*). adv. Rufin. 1, 17 p. 472 Vall. *Paulus* ad pedes -ctus Gamalielis. VVLG. Is. 54, 13 filios

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tuos -ctos a domino. AVG. civ. 14, 9 p. 21, 25 D. *Paulum* athletam Christi, -ctum ab illo (*cf. Gal. 1, 12*). 18, 47 p. 330, 14 per malos angelos -cti. PHOEBAD. c. Arrian. 9 sed rursum -emur: *seq. or. recta.* NICET. spir. 1 etiamsi idoneis assertoribus -eamur. *gerundiv.*: VARRO frg. Non. p. 520 *v. p. 1724, 30.* CIC. nat. deor. 1, 5 qui admonent amice, -endi sunt, qui inimice insectantur, repellendi. HOR. epist. 1, 17, 3 disce -endus adhuc. OV. ars 3, 251 non mihi venistis, Semele Ledeve, -endae. 255 turba -enda venit pulchrae turpesque puellae. rem. 298 tu mihi ... -endus eris. met. 8, 241 huic tradiderat ... -endam progeniem (VLP. dig. 19, 5, 13, 1 *v. p. 1724, 33.* AMM. 26, 3, 3 *v. p. 1731, 73*). LIV. 29, 1, 10 -endorum atque exercendorum (*equitum*) curam Siculi habuerunt. SEN. dial. 10, 10, 1 -endi, non tantum deplorandi sunt. COLVM. 11, 1, 7 -endus ... erit futurus vilicus (11, 1, 9 tam -endus ... quam futurus figulus aut faber). QVINT. inst. 2, 5, 13 *v. p. 1724, 25.* 2, 8, 13 exercendi corpora peritus non, si -endum pancratiasten susceperit, pugno ferire vel calce tantum aut nexus ... aliquos -ebit, sed omnia, quae *eqs.* (COD. Theod. 13, 4, 3 = COD. Iust. 10, 66, 2 [*a. 344*] *mechanici, geometrae, architecti* suscipiant -endos, qui -ere sufficiunt. APVL. flor. 18 p. 88 exposita ... condicione, qua -endum receperat. VLP. dig. 19, 2, 13, 3 si quis servum -endum conduxerit). inst. 12, 11, 22 cui *aetati* -endae priores elaborarunt. TERT. praescr. 8, 14 vaderent *apostoli* ad -endas et tinguendas nationes. LACT. inst. 4, 22, 5 ad -endos homines. RVFIN. Greg. Naz. orat. praef. 5 p. 4, 17 Vind. ad instituendam vel -endam ecclesiam. AVG. civ. 1, 9 p. 14, 25 D. ab eis -endis admonendis. 6, 1 p. 243, 7 etiam hi refellendi et -endi sunt.

***β animum** sim.*: TER. Andr. 274 bene et pudice eius -ctum atque eductum ... ingenium (HIER. epist. 59, 1, 1 torpens otio ingenium, dum interrogas, -es. *cf.* AVSON. 322, 66 *p. 1722, 23*). CIC. fin. 5, 59 natura ... mentem ... quasi instituit -ere et induxit in ... elementa virtutis (CVLEX 59 si quis non pauperis usum mente prius -cta fastidiat. STAT. silv. 2, 2, 154 non ulla deo meliore cohaerent pectora, non alias -uit [*sc. melius*; dec- ς *perperam*] Concordia mentes. FIRM. err. 12, 9 *v. p. 1732, 29*). AMM. 21, 14, 5 *animas v. p. 1730, 39.* RVFIN. Orig. in gen. 13, 4 p. 120, 11 B. divinae scripturae formas inducunt et figuras, quibus ad agnitionem vel purgationem sui anima -eatur. AVG. in epist. Ioh. 3, 13 quos spiritus sanctus intus non -et, indocti redeunt ...; cathedram in caelo habet, qui corda -et (SACR. Greg. 112, 1 deus, qui ... corda fidelium sancti spiritus inlustratione -uisti). *cf.* PLIN. nat. 15, 3 vitam *p. 1732, 10.* VVLG. Iob 15, 5 -uit enim iniquitas tua os tuum. Ier. 2, 33 vias tuas *v. p. 1731, 41.* 9, 5 linguam *v. p. 1734, 83.* *cf. etiam* caro: *p. 1732, 24.* frons: *p. 1732, 24.* HIER. epist. 53, 8, 17 Salomon ... mores corrigit, naturam -et. VITA Desid. (Mon. Germ. ser. rer. Merov. III) 2 p. 630, 13 annos, quos fas est -eri. *adde*: AVSON. 419, 40 vox ista, quam -ui (*fere i. q. excolui, siquidem voc. q. e.* 'vox' *accipiendum est propria significatione, non* '*eloquentiae*').

γ bestias: *act.*: VARRO Men. 559 ecus ... traditur magistro, ut equiso -eat tolutim (*sc. ire*). rust. 2, 7, 15 peritus belli alios (*equos*) eligit atque alit ac -et, aliter quadrigarius ac desultor. PLIN. nat. 10, 83 intellegitur emendatae (*lusciniae discipulae*) correptio et in -ente (*luscinia*) quaedam reprehensio. CORP. IV 2016 mulus ... muscellas -uit *v. p. 1748, 6.* *pass.*: PLIN. nat. 10, 120 *picae* -entur secreto et ubi nulla alia vox misceatur. IVL. VAL. 3, 6 p. 116, 9 feras ... bestias ... ita scilicet -ctas, ut *eqs.*

huc adiungere liceat exempla pertinentia ad **f**: *act.*: TIB. 2, 1, 41 *ruris dei* tauros primi -uisse feruntur servitium. MANIL. 5, 378 *surgente Olore genitus* linguas hominum sensusque -ebit ... volucres. APVL. flor. 12 p. 45 et corvus et psittacus nihil aliud, quam quod didicerunt, pronuntiant; si convicia -ueris, conviciabitur. *pass.*: HIER. epist. 130, 8, 4 ut nequaquam bos discat feritatem, sed leo -eatur mansuetudinem.

ad **i**: VVLG. I Macc. 6, 30 elephanti ... -cti ad proelium (εἰδότες πόλεμον). PASS. Theclae C 33 p. 91, 18 leo asperrimus, qui -ctus erat in hominibus (rec. B *v. infra l. 81*).

ad **m**: *act.*: LVCR. 5, 1303 *elephantos* belli -uerunt volnera Poeni sufferre et ... turbare catervas. VARIVS carm. frg. 3 *eques equum* insultare -et campis. HOR. sat. 1, 1, 91 ut siquis asellum in campo -eat parentem currere frenis. TIB. 1, 4, 17 longa dies homini -uit parere leones. OV. ars 3, 670 non -et infestos currere cerva canes. CVRT. 8, 9, 25 *aves* cantu seriis rebus obstrepere -uerunt. COLVM. 6, 2, 5 *boves* -ere per mille passus composite ... ambulare (PALLAD. 4, 12, 3 onera temptare). PERS. prol. 9 quis ... picas ... -uit verba nostra conari? PLIN. nat. 8, 113 *cervae* editos partus ... fugam meditari -ent. PORPH. Hor. carm. 3, 3, 14 qui eas (*tigres*) -uerit iugum suum trahere. NEMES. cyn. 262 quem (*canem*) assiduos -uit tolerare labores. SYMPH. 64 Pallas me (*araneam*) -uit texendi nosse laborem. CLAVD. 1, 82 cornipedes ... -et servire lupatis. *pass.*: OV. ars 1, 472 tempore lenta pati frena -entur (*cf. p. 1750, 75*) equi. TAC. Germ. 6 (*de equis*) nec variare gyros in morem nostrum -entur. VVLG. Os. 10, 11 vitula -cta diligere trituram. PASS. Theclae B 33 p. 90, 15 leo -ctus homines comedere (rec. C *supra l. 64*).

v. etiam s. v. doctus *p. 1758, 73,* docilis *p. 1767, 33,* docilitas *p. 1769, 67,* doctor *p. 1774, 25.*

d *aliquid* (*cf. etiam e, f, l; pro re est persona: p. 1728, 58*): *α generatim*: (I) *act.* (*gerund. l. 26. 78. 79. p. 1727, 35. 72. 1728, 67. 76*): *res, quae -etur, significatur neutro sing. vel plur.* (*acced. enunt. interr.*: *infra l. 31. 33. 43. 47. 1727, 7, hortat.*: *infra l. 17. 49. 75, acc. c. inf.*: *infra l. 14. 46. 69. 70, inf.*: *infra l. 72*): VARRO ling. 7, 4 plura. RHET. Her. 1, 11, 18 noster doctor ... ut ostenderet id, quod oportuisset simpliciter ac singulari modo -ere, illos distribuisse dupliciter et bipertito. 3, 21, 34 quod -ere non gravaremur, ni *eqs.* CIC. de orat. 1, 89 quid isti (*rhetores*) -erent. 2, 84 deducendi sunt ad eos, qui haec -ent (2, 161 qui haec tradunt et -ent [*cf. infra l. 30*]. 3, 60 qui haec ... tractarent, agerent, -erent. QVINT. inst. 2, 5, 13. PRISCILL. tract. 1, 27 *syn.* adserere. FILASTR. 93, 7 ita. CLAVD. DON. Aen. 1, 745 p. 143, 13 quae pertractans -uit haec Iopas ... scilicet *acc. c. i.* VVLG. I Tim. 4, 11 praecipe haec et -e [δίδασκε] 6, 2 haec -e et exhortare). de orat. 2, 87 meliora. 3, 70 ea, quae isti scriptores artis -ent, discere. 3, 94 hos novos magistros nihil intellegebam posse -ere, nisi ut auderent (phil. frg. V 49 nihil. TERT. adv. Marc. 4, 18 p. 478, 22 nihil novi -entem vel operantem. 5, 1 p. 570, 22 apostolum, qui ... adversus creatorem proferatur, nihil -ere, nihil sapere, nihil velle secundum creatorem. PS. VARRO sent. 67 nil magnificum -ebit, qui a se nil didicit). orat. 142 quod nosse pulcherrimum est, id non gloriosum est -ere? 144 'at dignitatem -ere non habet': certe, si quasi in ludo; sed si monendo, si cohortando, si percontando, si communicando, si interdum etiam una legendo audiendo, nescio cur, cum (ς, non *AL*) -endo (dic- *LA*) etiam aliquid aliquando possis meliores facere, cur nolis (Tusc. 1, 22 cogitare ... et providere et discere et -ere aliquid. SEN. epist. 6, 4 in hoc aliquid gaudeo discere, ut -eam [76, 3 *opp.* discere]). rep. 1, 25 quod cum disputando rationibusque -uisset. fin. 4, 9 quae dialectici nunc tradunt et -ent (*cf. supra l. 11*). ac. 2, 143 quod in elementis dialectici -ent, quomodo iudicare oporteat *eqs.* 1, 8 quae ... nemo adhuc -uerat. LVCR. 5, 529 quid possit fiatque per omne ... id -eo. OV. ars 3, 769 ulteriora pudet -uisse. MANIL. 2, 751 nunc satis est -uisse suos ignota per usus. SEN. contr. 10, 1, 14 laudabat haec utique ⟨quae⟩ -uerat (*i. -endi causa proposuerat, cf. p. 1727, 66*). CELS. 5, 28, 7[B] quae cum medici -eant. SEN. benef. 6, 34, 5 hoc -e (epist. 47, 6 miserior est, qui hoc [*altilia secare*] voluptatis causa -et, quam qui necessitatis discit. nat. 7, 32, 4 si ... hoc maiores -erent, hoc minores addiscerent. CVRT. 7, 7, 16 hoc [*sc. utribus amnem traicere*] ut Scythae imitari nesciant, Bactriani -ebunt. TERT. pudic. 20 p. 267, 5 hoc qui ab apostolis didicit et cum apostolis -uit. FIRM. math. 2, 28, 3 quae itaque stella quot dies sortitur, etiam hoc -ebo. CLAVD. DON. Aen. 1, 350 p. 76, 10 Polydori exemplo hoc idem -uit *Vergilius*). epist. 48, 7 hoc est, quod tristes -emus et pallidi? 71, 6 qui invenerunt ista, non qui -ent. 76, 3 quaeris, quid -eam? etiam seni esse discendum. 85, 38 illud *sq. enunt. interr., v. p. 1737, 19.* 94, 54 didicit deteriora, deinde -uit. Thy. 310 in patre facient, quidquid in patruo -es. COLVM. 7, 3, 12 illud, quod priore libro -uimus, ut admissarii ... testiculus obligetur, *eqs.* 12, 4, 1 ad ea exequenda, quae deinceps -ebimus. PETRON. 46, 6 plus *v. p. 1748, 23.* PLIN. nat. 14, 138 quae referendo pudet -ere. VAL. FL. 1, 235 quantum *v. p. 1714, 28.* QVINT. inst. 1, 1, 21 parva -emus oratorem instituendum professi. 2, 3, 4 si eiusmodi praeceptores minus -erent, non peius (*adv.*). 2, 8, 13 omnia, quae *eqs., v. p. 1725, 17* (FIRM. math. 5, 1, 25 erunt ingeniosi ..., -entes omnia. TERT. fug. 9 p. 476 Oe. omnia apostoli secundum deum utique -uerunt. scorp. 12 p. 172, 8 magistros omnia utique -cturos; *opp.* discipulos ... omnia utique edocendos). inst. 8 prooem. 5 difficilius est iudicare, quid -eas, quam cum iudicaris, -ere. 10, 1, 5 quaecumque. TAC. ann. 12, 41 *pravitas* tam infensa -entiu.. PLIN. epist. 1, 10, 10 quae ... *philosophi* -eant, in usu habere. 1, 22, 2 nihil est, quod discere (*MV*, doceri *BF, cf. C. F. W. Müller ad l.*) velis, quod ille -ere non possit. 7, 26, 4 quod plurimis verbis, plurimis etiam voluminibus philosophi -ere conantur (*syn.* praecipere). 8, 14, 11 si potes id quoque -ere, quod in obscuro est an didiceris (adrididiceris *cod.*, addidiceris *Momms.*). FRONTO p. 129, 7 N. hoc tuum a te divina prudentia consultum ... nonne Cato -uit? GELL. 13, 31 (30), 13 talia ego gratis non -eo. TERT. orat. 9 quae filius (*dei*) -uit. pudic. 21 p. 269, 1 quid autem -ebat? non communicandum operibus tenebrarum. observa, quod iubet. adv. Prax. 22 p. 267, 25 totum erat hoc, quod -ebat, inseparatos duos esse. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 5 prophetas ... -entes deo digna: auferre nequitias ... discere benefacere *eqs.* 4, 16 p. 472, 1 si quid amplius -uit. 4, 27 p. 513, 2 aliud -ens, aliud faciens (monog. 8 p. 773 Oe. *Pharisaeos non* facientes, quae -erent. *syn.* praecipere. *pass. ibid., v. p. 1729, 33*). 4, 17 p. 474, 8 quid aliud -et, quam: non exsoluturo feneremus? 4, 34 p. 533, 24 tuus ... Christus contrarium -ens Moysi et creatori (p. 534, 12). 4, 38 p. 550, 10 quod alias palam non -ebat, subostendisse. 5, 2 p. 572, 11 id tam presse -endi, quod ... fides ipsa dictasset. monog. 14 p. 784 Oe. -endo quaedam per veniam, non per imperium. paenit. 8 p. 658 Oe. -entes perversa (*cf.* PACIAN. epist. 1, 5 p. 18 diversa [MAR. MERC. Cyr. apol. Conc.[S] I 5 p. 119, 37, *gr. Mansi 5, 28[D]* ἑτεροδιδασκαλεῖ]. AVG. civ. 4, 27 p. 180, 29 D. prava). IREN. 1 praef. 2 qui nunc aliud -ent (*i. perperam, falso, aliter supra l. 73; gr.* τῶν νῦν παραδιδασκόντων. HESYCH. in

[Balhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lev. 15, 4 p. 970^A multae aliena -entium species sunt. p. 970^B alia -ent. EPIST. pontif. 937 *a. 554* [Conc. ed. Schwartz IV 2] 31 p. 144 alia praeter piam doctrinam, *gr.* ἕτερα παρὰ τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον, *ibid.* 33. *cf. p. 1721, 15*). FILASTR. 80, 2 quod et David -et (*seq. or. r.*). 106, 3 dominus quae in uno anno gessit et -uit. AMM. 21, 14, 4 idque (*sc. genios esse*) et oracula et auctores -uere clari. CLAVD. DON. Aen. 5, 738 p. 510, 26 hac occasione etiam illud Vergilius -et, qua hora *eqs.* HIER. epist. 12, 1 quod ne tantum -ere nec facere videretur. 50, 3, 2 domi eadem ... quae publice. 52, 7, 1 disce, quod -eas. VVLG. act. 1, 1 quae coepit Iesus f a c e r e et -ere (CYPR. epist. 63, 1. 10. 17. unit. eccl. 2 p. 210, 24 quaecumque et -uit et fecit, discere et facere debemus. zel. 11 p. 426, 24 *al. cf. p. 1751, 13.* RVFIN. Greg. Naz. orat. praef. 1 p. 3, 8 Vind. *al.*). AVG. doctr. christ. 4, 4, 6 et bona -ere et mala dedocere. civ. 4, 27 p. 180, 29 D. daemones sunt, prava -ent. 4, 30 p. 184, 21 quae ipse secundum Stoicos videtur -ere. 6, 1 p. 244, 4 qui se pro magno beneficio conscripta -uisse gloriantur. 10, 29 p. 450, 9 quid disputare aut -ere soleatis. 10, 30 p. 451, 25 quod ... angeli -uerunt. SVLP. SEV. dial. 2, 7, 2 quod solent -ere grammatici, locum, tempus, personam (MART. CAP. 4, 383 coniunctiones, praepositiones et quicquid tale *grammatici* -ent). COD. Theod. 9, 16, 8 = COD. Iust. 9, 18, 8 (*a. 370; de mathematicis*) prohibita; *opp.* discere. COD. Iust. 1, 5, 8, 11 illicita. CONC. Ephes. a. 431 (Conc.^S I 2) 29, 10 sanctorum arcana -entium (τῶν ἁγίων μυσταγωγῶν).

res, quae -etur, significatur e n u n t i a t o rel.: VARRO ling. 9, 1 ⟨qui malunt⟩, q u a e n e s c i u n t, -ere, quam discere, quae ignorant (HIER. epist. 53, 7, 3 -ere, quod ignores. adv. Rufin. 2, 10 p. 498 Vall. -ere quod nescias [POMER. 3, 10, 2 gestiunt -ere, quod nesciunt. CLAVD. MAM. anim. 3, 2 p. 157, 3]. *cf.* Ov. trist. 2, 348 quodque parum novit, nemo -ere potest. VEG. mil. 1, 8 p. 12, 20 quem invenias, qui -ere possit, quod ipse non didicit [*cf. p. 1726, 65. 1748, 10*]. AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 12 multi -entes sunt, qui, quod non intellegunt, -ere se dicunt). SEN. epist. 109, 18 nunc -e, quod necesse est. QVINT. inst. 1, 4, 23 si quis voluerit -ere, quae didicit (TERT. pudic. 19 p. 262, 14 feminam, quae quod didicerat a Nicolaitis, -ere susceperat). inst. 2, 12, 6 a cura -endi, quod intenderunt. 3, 2, 3 q u a e s c i e b a t quisque -uit (12, 11, 6 quid ... est honestius quam -ere, quod optime scias. 12, 11, 8 id viro bono satis est, -uisse quod scierit. AVG. civ. 12, 16 p. 537, 30 D. -ere quod scio [*opp.* adfirmare, quod nescio]). inst. 5, 10, 78 quod discere honestum, et -ere. FILASTR. 94, 4 David ... quod plenum est, -uit, Salomon ... quod ex parte est. HIER. epist. 22, 27, 5 stultissimum ... est -ere, quod noverit ille, quem -eas. 28, 5 cupientes et scire et -ere, quae vera sunt. VVLG. act. 28, 31 -ens quae sunt de domino *eqs.* (διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου). Tit. 1, 11 quae non oportet (ἃ μὴ δεῖ). MART. CAP. 3, 229 -ere facile, quae ... quaerebantur. *sim. enuntiato hypoth.*: COLVM. 12, 3, 8 ad telam debebit accedere *vilica*, ac siquid melius sciat, -ere.

res, quae -etur, significatur s u b s t. (acced. enunt. interr.: l. 60. 76): fort. huc ref.: SEV. NICAN. sat. frg. Suet. gramm. 5 *v. p. 1703, 60.* VARRO Men. 414 -es historiam necessariam, semel unum singulum esse. CIC. de orat. 2, 132 iis subductionibus, quas isti (*rhetores*) -ent. orat. 142 i u s civile (VLP. frg. Vat. 150 hi, qui ius civile -ent. GELL. 13, 13, 1 in ... Romae stationibus ius publice -entium aut respondentium. *cf. p. 1729, 29*). ad Q. fr. 2, 8, 1 mihi -ere videris istius generis humanitatem, qua *eqs.* CALV. carm. frg. 6 *Ceres* l e g e s sanctas -uit (SEN. epist. 90, 34 *sapiens* vitae legem ... -uit. DIG. de conc. dig. 2, 7 non leges -ent, sed in leges committunt. *aliter p. 1711, 67*). CAES. Gall. 5, 42, 5 falces testudinesque, quas ... captivi -uerant, parare ac facere coeperunt. VERG. Aen. 1, 392 ni frustra augurium vani -uere parentes. 6, 109 -eas iter et ... ostia pandas. HOR. ars 306 munus et officium, nil scribens ipse, -ebo: unde parentur opes *eqs.* Ov. met. 15, 483 *Numa* sacrificos -uit ritus (FLOR. epit. 1, 2, 2 sacra et caerimonias omnemque cultum deorum). Pont. 3, 3, 24 o puer (*Amor*), exilii decepto causa magistro, quem (*de ratione et arte amandi*) fuit utilius non -uisse mihi (*sim.* 3, 3, 47 dum damus arma tibi, dum te, lascive, -emus). SEN. contr. 9, 3 (26), 14 (*de declamante quodam Graece et Latine*) cum duas r e s -eret, *i. -endi causa proponeret* (SEN. epist. 40, 3 agenti rem magnam ac seriam -entique. QVINT. inst. 12, 2, 9 si illas *res* ii -erent, qui *eqs. cf. p. 1729, 23*). *ibid.* hermeneumata. SEN. benef. 3, 34, 1 prima elementa. dial. 6, 18, 7 disces -ebisque a r t e s, alias quae vitam instruant, alias quae *eqs.* (PLIN. nat. 10, 28 milui videntur artem gubernandi -uisse caudae flexibus. QVINT. inst. 3, 1, 20 orandi -endique oratorias artes. 7, 10, 10 homines ante invenisse artem quam -uisse. CLAVD. DON. Aen. 12, 395 p. 599, 12 ipsas *artes* Apollinem -uisse. HIER. epist. 53, 7, 1 *scripturarum artem* ... -ent, antequam discant. CLAVD. 8, 423 *gubernator* casus artesque -et: quo dextra regatur sidere *eqs.* AVG. civ. 8, 20 p. 351, 7 D. daemoni magicas artes -enti et implenti. RVFIN. Greg. Naz. orat. praef. 4 p. 4, 7 Athenis ut oratoriam -eret. *cf. p. 1728, 65. 1729, 26*). SEN. dial. 8, 3, 1 veritatem. epist. 88, 4 *non est tanti quaerere*, utrum -eant *grammatici* v i r t u t e m an non; si non -ent, ne tradunt quidem; si -ent, philosophi sunt (LACT. inst. 6, 16, 4 virtutem, quam simul et -uit et fecit Christus). 90, 19 molles corporis motus -entium mollesque cantus et infractos. 119, 5 paupertatem. Ag. 957 pietatem -es? (Phoen. 311 sola *potes* pietatem in domo -ere nostra). Herc. O. 439 quis iste furor est? :: quem meus coniunx -et. Thy. 312 (*plenius v. p. 1743, 36*) fraudis ... v i a s (VVLG. Matth. 22, 16 = Marc. 12, 14 viam dei in veritate -es [διδάσκεις]. TERT. carn. 7 p. 440 Oe. viam vitae). CVRT. 4, 4, 19 *Tyriorum* gens l i t t e r a s prima aut -uit aut didicit (QVINT. inst. 1, 10, 18 et musicen et litteras [2, 21, 16 *musicen*]. 2, 17, 12. VLP. dig. 50, 5, 2, 8 extr. sive in civitatibus sive in vicis primas litteras magistri -eant. GELL. 18, 9, 2 alter litterator ... alter litteras sciens, id est alter -ens [*sc. litteras; syn.* grammaticus], -ctus alter. TERT. idol. 10 p. 40, 11 -ere litteras servis dei non licet. *opp.* discere. *ibid.* p. 40, 18. 20. LACT. inst. 5, 2, 2 cum in Bithynia oratorias litteras accitus -erem. AVG. civ. 18, 52 p. 339, 15 D. *Iulianus* Christianos liberales litteras -ere ac discere vetuit. *cf. p. 1729, 36*). COLVM. 5, 11, 2 (= arb. 26, 2) quarum insitionum r a t i o n e m cum tradiderimus, a nobis repertam quoque -ebimus (12, 47, 4 ratio, quam nunc -ui. CHIRON 631 p. 201, 19 cuius ... ratione(m) curae et experimentum -eo, quemadmodum curari possint. *cf. etiam p. 1729, 25*). 5, 11, 12 (= arb. 26, 9) illud genus insitionis iam -uimus. 7, 11, 2 remediis, quae prius -uimus. 10, 433 hactenus hortorum c u l t u s ... -ebam (arb. 1, 3 arborum et fruticum -ebimus cultum; *syn.* praecipere. *cf.* 4, 5 nunc culturam *vitium* -ebimus; *syn.* praecipere). PETRON. 88, 6 v i t i a tantum -emus et discimus (*vitia vel vitiosa v. etiam p. 1727, 83. infra l. 37. 67. 73. 82. 83, cf. supra l. 1. 2*). LAVS Pis. 132 obsequiumque -es (*sc. e x e m p l o tuo; cf.* STAT. Theb. 5, 121 animos -eat *Procne*. QVINT. inst. 12, 2, 30 an fortitudinem ... melius alii -ebunt quam Fabricii *eqs.*? COD. Theod. 11, 13, 1 [*a. 383*] proprio aequanimitatem -emus exemplo. *v. etiam p. 1729, 4. 1734, 28*). PLIN. nat. 7, 204 saltationem armatam Curetes -uere. 17, 73 pilulae (*sc. cypressi semina*) quibus -ui mensibus siccantur sole. 35, 123 non pinxisse solum encausta, sed etiam -uisse. SIL. 7, 95 decus *v. p. 1735, 49.* STAT. Theb. 7, 753 *Apollo* ipse -et iactus. Ach. 1, 331 incessum motumque -et fandique pudorem *Thetis* (*sc. Achillem*). MART. epigr. 26, 8 aut -uit lusus hos Thetis aut didicit. 10, 35, 8 *Sulpicia* castos -et et probos amores. QVINT. inst. 1, 8, 16 maiore cura -eat *grammaticus* tropos omnes. 9, 4, 137 compositionem, quam equidem si scire⟨m⟩, no⟨n⟩ -erem. 12, 11, 5 gubernator litora et portus et quae tempestatium signa ... -ebit. IVV. 14, 125 adquirendi -et insatiabile votum. SVET. gramm. 4 rhetoricam (7). 6 philosophiam, rhetoricam, grammaticam (PAVL. dig. 17, 2, 71 pr. duo societatem coierunt, ut grammaticam -erent). EXPLAN. in Don. gramm. IV 487, 12 Terentianus m e t r a -ens ait *eqs.* (SVBSCR. Sedul. codd. [Huemer p. VIII] Sedulius ... cum aliis metrorum generibus heroicum metrum ... -uit). APVL. flor. 20 p. 98 penes quos omnem d i s c i p l i n a m pueri discunt ... senes -ent (TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 475, 21 humanam -et disciplinam et mercedem. VEG. mil. 1 praef. p. 5, 4 armorum *v. p. 1751, 49.* FIRM. math. 4, 22, 20 *v. infra l. 64*). ITALA Is. 29, 13 (Cypr. epist. 63, 14 *et* cod. Wirc.) mandata et d o c t r i n a s hominum -entes (διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας, VVLG. *aliter*). Matth. 15, 9 (Tert. adv. Marc. 4, 27 p. 515, 4 [*cf.* p. 515, 22]. 5, 14 p. 624, 24) -entes doctrinas, praecepta hominum (διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων, VVLG. -entes doctrinas et mandata hom.). TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 468, 22 novam plane patientiam -et Christus (p. 469, 7). p. 471, 17 benignitatem. 4, 25 p. 507, 20 legis doctor ... *vitae legalis* regulas etiam -ebat. 4, 26 p. 509, 15 o r a t i o n e m *sc. dominicam* (4, 36 p. 544, 8 AVG. civ. 21, 27 p. 545, 8 D. 548, 7. 30). fug. 9 p. 477 med. Oe. iracundiae -et temperantiam *Christus*. castit. 4 p. 744 Oe. consilium, quo ... continentiam nubendi -et. *nota*: praescr. 30, 15 Christum iterum descendisse, iterum i p s u m (*i. se ipsum, de se ipso*) -uisse. CYPR. laps. 23 p. 254, 10 remedia vitalia ... quae de (*i. ex*) scripturis caelestibus et discimus et -emus. domin. orat. 15 *voluntatem dei* Christus et fecit et -uit. LACT. inst. 4, 10, 1 i u s t i t i a m *Christus* (4, 11, 7. 4, 16, 4 et pacem. *al.* CASSIOD. var. 10, 7, 3 [*de iudice*] talem virum non decuit diutius iustitiam petere, sed -ere). FIRM. math. 4, 22, 20 hanc partem (*disciplinae*) ... cum -ere nollet (CLAVD. DON. Aen. 12, 90 p. 563, 1 simul ... -uit artis [*Georgii*, certis *cod.*] necessariam partem). HIL. ad Const. 1, 6 deus cognitionem sui -uit potius quam exegit. OPTAT. 4, 5 p. 107, 15 inimicitias -endo suadetis. 7, 5 p. 177, 17 pacem. PACIAN. epist. 1, 5 p. 13 nec tarda solamina ingerere aut -ere sacerdotes cogantur. AVSON. (?) 137, 1 'arma virumque' -ens. AVSON. 189, 4 *virtutes*. 419, 40 vox ista, quam -ui (*fere i. q. excolui; cf. p. 1725, 46*). SCHOL. Cic. Bob. p. 178, 11 St. Romae studia Latina. CLAVD. DON. Aen. 5, 598 p. 490, 28 'hunc morem cursus ... primus Ascanius' ... attulit, ostendit et -uit. 8, 320 p. 160, 11 impietatem in patres. 10, 533 p. 362, 6 inhumanitatem. HIER. epist. 18^A, 12, 1 humilitatem. 51, 9, 3 Origenis haeresem praedicat et -et (EPIST. imp. Valent. et Marc. a. 452 Mansi 7, 506 -endi ... hanc infaustam haeresim ... facultatem). VVLG. I Esdr. 7, 10 ut faceret et -eret in Israel p r a e c e p t u m et iudicium (AVG. doctr. christ 4, 1, 2 rhetorica ... praecepta, quae in scholis saecularibus et didici et -ui. civ. 19, 14 p. 380, 19 D. duo maxima praecepta ... -et magister deus. COD. Theod. 16, 5, 24 = COD. Iust. 1, 5, 2 pr. [*a. 379*] profana; *opp.* discere). sap. 8, 7 sobrietatem et prudentiam (ἐκδιδάσκει). Is. 9, 15 propheta -ens mendacium. Ezech. 29, 16 iniquitatem. act. 18, 11 verbum dei (διδάσκων). 21, 21 quia discessionem -eas a Moyse ... Iudaeorum (ἀποστασίαν διδάσκεις ... τ ο ὺ ς

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

...'Ἰουδαίους). RVFIN. Adamant. 2, 11 p. 79, 28 Christus, -ere volens differentiam *eqs.* (διδάσκων τὴν διαφορίαν). SVLP. SEV. dial. 2, 7, 2 *et* MART. CAP. 4, 383 *v. p. 1727, 18.* NICET. vigil. 6 p. 62, 16 Burn. nec verbis solum -uit vigilias, sed etiam -uit exemplo. *i. q. -endo affirmare*: TERT. anim. 33 p. 358, 7 bene philosophi -etis, utiliter suadetis leviora post mortem supplicia.

pro obi. est oratio recta (*aliter p. 1728, 69. 1742, 76*): TERT. pudic. 2 p. 224, 7 Iohannes -ebit: 'si quis scit *eqs.*'. apol. 45, 3 -ere: 'ne irascaris quidem'. coron. 10 p. 440 med. (*apud* CYPR., FILASTR. *al. pro hac asperitate orationis legitur* -et dicens *sim.*, *cf. p. 1750, 68 sqq.*).

Ⓑ *pass.* (*semel part. perf.: infra l. 21, cf.* doctus *p. 1759, 34; gerundiv. infra l. 17. 25. 26. 27. 30. 33. 36*): *res, quae -etur, significatur neutro sing. vel plur.*: CIC. orat. 116 in omnibus, quae ratione -entur et via. 147 *quae ad compositionem verborum pertinent*, fiunt magnificentius quam -entur. COLVM. 11, 1, 4 nihil recte sine exemplo -etur aut discitur. QVINT. inst. 8 prooem. 16 hoc ... maxime -etur. 10, 2, 20 praeceptori non ea sola -enda esse, ad quae *eqs.* AVG. civ. 8, 4 p. 325, 7 D. *Plato* in Aegypto didicit, quaecumque ... magna illic habebantur atque -ebantur. *subst.*: PVBLIL. P 4 pudor -eri non potest, nasci potest. HOR. epist. 2, 1, 135 chorus ... caelestis implorat aquas -cta prece blandus (*i. quam didicit a vate, cf. Kiessl.-Heinze ad l.; aliter p. 1752, 66 sqq.*). OV. am. 2, 5, 61 illa (*oscula*) nisi in lecto nusquam potuere -eri. MANIL. 3, 39 ornari res ipsa negat, contenta -eri (AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 p. 100 res ipsa -eatur atque discatur integre). 3, 447 magna est ratio breviterque -enda. PLIN. nat. 33, 83 -endae artis oratoriae quaestus. QVINT. inst. 3, 6, 44 nomina apertiora sunt, quam ut -enda (*P, cf. p. 1715, 51*; dicenda *rell., Raderm*) sint. 6, 4, 12 natura non -etur, arte tamen adiuvatur. 6, 5, 2 sensus ... non -entur. 12, 3, 10 non discendo tantum iuri (*cf. p. 1727, 51*) vacare, sed etiam -endo. APVL. apol. 26 *magia* inter prima regalia -etur. Plat. 2, 9 virtutes eas -eri et studeri posse ... id est sapientiam et prudentiam. TERT. monog. 8 p. 773 Oe. sanctitatem ... illis ... insinuarat et -endam et agendam. CYPR. ad Donat. 7 scelus non tantum geritur, sed et -etur. LACT. inst. 3, 28, 17 in qua (*Academia*) ignoratio et discitur et -etur. FILASTR. 109, 7 veritas pietatis. AVG. civ. 18, 39 p. 315, 2 D. qui -endis litteris (*cf. p. 1728, 4*) praeessent, ... hos appellat scriptura (*exod. 18, 21 al.*) γραμματοεισαγωγούς. COD. Theod. 16, 5, 3 (*a. 372*) domus et habitacula, in quibus profana institutio (*Manichaeorum*) -etur.

β speciatim: **fabulam, carmina** *sim.* -ere; *primitus de poeta histriones fabulam suam acturos instruente, gr.* διδάσκειν (*cf.* HOR. carm. 2, 19, 2 Bacchum ... carmina ... vidi -entem ... Nymphasque discentes et aures ... Satyrorum acutas. PORPH. Hor. carm. 4, 6, 1 alloquitur pueros puellasque, quos carmen saeculare -et): CIC. Brut. 72 Livius primus fabulam ... -uit; *syn.* 73 dedit (72 *iterum.* 73 *bis.* Cato 50 *Livius* cum ... fabulam -uisset Centone Tuditanoque consulibus. GELL. 17, 21, 42 primus omnium L. Livius poeta fabulas -ere Romae coepit). Brut. 78 *illo* praetore ludos Apollini faciente, cum Thyesten fabulam -uisset ..., mortem obiit Ennius. 229 Accius isdem aedilibus ait se et Pacuvium -uisse fabulam. Tusc. 4, 63 cum Orestem fabulam -eret Euripides. Att. 6, 1, 18 *de Eupolide.* HOR. ars 288 vel qui praetextas vel qui -uere togatas. VITR. 7 praef. 11 primum Agatharchus Athenis Aeschylo -ente tragoediam ... scaenam fecit. VAL. MAX. 8, 7 ext. 13 Simonides octogesimo anno et -uisse se carmina (*cf. supra l. 42 sqq.*) et in eorum certamen descendisse ipse gloriatur. SVET. Claud. 11, 2 comoediam quoque Graecam Neapolitano certamine -uit. *de* LVCR. 4, 792 *v. p. 1724, 46. 1736, 20.*

e (*aliquid*) **de** *alq. re* (*cf. ι ε*): CIC. rep. 1, 11 se de rationibus rerum publicarum aut constituendarum aut tuendarum nihil nec didicisse umquam nec -ere (fin. 1, 22 nihil de dividendo ac partiendo -et). PLIN. nat. 37, 59 quod totis voluminibus his -ere conati sumus de discordia rerum concordiaque. AVG. civ. 20, 20 tit. quid ... apostolus ... de resurrectione mortuorum -uerit. CASSIOD. compl. in act. 21, 13 p. 1399[D] probabatur (*Paulus*) *Iudaeis* vehementer esse suspectus, eo quod (*estne 'ob id quod'?*) de circumcisione abolenda contra legem Mosis -eretur (*V recte?* -eret *Maffei*, -ere ⟨dicere⟩tur *vel sim. Stangl, Cassiod. I 579. II [Wschr. f. kl. Phil. 1915] 208 adn. 9*). CLAVD. MAM. anim. 3, 10 p. 170, 5 *v. p. 1733, 42.*

f aliquem aliquid: *α act.*: Ⓘ *res quae -etur, significatur neutro sing. vel plur.* (*acced. enuntiat. hortat.: l. 75. 78. p. 1730, 44. interrog.: p. 1730, 12. 24. 37. 42, acc. c. inf.: p. 1730, 22, inf.: p. 1730, 19. 32. 34*): PLAVT. Aul. 412[a] hoc ipsus magister me -uit (Bacch. 163 peior magister te istaec -uit, non ego. CIC. de orat. 2, 196 hoc vos -eo, bonus ego videlicet et eruditus magister, ut in dicendo irasci, ut dolere, ut flere possitis. PETRON. 58, 13 iste, qui te haec -et, mufrius, non magister. FRONTO p. 13, 7 N. quo pacto ego magister? qui unum hoc, quod te -ere cupio, ut dormias, non impetro). Bacch. 165 nimio es tu ad istas res discipulus docilior, quam ego ad illa, quae te -ui. TER. Ad. 963 ego istos vobis usque a pueris curavi ambos sedulo. -ui, monui, bene praecepi semper quae potui omnia (Eun. 117 mater ubi *eam* accepit, coepit studiose omnia -ere, educere [*Rivius*, educare *codd.; cf. Jachmann, Gesch. d. Ter.-Textes p. 83 adn. 14*], ita uti si esset filia. VVLG. lev. 10, 11 -eatis filios Israel omnia legitima mea). SCIP. min. or. frg. Macr. Sat. 3, 14, 6 ea liberos suos (*cf. l. 25. 49. 84*) homines nobiles -ere. RHET. Her. 4, 3, 6 se excogitasse, quod alios -eant. CIC. har. resp. 19 ut ea maiores nostri -uisse illos, non ab illis didicisse videantur. de orat. 2, 29 -ebo vos, discipuli, id, quod ipse non didici (2, 76 qui de arte dicendi praecipiunt, ... quod ... ipsi experti non sunt, id -ent ceteros). 2, 197 te quidem quid hoc -eam? 3, 228 ut non a Graecis sumpsisse (didicisse *J*), sed eos ipsos haec -ere posse videare. orat. 145 turpe esse -ere alios id, quod ipsi fuerit honestissimum discere. ac. 1, 18 sumne sanus, qui haec vos -eo? Tusc. 2, 29 *v. p. 1715, 35.* nat. deor. 1, 53 cetera *v. p. 1739, 34.* 2, 148 ut et ea, quae ignoramus, discere et ea, quae scimus, alios -ere possimus. 3, 7 id ... cur ita sit, nihil tu me -es. *ibid.* rudem me et integrum discipulum accipe et ea, quae requiro, -e. div. 2, 51 unde ... illa potuit, quae -ebat alios, ipse didicisse? phil. frg. I 8 quid ... primum eam -ebas (*Xenoph. oec. 7, 9* τί πρῶτον διδάσκειν ἤρχου αὐτήν;)? epist. 13, 29, 6 itaque nihil te -eo. CATVLL. 66, 19 id mea me multis -uit regina querellis. HOR. sat. 2, 7, 45 quae Crispini -uit me ianitor. TIB. 1, 2, 23 nec -et (ς, dec- *A*) hoc omnes *Venus.* OV. trist. 2, 365 Lesbia quid -uit Sappho, nisi amare, puellas? SEN. benef. 1, 4, 5 tu me aliquid eorum -e, per quae *eqs.* dial. 9, 2, 7 inquesta se (*cf. p. 1723, 51. 1739, 36*) et difficilia -ent coguntque. epist. 45, 9 hoc nos -e, beatum non eum esse, quem *eqs.* 49, 9 adversus haec -e me aliquid. 71, 6 qui animum minuta -endo demittunt et conterunt. 86, 21 plura te -ere non cogito. 88, 7 hoc me -e, quomodo *eqs.* 88, 19 nihil liberos suos (*cf. l. 2. 49. 84*) -ebant, quod discendum esset iacentibus. 91, 17 facilia, inquit (*Alexander ad praeceptorem*), me -e. Herc. O. 525 *v. p. 1731, 66* Med. 279 quidquid etiamnunc novas -et maritus coniuges. COLVM. 10, 1 ea, quae *v. l. 64.* 10, 348 -uit quem plurima Chiron. MELA 3, 19 *Druidae* -ent multa nobilissimos gentis clam et diu, vicenis annis, aut in specu (*cf. p. 1731, 10*) aut in abditis saltibus (MIN. FEL. 21, 5 Saturnus ... rudes illos homines multa -uit ..., litteras imprimere *eqs.* VVLG. Marc. 4, 2 -ebat eos in parabolis multa). APVL. flor. 15 p. 60 nihil prius discipulos suos -uit *Pythagoras*, quam -ere. NEMES. ecl. 3, 66 haec Pan Maenalia pueros in valle -ebat. LACT. inst. 3, 21, 1 quid *Platonem* Socrates -uerit. FIRM. math. 2, 22, 1 instituendum mathematicum etiam illud inprimis -ere debemus, quid sit diametrum. FILASTR. 116, 3 quod nos apostolus -uit dicens: *eqs.* AVSON. 419, 65 te ... hoc. AMM. 21, 14, 5 genii *animas* ... tuentur ... -entque maiora. HIER. epist. 50, 3, 2 quid in secreto ... mulierculas -et? 53, 7, 1 discunt ... a feminis, quod viros -eant. VVLG. deut. 1, 15 vos singula. *al.* FAV. EVL. p. 22, 3. CLAVD. 22, 70 consona regno ceu iuvenem -eas, moles quid publica poscat. AVG. civ. 10, 18 p. 431, 29 D. conf. 10, 31, 44 hoc me -uisti, ut *eqs.* *res quae -etur, significatur enuntiato relativo*: OV. met. 15, 72 *v. l. 81.* FIRM. err. 28, 2 Sapientia nos ... quicquid in arcanis dei viderat, -uit. *cf. supra* TER. Ad. 963 CIC. de orat. 2, 29. 76 orat. 145 nat. deor. 2, 148. 3, 7 SEN. epist. 88, 19 COLVM. 10, 1.

Ⓘ *res, quae -etur, significatur subst.* (*inc.*: ENN. ann. 19 Venus quem ... fata -et *v. p. 1706, 38*): PLAVT. Most. 126 (*v. ad p. 1723, 40*) parentes *liberos* (*cf. l. 2*) -ent litteras, iura, leges sumptu suo (*cf. l. 72*) et labore (litteras: LVCIL. 765 *v. p. 1747, 84.* CIC. Pis. 73 quid nunc te, asine, litteras -cam? VAL. MAX. 6, 9 ext. 6 Dionysius ... puerulos Corinthi. MART. 9, 73, 7 me litterulas stulti -uere parentes [*v. ad p. 1723, 40*]. SVET. Aug. 64, 3 nepotes et litteras et notare [*Lipsius*, nat- *codd.*] aliaque rudimenta per se plerumque -uit. VLP. dig. 50, 5, 2, 8 pueros primas litteras. iura, leges: LIV. 30, 37, 10 iura, leges, mores. PLIN. nat. 8, 144 *illum* ius civile. VEG. mil. 1, 1 tironem ... ius, ut ita dixerim, armorum. ITIN. [Silv.] 46, 2 episcopus -et illos legem, id est sic: inchoans a Genese ... percurret omnes scripturas. VVLG. IV reg. 17, 27 -eat eos legitima dei. *cf. l. 1*). Pseud. 1194 praeceptor tuus, qui te hanc fallaciam -uit, ut *eqs.* VARRO rust. 2 praef. 4 culturam agri -uerunt pastores progeniem suam (*cf.* COLVM. 1 praef. 20 dii fructus agrorum progeniem suam. 10, 1 hortorum quoque te cultus ... -ebo atque ea, quae ... Vergilius ... memoranda reliquit. CALP. ecl. 2, 36 me -et ipsa Pales cultum gregis). CIC. carm. frg. 12 *Minerva* artes eum -uit (de orat. 2, 216 eam *artem* tu ... nos -ere potes. HOR. sat. 1, 6, 76 puerum ... -endum artes, quas -eat quivis eques atque senator semet prognatos [*v. ad p. 1723, 40*]. PAVL. dig. 25, 1, 6 servos artes [PORPH. Hor. epod. 17, 60 veneficiorum]. *cf.* VAL. dig. 32, 12 'ut *Stichum* heres artificium -eat [*v. ad p. 1723, 40*], unde se tueri possit, peto'. *ibid.* quod potissimum artificium heres -ere eum sumptibus suis (*cf. l. 50*) debeat. CYPR. epist. 2, 2 p. 468, 8 hoc ceteros [*sc. artem histrionicam*]. musicam *v. l. 74.* geometricam *p. 1731, 43*). NEP. praef. 1 quis musicam -uerit Epaminondam. VERG. georg. 3, 440 morborum quoque te causas et signa -ebo. PROP. 2, 10, 10 nunc aliam citharam me mea Musa -et. TIB. 2, 1, 41 boves ... servitium *v. p. 1725, 57.* OV. am. 3, 13, 35 ille suos -uit Iunonia sacra Faliscos (fast. 5, 100 sacra ... gentes. LVCAN. 10, 182. *cf.* LIV. 9, 29, 9 servos publicos ... sollemnia eius sacri). met. 15, 68/72 *Pythagoras* coetus *discipulorum* ... primordia mundi ... et, quid natura, -ebat ... et quodcumque latet. LIV. 30, 37, 10 mores *v. supra l. 57* (AVSON. 171, 6 *v. p. 1732, 18*). MANIL. 5, 378 linguas hominum ... volucres *v. p. 1725, 58.* FEST. p. 329 iuvenes Italicos ἐνόπλιον saltationem. SEN. contr. 10, 6, 2 hoc furtum liberos (*cf. l. 2. 25. 49*) vestros -ete. SEN. dial.

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 25, 2 nepotem ... siderum meatus -et (STAT. Theb. 6, 322 gaudentem Phaethonta ... astra). COLVM. 11, 1, 9 *non* satis est reprehendisse peccantem, si non -eat (*vilicus*) recti viam (VVLG. II par. 6, 27 -e eos viam bonam, per quam ingrediantur. ITALA psalm. 50, 15 [*v. p. 1702, 60 sq.*] -eam iniquos vias tuas [διδάξω, VVLG. -ebo]. VVLG. psalm. 24, 9. 50, 15 Is. 2, 3). CALP. ecl. 1, 67 *Numa* primus ovantia caede agmina ... pacis opus -uit. STAT. Theb. 4, 128 hos ... virtutis amorem (silv. 2, 6, 105 alium tibi ... Phileton ... ipse dabit ... similemque -ebit amorem [ς *recte*, amori *M*]). 9, 735 murmura, secretis quae Colchidas ipsa sub antris (*cf. p. 1730, 30*) nocte -et. QVINT. inst. 2, 8, 13 *v. p. 1725, 15.* GELL. 5, 3, 6 Democritus *Protagoram* philosophias. 6 (7), 17, 4 ista, quam me -uisti, significatione (18, 4, 5 significationes ... vocis). PAVL. dig. 17, 1, 26, 8 faber ... emit servum ... et fabricam -uit. APVL. met. 6, 13 sic arundo ... Psychen ... salutem suam -ebat. flor. 12 p. 45 *volucres* convicia *v. p. 1725, 60.* TERT. patient. 16 p. 23, 23 *diabolus* -uit suos patientiam propriam. ITALA psalm. 33, 12 (*v. p. 1702, 60*) metum domini -eam vos (διδάξω, VVLG. timorem ... -ebo vos). CLEM. ad Cor. 21 iuniores doctrinam -eamus timoris dei (*τοὺς νέους παιδεύσωμεν τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ. cf.* CARM. epigr. 787, 27 [*in sepulcro papae nescio cuius*] qui bene apostolicam doctrinam, sancte, -eres ... plebem ... magister). PORPH. Hor. carm. 4, 6, 1 pueros puellasque ... carmen *v. p. 1729, 44.* SOL. 1, 10 ritus (*cf. p. 1727, 61*) sacrorum ... -uit Potitios *Hercules.* LACT. inst. 4, 12, 15 homines iustitiam Christus (4, 22, 3). IVST. 20, 4, 9 *matronas* pudicitiam et obsequium, *viros* modestiam et litterarum studium. OPTAT. 3, 3 p. 81, 6 eum sapientes non -uerunt sapientiam suam (VVLG. Iob 33, 33. *cf.* 21, 22 deum ... scientiam [psalm. 93, 10 hominem scientiam. 118, 66 disciplinam et scientiam -e me. Is. 28, 9]. psalm. 104, 22 senes ... prudentiam [Tit. 2, 4 prudentiam ... adulescentulas *v. p. 1721, 21*]). FILASTR. 116, 2 amissionem mortalitatis ... nos -uit, ... non corporis nuditatem. 135, 1 caelestium rerum veritatem ... genus hominum. 135, 2 Christi ... in carne praesentiam omnes ita -ebat, ut *eqs.* AVSON. 211, 5 primaevos fandique rudes elementorum prima -ebas signa novorum. 393, 96 nec fas est mihi regio magistro plebeiam numeros -ere pulpam. 409, 20 magos ... mysteria vana. 419, 49 verba te. VEG. mil. 1, 4 sive equitem sive peditem ... velis imbuere ..., armaturae numeros omnes ... -ere (*sc. militem*), ne locum deserat, ne ordines turbet, ut missile ... iaciat, ut fossam ducere ... noverit. HIER. epist. 72, 2, 3 coitum ... infantem. VVLG. psalm. 118, 12 -e me iustificationes tuas (*ibid.* 68. 124. 135. 171). 118, 108 iudicia tua -e me. Ier. 2, 33 malitias tuas -uisti vias tuas. MEROB. poet. 140 -et arma ducem. CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 174, 5 *illum* geometricam sine radio. PASS. Theclae D p. 130, 7 coepit praedicare et -ere universas regiones et civitates resurrectionem ... Christi.

nota artificem pro artificio positum (*de eadem constructione verbi* discendi: *Friedl. ad Petron. 46, 6 Heraeus ad Mart. 5, 56, 9,* erudiendi: HIER. epist. 52, 4, 4 cum ille [*libellus*] te monachum erudierit, hic clericum -eat esse perfectum. 54, 13, 6 *l. 52*): PETRON. 46, 7 *v. p. 1732, 75 sq.* GAIVS dig. 6, 1, 28 quod *puerum* pictorem aut librarium -ueris (*pro: artem pingendi aut scribendi*). AMM. 16, 8, 10 Dionysius ... tonstrices -uit filias. HIER. epist. 54, 13, 6 has -et psaltrias Christo, has fidicinas erudit salvatori. *nequaquam huc pertinet* IVV. 15, 111 causidicos (*cf. p. 1732, 76*) ... Britannos. *v. p. 1741, 42.*

β *pass.* (*part. perf. l. 64. 65. 66. 79, al., cf.* doctus *p. 1759, 34; gerundiv. l. 68, 69. 70. 74, al.*): PRISC. gramm. II 391, 24 inveniuntur quaedam passiva ..., quae figurate accusativo coniunguntur, cum videantur agere ipsi, ad quos passivum refertur verbum, ut ... '-or rhetoricam, instituor grammaticam, moneor iustitiam' (*significare videtur* -eri *idem esse quod* discere; *cf. p. 1750, 75*). III 217, 21 *sqq.* *res, quae -etur, significatur* (1) *neutro sing. vel plur.* (*acced. inf.: l. 64, acc. c. inf.: l. 68*): VARRO ling. 6, 62 qui -entur, inducuntur in id, quod -entur. CAES. Gall. 5, 42, 2 haec (*sc. castra vallare*) et ... a nobis cognoverant et ... ab his (*captivis*) -ebantur. SALL. Catil. 25, 2 -cta ... multa alia *v. p. 1732, 46.* Iug. 85, 33 illa -ctus sum *sq. inf. v. p. 1733, 82.* OV. fast. 3, 153 hoc a Samio (*Pythagora*) -ctus (SEN. Herc. O. 525 hoc -cta Mycale Thessalas -uit nurus [*item part. pass. et act. coniuncta*: AVSON. 171, 6 *p. 1732, 18*]. COLVM. 3, 3, 2 studiosi agricolationis hoc primum -endi sunt, uberrimum esse reditum vinearum). fast. 4, 418 pauca -endus eris. STAT. Theb. 2, 273 -cti quamquam maiora ... Cyclopes. QVINT. inst. 1, 5, 11 potius ... illa -endi erunt (*pueri*) minus vulgata. 4, 2, 60 id ... si cui praecipiendum est, is reliqua frustra -etur. TAC. dial. 32 ut ad tempus simplex quiddam et uniforme -eamur (AMM. 26, 3, 3 filium suum venefico tradidisse -endum secretiora quaedam). PLIN. epist. 1, 22, 2 *BF v. p. 1726, 61.* ITALA Gal. 1, 12 (Mar. Victorin. in Gal. 1, 12) neque enim ego ab homine excepi illud neque -ctus sum (ἐδιδάχθην, VVLG. didici; *cf. p. 1750, 76*). MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 2 p. 421/2 med. nothos filios negligunt patres, ac (*i. etiam*) si nihil -eantur (κἂν μηδὲν μανθάνωσι). AMM. 16, 12, 25 -ctus Graeca quaedam arcana. 22, 12, 8 similia *v. p. 1733, 7.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 443, 1 B. aliud quiddam erudior intelligere Pharaonem ... aliud sub eorum -eor effigie. ITIN. [Silv.] 46, 2 de resurrectione ... omnia -entur *v. p. 1733, 47.* EVCHER. laud. her. 7 p. 180, 12 ibi ... Moses ... dicenda agendave et percunctatur pariter et -etur.

(II) *subst.* (PRISC. gramm. III 217, 16 '-ctus grammaticam' participium est, '-eor' enim grammaticam dicimus; ... 19 -ctus grammaticae nomen est): SCIP. min. or. frg. Macr. Sat. 3, 14, 6 -entur praestigias inhonestas. LABER. mim. 17 Pythagoream dogmam -ctus. SALL. hist. frg. 1, 147 -ctus militiam. HOR. sat. 1, 6, 76 -endum artes *v. p. 1730, 67.* carm. 3, 6, 21 motus -eri gaudet Ionicos matura virgo. SEN. contr. 1, 2, 5 *virgo* -etur blanditias. SEN. nat. 2, 38, 2 fato continetur, ut litteras discat: ideo -endus est (GELL. 18, 19, 2 litteras ... -ctus *v. p. 1728, 9*). Herc. f. 854 matris et nomen modo -ctus infans. PLIN. nat. 15, 3 Hesiodus ... culturam (cultum *var. lect.*) agrorum -endam arbitratus vitam. 35, 21 in eo (*consilio*) Messala orator ... picturam -endum censuit (*sc. puerum*). 35, 77 ut pueri ingenui ... *graphicen*, hoc est picturam, in buxo -erentur ... perpetuo interdicto, ne servitia -erentur. PLIN. epist. 8, 14, 6 adulescentuli ... quae potestas ... quod ... ius, ... quae vis ..., ubi cedendum, ubi resistendum, quod silendi tempus, quis dicendi modus, ... omnem denique senatorium morem, quod fidissimum praecipiendi genus, exemplis -ebantur (AVSON. 171, 6 -cta bonos mores ipsa suosque -ens). APVL. apol. 98 in ludo ... gladiatorio ... nomina gladiatorum et pugnas et vulnera plane quidem ut puer honestus ab ipso lanista -etur. GELL. 19, 12, 9 mala mercede -ctus audaciam fiduciamque peccandi imitatione falsa eruditus. TERT. nat. 1, 7 p. 70, 16 *mystis* potiores iam morsus -ctis (*cf. Hartel, Patr. Stud. III 12*). monog. 3 p. 765 Oe. caro ... -etur sanctitatem. virg. vel. 2 p. 886 Oe. frons ... ab ipso et in ipso delicto impudentiam -cta. PORPH. Hor. sat. 1, 10, 91 puellae maxime -entur huius modi delicias. SOL. 1, 9 disciplinam (-na *R, cf. l. 39 sqq.*) augurandi (*cf. l. 53 et* CIC. leg. 2, 21 *p. 1741, 38*). IVL. VAL. 1, 37 p. 47, 22 in gremio matris cubantem -eri virile officium. FIRM. err. 12, 9 *in theatro* deorum exemplis ab impuris et facinerosis magistris melius mens (*cf. p. 1725, 30 sqq.*) perdita et adulterium -etur et facinus. PALLAD. 2, 12 quo (de quo *Q, cf. p. 1749, 63*) exemplo -eberis in ... agro ... mensuram. AMBR. hex. 1, 8, 29 p. 28, 17 quemadmodum in psalmo -emur operationem verbi ... et virtutem. HIER. epist. 130, 8, 4 leo ... mansuetudinem *v. p. 1725, 61.* RVFIN. Orig. in psalm. 38 hom. 1, 11 p. 1400A *Moyses* umbram scit et figuras -etur et veritatem nondum videt. BACHIAR. repar. laps. 10 p. 1046B -eatur lamentum ... populus. CLAVD. MAM. anim. 3, 8 p. 167, 21 tuomet veritatem proloquio -ebere.

g *alqm.* ***aliqua re*** (ab, in *alq. re*): α *act.*: CIC. epist. 9, 22, 3 Socraten fidibus -uit nobilissimus fidicen. SOL. 19, 11 *cervi* teneros ... exercitio -ent cursu (*ex* PLIN. nat. 8, 113 *v. p. 1725, 74*). *de* 1, 9 *v. l. 26.* ITALA Col. 1, 28 (cod. d) -entes omnem hominem omni sapientia *cf. l. 68 sqq.* CARM. epigr. 1425, 5 ecclesiam -uit hanc dogmate recto. β *pass.* (*part. perf. l. 46. 51. 54. 55. 65, cf.* doctus *p. 1759, 81, gerundiv. l. 48. 53*): SALL. Catil. 25, 2 litteris (*cf. infra l. 56*) Graecis Latinis -cta, psallere saltare elegantius quam necesse est probae, multa alia, quae instrumenta luxuriae sunt. LIV. 29, 1, 8 vicarium ... domum ducas, exerceas, -endum cures equo armisque (*cf. infra l. 52*). APVL. Plat. 2, 25 studiis imbuentur et optimis disciplinis (*cf. supra l. 26*) communi praeceptorum magisterio -ebuntur. CARM. epigr. 465A, 5 (*saec. fere II ex.*) docili lusu iuvenum bene -ctus harenis. 1965 *v. p. 1748, 73.* VEG. mil. 3, 2 p. 68, 20 quanto studiosius armorum arte -endus sit semper exercitus. HYG. fab. 14 p. 45, 10 *Mopsus* augurio (*cf. supra l. 27*) -ctus ab Apolline. AVG. ord. 1, 8, 24 p. 137, 21 animae -ctae disciplinis et virtute formonsae. CASSIOD. var. 11, 37, 3 erudiatur quis forensibus litteris, alter qualibet disciplina -eatur. EVANG. Ps. Matth 30, 1 non vis filium tuum tradere, ut -eatur scientia humana et timore? 30, 2 qui hominum -entur institutis. 38, 1 ut Iesus -eretur litteris in schola. *ibid.* ut -eretur ab eo scientia humana. CARM. epigr. 2195 (Gsell, Inscr. lat. de l'Alg. I n. 2770) hic quondam Ianuaria sita, quam -uisse (*ad 1a*) -er⟨e⟩ (DOC FR *lap.; inc., sitne -eris an imp. pass., cf. p. 1703, 10; ad I A 1 g β*): qua(m) multas fecit matres kastitate -ere (*i. -uit, cf. Thielmann, Arch. 3, 1886, 204 sqq.*).

alqm. ab *alq. re* (*cf. vol. I p. 36, 29 sqq.*): GERM. 518 si Palladia -ctus formaret ab arte *circulos.* HOMER. 350 -ctus ab arte paterna Podalirius. *ex graeco exemplo natum*: in *alq. re*: ITALA Col. 3, 16 (cod. d, *item* VVLG.) in omni sapientia -entes et commonentes vosmet ipsos (ἐν πάσῃ σοφίᾳ). VVLG. Col. 1, 28 -entes omnem hominem in omni sapientia (διδάσκοντες ... ἐν πάσῃ σοφίᾳ, omni sapientia ITALA cod. d). EVANG. Thom. 6, 1 cum autem -ctus fuerit in studio litterarum, ego -ebo eum honorifice, ut non fiat insipiens. Ps. Matth. 6, 2 (*cod. C*) in dei laudibus ... -ebatur. *aliter* PASS. Theclae C 33 p. 91, 18 *v. p. 1725, 64.*

h *alqm.* ***alicuius rei***: PETRON. 46, 7 (*cf. ad p. 1723, 40*) destinavi illum artificii -ere, aut tonstreinum (constr- *cod.*) aut praeconem aut certe causidicum (artificium *Scheffer*, ⟨aliquid⟩ artificii *Friedl.*, 'artificem *mihi in mentem venerat' Bücheler*[1]; *sed cf.* doctus *p. 1759, 48*; docilis *p. 1768, 48; Löfstedt ad Peregr. Aeth. p. 109; Suess, De eo quem dicunt inesse Trimalchionis cenae sermone vulgari, Dorpat 1926 p. 70 sq.*). *huc revocandum esse* RVFIN. Adamant. 5, 12 p. 199, 20 B. *perperam statuit W. A. Baehrens, Eranos 13 (1913) 20. cf. p. 1715, 56 sqq.*

i *alqm.* **ad, in, adversus, secundum** *alqd. vel alqm.*, **de, super** *alq. re*: α ad: (1) *pass.*: TER. Hec. 203 in eodemque omnes mihi

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

videntur ludo -ctae ad malitiam. Cic. Mil. 10 est igitur haec non scripta, sed nata lex, quam non didicimus ..., ad quam non -cti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus, ut *eqs.* Ivl. Val. 1, 23 p. 33, 1 ad haec -ctus (*cf.* Itin. Alex. 22 ad futura praedoctus) tali responso *oraculi.* Vvlg. I Macc. 4, 7 et hi -cti ad proelium (διδακτοὶ πολέμου). *item* 6, 30 *de elephantis, v. p. 1725, 63.* Rvfin. Orig. in gen. 13, 4 *v. p. 1725, 35.* *inc.*: Amm. 22, 12, 8 ne ... etiam alii similia -erentur ad fastus (*coni. Petschenig,* adfatus *cod., lacunam ante* adfatus *statuit Momms. prob. Clark*). (II) *act.* (*cf. W. A. Baehrens, Eranos 13, 1913, 20sq.*): Barnab. 5, 8 ad vitam -ens (ducens *cod., gr.* πέρας ... διδάσκων) populum Iudaeorum. Itala psalm. 143, 3 (Aug. in psalm.) deus ..., qui -et manus meas in proelium (εἰς παράταξιν), digitos meos ad bellum (εἰς πόλεμον). *cf.* Vvlg. psalm. 17, 35 = 143, 1 qui -et manus meas ad proelium (= II reg. 22, 35), digitos meos ad bellum. Cypr. mort. 2 dominus ... instruens et -ens et praeparans atque corroborans ... populum ad omnem tolerantiam futurorum. Carm. epigr. 1365, 14 sobolem ... gavisa ... ad veram -ctos sollicitare (*i. hortari*) fidem (ad veram fidem *et ad* -ctos *et ad* sollicitare *pertinet*).

c. gerund.: Itala apoc. 2, 20 (Tert. pudic. 19 p. 262, 3) *Iezabel* se propheten dicit et -et atque seducit servos meos ad fornicandum (πορνεῦσαι, Vvlg. fornicari). Ambr. apol. Dav. I 6, 27 p. 316, 15 quo solo -uit omnes homines ad (*sic cod. optimus P, al; om. B, al., cf. p. 1739, 52*) non praeripiendum regnum, etiamsi debeatur, sed expectandum, ut suo tempore deferatur. Avg. civ. 13, 17 p. 578, 4 D. prophetas ad enuntiandam *dei* ... voluntatem spiritus eius -uit. Sacr. Leon. p. 331 Petrum ... ad confitendum te deum ... secreta tui revelatione -uisti. β in *algd.*: Itala psalm. 143, 3 *v. sub* ad *l. 12.* in *c. abl. (pro acc.) personae*: Pass. Theclae C 33 *v. p. 1725, 65.* γ adversus: Sen. epist. 49, 9 *v. p. 1730, 22.* Vvlg. Ier. 13, 21 tu enim -uisti eos adversum te et erudisti in caput tuum. act. 21, 28 adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique -ens (κατὰ τοῦ λαοῦ ... διδάσκων). δ secundum: Herm. vulg. sim. 9, 19 p. 144, 12 fefellerunt homines, -entes eos (-endo *rec. Pal.*) secundum desideria peccantium (κατὰ τὰς ἐπιθυμίας). ε de: (I) *act.*: Gell. 16, 10, 10 rogatus ..., uti de sententia deque ratione istius vocabuli nos -eret. Vvlg. psalm. 93, 12 beatus homo, quem tu erudieris, domine, et de lege tua -ueris eum. Mich. 4, 2 -ebit nos de viis suis. Rvfin. Adamant. 2, 14 p. 85, 26 -uit eos de ipso (διδάξαντος αὐτοὺς τὰ περὶ αὐτοῦ). Orig. in gen. 3, 4 p. 43, 23 Paulus ... de circumcisionis mysterio ... ecclesiam -et. Orig. in psalm. 38 hom. 2, 1 p. 1401[A] -et nos de diversis imaginibus. Clavd. Mam. anim. 3, 10 p. 170, 5 de illo memet ... Abrahae gremio corporale aliquid (*cf. p. 1729, 59sqq.*) -e. Cassiod. var. 5, 43, 3 alios solebas -ere de moribus. (II) *pass.*: Tert. anim. 15 p. 320, 16 apud (*v. vol. II 340, 49*) deum de utroque -emur (*Mercer.,* duc- *A,* deduc- *B*), et esse principale (*i.* ἡγεμονικόν) in anima et *eqs.* Filastr. 136, 2 omnis homo de lege divina -endus ac monendus. Itin. [Silv.] 46, 2 de resurrectione, similiter et de fide omnia (*cf. p. 1731, 82*) -entur (*catechumeni*). Avg. civ. 10, 11 tit. in qua (*epistula*) petit de diversitate daemonum se -eri. 16, 24 tit. *petivit Abraham,* ut de his, quae crediderat, -eretur. Nicet. symb. frg. 4 p. 8, 9 B. de fide ... instruendus est pariter et -endus. ζ super: Gell. 2, 22, 2 petebamus, ut super ceterorum (*ventorum*) nominibus regionibusque -ere nos ipse vellet. Hier. epist. 52, 8, 2 (*affert verba praeceptoris sui, Gregorii Nazianzeni*) -ebo te super hac re in ecclesia.

k (*alqm.*) *c.* **adverbio** (*aliter p. 1723, 4 sq.*): Varro Men. 559 *equum* tolutim *v. p. 1725, 48.* Cic. fin. 3, 40 itaque mihi videris Latine (*i. sermone Latino uti, v. Madvig ad l.*) -ere philosophiam et ei quasi civitatem dare (Plin. epist. 7, 4, 9 *Graecos* Latine huius libelli amor -uit. *cf.* Svet. gramm. 7 nec minus Graece quam Latine -ctus *p. 1763, 68. aliter p. 1720, 29. 1722, 51*).

l ***alicui*** *(alqd.), cf. Löfstedt ad Peregr. Aeth. p. 152; W. A. Baehrens, Eranos 13, 1913, 19 sqq.; Linderbauer ad Bened. reg. p. 168* (*aliter p. 1722, 71sqq.*): Filastr. 132, 2 per eum unum (*Cain*) omni humano generi velut generalem -endo modum. Avg. civ. 6, 4 p. 250, 22 D. eam (*veram religionem*) inspirat et -et verus deus, dator vitae aeternae, veris cultoribus suis. Epist. ed. Caspari (Briefe, Abhandl. u. Pred. 1890) 7 p. 177 quod nobis (*sic cod., vindicavit Baehrens l. c.*) ecclesiastica -et auctoritas. Evang. Thom. 6, 6 (*antea*: me autem oportet te -ere et te non -ere me.) ego scio litteras, quas tu vis -ere mihi. 12, 1 primum -e ei (eum *var. lect.*) litteras gentilic(i)as et postea Hebraeas. *inc.*: Carm. epigr. 1963, 3 ⟨quinquaginta *Lomm.*⟩ -ens explevit civibus annos. Comm. apol. 572 quadraginta dies cum illis ex ordine fecit et -uit (*Pitra,* edoc- *M*) illis multa, quae *eqs.* Ps. Primas. in Eph. 3, 9 gentibus huius sacramenti -ere rationem (*sic ex adn. Souteri ad* Pelag.). *c. (acc. c.) infinitivo*: Bened. reg. 2, 29 Lind. quae discipulis -uerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda. Theod. Mops. in II Tim. 2, 7 p. 205, 4 Sw. sicut ... agricola ... tu tua doctrina instituis ac -es fidelibus virtutis ... fructus deo offerre.

m *c.* ***infinitivo*** (*sensu et explicativo de eis, quae quomodo fiant, -entur, velut* scribere, citharizare, *et finali, hortativo; utriusque rei exempla continentur* Sall. Iug. 85, 33 illa ... -ctus sum, [*expl.*:] hostem ferire, praesidia agitare, [*hort.*:] nihil metuere nisi turpem famam *eqs.*):

α *act.* (*c. inf. pass.: p. 1735, 15 sqq. 75*): (I) *c. acc. eius qui -etur* (*supplendo ex eis, quae antecedunt: l. 16. 44. 51. 53. 54. 55; c. dat. v. p. 1733, 79*): Cic. Vatin. 36 ipse ... improbus ... etiam alios -ere voluisti. Verr. II 5, 24 ceteros -uit ante istius avaritiae scelerique occurrere. leg. agr. 3, 4 *v. p. 1747, 5.* Phil. 2, 8 iam invideo magistro tuo, qui te tanta mercede ... nihil sapere -eat (Hier. epist. 57, 12, 4 *magistri* illum magna mercede nihil scire -uerunt). de orat. 2, 299 gratius sibi illum esse facturum, si se oblivisci, quae vellet, quam si meminisse -uisset. 3, 38 *non* conamur -ere eum dicere, qui loqui nesciat (3, 61 ut alii nos sapere, alii dicere -erent. Tusc. 1, 7 adulescentes). de orat. 3, 138 hunc (*Periclem*) non declamator aliqui ad clepsydram latrare -uerat, sed Anaxagoras (*cf. p. 1723, 27*). rep. 4, 6 sit censor, qui viros -eat moderari uxoribus. Tusc. 5, 58 *Dionysius* tondere filias suas -uit (Val. Max. 9, 13 ext. 4). Lvcr. 3, 1031 *Xerxes* iter ... dedit legionibus ire per altum ac pedibus salsas -uit super ire lucunas. 5, 1303 *elephantos v. p. 1725, 66* (*ibid.* Varivs carm. frg. 3 *equum.* Hor. sat. 1, 1, 91 asellum. Tib. 1, 4, 17 leones. Ov. ars 3, 670 canes. Cvrt. 8, 9, 25 *aves. al.*). Nep. Chabr. 1, 2 phalangem ... proiecta hasta impetum excipere hostium -uit. Verg. georg. 3, 116 Lapithae ... equitem -uere sub armis insultare solo. Aen. 5, 598/600 haec certamina primus (*cf. p. 1735, 31*) Ascanius ... priscos -uit celebrare Latinos ... Albani -uere suos. Ciris 137 ille (*Amor*) etiam divos homines — sed dicere magnum est (*sc. amare vel potius comprimere -uit, verbo q. e. -uit supplendo ex eis quae antecedunt, v. p. 1747, 37; cf. F. Leo, de Ciri carmine coniectanea Gott. 1902 p. 11*). Ov. trist. 1, 6, 26 femina ... princeps ... te -et exemplum coniugis esse bonae adsimilemque sui longa adsuetudine fecit (*similiter exemplo suo -ere*: Sil. 10, 96 factis et caede -ebat [*pater*] natorum ... pugnas tractare cohortem. Tert. nat. 1, 18 p. 90, 7 ignes *mulierem Hasdrubalis* -uerat invadere ... Dido. *cf. p. 1728, 24. 1735, 55. 72. 1741, 39*). trist. 2, 365 *v. p. 1730, 19.* 449 *Tibullus* fallere custodem dominam -uisse fatetur. Liv. 1, 28, 9 tu tuo supplicio -e humanum genus ea sancta credere, quae *eqs.* 24, 48, 12 pedites ... signa sequi et servare ordines -uit. Sen. contr. 2, 1, 38 ego te genui, ego divitias -ui contemnere. 7, 4 (19), 2 amare me meos -uit *mater.* Vell. 2, 126, 5 facere recte cives suos ... faciendo -et. Val. Max. 5, 4 ext. 6 quis *Scythas* ... sic Dario respondere -uit? Sen. clem. 1, 26, 1 quem malum esse -uit. dial. 1, 6, 3 ut alios pati -eant. 10, 15, 1 horum te mori nemo coget, omnes -ebunt. epist. 7, 5 eum -etis esse crudelem, qui non potest discere. 88, 10 metiri me geometres -et latifundia *eqs., v. p. 1737, 71.* 104, 21 mori. 108, 23 disputare, non vivere (*pass.* 95, 13 *p. 1736, 9*). Herc. f. 1264 cernere hunc -ui (*i. assuefeci, notione vergente ad III B*) nefas. Med. 3 Tiphyn novam frenare -uisti ratem. 823 (*me*) -uit condere vires *ignis* Prometheus. Plin. nat. 8, 113 *cervae* editos partus exercent cursu et fugam meditari -ent. Corp. IV 1240 (*cf. Add. p. 205; de gladiatore, versiculus, ut vid.*) Verus me -uit dare et accipere, prohibere (*sc. plagas, vulnera*). Sil. 12, 96 natum ... -uit *Daedalus* ... attemptare vias volucrum. Stat. Theb. 10, 53 parvosque -ent procumbere natos. Ach. 1, 394 (*Thetis ad Scyron insulam*) hoc Famam narrare -e. 2, 103 *Chiron* (*me*) ire per lustra ... -ebat (2, 138 nunc -et ... saltu me iungere fossas, nunc caput ... prendere montis *eqs.*). Mart. 8, 46, 3 te secum Diana velit -catque natare. Qvint. inst. 2, 6, 7 aves ... (*pullos*) egredi nidis ... -ent. 2, 8, 13 (*pancratiasten*) pugno ferire vel calce *v. p. 1725, 15.* Tac. hist. 4, 23 nec ulla ipsis sollertia: captivi -ebant struere materias. ann. 14, 55 me ... subita expedire -uistis. Svet. Aug. 64, 3 nepotes ... notare *v. p. 1730, 54* (*cf.* doctus *p. 1760, 75*). Apvl. flor. 15 p. 60 *v. p. 1730, 33.* Min. Fel. 21, 5 *v. p. 1730, 31.* 30, 5 ipsum (*Iovem*) credo -uisse ... coniurasse Catilinam *eqs.* Itala Matth. 28, 20 (cod. e, Firm. err. 24, 8, *sim.* Vvlg.) -ete gentes omnes (*p. 1724, 7*) ... -entes eos observare omnia *eqs.* (διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν). Luc. 11, 1 (cod. e, Tert. adv. Marc. 4, 26 p. 509, 7 = Vvlg.) -e nos orare (δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι), sicut -uit et Iohannes discipulos (discentes cod. e) suos. Tert. orat. 1 p. 180, 17 -uerat et Iohannes discipulos suos adorare. patient. 3 p. 3, 14 de deo fit magister -ens hominem evadere mortem. 11 p. 17, 12 gratulari et gaudere adv. Prax. 23 p. 272, 1 nos erectos -ebat orare *eqs.* adv. Marc. 4, 16 p. 473, 6 me -uit ea facere aliis, quae mihi velim fieri. 4, 29 p. 522, 28 obsequi. Cypr. domin. orat. 29 p. 288, 14 verbis ... et factis deus orare nos -uit. epist. 3, 2 p. 471, 6 humilitate ea, qua nos quoque esse humiles -uit *Christus.* 57, 2 p. 652, 5 quomodo -emus aut provocamus eos ... sanguinem suum fundere. Nemes. ecl. 1, 5 te calamos inflare labello Pan -uit. Filastr. 64, 2 Zenobiam ... -uit iudaeizare. 128, 7 currere ... nos -et ... apostolus *sq. acc. c. i.* Avien. Arat. 54 mortalemque loqui -uit (*Iuppiter*) convexa deorum. 623 *chelyn* Apollo Orphea ... -uit gestare. Clavd. Don. Aen. 11, 382 p. 473, 16 -eam (*v. p. 1702, 66*) te sua temporibus dare (*i. suo quidque tempore agere*). Damas. epigr. 18, 2 *ille* miseros (*i. peccatores*) -uit sua crimina flere. Vvlg. deut. 4, 10 discant timere me ... -eantque filios suos (Tob. 1, 10 quem ab infantia timere deum -uit). 20, 18 ne forte -eant vos facere cunctas abominationes. psalm. 142, 10 -e me facere (ut faciam: psalt. sec. Hebr., Aug. in psalm.) voluntatem tuam. Ier. 9, 5 -uerunt ... linguam suam loqui mendacium. Rvfin. Adamant. 2, 15 p. 89, 17 numquid aliquem furari -uit salvator (κλέπτειν ἐδίδαξεν)? Clavd.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

20, 196 sodales ad rastros sudare -e. carm. min. 30, 89 te ... Gratia ... adflavit -uitque loqui. AVG. pecc. mer. 2,17,26 p. 99, 17 non superbire. civ. 10, 29 p. 450, 27 D. pudet ... doctos homines ex discipulis Platonis fieri discipulos Christi, qui piscatorem suo spiritu -uit sapere ac dicere: *eqs.* ALC. AVIT. hom. 7 p. 117, 31 tali magisterio etiam nos -uit plangere. SACR. Greg. 92, 4 -e nos ... amare, quod praecipis (186, 3 terrena despicere et amare caelestia). PASS. Petr. Paul. long. 37 (-ui, ut homines se invicem diligant. -ui, ut invicem se honore praeveniant.) -ui sublimes et divites non se extollere ... -ui mediocres victu ... contentos esse: *sic anaphora continuatur per 11 omnes infinitivos, deinde*: (-ui dominos, ut *eqs.* ..., -ui servos, ut *eqs.*) -ui ecclesias ... unum ... colere deum (*exemplar Graecum habet septies ἐδίδαξα, semper c. infinitivo; primum et alterum* -ui *addidit versio*).

alqm. c. inf. pass. (acced. inf. act. l. 18. 20) sensu finali (cf. l. 75 et acc. c. inf. p. 1739, 12 sqq.): VARRO Men. 242 haec (*de subi. non constat, an Minerva dea?*) lanigeras detonderi -uit (*notione ad III B transeunte, v. p. 1747, 1*) tunicareque homullum. OV. fast. 4, 98 *Venus* -uit iungi cum pare quemque sua. PLIN. nat. 10, 92 *hirundines pullos* adultiores ... circumagi -ent et foris saturitatem emittere. CYPR. epist. 58, 8 p. 664, 4 armari et parari nos ... apostolus -et dicens *eqs.*

(II) *sine obi. pers.*: CIC. Mur. 26 sapiens ille, qui inire viam -eret. Tusc. 1, 41 *Aristoxenus* canere ... -eat. PVBLIL. B 17 beneficium saepe dare -ere est reddere. LVCR. 4, 1145 ut melius vigilare (*sc. ad vitandum amorem*) sit ante, qua -ui ratione. 5, 1143 magistratum partim -uere creare (*sc. aliqui*). HOR. ars 280 Aeschylus ... -uit magnumque loqui nitique cothurno (CARM. epigr. 1251, 2 quique loqui -uit, *v. p. 1761, 3*). TIB. 1, 2, 19 illa (*Venus*) -et molli furtim derepere lecto *eqs.* 1, 4, 59 tu, qui Venerem -uisti vendere primus (2, 1, 39 *ruris dei* primum -uere ... fronde operire domum. 2, 1, 41 plaustro supposuisse rotam. LIV. 35, 14, 9 castra metari *Pyrrhum* primum -uisse. IVST. 44, 4, 11 domare boves. AVIEN. orb. terr. 1065 carinis ferre ... commercia. *cf. p. 1734, 21*). TIB. 1, 7, 33 hic (*Osiris*) -uit ... palis adiungere vitem, hic viridem dura caedere falce comam. 2, 3, 14ᵇ miscere novo -uisse coagula lacte. LYGD. 4, 65/66 saevus Amor -uit ... validos temptare labores, saevus Amor -uit verbera posse pati. PROP. 2, 6, 21 tu (*Romule*) rapere intactas -uisti impune Sabinas. MANIL. 2, 262 *v. p. 1743, 18.* SEN. contr. 10, 4, 9 non is est, qui rogare nesciat; etiam -ere (*sc. rogare*) solet. CELS. 5, 18, 36 si ... callus increvit, Dexius -uit imponere *hacc medicamenta*. SEN. benef. 2, 30, 2 gratos esse. 4, 6, 5 calamo ... cantare et ... carmen ... modulari. dial. 8, 2, 2 *virgines Vestales* discunt facere sacra, et cum didicerunt, -ent. epist. 3, 3 quidam fallere -uerunt (*notione vergente ad III B*), dum timent falli. 90, 34 *sapiens* nec posse tantum, sed sequi deos -uit et *eqs.* 109, 18. COLVM. 2, 6, 1 quoniam sementi terram -uimus praeparare, nunc *eqs.* 3, 7, 2 vineas ... conserere. PLIN. nat. 23, 52 cum ipsis rebus, ex quibus finguntur *vina*, -eamus uti. SIL. 7, 95 summumque decus ..., parere (*infin. epexeg.*), -ebat (*sc. Fabius militem*). STAT. Theb. 12, 470 *Iuno matres* praeferre -et vacuas *filiorum* urnas (*fere i. q. iubet; cf. p. 1738, 32*). QVINT. inst. 2, 3, 12 ad Phoenicis Homerici exemplum dicere ac facere. 7, 1, 54 quaerere. IVV. 7, 150 declamare. 7, 224 (*comparatur negotium fabri cum ludi magistri*) qui -et obliquo lanam deducere ferro. 14, 18 saevire -et (*sc. exemplo suo, cf. p. 1734, 28*). 14, 237 et spoliare et circumscribere. APVL. apol. 103 Aristoteles -et (*sc. pisces explorare*). TERT. spect. 23 p. 23, 20 (*ironice*) -et ... diabolus verberandam maxillam ... offerre. orat. 1 p. 180, 22 adorare. pudic. 2 p. 223, 14 *deus* non prohibuit iudicare, sed -uit (*sc. recte iudicare*). ieiun. 1 p. 274, 24 saepius ieiunare quam nubere. 15 p. 294, 16 operari escam. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 5 *v. p. 1726, 71.* 4, 25 p. 505, 16 alieno abstinere. 5, 13 p. 620, 10 -entes non furari et furantes. 5, 19 p. 646, 22 exponere veterem hominem et novum induere. CYPR. hab. virg. 14 p. 198, 3 *angeli apostatae* ... oculos ... fucare. p. 197, 17 neque ... deus ... tinguere et colorare lanas -uit. epist. 60, 2 *v. p. 1739, 16 sqq.* COMM. instr. 1, 3, 10 tingere lanas -uerunt (*angeli apostatae*). NEMES. ecl. 1, 59 fallere curas. AVIEN. Arat. 865 nōtum praenoscere ... Nox -uit. AVSON. 316, 7 expectare Solon finem -et. 390, 29 properantior heres exemplo (*cf. p. 1748, 41 sqq.*) ... -ens pravo iuvenescere (*i. sic iuventutem agere*), ut *eqs.* PRVD. perist. 13, 74 non trepidare -ens nec cedere nec dolore vinci. AVG. civ. 4, 11 p. 161, 13 D. Numeria ... numerare, ... Camena ... canere. 10, 29 p. 448, 32 perpetiendo -uit contemnere, quod timemus (*cf. p. 1734, 28*). SIDON. epist. 8, 6, 13 simul omnes ... -ent discunt latrocinari.

c. inf. pass. (cf. supra l. 15 sqq.): FILASTR. 36, 2 -et autem circumcidi et sabbatizari.

β pass. (cf. P. Lejay, Revue de philologie 31, 1907, 61 sqq.; part. perf. p. 1736, l. 7. 10. 13, cf. doctus *p. 1760, 31 sqq.; gerundiv. l. 83. p. 1736, 5)*: CIC. de orat. 1, 194 -emur non ... disputationibus, sed auctoritate nutuque legum domitas habere libidines *eqs.* 1, 244 pueri apud magistros exercentur ..., cum in eiusmodi causis alias scriptum alias aequitatem defendere -entur. fin. 2, 15 an sum etiam nunc vel Graece loqui vel Latine -endus? PVBLIL. H 11 heu quam miserum est discere servire, ubi sis -ctus dominari. SALL. Catil. 25, 2 -cta psallere, saltare *v. p. 1732, 45.* Iug. 85, 33 *v. p. 1733, 82.* NEP. Epam. 2, 1 et citharizare et cantare ... -ctus est a Dionysio. OV. ars 1, 472 pati frena -entur equi *v. p. 1725, 78* (*ibid.* TAC. Germ. 6 VVLG. Os. 10, 11 PASS. Theclae B 33 p. 90, 15). LIV. 21, 3, 6 ego istum iuvenem domi tenendum sub legibus, sub magistratibus, -endum vivere aequo iure cum ceteris censeo. VELL. 2, 19, 4 ab hoste misereri ... -cti. SEN. benef. 1, 4, 3 -endi sunt libenter dare, libenter accipere. *ibid.* hi -endi sunt nihil imputare, illi plus debere. epist. 94, 32 -ctus ... est facere quae debet. 95, 13 -emur disputare, non vivere (*act.* 108, 23 *p. 1734, 42*). MART. 12, 57, 13 a matre -ctus ... rogare Iudaeus. TAC. Germ. 6 *de equis v. p. 1725, 79.* TERT. adv. Marc. 2, 27 p. 374, 10 ut homo divine agere -eretur. ANTH. 794, 8 *amica* gratis in amplexus -cta venire meos (*cf. B 1 a*). AMM. 28, 4, 15 Socratem ... rogasse quendam scite ... carmen Stesichori modulantem, ut -eretur id agere. VEG. mil. 1, 15 *tirones* rectum sagittare -eantur. ALC. AVIT. carm. 6, 50 morborum ... discrimina ..., quae formidare -emur. INST. Iust. 4, 13, 10 (9) ut actores tali poena perterriti tempora litium -eantur observare (*i. q. discant; cf. p. 1750, 75*).

n c. enunt. hortat. (ut [*non huc pertinent*: PLAVT. Pseud. 1194 *v. p. 1730, 60* CIC. Mil. 10 *v. p. 1733, 1* LVCR. 4, 792 *v. p. 1724, 46* PETRON. 85, 3 *v. p. 1720, 42* VVLG. Tit. 2, 4 *v. p. 1721, 21* NICET. symb. frg. 4 p. 8, 9 *v. p. 1733, 51*], ne; *nudo coniunctivo: infra l. 39. 41. 43. 45. 51*): *α act.*: (I) *c. acc. eius, qui -etur*: PLAVT. Epid. 364 eum (*lenonem*) ego -ebo ..., ut sibi esse datum argentum dicat. Trin. 632 indoctus quam docte facis: quid faceres, si quis -uisset te, ut sic odio esses mihi? CIC. de orat. 2, 196 hoc vos -eo, ... ut *v. p. 1729, 75.* FRONTO p. 13, 7 N. hoc, quod te -ere cupio, ut *v. p. 1729, 78.* ITALA psalm. 142, 10 (*v. p. 1734, 81*) -e me, ut faciam voluntatem tuam (διδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, VVLG. -e me facere *eqs.*). CYPR. patient. 13 p. 407, 3 alio in loco idem apostolus iustos ... ut patientes quoque sint, instruit et -et dicens *eqs.* VEG. mil. 1, 4 *alqm. alqd.*, ne ... ut *v. p. 1731, 36.* HIER. epist. 117, 4, 2. 123, 5, 8. VVLG. lev. 15, 31 -ebitis ... filios Israel, ut caveant immunditiam. deut. 11, 19 -ete filios vestros, ut illa meditentur. RVFIN. hist. 4, 15, 26 multos -et, ne. AVG. conf. 10, 31, 44 hoc ... ut *v. p. 1730, 44.* praed. sanct. 8, 14 p. 971 cur ... non omnes -et, ut veniant ad Christum? civ. 5, 14 p. 219, 23 D. ne propter ... gloriam boni essent, -uerat eos magister ... dicens *eqs.* PASS. Petr. Paul. long. 37 *v. p. 1735, 8.* (II) *sine obi. pers.*: CIC. de orat. 3, 94 hos ... nihil ... posse -ere, nisi ut *v. p. 1726, 17.* TIB. 1, 6, 67 sit modo casta, -e. COLVM. 7, 3, 12 illud, quod ... -uimus, ut *v. p. 1726, 48.* TERT. orat. 7 -et itaque petamus 'dimitte nobis *eqs.*' adv. Marc. 4, 16 p. 473, 8 -uit, ne faciam aliis, quae fieri mihi nolim. 4, 17 p. 474, 8 quid aliud ... quam ... feneremus *v. p. 1726, 75.* 4, 29 p. 524, 9 -uerat, ut facerent ex praecepto. 5, 18 p. 640, 9 et psalmis et hymnis deo canerent (*codd.*, canere *Rhen.*), -ere illius est, qui *eqs.* CYPR. unit. eccl. 12 p. 220, 18 ut conveniat nobis (*i. ut concordes simus*), fideliter et firmiter -uit *dominus*. laps. 10 p. 244, 11 dominus in persecutione ... fugere mandavit, atque ut id fieret, et -uit et fecit (*cf. p. 1751, 13*). PRISCILL. tract. 11, 142 deus, qui ... -uisti, ut in te uno et invisibilitatis plenitudo et visibilitas agnoscentiae ... ageretur. CLAVD. DON. Aen. 1, 51 p. 24, 28 servemus *v. p. 1738, 47.* CLAVD. 22, 14 *Clementia* -et, ut poenis hominum vel sanguine pasci turpe ferumque putes. PAVL. NOL. epist. 32, 3 (*vers.*) p. 278, 10 iste (*Paulinus pictus*) -et fusis redimens sua crimina nummis, vilior ut sit res quam sua cuique salus (*cf. Weyman, Beitr. z. Gesch. d. christl.-lat. Poesie, 1926, p. 98 adn. 1*). AVG. praed. sanct. 8, 13 p. 971 (*notione ad 'persuadendi' vergente; cf p. 1739, 82. 1707, 61*) quando pater intus auditur et -et, ut veniatur ad filium, aufert cor lapideum. VITA Radeg. (scr. rer. Merov. II) 2, 10 ut ... pro eis orarent, cum lacrimis -ebat.

β pass.: IVL. VAL. 3, 25 p. 133, 8 -ctus ... ab his viris (*antistitibus*) ... uti ... impollutus accederem. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 53 a *faeneratoribus* vult tamquam a magistris -eri populum, ne quid pluris pecunia habeant. CYPR. epist. 74, 2 p. 800, 15 dominus ... mandat baptizari gentes et -eri, ut observent omnia *eqs.* OPTAT. 4, 5 p. 108, 5 -entur multi, ne 'ave' dicant cuiquam nostrum. CLAVD. DON. Aen. 4, 333 quo exemplo -emur, ut ... excludamus.

o c. enunt. interrog.: *α act.*: (I) *sine obi. pers.* (*pars exemplorum antiquorum* [PLAVT. RHET. Her. *al.*] *aequo iure ad I A 1 k referri potest*): PLAVT. Trin. 854 -uit et praemonstravit prius, quo modo quicque agerem. RHET. Her. 1, 2, 2 quas res oratorem habere oporteat, -ebimus, deinde ... ostendemus. 1, 7, 11 quae vitia vitanda sint, -ebo. 2, 1, 2 -uimus (2, 2). 2, 18, 27 ut -eamus. 3, 23, 39 praeceptoris est -ere, quemadmodum quaeri quidque conveniat. CIC. de orat. 2, 159 Stoicus iste ... quemadmodum inveniam, quid dicam, non -et. Brut. 30 -ere se profitebantur, quemadmodum *eqs.* orat. 144 an quibus verbis sacrorum alienatio fiat, -ere honestum est, ut est: quibus ipsa sacra retineri ... possint, non honestum est? fin. 5, 11 cum ... uterque eorum (*sc. Aristoteles et Theophrastus*) -uisset, qualem ... principem ⟨esse⟩ conveniret. ac. 2, 29. 143 *v. p. 1726, 31.* LVCR. 5, 56 dum ... -eo dictis, quo quaeque creata foedere sint. 5, 529 *v. p. 1726, 32.* 5, 1052 nec ratione -ere ulla suadereque surdis, quid sit opus facto, facile est. VERG. Aen. 4, 116 *v. p. 1708, 82.* HOR. ars 306 *sqq. v. p. 1727, 59.* TIB. 1, 6, 9 ipse miser -ui, quo posset ludere pacto custodes

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Ov. met. 4, 428 ipse -et, quid agam. Optat. 3, 4 p. 84, 9 quid pati possent, ipsi praerogatis iniuriis -uerunt. *cf. infra l. 64*). Ov. am. 1, 8, 88 qui (*servus et ancilla*) -eant, apte quid tibi possit emi. rem. 9 (*ad Amorem*) quin etiam -ui, qua posses arte parari. 756 quid caveas, actor, quid iuvet, arte -et. met. 15, 238 quasque vices peragant *clementa*, animos adhibete, -ebo. trist. 2, 456 quibus e sucis abeat de corpore livor ... -et *Tibullus*. 2, 461 -etque *Tibullus*, qua nuptae possint fallere ab arte viros. 2, 490 quae ..., -et (*scriptor aliquis*), liquido testa sit apta mero. Pont. 1, 4, 38 nec mihi Tiphys erat rector nec *Phineus* ... quas fugerem -uit quas sequererque vias. Liv. 44, 36, 13 non operae est stanti nunc in acie -ere, quibus de causis hodie quiesse melius sit. Vitr. 3 praef. 4 vicorum uti emendate fiant distributiones ..., -ui (4 praef. 2 *v. p. 1722, 64; sim.* 9, 6, 1 [*si* ut *adv.*]). *de* Manil. 4, 918 *v. infra l. 66.* Germ. frg. 4, 138 quid faceret *Mercurii stella* primo -ui cum lumine solis. Cels. 3, 4, 9 *Erasistratus* parum -uit, quando venter ... exinaniretur. Sen. epist. 45, 7 -e, quemadmodum ... possim (117, 21 -e, quomodo feram aerumnam). 52, 8 qui -ent, quid vitandum sit. 59, 14 iam -ebo, quem ad modum intellegas *eqs.* 85, 38 (*bis*) quemadmodum. 119, 1 -ebo, quomodo fieri dives celerrime possis. Colvm. 3, 2, 32. Mart. 4, 56, 7 quid sit largiri ... -ebo, si nescis. 9, 58, 8 *v. p. 1703, 67.* Qvint. inst. 1, 11, 12 debet ... -ere comoedus, quomodo narrandum, qua sit auctoritate suadendum *eqs.* 2, 16, 3 -ere *Socratem*, quomodo *eqs.* 6, 5, 2 nos, quid in quaque re sequendum cavendumque sit, -emus ac deinceps -ebimus. 7, 10, 10 medicus, quid ... faciendum sit, ... -ebit. 12, 10, 53 quomodo. 12, 11, 5 *v. p. 1728, 36.* Tac. dial. 33 *v. p. 1714, 10.* Tert. orat. 9 deus solus -ere potuit, quomodo (*D*, ut *A B*) se vellet orari. adv. Marc. 4, 36 p. 543, 26 -endo, qua disciplina sit orandum. monog. 6 p. 769 Oe. quid digamia illa Abrahae portendat, idem apostolus -et (*A B*, edocet *edd.*). Cypr. patient. 6 p. 401, 24 ut exemplo suo -eret (*Christus*), qualis ... debeat esse conservus. Comm. apol. 671 lex et prophetae -ent, qui sunt dei digni caelorum. Firm. math. 2, 28, 3 *v. p. 1726, 42.* Vir. ill. 45, 3 primus -uit, quomodo milites cederent nec terga praeberent. Filastr. 92, 5 Petrus ... quod natura est passibile ... -uit ex aperto, dicens *eqs.* Amm. 28, 4, 34 Democritum ... -entem, quibus modis *eqs.* Clavd. Don. Aen. prooem. p. 5, 17 *Vergilius* -et, quales *eqs.* 1, 445 p. 90, 24 omni occasione Vergilius -et, quemadmodum *eqs.* (3, 65 p. 273, 17 hac occasione. 5, 738 p. 510, 26 *v. p. 1727, 7*). 1, 520 p. 105, 14. 1, 600 p. 119, 5. 2, 10 p. 146, 13. 2, 741 p. 248, 3 *al.* Chiron 631 *v. p. 1728, 16.* Clavd. 8, 423 *v. p. 1727, 75.* Pavl. Nol. epist. 13, 18. Avg. civ. 1, 9 p. 15, 24 D. -ens et monens. 18, 3 p. 260, 22 *v. p. 1739, 22.*

(ii) *c. acc. eius qui -etur* (*supplendo ex eis quae anteced.: infra l. 74*): Cato frg. Colum. 1, 2, 2 cuius *agri* dominus, quid in eo faciendum sit, non -et, sed audit vilicum. Varro rust. 1, 2, 12 -ete nos, agri cultura quam summam habeat. 1, 3 de iis rebus quae [in]scientia sit in colendo, nos -et⟨e⟩, ars id an quid aliud, et a quibus *eqs.* 3, 2, 7 quoniam ... ignoro ..., quid sit villa, velim me -eas. Cic. de orat. 1, 97 persaepe me, quae soleres in dicendo observare, -uisti. 2, 29 -ebo vos, discipuli, id, quod ipse non didici, quid de omni genere [dicendi] sentiam. 2, 121 ea ... quemadmodum illustrentur, praesto est qui omnes -ere possit. orat. 24 eos ... -ere quae sit propria laus Atticorum. ac. 2, 146. Tusc. 1, 107 qui non erudierit filium nec -uerit, quatenus esset quidque curandum. nat. deor. 1, 65 -e me ..., unde sint, ubi sint, quales sint *dei eqs.* (Att. 8, 2, 2 si qua erunt *in litteris, quae reprehendas*, -e me, quo modo effugere possim. Sen. epist. 88, 7 hoc ... quomodo *v. p. 1730, 24.* 88, 8 -e me, quid sit pudicitia *eqs.*). nat. deor. 3, 7 id cur ita sit, nihil tu me -es *v. p. 1730, 12.* fat. 15 *Chrysippus* -et Chaldaeos, quo pacto ... oporteat. epist. 7, 1, 5 te ... -ebo, quid sit humaniter vivere. 15, 16, 2 -eas tu me oportebit, cum ... veneris, in meane potestate sit spectrum tuum. 16, 10, 2 -ui te, fides ἔτυμον quod haberet. Tib. 2, 5, 18 (*ad Phoebum*) Messalinum sine tangere chartas *Sibyllae* et ipse, precor, quid canat illa, -e (*cf. p. 1736, 84*). Prop. 1, 10, 19 Cynthia me -uit, semper quaecumque petenda quaeque cavenda forent. Ov. met. 15, 68 coetūs *v. p. 1730, 80.* Manil. 4, 918 seque ipsum inculcat et offert *deus*, ut bene cognosci possit -eatque videntis (*Heringa*, videndis *codd.*), qualis eat cogatque (doceatque *G L ex vers. sup.*) suas attendere leges. Val. Max. 4, 4, 5 -ere locupletes, quam non sit necessaria ... divitiarum comparatio. Sen. epist. 88, 9 -es me, quomodo *eqs.* 88, 10 metiri me geometres -et latifundia potius quam -eat, quomodo metiar, quantum homini satis sit (88, 11). 94, 5 alioqui -es illum, quid sano faciendum sit, non efficis sanum. 109, 3 quid sapiens sapienti proderit? ... -ebit, quae invenerit. 113, 27 *v. p. 1739, 43.* nat. 2, 59, 1 alios -e, quemadmodum fiant fulmina. 4 praef. 7 -ebo eos ... quemadmodum ... pecuniam faciant. Herc. O. 297 Iunonem -e, quid odia valeant. Avr. Fronto p. 49, 12 N. qui te -eat, quomodo γνώμην ... scribas. Itala IV Esdr. 4, 4 (*v. p. 1702, 64*) ego tibi demonstrabo viam et -eam te, quare cor malignum. Luc. 12, 12 (Tert. adv. Marc. 4, 28 p. 518, 12; *de* cod. e *v. p. 1702, 72*) spiritus ... -ebit (διδάξει) vos ..., quid eloqui debeatis. Firm. math. 2, 22, 1 illud ... quid sit *eqs. v. p. 1730, 36.* Avson. 390, 10 titulus ... quo -eam natum, quid sit amare patrem. Symm. orat. 1, 14 -uisti magis fortunam regiam, quid virum facere conveniret, quam didicisti ab ea, quid *eqs.* Clavd. Don. Aen. 2, 720 p. 244, 22 -et homines poeta, quomodo *eqs.* Hier. epist. 49, 12, 3 me, quid ... addiderim, -eant. Vvlg. exod. 4, 12 -eboque te, quid loquaris. IV reg. 17, 28 -ebat eos, quomodo colerent dominum. Iob 27, 11 -ebo vos per manum dei, quae *eqs.* Ezech. 44, 23 populum meum ... quid *eqs.* Luc. 12, 12 spiritus sanctus -ebit vos ... quid oporteat *eqs.* Clavd. 22, 70 iuvenem ... quid *v. p. 1730, 42.* Avg. agon. 8, 9 p. 111, 25 in scripturis sanctis deus homines -et, quomodo *eqs.* Romvl. fab. Aesop. ed. Thiele epist. Romuli 2 Aesopus ... famulos suos -et, quid ... debeant.

β *pass.*: Catvll. 68, 80 quam ieiuna pium desideret ara cruorem, -cta est (*i. cognovit*) amisso Laudamia viro. Caes. Gall. 2, 20, 3 quid fieri oporteret, non minus commode ipsi sibi praescribere quam ab aliis -eri poterant *milites*. Sall. Iug. 103, 7 -cti, quomodo ... verba facerent. Hor. epist. 2, 2, 41 Romae nutriri mihi contigit atque -eri, iratus Grais quantum nocuisset Achilles. Priap. 71 si ... carpes pomaria ..., dulcia quid doleam perdere, -ctus eris (*i. disces, experieris; cf. p. 1750, 75*). Sen. contr. 9, 2 (25), 27 facilius, et quid imitandum et quid vitandum sit, -emur exemplo (Firm. math. 2, 13, 2 hoc -etur e.; *cf. l. 21*). Sen. epist. 94, 3 -ctus in totum ... quomodo bene viveret. nat. 2, 49, 1 *Caecina* ait esse ... monitoria *fulgura*, quibus -etur, quid cavendum sit. Plin. epist. 8, 14, 6 (*v. p. 1732, 14*) exemplis -ebantur. Itala Hebr. 5, 12 (cod. d) necesse est -eri vos, quae sint elementa *eqs.* (χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα τὰ στοιχεῖα, Vvlg. ut vos -eamini *eqs.*). Tert. bapt. 18 p. 216, 21 veniant (*sc. parvuli*), dum discunt, dum, quo veniant, -entur. Lact. inst. 3, 13, 13 ut ... -eretur, primum quidnam sit ..., deinde neque illam esse artem ... nec aliam ullam. Hier. hom. Orig. in Ezech. 7, 10 p. 399, 19 B. ex quibus -emur, quid sit solidus cibus. 9, 3 p. 411, 11 donec -earis, quemadmodum dicatur condemnare iustitia. Vvlg. Hebr. 5, 12 *v. l. 23.* Avg. civ. 10, 11 p. 421, 17 D. petit se ab eo -eri, quae sit *eqs.*

p *c. acc. c. inf.* (*deest structura in* Vvlg.; *abit interdum notio -endi in 'hortandi', 'iubendi', cf. p. 1724, 64. 1726, 70. 1735, 51. 1744, 41*): α *act.*: (I) *sine obi. pers.*: Varro Men. 414 *v. p. 1727, 49.* Cic. Balb. 31 Romulus foedere Sabino -uit ... augeri hanc civitatem oportere: cuius auctoritate et exemplo numquam est intermissa ... communicatio civitatis (Tert. adv. Marc. 5, 7 p. 595, 12 ex labore suo unumquemque -ens vivere oportere satis. Lact. inst. 4, 14, 18 *v. p. 1740, 6*). de orat. 1, 85 omnes ... partes illius ... prudentiae petendas esse a philosophia -ebat (ac. 1, 36 quae secundum naturam essent, ea sumenda ... -ebat. Sen. epist. 76, 3 *v. p. 1726, 46.* Plin. nat. 18, 332 ratione, qua -eo occurrendum ingeniis ... imperitorum esse [*Mayh.*, est *codd.*]. Tert. scorp. 12 p. 173, 7 pro domino moriendum [*syn.* p. 172, 28 hortari]. adv. Marc. 4, 22 p. 492, 11. 4, 27 p. 516, 3 pudic. 21 p. 269, 1 *v. p. 1726, 68.* ieiun. 8 p. 284, 4 proeliandum. Optat. 3, 3 p. 74, 9 Filastr. 64, 1. Clavd. Don. Aen. 1, 51 p. 24, 25 Vergilius -et per nosmet ipsos agendum, quod rectius cupimus provenire, et ... servemus *eqs.* 1, 75 p. 29, 16. 1, 260 p. 60, 23. 3, 55 p. 271, 14 Hier. adv. Iovin. 1, 40 p. 269C Prvd. psych. praef. 6 Avg. civ. 4, 22 p. 173, 2 D. conf. 10, 4, 5 agon. 11, 12 p. 116, 17. Carm. in sept. sap. [Hyg. fab. 221 p. 130, 2] Periandre, -es cuncta emeditanda. *cf. etiam p. 1739, 52*). rep. 1, 23 haud dubitavit ... palam in castris -ere nullum esse prodigium *eqs.* leg. 2, 49 *antiqui* his verbis -ebant tribus modis sacris adstringi *eqs.* fin. 2, 90 *naturae* divitias Epicurus parabiles esse -uit. 4, 17 primi ... ex omnibus philosophis natura tributum esse -uerunt, ut *eqs.* 5, 14 eandem *sententiam* Aristoteli fuisse et Polemoni -et *Antiochus*. ac. 2, 121 *Strato* -et omnia effecta esse naturā. *ibid.* quidquid ... sit, ... naturalibus fieri aut factum esse -et ponderibus et motibus. nat. deor. 1, 36 rebus ... haec -et (*Zeno*) tributa esse nomina (*deorum*). 1, 49 fat. 23 *bis.* phil. frg. IX 12. Lvcr. 1, 501 semina quae rerum ... esse -emus. 2, 602 *terram* aëris in spatio ... pendere -entes. Ov. met. 15, 172 Fest. p. 289. Sen. epist. 81, 19 iniurias, quas posse fieri faciendo -uerunt. Lvcan. 9, 889 *imperator laborum militum particeps* spectator ... -et magnos nil posse dolores. Plin. nat. 10, 133 phoenicopteri linguam praecipui saporis esse Apicius -uit. 14, 104 myrtiten Cato quemadmodum fieri -uerit (15, 123 [*cf.* Cato agr. 125 vinum murteum sic facito *eqs.*]. 14, 110 [*cf.* Cato agr. 115]. Pallad. 11, 14, 5 suave vinum de duro fieri -ent [dicent *vel* dicunt *codd.*], si *eqs. ibid.* 6 ita -ent). nat. 17, 62 Tarentinam (*myrtam*) Democritus et alio modo seri -et. 20, 111 id hydropicis contrarium esse ... -et *Chrysippus*. Qvint. inst. 4, 1, 48 quibus attentum fieri iudicem -uimus. Tert. idol. 2 p. 32, 4 sicut Iohannes -et homicidam esse, qui *eqs.* ieiun. 6 p. 281, 4 dei ... -entis non in solo pane vivere hominem. resurr. 23 p. 56, 22 -et ... apostolus Colossensibus scribens mortuos fuisse nos. adv. Prax. 22 p. 267, 25 *v. p. 1726, 70.* adv. Marc. 1, 14 p. 308, 8 *deus* sic magnitudinem in mediocritate probari -ens (dicens *var. lect.*), quemadmodum *eqs.* 3, 15 p. 401, 14 quomodo ... -et *deus* novam plagulam non adsui veteri vestimento *eqs.* adv. Marc. 4, 23 p. 497, 20 tales (*quales parvulos*) -ens esse debere, qui *eqs.* (Firm. math. 1, 6, 3 hoc debere nos facere ... Socrates -uit. Optat. 2, 23 p. 60, 16 *deus* cum voluit -ere non debere *eqs.* 7, 7 p. 181, 6 Amm. 30, 8, 6 Clavd. Don. Aen. 1, 664 p. 130, 23. Hier. epist. 6, 2, 2 apostolici memor praecepti, quo -et opus nostrum permanere debere). Cypr. domin. orat. 31 p. 290, 9 -ens ... et ostendens eos impetrare, quod postulant, de deo posse, quos *eqs.*

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(mort. 7 p. 300, 25 -ens et ostendens). COMM. apol. 772 quem (*deum*) Moyses -uit ligno pependisse pro nobis. IVL. VAL. 2, 29 p. 98, 20 quo (*argumento*) . . . -ere possim *eqs.* FILASTR. 37, 1 (*syn.* adserere). 61, 3. 107, 9. 129, 4. AVIEN. ora 332 Dionysius Libyae esse finem qui -et Tartessium. FAV. EVL. p. 21, 11. CLAVD. DON. Aen. 1, 350 p. 76, 5 h o c l o c o Vergilius -et *eqs.* (1, 664 p. 130, 23. 3, 35 p. 265, 24). 1, 745 *v. p. 1726, 14.* 3, 440 p. 324, 19 Vergilius. HIER. epist. 51, 5, 1 doctor egregius audet -ere . . . futurum esse. PAVL. NOL. carm. 5, 23 *deus* passus ludibria leti esse iter aeternae -uit remeabile vitae (*cf. p. 1734, 28*). AVG. civ. 11, 21 p. 488, 23 *opp.* discere. 11, 32 p. 506, 23. 507, 24 *al.*

c. acc. c. inf. pass. (*cf. p. 1738, 38 sqq., infra l. 52*): SEN. Phoen. 330 ego ille sum, qui scelera committi vetem et abstineri sanguine a caro manus -eam? CYPR. epist. 3, 2 p. 471, 14 -uit (*Christus*) sacerdotes veros . . . honorari. 58, 3 p. 659, 2 ut, quod fieri -uit, prior faceret. 60, 2 p. 692, 13 -uistis . . . deum timere, . . . plebem sacerdotibus in periculo iungi, in persecutione fratres a fratribus non separari, concordiam . . . vinci . . . non posse. 63, 9 p. 707, 24 qui . . . calicem . . . -uerit exemplo magisterii sui vini et aquae coniunctione misceri. PELAG. in Rom. 6, 18 *Christus* non solum peccata, sed etiam occasiones auferri (-e *H*) -uit delictorum. RVFIN. hist. 5, 18, 2 qui -uit nuptias solvi (ὁ διδάξας λύσεις γάμων). AVG. civ. 18, 3 p. 260, 22 D. -uerat observari tempora per menses atque annos, quid eorum quatenus metirentur atque numerarent. PROSP. in psalm. 137, 3 quod -uisti peti, hoc mihi concupisco praestari. EPIST. pontif. 937 *a. 554* (Conc. ed. Schwartz IV 2) 162 qui . . . duos filios (*dei*) credi -ent. INNOC. de coll. 31 pro duabus naturis duas -uit dici subsistentias.

(ɪɪ) *c. acc. eius qui -etur* (*suppl.: l. 31. 40; c. dat. v. p. 1733, 77*): CIC. rep. 1, 25 Pericles . . . -uisse cives suos dicitur . . . certo illud (*defectionem solis*) tempore fieri. 2, 26 agros . . . Romulus divisit viritim civibus -uitque sine . . . praeda posse eos abundare *eqs.* fin. 4, 55 -ent nos . . . dialectici, si ea . . . falsa sint, falsam illam *rem* . . . esse. Tusc. 1, 114 *Silenum* -uisse regem, non nasci homini longe optimum esse. nat. deor. 1, 53 -uit nos idem (*Epicurus*), qui cetera, natura effectum esse mundum. off. 3, 76 si qui voluerit *eqs.* . . . , iam se (*cf. p. 1723, 51. 1730, 21*) ipse -eat eum virum bonum esse *eqs.* NEP. Att. 19, 1 rerum exemplis lectores -ebimus . . . suos cuique mores plerumque conciliare fortunam. HOR. sat. 2, 8, 31 post hoc me -uit melimela rubere *eqs.* SEN. benef. 6, 33, 2 si illi stultam fiduciam . . . excusseris -uerisque mobilia esse, quae *eqs.* epist. 45, 9 *v. p. 1730, 22.* 82, 23 quomodo illos -es *mortem* malum non esse? 88, 10 numerare -et me *geometres* . . . potius quam -eat nihil ad rem pertinere istas computationes. 113, 27 -e me, non an *eqs.* . . . , sed nullum . . . esse *eqs.* nat. 3 pr. 7. LVCAN. 5, 13 quis castra vocet tot strictas iure secures, tot fasces? -uit populos venerabilis ordo non Magni partes, sed Magnum in partibus esse. TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 383, 1 apostolus . . . -ens . . . Galatas *eqs.* LACT. inst. 5, 14, 2 nisi eos de (*cf. p. 1749, 63*) suis -eamus auctoribus non posse quemquam iustum esse *eqs.* FILASTR. 104, 7. 128, 7. *de* AMM. 28, 1, 10 *v. p. 1707, 61.* SCHOL. Cic. Bob. p. 124, 6 St. CLAVD. DON. Aen. 6, 235 p. 540, 26 *syn.* instruere. 9, 204 p. 214, 4 filium . . . praecipuo magisterio -ens *eqs.*

c. inf. gerund. (*cf. p. 1738, 38 sqq.*): AVG. c. Faust. 13, 15 p. 394, 24 suos congentiles populos idola . . . colenda -ere ausi sunt.

β pass. (*part. perf.: infra l. 55. 59. 61. 76. gerundiv.: infra l. 57. 58. 63, impers.: infra l. 65. 73*): LIV. 2, 32, 2 -ctos . . . nullam scelere religionem exsolvi, . . . secessisse. 9, 40, 4 *v. p. 1713, 24.* CELS. 3, 6, 1 -endus est aeger, ubi febris quieverit, protinus sitim quoque quieturam. COLVM. 3, 3, 2 *ger.* (*v. p. 1731, 67*). TAC. Agr. 29 Britanni . . . tandem -cti (*cf. p. 1750, 79*) periculum commune concordia propulsandum. TERT. anim. 15 p. 320, 16 *v. p. 1733, 44.* adv. Val. 11 p. 190, 8. adv. Marc. 4, 26 p. 512, 16 saepe et a scorpio -cti non esse superatum creatorem. CYPR. domin. orat. 22 p. 283, 19 instruitur et -etur peccare se cottidie. Fort. praef. 5 cap. IV praeterea -endum non facile ignoscere deum idololatris. COMM. instr. 2, 6, 4 expiari malum nec sanguine fuso -etur (*impers.*). 2, 24, 3 ista tu discredis dominum videre? -eris (*cf. Martin, Commodianea p. 84*). LACT. inst. 3, 13, 13 *v. p. 1738, 26.* HIL. in psalm. 118 heth 14 p. 430 esse funes peccatorum per Esaiam -emur dicentem *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 3, 44 p. 268, 11 -emur instruente Vergilio *eqs.* HIER. epist. 21, 40, 1 ut . . . -eamur in sanctos quoque cadere posse invidiam, *illorum* consideremus exemplum. ITIN. [Silv.] 37, 6 sic . . . -etur populus . . . nihil factum esse, quod *eqs.* SCHOL. Ter. p. 63, 6 'quo' pro 'quanto' dicere Terentium in constructione (*i. in Prisciani libro de c.*) -emur. MART. CAP. 9, 986 -etur (*impers.*). OROS. hist. 4 praef. 10 ut verbosa nugacitas (*i. homo verbosae nugacitatis*) . . . non in tempore violentiam, sed in se esse segnitiam -eretur. COD. Iust. 1, 50, 2 (*a. 427*) suggerente magnificentia vestra -cta (*fere i. q. admonita*) imperialis aeternitas debere eos *eqs.*

q c. quod, quia, quoniam: *α act.*: TERT. ieiun. 2 p. 276, 19 sic et apostolum -ere, q u o d esca nos deo non commendet *eqs.* (*I Cor. 8, 8*). FILASTR. 56, 1 -entes, . . . quod . . . arbitrantur. 109, 8. 125, 5. AMM. 22, 11, 6 dicebatur id quoque maligne -uisse Constantium (*fere i. q. persuasisse Constantio; cf. p. 1736, 57*), quod *Alexandreae* aedificia cuncta . . . emolumentis aerarii proficere debent ex iure. HIER. epist. 51, 6, 11 Paulus . . . -et nos, quod homo ad imaginem . . . dei conditus sit. PAVL. NOL. carm. 32, 48 rusticus hunc (*Diogenem*) -uit, quod spernere posset et istud (*poculum*). AVG. civ. 20, 29 p. 479, 28 D. non . . . agendo, ut pater diligat filium, sed -endo, quod pater diligat filium. ANTH. 494ᶜ, 3 *virgo Maria* -uit . . . futuros, sola capax Christi quod queat esse fides. *nota*: LACT. inst. 4, 14, 18 -uit, quod unus deus sit eumque solum coli oportere. *cf. p. 1738, 37.* ITALA I Cor. 11, 14 (cod. d) q u i a *v. p. 1741, 6.* CYPR. epist. 66, 8 p. 733, 1 -ens et ostendens, quia . . . ecclesia . . . a Christo non recedit. RVFIN. Adamant. 5, 11 p. 195, 12 quid hoc evidentius requirimus, quod nos utrumque -eat, quia et mortuus sit Christus *eqs.* (οὕτω φανερῶς ἡμᾶς διδάσκων ἀμφότερα, καὶ ὅτι . . . καὶ ὅτι). NICET. symb. 10 p. 48, 12 Burn. apostolo nos -ente, quia 'in Christo reconciliata sunt omnia *eqs.*' (*cf. Col. 1, 20*). CANDID. epist. 1 et -uimus et -emus, q u o n i a m (quia *var. lect.*) filius non est ingenitus . . . , sed q u o d (sed *vel* sed quoniam *var. lect.*) . . . subsistit ante tempora (*Arius epist. Theodoret. hist. eccl. 1, 4* ἡμεῖς δὲ τί . . . καὶ ἐδιδάξαμεν καὶ διδάσκομεν; ὅτι . . . ἀλλ' ὅτι). VVLG. sap. 12, 19 -uisti populum tuum per talia opera, quoniam oportet iustum esse (ἐδίδαξας ὅτι).

β pass.: HIER. epist. 65, 10, 2 q u o d . . . femor significet opera nuptiarum, his breviter exemplis -eberis. AVG. civ. 8, 18 tit. qualis religio sit, in qua -etur, quod homines . . . daemonibus uti debeant advocatis. VEN. FORT. carm. 6, 1, 93 -ctus enim, q u o n i a m prima est in principe virtus esse pium.

r *pass. c.* ***nom. c. inf.*** (*cf. p. 1718, 41 sq.*): VEG. mil. 2, 15 p. 49, 16 prima acies . . . armis talibus -etur instructa. AVG. civ. 19, 17 p. 386, 4 D. religionem, qua unus . . . deus colendus -etur. BOETH. herm. sec. 5, 12 p. 407, 3 -etur . . . adfirmatio esse ea, quae *eqs.*

2] ***de rebus -entibus:***

a ***exemplorum series:*** 1] PLAVT. Trin. 1016 huic . . . g u r g u l i o s t exercitor: is hunc hominem cursuram -et. 2] TER. Haut. 648 male (*cf. p. 1742, 68. 1743, 63*) -et te mea f a c i l i t a s multa. 3] CATO orig. 95ᵃ a d v e r s a e r e s edomant et -ent, quid opus siet facto. 4—6] VARRO ling. 5, 58 Terra et Caelum, ut S a m o t h r a c u m i n i t i a -ent, sunt Dei Magni. 6, 19 cur hoc, t o g a t a p r a e t e x t a . . . -uit populum. 8, 26 utrum Herculi an Herculis clavam dici oporteat, si -eat a n a l o g i a. 7] VARRO ling. 9, 21 his formis vocabulorum . . . , quas -u⟨e⟩rit [o]ratio. CIC. orat. 183 *sensus*, quem dimensa ratio -uit, quid acciderit. Tusc. 3, 54 *v. infra l. 62.* nat. deor. 1, 46 de forma (*deorum*) . . . partim natura nos admonet, partim ratio -et. 1, 96 cur . . . non sescenta milia esse mundorum, sed innumerabilia ausus es dicere? 'ratio -uit'. ergo hoc te ratio non -ebit . . . *sq. acc. c. i.* div. 1, 5 magis eventis moniti quam ratione -cti. off. 1, 50 *v. p. 1722, 16.* 1, 101 *ratio* -et et explanat, quid faciendum fugiendumque sit. MANIL. 1, 541 quantis bis sena ferantur finibus astra, -et ratio. 2, 699 *acc. c. i.* CELS. 1 prooem. 36 *v. p. 1742, 73.* SEN. epist. 39, 1 illa res (*ratio ordinaria*) discenti magis necessaria est, haec ('*breviarium*' *sive* '*summarium*') scienti; illa enim -et, haec admonet. 70, 27 ratio . . . nos -et fati varios esse accessus *eqs.* COLVM. 2, 12, 7 quae nos ratio -et sufficere *eqs.* 3, 15, 5 operarum *v. p. 1743, 41.* 9, 14, 12 Hipparchi ratio . . . -et solstitia . . . confici. 11, 2, 86 quae ratio -et universo iugero satisfacere modios *tot.* QVINT. inst. 3, 6, 39 dividendi status ratio, quae -et aut de substantia controversiam esse aut *eqs.* APVL. mund. 21 extr. -ente ratione naturae (*π. κ. p. 397ᵃ* τῆς φύσεως διδασκούσης, ὅτι *eqs.*). LACT. inst. 4, 26, 2 *v. p. 1744, 29.* AVG. mag. 6, 18 in. nonne superior ratio -uit nos *sq. acc. c. i.* (7, 20 med.). *cf. etiam p. 1716, 57 sqq. 1717, 38. 1748, 56.* 8] VARRO ling. 9, 57 u s u s -uit discriminare *eqs.* CIC. de orat. 1, 123 *v. p. 1741, 11.* 2, 87 quae nos usus -uit. 2, 204 *v. p. 1742, 1.* 2, 362 usu -ctum (CAES. civ. 3, 50, 2 nostri usu -cti. LIV. 4, 46, 4 = 7, 38, 9 aetate et usu -ctus. 44, 22, 12 a prudentibus et proprie rei militaris peritis et usu -ctis monendi imperatores). Tusc. 3, 54 quod ratio debuerat, usus -et, minora esse ea, quae *eqs.* LVCR. 5, 1453 navigia . . . , carmina, picturas et . . . signa polire usus et impigrae simul experientia mentis paulatim -uit pedetemptim progredientes. CAES. civ. 1, 54, 1 ut naves faciant, cuius generis eum . . . usus Britanniae -uerat. CELS. 2, 10, 14 videtur . . . usus ipse -uisse . . . ex bracchio potius sanguinem esse mittendum. 5, 27, 4 usus ipse -uit, eum, quem aspis percussit, acetum potius bibere ⟨debere⟩. SEN. epist. 121, 20 et tardum est et varium, quod usus -et. COLVM. 2, 9, 1 hanc (*mensuram*) videri commodissimam -uit noster usus. 3, 1, 4 cum suum cuique regioni magis aut minus aptum esse -eat usus. 4, 11, 2 nos . . . magister artium -uit usus . . . malleolorum formare incrementa. 5, 6, 23 me . . . longus -uit usus multo utilius esse *eqs.* 7, 2, 4 et alias varietates . . . -uit usus exprimere. 11, 3, 30 nos -uit usus longe melius fieri, si *eqs.* QVINT. inst. 3, 8, 70 quod praeceptis fortasse non credant, usu -ebuntur. PLIN. epist. 1, 20, 12 adiciam, quod me -uit usus, magister egregius. AVSON. 305, 18 prudentibus, quos -uit usus et peritos reddidit. 9] VARRO Men. 366 s c i e n t i a -eat, quemadmodum in psalterio extendamus nervias. APVL. Plat. 2, 8 a d u l a n d i s c i e n t i a . . . quae persuasum velit, quod -ere non valeat: hanc δύναμιν τοῦ πείθειν ἄνευ τοῦ διδάσκειν definivit Plato. 10] RHET. Her. 2, 20, 31 c o g n i t i o vitiosarum argumentationum . . . ab aliis non vitatum *vitium* commode reprehendere -ebit. 11] RHET. Her. 3, 22, 35 -et nos

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ipsa natura, quid oporteat fieri (*item* ipsa: CIC. Mur. 6 partes lenitatis et misericordiae, quas me n. i. -uit. PLIN. nat. 17, 59 pleraque ex his n. i. -uit et inprimis semen serere. 17, 101 hactenus n. i. -uit, insitionem autem casus, magister alius et paene numerosior, ad hunc modum. ITALA I Cor. 11, 14 [cod. d] nec i. n. -et vos, quia *eqs.* [διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι. VVLG. quod, *item* PRISCILL. tract. 10, 128 nos -et, quod; *cf.* PRISCILL. tract. 4, 75 i. n. nos -et ... nihil utilius esse homini quam *eqs.*]. TERT. orat. 22 p. 195, 1 naturam ipsam -ere velandum feminis esse). RHET. Her. 3, 22, 36 -et ergo se natura vulgari et usitata re non exsuscitari, novitate ... commoveri. CIC. de orat. 1, 123 quos usus ac natura -uisset. leg. 1, 26 artes innumerabiles repertae sunt -ente natura (TERT. adv. Hermog. 25 p. 154 *v. p. 1743, 81*). div. 1, 116 nisi eadem (*natura*) -uisset, quemadmodum ad ... venas perveniretur. off. 1, 98 cumque eadem natura -eat non neglegere, quemadmodum nos adversus homines geramus. SEN. epist. 94, 18 quid ... cuique debeatur officio, natura non -et. 120, 4 hoc nos natura -ere non potuit. PLIN. nat. 17, 96 eadem natura et propagines -uit. 17, 99 semine quoque inserere natura -uit. CALL. dig. 50, 16, 220, 3 natura nos -et parentes pios ... filiorum appellatione omnes, qui ex nobis descendunt, continere. VLP. dig. 1, 1, 1, 3 ius naturale est, quod natura omnia animalia -uit. *cf. etiam* APVL. mund. 21 -ente ratione naturae (*π. κ. p. 397ᵃ* τῆς φύσεως διδασκούσης, ὅτι). 12] CIC. inv. 2, 44 causa posita, quid in quamque conveniat, res ipsa -ebit eos (*item* ipsa: LVCR. 3, 355 ipsa ... quod res dedit ac -uit nos. PS. VARRO sent. 60 quem res ipsae -uerunt. 144 ab Aristotele responsum est sciscitanti saepe Alexandro, quo -ente profiteretur se scientem: 'rebus ipsis, quae non norunt mentiri'). epist. 13, 15, 1 *illum* re -ctus intellexi et didici mihi fuisse semper amicissimum. SEN. epist. 39, 1 *opp.* admonet. PLIN. nat. 17, 96 *v. p. 1743, 49.* QVINT. inst. 5, 7, 8 ea res ... -ebit, ad quae iudicis animus ... sit praeparandus. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 26 vult ostendere vementer stultum, quem res non -eat, quid sit utile. 13] CIC. inv. 2, 106 se ... hoc peccato -ctum ... a tali ratione afuturum. 14] CIC. Verr. II 2, 2 *Sicilia* prima -uit maiores nostros, quam praeclarum esset ... imperare. *terrae, insulae*: CIC. Manil. 19 quod nos Asia atque Mithridates ... -uit, id quidem certe calamitate -cti retinere debemus. Balb. 15 regiones *v. infra l. 60.* leg. 2, 21 Etruria principes disciplinam -eto. LVCAN. 8, 140 Lesbos ... -es (*sc. exemplo tuo*) populos regesque admittere Magnum. SIL. 11, 19 Croton ... Afris ... -uit submittere colla *sc. incolas.* IVV. 15, 111 Gallia causidicos -uit facunda Britannos (*cf. p. 1731, 53*). SOL. 11, 5 *Creta* Pyrrhicho repertore equestres turmas prima -uit ... vertigines implicare. 15] CIC. Cluent. 148 quid intersit ..., etsi est apertum, ipsa lex nos -et. de orat. 1, 194 *v. p. 1735, 79.* SEN. epist. 94, 37 si non tantum imperant *leges*, sed -ent. PLIN. epist. 8, 14, 19 lex ... aperte -et dirimi debere sententias *eqs.* COMM. instr. 1, 22, 14 lex -et in medio (*i. palam*). [1, 35, 21 *v. p. 1703, 36.*] 1, 29, 14 lex -et ipsius (*dei*). 2, 1, 7 lex ut ipsa -et. 2, 22, 15 non sum ego doctor, sed lex -et ipsa clamando. apol. 671 lex et prophetae *v. p. 1737, 32.* PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 172, 1 leges ... facinora -uerunt. AVG. spir. et litt. 5, 8 p. 160, 12 *legis littera* -et non esse peccandum. 16] CIC. Manil. 19 calamitate -cti *v. supra l. 37* (or. frg. A VII 41 = 40 M. duorum consulum designatorum. HIRT. Gall. 8, 5, 1 ceterorum). 17] CIC. leg. agr. 2, 95 Ligures duri atque agrestes: -uit ager ipse nihil ferendo nisi multa cultura et magno labore quaesitum. SEN. epist. 94, 69 non est per se magistra innocentiae solitudo, nec frugalitatem -ent rura. 18] CIC. Balb. 15 nisi forte ea, quae nos libri -ent in umbra atque otio, ea Cn. Pompeium neque ... litterae (*cf. infra l. 71*) neque regiones ipsae -ere potuerunt. HOR. epist. 1, 20, 17 *librum* pueros elementa -entem. FEST. p. 356 sancta loca undique ⟨saepta doce⟩nt pontificii (-ficis *cod.*) libri. OV. trist. 1, 1, 112 tres *libri* ... amare -ent (*ibid.* 116 deque tribus ... ne quemquam, quamvis ipse -ebit, ames). Pont. 1, 1, 7 (*ad libellos suos*) certe nil turpe -etis. FLOR. epit. 4, 2, 71 lecto ... Platonis libro, qui immortalitatem animae -et. AVR. Fronto p. 75, 23 N. Aristonis libri ... -ent meliora. AMM. 23, 6, 36 antiqui memorant libri, -entes *acc. c. i.* HIER. epist. 52, 4, 4 cum ille (*libellus*) te monachum erudierit, hic clericum -eat esse perfectum. AVG. civ. 9, 5 p. 375, 20 D. ut -uit liber Epicteti. ZACCH. 3, 5 libro genesis hoc -ente. 19] CIC. Balb. 15 litterae *v. supra l. 60.* de orat. 3, 42 id (*sc. sonum et subtilitatem verborum*) -ent litterae. LACT. inst. 3, 19, 3 -ent ... divinae litterae non extingui animas *eqs.* 4, 15, 23 *acc. c. i. cf.* SEN. epist. 88, 20 prima illa ... litteratura, per quam pueris elementa traduntur, non -et (decet *codd.*) liberales artes, sed mox percipiendis locum parat. 20] CIC. de orat. 1, 194 -emur ... auctoritate ... legum *v. p. 1735, 80. aliter* CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 148, 7 tres esse caelos ... auctoritas (*i. s. scriptura, cf. p. 1733, 69. 1744, 8*) -et. 21] CIC. de orat. 2, 38 quid ⟨quae⟩que *ars* -eat. Brut. 152 nisi didicisset artem, quae -eret rem universam tribuere in partes. ac. 2, 94 ars ista, quae nec augendi nec minuendi quid aut primum sit aut postremum -et. SEN. epist. 88, 19 nec haec nec illae (*artes*) -ent aluntve virtutem (QVINT. inst. 12, 11, 11 quae virtutem -ent, artes). GERM. 518 Palladia -ctus ... ab arte *v. p. 1732, 64.*

22] CIC. de orat. 2, 204 -uit ... nos longa vita ususque rerum maxumarum, ut, quibus rebus animi hominum moverentur, teneremus. TIB. 1. 4, 17 longa dies *v. p. 1725, 69.* OV. ars 1, 472 tempore *v. p. 1725, 78.* LIV. 4, 46, 4 = 7, 38, 9 aetate et usu *v. p. 1740, 60.* VVLG. Iob 32, 7 annorum multitudo -eret sapientiam (*cf. p. 1731, 26*). HIER. epist. 38, 3, 2 quas nec numerus annorum potest -ere, quod vetulae sunt. CARM. epigr. 1403, 10 pueros -uit vita fuisse senes. 23] CIC. leg. 1, 58 *philosophia* nos cum ceteras res omnes, tum, quod est difficillimum, -uit, ut nosmet ipsos nosceremus. SEN. epist. 16, 5 haec (*philosophia*) adhortabitur, ut deo libenter pareamus *eqs.*, haec -ebit, ut deum sequaris, casum feras. 20, 2 facere -et ph., non dicere. 73, 9 hoc -et ph. praecipue, bene debere beneficia, bene solvere. 90, 3 haec -uit colere divina, humana diligere, et penes deos imperium esse, inter homines consortium. 90, 7 illa, inquit *Posidonius*, ... tectos ... exesae arboris trunco -uit tecta moliri. 90, 8 ph. homines -uit habere clavem et seram? nat. 1 praef. 2 altera *pars philosophiae* -et, quid ... agendum sit, altera, quid agatur in caelo. APVL. flor. 9 p. 38 ph. me -uit non tantum beneficium amare, sed etiam maleficium. AVG. civ. 6, 10 p. 270, 1 D. magnum aliquid eum (*Senecam*) ph. -uerat: ne superstitiosus esset in mundo, sed *eqs.* 18, 39 p. 315, 21 quae (*ph.*) se -ere profitetur aliquid, unde fiant homines beati. ord. 2, 5, 16 nullum aliud habet negotium ... ph. ..., quam ut -eat, quod sit ... principium *eqs.* 24] CIC. nat. deor. 2, 7 ne domesticis quidem exemplis -cti numen deorum comprobabimus? *item pass.*: LIV. 21, 34, 2 alienis malis, utili exemplo, -ctos. SIL. 9, 458 opem ... portare exemplo *Minervae* -ctus. PLIN. paneg. 45, 6 infidelis recti magister est metus: melius homines exemplis -entur. AMM. 18, 10, 4 exemplis recentibus -cti *acc. c. i.* PAVL. NOL. epist. 13, 8 p. 90, 26 hoc illo Davitico -emur exemplo, ut inanes lacrimas non effundamus. VAL. CEM. hom. 16, 2 p. 742ᴬ cum tantis ... virtutum -earis exemplis. *act.*: OV. rem. 684 exemplo quemque -ente suo. FRONTO p. 129, 3 N. *v. p. 1743, 69.* TERT. ieiun. 9 p. 285, 12 exemplum -ens ... xerophagiis esse vivendum. CLAVD. DON. Aen 2, 388 *v. p. 1744, 39.* 3, 56 p. 271, 24 sicuti ... exempla veterum -uerunt. 5, 5 p. 425, 23 notum ... fuit exemplis -entibus, quid ... possit *eqs.* HIER. epist. 22, 32, 5 exempla *scripturae* ... quae et avaritiam -eant esse fugiendam. MART. CAP. 3, 236 ut (*i. quomodo*) ..., -uerunt exempla superius demonstrata. DRAC. laud. dei 2, 311 quid fur ... agat, ... multorum nos saeva -ent exempla. 3, 54 non exempla -ent, damnati divitis ignes pauperis et requies? 3, 101 quam sit insipiens contemnere velle perenne, ... Abrahae -eant iam nos exempla parentis. *cf.* AVG. civ. 21, 4 tit. quorum (*exemplorum*) consideratio -eat posse ... corpora permanere. 25] CIC. Tusc. 2, 38 ferre laborem, contemnere volnus consuetudo -et. SEN. dial. 9, 10, 1 *v. p. 1743, 28.* 26] CIC. Tusc. 3, 37 prudentiae quid respondebis -enti virtutem sese esse contentam? AVG. civ. 19, 4 p. 359, 3 D. ipsa (*prudentia*) -et malum esse *eqs. ibid.* p. 359, 5 cui (*malo*) nos non con sentire -et p, facit temperantia. PS. VARRO sent. 76 numquam p. -uit; res ipsas consule. 27] CIC. Tusc. 5, 99 civitates quaedam universae more -ctae parsimonia delectantur. 28] CIC. fin. 1, 46 sapientiam ... esse solam, quae nos ... fortunae modice ferre -eat iniurias. IVV. 13, 189 omnes prima -et (*PU*, -ens *Ψ, prob. Housm.; 'an -es?' Bücheler³*) rectum s. FIRM. err. 28, 2 *v. p. 1730, 45.* VVLG. sap. 7, 21 quaecumque sint absconsa ..., didici; omnium enim artifex -uit me s. 29] CIC. fin. 2, 21 si ea, quae sunt luxuriosis efficientia voluptatum (*Epic. κυρ. δοξ. 10* τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν), liberarent eos deorum ... metu -erentque, qui essent fines cupiditatum (τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν). 30] CIC. epist. 15, 2, 6 -cti casu acerbissimo patris eius (CLAVD. DON. Aen. 5, 524 p. 483, 19 ut ... ipsos, quid illud esset, casus, qui consecutus est, -uisset). *aliter* PLIN. nat. 8, 54 casus rationem (*leonum capiendorum*) -uit. 17, 101 *v. p. 1741, 3.* 17, 123 casus ... defractos serere ramos -uit. 31] Q. CIC. pet. 43 verbum ipsum (*assiduitatis*) -et, quae res sit. HIER. epist. 28, 3 hoc verbum (*sc. diapsalma*) ... -ere sempiterna esse, quae dicta sunt (*aliter* AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 verba, quae non -ent, *v. p. 1720, 4*). 32] CATVLL. 68, 118 qui (*amor*) tunc indomitam ferre iugum -uit. SEN. epist. 94, 53 illorum amor male (*cf. p. 1740, 31. 1743, 63*) -et bene optando. PLIN. epist. 4, 19, 4 *v. p. 1720, 9.* 7, 4, 9 *v. p. 1733, 59.* CARM. epigr. 1404, 17 verus a. -uit istos infigere versus. *cf. etiam p. 1735, 37. 1747, 9. 36.* 33—35] LVCR. 5, 1103 cibum coquere ... sol -uit. 5, 1383 zephyri ... sibila ... -uere ... inflare cicutas. 5, 1453 experientia *v. p. 1740, 64* (CELS. 1 prooem. 31 iis quae e. in ipsis curationibus -uerit. *ibid.* 36 ratio idem -eat, quod e., an aliud. COLVM. 11, 3, 61 quod verum esse nos e. -uit. TAC. hist. 5, 6 *bituminis* legendi usum, ut ceteras artes, e. -uit). 36] VERG. ecl. 5, 87 haec (*cicuta*) nos 'formosum Corydon ardebat Alexin', haec eadem -uit 'cuium pecus? an Meliboei?' 37] VERG. Aen. 4, 434 dum mea me ... -eat fortuna dolere. LIV. 30, 37, 9 militares artes, quas me a puero f. nunc privata nunc publica -uit, probe videor scire. CVRT. 7, 7, 16 f. belli artem victos quoque -et. AMM. 14, 11, 31 f. *illum* artem ferrariam -uit. 38] CIRIS 332 hoc unum exitio -cta atque experta monebo. 39] HOR. carm. 3, 7, 19 peccare -entes historias. PRISCILL. tract. 10, 124 profetici historia sermonis ... -et ... conscientiam liberam conservare. AVG. civ. 5, 12 p. 211, 23 D. quantum eorum

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*Romanorum*) -et et commendat historia. 40] HOR. carm. 4, 4, 8 insolitos -uere nisus venti paventem *aquilam pullum.* 41] TIB. 1, 7, 37 liquor (*vinum*) -uit voces inflectere cantu. 42] PROP. 2, 28, 28 suo -cta puella malo. LIV. 21, 34, 2 *v. p. 1742, 25.* CLAVD. DON. Aen. 5, 625 p. 494, 23 antequam nos malorum congeries multiplicata -uisset infelicitatem ... esse *eqs.* 43] LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 59 -ctus actis tuis resistam fortunae. 44] OV. am. 2, 11, 1 prima malas -uit ... Peliaco pinus vertice caesa vias. 45] OV. rem. 51/2 e quibus (*praeceptis*) ad vestros si quid non pertinet usus, attamen exemplo (*cf. infra l. 18*) multa -ere potest. SEN. epist. 94, 11 quid ista praecepta proficiunt, quae eruditum -ent? (*cf. p. 1747, 78*).
46] OV. fast. 3, 844 hoc ipsum littera prisca -et. CARM. epigr. 1404, 16 forsitan, ut taceam, littera sola -et. AVG. spir. et litt. 5, 8 p. 160, 12 *legis littera v. p. 1741, 52.* OV. trist. 3, 1, 4 multus in hac charta versus amare -et. 47] RVT. LVP. 2, 9 hoc schema (συνοικειώσεως) -et diversas res coniungere (*cf. p. 1718, 52*). 48] LIV. 22, 39, 10 nec eventus modo hoc -et: stultorum iste magister est. *cf. p. 1717, 51. 76.*
49] MANIL. 2, 262 nostros casus solatur mundus in astris exemploque (*cf. supra l. 10*) -et patienter damna subire. 50] GERM. 176 quamlibet (*Grotius*, queml- *codd.*) ignarum caeli sua (*Tauri*) forma -ebit et caput et patulas naris et cornua tauri (*aliter* PLIN. nat. 12, 19 cognita Aethiopiae forma [*i. tabula et enarratio geographica*] ... nuper allata principi raram arborem ... esse -uit). SEN. epist. 58, 19 illa, quae me -et et instruit facies, a qua petitur imitatio, idea est. 51] SEN. dial. 1, 6, 8 omne tempus, omnis vos locus -eat, quam facile sit renuntiare naturae. PANEG. 7 (6), 19, 2 *incolas* ipse -uit locus, omnia ... in eam partem ... impendere. 52] SEN. dial. 9, 10, 1 necessitas fortiter ferre -et, consuetudo facile. AMM. 19, 8, 8 necessitate -ente postrema. 53] SEN. epist. 15, 7 quos nova artificia -uit fames (AVG. civ. 1, 10 p. 20, 24 D. quos *fames* non necavit, -uit parcius vivere, -uit productius ieiunare). 54—57] SEN. epist. 81, 9 consuetudo sermonis antiqui quaedam efficacissimis et officia -entibus notis signat. 87, 1 hoc me iter -uit, quam multa haberemus supervacua. 94, 25 non -et admonitio, sed advertit, sed excitat *eqs.* 113, 31 imperare sibi maximum imperium est: -eat me, quam *eqs.*
58] SEN. Thy. 312 ut (*i. etsi*) nemo -eat fraudis et sceleris vias: regnum -ebit (*sc. iuvenes olim regnaturos*). 59] COLVM. 3, 9, 2 id ... verum esse nos -uit experimentum (PLIN. nat. 2, 235 *maltham* terra tantum restingui -uere experimenta. QVINT. inst. 11, 2, 33 si quid me experimenta -uerunt. TAC. Agr. 19 -ctus per aliena experimenta parum profici armis). COLVM. 3, 15, 5 quod an expediat, regionis annona operarumque ratio nos -ebit. 5, 7, 4 quod an expediat patri familiae, reditus -et. 60] COLVM. 10, 388 pueros eadem (*cucurbita*) fluviis innare -ebit. 61] PERS. 3, 53 quae ... -et sapiens ... porticus (*i. στοά*). 62—66] PLIN. nat. 13, 99 naufragia -uere ... *citri* materiam ... mari ... cospissari. 14, 140 tamquam per se parum -eat libidines temulentia. 16, 1 pomiferae arbores quaeque ... necessario alimento delicias miscere -uerunt. 17, 96 ita pessima atque execranda res (*sc. ruborum luxuria*) propaginem tamen -uit ac viviradicem. 18, 182 illae messes duplicatae -uere, quod nunc vocant artrare. 67] STAT. Theb. 3, 488 purior axis amotumque nefas et rarum insistere terris vera -ent (*sc. aves; i. cum in aere puriore vivant, scelerum ignarae sint, raro in terra insistant aves, futura praesagiunt*). 68—74] QVINT. inst. 1, 5, 43 'conticuere omnes' et 'consedere duces' aperte nos -eant nihil horum ad duos pertinere. 1, 7, 20 'caussae' ... et *Ciceronem* et Vergilium quoque scripsisse manus eorum -ent. 1, 10, 46 geometria ... siderum ... cursus numeris -et. 2, 5, 4 praelectio, quae ... vim cuiusque verbi minus usitati ... -et. 2, 13, 5 prooemium breve an longius ... dicendum sit, causae -ebunt (*aliter* GREG. TVR. Franc. 5, 6 p. 198, 36 -eat unumquemque ... haec causa [*i. hoc eventum*], ut terrena non requirat studia). 2, 17, 30 aut dicenda *rhetoricen* -ere aut non dicenda (*ibid.* contraria his -eat). decl. 269 p. 99, 10 te male (*cf. p. 1740, 31. 1742, 68*), ut sic dixerim, -uit patientia (CYPR. patient. 20 p. 412, 7 *patientia* -et delinquentibus cito ignoscere. *cf. infra l. 80*). 75] TAC. ann. 1, 16 Percennius ... miscere coetus histrionali studio -ctus.
76] TAC. ann. 4, 33 plures aliorum eventis -entur (PANEG. 3 [11], 19, 2 sapientia perspectis hominum moribus et exploratis rerum -etur eventis). 77] FRONTO p. 129, 3 N. milites quibus imperiis contineres ..., nonne te Hannibalis duritia, Africani disciplina (SOL. 20, 13 quod ... medeatur *sucinum* multis vitalium incommodis, medentium -uit disciplina. VVLG. psalm. 17, 36 disciplina tua ipsa me -ebit), Metelli exempla historiis perscripta -uerunt? 78] VLP. frg. Vat. 149 medicos *immunes* ... esse debere sacrae constitutiones -ent. 79] TERT. orat. 28 quae ergo quaesierit deus, euangelium -et (PS. TERT. haer. 6 p. 223, 22 ut e. -et). *cf.* HIL. syn. 23 extr. *evangelica praedicatio* fideliter ... nos -uit, quod 'in principio erat verbum'. AMBR. hex. 1, 8, 32 p. 34, 8 abyssum ... profundum aquarum dici lectio euangelii -et. 80] TERT. patient. 5 p. 8, 12 quod ... ipsum Adam et Evam morti immerserat (*sc. impatientia; cf. supra l. 64*), -uit et filium ab homicidio incipere. 81] TERT. adv. Hermog. 25 p. 154, 3 quod nomen ... omnes sciunt, natura primum, dehinc scriptura -ente. 32 p. 161, 6 singulas species factas -et scriptura aliis in locis. AMBR. hex. 1, 10, 37 p. 40, 2 quod ... dies ille ... futurus sit, scriptura nos -et. 2, 4, 16 p. 56, 10 sicut et scriptura nos -et dicens *eqs.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 1 p. 341, 4 B. nullam speciem peccatorum scriptura reticet, de qua non -eat legentes. p. 341, 16 B. si nos scriptura commoneat -ens, ut recedamus a vitiis. AVG. civ. 9, 5 p. 374, 27 D. quid de istis passionibus -eat scriptura divina. *cf.* CYPR. domin. orat. 8 p. 271, 16 scripturae divinae fides ... dum -et, quomodo *eqs.* ... dat exemplum *eqs.* RVFIN. Adamant. 5, 26 p. 231, 22 quid nos de hac differentia scripturae auctoritas (*cf. p. 1741, 76*) -eat. *cf. etiam* VVLG. II Tim. 3, 16 omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad -endum *eqs. plur.*: TERT. adv. Prax. 17 p. 259, 1 quatenus ita scripturae -ent. GERMIN. epist. ad Ruf. (Hil. coll. antiar. B VI) 3 p. 163, 20 (*ex fide syn. Sirmiensis a. 359*) ut sanctae dicunt et -ent scripturae. RVFIN. apol. Orig. 4 p. 566[B] (= Orig. princ. 1, 3, 2) de spiritu ... sancto, quia est (quod sit *Orig. princ.*), multae nos scripturae -uerunt. AVG. grat. Christ. 10, 11 p. 134, 11 sanctae scripturae et -ent et exhortantur. 82] TERT. adv. Val. 1 p. 178, 11 veritas -endo persuadet, non suadendo -et. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 4 p. 155[C] ab ipsa *veritate* postulo -eri multo plura quae nescio, a qua accepi pauca, quae scio. 83] TERT. adv. Prax. 28 p. 283, 9 non ita -ent acta apostolorum. adv. Marc. 5, 2 p. 571, 12 epistolam ..., quae Galatas -et. *ibid.* p. 572, 12 tota intentio epistolae ... nihil aliud -et quam legis decessionem venientem. 84] TERT. fug. 13 p. 489, 3 Oe. *hoc* quomodo intellegendum sit, parabola praemissa te -eat (*cf.* PRVD. cath. 2, 85 hae nos -ent imagines [*i. parabolae*] *acc. c. i.*). 85] CYPR. eleem. 5 p. 376, 16 quid deberent facere peccantes, magisteria divina -uerunt. 86] IVL. VAL. 2, 25 p. 86, 21 tot proeliis, tot victoriis -ctus. CLAVD. 26, 492 per tot certamina -cto crede seni. 87] ANTH. 415, 10 spes ... verti fata subinde -et (*ibid.* 54 orbem bella cruenta -et. 694, 10 quod -et ... gloria). 88] LACT. inst. 4, 26, 2 quid *deus* ... disposuerit, ... divinatio prophetarum ... etiam ratio ipsius passionis -et. 89] PRISCILL. tract. 6, 96 sicut lectio praesens -et. BACHIAR. fid. 4 p. 1030[A] lectione non -eor.
90] AMM. 19, 1, 11 in Adonidis sacris, quod simulacrum aliquod esse frugum adultarum religiones mysticae -ent (AVG. civ. 10, 19 tit. quod *sacrificium* uni vero ... deo offerri -et vera religio). 21, 13, 13 et ipse expertus et -ente antiquitate ... credo. 91] AMM. 22, 16, 8 ut periculum (*i. experimentum, cf. p. 1743, 38*) -uit per varias collectum aetates (*i. q. discrimen*: 29, 1, 42 sensit -ente periculo postremo. CLAVD. DON. Aen. 2, 388 p. 200, 10 turpe non esse ... vincere et periculum praesens -ere debuit et captum de Graecis exemplum). 92] AMM. 23, 2, 3 ut textus -ebat scriptorum (*fere i. q. iubebat; cf. p. 1738, 32*). 25, 9, 11 id etiam memoriae nos veteres -ent, *acc. c. i.* (CLAVD. DON. Aen. vol. II p. 643, 7 antiqua ... nisi priscorum -ente memoria non poterunt explicari). 26, 10, 12 sententiae illius Tullianae ... -entis infelices esse *eqs.* 93] CLAVD. DON. Aen. 8, 55 p. 121, 21 signa instructionis, quae -erent nescientem. 94] CLAVD. DON. Aen. 10, 231 p. 323, 19 nisi subsecuta (*cf. p. 1715, 47*) cetera ignorantem -uissent tantum numinis valuisse potentiam, ut *eqs.* 95] HIER. hom. Orig. in Ezech. 3, 8 p. 356, 20 B. -et nos sermo praesens, quomodo oporteat singulis respondere. RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 233, 11 B. sermo dei ... -ere eam (*animam*) de futuri saeculi mysteriis cupit. 96—98] VVLG. Iob 15, 5 -uit iniquitas tua os tuum. Sirach 33, 29 multam ... malitiam -uit otiositas (πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία). I Ioh. 2, 27 unctio eius -et vos de omnibus. 99] PRVD. cath. praef. 8 mox -uit toga (*i. aetas adulta*) infectum vitiis falsa loqui. 100] CLAVD. 8, 406 vel solus quid fortis agat, ... Muci te flamma -ebit.
101] AVG. civ. 1, 10 p. 20, 5 D. tormenta, quae bonum incorruptibile amandum -ebant. 102] AVG. conf. 6, 11, 18 non -et catholica fides, quod putabamus. doctr. christ. 3, 30, 43 quid ... -eant vel admoneant istae septem regulae, breviter ostendam (*cf.* CARM. epigr. 2100, 18 vivere quem semper inclita dogma -ent). 103] ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 36 pr. (r. g.) sicut haec fabula -et (75 pr. [r. g.] ut haec f. -et). 40 ep. (r. g. *et* r. v.) -et haec fabula caute quibuscumque credere. 46 pr. (r. g.) quod hac -etur fabula. 104] FVLG. RVSP. praedest. 2, 17 p. 635[D] quod sanctis -emur eloquiis. CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 15/16 p. 16, 10 Z. dum omnia inspirata divinitus eloquia -eant, quoniam ... sanctus est. 105] *inc.*: MEROB. poet. 100 praeda -ens (?). *v. p. 1703, 70. aliter p. 1718, 48.*

b ***conspectus rerum -entium:*** ***α dicta, scripta, praecepta, artes, sim.:*** acta apostolorum: TERT.; 83]. admonitio: SEN. epist.; 56]. analogia: VARRO; 6]. ars: CIC. *al.*; 21]. auctoritas: CIC. *al.*; 20]. constitutiones: VLP.; 78]. disciplina: FRONTO *al.*; 77]. dogma(ta): CARM. epigr. 2100, 18; 102]. eloquium: FVLG. RVSP.; 104]. epistula: TERT.; 83]. euangelium: TERT. *al.*; 79]. fabula: ROMVL.; 103]. fides: AVG.; 102]. forma: GERM. *al.*; 50]. geometria: QVINT.; 70]. historia: HOR. *al.*; 39]. imago (*i. parabola*): PRVD.; 84]. imperium: SEN. epist.; 57]. initia Samothracum: VARRO; 4]. lectio: PRISCILL. *al*; 89]. lex: CIC. *al*; 15]. libri, libelli: CIC. *al.*; 18]. littera: OV. *al.*; 46]. litterae, litteratura: CIC. *al.*; 19]. magisterium: CYPR.; 85]. manus (*i. codices manu scripti*): QVINT.; 69]. memoria: AMM. *al.*; 92]. notae: SEN. epist; 54]. parabola: TERT.; 84]. praecepta: (OV.) SEN. epist.; 45]. praedicatio: HIL; 79]. praelectio: QVINT.; 71]. regula: AVG.; 102]. schema: RVT. LVP.; 47]. scriptura: TERT. *al.*; 81]. sententia: AMM.; 92]. sermo: HIER. *al.*; 95]. signa instructionis: CLAVD. DON.; 93]. textus:

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AMM.; 92]. togata praetexta: VARRO; 5]. *verba Aeneidis allata*: QVINT.; 68]. verbum: Q. CIC. *al.*; 31]. versus: OV.; 46].

β exempla, experimenta, consuetudo, usus, sim.: consuetudo: CIC. *al.*; 25]. exemplum: CIC. *al.*; 24]. experientia: LVCR. *al.*; 35]. experimentum: COLVM. *al.*; 59]. mos: CIC.; 27]. periculum (*i. experimentum*): AMM.; 91]. usus: VARRO *al.*; 8].

γ ratio, cognitio, scientia, religio, sim.: cognitio: RHET. Her.; 10]. consideratio: AVG.; 24]. intentio: TERT.; 83]. philosophia: CIC. *al.*; 23]. prudentia: CIC. *al.*; 26]. ratio: VARRO *al.*; 7]. religio: AMM. *al.*; 90]. sapientia: CIC. *al.*; 28]. scientia: VARRO *al.*; 9]. veritas: TERT. *al.*; 82].

δ eventa, facta, casus, fortuna, sim.: acta: LAVD. [Turiae]; 43]. calamitas: CIC. *al.*; 16]. casus: CIC. *al.*; 30]. causa: QVINT. *al.*; 72]. eventum: TAC. *al.*; 76]. eventus: LIV.; 48]. exitium: CIRIS; 38]. fortuna: VERG. *al.*; 37]. gloria: ANTH.; 87]. iter: SEN. epist.; 55]. malum: PROP. *al.*; 42]. naufragia: PLIN. nat.; 62]. necessitas: SEN. dial. *al.*; 52]. periculum: AMM. *al.*; 91]. proelium: IVL. VAL.; 86]. regnum: SEN. trag.; 58]. res: CIC. *al.*; 12]. res adversae: CATO; 3]. spes: ANTH.; 87]. subsecuta: CLAVD. DON.; 94]. tormenta: AVG.; 101]. victoria: IVL. VAL.; 86]. unctio: VVLG.; 98].

ε affectus, mores, studia, sim.: amor: CATVLL. *al.*; 32]. duritia: FRONTO; 77]. facilitas: TER.; 2]. fames: SEN. epist. *al.*; 53]. *impatientia*: TERT.; 80]. iniquitas: VVLG.; 96]. otiositas: VVLG.; 97]. patientia: QVINT. decl. *al.*; 74]. peccatum: CIC.; 13]. studium: TAC.; 75]. temulentia: PLIN. nat.; 63]. *cf. etiam* STAT. Theb.; 67].

ζ natura, res naturales vel ad res naturales pertinentes (*cf. fulgura p. 1738, 20*): ager: CIC.; 17]. annona: COLVM.; 59]. arbores: PLIN. nat.; 64]. cicuta: VERG.; 36]. cucurbita: COLVM.; 60]. forma, facies: GERM. *al.*; 50]. flamma: CLAVD.; 100]. gurgulio: PLAVT.; 1]. liquor (*i. vinum*): TIB.; 41]. messis: PLIN. nat.; 66]. mundus: MANIL.; 49]. natura: RHET. Her. *al.*; 11]. pinus: OV.; 44]. reditus: COLVM.; 59]. *ruborum luxuria*: PLIN. nat.; 65]. rura: SEN. epist.; 17]. sol: LVCR.; 33]. toga (*i. aetas adulta*): PRVD.; 99]. venti: HOR.; 40]. zephyri sibilus: LVCR.; 34]. *cf. etiam* STAT. Theb.; 67].

η loca, res locales: locus: SEN. dial. *al.*; 51]. porticus: PERS.; 61]. *regiones, terrae, insulae*: CIC. *al.*; 14]. *cf. etiam* STAT. Theb.; 67].

ϑ tempus sim.: CIC. *al.*; 22]; SEN. dial.; 51]; AMM. 21, 13, 13; 90].

c *de structuris (cf. 1a—q); numeros seriei exemplorum fere addidimus; omisimus, ubicumque facile iis caretur:*

pertinent ad ***1a*** (***absolute***): CIC. leg. agr. 2, 95 ager ipse. nat. deor. 1, 96 ratio. SEN. epist. 39, 1 res. 94, 25 admonitio. 94, 37 leges (COMM.; 15]). 94, 53 amor. PLIN. nat. 17, 101 natura ipsa. APVL. Plat. 2, 8 adulandi scientia. TERT. adv. Val. 1 veritas. adv. Prax. 17 ita scripturae (28 ita ... acta apostolorum). AVG. grat. Christ. 10, 11 scripturae. DRAC. laud. dei 3, 54 exempla. PS. VARRO sent. 76 prudentia. ut (sicut)...-et, -ent: VARRO ling. 5, 58 COMM. instr. 2, 1, 7; 15]. PS. TERT. haer. 6; 79]. PRISCILL.; 89]. GERMIN. epist. ad Ruf. 3; 81]. AMM.; 91]. 92]. CLAVD. DON.; 24]. ROMVL.; 103]. -ente (-ibus): CIC. leg. 1, 26 natura. APVL. mund. 21 ratione naturae. TERT. adv. Hermog. 25 p. 154 natura ... scriptura. AMM. 19, 8, 8 necessitate. 21, 13, 13 antiquitate. 29, 1, 42 periculo. CLAVD. DON. Aen. 5, 5 p. 425, 23 exemplis. vol. II p. 643, 7 memoria. PS. VARRO sent. 144 rebus.

ad ***1c*** (***aliquem***): *α act.*: CIC. de orat. 1, 123 usus ac natura (AVSON. 305, 18 usus). OV. rem. 684 exemplum. SEN. epist. 58, 19 facies (ἰδέα). 94, 11 praecepta. QVINT. decl. 269 p. 99, 10 male ... patientia. IVV. 15, 111 Gallia. TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 571, 12 epistola. CLAVD. DON. Aen. 8, 55 p. 121, 21 signa instructionis. AMBR. hex. 2, 4, 16 scriptura. VVLG. Iob 15, 5 iniquitas os tuum. psalm. 17, 36 disciplina. sap. 7, 21 sapientia. PS. VARRO sent. 60 res ipsae.

β pass.: CIC. inv. 2, 106 peccato. Manil. 19 calamitate (*al.*; 16]). de orat. 2, 362 usu (*al.*; 8]). Tusc. 5, 99 more. nat. deor. 2, 7 exemplis (*al.*; 24]). div. 1, 5 ratione. epist. 13, 15, 1 re. 15, 2, 6 casu. CIRIS 332 exitio. PROP. 2, 28, 28 malo (LIV. 21, 34, 2 alienis malis, utili exemplo). LAVD. [Turiae] 2, 59 actis tuis. LIV. 4, 46, 4 = 7, 38, 9 aetate et usu. TAC. ann. 4, 33 aliorum eventis. IVL. VAL. 2, 25 proeliis ... victoriis. CLAVD. 26, 492 per tot certamina. BACHIAR. fid. 4 lectione.

ad ***1d*** (***aliquid***): *α act.*: VARRO ling. 9, 21 *formas vocabulorum*. CIC. de orat. 2, 38; 21]. 3, 42; 19]. OV. am. 2, 11, 1 malas vias (SEN. Thy. 312 fraudis et sceleris). rem. 52 fast. 3, 844 Pont. 1, 1, 7; 18]. LIV. 22, 39, 10. CELS. 1 prooem. 31. 36; 35]. SEN. epist. 81, 9 officia. 88, 19 *artes* virtutem (QVINT. inst. 12, 11, 11). 88, 20 liberales artes; 19]. 94, 69 frugalitatem; 17]. 121, 20; 8] PERS. 3, 53; 61]. PLIN. nat. 8, 54 rationem; 30]. 14, 140 libidines; 63]. 17, 59 pleraque; 11]. 17, 96 propagines; 11]. *ibid.* propaginem *eqs.*; 66]. 17, 101 insitionem; 11]. STAT. Theb. 3, 488 vera; 67]. QVINT. inst. 1, 10, 46 siderum cursus; 70]. 2, 5, 4 vim ... verbi; 71]. 2, 17, 30 dicenda; 73]. TAC. hist. 5, 6 usum ... artes; 35]. FLOR. epit. 4, 2, 71 immortalitatem animae; 18]. AVR. Fronto p. 75, 23 N.; 18]. APVL. Plat. 2, 8; 9]. TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 12; 83]. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 172, 1 facinora; 15]. VVLG. Iob 32, 7 sapientiam; 22]. Sirach 33, 29 malitiam; 98]. AVG. civ. 18, 39; 23]. ZACCH. 3, 5; 18]. hoc *sq. inf.*: SEN. epist. 73, 9; 23]. quod *sq. acc. c. i.*: CIC. Tusc. 3, 54; 8]. *enunt. rel.*: AVG. conf. 6, 11, 18; 102].

β pass.: PANEG. 3 (11), 19, 2 sapientia; 76].

ad ***1e*** (*alqd.* **de** *alq. re*): AVG. civ. 9, 5 p. 374, 27 D.; 81] *p. 1744, 5.*

ad ***1f*** (***aliquem aliquid***): *α act.*: PLAVT. Trin. 1016 TER. Haut. 648 CIC. Manil. 19; 14]. Mur. 6; 11]. Balb. 15; 18]. de orat. 2, 87; 8]. 2, 21; 14]. LVCR. 3, 355; 12]. 5, 1453; 8]. CAES. civ. 1, 54, 1; 8]. VERG. ecl. 5, 87; 36]. HOR. epist. 1, 20, 17; 18]. carm. 4, 4, 8; 40]. LIV. 30, 37, 9 fortuna artes (*al.*; 37]). GERM. 176; 50]. SEN. epist. 15, 7; 53]. 120, 4; 11]. QVINT. inst. 11, 2, 33; 59]. PLIN. epist. 1, 20, 12; 8]. IVV. 13, 189; 28]. VLP. dig. 1, 1, 1, 3; 11]. ANTH. 415, 54; 87]. *sq. acc. c. i.*: CIC. nat. deor. 1, 96; 7]. AMM. 25, 9, 11; 92]. *sq.* ut: CIC. leg. 1, 58; 23]. *sq.* ne: AVG. civ. 6, 10 p. 270, 1 D.; 23].

β pass.: QVINT. inst. 3, 8, 70; 8]. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 4 p. 155^{C}; 82]. praedest. 2, 17 p. 635^{D}; 104]. *sequ.* ut: PAVL. NOL. epist. 13, 8 p. 90, 26 *p. 1742, 29.*

ad ***1i*** (*alqm.* **de** *alq. re*): CIC. nat. deor. 1, 46; 7]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 1 p. 341, 4 B.; 81]. VVLG. I Ioh. 2, 27; 98]. RVFIN. Adamant. 5, 26 p. 231, 22 *p. 1744, 7.* Orig. in cant. 4 p. 233, 11 B. *p. 1744, 50.* *sequ.* quia: RVFIN. apol. Orig. 4 p. 566^{B} (= Orig. princ. 1, 3, 2) *p. 1744, 13.*

ad ***1k*** (*alqm. c. adverbio*): PLIN. epist. 7, 4, 9 *p. 1733, 59.*

ad ***1m*** (*c.* ***inf.***): *α c. obi. pers.*: CIC. fin. 1, 46 ferre iniurias; 28] (CATVLL. 68, 118 iugum; 32]). LVCR. 5, 1453; 8]. VERG. Aen. 4, 434 dolere; 37]. SEN. epist. 90, 7. 8; 23]. COLVM. 4, 11, 2; 8]. 10, 388; 60]. LVCAN. 8, 140; 14]. CALL. dig. 50, 16, 220, 3; 11]. APVL. flor. 9 p. 38; 23]. TERT. patient. 5 p. 8, 12; 80]. SOL. 11, 5; 14]. PANEG. 7 (6), 19, 2; 51]. HIER. epist. 52, 4, 4; 18]. AVG. civ. 19, 4 p. 359, 5 D.; 26]. *pass.*: -ctus: SIL. 9, 458 exemplo; 24]. TAC. ann. 1, 16 histrionali studio; 75].

β sine obi. pers.: VARRO ling. 9, 57 discriminare; 8]. RHET. Her. 2, 20, 31 commode reprehendere; 10]. CIC. Brut. 152; 21]. Tusc. 2, 38 ferre laborem, contemnere volnus; 25] (SEN. dial. 9, 10, 1; 52]. *cf.* MANIL. 2, 262 damna subire; 49]). off. 1, 98; 11] *p. 1741, 14.* LVCR. 5, 1103; 33]. 5, 1383; 34]. HOR. carm. 3, 7, 19 peccare; 39]. TIB. 1, 7, 37; 41]. OV. trist. 1, 1, 112. 116 amare; 18] (trist. 3, 1, 4; 46]). RVT. LVP. 2, 9; 47]. SEN. epist. 20, 2 *et* 90, 3; 23]. COLVM. 7, 2, 4; 8]. PLIN. nat. 16, 1; 64]. 17, 59 serere; 11] *p. 1741, 3* (17, 123; 30]. *cf.* 17, 99 inserere; 11] *p. 1741, 19.* 18, 182 artrare; 66]). SIL. 11, 19; 14]. CYPR. patient. 20 p. 412, 7 ignoscere; 74]. PRISCILL. tract. 10, 124; 39]. AVG. civ. 1, 10; 53]. ROMVL. fab. Aesop. 40 ep.; 103]. CARM. epigr. 1404, 17; 32].

ad ***1n*** (*c.* ***enunt. hort.***): ut: *α c. obi. pers.*: CIC. de orat. 2, 204; 22]. leg. 1, 58; 23]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 1 p. 341, 16 B. GREG. TVR. Franc. 5, 6 p. 198, 36; 72] *p. 1743, 60.* *pass.*: PAVL. NOL. epist. 13, 8 *p. 1742, 29.* *β sine obi. pers.*: SEN. epist. 16, 5; 23]. CARM. epigr. 1404, 16; 46]. ne: AVG. civ. 6, 10 *v. p. 1742, 19.*

ad ***1o*** (*c.* ***enunt. interr.***): *α c. obi. pers.*: VARRO ling. 6, 19; 5]. RHET. Her. 3, 22, 35; 11]. CIC. inv. 2, 44; 12]. Verr. II 2, 2; 14]. Cluent. 148; 15]. orat. 183; 7]. fin. 2, 21; 29]. SEN. dial. 1, 6, 8; 51]. epist 87, 1; 55]. 113, 31; 57]. COLVM. 3, 15, 5; 59]. FRONTO p. 129, 3 N.; 77]. TERT. fug. 13 p. 489, 3; 84]. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 26; 12]. CLAVD. DON. Aen. 5, 524; 30]. CLAVD. 8, 406; 100]. DRAC. laud. dei 2, 311 *et* 3, 101; 24].

β sine obi. pers.: CATO orig. 95^{a}; 3]. VARRO ling. 8, 26; 6]. Men. 366; 9]. CIC. ac. 2, 94; 21]. div. 1, 116; 11] *p. 1741, 13.* off. 1, 101; 7] *p. 1740, 43.* Q. CIC. pet. 43; 31]. MANIL. 1, 541; 7]. SEN. epist. 94, 18; 11]. nat. 1 praef. 2; 23]. COLVM. 5, 7, 4; 59]. QVINT. inst. 2, 13, 5; 72]. 5, 7, 8; 12]. TERT. orat. 28; 79]. AVG. ord. 2, 5, 16; 23]. MART. CAP. 3, 236; 24].

ad ***1p*** (*c.* ***acc. c. inf.***): *α sine obi. pers.*: RHET. Her. 3, 22, 36; 11] *p. 1741, 9.* CIC. Tusc. 3, 37; 26]. MANIL. 2, 699; 7]. CELS. 2, 10, 14 *et* 5, 27, 4; 8]. SEN. epist. 90, 3; 23]. COLVM. 2, 9, 1 *et* 3, 1, 4; 8]. 9, 14, 12 *et* 11, 2, 86; 7]. PLIN. nat. 2, 235; 59]. 12, 19; 50]. 13, 99; 62]. QVINT. inst. 1, 7, 20; 69]. 3, 6, 39; 7]. PLIN. epist. 8, 14, 19; 15]. VLP. frg. Vat. 149; 78]. TERT. adv. Hermog. 32 p. 161, 6; 81]. ANTH. 415, 10; 87]. LACT. inst. 3, 19, 3; 19]. AMM. 19, 1, 11; 90]. 23, 6, 36; 18]. 26, 10, 12; 92]. CLAVD. DON. Aen. 2, 388; 91]. AMBR. hex. 1, 8, 32; 79]. HIER. epist. 28, 3; 31]. AVG. civ. 19, 4 p. 359, 3 D.; 26]. 21, 4 tit.; 24] CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 148, 7; 20]. *c. inf. gerund.*: TERT. orat. 22 p. 195, 1 *p. 1741, 8.* ieiun. 9 p. 285, 12 *p. 1742, 32.* HIER. epist. 22, 32, 5; 24]. AVG. civ. 1, 10 p. 20, 5 D.; 101]. spir. et litt 5, 8 p. 160, 12 *p. 1741, 52.* *c. inf. praes. pass.*: AVG. civ. 10, 19 tit.; 90].

β c. obi. pers.: CIC. nat. deor. 1, 96; 7]. SEN. epist. 70, 27; 7]. COLVM. 2, 12, 7; 7]. 3, 9, 2; 59]. 5, 6, 23; 8]. 11, 3, 30; 8]. 11, 3, 61; 35]. QVINT. inst. 1, 5, 43; 68]. PRISCILL. tract. 4, 75; 11]. CLAVD. DON. Aen. 5, 625; 42]. 10, 231; 94]. AVG. mag. 6, 18 in.; 7]. *pass.* -ctus: TAC. Agr. 19 per aliena experimenta; 59]. AMM. 18, 10, 4 exemplis; 24].

ad ***1q*** (**quod, quia, quoniam**): *α c. obi. pers.*: quia: ITALA I Cor. 11, 14 (quod: VVLG.); 11] *p. 1741, 5.* RVFIN. apol. Orig. 4 p. 566^{B} (quod: Orig. princ. 1, 3, 2); 81] *p. 1744, 13.* quod: HIL. syn. 23 extr.; 79]. PRISCILL. tract. 10, 128; 11] *p. 1741, 7.* AMBR. hex. 1, 10, 37 p. 40, 2; 81]. HIER. epist. 38, 3, 2; 22]. VVLG. *v. p. 1741, 6.* RVFIN. *v. p. 1744, 14.*

β sine obi. pers.: quod: SOL. 20, 13; 77]. quoniam: CASSIOD Didym. in I Petr. 1, 15/16 p. 16, 10 Z.; 104].

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B] *sensu latiore* (**de permovendo, adducendo** *ad alqd. novum vel antea insolitum faciendum, discendum*):

1 *de* **animantibus** *-entibus*:

a *-entur animantia*: *α c. inf.* (*inf. pass. l. 7. 28*): CIC. leg. agr. 3, 4 ut -eam Rullum posthac in eis tacere rebus. Att. 2, 19, 2 populares isti iam etiam modestos homines sibilare -uerunt (*i. adduxerunt, ut sibilarent*). PVBLIL. M 1 malignos fieri maxime ingrati -ent (*sim.*: SEN. Phaedr. 594 qui timide rogat, -et negare). VERG. ecl. 8, 47 Amor -uit natorum sanguine matrem commaculare manus. PROP. 1, 1, 5 *Amor* me -uit castas odisse puellas (CARM. epigr. 354, 1 candida me -uit nigras odisse puellas). LIV. 23, 5, 12 *militem* dux ... efferavit ... vesci corporibus humanis -endo. SEN. epist. 3, 3 *v. p. 1735, 44.* CASS. SEV. or. frg. Quint. inst. 8, 3, 89 cum te -uero nescire maledicere. VAL. MAX. 3, 2, 19 *legiones* vinci paratas vincere -uit. SEN. Herc. f. 242 *Hercules* Lernae monstra ... vicit et -uit mori. 1264 *v. p. 1734, 43.* LVCAN. 1, 335. 5, 777 adsuescis fatis tantumque dolorem, crudelis, me ferre -es. 8, 354 quid Parthos transire -es? STAT. Theb. 11, 728 erectum ... servire -ebo. QVINT. decl. 377 p. 419, 14 exuere naturalem indulgentiam prior -ueras. IVV. 6, 232 *socrus* -et (*sc. filiam*) spoliis nudi gaudere mariti *eqs.* TAC. Germ. 15 iam et pecuniam accipere -uimus. PLIN. epist. 3, 18, 9 sicut olim theatra (*i. auditores*) male musicos canere -uerunt, ita ... posse fieri, ut eadem theatra bene canere musicos -eant. paneg. 59, 2 ut futuros principes -eas inertiae renuntiare *eqs.* (AMM. 24, 3, 4 -uerunt principes auro quietem a barbaris redemptare). FLOR. epit. 2, 17, 8 ferocissimas ... gentes ... servire -uerunt. 4, 2, 90 -uerat generos timere Pompeius. CALP. decl. 51 p. 37, 19 tu me -ueras, puella, misereri. ANTH. 794, 8 *v. p. 1736, 12.* VIR. ill. 45, 4 *Marcellus* Hannibalem apud Nolam ... vinci -uit (CLAVD. 26, 140). CLAVD. DON. Aen. 12, 353 p. 594, 9 Diomedes ... *Dolonem* -uit spolia non quaerere fortioris. CLAVD. 24, 207 (*de Victoria*) nullumque -es sentire laborem. AVG. civ. 2, 22 p. 85, 8 D. *populum* male viventem non -uerant (*di*) bene vivere. *β* ut: PVBLIL. Q 24 qui timet amicum, amicus ut timeat, -et.

b *-entur res*: *α c. inf.*: (I) *act.*: VERG. ecl. 1, 5 formosam resonare -es Amaryllida silvas (SIL. 12, 411 resonare -ebit hic [*Ennius*] Latiis Helicona modis). georg. 2, 77. CIRIS 135/6 ille (*Amor*) etiam Poenos domitare (*potuit*) leones et validas -uit vires mansuescere tigris (*quae sequuntur v. p. 1734, 23*). OV. am. 3, 10, 11 prima Ceres -uit turgescere semen in agris. CARM. epigr. 952 (*Pompeis*), 1 iam -ui silices verba ⟨benigna⟩ loqui. PLIN. nat. 12, 8 -uimusque etiam arbores vina potare. VAL. FL. 1, 472 *Orpheus* carmine tonsas (*i. remos*) ire -et. TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 12 Iordanis ... impetum atque decursum ... *Iosua* -uerat ... stare. AVIEN. orb. terr. 356 *Aegyptiorum gens* fetus edere sulcis tellurem -uit. CLAVD. rapt. Pros. 2, 145 *Minerva* hastamque reponit insuetisque -et galeam mitescere sertis (MEROB. poet. 41 cristatamque -et foliis mansuescere frontem *Bellona*). CARM. epigr. 899, 8 (*a. 565*) *Narses* -uit durum flumina ferre iugum. (II) *pass.*: HOR. epist. 1, 14, 30 rivus, si decidit imber, multa mole -endus aprico parcere prato (*cf.* ars 68 *l. 53*). PROP. 4, 6, 24 signaque iam patriae vincere -cta suae. OV. epist. 2, 51 credidimus lacrimis: an et hae simulare -entur? *inc.*: LVCR. 4, 579 colles collibus ipsi verba repulsantes iterabant -cta (*Lachm.*, dicta *codd., Diels*) referri (*cf. l. 57 sq.*). *β aliquid*: HOR. ars 68 seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis -ctus iter melius (*cf. l. 49*).

2 *de* **rebus** *-entibus* (**tantum** *c. inf.* [*pass. l. 58*]; *-entur res praeter* TAC. hist. 1, 9 *l. 70* CLAVD. carm. min. 53, 10 *l. 67* ALC. AVIT. carm. 6, 63 *l. 68*): **a** *act.*: LVCR. 4, 341 flexa figura -et speculi convertier ad nos *imaginem* (*cf. l. 52 sq.*). VAL. MAX. 7, 4, 1 *Fidenae* virtutem eius (*imperii Romani*) spes suas ulterius promovere -uerunt. COLVM. 8, 16, 4 hoc periurium multorum subtiliorem fecit gulam -ctaque et erudita palata fastidire -uit fluvialem lupum. PLIN. nat. 14, 149 Hispaniae iam et vetustatem ferre ea genera (*vini*) -uerunt. PLIN. epist. 3, 18, 9 theatra *v. l. 21. 23.* PALLAD. 15, 54 fecundat ... oleaster olivas et, quae non novit, munera ferre -et. 15, 58 pirus (*edomita in pirum silvaticam inserta*) ... -et indomitas ponere tela (*i. spinas*) piros. 15, 152 *amygdalus* poma ... permutat ... duritiemque -et tegminis esse loco. CLAVD. carm. min. 53, 10 -uitque timor (*sc. solem*) revocare meatus. ALC. AVIT. carm. 6, 63 sic te laeta domus sanctis altaribus aptans ... -uit dignam concrescere templo. **b** *pass.*: TAC. hist. 1, 9 legiones ... crebris expeditionibus -ctae hostem odisse.

IV] *proverbia aut proverbialiter dicta*: **1** PLAVT. Merc. 355 scio, saevos quam sit, d o m o -ctus (*i. ex meis rebus expertus* [*cf.* Amph. 637 id nunc experior domo]. Poen. 216 nunc domo [modo *codd.*] -cta dico [*cf.* TVRPIL. com. 38 *p. 1750, 79*]. Truc. 453 ego prima de me, domo -cta, dico [modo dicta dicito *cod.*]. *cf. s. v.* domus *I A 1 b γ* (II); *eadem locutio videtur agnoscenda* Pseud. 729 *cf. s. v.* domus *l. c.*). Poen. 880 -ctum -es (*i. supervacanea narras*). *cf. p. 1719, 63.* SEN. epist. 94, 11 *v. p. 1743, 10.* HIER. epist. 22, 27, 5 stultissimum est -ere, quod noverit ille, quem -eas. PACIAN. epist. 1, 3 p. 10 an volumus -ere d o c t o r e m (ALC. AVIT. carm. 6, 279 [*de feminis a sepulcro Christi redeuntibus*] ad discipulos alacri cum mente recurrunt doctoresque -ent. *cf. etiam* GENNAD. vir ill. 37 *p. 1724, 21*). *cf.* PHAEDR. 5, 9, 5 qui doctiorem emendat, sibi dici putet (*hanc fabulam*). **2** LVCIL. 765 uti l i t t e r a s -e a s l u t u m. **3** CIC. Pis. 73 asinum litteras *v. p. 1730, 51.* **4** CIC. ac. 1, 18 sumne sanus, qui haec vos -eo? nam etsi non 'sus Minervam', ut aiunt, tamen inepte, quisquis Minervam -et. FEST. p. 310 'sus Minervam' in proverbio est, ubi quis id -et, cuius ipse inscius est (*saepe, cf. Otto, Sprichw. p. 224; gr. Plut. praec. polit. 7* ἡ ὗς τὴν Ἀθηνᾶν). **5** CORP. IV 2016 mulus hic muscellas (*i. mulas, cf. Thes. gloss. s. v.; aliter intellexisse videtur* PLIN. nat. 29, 106 nullum animal minus docile existimatur minorisve intellectus *quam muscae*) -uit (*i. stultus stultos*). **6** VARRO ling. 9, 1 ⟨qui malunt⟩ q u a e n e s c i u n t, -ere. HIER. epist. 53, 7, 3 -ere, quod ignores. adv. Rufin. 2, 10 p. 498 Vall. -ere, quod nescias. POMER. 3, 10, 2 gestiunt -ere, quod nesciunt. CLAVD. MAM. anim. 3, 2 p. 157, 3. *sim.*: CIC. dom. 141 illo pontifice [et] magistro, qui cogeretur -ere ante quam ipse didicisset. de orat. 2, 29 -ebo vos, discipuli, id, quod ipse non didici. 2, 76 quod ... ipsi experti non sunt, id -ent ceteros. OV. trist. 2, 348 quodque parum novit, nemo -ere potest. VEG. mil. 1, 8 p. 12, 20 quem invenias, qui -ere possit, quod ipse non didicit? AMBR. off. 1, 1, 4 -ere vos coepi, quod ipse non didici *eqs.* in psalm. 118 serm. 13, 12 multi -entes sunt, qui, quod non intellegunt, -ere se dicunt. HIER. epist. 53, 7, 1 -ent, antequam discant. *cf. etiam 8.* **7** SEN. epist. 7, 8 homines d u m -e n t, d i s c u n t. EXPLAN. in Don. gramm. IV 486, 11 cum enim -emus, discimus. *cf.* AMBR. off. 1, 1, 4 discendum igitur mihi simul et -endum est. **8** PETRON. 46, 6 *magister* non quidem doctus, sed curiosus, qui p l u s -e t q u a m s c i t. *cf. 6.* **9** AVSON. 350, 5 l. 31 P. si pateris, ut -e a m -e n d u s i p s e. 407, 5 ego te -ebo, -endus adhuc, si essem id aetatis, ut discerem? *cf.* HOR. epist. 1, 17, 3 disce -endus adhuc. **10** VVLG. Sirach 22, 7 qui -et fatuum, quasi qui conglutinat testam (ὁ διδάσκων μωρόν).

V] *iuncturae* (*selectae*): **A** *verbales*: -endum *alqm.* tradere: OV. met. 8, 241 AMM. 26, 3, 3. *cf.* EVANG. Ps. Matth. 30, 1 tradere, ut -eatur. dare: VLP. dig. 19, 5, 13, 1. *cf.* CIC. Brut. 306 se a d -endum dare. curare: LIV. 29, 1, 8. (*cf. p. 1723, 40*). conducere: VLP. dig. 19, 2, 13, 3. suscipere: QVINT. inst. 2, 8, 13 COD. Theod. 13, 4, 3. *aliter* (*cf. infin. et obi. rei*): TERT. pudic. 19 p. 262, 14. recipere: APVL. flor. 18 p. 88.

B *nominales*: **1** *c. abl. instr.*: aenigmate: HIER. epist. 65, 1, 4. argumentis (-to): CIC. de orat. 1, 90. nat. deor. 3, 9 multis. PLIN. nat. 8, 47 APVL. flor. 16 p. 73. arte: OV. rem. 756. auctoritate nutuque legum: CIC. de orat. 1, 194. cladibus: LIV. 42, 44, 4. colloquio: AMM. 20, 7, 9. dictis: LVCR. 5, 56. disputationibus: CIC. de orat. 1, 194. eloquio fertiliore: CLAVD. carm. min. 40, 20. e x e m p l i s (-plo): NEP. Att. 19, 1 rerum. MANIL. 2, 262 SEN. contr. 9, 2 (25), 27. PLIN. nat. 7, 178 ingenti. 14, 56 nobili. PLIN. epist. 8, 14, 6 (*v. p. 1732, 14*). FIRM. math. 1, 7, 22 proprio (COD. Theod. 11, 13, 1), non sermonis licentia. 2, 13, 2 *al.* PALLAD. 2, 12. AVSON. 390, 29 pravo. CLAVD. DON. Aen. 1, 350 p. 76, 10. 4, 333 p. 402, 24 VEG. mil. 3, 10 p. 92, 22 AMBR. off. 3, 5, 29. HIER. epist. 21, 35, 2 praesenti. 23, 2, 2 plus exemplo quam verbis (*cf.* NICET. vigil. 6 *p. 1729, 3*). epist. 36, 15, 5. 65, 10, 2 *al.* (*v. etiam p. 1742, 24 sqq.*). *cf.* sine exemplo: COLVM. 11, 1, 4. exercitio: SOL. 19, 11. interpretatione nominis: PLIN. nat. 3, 124. litteris: CIC. Verr. II 3, 122 civitatum. 3, 123 *v. p. 1712, 41.* magisterio: APVL. Plat. 2, 25 praeceptorum. CYPR. unit. eccl. 15 p. 224, 9 epist. 13, 2 p. 505, 16 CLAVD. DON. Aen. 9, 204 p. 214, 4. monitis: AVSON. 317, 19. numeris: QVINT. inst. 1, 10, 46. nutu: CIC. de orat. 1, 194 legum *v. p. 1735, 80.* SIL. 12, 735. paucis: PLIN. nat. 34, 6. probationibus: COD. Iust. 4, 9, 12. querellis: CATVLL. 66, 19 multis. r a t i o n e (-ibus): CIC. orat. 116 et via. rep. 1, 25 *v. p. 1726, 29.* nat. deor. 1, 76. 2, 26 div. 1, 5 LVCR. 5, 735. 1052. PLIN. nat. 6, 57 haud dubia. VLP. dig. 49, 5, 5 pr. quaqua. AMM. 23, 5, 16 multiplici. et rebus et verbis: HIL. in Matth. 17, 1. sensu tabellaque: CIC. epist. 1, 9, 17. spiritu dei: AVG. epist. 130, 15, 28. tabulis: CIC. har. resp. 30 Scaur. 18 APVL. apol. 92. *cf.* tabella *p. 1714, 59.* testimonio (-iis): CIC. Verr. II 3, 123 -io ... ac litteris. Rab. perd. 18 Flacc. 31 AVG. civ. 10, 17 p. 430, 18 D. PS. PROSP. vocat. gent. 1, 23 p. 678[B]. verbis: CIC. leg. 2, 49 his. PLIN. epist. 7, 26, 4 plurimis ..., plurimis etiam voluminibus. vita: SEN. epist. 52, 8. viva, ut aiunt, voce: HIER. epist. 126, 1, 3. *abl. gerund.*: computando: AMM. 17, 3, 4. disputando: CIC. rep. 1, 25 rationibusque. faciendo: SEN. epist. 81, 19. VELL. 2, 126, 5 recte. perpetiendo: AVG. civ. 10, 29 p. 448, 32 D. referendo: PLIN. nat. 14, 138. *fort. abl. gerundivi*: MANIL. 4, 918 videndis (?), *cf. p. 1737, 68.*

nota abl. personae: PROP. 1, 13, 3 non rumore malo, non augure -ctus. NICET. spir. 1 idoneis adsertoribus (*an etiam* AMM. 15, 10, 11 *p. 1706, 61 et* CARM. epigr. 1965 Euphrosyne pia -cta novem musis philosopha [*nisi h. l. musae pro doctrinis accipiendae*]?).

2 *c. definitionibus loci*: domi: SVET. gramm. 1 forisque (AVSON. 210, 2 sive domi ... sive foris). HIER. epist. 50, 3, 2. *cf. infra l. 84.* peregre: SVET. gramm. 3 AVSON. 217, 1. Romae: SEN. contr. 2 praef. 5 SVET. gramm. 23 frg. 91 p. 127 GELL. 19, 10, 7. Massiliae: SEN. contr. 2, 5, 13. Burdigalae: AVSON. 217, 1 (*ex suppl. certo*). *c. p r a e p.*: CIC. ad Q. fr. 2, 4, 2 apud me. LIV. ANDR. trag. 35 quem Chiro i n Pelio -uit ocri (HOR. carm. 2, 19, 1 in remotis ... rupibus. MELA 3, 19 in specu, in abditis saltibus. NEMES. ecl. 3, 66 in valle. ITIN. [Silv.] 30, 3 in *spelunca* [33, 2. 39, 3. 43, 6. 49, 3]). SVET. gramm. 3 in Gallia (LACT. inst. 5, 2, 2 in Bithynia). 7 in Divi Iulii domo ... deinde

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in sua privata (17 in atrio Catulinae domus). 15 in Carinis ad Telluris. 18 in pergula. IVST. 21, 5, 8 in trivio. TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 558, 17 in templo (VVLG. Matth. 26, 55 Marc. 12, 35. 14, 49 *al.*). HIER. epist. 50, 3, 2 in secreto ... in cubiculo. 134, 1, 3 in ecclesiis (hom. Orig. in Ezech. 2, 2 p. 342, 9 B. *cf. l. 51 sq. et p. 1721, 14*). VVLG. Matth. 4, 23 in synagogis (9, 35. 13, 54 *al.* Marc. 6, 2 -goga). Marc. 6, 6 in circuitu. Luc. 13, 26 in plateis. AVG. civ. 12, 14 p. 532, 24 D. in schola (doctr. christ. 4, 1, 2 -lis). STAT. Theb. 9, 734 secretis ... sub antris (AVIEN. Arat. 623 Pangaeo sub antro). VVLG. act. 5, 42 circa domos. *nota*: VEG. mil. 1, 11 ad palum *v. p. 1724, 72.*

3 *c. definit. pretii*: CIC. de orat. 1, 126 mercede (Phil. 2, 8 tanta. GELL. 19, 12, 9 mala. HIER. epist. 57, 12, 4 magna VVLG. Mich. 3, 11 in). PLIN. nat. 35, 76 neminem talento minoris. IVV. 7, 176 quanti. GELL. 13, 31, 13 gratis (PAVL. dig. 17, 1, 26, 8).

C *adverbiales*: aliter (*i. prave*): VVLG. I Tim. 1, 3. 6, 3 (*v. p. 1721, 15*). aliter, quam poscit veritas: HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 2 p. 342, 9 B. aperte: QVINT. inst. 1, 5, 43 PLIN. epist. 8, 14, 19 FILASTR. 107, 14 AMM. 15, 5, 10 (*opp.* non ita perplexe). 15, 9, 2 distincte et aperte. CLAVD. DON. Aen. 6, 624 -ius. COD. Iust. 6, 58, 14, 1 -issime. FILASTR. 92, 5 ex aperto. aptissime: APVL. apol. 49. bene: CIC. fin. 4, 26 melius. CHAR. gramm. I 187, 1 cum dico 'Palaemon -et', nondum significo satis vim plenam verbi, nisi adiecero 'bene' aut 'male'. TERT. anim. 33 p. 358, 7 VVLG. Tit. 2, 3 (*v. p. 1721, 20*). breviter: MANIL. 3, 447 HIER. epist. 65, 10, 2 BOETH. arithm. 1, 26. caste et severe: HERM. vulg. sim. 9, 25 *v. p. 1720, 75.* clam: MELA 3, 19. commode: RHET. Her. 4, 6, 9 commodius. CAES. Gall. 2, 20, 3. diligenter: CIC. ad Q. fr. 3, 3, 1 VVLG. act. 18, 25. -tius: SEN. epist. 36, 11 QVINT. inst. 10, 1, 110. 11, 1, 8. dilucide: CIC ac. 2, 56 LIV. 39, 47, 3 AVG. c. Cresc. 2, 1, 1 p. 360, 3 -issime. diu: HOR. epist. 1, 13, 1 MELA 3, 19. edepol: TVRPIL. com. 38; *cf. p. 1763, 61.* evidenter: VLP. dig. 26, 7, 7, 4 AVG. civ. 6, 9 p. 266, 26 D. satis. facile: MART. CAP. 3, 229. SEN. contr. 9, 2, 27 facilius. false: CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 18/20 p. 49, 30. 50, 2 Z. fideliter: CIC. de orat. 3, 87 HIL. syn. 23. CYPR. unit. eccl. 12 p. 220, 18 et firmiter. fortiter: CYPR. Fort. 10 p. 332, 13 adhuc fortius. frustra: VERG. Aen. 1, 392 QVINT. inst. 4, 2, 60. integre: TERT. bapt. 1 p. 201, 15 (*cf. Kroymann, quaest. Tert. p. 73*) AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 p. 100. iracundius et laboriosius: CIC. Q. Rosc. 31. ita: CIC. ac. 1, 24 (*v. Plasb. ad l.*) epist. 6, 5, 4 PALLAD. 11, 14, 6. *alia v. p. 1720, 44 sqq.* Latine: *v. p. 1720, 29.* libere: VVLG. I Esdr. 7, 25 (*v. p. 1723, 83*). male: TER. Haut. 648 *v. p. 1740, 30* (*i. in malam partem.* SEN. epist. 94, 53 QVINT. decl. 269 p. 99, 10 TERT. cult. fem. 1, 2 p. 704, 2 Oe.). PORPH. Hor. epist. 2. 1, 84 CHAR. gramm. I 187, 1 *l. 21.* maligne: AMM. 22, 11, 6. manifeste: QVINT. inst. 12, 10, 24 satis. ICTI *v. p. 1712, 75.* FIRM. math. 3, 7, 28 -ius (RVFIN. Adamant. 5, 6 p. 185, 7 AVG. civ. 6, 9 p. 265, 30 D.). modice: *v. l. 59.* palam: CIC. rep. 1, 23 TERT. adv. Marc. 4, 38 p. 550, 10. parum: CELS. 3, 4, 9. penitus: VAL. FL. 3, 377. perspicue: AMM. 25, 4, 23. plane: TERT. ieiun. 1 p. 274, 24. BOETH. arithm. 1, 26 -issime. plenius: TERT. bapt. 3 p. 203, 20 SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 1 St. presse: TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 11 tam. privatim: PELAG. in Rom. 16, 1. in Tit. 2, 4 non in ecclesia, sed p. (in Phil. 4, 3 non in ecclesia, sed in domo). publice: GELL. 13, 13, 1 HIER. epist. 50, 3, 2 VVLG. act. 20, 20. quomodo: SEN. epist 82, 23. recte: COLVM. 11, 1, 4. saepe: HOR. epist. 1, 13, 1 diuque. secreto: PLIN. nat. 10, 120. severe: *v. l. 25.* sic: SIL. 7, 557 *al. v. p. 1720, 44.* sicut: ITALA Luc. 11, 1 *p. 1734, 63.* Ioh. 8, 28 *p. 1723, 69, al.* simpliciter ac singulari modo: RHET. Her. 1, 11, 18. studiose: TER. Eun. 117. succincte: AMM. 28, 1, 2. tolutim: *v. p. 1725, 49.* verecunde: AMM. 16, 7, 3 et modice. ut(i): SALL. Iug. 12, 4 HOR. epist. 1, 31, 1.

D *praepositionales* (*praeter eos usus, qui sub I A 1 f, 2 f, III A 1 g, 2 p. 1746, 2. 15, V B 2 enotati sunt*): apud: TERT. anim. 15 p. 320, 16 apud deum (*sc. magistrum*) de utroque -emur ... esse *eqs.* (*v. p. 1733, 44*). de: OV. Pont. 3, 8, 16 *v. p. 1718, 50.* TERT. pudic. 12 p. 241, 21 de apostolico instrumento -eant *eqs., v. p. 1716, 15.* coron. 4 p. 424 de veteribus *v. p. 1715, 25.* LACT. inst. 5, 14, 2 nisi eos de suis -eamus auctoribus (*i. ex eorum auctoribus argumenta petentes*) *eqs., v. p. 1739, 48.* CYPR. laps. 23 p. 254, 10 de (*i. ex*) scripturis caelestibus *v. p. 1728, 59.* IVL. VAL. 2, 29 p. 98, 29 -ctus de talibus (*f. pro solo abl. instr., v. p. 1724, 62*). PALLAD. 2, 12 *Q v. p. 1732, 31.* AVG. civ. 4, 1 p. 146, 5 D. de (*i. ex*) libris (*v. p. 1716, 73*). ex: *re(bus)*: CIC. inv. 1, 82 ex quo -ebimus. 2, 53. ac. 2, 71. QVINT. inst. 9, 2, 5 TERT. anim. 4 p. 303, 28. 32 p. 353, 16 praescr. 23 p. 21 extr. Oe. AMM. 30, 4, 21 CLAVD. DON. Aen. 9, 774 p. 282, 28 AMBR. off. 3, 5, 32 HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 10 p. 399, 19 B. *cf.* AVG. adv. Don. 15, 19 p. 117, 4 unde. BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 174, 2 hinc. *homine*: IVL. VAL. 2, 31 p. 103, 6 ex transfuga. *cf.* AMM. 28, 3, 6 unde. in *c. abl.*: CIC. Mil. 32 illa belua (*p. 1712, 50*). SEN. Thy. 310 patruo (*p. 1726, 48*). PLIN. nat. 15, 9 (*p. 1705, 5*). APVL. Socr. 24 p. 177 nec aliud te in eodem Vlixe Homerus -et. TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 483, 22 in semet ipso. CYPR. Fort. 11 p. 338, 20 euangelio. eleem. 2 p. 374, 13. patient. 13 p. 407, 3 loco. COMM. instr. 1, 22, 14 in medio (*i. palam*). HIL. in psalm. 68, 12 p. 323, 8 (*p. 1714, 72*). CLAVD. DON. Aen. 11, 254 p. 446, 17 (*p. 1719, 26*). VVLG. Marc. 4, 2 parabolis. Rom. 12, 7 doctrina. Col. 1, 28 omni sapientia (3, 16). in *c. acc.*: SEN. epist. 94, 3 qui se ad totam vitam instruxit, non desiderat particulatim admoneri, -ctus in totum. per: *alqm.*: CYPR. domin. orat. 33 p. 291, 11 mort. 23 p. 311, 21 HIL. in psalm. 118 heth 14 p. 430 FILASTR. 132, 2 AMM. 26, 6, 14. 31, 15, 2 HIER. epist. 57, 1, 2 AVG. civ. 18, 47 p. 330, 14 D. *alqd.*: MANIL. 2, 751 *p. 1726, 34* TAC. Agr. 19 TERT. castit. 4 p. 743 Oe. virg. vel. 7 p. 892 Oe. HIL. in psalm. 68, 12 p. 323, 8 VVLG. Iob 27, 11 CLAVD. 26, 492. secundum: AVG. civ. 4, 30 p. 184, 21 D. quae s. Stoicos videtur -ere. sub: HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 443, 1 B. effigie.

structurae coniunctae: CIC. de orat. 3, 138 (*III A 1 c, m*) SALL. Catil. 25, 2 (*III A 1 g, m, f*) VERG. Aen. 11, 249/50 (*I A 2 d, k*) HOR. ars 306 (*III A 1 d, o*) OV. met. 15, 68 (*III A 1 f, o, f*) VITR. 4 praef. 2 (*III A 1 b, o*) SEN. epist. 88, 10 (*III A 1 m, o; m, p*). 90, 3 (*III A 2 m, p*). 109, 18 (*III A 1 m, d*). 113, 27 (*III A 1 o, p*) PETRON. 46, 7 (*III A 1 h, f*) PLIN. nat. 24, 32 (*I A 1 g, d*) TAC. hist. 2, 23 (*I A 1 g, k*) PLIN. epist. 8, 14, 6 (*III A 1 f, o*) SVET. Aug. 64, 3 (*III A 1 f, m*) CYPR. epist. 60, 2 p. 692, 13 (*III A 1 m, p*) LACT. inst. 3, 13, 13 (*III A 1 o, p*). 4, 14, 18 (*III A 1 q, p*) FILASTR. 128, 7 (*III A 1 m, p*) AMM. 21, 12, 18 (*I A 1 d, g*). 25, 7, 1 (*I A 1 e, g*) CLAVD. DON. Aen. 1, 51 p. 24, 25 (*III A 1 n, p*).

notiones coniunctae: VAL. FL. 1, 235 quantum augur Apollo (*III A 1*) flammaque prima -et (*I B 2*). CLAVD. 8, 423 casus (*I A 1*) artesque (*III A 1*) -et. LACT. inst. 4, 23, 7 nisi ut praesentibus factis -eat (*II B 2*) possibilia se -ere (*III A 1*). *adde*: ALC. AVIT. carm. 6, 279 doctoresque (*ad III A 1*) -ent (*I A 1*).

VI ***synonyma*** (*cf.* SYN. Cic. Char. gramm. p. 422, 26 B.), ***opposita***: ***syn.***: *ad I A 1*: certiorem facere: CAES. civ. 3, 79, 6 (*d*). demonstrare: CIC. Verr. II 1, 126 (*k, p. 1709, 45*). dicere: NON. p. 290 (*a, p. 1704, 80*) PLIN. nat. 6, 142 (*a, p. 1705, 5*). expedire: VAL. FL. 4, 558 (*d*). explanare: AMM. 28, 1, 2 (*k, p. 1709, 37*). instituere: CIC. Verr. II 2, 149 (*b, p. 1705, 52*). notum facere: *p. 1705, 25* ostendere: CLAVD. DON. Aen. 8, 61 p. 122, 17 (*g, p. 1707, 66*).

ad I A 2: comprobare: COD. Iust. 2, 3, 17 (*i*). demonstrare: CIC. Verr. II 2, 124 (*e*). dilucidiora facere: CIC. orat. 20 (*d*). edisserere: CIC. Brut. 65 (*a*). explanare: CIC. de orat. 2, 82 (*a*). firmare: CIC. har. resp. 30 (*d*). monstrare: COD. Theod. 16, 2, 41 (*d β*). ostendere: CIC. Verr. II 3, 122 Caecin. 92 Cluent. 9. 64. 124 leg. agr. 3, 3. 15 Flacc. 86 Planc. 48 QVINT. decl. 388 p. 436, 11 COD. Iust. *p. 1711, 56.* planum facere: CIC. Verr. II 1, 83 (*g*). probare: CIC. de orat. 2, 308 (*a*). probationes praestare: *p. 1712, 83* (*cf.* VLP. dig. 27, 8, 1, 13 *p. 1712, 78*).

ad II A: demonstrare: AVG. civ. 4, 1 p. 146, 8 D. (*4, p. 1716, 73*). ostendere, monstrare, probare: OPTAT. 5, 1 p. 118, 7 (*4, p. 1715, 77*). probare: CIC. Tusc. 5, 18 (*4, p. 1716, 34*).

ad III A: admonere: CYPR. unit. eccl. 17 p. 225, 22 domin. orat. 33 p. 291, 11 Demetr. 23 p. 368, 7. adserere: PRISCILL. tract. 1, 27 FILASTR. 37, 1. 40. catechizare: RVFIN. hist. 6, 3, 8 (*p. 1721, 79*). discere: *v. supra p. 1335, 42 sqq.* educere: TER. Andr. 274 (*p. 1725, 28*) Eun. 117 (*p. 1729, 83*). erudire: CIC. div. 2, 4 (*p. 1723, 31*) CYPR. epist. 2, 2 p. 468, 10 VVLG. Sirach 18, 13 Is. 28, 26 Ier. 13, 21. 32, 33. euangelizare: AMBROSIAST. in Ephes. 4, 11 p. 388[B]. imbuere: VEG. mil. 1, 4 (*p. 1731, 37*). insinuare: CYPR. Fort. praef. 4 p. 319, 5. instituere: CIC. Mil. 10 (*p. 1733, 3*) Brut. 316 (*p. 1722, 4*) orat. 143 (*p. 1721, 48*) leg. 3, 14 Cato 29. instruere: CIC. Cato 29 (*p. 1723, 25*) SEN. epist. 58, 19 (*p. 1743, 24*) CYPR. domin. orat. 22 p. 283, 19 patient. 13 p. 407, 3 VVLG. Iob 6, 24 NICET. symb. frg. 4. iubere: TERT. pudic. 21 p. 269, 1 (*p. 1726, 70*). monere: CIC. Verr. II 3, 155 (*p. 1723, 16*). ostendere: CYPR. domin. orat. 31 p. 290, 9 mort. 7 p. 300, 25 Fort. 10 p. 332, 13 eleem. 2 p. 374, 16. praecipere, praecepta dare: CIC. Verr. II 3, 155 (*p. 1723, 16*) de orat. 2, 76 (*p. 1730, 6*) rep. 1, 70 (*p. 1751, 31*) COLVM. 11, 1, 4 arb. 1, 3. 4, 5 IVV. 14, 18 TERT. monog. 8 p. 773 Oe. VVLG. I Tim. 4, 11. praedicare: VVLG. Matth. 4, 23 (διδάσκων ... καὶ κηρύσσων). 9, 35. 11, 1 PASS. Theclae D p. 130, 7 COD. Iust. 1, 1, 8, 19. praemonere: CYPR. zel. 1 p. 419, 18. praescribere: CAES. Gall. 2, 20, 3 (*p. 1738, 12*). prophetare: ORIG. in Matth. 18, 49 p. 1675[A]. tradere: CIC. de orat. 2, 161 (*p. 1726, 11*). fin. 4, 9 (*p. 1726, 30*). SEN. epist. 88, 4 (*p. 1727, 81*) virtutem. COLVM. 5, 11, 2 rationem *alcs. rei; cf.* 5, 11, 12.

coniungitur dicere: DIOM. gramm. I 515, 11 (*exempl. vers. octon. iamb.*) pater meus dicens -endo qui -et dicit -ens. PLAVT. Poen. 216 -cta dico (Truc. 453 TVRPIL. com. 38). CYPR. unit. eccl. 8 p. 216, 18 -et dicens (domin. orat. 5 p. 269, 21 Fort. 11 p. 338, 20 Demetr. 23 p. 368, 7 patient. 13 p. 407, 3 *al.*). domin. orat. 26 p. 286, 26 cum dominus ipse humilitatem -ens dixerit *eqs.* FILASTR. 50, 1 coepit dicere, -ens ita (*cf.* -uit dicens: FILASTR. 92, 5. 107, 7. 116, 3). AMBR. hex. 2, 4, 16 VVLG. Ios. 4, 22 prov. 4, 4 Matth. 5, 2 Marc. 9, 31. 11, 17 Luc. 20, 21 RVFIN. Adamant. 2, 14 p. 87, 6 *al.*

-eri *i. q. discere ex. gr.*: OV. ars 1, 472 (*p. 1725, 78*) PRIAP. 71 (*p. 1738, 16*) ITALA Gal. 1, 12 (*p. 1731, 75*) VEG. mil. 3, 10 p. 92, 22 (*p. 1724, 75*) PRISC. gramm. II 391, 24 (*p. 1731, 55*) INST. Iust. 4, 13, 10 (9) (*p. 1736, 17*).

-ctus *i. q. sciens, peritus*: TVRPIL. com. 38 ergo edepol -cta dico (*cf. p. 1747, 74*). PROP. 4, 6, 24 (*p. 1747, 50*) TAC. Agr. 29 (*p. 1739, 59*) CLAVD. DON. Aen. 8, 730 (*p. 1707, 22*).

opp.: *ad I A 1*: quaerere: COLVM. 2, 1, 1 (*d*). *ad I A 2*: afficere: CIC. de orat. 2, 201 QVINT. inst. 4, 2, 21. conciliare: *v. p. 1710, 10 sqq.* dedocere: CIC. de orat. 2, 72 (*p. 1710, 68*). delectare: *v.*

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1710, 13 sqq. diluere: CIC. Cael. 35 (*p. 1712, 32*). impellere animos: CIC. part. 4. infirmare: CIC. part. 85 (*p. 1711, 47*). inflammare: CIC. Brut. 89. movere (com-, per-): *v. p. 1710, 6 sqq.* purgare: COD. Theod. 9, 37, 2 (*p. 1711, 53*). refellere: CIC. orat. 124.

ad IIIA: addiscere: SEN. nat. 7, 32, 4 COLVM. 12, 3, 8. audire: CATO frg. Colum. 1, 2, 2 (*p. 1737, 44*). celare: RVFIN. Adamant. 5, 6 p. 185, 17. dedocere: QVINT. inst. 2, 3, 2 AVG. doctr. christ. 4, 4, 6 CLAVD. MAM. anim. 3, 17 p. 188, 11. dicere: TERT. anim. 2 p. 300, 29 PANEG. 4 (9), 17, 1. discere: CIC. de orat. 2, 143. *fort.* 3, 228 (*v. p. 1730, 8*). orat. 145 rep. 1, 11. 13. 2, 1 fin. 3, 66 Tusc. 1, 22 nat. deor. 2, 148 div. 2, 51 ad Q. fr. 3, 3, 1. *saepe* (*cf. Stangl, Phil. 45, 1885, 670*). facere: CIC. Mil. 10 AVG. civ. 2, 7 p. 61, 16 D. VVLG. Matth. 5, 19 act. 1, 1 *v. p. 1727, 10; inde saepe ap.* ECCL., *imprimis* CYPR. (*cf. p. 1720, 78. 1727, 10. 1728, 61. 1736, 49*). indoctus inexercitatusque: QVINT. inst. 11, 2, 9. invenire: SEN. epist. 71, 6 QVINT. inst. 7, 10, 10. nosse: CIC. orat. 142. *cf. p. 1747, 64. 1748, 16.* praedicare: OP. imperf. in Matth. 8 p. 677. scire: CIC. leg. 2, 47. *cf. p. 1748, 24.* vetare: SEN. Phoen. 330. *nota adnominationem*: AMM. 30, 4, 21 -ctos . . . productos *v. p. 1724, 70 sq.*

adnom.: *v. p. 1732, 4. 51. 1747, 72. 77. 80. 1750, 67. 80. 1761, 3.*

VII ***comp. et deriv.:*** ad-, con-, de-, e-, per-, prae-, pro-, re-, subdoceo. condocefacio. docentia. docibilis. docilis. doctio. doctito. doctor (-trix). doctrina. doctrinum. documen (-mentum, -mentatio).

VIII ***participia:*** *part. praes.* **docēns,** -ntis *m.* *acc. plur.*: CHAR. gramm. I 130, 1 ferientium ferienteis idem Stilo putat facere debere ut -eis, saltanteis. -is: *v. l. 40.* *transit fere in usum subst.* (*vi verbali servata acced. acc. rei quae -etur: l. 50.* *de locutione* sum -ens *i.* -o *v. p. 1724, 4*): *fere i. q. doctor, magister* (*de differ. inter* doctor *et* -ens: AMBR. *p. 1771, 25*): CIC. rep. 1, 70 vereor . . . ne . . . quasi praecipientis cuiusdam et -is et non vobiscum simul considerantis esse videatur oratio mea. off. 1, 13 appetitio quaedam principatus, ut nemini parere velimus nisi praecipienti (*del. Sauppe*) aut -i aut utilitatis causa . . . imperanti. SEN. epist. 108, 3 idem et -enti et discenti debet esse propositum, ut ille prodesse velit, hic proficere. COLVM. 1, 1, 16 illuminat rectam viam -is magisterium. PLIN. nat. 10, 83 -e *v. p. 1725, 52.* QVINT. inst. 1, 1, 17 -bus (*opp.* discentes). 1, 1, 36 quae (*memoria*) iuvari cura -ium possit. 1, 2, 25 exhortationem -ium, paedagogorum custodiam, vota parentium. 1, 12, 11 *pueri* -entis (dic- *B*) secuntur. 2, 2, 3 sanctitas -is . . . et . . . gravitas. 2, 5, 5 laborem -ium. 2, 9, 1 de officiis (officio *A*) -ium locutus discipulos . . . moneo, ut praeceptores suos non minus quam ipsa studia ament. 2, 10, 3 culpā . . . -ium (IVV. 7, 158 culpa -entis). 2, 16, 13 et ingredi citius et pasci et tranare aquas *animalia* citra -entem natura ipsa sciunt. 7, 10, 10 quaedam . . . non -ium sunt, sed discentium. 10, 2, 2 musici *sequuntur* vocem -ium. PLIN. epist. 8, 14, 24 sed quid ego similis -enti? cum discere velim *eqs.* VLP. dig. 9, 2, 5, 3 (*de sutore puerum -ente; cf. p. 1721, 40*) levis dumtaxat castigatio concessa est -i. VEG. mil. 1 praef. p. 5, 4 apud diversos historicos vel armorum disciplinam -entes. AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 12 multi -entes sunt, qui, quod non intellegunt, -ere se dicunt. *ibid.* ante nos quidam interesse dixit inter -entes et doctores, fortasse hoc arbitratus, quia doctores sunt aliorum iudicio ad hoc munus electi, -entes autem, qui propria usurpatione hoc sibi munus assumpserint. VVLG. psalm. 118, 99 super omnes -entes me. prov. 5, 13 nec audivi vocem -entium me. AVG. in euang. Ioh. 97, 1 p. 1877 quae cum dici a -e possint, portari a discente non possint. MART. CAP. 4, 327 v. 16 (*de Dialectica*) iure -is agis (*i. officio magistri fungeris*). SALV. epist. 4, 2 auctoritate -entium (*opp.* humilitate famulorum). BOETH. mus. 1, 33 *Pythagoricis* erat ratio -is auctoritas (*opp.* discentis animus). *part. fut.* **doctūrus,** -ī *m.* (*de usu formae vi verbali positae v. p. 1703, 22 sqq.*): QVINT. inst. 1, 4, 17 non . . . doceo, sed admoneo -uros. GENNAD. vir. ill. 37 *v. p. 1724, 21.* *gerundiv.* **docendus,** -ī *m.* ('*Lehrling, Schüler*'): COD. Theod. 13, 4, 3 *p. 1725, 17. cf. p. 1748, 29 sqq.*

part. perf. pass. ˣ**doctus,** -a, -um *pro adi. vel subst.* (*cf. etiam p. 1750, 79 sqq.*). *de usu: inde ab* ENN. *et* PLAVTO *usque ad infimae aetatis scriptores. inter exempla grammatica, ut vocabulum tritissimum, est* VARRONI: ling. 8, 12 homo -us et scribit -e. 8, 46. 62 non -um dici indoctum. 8, 77 *superl.* 9, 57. GRAMM. suppl. 77, 32 conparativus aliquando servit nominativo, interposita 'quam', ut '-ior hic quam ille' (*cf. p. 1752, 52. 1754, 44*), et ablativo cum praepositione, ut '-ior ab illo' (*exempla in schedis nostris non extant*), item . . . ablativo singulari sine praepositione, ut '-ior illo' (*cf. p. 1752, 46. 1753, 82. 1757, 25. 1758, 77 al.*). *frequentant*: PLAVT. 31^{ies}, CIC. 248^{ies} (oratt. 26^{ies}, rhet. 88^{ies}, phil. 106^{ies}, epist. 28^{ies}), HOR. 27^{ies}, PROP. 18^{ies}, OV. 62^{ies}, SEN. phil. 18^{ies}, STAT. 36^{ies}, MART. 37^{ies}, QVINT. 36^{ies}, PLIN. epist. 19^{ies}, FRONTO 14^{ies}, FIRM. math. 23^{ies}, AVG. civ. 79^{ies}; *raro habent*: TER. (Eun. 791), RHET. Her. (4, 13, 19), CAES. (civ. 2, 12, 4), LIV. (26, 22, 14), PLIN. nat. (praef. 7 = LVCIL. 595), DIG. (SCAEV. 33, 1, 19, 1 POMPON. 1, 2, 2, 45. 46 PAVL. 1, 5, 12. 10, 4, 19), TERT. Vind. I. III (*ter*); *non legitur*: NEP. SEN. rhet. CELS. CVRT. ASCON. PHYSIOGN. *de notione*: GLOSS. δεδιδαγμένος, πεπαιδευμένος, μεμαθηκώς, πολυμαθής, εὐπαίδευτος (*discretum a part.* παιδευθείς: PRISC. gramm. II 562, 21. III 148, 21. 276, 21. 464, 20), ἐλλόγιμος; disertus, eruditus, sciens, ingeniosus, peritus. -issimus εὐπαίδευτος, διδασκαλικώτατος, ἐλλογιμώτατος.

ex Graecis translata: δεδιδαγμένος: VVLG. cant. 3, 8 -issimi (*p. 1759, 31*). διδακτός: VVLG. I Cor. 2, 13 (*p. 1758, 5*). πλείονα εἰδώς: CIC. carm. frg. 29 -ior (*p. 1754, 51*). ἐπιστήμων: ITALA Is. 5, 21 (*p. 1752, 59*). μαθητευθείς: VVLG. Matth. 13, 52 (*p. 1760, 25*). σεσοφισμένος: VVLG. II Petr. 1, 16 (*p. 1758, 6*). νομομαθής: AVELL. p. 192, 20 legis -us. σοφός: CIC. carm. frg. 39 (*p. 1754, 53*) ROMVL. fab. Aesop. (*p. 1752, 65*). *cf. etiam ad* ACC. trag. 534 (*p. 1752, 49*) *et* CIC. Tusc. 5, 35 *v. p. 1753, 12.* *ex confusione vocum graecarum q. s.* ὀψέ *et* ὄψις: PORPH. Hor. sat. 1, 20, 21 ὀψιμαθεῖς id est qui vultu -i sint.

curiosius de differentia inter -um *et* peritum: NON. p. 428, 26 a M. Tullio discretum est, ut sit peritum plus quam -um, de officiis lib. III: itaque cum sint docti a peritis, desistunt facile sententia (*off. 3, 15 v. p. 1724, 43*). *de formis: gen. plur.* -um: PLAVT. Pseud. 678 *v. infra l. 35.* *compar.* (*inde a* PLAVTO) *et superl.* (*inde a* LVCIL.) *passim.*

I *pro **adiectivo,** et praedicative et attributive positum*:

A *i. q.* ***astutus, callidus,** catus, prudens, sapiens* (PORPH. Hor. carm. 3, 12, 10 catus 'acutus' ac per hoc '-us' significat [epist. 2, 2, 39 'post haec ille catus': post haec ille -us, inquit. *ibid.* catus: expertus et -us. *cf.* QVINT. inst. 8, 6, 37 nos quis ferat, si Verrem 'suem' aut Aelium Catum '-um' nominemus?]. EVGRAPH. Ter. Haut. 548 'calleo': peritus et -us sum. ISID. diff. 1, 87 callidum non pro astuto tantum, sed pro astute -o dicimus):

1 *de **hominibus:*** PLAVT. Bacch. 694 ut senem hodie -um -e fallas. Capt. 787 hic illest senex -us (ductus *codd.*), quo⟨i⟩ verba data sunt. Cas. 529 quid me amare refert, nisi sim -us ⟨ac⟩ dicaculus? (*Kiessl.*, dicax vivus *B*). Epid. 378 *v. p. 1759, 28.* 428 (*vix referendum ad C1, cf. p. 1759, 26*) si allegavissem aliquem ad hoc negotium minus **hominem** -um minusque ad hanc rem callidum (Merc. 632 egomet credidi homini -o rem mandare, is lapidi mando maximo. Pseud. 385 ad eam rem usust hominem astutum, -um, cautum et callidum. 678 centum -um [*v. supra l. 16*] hominum consilia. *de* 729 *v. p. 1747, 76.* 907 quom *di* te adiutorem genuerunt mihi tam -um hominem atque astutum. CIC. Flacc. 41 [*ironice*] homo -us et sapiens). Most. 186 miror tam catam, tam -am te et bene -am (-am te et bene eductam *Camerarius*, docilem te et bene -am *Leo minus probabiliter*) nunc stultam stulte facere. 279 ut perdocte cuncta callet! nihil hac -a -ius. 412 id **viri** -i est opus (VVLG. prov. 17, 27. AVG. civ. 5, 7 p. 199, 19 D. [*iron.*] ideo vir -us elegit horam, qua misceretur uxori). Most. 1072 mortalem malum! alter hoc Athenis nemo -ior dici potest. Persa 541 te de aliis quam alios de te suaviust fieri -os (*i. reddi prudentiores*). 594 ego ille -us leno paene in foveam decidi (PETRON. 84, 5 ipsis lenonibus -ior). Poen. 234 quae tam callida et -a sis et faceta. Pseud. 725 malum, callidum, -um. 1243 nimis illic mortalis -us, nimis versutus, nimis malus. TER. Eun. 791 quantist sapere! numquam accedo, quin abs te abeam -ior. ACC. trag. 534 *ignem* -us Prometheus clepsisse dolo *cluet* (*cf. e. g. Hes. theog. 511* ποικίλον αἰολόμητιν. *521* ποικιλόβουλον. *546* ἀγκυλομήτης. *Aeschyl. Prom. 944* σοφιστήν). LVCIL. 673 -ior quam ceteri sis. CIC. nat. deor. 1, 60 *Simonides* non poeta solum suavis verum etiam ceteroqui -us sapiensque traditur (*potest revocari ad B 1 a α vel β*). PROP. 2, 32, 20 tendis iners -o retia nota mihi (*sc. qui didici et calleo retia evitare*). 4, 3, 38 -i . . . dei (*i.* σοφοῦ δημιουργοῦ). OV. ars 2, 553 non semel hoc vitium nocuit mihi: -ior ille (*qui evitavit*). PETRON. 140, 11 (*festivius dictum*) -issimus puer. ITALA Is. 5, 21 (Barnab. 4, 11) apud se -i videntur (VVLG. prudentes, ἐπιστήμονες). PORPH. Hor. carm. 3, 4, 66 *Augustum* fortem intellegi vult et -um, per quae ad sublimitatem imperii Romani pervenerit. COMM. instr. 1, 26, 7 anni te non possunt iam triginta reddere -um. 2, 27, 4 per omnia -i. CLAVD. DON. Aen. 9, 511 p. 256, 24 quos . . . belli prolixa calamitas fecerat -iores (11, 45 p. 413, 20 tot bellis -ior redditus). ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele epist. Aesop. p. 4 r. W. l. 10 -i longaevi (*Babr. prol. 1* σοφοῦ γέροντος).

2 *de **rebus*** (*cf.* nihil *supra l. 40*): PLAVT. Asin. 525 verba blanda esse aurum rere, dicta -a pro datis? (Trin. 380 -a [-e *A*] dicta. *alio sensu v. p. 1757, 49*). Bacch. 1095 is me scelus auro usque attondit dolis -is indoctum (Mil. 147 facetis fabricis et -is [factis *A*] dolis. 248 nimis -um dolum! Persa 480 hunc hominem ego hodie in trasennam -is deducam dolis. Pseud. 485 [*del. Ritschl*] = 527 per sycophantiam atque per -os dolos). FLOR. epit. 4, 2, 50 Caesaris obequitantis . . . *vox* cruenta, sed -a et ad victoriam efficax 'miles, faciem feri!'.

B *significat **cuiusvis doctrinae vel artis aut praeceptis aut usu peritum:*** OV. fast. 3, 816 Pallada nunc (*Quinquatribus*) pueri teneraeque orate puellae: qui bene placarit Pallada, -us erit. 6, 656 -ae . . . deae *i. Minervae* (*aliter p. 1757, 44. 1758, 51*).

1 *de artibus **ingenii:*** **a** *de **hominibus** (civitatibus, urbibus) et deis:* α *sensu latiore pertinet ad studium litterarum, cultum atque humanitatem*: ENN. ann. 244 **-us,** fidelis, suavis **homo** (CIC. Planc. 35 homine ingenuo dignum atque -o [Cato 13 praeclarum responsum et -o homine dignum. off. 2, 2 indignis homine -o voluptatibus. Att. 12, 38, 3 quae *aberratio a dolore* ma-

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

xime liberalis sit -oque homine dignissima]. de orat. 2, 25 [*de Lucilio poeta*] homo -us et perurbanus [*cf.* 1, 72 *l. 36*]. 2, 299 quidam -us homo atque inprimis eruditus. div. 1, 68 cumprime hominem prudentem atque -um. Att. 10, 17, 1 hominem probo; nam et -um et probum existimo. epist. 9, 2, 1 homine -o et amantissimo tui. PLIN. epist. 1. 20, 1 disputatio . . . cum quodam -o homine et perito. FRONTO p. 224, 25 N. qui sim iam homo -us [*v. p. 1763, 49*]. *plur.*: CIC. rep. 2, 19 iam -is hominibus ac temporibus ipsis eruditis [*syn.* aetas . . . iam exculta]. ac. 2, 11 mei familiares -i homines *eqs.* epist. 16, 21, 5 hominibus et -is et . . . probatissimis). RHET. Her. 4, 13, 19 'C. Laelius . . . ingeniosus erat, -us erat, bonis viris et studiis amicus erat' (CIC. Tusc. 5, 35 cum ignorem, quam sit -us, quam vir bonus *Persarum rex* [*ex Plat. Gorg. 470*[E] *παιδείας ὅπως ἔχει καὶ δικαιοσύνης*]). CIC. Verr. II 4, 98 Scipio ille . . ., **homo -issimus** atque humanissimus (Cael. 54 -issimi hominis [*opp.* alicuius agrestis]. epist. 2, 14 viro optimo et homine -issimo. 7, 15, 2 C. Matii, suavissimi -issimique hominis [11, 27, 8 te *sc. C. Matium*, hominem -issimum]. *plur.*: de orat 2, 175 ut -issimis hominibus usus nostri quasi quaedam monita tradamus. part. 118 de institutis Atheniensium, Rhodiorum, -issimorum hominum. leg. 3, 14 *v. infra l. 34.* QVINT. inst. 6 prooem. 14). Sest. 131 domus. . . optimorum et **-issimorum virorum** . . . Laeni Flacci et patris et fratris (FRONTO p. 169, 12 N. *sing.*: PLIN. epist. 3, 13, 5. 4, 26, 2 vir gravissimus, -issimus, disertissimus. 4, 28, 1. FRONTO p. 176, 10 -issimum, facundissimum. PALLAD. 14 tit. ad Pasiphilum virum -issimum. *voc.*: APVL. flor. 16 p. 71 vir omnium quot unquam fuerunt aut sunt aut etiam erunt inter optimos clarissime, inter clarissimos optime, inter utrosque -issime. FAV. EVL. p. 21, 29 vir -issime. PARTHEN. epist. p. 4 [*ad Sigisteum barbarum*] virorum experientissime atque -issime. *cf. infra p. 1754, 60. 1755, 19. 1756, 57*). Cael. 24 adulescentes humanissumi et -issumi, rectissumis studiis atque optumis artibus praediti (rep. 1, 18 -os adulescentes. fin. 1, 13 in primis gravis et -us adulescens). Rab. Post. 23 homini mediocriter -o (leg. 3, 14 et mediocriter -os magnos in re p. viros et -issimos homines non nimis in re p. versatos. fin. 3, 3 nemo mediocriter -us. Tusc. 2, 7 nemo ⟨ne⟩ m. quidem -us). de orat. 1, 72 C. Lucilius . . . tamen et -us et perurbanus (2, 25 *v. supra l. 1*). 1, 102 aliquoi Graeculo otioso et loquaci et fortasse -o atque erudito. Brut. 104 fuit Gracchus . . . a puero -us et Graecis litteris eruditus (125 -us a puero C. Gracchus. Tusc. 5, 63 *Dionysio tyranno* homini praesertim -o a puero et artibus ingenuis erudito. epist. 13, 16, 4 -um igitur hominem cognovi et studiis optimis deditum, idque a puero). Brut. 228 **-us vir** et studiis optimis deditus (fin. 2, 58 Sex. Peducaeus . . . cum -us, tum omnium vir optimus et iustissimus. Tusc. 2, 39 -us vir sapiensque. FRONTO p. 176, 14 N tam -um tamque elegantem virum. p. 179, 2 vir -us . . . et facundus [p. 180, 19]). rep. 2, 34 videtur insitivā quadam disciplinā -ior facta esse civitas (Tusc. 5, 66 [*de Syracusis*] nobilissima Graeciae civitas, quondam vero etiam -issima. PROP. 1, 6, 13 Athenas [3, 21, 1 Ov. epist. 2, 83. *cf.* MANIL. 5, 475 *p. 1757, 25*]. MANIL. 4, 686 urbibus. COLVM. 10, 134 -aque Parthenope. MART. 5, 78, 14 Neapolis. *cf.* AVIEN. Arat. 1653 id nubi nomen . . . Graecia -a dedit [AVSON. 192, 9 HIER. epist. 58, 8, 3 PARTHEN. epist. vers. 8]). fin. 1, 10 ut sint . . . labore meo -iores cives mei (PAVL. dig. 10, 4, 19 -ior et melior futurus). Cato 75 -i senes (QVINT. inst. 1, 5, 24 -issimi). div. 1, 2 gentem nullam . . . neque tam humanam atque -am neque tam immanem atque barbaram (part. 118 Athenienses, Rhodii *v. supra l. 20.* CLAVD. 8, 582 te Gallia -is civibus [*cf. supra l. 53*] . . . stipavit). HOR. sat. 1, 9, 7 'noris nos', inquit, '-i sumus' (*cf. Kiessl.-Heinze ad l.*). 1, 10, 87 complures alios, -os . . . et amicos. 2, 7, 13 iam moechus Romae, iam mallet -us Athenis vivere. epist. 1, 19, 1 Maecenas -e (*item voc.*: CIRIS 36 iuvenum -issime [ENNOD. dict. 8, 5 p. 447, 8 -issime hominum]. Ov. Pont. 2, 5, 15 -issime. AVSON. 195, 1 facunde, -e, lingua et ingenio celer. 419, 27 imperator -issime. CASSIOD. var. 10, 22, 2 principes -i. CARM. epigr. 743, 7 -e puer. *v. etiam l. 25 et p. 1754, 68*). PROP. 3, 20, 8 splendidaque a -o fama refulget avo. Ov. ars 1, 767 si -us videare rudi (*puellae*) . . . diffidit miserae protinus illa sibi. COLVM. 2, 15, 4 M. Columellam patruum meum -issimum et diligentissimum agricolam (*potest referri ad p. 1758, 55*). STAT. silv. 1, 2, 50 -i . . . penates. 2 praef. 5 p. 38, 26 Kl. iuvenem candidissimum et sine iactura desidiae -issimum (CARM. epigr. 2181 -i egregi iuvenes). silv. 2, 2, 97 -o . . . alumno. 2, 7, 46 -os equites. FRONTO p. 19, 7 N. a -issimo et facundissimo omnium Caesare. GELL. 13, 17, 4 'humaniori', inquit, non ita ut vulgo dicitur, facili et tractabili et benivolo, tametsi rudis litterarum sit, . . . sed eruditiori -iorique. FIRM. math. 5, 1, 18 erit . . . -us (5, 1, 27. 5, 3, 21. 33. 5, 4, 21. 8, 24, 7. *cf.* 5, 2, 15. 20). AVG. civ. 9, 19 p. 394, 26 D. nullus . . . sit tam litteratus et -us. *al.* *de anima* (*cf. p. 1755, 9. 1763, 19*): ARNOB. nat. 2, 26 p. 69, 12 nolo *animam* . . . ex -a, ut dicitur, elementariam fieri.

de puellis, feminis (*cf. etiam p. 1756, 79 sqq. 1759, 36 sqq., sub C 5 a, al.*): CIC. phil. frg. IX 11 (*Cic. de filia mortua*) te . . . omnium optimam -issimamque. CATVLL. 35, 17 Sapphicā puella Musā -ior (TIB. 3, 12, 2 -a puella [PROP. 1, 7, 11. 2, 11, 6. 2, 13, 11]. LYDIA 25 non ulla puella -ior in terris fuit. Ov. ars 2, 281 sunt tamen et -ae, rarissima turba,

puellae, altera non -ae turba, sed esse volunt). Ov. am. 2, 4, 17 sive es -a, places raras dotata per artes (*opp.* rudis). ars 3, 320 *psallere sciat* arbitrio femina -a meo. trist. 3, 7, 31 *v. p. 1757, 27.* STAT. silv. 2, 7, 83 -am atque ingenio tuo (*mariti poetae*) decoram. MART. 2, 90, 9 sit mihi . . . non -issima coniunx. PLIN. epist. 1, 16, 6 qui . . . uxorem . . . tam -am politamque reddiderit. MART. 7, 69, 10 *et* 10, 35, 16 *v. p. 1757, 15.* IVV. 6, 445 quae -a nimis cupit et facunda videri. CLAVD. carm. min. 45, 3 -ae . . . Serenae. CONC. Carth. IV (*a. 436*) can. 99 (Mansi 3, 959[A]) mulier quamvis -a et sancta viros in conventu docere non praesumat. CASSIOD. var. 4, 1, 2 litteris -am. 11, 1, 6 lingua . . . -issima. *in titulis*: CORP. I[2] 1214, 2 *v. p. 1759, 36. ibid.* 11 (= CARM. epigr. 55, 9) -a, erodita paene Musarum manu. CARM. epigr. 1136, 4 formosa puella, -a *eqs.* 1301, 6 -a Pedana (*cf. Bücheler ad l.*).

β sensu artiore de hominibus doctrina cum alia tum philosophiae instructis (*fines inter hoc caput et praecedens non esse certos vix est quod moneamus*): VARRO rust 1, 2, 16 auctore **-issimo homine** Dicaearcho (CIC. rep. 1, 21 C. Sulpicium Gallum, -issimum, ut scitis, hominem. de orat. 2, 25 hic [*Persius, cf. infra l. 75*] fuit . . . omnium fere nostrorum hominum -issimus. 3, 139 Timotheum . . . summum imperatorem hominemque -issimum. ac. frg. 22 [p. 25, 9 Plasb.] *M. Varrone* homine omnium facile acutissimo et sine ulla dubitatione -issimo. *plur.*: CIC. Cael. 40 apud Graecos -issimos homines, quibus, cum facere non possent, loqui tamen et scribere honeste et magnifice licebat. Mil. 8 hoc . . . etiam fictis fabulis -issimi homines memoriae prodiderunt. de orat. 3, 57 -issimi homines otio nimio et ingeniis uberrimis affluentes. PLIN. epist. 5, 3, 3 -issimos, gravissimos, sanctissimos homines [*cf. p. 1755, 8*]. VEG. mil. 1, 2 p. 6, 14. 1, 6 p. 10, 7. AVG. civ. 22, 15 p. 592, 26 saeculi huius -issimi homines [*cf.* 22, 22 *p. 1762, 10*]). rust. 3, 2, 17 **homo** . . . adprime **-us** (CIC. Flacc. 42 homo . . . ut sibi videtur, ita -us, ut etiam magistrum illorum esse se dicat. Sest. 23 [*iron.*] laudabat homo -us philosophos nescioquos, neque eorum tamen nomina poterat dicere. prov. 14 [*iron.*] aut ipse est homo -us et a suis Graecis subtilius eruditus . . . aut amicos habet prudentiores. de orat. 1, 227 P. Rutilius Rufus, h. -us et philosophiae deditus. PHAEDR. 4, 22, 1 h. -us in se semper divitias habet. SVET. vita Ter. 4 p. 7, 2 W. -us h.: CIC. Pis. 58 [*iron.*] tam -um hominem, tam eruditum. Brut. 50 Epaminonda, -o homine. 154 Balbi, -i et eruditi hominis. leg. 2, 54. ac. 2, 64 Luculli . . . -i h. et copiosi. 2, 137 A. Albinum . . . -um sane h., ut indicat ipsius historia scripta Graece. Tusc. 5, 111 loquor . . . de -o h. et erudito, cui vivere est cogitare. div. 1, 39 Philistum . . . et -um h. et diligentem. epist. 9, 20, 3 qui me audiunt quasi -um h., quia paulo sum quam ipsi -ior. QVINT. inst. 11, 3, 143 Plini Secundi, -i hominis et in hoc utique libro paene etiam nimium curiosi. *plur.*: CIC. Tusc. 2, 43 nec -os homines solum, sed etiam indoctos. VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 refertam turba -orum hominum scholam *philosophi*. HIER. epist. 54, 11, 1 -orum hominum tractatūs. AVG. civ. 18, 53 p. 341, 21 D. [*iron.*] o hominum corda -orum!). CIC. carm. frg. 29 nemo haec (*Sirenum*) est transvectus caerula . . ., quin . . . variis avido satiatus pectore Musis -ior (*Hom. Od. 12, 188 πλείονα εἰδώς*) ad patrias . . . pervenerit oras. frg. 39 (Tusc. 3, 29) qui haec audita a -o (*Eur. frg. 964 N. παρὰ σοφοῦ τινος μαθών*) meminissem **viro** (Phil. 12, 27 Sex. Pompeium . . . -um virum atque sapientem. Brut. 114 -us vir et Graecis litteris eruditus, Panaeti auditor, prope perfectus in Stoicis. rep. 2, 2 -us vir Phalereus . . . Demetrius. APVL. apol. 42 Varronem philosophum, virum accuratissime -um atque eruditum. *plur.*: APVL. apol. 42 non modo vulgi opinione, verum etiam -orum virorum auctoritate). Arch. 16 fortissimum **virum** et illis temporibus **-issimum**, ⟨M.⟩ Catonem illum senem (nat. deor. 3, 80 vir innocentissimus idemque -issimus P. Rutilius. COLVM. 9, 6, 4 -issimi viri [*Celsi*] auctoritatem. TER. MAVR. 2846 vir -issimus undecumque Varro [*afferuntur ab* AVG. civ. 6, 2 p. 247 D. 18, 2 p. 257, 22 ille undecumque -issimus M. Varro. SIDON. epist. 5, 21 Victorius . . . vir . . . undecumque -issimus]. AVG. civ. 3, 4 p. 101, 5 D. vir -issimus eorum Varro [2, 16 p. 72, 11 -issimi eorum viri. *cf.* 19, 23 *p. 1763, 12.* 4, 10. 22, 22 *p. 1762, 7. 10*]. 4, 1 p. 146, 20 vir -issimus apud eos Varro [*cf.* 21, 8 *p. 1763, 13*]. *voc.*: GELL. 14, 6, 5 *ὄναιό σου*, inquit, -issime virorum, *ταύτης τῆς πολυμαθίης. cf. p. 1753, 25. 61*). de orat. 3, 56 Coruncanii nostri, Fabricii *eqs.* . . . non tam fortasse -i (*sc. quam Lycurgus, Pittacus, Solon*), sed *eqs.* 3, 137 quis -ior isdem temporibus illis . . . quam *Pisistratus*? qui primus Homeri libros . . . sic disposuisse dicitur *eqs.* 3, 139 Critias . . . Alcibiades . . . non boni, sed certe -i atque eloquentes . . . Socraticis . . . disputationibus eruditi. 3, 197 Numa, rege -issimo. Brut. 99 C. Persio (*cf. supra l. 19*) litterato homine, . . . quem significat valde -um esse Lucilius. Cato 84 multi et ii -i. nat. deor. 1, 60 non . . . poeta solum suavis, verum etiam ceteroqui -us sapiensque traditur *Simonides.* Att. 14, 7, 2 *πῖνος* litterarum (*i. robigo antiquitatis, quam filii epistula prae se fert*) significat -iorem (*sc. factum esse filium. cf.* part. 1 *nihil* est . . . quod ego malim, quam te quam -issimum esse. *sed fort. coniung.* litterarum . . . -iorem, *cf. p. 1759, 48 sqq.*). epist. 4, 13, 3 P. Nigidio, uni omnium -issimo et sanctissimo *eqs.* (SEN. dial. 11, 8, 1 Varro -issimus Romanorum). 9, 2, 5 in litteris et libris, ut

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-issimi veteres (*cf. l. 47*) fecerunt, . . . de moribus ac legibus quaerere. Hor. sat. 1, 9, 51 ditior hic aut est quia -ior (*cf. p. 1754, 44*). Ov. Pont. 1, 1, 24 -us . . . in promptu scrinia Brutus habet. Vitr. 6 praef. 2 Theophrastus hortando -os potius esse quam pecuniae confidentes (*quae sequuntur v. p. 1761, 64*). Sen. dial. 10, 13, 2 quae si . . . proferas, non -ior videaris, sed molestior. epist. 123, 15 solum sapientem et -um esse amatorem. Plin. epist. 1, 22, 1 nihil . . . illo gravius, sanctius, -ius (*cf. p. 1754, 28*). Avg. doctr. christ. 2, 38, 57 -us videri potest, esse autem sapiens nullo modo. *de animo* (*cf. p. 1753, 78*): Sen. nat. 6, 32, 1 *animos* magis refert nostra fortiores fieri quam -iores. Avg. civ. 7, 5 p. 281, 2 D. anima tua (*Varronis*) tam -a et ingeniosa.

γ speciatim: ① *de philosophis*: Cic. Vatin. 14 (*de Pythagora*) **hominis -issimi** (Brut. 37 e Theophrasti, -issumi hominis, umbraculis. *plur.*: h. -issimi: de orat. 1, 9. 82 parad. 23 fin. 2, 119. -issimi h.: de orat. 1, 93. 3, 114. 117 orat. 146 fin. 3, 5 Att. 12, 21, 5 epist. 3, 8, 5 ad Q. fr. 1, 1, 37. *gen.*: de orat. 2, 3 sermonibus. rep. 1, 28 concilio. nat. deor. 1, 1 sententiae. 1, 6 familiaritates. 1, 14 dissensio. div. 2, 105 pugna). Rab. Post. 23 **virum** unum totius Graeciae facile **-issimum**, Platonem (leg. 2, 14 *et* 39 *de Platone*. Brut. 250 a -issimo viro . . . Cratippo [leg. 2, 26 a Pythagora, -issimo viro]. *plur.*: de orat. 2, 365 [*antea*: -os homines] -issimos viros [Brut. 31 leg. 1, 18 fin. 5, 33]. epist. 4, 1, 1 virorum . . . -issimorum . . . praecepta). Marcell. 25 istam **-orum hominum** in contemnenda morte prudentiam (*item gen.*: fin. 2, 103 Tusc. 1, 21. 5, 64 et plane sapientium. *acc.*: de orat. 2, 108 inter -os homines . . . disputatur [2, 365 *v. supra l. 22*. Tusc. 1, 41 -os sane h. Avg. civ. 9, 17 p. 392, 8 D. tam]. rep. 1, 11 earum rerum scientiam non -is hominibus ac sapientibus, sed in illo genere exercitatis concedendam putant. 1, 38 *nom.* [epist. 9, 6, 5 multi. ad Q. fr. 1, 1, 29 Plato tum denique fore beatas res publicas putavit, si -i et sapientes homines (*rep. 473^D^ φιλόσοφοι*) eas regere coepissent. Avg. civ. 7, 27 p. 309, 13 D. -i et acuti h. 8, 6 p. 331, 1 ingeniosi et -i et in his exercitati h.]. **h. -i:** Cic. har. resp. 19 multa homines -os sapientesque et dixisse et scripta de deorum immortalium numine reliquisse. de orat. 1, 107 inter. rep. 1, 11 [*iron.*] in hominum -orum oratione [leg. 1, 28 disputatione. Att. 13, 28, 2 h. eloquentium et -orum suasiones]. off. 3, 3 sic ab hominibus -is accepimus. Qvint. inst. 5, 14, 28 [*de dialecticis*] homines -i et inter -os verum quaerentes. Avg. civ. 22, 4 p. 557, 17 D. h. -i atque sapientes [*cf. l. 28. 31. 44. 58. p. 1761, 72. 1762, 7. 1763, 4*]. *sing.*: Cic. Rab. Post. 23 Callisthenem. fin. 5, 14 -um h. et suavem, Hieronymum). rep. 3, 19 non mediocres **viri**, sed maxumi et **-i**, Pythagoras et Empedocles (epist. 6, 1, 3 quamvis -i viri multa dicant *sc. consolandi causa*. *sing.*: parad. 23 istum [*Socratem*] -um et sapientem virum fuisse. Tusc. 5, 8 Ponticus Heraclides, vir -us in primis [div. 1, 46 P. H., -us vir]. Lael. 24 Agrigentinum . . . -um quendam virum *sc. Empedoclem*). fin. 2, 114 -issimi illi veteres (*cf. l. 1*). Tusc. 1, 38 sic viguit Pythagoreorum nomen, ut nulli alii -i viderentur. 1, 77 -issimus quisque. Att. 16, 7, 3 nemo -us umquam — multa autem de hoc genere scripta sunt — mutationem consilii inconstantiam dixit esse. frg. inc. 7 (Lact. inst. 7, 8, 9) utraque earum sententiarum -issimos habuit auctores. Hor. sat. 2, 4, 3 -umque Platona (Prop. 3, 21, 26 -e Epicure. Mart. 4, 40, 2 -i Senecae. Fav. Evl. p. 18, 5 -issimus ille Pythagoras [Mart. Cap. 6, 609 -issimus P.]). Ov. Ib. 559 Anyti -issimus . . . reus. Apvl. mund. praef. Aristotelem, prudentissimum et -issimum philosophorum (Avg. civ. 19, 22 -issimus philosophorum . . . Porphyrius). Avson. 362, 32 Pythagoreorum . . . schola -a sophorum. Avg. civ. 7, 25 p. 306, 21 D. -i Graeci atque sapientes (*cf. supra l. 40*). 10, 10 p. 417, 4 Platonicus, quem -iorem ferunt, Porphyrius. *al.*

② *de profitentibus artes dicendi, docendi, sim.* (Firm. math. 3, 7, 25 Mercurius . . . faciet -os grammaticos, oratores, geometras, magistros): *de oratoribus, rhetoribus*: Cic. de orat. 2, 7 *Crassum* non -issimum, *Antonium* plane indoctum fuisse. 2, 54 Caelius . . . ut homo neque -us neque maxime aptus ad dicendum. 2, 72 dicam (*Antonius*) . . . tibi . . . non tam -us quam, id quod est maius, expertus. 3, 79 hic noster vulgaris orator, si minus erit -us, attamen in dicendo exercitatus (3, 143 -o oratori palma dandast. Brut. 267 et satis studiosus et valde cum -us tum etiam exercitatus orator [opt. gen. 17 *corrupt.*, *v. p. 1762, 37*]. Firm. math. 3, 4, 27. 3, 7, 25 *v. supra l. 62*). Brut. 92 melius . . . dicere . . . quam scribere . . . peringeniosis **hominibus** neque satis **-is** contingit (Caes civ. 2, 12, 4 [*de Massiliensibus eloquentia insignibus*] haec . . . ut ab hominibus -is magna cum misericordia fletuque pronuntiabantur. *sing.*: Cic. opt. gen. 17 Aeschines . . . homo . . . acer et -us. Qvint. inst. 9, 2, 4 mediocriter saltem -i hominis [*sc. oratoris*] indicium). Brut. 94 *Sp. Mummius orator* fuit . . . -us ex disciplina Stoicorum (245 -us vir ex Rhodia disciplina Molonis). 151 Rhodum . . . profectus est, quo melior esset et -ior. 264 erat etiam **vir -us** in primis *ille orator* (Mart. 7, 47, 1 -orum Licini celeberrime Sura virorum, cuius prisca graves lingua reduxit avos). 311 non ut in foro disceremus, sed ut, quantum nos efficere potuissemus, -i in forum veniremus. orat. 47 non . . . declamatorem aliquem de ludo aut rabulam de foro, sed -issimum et perfectissimum quaerimus. Tusc. 1, 5 oratorem celeriter amplexi sumus, nec eum primo eruditum, aptum tamen ad dicendum, post autem eruditum: nam Galbam, Africanum, Laelium -os fuisse traditum est. top. 2 ut totam rationem a -issimo quodam rhetore acciperes. Qvint. inst. 2, 3, 8 quae a -issimo quoque (*cf. p. 1763, 30*) dicuntur. Hor. sat. 1, 5, 3 rhetor . . . Heliodorus, Graecorum longe -issimus. Mart. 8, 72, 5 -i . . . Votieni (*oratoris, ut videtur*). *de magistris, grammaticis*: Cic. Att. 6, 1, 12 (*de Dionysio magistro*) homo nec -ior nec sanctior fieri potest (*de eodem* 7, 4, 1. 7, 7, 1. 7, 18, 3 -o homine). epist. frg. I (Suet. rhet. 26) continebar . . . -issimorum hominum auctoritate. [Hor.] sat. 1, 10, 8 grammaticorum equitum -issimus. Petron. 46, 6 est et alter *magister*, non quidem -us, sed curiosus, qui plus docet quam scit (Qvint. inst. 1, 2, 11 -issimum et incomparabilem magistrum. Avr. Fronto p. 17, 11 N. disertissime, -issime . . . magister optatissime. Hier. epist 50, 1, 3. *cf.* Clavd. Don. Aen. 9, 322 p. 231, 22 in ipsis mandatis hominis longo usu eruditi quam -issimum magisterium!). Qvint. inst. 1, 5, 7 -iores *grammatici* (*opp.* plane impolitus et vestibulum modo artis huius ingressus). 2, 3, 6 plurimum in praecipiendo valet ratio, quae -issimo cuique (*cf. p. 1763, 30*) plenissima est. Ivv. 7, 215 -i Palaemonis. Svet. gramm. 4 sunt, qui . . . *litteratum vel grammaticum* quidem absolute, *litteratorem vel grammatistam* mediocriter -um existiment (*cf.* Gell. 18, 9, 2 alter litterator fuit, alter litteras sciens, id est alter docens, -us alter . . . et grammaticus quidem contendebat . . ., alter autem ille eruditior *eqs.*). Stat. Ach. 1, 239 -i . . . senis (*Chironis*. Ampel. 2, 9 quod *Chiron* . . . pius, -us, hospitalis fuerit. Clavd. 5, 179 -i cornipedis).

③ *de aliis disciplinam vel artem profitentibus aut tradentibus*: *de iure peritis*: Hor sat. 2, 1, 78 -e Trebati. Pompon. dig. 1, 2, 2, 45 Trebatius peritior Cascellio, Cascellius Trebatio eloquentior fuisse dicitur, Ofilius utroque -ior. Greg. M. epist. 9, 197 p. 186, 12 huius civitatis -i viri. *cf. p. 1759, 61*. *de medicinae peritis*: Stat. silv. 1, 4, 104 virus, . . . Arabum quod -us (*Apollo*) in arvis . . . carpsi[t]. Pavl. dig. 1, 5, 12 -issimi viri Hippocratis. Apvl. met. 10, 26 te (*medicum*) tam prudentem tamque -um virum. Vindic. epist. ad Pentad. p. 490 diligens et -us *medicus*. Greg. M. epist. 11, 21 *v. p. 1760, 16*. Pass. Philipp. 3 medici -iores. *cf.* Ov. Pont. 1, 3, 18 non est in medico semper, relevetur ut aeger: interdum -a plus valet arte malum. Stat. Theb. 10, 732 *p. 1760, 69*. Carm. epigr. 1414, 3 huius (*medici*) -a manus. *al.*: Cic. Cato 54 de qua (*utilitate stercorandi*) -us Hesiodus ne verbum quidem fecit, cum de cultura agri scriberet. Hor. sat. 2, 4, 88 (*de gastrologo*) -e Cati. epist. 2, 1, 82 -us Roscius (*cf.* Sen. frg. 36 -us archimimus). Ov. ars 1, 2 lecto carmine -us (*sc. artis amandi peritus*) amet. Apvl. met. 8, 26 choraula -issimus. Amm. 17, 11, 1 adulandi professores iam -i (*fere i. q. perfecti*). Vvlg. I Esdr. 2, 63 *sacerdos* -us atque perfectus (II Esdr. 7, 65 sacerdos -us et eruditus. Clavd. 28, 326 circum membra rotat -us purganda sacerdos. *cf.* Prvd. psych. 102 expiat ergo aciem fluviali -a lavacro).

④ *de existimatoribus*: Cic. Brut. 185 numquam de bono oratore aut non bono **-is hominibus** cum populo dissensio fuit (off. 1, 147 ad ea eligenda . . . adhibere -os homines vel etiam usu peritos *eqs.* epist. 12, 17, 2 te a iudicio nostro sic scilicet ut -um hominem ab non indocto paulum dissidere). Brut. 198 hic ille de populo iudex . . .; at vero intellegens et -us *eqs.* 199 praestat . . . -us auditor indocto (Tac. dial. 32 -us et prudens auditor). 320 existumator -us et intellegens (fin. 3, 19 istius modi res . . . perspicue expedire posse -i et intellegentis viri *est*). orat. 172 quodsi aures tam inhumanas tamque agrestes habent, ne **-issimorum** quidem **virorum** eos movebit auctoritas? (Qvint. inst. 9, 2, 1 quod . . . multis -issimis viris video placuisse). *ibid.* (orat. 172) quis omnium -ior, quis in rebus . . . iudicandis acrior Aristotele fuit? rep. 1, 12 quorum summa est auctoritas apud **-issimos homines** et gloria (div. 2, 87 iudicio -issimorum hominum. Qvint. inst. 9, 4, 87 Plin. epist. 4, 5, 2). Hor. sat. 1, 10, 52 tu nihil in magno -us (*'qua es doctrina' Kiessl.-Heinze*) reprendis Homero? Ov. trist. 5, 9, 9 lector. fast. 1, 19 pagina iudicium -i subitura . . . principis. Mart. 4, 86, 3 ut -o placeas (*libelle*) Apollinari. 5, 80, 13 censoria . . . -i lima . . . Secundi. 8, 70, 8 hunc (*Nervam*) nostri scit temporis esse Tibullum, carmina qui -i nota Neronis habet. 9, 43, 14 Vindicis (*cf. Stat. silv. 4, 6, 22 sqq.*). 10, 73, 10 officium **-i** iudiciumque **viri** (14, 191, 1 hic erit, **ut** perhibent -orum corda virorum, primus Romana Crispus in historia. Svet. Nero 23 [*dixisse Neronem:*] *iudices certaminum musicorum* ut sapientes et -os viros fortuita debere excludere). Qvint. inst. 10, 1, 97 qui esse -i affectant (*v. p. 1757, 21*). *cf.* Ov. Pont. 4, 5, 1 -as ad . . . aures *p. 1757, 68*. Colvm. 8, 16, 4 -a et erudita palata *p. 1747, 61*. Mart. 9, 77, 4 pectore *p. 1757, 78*. Sidon. carm. 24, 14 rigore *p. 1758, 10*.

in poetarum maxime sermone: ⑤ *de vatibus, augurii peritis, de magis*: Enn. ann. 18 (Prob. Verg. ecl. 6, 31 Ennius Anchisen augurii . . . quiddam habuisse praesumit sic:) -usque Anchisesque *eqs.* (-us Anchisa *schol. Veron*). Verg. Aen. 6, 292 (*de Sibylla*) -a comes (Sil. 13, 786 -a comes Triviae). Ov. met. 3, 322 Tiresiae. fast. 1, 499 Carmentis. *cf.* Lvcan. 1, 601 *p. 1760, 61*. Stat. Theb. 1, 398 *p. 1759, 59*. 1, 705 *et* 7, 707 *p. 1760, 62*. 2, 692 *p. 1759, 39*. Clavd. 28, 34 -ae spirant praesagia rupes (*Delphicae*). Paneg. in Mess. 61 -ae . . . pocula Circes. Sen. Herc. O. 525 hoc -a Mycale Thessalas docuit

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nurus. *cf.* Ov. epist. 12, 165 -is medicatibus (*Medeae*). met. 9, 743 artibus (*Medeae*). (vi) *de poetis, poetarum deis* (*patria infra l. 45*): (*ad α vel β potius pertinent haec:* Cic. Tusc. 4, 71 **homines -issimi** et summi poetae *sc. Alcaeus, Anacreon, Ibycus* [div. 1, 54 -issimum hominem, poetam quidem divinum, Sophoclem]. Gell. 16, 10, 9 Iulium Paulum, poetam memoriae nostrae -issimum. *cf. etiam p. 1753, l. 36 de Lucilio.* Hor. ars 318 *poetam* respicere exemplar vitae morumque iubebo -um (*i. peritum, philosophorum de vita moribusque doctrinae gnarum, cf.* 312 qui didicit *eqs.*) imitatorem et vivas hinc ducere voces. Hier. epist. 57, 5, 5 Horatius vir acutus et -us. Fav. Evl. p. 13, 33 Maro -issimus Romanorum [*cf. infra l. 33*]). *de poetis*: Lvcr. 2, 600 veteres Graium -i ... poetae (Tib. 1, 4, 61 Pieridas, pueri, -os et amate poetas. Ov. ars 3, 551 a -is pretium scelus est sperare poetis. trist. 1, 5, 57). Catvll. 35, 17 Sapphicā puella Musā -ior (Mart. 7, 69, 10 non -ior *Sappho* fuit. 10, 35, 16 hac condiscipula vel hac magistra esses -ior et pudica, Sappho. *de puella etiam* Ov. trist. 3, 7, 31 *l. 27. cf. p 1753, 82*). Verg. catal. 9, 20 qualia Trinacriae -us amat iuvenis (*Theocritus*). Hor. epist. 2, 1, 56 aufert Pacuvius -i (*cf. Kiessl.-Heinze*) famam senis, Accius alti (Qvint. inst. 10, 1, 97 virium Accio plus tribuitur, Pacuvium videri -iorem, qui esse -i affectant, volunt). Lygd. 6, 41 Catullus (Ov. am. 3, 9, 62 -e Catulle [Mart. 8, 73, 8]. Mart. 1, 61, 1 -i ... vatis *i. Catulli.* 14, 100, 1 Catulli [14, 152, 1]. 7, 99, 7 Marso ... -oque Catullo). Prop. 2, 34^b, 89 -i ... pagina Calvi. 3, 21, 28 Menandre (Manil. 5, 475 -ior urbe sua Menander). Ov. trist. 2, 419 **-orum** monumentis (*i. libris*) ... **virorum** (3, 14, 1 cultor et antistes -orum sancte virorum). 3, 7, 31 (*ad Perillam puellam*) -issima (*voc.*). Calp. ecl. 4, 59 Iollas. Stat. silv. 2, 7, 76 -i ... Lucreti. Mart. 2, 77, 5 Marsi -ique Pedonis 11, 57, 1 Severo (2 -e Severe. *v. Friedl. ad l.*). Non. p. 215, 10 apud aliquos non receptae auctoritatis lectum est (*sc. nuntium neutr.*), sed -os (*coniecerunt respici Catull. 63, 75; sed cf. Kroll ad l.*). Clavd. 23, 11 Ennius. Mart. Cap. 9, 906 Orpheus, Amphion Arionque -issimi. Coripp. Ioh. praef. 2 -us ... Vergilius (*cf. supra l. 11*). *de deis: Musis*: Catvll. 65, 2 a -is ... virginibus. Verg. catal. 4, 8 -ior o quis te, Musa, fuisse potest? (Ov. ars 3, 411 Musis. Sen. Ag. 336 Musa. *cf. supra l. 15*). catal. 9, 2 pauca mihi -ae dicite, Pegasides. Lygd. 4, 45 -aeque sorores (Ov. met. 5, 255 fast. 6, 811 trist. 2, 13 Manil. 2, 49 Bvc. Eins. 1, 35 Mart. 1, 70, 15. 9, 42, 3 Stat. Theb. 9, 317). Ov. ars 2, 425 Erato. fast. 4, 191 -as Cybeleïa neptes vidit. trist 3, 2, 4 nec vos, Pierides, nec stirps Letoia vestro -a sacerdoti turba tulistis opem. Stat. Theb. 4, 182 -as ... Aonidas. Mart. 10, 58, 5 Pieridas. Mart. Cap. 6, 574 -arum ... fontigenarum. *aliis*: Ov. met. 5, 555 Sirenes. trist. 3, 2, 4 stirps Letoïa *v. l. 40* (Stat. silv. 5, 3, 91 Phoebi). Eleg. in Maecen. 1, 17 Pallade cum -a. Nemes. ecl. 2, 73 Pan. *de patria poetae* (*Callimachi*): Stat. silv. 5, 3, 108 Cyrene.

b *de rebus* (*de loco l. 63, aliter p. 1753, 49 sqq.; de animo, anima v. p. 1753, 78. 1755, 9*): α (*pertinet ad a, α—γ excepto cap* (vi)): Enn. ann. 270 haut -is dictis certantes nec maledictis, ... sed magis ferro (Lvcr. 2, 987 -is rationem reddere dictis. 5, 113 *abl.* Verg. catal. 5, 9 -a dicta Sironis. Vervs Fronto p. 138, 13 N. *abl.; aliter p. 1752, 67*). Cic. orat. 33 -issimos sermones requirens tuos (Qvint. inst. 1, 1, 6 *Corneliae* -issimus sermo. Plin. epist. 3, 7, 4. 7, 25, 3. Firm. math. *passim, v. ind. s. v.* sermo [3, 7, 11 -a facilitate sermonis. *cf.* 6, 14, 1 orationis facundia]. Ven. Fort. carm. 6, 2, 99). Tusc. 4, 2 eorum (*Pythagoreorum*) -issimas voces (Ov. Pont. 2, 5, 52 vocis. Qvint. inst. 2, 16, 9 Hier. epist. 58, 1, 1). Catvll. 1, 7 chartis, -is, Iuppiter, et laboriosis (*i. libris.* Mart. 10, 20 [19], 1 nec -um satis et parum severum, sed non rusticulum nimis libellum [*cf. p. 1758, 31*]. Qvint. inst. 10, 1, 95 libros ...-issimos. Hier. epist. 58, 9, 2 nihil pulchrius, nihil -ius nihilque Latinius tuis voluminibus). Ciris 88 *Scyllam fuisse meretricem* -a Palaepaphiae testatur voce Pachynus (*cf. E. Schwartz, Berl. Phil. Woch. 14, 1894, 1603*). Ov. epist. 12, 165 medicatibus *v. supra l. 1.* 19, 210 (*Acontius Cydippae*) malum, verba ferens -is insidiosa notis (*sc. litteris*). met. 9, 743 artibus *v. supra l. 2* (Pont. 1, 3, 18 arte *v. p. 1756, 37.* Manil. 4, 191 pectora -is artibus instituet. 4, 526. *cf. p. 1759, 15*). met. 15, 74 ora (*Pythagorae*). Pont. 4, 5, 1 ite, leves elegi, -as ad consulis aures (*cf. p. 1756, 73.* Amm. 22, 16, 16 iudicio -arum aurium. Fav. Evl. p. 2, 5. Svlp. Sev. dial. 3, 2, 1 *opp.* religiosas). Vitr. 10 pr. 3 ingenii -issimi cogitata (Vell. 2, 75, 1 magni vir animi -issimique [rect- *Madv.*] ingenii). Colvm. 8, 16, 4 -a ... et erudita palata (*cf. p. 1756, 74*). 10, 252 -o mucrone (*i. stilo*) magistri. Pers. 1, 86 (*de rhetore*) -as posuisse figuras laudatur. Sil. 12, 219 seu Musas placidus -aeque silentia vitae mallet. Stat. silv. 1, 3, 108 otia. 1, 4, 23 numine (*cf. Vollm. ad l.*). 2, 2, 152 -a (*fere i. q. sapiens; videtur spectare ad philosophorum doctrinas; cf. Vollm. ad l.*) fruendi temperies. Mart. 9, 77, 4 quod optimum sit disputat convivium *Priscus* ... -o pectore (Avr. Vict. Caes. 40, 12 a -is pectoribus *fere i. q.* 'a -is viris'. Prvd. psych. 518. *aliter p. 1758, 24*). Avr. Fronto p. 14, 7 N. orationis -am dispositionem. p. 27, 14 litterae ... neque disertae neque -ae. p. 56, 6 -issimo iudicio (Firm. math. 1 prooem. 8 Boeth. arithm. praef. p. 5, 22). Tert. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 13 fides praedicantium ... quorundam [a]nimis -a. Firm. math. 6, 26, 1 institutione. Avson. 162, 11 toga -a Tolosae. 322, 48 *versus Homeri* -is accentibus effer. 396, 21 -is involutum ambagibus. Clavd. Don. Aen. 9, 322 p. 231, 22 magisterium *v. p. 1756, 16.* Hier. epist. 53, 3, 6 iusta rusticitas et -a iustitia. 62, 2, 3 blasphemiam (*opp.* piam rusticitatem). Vvlg. I Cor. 2, 13 loquimur non in -is humanae sapientiae verbis (διδακτοῖς). II Petr. 1, 16 non -as fabulas secuti (σεσοφισμένοις μύθοις). Prvd. psych. 529 -a ... fastidia (*Christianorum, sc. non innata, sed doctrina eis insita*). Clavd. 8, 515 quam -a facultas ingenii! 28, 34 rupes *v. p. 1756, 83.* carm. min. 25, 65 -ique sales. Pavl. Pell. 124 -ae instructio linguae. Sidon. carm. 24, 14 gaudere potes (*libelle*) rigore -o: hic si te probat, omnibus placebis. Boeth. arithm. praef. p. 3, 15 -ae sententiae adstipulatione. Lvx. anth. 357, 8 libido. Cassiod. var. 1, 10, 5 antiquitas -a (*i. antiquorum viri -i*). 2, 3, 3 -issimis disciplinis mancipavit aetatem. *nota oxymoron*: Avg. epist. 130, 15, 28 est ergo in nobis quaedam, ut ita dicam, -a ignorantia, sed -a spiritu dei (*cf. p. 1729, 35. Uebinger, Archiv f. Gesch. d. Philos. 1895, 1 sqq. 206 sqq.*).

β (*pertinet ad α γ* (vi)) *de poetarum carminibus, fronte, pectore, instrumentis sim.*: Cvlex 3 carmina (Tib. 2, 3, 20 *Apollinis* [Bvc. Eins. 1, 33]. Ov. trist. 3, 7, 12 Mart. 6, 61 [60], 8 Stat. silv. 1, 2, 172. Clavd. Don. Aen. 8, 287 p. 155, 14 -issimi carminis. *cf.* Qvint. inst. 10, 1, 91 quid *Germanici* operibus [*sc. carminibus*] sublimius, -ius, ... praestantius? Plin. epist. 3, 1, 7 scribit ... lyrica -issima [-issime *Stangl*]). Hor. carm. 1, 1, 29 -arum hederae praemia frontium. Valg. carm. frg. 2 ⟨doc⟩to pectore Dem⟨odoci⟩ (Ov. trist. 3, 1, 63 Mart. 1, 25, 2. *aliter p. 1757, 78*). Prop. 2, 30, 16 tibia (Ter. Mavr. 1805). 2, 30, 38 -a cuspide Bacchus. 2, 34^b, 19 testudine. 3, 23, 1 tam -ae ... tabellae. Ov. met. 5, 662 -os ... cantus (*Calliopae*). 11, 169 stamina (*citharae*) -o pollice sollicitat *Apollo* (Cassiod. in psalm. praef. 4 p. 15^D psaltrias ... -o pollice modulationes musicas exprimentes. *aliter p. 1759, 10*). Pont. 1, 2, 119 adsueta ... tibi -ae dulcedine linguae. trist. 3, 1, 71 -is libellis (Mart. 7, 29, 5. *cf. p. 1757, 60*). Germ. 3 -ique laboris (*i carminis. cf.* Phaedr. 2 epil. 15 -us labor *i. fabulae meae.* 3 prol. 26 -o labori dulce praeponens lucrum). Sen. Ag. 360 tibi (*Iunoni*) fila movent -a puellae (*Argivae*) carmine molli. Stat. silv. 1, 2, 259 -is haurimus ab amnibus undam (2, 7, 12 amnes. Sidon. epist. 8, 9, 5 vers. 2 -os Heliconidum liquores. *cf.* Clavd. carm. min. 31, 61 *p. 1765, 26*). silv. 2, 2, 119 -amque trahuntur ad chelyn *delphines.* 2, 7, 3 -o pectora concitatus oestro. Paneg. 12 (2), 44, 4 huc ... pii vates, -arum noctium conferte curas. Avien. Arat. 491 antris (*cf. p. 1749, 8*). 624 modulamina. orb. terr. 257 = 817 plectro. Pavl. Nol. carm. 15, 35 nec tibi difficile, omnipotens, mea solvere -is ora modis. *usu magis magisque dilatato epitheton postremo in tantam vilitatem redactum est, ut de frenis Solis equorum diceretur*: Sidon. carm. 2, 308 o Paean, lauro cui grypas obuncos -a lupata ligant. *cf. p. 1770, 65.*

2 *de artium in usu et experientia positarum peritia*:

a *de hominibus* (*dea l. 51*): Plavt. Merc. 522 bonam hercle te et frugi arbitror ... quom scis facere officium tuom, mulier. ... :: pol -a (*nom. sing. potius agnoscendus videtur quam acc. plur.*) didici (*ambigue dictum videtur, cf. et l. 67 et 72*). Cic. Arat. 302 manu -issima Pallas (*cf. C 4*). rep. 6, 18 quod (*sc. concentum sphaerarum*) -i homines nervis imitati atque cantibus. Ov. met. 3, 168 -ior illis ... Crocale ... capillos colligit in nodum (*cf. p. 1759, 2. 1760, 56*). fast. 2, 515 non habuit -os tellus antiqua colonos ... neglectus domino pauca ferebat ager (Colvm. 2, 15, 4 *v. p. 1753, 68.* Comm. apol. 65 agricola -us tempestiva longe dinoscit. Cassiod. var. 5, 39, 1 agrum ... a dumosis sentibus -us purgat agricola). fast. 3, 824 sit Tychio (*artifice Homerico*) -ior ille licet (*item de artificibus*: Stat. silv. 4, 6, 25 Myroni. *ibid.* 44 artificis. Mart. 8, 50 [51], 1 quis labor in phiala? -i Myos, anne Myronos?). Sen. benef. 2, 17, 4 si cum exercitato et -o negotium erit, audacius pilam (*cf. p. 1759, 7*) mittemus (*opp.* tiro et indoctus). Lvcan. 8, 171 (*de gubernatore*) -us ... servator Olympi (Clavd. 26, 277 magistri *i. gubernatoris.* Avien. Arat. 1393 navita. *cf.* Hier. epist. 14, 6, 2 *p. 1759, 58*). Petron. 74, 5 ab illo -issimo coco, qui *eqs.* Stat. Theb. 6, 765 -ior hic (*caestu pugnantium*) differt animum metuensque futuri cunctatus vires dispensat. Ser. Samm. 836 -is fullonibus. Vvlg. exod. 35, 25 mulieres -ae, quae neverant. Cassiod. var. 1, 2, 4 in illis rubicundis fontibus cum albentis comas serici -us moderator intinxerit. compl. in Rom. 1, 1, 1 p. 1322^C architectus. *huc etiam revocandum*: Avg. civ. 2, 26 p. 92, 29 D. exhibebatur (*in ludis impudicis Virgini deae editis*), quod de templo domum matrona -ior reportaret.

b *de bestiis*: Lvcr. 3, 764 nec tam -us equae pullus quam fortis equi vis (*de equo etiam* Paneg. Mess. 208 *v. p. 1761, 4.* Sil. 3, 293 *v. p. 1759, 55*). Ov. am. 2, 6, 62 ora *psittaci, v. p. 1761, 5* (Stat. silv. 2, 4, 16 -ae ... aves, quis nobile fandi ius natura dedit). Sen. epist. 121, 23 nullum est animal altero -ius. Stat. silv. 2, 5, 7 (*de leone mansueto*) altarum vastator -e ferarum. Mart. 14, 107, 2 tigris *v. p. 1761, 6.* Apvl. met. 10, 34 *v. p. 1760, 6.* Nemes. cyn. 191 *canes, v. p. 1761, 7.*

c *de rebus: membris*: Tib. 1, 8, 12 ungues artificis -a subsecuisse manu (2, 1, 70 indocto primum se exercuit arcu *Cupido*: ei mihi, quam -as nunc habet ille manus. Ov. am. 2, 4, 28 percurrit pollice chordas: tam -as quis non possit amare manus?

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fast. 3, 832 quique facis -a mollia saxa manu. 6, 792 hic ubi fit -a multa corona manu. SEN. Tro. 885 crinemque patere -a distingui manu. MART. 3, 82, 14 percurrit agili corpus arte tractatrix manumque -am spargit omnibus membris [HIST. Apoll. 13 -a manu ceromā fricavit regem]. PALLAD. 14, 38 -am ... manum *insitionem facientis*. AVIAN. fab. 24, 5 -a manus *artificis*. HIST. Apoll. 13 manu -a remisit pilam [*cf. p. 1758, 61*]. CARM. epigr. 1414, 3 *v. p. 1756, 37*). OV. met. 6, 60 bracchia -a movent (*in texendo*). LVCAN. 5, 706 -aeque ... dextrae *gubernatorum* (CARM. epigr. 403, 5 noverat hic -a fabricare monilia dextra). STAT. Theb. 11, 401 pollice -o stamina ... sociaverat ... telae (CLAVD. 1, 177 PRVD. psych. 364. *aliter p. 1758, 28*). PLIN. epist. 7, 9, 11 vers. 2 ut laus est cerae, mollis cedensque sequatur si -os digitos ... sic hominum ingenium flecti ... -a mobilitate decet. *aliis*: PROP. 2, 19, 12 -a ... falce (*vindemiatoris*). MANIL. 1, 73 necdum etiam -as sollertia fecerat artes (*cf. p. 1757, 65*), terraque sub rudibus cessabat vasta colonis. VAL. FL. 1, 122 -a ... bipenni (*i. perite adhibita*). STAT. Theb. 6, 589 *cursu certaturi* varias ... per artes exstimulant -o languentia membra tumultu. silv. 3, 3, 201 te similem -ae (*i. ab artifice factae, Vollm.*) referet mihi linea cerae. PLIN. epist. 7, 9, 11 vers. 8 mobilitate (*v. supra l. 13*). CARM. epigr. 1552^A, 86 quid non -a facit pietas? (*cf. quae sequuntur*). CLAVD. 10, 213 thalamum -o componite textu. 28, 633 (*de ludo militari*) in varios -o discurritur ordine gyros. carm. min. 9, 34 -i ... conamina nisus (*in iaculando*).

C *structurae* (*pertinent ad B praeter* PLAVT. Epid. 378 *l. 28 et* 428, *si huc referendum est [cf. p. 1752, 30], eaque, ut videtur, quae sub 5 p. 1760, 31 sqq. enotata sunt*): **1 ad:** *ad A*: PLAVT. Epid. 378 nimis -us ille ⟨est⟩ ad male faciendum (*cf.* TER. *p. 1732, 84*). *ad B*: OV. trist. 2, 256 nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni ad delinquendum -ior esse potest. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 18 philosophi et -i ad legem viri. VVLG. cant. 3, 8 ad bella -issimi (*cf.* ITALA *l. 42*). PS. RVFIN. in psalm. 17, 35 nisi habeamus -as manus ad pugnam.

2 *c. acc.* (PRISC. gramm. III 217, 16 si dicam '-us grammaticam', participium est, 'doceor' enim 'grammaticam' dicimus ...; '-us grammaticae' nomen est): CORP. I^2 1214, 2 -a erodita omnes artes virgo. SALL. Catil. 25, 2 multa alia *v. p. 1731, 64*). HOR. carm. 3, 8, 5 -e sermones utriusque linguae. 3, 9, 10 dulcis -a modos et citharae sciens. STAT. Theb. 2, 692 omina -us aëris. silv. 5, 5, 67 -umque sui convicia Nili infantem. GELL. 19, 9, 7 homines ... nostras quoque litteras haut incuriose -i. ITALA cant. 3, 8 (Hier. epist. 65, 10, 4) omnes tenentes gladium, -i bellum (ad bellum *var. lect., cf.* VVLG. *supra l. 31, gr.* δεδιδαγμένοι πόλεμον). AVSON. 211, 25 ambo loqui faciles, ambo omnia carmina -i. AMM. 22, 16, 17 -ique sunt numeros. CLAVD. 28, 491 -os ... certamina laudis ... choros (*cf. p. 1760, 52*). CARM. epigr. 2046 (*s. IV/V*), 4 -us et a sanctis condita principibus (*i. constitutiones imperatorum*).

3 *c. gen.* (PRISC. gramm. III 216, 19 grammaticae. 217, 19 *v. p. 1732, 2.* 217, 27): *de* PLAVT. Poen. 586 *v. l. 64. de* CIC. Att. 14, 7, 2 *v. p. 1754, 82.* VERG. Aen. 10, 225 fandi -issima Cymodocea (*gerund. etiam*: APVL. flor. 15 p. 55 psallendi musicaeque omnis multo -issimus. PRVD. c. Symm. 2, 48 fallendi -a potestas. perist. 10, 886 secandi -ús ... artifex. ALC. AVIT. hom. 7 p. 117, 43 hic plangendi peritus, hic -issimus flendi est. *gerundiv.*: DON. Ter. Eun. 908 meretrix -a capiendorum iuvenum). SIL. 3, 293 -us virgae sonipes (*de equo non frenis, sed virga recto, cf. 1, 215*). 6, 356 (*de gubernatore*) -us pelagi (AVIEN. orb. terr. 383 gens ... -a sali. HIER. epist. 14, 6, 2 quasi ignaros fluctuum -us nauta praemoneo [fluctuum *et ad* ignaros *et ad* -us *pertinere videtur*]). STAT. Theb. 1, 398 -e futuri Amphiarae. POMPON. dig. 1, 2, 2, 46 Tubero -issimus habitus est iuris publici et privati (GELL. 13, 12, 1 Labeonem ... legum atque morum p. R. iurisque civilis -um adprime fuisse. AVELL. p. 192, 20 legis -iores [νομομαθεστέρους]. SCHOL. Ter. p. 108, 25 'advocatos [*Eun.* 764]': legis -os. *cf.* PLAVT. Poen. 586 iuris coctiores [*iocose pro* docti-] non sunt ... quam hi sunt). APVL. flor. 15 p. 55 musicae *v. supra l. 51.* IVL. VAL. 1, 3 p. 3, 6 peritiae *v. p. 1762, 66.* PS. AVR. VICT. epit. 11, 5 sagittarum tam -us fuit. CLAVD. 20, 381 -issimus artis ... lanificae (MART. CAP. 9, 963 *v. p. 1763, 16.* PASS. coron. 5 *v. p. 1762, 78*). AVG. civ. 10, 29 p. 450, 14 D. scripturarum *v. p. 1763, 15.* 18, 42 p. 321 homines ... linguae utriusque (*cf. supra l. 38*) -issimi, Hebraeae ... atque Graecae (doctr. christ. 4, 20, 40 eloquii *v. p. 1762, 77*). conf. 4, 14, 21 -us prius Graecae facundiae. mus. 5, 5, 10 qui vel in Graeca vel in Latina lingua disciplinae huius (*metrorum*) -issimi fuerunt (SIDON. epist. 9, 3, 5 te ... utrarumque -issimum disciplinarum). SORAN. 1, 4 p. 6, 4 *obstetrix est* femina omnium muliebrium causarum -a. MAR. VICTOR aleth. 1, 413 *Eva* experti iam -a mali. ALC. AVIT. carm. 4, 60 -ior errorum ... succiduae prolis crescens audacia. CARM. epigr. 100 -us palaestrae puer. *nota*: ITALA Ioh. 6, 45 (Mar. Merc. contrad. p. 78, 5 S.) erunt omnes -i dei (διδακτοί, VVLG. docibiles, *cf. p. 1766, 33*).

4 *c. abl.*: CIC. Arat. 302 manu -issima Pallas (*ad B 2*). Brut. 131 -us etiam Graecis T. Albucius vel potius plane Graecus. 168 Graecis litteris (169 et Graecis litteris et Latinis [175 SALL. Catil. 25, 2 *v. p. 1732, 45*]. 237 Graecis l. satis -us. PS. AVR. VICT. epit. 48, 11 litteris ... mediocriter -us. EVTR. 8, 19, 1. CASSIOD. var. 4, 1, 2 litteris -am, moribus eruditam). Brut. 271 Hermagorae praeceptis. SEN. Phaedr. 1259 laeva frenis -a moderandis manus. VAL. FL. 1, 477 te (*Argum*) ... -um ... Palladio ... munere. MART. 10, 76, 6 lingua -us utraque (CASSIOD. var. 11, 1, 6 qua enim lingua non probatur esse -issima?). APVL. met. 10, 34 (*bestia*) vel prudentia sollers vel artificio -a vel abstinentia frugi. SOCR. 23 p. 175 bonis artibus -us et adprime est eruditus (AMM. 27, 10, 13 arte belli -ior miles. EVGRAPH. Ter. Eun. 476 -issimus arte. CASSIOD. var. 2, 41, 4 citharoedum arte sua -um). NEMES. ecl. 4, 2 calamis ac versu -us uterque. VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 9 p. 8, 9 lege dei -us (*i. scripturae sanctae peritus*). EVTR. 10, 16, 3 liberalibus disciplinis adprime eruditus, Graecis (*neutr. pl. intellegendum volunt*) -ior. VVLG. Dan. 1, 4 eruditos omni sapientia, cautos scientia et -os disciplina. SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 3, 3, 27 'pugnaces': -os pugna. CORIPP. Ioh. praef. 12 -us carmine Vergilius. GREG. M. epist. 11, 21 p. 282, 12 -os lectione (*i. doctrina*) medicos. CARM. epigr. 1302, 1 -a lyrā. *nota*: PS. AMBR. pudic. 35 (Mercati, Studi e testi 12, 1904 p. 45) *mulier* paupertate contenta, fragilitate -a (*i. assueta*), verecundiā plena (*cf. simile* τρίκωλον *supra l. 6*). **in** *c. abl.* (*variante significatu*): CIC. Brut. 117 fuit mediocris in dicendo, -issimus in disputando (*verba in suspicionem vocaverunt Simon, Kayser*). OV. epist. 20, 182 inque parum fausto carmine -a fui (*sc. legendi perita*). QVINT. inst. 12, 3, 3 si quis non satis in ea re -us falsum aliquid subiecerit. HIER. epist. 65, 1, 6 virum in lege -issimum. VVLG. Matth. 13, 52 scriba -us (eruditus ITALA cod. e) in regno caelorum (μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ). AVG. civ. 11, 23 p. 492, 22 D. hominem in ecclesiasticis litteris tam -um et exercitatum. GENNAD. vir. ill. 46 in divinis scripturis. CASSIOD. inst. div. 23 p. 1137^C in utraque lingua (*cf. p. 1759, 70*) valde -issimus. **ex** *v. p. 1755, 77; cf. p. 1724, 70.*

5 *c. inf.*: **a** *de hominibus*: *ad A potius referenda*: TIB. 1, 9, 37 non ego fallere -us (SIL. 10, 187 CLAVD. 3, 105. 19, 68. PRVD. c. Symm. 2, 645 callida fingere). PROP. 4, 5, 5 (*de lena*) -a vel Hippolytum mollire negantem. SEN. Ag. 298 subripere -us fraude geniales toros, ... facesse propere. IVV. 1, 56 -us spectare lacunar, -us et ad calicem vigilanti stertere naso.

ad B (*urbs pro incolis posita: infra l. 54. 63. 64*): LVCR. 5, 961 sibi quisque valere et vivere -us (ANTH. 408, 7 vivere -us uni vive tibi). COPA 2 crispum sub crotalo -a movere latus (PRIAP. 27, 2 vibratas -a movere nates. MART. 6, 71, 1 edere lascivos ad Baetica crusmata gestus). HOR. sat. 1, 10, 19 nil praeter Calvum et -us cantare Catullum. 2, 4, 19 ne gallina malum responset dura palato, -us eris vivam musto mersare Falerno (*inde* SER. SAMM. 187 mixto totum fervescat aceto: -us eris tepidos ... immittere rores *sc. in aures; fere i. q. 'sapies immittere' vel 'immitte'*). carm. 1, 29, 9 -us sagittas tendere (OV. met. 5, 55 iaculo quamvis distantia misso figere -us erat, sed tendere -ior arcus. *cf.* OV. Pont. *infra l. 58* LVCAN. *infra l. 63*). carm. 3, 6, 38 proles Sabellis -a ligonibus versare glaebas. 3, 24, 56 venarique timet (*puer*), ludere -ior ... trocho seu ... alea (PROP. 2, 3, 20 par Aganippeae ludere -a lyrae. MART. 6, 71, 2 Gaditanis ... modis). carm. saec. 75 -us et Phoebi chorus (*cf. p. 1759, 45*) et Dianae dicere laudes. carm. 4, 13, 7 -ae psallere Chiae (PRVD. perist. 10, 837 -a mulier psallere. *cf.* SALL. Catil. 25, 2 *p. 1736, 1* PROP. *supra l. 49* TAC. *infra l. 72*). TIB. 1, 7, 20 prima ratem ventis credere -a Tyros. 1, 7, 28 pubes ... barbara, Memphitem plangere -a bovem. OV. am. 1, 11, 2 colligere incertos et in ordine ponere crines -a (*cf. supra p. 1758, 53*). fast. 2, 300 corpora ... -a graves imbres et tolerare notos. Pont. 2, 9, 58 iaculum torquere lacerto collaque ... flectere -us equi. SEN. dial. 1, 3, 13 exoletus omnia pati -us (SIL. 14, 137 certamen in umbra molle pati -a ... iuventus). Herc. f. 1125 membra palaestra flectere -i. LVCAN. 1, 601 -us volucres augur servare sinistras (STAT. Theb. 1, 705 -us iniquas Parcarum praenosse manus. 7, 707 -us ... volucrem cognoscere). 3, 186 Gnososque agitare pharetras -a (5, 382 Romam iam -am servire togae). 9, 294 non -as (*fere i. q. non solitas*) ferre quietem ... mentes. PERS. 5, 16 pallentes radere mores -us et ingenuo culpam defigere ludo. VAL. FL. 6, 132 -us ... Auchates (*gens Scythiae*) *laqueos per aërem* spargere. SIL. 1, 412 serpentem ... exarmare veneno *eqs.* 16, 569 serva, albentes invertere lanas murice ... -a. STAT. Theb. 10, 732 vulnera -um iungere *eqs.* silv. 5, 3, 156 tu pandere -us carmina Battiadae *eqs.* MART. 5, 24, 7 vincere nec ferire -us. 6, 52, 4 vix tangente vagos ferro resecare capillos -us et hirsutas excoluisse genas. TAC. ann. 14, 60 canere tibiis -us. ANTH. 429, 6 intrepidos tenebris ponere -a pedes. CARM. epigr. 219 (*s. III/IV potius quam II*), 12 *puer* iam -us in compendia tot literarum et nominum notare (*cf. p. 1734, 57*) currenti stilo, quot lingua currens diceret. AVSON. 171, 5 -a satis vitamque colu famamque tueri. SYMM. epist. 1, 3, 2 adprime calles epicam disciplinam, non minus pedestrem lituum -us inflare. AMM. 29, 2, 2 ferarum ... vestigia -us observare venator. PRVD. cath. 3, 29 camena ... serta ... texere -a. SVLP. SEV. dial. 3, 10, 2 -us ... piscari. CONC. Ephes. a. 431 (Schwartz I 2) 29, 7 o insensati et tantum calumniari -i (*Mansi 5, 305^C* μόνον εἰδότες τὸ συκοφαντεῖν). SIDON. epist. 4, 11, 6 vers. 10 -us solvere vincla quaestionum. SEDVL. carm. pasch. 1, 328 nil tradere -i, sed tantum certare cati (op. pasch. 1, 29 nihil docendo tradere, sed

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tantum parati ... certare). MAXIMIN. eleg. 5, 17 *puella* -a loqui digitis (*i. fidibus canere*) et carmina fingere -a. CARM. epigr. 1251, 2 (*de rhetore*) -a loqui -us quique loqui docuit.

b *de bestiis*: PANEG. in Mess. 208 equum rigidos percurrere campos -um. OV. am. 2, 6, 62 (*de psittaco*) ora fuere mihi plus ave -a loqui. MART. 14, 107, 2 tigris, perfusos *Bacchi* lambere -a pedes. NEMES. cyn. 191 (*de canibus*) -i victam contingere praedam. ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 72 (r. v.) 6 *mus* caveas et laqueos atque insidias muscipularum -us cavere (*ibid.* r. g. qui omnem iam noverat muscipulam).

c *de rebus* (mentes *v. p. 1760, 65*, corpora *p. 1760, 57*): STAT. silv. 5, 2, 72 -i legem sibi dicere mores. CLAVD. 28, 245 omne periclum -a subire fames.

II *pro substantivo*: **A** *masc. sing. et plur.*: **1** *i. q.* ***homo callidus, prudens,*** *catus*: PVBLIL. C 25 consilium inveniunt multi, sed -i explicant. J 26 inimicum quamvis humilem -i est metuere (*utrumque exemplum potest revocari et ad eam notionem, cuius exempla sunt p. 1752, 20 sqq., et ad eam, quae est p. 1762, 13 sqq.*).

2 *i. q. homo* ***quavis doctrina aut arte eruditus***: **a** *sensu latiore*: *α sing.*: CIC. inv. 1, 94 si quis doctrinam ex alicuius -i vitiis reprehendat (Tusc. 5, 114 cuiquam -o. APVL. met. 10, 2 cuivis ... -o [*fere i. q. experto*]. CENS. 17, 15 cuivis -o). de orat. 3, 197 mirabilest, cum plurimum in faciendo intersit inter -um et rudem, quam non multum differat in iudicando. Tusc. 3, 30 quod ... Theseus a -o (*cf. p. 1754, 53*) se audisse dicit, id de se ipso loquitur Euripides; fuerat enim auditor Anaxagorae. OV. Pont. 4, 8, 77 tibi nec -i desunt nec principis artes. VVLG. eccles. 2, 16 moritur -us similiter ut indoctus (I par. 25, 8 -us pariter et ind.). AVG. civ. 22, 30 p. 633, 23 D. aliter *mala* obliviscitur eruditus et -us, aliter expertus et passus. HIER. epist. 53, 10, 1 ut ... in una eademque sententia (*scripturae*) aliter -us, aliter audiret indoctus. *β plur.*: CIC. Flacc. 9 multi ... -i (*opp.* illitterati). Mil. 30 hoc et ratio -is et necessitas barbaris ... praescripsit. de orat. 2, 178 haec ut et properans et apud -os et semidoctus ipse percurro. orat. 63 *philosophi* loquuntur cum -is. rep. 1, 56 omnes -i indoctique pariter consentiant (CYPR. domin. orat. 28 p. 287, 23 HIER. epist. 57, 2, 2 AVG. civ. 18, 41 p. 317, 25 D. 22, 5 p. 559, 1. 22, 25 p. 617, 11). leg. 1, 41 o rem dignam, in qua non modo -i, sed etiam agrestes erubescant. ac. 1, 4 nolui scribere, quae nec indocti intellegere possent nec -i legere curarent (1, 5). 1, 8 quae quo facilius minus -i intellegerent. Tusc. 1, 3 *v. p. 1762, 54*. 1, 73 sic omnibus bonis et -is esse faciendum. 5, 72 in fructu *amicitiarum* -is positum est ... consilium ... vitae. off. 1, 1 non modo Graecarum litterarum rudes, sed etiam -i. 2, 7 a -is et eruditis. OV. trist. 2, 119 turbaque -orum Nasonem novit. VITR. 1, 1, 15 alterum (*sc. rationem*) commune cum omnibus -is (*opp.* qui singulis rebus sunt exercitati). SEN. dial. 6, 7, 3 magis indoctos quam -os eadem orbitas volnerat. QVINT. inst. 6, 3, 17 sumptam ex conversatione -orum tacitam eruditionem. 8, 2, 22 ita sermo et -is probabilis et planus imperitis erit. PLIN. epist. 1, 10, 5 mediocriter quoque -os. AMM. 15, 3, 6 -i quidam. 30, 4, 17 in circulo -orum. 31, 14, 8 -is referentibus. CLAVD. DON. Aen. 4, 675 p. 418, 11 exempla ... sufficiant -is. AVG. civ. 4, 1 p. 145, 30 D. -orum auctoritate (*opp.* vulgus indoctum). 6 praef. p. 242, 29 (*opp.* imperiti; *item* 22, 5 p. 559, 32). 22, 5 p. 560, 6 (*opp.* indocti). catech. rud. 8, 12 p. 319 non idiota, ut aiunt, sed -orum libris expolitus atque excultus. CASSIOD. var. praef. 15 p. 5, 13 vitare, quod -is placeat. *voc.*: CASSIOD. var. 8, 14, 4 (*ad senatores*) agnoscite, -i, *eqs.* (*ibid.* qui litterarum probamini habere notitiam).

b *sensu artiore*: *α sing.*: CIC. Brut. 188 (*de existimatore*) -i alicuius sententia (198 intellegens et -us. HOR. ars 474 indoctum -umque fugat recitator acerbus. CLAVD. 22, 168 te -us prisca loquentem ... audit). nat. deor. 3, 5 nec me ex ea opinione, quam a maioribus accepi de cultu deorum immortalium, ullius umquam oratio aut -i (*i. philosophi*) aut indocti movebit. VITR. 6 praef. 2 Theophrastus ... ponit -um (*i. sapientem*) ex omnibus solum neque in alienis locis peregrinum ... esse *eqs.* QVINT. inst. 2, 17, 43 non solum -us indoctum, sed etiam -ior -um in rhetorices opere superabit (EMPOR. rhet. p. 562, 4 refert in dicendo, ... -us an rusticus *sit*). COMM. instr. 2, 39, 26 curiositas -i. OROS. apol. 18, 4 facile (*sc. fieri*) arbitraris, ut simplex scurrilitate careat, ... -us iactantia?

β plur.: ① *de philosophis*: VARRO frg. Serv. auct. Aen. 5, 19 nihil ... venti, ut -i dixerunt, nisi aer. CIC. Deiot. 37 omnes -i atque sapientes (div. 1, 46 magos ... genus sapientium et -orum). de orat. 3, 72 dissociati ... a Socrate diserti a -is (*syn.* oratores ... philosophi; *item* -i *oppositi* disertis: orat. 13). ac. 2, 12 compluribus. fin. 5, 89 quanti quidque sit, aliter -i et indocti (*syn.* homines ... philosophos); sed cum constiterit inter -os, quanti *eqs.* (*opp.* homines). nat. deor. 1, 5 de qua *re* ... non solum indocti, sed etiam -i dissentiant. Lael. 17 -orum ... consuetudo, eaque Graecorum, ut iis ponatur, de quo disputent quamvis subito. 21 quidam. HOR. epist. 1, 18, 96 inter cuncta leges et percontabere -os (*i. libros et sententias philosophorum*). OV. Pont. 4, 11, 12 verbaque -orum (*de auctoribus consolationum*). P. SCAEV. Aug. civ. 4, 27 proditur ... a -is, quod homines fuerint (*Hercules, Aesculapius*). LIV. 26, 22, 14 si qua sit sapientium civitas, quam -i fingunt magis quam norunt. VAL. MAX. 2, 6, 12 sine ullis -orum praeceptis. SEN. epist. 95, 13 'postquam -i prodierunt, boni desunt' (106, 11). QVINT. inst. 5, 14, 28 inter -os verum quaerentes *v. p. 1755, 39*. MIN. FEL. 13, 3 quo genere philosophari et caute indocti possunt et -i gloriose. ARNOB. nat. 1, 23 experientia -orum. 2, 13 p. 57, 23 stupetis -orum et philosophiae placita. AVG. civ. 3, 25 p. 137, 19 D. illi -i sapientesque (4, 10 p. 158, 27 eorum -i atque sapientes. *cf. p. 1755, 40*). 4, 11 p. 161, 28 quae sententia velut magnorum multumque -orum est (*cf.* 5, 9 p. 204, 18 vir magnus et -us). 22, 22 p. 607, 26 -i huius saeculi (*cf.* 22, 15 p. 592, 26 saeculi huius -issimi homines).

② *i. q.* ***prudens, sapiens*** (*cf. p. 1761, 17 sq.*): VARRO Men. 48 stultos contemnite -i (ANTH. 496 [*monost. de ratione tabulae lusoriae*] ignari cedite -is). PETRON. 132, 15 vers. 7 ipse pater veri -os Epicurus amare iussit. QVINT. inst. 2, 15, 20 *Aristo artem orandi* nihil putat -is persuasuram. COMM. instr. 1, 37, 6 discentes ad -os eunt, ut -i recedant. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 27 cum aliquos -os audiunt impii, eos propter doctrinam vitare consuerunt. VVLG. eccles. 9, 11 nec -orum divitias *esse*. Dan. 11, 33 -i in populo docebunt plurimos. 12, 3 qui ... -i fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti (HIER. epist. 53, 3, 5 fulgere ... intellegentes, id est -os, quasi firmamentum. EVCHER. form. 2 p. 10, 10 'stellae' sancti sive -i *eqs.*). Dan. 12, 10. AVG. serm. 37, 3, 3 sunt in ecclesia lapides pretiosi et semper fuerunt -i, abundantes scientia et eloquio et omni instructione legis. ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele epist. Aesop. p. 4 r. W. l. 12 -o atque intelligenti.

③ *de existimatoribus*: CIC. de orat. 1, 69 constat inter -os ... optimis versibus Aratum ... dixisse. Brut. 16 illud Hesiodium laudatur a -is, quod *eqs.* 141 *Demosthenes* a -is oratorum est princeps iudicatus. 184 necesse est, qui ita dicat, ut a multitudine probetur, eundem -is probari. 186 iudicio ... -orum; *opp.* vulgi (*cf.* 189 QVINT. 12, 10, 72 PORPH. Hor. epist. 2, 1, 182 BOETH. mus. 1, 1 p. 179, 10). Brut. 188 quod ... probat multitudo, hoc idem -is probandum est. *ibid.* numquam fuit populo cum -is intelligentibusque dissensio. 283 *Calvi* oratio ... -is et attente audientibus erat inlustris (*opp.* multitudo et forum). orat. 1 reprehensionem -orum atque prudentium. opt. gen. 17 Isocratem ... omnes -i summum (doctissimum *vel* -umum *codd.*) oratorem esse dixerunt. fin. 1, 7 neque tam -i tum erant, ad quorum iudicium elaborarent. TICID. carm. frg. 2 Lydia -orum maxima cura liber. QVINT. inst. 8, 3, 2 iudicium -orum (*opp.* popularem laudem). 9, 4, 116 *opp.* indocti (PLIN. epist. 2, 19, 8). 10, 2, 15. 12, 1, 20. 12, 9, 4. 12, 10, 50 quia veniat in manus -orum et iudices artis habeat artifices. FRONTO p. 65, 5 N. -orum auribus.

④ *de grammaticis, antiquariis, sim.*: VAL. MAX. 3, 4 ext. 2 *Demosthenis patrem* cultellos venditasse omnium paene -orum litterae locuntur (ARNOB. nat. 2, 73 -orum in litteris). APVL. met. 6, 29 -orum (*i. historiarum scriptorum*) stilis rudis perpetuabitur historia *eqs.* COMM. apol. 411 haec est historia clausa, de qua -i revolvunt. NON. 12 tit. p. 517 incipit de -orum (*an gen. pl. voc. q. e.* doctor? *v. p. 1772, 40*) indagine. AVG. civ. 6, 1 p. 244, 27 D. cui ... deo vel deae ... supplicaretur, ... a -is sollerter inventum memoriaeque mandatum est. 18, 43 p. 322, 4 septuaginta -i. MART. CAP. 3, 289 -i quae anomala nominant. EVCHER. instr. 1, 9 p. 117, 12 quid hic -orum opinio habeat.

⑤ *de aliis*: *de poetis* (*cf.* CIC. Tusc. 1, 3 cum apud Graecos antiquissimum e -is [*ad a, cf. p. 1761, 41*] genus sit poetarum): HOR. epist. 2, 1, 117 scribimus indocti -ique poemata passim. PORPH. Hor. carm. 2, 1, 1 denominationes hae fere liberae sunt apud -os (NON. p. 215, 12 nervia feminini apud -os lectum est. *cf. p. 1757, 30 sq.*). *de disciplinae fabrilis peritis*: VITR. 3 praef. 1 et -is et scientibus auctoritas egregia ... adderetur. *ibid.* 3 potius indoctos quam -os gratia superare. CASSIOD. var. 7, 5, 1 (*in formula curae Palatii*) aula nostra sicut agnoscitur peritis dispositoribus instituta, ita -orum in ea diligens debet esse cautela, quoniam pulchritudo illa ..., si subinde non reficitur, senectute ... vitiatur. *de oratoribus*: QVINT. inst. 2, 12, 6 indocti ... dicunt omnia, -is est et electio et modus.

c. ***gen.*** (*cf. l. 76. p. 1763, 15. 1759, 48*): IVL. VAL. 1, 3 p. 3, 6 peritiae huiusce -i (*pl.*).

comp. **doctior,** -ōris *m.* *plur.*: CIC. de orat. 2, 84 hoc si in iure civili ... -es (doctores *codd., corr. Lambin.*) adsequi possunt, non idem sentio tanta in hac re (*sc. eloquentia*) ... posse fieri. MELA 3, 2 ut -bus placet (PACIAN. epist. 1, 4 ut -es putant). APVL. met. 8, 1 -es, quibus stilos fortuna subministrat. 10, 25 potio, quam sacram ⟨Saluti⟩ -es nominant. AVR. VICT. Caes. 3, 5 *natura* crebro ... agrestes ex -bus ... gignit. AVG. civ. 17, 20 p. 247, 14 D. *hos libros* non esse *Salomonis* non dubitant -es. 18, 12 p. 271, 18 bapt. 2, 5, 6 serm. 51, 3, 4. MART. CAP. 3, 326 adfectatam -bus venustatem. *c. gen.* (*cf. supra l. 66*): AVG. doctr. christ. 4, 20, 40 o eius (*Graeci*) eloquii usque ad ista -es. PASS. coron. 5 inveniuntur -es huius artis? *sing.*: PHAEDR. 5, 9, 5 *v. p. 1747, 83*. QVINT. inst. 2, 17, 43 *v. p. 1761, 67*. *superl.* **doctissimus,** -ī *m.* (*semel sing. in schedis*: ITALA psalm. 41 tit. [Psalt. Mozarab. ed. Gilson] victoria -issimi [HIER. psalt. sec. Hebr. victori -issimo filiorum Core]): LVCIL. 595 (Cic. de orat. 2, 25) *se neque indoctissimis scribere* nec -issimis. CIC. leg. 1, 52 *rem* plenam dissensionis inter -issimos (fin. 1, 11). 3, 13 ut a -issimis Grae-

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ciae quaesitum et disputatum est. parad. 33 est hoc usurpatum a -issimis (*syn.* eruditissimis viris). Tusc. 2, 4 -issimorum contentionibus dissensionibusque. ac. 2, 7 antiquissimi et -issimi. div. 1, 110 ut -issimis sapientissimisque placuit. off. 2, 60 -issimi non probant, ut . . . Panaetius. TIRO Gell. 10, 1, 7 eam rem (*sc. utrum* 'consul tertio' *an* 'tertium' *dicendum esset*) . . . rettulit ad -issimos civitatis. SALL. hist. frg. I 3 nos in tanta -issimorum (-issimorum hominum *var. lect.*) copia. QVINT. inst. 7, 10, 4 TAC. ann. 6, 28. MIN. FEL. 35, 1 -issimorum libris. TERT. nat. 1, 10 p. 78, 20. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 22 Varius de -issimis fuit. CLAVD. DON. Aen. 1, 745 p. 143, 19. AVG. catech. rud. 9, 13 illos (*opp.* idiotas). civ. 4, 26 p. 178, 9 D. 10, 1 p. 403. 9 (*opp.* imperitorum). 19, 23 p. 399, 1 eorum -issimi (*cf.* 4, 10. 22, 22 *p. 1762, 7. 10.* 3, 4. 2, 16 *p. 1754, 66.* 21, 8 p. 504, 10 qui -issimi apud illos fuerunt [*cf.* 4, 1 *p. 1754, 67*]). SVLP. SEV. dial. 1, 7, 3 (viri *add. codd. praeter V*). *c. gen.*: AVG. civ. 10, 29 p. 450, 14 D. inter Christianarum scripturarum -os. MART. CAP. 9, 963 artis nostrae -is.

B *neutr. plur.* *ad I B 1*: CARM. epigr. 1251 (*de rhetore*) -a loqui doctus. *de* PLAVT. Merc. 522 *v. p. 1758, 49.*

III ***in proverbio*:** ARNOB. nat. 2, 26 p. 69, 12 nolo *animam* discere, sed docere nec ex -a ut dicitur elementariam fieri.

IV ***iuncturae*:** 1 *nominales*: homo -us, -issimus (*inde a* PLAVT. Epid. 428 Merc. 632 Pseud. 385. 678): *v. p. 1752—1757; praeterea p. 1755, 65. 1756, 7. 8. 1758, 51. 1759, 40. 70. 1760, 27.* vir -us, -issimus (*inde a* PLAVT. Most. 412): *p. 1752—1757; praeterea p. 1756, 30. 32. 33. 56. 1760, 25. accedit ad nom. propr.: p. 1753, 61. 1754, 8. 13. 1755, 52 sqq. 1757, 21 sqq. al.; ad nom. loci: p. 1753, 49 sqq. 1757, 46. 63. 1760, 54. 63. 64.* nemo -ior *c. abl. comp.*: PLAVT. Most. 1072. nihil -ius *c. abl. comp*: PLAVT. Most. 279 (*p. 1752, 40*) PLIN. epist. 1, 22, 1 (*p. 1755, 7*) HIER. epist. 58, 9, 2 (*p. 1757, 61*). *cf.* QVINT. inst. 10, 1, 91 (*p. 1758, 21*). -issimus quisque: CIC. Tusc. 1, 77 QVINT. inst. 2, 3, 6. 8 a -issimo quoque. HIER. epist. 10, 3, 1 -issimi quique Graecorum. MALL. THEOD. gramm. VI 586, 3 apud -issimos quosque. PANEG. 11 (3), 25, 3. 2 *verbales*: -um fieri: PLAVT. Persa 541 *i. prudentiorem fieri.* TERT. adv. Prax. 21 p. 267, 9 *i. doceri.* reddere: PLIN. epist. 1, 16, 6 COMM. instr. 1, 26, 7. se ostentare: HIER. epist. 49, 18, 3 in eo . . . si *eqs.* sibi videri: AVG. bon. viduit. 15, 19. -iorem fieri: CIC. de orat. 2, 290 per te. Lael. 1 eius prudentiā. rep. 2, 34 videtur . . . disciplinā -ior facta esse civitas. SEN. nat. 6, 32, 1 *animos* magis refert nostra fortiores fieri quam -iores. HIER. epist. 52, 3, 4 AVG. persev. 16, 40 (*eodem fere sensu* -iorem esse: CIC. fin. 1, 10 [*p. 1753, 53*]. OV. trist. 2, 256 [*p. 1759, 30*]. PAVL. dig. 10, 4, 19 futurus). facere: CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 4, 19. 9, 511 p. 256, 24. reddere: CLAVD. DON. Aen. 11, 45 p. 413, 20 *pass.* -issimum fieri: HIER. prol. Vulg. Sirach l. 8. 3 *adverbiales*: absolute: SVET. gramm. 4 (*opp.* mediocriter). accuratissime: APVL. apol. 42. adprime: VARRO rust. 3, 2, 17 GELL. 13, 12, 1. astute: ISID. diff. 1, 87 (*v. p. 1752, 25*). bene: PLAVT. Most. 186 (*v. p. 1752, 38*). cumprime: CIC. div. 1, 68. divinitus: AVG. civ. 21, 7 p. 502, 6 D. egregie: APVL. apol. 31. iam: CIC. rep. 2, 19 LVCAN. 5, 382 CARM. epigr. 219, 12 PS. HIL. libell. 6 p. 738[D] AMM. 17, 11, 1 (*v. p. 1756, 43*) MAR. VICTOR aleth. 1, 413. impense: GELL. 19, 7, 1. haut incuriose: GELL. 19, 9, 7. ita: CIC. Flacc. 42. male: AVG. doctr. christ. 4, 7, 14. mediocriter: CIC. Rab. Post. 23 leg. 3, 14 fin. 3, 3 Tusc. 2, 7 (*v. p. 1753, 36*) QVINT. inst. 9, 2, 4 PLIN. epist. 1, 10, 5 SVET. gramm. 4 AVG. civ. 5, 1 p. 191, 28 D. PS. AVR. VICT. epit. 48, 11. minus: PLAVT. Epid. 428. CIC. de orat. 3, 79 si minus erit -us. ac. 1, 8. SYMM. epist. 1, 3, 2 non minus. AVG. c. Petil. 3, 56, 68 perfecte baptizare etiam minus -i possunt. multum: AVG. civ. 4, 11 p. 161, 28 D. nimis: PLAVT. Epid. 378 Mil. 248 Pseud. 1243 IVV. 6, 445 TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 13 (*v. p. 1757, 83*). parum: SVLP. SEV. chron. 2, 41, 7. tam perverse: AVG. civ. 14, 8 p. 18, 15 D. pol: PLAVT. Merc. 522 (*cf. p. 1749, 30 et* CATVLL. 1, 7 Iuppiter). quam: CLAVD. 8, 515. quamlibet: PLIN. epist. 7, 17, 8 cum aliquo q. -o. sane: CIC. leg. 2, 54 Tusc. 1, 41. satis: CIC. Brut. 92. 237 MART. 10, 19, 1 AVSON. 171, 5. tam: PLAVT. Most. 186 (*v. p. 1752, 38*) Pseud. 907 CIC. Pis. 58 de orat. 3, 56 fin. 1, 7 (*II A p. 1762, 38*) div. 1, 2 LVCR. 3, 764 PROP. 3, 23, 1 OV. am. 2, 4, 28 *al.* valde: CIC. Brut. 99. 267. usque ad ista: AVG. doctr. christ. 4, 20, 40. *nota*: SVET. gramm. 7 fuisse dicitur ingenii magni, memoriae singularis, nec minus Graece quam Latine -us (*cf. p. 1733, 60*). *adverbia superlativis addita*: longe: CIC. leg. 2, 39 HOR. sat. 1, 5, 3. multo: APVL. flor. 15 p. 55. quam: CIC. part. 1 CLAVD. DON. Aen. 9, 322 p. 231, 22. valde: CASSIOD. inst. div. 23 p. 1137[C]. undecumque: TER. MAVR. 2846 (*v. p. 1754, 63*).

adnominationes: dicta -a: PLAVT. Asin. 525. -a dicta: PLAVT. Trin. 380 VERG. catal. 5, 9. -is dictis: ENN. ann. 270 V. LVCR. 2, 987. 5, 113 VERVS Fronto p. 138, 13 N. dolis -is: PLAVT. Bacch. 1095 Mil. 147. -is d.: Persa 480. -is deducam d.: Pseud. 485 (= 527 per -os d.). -us ⟨ac⟩ dicaculus: PLAVT. Cas 529. -a didici: PLAVT. Merc. 522. -um -e: PLAVT. Bacch. 694. -ā -ius: PLAVT. Most. 279. -ae dicite: VERG. catal. 9, 2. -os digitos: PLIN. epist. 7, 9, 11 v. 2. -a loqui -us quique loqui docuit: CARM. epigr. 1251, 2.

V ***syn.** vel coni.*: *ad I A*: astutus: PLAVT. Pseud. 907. astutus, cautus, callidus: PLAVT. Pseud. 385. callidus: PLAVT. Poen. 234 Pseud. 725. catus: PLAVT. Most. 186. malus: PLAVT. Pseud. 725. 729. 1243. sapiens (*iron.*): CIC. Flacc. 41. (*non iron.*): nat. deor. 1, 60. vorsutus: PLAVT. Pseud. 1243. *ad I B, II B*: eruditus: CIC. prov. 14 subtilius. Pis. 58 de orat. 1, 102 Brut. 154 parad. 33 Tusc. 1, 5. 5, 63. 111 off. 2, 7 COLVM. 8, 16, 4 CORP. I[2] 1214, 2. humanus: CIC. Verr. II 4, 98 Cael. 24 div. 1, 2. *cf.* GELL. 13, 17, 4. intellegens: CIC. Brut. 198. 320 fin. 3, 19 ROMVL. fab. Aesop. (*p. 1762, 25*). litteratus: CIC. Brut. 99 AVG. civ. 9, 19 p. 394, 26 D. politus: PLIN. epist. 1, 16, 6. prudens: VVLG. prov. 17, 27. *cf. etiam p. 1752, 59.* sapiens: CIC. har. resp. 19 Deiot. 37 Phil. 12, 27 *al.* AVG. civ. (*v. p. 1755, 39 sq.*).

VI ***opp.*:** *ad I A*: indoctus: PLAVT. Bacch. 1095. lapis . . . maximus: PLAVT. Merc. 632. stultus: PLAVT. Most. 187. *ad I B, II B*: agrestis: CIC. Cael. 54 orat. 172 leg. 1, 41 AVR. VICT. Caes. 3, 5. baioli atque operarii: CIC. parad. 23. barbarus: CIC. Mil. 30 div. 1, 2. bonus: SEN. epist. 95, 13. 106, 11. curiosus: PETRON. 46, 6 QVINT. inst. 11, 3, 143 nimium. disertus: CIC. de orat. 3, 72 orat. 13. docibilis: AVG. bapt. 4, 5, 7 p. 228, 19 (*v. p. 1766, 60*). elementarius: ARNOB. nat. 2, 26 p. 69, 12 (*v. p. 1763, 19*). exercitatus: CIC. Brut. 267 rep. 1, 11. VITR. 1, 1, 15 singulis rebus. homines: CIC. fin. 5, 89. idiota: AVG. catech. rud. 8, 12 p. 319. 9, 13. ignarus: ANTH. 496 (*p. 1762, 14*). illitteratus: CIC. Flacc. 9. imperitus: QVINT. inst. 8, 2, 22 AVG. civ. 6 praef. p. 242, 28 D. 10, 1 p. 403, 9 *al.* indoctus: CIC. Brut. 199 rep. 1, 56 ac. 1, 4 fin. 5, 89 Tusc. 2, 43 Cato 75 nat. deor. 1, 5 HOR. epist. 2, 1, 117 ars 474 VITR. 3 praef. 3 SEN. benef. 2, 17, 4 dial. 6, 7, 3 QVINT. inst. 2, 12, 6. 2, 17, 43. 9, 4, 116 PLIN. epist. 2, 19, 8 MIN. FEL. 13, 3 HIER. epist. 53, 10, 1 VVLG. *v. p. 1761, 28* PRVD. psych. 518 *al.* (*cf. p. 1761, 35*). non indoctus: CIC. epist. 12, 17, 2. non -us: OV. ars 2, 281 LVCAN. 9, 294. ineruditus: AVG. doctr. christ. 4, 7, 16. inhumanus: CIC. orat. 172. iustus: AVG. in psalm. 118 serm. 1, 2. rudis: CIC. de orat. 3, 197. off. 1, 1 Graecarum litterarum. OV. am. 2, 4, 17. rusticus: CIC. Cato 75 PLIN. epist. 7, 25, 5 EMPOR. rhet. p. 562, 4. rusticulus: MART. 10, 19, 2. rusticitas: HIER. epist. 53, 3, 6. 62, 2, 3. semidoctus: CIC. de orat. 2, 178. simplex: OROS. apol. 18, 4. stultus: VARRO Men. 48 (*p. 1762, 12*). vulgus: *v. p. 1762, 31.* AVG. civ. 4, 1 p. 145, 30 D. indoctum.

***deriv.*:** in-, per-, semidoctus; docticanus, -ficus, -logus (?), -loquax, -loquus, -sonus.

cf. Onomast.

adv. **doctē**. *comp.*: PLAVT. Mil. 1091 HOR. epist. 2, 1, 33 MART. 7, 46, 2 *al.* *superl.*: PLAVT. Poen. 1149 SALL. Iug. 95, 3 (*inc., v. infra l. 79*) VITR. 1, 4, 12. 3, 1 praef. *et al. sub 2 et 3.* *est exemplum adverbii triti*: VARRO ling. 8, 12. 44. 10, 17 frg. Char. gramm. I 205, 15.

1 (*ad* doctus *I A*): *i. q.* ***astute, callide, ingeniose, scienter***: NAEV. carm. frg. 24 blande et -e (*cf. p. 1752, 66*) percontat, Aeneas quo pacto Troiam urbem liquisset. COM. pall. inc. 34 ad te ludibunda -e et delicate detulit. PLAVT. Bacch. 694 senem hodie doctum -e fallas. Capt. 40 expediet hanc -e fallaciam. 226 accurate agatur, -e et diligenter. Cas. 488 satin -e? :: astute (*sim. verbo supplendo*: Epid. 280 nisi quid est tua secus sententia. :: immo -e. 289 ne te censeat fili causa facere, :: -e. :: quo illum ab illa prohibeas). Epid. 373 quae senes duo -e ludificetur. 404 -e et sapienter dicis (Mil. 1088 dicito -e et cordate, ut cor ei saliat. Persa 551 verbum -e dicere). Mil. 466 ut utrubique orationem -e (duct- *codd.*) divisit suam. 757 ut -e et perspecte (per specie *codd.*) sapit. 1091 iam ex sermone hoc gubernabunt -ius porro. Most. 1069 -e atque astu (astute *AP*) mihi captandumst cum illo (Poen. 111 -e atque astu. *cf.* Persa 148 praemonstra -e, praecipe astu. Rud. 928 -e atque astute [astu *Reiz*]. 1240 consulte, -e atque astute). Poen. 131 quas tu sapienter, -e et cordate et cate mihi reddidisti. 654 ut ingrediuntur -e in sycophantiam. 926 nam et hoc -e consulendum. 1149 quis illas tibi monstrabit? :: ego -issume. Pseud. 765 -e ut hanc ferat fallaciam. 941 meditati sunt mihi doli -e (1205 ut -e dolum commentust). Trin. 631 indoctus quam -e facis. PVBLIL. Q 44 qui -e servit, partem dominatus tenet. PETRON. 105, 10 cum homo prudentissimus confusis omnibus corporis orisque lineamentis ad unicum fugitivi argumentum (*sc. inguina*) tam -e pervenerit. *notione debilitata fere i. q. bene, probe*: PLAVT. Mil. 258 -e tibi illam perdoctam dabo (*item adiectivo additum*: Stich. 561 -e vorsutus fuit). Persa 380 -e calleo. DON. Ter. Ad. 290 -e duo proposuit (*sic poeta laudatur etiam* Eun. 981 Hec. 807 Phorm. 43. 735). *i. q. prudenter*: PS. AVG. serm. 117, 10 in compunctione -e plangite. quid est -e plangite? id est, ut non quaeratis in oratione temporales res, sed aeternam beatitudinem . . .; qui sic orat, ipse -e plangit. *huc pertinere videtur*: ITIN. Alex. 34 p. 18, 7 quod se suosque Alexander -e . . . viaticasset.

2 (*ad* doctus *I B 1*): *i. q.* ***erudite*:** CIC. Tusc. 5, 8 *Pythagoram* cum Leonte . . . -e et copiose disseruisse quaedam. epist. 12, 18, 2 nihil mihi tam deesse scito quam quicum haec (*Laberi et Publili poemata*) familiariter -eque rideam. SALL. Iug. 95, 3 litteris Graecis atque Latinis iuxta atque -issume (*v. Jacobs-Wirz ad l.*; atque -issume *deleverunt aut mutaverunt alii*) eruditus. HOR. epist. 2, 1, 33 psallimus et luctamur Achivis -ius unctis. VITR. 1, 4, 12 rationibus -issime quaesitis. MART. 7, 46, 2 Maeonioque cupis -ius ore loqui. *de* PLIN. epist. 3, 1, 7 *v. p. 1758, 23.* APVL. flor. 3 p. 15 et -issime et gratissime cantilat. IVL. VAL. 2, 28 p. 97, 1 cum longe tranquillius -iusque

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Alexander Macedones in cornua protendisset. FAV. EVL. p. 20, 9. AVG. civ. 6, 2 p. 246 D. quis M. Varrone curiosius ista quaesivit? quis invenit -ius? 12, 21 p. 545, 3 non solum tacerentur prudentius, verum etiam . . . -ius nescirentur. MART. CAP. 3, 230 officium . . . meum (*Grammaticae*) . . . fuerat -e scribere legereque. GRAMM. suppl. 279, 3 narrare -e. *fere i. q. sapienter*: VITR. 3 praef. 1 *Socrates* memoratur prudenter -issimeque dixisse oportuisse hominum pectora fenestrata . . . esse. FRONTO p. 98, 7 N. hoc te -issime perspexisse *eqs.* PRVD. psych. 190 colubrum rimante ingenio -e internoscere mixtum innocuis avibus.

3 (*ad* doctus *I B 2*): *i. q.* ***fabre***: IVV. 7, 184 qui fercula -e componat. VEG. mil. 2, 14 p. 47, 17 qui dimicare gladio . . . -issime noverit. *ibid.* p. 48, 5 conto scienter uti, sagittas -issime mittere. VVLG. sap. 13, 11 si quis artifex faber . . . huius (*ligni*) -e eradat omnem corticem (εὐμαθῶς). CASSIOD. var. 2, 39, 3 *aquae ardor ab architectis ita temperatus*, ut, quod in origine dare poterat mortem, -issime temperatum et delectationem tribueret et salutem.

adnominationes: PLAVT. *passim sub 1.*

syn.: *ad 1*: astu, astute: *v. p. 1764, 47. 54.* cate: PLAVT. Poen. 131. *ibid.* cordate (Mil. 1088), sapienter (Epid. 404). consulte: PLAVT. Rud. 1240. *ad 2*: prudenter: VITR. 3 praef. 1. *ad 3*: scienter: VEG. mil. 2, 14 p. 48, 5.

opp.: indoctus: PLAVT. Trin. 631.

deriv.: perdocte; doctiuscule.

neutr. pro adv. **doctum**. CLAVD. carm. min. 31, 61 Pierides -umque fluens Aganippe (*cf.* doctus *p. 1758, 37*). *inc. huc pertineat an ad adi.*: CARM. epigr. 339 (*in tabula lusoria*) invida puncta iubent felice ludere -um (*cf. vol. VI p. 455, 2; 'qui felix esse volet, ludat docte' Büch*eler; *malim 'qui in ludendo felix fuerit, invidiae fortunae memor prudentia utatur in ludendo'*).

docesis (δόκησις). *t. t. theol.*: MAR. MERC. Nest. Eph. syn. Conc.[S] I 5 (= Act. conc. oec. ed. Schwartz t. I vol. 5) p. 91, 11 si putatione verbum fuisset in corpore, . . . invenietur salus nostra . . . facta per -in, non veritate (*Mansi 4, 1188*[A] δοκήσει). Cyr. apol. Conc.[S] I 5 p. 119, 4 in -i tantum mysterium . . . invenietur (*Mansi 5, 25*[E] ἐν δοκήσει). Cyr. resp. Conc.[S] I 5 p. 151, 8 ne -im aut phantasiam id, quod ex Abraham et David factum est, existimemus (*Mansi 5, 105*[C] δόκησιν ἢ φαντασίαν). *graece*: RVFIN. Adamant. 4, 17 δοκησι passus est (*Christus*), id est putative, ut putaretur pati magis quam pateretur. 5, 4.

syn.: opinio. phantasia. putatio. species (*cf. Act. conc. occ. ed. Schwartz t. I vol. 5 ind. p. 411*).

docdila [**dochela, dochlea**] *v.* doctila.

dochimius *v.* dochmius.

doc(h)miacus, -a, -um, δοχμιακός. *codd.* dochm-: *l. 52* (*e silentio Keilii*). docm- *vel* dogm-: *l. 48. 49 bis. 50; de* MART. CAP. 9, 990 *v. l. hanc et sq.* MART. CAP. 9, 990 species . . . quae -ae (docimin(a)e *codd.*, dochiminae *edd. vett.*) nominantur. SACERD. gramm. VI 538, 5 de penthemimerico -o Aeschylio. antispasticum penthemimericum -um Aeschylium fit *eqs.* 538, 8 de -o trimetro catalectico Euripidio antispastico. antispasticum -um . . . fit *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 88, 24 antispasticum monometrum hypercatalectum, quod et -um dicitur: 'volant praepetes'.

doc(h)mius (dochim-), -ī *m.*, δόχμιος. *de codd. formis* (*cf. de Groot, Die Anaptyxe im Lat. p. 71*): *incertae auctoritatis est forma* -chmius (*silentio editorum*: QVINT. inst. 9, 4, 97 [*sed cf. l. 58*]. RVFIN. gramm. VI 566, 7. 568, 9. 577, 14). -chmios: DIOM. gramm. I 481, 33. RVFIN. gramm. VI 566, 20 -on. -chimius: CIC. orat. 218 *FOP* (*defic. A*; dochm- *Rufin. gramm. VI 577, 14, v. l. 56*). QVINT. inst. 9, 4, 79 (dochimn-, documin- *var. lect.*). 9, 4, 99. -chemios: DIOM. gramm. I 482, 8. *acc.* -cmium: MART. CAP. 5, 519 *pars codd.* (-cimium, -cimum *cett.*). Ps. BASS. gramm. VI 308, 27. *species metri*: CIC. orat. 218 -us autem e quinque syllabis, brevi, duabus longis, brevi, longa, ut est hoc: 'amicos tenes' (MART. CAP. 5, 519). QVINT. inst. 9, 4, 79 paeane -oque, quorum . . . secundus in quinque (*syllabas*) excurrit. 9, 4, 97 -us . . . fit ex bacchio et iambo vel ex iambo et cretico, stabilis in clausulis et severus (= RVFIN. gramm. VI 568, 9). 9, 4, 99 sic . . . fit ultimus -us: 'in armis fui'. DIOM. gramm. I 481, 33. 482, 8 -os per synzugian antistrophos ex brevi et tribus longis et brevi temporum octo. RVFIN. gramm. VI 566, 7 vers. 1 rhetoricas pulchre structuras -us ornat. *ibid.* 20 Tullius orator, ceu multi, -on ornat. Ps. BASS. gramm. VI 308, 27 pentasyllabum, quem Cicero -um vocat, qui constat *eqs.*

***docibilis**, -e [*a* docere. *Th.*]. *legitur inde a* SEN. epist. *raro* (*saepius* docilis); *paene dimidia pars exemplorum pendet ex* ITALA Is. 54, 13 I Tim. 3, 2; *horum attuli selecta, cetera universa.* PRISC. gramm. II 132, 14 doceo, -is. III 490, 13 docilis, -is. EVTYCH. gramm. V 453, 28 doceo, -is, docilis. GLOSS. V 63, 4 -es pro dociles traditum (cred- *codd.*). dicimus enim utrumque, et docilis et -is. *pro* docibil- *in parte mss. est* docil-: SEN. epist. 108, 12 ς TERT. monog. 12 *B* CYPR. domin. orat. 1 *W* FVLG. Virg. cont. p. 90, 12 HIER. epist. 53, 3, 1 AVG. epist. 171[A], 2. 266, 2. ISID. orig. 2, 7, 2 docil- *rectum videtur* (*v. p. 1768, 27 sq.*). *de* AVG. conf. 13, 34, 49 *et* doctr. christ. 4, 16, 33 *v. p. 1766, 44 sqq., de* VICTRIC. 1, 3 *v. p. 1767, 19.* doceb-: ISID. orig. 2, 7, 2 *K* AVG. epist. 171[A], 2 (*ut videtur*). GLOSS. εὐδίδακτος, εὐμαθής, πεπαιδευμένος. V 551, 35 -es, qui ab aliis docentur, dociles, qui alios docent. *v. etiam l. 20. 50.* *inc.*: PS. PRIMAS. in I Tim. 5, 17 p. 668[D] omnes habentes dare iussit, hoc est -es (*ubi* dare *codd. teste Soutero*; hoc est -es *non habet Primasii auctor* PELAG. *ad l.; pertinere videntur ad* ITALAM I Tim. 3, 2).

1 *notione passiva* (*neutr. sing. pro subst.*: *l. 22*): **a** *qui (facile) doceri potest* (*qui facile vel libenter discit*): SEN. epist. 108, 12 facillime tenera conciliantur ingenia ad honesti rectique amorem, et adhuc -ibus leviterque corruptis inicit manum veritas. CYPR. domin. orat. 1 *evangelica praecepta* dum -es credentium mentes in terris instruunt, ad caelestia regna perducunt. epist. 74, 10 (*spectat ad I Tim. 3, 2 v. l. 55, sed falsa interpretatione, cf. l. 51 sqq. 59 sqq.*) -is ille est, qui est ad discendi patientiam lenis et mitis. oportet enim episcopus non tantum docere, sed et discere, quia et ille melius docet, qui . . . proficit discendo melior. MOYS. Cypr. epist. 31, 1 se -em discipulum subministravit. HIER. epist. 53, 3, 1 ingenium -e et sine doctore laudabile est. AVG. epist. 171[A], 2 pietas. CASSIOD. in psalm. 118 praef. p. 835[B] ad rudes et -es (*fere i. q. discendi cupidos*) in schola Christi populos instruendos. **b** *quod (facile) doceri et disci potest* (PRISC. gramm. III 219, 17 docilis est, qui facile docetur, -is, qui facile discitur): AMBR. Iac. 1, 1, 1 virtus. FVLG. Virg. cont. p. 90, 12 omne honestum -e nascitur. BOETH. anal. pr. 2, 25 sit A -e (*Aristot. p. 69*[a], *24* τὸ διδακτόν), in quo B disciplina (ἐπιστήμη), C iustitia; ergo disciplina quoniam -is, manifestum (ἡ μὲν οὖν ἐπιστήμη ὅτι διδακτόν, φανερόν), iustitia autem si disciplina, dubium. **c** *t. t. rhet. de iudice vel auditore libenter arripiente, quae ab oratore docentur* (*cf.* doceo *p. 1710, 4,* docilis *p. 1768, 12*; docilis *hac notione magis est in usu*): SVLP. VICT. rhet. 8 p. 317, 26 maximam curam adhibere debemus, ut faciamus iudicem -em. 18 p. 322, 34 -em (*ibid.* 20 docilem). *de* ISID. orig. 2, 7, 2 *v. p. 1765, 80.* **d** *parum apte e Graeco translatum*: ITALA Is. 54, 13 (Iren. 5, 34, 4) ponam . . . omnes filios tuos -es dei (διδακτοὺς θεοῦ, *rectius* VVLG. doctos a domino). *inde* (*cf. p. 1765, 73 sq.*): ITALA Ioh. 6, 45 (codd. abdef *al., item* VVLG.; *cf. p. 1759, 79*). AMBR. Cain et Ab. 2, 6, 22 frequens oratio quandam operatur disciplinam orandi, quia ipse usus -es dei facit, indocibiles neglegentia. in psalm. 47, 6 ut fiant -es dei, qui mandatum eius et audierint et putaverint exsequendum. *saepius.* AVG. praed. sanct. 16, 33 ad hanc vocationem qui pertinent, omnes sunt -es dei; . . . omnes enim -es dei veniunt ad filium, quoniam audierunt et didicerunt a patre per filium. *c. dat.* (*cf. p. 1768, 68 sqq.*): AVG. epist. 266, 2 neque enim, ut, quod scimus, doceamus, aliorum ignorantiam optare debemus; multo quippe melius omnes sumus -es deo (-es *P, prob. Goldb.*, dociles *cett. codd. et edd.*). in psalm. 118 serm. 32, 3 novimus, quemadmodum doceat eos deus, qui sunt -es deo. conf. 13, 34, 49 p. 386, 2 qui tibi -es essent (dociles *plures, an recte?*). doctr. christ. 4, 16, 33 nemo recte discit, quae pertinent ad vivendum cum deo, nisi fiat a deo -is deo (docilis *codd.*). quaest. Dulc. 3, 6 simus . . . -es deo (*sic codd. e testim. edit. Mign.*).

2 *notione activa* (*quam primo inusitatam fuisse apparet ex* HIER. *l. 53 et* CYPR. epist. 74, 10 *l. 12*): **a** *qui docere scit* (GLOSS. διδακτικός. *reprehendi videtur haec graeci vocabuli translatio ab* HIER. adv. Pelag. 1, 22 p. 516[A] [*spectat ad I Tim. 3, 2 v. l. 55*]: διδακτικὸν 'qui possit docere', non, ut interpretatur Latina simplicitas, '-em' [docilem *Migne; de codd. lectione non constat*]): ITALA I Tim. 3, 2 (codd. dg Hier. adv. Pelag. 1, 21 p. 515[B] epist. 14, 8, 4) oportet episcopum esse . . . -em (διδακτικόν, VVLG. doctorem). ITALA II Tim. 2, 24 (codd. dg, Ambrosiast., Aug. epist. 49, 1, *item* VVLG.) servum dei non oportet litigare, sed mitem esse ad omnes, -em (διδακτικόν), patientem. *inde*: TERT. monog. 12 CYPR. epist. 74, 10 (*passive dictum esse arbitratus* (*v. supra l. 11*), *cf.* AVG. bapt. 4, 5, 7 p. 228, 19 Cyprianus, non solum doctus, sed etiam -is, quod in laude episcopi, quem designat apostolus, sic ipse intellexit, ut diceret [*v. supra l. 12*] etiam hoc in episcopo esse diligendum, ut non solum scienter doceat, sed etiam patienter discat *eqs.; ibid.* p. 229, 1). DIDASC. apost. 24, 26 AMBR. off. 1, 245 RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 69. CANON. Migne 56, 836[A] episcopus minus gnarus . . . vel minus -is. 56, 879[A] qui episcopus ordinandus est, antea examinetur, si natura prudens est, si -is, . . . si litteratus. CASSIOD. hist. 4, 8 p. 960[A]. THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 2 '-em': hoc eius opus, ut doceat homines et virtutem et pietatem; *ibid.* non illum dicit -em, qui longam potest prosecutionem verborum in ecclesia facere . . ., sed qui potest qualicumque sermone . . . unumquemque dogmata pietatis instruere. **b** *quod docet vel doctrinas continet*: PALAEM. Char. gramm. I 238, 23 interiectiones sunt, quae nihil -e habent (*i. nihil habent, quo is, qui audit, de aliqua re doceatur*), significant tamen adfectum animi. AMBROSIAST. in Rom. 5, 13 p. 94[A] lex naturalis tres habet partes, cuius prima haec est, ut agnitus honoretur creator . . .; secunda autem pars est moralis . . .; tertia vero pars est -is, ut notitia creatoris dei et exemplum morum ceteris tradatur, ut discant *eqs.*

deriv.: docibilitas. *comp.*: indocibilis.

docibilitas, -ātis *f. a* docibilis. GLOSS. II 54, 17 εὐλογιμότης, παίδευσις. 55, 48 διδασκαλία. *i. q. facultas aut virtus animi in eo posita, ut facile doceri possit animus, facile aliquid discat* (= doci-

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

litas *1*): BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 4, 16 et primum didascalicis quibusdam me imbue, quibus expositores vel etiam commentatores, ut discipulorum animos -e quadam assuescant, utuntur. ISID. sent. 3, 14, 2 collatio (*fere i. q. disputatio, v. vol. III 1579, 57 sqq. et infra p. 1770, 1*) . . . -em facit. nam propositis interrogationibus cunctatio rerum excluditur et saepe obiectionibus latens veritas approbatur. quod enim obscurum aut dubium est, conferendo (*i. disputando*) cito perspicitur.

***docilis,** -e [*a docere. Th.*]. *legitur inde a* PLAVTO (Bacch. 164 *p. 1768, 38*) *et in prosa oratione et apud poetas* (HOR., PROP., OV. GRATT. MANIL. SEN. *al.*). *inter trita vocabula exemplum est*: VARRO ling. 10, 17. *de formis*: DIFF. Suet. p. 308, 17 -ium. *compar.*: PLAVT. Bacch. 164 QVINT. inst. 1, 12, 8. 4, 2, 24. 4, 5, 1 VLP. dig. 21, 1, 37 LACT. opif. 1, 2 MAR. MERC. Cyr. resp. p. 165, 36 S. *superl.*: -issimus *nudus adfertur*: CHAR. gramm. I 182, 18. -illimus: VIRG. gramm. epist. praef. p. 107, 6 H. puerum meum peritissimum ac -illimum. *pro superl.*: CIC. inv. 1, 23 maxime -ilis. GLOSS. V 63, 4 *v.* docibilis *p. 1765, 76. alia v. l. 27 sq. 1768, 4. in mss. pro* docil- *est* docibil-: APVL. Plat. 2, 3 *V* VICTRIC. 1, 3 (docibilibus *B²*, *quod parum apte receperunt editores Sauvage-Tougard, Paris 1895; rectius* docil- *Migne cum codd. B¹ALG*). *quae ad* docibilis *pertinent aut probabiliter referuntur, v. p. 1765, 78. de* HIER. adv. Pelag. 1, 22 p. 516ᴬ (*et* ITALA I Tim. 3, 2) *v. p. 1766, 52 sqq. exempla schedarum attuli omnia praeter pauca, quae pertinent ad p. 1768, 12 sqq.* [*e coniectura parum probabili*: PLAVT. Most. 186 *v. p. 1752, 39.*]

A *notione passiva*: **1** *i. q. ad discendum promptus, qui facile docetur* (PRISC. gramm. III 219, 16 *v. p. 1768, 68*. GLOSS. εὐμαθής [*cf. l. 47. 80. p. 1768, 11. 13; l. 79 sq.* φιλομαθής], docibilis, ingeniosus et qui cito potest discere. ISID. orig. 10, 66 -is, non quod sit doctus, sed quia doceri potest: est enim ingeniosus et ad discendum aptus. 10, 274): **a** *absolute*: *α generatim* (*audacter de rebus inanimis infra l. 65. 67. 73. 76. p. 1768, 3 sqq.*): CIC. rep. 2, 67 Indus aut Poenus . . . coërcet beluam (*elephantum*) . . . -em et humanis moribus adsuetam (*item de animalibus*: HOR. epist. 1, 2, 64 equum *v. p. 1768, 58* [LIV. 23, 29, 5 tam . . . -e equorum genus. GRATT. 529 -es . . . fetus *sc. equorum* (foet- *Ald.*, coet- *cod.*). SIL. 16, 359 *v. p. 1768, 50.* AVSON. 417, 16 *v. p. 1768, 1.* VAL. CEM. hom. 1, 5 *v. infra l. 55.* SIDON. carm. 5, 399]. CVRT. 8, 9, 16 *de avibus*, *v. p. 1768, 44.* PLIN. nat. 10, 120 *de sturno et lusciniis, v. p. 1768, 54.* 29, 106 nullum animal minus -e existimatur [*sc. quam muscae. videtur muscas pro muscellis ex proverbiali locutione non recte intellecta sumpsisse, cf. p. 1748, 7*]. SIL. 13, 120 *de cerva, v. p. 1768, 62.* 16, 551 *de iuvencis, v. p. 1768, 65.* SOL. 27, 59 *de sphingibus, v. p. 1768, 47.* PHYSIOGN. 17 *de canibus, v. infra l. 78*). NEP. Dion 1, 2 ingenium -e, come, aptum ad artes optimas (QVINT. inst. 1, 12, 8 -iora sunt ingenia, priusquam obduruerunt. FIRM. math. 6, 27, 1 *v. p. 1768, 50.* PHYSIOGN. 37 p. 55, 8. 79 p. 107, 8 [*Adam. I p. 387, 6* εὐμαθές]. *fort.* CARM. epigr. 483 [*de fabro tignario, cf. v.* 3 doctior hoc nemo fuit], 6 ingenio, studio -is [*'qui facile docet' Bücheler fort. recte, cf. B p. 1769, 39*]). HOR. sat. 2, 3, 34 unde ego mira descripsi -is praecepta haec. carm. saec. 45 di, probos mores -i iuventae . . . date (CALP. ecl. 4, 34. SEN. dial. 11, 10, 10 iuventutem . . . etiam sine malis exemplis per se -em. *cf. etiam p. 1768, 49*). ars 336 esto brevis, ut cito dicta percipiant animi -es teneantque fideles (VAL. MAX. 8, 7 ext. 2 siderum motus . . . -i animo sorpsit. VAL. CEM. hom. 1, 5 -es equorum animi. PHYSIOGN. 4 femininus animus est sollers . . . -is. 82 facilem ac -em. *cf.* HIER. epist. 36, 16, 4 -es et innocentes animae). OV. ars 1, 267 -es advertite mentes (RVFIN. hist. 1, 2, 23 mens). MANIL. 1, 95 omnia conando -is sollertia vicit (PHAEDR. 1, 28, 1 vindicta -i . . . patet sollertiae). VITR. 2, 1, 3 cum essent . . . homines imitabili -ique natura (QVINT. inst. 1, 3, 1 id quoque [*sc. imitatio*] est -is naturae. *aliter infra l. 67*). SEN. epist. 49, 11 -es natura nos edidit. QVINT. inst. 2, 9, 3 ut *magistrorum* officium est docere, sic *discipulorum* praebere se -es. PLIN. nat. 36, 101 urbis nostrae . . . DCCC . . . annorum -es scrutari vires (*'scrutari, quid potuerit ingenii sui docilitate assequi populus Romanus' Hard.*). SIL. 15, 126 -is nostris (*Voluptatis*) . . . Roma serviet imperiis. STAT. silv. 2, 2, 53 natura . . . ignotos -is mansuevit in usus. 3, 5, 26 tua (*uxoris*) frena (*cf. p. 1768, 50*) libens -isque recepi. APVL. Plat. 2, 3 puerum -em (VIRG. gramm. epist. praef. p. 107, 6 H. *v. supra l. 16*). NEMES. cyn. 96 Echo. LACT. inst. 3, 19, 21 ingeniosus, . . . -is natus (*cf.* GLOSS. *et* ISID. *supra*). opif. 1, 2 in his veris et ad vitam pertinentibus -ior esse debebis. HIER. adv. Pelag. 1, 22 *v. p. 1766, 54.* AVSON. 323, 4 murmure (*discipuli*). CLAVD. 10, 237 Mnemosyne -i tradit praecepta Thaliae (AVG. pecc. mer. 1, 37, 68 praeceptum dei . . . -is Adam caperet). PAVL. NOL. carm. 10, 280 credulitate. AVG. serm. ed. Mai 74, 2 *hominem*, animal -e. PHYSIOGN. 9 p. 14, 5 Aegyptii sunt callidi, -es. 17 p. 28, 1 sensibus praevalent et sunt -es ut canes. 22 p. 36, 10 oculi . . . humidi . . . indicant hominem -em (*Adam. I p. 310, 5* φιλομαθῆ). 32 p. 49, 10 (*I p. 327, 4* φιλομαθεῖς). 34 (*I p. 330, 2* εὐμαθῆ). 54 p. 74, 8 (*Ps. Polem. I p. 368, 12* εὐμαθεῖς). 59 p. 80, 9 -em hominem . . . indocilem (*I p. 366, 1* εὐφυοῦς . . . δυσμαθῆ). EPIST. pontif. 388 (*a. 432*) Conc.ˢ I 2 p. 94, 6 tanti viri doctrinam renuens . . . -is esse noluit (*i. doceri se non passus est*), cum doctor esse non posset. *de partibus corporis*: OV. ars 3, 344 elige, quod -i molliter ore legas. AVSON. 417, 16 hoc . . . iugum -i cervice subirent Martis equi. VVLG. III reg. 3, 9 cor (EVCHER. instr. 1 p. 87, 16). CLAVD. carm. min. 18, 8 aure. *de capillis fere i. q. sequax* (GLOSS. IV 58, 33): OV. am. 1, 14, 13 et -es et centum flexibus apti *sc. capilli* (*cf.* CLAVD. rapt. Pros. 2, 31 indociles errare comas). *de re i. q. facile hauriens, sorbens* (*cf. p. 1767, 55*) *ea quibus imbuitur*: PLIN. nat. 33, 88 refert, quam bibula -isque sit (*chrysocolla in pulverem redacta*); nam nisi rapuit colorem, adduntur . . . medicamenta sorbere cogentia. *pro subst*: VICTRIC. 1, 3 sapientibus . . . -bus . . . nescientibus. MAR. MERC. Cyr. resp. Conc.ˢ I 5 p. 165, 36 haec satis fore opinor -ioribus (*Mansi 5, 140ᴱ* τοῖς εὐμαθεστέροις).

β speciatim t. t. rhet. de auditore vel iudice, qui narratione doceri se patitur, εὐμαθής (RHET. Her. 1, 4, 7 -is est, qui attente vult audire. CIC. inv. 1, 23 is est maxime -is, qui attentissime est paratus audire. *cf.* doceo *p. 1710, 4 sqq.*): RHET. Her. 1, 4, 6 principium est, cum statim auditoris animum nobis idoneum reddimus ad audiendum. id ita sumitur, ut attentos, ut -es, ut benivolos auditores habere (1, 4, 7 *bis.* QVINT. inst. 4, 1, 51) possimus (*Anon. rhet. I Sp. 9 p. 354* σκοπὸς προοιμίου τὸ τοιόνδε παρασκευάσαι τὸν ἀκροατήν· τέλος δὲ τὸ προσοχὴν καὶ εὐμάθειαν καὶ εὔνοιαν ἀπεργάσασθαι. εἰδότες γὰρ οἱ ἀκούοντες, περὶ ὧν οἱ λόγοι, εὐμαθέστεροι γενήσονται). RHET. Her. 1, 7, 11 facere (*ibid. iterum.* CIC. inv. 1, 23 *bis.* 26 de orat. 2, 80. 82. 323. QVINT. inst. 4, 1, 5. 37. 38 ad [*cf. l. 38*] ea, quae dicemus, -em et intentum. 4, 2, 24 iudex ad rem accipiendam fiat conciliatior, -ior, attentior [4, 5, 1 fiat . . . iudex attentior ac -ior. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 16 p. 198, 18]. 10, 1, 48 SVLP. VICT. rhet. 17 p. 322, 19 GRILL. rhet. p. 604, 26. ISID. orig. 2, 7, 2 [*v. p. 1765, 80*] ut benivolum, -em [docebilem *K*] vel adtentum auditorem faciamus: benivolum precando, -em [docibilem *al.*] instruendo, adtentum excitando. *al.*). *ceterae iuncturae verbales*: RHET. Her. 1, 7, 11 sese . . . nobis praebere. CIC. inv. 1, 20 conficere. *ibid.* perficere. 1, 21 efficere (1, 26). de orat. 2, 323 esse (top. 97). QVINT. inst. 4, 1, 34 -em sine dubio et haec ipsa praestat attentio (*sc.* si nos *non* diu moraturos . . . existiment). 4, 1, 41 parare. CLAVD. DON. Aen. 7, 372 p. 58, 11 reddere (MART. CAP. 5, 428). *nota*: PACIAN. epist. 1, 2 p. 5 si omnia ista discutere velimus, -i praesentia tua opus est (*i. te praesente, ut audiens docearis*).

b *acced. res, quae discitur*: *α* ad: PLAVT. Bacch. 164 nimis es tu ad istas res discipulus -ior quam ad illa, quae te docui. VARRO rust. 1, 17, 3 Cassius scribit haec: operarios parandos esse . . . ad agri culturam -es. CIC. Tusc. 2, 15 ad hanc enervatam muliebremque sententiam satis -em se Epicurus praebuit. epist. 7, 20, 2 ad hanc disciplinam (VITR. 1, 1, 3 ad disciplinam, *i. ad discendum*). CVRT. 8, 9, 16 aves ad imitandum humanae vocis sonum -es sunt. QVINT. inst. 4, 1, 38 *et* 4, 2, 24 *v. supra l. 23 sq.* SVET. Cal. 54, 2 tam -is ad cetera. VLP. dig. 21, 1, 37 mancipia . . . ad ministeria aptiora et -iora. APVL. apol. 92 *v. infra l. 70.* SOL. 27, 59 *sphinges* (*simiarum genus*) -es ad feritatis oblivionem. *β gen.*: HOR. sat. 2, 2, 52 pravi -is Romana iuventus. carm. 4, 6, 43 *v. infra l. 75.* SIL. 16, 359 -is freni *equus*. FIRM. math. 6, 27, 1 -e ingenium sapientiae. CLAVD. 20, 341 saltandi. ANTH. 131, 6 artium. *γ dat. gerundivi*: IVV. 14, 40 -es imitandis turpibus ac pravis omnes sumus (SCHOL. id est ad mala imitanda faciles sumus). *cf.* SIL. 11, 11 indocilisque quieti.

δ abl.: PLIN. nat. 10, 120 sturnum, item luscinias Graeco ac Latino sermone -es. AVSON. 418, 25 radiis ferientibus ictae respondent -es modulato verbere pelves (*abl. videtur pendere et ab* respondent *et ab* -es). *ε inf.* (*audacter de rebus inanimis l. 64. 66*): HOR. epist. 1, 2, 64 fingit equum tenera -em cervice magister ire viam qua monstret eques. SEN. Phaedr. 814 -es spicula figere . . . Cretes. LVCAN. 1, 326 *Pompeius* -is Sullam scelerum vicisse magistrum. SIL. 1, 150 nec nota -is (*i. animo valens*) poena satiare furores. 4, 8 -is per inania rerum pascere rumorem vulgi Pavor. 13, 120 (*de cerva mansuefacta*) -isque accedere mensis (*fere i. q. assueta; cf.* 14, 272 bellare. 14, 392 -esque regentis audivisse manum . . . puppes). 16, 551 iuvencos . . . -es terram proscindere aratris. CLAVD. 8, 306 -es servire Sabaeos. *c. inf. pass.*: VAL. FL. 6, 237 *hasta* -is relegi -isque relinqui (*i. quae et r. et r. potest*) atque iterum medios . . . ire per hostes.

c *c. dat. personae docentis* (PRISC. gramm. III 219, 16 omnia verbalia in 'lis' . . . desinentia . . . dativum asciscunt ut . . . -is et docibilis): APVL. apol. 92 *vidua* tibi ad quae velis minime -is (*de* AVG. epist. 266, 2 conf. 13, 34, 49 doctr. christ. 4, 16, 33 *v. p. 1766, 40 sqq.*).

2 *i. q. doctus, plerumque apud poetas* (*c. gen.: l. 76. 80, c. abl.: p. 1769, 17, c. inf.: l. 81. p. 1769, 2*): **a** *de hominibus*: HOR. carm. 3, 11, 1 te (*Mercurio*) -is magistro movit Amphion lapides canendo (*cf. Kiessl.-Heinze ad l.*). 4, 6, 43 reddidi carmen -is (*i. facile et libenter perita facta* [*notione vergente ad 1*]) modorum vatis Horati. LVCAN. 1, 426 -is rector . . . Belga covinni. CALP. ecl. 1, 18 *fistulam* mihi nuper . . . -is compegit harundine Ladon. PLIN. nat. 35, 128 Euphranor . . . -is ac laboriosus ante omnes. SIL. 3, 233 *pubes Carthaginiensis* . . . -is fallendi. STAT. silv. 5, 1, 1 manus . . . -is . . . fingere ceras. MART. epigr. 26, 1 lusit Nereidum -is chorus aequore toto (*i. ludendi peritus. cf.* IVV. 6, 365, 26 -i Thais saltata Triphallo, *i. saltandi perito*). AMM. 16, 12, 47 Alamanni robusti et celsiores, milites usu nimio -es. 22, 12, 7 iuxta imperitus et -is (*i. indocti et*

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

docti; cf. DRAC. laud. dei 2, 148 indociles -esque). PHOC. carm. de Verg. 3 temporum cursus -is referre aurea Clio. *nota*: CASSIOD. inst. div. 15 p. 1130^A quae (*sc. puncta orationem distinguentia*) sic lectores -es (*i. ad textum intellegendum idoneos; notione vergente ad 1*) faciunt, tamquam si clarissimis expositoribus imbuantur.

b *de rebus*: PROP. 4, 2, 63 qui (*artifex*) me (*statuam Vertumni*) tam -is (*ad* usus *per enallagen*) potuisti fundere in usus. CALP. ecl. 2, 28 avenas. 6, 10 -i calamorum ... arte. STAT. silv. 5, 1, 1 manus *v. p. 1768, 80* (ENNOD. carm. 2, 47, 2). MART. 5, 78, 28 vibrabunt ... lascivos -i tremore lumbos. 14, 167, 2 lyram (CARM. epigr. 250, 3 fistula). MAR. VICTOR aleth. praef. 27 numeros. 2, 177 -is studii cura. CYPR. GALL. num. 695 pectore. FIRM. math. 8, 5, 3 -is sermonis (*aliter infra l. 28 sqq.*) studio protulisse *carmina sua Aratum, Caesarem, Ciceronem.* VAL. CEM. hom. 6, 5 p. 711^B -i digito (*artificis musici*). SIDON. carm. 7, 497 carmine (VEN. FORT. Mart. 1, 14 -i distinguens ordine carmen). HYD. praef. 1 chron. II p. 13, 15 perexiguum informatus studio saeculari, multo minus -is sanctae lectionis volumine salutari. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 641 leporem. ARATOR act. 2, 263 quae populo -i cecinerunt ore prophetae (*an ad B?*). CARM. epigr. 276, 2 -i libra ... flexus in arcum. 465, 5 -i lusu iuvenum bene doctus harenis.

3 *quod doceri potest,* διδακτός: APVL. Plat. 2, 9 iustitiam ... artem vivendi ac disciplinam putat et nunc -em esse, nunc usu et experiendo provenire. *huc fort. etiam referenda*: FIRM. math. 5 praef. 1 *v. infra l. 29.* CAEL. AVR. chron. 5, 11, 132 *v. infra l. 30.*

B *notione activa*: **1** *id quod (facile) docet; unde aliquid discere possis*: FIRM. math. 1, 10, 2 multorum sapientium -es sententiae. 2 praef. 3 -is sermonis institutione (6, 30, 24 -i sermone. 6, 40, 3 [*cf.* 5 praef. 1 -i sermonis explicatione. *cf. supra l. 23*]. CAEL. AVR. chron. 5, 11, 132 [*cf. supra l. 24*] ut -is sermo ac manifesta tradatur praeceptio. *v. etiam infra l. 43. aliter supra l. 12*). CYPR. GALL. exod. 688 libro. IOS. 444 -es conscribere fatus. 546 -i⟨s⟩ sententia legis. ANTH. 720^a, 2 ruris ... -i culturam carmine monstrat. COD. Theod. 13, 4, 3 = COD. Iust. 10, 66 (64), 2 (*a. 344*) qui aquarum inventos ductus et modos -i libratione ostendunt. EPIST. pontif. 293 (*a. 405*) Migne 20, 495^B quid sequendum ... -is (lucidior *var. lect.*) ratio persuaderet. ARATOR act. 2, 263 *v. supra l. 18. huc referend. videtur* CARM. epigr. 686 (*a. 427*), 6 -i laudatus per fo⟨ra lingua⟩. *de* CARM. epigr. 483, 6 *cf. p. 1767, 47.* *cf. etiam* GLOSS. V 551, 36 (*p. 1765, 84*). IV 439, 9 qui docet (V 287, 48). **2** *fere i. q. mitis* (*cf.* docilitas *B 2*): FIRM. math. 2, 30, 7 quicumque aliquid de imperatore quaesiverit, nolo eum truci ac severa responsione conturbes, sed ei -i sermone (*cf. supra l. 27 sqq.*) persuade, quod *eqs.*

acced. adv.: maxime: *v. p. 1768, 14.* minus: PLIN. nat. 29, 106 HYD. *supra l. 17.* minime: APVL. apol. 92. satis: CIC. Tusc. 2, 15. tam: PROP. 4, 2, 63 LIV. 23, 29, 5 SVET. Cal. 54, 2 PAVL. PETRIC. Mart. 4, 641.

adv. **dociliter.** *testantur* ROMAN. Char. gramm. I 199, 19 DIOM. gramm. I 403, 31. 406, 7. *superl.*: CHAR. gramm. I 182, 19 docilissimus ... docilissime. **1** (*ad A 2*) *i. q. docte*: DIOM. gramm. I 299, 3 artem merae Latinitatis ... sub incude litteraria -r procudendo formatam. **2** (*ad B 2*) *fere i. q. mitiuscule*: FACVND. defens. 10, 2 p. 773^D Petrus ... reprehensus a Paulo ... non indigne tulit ..., quoniam caritas, quae Paulum ad arguendam prioris culpam fidenter erexerat, eadem Petrum ad suscipiendam minimi (*sc. apostolorum*) correctionem -r inclinabat.

deriv.: indocilis, perdocilis, docilitas. *cf. Onomast.*

docilitās, -ātis *f. a* docilis. *legitur inde a* CIC., *nusquam plur.* *incertae notionis*: AMM. 22, 10, 1 exquisita -e deliberans, quibus modis suum cuique tribueret (*'discendi a iuris peritioribus cupiditate' Wagner parum apte, ut videtur; 'agitur, ni fallor, de illa facilitate in audiendo, quam in eadem re Cic. ad Q. fr. 1, 1, 21 commendat' E. Fraenkel in plagulis; potest etiam ad A 2 revocari*). **A** *notione passiva*: **1** *i. q. facultas facile discendi*: **a** *generatim*: CIC. Sest. 91 humanae -is. fin. 5, 36 -s (*Aristot. magn. mor. 1, 5 p. 1185^b, 6* εὐμάθεια; *cf.* MACR. somn. 1, 8, 7). NEP. Att. 1, 3 ingenii. PLIN. nat. 1, 8, 3 de -e *elephantorum* (nat. 8, 3 quod ad -em attinet, regem adorant, genua submittunt, coronas porrigunt). nat. 8, 157 -s (*equorum*). SIDON. epist. 4, 12, 1 incitata -e. PALLAD. hist. mon. I prooem. p. 249, 50 med. aliam ... adiungo -i tuae monitionem (φιλομάθεια). SVET. Tit. 3, 1 -s ad omnis fere tum belli tum pacis artes. **b** *speciatim t. t. rhet.,* εὐμάθεια (*cf.* docilis *p. 1768, 12 sqq.*): FORTVN. rhet. 2, 15 p. 110, 20 cum ante narrationem aliquid causa -is adferimus. 2, 19 p. 113, 1 ut ad -em iudicem praeparemus. SCHOL. Cic. Bob. p. 119, 29 St. narrationis a persona sumit exordium, quae disciplina habilior ad -em, id est ... (*lacuna in cod.*) videtur. DON. Ter. Andr. 536 'ausculta paucis, et quid ego te velim ⟨... scies⟩': a -e (adutilitate *A*, a -e *cett.; intellege* 'paucis' *positum esse -is causa, cf. p. 1768, 33*). BOETH. in top. Cic. 1 p. 271, 25 omne prooemium ... efficit -em. *ibid.* p. 272, 25. **2** *fere i. q. doctrina*: PS. CYPR. Iud. incred. 8 p. 129, 4 qui ab intellectu Graecae -is alieni sunt. AMM. 24, 1, 2 utque ductor usu et -e (*'peritia experiendo contracta' Wagner*) firmatus, metuens ne per locorum insolentiam insidiis caperetur occultis, agminibus incedere quadratis exorsus est. EPIST. pontif. 293 (*a. 405*) Migne 20, 496^A mihi quoque ipsi de collatione (*cf. p. 1767, 4*) -s accedit.

B *notione activa*: **1** *i. q. actio vel studium aliquem docendi*: CYPR. patient. 19 p. 411, 9 *Iudaicus populus numquam* ab eadem impatientia destitit, quominus semper -is (docibil- *G*[1]) et divinae administrationis impatiens (*i. non passus deum aut prophetas se docere*) prophetas suos ... perimendo ... ad sanguinem domini prosiliret. **2** *fere i. q. clementia* (*cf.* docilis *B 2 p. 1769, 40. 52*): EVTR. 10, 6, 3 insolentia rerum secundarum aliquantum Constantinus ex illa favorabili animi -e (πραότητος *Paean.*) mutavit (*i. se commutavit*). 10, 7, 2 adfectator iusti amoris, quem ab omnibus sibi et liberalitate et -e quaesivit.

opp.: indocilitas.

dociliter *v.* docilis. **dociment-** *v.* document-. *Bulhart.*

dociminus *v.* dochmiacus.

docis, -idis *f,* δοκίς. **1** *species quaedam caelestis* (*cf. O. Gilbert, Die meteorol. Theor. d. Altert. p. 598 sq. 656 sq.*): APVL. mund. 3 flammae quaedam ... quas Graeci cometas et ⟨do⟩cidas (*π. κ. p. 392^b, 4* δοκίδες) et bothynos appellant. *ibid.* 16 imaginum genera, quas Graeci faces et -as (*π. κ. p. 395^b, 12* δοκίδες) et pithos et bothynos ad eorum similitudines, unde dicta sunt, nominant (*syn.* SEN. nat. 1, 15, 4 trabes). *cf. p. 1809, 59.* **2** *figura mathematica*: BOETH. arithm. 2, 29 p. 120, 23 illae figurae a nobis asseres, a Graecis -es nominantur (*cf. vol. II 862, 35. 37. 38. 863, 14*). *D.*

doctē *v.* doceo (doctus) *p. 1764, 38.*

docticanus, -a, -um *a docte canere.* *i. q. docte canens*: MART. CAP. 2, 122 (*de Philologia*) quid fandi ambiguis conterat ordinem sollers -is ludere sensibus (cens- *R*[1], *Dick*).

doctificus, -a, -um [*a* doctum facere. *Th.*]. PRISC. gramm. II 441, 19 -us id est doctum faciens. MART. CAP. 6, 567 rerum sapientia, Pallas, ... ardor -us. *Bulhart.*

doctila *vox Dacica* (*cf. Tomaschek, Wien. Sitz.-Ber. 130 [1893] II 29*). *nomen herbae, quae graece dicitur* χαμαίπιτυς: PS. APVL. herb. 26 edd. Sigerist-Howald (= 27 Ackerm.) a Graecis dicitur camepitis ... Daci -a (*sic cod. Luc., codd. classis α optimus, om. cl. β,* docdila *cl. γ,* dordila *Ps. Orib.; gr.*: *Ps. Diosc. II p. 164, 11* χοδελα *N [defic. C],* δολεχα *vel* δοχελα *al., cf. Wellm. ad l.*). *inde* GLOSS. III 560, 30 dodilla .i. camefiteos. [*nulla codd. auctoritate nituntur quae dedit Ackerm.* c. 27 dochela, c. 66 (= 67 Sig.-How.) dochlea, *ubi* dis copela *codd.*] *D.*

? **doctilogus** est docte loquens GLOSS. V 618, 30 *'fort. vox hybrida, formata ex* doctus *et* λόγος, *cf. gr.* ψευδολόγος.' *Niedermann in plagulis.* *glossam ut mediaevalem extrudendam censet Lindsay.*

doctiloquāx, -ācis [*cf. c.* doctiloquus *et c.* loquax. *Th.*]. [*conferri iussit Niedermann in plagulis c.* falsiloquax (VEN. FORT., GLOSS.).] *i. q. doctiloquus*: DRAC. satisf. 61 littera -x. VEN. FORT. carm. 7, 24^c, 1 quamvis -x te seria cura fatiget.

doctiloquus, -a, -um [*a* docte loqui. *Th.*]. *gen. pl.* -qum: *infra l. 60.* *scribitur per* -c-, -qu-, -q-. **1** *de hominibus*: ENN. ann. 583 oratores (*i. legati*) -i. CLAVD. carm. min. app. 5, 4 -ique ... Maronis. MART. CAP. 9, 903 -cum ... iuvenem (*i. Mercurium*). CYPR. GALL. gen. 1139 somnia -o pandit (*Ioseph*) perspecta parenti. SIDON. carm. 23, 446 -i Leonis (*iuris periti*) aedes. LVX. anth. 287, 15 -is nimisque magnis (*cf. p. 1762, 9*) ... viris. *acced. abl.*: CARM. epigr. 1408, 2 sollers ingenio, carmine -us. *pro subst.*: SERV. gramm. IV 462, 19 date Pierides mihi carmina -orum (-corum *PS,* dacti- *NS*). ARATOR act. 2, 318 (*de Paulo apostolo, doctore gentium*) -us convertit iter. VEN. FORT. Mart. 4, 514 pandite, -i, conprendite clausa, diserti! *incertum huc an ad 2 pertineat*: CARM. epigr. 1388, 8 -qum cupidus (*v. l. 68*). **2** *de rebus*: REPOS. 20 carmine (CARM. epigr. 1557, 6). CLEDON. gramm. V 9, 15 luxuriosos tonde sermones, -a serie corrigentis extende curta (*i. quae nimis effusa scripsi, contrahe, quae nimis brevia, extende*). CYPR. GALL. iud. 26 praescia (*Dabira*) -ae numeros evolvere linguae. SIDON. carm. 22, 82 Pegasus ... portans -o facundum crure Creontem (*aeque audacter ac p. 1758, 45*). VEN. FORT. carm. 3, 23^a, 21 -cum (-quum *BL*) flumen (*sc. verborum*) salienti fonte refundis. carm. app. 12, 3 nec mihi -a consentit arundine Musa. *fort.* (*cf. supra l. 59*) *n. pl. pro subst.*: CARM. epigr. 1388, 8 (*a. 571*) -qum cupidus, carminis ardor eras.

doctio, -ōnis *f.* [*a* docere. *Th.*]. GRAMM. suppl. 75, 26 a participiis ... derivatae formationes ... in 'tio', ut doctus docti -o.

doctisonus, -a, -um [*a* docte sonare. *Th.*]. *i. q. docte sonans*: SIDON. carm. 15, 180 -as spectare libentius artes. ARATOR act. 2, 446 profari -is ... modis.

[doctitanter] *v.* doctito.

doctito, -āre [*a* docere, doctus. *Th.*]. GLOSS. -at: frequenter docet. *i. q. docere solere, doctoris officio fungi solere*: AVG. gen. ad litt. imperf. 6, 26 p. 477, 5 omne quippe vocabulum ad distinctionem valet: unde etiam nomen, quod rem notet, appellatum est quasi notamen: 'notet' autem, quod distinguat et -antem (-anter *edd. princ. et Bened.*) ad discernendum adiuvet.

doctiusculē *adv.* [*a* doctior, doctius, *deminutive. Th.*]. *i. q. aliquanto doctius*: GELL. 7 (6), 16, 2 cum esset verbum 'deprecor' -e positum in Catulli carmine (*92, 3*).

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

***doctor,** -ōris *m. a* docere. -ur: CORP. XIII †1492 (*cf. ibid.* amatur *i.* amator. GRAMM. suppl. 300, 8 per tor ... scribendum). *notatur per* D. (?): CORP. II 2391 *v. p. 1774, 54.* XII 3332 *v. p. 1774, 20* (*utrumque exemplum incertum*). DOC.: CORP. III 10516. VI 37844. IX 952. DOCT.: CORP. VI 3239ᵃ. 37842. *de notione*: GLOSS. διδάσκαλος, παιδευτής, καθηγητής. ἐπιστάτης (*cf. p. 1783, 13*). praeceptor, magister. II 584, 2 initiator (*cf.* 374, 26 μυσταγωγός· initiator): misteriorum -r (*ex* ductor *corruptum putat Lindsay, sed cf.* CONC. Ephes. a. 431 Schwartz I 5 p. 344, 14 sancti patres ... ac ... sacrorum -es [*Mansi 5, 385ᴰ* μυσταγωγοί]). *dub.*: II 577, 33 document⟨at⟩or (*suppl. Goetz dubitanter*) -r. [*ad* docilis *pertinet*: IV 58, 21 -r sequax, *v. p. 1768, 4. ad* ductor *pertinere videntur*: III 154, 22 -es ὁδηγοί]. V 628, 12 -bus maiestratis (*cf.* II 554, 5 ἀρχηγοῖς magistratibus). SCHOL. Pers. ed. Kurz 3, 15 paedagogus graece, latine puerorum -r (duct- *cod. b 2*). *ex Graeco versa (cf. supra l. 5 sqq.) praeter* διδάσκαλος (*de* ITALA *et* VVLG. *v. p. 1775, 13 sqq. 1776, 42. cf. etiam p. 1774, 81 sqq.*): αὐθέντης: GLOSS. II 94, 53 iuris -es αὐθένται τῶν νόμων. διδακτικός: *p. 1776, 48.* διδασκαλικός: *p. 1781, 11.* ἐθελοδιδάσκαλος: *p. 1779, 84.* ἑτεροδιδάσκαλος: *p. 1780, 17.* νομοδιδάσκαλος: *p. 1775, 18.* GLOSS. II 376. presbyter -r: πρεσβύτερος: *p. 1776, 69.* ὑφηγητής: *p. 1778, 12. de voce q. e.* campidoctor *a Graecis recepta v. p. 1774, 55. 63. significat proprie eum, qui alios artem vel doctrinam quamcumque docet sive ex professione sive non professus (cf.* PELAG. in Eph. 4, 11 *p. 1776, 35). de differentia inter* docentes *et* -es: AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 12 (*ad* psalm. 118, 99 'super omnes docentes me intellexi') ante nos quidam interesse dixit inter docentes atque -es, fortasse hoc arbitratus, quia -es sunt aliorum iudicio ad hoc munus electi, docentes autem, qui propria usurpatione hoc sibi munus adsumpserint. *cf.* AMBROSIAST. in I Cor. 12, 29 ille -r est, cui alios erudire conceditur. *legitur inde a* RHET. Her., *raro apud poetas* (PVBLIL. M 20 LVCR. 5, 1311 HOR. sat. 1, 1, 26. 1, 6, 82 carm. 4, 6, 25 OV. fast. 5, 410 GERM. 422 PERS. 6, 38 IVV. 11, 137, *in Christianorum carminibus passim*). [*in codd.* -es *falso pro* doctiores: CIC. de orat. 2, 84 (*contra*: VAL. MAX. 2, 1, 9 *v. p. 1773, 24*). *cf.* ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 98 epil. qui -em emendat, sibi displicet *nata ex* PHAEDR. 5, 9, 5 qui doctiorem emendat, sibi dici putet. *falso pro* duct-: AVR. VICT. Caes. 37, 3 AMM. 31, 5, 7. auctor *pro* -r *codd. deter.*: AVG. civ. 6, 7 p. 259, 26 D. *de* GENNAD. vir. ill. 37 *v. p. 1724, 22.*] *in loco mutilo*: FEST. p. 351, 24 (*supplementa sunt Vrsini et Scaligeri*) ⟨Taurios⟩ ludos Varro ait vocari, quod ⟨eis ludis discipu⟩lus pendens a -e in cr⟨udo corio tauri⟩ solitus sit impelli atque us⟨que eo inibi cogi⟩ docere, quoad consisteret ⟨atque virtu⟩te talorum constaret pedu⟨m firmitas⟩.

I *subst.*: A *generalia* quaedam: AVG. civ. 4, 22 Varro ... affirmat ... vivere omnino neminem posse, si ignoret ... quem *deum* adiutorem adsumere *possit*, quem ducem, quem -em. CIC. Brut. 204 hoc -is intellegentis est videre, quo ferat natura sua quemque (*cf.* de orat. 3, 35 cum ad cuiusque naturam institutio -is accommodaretur). PVBLIL. M 20 malae naturae numquam -e indigent. OV. fast. 5, 410 morum, quos fecit, praemia -r habet (*sim.*: ENNOD. dict. 8, 14 p. 449, 23 genus est singulare laudis in -bus discipuli eruditio). PLIN. nat. 10, 4 maximis nobilis doctrinis -e nullo (34, 51 nullo -e nobilis fuit. *cf.* AVG. epist. 266, 3 ubi nullius hominis -is egeatis). PS. HIL. libell. 12 p. 744ᴬ *infantia* verbum -is non potest sustinere. SERV. georg. praef. p. 129, 10 praeceptum et -is et discipuli personam requirit. AMBR. Isaac 7, 57 -em aliquem, qui rem obscuram velit aperire audientibus *eqs. ibid.* -r revocat *vivaciorem sensu*, ut patiatur magis -em humilioribus ... immorari apol. Dav. 1, 15, 75 bonus (vid. 2, 12). in Luc. 7, 105 plerique -es, qui ab aliis exigunt, quae ipsi non queant aemulari. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 50, 3 p. 42, 11 si is ... -r subrogetur aliorum, qui semet ipsum ignorat esse imperitum. hist. 5, 13, 7 qui se -em profiteretur eorum, quae se ignorare fateretur (διδάσκαλος εἶναι λέγων οὐκ ᾔδει τὸ διδασκόμενον ὑπ' αὐτοῦ κρατύνειν). AVG. civ. 10, 11 p. 421 D. superba quasi auctoritate -is. ALC. AVIT. epist. 53 p. 82, 31 non docilem sed doctum, nec discentem sed -em cathedra suscipiat (*de* cathedra *sella* -*um v. vol. III 612, 68 sqq.*). CASSIOD. var. 8, 12, 6 -um terror. PS. VARRO sent. ed. Germann 54 aut diligendi sunt -es aut non audiendi. VIRG. gramm. epit. 13 p. 81, 18 H. grates ... rependere -bus.

B *speciatim*: 1 *artis rhetoricae, grammaticae, philosophiae, sapientiae, virtutis*: **a** *non accedente notione rei, quae docetur* (*passim accedente notione eius, qui docetur, vel genetivo vel pron. possess.*): RHET. Her. 1, 11, 18 *causarum constitutiones* noster -r tres putavit esse. CIC. Planc. 81 cui non educatores, cui non magistri sui atque -es ... cum grata recordatione in mente *versentur.* de orat. 1, 14 auditis oratoribus Graecis cognitisque eorum litteris adhibitisque -bus ... nostri *eqs.* 1, 126 summum illum -em Alabandensem Apollonium, qui, cum mercede doceret, tamen *eqs.* (*syn. antea* magister). 2, 2 cum ... ab iis -bus, quibus ille uteretur, erudiremur. *ibid.* -bus nostris ea ponere in percontando. 2, 75 nec mihi opus est Graeco aliquo -e, qui mihi pervolgata praecepta decantet, cum *eqs.* (Brut. 310 quod a Graecis summis -bus, nisi Graece dicerem, neque corrigi possem neque doceri. Tusc. 1, 1 non quia philosophia Graecis et litteris et -bus percipi non posset. PERS. 6, 38 Graios. *cf.* SALL. Iug. 85, 32 litteras Graecas ... parum placebat ... discere, quippe quae ad virtutem -bus nihil profuerant. PRISC. gramm. II 1, 5 Latinos ... amore -um deceptos). de orat. 2, 364 quae ego sero, ... iste a puero summo studio, summis -bus. 3, 36 Isocrates, -r singularis. 3, 57 neque diiuncti -es, sed idem erant vivendi praeceptores atque dicendi. Brut. 309 a *Diodoto* ... in dialectica exercebar ... huic ergo -i et eius artibus variis ... ita eram ... deditus, ut *eqs.* 315 studium philosophiae ... hoc (*Antiocho*) summo auctore et -e renovari. orat. 117 quoniam, ut supra dixi, iudicem esse me, non -em, volo (*cf.* 112 ut existimatores videamur loqui, non magistri). rep. 1, 3 civis ... iis, qui illa (*sc. de philosophia*) disputant, ipsis est praeferendus -bus. 1, 56 audiamus communis quasi -es eruditorum hominum (*i. philosophos*), qui *eqs.* ac. 2, 12 quin contra suum -em librum etiam ederet. 2, 143 cum Cleanthe, -e suo, ... Chrysippus dissidet. fin. 5, 75 Staseam Neapolitanum, -em illum tuum. Tusc. 1, 20 eius (*Xenocratis*) -r Plato. div. 1, 6 Posidonii -r, discipulus Antipatri ... Panaetius. off. 1, 1 propter summam ... -is auctoritatem. 1, 155 a -bus atque doctrina instructi. HOR. sat. 1, 1, 26 ut pueris olim dant crustula blandi -es, elementa velint ut discere prima. 1, 6, 82 ipse (*pater*) mihi custos ... omnes circum -es aderat. GERM. 422 Chiron ... magni -r Achillis. PETRON. 2, 4 (*cum despectu*) umbraticus. 3, 2 -es ... qui necesse habent cum insanientibus furere. PLIN. nat. 2, 191 Pherecydi, Pythagorae -i. QVINT. inst. 1 prooem. 27 perito. 1, 5, 14 (*irridenter de grammatico quodam*) ille pexus pinguisque -r. 1, 11, 4 -is officium. 10, 1, 15 quae -r praecepit, orator ostendit. TAC. dial. 30, 7 ann. 14, 52. SVET. gramm. 1 antiquissimi -um, qui idem et poetae et semigraeci erant: Livium et Ennium dico, quos utraque lingua domi forisque docuisse adnotatum est. 3 in provincias quoque grammatica penetraverat ac nonnulli de notissimis -bus peregre docuerunt. rhet. 25 magna ... professorum ac -um profluxit copia adeoque floruit, ut nonnulli ex infima fortuna in ordinem senatorium ... processerint. APVL. flor. 15 p. 59 tot *Pythagoras* -bus eruditus (*cf. p. 1781, 41*). Plat. 2, 3 puerorum (CYPR. epist. 2, 1 p. 467, 16 magister et -r non erudiendorum, sed perdendorum puerorum *histrio. cf.* HOR. sat. 1, 1, 26 *supra l. 19 et* PORPH. Hor. epist. 1, 6, 72 catervarum *sc. puerorum in ludo*). PANEG. 4 (9), 5, 3 summi -is. LAMPR. Alex. 3, 3 celeberrimum. ARNOB. nat. 3, 12 altioris intellegentiae -es. 4, 13 nostris. FIRM. math. 5, 1, 10 ⟨in⟩suaves -es et qui graviter irasci consueverint. IVST. 12, 16, 8 sub Aristotele -e ... crevit. NON. lib. XII tit. p. 517, 7 incipit de -um (*fort. gen. pl. voc. q. e.* doctus, *cf. p. 1762, 49*) indagine. DIOM. gramm. I 400, 19 haec et alia apud veteres contra morem -um posita. CLAVD. DON. Aen. 1, 27 p. 15, 17 hoc loco -es (*fere i. q. interpretes, cf. p. 1773, 27. 1779, 50 sqq.*) falluntur. GAVDENT. serm. 18 p. 973ᴬ perfecti -is est ad erudiendos discipulos similitudines ... proponere (*syn.* magister). AVSON. 27, 3 Alcida ... -e fueram secundus *cynicus* (*Antisthenes*). 194, 6 -r potentum rhetorum. 196, 7 primaevis -r in annis. 202, 7. 216, 2 -es probi. 419, 30 eiusmodi (*sc.* -es *imperatorum; syn.* praeceptor). HIER. chron. a. Abr. 1936 Vultacilius Plotus, Latinus rhetor, Cn. Pompei libertus et -r. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 120, 24 B. a -bus ... saeculi et philosophis. AVG. civ. 4, 11 tit. -es paganorum (*i. philosophi*). *cf.* 6, 8 tit. -es pagani. 6, 7 p. 259, 26 haec decora ... a tanto -e (auctore *v. l.*) produntur (*sc. Varrone*). 8, 1 p. 321 philosophos Platonicos appellatos a Platone -e vocabulo derivato. 8, 4 p. 325 D. *Plato* quidquid Italicae philosophiae tunc florebat, auditis eminentioribus in ea -bus ... comprehendit. 10, 30 Porphyrii -r ... Plotinus. 18, 41 p. 317 D. quos a suis -bus vel discendi sociis amor veritatis abruperit (*syn.* magistri ... condiscipuli). MACR. Sat. 1, 2, 15 Servius inter grammaticos -em recens professus (*idem* 6, 7, 3 doctissimus -r). RVRIC. epist. 1, 3 p. 356, 18 tenerorum ... acies sensuum ... assidua -is lima purgetur. BOETH. categ. 2 p. 238ᴰ studiosus -r (*i. Aristoteles; idem* in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 6, 24 prudentissimus). ENNOD. dict. 8, 12 p. 449, 11 optimo. CASSIOD. gramm. VII 207, 14 tit. ex Prisciano grammatico, qui nostro tempore Constantinopoli -r fuit. VIRG. gramm. epit. 4 p. 25, 5 H. fastidiosus magis scriptor quam sollicitus -r. p. 25, 9 omni -i carmina componere volenti. 13 p. 81, 7 epist. 5 p. 163, 29. *voc.*: AVSON. 128, 12 (*de paedagogo famoso*) miselle -r. FVLG. Virg. cont. p. 96, 15 hanc tuam (*Vergili*) comprobo, -r, sententiam. DRAC. Romul. 1, 16 (*ad Felicianum grammaticum*) sancte pater, o magister ... cuius ordines ... obstupescimus, quos capit dulcedo vestri, -r, oris maxima. *in titulis*: INSCR. Notiz. degli scavi 1915 p. 159ᵃ Apolausti maioris condiscipulus, Apolausti iunioris -r. CARM. epigr. 1388, 4 te florale decus primo cum carmine c(o)epto -em -r vidit et obstipuit. INSCR. christ. Diehl 1307, 2 bonorum iustus -um Priscilianus amor. *de officio publico* (*Marquardt-Mommsen, Staatsverwaltung II² p. 106*): AVR. VICT. Caes. 14, 2 Hadrianus ... gymnasia -esque curare occepit, adeo quidem, ut etiam ludum ingenuarum artium, quod Athenaeum vocant, constitueret. SPART. Hadr. 16, 11 -es, qui professioni suae inhabiles videbantur, ditatos honoratosque a professione dimisit. AVSON. 470, 24 exactis ... per trina decennia fastis deserui (ads- *cod.*) -r municipalem operam ... et ... Augustam subolem grammaticus docui, mox etiam rhetor. AVG. civ. 1, 3 p. 6 D. *Romani* -es ... et salario publico et honoribus dignissimos habuerunt. COD.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Theod. 13, 3, 11 (*a. 376*) liberum ut sit cuique civitati suos -es et magistros placito sibi iuvare compendio. CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205, 24 Viennensis urbis ... tu civis et -r (*Sapaudus rhetor*). CASSIOD. var. 9, 21, 2 nefas iudicavimus -bus adulescentium aliquid subtrahi. 9, 21, 1 *v. infra l. 30.*

b *accedente notione rei quae docetur*: *α gen.*: CIC. de orat. 1, 23 Graeci dicendi artifices et -es (3, 126 illos veteres -es auctoresque dicendi. 3, 130 multi ... summique). 1, 75 cum illo summo -e istius disciplinae *sc. rhetoricae* (GELL. 11, 13, 1 disciplinae rhetoricae -em [13, 22, 1]). 1, 158 omnium bonarum artium -es atque scriptores legendi et pervolutandi ([LACT. inst. 6, 3, 15 quemlibet -em bonae artis]. PAVL. FEST. p. 126 *v. infra l. 44.* QVINT. inst. 2, 15, 31 eius artis, *sc. rhetoricae* [2, 17, 7]. SVET. Iul. 42, 1 liberalium artium -es ... civitate donavit [PROSP. chron. I p. 457, 1117 lege data, ne Christiani l. artium -es essent]. COMPVT. Carth. 1, 8 artis huius magister et -r. CARM. epigr. 481, 1 artis grammatices -r morumq. mag⟨is⟩ter). de orat. 3, 59 sapientiae -es (TAC. hist. 4, 5 ann. 14, 16. 59 PLIN. paneg. 47, 1. AVG. pecc. mer. 2, 15, 22 p. 94, 25 perfectus [*opp.* auditor]). NEP. Hann. 13, 3 Sosylo Hannibal litterarum Graecarum usus est -e (PS. AVR. VICT. epit. 18, 4 fuit -r litterarum, quae a grammaticis traduntur. CASSIOD. gramm. VII 211, 10 -es litterarum liberalium. inst. div. 15 p. 1123[B]. in psalm. 80, 3 -es saecularium litterarum). VAL. MAX. 2, 1, 9 virtutum suarum ... ipsi -es (doctiores *codd.*) erant *i. virtutes suas per se ipsi discebant* (virtutis: *v. p. 1780, 53.* frugalitatis: LACT. inst. 6, 3, 8). TAC. ann. 16, 34 intentus Demetrio, Cynicae institutionis -i. GELL. 18, 9, 9 -es et interpretes vocum Graecarum (INSCR. christ. Diehl 729, 1 priscorum interpres vatum -r q⟨ue⟩). PS. AVR. VICT. epit. 48, 14 philosophiae (CASSIOD. art. 3 p. 1168[B]). PROB. Verg. ecl. praef. p. 323, 4 summis eloquentiae -bus (CASSIOD. var. 9, 21, 1 -es eloquentiae Romanae laboris sui constituta praemia non habere). PROB. cath. gramm. IV 20, 22 inventor (*terminationis*) sit etiam -r rationis declinandi. MARTYR. gramm. VII 165, 14 auctor -rque elocutionis latinae ... non futilis. COD. Theod. 13, 3, 5 (*a. 362*) magistros studiorum -esque (= COD. Iust. 10, 53, 7). CASSIOD. inst. div. 15 p. 1129[C] Hebraeam scripturam vel eius -es requirere. IORD. Get. 131 -es linguae suae (*i. latinae*). COMPVT. Carth. 2, 9 assertionis ... suae imperitissimus -r. *β adi.*: CIC. de orat. 1, 86 rhetorici isti -es (1, 87). *γ in c. abl.*: APVL. Plat. 1, 2 -es habuit in prima litteratura Dionysium, at in palaestra Aristonem. AVSON. 215, 2 -es patriae ... meae grammatici in studio vel rhetoris aut in utroque.

2 ***aliarum artium** et **disciplinarum***: CIC. de orat. 2, 69 neque est omnino ars ulla (*antea de arte pingendi*), in qua omnia ... a -e tradantur, sed *eqs.* PAVL. FEST. p. 126 magistri ... -es artium ... dicuntur. CIC. de orat. 2, 299 -em *artis memoriae* (*de eodem antea*: quidam doctus homo atque in primis eruditus). CIC. epist. 7, 19, 1 num ius civile vestrum ex libris cognosci potest? qui ... -em usumque desiderant. COD. Theod. 1, 1, 6, 2 [*a. 435*] iuris -r (COD. Iust. de cod. confirm. 2 iuris -r in hac alma urbe Theophilus. de cod. comp. 1. GLOSS. II 94, 53/4 iuris -es αὐθένται τῶν νόμων). COD. Iust. de emend. cod. 2 Beryti legum (B. l. *Russardus*, beryteles(i)um *codd.*) -em Dorotheum (10, 53 [52], 6 pr. -es legum [*codd., om. Basil., Cod. Theod. 13, 3, 1. 3, edd.*]. GLOSS. II 376 νομοδιδάσκαλος legis -r [III 276, 33 νομ. legum -r]. 584, 56 iuris consultus. legis -r. 57 iuris peritus. lege [legis *Löwe*] -r. IV 245, 47). COD. Iust. 2, 7, 11, 2 (*a. 460*) iuris peritos ... -es eorum (*qui in numerum advocatorum subrogari volunt*). *musicae*: HOR. carm. 4, 6, 25 -r argutae fidicen Thaliae, Phoebe (*cf. Kiessl.-Heinze ad l.*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 50, 2 p. 41, 16 citharae ... et tibiae disciplina habebit doctrinam ... et mercedes -bus praestabuntur (*syn.* magister). BOETH. mus. 5, 1 veteres musicae -es. 5, 3 -um sententiae discordia. *artium ludicrarum*: SEN. nat. 7, 32, 3 harum artium (*sc. pantomimorum*) multi discipuli sunt multique -es. QVINT. inst. 11, 3, 71 scaenici. CYPR. epist. 2, 1 p. 467, 16 *de histrione, v. p. 1772, 34.* AMM. 14, 6, 18 in locum oratoris -r artium ludicrarum accitur. COLVM. 1 praef. 6 agricolationis neque -es qui se profiterentur neque discipulos cognovi. QVINT. inst. 12, 2, 2 ea quidem, quae manu fiunt, atque eorum etiam contemptissima, ... egere -bus, virtutem vero *eqs.* HIER. epist. 53, 6, 2 agricolae, caementarii, fabri, metallorum lignorumque caesores, lanarii quoque et fullones et ceteri, qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricantur, absque -e non possunt esse, quod cupiunt. IVV. 11, 137 structor ... cui cedere debeat omnis pergula, discipulus Trypheri -is (*sc. artis dapes scindendi, cf. Friedl. ad l.*). TERT. cult. fem. 1, 2 p. 703 Oe. haec (*artificia cultus muliebris*) qualia sunt, interim iam ex -um suorum qualitate et condicione pronuntiari potest (*syn.* magistri). AMM. 26, 3, 4 servum ... arcanis piacularibus inducendum commisisse -i malarum artium (*sc. veneficii*). CASSIOD. var. 6, 19, 5 deponite, medendi artifices, ... contentiones ...: -bus enim vestris promittitis odisse nequitiam et amare puritatem.
CORP. VI 4442 P. Cicereius Onomastus doctor(i) lib(rario) suo merenti P. Cicereio P. l. Eucarpo. XIII 444 C. Afranio Clari lib. Graphico -óri librario lusori latrunculorum. VI 5, 3413* -r librarius de sacra via (*fort. genuin., v. Dessau ad n. 7752*). *cf.* TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 (6) librarii ... qui docere possunt. *Marquardt-Mau, Privatl. 825.* CORP. XIII 6247 -i artis calculaturae.

3 *pertinet ad **ludum gladiatorium*** (*Pollack, PW. V 1253, 18 sqq.*): GLOSS. IV 414, 40 lanista -r gladiatorum. VAL. MAX. 2, 3, 2 *P. Rutilius cos. a. 105 a. Chr.* nullius ante se imperatoris exemplum secutus ex ludo C. Aureli Scauri -bus gladiatorum arcessitis vitandi atque inferendi ictus ... rationem legi⟨oni⟩bus ingeneravit. QVINT. decl. 302 p. 191, 15 *in ludo* fuerunt -es et medici et ministri. *in titulis*: *c. genetivis eorum qui docentur*: CORP. VI 4333 (*aet. Tiberi*) Q. Fabi Viatoris doctor(is) secutorum. 10174 Gratus -r murm(illonum) v. a. XXVII (10175. V 1907 Italia Mettia sibi et Lascivo docto(ri) et murmi(lloni). [docto(ri) murmi(llonum) *Mo., sed cf. P. I. Meier, Rhein. Mus. 42, 1887, 134*]) VI 10181 -r oplomachor(um) (*cf.* 37842 doct. opl.). 10192 Thraec(um). 37844 vel(itum). *non accedent. genet.*: CORP. VI 632 (*familia gladiatorum*) feliciter ordini potestatium et cultis -bus. 10183 Aniceto prov(ocatori) sp(atario) Ael. Marcion -r et primus [*intellegunt aut* Primus *aut* primus (palus)] b. m. V 4502 d. m. Antigoni provok(atoris) Verus -r posuit. *de* V 1907 *v. supra l. 11.* *incertum, an huc pertineant*: VI 10198. †10199 (= INSCR. christ. Diehl 573). 33987. XII 3332 (*ubique simpliciter* -r). *cf.* doceo *p. 1721, 34.* *pertinet ad curriculum equorum*: CORP. VI 10057 agitatori factionis venetae et -i factionis s(upra) s(criptae) et prasinae.

4 *ad **rem militarem*** (*Fiebiger, PW. V 1254, 36 sqq.*): **a** *-es bestiarum pugnando in acie assuefactarum*: LVCR. 5, 1311 leones cum -bus armatis saevisque magistris, qui moderarier his possent vinclisque tenere. **b** *militum*: VEG. mil. 1, 13 p. 17, 5 ut ... -es armorum duplis remunerarentur annonis (1, 14 armorum -r attendit, ut *eqs.* 3 prol. p. 65, 7 Hannibal ... Lacedaemonium -em quaesivit armorum. *cf. vol. II 613* armidoctor). 1, 15 p. 18, 11 -es ad hanc rem artifices eligendi. *in titulis*: CORP. III 10516 (= 3566) d. m. T. Tori Gemelliani quondam ⟨d⟩oc(toris) fabr(um) leg. II (*non proprie praeceptorem, sed praepositum fabricae armorum putat Ruggiero, Diz. epigr. s. v.* -r). VI 3239[a] doct. a⟨lae, *suppl. inc.*⟩. 3595 T. Flavio Expedito -i sagittar(iorum). V 6886 -r (*in lapide mutilo; fort.* ⟨campi⟩ doctor, *cf. vol. III 211, 50*). IX 952 (= CARM. epigr. 1340 INSCR. christ. Diehl 458) 1 doc(tor) eq(uitum) ac p⟨editum⟩. INSCR. lat. d'Afrique ed. Cagnat-Merlin-Chatel. 373 (*Carthagine*) coh(ortis) -r [*an* -r(es)?]. *nota*: VI 533 quod coh(ortis) -r voverat, nunc campi -r ... posuit (*addendum exemplis vocis q. e.* **campidoctor** *vol. III 211 [ad hunc titulum et ad* II 4083 *a. 182 (vol. III 211, 43) cf. quae adnotavit Dessau ad n. 2416]*; *item*: FIRM. math. 8, 28, 1 erunt campi -es et quibus dispositio committatur proeliorum. AMM. 15, 3, 10 Marinus ⟨tribunus⟩ ex campidoctore eo tempore vacans. 19, 6, 12 horum [*sc. legionum Magnentiacarum recens e Galliis adductarum*] campiductoribus, ut fortium factorum antesignanis, ... armatas statuas ... locari iusserat imperator. VEG. mil. 3, 26 p. 125, 2 *pl.* SCHOL. Iuv. 6, 261 '*ictus* monstratos' a campidoctore. GLOSS. Pith. Iuv. 5, 155. 6, 261. PS. AVG. serm. ed. Morin [Rev. Bénéd. 29, 1912 p. 467, 37] tantus campi -r [*sc. Paulus apostolus, cf. de Christo*: PS. AVG. (= QVODV.) serm. ed. Mai 119, 4 *vol. III 211, 40*]. ROMVL. fab. Aesop. 78 [r. g., r. v.] hi sunt comites tui [*ficti imperatoris*], primicerii, campidoctores [-duct- *pars codd.*] ... et cetera officia. *inc. et lect. et suppl.*: CORP. II 2391 d(octor?) campi ofic(ialis). *graece ubique* (*praeter* SVID. *s. v.* καμπιδήκτωρ) καμπιδούκτωρ: IOH. CHRYSOST. epist. ad Innoc. (*a. 404*) Migne 52, 534 καμπιδούκτορας ἀντὶ διακόνων προηγουμένους ἔχοντες. PAPYR. Lond. 113, 5 *a. 498* [*vol. III 211, 50*]. PAPYR. Monac. 15, 17 [*saec. VI ex.*] καμπιδουκτωρ ⟨ἀρ(ιθμοῦ) Συή⟩νης. *Byzantinorum seriorum exemplis apud Beurlier, Mélanges Graux p. 302 adn. 4 sqq* [MAVRIC. tact. 8. 12, 11 LEO tact. 7, 54. 55. 14, 67] *addenda sunt, quae attulit Psaltes, Gramm. d. byz. Chroniken 1913, 253* [CONST. PORPH. caer. aul. Byz. p. 411, 6. 423, 8]. *inde* **καμπηδηκτόρια (-δικτόρια)** *i. q. vexilla campidoctorum* [*Psaltes l. c. p. 50*]: CONST. PORPH. *l. c.* p. 11, 21. 575, 19 καμπι-. 641, 2 καμπηδικτώρια. *egerunt post a. 1907 de campidoctoribus: Domaszewski, Die Rangordnung des röm. Heeres, Bonn. Jb. 117, 1908, 26; Grosse, Röm. Militärgesch. 1920 p. 126 sq. E. Stein, Gesch. d. spätröm. Reichs I [1928] 83*[3]).
c *corporis disciplinae quodammodo militaris* (*cf. Mommsen, Corp. VIII p. 1337*): CORP. VIII 12904 (*in sepulcreto officialium Carthaginiensium*) -r cursorum (*i. tabellariorum*). *cf. ibid.* 12622 exerchitator cursorum (*v. Momms. l. c. adn. 6*).

5 *ad **palaestram*** (*cf.* doceo *p. 1724, 55. 1725, 15*): QVINT. inst. 12, 2, 12 palaestrici (*cf. p. 1781, 79 sqq.*). APVL. Plat. 1, 2 *p. 1773, 40.* CAEL. AVR. chron. 1, 1, 20 luctationem iugem facere adhibito -e.

6 *in sermone **scripturae sacrae** et **Christianorum***:

a -es ***Iudaeorum***: *α in libris* V. T. (-is *notio praeter* II par. 15, 3 IS. 30, 20 [*cf. p. 1775, 6 sq.*] *partim hebraicis parum apte respondet, partim interpretum mero errore illata est*): VVLG. deut. 29, 10 tribus ac maiores natu atque -es (שֹׁטְרֵיכֶם *i. exactores, praepositi*; LXX γραμματοεισαγωγεῖς, *inde* scribae inductores ITALA Lugd.; *item*: deut. 31, 28 [γραμματοεισαγωγεῖς, scribas inductores ITALA Mon.]. ITALA exod. 18, 21 [Aug. quaest. hept. 2, 69 p. 134, 16] quos autem dicat γραμματοεισαγωγεῖς ..., non facile sciri potest ...; nam quidam '-es'

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

interpretati sunt, ut intelligantur utique litterarum, qui introducant in litteras, sicut resonat graecum vocabulum). II par. 26, 11 *sing.* (LXX τοῦ κριτοῦ). VVLG. deut. 33, 21 in parte sua -r esset repositus (מְחֹקֵק; LXX ἀρχόντων συνηγμένων, *inde* princip[i]um collectorum ITALA Lugd., Ambr. patr. 8, 36). VVLG. I par. 25, 7 cuncti -es (כָּל־הַמֵּבִין; LXX πᾶς συνιῶν). VVLG. II par. 15, 3 absque sacerdote -e (מוֹרֶה; LXX ὑποδεικνύντος). *item*: Is. 30, 20 ultra -em tuum (LXX οἱ πλανῶντές σε). Ioel 2, 23 -em iustitiae (הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה, *i. imbrem matutinum in iustum modum*; LXX τὰ βρώματα εἰς δικαιοσύνην). VVLG. Is. 33, 18 ubi -r parvulorum? (סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים, *i. numerans turres*; LXX ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους. *versio latina fort. facta secundum* VVLG. Rom. 2, 20 magistrum infantium).

β *in libris* N. T.: ITALA Matth. 22, 35 (codd. b ff² g¹ l q = VVLG.) unus ex eis (*Pharisaeis*) legis -r (νομικός, l. d. *om.* cod. e). *item sing.*: ITALA Luc. 10, 25 (codd. a e, Tert. adv. Marc. 4, 19 p. 482, 16 carn. 7 *al.* [νομικός, legis peritus codd. b l gat. = VVLG., l. peritor ff²]). ITALA act. 5, 34 (codd. g h = VVLG.) Gamaliel, legis -r honorabilis universae plebi (νομοδιδάσκαλος). *plur.*: ITALA Luc. 5, 17 (codd. a b e ff² l q = VVLG.) legis -es (νομοδιδάσκαλοι). ITALA Luc. 7, 30 (codd. a e [νομικοί, legis periti codd. b ff² l q = VVLG.]). ITALA Luc. 11, 45. 46. 14, 3 (codd. a e [legis periti codd. b l q ff² gat. = VVLG.]). I Tim. 1, 7 *v. p. 1776, 41.* ITALA Luc. 2, 46 (codd. b ff² l q = VVLG.) illum in templo sedentem in medio -um (τῶν διδασκάλων, docentium cod. a, magistrorum cod. e).

γ *apud* ECCL.: (I) *exempla pertinentia ad* V. T.: CARM. adv. Marc. 3, 215 Esdra vates, legis -r et ipse sacerdos (HIER. prol. gal. *et* praef. Vulg. XII proph.: Esdram scribam legisque -em). COMM. instr. 2, 19, 3 caeliloquax ... Esaias -r et auctor. HIL. in psalm. 2, 2 p. 38, 15 erat ... iam a Moyse ... institutum, in synagoga omni septuaginta esse -es (*ibid.* p. 38, 18 septuaginta senioribus, qui -es deinceps manerent). 2, 3 p. 39, 21 ipsi illi principes -esque synagogae (*cf. infra l. 63*). FILASTR. 110, 5 a sanctis illis -bus et perfectis (*i. prophetis*). 129, 1 *David* -r et commentator divinarum omnium scripturarum (*cf. p. 1776, 5*). 147, 7 ne maledicerent *Iudaei* suis -bus et prophetis. 155, 4 prophetae, testes Christi et -es saeculi. AMBR. Abr. 2, 2, 7 intentio -is (*i. Moysis, qui imitandum descripsit Abraham, cf. 1, 1, 2*). HIER. in Ier. 3, 59, 3 p. 195, 5 sermo -is. 4, 25, 2 p. 244, 20 -em ecclesiae (*Ieremiam; locutio hic singularitate notabilis, usitatissima sub b β p. 1778, 53 sqq., nata videtur ex eis quae antea dicta sunt* 4, 23, 5 p. 243, 21 plerique -um usque hodie in ecclesia similia sustinent). in psalm. 50 (*de David*) notandum, quod post adulterium et homicidium possit aliquis -r esse, si dignam egerit paenitentiam. epist. 117, 4, 3 durus -r et meo mucrone me vulnerans '...' inquit (*prov. 10, 9*). AVG. civ. 18, 41 p. 319 D. sacrarum litterarum ... auctores ... *Israelitis* erant ... -es probitatis atque pietatis. serm. ed. Mai 43, 1 (*Elisseus*) emisit clamorem validae vocis in dolore cordis de ascensu -is (*Eliae*). ASSVMPT. Moys. 5, 5 qui ... magistri sunt -es eorum (-es eorum *del. Charles, def. Clemen*). 11, 16 consummatum (*i. perfectum*) in saeculo -em (*Moysen*). (II) *exempla pertinentia ad* N. T.: TERT. bapt. 10 p. 209, 12 legis -es et Pharisaei (*item plur.*: 12 p. 211, 21 adv. Marc. 4, 27 p. 513, 7. 514, 21. 515, 11. 13. 19. RVFIN. Orig. in num. 18, 4 p. 173, 10 B. -es legis et scribae. *sing.*: TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 507, 10 [*ibid.* l. 13 *nude* -r]. 507, 18). RVFIN. Orig. in num. 14, 4 p. 128, 1 B. scribarum et -um populi. PELAG. in I Cor. 9, 6 apud Iudaeos antiqua haec erat consuetudo, ut necessaria -bus a discipulis praeberentur. ACT. Petr. 1 quod saepius Paulus commisisset cum -bus Iudaeorum et convicisset eos. (III) *pertinet ad res Iudaeorum recentes*: HIER. praef. Vulg. paral. ad Domn. et Rogat.: ut librum Paralipomenon Latino sermone transferrem, de Tiberiade quendam legis -em, qui apud Hebraeos admirationi habebatur, assumpsi et contuli cum eo vertice, ut aiunt, usque ad extremum unguem. RVFIN. Orig. in gen. 3, 4 p. 43, 14 B. magistri et -es synagogae (*cf. l. 31*). in lev. 4, 7 p. 327, 1 B. Iudaeorum -es. in cant. prol. p. 62, 25 moris est apud eos omnes scripturas a -bus et sapientibus tradi pueris. CASSIOD. inst. div. 15 p. 1129^C *v. p. 1773, 35.*

b *Christianorum* (*nota*: AVG. doctr. christ. 4, 7, 21 canonicos nostros auctores -esque): **α *de apostolis*** (*de Iohanne baptista*: PRVD. cath. 7, 71 hortator ille primus et -r novae fuit salutis): *de Paulo*: ITALA (*ut vid.*) I Tim. 2, 7 (Tert. pudic. 14 p. 250, 7 resurr. 23 p. 58, 3 adv. Marc. 5, 1 p. 570, 3) -r nationum (διδάσκαλος ἐθνῶν, magister gentium cod. d [*sic etiam* VVLG. II Tim. 1, 11], -r gentium VVLG., *inde passim, e. g.*: PASS. coron. 3 cod. Paris. 10861 (*ed. Wattenbach*; magister g. *cod. Flor., om. al.*). HIL. trin. 5, 32. 9, 62 FAVSTIN. trin. 3, 4 p. 66^B AMBR. Abr. 1, 9, 94 virg. 3, 5, 23 vid. 2, 7 *al.* AVG. *passim* [*sed* c. Iul. op. imperf. *semper, ut videtur*, magister gentium, *cf. supra l. 71. item et* AMBROSIAST. *et* Ps. AVG. quaest. test. *semper* magister gentium, *nusquam* -r g., *cf. Souter, A study of Ambrosiaster p. 117*]. SACR. Leon. p. 344 magister et -r gentium vocandarum. PASS. Paul. 16 magnificus -r et magister g.). *non accedente genetivo*: DAMAS. epigr. 2, 25 sanctissime. AMBR. vid. 2, 9 ipsius -is sermone. RVFIN. Orig. in exod. 4, 2 p. 173, 23 B. magnifici. in num. 3, 3 p. 17, 2 B. magni. PRVD. ham. 506 -r apostolus. AVG. civ. 13, 23 p. 592 D. tanti. 18, 51 p. 336 bon. viduit. 1, 2. contin. 9, 22 verax (PASS. Paul. 19 verus). AVELL. p. 336, 4. 418, 23 egregius (SEDVL. op. pasch. 2, 16 p. 219, 13). p. 429, 1 praeclarus. SEDVL. op. pasch. 3, 14 p. 244, 15 ARATOR act. 1, 738. VEN. FORT. carm. 1, 2, 10 seductor quondam ... modo -r. *accedentibus aliis genetivis*: CARM. epigr. 314, 2 (*aet. imp. Honorii*) mundi. AVELL. p. 509, 4 scripturarum omnium (*cf. p. 1775, 33*). DRAC. laud. dei 2, 581 ipse fuit legis post crimina -r. PASS. Theclae B 24 nominis tui. campi: *v. p. 1774, 50.* *de Petro*: PASS. Petr. 16 a -is sui amantissimi sepultura. *de Petro et Paulo*: HEGES. 3, 2 p. 183 Vind. -es Christianorum. IORD. Rom. 262 -es fidei. *de Iohanne*: POLYCR. Hier. vir. ill. 45 Iohannes martyr et -r (RVFIN. hist. 3, 31, 3 = 5, 23, 3 martyr et -r optimus [καὶ μάρτυς καὶ διδάσκαλος *Polycr.*]). PETR. CHRYS. serm. 167 p. 636^C opportune nobis Ioannes ... poenitentiae -r advenit: -r dicto factoque, magister verus. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 3, 2/3 p. 52, 26 Z. ait ... hic -r in euangelio suo. *de Philippo*: HIER. epist. 53, 5, 3 o mira -is virtus (*sc. qua docuit eunuchum, act. 8, 27 sqq.*). *de universis* (*cf.* Matth. 28, 19 *s. v.* doceo *p. 1724, 7*): TERT. fug. 6 p. 474 Oe. apud -es nostros. praescr. 8, 15 p. 19 Ra. nationibus destinati -es apostoli (*syn.* 20, 2 *et* 22, 3 magistri) ipsi quoque -em consecuti erant paracletum. FILASTR. 149, 4 -es invicti et gloriosi martyres ... domini fieri ... properabant, Iudaeos et paganos edocentes. FVLG. aet. mund. 13 p. 172, 26 fidei -es. RVFIN. Orig. in exod. 9, 3 p. 239, 8 B. ALC. AVIT. carm. 6, 279 *v. p. 1747, 82.* *distinguitur inter* apostolos *et* -es: HIER. epist. 41, 2 in divisionibus spiritus inter apostolos et -es. *ad α et β pertinent*: RVFIN. Orig. in num. 11, 4 p. 83, 9 B. sive apostolorum sive reliquorum post eos -um. Orig. princ. praef. Ruf. 1 p. 4, 8 *Origenem* alterum post apostolos ecclesiae -em. AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 72 non solum prophetas et apostolos, ... verum etiam posteriores ecclesiae suae -es. OP. imperf. in Matth. 10 p. 685 apostoli ceterique -es. BENED. reg. 5, 9 *Christus* dicit -bus (*i. omnibus praedicaturis euangelium*): qui vos audit, me audit (*Luc. 10, 16*).

β *de aliis fidem Christianam docentibus*: (I) *in* N. T.: ITALA Eph. 4, 11 (cod. d = VVLG.) ipse dedit quosdam ... apostolos, quosdam ... prophetas, alios ... euangelistas, alios ... pastores et -es (ποιμένας καὶ διδασκάλους, *cf.* PELAG. *ad l.* -es ... omnes, qui sunt idonei ad alios instruendos. PAVL. NOL. epist. 50, 9 *quaerit ex Augustino, quid intersit* inter pastores ... et -es ..., quia praepositis ecclesiae utrumque nomen adscribi solet. *respondet* AVG. epist. 149, 11 eosdem puto esse, sicut et tibi visum est ...; sed ideo, cum praedixisset 'pastores', subiunxisse '-es', ut intellegerent pastores ad officium suum pertinere doctrinam). ITALA I Tim. 1, 7 (cod. d = VVLG.) volentes esse legis -es (νομοδιδάσκαλοι). ITALA Hebr. 5, 12 (Mutian. Chrysost. hom. 8, 3 p. 293/4) debentes esse -es (διδάσκαλοι, magistri cod. d = VVLG.). VVLG. act. 13, 1 prophetae et -es (διδάσκαλοι, magistri ITALA cod. g). I Cor. 12, 28 posuit deus in ecclesia primum apostolos, secundo prophetas, tertio -es (διδασκάλους, magistros ITALA cod. d). *item* 12, 29. I Tim. 3, 2 oportet ... episcopum ... esse ... hospitalem, -em *eqs.* (διδακτικόν, docibilem ITALA cod. g *al.*, *v.* docibilis *p. 1766, 55*).

(II) *apud* ECCL.: ***exempla**, quae videntur **antiquissima*** (TERT. CYPR. PASS. Perp. BARNAB. epist. HERM. vulg. COMM.; *de -um in vetere ecclesia officio cf. Holtzmann, Die Katechese der alten Kirche, Theol. Abhdl. f. Weizsäcker, 1892 p. 79 sqq.; Harnack, Mission u. Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten, 1906² I p. 301 sqq.*): TERT. praescr. 3, 5 p. 11 Ra. si episcopus, si diaconus, si vidua, si virgo, si -r, si etiam martyr lapsus regula fuerit (*nota concinnitatem membrorum; coniuncta* martyr *et* -r *etiam l. 10. 19 sq.; de Cypriano*: PACIAN. epist. 1, 3 p. 10. AVG. doctr. christ. 2, 40, 61 Cyprianus -r suavissimus et martyr beatissimus. persev. 19, 49 Cyprianus martyr gloriosissimus et -r lucidissimus). 14, 2 p. 25 Ra. si quid tibi videtur ... obscuritate obumbrari, est utique frater aliqui -r gratia scientiae donatus *eqs.* adv. Prax. 1 p. 228, 17 caverat pristinum -r (*Praxeas*) de emendatione sua (pr. -r *fort. coniungenda et intellegenda 'pristina docens' statuit post alios Löfstedt, Z. Sprache Tertullians p. 13, cf. Schmalz-Hofmann, Lat. Synt. p. 378; alii fort. rectius* cav. pr. *coniungenda et* -r *absolute positum [cf. p. 1779, 81] censuerunt*). CYPR. epist. 29 p. 548, 7 modo cum presbyteris -bus (*dat.*) lectores diligenter probaremus (PASS. Perp. 13, 1 Aspasium presbyterum -em [*gr.* Ἀσπάσιον τὸν πρεσβύτερον]. PASS. Saturnin. Dat. 10 presbyteri -is divina responsio. *de presbyteris docentibus cf.* VVLG. I Tim. 5, 19 qui laborant in verbo et doctrina. *de* COMM. *v. p. 1777, 2.* *apud posteriores* presbyteros *et* -es *coniunctos non inveni nisi* RVFIN. hist. 7, 24, 6 convocavi presbyteros et -es, qui erant in ecclesiis [τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διδασκάλους τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἀδελφῶν *Dion. Alex.*]. -es *opponuntur* 'senioribus': AMBROSIAST. in I Tim. 5, 1 *v. p. 1777, 52*). *ibid.* (CYPR. epist. 29) p. 548, 8 Optatum inter lectores -em (*vulg.*, -um *codd.*) audientium (*i. catechumenorum*) constituimus (AMBROSIAST. in Gal. 6, 6 -bus audientes communicent in omnibus bonis; *syn.* qui catechizat). 73, 3 p. 780, 20 *non* difficile est -i vera et legitima insinuare ei, qui haeretica pravitate damnata et ecclesiastica veritate comperta ad hoc venit, ut discat, ad hoc discit, ut vivat. NEMES. Cypr. epist. 77, 1 p. 834, 14 te (*Cyprianum*) ... -em et amatorem nostrum. 77, 2 p. 834, 17 nam quasi bonus et verus -r, quid nos discipuli ... apud praesidem dicere debemus, prior ... pronuntiasti. BARNAB. epist. 1, 8 ego ...

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non tamquam -r, sed unus ex vobis demonstrabo pauca (οὐχ ὡς διδάσκαλος, ἀλλ' ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν). *inde, ut videtur*: COMM. apol. 61 non sum ego vates neque -r iussus ut essem (instr. 2, 22, 15 non sum ego -r. *cf.* doceo *p. 1722, 58*). *invehitur in* -es COMM. instr. 2, 16, 1 -es dum exspectant munera vestra. 2, 16, 15 tu fidis muneribus (*sic C*), quod -is ora procludunt (*cf. Martin, Commodianea 1917 p. 18*). *hos esse eosdem atque* 2, 29 maiores natu (*i. presbyteros, cf. p. 1776, 67 sqq.*) *coniecit Martin, Stud. u. Beitr. z. Comm. 1913 p. 76.* HERM. vulg. vis. 3, 5 p. 19, 2 apostoli et episcopi et -es (διδάσκαλοι, magistri *rec. Pal.*) et ministri (sim. 9, 15 p. 139, 5 apostoli et -es ... praedicationis filii dei [ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι τοῦ κηρύγματος τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, apostoli -esque: hi sunt praedicatores filii dei *rec. Pal.*]. sim. 9, 16 p. 140, 10 apostoli et -es [*item rec. Pal.*]. 9, 25 p. 149, 3 apostoli ... et quidam -es [magistri *rec. Pal.*]. *similia apud posteriores: infra l. 27. p. 1778, 18. 66* AVELL. p. 164, 13). mand. 4, 3 p. 42, 2 audivi a quibusdam -bus (διδασκάλων, magistros *rec. Pal.*).

ceterorum exemplorum notabilia: *scholarum ecclesiasticarum -es*: *Alexandrinae*: HIER. vir. ill. 36 in Alexandria ... a Marco euangelista semper ecclesiastici fuerunt -es. RVFIN. hist. 6, 10, 1 divinarum scripturarum -es inibi (*Alexandriae*) scholae ecclesiasticae haberi viros ... in scientia et eruditione probatissimos. *ibid.* cum ... scholae ecclesiasticae et -is officio praeesset ... Pantaenus. 6, 8, 6 Origenes apud Alexandriam -r ecclesiae valde clarus habebatur. *Constantinopolitanae*: EPIST. pontif. 388 (*a. 432*), 3 Conc. ed. Schwartz I 2 p. 92, 25 qualiter vos exercuit priorum palaestra -um. 6 p. 93, 26 apostolico vos -es et pio semper sermone paverunt. *Romanarum*: CASSIOD. inst. div. praef. p. 1106^{D} collatis expensis in urbe Romana professos -es scholae ... acciperent Christianae. *de -is opere, nomine, officio*: PRISCILL. can. 39 p. 126, 18 opus -is (-um *var. lect.*) lectio sit atque euangelii praedicatio (*contra Priscillianistas*: CONC. Caesaraug. a. 380 can. 7 Mansi 3, 635^{B} ne quis -is nomen sibi imponat praeter has personas, quibus concessum est, sicut scriptum est [*sc.* VVLG. Iac. 3, 1 nolite plures magistri fieri]). AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 12 *v. p. 1771, 25.* virg. 8, 47 qui sibi falso -um nomen assumunt. AMBROSIAST. in I Cor. 12, 28 p. 250^{A} 'tertio -es': illos dicit -es, qui in ecclesia litteris et lectionibus retinendis pueros imbuebant more synagogae, quia traditio illorum ad nos transitum fecit (PELAG. *ad l.* hic -es, qui per legem mores instituunt). *ibid.* 12, 29 'numquid omnes -es?' ille -r est, cui alios erudire conceditur. AVG. doctr. christ. 4, 16, 33 -es sanctus efficit spiritus. serm. 23, 1, 1 -es dicimur, sed in multis -em quaerimus. nec volumus nos haberi magistros; periculosum est enim et prohibitum, domino ipso dicente (*Matth. 23, 10*). VINCENT. LER. 28, 40 p. 45 (*ad I Cor. 12, 28*) 'tertio -es', qui tractatores nunc appellantur (*cf. l. 84. p. 1779, 59*), quos ... apostolus etiam prophetas interdum nuncupat. PROSP. epist. ad Rufin. 14 omnibus hominibus iubentur praedicare -es. ISID. sent. 3 *passim* (*cf.* 3, 45, 1 quibus docendi forma commissa est). 3, 36, 3 perfectum. *ibid.* 4 utilis. 3, 40, 1 iracundi -es (3, 41, 6 superbi). 3, 41, 1 bonus (3, 43, 8. 3, 46, 10). 3, 44, 2 sermo -is (*cf. ibid.* 1). *al.* *vituperantur* (*aliter supra l. 4*): AMBROSIAST. in I Tim. 5, 1 synagoga et postea ecclesia seniores habuit, quorum sine consilio nihil agebatur in ecclesia. quod qua neglegentia obsoleverit, nescio, nisi forte -um desidia aut magis superbia, dum soli volunt aliquid videri. RVFIN. hist. 4, 29, 3 -is adrogantia (*ex Iren. 1, 28, 1* οἰήματι διδασκάλου ἐπαρθεὶς καὶ τυφωθείς. magistri IREN.). *cf. etiam l. 50. p. 1778, 7.*

-r *de episcopis* (*cf.* VVLG. I Tim. 3, 2 *p. 1776, 47*). *-is vocabulum videtur esse notionis capacioris, vocabula* episcopi, sacerdotis *notionis angustioris et propriae. inde a IV. saec. medio tria haec vocabula plane eiusdem significationis fuisse statuit H. Brewer, Kommodian von Gaza 1906 p. 171 sqq., quod parum probatur*): PRVD. perist. 6, 37 tu, qui -r, ait (*praeses ad episcopum*), seris novellum commenti genus (*cf.* PASS. Philipp. 4 *interrogavit praeses*: 'quis ex vobis Christianorum magister est aut -r ecclesiae?' respondit Philippus episcopus: 'ego sum ille, quem quaeris'. *ibid.* 7 *praesidi* respondit Hermes: decurio sum et -i meo in omnibus obsecundo [*ex eo, quod decurionem se apud praesidem appellat, conicias* -is *ordinem Christianum hominibus paganis rerum Christianarum parum peritis similem visum esse ordini* magistri collegii]. *ibid.* 9 -r vester Philippus. *sed* PASS. Pion. 19 proconsul: 'tu praeceptor [*sic codd., ut vid.*; -r *Bolland.*] eorum eras?' rursus ille 'docebam' [σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος αὐτῶν; ἀπεκρίνατο· ναί, ἐδίδασκον]. PASS. Philipp. 13 *fidelis ad episcopum*: -r optime). MAXIMIN. c. Ambr. 140 sancto ... ac fidelissimo -i Demofilo (*episcopo Ariano*). RVFIN. hist. mon. 1 p. 397^{A} sicubi ... discendo parum aliquid scientiae conquisierint, continuo -es fieri volunt (*ibid.* affectant ipsi ad sacerdotium). BACHIAR. fid. 7 p. 1035^{A} sacerdotes sive -es, qui sunt capita populi et columnae ecclesiarum (*item syn. aut coniunct.* sacerdos: HIER. in Ier. 2, 18, 4 p. 86, 11 hoc proprie de sacerdotibus et -bus intellegendum. RVFIN. Orig. in lev. 6, 6 p. 368, 30 B. possunt ... et in ecclesia sacerdotes et -es filios [*sc. spiritales*] generare. PELAG. in Rom. 12, 3 p. 95, 10 S. sacerdotes sive -es. OROS. hist. 7, 19, 2 in sacerdotes et clericos, id est -es. VINCENT. LER. 22, 27 o Timothee, o sacerdos, o tractator [*cf. supra l. 46*], o -r! EPIST. pontif. 388 [*a. 432*], 7 Conc. ed. Schwartz I 2 p. 93, 36 sacerdotis [*Cyrilli episcopi*], hoc est catholici ad hunc [*Nestorium haereticum*] scripta -is. PETR. CHRYS. serm. 86 p. 443^{C} si turbatur sacerdos, si stupet -r, si pavescit antistes. RVRIC. epist. 1, 1 p. 351, 20 [*Fausto episcopo*] -r eximie [*ibid.* p. 351, 6 venerande ... sacerdos]. OP. imperf. in Matth. 10 p. 686 sacerdotes ceterique -es. POMER. 1, 23 non se debeat ecclesiae -r de accurati sermonis ostentatione iactare [*syn.* sacerdos, *item pl.* 1, 24. 2, 5, 1]. CORP. IX 4228 -r sacerd(os). *cf.* RVFIN. Orig. in num. 2, 1 p. 9, 24 B. excelsum sacerdotii gradum vel cathedram -is *coniunctum, sed oppositum*: CASSIOD. hist. 3, 2 p. 947^{B} sacerdotes et -es dogmatis Christiani [*Sozom. hist. eccl. 2, 12* τοὺς ἱερέας καὶ τοὺς ὑφηγητὰς τοῦ δόγματος]). fid. 8 p. 1036^{B} episcopi aut -es (*item syn. aut coniunct.* episcopus: CONC. Ephes. a. 431 [Schwartz I 2] 17, 2 episcopi et -es et populis praediti [DIONYS. EXIG. Cyr. epist. syn. 2 magistri]. PS. HIER. expos. in Marc. 13, 34 p. 565^{C} episcopum ... sive -em. PROSP. chron. I p. 479, 1350 *Manichaeorum* -es, episcopi, presbyteri. PAVL. PETRIC. Mart. praef. inscr. domino sancto ... vereque apostolico in omni religione -i Perpetuo episcopo Paulinus [*ibid.* 2 p. 17, 10 sancti atque apostolici -is et domini *i. S. Martini*]. POMER. 3, 31, 6 *de Augustino, syn.* episcopus. CASSIOD. hist. 10, 34 Theodorus Mopsuestiae ... episcopus ... totius -r ecclesiae [*Theodoret. hist. eccl. 5, 40, 1* πάσης ἐκκλησίας διδάσκαλος]. ISID. eccl. off. 1, 6, 2 Ambrosius episcopus ... in ecclesia clarissimus -r). AVG. epist. 217, 1, 2 (*de Cypriano, cf. p. 1776, 58*) quam (*dominicam orationem*) -r ille cum exponeret. GENNAD. vir. ill. 60 a Gallicanis -bus admonitus et per Augustinum emendatus. PS. AVG. quaest. test. II nov. 55, 1 p. 454, 11 Timotheum ... non sunt passi Iudaei adsumi inter -es incircumcisum; ad hoc illum adsumpsit apostolus, ut eum episcopum ordinaret. FVLG. RVSP. epist. 14, 17 p. 408^{A} sanctus -r egregius Augustinus (*syn.* praeclarus antistes). INSCR. christ. Diehl 1066 (CORP. XII 5787 *fuit apud Aquas Sextias*) ⟨omne per a⟩evu(m) eclesiae -r. 1090, 12 (*de Ioanne episcopo Tarraconensi, saec. VI init.*) denis ... lustris rector -rque praefuisti monacis et populis. 1092, 1 (*de Iustiniano, Valentiae episcopo, saec. VI med.*) pius praeclarus -r alacer facundus. *de papa Romano*: RVFIN. epist. Clement. 19 si indoctus et inscius officium -is accipiat (*sc. Clemens a Petro apostolo*). Orig. hom. exod. 10, 4 p. 250, 12 B. Christus, qui omnium magister est, vel qui pro Christo ecclesiae praeest -r animarum. POMER. 1, 23 ecclesiasticus (*syn.* pontifex). ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 19 (*syn.* papa). ENNOD. opusc. 2, 124 p. 325, 18 accusare -em et adversus electum oris lividi morsus aptare. FVLG. RVSP. epist. 14, 18 p. 408^{C} ille apostolicus -r (*i. papa Leo apostolicae sedis pontifex*). SACR. Greg. 226 universalis ecclesiae tuae -em. INSCR. christ. Rossi II p. 208, 34, 9 (*carm. sepulcr. Pelagii I, † 560*) -r apostolicae fidei.

accedunt genetivi significantes eos qui docentur: Asiae: RVFIN. hist. 4, 15, 26 cum ingenti furore adclamabant: 'hic (*Polycarpus*) est totius A. -r (διδάσκαλος) et pater Christianorum'. ecclesiae (*cf.* HIER. vir. ill. praef. qui putant ecclesiam nullos philosophos ... nullos habuisse -es. AVG. doctr. christ 4, 16, 33 cui est in ecclesia -is persona imposita. VINCENT. LER. 17, 23 omnes vere catholici noverint se cum ecclesia -es recipere, non cum -bus [*ad γ*] ecclesiae fidem deserere debere): HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 2 p. 341, 25 B. epist. 49, 18, 2 *Damasus* virgo e. virginis -r. in Ier. 4, 25, 2 p. 244, 20 *de Ieremia, v. p. 1775, 38.* RVFIN. Orig. princ. praef. 1 p. 4, 8 *Origenem* alterum post apostolos e. -em (magistrum *al., cf. Koetschau ad l.*). Orig. in gen. 13, 4 p. 121, 11 B. in exod. 10, 4 p. 251, 25 in lev. 6, 6 p. 369, 4. in num. 6, 1 p. 31, 15 et magister e. in cant. 2 p. 164 B. 3 (4) p. 236, 27. *ibid.* p. 240, 19 *v. p. 1779, 34.* hist. 6, 8, 6 AVG. persev. 20, 51. c. Iul. op. imperf. 1, 9 Ambrosium, Hilarium, Gregorium, Cyprianum aliosque praedicatissimos e. -es. 4, 56. 72 *al.* AVELL. p. 286, 15 patres vel -es e. (p. 286, 18 atque). p. 704, 4 sapientes. GENNAD. vir. ill. 46 clarus in e. -bus fuit. PS. HIL. dedic. eccl. p. 881^{C} eximios sanctae e. -es. SACR. Greg. 226 *v. supra l. 43.* MARCELL. chron. II p. 77, 429, 2 praecipuus (*Augustinus*). POMER. 1, 23. 2, 5, 1 (*v. supra l. 6 sqq.*). GREG. TVR. glor. mart. praef. p. 487, 19 Hieronymus presbiter et post apostolum Paulum bonus -r e. CASSIOD. hist. 10, 34 totius *v. supra l. 21.* ISID. sent. 3, 43, 2 (*ibid.* 5 strenuus). 3, 44, 4. 3, 45, 1. GREG. M. epist. 1, 41^{a} p. 59, 11 sancti antiqui patres, -es defensoresque e. 7, 31 p. 479, 23 magnum. INSCR. christ. Diehl 1066 *v. supra l. 31.* RVFIN. Orig. in num. 11, 7 p. 89, 26 B. apostolis et -bus ecclesiarum (EVOD. epist. ad Val. 23 magistris ecclesiarum et -bus. AVELL. p. 110, 7 veteres ecclesiarum -es catholicos. OP. imperf. in Matth. 19 p. 738). *cf.* RVFIN. Orig. in gen. 2, 4 p. 32, 11 quos ego arbitror -es esse in ecclesia et magistros ... fidei. Israhel: PAVL. NOL. epist. 45, 3 p. 382, 13 (*ad Augustinum*) -r Isr. in ecclesia veritatis. 50, 2 p. 404, 17 (*ad eundem*) benedicte -r Isr. populorum: OPTAT. 7, 1 p. 165, 11 -es. *item accedente adi.*: catholicus: PALLAD. Maximin. c. Ambr. 84 c. veritatisque -r. AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 69 c. doctus -rque Gregorius. PROSP. resp. ad Gall. praef. *de Augustino.* EPIST. pontif. 388, 7 *v. supra l. 1.* PS. GENNAD. vir. ill. 93 catholicus pater et -r. *plur.*: RVFIN. Orig. in cant. 3 (4) p. 237, 1 B. AVG. c. Pelag. 4, 12, 33 p. 569, 16 c. Iul. op. imperf. 2, 178 AVELL. p. 45, 15. 110, 7 *v. supra l. 72* ISID. sent. 3, 12, 7. Christianus: OP. imperf. in Matth. 19 p. 738 *v. supra l. 73.* ecclesiasti-

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cus: POMER. 1, 23 *v. p. 1778, 39.* ISID sent. 3, 36, 5. *plur.*: HIER. vir. ill 36 *v. p. 1777, 20.* CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p 131, 2 VIRG. gramm epist. 3 p. 136, 2. *cf.* HIER in psalm. tract. p. 374, 15 ecclesia habet veros oculos, videlicet ecclesiasticos atque -es, qui vident in scripturis mysteria dei

nota: CONC. Ephes. a. 431 Schwartz I 5 p 310, 3 in Christo -um eloquentias (*Mansi 5, 301*[B] τῶν ἐν Χριστῷ διδασκάλων τὰς εὐστομίας. *cf.* fidelis in Christo *vol. VI 658, 55 sqq.*).

accedunt genetivi significantes ea quae docentur: dogmatis: CASSIOD. hist. 3, 2 p. 947[B] *v. p. 1778, 11.* fidei: RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 4 p 543[C] Eusebius . . . diaconus simulque pater (*i. susceptor, 'Taufpate'; cf. Brewer, Kommod. p. 174 adn. 2*) mihi et -r symboli ac f. fuit. FVLG. aet. mund. 13 p. 172, 26 apostolos *v. p. 1776, 21.* EPIST. pontif 388 (*a 432*), 10 Conc ed Schwartz I 2 p. 95, 4 (*iron de Nestorio haeretico*) contra fidem portans arma perfidiae. AVELL. p. 108, 15 catholicae. SACR. Leon p. 425 (= SACR. Greg. 3, 5). OP. imperf. in Matth. prol. p. 611. IORD. Rom. 262 *v. p. 1776, 9.* INSCR. christ. Rossi II p. 208, 34, 9 apostolicae *v. p 1778, 44.* *cf.* ISID. Goth. 7 chron. II p. 270 *rex Gothorum* -es propter suscipiendam Christianae fidei regulam poscit. pietatis: MAXIMIN. c. Ambr. 42 -r p. et praedicator verit⟨atis⟩ *Vlfila.* AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 OP. imperf. in Matth. 10 p. 687. veritatis: APRING. in apoc. 2, 2 *pl.* vitae aeternae: GREG. TVR. vit. patr. 16 prol. p. 724, 12 *pl.* *c. gen gerundivi*: HIL. in Matth. 5, 15 purgandae de oculo fratris festucae idoneum effici posse -em.

acced. adiectiva laudantia (*selecta*): bonus: AMBR. vid. 2, 12 RVFIN Orig. in cant. 3 (4) p. 241, 16 B. AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 *pl* OP. imperf. in Matth. 9 p 680 ISID sent *v. p. 1777, 50.* GREG. TVR. *v. p. 1778, 66.* fidelis: *v. infra l. 40.* nobilis: SEDVL. carm. pasch. praef. 9 *pl* perfectus: LACT. inst. 4, 24, 7 (*ibid.* 19 consummatus). AVG. epist. 266, 2 non -r perfectus, sed cum docendis perficiendus. AVELL. p. 164, 13 apostolorum perfectorumque virorum -umque sermonem (τελείων ἀνδρῶν διδασκάλων). sanctus, sacer: RVFIN. Orig in cant. 3 (4) p. 240, 19 B. sancti quique -es et magistri ecclesiae. AVG. c. Iul op. imperf. 2, 150 tot sancti clarique -es. PAVL. PETRIC. Mart. praef *v. p. 1778, 1*[illegible] [illegible]D. sent. 3, 44, 6 sancti. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 4, 1 p. 64, [illegible]3 Z. uniuscuiusque sacri -is. tantus: AVG. persev. 19, 50 isti tales tantique -es (*Cyprianus, Ambrosius*). verus: RVFIN. Orig. in cant 3 (4) p. 239, 23 B. veri et fidelis. OP. imperf. in Matth. 19 p. 738 veros *ibid.* veris Christianis -bus. *de Severino haec singularia*: EVGIPP Sev. 19, 3 piissimus (*cf.* pius *infra l. 57. 65*). 36, 1 humilis. 39, 1 spiritalis. 42, 3 dulcissimus.

a genetivo -is (-um) *pendent subst.*: diligentia: AVG. epist. 120, 14 praeceptoris sive -is. diversitates: AMBR. in psalm. 118 serm. 15, 14 -um. laus: AMBR. off. 2, 24, 122 -is. nomen: *v. p. 1777, 33. 36.* prudentia: AMBR. in psalm. 118 serm. 15, 12 profunda. sermo: AVELL. p. 164, 13 ISID. sent. 3, 44, 2 *v. p. 1777, 51.* *cf.* OP. imperf. in Matth. 7 p. 674 *infra l. 75.*

i. q. interpres, explanator, enarrator (*cf. p. 1772, 43*): HIER. in psalm. tract. p. 374, 15 *v. supra l. 3.* AVG. civ. 16, 34 p. 179 D. Agar et Ismael -e apostolo (*Gal. 4, 24*) significaverunt carnales veteris testamenti. 17, 16 p. 237 *propheticae locutiones tropicae* maxime propter tardiores ingerunt -bus laboriosum disputandi exponendique negotium. mor. eccl. 1, 1, 1 scripturarum expositionem ab iis petendam esse, qui earum -es se esse profitentur. *ibid.* qui *veteris testamenti libris* offenditur, -em potius eorum pium (*cf. l. 42*), quam impium laceratorem requirat. doctr. christ. 4, 4, 6 divinarum scripturarum tractator et -r. VINCENT. LER. 28, 40, 9 p. 61 Ra. *v. p 1777, 45.* 22, 27, 6 p. 48 *v. p. 1777, 84.* EVCHER. instr. 1 praef. p. 65, 7 ex inlustrium -um iudicio. 1 p. 117, 12 quid hic -um opinio habeat. p. 135, 8 egregie quidam -r exposuit. 2 p 160, 4 apostolus: missus, . . . licet a -bus Hebraeum putetur. CASSIOD. inst. div. 1 p. 1110[C] Ambrosius, ut est planus atque suavissimus -r. 1 p. 1111[C] (*de Hieronymo*) diligentissimus (*de eodem* 3 p. 1114[B] pius. *cf. l. 42*). PS. MATTH. euang. 42, 2 (*cod. B*) Ieronimus, -r ille perspicuus. ISID. eccl. off. 1, 13, 2 'amen' de Hebraea in Latinam linguam nequaquam transfertur, . . . quia . . ., sicut aiunt -es, servatur in eis antiquitas.

i. q. praedicator (*cf. p. 1777, 12. 31. 48*), *orator ecclesiasticus*: PRISCILL. can. 39 *v. p. 1777, 30.* AVG. doctr. christ. 4, 10, 24 in bonis -bus tanta docendi cura sit . . . ut *eqs.*; . . . (25) et hoc quidem non solum in collocutionibus . . . verum etiam multo magis in populis quando sermo promitur. 4, 19, 38 cum -r iste debeat rerum dictor esse magnarum (4, 26, 56 iste noster -r et dictor). 4, 28, 61. OP. imperf. in Matth. 7 p. 674 -r quando divini sermonis retia super populum iactat. *cf. etiam p. 1778, 7.*

γ *de haereticis* (*cf. II Petr. 2, 1* ψευδοδιδάσκαλοι, VVLG. magistri mendaces): TERT praescr. 44, 5 p. 60 Ra. de auctoritate cuiusque -is haeretici (PRAEDEST. 1, 43 p. 600[A] haeretici et perversi -es [*opp.* catholicus tractator]. OP. imperf in Matth. 19 p. 738 haereticus. *ibid. saepius*). adv. Prax. 1 p. 228, 17 (*siquidem eorum interpretatio probatur, qui -r absolute positum accipiunt, cf. p. 1776, 66*). HERM. vulg. sim. 9, 19 (= *rec. Pal.*) -es nequitiae (διδάσκαλοι πονηρίας). 9, 22 cum sint stulti, cupiunt -es videri (θέλουσιν ἐθελοδιδάσκαλοι εἶναι, magistri *rec. Pal.*). CYPR. epist. 60, 3 p. 694, 5 -r superbiae *Novatianus* (*cf* RVFIN. Orig. in exod. 1, 5 magistri et -es malitiae. FAVSTIN. trin. 2, 6 -r impietatis *Arius*). HIL. trin. 6, 42 quem (*Christum*) per *deum* creatum . . . haereticus (*i. Arius*) doceat. et audiamus . . ., quid sit hic -r? dictum namque est: hic est antichristus (*cf. I Ioh. 2, 22*). 10, 3 coacervatis -bus (*cf. II Tim. 4, 3, ubi* ITALA cod. d *et* VVLG. magistros). PRISCILL. tract. 1, 27 p 23, 6 cum discipulis et -bus suis daemonia (2, 47 p. 39, 11. 2, 52 p 42, 3. *cf. p. 1781, 1 sq.*). FILASTR. 39. 41 cum suis delirans -bus (44, 1 peius suis -bus praedicans). 45, 3 Cerdonis, sui (*Marcionis*) -is . . . mendacium (RVFIN. hist. 4, 11, 2 insaniam). 46 -r ipsius Marcion. 49, 3 illos suos pseudoprophetas et falsos -es (HIER. in Ier. 4, 57, 2 p 283, 3 OP. imperf. in Matth. 19 p. 738 CASSIOD. Didym in Iudam 11 p. 94, 3 Z.). AMBR. virg. 8, 47 *v. p. 1777, 36.* AVX. Maximin. c. Ambr. 49 *haereticos* non -es, sed seductores. PS. AMBR. serm. Sess. 2, 1 pravi (RVFIN. Orig. in cant. 3 (4) p. 238, 18 *et* 241, 15 B. OROS. comm. 1 p. 152, 18 MAR. MERC. Cyr. apol. p. 116, 35 S. [ἑτεροδιδασκάλοις *Mansi 5, 21*[A]]). EPIPHAN. Hier. epist. 51, 5, 1 egregius (*iron. de Origene*). HIER. in Ier. 4, 54, 2 p. 280, 25 perversis (RVFIN. Orig. in cant. 3 [4] p. 236, 29 B. haereticorum dogmatum. *ibid.* p. 239, 23 fallaces perversosque. *cf. p. 1779, 79*). RVFIN hist. 7, 24, 5 -es . . . qui legem et prophetas pro nihilo ducant (διδασκάλων *Dion. Alex.*). hist. mon. 9 p. 426[D] virum quendam -em Manichaeorum, seducentem populos. Orig. in gen. 13, 3 p. 117, 20 B. malis. PRVD. apoth. 101 sacrilegi (*voc.*). AVG. gest. Pelag. 23, 47 p. 101, 21 quem (*errorem*) sive aliis sive ipso -e didicerant. c. Iul. op imperf. 1, 48 tui -is Pelagii (tuus *ibid passim*). in euang. Ioh. 97, 2 nefarii *pl.* COD. Theod. 16, 5, 3 (*a. 372*) -bus *Manichaeorum* gravi censione multatis. 16, 5, 31 (*a 396*) auctores -esque Eunomianorum (= 16, 5, 32). 16, 5, 33 (*a. 397*) Apollinariorum. OROS. hist. 7, 33, 19 -es Arriani dogmatis. VINCENT LER. 17, 23 *v. p. 1778, 51.* 31, 6 ignaros erroneosque. EPIST. pontif. 591 (*a. 483*), 12 inimicorum (*catholicae ecclesiae*) sectator et -r. AVELL. p. 108, 11 pravae fidei -es. PROSP. chron I p. 479, 1350 *Manichaeorum* VICT. TONN chron. II p. 184, 448 duarum in Christo naturarum -es (*quasi haeretici*). SALV. gub. 5, 8 (*syn.* magistri). CLAVD. MAM. anim. 1, 6 p. 42, 3 patentium . . . causarum -r ignarus. 2, 3 p. 105, 22 (*iron.*) praesentis saeculi peritum facundumque -em. FAVST REI. grat. 1, 1 p 8, 24 pestifer. SEDVL. op pasch. 5, 16 p. 286, 11 scismatici. OP. imperf. in Matth. 9 p. 680 malus. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 18, 8 adversus (*i. Eutyches; syn.* contradictor). 2 p. 23, 32 Eutychiani -es. NICET. spir. 1 p. 18, 21 B. prava -um interpretatione. ISID. sent. 3, 12, 5 -es errorum.

δ *de Christo, deo* (*nusquam in scriptura sancta, cf. p. 1783, 17 sqq.*): TERT. spect. 21 p. 21, 28 veritatis (AVELL. p. 252, 1. 2. *cf.* HIL. euang. 101 verus. ARNOB nat. 1, 39 -e tanto in vias veritatis inductus. AVG. civ. 11, 25 p. 497 D. ut vera sapiamus, ipsum debemus habere -em). CYPR. laps. 7 p 242, 6 dominus in verbis -r et consummator in factis (NICET. psalm. 9 p. 77, 10 B. in verbis -r et magister in factis). domin. orat. 8 p. 271, 4 pacis -r atque unitatis magister. eleem. 7 p. 378, 19 dominus -r vitae nostrae et magister salutis aeternae. zel. 12 p 427, 10 -em . . . eum maximum in regno caelorum vocari, qui docuerit et sic fecerit. epist 63, 1 p. 701, 19 sacrificii huius auctor et -r. LACT inst. 1, 1, 19 sapientiae 4, 11, 14 virtutis (*cum de perfecto -e generaliter, tum de Christo; item* 4, 24, 12 magistrum -emque. 4, 24, 15. 17). 4, 13, 1 iustitiae. 4, 26, 19 nostri. 4, 26, 23 magistro ac -i deo. 4, 26, 25 viam . . . qua gradiens homo et -em suum sequens ad vitam aeternam perveniret. IVVENC. 2, 352 legis (VVLG. Matth 9, 10 magister vester; ὁ διδάσκαλος ὑμῶν). 3, 109 lucis. HIL in Matth 24, 1 -em suum . . . nescientes HIER. epist. 64, 18, 7. PS. RVFIN. in Ioel 1, 1 aeternus. PRVD. psych. 888 indulgentissime -r . . . Christe (cath. 8, 18 indulgens) AVG. virg. 31, 31 humilitatis (in euang. Ioh. 25, 18 serm. ed. Mai 18, 2). epist. 184[A], 1 inest vobis -r interior, cuius gratia tales estis. in euang. Ioh. 17, 7 caritatis. serm. 32, 10, 10 bonus. 188, 3, 3 doctrinam . . . humilitatis agnosce etiam in nondum loquente -e (*sc. Christo infante*). SEDVL. carm. pasch. 3, 322 mirabilis (op. pasch. 3, 27 p. 253, 2). op. pasch. 2, 14 p. 218, 11 pius. OP. imperf in Matth. 9 p. 680. ALC. AVIT. carm. 6, 641 (*Martha ad Iesum*) o -r (VVLG. Luc. 10, 40 domine, *gr.* κύριε). CASSIOD. in psalm. 49, 8 gloriosus -r et perfectissimus institutor. *nota*: campi -r *v. p. 1774, 51.* *de spiritu sancto*: TERT. praescr 8, 15 p. 19 Ra. *v. p. 1776, 19.* 28, 1 p. 40 ad hoc postulatus de patre (*Ioh. 15, 26*), ut esset -r veritatis (VVLG. spiritum veritatis) RVFIN. Basil hom. 1, 3 communis vitae nostrae eruditor atque unicus -r spiritus veritatis. AVX. Maximin c. Ambr. 51 -r et ducator (*an* ⟨e⟩duc-?). MAXIMIN. c. Ambr. 134 -r euangelicae praedicationis. AVG. serm. ed. Mai 132, 2 es -r et doctrina, medicus et medicina (*cf. p. 1785, 34 sqq.*).

7 *sensu latiore i q.* ***auctor***, *suasor, institutor*: **a** *virtutum*: TAC. ann. 14, 52 exueret magistrum (*Senecam Nero*), satis amplis -bus (*cf. p. 1781, 41*) instructus maioribus suis. AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 44 *primi homines* ante peccatum ostentatores libertatis, post peccatum -es pudoris. PETR. CHRYS. serm. 30 p. 284[B] misericordiae (*opp.* avaritiae institutor). **b** *vitiorum, flagitiorum, rerum malarum* (*cf. sub 6 γ passim*): HIL. c. Const. 7 p. 583[D] -r profanorum (*neutr.*) es, indoctus piorum (*i. profana doces, ignarus pietatis*). AVG. civ.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3, 3 p. 100 D. auctores...-esque peccatorum *di.* 21, 6 p. 499 *daemones* paucos discipulos suos faciunt plurimorumque -es (*cf. p. 1780, 8*). PETR. CHRYS. serm. 28 p. 280[C] (*de publicano*) cupiditatis magistro ...-i fenoris. ACT. Achat. 5 magi, socii artis tuae vel -es huius artificiosae fallaciae.

II *pro adi. i. q. docens: vi substantivi remanente*: VVLG. II par. 15, 3 *v. p. 1775, 6.* AVG. in psalm. 96, 12 audite angelum -em. *v. etiam* VVLG. I Tim. 3, 2 *p. 1776, 47.* *vi substantivi evanida*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 171 duo sunt ... moralis institutionis modi, quorum unus quidem sermone -r est, alter vero exercitatione morum (ὧν ὁ μὲν λόγῳ διδασκαλικός, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἠθῶν).

structurae (*selectae*): **1** *verbales*: **a** -r (-es): disputat: CIC. rep. 1, 3. docet: CIC. de orat. 1, 126 mercede. SVET. gramm. 1 utraque lingua domi forisque. 3 peregre. HERM. vulg. vis. 3, 5 (*cf. etiam l. 16*). exponit: EVCHER. instr. 1 p. 135, 8. praecipit: QVINT. inst. 10, 1, 15. praedicaverunt ac docuerunt: HERM. vulg. sim. 9, 25 caste et severe (*cf.* RVFIN. Orig. in num. 11, 3 p. 82, 2 B. docet et praedicat et instruit auditores). proponit: GAVDENT. serm. 18 p. 973[A] similitudines. **b** -is: egere: AVG. epist. 266, 3. **c** -i (-bus): committere *alqm.*: AMM. 26, 3, 4. ponere *alqd.* in percontando: CIC. de orat. 2, 2. praestare mercedes: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 50, 2 p. 41, 16. **d** -em (-es): accire: CIC. de orat. 3, 141 hunc Alexandro filio. AMM. 14, 6, 18. adhibere: CIC. de orat. 1, 14 CAEL. AVR chron. 1, 1, 20. arcessere: VAL. MAX. 2, 3, 2. assumere: HIER. *p. 1775, 61.* audire: CIC. rep. 1, 56 AMBR. Is. 7, 57 AVG. civ. 8, 4 p. 325 D. doctr. christ. 4, 28, 61 oboedienter. in psalm. 96, 12 angelum -em. Ps. VARRO sent. ed. Germann 54. desiderare: CIC. epist. 7, 19, 1 usumque. docere: PACIAN. epist. 1, 3 *al. v. p. 1747, 79.* habere: APVL. flor. 15 p. 56 *alqm.* Plat. 1, 2 *alqm.* in *alq. re.* AVG. civ. 11, 25 *deum.* pecc. mer. 1, 25, 37 non ... si quemquam magnum hominem, sed nec si angelum ei contingat habere -em. legere et pervolutare: CIC. de orat. 1, 158 bonarum artium -es atque scriptores. se praebere: CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 5, 7. profiteri: COLVM. 1 praef. 6 se. MACR. Sat. 1, 2, 15 (*p. 1772, 59*). se esse promittere: HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 3 p. 343, 10 B. quaerere: VAL. MAX. 8, 7 ext. 3. sequi: TAC. hist. 4, 5 AVELL. p. 92, 12. TERT. praescr. 8 p. 19 Ra. consequi. **e** -e (-bus): egere: QVINT. inst. 12, 2, 2. indigere: PVBLIL. M 20. opus est: CIC. de orat. 2, 75. uti: CIC. de orat. 2, 2 NEP. Hann. 13, 3. **f** a -e (-bus): corrigi: CIC. Brut. 310. doceri: CIC. Brut. 310. erudiri: CIC. de orat. 2, 2. instrui: CIC. off. 1, 155. *abl. sine praep.*: TAC. ann. 14, 52 instructus. APVL. flor. 15 p. 59 eruditus. *cf.* doceo *p. 1748, 71.*

2 *nominales*: **a** *c. gen.*: *α eorum, qui docentur, instituuntur: I B 1—4 passim* (puerorum: *p. 1772, 33 sqq.* urbis: CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205, 24. patriae meae: AVSON. 215, 2). *I B 6*: animarum: *p. 1778, 38.* Asiae: *p. 1778, 45.* audientium: *p. 1776, 77.* Christianorum: *p. 1776, 9.* ecclesiae: *p. 1775, 38. 1777, 65. 1778, 7. 22. 32. 43. 48 sqq.* Eunomianorum *sim.*: *p. 1780, 28. 23. 29.* gentium: *p. 1775, 72 sqq.* Israhel: *p. 1778, 74.* Iudaeorum: *p. 1775, 57.* mundi: *p. 1776, 4.* nationum: *p. 1775, 70 sqq.* populi: *p. 1775, 54.* populorum: *p. 1778, 77.* saeculi: *p. 1775, 35. 1780, 36.* vitae nostrae: *p. 1780, 49.* *β rerum, quae docentur, traduntur vel ad quas doctrina pertinet: I B 1—4*: agricolationis: *p. 1773, 66.* armorum: *p. 1774, 28 sqq.* artis, artium: *p. 1773, 10 sqq. 44. 62. 65. 78. 1774, 2.* campi: *p. 1774, 40 sqq.* dicendi: *p. 1773, 7 sq.* disciplinae: *p. 1773, 9.* eloquentiae: *p. 1773, 30.* Cynicae institutionis: *p. 1773, 26.* iuris: *p. 1773, 48 sqq* legum, legis: *p. 1773, 51 sqq.* litterarum: *p. 1773, 20 sqq.* musicae: *p. 1773, 61.* philosophiae: *p. 1773, 29.* sacrorum: *p. 1771, 9.* sapientiae: *p. 1773, 17 sqq.* priscorum ... vatum: *p. 1773, 28.* virtutum: *p. 1773, 23.* vocum Graecarum: *p 1773, 27.* *I B 6, 7*: caritatis: *p. 1780, 63.* haereticorum dogmatum: *p. 1780, 19.* fallaciae: *p. 1781, 5.* fidei: *p. 1776, 9. 21. 1778, 44. 1779, 10 sqq. 1780, 32.* humilitatis: *p. 1780, 61* impietatis: *p. 1780, 3.* iustitiae: *p. 1780, 54.* legis: *p. 1775, 14 sqq. 26 sq. 50 sqq. 60. 1776, 42. 1780, 57.* lucis: *p. 1780, 58.* malitiae: *p. 1780, 2.* nequitiae: *p. 1779, 83.* pacis: *p. 1780, 48.* paenitentiae: *p. 1776, 12.* pietatis: *p. 1775, 45. 1779, 20 sqq.* probitatis: *p. 1775, 45.* sacrificii: *p. 1780, 52.* sapientiae: *p. 1780, 52.* scripturarum: *p. 1775, 33. 1776, 5. 1777, 21. 1779, 55. 59.* superbiae: *p. 1780, 1.* symboli: *p. 1779, 13.* verbi: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 145, 9 B. veritatis: *p. 1778, 78. 1779, 22. 1780, 43. 71. 73.* virtutis: *p. 1780, 53.* *c. gen. gerundiv.*: *p. 1779, 24.*

b *c.* in *c. abl. rei quae docetur*: *p. 1780, 46.* *cf.* in Christo *p. 1779, 6.*

c *fort. c. acc. rei quae docetur*: *p. 1776, 63.*

d *c. adiectivis*: *α indicantibus eos, qui docentur: I B 1. 2. 6*: *pron. pers. passim inde a* RHET. Her. 1, 11, 8 *p. 1771, 74.* *I B 6*: catholicus: *p. 1778, 72. 77 sqq.* Christianus: *p. 1778, 83.* ecclesiasticus: *p. 1777, 20. 1778, 39. 1779, 1 sqq.* haereticus *sim.*: *p. 1779, 79. 1780, 39.* paganus: *p. 1772, 52.* *β ea, quae docentur: I B 1 2. 5*: librarius: *p. 1773, 81 sqq.* palaestricus: *p. 1774, 73.* rhetoricus: *p. 1773, 38.* scaenicus: *p. 1773, 64.* *γ laudantibus aut vituperantibus: I A, B 1—3*: amplus: *p. 1780, 78.* benivolus: CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 5, 7. blandus: *p. 1772, 19.* bonus: *p. 1771, 59. 1772, 75.* celeberrimus: *p. 1772, 37.* cultus: *p. 1774, 16.* doctissimus: *p. 1772, 60.* eminens in *alq. re*: *p. 1772, 56.* ⟨in⟩suavis: *p. 1772, 38.* intellegens: *p. 1771, 47.* misellus: *p. 1772, 68.* notissimus: *p. 1772, 30.* optimus: *p. 1772, 63.* perfectus: *p. 1772, 44. 1773, 19.* peritus: *p. 1772, 24.* peritissimus: CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 5, 7. pexus pinguisque: *p. 1772, 25.* probus: *p. 1772, 48.* prudentissimus: *p. 1772, 62.* singularis: *p. 1772, 5.* sollicitus: *p. 1772, 66.* studiosus: *p. 1772, 61.* summus: *p. 1771, 77. 82, 1772, 4. 9. 37. 1773, 8. 9. 30.* tantus: *p. 1772, 53.* umbraticus: *p. 1772, 22.* *I B 6*: amantissimus: *p. 1776, 7.* apostolicus: *p. 1778, 18. 42.* bonus: *p. 1776, 83. 1777, 50. 1778, 66. 1779, 26 sqq. 71. 1780, 63.* canonicus: *p. 1775, 66.* clarissimus: *p. 1778, 23.* consummatus: *p. 1775, 47.* diligentissimus: *p. 1779, 65.* dulcissimus: *p. 1779, 43.* durus: *p. 1775, 43.* egregius: *p. 1775, 84. 1780, 18.* eximius: *p. 1778, 5. 63.* facundus: *p. 1780, 36.* falsus: *p. 1780, 12 sq.* fidelis: *p. 1779, 40.* fidelissimus: *p. 1777, 74.* gloriosus: *p. 1780, 68.* humilis: *p. 1779, 42.* illustris: *p. 1779, 61.* invictus: *p. 1776, 19.* iracundus: *p. 1777, 50.* lucidissimus: *p. 1776, 60.* magnificus: *p. 1775, 79. 81.* magnus: *p. 1775, 82.* malus: *p. 1780, 24.* mirabilis: *p. 1780, 65.* nefarius: *p. 1780, 27.* nobilis: *p. 1779, 29.* optimus: *p. 1776, 11. 1777, 73.* perfectus: *p. 1775, 32. 1777, 49. 1779, 30 sqq.* peritus: *p. 1780, 36.* perspicuus: *p. 1779, 66.* perversus: *p. 1780, 19.* pius: *p. 1778, 34. 1779, 57. 65. 1780, 66.* piissimus: *p. 1779, 42.* planus: *p. 1779, 64.* praecipuus: *p. 1778, 64.* praeclarus: *p. 1776, 1. 1778, 35.* praedicatissimus: *p. 1778, 60.* pravus: *p. 1780, 15 sqq.* sacrilegus: *p. 1780, 24.* sanctus: *p. 1775, 32. 1777, 74. 1778, 29.* sanctissimus: *p. 1775, 80.* sapiens: *p. 1778, 61.* simplex: EPIST. pontif. 388 (*a. 432*), 16 Conc.[S] I 2 p. 97, 10. spiritalis: *p. 1779, 42.* strenuus: *p. 1778, 67.* suavissimus: *p. 1776, 59. 1779, 64.* superbus: *p. 1777, 50.* tantus: *p 1779, 38. 1780, 44.* verax: *p. 1775, 84.* verus: *p. 1775, 84. 1776, 83. 1779, 39 sqq. 1780, 44.* utilis: *p. 1777, 49.* *δ aliis*: Graecus: *p. 1771, 81 sqq.* professus: *p. 1777, 29.* veteres: *p. 1773, 7. 1778, 72.*

e -is (-um): arrogantia: *p. 1777, 56.* auctoritas: *p. 1771, 65. 1772, 18.* RVFIN. Orig. in num. 3, 3 p. 17, 2 B. cathedra: *p. 1778, 10.* ISID. orig. 20, 11, 9. *cf. p. 1771, 66 sqq.* desidia: *p. 1777, 55.* diligentia: *p. 1779, 44.* discipulus: *p. 1773, 73.* indago: *p. 1772, 41.* insania: *p. 1780, 11.* institutio: *p. 1771, 48.* intentio: *p. 1775, 36.* laus: *p. 1779, 46.* lima: *p. 1772, 61.* mendacium: *p. 1780, 10.* mos: *p. 1772, 42.* nomen: *p. 1777, 33.* officium: *p. 1772, 25. 1777, 23. 1778, 36.* opus: *p. 1777, 31.* palaestra: *p. 1777, 26.* professio: *p. 1772, 79.* prudentia: *p. 1779, 47.* scholae: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 141, 6 B. sententiae: COD. Iust 1, 1, 8, 28 (*a. 534*) patrum atque -um (= AVELL. p. 326, 6). sermo: *p. 1775, 37. 81. 1777, 51. 1779, 33. 47.* superbia: *p. 1777, 55.* virtus: *p. 1776, 15.*

coniuncta: *I A, B 1. 4*: adiutor, dux: *p. 1771, 46.* artifices: *p. 1773, 7.* auctor: *p. 1772, 9. 1773, 8. 33.* interpres: *p. 1773, 27.* magister: *p. 1771, 75. 1773, 2. 16. 17. 34. 1774, 26.* professor: *p. 1772, 31.* scriptor: *p. 1773, 11.* *I B 6*: apostolus: *p. 1775, 82. 1776, 24.* auctor: *p. 1775, 28. 1780, 52.* ducator (educ-?): *p. 1780, 74.* episcopus: *p. 1778, 13 sqq.* eruditor: *p. 1780, 73.* magister: *p. 1775, 78. 1778, 57. 71. 1780, 2. 48 sqq. 54. 55. 1781, 3.* martyr: *p. 1776, 10. 56.* pastor: *p. 1776, 34 sqq.* pater: *p. 1778, 47. 61. 69. 81. 1779, 11.* praedicator: *p. 1779, 21.* presbyter: *p. 1776, 67 sqq.* propheta: *p. 1775, 35. 1776, 44. 46.* rector: *p. 1778, 33.* sacerdos: *p. 1777, 77 sqq.* tractator: *p. 1777, 45.*

syn.: **1** magister, praeceptor. *usus vocabulorum q. s.* d., m., p., *illustratur tabula infra proposita* (*sub* m. *neglectis iis locis, quibus aut legitur aut significatur* mag. collegii, equitum, *sim.*):

	d.	m	pr.		d.	m.	pr		d.	m.	pr.
PLAVT....	—	16	1	GRATT....	—	2	—	PLIN. nat.	3	9	7
TER......	—	3	—	MANIL....	—	6	—	VAL. FL...	—	17	—
VARRO ...	2 (?)[a]	15	—	VITR.	—	—	6	SIL.......	—	19	—
RHET. Her.	1[b]	2	4	FEST.	2	3	—	STAT.	—	26	—
CIC. inv...	—	1	2	SEN. rhet.	—	4	12	MART. ...	—	26	—
oratt. ..	1[c]	47	3	GERM. ...	1[i]	—	—	QVINT. . .	13	27	68
rhet....	25	48	1	VAL. MAX.	3	7	8	IVV.	1[n]	11	2
phil....	10	35	—	PHAEDR. .	—	1	—	TAC.	6	9	4
epist. ..	1[d]	21	1	SEN. trag.	—	6	—	PLIN. iun..	1[o]	17	13
PVBLIL. ..	1[e]	—	—	phil. ...	1[k]	14	25	SVET.	3	12	7
LVCR.....	1[f]	1[f]	—	CVRT.....	—	3	—	FLOR.....	—	3	—
CAES.....	—	3	—	COLVM....	1[l]	25	2	GAIVS....	—	2	17
SALL.....	1[g]	—	—	SCRIB.				APVL.....	4	31	1
NEP......	1	1	1	LARG....	—	—	3	TERT.			
VERG.....	—	22	—	MELA	—	1	—	Vind. II. III	13	49	4
HOR......	3	7	—	ASCON....	—	3	—	COMM. ...	5	4	—
TIB.	—	3	—	LVCAN....	—	8	—	VVLG.....	20	84	10
OV.......	1[h]	24	5	PERS.	1[m]	3	—	AVG. civ. .	22	30	2
LIV.	—	19	—	PETRON...	2	10	3				

[a]) *v. p. 1771, 40. 44.* [b]) *v. p. 1771, 73.* [c]) *v. p. 1771, 74.* [d]) *v. p. 1773, 47.* [e]) *v. p. 1771, 49.* [f]) *v. p. 1774, 25.* [g]) *v. p. 1772, 1.* [h]) *v. p. 1771, 49.* [i]) *v. p. 1772, 21.* [k]) *v. p. 1773, 62.* [l]) *v. p. 1773, 66.* [m]) *v. p. 1772, 1.* [n]) *v. p. 1773, 72.* [o]) *v. p. 1773, 18.*

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

distingui videtur inter magistros (*sc. ludi*) *et* -es (*sc. rhetoricae, philosophiae sim.*): CIC. Planc. 81 *v. p. 1771, 74.* *contra* -es *i. q. ludi magistri*: HOR. sat. 1, 1, 26 *v. p 1772, 19.* APVL. Plat. 1, 2 *v. p 1773, 39.* 2, 3 *al p. 1772, 33. cf. etiam* QVINT inst. 2, 2, 2 puer ... tradendus eius artis (*sc. rhetorices*) magistris erit. quorum in primis inspici mores oportebit: ... in ceteris quoque -bus idem hoc examinandum quam diligentissime *puto*.

priva vocabuli -is notio videtur fuisse h o n o r i f i c a *sc. tradentis gravia quaedam et a scientia vulgari remota, cf. epitheta laudantia p. 1781, 81 sqq.* (*e quibus* summus *ad voc. q. e.* magister *non accedit nisi* CIC. Brut 307). *de -um dignitate, honore cf. infra l. 76 83 et p. 1772, 84. cf. etiam* GLOSS. III 352, 4 *sqq.* magister διδάσκαλος, praeceptor καθηγητής, -r ἐπιστάτης.

eadem est significatio: -is *et* magistri: FEST. p. 126 *v. p. 1773, 44.* -is *et* praeceptoris: QVINT. inst. 10, 2, 20/1 AVG. epist. 120, 14. CIC. de orat. 3, 57 *v. p. 1772, 5.*

de trium horum synonymorum usu in versione v u l g a t a N. T. *positorum pro graeco voc. q. e.* δ ι δ ά σ κ α λ ο ς (*59ies*) *haec notanda sunt*: *legitur* διδάσκαλος *sing*: *nom. acc 20ies* (*13ies de Christo* [VVLG. *12ies* m a g i s t e r, *semel* illum], *bis de Paulo* [VVLG. I Tim. 2, 7 -r gentium, *v. p. 1775, 72.* II Tim. 1, 11 magister gentium, *v. p. 1775, 71*], *quater proverbialiter* [Matth. 10, 24. 25 Luc. 6, 40 *bis*: VVLG. *ubique* magister). *voc. 31ies, ubique de Christo* (VVLG. *30ies* m a g i s t e r. Luc. 29, 7 p r a e c e p t o r). *plur.*: *8ies* (VVLG *5ies* -es, *ter* magistri).

2 *alia*: eruditor: *v. p. 1780, 73*; institutor; professor: *v. p 1772, 31.* antecessor: *v. vol. II 147, 5 sqq. cf. etiam locutionem q. e.* qui doce(n)t *s. v.* doceo *p 1719, 81 sqq.* dux: LACT inst. 6, 3, 7/8. *cf.* 4, 11, 14. 4, 24, 17. *speciatim ad I B 6*: catechista: *v. vol. III 599, 35.* euangelista: FILASTR 137, 6 (*opp.*: *v. p. 1776, 34*). praedicator (*p. 1777, 12*), tractator (*p. 1777, 45. 1779, 80*). episcopus (*p. 1778, 13*), sacerdos (*p. 1777, 77*), papa (*p. 1778, 40*).

opp.: audientes, auditor: AMBR. Isaac 7, 57 *v. p. 1771, 57* RVFIN. Orig in lev. 6, 6 p. 369, 7 B. GAVDENT. serm. 18 p. 973A AVG. pecc. mer. 2, 15, 22 ISID. sent. 3, 12, 5. discens: ALC. AVIT. epist. 53 p. 82, 31 *v. p. 1771, 66.* discipulus: CIC. div. 1, 6 *v. p. 1772, 17* SEN. nat. 7, 32, 3 *v. p. 1773, 63* COLVM. 1 praef. 6 *v. p. 1773, 67 al.* docilis: EPIST. pontif. 388 *v. p 1767, 83.* docti (*part*): AVG. mag. 14, 45. iudex (*i. existimator*): CIC. orat. 117 *v. p 1772, 10.* orator: QVINT. inst. 10, 1, 15 *v. p 1772, 26.* praeceptor: CIC. de orat. 3, 57 neque diiuncti -es, sed idem erant vivendi praeceptores atque dicendi, ut ille apud Homerum Phoenix *eqs.* scriptor: VIRG. gramm. epitom. 4 p. 25, 5. *speciatim ad I B 6*: consummator: CYPR. laps. 7 p. 242, 6 *v. p. 1780, 47.* apostoli, prophetae, euangelistae: ITALA *et* VVLG. Eph. 4, 11 *v. p. 1776, 33 sq.* seductor: AVX. Maximin. c. Ambr. 49 *v. p. 1780, 15* VEN. FORT. carm. 1, 2, 10 *v. p. 1776, 3.* tiro: EPIST. pontif. 388 (*a. 432*), 15 Conc. ed. Schwartz I 2 p. 97, 5.

annom.: -em -r: CARM. epigr. 1388, 4 (*p. 1772, 73*). doctus -rque: AVG. c. Iul. op. imperf. 1, 69 (*p. 1778, 79*). doctissimus -r: MACR. Sat. 6, 7, 3 (*p. 1772, 60*). -r et dictor: AVG. doctr. christ. 4, 26, 56. *cf.* 4, 19, 38 (*p. 1779, 73*). -r et ducator (?): AVX Maximin. c. Ambr. 51 (*p. 1780, 73*). auctorem ... -em (*cf. p. 1782, 45*): AVG. civ. 11, 25 p. 497 D. *cf. etiam* AVX. Maximin. c. Ambr. 49 -r ... seductor *p. 1780, 15.*

compos.: con-, sub-, pseudodoctor; armi-, campi-, iuris-, legisdoctor.

deriv.: doctoralis, doctorius.

f. **doctrīx**, -icis. SERV. Aen. 12, 159 ab eo quod est ... doceo doctor ⟨et⟩ -x. PRISC. gramm. II 120, 18. 372, 4. III 215, 25. 456, 28. 505, 8 EVTYCH. gramm. V 455, 31 GRAMM. suppl. 75, 14. 1 *c. gen. eius rei quae docetur*: VVLG. sap. 8, 4 (*sapientia*) -x ... est disciplinae dei et electrix operum illius (μύστις ... τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ *affertur ab* AVG. mor. eccl. 1, 16, 27) CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 145 leges malitiae apud nos nulliusque virtutis affirmant esse -es (διδασκάλους). 2 *absolute*: CASSIOD. hist 6, 33 p. 1053A requisivit (*i. interrogavit*) -em (*sc. diaconissam, quae eum Christianam religionem docuerat*), quo posset argumento et patris superstitionem declinare et praedicationem veritatis adipisci (*Theodoret. hist. eccl. 3, 13, 2* ἤρετο τὴν διδάσκαλον).

syn.: magistra, praeceptrix.

doctōrālis, -e *a* doctor. *i. q. a d d o c t o r e m p e r t i n e n s*: GLOSS. V 424, 25 (= GLOSS. cod. Voss. Q° Lat. no 69 ed. Hessels XXXIX 64) didascal⟨i⟩um -e (*cf. ibid.* XX 12 Hess didascalium magisteriale; *v. Hessels l. c. p. 96, Thes. supra p. 1015, 31, infra sub* doctrinum). *speciatim i. q. a d s a c e r d o t e m p e r t i n e n s*: HESYCH in lev. 9, 22 p. 893D -em sedem ..., de qua post expositionem sacerdotes ... descendunt et per orationem manus ad caelum levant. 13, 44 p. 947B (*hoc vitium sc aliter docendi, aliter faciendi*) a -i dignitate hunc, qui talis est, prohibet. 15, 1 p. 969D quousque enim sic docet et -e corrumpit corpus, ex quo corpus consistit populi, immundus est in semetipso. 16, 11 p. 993B sacrificio suo -ia verba, quae erant divina et caelestia, protinus addidit.

doctōrius, -a, -um *a* doctor. *i. q. a d d o c t o r e m p e r t i n e n s*: OP. imperf. in Matth. 7 p. 675 med. non ergo illi (*sc. apostoli*) -um cupierunt honorem, sed -ii operis lucrum (*cf ibid.* apostolicum honorem ... quaestum apostolici operis et laboris).

***doctrīna**, -ae *f.* [*a* docere. *Th.*]. d u c t r -: CARM. epigr. 1368, 13 (*a. 521, in titulo Ennodii*). GLOSS. μάθησις. GLOSS.L II Philox. DO 3 διδαχή, διδασκαλία (*unde fort.* Abav DO 5 eruditio, disciplina). *v. etiam p. 1802, 70.* *in litteris* g r a e c i s *respondent maxime* δ ι δ α χ ή, δ ι δ α σ κ α λ ί α, π α ι δ ε ί α: δ ι δ α χ ή: ITALA (*codd. omnes et* VVLG.) Matth. 7, 28. 16, 12. 22, 33 Marc. 1, 22. 27. 4, 2. 6, 2. 11, 18. 12, 38 Luc. 4, 32 Ioh. 7, 16 *sq.* 18, 19 act. 2, 42. 5, 28. 13, 12. 17, 19 Rom. 6, 17. 16, 17 I Cor. 14, 6. 26 II Tim. 4, 2 Tit. 1, 9 Hebr. 6, 2. 13, 9 (*pl.*) apoc. 2, 14. 15. 24 VVLG. II Ioh. 9 *bis.* 10 HERM. vulg. *et* Pal mand. 6, 2, 7 sim. 8, 6, 5 *bis pl.* CASSIOD. Didym. in II Ioh. p. 86, 25. 26 Z *cf.* ἐν διδακτοῖς: VVLG. I Cor. 2, 13 in -a (*v. p. 1786, 54*). δ ι δ α σ κ α λ ί α: ITALA Is. 29, 13 *pl.* (cod. Wirc.). VVLG. Sirach 24, 46. 39, 11 ITALA (*sicut l. 5*) *et* VVLG. Matth. 15, 9 (*pl.*) Marc. 7, 7 (*pl.*) Rom. 12, 7. 15, 4 Eph 4, 14 Col. 2, 22 (*pl.*) I Tim. 1, 10. 4, 1 (*pl.*). 4, 6. 13. 16. 5, 17. 6, 1. 3 II Tim. 3, 10. 4, 3 Tit. 1, 9. 2, 1. 7. 10 BARNAB. 9, 9 DOCTR. apost. 6, 1 CONC. Ephes. a. 431 Schwartz I 5 p. 374, 13 *v. p. 1787, 69* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 5 p. 147, 6 PALLAD. hist. mon. I 15 p. 292C CASSIOD. Didym. in Iac. p. 8, 17 Z. I Petr. p. 27, 13 I Ioh. p. 38, 28 *al.* π α ι δ ε ί α: ITALA Is. 53, 5 (Cypr. testim. 2, 13 p 77, 23, VVLG. disciplina). Soph. 3, 2 (Ps. Cypr. ad Nov. 5, VVLG. disciplinam). VVLG. Sirach *17ies* PRISC. rhet. 2, 9 p. 432, 12. παίδευσις: CASSIOD. Didym in II Ioh. p. 85, 15 Z. *cf.* HIER. epist. 140, 14, 1 παιδευθησόμεθα ... verbum ambiguum est et tam correptionem quam eruditionem -amque significat. *alia*: δήλωσις (*cf. infra l. 43*): HIER. epist 64, 20, 3 (64, 18, 7 manifestatio atque -a). διδασκαλεῖον: IREN. 1, 27, 2. 28, 1. μαθήματα: CASSIOD. Didym. in Iac. p. 7, 5 Z. *pl.* νουθεσία: HIER. in Tit. 3, 10 p. 597C commonitionem magis et -am absque increpatione significat. σοφία: ITALA Matth. 13, 54 (Tert. carn. 9, sapientia codd. *et* VVLG.) VVLG. Sirach 6, 23 (*cf.* 6, 34 σοφός) MAR. MERC. Cyr. resp. p. 143, 15 S. (*Mansi 5, 84D*). *in hebraicis*: הַדְּבָרִים *i. verba*: deut. 33, 3. הַדַּעַת *i. scientia*: num. 24, 16 III reg. 7, 14 prov. 14, 6. 15, 14. 18, 15. 22, 17. 24, 4 eccles. 1, 17. 2, 21 (*cf.* prov. 24, 14 -a *falso pro imp.* דְּעָה *i. cognosce*). בִּינָה *i. intellegentia*: Iob 12, 20. לְלַמֵּד *i. ad docendum, ad doctrinam*: psalm. 59 (60), 1. לֶקַח *i. doctrina*: deut. 32, 2. מוּסָר *i. disciplina*: Iob 20, 3 prov. 1, 7. 8, 10. 13, 1. 15, 10. 16, 22. 19, 27. 23, 12. 23 Is. 26, 16. מְלָאכָה *i. opus, opera*: exod. 35, 31 (*v. p. 1801, 84*). שֶׂכֶל *i. intellegentia*: prov. 12, 8. 13, 15. 19, 11. 23, 9 (*cf.* מוּסַר הַשְׂכֵּל: prov. 1, 3 eruditionem -ae. דֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל: prov. 21, 16 via -ae. דֵּעָה וְהַשְׂכֵּיל: Ier. 3, 15 scientia et -a). *nota*: VVLG. exod. 28, 30 pones ... in rationali iudicii -am et virtutem = הָאוּרִים וְהַתֻּמִּים '*urim et thummim*' (*item* lev. 8, 8. deut. 33, 8 p e r f e c t i o e t -a [LXX exod. 28, 26 *et* lev. 8, 8 τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, manifestationem et veritatem Lugd.] *cf. etiam p. 1801, 47. inde falso ex hebr. transl.*: Is. 24, 15 in -is, *om.* LXX (בָּאֻרִים *i in regionibus orientalibus*). *item falso transl.*: Is. 29, 13 mandato hominum et -is (מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה *i. praeceptum hominum memoriae proditum*; ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας LXX, *cf. p. 1796, 35*). *de* AMBR. in psalm. 118 serm. 1, 1 prima littera a l e p h dicitur, cuius interpretatio -a est (*cf. vol. I 1524, 35 sqq.*) *v D. H. Müller, Die Deutungen der hebr. Buchstaben bei Ambrosius, Sitz.-Ber. Wien. Ak. 167 (1911) 2.* *legitur inde a* PLAVTO (Most. 155), *exempla praebent* LVCIL. *1* (834, *v. p. 1791, 4*), VARRO *4* (ling. 9, 57. 10, 51 rust. 2, 4, 11 Men. 470), RHET. Her. *9*, CIC. oratt. *24*, rhet. *89* (de orat.: *65*), phil *65*, epist. *23*, LVCR. *4*, BELL. Alex. *1*, BELL. Afr. *1*, NEP. *6*, HOR. *2*, OV. *1*, LIV. *3*, VITR. *19* (*semel sing*), VELL. *1*, VAL. MAX. *16*, SEN. phil. *1*, COLVM. *2*, PLIN. nat. *13*, QVINT. inst. *28*, TAC. *2*, SVET. *6*, FRONTO *4*, APVL. *20*, FIRM math. *20*, AMM. *19* (*bis sing.*). *crebrescit in litteris Christianis* (TERT. ed. Vind. II. III *60ies*, VVLG. *112ies*, AVG civ. *75ies*, *saepissime cum alibi tum apud* HIL.).

vocabuli exempla secundum notionis varietates in capitula digerere conati id monemus, singula interdum exempla (praesertim apud CIC. VITR.) *pluribus capitulis potuisse inseri, quod hic illic significavimus.*

I *praevalet notio* ***actionis***: **A** *d o c e n d i, i n s t i t u e n d i, e r u d i e n d i, interdum accedente notione c o m m o n e n d i, e x h o r t a n d i* (AVG. grat. Christ. 10, 11 p. 134, 12 si inter docere et suadere vel potius exhortari distare aliquid videtur, etiam hoc tamen -ae generalitate concluditur): **1** *s i n g* (*de institutione gubernatorum p. 1785, 67, militum p. 1785, 69, iurisconsultorum p. 1786, 4; bestiarum p. 1785, 40*): PLAVT. Most. 155 (*antea*: quo neque industrior de iuventute erat * * * arte gymnastica: disco, ... cursu, armis, equo victitabam volup) parsimonia e⟨t⟩ duritia disciplinae aliis eram, optumi quique expetebant a me -am sibi. VARRO ling. 10, 51 declinationem vocabulorum, quo decurritur s i n e -a (RHET. Her. 4, 46, 59 non posse virtutem s. -a comparari CIC. de orat. 1, 252. 2, 5 *v. p. 1791, 21* 2, 38 etiam [QVINT inst. 8 prooem. 12. 6, 5, 11 vel]. nat. deor. 1, 43. fin. 5, 43. 59 ingenuit natura s. -a notitias *eqs.* Tusc. 1, 48 quam acuti natura sint *Epicurei*, quoniam haec s. -a crediturі fuerunt [*i. nisi Epicurus eos docuisset Orcum esse fabulam*]. 2, 13 ut ager quamvis fertilis sine cultura fructuosus esse non potest, sic s. -a animus. ad Q. fr. 1, 1, 7 [*opp.* adhibita] QVINT. inst. 12, 6, 4. TERT. adv. Marc. 4, 5 p. 431, 16 s. ulla -a magistrorum. FILASTR. 104, 7 s. traditione atque -a parentum. AVG. civ. 19, 1 p. 347, 9 D. [*in Varronis sententia*] s. magistro, s. ullo -ae adminiculo). RHET.

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Her. 3,16,28 ingenii bonitas imitatur saepe -am (*syn.* inductio quaedam et ratio praeceptionis). 3,16,29 ut ... artificiosa *memoria* naturae commoda ... amplificet ratione -ae. *ibid.* haec *memoria* quae -a datur (*opp* naturalis ... praeceptione confirmanda). *ibid* ingenio -a, praeceptione natura nitescat. 3,21,34 hoc modo naturae subpeditabitur -a. *ibid.* multo plus in -a atque arte praesidii (*de* 3,22,36 *v. p. 1798, 5*). 3,24,40 (*syn.* artis praeceptio). Cic. Arch. 18 ceterarum rerum studia ex (*C. F. W. Müller*, et *codd.*) -a et praeceptis et arte constare, poetam natura ipsa valere (*potest revocari ad II A*). Sest. 119 *v. p. 1788, 81.* Cael. 46 puerilis (*i. qua pueri instituuntur.* de orat. 1,23 ab incunabulis nostrae veteris puerilisque -ae quendam ordinem praeceptorum. 2,109 *definitio* -am redolet exercitationemque paene puerilem. 3,38 *Latine loqui* traditur litteris -aque puerili. 3,48. 125 educatione -aque puerili [*syn.* 2,1 puerilis institutio, *v. p. 1799, 83*]. *aliter* senilis *v. p. 1801, 60*). Scaur. 24 *Siculi* prudentes natura, callidi usu, -a eruditi (de orat. 2,162 -a liberaliter institutus et aliquo iam imbutus usu et satis acri ingenio. Avg. civ. 11,25 p. 496,21 D. tria sunt, quae in unoquoque homine artifice spectantur, ut aliquid efficiat: natura, -a, usus; natura ingenio, -a scientia, usus fructu diiudicandus est. p. 497,6). de orat. 1,38 eius filii ... omnibus vel naturae vel -ae praesidiis ad dicendum parati. 1,115 quae bona sint, fieri meliora posse -a. *de* 1,145 *v. p. 1791, 19* 1,208 illa ... non aliqua mihi -a tradita, sed in rerum usu causisque tractata. 2,11 quod ... summis ingeniis, acerrimis studiis, optima -a, maximo usu cognosci ac percipi potuisse. 2,126 *v. p 1788, 68.* 2,218 nullo modo videtur -a ista res (*facetiarum usus*) posse tradi (*potest revocari ad II B 2 a*). 3,57 vetus ... illa -a eadem videtur et recte faciendi et bene dicendi magistra. 3,84 *v. p. 1787, 83.* Brut. 111 quid dicam opus esse -a? sine qua etiamsi quid bene dicitur adiuvante natura, tamen *eqs.* 112 *v. p. 1788, 69.* 233 *v. p. 1788, 74.* orat. 17 ab aliis rerum, ab aliis verborum -a quaeritur. top. 82 natura an -a possit effici virtus. Tusc. 1,30 natura duce, nulla ratione nullaque -a. off. 1,155 a doctoribus atque -a instructi (*inde fort.* Avg. serm. ed. Mai 132,2 tu, *spiritus sancte*, es doctor et -a) ad Q. fr. 1,1,7 ea ... adhibita -a est, quae vel vitiosissimam naturam excolere possit. 1,1,22 hominis ... cum ipsa natura moderati tum ... -a atque optimarum artium studiis eruditi. Lvcr 3,307 quamvis -a politos constituat pariter quosdam tamen illa relinquit natura⟨e⟩ cuiusque animi vestigia prima Bell. Afr. 27,2 rudes ... elephanti multorum annorum -a usuque vetusto vix edocti. Hor epist. 1,18,100 virtutem -a paret naturane donet. carm. 4,4,33 -a sed vim promovet insitam (Porph. virtutem a parentibus ingenerari, instrui vero -ae disciplina). Ov. Pont. 2,10,16 -ae pretium triste magister habet. Plin. nat. 7,4 hominem nihil scire nisi -a. 21,9 *Athenis* comissabundi iuvenes ... conventus sapientium quoque -ae frequentabant. Qvint. inst. 2,8,3 ut propria naturae bona -a foverent. 2,8,8 supervacua erat -a, si natura sufficeret (*item opp.* natura [*sicut p. 1784, 77. 1785, 3. 1786, 82 al.*]: 2,19,1. 2,19,2 *ter* 2,19,3 natura materia -ae est: haec fingit, illa fingitur. 6,3,12. 8 prooem. 12. 12,2,1). 2,12,8 detrahere -am aliquid, ut limam rudibus et cotes hebetibus et vino vetustatem, sed vitia detrahit. 6,2,3 ingenii vena, si ... vel -a vel usu sit adiuta. 6,5,11 plus ... vel sine -a prudentiam quam sine prudentia facere -am (*sim. opp.* usus: 12,6,4). 7,10,14 cui omnia adfuerint, natura, -a, studium. Pavl dig. 24,1,28,1 si quid in pueros ex ancillis ... natos ... impenderit aut in -am aut alimenta (50,16,79,1 -am puerorum *inter* 'utiles impensas'). Apvl. met. 9,35 tribus liberis -a instructis. apol. 36 accipiat -am seram plane et postumam. Vvlg. Sirach 6,18 a iuventute tua excipe -am (παιδείαν. 6,34 excipies -am; *gr.* σοφὸς ἔσῃ. *cf. p. 1786, 32*). Tert. anim. 20 p 332,25 Empedocles ... perfectum ac profectum (*sc. indolis*) de -a disciplinaque deducit. Ivst. 2,2,14 hoc illis naturam dare, quod Graeci longa sapientium -a praeceptisque philosophorum consequi nequeunt. 20,4,8 Pythagoras matronarum quoque separatam a viris -am et puerorum a parentibus frequenter habuit. Avson. 214,1 *grammaticum* -ae vitaeque pari brevitate caducum (*i. qui breviter et vixit et docuit*). Veg. mil. 4,41 quatenus eos (*gubernatores*) [im]peritiae usus instituit, non altior -a formavit. *de* 3,26 *v. p. 1791, 82.* Hier. epist. 49,12,3 delicata -a (*modus et ratio docendi*) est pugnanti ictus dictare de muro et, cum ipse unguentis delibutus sis, cruentum militem accusare formidinis (*cf. II B 5 a*). 53,1,2 qui (*Plato*) Athenis magister erat et potens, cuiusque -a Academiae gymnasia personabant. Vvlg psalm. 59,1 (*tit.*) *psalmus* ipsi David in -am (*hebr. v. p. 1784, 34,* εἰς διδαχήν LXX [*hoc solo loco δ.!*]; *cf. Hoberg, Die Psalmen der Vulgata*^{2} *1906 p. 205*). prov. 13,1 filius sapiens -a patris 14,6 -a prudentium facilis 19,27 non cesses, fili, audire -am 22,17 appone cor ad -am meam (23,12). Sirach 23,7 -am oris (παιδείαν στόματος) audite, filii. Avg. civ. 11,25 p. 497,11 D. -a, id est aliunde discendo, percipere *sapientiam.* 19,1 p. 347,21 (*in sententia Varronis*) virtus, quam postea -a inserit (19,3 p 354,7; *cf.* p. 354,11. 355,1. 19,4 p. 358,8). mag. 9,26 melior -a quam verba (*i non ideo docemus, ut loquamur, sed loquimur, ut doceamus.* 9,27). serm. ed Mai 2,2 quid profecerit -a penes discipulos ... penes famulos disciplina. Boeth. mus. 1,33 discentis animus firmiore -a roboratus. 5,1 quod proposito deest operi, mediocris -ae dispensatione supplendum est. Hist. Apoll. rec. A 20 magister, si amares, utique doleres tuam -am (tuam -am *om. rec. B*). Dig. de conc. dig. 2,4 tertii ... anni -a talem ordinem sortiatur, ut *eqs. ibid.* hoc ... termine tertii anni -a concludatur (*syn.* eruditio). Cassiod. var. 8,18,1 nec facile erroris vitio sordescit, quem -a (*i. institutio iuris et legum*) purgaverit. *i. q. oratio docentis, cohortantis*: Vvlg. deut. 32,2 (*loquitur Moyses*) concrescat ut pluvia -a mea, fluat ut ros eloquium meum (*hebr. v. p. 1784, 35,* ἀπόφθεγμα ... ῥήματα LXX, eloquium ... verba Lugd.). Sirach 24,46 -am quasi prophetiam effundam (διδασκαλίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ).

fere i. q. consuetudo vel officium docendi: Cic. off. 1,151 (*inter honestas artes*) -a rerum honestarum. Hil. in psalm. 2,2 p. 38,18 (*antea*: erat a Moyse ... institutum, in synagoga ... septuaginta esse doctores) cuius -ae etiam dominus meminit dicens 'super cathedram Moysi ... sederunt scribae et pharisaei'. p. 38,22 -a ergo horum mansit in posterum, quae ab ipso scriptore legis accepta in hoc seniorum et numero et officio conservata est. Oros. apol. 18,3 cui -a in docendo commissa est, si de arrogantia castigetur *eqs. cf.* Pelag. in II Tim. 3,2 cum nolint discere, -am (*fere i. q. potestatem et ius docendi*) usurpant. *per metonymiam de magistro ipso* (*cf. p. 1785, 35 et 1794, 13*): Drac. Romul. 3,15 si forte magister tollatur, -a potens (*conferri iubet Vollmer in ind. s. v.* potens *c.* Prop. 2,5,28 Cynthia, forma potens. *cf. etiam p. 1785, 72 et infra l. 43*).

fere i. q. exemplum docens (*cf.* documentum *I A*): Heges. 3,16 p. 211,4 Vind. ubi est -a Moysi, qui se de libro caelesti deleri petebat, ne *eqs.* *fere i. q. admonitio* (*cf. s. v.* doceo *p. 1724, 51 et* documentum *I B*): Romvl. fab. Aesop. ed. Thiele 86 epil. sic quorundam periculum -a nobis debet esse salutis. Ennod. opusc. 5,26 p. 400,14 habere potes de poena -am.

-a *dei*: Itala Soph. 3,2 (Ps. Cypr. ad Novat. 5) columba non exaudit vocem, id est ... civitas non recipit -am (παιδείαν, Vvlg. disciplinam). Vvlg. deut. 33,3 qui appropinquant pedibus eius (*dei*), accipient de -a illius (*hebr. v. p. 1784, 31,* λόγων LXX, verbis Lugd.). Sirach 32,18 qui timet dominum, excipiet -am eius (ἐνδέξεται παιδείαν). [*sec. graeca huc etiam pertinet* 18,14 *gr.* ἐνδεχομένους παιδείαν, *cf. V. Ryssel ad l. (Kautzsch, Die Apokryphen d. A. T. p. 320); sed interpres lat. addendo* miserationis *sensum corrupit.*] Rvfin. Orig. in lev. 9,1 p. 418,6 B. ut caelesti -a instrueretur Aaron, quomodo *eqs.* Cassiod. Didym. in I Petr. p. 20,28 Z. post multam invitationem, monitionem -amque reliquit *deus peccantes.* *Christi* (*gr.* διδαχή *praeter l. 50*): Itala (codd. a b f *al.* = Vvlg.) Matth. 7,28 admirabantur turbae super -a eius; erat enim docens eos sicut potestatem habens *eqs.* (Marc. 1,22. 6,2 Luc. 4,32 [-is cod. Gat. *falso*]. *similia, sed ad II potius revocanda*: Matth. 22,33 Marc. 11,18). Marc. 4,2 docebat eos ... et dicebat illis in -a sua (12,38 [*cf. v. Soden, Das lat. N. T. in Afrika p. 198*]). Tert. praescr 8,3 in primitiis ipsis -ae suae. Filastr. 151,5 *v. p. 1788, 83.* Praef bibl. monarch. in Ioh. ut ... deo magisterii -a servetur. Cassiod. Didym. in Iac. p. 8,17 Z. sermo ... -ae illius (διδασκαλίας). in I Petr. p. 12,21 quod viderint Iesum sensibiliter ... et -am eius audierint. *spiritus sancti*: Itala I Cor. 2,13 (cod. d) quae ... loquimur non in -a humanae sapientiae verbis (οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, in doctis humanae sapientiae verbis Vvlg.), sed in -a spiritus (= Vvlg., ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος). Hil. in psalm. praef. 21 p. 17,20 hos *psalmos* ... -a spiritus sancti ... fuisse cantatos.

apostolorum: Itala (cod. d = Vvlg.) I Cor. 14,6 nisi vobis loquar ... aut in (*om.* d) prophetia aut in -a (διδαχῇ). Tert. praescr. 44,9 respondente domino ... 'semel euangelium et eiusdem regulae (*cf. p. 1794, 3*) -am apostolis meis delegaveram'. resurr. 53 p. 111,8 *apostolum* omnibus -ae viribus operatum. Pacian. epist. 1,6 p. 21 hoc ... superaedificamus, quod apostolorum -a fundavit (Epist. pontif. 388 [*a. 432*], 2 Migne 50,550^{A}). Hier. hom. Orig. in Is. 6,4 p. 275,5 B. per -am discipulorum (*Christi*) iter verum edoctus. Sedvl. carm. pasch. 3,172 ab his (*apostolis*) ... magistris in reliquum -a fluens decurreret aevum (op. pasch. 3,14 p. 243,16 propagata in posteros deflueret sequentis aevi -a).

aliorum fidem Christianam docentium (Gloss. *v. l. 84*): Itala (cod. d = Vvlg.) Rom. 12,7 habentes ... donationes secundum gratiam ... differentes: sive prophetiam ... sive qui docet in -a (ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ). I Tim. 5,17 (cod. d = Vvlg.) presbyteri ... maxime qui laborant in verbo et -a (κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ). Tert. resurr. 63 p. 125,16 cuius (*paracleti*) si hauseris fontes, nullam poteris sitire -am. adv. Val. 12 p. 190,17 -ae studio omnes ... veram inducerentur quietem. Herm. vulg. vis. 2,3 erudientur ... -a iusta *filii* (παιδείᾳ δικαίᾳ, corripientur ... correptione iusta *Pal.*). Epist. syn. Sardic. or. (Hil. coll. antiar. A IV 1) 25,1 relinquentes singuli ecclesiastici curas ... atque ipsam euangelii -am postponentes (Cassiod. Didym. in I Petr. p. 25,13 Z. ne per nos euangelium aut -a eius impediatur). Hil. trin. 12,20 p. 445^{B} nisi *fides* per -am instruatur. Priscill. tract. 10,133 conversis nobis in redarguitione -a est. Filastr. 112,7 -a ... quae secundat post naturam. Rvfin. hist. 6,8,3 (*Demetrius episcopus ad Origenem:*) coepto operi -ae et praedicationis insiste (τοῦ τῆς κατηχήσεως ἔργου. *cf.* Gloss. V 421,1

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

catecheseos -ae). Orig. in exod. 5, 5 p. 190, 28 B. in tantum -ae verbo proficies, ut auditores tui *eqs.* (in cant. 2 p. 143, 12 B.). p. 155, 2 audiendo. in cant. 3 (4) p. 223, 16 B. cui . . . per auditum -ae . . . apparuit *sermo dei.* AVG. civ. 8, 4 p. 326, 25 D. sine *deo* nulla -a instruit, nullus usus expedit. 18, 51 p. 336, 9 sive suadibili -a cum eis (*haereticis*) agatur sive terribili disciplina (epist. 155, 15 vel informatione -ae vel disciplinae coercitione). 22, 24 p. 612, 8 qua *aetate* sit scientiae capax atque -ae *anima.* catech. rud. 12, 17 in -a salutari (*aliter p. 1795, 30*). epist. 185, 21 ad deum colendum -a homines duci (*opp.* timore compelli). PAVL. MED. bened. 9, 1 docentium magistrorum uberrimam -am. OP. imperf. in Matth. 8 p. 677 -a non tantum propter manifestationem rerum obscurarum inventa est, quantum propter excitationem cordis. 20 p. 744 sicut pluvia irrigat terram . . . sic -a irrigat hominem, ut iustitiam operetur. APON. 3 p. 47 (ad cant. 1, 9) per -am auream et per vitae exemplum gemmeum. CASSIOD. var. 9, 25, 11 quem imbuit -a caelestis. Didym. in I Ioh. p. 38, 28 Z. huius (*salvatoris*) auditum . . . per introductionem -ae (κατὰ τὴν εἰσαγωγικὴν διδασκαλίαν) suscipiens. PALLAD. hist. mon. I 15 p. 292^C separatus a -a spirituali colloquioque sanctorum virorum (διδασκαλίας καὶ συντυχίας ἀνδρῶν ὁσίων). IVNIL. 1, 6 quae est simplex -a? :: qua de fide aut de moribus in praesenti tempore simpliciter docemur (*ibid.* qui libri ad simplicem -am pertinent? canonici sexdecim *eqs.*). *episcopi*: ITALA (cod. d = VVLG.) I Tim. 4, 13 attende lectioni, exhortationi et (*om.* d) -ae (τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ). 4, 16. II Tim. 4, 2 increpa in omni patientia et -a (ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. *cf. s. v.* docilitas *B 1 et* AVG. civ. 18, 51 *supra l. 5*). AMBR. epist. 4, 7 tua. 23, 22 pia. HIER. epist. 64, 22, 1 quidquid agit, quidquid loquitur *pontifex dei*, sit -a populorum. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 177, 21 B. et in operibus solidum et in -ae gratia fraglantem episcopum. AVG. doctr. christ. 4, 16, 33 *episcopum* iuxta -am fidelis verbi perseverantem esse debere. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 13 hactenus, ut mores monachi vel gesta referrem, ripa (*i. navigii iter prope ripam*) fuit: nunc pontus erit -a cathedrae (*i. maioris discriminis erunt ea, quae docuit episcopus sc. moribus et gestis, cf.* SVLP. SEV. Mart. 10 sumpto episcopatu qualem se quantumque praestiterit): clara sacerdotis magni nunc gesta retexam. CARM. epigr. 1368, 13 (*a. 521*) *Ennodius* pollens aeloquio, ductrinae nobilis arte restituit Cristo innumeros populos. *v. etiam p. 1786, 78 et infra l. 63.* *abbatis* (*transit ad eam notionem, quae est sub B*): BENED. reg. 2, 10 L. iussio *abbatis* vel -a. *ibid.* 12 memor semper abbas, quia -ae suae vel discipulorum oboedientiae . . . in . . . iudicio dei facienda erit discussio. 2, 25 duplici debet -a suis praeesse discipulis (*sc.* factis . . . verbis). 2, 49 in -a sua . . . apostolicam debet illam semper formam servare, in qua dicit: 'argue, obsecra, increpa'. *scripturae sacrae, sermonis divini*: OPTAT. 7, 1 p. 165, 15 nihil deest populis doceri cupientibus, quamvis lex non magis pro -a quam pro futuro iudicio scripta esse videatur. PRISCILL. tract. 10, 140 per quae universa (*loca scripturae*) -ae nostrae (*i. nos docendi*) ratio se tendens. HIER. epist. 30, 8 *in caelo* librorum -a cessabit. SEDVL. carm. pasch. 2, 264 ne mens nostra famem -ae sentiat (*cf.* op. pasch. 2, 17 p. 224, 21 *cotidianum* panem divinum esse sermonem, a cuius substantiali -a . . . vacans animus *eqs.*).

2 *plur.* (*notione vergente ad II*): **a** *praeceptorum, magistrorum*: VITR. 6 praef. 4 cum . . . et parentium cura et praeceptorum -is auctas haberem copias disciplinarum. TERT. anim. 20 p. 333, 5 acuunt (*mentem*) -ae, disciplinae, artes, [et] experientiae, negotia, studia, obtundunt *eqs.* HIST. Apoll. rec. A 22 p. 41, 11 si *magister* desideriis meis in (*Riese,* vel *cod.*) -is paruisset. p. 41, 14 paruit . . . meae voluntati in -is. **b** *aliorum*: PELAG. in Rom. 16, 3 in opere -arum, ubi *Paulus apostolus* laborabat, et isti iuverunt. AVG. civ. 8, 19 p. 350, 2 D. miracula magorum . . . -is fiunt et operibus daemonum. FAVST. REI. epist. 6 p. 196, 16 episcopi Leontii efficacibus -is.

B *corripiendi, castigandi* (*v. etiam supra l. 40sqq.; de notionis origine cf. p. 1784, 23*): VVLG. Sirach 4, 19 *sapientia* cruciabit illum in tribulatione -ae suae (παιδείᾳ). 22, 6 flagella et -a (μάστιγες καὶ παιδεία). Iob 20, 3 (*amicus ad Iob*) -am, qua me arguis, audiam (*hebr. v. p. 1784, 36*, παιδείαν ἐντροπῆς μου LXX). CONC. Ephes. a. 431 Schwartz I 5 p. 374, 13 si . . . hanc . . . -am non susceperit vestra pietas (διδασκαλίαν *Coll. Athen. 64 ed. Schwartz, Abh. Bayer. Ak. 30, 8 p. 20, 20,* commonitionem RVSTIC. synod. [Conc. ed. Schwartz I 4, 2] 124, 4).

ad I iuncturae (*selectae*): ① *nominales*: -a et agnitio *v. p. 1788, 12.* -a atque ars: RHET. Her. 3, 21, 34. -a disciplinaque: TERT. anim. 20 p. 332, 25. doctor(es) atque (et) -a: CIC. off. 1, 155. AVG. serm. ed. Mai 132, 2. educatio -aque puerilis: CIC. de orat. 3, 125. eruditio et spiritalis -a: RVFIN. Orig. in gen. 10, 2 p. 95, 4 B. -ae et institutionis bonum: RVFIN. Orig. in cant. 3 (4) p. 227, 15 B. litterae -aque puerilis: CIC. de orat. 3, 38. -a et praecepta et ars: CIC. Arch. 18. ratio ac (et) -a: CIC. Tusc. 3, 2 nat. deor. 1, 7. traditio et -a parentum: FILASTR. 148, 3. adiumenta -ae (*cf. p. 1789, 16*): CIC. de orat. 3, 84. -ae adminiculum: AVG. civ. 19, 1 p. 347, 9 D. commonitiones: RVFIN. Orig. in num. 22, 2 p. 206, 16 B. materia -ae: QVINT. inst. 2, 19, 3. -ae praesidia: CIC. de orat. 1, 38 (*cf.* RHET. Her. 3, 21, 34). ratio -ae: RHET. Her. 3, 16, 29. -ae sermo: HIER. hom. Orig. in Is. 6, 4 p. 275, 9 B. CASSIOD. Didym. in Iac. p. 8, 17 Z. severitas: RVFIN. Orig. in num. 9, 9 p. 67, 16 B. verbum: *v. p. 1787, 1.* *accedunt genetivi q. d. explicativi*: demonstrationis: HIL. trin. 7, 19 p. 214^B. eruditionis: PRISCILL. tract. 10, 138 nostrae. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 91, 11 B. magisterii (*cf. p. 1790, 21. 1792, 28*): PRAEF. bibl. monarch. in Ioh. *contra* -ae: disciplina: PORPH. Hor. carm. 4, 4, 33 (*p. 1785, 43*). informatio: AVG. epist. 155, 15 (*p. 1787, 6*). *c. gen. rerum quae docentur*: CIC. orat. 17 (*v. p. 1785, 31*) rerum . . . verborum (off. 1, 151 rerum honestarum. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 209, 31 B. -am quandam et agnitionem rerum invisibilium et caelestium). ITALA Is. 53, 5 (Cypr. testim. 2, 13 p. 77, 23) pacis nostrae (παιδεία, VVLG. disciplina). TERT. praescr. 44, 9 regulae. EPIST. syn. Sardic. or. (Hil. coll. antiar. A IV 1) 25, 1 euangelii (*p. 1786, 78*). HIL. in psalm. praef. 20 p. 16, 11 fidelium operum et religiosorum gestorum (p. 16, 13 gestorum similium). AVG. doctr. christ. 4, 16, 33 fidelis verbi (*p. 1787, 31*). c. Petil. 2, 83, 184 p. 112 bene vivendi (*opp.* male vivendi ultrix disciplina). *eorum qui docentur*: PAVL. dig. 50, 16, 79, 1 puerorum (IVST. 20, 4, 8. *ibid.* matronarum). PRISCILL. tract. 10, 124 publicae opinionis (*opp.* nostram, *cf. infra l. 25*). 10, 129 *psalmus* (*sc. 59*) in -am conversorum *positus.* HIER. epist. 64, 22, 1 populorum. VVLG. prov. 14, 6 prudentium. Sirach 23, 2 oris (*i. loquentium*). *pronomine significantur qui docentur*: ITALA cod. d (= VVLG.) Rom. 15, 4 quaecumque scripta sunt, ad nostram -am scripta sunt (εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη). *inde* PRISCILL. tract. 10, 124 *v. supra l. 21.* *c. gen. docentium*: VITR. 6 praef. 4 praeceptorum *v. p. 1787, 55.* TERT. test. anim. 5 p. 141, 4 eiusmodi eruptiones animae . . . -am esse naturae. adv. Marc. 4, 5 p. 431, 16 magistrorum (PAVL. MED. bened. 9, 1). ITALA (= VVLG.) I Cor. 2, 13 spiritus *sancti* (HIL. in psalm. praef. 21 p. 17, 20 spiritus sancti). PACIAN. epist. 1, 6 p. 21 apostolorum. FILASTR. 148, 3 parentum. 151, 5 Christi *v. infra l. 83.* HIER. epist. 30, 8 librorum *i. scripturae sacrae.* VVLG. prov. 13, 1 patris. Matth. 7, 28 eius *i. Christi* (Marc. 1, 22). COMM. instr. 2, 31, 5 Salomonis (RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 116, 8 B.). IVST. 2, 2, 14 sapientium. AVG. civ. 8, 19 p. 350, 2 D. daemonum *v. p. 1787, 62.* EPIST. pontif. 388 (*a. 432*), 7 Migne 50, 552^B tanti viri. FAVST. REI. epist. 6 p. 196, 16 episcopi *v. p. 1787, 63.* PAVL. PETRIC. Mart. 2, 13 cathedrae *v. p. 1787, 34.* *epitheta*: aurea: APON. 3 p. 47. caelestis: RVFIN. Orig. in lev. 9, 1 p. 418, 6 B. efficax: FAVST. REI. epist. 6 p. 196, 16 *pl.* fidelis: CIC. epist. 16, 17, 1 'fidelis' dici potest, ut sit, quomodo Theophrasto placet, verecunda tralatio (*cf.* de orat. 3, 87 qui docere fideliter possit). iusta: HERM. vulg. vis. 2, 3. optima: CIC. de orat. 2, 11. pia: AMBR. epist. 23, 22. potens: *v. p. 1786, 23.* prima: RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 91, 11 B. puerilis: *v. p. 1785, 10.* rigidior: RVFIN. Orig. in num. 9, 9 p. 67, 16 B. spiritalis: RVFIN. Orig. in gen. 10, 2 p. 95, 4 B. suadibilis: AVG. civ. 18, 51 p. 336, 9 D. substantialis: SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 224, 21 (*v. p. 1787, 52*). uberrima: PAVL. MED. bened. 9, 1.

② *verbales*: -a: RHET. Her. 3, 22, 36 *v. p. 1798, 5.* CIC. de orat. 3, 48 praecepta . . . tradit. LVCR. 3, 307 *v. p. 1785, 38.* HOR. epist. 1, 18, 100 virtutem parat. carm. 4, 4, 33 *v. p. 1785, 42.* QVINT. inst. 2, 12, 8 vitia detrahit. 2, 19, 3 fingit (*v. p. 1785, 49*). AVSON. 146, 29 -a non haec (*notarii artem eximiam*) praestitit (*opp.* natura deusque). VEG. mil. 4, 41 *v. p. 1785, 67.* RVFIN. Orig. in gen. 10, 2 p. 95, 4 B. te instituit et docet. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 91, 11 B. a monitionibus doctoribusque descendens (in cant. 3 p. 212, 19 B. ex domini voce). AVG. civ. 8, 4 p. 326, 25 D. instruit. 19, 1 p. 347, 21 D. *v. p. 1785, 80.* CASSIOD. var. 9, 25, 11 *v. p. 1787, 16.* -am: accipere: APVL. apol. 36. adhibere: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 7. audire: FILASTR. 151, 5 *v. infra l. 83.* VVLG. Iob 20, 3 *v. p. 1787, 68.* prov. 19, 27 Sirach 23, 2. committere *alc.*: OROS. apol. 18, 3. excipere: VVLG. Sirach 6, 18. 34. 18, 14. 32, 18. COMM. instr. 2, 31, 5 in aures (*cf.* recipere: ITALA Soph. 3, 2 *p. 1786, 32*). expetere: PLAVT. Most. 155 sibi. habere: IVST. 20, 4, 8 *v. p. 1785, 64.* quaerere: CIC. orat. 17. renuere: EPIST. pontif. 388 (*a. 432*), 7 Migne 50, 552^B. sitire: TERT. resurr. 63 p. 125, 16. -ae esse: NICET. symb. 3 p. 41, 11 B. ut *Christus* hominibus et visui et -ae et saluti esse posset. -ā: datur *memoria*: RHET. Her. 3, 16, 29 (*cf.* CIC. de orat. 2, 126 ut ei nihil neque a natura denegatum neque a -a non delatum esse videatur. Brut. 112 habebat hoc a natura ipsa, quod a -a non facile posset). edoctus: BELL. Afr. 27, 2. erudiri: HERM. vulg. vis. 2, 3. eruditus: CIC. Scaur. 24 ad Q. fr. 1, 1, 22. institutus: CIC. de orat. 2, 162 liberaliter (3, 125). instrui: APVL. met. 9, 35 RVFIN. Orig. in lev. 9, 1 p. 418, 6 B. (CIC. off. 1, 155 a doctoribus atque -a instructi ad eam [*rem publicam*] et ornati accessimus. *cf.* Brut. 233 mediocriter a -a instructus, angustius etiam a natura, labore et industria [*praepositionis vi ambigua, cf. vol. I 35, 43. 29, 23sq. et supra l. 68*]). tradi: CIC. de orat. 1, 208. 2, 218. 3, 38. per -am: HIL. trin. 12, 20 p. 445^B instruere. FILASTR. 104, 4 per studium et -am . . . vix discere. HIER. hom. Orig. in Is. 6, 4 p. 275, 5 B. iter verum edoctus.

③ *structurae*: *c. enunt. interrog.*: CIC. Sest. 119 mihi sumpsi hoc loco -am quandam iuventuti, qui essent optimates. *nota ibid. dat.* de: FILASTR. 151, 5 -am Christi domini de lege et prophetis audire.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II *praevalet notio eorum quae praecipiuntur de disciplinis et artibus variis, vita gerenda, sim*: **A generatim:** 1 *sing.*: CIC. (*de* Arch. 18 *v. p. 1785, 7 sqq.*) de orat. 2, 15 iis de rebus, quae -a aliqua continerentur (PAVL. dig 10, 4, 19 studiosum alicuius -ae. FILASTR. 121, 9 neque -am aliquam aut scientiam habetis antiquam [*Plato Tim. p. 22ᴮ* οὐδεμίαν . . . παλαιὰν δόξαν οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν]. *cf.* FIRM. math. 6, 13, 1 magnae cuiusdam -ae . . . disciplina). de orat 2, 37 ratio atque -a (2, 108 hoc praecipit ratio et -a *cf.* CIC. Arch. 15 cum ad naturam eximiam . . . accesserit ratio quaedam conformatioque -ae. QVINT. inst. 5, 10, 124 ratio -ae). TERT. test. anim. 1 p. 135, 12 testimonium . . . omni litteratura notius, omni -a agitatius. AVG. civ. 7, 9 p. 285, 19 D. initium facti inceptio discendi, summum perceptio -ae. *i. q. summa eorum, quae praeceptis de ingenuis et humanis artibus vitaque gerenda traduntur*: CIC. Mur. 63 fatebor . . . Cato, me quoque in adulescentia diffisum ingenio meo quaesisse adiumenta -ae (*latiore hic significatu dictum quam* 60, *v. p. 1790, 44*). Arch. 12 *non* suppetere nobis posse, quod cotidie dicamus in tanta varietate rerum, nisi animos nostros -a excolamus. *ibid* nisi eos -a eadem relaxemus. ego vero fateor me his studiis esse deditum. de orat. 3, 21 illa Platonis . . . vox omnem -am harum ingenuarum et humanarum artium uno quodam societatis vinculo contineri (*conferri iubent interpretes Epinom. p. 992ᴬ*). 3, 85 (*loquitur Crassus*) me . . . tantum tribuisse -ae temporis, quantum mihi puerilis aetas, forenses feriae concesserint (3, 86 de -a ista quid ego sentiam) 3, 122 nostra (*oratorum*) est omnis ista prudentiae -aeque possessio (*potest referri ad IV A 1*). 3, 137 ut virtutis a nostris, sic -ae sunt ab illis (*Graecis*) exempla petenda. 3, 140 unam quandam omnium rerum, quae essent homine erudito dignae . . . -am; quam qui accepissent, si eidem ingenio valuissent *eqs.* 3, 141 *Aristoteles* ornavit et illustravit -am illam omnem rerumque cognitionem cum orationis exercitatione coniunxit. Brut 44 Pericles . . . primus adhibuit -am, quae quamquam tum nulla erat dicendi (*B 2 a*), tamen *eqs.* (*Plat. Phaedr. 54 p. 270ᴬ* προσπεσὼν . . . Ἀναξαγόρᾳ . . . ἐντεῦθεν εἵλκυσεν ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην τὸ πρόσφορον αὐτῇ). 250 laudandus est, qui . . . consoletur se . . . usurpatione et renovatione -ae. ad Q. fr. 1, 1, 29 cui in -a, cui in virtute atque humanitate percipienda plurimum a pueritia studii fuerit et temporis rep 3, 6 ut cum maiorum institutis tum -a se instrueret. fin. 1, 13 L. Torquato, homine omni -a erudito (Tusc. 3, 69 ut omnibus perfectis artibus, omni -a hominum vita erudiretur nat. deor. 3, 23). *spectat ad* ἐγκύκλιον παιδείαν (QVINT. inst 1, 10, 1 ut efficiatur orbis ille -ae, quem Graeci ἐγκύκλιον παιδείαν vocant. *cf. etiam plur. infra l. 77 sqq.*): CIC. Arch. 15 'illi ipsi summi viri . . . istane -a . . . eruditi fuerunt?' *ibid.* multos homines excellenti animo ac virtute fuisse sine -a (*ibid.* saepius ad . . . virtutem naturam sine -a quam sine natura valuisse -am) ac. 2, 1 magnum ingenium L. Luculli magnumque optimarum artium studium, tum omnis liberalis et digna homine nobili ab eo percepta -a (fin 5, 7 ex *Peripateticorum* scriptis . . . omnis -a liberalis . . . sumi potest. epist. 4, 4, 4. 13, 1, 5 omni liberali -a politissimus *cf.* Tusc. 2, 27 nos . . . hanc eruditionem liberalem et -am putamus *sc. cognitionem poetarum a Platone e civitate sua eiectorum*). Tusc. 1, 4 nec qui nesciebat (*musicam*), satis excultus -a putabatur. nat. deor. 2, 47 vos (*Epicureos*) plane expertes esse -ae. VAL. MAX. 5, 4 ext. 5 quid ergo -a proficit? ut politiora scilicet, non ut meliora fiant ingenia. TAC. ann 13, 3 elementa -ae. 15, 45 Graeca -a ore tenus exercitus (*opp.* animum bonis artibus non imbuerat). PANEG. 4 (9), 5, 2 ut -a (-ae *dett., recte?*) atque eloquentiae studia florerent. *ibid.* 20, 1 huic operi (*scholae instaurandae*) -ae atque eloquentiae dedicato. SCHOL. Cic. Bob. p. 176, 11 St. C. Marium . . . in -ae studiis alienum.

2 *plur.*: CIC. de orat. 3, 139 quis Dionem Syracosium -is omnibus expolivit? (FIRM. math. 3, 7, 25 quibus omnium -arum conferantur augmenta. 6, 23, 6 omnium -arum magisteriis imbutos. 6, 27, 1 omnes -as insinuant). VITR. 1, 1, 3 demonstratio rationibus -arum explicata. 1, 1, 12 tantum numerum -arum perdiscere et memoria continere. 1, 1, 16 qui ex singulis -is partes et rationes earum mediocriter habet notas. 3 praef. 3 qui . . . -arum pervenissent ad scientiam summam (*notione vergente ad IV, item* 7 praef. 1 *cogitata* gradatim pervenirent ad summam -arum subtilitatem [*cf. p. 1801, 72*]). 10, 1, 4 quae animadverterunt ad usum utilia esse studiis, artibus, institutis, gradatim augenda -is curaverunt. TERT. anim. 24 p. 337, 27 excidet *memoria* -arum, disciplinarum. FILASTR. 139, 2 in diversis -is ac virtutibus (*ibid.* 3 quorum diversae -ae ac merita. *cf.* 149, 8 quae diversae virtutes . . . docentes homines). FIRM. math. 3, 9, 6 multarum -arum scios. HIER. hom. Orig. in Ezech 7, 3 p. 394, 11 B. -as magistrorum magis considerari debere quam vitas. *spectat ad* ἐγκύκλιον παιδείαν (*cf. sing. supra l. 41 sqq.*): CIC. de orat. 3, 127 artes, quibus liberales -ae atque ingenuae continerentur, geometriam, musicam, litterarum cognitionem et poetarum atque illa, quae de naturis rerum, quae de hominum moribus, quae de rebus publicis dicerentur (AMM. 14, 6, 1 splendore liberalium -arum minus . . . institutus [15, 2, 7 desiderio. 28, 1, 6 studium]. AVG. catech. rud. 8, 12 catechizandus . . . liberalibus -is excultus). fin. 1, 26 vellem . . . *Epicurus* -is fuisset instructior (*cf. Diog. Laert. 10, 6* παιδείαν δὲ πᾶσαν . . . φεῦγε. *Athen. 13 p. 588ᴬ* ἐγκυκλίου παιδείας ἀμύητος ὤν). NEP. Epam. 2, 2 in -is tanto antecessit condiscipulos. Att. 1, 2 omnibus -is, quibus puerilis aetas impertiri solet, filium erudivit. VITR. 6 praef. 4 sine litteratura encyclioque -arum omnium disciplina. CHALC. comm. 355 instructi praecipuis -is, quas ingenuas disciplinas appellavit. AMM. 15, 9, 8 studia laudabilium -arum. 21, 16, 4 -arum diligens adfectator. 22, 16, 17 ne nunc quidem in . . . urbe (*Alexandria*) -ae variae silent. AVG. civ. 22, 5 p. 559, 19 D. *apostolos* ineruditos liberalibus disciplinis et omnino, quantum ad istorum (*mundanorum*) -as attinet, impolitos. quaest. Simpl. 1, 2, 22 honestas utilesque -as (*syn.* liberales artes).

ad II A iuncturae (sel.): ① *nominales*: *coniunguntur c. sing.*: artes: CIC. Tusc. 3, 69. eloquentia: PANEG. 4 (9), 20, 1 *cf.* 4 (9), 5, 2 *p. 1789, 58.* eruditio liberalis: CIC. Tusc. 2, 27. ingenium . . . studium: CIC. ac. 2, 1. ratio: CIC. de orat. 2, 37. 108. *c. plur.*: artes: VITR. 1, 1, 12. -ae: adiumenta (*cf. p. 1787, 82*): CIC. Mur. 63. disciplina: FIRM. math. 6, 13, 1. elementa: TAC. ann. 13, 3. exempla: CIC. de orat. 3, 137. orbis: QVINT. inst. 1, 10, 1. ratio: CIC. Arch. 15 quaedam conformatioque. QVINT. inst. 5, 10, 124. -arum: adfectator: AMM. 21, 16, 4. augmenta: FIRM. math. 3, 7, 25. encyclios disciplina: VITR. 6 praef. 4. magisteria: FIRM. math. 6, 23, 6. numerus: VITR. 1, 1, 12 tantus. partes: VITR. 1, 1, 16. rationes: VITR. 1, 1, 3. 16. subtilitas: VITR. 7 praef. 1. -a *c. gen. rerum quae docentur*: CIC. de orat. 3, 21 ingenuarum artium et humanarum. 3, 140 omnium rerum, quae essent homine erudito dignae. *epitheta*: aliqua: *p. 1789, 4.* Graeca: TAC. ann. 15, 45. honestae: AVG quaest. Simpl. 1, 2, 22 utilesque. ingenuae: CIC. de orat. 3, 127. laudabiles: AMM. 15, 9, 8. liberalis: *p. 1789, 48.* liberales: *p. 1789, 78.* magna: FIRM. math. 6, 13, 1. omnis: *p. 1789, 39; aliter* CIC. de orat. 3, 141 *p 1789, 30.* variae: AMM. 22, 16, 17.

② *verbales*: -a: praecipit: CIC. de orat. 2, 108 hoc. proficit: VAL. MAX. 5, 4 ext. 5. -am: accipere: CIC. de orat. 3, 140. adhibere: CIC. Brut. 44. percipere: CIC. ac. 2, 1 ad Q. fr. 1, 1, 29. -as: insinuare: FIRM. math. 6, 27, 1. -ā contineri: CIC. de orat. 2, 15. erudiri: CIC. Tusc. 3, 69. eruditus: CIC. Arch. 15 fin. 1, 13 nat. deor. 3, 23. animos excolere, relaxare: CIC. Arch. 12. excultus: CIC. Tusc. 1, 4. exercitus: TAC. ann. 15, 45. politissimus: CIC. epist. 13, 1, 5. -is: erudire: NEP. Att. 1, 2. excoli animos . . . imbui . . . praeparari: CIC. phil. frg. V 23. excultus: AVG. catech. rud. 8, 12. expolire: CIC. de orat. 3, 139. instructus: CIC. fin. 1, 26 CHALC. comm. 355.

B speciatim: 1 *pertinet ad philosophiam*: a *sing.* (FEST. p. 325 philosophiam, quae -a latina lingua non [no⟨me⟩n *suppl. Plasb.*] habet): CIC. Mur 60 accessit istuc (*ad virtutes M Catoni a natura datas*) -a non moderata nec mitis, sed, ut mihi videtur, paulo asperior et durior, quam aut veritas aut natura patitur (*sc. Stoicorum*). *de* Cael. 24 Balb. 3 Lig. 12 *v. p. 1798, 42 sqq.* de orat. 1, 204 *Socratem solitum dicere* quibus id persuasum esset, ut nihil mallent esse se quam bonos viros, iis reliquam facilem esse -am. Brut. 120 quorum (*Academicorum*) in -a atque praeceptis. rep. 3, 5 ad domesticum maiorumque morem etiam hanc a Socrate adventiciam (*cf. p. 1800, 19*) -am adhibuerunt. leg. 1, 58 vivendi -a (AVG. civ. 2, 6 tit. deos paganorum numquam bene vivendi sanxisse -am. *cf.* COMM. instr. 2, 7, 5 vitae *p. 1795, 14*). Tusc. 4, 2 Pythagorae . . . -a cum longe lateque flueret, permanavisse mihi videtur in hanc civitatem. fat. 10 vitiosam . . . naturam ab eo (*Stilpone*) sic edomitam et compressam esse -a, ut *eqs.* off. 1, 90 *Africanum solitum dicere*, ut equos . . . domitoribus tradere soleant . . . sic homines . . . tamquam in gyrum rationis et -ae duci oportere (epist. 4, 13, 4 eam partem [*consolationis, cf. p. 1800, 22. 46*], quae ab exquisita quadam ratione et -a proficiscitur. 15, 4, 13 remotus et natura et magis etiam . . . ratione atque -a ab inani laude [NEP. Att. 17, 3 neque id fecit natura solum . . . sed etiam -a: nam principum philosophorum ita percepta habuit praecepta, ut *eqs.*]). LVCR. 2, 8 -ā sapientum. LIV 10, 40, 10 ante -am deos spernentem natus. VAL. MAX. 3, 2 ext. 7 Theramenes a litteris et -a virilitatem traxit. 3, 3 ext. 1 venerabilium -ae sacrorum antistes philosophia. 4, 1 ext. 1 magno labore . . . solidum opus -ae (*sc. Pythagorae, syn.* praecepta) complexus. TERT. test anim. 1 p. 135, 4 nihil nobis erit cum litteris et -a perversae felicitatis. FIRM. math. 1, 7, 10 *v. p. 1801, 9.* 1, 7, 14 cum -a eius (*Plotini*) vitae sequeretur insignia. AVSON. 160, 10 quorum (*septem sapientium*) -am moribus excoluit (AVG. civ. 7, 25 tit. Graecorum sapientium). AMBR. in psalm. 118 prol. 1, 1 moralis (serm. 2, 32, 2 exequendae rationalis moralisque -ae. RVFIN. Orig. in num. 9, 7 p. 63, 27 B.). VVLG. Sirach 50, 29 -am sapientiae et disciplinae (παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιστήμης) scripsit in codice isto Iesus filius Sirach (AVG. civ. 22, 30 p. 633, 20 D. per sapientiae -am). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 77, 2 B. rationalis disciplinae, per quam -a⟨m⟩ verborum dictorumque significantiae discernuntur. p. 77, 28 secundum . . . sapientissimi Solomonis -am. 1 p. 94, 18 illam . . . -am, in qua laetificabar ab antiquis (p. 95, 6 illam . . . antiquam. *cf. p. 1795, 24*). AVG. civ. 8, 7 p. 331, 18 D. -am, ubi versatur pars altera *philosophiae*, quae ab eis (*Platonicis*) logica, id est rationalis, vocatur. 8, 9 p. 334, 7 veritas -ae (*sc. philosophiae partis logicae*). 12, 14 p. 533, 7 erroris eorum

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*philosophorum*) via, id est falsa -a (12,15 p. 533,27 in quorum stulta impiaque -a). BOETH. arithm. 1,1 p. 9,27 omnem philosophiae . . . -am. in Porph. comm. sec. 1,5 p. 147,6 praedicamentorum (*gr. 1,1 p. 1ᵃ, 2 κατηγοριῶν διδασκαλίαν*). **b** *plur.*: *inc.*: LVCIL. 834 quas partiret ipse [pro] -a⟨s⟩ boni (ʻ-a boni *non arbitror dici Latine*: -a rerum honestarum CIC. de off. 1,151 [*v. p. 1788, 11*]: *expectas* -as novas' *Marx ad l.*, -a⟨s⟩ boni⟨s⟩ *Cichorius, Unters. zu Lucil. p. 177*). CIC. leg. 2,39 pernicies . . . malis studiis malisque -is . . . totas civitates everteret phil. frg. V 23 ut ii, qui combibi purpuram volunt, sufficiunt prius lanam medicamentis quibusdam, sic litteris talibusque -is ante excoli animos et ad sapientiam concipiendam imbui et praeparari decet. GELL. 1,2,4 de philosophiae -is disserebat. TERT. anim. 3 p. 303,2 per philosophatas -as hominum. AMM. 29,2,18 o praeclara informatio -arum . . ., quae vel vitiosas naturas saepe excoluisti *eqs.* AVG. civ. 22,20 p. 600,21 in -is magnorum philosophorum. BOETH. arithm. praef. p. 3,13 quae ex sapientiae -is elicui.

2 *ad artem dicendi*: **a** *sing.*: CIC. de orat. 1,79 quibus (*oratoribus antiquis*) etiamsi ingenium . . . non . . . defuit, -a certe et otium et . . . studium illud dicendi acerrimum defuit. 1,145 in his fere rebus omnis istorum artificum -a versatur. 2,1 quo facilius nos incensos studio discendi a -a deterrerent. 2,5 neminem eloquentia non modo sine d i c e n d i -a, sed ne sine omni quidem sapientia florere . . . potuisse (Brut. 44 *v. p. 1789, 31*. part. 3 quot in partis tribuenda est omnis -a dicendi?). 2,77 est eorum (*rhetorum*) -a perridicula *eqs.* 2,129 *probatio* videtur omnem huius generis (*sc. persuadendi*) quasi -am continere. 2,204 nulla praecepta desiderabam; ipsam tamen demonstrationem defensionum tuarum . . . -am esse non mediocrem puto. 2,218 *v. p. 1785, 26*. 2,256 ambigui genera, de quibus est -a quaedam subtilior. 3,209 huius generis demonstratiost et -a ipsa volgaris. orat. 161 quod si indocta consuetudo tam est artifex suavitatis, quid ab ipsa tandem arte et -a postulari putamus? QVINT. inst. 2,17,8 quando coeperit huius rei (*artis dicendi*) -a. 12,1,33 bonas causas . . . etiam sine -a satis per se tuetur veritas ipsa. AQVILA rhet. 17 p. 27,6 -a et animadversio (*i. usus*) adhibenda est. AVG. doctr. christ. 4,7,21 si . . . ea, quae velut oratoria arte dicuntur, . . . in hanc -am non redigerentur, nisi prius in oratorum invenirentur ingeniis. **b** *plur.*: HIER. epist. 52,1,2 calentibus adhuc rhetorum studiis atque -is.

3 *ad res caelestes, astrologiam*: **a** *sing.*: LVCR. 5,727 ut Babylonica Chaldaeum -a refutans astrologorum artem contra convincere tendit. FIRM. math. 1 prooem. 6 quicquid . . . prudentes de vi stellarum . . . divinae nobis -ae magisterio tradiderunt. 1,1,1 infirmitas ipsius falsitasque -ae. 1,3,2 habere . . . -am istam vim maximam. 4,22,1 -ae istius veneranda secreta (*syn. ibid.* mathesis). AMM. 20,3,11 traditur -a multiplici congruente non nisi tempore intermenstrui deficere visam usquam lunam. BOETH. arithm. 1,1 p. 12,1 mobilium astronomia, immobilium geometria -a est.
b *plur.*: HIER. hom. Orig. in Ier. 3,5 p. 315,5 B. sunt . . . ʻapothecae Chaldaeorum' (*Ier. gr. 27, 26*) -ae nativitatum.

4 *ad disciplinas divinas vel ad res divinas spectantes*: **a** *sing.*: CIC. div. 2,70 quam (*augurandi scientiam*) vel usu iam vel -a vel vetustate immutatam. LIB. col. I p. 225,10 ab Hetruscorum haruspicum -a. ARNOB. nat. 1,43 omnis illorum (*magorum*) -a et experientia. COMM. instr. 1,17,9 cum -a sua cernant *Duellonarii* quod cruore sanent. AMM. 21,1,7 *v. p. 1801, 19*. AVG. civ. 2,15 p. 71,15 D. Romulum . . . semideum . . . velut s e c r e t i o r eorum (*Romanorum*) -a commendat (7,5 tit. de paganorum secretiore -a. 7,5 p. 280,8 D. turpitudinem erroris velut altioris -ae specie colorare conantur). 7,5 p. 280,22 m y s t e r i a (*iron.*) -ae (*ibid. l.* 24. 281,1. 3. 8). 7,12 p. 290,13 si aliquid hac -a . . . salubriter disceretur. 7,28 tit. quod -a Varronis de theologia in nulla sibi parte concordet. in euang. Ioh. 97,3 magicarum artium -a. *i. q. ars magica*: AVG. civ. 8,19 p. 349,5 D. quod hac pestifera scelerataque -a (*sc. excantandi fructus*) fructus alieni in alias terras transferri perhibentur.
b *p l u r.*: LACT. inst. 5,19,20 cum . . . nos in eorum (*paganorum*) -is versemur. AMM. 16,5,5 theologicae prodidere -ae *Mercurium mundi velociorem sensum esse*. 26,10,5 -arum diritatem (ʻ*praesagiorum et divinandi malas artes*' *Vales.*). AVG. civ. 10,32 p. 455,33 D. ex . . . philosophia vel ex earum gentium -is, quae magnae velut in divinis rebus habebantur. doctr. christ. 2,23,36 in omnibus . . . istis -is (*mathematicorum sim.*) societas daemonum formidanda. in psalm. 73,18 -ae gentium, haruspicum, mathematicorum.

5 *ad rem militarem*: **a** *sing.* (*cf. etiam p. 1785, 69*): BELL. Alex. 15,6 *in pugna navali* tantum -a (*fere i. q. disciplina*) potuit, ut . . . nulla *navis* transversa hosti obiceretur (*sim. de disciplina navali*: VEG. mil. 4,46 p. 165,10 artis amplius in his [*lusoriis*] frequentior usus invenit, quam vetus -a monstraverat). VEG. mil. 1,8 tironibus per cotidiana exercitia armorum est demonstranda -a (2,23 p. 59,8 si -a cesset armorum). 3,11 p. 94,3 in quo momento (*i. pugnae discrimine*) peritiae usus, pugnandi -a consiliumque dominatur. 3,26 p. 124,14 (*de ratione equitatus instruendi*) praesens -a. **b** *plur.*: AMM. 24,3,7 ductores . . . perfectos bellicarum omni genere -arum.

6 *ad iurisprudentiam*: DIG. de conc. dig. 2,7 -am discipulis adulterinam tradere. 2,11 legum -am eis . . . tradere.

7 *ad alias artes vel disciplinas*: **a** *sing.*: VITR. 10,13,3 a quo receperunt -am (*arietum faciendorum*) Diades et Charias. PLIN. nat. 35,79 picturae *plurima Apelles* contulit, voluminibus etiam editis, quae -am eam continent. APVL. flor. 20 p. 97 secunda *Musarum* cratera grammatici -ā instruit. LIB. col. II p. 255,16 secundum auctorum (*gromaticorum*) -am. PALLAD. 1,1,1 qui (*formatores agricolae*) dum diserte loquuntur rusticis, assecuti sunt, ut eorum -a nec a disertissimis possit intellegi. MALL. THEOD. gramm. VI 601,6 metrorum rationem atque -am (*syn.* metrica disciplina). HIL. in psalm. praef. 19 p. 16,7 -ae musicae. VEG. mulom. praef. 6 mulomedicinae -a ab arte medicinae non adeo in multis discrepat. RVFIN. Orig. in gen. 11,2 p. 103,18 B. geometrica. MART. CAP. 6,724 in ceterae astructionis -aeque documentum *Geometria* Iovi . . . offerens *libros Euclidis*. BOETH. arithm. 1,1 p. 12,1 mobilium astronomia, immobilium geometria -a est. PHYSIOGN. 133 -am hanc (*sc. artem physiognomonicam*). **b** *plur.*: TERT. cult. fem. 1,2 p. 704,2 si -ae dicendae sunt (*sc. praecepta ad artificia cultus muliebris pertinentia*), mali magistri male docuerint necesse est.

ad II B 1—7 iuncturae: (1) *n o m i n a l e s*: *iuncta c. sing.*: ars: CIC. orat. 161 (*2a*). experientia: ARNOB. nat. 1,43 (*4a*). litterae: VAL. MAX. 3,2 ext. 7 (*1a*) TERT. test. anim. 1 p. 135,4 (*1a*). praecepta: CIC. Brut. 120 (*1a*). ratio: *v. p. 1790, 59 sqq.* *c. pl.*: litterae: CIC. phil. frg. V 23 (*1b*). studia: HIER. epist. 52,1,2 (*2b*).
-ae: antistes: VAL. MAX. 3,3 ext. 1 (*1a*). falsitas: FIRM. math. 1,1,1 (*3a*). infirmitas: FIRM. math. 1,1,1 (*3a*). magisterium: FIRM. math. 1 prooem. 6 (*3a*). mysteria: AVG. civ. 7,5 p. 280,22 D. *al.* (*4a*). solidum opus: VAL. MAX. 4,1 ext. 1 (*1a*). veneranda secreta: FIRM. math. 4,22,1 (*3a*). -a (-ae) *c. gen. r e r u m q u a e d o c e n t u r*: armorum: VEG. mil. 1,8. 2,23 p. 59,8 (*5a*). magicarum artium: AVG. in euang. Ioh. 97,3 (*4a*). boni (?): LVCIL. 834 (*1b*). perversae felicitatis: TERT. test. anim. 1 p. 135,4 (*1a*). legum: DIG. de conc. dig. 2,11 (*6*). mobilium . . . immobilium: BOETH. arithm. 1,1 (*7a*). mulomedicinae: VEG. mulom. praef. 6 (*7a*). praedicamentorum: BOETH. in Porph. comm. sec. 1,5 p. 147,6 (*1a*). huius rei: QVINT. inst. 2,17,8 (*2a*). venerabilium sacrorum: VAL. MAX. 3,3 ext. 1 (*1a*). sapientiae: AVG. civ. 22,30 p. 633,20 (*1a*). sapientiae et disciplinae: VVLG. Sirach 50,29 (*1a*). *gerund.*: dicendi: CIC. de orat. 2,5 *al.* (*2a*). pugnandi: VEG. mil. 3,11 (*5a*). vivendi: CIC. leg. 1,58 (*1a, ibid.* AVG. civ. 2,6 tit. bene). *c. gen. d o c e n t i u m*: *pron.*: CIC. de orat. 2,77 (*2a*) LACT. inst. 5,19,20 (*4b*) ARNOB. nat. 1,43 (*4a*) FIRM. math. 1,7,14 (*1a*) AVSON. 160,10 (*1a*). *subst.*: auctorum: LIB. col. II p. 255,16 (*7a*). grammatici: APVL. flor. 20 p. 97 (*7a*). haruspicum: LIB. col. I p. 225,10 (*4a*) AVG. in psalm. 73,18 (*4b*). mathematicorum: AVG. in psalm. 73,18 (*4b*). philosophorum: AVG. civ. 22,60 p. 600,21 (*1b*). rhetorum: HIER. epist. 52,1,2 (*2b*). sapient(i)um: LVCR. 2,8 (*1a*) AVG. civ. 7,25 tit. (*1a*). philosophiae: GELL. 1,2,4 (*1b*) BOETH. arithm. 1,1 p. 9,27 (*1a*). sapientiae: BOETH. arithm. praef. p. 3,13 (*1b*). *e p i t h e t a*: adventicia: CIC. rep. 3,5 (*1a*). adulterina: DIG. de conc. dig. 2,7 (*6*). altior: AVG. civ. 7,5 p. 280,8 D. (*4a*). asperior et durior: CIC. Mur. 60 (*1a*). Babylonica: LVCR. 5,727 (*3a*). bellicae: AMM. 24,3,7 (*5b*). divina: FIRM. math. 1 prooem. 6 (*3a*). falsa: AVG. civ. 12,14 p. 533,7 D. (*1a*). geometrica: RVFIN. Orig. in gen. 11,2 p. 103,18 (*7a*). impia: AVG. civ. 12,15 p. 533,27 D. (*1a*). malae: CIC. leg. 2,39 (*1b*). non mediocris: CIC. de orat. 2,204 (*2a*). mitis: CIC. Mur. 60 (*1a*). moderata: CIC. Mur. 60 (*1a*). moralis: AMBR. *al.*, *v. p. 1790, 73* (*1a*). musica: HIL. in psalm praef. 19 p. 16,7 (*7a*). pestifera: AVG. civ. 8,19 p. 349,5 D. (*4a*). philosophatae: TERT. anim. 3 p. 303,2 (*1b*). praesens: VEG. mil. 3,26 (*5a*). rationalis: AMBR. serm. 2,32,2 AVG. civ. 8,7 p. 331,19 D. (*1a*). scelerata: AVG. civ. 8,19 p. 349,5 (*4a*). secretior: AVG. civ. 2,15 *al.* (*4a*). stulta: AVG. civ. 12,15 p. 533,27 D. (*1a*). subtilior: CIC. de orat. 2,256 quaedam (*2a*). theologicae: AMM. 16,5,5 (*4b*). vetus: VEG. mil. 4,46 (*5a*). vulgaris: CIC. de orat. 3,209 (*2a*). *nota*: q u a s i -am: CIC. de orat. 2,129 (*2a*).
(2) *v e r b a l e s*: -a: tantum potest: BELL. Alex. 15,6 (*5a*). deos spernens: LIV. 10,40,10 (*1a*). -am: sancire: AVG. civ. 2,6 tit. (*1a*). tradere: DIG. de conc. dig. 2,7. 11 (*6*). -ā: disci: AVG. civ. 7,12 p. 290,13 D. (*4a*). instruere: APVL. flor. 20 p. 97 (*7a*). tradere: CIC. de orat. 2,218 (*2a*). tradi: AMM. 20,3,11 (*3a*). -is: excolere animos: CIC. phil. frg. V 23 (*1b*). in -am: redigere: AVG. doctr. christ. 4,7,27 (*2a*).
(3) *p r a e p o s i t i o n a l e s*: -a (est) d e *alq. re*: CIC. de orat. 2,256 (*2a*) AVG. civ. 7,28 tit. (*4a*).

8 *spectat ad religionem Christianam* (EPIPHAN. Hier. epist. 51,4,6 apostolorum et prophetarum et legis et ipsius domini salvatoris) *et r e l i g i o n i C h r i s t i a n a e a u t s i m i l i a a u t c o n t r a r i a*:
a *dei, Christi (διδαχή, nisi aliud adnotatum), spiritus sancti*:
α sing.: V. T.: VVLG. num. 24,16 qui novit -am altissimi (*hebr. v. p. 1784, 32; aliter* LXX: ἐπιστάμενος ἐπιστήμην παρὰ ὑψίστου, sciens disciplinam ab excelso Lugd.). Is. 26,16 domine, in tribulatione murmuris -a tua eis (*hebr. v. p. 1784,*

[*Buthart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

37, παιδεία LXX). N. T., ECCL.: ITALA Matth. 13, 54 (Tert. carn. 9) unde huic -a et signa ista? (σοφία καὶ δυνάμεις. VVLG. sapientia et virtutes). ITALA *et* VVLG. [*de* Matth. 22, 33 Marc. 11, 18 *v. p. 1786, 45*] Marc. 1, 27 dicentes ... 'quae -a haec nova?' (διδαχὴ καινή, *cf. p. 1797, 59*). Ioh. 7, 16 mea -a non est mea, sed eius, qui misit me (TERT. adv. Prax. 22 cuius ... -am dicit, ad quam mirabantur? suam an patris?). Ioh. 7, 17 cognoscet de -a, utrum ex deo sit an ego a me ipso loquar. 18, 19 interrogavit Iesum de -a eius. act. 13, 12 admirans super -a domini (I Tim. 6, 1 ne nomen domini et -a [ἡ διδασκαλία] blasphemetur. TERT. patient. 8 p. 13, 21. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 167, 12 B. ipsius domini Iesu Christi. EPIPHAN. Hier. epist. 51, 4, 6 *v. p. 1792, 78*. HIER. in Ier. 2, 89, 4 hom. Orig. in Ezech. 2, 5 p. 347, 12 B. CASSIOD. compl. in act. prol. p. 1381^A *v. p. 1803, 5*. *cf.* AMBROSIAST. in Rom. 1, 5 dominicam [SEDVL. op. pasch. 2, 8 p. 206, 14]). Tit. 2, 10 -am (τὴν διδασκαλίαν) salvatoris nostri. II Ioh. 9 qui non permanet in -a Christi (AMBR. epist. 4, 4 -a Christi, -a sapientiae dei. AMBROSIAST. in I Cor. 5, 7. RVFIN. Orig. princ. 1 praef. 1 Orig. in cant. 3 p. 181, 8 B. 3 [4] p. 230, 16. AVG. virg. 32, 32 testimonia ex -a Christi de humilitate commemora. CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 49, 17 Z. *cf. infra l. 56*). TERT. anim. 3 p. 303, 9 divina (AVG. civ. 20, 2 p. 407, 15 D. epist. 217, 3, 8. CASSIOD. Didym. in I Petr. p. 31, 7 Z. p. 31, 26. 34, 2 in II Ioh. p. 85, 15 [τῆς θείας παιδεύσεως]. in Iud. p. 89, 24 [τῆς θείας διδασκαλίας]. *al.*). adv. Prax. 24 p. 275, 24 per opera ... virtutum et verba -ae manens in filio pater. adv. Marc. 1, 18 p. 313, 12 deum primo natura cognoscendum, dehinc -a recognoscendum, natura ex operibus, -a ex praedicationibus. 1, 25 p. 325, 20 Christo, molesto ... Iudaeis per -am. 4, 7 p. 435, 6 -ae suae panem ... offert Israhelitis *Christus* (AVG. civ. 18, 32 p. 302, 20 D. *cf. p. 1797, 7. 14. 22*). carn. 7 p. 439 Oe. 9 p. 444 Oe. apol. 21, 18. CYPR. unit. eccl. 3 p. 212, 4 magisterii caelestis. domin. orat. 9 p. 272, 11 caelestis -ae compendio *i. oratione dominica* (HIL. in psalm. praef. 7 p. 8, 25 supernae et caelestis in eo [*David*] -ae scientiam extitisse. PRISCILL. tract. 6, 111 FILASTR. 110, 10. 151, 2. ZENO 2, 27, 3 -ae caelestis divina fluenta. *al.*). FILASTR. 68, 2 Christiana (RVFIN. Orig. princ. 4, 1, 2 religionem Christianae -ae [τῇ διὰ Ἰησοῦ θεοσεβείᾳ]. AVG. civ. 13, 16 p. 576, 21 D. 18, 51 p. 335, 21. 18, 54 p. 342, 28 -a et religio Chr. catech. rud. 5, 9. doctr. christ. 4, 31, 64 sana id est Chr. epist. 137, 20 serm. 160, 5). HIL. in psalm. praef. 7 p. 8, 25 superna *v. supra l. 32* (AVG. civ. 1, 31 p. 48, 33 D. nondum ... declarata gentibus). AVG. civ. 18, 54 p. 345, 10 D. ille Petri magister Christus in -a, quae ad vitam ducit aeternam. epist. 217, 2, 4 si lateret eum -a dei (*ibid.* sine -a dei non ei potest innotescere veritas. *passim per eandem epistulam* lex dei atque -a, *cf. p. 1795, 14*). *spiritus sancti*: ITALA *et* VVLG. I Cor. 2, 13 loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis (in -a humana sapientiae verbis cod. d, ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις), sed in -a spiritus (ἐν διδακτοῖς πνεύματος). RVFIN. Orig. princ. 2, 8, 2 spiritus sancti. hist. 6, 3, 4 perfectae et spiritalis -ae (Orig. in cant. 1 p. 111, 20 B. p. 112, 8 spiritalis et mysticae [in cant. 3 p. 220, 15 B. vel mystica vel moralis]. 2 p. 166, 22. HIER. hom. Orig. in Is. 6, 3 p. 273, 14 B. sermone spiritalis -ae. *cf. infra l. 58*). AVG. quaest. euang. 2, 21 spirituali. *β plur.*: TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 358, 25 ad inspectationem -arum, disciplinarum, praeceptorum consiliorumque eius (*dei*). 3, 6 p. 385, 25 *Iudaei Christum* planum in signis et aemulum in -is existimabant. 3, 17 p. 405, 17 de speciebus -arum et signorum (*Christi*). TERT. adv. Marc. 4, 43 p. 568, 7 exhibuimus Iesum Christum prophetarum, -is, sententiis ... non alium quam creatoris. HIL. trin. 8, 4 p. 239^B fidem -is spiritalibus assecuti (RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 14, 3 filii tonitrui [Marc. 3, 17] -is spiritalibus intonantes [*Greg. Naz. orat. 41, 14 p. 448^C* τὰ πνευματικὰ βροντήσαντες]). HIER. in Ier. 2, 89, 5 cum imber de caelo venerit -arum. in Matth. prol. p. 18^B Ioannes ... purissima -arum fluenta potavit. SACR. Greg. 200, 10 sit ... -is caelestibus erudita *sponsa Christi*.

b *apostolorum* (et prophetarum *p. 1792, 78, cf. p. 1794, 25*), *eorum successorum (p. 1794, 15), sacerdotum (p. 1794, 33)*: *α sing.*: ITALA *et* VVLG. act. 2, 42 perseverantes in -a (adhaerentes -ae cod. g, adstantes -ae cod. e) apostolorum, *gr.* προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων (TERT. pudic. 21 p. 268, 30. FILASTR. 125, 2 et euangelii. AMBROSIAST. in Rom. 1, 16 EPIPHAN. Hier. epist. 51, 4, 6 *v. p. 1792, 78*. *de titulo libri v. p. 1803, 6*. apostolica: TERT. praescr. 32, 5 HIL. myst. 2, 6, 3 *bis*. ad Const. 2, 4, 2 AMBROSIAST. in Rom. 1, 16 MAXIMIN. c. Ambr. 139 p. 90, 12 HIER. epist. 51, 4, 5 AVG. catech. rud. 21, 37. 23, 43 doctr. christ. 1, 16, 15 serm. ed. Mai 7, 1. 2 VINCENT. LER. 8, 12 *v. p. 1795, 8*. SEDVL. op. pasch. 2, 6 p. 202, 20 sic explicat dicens *eqs.* ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 23, 8 COD. Iust. 1, 1, 8, 6. CARM. epigr. 787, 27 [*in titulo papae nescio cuius*] qui bene apostolicam -am sancte doceres). act. 5, 28 replestis (implestis cod. h, πεπληρώκατε) Ierusalem -a vestra (-ae vestrae cod. e; τῆς διδαχῆς ὑμῶν. *cf.* TERT. fug. 6 p. 473 Oe. Israel, quem iam -a sua impleverant). 17, 19 haec nova, quae a te (*Paulo*) dicitur (loquitur cod. e) -a (quae est novitas haec a te narratio -ae cod. d; ἡ καινὴ αὕτη ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή). II Tim. 3, 10 assecutus es meam -am, institutionem, propositum, fidem (παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει). TERT. praescr. 8, 15 nos ... quibus ultro erat obventura -a per apostolos et ipsis apostolis per spiritum sanctum. 20, 4 apostoli ... eandem -am eiusdem fidei (*cf. p. 1786, 59*) nationibus promulgaverunt. 25, 6 de non admittenda alia praeter (*cf. l. 42*) eam, quam audierat ab ipso (*apostolo*). 36, 3 cui (*ecclesiae Romanae*) totam -am (*'summam totius -ae Christianae' Rigalt.*) apostoli cum sanguine suo profuderunt. monog. 11 p. 778 Oe. apud -am et apud voluntatem et apud propriam ipsius Pauli disciplinam. *ibid.* p. 779 orientem *ecclesiam* lacte ... educabat *Paulus*, nondum solido cibo (*cf. p. 1793, 28*) validioris -ae. RVFIN. Orig. in num. 11, 3 p. 81, 13 B. antequam -am verbi dei ... susciperet a Petro. CASSIOD. Didym. in II Ioh. p. 86, 22 Z. qui susceperit apostolos consentiens eorum -ae (συγκαταθέσει τῇ πρὸς τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν). *rhetorice de apostolo ipso* (*cf. p. 1786, 21*): TERT. praescr. 29, 7 ad eius (*sc. verae*) -ae ecclesiam scriptum est, immo ipsa -a ad ecclesiam scribit: *eqs. (Gal. 1, 8)*. *successorum officii apostolorum, sacerdotum*: EPIST. imp. Gratian. Maximin. c. Ambr. 4 p. 67, 20 ut ..., a quibus (*sc. episcopis*) proficiscuntur instituta -ae, ab eisdem discordantis eruditionis repugnantia solveretur. SVLP. SEV. dial. 1, 9, 5 catholica *est Hieronymi* scientia, sana -a (*cf. infra l. 48 sqq.*). COD. Iust. 1, 1, 8, 10 apostolicae vestrae sedis (*ibid.* 20). *ibid.* 23 sinceram vestrae sanctitatis -am. GREG. M. epist. 9, 147 p. 144, 18 fidem atque -am sanctae memoriae Leonis.

β plur.: TERT. pudic. 15 p. 252, 10 contra formam et regulam -arum eius (*Pauli*). EPIST. syn. Paris. (Hil. coll. antiar. A I) 1, 1 -is et propheticis (HIL. myst. 2, 4, 3 prophetalibus) et apostolicis (HIL. coll. antiar. B II 9, 7 evolutis [*i. enarratis, explicatis*] euangelicis atque apostolicis -is. RVFIN. Orig. in exod. 4, 8 p. 180, 22 B.). HIER. in Matth. 24, 42 p. 183^A ministrent *apostoli* ... cibaria -arum. SACR. Greg. 11, 1 (= Leon. p. 476) Iohannis ... inluminata -is *ecclesia*. 129, 8 (= Gelas. p. 655 Leon. p. 339) quorum (*apostolorum*) donasti fideles esse -is. BENED. reg. 73, 7 L. -ae sanctorum patrum. EPIST. episc. *a. 390* Migne 56, 567^C si -is non creditur sacerdotum, credatur oraculis Christi.

c *prophetarum* (*cf. p. 1792, 78*): PELAG. in epist. Pauli argum. p. 3, 8 S. RVFIN. Orig. in num. 9, 7 p. 63, 23 B. legis et prophetarum (in cant. 3 p. 218, 14). in cant. 1 p. 97, 16 prophetica (2 p. 167, 11). 3 p. 191, 10 ipsorum *sc. prophetarum*.

d *de certo aliquo docente non cogitatur*: *α sing.*: ITALA *et* VVLG. Rom. 6, 17 oboedistis ex corde in eam formam -ae, in quam traditi estis (in quam traditi estis formam -ae cod. d, εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. *cf. infra l. 50*). Rom. 16, 17 dissensiones et offendicula praeter -am, quam vos didicistis (παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε. EPIST. pontif. 937 *a. 554* Conc. ed. Schwartz IV 2 p. 144, 31 quasi non recte saperet, sed alia praeter piam -am doceret; *Mansi 7, 197^C* παρὰ τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον). I Cor. 14, 26 cum convenitis, unus quisque vestrum psalmum habet, -am (διδαχήν) habet, apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet. I Tim. 1, 10 si quid aliud sanae -ae (ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ) adversatur (II Tim. 4, 3 Tit. 1, 9. 2, 1. HIL. trin. 8, 8 p. 242^A sanae -ae formam [*cf. supra l. 39*] tenentes. 10, 2 p. 345^B. 10, 3. 4 *bis*. PEREGRIN. prooem. in Priscill. can. p. 109, 10 FILASTR. 33, 1. RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 p. 46, 22 B. sanam -am euangelicis et apostolicis munitam regulis. AVG. civ. 8, 14 p. 342, 27 D. 12, 14 p. 531, 28. 14, 9 p. 20, 15. 21, 25 p. 538, 2 catech. rud. 21, 37 doctr. christ. 4, 31, 64 *v. p. 1793, 38*. *al.* OROS. comm. 3 p. 155, 12 satis. *al.*; *cf.* HIL. trin. 8, 1 p. 237^A sani sermonis ... -am). I Tim. 4, 6 verbis (sermonibus cod. d) fidei et bonae -ae (τῆς καλῆς διδασκαλίας), quam assecutus es (FILASTR. 152, 2 in incremento -ae fideique. 152, 3 fides atque -a). 6, 3 ei, quae secundum pietatem est -ae (τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ). Tit. 1, 9 amplectentem eum, qui secundum (*cf. l. 42*) -am est, fidelem sermonem (τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, id quod s. -am est fidelis verbi cod. d, *cf.* Aug. doctr. christ. 4, 16, 33 iuxta). Tit. 2, 7 te ipsum praebe exemplum ... in -a (ἐν τῇ διδασκαλίᾳ) *eqs.* II Ioh. 9 qui permanet (*cf. p. 1793, 16*) in -a (*antea* in -a Christi). *ibid.* 10 si quis ... hanc -am (ταύτην τὴν διδαχήν) non affert (apoc. 2, 24 non habent). TERT. anim. 35 p. 361, 13 -am veritatis (HIL. myst. 2, 14, 3 ex ratione susciperet. RVFIN. Orig. in num. 9, 1 p. 54, 13 B. [*ibid.* 22, 2 p. 206, 19 B. veritate -ae]. AVG. civ. 6, 6 p. 255, 32 D. epist. 105, 5, 16. *cf.* TERT. praescr. 29, 4 vera [LACT. inst. 4, 22, 1 quos vera caelestium litterarum -a non imbuit. FILASTR. 112, 7 AVG. quaest. euang. 2, 40 p. 1354 extr. nulla falsa -a est, quae non aliqua vera intermisceat. RVFIN. Orig. in lev. 7, 4 p. 382, 25 B. verissimae]). anim. 58 p. 396, 4 ex -a fidei (*cf. supra l. 56*). patient. 6 p. 10, 17 iustitiae -am (AVG. civ. 2, 28). adv. Prax. 1 p. 228, 15 dormientibus multis in simplicitate -ae (*cf. p. 1795, 20*). adv. Marc. 2, 25 p. 370, 23 euangelica (HIL. in psalm. praef. 14 p. 12, 27 RVFIN. Orig. in num. 23, 3 p. 214, 19 B. HIER. epist. 51, 6, 11. 65, 14, 6 AVG. civ. 2, 2 p. 55, 26 D. COD. Theod. 16, 1, 2 pr. [*a. 380*] = COD. Iust. 1, 1, 1 pr. SEDVL. epist. 1 p. 7, 8 euangelicae sacramento -ae. LEO M. epist. 83, 2 CASSIOD. Didym. in II Ioh. p. 85, 2 Z. [εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ] *al. cf. p. 1795, 35*). praescr. 20, 5 a quibus (*ecclesiis*) traducem fidei et semina -ae ceterae ... ecclesiae mutuatae sunt. 21, 6 haec nostra -a, cuius regulam ... edidimus (COD. Iust. 1, 1, 8, 28. 33). praescr. 28, 2 ecclesiarum (*cf.* 21, 4 omnem -am, quae cum illis ecclesiis apostolicis matri-

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cibus et originalibus fidei conspiret, veritati deputandam. ecclesiae: Hier epist. 30, 6 Greg. M. epist. 8, 2 p. 3, 19. 8, 29 p. 30, 16. ecclesiastica: Hier. epist. 46, 9, 1 Rvfin. Orig. in num. 9, 1 p. 55, 10 B. Ps. Avg. serm. 30, 1 Cod. Iust. 1, 3, 54, 1). praescr. 30, 2 *Marcionem et Valentinum* in catholicae (*A*, catholicam *cett. codd.; cf. vol. III 617, 30*) primo -am credidisse. catholica -a: Hil. c. Const 23 Didasc. apost. 47, 31 Rvfin. Orig in num. 9, 1 p. 55, 13 B. Vincent. Ler 8, 12 apostolicae catholicaeque -ae manna revomentes. Ps. Avg serm. 30, 1) praescr. 38, 2 quibus fuit propositum aliter docendi, eos necessitas coegit aliter disponendi instrumenta -ae (*i. scripturas sacras; cf.* 38, 3 corruptela instrumentorum eius *sc. -ae, opp.* integritate eorum, per quae -a tractatur) praescr. 38, 3 corruptela -ae (*opp.* integritas -ae). 43, 2 -ae index disciplina est. Comm. instr. 2, 7, 5 lex ... et -a vitae (*cf.* Hier. epist. 64, 1, 5 legis -aeque notitiam. Avg. grat. Christ. 24, 25. epist. 217, 2, 4 *et passim in eadem epistula, cf. p. 1793, 43*). Hil. in psalm. 2, 3 p. 40, 10 privilegio -ae et aetatis (*versionis LXX*). 2, 4 p. 40, 17 legis (67, 1 p. 272, 2 legis latae Filastr. 137, 7 Rvfin. Orig. in num. 9, 7 p. 63, 23 B. *v. p. 1794, 35* Epiphan. Hier. epist. 51, 4, 6 *v. p. 1792, 78*). Optat. 4, 5 p. 109, 15 simplici (*cf. p. 1794, 74*). Hier. hom. Orig. in Ezech. 7, 4 p. 394, 25 B. oleum sanctae -ae (Avg. epist. 217, 4, 12 sancta et iusta et bona. Sacr. Greg. 82, 2. *cf.* Didasc. apost. 1, 11 audite -am sacram). Rvfin. hist. 6, 3, 6 perfecta (Orig. in cant. prol. p. 80, 19 B. 1 p. 94, 17 B. perfectiorem, quam fuit apud antiquos). Orig. in gen. 12, 5 p. 111, 19 B. cum iam profecissent in verbo et -a. in cant. 1 p. 91, 19 B. ipsius verbi dei ... meram solidamque -am. 2 p. 170, 6 B. sapientiae (Avg. in psalm. 118 serm. 22, 7). Avg. civ. 2, 1 p. 53, 7 D. salubri (2, 18 p. 76, 10 saluberrima). 8, 10 p. 336, 6 -am, qua eum (*deum*) nosque noverimus (*opp.* -a *philosophiae rationalis*). 10, 10 p. 418, 3 salutaris audienda -a (epist. 217, 3, 11 -ae salutari scripturarum sanctarum. catech. rud. 8, 12 regulas -ae salutaris. de mend. 8, 11. *cf.* persev. 19, 48 -am salutis). epist. 137, 16 p. 121 -am sanctae religionis (Cod. Theod. 9, 40, 16, 2 [*a. 398*] = Cod. Iust. 1, 4, 6, 2 Christianae religionis -ae insinuatione).

β plur.: Hil. coll. antiar. B II 11, 1 occidentalium fides euangelicis instituta -is. trin. 10, 3 sanae fidei -is. Hier. epist. 65, 5, 2 sacris (Sacr. Greg. 202, 25). Rvfin. Orig in cant. 1 p. 94, 9 B. dogmata et -ae.

e *pertinet ad religionis Christianae specialia praecepta vel dogmata*: Itala *et* Vvlg. Hebr. 6, 2 baptismatum (baptismorum cod. d) -ae (*gen. sing.*, -am cod. d), impositionis ... manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni (*βαπτισμάτων διδαχην eqs.*). *cf* Ps. Primas. *ad l.* Hier. hom. Orig. in Ezech. 7, 10 p 399, 1 B. -a ea, quae a fornicatione monet recedendum, casto non est posita, sed iniquis et fornicatoribus. Avg. serm. 188, 3, 3 -am ... humilitatis agnosce etiam in nondum loquente doctore (*sc. Christo infante*). virg. 32, 32 *v. p. 1793, 18. cf.* 160, 5 haec est -a Christiana, humilitatis praeceptum. quaest. euang. 2, 21 de -a spirituali, qua creatoris trinitas praedicatur. Oros. comm. 3 p. 155, 12 didicimus ... de trinitate -am satis sanam. *fere i. q. norma, regula*: Rvfin. hist. mon. prol. ex quibus ... -a pietatis aptissima conderetur, quae virtutis iter agere volentibus ... tramitem pandat.

f *de -is fidei Christianae adversis vel catholicae parum congruis, haereticis*: *α sing.*: *in* N. T. (*inde ap.* Eccl.): Itala *et* Vvlg. Matth. 16, 12 -a Pharisaeorum et Sadducaeorum (*διδαχή*), *comparata cum fermento* (Ivvenc. 3, 256) *cf.* Tert. adv. Marc. 4, 38 p. 552, 7 secundum scribarum -am. Itala *et* Vvlg. Eph. 4, 14 *ne* circumferamur omni vento -ae (*παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας*) in nequitia hominum (Avg. civ. 8, 23 p. 357, 27 D. 22, 18 p. 596, 1). Itala apoc. 2, 6 (Ps. Tert. haer. 1 p. 216, 2) odisti -am Nicolaitarum (*ἔργα*, Vvlg. facta, *sed* 2, 15 -am Nicolaitarum [*διδαχήν*]. Priscill. tract. 1, 6). Vvlg. apoc. 2, 14 tenentes -am (*κρατοῦντας τὴν διδαχήν*) Balaam (Rvfin. Orig. in num. 20, 1 p. 187, 22 B. docere). *apud* Eccl.: Tert. nat. 2, 6 p. 105, 20 humanae -ae patrocinia *i. philosophi* (Ambrosiast. in I Cor. 5, 7 *opp.* Christi *cf. p. 1796, 34*). scorp. 4 p. 152, 28 de reliquo corpore haereticae cuiusque -ae (haereticorum: praescr. 32, 5 *v. infra l. 72, sim. al.* Hier. hom. Orig. in Ezech. 1, 12 p. 336, 13 B. h. semina et -am ex Zabuli fonte manantem. 2, 4 p. 346, 4. 7, 3 p. 393, 23. Rvfin. hist. 6, 2, 14 execranda [*τὰς τῶν αἱρέσεων διδασκαλίας*]. Orig. in cant. 3 p. 181, 9 B. *v. p. 1796, 25*). praescr. 25, 6 alia (*sc. praeter apostolicam, v. p. 1794, 4*). 32, 5 ipsa ... -a eorum (*haereticorum*) cum apostolica comparata ex diversitate et contrarietate sua pronuntiabit (37, 7. 38, 1. *cf. infra l. 80*). praescr. 44, 5 illos (*doctores haereticos*) ... -ae suae fidem confirmasse. adv. Hermog. 1 p. 126, 8 Hermogenis ... -a (p 126, 16 *opp.* persona). adv. Val. 11 p. 190, 2 Valentini. p. 190, 8 -ae perversitatem (perversa: Rvfin. Orig. in cant. 2 p. 131, 25 B. Cod. Iust. 1, 9, 18, 3. perversissima: Hier. epist. 51, 6, 3. *cf. p. 1796, 55*). adv. Marc. 4, 21 p. 490, 6 quae est ista nova -a, cuius vetera documenta sunt (Bachiar. fid. 6 Nicet. fid. 3. *cf. p 1796, 67*). adv. Marc. 5, 4 p. 583, 26 diversa -a sit diversae divinitatis (*cf. supra l. 73*). 5, 6 p. 591, 15 super quod (*fundamentum sc. Christum*) prout quisque superstruxerit dignam ... vel indignam -am. Ps. Tert. haer. 2 p. 216, 13 tota istius erroris et scaena et -a. p. 218, 3 huius perversitatis (*i. haereseos*) -a. 7 p. 224, 15. 8 p. 225, 8 -am ... introduxit. Herm. vulg. *et* Pal. mand 6, 2 p. 49, 12 mala (*πονηρά*. Ambr. epist. 2, 28 Ambrosiast in I Cor. 3, 13. *ibid.* mala et adultera. 5, 7 Rvstic. synod. [Conc. ed Schwartz I 4, 2] p. 205, 5. Cod. Iust. 1, 1, 8, 13 [*a. 533*]. pessima: Hier hom. Orig. in Ezech. 7, 3 p. 394, 2 B.) Epist. syn. Sardic. occ. (Hil. coll. antiar. B II 1) 1, 1 adulterinam (*gr. νόθον ... διδασκαλίαν, unde* Cassiod. hist. 4, 24 adulteram. *cf. infra l. 55*). Hil. trin. 8, 1 p. 236^{D} -ae pestiferae corruptionem. Optat. 4, 5 p. 108, 10 vitiosa. p. 109, 3 Arrii. Filastr. 31, 1 mortifera. 38, 1 vanam ... et perniciosam -am eructans (39 intulit. 82, 2 seminare Ambrosiast in I Cor. 3, 12 corrupta et vana). Iren. 1, 24, 7 *mathematicorum* theoremata ... in suum characterem -ae transtulerunt (1, 28, 1 proprium characterem -ae [*διδασκαλεῖον*] constituit *Marcion*. 2, 31, 1). 1, 27, 2 Marcion ... adampliavit -am (*ηὔξησε τὸ διδασκαλεῖον*). Ambrosiast. in I Cor. 3, 14 prava (Maximin. c. Ambr. 49 p. 18, 15 Rvfin. Orig. in cant. 3 [4] p. 237, 3 B.). Maximin. c. Ambr 45 p. 17, 5 daemoniorum (Hier. hom. Orig. in Ezech. 1, 8 p. 332, 1 B. senem conversum ab errore pristino, a -a daemoniorum. *cf infra l. 40*). Hier. hom. Orig. in Ezech. 7, 3 p. 392, 22 B. falsa (Rvfin. Orig. princ. 3, 3, 3 p. 258, 22 K. errorem falsae -ae. Cassiod. Didym. in I Ioh. p. 49, 14 Z. *ibid* p. 83, 18 falsae scientiae -a). *ibid.* p. 392, 32 haereticus bonae vitae ... plus in -a sua habet auctoritatis eo, qui -am conversatione maculat. Rvfin. apol. 1, 44 tam venenata. Greg. Naz. orat. 9, 9, 2 velut inspiratam a te (*Ario*) magis quam elucubratam (*27, 9 p. 24^{A} παίδευσιν*). Orig. in cant. 3 p. 181, 9 B. sterilem eorum (*haereticorum*) infructuosamque -am. Hesych. in lev. 10, 16 p. 901^{A} peccatum alterius (*i. falsae*) -ae (*cf s. v.* doceo *p. 1721, 15. 1726, 83*). Svlp. Sev. chron. 2, 46, 5 exitiabilem. Cod. Theod. 16, 5, 12 (*a. 383*) vel -am vel mysteria conventionum talium exercere. 16, 5, 34, 1 (*a. 398*) codices eorum scelerum omnium -am ac materiam continentes. 16, 6, 2, 1 (*a. 377*) piaculari. Cassiod. Didym. in I Ioh. p. 49, 12 Z. fallacem.

β plur.: *in* N. T. (*inde ap.* Eccl.): Itala *et* Vvlg. Matth. 15, 9 -as et (et *om. pars codd.*) mandata hominum (*διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων*), *ex* Is. 29, 13 (Itala Wirc. mandata hominum et -as [*ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας*, mandato hominum et -is Vvlg]), *item* Marc. 7, 7 -as et (et *om. pars codd*) praecepta hominum. Col. 2, 22 praecepta et -as h. Cypr. epist. 67, 2 p. 736, 14 humanas (*opp.* praecepta divina). Itala *et* Vvlg. I Tim. 4, 1 discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris et -is daemoniorum (*διδασκαλίαις δαιμονίων*) in hypocrisi loquentium mendacium (*ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων*, dissimulatione mendaciloquorum cod. d, *cf.* Tert. ieiun. 2 p. 276 -is mendaciloquorum). *cf.* Tert. praescr. 7, 1 *haereses* sunt -ae hominum et daemoniorum, prurientibus auribus natae de ingenio sapientiae saecularis. Ps. Orig tract. 20 p. 211, 15 attendentes spiritalibus -is daemoniorum. Avg. civ 14, 9 p. 25, 21 D. impiorum ... -as hominum daemonumve sectantium. Nicet. symb. 10 daemoniacis. *v. etiam supra l. 16.* Itala *et* Vvlg. Hebr. 13, 9 -is variis et peregrinis (*διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις*) nolite abduci (Avg. in psalm 31 serm. 2, 18 variae *opp.* una dei).

apud Eccl.: Tert. pudic 8 p. 235, 22 haeretici ... ipsas materias confinxerunt -arum. cult. fem. 2, 5 p. 721 Oe. erit ... eius, de cuius (*diaboli*) -is instrui concupiscit (praescr. 34, 5 ut *diabolus* de -is venenorum ... faceret discipulos super magistrum). praescr. 4, 5 -arum perversitate (44, 3 scaevis et perversis). 6, 2 adulterinis (*ibid.* adulterae -ae, haereses dictae graeca voce. 34, 1 genera -arum adulterinarum. Cypr epist. 43 p. 593 23). praescr. 30, 2 venena -arum suarum disseminaverunt *Marcion et Valentinus*. 31, 2 -arum (*sc. verae et falsae*) distinctionem. 33, 1 ipsarum -arum recognitionem, quae ... sub apostolis fuerunt, ab isdem apostolis et demonstratae et deieratae. resurr. 5 p. 31, 22 et plures et clariores quaeque -ae. adv. Hermog. 1 p. 126, 6 in quantum ... veritatis regula prior, ... in tantum posteriores quaeque -ae haereses praeiudicabuntur. adv. Val. 5 p. 182, 12 Irenaeus, omnium -arum curiosissimus explorator. 39 p. 212 -ae Valentinianorum. adv. Marc. 1, 1 p. 292, 7 haereticos etiam sine retractatu -arum revincendos. 4, 28 p. 518, 20 hae sunt 'novae' -ae novi Christi (Hier. hom. Orig. in Ezech. 8, 2 p. 402, 30 B.). Herm. vulg. *et* Pal. sim. 8, 6, 5 -as pravas inferebant (*διδαχὰς ξένας εἰσφέροντες*). *ibid.* -is fatuis (*μωραῖς*). Cypr. unit. eccl. 19 p. 227, 6 alienas (Hier. hom Orig. in Ezech. 6, 8 p. 386, 7 B. alienae a deo. Avg serm. 176, 2, 2) Epist syn. Sardic. occ. (Hil. coll. antiar. B II 1) 8, 1 Arianae haeresis -as (*Ἀριανὴν αἵρεσιν*). Hil. ad Const. 2, 43 tot nunc fides existere, quot voluntates, et tot nobis -as esse, quot mores. 2, 51 incerto -arum vento vagamur. trin. 8, 2 p. 237^{B} letales ... insinuant. Priscill. tract. 1, 26 opera eius (*Manetis*), -as atque instituta. 2, 45 omnes hereses, -as, instituta vel dogmata. Hier. epist. 65, 9, 3 omnes mundi ... -as (*opp.* virtute dei). in Matth. 24, 40 p. 182^{B} haereses ... videntur molere farinam -arum suarum. hom. Orig. in Ezech. 7, 5 p. 395, 21 B. quicumque ... nascuntur in haereticorum -is. Avg doctr. christ. 2, 40, 60 -ae omnes gentilium. quaest euang. 2, 33 p. 1344 saeculares -ae, sterili vanitate resonantes. Svlp. Sev. chron. 2, 50, 8 obscenis se studuisse -is. Cassiod in psalm. 1, 1 -as ... abominabiles ... quae pestilentis dogmatis venena disseminant. Didym. in I Ioh. p. 49, 18 Z. fallacibus inesse -is.

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad II B 8 iuncturae: ① *nominales*: *iuncta c. sing.*: fides: *p. 1794, 22. 1794, 56 sqq.* lex: *p. 1793, 43. 1795, 14 sqq.* opera: HIL. in psalm. praef. 20 p. 17, 1. praecepta: *p. 1796, 37 sqq.* religio: *p. 1793, 37.* semina: *p. 1795, 68.* verbum: *p. 1795, 25.* *c. pl.*: disciplinae: *p. 1793, 53.* mandata: *p. 1796, 34 sqq.* praecepta: *p. 1793, 53.* -ae: affluentia: RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 206, 21 B. auctoritas: HIER. epist. 64, 20, 5. character: *p. 1796, 12 sq.* cibus: *p. 1794, 9* RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 96, 1 B. *pl.* compendium: *p. 1793, 31.* contrarietas: *p. 1795, 73.* corruptela: *p. 1795, 13.* diversitas: *p. 1795, 73.* fides: *p. 1795, 74.* fluenta: *p. 1793, 34* AVG. civ. 18, 32 p. 301, 23 D. forma: *p. 1794, 39. 50.* gratia: RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 99, 17 B. insinuatio: *p. 1795, 34.* instituta: *p. 1794, 18.* instrumenta: *p. 1795, 10 sq.* integritas: *p. 1795, 13.* panis: *p. 1793, 28 sq.* perversitas: *p. 1795, 76.* pocula caelestis -ae: RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 111, 5 B. praedicatio: AVG. epist. 217, 3, 8. ratio: HIL. trin. 10, 1 p. 345^A CASSIOD. Didym. in I Petr. p. 31, 28 Z. ORIG. in I reg. 1, 10 p. 18, 7 B. regula -ae: *p. 1794, 82.* scientia: *p. 1793, 33* HIL. in psalm. praef. 21 p. 17, 10. 2, 2 p. 39, 5. 2, 4 p. 40, 20. semina: *p. 1794, 81.* simplicitas: *p. 1794, 74.* studia: HIL. in psalm. praef. 20 p. 17, 1 operum -aeque (trin. 11, 1 indefinitae). suavitas: RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 181, 8 B. ventus: *p. 1795, 58.* verba: *p. 1793, 24.* veritas: *p. 1794, 67.* -arum: cibaria: *p. 1794, 28.* eloquium: HIER. in Ier. 2, 29, 2. farina: *p. 1796, 78.* fluenta: *p. 1793, 62* forma et regula: *p. 1794, 23.* fructus: HIER. in Matth. 13, 23 reddere. imber: *p. 1793, 61.* materiae: *p. 1796, 51.* perversitas: *p. 1796, 55.* thesaurus: HIER. in Matth. 13, 52. venena: *p. 1796, 57.* ventus: *p. 1796, 74.* *c. gen. docentium*: *pron.*: *p. 1793, 5 al.* *subst.*: altissimi: *p. 1792, 81.* apostolorum: *p. 1793, 67 sqq.* Christi: *p. 1793, 16 sqq.* *cf. 1793, 11.* daemoniorum: *p. 1796, 16. 40.* daemonum: *p. 1796, 47.* dei: *p. 1793, 42 sq.* domini: *p. 1793, 9.* gentilium: *p. 1796, 80.* haereticorum: *p. 1795, 67* (*cf. etiam p. 1795, 60 sqq. 1796, 8. 65. 72* Arianae haeresis). hominum: *p. 1796, 34. 44. 47.* tanti ... martyris et magistri: FILASTR. 48, 1. mendaciloquorum: *p. 1796, 43.* mundi: *p. 1796, 77.* patrum: *p. 1794, 32.* Pharisaeorum, Sadducaeorum, scribarum: *p. 1795, 55 sqq.* prophetarum: *p. 1794, 34 sq.* sacerdotum: *p. 1794, 33.* salvatoris: *p. 1793, 15.* spiritus (sancti) *p. 1793, 44 sq.* apostolicae sedis: *p. 1794, 20.* catholicae (*sc. ecclesiae*): *p. 1795, 5.* ecclesiae, -arum: *p. 1794, 83 sqq.* legis: *p. 1794, 35. 1795, 17 sqq.* religionis: *p. 1795, 33 sqq.* scripturarum sanctarum: *p. 1795, 31.* *c. gen. rerum quae docentur*: baptismatum *al.*: *p. 1795, 40 sqq.* perfectae de deo cognitionis: HIL. in psalm. praef. 20 p. 16, 18 (67, 8 divinae cognitionis). fidei: *p. 1794, 72.* humilitatis: *p. 1795, 45.* iustitiae: *p. 1794, 73.* perversitatis: *p. 1795, 84.* pietatis: *p. 1795, 51.* salutis: *p. 1795, 32.* sapientiae: *p. 1795, 27.* venenorum: *p. 1796, 54.* veritatis: *p. 1794, 66 sqq.* vitae: *p. 1795, 14.*

epitheta: abominabiles: *p. 1796, 82.* adultera(e): *p. 1796, 3. 7. 56.* adulterina(e): *p. 1796, 6. 55 sqq.* alia (*i. falsa*): *p. 1795, 71.* alienae: *p. 1796, 70 sq.* altera (*i. falsa*): *p. 1796, 27.* apostolica(e): *p. 1793, 70 sqq. 1794, 25. 1795, 8. 72.* aptissima: *p. 1795, 51.* bona: *p. 1795, 22.* caelestis: *p. 1793, 31 sqq. 63.* catholica: *p. 1795, 6 sqq.* Christiana: *p. 1793, 35 sqq.* corrupta: *p. 1796, 10.* daemoniacae: *p. 1796, 48.* diversa: *p. 1795, 80.* divina: *p. 1793, 20 sqq.* dominica: *p. 1793, 14 sq.* ecclesiastica: *p. 1795, 3 sq.* euangelica(e): *p. 1794, 26. 75 sqq. 1795, 35.* execranda: *p. 1795, 70.* exitiabilis: *p. 1796, 28.* fallax, -aces: *p. 1796, 32. 84.* falsa: *p. 1796, 19 sq.* fatuae: *p. 1796, 69.* haeretica: *p. 1795, 66.* humana: *p. 1795, 64.* indefinita: HIL. trin. 11, 1. infructuosa: *p. 1796, 26.* iusta: *p. 1795, 22.* letales: *p. 1796, 75.* mala: *p. 1796, 2 sqq.* mera: *p. 1795, 26.* mortifera: *p. 1796, 9.* mystica: *p. 1793, 49 sq.* nova(e): *p. 1793, 4. 80. 1795, 79 sq. 1796, 67.* obscenae: *p. 1796, 82.* peregrinae: *p. 1796, 49.* perfecta: *p. 1795, 23 sq.* perniciosa: *p. 1796, 9.* perversa(e): *p. 1795, 77 sq. 1796, 55.* pestifera: *p. 1796, 7.* pia: *p. 1794, 44.* piacularis: *p. 1796, 31.* prava(e): *p. 1796, 15 sq. 68.* prophetales: *p. 1794, 25.* prophetica(e): *p. 1794, 25. 36.* sacra: *p. 1795, 23.* saeculares: *p. 1796, 81.* salubris: *p. 1795, 28.* salutaris: *p. 1795, 30 sqq.* sana: *p. 1793, 38. 1794, 19. 48 sqq. 1795, 50.* sancta: *p. 1795, 21 sq.* scaevae: *p. 1796, 55.* secretior: HIL. in psalm. 2, 3 p. 39, 23. simplex: *p. 1795, 20.* solida: *p. 1795, 26.* spiritalis, -es: *p. 1793, 48 sqq. 58 sqq.* spiritualis: *p. 1793, 52.* sterilis: *p. 1796, 25.* superna: *p. 1793, 39.* tota: *p. 1794, 5.* vana: *p. 1796, 9 sqq.* variae: *p. 1796, 49 sq.* venenata: *p. 1796, 23.* vera: *p. 1794, 69 sqq.* vitiosa: *p. 1796, 8.*

② *verbales*: -a imbuit: *p. 1794, 70.* -am (-as) afferre: *p. 1794, 65.* audire: *p. 1794, 4. 1795, 23. 30.* condere: *p. 1795, 51.* declarare: *p. 1793, 40.* discere: *p. 1794, 42. 1795, 49.* docere: *p. 1793, 77.* eructare: *p. 1796, 9.* exercere: *p. 1796, 29.* habere: *p. 1794, 47. 65.* inferre: *p. 1796, 10.* insinuare: *p. 1796, 75.* introducere: *p. 1796, 1.* novisse: *p. 1792, 81.* ponere *alc.*: *p. 1795, 44.* praedicare: AVG. epist. 217, 3, 8 (*ibid.* 4, 13 per linguas et litteras). promulgare: *p. 1794, 3.* sectari: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 148, 20 B. seminare: *p. 1796, 10.* sequi: FILASTR. 65. suscipere: *p. 1794, 10 sq. 66.* -ae studium impenditur: HIL. trin. 10, 1 p. 344^D. -is credere: *p. 1794, 32 sq.* fideles esse: *p. 1794, 31.* de -is instrui: *p. 1796, 53.* in -a permanere: *p. 1794, 63. 1793, 16* (manere: CASSIOD. in II Ioh. p. 86, 25. 26 Z.).

③ *praepositionales*: -a de humilitate: *p. 1793, 19.* trinitate: *p. 1795, 49.* quae secundum pietatem est, -a: *p. 1794, 58.* ④ *syn.*: eruditio: *p. 1794, 18.*

III *praevalet notio ipsarum artium et litterarum*: A *sing.*: RHET. Her. 3, 22, 36 nihil est ..., quod aut natura extremum invenerit aut -a primum (*notione ad I A vergente*). CIC. Flacc. 62 Athenienses, unde humanitas, -a, religio ... in omnes terras distributae putantur (Brut. 332 ex urbe ea [*Athenis*] quae domus est semper habita -ae. NEP. Att. quae *civitas* [*sc. Athenarum*] antiquitate, humanitate -aque praestaret omnes. VAL. MAX. 4, 3, 6 licet Athenae -a sua glorientur. *cf. infra l. 21. 33. 37. 39. 66 sq.*). 64 Graecia, quae ... -a ... floruit. de orat. 1, 75 non ut ullam artem -amque contemneres, sed ut omnis comites ac ministratrices oratoris esse diceres. 3, 14 Phalereus Demetrius ... mirabiliter -am ex umbraculis eruditorum otioque non modo in solem atque in pulverem, sed in ipsum discrimen aciemque produxit. Tusc. 5, 66 qui ... cum Musis, id est cum humanitate et cum -a, habeat commercium. off. 1, 135 habentur ... sermones ... de artium studiis atque -a. VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 Musarum Heliconios colles omni genere -ae virentes. 6, 4 ext. 2 Socrates Graecae -ae ... clarissimum columen. 8, 7 ext. 2 et locum (*Athenas*) et hominem (*Socratem*) -ae fertilissimum. QVINT. inst. 1 prooem. 4 perfectis omni alio genere -ae. GELL. 14, 6, 1 librum ... -ae omnigenus ... praescatentem. TERT. test. anim. 1 p. 134, 5 quorumlibet -ae ac sapientiae saecularis magistrorum. SOL. 40, 6 Heraclitus ... subtilioris -ae arcanis immoratus. CLAVD. DON. Aen. 12, 405 Apollinis -a (*i. ars medica*). AVG. civ. 6, 6 p. 255, 18 D. quid tibi humana licet multiplex ingensque -a in his angustiis suffragatur? 18, 37 p. 312, 33 in barbaris gentibus, sicut in Aegypto, iam fuerat ante Moysen nonnulla -a, quae illorum sapientia diceretur (18, 39 p. 315, 17 *Aegyptiorum* memorabilis -a, quae appellata est sapientia, quid erat nisi maxime astronomia *eqs.*). MACR. Sat. 1, 2, 7 -ae Latiaris (*i. litterarum Latinarum*) haud inscium (COD. Theod. 13, 3, 11 [*a. 376*] rhetores ... et grammaticos Atticae Romanaeque -ae. CASSIOD. var. 1, 45, 3 *Boethius translationibus suis* Graecorum dogmata -am *fecit* esse Romanam). COD. Theod. 6, 21, 1 (*a. 425*) id genus -ae, quod unusquisque profitetur (*de grammaticis, sophistis et iure peritis*). SEDVL. carm. pasch. 1, 40 quos ... Attica Cecropii serpit -a veneni (op. pasch. 1, 1 p. 177, 18 quos ... Attici dogmatis ... disciplina Cecropiae sauciat veneno -ae). CASSIOD. var. 2, 40, 17 semper gratum est de -a colloqui cum peritis.

studium (studia) -ae (*cf. p. 1799, 12*): CIC. S. Rosc. 46 eo accessit studium -ae, ut ne a litteris quidem alienus esses. Cael. 24 -ae studio atque humanitatis (*potest revocari ad II B 1, cf. Wageningen ad l.*). Balb. 3 nonnulli litteris ac studiis -ae (*cf. II B 1*) dediti. Lig. 12 studia generis ac familiae vestrae (*Tuberonis Stoici*) virtutis, humanitatis, -ae (*potest revocari ad II B 1*), plurimarum artium atque optimarum. orat. 34 rep. 1, 14 leg. 3, 14 fin. 5, 53. 57 Tusc. 4, 2. 5 Cato 50 off. 1, 156 epist. 6, 6, 3. 13, 30, 1 studiis litterarum -aeque. VAL. MAX. 2, 2, 2 FRONTO p. 235, 15 N. AVG. civ. 19, 1 p. 349, 6 D.

-a *i. q. studium artium et litterarum*: CIC. rep. 1, 30 Zethum ... Pacuvi nimis inimicum -ae esse. fin. 5, 56 cum ... non habeant ingenuas ex -a oblectationes. Cato 49 si ... *animus* habet aliquod tamquam pabulum studii atque -ae. off. 1, 71 qui excellenti ingenio -ae sese dediderunt (epist. 3, 10, 7 me ... dignum eis studiis eaque -a, cui me a pueritia dedi). Lael. 86 qui rerum cognitione -aque delectantur. epist. 6, 12, 5 est unum perfugium -a et litterae, quibus semper usi sumus. 9, 6, 4 fructus ... -ae percipis. ad Q. fr. 1, 1, 29 si ... ii, qui regerent, omne suum studium in -a et sapientia conlocassent. VELL. 1, 13, 3 Scipio ... elegans liberalium studiorum omnisque -ae et auctor et admirator. VAL. MAX. 3, 2 ext. 7 Theramenes a litteris et -a virilitatem traxit (*potest revocari ad II A 2 a*). 8, 7 ext. 5 ita se mirifice -ae operibus addixerat, ut ... manum ad mensam porrigere oblivisceretur.

B *plur.*: CIC. de orat. 1, 11 qui in harum artium liberalissimis studiis sint -isque versati. 1, 13 illas omnium -arum inventrices Athenas (AVG. civ. 18, 9 p. 267, 1 D. mater aut nutrix liberalium -arum *Athenae*). de orat. 3, 21 mirus quidam omnium quasi consensus -arum concentusque. 3, 69 haec ... ex communi sapientiae iugo sunt -arum facta divortia. Brut. 173 Graecis -is institutus (236 eruditus [ac. 1, 4]). 308 noctes et dies in omnium -arum meditatione versabar. rep. 2, 18 iam inveteratis litteris atque -is. epist. 4, 3, 3 te ... ab initio aetatis ... summe omnium -arum studiosum fuisse. LVCR. 3, 1036 repertores -arum atque leporum. LIV. 37, 54, 17 gentis ... nobilissimae ... omni commendatione humanitatis -arumque (*potest revocari ad IV*). VITR. 1, 1, 12 architectum omnibus artibus et -is plus oportere posse facere quam qui *eqs.* 1, 1, 13 nec in ceteris -is singulariter excellens, sed in iis non imperitus. 1, 1, 14 si in singulis -is singuli artifices ... pauci ... nobilitatem vix sunt consecuti (*ibid.* qui singulis -is assiduitatem cum industria summa praestiterunt). 9 praef. 14 tam magnis -arum iucunditatibus. PLIN. nat. 11, 273 tantus vir in -is *Aristoteles* (*cf. p. 1799, 52 et IV A 2*). 17, 38 Cicero, lux -arum altera (*sc. post Homerum, cf. ibid.* 37 fons ingeniorum Homerus. *v. etiam loc. sequent.*). 25, 11 Homerus, primus -arum et antiquitatis parens. TERT. spect. 29 p. 28, 4 si scaenicae

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-ae (*i. doctae artes et litterae in scaena prolatae*) delectant, satis nobis litterarum est *eqs.* CHALC. comm. 127 oportere credulitatem omnes -as praecedere. AMM. 25,4,5 post haec seria ad artes confugiens -arum. 28,4,14 detestantes ut venena -as. VEG. mil. 3,10 p. 90,1 *artem bellicam* relictis -is omnibus Lacedaemonii et postea coluere Romani. AVG. civ. 18,39 p. 315,11 D. *Aegyptus* solet falso ... de suarum -arum antiquitate gloriari. 22,7 p. 565,12 D. aetas iam ... -is exculta. CASSIOD. Didym. in Iac. p. 7,5 Z. cum doctor dicat: omnis qui accedit ad me causa -arum (μαθημάτων), habebit disciplinas earum (ἕξει αὐτῶν τὴν ἐπιστήμην). p. 7,9 desiderium habeat -arum et exerceat et meditetur eas. *cf. etiam p. 1796,77. 80.*

s t u d i a -arum (*cf. p. 1798,41*): GELL. 13,5,2. AMM. 30,4,5 oratores ... attenti studiis -arum.

-ae *i. q.* *studia artium et litterarum*: PLIN. nat. 18,273 paupertatem quietemque -arum ei (*Democrito*) ... inprimis cordi esse.

ad III iuncturae (selectae): (I) *nominales*: -ae (-arum): artes: AMM. 25,4,5. auctor: VELL. 1,13,3. fructus: CIC. epist. 9,6,4. inventrices: CIC. de orat. 1,13. lux: PLIN. nat. 17,38 Cicero. mater aut nutrix: AVG. civ. 18,9 p. 267,1 D. parens: PLIN. nat. 25,11. repertores: LVCR. 3,1036. studiosus: CIC. epist. 4,3,3. studium: *v. p. 1798,41. 1799,12.* *epitheta*: Attica: SEDVL. carm. pasch. 1,40 COD. Theod. 13,3,11. Cecropia: SEDVL. op. pasch. 1,1 p. 177,18. Graecae: CIC. Brut. 173. 236 ac. 1,4. Latiaris: MACR. Sat. 1,2,7. Romana: COD. Theod. 13,3,11 CASSIOD. var. 1,45,3. saecularis: TERT. test. anim. 1 p. 134,5. scaenicae: TERT. spect. 29 p. 28,4.

(II) *verbales*: -a: invenit: RHET. Her. 3,22,36. -ae: se dare: CIC. epist. 3,10,7. se dedere: CIC. off. 1,71. -ā: erudiri: CIC. Brut. 236 eruditus (ac. 1,4). excoli: *v. p. 1799,8.* institui: CIC. Brut. 173. florere: CIC. Flacc. 64. in -ā versari: CIC. de orat. 1,11 in harum artium liberalissimis studiis -isque.

syn. et coni.: ars: CIC. de orat. 1,75 VITR. 1,1,12. disciplina: RHET. Her. 3,22,36. dogmata: CASSIOD. var. 1,45,3. humanitas: CIC. Tusc. 5,66. lepores: LVCR. 3,1036. litterae: CIC. S. Rosc. 46 rep. 2,18 epist. 6,12,5. 13,30,1 VAL. MAX. 3,2 ext. 7. Musae: CIC. Tusc. 5,66. sapientia: CIC. ad Q. fr. 1,1,29. TERT. test. anim. 1 p. 134,5 saecularis. liberalia studia: VELL. 1,13,3. *opp.*: natura: RHET. Her. 3,22,36.

IV *praevalet notio* ***eruditionis, scientiae***: **A** *spectat ad* ***artes liberales*** *et* ***disciplinarum liberalium varia genera***: **1** *sing.* (CIC. rhet. *passim de* o r a t o r i s *scientia litterarum et artis rhetoricae, item* QVINT. inst. *p. 1800, 58*): VARRO Men. 470 (Sesqueulixe) quod Minerva propter (*sc. Vlixem*) astet (*Stroux*, est et *codd. Non. p. 367,32*), id significare eum (*i. significanter eum indicare*) propter -am. rust. 2,4,11 Atilius Hispaniensis ... multarum rerum peritus in -a. CIC. inv. 1,94 ut si qui -am ex alicuius docti vitiis reprehendat. Verr. II 3,204 Sosippus Agrigentinus ... homo disertissimus et o m n i -a et virtute ornatissimus (de orat. 1,85 omni abundans -a. 1,46 oratorem ... excludi ab omni -a rerumque maiorum scientia. Brut. 205 *v. infra l. 63.* Phil. 2,105 [*de studiis quae exercebantur in Varronis villa*] omnis sapientiae ratio omnisque -ae [AVSON. 210,9 omnis -ae ratio tibi cognita, quantam condit sescentis Varro voluminibus]. PLIN. nat. 8,44 Aristotele, summo in omni -a viro (*cf. p. 1798,81*). IVST. 8,2,12 ingenia omni -a exculta. AVR. VICT. Caes. 18,1 hic -ae omnis ac moribus antiquissimis). Cael. 54 ille vir (*L. Lucceius*) illa humanitate praeditus, illis s t u d i i s, illis artibus atque -a (rep. 1,50 qui ... iudicatur iste optimus? -a, artibus, studiis. epist. 4,4,5 cuius ... studiis -aque delector. SVET. gramm. 20 in studiis atque -a. *cf. infra l. 84 sqq.*). Rab. Post. 23 Demetrium *Phalereum* ... ex -a nobilem et clarum. Lig. 10 homo (*L. Aelius Tubero*) cum i n g e n i o tum etiam -a excellens (de orat. 1,22 Graecos homines non solum ingenio et -a, sed etiam otio studioque abundantes [3,59 cum ipsi -a et ingeniis abundarent]. 3,16 studio et ingenio et -a praestans omnibus [Brut. 205 Varro ... vir ingenio praestans omnique -a]. 3,77 quantum ingenio, quantum mediocri -a, quantum usu valemus [orat. 143 ingenio plus valuerint quam -a]. 3,230 et ingenio peracri et studio flagranti et -a eximia. Brut. 243 sine -a, sine ingenio. top. 78 ingenio ... studio ... -a praeditos. fin. 1,1 quae summis ingeniis exquisitaque -a philosophi graeco sermone tractavissent. off. 1,116 -ae et ingenii gloriam. 1,119 aut excellenti ingenii magnitudine aut praeclara eruditione atque -a ... ornati. epist. 2,14 propter summum ingenium eius summamque -am. ad Q. fr. 1,1,29 princeps ingenii et -ae Plato. SEN. dial. 12,12,2 quanto minus in illis -ae minusque ingenii est. COLVM. 3,3,3 Seneca, vir excellentis ingenii atque -ae. QVINT. inst. 12,1,9 ingenii, studii, -ae [*ibid.* 10]. SVET. gramm. 15 Cal. 34,2. APVL. Plat. 1,2 ARNOB. nat. 3,31 FIRM. math. 3,14,2 AVG. civ. 6,2 p. 248,2 D. 19,17 p. 385,11 ad alium *deum pertinere* ingenium, ad alium -am). de orat. 1,5 eloquentiam ab e l e g a n t i a -ae segregandam ... et in quodam ingenii atque exercitationis genere ponendam (*de* 3,122 *v. p. 1789,25.* orat. 13 et doctis eloquentia popularis et disertis elegans -a defuit). 1,15 ut ad eam -am, quam suo quisque studio assecutus esset, adiungeretur usus frequens (3,88 si usus -am confirmet). 2,1 L. Crassum non plus attigisse -ae, quam quantum prima illa puerili institutione potuisset. 2,2 de eius (*Antonii*) s t u d i o et -a (2,363 neminem sapientiae et eloquentiae laudem sine summo studio et labore et -a consequi posse. 3,16 *et* 230 *v. p. 1799,62. 65.* Brut. 240 *v. infra l. 35.* top. 78 *v. p. 1799,67.* ac. 1,17 praestantissimos studio atque -a Xenocratem ... et Aristotelem. Lael. 6 [7] te ... non solum natura et moribus, verum etiam studio et -a esse sapientem. QVINT. inst. 12,1,9. 10 *v. p. 1799,74. cf. p. 1799,55 sqq.*). de orat. 3,43 Athenis iam diu -a ipsorum Atheniensium periit. 3,75 quod complector tantam s c i e n t i a m vimque -ae (3,225 hominis cum diligentiam tum etiam -am et scientiam. phil. frg. III 2 [Gell. 1,22,7] nec vero scientia iuris maioribus suis ... Tubero defuit, -a etiam superfuit [*cf.* GELL. *ad l.*]. APVL. Plat. 1,18 eorum, quorum ignarus est, -am scientiamque mentitur. FIRM. math. 2,29,19 -am ... et ... litterarum scientiam. COD. Theod. 14,9,3,1 [*a. 425*] = COD. Iust. 11,19,1,3 profundioris ... scientiae atque -ae ... auctores *i. philosophiae, iuris, legum doctores. v. etiam p. 1801,51*). de orat. 3,80 nec sine varietate -ae satis politus et sapiens esse orator potest. 3,94 apud Graecos ... videbam ... esse praeter hanc exercitationem linguae -am aliquam et humanitatem dignam scientia. 3,135 quid ... M. Catoni praeter hanc politissimam -am transmarinam atque adventiciam (*cf. p. 1790,52*) defuit? 3,137 ut l i t t e r i s -aque praestaret (Att. 9,10,2 nunc mihi nihil libri, nihil litterae, nihil -a prodest. 10,14,2 quicquid habes ad consolandum [*cf. l. 46. p. 1790,60*], collige et ea scribe, non ex -a neque ex libris; nam id quidem domi est. QVINT. inst. 11,1,89 *Cicero [Flacc. 9] Graecis testibus* -am concedit ac litteras [litteras, ... multarum artium disciplinam CIC.]). de orat. 3,138 -a, consilio, e l o q u e n t i a excellens (SVET. Cal. 3,1 APVL. flor. 18 p. 92. CLAVD. DON. Aen. 10,225 eloquentiae -a pollerent [COD. Theod. 14,9,3,1 *a. 425* = COD. Iust. 11,19,1,2 quos Romanae eloquentiae -a commendat]. *cf.* PELAG. in epist. Pauli argum. p. 4,7 S. *epistula* -ae suae [*Pauli*] fulget eloquio. FRONTO p. 175,11 N. -a et f a c u n d i a [FIRM. math. 1 prooem. 8 AVSON. 419,24 AVG civ. 18,23 p. 285,10 D.]). de orat. 3,229 nihil isti adulescenti neque a n a t u r a neque a -a deesse (Brut. 22 exquisita. fin. 3,11 sine ulla -a naturam ipsi secuti. 4,21 qui natura -aque longe ad virtutem processissent. *cf. supra l. 5*). Brut. 240 summo studio dicendi m u l t a q u e -a (epist. 3,7,5 homo ... summa prudentia [*cf. infra l. 45*], multa etiam -a). rep. 1,29 ex -ae indiciis (*sc. geometricis formis in harena descriptis*). *ibid.* semper mihi et -a et eruditi homines et tua (*Tuberonis*) ista studia placuerunt. 2,35 propter humanitatem atque -am. 3,5 -am et uberiorem rerum cognitionem. leg. 1,30 ratio ... certe est communis (*hominum*), -a differens, discendi quidem facultate par. fin. 1,7 sunt *Lucili* scripta leviora, ut urbanitas summa appareat, -a mediocris. Tusc. 1,3 -a Graecia nos et omni litterarum genere superabat. 3,3 magnam speciem -ae sapientiaeque prae se tulerunt *poetae.* ad Q. fr. 1,3,5 neque tantum virium habet ulla aut prudentia aut -a (*i. scientia praeceptorum philosophiae, cf. II B 1*), ut tantum dolorem possit sustinere. NEP. Cato 3,4 in quibus (*historiis Catonis*) multa industria et diligentia (*cf. supra l. 8*) comparet, nulla -a. Att. 4,1 captus adulescentis et humanitate et -a. LIV. 1,18,2 auctorem -ae eius (*Numae*) ... Pythagoram. VAL. MAX. 1,8 ext. 2 singularem -am hominis. 7,2 ext. 12 non ambitiosae -ae ... cultor. 8,7,2 -ae cupiditate. 8,7 ext. 4 omnia temporum momenta ad percipiendam et exercendam -am conferens. *ibid.* 8 tantis -ae suae divitiis. 8,13 ext. 3 in summo perfectissimae -ae splendore. 9,14 praef. altiore -a praediti. COLVM. 1 praef. 32 si ... *agricola* nec ... sagacitatem Democriti ... fuerit consecutus ... et in pecoris cultu -am Chironis ac Melampodis (*opp.* usu). PLIN. nat. 2,82 a principibus -ae viris. 9,17 multis -a insignibus. QVINT. inst. 8,3,2 dispositio modicae -ae credi potest. 10,3,16 nec indocti nec rustici diu quaerunt, unde incipiant: quo pudendum est magis, si difficultatem facit -a. SVET. gramm. 2 multi ... ac varii et in -a et in re publica usus. 10 philologi appellationem assumpsisse videtur, quia ... multiplici variaque -a censebatur. FRONTO p. 177,22 N. -ae industriaeque suae fructum. 181,9 -a ... validum. GELL. praef. 5 variam et miscellam et quasi confusaneam -am conquisiverant. APVL. apol. 48 dignum auribus tuis (*proconsulis*) et -ae tuae congruens (91 tua -a ... tuaque perfecta eruditione). 51 si philosophi suapte -a causas morborum et remedia noverunt. 91 -ae instrumentum et e r u d i t i o n i s memoriam (met. 10,33 eruditione -aque praepollens Palamedes. SCHOL. Cic. Bob. p. 146,10 St. Nigidius ..., vir -a et eruditione studiorum praestantissimus. RVFIN. hist. 6,19,11 mira ... eruditio vel -a [τῆς ... περὶ τὰ Ἑλλήνων μαθήματα πολυπειρίας]). apol. 94 quas litteras, di boni, qua -a, quo lepore *eqs.* flor. 9 p. 36 ingenii eius (*Hippiae*) fecunditatem malo -ae quam supellectilis multiformi instrumento aemulari. 18 p. 87 met. 3,15. 7,2 veteris priscaeque -ae viros (11,5 prisca ... -a pollentes Aegyptii). 11,15 qua flores -a. 11,30 studiorum meorum laboriosa -a. TERT. spect. 17 p. 19,19 -am saecularis litteraturae ut stultitiae apud deum deputatam aspernamur. nat. 1,10 p. 78,21 quatenus gravitas atque prudentia de -a proficere credunt⟨ur⟩. GALLICAN. Avid. 13,5 (*in acclamatione senatus*) philosophiae tuae ..., -ae tuae. LAMPR. Alex. 9,1. SPART. Carac. 4,4 Sammonicus Serenus, cuius libri plurimi ad (*v. vol. I 547,24. 546,83*) -am extant. Sept. Sev. 18,5 philosophiae ac dicendi studiis satis deditus, -ae quoque nimis cupidus. 21,8 Papinianum,

[*Bulhart*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iuris asylum et -ae legalis thesaurum (Cod. Iust. de cod. confirm. 1 viris . . . tam -a legum quam experientia rerum . . . pollentibus [2, 7, 22, 5 si . . . solito tempore legum -am meruerint. 2, 7, 24, 5]. *cf.* Pompon. dig. 1, 2, 2, 47 Labeo . . . fiducia -ae . . . plurima innovare instituit. Inst. Iust. 3, 6, 9 perfectissimam graduum -am adipisci. Cassiod. var. 8, 18, 3 assideat tibi [*in iudicio*] propria et exercitata -a. Corp. VIII 24094, 5 [*de iuris consulto*] propter insignem -am). Firm. math. 1 prooem. 5 ingenii tui prudentiam atque -am. 1, 7, 10 *Platonem* cum illa sapientiae -a vendidit fatum (*potest referri ad II B 1*). 3, 7, 7 faciet acutos . . . et qui multiplici -a polleant. 3, 9, 6 absconsarum artium -a pollentes. 5, 2, 13 totius -ae splendoribus ornatos. 5, 3, 26 -a et sapientia pleni (Vvlg. prov. 1, 7 sapientiam atque -am stulti despiciunt [*hebr. v. p. 1784, 36, σοφίαν . . . καὶ παιδείαν* LXX]). Ivst. 6, 8, 9 philosophiae -a tanta (*in Epaminonda*). Avson. 194, 15 (*de rhetore*) nulli tanta. 200, 37 -a exiguus *grammaticus ludi magister*. 393, 66 quid sit inter -am deridendasque Camenas (*i. inter veram eruditionem et ridiculum carminum genus*). 400, 1 tegat . . . auditor -am suam. 419, 44 tam diligens. Amm. 21, 1, 7 unde sapienti viro hoc quoque accidere poterit -ae genus haud leve (*sc. ars praenoscendi futura*). Schol. Cic. Bob. p. 175, 18 St. quibus tota occupatur oratio (*pro Archia*), poeticae facultatis et -ae iucundissimae gratia. Clavd. Don. Aen. 12, 395 p. 598, 19 si -am numinis (*Apollinis*) plenissimam retineret (*sc. ab eo eruditus*). Veg. mil. 1 praef. *principis* -a omnibus potest prodesse subiectis. Vvlg. prov. 8, 10 -am magis quam aurum eligite (*hebr. v. p. 1784, 36, παιδείαν* LXX). 15, 14 cor sapientis quaerit -am (18, 15). Sirach 21, 24 ornamentum aureum prudenti -a (*opp.* 22 compedes in pedibus stulto -a). 24, 44 -am quasi antilucanum illumino omnibus (*παιδείαν ὡς ὄρθρον φωτιῶ*). Avg. civ. 4, 21 p. 170, 24 D. quid -ae vel a Mercurio vel a Minerva petendum esset, cum *eqs.* 6, 2 p. 247, 1 D. *Varro* sine ulla dubitatione doctissimus etsi minus suavis est eloquio, -a tamen atque sententiis . . . ita refertus est, ut in omni eruditione . . . studiosum rerum . . . doceat. Rvfin. Orig. in cant. prol. p. 77, 26 B. ea, quae breviter in mysteriis dicta sunt, latiore -a . . . explanare. Mart. Cap. 1, 95 quos postea astris -ae nomen (*i. laus*) inseruit. Drac. laud. dei 1, 474 *postquam Eva malum comedit*, reserantur lumina cordis ac permixta bonis patuit -a malorum. *in proverbio*: Prisc. rhet. 2, 9 p. 432, 12 Isocrates dicebat stirpem quidem -ae (*παιδείας*) esse amaram, fructum vero dulcem (Ps. Cato monost. 40 -a est fructus dulcis radicis amarae. *cf. p. 1798, 57. 1802, 13*).

spectat ad rerum divinarum scientiam: *religionis non Christianae*: Corp. VI 32422 (*a. 364, epitaph. virg. Vestal.*) ob meritum . . . pudicitiae adqu(e) in sacris religionibusque -ae mirabilis. *religionis Christianae*: Ambr. in psalm. 118 serm. 1, 1 (*praecedunt, quae p. 1784, 49 enotata sunt*) ergo . . . plenos -ae versus esse qui sequuntur debes praesumere. Hier. in Os. 1, 3 p. 32 V. in pectore et corde pontificis *ἀλήθεια* et *φωτισμοί*, id est veritas esse debet atque -a (*cf. p. 1784, 43*), ut non solum sciat rectam fidem, sed et quod noverit, possit ore proferre. Rvfin. hist. 6, 3, 8 praecipuae -ae gratia (*doctoris*). Orig. in num. 22, 2 p. 206, 6 B. primus . . . consequendae caelestis hereditatis gradus -ae et scientiae (*cf. p. 1800, 9*) merito. in exod. 9, 4 p. 242, 20 sacerdotalis (*i. qualis decet sacerdotem*). Avg. catech. rud. 1, 1 habere catechizandi uberem facultatem et -a (-am *al.*) fidei et suavitate (-tem *al.*) sermonis. Cassiod. Didym. in I Petr. p. 31, 24 Z. qui praesidere ecclesiastico magisterio deputatur, . . . debet habere -am. Bened. reg. 21, 8 L. decani . . . elegantur . . . secundum vitae meritum et sapientiae -am (64, 6). 73, 21 maiora . . . -ae virtutumque culmina.

transit ad notionem prudentiae, sapientiae: Porph. Hor. epist. 2, 1, 55 senilis (senis *W*) [a] -ae[t] (*Stroux in plagulis*, -a et *codd.*) gloria *adscribitur* Pacuio, Accio vero altitudo ingenii. Vvlg Iob 12, 20 -am senum auferens *deus* (*hebr. v. p. 1784, 34, σύνεσιν* LXX). prov. 12, 8 -a sua noscetur vir (*opp* vanus et excors; *hebr. v. p. 1784, 38, στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός* LXX). 13, 15 bona (*hebr. v. p. 1784, 38, σύνεσις ἀγαθή* LXX). 21, 16 qui erraverit a via -ae. 23, 9 -am eloquii tui (*τοὺς συνετοὺς λόγους σου* LXX). eccles. 1, 17 ut scirem prudentiam atque -am.

2 *plur.*: Cic. orat. 146 cum . . . aliquae fortasse inessent in sermone nostro -arum notae. Vitr. 6 praef. 2 qui non -arum, sed felicitatis praesidiis putaret se esse vallatum. 6, 2, 4 haec . . . etiam ingeniorum acuminibus, non solum -is efficiuntur (*potest revocari ad II A 2*). 10 pr. 2 qui summa -arum subtilitate (*cf. p. 1789, 69*) essent prudentes. Plin nat. 10, 4 maximis nobilis -is doctore nullo. Gell. 5, 14, 3 *Apion* in praedicandis -is sui venditator. 13, 5, 3 -is ceteros praestabat. Apvl. Plat. 2, 20 -is ex rerum scientia eloquentiaque venientibus. Arnob. nat. 2, 37 in quibus *sedibus* augustissimas noverant retinebantque -as *animae*. Amm. 27, 3, 3 Symmachus, inter praecipua nominandus exempla -arum. 29, 1, 42 Maximus philosophus, vir ingenti nomine -arum. 31, 16, 9 aetate -isque florentes. Avg. conf. 8, 8, 19 ʽsurgunt indocti et caelum rapiunt et nos cum -is nostris . . . volutamur in carne et sanguine!ʼ

B *spectat ad* ***artificum et fabrorum disciplinas***: Vlp. dig. 46, 3, 31 inter artifices longa differentia est et ingenii et naturae et -ae et institutionis. Vvlg. exod. 35, 31 implevit eum . . . sapientia et intelligentia et scientia et omni -a ad excogitandum et faciendum opus in auro et argento et aere . . . quidquid fabre adinveniri potest (*hebr. v. p. 1784, 37, ἐπιστήμης* LXX, scientiae Lugd. Wirc.). III reg. 7, 14 artificem aerarium et plenum sapientia et intelligentia et -a ad faciendum omne opus ex aere (*hebr. v. p. 1784, 32, ἐπιγνώσεως* LXX). Carm. epigr. 483 (*in titulo fabri tignarii*) ars cui summa fuit fabricae, studium, -a. *de apibus*: Serv. georg. 1, 4 ʽexperientiaʼ usu nata -a (hoc est *ἡ πεῖρα* vel notitia *add.* Serv auct.).

ad IV iuncturae: (I) *nominales*: -ae (-arum): auctor(es): Liv. 1, 18, 2 Cod Theod. 14, 9, 3, 1. cultor: Val. Max. 7, 2 ext. 12. divitiae: Val. Max. 8, 7 ext. 8. elegantia: Cic. de orat. 1, 5. fructus: Fronto p. 177, 22 N. *v. etiam p 1801, 39.* instrumentum: Apvl. apol. 91 flor. 9 p. 36. nomen (*i. laus*): Amm. 29, 1, 42 Mart. Cap. 1, 95. ratio: Cic. Phil. 2, 105. splendor(es): Val. Max. 8, 13 ext. 3 Firm. math. 5, 2, 13. varietas: Cic. de orat. 3, 80. vis: Cic. de orat 3, 75. plenus: Ambr. in psalm. 118 serm. 1, 1 versus. Vvlg. III reg. 7, 14 artificem. princeps: Cic. ad Q. fr. 1, 1, 29. Plin. nat. 2, 82 principes viri. *adde* summo in omni -a viro: Plin. nat. 8, 44 *p. 1799, 52.* -ā: abundans: Cic. de orat 1, 22. 85 omni. excellens: Cic. Lig. 10 de orat. 3, 138. insignis: Plin. nat. 9, 17 nobilis: Plin. nat. 10, 4. ornatus: Cic. off. 1, 119. Verr. II 3, 204 omni -a ornatissimus. plenus: Firm. math. 5, 3, 26 et sapientia. pollens: Apvl. met. 11, 5 Firm. math. 3, 9, 6 Cod. Iust. de cod. confirm. 1. praeditus: Cic. Cael. 54 top. 78 Val. Max. 9, 14 praef. Qvint. inst. 12, 1, 10. praepollens: Apvl. met. 10, 33. praestantissimus: Cic. ac. 1, 17 Schol. Cic. Bob. p. 146, 10 St. validus: Fronto p. 181, 9 N. ex -a nobilis et clarus: Cic. Rab. Post. 23. *c. gen. obi.* (*cf.* in *infra l. 55*): Apvl. Plat. 1, 18 *v. p. 1800, 11.* Tert. spect. 17 p. 19, 19 saecularis litteraturae. Firm. math. 1, 7, 10 sapientiae (Bened. reg. 21, 8 L. 64, 6). 3, 9, 6 absconsarum artium. Ivst. 6, 8, 9 philosophiae. Clavd. Don. Aen. 10, 225 eloquentiae (Cod. Theod. 14, 9, 3, 1). Cod. Iust. legum *v. p. 1801, 2 sq.* Drac. laud. dei 1, 474 malorum. *epitheta*: aliqua: Cic. de orat. 3, 94. altior: Val. Max. 9, 14 praef. ambitiosa: Val. Max. 7, 2 ext. 12. elegans: Cic. orat. 13. excellens: Colvm. 3, 3, 3. eximia: Cic. de orat. 3, 230. exquisita: Cic. fin. 1, 1 Brut. 22. insignis: Corp. VIII 24094, 5. laboriosa: Apvl. met. 11, 30. maximae: Plin. nat. 10, 4. mediocris: Cic. de orat. 3, 77 fin. 1, 7. modica: Qvint. inst. 8, 3, 2. multa: Cic. Brut. 240 epist. 3, 7, 5. multiplex: Svet. gramm. 10 variaque. Firm. math. 3, 7, 7. omnis: *v. p. 1799, 46.* perfectissima: Val. Max. 8, 13 ext. 3 Inst. Iust. 3, 6, 9. praecipua: Rvfin. hist 6, 3, 8. praeclara: Cic. off. 1, 119. singularis: Val. Max. 1, 8 ext. 2. summa: Cic. de orat. 2, 363 epist. 2, 14. varia: Svet. gramm. 10 multiplex variaque. Gell. praef. 5 variam et miscellam et quasi confusaneam. vetus priscaque: Apvl. *v. p. 1800, 75.* legalis: *v. p. 1801, 1.* sacerdotalis: *v. p. 1801, 52.* senilis: *v. p. 1801, 60.*

(II) *verbales*: -a: periit: Cic. de orat. 3, 43. -am: assequi: Cic. de orat. 1, 15 (attingere: Cic. de orat. 2, 1 non plus -ae quam). conquirere: Gell. praef. 5. consequi: Colvm. 1 praef. 32. habere: Cassiod. Didym. in I Petr. p. 31, 24 Z. *de* Avg. catech rud. 1, 1 *v. p. 1801, 53.* percipere et exercere: Val. Max. 8. 7 ext 4. suppeditare: Apvl. flor. 18 p. 87. -ā: florere: Apvl. met. 11, 15 Amm. 31, 16, 19. pollere: Firm. math. 3, 7, 7 Clavd. Don. Aen. 10, 225. praestare: Cic. de orat 3, 137. valere: Cic. orat. 143 ingenio plus quam -a. *structura*: in: Corp. VI 32422 in sacris religionibusque. *syn. et coni.*: artes: *v. p. 1799, 55.* eloquentia: *v. p. 1800, 25.* eruditio: Cic. off. 1, 119. *v. etiam p. 1800, 68.* facundia: *v. p. 1800, 30.* humanitas: Cic. Cael. 54 de orat. 3, 94 rep. 2, 35 Nep. Att. 4, 1. libri: *v. p. 1800, 21.* litterae: *v. p. 1800, 20.* prudentia: Cic. epist. 3, 7, 3 ad Q fr. 1, 3, 5 Firm. math. 1 pr. 5 Vvlg. eccles. 1, 17. sapientia: Cic. Tusc. 3, 3 Cypr. idol. 13 p. 30, 1 Firm. math. 5, 3, 26 Vvlg. prov. 1, 7. scientia: Cic. de orat. 1, 46 rerum maiorum. Rvfin. Orig. in num. 22, 2 p. 206, 6 B. *v. etiam p. 1800, 8.* studium: *v. p. 1799, 84.* studia: *v. p. 1799, 55.*

opp.: experientia: Cod. Iust. de cod. confirm. 1 rerum. industria et diligentia: Nep. Cato 3, 4. ingenium: *v. p. 1799, 59.* natura: *v. p. 1800, 32.* philosophiae ac dicendi studia: Spart. Sept. Sev. 18, 5. regenda civitate: Cic. leg. 3, 14. res publica: Svet. gramm 2. urbanitas: Cic. fin. 1, 7. usus: Cic. de orat. 3, 77. 1, 15. 3, 88 Colvm 1 praef. 32.

V *de loco quo docetur*: Gloss. III 404, 29 *διδακτήριον* (*glossam in suspicionem vocat Lindsay*). Plin. nat. 6, 123 Hipparenum, Chaldaeorum -a et hoc sicut Babylon. *ibid.* Orcheni quoque, tertia Chaldaeorum -a. *cf. p. 1796, 13 sq. 1803, 50.*

VI ***in titulis librorum*****:** **1** *ad I vel III*: Avg. de -a (*i institutione*) Christiana libri IV (Avg. doctr. christ 4, 1, 1 hoc opus nostrum, quod inscribitur de -a Christiana. retract. 2, 30, 1 p. 135, 16 K. libros de -a Christiana cum imperfectos comperissem, perficere malui *eqs.* Cassiod. art. 7 p. 1218[D] pater Augustinus in secundo libro de -a Christiana. in psalm. praef. 15 p. 20[D] in tertio. inst. div. praef. p. 1108[D] in libris de -a Christiana Augustini. *de tituli significatione* [*fere i. q. praecepta de scripturae sacrae sensu et fine inveniendo et proferendo, cf.* prooem. 1 praecepta . . . tractandarum scripturarum . . . tradere institui *et* 2, 40, 60] *v. Schanz, Gesch. d. röm. Lit. IV 2 p. 444 adn. 2*).

2 *ad II B*: Non. de compendiosa -a per litteras ad filium (*cf.*

[Bulhart]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Lindsay in Nonii edit. p. XL, p. 1 adn.; Schanz, Gesch. d. röm. Lit.² IV 1 p. 144). *inc.*: NON. p. 451, 11 nos in epistulis quae inscribuntur 'a -is de peregrinando' (de per. a -is '*i. de contemptu artium liberalium vel philosophiae*' *L. Müller*).

3 *ad II B 8*: CASSIOD. compl. in act. prol. p. 1381ᴬ Lucas ... qui -am domini ... conscripsit. -a apostolorum: RVFIN. hist. 3, 25, 4 -a quae dicitur apostolorum (τῶν ἀποστόλων αἱ λεγόμεναι Διδαχαί). PS. HIER. ed. Schlecht (Doctr. XII apost. 1901) p. 119 ut epistolae quaedam scriptae prave -ae apostolorum nomine titularentur. DOCTR. apost. tit. (de -a apostolorum *cod. Frising.* [*prob. Schlecht p. 44*], -a apostolorum *cod. Mellicen.*, *cf.* 6, 1 vide, ne quis te ab hac -a [διδαχῆς] avocet). *de* DIDASC. apost. *v. quae adnotavit Hauler p. 1.* RVFIN. Orig. princ. 1 praef. 8 p. 15, 1 K. ex illo libello, qui Petri -a appellatur (*cf. Dobschütz, Das Kerygma Petri, Texte u. Unters. XI 1, 1893, p. 82—84*). Severini episcopi -a (Schlecht, Doctr. XII apostol., 1901, p. 127 sqq.).

deriv.: doctrinabilis, doctrinalis.

doctrīnābilis, -e *a* doctrina. *i. q. ad doctrinam pertinens, ad docendum idoneus. de re, cuius vis atque propositum in docendo posita sunt*: CASSIOD. in psalm. 80, 3 est enim *musicae disciplinae* magna vis delectabilisque cognitio, quam doctores saecularium litterarum ... fecerunt -i lectione cognosci, quae in rerum natura prius tenebatur abscondita. *adv.* **doctrīnābiliter**. *i. q. doctrinae (sanctae scripturae) accommodate*: CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 65, 6 Z. qui ergo ita confitetur (*sc. Christum vere hominem fuisse*), ex deo est, dum dispensationem vere factam -r fateatur. si qui vero ... Iesum ... non vere hominem dicit, ... ex deo non est.

doctrīnālis, -e *a* doctrina. *i. q. ad doctrinam pertinens*: HESYCH. in lev. 15, 4 p. 970ᴮ multae aliena (*i. falsa*) docentium species sunt: quidam ... ex eo, quod delectantur in quarundam corruptione concupiscentiarum, -em convertunt sermonem. 19, 9 p. 1023ᴮ *discipulis* ilico verbum -e commisit (*Christus*). 15, 1 p. 969ᴮ corpus enim Christi -e verbum Paulus appellat, sic dicens de eis, qui verbum -e decerpunt. BOETH. elench. soph. 1, 2 p. 1009ᶜ sunt igitur ad disputandum orationum genera quattuor: -es, dialecticae, tentativae, contentiosae. et -es quidem sunt, quae ex propriis principiis cuiusque disciplinae et non ex his, quae videntur respondenti, colligunt (*Aristot. soph. elench. 2 p. 161ᵃ, 39* λόγοι ... διδασκαλικοί). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 214 -bus ... legibus utens et alia⟨s⟩ (*corr. Boysen*) rursus contra transgressores causa punitionis ... defigens (διδασκαλικοῖς ... νόμοις χρησάμενος, τοὺς δ' αὖ κατὰ τῶν παραβαινόντων τιμωρητικοὺς τάξας). *nota*: CASSIOD. art. praef. p. 1151ᴰ mathematicam Latino sermone -em possumus dicere; quo nomine licet omnia -ia dicere valeamus, quaecumque docent, haec sibi tamen commune vocabulum propter suam excellentiam proprie vindicavit (*inde et ex sequente loco*: ISID. orig. 3 praef. mathematica Latine dicitur -is scientia, quae abstractam considerat quantitatem). 3 p. 1168ᶜ *philosophia inspectiva* dividitur in naturalem, -em, divinam. p. 1168ᴰ -is dicitur scientia, quae abstractam considerat quantitatem (*inde* ISID. orig. 2, 24, 14).

?**doctrīnum**, -ī *n.* [*a* docere. *Th.*] GLOSS. II 276, 11 διδασκαλεῖον -m (διδασκάλιον *codd.; inde Heraeus de pretio docendi cogitat; glossam in suspicionem vocat Lindsay; significari locum, quo docetur, alii arbitrati sunt, cf.* doctrina *p. 1796, 14. 1802, 70 sqq.*).

doctrix *v. s. v.* doctor.

1. doctus, -a, -um *v.* doceo.

?**2. doctus**, -ūs *m. a* doceo. GLOSS. II 276, 7 διδαχή doctrina, -us. 392, 8 παίδευσις -us, eruditus, eruditio (*glossas in suspicionem vocat Lindsay*). *Bulhart.*

documen (**docim-**), -inis *n.* [*cf. c.* documentum. *Th.*]. **1** *i. q. exemplum monendo docens*: LVCR. 6, 392 documen mortalibus acre (*sc. scelerati fulmine icti*). *cf* documentum *p. 1805, 75 sqq.* **2** *i. q. exemplum*: TER. MAVR. 1932 Livius ille vetus Graio cognomine suae inserit Inoni versus, puto, tale docimen (*sc. versus miuri exemplum*). *cf.* documentum *p. 1804, 20 sqq.*

documentātio, -ōnis *f. a* documentare. GLOSS.ᴸ II Philox. DO 14 -o νουθεσία. [GLOSS. II 377, 13 νουθεσία admonitio -o. 577, 30 -o documentum. *iterari* Philox. DO 14 *docuit Lindsay per litteras.*]

?**documen⟨tā⟩tor** *v. p. 1771, 10 sq.*

documento, -āre [*a* documentum. *Th.*]. DOSITH. gramm. VII 436, 13 -o νουθετῶ. GLOSS.ᴸ II Philox. DO 45 -at νουθετεῖ. CHAR. gramm. p. 472, 3 B. -o. *ad* document⟨at⟩um *dubitanter rettulerunt edd.*: GLOSS.ᴸ II Abav. DO 7 documentum: manifestum (*cf. p. 1804, 20*), probatum (*cf. p. 1807, 15*).

[**documentor** doctor GLOSS. II 577, 33 *v. p. 1771, 10 sq.*]

documentum (**docim-**), -ī *n.* [*a* docere, *cf.* documen. *Th.*]. *de forma*: docum-: *deesse videntur titulorum servatorum exempla* (*in titulis descriptis*: CORP. VI 31904 *saec. IV.* X †3980). *in codd. vetustioribus*: CIC. rep. 1, 33. 3, 15 Mil. 22 (Schol. Cic. Bob. p. 119, 10 St. *ibid.* 143, 20 *C*) LIV. 3, 56, 13 *Ver* 24, 45, 5 *et passim Put.* 33, 12, 7 *B.* 45, 37, 3 *et ibid.* 40, 6. 44, 13 *Vind.* FRONTO p. 174, 1. 221, 15 N. OPTAT. 1, 28 p. 31, 6 *Petropol.* AVG. civ. 15, 9 p. 75, 28 D. 15, 12 p. 81, 14. 16, 35 p. 181, 6 *Ver.* (*saec. VII*) adv. Donat. 31, 54 p. 154, 21 *et* fid. et op. 7, 11 p. 48, 6 *Par* COD. Theod. 9, 36, 2, 15 *al. Vat.* (*octies*), *Hisp. Leg.* (*bis*). OROS. hist. 5, 19, 16 *Laur.* COD. Iust. 8, 33, 3 pr. *Ver.* NOT. Tir. 53, 71; *codd. recc. passim.* docim-: CARM. epigr. 97, 11 (*Traiani fere vel Hadriani aetate*). *in codd. vetustioribus*: HIL. in psalm. 1, 24 p. 37, 7 *Ver.* (63, 6 p. 228, 26 *P, defic. Ver.*). SVLP. SEV. dial. 1, 25, 2 *Ver.* CHAR. gramm. p. 421, 21 B. GLOSS. IV 230, 22 NOT. Tir. 53, 70; *passim in recc., e. g.*: SEN. clem. 1, 19, 3 STAT. Theb. 11, 657 TAC. ann. 15, 27 PLIN. epist. 4, 24, 6 PANEG. 12 (2), 34, 1 (*omnes*); *al.* ducum-: COD. Theod. 6, 35, 8, 3 *Par. R.* docom-: CONC. Aurel. a. 541 p. 90, 15 (*cod. saec. VII*). *de originatione et sensu*: VARRO ling. 6, 62 *v. l. 21.* GLOSS. *v. p. 1803, 72. 1804, 20. 23. 1805, 74. 1807, 13. 15. 16. 1808, 77. 1809, 41. 44.* *legitur inde a* PLAVTO (*semel, v. p. 1805, 78 in exordio capitis I B, quod primo loco constituat, qui ad exemplorum ordinem temporalem capitum seriem adaptatam esse maluerit*), VARRONE (*semel*), CIC. (*8ⁱᵉˢ*), *non in* DIG. (*15ⁱᵉˢ in* COD. Theod., *10ⁱᵉˢ in* COD. Iust.), *raro apud poetas: singulis locis habent* HOR., PHAEDR., SEN. trag., *bis* OV., *quinquies* SIL., *quater* STAT.; *frequentant* LIV. (*34ⁱᵉˢ*), TERT., AMM. [*obscurum*: ITALA (Cas.) psalm. 143, 3 domine, quid Adam et -um eius (τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ)? *cf. p. 1805, 24.*]

I *id quo quis docetur*: **A** *praevalente notione* ***demonstrandi*** (*cf.* GLOSS. manifestum? *v. p. 1803, 73*): **1** *fere i. q. exemplum quod docet* (*cf.* VARRO ling. 6, 62 ab docendo ... -a, quae exempla docendi causa dicuntur); *hic illic i. q. 'exemplum' vi docendi debilitata* (*cf* GLOSS. -um exemplum, -a exempla). *sequitur interrogatio indirecta saepe; acc. c. inf. infra l. 33. 34 al.*; quod *infra l. 38. acced.* ad: *infra l. 51. 67.* in *c. acc.*: *infra l. 54.* de: *p. 1805, 2.* **a** *non acced. genet.*: CIC. leg. agr. 1, 27 habeat me ipsum sibi -o, ... quae vitae via ... ad honorem ... perducat. Mil. 22 dederas ..., quam contemneres populares insanias, iam ab adulescentia -a maxima (OV. met. 1, 415 genus durum sumus ... et -a damus, qua simus origine nati [*sc. e saxis*]. LIV. 8, 35, 7 hic tibi dies satis -i dederit, ut ... pati legitima imperia possis. 24, 8, 13 haud ... cur ... tibi fidamus, -i quicquam dedisti. 25, 38, 9 -um dedistis hostibus, non ... extinctum esse nomen Romanum. VAL. MAX. 3, 2, 14 magnum. 8, 1 absol. 3 -um daretur *seq.* oportere. SIL. 15, 641 Latio Fortuna laborat adversis -a dare atque ostendere, quantus *eqs.* TAC. ann. 13, 6 daturum *Neronem* plane -um, honestis an secus amicis uteretur. SVET. Claud. 15, 1. SER. SAMM. 864 -a dedit nobis prostratus Orion magna, quod *eqs.* PALLAD. 4, 13, 6 in pullis ... dabit ... hilaritas ... -um [*syn.* signum]. AVSON. 275, 3 AVIAN. fab. 2, 13). Phil. 11, 5 ex quo ... -um nos capere fortuna voluit, quid esset victis extimescendum (STAT. silv. 5, 1, 40 hinc ... -a capit). CAES. civ. 3, 10, 6 quantum in bello fortuna posset, iam ipsi incommodis suis satis essent -o (LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 66 [*ex coniect.*]. LIV. 3, 56, 13 se -o futurum, utrum *eqs.* 4, 31, 2. 26, 5, 2 Capuae ... -o futurae, qualem *eqs.* 28, 42, 17 consules tam recenti exemplo, quantum id intersit, -o sunt. 45, 44, 13. VAL. MAX. 4, 3, 10 res ipsa. QVINT. inst. 6, 3, 10 -o sunt iuvenes Tarentini. 7, 1, 2. 11, 3, 4. 12, 11, 23. TAC. hist. 2, 76 posse ... fieri sibi ipse Vitellius -o *est.* ann. 6, 48 -o sequentia erunt bene Arruntium morte usum. PLIN. epist. 4, 24, 6 quod potest esse -o nihil desperare, nulli rei fidere. SIDON. epist. 2, 13, 3 Maximus maximo nobis ad ista [a. i. *om. pars codd.*] -o poterit esse). LIV. 28, 21, 9 insigne spectaculum exercitui praebuere -umque, quantum malum ... esset (VAL. MAX. 9, 12 ext 10 *seq. acc. c. inf.; cf. p. 1805, 21. 23*). 30, 30, 16 satis ego (*Hannibal*) -i in omnes casus sum. VAL. MAX. 1 praef. -a sumere (*sc. e factis dictisque memoratu dignis*) PHAEDR. 2, 4, 26 quantum *eqs.* ..., -um habere ... credulitas potest. SEN. Tro. 5 non umquam tulit -a fors maiora, quam fragili loco starent superbi. CVRT. 5, 8, 15 quam versabilis fortuna sit, -um ipse sum (VEG. mil. 2, 2 p. 36, 14 -um est magnitudo Romana, quae *eqs.* 4 pr. p. 129, 7 Roma -um est, quae *eqs.*). PLIN. nat. 7, 87 patientia corporis ... innumera -a peperit, clarissimum *eqs.* 10, 211 locus ... diversis refertus -is. FRONTO p. 174, 1 N. usu didici multisque -is expertus sum. APVL. Plat 1, 2 Speusippus domesticis -is instructus ... pueri (*i. Platonis*) ... ingenium ... laudat. TERT. fug. 5 p. 471 Oe. quid aliud voluit dominus nobis demonstrare hoc -o quam *eqs.* ieiun. 8 p. 283, 23 Vind. nova. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 4 in -o superiore (pall. 1 p. 918 Oe. *i. antiquiore*). mart. 6 p. 14 Oe. ad hoc quidem vel praesentia tempora nobis -a sint, quantae *eqs.* resurr. 13 p. 42, 11 Vind. cui alii rei tale -um (*sc. quale phoenix resurrectioni*)? scorp 4 p. 152, 15 constat ... de tot tantisque -is. spect. 26 p. 26, 2 quo ... et alia -a cesserunt de his, qui *eqs.* (*antea* exemplum). SOL. 1, 54 non parvis. IVL. VAL. 3, 3 p. 113, 19 diis inefficacem audaciam fuisse adversum nos -a sunt antiquissima vel vestra. AMM. 31, 4, 8 fides ... vetustatis recenti -o firmata est. AVG. in epist. Ioh. 7, 11 videte ... magnum -um, magnam regulam. gen. ad litt. 2, 17 p. 60, 1 eorum (*astrologorum*) argutias et quasi de mathesi -orum experimenta (*fere i. q. aus belehrenden Einzelfällen* [-orum] *pseudo-wissenschaftlich abgeleitete Erfahrungsbeweise* [experimenta]) quae illi ἀποτελέσματα vocant. serm. 51, 14, 23 magni viri, quales fuisse patres (*sc. ecclesiae*) legimus et multis -is invenimus, clamantibus omnino ... paginis sanctis. ALC. AVIT. carm. 6, 446 *virgines* decem nobis -i (*i. parabolae*) in vertice monstrat. ARATOR act. 1, 532 hinc -a petat NICET. psalm. 9 p. 77, 13. PASS. Perp. 1, 1 p. 61, 6 G. si vetera fidei exempla (παραδείγματα) ... in litteris sunt digesta ... cur non et nova -a (παραδείγματα) aeque utrique

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

causae (*honori dei, confortationi hominis*) convenientia et digerantur. 16, 1 p. 85, 14 unum adicientes -um de (*cf. l. 33*) ipsius constantia et animi sublimitate. **b** *acced. genet. obiect.*: SALL. Catil. 9, 4 quarum rerum (*sc. audaciae in bello, aequitatis in pace*) ego maxima -a haec habeo. LIV. 45, 40, 6 Perseus . . . -um humanorum casuum fuit (CVRT. 3, 8, 3 -um non inultae perfidiae futuros. 8, 6, 12 cuius [*sc. mutuae fidei*] -um tot dies fuerant). SEN. clem. 1, 19, 3 exemplar hoc (*sc. apium regem*) magnis regibus ingessit (*Koch*, ingens *codd.*) *natura*; est enim illi mos . . . ingentium rerum -a minima ⟨sp⟩argere (*add. Madvig, alii aliter*) COLVM. 6, 29, 1 *in pullis* honesti animi -a. PLIN. nat. 8, 104 clara exitii -a sunt etiam contemnendis animalibus. 32, 1 ipsum sua sponte occurrit immensum potentiae occultae (*sc. naturae*) -um, ut *eqs.*: . . . quid enim *eqs* TAC. hist. 4, 47 magna -a instabilis fortunae (4, 74 utriusque f.). ann. 6, 22 cuius (*artis Chaldaeorum*) clara -a et antiqua aetas et nostra tulerit. FLOR. epit. 2, 2, 11 *consul* oppressus fuit perfidiae Punicae -um. TERT. resurr. 32 p. 71, 3 huius . . . divinae potestatis um idoneum Ionam. 38 p. 81, 8 si animae cum corpore resuscitabuntur in -um sine corpore resurgendi 58 p. 119, 13 haec (*Ionas a belua devoratus, sim.*) futurae integritatis esse -a. CYPR. epist. 10, 4 p. 492, 14 -um rei praesens proelium praebuit. FIRM. err. 22, 2 p. 58, 2 nulla huius operis (*i. resurrectionis*) -a praemisit. AMM. 22, 15, 21 sollertiae. 29, 4, 1 morum . . . -a verissima. RVFIN hist. 3, 23, 19 praebens . . . magna exempla verae paenitentiae et -um (γνώρισμα) ingens novae regenerationis. CLAVD. carm min. 17, 27 -a supernae iustitiae (*de fratribus piis*). AVG. civ. 21, 4 p. 493, 29 D. quarum . . . rerum ante nostros oculos cotidiana -a versantur. MART CAP. 6, 724 *Geometria libros Euclidis* in ceterae astructionis doctrinaeque -um Iovi ... offerens. *nota audaciora*: VELL. 2, 42, 1 -um tanti mox evasuri viri (*cf p. 1807, 67 sq*). PLIN. nat. 15, 74 Africae (*sc. propinquae et paene imminentis*) ad ingens -um usi (*Catonis*) eo pomo (*fico Africana recenter decerpta*). ARATOR act. 2, 804 fulta tribus cameris Noe describitur arca, ecclesiae -a (*v. l. 63*) gerens. *pro gen. obi.* de: *v. l. 2* (*cf. p. 1808, 7*). **c** *acced. genet. explic. vel appos.*: LIV. 28, 16, 12 non tam evidenti . . . subitae mutationis causa quam -o (*abl. abs.*) ... constantissimae ... fidei (*genet. explicat., cf. H. J. Müller ad l*) ne tum quidem eum sine probabili causa fecisse. GELL. 1, 3, 22 *Theophrastus* in docendo non de uno quoque facto . . . existimat, neque certis exemplorum -is, sed *eqs.* (*cf. p. 1806, 35*). CYPR. Demetr. 17 p. 363, 9 ut memorias taceamus antiquas . . . -um recentis rei (*i. recens*) satis est, quod *eqs.* **d** *acced. genet. subiect.*: CYPR. laps. 26 p. 256, 12 -o unius ostensum est dominum recedere, cum negatur. HIL. in Matth. 5, 10 p. 947[B] fidem vitalis substantiae nostrae de -o spirituum firmavit. **e** *gen. qualit.*: AVSON. 69, 15 veteris -a arcessere famae

2 *fere i. q. indicium ex quo aliquid manifestum fit, signum* (*fere i. q monumentum l. 48, praesagium l. 49 57, symbolum l. 51; accedere solet genet. obiect.*): CIC. rep. 3, 15 *fana deleta* ne reficienda quidem Grai putaverunt, ut esset posteris ante os -um Persarum sceleris sempiternum. SIL. 5, 68 *terra* caedis -a futurae . . . gremio dedit atra cruento. TAC. ann. 15, 15 *pontem flumini imponi* Parthi quasi -um victoriae iusserant. FLOR. epit. 2, 6, 18 -a cladis *Cannensis* cruentus . . . Aufidus *eqs.* TERT. adv Prax. 27 p. 282, 7 non tam distincta -a parerent utriusque substantiae. AMM. 15, 8, 15 cum hastis clipei feriuntur, irae -um est et doloris (*cf. antea*: prosperitatis indicium). 19, 9, 3 sperabat -is praesentibus altiora. CLAVD. DON. Aen 5, 393 victoriarum tuarum tam plurima -a (*sc* '*spolia* tuis pendentia tectis'). CLAVD. 8, 141 quae tunc -a futuri? quae voces avium? AVG. civ. 15, 9 p. 75, 28 D. nullis nunc talibus -is (*qualia ossa sunt*) venire in experimentum potest *annorum numerositas*. in euang. Ioh. 117, 3 portans crucem suam Iesus. si spectet impietas, grande ignominiae -um, si pietas, grande fidei munimentum. serm. 51, 15, 26 per numerositatem plebis (*sc. Iudaeorum*) in qua praefigurarentur omnia quae praefiguranda erant ecclesiae -a (*v. l. 32*). *cf. postea* in quo populo praesignaretur ecclesia. SVLP. SEV. chron. 2, 33, 7 calcati deo pulveris adeo perenne -um est, ut vestigia impressa cernantur. VAL. CEM. hom. 17, 3 p. 745[A] vidimus . . . pretiosa vulnerum -a (*i. martyrum reliquias*) toto . . . orbe portari.

3 *t. t. grom.*: *de re ipsa quae docet, i. q. terminus quo fines agrorum indicantur*: CASSIOD var 3, 52, 5 p. 107, 26 ut ... omnia ... per evidentia debeat -a monstrare *agrimensor* LIB. col. II p. 254, 16 L. finitur . . . ager iugis montium, terminis Augusteis . . . sed et per alia finitima -a. p. 256, 27 terminibus . . . et siliceis et aliis -is, quibus ager . . . finitur.

B *praevalente notione* **admonendi** (GLOSS. νουθεσία. ὑπόδειγμα): **1** *fere i. q. exemplum ad admonendum vel maxime deterrendum propositum* (*saepe accedit enuntiatum finale; acced* in *c. acc.*: *l. 80*, adversus: *p. 1806, 19. 25 28*): **a** *non accod. genet.*: PLAVT. Capt. 752 ego illis captivis . . . -um dabo, ne tale quisquam facinus incipere audeat (OV. met. 3, 579 tua ... aliis -a dature morte. LIV. 1, 28, 6 audeat . . . talia alius, nisi in hunc insigne iam -um mortalibus dedero. 3, 50, 8 aliena calamitate -um datum illis cavendae similis iniuriae. PANEG. 7 [6], 10, 7 in vinculis . . . aliis regibus dedere -um, ut *eqs.*). CIC. ad Brut 1, 15, 10 ut ... in posterum -um statuerem, ne *eqs.* (LIV. 24, 45, 5. *cf.* BELL. Afr. 54, 3 quo ceteri *milites* dissimiliter se gerant, . . . -um more militari constituam). CAES. Gall. 7, 4, 10 auribus desectis . . . domum remittit, ut sint reliquis -o (LIV. 5, 51, 8 tantum poenarum ... dedimus, ut terrarum orbi -o essemus. 6, 25, 3 -o unus dies fuerat, ne *eqs.* 7, 6, 11. 10, 38, 11. 24, 8, 20. 28, 41, 14. 28, 42, 1 Africa ... et M. Atilius, insigne utriusque fortunae exemplum, nobis -o sint. VAL MAX. 2, 7, 11. CARM. epigr. 97, 11 [*saec. II init.*] sit -o, ne *eqs.* PANEG 9 [12], 6, 2 HYG. astr. 2, 26 p. 68, 21). HOR. sat. 1, 4, 110 nonne vides, . . . ut . . . Baius inops, magnum -um ne patriam rem perdere quis velit. LIV. 21, 19, 10 Hispanis populis sicut lugubre, ita insigne -um Sagunti ruinae erunt, ne *eqs.* (24, 45, 3 is . . . transfugis -um esset. CVRT. 3, 2, 18 -um eris posteris, homines . . . naturam dediscere 8, 14, 26 obtriti . . . pedibus *beluarum* . . . ceteris, ut parcius instarent, fuere -um). 25, 33, 6 exempla ... haec vere pro -is habenda, ne *eqs* 28, 19, 8 gravi -o sancirent, ne *eqs.* STAT. Theb. 12, 689 parvane prostratis . . . -a Mycenis sanximus? PS. QVINT decl. 9, 20 p. 185, 11 maria ... tam recenti -o timenda (AMM. 14, 7, 6. 26, 2, 4. 26, 5, 11. *cf. l. 27*). TAC. ann. 14, 33 satis ... magnis -is temeritatem ... coercitam. 15, 27 multa Romanis secunda, quaedam Parthis evenisse, -o adversus superbiam. PLIN. epist. 8, 10, 1 errorem magnis -is (*i. doloribus -um praebentibus*) expiavit in summum periculum adducta. PANEG 7 (6), 11, 6 semel acie vincitur, sine fine -o (*abl. instr., i. supplicio*). AMM. 24, 6, 8 elephanti -is praeteritis formidati. PAVL. NOL. carm. 20, 176 quae . . . me . . . reliquis -o ferre videtis. SVLP. SEV dial. 1, 20, 1 adversus falsam iustitiam non mediocre -um (*syn.* exemplum). 1, 21, 6. **b** *accod. genet. obiect.*: *α rei*: LIV. 1, 52, 4 Turnus (*om. M*) sui cuique periculi ... recens erat -um (9, 46, 8 haud memorabilem rem per se, nisi -um sit adversus superbiam nobilium plebeiae libertatis. PANEG. 12 [2], 34, 1 illi . . . par poenae culpaeque -um fuerunt). AMM. 17, 13, 21 haesitabant . . . utrum oppeterent an rogarent, cum utriusque rei suppeterent -a non levia. *β personae*: SEN. dial. 3, 6, 4 *damnati* -um omnium sint (GREG. TVR. Mart. 3, 47 ego te faciam ad omnium -um fame tabescere). **c** *acced. genet explic. vel appos.*: LIV. 1 praef. 10 hoc . . . est frugiferum, omnis te exempli -a (*v. p. 1805, 38*) in inlustri posita monumento intueri: inde ... quod imitere (*v. l. 48 sqq.*) capias, inde ... quod vites. PS. QVINT. decl. 9, 5 p. 171, 16 illum . . . non vicinum meae fortunae -um prohibuit. TERT. paenit. 12 p. 664 Oe. Aegyptius imperator . . . post tot -a plagarum ... periit. CARM. de Iona 9 omnia vulgo poenarum -a vacant. AMM. 15, 4, 10 plerosque recentis aerumnae -a terrerent. **d** *acced. genet. subiect.*: STAT. Theb. 11, 657 numquamne priorum haerebunt -a novis *regibus?* (CLAVD. 5, 307 non te -a priorum, non exempla vetant? PELAG. in Cor. II 13, 2 qui post -a priorum peccaverint, nec ipsis parcam, quia antecedentium ruina sequentes debet facere cautiores). QVINT decl. 327 p. 286, 9 -is quarundam infeliciter parientium mota est. AVG. civ. 3, 8 p. 105, 6 D. post Troiae . . . -um.

2 *fere i. q. exemplum ad discendum res aut imitandas aut ad imitationem aliquo modo aptas propositum* (*cf. supra l. 36. acced.* de: *infra l. 83*): **a** *acced. genet. obiect.*: CIC. dom. 126 *v. infra l. 75.* Rab. Post. 27 Rutilius ... -um fuit hominibus nostris virtutis, antiquitatis, prudentiae (LIV. 28, 39, 17 restitutum Saguntum fidei socialis utrimque servatae -um omnibus gentibus fore. TAC. hist. 4, 60 miseriarum patientiaeque -um fuere *obsessi*. AVG. serm ed. Mai 2, 2 ut esset . . . in accusatione totum veniae -um, *sc. Christus*). SEN. dial 1, 3, 9 *fortuna Regulum* -um fidei, -um patientiae (*v. l. 54. 65. 69*) fecit SIL. 10, 112 suis daret ut pugnae -a (IVST. 3, 2, 8 lege ... cuius non ipse primus in se -um daret. NEMES. Cypr. epist. 77, 2 p. 835, 8 multis -um confessionis dedit *anima tua. v. etiam p. 1807, 1*). CYPR. epist. 58, 6 p 661, 17 in Machabaeis beatorum martyrum . . . tormenta . . . et . . . mater . . . moriens ipsa quoque cum liberis, nonne magnae virtutis et fidei -a testantur et nos . . . adhortantur? (SVLP SEV. Mart. 25, 5 beatum . . . saeculum tanto fidei virtutisque -o, *i. Paulino. v. et l. 72*). 71, 3 p. 773, 18 -um ... nobis et concordiae et patientiae (*v. l. 56*) tribuens. SOL. 1, 124 pietatis -um nobilius . . . in Metellorum domo effulsit, sed eminentissimum *eqs.* AVG. epist. 23, 5 p 70, 5 tam imitabile medicinae -um. c. Faust. 22, 26 p. 621, 4 quaecumque in factis sanctorum elucent -a iustitiae (*syn.* exempla). SACR. Greg 73, 1 *salvatoris* patientiae ... -a, *cf. antea* ad imitandum humilitatis exemplum (CASSIOD. inst. div. 6 p. 1117[D] Iob praeclarum patientiae gloriosumque -um). PETR. CHRYS. serm. 113 p. 510[B] inde assumere debuerant -a virtutum. INSCR. christ. Diehl 615 (*inconcinne*) feminae, queius de vitae -a (*pro* -is) non sufficit mediocritas hominum at cumulum laudis pervenire. *nota in allocutione contumeliose dictum*: CIC. dom. 126 homo omnium scelerum flagitiorumque -um. **b** *non acced. genet.*: TAC. ann. 12, 6 statueretur . . . -um, quo uxorem imperator acciperet. FRONTO p. 221, 15 N. nec paucioribus exemplis aut -is familiaribus instructus. CYPR. eleem. 15 p. 385, 13 dat *vidua evangelii* . . . , quam oportebat accipere, ut sciamus, quae poena sterilem (*i. nihil dantem*) divitem (*sc. matronam*) maneat, quando hoc -o operari etiam pauperes debeant. epist. 4, 3 p. 475, 16 qui (*praepositi et diaconi*) exemplum et -um ceteris de conversatione et moribus suis praebeant. 76, 1 p. 828, 10 exhibens . . . maiora -a. AVSON. 417, 44 nos -a magis fe-

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

licia, qualia magnus Scipio longaevique dedit sapientia Laeli (ARATOR ad Flor. 3 primaevus adhuc senibus -a dedisti. *v. etiam p. 1806, 57*). NICET. vigil. 7 p. 63, 5 his instructi sermonibus, his confirmati -is. (*cf. antea*: non verbis solum docuit ... sed etiam ... exemplo). CORP. VI 31904 ob moderationem pro -o etiam posteris relinquendam. c *acced. genet. subiect.*: CYPR. epist. 14, 2 p. 511, 17 item Pauli apostoli -a sectentur. ARNOB. nat. 5, 29 deorum -a. EVANTH. de com. 1, 5 *Homeri* tale tantumque -um. SCHOL. Cic. Bob. p. 143, 30 St. peregrinis exemplis subicit Romanorum -a. CLAVD. carm. min. 9, 48 Parthos retro didicisse ferire prima sagittiferae pecudis (*i. hystricis*) -a secutos (ARATOR act. 2, 1034 iustitiae -a. CONC. Turon. a. 567 p. 137, 23 Abrahae -a).

C *praevalente notione* **probandi** (GLOSS. probationes. testimonia): 1 *fere i. q. exemplum quod probat aliquid, probatio* (*cf.* GLOSS. probatum? *v. p. 1803, 73*), *interdum fere i. q. experimentum* (*cf.* GLOSS. πεῖρα) *e. g. infra l. 69* (*acced.* de: *p. 1808, 7, in c. acc.: infra l. 79*): **a** *acced. genet. obiect.*: α *rei*: CIC. rep. 1, 33 *usui civitati esse* maximum ... virtutis vel -um vel officium puto (SEN. dial. 1, 4, 12 dure generosos spiritus deus temptat: numquam virtutis molle -um est. IVST. 2, 4, 31 *Penthesileae* magna virtutis -a extitere [OROS. hist. 1, 15, 10]. HIL. in Matth. 12, 22 post tot divinae virtutis -a. PETR. CHRYS. serm. 13 p. 227^B^. EMPOR. rhet. p. 570, 18 virtutum suarum -a ⟨stat⟩uerunt. *cf. p. 1808, 17 sqq.*). LIV. 22, 39, 12 fidei -um ... dederunt (TAC. ann. 1, 30. PANEG. 11 [3], 26, 4 quis ... plura praebuit fidei constantiaeque -a? [CYPR. Fort. 11 p. 338, 24 quam praeclara, quam magna -a fidei praebuerunt *martyres*]. CONC. Ephes. a. 431 tom. I vol. 4 p. 40, 2 S. rectae fidei -um [σύστασις]. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 284. *nota i. q. actio fidei probandae*: CYPR. mort. 14 p. 305, 21 quod per iacturas et damna corporum ... vel debilitatur incessus vel auditus obstruitur vel caecatur aspectus, ad -um proficit fidei). LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 33 pr⟨o -o⟩ (*suppl. inc.*) meritorum tuorum (PAVL. NOL. carm. 26, 395 meriti. 27, 446). LIV. 33, 12, 7 Romanos ... praecipuum clementiae -um dedisse (45, 37, 3 eloquentiae. TAC. Agr. 2 grande patientiae [*cf. infra l. 56*] -um. ann. 2, 34 doloris. HIL. in psalm. 1, 24 magnum timoris sui. AMM. 30, 3, 6 facinorum ... pulchrorum. CLAVD. 17, 47 clara ... mentis [rerum *var. lect.*] -a. SVLP. SEV. chron. 1, 39, 2 ARATOR act. 1, 655. *cf. l. 24. 65. 67. 78.*) CVRT. 10, 5, 25 magnum ... *illius* indulgentiae ... -um est mors huius. PLIN. nat. 3, 152 vanitatis Graecae certissimum -um. 9, 77 saevitiae. TAC. hist. 1, 15 iudicii mei. 2, 47 praecipuum destinationis meae -um habete, quod *eqs.* SVET. Aug. 51, 1 clementiae civilitatisque eius multa et magna -a sunt. FLOR. epit. 4, 10, 1 Crassus et Pacorus utrimque virium mutuarum -a fecissent (TERT. pudic. 21 p. 269, 16 severitatis). TERT. anim. 1 p. 299, 26 nondum ... Christianae potestatis -a processerant. 57 p. 394, 1 quasdam *animas* revocavit in corpora dei virtus in -a iuris sui. adv. Hermog. 45 p. 176, 9 -um artis suae ... ostendit. apol. 25, 5 maiestatis suae ... grande -um nostra ... aetate proposuit *Cybele*, cum *eqs.* adv. Marc. 4, 4 p. 429, 8 post tot ac tanta iam opera atque -a Christianae religionis ... edita. orat. 29 p. 199, 7 quanta -a efficaciae eius! uxor. 2, 7 p. 693 Oe. ad aliquam virtutem caelestem -is dignationis alicuius vocatus (*sc. a deo*). PANEG. 11 (3), 28, 1 praebuit civilis animi satis clara -a (AVSON. 412, 4 huiusmodi -a liberalis animi). SPART. Hadr. 10, 2 tolerantiae -is eum (*i. militem*) imbuens. IVST. 2, 15, 18 pietatis. HIL. in psalm. 63, 6 p. 228, 26 longae praeparationis. AMM. 22, 9, 16 patientiae (*cf. supra l. 35*) ... et lenitudinis -um leve quidem, ... sed mirandum. AVG. civ. 16, 35 p. 181, 6 D. gratiae. nupt. et concup. 2, 8, 19 p. 271, 14. SVLP. SEV. chron. 2, 10, 1 prudentiae. COD. Theod. 6, 35, 8 *a. 367* -a fidelis obsequii ... acta. COD. Iust. 1, 17, 1, 3 ingenii. ARATOR act. 2, 833. 970. β *personae* (domūs *l. 66*): LIV. 32, 7, 10 nec per honorum gradus, -um sui dantes, nobiles homines tendere ad consulatum (VAL. MAX. 4, 5, 1 certissimum sui -um ... exhibuit. STAT. Theb. 8, 296. EVTR. 7, 17, 1 ostendere. SOL. 45, 7 *var. lect. v. p. 1808, 9. cf.* CVRT. 7, 11, 9 et mei -a vobis dedi et vestra habeo). SIL. 6, 123 sat tibi ... magna et totum vulgata per orbem stant -a domus (13, 671). SVET. Galba 14, 1 multa -a egregii principis daret (*cf.* AMM. 15, 7, 1 multa spectati iudicis -a praebebat). ITALA II Cor. 13, 3 (Act. Archel. p. 43, 7 B.) an -um quaeritis eius qui in me loquitur Christus (δοκιμήν, VVLG. experimentum). RVFIN. hist. 5, 8, 13 singulorum volens accipere -a (πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν). **b** *acced. genet. explic.*: CYPR. Fort. 11 p. 342, 16 per eadem -a poenarum, per eadem passionum martyria pergamus. **c** *acced. genet. subiect.*: SOL. 45, 9 -a eius (*sc. Bucephali*) in proeliis plura sunt (*cf.* 45, 7 *p. 1808, 8*). **d** *non acced. genet.*: SEN. dial. 10, 18, 1 satis ... per laboriosa et inquieta -a exhibita virtus est. CVRT. 5, 8, 7 maiore quam vellem -o ... virtutem vestram et fidem expertus. TAC. hist. 3, 54 quando magno -o (*sc. fidei*) opus est, ... dabo cui credas (PS. HIL. libell. 13 in hoc dabit experimentum et -um renuntiasse se *eqs.* ARATOR act. 1, 25 -a resurgens quae sic certa daret *Christus* [*sc. quod viveret*] quam mandere. *cf. supra l. 34*). ann. 16, 33 aequitate deum erga bona malaque -a (*cf.* TERT. anim. 40 p. 368, 9 bona; *antea* probitatis, iustitiae *eqs.*; *opp.* crimina). APVL. met. 5, 13 fidei atque parciloquio meo perpendisti -a. TERT. adv. Marc. 3, 17 p. 405, 1 neque ... ulli hominum universitas (*Kroym.*, div- *codd.*) spiritalium -orum competebat nisi in Christum. patient. 3 p. 4, 22 talia tantaque -a ... probant *seq. acc. c. inf.* (CLAVD. DON. Aen. 6, 687 p. 598, 5 *pass.* PAVL. PETRIC. Mart 1, 166. 181 per tot -a probatum ... Hilarium. *cf. l. 34 sqq.*). scorp. 10 p. 167, 28 *caelum aditurus* pulchra ... -a (*potest revocari ad 2*) praemittam, bonas mecum claves feram. CYPR. hab. virg. 24 p. 205, 3 hortamentis vos mutuis excitate, aemulis de virtute (*sic S*, de utrisque *W*, virtute *D*) -is ad gloriam provocate. SOL. 45, 7 qui (*equi*) infra nobilitatem sati sunt, nulla -a sua (sui *var. lect.*, *cf. p. 1807, 64*) praebuerunt (*cf. p. 1807, 25. 53. 68*). AMM. 17, 1, 2 amor post -a (*sc. virtutis*) flagrantior. 17, 11, 4 ut -a praeclara testantur. OROS. hist. 5, 19, 16 post tale -um (*sc. bella civilia esse militiam parricidiorum*). PROSP. chron. I p. 477, 1337 -is bellicis.

speciatim: id quo deus (Christus) divinitatem suam probat (*fere i. q. argumentum, specimen sim.; acced. genet. variae significationis*): TERT. adv. Marc. 3, 3 p. 379, 1 se et filium et missum dei ... rebus ipsis esset probaturus per -a virtutum (3, 3 p. 379, 10. pudic. 10 p. 239, 22 si virtutum -a vidissent. POTAM. tract. 1 p. 1415^A^. *cf.* TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 2 -a virtutis et potestatis. *cf. p. 1807, 18 sqq.*). 3, 3 p. 329, 27 si alia -a invenirentur in tuo Christo, nova scilicet. *de* 4, 1 p. 423, 15 *v. p. 1809, 47*. 4, 18 p. 477, 22 resuscitavit ... mortuum filium viduae. non novum -um (*cf.* 4, 18 p. 478, 7 in tanto -o mortui resuscitati). 4, 18 p. 479, 4 *pl.* 4, 28 p. 518, 13 si eiusmodi -um creatoris est (*i. ad creatorem pertinet*. 4, 35 p. 543, 12 *pl.*). 4, 35 p. 540, 14 edito -o (4, 18 p. 477, 23. PAVL. NOL. carm. 26, 360 quaecumque patres .. sancti ediderunt -a dei). nat 2, 7 p. 106, 8 -is divinitatis. resurr. 55 p. 114, 21 formam demutationis divina etiam -a testantur: mutatur Mosei manus *eqs.* PAVL. NOL. epist. 49, 1 evidentibus veritatis suae ... -is (*syn.* argumentis). ARATOR act. 1, 798 Petrus ad ecclesiam revocat -a magistri. ITALA II Cor. 13, 3 *v. p. 1807, 68*.

2 *fere i. q. testimonium, argumentum* (*acced.* in *c. acc.*: *infra l. 51*): SVET. Aug. 94, 2 -is apparuit, ostentum illud ... portendisse (CLAVD. DON. Aen. 9, 4 p. 184, 16). TERT. anim. 24 p. 339, 17 multa ... -a teste Platone divinationem animae probaverunt (SER. SAMM. 486 SOL. 2, 38 *pass.* AVG. epist. 265, 4 p. 642, 1 *pass.* PAVL. PETRIC. Mart. 2, 60. *cf.* OROS. hist. 7, 1, 1 sufficientia ... -a ..., quibus probari queat. *cf. supra l. 2 sqq.*). resurr. 38 p. 80, 22. p. 81, 2. adv. Marc. 4, 21 p. 490, 6 ista nova doctrina, cuius vetera -a sunt. SOL. 27, 36 *et* 45, 6 *pl.* OPTAT. 1, 28 p. 31, 6 *pl.* 5, 1 p. 118, 3 manifestissimis -is ostendimus (RVFIN. Adamant. 2, 13 p. 83, 25 confutati atque convicti. AVG. civ. 1, 36 p. 52, 17 D. [5, 26 p. 241, 2. *ibid.* ostenditur]). AMM. 14, 2, 8 se impares ... fore ... -is frequentibus scirent. 16, 1, 3 fides integra rerum ... -is evidentibus fulta (*v. l. 45. 49. 50. 81 p. 1809, 34*). 16, 8, 12 ut -a liquida prodiderunt. 20, 8, 6 cum -is adsiduis constet (CONC. Rom. a. 502 p. 447, 17 evidentissimis -is constat *cf. infra l. 82*). CLAVD. DON. Aen. 8, 340 p. 163, 14 apertum. RVFIN. Adamant. 1, 26 p. 51, 7 veriora tibi exhibeo -a, quia *eqs.* (ἀπόδειξιν παρέξω ὅτι). 2, 13 p. 85, 17 habes aliquid -i (ἀπόδειξιν ἔσχες). AVG. civ. 15, 12 p. 81, 14 D. -o evidentissimo ostenditur (epist. 149, 9 p. 356, 8 nullo ... evidentiore -o). adv. Don. 31, 54 p. 154, 21 nostra in eam rem -a. epist. 104, 14 p. 592, 14 hoc non est docere, sed ... sine ulla -orum astructione proponere. serm. 242, 8, 12 ad credendum certissimis -is. 334, 2 attulit grande -um. serm. ed. Mai 169, 3 SVLP. SEV. dial. 1, 25, 2. ZACCH. 2, 6 p. 1116^A^ specialibus -is Christi nativitas ... monstrata est MART. CAP. 6, 601. 715 apodictica (*schemata*), quae probandi quod asseverant afferunt -a. 7, 784. CAPREOL. epist. 2, 13 *v. infra l. 72 sq.* ARATOR act. 1, 316 inania ... a somno (*cf. Vulg. Matth. 28, 13 sq.*) -a petis. *fere i. q. pignus*: ZACCH. 2, 8 p. 1221^A^ in hac tantum corporis imminutione (*i. circumcisione*) fidentes totius spei -a componant (ARNOB. ad Greg. 3 p. 388, 14 patientiā spei tenuimus -a).

speciatim: i. q. testimonium ex libris sumptum: CYPR. Demetr. 3 p. 352, 26 nobis ... nulla de scripturis sanctis ... -a promentibus (AVG. c. Cresc. 1, 10, 12 p. 335, 24 ista, quae a me de scripturis sanctis -a prolata sunt, sic accipienda arbitraris. in euang. Ioh. 122, 8 advertenda litterarum sacrarum -a testantur). CLAVD. DON. Aen. 10, 1 p. 288, 7 ne longius adsertionis istius -a requirantur, ipsius Maronis ... dicta repetamus. AVG. fid. et op. 7, 11 p. 48, 6 nullum ... -um est huius opinionis ex epistulis apostolorum. VINCENT. LER. 10, 15 *quaestioni* non ingenio proprio, sed divinae legis auctoritate, ecclesiastici magisterii -o (*aliter p. 1809, 21*) satisfaciendum est. CAPREOL. epist. 2, 13 paginarum sanctarum omnia ... -a congerere. *ibid.* scripturarum divinarum. *opp.* mea ... in hac fidei regula -a *cf. supra l. 57.* SIDON. epist. 4, 21, 2 ecce habes magnum maximo auctore -um (*syn.* exemplum nostri Maronis).

3 *sensu iuridiciali: quodcumque in iudicio adfertur ad aliquid probandum* (GLOSS. δικαίωμα. *v. etiam p. 1807, 13. nonnulla exempla possunt etiam referri ad p. 1809, 19 sqq.*): APVL. met. 2, 30 dabo vobis intemeratae veritatis -a. AMM. 18, 1, 4 -orum inopia. 18, 3, 4 mulier -o convicta non levi. 20, 2, 3 -a ... perspicue demonstrantia. 27, 2, 9 eum ... damnasset, ni ... -is evidentibus (COD. Theod. 12, 1, 173 *a. 410*) constitisset. 28, 1, 27 -is ... ambiguis, ... absoluti sunt. 28, 1, 30 *nulla* -orum rata est fides (29, 2, 27 -orum plena fide monstrare). 28, 6, 30 -is probabilibus ostendissent (COD. Theod. 16,

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

8, 28 *a. 426* suppeditabunt probabilia et manifesta -a). 30, 5, 2 *facinora* quaerenda verissimis -is et vindicanda. CLAVD. DON. Aen. 6, 459 p. 566, 26 *iure iurando* firmantur, quae aliquibus -is deficientibus probari non possunt (COD. Theod. 2, 27, 1 *a. 421* multiplicibus. *cf.* 1, 10, 1 *a. 381* certissimis nequeat adprobare -is. COD. Iust. 8, 53, 29 si sine scripto donatum quod fuerit, adhibitis aliis idoneis -is . . . comprobetur). AVG. serm. 164, 7, 11 si iudex es . . . , si veris -is testibusque convinceris. COD. Theod. 2, 27, 1 *a. 421* nullus . . . per tanta contestationum poterit -a mentiri (*praeterea bis ibid.*). 9, 36, 2 *a. 409*. 9, 37, 3 *a. 382* res munita sit testibus, instructa -is (*cf.* COD. Iust. 4, 19, 25 apertissimis). 9, 41, 1 *a. 425* -orum probationumque pensanda libramenta. 16, 2, 41 *a. 412* docenda probationibus, monstranda -is . . . inferre. COD. Iust. 3, 21, 2 in militari oportet iudicio respondere, in quo . . . nota testimonia et verissima possunt -a praestari. 5, 17, 8, 6 si tamen alia -a defecerint. 6, 23, 31 quod ex ipsis rerum invenimus -is (8, 33, 3 pr. INST. Iust. 4, 11, 6). 9, 39, 2 pr. poenas post -a congruas subituros. NOVELL. Iust. 111 praef. nec -is (ἀποδείξεων) integritas nec actis fides . . . valet . . . suffragari.

4 *de re ipsa quae probat: i. q. scriptum quod pro testimonio est, tabulae:* AVG. epist. 34, 6 p. 26, 25 *quaestio* vel de scripturis sanctis vel -is ecclesiasticis aut publicis discutienda est. COD. Theod. 11, 20, 4 *a. 423* proferre -um (CASSIOD. var. 5, 21, 2 p. 155, 34 prolati -i fidem fieri). 11, 30, 40 *a. 393* libelli absque -o et recitatione decernitur. SIDON. epist. 7, 2, 7 matrimonialibus . . . -is (*i. tabulis nuptialibus*). ENNOD. epist. 8, 1, 8 p. 201, 5 plenarii mihi -i dirigite firmitatem. 8, 5, 4 p. 204, 10. 8, 5, 5 p. 204, 16. 9, 21, 2 p. 244, 1 de suburbano illo -a legitima suscepisse. 9, 22, 2 p. 244, 17 exhibuisse -a confirmata de legibus. CASSIOD. var. 4, 40, 2 p. 132, 15 possessio Arcinatina . . cum -is omnibus . . . coniugi redderetur. CONC. Rom. a. 502 p. 450, 18 contra fas si quod conceptum fuerit -um. CONC. Aurel. a. 541 p. 90, 15 quaecumque ecclesiis . . . sub competenti ac iusto -o fuerint derelicta. COD. Iust. 1, 5, 10 pr. irrita omnia huiusmodi -a et tamquam penitus nec scripta censemus. 10, 22, 1, 1 descriptus -is evidentibus fulciatur. *translate:* AVG. mag. 12, 39 ita illas imagines in memoriae penetralibus rerum ante sensarum quaedam -a gestamus, quae animo contemplantes bona conscientia non mentimur cum loquimur: sed nobis sunt ista -a. *de carmine, artis et ingenii* -o: ARATOR ad Parth. 97 ne dubita, quin grata forent -a probatis (*sc. fide*), sedis apostolicae quae placuere viro.

II ***id quod ad docendum pertinet,*** *fere i. q. instructio* (*cf.* GLOSS. διδαχή, διδασκαλία): APVL. flor. 15 p. 57 Brachmani . . . pleraque eius (*i. Pythagorae*) philosophiae contulerunt, quae mentium -a, quae corporum exercitamenta *eqs.*

III ***id quod docetur:*** *fere i. q. praeceptum* (GLOSS. μάθημα. quod docetur ignorans): APVL. flor. 18 p. 90 mercedem sibi pro tanto -o rependi (*syn.* id quod . . . didicisti). TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 15 -a eloquii, praecepta virtutis, legis disciplinas (*potest revocari ad I C 1 p. 1808, 21*). FIRM. math. 3, 3, 8 sententiae eius sic erunt, tamquam ab eo cunctis hominibus divina -a proferantur. PS. AVG. quaest. test. 2, 7 p. 20, 12 legis -a. 118, 3 p. 355, 17 nulla . . . alicuius -a addiscens. ARATOR act. 1, 491 quae . . . sub hac specie lateant -a videte. 1, 725 nunc plena figuris . . . -a sequar. 1, 1027 -a figurae discite. 2, 33. 74 typicae -a figurae (2, 281). 2, 523 de nomine saepe argumenta trahi -aque maxima gigni. PASS. Paul. 2 ut audiret -a vitae perpetuae. PASS. Petr. 1 viae vitaeque salutaris -a. SACR. Greg. 2, 3 inter cetera caelestis -a culturae . . . instituens. VIRG. gramm. epit. 5 p. 34, 24 omnia illius (*magistri*) -a . . . unam illius . . . sententiam proponam. *I. Kapp.*

δοχους *acc. pl.:* PLIN. nat. 2, 96 emicant et trabes simili modo, quas -ους (*sic F R E a*, docui R^1, -chus *d T*, -chos *P*, decos *y*, docos a^1) vocant. *cf.* docis.

a **dōdeca-, duodeca-** *incipientia vocabula graecolatina sub* **dōdeca-** *coniunximus; monemus scripturam* **duodeca-** *in plerisque aut praevalere aut unice traditam esse.*

(**dōdeca-**) **duodecachronus,** -a, -um [*δωδεκάχρονος. *Th.*]. *t. t. rei metricae de temporibus pedum:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 43, 24 additamento temporum *pedes* processerunt . . . a disemo ad duodecasemum seu a dichrono ad -um (duod- *codd.*).

(**dōdeca-**) **duodecada** *v.* dodecas.

dōdecaëtēris, δωδεκαετηρίς. CENS. 18, 6 proxima est hanc magnitudinem (*sc. octaeteridem*) quae vocatur -is (dodeceteris *V*) ex annis vertentibus duodecim. huic anno Chaldaico nomen est *eqs. Boll, PW. V 1254.*

(**dōdeca-**) **duodecaiugum,** -ī *n.* [*a* δ(υ)ώδεκα *et* iugum, *quasi* δωδεκάζυγον. *Th.*]. *translate de duodecim apostolis quasi equis Christi dictum:* AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 28, 2 o bonorum equorum -um (duod- *codd.*) mirabile . . . !

(**dōdecas**) **duodecas,** -dis *f.* [δ(υ)ωδεκάς. *Th.*]. duodecada, -ae: FILASTR. 38, 4. *i. q. summa duodenaria, numerus duodenarius:* **1** *generatim:* IREN. 1, 15 p. 185 -is . . . magnitudinem (*v. p. 1810, 19*). AMBR. in Luc. 2, 62 (*de annis* LXXXIV *Annae viduae*) septem -es (duod- *codd.*, dod- *P*, do *eras. L*) . . . sacrum videntur numerum designare. **2** *speciatim:* **a** *de aeonum numero:* PS. TERT. haer. 4 p. 220, 8 *summam* esse Aeonum triacontada, quae sit in Pleromate, ex ogdoade et decade ac -e (duod- *codd.*, duo et decade *N*). IREN. 1, 1, 3 *Pleroma* tripartite divisum in octonationum et decada et -a (δωδεκάδα). 1, 2, 2 praesiliit . . . ultimus et iunior de -e (τῆς δωδεκάδος) ea, quae ab Anthropo et Ecclesia emissa fuerat, Aeon, hoc est Sophia. 1, 3, 2 -is (τῆς δωδεκάδος) . . . Aeonum emissionem significatam per id, quod duodecim annorum existens dominus disputaverit cum legis doctoribus et per apostolorum electionem: duodecim enim apostolos elegit (*de codd. scriptura apud* IREN. *non constat*). FILASTR. 38, 4 de ogdoada . . . et decada et duodecada (*cf. p. 1809, 78*) consistere triginta Aeonas. HIER. in Abd. 4 *sqq.* p. 371 cum triginta aeonas et quadradas et octoadas et -as (duod- *ut videtur codd.*) . . . in medium sermo protulerit *haereticorum*. in Gal. 1, 4 p. 378 *Valentinus* triginta αἰῶνας . . . affinxit dicens eos . . . per quadradas et ogdoadas, decadas quoque et -as (duod- *ut videtur codd.*) tot edidisse numeros saeculorum, quot Aeneia fetus scrofa generavit. **b** *de Christo:* IREN. 1, 15 p. 185 dicitur (*Iesus*) . . . et 'filius Christus', hoc est '-s' (ἡ δωδεκάς): υἱὸς enim nomen litterarum quattuor est, Χριστὸς autem octo, quae composita -is (τῆς δωδεκάδος) ostenderunt magnitudinem.

(**dōdeca-**) **duodecasēmus,** -a, -um [δωδεκάσημος. *Th.*]. *t. t. rei metricae de temporibus pedum:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 43, 15 temporum . . . incrementa a duobus ad duodecim procedunt, id est a disemo ad -um. 43, 23 *v. p. 1809, 67*. 49, 17 ab hexasemo ad -um. 49, 21 -us.

(**dōdeca-**) **duodecastȳlus,** -a, -um [*δωδεκάστυλος. *Th.*]. *duodecim columnis in fronte fultus: translate de duodecim apostolis duodecim tribus Israel figurantibus:* IREN. 4, 21, 3 peregre nascebantur XII tribus, genus Israel, quoniam et Christus peregre incipiebat -um (duodec- *ut vid. codd.*) firmamentum ecclesiae generare.

(**dōdeca-**) **duodecasyllabus,** -a, -um [*δωδεκασύλλαβος. *Th.*]. *legitur in codd. ut videtur* duod- *praeter scripturas infra allatas. formam neutrius* -on *v. l. 36. 37. in re metrica i. q. constans ex duodecim syllabis:* **1** *de versu notissimo Asclepiadeo* XII *syllabarum:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 161, 3 prima . . . ode *Horatii* subsistens metro Asclepiadeo -o (168, 11 -o versu). FORTVN. gramm. VI 296, 9 Asclepiadeon -on esse oportet. PS. BASS. gramm. VI 305, 4 Asclepiadeon -on. SACERD. gramm. VI 536, 26 tetrametrum Asclepiadeum brachycatalectum -um (dedecas- *A*). *huc pertinere videtur:* NOT. Tir. 114, 53 duodecasilaus. **2** *de hexametro spondiazonte:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 212, 15 similiter ut in -o (clud- *C*) *sc. versu* species una est (*cf.* p. 211, 19 in versu duodecim syllabarum). AVDAX gramm. VII 338, 26 versu. 339, 16. *pro subst.:* PS. CENS. frg. 15 contrarius est huic (*pyrrichio*) . . . -us spondiazon (*affertur* ENN. ann. 624).

dōdeca- *et* **duodecatĕmorium,** -iī *n.* δ(υ)ωδεκατημόριον (*cf.* MANIL. 2, 695 tenuem visu rem, pondere magnam, et tantum Graio signari nomine passam, -a in titulo signantia causas). *legitur in codd.* MANIL. *semper* duod- (*etsi vox tantum in initio versus ponitur*), *aeque apud* FIRM.; *frequens etiam est scriptura* duodecath- *in codd. utriusque. nom. vel acc.* -um: MANIL. 2, 700. 736. 741 FIRM. *passim.* -on: FIRM. math. 2, 13, 2 (*bis*). 3. 4. 3, 6, 35. 3, 13, 14 *codd. gen.* -ii: MANIL. 2, 740 (*cf. Garrod ad l.*) FIRM. *i. q. pars nata ex divisione per numerum duodenarium. non legitur nisi apud* MANIL. *et* FIRM. *sensu astrologico; cf. Bouché-Leclercq, L'astrologie Grecque p. 299 sqq.; Housman, Manil. astron. 2 praef. p. XXII sqq., comm. ad 2, 687 sqq., et ad eosdem versus quae commentati sunt Garrod, Breiter, van Wageningen.* **1** *zodiaci signi cuiuslibet pars duodecima:* MANIL. 2, 696 *sqq.* cum tricenas per partis sidera constant, rursus bis senis numerus diducitur omnis. ipsa igitur ratio binas in partibus esse dimidiasque docet partes. his finibus esse (700) -um constat, bissenaque cuncta omnibus in signis. 2, 712 singula divisis variant quod partibus astra -iis proprias mutantia vires. *quae docentur 726 sqq. de luna, exeunt in verba* (735 *sq.*:) in quo (*signo*) destituent *partes*, eius tum luna tenebit -um signi. FIRM. math. 2, 13 tit. de -iis. 2, 13, 1 nunc, de -iis [a] qua ratione perquiras, breviter ostendam; quidam enim . . . totam genituram substantiam . . . ex -iis posse prodi significant. quid autem sint -a, hoc dicetur exemplo. cuiuscumque stellae (*cf. Housm. l. c. p. XXIV*) volueris -on quaerere, partem eius duodecies computas *eqs. fusius in eodem capitulo.* 3, 2, 27 in his omnibus locis Saturno posito partem eius diligenter inquire, ut invenias, in quo loco et in quibus finibus -um eius sit collocatum, ut ex -o et ex finibus -ii omnem Saturni invenias potestatem (*sim.* 3, 3, 24. 3, 4, 40. 3, 5, 40. 3, 6, 35. 3, 7, 28. 3, 13, 14. 4, 17, 12 *aliarum vagarum stellarum et solis, lunae, fortunae*). **2** *zodiaci signi cuiuslibet partis duodecimae* (-ii *1*) *particula quinta secundum numerum stellarum vagarum, quarum singulae singulis particulis praesident* (*de hoc usu vocabuli praeter* MANIL. *non obvio cf. Housm. Manil. 2 praef. p. 26*): MANIL. 2, 740 *sqq.* perspice . . . -ii (*pertin. ad 1*) quid sit quod dicitur esse -um. namque id per quinque notatur partes: nam totidem praefulgent sidera caelo, quae vaga dicuntur. . . . (745) in quocumque igitur stellae quandoque locatae -o ('*proprie in -o -ii*' *Wageningen ad l.*) fuerint, spectare decebit.

dōdecatheon, δωδεκάθεον *vel potius* δώδεκα θεῶν (*cf. Mayh. ad Plin. nat. 1, 25, 9*). *herba ad medicamentum apta:* PLIN. nat. 25, 28 *[Bannier]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ab ea (*herba moly*) maxima auctoritas herbae est, quam -on (duod- *Vd*) vocant omnium deorum maiestate commendantes *eqs.* 26, 107 -um (*acc*) de qua diximus. 1, 25, 9 -on (*nom.*). MARCELL. med. 27 7 medicamentum, quod -on (duod- *codd.*) appellatur, movet urinam *eqs.*
δωδεκαθεος: SVET. Aug 70, 1 cena ... eius (*Augusti*, secretior ..., quae vulgo -ος (*om. G*, duodenorum deorum *suprascr. in V*, dodecateos *S m. 2*) vocabatur.

dōdecazōdion, δωδεκαζῴδιον. VINDIC. med. 14 infantem in utero ferri atque componi ⟨ad⟩ cursum solis et lunae et -on (duodecadion *B*) terminare. *cf.* VINDIC. gyn. p. 450 *ld* (dodecadem, dodiacon *corrupte*). p. 451 *b*.

dōdece, dōdecim *v.* duodecim. **dōdecimus** *v.* duodecimus.

dodilla *v.* doctila.

[**dodomus** dona, munera GLOSS. V 452, 6. 497, 27. do domus *et* dona munera *Goetz dubitanter.* δεδομένα *Bücheler*]

dodoronis erissimo (*i.* ἐρύσιμον) GLOSS. III 589, 70 611, 37. drodonus erisimo 623, 42. *cf.* 589, 61 semen dodoronae ercimos sperma. 611, 23 semen dedorine ericinus sperma. 623, 24 semen drogone ericimos sperma.

dodra, -ae *f.* [*a* dodrans *ductum esse videtur. Th.*]. *potionis genus ex novem speciebus constans*: AVSON. 86, 1 in dodralem (*sc. potionem*): -a ex dodrante est. sic collige: ius aqua vinum sal oleum panis mel piper herba: novem (87, 1). *cf.* 88, 1 δόδρα ποτὸν καὶ ἀριθμός, ἔχω μέλι, οἶνον *eqs.*

dodrālis, -e *a* dodra *v. l. 21.*

*__dōdrāns,__ -tis *m.* [*a* de(esse) *et* quadrans *ductum, cf.* dextans, deunx. *Th.*] *de etymologia*: VARRO ling. 5, 172 -s dempto quadrante (*sc. de asse*). *de genere*: *affertur inter masculina* GRAMM. suppl. 115, 21, *inter feminina ibid* 121 6. *comprobatur masculinum attributis*: CIC. Att. 1, 14, 7 COLVM. 4, 1, 1 PLIN. nat. 7, 26 IVLIAN. Vlp. dig. 35, 3, 1, 8 IVLIAN. dig. 37, 5, 6 AFRIC. dig. 28, 5, 48 (47), 1 MAECIAN. distrib. 59 *al., femininum exemplis comprobari non potest.* *de declinatione*: *gen. plur.* -ium: PLIN. nat. 9, 11. *de formis*: dodras: VICTOR. metrol. p 87. dodran: HILARIAN. pasch. 6 METROL. p. 130, 21. doras: METROL. p. 127, 16. doran(tem): CHIRON 860. 909. *cf. Ahlquist, Stud. zur Mulom. Chiron. p. 112; Krusch, Stud. zur christl. mittelalt. Chronolog. p. 149.* *notatur* S ... *vel* S :· *vel* S ζ/ (*i.* S ... –): LEX par. fac. Put. (Corp. I² 698) I 14. II 2. 4 CORP. IV 2063 FRONTIN. aq. 44 *sqq. saepius.* MAECIAN. distrib. 59. 60 METROL. p. 127, 16. 130, 21. *cf.* MAECIAN. distrib. 12 nota -is S .... INSCR. numm. Babelon I 325. *Hultsch, PW. V 1265 sq.*

novem partes rei cuiuslibet in partes duodecim divisae vel tres partes partium quattuor:

A *generatim*: LIB. de asse 2 *assis* altera *pars* -s, altera quadrans (7). 13 as ... habet unum deuncem, unum dextantem, unum -em *eqs.* 14 sublata uncia de dextante remanet -s, sublata uncia de -e remanet bessis *eqs.* VICTOR. metrol. p. 87 *XII partium assis* si III dempseris, VIIII quae remanserunt -s et III demptae quadras vocatur. METROL. p. 127 S ζ/ (*i.* S ... –) doras unc(iae) VIIII. p. 130, 32. MAR. VICTORIN. defin p. 42, 14 quadrans *est* cui -s deest, ut sit assis (BOETH. in top. Cic. 3 p. 326, 31 CASSIOD. art. 3 p. 1175^B). AVSON. 368, 21 PRISC. gramm. III 416, 20. *cf.* AVSON. 86, 1 dodra ex -e est (*sc. quod ex novem speciebus constat*) *v. etiam p. 1812, 56.*

B *speciatim*: 1 *de mensuris*: a *longitudinis vel altitudinis vel latitudinis*: BALB. grom. p. 95, 1 sextans, quae eadem -s appellatur, habet palmos III, uncias VIIII, digitos XII. LEX par. fac. Put. (Corp. I² 698) I 14 limen ... long(um) p(edes) VIII, latum p(edem) I :·, altum p(edis) (*delendum censet editor*) S :·. *ibid.* II 2 *asseres* disponito ni plus S :·. *ibid.* II 4 antepagmenta abiegnea lata S :·. VARRO rust. 3, 5, 14 lapis a falere pedem et -em alta (*sic*). 3, 8 infimum ordinem *mutulorum* oportet abesse a terra non minus tres pedes, inter reliquos (*ordines*) -es *esse oportet.* VITR. 3, 4, 4 ut *crassitudines graduum* neque crassiores dextante nec tenuiores -e sint collocatae. 7, 1, 3 *rudus* absolutum crassitudine sit -is. 10, 10, 2 tabulae ... fiant crassitudine unius foraminis, latitudine unius et eius -is. COLVM. 3, 13, 5 quidam dupondio et -e altum sulcum, latum pedum quinque faciunt. 3, 15, 2 *locis* acclivibus in dupondium et -em, praecipitibus ... in tres pedes. 3, 19, 1 *malleolus* nec maior pede nec -e minor esse debet (3, 19, 2 *malleolus trigemmis* paulo minor -e, longior utique semipede). 4, 1, 1 nimium ... profundos ... fieri scrobes adiecto -e super altitudinem bipedaneam. 4, 1, 8. 4, 33, 2. 5, 6, 18. PLIN. nat. 7, 26 *Trispithami Pygmaeique* ternas spithamas longitudine, hoc est ternos -es, non excedentes. 9, 11 *dentes beluae* maximi -ium mensura, minimi semipedum. 36, 71 *obeliscus* LXXXV pedum et -is praeter basim eiusdem lapidis. FRONTIN. aq. 65 altitudinem aquae pedum quinque, latitudinem pedis unius -is. *ibid.* fiunt areae pedes octo -s. *per notam* S ...: 44. 45. 51. 53. 57. 63. SVET. Aug. 79, 2 *staturam* quinque pedum et -is. PALLAD. 12, 7, 20.

b *longitudinis et latitudinis*: COLVM. 5, 1, 11 partes tres quartae *iugeri efficiunt* pedes unum et viginti milia et sexcentos, hoc est -s, in quo sunt scripula CCXVI (LIB. de asse 16). LIV. 8, 11, 14 bina in Latino iugera, ita ut -e ex Privernati complerent, data.

2 *de ponderibus, mensuris, liquidis, sim.*: CARM. de pond. 49 -em reliquum vocitant quadrante retracto *de asse.* PRISC. gramm. III 408, 24 (*de ponderibus*) -s unciae novem. COLVM. 6, 6, 4 tres caprifici aridi conteruntur et cum -e aquae calidae dantur. 12, 12, 2 sextarium aquae cum -e pondo mellis diluunt (12, 12, 3). SCRIB. LARG. 45 aeris floris pondo -s PLIN. nat. 18, 66 Baeticum *genus frumenti* totam libram addit, Africum et -em. CHIRON 860 (*in acopi compositione*) olei veteris p. doran. 909 murra trigoniten p. doran.

3 *de pecunia et quolibet possessionis genere*: VARRO ling. 5, 172 (*inter pecuniae signatae vocabula*) -s dempto (*sc. de asse*) quadrante. MART. 8, 9, 1 solvere -em (*pecuniae debitae, cf Hultsch l. c*) nuper tibi, Quinte, volebat lippus Hylas, luscus vult dare dimidium. MAECIAN. distrib. 12 si bessi applicueris unciam vel septunci sextantem vel semissi quadrantem vel quincunci trientem, -em efficies, hoc est novem duodecimas. 18 in -e sunt unciae novem, sextantes quattuor et uncia, quadrantes tres ... deest assi quadrans. 59. 60. SCHOL. Hor. ars 329 assis totum patrimonium est. biens triens ... -s ... partes assis sunt. LEX Burg. Rom. 1, 1 *si* donatio -em, i. e. novem uncias, non excedit. *fort.* GLOSS II 297, 33 -s ἐνναούγκιον. V 355, 61 *et* 409, 18 -s aegur (*anglosax.*). CIC. Att. 1, 14, 7 *Q. frater* Argiletani aedificii reliquum -em emit HS DCCXXV. *speciatim de hereditate*: NEP. Att. 5, 2 *Caecilius Atticum* heredem ... fecit ex -e (SVET. Iul. 83, 2. ICTI *saepe, ut* SCAEV. dig 32, 10, 1. 32, 103, 3. 33, 1, 21, 2 *al.*). GAIVS inst. 2, 227 lex Falcidia (*a. 40 a. Chr., v. PWK. XII 2346*), qua cautum est, ne plus ... legare liceat quam -em (IVLIAN. dig. 35, 3, 1, 8. 37, 5, 6 VLP. reg. 24, 32 *al.*). IVLIAN. dig. 35, 2, 87, 3. 4. 8 *legata* ultra -em data fuerant (GAIVS dig. 35, 2, 73, 5 PAPIN. dig. 35, 2, 11, 6. 36, 1, 57 [55], 2 COD. Theod. 2, 21, 2 [*a. 360*]). AFRIC. dig. 28, 5, 48 (47), 1 filiae totus as, postumo -s datus est (PAVL dig. 28, 5, 20, 1). GAIVS dig. 35, 2, 73, 5 quod si excesserit quis -em (PAVL. dig. 35, 2, 1, 9. 12). inst 2, 255 non plus quam -em hereditatis ... restituere (2, 256 plus quam -em vel etiam totam hereditatem. MARCELL. dig. 23, 3, 59, 1 SCAEV. dig. 32, 40, 1. 36, 1, 80, 3 VLP. dig. 36, 1, 3, 5 reg. 25, 14. *al.*). MARCELL. dig. 28, 7, 23 consobrinam qui duxit ... uxorem, habebit -em (SCAEV. dig. 33, 1, 21, 2). SCAEV. dig 33, 1, 21, 2 deducta -is parte quarta. PAPIN. dig. 28, 5, 79 (78), 1 Lucio Titio ex duabus partibus, Publio Maevio ex quadrante scriptis heredibus assem in -em esse divisum respondi (*cf* COD. Theod. 5, 1, 4, 1 [*a. 389*] in -em nepotes iure succedant). 29, 4, 26 pr. si varia legata supra -em data sint (35, 2, 1, 11. 35, 2, 10). 35, 2, 15, 4 superfluum aeris alieni -i tantum detrahetur. 36, 1, 60 (58) pr. pecuniae ... debitae -s ex causa fideicommissi petetur. COD. Iust. 6, 28, 4, 4 usque ad -em (6, 49, 5, 1). *al.* LEX Burg. 10, 3 in -e, i. e. in tribus hereditatis portionibus, avo aviaeque succedant, quarta vero, i. e. Falcidia, ad agnatos ... deferatur. *al.* *nota*: QVEROL. p. 60, 2 ut -em solidi nec inspicientum gratia nec largientis excedat humanitas.

4 *de temporis notionibus*: PLIN. nat. 2, 58 lucere *lunam* -es semuncias horarum ab secunda adicientem usque ad plenum orbem detrahentemque in deminutionem (18, 219). *cf.* COLVM. 2, 4, 8 iugerum ... quattuor operis expeditur: ... proscinditur duabus, una iteratur, tertiatur -e, satum redigitur quadrante.

5 *de lunae magnitudine*: PS. CYPR. pasch. 6 luna, quae quarta feria v Kl. Apr. XV fuerat facta, inventa est suppleto primo anno XXVI qu(adrans) v Kl. Apr.: item secundo anno adiectis XI diebus et qu. inventa est VII s(emis) v Kl. Apr.: tertio anno XVIII dod(rans) v Kl. Apr. (7). HILARIAN. pasch. 6 luna ad vesperam -n facta est. COMPVT. Carth. 1, 6 *lunam* -bus crescere et -bus minui ... quindecies enim -es (*pertinet ad A p. 1811, 44 sqq ; 'supple faciunt' Krusch*) decus as quadram. *cf.* COMPVT. cod. Col. frg. p. 242 prima luna ... videre non potest, cum sint in -e.

derivata: dodrantalis, dodrantarius.

dōdrantālis, -e *a* dodrans. *legitur* duod-: HYG. grom. p. 111, 19. *i. q. dodrantem pedis efficiens*: VITR. 10, 13, 4 arrectaria in turris [in] imo -ia, in summo semipedalia. COLVM. 5, 6, 12 stirpem. 11, 3, 44 sulci ... -is altitudinis (17, 148 sulco -i. 18, 178). PLIN. nat. 15, 131 ramos (21, 59 ramulis) 17, 74 differuntur *cupressi* post annum -i filo. 17, 144 seritur *harundo* ... -i scrobe (17, 151). 17, 154 in fico ... *seruntur* -es *surculi.* 22, 159 horminum ... -i altitudine. HYG. grom. p. 111, 19 lapides ne minus -es poni oportet.

dōdrantārius, -a, -um *a* dodrans. CIC. Font. 2 in tabulis -iis et quadrantariis ... ab Hirtuleio (*quaestore*) institutas. *ibid.* laudas illum (*Hirtuleium*), quod -as tabulas instituerit; easdem Fonteius instituit et eodem genere pecuniae. *pertinent illae tabulae aliquo modo ad legem Valeriam (a. 86 a. Chr.), quae creditoribus quadrantem solvi iussit; cf. B. G. Niebuhr, Cic. or. pro M. Fonteio et pro C. Rabirio fragmenta p. 53 sq.; Mommsen, Röm. Münzw. p. 383 adn. 55.*

doga, -ae *f.* [*a gr.* δοχή *vel* δοχή (*Hesych.*) *tractum esse videtur. Th.*]. *vas receptaculum, ut videtur*: GLOSS. II 54, 28 βοῦττις (βούττης *e*). VOPISC. Aurelian. 48, 2 facta erat ratio -ae, cuparum, navium et operum. [*val.* doagă, *it.* doga, *francog.* douve. *M.-L.*] *deriv.*: dogalis (?), dogarius.

? **dogālis,** -e *a* doga, *ut videtur.* POMPON. Atell. 42 *titulus fabulae* (dotalis *Bothe*).

dogārius, -iī *m. a* doga. *qui dogam facit.* GLOSS.^L II Philox DO 17 βουττοποιός. [*val.* dogariu. *M.-L.*]

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae